

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

روزنامه جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم - جلد ۲

طبرستان سنج

تیماریم ما و بهران ما می دوران گذار

برداشت ۱۳۵۹

مکرمه، تحقیقات اوقیانوس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روزشمار جنگ ایران و عراق: طبرس تا سندج جلد ۷-۲

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	روزشمار جنگ ایران و عراق: طبس تا سنندج جلد ۷-۲
۹	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۹	فهرست روزشمار
۲۲	فهرست راهنمای عکس ها
۳۱	پیشگفتار
۳۳	مقدمه
۳۳	کتاب حاضر
۳۸	۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا
۳۸	اشاره
۴۰	الف) ایران، امریکا و تحریم اقتصادی
۴۳	ب) ایران، امریکا و صف بندی جهانی
۴۳	ج) ایران، امریکا و جنگ تبلیغاتی
۴۵	د) ایران، امریکا و گروه ها
۴۹	ه) عملیات طبس
۶۵	۲. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق
۶۵	اشاره
۶۵	الف) تحرکات دیپلماتیک عراق
۶۷	ب) دعاوی عراق: سه جزیره، عربستان سازی و...
۷۰	ج) ایران، عراق و جنگ تبلیغاتی
۷۴	د) ایران، عراق و میانجیگری
۷۷	ه) عراق و عملیات ایذایی ضدایرانی
۹۴	و) اوضاع داخلی عراق

۳. بحران در مناطق کردنشین غرب کشور ۱۰۳
- اشاره ۱۰۳
- الف) دانشگاه تبریز، ایستگاه اول ۱۳۱
- ب) دانشگاه تهران، آخرین ایستگاه ۱۳۸
- ج) پس لرزه در شهرستان ها ۱۴۵
- د) تشکیل شورای انقلاب فرهنگی ۱۴۹
۴. بحران در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی اعم از جریان های داخل جناح های حکومتی و خارج از آن ۱۴۹
- اشاره ۱۴۹
- الف) وضعیت دوگانه در دوران گذار ۱۵۱
- ب) تعیین تکلیف در خیابان به جای مجاری قانونی ۱۵۲
- ج) جناح بندی حکومتی ۱۵۸
- د) نقش و جایگاه سازمان مجاهدین خلق ۱۷۶
۵. ویژگی هایی از سپاه ۱۸۰
- اشاره ۱۸۰
- الف) ویژگی ها ۱۸۰
- ب) تنوع مسئولیت ۱۸۲
- ج) گسترش کمی و کیفی تشکیلات بسیج ۱۸۲
- د) سپاه و ارتش ۱۸۶
- روزشمار جنگ دوشنبه ۱ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۵ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ ۱۹۲
- روزشمار جنگ سه شنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۶ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ ۳۰۲
- روزشمار جنگ چهارشنبه ۳ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۳ آوریل ۱۹۸۰ ۳۸۴
- روزشمار جنگ پنجشنبه ۴ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۸ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۴ آوریل ۱۹۸۰ ۴۴۴
- روزشمار جنگ جمعه ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۹ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۵ آوریل ۱۹۸۰ ۴۸۱
- روزشمار جنگ شنبه ۶ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۰ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ ۵۹۶
- روزشمار جنگ یکشنبه ۷ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۱ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۷ آوریل ۱۹۸۰ ۶۹۸
- روزشمار جنگ دوشنبه ۸ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۲ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۲۸ آوریل ۱۹۸۰ ۷۹۶

روزشمار جنگ سه شنبه ۹ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۲۹ آوریل ۱۹۸۰	۸۵۵
روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۳۰ آوریل ۱۹۸۰	۹۲۵
روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۱ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱ مه ۱۹۸۰	۹۶۹
روزشمار جنگ جمعه ۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۲ مه ۱۹۸۰	۱۰۳۶
روزشمار جنگ شنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۳ مه ۱۹۸۰	۱۰۷۴
روزشمار جنگ یکشنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۴ مه ۱۹۸۰	۱۱۱۴
روزشمار جنگ دوشنبه ۱۵ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۵ مه ۱۹۸۰	۱۱۶۰
روزشمار جنگ سه شنبه ۱۶ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۶ مه ۱۹۸۰	۱۱۹۸
روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۷ مه ۱۹۸۰	۱۲۴۷
روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۸ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۸ مه ۱۹۸۰	۱۲۹۲
روزشمار جنگ جمعه ۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۹ مه ۱۹۸۰	۱۳۲۳
روزشمار جنگ شنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱۰ مه ۱۹۸۰	۱۳۵۲
روزشمار جنگ یکشنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱۱ مه ۱۹۸۰	۱۳۹۲
روزشمار جنگ دوشنبه ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱۲ مه ۱۹۸۰	۱۴۴۰
روزشمار جنگ سه شنبه ۲۳ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱۳ مه ۱۹۸۰	۱۴۸۶
روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱۴ مه ۱۹۸۰	۱۵۱۷
روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۹	جمادی الثانی ۱۴۰۰	۱۵ مه ۱۹۸۰	۱۵۶۳
روزشمار جنگ جمعه ۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۹	رجب ۱۴۰۰	۱۶ مه ۱۹۸۰	۱۵۹۰
روزشمار جنگ شنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۵۹	رجب ۱۴۰۰	۱۷ مه ۱۹۸۰	۱۶۲۳
روزشمار جنگ یکشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۳۵۹	رجب ۱۴۰۰	۱۸ مه ۱۹۸۰	۱۶۴۹
روزشمار جنگ دوشنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۵۹	رجب ۱۴۰۰	۱۹ مه ۱۹۸۰	۱۶۹۶
روزشمار جنگ سه شنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۹	رجب ۱۴۰۰	۲۰ مه ۱۹۸۰	۱۷۳۱
روزشمار جنگ چهارشنبه ۳۱ اردیبهشت ۱۳۵۹	رجب ۱۴۰۰	۲۱ مه ۱۹۸۰	۱۷۷۰
گزارش روزشمار {فشرده اهم مطالب}			۱۸۱۱
نمایه {فهرست راهنمای موضوعی}			۱۹۱۱
اشاره			۱۹۱۱

۱۹۱۲ ----- اشخاص

۱۹۷۱ ----- مکان ها

۲۰۳۸ ----- سایر اسامی و اصطلاحات

۲۰۹۴ ----- درباره مرکز

روزشمار جنگ ایران و عراق: طبس تا سندج جلد ۲-۷

مشخصات کتاب

سرشناسه: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس. مدیریت مطالعات تاریخی و روزشمار

عنوان و نام پدیدآور: طبس تا سندج: تهاجم ها و بحران های دوران گذار اردیبهشت ۱۳۵۹ / هادی نخعی؛ مجری مدیریت مطالعات تاریخی و روزشمار مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس؛ ویرایش فنی و ادبی هانیه مرشدی؛ زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ حسین اردستانی... [و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۱۲۸ص.

فروست: روزشمار جنگ ایران و عراق. کتاب هفتم؛ جلد ۲.

شابک: ۵۰۰۰۰۰: ۹۷۸۶۰۰۵۴۴۳۸۴۴ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی، علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی، حجت الله کریمی.

یادداشت: نمایه.

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹۱۳۶۷ گاهشماری

موضوع: IranIraq War, ۱۹۸۰۱۹۸۸ Chronology

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹۱۳۶۷ دخالت ایالات متحده

موضوع: IranIraq War, ۱۹۸۰۱۹۸۸ Participation, American

موضوع: واقعه طبس، ۱۳۵۹.

موضوع: Historical incidence of Tabas, ۱۹۸۰*

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹۱۳۶۷ کردستان

موضوع: IranIraq War, ۱۹۸۰-۱۹۸۸ Kurdistan

شناسه افزوده: نخعی، هادی، ۱۳۲۸

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

شناسه افزوده: Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards. Holly Defense Research
and Documentation Center

شناسه افزوده: روزشمار جنگ ایران و عراق؛ [ج.۰] ۷.

رده بندی کنگره: DSR۱۶۰۲/س ۷۹۲۵ ج ۷. ۱۳۹۷

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۳۰۴۲۴

ص: ۱

اشاره

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم جلد ۲

طبرس تا سنندج

تهاجم ها و بحران های دوران گذار

اردیبهشت ۱۳۵۹

هادی نخعی

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

ص: ۳

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

روزشمار جنگ ایران و عراق کتاب

هفتم جلد ۲

طبس

تا سنندج

تهاجم ها و بحران های دوران گذار

هادی نخعی

مجری:

مدیریت مطالعات تاریخی و روزشمار مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

ویرایش فنی و ادبی: هانیه مرشدی

همکاران آماده سازی: مریم سادات سادات نجفی (صفحه آرایی) > سعید حصاری (نمایه) > محمد محمدپور (گزینش عکس)

لیتوگرافی و چاپ: مرکز چاپ سپاه پاسداران انقلاب

اسلامی > ناظر چاپ: ناصر کشاورز

چاپ اول: ۱۳۹۶ > تعداد: ۱۰۰۰ نسخه > قیمت: تومان

شابک: ISBN: ۹۷۸۶۰۰۵۴۴۳ ۹۷۸ ۶۰۰ ۵۴۴۳

کلیه حقوق متعلق به مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس است.

نقل از کتاب با ذکر مأخذ مجاز و هر گونه بهره برداری دیگر منوط به اجازه کتبی این مرکز می باشد.

مراکز پخش: ۱. تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱

۲. تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، مجتمع ناشران فخر رازی، انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۳. خرمشهر، جنب مسجد جامع، بازار شهید محمد جهان آرا، شماره ۲۷

ص: ۴

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی، حجت الله کریمی

تصویر

وضعیت	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	دوره	شماره
منتشر شد	بیدایش نظام جدید	۱۳۵۷/۱۱/۲۱ - ۱۳۵۸/۲/۱۶	۱
منتشر شد	بحران در خوزستان	۱۳۵۸/۲/۱۷ - ۱۳۵۸/۴/۲۴	۲
تدوین اولیه	آشوب در پاوه؛ حذف حسن البکر، قدرت بلامناع صدام و دوری مجدد عراق از سوریه	۱۳۵۸/۴/۲۵ - ۱۳۵۸/۶/۱۵	۳
تدوین و نظارت	پذیرش شاه در امریکا (زمینه‌سازی کشمکش بزرگ)	۱۳۵۸/۶/۱۶ - ۱۳۵۸/۸/۱۲	۴
تدوین اولیه	تغیاب دوم علیه امریکا، پی آمدهای داخلی و جهانی لشغال سفارت امریکا در تهران	۱۳۵۸/۸/۱۳ - ۱۳۵۸/۱۰/۱۴	۵
تدوین اولیه	انتخاب بدفرجام اولین رئیس جمهور ایران و پی آمدهای داخلی و خارجی آن؛ تقلیل رولیت ایران و عراق از سفیر به کاردر	۱۳۵۸/۱۰/۱۵ - ۱۳۵۸/۱۲/۲۹	۶
منتشر شد	قطع رابطه امریکا با ایران	۱۳۵۹/۱/۱ - ۱۳۵۹/۱/۳۱	۷-۱
کتاب حاضر	طیس ناستندج: تهاجم‌ها و بحران‌های دوران گذار	۱۳۵۹/۲/۱ - ۱۳۵۹/۲/۳۱	۷-۲
تدوین و نظارت	محاصره اقتصادی و کودتای نوژه: آخرین گام‌های امریکا و عراق پیش از جنگ	۱۳۵۹/۳/۱ - ۱۳۵۹/۴/۳۱	۸
منتشر شد	تصمیم صدام به جنگ علیه ایران	۱۳۵۹/۵/۱ - ۱۳۵۹/۶/۳۰	۹
منتشر شد	هجوم سراسری	۱۳۵۹/۶/۳۱ - ۱۳۵۹/۸/۵	۱۰
منتشر شد	هویزه، آخرین گام‌های اشغالگر	۱۳۵۹/۸/۶ - ۱۳۵۹/۱۰/۱۵	۱۱
تدوین اولیه	پایه‌گذاری اتحادیه جدید (شورای همکاری) در منطقه علیه ایران و تشکیل جبهه متحد در داخل کشور علیه خط امام	۱۳۵۹/۱۰/۱۶ - ۱۳۵۹/۱۲/۲۹	۱۲
تدوین و نظارت	بحران در فرماندهی عالی جنگ	۱۳۶۰/۱/۱ - ۱۳۶۰/۳/۲۰	۱۳
تدوین اولیه	عزل بنی صدر از فرماندهی کل قوا؛ ورود منافقین به دوره مقابله مسلحانه	۱۳۶۰/۳/۲۱ - ۱۳۶۰/۴/۳۱	۱۴

ردیف	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱۵	۱۳۶۰/۵/۱ - ۱۳۶۰/۷/۱۴	آزادسازی سرزمین‌های ایران، گام اول: عملیات ناسن (الامه) شکستن محاصره آبادان؛ ناکامی مناقصین در براندازی نظام	منتشر شد
۱۶	۱۳۶۰/۷/۱۵ - ۱۳۶۰/۹/۳۰	آزادسازی سرزمین‌های ایران، گام دوم: بستان	منتشر شد
۱۷	۱۳۶۰/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۰/۱۰/۱	عملیات محمدرَسُولَ اللهِ (ع) در جبهه شمالی؛ درگیری مسلحانه اتحادیه کمونیست‌ها در آمل	تدوین و نظارت
۱۸	۱۳۶۱/۱۲/۱ - ۱۳۶۱/۱۳/۳۱	عملیات فتح‌المبین؛ زمین‌ها و بی‌آمدهای آن	طرح کلی
۱۹	۱۳۶۱/۳/۳۱ - ۱۳۶۱/۲/۱	آزادسازی خرمشهر؛ پایان رویی نجره ایران	منتشر شد
۲۰	۱۳۶۱/۵/۳۱ - ۱۳۶۱/۴/۱	عبور از مرز	منتشر شد
۲۱	۱۳۶۱/۷/۳۰ - ۱۳۶۱/۶/۱	عملیات مسلمین عتیل	منتشر شد
۲۲	۱۳۶۱/۹/۳۰ - ۱۳۶۱/۸/۱	عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور	منتشر شد
۲۳	۱۳۶۱/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۱/۱۰/۱	والفجر مقدمی؛ دستگیری سران حزب توده و تیرگی روابط ایران و شوروی	منتشر شد
۲۴	۱۳۶۲/۱۳/۳۱ - ۱۳۶۱/۱۲/۱	عملیات والفجر ۱؛ صامتت ایران از برگزاری اجلاس عدم‌نمهد در بغداد؛ انفجار سفارت آمریکا در بیروت	منتشر شد
۲۵	۱۳۶۲/۳/۳۱ - ۱۳۶۲/۲/۱	اتحالی حزب توده و دستگیری سران آن؛ اخراج دیپلمات‌های شوروی	تدوین و نظارت
۲۶	۱۳۶۲/۵/۳۱ - ۱۳۶۲/۴/۱	عملیات‌های والفجر ۲ و ۳	تدوین و نظارت
۲۷	۱۳۶۲/۷/۲۲ - ۱۳۶۲/۶/۱	آماده‌سازی عملیات والفجر ۴ تجهیز عراق به جنگنده‌های سویت‌اندوارد؛ تهدید ایران به بستن تنگه هرمز	منتشر شد
۲۸	۱۳۶۲/۹/۳۰ - ۱۳۶۲/۷/۲۳	نخستین عملیات بزرگ در شمال غرب؛ والفجر ۴	منتشر شد
۲۹	۱۳۶۲/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۲/۱۰/۱	تدارک جنگ در هور؛ انفجار سفارت ایران در دمشق	تدوین و نظارت
۳۰	۱۳۶۲/۱۳/۳۱ - ۱۳۶۲/۱۲/۱	عملیات خیبر؛ انتخابات مجلس دوم	طرح کلی
۳۱	۱۳۶۲/۴/۱۹ - ۱۳۶۲/۲/۱	آغاز جنگ کشتی‌ها؛ توقیف غیرمستقیم ایران و عراق؛ قطع حملات به مناطق مسکونی	آماده‌سازی
۳۲	۱۳۶۲/۶/۳۰ - ۱۳۶۲/۴/۲۰	فعال‌شدن دیپلماسی ایران؛ سفر وزیر خارجه آلمان به ایران؛ سفر رئیس‌جمهور ایران به سوریه، لیبی و الجزایر	آماده‌سازی
۳۳	۱۳۶۲/۹/۳۱ - ۱۳۶۲/۶/۳۱	تجدید روابط آمریکا و عراق	منتشر شد
۳۴	۱۳۶۲/۱۱/۱۴ - ۱۳۶۲/۹/۷	تدارک جنگ مجدد در هور؛ طرح مشترک شورای همکاری و اروپا	تدوین و نظارت
۳۵	۱۳۶۲/۱۱/۱۸ - ۱۳۶۲/۱۱/۱۵	عملیات بدر؛ آغاز جنگ شهرها	تدوین و نظارت
۳۶	۱۳۶۲/۳/۲۳ - ۱۳۶۲/۱/۱۹	ترور امیر کویت؛ سفر وزیر خارجه عربستان سعودی به ایران؛ تلاش میانجیگرانه دبیرکل سازمان ملل	طرح کلی
۳۷	۱۳۶۲/۵/۳۱ - ۱۳۶۲/۳/۲۴	توسعه روابط با قدرت‌های آسیایی (سفر آقای هاشمی به چین و ژاپن)	منتشر شد
۳۸	۱۳۶۲/۸/۱۵ - ۱۳۶۲/۶/۱	فرمان‌نامه؛ تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی، دریایی در سپاه	تدوین نهایی
۳۹/۱	۱۳۶۲/۹/۲۳ - ۱۳۶۲/۸/۱۶	نخستین گام به سوی فتح فاو؛ غلبه بر تردیدها و کاهش نگرانی‌های عملیات در منطقه فاو؛ تعطیلات در مواضع شوروی همکاری خلیج فارس	منتشر شد
۳۹/۲	۱۳۶۲/۱۰/۳۰ - ۱۳۶۲/۹/۲۴	تشدید تلاش‌ها برای فتح فاو	منتشر شد
۴۰	۱۳۶۲/۱۲/۶ - ۱۳۶۲/۱۱/۱	فتح فاو و آمادگی ایران برای پایان عادلانه جنگ و واکنش منفی نظام بین‌الملل	مرحله تحقیق
۴۱	۱۳۶۵/۲/۸ - ۱۳۶۲/۱۲/۷	عملیات والفجر ۹؛ شروع عملیات "دفاع متحرک" عراق؛ انتقاد از عراق برای استفاده از سلاح شیمیایی	مرحله تحقیق
۴۲	۱۳۶۵/۴/۱۷ - ۱۳۶۵/۲/۱۰	عملیات کربلای ۱؛ شکست استراتژی "دفاع متحرک" عراق	آماده‌سازی
۴۳	۱۳۶۵/۶/۲۰ - ۱۳۶۵/۴/۱۸	در تدارک عملیات سرنوشت‌ساز	منتشر شد
۴۴	۱۳۶۵/۸/۲۲ - ۱۳۶۵/۶/۲۱	ماجرای مک فارلین؛ عملیات فتح ۱	منتشر شد

ردیف	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۴۵	۱۳۶۵/۸/۲۳ - ۱۳۶۵/۱۰/۴	پی‌آمدهای افشای ماجرای مک فارلین؛ عملیات کربلای ۴	تدوین و نظارت
۴۶	۱۳۶۵/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۵/۱۰/۵	عملیات کربلای ۵: شدیدترین درگیری‌های طول جنگ در پشت دروازه‌های بصره	تدوین و نظارت
۴۷	۱۳۶۶/۱/۲۲ - ۱۳۶۵/۱۲/۱	آخرین تلاش‌ها در جنوب	منتشر شد
۴۸	۱۳۶۶/۳/۱۰ - ۱۳۶۶/۱/۲۳	عملیات کربلای ۱۰: آغاز دوره جدید جنگ در جبهه‌های شمال غرب؛ تداوم تحرکات جهانی علیه استمرار جنگ	تدوین اولیه
۴۹	۱۳۶۶/۴/۲۹ - ۱۳۶۶/۳/۱۱	تصویب قطعنامه ۵۹۸ (زمینه‌های سیاسی و نظامی)	منتشر شد
۵۰	۱۳۶۶/۶/۳۱ - ۱۳۶۶/۴/۳۰	اسکوروت نفتکش‌ها؛ تقابل مستقیم ایران و آمریکا در جنگ کشتی‌ها	منتشر شد
۵۱	۱۳۶۶/۸/۲۷ - ۱۳۶۶/۷/۱	جنگ محدود ایران و آمریکا در خلیج فارس	منتشر شد
۵۲	۱۳۶۶/۱۰/۲۴ - ۱۳۶۶/۸/۲۸	تکاپوی جهانی برای توقف جنگ	منتشر شد
۵۳	۱۳۶۶/۱۲/۲۲ - ۱۳۶۶/۱۰/۲۵	موشک‌باران تهران؛ عملیات بیت‌المقدس ۲	تدوین نهایی
۵۴	۱۳۶۷/۱/۲۷ - ۱۳۶۶/۱۲/۲۳	عملیات والفجر ۱۰، بمباران شیمیایی حلبچه؛ فشار جهانی به ایران برای پذیرش قطعنامه ۵۹۸	منتشر شد
۵۵	۱۳۶۷/۳/۵ - ۱۳۶۷/۱/۲۸	تک موفق عراق در فلو با استفاده از مواد شیمیایی؛ حملات آمریکا به شناورها و سکوها نفتی ایران؛ تک موفق عراق در شلمچه	مرحله تحقیق
۵۶	۱۳۶۷/۴/۲۷ - ۱۳۶۷/۳/۶	پذیرش قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی
۵۷	۱۳۶۷/۵/۲۹ - ۱۳۶۷/۴/۲۸	شکست عراق در اشغال مجدد خوزستان، آتش‌بس؛ مرور پیشرفت اجرای مفاد قطعنامه ۵۹۸	تدوین و نظارت

فهرست روز شمار

عنوان صفحه

پیشگفتار ۱۵

مقدمه ۱۷

۱ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۲۱

۲ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۷۹

۳ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۲۲۳

۴ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۲۵۵

۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۲۷۵

۶ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۳۳۵

۷ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۳۹۱

۸ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۴۴۷

۹ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۴۸۱

۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۵۱۹

۱۱ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۵۴۵

۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۵۸۱

۱۳ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۶۰۱

۱۴ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۶۲۵

۱۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۶۵۱

۱۶ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۶۷۳

عنوان صفحه

پیشگفتار ۱۵

مقدمه ۱۷

۱۷ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷۰۱

۱۸ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷۲۷

۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷۴۵

۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷۶۱

۲۱ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۷۸۳

۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۸۰۹

۲۳ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۸۳۵

۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۸۵۳

۲۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۸۸۱

۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۸۹۷

۲۷ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۹۱۷

۲۸ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۹۳۳

۲۹ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۹۵۹

۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۹۸۱

۳۱ اردیبهشت ۱۳۵۹ ۱۰۰۳

گزارش روزشمار (فشرده اهم مطالب) ۱۰۲۷

فهرست راهنما (نمایه) ۱۰۷۹

فهرست نقشه

عنوان صفحه

آزادسازی شهر سنندج ۹۳۹

ص: ۹

فهرست راهنمای عکس ها

سایروس ونس وزیر امور خارجه امريکا ۱۲۳

علی اکبر معین فر وزیر نفت ۱۲۶

محمدعلی جهان آرا مسئول سپاه پاسداران خرمشهر ۱۳۲

تیمسار ولی الله فلاحي فرمانده نیروی زمینی ارتش ۱۳۷

مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب ۱۴۳

حضور مسلحانه رسمی سازمان چریک های فدایی خلق در درگیری های کردستان ۱۵۸

اعلام مواضع گروه های سیاسی روی نرده های درب اصلی دانشگاه تهران ۱۶۰

شکسته شدن نرده های دانشگاه تهران بر اثر درگیری گروهک ها ۱۶۰

رژه دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام

خمینی ۱۶۳

امام خمینیرهبر انقلاب اسلامی ۱۶۴

طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر عراق ۱۸۹

آیت الله سیدمحمدباقر صدر ۱۹۴

تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری و عباس آقازمانی (ابوشریف) فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران ۱۹۷

تجمع بزرگ مردمی در دانشگاه تهران ۲۰۱

سخنرانی ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، در دانشگاه تهران ۲۰۲

حجت الاسلام هادی غفاری رئیس دادگاه انقلاب اسلامی شهسوار ۲۰۹

جیمی کارتر رئیس جمهور امريکا و زیگنیو برژینسکی مشاور امنیت ملی وی ۲۲۵

مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق ۲۳۱

سرلشکر محمدهادی شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش و ابوالحسن بنی صدر ۲۳۵

غنی بلوریان عضو ارشد حزب دمکرات کردستان ایران. ۲۴۰

آیت الله سیدمحمدحسین بهشتی عضو شورای انقلاب ۲۴۴

ناو هواپیما بر نیمیتز در ۳۰ مایلی ساحل ایران ۲۵۶

هلیکوپترهای دی.اس. ۵۳ امریکایی بر روی ناو هواپیما بر نیمیتز در وضعیت های قبل از پرواز ۲۵۷

صدام حسین رئیس جمهور عراق ۲۶۰

جرج حبش رهبر جبهه خلق برای آزادی فلسطین ۲۶۰

رحیم صفوی رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور و عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه ۲۶۴

ابوشریف (عباس آقازمانی) فرمانده عملیات سپاه ۲۶۶

بقایای هلیکوپترهای نیروهای امریکایی در طبس ۲۷۶

کارتر رئیس جمهور امریکا. ۲۸۲

سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری ۲۸۵

محمد منتظر قائم فرمانده سپاه پاسداران یزد ۲۸۷

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ۲۸۹

امام خمینی ۲۹۰

مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس ۳۰۰

آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی ۳۰۲

کورت والد هایم دبیر کل سازمان ملل متحد ۳۰۳

تیمسار فلاحی ۳۰۴

مصطفی چمران وزیر دفاع ۳۰۵

آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت ۳۱۶

نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده ۳۲۱

آیت الله شریعتمداری ۳۲۳

برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر ۳۲۴

سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا ۳۳۷

هنری کیسینجر وزیر امور خارجه اسبق امریکا. ۳۳۸

رونالد ریگان رقیب کارتر از حزب جمهوری خواه در انتخابات ریاست جمهوری ۳۴۰

نمونه ای از عرصه وسیع و متنوع تبلیغات مربوط به

ص: ۱۰

حمله طیس ۳۵۲

آیت الله العظمی محمدرضا گلپایگانی ۳۵۳

مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق ۳۵۴

محمد بروجردی فرمانده سپاه سنندج ۳۷۳

صادق طباطبایی سرپرست ادارات نخست وزیری ۳۹۷

فیدل کاسترو ۴۰۲

یاسر عرفات ۴۰۴

شیخ عزالدین حسینی ۴۲۶

احمد مفتی زاده ۴۳۴

حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب ۴۳۸

کارتر، برژینسکی و ونس ۴۸۱

جلال طالبانی رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق ۴۹۷

ابوالحسن بنی صدر ۵۱۴

ادموند ماسکی وزیر امور خارجه جدید امریکا ۵۲۱

آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب ۵۲۳

شاپور بختیار ۵۲۵

آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان ۵۴۱

منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل متحد ۵۴۷

تجمع دانشجویان ایرانی کفن پوش در اطراف سفارت ایران در لندن در حمایت از انقلاب اسلامی ۵۴۹

نماز جماعت معترضان به اشغال سفارت ایران در لندن، در اطراف این سفارتخانه ۵۵۱

حجت الاسلام سیدمحمد موسوی خوئینی ها سخنگوی دانشجویان پیرو خط امام ۵۶۴

فرخ نگهدار عضو مرکزیت سازمان چریک های فدایی خلق ۵۶۸

مراسم روز کارگر حزب توده در میدان امام خمینی ۵۷۰

فخرالدین حجازی ۵۷۶

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران ۵۸۲

تجمع و تحصن هواداران انقلاب اسلامی مقابل سفارت ایران در لندن ۵۸۵

اقامه نماز جماعت در خیابان کتزینگتون مقابل سفارت ایران در لندن ۵۸۸

آیت الله سیدحسن شیرازی از علماء مخالف صدام ۵۸۹

رژه روحانیون مسلح از مقابل منزل امام خمینی ۵۹۷

تابوت اجساد امریکائیان در فرودگاه زوریخ سوئیس ۶۰۲

تشییع جنازه آیت الله سیدحسن شیرازی در قم ۶۳۵

حمله پلیس انگلستان و پایان خونین اشغال سفارت ایران در لندن ۶۵۸

کلنل چارلز بک ویت فرمانده عملیات نجات گروگان های امریکایی ۶۷۴

تیمسار غلامعلی اویسی ۷۰۹

آیت الله سیدعبدالکریم موسوی اردبیلی دادستان کل کشور ۷۳۹

فوزی بدایونی نژاد از گوانگنگیران سفارت ایران در لندن ۷۴۲

آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان ۷۵۴

آیت الله خامنه ای و دکتر مصطفی چمران ۷۷۸

سیدمحمد دعایی سرپرست روزنامه اطلاعات ۷۷۹

ابوشریف نماینده رئیس جمهوری در سندج و ابوالحسن بنی صدر ۷۹۰

محمد مکرری سفیر ایران در شوروی ۸۱۴

محمد بروجردی، سرگرد علی صیاد شیرازی و رحیم (سیدیچی) صفوی ۸۱۷

عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه ۸۴۴

احمد سلامتیان دبیرکل گردهمایی بین المللی بررسی مداخلات امریکا در ایران ۸۵۵

آیت الله بهشتی و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی ۸۷۰

عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایرانی پردازیم. ۸۹۱

خسرو قشقایی ۸۹۳

ص: ۱۱

آیت الله خامنه ای ۹۰۵

محمد بروجردی و مسجد جامع سندج ۹۱۴

مراسم تشییع ۲۵ تن از شهدای کردستان در مدرسه عالی شهید مطهری ۹۴۱

محل اقامت جدید امام خمینی در جنب حسینیه جماران ۹۵۴

سرهنگ ایرج نصرت زاد فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸ سندج ۹۵۵

لئونید برژنف رهبر شوروی ۹۶۳

آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی ۹۶۳

هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان و جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی ۹۷۴

مارگارت تاچر ۹۸۱

معین فر وزیر نفت ۹۸۳

اعلام آمادگی عبدالرحمن قاسملو برای مذاکره ۱۰۱۲

بنی صدر ۱۰۱۷

نورالدین کیانوری ۱۰۲۰

امام موسی صدر ۱۰۲۲

ص: ۱۲

پیشگفتار

مقدمه

ص: ۱۳

پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس ها و نقشه های جلد دوم کتاب هفتم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و این کتاب با عنوان طبس تا سسندج؛ تهاجم ها و بحران های دوران گذار آماده انتشار شد.

کتاب حاضر وقایع ۳۱ روز از دوران جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و درمجموع شامل ۵۴۹ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹ است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱. مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که در گزارش های مختلف در سراسر کتاب بدان ها پرداخته شده است.

۲. هرروز از روزشمار به منزله یک فصل و در قالب چندین گزارش شامل اخبار و تفسیر و تحلیل وقایع همان روز است که در پایان آن، فهرست منابع و مآخذ مطالب همان روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در متن روزشمار نمی گنجد، در پانویس یا در ضمیمه پایان همان روزشمار آمده است.

۳. پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان “گزارش روزشمار” درج شده است که شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب دارد و دستیابی به مطالب موردنظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (نمایه) آمده است. همچنین عکس هایی از صحنه های وقایع و اشخاص ذکر شده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴. برای آگاهی بیشتر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس ضمن درخواست علو درجات برای راویان شهید از همه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق، تدوین و آماده سازی این کتاب با نویسنده و مرکز همکاری کرده اند، از جمله هانیه مرشدی (ویرایش ادبی)، لیلا ساعی منش (اصلاح رسم الخط و تنظیم منابع)، مریم سادات سادات نجفی (صفحه آرایی)، زهراسادات صبیح گل (بانک اطلاعات و عکس)، محمد محمدپور (گزینش عکس)، اکبر رستمی (تهیه نقشه) و نیز سعید حصاری و محمد فردی (استخراج و تنظیم نمایه) سپاسگزاری می کند.

نویسنده کتاب حاضر، مرحوم دکتر هادی نخعی پیش از آنکه اثر ارزشمندش به زیور طبع آراسته گردد، پس از تحمل رنج و تعب یک بیماری سخت و طولانی در آذرماه ۱۳۹۵ به یاران شهیدش پیوست. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس یاد و خاطره آن استاد فقید که نویسنده ای متعهد، پژوهشگری متبحر و از بنیان گذاران مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق بودند را گرامی می دارد و از خداوند منان برای ایشان علو درجات را خواستار است.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱۳۹۶

ص: ۱۶

با عنوان "طبس تا سنندج تهاجم ها و بحران های دوران گذار" جلد دوم کتاب هفتم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق است.

در این کتاب، نویسنده با استفاده از منابع غنی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ) روزشمار مقطع بسیار مهم و تعیین کننده اردیبهشت ماه ۱۳۵۹، را در قالب ۵۴۹ گزارش تهیه و تدوین کرده است. در طرح اولیه قرار بود وقایع ماه های فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۹، در کتاب هفتم روزشمار در یک جلد درج و با عنوان "عراق بر طبل جنگ می کوبد" منتشر گردد، اما در عمل حجم مطالب جمع آوری شده به طور پیش بینی نشده ای افزایش یافت؛ چراکه مقطع تاریخی نیمه اول سال ۱۳۵۹، آکنده از مطالب مهم تاریخی و تحولات تعیین کننده است. از آنجا که تنگ کردن دامنه گزینش و نپرداختن به بعضی مطالب با هدف اختصار، به اصالت این مرور تاریخی لطمه وارد می ساخت و با توجه به ارزشمند بودن مطالب مزبور، از این کار صرف نظر شد. به این ترتیب کتاب هفتم به دو جلد اول و دوم، شامل مرور جداگانه حوادث فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۹، تقسیم شد. جلد اول قبلاً با عنوان "قطع رابطه امریکا با ایران" منتشر شده است و کتاب حاضر جلد دوم کتاب هفتم روزشمار می باشد.

نویسنده در جلد اول (قطع رابطه امریکا با ایران) درباره شکل، محتوا، شیوه تدوین، روش تحقیق و نیز تاریخچه، اهداف و چگونگی شکل گیری پروژه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق توضیحاتی داده است که مطالعه و توجه به آن برای بهره برداری بهتر از کتاب حاضر مفید و ضروری است. با توصیه مؤکد به ملاحظه توضیحات مزبور و نکات مندرج در آن، در اینجا بدین یادآوری اکتفا می گردد:

آنچه در هنگام طراحی اولیه و نیز در تحولات شکلی و گاهی محتوایی بعدی به عنوان یک اصل غیرقابل تغییر مدنظر بوده، این است که روزشمار باید نشان دهنده

حال و هوای آن روز باشد، نه امروز. (۱) هرروز، تاجایی که امکان دارد هرچه شبیه تر به خودش بازمینی و بازنویسی می شود.

عناوین، اشخاص، لحن گفتارها، نوع برخوردها و شیوه تصمیم گیری ها، ادبیات سیاسی و حتی نوع نگارش

ص: ۱۷

۱- * منظور از آن روز، زمان قیدشده در روزشمار است و منظور از امروز، زمان تدوین روزشمار است و نیز زمان مطالعه آن.

و شیوه نوشتن کلمات هرروز، خاص همان روز است. آرمان ها و ایده آل های مطرح، ممکن است خاص آن روز باشد و چه بسا با مقتضیات و حال و احوال امروز، متفاوت و حتی متناقض باشد.

اگر کسی که امروز، فردی عادی محسوب می شود یا منفور و مطرود یا معدوم است، آن روز شخصیتی سرشناس، قدرتمند و محبوب بود یا برعکس اگر برگزیدگان امروز، آن روز افراد عادی، گمنام یا حتی مورد خشم و غضب بودند، چنان که آن روز مطرح بوده اند در گزارش های این کتاب انعکاس خواهد داشت، نه چون امروز. خواننده به طور موقت از فضای امروز رها می شود و در فضای آن روز قرار می گیرد، با همان دغدغه ها، خوشی ها، غم ها، انگیزه ها و ضدانگیزه ها. اگر رفتارها و گفتارها و مواضع آن روز، امروز ساده، ابتدایی، ناشیانه یا برعکس انقلابی، ایثارگرانه و مکتبی محسوب شوند، تفاوتی در اصل ارائه مطالب به وجود نمی آورد. محقق و نویسنده روزشمار، فارغ از مقتضیات امروزی و تحولات قدرت با امانت داری به بازگویی حقایق و واقعیات می پردازد و همین از مهم ترین مایه ها و پایه های اعتبار علمی و تحقیقی روزشمار است.

در این شیوه (نگارش روزشمار)، بیشتر مشکل گزینش داده ها مطرح است تا نحوه ارائه آنها. در مواجهه با انبوه داده ها طبعاً باید داده های بااهمیت را گزینش کرد. اما ملاک اهمیت چیست؟ گاهی تنوع دیدگاه ها، زیاد و تفاوت جدی است چه بسا مسئله ای در نگاهی غیرمهم باشد، اما همین مسئله در نگاهی دیگر اهمیت ویژه ای داشته باشد. باین همه، محقق ناچار است با نظر خود داده های با اهمیت را گزینش کند، یعنی ناچار است مطالب مهم را خود تشخیص دهد.

در کتاب حاضر نویسنده کوشیده است بین وضعیتی که ارائه انبوه و بی حساب داده ها باعث پس زدن ذهن خواننده می شود و وضعیتی که در آن خواننده صرفاً با گزینش فشرده نویسنده روبه رو است، تعادلی ایجاد کند.

مطالب هرروز روزشمار، مجموعه ای از چند گزارش است که با یک شماره ردیف مشخص گردیده اند. به عبارت دیگر، هر شماره ردیف در هرروز، نشان دهنده

یک یا چند خبر با موضوع مشترک است که به شکل یک گزارش تنظیم شده است. علاوه بر نمایه (فهرست راهنمای موضوعی) که به استفاده هرچه آسان تر از انبوه مطالب متن، برای دستیابی به مسائل مورد نظر محقق کمک می کند، فشرده ای از مطالب متن روزشمار تحت عنوان "گزارش روزشمار" بعد از پایان متن اصلی کتاب ارائه شده است که برای دنبال کردن سریع وقایع به صورت یک زنجیره مرتبط، استفاده از آن مفید است.

کتاب حاضر به مرور مقطع مهم و دوران ساز اردیبهشت ۱۳۵۹ اختصاص دارد. در این ماه چند تحول مهم رخ داده است که هرکدام می تواند نقطه عطفی در حیات نظام جدید به شمار آید؛ از جمله: عملیات شکست خورده امریکا در طیس، وقایع دانشگاه ها که منجر به تشکیل شورای عالی ستاد انقلاب فرهنگی شد و تغییر اساسی وضعیت سنج بعد از حدود یک ماه درگیری مسلحانه.

در این مرور علاوه بر سه موضوع یادشده، روند مهم ترین موضوعات مربوط به درگیری ها،

مشکلات و بحران های عدیده داخلی و خارجی کشور، بررسی شده است. این حوادث و وقایع بعضی به طور مستقیم و برخی به طور غیرمستقیم به زمینه سازی های جنگ تحمیلی مربوط اند. نویسنده با تحلیل و توصیف موضوعاتی که بر قدرت حکومتی، امنیت ملی و ثبات سیاسی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی تأثیر مهمی داشته اند، کوشیده است کلیه مطالب واجد اهمیت را که به نوعی مستقیم یا غیرمستقیم در زمینه سازی جنگ دخیل بوده اند، در قالب گزارش های مرتبط متذکر گردد.

مرور اردیبهشت ۱۳۵۹ (دوره زمانی کتاب)، به وضوح نشان می دهد که کشور در این مقطع زمانی، در معرض چالش ها و بحران های متعدد داخلی و خارجی قرار داشته است. مجموعه این بحران ها را در پنج عنوان می توان دسته بندی کرد:

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا.

۲. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق.

۳. بحران در مناطق کردنشین غرب کشور.

۴. بحران در دانشگاه ها.

۵. بحران در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی اعم از جریان های داخل جناح های حکومتی و خارج از آن.

یادآوری می شود در متن کتاب بیشتر گزارش های هر روز، به ترتیب ردیف های پنج گانه مذکور تنظیم شده است مگر در موارد استثنایی و خاص که نوع نگاه نویسنده به مهم ترین زمینه سازی های مربوط به آغاز جنگ عراق علیه ایران را بازگو می کند.

درواقع عراق در فضای ناشی از چالش ها و درگیری های موجود در نظام جدید که در پی می آید، درصدد تحقق مطامع خویش برآمد. درگیری امریکا با ایران تا حد عملیات نظامی طبس و نیز تدارک و پیگیری حصول اجماع جهان غرب در امر تحریم اقتصادی ایران جلو رفت. در غرب کشور، با اوج گیری درگیری ها، جبهه دیگری در مقابل نیروهای نظامی ایران گشوده شد و برای امریکا و عراق این نوعی ایجاد سهولت در حرکت ضدایرانی محسوب می شد. این امر به خصوص برای عراق عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز بود. مرکزیت سیاسی و به تبع آن فرماندهی نظامی ایران در نوعی بحران و بی ثباتی به سر می برد و تحت تأثیر رفتارها و برخوردهای تضعیف کننده ناشی از جناح بندی موسوم به لیبرال خط امام قرار داشت. در صف بندی کلی عرصه سیاسی کشور، گروه های متعددی با دعاوی انقلابی باقیمانده از مبارزه با رژیم گذشته، به شدت فعالیت داشتند و حاضر به قرار گرفتن در ذیل حاکمیت جمهوری اسلامی نبودند. آنها هر جا ضرورت ایجاب می کرد، مدعی ایفای نقش جریان های سیاسی دارای مطالبات دمکراتیک و... بوده و هر جا که لازم می شد با اتکا به سلاح، نقش چریکی و شبه نظامی خود را نشان می دادند. همچنین گروه های دیگری که نه در صف محاربان بودند و نه در صف وفاداران قطعی نظام جدید قرار داشتند نیز فعال بودند که مطابق سنخ، ماهیت و نوع حضور، برخی از هردو طرف متحمل فشار و حتی قربانی می شدند.

به طور کلی در این زمان نوع و جهت تحرکات در هر دو جنبه خارجی (امریکا) و داخلی (نوع صف بندی جریان های سیاسی داخلی، اعم از داخل حاکمیت و غیر آن)

در مجموع، فضایی ایجاد کرده بود که از دیدگاه رژیم عراق تسهیل کننده تحرکات و عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز ارتش عراق به شمار می رفت.

در این مقدمه هریک از بحران های پنج گانه یادشده، به ترتیب بررسی و سپس تحت عنوان "ویژگی هایی از سپاه" به جنبه هایی از وضع این نهاد در این دوره به اختصار اشاره می شود.

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا

اشاره

در طول دوره کتاب حاضر، اردیبهشت ۱۳۵۹، هریک از دو طرف ایران و امریکا، مشی سابق خویش را درباره گروگان های لانه جاسوسی ادامه دادند، بدون اینکه هیچ کدام قادر به اقدام تعیین کننده ای در زمینه کسب امتیازات مورد نظر در راستای حل نهایی مسئله باشند. در این میان، در جوامع جهانی و رسانه ها، ایران صبورتر، مقاوم تر و با برنامه تر از حریف نمود داشت، هرچند نه در حدی که پیروزی قطعی و قابل محاسبه ای در انتظارش باشد.

رابطه و مناسبات ایران و امریکا در اردیبهشت ۱۳۵۹ همانند فروردین این سال، روزهای تعیین کننده ای داشت. در فروردین اعلام "قطع رابطه امریکا با ایران" و در اردیبهشت ماه حمله شکست خورده امریکا در طبس نشان دهنده اوج تیرگی این روابط بود. در متن این تیرگی، علاوه بر مسائلی که به طور مستقیم مربوط به روابط ایران و امریکا می شد، بسیاری از مسائل مربوط به سیاست امریکا در خلیج فارس نیز، که در نگاه امریکا به نحوی مرتبط با ایران بود، قرار داشت. جنبه سوم مربوط به روابط امریکا و عراق می شد. به رغم فقدان رابطه رسمی بین امریکا و عراق،^(۱) در مورد مسائل مرتبط با ایران و عراق، آشکارا و به طور واضحی در مواضع و رفتار امریکا جهت گیری به نفع عراق به چشم می خورد.

در حالی که در چگونگی مبارزه علیه ایران برای ختم مطلوب ماجرای گروگان ها، به دلیل شکست عملیات در طبس، جنبه نظامی در اقدامات امریکا رنگ باخته و بر جنبه های اقتصادی آن تأکید روزافزون می شد،

در عمل دست کم در کوتاه مدت، موفقیت چندانی نمی توانست نصیب امریکا شود، با این حال نمی توان امریکا را در این قضیه یک شکست خورده قطعی محسوب کرد.

ص: ۲۰

۱- ** عراق از سال ۱۹۶۷، به مناسبت "جنگ ۶ روزه اعراب و اسرائیل" با امریکا قطع رابطه کرده بود. در سال ۱۹۸۲، سه سال بعد از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، امریکا عراق را از فهرست سیاه کشورهای حامی تروریسم حذف کرد. دو سال طول کشید تا این نزدیکی به اعلام رسمی تجدید رابطه دو کشور بینجامد. در سال ۱۹۸۴ (۵/۹/۱۳۶۳)، در بیانیه مشترکی

که هم زمان در بغداد و واشنگتن انتشار یافت، ایالات متحده بعد از ۱۷ سال، رابطه خود را با عراق از سر گرفت.

در آغاز دوره کتاب حاضر، قرار بود در اجلاس آتی کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در لوکزامبورگ، درباره نوع حمایت از امریکا علیه ایران تصمیم گیری شود. در این حال، برخی کشورها با اعلام مواضع قبلی به استقبال اجلاس مذکور رفته و می کوشیدند بر نتایج آن تأثیر گذار باشند. از جمله داگلاس هرد سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس، در یک گفت و گوی تلویزیونی گفت: فکر می کنم حمایت نکردن از امریکا علیه ایران به خروج این کشور از ناتو بینجامد و عواقب این اقدام برای متحدان این کشور بسیار وخیم خواهد بود.

در ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ (۲/۲/۱۳۵۹)، با شروع اجلاس لوکزامبورگ، کشورهای عضو بازار مشترک اروپا سرانجام در مورد نکات اصلی اقدام جمعی علیه ایران به توافق رسیدند. به گزارش رادیو لندن، آنان توافق کردند اگر دولت ایران تا اواسط ماه مه (اواخر اردیبهشت ماه)، برای رهایی گروگان ها اقدامی نکند، برنامه جمعی تحریم اقتصادی علیه ایران را به مرحله عمل در آورند. رادیو لندن گزارش داد: «از هم اکنون فروش اسلحه و مهمات به ایران قطع شده و قرارداد بازرگانی تازه ای با ایران بسته نخواهد شد. چنانچه این اقدامات نتیجه مطلوب به بار نیاورد، کشورهای بازار مشترک اروپا در جلسه روز ۱۷ ماه مه [۲۷/۲/۱۳۵۹] خود که در [ناپل] ایتالیا تشکیل می شود، تصمیم خواهند گرفت که محدودیت های اقتصادی کامل نسبت به ایران معمول دارند.»

در ۱۷ ماه مه (۲۷ اردیبهشت)، اجلاس وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا شروع به کار کرد. در این اجلاس بایستی برای اجرای مصوبه اجلاس قبلی این وزرا که در لوکزامبورگ تشکیل شده بود، تصمیم گیری می شد. در همین حال، وزیران امور خارجه سه کشور مهم غربی یعنی آلمان غربی، فرانسه و انگلیس به ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا، اطلاع دادند که بازار مشترک اروپا مجازات های اقتصادی علیه ایران را به طور کامل به کار نخواهد بست. به اعتقاد آنها اعمال فشار تجاری کمکی به آزادی گروگان ها نخواهد کرد. در این زمینه یک مفسر خبرگزاری فرانسه به نقل از محافل اروپایی در بروکسل این طور تحلیل کرد: «احتمالاً میزان اقدامات اقتصادی علیه ایران بسیار محدود خواهد بود و این چیزی است که موجب یأس امریکا خواهد شد.» در واکنش به این گونه تردیدها هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد که امریکا هیچ دلیلی برای به تأخیر انداختن تحریم های اقتصادی خود علیه ایران نمی بیند. او گفت ایران هیچ اقدامی برای نجات جان گروگان ها انجام نداده است. ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا نیز کوشید اختلاف نظر امریکا و اروپا را عمده نشان ندهد. از سوی دیگر، ژاپن متحد غیراروپایی امریکا نیز به نوعی الگوی اروپا را تأیید کرد. یادآوری می شود سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن نیز در اجلاس مزبور شرکت داشت.

سرانجام اجلاس دوروزه ناپل در خصوص تحریم ایران، با صدور بیانیه ای به کار خود پایان داد و به طور رسمی اعلام شد که از روز پنجشنبه (۱/۳/۱۳۵۹)، تحریم های اقتصادی علیه ایران آغاز

خواهد شد، البته شرکت کنندگان در این اجلاس اعلام کردند که تحریم ها، شامل قراردادهای قبل از گروگان گیری نخواهد شد. در واقع این محدودیت ها، به معنای تعلیق تمام قراردادهایی بود که پس از چهارم نوامبر ۱۹۷۹ (۱۳ آبان ۱۳۵۸)، با ایران منعقد شده بود. در بیانیه ناپل همچنین آمده بود: «وزیران امور خارجه بازار مشترک اروپا گزارش های رسیده از ایران را مطالعه و حصول یک تحول مهم یعنی انتخابات پارلمان ایران که شاید منجر به آزادی گروگان ها شود را ملاحظه کرده اند. آنها همچنین بار دیگر پابندی خود به احترام و استقلال ایران و همچنین حق ملت ایران در تعیین سرنوشت خود را تأکید می کنند.»

سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا در واکنش به این مصوبه گفت که این کشور ترجیح می داد مجازات های تعیین شده، قراردادهای قبلی را هم در بر می گرفت.

این سخنگو اضافه کرد: در عین حال امریکا مشکلات ناشی از تعیین این مجازات ها که جامعه اروپا با آن مواجه است را نیز درک می کند.

در این حال، بسیاری از تفسیرهای خبرگزاری ها و رسانه های جهان از کم اثر بودن مصوبه فوق علیه ایران حکایت داشت و از آنجا که به نظر می رسید مصوبه جدید اروپایی تحریم ایران نیز نتواند مقاومت ایران را بشکند، در محافل مختلف طرح هایی برای آزادی مسالمت آمیز گروگان ها ذکر و تحلیل می شد.

در حالی که ایران با بی اعتنایی برای محدود کردن تحریم ها تلاش می کرد، دو روز پس از اجلاس، تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبات اجلاس اخیر ناپل موجب ناراحتی امریکا شد. در انگلستان «پس از یک بحث شدید در مجلس عوام بریتانیا هیئت دولت بریتانیا تصمیم گرفت تا تحریم بازرگانی در مورد ایران را فقط شامل حال پیمان های جدید دولت بریتانیا با ایران سازد.» دولت بریتانیا فقط بیست و چهار ساعت پس از آنکه همراه با هم قطاران خود در بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته بود علیه ایران تحریم های اقتصادی معمول دارد، تصمیم خود را تغییر داد. قرار بود تحریم اقتصادی ایران شامل کلیه قراردادهایی بشود که پس از ۴ نوامبر (روز تسخیر سفارت امریکا در ایران)، بسته شده اند، اما پس از آنکه نمایندگان مجلس عوام بریتانیا به این موضوع اعتراض کردند تصمیم دولت این کشور عوض شد. به نظر مفسر رادیو لندن «[با] عقب گرد اخیر سیاست خانم تاچر، به شدت ناخشنودی امریکا افزوده خواهد شد. به ویژه چون خانم تاچر در اروپا سرسخت ترین پشتیبان مشی کارتر بوده است.»

در آخرین روز کتاب حاضر، مهم ترین مسئله مربوط به روابط ایران و امریکا بازتاب تصمیم انگلستان در امر تحریم ایران، در سطح رسانه های جهان بود. نظر به اینکه انگلستان جدی ترین متحد امریکا در اروپا و دولت محافظه کار تاچر نیز از این نظر مطمئن ترین دولت بود، برخورد مماشات آمیز این دولت با مسئله تحریم ایران که برخلاف تصمیم اولیه دولت تاچر صورت گرفت، بازتاب وسیعی داشت. در انگلستان، مطبوعات این اقدام را به شدت تأیید کردند. از سوی دیگر، غلامعلی افروز کاردار ایران در لندن،

بدون اعتنا به این گونه مماشات انگلیس گفت: دولت انگلیس اگر واقعاً کشوری مستقل و آزادی خواه است و نمی خواهد

شريك جرم امريكا باشد

ص: ۲۲

به جای تشکیل اجلاسی از سران و وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک برای بحث درباره چگونگی اعمال فشار اقتصادی علیه ایران بهتر است در جلسات و مذاکرات خود برای بازگرداندن شاه مخلوع به عنوان یک جنایتکار اقدام کند.

آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب نیز درباره تحریم اقتصادی بازار مشترک اروپا علیه ایران و اینکه آیا انعطاف بازار مشترک ناشی از حسن نیت آنها بوده یا چیز دیگر، گفت: «خواسته اند تا حداقل نشان بدهند که صد درصد هم نوکر امریکا نیستند، پنجاه درصد نوکر هستند.»

(ب) ایران، امریکا و صف بندی جهانی

منازعه امریکا و ایران در اردیبهشت ۱۳۵۹، همچنین در صف بندی اردوگاهی جهان به اشکال مختلف و در عرصه های مختلف سیاسی و اقتصادی (از جمله نفت) بروز داشت. در طول این دوره، هم زمان با اعلام مواضع مقامات سیاسی دولت های دوست و متحد امریکا، دولت های اروپایی بلوک شرق و مخالفان اردوگاهی امریکا نیز با نوعی جانب داری از ایران، به اعلام موضع پرداختند. وضع دیگر مخالفان امریکا نیز با شدتی بیش و کم چنین بود. به طور مثال، ویتنام عملیات طبس را تجاوز نظامی دانست و آن را محکوم کرد. لیبی خواستار انتقال مقر سازمان ملل متحد از نیویورک به کشور دیگری شد. عبدالحمید خدام وزیر امور خارجه سوریه، اقدام امریکا را دلیلی بر ورشکستگی هیئت حاکمه امریکا توصیف کرد. یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، شکست عملیات ایالات متحده برای نجات گروگان ها در تهران را پیروزی انقلاب ایران بر امپریالیسم امریکا خواند و خطاب به امریکایی ها گفت در جنگ جنوب لبنان و کویر لوت و نیز آب های ساحلی لبنان سرنوشتی شبیه به خلیج خوک ها در انتظار شماست.

علاوه بر دولت های مخالف امریکا، دولت ها و شخصیت های عربی دوست ایالات متحده نیز اغلب لحن سرزنش آمیزی در این باره داشتند؛ از جمله شاذلی قلبی دبیر کل

اتحادیه عرب، در اطلاعیه ای که در تونس انتشار داد اظهار کرد اقدام کارتر هدف نظامی دارد و درجایی که سازمان ملل متحد تعهد کرده در جست و جوی راه حل صلح آمیزی باشد این اقدام یک انحراف است. همچنین عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور در نخست وزیری کویت نیز گفت کویت از دریافت این خبر متعجب شده است و چنین اقدامی را برخلاف عرف های بین المللی می داند.

(ج) ایران، امریکا و جنگ تبلیغاتی

در این دوره، امریکا در عرصه تبلیغات و جنگ رسانه ای علیه ایران، یک گام بسیار مهم برداشت. در ۶ مه ۱۹۸۰ (۱۶/۲/۱۳۵۹)، بنگاه سخن پراکنی بین المللی واشنگتن دی سی اعلام کرد: «از تاریخ اول ژوئن ۱۹۸۰ [۱۱/۳/۱۳۵۹]، برنامه فارسی رادیو صدای امریکا روی همان طول موج از ۲ ساعت در روز به ۸ ساعت افزایش خواهد یافت. دولت امریکا با تصویب پیشنهاد کمیته ویژه هماهنگی به ریاست

برژینسکی و اعطای سالیانه چندین میلیون دلار بیشتر به صدای امریکا که در کشور شما بسیار محبوب است، امکان افزایش برنامه را فراهم نمود. هدف ما از این برنامه این است که مردم ایران را از واقعیت حوادث سیاسی داخلی کشورشان آگاه نماییم.» در ادامه بیانیه به طور واضح جهت گیری اصلی این جنگ رسانه ای، بدین شرح آمده است: «با افزایش وقت برنامه ما می توانیم روشن فکران پذیرای تمدن غرب و جوانان ایرانی را از پیشرفت های فرهنگی، علمی، اقتصادی و غیره مطلع سازیم.» نکته قابل ذکر، تفاوت فاحش فضای سیاسی اجتماعی داخل کشور با نوع بازتاب آن در رسانه های بیگانه بود. رادیو صدای امریکا نیز در بخش فارسی خود چنین تفاوت فاحشی را بروز داده و برخلاف فضای داخل، از ادبیات به شدت تبلیغاتی کاملاً متناسب با گروه های محارب و حتی از خبرهای آشکارا نادرست استفاده کرد.

از سوی دیگر در ایران، در عرصه وسیع و متنوعی از تبلیغات و تحرکات، به محکومیت اقدام امریکا و تحلیل رفتار آن پرداخته شد. دامنه این تحرکات، مراجع عظام تقلید را نیز در بر گرفت. در بیانیه ای که درباره اقدام امریکا در طبس، از طرف آیت الله العظمی گلپایگانی منتشر شد، این اقدام یک حمله تجاوزگرانه براساس «نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب و متجاوز این جهان خوار غدار» خوانده شده و مقامات کشور به وحدت و خدمت خالصانه و مقاومت سرسختانه و شجاعانه «در برابر توطئه های امپریالیسم در داخل و خارج» فراخوانده شده اند.

در خارج کشور نیز ایران به دلیل وجود فضای انقلابی در داخل کشور در جنگ رسانه ای مربوط به گروگان گیری یک بازنده قطعی محسوب نمی شد، زیرا چنین اقداماتی را نمی توان

به طور مشخص به دولت ها مرتبط دانست. حتی در امریکا نیز چنین وضعی وجود داشت. به عنوان نمونه ای از این جنگ رسانه ای می توان به این مورد اشاره کرد: با اینکه دیپلمات های ایرانی از امریکا اخراج شده بودند، اما اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد به ناچار در خاک امریکا به سر می بردند و این برای رسانه های امریکایی فرصتی بود تا جنبه های خبری خود را جذاب تر کنند. گفت و گوی اول ماه مه (۱۱/۲/۱۳۵۹) یکی از شبکه های تلویزیون امریکا با منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل، از آن جمله است. مجری سؤال کرد: آیا گروگان گیری در ایران قانونی بود؟ فرهنگ پاسخ داد نه، به هیچ وجه. گروگان گرفتن کارکنان سفارت امریکا در تهران پاسخی به پذیرش شاه مخلوع در ایالات متحده بود. وی ضمن اشاره به کودتای سال ۱۹۵۳ در ایران با حمایت امریکا و نیز کودتای ۱۹۷۴ در شیلی افزود: از لحاظ تاریخی این کاملاً طبیعی است که پذیرش شاه مخلوع را به عنوان یک اقدام سیاسی جلوه داد. بنابراین از این دیدگاه گروگان گیری قابل قبول است. از منصور فرهنگ درباره ناتوانی ابوالحسن بنی صدر در برخورد با دانشجویانی که در سفارت امریکا هستند سؤال شد، وی پاسخ داد: ما در یک مرحله انقلابی هستیم با موقعیت انقلابی که نمی توان یک دولت باثبات داشت. فرهنگ تصریح کرد دشمنی ایران به هیچ وجه متوجه مردم امریکا نیست. این دشمنی مستقیماً متوجه دولت امریکا است. سفیر ایران در سازمان ملل با اشاره به گزارش هایی

مبنی بر اینکه واشنگتن راه های حمایت از حضور ارتش در ایران را مدنظر داشت، گفت: امریکاییان کودتا را در سال ۱۹۵۳، ساواک را در سال ۱۹۵۸،

انقلاب به اصطلاح کشاورزی را در سال ۱۹۶۳ برای ما به ارمغان آوردند و در ژانویه ۱۹۷۹ زمانی که تمامی دنیا به احترام از انقلاب ایران دچار ترس شده بود، ایالات متحده در تدارک یک کودتا بود.

(د) ایران، امریکا و گروه ها

در طول دوره کتاب حاضر، در فضای حاد ضد امریکایی موجود در ایران، هرگونه تحرکی که به نحوی می توانست به امریکایی ها منتسب شود، با حساسیت ویژه ای تعقیب می شد. در این حال، اعلام موضع گروه ها و جریان های سیاسی داخل کشور، به طور کلی در چارچوب ضدیت با امریکا و محکوم کردن آن ادامه داشت و هر گروه در حاشیه مطلب اصلی به مقاصد داخلی خود نیز می پرداخت که گاهی اهمیت این حاشیه از متن بیشتر بود. این در واقع نوعی استفاده از مشروعیت و اعتبار مواضع ضد امریکایی بود که در توصیف صف بندی جریان های سیاسی وقت کشور جالب توجه و روشنگر به شمار می آید.

در شرایط پس از شکست امریکا در طبرستان که همه گروه ها و جریان های سیاسی داخلی بیش از همیشه همراهی با امواج فراگیر مبارزه ضد امریکایی را به نوعی علامت حیات و تحرک و مشروعیت خود می دانستند، برخی گروه ها به طور ویژه با راهبرد و اهداف مشخص خود در کوره تشدید مبارزات ضد امریکایی به شدت می دمیدند. در این میان، حزب توده و سازمان مجاهدین خلق، هر کدام به نوعی شاخص بودند؛ حزب توده به سبب رسالت جهانی و ابستگی بلوکی خود و سازمان مجاهدین خلق به علت ادعاهای آلترناتیوی خود. تلاش های سازمان مجاهدین خلق مصرانه تر، تبلیغاتی تر، تهاجمی تر و چشمگیرتر از همه گروه ها بود. آنها دست اندرکاران نظام را سرزنش و محکوم می کردند که در زمینه رسالت ضد امریکایی، ناتوانی و کوتاهی عامدانه دارند. از جمله نشریه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق) در تاریخ ۱۴/۲/۱۳۵۹، گزارش مفصلی با عنوان "چند

سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" درج کرد که در آن آمده است: «حدود ده روز از واقعه تهاجم آشکار نظامی امریکا به خاک ایران می گذرد. واقعه ای که برگه تازه را در کارنامه روابط ایران و امپریالیسم امریکا گشوده و قاعدتاً باید مسئولین و دست اندرکاران را متقاعد کرده باشد که بین ما و امپریالیست ها هیچ رابطه مسالمت جویانه و تفاهم آمیزی نمی تواند وجود داشته باشد، ولی عجیب اینکه هنوز حداقل گزارش صحیحی از این امر مهم در اختیار خلق ما که مدت هاست فریاد "مرگ بر امریکا" سر داده، قرار داده نشده است. ... آیا می توان با کم اهمیت جلوه دادن مسئله، حقایق را از مردم پوشیده داشت؟»

این گونه اعلام موضع آشتی ناپذیر علیه امریکا، منحصر به سازمان مجاهدین خلق نبود بلکه در میان طیف متنوعی از گروه ها بروز داشت. آنچه در ادامه ذکر می شود فقط مربوط به روز یکشنبه ۷/۲/۱۳۵۹، یعنی اولین فرصت های ممکن برای اعلام موضع می باشد:

روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب جمهوری اسلامی) در مقاله ای با عنوان "آیا در موضع گیری وزارت خارجه منافع و خط انقلاب رعایت شده است" به انتقاد از عملکرد وزارت امور خارجه و شخص وزیر (قطب زاده) پرداخت. در این مقاله آمده است: «آیا در موضع گیری های وزارت خارجه، منافع و خط انقلاب رعایت شده است؟ وزارت خارجه پس از این تهاجم نظامی که نقض حاکمیت ملی ایران است، در اعلامیه ای بسیار ابتدایی و ضعیف اظهار می دارد که والدهایم توصیه کرده است خونسردی خود را حفظ کنید! مگر والدهایم همان مهره بی اراده امریکا نیست که مردم قهرمان ما در تهران دست رد بر سینه اش زدند؟... چرا بایستی وزارت خارجه و شخص وزیر خارجه آن چنان از موضع ضعف عمل کند که والدهایم به خود جرئت دهد تا دستور صادر کند که خونسرد باشید! آیا وزیر خارجه از این پیام به خود نلرزیده است؟... آیا اینجا جای خونسردی است؟»

جنبش مسلمانان مبارز (گروه دکتر پیمان) نیز بیانیه ای در این باره انتشار داد. در این بیانیه با تأکید بر تنوع طرح های امریکا و انتقاد تلویحی از عملکرد وزارت امور خارجه، که کوشید براساس تمایل امریکا قضیه را بزرگ نکند و دانشجویان را وادار سازد عکس العملی تند نشان ندهند، از دستگاه های نظامی و اطلاعاتی کشور به دلیل بی اطلاعی از چنین عملیات گسترده ای و صدور اعلامیه ساعت ها پس از اعلامیه کاخ سفید، انتقاد شده است. در ادامه بیانیه جنبش مسلمانان مبارز پیشنهادهای این جنبش مطرح شده و از جمله آمده است: «همه تماس های رسمی و غیررسمی مقامات مسئول با دولت امریکا و با نمایندگان و دلالان آنان به کلی قطع شود و از هرگونه تماس عناصر خارجی با گروگان ها به هر عنوان و بهانه جداً جلوگیری شود. ... ما یک بار دیگر خطر مماشات و سازش کاری با شیطان پلید و توطئه گر را یادآور شده نسبت به خطراتی که روش غیرانقلابی دولت قبلی [بازرگان] و شورای انقلاب فعلی در زمینه سیاست داخلی و خارجی برای موجودیت انقلاب و آزادی و استقلال دربردارد به ملت قهرمان ایران و به رهبر انقلاب امام خمینی، هشدار می دهیم.»

حزب رنجبران ایران (مائوئیست) نیز در بیانیه ای ضمن محکوم کردن امریکا نوشت: «اما ملت و دولت ما از این عمل ضدبشری امپریالیسم امریکا چه می آموزد؟... در این مبارزه باید تفرقه افکنی و انحصارطلبی را طرد نمود و توطئه های تفرقه افکنانه چپ نماها و دمکرات نماها را خنثی کرده برای اتحاد بزرگ ملی پافشاری نمود.»

کمیته مرکزی حزب توده ایران نیز اعلامیه ای با عنوان "تجاوز نظامی امریکا، حلقه ای از یک توطئه بزرگ علیه انقلاب ایران" صادر کرد. در این اطلاعیه به کشورهای متحد امریکا اشاره و در واقع نگرش حزب توده در مورد اتحاد و ائتلاف در منطقه و جهان که همواره متناسب با رعایت شأن و منافع شوروی ارائه می شد، تکرار شده است. در ادامه اعلامیه حزب توده به مسائل داخلی و یادآوری سرزنش آمیز موضع گیری و اقدامات دولت گام به گام لیبرال ها که نمونه اش ملاقات مهندس بازرگان با توطئه گر بزرگ اردوگاه امپریالیستی برژینسکی بود، پرداخته شده است.

کمیته مرکزی حزب توده پس از ذکر توصیه‌ها و پیشنهادهایی به عنوان وظیفه تاریخی و حیاتی برای پست‌های سیاسی، دستگاه‌های دولتی، نیروهای انتظامی، ارتش بیست میلیونی، چرخه تولید صنعتی، مسئله ارضی و انقلاب فرهنگی، اعلامیه را چنین به پایان برده است: «حزب توده ایران، همان‌طور که تاکنون عملاً به اثبات رسانده، آماده است در همه این زمینه‌ها، با تمام نیرو و امکان خود با سایر نیروهای راستین انقلابی ایران صمیمانه همکاری کند.»

این حزب در مقاله دیگری با عنوان "عدم آمادگی حیرت‌انگیز و تأسف آور در برابر توطئه‌های امریکای جهان خوار" به جنبه‌ای دیگر پرداخته و آورده است: «حادثه اخیر که تصادفاً به خیر گذشت، نشان می‌دهد که در ارگان‌های مسئول دفاع مملکتی هیچ‌گونه آمادگی برای مقابله با توطئه‌های خطرناک امریکا و دستیارانش وجود نداشته است. ... این فرض نیز قوت دارد، زیرا متأسفانه در ارتش پاک‌سازی کامل انجام نگرفته است. اشتباه است اگر تصور شود که امپریالیسم امریکا بدون هیچ محاسبه‌ای، صرفاً به یک اقدام دیوانه‌وار علیه ما دست زده است.»

مرکزیت سازمان مجاهدین خلق، در این روز (۷/۲/۱۳۵۹)، یکی از روزهای استثنایی خود را در زمینه اعلام مواضع از طریق صدور بیانیه و اطلاعیه سپری کرد. این سازمان کوشید، برخلاف روال جاری در مسائل دانشگاه‌ها، نوعی پیوند و همراهی با نیروهای نظام، البته با جهت‌گیری مترقیانه و ضدامریکایی ایجاد کند. در واقع در تحلیل سازمان، درگیری عملی امریکا و خط امام می‌توانست دعاوی ضدامپریالیستی مجاهدین خلق را که این سازمان آن را به عنوان اصلی‌ترین ملاک حرکت، وحدت و درگیری مطرح می‌کرد به کلی صوری و نمایشی جلوه دهد و در نتیجه سازمان از گردونه تحولات عرصه کشور که محور ضدامریکایی داشت به گوشه‌ای پرت شود و بعد از شکست اخیر در عرصه دانشگاهی، شکستی دیگر را از نیروهای خط امام تجربه کند که این بار البته با ابعاد نابودکننده‌ای برای سازمان مطرح بود. در تقابل با چنین وضعی، سازمان کوشید با حفظ مواضع و هویت خود در افکار عمومی، گرایش ضدامپریالیستی را به عنوان اصلی‌ترین ملاک حرکت خود به نمایش بگذارد و در این چارچوب حتی در برخورد با نیروهایی که آنان را با صفت ارتجاع در ردیف دشمن اصلی، امپریالیسم قرار می‌داد، وحدت را جایگزین درگیری کرد. در تحلیل سازمان چنانچه سپاه دعوت سازمان را می‌پذیرفت برتری تئوریک و تشکیلاتی مجاهدین خلق، فضایی مطلوب را ایجاد می‌کرد و چنانچه سپاه این دعوت و وحدت را رد می‌کرد، بخشی از خدشه مشروعیت که اخیراً بر سازمان وارد شده بود، ترمیم می‌شد و سازمان می‌توانست در رقابت با نیروهای خط امام از جمله سپاه، لااقل موازنه کنونی را حفظ کرده و چه بسا تعادل کنونی را به نفع خودش نیز برهم بزند.

براین اساس، سازمان مجاهدین خلق اطلاعیه‌ای به مناسبت شهادت پاسدار محمد منتظر قائم صادر کرد و در آن به خلق ایران و امام خمینی و برادران پاسدار تسلیت و تهنیت گفت و افزود: «انقلاب ایران ثابت کرده است که هر قطره خونی که در نبرد رهایی بخش ضدامپریالیستی و اسلامی

ما علیه امپریالیست ها به زمین می ریزد تنها به عمق دریای خونی که بین خلق ما و جنایتکاران امریکایی وجود دارد، می افزاید و اراده خلق ما را در این نبرد عادلانه، صیقل می زند.»

در گامی دیگر، سازمان مزبور با صدور اطلاعیه سیاسی نظامی شماره ۲۴ اعلام کرد: «سازمان مجاهدین خلق ایران کلیه نفرت‌نظامی و میلشیای مردمی خود در سراسر کشور را به تبعیت از برادران پاسدار فرامی خواند، به این ترتیب برحسب دستور سیاسی نظامی حاضر، به منظور وحدت عمل و وحدت فرماندهی نظامی علیه امپریالیسم امریکا، کلیه اعضا و تیم های نظامی و میلشیای مجاهدین خلق موظف اند از فرمان برادران پاسدار خود در هر کجای کشور علیه جنایتکاران امریکایی اطاعت کنند. بدیهی است اعضای ما در هیچ درگیری داخلی دخالت ننموده و صرفاً در مبارزه همه جانبه نبرد علیه دشمنان اصلی خلقمان برای ردیابی و ریشه کنی امپریالیست ها و ایادی سیا و اینتلیجنت سرویس یا سازمان یافته ساواک تمرکز می یابند.» به این ترتیب در عمل، سازمان مرزبندی خود را با نیروهای سپاه درزمینه درگیری هایی چون کردستان و... حفظ کرده است و فقط چنانچه در داخل ایران هر کجای کشور نیروهای سپاه با نیروهای امریکایی درگیر می شدند، این دستور سیاسی نظامی کاربرد پیدا می کرد.

طبق یک روال تشکیلاتی، موضع گیری های سازمان همیشه از سوی تعدادی از تشکل های وابسته، به گونه ای پژواک مانند، تکرار و ترویج می شد. براین اساس، دعوت به وحدت ضدامپریالیستی و کنار گذاشتن درگیری های داخلی از جمله در کردستان و دانشگاه ها و جهت گیری همه نیروها علیه امریکا، توسط تشکل هایی که عملاً شاخه های سازمان مجاهدین خلق بودند به صورت های مختلفی تکرار و ترویج شد.

یادآوری می شود در پی اعلام سازمان مجاهدین خلق مبنی بر اینکه حاضر است تمامی نیروهای خود (میلشیا چریک نیمه وقت) را برای مبارزه با امریکا تحت فرماندهی

سپاه قرار بدهد، اطلاعیه سپاه نشان داد اختلاف سپاه و این سازمان در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک پردازند، ولو این اقدام مبارزه با امریکا باشد. مهم تر اینکه، بی اعتمادی سپاه به سازمان نیز یک بار دیگر در این اطلاعیه مورد تأکید قرار گرفت و مشخص شد سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر

ملاک های مکتبی اسلام نمی داند. همچنین سپاه سازمان را عملاً در عداد گروه هایی که در کردستان با آنها درگیر بود، محسوب می کرد. در این اطلاعیه که با عبارت «بسم الله الرحمن الرحیم، واعتصموا بحبل الله جميعاً و لا تفرقوا؛ به ریسمان خدا چنگ بزنید و متفرق نشوید» شروع شده است سپاه ابتدا با یادآوری مواضع قبلی سازمان (که در گذشته از دیدگاه این گروه بازوی نظامی ارتجاع بوده است!) بی اعتمادی خود را ابراز و بر ایدئولوژی اسلام به عنوان ملاک وحدت تأکید کرد و در ادامه، پذیرش صادقانه رهبری امام را ملاک قطعی دیگری برای وحدت برشمرده و بازهم با اشاره به مواضع قبلی سازمان بی اعتمادی خود را اظهار کرد. سپاه با ذکر شروط سازمان یادآور شد که سازمان در همین اعلام وحدت و همکاری نیز

شرط وحدت و لازمه همکاری را رعایت نکرده است. در آخر، سپاه برای وحدت با همه نیروها با ملاک های

مشخص شده بدین صورت در این اطلاعیه اعلام آمادگی کرده است: «سپاه پاسداران همواره دست اتحاد خویش را برای جهانی نمودن انقلاب اسلامی به سوی

کسانی که ملاک مکتب انقلاب اسلامی را بر هر حرکت مقطعی و سیاسی ترجیح می دهند دراز نموده است. سنگر پاسداران انقلاب اسلامی برای کسانی که تحت رهبری امام خمینی، پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی را بر مبنای شعار اسلامی و مردمی "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" وظیفه شرعی خود می دانند، همواره آماده است.» اطلاعیه با این عبارت که خود نیز وجه تمایزی از مشی سپاه با مشی سازمان را نشان می داد، پایان یافته است: «پیش برای نابودی امپریالیزم شرق و غرب و برقراری حکومت قسط الهی و جهانی حضرت مهدی ولی عصر ارواحنا فداه.»

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در بیانیه خود با مرتبط جلوه دادن ماجرای طبس به وقایع دانشگاه ها و حوادث کردستان، به فلاحی، چمران و بنی صدر حمله و آنان را متهم به سرکوب خلق و دانشجویان در دانشگاه ها کرد و در پایان به تکرار شعارهای همیشگی خود در پیشتازی خلق ها پرداخت.

ه) عملیات طبس

روند عملیات طبس (بخش افشاشده)

عملیات شکست خورده امریکا در طبس مهم ترین مسئله در زمره مسائل میان امریکا و ایران است که در اینجا با تفصیل بیشتری به آن پرداخته شده است.

در این دوره زمانی (اردیبهشت ۱۳۵۹)، پیگیری طرح اقدام نظامی امریکا علیه ایران برای حل ماجرای گروگان ها در دو سطح آشکار و سری ادامه داشت. در سطح علنی موافقان و مخالفان دیدگاه های خود را مطرح کردند، ولی در سطح سری تصمیم برای اجرای عملیات نجات قطعی شد، البته این تصمیم با مخالفت شدید وزیر امور خارجه امریکا روبه رو گردید تا جایی که به استعفای وی انجامید.

آنچه در سطح آشکار به آن پرداخته می شد از یک روال کلی تبعیت می کرد به این ترتیب که به طور کلی چشم انداز روشنی درباب تهدید نظامی و به خصوص انجام کوتاه مدت آن ترسیم نمی شد و در نتیجه فضای آمادگی قطعی مقابله را در ایران و مسئولان آن ایجاد نمی کرد، اما درعین حال تکرار این موضوع از جنبه های مختلف نوعی عادت و آمادگی در افکار عمومی به وجود می آورد.

در همین چارچوب، درحالی که در سطح سری در اولین روز دوره این کتاب (دوشنبه ۱/۲/۱۳۵۹)، اقدام نظامی امریکا علیه ایران تحت عنوان

عملیات نجات، تعیین تکلیف قطعی شده بود، در سطح علنی و تبلیغات، فردای همان روز جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا،

در یک مصاحبه تلویزیونی کوشید پروژه غافلگیری ایران را همچنان جلو ببرد.

وی چشم انداز اقدام نظامی را دورتر از آنچه تعیین شده بود، ترسیم کرد و البته به زمینه سازی آن پرداخت. به گزارش یونایتدپرس، کارتر گفت: اوضاع در ایران بدتر شده است. بافت حکومتی، اجتماعی و اقتصادی ایران به سرعت رو

ص: ۲۹

به خرابی می رود. وی افزود که پیوسته برای سلامتی گروگان ها دعا می کند و بار دیگر هشدار داد اگر فشارهای اقتصادی آمریکا و متحدانش به خلاصی گروگان ها منتهی نشود چه بسا که اقدام نظامی قدم بعدی باشد.

در این حال، دیگر مقامات و نهادهای آمریکا نیز در تکمیل حرکت غافلگیری و فریب کارتر، چشم انداز اقدام نظامی را مبهم و دوردست، ترسیم می کردند. البته باینکه زمان وقوع اقدام نظامی، دور نشان داده می شد اصل وقوع آن هر روز جدی تر مطرح می گردید. گفتنی است متحدان آمریکا نیز در این فضا سازی خواه ناخواه دخیل بودند. در این زمینه می توان به نوع برخورد رسمی و تبلیغی آمریکا با اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ اشاره کرد.

جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید، اعلام کرد اقدام بعدی آمریکا برای آزادساختن گروگان های آمریکایی در تهران به واکنش رژیم ایران در مورد پیوستن متحدان غربی آمریکا به تحریم های اقتصادی و سیاسی علیه رژیم ایران بستگی دارد. گوینده صدای آمریکا برای تأکید و جلب توجه بیشتر به زمان تعیین شده (۱۷/۲/۱۳۵۹)، اشاره کرد و براساس سخنان جودی پاول افزود: «به این ترتیب، هرگونه اقدام نظامی علیه رژیم ایران، برای یکسره کردن تکلیف بحران ایران، تا حد زیادی منوط به این خواهد بود که رژیم ایران چه واکنشی نسبت به اقدامات متحدان آمریکا نشان خواهد داد.»

در ایران نیز همین چشم انداز، اصلی و جدی تلقی می گردید.

آیت الله بهشتی قبل از ظهر روز چهارشنبه ۳/۲/۱۳۵۹، در یک مصاحبه مطبوعاتی تأکید کرد مجازات های اقتصادی و سیاسی کشورهای عضو بازار مشترک و آمریکا علیه ایران کمکی به حل مشکل گروگان ها نخواهد کرد. چند ساعت بعد، حدود ساعت ۸ شب (ساعت ۱۱:۳۰ صبح ۲۳ آوریل به وقت واشگتن)، کارتر رئیس جمهور،

والتر ماندیل، ترنر و برژینسکی دور میز کوچکی در باغ گل سرخ کاخ سفید نشستند و آخرین مراحل این عملیات را بررسی کردند. در ادامه این جلسات عصر همین روز، اقدام نظامی علیه ایران کاملاً قطعی یافت. فعال ترین مقام آمریکایی در این اقدام، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، در این باره نوشت: «عصر آن روز [۲۳ آوریل]، در دفتر یادداشت های روزهای خود نوشتم اولین مرحله عملیات، چهارده ساعت دیگر، آغاز می شود. من احساس آرامش می کنم، هرچند می دانم که اگر این مأموریت با شکست مواجه شود، من بیشتر از هر کس دیگری به خاطر آن، مورد سرزنش قرار خواهم گرفت، ولی خود را برای هر پیشامدی آماده کرده ام. اگر این کار با موفقیت انجام شود، آمریکا یک بار دیگر زور بازوی خود را نشان خواهد داد، چیزی که بیست سال است به آن احتیاج دارد.»

روز پنجشنبه ۲۴ آوریل ۱۹۸۰ (۴/۲/۱۳۵۹)، درحالی که هلیکوپترهای آمریکایی از عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز راهی ایران شده بودند، گزارش های عادی و علنی رسانه های گروهی که از واشنگتن مخابره می شد حاکی از وجود اختلاف نظر بین مشاوران پرزیدنت کارتر بر سر سیاست های او در مورد ایران بود. در عرصه علنی، در سطح مقام های رسمی آمریکا نیز تحول

عمده ای در اقدامات امریکا ابراز نمی شد، حتی سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا با یادآوری خطر شوری برای ایران ابراز امیدواری کرد که مقامات ایران به جای پناه بردن به شوری در این فرصت برای حل مسائل موجود اقدام کنند.

در ایران نیز وضع مشابهی وجود داشت. وضعیت صبر و انتظار و روش های مبتنی بر کج دارومریز نشان می داد که مقامات ایرانی وقوع تحول چشمگیر و خطر جدی را در کوتاه مدت انتظار نمی کشیدند و بیشتر منفعل اقدامات میان مدت و درازمدت امریکا بودند که قرار بود در هماهنگی با اروپا انجام شود.

روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ حدود ساعت ۱۰ صبح به وقت واشنگتن (حدود ۶:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران)، ناو هواپیمابر نیمیتز به فاصله ۳۰ مایلی ساحل ایران رسید. در اینجا، ۸ فروند هلیکوپتر با ۲۷۰ کماندوی امریکایی راهی نقطه معینی در صحرای طبس شدند تا در آنجا به ۶ هواپیمای ترابری (سی ۱۳۰)

امریکا ملحق شوند و مرحله بعدی عملیات را با حرکت به سمت تهران شروع کنند. آغاز حرکت هلیکوپترها به گونه ای بود که هنگامی به مرز ایران برسند که هوا کاملاً تاریک شده باشد. مراحل مختلف مقدمات و آمادگی عملیات تا آستانه ورود نیروهای عملیاتی به صحرای طبس، مطابق برنامه پیش رفت. اما ساعت ۲۳:۴۵ به وقت تهران، مشخص گردید که یک فروند هلیکوپتر در بین راه از کار افتاده و یک فروند نیز به دلیل مواجهه با طوفان شن به عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز بازگشته است. به این ترتیب، در مرحله ورود به صحرای طبس فقط ۶ هلیکوپتر برای حرکت به تهران و ادامه عملیات در اختیار بود. مسئولان عملیات تشخیص دادند اختلال ناشی از حذف ۲ هلیکوپتر قابل صرف نظر کردن است و مرحله بعدی، یعنی حرکت از طبس به سمت تهران نیز انجام خواهد شد. این موضوع به مقامات واشنگتن که با نگرانی وضعیت طبس را دنبال می کردند اعلام شد. وقتی به کاخ سفید خبر داده شد که کارها طبق برنامه پیش می رود و ۴ هلیکوپتر تابه حال سوخت گیری کرده اند و پس از سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم برنامه؛ یعنی پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهد شد، نگرانی موجود، جای خود را به آرامش خیال داد. اما این آسودگی خاطر زیاد تداوم نیافت. حدود نیم ساعت بعد، از ایران خبری دریافت شد که نشان می داد سومین هلیکوپتر هم به دلیل بروز اشکالاتی در سیستم هیدرولیک آن، قادر به شرکت در ادامه عملیات نیست. به این ترتیب عملیات بایستی با ۵ هلیکوپتر انجام می شد، درحالی که در طراحی ها حداقل ۶ فروند در نظر گرفته شده بود. پس از بررسی ها و مشاوره های مسئولان امریکایی در کاخ سفید و نیز تبادل نظر با فرماندهی منطقه که معتقد به توقف عملیات بود، حدود ۱۰ دقیقه بعد، فرمان قطعی توقف عملیات و مراجعت افراد از سوی کاخ سفید صادر شد. این برای رئیس جمهور امریکا و مقامات همراه وی در این ماجرا سرانجامی دردناک بود.

حدود یک ساعت بعد، وقتی همه مشاوران رئیس جمهور که برژینسکی آنها را به جلسه فوری و مهم با کارتر فراخوانده بود دور وی جمع بودند از ایران خبر رسید هنگام

آمادگی نیروهای امریکایی برای بازگشت از ایران فاجعه ای رخ داده است. به گفته شاهدان، کارتر بر اثر شنیدن این خبر وضع

کسی را پیدا کرده بود که کاردی در تن او فرو کرده اند. ماجرا چنین بود که «یکی از هلیکوپترها بعد از سوخت گیری از هواپیمای سی ۱۳۰ حامل سوخت، درحین بلندشدن و دورشدن از هواپیما با سرعتی بیش از حد گردش می کند و در این هنگام، دم آن به بدنه هواپیما اصابت می کند و در یک چشم به هم زدن، هزاران لیتر بنزین شعله ور و تمام تسلیحات موجود در هردو منفجر می شود. کوهی از آتش همه جا را روشن می کند و ۵ نفر از سرنشینان هواپیما و ۳ نفر از سرنشینان هلیکوپتر می سوزند و زغال می شوند، ۴ نفر دیگر هم به شدت می سوزند. خبر این واقعه بعد از یک ربع ساعت، یعنی رأس ساعت ۶ بعدازظهر به وقت واشنگتن [به کاخ سفید] می رسد.»

به این ترتیب به جای پیگیری و فرماندهی عملیات در تهران، کاخ سفید باید توان خود را صرف توجیه مردم امریکا و نیز متحدان اروپایی و آسیایی ایالات متحده می کرد و خسارت های ناشی از شکست غیرقابل تصور عملیات طبس را حتی المقدور کاهش می داد. به پیشنهاد ویلیام ترنر رئیس سازمان جاسوسی امریکا (CIA)، اعلام هرگونه خبر در این باره، به بعد از اطمینان کامل از خروج کلیه مأموران اعزامی از ایران موکول گردید.

بنابراین در پایان روزی که برژینسکی آن را روز غم انگیز نامید، دغدغه دیگری بروز یافت و آن خروج هرچه سریع تر نیروهای عملیات نجات از معرکه ای بود که چه بسا حوادث غیرمنتظره و عجیب دیگری نیز می توانست برای آنان اتفاق بیفتد. قبل از اتفاق تازه و قبل از پیدایش خسارتی جدید، بایستی اقدام به ترک صحنه و خلاصی نیروها از شتزار طبس می شد.

مقامات امریکایی در کاخ سفید فقط می دانستند عده ای کشته و مجروح شده اند. حدود پنج ساعت بعد (تقریباً ۷:۳۰ بامداد به وقت تهران)، مشخص گردید که رقم دقیق کشته شدگان ۸ نفر است. باقی ماندن ۸ جسد و لاشه سوخته یک فروند هلیکوپتر و یک هواپیمای سی ۱۳۰ و بدتر از آن ۴ فروند هلیکوپتر سالم حاوی تجهیزات و اسناد و اکتفا به خروج افراد سالم به اتفاق مجروحان از شتابی فوق العاده حکایت داشت که دلیل آن هرچه بود، هراس از تداوم رخدادهای پی درپی مذکور را نیز تأیید می کرد. وزارت دفاع امریکا در اعلامیه هایی که تا آخر وقت جمعه به وقت تهران، انتشار داد ضمن اعلام هویت کشته شدگان و مجروحان، از برجاماندن جسد ۸ امریکایی در ایران نیز خبر داد، اما به علت شتابی که باعث شده برای حمل جسد ها اقدام نشود، اشاره ای نکرد.

درحالی که در امریکا اذهان مسئولان متوجه کاهش تأثیرات منفی اقدام نظامی شکست خورده خود در صحرای طبس ایران بود، در ایران، روز با غافلگیری کامل شروع شد و این غافلگیری به صورت غفلت و بی اطلاعی از آنچه رخ داده بود تا ساعت ها ادامه یافت.

مقارن با پایان مراسم نماز جمعه، اولین اطلاعیه ستاد مشترک ارتش در این باره با این مضمون انتشار یافت: «در نتیجه تعقیب هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران، ۲ فروند هواپیمای امریکایی که تعدادی مأمورین سیا و تفنگ داران دریایی امریکا را حمل می نمود تا غافلگیرانه به جاسوسخانه دولت امریکا در تهران بریزند و گروگان ها را آزاد نمایند، هنگام فرار

از خاک ایران با یکدیگر برخورد نموده، آتش گرفته، در حوالی منطقه طبس سقوط می نماید.

ضمناً اطلاعات مشروح متعاقباً اعلام خواهد شد و به یاری خداوند توانا اسلام پیروز است.» براساس این اطلاعیه، خبر سقوط ۲ فروند هواپیمای امریکایی در ایران، از صدای جمهوری اسلامی و نیز از تربیون نماز جمعه پخش شد و در پی آن به گزارش مطبوعات، «سراسر کشور را هیجان فراگرفت.» بازتاب عمومی انتشار این خبر نشانه وجود حساسیت شدید مردم بود که در سطح وسیع و در شادمانی های خیابانی خود شکست امریکا را به منزله پیروزی و حقانیت ایران جشن گرفتند. رادیو امریکا در گزارشی این فضا را چنین توصیف کرد: «حوادث ایران و اقدامات پرزیدنت کارتر برای نجات جان گروگان های

امریکایی که با شکست روبه رو شد، اخبار تمام کشورهای جهان را ظرف دو روز گذشته، تحت الشعاع قرار داد. این ماجرا سبب گرم تر شدن بازار تظاهرات در تهران شد، راه پیمایان و تظاهرکنندگان در تهران یک بار دیگر در خیابان ها به راه افتادند و اقدامات نافرجام امریکا را برای آزادی گروگان ها جشن گرفتند.»

در دومین اطلاعیه ارتش درباره عملیات طبس آمده است: «از هم وطنان عزیز ساکن شهر طبس و... تقاضای همکاری می شود و امید است با همکاری نیروهای مسلح و عزیمت به منطقه فرود امریکاییان، نسبت به دستگیری افراد فراری آنها اقدام نمایند.» و سومین اطلاعیه نیز چنین است: «تفنگ داران و مأموران امریکایی مهاجم هم اکنون داخل منطقه هستند و نیروی هوایی جمهوری اسلامی حفاظت هوایی منطقه را به عهده دارد.» در آخرین ساعات نیز یک مقام مطلع در ستاد ارتش اعلام کرد: نیروهای مسلح اعزامی به منطقه، ۵ فروند هلیکوپتر، یک فروند هواپیما و یک تانک را در محل شناسایی کرده اند که توسط ستون های اعزامی از یگان های بیرجند، مشهد و نیروی هوایی که محل را در محاصره دارند، نگهداری می شود.

بعد از شکست مصیبت بار و تحقیر آمیز و البته غیرمنتظره عملیات نجات دولت امریکا قبل از آغاز آن در تهران و هنگام سوخت گیری در صحرای طبس، جدی ترین

مسائل پیش روی دست اندرکاران این عملیات چگونگی اعلام آن برای افکار عمومی در داخل و خارج ایالات متحده به خصوص در داخل این کشور بود. در مرحله اول باید اعلام این خبر بعد از اطمینان از خروج کامل نیروهای امریکایی از جمله مجروحان، از خاک ایران انجام می گرفت. خروج نیروهای مزبور، در ساعت ۸ شب به وقت واشنگتن (حدود ۴:۲۰ بامداد به وقت تهران)، پایان یافت، اما نظر به اینکه تا ساعت ها پس از خروج آخرین نیروهای امریکایی از صحرای طبس، مقامات ایرانی متوجه قضایا نشده بودند، کاخ سفید در این مورد با مشکلی مواجه نشد، عملاً با فراغت کافی، اعلام رسمی قضیه به صبح روز بعد (جمعه ۲۵ آوریل ۱۹۸۰ برابر با ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹) موکول گردید. به این ترتیب حدود ساعت ۷ صبح به وقت امریکا (حدود ۳:۳۰ عصر به وقت تهران)، سخنرانی تلویزیونی جیمی کارتر پخش شد، ولی قبل از آن بیانیه کاخ سفید در این باره منتشر و خبر حادثه از طریق رسانه های گروهی اعلام شده بود. چند ساعت بعد از

سخنرانی کارتر، هارولد براون وزیر دفاع آمریکا، با تفصیل بیشتر به گزارش واقعه پرداخت. کارتر فاش کرد که عملیات نجات بلافاصله پس از گروگان گیری در سفارت آمریکا در ۴ نوامبر گذشته، طرح ریزی شده بود. او با اینکه این عملیات را خطرناک خواند، اما شانس موفقیت آن را "عالی" توصیف کرد. کارتر که شب پیش از این سخنرانی نخواهیده بود و هنگام ظاهر شدن بر صفحه تلویزیون چهره ای گرفته داشت تأیید کرد که مسئولیت کامل این عملیات را شخصاً به عهده می گیرد و با مسئولیت خودش دستور لغو آن را صادر کرده است. وی سپس تأسف عمیق خود را از مرگ ۸ نفر از کماندوها ابراز کرد و به خانواده های آنان تسلیت گفت. کارتر در پایان سخنانش گفت می داند که ملت آمریکا امروز با او در تأسف شکست این عملیات سهیم است.

در آمریکا، علاوه بر توجیه افکار عمومی ارائه توضیح درباره عملیات شب قبل، برای متحدان دولت ایالات متحده نیز از جمله کارهای در دست اقدام رهبران کاخ سفید بود. گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن در این باره حاکی است: جیمی کارتر در پیامی که برای رهبران انگلستان، آلمان غربی، فرانسه و دیگر متحدان اروپایی خود فرستاد در مورد مأموریت نظامی ملغی شده برای نجات گروگان های آمریکایی به آنها توضیح داد.

از سوی دیگر، در ایران این حادثه در ابعاد مختلف و به طور کلی در پرده ابهام قرار داشت. حتی در مورد زمان وقوع آن، مقامات عالی نظامی نکاتی ابراز می کردند که با اطلاعات آشکار اعلام شده از منابع آمریکایی هم ارزیابی نشده بود. در میان خبرها، درباره عملیات نافرجام آمریکا علیه ایران یک خبر عجیب که در ساعات پایانی روز پنجم اردیبهشت پخش شد، از سایر اخبار متمایز بود و موجب جلب نظر مفسران و تحلیل گران شد؛ به خصوص وقوع حادثی در ایران اندکی بعد از اعلام این خبر از رادیو آمریکا، باعث رواج شایعات و دیدگاه هایی درباره همدستی عناصری در فرماندهی نیروهای مسلح ایران با اقدام آمریکا گردید. ماجرا این بود که به نحوی عجیب در ساعت ۱۸:۲۵ همین روز (به وقت تهران)، رادیو صدای آمریکا خبر باقی ماندن مدارک سری مربوط به عملیات را در هلیکوپترهای جامانده در طبس اعلام کرد. افشای این خبر در ظاهر با

ترتیبات امنیتی در تناقض بود. اظهار نظر برخی ناظران در این باره چنین است: «واقعاً عجیب است! درست صدای آمریکا که در تمام جهان شنیده می شود، این خبر پرارزش را پخش می کند.» از سوی دیگر، در ایران نیز اقدامی عجیب انجام گرفت که در پی آن اقدام مذکور آمریکایی ها معنای خاصی یافت. در ساعت ۶:۳۰ بعد از ظهر و ۱۰:۳۰ شب، تعدادی فانتوم، هلیکوپترهای جامانده آمریکایی حاوی اسناد را بمباران کردند. در اولین مرحله بمباران، محمد منتظر قائم فرمانده سپاه یزد، که همراه ۴ پاسدار دیگر به محل حادثه رفته بود، به شهادت رسید و ۲ تن از همراهان وی مجروح شدند. هدف از این بمباران ها که به انهدام هلیکوپترهای آمریکایی باقیمانده در منطقه (۵ فروند) انجامید، جلوگیری از عملیات احتمالی دشمن در ربودن هلیکوپترها اعلام شد. در واقع آن نگرانی که به طور رسمی عامل بمباران اعلام شد می توانست با هماهنگی بیشتر بین سپاه و ارتش و توجه بیشتر به گزارش ها و اقدامات

سپاه مرتفع شود. همچنین خبر حضور نیروهای زبده از سپاه که در مدت کوتاهی در محل حادثه حاضر شدند و درصدد گردآوری اسناد و وسایل حساس جامانده در منطقه برآمدند خود نشانه امکان چنین اطمینانی می توانست باشد. در هر حال، نفس این بی توجهی و اقدام به بمباران به معانی مختلفی تعبیر گردید که رایج ترین آن همدستی عده ای با امریکا در توطئه از بین بردن اسناد و لوازم هلیکوپترها بود؛ اسنادی که می توانست هویت عناصر داخلی را که قرار بوده است در اقدام نظامی مزبور از داخل، از جمله در تهران با امریکا همکاری کنند، فاش سازد. تلقی های خوش بینانه ای هم وجود داشت؛ به طور مثال بعضی از فرماندهان سپاه این اقدام را نوعی نبود هماهنگی تلقی کردند.

درباره پخش خبر باقی ماندن اسناد سری در هلیکوپترهای جامانده در ایران از رادیو امریکا و سپس انهدام آن به وسیله نیروی هوایی ارتش ایران، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام بعدها در مجموعه ای با عنوان "نگرشی بر ماجرای طبس" تحلیلی منتشر کردند که در آن آمده است: «اعلامیه کاخ سفید: امریکا در عملیاتی در صحرای طبس جهت آزادی جان گروگان های اسیر در ایران با شکست روبه رو شد و اسناد سری و مهمی در

درون هلیکوپترها به جای مانده است. پس از گذشت مدت زمانی کوتاه از پخش این اعلامیه از جانب کاخ سفید، فانتوم های ایران به دستور مستقیم بنی صدر، که در آن زمان سمت فرماندهی کل قوا را به عهده داشت، به بمباران هلیکوپترهای مهاجم می پردازند و اسناد سری و مهم باقیمانده را به آتش می کشند و یکی از بهترین برادران پاسدار به نام محمد منتظر قائم (فرمانده سپاه یزد)، در این واقعه به شهادت می رسد. هلیکوپترهای امریکایی در سه نوبت عصر جمعه ۵/۲/۱۳۵۹ ساعت ۵/۶ شب، ساعت ۵/۱۰ و صبح شنبه ساعت ۷، بمباران گردید. جالب است به بهانه بنی صدر مبنی بر انهدام هلیکوپترها دقت کنیم. او می گوید که این بمباران به این سبب انجام گردید که دیگر فرصت استفاده مجدد از این هلیکوپترها [را] به امریکایی ها ندهیم. بسیار خنده دار و درعین حال گریه آور است! کسی که دائماً دم از تخصص و علم می زد در به کار انداختن هلیکوپترهایی که حامل اسناد بسیار مهم عملیاتی بوده اند و مضافاً اینکه در آینده با به کارگیری آنها قدرت نظامی ما نیز دامنه وسیع تری می گرفت به جای از کار انداختن آنها به وسیله باز نمودن وسایل حساس پروازی تنها راه را بمباران آنها می یابد، راهی که اربابان را بسیار خوش آمد، اما نباید از این واقعه مهم به سادگی گذشت که در پس این پرده ابهام بود اسراری! که خوشبختانه دست خائنین به انقلاب و امت شهید پرورمان روزبه روز بر مردم مسلمان ما آشکارتر می گردد و این چهره های غرب زده و فریب خورده و خودفروخته رسواتر می گردند.»

عرصه واقعی عملیات طبس؛ به کلی سری

ابعاد واقعی عملیات طبس بالطبع، هرگز روشن نشد و فقط بخشی از آنکه در عمل اجرا شده و البته با شکست مواجه شده بود، مورد بحث و بررسی قرار می گرفت. در مورد ادامه کار بعد از طبس گرچه حدس و تحلیل هایی وجود دارد که غیر قطعی است و در این کتاب به تناسب مورد

اشاره قرار گرفته، ولی گزارش مستند و رسمی از برنامه امریکایی ها در ایران و نوع همکاری عناصر داخل کشور با آنان هیچ گاه اعلام نگردیده است. میزان ناراحتی سران امریکا از این شکست، نشان دهنده امیدواری قبلی آنان است

که همین امر از طراحی یک عملیات بسیار پیچیده و گسترده در تهران حکایت می کند. عملیاتی که عناصر داخلی دخیل در آن هیچ وقت آشکار نشد تا بتوان قضاوت کرد که امریکایی ها در تهران تا چه حد می توانستند موفق باشند. درباره عناصر داخلی می توان گفت که اگر به آنچه قابل حدس بوده است اکتفا شود، عملیات در تهران با شکستی منتظره همراه می گردد، همین امر علامت این است که پای عناصر غیرقابل حدس در کار بوده است. امثال این موضوع غیرقابل حدس که سازمان مجاهدین خلق که با قابلیت تشکیلاتی زیاد توانایی به کارگیری عناصر مختلف را داشت، در این ماجرا نقش کلیدی برعهده داشته است، چه بسا راه گشا باشد. امکان غیرقابل حدس دیگر این می تواند باشد که امریکا مهره های بسیار موجه و ظاهرالصلاحی در مراکز حساس حکومتی داشته است که طبق عرف نفوذ قدرت های بزرگ بایستی سال ها غیرمستقیم به امریکا خدمت می کردند، اما به دلیل اهمیت قضیه حاضر به سوزاندن آنها شده بود که البته به سبب شکست عملیات قبل از رسیدن به تهران، این اتفاق نیفتاد.

هرچند بخش اعلام نشده طرح مربوط به عملیات طبس، به کلی

مکتوم مانده است، اما درباره آن در حاشیه، سخنان زیادی بیان شده است که می توان گفت در واقع بیشتر سناریویی است برای اقناع ذهن های

پرسشگر تا ذکر اصل مطلب. برای نمونه روزنامه واشنگتن پست در شماره ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ خود گزارشی درج کرد که قاعدتاً با اتکا و با لحاظ کردن دیدگاه محافل وابسته به وزارت دفاع امریکا تنظیم شده است. به نوشته این روزنامه، هلیکوپترها مأموریت داشتند پس از اشغال سفارت امریکا و وزارت امور خارجه ایران، به وسیله کماندوها که مجهز به سلاح شیمیایی بیهوش کننده بودند وارد عمل شوند و گروگان ها را به داخل هواپیماهای سی ۱۳۰ که خارج از تهران آماده حرکت بودند انتقال دهند. برای انجام عملیات مزبور ۳ پایگاه در نظر گرفته شده بود، پایگاهی در نزدیکی طبس برای سوخت گیری هلیکوپترها، پایگاهی دور از تهران برای اینکه هلیکوپترها هنگام نزدیک شدن به شهر شناسایی نشوند و همچنین پایگاهی برای استقرار هواپیمای سی ۱۳۰. هواپیماهای سی ۱۳۰ پس از پرواز از ایالات متحده در باندی در

جنوب مصر توقف کرده اند. آنها دارای تجهیزات الکترونیکی برای ایجاد اختلال در شبکه ارتباطی ایران بودند. این هواپیماها بعد از ظهر پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، پایگاه مصر را ترک کرده اند.

اظهارات ماساجی ایشی باشی یک عضو پارلمان ژاپن، شاید ناخودآگاه به بخش دیگری از طرح اعلام نشده عملیات طبس مربوط باشد. وی اعلام کرده بود احتمال دارد امریکا از هواپیماهای سی ۱۳۰ نیروی هوایی خود که در پایگاه اوکی ناوا در جنوب ژاپن مستقر هستند در عملیات نافرمان نجات گروگان ها استفاده کرده باشد. به گفته وی این فرضیه به این دلیل عنوان شده است که تعداد زیادی از سی ۱۳۰ های ارتش امریکا از پایگاه اوکی ناوا ناپدید شده اند. یادآوری می شود

خبرگزاری ژاپن هم از ناپدید شدن تعدادی از هواپیماهای سی ۱۳۰ ارتش آمریکا از صبح روز پنجشنبه از پایگاه اوکی ناوا خبر داده بود. گزارش خبرگزاری فرانسه نیز حاکی است مسئولان نظامی آمریکایی پایگاه اوکی ناوا از توضیح درباره این اخبار خودداری کرده اند.

نکته مهم اینکه کارتر در نطق ۲۹ آوریل (۹/۲/۱۳۵۹) خود به صراحت اعتراف کرد وسعت و نوع عملیاتی که قرار بوده است انجام شود، چیزی غیر از مطالب فاش شده بود. وی تأکید کرد آمریکا فقط بخش شکست خورده عملیات را که آسان ترین قسمت آن هم بوده است، می تواند افشا کند. کارتر همچنین اعتراف کرد نجات گروگان ها هدف اصلی نبوده و خلاصی آمریکا از این بحران مدنظر بوده است، حتی اگر به قیمت جان گروگان ها تمام می شد.

ابهام در سایر قسمت های عملیات هیچ گاه رفع نشد؛ از جمله نقش عواملی که از طریقی غیر از مسیر طبس قرار بود در ماجرا فعال باشند. فقط در بعضی کتاب ها اشاره ای به آنها شده است.

در حالی که موضوع عملیات طبس همچنان به طور

گسترده ای مورد توجه رسانه های آمریکایی بود، میزان وسعت و چگونگی اجرای این عملیات، بجز بخش های انجام شده که خودبه خود فاش گردید همچنان در سطح فوق سری باقی ماند، اما رسانه ها به آن

علاقه مندی نشان می دادند و گزارش هایی در این باب ارائه می کردند که هرچند میزان وثوق آن معلوم نیست و چه بسا گمراه کننده نیز باشد، اما در هر حال نشان می دهد ابعاد قضیه منحصر به آنچه به طور رسمی اعلام شده، نبوده است. در شماره اول ماه مه نیویورک تایمز گزارشی در این باره درج شده که در آن آمده است: «در صورت مقاومت شدید ایرانیان هنگام عملیات نجات گروگان ها، طرح های احتمالی به کارتر اجازه داده بود دستور حمله به تأسیسات نظامی تهران را صادر کند.» این روزنامه همچنین به نقل از مقامات موثق دولتی نوشت: «کارتر آمادگی داشت حتی با قربانی کردن افراد غیرنظامی مأموریت خود را به انجام رساند. در صورتی که مشخص می شد دفاع هوایی کافی نیست، کارتر می توانست دستور دهد که شکاری بمب افکن های اف ۷ و اف ۴ که از قبل مأموریت یافته بودند از ناوهای هواپیما بر آمریکایی مستقر در خلیج فارس به کمک بشتابند. این هواپیماها چندین بار پوشش هوایی عملیات را تمرین کرده بودند و بارها از ناو پرواز کرده و به طرف سواحل ایران رفته اند، اما از ورود به حریم هوایی ایران خودداری کرده بودند.»

در همین زمینه، آسوشیتدپرس در گزارشی از واشنگتن خبر داد که جیمی کارتر دو روز قبل (۹/۲/۱۳۵۹)، با حدود ۱۵۰ نفر ملاقاتی کاملاً خصوصی داشته است. این افراد کسانی بودند که در عملیات ناموفق طبس شرکت داشته اند. توماس اونیل سخنگوی مجلس نمایندگان آمریکا، بدون ذکر جزئیات، این خبر را اعلام کرد. به گزارش آسوشیتدپرس، مقامات کاخ سفید هم از توضیح بیشتر در این باره خودداری کردند.

روزنامه پراودا ارگان حزب کمونیست شوروی نیز در شماره اول ماه مه خود نوشت: طرح نافرجام آزاد کردن گروگان های آمریکایی در تهران، در واقع پوششی برای انجام یک کودتا بود و اینکه ایالات متحده بار دیگر خواهد کوشید تا دولت ایران را

سرنگون کند.

ص: ۳۷

در ۴ مه ۱۹۸۰ (۱۴/۲/۱۳۵۹)، خبرگزاری فرانسه با استناد به خبرهایی که از شبکه های رادیویی امریکا پخش شده بود گزارش داد: سازمان سیا معتقد است حتی در صورت موفقیت عملیات نجات، ۶۰ درصد گروگان ها در ایران کشته می شدند.

بنا بر همین

گزارش، از نظر سازمان سیا آزادی گروگان ها در یک زمان واحد امکان پذیر نبوده، زیرا گروگان ها در قسمت های مختلف سفارت نگهداری و به محض آزادی بعضی از آنها، بقیه اعدام می شدند.

رادیو مسکو در یک جمع بندی مفصل درباره سابقه، روند و سرانجام ماجرای طبس آورده است: «گروه های خرابکاران [کماندوهای امریکایی] می بایست در لباس پاسداران انقلاب در تهران ظاهر شوند و گروگان ها را تحویل بگیرند و به پایگاه بینابین حمل کنند تا از آنجا به وسیله هواپیما به خارج از ایران منتقل شوند.»

تقریباً تا آخرین روزهای دوره این کتاب، هنوز در امریکا گوشه هایی از عملیات به کلی سری طبس در بیانات مختلف ابراز می شد که نشان می داد این ماجرا ابعادی غیرقابل ذکر داشته و دارد. نکته مهم این است که از بین اخبار گفته نشده طرح، فقط جنبه هایی از آن به طور تلویحی یا به تصریح مورد اشاره قرار می گرفت که مربوط به نیروهای ایرانی دخیل در طرح بوده است. در واقع، علاوه بر اینکه جنبه های گفته نشده طرح مسکوت ماند، در ایران خود نوعی بدبینی و بی اعتمادی مخرب نیز به وجود آورد و همچنین ابعاد طرح را در اذهان به کمک عده ای ایرانی در تهران منحصر کرد. در حالی که چه بسا ابعادی بسیار بزرگ و غیرقابل تصور در این طرح به کلی سری وجود داشته است که محدوده ایران و حتی منطقه ای فراتر را دربرمی گیرد. هرچند اکتفا به آنچه غیرمستقیم از طرح تصویر شده که دارای ابعاد محدودی است خودبه خود نوعی جهالت و نالایقی را به امریکایی ها نسبت می داد، اما خسارت این از افشاشدن ابعاد طرح کمتر بود.

اصحاب فیل

در ایران، پس از حادثه طبس تا مدتی صدور بیانیه ها و اعلامیه ها و اعلام مواضع علیه امریکا در سطحی وسیع و متنوع ادامه یافت. در کنار مواضع و دیدگاه های گروه های مختلف مذهبی و غیرمذهبی، سیاسی و صنفی حتی آن دسته از علمای حوزه که معمولاً غیر سیاسی خوانده می شوند نیز در این زمینه به اعلام موضع پرداختند. در این میان در گفتارهای بسیاری، شکست امریکا در عملیات طبس، بیش از هر چیز به اعجاز و امداد

غیبی نسبت داده شد و با قضیه اصحاب فیل در حمله ابرهه به خانه کعبه در زمان عبدالمطلب جد پیامبر اسلام (ص)، مشابه سازی گردید. در اینجا دو نمونه مربوط به دو نقش و جایگاه متفاوت (غیرسیاسی و سیاسی) ذکر می شود.

در پیامی از آیت الله سیدمحمد وحیدی آمده است: «ملت رشید ایران، عملیات نظامی فوق محرمانه جاسوسان سیا و تفنگ داران امریکا برای رهایی گروگان ها که درحقیقت به هدف گروگان گیری انجام می شد بحمدالله نافرجام ماند و درست قصه اصحاب فیل و نابودی آنها... در کویر مرکزی ایران

تجسم یافت. ... اتحاد و یگانگی هرچه بیشتر عموم آحاد ملت در به خاک مالیدن پوزه ابر قدرت های شرق و غرب ظل عنایت حضرت ولی عصر ارواحنا فداه [را] از خداوند سبحان مسئلت می داریم.»

در اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حمله نظامی امریکا در طبس چنین آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحيم. امریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند. (امام خمینی)

ملت رزمنده مسلمان ایران، خبر شکست مفتضحانه کارتر را برای آزادساختن جاسوسان امریکا شنیدیم. ... شما ملت قهرمان و رزمنده اسلام مشاهده می کنید که چگونه هیچ غلطی نمی تواند بکند و می بینید که خداوند متعال چگونه مستضعفان را یاری می دهد و می بینید که چگونه فرشتگان را به پاس مقاومت و پایداری تان به مدد شما می فرستد و این وعده غیبی و سنت عظیم الهی را برای چندمین بار و به شایسته ترین نحو در این انقلاب شکوهمند عیان می سازد. ... ان الذین قالوا ربنا...»

در امریکا نیز در بررسی عوامل شکست این کشور در ماجرای طبس، طوفان شن جایگاهی چشمگیر داشت. همان روز اول که بازتاب شکست تحقیرآمیز عملیات نجات گروگان ها در داخل ایالات متحده بسیار وسیع بود و مهم ترین موضوع رسانه های گروهی محسوب می گردید و تحلیل های مختلفی در این باره ذکر می شد، تأکید بر نقش طوفان شن در صحرای طبس در این عملیات جالب بود.

از جمله در گزارش تلویزیونی ای.بی.سی امریکا گفته شد که مأموریت نجات امریکایی ها بدان دلیل شکست خورد که

۳ فروند از هلیکوپترهای عملیات بر اثر طوفان شن از کار افتاد و تیم نجات را با کمبود هلیکوپتر روبه رو ساخت.

بیان این مطلب بعد از سپری شدن روزهای متمادی نیز ادامه داشت. برای مثال در ۲۱ اردیبهشت (۱۱ ماه مه) در بررسی عوامل شکست امریکا در ماجرای طبس، یک افسر نیروی دریایی این کشور که در عملیات مزبور شرکت داشت در مصاحبه با روزنامه دیلی نیوز تأکید کرد شکست عملیات فقط به دلیل طوفان شن بوده است. وی گفت: در بعدازظهر (قبل از شکست عملیات)، ما اطلاع پیدا کردیم که شرایط هوا بسیار عالی است و ما از دید کافی برای انجام عملیات برخوردار خواهیم بود و باین حال هلیکوپترها کمتر از دو ساعت پس از ترک ناو هواپیمابر نیمیتز در طوفان شن سقوط کردند. این افسر متذکر شد یک ماه قبل از اجرای عملیات یک گروه مخصوص به طرز پنهانی وارد ایران شده و نمونه ای از خاک منطقه ای که قرار بود ۸ هلیکوپتر و هواپیماهای سی ۱۳۰ به آنجا اعزام شوند را برداشتند. طبق این نمونه زمین باید به اندازه کافی از استقامت لازم برای فرود برخوردار می بود، اما درواقع هنگامی که ما فرود آمدیم شن به قدری عمیق بود که چرخ حداقل ۲ فروند از هلیکوپترها جدا شد. وی با ابراز نفرت از اظهارات سرهنگ چارلز بکویت فرمانده کماندوها، که از تفنگ داران مأمور این عملیات به عنوان "مشتی ترسوهای بی لیاقت" نام برده بود، توضیح داد که نه خلبان ها، نه خدمه و نه شرایط هلیکوپترها هیچ کدام علت شکست نبودند.

همچنین یکی از خلبان هایی که در طرح نافرجام دخالت نظامی امریکا شرکت داشت در تشریح صحنه وقایع طبس گفت

درحالی که او در دشت تاریک ایران منتظر تجدید سوخت

هلیکوپتر دی ۵۳ خود بوده، ناگهان مشاهده می‌کند که یک هلیکوپتر دیگر بر روی تانکر هواپیمای سی ۱۳۰ سقوط کرد و تانکر منفجر شد و ۸ نفر از مأموران کشته شدند. وی افزود: این انفجار و آتش سوزی مشابه حرکت کند فیلم سینما بود، سپس غبار و بعد جوشیدن سوخت و شعله و سرانجام قطعات هلیکوپتر به هوا بلند شد.

این گونه اظهارات منحصر به افسران رده عملیات نبود و حتی در میان عالی‌ترین مقامات نظامی آمریکا نیز بروز داشت. حدود دو هفته بعد از ماجرای طبس (۹ مه ۱۹۸۰، ۱۹/۲/۱۳۵۹)، هارولد براون وزیر دفاع آمریکا، ضمن یک گزارش ۲۲ صفحه‌ای به کنگره این کشور تصریح کرد طوفان شن غیرمنتظره باعث سرگیجه و آزرین رفتن تعادل افراد بوده است. وی گفت خدمه هلیکوپترها زمانی که در میان طوفان شن به طرف منطقه عملیات می‌رفتند مثل آن بود که در داخل یک ظرف شیر سیاه قرار گرفته‌اند و سرگیجه‌های متناوب مانع آن می‌گردید که ثبات خود را حفظ کنند.

۲. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق

اشاره

در طول دوره کتاب حاضر (اردیبهشت ۱۳۵۹)، نظیر فروردین همین سال، سیر رابطه و مناسبات ایران با دو کشور آمریکا و عراق روندی تقریباً مشابه داشته است. هرچه ستیزه آمریکا با ایران بیشتر می‌شد، دشمنی عراق با ایران نیز جنبه جدی‌تر و جهت‌گیری شدیدتری به خود می‌گرفت.

الف) تحولات دیپلماتیک عراق

هم‌زمان با اوج‌گیری اختلافات ایران و آمریکا تحولات دیپلماتیک عراق به‌طور محسوسی سمت‌وسوی بیشتری در نزدیکی به غرب یافت. از جمله کشورهای فرانسه و عراق تصمیم گرفتند روابط خود را گسترش بدهند. در همین حال، تلاش‌های عراق برای نزدیکی بیشتر به انگلستان نیز ادامه یافت و حتی گزارش‌هایی مبنی بر توسعه روابط در زمینه‌های نظامی به مراکز ذی‌ربط در ایران واصل می‌شد. در عین حال رژیم عراق همچنان در تبلیغات بر نقش قبلی ضدامپریالیستی خود پافشاری می‌کرد و به‌خصوص در مبارزه با پرستیژ اخیر ضدامپریالیستی ایران و در جهت مخدوش کردن آن، منفعلانه می‌کوشید. از جمله در جریان تبلیغات خود، مبارزه ضدامریکایی ایران را خیمه‌شب‌بازی آمریکا در ایران می‌خواند و تأکید می‌کرد: «امپریالیسم آمریکا به شیوه‌های گوناگونی دست می‌زند تا خلق‌های جهان را بدین وسیله گمراه کند.»

در همین حال، نشانه‌های یک تغییر اساسی در راهبرد آمریکا در قبال عراق مشاهده می‌شد؛ تغییری که عراق هم‌باوجود ادامه‌ظاهری مواضع ضدامریکایی خود، در تقابل با ایران منتظر آن بود. بغداد به تبلیغ علیه آمریکا ادامه می‌داد، اما در عمل، در هنگامه درگیری شدید آمریکا با ایران، هرروز پرسروصداتر بر طبل جنگ می‌کوبید. این یعنی کاملاً آمادگی قرار گرفتن در جبهه‌ای را داشت که دیگر متحدان منطقه‌ای آمریکا (نظیر اردن، کویت، عربستان و...) اعضای اصلی آن

بودند. هرچند این عضو جدید جبهه امریکایی ضدایرانی در غرب آسیا از جنس اعضای اصلی آن نبود، ولی در دشمنی با ایران استعدادی بسیار بیشتر از سایرین داشت.

از سوی دیگر، نظر به اینکه در اردوگاه جهانی، جایگاه عراق هنوز جایگاهی چپ و ضدامپریالیستی تلقی می شد، این کشور در توجیه بیشتر دشمنی خود با ایران، که سردمدار مبارزه با امریکا شده بود، به ناچار بایستی این مزیت دشمن ایرانی را کم رنگ می کرد. از این رو به تقلید از برخی مخالفان داخلی (شدیدتر از همه مجاهدین خلق) که در ظاهر مبارزه ضدامریکایی شدیدتر و عمیق تری از نظام طلب می کردند و عناصر اصلی آن را از ابتدای پیروزی به عدم دشمنی کافی با امریکا و حتی همراهی با آن متهم و سرزنش می کردند، دستگاه تبلیغاتی عراق نیز به گمان کارایی، چنین محوری را برای تبلیغات برگزیده بود. در این زمینه رادیو بغداد ادعا کرد: «اگرچه امریکا با سرنگونی شاه از در خارج شد، ولی در عهد زمامداری دارودسته خمینی مجدداً از پنجره وارد شده است. ... واقعیتی که نمی شود در آن تردید داشت همانا مزدور بودن رژیم اسلام نمای کنونی برای ایالات متحده امریکا و دست داشتن این رژیم در نقشه های تجاوزکارانه علیه خلق های منطقه من جمله خود خلق های ایران می باشد.»

رقابت با مواضع چشمگیر نه شرقی، نه غربی جمهوری اسلامی ایران نیز بخش عمده ای از تحرکات دیپلماتیک دولت عراق بود. به نظر عراق این رقابت باعث کم رنگ شدن تأثیر مواضع ایران می شد. به عنوان مثال، در کوشش برای اتخاذ موضعی شبیه ایران در اواخر دوره کتاب حاضر، نعیم حداد معاون رئیس جمهوری این کشور، به اعلام مواضع در قبال

امریکا و شوروی پرداخت. وی در مورد روابط عراق و شوروی گفت ارتباط میان دو کشور بر پایه یک موافقت نامه دوستی و همکاری است و عراق همچنان برای تأمین نیازهای نظامی تقریباً به اتحاد شوروی متکی است، ولی از سیاست های اتحاد شوروی از آنجا که عامل خطرناکی برای مردم غرب آسیا محسوب می شود، انتقاد می کند. نعیم حداد گفت عراق از توسل به زور و اشغال افغانستان و نیز موضع شوروی در قبال نبرد اعراب و اسرائیل انتقاد می کند. در مورد امریکا نیز وی با بیان اینکه امپریالیسم امریکا همچنان دشمن اصلی اعراب است، این کشور را به حمایت مداوم از اسرائیل، غارت نفت اعراب و حضور ننگین نظامی در منطقه خلیج فارس متهم ساخت.

در همین زمان، در یازدهمین اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، عرصه ای برای ارائه مواضع نه شرقی، نه غربی ایران ایجاد شد و عراق نیز در رقابت با ایران به سرزنش تبلیغاتی دو ابرقدرت پرداخت تا موضع استقلال خوی را نمایش بدهد. صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران که با توجه به بافت این اجلاس توفیقی در تسری دادن مواضع ضدامریکایی ایران به نشست مذکور، برایش پیش بینی نمی شد، در گفت و گویی با خبرنگاران گفت: ما انتظار داریم که خط نه شرقی و نه غربی در سیاست کلی این گردهمایی پیاده شود. از سوی دیگر، عراق نیز به هر دو ابرقدرت به سبب سلطه جویی از طریق دخالت در

امور کشورهای کوچک حمله کرد. حامد علوان وزیر مشاور در امور خارجی عراق، در سخنرانی خود در گردهمایی سازمان کنفرانس اسلامی، دخالت نظامی شوروی در افغانستان را خطرناک و غیرعادلانه خواند. وی همچنین از تلاش های ایالات متحده برای بازیابی نفوذ خود در این منطقه، تحت پوشش دخالت شوروی در افغانستان اظهار تأسف کرد.

یادآوری می شود اجلاس مزبور علاوه بر

رقابت، همچنین عرصه ای

برای بروز بیشتر تقابل و چالش کنونی ایران و عراق بود، به طوری که میان قطب زاده وزیر امور خارجه ایران و حامد علوان وزیر مشاور در امور خارجی عراق، مشاجره لفظی شدیدی در گرفت. وزیر امور خارجه ایران گفت: عراق روش خصمانه ای

علیه انقلاب ایران در پیش گرفته

است و عملاً در مرزهای ایران و عراق اقدام به عملیات تجاوزگرانه ای نموده که تلفات جانی فراوان و خسارات مالی بسیار زیادی در پی داشته است و هم زمان با این عملیات دشمنانه، گروهی کرد را تحریک کرده است تا در داخل ایران دست به عملیات خرابکارانه بزنند و از سوی دیگر تاکنون ۳۵ هزار نفر را تحت عنوان ایرانی بودن از عراق اخراج کرده است.

حامد علوان جبوری در پاسخ اظهار کرد: در داخل ایران دولت و قدرت مسئولی وجود ندارند و در واقع یک نوع آشوب در این کشور حکم فرماست. عراق بارها به ایران پیشنهاد حسن نیت داده است و هرگاه رژیم موجود ایران از روح شوونیستی خود را رها سازد و دست از سیاست توسعه جویی که ناشی از سیاست شاه سابق است بردارد، عراق همواره خواستار حسن هم جواری با ایران است. وی ایران را دعوت کرد که از سیاست خطرناک و اشتباه خویش که بر پایه این امر استوار است که ایران پاسدار اسلام است، دست بکشد و آرزوی امپراطوری فارس را دنبال نکند.

(ب) دعاوی عراق: سه جزیره، عربستان سازی و...

در اولین روز دوره این کتاب (۱/۲/۱۳۵۹)، خبرگزاری رسمی عراق در تحلیلی اعلام کرد: عراق بر بازستاندن سه جزیره عربی که از سال ۱۹۷۱ (۱۳۵۰)، در اشغال ایران است اصرار ورزیده و آن قسمت از شط العرب (اروند رود) را که از سال ۱۹۷۵ (۱۳۵۴)، در اختیار ایران است بازپس خواهد گرفت، این کشور فقط حقوق مزبور را مطالبه نمی کند بلکه به گونه ای جدی و قاطع برای گرفتن و به دست آوردن آنها تلاش می کند.

سه جزیره، موضوعی که مشخص بود ایران به هیچ وجه نمی تواند و نمی خواهد امتیازی درباره آن به هیچ دولتی بدهد، از ابزارهای عمده ستیزه جویی عراق بود. این مسئله به عرصه رسانه منحصر نبود. در دوم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹، یک بار دیگر دعاوی مقامات بلند پایه این کشور درباره سه جزیره در سطح وسیعی از خبرهای مربوط به ایران و عراق انتشار یافت که تداوم پافشاری عراق بر مطامع خویش را نشان می داد. در زمینه ادعای عراق طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر و عضو شورای انقلاب عراق، بر بازپس گرفتن

جزایر سه گانه و پایبندی این کشور

ص: ۴۲

در گرفتن حق ملت عرب عربستان (خوزستان) تأکید کرد. هدف سران رژیم بعث عراق از تکرار این گونه دعاوی با ادبیات خاص آن در واقع زمینه سازی و گشودن راه جنگ آتی، در افکار عمومی عراق و کشورهای عربی بود. هم زمان با این گونه دعاوی، رسانه های تبلیغاتی عراق نیز به شدت دشمنی افراطی با ایران را بازگو و ترویج می کردند. حدود ده روز بعد، طه یاسین رمضان در امان پایتخت اردن، یک بار دیگر دعاوی عراق درباره سه جزیره را در مجمع امور بین المللی اردن مطرح کرد. وی گفت: «عراق در برابر پس گرفتن سه جزیره عربی خلیج [فارس جزایر ایرانی تنب بزرگ و کوچک و بوموسی] که در سال ۱۹۷۱ به وسیله شاه سابق اشغال شد کوتاه نخواهد آمد.» طه یاسین رمضان این سؤال را مطرح کرد که چرا اعراب هر دفعه سیلی می خورند، قادر نیستند به عنوان یک ملت متحد سرزمین های خود را آزاد کنند.

هم زمان با این اظهارات، دستگاه سیاسی تبلیغاتی متمرکز عراق زمینه سازی های سیاسی بین المللی ضدایران را در دستور کار داشت و این موضوع را با قوت و شدت دنبال می کرد؛ از جمله نشریه المستقبل اظهارات احمد ظاهر الجیلانی سفیر عراق در اسلام آباد را درج کرد که گفت: عراق مسئولیت مطالبه جزایر عربی سه گانه ای را که ایران در زمان شاه اشغال کرده است به عهده می گیرد. سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی به کشور امارات متحده عربی تعلق دارد و عراق از موضع ملی و ناسیونالیستی خود، آنها را مطالبه می کند. در این حال کشورهای حامی عراق به انحاء مختلف این گونه مواضع را تشویق و تأیید می کردند. به خصوص در امارات که از مدعیان اصلی در این قضیه بود اظهارات صریحی در این باره ابراز می شد. برای مثال، در فضایی متفاوت با فضای دوستانه ای که بعد از سفر منطقه ای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به امارات متحده عربی ایجاد شد، باز هم روزنامه الخلیج (چاپ شارجه) یادداشتی از تریام رئیس مجلس امارات، چاپ کرد که در آن آمده بود: «ما حوادث و اتفاقات تهران را شگفت آور و صادقانه تلقی می کردیم و انتظار داشتیم که مشکل این سه جزیره نخستین موضوعی باشد که انقلاب کبیر ایران آن را حل و فصل خواهد کرد. ... آقای قطب زاده

با اظهاراتش [در]

کنفرانس مطبوعاتی کویت هم به ایران و هم به اسلام توهین کرده است، زیرا وزیر امور خارجه ایران در جواب سؤالی درباره این جزایر آنهایی [را] که این موضوع را مطرح می کنند متهم کرد که می خواهند بین ایران و اعراب جدایی افکنند.» جالب است خبرگزاری رویتر ضمن مخابره این گزارش افزوده است: تقاضای بازگرداندن جزایر را دولت عراق که روابطش با ایران در طول چند هفته اخیر به وخیم ترین وضع آن رسیده، مکرراً مطرح کرده است. قبلاً یکی از جزایر به شارجه و دو جزیره دیگر به رأس الخیمه متعلق بود.

فقط دعاوی مقامات بلندپایه عراق درباره سه جزیره از عوامل تشدیدکننده تیرگی روزافزون روابط دو کشور نبود، بلکه دعاوی عراق درباره خوزستان ایران نیز در سطح وسیعی از خبرهای مربوط به ایران و عراق، به گونه ای انتشار می یافت که پافشاری عراق بر حوزه بسیار وسیع تری از مطامعش را نشان می داد. به عنوان مثال، طه یاسین رمضان در اظهاراتی بر حمایت از حقوق اقلیت

عرب در ایران تأکید کرد. وی ضمن درخواست تجدیدنظر در مورد قرارداد منعقدشده میان ایران و عراق در سال ۱۹۷۵ (۱) پایبندی این کشور در گرفتن حق ملت عرب خوزستان را مورد تأکید قرار داد؛ تأکیدی از این دست با اقدامات عملی عوامل عراق در خوزستان همراه بود.

ج) ایران، عراق و جنگ تبلیغاتی

علاوه بر عرصه سیاسی، عرصه رسانه و تبلیغات نیز از میدان‌های عمده ستیزه جویی عراق با ایران بود که از همان ابتدای دوره تا آخر آن با شدت روزافزون، ادامه یافت. هم‌زمان با کوبیدن مسئولان رژیم بعث عراق بر طبل ستیزه با ایران، رسانه‌های این کشور نیز با شدت بر طبل جنگ و کینه توزی می‌کوبیدند. نمونه‌ای مکرر در گفتارهای بخش فارسی رادیو بغداد چنین است: «قیام کن، ملت ایران به پا خیز، روز رستاخیز است. ای

سیستان و بلوچستان فقرزده و ای

کپرنشینان فقیر اهواز، ای

ترکمن صحرای جرجانی و توماج و واحدی و مختموم به پا خیز. ای تهران، ای دربرگیرنده شصت هزار شهید و صد هزار معلول به پا خیز! ای زحمت کشان ملت ایران به پا خیزید. این رژیم آدم‌کشان و دزدان و جباران

را درهم بکوبید و بار دیگر به مردم دنیا ثابت کنید که خلق‌های ایران زیر بار دیکتاتوری شاه جدید و فرعون زمان کمر خم نمی‌کند. پیروز باد مبارزات پیگیر خلق‌های ایران.»

افراط در نشان دادن دشمنی با ایران و مورد خطاب قراردادن روحانیون متعهد و نیز احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های ملی و مترقی ایران و افسران و سربازان میهن پرست ایرانی و همچنین فارغ‌التحصیلان و کارگران بیکار در قیام علیه حکومت، به خصوص به کاربردن عبارات به شدت کینه‌توزانه و سراسر فحش و ناسزا و استمرار حرکت در این راه، هرچند تبلیغات عراق را کم‌تأثیر می‌کرد، اما نشانه عزم جدی سران دولت عراق در دشمنی با ایران بود. حتی‌گوینده یک برنامه رادیو عراق مدعی شد که از یکی از کاندیداهای نمایندگان مجلس ایران نامه‌ای دریافت کرده است. در متن مفصلی که در قالب این نامه تنظیم شده بود آن قدر در دشمنی با ایران و تمجید از عراق افراط شده بود که به کلی به یک نوشته بی‌اثر و مضحک تبدیل گردیده بود.

در ادامه این گونه جنگ تبلیغاتی ناکارآمد عراق علیه ایران، می‌توان به گفتار رادیو بغداد به مناسبت فرارسیدن اول ماه مه (۱۱ اردیبهشت)، روز جهانی کارگر اشاره کرد که در آن آمده است: «روز اول ماه مه که به مثابه روز کارگران در سرتاسر جهان است، اکنون طبق تصمیم بنی‌صدر تحریم شده است و هرگونه فعالیتی که در این روز جهانی کارگران صورت گیرد، ممنوع شده است.» این درحالی است که مراسم این روز، بسیار وسیع در سراسر کشور و با مدیریت جریان‌های مختلف برگزار شد.

گزارش هایی از منابع محلی مرتبط با ایران نیز از کوشش مقامات عراقی در بسط دشمنی با ایران حکایت می کرد. از جمله در یک گزارش واصله از منابع محلی داخل عراق با عنوان تشکیل

ص: ۴۴

۱-*** منظور قراردادی است که در سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق بسته شده و موسوم به قرارداد الجزایر است.

اجتماعات ضدایرانی در بصره آمده است: «به دستور حکومت بعث عراقی در کلیه شهرها و قراء استان بصره که اکثراً شیعیان در آن سکونت دارند توسط مسئولین حزب بعث اجتماعی با شرکت مردم تشکیل و در آن علیه انقلاب اسلامی ایران سخنرانی و به مردم تفهیم می کنند که انقلاب ایران توسط کشور امریکا پایه گذاری و برقرار شده است.»

در چارچوب فضاسازی ضدایرانی در عراق، یکی از مهم ترین محورهای تبلیغاتی در این کشور تبلیغات شدید و حتی خارج از عرف و نزاکت رسانه ای و دیپلماتیک، علیه شخص امام خمینی بود. این گونه ادبیات منحصر به رسانه های عراق نبود، این امر در دوره کتاب حاضر توسط شخص صدام رئیس جمهور عراق نیز به طور جدی دنبال می شد. خبرگزاری کویت در ۴/۲/۱۳۵۹، از بغداد گزارش داد: «رئیس جمهور عراق در اشاره مستقیم به خمینی گفت عراق به این ایرانی ... اجازه نخواهد داد که نژادپرستی خود را به داخل خاک ما توسعه دهد. صدام حسین گفت خمینی که ۱۴ سال در عراق به حالت پناهندگی به سر برد، شخص ناشناسی است. صدام حسین ایران را از نتایج یک جنگ علیه عراق برحذر داشت و گفت نژادپرستان ایران از هرگونه اقدام برای مقابله با ما متأسف خواهند شد. رئیس جمهوری عراق گفت اگر بنی صدر فکر می کند که ارتش ایران می تواند در عراق زنده بماند، در رؤیا به سر می برد. وی گفت نه ارتش امریکا و نه ارتش شوروی نیز نمی توانند دست به چنین اقدامی بزنند.»

همچنین در ۶/۲/۱۳۵۹، یونایتدپرس از بیروت گزارش داد: «خبرگزاری رسمی عراق امروز اعلام کرد صدام حسین رئیس جمهوری عراق وعده داده است که اگر آیت الله خمینی رهبر مذهبی ایران، جرئت کند از محدوده های فعلی خود خارج شود، حساب او را خواهد رسید.»

از سوی دیگر، در ایران مسئولان و مقامات رسمی از هر جناحی در مجموع در نوع برخورد با عراق وحدت نظر و رویه داشتند. به عنوان مثال، وقتی بعد از حدود دو هفته زمینه سازی خبری عراق، قطعیت شهادت آیت الله

صدر و خواهرش در ایران به طور

رسمی اعلام گردید، امام خمینی سه روز عزای عمومی و یک روز تعطیل عمومی اعلام و در این باره پیامی بدین شرح منتشر کردند: «من از رده بالای قوای انتظامی عراق مأیوس هستم، لکن از افسران و درجه داران و سربازان مأیوس نیستم و از آنان چشمداشت آن دارم که یا دلاورانه قیام کنند و اساس ستمکاری را برچینند همان سان که در ایران واقع شد از پادگان ها و سربازخانه ها فرار کنند و ننگ ستمکاری حزب بعث را تحمل نکنند.»

شورای انقلاب نیز با صدور بیانیه ای به این مناسبت، تأکید کرد: «ملت رزمنده و مسلمان عراقی این جنایت بزرگ را بر دولت بعثی نخواهد بخشید.» همچنین سه روز عزای عمومی و روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، را تعطیل سراسری اعلام کرد. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز اطلاعیه ای بدین شرح انتشار داد: «تا ازین بردن حکومت جنایت کار و عامل امپریالیسم و صهیونیسم صدام حسین خائن از پای ننشینیم.» به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، آیت الله منتظری نیز در این باره پیامی منتشر و اعلام کرد: «یقین است همان گونه که رهبر

انقلاب اسلامی فرموده اند برادران ارتش و ملت مبارز عراق در سایه ایمان، استقامت و اتحاد، این لکه ننگ را از دامن اسلام و صفحات تاریخ پرافتخار عراق محو خواهند نمود.» در این بیانیه همچنین تأکید شده بود: «مطمئنم همان گونه که خون پاک شهیدان، انقلاب اسلامی را در ایران به ثمر رسانید و رژیم سفاک پهلوی را سرنگون ساخت، قطرات پاک خون این شهیدان راه اسلام نیز در عروق تک تک ملت مسلمان عراق و کشورهای اسلامی خواهد جوشید و تا سقوط کامل رژیم صدامی و استقرار جمهوری عدل اسلامی از جوشش باز نخواهد ایستاد.»

یادآوری می شود وقفه طولانی بعد از اعلام خبرهای مربوط به شهادت آیت الله صدر برای اولین بار، خودبه خود نشانه ای از توانایی های رژیم عراق در عادی سازی خبر و انفعال و عقب ماندگی خبری و تحلیلی ارگان های ذی ربط و شخصیت های مسئول در جمهوری اسلامی تلقی گردید.

با این همه، به مناسبت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر در عراق، تظاهرات وسیعی در سراسر کشور به مقصد نهایی مکان های برگزاری نماز جمعه برپا شد. به خصوص

قم و مشهد یکپارچه تعطیل و عزادار بودند. در همه شهرها در سخنرانی ها و در قطعنامه راه پیمایی های اعتراضی که برگزار شد، دولت صدام حسین و حزب بعث به شدت نکوهش گردید. در تهران، مراسم اهمیت ویژه ای داشت و راه پیمایی وسیع و سپس تجمع عظیمی در دانشگاه تهران محل برگزاری نماز جمعه، برپا شد. تجمع کنندگان شعارهای زیادی در ضدیت با عراق و امریکا سردادند. دکتر چمران در سخنرانی خود گفت:

«آیت الله سیدمحمدباقر صدر کسی است که ایجاد مکتب کرده است، کسی است که کارش و کتاب هایش در سرتاسر کشورهای اسلامی منتشر شده و در قلوب جوانان مؤمن و مبارز ریشه رویانده است، مکتب او منحصر به شاگردانش در نجف اشرف نبود، بلکه در گوشه و کنار دنیا شاگردانی بودند که از طرز تفکر او بحث می کردند و حرکت علمی و تاریخی او را دنبال می نمودند.» وی در بخش دیگر از سخنان خود در مورد حمله عراق به ایران گفت: «اگر ارتش عراق به خاک میهن ما حمله کند، ملت ما با چنگ و دندان با آنها مبارزه خواهد کرد و اگر ارتش ما به خاک عراق وارد گردد شیعیان عراق با آغوش باز از آنها استقبال خواهند کرد و رمز پیروزی ما نیز در اینجا نهفته است که ارتش عراق ضد رژیم سفاک صدام خونخوار است.»

(د) ایران، عراق و میانجیگری

در شرایطی که تیرگی روابط ایران و عراق روندی روزافزون داشت، موضوع میانجیگری و ایجاد آرامش در روابط دو کشور از سوی برخی مقامات فلسطینی مطرح می شد که هم در ایران و هم در عراق به کلی مردود اعلام می گردید. البته عراق آن را رد نمی کرد، اما شروطی می گذاشت که قابل اجرا نبود. برای مثال نعیم حداد معاون رئیس جمهور عراق، بار دیگر دعاوی عراق علیه ایران در مورد سه جزیره و اروندرود را مطرح کرد و گفت: برای حل و فصل اختلافات میان ایران و عراق پیشنهاد مذاکره مستقیم کرده است، لکن برای ابراز حسن نیت، ایران باید ابتدا سه جزیره واقع در

خلیج فارس را به اعراب مسترد دارد. حداد همچنین مدعی شد که عراق در پی دامن زدن به تشنجات با ایران نیست، ولی اگر ایران طالب جنگ باشد عراق از آن استقبال می کند. وی افزود: عراق کوشش های میانجیگرانه را نه از روی تکبر، بلکه به دلیل انجام گفت و گوهای مستقیم، رد می کند.

همچنین حسن طوالبی یک سخنگوی وزارت اطلاعات عراق، در مصاحبه با روزنامه اماراتی الخلیج همین موضع را به این شکل تکرار کرد: نخستین شرط مذاکره با ایران تخلیه سه جزیره (تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی) از نیروهای ایران و اصلاح خط

مرزی ایران و عراق در شط العرب (اروند رود) است و ما هنوز منتظر پاسخ ایران به این دو مطلب هستیم.

از سوی دیگر، در ایران نیز مسئولان ذی ربط در این مورد تقریباً وحدت نظر و رویه داشتند. ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، در اوایل این دوره، در مصاحبه با هفته نامه المجله تأکید کرد شرط هر مذاکره ای میان ایران و عراق آن است که عراق دخالت های خود علیه ایران را متوقف کند. بنی صدر گفت که وی به تازگی به یاسر عرفات گفته است قبل از آغاز مذاکره میان ایران و عراق دخالت ها باید پایان یابد. صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز پس از پایان جلسه شورای امنیت ملی، درباره خبری در مورد میانجیگری بنگلادش بین ایران و عراق گفت: «حکومت عراق باید برود و هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم. اگر می توانید حکومت عراق را بردارید ما می پذیریم.»

دکتر چمران هم درباره نقش میانجیگری بعضی دولت های منطقه چنین گفت: «بین ملت ما و صدام حسین خط خون کشیده شده است و به هیچ وجه من الوجوه میانجیگری را از جانب هیچ طرفی نمی پذیریم و اگر کسانی آمده اند که بین ایران و عراق میانجی شوند به آنها می گویم مگر ممکن است بین ایران و امریکا میانجیگری کنند، مگر ممکن است بین ایران و اسرائیل واسطه شوند، این محال است خط ما را خط خون تشکیل داده است و تا سقوط قطعی صدام حسین از هیچ مبارزه قاطعی دست بر نخواهیم داشت.»

همچنین باتوجه به اینکه طبق گمانه زنی ها، طرح مسئله ایران و عراق در گردهمایی اسلام آباد از طرف عراق قطعی شمرده می شد و باتوجه به توانایی های دیپلماسی عراق و بافت سیاسی حاکم بر کشورهای شرکت کننده در این گردهمایی، این مسئله قابل پیش بینی بود که ایران مشکل زیادی در مقابله با دیپلماسی عراق در این اجلاس خواهد داشت. بنابراین در آستانه تشکیل گردهمایی، قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، گفت: «ما مواضع خود را نسبت به کشور عراق بیان خواهیم کرد. دولت عراق یک حکومت جنایتکاری است که برخلاف نظر مردم عراق در این کشور حکومت می کند [که] عامل امپریالیسم جهانی و صهیونیسم بین الملل و درحقیقت دست آنها در خلیج فارس

است [و] تاکنون

مرتکب جنایات بی شماری شده است. خفقان و کشتار در عراق به حد نهایت رسیده است. این کشور متأسفانه در امور داخلی ما هم دخالت می کند، به حریم مرزی ما تجاوز می کند [و] خرابکار به ایران می فرستد. ما همه این مسائل را در کنفرانس

اسلامی مطرح خواهیم کرد.» قطب زاده درباره میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین یا یک مقام ثالث

ص: ۴۷

میان ایران و عراق نیز گفت: «من بارها موضع ایران [را] در قبال مسئله عراق اعلام کرده ام و بار دیگر نیز می گویم که حکومت عراق یک حکومت جنایتکار است و مسلماً سازش با این چنین حکومتی در قاموس ما نیست.»

ه) عراق و عملیات ایذایی ضدایرانی

هم زمان با اعلام مواضع راجع به سه جزیره و اروندرود و نیز تبلیغات عربستان سازی، در عمل نیز اقدامات ایذایی و خرابکارانه عراق در راستای مطامع این دولت در دوره کتاب حاضر ادامه یافت. حتی در تهران چندین انفجار در اماکن عمومی رخ داد. وسیع ترین این حوادث مربوط به روز هشتم اردیبهشت است که در سه نقطه عمومی و پرجمعیت مرکزی تهران انفجارهایی مهیب به وقوع پیوست و بر اثر آن ده ها تن شهید یا مجروح شدند. انفجار اول ساعت ۱۱:۳۰، در سالن نمایش یک سینما واقع در خیابان لاله زار رخ داد. دومین انفجار ساعت ۱۳:۳۰، در یک داروخانه واقع در خیابان ناصرخسرو به وقوع پیوست. ساعت ۱۷:۳۰ نیز بر اثر انفجار یک بمب قوی در محوطه پارکینگ شمال غربی میدان امام خمینی (توپخانه سابق) بسیاری از ساختمان های مرکز شهر به لرزه درآمدند.

درباره عوامل این انفجارات، قرائن و شواهد و تجربه نوع انفجارهای خوزستان و نیز تحلیل و جمع بندی محافل مختلف که به نحوی

با این گونه مسائل مرتبط بود، نشان می داد که رژیم عراق طراح و مسئول آن بوده است، البته چه بسا از گروه های ضدانقلابی مرتبط با عراق چون گروه بختیار یا برخی جریان های

دیگر نیز در اجرا، استفاده شده بود. برخی اسامی اعلام شده به عنوان مسئولان این حادثه که اسامی خلق الساعه و بدون هویت قبلی بود و نیز نوع ادبیات اعلام آن، مؤید این برداشت بود. اما در عرصه تبلیغات و در سطح

انتشار عینی، گروه های مختلف سیاسی و حتی برخی نهادهای ذی ربط، از امریکا به عنوان عامل اصلی و پشت صحنه یا حتی عامل مستقیم این گونه حوادث، یاد می کردند. در اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی انفجارهای مزبور ادامه و بخشی از توطئه های نظامی امریکا شمرده شد که ساواک و عمال فراری رژیم سابق و وابستگان بختیار آن را به اجرا درآورده اند. سازمان مجاهدین خلق نیز در تحلیل این حوادث، طبق معمول کوشید علاوه بر ترویج ستیزه گری با امریکا، مقاصد و نکات تبلیغی خود را نیز بگنجاند.

صرف نظر از تهران، که به آن اشاره شد، به طور کلی می توان عملیات ایذایی عراق را در چهار دسته جداگانه قرار داد: خوزستان، غرب کشور، خارج از کشور و تعرضات مرزی که به ترتیب به آن اشاره می شود.

عملیات ایذایی عراق در خوزستان

در خوزستان در اغلب روزهای این دوره، منابع ذی ربط از ورود عناصر وابسته به عراق به داخل ایران برای ایجاد انفجار و رعب و وحشت، به مقامات مسئول گزارش می دادند و ضمن اشاره

به استقرار افراد ایرانی جبهه التحریر در برخی پاسگاه های مرزی عراق نقش آنها را در برقراری ارتباط با عناصر وابسته به عراق برای انتقال سلاح و مواد منفجره یادآور می شدند. البته بخشی از عوامل عراق که غالباً موسوم به عناصر خلق عرب بودند، در جریان انفجارهای جنوب دستگیر، محاکمه و مجازات شدند ولی بخشی از آنان به عراق رفته و در آنجا سکنی گزیدند.

خوزستان به سبب هم مرزی با عراق و اشتراکات فرهنگی قبیله ای ساکنان آن با اهالی مناطق مرزی عراق، همواره یکی از اهداف اصلی فعالیت های ضدانقلابیون ایرانی وابسته به عراق و نیز عوامل اعزامی رژیم عراق بوده است. این موضوع، یکی از مشکلات اهالی این استان بود که هر از گاهی به شکل های مختلف با اقدامات خرابکارانه این افراد روبه رو می شدند. به این ترتیب در مقایسه با کل ایران، طبعاً در خوزستان به دلیل

شرایط منطقه و سابقه فعالیت جبهه التحریر، فعالیت های ایذایی عوامل عراق شدت بیشتری داشت و عوامل عراق انفجارهایی در اماکن عمومی خوزستان طراحی و اجرا می کردند؛ برای

مثال، در اولین روز دوره کتاب حاضر در آبادان بمبی که در یک موتورسیکلت جاسازی شده بود در بازار ماهی فروشان منفجر شد. بر اثر این انفجار ۳۱ نفر مجروح شدند که یکی از مجروحان به دلیل شدت جراحات به شهادت رسید.

فعالیت جاسوسی عوامل عراق در خوزستان نیز یکی از مسائل مورد توجه بود. در یک گزارش که در ۲/۲/۱۳۵۹ به فرماندهی نیروی زمینی ارتش واصل شد فردی به نام «ع» از اهالی بستان معرفی شده است که از عوامل عراق می باشد. بنا بر این گزارش، وی که «ماه هاست با یکی از ستادهای انقلابی ایران همکاری جمع آوری اخبار دارد، ... علاوه بر همکاری با جبهه التحریر اخبار و اطلاعات ایران را نیز به عراق می دهد.»

مسئله دیگر توزیع وسیع سلاح بود. برای نمونه فقط در یک روز (۱۵/۲/۱۳۵۹) طبق گزارشی به استاندار خوزستان ۲ تن از افراد مرتبط با عراق در یک مورد ۶۰۰ قبضه و در مورد دیگر ۴۰۰ قبضه سلاح جداگانه، در منطقه توزیع کردند. همچنین وجود ۷۵ قبضه سلاح نزد فرد دیگری از عوامل عراق، گزارش شده است.

هم زمان با اقدامات عراق از طریق عوامل خود در خوزستان، نیروهای وفادار به نظام اعم از نیروهای رسمی یا نیروهای داوطلب نیز در مقابله با آن، فعال بودند. پیام فرماندهی لشکر ۹۲ به استانداری خوزستان، بیانگر بخشی از اقدامات برای جلوگیری از تردد و نفوذ عوامل عراق می باشد؛ از جمله این اقدامات می توان به تکمیل شبکه سیم خاردار در نوار مرز و احداث جاده از منطقه سوبله تا پلائیة قدیم اشاره کرد. مقابله قطعی با نفوذ عناصر فوق مستلزم تجهیز و بسیج نیروهای زیادی در سطح بومی بود که به دلیل ارتباط وسیع با عوامل عراقی، خود این کار معضلات عدیده ای به همراه داشت. باین همه، این راه (تجهیز و بسیج نیروهای بومی) مورد توجه نیروهای سپاه قرار داشت. در عمل، کمک های مردمی برای شناسایی عوامل عراق و پیشگیری از اقدامات جنایتکارانه آنان، به نحو چشمگیری تداوم داشت.

یادآوری می شود نفرت عمومی مرز نشینان از عناصری که به نحوی با عراق مرتبط بودند، یا به دلیل

نفع مادی و غیر آن در جهت منافع عراق فعالیت می کردند، سبب انزوای

شدید آنان شد، به حدی که ترس از شناسایی شدن توسط همسایگان و افراد عشیره، به گریختن بیشتر این افراد به عراق انجامید. البته در عراق برای استفاده "بهینه" از اینان برنامه هایی آماده وجود داشت.

در سطح رسمی، می توان به احکام صادره از دادگاه انقلاب اسلامی اشاره کرد که افرادی به جرم بمب گذاری و ایجاد انفجار در خط لوله های نفت، آموزش نظامی و خرابکاری در عراق، وارد کردن سلاح غیرمجاز به داخل کشور و خبرچینی به نفع دولت بیگانه و انفجار در اماکن عمومی محاکمه و محکوم شدند.

از سوی دیگر، در گزارش هایی شدیداً تبلیغاتی که از فعالیت های ایزدایی مسلحانه در خوزستان، در بخش فارسی رادیو بغداد پخش می شد، خوزستان، "عربستان" و عوامل بمب گذاری و انفجار "جوانان خلق عرب" خوانده شده و به وابستگی آنها به صدام حسین تصریح می گردید. در این خصوص، تبلیغات عراق در زمینه خوزستان و فعالیت عوامل خود و پاسخ ایران بسیار شدید بود، اما افراط در تنظیم خبرهایی که آشکارا دروغ و ساخته ذهن دستگاه های تبلیغاتی عراق بود، نقطه عطف آن به شمار می آمد. بخش فارسی رادیو بغداد مطلبی را ظاهراً به نقل از دیگران پخش کرد: «آژانس خبرگزاری فرانسه گزارش داد که جنگنده های ایران از چند روز پیش بمباران خود را علیه شهرها و دهکده های عربستان [خوزستان] دنبال می کنند. آژانس مزبور خاطرنشان ساخت که توپخانه سنگین این مناطق را بمباران می کند. در این میان نیروهای رژیم ضد مردمی خمینی برای مقابله با قیام توده ای در عربستان در ایران به حالت آماده باش کامل درآمده است.» خبرگزاری فرانسه هرگز چنین گزارشی را مخبره نکرده بود ولی دستگاه تبلیغات عراق راحت تر از آن بود که خود را مقید به چنین موانعی برشمارد. شاید ذکر کلمه آژانس جلوی خبرگزاری فرانسه نوعی "تدبیر عراقی" برای فرار از مشکل سند بوده باشد.

در کل دوره، دولت عراق، آشکارا به تبلیغ عربستان سازی در خوزستان و طرح دعاوی عرب گرایی در این خطه و به خصوص تشویق علنی اقدامات جنایتکارانه ای که تحت این عنوان انجام می شد،

ادامه داد. صرف تبلیغات رادیو بغداد گویای مطلب است. مثلاً در

ساعت ۱۲:۳۰، ۱۷/۲/۱۳۵۹، این رادیو اعلام کرد: «ملت عرب در استان عربستان [خوزستان] همچنان به مبارزات مسلحانه خود علیه افراد و تأسیسات رژیم نژادپرست خمینی ادامه می دهد. این مبارزات به رغم اقدامات و تدابیر سرکوبگرانه رژیم فارسی در جهت پایان دادن به قیام ملت عربستان [خوزستان] که در راه کسب حقوق خود آغاز کرده اند کماکان ادامه دارد. رادیوی رژیم نژادپرست فارس شب گذشته [۱۶/۲/۱۳۵۹] اعتراف کرد که هشت بمب آماده انفجار در خط آهن اهواز کشف شده است که انقلابیون عربستان [خوزستان] آنها را کار گذاشته بودند.»

ادبیات فوق حتی در رسانه های غیرعراقی نیز چه به صورت سفارشی و چه به دلیل گرایش های

ضدایرانی، به چشم می خورد. بعد از ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن، در مقاله ای در فیگارو (چاپ پاریس) آمده است: «گروگان گیری سفارت ایران در لندن توسط خوزستانی های عرب زبان می تواند انفجاری باشد در جنگ میان اقلیت خوزستان و قدرت مرکزی تهران. این استان حدود ۵ میلیون سکنه دارد که ۸۰ درصد آن عرب بوده و این افراد منطقه خود را جز با نام عربستان نمی خواهند. عراق برای ایجاد دودستگی از عرب زبان های خوزستان کاملاً پشتیبانی می کند. بغداد بلافاصله عربستان [خوزستان] را به عنوان کشوری مستقل به رسمیت خواهد شناخت و این تحول که در گذشته مورد تمسخر واقع می شد دیگر با توجه به هرج و مرج ایران و ضعف رهبری فعلی آن غیرممکن به نظر نمی رسد.» گفتنی است در این باره مقامات رسمی تا سطح شخص صدام نیز فعال بودند. در اوایل دوره کتاب حاضر، خبرگزاری کویت از بغداد گزارش داد که امروز (۷/۲/۱۳۵۹) صدام حسین مجدداً به سرزنش ایران پرداخت و یک بار دیگر دعاوی دولت عراق درباره عربی بودن خوزستان را تکرار کرد.

عملیات ایزدایی عراق در غرب کشور

تحركات عراق در مناطق مرزی غرب کشور، علاوه بر اقدام مستقیم نظامیان، اشکال دیگری نیز داشت؛ ترکیب "مهاجمان بومی و نظامیان عراقی" در گزارش های متعدد ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری در خصوص تحركات عراق در غرب کشور مشاهده

می شود. در گزارش های حوادث غرب کشور، عبارت مهاجمان برای افراد مهاجم غیرمرتبط با گروه های سیاسی مسلح به کار می رفت. اینان معمولاً افراد محلی غیرسیاسی ساده ای بودند که برای پول و زیر نفوذ وابستگان محلی سرشناس عراق، به حملات مسلحانه اقدام می کردند. برخی مهاجمان ویژگی های خاصی داشتند؛ از جمله شخصی به نام سروان کریمی (ارتشی فراری) که در جریان انقلاب، به عراق متواری شده بود. اما غالباً تحركات مهاجمان محلی که در حملات پاسگاهی و در مناطقی از نوار مرزی شرکت می کردند، به دلیل علاقه مندی به رژیم گذشته و مبارزه با نظام جدید بود؛ در واقع عناصری غیرسیاسی ولی قانون شکن که از وضعیت انقلابی کشور و تحركات عراق در جهت شرارت، راهزنی و مقاصد ماجراجویانه یا جنایتکارانه خویش استفاده می کردند. سازماندهی و حمایت این افراد با نیروهای عراقی بود.

بدین ترتیب بخش عمده ای از تحركات مرزی ایزدایی عراق علیه ایران علاوه بر شکل تعرض مستقیم نظامی، در قالب اقدامات عوامل محلی در مناطق مرزی ایران هم انجام می شد؛ برای نمونه پاسگاه درمله در نواحی مرزی کرمانشاه مورد حمله مهاجمان وابسته به عراق قرار گرفت و تصرف شد. در منطقه چقاحمام در فاصله بین نفت شهر و خان لیلی، لوله نفت این قسمت منفجر و بر اثر آن، لوله ۸ اینچی نفت خام در کیلومتر ۲۰ نفت شهر به قصر شیرین طعمه حریق گردید. در مناطقی چون کرمانشاه، قصر شیرین، نفت شهر، اسلام آباد غرب و... علاوه بر پاسگاه ها، اماکنی

چون منابع آب، تأسیسات و خط لوله نفت، درمانگاه، نیروگاه برق، ساختمان اداری شرکت نفت، ساختمان دبستان و حتی منازل شخصی نیز مورد حمله غالباً شبانه مهاجمان متکی و وابسته به عراق قرار می گرفت. این حملات بعضاً با حمایت مستقیم و آشکار ارتش عراق همراه بود. مهاجمان، معمولاً در ساعات حوالی نیمه شب با نیروهای سپاه درگیر می شدند.

در این زمینه حوادثی که فقط در جمعه شب ۵/۲/۱۳۵۹ رخ داد چنین است: در ساعت ۱۰ شب، آمبولانس پادگان نظامی ابوذر که حامل یک مجروح از منطقه مرزی کرده نو بود و به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین می رفت با آر.پی.جی ۷ مورد حمله قرار گرفت.

مهاجمان، راننده و ۵ نفر از سرنشینان آمبولانس را به طرز فجیعی با مسلسل کلاشینکف به شهادت رساندند. همچنین «حدود ساعت ۵/۱۱ شب نیز یک افسر پزشکی به اتفاق یک سرباز و یک درجه دار برای معالجه مجروحین عازم منطقه بودند که در بین جاده سرپل ذهاب و قصرشیرین در منطقه قره بلاغ عده ای مهاجم با آر.پی.جی ۷ به آنها حمله کردند که در نتیجه هر ۳ نفر در دم شهید شدند.» حدود ساعت ۳:۳۰ بامداد نیز عده ای افراد مسلح عراقی با سلاح های سنگین و سبک به قصد خرابکاری به لوله های نفت بیات واقع در بخش مرزی موسیان حمله کردند و به طرف لوله های نفت آتش گشودند و سپس به داخل خاک عراق گریختند.

طبق یک گزارش شهربانی کرمانشاه که از وجود وضعی غیرعادی در شب های قصرشیرین حکایت داشت، «بعضی تلویزیون های ساکنین قصرشیرین تصویر زنده پادگان سرپل ذهاب ... و رفت و آمدهای این پادگان را پخش و تا ساعت ها پس از بامداد نیز برنامه های تلویزیون بغداد را نشان داده اند.» در تحلیل شهربانی در این باره آمده است: «به نظر می رسد که عوامل ضدانقلاب با تغییراتی در دستگاه ها و دکل های تقویتی بین راه و یا احتمالاً با نصب فرستنده های نامرئی در حدود پادگان مذکور فعالیت هایی را کنترل می نمایند.»

در منطقه قصرشیرین که عوامل رژیم عراق فعال بودند، سرقت تعداد زیادی گوسفند و انتقال آنها به خاک عراق نیز از جمله اتفاقاتی بود که رخ داده است. گزارش ناحیه ژاندارمری حاکی است: «تعدادی از مهاجمین به نام قیاده موقت به آبادی تنگاب نو

مراجعه به نام اینکه برای همکاری با آنها آمده اند اهالی را اغفال و پس از صرف شام با ترس و ارباب یک هزار رأس گوسفند آبادی را به سرقت می برند.

پاسگاه ژاندارمری محل پس از اطلاع از جریان امر و درگیری و تیراندازی چهار ساعت ادامه داشته و مهاجمین را متواری و جوانمرد سهراب فتحی جمعی پاسگاه تنگاب نو به شهادت می رسد.» باینکه مشخص نیست واقعاً سوءاستفاده بارزانی ها

مطرح بوده است یا عده ای

مهاجم وابسته به عراق به نام آنها مرتکب این کار شده اند، در مطبوعات اعلام شد: عده ای از مهاجمین

مسلح عراقی با عنوان کمک به اهالی تنگاب نو وارد این منطقه شدند و ساعت ۲ بامداد، قصد دستبرد داشتند. هم زمان با سرقت گوسفند از آبادی تنگاب نو، در آبادی گرصدف نیز، اقدام مشابهی انجام شد. در حاشیه این ماجرا، گلایه ژاندارمری

ص: ۵۲

از ارتش قابل توجه است. گزارش ژاندارمری حاکی است که هنگام درگیری از واحد نظامی تقاضای اعزام نفربر زرهی و آتش پشتیبانی کرده است ولی واحد مزبور به این درخواست توجه نکرده در نتیجه مهاجمان عراقی موفق شده اند گوسفندان را از مرز خارج کنند.

عملیات ایذائی عراق در خارج از کشور

در اولین روز دوره کتاب حاضر، دفتر هواپیمایی و کنسولگری ایران در استانبول مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. در اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در این باره آمده است: «دولت بعث عراق برای وحشت و تروریزم بین الملل طرح وسیعی برای تخریب و آدم کشی در سفارتخانه ها و مراکز ایران در کشورهای مختلف را دارد.»

علاوه بر تربیت و اعزام عوامل انفجار و ترور به ایران که از گذشته، جزء اقدامات ایذایی عراق بوده و در طول این دوره نیز همچنان ادامه یافت عراق همچنین از تحرک قابل توجهی در زمینه اقدامات مخفی مربوط به سرویس های امنیتی و اطلاعاتی در برخی کشورها برخوردار بود. منابع اطلاعاتی ایران خبر دادند: «از طرف حکومت بعث عراق ۴۵ نفر از خرابکاران و تروریست های

آموزش دیده به کشورهای کویت و لبنان و لیبی و الجزایر و لندن اعزام [شده اند]

تا در آن کشورها دست به یک سلسله تخریب و ترور بزنند.» بنا بر گزارشی دیگر، مقامات امنیتی عراق همچنین عده ای را به مقصد کشورهای عمان، عربستان سعودی، کویت و بحرین اعزام داشته اند. تعداد این افراد در گزارش ها ۱۲۰ تن و وظیفه آنان «ترور مخالفین و مبارزین عراقی که در خارج از کشور بر علیه رژیم بعث مشغول فعالیت می باشند»

ذکر شده است. این کار منحصر به دوره کتاب حاضر نبوده است، منابع مذکور یادآوری کردند: «قبلاً نیز حکومت عراق اقدام به اعزام گروه های خرابکار نموده که مراتب به عرض رسیده است.» آنها همچنین تأکید کردند

که «آقای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، توسط همین گروه های اعزامی در کویت مورد سوء قصد قرار گرفته است.»

ماجرای ترور قطب زاده از این قرار بود که باتوجه به وضعیت جدید روابط میان ایران و امریکا و نیز ایران و عراق، جمهوری اسلامی ایران به تحرک دیپلماتیک بیشتری احساس نیاز می کرد. در این راستا صادق قطب زاده در سفری رسمی از سوریه و لبنان بازدید کرد و سپس عازم کویت و امارات شد. وی در روز ۹/۲/۱۳۵۹ در کویت مورد سوء قصد عوامل عراق قرار گرفت و با اینکه چند تیر پیاپی به سوی او شلیک شد، آسیبی ندید، ولی ۲ تن از همراهان او مجروح شدند. قطب زاده بعداً درباره این سوء قصد نافرجام این طور توضیح داد: «دولت کویت باتوجه به وضع خاص خود و تعرض ارضی دولت عراق به این کشور شاید نمی تواند آن طوری که می بایست در این موارد اعلام نظر نماید. این توطئه توسط دولت خائن عراق ترتیب داده شده بود. دو دستگاه اتومبیل با مقدار زیادی نارنجک و مسلسل در همان محل کشف گردید و حدود ۷ نفر دستگیر شدند. دولت کویت تمام مرزهای هوایی و زمینی خود را مسدود ساخت و یک فروند هواپیمای توطئه گران را که قصد فرار داشت مجبور به فرود و سرنشینان آن را دستگیر کرد.»

روز بعد، روزنامه الاخبار (چاپ قاهره) در سرمقاله خود در یک جهت گیری تلویحی در دفاع از اقدام عراق نوشت: «عراق به این ترتیب خواسته است به رفتار احمقانه وزیر امور خارجه ایران به هنگام حضور در دمشق و اعلام خبر دروغ توطئه کودتا در عراق و ترور صدام حسین پاسخ داده باشد.»^(۱)

از سوی دیگر، در طول این دوره، بیروت و لبنان بارها عرصه درگیری موافقان و مخالفان دولت صدام حسین قرار گرفت؛ به خصوص بعد از شهادت آیت الله

صدر، این درگیری ها چشمگیر بود. برای مثال در ۶/۲/۱۳۵۹، انفجاری در خبرگزاری عراق در بیروت روی داد. رادیو عربی صوت الجماهير عراق ایرانی ها را عامل آن اعلام کرد. به گزارش رادیو لندن، گروهی که خود را مجاهدین اسلامی عراق می خواند مسئولیت این

انفجار را به عهده گرفت. این سازمان قبلاً نیز مسئولیت ارتکاب حملاتی علیه دفاتر شرکت هواپیمایی عراق و مرکز بازرگانی عراق را در بیروت به عهده گرفته بود.

بیروت همچنین عرصه ای برای جنگ تبلیغاتی و رسانه ای و محلی برای صدور بیانیه های سیاسی علیه رژیم عراق بود. از جمله گروهی با عنوان جبهه آزادی بخش بحرین در بیروت بیانیه ای صادر کرد و ترور «آیت الله مجاهد سیدمحمدباقر صدر» را «ننگین ترین جنایت تاریخ» خواند که حزب مزدور بعث عراق به آن دست می زد.

تحركات عوامل عراق در لبنان علیه مخالفان رژیم بعث نیز در شکلی خونین بروز یافت. از جمله در ۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۹، حجت الاسلام سیدحسن شیرازی ساعت ۴ بعدازظهر هنگام عزیمت به مراسمی که خود به مناسبت درگذشت شهید محمدباقر صدر برپا کرده بود، از طرف سرنشینان دو اتومبیل مورد سوءقصد قرار گرفت و جمعاً ۱۳ تیر به وی اصابت کرد که ۶ تیر آن به ناحیه سر او برخورد کرد. وی در سال ۱۳۸۹ هجری قمری (حدود ۱۱ سال قبل) پس از یک سال حبس در زندان بعقوبه عراق با وساطت امام خمینی آزاد شده بود.

جنازه شهید سیدحسن شیرازی ساعت ۹ شب از بیروت وارد تهران و در آنجا تشییع شد و سپس برای دفن به قم انتقال یافت. به این مناسبت در تهران و قم تحرك چشمگیری در اعتراض به این ترور رخ داد. آیت الله سیدمحمد شیرازی در بیانیه ای که در قم انتشار داد با ذکر نقش ضداستعماری و ضدانگلیسی آیت الله سیدحسن شیرازی در ماجرای تنباکو و نقش ضدانگلیسی و ضداستعماری آیت الله سیدمحمد تقی شیرازی در استقلال عراق به مسمومیت هر دوی آنان به دست عمال انگلیس اشاره کرد. در واقع در این بیانیه ترور سیدحسن شیرازی، ادامه مبارزات و شهادت این خانواده شمرده شده است.

اشغال خونین و شش روزه سفارت ایران در لندن از مهم ترین

موارد قابل ذکر در زمینه تحركات ایذایی عوامل عراق در خارج از کشور در این دوره است. قبل از ظهر روز چهارشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹، در یک عملیات مسلحانه که عراق پشت آن قرار داشت، سفارت ایران در لندن

۱- **** اشاره به نوع واکنش و ابراز خوشحالی قطب زاده هنگام شنیدن خبر ترور صدام در سفر به سوریه است.

اشغال شد. قبل از این نیز، عوامل عراق در خوزستان با طرح و

تبلیغ آرمان آزادی عربستان (خوزستان) علاوه بر ایجاد انفجار در لوله های نفت و اماکن عمومی، به اقداماتی نظیر حمله مسلحانه به دفاتر و مراکز وابسته به ایران در خارج کشور دست می زدند؛ به خصوص در سطح اشغال مسلحانه سفارتخانه ها، این مورد، تحرکی تازه محسوب می شد و طبعاً برد خبری وسیعی یافت. مهاجمان که مسلح به کلت و مسلسل های خودکار بودند با خلع سلاح یکی از محافظان انگلیسی سفارت، داخل ساختمان شدند و ۲۰ دیپلمات ایرانی و یک کارمند انگلیسی زبان سفارت را به گروگان گرفتند. اشغال کنندگان سفارت خواستار آزادی ۹۱ زندانی استان خوزستان که آن را عربستان می خواندند شدند. یادآوری می شود که زندانیان مزبور در ارتباط با حوادث خونین و انفجارات جنوب کشور دستگیر شده بودند.

اشغال سفارت ایران در لندن، شش روز ادامه یافت و این سفارت به صورت یک کانون خبر و نیز محل تجمعی برای انبوه طرف داران انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران درآمد که علیه رژیم عراق و صدام شعار می دادند. همچنین مخالفان نظام جمهوری اسلامی مقیم لندن نیز محلی برای شعار و درگیری یافتند. حضور چشمگیر ایرانیان، به خصوص حضور دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن و محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب و نظام، از جمله حواشی مهم قضیه اشغال سفارت بود که خود مستقلاً اهمیتی خاص و بالطبع بازتاب وسیعی داشت.

در تماس تلفنی رهبر مهاجمان با قطب زاده وزیر امور خارجه، که در ابوظبی به سر می بُرد، قطب زاده به این فرد که خود را خوزستانی معرفی می کرد، اخطار کرد چنانچه قطره ای خون از بینی هریک از اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران بریزد، همان تعداد از زندانیانی که مهاجمان تقاضای آزادی آنان را دارند محاکمه صحرائی و سپس اعدام خواهند شد. قطب زاده پس از این اخطار ارتباط را قطع کرد.

گفتنی است نوع برخورد رسمی و علنی عراق با قضیه سفارت ایران در لندن، خود گویای وجود انسجام جدی میان این جریان با دیگر جریان های ایذایی ضدایرانی است که رژیم عراق آن را سازماندهی و تدارک می کرد. در سخنرانی قبل از خطبه های

نماز جمعه ۱۲ اردیبهشت، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی اعلام کرد: «ما شب گذشته در شورای انقلاب تصمیم گرفتیم که هیچ کدام از خواسته های کسانی که سفارت ایران را در انگلیس به اشغال درآورده اند، برآورده نکنیم.» وی همچنین گفت: «دیشب از سفارت ایران در لندن به ما پیغام دادند که مبادا تسلیم خواست های کسانی که سفارت را تصرف کرده اند بشوید و به خواست های آنان جواب مثبت بدهید. ما برای شهادت و مرگ آماده هستیم، ولی حاضر نیستیم که دولت ایران خرابکاران را آزاد کند.»

پلیس انگلستان اعلام کرد دیپلمات های گروگان ایران در لندن در پیام محرمانه ای که برای دولتشان فرستاده اند اعلام کردند حاضر به مرگ هستند، ولی تسلیم تقاضاهای مردان مسلحی که ساختمان سفارت را در اختیار دارند نخواهند شد. در این حال مذاکرات مقامات مسئول و پلیس انگلیس با اشغال کنندگان سفارت ایران در لندن ادامه یافت.

بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن، بسیار وسیع بود و رسانه های مختلف طبق مشی خود، این حادثه را وسیله ای برای اعلام دیدگاه هایشان قرار دادند. در این میان، نوع مرتبط ساختن و مقایسه این قضیه با ماجرای گروگان های امریکایی در ایران و نتیجه گیری های حاصل از آن، قابل توجه است.

در ششمین روز ماجرای سفارت ایران در لندن (۱۵ اردیبهشت)، تا نزدیکی نیمه شب به وقت تهران، به نظر می رسید این روز هم مثل روزهای قبل، بدون حادثه مهمی سپری می شود و بلا تکلیفی دیپلمات های ایرانی گرفتار گروگان گیران ادامه می یابد. اما برخلاف این تصور، ناگهان با حوادث پی در پی، ماجرا به پایان رسید. سیر حوادث و گزارش های آن پایانی خونین را نشان داد که در جریان آن از گروگان گیران، بجز یک تن که دستگیر شد، بقیه کشته شدند و از دیپلمات های ایرانی نیز ۲ تن شهید و ۳ تن به شدت مجروح گردیدند. یک گروگان قبل از حمله پلیس به شهادت رسیده و به بیرون سفارت پرتاب شده بود و یک تن نیز پس از حمله پلیس، به دست گروگان گیران به شهادت رسیده بود.

روز ششم گروگان گیری به کلی متفاوت با پایان آن شروع شد. در ساعت ۸:۳۰ صبح، بخش عربی رادیو لندن اعلام کرد یکی از گروگان های سفارت ایران که روزنامه نگاری

سوری است، آزاد شد و این پنجمین گروگانی است که آزاد می شود. در ساعت ۱۶:۱۵، رادیو لندن در بخش فارسی خود، ضمن یادآوری آزادی ۵ تن از گروگان ها، اعلام کرد امروز یکی از مقامات وزارت امور خارجه انگلیس با سفرای عرب در لندن ملاقات و مذاکره کرده است و مذاکره بیشتر نیز انجام خواهد شد. رادیو قاهره نیز با اشاره به اینکه حادثه گروگان گیری وارد ششمین روز شده است، افزود: نشانه ای از پایان این بحران در آینده نزدیک، در دست نیست. در ساعت ۵ بعدازظهر به وقت لندن، تروریست ها اعلام کردند که هر نیم ساعت یک بار، یک نفر را خواهند کشت و با عملی کردن تهدید خود نفر اول را شهید و به بیرون پرتاب کردند. با توجه به این وضع پلیس انگلستان با مشورت کنسولگری ایران تصمیم گرفت به سفارت ایران حمله کند. سرانجام، حوالی نیمه شب انفجاری بزرگ در سفارت رخ داد. پلیس انگلستان از قبل نقاطی را برای انفجار و ایجاد رعب در دل تروریست ها تعبیه کرده بود که به یکباره همه را منفجر کرد، علاوه بر این، به وسیله هلیکوپتر نیز از بالا ساختمان سفارت را هدف قرار دادند و سپس نیروهای پلیس با سرعت بسیار وارد سفارت شدند.

حدود ۱۵ دقیقه بعد از نیمه شب، بی بی سی اعلام کرد: «به دنبال یک سلسله انفجار و آتش سوزی و پس از آن دخالت پلیس، اشغال شش روزه سفارت ایران در لندن پایان یافت. ...»

نیم ساعت بعد از نیمه شب، بنی صدر رئیس جمهور در یک پیام رادیویی، مقاومت و فداکاری دیپلمات های ایرانی را در لندن ستود و از یک دیپلمات ایرانی که به شهادت رسیده بود، به عنوان شهید جمهوری اسلامی تجلیل کرد. ساعت ۲ بعد از نیمه شب، اطلاعیه شماره یک وزارت امور خارجه انتشار یافت. در این اطلاعیه با اعلام اینکه نحوه و سرعت عمل پلیس انگلستان در این عملیات قابل تقدیر بوده، به کنسولگری ایران در لندن مأموریت داده شد تا از پلیس انگلستان تشکر کند.

چند روز بعد گاردین مصاحبه ای را با یکی از گروگان های سفارت درج کرد. در این مصاحبه محمد فاروقی که خود سردبیر یک مجله اسلامی بود و روز حمله به سفارت

ایران در آنجا حضور داشت، گفت: هنگامی که کماندوهای انگلیسی روز دوشنبه وارد سفارت ایران در لندن شدند از ما که جزو گروگان ها بودیم پرسیدند تروریست ها کدام اند؟ دو یا سه نفر با انگشت به سوی آنها اشاره کردند و کماندوها بدون پرسش و سؤال ده ها گلوله به بدن آنها شلیک کردند. او افزود کماندوهای انگلیسی می توانستند تعداد بیشتری از تروریست ها را زنده دستگیر کنند، ولی این کار را نکردند و حتی به تروریستی که روی زمین دراز کشیده بود، دستور دادند بلند شود و همین که برخاست او را کشتند.

دو هفته بعد از پایان خونین ماجرای اشغال سفارت ایران، در ۳/۳/۱۳۵۹، رادیو لندن از قول پلیس انگلیس اسامی ۵ مرد مسلح که در جریان حمله پلیس به سفارتخانه ایران کشته شده بودند را اعلام کرد. فوزی بداوی نژاد، یکی از گروگان گیران بود که دستگیر شد. روزنامه گاردین نوشت: تنها تروریستی که پلیس انگلیس سالم دستگیر کرده است، در انگلستان محاکمه می شود و مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، مصمم است در مقابل هرگونه تلاش دولت ایران برای استرداد این تروریست مقاومت کند.

در انگلستان، مقایسه جوانب مختلف قضیه اشغال سفارت ایران در لندن، تا چندین روز مورد بحث بود و از جمله مقامات انگلیسی، این ماجرا را با رویکرد توصیه به ایران، با اشغال سفارت آمریکا در تهران مقایسه می کردند. داگلاس هرد وزیر مشاور در امور خارجی انگلستان، در این باره گفت کشورش امیدوار است عملیات کماندویی نجات گروگان های سفارت ایران در لندن، ایران را به آزادساختن گروگان های آمریکایی در تهران تشویق کند. وی افزود: من امیدوارم این اقدام موجب شود که طرف های مربوط در ایران به این مسئله فکر کرده و دریابند که مقررات مربوط به دیپلمات های سفارتخانه ها و مواردی از این قبیل، فقط یک مسئله تجملی نیست. وی اظهار نظر کرد که چگونگی ختم ماجرا، مناسبات ایران و انگلستان را بهبود بخشیده است.

مسئله دیگر، سرنوشت تنها تروریست زنده مانده در این ماجرا بود که مقامات ایرانی خواستار تحویل او به دولت ایران شدند، اما انگلستان اعلام کرد مصمم است او را در

لندن و در یک دادگاه انگلیسی محاکمه کند. رادیو لندن در تاریخ ۲۳/۱۰/۱۳۵۹ گزارش داد که محاکمه فوزی بداوی نژاد امروز در لندن آغاز شد. دادستان کنت ریچاردسون اعتراف نامه ای را که بداوی نژاد خطاب به پلیس نوشته بود در دادگاه خواند. در این اعتراف نامه وی خود را اهل خوزستان معرفی کرده و گفته است که از آنجا به عراق فرار کرده بود. براساس اعتراف نامه بداوی نژاد، همه اعضای گروه خوزستانی بوده اند غیر از یک نفرشان که تابع عراق و از اعضای ارتش آن کشور بوده است. به گفته بداوی نژاد این مرد که سامی خوانده می شد همراه گروه به لندن آمده، اما در تسخیر سفارتخانه شرکت نداشته است. ضمناً او به دام پلیس بریتانیا نیفتاد و توانست فرار کند. در نهایت، بداوی نژاد به جرم توطئه،

قتل عمد، حبس غیرقانونی، داشتن سلاح گرم و دو فقره قتل غیرعمد به حبس ابد محکوم شد.

مقایسه ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن به وسیله عوامل عراق، با گروگان گیری امریکائیان در ایران، از جمله مسائل قابل توجه در روابط ایران و امریکا بود. در این میان، دیدگاه های متفاوت و نیز مواردی از تأکید بر تفاوت جنبه های مختلف این دو اقدام وجود داشت. برای مثال می توان به مطالب مندرج در دو روزنامه امریکایی نیویورک تایمز و واشنگتن پست در این زمینه اشاره کرد؛ روزنامه نیویورک تایمز نوشت: «تروریست هایی که سفارت ایران را در اشغال داشتند مورد نکوهش همه بودند در حالی که تروریست های سفارت امریکا در ایران هزاران طرف دار دارند.» روزنامه واشنگتن پست نیز اعلام کرد: «حادثه سفارت امریکا در تهران خود باعث ایجاد انگیزه حادثه سفارت لندن بوده است.» واشنگتن پست همچنین از قول مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، افزود: «ایران با حمایت از تروریسمی که دیپلمات ها را گروگان می گیرد، دیگر تروریسم ها را نیز تشویق بر این کار می کند.»

تعرضات مرزی (نظامی) عراق

از اولین روزهای این دوره تا آخر آن، تعرضات پراکنده مرزی ارتش عراق ادامه یافت. تیراندازی با سلاح های سنگین، تقویت پاسگاه های

مرزی، احداث مواضع مرزی جدید

از جمله حفر سنگر، کانال کشی، تنظیم و شکل دادن به سیستم های اطلاعاتی و حفاظت پرسنل پاسگاه ها، مجهز کردن برخی از عشایر در نوار مرزی، نقل و انتقال نیروهای این کشور در نوار مرزی و فراخوانی سربازان احتیاط از موارد قابل ذکر در این زمینه است. براساس گزارش های دریافتی، «وزارت کشور و وزارت دفاع عراق تصمیم گرفته اند که افراد ذخیره را که سه مرحله خدمت احتیاط انجام داده اند برای بار چهارم به خدمت احضار نمایند.» همچنین گزارش های واصله از احداث پاسگاه در نوار مرزی و تقویت آنها با سلاح های سنگین حکایت داشت.

در حالی که گزارش منابع موثق خودی هرروزه از تحرکات و ایجاد و تقویت تأسیسات و استحکامات مرزی عراق حکایت داشت، عراق حتی به یک مورد تقویت سنگرهای مرزی توسط ایران، رسماً اعتراض می کرد. این امر گویای خصلت بهانه جویانه عراق بود که با احساس برتری مطلق و از موضع قدرت برخورد می کرد. توجه به مضمون ابلاغیه مورخه ۲۴/۲/۱۳۵۹ ستاد مشترک به اداره مرزبانی ژاندارمری، با اشاره به سابقه قضیه، گویا است: «باتوجه به متن نامه به شماره بازگشتی فوق به مرزبان خانقین، پاسخ داده شود که اجرای کلیه موارد پروتکل سرحدات ایران و عراق دوجانبه بوده و از طریق هردو کشور بایستی رعایت گردد. با نگرش به اینکه تمامی نوار مرز ایران از طرف آن دولت با تقویت کلی مورد تهدید قرار گرفته و اکثر اوقات مورد حمله و زیر آتش خمپاره و مسلسل های مأمورین دولت مزبور نیز قرار می گیرد، [آیا] احداث یک سنگر در منطقه قصرشیرین مخالف قرارداد می باشد؟!» البته در آخر ابلاغیه "شرط احتیاط"

هم رعایت شده و آمده است: «علی‌هذا خواهشمند است مقرر فرمایید حتی الامکان سعی گردد تا از دادن هرگونه فرصت به منظور سوءاستفاده آنان خودداری گردد.»

در این دوره تحرک هوایی عراق در خطوط مرزی ایران، نظیر پرواز هواپیماهای شناسایی نیز ادامه داشت. همچنین از حدود یک ماه قبل، ارتش عراق به استقرار موشک‌های

زمین به زمین و زمین به هوا در مرزهای ایران از جمله در منطقه تنومه (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر) و همچنین استقرار موشک‌های

زمین به هوا در اطراف

پایگاه هوایی الشعیبه (از توابع بصره) اقدام کرده بود. همچنین فرودگاه نظامی فاو با فرود هلیکوپتر حامل برزان حسین برادر صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، افتتاح شد و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. فرودگاه مزبور متعلق به شرکت ملی نفت عراق و انگلیس بوده که از آن استفاده نمی‌شد، اما عراق آن را مرمت کرد و به صورت فرودگاه نظامی و تابع پایگاه هوایی الشعیبه درآورد. نظر مسئولان ذی‌ربط خودی در مورد آماده‌شدن این فرودگاه نظامی این بود که «پروازهای شناسایی بر فراز خاک ایران از این فرودگاه صورت خواهد گرفت.»

موارد مندرج در گزارش‌های طبقه‌بندی شده لشکر ۹۲ زرهی ایران نیز از اقدامات اخیر ارتش عراق برای احراز نوعی آمادگی بیش از حد معمول، حکایت می‌کرد. از جمله:

۱. «بنا به دستور وزیر دفاع کشور عراق، سربازان احتیاط که خدمت وظیفه خود را در یگان‌های زرهی و تیپ گارد جمهوری عراق به پایان رسانیده‌اند مجدداً به خدمت در یگان‌های مذکور احضار گردیده‌اند.»

۲. «سربازان احتیاط متولد ۱۹۴۹ نیز به یگان‌های قبلی خود احضار شده‌اند.»

این مطلب نیز قابل ذکر است که عراق فضای جنگی علیه ایران را با برنامه‌های مختلف در اذهان نیروهایش تشدید می‌کرد. در آخرین روزهای دوره خبر رسید که «فرمانده نیروی هوایی عراق به کلیه رادارهای مرزی واقع در مرز بین ایران و عراق دستور داده است که هرگونه پرواز هواپیماهای جنگی ایران در منطقه را فوراً به فرودگاه کوت گزارش دهند تا هواپیماهای مستقر در پایگاه کوت بتوانند هواپیماهای ایرانی را وادار به فرود در نزدیک‌ترین فرودگاه عراق بنمایند.»

(و) اوضاع داخلی عراق

در اولین روز دوره، عبدالکریم شیخ‌علی وزیر امور خارجه پیشین عراق، که در خانه‌اش بازداشت و بعداً آزاد شده بود، در اقدامی توطئه‌آمیز از سوی مأموران امنیتی عراق در تصفیه مخالفان صدام، به قتل رسید. این ترور در بغداد، به دست عده‌ای مسلح که با یک اتومبیل شخصی از کنار وی عبور می‌کردند، انجام شد.

در داخل عراق، به خصوص بعد از شکنجه و شهادت آیت الله صدر و خواهرش فضای رعب و سرکوب دولت بعث، هرروز فراگیرتر و عام تر می شد و خبر اعدام افراد و حتی اعدام های گروهی و دسته جمعی مکرراً اعلام می گردید. از طرف دیگر، غوغای کرکننده و تبلیغات برنامه ریزی شده حکومت

ص: ۵۹

حزب بعث نیز وجود داشت که به هر حال و برخلاف شناخت کلی موجود از رژیم صدام، هاله ای از تردید و ابهام در ذهن مخاطبان تبلیغات عراق ایجاد می کرد. مقاومت هایی نیز علیه این اوضاع وجود داشت که با قدرت سرکوب می شد. نوع انتشار، میزان و شدت و ضعف این مقاومت ها هم همیشه مخاطب را در تردید صحت و سقم توانایی مبارزان و میزان توفیق آنها، نگاه می داشت. جنبه دیگر نقش و جایگاه ایران و انقلاب ایران در این مقاومت ها بود که خود دارای ابهام و نتیجه گیری خاص بود. مجموعه خبرهای داخل عراق که در طول دوره به طور علنی یا در سطح گزارش های داخلی برخی نهادهای ذی ربط در ایران، وجود داشت، ویژگی های موجود در جمع بندی فوق را نشان می دهد.

درحالی که گزارش های داخل عراق از گسترش فضای سرکوب حکایت می کرد، ابراز مخالفت ها و تحرکات زیادی علیه رژیم بعث نیز مرتباً گزارش می شد. در این تحرکات وجود دو مرکز مهم مخالفت، یعنی شیعیان و کردها چشمگیر بود و در هر دو مرکز، نوعی ارتباط به طور طبیعی نیرومند با ایران وجود داشت. این مسئله به بغرنجی و تیرگی هرچه بیشتر روابط رژیم بعث عراق و جمهوری اسلامی ایران می افزود و نیز در شرایط مناسب اهرم تبلیغات ضدایرانی و محمل و بهانه سرکوب بیشتر عناصر داخلی عراق را همراه داشت. حکومت بعث عملیات های مبارزان عراقی را عمدتاً به ایران و وابستگان آن نسبت می داد.

بجز تحرکات مربوط به شیعیان و کردها، دسته ای دیگر از مقاومت های غیرمرتبط با این دو مرکز نیز گزارش می شد که مراکز تبلیغی و امنیتی عراق با خبرهایی از نقش ایران آن را همراهی می کردند. سرکوب های رژیم عراق، متوجه حزب کمونیست این کشور هم بود که اتفاقاً مواضع آن در قبال انقلاب اسلامی ایران به حزب توده شباهت داشت.

حزب کمونیست عراق با صدور بیانیه ای ضمن اعلام موضع درباره شهادت آیت الله صدر تأکید کرد: «اعدام آیت الله صدر زمانی صورت می گیرد که گزارش می رسد عده زیادی از مخالفان از جمله کمونیست [های] مبارز عراقی اعدام شده اند.»

مقامات ارتش عراق برخی اقدامات احتیاطی علیه تحرکات احتمالی ایران را در ابلاغیه ها مطرح می کردند. این کار علاوه بر تأکید بر وظایف نیروهای مربوطه، خودبه خود در زمینه سازی افزایش دشمنی مورد نظر دولت بعثی عراق نیز قابل بهره برداری بود. یک گزارش در این باره حاکی است: «مقامات لشکر ۷ پیاده ارتش عراق مدعی اند که تعدادی از عناصر تعلیم دیده ایرانی در نظر دارند در فرصت های مناسب وارد خاک عراق شده و تأسیسات نظامی و پمپ بنزین ها و پل ها و سایر منابع حیاتی در استان سلیمانیه را مورد حمله قرار داده و خساراتی به بار آورند. در رابطه با این موضوع به کلیه یگان های مرزی دستور داده شده تا فوراً نسبت به افزایش تعداد گشتی های شبانه روزی اقدام نمایند.»

در همین حال، در یک گزارش منابع امنیتی ایران که در ۱۲/۲/۱۳۵۹ به دفتر ریاست جمهوری ایران داده شد، ضمن گزارش حوادث این روز، آمده است: «توسط افراد مسعود بارزانی لوله نفت سلیمانیه منفجر و حدود یک میلیون دینار عراقی خسارت به بار آمده است و دولت عراق این عمل را تحریکاتی از ناحیه دولت ایران تلقی نموده است.»

به این ترتیب، تشدید فضای ضدایرانی در عراق روزافزون بود و بدین وسیله

هم آثار بحران‌ها و مشکلات موجود در سایه این دشمن تراشی کم‌رنگ می‌شد و هم زمینه‌های لازم برای افزایش برخوردهای خصمانه با ایران فراهم می‌گردید. تبلیغ و اقدامات در این زمینه

هم در سطح افکار عمومی و هم در سطح نهادها و ارگان‌های رژیم عراق وجود داشت. خبرگزاری‌ها،

این اظهار نظر نعیم حداد معاون رئیس جمهوری

عراق را انتشار دادند: «عراق برای برقراری کنترل کامل بر شط العرب به وسیله خود تلاش خواهد کرد.» در عین حال، از حساسیت روی اروندرود خبرهای دیگری هم از داخل عراق می‌رسید؛

از جمله اینکه ارتش عراق «به منظور

کنترل کانال شط العرب این کانال را به

چهار قسمت تقسیم و کلیه تردها را زیر نظر گرفته است.» ابلاغیه اخیر وزارت کشور عراق به نیروهای انتظامی عراق هم قابل توجه است. در این ابلاغیه آمده است: «۱. کلیه ایرانیان مقیم عراق حتی بازرگانان ایرانی را فوراً دستگیر و پس از یک بازجویی مختصر آنان را جهت اخراج از کشور به مراکز پلیس تحویل دهند. ۲. این دستور در نقاط مرزی کشور بایستی ظرف امروز اجرا گردد. ۳. با کسانی که قصد فرار و یا پافشاری دارند شدیداً مقابله و آنان را به قتل برسانند.» در همین حال، براساس متن تعدادی از گزارش‌های واصله به مسئولان ایرانی، دعاوی و اقدامات مقامات امنیتی و نظامی عراق نیز حاکی از تشدید فضای ضدایرانی در سطح عام و غیرعام بود.

به این ترتیب، در کل دوره زمانی کتاب حاضر، دولت عراق همچنان در جهت تشدید فضای دشمنی با ایران پیش می‌رفت. در این زمینه، منابع ایرانی خبر دادند که «مدیریت سازمان امنیت و استخبارات و پلیس و فرماندهی حزب بعث در بصره به کلیه مراکز تابعه خود در سرتاسر نوار مرزی ابلاغ نموده که به طور شبانه روز به گشت و نگهبانی خود افزوده و به مراقبت کامل بدون وقفه ادامه داده و هر جاسوس ایرانی یا عراقی که بر علیه عراق و به سود ایران کار می‌کند و وارد مرزهای عراق بشود بلافاصله دستگیر و تحویل نمایند.» در آخر گزارش مزبور نتیجه‌گیری شده است: «به علت گسترش واحدهای عراقی در مرز، این کنترل بیشتر و رفت و آمد به کلی قطع و بی‌نهایت دشوار است.»

در وضع بحرانی عراق بازار اعتراف‌گیری از دستگیرشدگان، برضد ایران گرم بود. روزنامه جمهوری‌عراق اعترافات عبدالحمید تامر عمران یکی از متهمان به خرابکاری‌های اخیر در عراق را انتشار داد. این روزنامه نوشت: عمران اعتراف کرده است عضو حزب سری الدعوة به رهبری امام محمدباقر صدر می‌باشد که اخیراً به وسیله مقامات امنیتی عراق کشف و منهدم شد. محمدباقر صدر دائماً در تماس با آیت الله خمینی بوده و به دستورات او عمل می‌کرده

است. وی افزوده است امام باقر صدر یک عامل رژیم ایران و امپریالیسم امریکا است. وی (عمران) اعلام کرده است ما با

عوامل ضدعراقی که در شمال عراق هستند قرار گذاشته بودیم اسلحه و مهمات دریافت کنیم و به اعضای

حزب الدعوه کمک کنیم تا از مرز عبور کنند و برای آموزش عملیات خرابکاری عازم ایران شوند.

علاوه براین، در عراق مرتباً اعدام‌هایی نیز انجام می‌گرفت. در یک گزارش از مقامات امنیتی ایران آمده است: «تعداد شهدای عضو گروه‌های اسلامی که بر علیه حکومت بعث عراق فعالیت

ص: ۶۱

دارند و در نتیجه برخورد با مأمورین [به شهادت رسیده] و یا توسط دادگاه های بعثی اعدام شده اند به حدود هزار نفر رسیده است.»

رژیم عراق که علاوه بر سرکوب بی رحمانه حزب الدعوه و تشکل های اسلامی نظیر آن، سرکوب حزب کمونیست عراق و نیز اخراج قاطعانه ایرانی الاصل های عراق را دنبال می کرد، در عین حال از تداوم ابراز چپ گرایی و نوعی اسلام گرایی نیز غافل نبود. برای مثال، وزیر اوقاف عراق در فرودگاه توکیو هدف از سفر به ژاپن را تقویت مناسبات دوستانه عراق با مسلمانان ژاپن و حمایت از آنان اعلام کرد. وی افزود: صدام حسین رئیس جمهوری عراق، برای ساختمان یک مسجد جدید در توکیو مبلغ ۲۵۰ هزار دلار به کنگره مسلمانان ژاپنی کمک خواهد کرد.

در طول این دوره، در شرایط تشدید فضای پلیسی در داخل عراق، اخراج ایرانیان و شیعیان از عراق نیز ادامه یافت. در مسئله رانده شدگان عراقی و ورود آنان به ایران، نفوذ عوامل بعثی در میان معاودین از مشکلات مقامات ایرانی بود. اساساً این پدیده مشکلات عدیده ای را برای ایران به همراه داشت؛ علاوه بر مسئله مقابله با نفوذ عناصر بعثی و جاسوس که مهم تلقی می شد، می توان به مسائل رفاهی و معیشتی و نیز اسکان آنان نیز اشاره کرد.

از جمله مهم ترین مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق در طول دوره، وقوع درگیری های قابل ملاحظه در داخل ارتش عراق بود که خبر غیررسمی آن به صورت

شایعه وقوع کودتا علیه صدام منتشر شد. خبرهای مربوط به کودتا علیه صدام روز ۷/۲/۱۳۵۹ به شدت شایع شد و نهایتاً هم به طور رسمی اعلام نشد چه تحولاتی زمینه ساز

این خبر بوده است. حدود ساعت یک بعدازظهر این روز، چند تن از اهالی اهواز ضمن

تماس تلفنی با کیهان گفتند: «رادیو بغداد که صدای آن در اهواز شنیده شد خبر وقوع یک کودتای نظامی و قتل صدام حسین را پخش کرد.» هرچند از جزئیات این موضوع و صحت و سقم آن اطلاعی در دست نبود، اما کیهان برای درج خبر اقدام به چاپ دوم روزنامه و انتشار آن کرد. در این حال، خبرگزاری فرانسه خبر داد: «سخنگوی دفتر ریاست جمهوری ایران اعلام داشت صدام حسین رئیس جمهوری عراق، امروز در یک کودتا کشته شده است.» اما چند ساعت بعد همین خبرگزاری گزارش داد: «سفارت عراق در تهران بعدازظهر خبر کودتا در عراق و قتل صدام حسین رئیس جمهوری این کشور را که از سوی منابع رسمی ایران اعلام شده بود تکذیب کرد.» همچنین آسوشیتدپرس از دمشق اعلام کرد: «صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، ... امروز در حین انجام یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام داشت که صدام حسین رئیس جمهور عراق در یک کودتا کشته شده است. یکی از نزدیکان وزیر امور خارجه ایران در حالی که وی سرگرم انجام مصاحبه در سوریه بود، یادداشتی به وی تسلیم کرد و قطب زاده پس از قرائت یادداشت گفت واقعاً؟ و سپس رو به خبرنگاران کرده و اظهار داشت خوشحالم که به شما اطلاع دهم که در عراق یک کودتای نظامی روی داده و صدام کشته شده است.»

در سطح علنی منابع رسمی عراق خبر کودتا در عراق و کشته شدن صدام حسین را تکذیب کردند. خبرگزاری رسمی عراق در تکذیبیه ای

اعلام کرد: «اخبار فوق دروغ و بی اساس

است. صدام حسین و سایر مقامات عالی رتبه

عراقی در همین روز برای استقبال از رنه آلبرت رئیس جمهوری سیشل در فرودگاه بغداد حضور یافته اند.» اما در سطح غیرعلنی گزارش هایی می رسید که نشان می داد وضعی غیرعادی در عراق به وجود آمده است. از جمله، متن یک گزارش از شهربانی استان کرمانشاه به استاندار این استان چنین است: «بنا بر گزارش شهربانی نفت شهر، از ساعت ۸ صبح امروز الی یک بعدازظهر، صدای تیراندازی با سلاح های

سنگین از داخل خاک عراق به طور

خیلی واضح به گوش رسیده

و چنین استنباط گردیده که ارتش آن کشور در حال نقل و انتقالات واحدهای ارتشی و مانور سنگین نظامی می باشد.» همچنین خبرگزاری پارس در ساعت ۱۵:۳۰ از کرمانشاه

گزارش داد: «عده ای که در مرز قصرشیرین صدای رادیوهای محلی بغداد را که به زبان عربی پخش می شد، شنیدند به دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین مراجعه کردند و اظهار داشتند در بغداد کودتا شده است. در پیگیری خبر معلوم شد که بین یک گروه ارتشی و شهربانی درگیری روی داده است و در این درگیری شوهرخواهر صدام حسین کشته شده است. این خبر موجی از شادی بین اهالی مرزنشین قصرشیرین برانگیخته است.» یادآوری می شود بخش عربی رادیو قاهره، گزارشی پخش کرد که نشان می داد شیعات مزبور بی پایه نبوده است. در این گزارش آمده است: «در خلال هفته جاری اسرار تلاش کودتای نظامی در عراق که روز یکشنبه ۲۷ آوریل [۷/۲/۱۳۵۹] گذشته تدارک دیده شده بود، فاش گردید و رادیو تهران در پی آن اشتباهاً خبر کشته شدن پرزیدنت صدام حسین را پخش کرد. منابع آگاه در بغداد خاطر نشان ساختند که دو لشکر از توپخانه عراق به طور جداگانه و هم زمان برای سرنگون ساختن رژیم بعث تکریتی در عراق حرکت کرده بود ولی چون هریک از فرماندهان دو لشکر از طرح یکدیگر اطلاع نداشتند این امر منجر به رویارویی شدید میان نیروهای دو لشکر شده و منجر به کشته شدن یک صد و سی افسر و سرباز گردید و تلاش کودتا و یا به عبارتی تلاش های کودتا در عراق نافرجام ماند.»

بااینکه مقامات سیاسی و رسانه های عراق، وقوع کودتا در بغداد و ترور صدام را تکذیب کردند، در قم، که تعداد زیادی از رانده شدگان عراقی در آنجا سکونت داشتند، موجی از شادی و سرور برپا شد. حتی یک سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق در نشستی مطبوعاتی با حضور ۲ تن از اعضای این گروه، شیخ محمد منتظری و عده ای از خبرنگاران داخلی و خارجی، بار دیگر تأکید کرد سازمان ما صدام حسین را در شهر میثه ترور کرده است. البته در این نشست بر وقوع ترور تأکید شد، نه بر

موفق بودن آن. وی سانسور شدید اخبار در عراق را عامل عدم انتشار قطعی این خبر ذکر کرد و در این زمینه نحوه انعکاس ترور طارق عزیز را مثال زد و گفت: مثلاً با وجود اینکه ترور طارق عزیز

عضو شورای انقلاب را ما برعهده گرفتیم باز هم عراقی‌ها مسیر نورعلی را وابسته به ایران معرفی کردند.

ص: ۶۳

از سوی دیگر، نوع واکنش مراکز تبلیغی عراق در تکذیب حادثه، نشان از اهمیت این قضیه برای مقامات عراقی داشت و با آن به مثابه یک شایعه صرف و معمولی برخورد نمی کردند. در این زمینه یونایتدپرس از بغداد گزارش داد که امروز صدام حسین رئیس جمهور عراق، برای دومین روز متوالی در برابر عموم ظاهر شد و از مناطق مسکونی و تجاری شهر بغداد دیدن کرد. یونایتدپرس در گزارش خود افزوده است: «این عمل در پی گزارش های رسانه های گروهی ایران مبنی بر اینکه وی در یک کودتا مورد سوء قصد قرار گرفته و دولت سوسیالیست وی سرنگون شده انجام گرفته است.»

درباره وضعیت داخلی عراق، یکی دیگر از موضوعات مهم، وضع کردستان عراق بود که در آن تحركات ایذایی گروه های مخالف دولت صدام ادامه داشت. در این زمینه،

مسئله مهم، حضور دو جریان عمده کرد عراقی مخالف رژیم صدام در مناطق کردنشین ایران بود که در دوره کتاب حاضر ابهاماتی به همراه داشت. جریان موسوم به بارزانی که به نام رسمی "حزب دمکرات کردستان عراق" فعالیت می کرد، از سوی گروه های چپ غیر مذهبی و محاربان، تحت عنوان مزدوران "قیاده موقت" به شدت مورد هجوم و سرزنش قرار می گرفت.

این امر نشانه ای از نزدیکی بارزانی ها با نظام جدید و نیروهای انقلاب تلقی می شد، هرچند در میان نیروهای انقلابی مذهبی نظام جمهوری اسلامی نیز چندان نظر مساعدی در مورد آنان وجود نداشت. جریان دیگر موسوم به طالبانی یا همان "اتحادیه میهنی کردستان عراق" بود که از جریان بارزانی انشعب یافته بود و وضع به مراتب پیچیده تری داشت. در نظر برخی نیروهای هوادار نظام، نوع مواضع دوستانه گروه های مخالف نظام در برابر نیروهای طالبانی مهم ترین علامت دوری این جریان از نظام تلقی می شد. خبرهایی نیز از تحرک و نوع رفتار این جریان در مراکز نظامی و اطلاعاتی کشور انعکاس می یافت که تا حد زیادی آنچه در سطح ظاهر وجود داشت را

تأیید می کرد، اما این در تناقض با مواضع رسمی اتحادیه میهنی قرار داشت و همین مسئله ابهامات را در مورد این گروه، جدی تر می ساخت.

جلال طالبانی هنگامی که در تهران به سر می برد (۹/۲/۱۳۵۹)، خبر ورود افراد طالبانی به غرب کشور برای تقویت گروه های مسلح کردستان را دروغ بزرگی خواند و افزود: «ما با تمام نیرو از انقلاب اسلامی ایران پشتیبانی می کنیم و به هیچ وجه در امور داخلی ایران دخالت نخواهیم کرد. نیروهای ما همه جا سرگرم نبرد با دولت خونخوار وابسته بعث عراق و امپریالیسم و صهیونیسم است. برای روشن شدن موضوع پیشنهاد می کنیم که یک کمیته بررسی تشکیل شود تا این موضوع را مورد بررسی قرار دهد تا روشن شود چه دست هایی در کار است که نمی خواهد میان نیروهای انقلابی عراق و جمهوری اسلامی ایران تفاهم و دوستی برقرار شود.» وی گفت: «انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی امید بزرگی برای ما و جهان سوم است و ما چشم به روند این انقلاب و پیروزی های آن دوخته ایم.» جلال طالبانی اضافه کرد: «موضع ما در قبال جمهوری اسلامی ایران و دولت در پیام های جداگانه ای که به حضور امام خمینی و برادر مجاهد ابوالحسن بنی صدر نخستین رئیس جمهوری ایران، تسلیم شد تشریح شده است و یاد آور می شوم

همان گونه که در دو پیام، به نام آزادی خواهان عراق موضع خود را روشن کردیم و گفتیم همواره از انقلاب اسلامی ایران حمایت کرده و پشتیبانی خود را از مبارزه عادلانه ایران علیه امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی اعلام کرده و یاد آور شده ایم که با تمام نیرو در این مبارزه در کنار برادران مسلمان ایرانی خود و تمامی نیروهای مؤمن به انقلاب اسلامی ایران خواهیم بود.»

یادآوری می شود پیام طالبانی به امام خمینی و رئیس جمهور

در همین روز به وسیله خبرگزاری پارس مخابره شد و سپس در مطبوعات نیز انتشار یافت. در پیام وی به امام خمینی علاوه بر ذکر مطالب و مواضعی علیه امریکا، بر اینکه جنایات رژیم عراق در همان راستا قرار دارد تأکید شده و آمده است: «آزادی خواهان

عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعی است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند که برای

سرکوب کردن استعمار و صهیونیسم قیام کرده و برای سرنگون کردن حکومت صدام تکریتی خائن دست نشانده امریکا کوشش می نمایند. ... ما اعلام می داریم که تمام نیروهایمان را در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار می دهیم و با تمام امکانات خود در صف انقلاب اسلامی برای درهم کوبیدن استعمار می باشیم.»

۳. بحران در مناطق کردنشین غرب کشور

اشاره

اشتراک نظر وسیع مسئولان نظام و دست اندرکاران ذی ربط در مورد ضرورت قاطعیت در حل مسئله گروه های مسلح ضدانقلاب در کردستان، قبل از شروع دوره کتاب حاضر شکل گرفته بود. در شکل گیری این اتفاق نظر، پیوستن بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا به صف مسئولانی که طالب این قاطعیت بودند و نیز اثبات بی اثر بودن روش های مرتبط با سیاست های هیئت حسن نیت از عوامل مهم بود. این قاطعیت، در دوره کتاب حاضر امکان تداوم یافت؛ تداومی که در اشکال مختلف بروز پیدا کرد.

در شروع دوره می توان به جلسه شورای امنیت ملی اشاره کرد که در ۲/۲/۱۳۵۹، با حضور بنی صدر رئیس جمهور، چمران وزیر دفاع ملی، تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی و چند تن از فرماندهان و مسئولان ارتش، سپاه، ژاندارمری و شهربانی و نیز چند تن از اعضای شورای انقلاب اسلامی تشکیل شد. در پایان این جلسه، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران، تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری و سایر فرماندهان حاضر، در عین اینکه از بازگو کردن جزئیات حوادث جاری و نیز تصمیمات گرفته شده در قبال آن خودداری کردند، اما در مجموع اطمینان و جهت گیری یکسانی در قبال مسائل داشتند. در واقع، احساس خطر از آنچه گروه های مسلح غیرقانونی در قبال آسان گیری هیئت حسن نیت از خود نشان دادند در مسئولان و نهادهای مختلف ذی ربط در مسئله کردستان وجه مشترک ایجاد کرده بود. این اشتراک تصمیم، در سخنرانی های اخیر رئیس جمهور به عنوان عالی ترین مقام فرماندهی نیروهای مسلح

پس از امام، آشکار گشت. در سخنرانی بنی صدر در روز ۲/۲/۱۳۵۹ در مراسم دانشگاه تهران نیز یک بار دیگر تصمیم

ص: ۶۵

قطعی نظام درزمینه خودداری از تسلیم در برابر مطامع گروه های مسلح غیرقانونی در کردستان ایران از زبان رئیس جمهور اعلام گردید. هرچند شخص بنی صدر نیز در این سخنرانی از این گونه تصمیم گیری و هم جیتی درباره کردستان به نوبه خود، در جهت مقاصد جناحی و تقویت و تبلیغ شخص خویش بهره کافی برد، اما درهرحال سیاست های نظام در این باره هم به افکارعمومی سراسر ایران و هم به گروه های درگیر در مسئله کردستان اعلام و تأکید گردید. بنی صدر در قسمتی از سخنان خود خطاب به انبوه جمعیت حاضر چنین گفت: «حضور شما در اینجا خود بهترین دلیلی است بر آنچه می گویم عمل می کنیم. اگر در کردستان یا در هر جای دیگر ایران کسانی بخواهند مسلحانه یا غیرمسلحانه در برابر اراده ملت ما بایستند این ملت به دعوت رئیس جمهور منتخب خود به طرف کردستان خواهد رفت. ارتشی که در آنجا است و پاسداران غیور ما، ارتش جمهوری اسلامی ما که در آنجا در برابر گروه های مسلح و آتش آنها است بدانند که آنها در آنجا معرف یک ملت در آن استان هستند. همه آنها که به روی فرزندان ما آتش گشوده اند، بدانند که بر روی ملت خود آتش گشودند و یقین بدانند ما آنها را که به روی ملت آتش می گشایند به سختی مجازات می کنیم.»

درمورد میزان و وسعت اشتراک نظر می توان به دیدگاه های مهندس عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه و بودجه که در گفت و گو با کیهان (۱۰/۲/۱۳۵۹)، بیان شد، اشاره کرد. وی گفت: «گروه های

مهاجم طی دو هفته آینده ابعاد تهاجم خود را گسترش داده اند و خبرها و اطلاعات رسیده حاکی است که این تهاجمات بی ارتباط با اقداماتی که در خارج از کشور علیه استقلال ایران صورت می گیرد، نبوده است. ... نقش دولت و ارتش اعمال حاکمیت در منطقه و به علاوه آمادگی برای دفاع از غرب کشور و نقل و انتقالات ارتش برای آمادگی در برابر تجاوزات عراق و دفاع از مناطق غربی کشور است. ... حزب کومه له مهاجم بر ارتش و دولت است، وسایل ادارات دولتی ضبط شده و با زور افراد دولت و کارکنان نهادهای انقلابی مثل جهاد سازندگی را به

زندان افکنده اند یا به گروگان گرفته اند و یک سری عملیات دیگری صورت می گیرد که نشانه همین تهاجمات است.»

در توضیح زمینه هایی که موجب تشدید درگیری های غرب کشور شده بود، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «طبق توافقی که با هیئت ویژه (هیئت حسن نیت) به عمل آمده، قرار شد که سپاه پاسداران از رادیو تلویزیون و باشگاه افسران سنندج خارج شود و گروه های مسلح هم از شهر بیرون بروند و شهر را به ارتش و شهربانی بدهند، سپاه به این توافقنامه عمل کرد و از شهر خارج شد، ولی متأسفانه گروه های مسلح غیرقانونی از شهر خارج نشدند و آمدند برادران ارتشی ما را در این دو مرکز مورد حمله قرار دادند.»

تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش نیز گفت: «به موجب قرارداد هیئت حسن نیت که خود من مجری آن بودم قرار بر این شد که تمام گروه های مسلح سیاسی از شهر بیرون بروند و باشگاه افسران را به خود باشگاه افسران، رادیو تلویزیون و فرودگاه را به ارتش بدهیم، اما

گروه های مسلح هم به رادیو تلویزیون و باشگاه و فرودگاه حمله کرده اند. به عبارت دیگر به قرارداد فی مابین هیئت حسن نیت و مردم بی حرمتی شده است و ما هر کاری که در سندج می کنیم منحصرأً دفاع است و دفاع حق هر انسان است.»

درحقیقت، درگیری های اواخر فروردین گذشته در سقز و بانه و به خصوص در سندج، موجب شد که دوره جدیدی از برخوردهای مسلحانه در کردستان آغاز شود. از سوی دیگر، هم زمان، جنگ تبلیغاتی نیز شدت قابل ملاحظه ای یافت. در اوایل اردیبهشت ماه،

نامه ای با امضای اتحادیه روحانیون اشنویه و حومه، تحت عنوان "تلگرام به امام خمینی" با ادبیات خاصی که بتواند منسوب به روحانیت اهل سنت محسوب شود، انتشار یافت. در این نامه حساسیت جدید دولت در زمینه ضرورت حل مسئله کردستان و نیز مقابله جدی با ممانعت از تحرک و ستون کشی ارتش در کردستان با تعابیر خاص گروه های درگیر، مورد سرزنش قرار گرفته است. متن کامل این نامه در نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق چاپ شد. در جهتی عکس و در مقابل، آیت الله طاهری اصفهانی در

خطبه های نماز جمعه به مسئله کردستان اشاره کرد و گفت: حل این مسئله امروز کلید حل مسائل و مشکلات ایران و جمهوری اسلامی است. این روزها تحت عنوان اسلام می گویند چرا آدم کشی راه انداخته اید؟ باید از این بی انصاف ها سؤال کرد که چه کسی این آشوب را راه انداخته است؟

مسئله کردستان فقط مربوط به دولتمردان نبود. به طور واضح بازتاب درگیری های کردستان در سایر نقاط ایران بسیار وسیع بوده و از طرف توده ها و گروه های مختلف نیز با حساسیت خاصی دنبال می شد، به گونه ای که نوع برخورد و موضع گیری آنان در برابر قضایای کردستان به صورت نوعی محک مشروعیت سیاسی شخصیت ها و جریان های سیاسی درآمده بود. در این میان تشییع پیکر شهدای کردستان در شهرهای خود حساسیت را افزایش می داد، به طوری که تلاطم اجتماعی ناشی از این گونه مراسم، گزارش های رایجی بود که در مطبوعات درج می شد. گاهی اوقات در یک روز، چندین شهر تحت تأثیر این موضوع قرار می گرفت. برای مثال در ۷/۲/۱۳۵۹، فضای شهرهای قم، کاشان، رفسنجان و ارومیه به شدت متأثر از تشییع جنازه شهدای درگیری های سندج و دیگر نقاط کردستان بود. وسعت و شکوه مراسم مزبور در واقع وظایف و رویکرد خاصی را در زمینه مسائل کردستان به مردم، سپاه، دولت و نظام یادآور می شد.

این درحالی است که در عرصه اصلی درگیری ها، گروه های مسلح غیرقانونی می کوشیدند با زبان سلاح، حاکمیت دولت را خنثی کرده و ابتکار عمل را به دست گیرند و از سوی دیگر، در عرصه تبلیغات رسانه ای و بازتاب خبری نیز مسائل کردستان را در سطحی وسیع و البته با جلوه ای کاملاً متفاوت، مطرح کنند.

در شرایطی که همه جناح های

نظام بر حل مسئله گروه های

مسلح غیرقانونی و اعمال حاکمیت

نظام بر کردستان و حتی خلع سلاح

گروه های مذکور به اراده مشترک و قطعی دست یافته بودند، عبارت و خواسته آتش بس مرتب تکرار می شد. این شیوه، ازسویی اساس اقدام مسلحانه را که خودبه خود و به طور طبیعی در هر نظام مجوز سرکوب

ص: ۶۷

را در پی می آورد،

امری عادی و پذیرفتنی نشان می داد و نیز در ادامه حاوی القای موضع مظلومیت برای طرف خواستار آتش بس

به شمار می رفت. اعمال این بار روانی و اثر سیاسی خاص، به صورت مختلف تکرار می گردید. در این میان، نکته قابل توجه درج مطالب برخی گروه ها در نشریات داخلی و ارائه آن به افکار عمومی، به رغم وضوح اقدامات مسلحانه آنان علیه حکومت مرکزی بود. به طور مثال سران حزب دمکرات می کوشیدند با حضور در رسانه های داخلی به نحوی پل های ارتباطی را حفظ کنند و به طور کلی بدون دادن امتیاز قابل توجه، مطالبات اصلی خود را دریافت کنند، اما نکته مهم تر اینکه حتی در حین این حضور رسانه ای نیز محارب بودن حزب نه تنها انکار نمی شد، بلکه بر آن تأکید می گردید.

تبلیغات خارج از کشور نیز از محورهای عمده اقدامات طرف درگیر در کردستان بود. برای مثال در ۱۰/۲/۱۳۵۹، رادیو لندن خبر داد: «شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد با ارسال پیامی برای دکتر والدهایم و سازمان صلیب سرخ بین المللی از آنها خواسته است تا ناظرانی برای مشاهده نبرد میان کردها و نیروهای ارتش ایران در غرب این کشور اعزام دارند.» هم زمان، خبرگزاری فرانسه گزارش داد: «اتحادیه پزشکان کرد اروپا در نامه ای سرگشاده به چند سازمان بین المللی از جمله کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد، سازمان عفو بین المللی و همچنین سازمان صلیب سرخ بین المللی خواسته است که هرچه زودتر به کمک مردم کرد ایران بشتابند.»

به این ترتیب، در شرایطی که درگیری های کردستان روزهای حساسی را می گذراند

و همه جناح های نظام درباره چگونگی حل مسئله گروه های محارب در کردستان به اجماع نسبی رسیده و چشم اندازی

از موفقیت دولت در استقرار حاکمیت در مناطق بحرانی کردنشین در حال ترسیم شدن بود، فشارهای زیادی از داخل و خارج به تصمیم گیران وارد می شد که در صورت مؤثر واقع شدن، دولت را در ادامه کوشش های

قاطعانه برای استقرار حاکمیت و امنیت در مناطق درگیر، دچار تزلزل می کرد؛ از جمله چند تن از وکلای فرانسوی ضمن تجلیل از انقلاب ایران، خواستار ایجاد تغییر در نوع برخورد کنونی با دانشگاه ها و اقلیت های قومی شدند. این تلاش ها با توجه به عمل و اراده دو طرف به

جایی نرسید و راهی پرمخاطره و پرهزینه و البته بدون بازگشت گشوده شد که در آن سنندج هم نقطه شروع بود و هم راهنما و جهت دهنده و نقشه راه.

براین اساس در اینجا از بین مسائل مرتبط با بحران کردستان در مقطع زمانی کتاب حاضر، به ضروری ترین آنها؛ یعنی درگیری سنندج پرداخته شده است. بررسی درگیری های سایر نقاط که به خصوص در بانه بسیار حاد و خطرناک بوده است و نیز مطالعه دیگر مطالب ضروری، از قبیل اهرم ناکارآمد آتش بس، مواضع و رفتار گروه ها در قبال کردستان، افکار عمومی و پویای های اجتماعی مربوط به این مسئله، مواضع، رفتارها و تصمیم های دولتمردان و جناح های حکومتی، وضعیت، رفتار و

نقش نیروهای مسلح (موظف و داوطلب) نظام و... به ناچار و به ضرورت رعایت اختصار، به متن کتاب احاله می شود.

ص: ۶۸

در آستانه بازه زمانی کتاب حاضر، دور تازه ای از درگیری های مسلحانه میان وفاداران نظام جدید و مخالفان آن در غرب کشور شروع شد. کانون اصلی بحران، این بار نیز همانند فروردین سال گذشته، سندج بود. این بحران با توقف اجباری یک ستون نظامی ارتش در سندج و ممانعت آشکار گروه های

مسلح غیرقانونی از تحرک و تردد نیروهای نظامی رسمی حکومتی، شروع شد. ستون نظامی یادشده که در روز چهارشنبه ۲۷/۱/۱۳۵۹، در آستانه ورود به شهر سندج در منطقه فرودگاه این شهر متوقف گردیده بود، بامداد روز ۳۱/۱/۱۳۵۹ کوشید برای پرهیز از درگیری، شهر را دور بزند و ادامه مسیر بدهد، اما در مسیر خارج شهر نیز مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. تبعات مربوط به نقل و انتقال ستون نظامی در سندج، به درگیری جاده و حاشیه شهر منحصر نماند. در خود شهر سندج نیز این مسئله به دور تازه ای از درگیری های مسلحانه انجامید. در این اوضاع، علاوه بر پادگان لشکر، که بالطبع محل رسمی استقرار نظامیان بود، در سندج سه نقطه دیگر نیز به صورت مراکز درگیری درآمد: رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه سندج. این نقاط، کانون های مختلف دفاع نیروهای مسلح قانونی و رسمی بود که عده ای

از نیروهای ارتش و سپاه حفاظت از آن را برعهده داشتند. اوضاع جدید سبب شد از همان شب اول محدوده مراکز یادشده مورد هجوم نیروهای مسلح مخالف نظام قرار گیرد و به صورت مرکزی برای درگیری و تیراندازی و انفجار درآید. آتش گروه های مهاجم در شهر بیشتر در جهت تشدید حملات به مراکز مزبور آرایش یافته بود. به این ترتیب، سندج در ناآرامی و درگیری های خونین و در وضع تعطیلی کامل قرار گرفت و ادارات و مدارس و بازار این شهر بسته شد.

در حاشیه حوادث سندج، که بیانگر شروع دور جدید درگیری های وسیع بود، حتی مسیرهای منتهی به این شهر نیز حساسیت ویژه ای داشت. در این زمینه وقوع درگیری در قروه و دهگلان که محور ورودی سندج از شرق محسوب می شد قابل ذکر است.

متوقف کردن و سپس حمله به ستون نظامی دولتی در سندج که شروع مرحله جدیدی در حوادث کردستان بود، یک مسئله راهبردی را مشخص کرد و آن اینکه ادامه مماشات گذشته، درعمل به معنای قبول اقدام یادشده (حمله به ستون نظامی دولتی و انهدام آن) و به معنای پذیرش آشکار سلب حاکمیت نظام جدید در منطقه بود. این امر برای مسئولان نظام و نیروهای نظامی و نیز عامه مردم در سراسر کشور به هیچ وجه قابل پذیرش نبود. صبوری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند ماه گذشته، به خصوص توجه به اعلام مواضع و هشدارهای قبلی بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا نمی توانست ادامه یابد. بدین ترتیب باب هرگونه راه حل مسالمت آمیز بسته شد و ماه ها تلاش هیئت حسن نیت در کردستان بجز انزوای نیروهای اعزامی و بومی و تحرک و تقویت روزافزون نیروهای مسلح غیرقانونی، پاسخی درخور نیافت و راه حل خونین دیگری بازهم خود را به نظام جدید تحمیل کرد.

در توصیف وضعیت سنندج در آستانه مقطع زمانی کتاب حاضر، گزارشی از یکی از شاهدان صحنه گویا است. رحیم صفوی که بعدها رده های مختلف مسئولیت تا سطح فرماندهی کل سپاه را احراز کرد، در این باره می گوید: «در بیست ونهم فروردین ۱۳۵۹، با هواپیما در فرودگاه سنندج نشستیم، ما یک مقر توی همان باشگاه [افسران] و یکی هم

توی پادگان داشتیم و دیگر هیچ کجای شهر هم دست ما نبود و مثلاً من خاطرم هست که در روز اول و دوم در فرودگاه سنندج هیچ غذایی به ما نرسید و عین واقعه را می گویم که علف های فرودگاه را بچه ها چیدند و جوشاندند و آب علف را می خوردند که بعد با هواپیما آمد رساندند که بچه ها آنها را روی حلبی خمیر کردند و زیر آن را هم آتش کردند، نان های ساروجی می پختند و نان ها را روی اینها می ریختند، آن موقع تنها رابط ما با فرودگاه هلیکوپتر بود که مثلاً وقتی که مهمات و غذا و آرد می خواستیم از فرودگاه ببریم، شنوک می آمد و غذا و از این قبیل داخل فرودگاه می برد یا وقتی که ما می خواستیم فرودگاه برویم با هلیکوپتر می رفتیم، آرایش نظامی هم همین سه تا مقر که در پادگان و توی فرودگاه و یک باشگاه بود شکل گرفته بود، البته باشگاه در یک موقعیت بسیار بدی بود.»

درواقع، حتی وقتی ستون تیپ ۵۵ هواپرد متوقف شد، هنوز قرار بر مسالمت بود. از همین رو تصمیم گرفته شد که این ستون از جاده حاشیه شهر عبور کند و وارد شهر نشود، اما این اقدام پیروزی گروه های ضدانقلاب تلقی شد و ستون مورد حمله شدید قرار گرفت.

در ادامه و در طول دوره کتاب حاضر روند حوادث نشان داد که نظام اگر تا این زمان در اعمال حاکمیت بر گروه های

مسلح غیرقانونی و مناطق تحت تسلط

آنان مماشات و مصالحه می کرده

به دلیل ضعف و ناتوانی و تسلیم طلبی نبوده، بلکه در پی راه حل های مناسب تری بوده است. وقتی گروه های محارب در یک محاسبه اشتباه ماجرای متوقف کردن ستون نظامی در حال عبور از سنندج را شروع کردند، متناسب با فضای موجود تصور گرفتن امتیازی دیگر و حصول پیروزی آسان دیگری را داشتند، اما برعکس، این اقدام درواقع مجوز برخورد قطعی با اقدامات مسلحانه را صادر و مشروعیت سرکوب عوامی که با اقدام مسلحانه مانع اعمال حاکمیت نظام می شدند

را تأمین کرد. به گونه ای که تجویز اقدامات نظامی و جنگ طلبی

گروه های مسلح مخالف که روزهای

گذشته با اشتیاق و تحرک امیدوارانه همراه بود، چندان طولی نکشید که به سمت تمایل به پایان درگیری و بازگشت به وضع قبل جلو رفت.

درگیری های خونین سنندج در طول چند روز به اوج خود رسید و شهر حالت جنگ زده پیدا کرد. هرچند با ورود پاسداران اعزامی، نیروهای مسلح غیرقانونی در موضعی ضعیف تر قرار گرفتند و نیروهای دولتی محاصره شده در نقاطی از شهر از خطر

نابودی و قتل عام رهیدند، اما توان نیروهای طرف دار نظام به حدی افزایش نیافت که اوضاع به نقطه تعیین کننده ای برسد. به این ترتیب، در سنندج بحران اوج گرفت و به نظر نمی رسید در زمانی کوتاه سرانجام اوضاع مشخص گردد، زیرا هیچ یک از دو طرف نشانه ای از عقب نشینی بروز نمی دادند. در طرف گروه های مسلح

ص: ۷۰

ضدانقلاب، تشکل های موجود به طور اساسی وضع کنونی را عرصه ای برای تمرین و سازماندهی و آمادگی برای روز موعود می دیدند. تنها مسئله آنها کسب زمان بیشتر برای جذب نیروی انسانی بیشتر و افزایش توان برای درگیری های تعیین کننده ای بود که آنها برای خروج کامل از حاکمیت نظام اسلامی برای خود ترسیم کرده بودند. در طرف دیگر، نظام جمهوری اسلامی نیز دوره جدیدی را شروع کرده بود. نکات مهم و قابل توجه در این دوره چنین بود: تشخیص بی فایده بودن مذاکره و تلاش هایی از نوع اقدامات هیئت حسن نیت، اتکای روزافزون به ظرفیت و انگیزه های موجود در سپاه و نیروهای آن، یکپارچه شدن جناح های مختلف نظام درباره اعمال قطعی حاکمیت نظام جدید، ضرورت حل قطعی مسئله اقدام مسلحانه در مناطق کردنشین، خلع سلاح عمومی و حذف اقتدار گروه های مسلح غیرقانونی که در محل چه با اقناع و چه با ارباب و اجبار توانسته بودند عمده مردم محلی را تحت فرمان و اقتدار خود قرار بدهند.

توافق عملی و ذهنی جناح های حکومتی روی محورهای فوق به معنای خروج سپاه از انزوای تحمیلی چندین ماهه در کردستان و در نتیجه به معنای برهم خوردن

موازنه ای بود که تاکنون به طور روزافزون به نفع گروه های

مسلح غیرقانونی برقرار می شد.

سپاه با اینکه فرصت می خواست

تا توانایی های انقلابی و اعتقادی خود را از قوه به فعلیت

درآورد و در صحنه جاری کند، اولین قدم ها را در این زمینه برداشت. در ۴/۲/۱۳۵۹، فرمانده کل سپاه عباس دوزدوزانی، این حکم را برای سیدرحیم صفوی صادر کرد: «از تاریخ صدور این حکم به سمت رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور منصوب می شوید. مقتضی است با حضور در منطقه، عملیات سپاه را با فرمانده عملیات ارتش هماهنگ نموده، گزارش های لازم را به فرماندهی سپاه ارائه دهید.» ویژگی های رحیم صفوی و تجارب قبلی وی، به خصوص آشنایی و رفاقتی که بین او و نیروهایی امثال صیاد شیرازی در ارتش وجود داشت، می توانست در هماهنگی و بسیج نیروهای مذهبی و انقلابی ارتش مؤثر باشد. هرچند نیروهایی چون صیاد شیرازی رابطه چندان حسنه ای با فرماندهان و حاکمیت وقت ارتش نداشتند، اما با سنخیتی که با نیروهای سپاه داشتند، نه تنها این نقص جبران می شد بلکه با کارآمدی و درخشش به دست آمده در میدان عمل، خودبه خود لیاقت و حقانیت آنان بر سلسله مراتب فرماندهی وقت ارتش نیز اثبات و تحمیل می گردید.

با افزایش فشار بر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج پیش بینی

می شد برای مقابله و به منظور کاهش فشار عملیاتی در منطقه سنندج، حزب دمکرات و کومه له علیه نیروهای نظامی در نقاط دیگر دست به اقدامات بیشتری بزنند. در روز ۵/۲/۱۳۵۹، محاصره باشگاه افسران شکسته شد و به این ترتیب یکی از مراکز مهم مقاومت نیروهای طرف دار نظام در شهر از خطر نابودی رهایی یافت و موازنه درگیری های

شهری به سود نظام تا حد محسوسی به هم خورد، اما این به معنای فروکش کردن بحران نبود و درگیری ها که شکل حادثی به خود گرفته بود با آزادشدن باشگاه افسران اهمیت تعیین کننده تری یافت. درباره وخامت اوضاع در این روز، گفته های یک شاهد

ص: ۷۱

عینی (پزشکیار) حاکی است: «شهر سنندج حالت جنگ زده دارد. جسد افراد مسلح در خیابان های

شهر سنندج رها شده و کسی جرئت جمع آوری

آنها را ندارد و اکثر مردم به زیرزمین ها یا خارج شهر گریخته اند. ۵ آمبولانس که مشغول جمع آوری

مجروحین و کشته شدگان بود مورد اصابت گلوله قرار گرفتند و از بین رفتند.» همچنین در این روز یک هلیکوپتر کبری که بر فراز

شهر سنندج در حال پرواز بود، مورد اصابت گلوله قرار گرفت و مجبور به فرود اجباری شد، اما در حین فرود آتش گرفت. کمک خلبان نیز بر اثر اصابت گلوله شهید شد. دو روز بعد هم یک فروند هلیکوپتر کبرای ارتش سقوط کرد و خلبانان آن به اسارت کومه له درآمدند.

باتوجه به تذکری که سپاه در مورد نگرانی های موجود درباره امنیت پرواز هلیکوپترها و دریافت کلیه مکالمات آنها توسط گروه های ضدانقلاب مطرح کرد، قرار شد در این مورد از سیستم مطمئن تری استفاده شود. اقدامات فنی دیگری نیز مشاهده شد، از جمله اینکه سازمان چریک های فدایی خلق یک فرستنده رادیویی به کار انداخته بود که به نام "صدای خلق" در سنندج برنامه پخش می کرد. مسئله دیگر اقدام گروه های مسلح ضدانقلاب به استقرار توپ ضدهوایی بود که بعد تازه ای به جنگ در کردستان داده بود. فرماندهان پادگان سنندج معتقد بودند توپ های ضدهوایی از خاک عراق به واسطه شیخ جلال برادر شیخ عزالدین آورده شده است، اما سران گروه های مسلح غیرقانونی می گفتند که این توپ ها را از پادگان مهاباد به غنیمت گرفته اند. در هر حال آنها از سلاح های سنگین نیز استفاده می کردند، هرچند به نظر می رسید که مهمات اسلحه های سنگین آنها رو به اتمام باشد چون شهر در محاصره بود و نمی توانستند به خوبی تقویت شوند. علاوه بر موارد مذکور، عده ای از افسران تصفیه شده ارتش، رهبری عملیات گروه های مسلح ضدانقلاب را برعهده داشتند.

در مجموع می توان گفت باوجود تهدیدات و رفتار سرسختانه رسمی عناصر ضدانقلاب درگیر با نیروهای هوادار نظام، وخامت اوضاع این گروه ها

هرچند به تدریج، قابل پیش بینی بود. در واقع با تداوم درگیری ها،

گزارش های بیشتری نشان می داد که طرف مقابل نیز مثل نیروهای خودی نیاز به امداد و کمک فوری دارد. آنها ضمن تماس با خارج از شهر پیغام می دادند که آذوقه و مواد غذایی و فشنگ و مهمات آنها در حال اتمام است و چنانچه محاصره آنها از طریق ارتش ادامه یابد، شکست آنها حتمی است. این در حالی بود که در تبلیغات علنی، گروه های درگیر در شهر همچنان به شدت

فعال بودند. از جمله

بلندگوهای متعددی در نقاط مختلف شهر بر بالای منازل مسکونی مشغول پخش نوارهای کردی و تحریک مردم به ادامه

درگیری بود. در بلندگوها مرتب گفته می شد مهمات به اندازه کافی موجود است و ما قادریم همچنان از شهر دفاع کنیم. آنها همچنین می گفتند که از ورود ارتش و سپاه پاسداران به داخل شهر جلوگیری خواهیم کرد. در یک اقدام تبلیغاتی در روز ۸/۲/۱۳۵۹ حزب دمکرات اعلام کرد: «ساعت ۶ بعدازظهر، یک کامیون مهمات که دو دستگاه ارابه آنها را اسکورت می کرد تا به باشگاه افسران برده شوند در خیابان استانداری مورد حمله پیشمرگان قرار گرفت و منهدم شد.»

ص: ۷۲

درباره هویت طرف مقابل نیروهای سپاه و ارتش باید گفت که علاوه بر کومه له و دمکرات، گروه هایی چون سازمان چریک های فدایی خلق، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و... نیز حضور داشتند: این گروه ها از تهران و به طور کلی از خارج منطقه برای بهره برداری های گروهی خویش به سنندج می آمدند و در این درگیری ها فعال بودند. خلع سلاح و اخراج آنها از شهر و در صورت مقاومت سرکوب آنان، شرط لازم برای استقرار حاکمیت نظام و برقراری نظم ضروری دولتی در سنندج شناخته شده بود. این خود از عواملی بود که همه جناح های نظام را در این قضیه به وحدت تصمیم رسانده بود. البته در این میان خساراتی که بالطبع به مردم شهر سنندج وارد می شد، قسمت بغرنج مسئله بود. از همین رو، نیروهای دولتی در کنار تدابیر و اقدامات نظامی مربوط به کاهش هرچه بیشتر خسارات و تلفات مردم عادی، وظیفه داشتند بخشی از توان خود را صرف گسیل و ارسال نیروهای امدادی به شهر کنند. یادآوری می شود اراده ای که در گروه های مسلح درگیر با نظام مبنی بر تداوم هرچه بیشتر بحران در سنندج وجود داشت، به صورت های مختلف از موانع اصلی تحرک امدادسانی به حساب می آمد. از جمله می توان به شهادت افرادی چون رانندگان و دیگر نیروهای مرتبط با امداد و درگیر در بیمارستان صحرائی سیار جمعیت شیروخورشید سرخ مستقر در سنندج اشاره کرد.

مشکل دیگر در زمینه چگونگی ترکیب نیروهای مسلح را محمد بروجردی از فرماندهان

سپاه مستقر در سنندج، چنین بیان کرده است: «سازماندهی نیروهای گروه های

درگیر با کومه له است و پیشمرگان حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق شاخه کردستان زیر نظر کومه له عمل می کنند. این گروه ها با سنگربندی در داخل خانه های مردم امکان عملیات تعرضی و کوبیدن مواضع را تا حدودی از ما و نیروهای ارتش سلب کرده اند و ما نمی دانیم چه رفتاری را در پیش بگیریم.»

باقی ماندن اجساد در روی زمین مسئله دیگری بود که عوارض غیرقابل پیش بینی بهداشتی و روانی در پی داشت. از همین رو ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «از ساعت ۱۰ صبح تا ۴ بعدازظهر روز یکشنبه ۱۴/۲/۱۳۵۹، لشکر سنندج و سپاه پاسداران پاک سازی شهر را متوقف و آتش بس نمایند تا آمبولانس هایی که دارای پرچم شیروخورشید سرخ می باشند، اجساد کشته ها را جمع آوری نمایند و به ضدانقلابیون توجه داده می شود فقط آمبولانس ها اجازه رفت و آمد در شهر را دارند و چنانچه آنها از این فرصت برای حمل مهمات و تقویت مواضع خود سوءاستفاده کنند به وسایل مختلف و با تمام قدرت سرکوب خواهند شد.» این آتش بس شش ساعته، هرچند ناقص، اجرا شد. در گزارش سپاه و طرف متخاصم هر کدام دیگری را به نقض آتش بس متهم کردند، اما در حال تجربه ای مفید بود.

معضل دیگر ناامنی مردمی بود که با گروه های غیرمذهبی، به هر دلیل مرزبندی داشتند و در واقع افرادی غیرسیاسی و در پی امنیت خود بودند. از این افراد عده کمی موفق به خروج از شهر یا رساندن خود به مراکز امن بسیار معدود شهر می شدند و وضع بقیه نگران کننده بود.

علاوه بر اینها قطع ارتباط زمینی با سنندج نیز مشکل عمده ای بود که از جمله عوامل آن وضعیت گردنه صلوات آباد بود که بایستی هرچه زودتر پاک سازی می شد.

پاک سازی دیواندره نیز به دلیل موقعیت جاده ای و تدارکات و نیز ارتباط با گروه های

مسلح درگیر در سنندج از موارد مهم به شمار می آید. به خصوص تأکید می شد

باید امکان رفت و آمد جاده ای از راه زمین هرچه زودتر فراهم شود زیرا وسایل پروازی نمی توانند برای مدت مدیدی تدارک از راه هوا را تأمین کنند. گفتنی است در جهت امن شدن راه

زمینی زنجان به سنندج، علاوه بر ضرورت حل مسئله دیواندره که امری به شدت ضروری بود بیچار که به لحاظ جغرافیایی قبل از دیواندره می باشد نیز از آسیب های وارد شده این ایام مصون نبود و سر راه عبور ستون های ارتش و دیگر نیروها، اخلال های جدی از جمله انفجار مین رخ می داد.

بیشتر از بیست روز طول کشید تا در سنندج تحرکات قوای دولتی با ابتکار عمل چشمگیری همراه بشود و وضعیت به طور محسوسی به زیان شورشیان مسلح تغییر کند. در این تحول تکیه اصلی روانی خودی همچنان بر روی انگیزه ها و حضور نیروهای داوطلب انقلابی بود. نیروهای ارگان های نظامی رسمی مؤمن به انقلاب نیز با انگیزه های شبیه آنان دست اندرکار بودند. برای مثال در یک مقطع در حالی که مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش رحیم صفوی بود، محمد بروجردی در رأس نیروهای سپاه تهران و پیشمرگان مسلمان قرار گرفته و علی صیاد شیرازی ساماندهی درست نیروهایی از ارتش (تیپ ۳ زرهی همدان) را پیگیری می کرد.

به هر ترتیب، با عبور از روزهای پرحادثه در سنندج، موازنه قوایی که در بیش از بیست روز وجود داشت سرانجام به ضرر شروع کنندگان آن یعنی گروه های مسلح ضدانقلاب تغییر یافت و پیروزی نیروهای دولتی در چشم اندازی مساعد قرار گرفت.

روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، هرچند در عمل و در صحنه واقعیات برای اعلام قطعی پایان کار خیلی زود بود و این نگرانی هنوز وجود داشت که تحولاتی غیرمنتظره جهت و روند کار را عوض کند، اما چشم انداز پیروزی در حدی روشن بود که شب هنگام،

در سطح تبلیغات سراسری، آن را قطعی و کار را تمام شده اعلام کردند. در پایان این روز مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب به مطبوعات خبر داد: کنترل کلیه نقاط شهر در اختیار سپاه و ارتش است و می توان

گفت که کار پاک سازی در سنندج تا حدودی خاتمه یافته است. شب هنگام، مهم ترین خبر رسمی و رسانه ای

نظام و انقلاب درباره وضع امروز سنندج بدین شرح پخش شد: «در ساعت ۲۲:۰۵، برنامه اخبار سیمای جمهوری اسلامی

ایران قطع شد و به دنبال آن از سوی دفتر ریاست جمهوری اعلام شد که شهر سنندج به طور کلی پاک سازی شده و کنترل شهر در دست افراد ارتش و پاسداران است.»

روز سه شنبه ۲۳ اردیبهشت، از این نظر تعیین کننده بود که در سنندج الحاق نیروها پی در پی صورت می گرفت، به خصوص

برای اولین بار ارتباط بین پادگان و فرودگاه از راه زمینی در این روز برقرار گردید. در این حال، گروه های مسلح غیرقانونی افراد خود را از شهر خارج کردند و عده ای از آنان دستگیر شدند. هرچند برخی مسئولان سپاه اعلام کردند در حال حاضر کنترل شهر کاملاً در دست ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است، اما پیش بینی می شد درگیری ها

ص: ۷۴

به صورت تک تیراندازی تا یک هفته دیگر ادامه داشته باشد. حتی برخی مسئولان سپاه اذعان می کردند امکان اینکه دوباره به ما حمله شود زیاد است چون شهر کامل پاک سازی نشده است.

به این ترتیب در سنندج از حدت اوضاع کاملاً کاسته شده و وضعیت برای نیروهای خودی به سرعت رو به بهبود می رفت، اما هنوز تا وضعیت عادی فاصله زیادی وجود داشت. با این همه،

تنها امتیاز و ابتکار عمل چشمگیر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج، امکان خروج از رخنه موجود در شمال شرقی، سمت جاده سقر بود. این یعنی برعکس نیروهای خودی برای طرف مقابل اوضاع به سرعت وخیم می شد. در این میان نیروهایی که با کار و نقش تشکیلاتی در شهر درگیر بودند این امتیاز را داشتند که به وسیله تشکیلات، قبل از به دام افتادن از شهر خارج شوند. بالطبع عده ای هم در لایه های پایین تشکیلات یا هواداران عادی قربانی می شدند که به خصوص از نظر گروه هایی چون کومه له که روش و بینش آن مبتنی بر بی رحمی و دامن زدن به تضاد و نفرت پایه گذاری شده بود، امری منفی هم نبود و به اصطلاح

باعث تعمیق و تداوم جدی تر

مبارزه می شد. به عنوان مثال سازمان چریک های

فدایی خلق در شماره ۷۶ نشریه خبر (نشریه شاخه سنندج این سازمان) چنین نوشته بود: «در جلسه مشترک، نیروهای سیاسی شهر (کومه له، دمکرات، فدائی) به این نتیجه رسیدند که تا پیروزی با چنگ و دندان از شهر و مردم مبارز و قهرمانان دفاع خواهیم کرد. این تصمیم مشت محکمی است بر دهان یاوه گویان که

شایع کرده بودند پیشمرگه ها شهر را ترک می کنند. بر این اساس به هواداران سازمان چریک های فدایی خلق در سنندج اعلام می داریم زیر نظر سازمان با رهنمودهای سازمان و با هماهنگی و همکاری با حزب دمکرات کردستان ایران و کومه له به مقاومت پرداخته تا به آخر پیش خواهیم رفت. ... باید سرسخت و مقاوم در تمامی جبهه ها و با تمامی اشکال اصولی به مبارزه برحق خود ادامه دهیم.»

به هر حال، گروه ها شکست راهبرد و تاکتیک خود را نمی پذیرفتند و هریک به نوعی آن را توجیه می کردند تا زمینه برای تحرکات آتی از دست نرود. به طور مثال کومه له، در یکی از نشریات وابسته (جنبش مقاومت خلق کرد، شماره ۳، ۱۳۵۹/۳/۱۷)، در توجیه وضعیت اخیر خود آورده است: «پیشمرگه های کرد در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۹، به خاطر جلوگیری از کشتار توده های مردم از شهر خارج گردیدند تا مبارزه خود را در جبهه ای دیگر ادامه دهند. دولت این تغییر شیوه جنگ را به حساب پیروزی خود گذاشته و برای آن جشن گرفت. مبارزه خلق با ضدخلق همیشه به یک شکل نبوده و نیست.» در این میان، بعضی از وابستگان تشکیلاتی گروه های مسلح درگیر نتوانستند خارج شوند و دستگیر شدند.

در روز چهارشنبه ۲۴ اردیبهشت، وضعیت سنندج به گونه ای بود که هنوز ارسال تجهیزات و نیروهای رزمنده ضرورت داشت. در عین حال، برای پاسداران و ارتشیان، مهم تر از پاک سازی و کشف بنکها و مراکز باقیمانده گروه ها، وضع عمومی شهر و

اوضاع مردم بود. بالطبع امنیت گروه های امدادی و امدادرسانان بسیار اهمیت داشت. در این روز تلفن گرام ارسالی سرپرستی

ص: ۷۵

جمعیت شیروخورشید سرخ (دکتر سامی) به سپاه حاکی بود از مدیر گروه امدادی و درمانی جمعیت شیروخورشید سرخ که از دو هفته قبل، برای خدمات امدادی و درمانی به سنندج اعزام شده بودند هیچ گونه خبری در دست نیست. در واقع درحالی که سنندج با کندی، ولی به گونه ای غیرقابل برگشت به سوی آرامش می رفت، هنوز ناامنی هایی ناشی از تداوم تحرکات مسلحانه وجود داشت. در این

فضای ناایمن، حتی بیمارستان از مراکز خطر محسوب می شد. باین همه کمک ها جریان داشت و بی وقفه ادامه می یافت.

در روز پنجشنبه ۲۵ اردیبهشت، در سنندج تکاپوی نیروهای انقلاب و نظام جمهوری اسلامی در دو جنبه تحکیم و تعمیم امنیت در شهر و رفع نابسامانی های عمومی در جنبه های اجتماعی، معیشتی، بهداشتی و... ادامه یافت. نیروهای مسلح انقلاب اعم از پاسداران و نیروهای ارتش، هرچند مسئولیت مهمی در توزیع سیل کمک های مردمی و دولتی به مردم از جنگ رهاشده و نیز تلاش برای ساماندهی مراکز و سازمان های اداری شهر برعهده داشتند، اما این مانع و نافی و رافع مسئولیت اصلی آنان نبود و هنوز تهدید تا حد خطر مرگ، با گلوله های تیراندازان ناشناس پنهان در زوایای شهر وجود داشت. این خطر علاوه بر ارتشیان و پاسداران، برای تمام نیروها اعم از رزمنده و امدادگر و... که داوطلبانه راهی سنندج شده بودند جدی بود.

مهم ترین موضوع این روز، مسئله مدفون شدگان بود. روز ۲۵ اردیبهشت، طبق تلفن گرامی که ستاد عملیات غرب کشور به تهران مخابره کرد: «جنازه ۷۴ سرباز و ۷۰ درجه دار و استوار در بیمارستان سنندج در زیر خاک ها کشف شد.» انتشار این گونه مسائل دلخراش در مطبوعات خالی از چاشنی تبلیغات و احساسات نبود، اما درمورد گزارش های داخلی مقامات مسئول به یکدیگر در این باره که حاوی مطالب مشابهی بود، نمی توان چنین نظر داد و آن را تبلیغاتی دانست.

در روز جمعه ۲۶ اردیبهشت، علامت مهم آزادی سنندج از نظر نظام و هواداران آن، برگزاری نماز جمعه در این شهر بود که به خصوص نوعی پیروزی را تداعی می کرد. در فضایی مثل فضای سنندج که بعد از روزها درگیری شدید، آزاد شده بود، برگزاری نماز جمعه با مشکلاتی عدیده روبه رو بود و تمهیدات خاص خود را می طلبد، اما به هر ترتیب، نماز جمعه در مرکز بحران، یعنی شهر، که هنوز به طور کامل آرام نگرفته بود، در فضایی متفاوت از بقیه شهرها برگزار شد. در این مراسم سه قشر مشخص شرکت داشتند:

۱. قشری از مؤمنان که ماه ها را سپری کرده و موفق به برپایی و شرکت در نماز جمعه نشده بودند و اینک با حفظ موضع بی طرفی شان چنین توفیقی را مغتنم شمرده بودند. اگرچه این اولین نماز جمعه ای بود که پس از سقوط حاکمیت جریانات مارکسیستی برگزار می شد و هنوز ابر ناامیدی از آسمان شهر رخت برنسته بود، اما قشر مسلمان و مذهبی شهر با وجود خطرهای جانی احتمالی از سوی گروه ها، چنین فرصتی را به فال نیک گرفته و با شرکت در مراسم نماز، دوباره اعتماد نسبی شان را به حاکمیت جمهوری اسلامی و فاتحان سنندج ابراز می کردند.

۲. قشر به شدت هوادار نظام و در رأس آنها پیشمرگان مسلمان کرد که آشکارا با شیفتگی و شوق و ذوق در این مراسم حضور یافته بودند. آنها اغلب، ماه ها بود که در مهاجرت به سر برده و از حضور در دیارشان محروم بوده اند.

۳. قشر سوم از نمازگزاران غیربومی شامل رزمندگان، امدادگران و غیره تشکیل می شد. در پیشاپیش آنان، محمد بروجردی فعال و برنامه ریز بود که اهمیت حضور در این مراسم را با تأکید به رزمندگان سپاه گوشزد می کرد. او در این مراسم، همچنین بخش مهمی از جامعه سنندجی مربوط به دو قشر دیگر را که شامل زنان و دختران مسلمان می شد، نادیده نگرفته بود. مدیریت و نقش فعال محمد بروجردی در این مراسم و استمرار حضور او در سنندج و سخنرانی اش قبل از نماز جمعه هفته بعد، گویای انگیزه ها و پیام اصلی او در این معرکه بود. به گفته ناظران مطلع، برای او مسرت بخش و غرور آفرین بود که صحن و حیاط مسجد جامع سنندج (که به شدت صدمه دیده بود) از نمازگزاران پر شده و بانگ الله اکبر در اطراف مسجد و داخل شهر آنی قطع نشود.

یکشنبه ۲۸ اردیبهشت، سنندج از سیطره گروه های

مسلح غیرقانونی خارج شده بود، اما هنوز ذیل حاکمیت نظام قرار نداشت. تلاش برای عادی شدن اوضاع شهر هم در جنبه های اجتماعی و عمومی و هم در جنبه نظامی ادامه داشت. در گزارش خبرنگاران روزنامه انقلاب اسلامی درباره این روز سنندج آمده است: «سنندج کاملاً آرام است و

تنها شب ها فرودگاه این شهر مورد حمله مهاجمین قرار می گیرد. ادارات، مدارس و بیشتر مغازه ها همچنان تعطیل است.» دوشنبه ۲۹ اردیبهشت، در سنندج اولویت با امور عمومی شهر بود، اما جنبه های امنیتی نیز همچنان جدی تلقی می شد. در این حال، بازدید فعالان سیاسی و هیئت های دولتی و غیردولتی مربوط به خدمات گوناگون ادامه یافت. سه شنبه ۳۰ اردیبهشت، در سنندج حرکت به سمت روال عادی شهر و در کنار آن تداوم پاک سازی به خصوص در روستاهای اطراف و جاده های مواصلاتی ادامه داشت. پاک سازی جاده کرمانشاه سنندج که از کامیاران می گذرد، مهم ترین مسئله بود که مشکلاتی همراه داشت. در همین حال، عده زیادی از گروه های مسلح ضدانقلاب در دهات اطراف سنندج مستقر و برابر گزارش های واصله در حال تجدید سازمان بودند. شبکه برق و تلفن قسمت اعظم شهر و نیز منبع آب شهر مرمت و مورد بهره برداری قرار گرفته بود. در این روز، ستاد مشترک ارتش و پاسداران در اطلاعیه ای که از رادیو سنندج خوانده شد از کلیه مغازه داران خواستند مغازه های خود را تا ساعت ۲ بعدازظهر ۳۱/۲/۱۳۵۹، باز کنند، در غیراین صورت ارتش و پاسداران خود مبادرت به این کار خواهند کرد. البته معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج، در مصاحبه ای که در تاریخ ۳۱/۲/۱۳۵۹، روزنامه جمهوری اسلامی درج شد در این باره توضیح داد که «براساس تهدیدات عناصر ضدانقلاب مبنی بر اینکه هرکس مغازه اش را باز کند آن را منفجر می کنیم ما هم جهت خنثی کردن این مطلب چنین اطلاعیه ای صادر کردیم. ... عده ای از صاحبان مغازه به علت شکسته شدن شیشه های مغازه شان و همچنین خارج شدن از شهر در طی درگیری و

عدم بازگشت آنان تاکنون به سنندج مغازه آنها بسته است، ولی کسانی که خود در شهر هستند، تا حالا مغازه های خود را گشوده اند و می توان گفت اکثر مغازه ها باز است.»

چهارشنبه ۳۱ اردیبهشت، در آخرین روز دوره کتاب حاضر، وضع عمومی سنندج در یک نگاه، ترکیبی از دو دسته تکاپو در جنبه های

متفاوت امنیتی و به خصوص

امور مربوط به نیازمندی های

عمومی شهر بود. در این روز، یک گروه پزشکی داوطلب از بیمارستان حجتیه اصفهان برای انجام خدمات درمانی و پزشکی وارد سنندج شد و کار خود را آغاز

کرد. این گروه پزشکی شامل ۲ جراح، یک طیب، یک ماما، ۲ تکنسین بیهوشی، ۳ تکنسین اورژانس و یک بهیار بود. جمعیت شیروخورشید سرخ نیز با کوشش گروه های اعزامی علاوه بر ایجاد و اداره مرکز درمانی و بهداشتی، در کار توزیع مواد غذایی بین مردم شهر سنندج فعال بود.

حل مسئله ناامنی ناشی از تحرکات ایدایی و مسلحانه در جاده های منتهی به سنندج به خصوص در جاده اصلی کرمانشاه به سنندج که از مراکز مستعدی چون کامیاران می گذرد از مهم ترین لوازم عادی شدن وضعیت سنندج محسوب می شد که باید احراز می گردید. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی: «اکثر مغازه ها به ویژه نانوائی ها و قصابی ها باز و مردم طبق معمول در رفت و آمد هستند. هیچ فرد مسلحی در شهر دیده نمی شود. نیروهای ارتش ارتفاعات اطراف شهر را در تصرف خود دارند و افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد مشغول توزیع مواد غذایی و دارویی بین اهالی شهر هستند. اکثر ادارات دولتی که توسط مهاجمین به آتش کشیده شده است پاک سازی می شود. پیشمرگان مسلمان کرد همچنان پاک سازی را ادامه می دهند. تعداد متهمین و دستگیرشدگان در زندان پادگان افزایش یافته است و احتیاج شدید به قاضی شرع می باشد تا برای محاکمه متهمین دادگاه تشکیل شود. آموزش و پرورش سنندج که خود یکی از کانون های فساد و ضدانقلاب در سنندج بوده است کاملاً تعطیل است.» جنبه هایی از وضعیت سنندج قبل از آزادشدن شهر نیز در روزنامه های این روز، منعکس شده است. از جمله مصاحبه معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد. وی گفت: «قریب ۳۰۰ الی ۴۰۰ جسد مسلمانان در اطراف سیلوی سنندج هست که می کشتند و به آنجا می بردند. ... از طرفی دیگر همین سه روز پیش به علت عدم تسلط کامل سپاه و ارتش توسط عناصر مزدور سه برادر را که فامیلشان نمکی است، به جرم مسلمان بودن اعدام کردند و الآن هم گاهی اوقات از ارتفاعات شهر یا بعضی از منازل خمپاره شلیک می کنند.»

و بالاخره، مطلب پایانی این قسمت، توضیحاتی درباره یکی از شخصیت های تأثیرگذار در سنندج، یعنی سرهنگ ایرج نصرت زاد است که در واقع نگاهی دوباره به مقطع آغازین این درگیری است.

در زمان حرکت ستون اعزامی به سنندج در اواخر فروردین ۱۳۵۹ که با اقدام گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه

کومه له، به آغازی برای جنگ در سنندج تبدیل شد، سرهنگ ایرج نصرت زاد

فرماندهی تیپ ۱ لشکر ۲۸ سنندج را برعهده داشت. در کتاب ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج

ص: ۷۸

که به قلم مجید نداف یکی از نیروهای سپاه پاسداران نوشته شده است، حضور نصرت زاد بسیار پررنگ و برای ذهن خواننده غیرقابل عبور است. مواردی از این حضور و تأثیر شگرف به نقل از کتاب یادشده در اینجا ذکر می شود: «در فضایی آکنده از تبلیغات و جنگ روانی گروه ها علیه فرمانده لشکر ۲۸ و تلاش مؤثر آنها در مرعوب ساختن

وی و فرمانده ستون متوقف شده،

نصرت زاد داوطلبانه پیش قدم شد تا ستون را تحت فرماندهی

و هدایت خود به حرکت درآورد. ... نصرت زاد فرمانده تیپ یکم از لشکر ۲۸

کردستان بود که تاکنون چندبار فراتر از حیطه مسئولیت خویش ظاهر شده بود. در زمانی که بسیاری از افسران غیرداوطلبانه و بالاجبار در ناحیه کردنشین ایران حضور پیدا می کردند او داوطلبانه هم زمان با ورود چهل نفر دیگر از نظامیان انقلابی، پا در صحنه خونین کردستان گذاشت و همواره در کانون توجهات خودی و دشمن قرار داشت. ... این مسئله که برون رفت از شرایط سخت سیاسی نظامی آن زمان جز با ایشار و جان فشانی نصرت زاد میسر نبود، در اعتراف گونه های قاتلان او نیز مشهود است. تحلیل های

بعدی فرمانده کل نظامی کومه له

نشان می دهد حرکت دادن ستون توسط نصرت زاد (به مثابه زمینه های ورود سایر نیروهای انقلابی در صحنه) چهره اردوگاه خودی را از انفعال به فعال تغییر و ضعف های خودی را به اردوگاه مقابل انتقال داد. ... علائم و آثار موجود روی بدن شهید سرهنگ نصرت زاد، نشانگر این بود که وی هنگام اسارت به شدیدترین وجه شکنجه شده، به طوری که گردن، فک و شانه او زیر لگد خرد شده

بود. مهاجمین پس از دادن شکنجه های فراوان او را به شهادت رسانده و جنازه شهید را در بیابان های سنندج رها کردند. ...

فرمانده ضدانقلاب خم شد و چانه نصرت زاد را گرفت و فشار داد و گفت: در چه حالی فرمانده؟ مرا می شناسی؟ من سرتیپ یحیوی هستم. یادت می آید؟ نصرت زاد آب دهانش را گرد کرد و به صورت یحیوی انداخت. ... یحیوی نشست کنار نصرت زاد و گفت: ببین سرهنگ، من و تو نان و نمک شاهنشاه را خورده ایم. اشتباه کرده ای، گولت زده اند، مغزت را شست و شو داده اند، باشد قبول دارم. اگر به سربازهای پادگان بگویی دست از مقاومت بردارند و تسلیم شوند به شرافتم قسم می خورم خودت و خانواده ات را صحیح و سالم بفرستم به یک کشور اروپایی. [نصرت زاد جواب داد:] تو از شرافت حرف می زنی نمک به حرام؟ تویی که به کشور و مردمت خیانت می کنی! من هم قسم خورده ام تا آخرین قطره خونم از کشورم دفاع کنم. یحیوی بلند شد. لگدی به شکم خونی نصرت زاد کوبید و رو به جوانک گفت: کارش را تمام کن! نصرت زاد گفت: مرا بکش فقط بگذار وصیتم را به سربازانم بگویم. یحیوی تف کرد رو به زمین و گفت: حیف از تو! حیف از تکاوری مثل تو!

در اواخر فروردین گذشته، یعنی در آستانه ورود به دوره کتاب حاضر، با یک درگیری که گروه های مارکسیستی در سخنرانی و علیه حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تبریز به راه انداختند، حرکتی در دانشگاه تبریز و سپس در کلیه دانشگاه ها شروع شد که بعدها به انقلاب

ص: ۷۹

فرهنگی موسوم گردید و موجب شد چشم انداز جدیدی در نوع تقابل و موازنه جریان های سیاسی گشوده شود. ضمن توصیه مؤکد به مرور وقایع روزهای ۲۸ تا ۳۱ فروردین ۱۳۵۹، مندرج در کتاب قبلی روزشمار(۱) در اینجا نیز اشاره مختصری به سابقه موضوع، ضروری است.

در آستانه وقوع این حوادث، نظام نوپای جمهوری اسلامی، با بغرنجی های

عدیده ای مواجه بود؛ از جمله بحران مشارکت در داخل و تنش هایی

روزافزون در روابط با امریکا

و عراق در عرصه خارجی و نیز تحرکات مسلحانه عناصر ضدانقلاب در کردستان. یادآوری می شود در فروردین ۱۳۵۹، ابتدا به دلیل احتمال وقوع حمله نظامی، قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران و تحریم اقتصادی، خطر امریکا همواره جدی و خطر اصلی تلقی می شد. در ادامه، شروع دور تازه ای از تحرکات مسلحانه در کردستان عمده حساسیت ها را متوجه خود کرد و جای چندانی برای تمرکز در موضوع احتمال حمله نظامی امریکا باقی نگذاشت، اما اواخر فروردین، تشدید بحران های مربوط به دانشگاه ها هر دو موضوع را فرعی و همه حساسیت ها را متوجه خود ساخت.

درباره وضعیت حاکم بر دانشگاه های کشور می توان گفت در وجه غالب، تأثیرپذیری تشکیلاتی و سازمانی از مبارزات سیاسی شدید و تند گروه ها و جریان های مختلف که اغلب با برخوردهای فیزیکی و خشونت بار نیز همراه بود، جنبه اصلی فعالیت در این محیط را شکل می داد. تقریباً همه گروه های کوچک و بزرگ حتی آنها که در کردستان و آذربایجان غربی به طور رسمی به اقدام مسلحانه دست می زدند، در دانشگاه ها مقر، دفتر، پایگاه، تشکل و هوادار رسمی داشتند. در واقع، در وضعیت فقدان توسعه نهادهای صنفی و سیاسی و احزاب، دانشگاه ها به صورت مناسب ترین محیط برای پر کردن هر چند موقت این خلأ درآمد و فلسفه اصلی ایجاد دانشگاه فراموش شده بود. سابقه مبارزاتی و نقش دانشگاه در انقلاب نیز پتانسیل و حاشیه امنیت خاصی برای جریان های اقلیت ایجاد کرده بود، جریان هایی که در افکار عمومی دیدگاه هایشان قابل طرح نبود.

عدم استقرار قطعی نهادهای قانونی و امکان پذیر نبودن عمل به همه وظایف محول شده و نیز ناتوانی نظام در پاسخ گویی

مناسب به مطالبات که از خواص دوره گذار به مرحله ثبات است ادامه وضعیت انقلابی را در جامعه و به گونه ای وسیع تر و شدیدتر در دانشگاه ها، موجب شده بود؛ وضعیتی که در آن اقدام مستقیم و خارج از روال قانونی به وسیله افراد و نیز حل مسائل و تعیین تکلیف در خیابان ها و مجامع عمومی به جای اقدام نهادهای مربوط، امری عادی شده بود. از دید فعالان هوادار نظام (توده ها و نخبگان)، اقتدار جریان های اقلیت در دانشگاه به تدریج وضعیتی شبیه منطقه آزاد شده و

بلکه خانه های تیمی را تداعی می کرد که آن را طبیعی و قابل قبول نمی دانستند. این موضوع، هرچند وقت یک بار در تشنجات و درگیری های مختلف خود را نشان می داد و روزبه روز حساسیت بیشتری می یافت. آنچه روز ۲۶ فروردین ۱۳۵۹، در دانشگاه تبریز اتفاق افتاد نمودی است از وضعیتی که ترسیم شد.

۱- **** هادی نخعی، روزشمار جنگ ایران و عراق، (قطع رابطه امریکا با ایران)، جلد اول کتاب هفتم، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۵.

تشنج و درگیری ایجاد شده به وسیله عده ای از عناصر گروه های مارکسیستی در تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز هنگام سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، واکنشی را از طرف دانشجویان و کارکنان مسلمان این دانشگاه به دنبال داشت که منشأ سایر تحولات وسیع و غیرمنتظره بعدی گردید؛ تحولاتی که نوع صف بندی سیاسی دانشجویی را به کلی دگرگون کرد. به زودی مشخص گردید نظیر ارائه الگوی موفق تحرکات انقلابی در روز ۲۹ بهمن ۱۳۵۶، تبریز یک بار دیگر دوران ساز گردیده است.

ماجرا به این ترتیب آغاز شد که جلسه سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز متشنج شد و بین دو گروه از دانشجویان برخورد شدید لفظی روی داد و درگیری ایجاد شد. در این درگیری ها، درهای تالار اجتماعات شکسته شد و هاشمی رفسنجانی سالن را ترک کرد. در پی این حادثه، ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز را اعضای سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارگران و کارمندان این دانشگاه تصرف کردند. تصرف کنندگان در اطلاعیه هایی، ضمن اعتراض به برهم خوردن جلسه سخنرانی، خواستار تصفیه و پاک سازی دانشگاه شدند. آنان به دنبال یک راه پیمایی در محوطه دانشگاه، ساختمان مرکزی این دانشگاه را به تصرف خود درآوردند و در آنجا متحصن شدند. در نخستین اطلاعیه ای که تحصن کنندگان انتشار دادند، آمده بود: «به اطلاع ملت مسلمان و قهرمان ایران می رساند که با در نظر گرفتن پیام امام که باید انقلابی اساسی در دانشگاه ایجاد گردد، ما سازمان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، اقدام به تصرف ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز نمودیم.»

در پی این واقعه، گروه هایی در اعتراض به ایجاد تشنج هنگام سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی اعلام موضع کردند، از جمله جامعه روحانیت مبارز تبریز، نهادهای انقلاب، بازاریان و اقشار مختلف مردم به ویژه دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز. بعد از ظهر نیز قسمتی از بازار تبریز به حالت تعطیل درآمد.

در عمل و به نحوی از آغاز مشخص بود که آماج اصلی این تحریک، گروه های غیرمذهبی عمدتاً محارب (مانند سازمان چریک های فدایی خلق) که در دانشگاه تبریز، فارغ از افکار عمومی برای خود حاشیه امنیتی درست کرده بودند و نیز سازمان های متحد آنان (نظیر سازمان مجاهدین خلق) قرار داشتند. در نهایت، حوادثی که از همان فردای روز ایجاد تشنج در سخنرانی هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تبریز شروع شد و تا بروز دگرگونی هایی وسیع، با سرعت ادامه یافت، نشان داد که این حادثه شروع یک روند جدید بوده است. می توان به نحوی مشابه، حوادث ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ تبریز (چهلّم شهدای قم) را به یاد آورد که راهی جدید پیش روی جنبش وقت گشود. این بار نیز دانشگاه تبریز راهی را گشود که بعدها صورت سراسری یافت و با عنوان انقلاب فرهنگی موازنه قوای نیروهای هوادار نظام با مخالفان آن را در داخل دانشگاه ها و پیرو آن در بیرون

دانشگاه، برهم زد. خیلی زود مشخص شد که وضعیت دانشگاه تبریز به سرعت در حال تسری به دانشگاه های دیگر است و همه انجمن های اسلامی دانشجویان در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، برای برخورد با وابستگان سازمان ها و گروه های ضدانقلاب در دانشگاه ها در صدد استفاده از الگوی دانشگاه تبریز هستند. برای نمونه، از نخستین ساعات بامداد روز ۲۸/۱/۱۳۵۹، گروهی از دانشجویان دانشگاه علم و صنعت کلیه قسمت های این دانشگاه را تحت نظر خود گرفتند. در ادامه، گروه های مختلف دانش آموزان و دانشجویان به پشتیبانی از هر دو گروه، با اجتماع در اطراف دانشگاه ها شعار می دادند: "دانشجوی خط امام افشاکن! افشاکن!"

صف بندی نیروهای درگیر در ماجرای دانشگاه ها،

خیلی زود به وضع مشخصی رسید. برخورد گروه های دانشجویی مخالف نظام با گروه های

دانشجویی هوادار آن ادامه یافت

و به تصمیم گیری و اعلام موضع رسمی مسئولان نظام انجامید. گفتنی است هر دو جناح حکومت (موسوم به بنی صدر بهشتی یا لیبرال خط امام) در اینکه تحرکات یادشده در دانشگاه ها فرصتی برای حل و فصل وضعیت دانشگاه هاست، هم عقیده بودند و هیچ یک تمایل نداشت دانشگاه ها به صورت یک حوزه خارج از اعمال حاکمیت نظام و ستادی برای بسیج و تجهیز و عضو گیری گروه هایی باقی بماند که به هیچ وجه حاضر نیستند شأن سیاسی نظامی خود را با یک شأن سیاسی عوض کنند؛ گروه هایی که باوجود وزن سیاسی تا حدودی قابل توجه و غیرقابل صرف نظر کردن، هیچ کدام بجز سازمان مجاهدین خلق موفق نشده بودند حداقل وزن اجتماعی لازم برای حرکت خود را کسب کنند. و در نتیجه دانشگاه ها برای آنان سنگری حیاتی و حذف آنان از دانشگاه ها به معنای یک شکست بزرگ جبران ناپذیر محسوب می شد.

در این ماجرا، جناح های مختلف نظام باوجود اختلاف نظر در روش ها و حتی برخی مبانی در این موضوع اتفاق نظر داشتند که دانشگاه نمی تواند ستاد عملیاتی گروه های معاند نظام باشد؛ گروه هایی که در صورت یافتن فرصت و زمینه مناسب (مانند حوادث کردستان و گنبد) از دست زدن به اقدام مسلحانه هم خودداری نمی کردند.

در سطح دانشجویی، درگیری بین دانشجویان طرف دار گروه ها و دانشجویان مسلمان طرف دار نظام بود. حرکت قبلی و جمعی انجمن های

اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه های سراسر کشور که بعدها عنوان "دفتر

تحکیم وحدت" گرفت در ماجرای لانه جاسوسی امریکا، به اندازه

کافی آنها را نیرومند کرده بود که بتوانند درگیری دانشجویی را به سود خود جلو ببرند، اما در واقع این یک قضیه صرفاً دانشگاهی و دانشجویی نبود بلکه عقبه آن آشکارا عرصه ای از درگیری وسیع تری را شامل می شد. یک طرف درگیری گروه های سیاسی نظامی قرار داشتند که به هیچ وجه راضی و حاضر نبودند حاکمیت جمهوری اسلامی را که دارای

مشروعیت سیاسی و مردمی بسیار بالایی بود، بپذیرند. اینها که توان کافی هم برای درگیری نداشتند، در دانشگاه ها و جنبش دانشجویی امکانات ممتاز و منحصر به فردی یافته بودند که می توانست تا حدی به آمادگی و افزایش توانایی

ص: ۸۲

آنها کمک و آنها را برای روزهای درگیری آتی حفظ کند. طرف دیگر نیز هواداران نظام و درعمل و به طور غیررسمی، نهادهای آن قرار داشتند. از نظر اینها نیز تکلیف بسیار روشن بود، گروه‌ها بایستی دانشگاه‌ها را تخلیه می‌کردند و در بیرون به مثابه یک گروه سیاسی و نه شبه نظامی در چارچوب قانون به فعالیت خود ادامه می‌دادند.

سرانجام اواخر فروردین ماه، حرکت دانشجویان مسلمان به سرعت گسترش یافت. این حرکت در سطح کشور، نظیر ماجرای لایحه جاسوسی، از حمایت کلیه هواداران نظام برخوردار گردید و در داخل حکومت نیز هر دو جناح را برای تعیین تکلیف قطعی نوع حضور گروه‌های مسلح و متحدان آن در دانشگاه‌ها به صحنه درگیری فراخواند. هرچند تعیین تکلیف به اردیبهشت ماه، کشیده شد که در این کتاب شرح آن آمده است اما چگونگی فرجام این ماجرا در واقع در اواخر فروردین پایه گذاری شد. بنابراین در ادامه، ابتدا تحولات فروردین ماه به اختصار مرور شده و سپس به ماقوع و فرجام کار در دوره کتاب حاضر (اردیبهشت ۱۳۵۹)، پرداخته شده است.

در روز ۲۹/۱/۱۳۵۹، براساس مفاد اطلاعیه شورای انقلاب، سه روز برای برچیده شدن دفاتر گروه‌ها در دانشگاه‌ها، مهلت داده شد. قرار بر این بود که چنانچه تا پایان روز دوشنبه ۱/۲/۱۳۵۹، این دفاتر تعطیل نشده باشند، رئیس جمهوری

و اعضای شورای انقلاب همراه مردم در دانشگاه‌ها حاضر شده و این کانون‌های

اختلاف را برچینند. باینکه در اطلاعیه‌های رسمی و موضع‌گیری‌های اعلام شده مسئولان نظام و نهادهای آن، مردم به خودداری از دخالت در مسئله دانشگاه‌ها و صبر کردن تا فراخوان رئیس جمهوری دعوت شده بودند، اما پافشاری گروه‌های سیاسی بر حفظ دفاتر خود به صورت

استقرار شبانه روزی در آن و نیز در برخی موارد استمداد اعضای انجمن‌های اسلامی و سازمان‌های دانشجویان مسلمان (هواداران نظام) از مردم، فضای ملتهبی ایجاد کرده بود. در واقع، مسیر ماجرا به سمتی کشیده شده بود که دانشگاه‌ها

تبدیل به محلی برای بروز و ظهور مرزبندی افکار عمومی با گروه‌های سیاسی مخالف نظام، شده بود. طبیعی است در چنین وضعیتی، مرزبندی مزبور جدی تر و تقاضای افکار عمومی در زمینه برخورد

شدید و قاطع، وسیع تر بود، چراکه در یک سو تهدیدات روزافزون امریکا و عراق وجود داشت و در سوی دیگر، یکی دو روز بود که بحران و درگیری مسلحانه در کردستان وضعی حاد پیدا کرده بود.

در عمل، تعدادی از مراکز آموزش عالی به تصرف اعضای انجمن‌های اسلامی و سازمان‌های دانشجویان مسلمان درآمد، اما در تعدادی از این مراکز نیز مقاومت سازمان یافته گروه‌های سیاسی وجود داشت. عمده این مقاومت‌ها از سوی سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک‌های فدایی خلق و در مرحله بعد، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و گروه‌های کوچک تری چون راه کارگر (مستقر در دانشگاه‌ها) بود. این مقاومت‌ها موجب شد که درگیری‌های جدی ایجاد شود و فضای دوقطبی ملتهبی که در برخی مراکز دانشگاهی حاکم بود به سایر مراکز آموزش عالی نیز تسری یابد.

در این حال، دانشجویان عضو انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها

ص: ۸۳

و مدارس عالی کشور که طرف اصلی مقابل گروه های مستقر در دانشگاه ها بودند و حوادث اخیر در سراسر کشور با ابتکار و پیگیری آنان شکل گرفته بود چندین اطلاعیه صادر کردند. در یکی از این اطلاعیه ها آمده است: «از آنجا که ما در این شرایط حساس، هرگونه درگیری و تشتت و ایجاد هرج و مرج را جز به نفع امریکای جنایتکار و عمال مزدور نمی دانیم، لذا در پی تصمیم شورای انقلاب جمهوری اسلامی، با بستن دفاتر [خود] و تخلیه دانشگاه ها و مدارس عالی در جهت ایجاد فضایی آرام و مسالمت آمیز سعی خواهیم نمود. ... ایجاد نظامی اسلامی و انقلابی، جز با توقف و انحلال سیستم موجود امکان پذیر نیست و مصرانه خواهان آنیم که تعطیلی دانشگاه های وابسته و امریکایی تا برپایی دانشگاهی مستقل و اسلامی ادامه یابد.»

در این زمینه مطالب روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب جمهوری اسلامی) نیز جلب نظر می کرد و این حزب را در قالب یک طرف جدی مدعی نشان می داد. این روزنامه مطالب متنوع و متعددی در قالب اطلاعیه ها و بیانیه ها، اخبار، تحلیل ها و مصاحبه ها درج می کرد که در حمایت از انقلاب فرهنگی جهت داده شده بود. ضمن این مطالب، تأکیداتی

چون «بی شک اگر چنانچه انقلاب فرهنگی آغاز نگردد و به پیروزی نرسد، انقلاب ایران به پیروزی نخواهد رسید»، به چشم می خورد.

در طرف دیگر، دو سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق که رفتار و مواضع تقریباً یکسانی در قبال مسائل دانشگاه ها داشتند، در آستانه ورود به دوره کتاب حاضر در برخورد با حوادث و سختی آن دو رفتار جداگانه از خود بروز دادند. سازمان مجاهدین خلق که با انتشار اعلامیه های بسیار و گزارش های جهت دار، از گروه های سرسخت و درگیر در مسئله اخیر محسوب می شد، در شامگاه آخرین روز فروردین، اعلام کرد با شروطی دفاتر خود را تخلیه خواهد کرد، اما سازمان چریک های فدایی خلق همچنان تسلیم ناپذیر بر سر مواضع خود ایستاد و قضیه را به روزهای بعد کشاند.

سازمان مجاهدین خلق با صدور اطلاعیه ای با امضای شاخه دانشجویی خود بالاخره تصمیم گرفت خود را از معرکه ای که پیش بینی می کرد در روزهای بعد از موضع شدیداً ضعیف در آن قرار بگیرد، خلاص کند. متن اطلاعیه که در روزنامه ها نیز درج شد به این شرح است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. انجمن های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی با تأکید بر حقوق قانونی، صنفی و سیاسی خود، برحسب اعلامیه مورخ ۳۰/۱/۱۳۵۹ شورای انقلاب به منظور ممانعت از هرگونه توطئه، مراکز خود را ترک می کنند. بدیهی است که ما پس از حضور در دانشگاه ها و کلاس های خود از روز سه شنبه مورخ ۲/۲/۱۳۵۹، کلیه مشکلات مربوط به فعالیت های صنفی و سیاسی حقه خود را با مقامات مسئول در میان خواهیم گذاشت.»

اما اقدام نهایی سازمان مجاهدین خلق را زوج دائمی آن تکرار نکرد. سازمان چریک های فدایی خلق در اطلاعیه ای که آخرین روز فروردین ماه، منتشر کرد ضمن اعلام اینکه دانشگاه ها و دیگر مراکز آموزشی، مورد تهاجم سراسری و سازمان یافته حزب جمهوری اسلامی، شورای انقلاب و شخص رئیس جمهور

قرار گرفته است، نظر نهایی خود را مبنی بر ادامه مقاومت قاطعانه و حفظ دفاتر خود در

دانشگاه ها، اعلام کرد. در این اطلاعیه که در نشریه کار (ارگان سازمان مزبور) درج شده، چنین آمده است: «ما بار دیگر

تأکید می کنیم که این یورش ها در برابر مقاومت یکپارچه دانشجویان و دانشگاهیان، معلمان و دانش آموزان که از حمایت نیروهای انقلابی و مردم آگاه برخوردار است با شکست روبه رو خواهد شد و ثمره ای جز شکست و رسوایی بیشتر برای طراحان آن به بار نخواهد آورد.»

البته با توجه به ایدئولوژی آشکارا غیرمذهبی و الحادی سازمان چریک های فدایی خلق، این سازمان از امکانات توده ای درون اجتماعی بسیار محدودی برخوردار بود، از این رو بالطبع برای این سازمان از دست دادن پایگاه دانشگاه بسیار خسارت بارتر از سازمان مجاهدین بوده و همین امر از انگیزه های مقاومت این سازمان به شمار می آمد.

ب) دانشگاه تهران، آخرین ایستگاه

در ابتدای دوره کتاب حاضر، تخلیه ستادهای گروه ها در دانشگاه ها با سرعت امکان پذیر شد، هرچند گاهی نیز درگیری های شدیدی رخ می داد. صرف دعوت شورای انقلاب خود نشانه اهمیت دانشگاه تهران در تعیین تکلیف قطعی قضایای اخیر بود. یادآوری می شود این یک تلقی عام بود که در روند انقلاب و روزهای آن، دانشگاه تهران در جایگاهی فراتر از یک مرکز آموزش عالی قرار داشته و از مهم ترین و تأثیرگذارترین مراکز بوده است. بعد از پیروزی انقلاب نیز این دانشگاه پایگاهی بود که تمامی جریان های سیاسی در صدد حضور و نفوذ در آن و بهره برداری از موقعیت آن بوده و هستند. از این رو، در اذهان بدیهی بود که در وقایع جاری دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی نیز حرف آخر و نهایت کار هرچه باشد، در دانشگاه تهران شکل بگیرد. در عمل نیز دانشگاه تهران در تعیین تکلیف این وقایع در چندین قالب آخرین منزل شد. این قالب ها عبارت بودند از: سنگربندی و درگیری؛ راه پیمایی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام؛ جلسه شورای انقلاب؛ تجمع مردمی.

سنگربندی و درگیری در دانشگاه تهران

در اولین روز دوره کتاب حاضر (۱/۲/۱۳۵۹)، محور اصلی و به عبارتی نقطه پایان درگیری های اخیر دانشگاهی در دانشگاه تهران ترسیم شد. درحالی که مهلت شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر و مراکز گروه ها در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی در این

روز پایان می گرفت، در تعدادی از مراکز یادشده چند گروه تخلیه دفاتر خود را نپذیرفته بودند. مهم ترین این گروه ها دانشجویان پیش گام (شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق) و دانشجویان هوادار سازمان پیکار و گروه های کوچک متعدد هم خط آن بودند. در این میان، انجمن دانشجویان مسلمان (شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق) اعلام کرده بود که به غیر از دفتر مرکزی که ساختمانی استیجاری است، بقیه مراکز خود را تخلیه کرده و تحویل مقامات دانشگاهی خواهد داد. تداوم مقاومت گروه های مذکور، ادامه ناآرامی ها را در دانشگاه تهران، به قوت متجلی کرد.

از نظر سازمان چریک های فدایی خلق نیز صحنه اصلی و تعیین کننده، دانشگاه تهران بود. با وجود آخرین مقاومت های این سازمان برای ازدست ندادن یک پایگاه بسیار مهم پتانسیل بسیار بالای طرف مقابل (از نظر کمی و کیفی) موجب شد حتی در نزد خوش بین ترین ناظران هم کوچک ترین چشم اندازی برای پیروزی مشی اتخاذ شده به وسیله سازمان مزبور متصور نباشد. به خصوص اعلام تعطیلی دفاتر گروه های شناخته شده ای چون سازمان مجاهدین خلق و حزب توده بی حاصل بودن این مقاومت ها را تأیید می کرد. دخالت مسلحانه سازمان مزبور در حوادث کردستان و گنبد افکار عمومی را بیشتر حساس کرده بود و این سؤال به قوت طرح می شد که آیا نظام مجاز است به گروهی که به طور علنی و رسمی دست به اقدام مسلحانه می زند، اجازه بدهد که در دانشگاه تریبون و پایگاه جذب هوادار و در واقع جذب چریک ضد دولتی داشته باشد.

در حال درگیری های اول اردیبهشت در دانشگاه تهران، از اولین ساعات بعد از ظهر، شدت گرفت و تا آخرین ساعات شب، ادامه یافت و سرانجام چند ساعت پس از نیمه شب، نتیجه نهایی آن که از ابتدا قابل پیش بینی بود تحقق یافت. دانشجویان پیش گام

قبل از ظهر روز گذشته، با کندن دو نرده جلوی دانشکده حقوق و فنی منحصراً دانشگاه را در اختیار گرفته و تعداد زیادی از میز و صندلی های دانشگاه را برای ایجاد راه بندان و سنگر بندی به وسط خیابان ها

ریخته بودند. همچنین بالای ساختمان مرکز بهداشت سابق دانشگاه تهران را که حالا مقر ستاد مرکزی دانشجویان پیش گام

شده بود

با کیسه های شن و ماسه سنگر بندی کرده بودند. در چنین وضعیتی سرتاسر ضلع جنوبی دانشگاه تهران مملو از جمعیت بود. در حالی که در بقیه دانشگاه های شهر تهران چندان خبری نبود، دانشجویان پیش گام و هواداران پیکار و... کلیه نیروهای خود را در دانشگاه تهران، به خصوص در محل خیابان ۱۶ آذر متمرکز کرده بودند. از طرف دیگر، تعداد زیادی از مردم در خیابان انقلاب ایستاده بودند و شعار می دادند "مرگ بر فدائی، مزدور امریکایی" و تعدادی از آنها که چوب و میله های آهنی در دست داشتند سعی می کردند به داخل دانشگاه راه یابند.

جمعیت به تدریج بیشتر و خشمگین تر می شد و در طرف مقابل هم دانشجویان و دیگر طرف داران دانشجویان پیش گام سرتاسر خیابان ۱۶ آذر را با صفوف متشکل زنجیروار گرفته و آماده مقابله با حمله احتمالی مردم بودند. در اولین ساعت بعد از ظهر، در حالی که به وسیله دانشجویان مزبور صفی از ضلع غربی دانشگاه تا ستاد پیش گام بسته شده بود، صدها شیشه خالی نوشابه از تریاهای دانشکده ها به داخل ساختمان پیش گام حمل شد. بالطبع جمعیت حاضر با ساختن کوکتل از دوران انقلاب آشنا بود و این در ذهن آنان خود به خود خشونت متقابل را متبادر می ساخت. با اوج گیری عصبانیت مردم، اولین درگیری های شدید بعد از ساعت ۱۴، رخ داد که بر اثر آن تعدادی زخمی شدند. به این ترتیب، بعد از ظهر، در آخرین فرصتی که شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر سیاسی و انجمن ها تعیین کرده بود، دانشگاه تهران شاهد درگیری های خونینی بود که در آن به نوشته مطبوعات ۳ تن کشته و بیش از ۳۴۹ نفر زخمی شدند.

در این میان، به دلیل اینکه صحنه گردانان اصلی ماجرا، جریان های

فردانشگاهی و فرادانشجویی بودند، تلاش سرپرستان و مسئولان مستقیم اداره دانشگاه راه به جایی نبرد. درحقیقت فضای محافظه کارانه و آرامش طلب سرپرستان دانشگاه تحت تأثیر فشارهای روانی جریان های

پرتحرک مخالف تعطیلی دفاتر گروه ها

قرار داشت؛ جریان های

پرتحرکی که درعمل باعث خنثی شدن

تکاپوهای مسئولان مذکور می گردید.

تأثیر بیانیه ای که شورای سرپرستان دانشگاه تهران صادر کرده بود نیز تا حدودی در همین چارچوب

قرار گرفت و نتوانست در روال حرکت، تأثیرگذار باشد. در این بیانیه از مسئولان خواسته شده بود مردم را از هجوم به دانشگاه و دفاتر گروه ها بازدارند و جلسات مشورتی با مدیران دانشگاه ترتیب دهند. به آنها اطمینان داده بودند که فرزندان دانشگاه در این موقع حساس با مریبان خود همکاری لازم را خواهند کرد. طبیعی بود که هیچ کدام از دو طرف که اهداف سیاسی خود را تعقیب می کردند هرگز چنین جایگاهی برای اساتید و سرپرستان دانشگاه قائل نبودند، بنابراین این بیانیه هم نظیر سایر اقدامات رؤسای دانشگاه ها، نتیجه ای دربرنداشت و بعدازظهر درگیری های اطراف دانشگاه تهران شدت گرفت.

با تاریک شدن هوا، وضعیت بغرنج تر می شد و خطرها و خسارات بیشتری متصور بود، به خصوص که بعضی گزارش ها به مراکز ذی ربط حکایت از این داشت که علاوه بر تیراندازی های هوایی و اقدامات مسلحانه نیروهای رسمی نظام، از طرف مقابل نیز احتمال اقدام مسلحانه وجود دارد و این باتوجه به تجربه قبلی نظام در سنندج و گنبد، امری ممکن و متصور بود. در گزارش روزنامه کیهان به صراحت آمده است که تیراندازی های ممتد اطراف دانشگاه تا نیمی از شب ادامه داشت و همراه با پرتاب گاز اشک آور بود. درعین حال در گزارش ها تأکید شده است که اگر پاسداران در محل نبودند امکان داشت درگیری های به مراتب خونین تری رخ دهد.

تا آخرین لحظات شب، کوشش های مقامات برای تخلیه ستادهای دانشجویان پیش گام، پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و راه کارگر در دانشگاه تهران به جایی نرسید. حدود نیمه شب (به نوشته روزنامه بامداد ساعت ۲۲:۳۰)، سازمان دانشجویان پیش گام با صدور بیانیه ای ضمن تحلیل حوادث اخیر، با طرح شروطی موافقت خود را با واگذاری ستاد پیش گام به شورای دانشجویان و دانشگاهیان دانشگاه تهران اعلام کرد. با این حال، درگیری ها تا ساعاتی پس از نیمه شب نیز ادامه یافت. درنهایت پس از برقراری تماس هایی، دانشجویان پیش گام با تضمین امنیت جانی دانشگاه را ترک کردند. با اینکه هنگام خروج، خطر حمله به آنها وجود داشت، اما این امر تا ساعت ۴ بامداد عملی شد.

راه پیمایی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

هم زمان با اوج گیری برخوردها در دانشگاه تهران، دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان سراسر کشور،^(۱) که یکی از دو طرف اصلی ماجرا محسوب می شدند،

ص: ۸۷

۱- ***** همان جریان دانشجویی که پیش تر با عنوان "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" ماجرای لانه جاسوسی را ایجاد کرد.

از قبل، برگزاری یک راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام خمینی در خیابان دربند را اعلام کرده بودند. این حرکت در واقع نشان می داد آنها در درگیری های روز جاری دانشگاه تهران، نقش و شرکت ندارند. علاوه بر این، راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا بیت امام، خودبه خود نوعی نمادسازی و اقدامی سمبلیک نیز بود، یعنی عمده این جریان که با دکتر شریعتی اسلام گرایی را شروع کرده است، آن را به امام خمینی ختم می کند. آنها حدود ساعت ۳ بعد از ظهر روز اول اردیبهشت، با نظم خاصی در صفوف شش نفری از مقابل حسینیه ارشاد به سوی اقامتگاه موقت امام خمینی به حرکت درآمدند. هزاران نفر دیگر از طبقات مختلف مردم نیز از قبل خود را به مقر امام رسانده بودند و به محض نزدیک شدن نخستین گروه رژه روندگان، با فریادهای "درود بر خمینی، سلام بر دانشجو" از آنان استقبال کردند. سرتاسر خیابان دربند تا میدان تجریش از جمعیت موج می زد. دانشجویان مذکور در یک صف دو کیلومتری ساعت ۱۷، به مقابل اقامتگاه امام رسیدند. راه پیمایان شعارهایی چون "فرهنگ استعماری نابود باید گردد، دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد"؛ "فیضیه، دانشگاه، سنگر انقلاب است"؛ "وای اگر خمینی حکم جهادم دهد، ارتش دنیا نتواند که جوابم دهد"؛ "الله اکبر، خمینی رهبر" و "امام مستضعفین منتظر تو هستیم" سر می دادند. در ساعت ۱۷:۳۰، امام در بالکن ساختمان اقامتگاهشان حضور یافتند و در میان احساسات مردم سخنانی را ایراد کردند.

امام خمینی در سخنانشان که در شرایط جاری بسیار تعیین کننده بود برای آنچه به انقلاب فرهنگی موسوم است عبارت "اصلاح

دانشگاه ها" را به کار بردند و فرمودند: «مقصود ما از اصلاح دانشگاه ها چیست؟ بعضی گمان کردند کسانی که دانشگاه ها را می خواهند و می خواهند دانشگاه ها اسلامی باشد این است. این اشخاص توهم کردند.

علوم دو قسم است... یکی اسلامی است، یکی غیراسلامی. از جهتی اعتراض کردند به اینکه علم اسلامی و غیراسلامی ندارد. و... اینها اشتباهاتی است که بعضی می کنند یا خودشان را به اشتباه می اندازند. ... ما می گوئیم که در این پنجاه سال یا بیشتر که ما دانشگاه داریم، فرآورده های دانشگاه را برای ما عرضه دارید. ما می گوئیم که دانشگاه های ما مانع از ترقی فرزندان این آب و خاک است. ... ما می گوئیم که دانشگاه ما مبدل شده است به یک میدان جنگ تبلیغاتی... می خواهیم بگوئیم دانشگاه های ما اخلاق اسلامی ندارد. دانشگاه ما تربیت اسلامی ندارد، اگر دانشگاه های ما تربیت اسلامی و اخلاق اسلامی داشت، میدان زدوخورد عقایدی که مضر به حال این مملکت است، نمی شد. ... ما می خواهیم یک دانشگاه مستقل درست کنیم و تغییر بنیادی بدهیم که مستقل بشود. وابسته به غرب نباشد. وابسته به کمونیسم نباشد، وابسته به مارکسیسم نباشد.»

در پایان راه پیمایی و پس از سخنرانی امام، دانشجویان قطعنامه ای در ۱۳ ماده قرائت و به تصویب جمعیت حاضر رساندند. در این قطعنامه آمده است: «تداوم انقلاب در گرو انقلاب اسلامی در تمامی زمینه ها در رأس آن انقلاب فرهنگی است که پیروزی آن شرط اصلی موفقیت انقلاب است، لذا ما خواستار گسترش اصیل فرهنگی در تمامی نهادهای آموزشی به خصوص

دانشگاه‌ها هستیم. اصلی‌ترین پایگاه فرهنگی امپریالیسم امریکا دانشگاه است و تازمانی که این پایگاه درهم کوبیده نشود نمی‌توان به عدم حضور امریکا در درون ایران مطمئن بود، لذا با تمام توان سعی در انهدام این پایگاه داخلی شیطان بزرگ خواهیم کرد.»

جلسه شورای انقلاب

درحالی که برخوردهای دانشگاه تهران، به سرعت و با شدت اوج می‌گرفت و هم‌زمان راه پیمایی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به سمت اقامتگاه موقت امام خمینی با استقبال وسیع مردم مواجه بود، جلسه نسبتاً طولانی شورای انقلاب نیز تشکیل شد. براساس تصمیمات این جلسه، اعلام گردید که روز بعد (۲/۲/۱۳۵۹)، اعضای شورای انقلاب و هیئت دولت همراه بنی صدر رئیس جمهوری، به دانشگاه تهران می‌روند و بنی صدر در

دانشگاه تهران سیاست دولت را درمورد دانشگاه‌ها و دانشجویان اعلام خواهد کرد؛ از جمله اینکه دانشگاه‌ها بتوانند تا ۱۵ خردادماه، امتحانات خود را برگزار کنند و پس از آن، گروهی از اعضای شورای انقلاب و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها باهم جلساتی خواهند داشت تا نظام جدید آموزشی را برای سال تحصیلی آینده تدوین کنند.

تجمع مردمی در دانشگاه تهران و لانه جاسوسی امریکا

دانشگاه تهران که روز اول اردیبهشت، (اولین روز دوره کتاب حاضر) تا ساعاتی بعد از نیمه شب، به دلیل خودداری گروه‌های چپ مارکسیستی (نظیر راه کارگر، پیکار و به‌طور عمده سازمان چریک‌های فدایی خلق) از تخلیه ستادهای خویش در دانشگاه، صحنه درگیری و تیراندازی بود با شروع روز دوم اردیبهشت، وضعی به کلی متفاوت یافت. دانشگاه و خیابان‌های اطراف مملو از مردمی بود که با دعوت قبلی رئیس‌جمهور و شورای انقلاب، در حمایت از سیاست‌های نظام درباره عدم حضور گروه‌های مسلح در دانشگاه‌ها گرد آمده بودند. روزنامه انقلاب اسلامی این تجمع را یک اجتماع میلیونی توصیف کرد و روزنامه جمهوری اسلامی جمعیت را نزدیک دو میلیون نفر تخمین زد. روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده) نیز جمعیت را صدها هزار نفر توصیف کرد. روزنامه کیهان هم شرکت صدها هزار تن از مردم تهران را گزارش کرد.

این تجمع در دانشگاه تهران در شرایطی برگزار شد که با حوادث سندج دور جدیدی از درگیری‌های مسلحانه علیه نظام در کردستان شروع شده بود. این مسئله که صف بندی نیروها و درگیری‌های دانشگاه همان صف بندی و درگیری‌های کردستان است بر التهاب حاکم بر فضای تجمع افزوده بود. در فضایی سرشار از احساسات ضد گروه‌های مسلح به ویژه سازمان مجاهدین خلق و چریک‌های فدایی خلق که بیشترین درگیری‌های

دانشگاهی را باعث شده بودند و درحالی که شعارهای سرزنش ضدانقلاب با شعارهای حمایت از امام خمینی، رئیس‌جمهور و شورای انقلاب همراه بود، بنی صدر با تأکید بر اینکه امروز روز حاکمیت دولت است به سخنرانی

پرداخت و گفت: «شما امروز، در اینجا حاضرید می توانید

شاهد باشید که چه به روزگار این دانشگاه آوردند. هر جا را که

توانستند اموال این خلق و کلاس های این خلق و تأسیسات این خلق را خراب کردند. همین بلندگو را که تا این زمان طول کشید درست بشود خراب کردند. اگر آنها واقعاً می خواستند دانشگاه باز بماند و به کار خود ادامه دهد، چرا اصرار داشتند که این دانشگاه را به سنگر تبدیل کنند، سنگری در برابر ملت و در برابر اراده ملت. ما این سنگرهایی که در برابر ملت ما ساخته بشود سنگرهای شیطان تلقی می کنیم و بدون ترحم آنها را درهم می کوبیم. ... این محیط جای سنگربندی ها و چماق کشی ها نیست.»

بنی صدر در پایان سخنرانی خود از مردم دعوت کرد برای پاسخ گویی به توطئه های امریکا به مقابل لانه جاسوسی بروند. در مقابل لانه جاسوسی، حجت الاسلام موسوی خوئینی ها، درباره وضع دانشگاه ها و ضرورت تغییر بنیادی نظام آموزشی سخنرانی کرد. پس از آن اجتماع کنندگان آنجا را ترک کردند.

ج) پس لرزه در شهرستان ها

آنچه در دانشگاه تهران به عنوان محور اصلی درگیری های دانشگاه روی داد، در واقع سرانجام درگیری های دانشگاهی را تعیین کرد. وضع دیگر دانشگاه های شهر تهران نیز هم زمان، بدون درگیری حادی به وضعیت نهایی مورد نظر نظام (تخلیه ستاد گروه های مسلح و استقرار کامل حاکمیت نظام) نزدیک گردید. این وضع در بسیاری شهرستان ها هم تکرار شد، هر چند در برخی از مراکز دانشگاهی شهرستان ها با درگیری همراه بود. به این ترتیب، در حالی که دانشگاه تهران در روزهای اول و دوم اردیبهشت، صحنه اصلی و نقطه پایان حوادث اخیر بود، در تعدادی از مراکز دانشگاهی شهرستان ها، این وقایع با پیامدهای حوادث اخیر تا چند روز تداوم یافت.

در بعضی شهرها، بدون آنکه پای مرکز آموزش عالی شهر در کار باشد، موافقت و مخالفت با تعطیلی ستاد گروه ها در دانشگاه ها، باعث تحركات و گاه درگیری های جدی بین جریان های مختلف شد؛ از جمله در آمل، تظاهراتی که یک گروه کمونیستی در ساعت ۶ بعد از ظهر شروع کرد، سرانجام به درگیری بین مخالفان و موافقان سازمان مجاهدین خلق انجامید.

در ملایر به جای درگیری دانشجویی، در درگیری بین دو گروه از دانش آموزان دختر (انجمن اسلامی و جنبش مجاهدین خلق) دبیرستان انقلاب ملایر ۸ نفر مجروح شدند.

در شیراز که یکی از وسیع ترین درگیری های مربوط به دانشگاه ها را پشت سر گذاشته بود هم زمان با تحولات دانشگاه تهران، درگیری ها و برخوردها در حدی وسیع ادامه یافت به طوری که کیهان درباره آن نوشت: در زدوخوردهای دانشجویان مخالف در دانشگاه شیراز بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند و به بیش از ۵۰ خانه خساراتی وارد شد. حدود ۲۰ نفر از مجروحان دانشگاه شیراز از افسران و درجه داران شهربانی بودند که در ساعات آخر درگیری، به منظور جداسازی مداخله کردند و

مجروح شدند. در توضیح حدت صف بندی مسائل دانشگاه شیراز، متن پیام های آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب امام جمعه شیراز و آیت الله ربانی شیرازی به مناسبت انقلاب فرهنگی و نابودی نظام استعماری حاکم و حمایت از اقدام دانشجویان مسلمان به وضوح نشان می دهد موضوع از یک درگیری دانشجویی فراتر رفته و درواقع انعکاس یک برخورد ملی در سطح شیراز مطرح بوده است.

در کرمانشاه، درگیری ها هم زمان با درگیری های دانشگاه تهران تا ساعت ۳ بامداد، طول کشید و در آن ۲۴ نفر مجروح شدند که ۹ تن آنان از مأموران شهربانی بودند.

در زاهدان، حدود ۶ هزار نفر به منظور پاک سازی دانشگاه و مدارس عالی درحالی که پیشاپیش آنان استاندار و دادستان انقلاب و روحانیون اهل تشیع و تسنن در حرکت بودند از مسجد جامع شروع به راه پیمایی کردند. در دانشگاه بلوچستان در ساعت ۱۲، درگیری شروع شد. این درگیری ابتدا با سنگ باران جمعیت از داخل دانشگاه و درمقابل استفاده از چوب و سنگ توسط مردم شروع و به تیراندازی کشیده شد. با گذشت یک ساعت، درحالی که یک نفر کشته شده و حدود ۴۰ تن مجروح شده بودند، بالاخره دانشگاه دراختیار مردم قرار گرفت.

در اهواز نیز حوادث با درگیری توأم بود. در مطبوعات تعداد کشته شدگان این درگیری ها ۵ تن و تعداد مجروحان ۹۸ تن گزارش شده است.

حوادث دانشگاه گیلان نیز با ضایعات و خسارات انسانی همراه بود. این دانشگاه جزو معدود مراکز آموزش عالی بود که دانشجویان هوادار گروه های مسلح حتی پس از تجمع دوم اردیبهشت دانشگاه تهران، حاضر به تخلیه ستادهای خود نشدند. چنین مواضع سرسختانه ای ناشی از برداشت گروه های چپ مارکسیستی از موازنه قوای شهر و منطقه بود که براساس آن، آنها نوعی صف آرایی شدید را طراحی کرده بودند. دراین میان، تعطیلی اکثر دانشگاه ها و آزاد بودن نیروهای هوادار دیگر نقاط برای کمک به معدود مراکز آموزشی باقیمانده نیز مزید بر علت بود. در طرف مقابل (موافقان فعال نظام در شهر رشت) نیز وضعی مشابه حکم فرما بود و موقعیت آنان با ورود هادی غفاری چهره معروف تظاهرات ها و راه پیمایی های قبل و بعد از انقلاب، تقویت شد. وجود چهره های انقلابی باسابقه شهر چون ابوالحسن کریمی (دادستان) و علی انصاری (استاندار) نیز که در سطح شهر شهرتی چون شهرت هادی غفاری در سطح کشور داشتند و در صف مقابل وجود گروه های سرسختی چون سازمان چریک های

فدایی خلق حدت و شدت درگیری ها را پیشاپیش محتمل می کرد.

البته به گزارش ژاندارمری، از قبل مشخص بود که با ورود نیروها و هواداران گروه های چپ از دیگر شهرها، وزنه و کفه گروه های

مذکور در رشت سنگین تر شده است. درواقع، قطع اخبار در ساعت ۲۲:۱۵ و حضور چهره هایی چون انصاری استاندار گیلان، همراه حجت الاسلام

هادی غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان، بر صفحه تلویزیون استان و پیام به مردم گیلان و تقاضا از آنان برای آمدن به خیابان ها و ممانعت از به آتش کشیدن نهادهای انقلابی، نشان دهنده

وخامت اوضاع و جدیت سرسختانه دو طرف در رسیدن به مقصود بود که افزایش خسارات را در پی داشت. به گزارش خبرنگار

ص: ۹۱

کیهان: «مردم با شنیدن پیام استاندار به خیابان تختی ریختند و با ورود آنان گروه های مخالف متفرق شدند و خیابانی که در اثر آتش زدن لاستیک و موانع دیگر بسته شده بود، باز شد.» یادآوری می شود در خیابان تختی نیز ساختمان جهاد سازندگی محاصره شده و مورد هجوم قرار گرفته بود و پاسداران مستقر در ساختمان جهاد اقدام به تیراندازی کردند. آخرین وضعیت دانشگاه

گیلان در گزارش سپاه رشت چنین ذکر شده است: «دانشگاه گیلان در دست مردم و انجمن اسلامی می باشد.» این در حالی است که در طول درگیری های دانشگاهی گیلان، درگیری های دیگری در این شهر روی داد که به نوشته مطبوعات ۷ کشته و بیش از ۸۰ مجروح به جای گذاشت.

د) تشکیل شورای انقلاب فرهنگی

مسائل مربوط به چگونگی تشکیل شورای انقلاب فرهنگی خارج از بازه زمانی کتاب حاضر است، در اینجا فقط اشاره می شود که با تصمیم شورای انقلاب، دانشگاه ها در ۱۵ خرداد ۱۳۵۹، تعطیل شد و ۸ روز بعد، امام خمینی در ۲۳ خرداد ۱۳۵۹، فرمان تشکیل ستاد انقلاب فرهنگی را صادر کردند. از نظر بسیاری از هواداران نظام، متعاقب تب و تاب های گسترده ناشی از حرکت انجمن های اسلامی، آغاز حرکتی نهادمند برای ساماندهی و همگام سازی دانشگاه با انتظارات جامعه اسلامی بارقه امیدی به شمار می رفت.

شورای انقلاب فرهنگی موظف بود زمینه های تحول و اسلامی شدن دانشگاه ها و دگرگون سازی شرایط را ایجاد کند. نخستین اعضای شورای انقلاب فرهنگی که با فرمان امام تعیین شدند، عبارت بودند از: آقایان ربانی املشی، محمدجواد باهنر، جلال الدین فارسی، شمس آل احمد، حسن حبیبی، عبدالکریم سروش و علی شریعتمداری.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی این ترکیب را ترکیب مناسبی در آن زمان شمرده است. وی معتقد بود: «با انقلاب اسلامی واقعاً جامعه ما باید عوض شود. ... پس در مواد درسی، در روش تحصیلی، در استاد و در زمان تحصیل و در رابطه محصل با مردم و رابطه دانشجو با استاد، باید روی همه این مسائل کار شود.»

۴. بحران در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی اعم از جریان های داخل جناح های حکومتی و خارج از آن

اشاره

همان گونه که ذکر شد در دوره زمانی کتاب حاضر، ایران با دو بحران خارجی بسیار مهیب رویارو بود: اول، بحران مربوط به امریکا که بزرگ ترین پایگاه سیاسی نظامی

خود در منطقه را با پیروزی انقلاب اسلامی از دست داده و سپس در ماجرای لانه جاسوسی تحقیر شده بود. دوم، بحران مربوط به رژیم عراق که دیکتاتوری حاکم بر آن در پی تحقق منافع و مطامع خویش برآمده بود. علاوه بر این، تحرکات مسلحانه گروه های سیاسی ضدانقلاب در مناطق کردنشین که با هدف براندازی و تجزیه طلبی انجام

می شد، نظام را با بحران تهدیدکننده دیگری مواجه کرده بود. هم زمان با این مسائل تحولات منجر به تعطیلی دانشگاه ها نیز بحران دیگری را شکل داده بود. علاوه بر بحران های مذکور، نظام جمهوری اسلامی همچنین در تعاملات و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی خود نیز با بحران مواجه بود. قبل از پرداختن به این موضوع مهم، ذکر این نکته ضروری است که همه اینها، درحالی است که نظام جمهوری اسلامی در شرایط دوران گذار و در وضعیت دوگانه قرار دارد.

الف) وضعیت دوگانه در دوران گذار

البته این امری طبیعی است که در دوران گذار پس از انقلاب که نظام جدید هنوز به مرحله استقرار قطعی و ثبات طبیعی و قانونی خویش نرسیده است، وضعیت دوگانه پدید بیاید. مقصود از وضعیت دوگانه این است که گرچه نظام جدید به طور رسمی و حقوقی تأسیس شده است، اما هنوز پتانسیل ناشی از

وضعیت انقلابی نیرومند است و به رفتار انقلابی افراد و جریان های سیاسی و اجتماعی (اعم از مخالفان یا موافقان نظام جدید) می انجامد. آنان با نوع رفتار انقلابی فعالیت می کنند و به طور کامل در یک چرخه منظم قانونی و عقلانی قرار نمی گیرند.

بنابراین، وضعیت دوگانه این مقطع، یعنی امتزاج وضعیت انقلابی و استقرار حاکمیت قانونی نظام جدید، در هر انقلابی طبیعی است و بحران های مختلف از پیامدهای طبیعی این دوره گذار است که باید به تدریج حل و فصل شود، اما ایران انقلابی، همان طور که ذکر شد علاوه بر این، باید با دو بحران خارجی بسیار مهیب هم مقابله می کرد. البته این عرصه مهیب به وجود آمده در سیاست خارجی، ماهیتی داشت که خودبه خود در داخل و حتی در سطح منطقه ای،

باعث افزایش مشروعیت و اعتبار انقلاب و نظام نوپا می گردید، تاجایی که به صورت عرصه ای برای رقابت

جریان های سیاسی داخلی در راه کسب مشروعیت بیشتر درآمد، اما درهرحال، مشکلات ناشی از آن نیز بسیار عظیم بود.

در دوره زمانی کتاب حاضر، نظام جمهوری اسلامی در وضعیتی دوگانه قرار داشت. نظام علاوه بر پیدایش از طریق مشروعیت انقلاب در ۱۲ فروردین ۱۳۵۸، رسمیت و مشروعیت قانونی و حقوقی نیز یافته و با اتکا به مشروعیت سیاسی بالای حاصل از ظرفیت انقلابی و حقوقی، پی درپی نهادهای قانونی خود را تأسیس یا پایه ریزی می کرد. از جمله قبل از دوره کتاب حاضر همه پرسوی قانون اساسی و انتخابات ریاست جمهوری و مرحله اول انتخابات اولین دوره مجلس قانون گذاری انجام شد و این مجلس با برگزاری مرحله دوم انتخابات در دوره کتاب حاضر رسمیت یافت. نهادها و سازمان ها و ارگان های قوه قضائیه نیز درحال شکل گیری و استقرار بود، اما از سوی دیگر، پس لرزه های انقلاب نیز هنوز نیرومند بود و بسیاری از تشکل ها به طور آشکار و پنهان مسلح بودند. بسیاری از ساختمان ها و امکانات دولتی در اختیار گروه های سیاسی رسمی و غیررسمی قرار داشت. در این اوضاع، مطالبات سیاسی نیرومندی وجود داشت که نظام قادر یا مجاز به جذب و پاسخ مساعد به آنها نبود، بنابراین مطالبات مزبور بلا تکلیف مانده و عرصه

سیاسی را دستخوش بحران می کرد و به این ترتیب بحران مشارکت، هم در جناح بندی حکومتی و صف بندی نخبگان نظام جدید و هم در صف بندی جریان های عرصه سیاسی کلی کشور هرروز تهدید کننده تر از پیش خود را نشان می داد.

در ادامه، ذیل دو عنوان "تعیین تکلیف در خیابان به جای مجاری قانونی" و "جناح بندی حکومتی" گوشه ای از پیچیدگی های خاص این دوره ذکر می شود. البته خواننده از مراجعه به متن کتاب، به هیچ وجه بی نیاز نیست.

(ب) تعیین تکلیف در خیابان به جای مجاری قانونی

علاوه بر مناطق کردنشین که مرکز اصلی بحران و درگیری بود، در بعضی از شهرهای کشور ناآرامی هایی روی می داد که هرچند برخی از آنها واکنش به حوادث کردستان بود، ولی روی هم رفته حاصل تقابل گروه ها و جریان های مدافع و مخالف نظام در وضعیت

دوگانه کنونی به شمار می آمد. به عبارت دیگر، در این دوره انواع تحرکات غیرقانونی را از گروه های مخالف یا موافق حکومت می توان انتظار داشت. در این میان انگیزه های غیرسیاسی نیز مجال بروز می یافت و هم اکثریت طرف دار نظام و هم اقلیت مخالف آن، هر دو دسته، با توجه به شرایط و زمینه های به وجود آمده آن گونه که می توانستند و می پسندیدند برای پیشبرد اهداف خود به هر شیوه و هر اقدامی متوسل می شدند. یکی از معضلات حاصل از این شرایط، تعیین تکلیف در خیابان به جای تعیین تکلیف در نهادهای قانونی بود که به دلیل استقرار نیافتن نظام قانونی یا استحکام نداشتن آن مرتباً روی می داد. نکته دیگر اینکه در درگیری هایی که در وضعیت (دوگانه) کنونی در شهرهای مختلف ایجاد می گردید، اغلب یک طرف گروه های مخالف و گاهی محارب و طرف دیگر موافقان نظام جدید که بیشتر خود را حزب الله می خواندند قرار داشتند. در این میان، مسئولان رسمی قضیه را بزرگ تر و فراتر از حدود توانایی و اختیارات خود می دیدند. علاوه بر این، بلا تکلیفی نهادهای قانونی که هنوز هم استقرار قطعی نیافته و ناتوان بودند نیز گاهی آشکار می گردید. در این زمینه چند نمونه در ادامه ذکر می شود:

در زاهدان در ۱۹/۲/۱۳۵۹، تعیین تکلیف کتابخانه مسجد جامع که در اختیار هواداران سازمان مجاهدین خلق بود به صورت درگیری خیابانی انجام شد.

نمونه ای دیگر، همین روز در بابل روی داد. مطابق اطلاعیه حزب توده ایران (شاخه بابل)، هنگامی که ۴ نفر از هواداران حزب در این شهر مشغول نصب پوسترهای تبلیغاتی بودند، هدف حمله قرار گرفتند. عاملان این درگیری، وابسته به گروهک های مائوئیستی بودند.

در بروجرد، مطابق گزارش شهربانی این شهر، «از ساعت ۱۶ روز جاری مورخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، مردم شهر بروجرد برای مشاهده جنازه پاسدار حجت الاسلام بیرانوند که در درگیری سنندج شهید [شده و پیکر وی را] به آن شهرستان آورده بودند به سردخانه بیمارستان رفته و پس از

مشاهده جنازه تهییج شده و به خیابان آمده و تعدادی از دکه های کتاب فروشی و نوآر فروشی مسیر خیابان ها را به آتش کشیده و شعارشان نیز "مرگ بر

فدائی" بوده است. در حال حاضر جمعیت در نقاط مختلف شهر اجتماع کرده و وضع عادی نمی باشد.»

در خرمشهر، به دنبال وقوع انفجار در دو کتاب فروشی این شهر، سپاه پاسداران خرمشهر اطلاعیه ای منتشر کرد. متن اطلاعیه بدین شرح است: «در ساعت ۲ بامداد ۶/۲/۱۳۵۹ و در ساعت ۴:۱۰ بامداد روز ۸/۲/۱۳۵۹، کتاب فروشی های نسیم و اعتماد خرمشهر به دست آتش افروزان منفجر شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر ضمن اعلام انزجار از این گونه اعمال ضدانسانی این اقدامات را در این شرایط حساس تشدید بحران های داخلی تلقی کرده و معتقد است زیان های جبران ناپذیری بر مبارزات ضدامپریالیستی خلق مسلمان ایران می زند و همچنین اعتقاد دارد این انفجارات به مثابه انحراف اذهان عمومی از اقدامات ضدانقلاب در منطقه خوزستان می باشد. لذا این سپاه عاملان این گونه انفجارها را توطئه گر و آب به آسیاب ریزان ضدانقلاب می داند. براین اساس است که با آنان به گونه ضدانقلاب برخورد می کند. سپاه پاسداران خرمشهر از کلیه برادران و خواهران عزیز خرمشهر تقاضا دارد چنانچه درباره عواملی که در این گونه بمب گذاری ها شرکت می کنند اطلاعی دارند اطلاعات خود را در اختیار سپاه پاسداران خرمشهر قرار دهند.»

مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، در یک گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «ما برای مردم این مملکت که حزب الله

را تشکیل می دهند احترام قائلیم و نیازمند همکاری آنها هستیم و از مردم می خواهیم

که اجازه ندهند کسانی از این اسم مقدس (حزب الله) سوءاستفاده بکنند و آبروی ملت قهرمان ما را که حزب الله واقعی هستند ببرند.» وی یاد آور شد: «در صورتی که اجتماع یا راه پیمایی با مجوز کتبی وزارت کشور انجام می گیرد هیچ گونه دخالت [و] ممانعتی به عمل نیاورند و اگر خلافی از شرکت کنندگان (گروه های سیاسی) مشاهده شد رسیدگی به آن تخلف را به عهده مقامات مسئول مملکتی و مأمورین انتظامی بگذارند.» میرسلیم در عین حال افزود: «حزب الله اکثراً از مردم هستند که به مناسبت شعارهای نامناسب و اهانتی که از سوی گروه های سیاسی به اصول و عقاید آنها می شود

تحریک شده از خود عکس العمل نشان می دهند.» سرپرست شهربانی همچنین یاد آور شد: «مسئلاً عده ای از عناصر ضدانقلاب سعی می کنند که به این گونه درگیری و اغتشاش دامن بزنند تا حالت بی نظمی در جامعه شکل بگیرد و ارگان های مسئول دولتی مختل شود. همچنین احتمال دارد عده ای از همین عناصر ضدانقلاب در جمع گروه های سیاسی رفته و از دو سو موجب درگیری و تحریک مردم شوند، لذا آگاهی و هوشیاری باید از طرف گروه های سیاسی و مردم، هر دو صورت گیرد.»

در همین زمینه، آیت الله بهشتی در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران خارجی درباره انبوه جمعیت در خیابان ها (حزب الله) و دانشجویان درگیر در قضایای انقلاب فرهنگی، گفت: «آیا فکر می کنید که تشکیلات سیاسی به نام حزب الله در ایران وجود

دارد، این اولین و بزرگ ترین اشتباه

ص: ۹۵

شما و بسیاری از افراد دیگر است. تشکیلات خاصی به نام حزب الله وجود ندارد، این همان میلیون ها نفری هستند که توی خیابان ها، انقلاب را به ثمر رساندند و اکنون یک اقلیت کوچک با آنها درگیری پیدا کرده و آنچه دیدید یک نمونه از این درگیری بود، اما وظیفه ما این است که کوشش کنیم جلوی این درگیری ها را بگیریم و این کار را خواهیم کرد.» وی افزود: «طبیعی است که ما در رابطه با هر انسان آسیب دیده و مصدومی در این جامعه نگران و ناراحت خواهیم بود و به دلیل همین ناراحتی بیشتر تلاش خواهیم کرد که کنترل شدیدتر و قوی تری بر این رویدادها داشته باشیم، اما آنچه رخ داد، قصه معارضه میان یک تشکیلات سیاسی با یک تشکیلات سیاسی دیگر نبود، قصه معارضه یک تشکیلات سیاسی کوچک با یک اکثریت و یک ملت بود.»

آیت الله بهشتی پیش تر در مصاحبه ای دیگر (۳/۲/۱۳۵۹)، تأکید کرده بود: «صریحاً اعلام می کنیم

که ما همچنان برای حفظ آزادی های

اساسی خواهیم کوشید، ولی اگر دیگران بحران ایجاد کردند، هر کسی می داند که در بحران ها نمی شود همه آزادی های اساسی را حفظ کرد. از همه کسانی که به این آزادی ها ارجح می نهند و علاقه مندند، صمیمانه دعوت می کنیم که [از] بروز بحران ها قبلاً جلوگیری کنند. اگر نسل نوجوان و جوان ما و اگر

روشن فکران و همه مردم ما دوست دارند و مصمم اند که انقلاب با حفظ آزادی های اساسی راه خود را ادامه دهد، همه کوشش کنند تا بحران ها پیش نیاید، وقتی یک گروهی با استفاده از ساختمان دولت و از خیابان های کنار دانشگاه ها برای سنگربندی مسلحانه علیه اجرای تصمیم شورای انقلاب استفاده می کند، این بحران به وجود می آید.»

در دزفول هم در محل اقامت آیت الله آذری قمی انفجاری روی داد که هرچند تلفات جانی نداشت، ولی باعث وحشت ساکنان اطراف محل انفجار گردید. این حادثه نشانه ای از جدی بودن اعتراضات نیروهای فعال هوادار انقلاب به نوع برخورد ملایم آیت الله آذری قمی با مفاسد سرمایه داران و وابستگان رژیم گذشته تلقی شد. گفتنی است این نظر رایج و شایع بود که علت انفجار، همان علت اعتراضات عمومی در دزفول بود و در این ماجرا سپاه دزفول نیز در کنار معترضان قرار داشت. سخنان خود آقای آذری قمی نیز که در رأس هیئتی برای رسیدگی به پرونده های دادسراها و دادگاه های انقلاب خوزستان به این استان سفر کرده بود مؤید این فرض است. وی اعلام کرد: در دزفول به دنبال بررسی پرونده افرادی که مشمول عفو امام هستند برای آزادی آنها با مشکلاتی روبه رو شده ایم که متأسفانه این مشکلات از بعضی ارگان های انقلابی ایجاد شده است.

یادآوری می شود، تعلقات ضدسرمایه داری و حمایت از طبقات محروم در این شرایط، اختصاصی به جریان های چپ مارکسیستی و سوسیالیستی غیرمذهبی نداشت، بلکه بخش عمده ای از نیروهای مذهبی هوادار نظام و انقلاب اسلامی از جمله نیروهای سپاه نیز چنین تعلقات و خصلت هایی بروز می دادند و آن را به طور اساسی جزء انقلابی گری و وفاداری به آرمان های انقلاب می دانستند. بعضی نیز این گرایش ها را منفی و مذموم می شمردند. به خصوص در محیط های محدود که ارتباط بین

افراد وسیع است، امثال تحریک یادشده از طرف نیروهای انقلابی مذهبی، صرف نظر از زیان زدن به نظام، در واقع جریان های چپ غیرمذهبی را به نوعی از زمره مدعیان اصلی مطالبات اجتماعی به حاشیه می راند و هواداران را از آنها جدا می کرد و این برای نظام تازه تأسیس عاملی برای افزایش مشروعیت سیاسی و انقلابی بود. این اقدام انتقاد دیگران را هم در پی داشت.

نمونه دیگر، از نشریه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ذکر می شود. این نشریه در شماره ۵۹ خود (۳۱/۲/۱۳۵۹) گزارشی درج کرده است که نشان دهنده وضعیت استقرار حاکمیت نظام و نیز میزان توقع و زیاده خواهی های گروه های مدعی مخالف آن می باشد. حتی صرف درج هواداران این گزارش در ارگان یک گروه سیاسی، خود تأییدی است بر آنچه در باب وضعیت دوگانه (جنبشی ساختاری) کنونی ذکر شد. در این وضعیت رفتارها نه براساس استقرار نظام بلکه مقدم بر آن براساس گرایش های آرمان خواهانه موسوم به انقلابی گری، انجام می گیرد. براساس گزارش این نشریه، در میاندوآب یک مراسم محاکمه و اعدام، خارج از حوزه اقتدار دولت و نظام انجام شده است. صرف نظر از اینکه دلیل اصلی اعدام چه بوده است این گزارش هم در جهت نمایش قدرت گروه های مسلح مخالف نظام و هم در جنبه تظاهر به نوعی اصول گرایی مقدم بر تعلقات قومی و گروهی با جهت گیری تبلیغاتی واضحی همراه است. متن کامل گزارش بدین شرح است: «امروز [دوشنبه ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۹]، در شهر میاندوآب حدود ۸۰۰۰ نفر از اهالی شهرها و روستاهای مختلف گرد آمدند تا شاهد محاکمه ۲ تن از پیشمرگان باشند. افراد فوق به جرم قتل یک هم وطن ترک میاندوآبی محاکمه و به اعدام محکوم شدند. حکم اعدام در ساعت ۳ بعدازظهر، در باغ خانه پیشاهنگی به اجرا درآمد. محاکمه توسط نیروهای سیاسی کردستان (حزب دمکرات) صورت گرفت. طبق اطلاع رسیده، افراد مزبور از پیشمرگه های حزب دمکرات بوده اند. اقدام انقلابی نیروهای جنبش مقاومت در زمینه مجازات افراد فوق باعث تحکیم هرچه بیشتر وحدت مبارزاتی خلق ترک و کرد شد و درعین حال نشان داد که جنبش مقاومت کردستان، هرگونه تجاوز به جان و مال زحمت کشان را به ویژه از سوی افراد پیشمرگه به شدیدترین وجه مجازات می کند.» تأمل در حادثه یادشده، نشان می دهد که در این وضعیت دوگانگی انقلاب نظام به قوت وجود داشته است. در این شرایط، دادگاه انقلاب نظیر هر ارگان انقلابی دیگر پرمشغله بوده و در جنبه های متعدد و مختلفی به ناچار بایستی فعال می بود.

گفتنی است در موقعیتی که در ابتدای پیدایش نظام جدید، نهادها و ارگان های حکومتی وجود ندارد، پیدایش ارگان های انقلابی چون دادگاه انقلاب در هر انقلابی، طبیعی است، زیرا حاکمان جدید هنوز هیچ گونه سیکل قانونی برای حفظ امنیت و سرکوب متجاوزان به حقوق مردم و... ندارند، اما هرچه از پیدایش نظام جدید می گذرد، توقع شکل گیری منطقی و ایجاد روند قانونی مجازات ها

ج) جناح بندی حکومتی

همان طور که پیش تر ذکر شد، تصمیم قطعی همه جناح های نظام بر حل مقتدرانه قضایای اخیر کردستان قرار گرفت. البته این امر از فروردین ماه ۱۳۵۹ شروع شده بود و در اردیبهشت ماه این سال (دوره کتاب حاضر) ادامه یافت. در این میان، جایگاه بنی صدر در موضع فرماندهی کل قوا و مشی وی در همراهی با کل نظام در موضوعات کردستان و دانشگاه ها، موقعیت خوبی در افکار عمومی برای وی به وجود آورد.

همچنین از اولین روزهای دوره کتاب حاضر که در واکنش به اقدامات امریکا، در ایران وجه تبلیغی و جنگ روانی قضیه به نحوی پررنگ مدنظر قرار داشت و مسئولان کشور به تقویت اراده عمومی در جهت مقاومت علیه اقدامات امریکا می پرداختند، مصاحبه های رادیو تلویزیونی بنی صدر این جنبه را نیز در برمی گرفت. وی یک بار از افشای سندی خبر داد و به گونه ای به توضیح و تحلیل آن پرداخت که نمونه ای از اقدامات توطئه آمیز امریکا علیه نظام جدید را نشان می داد. این سند در واقع یادداشت سال گذشته برژینسکی بود (۶ اوت ۱۹۷۹ ۱۳۵۸/۵/۱۵) که در آن اظهار کرده بود با توجه به مبهم بودن آینده ایران، امریکا باید با تمام گرایش های سیاسی تماس بگیرد. بنی صدر تأکید کرد که این سند، خیلی چیزها را برای مردم روشن می کند.

بنی صدر در ۲۴ اردیبهشت نیز در گفت و گو با صداوسیما، برخوردی تند با مسئله امریکا نشان داد. وی ضمن بررسی مسائل کردستان و ارتش، درباره امریکا گفت: همین امروز صبح، از امریکا یک کسی که به اطلاعاتی دست یافته بود به من تلفن کرد و گفت که ۹۶ امریکایی را اینها در مناطقی پیاده کرده اند و قرار است تا دو هفته دیگر

خراب کاری هایی بکنند و شلوغی هایی در شهرهای ایران به وجود بیاورند، ۲ هلیکوپتر به بختیاری آمده و برای کردها هم اسلحه آورده است و ۱۹ ایرانی که سال ها در امریکا بوده اند روانه ایران شده اند برای اجرای این کار. (۱) اینها اطلاعات است و مقاماتی که مسئولیت امنیت کشور را دارند و حالا باید از یک رهبری طبق موافقت امام پیروی بکنند باید دنبال آن بروند و آن را پیدا و خنثی کنند.

منظور بنی صدر از کسی که طبق موافقت امام مسئولان امنیت کشور باید از او پیروی بکنند، خودش بود. ذکر این نکته ضروری است که یکی از مشکلات بنی صدر این بود که برخی از نیروهای انقلاب پس از یک دوران شیفتگی به وی، به کلی از او ناامید شده بودند، تاجایی که حتی سفارش امام نیز آنها را به تبعیت مورد نظر بنی صدر وادار نمی کرد. در اینجا بنی صدر می خواست با استفاده از حمایت های امام مشکلات خود را حل کند، اما چون رفتار بنی صدر هرروز از چارچوب خط امام دورتر می شد، وی قادر به جذب نیروهای فعال طرف دار نظام و خط امام نبود.

در طول حوادث و درگیری های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور نیز بنی صدر می کوشید

۱-***** در واکنش به اظهارات بنی صدر رادیو امریکا روز بعد (۲۵/۲/۱۳۵۹)، اعلام کرد: «در واشنگتن سخنگوی ریاست جمهوری امریکا گفت: هیچ گونه حقیقتی در این موضوع وجود ندارد و چنین اتهامی بی اساس است.»

به عنوان رئیس جمهور و رئیس شورای انقلاب روند حوادث و تحولات را تاجایی که امکان دارد به دلخواه و مطابق مصالح مورد نظر خویش مهار کند و پیش برد. این شیوه در همان روزی که درگیری دانشگاه تهران روی داد از نخستین ساعات روز تا اواخر شب، به طور محسوس وجود داشت، البته در صحنه عمل، حوادث و تحولات در ادامه روندی پیش می رفت که نه تنها از اختیار رئیس جمهور، بلکه از عهده هر مقام رسمی دیگر نیز خارج بود. در نخستین ساعات روز، دفتر رئیس جمهور در اطلاعیه ای با امضای "رئیس جمهور منتخب مردم ابوالحسن بنی صدر"، اعلام کرد: تا صبح سه شنبه،

هیچ نیازی به اجتماع مردم نیست اگر ضرورت اقتضا کرد که مردم گرد آیند موضوع به اطلاع عموم خواهد رسید. بنابراین هرگونه اجتماع و ایجاد درگیری در دانشگاه ها و خارج آن عملی ضدانقلابی تلقی می شود.

صدای جمهوری اسلامی ایران در ساعت ۱۰ بامداد، اعلام کرد: «هم اکنون

دکتر بنی صدر رئیس جمهور، در تماس با صداوسیما جمهوری اسلامی از

کلیه کسانی که خود را پیرو انقلاب اسلامی می دانند خواست خیابان های اطراف دانشگاه تهران را تخلیه کنند. ایشان افزودند همگی بدون استثنا باید امروز، مراکز خود را در دانشگاه ها تعطیل نموده و گروه ها آنجا را ترک کنند.»

بنی صدر همچنین در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی شرکت و اظهار کرد که ابتکار عمل با وی بوده است و باید باشد. وقتی شب هنگام نیز بنی صدر در پیامی خطاب به مردم تهران به اجتماع کنندگان داخل دانشگاه تهران اخطار کرد که دست از زدوخورد بردارند، مشخص شد هیچ یک از دو طرف به حرف هیچ مقام رسمی گوش نمی کنند.

به طور کلی در این حوادث، صف بندی ها و مواضع گروه های مختلف در حمایت تصریحی و تلویحی از یک طرف درگیری یا تکیه بر میانجیگری و آشتی جویی برای دو طرف روشن گردید و گروه ها و جریان های مختلف به تناسب، به اعلام مواضع پرداختند. نکته قابل توجه این است که کلیه گروه های مخالف نظام در روند تحولات دانشگاه ها، مخالفت خود را به صورت مقوله ای ضدامپریالیستی ارائه می دادند. آنها ضمن اعلام مخالفت مجدد خود با امپریالیسم در متهم کردن طرف مقابل خویش یعنی نظام و هواداران آن به سازش یا همدستی با امپریالیسم اشتراک عمل داشتند. از سوی دیگر، تمام جریان های وابسته به نظام بالطبع از روند جاری، حمایت و حتی بر لزوم آن تأکید می کردند، اما در این میان جریان وابسته به بنی صدر در معرکه ای گرفتار شده بود که اگر حرکت می کرد سقوط مشروعیت بود و اگر همراهی می نمود پیشروی های طبیعی جناح رقیب را نمی توانست تحمل کند.

با ماجرای حمله طبس و تحولات مربوط به موضوع گروگان های امریکایی، موضوع مهم سومی بر مسائل عمده جاری، یعنی درگیری دانشگاه ها و درگیری های کردستان اضافه شد. هر سه این مسائل، خودبه خود به بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده عالی نیروهای مسلح مربوط می شد. علاوه بر این سه موضوع، درگیری های

مربوط به جناح بندی موسوم به (لیبرال خط امام) در داخل حاکمیت نیز برای بنی صدر از عمده ترین مشکلات محسوب می

شد. بنی صدر در ماجرای

کردستان در کلیات با جناح دیگر حکومت و نیروهای انقلابی خط امام و وفادار نظام همسو بود. در ماجرای دانشگاه ها از جنبه ای که تعدادی از جریان های مخالف وی در دانشگاه ها تضعیف و حذف می شدند، با جناح دیگر همسو بود، اما به دلیل اینکه ابتکار عمل در دانشگاه ها با آن دسته از نیروهای دیگر نظام بود که با وی نیز اختلاف تفکر و خط مشی داشتند، وضع دوگانه ای را در پیش روی می دید و برای فائق شدن بر این دوگانگی و سوار شدن بر امواج حرکت مربوط به آن می کوشید. موضوع حمله امریکا برای بنی صدر فرصتی بود تا برای پیروزی بر جناح رقیب و نیروهای مخالف خویش در درون نظام نیز تلاش بیشتری کند. این تلاش که جنبه هایی از نقض وفاداری به نظام را نیز همراه داشت با خصلت هایی از بنی صدر نظیر کیش شخصیت آغشته بود و ویژگی فرصت طلبی خاص بنی صدر و استفاده ابزاری از حادثه ملی مربوط به کل نظام و انقلاب برای اقتدار خود و تضعیف رقیب، در آن آشکار بود. بنی صدر تهدید حمله نظامی امریکا را یک فرصت می شمرد و می کوشید با استفاده از فضای ناشی از ماجرای طبس به حل موضوع اصلی خویش یعنی تعیین تکلیف با جناح رقیب پردازد. به همین دلیل برخلاف ویژگی های اصلی اش، سعی داشت خود را در جایگاه یک ضدامریکایی قاطع نشان دهد. بر این اساس وی سعی داشت کلیه مخالفان خویش اعم از نیروهای مذهبی و انقلابی وفادار نظام و نیروهای غیرمذهبی محارب را در یک کاسه قرار دهد و آنها را به اتهام همراهی و تقویت خط امریکا سرزنش کند و بعد پیکان اصلی حمله امریکا را متوجه اقتدار خود و جریانش در داخل حاکمیت نظام ترسیم نماید. نکات مندرج در یادداشت های وی در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی و نیز مطالب طرح شده در مصاحبه های مطبوعاتی بنی صدر حاکی از تأیید جمع بندی مذکور است.

در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی ۶/۲/۱۳۵۹، بنی صدر خود را در جایگاه قدرت مرکزی، در معرض تهدید امریکا نشان داد و با عنوان "معنی تجاوز" چنین نوشت: «کشور از یک دستگاه اطلاعات یاب محروم است، اگر روش علمی کار امکان یافتن رابطه ها و خط سیر و هدف های تصمیم گیری های خودکامانه و توطئه ها

برای ناموفق کردن

بنی صدر را نمی داد، معلوم نبود امروز وضعیت کشور چه می شد؟ این تعبیر درست است که به هنگام مراجعت از خوزستان لوکوموتیو حادثه ای که از دانشگاه شروع می شد و به همه جا دامن می گسترده و باید به خونریزی مهیب و سقوط دولت انقلابی می انجامید به حرکت درآمده بود. من توانستم به درون آن بپریم و با زحمت طاقت شکنی آن را مهار کنم. هدف این حادثه را آقای کارتر در نطق دیروز خود، در مقام توجیه تجاوز دولتش به ایران به روشنی و وضوح تمام شرح کرده است.» وی سخن کارتر را این گونه بازگو کرد: «با جریان مداوم اضمحلال قدرت مرکزی در ایران و خطرهای روزافزونی که متوجه سلامت گروگان ها می بود و نیز درک روشن صریح این مطلب که آزادی گروگان ها به این زودی میسر نخواهد بود، من تصمیم گرفتم عملیات آزادی گروگان ها را آغاز کنم.» بنی صدر نتیجه گرفت: «بدین قرار هدف حادثه اضمحلال قدرت مرکزی بود.»

در همین حال، کادرهای اصلی جریان بنی صدر به طور واضح و صریح برخوردهای جناحی را طرح می کردند. برای مثال در اولین روز دوره این کتاب، مدیر مسئول روزنامه انقلاب اسلامی که از یاران شاخص بنی صدر بود در سرمقاله روزنامه به انتقاد شدید (هرچند بدون ذکر نام و عنوان صریح) از جریان مقابل و مظلوم نمایی پرداخت. جریان وابسته به بنی صدر همچنین در سرمقاله دیگر روزنامه انقلاب اسلامی (۲/۲/۱۳۵۹)، با عنوان "توطئه" نوشت: «قصد این بوده است که دانشگاه را تعطیل و موج تعطیل را به همه جا بکشانند و به این ترتیب به بنی صدر رئیس جمهور منتخب مردم، ضربه وارد کرده، وی را در مقابل افکار عمومی ناتوان از اداره کشور جلوه دهند...»

بنی صدر در سرمقاله دیگری از روزنامه انقلاب اسلامی در تاریخ ۲۳/۲/۱۳۵۹، با عنوان "تجربه سنندج" کوشیده است پیروزی نظام در سنندج را صرفاً ناشی از قاطعیت خود وانمود کند و نیز با استفاده از این موقعیت به طور تلویحی به رقبای سیاسی و جناح دیگر حکومت هشدار بدهد. وی در بخشی از این سرمقاله نوشته است: «از آنجا که وضع کشور به غایت حساس است به همه افراد، به همه گروه ها و احزاب اخطار می کنم که دست از رویه خود کامگی بردارند و اگر چنین نکنند همه پرسی خواهم کرد. باید دوران

حکومت ژ ۳ و چماق پایان پذیرد و کشور به سازندگی روی بیاورد.» یادآوری می شود این گونه سخن گفتن شگرد بنی صدر بود که رقبای جناحی خویش را در عداد مخالفان نظام طوری ترسیم می کرد که هم آنان را زیر سؤال ببرد و هم در صورت لزوم با تظاهر به اینکه منظور وی رقبای نام آشنای مورد نظر نبوده است خود را از اتهام به تفرقه افکنی تبرئه کند.

مطابق آنچه در سطح علنی و عادی قابل طرح بود، نکات مطرح شده از سوی بنی صدر اغلب مطالبی حق به جانب و حتی سؤالاتی بدون پاسخ بود، ولی در پشت صحنه و در عرصه های غیرشفاف و پیچیده سیاسی آن زمان مسائلی مطرح می شد که نه به آسانی قابل بیان بود و نه برای عامه مردم قابل فهم.

نمونه ای از این بغرنجی و پیچیدگی، ملاقات دوساعته مسعود رجوی با بنی صدر می باشد که بالطبع آنها که مراقب روند تحرکات بودند آن را با نگرانی دنبال می کردند. چنانچه مضمون جلسه و جهت گیری

نهایی آن قابل ارائه در سطح مردم و کادرهای انقلاب می بود، حتماً بنی صدر آن را خود طرح می کرد و به گونه ای توان رهبری و قوت خویش را حتی در مهار شکل هایی مثل مجاهدین خلق به رخ می کشید،

اما مسائل طرح شده در جلسه فقط از سوی رجوی بازگو شد که در زمینه فضا سازی و بیان کردن آنچه باید گفت و نگفتن آنچه نباید گفت، چهره شناخته شده ای است. رجوی به خصوص در زمینه نوع تهدید کردن مظلومانه و درعین حال

قدرتمندانه استاد است. به هر حال،

رجوی درباره این جلسه به خبرگزاری پارس گفت: «من به رئیس جمهوری گفتم ... به ویژه با توجه به اختیاراتی که شما از امام گرفتید انتظار این است که از این پس به طور یک طرفه و فقط از امثال ما رعایت اجرای قانون و حفظ آرامش را نخواهند، ... باز می شنویم که در ماه های آتی بازهم تصفیه مجاهدین مدنظر عده ای است که طبیعتاً عواقب وخیم آن بر هیچ کس

پوشیده نیست. در اینجا رئیس جمهوری گفتند در مقابل

ص: ۱۰۱

هرگونه سرکوب آزادی‌ها و قانون شکنی بی تفاوت نخواهند نشست و قاطعانه موضع خواهند گرفت. ... رئیس جمهوری نسبت به حل مشکلات کشور بسیار خوش بین

هستند و به خصوص تضمین آزادی‌های سیاسی و فعالیت آزاد گروه‌های

سیاسی را که

از اولی‌ترین خواست‌های انقلاب ما هست در چارچوب قانون اساسی مورد تأکید قرار دادند. یادآوری می‌شود روزنامه انقلاب اسلامی مورخ ۲۴/۲/۱۳۵۹، اظهارات رجوی را به نقل از خبرگزاری پارس گزارش داد و قسمت‌های عمده‌ای از مطالب وی (از جمله مسائلی مربوط به انتخابات و تهدیدات ضمنی رجوی) که حتی در روزنامه اطلاعات درج شد را حذف کرد.

تلاش‌های آشکار و پنهان سازمان مجاهدین خلق در نزدیک شدن به بنی صدر و قرار گرفتن به عنوان مدافع جریان وی در جناح بندی کنونی حاکمیت، در طول دوره، تداوم داشته و با بروزهایی همراه بود؛ از جمله روزنامه انقلاب اسلامی (ارگان جریان بنی صدر) در روز ۲۹/۲/۱۳۵۹، گزارش داد که هیئت تحریریه روزنامه مجاهد نامه‌ای برای دکتر بنی صدر فرستاده است. این نامه پیش‌تر به طور کامل در نشریه مجاهد چاپ شده بود، اما در متن چاپ شده در روزنامه انقلاب اسلامی برای گرفتن تندی‌های آن تغییراتی ایجاد و بخش‌هایی حذف شده بود. روز قبل هم، همین روزنامه پیام دیگری را از سازمان مذکور درج کرده و آورده بود: «مجاهدین خلق ایران با انتشار اطلاعیه‌ای اعلام کرده است که تنها مسئولیت دفاتری [را] که مورد تأیید سازمان می‌باشد، می‌پذیرد.»

علاوه بر محافل مذهبی انقلابی، این موضوع در محافل دیگر نیز مورد بحث بود. از جمله نشریه حقیقت (ارگان اتحادیه کمونیست‌های ایران) در ۲۹/۲/۱۳۵۹، به این مسئله (نزدیکی تدریجی بنی صدر و سازمان) پرداخت و تحت عنوان "کشمکش و وحدت در هیئت حاکمه" با اشاره به موانع انتخاب نخست‌وزیر

چنین آورد: بنی صدر که از یک سو به طور سرکوبگرانه در پی ایجاد نظم و امنیت کذایی یا به عبارت بهتر سرکوب نیروهای کمونیستی و مبارزات توده‌ای مردم است، از سوی دیگر در مبارزه و کشمکش با حزب جمهوری بر سر غلبه بر قدرت است و می‌خواهد نیروهای دیگر را نیز زیر چتر و برنامه‌های خود درآورد و به این دلیل سعی دارد تا از تضاد واقعی که بین سازمان مجاهدین خلق و حزب جمهوری موجود است به نفع دعوای خود با حزب جمهوری اسلامی سود جوید و قصد دارد تا تضاد مجاهدین و دارودسته بهشتی را بر تضاد خود

با حزب منطبق کند. وی می‌خواهد مجاهدین را بر روی سیاست خود بکشانند و خطر در اینجاست.

درواقع هرچند که بنی صدر در مقام ریاست جمهوری قرار داشت، اما از قدرت و پشتوانه لازم برای تحریک تعیین‌کننده

در فضای کنونی برخوردار نبود و آرام آرام در گره یک تناقض اساسی گرفتار می‌شد. او که قبل از انقلاب، از اولین کسانی

بود که مارکسیست شده‌ها و منحرفان مجاهدین خلق را با عنوان منافق خطاب می‌کرد، حالا که جریان‌ات خط امام از وی روی برمی‌گرداندند و حتی شخصیت‌های خط امام که از او حمایت می‌کردند به تدریج متزلزل و کمتر می‌شدند، در حال ورود به یک بازی بود که مجاهدین خلق آن را طراحی کرده بودند. در این

ص: ۱۰۲

ورود او با احتیاط پناهگاهی تشکیلاتی می جست که در سطح توده ها قدرت بسیج داشته باشد و با پیش بینی کاهش اقبال توده ای خود در آینده که در صورت رویارویی شدید با جناح خط امام قطعی می نمود، فکری برای تحرکات اجتماعی موافق خویش بکند. از سوی دیگر، بنی صدر هنوز با تفکر سازمان مرزبندی داشت و آنها را التقاطی می خواند، اما این قضیه در برابر اهداف وی مهم به نظر نمی رسید. فقط باید برای ورود به بازی راهی پیدا می کرد که نزدیک شدن آتی وی به جریانی که خود آن را التقاطی می خواند، توجیه کند. البته در این دوره، هر چند زمینه های

وحدت بنی صدر با مجاهدین خلق در حال شکل گیری بود، اما این وحدت کاملاً عملی نشد و اختلافات در تفکر و روش هنوز واضح بود. به عنوان مثال، در چهارمین و آخرین روز نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی که در تالار ابوریحان دانشگاه ملی برپا شد (۲۰/۲/۱۳۵۹)، بنی صدر رئیس جمهور، دکتر حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، دکتر شریعتمداری، حجت الاسلام معادیخواه (به جای آیت الله موسوی اردبیلی)، مسعود رجوی، شمس آل احمد، طاهر احمدزاده و دکتر تکمیل همایون شرکت داشتند و هر کدام سخنرانی کردند. در پایان جلسه، بنی صدر به جمع بندی و نتیجه گیری از صحبت های سخنرانان پرداخت. وی از جلال آل احمد،

دکتر شریعتی و شهید مطهری به عنوان

پرچم داران انقلاب فرهنگی یاد کرده و گفت: «خیلی چماق به این کله ما خورده

است، تاس نشده، اما پرمقاومت شده است. محیط های دانشگاهی پذیرند که قدر مسلم ایدئولوژی حاکم بر دانشگاه باید موضوع بحث باشد، یک ملتی که با شعار الله اکبر یعنی معنویت تمام شروع کرده دانشگاهی دارد که اساس کلامش مادیت تمام است. ... گمان من این است که در مقام جمع بندی و به طور مختصر حق را به مسلمانان بدهید که نگران دانشگاهی باشند که پایه کارش را انکار معنی قرار داده است.» بنی صدر در بخشی دیگر از این سخنرانی گفت: «گفته شد که در خردادماه با مجاهدین تسویه حساب می شود باید بگویم که این دعوها و چماق کشیدن ها همان چماق های ابهام است که شما بر سر همدیگر خرد می کنید.» در این موقع رجوی گفت: «آقای بنی صدر توجه داشته باشید چماق خرد کردن متقابل نبوده است.» بنی صدر در پاسخ گفت: «بله شما چماق زبانی به سر دیگران می شکنید دیگران چماق چوبی.»

در تقابل و نوع برخورد جناحی، جناح مقابل جریان بنی صدر نیز بیکار نبود، ولی هم در اهداف و هم روش ها تفاوت ها محسوس بود. مرور برخوردهای جناحی دوره که در اینجا به اختصار مورد اشاره قرار می گیرد این امر را نشان می دهد.

در همان اوایل دوره، نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی بروز کرد. در پی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه این حزب در ۲/۲/۱۳۵۹، روزنامه جمهوری اسلامی روز بعد، همان سرمقاله را بی کم و کاست درج کرد و در توضیح و نقد آن با عنوان "ما و روزنامه انقلاب اسلامی" نوشت: «روزنامه جمهوری اسلامی اولین روزنامه انقلاب بود و سپس برادرش انقلاب اسلامی متولد شد و بعدترها آزادگان و از همان اول ما از داشتن برادری

هم زمان و هم ریشه خوشحال بودیم و امید داشتیم که در این برهه حساس از انقلاب و افتخار، دست در دست هم به صورت مکمل نه عین هم به شتاب بیشتر بخشیدن به انقلاب و به حفظ دستاوردهای آن کمک کنیم، ولی متأسفانه انقلاب اسلامی از همان آغاز چون رقیبی به ما نگرست و جابه جا هر جا دستش رسید تکذیبی، تحقیری، شماتتی علیه روزنامه جمهوری اسلامی درج کرد. ... [ما] نه تنها دشمن آقای بنی صدر نیستیم، بلکه احساس می کنیم

که به یاری ایشان برخاسته ایم،

طبیعی

است که گاهی اختلاف عقیده ای داشته باشیم. ... برای قضاوت مردم مقاله روز گذشته این روزنامه را که در آن به طرز ناجوانمردانه به حزب حمله گشته است می آوریم تا مردم خود به قضاوت بنشینند.»

در همین روز، آیت الله بهشتی نیز در پاسخ به سؤال خبرنگاری که گفت: «در سرمقاله دیروز روزنامه انقلاب اسلامی مطالبی راجع به حزب جمهوری اسلامی نوشته شده بود و گفته شده بود که پشت سر این، توطئه شده تا دولت آقای بنی صدر سقوط کند.» چنین گفت: «فکر می کنیم صحیح این باشد که این نظر را [که من می خواهم بگویم] برادر آقای بنی صدر بگویند تا هم دلنشین تر باشد و هم مطبوع تر، ... ما امروز کوشیده ایم که حتی اختلاف نظرهای مربوط به مواضع سیاسی خاصمان را در وحدت و یکپارچگی مان در مقابل شرایط حاد و حساس کنونی کشور دخالت ندهیم و این سرمقاله در نظر خوانندگان ممکن است درست خلاف این را منعکس کند. من در این زمینه با آقای بنی صدر صحبت کردم و به ایشان یادآوری کردم که براساس خط متحدی که در جهت پیشبرد سریع تر انقلاب و در این دوره خاص و بحرانی داریم جا دارد که ایشان تذکرات لازم را بدهند و اقدامات لازم و حتی توضیح لازم را بدهند.»

از سوی دیگر، بنی صدر نیز در سرمقاله مفصلی، عصر همین روز، در روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «امروز نابخشودنی روش های

تخریبی به روزنامه انقلاب اسلامی نیز سرایت کرده است. در سرمقاله دیروز، رعایت روش های

سازنده اسلامی نشده است. وقتی عده ای در اطراف دانشگاه با انگ حزب جمهوری اسلامی حرف هایی می زنند، باید آن حرف ها را با شورای حزب در میان گذاشت و از آنها درباره آن حرف ها توضیح خواست و اگر معلوم شد گرایش از این نوع وجود دارد به انتقاد علمی آن پرداخت و به خصوص از تعمیم خودداری کرد. زمان ما روش های سازنده و ایجاد فرهنگ تولید و زبان ما، زبان علم و بحث آزاد باید باشد.» البته در پایان سرمقاله بنی صدر که در آن مباحث متعددی از جمله ضرورت پرهیز از تخریب آمده بود، روزنامه انقلاب اسلامی در قالب پاورقی اضافه کرد: «ما مدارک و شواهدی را که در دست است و اثبات می کند

که عده ای از درون و برون حزب به کینه ورزی علیه رئیس جمهور منتخب ملت می پردازند و این کار را در دیگران نیز القا می کنند برای شورای حزب خواهیم فرستاد و در انتظار جواب ایشان خواهیم ماند. [در اینجا حدود دو سطر روزنامه پاک شده

که بسیار معنی دار است] و برای اشاره یادآوری می کنیم که برادران حزب به آرشیو روزنامه جمهوری اسلامی مراجعه کرده و روش این روزنامه را در دوران انتخابات ریاست جمهوری و بعد از آن مورد بررسی قرار دهند.»

ص: ۱۰۴

حزب جمهوری اسلامی در ۵/۲/۱۳۵۹، قدم جدی تری را برداشت و یک بیانیه و دستورالعمل درون گروهی درباره نوع برخورد با بنی صدر که در مقام رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح قرار داشت، صادر کرد. این بیانیه بالطبع با توجه به حوادث اخیر سنندج و دانشگاه ها که نوعی همراهی و هماهنگی بین همه جناح ها و مسئولان نظام را در پی داشت و به خصوص

بعد از مباحث سرمقاله مشخص روزنامه انقلاب اسلامی (۲/۲/۱۳۵۹)، تهیه شده و این هماهنگی اخیر، آشکارا پیشرفت های چشمگیری را در حل معضلات ناشی از

تحریک گروه های مسلح مخالف نظام، که چه در مرحله درگیری های مسلحانه و چه در پوشش تحرکات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی با همان جهت گیری براندازی فعال بودند، به دنبال

داشت. در بیانیه و ابلاغیه مزبور که قرار بود انتشار عام نیابد، چنین آمده است: به دنبال اوج گیری این سؤال در برادران و خواهران حزبی که در این مرحله از انقلاب و با توجه به کل شرایط موجود چه حرکت هایی

در مقابل دولتمردان داشته باشیم؟ و اصولاً- با این قضایا چگونه برخورد نماییم؟ این سؤال در حوزه های حزبی مطرح شد و پس از بررسی های اولیه در حوزه ها، در مورد شورای مرکزی مطرح و بالاخره پس از بحث های

زیاد نتایجی به عنوان موضع حزب به دست آمد که از نظر می گذرد.

بدیهی است این یک دستور درون تشکیلاتی

بوده و فقط برای هماهنگی برادران و خواهران حزبی مطرح می شود، لذا حفظ رده درون تشکیلاتی بودن این موضوع ضروری است و فقط خواهران و برادران حرکت هایشان را بر مبنای این موضوع تنظیم نمایند. اصول این مواضع عبارت اند از: حزب در برخورد با آقای بنی صدر

به عنوان رئیس جمهور و به عنوان یک چهره انقلابی معروف و در هرجا دولتمردان و سیاستمداران و چهره ها و گروه های دیگر باید سخت مراقب باشد که واقعاً برخوردش آهنگ رقابت بر سر قدرت نداشته باشد، رعایت مصلحت انقلاب و جامعه خود یک حقیقت است. بنابراین در همه اظهارنظرها و موضع گیری ها باید رعایت این مصلحت را نموده و مصلحت انقلاب و جامعه در شرایط کنونی ایجاب می کند که هم دوستان و هم دشمنان حس کنند که حزب، شورای انقلاب و آقای بنی صدر یکپارچه عمل می کنند. البته هرجا بنی صدر یا شورای انقلاب از قانون اساسی و مصلحت سیاسی اجتماعی ملت منحرف شوند، حزب حق انتقاد سالم و آگاه کننده برای خود را محفوظ می داند و آن را تذکر می دهد. بدیهی است که لحن و جملات به کار گرفته شده در این جهت نقش مهمی دارند. این مواضع مطرح شده باید حتماً در سخنان اعضای حزب رعایت شود. ... اگر زمینه ملاقات از طرف آقای بنی صدر با حزب مطرح شد حزب آن را بپذیرد.

البته این توافق و تفاهم بیشتر در حد ظاهر، بروز کرد و چندان دوام نیاورد و در عمل و تا پایان دوره، جناح بندی کنونی

و به آرامی به دوقطبی بنی صدر بهشتی تبدیل شد. این مسئله در واقع مطابق مشی سازمان مجاهدین خلق هم بود که به جای جناح بندی قبلی لیبرال خط امام، شخص آیت الله بهشتی و پشت سر وی حزب جمهوری اسلامی مخاطب تبلیغاتی و رویاروی بنی صدر باشد. تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم سازمان بر رئیس جمهور، بنی صدر نیز به تدریج به چنین جهتی سوق داده می شد و در این میان جناح بنی صدر در سطح رسانه، شدت برخوردهای

تبلیغاتی را در دستور کار داشت، ولی جناح مقابل، برعکس در عمل استواری نشان می داد،

ولی در تبلیغات رفتاری ملایم داشت. یک مثال مناسب در این زمینه مسئله انتخاب نخست وزیر

بود. باتوجه به وضعیت افکار عمومی، وزن قابل ملاحظه کاندیداهای مورد حمایت حزب و نتیجه انتخابات مرحله اول مجلس، مشخص بود که در مرحله دوم نیز اکثریت قوی به جناح مقابل بنی صدر تعلق خواهد داشت. شأن و حق مجلس در دادن رأی اعتماد به کابینه در اینجا کاملاً بنی صدر را از نظر قانونی منفعل می کرد و جریان وی را به حاشیه

می راند. به این ترتیب، از نظر بنی صدر یکی از مبرم ترین اهداف وی شکل دادن مطلوب به دولت آتی و انتخاب نخست وزیر بود، ولی وقتی هنوز مجلس تشکیل نشده بود این کار با چالش هایی قانونی روبه رو بود که بالطبع می توانست وسیله ای قوی برای مقاومت جناح مقابل باشد و مورد استفاده نیز قرار بگیرد، بنابراین باتوجه به اهمیت مسئله یادشده از چند روز مانده به برگزاری انتخابات مرحله دوم که قرار بود در روز ۱۹/۲/۱۳۵۹ برگزار شود، بنی صدر در تکاپوی حل این مسئله بر آمد. وی در ۱۷/۲/۱۳۵۹، این دغدغه خود را رسانه ای کرد و به خبرنگاران گفت: «به نظر من معرفی نخست وزیر و هیئت وزیران پیش از گشایش مجلس ضرورت دارد و در این زمینه گفت و گوهای زیادی شده است.»

بنی صدر در واقع برای خروج از بن بست قانونی یادشده، از قبل تدابیری اندیشیده بود. وی در نامه ای به امام خمینی درباره انتخاب نخست وزیر پیشنهادهایی در قالب درخواست ارائه داده بود. متن این نامه، (که البته چند روز بعد مطبوعاتی شد)، بدین شرح است: «بسمه تعالی. حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران دام ظلّه العالی. نظر به اوضاع کشور و مقابله قاطع با توطئه ها و حوادث، ضروری دید براساس گفت و گوهای مفصلی که حاج احمد آقا به عرض می رسانند، خواهان سه امر زیر بشوم: ۱. انتخاب نخست وزیر با تصویب امام. ۲. قوای انتظامی در اختیار و به دستور عمل کنند. ۳. دستگاه های تبلیغاتی باید برخلاف مصالح کشور و مخالف سیاست جمهوری اسلامی نباشد و آزادی آنان در حد قوانین اسلامی باید مراعات شود. اطمینان می دهد که باوجود همه مشکلات، در صورتی که وسایل کار در دسترس و به اختیار باشند، هیچ گونه خطری متوجه انقلاب اسلامی و کشور عزیز نخواهد شد. ابوالحسن بنی صدر، ۱۶/۲/۱۳۵۹»

امام خمینی به نامه مذکور چنین پاسخ دادند: «بسمه تعالی. موافقت شد. روح الله الموسوی الخمینی»

از همین رو بنی صدر در همان مصاحبه روز هفدهم اردیبهشت، در پاسخ به خبرنگاری که پرسیده بود آیا نظر رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران در این باره کسب شده است، گفت: «البته این مسئله با تصویب امام انجام خواهد گرفت.»

به این ترتیب، درحالی که هنوز مرحله دوم انتخابات مجلس برگزار نشده بود، موضوع تعیین نخست وزیر و اعضای کابینه، قبل یا بعد از شروع کار اولین مجلس شورا به سرعت به صورت یکی از مباحث اختلاف برانگیز میان جناح ها و شخصیت های حکومتی درآمد. بنی صدر و حامیان

وی به تشکیل هرچه سریع تر هیئت دولت با پشتوانه تصویب شورای انقلاب اصرار داشتند و جناح مقابل نیز با ذکر دلایل مختلف به تلویح یا تصریح، خواهان تعویق این کار تا تشکیل مجلس بودند؛ از جمله آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، عضو شورای انقلاب و عضو مؤسس حزب جمهوری اسلامی، درباره انتخاب نخست وزیر و کابینه از سوی ریاست جمهوری در زمان فعلی اظهار داشت: «من فکر نمی کنم چیز جالبی از آب درآید، زیرا مدت کار این دولت بسیار کم است. اگر آقای رئیس جمهور از حالا به فکر باشند تا وقتی که مجلس تشکیل شود و آن گاه کابینه خود را معرفی کنند بهتر خواهد بود، زیرا کابینه را باید مجلس تأیید کند. اگر کابینه ای با موافقت شورای انقلاب تشکیل بدهند، ولی ندانند که آیا مجلس با آن موافقت می کند یا موافقت نمی کند، زحمت فوق العاده ای است که برای یک کار مجهول انجام می شود.»

مسئله انتخاب نخست وزیر

باتوجه به ترکیب آتی مجلس، علاوه بر داخل کشور مورد توجه رسانه های

خارجی نیز بود. در همان روز برگزاری انتخابات، بی بی سی در تفسیر خود باتوجه به

نتایج انتخابات مجلس و پیروزی قاطع جناح خط امام و ذکر اینکه حزب جمهوری اسلامی از برتری انتخاباتی گسترده تری

نسبت به دیگران برخوردار است، به ارتباط این پیروزی با جنبه ای از جناح بندی کنونی، یعنی انتخاب نخست وزیر قبل از آغاز کار مجلس پرداخت. بخش فارسی رادیو کلن نیز که به طور کلی جانب دارانه و گاهی با ادبیاتی کاملاً مشابه گروه های

منتقد و مخالف نظام به پخش خبر و گزارش و تفسیر می پرداخت، در همین روز در تفسیری که درباره انتخابات و کابینه پخش کرد به ذکر

مطالب مورد بحث در محافل مختلف پرداخت. در این تفسیر آمده است: روز گذشته، دکتر محمد بهشتی در یک مصاحبه مطبوعاتی هشدار داد که کابینه آینده ایران بایستی مورد تأیید کسانی قرار گیرد که از اعتماد و اطمینان بیشتر مردم ایران برخوردارند که در نهایت منظور وی به طور مستقیم حزب جمهوری اسلامی بوده است. بهشتی اعتقاد دارد بایستی پست نخست وزیری و اکثریت اعضای کابینه به اعضای این حزب واگذار شود.

به دنبال برگزاری مرحله دوم انتخابات اولین دوره مجلس و قطعی شدن ترکیب آن، مسئله انتخاب نخست وزیر به صورت مهم ترین موضوع محافل سیاسی درآمد. در این حال، اعلام پذیرش درخواست های رئیس جمهور از امام خمینی این گمانه را که تعیین نخست وزیر و تشکیل دولت قبل از تشکیل مجلس انجام گیرد، تقویت کرده بود. با این حال، در روز بعد از انتخابات مرحله دوم، در پایان جلسه شورای انقلاب آیت الله بهشتی درباره ضوابط انتخاب نخست وزیر گفت: این حق برای مجلس محفوظ است که به کسی که شورای انقلاب و رئیس جمهور انتخاب کرده است رأی تمایل و اعتماد بدهد یا ندهد. آیت الله مهدوی کنی دیگر عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان نیز در این باره گفت: اگر بتوانیم مجلس را زودتر تشکیل دهیم بهتر است که کابینه با رأی اعتماد مجلس تشکیل شود.

از سوی دیگر، مسئله ای که نه از قول منبع مشخص بلکه به نقل از مقام های مطلع و موثق به

ص: ۱۰۷

آن پرداخته می شد، اسامی چهره های احتمالی برای این پست بود که در میان آنها اسامی دکتر سیداحمد مدنی، داریوش فروهر، صادق طباطبایی و عزت الله سبحانی به چشم می خورد.

علاوه بر اختلاف در مورد فرد انتخابی، زمان انتخاب آن هم به یکی از موضوعات برخورد جناح های داخلی حکومت تبدیل شده بود. مسئله این بود که آیا برای تعیین نخست وزیر باید منتظر تشکیل مجلس ماند یا با مجوزی که بنی صدر از امام گرفته است، نیازی به تشکیل مجلس نیست. در این باره دیدگاه های متفاوتی از مواضع مختلف ابراز

می شد. از جمله روزنامه انقلاب اسلامی (ارگان جریان بنی صدر) در روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، چکیده ای از آخرین وضعیت جاری را بدین گونه بازگو کرد: تا ظهر امروز، هنوز از تعیین و معرفی نخست وزیر خبری نشده است. به دنبال فعالیت های چندروزه اخیر چنین به نظر می رسد که در امر تعیین نخست وزیر از جانب رئیس جمهور مشکلی وجود دارد که میدان عمل آزاد را از وی گرفته است، حال رئیس جمهور تا چه حدی بتواند این قیدوبندهای سیاسی را کنار گذاشته و آزادانه عمل کند باید منتظر فردا و روزهای دیگر بود.

شامگاه همین روز، در پایان جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب نیز درباره تعیین نخست وزیر به خبرنگاران گفت: در جلسه امشب، راجع به تعیین نخست وزیر مذاکره ای صورت نگرفت و مشکل می دانم که این روزها نخست وزیر تعیین بشود. وی افزود: علت آن این است که تشکیل مجلس نزدیک است و هر کسی که انتخاب بشود باید مجلس او را تأیید بکند مگر اینکه احساس بکنیم که در حال حاضر انتخاب نخست وزیر خیلی ضروری است.

در مصاحبه مطبوعاتی روز ۲۴ اردیبهشت، آیت الله بهشتی هم در این باره گفت: مسئله اساسی این است که آیا تعیین یک نخست وزیر در آستانه شروع کار مجلس از نظر اصولی کار صحیحی هست یا نه؟ به خصوص که تعیین این نخست وزیر همراه با تأیید خاص امام باشد این نگرانی هست که مبادا این (موضوع) روی رأی آزاد نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد. از طرف دیگر، آیا یک نخست وزیر که الآن سر کار می آید، بعدها می خواهد وزرایش را انتخاب کند و بعد شروع به کار بکند برنامه و کارش را چگونه تنظیم خواهد کرد؟ آیا از همین حالا او اطمینان خواهد داشت که مجلس هم به او و برنامه اش رأی اعتماد خواهد داد یا این اطمینان را ندارد و در این صورت چقدر می تواند در کارش موفق باشد؟ بنابراین اینها مسئله اساسی است که بالطبع نباید بدون توجه کافی به این نکات در یک چنین مسئله مهمی تصمیم گرفت، و گرنه مسئله توافق اعضای شورای انقلاب و رئیس جمهور روی یک نفر مسئله چندان دشواری نیست.

وجود چنین مقاومتی در مصاحبه آیت الله بهشتی در آخرین روز دوره کتاب حاضر نیز آشکار است. وی در پاسخ به سؤال خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی (ارگان جناح بنی صدر) که پرسیده بود: «این تصور در اذهان است که امام با خواسته رئیس جمهور برای انتخاب نخست وزیر موافقت کرده است، ولی چگونه شورای انقلاب در این مورد به نتیجه نرسیده است؟» چنین گفت: «هیچ کس

مخالفت اصلی ندارد، امام موافقت کردند که ایشان می توانند قبل از اینکه مجلس اعتبارنامه هایش را تنظیم کند و آماده بشود فردی را با وزیرایش انتخاب بکنند و شورا تا آماده شدن مجلس (که اختیارات مجلس را دارد) عین آن نقش را به عهده بگیرد. بنابراین این تابع این است که ایشان بتوانند چنین فردی را با وزیرایش انتخاب بکنند و شورا هم تصمیم بگیرد. چون مسئله مهم این است که اگر این نخست وزیر و وزرا طوری انتخاب نشوند که تقریباً ۹۰ درصد به کار آینده شان مطمئن باشند چطور می توانند الآن کاری انجام بدهند؟ چطور می توانند نقشی به عهده بگیرند؟ در واقع این است که انتخاب یک نخست وزیر و یک دولت در این شرایط به طوری که هم حالا مورد تأیید شورای انقلاب و تصویب امام باشد چون در شرایط کنونی باید این طور باشد و هم بعد از دو سه هفته از طرف مجلس بتواند رأی اعتماد بگیرد که این کار پیچیده ای است و کار ساده ای نیست.»

به این ترتیب با وجود پشتوانه نظر مثبت امام، استواری صبورانه رهبران حزب جمهوری اسلامی در این زمینه مانع تحقق برنامه های بنی صدر شد.

(د) نقش و جایگاه سازمان مجاهدین خلق

نظر به اهمیت سازمان مجاهدین خلق در شکل گیری آینده جریان بنی صدر، بررسی نقش و جایگاه این سازمان در این دوره ضروری است که در اینجا مهم ترین نکات مربوط به آن به اختصار مرور می شود.

علاوه بر گروه هایی که در ماجرای کردستان به طور مستقیم درگیر حادثه ترین اقدامات بودند، دیگر گروه ها نیز در عرصه سیاسی کشور فعال بوده و موضوع مباحث و درگیری های سیاسی قرار می گرفتند، عمده ترین آنها، سازمان مجاهدین خلق بود. این

سازمان پیگیرانه در پی مطرح کردن خویش در عرصه سیاسی به عنوان یک جریان سیاسی بود و در عین حال بدون پذیرش خلع سلاح، موضوع داشتن سلاح و کنارنگذاشتن مشی مسلحانه را به انحای مختلف مسکوت می گذاشت و از آن طفره می رفت. آن قدر مسائل متنوع در ارتباط با این سازمان وجود داشت که سازمان می توانست با پرداختن به آن در نظر هواداران خود کاملاً در موقعیت یک سازمان سیاسی که حقوق آن رعایت نمی شود (و نه یک سازمان شبه نظامی که عرصه براندازی را برای خویش مهیا می کند)، قرار بگیرد و وقت و ذهن آنها را به گونه ای پر کند که شکاف بیشتری با نظام حس کنند و آمادگی بیشتری برای یک درگیری آشتی ناپذیر و براندازانه بیابند.

سازمان مجاهدین خلق که با تأکید مکرر بر «راه مجاهدین، راه خون بار حنیف نژادها، بدیع زادگان ها و محسن ها...» به عنوان تنها راه رهایی هواداران، در واقع اذعان می کرد که گروهی محارب و برانداز است نه یک گروه سیاسی ذیل نظام، برای کسب زمان به منظور آمادگی و در کوشش برای خنثی کردن این اشکال در افکار عمومی که اگر مجاهدین یک گروه سیاسی بوده و در فکر براندازی نیست، پس چرا سلاح های در اختیار خود را تحویل نمی دهد، به مناسبت های

مختلف این گونه عبارات را نیز به کار می گرفت: «بار دیگر بر غیر مسلح بودن تمام دفاترمان در سراسر کشور تأکید نموده و مقامات مسئول را همچنان به هرگونه تحقیق و بازدید مجاز می دانیم. بنابراین امیدواریم که مقامات مسئول به ویژه مسئولان انتظامی کشور هشدار حاضر را به منظور خنثی کردن هرگونه تشنج و درگیری و خونریزی جدی تلقی کنند و در همین جا از رادیو تلویزیون نیز تقاضا می کنیم تا چنانچه خواستار آرامش و عقیم ماندن توطئه ها است به قرائت اعلامیه حاضر در اولین فرصت مبادرت ورزد.»

از روش های مرسوم سازمان مجاهدین خلق این بود که درعین حفظ سلاح و لبه تهدیدآمیز آن در وضع کنونی در جایگاه یک جریان فعال سیاسی محق و مورد ظلم واقع شده، قرار داشته باشد؛ به این ترتیب این سازمان، درضمن تلاش بسیار شدید برای مخفی نگاه داشتن بخش تسلیحاتی آن، درعین عدم تصریح به مسلح نبودن خود سازمان،

مراکز و دفاتر (علنی) سازمان را غیرمسلح اعلام می کرد. همان طور که روزنامه انقلاب اسلامی نامه سازمان را مبنی بر اینکه فقط مسئولیت دفاتر رسمی خود را می پذیرد، درج کرد، واضح بود سازمان هیچ گاه سلاح های خود را در دفاتر رسمی اش انبار نمی کند. در دوران فاز نظامی، تعدد خانه های تیمی مسلح، این نظر فعالان مخالف سازمان را اثبات کرد، هرچند در همین زمان هم به اندازه کافی شواهد برای این امر وجود داشت. باین حال، در صحنه های اجتماعی روش های سازمان در جلب نظر عامه مؤثر بود، اما در نگاه افراد پیگیر و فعال اثر منفی داشت و نفاق سازمان را تأیید می کرد.

هنر سازمان در مخفی کاری و انضباط تشکیلاتی بسیار چشمگیر بود و بجز موارد استثنایی هیچ گاه مخالفان، دسترسی قابل توجهی

به بخش مخفی مسلح سازمان پیدا نکردند. افشاشدن مورد ملایر البته یک استثنا بود، ولی همین مورد هم نشان می داد که سازمان برای مخفی نگه داشتن

این جنبه از تشکیلات، حاضر است هرگونه منافع، هوادار و ارکان تشکیلاتی دیگر خود را قربانی کند. هنگامی که در ملایر علامتی نه چندان مهم از مسلح بودن سازمان بروز کرد که البته این از موارد بسیار استثنایی بود تلاش سازمان در راه خنثی کردن این موضوع و نیز تلاش انجمن جوانان مسلمان ملایر (شاخه ملایر سازمان) قابل توجه بود. ماجرا از این قرار بود که در روز ۱۵/۲/۱۳۵۹، از شخصی که به رهبری سازمان مجاهدین خلق در ملایر مشهور بود، ۱۴ بمب ساعتی و به قولی تعدادی بمب دستی و سه راهی کشف و این فرد دستگیر و تحویل دادگاه انقلاب اسلامی شد. درپی آن به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، «درگیری بین اعضای این سازمان و مردم صورت پذیرفت که طی آن تعدادی از هواداران سازمان مجاهدین زخمی و به بیمارستان اعزام و تعدادی از آنها نیز دستگیر شدند.» انجمن جوانان مسلمان ملایر در نامه ای به بنی صدر این حادثه را به حمله نظامی امریکا علیه ملت به پاخاسته ربط داد و تقاضا کرد هرچه زودتر به این وضع رسیدگی شود. در این نامه هیچ اشاره ای به وابستگی یا عدم وابستگی انجمن مزبور به سازمان مجاهدین خلق نشد، بلکه علت حادثه، دلایل حرکت سرکوب گروه های سیاسی و نه

تسلیحات مکشوفه، شمرده شد. این درحالی است که

سازمان روش تازه ای در برخورد با این موضوع در پیش گرفت به این ترتیب که هم موضوع سلاح و بمب و سه راهی را غیرمرتبط با سازمان جلوه داد و هم در کاری ریشه ای تر وابستگی و ارتباط انجمن مزبور را با سازمان نفی کرد. این اولین بار بود که ارتباط تشکیلاتی این گونه تشکل ها با سازمان نفی می شد و این از حساسیت مسئله حکایت داشت. از نظر سازمان هر مسئله ای که به نوعی زرادخانه سازمان را که برای روز موعود انبار می شد، طرح می کرد و باعث پیگیری آن می شد، بایستی پاک می گردید. در این مورد، تکذیب سازمان درحالی بود که نه تنها فعالان سیاسی بلکه همه کسانی که اندک درنگی در مسائل روز داشتند می دانستند که نوع نام گذاری تشکل های وابسته به سازمان چگونه است: انجمن دانشجویان مسلمان، انجمن زنان مسلمان، انجمن کارگران مسلمان و... مسئله بسیار حائز اهمیت بود که چنین امر آشکاری نفی می شد. یک نکته مهم در توضیح قدرت تشکیلاتی سازمان این است که در پی اعلام موضع سازمان، چند روز بعد، انجمن جوانان مسلمان ملایر با ادبیات و شیوه ای کاملاً متفاوت با نامه ارسالی به رئیس جمهور، به گونه ای که معلوم بود از یک دستور تشکیلاتی تبعیت می کند، اطلاعیه ای صادر کرد که در آن هم وابستگی تشکیلاتی به سازمان نفی شده بود و هم تبلیغی اساسی برای سازمان در برداشت.

در مجموع، در دوره کتاب حاضر در بخش عمده افکار عمومی و نیز در محافل مذهبی آشکار و پنهان طرف دار نظام و همچنین در نگاه اکثریت قریب به اتفاق مسئولان وقت نظام، سازمان مجاهدین خلق از متحدان اصلی گروه های مسلح ضد نظام که در کردستان فعال بودند محسوب می شد، که فقط برای جذب نیروی بیشتر و آمادگی بهتر برای مبارزه مسلحانه، امروز مشی سیاسی پیشه کرده و برای همین هم مسئله تحویل سلاح و غیرنظامی شدن خود را با تدابیر لطیف مسکوت می گذاشت.

در عین حال، این سازمان از اینکه بسان یک تشکل سیاسی آزاد قلمداد نمی شد با تاکتیک های مبتنی بر مظلوم نمایی، نهایت بهره برداری تبلیغاتی را می برد. در این دوره تاکتیک نزدیکی به رئیس جمهور در

جناح بندی کنونی نیز به صورت مسئله ای کلیدی و راهبردی به روش های سازمان افزوده شد.

البته این تنها جلوه در بروز رفتار سازمان در کتاب حاضر نیست. در این دوره میراث گذشته سازمان یعنی مبارزه ضد امریکایی هنوز هم به عنوان اصلی ترین هدف و رفتار برای سازمان تبلیغ می شد و هنوز هم ابزاری برای مشروعیت و تداوم حیات پر شور آن و نیز عامل مهم جذب هوادار بود. این مسئله در تمامی سخنرانی ها، اعلام مواضع، اعلامیه ها، بیانیه ها، نشریات و... مربوط به این سازمان دیده می شد؛ از جمله، در اواخر دوره (۲۴/۲/۱۳۵۹)، در صفحه اول نشریه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق)، در کنار عکسی از تجمع ضد امریکایی و ضد اسرائیلی طرف داران سازمان در واشنگتن به مناسبت سالروز قرارداد کمپ دیوید، اطلاعیه ای با عنوان "اعلامیه دانشجویان طرف دار سازمان در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید" درج شد. در این اطلاعیه آمده

است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان فلسطین و به نام همه خلق های تحت ستم دنیا. در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید ما طرف داران سازمان مجاهدین خلق ایران این به اصطلاح قرارداد را با شدت هرچه تمام تر محکوم می نمایم...»

۵. ویژگی هایی از سپاه

اشاره

در دوره کتاب حاضر، سپاه بیشتر به یک تشکل انقلابی با اتکا به عنصر داوطلب شبیه بود تا یک تشکیلات و سازمان رسمی و موظف نظامی و هنوز ادامه وضعیت انقلابی، آشکارا در این نهاد قابل رؤیت بود.

الف) ویژگی ها

سپاه در این اوضاع بیشتر در قالب یک تشکل ایدئولوژیک، سیاسی، نظامی، انقلابی و شناور دارای معنی بود تا یک نهاد رسمی نظامی با وظایف قانونی معین و محدود. در واقع به جای انضباط ناشی از یک سلسله مراتب، قوانین و فرماندهی مشخص، انگیزه ها و ایمان فردی افراد بود که در قالب تکلیف به تشخیص خود در مجموعه ای به نام سپاه، جمع شده بودند تا از انقلاب اسلامی پاسداری کنند. در حوزه ها، واحدها و رده های مختلف

نوعی آزادی عمل وجود داشت که خاص سپاه بود و از نظم یک ارگان نظامی فاصله داشت. درحقیقت، نوعی نظم و احساس مسئولیت انقلابی و ضرورت تبعیت از کادرهای کیفی تر جایگزین سلسله مراتب صرفاً نظامی بود. از این رو هر روز از گوشه و کنار سپاه اختلافاتی که ناشی از تفاوت برداشت ها در انجام تکلیف انقلابی بود بروز می کرد. این مشکل باید به تدریج و در روند شکل گیری یک نهاد موظف رسمی قانون مدار و البته سراسری رفع می شد و راه حل سریعی برای آن وجود نداشت.

نکته قابل ذکر این است که سپاه در عمل توانایی و قابلیت بالایی در برخورد با وظایف محول شده نشان داده و نوع واکنش گروه های مخالف و دشمنان نظام را از علائم حقانیت راه و درستی روش های خود می دانست و زیر نظر یک نظم کلاسیک قرار گرفتن را به مثابه اتلاف نیرو و ازدست رفتن فرصت و ایجاد تهدید برای انقلاب و نظام تلقی می کرد.

همواره مراقبت از سلامت عقیدتی و تشکیلاتی و رعایت قواعد وحدت و درگیری برای یک تشکل انقلابی از ضروریات است، سپاه نیز در این شرایط از این ضروریات معاف نبود. به عنوان مثال، در این دوره یک آزمون برای سپاه پیش آمد بدین نحو که سازمان مجاهدین خلق اعلام کرد حاضر است تمامی نیروهای خود (میلیشیا چریک نیمه وقت) را برای مبارزه با امریکا تحت فرماندهی سپاه قرار بدهد. در واکنش به این امر روابط عمومی سپاه اطلاعیه ای منتشر کرد که نشان می داد اختلاف سپاه و سازمان مجاهدین خلق در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقدام، مبارزه با امریکا باشد. علاوه بر این، بی اعتمادی سپاه به سازمان نیز یک بار دیگر در این اطلاعیه مورد تأکید قرار گرفت و مشخص

شد سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر ملاک های مکتبی اسلام نمی داند.

از سوی دیگر، در آن موقعیت باینکه سپاه جایگاه بسیار مهمی در محافل مختلف عقیدتی و سیاسی هوادار نظام داشت، نوع ارتباط قلبی و عقیدتی آن با امام خمینی جایی برای حضور مؤثر محافل مزبور در سپاه، به گونه ای که ایجاد وابستگی کند، باقی

نمی گذاشت. بنابراین، سپاه شاخه نظامی هیچ گروه و جریان سیاسی داخل نظام نبوده و این گونه هم تلقی نمی شد.

نصایح روز ۱۲ اردیبهشت امام خمینی به فرماندهان سپاه، نمونه ای از نوع رابطه سپاه با فرماندهی عالی آن است. امام خمینی در این ملاقات علاوه بر اعلام موضع درباره مسئله امریکا و مقایسه انقلاب اسلامی با دیگر انقلاب ها، خطاب به فرماندهان سپاه نصایحی را بدین صورت بیان کردند: «آن چیزی که باید من عرض کنم به شما آقایان که سران این جمعیت ها هستید، این است که کاری بکنید که این نهضت لکه دار نشود. شما الآن جزء جنود الهی هستید. جند الله شما هستید. شما لشکر خدایید. کسی که لشکر خداست اگر خدای نخواستہ یک کاری بکند که مرضی خدا نباشد و آن وقت یک جوری باشد که گفته بشود که خوب، اینها هم مثل سابق، اینها حالا دستشان رسیده به یک چیزی اینها هم زور می گویند به مردم، اینها هم اذیت می کنند مردم را، اینها هم مثلاً مال مردم را خدای نخواستہ برمی دارند. این طور نباشد. به جوان هایتان سفارش کنید.»

سپاه در طول این دوره، به سبب نوع نیروهای وقت، انعطاف تشکیلاتی و رو به رشد بودن، بعضی تحرکات انقلابی چشمگیر را بروز می داد که ویژه شرایط دوگانه (انقلاب نظام) بوده و نشان می داد این وضعیت، آزادی عملی را برای این نیرو به بار آورده است که با جایگاه یک سازمان نظامی یا انتظامی عادی متفاوت است. نامه مورخ ۱۰/۲/۱۳۵۹، مسؤل واحد تدارکات سپاه به سفارت سوریه در تهران، با مهر واحد تدارکات سپاه و امضای محسن رفیق دوست، مربوط به خرید ۵۰۰ قبضه موشک انداز آر.پی.جی. ۷ و ۵ هزار گلوله موشک مربوط به آن، نمونه ای از تفاوت وضعیت سپاه از لحاظ تحرک، ارتباط و انعطاف تشکیلاتی است.

در شرایطی که هنوز نهادها و ارگان های نظام جدید یا به طور کامل تأسیس نشده یا هنوز بی تجربه و ناتوان بودند، سپاه پاسداران در عمل عمده وظایف بر زمین مانده بسیاری از آنها را برعهده گرفته بود و این امر به خصوص در مناطق مستعد بحران و برخی نواحی که مناسبات محلی بر روابط و ضوابط رسمی دولتی مقدم شمرده می شد، گاهی

چالش هایی در پی داشت. در این میان، انگیزه های فوق العاده نیرومند افراد سپاه که از وضعیت انقلابی تازه گذشته در آنها باقی مانده بود نیز اغلب باعث می شد افراد برای حل ناهنجاری ها خود را طوری به آب و آتش بزنند که ناظران نتوانند قضاوت واحدی راجع به آنان داشته باشند. واقعه ای که ۲۱/۲/۱۳۵۹، در یکی از روستاهای جیرفت اتفاق افتاد یکی از وقایعی است که نمودی از آنچه گفته شد به حساب می آید. سه روایت متفاوت روزنامه جمهوری اسلامی، ستاد مشترک ارتش و استانداری کرمان در این باره نشان می داد هر کدام از منظری متفاوت ماجرا را برداشت کرده و به قضاوت مختلفی رسیده اند.

ب) تنوع مسئولیت

در این دوره، تنوع مسئولیت های سپاه و حوزه گسترده ایفای نقش آن به تناسب وضعیت کنونی از جمله نکات قابل توجه است. نیروهای سپاه در عرصه بسیار وسیعی درگیر مسائل مختلف، از درگیری های نظامی مناطق بحرانی غرب کشور و منطقه گنبد تا برخورد با انواع نابسامانی های سیاسی و اجتماعی تهران و دیگر شهرها بودند. مواردی که در ادامه آمده، نمودهایی از تنوع وظایف سپاه است.

در روز ۱۳۵۹/۲/۱، سپاه شهر گرگان با اعلام اینکه که برخی از مزارع تقسیم شده منطقه به دست عوامل فئودال ها تخریب شده است، هشدار داد که با عاملان این حوادث به شدت مقابله خواهد کرد.

در چا بهار، سپاه این شهر از تهران پیامی مبنی بر وظایف مراقبت از لنج های حامل اسلحه غیرمجاز دریافت کرد.

در کرمانشاه نیز سپاه تلفن گرامی مبنی بر اقدامات خاص درباره آتش سوزی و قصد گروه های چپ گرا برای تخریب پل جوانشیر از ستاد مشترک ارتش دریافت کرد.

در تهران، روزنامه جمهوری اسلامی پاسخ سپاه به مقاله "کنترل تلفن ها سلب اعتماد و امنیت اجتماعی" مندرج در روزنامه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق) را درج کرد که در آن ایرادات سازمان بررسی و مختصات خط مکتبی سپاه بیان شده بود.

در همدان هم رسیدگی به مسئله شورش زندانیان پس از آنکه از اقدامات نیروهای موظف مربوطه نتیجه ای حاصل نشد به سپاه محول گردید.

نامه دکتر قندی وزیر پست و تلگراف و تلفن به سپاه در روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، نمونه ای دیگر از تنوع وظایف و توقعات از سپاه است. در این نامه آمده است: «به طوری که اطلاع دارند مراکز مخابراتی کشور از جمله نقاط حساس است که باید به طور مستمر زیر پوشش حفاظتی قرار گیرد و... خواهشمند است نظر موافق آن سپاه را دایر بر اعزام نفرات مورد نیاز اعلام و دستور فرمایند ترتیبی اتخاذ شود که در شهرهای بزرگ نیز به نحوی که در تهران معمول خواهد شد با هماهنگی رئیس ستاد پاسداران و رئیس مخابرات افراد مورد نیاز برای حفاظت کاملاً مطمئن اختصاص داده شود.»

ج) گسترش کمی و کیفی تشکیلات بسیج

علاوه بر مأموریت های درون مرزی مربوط به حفظ انقلاب در قبال تحركات مسلحانه ضدنظام و مأموریت های برون مرزی مربوط به پر کردن خلأ ارتشی نوسازی شده که هنوز بر اثر انقلاب فاقد آمادگی لازم بود، سپاه مأموریت های انتظامی را هم برعهده داشت، این مأموریت ها هم وظایف ژاندارمری (خارج شهر) و هم وظایف شهرداری (داخل شهر) را در بر می گرفت. البته همان طور که گذشت، تنوع حرکات سپاه به آنچه در اینجا ذکر شد محدود نمی شد. به همین دلیل، ضرورت ارزیابی و کنترل و خودانتقادی جدی، برای سالم ماندن این تشکیلات بزرگ برآمده از انقلاب، در

نزد غالب عناصر آن احساس می شد. این امر در نوعی پویایی خودجوش و نه به صورت الزام از بالا، در جهت تعیین و تصحیح و تداوم حرکت سپاه، به شکل های مختلف وجود داشت. در طول دوره نمونه هایی از نقادی ها، کنترل ها و ارزیابی های داخلی سپاه، مشاهده می شود.

در دوره کتاب حاضر، سپاه گرچه به طور طبیعی در داخل تشکیلات با مشکلات ناشی از مرحله گذار انقلابی روبه رو

بود، اما درعین حال، گسترش اساسی خود از جمله در اختیار گرفتن سازمان بسیج را نیز مدنظر داشت. بنابراین، درحالی که

حرکت رسمی بسیج و تجهیز ارتش بیست میلیونی

مستقل از سپاه برنامه ریزی

شده و به تدریج و البته با

کندی در حال شکل گیری بود، گسترش در جهت زیر بال و پر گرفتن بسیج و ارتش بیست میلیونی از اهداف اصلی سپاه به شمار می آمد. البته درباره این شکل گیری باید یادآوری کرد که سازمان توانمند سپاه با تلاش نیروهای ورزیده انقلابی داوطلب، عمده کارهای اصلی سازماندهی و تشکیل ارتش بیست میلیونی را نه به عنوان وظیفه رسمی قانونی، بلکه به عنوان یک تکلیف انقلابی، در عمل، برعهده گرفته و انجام می داد.

در اواخر این دوره (۲۷/۲/۱۳۵۹)، سپاه با امضای ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نامه ای به شورای انقلاب نوشت. در این نامه یادآوری شده است: پس از فرمان امام دایر بر تشکیل ارتش بیست میلیونی، برای هماهنگ کردن فعالیت های سپاه پاسداران و ارتش و دیگر ارگان های نظامی و انتظامی، ستادی به نام ستاد بسیج ملی تشکیل شده و اساسنامه ای به دست نمایندگان سپاه پاسداران، وزارت کشور و ارتش جمهوری اسلامی تنظیم گشت و به منظور تصحیح و تصویب به شورای انقلاب فرستاده شد. در ادامه نامه، سپاه اعلام کرده است: «متأسفانه ستاد بسیج هیچ گاه تحقق واقعی نیافت و تنها سپاه پاسداران بود که امر آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی را در سراسر کشور با برنامه های تدریس شده و تشکیلاتی منضبط به عهده گرفت. ... آنچه اخیراً به نام قانون تشکیل سازمان بسیج ملی تدوین شده و به شورای انقلاب فرستاده شده است به دلایل زیر مورد تأیید این ستاد نمی باشد و در صورتی که اصلاح نشود ما قادر به همکاری نخواهیم بود.» پس از ۶ بند توضیح، اضافه شده است: «برای عرض توضیحات بیشتر، نماینده این ستاد در هر موقع که تعیین فرمایند خدمت خواهد رسید.»

یادآوری می شود، سازمان بسیج ملی، برای تحقق دیدگاه های امام خمینی در مورد تشکیل ارتش بیست میلیونی، پیش تر به طور رسمی تأسیس شده بود و برای نمایش قدرت مردمی و بیشتر برای معرفی و تبلیغ و آشنا کردن عامه با این تشکیلات، مراسم مختلفی را برگزار می کرد. در رأس ستاد فرماندهی این سازمان که با تلاش سپاه و کادرهای

باانگیزه آن راه اندازی شده بود، یک جوان روحانی نه چندان معروف و با سابقه، قرار گرفته بود که تمایل زیادی برای

استقلال این سازمان از هر نهاد دولتی و انقلابی داشت.

ص: ۱۱۵

فرماندهان سپاه که بسیج را مولودی از سپاه می دانستند، از همان بدو کار اعتراض و نگرانی خود را درمورد استقلال بسیج، در محافل خصوصی پنهان نمی کردند. بعدها، پس از مباحث بحث انگیز و مفصل، مجلس شورای اسلامی سازمان بسیج ملی را با عنوان سازمان بسیج مستضعفین، زیر نظر سپاه و در واقع یکی از واحدهای آن معرفی کرد.

(د) سپاه و ارتش

قبل از هر چیز، به لحاظ عوامل مختلف از جمله وجود تفاوت های اساسی در زمینه های پیدایش و گسترش باید بر طبیعی بودن ویژگی های متفاوت سپاه و ارتش تأکید کرد.

در عمل، یکی از مشکلات قابل ذکر، اما نه چندان مهم و حاد این دوره، ناهماهنگی و برخی اختلافات موجود میان ارتش و سپاه بود. این اختلافات برخی طبیعی و به تفاوت نوع سازمان و تشکیلات و بعضی دیگر به تفاوت انگیزه ها و خصلت های غالب و رایج در هر کدام از این دو نیرو مربوط می شد و برخی نیز در واقع نوعی فرافکنی و پاسخ به فشارهای طرف مقابل بود؛ چراکه یک طرف توقع کار جدی تر و رفتار انقلابی و نه صرفاً انجام وظیفه اداری را داشت و طرف دیگر رعایت نظم رایج، اهمیت به ظواهر سلسله مراتب و دیگر قواعد ارتشی را متوقع بود.

در شرایطی که سپاه هم در عرصه مقابله با گروه ها و تشکیلات مسلح مخالف نظام در جنبه های مختلف سیاسی، عقیدتی و نیز نظامی و امنیتی تنها نیروی قابل اتکای

نظام جدید بود و هم در بحران های

مناطق کردنشین، عامل اصلی خنثی کردن

تدابیر و سیاست ها و روش های گروه های قدرتمند و سابقه دار منطقه ای به حساب می آمد، این یک خطر بود که آسیب تفرقه و اختلاف میان این نیروی نوپا و رو به رشد با همراهان ارتشی آن به صورت

تهدیدی جدی ظاهر شود.

درواقع در کنار فعالیت نیروهای مذهبی و مؤمن ارتش که بار اصلی ایفای وظایف ارتش، عمدتاً به طور داوطلبانه بر دوش آنها بود، گاهی نوعی واکنش های غیردوستانه و غیرانقلابی نیز تبادل ها و همراهی های فراوان دو نیروی

سپاه و ارتش را به خدشه و تضعیف، تهدید می کرد. البته واکنش ها و رفتار غیردوستانه که از شمول دفعات و کمیت بالایی هم برخوردار نبود، از هر دو طرف مشاهده می شد، ولی جهت گیری ها و دغدغه ها متفاوت بود. این قبیل رفتارها که به طور کلی به صورت گلایه ظاهر می شد، اغلب مربوط به سطح میانی بود و به سطوح عالی فرماندهی تسری نمی یافت. در این سطح، به خصوص در آن شرایط حساس از دامن زدن به اختلافاتی که در صورت مهار نشدن می توانست کارایی هر دو نیرو را کاهش دهد، پرهیز می شد. برای نمونه می توان از گلایه های مربوط به وضعیت حساس سنج یاد کرد.

در هنگامه ای که درگیری ها در سنندج همچنان ادامه داشت، ایجاد هماهنگی و وحدت فرماندهی و عمل میان نیروهای مسلح متفاوت موجود یعنی نیروهای داوطلب و سپاه و از طرفی نیروهای موظف ارتش که هرکدام در فضای جداگانه ای به سر می بردند از معضلات بود.

ص: ۱۱۶

به خصوص که فرمانده کل قوا بنی صدر بود و در ذهنیت نیروهای سپاه به وی مشکل اساسی وجود داشت و او را فردی می دانستند که صرف نظر از مواضع سیاسی، در این گونه موارد فردی بی اطلاع بوده و ذهن و ملاک تصمیم گیری های خود را در اختیار فرماندهان ارتشی قرار داده است که چندان توانایی و تمایلی به انجام روش ها و راه حل های مورد نظر سپاه ندارند. طبیعی است صرف نظر از صحت و سقم، زمینه ها و وجود این گونه دیدگاه ها به تنهایی مشکل آفرین بود.

باین همه، بنی صدر در مقام فرماندهی کل قوا، به اتخاذ تدابیری برای حل این معضلات دست زد که در قالب دستورالعمل هایی از سوی ستاد مشترک ارتش به کلیه نیروهای مسلح در گیر ابلاغ شد؛ از جمله در یک تلفن گرام اعلام شد: «در جلسه شورای وزیران امنیتی روز ۱۶/۲/۱۳۵۹، با توافق مقامات مسئول ریاست جمهور

فرمودند آقای ابوشریف و سرگرد شیرازی در منطقه لشکر ۲۸ حضور داشته باشند و زیر امر فرمانده لشکر عملیات هماهنگ نموده از اقدامات مستقل و موضعی بی نتیجه خودداری شود.» فقط همین یک دستورالعمل که افرادی چون ابوشریف و صیاد شیرازی را زیر امر لشکر ۲۸ قرار می داد، خود گویای بی اطلاعی بنی صدر و از طرفی پیشاپیش محکوم به شکست بودن مدیریت

وی بود. به خصوص در فضای انقلابی وقت که شخصیت و رفتار انقلابی بیشتر افراد مقدم بر شخصیت و رفتار سازمانی و قانونی آنان بود، این گونه دستورالعمل ها فقط واکنش و ذهنیت منفی نسبت به وی را افزایش می داد.

علاوه بر این، غالب نیروهای سپاه فقط با اقشار و افراد خاصی از ارتش که از نظر تعلقات دینی و انقلابی ویژگی های سپاه را داشتند، مایل و قادر به همکاری بودند، مهم تر از همه اینکه فضای حاکم بر سپاه و نیروهای آن به گونه ای بود که قرار گرفتن زیر نظر ارتش را نه تنها امری مفید و مثبت تلقی نمی کردند، بلکه آن را عامل کم اثر شدن و هدر رفتن نیروی خود می شمردند. گذشته از این، در عمل سختی کار و ویژگی های آن وضعیت بحرانی که پیشبرد امور متکی بر ایثار و داوطلبی بود، خود به خود به افرادی که جدی تر، کوشاتر و خطرپذیرتر بودند در صحنه و میدان عمل نقش هدایت و فرماندهی می داد.

از سوی دیگر، رئیس ستاد مشترک و برخی دیگر از فرماندهان ارتش که در نقش یک فرمانده عالی نظامی و در گیر مسئولیت های خویش بودند، نمی توانستند به چنین ظرافتی دقت و توجه لازم را مبذول دارند و این باعث ناهماهنگی هایی می شد. به طوری که در روز ۳/۲/۱۳۵۹، ابلاغیه ای با امضای سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، برای نیروهای زمینی و هوایی ارتش، ژاندارمری و نیز سپاه پاسداران ارسال شد که حاوی تدبیر کلی عملیات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب کشور بود. در متن پیام قید شده بود که تدبیر مزبور به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (بنی صدر)

رسیده است. در این پیام که در سه عنوان وضعیت، مأموریت و اجرا تنظیم شده بود در مورد سپاه پاسداران آمده است: «سپاه پاسداران انقلاب با استعدادی در حدود ۴۰۰۰ نفر تحت کنترل عملیاتی نیروی زمینی عمل

خواهد کرد، جنگ افزار سنگین مورد نیاز سپاه پاسداران به وسیله نیروی زمینی تأمین می گردد.» در ادامه این ابلاغیه به تشکیل مرکز عملیات تاکتیکی مشترک و هدایت عملیات توسط نیروی زمینی ارتش و اینکه طرح هر عملیات پس از تصویب ستاد مشترک ارتش قابل اجرا می باشد، اشاره شده بود. تصویری که در این تدبیر از میزان توانایی ارتش در

مقابله با بحران های موجود و به خصوص از نوع همکاری سپاه و ارتش ترسیم شده بود، در عمل به کلی متفاوت با واقعیت و نیز علامت عدم شناخت تهیه کنندگان آن از ماهیت و بافت سپاه و جایگاه آن در شرایط وقت بود. این را روند تحولات بعدی، در طول دوره کتاب تأیید کرد.

در این دوره، ارتش به اشکال مختلف مورد هجوم گروه هایی بود که از همان ابتدای پیدایش نظام جدید، شعار انحلال ارتش امریکایی را به جد سر می دادند. هجومی که نه فقط از بیرون، بلکه به صورتی خطرناک تر از درون به شکل نفوذ پیگیرانه وجود داشت. در امر خنثی کردن این تهدید دوله، چه در تصمیم سازی و تصمیم گیری و چه در عمل، نقش و جایگاه سپاه، به دلیل بافت و ترکیب و چگونگی ربط آن با انقلاب، نقش و جایگاه ویژه ای بود و به طور عملی در جهت حذف موانع و رفع مشکلات ارتش برای مسئولان نظام و نیز فرماندهان متعهد ارتش پشتوانه و حامی مغتنمی محسوب می شد. تلفن گرامی که از سپاه خرم آباد برای مرکز فرماندهی سپاه ارسال شد بروزی از این نقش را نشان می دهد. در این تلفن گرام آمده بود: «ساعت ۱۰ صبح که تیپ ۸۴ خرم آباد ارتش قصد داشت یک گردان به سنندج روانه کنند، زمانی که افراد برای اعزام آماده شده بودند ۲ نفر از افراد این تیپ به مخالفت با این مأموریت پرداختند و گفتند ما به مأموریت برادرکشی نخواهیم رفت. بعداً در جست و جویی که با حکم دادستانی از خانه یکی از این دو انجام شد تعدادی اعلامیه گروه های چپی، نامه هایی به سرقت رفته از ارتش و کتاب های تاکتیک و نقشه های نظامی به دست آمد.»

در اواخر این دوره در شرایطی که ارتش درگیر مسائل کردستان بود و به شدت

ازطرف گروه های کمونیستی تحت فشارهای چندجانبه قرار داشت از جهتی کاملاً متضاد نیز به نحوی آشکار زیر سؤال رفت. سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در ۲۴/۲/۱۳۵۹، بیانیه ای منتشر کرد که روزنامه جمهوری اسلامی آن را تیترا اصلی خود قرار داد و در سه ردیف، با عنوان درشت "آماده باش با طرح کودتای امریکایی مقابله کنیم" این بیانیه را در نیم صفحه

اول خود به چاپ رساند. در این بیانیه آمده است: «مردم مسلمان و انقلابی!

براساس اطلاعات موثقی که به ما رسیده، امریکای جهان خوار با تکیه بر ستون پنجم خود (ایادی مزدور داخلی) و با همکاری فراماسونری، صهیونیزم بین المللی، اینتلجنت سرویس، موساد و... درصدد تهاجم نظامی جدیدی است. بدین معنی که توطئه شکست خورده اش در طبرس در ابعاد وسیع تری ادامه یافته، احتمالاً توسط عمالش در درون ارتش (که متأسفانه بعضاً تا فرماندهی سطوح بالا- نیز نفوذ کرده اند)، ساواکی های فراری و مخفی (که اینها نیز متأسفانه احیاء شبکه کرده اند!) و... درصدد برپانمودن یک کودتای داخلی

است، (این کودتا ممکن است تحت عنوان "دفاع از انقلاب اسلامی"، "مارکسیستی و دست چپی" یا "ملی و دفاع از استقلال و تمامیت ارضی ایران" باشد). این کودتا ... بلافاصله با یک کودتای دیگر دست راستی به شیوه اندونزی سرنگون می شود! ... تأکید می کنیم که ما شرایط کنونی را (همچنان که در بیانیه "نگاهی به توطئه نظامی امریکا" مفصلاً شرح داده ایم)، همانند شرایط ۲۵ تا ۲۸ مرداد ۳۲ ارزیابی کرده، هر لحظه امکان اجرای نقشه های ویرانگری را توسط اجانب و ایادی داخلی شان می دهیم.»

گذشته از تمام آنچه ذکر شد، ارتش در آن اوضاع، به سبب تصفیه رأس آن (تیمسار به بالا) در انقلاب، قطع پشتوانه لجستیک آن (امریکا و انگلیس) و نیز نابودی ایدئولوژی حاکم بر آن (شاهنشاهی) و تازه وارد بودن ایدئولوژی جدید ناشی از انقلاب اسلامی، هنوز در وضعیتی بسیار شکننده به سر می برد. بدیهی است که برای روی پایستادن مجدد محتاج کمک فراوانی باشد و در آن موقعیت فقط نیروهایی نظیر نیروهای سپاه پاسداران می توانستند ارتش را در برابر هجوم بی امان مشکلات متعدد نابودکننده، محافظت و نیز تقویت کنند. نقطه اتصال، البته نیروهای مذهبی انقلابی ارتش بوده است.

یکی از این مشکلات متعدد نابودکننده همان کودتای داخلی مذکور بود که البته نه با چارچوب تحلیلی یادشده در بیانیه، در تیرماه ۱۳۵۹، روی داد و خسارات فراوانی به ارتش جمهوری اسلامی ایران وارد کرد.

در اینجا لازم است از کلیه اعضا و کارکنان مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ) که در مدت طولانی مراحل تحقیق و تدوین این کتاب (حدود ۸ سال) حتی خارج از وظایف رسمی مرکز به رفع مشکلات عدیده کار اقدام کردند و در جنبه های مختلفی اینجانب را یاری دادند، به خصوص برادران عزیزم محسن رشید، حسین اردستانی، حمیدرضا فراهانی، مجید نداف و مهدی انصاری سپاسگزاری کنم. همچنین باید از کوشش و تلاش دستیارانم در امر تحقیق محمدرضا نخعی و زهره سادات بطحایی، به ویژه از زحمات و پیگیری های متعهدانه سجاد نخعی و فاطمه سادات مدنی در مراحل مختلف تحقیق و تدوین کتاب تشکر کنم.

وظیفه خود می دانم از برادر ابراهیم حاج محمدزاده یاد کنم که مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ و نیز پروژه روزشمار جنگ با تعهد و همت و انگیزه مثال زدنی وی راه اندازی شد و بر گردن راویان، محققان و نویسندگان مرکز به خصوص حقیر حقی بزرگ و فراموش نشدنی دارد و دعا کنم خداوند به او جزای خیر بدهد و او را از شرور مختلف روزگار حفظ کند.

آرزو می کنم این اثر بتواند در امر تهیه منابع اولیه تاریخ دفاع مقدس و زمینه های آن در انقلاب اسلامی و در جهت رفع نیاز محققان کنونی و آتی و در ممانعت از تحریف تاریخ ایران اسلامی

گامی هرچند ناچیز محسوب شود که در این صورت مقصود نویسنده حاصل شده است.

و دعای پایانی اینکه: امید دارم تهیه این کتاب مرضی حضرت حق جل و اعلی بوده باشد و به این سبب پدر و مادرم را مشمول غفران و رحمت واسعه اش قرار بدهد و خانواده ام، به خصوص همسرم را که در این مدت طولانی، فداکارانه شریک رنج های کار بود از شر آسیب های جسمی و روحی مصون دارد و به این حقیر از خزانه بی کران لطفش پاداش دنیوی و اخروی عنایت بفرماید.

هادی نخعی ۲۲ بهمن ۱۳۹۱

ص: ۱۲۰

طرح و بررسی موضوع اقدام نظامی امریکا علیه ایران برای حل ماجرای گروگان ها،

امروز نیز مانند روزهای اخیر هم در سطح آشکار و هم در سطح سری، ادامه یافت. در سطح علنی موافقان و مخالفان به بیان دیدگاه های خود پرداختند، ولی در سطح سری تصمیم قطعی برای اجرای "عملیات نجات" با مخالفت شدید وزیر امور خارجه امریکا روبه رو شد، تا جایی که به استعفای وی انجامید.

آنچه در سطح آشکار به آن پرداخته می شود، از یک روال کلی تبعیت می کند و به طور کلی چشم انداز روشنی درباب تهدید نظامی و به خصوص انجام کوتاه مدت آن، ترسیم نمی شود و به این ترتیب، فضای آمادگی قطعی مقابله را در ایران و در مسئولان جمهوری اسلامی ایجاد نمی کند، اما درعین حال، تکرار این موضوع از جنبه های مختلف، نوعی عادت و آمادگی در افکار عمومی به وجود می آورد.

در ادامه این وضعیت امروز در پاریس، ریچارد نیکسون رئیس جمهور اسبق امریکا، در مصاحبه ای مطبوعاتی گفت: اگر فرانسه و سایر متحدان اروپای غربی امریکا به محدودیت های این کشور علیه ایران نپیوندند، ایالات متحده برای آزادی گروگان ها ناچار به اقدام نظامی خواهد شد. وی افزود: من می دانم این کار برای دوستان فرانسوی و سایر متحدان اروپای غربی امریکا دشوار است، ولی شرکت این کشورها در قرنطینه اقتصادی ایران واجد اهمیت فراوان است. انجام چنین کاری خطرهای فراوانی دارد. من می دانم

فرانسه و آلمان غربی بیش از ایالات متحده به نفت وابسته هستند، ولی اگر این کار انجام نشود، وقایع دیگری ممکن است اتفاق بیفتد. نیکسون اضافه کرد: در صورتی که کشورهای اروپای غربی از امریکا حمایت نکنند، اگر حرف های پرزیدنت کارتر مفهومی داشته باشد که من امیدوارم داشته باشد اقدام نظامی پیش خواهد آمد و خطر چنین کاری به مراتب بیشتر است. نیکسون با رد اظهاراتی مبنی بر اینکه اروپای غربی هیچ منازعه ای با ایران ندارد و مسئله گروگان ها مشکل امریکا است، گفت: تروریسم یک

مسئله جهانی است. وی اضافه کرد که می داند

اتحاد شوروی بیکار نخواهد نشست، توسل به اقدام نظامی خطرهای بزرگ در بردارد،

ولی خطر انجام ندادن آن و جلوه گر شدن امریکا به مثابه یک هیولای بی دفاع به مراتب بزرگ تر است. نیکسون همچنین خواستار افزایش بودجه دفاعی امریکا شد. (۱)

در این زمینه، هانس دیتريش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال، در یک مصاحبه رادیویی بر ضرورت اتخاذ تصمیم مشترک اروپاییان تأکید کرد و افزود: به کارگیری تمام امکانات مسالمت آمیز برای آزادی گروگان های سفارت امریکا در تهران، استفاده از وسایل نظامی را بعید می سازد. (۲)

ماسایوشی اوئیرا نخست وزیر ژاپن نیز از ایالات متحده امریکا خواست تا به ماجرای تأسف انگیز گروگان گیری در تهران از طریق راهکارهای سیاسی پایان دهد و برای این منظور وسایل نظامی را به کار نگیرد. وی در گفت و گو با سفیر امریکا در توکیو در عین حال تأکید کرد که ژاپن حاضر است تا در یک فشار مؤثر نظامی علیه ایران شرکت کند. (۳)

همچنین سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، امروز در لوکزامبورگ خطاب به امیلیو کلمبو دبیر اجرایی جامعه اقتصادی اروپا، اعلام کرد که کشورش آماده است در تصمیم هایی که روز سه شنبه وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا در قبال ایران اتخاذ خواهند کرد شرکت جوید. وی گفت: موضع اساسی ژاپن یافتن راه حلی صلح جویانه و مخالفت با کلیه اقدامات نظامی امریکا در ایران است. (۴)

از سوی دیگر، دن شومردن ژنرال اسرائیلی که در سال ۱۹۷۶، فرماندهی عملیات "گروگان گیری فرودگاه انتبه" را به عهده داشت، آزاد کردن گروگان های امریکایی در تهران را با استفاده از زور امکان پذیر

دانست. ژنرال شومردن در مصاحبه ای با روزنامه داوار

سوید اظهار کرد: در موقعیت فعلی ایران و تهران و فقدان یک قدرت مرکزی، امکان دارد از اوضاع در هم و برهم سود برد و به عملیات نجات گروگان ها دست زد. وی افزود که تصمیم ایالات

متحده برای اجرای عملیات نجات گروگان ها با توجه به خطر موجود برای گروگان ها و اقدامات بین المللی پس از آن خواهد بود، لکن باید گفت مسئله اصلی گروگان ها نیستند، بلکه موقعیتی است که یک ابرقدرت با آن مواجه شده است. ایالات متحده با اسرائیل تفاوت بسیار دارد و شکست در این عملیات ضربه ای به حیثیت امریکا خواهد بود. (۵)

روزنامه امریکایی واشنگتن پست نیز در تفسیری در این باره نوشت: درگیری احتمالی نیروهای مسلح ایالات متحده با ایران احتمالاً پرخطرترین استفاده از نیروهای مسلح ایالات متحده پس از سال ها خواهد بود و به عنوان اولین قدم در راهی تلقی می شود که پایان آن قابل پیش بینی نیست. آثار اقدام نظامی برای اروپا و ژاپن درد آور و به دلیل اشاعه ناآرامی در بین کشورهای صادر کننده نفت خلیج فارس خطرناک خواهد بود. مشاوران رئیس جمهور امریکا به تازگی تأیید کرده اند که

خطر دست زدن به یک اقدام نظامی، بسیار بزرگ است، ولی همین مشاوران گفته اند خودداری بیشتر در انجام اقدامی برای آزادی گروگان ها، هم در صحنه بین المللی و هم در صحنه داخلی نتایج بسیار گران به دنبال خواهد داشت. (۶)

ص: ۱۲۲

۱-۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، پاریس خبرگزاری رویتر، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

۲-۲. همان، صص ۱۸ و ۱۹، بخش فارسی رادیو کلن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳-۳. همان، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴-۴. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵-۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۶-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

در سطح سری، رئیس جمهور و شورای امنیت ملی امریکا طرح یک اقدام نظامی با عنوان "عملیات نجات گروگان ها" را طبق برنامه و بدون تزلزل دنبال می کنند و حتی استعفای امروز وزیر امور خارجه امریکا تغییری در این تصمیم ایجاد نکرده است. البته ونس امروز استعفا داد، ولی خبر این استعفا قرار است چند روز بعد اعلام شود. (۱)

سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، که روز گذشته با اتمام مرخصی خود به واشنگتن بازگشت، مطلع شد در غیاب وی تصمیم قطعی درباره عملیات نجات اتخاذ شده است. وی امروز صبح خیلی زود به دیدار رئیس جمهور رفت و نگرانی بسیار عمیق خود را درباره این تصمیم ابراز و سپس اعتراض های خود را یک به یک بیان کرد. (۲) ونس به کارتر گفت: از آنجا که نمی تواند از عملیات نجات حمایت کند، بهتر است استعفا کند. (۳) در این باره ونس اظهار کرد: «در صبح روز دوشنبه ۲۱ آوریل، در نهایت اندوه، نامه رسمی استعفای خود را نوشتم و بعد از ظهر همان روز، شخصاً آن را به دست رئیس جمهوری دادم. ... کارتر نامه را خواند و به آرامی آن را تا کرد و در جیب خود گذاشت و گفت باید در این باره صحبت کنیم. من گفتم تصمیم من قطعی است و به فرض موفقیت مأموریت نجات هم از آن عدول نخواهم کرد. رئیس جمهور از من خواست که از افشای موضوع استعفای خود قبل از عملیات خودداری کنم و تا آن موقع به کار خود در وزارت خارجه ادامه بدهم.» (۴)

تصویر

سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا؛

قطعی شدن اجرای عملیات طبس در شورای امنیت ملی امریکا به استعفای وی انجامید.

در ملاقات صبح امروز ونس با کارتر، وزیر امور خارجه امریکا عمده ترین نگرانی ها و دلایل مخالفت خود را با طرح مذکور چنین توضیح داد: اولاً، این عملیات بی نهایت دشوار و شانس موفقیت در آن بسیار کم است. ثانیاً، حتی اگر عملیات موفقیت آمیز هم باشد، بعضی از گروگان ها حین عملیات کشته خواهند شد. در صورتی که

بعضی از گروگان ها نجات یابند، احتمال دارد روز بعد افراد دیگری دستگیر شوند. (و این شامل گزارشگران امریکایی و شاید حتی انگلیسی و فرانسوی هم می باشد) و چه بسا در پایان عملیات، تعداد گروگان ها حتی از قبل هم بیشتر شود. بجز موضوع گروگان ها، مسئله اثر سیاسی عملیات نجات نیز مطرح شد. ونس احتمال می داد این کار انفجاری در کل منطقه غرب آسیا ایجاد کند و احتمال جنگ مسلمانان علیه غرب را افزایش دهد و علاوه بر این

مشکلات دیگری نیز میان ایالات متحده و متحدانش بروز کند. ونس یادآوری کرد: ایالات متحده به تازگی علاوه بر محدود کردن روابط سیاسی، تجارت با ایران جز در زمینه کشاورزی را هم قدغن کرده و با این قول که ایالات متحده

ص: ۱۲۳

۱- ۷. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، ص ۲۲.

۲- ۸. پیر سالینجر، امریکا در بند، تهران: کتاب سرا، ۱۳۶۲، ص ۲۷۹.

۳- ۹. ادوارد کلن، امریکا در اسارت، مترجمان توران خاوری و سرور طلیعه، تهران: انتشارات قلم، ۱۳۶۲، ص ۱۸۱.

۴- ۱۰. سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص ۹۳.

اقدام به عملی نظامی نخواهد کرد، با فشار از متحدان خود می خواهد این کشور را در تحریم همراهی کنند. (۱) وقتی این متفقین که نمی شود آنان را از پیش در جریان عملیات گذاشت پی ببرند که فریب خورده اند، چه واکنشی از خود نشان می دهند؟ بالاخره ونس می اندیشید اقدامات نظامی، حتی اگر به صورت محدود برای نجات گروگان ها باشد، ایران را به آغوش شوروی سوق می دهد.

وقتی سخنان ونس به پایان رسید، رئیس جمهور گفت: اینها دلایلی منطقی هستند. آیا میل دارید آنها را برای شورای امنیت ملی بازگو کنید؟ ونس گفت: بله مایلم.

دو ساعت بعد، ونس دلایل خود را برای شورای امنیت ملی بیان کرد. به دنبال سخنان وی بحث مختصری شد و پس از آن درباره تصمیمی که در ۱۱ آوریل اتخاذ شده بود، دوباره رأی گیری شد. تنها رأی منفی متعلق به ونس بود. ونس به رئیس جمهور قول داد تا پایان عملیات درباره استعفای خود حرفی نزند.

پیش از آن، رئیس جمهور به تمام افراد کاخ سفید که از آن تصمیم مطلع بودند هشدار داده بود تا از بیان هر مطلبی که حاکی از وقوع حادثه ای باشد، خودداری کنند. (۲)

درحالی که قرار است در اجلاس آتی کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در لوکزامبورگ، درباره نوع حمایت از امریکا علیه ایران تصمیم گیری شود، پارلمان اروپا در استراسبورگ در قطعنامه ای، گروگان گیری تهران را به شدت محکوم کرد و به ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا پیشنهاد کرد درصدد قطع مناسبات دیپلماتیک خود با ایران بر آیند. تصمیم پارلمان اروپا، در یک جلسه فوق العاده اتخاذ شد. (۳)

دراین حال، برخی کشورها با اعلام مواضع قبلی به استقبال اجلاس مذکور می روند و می کوشند در نتایج آن تأثیرگذار باشند. از جمله، امروز در لندن، داگلاس هرد سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس، در یک گفت و گوی تلویزیونی گفت فکر می کنم عدم حمایت از امریکا علیه ایران به خروج این کشور از ناتو بینجامد و عواقب این اقدام برای متحدان این کشور بسیار وخیم خواهد بود و خطر جدی در پی خواهد داشت، البته، نه به زودی و نه لزوماً امسال، اما در طولانی مدت، احساس عمومی در امریکا چنین خواهد شد که آنها به اتحادی تعلق دارند که مهم و کارآمد است، اما حاضر نیست خود را درگیر مشکلات کند.

به گفته هرد، چنانچه دول عضو بازار مشترک نتوانند در اجلاس لوکزامبورگ به تصمیم مشترکی دست یابند، آن وقت، دولت های حامی امریکا باید با یکدیگر تماس بگیرند و ببینند در

ص: ۱۲۴

۱- * آنچه در گزارش ها انعکاس یافت، این بود که اگر اروپاییان با تحریم و قطع رابطه سیاسی امریکا همراهی نکنند به ناچار خطر حمله نظامی پدید خواهد آمد.

۲-۱۱. امریکا در بند، پیشین، ص ۲۷۹.

۳-۱۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

این موقعیت ناراحت کننده چه کاری می توانند انجام دهند. به گزارش آسوشیتدپرس، مقصود هرد از این کشورها، به خصوص انگلستان و آلمان بود. (۱)

امروز همچنین رادیو کلن گزارشی منتشر کرد که نشانه شدت مواضع غیردوستانه بخشی از حاکمیت کنونی آلمان غربی علیه ایران است. به گزارش این رادیو: «رئیس اتحادیه بانک های پس انداز در آلمان فدرال اطمینان داد که مؤسسات اعتباری در جمهوری فدرال آلمان تصمیمات سیاسی علیه ایران به علت ماجرای گروگان گیری در تهران [را] محترم خواهند شمرد. وی در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت که این موضوع در مورد مسئله مسدود ساختن حساب های مربوط به سپرده های ایران در آلمان نیز اعتبار دارد. رئیس اتحادیه بانک های پس انداز در عین حال خاطر نشان کرد که ایران تا به حال به تمامی تعهدات مالی خود عمل کرده و به همین جهت مؤسسات اعتباری اقدامات خاصی را از سوی خود به عمل نخواهند آورد.» (۲)

در واکنش به چنین مواضعی، امروز، سفارت ایران در آلمان غربی در یک اطلاعیه مطبوعاتی تأکید کرد: کوشش های دولت فدرال آلمان برای واداشتن کشورهای عضو جامعه اروپا به انجام تحریم های

درخواستی دولت امریکا علیه ایران، روابط خوب قدیمی بین ملت آلمان و ایران را به خطر می اندازد. سفارت

ایران در این کوشش های دولت آلمان، نشانی از گروه های فشار می یابد که با نفوذ در جمهوری فدرال آلمان امید دارند شرایط مساعد خود را در ایران به وجود آورند و به نفع خود از آن بهره برداری کنند. (۳)

در همین حال، به گزارش خبرگزاری آلمان شرقی، امروز، یک هیئت تجاری ایرانی به سرپرستی معاون وزارت بازرگانی این کشور در آلمان شرقی مذاکراتی را با این دولت آغاز کرد. در این مذاکرات «هر دو طرف علاقه فی مابین را به تعمیق روابط و ایجاد همکاری های ثمربخش دوجانبه براساس حق مالکیت، تساوی حقوق و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر تأیید کردند.» (۴)

یادآوری می شود دیگر کشورهای نزدیک به بلوک شرق نیز امروز به اعلام مواضع خود در حمایت از ایران در برابر امریکا پرداختند. از جمله، کره شمالی محدودیت های امریکا علیه ایران را یک عمل مطرود سیاسی که هدف آن لطمه زدن به استقلال ایران است، خواند و آن را محکوم کرد. روزنامه رودونگ سیم نون ارگان حزب کمونیست کره شمالی، در این باره نوشت: هدف از محدودیت های امریکا علیه ایران مرعوب کردن ملت و دولت ایران و وادار ساختن آنها به تغییر موضع مستقل ضد امریکایی شان است. این نشریه افزود: این کار دخالت مستقیم در امور داخلی یک کشور دیگر است. رودونگ سیم نون هشدار داد: هیچ تهدید و باج خواهی نمی تواند مردم ایران را مقهور سازد و اقدامات کارتر را تاکتیک هایی برای کسب محبوبیت و اشغال کرسی ریاست جمهوری امریکا خواند. (۵)

برخی کشورها نیز به نوعی که برایشان ضرر چندانی نداشته باشد از امریکا حمایت کردند. از جمله دولت استرالیا امروز، با یک سلسله محدودیت های تجاری ایران موافقت کرد که می تواند در آینده به صورت تحریمی مؤثر از مواد غیرغذایی در آید.

- ۱-۱۳. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲-۱۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۱/۲/۱۳۵۹.
- ۳-۱۵. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴-۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۵-۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

به گزارش آسوشیتدپرس: «[در] هفت ماهه سال گذشته صادرات مواد غذایی استرالیا به ایران ۹۶ میلیون دلار بوده [درحالی که] صادرات مواد غیرغذایی اش ۱۱ میلیون دلار بیشتر نمی شده است.» (۱)

۱. در موضوع تحریم اقتصادی که امریکا درصدد جلب حمایت جهانی در این باره علیه ایران است، مقوله نفت، جایگاه خاصی دارد. باتوجه به مواضع ایران و تهدیدهای جمهوری اسلامی درخصوص تنبیه نفتی کشورهایی که در تحریم علیه ایران شرکت کنند، این کار بایستی با حداقل خسارت برای جوامع صنعتی مصرف کننده نفت پیگیری شود تا امکان موفقیت امریکا در جلب موافقت کشورهای مزبور، ایجاد شود. در گزارش های امروز منابع خبری در این باره، علاوه بر نشست مطبوعاتی وزیر نفت ایران، طرح موضوع منافع نفتی دراز مدت امریکا و نیز اوضاع یکی از متحدان آن کشور، یعنی ژاپن قابل توجه است.

در ایران علی اکبر معین فر وزیر نفت، در یک نشست مطبوعاتی با حضور جمعی از خبرنگاران داخلی و خارجی شرکت کرد. وی در بخشی از سخنانش گفت: خط مشی ما در آینده از لحاظ فروش نفت همان چیزی است که پیش تر نیز اعلام شده بود و ما به هر کشوری که از امریکا حمایت کند و در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کند، نفت نخواهیم فروخت. وی افزود: ۴۰ درصد نفت ما به کشورهای عضو بازار مشترک اروپا صادر می شود. چنانچه این کشورها در تحریم اقتصادی ما شرکت کنند ما این ۴۰ درصد نفت را به آنها نخواهیم فروخت و سعی می کنیم اولاً، تا جایی که بتوانیم نفت کمتری صادر کنیم، زیرا ما قسمتی از پول نفتی را که در گذشته به دست می آوردیم

برای خرید قطعات و وسایل از این کشورها مصرف می کردیم و چنانچه این کشورها به ما چیزی نفرشند، لزومی ندارد که ما این سطح تولید را به میزان قبلی نگه داریم و این فرصت خوبی است که ما می توانیم در تولید نفت صرفه جویی کنیم. ثانیاً، ما با ۴۲ کشور جهان قرارداد فروش نفت داریم و هنوز کشورهای زیادی وجود دارند که طالب نفت ما می باشند و چنانچه ما به کشورهای بازار مشترک نفت نفرشیم، می توانیم ظرف چند هفته مشتریان لازم را به دست آوریم و طبیعی است که زیان واقعی به کشورهای بازار مشترک که مجبورند نفت را به قیمت بیشتر در بازار آزاد بخرند، وارد می شود. (۲)

علی اکبر معین فر وزیر نفت:

به هر کشوری که از امریکا حمایت و در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کند، نفت نخواهیم فروخت.

وزیر نفت همچنین درباره مشکلات اخیر فروش نفت ایران به ژاپن گفت:

ص: ۱۲۶

۱-۱۸. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲-۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

«آنچه بین ما و ژاپن مطرح است مسئله قیمت نفت نیست، مسئله دیگری که مطرح است از نظر سیاسی می باشد و چنانچه ژاپن از سیاست کارتر پیروی کند، ما فروش نفت را به آن کشور قطع می کنیم.» (۱) (۲)

در این حال، برخی شواهد از تزلزل ژاپن در شیوه برخورد با ایران و کوشش آمریکا برای رفع تردیدهای آن کشور حکایت می کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، شرکت های بزرگ وارد کننده نفت ژاپن با وجود خودداری از خرید نفت ایران به بهای ۵/۲ دلار اضافی در هر بشکه، پیشنهاد گفت و گوهای تازه ای را با شرکت ملی نفت ایران کرده اند. در این زمینه آنها به کشتی های نفتکش خود دستور دادند تا به سوی ایران حرکت کنند، لیکن شرکت ملی نفت ایران تصمیم گرفته است تا موقعی که کمپانی های نفتی ژاپن از پذیرش افزایش بهای نفت ایران خودداری کنند از بارگیری این کشتی ها در بندرهای ایران جلوگیری کند. (۳)

از سوی دیگر، به گزارش رویتر، دولت کارتر امروز به دولت ژاپن قول داد باتوجه به خودداری ژاپن از خرید نفت ایران به قیمت بالا، نیازهای نفتی ژاپن را بررسی کند. یک سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا ضمن تقدیر از این اقدام ژاپن گفت: دولت آمریکا با ژاپن در مورد نیازهایش در زمینه نفت در تماس خواهد بود. (۴)

در این میان، دولت آمریکا برنامه های نفتی دراز مدت مربوط به خود را نیز دنبال می کند. یک مقام آگاه در امور انرژی آمریکا اعلام کرد: ایالات متحده در صدد ایجاد یک سیستم ذخیره نفت به میزان یک میلیارد بشکه می باشد، اما در این زمینه بدون مشورت با متحدان خود اقدام نخواهد کرد. روت دیویس دستیار وزیر انرژی آمریکا در سخنانی در کمیته انرژی سنای آمریکا، این گزارش را که منابع ذخیره انرژی کشور به دلیل مخالفت عربستان سعودی پر نشده است، تکذیب کرد.

یادآوری می شود کنگره آمریکا به تازگی قانونی را تصویب کرده است که براساس آن منابع موجود برای ذخیره نفت تا سال ۱۹۸۵، به منظور مقابله با هرگونه قطع واردات نفتی، برای ذخیره تا یک میلیارد بشکه نفت تجهیز شده و توسعه خواهد یافت. این درحالی است که منابع مذکور تا اوت گذشته، فاقد ذخیره نفت بوده است و به نظر منابع آگاه، تا آن تاریخ {۱۹۸۵}، فقط ۹۲ میلیون بشکه نفت را در خود جای خواهد داد. با این همه، خانم دیویس اعلام کرد: سیاست تردیدناپذیر کشور پر کردن ذخایر مذکور در کمترین زمان ممکن است. (۵)

ص: ۱۲۷

۱- *وزیر نفت در این نشست علاوه بر آمریکا و ژاپن، به سرزنش جدی دولت عراق نیز پرداخت و سپس نابودی این رژیم را وعده داد. وی درباره آینده بازار جهانی نفت اظهار کرد: هرلحظه امکان سقوط حکومت صدام می رود و این تأثیر مهمی در سیاست نفتی جهان خواهد گذاشت. وی افزود: حکومتی مثل عراق که ادعا می کند آمریکایی نیست، هنوز دارد نفتش را به آمریکا می فروشد و اینجاست که اگر تغییری ایجاد شود، عرضه نفت در بازار جهانی به این شکل نخواهد بود و امپریالیسم آمریکا از همین مسئله می ترسد. [روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳] معین فر گفت: ما منتظریم تا هرچه زودتر ریشه این حکومت جبار که پایگاهی هم در میان مردم عراق ندارد از جا کنده شود و هرلحظه احتمال این موضوع می رود که صدام حسین و دارودسته اش در سرازیری نابودی قرار گیرند و ما معتقدیم که به زودی این عمل صورت خواهد گرفت.

[روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱]

۲-۲۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۳-۲۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴-۲۲. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵-۲۳. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱. در واکنش به اقدامات امریکا، در ایران وجه تبلیغی و جنگ روانی قضیه نیز مدنظر قرار دارد و مسئولان کشور به منظور مقاومت علیه اقدامات امریکا به تقویت اراده عمومی می پردازند. مصاحبه رادیو تلویزیونی بنی صدر که شب هنگام از رسانه ها پخش شد، این جنبه را نیز در خود داشت. رئیس جمهور از انتشار سندی که بیانگر نمونه ای از اقدامات توطئه آمیز امریکا علیه جمهوری اسلامی بود خبر داد و به توضیح و تحلیل آن پرداخت. بنی صدر تأکید کرد که این سند، خیلی مسائل را برای مردم روشن می کند. (۱)

به نوشته روزنامه کیهان، امروز، این سند که حاوی اطلاعات و اسرار مهمی از توطئه امریکا علیه ایران و انقلاب ایران است، به طور اختصاصی در اختیار

خبرگزاری پارس قرار گرفت. کیهان همچنین نوشت: نمونه سند که به تاریخ ۶ اوت ۱۹۷۹ به صورت یادداشتی با امضای برژینسکی مشاور امنیتی کارتر، است در خبرگزاری پارس موجود می باشد. این یادداشت خطاب به وزیر امور خارجه امریکا بدین شرح است: به موجب این یادداشت، شما مجاز هستید اقداماتی را که در حیطه شایستگی و مسئولیت وزارت امور خارجه است، به عمل آورید و در مورد اقداماتی که برای نفوذ در سیر تحولات ایران مشخص شده اند، رئیس جمهور معتقد است که اقدامات مورد نظر بایستی با هماهنگی وزارت دفاع و سیا و همچنین سایر ادارات و مؤسسات هر کجا که لازم باشد و با توجه به دیدگاه هایی که شاه ایران در مشورت های اخیرش داده است، صورت پذیرد. رئیس جمهور

همچنین خاطر نشان کرد که لازم است جو سوءظن و بی اعتمادی که بین ایران و همسایگان وجود دارد، مورد بهره برداری

قرار گیرد. رئیس جمهور معتقد است پایان حمایت سیاسی از جمهوری اسلامی (آیت الله)

خمینی به ویژه از سوی اتحاد جماهیر شوروی حتماً به تضعیف مواضع سیاست خارجی رژیم (آیت الله) خمینی منجر خواهد شد. رئیس جمهور

همچنین تأکید کرد که با توجه به

قابل پیش بینی نبودن حوادث و تحولات آینده در ایران، الزاماً مهم است که امریکا با تمامی رهبران سازمان ها و گرایش های سیاسی بدون استثنا از جمله اقلیت ها

(نژادی یا مذهبی) و گروه های

افراطی که قادرند مقاومت های

مسلحانه علیه رژیم (آیت الله)

خمینی را تحریک کنند تماس هایی

برقرار کند، اما به هر حال،

با در نظر گرفتن طبیعت بسیار ظریف این نوع عملیات، رئیس جمهور با برقراری هرگونه تماس با رهبران مذهبی و سیاسی گروه (آیت الله) خمینی یا اعضای مخالفان و فرماندهان عالی رتبه در ایران بدون مشورت قبلی با رئیس سیا مخالف است. (۲) (۳)

در این باره روزنامه جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: «به دنبال انتشار سند توطئه های امریکا علیه ایران، آقای بنی صدر با توجه به حقایق که در این سند افشا شده هشدار به ملت ایران داد. متن این هشدار به شرح زیر است:

ص: ۱۲۸

۱-۲۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۹.

۲- * ضمیمه دارد؛ طرح مسئله اختلافات جناحی در حاشیه بازگ کردن یادداشت سال گذشته برژینسکی.

۳-۲۵. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

امروز متنی از مشاور امنیتی کارتر آقای برژینسکی، به دست آمده که مبین سیاست تجاوزکارانه امریکا در ایران است که عیناً به اطلاع افکار عمومی می رسد. باتوجه به متن این سند:

۱. بر مردم واجب است خیابان ها را تخلیه کنند و هیچ گونه عملی که نظم را مختل کند به عمل نیاورند.

۲. تصمیمات مقامات مسئول باید بلادرنگ اجرا گردد و هر گروه بخواهد اجرای تصمیمات را مختل سازد در خدمت برنامه امریکا برای تسلط بر ایران است.

۳. مردم کشور، اینک به روشنی پی می برند که در کردستان چه کسانی به روی ارتش، آتش گشوده اند.

۴. بر پاسداران و ارتش دلیر جمهوری اسلامی است که با قاطعیت تمام عمل کنند.

رئیس جمهوری ابوالحسن بنی صدر» (۱)

۱. امروز در آنکارا یک گردهمایی برگزار شد که در آن، امریکا و عراق به طور مشترک محکوم شدند.

سفارت جمهوری اسلامی ایران در آنکارا گزارش داد که به منظور افشای توطئه امپریالیسم امریکا و دولت بعث عراق علیه انقلاب اسلامی ایران یک هم اندیشی به ابتکار دانشجویان عضو کنفدراسیون سی.ای.اس و عده ای از ایرانیان مقیم آنکارا در محل خانه فرهنگی ایران تشکیل شد. در پایان این گردهمایی، قطعنامه ای صادر و توطئه امپریالیسم و تجاوز دولت ضدخلقی بعثی عراق به ایران محکوم شد. (۲)

این درحالی است که امروز، دفتر هواپیمایی و کنسولگری ایران در استانبول هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. در این باره یونایتدپرس گزارش داد: براثر انفجار بمب، به دفتر هواپیمایی ایران در استانبول خسارت زیادی وارد شد. یونایتدپرس به نقل از شاهدان این حادثه اضافه کرد: پرتاب بمب به سوی دفتر هواپیمایی ایران از درون یک اتومبیل قرمز رنگ صورت گرفت و نیم ساعت پس از این حمله، سرنشینان یک اتومبیل مشابه، کنسولگری ایران در استانبول را به گلوله بستند. براساس این گزارش، چند ساعت بعد از حملات یادشده، یک شخص ناشناس در تماس تلفنی با مراکز خبری مختلف گفت که حمله به دفتر هواپیمایی ایران و کنسولگری این کشور از سوی چریک های کرد انجام گرفته است. (۳)

اما ایران این اقدام ایدایی را به عراق مربوط دانست. در اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در این باره آمده است: «وزارت امور خارجه ایران بدین وسیله به اطلاع می رساند که دولت بعث عراق برای وحشت و تروریزم بین الملل طرح وسیعی برای تخریب و آدم کشی در سفارتخانه ها و مراکز ایران در کشورهای مختلف دارد که از آن جمله، حمله به سفارتخانه ایران در بیروت و سوءقصد به جان کاردار و حسابداران سفارتخانه می باشد و طبق گزارش رسیده امروز، سفارتخانه ایران و دفتر نمایندگی هواپیمایی ملی ایران در استانبول نیز منفجر گردیده است. روی این اصل به تمام سفارتخانه ها و نمایندگی های ایران در خارج اعلام گردیده که متوجه این توطئه عمال دژخیم عراقی باشند و تمام دولت ها را نیز از طرح این توطئه مطلع کرده و آنها را در مقابل مسئولیت های خود قرار دهند.» (۴)

- ۱- ۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۲- ۲۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۳- ۲۸. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- ۲۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱. موضوع میانجیگری و ایجاد آرامش در روابط ایران و عراق، ازسوی مقامات فلسطینی و بنگلادشی مطرح شد.

امروز خبرگزاری رسمی کویت به نقل از گزارش مندرج در روزنامه الرای العام خبر داد: یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، به عنوان پیش در آمد میانجیگری میان ایران و عراق به زودی وارد کویت خواهد شد. سفر عرفات به دعوت شیخ سعد آل عبدالله ولیعهد کویت و نخست وزیر این کشور، انجام می گیرد. سازمان آزادی بخش فلسطین در کوششی برای تخفیف جنگ میان دو همسایه تاکنون ۲ تن از مشاوران خود را به تهران و بغداد فرستاده تا با ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور ایران و صدام حسین رئیس جمهور عراق، ملاقات کنند. خبرگزاری کویت افزود: عرفات باتوجه به گزارش فرستادگانش، شخصاً از تهران و بغداد دیدن خواهد کرد. (۱)

یادآوری می شود، روز گذشته نیز بنا بر گزارش های رسیده، عرفات در بیروت گفته بود، وی در مناقشاتی که عراق با ایران و سوریه دارد، میانجیگری خواهد کرد. خبرگزاری یوگسلاوی با نقل این خبر از قول عرفات، اضافه کرد: سازمان آزادی بخش فلسطین به صورت یک پل اتحاد بین سوریه، عراق و ایران باقی خواهد ماند. (۲)

یک سخنگوی وزارت امور خارجه بنگلادش نیز امروز گفت: این کشور پیشنهاد کرده است که اجلاس ملل اسلامی باید به گروه ویژه ای مأموریت دهد تا برای برقراری آرامش بین ایران و عراق کوشش کند. (۳) این سخنگو در یک نشست مطبوعاتی افزود: «دولت بنگلادش طی ماه آینده جزئیات این پیشنهاد را به کنفرانس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی ارائه خواهد کرد.» وی جبهه گیری های ایران و عراق را تهدیدی برای وحدت اسلامی و برادری جهانی نامید. (۴)

امروز گارد ساحلی خسروآباد گزارش داد: «یک فروند کشتی با پرچم روس حامل تجهیزات نظامی {تانک نفربر} از ساعت ۱۰:۳۰ روز جاری، از طریق

۱. دهانه شط العرب [اروندرو] وارد شطیط گردیده و در محل فوق لنگر [انداخته است]. دستور فرمایند از طریق خشکی مراقبت های مقتضی [را] معمول دارند.» (۵)

گزارش منابعی دیگر از اهواز نیز از تشکیل شورای ارتش عراق؛ ورود مستشارانی از اردن و طراحی نقشه های حمله هوایی به تأسیسات مهم نظامی ایران حکایت دارد. (۶)

در این حال، خبرگزاری رسمی عراق امروز در تحلیلی نوشت: عراق بر بازستاندن سه جزیره عربی که از سال ۱۹۷۱ {۱۳۵۰} در اشغال ایران است، اصرار ورزیده و آن قسمت از شط العرب (اروندرو) را که از سال ۱۹۷۵ {۱۳۵۴} در اختیار ایران است، باز پس خواهد گرفت. این کشور فقط حقوق مزبور را مطالبه نمی کند، بلکه به گونه ای جدی و قاطع برای گرفتن و به دست آوردن آنها تلاش می کند. (۷)

ص: ۱۳۰

{۱/۲/۱۳۵۹}

۲-۳۱. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳-۳۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴-۳۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵-۳۴. سند شماره ۳۴۷۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ آبادان به استاندار خوزستان، ۱/۲/۱۳۵۹.

۶-۳۵. سند شماره ۴۰۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اهواز به تهران {اطلاعات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷-۳۶. ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ {شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران}، چاپ

دوم، ۱۳۶۶، ص ۶۷، به نقل از مجله الوطن العربی، ۵/۲/۱۳۵۹.

۲. در ادامه انفجارهایی که به دست عوامل عراق در اماکن عمومی خوزستان صورت می‌گیرد، حدود ساعت ۱۰:۵۰ امروز نیز در آبادان انفجاری رخ داد. مواد منفجره در یک موتورسیکلت جاسازی شده بود. شهربانی آبادان در گزارش این حادثه به استانداری افزوده است: «شخصی به نام م.پ (۱) عامل انفجار معرفی شده که توسط مأمورین شهربانی دستگیر و به سپاه پاسداران آبادان تحویل داده شده است.» (۲) این بمب در بازار ماهی فروشان خیابان ساحلی آبادان مقابل دادگستری منفجر شد. (۳) فرمانده عملیات سپاه پاسداران آبادان در این مورد اعلام کرد: «بر اثر انفجار، ۳۱ نفر مجروح شدند که متأسفانه بعد از ظهر، یکی از مجروحین بر اثر شدت جراحات وارده در بیمارستان شیروخورشید در گذشت.» (۴)

یادآوری می‌شود، تربیت عوامل انفجار و ترور و اعزام آنها به ایران همواره یکی از اقدامات ایذایی عراق بوده است که همچنان ادامه دارد و شواهدی از تشدید آن در گزارش‌ها قابل ملاحظه است، برای مثال: «مسافرانی که از عراق

به کشورهای هم‌جوار بازگشته اند حکایت می‌کنند، اردوگاه‌های متعددی که عراق برای آموزش عملیات نظامی به مزدوران و گسیل به ایران برپا کرده، روزبه‌روز افزایش می‌یابد.» (۵) در گزارش سپاه دشت آزادگان، در این باره آمده است: «آموزش افراد خرابکار، در ده دبسیه از توابع شهر عماره شبانه روزی شده و مدت آموزش یک هفته می‌باشد. در عرض یک هفته افراد آموزش [استفاده از] اسلحه‌های آر.پی.جی. ۷، بازو کا، خمپاره انداز، تیربار صدتایی، بمب‌های تخریبی، مین گذاری، پرتاب نارنجک دفاعی و هجومی [می‌بینند].» (۶)

سپاه اهواز نیز در گزارشی که امروز به تهران ارسال کرد، به نقل از منابع ذی ربط یادآوری کرد: «افسران نظامی عراق برای بازرسی نزد افراد جبهه التحریر می‌آیند و برای آنها سخنرانی کرده و آنها را تشویق به حمله به ایران می‌کنند. جایزه آنها یک کلاشینکف و یک کلت ۹ تیر روسی است. نیروهای به اصطلاح آزادی بخش عربستان ایران که در حدود ۵۰ نفر می‌باشند به وسیله قایق و ماشین در کنار جاده شیب که متصل به عماره می‌باشد، مستقر می‌باشند و به گشت سیار می‌پردازند.» (۷)

از سوی دیگر، خبرگزاری عراق گزارش‌هایی به خبرگزاری‌های جهانی مخابره کرده که در آن به تلویح یا تصریح، ایران نیز مسئول اقدامات خرابکارانه‌ای در عراق معرفی شده است. امروز، یونایتدپرس به نقل از خبری که خبرگزاری عراق از رادیو عراق نقل کرده است، گزارش داد: بر اثر انفجار یک بمب مقابل وزارت فرهنگ و اطلاعات عراق یک مأمور پلیس کشته شد و چند نفر زخمی شدند. رادیو عراق افزود: این بمب به دست یک مأمور ایرانی کار گذاشته شده بود که پلیس وی را دستگیر کرد. زمان وقوع حادثه مشخص نشده است. عراق، ایران را مسئول چند واقعه مشابه که اخیراً در بغداد اتفاق افتاده معرفی کرده است. (۸)

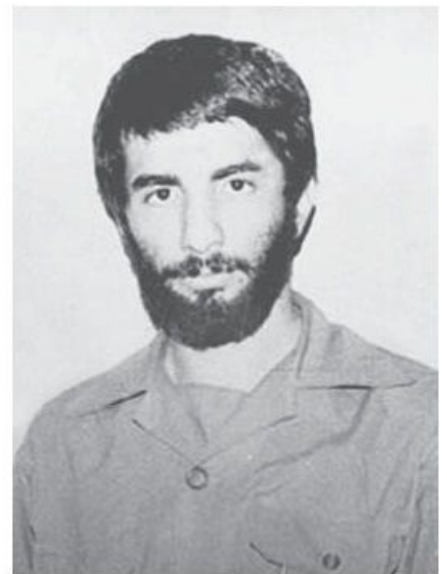
در این حال، برخی گزارش‌ها از اقدامات توطئه‌آمیز مأموران امنیتی عراق در تصفیه مخالفان صدام، حکایت می‌کنند. در گزارشی از آسوشیتدپرس آمده است: «روزنامه مستقل کویتی الرای العام

- ۲- ۳۷. سند شماره ۰۰۰۶۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از امور انتظامی وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۸/۲/۱۳۵۹.
- ۳- ۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- ۳۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۵- ۴۰. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۶- ۴۱. سند شماره ۱۸۹۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران دشت آزادگان به واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۷- ۴۲. سند شماره ۰۴۰۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اهواز به تهران {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.
- ۸- ۴۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴، کویت خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

به نقل از یکی از منابع دیپلماتیک در بغداد نوشت عبدالکریم شیخ علی وزیر امور خارجه پیشین عراق، در سر راهش به شرکت برق توسط چند مرد ناشناس در بغداد به قتل رسید. بدین صورت که عده ای مسلح با یک اتومبیل شخصی از کنار او گذشته و وی را به قتل رساندند. وی مدتی در خانه اش تحت بازداشت بود، اما بعدها آزاد گردید.» (۱)

در کردستان عراق نیز تحرکات ایزدایی گروه های مخالف دولت صدام ادامه دارد، اطلاعات ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، فعالیت ایزدایی امروز حزب سوسیالیست کردستان عراق را با قید "صحت دارد"، بدین شرح گزارش کرد: «یک گروه از پیشمرگان حزب سوسیالیست به شرکت نفت الینجاغ (بین راه کرکوک و کوی سنجق) با آر.پی.جی ۷ و سلاح های سبک و سنگین حمله برده، یک مخزن نفت را منهدم [کرده] و مهندسین شرکت نفت که از کشورهای بنگلادش، فرانسه و بلغارستان بوده اند، به کرکوک فرار کرده اند. در این درگیری ۵ نفر پلیس کشته و ۳ نفر زخمی شده اند.» (۲)

۱. هم زمان با تشدید اقدامات عراق، سپاه خرمشهر نیز در محدوده مسئولیت خویش طالب افزایش و تشدید تلاش ها برای مقابله با این شرایط است. در این راستا امروز، محمدعلی جهان آرا مسئول سپاه خرمشهر، نامه هایی به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارسال کرد. این نامه ها، شامل گزارش ها و مطالبی است که وضع کنونی خرمشهر را توصیف می کند. در ادامه، متن کامل چهار مورد آن به ترتیب درج می شود.

محمدعلی جهان آرا

مسئول سپاه پاسداران خرمشهر؛

ارسال چهار نامه به ستاد مرکزی سپاه

درباره وضع کنونی خرمشهر

۱. بندر خرمشهر:

«محترماً به عرض می رساند که بندر خرمشهر بزرگ ترین

بندر اقتصادی مملکت می باشد و در نقطه حساس از این منطقه قرار دارد و درست روبه روی عراق

می باشد و هر هفته یک انفجار در آن صورت می گیرد که این انفجارات باعث شد که دیگر کشتی های خارجی در این بندر پهلو نگیرند و این امر باعث کمبود کار و ایجاد هرج و مرج و بلوا شده است. گارد بندر هیچ گونه همکاری در کشف این جریانات ندارد و کم کاری می کند و چه بسا در دزدی همکاری دارد. بدین موضوع جهت امنیت و حفاظت این بندر احتیاج مبرمی به ناوچه و امکانات خودرو می باشد. لطفاً جهت رفع این موضوع اقدامات لازم را به عمل آورید.

با تشکر فراوان مسئول سپاه پاسداران خرمشهر محمدعلی جهان آرا» (۳)

ص: ۱۳۲

۱- ۴۴. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- ۴۵. سند شماره ۰۳۴۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲ دایره اطلاعات} به نخست وزیر {معاونت در امور انقلاب}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۳- ۴۶. سند شماره ۲۵۲۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲. عدم امنیت مرز آبی:

«محترماً به عرض می‌رساند که کراً به صورت شفاهی از طرف فرماندهی سپاه خرمشهر به مسئولین امر جهت حفاظت مرز آبی از نهر خین تا دهنه خلیج توضیحات لازم تذکر داده شده است، ولی هیچ‌گونه حفاظتی صورت نمی‌گیرد و نه گارد ساحلی آبادان که کار اصلی آن می‌باشد، انجام می‌دهد و نه اینکه نیروی دریایی یا گارد ساحلی بندر خرمشهر و فقط یک ناوچه در اختیار سپاه پاسداران آبادان می‌باشد که هیچ‌گونه کفاف [کافی] نمی‌باشد. بدین وسیله هشدار می‌دهیم که این قسمت چون طبق اخبار واصله به خصوص قسمت جزیره [پر] رفت و آمدترین و شدیدترین منطقه از لحاظ آوردن اسلحه و مهمات و مواد منفجره می‌باشد، از نظر امنیت و حفاظت صفر می‌باشد و تنها وسیله ای که می‌تواند از این رفت و آمد جلوگیری کند گشت ناوچه می‌باشد که در حال حاضر در اختیار گارد ساحلی می‌باشد. لطفاً جهت تحقیقات و رسیدگی اقدامات لازم را مبذول فرمایید.» (۱)

۳. استقرار نیرو در مرز شلمچه:

«محترماً به عرض می‌رساند، برابر اطلاع از وضعی که در مرز شلمچه وجود داشت سپاه پاسداران در حدود دو ماه قبل در جلسه شورای تأمین شهر، استقرار نیرو را در مرز مطرح کرد که مورد قبول شورای تأمین قرار گرفت و با تأیید استانداری این استقرار به عمل آمده و در حال حاضر در پاسگاه مؤمنی در حدود ۱۲ نفر نیرو مستقر می‌باشد.» (۲)

۴. استقرار نیرو در مرز شلمچه:

«محترماً به عرض می‌رساند برابر توافق با استاندار خوزستان جهت استقرار در مرز شلمچه، سپاه پاسداران خرمشهر تعداد ۴۰ نفر از برادران پاسدار را در مرز شلمچه از نهر خین تا کیلومتر ۲۵ جاده اهواز خرمشهر مستقر کرده است. محل استقرار این نیرو در پاسگاه خین و پاسگاه حدود و پاسگاه شلمچه می‌باشد.» (۳)

۱. به منظور احراز آمادگی برای مقابله با تهدیدات عراق، عصر امروز، اصغر ابراهیمی استاندار ایلام، با انتشار اطلاعیه ای از «اهالی شرافتمند و متعهد استان ایلام که مسلح هستند یا آموزش نظامی دیده اند» دعوت کرد تا با در دست داشتن سلاح و مهمات و کارت شناسایی برای رفتن به نواحی مرزی و مناطقی که ضدانقلاب در آنها به فعالیت پرداخته است، در مقابل ساختمان سپاه پاسداران ایلام تجمع کنند. (۴) در این اطلاعیه همچنین گفته شده است که مردم غیرمسلح از طرف هنگ ژاندارمری مسلح خواهند شد و در صورت اعزام به نواحی مرزی و مبارزه با ضدانقلاب حقوق و مزایای کافی به داوطلبان پرداخت خواهد شد. (۵) روزنامه انقلاب اسلامی پس از درج خبر مزبور

ص: ۱۳۳

- ۲-۴۸. سند شماره ۰۶۱۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.
- ۳-۴۹. سند شماره ۰۶۱۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.
- ۴-۵۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۵-۵۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

افزود: به دنبال درخواست استاندار ایلام، آمادگی اهالی این استان برای پاسداری از مرزهای کشور همچنان ادامه دارد. (۱)

در همین حال، خبرهای دیگری از همین استان حاکی از فقدان زمینه های لازم برای بسیج و آمادگی عمومی است، از جمله امروز، رکن ۲ ستاد لشکر ۹۲ زرهی به فرماندهی نیروی زمینی ارتش اعلام کرد: «برابر گزارش پایگاه دهلران، برنامه سیمای جمهوری اسلامی ایران از تاریخ ۲۶/۱/۱۳۵۹، قطع و هیچ گونه تصویری پخش نمی نماید. با عطف توجه به برنامه های

مسموم کننده تلویزیون عراق مردم

این اهالی ناچاراً از شبکه های مذکور استفاده می نمایند که مسلماً تأثیر غیرمطلوبی روی آنان دارد.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی سرهنگ ستاد فرزانه» (۲)

۱. در ادامه فعالیت مهاجمان (۳) وابسته به عراق که در مناطقی از غرب کشور فعال اند، حوالی نیمه شب نیروهای سپاه پاسداران با عده ای از مهاجمان در ازگله (کرمانشاه) درگیر شدند. در این درگیری که دو ساعت طول کشید، مهاجمان عقب رانده شدند و به نیروهای سپاه تلفاتی وارد نیامد. (۴) همچنین نیمه شب، در تنگه هوان، درگیری و آتش متقابل به مدت نیم ساعت بین مهاجمان و نیروهای خودی جریان داشت. در این درگیری مهاجمان از سلاح های سبک و خمپاره انداز استفاده کردند. (۵)

۲. با توقف اجباری یک ستون نظامی ارتش در سنندج و ممانعت آشکار گروه های مسلح ضدانقلاب از تحرک و تردد نیروهای نظامی رسمی حکومتی، دور تازه ای از درگیری های مسلحانه بین وفاداران جمهوری اسلامی و مخالفان آن در غرب کشور شروع شده است. (۶) کانون اصلی بحران این بار نیز همانند فروردین سال گذشته، سنندج است. ستون نظامی مذکور که در روز چهارشنبه ۲۷/۱/۱۳۵۹، در آستانه ورود به سنندج در محدوده فرودگاه این شهر متوقف شده بود، بامداد روز گذشته، کوشید برای پرهیز از درگیری، شهر را دور بزند و ادامه مسیر بدهد، اما در مسیر خارج شهر نیز مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. (۷) دو اطلاعیه که در ادامه می آید، به عنوان نمونه ای از برخورد رسمی نظام با این قضیه، وخامت اوضاع را نشان می دهد.

ص: ۱۳۴

۱- ۵۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- ۵۳. سند شماره ۳۴۷۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به ستاد فرماندهی نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- * در حوادث غرب کشور عبارت مهاجمان برای افراد مهاجم غیرمرتبط با گروه های سیاسی مسلح به کار می رود. اینان معمولاً افراد محلی غیرسیاسی ساده ای هستند که برای پول و زیر نفوذ وابستگان محلی سرشناس عراق، به حملات مسلحانه اقدام می کنند.

۴-۵۴. سند شماره ۴۰۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۵-۵۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۶- * ضمیمه دارد؛ گفت و گوی فرماندهان سپاه راجع به سنندج در جلسه بررسی و تحلیل مسائل کردستان.

۷- * برای مطالعه شرح وقایع به روزهای ۲۷ تا ۳۱ فروردین ۱۳۵۹، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) مراجعه شود.

سرهنگ صدری فرمانده لشکر ۲۸ سنندج، در این باره ضمن اطلاعیه ای اعلام کرد: «چهار روز بود که نیروهای مسلح در فرودگاه سنندج معطل گردید و علت تأخیر این بود که ضدانقلاب با سپر قرارداد دانش آموزان خردسال از حرکت آن جلوگیری کرد. پس از آنکه طی اطلاعیه ای مکرر هدف این یگان نظامی

اعلام گردید، ستون به منظور جلوگیری از [کشته شدن] اهالی بی دفاع از مسیر جاده فرعی خارج از شهر به حرکت در آمد. با وجود این، عناصر ضدانقلاب با استفاده از مناطق درخت زار اطراف این جاده از حسن نیت ارتش جمهوری اسلامی ایران سوءاستفاده نموده و تعدادی از رشیدترین فرزندان اسلام را مجروح نموده یا به شهادت رسانیده اند. ما قاطعانه از مردم غیور سنندج می خواهیم که خود جلوی این افراد خود فروخته را بگیرند و در غیر این صورت ما با قاطعیت عمل نموده و هرگونه عواقب ناشی از این عمل را به خود مردم واگذار می کنیم.» (۱)

ستاد مشترک ارتش نیز در اطلاعیه ای اعلام کرد:

«بسمه تعالی

در رابطه با وقایع اخیر کردستان به اطلاع هم میهنان می رساند برابر اطلاع واصله، در حرکت یگان اعزامی از سنندج به سقز ضدانقلابیون نشان دادند که در آبادی های واقع در مسیر ستون اعزامی موانع ایجاد نموده و از کمینگاه ها با انواع جنگ افزارها به روی ستون نظامی مبادرت به تیراندازی می کنند. به دنبال اعلام خروج افراد مسلح از روستاهای مسیر راه بدین وسیله متذکر می شود که یگان اعزامی جهت انجام مأموریت محوله ناچار است موانع موجود در مسیر خود را حتی اگر تیراندازی از داخل روستاها باشد با آتش متقابل از میان بردارد.» (۲)

صبح امروز، یک سخنگوی دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج به خبرنگار خبرگزاری پارس خبر داد: «دیشب در منطقه سراب کامیش تلفاتی به ستون وارد شده است.» (۳) وی گفت: «هم اکنون ستون در منطقه سراب کامیش است، ولی نمی دانم متوقف است یا در حال حرکت.» (۴) یک سخنگوی دیگر چریک های فدایی خلق اعلام کرد: «ما تا ساعت ۴ بامداد که این ستون در حال درگیری بوده از وضع آن اطلاع داشته ایم،

ولی ظاهراً ستون هم اکنون در حال

پیشروی به سوی سقز است، زیرا دیشب، یک گروهان نظامی به کمک ستون رفته بود.» (۵)

در ساعت ۱۳:۱۵، سیدعلی یک سخنگوی حزب دمکرات، به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «ما اطلاع از وضع ستون نداریم، ولی احتمالاً رو به سقز پیش می رود.» یک سخنگوی کومه له نیز در مورد وضع ستون گفت که این ستون هم اکنون حرکت کندی دارد، ولی همچنان در محاصره پیشمرگان و مردم است. (۶)

درباره تلفات نیروهای خودی و عوامل ضدانقلاب، گزارش ها بیشتر جنبه تبلیغاتی و جنگ روانی دارد و برای نشان دادن وضعیت برتر است و دقت لازم را ندارد. عباراتی چون بقایای ستون و تارومار شدن همه ستون و انهدام و تصرف خودروهای

آن در گزارش های حزب دمکرات و متحدان آن (۷) یا کشته شدن حدود ۳۰۰ مهاجم در حمله به ستون، در گزارش تلفنی
فلاحی به

ص: ۱۳۵

۱- ۵۶. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- ۵۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- ۵۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۵، سندج خبرگزاری پارس ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۵۹. همان، ص ۴، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵- ۶۰. همان، ص ۳، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۶- ۶۱. همان، ص ۳، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷- ۶۲. همان، صص ۳ و ۴، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

کیهان (۱) به چشم می خورد. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی آمده است: «یکی از ناظران و افراد ستون اعزامی طی تماسی اظهار داشت یک گروه سی نفره از افراد ارتش که از ستون عقب افتاده بود به وسیله سلاح های سنگین ضدانقلابیون نابود شده اند.» (۲) گزارش روزنامه بامداد حاکی است در ساعت ۱۹

امروز، «بیمارستان شهدا با نوشتن نام کشته ها و مجروحین جلوی در ورودی بیمارستان تعداد کشته شدگان و مجروحان را چنین اعلام کرد: ۸ کشته و ۳۲ مجروح بجز ۶ جنازه که مربوط به درجه داران

و سربازان است و در سردخانه بیمارستان سنندج وجود دارد، اطلاع دقیقی دیگری از کشته شدگان یا مجروحان نظامی در دست نیست، زیرا شدت درگیری... اجازه نزدیک شدن به گروه های امداد را به هیچ کس نداده است.» (۳) در مجموع، آنچه قطعی است، قابل توجه بودن تلفات نیروهای خودی و عناصر ضدانقلاب است. به گزارش تیمسار امین داری جانشین ریاست ستاد مشترک ارتش، سرهنگ نصرت زاد فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸

سنندج، ضمن درگیری های امروز به شهادت رسید. (۴) حدود ظهر امروز، خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج، با یکی از مسئولان کومه له تماس گرفت. وی با تکذیب این خبر گفت: «سرهنگ نصرت زاد معاون لشکر را کومه له دستگیر کرد و هم اکنون در اختیار حزب دمکرات است.» این خبرنگار سپس با سید علی یکی از مسئولان حزب دمکرات، تماس گرفت که وی دستگیری سرهنگ نصرت زاد را تکذیب کرد و گفت: «این اخبار شایعاتی بیش نیست.» (۵) (۶)

۱. تبعات مربوط به نقل و انتقال ستون نظامی در سنندج، منحصر به درگیری جاده و حاشیه شهر نیست. در شهر نیز این مسئله موجب دور تازه ای از درگیری های مسلحانه شده است.

در ادامه حوادث روز گذشته، (۷) شهر سنندج شب ناآرامی را گذراند و در طول شب، صدای تیراندازی و انفجار در نقاط مختلف شهر به گوش می رسید. (۸) در وضعیت کنونی، علاوه بر پادگان لشکر که بالطبع محل رسمی استقرار نظامیان است، سه نقطه دیگر در سنندج از مراکز درگیری محسوب می شود: ساختمان رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه سنندج. این نقاط کانون های مختلف دفاع نیروهای خودی است که به وسیله عده ای از نیروهای ارتش و سپاه حفاظت می شود. در شب گذشته، هجوم عوامل ضدانقلاب و دفاع مدافعان، موجب شد که محدوده مراکز یادشده، به صورت مرکز درگیری، تیراندازی و انفجار درآید. (۹) گروه های مسلح غیرقانونی ادعا کردند که نظامیان به داخل شهر آتش گشوده اند.

ص: ۱۳۶

-
- ۱- ۶۳. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- ۶۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۳- ۶۵. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۴- ۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
 - ۵- * سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های سنندج بود که با وضعی

دردناک، اما قهرمانانه به شهادت رسید. برای آگاهی بیشتر درباره نصرت زاد و شهادت وی به روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

۶-۶۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.
۷- * گزارش کامل آن در روز ۳۱/۱/۱۳۵۹، جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) درج شده است.

۸-۶۸. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۹-۶۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۵، خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، نظامیان مستقر در سنندج، اقدامات خود را به طور

مطلق دفاعی و در جهت مقابله با تهاجم مسلحانه تشریح می کنند. امروز، لشکر ۲۸ سنندج در اعلامیه ای که از صدای جمهوری اسلامی ایران پخش شد، از همه ساکنان اطراف باشگاه افسران، رادیو تلویزیون و فرودگاه سنندج درخواست کرد که

خانه های خود را ترک کنند تا بر اثر اصابت گلوله، خون بی گناهی ریخته نشود. در این اطلاعیه آمده است: «هم وطنان عزیز که از کلیه وقایع روزهای اخیر آگاه هستید و می دانید که جلادان جیره بگیر امپریالیزم، برادران سرباز شما را به جرم حفاظت از مرزهای کشور آن چنان کشتار می کنند [این افراد] هم اکنون نیز به طرف پرسنل نظامی در باشگاه افسران، رادیو تلویزیون و فرودگاه سنندج که با خروج سپاه پاسداران به وسیله ارتش محافظت می گردد، آتش گشودند و قصد کشتار آنان را دارند.» (۱)

فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش نیز در گفت و گوی امروز خود با روزنامه کیهان ضمن گزارش وقایع مربوط به ستون سنندج گفت: «به موجب قرارداد هیئت حسن نیت و مردم سنندج، حفاظت رادیو تلویزیون سنندج به لشکر سپرده شده است و لشکر عناصری در آنجا دارد. امروز، گروه های مسلح تهدید کرده اند که به رادیو تلویزیون حمله خواهند کرد. حمله به رادیو تلویزیون، حمله به مردم سنندج است و لشکر با توپخانه از رادیو تلویزیون سنندج دفاع می کند. به همین علت به ساکنان اطراف رادیو تلویزیون اعلام شده است که اگر مهاجمان به رادیو تلویزیون حمله کردند، آنها خانه های اطراف را تخلیه کنند.» (۲)

درگیری ها و ناآرامی های ۲۴ ساعت گذشته در سنندج امروز نیز ادامه یافت. گزارش خبرگزاری پارس از سنندج حاکی است: شهر در وضع تعطیلی کامل قرار دارد و تمام ادارات، مدارس و بازار بسته است. براساس این گزارش، درحالی که ستون نظامی از ۱۸

کیلومتری شهر به سمت دیواندره در حال حرکت است، در شهر نیز صدای تیراندازی قطع نمی شود. چند هواپیمای جت فانتوم صبح امروز، بر فراز آسمان سنندج به پرواز در آمدند. (۳) به نوشته روزنامه بامداد، به علت شکسته شدن دیوار صوتی بر اثر پرواز فانتوم ها، بسیاری از مردم سنندج که از صدای آن نگران شده بودند، به خیابان های شهر ریختند. فرماندار در

گفت و گویی اعلام کرد که با مقامات مسئول و هیئت ویژه مذاکره خواهد کرد تا این وضع تکرار نشود. (۴)

سرتیپ ولی الله فلاحی

فرمانده نیروی زمینی ارتش:

به موجب قرارداد هیئت حسن نیت

از رادیو تلویزیون سندج دفاع می کنیم.

ص: ۱۳۷

۱- ۷۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- ۷۱. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- ۷۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۵، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۷۳. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱. در حاشیه حوادث سنندج که شروع دور جدید درگیری‌هایی وسیع را نشان می‌دهد، حتی مسیرهای منتهی به سنندج نیز حساسیت ویژه‌ای یافته‌اند، در این زمینه وقوع درگیری در قروه و دهگلان که محور ورودی سنندج از شرق محسوب می‌شود قابل ذکر است.

امروز، واحد عملیات سپاه همدان در پیامی به واحد عملیات ستاد مرکزی سپاه در تهران اطلاع داد: «در گنجی، ۱۵ کیلومتری قروه درگیری ایجاد شده و ما نیرو فرستادیم؛ در جریان باشید.» (۱)

در همین حال، یک سخنگوی حزب دمکرات در سنندج نیز از وقوع درگیری شدید در گنجی از توابع قروه خبر داد. وی به خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «در روستای گنجی از توابع قروه در استان کردستان درگیری شدیدی ... آغاز شده است و تاکنون تعدادی پاسدار کشته شده و اسلحه سه تن از کشته شدگان به دست پیشمرگان افتاده است.» خبرگزاری پارس افزود: «دفتر چریک‌های فدایی خلق در سنندج نیز همراه با عده‌ای مسافر این خبر را برای خبرنگار ما بازگو و تأیید کردند. در سنندج شایع است که نظامیان و پاسدارانی که در گنجی درگیر شده‌اند رو به سنندج در حرکت بوده‌اند.» (۲)

به نوشته روزنامه بامداد، فراهانی جانشین فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همدان، در تماس تلفنی به خبرنگار این روزنامه گفت: تا ساعت یک بعدازظهر در درگیری‌های قروه، ۲ نفر از پاسداران شهید و ۶ نفر زخمی شده‌اند. (۳) روزنامه کیهان نیز در ادامه خبر بستری شدن ۲ پاسدار مجروح در بیمارستان امام خمینی همدان، اعلام کرد: «پس از پخش اطلاعیه‌ای از رادیوی مرکز همدان، عده زیادی از مردم شهر به بیمارستان امام خمینی و اکباتان مراجعه کردند و مقدار زیادی خون برای معالجه زخمی‌های درگیری اهدا کردند.» (۴)

در ساعت ۲۱:۵۵، ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری گزارش داد: «در نتیجه حمله افراد دمکرات به مقر سپاه پاسداران در قروه ۲ نفر پاسدار شهید و حدود ۱۰ نفر مجروح گردیده‌اند که با اعزام مأمورین کمکی از طرف ژاندارمری مهاجمین عقب نشینی کرده و ۲ نفر از آنان کشته، ۱۳ نفر دستگیر و نیروهای خودی آنان را تعقیب [کرده] و تا ده کیلومتری دهگلان پیشروی نموده‌اند و وضع شهر قروه در حال حاضر آرام است.» (۵) سپاه همدان نیز در ساعت ۲۲:۰۸ به تهران خبر داد: «طبق اطلاع حاصله بخش دهگلان از اطراف قروه به تصرف سپاه درآمده و ۵۵ نفر از مهاجمین دستگیر و چند نفر زخمی و کشته [شده‌اند] و سپاه ۲ شهید و ۶ زخمی داشتند و بقیه مهاجمین به سنندج رفته‌اند.» (۶) اما این به معنای ختم ماجرا نبود. پیام بعدی سپاه همدان حاکی است: «نیروهای دشمن حدود ۶۰۰۰ نفر پراکنده در روستاها می‌باشند و احتمال جنگ پراکنده می‌رود. {۵۰} نفر با سلاح‌های سنگین اعزام کنید. با کمبود اسلحه سنگین مواجه هستیم.» (۷)

مطبوعات هر کدام وجهی از درگیری‌های امروز قروه را منعکس کردند؛ به طور مثال روزنامه

ص: ۱۳۸

۱- ۷۴. سند شماره ۰۴۰۸۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان {عملیات} به تهران، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲- ۷۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳-۷۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴-۷۷. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵-۷۸. سند شماره ۰۴۰۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری،
۱/۲/۱۳۵۹.

۶-۷۹. سند شماره ۴۰۸۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷-۸۰. سند شماره ۰۴۰۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۱/۲/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی اطلاعیه پیشمرگان مسلمان کرد را بدین شرح درج کرد: «ساعت ۶ بامداد، نیروهای دمکرات و فدائی و... (۱) از دهگلان به پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در قروه حمله می نمایند. سازمان پیشمرگان کرد همراه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قروه قهرمانانه به دفع حملات آنان می پردازند و هر لحظه آنان را مجبور به عقب نشینی می نمایند. در پی عقب نشینی مزدوران دمکرات و... (۲) و در نتیجه پیشروی جانبازانه پیشمرگان مسلمان کرد، گنجی از وجود عناصر ضدانقلاب پاک می گردد.» (۳) اما در گزارش روزنامه بامداد تصریح شده است: «ستونی مرکب از ارتش و پاسداران که صبح... [امروز] از قروه عازم سنندج بود در روستای گنجی با پیشمرگان کرد درگیر شدند.» (۴)

۱. علاوه بر سنندج (محور اصلی دور تازه درگیری ها)، قروه و دهگلان، ناآرامی ها و تحرکات ایذایی مسلحانه ضدانقلاب و از سوی دیگر، نقل و انتقالات و دیگر تحرکات و آماده سازی نیروها و هواداران نظام، در نقاطی از استان های کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی، قابل ذکر است.

در ادامه درگیری های پاوه، (۵) در ساعت ۱۳:۳۰ امروز، فرماندار پاوه از یک درگیری خبر داد که ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته شروع شده و تا ساعت یک بامداد در این شهر ادامه داشته است. وی گفت: شهر پاوه از روستاهای نوریاب و تازه آباد مورد هجوم ضدانقلاب قرار گرفت. (۶) سپاه پاوه اعلام کرد: «حمله دیشب مهاجمان مسلح [ضدانقلاب] به پاوه با خمپاره انداز سنگین صورت گرفت و هدف حملات، مقر پاسداران و سنگرهای آنها و همچنین قرارگاه ارتش بود.» در این گزارش آمده است: «مهاجمان مسلح [ضدانقلاب] ساعت ۲ بامداد نیز به مقر سپاه پاسداران تازه آباد حمله کردند، اما این درگیری تلفاتی در بر نداشت.» (۷) در ساعت ۱۶ امروز، سپاه کرمانشاه در اطلاعیه ای پس از ذکر حمله شب گذشته اعلام کرد: مهاجمان یک بار دیگر پایگاه های ارتش و مقر سپاه پاسداران در پاوه را مورد حملات خود قرار داده اند که نیروهای ارتش و پاسداران به این حملات پاسخ می دادند. (۸) در اطلاعیه های سپاه، خسارات وارد شده در جریان حمله به پاوه، مجروح شدن عده ای از مردم عادی (۹) و انهدام چندین خانه و نیز خانقاه پاوه (۱۰) ذکر شده است.

حركات ایذایی در پاوه، منحصر به تیراندازی از ارتفاعات به شهر نیست. به گزارش شهربانی پاوه «حدود ساعت ۴ بامداد روز ۱/۲/۱۳۵۹، یک دستگاه اتومبیل سپاه پاسداران پاوه در حین گشت زنی و عبور از دوراهی باینگان به قریه مریدی [مزیدی] بر اثر گذاشتن مین به وسیله افراد مسلح در جاده مذکور منفجر و ۳ نفر سرنشین آن زخمی و خساراتی نیز به اتومبیل وارد شده است.» (۱۱)

ص: ۱۳۹

۱- * سه نقطه از متن اطلاعیه است.

۲- * سه نقطه از متن اطلاعیه است.

۳- ۸۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- ۸۲. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- * برای مطالعه این حوادث، به روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران)

مراجعه شود.

۶-۸۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۷-۸۴. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۸-۸۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۹-۸۶. همان.

۱۰-۸۷. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۱۱-۸۸. سند شماره ۰۰۰۵۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۳/۲/۱۳۵۹.

همچنین در جاده نوسود پاوه، تبعات ماجرای خلع سلاح و گروگان گیری عده ای از ارتشیان ادامه دارد. (۱) طبق مهلتی که لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه ضمن اطلاعیه خود قائل شده بود: «احزاب و گروه های مسلح که گردان یاد شده را خلع سلاح کردند» تا ساعت ۸ بامداد امروز، فرصت داشتند که «پرسنل، وسایل و تجهیزات گروه یاد شده را رها کنند». (۲) اما روزنامه کیهان در شماره امروز خود نوشت: «تیمسار امین داری جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، صبح امروز، در یک گفت و گوی تلفنی به خبرنگار کیهان گفت مسئله گروگان گیری چند تن از پرسنل نیروی زمینی در نوسود همچنان ادامه دارد». (۳) یادآوری می شود، سپاه پاوه در گیری های چند روز اخیر در منطقه اورامانات را متأثر از توطئه های مشترک کومه له، دمکرات و عوامل بعث عراق می داند. (۴)

درباره در گیری های سقز، امروز، خبرگزاری پارس از سنندج گزارش داد: گزارش های رسیده از سقز نیز حاکی است، در گیری در سقز ادامه دارد (۵) و قرار است امروز، مذاکراتی برای آتش بس انجام شود. شهر سقز در دست پیشمرگان است، فقط بیمارستان و چند نقطه دیگر در اختیار ارتش است. (۶) همچنین بنا به اعلام دفتر این خبرگزاری در سنندج، گزارش رسیده به خبرگزاری پارس از سقز حاکی است تاکنون حدود ۱۰۰ نفر از نیروهای نظامی شهید شده اند و فرمانده پادگان اظهار تمایل کرده که با معتمدان سقز مذاکره کند. (۷)

درباره بانه، امروز، یک سخنگوی کومه له به خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «۹ نفر از نظامیانی که در کوه اربابا در شهر بانه هستند برای تدارک آذوقه وارد شهر شده اند، ولی به وسیله کومه له دستگیر و خلع سلاح شدند». (۸)

۱. مراسم سالگرد حادثه نقده (۹) با همکاری مردم و ارگان های دولتی دیروز و امروز در این شهر برگزار شد و به عامل جدیدی در تبلیغات قوم گرایی «کرد و ترک» تبدیل نشد.

روزنامه جمهوری اسلامی از برگزاری مراسم سالگرد «فاجعه تأسف بار شهر نقده که تعداد زیادی زخمی و شهید برجای گذاشت» یاد کرد که به مناسبت آن از طرف روحانیت و مردم با ایمان و متعهد شهرستان نقده عزای عمومی اعلام شد. به همین مناسبت دیروز ادارات، بازار و مدارس شهر تعطیل بود و مردم ضمن شرکت در راه پیمایی با دادن شعارهای "الله اکبر، خمینی رهبر" به سمت مزار شهدا حرکت کردند. (۱۰)

ص: ۱۴۰

۱- * خبر این گروگان گیری در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران)، روز ۳۰/۱/۱۳۵۹ درج شده است.

۲- ۸۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۶، کرمانشاه خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- ۹۰. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- ۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۵- * درباره در گیری های قبلی سقز به روزهای ۲۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹ در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) مراجعه شود.

۶-۹۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۵، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷-۹۳. همان، ص ۳، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۸-۹۴. همان، ص ۵، سندج خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

۹- * در حادثه سال گذشته نرده، تلاش مسلحانه حزب قوم گرای دمکرات کردستان در گسترش نفوذ خود در نرده با مقابله مردم (ترک ها) روبه رو شد و فجایع دلخراشی رخ داد که نمود آن مقابله قومی کرد و ترک بود. جزئیات این حادثه در کتاب اول روزشمار جنگ (پیدایش نظام جدید)، روزهای ۳۱ فروردین و اول و دوم اردیبهشت ۱۳۵۸ ذکر شده است.

۱۰-۹۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

به مناسبت سالگرد حادثه نقده، جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، پیام های جداگانه ای برای حجت الاسلام محرز و ملاصالح رحیمی رهبران مذهبی ترک ها و کردها و مردم نقده فرستاد. وی در این پیام ها ضمن تسلیت فاجعه غم انگیز و یادآوری شبه جنگ ناخواسته نقده به مردم این شهر، ابراز امیدواری کرد که ان شاءالله دیگر این گونه فجایع تکرار نشود و روح اخوت اسلامی و گذشت و ایثار بین برادران ایمانی ترک و کرد ایجاد شود. (۱)

۲. علاوه بر مناطق بحرانی غرب کشور، سپاه در عرصه های مختلف در سطح کشور وظایف متعدد و متنوعی برعهده دارد.

در گرگان، سپاه این شهر با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که برخی از مزارع تقسیم شده منطقه، به دست

عوامل فئودال ها تخریب شده است. سپاه گرگان هشدار داد که با عاملان این حوادث به شدت مقابله خواهد کرد. متن اطلاعیه بدین شرح است: «به اطلاع می رساند که اخیراً مشاهده شده است زمین هایی

که در اختیار کشاورزان و زحمت کشان

روستایی توسط هیئت پنج نفری و این سپاه قرار داده شده است، به وسیله عده ای

فئودال وابسته به رژیم کثیف پهلوی تخریب می شود، لذا به این اشخاص شدیداً اخطار می نمایم که این عمل

درجهت خواست امپریالیسم امریکا است و با مشاهده و تکرار این وضع، با این افراد شدیداً مقابله خواهد شد و آنها را به شدیدترین وجه مجازات و در پیشگاه امت مسلمان انقلابی مان افشا خواهیم کرد و از روستائیان عزیز تقاضا می کنیم که با مشاهده این وضع ما را یاری نمایند.» (۲)

در چابهار، سپاه این شهر از ستاد مرکزی سپاه در تهران پیامی دریافت کرد که وظایف مراقبتی و عملیاتی خاصی را برای آن ایجاد کرده است. در این پیام آمده است: «از قرار معلوم یک لنج حامل اسلحه غیرمجاز در ظرف امشب و فردا در کنارک یا چابهار لنگر خواهد انداخت.» (۳)

درباره کرمانشاه، مرکز فرماندهی سپاه تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش دریافت کرد که اقدامات خاصی را در این شهر طلب کرده است. در این تلفن گرام آمده است: «از ساعت ۱۹:۰۰ روز ۱۳۵۹/۲/۱، گروه های چپ گرا در خیابان جوانشیر کرمانشاه، مبادرت به آتش سوزی نموده و قصد دارند پل جوانشیر را تخریب نمایند. ضمناً شهربانی محل مزبور تا این لحظه هیچ گونه دخالتی ننموده و سپاه پاسداران نیز دستوری برای متفرق کردن مردم ندادند. دستور فرمایید در این مورد اقدام نمایند.»

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۴)

در همدان، پس از آنکه از اقدامات نیروهای مسئول در مورد شورش زندانیان نتیجه ای

حاصل نشد، این مسئله به سپاه محول شد. شهربانی در گزارش خود، وضع را غیرقابل پیش بینی عنوان و اعلام کرده است: «در ساعت ۱۸:۳۰ روز جاری، در زندان این شهربانی شورش شده و زندانیان قصد فرار داشته [اند] که با استفاده از جمیع امکانات و برخورداری از پشتیبانی کمیته ها و سپاه

ص: ۱۴۱

۱- ۹۶. همان.

۲- ۹۷. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- ۹۸. سند شماره ۰۴۰۸۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکزی { عملیات } به سپاه چا بهار { عملیات }، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- ۹۹. سند شماره ۰۴۰۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ { مرکز فرماندهی } به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

پاسداران، زندان محاصره و تاکنون از خروج زندانیان جلوگیری شده [است]. هم اکنون زندان به وسیله زندانیان به آتش کشیده شده، تلاش فوق العاده جهت اطفای

حریق که پیش بینی شده بود، به عمل آمده، ولی وضع غیرقابل پیش بینی است.» (۱)

در ساعت ده و نیم شب، تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، در تلفن گرامی به سپاه نوشت: «برابر گزارش لشکر ۱۶ مستند به گزارش تیپ همدان، استاندار همدان و دادستان، تلفنی به فرمانده تیپ اطلاع داده اند که زندان شهر شلوغ شده و کلیه نیروها به کار رفته و هیچ گونه نتیجه ای عاید نشده است و به علت ضیق وقت، استاندار اظهار داشته حرف من را به عنوان شورا قبول کنید و تقاضای کمک به اعزام نیروی نظامی را نموده است. دستور فرمایید فوراً در نزدیک ترین محل نسبت به تقویت سپاه پاسداران همدان و فرونشاندن غائله اقدام نمایند.» (۲)

در یادداشت سپاه مندرج در حاشیه پیام ستاد مشترک درباره سرانجام قضیه آمده است: «زندانی ها شورش کرده، زندان را آتش زدند، بعد هم سپاه رفت و زندانی ها را پراکنده کردند و در یک قسمت از زندان که سالم مانده بود جا دادند... و ۵۰ نفر از زندانی ها را پادگان تحویل گرفته است.» (۳)

یادآوری می شود، سرهنگ احمد حیدریگی معاون تحقیقات و کشف جرایم شهربانی همدان، با بیان اینکه «بیش از ۶۰۰ نفر از زندانیان سیاسی و عادی زندان شهربانی همدان شورش کرده و زندان را به آتش کشیدند»، توضیح داد: «عصر روز دوشنبه، پس از اتمام وقت ملاقات، تعدادی از زندانیان بعد از گروگان گیری چند تن از مأمورین غیر مسلح و با شکستن در و پنجره قصد فرار از زندان را داشتند که شهربانی با استمداد از مأمورین کمیته و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موفق به محاصره زندان و جلوگیری از فرار آنان شد.» (۴)

۱. به دنبال اعلام عدم صلاحیت ابوالفضل قاسمی (دبیر کل حزب ایران) و در نتیجه ابطال آرای انتخابات درگز، (۵) اعتراضاتی در این باره صورت گرفت.

دکتر کریم سنجابی دبیر کل جبهه ملی، در تلگرامی به بنی صدر رئیس جمهور، نوشت: «شما بهتر می دانید که قاسمی در تمام حیات سیاسی خود مظهر آزادگی و میهن دوستی و شرافت و پاکدامنی بوده است.» (۶) امروز، دفتر اطلاعات و انتشارات و روابط عمومی وزارت کشور نیز با صدور اطلاعیه ای در این باره اعلام کرد: «بدین وسیله جهت روشن شدن اذهان عمومی اعلام می دارد مدارک مورد استناد که دال بر ارتباط و همکاری ابوالفضل قاسمی با ساواک منحل می باشد اخیراً از مرکز اسناد انقلاب اسلامی ایران به وزارت کشور منعکس [شده است]... اضافه می نماید مدارک موجود حاکی است که ابوالفضل قاسمی کارمند و سرپرست کتابخانه دانشگاه تهران،

ص: ۱۴۲

۲- ۱۰۱. سند شماره ۰۴۰۸۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۰۲. همان.

۴- ۱۰۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵- * برای کسب اطلاعات بیشتر درباره این ماجرا به جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق (قطع رابطه امریکا با ایران)، روز ۳۱/۱/۱۳۵۹، رجوع شود.

۶- ۱۰۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

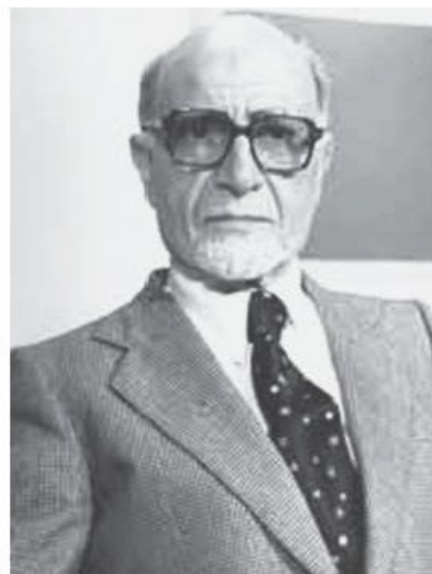
عضو جبهه ملی و دبیرکل حزب ایران از تاریخ ۱/۱۱/۱۳۴۳ به عنوان منبع و خبرچین برجسته در مقابل دریافت حقوق ماهانه با شماره رمز ۹۶۷۲ به استخدام ساواک منحل در آمده و نحوه کار ایشان برای رهبران عملیات ساواک منحل به قدری مفید و مؤثر بوده که در ارزیابی معموله، کیفیت ۳۲ فقره گزارشات یک ساله وی را عالی توصیف کرده اند، به طوری که در دی ماه سال ۱۳۵۷، زمانی که مردم غیور و انقلابی ایران زیر رگبار مسلسل های رژیم منفور و طاغوتی پهلوی برای به ثمر رسانیدن انقلاب اسلامی به خاک و خون کشیده می شدند، ابوالفضل قاسمی به خاطر رساندن اخبار از محافل جبهه ملی و نهضت آزادی در یک قلم ۵۰۰ هزار ریال پاداش دریافت می دارد. ایشان کلیه حرکت های سیاسی افرادی همچون مهندس بازرگان، داریوش فروهر، کریم سنجابی و سایر مبارزین انقلاب و جلسات مهم جبهه ملی را زیر نظر داشته و گزارش های خود را مرتباً به بخش ۱۲ ساواک در تهران که در بر گیرنده جناح های افراطی و احزاب مخالف رژیم بوده تسلیم می کرده است.» (۱)

از سوی دیگر، آقای مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در مورد ابطال انتخابات در گز و امکان تجدیدنظر در این دستور گفت: «طبیعتاً اگر مدافعات

نماینده سابق در گز منطقی باشد قابل قبول خواهد بود. همچنین ایشان می توانند به کمیسیون هفت نفری شکایت کنند یا مستقیماً از وزارت کشور در این مورد توضیح بخواهند.» (۲)

۱. روزنامه بامداد در شماره امروز خود، ضمن گزارشی از گردهمایی بررسی مسائل امنیت ملی که به تازگی برگزار شد، با درج اظهارات بازرگان در این مراسم نوشت: مهندس مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب، در هم اندیشی بررسی مسائل امنیت ملی با استناد به آیه های قرآن مجید، مطالبی را درباره ارتش اسلامی و بُعد جهانی جهاد اسلامی بیان کرد. وی گفت کسانی که می خواهند از دستورات او و قرآن پیروی کنند نباید پرونده های فردی را از ۲۰ سال گذشته ورق بزنند تا نقطه ضعفی در رابطه با خوش خدمتی یا خلاف کوچکی که از او سر زده باشد به اصطلاح افشاگری کنند، باعث هتک حرمت و حیثیت او شوند، در حالی که تزکیه در اسلام به راه راست هدایت کردن افراد پشیمان و گناهکار است.

مهندس بازرگان در قسمتی دیگر از سخنان خود به جهاد اشاره کرد و با تأکید بر اینکه در جهاد مرحله نهایی شهادت است، ولی جهاد به معنای جنگ و کشتار نیست، با اشاره به

مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب

ص: ۱۴۳

۱-۱۰۵. همان.

۲-۱۰۶. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱، ص ۲.

آیاتی از قرآن گفت: قرآن بیشتر به منع جنگ پرداخته است، ولی در آن آمده است اگر متجاوزی با شما جنگ کرد، شما نیز باید در همان محل با او بجنگید نه اینکه وارد خانه او شوید و اگر کسی در گذشته مرتکب گناهی شده باشد و حالا اظهار ندامت می کند و آماده خدمت می باشد، او را ببخشید، چون خداوند ارحم الراحمین است، مگر اینکه قتل کرده باشد یا دستور قتل داده باشد که باید طبق قانون شرع مجازات شود. بازرگان آن گاه، با اشاره به آیاتی از قرآن برای قصاص و اشاره به وصیت حضرت علی(ع) در مورد قاتل خود نتیجه گرفت: در اسلام جنگ، ضد تجاوز و ضد ظلم و برای بسط عدالت است و جنبه دفاعی دارد نه جنبه شخصی.

بازرگان همچنین بر لزوم داشتن یک ارتش قوی و مدرن تأکید کرد و افزود: حکومت و ارتش اسلامی باید همیشه قوی، آماده و مجهز باشد تا دشمن هوس تجاوز نکرده و در مقابل دشمنان احتمالی به خوبی بایستد و از کشور و مستضعفین دفاع کند. ارتش ما ارتشی است اسلامی و برقرار کننده صلح و عدل و ما باید از تسلیحات که به نام حدید در قرآن آمده است برای صلح استفاده کنیم و آن را در راه صلح به کار بریم و ارتش در واقع کمک و امداد کننده خدا و پیغمبر و بعد هم خلق خدا است. (۱)

۱. در حالی که دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی سراسر کشور، در روزهای اخیر، عرصه برخورد و درگیری دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی (هواداران نظام) با شاخه های دانشجویی سازمان ها و گروه های مختلف (مخالفان و محاربان و...) بود و با توجه به حوادث روز گذشته، (۲) چشم انداز پایان ماجرا و چگونگی آن تقریباً روشن شده است: بنی صدر می کوشد در جایگاه رئیس جمهور و رئیس شورای انقلاب، روند حوادث و تحولات را حتی المقدور به دلخواه و مطابق مصالح مورد نظر خویش، مهار کند و پیش ببرد. این فعالیت، امروز، از نخستین ساعات روز تا اواخر شب، به طور محسوس وجود داشت. در حالی که در صحنه عمل، حوادث و تحولات، در ادامه روند گذشته به جلو می رفت. (۳)

در نخستین ساعات امروز، دفتر رئیس جمهور درباره حوادث اخیر دانشگاه ها اطلاعیه ای منتشر کرد. (۴) متن کامل این اطلاعیه که با امضای ریاست جمهوری انتشار یافته به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

مقصود شورای انقلاب از تصمیم متخذ عادی کردن وضع و برعهده دولت گذاشتن تغییرات بنیادی نظام آموزشی بوده است. در این دو سه روز گروه هایی به این عنوان که رئیس جمهور و

ص: ۱۴۴

۱- ۱۰۷. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- * جزئیات حوادث مذکور از جمله حادثه دانشگاه تبریز در روزهای ۲۶/۱/۱۳۵۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹، جلد اول کتاب هفتم روز شمار جنگ (قطع رابطه امریکا با ایران) آمده است.

۳- * حوادث و وقایع مندرج در چند گزارش آتی، نشانه این امر است.

گروه ها را تخلیه کنند افراد را در برابر دانشگاه ها و مؤسسات عالی و مراکز فعالیت گروه های سیاسی در خارج دانشگاه جمع می کنند و برخوردهایی به وجود می آورند که منجر به ضرب و جرح و بیشتر از آن شده و می شود. این است که مراتب زیر را به اطلاع عموم می رساند:

۱. برابر اطلاعیه و توضیحات چند گروه دانشجویی، این گروه ها تصمیم شورای انقلاب را اجرا کرده و می کنند، بنابراین تا صبح سه شنبه، هیچ نیازی به اجتماع مردم نیست اگر ضرورت اقتضا کرد که مردم گرد آیند موضوع به اطلاع عموم خواهد رسید. بنابراین هرگونه اجتماع و ایجاد درگیری در دانشگاه ها و خارج آن عملی ضدانقلابی تلقی می شود.

۲. در خارج دانشگاه اقدام به هر نوع تجمع و حمله به مراکز سیاسی، توطئه برضد انقلاب و تضعیف جبهه داخلی ما در برابر امریکای سلطه گر است. هر محلی که خارج از دانشگاه تصرف شده باشد، فوراً تخلیه گردد.

۳. مردم کشور باید مراقب امنیت محیط کار خود باشند و بدانند اجرای تصمیمات مقامات تعیین شده از سوی مردم شرط ادامه انقلاب و پیروزی آن است.

رئیس جمهور منتخب مردم ابوالحسن بنی صدر» (۱)

صدای جمهوری اسلامی ایران ساعت ۱۰ صبح، اعلام کرد: «هم اکنون دکتر بنی صدر رئیس جمهور، در تماس با صداوسیما جمهوری اسلامی از کلیه کسانی که خود را پیرو انقلاب اسلامی می دانند خواست خیابان های اطراف دانشگاه تهران را تخلیه کنند. ایشان افزودند همگی بدون استثنا باید امروز، مراکز خود را در دانشگاه ها تعطیل نموده و گروه ها آنجا را ترک کنند.» (۲)

بنی صدر همچنین در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی، گزارشی ارائه کرد که نشان می داد ابتکار عمل با وی بوده است و باید باشد. وی گفت: «در شورای انقلاب گفتند گروه ها در دانشگاه یک ستادهایی تشکیل دادند که عملاً آنجا را

از صورت محل درس خارج کردند، درس از بین رفته، گفتم خب اگر علت تعطیل این است، ما می توانیم بگوییم آن گروه ها، ستادهایشان را تخلیه کنند و مانع از این بشویم که درس در دانشگاه تعطیل بشود. در شورای انقلاب گفته شد به چه ترتیبی؟ گفتم که به آنها ۴۸ ساعت یا سه روز، فرصت تخلیه می دهیم، اگر [تخلیه] نکردند از مردم دعوت می کنیم که در محل حاضر شوند و بدون زدو خورد با نظم و انضباط انقلابی از اینها بخواهند که بروند و هیچ کس جلوی مردم نخواهد ایستاد. این نظر به اتفاق آرا تصویب شد و پس از آن خدمت امام رفتیم و ایشان تصویب کردند و قرار شد امام جمعه هم در نماز این مطلب را خاطر نشان بکند که باید تصمیمات شورای انقلاب به اجرا دربیاید، هر تصمیمی را لازم نیست که همه آنان موافق باشند. [وظیفه] کادر رهبری این است که با توجه به اطلاعات گوناگونی که دریافت می کند، مصالحه ای که تشخیص

دهد، تصمیماتی اتخاذ کند و اگر قرار باشد که هر تصمیمی که عده ای با آن موافق نبودند به اجرا در نیاید، می شود کشور بدون اداره و کشور بدون اداره به طرف

ص: ۱۴۵

۱- ۱۰۹. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- ۱۱۰. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

سقوط می رود و این یک چیز بدیهی است و چون ما معتقدیم که ملت پشتیبان ماست و حتماً می دانیم که توانایی برای حل مشکلات داریم و مسائلی نیستند که لاینحل باشند، این است که محکم ایستادیم که تصمیمات شورای انقلاب به اجرا در بیاید. آنها که خود را پشتیبان این حکومت اسلامی می دانند، آنها باید ولو موافق نباشند از این تصمیمات پیروی کنند.» (۱)

شب هنگام نیز بنی صدر در پیامی خطاب به مردم تهران، به اجتماع کنندگان

داخل دانشگاه تهران (۲) اخطار کرد که دست از زدوخورد بردارند. متن پیام به این شرح است: «مردم تهران، از دیشب پی در پی شما را [به] خونسردی دعوت کرده ام، به شما هشدار داده ام که می خواهید برخوردها را هرچه سخت تر کنند. از شما دعوت کرده ام

اطراف دانشگاه جمع نشوید، اینک به شما می گویم اطراف دانشگاه را ترک کنید. همه گروه ها تصمیم شورای

انقلاب را پذیرفته اند، جز یک گروه که در صورت تخلیه نکردن دانشگاه به مردم معرفی خواهند شد. این گروه که دست به سنگربندی زده اند آرزویی جز این ندارند که یک زدوخورد شدید به وجود بیاورند. این گروه، صبح امروز به خود من گفتند موافق اند که عدم آرامش به زیان کشور است و قرار شد برای تحویل مراکز خود به وزیر علوم مراجعه کنند، ولی در همان حال به سنگربندی دست زدند. اینک از کسانی که در اطراف دانشگاه هستند می خواهم دور شوند تا معلوم شود آیا راست می گویند که مایل اند دانشگاه را ترک کنند یا خیر و به آنها که داخل دانشگاه هستند اخطار می کنم دست از زدوخورد و تحریک بردارند و دانشگاه را ترک کنند.

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران» (۳)

۱. بعدازظهر امروز، درحالی که برخوردهای دانشگاه تهران، به سرعت و شدت اوج می گرفت، هم زمان جلسه نسبتاً طولانی شورای انقلاب تشکیل شد.

براساس تصمیم های گرفته شده در این جلسه اعلام شد که فردا، اعضای شورای انقلاب و هیئت دولت همراه بنی صدر رئیس جمهوری، به دانشگاه تهران می روند و بنی صدر در آنجا، سیاست دولت را درمورد دانشگاه ها و دانشجویان اعلام خواهد کرد، ازجمله اینکه: دانشگاه ها بتوانند تا ۱۵ خردادماه، امتحانات خود را برگزار کنند و پس از آن گروهی از اعضای شورای انقلاب و اعضای هیئت علمی دانشگاه ها با هم جلساتی خواهند داشت تا نظام جدید آموزشی را برای سال تحصیلی آینده تدوین کنند.

یکی از اعضای دفتر رئیس جمهوری نیز در تماسی با روزنامه بامداد اظهار کرد: جلسه مهم شورای انقلاب به ریاست دکتر بنی صدر تشکیل و در آن به بحث و تبادل نظر درمورد چگونگی

- ۱- ۱۱۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۲- * مشروح این تجمع در گزارش های آتی آمده است.
- ۳- ۱۱۲. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

تغییر نظام آموزشی دانشگاه‌ها پرداخته شد و فردا دکتر سیدابوالحسن بنی صدر در یک سخنرانی مهم در دانشگاه تهران مواضع شورای انقلاب را در مورد تخلیه دانشگاه‌ها بیان خواهد کرد. (۱)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نیز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی گفت: «مسئله اساسی ما مسئله تغییر نظام آموزشی است، به مسئله گروه‌های مزاحم باید به عنوان مسئله فرعی توجه شود.» وی افزود: «برای تغییر نظام آموزشی زمانی معین نشده است و ما باید این فرصت را داشته باشیم که بتوانیم یک طرح اساسی بریزیم.» به نوشته این روزنامه: «وی در پایان مصاحبه اش در پیامی از دانشجویان مسلمان خواست که برای پیاده شدن نظر شورای انقلاب همکاری کنند و البته خیلی بیدار و هوشیار باشند که هرگونه انحراف و سوءاستفاده‌ای دیده شد، آرام ننشینند و کاملاً مواظب این مسئله اساسی که پرچم دار آن شدند [باشند] و این پرچم را تا آخر به دوش بکشند.» (۲)

درحالی که مهلت شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر و مراکز گروه‌ها در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور امروز پایان می‌یابد، هنوز در تعدادی از مراکز یاد شده، چند گروه از جمله دانشجویان پیش‌گام (شاخه دانشجویی سازمان چریک‌های فدایی خلق) و دانشجویان هوادار سازمان پیکار تخلیه دفاتر خود را نپذیرفته‌اند. اما انجمن دانشجویان مسلمان (شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق) اعلام کرده است که به غیراز دفتر مرکزی که ساختمانی استیجاری است، بقیه مراکز خود را تخلیه کرده و تحویل مقامات دانشگاهی خواهد داد. (۳) تداوم مقاومت گروه‌های مذکور، ناآرامی‌های چند روز اخیر (۴) را همراه داشت. امروز، صحنه اصلی حوادث، دانشگاه تهران بود. بعضی دانشگاه‌ها نظیر علم و صنعت، چند روز درگیری و تشنج را پشت سر گذاشته‌اند، ولی بعضی هنوز درگیر ماجراهایی هستند که به تدریج در سطح وسیع‌تری به "انقلاب فرهنگی" موسوم می‌شود. (۵) قبل از توضیح وقایع امروز دانشگاه تهران، وضعیت تعدادی از مراکز دانشگاهی در تهران و شهرستان‌ها که هنوز به نحوی با پیامدهای حوادث اخیر مواجهند، به نقل از

۱. منابع گوناگون، به اختصار مرور می‌شود. البته، حوادث شیراز نیز به دلیل وسعت استثنایی آن، جداگانه در گزارشی مستقل خواهد آمد.

ص: ۱۴۷

۱- ۱۱۳. همان، صص ۱۳.

۲- ۱۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۳- ۱۱۵. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- * برای اطلاع از جزئیات وقایع مزبور، به گزارش‌های مندرج در روزهای ۲۸/۱/۱۳۵۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹، جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق (قطع رابطه آمریکا با ایران)، مراجعه شود.

۵- * روزنامه جمهوری اسلامی در تاریخ ۳۰/۱/۱۳۵۹، در تیترو صفحه اول با رنگ سبز این عبارت را نوشت: «انقلاب فرهنگی آغاز می‌شود» در بالای تیترو اصلی (روتیترو) چنین درج شده بود: «با تغییر بنیادی نظام آموزشی استعماری در مراکز آموزشی و واژگونی سیستم اسلام زدایی در دانشگاه‌ها» با تحولات بعدی عنوان "انقلاب فرهنگی" رایج و تثبیت شد که مرحله‌ای از

تحولات ایران بعد از انقلاب اسلامی به شمار می رود.

دکتر نیک روش رئیس دانشگاه پلی تکنیک، هنگام عصر، در تماس تلفنی به روزنامه بامداد گفت: «هواداران سازمان مجاهدین خلق و دمکرات ها [شاخه دانشجویی حزب توده] گروه هایی بودند که دفاتر خود را تخلیه [کردند] و تحویل مسئولان دانشگاه دادند؛ ولی گروه پیش گام [شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق] و [هواداران] سازمان پیکار، هر ۴ شاخه آن [که] در این دانشگاه دفتر دارند، هنوز حاضر به تحویل دفتر خود نشده اند، ولی آنچه مشهود است گروه های یاد شده اخیر تمام اثاث خود را از دفاتر بیرون برده اند و تنها از اتاق خالی حفاظت می کنند.» (۱)

دانشگاه علم و صنعت اطلاعیه ای صادر کرد و با ذکر این مطلب که «کلیه گروه های دانشجویی مستقر در دانشگاه، محیط دانشگاه را ترک نموده و اتاق ها و وسایلی را که در اختیار داشتند تحویل دادند»، اعلام کرد: «دانشگاه علم و صنعت ایران با اظهار امتنان و قدردانی تمام از افرادی که در ایجاد نظم و حسن ختام این امر همکاری نمودند، به اطلاع می رساند که با اعتقاد راسخ به انقلاب فرهنگی و نظام آموزشی در جهت تأیید مصوبات شورای انقلاب، دانشگاه در تاریخ ۲/۲/۱۳۵۹ فردا باز خواهد بود... کارکنان و دانشجویان برای ورود به دانشگاه باید کارت شناسایی خود را ارائه کنند.» (۲)

در دانشگاه ملی ایران (۳) دانشجویان وابسته به انجمن اسلامی، جنبش دانشجویان مسلمان (هواداران جنبش مسلمانان مبارز) و انجمن دانشجویان مسلمان (شاخه دانشجویی مجاهدین خلق)، دفاتر خود را در این دانشگاه تخلیه کرده اند، ولی گروه های دانشجویی پیکار، پیش گام و مبارز هنوز دفاتر خود را تخلیه نکرده اند. (۴)

در دانشگاه متحدین، (۵) انجمن دانشجویان مسلمان دفتر خود را تخلیه و انجمن اسلامی نیز آمادگی خود را اعلام کرده است، اما عده ای از دانشجویان پیش گام هنوز دفترشان را تخلیه نکرده اند. (۶)

در دانشکده مهدی رضایی، (۷) انجمن دانشجویان مسلمان نیمه شب گذشته، دفتر خود را تخلیه کرد، اما دانشجویان طرف دار سازمان پیکار، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان دانشجویان مسلمان (پیرو خط امام) هنوز ستادهای خود را در اختیار دارند.

در دانشگاه تربیت معلم، یکی از مسئولان انجمن اسلامی این دانشگاه گفت: از آنجایی که

ص: ۱۴۸

۱- ۱۱۶. روزنامه بامداد ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- ۱۱۷. همان.

۳- * بعد از فاجعه هفتم تیر ۱۳۶۰، به دانشگاه شهید بهشتی تغییر نام یافت.

۴- ۱۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- * مدرسه عالی دختران که در رژیم گذشته تأسیس شده بود، بعد از انقلاب ابتدا به یاد محبوبه متحدین که سازمان مجاهدین خلق از وی به عنوان یکی از شهدای خویش یاد می کرد به نام دانشگاه متحدین خوانده شد، ولی بعدها مشخص شد که نامبرده و شوهرش حسن آلاذپوش، هر دو از مارکسیست شده های سازمان بوده اند. این دانشگاه، امروز دانشگاه الزهرا

نامیده می شود.

۶- ۱۱۹. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- * عنوانی است که به مدرسه عالی بازرگانی داده شده است. بعدها از ادغام این مدرسه با تعدادی از مدارس و مراکز آموزش عالی، دانشگاه علامه طباطبایی ایجاد شد.

دانشگاه تربیت معلم سرپرست ندارد، انجمن اسلامی حاضر است دانشگاه را فقط به مقامات دولتی تحویل دهد. وی افزود: ما معتقدیم چنانچه نظام آموزشی دانشگاه ها تغییر یابد، مسئله گروه های کوچک سیاسی حل خواهد شد. (۱)

درباره مدرسه عالی کامپیوتر باید گفت که یکی از دانشجویان عضو انجمن اسلامی این مدرسه در تماس تلفنی خود بیانیه انجمن را برای روزنامه بامداد قرائت کرد که در آن آمده است: «انقلاب فرهنگی در مدرسه عالی کامپیوتر با یاری مردم قهرمان و مستضعف محله حسن آباد زرگنده صورت گرفته و جوانان غیور حسن آباد علی رغم تحریکات گروه های معلوم الحال با صبر انقلابی این مدرسه را بدون هیچ گونه درگیری تصرف کرده اند و باتوجه به اینکه دانشگاه باید در خدمت مردم محروم میهنمان در آید ما [انجمن اسلامی دانشجویان] از این تاریخ، نام این مدرسه را به دانشکده کامپیوتر حسن آباد تغییر دادیم.» (۲)

در مجتمع تکنولوژی تهران، هواداران مجاهدین خلق و حزب توده حاضر به تخلیه ستادهای خود شدند، ولی هواداران چریک های فدایی خلق، پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و سایر گروه های چپ از این کار خودداری کردند. (۳)

در برخی مراکز استان ها و شهرستان ها که دارای مراکز آموزشی عالی هستند نیز ناآرامی روزهای اخیر با شکل گیری و شدت و ضعف متفاوت، کم و بیش ادامه یافت.

در مشهد در حاشیه قضیه دانشگاه ها، برخوردها و درگیری بین موافقان و مخالفان سازمان مجاهدین خلق وسیع و حتی جدی تر و مهم تر از خود قضیه دانشگاه ها مطرح بود. امروز، در مقایسه با روزهای قبل آرامش بیشتری برقرار بود و ادامه تحرکات روز قبل به صورت جزئی وجود داشت. هنگام ظهر، در پی توافق قبلی استاندار خراسان و مسئولان سازمان در مشهد، ساختمان سازمان مجاهدین خلق در خیابان بهشت این شهر به طور رسمی تخلیه شد و مأموران انتظامی و پاسداران در آن مستقر شدند. (۴) در این حال، محمدحسن غفوری فرد استاندار خراسان، در جواب به این سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس که آیا دفاتر سیاسی گروه های مستقر در دانشکده ها تخلیه شده است یا خیر، گفت: «دفاتر جنبش شب قبل به وسیله خودشان تخلیه شده بود و الآن در دفاتر آنها فقط مقداری آشغال و چوب و چماق [باقی مانده] است که [مأموران] مشغول لاک و مهر کردن آنها هستند و در اختیار دادستانی قرار خواهد گرفت و از گروه پیش گام به اندازه یک وانت اسناد و مدارک به دست آمده که در اختیار دادستانی قرار گرفته است.» (۵)

همچنین شهربانی از شروع تحرکی در ساعت ۱۵، به این نحو خبر داد: «حدود ۴ هزار نفر درحالی که تمثال های امام خمینی در دست داشتند مقابل دانشکده پزشکی تجمع [کردند] و شعارهایی علیه فدائی و منافق و توده ای می دادند، سپس به طرف فلکه حضرت حرکت [کردند] و به آرامی پراکنده شدند. ضمناً، حدود ۱۰۰۰ نفر که اکثراً دختران محصل بودند، در بیمارستان مصدق به انگیزه وقایع روزهای گذشته [به تحصن] نشسته اند.» (۶)

ص: ۱۴۹

- ۲-۱۲۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳-۱۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۴-۱۲۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۵-۱۲۴. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶-۱۲۵. سند شماره ۰۴۰۸۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱/۲/۱۳۵۹.

در ادامه، ساعت ۱۶، از رادیو مشهد اطلاعیه ای پخش شد و در آن استاندار خراسان از مردم خواست با هوشیاری عمل کرده و از حمل هرگونه اسلحه سرد و گرم خودداری کنند و اگر کسی از این دستور سرپیچی کرد محیط را طوری آماده کنند تا راه مأموران انتظامی برای دستگیری اشخاصی که اسلحه حمل می کنند، باز شود. (۱)

در تبریز، بقایای مقاومت شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق با تصرف دانشکده پزشکی ادامه یافت، اما قابلیت توسعه و ایجاد درگیری نداشت. در گزارش روزنامه کیهان از تبریز در این باره آمده است: «حدود ۲۰۰۰ نفر از دانشجویان پیش گام تبریز که شب را در دانشگاه گذرانده بودند، همراه دیگر هواداران خود از مدارس تبریز، زنجیروار جلوی دانشکده پزشکی این دانشگاه گرد آمدند و آماده حمله احتمالی و درگیری با نیروهای مخالف شدند. یکی از مسئولان سازمان دانشجویان پیش گام تبریز درباره این موضوع گفت دفاع از حریم دانشگاه وظیفه هر دانشجوی مسئول و متعهد است. یکی از مسئولان روابط عمومی سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز که ساختمان مرکزی این دانشگاه را تصرف کرده اند نیز درباره تصمیمات شورای انقلاب در مورد تخلیه ستادهای گروه های سیاسی از دانشگاه گفت ما معتقدیم امکاناتی که هم اکنون در اختیار گروه های سیاسی است باید پس گرفته شود، اما فعالیت های سیاسی و بحث آزاد از مسائلی است که باید در دانشگاه، آزاد باشد. وی افزود: هدف اصلی ما تحول اساسی و فرهنگی مناسب دانشگاهی است و سیستم فعلی باید از همین حالا متوقف گردد.»

همچنین، «دانشجویان مسلمان پیرو خط امام دانشگاه تبریز با انتشار اطلاعیه هایی

متذکر شدند، گروه هایی که ساختمان دانشکده پزشکی را متصرف شده اند مسلح به سلاح های گرم و سرد هستند و از مردم خواستند که خونسردی خود را در این مراحل حساس حفظ کنند و بهانه ای به دست توطئه گران ندهند.

دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز همچنین در اطلاعیه دیگری اعلام داشتند که در دو روز گذشته شاهد نقل و انتقالات اموال بیت المال در دانشگاه بودند، لذا برای جلوگیری از حیف و میل اموال عمومی دانشگاه و همچنین جلوگیری از هرگونه حمله و درگیری از برادران و خواهران دانشجوی کمک و یاری خواستند. (۲) نظیر دیگر نقاط، در تبریز هم دانشجویان موسوم به هواداران جنبش مسلمانان مبارز، حساب خود را از دو طرف قضیه جدا کرده اند و به دلیل اینکه توانایی تأثیرگذاری و ایجاد جریان خاصی را نداشتند، به تکرار کلیاتی در اطلاعیه خویش اکتفا کردند. در اطلاعیه مزبور، آنها خاطرنشان کردند که شرایط فعلی سیاسی کشور و ارتباط ارگانیک این جریانات با مبارزه ضدامپریالیستی خلق ها، ضرورت برخورد فعال و واقع گرایانه با این مسائل را به خوبی مشخص می کند. (۳)

در کرمانشاه، درگیری ها به سطوحی خارج از محدوده دانشجویی کشیده شد و در نهایت به تعطیلی و تخریب دفاتر گروه ها و سازمان ها در سطح شهر انجامید؛ به طوری که دفتر حزب توده به آتش کشیده شد. (۴) در توضیح آغاز این ماجرا، خبرگزاری پارس چنین نوشته است: «پیش از ظهر

۱-۱۲۶. روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲-۱۲۷. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳-۱۲۸. همان.

۴-۱۲۹. روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

امروز، گروهی از مردم کرمانشاه در مخالفت با تصمیم شورای انقلاب و رئیس جمهوری با دادن شعارهایی از جمله "دانشگاه مکتب آزادی است" در خیابان های مرکزی این شهر به راه پیمایی پرداختند و در ساعت ۱۲:۰۵ این راه پیمایی منجر به درگیری شد. مأموران پلیس در صدد جدا کردن دو طرف درگیر برآمدند. (۱) در این شهر هم مانند شهرهای دیگر، یکی از مراکزی که در درگیری ها

مورد هجوم مردم قرار گرفت، دفاتر سازمان مجاهدین خلق بود. به گزارش خبرگزاری پارس: «عده ای از تظاهرکنندگان به سوی گروه دیگر سنگ پرتاب کردند و روی پل هوایی کرمانشاه آتش افروختند. در ساعت ۱۷:۳۰، گروهی دیگر دفتر انجمن جوانان مسلمان کرمانشاه [شاخه تحت پوشش سازمان مجاهدین خلق برای

فعالیت هواداران] را به تصرف در آورند و اوراق و اسناد و کتاب های این محل را از بین بردند. افسر گشتی پلیس کرمانشاه گفت در تظاهرات و درگیری های عصر امروز {۱/۲/۱۳۵۹}، بین ۱۵ تا ۲۰ نفر مجروح شدند.» (۲)

اما برخورد مهم تر، در ستاد اصلی سازمان روی داد. در گزارش شهربانی کرمانشاه در این باره آمده است: «در ساعت ۱۵ [روز] ۱/۲/۱۳۵۹، اطلاع حاصل شد که عده ای از هواداران مجاهدین خلق کرمانشاه در دفتر این سازمان واقع در خیابان چهل متری مستقر گردیده اند و عده ای از اهالی جلوی این دفتر اجتماع نموده و خواستار تخلیه آن هستند که با مخالفت افراد سازمان روبه رو و بلافاصله شخصاً به اتفاق افسر و مأمور کافی در محل حاضر و به منظور جلوگیری از برخورد بین مردم که حدود ۱۰۰۰۰ نفر بودند [و] هواداران سازمان که در داخل مستقر بودند در پای ورودی ساختمان تحت کنترل مأمورین قرار گرفتند. چون تلاش مأمورین در متفرق کردن مردم مؤثر واقع نشد از حاکم شرع تقاضای مداخله گردید [که] ایشان طی حکمی دستور تخلیه محل را صادر نمودند و با انجام تدابیر لازم حدود ۲۰۰ نفر از افراد سازمان که داخل ساختمان بودند با کامیون به شهربانی منتقل [شدند] که در ساعت ۲ بامداد، پس از متفرق شدن جمعیت به وسیله اتومبیل های شهربانی به منازلشان برده شدند.» (۳)

در اهواز، شب گذشته، به دعوت حجت الاسلام جنتی امام جمعه این شهر، به منظور

پشتیبانی از پاک سازی دانشگاه ها، نماز جماعت در زمین چمن دانشگاه برگزار شد. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی تعداد نمازگزاران را ده ها

هزار نفر گزارش کرد. در این مراسم امام جمعه اهواز در سخنانی گفت: تا سه شنبه به گروه های سیاسی مهلت می دهیم، اگر اتاق ها را تخلیه نکنند مردم در دانشگاه حضور پیدا خواهند کرد. پس از پایان نماز، حجت الاسلام جنتی از مردم خواست به هیچ وجه با هیچ گروهی درگیر نشوند و به منازل خود بروند. (۴) امروز عصر هم در «پشتیبانی از انجمن های اسلامی و تصفیه دانشگاه ها و ایجاد

انقلاب بنیادی اسلامی در دانشگاه ها» مراسمی در محل استادیوم تختی برگزار شد که پس از مراسم مردم با راه پیمایی در مسجد اعظم این شهر اجتماع کردند و قطعنامه ای در ۱۳ ماده قرائت شد. (۵) به این ترتیب، عملاً امکان باقی ماندن ستادهای

-
- ۱- ۱۳۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۲- ۱۳۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۳- ۱۳۲. سند شماره ۰۰۰۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- ۱۳۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۵- ۱۳۴. همان، ص ۱۰.

این درحالی است که دانشکده خلیج فارس شعبه دانشگاه جندی شاپور در خرمشهر نیز تعطیل شده است. سخنگوی انجمن اسلامی این دانشکده در تماسی با خبرگزاری پارس در آبادان اعلام کرد: از سوی این انجمن تلگرامی به شورای انقلاب مخابره شده که در آن «لزوم تغییر نظام آموزشی استعماری به فرهنگ اسلامی، قضیه استادانی که وابستگی فکری به شرق و غرب دارند، جلوگیری از فعالیت های ضدانقلابی زیر لوای دانشجو [و جلوگیری] از حیف و میل بیت المال که نهایتاً منجر به مدرک گرفتن می شود» خواسته شده است. این سخنگو در پایان افزود: تا تغییر و دگرگونی کامل سیستم آموزشی، این دانشکده همچنان تعطیل خواهد ماند. (۱)

در آبادان، به گزارش خبرگزاری پارس، «هزاران تن از مردم آبادان در پشتیبانی از تصمیم شورای انقلاب دایر بر جمع کردن دفاتر گروه های سیاسی در دانشگاه در این شهر به راه پیمایی پرداختند. راه پیمایان درحالی که پلاکاردهایی با خود حمل می کردند و شعار می دادند وارد دانشکده نفت آبادان شدند. در اینجا مردم پس از برگزاری نماز وحدت بدون هیچ گونه برخوردی دفاتر گروه های سیاسی و نیز پلاکاردهای این گروه ها را برچیدند.» (۲) به این ترتیب، کلاس های دانشکده نفت آبادان تا اطلاع بعدی تعطیل شد. رئیس این دانشکده اعلام کرد: تعطیلی کلاس ها تا اطلاع بعدی و تا مشخص شدن وضع دانشکده ادامه خواهد داشت. (۳)

در رشت، پرویز البرز رئیس دانشگاه گیلان، اعلام کرد: «به دنبال اعلامیه شورای انقلاب مبنی بر تصفیه دانشگاه ها، خوشبختانه در دانشگاه گیلان به لطف

پروردگار تاکنون هیچ [گونه] درگیری رخ نداده و کارها در کمال آرامش پیش رفته است.» وی افزود: «البته کلاس ها تعطیل شده و برخی از گروه های سیاسی به طوری که شنیده شده ستادهای عملیاتی خود را در دانشگاه گیلان تخلیه کرده اند.» (۴) در همین حال، خبرنگار روزنامه کیهان از رشت گزارش داد: «گروه های سیاسی هنوز نسبت به تخلیه دفاتر خود اقدامی نکرده اند. دانشجویان مستقر در دانشگاه طی اطلاعیه ای که انتشار دادند، اعلام کردند تصمیم دارند در دانشگاه بمانند.» (۵) گزارش روزنامه جمهوری اسلامی حاکی است: «هنگام عصر، گروهی از اعضای انجمن های اسلامی مدارس و طبقات مختلف مردم رشت به عنوان حضور برخی از گروه های سیاسی در دانشگاه در خیابان های این شهر دست به راه پیمایی زدند. این عده درحین راه پیمایی از مردم می خواستند تا برای پاک سازی دانشگاه به آنها ملحق شوند.» (۶) به گزارش روزنامه بامداد، شب هنگام، تجمعی در مسجد کاسه فروشان رشت تشکیل شد. خبرنگار بامداد از این اجتماع گزارش داد: «حجت الاسلام غفاری ... طی سخنانی در رابطه با راه پیمایی طبقات مختلف مردم به سوی دانشگاه گیلان که تا این ساعت در اختیار دانشجویان سیاسی است، اعلام کرد مشت هایمان را در جیبمان می گذاریم و هیچ سلاحی با خود نمی بریم و تنها سلاح ما شعار ماست. همچنان که امریکا را از ایران بیرون کردیم دوستان آنها را هم بیرون خواهیم کرد. وی گفت ما رئیس جمهور و دولت داریم و خودمان به آن رأی دادیم، همچنان منتظر می مانیم تا ببینیم دستور آنها چیست و آن گاه برای پاک سازی دانشگاه گیلان اقدام خواهیم نمود.» (۷)

- ۱-۱۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۲-۱۳۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳-۱۳۷. روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۴-۱۳۸. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۵-۱۳۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴.
- ۶-۱۴۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷-۱۴۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در ارومیه، دکتر فرهودی سرپرست دانشگاه ارومیه در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری پارس ضمن تأیید خبر آرامش در دانشگاه گفت: «کلیه گروه‌ها اتاق‌های دانشگاه را تخلیه کرده، ولی هنوز [حدود ظهر] اتاق‌ها را تحویل دانشگاه نداده‌اند.»

وی گفت: «ما نماینده‌ای

برای تحویل اتاق‌ها انتخاب کرده‌ایم،

امیدواریم که تصمیم شورای انقلاب بدون هیچ‌گونه برخورد احتمالی به مورد اجرا گذارده شود.» (۱)

در زنجان، ملکوتی معاون دانشکده کشاورزی زنجان، گفت که در اجرای دستور ریاست جمهوری و شورای انقلاب، گروه‌های سیاسی این دانشکده تا ساعت ۱۲ ظهر، دفاتر خود را جمع‌آوری کردند و ضمن تنظیم صورت جلسه‌ای تحویل اینجانب دادند که کلیه این قسمت‌ها تحویل محافظان دانشکده شده، ولی متأسفانه گروه پیش‌گام تا این ساعت برای تحویل دفتر خود مراجعه نکرده است. (۲)

در اراک، عصر امروز، به دعوت انجمن اسلامی مدرسه عالی اراک در یک گردهمایی وسیع در مقابل مدرسه مزبور، یکی از دانشجویان سخنرانی کرد و سپس راه پیمایی به طرف میدان شهدا انجام شد. در قطعنامه این راه پیمایی تغییر نظام آموزشی استعماری به نظام اسلامی پویا مطالبه شد. (۳) عصر امروز، همچنین به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، «ساختمان حزب توده اراک توسط گروهی به آتش کشیده شد. در این جریان، شیشه‌های این ساختمان شکسته شد و تمام اطلاعیه‌های موجود در این ساختمان به خیابان ریخته شد.» (۴)

در گرگان، عسگری زیارت معاون اداری و مالی مدرسه عالی منابع طبیعی گرگان، در تماسی با خبرگزاری پارس گفت: انجمن‌های اسلامی دانشجویان و کارکنان، مراکزی را که در اختیار داشتند، به مسئولان این مدرسه تحویل دادند، ولی انجمن دانشجویان مسلمان {هواداران مجاهدین خلق} حاضر به ترک دفاتر خود نیستند. وی افزود: وضع مدرسه عالی طبیعی گرگان در حال حاضر آرام است. (۵)

در سمنان، قبل از ظهر امروز، دانشجویان انجمن اسلامی مدرسه عالی فنی این شهر به منظور پشتیبانی از برچیده شدن

ستادهای سازمان‌ها و گروه‌های سیاسی در محیط دانشگاه، راه پیمایی

کردند و در قطعنامه‌ای

خواهان انقلاب فرهنگی

در سطح دانشگاه و مدارس عالی شدند. در این مراسم، دانشجویان انجمن اسلامی اعلام کردند که دفتر انجمن را تعطیل و تخلیه کرده‌اند و از گروه‌های دیگر خواستند تا به منظور پیروی از دستورات شورای انقلاب، دفاتر خود را تخلیه کنند. (۶)

در بابل، دانشکده صمدیه لباف این شهر در دومین روز تعطیلی خود تحت حفاظت دانشجویان انجمن اسلامی قرار دارد. در جریان تعطیلی این دانشکده، اعضای انجمن دانشجویان مسلمان ضمن اعتراض، محوطه دانشکده را ترک گفتند. در این خصوص، جنیش معلمان مسلمان بابل با صدور اطلاعیه ای «حمله به مراکز آموزشی توسط عناصر راست گرایان آشوب طلب» را به شدت محکوم و از «میوه چینان انقلاب که از روی خون فرزندان شهید خلق با فراموشی می گذرند» انتقاد کرد. امروز، در این شهر همچنین عده ای از هواداران گروه ها در انتقاد به حوادث دو روز گذشته دست به تظاهرات زدند. (۷)

ص: ۱۵۳

۱- ۱۴۲. همان.

۲- ۱۴۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- ۱۴۴. همان.

۴- ۱۴۵. همان، ص ۱۱.

۵- ۱۴۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۶- ۱۴۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۷- ۱۴۸. همان، ص ۳.

در بابلسر پس از حوادث روزهای قبل، امروز، دانشکده این شهر نسبتاً وضع آرامی داشت. باین حال، اعتراض های جزئی همچنان ادامه یافت. برای مثال، برخی از دبیرستان های نزدیک به این دانشکده تعطیل بود. همچنین انجمن اسلامی دانشجویان مسلمان با تأکید بر حقوق صنفی و سیاسی خود اعلام کرد: در جهت دعوت شورای انقلاب، روز سه شنبه برای بیان مشکلات خود در کلاس حضور خواهیم یافت و در راه پیمایی که به نفع تعطیلی دانشکده اعلام شده، شرکت نخواهیم کرد و از این جهت هر نوع توطئه و صحنه سازی قبلی را از هم اکنون محکوم می کنیم. (۱)

در بعضی شهرها، بدون آنکه پای مرکز آموزش عالی شهر در کار باشد، موافقت و مخالفت با تعطیلی ستاد گروه ها در دانشگاه ها، باعث تحرکات و برخی درگیری های جدی بین جریان های مختلف شده است. در این زمینه در آمل، تظاهراتی که یک گروه کمونیستی در ساعت ۶ بعدازظهر، شروع کرد

سرانجام به درگیری بین مخالفان و موافقان سازمان مجاهدین خلق انجامید. درباره شروع حادثه، در گزارش شهربانی این شهر آمده است: «ساعت ۱۸ روز جاری، حدود ۲۰۰ نفر از گروه طوفان با در دست داشتن پرچم و پلاکارد در شهر به راه پیمایی پرداخته [اند] که [این اقدام] مورد اعتراض مذهبیون قرار گرفته، درگیری مختصری ایجاد [شده است] که در نتیجه تعداد ۸ نفر زخمی [و] به بیمارستان شیروخورشید آمل معرفی گردیدند.» (۲) به گزارش روزنامه بامداد: «به دنبال این حادثه، مغازه های آمل تعطیل شد و شهر حالت متشنجی پیدا کرد. در همین حال، گروه هایی از مردم دسته دسته به سوی دبیرستان [امام] خمینی که نمایشگاه مجاهدین در آن برقرار شده رفتند تا نمایشگاه مزبور را تعطیل کنند، ولی گروه هایی از مجاهدین با محاصره اطراف دبیرستان مانع ورود مردم شدند. هم اینک [ساعت ۱۰ شب] بیش از ۵ هزار نفر از مردم آمل در اطراف دبیرستان [امام] خمینی اجتماع کرده و علیه مجاهدین شعار می دهند.» (۳) گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره سرانجام این ماجرا حاکی است: «مردم به نمایشگاه مجاهدین خلق در میدان ۱۷ شهریور حمله و آرم سازمان و عکس مسعود رجوی را پاره نموده و بر اثر فشار مردم، مجاهدین خلق نمایشگاه خود را جمع آوری نمودند. این درگیری که ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر آغاز شده بود تا ساعت ۱۰ شب ادامه داشت.» (۴)

در لنگرود، ساعت ۱۱ صبح، (۵) یک تجمع دانش آموزی در مخالفت با روند تحولات اخیر دانشگاه ها برگزار شد. گزارش روزنامه کیهان در این باره چنین است: گروهی از دانش آموزان

لنگرود مقابل اداره آموزش و پرورش اجتماع کردند و در قطعنامه ای از شورای انقلاب خواستند تا اطلاعیه اخیرش درمورد تخلیه دفاتر گروه های

سیاسی را لغو کند. آنها با اتهام بستن

به مراکز آموزش عالی خواستار «تصفیه عناصر ساواکی در مراکز آموزش عالی و پایان اخراج دانشجویان و محصلان مترقی» شدند. (۶) در گزارش شهربانی لنگرود،

شرکت کنندگان در این تجمع «حدود ۲۵۰۰ نفر از جوانان دختر و پسر محصل و هواداران چریک های فدایی خلق شاخه

لنگرود» ذکر شده است که «مبادرت به راه پیمایی نموده اند. پس از گذشتن از خیابان اصلی در میدان شهر تجمع و پس از قرائت یک قطعه نامه ۷ ماده ای مبنی بر محکوم نمودن حوادث اخیر بدون هیچ گونه برخورد و درگیری متفرق شدند.» (۷)

ص: ۱۵۴

-
- ۱- ۱۴۹. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۲- ۱۵۰. سند شماره ۰۴۰۸۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- ۱۵۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۴- ۱۵۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵.
 - ۵- ۱۵۳. سند شماره ۰۴۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- ۱۵۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۷- ۱۵۵. سند شماره ۰۴۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در ملایر، به جای درگیری دانشجویی، درگیری دانش آموزی

رخ داد. خبرنگار روزنامه بامداد در این باره نوشت: در یک درگیری بین دو گروه از دانش آموزان دختر دبیرستان ملایر ۸ نفر مجروح شدند. در تماسی با فتانه پاک بین

مدیر این دبیرستان، وی گفت: طبق دستور اداره متبوع، موظف بودیم که با مسالمت، مراکز سیاسی گروه ها را در دبیرستان تعطیل کنیم. در این دبیرستان، دو گروه انجمن اسلامی و جنبش مجاهدین خلق فعالیت می کردند. صبح امروز، اعضای انجمن اسلامی تمام وسایل خود را در اختیار ما گذاشت و مراکز فعالیت خود را تعطیل نمود، ولی اعضای جنبش مجاهدین از تخلیه خودداری و حتی ظهر هم در مدرسه ماندند. ما مسئولان اداره را در جریان گذاشتیم، ولی متأسفانه سخنان رئیس و معاون اداره آموزش و پرورش

هم در آنها اثر نگذاشت و محل را ترک نکردند. در نتیجه، دو گروه به طرف هم حمله کردند که در این میان

جمعی مضروب شدند. چون شدت جراحات ۸ نفر از آنها زیاد بود، به بیمارستان فخریه اعزام شدند. مأموران شهربانی و پاسداران در این جریان دخالت نکردند و فقط از دور ناظر بودند. در حال حاضر [یعنی بعد از ظهر، هنگام گفت و گوی

خبرنگار و رئیس دبیرستان]، عده زیادی از مردم، اطراف دبیرستان انقلاب گرد آمدند. (۱) گزارش شهربانی ملایر که برای وزارت کشور ارسال شد نشان می دهد که سرانجام «در بین ساعت ۲۱ الی ۲۲ مورخه ۱/۲/۱۳۵۹ در خیابان ارک این شهرستان بین مجاهدین خلق و فداییان با سایر مردم درگیری ایجاد [شد که]

عده ای مجروح و یک نفر در بیمارستان بستری گردید، در ساعت ۲۲:۲۰ همگی متفرق شدند.» (۲)

در آباده نیز امروز، درگیری دانش آموزی روی داد. گزارش شهربانی این شهر حاکی است: «ساعت ۱۶ روز جاری، عده ای از دانش آموزان دبیرستان اقبال لاهوری ضمن مباحثه سیاسی درگیر [شدند] و تعدادی از اهالی شهر جلوی دبیرستان اجتماع [کردند] و دبیرستان به حالت تعطیل در آمد.» (۳)

در شاهرود نیز نمونه ای از آنچه در روزهای اخیر با تشدید صف بندی در دانشگاه ها رخ می داد، اتفاق افتاد. برابر اعلام شهربانی شاهرود به وزارت کشور، «حدود ساعت ۱۸:۴۰ روز جاری، توده ای از اهالی این شهر به طرف داران مجاهدین خلق در نزدیکی میدان جمهوری اسلامی که مشغول فروش نشریات خود بودند حمله نموده که با اقدامات به موقع بدون درگیری متفرق شدند.» (۴)

۱. در شیراز که یکی از وسیع ترین درگیری های مربوط به دانشگاه ها را پشت سر گذاشته است، امروز هم درگیری ها و برخوردها در حدی وسیع ادامه یافت.

روزنامه کیهان در این باره نوشت: «در زدوخوردهای دانشجویان مخالف در دانشگاه شیراز بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند و به بیش از ۵۰ خانه خساراتی وارد شد. ... حدود ۲۰ نفر از مجروحان دانشگاه شیراز از افسران و درجه داران شهربانی هستند که

در ساعات آخر درگیری، به منظور جداسازی دخالت کردند و مجروح شدند.» (۵) ماجرا از ساعت ۹ صبح با تجمع عده ای

ص: ۱۵۵

۱-۱۵۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲-۱۵۷. سند شماره ۰۴۰۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳-۱۵۸. سند شماره ۰۵۱۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴-۱۵۹. سند شماره ۰۴۰۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵-۱۶۰. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز (۱) آغاز و به درگیری منجر شد. (۲) به این ترتیب، وقتی که آنان در اعتراض به تصرف دانشگاه شیراز در مقابل دانشکده پزشکی اجتماع کردند و با دادن شعار خواستار آزادی دانش آموزان و دانشجویان زندانی شدند، عده ای

دیگر از مردم به طرف داری از ستاد و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز نیز در مقابل آنان اجتماع کردند و به دادن شعار

پرداختند. گروه های مخالف نیز با دادن شعار در خیابان های شیراز به طرف زندان عادل آباد راه پیمایی کردند. (۳) یک بار دیگر، در ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، ناآرامی ها اوج گرفت. مرکز این درگیری، علاوه بر اطراف دانشکده پزشکی، ساختمان دانش سرای عشایری و خوابگاه آن را شامل می شد. (۴) خبرنگار روزنامه کیهان در شیراز درخصوص این درگیری که ساعت ها طول کشید و خسارات فراوانی به بار آورد، چنین گزارش داده است: «حدود ساعت ۵/۳ بعدازظهر، زدو خورد بین گروه های مخالف اشغال دانشگاه و مردم صورت گرفت و تعدادی مجروح شدند. گروه های مخالف به طرف ساختمان دبیرستان عشایری و ارشاد ملی و خوابگاه عشایری (۵) برگشتند و در آنجا با بستن خیابان های فرعی و سنگر بندی با طرف های مخالف به زدو خورد پرداختند.» طبق این گزارش، عده ای از مخالفان تعطیلی دانشگاه «بر روی بام ساختمان هواپیمایی سنگر گرفتند که در این ساختمان درگیری تن به تن با چاقو و چوب و چماق همراه بود. ... [و] مأمورین پلیس برای متفرق کردن مردم به میان آمدند، اما ۳ افسر و ۱۵ مأمور مجروح شدند و تمام شیشه های اتومبیل های پلیس شکسته شد و درگیری تا ساعت ۷ بعدازظهر، ادامه داشت.» (۶)

یادآوری می شود که زمان ورود پلیس به محل و مجروح شدن

آنان ساعت ۶ بعدازظهر، بوده است. در گزارش شهربانی به وزارت کشور در این باره

تصریح شده است: «برابر اعلام شهربانی شیراز در ساعت ۱۸ روز جاری، در زدوخوردهایی که بین گروه های مختلف به مناسبت تعطیل ستاد سازمان های مختلف سیاسی در دانشگاه شیراز به وقوع

پیوسته تعدادی از پرسنل شهربانی که به عنوان حوزه انتظامات در خیابان های

اطراف دانشکده پزشکی و مهندسی و خیابان های مجاور آن مستقر بودند مورد اصابت سنگ از گروه های مزبور قرار گرفته و به تعدادی از اتومبیل های پلیس خسارت وارد گردیده و پرسنل

مشروحه زیر دچار آسیب دیدگی گردیده اند.» در ادامه این نامه اسامی مصدومان و نوع جراحات و صدمات آنها ذکر شده است.

سرانجام درگیری های خیابانی امروز شیراز، به این قرار در گزارش خبرنگار روزنامه کیهان بازگو شده است: «در این درگیری علاوه بر سنگ و چوب و قلاب سنگ از کوکتل مولوتف نیز استفاده می شد تا اینکه در ساعت ۷ بعدازظهر، اتومبیل های

-
- ۱- * برای اطلاع دقیق از برخوردهای قبلی در این دانشکده که به تخلیه آن انجامید، به روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹، مندرج در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} مراجعه شود.
- ۲- ۱۶۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- ۱۶۲. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- ۱۶۳. همان؛ و روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۵- * به دنبال شایع شدن این مطلب که دانش آموزان دبیرستان {دانش سرای} عشایری، به نفع گروه های مخالف نظام در درگیری های شیراز شرکت داشته اند، عده ای از مردم به سمت دبیرستان و خوابگاه رفتند که در نتیجه برخوردهای یادشده پیش آمد.
- ۶- ۱۶۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

می کردند، سنگر مخالفین را در هم ریخت و ساختمان های بلندی که در اختیارشان بود به تصرف مردم و پلیس در آمد و در این حوادث بیش از ۶۰۰ نفر مجروح شدند.» (۱)

شب هنگام، سرپرست دانشگاه شیراز برای حل مسئله، چگونگی ادامه وضعیت را بررسی کرد. وی گفت: «اگر سپاه پاسداران دانشگاه را تخلیه کند و کلیه دانشجویان زندانی آزاد شوند، دانشگاه باز خواهد شد و آرامش نیز برقرار خواهد بود.» وی اضافه کرد: «اگر با قبول این خواسته بازهم درگیری هایی پیش آمد با پادرمیانی استادان، این موضوع را حل می کنیم.» (۲)

در توضیح حدت صف بندی مسائل دانشگاه شیراز و اینکه موضوع از یک درگیری دانشجویی فراتر بوده و در واقع انعکاس یک برخورد ملی در سطح شیراز مطرح بوده است، دو پیام در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی بدین شرح درج شده است:

پیام اول: «این پیام از سوی آیت الله سید عبدالحسین دستغیب امام جمعه شیراز به حمایت از عمل دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز انتشار یافت.

بسم الله الرحمن الرحيم

از دانشجویان غیور و مسلمان که دانشگاه شیراز را از عناصر ضدانقلاب پاک سازی

نموده، کمال تشکر را دارم و عمل آنها [را] بر حسب سرفرازی مسلمانان و تقویت انقلاب اسلامی و انجام آرزوی ملت می دانم [؛ لذا] از تمام مسلمانان می خواهم

در حمایت از دانشجویان عزیز سعی نمایند و تا مدتی که

لازم باشد به طور استمرار عده ای در اطراف دانشگاه باشند و در هر حال نظم و آرامش و جلوگیری از هر برخورد را مواظب باشند.» (۴)

پیام دوم منتشر شده در این روزنامه نیز چنین است: «این پیام از طرف آیت الله ربانی شیرازی به مناسبت انقلاب فرهنگی و نابودی نظام استعماری حاکم صادر شد:

بسمه تعالی

خواهران و برادران مسلمان، درود حق بر شما و بر پایداری و احترامات انقلابی شما باد. در این موقعیت حساس سرنوشت ساز که دانشجویان عزیز ستاد دانشجویان مسلمان در راه پاک سازی دانشگاه از عناصر ضدانقلاب توطئه گر قدم مثبتی برداشته اند و مصمم هستند دانشگاه را از وجود این گونه عناصر بزدايند وظیفه همه شما مردم انقلابی است که در حمایت و کمک آنها کوشش جدی به عمل آورید و در حفظ سنگر آنها کمال مراقبت [را] داشته باشید و نگذارید که

۱-۱۶۵. همان.

۲- * یادآوری می شود که درعمل، اوضاع مطابق خواسته های ذکر شده پیش رفت. به نوشته روزنامه کیهان روز بعد، «یکی از مسئولین سپاه شیراز به خبرنگار کیهان گفت: افراد سپاه پاسداران تا ساعت ۵ بعدازظهر، دانشکده های مهندسی و ادبیات را ترک کردند و این دانشکده را دراختیار شورای دانشگاه قرار دادند. وی همچنین گفت: تنها ساختمان دانشکده پزشکی تا ساعت ۱۲ شب گذشته، دراختیار افراد سپاه بود به دلیل اینکه در خیابان های مقابل این دانشکده درگیری های شدیدی وجود داشت. وی درمورد دانش آموزان و دانشجویان زندانی گفت: کلیه زندانیان حوادث دانشگاه بعد از ساعت ۳ نیمه شب آزاد شدند و دررابطه با مسائل دانشگاه هیچ دانشجوی یا دانش آموز زندانی نداریم.» [روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳]

۳-۱۶۶. همان.

۴-۱۶۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

ضدانقلاب بیش از این در برابر انقلاب مقدس ما و مکتب جهان ساز ما و شخصیت های انقلابی ما توطئه کنند و حادثه آفرینند و دروغ زنی کنند و هر روز مانعی در مسیر حرکت تکاملی ما ایجاد نمایند. توفیق برادران و خواهران مسلمان انقلابی و شما را از خداوند متعال خواستار است.» (۱)

دانشگاه تهران، امروز نقطه اصلی درگیری های

دانشگاهی اخیر بود. سازمان چریک های

فدایی خلق، آخرین مقاومت های

ممکن را برای ازدست ندادن

یک پایگاه بسیار مهم بروز داد، اما تفرد و تک روی این سازمان که فقط از همراهی معدودی از گروه های کوچک تندرو برخوردار بود، کار را برای آن مشکل می کرد. مهم تر اینکه پتانسیل طرف مقابل از نظر کمی و کیفی بسیار بالا بود. به این ترتیب، در نزد خوش بین ترین ناظران نیز کوچک ترین چشم اندازی برای پیروزی مشی اتخاذ شده

از سوی سازمان چریک های

فدایی خلق متصور نبود. به خصوص

اعلام تعطیلی دفاتر گروه های

شناخته شده ای

۱. چون سازمان مجاهدین خلق و حزب توده، برای توده های حساس شده و معترض، افراط گرایی و مسئله دار بودن مقاومت سازمان چریک های فدایی خلق را بیشتر نشان داده و ضمن تأکید بر بی حاصل بودن آن به افزایش حضور سرسختانه این توده های حساس شده، می انجامید. یکی از مهم ترین نکته ها، دخالت مسلحانه این سازمان در حوادث کردستان و گنبد بود که افکار عمومی را بسیار حساس کرده بود و این سؤال به قوت، طرح می شد که آیا نظام می تواند به گروهی که اقدام مسلحانه را علنی و رسمی انجام می دهد، اجازه بدهد که در دانشگاه، تربیون پایگاه جذب هوادار و در واقع "جذب چریک ضد دولتی" داشته باشد؟ علاوه بر همه اینها بنیان عقیدتی الحادی سازمان انگیزه ای شدید در نیروها و توده های مذهبی علیه این سازمان ایجاد می کرد.

در حال، درگیری های امروز دانشگاه تهران از اولین ساعات بعد از ظهر، شدید شد و تا آخرین ساعات روز جاری، ادامه یافت و در نهایت چند ساعت پس از نیمه شب، نتیجه نهایی که از ابتدا قابل پیش بینی بود، آشکار گردید. گزارش خبرنگاران مطبوعات از عرصه درگیری بدین شرح است:

بعدازظهر امروز، در آخرین فرصتی که از سوی شورای

حضور مسلحانه رسمی سازمان چریک های فدایی خلق در درگیری های کردستان

ص: ۱۵۸

۱-۱۶۸. همان.

انقلاب برای تخلیه دفاتر سیاسی و انجمن‌ها تعیین شده بود، دانشگاه تهران شاهد درگیری‌های خونینی بود که در جریان آن، به نوشته روزنامه کیهان ۳ تن کشته و بیش از ۳۴۹ نفر زخمی شدند. (۱) خبرنگار خبرگزاری پارس ساعت ۱۶:۳۰، در تماسی با بیمارستان امام خمینی تهران، گزارش داد که حدود ۴۰ نفر از مجروحان امروز درگیری‌های دانشگاه تهران را به این بیمارستان منتقل کرده‌اند. براساس این گزارش، حال ۲ نفر از مجروحان بسیار وخیم است که بستری شده‌اند، ولی بقیه به طور سرپایی درمان و مرخص شده‌اند. (۲) عصر امروز با شدت یافتن درگیری شمار مجروحان به سرعت افزایش یافت. (۳)

مقدمات درگیری عصر، از صبح فراهم شده بود. در دانشگاه تهران، انجمن دانشجویان مسلمان {شاخه دانشجویی مجاهدین خلق} و دانشجویان دمکرات {شاخه دانشجویی حزب توده} از قبل، در اطلاعیه‌ای کلیه دفاتر و اتاق‌های خود را در دانشگاه تعطیل کردند و آن را تحویل مقامات دانشگاهی دادند که این امر نقش مؤثری در تخفیف درگیری‌ها داشت، اما دانشجویان پیش‌گام {هواداران چریک‌های فدایی خلق} و دانشجویان پیکار و راه‌کارگر حاضر به تخلیه ستاد خود نشدند و همین امر سبب بروز درگیری‌های شدیدی شد. دانشجویان پیش‌گام قبل از ظهر، با کندن دو نرده جلوی دانشکده حقوق و فنی، به صورت انحصاری دانشگاه را در اختیار گرفتند و سپس تعداد زیادی از میز و صندلی‌های دانشگاه را برای ایجاد راه‌بندان و سنگر بندی به وسط خیابان‌ها ریختند. همچنین، بالای ساختمان مرکز بهداشت سابق دانشگاه تهران که هم‌اکنون ستاد مرکزی دانشجویان پیش‌گام است، با کیسه‌های شن و ماسه سنگر بندی شده بود. (۴) در چنین شرایطی سرتاسر ضلع جنوبی دانشگاه تهران مملو از جمعیت شد. (۵)

جمعیت به تدریج بیشتر و خشمگین می‌شد و در طرف مقابل هم دانشجویان و طرف‌داران دانشجویان پیش‌گام سرتاسر خیابان ۱۶ آذر را با صفوف متشکل به طور زنجیری گرفته بودند و آماده مقابله با حمله احتمالی مردم بودند. (۶) در اولین ساعت بعد از ظهر، درحالی که دانشجویان مزبور از ضلع غربی دانشگاه تا ستاد پیش‌گام صف بسته بودند، صدها شیشه خالی نوشابه از تریاهای دانشکده‌ها به داخل ساختمان پیش‌گام حمل شد. (۷) (۸) به این ترتیب، با اوج‌گیری خشم جمعیت، اولین درگیری‌های شدید بعد از ساعت ۱۴، رخ داد که بر اثر آن تعدادی زخمی شدند. (۹)

در این میان، به دلیل اینکه صحنه‌گردان اصلی ماجرا، جریان‌های

فرا دانشگاهی و فرا دانشجویی بودند، تلاش سرپرستان و مسئولان مستقیم اداره دانشگاه، راه

به جایی نمی‌برد و به طور کلی فضای محافظه‌کارانه و آرامش طلب سرپرستان، تحت تأثیر فشارهای روانی جریان‌های پرتحرک مخالف تعطیلی دفاتر گروه‌ها قرار داشت، جریان‌های پرتحرکی که موجب خنثی شدن تکاپوهای مسئولان یاد شده می‌شد. تأثیر بیانیه‌ای که امروز، شورای سرپرستان دانشگاه تهران صادر کرده بود نیز تقریباً در

ص: ۱۵۹

۱- ۱۶۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- ۱۷۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳-۱۷۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴-۱۷۲. همان، ص ۴.

۵-۱۷۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶-۱۷۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- * بالطبع جمعیت حاضر با ساختن کوکتل مولوتف از دوران انقلاب آشنا بود و این در ذهن آنان خودبه خود خشونت متقابل را نمود بیشتری می داد.

۸-۱۷۵. همان، ص ۴.

۹-۱۷۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

همین چارچوب قرار گرفت و نتوانست در روال حرکت، تأثیرگذار باشد. در این بیانیه از مسئولان خواسته شده بود مردم را از هجوم به دانشگاه و دفاتر گروه‌ها باز دارند و جلسات مشورتی با مدیران دانشگاه ترتیب دهند. آنها اطمینان داده بودند که «فرزندان دانشگاه در این موقع حساس با مریبان خود همکاری لازم را خواهند کرد.» (۱) طبیعی بود، هیچ کدام از دو طرف که اهداف سیاسی خود را تعقیب می‌کردند، به هیچ وجه چنین جایگاهی برای اساتید و سرپرستان دانشگاه قائل نبودند. بنابراین، این بیانیه هم نظیر سایر اقدامات رؤسای دانشگاه‌ها، نتیجه‌ای در پی نداشت.

بعد از ظهر با شدت یافتن درگیری‌های اطراف دانشگاه تهران، ۳ تن از اعضای شورای سرپرستی دانشگاه تهران در محل نخست وزیری با بنی صدر رئیس جمهور، دیدار کردند تا راه‌های ممکن را پیشنهاد و بررسی کنند. در پایان این ملاقات، یکی از اعضای شورای سرپرستی به خبرنگاران گفت: «در این جلسه وضعیت موجود در خیابان‌های اطراف دانشگاه تهران را به اطلاع آقای رئیس جمهور رساندیم. همچنین در این جلسه به اطلاع ایشان رسید که گروه‌های فدائی به چه صورتی در خیابان ۱۶ آذر سنگربندی کرده‌اند و گروه‌های طرفدار انقلاب اسلامی نیز به چه صورت در خیابان انقلاب هستند.» وی افزود: «راهی که به نظر ما می‌رسد این است که به یک وسیله‌ای از مردم خواهش کنیم که خیابان‌های اطراف دانشگاه را ترک کنند و آن‌گاه با دانشجویان به صحبت پردازیم تا راه حلی برای تخلیه محل آنها به وجود آید.» (۲)

در این حال و در شرایطی که در بقیه دانشگاه‌های شهر تهران

اعلام مواضع گروه‌های سیاسی روی نرده‌های درب اصلی دانشگاه تهران

نرده های دانشگاه تهران؛ از اعلام موضع تا اقدامات عملی

ص: ۱۶۰

۱-۱۷۷. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲-۱۷۸. همان.

چندان خبری نبود، دانشجویان پیش گام و پیکار و... کلیه نیروهای خود را در محل خیابان ۱۶ آذر متمرکز کرده بودند. از طرف دیگر، تعداد زیادی از مردم در خیابان انقلاب ایستاده بودند و شعار می دادند: "مرگ بر فدایی، مزدور امریکایی" و در دست تعدادی از آنها چوب و میله های آهنی بود که سعی می کردند به داخل دانشگاه راه یابند. (۱) در این میان، گروهی به قصد ورود به دانشگاه به سمت خیابان ۱۶ آذر حرکت کردند و تصمیم داشتند صفوف زنجیری دانشجویان را که از دو شب قبل در آنجا اجتماع کرده بودند، بشکنند. حدود ساعت ۳ بعد از ظهر، درگیری میان دو طرف با پرتاب سنگ و چوب آغاز شد که در جریان آن نزدیک به ۲۰ نفر مجروح شدند و دانشجویان مجروح ابتدا به کمیته امداد دفتر دانشجویان پیش گام و سپس با آمبولانس به بیمارستان امام خمینی منتقل شدند. در همین حال، با تیراندازی هوایی افراد کمیته و پاسداران، دو گروه به موضع قبلی خود برگشتند و فقط به دادن شعار پرداختند. دانشجویان پیش گام شعار "مرگ بر امریکا" و "بستن دانشگاه ها توطئه امپریالیسم" را می دادند. درگیری مجدد هنگامی آغاز شد که گروهی از سمت شرقی دانشگاه {خیابان آنا تول فرانس} قصد ورود به محوطه دانشگاه را داشتند که با ممانعت دانشجویان روبه رو شدند. این درگیری نیز پس از دخالت نیروهای کمیته وضع آرامی به خود گرفت.

در ساعت ۶ بعد از ظهر، در حالی که

گروهی در داخل دانشگاه پشت نیمکت ها

موضع گرفته بودند، عده ای که چوب در دست داشتند می کوشیدند

از زرده ها عبور کنند و وارد دانشگاه شوند. پاسداران مستقر در جلوی در اصلی دانشگاه سعی کردند از ورود آنها و در نتیجه از گسترش درگیری جلوگیری کنند. (۲) گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از اطراف دانشگاه تهران حاکی است که تلاش پاسداران برای انتقال بدون درگیری افراد داخل دانشگاه به جایی نرسید. وقتی پاسداران به وسیله بلندگو از افراد داخل دانشگاه تهران خواستند تا با

حفاظت پاسداران به هر نقطه که مایل اند بروند، آنها جواب دادند: «اتحاد، مبارزه، پیروزی». (۳) از سوی دیگر، تلاش مأموران انتظامی برای متفرق کردن مردم بیرون دانشگاه نیز به جایی نرسید. (۴)

با تاریک شدن هوا، وضعیت بغرنج تر شد و خطرها و خسارت های بیشتری متصور بود، به خصوص بعضی گزارش ها به مراکز ذی ربط حکایت از این داشت که علاوه بر تیراندازی های هوایی و اقدامات مسلحانه نیروهای رسمی نظام، احتمال اینکه طرف مقابل نیز دست به اقدام مسلحانه بزند، وجود دارد و این امر باتوجه به تجارب قبلی نظام در سندج و گنبد، محتمل بود. از جمله در تلفن گرام ارسالی از ستاد مشترک ارتش به سپاه اعلام شد: «از ساعت ۱۵:۲۱ روز ۱۳۵۹/۲/۱، گروه های چپ گرا از داخل دانشگاه تهران به طرف پاسداران مستقر در محل مزبور با اسلحه مبادرت به تیراندازی نموده اند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۵)

۱- ۱۷۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- ۱۸۰. همان، ص ۳.

۳- * این از شعارهای اصلی سازمان چریک های فدایی خلق است که از قبل از پیروزی انقلاب، به خصوص در دانشگاه ها معروف بود.

۴- ۱۸۱. همان، ص ۳.

۵- ۱۸۲. سند شماره ۰۴۰۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱/۲/۱۳۵۹.

ستاد مشترک پیام دیگری نیز برای شهربانی ارسال کرد که در آن هشدار داده شده بود: «دانشجویان پیش گام یک قبضه تیربار روی پشت بام ساختمانی که در داخل خیابان ۱۶ آذر روبه روی در غربی دانشگاه تهران می باشد مستقر نموده اند، درضمن یک قبضه اسلحه کمری کلت نیز از یکی از آنان به وسیله عناصر پاسدار گرفته شده است.» (۱) در گزارش روزنامه کیهان درباره حوادث این ساعات به صراحت آمده است که تیراندازی های ممتد اطراف دانشگاه که تا پاسی از شب ادامه داشت، همراه با پرتاب گاز اشک آور بود، اما تأکید شده است اگر پاسداران در محل نبودند، ممکن بود درگیری های به مراتب خونین تری انجام شود. (۲)

حتی تا آخرین لحظات شب، خبرنگاران خبرگزاری پارس از درگیری های دانشگاه تهران گزارش می دادند: «ستادهای دانشجویان پیش گام،

پیکار در راه

آزادی طبقه کارگر و راه کارگر در دانشگاه تهران هنوز در اختیار آنان قرار دارد و کوشش های مقامات برای تخلیه این ستادها به جایی نرسید.» (۳)

حدود نیمه شب {به نوشته روزنامه بامداد ساعت ۲۳:۳۰}، سازمان دانشجویان پیش گام با صدور بیانیه ای ضمن تحلیل حوادث اخیر، با عنوان کردن شروطی موافقت خود را با واگذاری ستاد پیش گام به شورای دانشجویان و دانشگاهیان دانشگاه تهران اعلام کرد، (۴) اما درگیری ها تا ساعاتی پس از نیمه شب نیز ادامه یافت. سازمان مجاهدین خلق ادعا کرد مأموران امنیتی نظام حاضر در صحنه درصدد بازرسی و شناسایی عوامل درگیری بودند که بی شک مورد قبول سازمان چریک های فدایی خلق نبود. درنهایت، پس از تماس هایی که انجام شد، دانشجویان پیش گام با تضمین امنیت جانی دانشگاه را ترک کردند. (۵)

۱. در کنار همه درگیری ها و ناآرامی های امروز مربوط به دانشگاه ها، دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور (۶) که یکی از دو طرف اصلی ماجرا محسوب می شوند، با دعوت قبلی، یک راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام خمینی در خیابان دربند برگزار کردند.

دانشجویان مذکور عصر امروز، هم زمان با اوج گیری برخوردها در دانشگاه تهران، حدود ساعت ۳

بعدازظهر، با نظم خاصی در صفوف ۶ نفری از مقابل حسینیه ارشاد به سوی

اقامتگاه موقت امام خمینی به حرکت در آمدند. در طول مسیر راه پیمایی، هزاران نفر از طبقات مختلف مردم به استقبال دانشجویان مسلمان آمده بودند. هزاران نفر دیگر از طبقات مختلف مردم که از برگزاری این راه پیمایی با خبر

شده بودند، از پیش خود را به مقر امام رسانده بودند. به محض

- ۱- ۱۸۳. سند شماره ۰۴۰۸۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به شهربانی جمهوری اسلامی ایران، ۱/۲/۱۳۵۹.
- ۲- ۱۸۴. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۳- ۱۸۵. همان، ص ۳.
- ۴- ۱۸۶. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.
- ۵- ۱۸۷. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- * جریان دانشجویی که پیش تر با عنوان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، سفارت امریکا در تهران {لانه جاسوسی} را تسخیر کرد.

تهران عصر روز اول اردیبهشت ۱۳۵۹، رژه دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور از حسینیه ارشاد به سمت اقامتگاه موقت امام خمینی

نزدیک شدن نخستین گروه راه پیمایان، جمعیت با فریادهای " درود

بر خمینی، سلام بر دانشجو" به استقبال آنها شتافتند. (۱) مردم از نخستین ساعات بعد از ظهر در مقابل اقامتگاه امام و سرتاسر خیابان دربند تا میدان تجریش اجتماع

کرده بودند (۲) و هر لحظه به تعداد آنها افزوده می شد. در سرتاسر خیابان دربند تا میدان تجریش، جمعیت موج می زد. (۳) دانشجویان ساعت ۱۷، به مقابل اقامتگاه امام رسیدند. در این هنگام به گزارش روزنامه بامداد: «مردم و دانشجویان شعارهایی چون "فرهنگ استعماری نابود باید گردد، دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد"؛ "فیضیه، دانشگاه سنگر انقلاب است"؛ "وای اگر خمینی حکم جهادم دهد، ارتش دنیا نتواند که جوابم دهد"؛ "الله اکبر، خمینی رهبر" [سرمی دادند]. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس مستقر در اقامتگاه امام، دانشجویان راه پیمایان در یک صف دو کیلومتری حرکت می کردند و در حالی که عکس هایی از رهبر انقلاب و شعارهایی مبنی بر اصلاح دانشگاه ها در دست داشتند، به مردمی که در این مسیر اجتماع کرده بودند پیوستند و یکپارچه شور و هیجان و احساس شدند. در این لحظه شعار "امام مستضعفین، منتظر تو هستیم" سر داده شد و در ساعت ۱۷:۵۰، امام بر بالکن ساختمان اقامتگاه خود حضور یافتند و در میان احساسات مردم سخنان خود را ایراد کردند.» (۴)

در پایان راه پیمایی، دانشجویان پس از سخنرانی امام، قطعنامه ای در ۱۳ ماده قرائت کرده و به تصویب جمعیت حاضر رساندند. در این قطعنامه آمده است: تداوم انقلاب در گرو انقلاب اسلامی در تمامی زمینه ها، در رأس آن انقلاب فرهنگی

است که پیروزی آن شرط اصلی موفقیت انقلاب است، لذا ما خواستار گسترش اصیل {انقلاب} فرهنگی در تمامی نهادهای آموزشی

ص: ۱۶۳

۱- ۱۸۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- ۱۸۹. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- ۱۹۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- ۱۹۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

به خصوص دانشگاه‌ها هستیم. اصلی‌ترین پایگاه فرهنگی امپریالیسم امریکا دانشگاه است و تازمانی که این پایگاه در هم کوبیده نشود، نمی‌توان به حضورنداشتن امریکا در درون ایران مطمئن بود، پس با تمامی توان سعی در انهدام این پایگاه داخلی شیطان بزرگ خواهیم کرد.

انقلاب فرهنگی کنونی نه تنها انحراف از مبارزه با امریکا نیست، بلکه از اصیل‌ترین و اصلی‌ترین راه‌های مبارزه با سلطه امریکا است؛ بنابراین عنوان این گونه مسائل را جز طرح شعارهای انحرافی برای ایجاد جو تبلیغاتی جهت فریفتن مردم، چیز دیگری نمی‌دانیم. جو سیاسی موجود فقط و فقط مولود و معلول نظام حاکم بر دانشگاه‌هاست و انقلاب اساسی در نظام دانشگاهی، خودبه‌خود جو ناسالم را سالم و پاک خواهد کرد. انقلاب فرهنگی واقعی و ساختن بنایی نو جز با نیروی ملت و کمک متفکران اسلامی و دانشگاهیان متحد انجام پذیر نیست و ما نهایت تلاش خود را در جهت به هدف رساندن این انقلاب عظیم فرهنگی خواهیم کرد. ما حرکت خود را نه در جهت تضعیف نهادهای اجرایی و شورای انقلاب، بلکه به طور دقیق در جهت تقویت آنها برای بازسازی جامعه اسلامی می‌دانیم. لذا انتظار داریم که با کمک‌های بی‌دریغ خود به انقلاب شتاب داده و همراه و همگام این موج در افزایش دامنه آن تلاش کنید. (۱)

امام خمینی در سخنان خویش که در شرایط فعلی بسیار تعیین‌کننده است، برای آنچه به "انقلاب فرهنگی" موسوم است، عبارت اصلاح دانشگاه‌ها را به کار بردند و این سؤال را مطرح کردند که «مقصود ما از اصلاح دانشگاه‌ها چیست؟» در ادامه و به آن پاسخ دادند. متن کامل سخنان امام خمینی بدین شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

سلام بر شما ملت بزرگ ایران. سلام بر ملت مسلمان جهان. سلام بر دانشگاهیان و دانشجویان معظم که سربازانی برای اسلام اند. من لازم است که یک تذکر به شما بدهم که بدانید مقصود ما از اصلاح دانشگاه‌ها چیست؟ بعضی گمان کردند که کسانی که اصلاح دانشگاه‌ها را می‌خواهند و می‌خواهند دانشگاه‌ها

اسلامی باشد این است که گمان کردند که این اشخاص توهم

کردند که علوم دو قسم است: هر علمی دو قسم است. علم هندسه یکی اسلامی است، یکی غیراسلامی. علم فیزیک یکی اسلامی است، یکی غیراسلامی. از این جهت اعتراض کردند به اینکه علم، اسلامی و غیراسلامی ندارد. بعضی توهم کردند که اینها که قائل اند به اینکه باید دانشگاه‌ها اسلامی بشود، یعنی فقط علم فقه و تفسیر و اصول در آنجا باشد. یعنی همان شأنی را که مدارس

امام خمینی:

«مقصود ما از اصلاح دانشگاه ها چیست؟»

ص: ۱۶۴

۱-۱۹۲. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۲، ص ۴.

قدیم دارند باید در دانشگاه‌ها هم همان تدریس بشود. اینها اشتباهاتی است که بعضی می‌کنند یا خودشان را به اشتباه می‌اندازند. آنچه که ما می‌خواهیم بگوییم این است که دانشگاه‌های ما، دانشگاه‌های وابسته است. دانشگاه‌های ما دانشگاه‌های استعماری است. دانشگاه‌های ما اشخاصی را که تربیت می‌کنند، تعلیم می‌کنند، اشخاصی هستند که غرب زده هستند. معلمین بسیاری شان غرب زده هستند و جوان‌های ما را غرب زده بار می‌آورند.

ما می‌گوییم که دانشگاه‌های ما یک دانشگاه‌هایی که برای ملت ما مفید باشد، نیست. ما بیشتر از پنجاه سال است که دانشگاه داریم، با بودجه‌های هنگفت کمرشکن که از دسترنج همین ملت حاصل می‌شود و در این پنجاه سال نتوانستیم در علمی که در دانشگاه‌ها کسب می‌شود، خودکفا باشیم. ما بعد از پنجاه سال اگر بخواهیم یک پزشکی را معالجه کنیم، طبای ما بعضی هایشان یا بسیاری شان می‌گویند این باید برود به انگلستان، پنجاه سال دانشگاه داشتیم و طبیعی که بتواند کفایت از ملت بکند، از احتیاج ملت بکند، به حسب اقرار خودشان نداریم. ما دانشگاه داشتیم و داریم و برای تمام شئون که یک ملت زنده لازم دارد، احتیاج به غرب داریم. ما که می‌گوییم دانشگاه باید از بنیان تغییر بکند و تغییرات بنیادی داشته باشد و اسلامی باشد، نه این است که فقط علوم اسلامی را در آنجا تدریس کنند. نه اینکه علوم دو قسم اند. هر علمی دو قسم است: یکی اسلامی و یکی غیراسلامی. ما می‌گوییم که در این پنجاه سال یا بیشتر که ما دانشگاه داریم، فرآورده‌های دانشگاه را برای ما عرضه دارید. ما

می‌گوییم که دانشگاه‌های ما مانع از ترقی فرزندان این آب و خاک است. ما می‌گوییم که دانشگاه ما مبدل شده است به یک میدان جنگ تبلیغاتی. ما می‌گوییم که جوان‌های ما اگر علم هم پیدا کردند تربیت ندارند. مربی به تربیت اسلامی نیستند.

آنهایی که تحصیل می‌کنند، برای این است که یک ورقه‌ای به دست بیاورند و بروند و سربار ملت بشوند. آن طور نیست که به حسب احتیاجات ملت، به حسب احتیاجاتی که کشور ما دارد دانشگاه به آن ترتیب رفتار کند و نگذارد این نسل‌های بزرگ و این جوان‌های بسیار عزیز به هدر بروند و قوای آنها به هدر برود، در این پنجاه سال، قوای ما را به هدر بردند یا به خدمت خارجی‌ها وادار کردند. معلمین مدارس ما، معلمین اسلامی به حسب نوع نیست و تربیت در کنار تعلیم نبوده است. و لذا آن چیزی که از دانشگاه‌های ما بیرون آمده است، یک انسان متعهد، یک شخصی که برای مملکت خودش دلسوز باشد و تمام نظرش به این نباشد که منافع خودش را به دست بیاورد، ما نداریم. ما که می‌گوییم باید بنیاداً اینها تغییر بکند، می‌خواهیم بگوییم که دانشگاه‌های

ما باید در احتیاجاتی که ملت دارند، در خدمت ملت باشند، نه در خدمت اجانب. معلمینی که در مدارس ما، اساتیدی که در دانشگاه های ما هستند، بسیاری از آنها در خدمت غرب اند.

جوان های ما را شست و شوی مغزی می دهند. جوان های ما را تربیت فاسد می کنند. ما نمی خواهیم بگوییم ما علوم جدید را نمی خواهیم. ما نمی خواهیم بگوییم که علوم دو قسم است که بعضی مناقشه می کنند، عمداً یا از روی جهالت. ما می خواهیم بگوییم دانشگاه های ما اخلاق اسلامی ندارد. دانشگاه ما تربیت اسلامی ندارد. اگر دانشگاه های ما تربیت اسلامی و اخلاق اسلامی داشت، میدان زدو خورد عقایدی که مضر به حال این مملکت است، نمی شد. اگر اخلاق اسلامی در این دانشگاه ها بود این زدو خوردهایی که برای ما بسیار

سنگین است، تحقق پیدا نمی کرد. اینها برای این است که اسلام را نمی دانند و تربیت اسلامی ندارند. دانشگاه ها باید تغییر بنیانی کند و باید از نو ساخته بشود که جوانان ما را تربیت کنند به تربیت های اسلامی. اگر تحصیل علم می کنند، در کنار آن تربیت اسلامی باشد، نه آنکه اینها را تربیت کنند به تربیت های غربی. نه آنکه یک دسته به طرف

غرب بکشاند جوان های ما را و یک دسته به طرف شرق و یک دسته با اشخاصی که با ما جنگ دارند، بالفعل اشخاصی که ما را می خواهند در انحصار اقتصادی قرار بدهند یا برای ما ادعا می کنند که ما حصار اقتصادی می کشیم دور شما و دست و پا می کنند در این موارد، یک دسته از دانشگاهی های ما، از جوان های ما کمک به آنها نکنند. ما می خواهیم که چنانچه ملت ایران در مقابل غرب ایستاد، جوان های دانشگاهی ما هم همه در مقابلش بایستند. ما می خواهیم که اگر ملت ما در مقابل کمونیست ایستاد، تمام دانشگاهی های ما هم در مقابل کمونیست بایستند. نه اینکه وقتی این جوان هایی که به واسطه ساده لوحی خودشان، تربیت های باطل بعضی از معلمین را قبول کردند و حالا که ما می خواهیم یک دانشگاه مستقل درست کنیم و تغییر بنیادی بدهیم که مستقل بشود، وابسته به غرب نباشد، وابسته به کمونیسم نباشد، وابسته به مارکسیسم نباشد، چنانچه ما بخواهیم این طور کنیم، جبهه بندی می کنند. همین دلیل بر این است که ما دانشگاه اسلامی و دانشگاهی که تربیت کرده باشد جوانان ما را نداشتیم و نداریم. همین شاهد است بر اینکه جوان های ما تربیت صحیح نشدند، و از آن طرف

دنبال تحصیل نیستند. تمام عمرشان را صرف شعار می کنند و صرف تبلیغ سوء باطل. طرف داری از امریکا، طرف داری از شوروی. ما می خواهیم که جوانان ما، جوانان مستقل باشند و خودشان را ببینند. احتیاجات خودشان را ببینند. شرقی نباشند. غربی نباشند. اینهایی که راه افتادند در خیابان ها یا در خود دانشگاه ها و درگیری ایجاد می کنند و زحمت

برای دولت و ملت ایجاد می کنند، اینها اشخاصی هستند که طرف دار غرب یا شرق اند و به عقیده من طرف دار غرب اند طرف دار امریکا [هستند].

ما که امروز با امریکا در قبال هم ایستادیم، در قبال این ابرقدرت ایستادیم و احتیاج به این جوان های ما هم در قبال آنها بایستند، جوان های ما در مقابل خودشان می ایستند و برای امریکا کار می کنند. ما می خواهیم دانشگاه ها را طوری کنیم که جوان های ما برای خودشان و برای ملتشان کار کنند. این آقایانی که اشکال می کنند در این معانی و کنار نشسته و اشکال می کنند، اینها گمان می کنند که اعضای شورای انقلاب نمی فهمند به اینکه معنی اسلامی کردن

این نیست که در همه علوم دو قسم ما داریم. یک قسم هندسه اسلامی داریم. یک قسم هندسه غیراسلامی. اشکال می کنند. نمی دانند که اعضای شورای ما که بعضی از آنها دکتر هستند و بعضی از آنها مجتهد هستند، نمی فهمند اینها که علوم اسلامی جایی دارد. در مدارس قدیمه هست و اینجا جای

ص: ۱۶۶

علوم دیگر است. لکن باید دانشگاه اسلامی بشود تا علومی که در دانشگاه تحصیل می شود در راه ملت و در راه تقویت ملت و با احتیاج ملت همراه باشد. ما می گوئیم که برنامه هایی که در دانشگاه ها هست، منتهی می کند جوانان ما را به اینکه طرف کمونیسم کشیده بشوند یا طرف غرب و نباید این طور باشد. ما می گوئیم که جوانان ما را این معلمینی که یا اساتیدی که در دانشگاه بودند و بعضی از آنها که هستند، نمی گذارند تحصیل حسابی بکنند، آنها را متوقف می کنند. مانع از پیشرفت آنها هست. در خدمت غرب هستند و می خواهند ما در همه چیز محتاج به غرب باشیم. معنی اسلامی شدن دانشگاه این است که استقلال پیدا کند و خودش را از غرب جدا کند و خودش را از وابستگی به شرق جدا کند و یک مملکت مستقل، یک دانشگاه مستقل، یک فرهنگ مستقل داشته باشیم. عزیزان من، ما از حصر اقتصادی نمی ترسیم. ما از دخالت نظامی نمی ترسیم. آن چیزی که ما را می ترساند وابستگی فرهنگی است. ما از دانشگاه استعماری

می ترسیم. ما از دانشگاهی می ترسیم که جوان های ما را آن طور تربیت کنند که خدمت غرب بکنند. ما از دانشگاهی می ترسیم که آن طور جوان های ما را تربیت کنند که خدمت به کمونیسم کنند. ما می خواهیم که دانشگاه ما مثل اشخاصی که بعضی از این اشخاصی که اشکال به این مسئله کردند، نباشند. اینها نمی فهمند معنای استقلال و معنای اسلامیت دانشگاه را. من آن چیزی را که شورای انقلاب و رئیس جمهور گفته اند راجع به تصفیه دانشگاه و راجع به اینکه باید دانشگاه از این جهاتی که در آن هست بیرون برود تا مستقل بشود، تا بتوانیم ما استقلالش را حفظ کنیم، پشتیبانی می کنم و من از تمام جوان ها، از تمام جوان ها خواستارم که کارشکنی نکنند و مقاومت نکنند و نگذارند که اگر مقاومت کردند، ما تکلیف آخر را برای ملت معین کنیم. از خداوند تعالی سعادت ملت اسلام را و سعادت جوان ها را خواستارم و امیدوارم همان طوری که پیشنهاد شده است، دانشگاه ها را از همه عناصر تخلیه کنند و از همه وابستگی ها تخلیه کنند، تا اینکه ان شاء الله یک دانشگاه صحیح [با] اخلاق اسلامی [و] فرهنگ اسلامی تحقق پیدا بکند. و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته» (۱)

ضمیمه گزارش ۴: طرح مسئله اختلافات جناحی در حاشیه بازگو کردن یادداشت سال گذشته برژینسکی

بنی صدر در مصاحبه رادیو تلویزیونی شبانه خود مفاد یادداشت برژینسکی را به نحوی در ارتباط با مشکلات داخلی خود قرار داد. وی ابتدا گفت: «امروز از روزنامه اطلاعات تلفن کردند که داشتند خبر استعفای مرا صفحه بندی می کردند و در شهرها و روستاهای کردستان دارند این شایعه را می پراکنند، توطئه هایی در کار است و کسانی هستند که مایل اند مانع کار من شوند و در هر کجا که اقدام می کنیم برای حل یک مشکل، سنگی بیندازند.»

بنی صدر پس از تشریح سخنان برژینسکی بار دیگر به موضوع شایعه استعفای خود که در کردستان رایج شده است بازگشت و ادعا کرد: «آنها که دارند این بازی ها را در می آورند که به خیال خودشان من استعفا بدهم باید برای همیشه از این حرف ها

مأیوس بشوند. [به] من اولاً، مردم ۱۱ میلیون رأی دادند. ثانیاً، آنهایی هم که رأی ندادند امروز موافق من

هستند. رئیس جمهوری که یک ملتی دنبالش هست یعنی چه استعفا کند آن هم در خطر، مملکتش را [در] حوادث رها کند و شخص خودش را نجات دهد. همچون ننگ تاریخی را چرا برای خودش می خرد.

علاوه بر اینکه من یک مسئولیتی دارم، در رابطه با خدا و دینم که مسئولیت مرا بر می انگیزد که

ص: ۱۶۷

۱- ۱۹۳. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۴۸ ۲۵۲.

باشم و این وطن و انقلاب را پیروز بکنم و من مطمئنم که به خواست خدا و با همراهی امام و ملت موفق می شوم. ...» وی در گریزی از ماجرا بحث را به درگیری های جناحی کشاند و در قضاوت خود از جناح مقابل مدعی شد: «عده ای می نشینند یک جایی و با هم گفت و گو کرده اند و ۴ تا اصل برای خودشان در آوردند؛ یکی اینکه باید مستقیم و غیرمستقیم مانع پیشرفت کار ما بشوند، دوم اینکه جوری میان مردم تبلیغ کنند [و] وانمود کنند که خط من غیر خط امام است، سوم اینکه مجلس را زمینه اش را طوری جور کنند که در موقع آن لحظه مناسب که رسید در برابر من قرارش بدهند، چهارم اینکه وقتی کار به آنجا رسید [به] ترتیبی عمل کنند [که] من یا استعفا بدهم یا سقوط کنم. خب حالا من بیایم به مردم چه بگویم، این است که من به مردم می گویم که شما باید نمایندگان انتخاب بکنید که هماهنگی با رئیس جمهور داشته باشند، و گرنه مسئله سقوط من نیست، سقوط من اصلاً احتیاجی به این حرف ها

ندارد، یک تروریستی می تواند

ترور کند، مسئله حفظ انقلاب و موجودیت کشور است، این حفظ انقلاب و موجودیت کشور نمی تواند ناهماهنگی ها را تحمل کند ما اگر با هم [باشیم] البته می توانیم مشکلات را از پیش پا برداریم، این است که دفعه آخر که پیش امام رفتیم، امام فرمودند که همکاری و تعاون و تفاهم و هماهنگی تکلیف شرعی است و الآن وضع کشور روشن است، این جور نیست که کسانی بتوانند این رژیم را مثلاً جریانی درست کنند مثل همان جوری که در چین درست کردند و با این حرف ها مرا ساقط کنند. حالا من لئوشائوچی نیستم، [او] یک آدم بیچاره ای بود، گذاشته بودند آنجا برای تماشا. من در خدمت این انقلاب بودم از بچگی تا به حالا، بعد هم مردم رأی دادند پس من یک آدم ضعیفی نیستم، با این بازی ها هم از میدان [به] در نمی روم، و آدمی هم که پیگیر نباشم، نیستم. ... پس مردم هیچ جای نگرانی نباید داشته باشند، به اندازه

سرسوزنی نباید نگران وضع کشورشان باشند. فقط باید اعتماد بکنند که این آدم و این انقلاب بخواهد پیروز شود، باید روی همین اعتماد عمومی تکیه بکند.» (۱)

ضمیمه گزارش ۱۲: گفت و گوی فرماندهان سپاه راجع به سندج در جلسه بررسی و تحلیل مسائل کردستان

حمله به ستون نظامی ارتش در سندج و متوقف ساختن آن، شروع یک دوره جدید در حوادث کردستان است. در واقع، ادامه مباحثات گذشته، در عمل به معنای قبول این اقدام و پذیرش آشکار سلب حاکمیت نظام جمهوری اسلامی در منطقه بود. این برای مسئولان جمهوری اسلامی و نیروهای نظامی و شبه نظامی و نیز عامه مردم در سراسر کشور، به هیچ وجه قابل پذیرش نبود. صبوری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند ماه گذشته، به خصوص توجه به اعلام مواضع و هشدارهای قبلی بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا، نمی توانست ادامه پیدا کند. (۲) چنین شد که باب هرگونه راه حل مسالمت آمیز بسته شد و ماه ها تلاش هیئت حسن نیت در شهرهای کردنشین بجز انزوای نیروهای اعزامی و بومی طرف دار نظام و تحریک و تقویت روز افزون نیروهای مسلح غیرقانونی در این مناطق، پاسخی در خور نیافت و راه حل خونین دیگری باز هم خود را به نظام جمهوری اسلامی تحمیل کرد. در این ضمیمه برای توضیح بیشتر، بخش هایی از گفت و گوی عده ای از فرماندهان سپاه که در جلسه ای به بررسی و تحلیل حوادث کردستان پرداخته اند، انتخاب و آورده شده است.

صفوی: «در بیست ونهم فروردین ۱۳۵۹، با هواپیما در فرودگاه سنندج نشستیم، (۳) حالا- بگذریم که این هواپیما ما را از اصفهان سوار کرد و توی مرز ترکیه برد و راه را پیدا نمی کرد و بعد هم که می خواست ما را برگرداند و زنجان بنشانند، این قدر گشت که با هزار مکافات توی فرودگاه سنندج پیاده شدیم و به محض اینکه

ص: ۱۶۸

۱- ۱۹۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۹.

۲- * برای مطالعه دیدگاه بنی صدر درخصوص کردستان در فروردین ۱۳۵۹، که هماهنگ با دیگر سران نظام به شدت و با قاطعیت اعلام موضع کرد و نیز بازتاب های آن به روزهای ۱۱ و ۳۰/۱/۱۳۵۹ جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق، {قطع رابطه امریکا و ایران} مراجعه شود.

۳- * ماجرای مربوط به هواپیمای مذکور در روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹ مندرج در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} به طور کامل آمده است.

پیاده شدیم، با خمپاره ۱۲۰ شروع به زدن کردند که ما هم نیروها را سریع پیاده کردیم و خلبان هم فرار کرده بود و موتور هواپیما روشن بود. رفتیم خلبان را به هزار زحمت آوردیم و گفتیم بنشین پشت هواپیمایت و برو که همان موقع هواپیما را حرکت داد، ولی پنج، شش تا بچه های ما ترکش خمپاره ۱۲۰

خوردند، درست از اول اردیبهشت {که از توی فرودگاه توی پادگان یکی از سپاهی های مرحوم شهید بزرگوار و شهید بروجردی گذاشتیم که برادر عزیزمان آقای هدایت هم بودند}، آرایش ما هم این جوری

بود؛ یعنی یک عده حدود سیصد نفر از برادران تهران توی فرودگاه بودیم، یک نفر دانشجو هم به نام حمید بود که الان مثل اینکه توی سفارت کار می کند و یک عده هم از برادران تهرانی بودند. ... ما هم

یک مقر توی همان باشگاه و یکی هم توی پادگان داشتیم و دیگر هیچ کجای شهر هم دست ما نبود و مثلاً من خاطر هست که در روز اول و دوم در فرودگاه سنندج هیچ غذایی به ما نرسید و عین واقعه را می گویم که علف های فرودگاه را بچه ها چیدند و جوشاندند و آب علف را می خوردند که بعد با هواپیما آرد رساندند که بچه ها آنها را روی حلبی خمیر کردند و زیر آن را هم آتش کردند، نان های ساروجی می پختند و نان ها را روی اینها می ریختند، آن موقع تنها رابط ما با فرودگاه هلیکوپتر بود که مثلاً وقتی که [می خواستیم] مهمات و غذا و آرد از فرودگاه ببریم، شنوک می آمد و غذا و از این قبیل داخل فرودگاه می برد یا وقتی که ما می خواستیم فرودگاه برویم، با هلیکوپتر می رفتیم، آرایش نظامی هم [در] همین سه تا مقر که در پادگان و توی فرودگاه و یک باشگاه بود، شکل گرفته بود. البته، باشگاه در یک موقعیت بسیار بدی بود. ...

یک اردیبهشت سال ۵۹ است که تقریباً هجوم سپاه شروع شد؛ یعنی تقریباً مرحله دوم جنگ کردستان است و اصلاً [در همین] مقطع جنگ دوم کردستان است که سپاه تصمیم به آزادسازی کردستان می گیرد و سپاه های تمام شهرها هم مثلاً از شیراز و مشهد و از همه جا نیرو برای آزادسازی کردستان سرازیر کرد و جنگ دوم کردستان هم برای آزادسازی کردستان از همین جا است؛ یعنی به عبارتی می توانیم بگوییم که از فروردین ۵۹ است... تیپ ۵۵ هوابرد توی شهر سنندج آمد و اینها قول داده گفته بودند که شما اسلحه هایتان را دستتان نگیرید و هیچ کس هم با اسلحه نباشد و وقتی که این ستون آمد که از جاده حاشیه شهر برود، اینها با آر.پی.جی. و مسلسل قتل عام کردند و ستون را به آتش کشیدند و خلاصه اینکه داغون کردند و به عبارتی خیلی قتل عام کردند.» (۱)

محسن رضایی: «آخرین درگیری شما در سنندج در چه تاریخی تمام شد؟»

رحیم صفوی: «آزادسازی بیست و هفت الی بیست و هشتم اردیبهشت بود.»

محسن رضایی: «یعنی درگیری تان یک ماه طول کشید؟»

رحیم صفوی: «نه در یک روز ما شهر را گرفتیم.»

محسن رضایی: «نه، از روز اول که بچه ها شروع کردند، چقدر طول کشید؟»

رحیم صفوی: «از یک ماه کمتر شد.»

محسن رضایی: «حالا فرض می کنیم یک ماه باشد.»

رحیم صفوی: «یک ماه طول کشید تا شهر آزاد شد.»

محسن رضایی: «مثل اینکه در این مدت یک ماه هم چند بار حمله کردید، ولی موفق نشدید.»

رحیم صفوی: «بله، چند بار هم حمله کردیم و ضربه و آسیب دیدیم.»

محسن رضایی: «بله، ضربه دیدید، منتها بعد به این نتیجه رسیدید که باید به صورت متمرکز و هماهنگ شده باشیم.»

رحیم صفوی: «بله، به صورت متمرکز و هماهنگ باشیم و اصلاً کار بسیار مشکلی بود، یعنی آن طور هم نبود که هماهنگ بشود و من می گویم هر کسی برای خودش کار می کرد.»

محسن رضایی: «یعنی هیچ سازمانی و گروهانی نبوده است؟»

رحیم صفوی: «هیچ سازمانی نبود و هر کسی با خودش بود، مثلاً تهرانی ها با خودشان بودند؛ اصفهانی ها با خودشان بودند و به نظر من شهید بزرگوار بروجردی که از قدیمی ترین فرماندهان بالایی منطقه بود، هماهنگی های لازم را کرده و در هر صورت عمده نیرو هم دست ما بود. بعد هم که نیروهای دیگر از مشهد آمدند با ما بیشتر جوش خوردند، حالا علتش را نمی دانم چی بود؛ مثلاً- برادرمان آقای شوشتری یا برادران دیگر مثل حاج آقای رودکی یا مهدیان پور که آمدند بیشتر با ما [جوش] خوردند و ما یک محور شدیم.»

ص: ۱۶۹

۱- ۱۹۵. سند شماره ۱۸۵۳۱/پ ن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳۷۳، تحلیل نبرد نوار شماره ۳۱۰۶۵، راوی عبدالله درویشی، صص ۴۷.

نبی رودکی: «ما اصلاً فرودگاه بودیم و به خواست شما جلو رفتیم.»

رحیم صفوی: «به هرجهت شهر آزاد شد. ... سقوط شهر، دقیقاً بیست و ششم اردیبهشت ۵۹ بود...»

محسن رضایی: «تعداد تلفات ما در کل درگیری یک ماه چقدر بود؟»

رحیم صفوی: «دقیقاً من نمی دانم، ولی می دانم که بیش از ۲۰۰، ۳۰۰ نفر شهید دادیم.»

رستگار: «از محور فرودگاه تا شهر، این تلفات را دادیم.»

رحیم صفوی: «همین را عرض می کنم دیگر، بیشترین تلفات هم از بچه های گردان ۲ ولی عصر {عج} و بعد هم تلفات نیروهای اصفهان بود. در هر صورت، می گویم که در این ماه حدود ۲۰۰، ۳۰۰ نفر شهید دادیم.» (۱)

محسن رضایی: «۲۷۰ نفر هم شما بعد از عملیات دستگیر کردید؟»

هدایت: «در حین عملیات دستگیر کردیم، یعنی حدود ۴۰۰ تا را دستگیر کردیم و ۲۷۰ تا هم از خود ارتشی ها بود که با هماهنگی رکن دوم...»

محسن رضایی: «یعنی این ۲۷۰ نفر از سرباز هم بودند یا سرهنگ و سرتیپ بودند؟»

هدایت: «اکثراً درجه دار و یک تعداد افسر بودند.»

محسن رضایی: «یعنی اکثراً درجه دار بودند؟»

هدایت: «بیشتر آنها گرد بودند آن طرحی که مدنی...»

محسن رضایی: «رفیق آقای شمشخانی [با شوخی] تیمسار مدنی یک طرحی را بعد از انقلاب پیاده کرده بود که تمام افراد در وطنشان نباشند و برگردند آنجا، مثلاً راننده تانک آمده بود توی لشکر ۲۸ پیاده و آشپزی می کرد و چون گرد بود، آنجا آمده بود و اینها هم توی آن شبکه ای بودند که یک تشکیلاتی روی سقوط تیپ ۱ سنندج کار می کرد که ما هم با عملیات وارد شدیم و کار کردیم که اینها دستگیر و تبعید شدند.»

رحیم صفوی: «این آزادسازی مرکز استان، یعنی سنندج اصلاً یک روحیه بسیار بالایی را هم توی نیروهای ارتش {چون مقر لشکر بود که در حقیقت دیگر احساس آزاد شدن هم می کردند} و هم توی نیروهای سپاه به وجود [آورد].» (۲)

فرماندهان حاضر در این جلسه در ادامه مباحث خود به اقدامات انجام شده پس از آزادسازی سنندج پرداختند.

صفوی: «با آزاد شدن شهر سنندج ستون کشی از سنندج به شهرهای مختلف کردستان شروع شد. ... این ستون کشی هم به این صورت بود که ما چند تا تانک سوار کمرشکن می کردیم و توپ های ۱۵۰ م.م را هم پشت اینها می بستیم و در این ستون کشی ها ارتشی ها شرکت می کردند. یک ستونی بود که در آن مهمات و آذوقه و سوخت برای پادگان ها بود؛ چون پادگان ها نه سوخت، نه مهمات و نه آذوقه داشتند و یک ستون، مثلاً صد تا ماشین راه می انداختیم که هر چه پادگان های مسیر راه احتیاج داشتند بدهیم، مثلاً پادگان سقز، مریوان و... این جوری هم حرکت می کردیم. ستون هم حرکت می کرد و یک جا می ایستادیم با خمپاره و توپخانه، تمام اطراف را می زدیم،

نیروی پیاده می فرستادیم و تأمین برقرار می کردیم و جلو می رفتیم و بعد در تونل ها، اینها مواد انفجاری گذاشته بودند، مثلاً اولین تونلی که در مسیر دیواندره هست، بچه ها آنجا رفتند و دور زدند دیدند یک پیرمردی ایستاده است که مینیاتورها را فشار بدهد، مینیاتوری که منفجر می کرد.

لذا او را دستگیر کردند و آوردند و دیگر تونل مسیر منفجر نشد یا دکل هالتوژان هم توی همین مسیر بود که یک دکل مخابراتی بود که بچه ها یک هجومی بردند و آنجا را هم گرفتند و

ضدانقلاب از اینجا تمام ارتباط مخابرات را از کار انداخته بودند و مجبور بودیم برای ارتباط با سنندج، اینها شبکه را به تبریز بدهند و از تبریز هم درحالی که در ارتباط مخابراتی بود، آنجا از باختران گردنه مروارید به سنندج بود [از نظر سیستم ماکروویو] و آنها مروارید را هم گرفته بودند. در هر صورت، ما این ستون کشی ها را انجام دادیم و شهر به شهر هم به پادگان ها می رفتیم.»

محسن رضایی: «موقعی که جنگ [با عراق] شروع شد ما در چه نقطه ای بودیم؟»

رحیم صفوی: «در شروع جنگ که شهریور ماه بود، ما تا نزدیکی سردشت بودیم.»

یکی از حضار: «در گردنه دارساوین بودیم...»

رحیم صفوی: «ولی شهرهای دیگر مثل مریوان دیگر قوت پیدا کرد و آن موقع حاج احمد متوسلیان بود که اگر زنده است خداوند ان شاء الله نجاتش بدهد.»

ص: ۱۷۰

۱- ۱۹۶. همان، صص ۱۳ ۹.

۲- ۱۹۷. همان، ص ۱۷.

محسن رضایی: «یعنی بانه و...»

رحیم صفوی: «درست است، بوکان و اشنویه آزاد نشده بود و بقیه شهرها آزاد و سپاه هم قوت گرفته بود.»

محسن رضایی: «سردشت و بوکان و اشنویه باقی مانده بود.»

رحیم صفوی: «فقط پادگان سردشت دست ما بود.»

محسن رضایی: «ولی یک عده هم آنجا گیر کرده بودند.»

رحیم صفوی: «بله شهر سردشت هم دست ما بود.» (۱)

ضمائم کلی روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹

ضمائم کلی امروز شامل ۳ ضمیمه می باشد و به بیان بازتاب هایی از رسانه های جهان اختصاص دارد که حاوی نکات و اطلاعات پراکنده، ولی مفید و در بعضی موارد بسیار مهم است. ضمیمه اول اشاره مستقیم به روابط ایران و امریکا دارد. ضمیمه دوم مربوط به سیاست امریکا در خلیج فارس و نیز به نحوی مرتبط با ایران در نگاه امریکا است. ضمیمه سوم در مورد روابط ایران و عراق است که آشکارا جهت گیری به نفع عراق در آن مشاهده می شود.

ضمیمه اول روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب تشنج های کنونی روابط ایران و امریکا در رسانه های جهان

در بازتاب تنش های کنونی روابط ایران و امریکا، موضوع اقدام نظامی و نیز تحریم اقتصادی از محورهای عام است که دو نمونه از هر کدام در این ضمیمه آورده می شود.

شماره امروز هفته نامه نیوزویک گزارشی با عنوان "ایران نیمه راه" درج کرده است که تردید و نبود تصمیم قاطع کشورهای غربی از همراهی با امریکا را در تحریم اقتصادی بازگو می کند. در این مقاله آمده است: هفته گذشته هنگامی که کارتر آخرین تصمیم های تلافی جویانه علیه ایران را اعلام داشت، هلموت اشمیت صدراعظم آلمان غربی، حتی حاضر نشد تعطیلات عید پاک خود را در هامبورگ نیمه تمام گذارد. کارتر در سخنرانی خود در جمع سردبیران جراید در واشنگتن به صراحت از دوستان قدیمی امریکا انتقاد کرد و گفت اینها خواستار حمایت امریکا هستند، ولی در اجرای تعهدات خود ناشی از مودت با امریکا تردید دارند.

برخی از کشورهای متفق امریکا عقیده دارند که این کشور در آزمون وفاداری، به طور مثال تقاضای شرکت در مجازات های اقتصادی علیه شوروی و ایران، منافع دوستان خود را در نظر نمی گیرد. آلمان غربی تمایلی ندارد در سیاست خود نسبت به شوروی خللی ببیند، یعنی سیاستی که سال گذشته حاصل آن ۵/۷ میلیارد دلار مبادلات بازرگانی بود. ژاپن نیز حاضر نیست روزی ۶۲۰,۰۰۰ بشکه نفتی را که از ایران دریافت می دارد به خطر اندازد؛ یعنی رقمی که ۱۳ درصد جمع واردات نفتی این کشور را تشکیل می دهد. بسیاری از کشورهای متفق امریکا عقیده دارند که اعمال مجازات های اقتصادی علیه ایران برای

آنها گران تمام خواهد شد، ولی آزادی گروگان های امریکایی را تسریع نخواهد کرد. یکی از صاحب نظران انگلیسی می گوید تا جایی که تاریخ نشان داده، مجازات های اقتصادی هیچگاه نتیجه ای نداشته است. فهرست مجازات های اقتصادی کشور رودزیا(۲) بسیار بلند بالا بود.

ایتالیا مدعی است این کار طرح های ساختمانی این کشور در ایران را که ۳ میلیارد دلار ارزش دارند، به خطر خواهد انداخت و ۱۸۰۰ کارگر ایتالیایی را در ایران بدون نمایندگی سیاسی خواهد کرد. حتی آن دسته از متفقین امریکا که سرمایه گذاری کمتری در ایران دارند، معتقدند کشورهای غربی بهتر است با ایران رابطه داشته باشند تا بتوانند در حل بحران، میانجی شوند.

روابط امریکا و فرانسه که روش مستقلی برای خود دارد به ویژه حاکی از عداوت دیرین می باشد. به تازگی در یکی از مجله های آلمان غربی آمده بود که میشل پونیا تروسکی سفیر سیار و بانفوذ فرانسه، کارتر را احمق خوانده است و باینکه این شخص ذکر چنین چیزی را تکذیب کرده، همچنان نشریه آلمانی مدعی است که نوار صدای وی را دارد. هفته گذشته که فرانسه نمایندگان کشورهای عضو بازار مشترک را در لیسبون تشویق به تعلیق اجرای مجازات های اقتصادی علیه ایران کرد، باران ناسزا از سوی امریکا باریدن گرفت.

ص: ۱۷۱

۱- ۱۹۸. همان، صص ۲۴ ۲۱.

۲- * منطقه شمال افریقای جنوبی، زامبیا و زیمبابوه فعلی.

با وجود انتقاد شدیدی که امریکا و متفقین از یکدیگر می کنند، بازهم نشان می دهند که بین آنها همکاری وجود دارد. کشورهای عضو ناتو {سازمان پیمان آتلانتیک شمالی} با تقویت بنیه دفاعی اتمی اروپا موافقت کرده و اروپایی ها بی سروصدا صادرات غله و تکنولوژی پیشرفته را محدود ساخته اند.

حتی آن دسته از کشورهای اروپایی که آشکارا از سیاست کارتر در گذشته انتقاد کرده اند، عقیده دارند که هرچه باشد آنها متعهد به حمایت از کارتر می باشند. یکی از مقامات دولت انگلیس به خبرنگار نیوزویک گفت: در اصل ما همه متکی به تعهد امریکا نسبت به اروپا هستیم و می خواهیم به هر ترتیب شده حمایت امریکا را از دست ندهیم. دولت امریکا هفته گذشته، سخنگوی وزارت امور خارجه خود را اعزام داشت تا به متفقینش بگوید که بیشتر، انتظار عمل از آنها دارد تا حرف. واشنگتن آخرین برگ برنده خود را در آستین دارد؛ به این معنی که تهدید به محاصره دریایی ایران کرده که {این امر} قطع صادرات نفت را از ایران به بازارهای اروپای غربی و ژاپن به دنبال خواهد داشت. (۱)

روزنامه فایننشال تایمز، محور بحث اقتصادی خود را به تغییر گرایش تجاری ایران به سمت شرق معطوف کرده است. این روزنامه در شماره امروز خود گزارش داد که ایران آماده می شود تا نفت خود را به کشورهای اروپای شرقی بفروشد و این به دلیل مشکلاتی است که مشتری های کنونی ایران از زمان افزایش قیمت نفت ایران برای این کشور فراهم کرده اند. علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، با اعلام این مطالب اضافه کرد که بلغارستان جزو کشورهایی است که در حال حاضر با ایران در حال گفت و گو است.

براساس نوشته این روزنامه، در این گفت و گو پیش بینی شده است که وسایل یدکی برای استخراج گاز و نفت به ایران تحویل شود. این روزنامه اضافه کرده است که مسکو از چند هفته پیش به ایران پیشنهاد فروش قطعات یدکی کرده تا در مقابل آن، گاز از ایران

دریافت کند. فایننشال تایمز سپس اشاره کرد، ژاپن خریدار اصلی نفت ایران، از تمدید اعتبار نامه با این کشور برای خرید هر بشکه نفت به قیمت ۳۵ دلار، خودداری کرده است. ایران با این تعرفه قراردادهای نفتی با کشورهای اروپای شرقی منعقد می سازد. (۲)

در بحث اقدام نظامی، امروز رادیو آلبانی، نظیر دیگر رادیوهای اروپای شرقی به افشاگری تهدید امریکا و سرزنش آن پرداخت. در این گفتار آمده است: مشاور رئیس جمهور امریکا در امور دفاعی، در بیانات خود درباره کمیته سنای امریکا در امور سرویس های ارتشی تأیید کرد که حضور ناو هواپیمابر امریکایی در اقیانوس هند ادامه خواهد داشت و در آینده نیز بر میزان آن افزوده خواهد شد. برای همین، بخشی از ناوگان امریکایی در مدیترانه به منطقه اقیانوس آرام اعزام خواهند شد. (۳)

رادیو لندن نیز خبر داد: «مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، در یک مصاحبه تلویزیونی که از شبکه های تلویزیونی امریکا پخش شد اعلام داشت چنانچه امریکا مایل به حصول تسهیلات نظامی برای نیروهای خود در خاورمیانه [غرب آسیا] باشد، اسرائیل حاضر است که چنین تسهیلاتی را در اختیار این کشور قرار دهد. بگین گفت وی چنین توصیه ای را به کشور خود خواهد کرد، اما در حال حاضر فقط نظر شخصی خود را اظهار می کند.» (۴)

یادآوری می شود، رسانه های رژیم اشغالگر قدس نظیر مسئولان آن، دشمنی با انقلاب اسلامی ایران را به طرق مختلف نشان می دهند. در گزارش آسوشیتدپرس از تل آویو آمده است: دیروز یک روزنامه اسرائیلی گزارش داد که مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، در سال ۱۹۷۷، کمی پس از به قدرت رسیدن حزب لیکود، به تهران سفر کرد. روزنامه داوار در مقاله ای به قلم آوری لوبرانی رئیس پیشین هیئت نمایندگی اسرائیل در تهران، این خبر را منتشر کرد و سخنگوی نخست وزیر اسرائیل برای اظهارنظر در این مورد در دسترس نبود.

هر چند در رژیم گذشته روابط دیپلماتیک رسمی بین ایران و رژیم صهیونیستی وجود نداشت، ولی ۶۰ درصد نفت مصرفی این رژیم را ایران تأمین می کرد و دو کشور تا قبل از پیروزی انقلاب روابط بازرگانی گسترده ای با یکدیگر داشتند.

لوبرانی که از سال ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۸، مأمور خرید خدمت در ایران بود، می افزاید که دیگر رهبران اسرائیل از جمله داوید بن گورین، گلدامایر و اسحاق رابین نخست وزیران پیشین

اسرائیل و نیز اباآبان، ایگال الون و موشه دایان وزیران پیشین امور خارجه این کشور نیز در تهران با شاه ملاقات کرده بودند.

(۵)

ص: ۱۷۲

۱ - ۱۹۹. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد ملی، بولتن بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، صص ۷۹، نیوزویک {چاپ امریکا}، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

۲ - ۲۰۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴، لندن خبرگزاری فرانسه، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

۳ - ۲۰۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴ - ۲۰۲. همان، ص ۱۵، بخش عربی رادیو لندن، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵ - ۲۰۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

ضمیمه دوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: سخنرانی نیوسام در نشست مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس در دانشگاه جرج تاون امریکا، سالانه نشست برگزار می کند. امروز، رادیو امریکا گزارشی از پنجمین گردهمایی سالانه این مرکز که در آن عده ای از اساتید و متخصصین امور غرب آسیا، از جمله دیوید نیوسام معاون وزارت امور خارجه امریکا، سخنرانی های مهمی ایراد کرده بودند، پخش کرد. عنوان سخنرانی نیوسام "سیاست امریکا و خلیج فارس" بود و رادیو امریکا بخش هایی از آن را با عنوان "نکات برجسته و مهم سخنرانی دیوید نیوسام معاون وزارت امور خارجه امریکا" بدین شرح پخش کرد: «اگر جهان به شکل دایره ای بود شاید می شد ادعا کرد که خلیج فارس مرکز آن دایره را تشکیل می دهد در شرایط کنونی که هیچ نقطه ای از جهان به اندازه خلیج فارس توجه مردم کره خاکی را به خود جلب نکرده است هیچ نقطه ای از جهان به اندازه خلیج فارس دارای اهمیت اقتصادی نیست و هیچ منطقه ای به اندازه آن برای جهان سرنوشت ساز نیست. اهمیت خلیج فارس تنها به خاطر نفت آن نیست، بلکه آن را باید مرکزی برای جهان اسلام دانست. ... بدون شک چنین منطقه ای با چنین خصوصیتی از نظر شوروی نیز دارای اهمیت است. جز اعضای پولیت بورو دفتر سیاسی حزب کمونیست شوروی، شاید هیچ کسی در جهان نداند که چرا شوروی تصمیم حمله به افغانستان را گرفت، شاید علت اصلی، مهم تر از حضور ظاهری ارتش سرخ در افغانستان است، حتی در گذشته های دور زمانی که شوروی دارای امپراطوری بود به آب های گرم اقیانوس هند چشم داشت و در نظر داشت به آن منطقه دست یابد. ... نظر دولت امریکا در مورد کشورهای آن منطقه چیست؟ از نظر استراتژیکی دولت امریکا چه هدفی را در منطقه دنبال می کند؟ ... روابط امریکا با کشورهای آن منطقه به اوایل قرن نوزدهم باز می گردد. در آن زمان امریکا با سلطان مسقط و عمان یک پیمان دریایی و بازرگانی امضا کرد. دومین مرحله روابط امریکا با آن منطقه از سال ۱۹۳۲ آغاز شد. هنگامی که امریکاییان در جزیره بحرین شروع به استخراج نفت کردند، گروهی امریکایی نیز به عربستان سعودی رفتند و در میان توده های

انبوه نمک و شن به اکتشاف و استخراج نفت

پرداختند. شرکت نفت عرب و امریکا که با همکاری نزدیک دولت عربستان سعودی تشکیل شد، یکی از بزرگ ترین شرکت های تولید کننده در جهان است. آخرین مرحله رابطه نفتی امریکا و عربستان سعودی در آینده نزدیک که قرار است آن کشور مالکیت تمام شرکت آرامکو را به دست آورد، قطع خواهد شد، ولی امریکا رابطه خود را با آن کشور از طریق اعزام گروه های کارشناس و مقاطعه کار حفظ خواهد کرد. به دنبال انقلاب ایران این تصور پیش آمده است که ممکن است بعضی دیگر از کشورهای منطقه سرنوشتی مشابه سرنوشت ایران داشته باشند، از جمله عربستان سعودی. ما چنین سرنوشتی برای عربستان سعودی پیش بینی نمی کنیم... باید گفت که شرایط این دو کاملاً از یکدیگر جداست و دولت امریکا اعتقاد راسخ دارد که رهبری عربستان سعودی کلیه مسائل و مشکلاتی را که با آن رویاروست از میان خواهد برد.»

در ادامه این گزارش آمده است: «قبل از آنکه امریکا بتواند با ایران روابط عادی خود را برقرار سازد باید راه حلی برای مسئله گروگان ها

پیدا کند. تازمانی که

گروگان های امریکایی برخلاف قوانین بین المللی در اسارت گروهی غیرمسئول هستند، نمی توانیم در مورد عادی کردن

روابط خود با آن کشور موافقت کنیم. ما انقلاب ایران را به عنوان یک واقعیت پذیرفته ایم.

خود ایرانیان باید درباره سرنوشت و آینده خود تصمیم بگیرند، ما مخالف آن نیستیم که ایران شکایت و نارضایتی های

خود را به گوش جهانیان برساند، ولی باید قبل از هر چیز گروگان های امریکایی را آزاد سازد و آنان را سالم به وطنشان باز پس فرستد. ... تجاوز شوروی به خاک افغانستان نه تنها حمله به یک کشور مستقل و غیرمتعهد است، بلکه امکان دستیابی شوروی را به خلیج فارس افزون می سازد. دولت امریکا نمی تواند این حوادث را نادیده انگارد. همان گونه

که پرزیدنت کارتر گفته است هرگونه اقدامی از سوی هر نیروی خارجی به منظور دستیابی و کنترل در حوزه خلیج فارس

به منزله تجاوز به منافع حیاتی امریکا خواهد بود و امریکا این تجاوز را به هر شکلی از جمله استفاده از نیروی نظامی پاسخ خواهد گفت. ... کشورهای حوزه خلیج فارس خواهان استقرار نیروی نظامی قوای بیگانه در این منطقه نیستند، از طرفی دیگر رهبران این کشورها آگاهی دارند که در صورت تجاوز یک نیروی خارجی به تنهایی قادر به ادامه مقاومت و مبارزه نمی باشند

و نیاز به حمایت و پشتیبانی از سوی نیروهای غربی و ایالات متحده امریکا دارند. پاسخ نظامی امریکا در برابر

بوده است، ولی دارای تداوم است. امروز، حضور نیروی دریایی امریکا در اقیانوس هند به حدی است که می تواند هرگونه تجاوزی را در هم شکند، هدف از حضور نظامی امریکا در منطقه، دخالت یا تجاوز به کشورهای آن منطقه نیست بلکه هدف آن است که اگر یک نیروی خارجی تصمیم به تجاوز و حمله به یکی از کشورهای منطقه داشته باشد در برابر آن مقاومت کند.» (۱)

ضمیمه سوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب روابط کنونی ایران و عراق در رسانه های جهان در بازتاب گسترده روابط متشنج ایران و عراق در مطبوعات غربی، جهت گیری ها اغلب به نفع عراق است. این جهت گیری ها در قالب های مختلفی تنظیم می شود و در نهایت افکار عمومی داخلی عراق و اعراب منطقه را به نوعی علیه ایران برانگیخته و به تحقق اهداف عراق امیدوار می کند. در ادامه دو نمونه از این موضع گیری ها انتخاب و ذکر می شود.

در شماره امروز نشریه اشپنگل {چاپ هامبورگ}، در یک بررسی مفصل آمده است: «دلایل بسیاری وجود دارد که جمهوری اسلامی ایران در یک جنگ مسلحانه با عراق شکست خواهد خورد، زیرا عراق دارای یک ارتش مجهز و تعلیم یافته است که با بقایای ارتش پر قدرت شاه مخلوع که در حال حاضر استعداد محدودی دارد، قابل مقایسه نیست. به همین دلیل دولت عراق سعی نمی کند که از عصبانیت جنگی بکاهد [و] امیدوار است که با پیروزی نظامی بر ایران موقعیت خود را در کشورهای عربی تقویت کند و آنچه مهم تر است، ادعای حکمرانی خود را در حوزه خلیج [فارس] تضمین نماید، زیرا رژیم انقلابی که قبلاً به خاطر سوسیالیسم پان عربیسم مبارزه می کرد و با یک کودتای خونین نظامی قدرت را به دست گرفته است اکنون علاقه دارد که مانند شاه در چند سال گذشته، به عنوان "نگهبان خلیج [فارس]" خوانده شود. صدام حسین رئیس جمهوری

عراق، احتیاجی ندارد که در کشورش جو مخالف ایرانی ها به وجود آورد، زیرا از قرن هفتم... روابط مردم این دو کشور همسایه که یکی عربی و دیگر آریایی است به شدت تیره است. ... رهبر عراق اخیراً یک قرارداد به مبلغ ۴ میلیارد مارک برای تحویل اسلحه به این کشور منعقد کرده است. عراقی ها خواهان هلیکوپتر، تانک جنگی، قایق های

سریع السیر و تأسیسات رادار برای دریایی دریایی هستند. در هفته های

اخیر، عراق ۳۶ هواپیمای میراژ

اف یک دریافت کرد و ۲۴ فروند دیگر از این نوع هواپیما سفارش داد. درباره تحویل جدیدترین نوع میراژ ۲۰۰۰ نیز مذاکره شده است.»

در بخش دیگری از مقاله آمده است: «دلایل زیادی موجود است که عراق می خواهد آزمایش قدرت علیه [آیت الله] خمینی را از طریق نظامی تعیین کند. رهبری عراق با تهدید از ایران خواست تا نیروهای نظامی خود را از سه جزیره عربی در خلیج [فارس] یعنی تنب کوچک، تنب بزرگ و بوموسی که شاه آنها را با توسل به زور اشغال کرده بود تا بتواند تنگه هرمز را

بهبتر زیر کنترل داشته باشد، خارج کند.»

همچنین در بخش دیگر آمده است: «مهاجمین داخلی ادعا می کنند که شورشیان تعلیم یافته در عراق قادر هستند که همین امروز بیشتر از ۵۰۰۰۰ نفر جنگجو را علیه [آیت الله] خمینی به ایران بفرستند. از مدت ها پیش در تبلیغات عراق از خوزستان ایران به عنوان عربستان نام برده می شود.» (۲)

وزارت ارشاد نیز در شماره امروز یکی از نشریات اختصاصی خود، درباره وضعیت کنونی روابط ایران و عراق، مقاله ای از نشریه تایم ترجمه و درج کرده که در آن آمده است: «مناقشه کنونی بین دو کشور ایران و عراق ناشی از ادعای ارضی نسبت به سه جزیره کوچک بوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک که نزدیک به مدخل خلیج فارس قرار دارند [می باشد]... عراق سوگند خورده این جزایر را بازپس بگیرد و در این اندیشه از حمایت تمامی جهان عرب برخوردار است. روزنامه با نفوذ کویتی القبس نوشت: "اعراب جز آنکه در کنار باشند چاره ندارند و عراق هم یک کشور عربی است." حمله عراق به این سه جزیره احتمالاً جنگ با ایران را به دنبال دارد که [در] آن صورت پیش بینی نتیجه جنگ دشوار است. جمعیت عراق یک سوم جمعیت ایران است و فاصله این جزایر در آن سوی خلیج فارس از مرز عراق ۴۹ مایل می باشد. به طوری که گفته می شود ارتش عراق بعد از ارتش اسرائیل قوی ترین نیروی نظامی در منطقه است در حالی که ارتش ایران از لحاظ نیروی انسانی و تجهیزات و روحیه، بعد از انقلاب افول یافته است.

ص: ۱۷۴

۱- ۲۰۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۲۷ ۲۴، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲- ۲۰۵. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد ملی، نشریه خلاصه بررسی مطبوعات جهان، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۷ و ۹، اسپنگل {چاپ آلمان}، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰، {۱/۲/۱۳۵۹}.

حکومت صدام حسین در مرکز فشار قرار گرفته و از دیر باز پیوند نزدیکی با شوروی داشته است، ولی اخیراً درصدد بهبود روابط خود با غرب به ویژه امریکا بر آمده است. کارتر به فکر فروش موتور برای ناوچه هایی

که عراق به فرانسه و ایتالیا سفارش داده، افتاده است و این موضوع با مخالفت برخی از اعضای کنگره مواجه شده به این دلیل که

عراق از چریک های فلسطینی علیه اسرائیل حمایت می کند. ... ماورای این مسئله برخی از کارشناسان امور در دولت امریکا عقیده دارند که امریکا باید از فرصت استفاده کرده و روابط خود را با بغداد بهبود بخشد درحالی که گروهی دیگر بیم دارند چنین اقدامی روابط ایران و امریکا را از آنچه که هست بدتر سازد. ... هفته گذشته چنین به نظر می رسید که ایران و عراق اصراری برای کاستن از تشنج ندارند و صدام حسین در پاسخ به تهدید ایران که گفته رژیم وی را ساقط خواهد کرد، هشدار داده هر دستی علیه عراق بلند شود، قطع خواهد گردید.» (۱)

ص: ۱۷۵

۱- ۲۰۶. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد ملی، نشریه خلاصه بررسی مطبوعات جهان، ۱/۲/۱۳۵۹، صص ۶۸، تایم {چاپ امریکا}، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ {۱/۲/۱۳۵۹}.

در حالی که روز گذشته، در سطح سری، اقدام نظامی امریکا علیه ایران با عنوان "عملیات نجات"، تعیین تکلیف قطعی شده است، امروز در سطح علنی و تبلیغاتی، جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا، در یک مصاحبه با شبکه تلویزیونی بی.بی.اس این کشور، کوشید پروژه غافلگیری ایران را با طرح پیشنهادهایی همچنان جلو ببرد. وی چشم انداز اقدام نظامی را دورتر از آنچه تعیین شده است ترسیم کرد و در عین حال به زمینه سازی آن پرداخت.

به گزارش یونایتدپرس، کارتر گفت: اوضاع در ایران بدتر شده است. بافت حکومتی، اجتماعی و اقتصادی ایران به سرعت رو به خرابی می رود و افزود که پیوسته برای سلامتی گروگان ها دعا می کند. او بار دیگر هشدار داد اگر فشارهای اقتصادی امریکا و متحدانش به خلاصی گروگان ها منتهی نشود چه بسا که اقدام نظامی قدم بعدی باشد. (۱) به گزارش رادیو امریکا، خبرنگار سؤال کرد: اگر امریکا به اقدام نظامی، علیه ایران دست زند، آیا جان گروگان ها به خطر نخواهد افتاد؟ کارتر پاسخ داد: فکر می کنم در حال حاضر جان گروگان ها بیشتر در خطر است، زیرا اوضاع سیاسی ایران بسیار بی ثبات و به سرعت در حال تحول است. وی افزود: من دائماً در اندیشه سلامتی گروگان ها هستم و برای آنها دعا می کنم. نمی دانم در شرایط فعلی که اوضاع ایران وخیم تر می شود ما تا کی می توانیم اینجا بنشینیم و شاهد اسارت هم وطنان خود در تهران باشیم. (۲)

در این حال، دیگر مقامات و نهادهای امریکا نیز در تکمیل حرکت غافلگیری و فریب کارتر، چشم انداز اقدام نظامی را مبهم و دوردست ترسیم می کردند؛ در این زمینه یونایتدپرس از واشنگتن گزارش داد: «کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان امریکا امروز اقدامات کارتر را علیه ایران برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی، قاطعانه تأیید کرد. این کمیته در نمایشی از اتفاق آراء که برای نشان دادن به ایران و هم پیمانان امریکا طراحی شده بود، قطعنامه ای را در حمایت از اقدامات کارتر علیه ایران بدون مخالفت تصویب کرد، اما در مورد تصویب اقدامات نظامی در آینده تأمل کرد.» (۳)

ص: ۱۷۹

۱-۱. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲-۲. همان، ص ۱۲.

۳-۳. خیرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱، واشنگتن یونایتدپرس، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.

امروز همچنین همیلتون جردن رئیس ستاد کاخ سفید، برای اطلاع از دیدگاه‌های

مسئولان کاخ سفید، آنها را به جلسه فوق العاده‌ای دعوت کرد. در

این جلسه، جردن از حاضران که حدود ۲۰ نفر از مقامات عالی‌کاخ سفید و هدایت‌کنندگان بخش‌های مختلف سیاست کاخ سفید و مبارزات انتخاباتی رئیس‌جمهور بودند، پرسید: «اگر شما به جای رئیس‌جمهوری باشید در رابطه با گروگان‌ها چه اقدامی می‌کنید؟» پیش از همه، هندریک هرتربرگ نویسنده متن سخنرانی‌های مهم رئیس‌جمهور، پاسخ داد: «با نگرانی احساس می‌کنم در حال لغزیدن بر سرایشی هستم که به برخورد نظامی می‌انجامد.» عده‌ای دیگر از حاضران نیز موافقت خود را با هرتربرگ اعلام کردند. مثلاً ساموئل آیزنستات از قطع صدور نفت کشورهای خلیج فارس که می‌تواند به دنبال هرگونه اقدام نظامی روی دهد، ابراز نگرانی کرد. برخی نیز اظهار نظر کردند که «توی بن بست گیر افتاده ایم.» (۱)

جالب است که در طرح غافلگیری ایران، حتی شکل دهی به ذهنیت مقامات مذکور کاخ سفید نیز در این جلسه مورد استفاده قرار گرفت؛ به این صورت که در پاسخ به همه اظهارات، جردن قاطعانه گفت که رئیس‌جمهور تا این لحظه هیچ‌گونه تصمیمی در این مورد اتخاذ نکرده است. (۲)

رویتر نیز از واشنگتن اظهارات یک شخصیت برجسته نظامی آمریکا را که در ارتباط با مسائل ایران فعال و معروف است، چنین گزارش کرد: «ژنرال هویزر طی بیانیه‌ای گفت که هنوز فعالیت‌های او در رابطه با مسائل ایران پایان‌پذیرفته است. او که سال گذشته کمی پیش از خروج شاه مخلوع از ایران برای انجام یک مأموریت ویژه به ایران آمده بود، افزود مادامی که گروگان‌ها در دست دانشجویان خط‌امام هستند نباید قضیه را پایان یافته

تلقی کرد.» رویتر افزود: «هویزر قبلاً معاون فرمانده نیروهای آمریکا در اروپا بود.» به نوشته هفته‌نامه نیوزویک، هویزر طبق دستور ویژه از کاخ سفید قرار بود فرماندهان نظامی ایران را برای انجام یک کودتا تشویق کند. البته وی بدون تکذیب یا تأیید این خبر فقط اعلام کرد که گزارش مزبور منعکس‌کننده فعالیت‌های او نبوده است.

سخنگوی ژنرال هویزر در جمع خبرنگاران گفت: ژنرال هویزر افشای جزئیات نقش آمریکا در طی انقلاب سال گذشته ایران را صحیح نمی‌داند. به خصوص در شرایطی که امکان مذاکرات برای آزادی گروگان‌ها دشوار شده است، زیرا ممکن است با روشن شدن نقش آمریکا در جریان‌ات سال گذشته سلامت جان گروگان‌ها به خطر بیفتد. (۳)

در هر صورت، با اینکه زمان وقوع اقدام نظامی «دور» ترسیم می‌شود، اصل وقوع آن هر روز جدی‌تر مطرح می‌گردد. علاوه بر موضوعات مطرح شده در محافل سیاسی و در اظهارات مقامات آمریکایی، در رسانه‌های عمومی نیز این امر مشهود است. امشب رادیو لندن در بخش فارسی ساعت ۲۱ خود، با توجه به سخنان امروز کارتر گزارش داد: «شکست و سرخوردگی و ازدست دادن صبر و حوصله در مورد مسئله گروگان‌های آمریکایی در میان مردم آمریکا رو به افزایش می‌رود، نتایج نظرخواهی هفته گذشته در آمریکا نشان داده است که اکثریت مردم آمریکا

-
- ۱-۴. جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم ۱۳۶۲، ص ۵.
- ۲-۵. همان.
- ۳-۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

طرف دار درپیش گرفتن یک اقدام نظامی علیه ایران هستند و تعجب آور نیست که اگر کارتر زیر فشار افکار عمومی مردم امریکا خود را مجبور به درپیش گرفتن اقدام علیه ایران ببیند.» (۱)

از سوی دیگر، در ایران، بنی صدر رئیس جمهور، امروز در سخنانی در اجتماع بزرگ دانشگاه تهران (۲) گفت: «این بسیج امروز به امریکا درس داد. فهمید که نقشه های او باطل است. به فاصله یک ساعت، یک شهری بسیج شد. بنابراین خواب حمله مسلحانه نبینند. خواب ایجاد توطئه در هیچ جای کشور نبینند. برای مردم ما در این کارخانه و کلاس و مدرسه و اداره حاضر شدن آسان است و نیم ساعت میلیون ها انسان هر جا لازم بشود حاضر می شوند. همان طور که دیروز معلوم شد ما محتاج نیستیم در برابر گروه هایی که در برابر مردم می ایستند، حتی گلوله شلیک کنیم این مردم حاضر می شوند و هیچ احدی نمی تواند به روی اجتماعات میلیونی ما سلاح بکشد.» (۳)

در حاشیه زمینه سازی کارتر برای اقدام نظامی در مصاحبه تلویزیونی امروز خود، برخورد او با موضوع ملاقات خانواده های گروگان های امریکایی با آنان نیز جالب توجه بود. با اینکه دولت امریکا پیش تر سفر این خانواده ها به ایران را ممنوع اعلام کرده بود، کارتر در این باره گفت: «آرزو داریم که خانواده های گروگان ها به ایران سفر نکنند.» (۴) کارتر گفت که سعی خواهد کرد به منظور مجاب کردن خانواده گروگان ها برای خودداری از سفر به ایران و ملاقات با فرزندانشان با آنان مذاکره کند. (۵)

این در حالی است که والدین جوان ترین گروگان امریکایی گروهان کنس کرین هر میتون که ۲۰ سال دارد، (۶) چند روز است که در تهران به سر می برند. آنها روز شنبه ۳۰/۱/۱۳۵۹ ساعت ۶ بامداد وارد تهران شدند و پس از انجام تشریفات کوتاه گمرکی، فرودگاه تهران را ترک کردند. در این سفر، وکیل خانواده نیز همراه آنان بود. آنها اولین خانواده گروگان ها هستند که به ایران آمده اند تا بعد از گذشت پنج ماه با یک گروگان دیدار کنند. (۷)

به گزارش بی بی سی، آقا و خانم تیم که مادر و ناپدری گروهان هر میتون می باشند، سحرگاه روز شنبه از بانکوک وارد تهران شدند. خانم تیم یک نسخه از کلام الله مجید به زبان انگلیسی همراه داشت. آن دو که بجز یک ویزای اقامت برای ۱۵ روز، چیز دیگری همراه نداشتند، گفتند با دانشجویانی که گروگان ها را در اسارت دارند تلفنی گفت و گو کرده اند، ولی قولی به آنان برای ملاقات داده نشده است و مقامات ایرانی ضمانت نکرده اند که امکان انجام این کار میسر گردد. البته، دانشجویان گفته اند که هنوز در این باره تصمیمی نگرفته اند. قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، قبلاً گفته بود موافق است به بستگان گروگان ها اجازه دیدار با آنها داده شود.

ص: ۱۸۱

۱ - ۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۹ و ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۲ - * مشروح این مراسم در گزارشی جداگانه آمده است.

۳ - ۸. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴-۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵-۱۰. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۶-۱۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۷-۱۲. روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

کارل ماکاسی و کیل خانم و آقای تیم، گفت که وی باور دارد ممنوعیتی که کارتر برای سفر به ایران ایجاد کرده است شامل حال آنها نمی‌شود، زیرا برنامه

چنین سفری قبل از اعلام این ممنوعیت تدارک دیده شده بود. ماکاسی افزود او نمی‌داند دادستان کل و رئیس جمهور آمریکا چه واکنشی نشان خواهند داد. (۱)

صبح دیروز آیت الله صادق خلخالی نماینده مجلس شورای ملی، با صدور اطلاعیه‌ای خواستار آزادی این گروگان شد. به گزارش روزنامه بامداد در اطلاعیه آیت الله خلخالی آمده است: «ما با ملت بزرگ آمریکا هیچ گونه ستیزی نداریم و بلکه به آنان محبت می‌ورزیم، ولی دشمن سرسخت سردمداران فساد و در رأس آن آقای کارتر و کیسینجر و گلدواتر و نیکسون و جانسون می‌باشیم. روی این اصل من اعتقاد دارم برای نشان دادن حسن نیت و احترام به ملت آمریکا و پدران و مادران گروگان‌ها در لانه جاسوسی و برای خاطر این مادر امریکایی که این همه راه را آمده تا با فرزندش ملاقات کند ما نه تنها باید ترتیب ملاقات آن دو را با فرزندشان بدهیم، بلکه از مقامات مسئول جداً می‌خواهیم که این گروگان را برای نشان دادن علاقه ما به ملت آمریکا آزاد کنند و از این رهگذر ثابت نمایند که ملت ایران به همه انسان‌های آزاده احترام می‌گذارد، نه مانند کارتر که از یک دزد تبه‌کار به نام محمدرضا حمایت می‌کند و پشت سر او قرار می‌گیرد تا او با کمال وقاحت بتواند ۷۰ هزار نفر از جوان‌های سلحشور ما را بکشد، البته اگر این گروه‌بان گروگان جرم مختصری داشته باشد و امیدواریم مقامات مسئول ترتیب آزادی او را هرچه زودتر فراهم کنند تا بدین وسیله نشان دهند که ما با ملت آمریکا دوست می‌باشیم، ولی با کارترها الی الابد صلح و آشتی نخواهیم داشت.» (۲)

در ادامه ماجرا به گزارش بامداد، روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی آمریکا در یک تماس تلفنی با صداوسیما جمهوری اسلامی اعلام کرد: خانواده گروگانی که برای دیدار با فرزند خود به ایران آمده‌اند، دیروز قبل از ظهر همراه چند تن از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به عنوان راهنما، از قسمت‌های مختلف شهر دیدن کردند و سپس در بهشت زهرا بر مزار شهدای انقلاب اسلامی حضور یافتند. در ضمن، آنها با پسر خود که گروگان ملت ایران است، در محل لانه جاسوسی ملاقات کردند. بامداد افزوده است: «خانم باربارا تیم مادر یکی از گروگان‌های امریکایی، عصر دیروز با پسرش در لانه جاسوسی ملاقات کرد، وی بعد از دیدار با پسرش در مصاحبه‌ای گفت، پسرش کاملاً سرحال بود، وی اظهار داشت از صمیم قلب مطمئن است با پسرش به خوبی رفتار می‌شود. وی افزود هرگز فکر نمی‌کرده است پسرش تا به این حد خوب و سرحال باشد. وی گفت پسرش کمی غمگین بود که این امری طبیعی است.» (۳)

در گزارش چند روز قبل بی‌بی‌سی آمده بود: قبلاً مقامات کاخ سفید درباره قصد زوج امریکایی که اکنون در ایران هستند و می‌خواهند پسر خود را که در میان گروگان‌ها است ببینند، اظهار ناخشنودی کردند. مقامات کاخ سفید از این می‌ترسند که از دیدار این زوج با فرزندشان به منظور تبلیغات استفاده شود. (۴)

ص: ۱۸۲

۲-۱۴. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۳-۱۵. همان، ص ۲.

۴-۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

به گزارش آسوشیتدپرس، امروز هم جودی پاول سخنگوی مطبوعاتی کاخ سفید، گفت که دیدگاه های ما درباره سفر خانواده گروگان ها به ایران تغییری نکرده است. او در مورد دیدار پدر و مادر تیم با پسرشان اظهارنظری نکرد و گفت: پس از بررسی، در این مورد اعلامیه ای منتشر خواهد شد. (۱)

پس از مدتی، امروز اجلاس دو روزه وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ شروع به کار کرد. در این اجلاس، از قبل قرار بود که کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا، درباره تحریم اقتصادی ایران و چگونگی حمایت از امریکا در بحران مربوط به ایران تصمیم بگیرند. (۲) گزارش ها حکایت از این دارد که انگلستان مصمم است پیشنهادهایی را در زمینه اعمال فشار به ایران در اجلاس لوکزامبورگ مطرح کند. (۳)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، پیشنهاد انگلیس این است که ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا بلافاصله از خرید نفت ایران خودداری کرده، در نخستین گام، موافقت نامه های اقتصادی خود با ایران را به حال تعلیق در آورند. این کشور همچنین پیشنهاد داد که این ۹ کشور، بجز دارو و مواد غذایی، صدور هر نوع کالا به ایران را تحریم کنند. این دو پیشنهاد به عقیده برخی افراد، خط میانه ای است بین موضع سخت آلمان غربی و موضع ملایم فرانسه در برابر ایران. در عین حال، انگلیسی ها در پیشنهاد خود هیچ ضرب الاجلی برای آزادی گروگان ها و شروع این تحریم ها تعیین نکرده اند، اما کارشناسان می گویند شاید نشست بازار مشترک، پیشنهاد انگلیس را سخت تر کرده، ضرب الاجلی را معین کند. هفته آینده نشستی با حضور سران کشورهای بازار مشترک در لوکزامبورگ تشکیل خواهد شد. انگلیسی ها پیشنهادهای دیگری را هم مطرح کرده بودند که یکی کاهش فوری اعضای سفارتخانه های عضو بازار مشترک در تهران و کاهش متقابل اعضای سفارتخانه های ایران در این کشورها و همچنین ضرورت برقراری مجدد اخذ ویزا میان ایران و ۹ کشور بازار مشترک است که قبلاً وجود نداشت. خبرگزاری فرانسه افزوده است: علت عنوان کردن دو دسته اقدامات از جانب انگلیس این است که هر نوع تحریم تجاری مستلزم به تصویب رسیدن در پارلمان های هریک از این ۹ کشور است که البته مدت زیادی وقت خواهد گرفت. (۴) بنا به اطلاعات رسیده به خبرگزاری ها از لوکزامبورگ، متن قطعنامه ۹ کشور بازار مشترک با توجه به طرح پیشنهادی انگلستان و تغییراتی که آلمان و دانمارک در آن داده اند، صادر می شود. دو کشور آلمان و دانمارک خواسته اند که تاریخی دقیق برای اقدام های سخت تر تعیین شود. همین منابع افزودند: امروز مهم ترین

مذاکرات ۹ کشور بازار مشترک، در مورد تعیین تاریخ این ضرب الاجل و شیوه اعمال تحریم هایی علیه ایران بوده است. در مورد تحریم خرید نفت ایران که انگلستان آن را پیشنهاد کرده است، کشورهای عضو بازار مشترک به توافق هایی رسیدند، اما همان طور که لندن می خواست، تحریم خریدهای نفت از ایران فوراً اجرا نمی شود. (۵)

ص: ۱۸۳

۱-۱۷. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲-۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۳-۱۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴-۲۰. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۵-۲۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

سرانجام با شروع اجلاس لوکزامبورگ، کشورهای عضو بازار مشترک اروپا امروز صبح در مورد نکات اصلی اقدام جمعی علیه ایران به توافق رسیدند. دو گزارش بی بی سی از جلسه صبح امروز وزیران خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا حاکی است که آنان توافق کردند، اگر دولت ایران تا اواسط ماه مه {اواخر ماه اردیبهشت} برای رهایی گروگان ها اقدامی نکند، برنامه جمعی تحریم اقتصادی علیه ایران را به مرحله عمل درآورند. (۱) این تاریخ درست یک هفته پس از انتخابات ایران به منظور تکمیل تعداد نمایندگان پارلمان جدید این کشور است. بنا به درخواست کشورهای فرانسه و دانمارک، وزیران امور خارجه کشورهای بازار مشترک موافقت کرده اند به پارلمان جدید ایران فرصتی برای انجام اقداماتی به منظور رهایی گروگان های امریکایی داده شود. (۲) قرار است ۹ کشور عضو بازار مشترک در این باره جلسه دیگری داشته باشند و پس از آن، بیانیه مشترکی در این زمینه صادر کنند. (۳) هرگونه تصمیمی که در این باره اتخاذ گردد به احتمال زیاد به عنوان الگویی برای چندین کشور دیگر از جمله کانادا و ژاپن که دیپلمات های عالی رتبه شان را به عنوان ناظر به این جلسات اعزام داشته اند، مورد استفاده قرار خواهد گرفت. (۴) مصوبه احتمالی دیگر این خواهد بود که به دنبال تحریم های فوری، دومین دور تحریم ها که سخت تر خواهد بود، احتمالاً از ۱۷ مه آینده پس از تشکیل مجلس شورای ایران در صورت آزادشدن گروگان های امریکایی اعمال خواهد شد.

براساس گزارش خبرگزاری فرانسه از لوکزامبورگ، در تاریخ ۱۷ مه وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک برای یک اجلاس همکاری سیاسی در ناپل گرد هم خواهند آمد. (۵)

درحالی که اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در حال تعیین تکلیف قطعی کشورهای عضو در برخورد با درخواست های امریکا علیه ایران است، مقامات کشورهای مختلف هر کدام به نوبه خود به اعلام مواضع و تعیین رفتار سیاسی خود در این باره می پردازند. از سوی دیگر، کشورهای بلوک شرق، موضعی متفاوت با غربی ها اتخاذ کرده اند. به گزارش خبرگزاری پارس، فتاحی معاون بازرگانی خارجی وزارت بازرگانی که همراه هیئتی به آلمان شرقی رفته است، اظهار کرد: مقامات آلمان شرقی آمادگی خود را برای هرگونه همکاری با ایران و تأمین بسیاری از کالاهای مورد نیاز کشورمان به ویژه دارو و وسایل پزشکی، محصولات شیمیایی، مواد اولیه صنعتی و مواد غذایی و تأمین خدمات فنی اعلام کرده اند. (۶) رادیو امریکا نیز خبر داد: «ایران و اتحاد جماهیر شوروی موافقت نامه اقتصادی عمده ای را امضا کرده اند که به موجب آن، شوروی به صدور تجهیزات صنعتی و مواد غذایی به ایران اقدام خواهد کرد.» (۷) خبرگزاری فرانسه تاریخ امضای این موافقت نامه را روز قبل {۱/۲/۱۳۵۹} ذکر کرد و افزود: شوروی اعلام کرده است در صورتی که امریکا در مرحله آخر به محاصره دریایی ایران

ص: ۱۸۴

۱- ۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۲- ۲۳. همان، صص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۲۴. همان، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴-۲۵. همان، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲/۲/۱۳۵۹.

۵-۲۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۶-۲۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۷-۲۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

بپردازد، آماده است راه های کشورش را برای تجارت ایران و جهان در اختیار این کشور بگذارد. (۱)

در این میان، برخی تصمیمات ایران که در دفاع از مقاومت افغانستان علیه اشغال شوروی اتخاذ شده است، مانعی برای افزایش و توسعه روابط با شوروی محسوب می گردد که از آن جمله می توان به تصمیم ایران برای شرکت نکردن

در المپیک مسکو اشاره کرد؛ در حالی که امریکا و برخی متحدانش نیز چنین کرده اند. در خصوص این موضوع امروز سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو گزارش داد: دکتر محمد مکرری سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو، با بیان توضیحاتی درباره سیاست نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی و مقابله با هرگونه سلطه جویی که اصل اساسی سیاست خارجی کشور ایران را تشکیل می دهد، اظهار کرد: «تصمیم به تحریم بازی های المپیک از طرف ایران

به هیچ وجه نباید به عنوان دنباله روی از سیاست امریکا در این مورد تلقی شود و اصولاً این تصمیم به دلیل جداگانه از دلایل کشورهای غربی اتخاذ شده است.» (۲)

۱. در شرایطی که یک دیپلمات بلند پایه ژاپنی همراه یک همتای کانادایی خود، در اجلاس لوکزامبورگ شرکت دارد تا ژاپن نیز با حرکت آتی جامعه اقتصادی اروپا همراه و هماهنگ باشد، موضوع قطع صدور نفت ایران به این کشور اعلام گردید.

گزارش یونایتد پرس در این باره حاکی است: ایران از روز گذشته {۱/۲/۱۳۵۹} همان طور که وعده داده بود، نفت خود را بر ژاپن بست در حالی که ژاپن بزرگ ترین خریدار نفت ایران بود. پس از پرتغال، ژاپن دومین کشوری است که مشمول این قاعده شده است. (۳) به نظر می آید موضوع اختلاف نظر بر سر قیمت است. خبرگزاری رویتر از توکیو گزارش داد: منابع نفتی گفتند مؤسسه های ژاپنی تصمیم گرفته اند تقاضای ایران را رد کنند چون در صورت قبول این تقاضا، قیمت نفت ایران در مقایسه با نفت خام سبک عربی که هر بشکه آن تقریباً ۲۶ دلار فروخته می شود بسیار گران خواهد شد. وزارت صنایع و تجارت بین المللی ژاپن اعلام کرد: ۱۳ مؤسسه ژاپنی نمی خواهند افزایش قیمت پیشنهادی به میزان هر بشکه ۵/۲ دلار را که از اول آوریل اجرا خواهد شد قبول کنند. در عین حال، یک مقام این وزارت افزود که آنها امیدوارند مذاکرات قیمت نفت در تهران با شرکت ملی نفت ایران ادامه یابد. (۴)

در این حال، خبرگزاری فرانسه از واشنگتن گزارش داد: «... امریکا برای جبران قطع [صدور] نفت ایران به ژاپن مشغول مطالعه است؛ هادینگ کارتر سخنگوی وزارت خارجه امریکا، گفته است که امریکا خود را آماده حل مشکلی می داند که به خاطر قطع [صدور] نفت ایران برای ژاپن پدید آمده است. او افزود که در دیدار ونس و سفیر ژاپن در واشنگتن در چند روز اخیر شیوه ای برای تأمین نفت ژاپن از جانب امریکا ابتکار شده است. منابع اقتصادی عالم تصور نمی کنند

که امریکا بتواند به این زودی ها جبران [قطع صدور] نفت ایران به ژاپن را بکند. زیرا در ربع اول امسال، ژاپن نزدیک به ۸,۹۵۰,۰۰۰ تن نفت از ایران وارد کرده است. آلمان غربی هم به نسبت خود به اندازه ژاپن به نفت

- ۱- ۲۹. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۲- ۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۳- ۳۱. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- ۳۲. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

ایران متکی است، یعنی ۹/۱۴ درصد نفت خود را از ایران می‌خرد. بعد از دو کشور مزبور اسپانیا، انگلیس، بلژیک و هلند خریداران عمده اروپایی نفت ایران به حساب می‌آیند.» (۱)

برخی رسانه‌ها، قطع صدور نفت ایران به ژاپن را به عنوان یک مسئله نه چندان با اهمیت منعکس کردند. یونایتدپرس در این باره گزارش داده است: «قطع صدور نفت ایران به ژاپن اثری فوری را بر تأمین نفتی عالم نخواهد گذاشت، مگر آنکه دیگر کشورهای اوپک هم از تولیدات نفتی خود بکاهند.» (۲) منابع نفتی لندن نیز اعلام کردند: حتی اگر صادرات نفت ایران به خارج هم قطع شود، باز هم ذخیره سازی غربیان که از مدتی پیش شروع شده، چنان است که اثر چندانی بر آنها نخواهد داشت. (۳)

در عین حال، برای رفع نگرانی‌های قطع صدور نفت ایران، برخی متحدان عرب کشورهای غربی راه حل‌هایی پیشنهاد می‌دهند که آن هم بخشی مهم در گزارش‌های بحران ایران و امریکاست، از جمله امروز مانع سعید العتیه وزیر نفت امارات متحده عربی، گفت: احتمال دارد امارات مایل باشد در صورت قطع صدور نفت ایران به ژاپن و آلمان غربی در صورتی که مطابق با مقررات اوپک باشد، کمبود این کشورها را جبران کند. آسوشیتدپرس ضمن اعلام این مطلب افزود: وی گفت توجه بسیاری به اتخاذ تصمیم قدرت اروپا داریم و همواره در کنار دوستانمان در غرب ایستاده ایم. ما آماده ایم تا به آلمان غربی یا اروپا نفت بفروشیم. (۴)

از سوی دیگر، نقش برخی کشورها در خنثی کردن فشار دولت‌های غربی بر ایران و در نتیجه کم‌اثر بودن تحریم متحدان امریکا نیز با اهمیت تلقی می‌شود.

از جمله منابع نفتی لندن به عکس‌العمل لیبی پرداختند که «خود را در کنار ایران گذاشته و از انقلاب ایران حمایت کرده است.» (۵) همین منابع گفتند که ایران در اروپای شرقی می‌تواند مشتریانی برای نفت خام خود پیدا کند. مادامی که نفت ایران وجود دارد، راهیابی آن به بازارهای عالم امری طبیعی خواهد بود. (۶)

در صف بندی منطقه‌ای ناشی از وابستگی، نزدیکی یا دوری به امریکا که در ماجرای ایران به صورت اعلام موضع و غیره خود را نشان می‌دهد، عربستان سعودی وضع ویژه‌ای دارد. نقش منطقه‌ای دولت عربستان این است که از متحدان اصلی امریکاست و در نوعی رقابت {همراه با دشمنی} ایدئولوژیک با دولت جدید ایران قرار دارد. این نقش هر روز بیش از گذشته، روشن‌تر و واضح‌تر خود را نشان می‌دهد. در این باره در بعضی مطبوعات و محافل ایران نیز جریانی با نام سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب مطرح شده است و در مواردی به تبلیغ و ترویج آن پرداخته می‌شود؛ از جمله برای این سازمان در ایران یک نشست مطبوعاتی ترتیب داده شد که گزارش آن در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شده است.

ص: ۱۸۶

۱- ۳۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- ۳۴. همان.

۳-۳۵. همان.

۴-۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- * ضمیمه دارد؛ نمونه ای از چالش های رابطه حسنه ایران و لیبی.

۶-۳۷. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

براساس گزارش این روزنامه، ابتدا سازمان یادشده گزارشی از وضع عربستان سعودی ارائه کرد که در آن آمده است: «در باره وضع سیاسی کشور [عربستان سعودی] بعد از قیام اول محرم در مکه در مسجدالحرام و بعد از قیام ۹ و ۱۰ محرم در منطقه شرقیه و روی آوردن

مردم به کارهای انقلابی و علنی شدن

مسئله نارضایتی ها در کشور می بینیم در میان خانواده و در دستگاه حاکمه سعودی یک تصفیه هایی آغاز شده و این نشان می دهد که نظام در حال تزلزل است. می بینیم

که فرمانده نیروی هوایی ژنرال اسعد زهیر و فرمانده نیروی زمینی محمد حماد [و] رئیس ستاد ارتش ژنرال عثمان الحمید اینها بازنشسته می شوند همراه با بسیاری از افسران عالی رتبه و همچنین در میان خود خانواده [آل سعود] می بینیم که وزیر شهرداری ها امیر مکه می شود و امیر مکه بازنشسته می شود.

لازم است

بدانید کشور ما تاکنون قانون اساسی نداشته. وعده انتخابات و تشکیل مجلس شورای ملی و اجرای سیاست عدم تمرکز نشان دهنده عقب نشینی عمیقی است. این خانواده هیچ وقت قبول نمی کند که مردم در حکومت شرکت کنند و می بینیم که وزیر کشور را تعیین می کند که با کمک چند نفر قانون اساسی را بنویسند و بعد از آن هم دولت بر آن قانون اساسی صحه خواهد گذاشت و بعد از آن هم مجلس شورا یک مجلس انتصابی و نه انتخابی خواهد بود و ما سابقه این خاندان را می دانیم و منافعشان اجازه شرکت مردم را در امور کشور نمی دهد، ولی خوشبختانه مردم ما به این حد از رشد و آگاهی رسیدند که بدانند، این بازی ها را بفهمند و از هدفشان که جمهوری اسلامی است دست برنخواهند داشت و اینها فریشان نخواهد داد. همان طور که می دانید حکومت سعودی ها در کشور ما روابط نزدیکی با امریکا دارد و اکنون پس از سقوط شاه دست امریکا در منطقه کوتاه شده و کوشش شده است که عربستان جای شاه را بگیرد ما می دانیم که این خاندان قبلاً قرار بود ژاندارم خلیج [فارس] باشد، ولی چون ارتش ضعیفی دارد نتوانست جای شاه را بگیرد و این مأموریت را امریکا به شاه داد و اکنون پس از سقوط شاه می بینیم برای اینکه عربستان این نقش را داشته باشد، امریکا [باید] کمک و نیروی نظامی به کشورمان بفرستد.» (۱)

سخنگوی این سازمان در ادامه افزود: «حالا از نهضت مقاومت مردم خودمان سخن بگویم، نهضت مردم ما از همان سال های حکومت این خاندان شروع به کار کرد. اولین جنبشی که آنجا شروع به مقاومت برضد خاندان سعودی کردند به نام حرکت اخوان بود به رهبری فیصل الجویش [که] در زمان عبدالعزیز بود و او به کمک انگلیس ها توانست این جنبش را ریشه کن کند. هدف جنبش، متحد کردن تمام شبه جزیره در یک کشور و حکومت کردن دین اسلام بود. پس از اینکه این جنبش سرکوب شد، یک حرکت های موقتی در کشور ما به وجود آمد که هرمدت زمانی به صورت هجوم مسلحانه به مراکز دورافتاده دولتی نمایان می شد تا اینکه عبدالناصر در مصر پیروز شد و مردم ما از آن زمان به بعد توانستند یک تبلیغات ضد دولت خودشان را گوش کنند و حقیقت این نظام برای آنها روشن شد و کمی رشد سیاسی در آنها به وجود آمد تا اینکه

انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید... و می بینیم تأثیر جنبش ایران را در قیام مکه مکرمه به

ص: ۱۸۷

۱-۳۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

رهبری جیهان عقیبی و همچنین قیام مردم شرقیه در روز ۹ و ۱۰ محرم ۱۴۰۰ هجری، این نشانگر آن است که جنبش مسلمانان در حال رشد است.»

پس از سخنان سخنگوی سازمان انقلاب اسلامی عربستان، خبرنگاران سؤالات خود را مطرح کردند که بخشی از آن به این شرح است:

سؤال: در حال حاضر چند گروه سیاسی نظامی در عربستان سعودی فعالیت می کنند؟

جواب: در حال حاضر دو سازمان که مردمی ترند و بیشتر فعالیت می کنند وجود دارد که سازمان انقلاب اسلامی سازمان ما است و حرکت اخوان که قیام مکه را در اول محرم، رهبری کرد و سازمان های دیگر که بزرگ نیستند، مانند حزب دمکرات عربستان و یا حزب کمونیست و حزب بعث که مرتبط به عراق هستند و سازمانی به نام اتحاد خلق جزیره العرب به رهبری ناصر السعید که مدتی قبل در بیروت به وسیله عمال آل سعود ربوده شد و تاکنون خبری از او نیست و چند جنبش اسلامی و نوینی هستند که تازه شروع به فعالیت کردند. البته، اخوان المسلمین پس از انشعاب از اخوان المسلمین عام که در تمام کشورهای عربی فعالیت می کنند، در کشور ما کار می کنند که البته یک سیاست انقلابی خوبی دارند.

سؤال: فعالیت شما مخفی است یا علنی؟ مسلحانه است یا خیر؟

جواب: اساس کار ما ایمان به کار سیاسی و نظامی است، ولی در این زمان ما نمی خواهیم مسلحانه عمل کنیم. ما معتقدیم اتفاقاتی خواهد افتاد که مردم برای عمل مسلحانه آماده شوند و ما از نظر مسلحانه آماده ایم. در داخل کشور ما کارمان کادرسازی و بالابردن رشد و آگاهی فرهنگی و سیاسی دادن به مردم است. اساس کار ما مخفیانه است، ولی هر کاری بخشی علنی هم دارد که شامل پخش اعلامیه و غیره است. در داخل کشور و در خارج، افشاگری و تبلیغات و دادن گزارش خبرهایی که توسط رژیم سانسور می شود.

سؤال: به چه منظوری از ایران بازدید می کنید و به چه دلیل سپاه از شما دعوت کرده است؟

جواب: اساساً بازدید ما برای هماهنگ کردن انقلاب اسلامی جهانی و چگونگی کمک به تمام جنبش های مستضعفین در جهان است و به منظور خاصی نیست.

سؤال: آیا از رادیو عربی ایران در عربستان استقبال می شود؟

جواب: بله، تاحدی که دیگر مردم رادیوی کشور را گوش نمی دهند و آنها منتظرند تا یک تلویزیون عربی هم در ایران به وجود بیاید و این کمک بسیار بزرگی است در اشاعه انقلاب اسلامی. (۱)

تیرگی روابط میان ایران و عراق، مرتباً افزایش می یابد. در عراق، امروز یک بار دیگر دعاوی مقامات بلندپایه این کشور درباره سه جزیره و نیز وضع خوزستان ایران در سطح وسیعی از خبرهای مربوط به ایران و عراق، انتشار یافت که تداوم پافشاری عراق بر مطامع خویش را نشان می دهد.

خبرنگار خبرگزاری فرانسه در بغداد ضمن گزارش دیدار کنونی وزیر اقتصاد جمهوری عربی یمن از عراق، اظهارات طه یاسین رمضان معاون نخست وزیر عراق را مبنی بر حمایت عراق از حقوق اقلیت عرب در ایران ذکر کرد. بنا بر این گزارش، وی سپس خواستار آن شد که در مورد قرارداد منعقد شده میان ایران و عراق در سال ۱۹۷۴ (۱) تجدیدنظر شود. (۲) به گزارش خبرگزاری فرانسه، محمد خرام الشواطی وزیر اقتصاد یمن شمالی، که سرگرم دیدار رسمی از عراق

است، روز گذشته در بغداد اعلام کرد یمن شمالی از ادعای عراق در مورد استرداد سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی، که در حال حاضر تحت کنترل ایران می باشد، به کشورهای عربی پشتیبانی می کند. (۳) در گزارش خبرگزاری فرانسه همچنین به مواضع وزیر اقتصاد علیه ایران اشاره شده و اینکه کشور متبوع وی برای بازپس گرفتن سه جزیره دهانه هرمز که تحت کنترل ایران است، از عراق حمایت و پشتیبانی می کند. (۴)

روزنامه النهار نیز در این باره نوشت: طه یاسین رمضان نایب اول نخست وزیر عراق، اعتقاد عراق را در مورد بازپس گیری جزایر عربی اشغال شده توسط ایران خاطرنشان ساخت و بر پایبندی این کشور در گرفتن حق ملت عرب عربستان (۵) {خوزستان} تأکید کرد. (۶) (۷)

گزارش های رسیده از منابع خبری مرتبط با ایران نیز از کوشش مقامات عراقی در گسترش دشمنی با ایران حکایت می کند. گزارشی تحت عنوان "تشکیل اجتماعات ضدایرانی در بصره" با این مضمون از منابع محلی داخل عراق رسیده است: «به دستور حکومت بعث عراقی در کلیه شهرها و قراء استان بصره که اکثرأ شیعیان در آن سکونت دارند توسط مسئولین حزب بعث اجتماعاتی با شرکت مردم تشکیل و در آن علیه انقلاب اسلامی ایران سخنرانی و به مردم تفهیم می کنند که انقلاب ایران توسط کشور امریکا پایه گذاری و برقرار شده است.» (۸)

از سوی دیگر، در ایران، مسئولان و مقامات رسمی از هر جناحی، به طور کلی در نوع برخورد با عراق وحدت نظر و رویه دارند؛ از جمله ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، در مصاحبه ای با هفته نامه المجله که امروز منتشر شد، گفت:

- ۱- * منظور قراردادی است که در سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق بسته شده و موسوم به قرارداد الجزایر است.
- ۲- ۴۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.
- ۳- ۴۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- ۴۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.
- ۵- * هدف سران رژیم بعث عراق از تکرار این گونه دعاوی با ادبیات خاص آن، در واقع زمینه سازی و گشودن راه جنگ آتی در افکار عمومی عراق و کشورهای عربی است. هم زمان با این گونه دعاوی، رسانه های تبلیغاتی عراق نیز به شدت دشمنی افراطی با ایران را بازگو و ترویج می کنند.
- ۶- * ضمیمه دارد؛ نمونه هایی از تبلیغات عراق علیه ایران.
- ۷- ۴۳. ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ {شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران}، چاپ دوم، ۱۳۶۶، ص ۴۷، به نقل از روزنامه النهار، ۲/۲/۱۳۵۹.
- ۸- ۴۴. سند شماره ۲۸۶۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹، فرماندهی ۲۱، ۰۷ {رکن ۲}، ۶/۳/۱۳۵۹.

شرط هر مذاکره ای میان ایران و عراق آن است که عراق دخالت های خود علیه ایران را متوقف کند. وی افزود: دولت عراق چندین نماینده به ایران فرستاده و آمادگی خود را برای انجام مذاکره ابراز داشته است، ولی دولت ایران از مذاکره

خودداری کرده است. بنی صدر گفت: وی اخیراً به یاسر عرفات گفته است، قبل از آغاز مذاکره میان ایران و عراق دخالت ها باید پایان یابد. رویترا با اعلام این مطالب، در ادامه گزارش خود آورده است: «ظاهراً اشاره وی به تلاش های یاسر عرفات برای کمک به برقراری روابط عادی میان دو کشور بود.» (۱)

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز پس از پایان جلسه شورای امنیت ملی در مورد میانجیگری بنگلادش بین ایران و عراق گفت: «حکومت عراق باید برود و هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم. اگر می توانید حکومت عراق را بردارید ما می پذیریم.» (۲)

۱. تعرضات پراکنده مرزی ارتش عراق امروز نیز ادامه یافت.

به گزارش شهربانی کرمانشاه، حدود ساعت ۶ صبح امروز، ارتش عراق با سلاح های سنگین به طرف پیشمرگان مستقر در قلائی بمو تیراندازی کرد و در نتیجه یکی از آنان مجروح شد. (۳) در این حال، گزارش های مختلف از تقویت پاسگاه های مرزی عراق و احداث مواضع جدید در آن حکایت می کند، از جمله حفر سنگر در پاسگاه های روبه روی تنگاب نو و قلعه یهودی؛ (۴)

حفر سنگر در بین میله های مرزی ۲۴/۲۲ و ۲۳/۲۲ در حدود ۲ کیلومتری خاک ایران (۵) و اعزام و استقرار یک ستون ارتش عراق {احتمالاً دو گروهان زرهی} از پادگان جلولا به پادگان پیردر و میدان مقابل باویسی به درخواست مرزبان خانقین. (۶) این در حالی است که براساس یک برآورد در اطلاعات ژاندارمری، «استعداد پاسگاه های مرزی کشور عراق اکثراً ۵۰ نفر بوده که در کلیه ساعات روز در سنگر و هنگام شب در پاسگاه به سر می برند.» (۷)

آمادگی پاسگاهی عراق و سرعت انتقال نیروهای این کشور در نوار مرزی نیز قابل توجه است. امروز وقتی عده ای از افراد پاسگاه ژاندارمری حدود که روبه روی پاسگاه شرطه کشور عراق قرار گرفته است به دادن شعار پرداختند، پس از ۱۵ دقیقه یک کامیون از نظامیان عراقی به این پاسگاه، وارد و در آن مستقر شدند. (۸) به گزارش مرزبانی خرمشهر، پاسداران مستقر در پاسگاه حدود با دادن شعار باعث تحریک نیروهای عراقی شدند. (۹)

در همین حال، گزارش منابع داخل عراق از اقدام برای فراخوانی سربازان احتیاط حکایت دارد. بنا بر این گزارش: «وزارت کشور و وزارت دفاع عراق تصمیم گرفته اند افراد ذخیره را که سه مرحله خدمت احتیاط انجام داده اند برای بار چهارم به خدمت احضار نمایند.» (۱۰)

ص: ۱۹۰

۲-۴۶. همان، ص ۱۲.

۳-۴۷. سند شماره ۰۳۳۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴-۴۸. سند شماره ۰۳۳۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۵-۴۹. سند شماره ۰۳۳۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶-۵۰. سند شماره ۰۳۳۹۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷-۵۱. سند شماره ۰۳۳۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.

۸-۵۲. سند شماره ۰۳۳۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۹-۵۳. سند شماره ۳۴۷۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی خرمشهر به رکن ۳ ستاد {مرکز عملیات فرماندهی}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱۰-۵۴. سند شماره ۲۸۷۵۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن ۲}، فرماندهی ۲۱، ۰۷ {رکن ۲}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۱. تحرکات مرزی ایزدایی عراق علیه ایران که علاوه بر شکل تعرض مستقیم، به وسیله عوامل محلی در مناطق مرزی ایران هم انجام می شود، امروز نیز ادامه یافت.

در نواحی کرمانشاه، یک پاسگاه مرزی مورد حمله مهاجمان وابسته به عراق قرار گرفت و تصرف شد. به گزارش ژاندارمری کرمانشاه، عناصر ضدانقلاب پاسگاه دروله را تصرف کردند. برخی مهاجمان شناسایی شدند، از جمله شخصی به نام سروان کریمی {ارتشی فراری}، م.ع(۱) فرزند ع از ایل امامی که ۱۲ سال قبل پسر خود را در منطقه به قتل رسانده و به عراق فرار کرده بود و شخصی به نام ق.خ(۲) که قبلاً در پاوه بود. اشرار هنگام حمله به پاسگاه در حدود ۲۰۰ نفر بودند، با ۳ خودروی بزرگ ارتشی و ۲ جیب ارتشی که روی یکی از آنها یک تفنگ ۱۰۶ نصب شده و از سمت نوسود به منطقه وارد شده بود. در گزارش ها یادآوری شده است که عده ای از افراد ایل امامی {مشخصات آنان وارد شده است} قبلاً با اشرار همکاری داشته و با تبانی و راهنمایی آنها، اشرار به دروله آمده، منازل جوانمردان را شناسایی و محاصره کرده اند. از سوی دیگر، ۵ نفر از افراد ایل امامی {مشخصات داده شده است} که طرف دار جمهوری اسلامی بودند، پس از تصرف پاسگاه در محل حاضر شده با اشرار مشاجره لفظی کرده اند و حتی احتمال برخورد مسلحانه نیز وجود داشته است که عده ای از ریش سفیدان محل با قرآن دخالت کرده و مانع برخورد شده اند. پس از اشغال، ۲۰ نفر از اشرار در پاسگاه دروله باقی ماندند و بقیه به قصد جنگ به مناطق کردستان و بانه رفتند. (۳)

در ازگله نیز نیمه شب گذشته بین ضدانقلاب و پاسداران درگیری روی داد که به مدت دو ساعت ادامه داشت. در نهایت، بدون وارد آمدن تلفات، نیروهای ضدانقلاب عقب رانده شدند. (۴)

همچنین حدود نیمه شب، خطوط لوله نفت شهر به پاتاق در ناحیه چقاحمام به دست کسانی که شهربانی نفت شهر آنان را افراد خرابکار معرفی کرده است، منفجر و دچار آتش سوزی شد که در نتیجه جریان ارسال نفت به پاتاق قطع گردید. (۵)

در این حال، ژاندارمری اقدامات ایزدایی دیگری را نیز احتمال می دهد. در گزارشی که امروز ارسال شده، آمده است: «شخصی به نام ش(۶) اهل ولدکشته قصر شیرین با یک گروه در پاسگاه گرکنی عراق روبه روی پاسگاه تنگاب حوزه گروهان قصر شیرین مستقر [شده اند] و در نظر دارند اطراف جاده های گروهان خان لیلی را مین گذاری نموده و به پاسگاه های گروهان خان لیلی حمله نمایند.» (۷) و نیز: «یک گروه دیگر به سرپرستی شخصی به نام ف(۸) که قبلاً جوانمرد ژاندارمری بوده و در پاسگاه خان لیلی خدمت می کرده و در حال حاضر فراری بوده و همراه گروه خود در پاسگاه کهنه نو

ص: ۱۹۱

۱- * در سند نام کامل آمده است.

۲- * در سند نام کامل آمده است.

۳- ۵۵. سند شماره ۳۴۱۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر معاونت در امور انقلاب، ۲/۴/۱۳۵۹.

۴- ۵۶. سند شماره ۴۰۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

- ۵-۵۷. سند شماره ۰۰۰۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۴/۲/۱۳۵۹.
- ۶- * در سند نام و مشخصات کامل آمده است.
- ۷-۵۸. سند شماره ۰۰۰۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از راجا {رکن ۲} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.
- ۸- * در سند نام و مشخصات کامل آمده است.

عراق به سر می برد، قصد دارند به پاسگاه های گروهان قصر شیرین و خان لیلی حمله نمایند.» (۱)

در زمینه این گونه درگیری های ایدایی در منطقه، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه نیز به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «به قرار اطلاع واصله از ستاد عملیات غرب کشور، حکومت بعث عراق در نظر دارد آذوقه و مهمات با هلیکوپتر در منطقه زردویی در آبادی تورگه میان نزدیک باینگان برای مهاجمان به جا بگذارد و قبلاً با مهاجمان این طور قرار گذاشته اند که [اگر] از طرف ایران فشار بر مهاجمان آمد، ۱۵۰۰ نفر [برای] کمک [به این] افراد [اعزام] کند.» (۲)

همچنین، منابع وزارت کشور هشدار دادند: «بنا بر گزارش واصله، عناصر خرابکار عراقی قصد دارند کونجان کم [سد کنجان چم] واقع در منطقه مهران استان ایلام پشتکوه که جنبه حیاتی برای آن سامان دارد را تخریب کنند.» (۳) در پیوست، اداره سیاسی وزارت کشور ضمن انتقال این گزارش به مرکز عملیات سپاه اضافه کرد: «دستور فرمائید که در اسرع وقت به منظور نجات مردم آن سامان و جلوگیری از خسارات جبران ناپذیر اقدامات مقتضی مبذول و نتیجه را به این اداره کل اعلام دارند.» (۴)

۱. بمب گذاری و اقدامات ایدایی عوامل عراق در مناطق عمومی ایران، امری تقریباً دائمی و هرروزه است.

امروز روزنامه انقلاب اسلامی خبر داد که در تهران «روز گذشته بر اثر انفجار یک بمب در مقابل یک چلو کبابی واقع در خیابان کارگر ۱۰ نفر زخمی شدند.» (۵)

در خوزستان به دلیل شرایط منطقه و سابقه فعالیت جبههالتحریر، فعالیت های ایدایی عوامل عراق شدت بیشتری دارد. خبرنگار کیهان در این باره از خرمشهر گزارش داد: «عده ای ناشناس، اتومبیل حامل پاسداران را در ۵ کیلومتری خرمشهر به گلوله بستند. در این حادثه پاسداری به نام اسحاق بیگوند از ناحیه دست و پا مجروح شد و مهاجمان متواری شدند. یک مقام سپاه پاسداران به خبرنگار کیهان گفت هفته گذشته نیز عده ای با کلت قصد ترور ۲ پاسدار را داشتند که موفق به این کار نشدند.» (۶)

در این حال، واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران دزفول امروز خبر دستگیری یکی از عاملان انفجار لوله نفت در منطقه گاو میش را اعلام کرد. بنا بر این گزارش، از وی تعداد قابل توجهی اسلحه و فشنگ به دست آمد. (۷) فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان در اهواز اعلام کرد، مأموران ژاندارمری گروهان خسروآباد، تعداد ۳ قبضه کلت و ۲ نارنجک به دست آوردند و ۳ تن از حاملان آن را دستگیر کردند. (۸)

فعالیت جاسوسی عوامل عراق نیز در خوزستان مورد توجه است. در گزارشی که امروز فرماندهی نیروی زمینی ارتش دریافت کرد، فردی به نام "ع" از اهالی بستان معرفی شده که از عوامل عراق است، بنا بر این گزارش، وی که «ماه هاست با یکی از ستادهای انقلابی ایران همکاری [در زمینه] جمع آوری اخبار دارد، علاوه بر همکاری با جبههالتحریر، اخبار و اطلاعات ایران را نیز به عراق می دهد.» در گزارش همچنین از فردی به نام "خ" فرزند "م" یاد شده است که «با سازمان التحریر

۱- ۵۹. همان.

۲- ۶۰. سند شماره ۴۰۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۶۱. سند شماره ۰۴۰۸۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به مرکز عملیات سپاه پاسداران، ۲/۲/۱۳۵۹.
۴- ۶۲. همان.

۵- ۶۳. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۶- ۶۴. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۷- ۶۵. روزنامه اطلاعات، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۸- ۶۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

رابطه داشته و اخبار ایران را نیز به عراقی‌ها می‌دهد و اخبار جعلی و ساختگی از عراق به ایران می‌آورد.» و اینکه بعد از عید امسال، "ع" یک قبضه تفنگ برنو از "خ" (۱) دریافت کرده و تحویل اسلحه برنو مجانی به احتمال زیاد پاداش خدمات وی به سازمان التحریر است. (۲)

۱. موضوع رانده شدگان عراق یا معاودین و مشکلات ناشی از آن برای ایران، همچنان تداوم دارد.

گزارش‌های رسیده از مرز خسروی حاکی است ۱۸ اتومبیل حامل معلمان ایرانی در عراق و ۴۰ نفر دیگر از رانده شدگان با استفاده از یک وسیله نقلیه از طریق این مرز وارد خاک ایران شده‌اند. (۳) این درحالی است که سرهنگ شهرداری معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، صبح دیروز به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «در بیست و چهار ساعت گذشته ۱۸۰۹ نفر از خواهران و برادران رانده شده از عراق وارد خاک ایران شدند و با ورود این عده جمع رانده شدگان به ۲۵۰۰۹ نفر رسید.» (۴)

در این حال، نفوذ عوامل بعثی در میان رانده شدگان از مشکلات مقامات ایرانی است. برخی گزارش‌ها حاکی است شماری از افرادی که به ایران سوق داده شده‌اند در عراق آموزش خرابکاری دیده‌اند. (۵)

از سوی دیگر، کارشناسی معاودین و تحویل آنان به بستگانشان ادامه دارد؛ از جمله جهاد سازندگی خرم‌آباد، تعداد رانده شدگان را که از اردوگاه‌های این شهر به بستگان خود تحویل داده شده‌اند، ۴۰۰۰ نفر اعلام کرد. (۶) از اردوگاه بروجرد نیز تاکنون ۵۲ تن مرخص شده‌اند. (۷) افراد باقیمانده در اردوگاه‌ها نیازهای عدیده‌ای دارند که دولت ایران در پی رفع آنهاست؛ از جمله به گزارش کیهان هیئت اعزامی از سوی وزیر آموزش و پرورش بررسی‌های خود را برای تشکیل کلاس‌های درس در اردوگاه‌های آوارگان آغاز کرد. (۸) خبرهایی که به مقامات ایرانی می‌رسد از تداوم اخراج ایرانیان از عراق حکایت دارد؛ براساس یکی از این اخبار، «دستور مقامات وزارت کشور عراق [درمورد] خانواده‌های ایرانی مقیم عراق که بعضی از افراد تابعیت عراق را پذیرفته، ولی بقیه افراد خانواده تابع ایران می‌باشند [این است که مأموران عراقی] فوراً شناسنامه عراقی آنها را گرفته و کلیه اعضای خانواده را از خاک عراق اخراج نمایند.» (۹)

بعد از حدود دو هفته، امروز در ایران قطعیت شهادت آیت‌الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت‌الهدی به طور رسمی اعلام شد و امام خمینی پیامی صادر کرد و شورای انقلاب نیز بیانیه‌ای به این مناسبت انتشار داد.

ص: ۱۹۳

۱- * در سند، تمام اسامی یادشده به طور کامل ذکر شده است.

۲- ۶۷. سند شماره ۲۸۷۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۶۸. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- ۶۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- ۷۰. سند شماره ۳۴۷۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان،

۲/۲/۱۳۵۹.

۶-۷۱. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۷-۷۲. همان.

۸-۷۳. همان.

۹-۷۴. سند شماره ۳۳۹۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن ۲} و فرماندهی ۲۱

۰۷ {رکن ۲}، ۲/۲/۱۳۵۹.

شورای انقلاب با صدور بیانیه ای تأکید کرد: ملت رزمنده و مسلمان عراقی این جنایت بزرگ را بر دولت بعثی نخواهد بخشید و انتقام این خون پاک را تا سرحد ریشه کن کردن رژیم خائن عراق خواهد گرفت. (۱) در این بیانیه همچنین آمده است: شورای انقلاب برای تجلیل از مقام شامخ این شهید عالی قدر اسلام، سه روز را عزای عمومی و روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ را تعطیل سراسری اعلام می کند و روز جمعه قبل از ظهر مردم را دعوت می کند تا برای اعلام انزجار علیه جنایات دولت بعثی عراق به سوی دانشگاه راه پیمایی کنند. (۲)

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد: «ما ضمن تبریک این شهادت بزرگ به ملت های مسلمان عراق و ایران به تمامی مسلمانان و خانواده ارجمند صدر اعلام می داریم که تا از بین بردن حکومت جنایتکار و عامل امپریالیسم و صهیونیسم صدام حسین خائن از پای ننشینیم و این یزید کربلا را روانه همان مقامی در جهنم نمایم که یزید جلاد در آن سکنی دارد.» (۳)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، در این باره آیت الله منتظری نیز پیامی منتشر کرد که در آن آمده است: «یقین است همان گونه که رهبر انقلاب اسلامی فرموده اند برادران ارتش و ملت مبارز عراق در سایه ایمان، استقامت و اتحاد این لکه ننگ را از دامن اسلام و صفحات تاریخ پرافتخار عراق محو خواهند نمود.» (۴) در این پیام همچنین تأکید شده است: «مطمئنم همان گونه که خون پاک شهیدان، انقلاب اسلامی را در ایران به ثمر رسانید و رژیم سفاک پهلوی را سرنگون ساخت، قطرات پاک خون این شهیدان راه اسلام نیز در عروق تک تک ملت مسلمان عراق و کشورهای اسلامی خواهد جوشید و تا سقوط کامل رژیم صدامی و استقرار جمهوری، عدل اسلامی از جوشش بازنخواهد ایستاد.» (۵)

امام خمینی در این باره پیامی صادر کرد که در آن آمده است: «شهادت این بزرگواران که عمری را به مجاهدت در راه اهداف اسلام گذرانده به دست اشخاص جنایتکاری که عمری به خونخواری و ستم پیشگی گذرانده اند عجیب نیست؛ عجب آن است که مجاهدان راه حق در بستر بمیرند. ... عجب آن است که ملت های اسلامی و خصوصاً ملت شریف عراق و عشایر دجله و فرات و جوانان غیور دانشگاه ها و سایر جوانان عزیز عراق از کنار این مصائب بزرگ که به اسلام و اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله وارد می شود بی تفاوت بگذرند و به حزب ملعون بعث فرصت دهند که مفاخر آنان را یکی پس از دیگری مظلومانه شهید کنند و عجب تر آنکه ارتش عراق و سایر قوای انتظامی آلت دست این جنایتکاران واقع شوند و در هدم اسلام و قرآن کریم به آنان کمک کنند.

من از رده بالای قوای انتظامی عراق مأیوس هستم؛ لکن از افسران و درجه داران و سربازان مأیوس

{در سوگ شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر، در ایران سه روز عزای عمومی و یک روز تعطیل رسمی اعلام شد.}

ص: ۱۹۴

۱-۷۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲-۷۶. همان.

۳-۷۷. همان.

۴-۷۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۵-۷۹. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

نیستم و از آنان چشمداشت آن دارم که یا دلاورانه قیام کنند و اساس ستمکاری را برچینند، همان سان که در ایران واقع شد؛ یا از پادگان ها و سربازخانه ها فرار کنند و ننگ ستمکاری حزب بعث را تحمل نکنند.» (۱)

یادآوری می شود وقفه طولانی بین اعلام اولین خبرهای مربوط به شهادت آیت الله صدر تاکنون، خودبه خود نشانه ای از توانایی های رژیم عراق در عادی سازی خبر و انفعال و عقب ماندگی خبری و تحلیلی ارگان های ذی ربط و شخصیت های مسئول در جمهوری اسلامی تلقی گردید. در این باره روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود گزارش داد: «گروهی از هواداران آیت الله سیدمحمدباقر صدر ضمن انتشار اعلامیه ای، شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر را به امام خمینی تسلیت گفته و خواستار پخش رسمی این خبر از صداوسیما جمهوری اسلامی ایران شدند تا عاشورای دیگری در عراق برپا شود. در بخشی از این اعلامیه آمده است ای رهبر بزرگ خمینی بت شکن، آیا سزاوار است که فرزند راستین سیدالشهدا دو هفته پیش توسط عمال بعث عراق شهید شود و جمهوری اسلامی ایران در مقابل این فاجعه هولناک بی تفاوت باشد و ملت شریف ایران ساکت بنشیند؟ آیا سزاوار است که این خبر داغ را وزارت ارشاد ملی تکذیب کند و روزنامه ها اخبار ضدونقیضی بنویسند [تا] این خبر را همان گونه که صدام می خواهد مردم با شک و تردید تلقی کنند؟» (۲)

۱. درگیری های سنندج از شب گذشته تا پایان امروز ادامه داشت. شب گذشته، درگیری های شدید در اطراف باشگاه افسران، ساختمان رادیو تلویزیون و فرودگاه که محل استقرار افراد ارتش و پاسداران است، جریان داشت که با به کارگیری سلاح های سبک و سنگین تا امروز صبح ادامه یافت. تا ساعت ۶ بامداد امروز، درگیری شدید و خونین بود، سپس فروکش کرد، اما خاتمه نیافت، طوری که خبرنگاران در ساعت ۸:۳۰ گزارش دادند: «هنوز صدای تک تیراندازی به گوش می رسد.» (۳)

در ادامه روز، درگیری ها شدیدتر شد تا جایی که شهر حالت جنگ زده پیدا کرد؛ «در حدود ساعت ۵ بعد از ظهر، درگیری شدیدی با راکت و خمپاره و توپ سنگین در اطراف محله شریف آباد سنندج در گرفت که به علت اصابت این گلوله ها قسمت زیادی از ساختمان های محله آسیب دیدند.» (۴)

اظهارات مقامات ایران و گروه های ضدانقلاب حاکی از شدت و ادامه درگیری در طول روز است. شیخ الاسلامی سخنگوی دفتر شیخ عزالدین حسینی، در این باره گفت: «در شهر سنندج جنگ سختی [در گرفته] است و درگیری ها به داخل شهر کشیده شده است. ... وی افزود: «درگیری ها در اطراف رادیو و تلویزیون و باشگاه افسران و پادگان شهر ادامه دارد، به طوری که پیشمرگان، رادیو تلویزیون و باشگاه افسران را محاصره کرده اند.» (۵)

از سوی دیگر، نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در این باره اطلاعیه ای بدین شرح صادر کرد: «از صبح روز یکم اردیبهشت ماه، مهاجمان به باشگاه لشکر سنندج واقع در داخل این شهر حمله کردند و این حملات با خمپاره، تفنگ ۱۰۶ و آر.پی.جی. ۷ تا هم اکنون ادامه دارد و پرسنل مستقر در این باشگاه از تأسیسات دفاع می کنند. ضدانقلابیون آب و برق و تلفن باشگاه را قطع کرده اند.»

- ۱ - ۸۰. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۳ و ۲۵۴.
- ۲ - ۸۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۳ - ۸۲. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴ - ۸۳. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵ - ۸۴. همان.

مهاجمان به مراکز رادیو تلویزیون که حفاظت آن به ارتش واگذار شده بود حمله کردند و برابر اطلاع واصله ژنراتور فرستنده را با آر.پی.جی ۷ منهدم کردند. پرسنل نظامی در داخل مرکز درحال دفاع هستند. به ساکنان خانه های اطراف باشگاه اعلام شده است که خانه های خود را ترک کنند چون ترکش گلوله های توپ ضدانقلابیون و دفاع واحدهای ارتش ممکن است آسیب هایی به ساختمان وارد آورد. ضمناً به نظر نمی رسد که در خانه های اطراف ساختمان های مزبور کسی ساکن باشد.» (۱) یادآوری می شود، قبلاً ارتش اعلام کرده بود که ساکنان حوالی ساختمان رادیو تلویزیون خانه ها را تخلیه کنند. (۲)

در گزارش کیهان از صحنه برخورد های شهری، وضع امروز سنندج چنین توصیف شده است: «آمبولانس ها مرتب در گوشه و کنار شهر سنندج حرکت می کنند و مشغول جمع آوری اجساد و مجروحان هستند و صدها نفر از اهالی شهر برای کمک رسانی مجروحین فعالیت شدیدی را انجام می دهند. مردم سنندج حالت وحشت زده ای دارند و کلیه مغازه ها، نانوائی ها و مؤسسات خدمات شهری تعطیل هستند و از سه روز پیش عملاً تهیه نان، گوشت و مایحتاج عمومی غیرممکن شده است زیرا خروج از خانه به آسانی امکان ندارد. گروهی از نظامیان مستقر در باشگاه افسران شهر سنندج که در محاصره قرار دارند بدون غذا و مایحتاج هستند. هم زمان با ایجاد تشنج در شهر، جوانان هر محله و ساکنان خیابان ها اقدام به سنگر بندی کردند و به ساختن کوکتل مولوتف پرداختند.» (۳)

روند حوادث نشان می دهد که نظام اگر تاکنون در اعمال حاکمیت بر گروه های مسلح غیرقانونی و مناطق تحت تسلط آنان مماشات و مسامحه می کرده، به دلیل ضعف و ناتوانی و تسلیم طلبی نبوده، بلکه در پی راه حل های مناسب بوده است. وقتی طرف مقابل در یک محاسبه اشتباه، ماجرای متوقف کردن ستون نظامی درحال عبور از سنندج را شروع کرد، متناسب فضای موجود، تصور گرفتن امتیازی دیگر و حصول پیروزی آسان دیگری را داشت، اما برعکس، این اقدام درواقع مجوز برخورد قطعی با اقدامات مسلحانه را صادر و مشروعیت سرکوب عواملی را که با اقدام مسلحانه مانع اعمال حاکمیت نظام می شوند تأمین کرد؛ به گونه ای که تجویز نظامی و جنگ طلبی گروه های مسلح ضدانقلاب که روزهای گذشته با اشتیاق و تحرک امیدوارانه همراه بود، تا پایان امروز به سمت تمایل به پایان درگیری و بازگشت به وضع قبل جلو رفت. در پاسخ به این تمایل، دیشب ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران درباره درگیری های سنندج اعلامیه ای صادر کرد که در آن طرف مقابل به شدت سرزنش و محکوم و حتی از آن با صفاتی چون مزدور بیگانه و خودفروخته یاد شده است، اما در پس این تندی با نوعی ملایمت و آسان گیری با درخواست آنان موافقت مشروط شده است. به این ترتیب که در پایان اعلامیه آمده است: «این گروه خودفروخته باید بداند که ملت آنها را شناخته است و این بار ملت و به تبعیت از خواست او واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار فریب نخواهند خورد و هنگامی آتش بس اعلام خواهد شد که کلیه افراد مسلح از شهر خارج شوند و هرگز با اسلحه به شهر رفت و آمد ننمایند.» (۴) (۵)

ص: ۱۹۶

۱- ۸۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- ۸۶. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- ۸۷. همان.

۴- * ضمیمه دارد؛ متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- ۸۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

اشتراک نظر اخیر مسئولان نظام و دست اندرکاران ذی ربط در مورد ضرورت قاطعیت در حل مسئله گروه های مسلح ضدانقلاب، در اشکال مختلف بروز می یابد.

در این زمینه، جلسه شورای امنیت ملی امروز با حضور بنی صدر رئیس جمهور؛ چمران وزیر دفاع ملی؛ تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی؛ چند تن از فرماندهان و مسئولان ارتش، سپاه، ژاندارمری و شهربانی و نیز چند تن از اعضای شورای انقلاب اسلامی تشکیل شد. در پایان این جلسه، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، گفت: «به موجب قرارداد هیئت حسن نیت که خود من مجری آن بودم، قرار بر این شد که تمام گروه های مسلح سیاسی از شهر بیرون بروند و باشگاه افسران را به خود باشگاه افسران

و رادیو تلویزیون و فرودگاه را به ارتش بدهیم. از دیروز، گروه های مسلح هم به رادیو تلویزیون و باشگاه و فرودگاه حمله کرده اند. به عبارت دیگر، به قرارداد فی مابین هیئت حسن نیت و مردم بی حرمتی شده است و ما هر کاری که در سنندج می کنیم، منحصرأ دفاع است و دفاع حق هر انسان است.» (۱)

ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران نیز پس از ختم جلسه شورای امنیت ملی درباره این جلسه گفت: «در این جلسه در مورد هماهنگی ارگان های نظامی در مورد کردستان تصمیم گیری شد.» وی افزود: «در مورد حملاتی که از سوی عراق در مرزها می شود، ارتش وظیفه دارد که به مرزها برود، ولی ضدانقلابیون مانع می شوند ... می دانید در این شرایط حساس که ایران از سوی امریکا مورد تهدید نظامی قرار گرفته، در این شرایط که تنها ارگان انقلابی حافظ استقلال مملکت، سپاه بوده است و چون سپاه و ارتش موفقیت هایی داشته [اند]، توطئه گران می کوشند با شایعه پراکنی و ایجاد تفرقه بین سپاه و ارتش اختلاف بیندازند.» (۲)

تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری نیز گفت: «در مجموع اوضاع غرب کشور آرام است و نیروهای ژاندارمری و ارتش در مواضع خود مستقر هستند و پاسخگوی حملات پراکنده ضدانقلاب و اشرار می باشند.» (۳)

به این ترتیب، همه فرماندهان در عین اینکه از بازگرددن جزئیات حوادث جاری و نیز تصمیمات اتخاذ شده در خصوص آن خودداری کردند،

{عباس آقازمانی {ابوشریف} فرمانده عملیات سپاه پاسداران و تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری}

ص: ۱۹۷

۱- ۸۹. همان، ص ۱۲.

۲- ۹۰. همان، ص ۱۲.

۳- ۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

اما در کل، جهت گیری یکسانی را درخصوص مسائل بروز دادند. درواقع، احساس خطر از آنچه گروه های مسلح ضدانقلاب در برابر آسان گیری هیئت حسن نیت،

از خود نشان دادند، سبب شد مسئولان و نهادهای ذی ربط در مسئله کردستان به اشتراک نظر برسند. این اشتراک تصمیم در سخنرانی های اخیر رئیس جمهور عالی ترین مقام فرماندهی نیروهای مسلح پس از امام، خود را نشان داده است؛ ازجمله در سخنرانی امروز صبح بنی صدر در دانشگاه تهران، یک بار دیگر تصمیم قطعی نظام درباره تسلیم نشدن در برابر مطامع گروه های ضدانقلاب در کردستان ایران، از زبان رئیس جمهور اعلام شد، هرچند شخص بنی صدر نیز از این گونه تصمیم گیری و هم جتهی درباره کردستان به نوبه خود، در جهت مقاصد جناحی و تقویت و تبلیغ شخص خویش، در این سخنرانی بهره کافی برد، اما در هر حال، سیاست های نظام در این باره هم به افکار عمومی سراسر ایران و هم به گروه های درگیر در مسئله کردستان اعلام و تأکید شد. بنی صدر در قسمتی از سخنان خود گفت: «حضور شما در اینجا خود بهترین دلیلی است بر [اینکه ما به] آنچه می گوئیم، عمل می کنیم. اگر در کردستان یا در هر جای دیگر ایران کسانی بخواهند مسلحانه یا غیرمسلحانه در برابر اراده ملت ما بایستند این ملت به دعوت رئیس جمهور منتخب خود به طرف کردستان خواهد رفت. ارتشی که در آنجا است و پاسداران غیور ما، ارتش جمهوری اسلامی ما که در آنجا در برابر گروه های مسلح [ضدانقلاب] و آتش آنها است بدانند که آنها در آنجا معرف یک ملت در آن استان هستند همه آنها که به روی فرزندان ما آتش گشوده اند بدانند که بر روی ملت خود آتش گشودند و یقین بدانند ما آنهايي را که به روی ملت آتش می گشایند به سختی مجازات می کنیم.» (۱)

وی همچنین گفت: «از کردستان به ما پیغام داده اند که شما گفته اید اصل پیشنهادی ما را با تغییراتی که خود در آن داده اید پذیرفته اید و ما هم که همین را می خواهیم پس بدهید به دست ما چه فرقی می کند حرف خوب را باید ما عمل بکنیم یا شما بکنید. ... ما اجرای آن را به دست کسانی که دستشان در دست بعث عراق و امریکاست و سند دیروز روشن کرد که اینها دستشان در دست آنها است، نمی دهیم آنها باید اسلحه را زمین بگذارند مردم کردستان باید نمایندگان خود را در کمال آزادی انتخاب بکنند آن وقت ما طبق آن قراری که پذیرفته ایم عمل خواهیم کرد.» (۲)

هم زمان با سنج، تحرکات و درگیری های پراکنده و ایدایی در دیگر مناطق کردنشین، امروز نیز ادامه یافت و علاوه بر ادامه درگیری ها در سقز، پاره و درگیری جزئی در حوالی بیجار، شاهین دژ عرصه درگیری مهم تری بود.

در ادامه درگیری ها در سقز، گزارش هایی از این منطقه حاکی است که بر اثر آتش خمپاره، حدود ۱۵۰ خانه در این شهر ویران شده است. (۳) به گفته برخی مجروحان و نیروهای پادگان سقز، افراد ضدانقلاب در داخل خانه ها کمین کرده اند و از مردمان بی دفاع به عنوان سپر خود استفاده می کنند. (۴)

ص: ۱۹۸

۱- ۹۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- ۹۳. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- ۹۴. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در کامیاران، بر اثر پرتاب راکت ۳ نفر مجروح شدند. (۱)

در پاوه، به دنبال درگیری‌های چند روز اخیر امروز هم حدود ساعت ۱۰:۳۰ بامداد، در کوه‌های اطراف بیمارستان که در مدخل شهرستان پاوه قرار دارد، درگیری ایجاد شد که به صورت تیراندازی پراکنده در کوه‌ها ادامه یافت. (۲)

سپاه کرمانشاه ساعت ۱۶، ضمن گزارش حوادث ۲۴ ساعت گذشته، از ادامه درگیری‌ها و پرتاب خمپاره در پاوه خبر داد. سپاه پاوه نیز اعلام کرد صدای خمپاره و تیراندازی سلاح‌های سبک در منطقه همچنان به گوش می‌رسد. (۳)

در بیجار، حدود ساعت ۲ نیمه شب به طرف مواضع نیروهای ارتشی مستقر در روستای نجف آباد این شهر تیراندازی شد. این حمله به گزارش لشکر ۱۶ قزوین مستقر در منطقه «شدیداً پاسخ [داده شد] و دفع گردیده است، ضمناً ۶ نفر از مهاجمین دستگیر و از طریق سپاه پاسداران تخلیه شده است». (۴)

در مسیر شاهین دژ به تکاب که قبل از این نیز سابقه راه‌بندان و آدم‌ربایی به دست نیروهای حزب دمکرات وجود داشت، (۵) امروز هم این اقدام تکرار شد. در گزارش ژاندارمری ناحیه تبریز، درباره این حادثه آمده است: «افراد حزب دمکرات خودروهایی که بین جاده تکاب و شاهین دژ در رفت و آمد بوده متوقف و مسافری از جمله گروهبان دوم الف. غ (۶) جمعی پاسگاه تکاب را به گروگان گرفته‌اند». (۷) گزارش دیگر حاکی است در میان گروگان‌ها چند نفر زن هستند. (۸)

یادآوری می‌شود در این منطقه از روز گذشته درگیری شروع و تا آخرین ساعات امشب ادامه یافته است. به گزارش روابط عمومی سپاه ارومیه، روز گذشته از ساعت ۱۲ ظهر، افراد ضدانقلاب از طرف دروازه تکاب به شاهین دژ، در ۳ کیلومتری بخش شاهین دژ به پاسداران حمله کردند که پاسداران این منطقه به کمک برادران پیشمرگ مسلمان کرد و افراد ژاندارمری و کمیته به حمله گروه‌های مسلح غیرقانونی جواب دادند. این درگیری ۸ ساعت ادامه داشت که بعد از آن، مهاجمان عقب نشینی کردند و محل استقرار آنان به نام گلچر به دست پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد افتاد. (۹)

نیمه شب گذشته نیز باز هم درگیری روی داد که به گزارش فرماندار میاندوآب تا ساعت ۸ صبح امروز ادامه یافت. در این درگیری ۵ نفر از افراد ضدانقلاب کشته و یک دستگاه بی‌سیم ارتشی که در اختیار آنان بود به دست سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ افتاد. (۱۰) اما قضایا فیصله نیافت و همان‌طور که ذکر شد، با راه‌بندان و گروگان‌گیری مسافران ادامه یافت.

در این حال، افراد مسلح حزب دمکرات مقیم دره قیزکری نیز با پاسداران و پیشمرگان مسلمان در ۳ کیلومتری شرق پاسگاه شاهین دژ درگیر شدند. (۱۱)

ص: ۱۹۹

۱- ۹۶. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- ۹۷. سند شماره ۰۰۰۵۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی پاوه به وزارت کشور، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳-۹۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴-۹۹. سند شماره ۴۰۹۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ به ژاندارمری، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- * در روزنامه جمهوری اسلامی ۳/۲/۱۳۵۹ خبری درج شد که در آن آمده است: چهار نفر از کارکنان اداره کل راه و ترابری آذربایجان غربی که به همراه یک دستگاه بلدوزر و یک دستگاه تریلر در ۲۶ فروردین ماه گذشته به هنگام انجام وظیفه در مسیر راه تکاب به شاهین دژ توسط گروه های مهاجم مسلح دستگیر و ربوده شده بودند، آزاد شدند.

۶- * در سند نام کامل ذکر شده است.

۷- ۱۰۰. سند شماره ۴۰۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری دفتر امور انقلاب، وزارت کشور و سماجا، ۶/۲/۱۳۵۹.

۸- ۱۰۱. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۹- ۱۰۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۱۰- ۱۰۳. روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۱۱- ۱۰۴. همان.

در ساعت ۱۶، «افراد حزب دمکرات کلیه مسافران و ۲ نفر درجه دار را که به گروگان گرفته بودند، بدون هیچ گونه آسیبی آزاد کردند.» (۱) در همین ساعت، بازهم در این مسیر، درگیری مسلحانه میان افراد حزب دمکرات و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان و کمیته و افراد پاسگاه ژاندارمری شروع شد. (۲) اطلاعات ژاندارمری در گزارش این درگیری آورده است: باتوجه به استعداد دمکرات ها، امکان مقابله با آنها ضعیف است و گفته می شود که پیشمرگان بوکان نیز با اسلحه های سنگین برای کمک به دمکرات ها درحال آمدن هستند. (۳)

علاوه بر اعلام کمبود نیرو از سوی ژاندارمری، پاسخ ستاد مشترک ارتش به پیام سپاه درمورد اینکه یگان ارتشی مستقر در میان دو آب قادر به کمک در زمینه ارسال تفنگ نمی باشد (۴) و نیز تقاضای پوشاک و مهمات برای پیشمرگان مسلمان اعزامی به منطقه چهاردوری شاهین دژ (۵) نشان دهنده جنبه هایی از کمبودهای خودی در این درگیری است. در همین زمینه، سپاه تبریز به تهران پیام داد: «به دلیل حساس بودن منطقه و احتمال درگیری به سلاح های سنگین از نوع کالیبر ۵۰ و تیربار ام. ژ ۳ و آر. پی. جی ۷ و انواع خمپاره و تفنگ ژ ۳ با مهمات مربوطه و دیگر مهمات نوع نارنجک شدیداً نیاز داریم. از این نوع اسلحه ها اصلاً نداریم.» (۶)

در نهایت، ساعت ۲۲، نیروهای خودی موفق به پاک سازی مسیر و منطقه درگیری شدند و گزارش رکن ۳ سماجا حاکی است که عناصر مسلح حزب دمکرات، در این ساعت «از ارتفاعات قریه آغاچاری ضمن دادن ۵ نفر تلفات به شاهین دژ عقب نشینی نمودند.» (۷)

دانشگاه تهران که از روز گذشته تا ساعاتی بعد از نیمه شب، به دلیل خودداری گروه های چپ مارکسیستی، نظیر راه کارگر، پیکار و عمدتاً سازمان چریک های فدایی خلق از تخلیه ستادهای خویش در دانشگاه، صحنه درگیری و تیراندازی بود، امروز به کلی وضعی متفاوت داشت. دانشگاه و خیابان های اطراف مملو از جمعیتی بود که به دعوت قبلی رئیس جمهور و شورای انقلاب، در حمایت از سیاست های نظام درباره ضرورت پایان یافتن حضور گروه های مسلح غیرقانونی در دانشگاه ها گرد آمده بودند. روزنامه انقلاب اسلامی این تجمع را یک «اجتماع میلیونی» توصیف کرد (۸) و روزنامه جمهوری اسلامی جمعیت حاضر را نزدیک دو میلیون نفر تخمین زد. (۹) روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده) نیز جمعیت را صدها هزار نفر اعلام کرد. (۱۰) روزنامه کیهان هم شرکت صدها هزار تن از مردم تهران را گزارش کرد. (۱۱) (۱۲) تجمع امروز دانشگاه تهران در شرایطی برگزار شد که با حوادث سنندج دور جدیدی از درگیری های مسلحانه علیه نظام در کردستان شروع شده است. این مسئله که صف بندی نیروها و درگیری های دانشگاه همان صف بندی درگیری های کردستان است، بر التهاب حاکم بر فضای تجمع افزوده است.

ص: ۲۰۰

۱- ۱۰۵. سند شماره ۴۰۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲- ۱۰۶. سند شماره ۴۰۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- ۱۰۷. سند شماره ۲۰۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری،

۲/۲/۱۳۵۹.

۴-۱۰۸. سند شماره ۴۰۸۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران،

۲/۲/۱۳۵۹.

۵-۱۰۹. سند شماره ۴۰۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران {فرماندهی}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶-۱۱۰. سند شماره ۴۰۸۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز {عملیات} به تهران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۷-۱۱۱. سند شماره ۴۰۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری،

۳/۲/۱۳۵۹.

۸-۱۱۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۹-۱۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱۰-۱۱۴. روزنامه نامه مردم، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۱۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش چهار روزنامه انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان و نامه مردم از تجمع امروز دانشگاه

تهران.

۱۲-۱۱۵. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در فضایی سرشار از احساسات ضد گروه های مسلح غیرقانونی، با توجه به اینکه سازمان چریک های فدایی خلق بیشترین درگیری های دانشگاهی را باعث شده است و درحالی که شعارهای سرزنش ضدانقلاب با شعارهای حمایت از امام خمینی، رئیس جمهور و شورای انقلاب همراه شده، بنی صدر با تأکید بر اینکه امروز روز حاکمیت دولت است، (۱) به ایراد سخنرانی پرداخت و گفت: «شما امروز در اینجا حاضرید، می توانید شاهد باشید که چه به روزگار این دانشگاه آوردند هر جا را که توانستند اموال این خلق و کلاس های این خلق و تأسیسات این خلق را خراب کردند. همین بلندگو را که تا این زمان طول کشید درست بشود خراب کردند. اگر آنها واقعاً می خواستند دانشگاه باز بماند و به کار خود ادامه دهد، چرا اصرار داشتند که این دانشگاه را به سنگر تبدیل کنند و سنگری در برابر ملت و در برابر اراده ملت. ما این سنگرهایی که در برابر ملت ما ساخته بشود سنگرهای شیطان تلقی می کنیم و بدون ترحم آنها را درهم می کوبیم. ... این محیط جای سنگربندی ها و چماق کشی ها نیست.» (۲)

وی در ادامه افزود: «امام در پیام نوروزی خود هم امر به انقلاب فرهنگی و هم امنیت کشور فرمودند و رئیس جمهور را مأمور حفظ امنیت کشور کردند و امسال را سال امنیت عنوان کردند. من به شما می گویم خواب یک کشتار خیابانی را دیده بودند که بر اثر هوشیاری دانشجویان مسلمان و همه مردم خنثی شد و زدوخوردها به حداقل انجامید.» (۳) اجتماعاتی که امروز در همه شهرهای کشور برقرار است و تأییدی که در این اجتماعات از تصمیم شورای انقلاب شد نشان داد این تصمیم، تصمیم ملت ایران، امام امت، تصمیم رئیس جمهوری و تصمیم شورای انقلاب است و همه دانشجویان باید این تصمیم را محترم بشمارند، و به طور دقیق اجرا کنند. از امروز دانشگاه باز می شود در محیط دانشگاه هیچ برخوردی نباید باشد، همه باید افتتاح دانشگاه را محترم بشمارند هیچ کس حق ندارد در محیط دانشگاه و خارج آن تحت هیچ نام و عنوانی برخورد به وجود بیاورد. سرپرستان دانشگاه موظف هستند کلاس هایی را که تحویل گرفته اند در تحویل خود نگه دارند و از این لحظه

{تجمع بزرگ مردمی در دانشگاه تهران}

ص: ۲۰۱

۱- ۱۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- ۱۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۳- ۱۱۸. همان.

به نام شورای انقلاب و به نام رئیس جمهوری و به نام ملت ایران سرپرست این دانشگاه ها هستند و باید وظایف قانونی خود را که از شورای انقلاب به آنها ابلاغ می شود اجرا کنند. (۱) حاکمیت دولت از امروز به خواست خدا مستقر شد و برای اینکه آقای برژینسکی مشاور امنیتی آقای کارتر و خود آقای کارتر مطمئن بشوند که ما محتاج آن سند نبودیم برای آنکه دست آنها را بخوانیم که آنها اشتباه می کنند و برای اینکه بدانند خوابشان تعبیر ندارد شما مردم با نظم و آرامش و بدون اینکه هیچ کس هیچ کاری برخلاف نظام بکند از اینجا که بیرون رفتید، از برابر سفارت سابق امریکا یا لانه جاسوسی و حکومت امریکا بر ایران عبور کنید و به امریکا بگویید که این ملت در دفاع از استقلال خود در دفاع از انقلاب اسلامی خود همه گونه فداکاری انجام می دهد و در بسیج دائمی است. (۲)

بنی صدر در پایان سخنرانی خود گفت: «شما پاسداران عزیز که تمام دیروز و دیشب با منتهای فداکاری و منتهای صبر انقلابی و شکیبایی سخت درخور ستایش مراقبت کردید تا برخوردها و نتایج زیان بار را به حداقل برسانید و توطئه کشتار و زدو خورد خیابانی را خنثی کنید از این پس مأمورید هرکسی به هر عنوان به نام اسلام و حتی به نام امام یا به نام شورا و رئیس جمهوری با چوب و چماق و یا غیرچوب و چماق خواست برخورد ایجاد بکند شما موظف هستید فوراً آنها را دستگیر کنید.» (۳)

به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، انبوه جمعیت شرکت کننده در پایان این مراسم به سوی لانه جاسوسی امریکا راه پیمایی کردند. (۴)

یادآوری می شود قبل از این تجمع و در آغاز روز، بنی صدر در پیام رادیویی خطاب به «ملت ایران» از «برقراری آرامش و استقرار حاکمیت دولت در تخلیه دانشگاه ها» سپاسگزاری و اعلام کرده بود: «خواهران و برادران! ساعت ۲ بعداز نیمه شب، دیشب آخرین گروه به تصمیم شورای انقلاب گردن گذاشت و هم اکنون در دانشگاه کسی باقی نمانده است. ای کاش دیروز صبح این کار صورت می پذیرفت و هیچ برخوردی به وجود نمی آوردند. به هر رو، از همه گروه هایی که تصمیم شورای انقلاب را پذیرفتند سپاسگزارم و به آنها که از ابتدا از آن پیروی کرده اند پیروزی رفتار انقلابی شان را تبریک می گویم و امیدوارم موافق تصمیم شورای انقلاب دانشگاه در آرامش کار خود را ادامه دهند.» (۵)

بنی صدر افزود: «مردم مسلمان! ایستادگی بر سر تصمیم و قاطعیتی که نشان داده شد کشور را از یک مصیبت بزرگ نجات داد. اینکه که دولت اسلامی واقعیت پیدا کرده است همه باید بدانند که شرط پیروزی انقلاب و نجات کشور اجرای تصمیمات دولت انقلاب است و این دولت به

{ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور:

«چرا اصرار داشتند که این دانشگاه را به سنگر تبدیل کنند و سنگری در برابر ملت ... بدون ترحم آنها را در هم می کوییم ...
این محیط جای سنگربندی و چماق کشی نیست.»}

ص: ۲۰۲

-
- ۱- ۱۱۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۲- ۱۲۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- ۱۲۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۴- ۱۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۵- ۱۲۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

خواست خدا تصمیمات خود را با قطعیت تمام اجرا می کند.» (۱) وی همچنین خاطر نشان کرد که سازمان دانشجویی منتخب دانشجویان از امکانات فعالیت صنفی برخوردار خواهد شد. (۲)

هم زمان با تجمع عظیم دانشگاه تهران، یک تجمع محدود نیز با جهت گیری کاملاً متفاوت، در بیمارستان امام خمینی (واقع در انتهای بلوار کشاورز) شکل گرفت. گزارش روزنامه بامداد حاکی است: خانواده های قربانیان درگیری روز گذشته دانشگاه تهران همراه عده ای از دانشجویان و مردم، داخل و اطراف بیمارستان امام خمینی اجتماع کردند و پس از تحویل گرفتن اجساد ۳ تن از قربانیان درگیری دانشگاه از مسئولان بیمارستان، ضمن تشییع آنها راه پیمایی کوتاهی کردند. (۳) بعد از ظهر همین روز، بازهم مردم برای دریافت اجساد بقیه قربانیان و تشییع جنازه شهدای حوادث دانشگاه تهران در بیمارستان امام خمینی، اجتماع کردند که با جواب منفی مسئولان بیمارستان مواجه شدند و بدین ترتیب درگیری ایجاد شد. در حوالی میدان توحید نیز همین برخوردها تکرار شد. (۴)

شهربانی به وزارت کشور گزارش داده بود: «برابر اعلام سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} قرار است چندین هزار نفر از مردم جنازه دو یا سه دانشجوی کشته شده را ساعت ۱۶:۳۰ روز جاری یا ۷:۳۰ صبح روز ۳/۲/۱۳۵۹، از بیمارستان امام خمینی تشییع و ایجاد تشییع در اجتماع نمایند.» (۵)

نظیر دانشگاه تهران، دیگر دانشگاه های شهر تهران نیز امروز آخرین ساعات تخلیه دفاتر و تعیین تکلیف نهایی را در وضعیت مشابهی پشت سر گذاشتند.

در دانشگاه پلی تکنیک، دکتر منوچهر نیک روش رئیس این دانشگاه، اعلام کرد: به دلیل سخنرانی رئیس جمهوری، بعد از ظهر فقط چند کلاس درس دایر شد. فردا به احتمال زیاد تمام کلاس ها دایر خواهد شد. او درباره تخلیه و تحویل دفاتر سیاسی گروه های مختلف دانشجویی گفت: تاکنون جز گروه های پیش گام و پیکار که دفاتر را تخلیه کرده، درهای آن را بسته و از تحویل امتناع می کنند، بقیه گروه ها، دفاتر خود را تحویل دانشگاه داده اند. رئیس دانشگاه پلی تکنیک در پایان تأکید کرد در صورتی که تا صبح فردا بقیه چنین نکنند، فردا به اتفاق دانشجویان و کارکنان مسلمان دانشگاه به منظور اجرای مصوبه شورای انقلاب حرکت کرده، دفاتر یاد شده را که خالی است باز کرده، در اختیار دانشگاه می گذاریم. (۶)

در دانشگاه تربیت معلم تهران، دکتر جعفر شعار رئیس این دانشگاه، یادآور شد در جلسه امروز شورای دانشگاه درمورد گشایش دانشگاه تصمیماتی گرفته شد که براساس آن روزهای چهارشنبه و پنجشنبه به نظافت و ترمیم خرابی ها و بازسازی دانشگاه می پردازیم و از روز شنبه کلاس های درس تشکیل می شود. دکتر شعار درباره دفاتر گروه های سیاسی این دانشگاه گفت: انجمن دانشجویان مسلمان طرف دار مجاهدین خلق همه دفاتر خود را تخلیه کرده اند و کلید آن را تحویل داده اند و با گروه های سیاسی پیش گام و پیکار مذاکراتی شده است و آنان حاضر هستند اتاق های خود را

ص: ۲۰۳

۲-۱۲۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳-۱۲۶. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴-۱۲۷. همان.

۵-۱۲۸. سند شماره ۴۰۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶-۱۲۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

تحويل مدیریت دانشگاه بدهند، ولی انجمن اسلامی دانشجویان هم دفتر سیاسی و هم دفتر مدیریت خود را که از ۱۴ اسفند اشغال کرده اند بسته و رفته اند و ظاهراً حاضر به تحويل نیستند.

روزنامه بامداد در ادامه این گزارش افزوده است: یکی از اعضای انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم که دفتر سرپرستی دانشگاه را در اختیار دارند، در این باره گفت در صورتی که عده ای از استادان متعهد و مسلمان که نه شرق زده و نه غرب زده بوده و مورد تأیید ما باشند و شورای منتخبی برای اداره دانشگاه تعیین کنند، بعد از گفت و گو حاضر به تحويل ساختمان هستیم. (۱)

در دانشگاه ملی، دکتر عبدالصمد تقی زاده رئیس این دانشگاه، گفت: دانشگاه ملی ایران یک روز پر هیجانی را پشت سر گذاشت. او گفت در حالی که اعضای گروه های پیش گام و پیکار اعلام کردند که دفاتر سیاسی خود را تخلیه نمی کنند، مردم منطقه قصد حرکت به سوی دانشگاه را داشتند. در ساعت ۱۲، دانشجویان در پیغام خود اعلام کردند که یک راه پیمایی در محوطه دانشگاه انجام می دهند و سپس تالار ابوریحان، محل دفاتر خود را، تخلیه می کنند. این گروه که حدود پانصد نفر می شدند، به راه پیمایی در محوطه دانشگاه پرداختند و طی آن سرودهایی خواندند و در پایان بدون اینکه دفاتر را تخلیه کنند درهای آن را بستند و متفرق شدند. با توجه به اینکه اکثر گروه های سیاسی دانشجویی دفاتر خود را تخلیه کرده اند و حتی کلید اتاق های خود را هم تحويل داده اند، امیدواریم ان شاء الله که دانشجویان گروه های سیاسی پیش گام و پیکار این دانشگاه هم مثل سایر دانشگاه ها هر چه زودتر دفاتر خود را تخلیه کنند و تحويل مسئولان دانشگاه ها دهند.

او در پایان ضمن اعلام این خبر که بعضی کلاس های این دانشگاه تشکیل شده است، افزود: امیدواریم فردا کلاس های بیشتری تشکیل شود. شورای دانشگاه در پی تدابیری است که بتواند نسبت به تمام کردن برنامه دانشگاه ها در تقویم اعلام شده اقدام کند. (۲)

در دانشگاه فارابی که ستاد گروه ها در آن از پیش تخلیه شده بود، امروز شورای دانشجویان این دانشگاه با انتشار اطلاعیه ای خطاب به ریاست جمهوری و شورای انقلاب اعلام کرد: «بدین وسیله به اطلاع می رساند که امروز سه شنبه ۲/۲/۱۳۵۹ هنگامی که دانشجویان برای حضور در دانشگاه مراجعه می کنند با در بسته و مهر شده توسط کمیته مرکزی مواجه می گردند. ضمناً مقام مسئول یا محافظی را هم در محل نمی یابند که توضیح بخواهند. با توجه به دستور شورای انقلاب و رئیس جمهوری که سه شنبه ۲/۲/۱۳۵۹ را روز افتتاح دانشگاه ها اعلام کردند ما از آن مقامات مسئول می خواهیم که هر چه زودتر برای گشایش دانشگاه اقدام نمایند.» (۳)

آنچه امروز در درگیری های دانشگاه تهران که محور اصلی درگیری های دانشگاهی محسوب می گردد روی داد، سرانجام درگیری های دانشگاهی را تعیین کرد. علاوه بر دانشگاه تهران، دیگر دانشگاه های شهر تهران نیز امروز بدون درگیری حادی، به وضعیت نهایی مورد نظر نظام (تخلیه

۱- ۱۳۰. همان.

۲- ۱۳۱. همان، صص ۱ و ۲.

۳- ۱۳۲. همان، ص ۲.

ستاد گروه های مسلح غیرقانونی و استقرار کامل حاکمیت نظام) نزدیک گردید. این وضع در شهرستان ها نیز تکرار شد، اما برخلاف تهران، در چند مرکز دانشگاهی با خونریزی و ضایعات همراه بود. مرور مختصر آنچه امروز در دانشگاه های شهرستان ها گذشت، در کنار حوادث تهران، آخرین وضعیت دانشگاه ها را تا آخر وقت امروز به شکل کامل تری ترسیم می کند.

در شیراز، از صبح درهای دانشکده های مختلف دانشگاه شیراز باز شد، اما دانشجویان در کلاس های خود حاضر نشدند. (۱) به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، پیش از ظهر، گروه های مختلف چپ و هواداران آنان در مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز اجتماع کردند و کشته شدن عده ای از دانشجویان در درگیری روز گذشته دانشگاه تهران را محکوم کردند. اجتماع کنندگان ادعا می کردند که دولت به علت ناتوانی در برآوردن خواست های توده مردم از قبیل نان، مسکن، زمین و بهداشت، برای منحرف ساختن افکار عمومی اقدام به کشتار بی رحمانه مردم کرده است. این گزارش همچنین حاکی است که عده ای از مردم مخالف گروه های چپ گرا نیز در مقابل آنان اجتماع کرده و شعار می دادند. (۲) در ادامه، استاندار فارس در اطلاعیه ای از مردم خواست که اطراف دانشکده ها را خالی کنند و همگان سر کارهای خود بروند. (۳)

در اصفهان، عده ای از دانشجویان با اجتماع جلوی دانشگاه و پشت درهای بسته در دسته های کوچک به بحث درباره اوضاع دانشگاه ها پرداختند. در ساعت ۱۱:۳۰ صبح، آیت الله خادمی همراه روحانیون و اقشار مختلف مردم اصفهان به دانشگاه رفته، نماز جماعت را اقامه کردند. آقای خادمی در اطلاعیه ای خطاب به مردم به تغییر نظام آموزشی دانشگاه ها و ایجاد جو مساعد اسلامی اشاره کرد و یادآور شد که دانشگاه باید مرکز تحقیق، علم، بحث و تبادل نظر و پیشرفت و ترقی باشد. (۴)

در تبریز، دانشجویان پیش گام پس از ۴۸ ساعت مقاومت در محوطه دانشکده پزشکی این دانشگاه، در اولین ساعات صبح بدون هیچ گونه درگیری این دانشکده را ترک گفتند و بدین ترتیب کلیه دفاتر گروه های

سیاسی در دانشگاه تبریز تخلیه شد. (۵) در این باره گزارش شهربانی به وزارت کشور حاکی است: «به دنبال پایان یافتن مهلت سه روزه گروه ها جهت تخلیه ستادهای عملیاتی خود از دانشگاه، طبق اطلاعیه های قبلی، مسئولان استان از ساعت ۱۰ صبح روز ۲/۲/۱۳۵۹ و مردم در اجرای فرمان ریاست جمهوری در میدان نماز اجتماع [کردند]. در حالی که آقای استاندار و نماینده امام و رئیس دادگاه و نماینده تبریز در مجلس شورای اسلامی [و] عده ای از روحانیون پیشاپیش جمعیت در حرکت بودند در صفوف منظم با دادن شعار "دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد" به سمت دانشگاه تبریز دست به راه پیمایی زدند. ... [و] در طول مسیر و اطراف دانشگاه مأمورین انتظامی و پاسداران کاملاً مراقب اوضاع بوده تا از برخورد مردم و گروه ها جلوگیری به عمل آورند. اکثر گروه ها تا قبل از مهلت سه روزه محل ستاد خود را از دانشگاه تخلیه نموده بودند بجز گروه پیش گام و چریک های فدائی که آنها هم به محض اطلاع از راه پیمایان محل ستاد خود را تا قبل از ساعت ۱۰ صبح ترک، ولی مقدار زیادی از اعلامیه های آنان و پوسترها و

ص: ۲۰۵

- ۲-۱۳۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱، شیراز خبرگزاری پارس، ۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳-۱۳۵. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴-۱۳۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۵-۱۳۷. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

مقداری آلات و ادوات از قبیل قمه و زنجیر و سنگ که جهت مقابله با مردم جمع آوری نموده بودند در محل باقی مانده که توسط گروه رپرتاژ رادیو تلویزیون از آنها فیلم برداری [شد] و قرار است در یکی از برنامه های محلی نشان داده شود. در ساعت ۱۱:۳۰، راه پیمایان که حدود ۲۰ هزار نفر بودند وارد دانشگاه شده، سپس آقای استاندار [و] نماینده مجلس شورای ملی برای اجتماع کنندگان درمورد انقلاب فرهنگی و ایجاد دانشگاه اسلامی سخنرانی [کرده] سپس نماز وحدت برگزار [شد] و مردم با آرامش کامل دانشگاه را ترک نمودند. (۱)

در ارومیه تا ساعاتی از بامداد امروز به غیر از دانشجویان مسلمان دانشگاه ارومیه گروه های دیگر از تحویل دفاترشان خودداری می کردند. (۲) از سوی دیگر، بازار ارومیه به حالت تعطیل درآمد و از طرف دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی، اطلاعیه ای انتشار یافت و در آن از مردم خواسته شد که با اخلاق اسلامی و هوشیاری انقلابی به فرصت طلبان اجازه سوءاستفاده ندهند. (۳) به هر حال، اقشار مختلف مردم ارومیه در حالی که تعدادی از روحانیون در

پیشاپیش آنان حرکت می کردند، برای تحویل گرفتن اماکن دانشگاه از گروه های سیاسی در مقابل در ورودی دانشگاه ارومیه اجتماع کردند. آنان که به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی تعدادشان به ده ها هزار تن می رسید، با دادن شعارهایی مانند "نه شرقی، نه غربی، دانشگاه اسلامی"؛ "استقلال، آزادی، دانشگاه اسلامی"، خواستار تخلیه اماکن دانشگاه از گروه های سیاسی شدند. (۴) استاندار آذربایجان غربی درمورد آخرین وضعیت دانشگاه ارومیه گفت: «دانشجویان عمل انقلابی واگذاری دفاتر سیاسی به مسئولان دانشگاه را با حسن نیت انجام دادند و دفاتر خود را به مسئولان دانشگاه و نمایندگان مردم تحویل دادند. من نیز معاون سیاسی استانداری را به دانشگاه فرستادم تا ضمن مذاکره با طرفین از بروز هرگونه درگیری جلوگیری کند و خوشبختانه دیدیم که عمل تحویل دفاتر بدون اینکه آسیبی به یک نفر برسد انجام گرفت.» (۵) باین همه، گزارش بامداد حاکی از وقوع درگیری مختصری است بدین ترتیب که وقتی در ساعت ۱۰ اکثر گروه ها دفاتر خود را به رئیس دانشگاه تحویل دادند، عده ای از مردم وارد اتاق گروه های باقیمانده شدند و به بیرون ریختن کتاب ها از دانشگاه و پاره کردن پلاکاردهای آنان اقدام کردند. (۶)

در همدان، دکتر محمود ستاری معاون دانشکده پزشکی دانشگاه همدان، گفت: از صبح در حدود ۵ هزار نفر از مردم همدان در رابطه با تخلیه ستادها در جلوی این دانشکده تجمع کرده بودند که با بررسی دقیق نماینده حجت الاسلام سیدرضا فاضلیان امام جمعه این شهر، درباره برچیده شدن ستادها و گزارش آن به تجمع کنندگان به تدریج مردم متفرق شدند. (۷) به گزارش خبرنگار بامداد، که صبح امروز در دانشگاه حضور داشته است، افراد مستقر در ستادهای مزبور، پس از اطلاع از راه پیمایی حدود ۱۰ هزار نفری مردم در خیابان ها به قصد حضور در دانشگاه، محل را ترک کردند. (۸)

در بابل، اجتماعی در دانشکده فنی صمدیه لباف این شهر برپا شد که در آن نماینده شورای شهر بابل، فرماندار، نماینده مجلس شورای ملی این شهر، دادستان انقلاب اسلامی و شماری از

۲- ۱۳۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- ۱۴۰. همان.

۴- ۱۴۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- ۱۴۲. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- ۱۴۳. همان.

۷- ۱۴۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۸- ۱۴۵. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

بازاریان که مغازه ها را تعطیل کرده بودند، در جمع حاضران دیده می شدند. پس از پخش پیام امام و رئیس جمهوری، حجت الاسلام حسنی دادستان انقلاب، درباره مسائل جاری مملکت و وحدت و اتحاد علیه امپریالیسم و نیز توطئه های پشت پرده عناصر بیگانه سخن گفت و دانشجویان را به تعهد در استقلال میهن تشویق کرد. (۱)

در سمنان، به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی «هزاران نفر از طبقات مختلف مردم سمنان به دعوت جامعه روحانیت سمنان جهت تخلیه دفاتر گروه ها در مدارس عالی بهداشت و تکنولوژی سمنان دست به راه پیمایی زدند. راه پیمایان ابتدا در مدرسه عالی بهداشت اجتماع کرده و روحانیت این شهر به نمایندگی از طرف مردم سمنان دفتر جنبش اسلامی هدی وابسته به هواداران سازمان مجاهدین خلق را تخلیه نموده و این محل پس از تخلیه به رئیس مدرسه عالی تحویل داده شد. پس از آن مردم در مدرسه عالی تکنولوژی سمنان حضور یافته و دفاتر گروه های پیش گام، پیکار، مجاهدین خلق، فدائیان خلق توسط روحانیون شهر سمنان تخلیه گردید.» (۲)

در قائم شهر، پرویز علی آبادی رئیس اداره آموزش و پرورش، پس از چهار ساعت مذاکره با رؤسای دبیرستان ها، فرماندار و دادستان انقلاب اسلامی این شهر اعلام کرد: «اینجانب به کلیه گروه های سیاسی مستقر در مدارس شدیداً اخطار می نمایم که اگر حداکثر تا دو روز دیگر محل دفاتر خود را تخلیه نکنند و دست از تبلیغات غیراصولی خود در مدارس بر ندارند، روز پنجشنبه مورخ ۴/۲/۱۳۵۹ از مردم شریف و انقلابی قائم شهر برای فیصله دادن به آن مسئله دعوت به عمل خواهد آمد.» (۳)

در کرمانشاه، درگیری های روز و شب گذشته، تا ساعت ۳ بامداد امروز طول کشید و در آن ۲۴ نفر مجروح شدند که ۹ تن از آنان مأموران شهربانی بودند. سرهنگ صمیمی رئیس شهربانی کرمانشاه، در توضیح جزئیات این درگیری ها گفت: «به دنبال اوج گیری [درگیری ها] در سطح خیابان های کرمانشاه و حمله تعداد زیادی از مردم به مقر جنبش مجاهدین، مأمورین شهربانی با تمام قوا وارد عمل شدند و برای حفظ نظم و امنیت در سطح شهر از برخوردهای خونین، مقر جنبش مجاهدین را در حفاظت خود قرار دادند.» وی افزود: «با فعالیت شدید شبانه که تا ساعت ۳ بامداد طول کشید، حدود ۲۰۰ نفر از هواداران مجاهدین که داخل مقر باقی مانده بودند، با ۳ سرویس کامیون شهربانی ابتدا به شهربانی و سپس دور از تهدید و مزاحمت مردم به خانه هایشان انتقال داده شدند.» وی در پایان گفت: «دفتر حزب توده در کرمانشاه توسط گروهی تسخیر و مقر این حزب به آتش کشیده شده است.» (۴)

در زاهدان، به گزارش شهربانی این شهر از ساعت ۹:۳۰، «عده ای حدود ۶ هزار نفر به منظور پاک سازی دانشگاه و مدارس عالی درحالی که پیشاپیش آنان جناب استاندار و دادستان انقلاب و روحانیون اهل تشیع و تسنن در حرکت بودند، از مسجد جامع به طرف دانش سرای عالی شروع به راه پیمایی نمودند. در این محل با مذاکره [که] بین طرفین، صورت پذیرفت گروه های چپ نما با کمال آرامش دفاتر خود را تحویل داده و جمعیت بدون درگیری به طرف دانشگاه بلوچستان رهسپار

ص: ۲۰۷

۳-۱۴۸. همان.

۴-۱۴۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳، ص ۳.

شدند.» (۱) اما برخلاف دانش سرا در دانشگاه مزبور به گزارش استاندار، «گروه های مخالف از چند روز قبل نیروهای خود را متمرکز کرده و با سنگر بندی در صدد مقاومت مسلحانه بودند، آنها از چند روز قبل می کوشیدند که این تصمیم مردم را به اختلاف شیعه و سنی و فارس و بلوچ بکشانند و حتی کوشیده بودند که گروهی از کارگران و قاچاق فروشان را با تبلیغات خاص با خود هماهنگ سازند.» (۲)

به هر حال، در ساعت ۱۲ درگیری شروع شد. (۳) این درگیری ابتدا با سنگ باران جمعیت از داخل دانشگاه و متقابلاً استفاده مردم از چوب و سنگ شروع (۴) و به تیراندازی کشیده شد. (۵) درگیری حدود یک ساعت ادامه یافت و موجب کشته شدن یک نفر و مجروح شدن حدود ۴۰ تن گردید. (۶) مجروحان در بیمارستان دکتر محمد مصدق زاهدان تحت درمان قرار گرفتند و دانشگاه نیز در اختیار مردم قرار گرفت. (۷) هر چند وضع تعدادی از زخمی ها وخیم بود، ولی بیشتر آنها به طور سرپایی معالجه و مرخص شدند. (۸) ژاندارمری گزارش داد که در درگیری دانشگاه زاهدان، ۱۵۰ نفر از دانشجویان وابسته به گروه های مختلف توسط مردم دستگیر و به مرکز سپاه پاسداران تحویل گردیدند، ولی به علت کمبود جا و مشکلات موجود از لحاظ نگهداری آنها در مرکز سپاه مزبور، مأموران پاسدار با مراقبت کافی دوباره دستگیر شدگان را به ساختمان دانشگاه منتقل کردند و حفاظت داخلی دانشگاه به سپاهیان پاسدار و حفاظت قسمت خارجی دانشگاه به مأموران ژاندارمری محول شده است. (۹)

در اهواز نیز حوادث امروز با خونریزی همراه بود. به گزارش بامداد، در فرصتی که برای تخلیه ستادهای گروه ها

داده شده بود، به غیر از دانشجویان پیش گام و پیکار، تمام گروه های سیاسی درون دانشگاه ستادهای خود را تخلیه کردند. در ساعت ۲ بعد از ظهر، پس از نماز و سخنرانی حجت الاسلام جنتی حاکم شرع، در چمن دانشگاه اهواز، گروه هایی از مردم به ستاد دانشجویان در آمفی تئاتر دانشکده علوم حمله کرده که دانشجویان مستقر به این حمله پاسخ دادند. بعد از آن، بر اثر تیراندازی هوایی و زمینی دو طرف، عده ای کشته یا زخمی شدند. (۱۰) دفتر سیاسی استانداری خوزستان تلفات درگیری دانشگاه جندی شاپور را «۴ کشته و ۹۰ زخمی که از این تعداد ۲۰ نفر در بیمارستان شهر مداوا و مرخص و ۴۰ نفر در بیمارستان بستری شدند»، گزارش کرد. (۱۱)

ولی براساس آخرین خبر درگیری جندی شاپور، تعداد کشته شدگان این درگیری ها در اهواز ۵ تن و تعداد مجروحان ۹۸ تن بوده است. (۱۲)

امروز آبادان نیز صحنه تشنج و درگیری بود، اما خسارات جانی به بار نیامد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، هزاران تن از مردم آبادان در اعتراض به اشغال مجدد دانشگاه نفت دست به راه پیمایی زدند. مردم آبادان پس از اجتماع در مسجد نو و مسجد موسی بن جعفر {ع} در حالی که شعار می دادند، به طرف دانشکده نفت حرکت کردند و پس از ورود به دانشکده نفت پلاکاردها و پوستره های گروه ها را پاره کردند. گروه های سیاسی که امروز، برای بار دوم دفاتر خود را در دانشکده نفت باز کرده بودند، با اطلاع از راه پیمایی مردم، دانشکده را ترک کردند و برخوردی رخ نداد، فقط ۳ نفر از هواداران سازمان های سیاسی به کمک مردم دستگیر شدند که ۲ نفر از آنها هنگام دستگیری زخمی گردیدند. (۱۳)

- ۱- ۱۵۰. سند شماره ۰۴۰۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- ۱۵۱. سند شماره ۰۴۱۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار سیستان و بلوچستان به بنی صدر، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- ۱۵۲. سند شماره ۰۴۰۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۲/۱۳۵۹.
- ۴- ۱۵۳. روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۵- ۱۵۴. سند شماره ۰۴۰۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ به نراجا، ۲/۲/۱۳۵۹.
- ۶- ۱۵۵. سند شماره ۰۴۱۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۷- ۱۵۶. سند شماره ۰۴۰۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۸- ۱۵۷. سند شماره ۰۴۰۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۹- ۱۵۸. سند شماره ۰۴۰۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۱۰- ۱۵۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۱۱- ۱۶۰. سند شماره ۰۴۰۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ به ژاندارمری، ۲/۲/۱۳۵۹.
- ۱۲- ۱۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۱۳- ۱۶۲. همان.

حوادث امروز دانشگاه گیلان نیز با ضایعات و تلفات انسانی همراه بود. این دانشگاه نیز جزء معدود مراکز آموزش عالی است که گروه های مسلح غیرقانونی هنوز حاضر به تخلیه ستادهای خود نشده اند. این مواضع سرسختانه، نظیر خوزستان ناشی از برداشت گروه های چپ مارکسیستی درخصوص موازنه قوای شهر و منطقه است که آنها نوعی صف آرایی شدید را طراحی کرده اند.

در این میان، تعطیلی اکثر دانشگاه ها و آزادبودن نیروهای هوادار دیگر نقاط برای کمک به معدود مراکز آموزشی باقیمانده نیز مزید بر علت است. در طرف مقابل {موافقان فعال نظام در شهر رشت} نیز وضعی مشابه حکم فرماست و موقعیت آنان با ورود هادی غفاری چهره معروف تظاهرات و راه پیمایی های قبل و بعد از انقلاب تقویت شده است. وجود چهره های انقلابی با سابقه شهر چون کریمی {دادستان} و انصاری {استاندار} نیز که در سطح شهر شهرتی همچون هادی غفاری در سطح کشور دارند و در صف مقابل، وجود گروه های سرسختی مانند سازمان چریک های فدایی خلق، حدت و شدت درگیری های محتمل را یادآوری می کند. (۱) براساس مجموعه ای از گزارش های مقامات مسئول و نیز خبرنگاران مطبوعات، حوادث امروز رشت، چنین بود: در اجتماع بزرگی که شب گذشته در مسجد کاسه فروشان در بازار رشت تشکیل شد، قرار شد صبح امروز بازار به کلی تعطیل شود و مردم برای پاک سازی دانشگاه گیلان عازم آن محل شوند. در این اجتماع، دادستان، استاندار و حجت الاسلام هادی غفاری سخنرانی کردند. (۲) روز گذشته نیز سپاه رشت پیامی خطاب به مردم مسلمان گیلان انتشار داد که در آن آمده بود: «مردم مسلمان و غیور رشت با آغاز انقلاب فرهنگی در دانشگاه های سراسر کشور وظیفه خطیر خود را در این برهه حساس از انقلاب شکوهمند اسلامی انجام دهید.» (۳)

به این ترتیب صبح امروز، هم زمان با دانشگاه تهران، حرکت عمومی وسیعی به سوی دانشگاه گیلان شروع شد. به نوشته خبرنگار انقلاب اسلامی: «هادی غفاری در میدان شهرداری رشت سخنرانی کرد و پس از آن بیش از ده ها

هزار نفر از مردم رشت به سوی دانشگاه گیلان دست به راه پیمایی باشکوهی زدند.» (۴) خبرنگار بامداد نیز درباره تحرکات امروز رشت نوشت: «به دنبال اوج گیری مسئله دانشگاه ها در سراسر ایران و آخرین ساعات تعیین شده برای تخلیه و جمع آوری ستادهای سیاسی و تبلیغاتی گروه ها از سوی شورای انقلاب و رئیس جمهوری پیش از ظهر، با

{حجت الاسلام هادی غفاری

با حضور وی موقعیت طرف داران نظام در رشت تقویت شده است. }

ص: ۲۰۹

۱- * ابوالحسن کریمی و انصاری از شهدای بزرگ رشت محسوب می شوند. آنان بعدها، در "فاز نظامی" ترور شدند و به شهادت رسیدند.

۲- ۱۶۳. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- ۱۶۴. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- ۱۶۵. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

اطلاع قبلی و مصاحبه تلویزیونی انصاری استاندار گیلان و گروه هایی از مردم درحالی که استاندار گیلان در پیشاپیش آنان در حرکت بود برای در اختیار گرفتن دانشگاه گیلان به سوی دانشگاه راه پیمایی کردند. همچنین عده کثیری از طبقات مختلف مردم به همراهی حجت الاسلام هادی غفاری درحالی که گروهی از جوانان با کفن در جلوی آنها حرکت می کردند با دادن شعارهای مختلف و تأیید پاک سازی دانشگاه و اطلاعیه های رئیس جمهوری و شورای انقلاب به سوی دانشگاه گیلان حرکت کردند. در مقابل دانشگاه گیلان گروه های سیاسی مستقر در دانشگاه به همراه هواداران خویش مانع از ورود راه پیمایان به دانشگاه شدند و در نتیجه زدوخوردهای شدیدی بین گروه های مخالف و موافق تخلیه دانشگاه در گرفت. در نخستین لحظات درگیری که با پرتاب سنگ همراه بود تعداد کثیری زخمی شدند که به بیمارستان های مختلف رشت منتقل شدند. درگیری دانشگاه گیلان بیش از ۴ ساعت به طول انجامید و در تیراندازی های پراکنده ای که صورت گرفت تعدادی مجروح به جای ماند. دو گروه مخالف و موافق تخلیه دانشگاه همچنین با چوب و چاقو به هم حمله ور شدند که با امدادخواهی مقامات رسمی استان، سپاه پاسداران و نیروهای انتظامی برای جلوگیری از بروز اغتشاشات بیشتر در محل حاضر و برای پراکنده نمودن گروه های درگیر اقدام به تیراندازی هوایی کردند و گروه هایی متفرق شدند.» (۱)

در گزارش خبرنگار بامداد همچنین آمده است: «شهر رشت از صبح کاملاً تعطیل بود و درگیری های پراکنده ای در سطح شهر رخ داد و چندین کیوسک در نقاط مختلف شهر به آتش کشیده شد.» (۲) گروه های چپ و ضدانقلاب که از چند روز قبل تدارک حمله با سلاح گرم و سرد را دیده بودند، مقابل دانشگاه به سوی مردم تیراندازی کردند و به پرتاب سنگ مبادرت ورزیدند. حجت الاسلام هادی غفاری نیز مورد هجوم افراد چپ و ضدانقلاب قرار گرفت و با سنگ و چماق به شدت مجروح و به بیمارستان منتقل شد. پس از آن، مردم با چوب و سنگ حمله ور شدند و مخالفان که از ساعت ۹ تا ۳ بعدازظهر مقاومت کرده بودند، تسلیم و حدود ۵۰ تن از آنان با کمک مردم دستگیر و به سپاه پاسداران تحویل داده شدند. مردم از دادگاه انقلاب اسلامی خواستار محاکمه و اعدام صحرائی کمونیست ها شدند.

حجت الاسلام هادی غفاری پس از مداوا از بیمارستان عازم دانشگاه شد و ساعت ۴ بعدازظهر در جمع مردم سخنرانی کرد و به افرادی که در خیابان ها، دکه های فروش نشریات غیرمذهبی و اماکن فساد دایر کرده اند ۲۴ ساعت مهلت داد که برای جمع کردن آنها اقدام کنند. وی همچنین از مردم خواست شب را در دانشگاه بمانند و محیط دانشگاه را ترک نکنند. (۳)

هنگام عصر، درارتباط با حوادث دانشگاه گیلان و بازداشت عده ای از دو طرف درگیر، گروهی در مقابل ستاد عملیاتی سپاه پاسداران رشت اجتماع کرده، خواستار آزادی زندانیان شدند. همچنین، گروهی از طبقات مختلف به حمایت از سپاه پاسداران به این محل آمدند و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان، خطاب به حاضران گفت که شما مردم گیلان امروز کاری

ص: ۲۱۰

بس ارزنده انجام دادید و ضدانقلاب را مجبور ساختید تا به درون سوراخ های خود بروند. وی گفت آنهایی که بازداشت شده اند عناصر شناخته شده و مخربی هستند که حتماً به سزای عمل خویش خواهند رسید. ما با شعار شهادت و با رهنمودهای امام امت به پیش خواهیم رفت و هر مانعی را درپیشبرد آرمان های اسلامی در هم خواهیم کوبید. (۱)

به دلیل وخامت اوضاع در ساعت ۸ شب، از دفتر ریاست جمهوری به دوزدوزانی فرمانده سپاه پاسداران، اعلام شد که از شورای تأمین رشت تلفن گرامی به ریاست جمهوری رسیده و در آن از ریاست جمهوری تقاضا شده است که برای اجرای مصوبات، اوامر لازم را به ستاد مشترک ابلاغ کنند. فرماندهی سپاه نیز پیام دفتر ریاست جمهوری را به سپاه رشت ابلاغ کرد. متن پیام چنین است: «تلفن گرام از رشت از شورای تأمین شهر متشکل از اعضای ۱. رئیس شهربانی، ۲. رئیس ژاندارمری، ۳. استاندار، ۴. فرماندار، ۵. نماینده نیروی دریایی شمال، ۶. روحانی، امامی کاشانی

موضوع: ۱. مردم رشت با مشکلات زیادی توانسته اند تا حدودی وارد دانشگاه بشوند، در این جریان ۵ شهید و مجروحان زیادی دادند، درگیری پیش آمده و دیگر مردم توان حفاظت دانشگاه را ندارند مثل اینکه همه نیروهای چپی

به رشت آمده اند، داخل دانشگاه سنگربندی کرده اند و چندین کیوسک را آتش زده اند، ۱۵۰۰ نفر از ضدانقلابیون دستگیر و زندانی شده اند که بقیه افراد قصد فراری دادن آنها را دارند. ۲. تصمیم شورای تأمین بر آن شده که از کادر نیروهای دریایی شمال برای حفاظت از دانشگاه و کنترل امور استفاده شود و طبق تصمیمات قبلی باید این امر بنا به ابلاغ از طرف ستاد مشترک به فرمانده نیروی دریایی به اجرا گذاشته شود. ۳. تقاضا دارند ریاست جمهوری اوامر لازم را به ستاد مشترک ابلاغ نمایند.» (۲)

در ساعت ۲۲:۱۵ شب، با قطع اخبار سراسری سیمای جمهوری اسلامی ایران، انصاری استاندار گیلان همراه حجت الاسلام هادی غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان بر صفحه تلویزیون گیلان ظاهر شدند و ضمن دادن توضیحاتی درباره حوادث رشت، مردم را از توطئه هایی که در دست اقدام است آگاه کردند. انصاری استاندار گیلان، گفت چون گروه هایی در سطح شهر به حرکت درآمده اند و ما قصد نداریم نیروهای انتظامی را دخالت بدیم همان طوری که رئیس جمهوری کشور دستور داده اند از مردم شریف گیلان تقاضا می کنیم به خیابان ها بیایند و مانع از به آتش کشیدن نهادهای انقلابی شوند. (۳)

درواقع، قطع اخبار و حضور چهره های مذکور و پیام مزبور نشان دهنده وخامت اوضاع و جدیت سرسختانه دو طرف در رسیدن به مقصود است که افزایش خسارات را در پی دارد. در گزارش شهربانی رشت آمار کشته شدگان و مجروحان حادثه روز جاری به این شرح آمده است: «۱. کشته ۵ نفر که یک نفر زن و ۴ نفر مرد می باشند. ۲. تعداد مجروحین یک هزار {۱۰۰۰} نفر که اکثراً معالجه سرپایی و مرخص گردیده اند و عده ای در حدود ۳۰ نفر که حالشان وخیم است در بیمارستان های این شهرستان بستری می باشند.» (۴) اما در گزارش ناحیه ژاندارمری گیلان از

۱- ۱۶۹. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- ۱۷۰. سند شماره ۰۴۰۸۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ریاست جمهوری به سپاه پاسداران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۷۱. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۴- ۱۷۲. سند شماره ۰۴۰۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲/۲/۱۳۵۹.

این واقعه آمده است: «تا ساعت ۱۷ درگیری بین گروه‌ها با تیراندازی‌های پراکنده ادامه داشته در نتیجه با دستگیری تعدادی از افراد وضع دانشگاه نسبتاً آرام [است] لیکن با راه پیمایی به عنوان شایعات حمله به سپاه پاسداران موجب گردید ناآرامی تا نیمه شب در رشت ادامه یابد.» (۱)

در این حال، گزارش‌های دیگر نشان می‌دهد نگرانی از وسعت ناآرامی‌ها و احتمال گسترش بیشتر آن بی‌مورد

نیست؛ از جمله در گزارش ساعت ۲۲:۵۰ امروز شهربانی به وزارت کشور درباره وضع زندان شهربانی رشت آمده است: «برابر اعلام شهربانی رشت وضع زندان این شهربانی به نحوی است که به علت جریان آتش سوزی در گذشته بند محکومین و قسمت‌های دیگر به کلی از بین رفته و در حال حاضر تحت تعمیر می‌باشد. کلیه زندانیان این شهربانی اعم از محکومین عادی و سیاسی و تحت قرار و معتادین که بالغ بر ۳۶۰ نفر می‌باشند در ۹ باب اتاق کوچک به طور

غیراصولی نگهداری می‌شوند با توجه به درگیری روز جاری تاکنون ۲۹ نفر از دستگیرشدگان برای نگهداری تحویل زندان شهربانی گردیده‌اند. در حال حاضر این عده در حیاط زندان می‌باشند که با دادن شعار، سایر زندانیان را تحریک و به اغتشاش دعوت می‌نمایند و از طرفی برابر اطلاع معاون شهربانی که در حال حاضر، در کمیسیون شورای تأمین حضور دارد قرار است تعداد زیاد دیگری از دستگیرشدگان [را] از سپاه پاسداران مجدداً در شب جاری به زندان شهربانی تحویل نمایند.» همچنین به دلیل «اینکه هیچ‌گونه محلی برای نگهداری دستگیرشدگان موجود نیست و آسیب‌پذیری محل زندان با مشخصات بالا فوق‌العاده زیاد است و از طرفی برابر اخبار واصله و راه پیمایی‌هایی که هم‌اکنون در شهر از طرف گروه‌های مخالف در حال انجام است، قرار است گروه‌های مذکور امشب به زندان شهربانی حمله نمایند. استدعا می‌شود دستور فرمائید ضمن تماس از طرف وزارت کشور با مسئولین استان ترتیبی اتخاذ گردد تا آقای استاندار ضمن هماهنگی با پادگان نیروی دریایی در رشت یا بندر انزلی که به اندازه کافی محل نگهداری برای دستگیرشدگان دارد نسبت به انتقال آنان به پادگان‌های مذکور ظرف امشب اقدام نمایند. ضمناً این

پیشنهاد نیز به دادستان انقلاب و آقای استاندار قبلاً در شورای تأمین گردیده، ولی موافقت حاصل نشد.» (۲)

همچنین گزارش ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور در مورد وضع بازداشتگاه شهربانی نمونه دیگری است که در آن آمده است: «تعداد ۲۱ نفر طبق تصمیم مقامات استان تحویل دایره زندان شدند و از لحظه ورود مبادرت به دادن شعار می‌نمودند و با عنوان نمودن عدم آزادی و اینکه چرا مورد عفو قرار نگرفته‌اند از ساعت ۲۳ روز ۲/۲/۱۳۵۹، ضمن شورش دسته جمعی بنای دادو فریاد و اخلال نظم را گذاشتند و با آتش زدن حمام مستعمل بازداشتگاه به طرف در خروجی حمله [کردند] تا با شکستن در مبادرت به فرار نمایند. رئیس زندان جهت استماع سخنان آنها به داخل زندان رفت که وی را به گروگان گرفتند، ولی مأمورین با آموزش کامل و پرتاب گاز اشک‌آور و تیراندازی هوایی از شورش جلوگیری و فقط دست یک زندانی مجروح و از شورش و فرار زندانی‌ها جلوگیری به عمل آمد.» (۳)

۱-۱۷۳. سند شماره ۰۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری،
۳/۲/۱۳۵۹.

۲-۱۷۴. سند شماره ۰۴۰۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳-۱۷۵. سند شماره ۰۴۰۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

گروه ها و جریان های مختلف امروز هم به تناسب، به اعلام مواضع پرداخته اند. نکته قابل توجه این است که کلیه گروه های مخالف نظام در اعلام مخالفت خود با امپریالیسم و نسبت دادن سازش یا همدستی با امپریالیسم به طرف مقابل خویش، یعنی نظام و هواداران آن اشتراک عمل دارند. برخی نیز هشدار داده اند که اقدامات اخیر به نفع امریکاست و برخی نیز دگرگونی نظام آموزشی موجود را به کلی از برخورد با گروه ها و ستادهای آنان جدا کرده اند. درهرحال، مهم ترین مواضع اعلام شده جریان های گوناگون ظرف امروز چنین است:

سازمان مجاهدین خلق: این سازمان با تأکید مکرر بر «راه مجاهدین، راه خون بار حنیف نژادها، بدیع زادگان ها و محسن ها...» به عنوان «تنها راه رهایی» هواداران اذعان کرد که گروهی محارب و برانداز است نه یک گروه سیاسی

ذیل نظام، اما درعین حال به منظور گرفتن زمان برای آمادگی و کوشش برای خنثی کردن اشکالی که پی در پی در افکارعمومی مطرح می شود مبنی بر اینکه اگر مجاهدین یک گروه سیاسی و نه در فکر براندازی است، چرا سلاح های دراختیار خود را تحویل نمی دهد؛ به مناسبت های مختلف این گونه عبارات را نیز به کار گرفت: «بار دیگر بر غیرمسلح بودن تمام دفاترمان در سراسر کشور تأکید نموده و مقامات مسئول را همچنان به هرگونه تحقیق و بازدید مجاز می دانیم. بنابراین امیدواریم که مقامات مسئول به ویژه مسئولان انتظامی کشور هشدار حاضر را به منظور خنثی کردن هرگونه تشنج و درگیری و خونریزی جدی تلقی کنند و در همین جا از رادیو تلویزیون نیز تقاضا می کنیم، تا چنانچه خواستار آرامش و عقیم ماندن توطئه ها است به قرائت اعلامیه حاضر در اولین فرصت مبادرت ورزد.» (۱)

راه کارگر: «باتوجه به شرایط موجود در ساعت ۵ بامداد ۲/۲/۱۳۵۹ به مقاومت خویش در دانشگاه پایان داده و در این ساعت با ترک دفتر دانشجویان هوادار راه کارگر اعلام داشتیم که مبارزه خویش را در سنگرهای دیگر ادامه خواهیم داد.» (۲)

اتحادیه کمونیست های ایران: این اتحادیه نیز در شماره امروز نشریه حقیقت ارگان این گروه تعطیلی و پاک سازی دانشگاه ها را توطئه آمیز ذکر کرد. (۳)

حزب توده با عنوان «ما در دام نمی افتیم»: «... وطن در خطر است! ... انقلاب ایران در خطر است... جنایت پیشگان تاریخ هرگز در برده ساختن خلق ها و کشتار مبارزان آنها را به صاحبان عقاید و مسلک های مختلف تقسیم نکرده اند، جباران خون آشام تاریخ، نه در شیلی نه در اندونزی، نه در ایران بعد از کودتای ۲۸ مرداد و نه در هیچ جای دیگر، قربانیان خود را با هیچ انگی و نشانه ای به صفوف مختلف تقسیم نکرده اند.» (۴)

این حزب در ادامه ضمن محکوم کردن حوادث دانشگاه و به آتش کشیده شدن دفاتر احزاب و گروه ها تحت عنوان «تشنج و درگیری در دانشگاه و خارج از دانشگاه به سود ضدانقلاب است»، افزود: «در کنار گروه ها و افراد صادق، ولی ناآگاه عوامل ضدانقلاب به خیابان ها روی آوردند. ...

۱-۱۷۶. سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۴۷، ۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲-۱۷۷. روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳-۱۷۸. اتحادیه کمونیست های ایران، حقیقت، شماره ۶۶، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۴-۱۷۹. روزنامه نامه مردم، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

علی رغم نظر صریح شورای انقلاب و رئیس جمهور، دانشگاه‌ها مورد حمله قرار گرفت و به دفاتر گروه‌های سیاسی در خارج از دانشگاه‌ها حمله شد و شهرها از تشنج و درگیری انباشته شد. از سوی دیگر، گروه‌های ضدانقلابی چپ‌نما نیز که خود در ایجاد محیط تحریک‌آمیز در دانشگاه‌ها سهم‌نمایان داشتند، با استفاده از این بهانه، با شعارهای ماورای انقلابی، «کمیته پایداری» تشکیل دادند «و جنگ با طبقه حاکمه» را توصیه کردند... و عرصه هیجان و خروش از مقابل لانه جاسوسی امریکا به مقابل دانشگاه انتقال یافت.» (۱)

حزب ملت ایران: «دگرگونی در نظام آموزش عالی یک ضرورت است و نیز ساختمان‌ها و وسایل کار دانشگاه‌ها به عنوان دارایی ملت باید برای پیشرفت آموزش مورد بهره‌برداری قرار گیرد، یادآور شده است که برای انجام چنین کاری احتیاج به بسیج همگانی و نیروکشی نیست و مسئولان دانشگاه‌ها و مدارس عالی می‌توانند دشواری‌های احتمالی را از میان بردارند.»

این حزب ضمن اعلام مخالفت با تعطیلی مراکز آموزش عالی برای درازمدت افزود: «امروز ایران با دسیسه‌های گوناگون دشمن روبه‌رو می‌باشد و همچنان که یکتا رهبر انقلاب امام خمینی همواره گفته است وحدت پایبندان نگهداشت همه دستاوردهای ملت ماست، اکنون چند پارچگی در میان شما دانشجویان که پیوسته پیش‌قراول پیکارهای میهنی بوده‌اید دورنمای نگران‌کننده‌ای را در برابر دیدگان همه وفاداران راه انقلاب قرار داده است. بیایید یک بار دیگر برای زنده‌داشت وحدت عمل انقلابی خود همه با هم کوشش کنید و برای همیشه نفاق افکنان را به ورطه نومیدی بيفکنیم.» (۲)

شاخه دانشجویی حزب جمهوری اسلامی: «ضرورت انقلاب فرهنگی انکارناپذیر است و هرچه زودتر باید نظام ضدتوحیدی دانشگاه‌ها به نظام اسلامی تغییر یابد. زیرا تأخیری که تاکنون در انجام این رسالت بزرگ صورت گرفته، ضربات سهمگینی به انقلاب اسلامی ما وارد نموده و خواهد نمود.» (۳) این تشکل دانشجویی همچنین ضرورت انقلاب فرهنگی را در هر انقلابی بدیهی شمرده و افزوده است: انقلاب اسلامی ایران که از فرهنگ اسلامی نشئت می‌گیرد و باعث تغییر نظام حکومتی به جمهوری اسلامی گردید، لزوم انقلاب فرهنگی را نیز در کلیه نهادها ایجاب می‌کند. بنا به این ضرورت ما نیز تقاضای گروهی از استادان مسلمان دانشگاه‌های ایران را از امام، تأیید و تکرار می‌کنیم و از حضور امام بزرگوارمان استدعا داریم که به این ندای استادان مسلمان دانشگاه‌ها و دانشجویان متعهد و مسلمان هرچه سریع‌تر پاسخ فرمایند و شخصیت‌های اسلامی و دانشگاهی را برای تشکیل شورای انقلاب فرهنگی، معرفی کنند.» (۴)

جریان وابسته به بنی‌صدر: این جریان در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "توطئه" حزب جمهوری اسلامی را متهم به رودررویی با بنی‌صدر کرده و مدعی شد: «قصداً این بوده است که دانشگاه را تعطیل و موج تعطیل را به همه جا بکشانند و به این ترتیب به بنی‌صدر رئیس‌جمهور منتخب مردم، ضربه وارد کرده، وی را در مقابل افکار عمومی ناتوان از اداره کشور جلوه دهند و برای این کار، پاره‌ای عوامل حزب جمهوری اسلامی هر جا می‌توانند با کینه و

ص: ۲۱۴

۱- ۱۸۰. همان، ص ۲.

۲- ۱۸۱. روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۳-۱۸۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴-۱۸۳. همان.

بغض شدید علیه بنی صدر به تبلیغات مخرب می پردازند و کوشش می کنند خود را طرف دار انجمن های اسلامی جلوه داده و آنها را نیز به مخالفت با بنی صدر بکشانند. همه جا القا می کنند که مسئولیت همه اشتباهات و نارسائی های گذشته و حال به گردن بنی صدر است! چرا که مسئول اجرائی کشور و رئیس شورای انقلاب است!...» (۱)

روزنامه فرانس سوار {چاپ پاریس}، در شماره امروز خود گزارشی درج کرد که در آن تلقی نسبتاً رایجی از صف بندی کنونی و عملکرد جناح های حکومتی درباره مسئله گروگان های امریکایی در ایران را بازگو می کند. در این گزارش آمده است: «جمعه شب [۲۹/۱/۱۳۵۹]، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در سفر خصوصی خود به پاریس وارد منزل، هکتور ویلالون می شود. ویلالون یک قاضی آرژانتینی است که چند ماه پیش نقش حساسی در تماس های پنهانی واشنگتن با تهران داشته است. چند ماه پیش نیز در همین منزل، هامیلتون جردن مشاور خصوصی کارتر، طی یک سفر ناشناس و با تغییر قیافه با همین صادق قطب زاده ملاقات کرد.» عصر روز شنبه {۳۰/۱/۱۳۵۹}، هکتور ویلالون چند ساعت پس از خروج قطب زاده، برای اولین بار یک روزنامه نگار را به حضور پذیرفت. ویلالون توضیح داد که «از ۲۵ سال پیش کار دفاع از حقوق بشر را به عهده دارم. من اکثر رهبران فعلی ایران را هنگامی که در پاریس تبعید بودند می شناسم، لذا طبیعی است که دولت ایران حل بحران فعلی ایران را به من و آقای بورگه محول کند. توسط ما بود که کمیسیون حقوق بشر شکل گرفت، اما ما از این هم فراتر رفته ایم و موفق شده ایم طرحی جهانی را برای این بحران ارائه دهیم. این طرح رضایت دو طرف دعوی را به خود جلب کرده است. آقای بنی صدر رئیس جمهور، نسخه رسمی این طرح را سه روز پیش به اطلاع ۹ کشور اروپایی رسانید.» ویلالون سپس با اشاره به نقش حساسی که ژیسکار دستن از این به بعد در اجرای این طرح خواهد داشت، افزود: «نقش دستن حتی پس از ملاقاتم با قطب زاده نیز احساس می شود.»

خبرنگار از ویلالون پرسید: «پس چرا چنین طرحی که مورد توافق دو طرف هست، به یک راه حل منجر نشده است؟» ویلالون جواب داد: «نیروهایی در ایران وجود دارد که به طور خستگی ناپذیری علیه هرگونه نقشه صلح و برقراری نظم دست به اقدام می زنند.»

این موضوع را من نمی گویم، بلکه دبیرکل حزب کمونیست ایران {توده} می گوید. خود این شخص به عنوان بزرگ ترین تحریک کننده که آماده است کشورش را به جنگ بکشاند، درآمده است، اما او تنها نیست اکثر رهبران کمونیست چندین کشور از جمله فرانسه تا امروز سعی کرده اند از حزب کمونیست ایران پشتیبانی کنند. همین ها هستند که تلاش های کمیسیون سازمان ملل را عقیم گذاشتند. باوجوداین یک موضوع امیدوارکننده است و آن این است که ۵ دقیقه بعد از اعلام پرزیدنت کارتر مبنی بر قطع روابط دیپلماتیک، ما [را] از هر دو طرف مأمور رسیدگی به مذاکرات

ص: ۲۱۵

می کنند. باید به هر قیمتی که شده از جنونی که ممکن است کارتر را وادار کند دست به خطای تأسف آور بزند اجتناب کرد. خطایی که در نهایت به نفع حزب کمونیست توده و برای صلح خلیج فارس مصیبت بار است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۳۰: نمونه ای از چالش های رابطه حسنه ایران و لیبی در صف بندی کنونی منطقه، قرار گرفتن لیبی و ایران در جبهه ای واحد علیه امریکا و جبهی طبیعی برای نقش ملی ایران بعد از انقلاب است، اما بعضی رفتارها و گرایش ها از سران لیبی، اصولی بودن و مکتبی بودن این رابطه را زیر سؤال می برد و باعث می شود که در داخل ایران مخالفان این ارتباط نزدیک فعال باشند. گذشته از قضیه ناپدید شدن امام موسی صدر که از نظر بعضی، جنایت نابخشودنی رهبر لیبی محسوب می شود، برخی گرایش های «عرب گرایانه» از لیبی نیز در همین خصوص قابل ذکر است. شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی مصاحبه ای از کاردار لیبی در تهران درج کرده است که این رابطه حسنه و نیز نوعی چالش جنبی آن را نشان می دهد. به نوشته این روزنامه کاردار لیبی اعلام کرد: «مردم لیبی در این شرایط حساس به مردم ایران می پیوندند و همکاری و همبستگی کامل خود را با دولت و ملت ایران علیه امپریالیسم جهان خوار و ریشه کن شدن این دژخیم در کشور شما اعلام می دارد. در کنفرانس جبهه پایداری که متشکل از ۵ کشور الجزایر، لیبی، سوریه، یمن جنوبی و فلسطین است این کشورها با هم متحد شده و هرگونه حمله علیه ایران را به مثابه حمله علیه کشورهای خود می پندارند.

درمورد بحران ایران سه ماه پیش کشور لیبی پیشنهاد کرد تا کنفرانسی متشکل از کشورهای ایران، لیبی، الجزایر، سوریه و فلسطین برگزار شود و تاریخ برپایی این نشست مصادف با ۱۵ مه یعنی روز اعلام موجودیت

دولت اسرائیل باشد و به نام کنفرانس آزادی بخش خوانده شود، ولی متأسفانه از جانب دولت ایران هیچ گونه تمایلی جهت تشکیل این کنفرانس ابراز نشد. ما علت این امر را از ملت ایران جویا می شویم. تشکیل این کنفرانس می توانست اهداف بسیاری در بر داشته باشد، یکی آنکه موضع لیبی را علیه سادات تقویت می کرد. دیگر آنکه موضع ایران را علیه امپریالیسم امریکا مستحکم می ساخت و سازمان آزادی بخش فلسطین را به لیبی نزدیک تر می نمود و همچنین الجزایر را در مقابل مراکش تقویت می کرد. {خبرنگار: احتمالاً سوریه، ایران را نیز علیه عراق تقویت می نمود.}...

امپریالیسم برای رسیدن به اهداف پلید خود مسائل مختلفی را در داخل و خارج کشور مطرح می کند متأسفانه برخی از مقامات ایرانی به شرایط حساسی که ایران دارد موضوعاتی از قبیل تملک جزایر خلیج فارس را مطرح می کنند چنین اظهاراتی از جانب مقامات ایرانی به جای آنکه مردم کشورها را برضد حکومت ها تحریک کند، آنها را با حکومت ها پیوند می دهد. بنابراین ما از دولت ایران تقاضا داریم از اظهار چنین موضوعاتی خودداری ورزند چرا که در این برهه از زمان تنها دشمن است که از موقعیت سوءاستفاده خواهد کرد.» (۲)

ضمیمه گزارش ۳۲: نمونه هایی از تبلیغات عراق علیه ایران هم زمان با کوبیدن مسئولان رژیم بعث عراق بر طبل جنگ، رسانه های تبلیغاتی این کشور نیز با شدت با این کینه توزی همراه شده اند. در ساعت ۱۱ امروز، گفت و گوهای زیر در بخش فارسی رادیو بغداد پخش شد:

«قیام کن، ملت ایران به پاخیز، روز رستاخیز است، ای سیستان و بلوچستان فقرزده و ای کپرنشینان فقیر اهواز، ای ترکمن

صحرای جرجانی و توماج و واحدی و مختوم به پاخیز، ای تهران ای دربرگیرنده شصت هزار شهید و صد هزار معلول به پاخیز! ای زحمتکش ملت ایران به پاخیزید. این رژیم... را در هم بکوبید و بار دیگر به مردم دنیا ثابت کنید که خلق های ایران زیر بار دیکتاتوری... جدید... کمر خم نمی کند. پیروز باد مبارزات پیگیر خلق های ایران.» (۳)

«روحانیون متعهد! وظیفه شماست که جنایات رژیم... را فاش سازید سکوت بر این جنایت و آدم کشی ها به معنای شریک بودن و صحنه گذاشتن بر این جنایات است. خمینی انقلاب خونین خلق های زحمتکش ایران را

منحرف ساخت. سکوت در برابر فجایع و جنایات و... خیانت به اسلام و خیانت به خون شهدای گلگون کفن است....» (۴)

ص: ۲۱۶

۱- ۱۸۵. وزارت ارشاد و فرهنگ ملی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ ۱۴، به نقل از فرانس سوار {چاپ پاریس}، ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}.

۲- ۱۸۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- ۱۸۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- ۱۸۸. همان، ص ۲۰، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

«افسران و سربازان میهن پرست ایرانی، رژیم... خمینی به جای اینکه عوامل شاه را از صفوف ارتش بیرون کند دست به تصفیه عناصر میهن پرست زده است با اعلام همبستگی با دانشجویان مبارز و کارگران زحمتکش و دهقانان پابرهنه و گرسنه خاطر خسرو روزبه ها و سروان احمدزاده ها را زنده سازید و یکدل و یک جان دوش به دوش توده های زحمتکش علیه رژیم... قیام کنید لوله های تفنگ خود را به جای سینه برادران دانشجو به سینه عمال جدید امپریالیسم امریکا نشانه روید و بمب های هواپیماهای خود را به جای کردستان و آذربایجان و ترکمن صحرا و بلوچستان و اهواز به سر نوکران جدید امریکا فرو ریزید.

فارغ التحصیلان و کارگران گرسنه و بیکار، ای همه بیکاران که رژیم... شما را از هستی ساقط کرده با دانشجویان این مدافعان راستین این پیش گامان جنبش رهایی بخش خلق های ایران هم صدا شده دست به راه پیمایی و تحصن علیه عملیات قتل و کشتار و دستگیری دانشجویان بزنید این دانشجویان در راه حقوق حقه شما زحمتکشان شهید می دهند، مجروح می شوند و روانه سیاهچال ها می شوند.» (۱)

افراط در نشان دادن دشمنی با ایران و به خصوص به کاربردن عبارات به شدت کینه توزانه، سراسر فحش و ناسزا و استمرار حرکت در این راه، هر چند تبلیغات عراق را کم تأثیر می کند، اما نشانه عزم جدی سران دولت عراق در دشمنی با ایران است. در همین برنامه گوینده رادیوی مزبور مدعی شد که از نماینده مجلس ایران نامه ای دریافت کرده است. در متنی که به عنوان این نامه تنظیم شده، آن قدر در دشمنی با ایران و تمجید از عراق افراط شده که به کلی آن را به یک نوشته بی اثر و مضحک تبدیل کرده است. (۲)

ضمیمه گزارش ۳۸: متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران

متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی که درباره حوادث سنندج و تقاضای غیررسمی آتش بس از سوی طرف مقابل صادر شد، به این شرح است:

«بسمه تعالی

در این ایام که در نتیجه آگاهی یافتن مردم وطن ما نقاب مزدوری از چهره مهره های بی ارزش سازمان امریکایی سیا، عمال جیره خوار امپریالیسم برداشته شده است و مردم شرافتمند و وطن پرست کردستان به ماهیت کثیف و خائنانه سرکردگان افراد مسلح پی برده اند و از این پس از تهدیدهای این مهره های بی اراده وحشتی احساس نمی کنند و با درک ماهیت ضدملی آنها روی از این گروه برتافته اند و افراد مسلح جنایتکار در سنندج با تنفر فزاینده مردم روبه رو شده اند اینک با توسل به وسایل مختلف تقاضای آتش بس ارائه می دهند و بار دیگر خواستار آتش بس شده اند.

ملت قهرمان ایران به خوبی آگاه است که چندی قبل همین مزدوران خارجی تقاضا کردند که سپاه پاسداران انقلاب از سنندج خارج شوند و این درخواست پذیرفته شد مشروط بر اینکه هیچ فرد مسلحی در شهر رفت و آمد نکند. آنها تقبل کردند که مسلحانه در شهر حرکت نکنند و سپاهیان پاسدار سنندج را ترک گویند.

حال باید دید که چرا و با دستور کدام ارباب بیگانه پس از خروج سپاهیان پاسدار این مزدوران قول و تعهد خود را زیر پا

گذاشته و به فاصله چند روز با اسلحه به شهر ریخته و به اصطلاح خود دادگاه خلقی تشکیل دادند و همه روزه تحت عناوین مختلف با قلدری و زورگویی از پیشه وران و مردم نجیب شهر کلاشی و اخاذی نمودند. آیا این عمل مؤید این حقیقت نیست که این مهره های بی اراده از خود اختیار و تصمیمی ندارند و مجبورند طبق دستورات خارجی ها مزدوری کنند؟ آیا جز این است که هروقت اربابان خارجی آنها اراده کنند باید خواسته او را انجام دهند و هرچه به اینها دیکته می شود جبراً و قهراً انجام می دهند.

این گروه خودفروخته باید بدانند که ملت آنها را شناخته است و این بار ملت و به تبعیت از خواست او واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار فریب نخواهند خورد و هنگامی آتش بس اعلام خواهد شد که کلیه افراد مسلح از شهر خارج شوند و هرگز با اسلحه به شهر رفت و آمد نمایند.» (۳)

ضمیمه گزارش ۴۱: گزارش چهار روزنامه انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان و نامه مردم از تجمع امروز دانشگاه تهران در توصیف تجمع امروز دانشگاه تهران، روزنامه انقلاب اسلامی ارگان طرف داران بنی صدر نوشت: «امروز صبح مردم مسلمان تهران به سوی دانشگاه تهران روان شدند تا دانشگاه را از لوٹ بدخواهان و وابستگان سلطه شرق

ص: ۲۱۷

۱- ۱۸۹. همان، صص ۱۹ و ۲۰، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

۲- ۱۹۰. همان، صص ۱۸ و ۱۹، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ۱۹۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

و غرب پاک سازند و در جهت تحکیم انقلاب فرهنگی بار دیگر پیوند وحدت بین خود و رئیس جمهور منتخب خود را مستحکم تر سازند. ... متأسفانه به تحریک برخی عناصر ضدانقلاب که مسلماً در پوشش یک مسلمان دوآتشه هم عمل می کنند، مردم احساساتی کتاب های دستفروش های کنار خیابان انقلاب را به عنوان کتاب های کمونیستی به آتش کشیدند که متأسفانه کتاب های غیر کمونیستی اسلامی هم در میان آنان زیاد بود.» (۱)

این روزنامه همچنین نوشت: «از شب گذشته، گروه های مخالف اسلام و ضدانقلاب سیم های بلندگوها را قطع کرده بودند و به همین دلیل سخنرانی رئیس جمهور به تأخیر افتاد و رئیس جمهور در آغاز سخنرانی خود گفت، کسانی که خود را فدایی شما می دانند سیم های بلندگوها را دیشب قطع کرده اند و شما را در رنج و ناراحتی قرار داده اند.» (۲)

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی نوشت: «بنابه دعوت قبلی بنی صدر، نزدیک به دو میلیون نفر از مردم تهران در مقابل دانشگاه اجتماع کردند و در این اجتماع رئیس جمهور سخنان مهمی ایراد کرد. مراسم قبل از ساعت ۹ با حضور مردم آغاز شد و مردم قبل از ورود به دانشگاه با شعارهای مکرر خود، انقلاب فرهنگی اسلامی را مورد تأیید قرار داده و خواستار استقرار آن در محیط های آموزشی به خصوص دانشگاه شدند. بنا به گزارش خبرنگار ما در مراسم دیروز که عده ای از اعضای شورای انقلاب و وزیران نیز شرکت داشتند مردم شعارهای "توده ای، فدائی ما آمدیم کجایید؟" (۳)؛ "بنی صدر بنی صدر حمایت می کنیم"؛ "به گفته خمینی شورای انقلاب حمایت می کنیم"؛ "نه شرقی، نه غربی دانشگاه اسلامی" به طور مرتب تکرار می کردند... ابوالحسن بی صدر سخنان مهمی را در رابطه با مسائل جاری کشور بیان کرد.» (۴)

روزنامه کیهان هم در یک گزارش نوشت: «هم اکنون که ساعت ۹:۳۰ بامداد است، گروه های مختلف مردم، کارگران، روحانیون، دانش آموزان و زنان در حال حرکت به سوی دانشگاه هستند. گروهی از کارگران صنایع فلزی و کارخانجات دیگر در حالی که لباس های کار پوشیده اند شعار می دهند و خواستار ایجاد دانشگاه های اسلامی هستند، به مقابل دانشگاه می روند گروهی از جمعیت در حالی که دست می زنند شعارهای ضدچی داده، می رقصند و یک عده شعار می دهند "بنی صدر، بنی صدر، حمایت می کنیم"» (۵)

کیهان همچنین در گزارش تجمع امروز نوشت: «به دنبال اعلام دعوت رئیس جمهور از مردم برای حضور در دانشگاه، امروز تهران به حالت نیمه تعطیل درآمد و از اوایل صبح، صدها هزار نفر از گروه ها و طبقات مختلف مردم برای شنیدن سخنان رئیس جمهور به طرف دانشگاه هجوم آوردند. امروز سرتاسر خیابان انقلاب، میدان امام حسین مملو از جمعیتی بود که به طرف دانشگاه حرکت می کردند. در ساعت ۹:۱۵ دقیقه صبح، بنی صدر در حالی که تنی چند از مقامات مملکتی از جمله هاشمی رفسنجانی، معین فر، وزیر پست و تلگراف، دکتر چمران و شهردار تهران او را همراهی می کردند در میان استقبال بی نظیر مردم با یک مینی بوس از در جنوبی دانشگاه محل برگزاری نماز جمعه وارد شد و سپس درهای دانشگاه به روی جمعیت مشتاقی که از صبح در مقابل دانشگاه اجتماع کرده بودند باز شد و مردم با فریاد و شعارهای "نه شرقی، نه غربی، دانشگاه اسلامی" و "خمینی، خمینی اطاعت می کنیم"؛ "بنی صدر، بنی صدر، حمایت می کنیم"، تمام خیابان ها و اطراف محوطه چمن دانشگاه را لبریز کردند. سخنرانی بنی صدر،

به جهت اینکه کابل های برق و میکروفن ها روز گذشته در پی درگیری دانشگاه از کار افتاده بود به مدت یک ساعت به

تعویق افتاد و سرانجام حدود ساعت ۱۰ صبح، بنی صدر در میان ابراز احساسات جمعیت حاضر سخنان خود را آغاز کرد.» (۶)

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز در این باره نوشت: «به دنبال تصمیم شورای انقلاب درباره تخلیه دفاتر گروه های سیاسی از دانشگاه که صورت گرفت صدها هزار نفر از مردم، خیابان های اطراف دانشگاه و لانه جاسوسی را از آن خود کردند. طی این راه پیمایی شعارهای مختلفی علیه امریکا و فرهنگ استعماری و همچنین شعارهایی در تأیید رهبری انقلاب داده شد که از جمله آنها چنین بود: "مرگ بر امریکا"؛ "مزدور امریکایی، از

ص: ۲۱۸

۱- ۱۹۲. همان، ص ۱.

۲- ۱۹۳. همان، ص ۲.

۳- * «منافق! فدائی! خلق اومده کجایی؟» از شعارهای رایج تجمعات ضد گروه هایی که پسوند خلق داشتند، بوده است که گاهی اوقات با تغییراتی گروه های دیگر را نیز در برمی گرفت.

۴- ۱۹۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- ۱۹۵. روزنامه کیهان، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۶- ۱۹۶. همان، ص ۲.

داخل دانشگاه اخراج باید گردد"؛ "درود بر خمینی"؛ "فرهنگ استعماری نابود باید گردد". در دانشگاه آقای بنی صدر رئیس جمهور در ارتباط با مسائل دانشگاهی و نیز مسئله کردستان سخنرانی کرد و در پایان از مردم دعوت کرد برای پاسخ گویی به توطئه های امریکا علیه انقلاب ایران، به مقابل لانه جاسوسی بروند. اجتماع کنندگان به دعوت رئیس جمهور به طرف لانه جاسوسی روان شدند. در مقابل جاسوس خانه، حجت الاسلام خوئینی ها سخنانی پیرامون وضع دانشگاه ها و... ایراد کرد. پس از آن اجتماع کنندگان لانه جاسوسی را ترک گفتند.» (۱)

ص: ۲۱۹

اقدامات امریکا علیه ایران، امروز هم در دو سطح آشکار و پنهان ادامه یافت. در سطح آشکار و رسمی افزایش تدریجی فشارهای سیاسی و اقتصادی، همچنان جنبه اصلی اقدامات امریکا را تشکیل می دهد و اقدام نظامی به مراحل بعدی موکول می شود؛ در ایران نیز همین چشم انداز، اصلی و جدی تلقی می گردد. البته، متحدان امریکا نیز در این فضا سازی دخیل اند. اما در سطح پنهان و سری وضعیت کاملاً متفاوت است و سران امریکا درباره عملیاتی که در ساعات آینده علیه ایران شروع خواهد شد صحبت می کنند و به جوانب آن می اندیشند.

در سطح علنی، اعلام نهایی تصمیمات قطعی اتخاذ شده در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ و نوع برخورد رسمی و تبلیغی امریکا با آن، مهم ترین موضوعی است که می توان از آن یاد کرد. در گزارش امروز رادیو امریکا درباره این اجلاس آمده است: «۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا به پشتیبانی از مساعی ایالات متحده امریکا در جهت تأمین آزادی گروگان ها در زمینه اجرای طرحی از اقدامات دیپلماتیک و اقتصادی علیه ایران به توافق رسیدند و وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک در خاتمه اجلاس سه دوروزه خود در لوکزامبورگ تقلیل فوری تعداد کارکنان سفارتخانه های خود در ایران را اعلام کردند و مقرر داشتند که چنانچه تا هفدهم ماه مه [۲۷/۲/۱۳۵۹] زمان تشکیل جلسه آینده وزرای امور خارجه بازار مشترک اروپا، پیشرفت چشمگیری در زمینه آزادی گروگان های امریکایی حاصل نشده باشد، به تحریم اقتصادی نیز مبادرت خواهند کرد. وزرای مزبور ضمن صدور دستور منع ارسال اسلحه به ایران تصمیم گرفتند که سفرای خود را جهت اعمال فشار برای رهایی گروگان ها به ایران بازگشت دهند گو اینکه ممنوعیت خریداری نفت از ایران در برنامه بازار مشترک قرار ندارد معهدا شرکت های نفتی اروپایی به مثابه شرکت های ژاپنی، از پرداخت اضافه بهای مورد درخواست ایران خودداری می کنند.» (۱)

در گزارش رادیو لندن نیز در مورد تحریم اقتصادی ایران آمده است: «از هم اکنون فروش

ص: ۲۲۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

اسلحه و مهمات به ایران قطع شده و قرارداد بازرگانی تازه ای با ایران بسته نخواهد شد. چنانچه این اقدامات نتیجه مطلوب به بار نیاورد کشورهای بازار مشترک اروپا در جلسه روز ۱۷ ماه مه [۲۷/۲/۱۳۵۹] خود، که در ایتالیا تشکیل می شود، تصمیم خواهند گرفت که محدودیت های اقتصادی کامل نسبت به ایران معمول دارند.» (۱)

در زمینه چگونگی برخورد امریکا با این تصمیم، ساعت ۷ صبح، رادیو امریکا اعلام کرد: «در واشنگتن مقامات کاخ سفید اظهار داشتند که دولت امریکا به دقت و از نزدیک تصمیم کشورهای اروپای غربی را در مورد ایران بررسی خواهد کرد.» (۲) اما در ساعت ۲۰:۳۰، این رادیو ضمن پخش گزارش مبسوطی در این باره گفت: «جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید، می گوید اقدام بعدی امریکا برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی در تهران به واکنش رژیم ایران نسبت به پیوستن متحدان غربی امریکا به تحریم های اقتصادی و سیاسی علیه رژیم ایران بستگی دارد. برگر منبر صدای امریکا از کاخ سفید، در این باره چنین گزارش می دهد: منشی مطبوعاتی کاخ سفید در گفت و گو با خبرنگاران حاضر نشد اظهار نظر کند که آیا اقداماتی که متحدان امریکا علیه رژیم ایران اتخاذ کرده اند به اندازه کافی شدید هست یا نه، اما جودی پاول گفت که امریکا احتمالاً تا چند هفته از اقدام نظامی علیه رژیم ایران خودداری خواهد کرد.» (۳) گوینده رادیو امریکا سپس برای تأکید و جلب توجه بیشتر به زمان تعیین شده {۲۷/۲/۱۳۵۹} اشاره کرد و بر اساس سخنان جودی پاول افزود: «به این ترتیب، هرگونه اقدام نظامی علیه رژیم ایران، برای یکسره کردن تکلیف بحران ایران، تا حد زیادی منوط به این خواهد بود که رژیم ایران چه واکنشی نسبت به اقدامات متحدان امریکا نشان خواهد داد.» (۴)

در این حال، در ایران، آیت الله بهشتی قبل از ظهر امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی به سؤال خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ داد (۵) و مطالبی را درباره مسائل ایران و امریکا بیان کرد. در بازتاب خارجی این نشست، رادیو عمان در بخش عربی خود اعلام کرد: «آیت الله بهشتی عضو شورای انقلاب ایران تأکید کرد مجازات های اقتصادی و سیاسی کشورهای عضو بازار مشترک و امریکا علیه ایران، کمکی به حل مشکل گروگان ها نخواهد کرد. دکتر بهشتی طی یک کنفرانس مطبوعاتی اضافه کرد امریکا در این زمینه با شکست و سرخوردگی روبه رو شده و می بایست کشورهای غربی از این سرخوردگی اندرز کافی می آموختند.» (۶)

علاوه بر این، مطلب مندرج در روزنامه عصر کیهان، از نوع برداشت رایج در ایران حکایت می کند. این روزنامه در شماره امروز خود نوشت: کارتر در یک نطق تلویزیونی خاطر نشان ساخت اوضاع در ایران بدتر شده است. بافت حکومتی، اجتماعی و اقتصادی ایران به سرعت رو به خرابی می رود. اگر فشارهای اقتصادی امریکا و متحدانش به خلاصی گروگان ها منتهی نشود، چه بسا که اقدام نظامی قدم بعدی باشد.» (۷)

از سوی دیگر، در سطح پنهان و سری، دولت کارتر اقدامات مربوط به عملیات نجات را پیگیری می کرد. برژینسکی اعتراف کرده است که کارتر می کوشید با اقداماتی، ایرانی ها را در غفلت قرار دهد و در عین حال، از طرق مختلف به امریکایی های مقیم ایران توصیه می شد که هرچه زودتر ایران را ترک کنند.» (۸)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بخش عربی رادیو عمان، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۸- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص ۱۹۶.

در ادامه همین روند و در شرایطی که فقط یک روز به تاریخ تعیین شده

برای اقدام نظامی امریکا علیه ایران باقی مانده است، در ساعت ۱۱:۳۰ صبح {به وقت واشنگتن} (۱) کارتر رئیس جمهور، والتر ماندیل، ترنر و برژینسکی دور میز کوچکی در باغ گل سرخ کاخ سفید (۲) نشستند و آخرین مراحل این عملیات

را بررسی کردند. (۳) برژینسکی درباره این جلسه در یادداشت های خود نوشته است: «کارتر گفت فردا طبق معمول در دفتر خود در کاخ سفید خواهد بود، ولی از من خواست که در خارج از دفتر خود کارها را دنبال کنم و مرتباً با او در تماس باشم. ژنرال جونز هم می بایست عملیات را از مرکز فرماندهی نظامی ملی هدایت کند و رئیس جمهوری و مرا در جریان کارها بگذارد.» (۴) برژینسکی افزوده است: «روز ۲۳ آوریل، یک روز قبل از تاریخ تعیین شده برای عملیات نجات، کارتر تصمیم گرفت از حملات تلافی جویانه به هدف های تعیین شده در جریان عملیات، خودداری شود. تصمیم او بر این اساس بود که فکر می کرد دست زدن به چنین کاری به هدف اصلی ما لطمه خواهد زد و انعکاس بین المللی آن به سود ما نخواهد بود.» (۵) البته در صورت شکست عملیات، اقدامات تلافی جویانه پیش بینی شده بود. پیشنهاد برژینسکی در ۴/۱/۱۳۵۹ ارائه و در جلسه ۲۶/۱/۱۳۵۹ با شروطی پذیرفته شده بود که عده ای از ایرانیان به اسارت گرفته شوند و هنگام خروج آخرین هواپیما از خاک ایران آزاد گردند. (۶) آخرین سفارش کارتر این بود که «به اعضای گروه تأکید کنیم از خونریزی و کشتار خودسرانه در جریان عملیات بپرهیزند.» (۷)

در امریکا عصر امروز، اقدام نظامی علیه ایران قطعی شد. فعال ترین مقام امریکایی در این اقدام، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، در این باره آورده است: «عصر آن روز [۲۳ آوریل ۱۹۸۰] در دفتر یادداشت روزهای خود نوشتم اولین مرحله عملیات، چهارده ساعت دیگر آغاز می شود. من احساس آرامش می کنم، هر چند می دانم که اگر این مأموریت با شکست مواجه شود، من بیشتر از هر

کارتر رئیس جمهور امریکا و زیگنیو برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر که عامل اصلی تصمیم گیری و اجرای عملیات طمس بود.

- ۱- * ساعت ۸ شب به وقت تهران.
- ۲- ** به گفته برژینسکی علت تشکیل این جلسه در چنین مکانی رعایت حفاظت حتی در مورد اصل تشکیل جلسه شورای امنیت ملی بود. ولو با مخفی ماندن مطالب، حتی نباید کسی متوجه می شد که این شورا به طور مرتب تشکیل جلسه می دهد.
- ۳- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۱۹۶ و ۱۹۷.
- ۴- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۱۹۶ و ۱۹۷.
- ۵- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۱۹۶.
- ۶- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۱۹۲ و ۱۹۳.
- ۷- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۱۹۶.

کس دیگری به خاطر آن مورد سرزنش قرار خواهم گرفت، ولی خود را برای هر پیشامدی آماده کرده ام، اگر این کار با موفقیت انجام شود امریکا یک بار دیگر زور بازوی خود را نشان خواهد داد. چیزی که بیست سال است به آن احتیاج دارد.» (۱) (۲)

۱. روزنامه های امروز ایران، گزارشی درج کردند که باتوجه به اقدامات جاری امریکا علیه ایران، در نوع خود جالب توجه و بلکه بی نظیر است.

در این گزارش آمده است: یک متخصص سیا در امور ایران در مصاحبه ای مطبوعاتی طرح ضربتی آزاد کردن گروگان ها را با عملیات کماندویی تشریح کرد. براساس گزارش خبرگزاری فرانسه از واشنگتن، مایلز کولند متخصص سابق سیا در امور ایران، اعلام کرد امریکا قادر است دست به اقدامات غافلگیر کننده برای آزادی گروگان های امریکایی که نزدیک به شش ماه از توقیفشان می گذرد بزند. کولند تأکید کرد برخلاف عملیات انتبه اسرائیلی ها در اوگاندا، این عملیات به نحوی انجام خواهد شد که تصور شود حمله کنندگان ایرانی هستند. (۳) به گفته کولند گروه های کماندویی که برای آزادی گروگان ها مأموریت خواهند یافت از دو دسته تشکیل شده اند: دسته اول از ایرانیان طرف دار امریکا استخدام می شوند و آنها از جمله نظامیانی خواهند بود که در امریکا آموزش دیده اند. آنها خود را در جمع محافظان سفارت قرار می دهند و در سازمان نظارت بر گروگان ها اختلال به وجود می آورند. دسته دوم، درحالی که لباس متحدالشکل ارتش ایران را بر تن خواهند داشت، پس از اینکه دسته نخست به داخل سفارت راه یافت، وارد عمل خواهد شد. این کماندوها از گازهایی استفاده خواهند کرد که می تواند انسان و حیوان را برای یک مدت مشخصی تا شعاع دویست متر در اطراف سفارت در خواب فرو ببرد. (۴) به گفته کولند، نجات گروگان ها به وسیله سه هلیکوپتر بزرگ که به رنگ های ارتش ایران رنگ آمیزی شده انجام می شود و این هلیکوپترها در یک پایگاه مخفی در اطراف تهران گروگان ها را به یک هواپیما منتقل خواهند کرد. (۵)

یادآوری می شود روز گذشته رادیو مسکو، که جهت گیری

ضدامریکایی دارد، از مصاحبه کولند با مطبوعات درباره این طرح گزارشی در برنامه فارسی خود پخش کرده بود. (۶) همچنین مصاحبه کولند، در تعطیلات آخر هفته گذشته، در

چند روزنامه امریکایی منتشر شده است. مایلز کولند که در سال های گذشته در مقام مشاور سیاسی بسیاری از رؤسای دولت های افریقایی و غرب آسیا خدمت کرده است، تأکید کرده که بدون مشورت با سیا این مصاحبه را انجام داده است. (۷)

ص: ۲۲۶

۱- * زمان نگارش این یادداشت ها، اولین ساعات روز ۴/۲/۱۳۵۹ به وقت ایران است. به عبارت دیگر زمان دقیق شروع عملیات بعد از تاریکی هوا در روز بعد {به وقت ایران} تعیین شده بود.

۲- سایروس ونس، زیگیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص ۱۹۷.

۳- روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱. عوامل و متحدان امریکا در منطقه به منظور خنثی کردن تهدیدهای متقابل ایران در موضوع نفت علیه کشورهای غربی، دست به تحرکاتی زده اند.

مانع سعید العتیبه وزیر نفت امارات، در سخنرانی خود در مراسم افتتاح تأسیسات گاز طبیعی در جبل علی با پرداختن به این مسئله، اعلام کرد: چنانچه ایران صادرات نفت خود را کاهش دهد، فدراسیون امارات بر میزان صادرات نفت خود به آلمان فدرال اضافه خواهد کرد. وی افزود: فدراسیون امارات اهمیت خاصی برای وحدت اروپا و قدرت آن قائل است و این دولت از دوستان خود در غرب حمایت خواهد کرد. بخش عربی رادیو کلن با پخش این خبر یادآوری کرد که وزیر نفت فدراسیون امارات هفته گذشته از پایتخت آلمان دیدن کرده و درخصوص عقد موافقت نامه ها به منظور تولید سریع نفت و گاز طبیعی با مقامات آلمان غربی به توافق رسیده است. (۱)

در همین زمینه، برخورد عربستان سعودی و دانمارک نیز قابل ذکر است. به گزارش آسوشیتدپرس از کپنهاگ، وزیر انرژی دانمارک اعلام کرد عربستان سعودی از اول ژوئن {یازدهم خرداد}، تحویل مستقیم سالانه یک میلیون تن نفت به این کشور را آغاز خواهد کرد. وی افزود: بهای متوسط هر بشکه نفت صادراتی عربستان سعودی حدود ۲۶ دلار پیش بینی و موجب شده است دانمارک سالانه ۱۹ تا ۶۰ میلیون دلار در هزینه های

نفت وارداتی صرفه جویی

کند. وزیر انرژی دانمارک همچنین به امکان افزایش صادرات نفتی موضوع این قرارداد اشاره کرد. آسوشیتدپرس یادآوری کرد که این ترتیبات جدید مبنی بر

تحویل مستقیم نفت بدون دخالت کمپانی های واسطه نفتی در سفر هفته جاری وزیر انرژی دانمارک به عربستان سعودی اتخاذ شده است. (۲)

ژاپن نیز درصدد خنثی کردن آثار کاهش احتمالی عرضه نفت ایران بر آمده است. رویت در این باره گزارش داد: ژاپن برای تضمین تداوم صدور نفت مکزیک به این کشور درصدد اعطای یک اعتبار یک میلیارد دلاری به آن کشور است. انتظار می رود ماسایوشی اوئیرا، که طبق برنامه قبلی قرار است در اوایل آوریل از مکزیک دیدن کند، پیشنهادهای مهمی در مورد طرح های جاه طلبانه مکزیکی ها که هدف آن تبدیل مکزیک به کشور عمده تولید کننده فولاد است ارائه دهد و متقابلاً نخست وزیر ژاپن انتظار دارد که از مکزیک نفت بیشتری دریافت کند. منابع ژاپنی گفتند: اوئیرا علاقه مند است دیدار خود را از مکزیک با یک اعلامیه مشترک مبنی بر موافقت مکزیک با صدور روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت به ژاپن به پایان برساند، اما در عین حال امکان دارد این سفر فقط با موافقت نامه ای مبنی بر یک تعهد بررسی صادرات مستقیم نفت مکزیک به ژاپن پایان یابد. مکزیک اخیراً با ۲۵ هزار بشکه افزایش صادرات نفتی خود به ژاپن موافقت کرده و سطح آن را به یک صد هزار بشکه در روز رسانده است که از اوایل مهر ماه عملی خواهد شد. (۳)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۹، بخش عربی رادیو کلن، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- روزنامه بامداد، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۱. در وضعیتی که افزایش فشارهای سیاسی تبلیغاتی امریکا حمایت بسیاری از کشورها را همراه دارد، از بعضی کشورها (و محافل دوست امریکا) عدم حمایت ها و حتی انتقادهایی به مواضع این کشور مشاهده می شود که اغلب مرتبط به ملاحظات مربوط به افکار عمومی و جریان های مردمی فعال در منطقه است.

در این زمینه خبرگزاری رسمی عربستان سعودی به نقل از حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، گزارش داد: «کشورهای مسلمان با هرگونه تهدید و اعمال فشار مداخله و یا اعمال تحریم اقتصادی علیه کشور مسلمان ایران شدیداً

مخالف هستند.» بنا بر این گزارش، «حبیب شطی مراتب نگرانی خود را از احتمال اقدام نظامی امریکا علیه ایران در صورت عدم آزادی گروگان ها ابراز داشت.» (۱)

روز گذشته نیز شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین، در مصاحبه ای با روزنامه کویتی الانباء گفت که وی امیدوار است در ایران ثبات برقرار شود، زیرا تهدید یک کشور منطقه خلیج فارس، تهدیدی برای تمام این حوزه محسوب می شود. شیخ عیسی افزود: ما از برادرانمان به خصوص در این زمان می خواهیم ملاقات هایی در تمام سطوح برای رویارویی با خطرهایی که مردم منطقه را تهدید می کند داشته باشند. وی این خطرها را به طور دقیق مشخص نکرد، ولی گفت خلیج فارس اینک بیش از هر زمان دیگری مورد حمله دشمنان قرار گرفته است. شیخ عیسی افزود: قول امریکا مبنی بر دفاع از منطقه به دنبال اشغال افغانستان توسط شوروی را دخالت در امور داخلی خود تلقی می کند. (۲)

در این میان، ملاحظات دیگری نیز مطرح است؛ از جمله امروز یک سخنگوی وزارت امور خارجه اتریش گفت دولت متبوع وی درخواست امریکا برای شرکت در مجازات های اقتصادی علیه ایران را رد کرده است، زیرا این اقدام، بی طرفی اتریش را نقض خواهد کرد. این سخنگو افزود: اتریش معتقد است که برای آزادی گروگان های امریکایی هرگونه تلاشی باید انجام شود، ولی بی طرفی اتریش مانع از آن می شود که در منازعه بین دو کشور جهت گیری کند. وی اظهار عقیده کرد که امتناع دولت اتریش از اعمال مجازات ها علیه ایران موجب تیرگی روابط امریکا با این دولت نخواهد شد. (۳)

۱. خبرهای مربوط به نزدیکی روابط ایران و شوروی، به ویژه به دلیل نقشی که در خنثی کردن فشار روانی ناشی از تهدیدهای اقتصادی امریکا دارد، مورد توجه است.

در ساعت ۷ بامداد امروز، رادیو امریکا خبر داد: «ایران و اتحاد جماهیر شوروی موافقت نامه اقتصادی عمده ای را امضا کرده اند که به موجب آن شوروی به صدور تجهیزات صنعتی و مواد غذایی به ایران اقدام خواهد کرد.» (۴) شب هنگام در ساعت ۲۱، رادیو مسکو اعلام کرد در این باره سه روز قبل در تهران تصمیماتی اتخاذ شده است که هفته آینده، در مسکو این موضوع دنبال خواهد شد. این رادیو افزود: «مذاکرات کارشناسان شوروی و ایران پیرامون مسائل همکاری اقتصادی و فنی، بیستم آوریل در تهران به پایان رسید. طرفین طی پروتکلی که در پایان این مذاکرات امضا شد آمادگی خود را برای گسترش

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.

روابط اقتصادی دو کشور تأیید کردند، در عین حال شرکت کنندگان در این مذاکرات پیش نویس پروتکل نهمین جلسه کمیسیون دائمی همکاری اقتصادی شوروی و ایران را پاراف کردند و خاطرنشان ساختند که این همکاری در آینده نیز در پایه اصول تأمین سود متقابل، دوستی، حسن هم جواری، برابری و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر و احترام به حق حاکمیت یکدیگر توسعه خواهد یافت. در نظر است نهمین جلسه کمیسیون شوروی و ایران در پایان ماه مه سال جاری در مسکو برگزار شود.» (۱)

خبر فوق از آن نظر که در خنثی کردن یا کاهش فشارهای اقتصادی امریکا به ایران می تواند مؤثر باشد، مورد توجه محافل امریکایی است. کارشناسان امریکایی معتقدند «گرچه محصولات شوروی از نظر کیفیت نمی تواند به پای محصولات غرب برسد، ولی شوروی از نظر تأمین مواد ضروری می تواند به ایران کمک نماید.» (۲)

امروز مفسر رادیو امریکا در یک جمع بندی از مطالب مندرج در مطبوعات شوروی گفت: به نوشته مطبوعات این کشور، دولت شوروی و سایر کشورهای کمونیست آماده هستند مواد و لوازم مورد نیاز ایران را تأمین کرده و در صورت لزوم از طریق راه آهن و راه های آبی و هوایی مرزی بین دو کشور این مواد را

در صورت بسته شدن یا مین گذاری بنادر ایران توسط امریکا به ایران برسانند. این رادیو همچنین سخنان یک مقام رسمی شوروی را به نقل از پراودا بازگو کرد که در آن تصریح شده است: از آنجا که شوروی و سایر کشورهای کمونیستی آماده کمک و همکاری با ایران هستند در صورت تحریم اقتصادی امریکا و متحدین غربی علیه ایران احتمالاً ضرر و زیان عمده ای به ایران وارد نخواهد شد. (۳)

در همین زمینه، نیویورک تایمز مقاله ای به قلم تئودور شاباد یک کارشناس امریکایی در امور اقتصادی شوروی درج کرد و ضمن اشاره به افزایش حجم بازرگانی شوروی با ایران نوشت: مقامات شوروی در راه آهن عمده بین دو کشور تغییراتی ایجاد می کنند که هدف آن تسریع در ارسال مواد و وسایل مختلف به ایران خواهد بود و مواد گوناگون مورد نیاز از طریق دریای خزر یا از طریق راه آهن سراسری سیبری و آسیای مرکزی به ایران خواهد رسید. به گفته شاباد، راه سیبری برای ارسال مواد ساخت ژاپن و دریای خزر برای ارسال مواد ساخت آلمان و سایر کشورهای اروپایی در نظر گرفته شده است. این کارشناس امریکایی به نقل از پراودا افزود: «در صورتی که ژاپن و آلمان علیه ایران با امریکا در تحریم اقتصادی همکاری نمایند، شوروی از طرق دیگر وسایل عمده مورد نیاز ایران را فراهم خواهد کرد.» (۴)

درباره بازتاب تحرکات جدید اقتصادی میان ایران و شوروی رادیو عمان به نقل از مطالب شماره امروز مجله میدل ایست اکونومیکس دایجست اعلام کرد: راه های شوروی که قرار است بر روی ایران باز شود، این کشور را با بازارهای اروپای غربی و خاور دور مرتبط می سازد و محاصره دریایی امریکا را کاملاً خنثی می سازد. (۵) رادیو صوت الجماهیر عراق نیز در بخش عربی عصر امروز خود، اعلام کرد: شب گذشته پروتکل قرارداد همکاری های اقتصادی میان اتحاد جماهیر شوروی و ایران در تهران امضا شد. به موجب این قرارداد شوروی مواد

غذایی و وسایل صنعتی را در اختیار ایران قرار می دهد و در مقابل ایران به شوروی گاز صادر خواهد کرد. (۶)

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۹، بخش عربی رادیو عمان، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۳/۲/۱۳۵۹.

۱. درحالی که جمهوری یمن به مرکزیت صنعا {یمن شمالی} رفتار و مواضع جانب دارانه ای در قبال عراق بروز می دهد،(۱) مواضع نیمه دیگر این کشور؛ یعنی جمهوری دمکراتیک خلق یمن به مرکزیت عدن {یمن جنوبی} در راستای حمایت از ایران قرار دارد. این کشور در بلوک بندی دوقطبی جهان، در بلوک شرق قرار دارد و در وضعیتی که تیرگی روابط ایران و امریکا و به تبع آن بلوک غرب تداوم دارد، بین جمهوری اسلامی ایران و این کشور امروز روابط دیپلماتیک برقرار گردید. به همین مناسبت، بیانیه مشترکی، هم زمان در تهران و عدن انتشار یافت. در قسمتی از این بیانیه آمده است: «دولتین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک خلق یمن اطمینان دارند که گسترش مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی میان دو دولت برادر تأثیر بارزی در ثبات و پیشرفت آنان و سایر کشورهای منطقه خواهد داشت و گام مهمی در راه مبارزه برای محور هرگونه سلطه خارجی در منطقه محسوب خواهد شد.»(۲)

۲. گذشته از ادامه سخت گیری های امنیتی داخلی در عراق، محدودیت جدیدی برای خارجیان مقیم این کشور در نظر گرفته شده که از امروز به اجرا گذاشته شده است.

اداره گذرنامه عراق در بخشنامه ای به قسمت های صدور گذرنامه کلیه استان های این کشور ابلاغ کرد قبل از موافقت سازمان امنیت، حق صدور گذرنامه یا ویزای خارجی از عراق برای هیچ یک از اشخاص عراقی یا خارجی را نخواهند داشت.(۳)

خبرهایی که امروز به مجاری ذی ربط واصل گردید همچین حاکی است:

چند شب قبل، بین گروهی از مخالفان دولت عراق و مأموران امنیتی در خیابان منصور بغداد درگیری مسلحانه در گرفته که منجر به زخمی شدن چندین

نفر شده است. علاوه براین، ظرف چند هفته گذشته، ۹۱ نفر از روشن فکران و آزادی خواهان و مجاهدین مسلمان مخالف رژیم بعثی عراق در بغداد اعدام و جنازه آنها شبانه به نجف حمل و دفن شده است.(۴)

از سوی دیگر، گزارش های متعدد از داخل عراق از تعویض ها و عزل و نصب های چشمگیری در رده های نیروی دریایی و نیروی هوایی این کشور حکایت دارد. از پادگان های التاجی و ابوغریب بغداد نیز اغتشاش و عزل فرماندهان گزارش شده است. امروز واحد اطلاعات ژاندارمری ضمن گزارش موارد مذکور به دفتر ریاست جمهوری، افزوده است: «به نظر می رسد وقوع یک کودتای نظامی در عراق در پیش بوده [است].»(۵)

در این حال، برخی منابع از تحرکات مربوط به رفع حوائج عمومی شهری در مناطق دوردست هم مرز با ایران، خبر می دهند. در یکی از گزارش های ارسالی به مراکز ذی ربط آمده است: «برابر خبر رسیده در تاریخ ۵/۱/۱۳۵۹ به علت حساس بودن منطقه قطعه (مقابل دیری فارم حوزه

۱- * به عنوان مثال اظهار نظر مقامات این کشور درباره سه جزیره ایرانی خلیج فارس در روزشمار ۲/۲/۱۳۵۹ کتاب حاضر آمده است.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- سند شماره ۲۸۷۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷۰۲۱ {رکن ۲}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۵۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به قرارگاه ۰۷۱۹ {رکن ۲}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲} دایره اطلاعات {رکن ۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳/۲/۱۳۵۹.

گروهان ژاندارمری آبادان) جریان برق عمومی را وصل نموده اند و در حال حاضر کلیه ساکنین آن منطقه از مزایای برق و روشنایی بهره مند شده اند. در خبر رسیده آمده است بر حسب حساس بودن منطقه، مسئولین امر اقدامات سریعی در مورد طرح کابل تلفن انجام [داده اند] که حداکثر تا دو ماه دیگر خاتمه خواهد یافت و برای تسریع در کارهای اداری و ساکنین منطقه اداره پست دائر خواهد شد.» (۱)

۱. در پی شهادت آیت الله صدر، بیانیه هایی در این باره صادر و پیام های تسلیتی خطاب به امام خمینی و رئیس جمهور ارسال می شود. نمونه ای از این پیام ها مربوط به دو شخصیت متفاوت؛ مسعود بارزانی رهبر یکی از دو جریان کردی مطرح در عراق و آیت الله العظمی گلپایگانی از مراجع تقلید شیعه در قم، می شود. نکته قابل ملاحظه، ادبیات دینی به کار گرفته شده در پیام بارزانی و ادبیات انقلابی و جدید به کار رفته در پیام آیت الله گلپایگانی است.

ادبیات دینی مورد استفاده در پیام مسعود بارزانی نشان دهنده توجه وی به شأن خاص امام خمینی و نیز جایگاه آیت الله صدر و جریان اسلام گرا در عراق می باشد. متن کامل این پیام چنین است: «حضور محترم رهبر جهان اسلام امام خمینی، جناب رئیس جمهوری اسلامی ایران، خانواده محترم شهید آیت الله حاج سید محمد باقر صدر انا لله و انا الیه راجعون.

شهادت آیت الله سید محمد باقر صدر از طرف فاشیست های رژیم عراق بزرگ ترین مصیبت است برای همه جهان اسلام مخصوصاً آن حضرت. به نام دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان عراق و رهبر انقلاب ۲۶ مه ۱۹۷۶ کردستان عراق و به نام خودم مراتب تأسف و تسلیت خود را تقدیم می نمایم. این اولین ضربه و خیانتی نیست که امپریالیسم جهانی به خصوص امپریالیسم امریکا و نوکرانش از رژیم های مرتجع و فاشیستی منطقه که رژیم عراق وحشی ترین و کثیف ترین آنهاست نسبت به انقلاب اسلامی ایران و ملت های آزادی خواه خاورمیانه [غرب آسیا] انجام می دهند. از خداوند متعال می خواهیم که این آخرین مصیبت برای آن حضرت باشد و شهادت آن مرحوم بزرگ ترین محرک و انگیزه برای تشدید مبارزه بی امان ملت های کرد و عرب به رهبری احزاب سیاسی و ملی و اسلامی و دمکراتی عراق در جبهه ای ملی علیه رژیم فاشیست عراق و نابودی آن باشد. اطمینان داریم که به شهادت رساندن آن مرحوم و خواهر طیبه اش آخرین

مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق، در پیامی به امام خمینی شهادت آیت الله صدر را تسلیت گفت.

ص: ۲۳۱

۱- سند شماره ۲۸۷۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ {رکن ۲}، ۳/۲/۱۳۵۹.

نفس‌هایی است که رژیم مرتجع و شیطانی عراق می‌کشد. خداوند به همه، مخصوصاً آن حضرت و خانواده محترم شهید صبر و بردباری عنایت فرماید. والسلام علیکم ورحمة الله و بركاته.

مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق ۳/۲/۱۳۵۹ (۱)

در پیام آیت الله گلپایگانی نیز ادبیات انقلابی به کار

گرفته شده جلب توجه می‌کند که نشان دهنده اهمیت جایگاه انقلابی آیت الله

صدر و شدت زشتی اقدام رژیم عراق است. روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود نوشت: این

بیانیه امشب {۳/۲/۱۳۵۹} از سوی آیت الله العظمی حاج محمدرضا موسوی گلپایگانی صادر گردید. در این پیام آمده است: «رژیم بعثی عراق که در ضدیت با اسلام و پایمال ساختن

حقوق مردم مسلمان و هتک و تعطیل حوزه علمیه هزارساله نجف اشرف و خدمت به اربابان بیگانه خود هر جنایت و عمل ضدانسانی را مرتکب می‌شود و همواره با روش مرموز خود صهیونیسم و اسرائیل را تأیید و از پشت به اسلام و ملت فلسطین خنجر می‌زند با قتل یکی از رشیدترین و برازنده ترین فرزندان اسلام ابرقدرت های جهان خوار و دشمنان اسلام و آزادی را از خود راضی ساخت و نفرین و لعنت نسل های آینده را برای خود خرید. نام آیت الله

صدر که با آثار جاودان و خدمات بزرگش در تاریخ اسلام و علمای بزرگ و فداکار و مبارز زنده و پایدار است با نیل به افتخار شهادت جاودان تر گردید. ... این رژیم سفاک و خونخوار یعنی عراق است که هم زمان با تحریم اقتصادی امریکای جهان خوار

علیه ایران و توطئه های آن شیطان بزرگ به هزاران زن و مرد مسلمان و صغیر و کبیر یورش برده و آنها را به جرم اسلام و جرم ولایت اهل بیت با بی رحمی و قساوت از خانه و محل زندگی و کسب و کارشان بیرون کشیده و به بیابان های اطراف مرز ایران می‌ریزد. آن افراد و سازمان های به اصطلاح بین المللی که اشغال لانه جاسوسی امریکا و گروگان گرفتن چند تن را دستاویز قرار داده و مرثیه خوانی ها کردند و والدهایم ها که به ایران سفر کرده و هیئت فرستاده و مدتی از وقت سازمان ملل را برای شکایت واهی امریکا معطل و ضایع کردند اگر راست می‌گویند و اگر ذره ای رحم و انصاف و عاطفه بشری دارند در داخل عراق پایمال شدن

حقوق و اصول انسانی را در مرزهای ایران، حال رقت بار هزاران رانده شده بی تقصیر را ببینند تا بفهمند قوانین بین المللی

چگونه نقض شده است. ... مع ذلک

اطمینان داریم که این رژیم با این اعمال وحشیانه دیگر نمی‌تواند در منطقه عامل وحشت و سیاست ضداسلامی ابرقدرت های شرق و غرب باشد و انقلاب کوبنده ملت

عراق علیه صدام با شدت ادامه خواهد یافت و او نخواهد توانست با کشتار علما و نویسندگان و مسلمانان به پاخاسته، انقلاب ملت عراق را خاموش سازد و به خواست خداوند متعال به زودی صدام سرنوشت شاه مخلوع را خواهد داشت و رهسپار راه او خواهد شد.» (۲)

۱. در ادامه تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی عراق علیه ایران، ساعت ۱۶:۳۰ امروز در نوار مرزی جنوب کشور، در حجریه واقع در منطقه هورالعظیم، بین یک قایق گشتی ایران با یک قایق موتوری مهاجم، درگیری روی داد و قایق مزبور که حامل ۳ سرنشین بود به سمت هور فرار کرد. (۳)

ص: ۲۳۲

۱- سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲} به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۳۴۷۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد به معاون اداری در امور مرزی ژاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

همچنین به منظور تقویت پاسگاهی خطوط مرزی عراق با ایران، امروز در دو کیلومتری پاسگاه دراجی آن کشور تعدادی از نظامیان عراقی به وسیله شش دستگاه خودرو از زرباطیه به این محل منتقل و در آنجا مستقر شدند. (۱) (۲)

در توضیح و واکنش به چنین نقل و انتقالاتی، امروز گروهان ژاندارمری صالح آباد با ارسال گزارشی برای ناحیه ژاندارمری ایلام اعلام کرد: «کشور مقابل به طور دائم در حال تقویت و احداث پاسگاه در نوار مرزی می باشد و سلاح های پاسگاه های خودی در مقابل سلاح های سنگین آنها قابل مقایسه نیست و نفربرهایشان همیشه در حال تردد می باشد و برای رفع این نقیصه تقاضای اعزام یک گردان ارتش جهت تقویت پاسگاه های آن گروهان را نموده است. با عرض مراتب، اراده عالی را در این مورد ابلاغ نمایند.» (۳) (۴)

امروز همچنین گزارشی به دفتر نخست وزیری رسید که از تقویت مناطق مرزی عراق در حدود یک ماه قبل حکایت داشت. در گزارش ارسالی رکن دوم ژاندارمری آمده است: «در تاریخ ۷/۱/۱۳۵۹، ارتش عراق اقدام به استقرار موشک های

زمین به زمین و زمین به هوا به طرف مرزهای ایران در منطقه تنومه

{مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر} و همچنین موشک های زمین به هوا در اطراف پایگاه هوایی الشعیبه {از توابع بصره} نموده است.» (۵)

۱. اقدامات ایذایی عراق از طریق عوامل داخلی {مهاجمان ضدانقلاب} در مناطق مرزی غرب و جنوب کشور ادامه دارد و برخی از این اقدامات در رادیو بغداد به زبان فارسی با جهت گیری به شدت تبلیغاتی گزارش می شود.

در غرب کشور شب گذشته، مهاجمان یک اتومبیل سواری آریای سفید را در راه قصر شیرین به خسروی ربودند و سرنشینان آن را گروگان گرفتند. (۶)

در ساعت ۲۲:۳۰ امشب نیز در منطقه چقاحمام در فاصله بین نفت شهر و خان لیلی، لوله نفت منفجر شد. (۷) بر اثر این انفجار، لوله ۸ اینچی نفت خام در کیلومتر ۲۰ نفت شهر به قصر شیرین طعمه حریق گردید. (۸)

در خانه شور در نزدیکی ازگله، بنا به گزارش عملیات غرب کشور، بین نیروهای ضدانقلاب و بعثی ها از یک طرف و پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران از طرف دیگر، درگیری به وجود آمد که بر اثر آن یکی از پیشمرگان مسلمان کرد شهید شد و ۲ نفر نیز مجروح شدند. (۹)

در این میان، در نواحی مرزی قصر شیرین و سرپل ذهاب، بیشترین احتمال حملات پراکنده

ص: ۲۳۳

۱- * ژاندارمری گزارش این نقل و انتقال را در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۹ به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرده است.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی

ایران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳- * در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۹ پاسخ این درخواست، به این شرح داده شد: «بازگشت به شماره ۱۱۰۲۷۷۴۰۱ ۳/۲/۱۳۵۹، مراتب به عرض فرماندهی ناحیه رسید. مقرر فرمودند برای ارتش فعلاً گماردن یک گردان در صالح آباد مقدور نیست.» [سند شماره ۲۸۲۸۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ ر ۳ به ف ۱۵۰۵ ر ۳، ۱۳۱۱۲۵۷۷۴۰۱، ۱۵/۲/۱۳۵۹]

۴- سند شماره ۲۸۳۷۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۱۵ ۰۵ {رکن ۳} به ۰۵ {رکن ۳}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲} به دفتر نخست وزیر {معاونت امور انقلاب}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۷- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۸- سند شماره ۴۰۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۰۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {ستاد عملیات مشترک} به نزاا {معاونت اطلاعات مدیریت عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

مهاجمان داخلی وجود دارد. در گزارش های مختلف درخصوص تجمع مهاجمان به همراهی جاش های عراقی و حمله از طریق قریه بین کوره در نزدیکی هوشقوره در اطراف چهارکلا اردوگاه اکراد ایران (۱) یا از طریق مرز قوره تو (۲) هشدار داده شده است. همچنین علائمی از تدارک حمله سوم به شهرستان قصرشیرین با هدف انهدام کارخانه برق و منبع آب گزارش شده است. (۳)

در جنوب، گارد ساحلی و پاسگاه مرزی شلمچه از تردد عوامل عراق با پوشش مسافران کویتی این گونه خبر داد: «لنج های کویتی که وارد ایران می شوند جا سازی شده [هستند] و اکثر آنها با عراق همکاری دارند.» (۴)

امروز همچنین دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان در نامه ای به دادستان انقلاب از دستگیری ۳ تن از دست اندرکاران تحرکات ایدایی خبر داد. مطابق این نامه، چند روز قبل {ساعت ۲:۳۰ بامداد ۳۰/۱/۱۳۵۹} مأموران پاسگاه سعدونی جمعی گروهان ژاندارمری خسروآباد، ۳ فرد غیرنظامی به اسامی شاکر عنانی، سیدهاشم هاشمی و یاسین عنانی را دستگیر کردند که ۲ قبضه کلت پارابلوم کالیبر ۹ میلی متری و یک قبضه کلت اسپانیایی کالیبر ۹ میلی متری به همراه داشتند. همچنین ۲ عدد نارنجک دستی با ماسوره در منزل شاکر عنانی واقع در نهر سعدونی کشف شد. در این نامه اضافه شده است: ۲ نفر از این متهمان {شاکر و یاسین} قبلاً در رابطه با انفجارات و پرتاب کوکتل مولوتف دستگیر و به دادگاه انقلاب اعزام شده بودند، ولی بعد آزاد شده بودند. (۵) (۶)

از سوی دیگر، حدود ساعت ۱۱ امشب، حکم اعدام صادر شده از دادگاه انقلاب اسلامی دزفول، درباره یکی از عوامل انفجار لوله های نفت، اجرا شد. به نوشته روزنامه کیهان، این فرد صالح دباد نام داشت و به چندین فقره بمب گذاری در خط لوله های نفت در خوزستان، آموزش نظامی و خرابکاری در عراق، همچنین وارد کردن سلاح غیرمجاز به کشور و خبرچینی به نفع دولت بیگانه متهم شده بود. (۷)

امروز همچنین گزارشی از فعالیت های ایدایی مسلحانه در خوزستان، در بخش فارسی رادیو بغداد پخش شد که خوزستان را "عربستان" و عوامل بمب گذاری و انفجار را "جوانان خلق عرب" خوانده و به وابستگی آنها به صدام حسین تصریح کرده است. متن گزارش به این شرح است: «جوانان خلق عرب در عربستان ایران عملیات قهرمانانه خود را علیه عمال و تأسیسات ضد مردمی [رژیم آیت الله] خمینی دنبال کردند. گروهی از جوانان خلق عرب در عربستان در ساختمان دادگاه آبادان

ص: ۲۳۴

۱- سند شماره ۰۳۴۰۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳/۳/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا به نیروی زمینی ارتش، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصرشیرین به ناحیه ۰۵، رونوشت تیپ ۳ زرهی ابوذر {رکن ۲}، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۰۵۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان خرمشهر به تهران {رکن ۳}، رونوشت لشکر ۹۲ زرهی

اهواز گارد ساحلی، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- * دفتر سیاسی انتظامی استانداری خوزستان چند روز بعد نامه ای دیگر برای دادستانی ارسال و در آن با استناد به گزارش پاسگاه فرخ پی جمعی گروهان خسروآباد اعلام کرد: «یکی از دستگیر شدگان به نام سیدهاشم هاشمی در تحقیقات اعتراف نموده که به اتفاق حسین بهرامی و شاکر عنانی و سیدمحمد هاشمی در چند انفجار حوزه پاسگاه دخالت داشته و حسین بهرامی به عنوان انتقام جویی از حاجی عبود قاوانی نساری به اتفاق سیدمحمد هاشمی مقصداری مواد منفجره در منزل وی مخفی کرده که بلافاصله مأمورین پاسگاه با راهنمایی متهمین به محل مراجعه و ضمن جست و جو مواد خمیری قالبی هر قالب به وزن ۴۰۰ گرم ۶ عدد؛ نارنجک دستی با فیوز به رنگ زیتونی ساخت شوروی یک عدد؛ مواد منفجره خمیر و خمیری لوله ای ۳ عدد؛ فیوز چاشنی ۲ عدد؛ فشنگ کلت کالیبر ۹ ساخت اسپانیا ۶ عدد کشف می نمایند.» [سند شماره ۳۴۷۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به دادستان انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹]

۶- سند شماره ۳۴۷۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به دادستان انقلاب اسلامی خوزستان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

مین‌هایی کار گذاشتند که در اثر آن یکی

از پاسداران [آیت‌الله] خمینی کشته و ۳۰ نفر دیگر زخمی شدند. همچنین گروه دیگری زیر یک جیب نظامی در شهر اهواز مین‌هایی کار گذاشتند که در اثر انفجار جیب مزبور ویران شد و ۲ نفر از پاسداران به شدت مجروح شدند. همچنین در شانزدهم ماه جاری [آوریل]، جوانان خلق عرب در عربستان ایران زیر لوله نفت واقع در منطقه شاهرود مین‌هایی کار گذاشته و در اثر انفجار، لوله نفت ویران شده و آتش سوزی عظیمی روی داد. هفته گذشته در شهر اهواز، تظاهراتی بر پا شد که در آن جنبش توده‌ای عربی و سازمان‌های عربی دیگر مخالف با سیاست ... ضد خلقی رژیم [آیت‌الله] خمینی شرکت داشتند. تظاهرکنندگان عکس‌های رئیس‌جمهور صدام حسین را حمل کرده و شعارهای زنده باد صدام حسین را می‌دادند. (۱)

۱. امروز با امضای سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، ابلاغیه‌ای مبنی بر تدبیر کلی عملیات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب کشور به نیروهای زمینی و هوایی ارتش، ژاندارمری و نیز سپاه پاسداران ارسال شد. در متن پیام قید شده که این تدبیر به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران {بنی صدر} رسیده است.

این پیام تحت سه عنوان "وضعیت"، "مأموریت" و "اجرا" تنظیم شده است. در بخش اول، به توضیح رفتار ضدانقلابیون به تحریک امپریالیسم جهان خوار در مناطق مختلف کشور به ویژه

کردستان و ضرورت تقویت و استقرار ارتش و پادگان‌های نظامی در مناطق غربی برای دفاع از مرزهای کشور و بی‌نتیجه ماندن مذاکرات سیاسی هیئت ویژه پرداخته شده است. در بخش دوم، بر مأموریت نیروهای مسلح در اعمال حاکمیت ملی و استقرار امنیت در مناطق غربی کشور تأکید گردیده است و در بخش سوم، وظیفه نیروی زمینی ارتش تهیه طرح و اجرای آن و وظیفه نیروی هوایی پشتیبانی هوایی تعیین شده است. علاوه بر این،

از نیروهای ژاندارمری ناحیه‌های

آذربایجان غربی و کرمانشاه، همچنین هنگ سقز و دو گردان امداد، تحت کنترل عملیاتی نیروی زمینی قرار داده شده‌اند. در مورد سپاه پاسداران نیز آمده است: «سپاه پاسداران انقلاب با

سرلشکر محمدهادی شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش و ابوالحسن بنی صدر فرمانده کل نیروهای مسلح

ص: ۲۳۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ۳/۲/۱۳۵۹.

استعدادی در حدود ۴۰۰۰ نفر تحت کنترل عملیاتی نیروی زمینی عمل خواهد کرد، جنگ افزار سنگین مورد نیاز سپاه پاسداران به وسیله نیروی زمینی تأمین می گردد.» در ادامه این ابلاغیه ضمن اشاره به تشکیل مرکز عملیات تاکتیکی مشترک و هدایت عملیات توسط نیروی زمینی ارتش تأکید شده است که طرح هر عملیات پس از تصویب ستاد مشترک ارتش قابل اجرا می باشد. (۱)

تصویری که در این تدبیر از میزان توانایی ارتش در مقابله با بحران های موجود و به خصوص از نوع همکاری سپاه و ارتش ترسیم شده است، در عمل به کلی متفاوت با واقعیات کنونی است و نیز علامت ناآگاهی تهیه کنندگان آن از ماهیت و بافت کنونی سپاه و جایگاه آن است. گذشته از تمام آنچه ذکر شد، ارتش در وضع کنونی، به دلیل حذف فیزیکی رأس آن {تیمسار به بالا} در انقلاب، قطع پشتوانه لجستیک آن {امریکا و انگلیس} و نیز نابودی ایدئولوژی حاکم بر آن {شاهنشاهی} و تازه وارد بودن ایدئولوژی جدید برآمده از انقلاب اسلامی، در وضعیتی به سر می برد که هنوز محتاج کمک فراوانی است تا بتواند دوباره روی پای خود بایستد و نیروهایی نظیر نیروهای سپاه است که می تواند از ارتش در برابر هجوم بی امان گروه هایی که شعار انحلال ارتش امریکایی را با جدیت سر می دهند، محافظت و آن را تقویت کند.

سپاه در وضعیت فعلی، بیشتر به یک تشکل انقلابی با اتکا به عنصر داوطلب شبیه است تا یک تشکیلات و سازمان رسمی و موظف نظامی؛ هنوز ادامه وضعیت انقلابی، آشکارا در سپاه قابل رؤیت است. علاوه بر این، غالب نیروهای سپاه، فقط به اقشار و افراد خاصی از ارتش که از نظر تعلقات دینی و انقلابی ویژگی های سپاه را دارند، تمایل داشته و قادر به همکاری با آنان هستند. مهم تر از همه اینکه فضای حاکم بر سپاه و نیروهای آن به گونه ای است که قرار گرفتن

زیر نظر ارتش را نه تنها امری مفید و مثبت تلقی نمی کنند، بلکه آن را عامل کم اثر شدن و هدر رفتن نیروی خود می شمارند. در این میان، بعضی اوقات پاره ای شبهات درباره تیپ و خصلت های هریک از دو طرف در ذهن طرف مقابل نیز نقش می بندد که حتی موجب برافروخته شدن در مقابل یکدیگر می گردد.

از جمله تبعات ویژگی های انقلابی سپاه در وضع کنونی، این است که در حوزه ها، واحدها و رده های مختلف نوعی آزادی عمل وجود دارد که خاص سپاه است و از نظم یک ارگان نظامی دور است و نوعی نظم و احساس مسئولیت انقلابی و ضرورت تبعیت از کادرهای برتر جایگزین سلسله مراتب صرفاً نظامی می باشد. علاوه بر همه اینها، سپاه در عمل توانایی و قابلیت بالایی در برخورد با وظایف محوله نشان داده است و نوع واکنش گروه های مخالف و دشمنان نظام را از علائم حقانیت راه و درستی روش های خود می داند و زیر نظر قرار گرفتن را به مثابه تلف شدن نیرو و ازدست رفتن فرصت و ایجاد تهدید برای انقلاب و نظام تلقی می کند. از سوی دیگر، رئیس ستاد مشترک ارتش و برخی دیگر از فرماندهان ارتش که به سهم خود، یک فرمانده عالی نظامی و درگیر مسئولیت های خویش هستند، در واقع به چنین ظرایفی دقت و توجه لازم را نمی توانند مبذول کنند و این باعث ناهماهنگی هایی می شود. در وضعیت کنونی که انجام امور متکی بر ایثار و داوطلبی است، خودبه خود به افرادی که

۱- سند شماره ۴۰۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سری از اداره سوم {عملیات} به نزاجا {مدیریت عملیات}، نهاجا {عملیات}، ژاندارمری و سپاه، ۳/۲/۱۳۵۹.

جدی تر، کوشاتر و خطرپذیرترند در صحنه و میدان عمل، نقش هدایت و فرماندهی می دهد.

دو پیام از زنجان و یک پیام از شیراز که امروز برای فرماندهی سپاه ارسال شده، نمونه هایی است از آنچه ذکر شد. در پیامی که از زنجان برای عملیات تهران ارسال شده چنین آمده است: عطف به نامه ای که ارتش موظف است با سپاه همکاری نمایند، طبق گزارش واصله سرهنگ پ(۱) فرمانده لشکر قزوین به گونه ای خلاص آن را به تیپ رزمی زنجان دستور می دهد. (۲)

در پیام دیگر از همین مبدأ و مقصد زمینه هایی از اختلافات نشان داده شده و آمده است: «به درخواست سپاه چند نفر از برادران ارتشی که سوابق ایشان قبل از انقلاب و بعد از انقلاب و هم در کارهای نظامی و درگیری های قبلی کردستان برای سپاه روشن بود خودشان نیز مایل به اعزام با برادران پاسدار به کردستان بودند فرمانده لشکر قزوین سرهنگ پ با این کار مخالفت کرده و در مقابل برادران ارتشی در منطقه کردستان برادران پاسدار را مورد توهین قرار داده [است]». (۳)

در پیامی از شیراز به عملیات تهران وجهی دیگر از آنچه ذکر شد، نشان داده شده است. در این پیام آمده است: از واحد طرح و برنامه ریزی تقاضا کرده اند که نیمی از پرسنل عملیات را به منطقه غرب کشور اعزام داشته و از نیروی ذخیره استفاده کنیم. به علت درگیری های منطقه و تحریک بعضی از طوایف عشایر به وسیله دانشگاهیان مقدر به چنین کاری نیستیم. (۴)

البته نیروهایی از ارتش نیز می کوشند عناصر سپاه را زیر سؤال برده و به تقاضای آنها برای پشتیبانی هوانیروز از سپاه چندان وقعی نگذارند؛ از جمله به دنبال تقاضاهای پی در پی اعزام هلیکوپتر برای پشتیبانی نیروهای سپاه، گزارش هایی به اداره سوم ستاد مشترک واصل گردید و این اداره با امضای سرلشکر شادمهر در پیامی به فرماندهی سپاه اعلام کرد: «... باتوجه به محدودیت و مشکلات و تعمیر و نگهداری وسایل پرنده هوانیروز که به تمام سازمان ها ابلاغ گردیده است که در موقع درخواست هلیکوپتر حداکثر امساک را معمول دارند، دستور فرمایید ترتیبی داده شود که فقط در موارد حساس [و] ضروری عملیاتی از وسایل پرنده استفاده گردد.

رئیس ستاد مشترک سرلشکر محمدهادی شادمهر» (۵)

«درگیری های خونین سنندج که چند روز پیش آغاز شده بود، روز گذشته به اوج خود رسید و شهر حالت جنگ زده پیدا کرد. این حالت تا ساعت

۴.۱ بامداد ادامه داشت و اکنون صدای تک تیراندازی شنیده می شود.» (۶) این توصیفی از سنندج در سحرگاه امروز است که در گزارش خبرنگار اعزامی کیهان آمده است. در تشریح وضعیت امروز شهر می توان گفت با ورود پاسداران اعزامی، نیروهای مسلح مخالف نظام در موضعی ضعیف تر قرار گرفتند و نیروهای

ص: ۲۳۷

- ۲- سند شماره ۰۴۰۶۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۵۱۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۰۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شیراز به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۴۰۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره سوم عملیات به سپاه، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

دولتی محاصره شده در نقاطی از شهر، از خطر نابودی و قتل عام نجات یافتند، اما توان نیروهای طرف دار نظام به حدی افزایش نیافت که اوضاع به نقطه تعیین کننده ای برسد.

در اطلاعیه امروز نیروی زمینی ارتش اوضاع سنندج چنین توصیف شده است: گروه های مسلح غیرقانونی به سوی فرودگاه، باشگاه افسران و رادیو تلویزیون شهرستان سنندج تیراندازی کرده و سپس به باشگاه افسران حمله و ضمن قطع آب و برق حتی اجازه تخلیه مجروحان را نمی دهند. آب باقیمانده حوض باشگاه که تنها منبع حیات برای ساکنان این مکان بوده است ظرف دو روز اخیر به اتمام رسید و هم اکنون پرسنل در نهایت تشنگی به سر می برند. در چنین اوضاع و احوالی، ارتش به علت نداشتن ارتباط زمینی با باشگاه و تلویزیون و فرودگاه سنندج به اجبار تأسیسات موصوف را با آتش حفاظت کرده است. با این همه، در پایان این اطلاعیه آمده است: «در صورتی که مردم سنندج برای حفظ نظم از لشکر دعوت نمایند، صمیمانه دعوت را پذیرفته و امنیت شهر را مشروط بر اینکه گروه های مسلح غیرقانونی شهر را ترک نمایند خواهد پذیرفت.» (۱) (۲)

در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی که بعد از ظهر امروز منتشر شد، درباره وضع شهر سنندج چنین آمده است: «طبق آخرین گزارش رسیده از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه، برادران پاسدار وارد سنندج شده و موفق به شکستن حلقه محاصره اشراک مسلح در اطراف باشگاه افسران و پادگان سنندج گردیده اند.

از آغاز درگیری ها، باشگاه افسران در محاصره اشراک مسلح قرار

داشت و آنان با قطع آب و برق و تلفن و زیر آتش گرفتن این محل نظامیانی را که در آنجا بودند در زحمت قرار داده بودند. پاسداران اعزامی با چند فروند هواپیمای سی ۱۳۰ صبح امروز وارد پادگان سنندج شدند و سپس به مقابله با اشراک برآمدند که ضمن شکستن حلقه محاصره اشراک، موفق به کنترل تمام راه های ورودی و خروجی سنندج شده اند و شهر در محاصره برادران پاسدار قرار دارد.» (۳) به نوشته این روزنامه، یکی از مسئولان سپاه در تماسی تلفنی اعلام کرد: «فرودگاه سنندج در حال حاضر در اختیار سپاه پاسداران قرار دارد و برای اعزام نیروهای کمکی با هواپیما به این شهر مشکلی وجود ندارد.» (۴)

لازم به ذکر است نیروهای سپاه که در سنندج مستقر شده اند تا ساعت ۹ صبح امروز سه بیانیه منتشر کردند. در بیانیه شماره یک، هدف از استقرار پاسداران انقلاب اسلامی مبارزه دوش به دوش برادران ارتشی اعلام شد.

در دومین بیانیه، ضمن یادآوری جریانات اخیر سنندج و اینکه گروه ها و دسته هایی که خود را مدافع خلق می نامند برای مردم مسلمان کردستان محیط خفقان آوری به وجود آورده اند، به اقدام آنها در محاصره فرودگاه، رادیو تلویزیون و باشگاه افسران و تیراندازی به سوی نگهبانان این مراکز اشاره و خطاب به اهالی سنندج گفته شده است: امروز ما سپاه پاسداران و برادران ارتشی می آییم تا دست در دست شما برادران و خواهران مسلمان بگذاریم و شما را از زیر اختناق طرف داران به ظاهر

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- همان.

دمکراسی و آزادی برهانیم، ما به این فریب خوردگان اسلحه به دست هشدار می دهیم که مردم چگونه آنها را از خود خواهند راند و فرداست که دچار خشم توفنده مردم بشوید.

در بیانیه شماره سه ضمن مقدمه ای در مورد وضعیت حاکم بر منطقه آمده است: «امروز فریاد الله اکبر در سراسر پادگان سنندج پیچیده شد و پاسداران جانباز همراه با برادران دلاور ارتشی برای پاک سازی شهر می آیند. بدیهی است

کسانی که در راه این پویندگان راه حق و عدالت مانع ایجاد کنند با شدت سرکوب خواهند شد.» (۱)

در همین حال و در ادامه درگیری ها، عصر امروز یک فروند هلیکوپتر کبری هوانیروز در پشت تپه روسی سنندج بر اثر اصابت گلوله ضد هوایی سقوط کرد. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، اجساد خلبان و دو کمک خلبان آن به ارتش تحویل داده نشده و در بیمارستان شهدای سنندج که در کنترل ارتش نمی باشد نگهداری می شود. (۲) رئیس شهربانی سنندج که خود از ناحیه دست مجروح شده است سقوط هلیکوپتر را مشاهده و گزارش کرد. به گفته شاهدان عینی لاشه دو هلیکوپتر دیگر نیز مشاهده شده است. (۳)

یادآوری می شود از آخرین ساعات شب گذشته اظهاراتی مبنی بر تمایل به آتش بس از طرف نیروهای مسلح مخالف نظام ابراز می گردد. افراد مسلح در سنندج خواستار ایجاد آتش بس در شهر شدند و ارتش نیز پیشنهاد کرده است که در صورت خروج افراد مسلح، با این درخواست موافقت خواهد کرد، ولی سپاه پاسداران با هر گونه آتش بس مخالف بوده و تأکید دارد تا وقتی که افراد اسلحه خود را تحویل نداده اند آتش بس مورد قبول قرار نخواهد گرفت. سپاه پاسداران درباره این وضع اطلاعیه ای بدین شرح منتشر کرد: «پاسداران انقلاب اسلامی، با پشتیبانی از قدرت لایزال الهی و امت قهرمان به پاخاسته ایران تصمیم گرفت برای برقراری نظم و امنیت با برادران ارتشی وارد سنندج شود و پایه پای نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در جهت سرکوبی ضدانقلاب وابسته به شرق و غرب عمل نمایند و با آنها قاطعانه برخورد کند و اعلام می دارد که کوچک ترین آتش بس را نخواهد پذیرفت و به کلیه گروه های مسلح در منطقه اخطار شدید می کند که تا فرصت از دست نرفته سلاح های خود را تحویل دهند.» (۴)

از سوی دیگر، غنی بلوریان از اعضای رده بالای حزب دمکرات کردستان ایران، در مورد درگیری های اخیر و احتمال اعلام آتش بس در گفت و گو با کیهان گفت: «ما چندین ماه است که آتش بس داده ایم، ولی ارتش با نقل و انتقالات خود باعث تحریک می شود و عملاً آتش بس را نقض می کند.» وی افزود: «اگر آتش بس هایی در منطقه صورت گیرد باید از طریق نیروهای درگیر در هر محل باشد. ممکن است بین نیروهای ارتش مستقر در پادگان سقر و پیشمرگان در این محل توافقی انجام شود، ولی هنوز توافقی در سطح وسیع و اینکه ما با هیئت ویژه صحبت کنیم، وجود نداشته است.» بلوریان یادآور شد: «ما در مسافرت های اخیر خود با تمام مقامات در تهران تماس گرفتیم و صحبت های فراوانی نیز در این زمینه انجام دادیم، ولی هیچ وقت حسن نیت لازم

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- سند شماره ۰۴۰۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور از ستاد عملیاتی به وزارت کشور،
۳/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

را از طرف هیئت دولت مشاهده نکردیم.» بلوریان در مورد خلع سلاح ستون ارتش نوسود، که چند روز قبل به دست عناصر حزب دمکرات انجام گرفت، گفت: «این جریان جدید نیست و مربوط به حدود پنج روز قبل می باشد.»

در این حال، کریم حسامی یکی دیگر از مسئولان حزب دمکرات در گفت و گویی با کیهان ضمن اعلام ادامه درگیری در سنندج گفت: طبق اخبار رسیده، جنگ سختی در جریان است و شهر با خمپاره هدف قرار گرفته است. (۱)

در همین حال، مکاتبات اخیر سپاه کرمانشاه مؤید سختی کار است. یکی از این پیام ها حاکی است: «آنی و خیلی فوری نیرو بفرستید به شهرهای سقز، بانه، سردشت و سنندج که در حال سقوط می باشد.» (۲) در آخرین پیام که امروز از سپاه همدان به عملیات تهران واصل شد بخشی از مشکلات وضع کنونی در زمینه تجهیز نیروهای خودی قابل مشاهده است. در این پیام آمده است: «افراد سپاه همدان و قروه و ژاندارمری و ارتش در دهگلان مستقر و روستاهای اطراف زیر پوشش است. ارتش قصد دارد ۲۰ کیلومتر به طرف قروه عقب نشینی کند. نگهداری دهگلان و مناطق اطراف به شرط تصرف صلوات آباد که در ۲۵ کیلومتری سنندج و تنها راه سوق الجیشی و گلوگاه سنندج است، امکان پذیر می باشد. دو نفر از سپاه همدان به نام محمدرضا رضوی و حیدرعلی پورمحمدی و یکی از پیشمرگان قروه به نام رضا حیدری شهید شدند. دو نفر زخمی شده اند. نیاز فوری به سلاح سنگین و وسایل ارتباطی می باشد.» (۳)

۵۸

علاوه بر سنندج، پاوه و بخش هایی از آذربایجان غربی (ارومیه، سیلوانا، اشنویه، نقده، شاهین دژ، پیرانشهر، مهاباد و تکاب) نیز امروز، هر چند نه در حد سنندج، اما عرصه درگیری ها و تحرکات ایذایی مسلحانه و دیگر اقدامات خصمانه عناصر ضدنظام بودند.

در ادامه درگیری های اخیر پاوه، ساعت ۱۴ امروز نیز در ارتفاعات شمال غربی این شهر در محلی به نام مله بخار، نیروهای سپاه با عده ای از افراد مسلح غیرقانونی درگیر شدند. به گزارش ژاندارمری، در نتیجه این درگیری ۳ نفر از مهاجمان کشته شدند و یک قبضه کلاشینکف و یک قبضه ژ ۳ به دست نیروهای سپاه افتاد. (۴) به گزارش شهربانی پاوه در درگیری های امروز، یک زن بر اثر شلیک خمپاره مهاجمان در قریه نوریاب {حومه پاوه} شهید شد. (۵)

غنی بلوریان از اعضای رده بالای حزب دمکرات: هیچ وقت حسن نیت لازم را از هیئت دولت مشاهده نکردیم.

ص: ۲۴۰

۱- همان، ص ۲.

۲- سند شماره ۴۰۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به عملیات، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۰۹۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۰۰۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری،

۶/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۰۰۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۴/۲/۱۳۵۹.

علاوه بر این، درگیری های پراکنده مسلحانه دیگری نیز حوالی نیمه شب گذشته و اوایل بامداد امروز در آذربایجان غربی رخ داد؛ از جمله در اولین ساعات بامداد، حوالی یک نیروگاه در ارومیه بین عده ای از مهاجمان مسلح و نیروهای شهرداری برخورد مسلحانه پیش آمد و مهاجمان در تاریکی متواری شدند. (۱) مقارن همین ساعات، گشتی های سپاه که برای سرکشی عازم پل قیوم بودند هدف حمله مسلحانه قرار گرفتند و یک تن از آنان به شهادت رسید. (۲) به گزارش شهرداری، مهاجمان همان گروهی بودند که در حوالی نیروگاه با نیروهای شهرداری درگیر شدند. آنان پس از فرار، با گروه گشتی مزبور برخورد کردند. (۳)

در جنوب شرقی سیلوانا، پایگاه دزگیر از سه طرف مورد هجوم قرار گرفت. این درگیری از ساعت ۱:۳۰ بعد از نیمه شب شروع شد و تا ساعت ۵ بامداد

ادامه یافت. به گزارش ژاندارمری، مهاجمان با ۱۸ دستگاه تراکتور و وانت، عناصر حزب دمکرات را از سه سمت زیوه، راژان و ارتفاعات تسمیل گانبنند به منطقه درگیری آورده بودند که با تحمل ۲ کشته و چند زخمی و برجا گذاشتن تعدادی سلاح و مدرک، صحنه را ترک کردند. (۴) درگیری دیگری نیز در آق بلاغ و جم جم {واقع در شمال اشنویه} روی داد که در آن ۳ تن از جوانمردان ژاندارمری شهید و ۳ نفر از مهاجمان مسلح کشته شدند. (۵) در تپه میرآباد واقع در جنوب اشنویه نیز از ساعت ۱ تا ۲ بامداد، درگیری مسلحانه روی داد. همچنین پاسگاه بچنلو بار دیگر مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. به گزارش ژاندارمری، در هر دو مورد بدون تلفات خودی، مهاجمان متواری شدند. (۶)

در نطقه از ۰۰:۳۰ دقیقه بعد از نیمه شب، به مدت یک ساعت و نیم، صدای تیراندازی در روستاهای اطراف شهر به گوش می رسید و ۲ عدد گلوله توپ و خمپاره از مسیر نامشخص در کنار خیابان رودکی به زمین اصابت کرد که خسارت جانی و مالی در پی نداشت. (۷)

در شاهین دژ و در ادامه درگیری روزهای قبل، بار دیگر زدوخوردی بین افراد خودی و عناصر حزب دمکرات در آبادی قزل قیش رخ داد. به گزارش ژاندارمری، نیروهای خودی با ۱۵ نفر از گروهان ژاندارمری میان دو آب تقویت شدند. (۸)

حوادث و رخدادهای دیگری نیز امروز علاوه بر درگیری های مذکور قابل توجه است. در پیرانشهر، تظاهرات مسلحانه چندین هزار نفری بر پا شد، براساس گزارش اطلاعات سپاه، مهم ترین شعارها و گفته های تظاهرکنندگان "جواب بنی صدر را با گلوله می دهیم" بود. (۹)

به گزارش سپاه ارومیه: «امشب احتمال حمله به سپاه و ژاندارمری و ارتش زیاد می باشد.» (۱۰) در یک تلفن گرام از سپاه به ستاد مشترک ارتش نیز که حاکی از وضع اضطراری این منطقه می باشد،

آمده است: «گروه های مسلح به سمت تکاب در حال هجوم می باشند و تقاضا می شود واحدی در آن منطقه مستقر گردد تا راه را بر مهاجمان مسدود نماید.» (۱۱)

حادثه قابل ذکر دیگر که امروز رخ داد و در نوع خود تاکنون منحصر به فرد می باشد، سرقت از گاوداری ارتش در آذربایجان

- ۱- سند شماره ۰۴۰۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۰۹۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۰۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سند شماره ۴۱۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۴۰۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۰۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۰۹۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۰۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۴۰۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۴/۲/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۰۴۰۹۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۱۱- سند شماره ۰۴۰۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {فرماندهی عملیات} به سماجا {فرماندهی مرکز}، ۳/۲/۱۳۵۹.

کشور اعلام کرد: «گزارش رسیده از ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است که در ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه روز ۳/۲/۱۳۵۹، تعداد ۷۰۰۰ رأس گوسفند موجود در گاوداری به وسیله افراد حزب دمکرات با همکاری سر نگهبان دامداری به نام الف. د(۱) به سرقت برده شده است.» (۲)

۵۹

وقایع اخیر کردستان در رادیو لندن و خبرگزاری آسوشیتدپرس بازتاب یافت.

رادیو لندن در بخش فارسی ساعت ۲۰:۴۵ امروز خود گزارش داد: جنگ در کردستان به هیچ وجه فروکش نکرده و برعکس به نظر می رسد که دامنه زدوخوردها بین ارتش و چریک های کرد گسترش یافته است. تازه ترین دور جنگ در کردستان از یک هفته قبل، از سقز آغاز شد. به گفته منابع کرد، نبرد در شهرهای سنندج و سقز در جریان بوده و ستون های ارتش از شهرهای اهواز، قزوین و همدان به منظور تقویت نیروهای دولتی دیگر در جنگ های کردستان به طرف این منطقه در حرکت است. گفته می شود چریک های کرد در طول شب به شهر کامیاران واقع در مرز کوهستانی حمله کردند، اما با رسیدن صبح کامیاران را تخلیه کردند. گزارش های دیگر حاکی است کشمکش هایی در بعضی از نقاط دهکده های اطراف سقز و سنندج در جریان است. (۳)

آسوشیتدپرس نیز در بازتاب حوادث کردستان از یک نشریه چاپ ترکیه، خبری جهت دار و ضدایرانی را نقل کرد. به گزارش این خبرگزاری، «روزنامه گون آیدین در گزارشی از ایالت مرزی وان در ترکیه نوشت شورشیان کرد در

جریان شعله ور شدن خصومت ها در شمال غربی ایران ۶۰ سرباز ارتشی را به قتل رساندند.» گون آیدین گزارش داد: «چریک های پیشمرگ آماده یک حمله عمده به نیروهای دولتی که در این ناحیه به طور پراکنده مستقر شده اند، می باشند. براساس همین گزارش در جریان تهاجم جدید دولت [به] مناطق کردنشین با کمک هلیکوپترها و جت های جنگنده حداقل ۱۰۰۰ شورشی... کشته شده اند.» (۴)

آسوشیتدپرس افزود: «درگیری های جدید زمانی اتفاق می افتد که آپوکولار یک گروه جدایی طلب کرد، فعالیت های خود را در کوهستان های واقع در ایالات شرقی ترکیه تشدید کرده است. از ماه آوریل گذشته تاکنون، ۶ ایالت کردنشین در ترکیه تحت حکومت نظامی بوده اند. هدف از استقرار حکومت نظامی در این مناطق جلوگیری از بالاگرفتن احساسات ملی گرایانه در میان کردهای ترکیه، که تعدادشان به ۶ میلیون نفر می رسد، بوده است.» (۵)

۶۰

حوادث اخیر کردستان، اختلافات جناحی و ارتباط آن به حوادث دانشگاه ها و تحرکات گروه های موسوم به حزب الله از جمله محورهای سؤالات خبرنگاران در مصاحبه مطبوعاتی صبح امروز آیت الله بهشتی بود. وی در پاسخ، به کلی حساب گروه های مسلح درگیر با نظام را از کردها و کردستان جدا دانست.

-
- ۱- * در سند نام کامل فرد ذکر شده است.
 - ۲- سند شماره ۰۴۰۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۴، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، استانبول آسوشیتدپرس، ۲۳ آوریل ۱۹۸۰ {۳/۲/۱۳۵۹}.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در این مصاحبه مطبوعاتی از آیت الله بهشتی سؤال شد: «می گویند که حمله همه جانبه ای علیه کردستان شروع شده است؟» دکتر بهشتی پاسخ داد: «این جمله برای من خیلی سنگین است. ما حتی یک حمله علیه کردستان نداشته ایم؛ چه رسد به حمله همه جانبه.

ما دوست و دوستدار برادران و خواهران کردمان هستیم آنها خواهران و برادران هم کیش و هم میهن ما هستند.» (۱) خبرنگار دیگری پرسید: در سر مقاله دیروز روزنامه انقلاب اسلامی (۲) مطالبی راجع به حزب جمهوری اسلامی نوشته و گفته شده بود که پشت سر این، توطئه شده است تا دولت بنی صدر سقوط کند. دکتر بهشتی پاسخ داد: «فکر می کنیم صحیح این باشد که این نظر را برادر آقای بنی صدر بگویند تا هم دلنشین تر باشد و هم مطبوع تر، به هر حال علاوه بر اینکه این سر مقاله در رابطه با کار حزب جمهوری اسلامی و حتی در رابطه کار با انجمن های اسلامی خلاف واقع بود، اصولاً آهنگی داشت که به هیچ وجه متناسب با جهت حرکت اجتماعی ما نیست. ما امروز کوشیده ایم که حتی اختلاف نظرهای مربوط به مواضع سیاسی خصمان را در وحدت و یکپارچگی مان در مقابل شرایط حاد و حساس کنونی کشور دخالت ندهیم و این سر مقاله در نظر خوانندگان ممکن است درست خلاف این را منعکس کند. من در این زمینه با آقای بنی صدر صحبت کردم و به ایشان یادآوری کردم که براساس خط متحدی که در جهت پیشبرد سریع تر انقلاب و در این دوره خاص و بحرانی داریم، جا دارد که ایشان تذکرات لازم را بدهند و اقدامات لازم و حتی توضیح لازم را بدهند.» (۳) (۴)

یکی از خبرنگاران خارجی نظر آیت الله بهشتی را درباره برخورد انبوه جمعیت خیابان ها {حزب الله} با دانشجویان پرسید. آیت الله بهشتی گفت: «آیا فکر می کنید

که تشکیلات سیاسی به نام حزب الله در ایران وجود دارد، این اولین و بزرگ ترین اشتباه شما و بسیاری از افراد دیگر است. تشکیلات خاصی به نام حزب الله وجود ندارد، این همان میلیون ها نفری هستند که توی خیابان ها، انقلاب را به ثمر رساندند و اکنون یک اقلیت کوچک با آنها درگیری پیدا کرده و آنچه دیدید یک نمونه از این درگیری بود. اما وظیفه ما این است که کوشش کنیم جلوی این درگیری ها را بگیریم و این کار را خواهیم کرد.» وی افزود: «طبیعی است که ما در رابطه با هر انسان آسیب دیده و مصدومی در این جامعه نگران و ناراحت خواهیم بود و به دلیل همین ناراحتی، بیشتر تلاش خواهیم کرد که کنترل شدیدتر و قوی تری بر این رویدادها داشته باشیم. اما آنچه رخ داد قصه معارضه میان یک تشکیلات سیاسی با یک تشکیلات سیاسی دیگر نبود، قصه معارضه یک تشکیلات سیاسی کوچک با یک اکثریت و یک ملت بود.» (۵)

بهشتی در پاسخ به سؤال دیگری در مورد حوادث دانشگاه ها اظهار کرد: «شورای انقلاب خواست که نشان دهد که پیوند میان ملت و دانشجو و دانشگاه همان است که بود. یک گروه کوچک و یک گروه اقلیت این پیوند را نمی پسندید و حالا هم نمی پسندند. البته ما صمیمانه دعوت می کنیم همین گروه و

ص: ۲۴۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- * در روزشمار ۲/۲/۱۳۵۹ به این سر مقاله تحت عنوان "توطئه" اشاره شده است.

۳- * ضمیمه دارد؛ نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی در پی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه حزب.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

همه افراد دیگری را که احیاناً در تردید و تزلزل به سر می برند بر این پیوند مبارک بیشتر توجه کنند و اهمیت بدهند و کاری نکنند که این پیوند پر بارتر شود.» سؤال شد: «شما گفتید یک گروه بودند، ولی آنچه که مسلم است چند گروه بودند، ولی یک گروه مقاومت کرد و تا آخرین لحظه در دانشگاه ماند و گفت ما اینجا را ترک نمی کنیم، ولی گروه های دیگری هم بودند که شاید با گروه های طرف دار برچیدن ستادها در دانشگاه ها متفق العقیده نباشند، ولی مع هذا برای احترام به شورای انقلاب و ملت حاضر شدند دانشگاه ها را ترک کنند، بنابراین عقیده شما راجع به این موضوع چیست؟» دکتر بهشتی جواب داد: «منظورم از تأکید بر یک گروه این است که یک گروه نخواست راه حل سالم را بپذیرد. قبول دارم مخالفین دیگر هم هستند، ولی مخالفین دیگر پذیرفته اند که این نوع برخورد به زیان ملت و جامعه است و ما می توانیم این گونه اختلافات را از طریق دیگر مطرح کنیم و برای رفع آن تلاش کنیم و حوادث این چند روز هرگز نباید کمترین گمانی در ملت ما ایجاد کند که انقلاب اسلامی ایران نمی خواهد آزادی های اساسی را که در قانون اساسی پیش بینی شده رعایت کند. این طور نیست انقلاب اسلامی ایران و رهبری و مدیریت انقلاب خواهند کوشید تا انقلاب در محیطی با رعایت این گونه آزادی ها راه پر پیچ و خم پیروزی را با سرعت هرچه بیشتری کند و به مقصد برسد.»

آیت الله بهشتی تأکید کرد: «صریحاً اعلام می کنیم که ما همچنان برای حفظ آزادی های اساسی خواهیم کوشید، ولی اگر دیگران بحران ایجاد کردند، هر کسی می داند که در بحران ها نمی شود همه آزادی های اساسی را حفظ کرد. از همه کسانی که به این آزادی ها ارج می نهند و علاقه مندند صمیمانه دعوت می کنیم که [از] بروز بحران ها قبلاً جلوگیری کنند. اگر نسل نوجوان و جوان ما و اگر روشن فکران و همه مردم ما دوست دارند و مصمم اند که انقلاب با حفظ آزادی های اساسی راه خود را ادامه دهد، همه کوشش کنند تا بحران ها پیش نیاید. وقتی یک گروهی از ساختمان دولت و از خیابان های کنار دانشگاه ها برای سنگربندی مسلحانه علیه اجرای تصمیم شورای انقلاب استفاده می کند، این بحران به وجود می آید.»

(۱)

۶۱

در ادامه تحولات اخیر دانشگاه ها، در معدودی از شهرها درگیری های دانشگاهی هنوز ادامه دارد. در این حال در برخی مراکز دانشگاهی سطح فعالیت ها و اعلام مواضع به سطح شورای مدیریت دانشگاه ها انتقال یافته است؛ شوراهایی که برخی به دلیل نداشتن تجربه سیاسی بسیاری

آیت الله بهشتی عضو شورای انقلاب:

ما همچنان برای حفظ آزادی های اساسی خواهیم کوشید ولی اگر دیگران بحران ایجاد کردند، هر کسی می داند که در بحران ها نمی شود همه آزادی های اساسی را حفظ کرد.

ص: ۲۴۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

از اساتید و نیز تبحر و تسلط کار تشکیلاتی دانشجویان هوادار و بعضی اساتید مرتبط با گروه ها، در فضای حمایت از گروه های

سیاسی ایجاد شده است. در این میان،

به طور مشخص رفتار و عملکرد مدیریت وقت دانشگاه تهران بیشتر در حمایت از گروه ها و مخالفت با سیاست های

نظام، جلوه گر شده است. در عمل نیز بیشترین درگیری ها و ناآرامی های مربوط به مقاومت در برابر تعطیلی تمامی ستادهای گروه ها در دانشگاه تهران روی داده است، طوری که حتی پس از تعطیلی ستادهای گروه ها در دیگر دانشگاه های تهران، در این دانشگاه حوادث و جریان ذکر شده در دو سه روز (۱) اخیر اتفاق افتاد. امروز نیز شورای مدیریت دانشگاه تهران، در بین همه دانشگاه ها تندترین تصمیم را اتخاذ و استعفای دسته جمعی اعضای خود را اعلام کرد. در متن استعفا، شورای انقلاب و اداره کنندگان مملکت به دلیل اتخاذ تصمیم بدون مطالعه و بدون مشورت با مقامات دانشگاهی سرزنش شده اند. (۲) (۳)

شورای دانشگاه مشهد نیز هر چند نظیر تهران استعفا نکرد، اما با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد اختتام کار امتحانات کلیه واحدهای آموزشی در ۱۵ خردادماه آینده عملی نیست. در اطلاعیه شورای دانشگاه مشهد آمده است: «اقدامات اخیر که تحت عنوان انقلاب فرهنگی صورت می گیرد هم از نظر زمان انتخاب شده که مبارزه ضدامپریالیستی ملت ما در اوج خود بوده است و هم از جهت شیوه اجرا که موجب هتک حرمت دانشگاه ها و دانشگاهیان یعنی پیش قدمان جنبش ضداستبدادی ایران را فراهم آورده بسیار نامطلوب است.» (۴)

شورای دانشگاه علم و صنعت، که امروز بعداز ظهر در محل باشگاه استادان این دانشگاه تشکیل شد، تصمیم گرفت کلاس های درسی از روز یکشنبه ۷/۲/۱۳۵۹ تشکیل شود. بنا به گزارش رسیده از این دانشگاه، در این جلسه که حدود ۱۵۰۰ دانشجو نیز شرکت داشتند تصمیم گرفته شد ترم جاری طبق برنامه عمومی کلیه دانشگاه ها ادامه یابد و همچنین تأکید شد هیچ گونه تعللی در این زمینه قابل قبول نیست. (۵)

شورای دانشگاه تربیت معلم هم تصمیم گرفت در صورتی که تا بامداد روز شنبه ۶/۲/۱۳۵۹، دفاتر گروه ها تحویل مقامات دانشجویی نشده باشد از ریاست جمهوری برای تخلیه و تحویل آنها کمک بگیرد تا دانشگاه بتواند کلاس های درسی خود را آغاز کند و به همین منظور نماینده ای از سوی ریاست جمهوری به این دانشگاه فرستاده شد. (۶)

شورای دانشگاه آزاد ایران تأسف خود را از تصمیم شورای انقلاب که حقانیت شورای دانشگاهی را مورد تردید قرار می دهد اعلام و اضافه کرده است ایجاد هر نوع تشنج و درگیری گروهی را در این لحظات مخاطره آمیز جز به سود امپریالیزم جهان خوار به سرکردگی شیطان بزرگ امریکا نمی داند. (۷)

ص: ۲۴۵

- ۲- ** ضمیمه دارد؛ متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران.
- ۳- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳؛ و روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.
- ۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.
- ۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.
- ۶- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.
- ۷- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

امروز در برخی شهرها، درگیری های دانشگاهی و حواشی آن ادامه یافت که بجز حوادث رشت، مابقی این درگیری ها جزئی بود.

در بعضی از نقاط شهر تبریز به خصوص در دانشگاه تبریز و اطراف آن راه پیمایی هایی انجام شد و در برخی موارد برخوردهایی بین شرکت کنندگان رخ داد. به گزارش ژاندارمری: «سپاه پاسداران به منظور برقراری نظم و جلوگیری از برخوردهای شدید، مبادرت به تیراندازی هوایی نموده و درگیری تا ساعت ۱۲:۳۰ ادامه داشته است.» در بعضی مدارس شهر تبریز و برخی از شهرهای تابع آن تعدادی از دانش آموزان به طرف داری از دانشجویان پیش گام و انجمن دانشجویان مسلمان {مجاهدین خلق} از رفتن به کلاس های درس خودداری کردند. (۱)

در خاش، برابر اعلام شهربانی، عده ای از دانش آموزان این شهر به طرف داری از دانشجویان اقدام به تظاهرات و سردادن شعار کردند. (۲)

در لنگرود، شهربانی در ساعت ۱۷ اعلام کرد: «برخی از گروه های اسلامی و روستائیان به کیوسک نشریات و کتابخانه های چریک های فدایی حمله نموده و علیه آنها تظاهرات نموده اند احتمال برخورد بین گروه های مذکور پیش بینی می گردد.» (۳)

در آغاچاری، حدود ساعت ۳ بامداد، کتاب فروشی حزب توده در میان کوه به آتش کشیده شد. حدود ساعت ۶ بعد از ظهر نیز عده ای با حمله به کیوسک های گروه ها واقع در امیدیه، تعدادی از آنها از جمله کیوسک حزب توده را به آتش کشیدند و تخریب کردند. (۴)

در دانشکده منابع طبیعی گرگان، گروه های وابسته به سازمان چریک های

فدایی، مجاهدین خلق و جنبش مسلمانان مبارز در محل انجمن خود را بسته بودند و وضع دانشکده آرام بود، ولی این دفاتر امروز تخلیه نشده بود. پس از

مذاکرات نمایندگان دادستانی انقلاب و مسئولان دانشکده، تا ساعت ۱۳ امروز، کلیه محل ها تخلیه و تحویل دانشکده گردید. (۵)

۱. در ادامه درگیری های دانشگاهی، مهم ترین حوادث امروز، مربوط به رشت است. به دنبال وقایع روز گذشته دانشگاه گیلان، درگیری هایی در این شهر روی داد که به گزارش کیهان، ۷ کشته و بیش از ۸۰ مجروح به جای گذاشت. منطقه اصلی درگیری خیابان تختی و اطراف ساختمان ستاد جهاد سازندگی و میدان شهرداری رشت بود که به تدریج به سایر خیابان ها نیز سرایت کرد. (۶)

وقایع امروز به این ترتیب شروع شد که صبح امروز، یک راه پیمایی در شهر برگزار گردید که در آن شعارهای "درود

بر فدایی" و "آزادی دانشگاه تجدید باید گردد" داده می شد. (۷) به گزارش ژاندارمری، از ساعت ۱۱:۳۰، مشخص بود که با ورود نیروها و هواداران گروه های چپ از دیگر شهرها، وزنه و کفه این گروه ها در رشت سنگین تر شده است. به هرحال، درگیری در رشت بین گروه های مذهبی و

ص: ۲۴۶

-
- ۱- سند شماره ۰۴۰۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۰۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۰۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نداجا، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- روزنامه نامه مردم، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۵- سند شماره ۰۴۰۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۷- سند شماره ۰۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۳/۲/۱۳۵۹.

سایر گروه‌ها در خیابان تختی این شهر ایجاد شد. (۱) در خیابان تختی، ساختمان جهاد سازندگی محاصره شد (۲) و مورد هجوم قرار گرفت. (۳) بر اثر تیراندازی، ۲۷ نفر زخمی و در بیمارستان رشت بستری شدند. (۴) همچنین به گزارش سپاه رشت در این حمله یکی از برادران جهاد شهید و یک نفر گروگان گرفته شد و تعدادی از مغازه‌های شهر و شماری از خودروهای جهاد نیز به آتش کشیده شد. (۵) به گزارش ژاندارمری، خیابان‌های اصلی شهر با ایجاد آتش سوزی بسته شد و درگیری‌ها ادامه یافت. (۶) سپاه رشت به تهران گزارش داد: عناصر وابسته به گروه‌های فدایی و پیکار به مردم شدیداً حمله می‌کنند و این درگیری هزاران مجروح از مسلمانان به جای گذاشته است، عده‌ای نیز دستگیر شده‌اند که در سپاه می‌باشند. در این گزارش اضافه شده است: «[در] شهر رشت هرجا و هر ساعت صدای تیر به گوش می‌رسد.» (۷) در پیام دیگر امروز سپاه رشت به تهران آمده است: «[نتیجه] درگیری‌های دیروز و امروز ۷ کشته و هزار و اندی زخمی است و مردم این گروه‌ها [هواداران فدایی و پیکار] را به سپاه تحویل می‌دهند. شهر حالت عادی ندارد و امروز افراد غیرمذهبی به جهاد حمله کردند که منجر به تیراندازی شد. بزرگ‌ترین مشکل ما عدم وجود یک فرمانده می‌باشد که هر کسی برای خودش تصمیم می‌گیرد.» (۸)

سرانجام پیام مهندس علی انصاری استاندار گیلان از رادیو پخش شد که مردم را برای مقابله با این عوامل و پایان بخشیدن به غائله، به حضور در خیابان تختی دعوت کرد. به گزارش خبرنگار کیهان: «مردم با شنیدن پیام استاندار به خیابان تختی ریختند و با ورود آنان گروه مخالف متفرق شدند و خیابانی که در اثر آتش زدن لاستیک و موانع دیگر بسته شده بود، باز شد.» (۹) سپاه رشت آخرین وضعیت دانشگاه گیلان را چنین گزارش کرد: «دانشگاه گیلان در دست مردم و انجمن اسلامی می‌باشد و دور دانشگاه سیم خاردار کشیدند و از ورود افراد غیرمسئول جلوگیری می‌شود.» (۱۰)

گفتنی است در حاشیه وقایع امروز رشت اقدام سازمان چریک‌های فدایی خلق باعث شد به دیگر گروه‌های نزدیک به این سازمان که در حوادث دانشگاه مشی فدایی‌ها را انتخاب نکرده بودند، آسیب برسد. به گزارش کیهان، هنگام عصر، جمعیتی حدود هزار نفر با پرچم سبز لاله‌الله در خیابان‌های رشت به حرکت درآمدند

و ستاد مرکزی حزب توده و چندین کیوسک گروه‌ها در خیابان امیرکبیر و سبزه میدان را منهدم کردند. به نوشته این روزنامه، «هم‌زمان استاندار گیلان طی پیام رادیویی عمل این افراد را به شدت مورد انتقاد قرار داد و آنان را ضدانقلاب خواند.» (۱۱) قبل از این، در ساعت ۱۶، عده‌ای که در گزارش ستاد مشترک ارتش حدود ۵ هزار نفر از گروه‌های سیاسی چپ معرفی شدند، در جلوی بیمارستان امام خمینی تظاهرات کردند. این تجمع با رسیدن عده‌ای حدود ۳۰۰ نفر با عنوان حزب الله به درگیری کشیده شد و دو طرف با چاقو و چوب به زدوخورد پرداختند. (۱۲)

موضوع قابل ذکر دیگر، انفعال برخی ارگان‌های رسمی مسئول در این قضیه و اتکای روحی خواه ناخواه آنان بر سپاه و نیز نقش کلیدی سپاه در این گونه مسائل بود. متن چند پیام که اواسط روز جاری ارسال شده و در ادامه درج می‌شود ضمن توضیح بیشتر وضعیت امروز رشت، مؤید مطلب یاد شده است.

تلفن گرام از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به فرماندهی ژاندارمری: «شهربانی رشت اعلام

- ۱- سند شماره ۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۰۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی شهربانی به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سند شماره ۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۴۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۷- سند شماره ۴۰۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۰۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۹- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۱۰- سند شماره ۴۰۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۱۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۱۲- سند شماره ۴۰۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

نموده است که چنانچه صریحاً [سریعاً] نسبت به اعزام نیروی کمکی به آن شهرستان اقدام نگردد [احتمال] سقوط شهر وجود دارد. دستور فرمایید نسبت به تقویت پرسنل سپاه پاسداران رشت اقدام [شود] و در صورت لزوم ستاد مشترک و وسایل انتقال آنها را بنابه درخواست تأیید خواهد نمود.» (۱)

ستاد مشترک در ساعت ۱۲:۳۰ به فرماندهی سپاه اعلام کرد: «در حال حاضر، وضعیت شهر رشت بحرانی است به نحوی که منزل استاندار و دانشگاه و مرکز سپاه در محاصره قرار گرفته و مهاجمین قصد دارند بازار را آتش بزنند و وسایل نقلیه جهاد سازندگی را نیز به آتش کشیده اند. از شهرها و دهات اطراف گروه‌هایی به این افراد ملحق می‌شوند و [نیروهای امنیتی] تقاضای کمک فوری را دارند، اگر کمک نرسد وضعیت وخیم خواهد بود امکان دارد که تمام سطح استان را دربرگیرد. ... دستور فرمایید باتوجه به تعهداتی که سپاه پاسداران در جلسه وزرای شورای امنیتی با شرکت رئیس جمهوری نموده است در مورد دفاع از اماکن مورد تهدید و جلوگیری از ایجاد آتش سوزی و توسعه اغتشاش اقدام و نتیجه را اطلاع دهید.» (۲)

سرانجام در ساعت ۱۹:۳۰، ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه در پیامی به ستاد مشترک ارتش به استناد گزارش سپاه رشت ضمن اشاره به وقایع امروز این شهر، اعلام کرد: «هم اکنون دانشگاه در دست مردم و انجمن اسلامی می‌باشد. اطراف دانشگاه را سیم خاردار کشیده اند و از ورود افراد غیرمسئول جلوگیری به عمل می‌آورند. شهر نسبتاً امن است و پاسداران نیز تقویت شده اند. مراتب جهت اطلاع و هرگونه اقدام، اعلام می‌گردد.» (۳)

این درحالی است که با اعمال نفوذ گروه‌های سیاسی مسلح در برخی عرصه‌ها در شهر رشت و با تبلیغات شدید علیه سپاه، این نهاد با برخی مشکلات در عرصه مسائل شهری مواجه است. گزارش بهداری سپاه رشت به تهران حاکی است: «در درگیری شدید دو روز اخیر رشت در رابطه با بیرون کردن گروه‌های غیراسلامی، عده زیادی از مردم مسلمان مجروح و زخمی و به بیمارستان‌ها منتقل شدند، دکترها و پرستارها هیچ‌گونه همکاری با پاسداران ندارند و ما خیلی فوری به یک دکتر و پرستار باتجربه احتیاج داریم و نیز عده‌ای از مجروحان هم در خانه‌های خود هستند و نیاز به درمان دارند.» (۴) (۵)

۶۴

سازمان چریک‌های فدایی خلق در جریان تحولات اخیر دانشگاه‌ها کوشید از وضع کنونی به منزله فرصتی برای کسب هژمونی و شأن رهبری جریان‌های سیاسی مخالف نظام استفاده کند، اما در عمل بیش از بقیه گروه‌ها دچار خسارت و نیز سقوط مشروعیت گردید.

این سازمان در شماره امروز نشریه کار {آرگان سازمان چریک‌های فدایی خلق}، مطلبی درج کرده که باتوجه به فاصله زمانی تهیه مطلب و انتشار آن، به احتمال زیاد قبل از تعیین تکلیف روز

ص: ۲۴۸

- ۲- سند شماره ۰۴۰۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- * ضمیمه دارد؛ گزارش بعدی استاندار گیلان از حوادث امروز رشت.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رشت به تهران {عملیات}، ۳/۲/۱۳۵۹.

گذشته دانشگاه تهران، نوشته شده است. در این مطلب آمده است: «مقاومت قهرمانانه دانشجویان پیش گام و سایر دانشجویان ترقی خواه در برابر تهاجم سازمان یافته

به دانشگاه ها و مراکز آموزشی که متوجه سلب حقوق دموکراتیک و آزادی های

سیاسی بود، پیروزی بزرگی برای جنبش انقلابی دانشجویی آفرید. این مقاومت که با صدها زخمی و چندین شهید آغاز شده و در اشکال گوناگون تداوم دارد شکست بزرگی برای جمهوری اسلامی به حساب می آید.» (۱)

این سازمان همچنین امروز بیانیه ای صادر کرد (۲) که در آن حزب جمهوری اسلامی طراح اصلی ماجرای اخیر دانشگاه ها معرفی و به شدت متهم و سرزنش شده است. در کنار آن، بنی صدر و شورای انقلاب نیز نکوهش شده اند. سازمان چریک های فدایی خلق با ارائه اخبار و ذکر مطالبی کوشیده است تأثیر شکست خود را که به طور تلویحی آن را پذیرفته است کمتر کند. سازمان پس از شکست فاحش سیاست ها و تاکتیک هایش، تازه به ضرورت «مسئولیت و شناخت از موقعیت کنونی» که «مانع از پیشبرد سیاست های درست و اصولی می شوند» پی برده و در بیانیه خود چنین رهنمود داده است: «در لحظات حساس کنونی باید با هوشیاری کامل مانع از گسترش تحریکات حزب جمهوری اسلامی و ایادی آن گردید. در شرایط فعلی گسترش این تهاجمات که با بسیج عناصر ناآگاه و تحریک شده صورت می گیرد، به زیان نیروهای انقلابی تمام می شود.» سازمان با دادن رهنمودهای مذکور و نیز توصیه به خودداری از شرکت در تشییع جنازه های دولتی، در عمل با پذیرش تلویحی نیرومندی و پیروزی طرف مقابل، تحلیل ها و رهنمودهای قبلی خود را بی اثر محسوب کرده است. باین همه، در پایان این بیانیه با شعارهایی چون "برافراشته باد پرچم مبارزات انقلاب خلق های قهرمان ایران" عرصه های دیگری {کردستان و گنبد} که در آن فعال است را یادآوری کرده و به هواداران امیدواری داده است. (۳)

۶۵

امروز دفتر امور انتظامی وزارت کشور تلفن گرامی برای ستاد مرکزی سپاه ارسال کرد که در آن علاوه بر تمام دغدغه ها و مشغولیت های فراوان کنونی سپاه، بر نوعی از وظایف سپاه که ظاهراً در حیطه، قلمرو و مأموریت نیروهای انتظامی {زیر مجموعه وزارت کشور} و در وهله بعد نیروهای نظامی است، تأکید شده است.

متن پیام به این شرح است: «پیرو تلفن گرام شماره... تاریخ ۲۴/۱/۱۳۵۹، بدین وسیله تاریخ برگزاری مراسم سازمان مجاهدین خلق به شرح زیر اصلاح می شود. آقای مهدی فیروزان به نمایندگی از طرف سازمان مجاهدین خلق تقاضای انجام مراسمی به منظور بزرگداشت روز جهانی کارگر را نموده است. محل تجمع در ترمینال خزانه می باشد زمان انجام مراسم از ساعت ۴:۳۰ تا ۸:۳۰ [بعد از ظهر] پنجشنبه مورخ ۱۱/۲/۱۳۵۹ می باشد. ضمن موافقت مراتب جهت مراقبت لازم اعلام می گردد.» (۴)

ص: ۲۴۹

۲- * تاریخ صدور بیانیه ۳/۲/۱۳۵۹ است، ولی در نشریه کار مورخ ۱۰/۲/۱۳۵۹، درج شده است.

۳- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- سند شماره ۰۴۰۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور دفتر امور انتظامی به ستاد مشترک مرکزی سپاه، ۳/۲/۱۳۵۹.

ضمیمه گزارش ۵۷: متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش

متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش که امروز با امضای سر تیپ فلاحی فرمانده نیروی زمینی، انتشار یافت چنین است:

«ملت شریف و مبارز ایران همان طور که استحضار دارید براساس قرارداد منعقد شده بین هیئت حسن نیت و مردم شرافتمند سنندج مقرر شد که پاسداران، شهر سنندج را تخلیه [کنند] و به پادگان اعزام گردند و حفاظت فرودگاه، باشگاه افسران و رادیو تلویزیون سنندج به عهده ارتش گذاشته [شود] و گروه های

مسلح نیز از حمل اسلحه به طور

علنی خودداری نموده و امنیت شهر به شهربانی واگذار گردد. لیکن علی رغم این تعهدات، گروه های

مسلح غیرقانونی به سوی

فرودگاه، باشگاه افسران و رادیو تلویزیون شهرستان سنندج اقدام به تیراندازی و سپس به طرف باشگاه افسران حمله و ضمن قطع برق، تلفن و آب حتی اجازه تخلیه مجروحین را نمی دهند. اندک آب باقیمانده حوض باشگاه، که تنها منبع آب حیات برای ساکنان باشگاه بوده است، ظرف دو روز اخیر به اتمام رسید و اکنون پرسنل در نهایت تشنگی به سر می برند. در چنین اوضاع و احوالی ارتش به علت

عدم ارتباط زمینی با باشگاه و تلویزیون و فرودگاه سنندج اجباراً تأسیسات موصوف را با آتش حفاظت نموده است و به دلیل

ضریب خطای تیر از سوی هلیکوپترهای ارتش، [به] ساکنان خانه های... (۱)

باشگاه ابلاغ گردید که سریعاً خانه های خود را تخلیه نمایند. نیروی زمینی تعمداً یک گلوله به طرف شهر و خانه های مردم تیراندازی نکرده است، لیکن به ساختمان های مجاور باشگاه که مهاجمان از داخل آن باشگاه را با آر.پی.جی. ۷، تفنگ ۱۰۶ و خمپاره زیر آتش گرفته بودند تیراندازی گردیده است، دلیل روشن برای هجوم مهاجمان به باشگاه افسران تعداد ۱۲ نفر پرسنل نظامی مجروح است که هم اکنون به علت ممانعت مهاجمان تخلیه نگردیده اند. در حال حاضر، لشکر کاملاً به اوضاع مسلط و در صورتی که مردم سنندج برای حفظ نظم از لشکر دعوت نمایند، صمیمانه دعوت را پذیرفته و امنیت شهر را مشروط بر اینکه گروه های مسلح غیرقانونی شهر را ترک نمایند خواهد پذیرفت.» (۲)

ضمیمه گزارش ۶۰: نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی در پی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه حزب

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود سرمقاله روز گذشته روزنامه انقلاب اسلامی را درج کرد و با عنوان "ما و روزنامه انقلاب اسلامی" نوشت: «روزنامه جمهوری اسلامی اولین روزنامه انقلاب بود و سپس برادرش انقلاب اسلامی متولد شد و بعدترها آزادگان و از همان اول ما از داشتن برادری هم زمان و هم ریشه خوشحال بودیم و امید داشتیم که در این برهه

حساس از انقلاب و افتخار، دست در دست هم به صورت مکمل نه عین هم به شتاب بیشتر بخشیدن به انقلاب، به حفظ دستاوردهای آن کمک کنیم، ولی متأسفانه [روزنامه] انقلاب اسلامی از همان آغاز چون رقیبی به ما نگریست و جابه جا هر جا دستش رسید تکذیبی، تحقیری، شماتتی علیه روزنامه جمهوری اسلامی درج کرد. ما انتظار داشتیم به هنگامی که حزب و روزنامه در معرض بیشترین تهمت از طرف دشمن قرار داشت، انقلاب اسلامی دست کمک به [سوی] ما دراز کند و آیا این انتظار از یک برادر زیاد بود؟ ولی نه تنها چنین دستی برای کمک دراز نشد، بلکه برادر عزیز ما علیه حزب و روزنامه با دیگران هم صدا شد، ولی ما تلاش کردیم این رنج را به جان بگیریم و علیه انقلاب اسلامی قلممان را به کار نیندازیم. ...

اعتقاد داریم در این موقعیت حساس باید از رئیس جمهورمان حمایت کنیم. درد او درد ما و خوشحالی او خوشحالی کشور ما و موفقیت او موفقیت ماست. ما به اولین رئیس جمهور کشور خودمان با علاقه و افتخار نگاه می کنیم و بر این باوریم که پشتیبانی از ایشان نه از علائق شخصی، بلکه از وظایف شرعی ما سرچشمه می گیرد. اگر گاهی انتقادی نیز کرده ایم، به تصدیق همه خوانندگان، سعی کرده ایم با حفظ احترامی باشد که ما آن را ضروری برای تداوم انقلاب خود می یابیم و می اندیشیم روزنامه اطلاعاتی که روزی از پشت خنجر می زند و روز دیگر تیر اول [را] از سخنان رئیس جمهور می آورد، مثل همه منافقان تاریخ بدترین دشمن رئیس جمهور است و نباید برادران نویسنده در انقلاب اسلامی بپندارند که با دوست طرف هستند و ما اگر روی اعتقاد "به انقلاب فرهنگی" و روی حرکت دانشجویان تأکید می ورزیم و یا بر خود وظیفه می دانیم از دانشجویان پیرو خط امام در لانه جاسوسی حمایت می کنیم نه تنها دشمن آقای بنی صدر نیستیم، بلکه احساس می کنیم که به یاری ایشان برخاسته ایم. طبیعی است که گاهی اختلاف عقیده ای داشته باشیم و این از

ص: ۲۵۰

۱- * در روزنامه نامفهوم تایپ شده است.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

برکات انقلاب اسلامی ما است که بتوانیم عقاید را آزادانه بیان کنیم. ما همیشه به صورت بندی تازه منزل های اجتماعی توجه داشته ایم و توجه داشته ایم که نباید رئیس جمهور را در این موقعیت بحرانی تضعیف نماییم، ولی به هر حال نویسندگان روزنامه انقلاب اسلامی گویی توجهی به این واقعیت ها نداشته اند و ما چون احساس کردیم این برادران از روش خود دست بر نمی دارند، برای قضاوت مردم مقاله روز گذشته این روزنامه را که در آن به طرز ناجوانمردانه به حزب حمله گشته است، می آوریم تا مردم خود به قضاوت بنشینند.» (۱)

از سوی دیگر، بنی صدر نیز در سر مقاله مفصل امروز روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «امروز نابخشودنی روش های تخریبی به روزنامه انقلاب اسلامی نیز سرایت کرده است. در سرمقاله دیروز رعایت روش های سازنده اسلامی نشده است. وقتی عده ای در اطراف دانشگاه با انگ حزب جمهوری اسلامی حرف هایی می زنند، باید آن حرف ها را با شورای حزب در میان گذاشت و از آنها درباره آن حرف ها توضیح خواست و اگر معلوم شد گرایش از این نوع وجود دارد، به انتقاد علمی آن پرداخت و به خصوص از تعمیم خودداری کرد. زمان ما روش های سازنده و ایجاد فرهنگ تولید و زبان ما، زبان علم و بحث آزاد باید باشد.» (۲)

در پایان سرمقاله بنی صدر که در آن مباحث متعددی از جمله ضرورت پرهیز از تخریب آمده بود، روزنامه انقلاب اسلامی در قالب پاورقی اضافه کرده است: «ما مدارک و شواهدی را که در دست است و اثبات می کند که عده ای از درون و برون حزب به کینه ورزی علیه رئیس جمهور منتخب ملت می پردازند و این کار را در دیگران نیز القا می کنند، برای شورای حزب خواهیم فرستاد و در انتظار جواب ایشان خواهیم ماند. [در اینجا حدود دو سطر روزنامه پاک شده است] و برای اشاره یادآوری می کنیم که برادران حزب به آرشیو روزنامه جمهوری اسلامی مراجعه کرده و روش این روزنامه را در دوران انتخابات ریاست جمهوری و بعد از آن مورد بررسی قرار دهند.» (۳)

ضمیمه گزارش ۶۱: متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران به این شرح است: «وزیر محترم فرهنگ و آموزش عالی، در شرایطی که ملت مسلمان و مبارز ایران در یک جنگ واقعی با امپریالیسم کثیف و جهان خوار امریکا است و این شیطان بزرگ هر روز با کمک مزدوران داخلی و خارجی خود دستگاه جهنمی سیا، طرح تازه ای برای ایجاد اغتشاش و آماده سازی محیط به منظور سلطه مجدد بر ملت رنج دیده ما می ریزد و هنوز چند روز از دعوت رئیس جمهور از ملت برای وحدت در مقابله با امپریالیسم نگذشته است ناگهان، ظاهراً با یک برنامه بدون مطالعه و بی آنکه شورای انقلاب و اداره کنندگان مملکت با مقامات دانشگاهی از جمله دانشگاه تهران کوچک ترین تماسی گرفته و مشورتی کرده باشند تصمیمی گرفتند که مملکت را با سوءاستفاده گروه های ضدانقلاب از این فرصت متشنج کرده و به آتش و خون کشیده و بهترین بهانه به امریکای جهان خوار داد تا بلافاصله از درهم ریختگی وضع ایران اظهار خوشحالی کند و امید واهی تسلط مجدد بر ایران در سر بیوراند و امریکا و همه جهان خواران و سرمایه داران بین المللی و عوامل داخلی را امیدوار سازد. مدیریت موقت دانشگاه تهران به یاری خدا و کمک همه دانشگاهیان و دانشجویان موفق شد ۱۴ ماه دانشگاه را به صورت یکی از آرام ترین نهادهای مملکت در آورد. متأسفانه در این چند روز، حوادثی در دانشگاه ها اتفاق افتاد که مسئولیت آن را متوجه کسانی می داند که بدون توجه دقیق به مسائل و جو دانشگاهی فرصت سوءاستفاده به ضدانقلاب دادند تا شرایطی به وجود آید که ادامه کار را برای ما غیرممکن سازد، لذا استعفای دسته جمعی خود را مجدداً اعلام داشته و شرح

وقایع و دلایل بیشتر جریاناتی [را] که منجر به استعفا گردید به زودی به اطلاع امام و امت خواهیم رساند.

مدیریت موقت دانشگاه تهران؛ دکتر محمد ملکی، دکتر تراب براتعلی، دکتر حسین صباغیان، کاظم ابهری» (۴)

ضمیمه گزارش ۶۳: گزارش بعدی استاندار گیلان از حوادث امروز رشت مهندس علی انصاری استاندار وقت گیلان، که بعدها به دست عناصر مجاهدین خلق ترور شد و به شهادت رسید، در بسیج عمومی و اقدام ملی علیه گروه های مسلح مخالف نظام که با تعیین تکلیف و تعطیلی دانشگاه ها همه توان خود را روی رشت گذاشته بودند بسیار کوشید. استاندار گیلان در گفت و گو با کیهان مندرج در مورخ ۶/۲/۱۳۵۹ این روزنامه، گزارشی از قضایای امروز رشت و زمینه های آن بیان کرد که بخش هایی از آن بدین شرح است:

«غروب روز دوشنبه [۱/۲/۱۳۵۹] به اتفاق حجت الاسلام غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب گیلان،

ص: ۲۵۱

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

در مسجد کاسه فروشان رشت در اجتماع مردم اعلام کردیم که گروه های سازمان پیکار، پیش گام، چریک های فدایی خلق و رزمندگان که تاکنون علی رغم دستور دولت نسبت به تخلیه دفاتر خود در دانشگاه گیلان اقدام نکرده اند، هنوز فرصت دارند. از آنها خواستیم تا در صورت تخلیه دفاتر مراتب را به رادیو تلویزیون و مقامات استان اطلاع دهند، ولی به این درخواست ترتیب اثر داده نشد. ...

ضمن سخنرانی در این مسجد و در پی پخش آن از رادیو و تلویزیون به همه مردم ابلاغ کردیم که هیچ کس حق حمل هیچ گونه سلاح سرد و گرم را ندارد و در صورتی که پیدا شود به شدت مجازات خواهد شد. بنابراین مردمی که به دانشگاه رفتند فاقد هرگونه سلاح سرد و گرم و حتی چوب بودند. ... وقتی مردم به دانشگاه رسیدند در صف پیشاپیش آنها بوم و پرتاب اولین سنگ و کوکتل مولوتف و رگبار گلوله از داخل دانشگاه به سوی مردم شروع شد. ... تعدادی از کارمندان دولت و عوامل شناخته شده در بین دستگیر شدگان هستند و معلوم می کند که [این کار] با طرح و نقشه قبلی انجام شد. ... من دستگیر شدگان را به منظور حفظ جان آنان در یک جا جمع کردم و خود جلوی مردم ایستادم. به آنها گفتم به من چوب بزنید، ولی با دختران معصوم کاری نداشته باشید. من دختران را سوار اتوبوس کردم و بیرون از دانشگاه آزاد کردم. ... طرف داران گروه های افراطی و چپ در خیابان تختی به ساختمان جهاد سازندگی و بنیاد مستضعفین و شورای تقسیم زمین حمله کردند و وقتی خواستند اسلحه نگهبان ساختمان را بگیرند تیری به سقف شلیک شد و کمانه آن به بازوی یکی از مهاجمان خورد. در این موقع پاسدار دیگری به نام رضا جهان بین با اسلحه به خیابان می دود و در حضور مردم خشاب اسلحه را خارج می کند و خواستار صلح و صفا می شود.

همین تظاهرکنندگان با کارد و گلوله از پشت او را هدف قرار دادند که شهید شد. ... وقتی از مردم استمداد کردیم که به خیابان تختی بروند تظاهرکنندگان آمبولانس را نیز خرد کردند.» (۱)

ص: ۲۵۲

در امریکا درباره ایران، در دو سطح علنی و پنهانی همچنان دو فضای کاملاً متفاوت وجود دارد. در حالی که هلیکوپترهای امریکایی از عرشه ناو "نیمیتز" راهی ایران شده اند، در عرصه علنی مسائلی چون تحلیل خطر شوروی برای ایران و امیدواری به اینکه مقامات ایران در فرصت موجود برای حل مسائل اقدام کنند، مطرح است. آخرین تحولات در روابط امریکا که در گزارش های عادی و علنی رسانه های گروهی از واشنگتن مخابره می شود حاکی از آن است که بین مشاوران پرزیدنت کارتر بر سر سیاست های او درباره ایران اختلاف نظر وجود دارد. (۱)

نیویورک تایمز امروز نوشت: رویه پرزیدنت کارتر در مورد مشکل ایران در بین صاحب نظران تشکیلات امور خارجه واشنگتن طرف داران زیادی ندارد. (۲) به گفته خبرنگار بی بی سی در واشنگتن، پیشوایان دینی، اعضای کنگره امریکا و حتی بعضی از مشاوران ارشد خود آقای کارتر از او تقاضا کرده اند از اقدامی که منجر به برخورد با اتحاد جماهیر شوروی شود، خودداری کند. گفته می شود آنها می کوشند آقای کارتر را از اقدام نظامی احتمالی علیه ایران منصرف کنند. خبرنگار بی بی سی افزود: جزئیات جلسه امنیت ملی امریکا که در نظر بود سری باشد نفاق و اختلاف نظر فراوانی را آشکار ساخته است. (۳)

در سطح مقام های رسمی امریکا نیز تحول عمده ای در اقدامات امریکا ابراز نمی شود؛ حتی سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا با یادآوری خطر شوروی برای ایران، ابراز امیدواری کرد که مقامات برای حل مسائل کنونی اقدام کنند. (۴) (۵)

در ایران نیز وضع مشابهی وجود دارد. وضعیت صبر و انتظار و روش های مبتنی بر کج دارومریز نشان می دهد که مقامات ایرانی وقوع تحول چشمگیر و خطر جدی را در کوتاه مدت محتمل

ص: ۲۵۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۴- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارش رادیو امریکا از اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور.

۵- همان، صص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۴/۲/۱۳۵۹.

نمی دانند و بیشتر منفعل و تحت تأثیر اقدامات میان مدت و درازمدت امریکا که قرار است در هماهنگی با اروپا انجام شود می باشند. امروز قبل از ظهر، رئیس جمهور بنی صدر با خبرنگار شبکه تلویزیونی سی.بی.اس امریکا در تهران مصاحبه کرد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، بنی صدر در پاسخ به این سؤال که در وضعیت فعلی که امریکا و ژاپن همه موافقت کرده اند ایران را در مورد مسئله گروگان ها توقیف بکنند، مسئله ایزولاسیون ایران چقدر جدی است، گفت: «این حرکت امریکا یک حرکت موجهی نیست در اینجا... روی یک برنامه کار و یک سناریویی قرار بود که عمل شود. در آن سناریو انتقال گروگان ها به دولت نبود، بهبود آنها از جهت پزشکی و رفاهی بود و در عوض استرداد و تعقیب شاه در دادگاه پاناما بود و این امریکا بود که با انتقال شاه به مصر خلاف آن تعهد عمل کرد. ... به هر حال، مطلبی است که افکار عمومی شما {امریکا} باید آن را بدانند و آن این نیست که ملتی ۵۰ نفر را به گروگان گرفته است؛ این صحیح نیست، واقعیت این نیست، واقعیت چیزی است که در ورای این است و آن واقعیت این است که این ملت از مداخلات امریکا در سرنوشت ما نگران است و می ترسد و اطمینان پیدا نکرده است که این مداخلات قطع شده است و ادامه پیدا نخواهد کرد. حوادثی که در کشور ما می گذرد این را ملت ما نمی تواند به خود بقبولاند که ابرقدرت امریکا در این حوادث نقشی ندارد. این آن واقعیتی است که باید مردم امریکا بدانند.» (۱)

دکتر بنی صدر بنابه درخواست خبرنگار شبکه سی.بی.اس پیامی نیز به ملت امریکا فرستاد. رئیس جمهور در این پیام گفت: «توقع من از ملت امریکا این است که کمتر گوش به حرف گردانندگان سیاست {که اینها بیشتر قدرتمندان هستند تا بیانگران حقایق} بدهد و ملتی را قربانی این توطئه ها نخواهد. مسئله گروگان ها دیر نخواهد پایید، دیر یا زود حل خواهد شد، اما بهتر است که دو ملت در صلح و صفا زندگی کنند و مردم امریکا به دولت امریکا اجازه ندهد دست به کارهایی بزند که امکان دوستی دو ملت [را] در آینده یا از بین ببرد و یا [آن را] به حداقل برساند.» (۲)

در همین حال، در سطح غیرعلنی، که فضای کاملاً متفاوتی بر آن حاکم است، حدود ساعت ۱۰ صبح به وقت واشنگتن {حدود ۶:۳۰ بعد از ظهر به وقت تهران}، ناو هواپیمابر نیمیتز به فاصله ۳۰ مایلی ساحل ایران رسید. طبق برنامه قرار است ۸ فروند هلیکوپتر که قابلیت حمل ۲۷۰ کماندوی امریکایی را

ناو هواپیمابر نیمیتز ساعت ۶:۳۰ بعد از ظهر روز پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ به ۳۰ مایلی ساحل ایران رسید.

ص: ۲۵۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان.

هلیکوپترها بر روی بالابر

هلیکوپترهای روی عرشه

هلیکوپترهای دی.اس.۵۳ آمریکایی بر روی ناو هواپیمابر نیمیتز در وضعیت های قبل از پرواز. این هلیکوپترها به رنگ قهوه ای رنگ آمیزی شده اند تا شبیه هلیکوپترهای ایرانی باشند.

دارند، راهی نقطه معینی در صحرای طبس شوند تا در آنجا به ۶ هواپیمای ترابری {سی ۱۳۰} امریکا ملحق شده و مرحله بعدی عملیات را با حرکت به سمت تهران شروع کنند. زمان بندی حرکت هلیکوپترها به گونه ای بود که هنگام رسیدن به مرز ایران هوا کاملاً تاریک شده باشد. (۱)

کمتر از نیم ساعت بعد، ژنرال جونز رئیس ستاد ارتش امریکا به برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر و تصمیم گیرنده اصلی عملیات نجات گروگان ها، اطلاع داد: «هوای منطقه مساعد است و ۸ هلیکوپتر در راه مأموریت خود هستند. دقایقی قبل از آن نیز ویلیام ترنر رئیس سازمان سیا، به وی خبر داده بود که درباره محل نگهداری گروگان ها در محوطه سفارت در تهران اطلاعات کامل تری به دست آورده است.» وی تأکید کرد: «گروهی که در تهران با ما همکاری خواهند کرد خیلی به امکان موفقیت خوش بین هستند.» (۲)

ساعات باقیمانده تا نیمه شب، برای مقامات امریکا همراه با اضطراب سپری شد، به خصوص که هنگام ناهار به وزیر دفاع امریکا خبر دادند ۲ فروند از ۸ هلیکوپتر هنوز به محل موعود نرسیده است و شاید با تأخیر برسد.

چند ساعت بعد {ساعت ۳:۱۵ بعدازظهر به وقت واشنگتن و ۲۳:۴۵ به وقت تهران} مشخص شد یک فروند هلیکوپتر در بین راه از کار افتاده و یک فروند نیز به دلیل طوفان شن به عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز بازگشته است. با این حال، کلیه هواپیماها و ۶ هلیکوپتر در طبس بودند و عملیات می توانست ادامه یابد.

نگرانی هایی نظیر تبعات متوقف شدن اتوبوسی که از محل عبور کرده و بازداشت ۴۰ مسافر آن با این تصمیم که آنان را تا پایان عملیات در همان محل نگه دارند تا حدی حل شد. باین همه نگرانی کارتر و همراهان وی شدید بود. او و مقامات عالی نظامی و امنیتی امریکا مرتباً تحولات را پیگیری می کردند و به مشورت می پرداختند تا ساعت ۴:۲۰ بعدازظهر {۵۰ دقیقه بعد از نیمه شب به وقت تهران} خبر سوخت گیری ۴ هلیکوپتر داده شد و اعلام گردید که با سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم عملیات، یعنی حرکت به سمت تهران آغاز خواهد شد. (۳) (۴)

ص: ۲۵۷

۱- تیم ولز، روز، ترجمه حسین ابوترابیان، تهران: نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۷، ص ۴۷۸؛ و جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، ص ۴۴.

۲- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص ۱۹۷.

۳- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، درباره روند حوادث شب اول عملیات طبس.

۴- همان، صص ۱۹۷ و ۱۹۸.

درحالی که نیروهای نجات امریکایی در حال ورود پنهانی به ایران هستند، در سطح علنی، هم پیمانان امریکا فعالیت هایی را برای تحقق تحریم های سیاسی و اقتصادی علیه ایران، پیگیری و اعلام می کنند؛ این امر خودبه خود نوعی فریب و غافلگیری برای ایران را در پی دارد.

در این خصوص امروز، هم زمان با ورود وزیر امور خارجه امریکا به اوتاوا، ضمن احضار کاردار ایران به وزارت امور خارجه کانادا اعلام شد که این کشور تصمیماتی را به این شرح درباره ایران گرفته است:

۱. تقلیل دیپلمات های ایرانی سفارت ایران در اوتاوا به یک نفر کاردار.

۲. منع صدور ویزا برای دانشجویان ایرانی.

۳. خودداری از صدور اسلحه و جلوگیری از اعطای اعتبار صادراتی به ایران.

۴. توصیه به شرکت های نفتی مبنی بر خودداری از خرید نفت ایران.

۵. توصیه به سایر شرکت های کانادایی برای خودداری از انتقاد قراردادهای جدید با ایران.

روزنامه بامداد با درج این خبر به نقل از خبرگزاری پارس نوشته است: بجز بند اول این اقدامات بقیه خودبه خود منتفی است. زیرا هیچ شرکت نفتی یا اسلحه سازی کانادایی با ایران قراردادی نداشته و ندارد چراکه همه شرکت ها

امریکایی بوده و روابط تجاری این دو کشور محدود به چند پروژه ساختمانی و تولیدی است و عملاً به علت ورشکستگی شرکت های کانادایی تعطیل می باشند؛ لذا عمل کانادا بیشتر جنبه سمبلیک دارد. (۱)

امروز همچنین یک سخنگوی دولت ژاپن گفت کابینه این کشور تصمیم گرفته است عده ای از دیپلمات های خود را از تهران خارج کند، ولی به ۴ نفر ایرانی در سفارت ایران در توکیو اجازه داده خواهد شد که در آنجا بمانند. برای ایرانیانی که مایل به سفر به ژاپن هستند گرفتن ویزا دوباره معمول خواهد شد. (۲)

از سوی دیگر، س.م اسانگ وزیر دارایی نیجریه، امروز گفت: وزیران دارایی کشورهای جهان سوم که برای شرکت در اجلاس صندوق بین المللی پول در هامبورگ گرد آمده اند، انتقاد ایران از مجازات های اقتصادی امریکا را تأیید نکردند. به گزارش آسوشیتدپرس، منابع آگاه در جلسه گروه ۲۴ در صندوق بین المللی پول گفتند علیرضا نوبری رئیس بانک مرکزی ایران، به منظور حمله به مجازات های اقتصادی پرزیدنت کارتر علیه ایران که هدف آن فشار آوردن برای آزادی گروگان های امریکایی است، از دستور کار این نشست منحرف شد. اسانگ رئیس اجلاس در پاسخ به این سؤال که واکنش جلسه در برابر این امر چه بوده است، گفت: نمایندگان هیچ اظهارنظری نکردند. ما نمی خواهیم با جهت گیری کردن این وضع را پیچیده تر کنیم. اسانگ در یک نشست مطبوعاتی افزود: این یک مسئله سیاسی است که باید میان ایران و امریکا حل شود.

یادآوری می شود نوبری ضمن محکوم کردن اقدام امریکا برای نجات گروگان های امریکایی

ص: ۲۵۸

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

توصیف کرده و صندوق بین‌المللی

پول را که کمیته موقت آن هم اکنون

در هامبورگ تشکیل جلسه داده است آلت دست امریکا خوانده و گفته بود باید آن را تغییر داد. (۱) نوبری به خبرنگاران گفت: ایران سرگرم خارج کردن

وجوه خود از بانک‌های

اروپایی است تا از این طریق از مسدود کردن احتمالی

حساب‌های ایران به وسیله اروپا مشابه آنچه امریکا در مورد دارایی‌های ایران انجام داد، ممانعت کند. وی افزود: دارایی‌های ایران که در ماه نوامبر در حساب‌های امریکایی مسدود شد، جمعاً ۵/۱ میلیارد دلار است. (۲)

در این حال، روزنامه تایمز {چاپ لندن}، سر مقاله شماره امروز خود را به وضعیت کنونی ایران و امریکا اختصاص داد و نوشت: «هدف فوری کشورهای غربی باید آن باشد که حرکت ایران را به سوی بلوک شوروی مانع شوند. بهترین راه رسیدن به این هدف آن است که کشورهای غربی با رژیم کنونی ایران مناسبات دوستانه برقرار نمایند. ... هر اقدام نظامی که از طرف امریکا علیه ایران انجام گیرد، یک قدم قطعی در تقویت موضع شوروی در خاورمیانه [غرب آسیا] است. چنین اقدامات نظامی سبب خواهد شد که کلیه کشورهای اسلامی از امریکا روی گردان شوند و نیز ایران را به حدی تحت فشار قرار خواهد داد که کمک شوروی را بپذیرد.»

در این سرمقاله اظهار عقیده شده است: «همانند موقعیت‌های مشابه در گذشته، توسعه و بهبود روابط نتیجه مثبت تری را در بر دارد تا از بین بردن آن روابط.» با وجود این در ادامه اضافه شده است: «دول اروپای غربی به مناسبت واکنش نشان دادن در برابر درخواست‌های امریکا برای کمک نباید مورد انتقاد قرار گیرند.» و استدلال شده است: «ادامه اتحاد با ایالات متحده امریکا هدف عمده سیاست بین‌المللی این کشورهاست.» (۳)

۶۸

در حالی که در عراق درگیری‌های مسلحانه علیه رژیم حاکم کمابیش وجود دارد و از سوی دیگر اخراج برخی جریان‌های فلسطینی مرتبط با ایران، در دستور کار رژیم بعثی عراق قرار گرفته است، امروز صدام حسین مجدداً به سرزنش ایران و جمعیت‌های عرب دوست آن پرداخت و یک بار دیگر دعای دولت عراق درباره عربی بودن خوزستان را تکرار کرد.

به گزارش خبرگزاری کویت از بغداد، صدام رئیس جمهوری عراق، برخی از کشورهای عرب را متهم کرد که گروه‌های ایرانی را برای انجام دادن فعالیت‌های خرابکارانه در عراق تعلیم می‌دهند. وی گفت: برخی از مردم که هویت عربی دارند

عناصر ایرانی را تعلیم می دهند در خاک ما بمب منفجر کنند. این خبرگزاری ادامه داد: رئیس جمهور عراق در اشاره مستقیم به رهبر انقلاب ایران گفت عراق به وی اجازه نخواهد داد که ایدئولوژی خود را به داخل خاک این کشور توسعه دهد. صدام حسین گفت آیت الله خمینی که ۱۴ سال در عراق به حالت پناهندگی به سر برد،

ص: ۲۵۹

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

شخص ناشناسی است. صدام حسین ایران را از نتایج یک جنگ علیه عراق برحذر داشت و گفت ایرانیان از هرگونه اقدام برای مقابله با ما متأسف خواهند شد. خبرگزاری کویت افزود: «رئیس جمهوری عراق گفت اگر بنی صدر فکر می کند که ارتش ایران می تواند در عراق زنده بماند در رؤیا به سر می برد. وی گفت نه ارتش امریکا و نه ارتش شوروی نیز نمی توانند دست به چنین اقدامی بزنند.» (۱) صدام همچنین در جمع شورای ملی اظهار کرد: «هیچ وقت رسالت خود و مفهوم آن را از یاد نبرده ایم، ما هیچ گاه کودکی یتیم یا زنی بیوه را [که] در مصر، سوریه، کرانه غربی یا فلسطین زندگی می کند، فراموش نکرده ایم. ما فریادهای زنان عربی را که در عربستان [خوزستان] به سر می برند از یاد نخواهیم برد.» (۲)

صدام حسین رئیس جمهور عراق

همچنین به گزارش آسوشیتدپرس، امروز منابع دیپلماتیک در بیروت اعلام کردند دولت عراق به دستور صدام حسین رئیس جمهوری این کشور، فرمان اخراج اعضای سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری دکتر جرج حبش و بسته شدن دفتر این سازمان در بغداد را صادر کرده و به اعضا و هواداران این سازمان اخطار شده است در عرض ۲۴ ساعت خاک عراق را تخلیه کنند. یک منبع، که از افشای نام خود خودداری کرد، گفت نیروی امنیتی عراق دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین را در هم کوبیده است. قبلاً گفته می شد این سازمان روابط خوبی با رژیم بعث عراق داشته است. در ضمن، آوریل گذشته نظیر این رفتار با جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین به رهبری نایف حواتمه صورت گرفت و اعضا و هواداران این سازمان نیز مجبور به ترک خاک عراق شدند. (۳)

دفتر سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری جرج حبش در بغداد بسته شد و اعضای این سازمان از عراق اخراج شدند.

شواهد نشان می دهد که اینها به دلیل ارتباط با ایران مورد سوءظن واقع شده اند، اما گزارش آسوشیتدپرس در این باره حاکی است: ناظران اقدام اخیر صدام حسین را در رابطه با موضع گیری فعلی عراق در برابر طرف داران سیاست مسکو در این کشور می بینند. این خبرگزاری یادآور شد: سال گذشته دولت عراق مبادرت به دستگیری و اعدام چندین افسر عراقی به جرم عضویت در حزب کمونیست عراق کرد. (۴) این در حالی است که منابع ایران از تداوم تسلیح عراق توسط شوروی خبر می دهند؛ برخی گزارش ها حاکی است امروز

ص: ۲۶۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۸ و ۱۹، کویت یونایتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۲- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، چاپ دوم، ۱۳۶۶، ص ۴۸، به نقل از روزنامه النهار، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بیروت آسوشیتدپرس.

۴- همان.

در اسکله شماره ۴ نظامی بندر ام القصر، یک محموله نظامی از قبیل تانک و موشک انداز و سایر سلاح های سنگین به دست پرسنل نظامی تخلیه شده است. این محموله به وسیله یک کشتی ۱۲ هزار تنی روسی وارد این بندر شده بود. (۱)

در این حال از داخل عراق، در ابراز مخالفت با رژیم عراق درگیری هایی گزارش می شود. امروز هنگامی که تیپ ۱۵ ارتش عراق مشغول مانور در ناصریه بود با نارنجک و سلاح سبک، مورد حمله مسلحانه عده ای از گروه های انقلابی که از پیش کمین کرده بودند، قرار گرفت و ۵ دستگاه خودرو منهدم شد. (۲) همچنین امروز در کرکوک و موصل درگیری های وسیعی بین افراد گروه بارزانی و ارتش عراق رخ داد. وسعت درگیری طوری بود که قویاً شایع شد حدود ۲۰۰ نفر از ارتش عراق کشته و حدود ۱۰۰ تن از چریک های بارزانی کشته یا دستگیر شده اند. (۳)

۶۹

تلاش عراق برای جذب دولت های عرب وابسته به امریکا و غرب که از نظر مشی سیاسی در تقابل با آن قرار دارند، هر روز بیشتر به نتیجه می رسد.

در مصاحبه ای که امروز از امیر بحرین منتشر شد، وی درحالی که از تفاهم مسئولان ایران با بحرین سخن می گفت، به تعریف و تمجید صریح از عراق و توجیه مطامع رژیم آن کشور پرداخت. در گزارش رویترا از این مصاحبه آمده است: شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین، در پاسخ به سؤال روزنامه کویتی الرای العام درمورد اظهارات بعضی از روحانیون ایرانی مبنی بر تجدید ادعای ایران درمورد بحرین گفت چندی قبل از ایران، اطمینان هایی کسب کردیم که کشور همسایه و مسلمان ما به استقرار امنیت و ثبات در این منطقه علاقه مند است و هم اینکه اظهاراتی مبنی بر تجدید ادعای ایران درمورد بحرین در گذشته و حال صرفاً نشانگر نظر شخصی افرادی است که آن را عنوان کرده اند. شاه مخلوع ایران تا سال ۱۹۷۱، ادعای مالکیت بحرین را داشت، اما در این سال همه پرسى در این جزیره نشان داد که مردم آن خواستار استقلال می باشند. شیخ عیسی افزود: بحرین آماده است برای ترتیب دادن اقداماتی به منظور دفاع از این منطقه در قبال هر تهدیدی از هرجا، در تمام سطوح با سایر کشورهای منطقه مذاکره کند. وی در این زمینه توضیح بیشتری نداد، اما در پاسخ به برخی سؤالات گفت: کشورهای خلیج {فارس} همچنین درمورد امنیت منطقه ای با عراق همکاری می کنند. شیخ عیسی افزود: عراق یک کشور برادر عزیز است و هرچه بر ما اثر بگذارد، آن کشور را نیز تحت تأثیر قرار می دهد. (۴)

این درحالی است که واکنش ها به شهادت آیت الله صدر در بحرین هم آشکار شده است. پیش از ظهر امروز، حدود ۱۰۰ محصل ایرانی و شیعه در بحرین در اعتراض به قتل آیت الله صدر تظاهرات کردند و پلیس بحرین با استفاده از گاز اشک آور اقدام به متفرق کردن تظاهرکنندگان کرد. (۵) یادآوری می شود این گونه تظاهرات ها علامتی از تحرک شیعیان در کشورهای عربی است.

ص: ۲۶۱

- ۲- سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به فرماندهی سپاه، لشکر ۹۲، فرماندهی ژاندارمری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد لکی به استاندار و فرمانده گردان اعزامی اسلام آباد مستقر در سرطاف، ۱۵/۲/۱۳۵۹.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴، کویت رویتز، ۲۴ آوریل ۱۹۸۰ {۴/۲/۱۳۵۹}.
- ۵- همان، ص ۲۱، بخش غربی رادیو مونت کارلو، ۴/۲/۱۳۵۹.

امروز در غرب بیروت نیز به گزارش رادیو مونت کارلو، طایفه شیعه لبنان به مناسبت شهادت علامه محمدباقر صدر در شهرهای بعلبک، صیدا، صور و نبطیه مراسم

سوگواری برگزار کردند. این رادیو از کشته شدن یک جوان شیعه در زدوخوردهای مربوط به این مراسم خبر داد. (۱)

۷۰

در مرزهای ایران، تحرکات و انتقالات ارتش عراق همچنان ادامه دارد.

ستاد مشترک ارتش گزارش داد: یک گردان مکانیزه از لشکر ۶ زرهی ارتش عراق با ۸۰ دستگاه نفربر و زره پوش از خانقین به طرف منطقه بمو {منطقه مقابل پاسگاه باویسی ایران} تغییر مکان داد. (۲)

این درحالی است که در روزهای گذشته، تعدادی سلاح ضدتانک و توپخانه خودکشی همراه خدمه مربوطه و نیز یک دسته پیاده از یک گردان ضدتانک از المنصوریه بغداد به خانقین انتقال داده شده بود. (۳)

تحرک هوایی عراق در خطوط مرزی ایران نیز ادامه دارد. حوالی نیمه شب، یک فروند هواپیمای عراقی از طریق جزیره مینو به حریم فضایی ایران تجاوز کرد و با تیراندازی پاسداران مستقر در فرودگاه آبادان به عراق بازگشت. (۴)

۷۱

اقدامات ایذایی عوامل عراق امروز در مناطق مرزی ایران به خصوص در منطقه عمومی سرپل ذهاب، قصرشیرین و جاده های منتهی به آن، چشمگیر بود.

به گزارش شهربانی قصرشیرین ساعت ۳ بامداد، «مهاجمین به مأمورین پاسگاه ژاندارمری باویسی حمله کردند» که بین طرفین زدوخورده شدیدی در گرفته است، در نتیجه از مأمورین مستقر در پاسگاه باویسی یک افسر به نام ستوان سوم پناهی و ۳ نفر درجه دار و ۲ نفر از جوانمردان در این درگیری کشته شدند. (۵)

در ساعت ۲۳ نیز بین مأموران ژاندارمری پاسگاه باویسی و مهاجمان درگیری رخ داد که ۲ نفر از داران این پاسگاه بر اثر آتش خمپاره مهاجمان مجروح شدند. (۶)

در ساعت ۲۰، اتومبیل های عبوری به پاسگاه بالاطاق جمعی گروهان قصرشیرین، اطلاع دادند که اکیپ های گشتی در مسیر جاده با مهاجمان درگیر هستند. مهاجمان با سلاح های مختلف به روی مأموران آتش گشودند، اما با رسیدن نیروهای کمکی عقب نشینی کرده و با استفاده از تاریکی شب متواری شدند. (۷)

همچنین، عابران در جاده نفت شهر به قصرشیرین حدود پاسگاه خان لیلی، با یک مین برخورد کردند که خنثی گردید. در همین محل افراد پاسگاه مین دیگری نیز یافتند. (۸)

مهاجمان وابسته به عراق حتی با گروه های کرد مخالف رژیم صدام نیز درگیر می شوند. امروز به گزارش ستاد عملیاتی شهربانی «در منطقه از گله دشت ذهاب، بین مهاجمین و افراد ادریس بارزانی

ص: ۲۶۲

-
- ۱- همان، ص ۲۱، بخش غربی رادیو مونت کارلو، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۴۰۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۴۰۹۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۵- سند شماره ۰۰۰۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- سند شماره ۰۰۰۶۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۷- سند شماره ۲۷۷۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه {رکن ۳}، ۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۸- سند شماره ۰۰۰۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۴/۲/۱۳۵۹.

درگیری شدیدی روی داده و از قرار معلوم قبلاً محل زدو خورد به وسیله افراد مهاجم مین گذاری شده که در اثر انفجار مین حدود ۱۲ نفر از افراد وابسته به ادریس کشته و ۳ نفر نیز مجروح گردیده اند.» (۱)

در زمینه اقدامات خرابکارانه عوامل عراق، گزارش ستاد مشترک از تحرک ارتشبد فراری اویسی حاکی است که با فرماندهی و سازماندهی وی قرار است از همین امروز چهار دسته از مهاجمان که سران هریک از آنها نیز معرفی شده اند، وارد خاک ایران شوند و به اقدامات ایذایی نظیر انفجار دکل ها، مین گذاری، حمله به پمپ بنزین ها و خلع سلاح نیروهای ژاندارمری و پاسگاه های آن دست بزنند. (۲)

۷۲

در سندج، وضع بحرانی همچنان ادامه دارد و به نظر نمی رسد در زمانی کوتاه سرانجام اوضاع مشخص شود. در طرف گروه های

مسلح غیرقانونی، تشکل های موجود، وضع کنونی را عرصه ای برای تمرین و سازماندهی و آمادگی برای "روز موعود" می بینند. تنها مسئله آنها گرفتن زمان بیشتر برای جذب نیروی انسانی زیادتر و افزایش توان برای درگیری های تعیین کننده ای است که آنها با هدف خروج کامل از حاکمیت نظام اسلامی برای خود ترسیم کرده اند. از سوی دیگر، نظام نیز دوره جدیدی را شروع کرده است. نکات مهم و قابل توجه در این دوره عبارت اند از: تشخیص بی فایده بودن مذاکره و تلاش هایی از نوع هیئت حسن نیت، اتکای روزافزون به پتانسیل و انگیزه های موجود در سپاه و نیروهای آن، یکپارچه شدن جناح های مختلف نظام درباره اعمال قطعی حاکمیت نظام جدید، ضرورت حل قطعی مسئله اقدام مسلحانه در مناطق کردنشین، خلع سلاح عمومی و حذف اقتدار گروه های مسلح قومی که در محل چه با اقتناع و چه با ارباب و اجبار توانسته اند عمده مردم محلی را زیر فرمان و اقتدار خود قرار دهند.

توافق عملی و ذهنی جناح های حکومتی روی محورهای مذکور به معنای خروج چندین ماهه سپاه از انزوای تحمیلی در کردستان و در نتیجه به منزله بر هم خوردن موازنه ای است که تاکنون، هر روز بیشتر از گذشته به نفع گروه های مسلح مخالف نظام برقرار می شده است. سپاه البته فرصت می خواهد تا توانایی های انقلابی و اعتقادی خود را از قوه به فعل درآورد و در صحنه جاری کند و در حال برداشتن اولین قدم ها در این زمینه نیز هست؛ از جمله امروز فرمانده کل سپاه عباس دوزدوزانی، حکمی برای سیدیچی {رحیم} صفوی به این شرح صادر کرد: «از تاریخ صدور این حکم به سمت رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور منصوب می شوید. مقتضی است با حضور در منطقه، عملیات سپاه را با فرمانده عملیات ارتش هماهنگ نموده، گزارشات لازمه را به فرماندهی سپاه ارائه دهید. از کلیه واحدهای اعزامی و ستادهای عملیاتی و شوراها فرماندهی غرب کشور انتظار می رود همکاری های لازم را در این رابطه با برادر صفوی معمول دارند.» (۳)

ویژگی های رحیم صفوی و تجارب قبلی وی، به خصوص

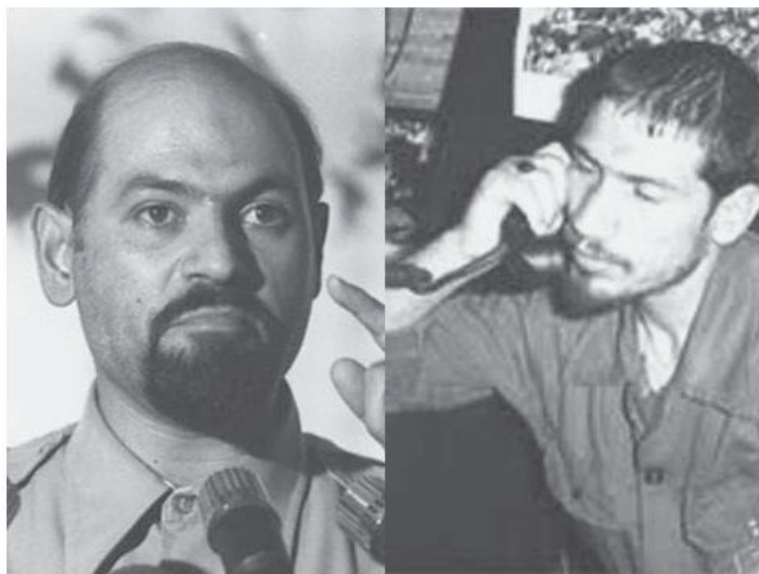
آشنایی و رفاقتی که بین او و نیروهایی امثال صیاد شیرازی در ارتش وجود داشت، می توانست در هماهنگی و بسیج نیروهای

-
- ۱- سند شماره ۱۱۳۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا {ستاد عملیاتی} به وزارت کشور {رونوشت سماجا ۳ مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نراجا معاونت عملیات و اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۶۰۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه به رحیم صفوی {حاکمیت مأموریت}، ۴/۲/۱۳۵۹.

مذهبی و انقلابی ارتش مؤثر باشد؛ نیروهایی چون صیاد شیرازی رابطه چندان حسنه ای با فرماندهان و حاکمیت وقت ارتش نداشتند، اما با سنخیتی که با نیروهای سپاه داشتند، نه تنها این نقص جبران می شد، بلکه با کارآمدی در میدان، خودبه خود لیاقت و حقانیت آنان بر سلسله مراتب فرماندهی وقت ارتش نیز اثبات و تحمیل می شد.

در ادامه اعزام نیروهای سپاه به سنندج، تلفن گرام امروز ستاد مشترک به نیروی هوایی ارتش حاکی است: «دستور فرماید به منظور حمل تعداد ۲۰۰ نفر سپاهی پاسدار از تهران به سنندج ۲ فروند هواپیمای سی ۱۳۰ ظرف روز جاری ساعت ۱۶:۳۰ [مورخ] ۴/۲/۱۳۵۹ در اختیار سپاه پاسداران قرار گیرد.

ر. سماجا سرلشکر محمدهادی شادمهر» (۱)

{رحیم صفوی با حکم عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه، به سمت رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور منصوب شد.}

در همین حال، به فرماندهی سپاه در تهران نیز پیامی با این مضمون رسید: «سنندج در خون و آتش است و نیروهای ورزیده کمیته و سپاهی و کلاه سبز فوراً اعزام دارید.» (۲)

با افزایش فشار بر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج، درباره روش های احتمالی مقابله با آنان، تحلیل ها و پیش بینی هایی می شود. در پیامی از ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی ارتش آمده است: «برابر اطلاع، امکان دارد به منظور کاهش فشار عملیاتی در منطقه سنندج، عملیاتی در میاندوآب و تکاب و شاهین دژ توسط حزب دمکرات و کومه له علیه نیروهای نظامی انجام شود. دستور فرماید یگان های مستقر در مناطق یاد شده آمادگی کامل برای مقابله با حملات احتمالی را داشته باشند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۳)

در همین زمینه وضع امروز شاهین دژ و تکاب قابل توجه است. به گزارش ژاندارمری، دمکرات ها ظهر امروز جمشید آئین

زاده رئیس کمیته شاهین دژ و رضا آذرنوش راننده این کمیته را که همراه ۳۲ نفر از افراد کمیته به طرف قره کوربوسی در حرکت بودند دستگیر کردند و سپس آنها را به شهادت رساندند. (۴) در همین شهر، یک درگیری شدید بین نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با مهاجمان رخ داد که ۷ یا ۸ نفر از مهاجمان کشته و چندین تن دیگر زخمی شدند و بقیه آنها هم فرار کردند. (۵)

ص: ۲۶۴

-
- ۱- سند شماره ۰۵۱۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ مرکز { به نهجا، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۰۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ایرانشهر به تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۰۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به نزا، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۴۱۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۴۰۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۴/۲/۱۳۵۹.

پیام هایی که امروز به عملیات تهران رسیده، وضع تکاب را این طور تشریح کرده است:

○ «تکاب در فشار است، از ارتش جهت اعزام و پشتیبانی به تکاب کمک خواسته شود.» (۱)

○ «در تکاب هم اکنون بین نیروهای پاسدار و پیشمرگان غیرمسلمان درگیری است ... و هم اکنون در حسن آباد ده کل بین پاسداران و پیشمرگان درگیری سختی وجود دارد.» (۲)

○ «تکاب در خطر است و با هواپیما تقاضای ۶۰ پاسدار مجهز نموده.» (۳)

○ «جبهه های سپاه تکاب به هر وسیله تقویت شود.» (۴)

از سوی دیگر پیامی که امروز ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، برای فرماندهی نیروی زمینی ارتش ارسال کرد حاوی تحلیل نظامی و پیش بینی دیگری در همان زمینه ذکر شده {افزایش فشار در سنندج و واکنش احتمالی طرف مقابل} می باشد. در این پیام آمده است: «برابر اطلاع واصله از ستاد عملیات غرب کشور، کلیه دمکرات ها و افراد مهاجم سنندج از طریق راه سنندج قروه فرار کرده و عقب نشینی می نمایند. لازم است سریعاً به وسیله نیروهای ارتش و سپاه، گردنه صلوات آباد

تصرف گردد تا این افراد در آن گردنه مستقر نشوند.» (۵) یادآوری می شود این اطلاعات در ساعت ۱۷:۳۰ امروز به ابوشریف رسیده بود (۶) که در پی آن پیام مذکور برای فرماندهی نیروی زمینی ارتش ارسال گردید.

علاوه بر درخواست کمک از ارتش، سپاه با نیروهای خود نیز بایستی در این زمینه فعال می شد و به طبع، حمایت و پشتیبانی از دهگلان، باید از طریق قروه و به وسیله سپاه همدان انجام می گرفت. درخواست سپاه همدان در این زمینه چنین است: «مهمات و اسلحه سنگین [که] با چند مرتبه تماس تلفنی و مخابراتی قبلی [اعلام شده و] جهت منطقه قروه لازم است به سپاه همدان بفرستید، برای پیشروی اسلحه سنگین لازم است.» (۷)

۷۳

امروز ابوشریف فرمانده عملیات سپاه در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی (۸) درخصوص وضع سنندج، تصمیم سپاه در این باره، هماهنگی سپاه و ارتش و رابطه قضایای اخیر کردستان با قضایای عراق و امریکا به اظهار نظر پرداخت.

وی در پاسخ به اینکه از شهر سنندج تلفن هایی شده است و مردم سنندج می گویند

که حملات ارتش به این شهر زیاد است، گفت: «طبق توافقی که با هیئت ویژه {هیئت حسن نیت} به عمل آمده قرار شد که سپاه پاسداران از رادیو تلویزیون و باشگاه افسران سنندج خارج شود و گروه های مسلح هم از شهر بیرون بروند و شهر را به ارتش و شهربانی بدهند، سپاه به این توافقنامه عمل کرد و از شهر خارج شد، ولی متأسفانه گروه های

مسلح از شهر خارج نشدند و آمدند برادران ارتشی ما را در این دو مرکز مورد حمله قرار دادند.» ابوشریف درباره آخرین

-
- ۱- سند شماره ۰۴۰۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معبود کرمانشاه به معبود تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۴۰۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۵۱۱۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ایرانشهر به تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۰۴۰۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه به عملیات تهران، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۰۴۰۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- همان.
 - ۷- سند شماره ۰۴۰۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۸- * این مصاحبه سه روز بعد در شماره ۷/۲/۱۳۵۹ روزنامه مزبور درج شد.

می کوشند که این دو مرکز را که در محاصره گروه های مسلح قرار دارد از محاصره آنان بیرون بیاورند و سربازانی را که چند روز است تشنه هستند و با خانواده هایشان در این مراکز در فشار و سختی قرار دارند، از این گرفتاری نجات بدهند.»

وی در مورد مذاکره با گروه های مسلح غیرقانونی و پیشنهاد آتش بس آنان گفت: اینها همیشه در هر جا که می بینند در حال شکست و عقب نشینی هستند، پیشنهاد مذاکره می کنند، ولی وقتی مذاکره می شود در طول مذاکره اینها مشغول سازماندهی، تدارک و فرماندهی می شوند. من معتقدم که این مسئله آتش بس و مذاکره فریب و خدعه ای بیش نیست و نباید این مذاکره را قبول کرد. وی افزود تا خلع سلاح کلیه گروه های غیرمسئول ما قاطعانه عمل می کنیم و به اقدامات خودمان ادامه می دهیم. فرمانده عملیاتی سپاه در این مورد که چه کسانی با ارتش و سپاه درگیر هستند، گفت: احزاب و گروه های چپ نما و حزب کومه له و دمکرات هستند که اینها کلاً از عراق و امریکا تقویت می شوند. (۱) ابوشریف در پاسخ این سؤال که «از وقتی که در داخل کشور درگیری شدید به وجود آمده است، درگیری در مرز عراق کمتر شده است؟» گفت: این دلیل بر آن است که عملیات خارج و داخل مرز یک جا رهبری می شوند. بدین معنی که گروه های مخالف در داخل کشور با خارج از مرز در ارتباط هستند. ابوشریف در مورد نزدیک تر شدن تاکتیک های سپاه و ارتش خاطرنشان کرد ما سعی می کنیم کارها را هماهنگ کنیم تا ارتش و سپاه مکمل یکدیگر باشند و از امکانات ارتش در یک جهت استفاده شود. (۲)

ابوشریف (عباس آقازمانی) فرمانده عملیات سپاه:

تا خلع سلاح گروه های غیرمسئول، ما قاطعانه عمل می کنیم.)

۷۴

علاوه بر مسئله سنندج و حواشی آن، دیگر نقاط غرب کشور، از جمله محدوده ارومیه، پل قطور، دره قاسملو، نجف آباد بیجار، مریوان و پاوه امروز ناآرام بودند.

در ارومیه، ستونی از ژاندارمری که برای تعویض پایگاه هوایی پل قطور عازم این منطقه شده بود، در ساعت ۴ بعدازظهر،

مورد تهاجم دسته ای از افراد مسلح ضدانقلاب قرار گرفت. در این درگیری، یک سرباز وظیفه به نام کریم حاجی صادقی به شهادت رسید و ۲ نفر دیگر مجروح

ص: ۲۶۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان، ص ۳.

شدند و تلفات زیادی هم به افراد مهاجم وارد شد. مهاجمان برای جلوگیری از حرکت این ستون، جاده را ۲ متر گود و مین گذاری کرده بودند. (۱)

عصر امروز، همچنین حدود ۵۰ نفر از نیروهای لشکر ۶۴ ارومیه که برای استحمام به ارومیه آمده بودند، هنگام بازگشت به محل مأموریت خود، در حدفاصل روستای بند و رازان هدف حمله گروهی مسلح قرار گرفتند که ۱۵ نفر از آنان بر اثر اصابت گلوله مجروح شدند و از بین زخمی ها ۲ سرباز وظیفه به شهادت رسیدند. (۲)

شب هنگام، در حوالی دره قاسملو، که چند روز قبل صحنه درگیری ستون زرهی اعزامی از قزوین به منطقه بود، باز هم تیراندازی های شدیدی انجام شد. (۳)

در روستای نوبهار حوالی نجف آباد بیجار {واقع در اواسط جاده بیجار به دیواندره} درگیری شدیدی روی داد که تلفات زیادی برجا گذاشت. به گزارش یک سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، ۳۵ تن از مهاجمان در این درگیری کشته شدند و یک پاسدار به نام اسدالله سردارزاده شهید شد. یک اتومبیل لندرور و تعدادی سلاح و مهمات نیز به غنیمت گرفته شد و سایر مهاجمان تا سه راهی دیواندره عقب نشینی کردند و سپس متواری شدند. قبل از این درگیری، مهاجمان اقدام به اجرای یک کمین کرده بودند که سخنگوی مزبور آن را چنین گزارش کرد: «یکی از برادران گروه عمران سپاه پاسداران به اتفاق شهردار بیجار که جهت تعمیر موتور برق به قریه نجف آباد شهرستان بیجار رفته بود در مراجعت همراه با یکی از برادران پاسدار به نام فریدون شفیعی مورد حمله مهاجمین قرار گرفته که فریدون شفیعی در این حادثه شهید می شود. (۴) پس از این برنامه پاسدارانی که جهت مأموریت به روستای نوبهار رفته بودند مورد هجوم اشرار قرار گرفتند که بلافاصله از طرف پاسداران پاسخ به آتش آنها داده شد. ...» (۵)

در میوان، گزارش امروز ستاد مشترک حاکی است: برابر اعلام شهربانی، ۳ نفر از پاسداران شهربانی میوان خانواده های خود را به عراق برده اند و همراه با گروه های ضدانقلاب فعالیت می کنند. (۶) (۷)

در پاوه نیز درگیری های چند روز اخیر همچنان ادامه دارد. در این درگیری ها نیروهایی از سپاه در ارتفاعات غربی این شهرستان با افرادی مسلح درگیر شدند که ۳ نفر از مهاجمان کشته و یک قبضه کلاشینکف و یک قبضه ژ ۳ به دست نیروهای خودی افتاد. (۸) در ساعت ۱۹:۳۰، از اطراف شهر تیراندازی هایی انجام شد که واحد ارتشی مستقر در پاوه با توپخانه به آن پاسخ داد. (۹) در ساعت ۲۰، مهاجمان مسلح ۳ گلوله خمپاره به داخل شهر پاوه پرتاب کردند که در نتیجه یک زن مجروح گردید (۱۰) و بخشی از کابل های تلفن آسیب دید و قطع شد. (۱۱) شب هنگام حدود ساعت ۲۲، در قریه مزیدی پاوه نیز درگیری روی داد که به گزارش شهربانی، بر اثر آن یک پاسدار به شهادت رسید. (۱۲)

ص: ۲۶۷

۱- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸؛ و روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۴- * در روزنامه بامداد ۱۰/۲/۱۳۵۹ آمده است: «با کوشش پاسداران ساعت ۵ بعدازظهر روز بعد جسد وی کشف و به بیجار منتقل شد.»

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۶- ** در گزارش اسامی کامل این افراد مزبور آمده است.

۷- سند شماره ۰۴۰۹۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به نزا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۴۰۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به سپاه {مرکز فرماندهی}، ۴/۲/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۰۰۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۰۰۰۵۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۰۰۰۵۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۵/۲/۱۳۵۹.

۱۲- سند شماره ۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۵/۲/۱۳۵۹.

بحران موجود در دانشگاه‌ها هر چند فروکش کرده است، اما امروز در رشت و اهواز ناآرامی‌ها و تنش‌های روز گذشته همچنان ادامه یافت.

خبرگزاری پارس شب هنگام از رشت گزارش داد: گروهی از مردم رشت ساعت ۸ امشب، درحالی که برخی از آنها صورت خود را پوشانده بودند با سردادن شعار الله اکبر در خیابان‌ها به راه پیمایی پرداختند. به گزارش خبرگزاری پارس، راه پیمایان در مسیر خود کلیه پوسترها و اعلامیه‌های گروه‌های سیاسی را پاره کردند. این گزارش حاکی است درحال حاضر وضع شهر متشنج است و انتظار درگیری بین گروه‌ها زیاد است. (۱)

دراین میان، نگاه ارگان‌ها و شخصیت‌های نظام و نیز افکار عمومی متوجه سپاه است تا از جایگاه یک تشکیلات انقلابی و مردمی و نه یک نهاد نظامی و انتظامی، در نابسامانی‌های اخیر و آرام کردن اوضاع تأثیرگذار باشد؛ دراین زمینه باتوجه به وضع امروز رشت، تلفن گرامی

از ریاست ستاد مشترک ارتش خطاب

به فرمانده سپاه ارسال گردید که متن آن چنین است: «وضع بحرانی شهر رشت باتوجه به نزدیکی سایر شهرها و جو روحی مردم استان ایجاب می‌نماید که اغتشاش و تظاهرات این شهر هر چه زودتر مهار شود، و از توسعه آن جلوگیری گردد. برقراری آرامش مستلزم تقویت هر چه بیشتر سپاهیان پاسدار رشت در هر نقطه و با سرعت می‌باشد. ستاد مشترک آماده است در صورت لزوم وسایل پرواز هوایی و انتقال سپاهیان تقویتی را آماده نماید. دستور فرمایید دراین مورد اقدام سریع معمول دارند.»

ر. سماجا سرلشکر شادمهر

گیرندگان: ۱. نیروی زمینی ۲. نیروی دریایی» (۲)

در اهواز، به گزارش بامداد ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر، در سالن شهرداری تیراندازی شد و تعداد ۲۰ نفر زخمی و ۴ نفر کشته شدند. (۳) کیهان درمورد چگونگی حادثه به نقل از اطلاعیه سپاه خوزستان نوشت: خانواده‌های افرادی که در جریان حادثه دانشگاه اهواز دستگیر شده بودند، اقدام به فراری دادن آنها از تالار شهرداری {محل نگهداری آنان} کردند. در این گیرودار یکی از زندانیان با خلع سلاح یکی از پاسداران و تصاحب اسلحه وی، شروع به تیراندازی می‌کند که پاسداران این شخص را دستگیر می‌کنند. (۴) اطلاعیه سپاه خوزستان دراین باره به تجمع خانواده‌های دستگیرشدگان و سردادن شعارهای ضدنظام در بیرون سالن محل نگهداری بازداشت‌شدگان اشاره کرده و یادآور شده است بازداشت‌شدگان نیز از داخل سالن ابتدا هم نوایی و سپس اقدام به فرار و خلع سلاح پاسداران کردند و نهایتاً کار به درگیری و تیراندازی و آسیب جانی کشید. (۵)

در تهران نیز حدود ظهر، تجمعی در مقابل بیمارستان امام خمینی علیه فداایان و مجاهدین خلق بر پا شد، اما به درگیری

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱، رشت خبرگزاری پارس، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۰۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به مرکز فرماندهی سپاه، ۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.
 - ۵- همان.
 - ۶- سند شماره ۰۵۱۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

در شرایط جدیدی که در مورد دانشگاه‌ها پیش آمده است و باتوجه به نوع تعیین تکلیف و سرانجام کار، امروز چند سازمان و گروه از جمله سازمان مجاهدین خلق، جنبش مسلمانان مبارز، جاما، توفان، حزب توده و نیز عده‌ای از دانشجویان هوادار گروه‌ها در خارج کشور، در این باره به اعلام موضع و نظر پرداختند.

سازمان مجاهدین خلق که تندترین مواضع را علیه انجمن‌های اسلامی و دست‌اندرکاران قضیه اخیر دانشگاه‌ها داشته و دارد، امروز باتوجه به وضعیت جدید و اقبال تامی که طرف مقابل در افکار عمومی یافته است، با صدور بیانیه‌ای هواداران خود را به آرامش دعوت کرد و کوشید این خط مشی را تبیین کند. متن این بیانیه چنین است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. سازمان مجاهدین خلق ایران به خاطر پاسداری از جمیع دستاوردهای انقلابی و عقیم ساختن همه توطئه‌هایی که چه از خارج و چه از داخل کشور تحمیل می‌شود توجه تمامی نیروهای خلق را نسبت به اهمیت حفظ آرامش در چنین موقعیت حساسی بر می‌انگیزد. بی‌تردید افزایش تشنج و درگیری داخلی جز به سود دشمنان اصلی خلق ما یعنی همان امپریالیست‌های جهان خوار امریکایی که اخیراً نیز اوضاع داخلی ما را با وخامت روز افزون توصیف کرده‌اند، نبوده و نیست. از سوی دیگر، نشانه‌هایی در دست است که از افزایش چشمگیر فعالیت‌های سیا و بقایای ساواک و سازمان جاسوسی انگلیس در داخل ایران خبر می‌دهد.

بنابراین ما از تمامی نیروهای خلق و از تمامی مسئولان دولتی و گروه‌های

مختلف هوشیاری و رعایت حداکثر آرامش را [انتظار] داریم. تذکر این نکته برای تمامی گروه‌ها و دانشجویان مبارز و قهرمان نیز ضروری است که در این ایام تنها با حفظ آرامش و اعلام خاتمه هر نوع تشنج و درگیری می‌توانیم توطئه‌ها به آشوب کشانیدن محیط آموزشی کشور را خنثی نماییم و این تنها مسیری است

که در پیشگاه توده‌های مردم با افشای نیات باطنی آنها، که سلب آزادی‌های انقلابی را مدنظر دارند، راه تحقق آزادی‌های مزبور را هموار خواهد نمود. بنابراین ما هرگونه اقدام هرج و مرج طلبانه و ماجراجویانه را هم در هر کجای کشور محکوم می‌کنیم. اقداماتی که در این شرایط به رغم ضدیت‌های ظاهری با محدود کردن آزادی‌ها، جز به هرچه محدودتر نمودن آنها نمی‌انجامد. مجاهدین خلق ایران ۱۳۵۹/۲/۴». (۱)

گروه جنبش مسلمانان مبارز هم در آخرین شماره نشریه امت، ارگان این گروه، با عنوان "انقلاب را به کجا می‌کشانید؟" در مورد انقلاب فرهنگی اعلام موضع کرد. (۲)

گروه دکتر سامی، "جاما" نیز در شماره امروز مردم ایران {ارگان این گروه} اعلام کرد: جاما با درک این واقعیت که تغییر و تحول انقلابی در نظام آموزشی باتوجه به نیازهای جامعه از ضروریات هر جنبش انقلابی است و باتوجه به این حقیقت که دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان مراکز تجمع صاحبان اندیشه و تفکر باید محل برخورد آزادانه عقاید و آرا باشد و در جهت پیشرفت فرهنگ جامعه بکوشد و پاسدار آزادی گردد، هر نوع تحمیل عقیده را بر دیگران روندی ضدتکاملی

می شناسد. این گروه در ادامه، مخالفت خود را با تعطیلی دانشگاه ها اعلام کرد. (۳)

ص: ۲۶۹

-
- ۱- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.
 - ۲- جنبش مسلمانان مبارز، هفته نامه امت، شماره ۵۳، ۳/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳.
 - ۳- جنبش انقلابی مسلمانان ایران، نشریه مردم ایران {جاما}، شماره ۵۷، ص ۵.

شماره امروز توفان ارگان مرکزی حزب کمونیست کارگران و دهقانان ایران نیز در برابر انقلاب فرهنگی اعلام موضع کرد.

(۱)

در این میان، اقدام امروز شاخه دانشجویی حزب توده در نوع خود منحصر به فرد

بود و فقط در چارچوب روش خاص این حزب می توانست معنی داشته باشد. حزب توده با عنوان "نامه سازمان جوانان و دانشجویان دمکراتیک ایران به شورای محترم سرپرستی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران" اعلام کرد: «صداوسیما جمهوری اسلامی ایران از سازمان ها و گروه های سیاسی دانشجویی برای شرکت در بحث پیرامون تغییر بنیادی نظام آموزشی دعوت به عمل آورده است. متأسفانه در دعوت قرائت شده از صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، از سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران نام برده نشده است. سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران یکی از سازمان های مؤثر و فعال دانشجویی است که نقش و موضع فعال و سازنده آن در حوادث اخیر دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور تأثیر بس مؤثری در جلوگیری از تشدید تشنجات داشت. ... سازمان ما نخستین [سازمان] دانشجویی بود که پس از پیروزی انقلاب شکوهمند ایران در نخستین شماره های آرمان ارگان مرکزی سازمان به ضرورت ریشه کن ساختن نظام آموزشی نو استعماری به مثابه یک ضرورت مبرم انقلاب اشاره کرد.» (۲)

در خارج از کشور نیز بعضی از هواداران گروه های سیاسی داخل، از وضع پیش آمده ابراز نارضایتی کردند؛ از جمله امروز برخی دانشجویان ایرانی مقیم اتریش دست به اعتراض زدند. (۳) رادیو لندن در این باره گزارش داد: «گروهی از دانشجویان ایرانی در جلوی سفارت خود در وین پایتخت اتریش، به نشانه اعتراض به گفته خودشان به اسلامی شدن دانشگاه های ایران بست نشسته اند. در حدود ۳۰ نفر در این کار شرکت داشتند و بعداً به داخل سفارت دعوت شدند تا شکایات خود را با یکی از مأموران آن مورد بحث قرار دهند.» (۴)

۷۷

عصر امروز، چند تن از اعضای شورای انقلاب با امام خمینی ملاقات کردند.

آقای هاشمی رفسنجانی درباره جزئیات این ملاقات، در مصاحبه اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی گفت: من با آیت الله خامنه ای و آقای دکتر باهنر برای دیدار امام رفتیم، در حضور امام مسائل دانشگاه ها بار دیگر مطرح شد و امام روی تغییر نظام آموزشی تأکید کردند و در مورد استعفای سرپرستان دانشگاه تهران فرمودند این آقایان خود مسئول این نابسامانی های دانشگاه هستند. اگر هم استعفا نمی دادند باید برکنار می شدند و بنابراین نمی توانند خودشان را تبرئه کنند.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در مورد ادعای شورای سرپرستی دانشگاه مبنی بر اینکه باید قبلاً با آنها مشورت می شد، گفت: آقای دکتر حبیبی گفته که قبلاً با اینها مشورت شد و این آقایان در جریان مسائل مطروحه دانشگاهی در شورای انقلاب بوده اند و در مورد مسائل دانشجویان مسائلی که دانشجویان می خواستند انجام دهند، خودشان مستقل بوده و مربوط به ما نبوده است، منتها حرف امام اصلاً نبوده است؛

- ۱- حزب کمونیست کارگران و دهقانان ایران، نشریه توفان، ۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲۰، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۴/۲/۱۳۵۹.
- ۴- همان، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۲/۱۳۵۹.

امام می گفتند این آقایان مسئول دانشگاه بودند، ولی نایستی می گذاشتند این قدر بی نظم و حساب می شد.

وی در پایان مصاحبه اظهار کرد: «هم گروه های مخالف و هم دوستان انجمن های اسلامی جوری رفتار کنند که دانشگاه ها بتوانند ۵ هفته آخر را با آرامش و نظم کارشان را تمام کنند که ما هم با فرصت کافی بتوانیم برای تنظیم برنامه آموزشی، خودمان را آماده کنیم.» (۱)

بنی صدر رئیس جمهور نیز در مصاحبه ای با خبرنگار سی.بی.اس آمریکا در پاسخ این سؤال که «آیا این جنجالی که جدیداً در دانشگاه به وجود آمده است فکر می کنید تهدیدی برای دولت شما است؟» گفت: «حالا که شد تثبیتی، سابقاً تهدیدی بود، ولی بعد از اینکه عکس العمل مردم معلوم شد، تهدید شد تثبیت.» وی افزود: «حوادثی است که پیش می آید، البته من آخرین کسی بودم که مورد تهدید واقع می شدم حالا بعضی ها ممکن است که جوری دیگر تصور می کردند، اما فعلاً من مسئولیتی که دارم به عنوان یک مسلمان متعهد در انقلاب است و گرنه مسئولیت دولتی که الآن در کار است و شورای انقلاب با من نیست، من عضو آن شورا هستم، بنابراین صدمه ای که به من رسید کمتر از همه بود، ولی صدمه ای که به کشور داشت البته خیلی زیاد بود و ممکن بود فاجعه خیلی بزرگی برای ایران داشته باشد.»

بنی صدر در ادامه گفت: «دیشب دوستی وضعیت را این جوری برای من تعبیر کرد که یک لوکوموتیوی به حرکت در آمد و داشت سرعت می گرفت و شما [بنی صدر] پریدید درون لوکوموتیو و آن را مهار کردید.» (۲)

۷۸

در ساعت ۱۵ امروز، در کلیسای سنت سرکیس واقع در خیابان کریمخان زند تهران، مراسمی با عنوان "سالروز کشتار ارامنه به دست ترکان عثمانی" برگزار شد. (۳) علاوه بر این مراسم، ارامنه دست به راه پیمایی هم زدند که به سرعت گسترش یافت.

گزارشی به مقامات مسئول حاکی است: «تعداد راه پیمایان ارامنه به حدود ۱۰ هزار نفر رسیده و آنها اظهار می دارند در جلوی سفارتخانه های آمریکا، انگلستان، آلمان و ترکیه به اعتصاب غذا [دست] خواهند زد تا ترکیه و ناتو، ارمنستان غربی را آزاد کند.» (۴)

یادآوری می شود در وضعیت خاصی که ایران در آن به سر می برد و در خارج و داخل با مشکلات و درگیری های جدی مواجه است، موضوع مطالبات ارامنه تبعه ایران در این روزها به خصوص در سالگرد کشتار ارامنه به دست ترکان مزید بر مشکلات و مشغله های عدیده سپاه است. روز گذشته، مقامات مسئول در وزارت امور خارجه به وزارت کشور تلفنی اطلاع داده بودند که «به علت سالگرد کشتار ارامنه امکان حمله به سفارت ترکیه در تهران زیاد است و از طرف سفارت ترکیه به وزارت خارجه اطلاع داده شده که حتی امکان ترور نیز می رود.» مقامات مزبور متذکر شده بودند که در اوضاع فعلی برای اجتناب از درگیری با دولت ترکیه مراقبت لازم به عمل آید تا از حوادث غیرمترقبه جلوگیری شود. (۵)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۰۴۰۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۰۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۲ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۰۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۳/۲/۱۳۵۹.

به این ترتیب، سپاه وظیفه ای دیگر را بایستی به اتمام می رساند

و در این خصوص، وقوع درگیری اجتناب ناپذیر شد. در گزارش شهرداری به وزارت کشور در این باره آمده است: «بین عده ای از شرکت کنندگان در مراسم و

سپاه پاسداران درگیری ایجاد [شد] که گفته می شود ۳ نفر از پاسداران مجروح گردیده اند.» (۱)

ضمیمه اول گزارش ۶۶: گزارش رادیو امریکا از اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور

رادیو امریکا امروز اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور را این گونه پوشش خبری داد: «امروز سخنگوی وزارت خارجه امریکا به خبرنگاران گفت شواهدی وجود ندارد که نشان دهد تحریم های اقتصادی کشورهای غربی علیه رژیم ایران به توسعه عمده ای در روابط بازرگانی و اقتصادی میان ایران و شوروی منجر شود، مقام مزبور توجه داد که امکانات و ظرفیت حمل و نقل میان شوروی و ایران محدود است و شوروی وسیله و امکان آن را ندارد که بسیاری از کالاهایی را که ایران در حال حاضر از کشورهای غربی وارد می کند، تأمین سازد. وی در ضمن هشدار داد که مصالح ایران ایجاب می کند که ایران از نزدیکی بیشتر به شوروی بر حذر باشد. وی خاطر نشان ساخت که وجود آشوب و ناامنی گسترده و مداوم در ایران و حضور نیروهای شوروی در افغانستان خطری آشکار برای امنیت ایران محسوب می شود. وی یادآوری کرد که ایران در گذشته نه چندان دور بعد از جنگ جهانی دوم تجربه های تکان دهنده و هشیارکننده ای از روس ها داشته است و امید می رود که مقامات ایران تاریخ کشور خودشان را فراموش نکرده باشند. وی همچنین افزود که ایران همچنین از فاصله ای بسیار نزدیک و خطرناک شاهد آن است که همسایه هم کیش ایران یعنی افغانستان برای قرار گرفتن در آغوش شوروی چه بهای سنگینی دارد می پردازد. وی توجه داد در این میان تنها کشوری که مورد بی عدالتی قرار گرفته و مغبون شده است امریکاست و مقامات ایران می دانند که راهی برای پایان بخشیدن به تحریم های اقتصادی غرب وجود دارد و این اقدام از جانب ایران به مراتب منطقی تر از رو کردن به شوروی است. وی ابراز امیدواری کرد که مقامات ایران از این فرصت برای اصلاح اوضاع و حل بحران استفاده کنند.» (۲)

ضمیمه دوم گزارش ۶۶: یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، درباره روند حوادث شب اول عملیات طبس

زیگنیو برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر و عنصر اصلی تصمیم گیری اجرای عملیات نجات، در خاطرات خود درباره چگونگی ورود امریکایی ها به طبس، چنین نوشته است:

«طولانی ترین روز زندگی من طی ۴ سال خدمت در کاخ سفید با یک خبر امیدبخش آغاز شد. ساعت ۱۰:۲۰ (۳) دقیقه صبح روز ۲۴ آوریل، ژنرال جونز به من اطلاع داد که هوای منطقه مساعد بوده و هر ۸ هلیکوپتر در راه مأموریت خود هستند. ترنر رئیس سیا قبل از آن به من خبر داده بود که درباره محل نگهداری گروگان ها در محوطه سفارت، اطلاعات کامل تری به دست آورده و گروهی که در تهران با ما همکاری خواهند کرد خیلی به امکان موفقیت عملیات خوش بین هستند. تا ظهر آن روز، خبر مهم دیگری نرسید و هنگام صرف نهار با رئیس جمهور و ماندیل و ونس و براون و جوردن و پاول بیشتر درباره

اینکه چگونه کنگره را در جریان این کار بگذاریم بحث کردیم. همه مضطرب و نگران بودند، ولی همه سعی می کردند خونسردی خود را حفظ کنند تا اضطراب و تشنج درونی آنها به دیگران سرایت ننماید. در اواسط نهار براون را پای تلفن خواستند و او در مراجعت اولین خبر بد را به ما داد. ۲ هلیکوپتر از ۸ هلیکوپتر در محل موعود فرود نیامده بودند، ولی این امیدواری وجود داشت که با تأخیر به مقصد برسند.

تا ساعت ۳:۱۵ دقیقه بعد از ظهر، خبر تازه ای

دریافت نشد. در این ساعت براون خبر داد که از ۲

هلیکوپتر یکی در بین راه از کار افتاده و رها شده و دومی به علت اشکال فنی در نتیجه طوفان شن به ناو هواپیمابر نیمیتز بازگشته است. با وجود این، ۶ هلیکوپتر باقیمانده برای انجام عملیات کافی بود. کلیه هواپیما[ها]ی سی ۱۳۰ هم در تاریکی شب در محل موعود نشسته بودند. مشکل دیگری که پیش آمده بود عبور ۲ وسیله نقلیه از جاده

ص: ۲۷۲

۱- سند شماره ۰۴۰۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۵، ۵/۲/۱۳۵۹، صص ۱۰ و ۱۱، به نقل از بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۳- * به تفاوت ساعت واشنگتن و تهران توجه شود: ساعت به وقت تهران برابر است با ساعت به وقت واشنگتن به اضافه هشت ساعت و نیم.

نزدیک محل فرود هواپیماها و هلیکوپترها بود. یکی از این اتومبیل‌ها دور شده بود، ولی اتوبوسی را که ۴۰ مسافر داشت متوقف کرده بودند. این موضوع تاحدی باعث نگرانی شده بود، ولی من و براون ضمن بررسی اوضاع به این نتیجه رسیدیم که دلیلی برای لغو برنامه عملیات وجود ندارد، زیرا سرنشینان اتومبیلی که دور شده بود در تاریکی شب نمی‌توانستند تشخیص بدهند که مسئله از چه قرار است و مسافری اتوبوس را هم می‌توانستیم تا پایان عملیات در همان محل نگه داریم.

ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، نزد رئیس جمهوری

رفتم و ضمن [گزارش] آخرین تحولات اوضاع گفتم که به نظر من می‌توانیم برنامه را اجرا کنیم. کارتر بیش از من نگران و مضطرب بود و فکر می‌کرد مشکلاتی در کار است. در این موقع ماندیل هم به ما پیوست و من گفتم ۶ هلیکوپتر برای انجام مأموریت کافی است و مسافران اتوبوس را هم می‌توانیم تا پایان عملیات در یکی

از هواپیماها نگه داریم و پس از ختم عملیات آنها را آزاد کنیم. کارتر نظر ژنرال جونز را هم درباره امکان ادامه عملیات جویا شد و دستور ادامه کار را داد. برای اینکه برنامه کار ما در کاخ سفید جریان عادی خود را طی کند در جلسه‌ای که برای بررسی مسائل خاورمیانه [غرب آسیا] در اتاق بررسی وضعیت تشکیل شده بود حضور یافتم، ولی درحالی که به حرف‌های ونس و لیفوتینر گوش می‌دادم فکرم در صحرای طبس بود. ساعت ۴:۲۰ [بعدازظهر، ۵۰ دقیقه بعد از نیمه شب به وقت تهران] به بیرون اتاق فراخوانده شدم و براون خبر داد که کارها طبق برنامه پیش می‌رود. ... ۴ هلیکوپتر تا به حال سوخت‌گیری کرده‌اند و پس از سوخت‌گیری ۲ هلیکوپتر دیگر مرحله دوم برنامه با پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهد شد. من احساس آرامش کردم و به جلسه بازگشتم.» (۱)

ص: ۲۷۳

عملیات نجات گروگان‌های امریکایی در تهران که از اولین روزهای شروع گروگان‌گیری در دستور کار رئیس‌جمهور و مقامات امنیتی امریکا قرار گرفته بود، از نیمه شب گذشته وارد مرحله حساسی شد و به گونه‌ای غیرقابل پیش‌بینی، سرانجامی عجیب یافت.

مراحل مختلف مقدمات و آماده‌سازی عملیات تا آستانه ورود نیروهای عملیاتی به صحرای طبس، مطابق برنامه پیش‌رفت. طبق همین برنامه، در باند یک فرودگاه متروکه در صحرای طبس، ۸ فروند هلیکوپتر و ۳ فروند هواپیمای حمل و نقل و سوخت رسان، قرار تجمع و سوخت‌گیری و هماهنگی برای تداوم کار را داشتند، اما حوادثی موجب حذف ۲ هلیکوپتر از برنامه شد. (۱) به این ترتیب، در عمل، شروع عملیات در اولین مرحله ورود به صحرای طبس، تجمع و هماهنگی و آمادگی برای حرکت به سمت تهران با اختلال مواجه گشت و فقط ۶ هلیکوپتر برای ادامه عملیات در اختیار نیروهای عملیاتی قرار داشت. تشخیص این بود که از اختلال به وجود آمده ناشی از حذف ۲ هلیکوپتر می‌توان صرف نظر کرد و مرحله بعدی، یعنی حرکت از طبس به سمت تهران نیز انجام خواهد شد. این موضوع به مقامات واشنگتن که با نگرانی وضعیت طبس را دنبال می‌کردند، اعلام شد. وقتی به کاخ سفید خبر داده شد کارها طبق برنامه پیش می‌رود و «۴ هلیکوپتر تا به حال سوخت‌گیری کرده‌اند، پس از سوخت‌گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم برنامه؛ پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهد شد»، ۱ نگرانی موجود جای خود را به آرامش خیال داد. در این حال، در واشنگتن، ساعت ۱۶:۲۰ و به وقت تهران پنجاه دقیقه بعد از نیمه شب بود. (۲)

اما این آرامش خیال زیاد تداوم نیافت. حدود نیم ساعت بعد، از ایران خبری دریافت شد که نشان

ص: ۲۷۵

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: توضیحاتی درباره اختلاف تعداد هواپیماهای ذکر شده در منابع مختلف.

۲- ** آنچه ذکر شد فشرده و یادآوری سیر حوادث روز گذشته تا اولین ساعت بامداد امروز است. برای مطالعه مشروح این وقایع به روز شمار ۴/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

می داد سومین هلیکوپتر هم به دلیل بروز اشکالاتی در سیستم هیدرولیک آن، قادر به شرکت در ادامه عملیات نیست. به این ترتیب، عملیات بایستی با ۵ هلیکوپتر اجرا می شد، درحالی که در طراحی ها دست کم ۶ فروند در نظر گرفته شده بود. پس از بررسی ها و مشاوره های مسئولان امریکایی در کاخ سفید و نیز تبادل نظر با فرماندهی منطقه که معتقد بود عملیات باید

متوقف شود حدود ۱۰ دقیقه بعد، فرمان قطعی توقف عملیات و مراجعت افراد، از کاخ سفید صادر شد. این برای رئیس جمهور امریکا و مقامات همراه وی در این ماجرا، سرانجامی دردناک بود، اما حوادث دردناک تری نیز در ادامه رخ داد.

حدود یک ساعت بعد، وقتی همه مشاوران رئیس جمهور، که برژینسکی آنها را به جلسه فوری و مهم با رئیس جمهور فراخوانده بود، دور کارتر جمع بودند، از ایران خبر رسید هنگام آمادگی نیروهای امریکایی برای بازگشت از ایران فاجعه ای رخ داده است. کارتر با شنیدن این خبر، وضع کسی را پیدا کرده بود که کاردی در تن او فرو کرده باشند. (۱)

ماجرا چنین بود: «یکی از هلیکوپترها بعد از سوخت گیری از هواپیمای سی ۱۳۰ حامل سوخت، درحین بلند شدن و دور شدن از هواپیما با سرعتی بیش از حد گردش می کند و در این هنگام دم آن به بدنه هواپیما اصابت می کند و در یک چشم به هم زدن، هزاران لیتر بنزین شعله ور و تمام تسلیحات موجود در هردو، منفجر می شود. کوهی از آتش همه جا را روشن می کند و ۵ نفر از سرنشینان هواپیما و ۳ نفر از سرنشینان هلیکوپتر می سوزند و زغال می شوند. ۴ نفر دیگر هم به شدت می سوزند. خبر این واقعه بعد از یک ربع ساعت، یعنی رأس ساعت ۶ بعدازظهر به وقت واشنگتن می رسد.» (۲)

به این ترتیب، به جای پیگیری و فرماندهی عملیات در تهران، کاخ سفید توان خود را بایستی صرف توجیه مردم امریکا و نیز متحدان اروپایی و آسیایی ایالات متحده می کرد و خسارت های ناشی از شکست غیرقابل تصور عملیات طبس را تا حد امکان کاهش می داد. در اولین قدم، ونس وزیر امور خارجه و معاون وی کریستوفر، موظف شدند بیانیه ای تهیه کنند. درواقع، در وضعیت پیش آمده تهیه و ارائه گزارش مناسب به رسانه ها درباره آنچه رخ داده است، تنها کاری بود که در آن زمان به نظر

(بقایای هلیکوپترهای نیروهای امریکایی در طبس)

در یک چشم برهم زدن هزاران لیتر بنزین شعله ور و کوهی از آتش همه جا را روشن کرد.)

-
- ۱- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۲۰۰-۱۹۸.
 - ۲- جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، ص ۵۹؛ و روزنامه اطلاعات، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

درعین حال، به پیشنهاد ویلیام ترنر رئیس سازمان جاسوسی امریکا {CIA}، اعلام هرگونه خبر دراین باره به بعد از اطمینان کامل از خروج کلیه مأموران اعزامی از ایران موکول شد. (۱)

در این حال، دغدغه دیگری وجود داشت و آن خروج هرچه سریع تر نیروهای عملیات نجات از معرکه بود؛ چه بسا حوادث غیرمنتظره و عجیب دیگری نیز می توانست برای آنان اتفاق بیفتد. بنابراین، قبل از وقوع اتفاق جدید و پیدایش خسارتی تازه، بایستی برای ترک صحنه و خلاصی نیروها از شنزار طبس اقدام می شد. مهم ترین جنبه خسارت ها، خسارت نیروی انسانی بود. درباره تلفات انسانی حادثه نیز مقامات امریکایی در کاخ سفید، فقط می دانستند که عده ای کشته و مجروح شده اند، رقم دقیق کشته شدگان {۸ نفر} تقریباً ۵ ساعت بعد {حدود ۷:۳۰ بامداد به وقت تهران} مشخص گردید. (۲) (۳)

در حال، باقی ماندن ۸ جسد زغال شده و لاشه سوخته یک فروند هلیکوپتر و یک هواپیمای سی ۱۳۰ و بدتر از آن ۴ هلیکوپتر سالم حاوی تجهیزات و اسناد و اکتفا به خروج افراد سالم به اتفاق مجروحان، از شتابی فوق العاده حکایت می کرد که دلیل آن هرچه باشد، هراس از تداوم رخدادهای پی در پی مذکور را نیز تأیید می کند. وزارت دفاع امریکا در اعلامیه هایی که تا آخر وقت امروز، جمعه به وقت تهران، انتشار داد ضمن اعلام هویت کشته شدگان و مجروحان، (۴) از برجاماندن جسد ۸ امریکایی در ایران نیز خبر داد، اما به علت شتابی که باعث شده به حمل جسد ها اقدام نکنند، اشاره ای نکرد. (۵)

۸۰

درحالی که در امریکا، اذهان مسئولان متوجه کاهش تأثیرات منفی اقدام نظامی شکست خورده نیمه شب گذشته خود در صحرای طبس ایران است، امروز در ایران با غافلگیری کامل شروع شد و این غافلگیری در قالب غفلت و بی اطلاعی از آنچه رخ داده است و رخ خواهد داد، تا ساعت ها ادامه یافت؛ منابع خبری و رسانه های گروهی جهان نیز به این غافلگیری دامن زدند.

در گزارش امروز خبرگزاری پارس از آخرین خبرهای مربوط به درگیری های امریکا با ایران آمده است که از ساعت ۲۴ پنجشنبه چهارم اردیبهشت تا امروز، وسایل ارتباط جمعی کشورهای غربی، اخبار متعددی درباره تصمیمات جدید کارتر علیه ایران پخش کرده اند. در یک گزارش گفته شده است که کارتر در جلسه مشاوران خود تصمیم گرفت در صورت آزاد نشدن گروگان ها به مداخله نظامی در ایران متوسل شود. برژینسکی مشاور امنیتی کارتر نیز از وی حمایت کرده است. با این حال، در گزارش دیگری در همین زمینه گفته شده که بین مشاوران کارتر در مورد مداخله نظامی در ایران اختلاف نظر شدیدی بروز کرده و سناتور برد تأکید کرده است که کارتر حق ندارد بدون مشورت با کنگره امریکا دست به عمل نظامی علیه ایران بزند. (۶) (۷)

- ۱- توطئه در ایران، پیشین، ص ۲۰۰.
- ۲- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: یادداشت های برژینسکی از "روز غم انگیز"؛ وضع طبس و انعکاس آن به کاخ سفید.
- ۳- توطئه در ایران، پیشین، ص ۲۰۰.
- ۴- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه سوم: هویت کشته شدگان و مجروحان امریکایی در واقعه طبس طبق اعلام وزارت دفاع امریکا.
- ۵- هدف: تهران، پیشین، ص ۶۰؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- ** با توجه به مضامین نماز جمعه می توان دریافت که خطبه های نماز جمعه هم در چارچوب همین جمع بندی تنظیم شده بود.
- ۷- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در این حال تا ظهر امروز، خبرهای جسته و گریخته ای به پاسداران و مقامات محلی طبس رسید که از وضعیتی غیرعادی و حالتی مشکوک در یک منطقه کویری در صحراهای واقع در جنوب غربی طبس حکایت داشت. مسافران یک اتوبوس که از یزد عازم طبس بود و نیمه شب گذشته امریکایی ها آن را متوقف کرده بودند، دریافتند که آزادند و ۲ راننده تانکر نفت که با روشن شدن هوا خودروهای سوخته و وسایل جا مانده امریکایی را دیده بودند، ناقلان این خبر بودند. این خبرها نشان می داد در منطقه ای بین رباط خان و رباط پشت بادام {حدود ۱۶۵ کیلومتری جنوب غربی طبس} تعدادی هواپیما، هلیکوپتر، جیب و موتورسیکلت که بعضی از آنها سوخته است، وجود دارد علاوه بر این در این منطقه تعدادی نیروی امریکایی و چند تن که به دو زبان انگلیسی و فارسی حرف می زده اند نیز حضور داشته اند که شاهدان یاد شده بعد از روشن شدن هوا آنها را ندیده اند و متوجه نشده اند که آنها چگونه و چه موقع در تاریکی از آنجا دور شده اند. (۱)

در این وضعیت سپاه می کوشید با اخذ اطلاعات از منطقه و ارسال آن به ستاد مشترک ارتش، حساسیت لازم را در نیروهای مسلح ارتش ایجاد کند؛ از جمله در ساعت ۱۱:۴۰، این پیام از ابوشریف فرمانده عملیات سپاه به ستاد مشترک ارتش ارسال شد: اطلاع رسیده از سپاه پاسداران طبس حاکی است پاسدارانی که به منطقه اعزام شده اند گزارش داده اند که در کنار لاشه هواپیمایی که در حال سوختن می باشد تعداد ۵ فروند هلیکوپتر وجود دارد که یک فروند آن هنوز روشن است. (۲)

در ساعت ۱۲:۱۵ نیز مرکز فرماندهی کل سپاه در تلفن گرامی به ستاد مشترک اعلام کرد: «بنا به اظهار تلفنی یکی از ایرانیان مقیم امریکا به نقل از رادیو تلویزیون امریکا ۲ فروند هواپیما که قصد داشتند برای آزادی گروگان ها به تهران بروند در کویر لوت سقوط کرده و به کلی سوخته و سرنشینان آن نیز همگی سوخته اند.» (۳)

به هر صورت، انتشار غیررسمی و محدود خبرهایی که از تجاوز هوایی منجر به سقوط هواپیماهای امریکایی در ایران، حکایت می کرد، باعث شد منابع رسمی خبری در این باره اقدام به کسب خبر قطعی و رسمی کنند. ستاد مشترک ارتش، به طور طبیعی، مرکز موثق پاسخ گویی به چنین تقاضایی بود. از این رو، خبرگزاری پارس با دفتر تیمسار شادمهر فرمانده ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی تماس گرفت. سخنگوی ستاد مشترک اظهار کرد: بعید نیست امریکا برای فراری دادن گروگان ها دست به چنین اقدامی زده باشد. با این حال، وی اظهار نظر قطعی را به چند ساعت بعد موکول کرد و ضمن خودداری از اظهار نظر قطعی درباره تصمیمات اخیر کارتر در مورد مداخله نظامی امریکا در ایران، گفت: ستاد مشترک در ساعت ۱۳ امروز، بیانیه ای درباره هر دو موضوع منتشر خواهد کرد. (۴)

سرانجام، هم زمان با پایان مراسم نماز جمعه، براساس اطلاعیه ستاد مشترک ارتش، خبر سقوط دو هواپیمای امریکایی در ایران، از صدای جمهوری اسلامی و نیز از تریبون نماز جمعه پخش شد و در پی آن به گزارش روزنامه بامداد، سراسر کشور را هیجان فراگرفت. (۵)

ص: ۲۷۸

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- سند شماره ۰۴۰۱۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز

فرماندهی، {۵/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۰۱۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز

فرماندهی، {۵/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

بازتاب عمومی انتشار این خبر نشانه وجود حساسیت شدید مردم بود که در سطح وسیع و در شادمانی های خیابانی خود شکست آمریکا را به معنای پیروزی و حقانیت ایران دانسته و جشن گرفتند. (۱) به خصوص در تهران، به گزارش خبرنگار بامداد، مردم به محض اطلاع از خبر سقوط هواپیماهای امریکایی که در اطلاعیه ارتش و در نماز جمعه اعلام شد، به خیابان ها ریختند و با روشن کردن چراغ اتومبیل های خود و با بوق های متعدد و نشان دادن علامت پیروزی، این عمل امریکای جهان خوار را محکوم کردند. آنها درحالی که چراغ اتومبیل های خود را روشن کرده بودند با بوق ممتد، خیر این قدرت نمایی بزرگ اسلام را به شهروندان می دادند و درحالی که دست خود را به علامت پیروزی بلند کرده بودند و شعارهایی چون "امریکا، امریکا مرگ به نیرنگ تو" می دادند، یک بار دیگر خاطره روز تاریخی خروج شاه مخلوع را زنده ساختند. (۲)

در توصیف این فضا، گزارش رادیو آمریکا خود گویاست: «حوادث ایران و اقدامات پرزیدنت کارتر برای نجات جان گروگان های امریکایی که با شکست روبه رو شد، اخبار تمام کشورهای جهان را ظرف دو روز گذشته تحت الشعاع قرار داد. این ماجرا سبب گرم تر شدن بازار تظاهرات در تهران شد، راه پیمایان و تظاهر کنندگان در تهران یک بار دیگر در خیابان ها به راه افتادند و اقدامات نافرجام آمریکا را برای آزادی گروگان ها جشن گرفتند.» (۳)

متن اولین اطلاعیه منتشر شده ستاد مشترک ارتش در این باره بدین شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم

در این موقع که ملت انقلابی و مبارز ایران با واژگون ساختن کاخ طاغوتیان می رود تا رسالت اسلامی خود را تحقق بخشد، خداوند یار و یاور مستضعفان، ملت پیاخته ما را کمک می کند تا آنجا که در نتیجه تعقیب هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران ۲ فروند هواپیمای امریکایی که تعدادی مأمورین سیا و تفنگ داران دریایی آمریکا را حمل می نمود تا غافلگیرانه به جاسوس خانه دولت آمریکا در تهران بریزند و گروگان ها را آزاد نمایند هنگام فرار از خاک ایران با یکدیگر برخورد نموده آتش گرفته درحوالی منطقه طبس سقوط می نماید. ضمناً اطلاعات مشروح متعاقباً اعلام خواهد شد و به یاری خداوند توانا اسلام پیروز است.» (۴)

متن دومین اطلاعیه ارتش جمهوری اسلامی ایران که بعد از ظهر امروز، انتشار یافت این گونه است: «در این موقع که هواپیماهای ارتش جمهوری اسلامی ایران منطقه را زیر نظر دارد از هم وطنان عزیز ساکن شهر طبس و روستاهای رباط خان، رباط بادام، حاجی آباد و سایر قرای اطراف این منطقه تقاضای همکاری می شود و امید است با همکاری نیروهای مسلح و عزیمت به منطقه فرود امریکاییان، نسبت به دستگیری افراد فراری آنها اقدام نمایند.» (۵)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، عصر امروز، سومین اطلاعیه خود را با این مضمون منتشر کرد:

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۳/۱۳۵۹.

۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

همان طور که در اعلامیه های قبلی به آگاهی رسید تفنگ داران و مأموران امریکایی مهاجم هم اکنون

داخل منطقه هستند و نیروی هوایی جمهوری اسلامی حفاظت هوایی منطقه را به عهده دارد. از اهالی شهرستان طبس و روستاهای رباط خان، رباط بادام و حاجی آباد

که روستاهای بزرگ اطراف منطقه فرود هستند و همچنین سایر قراء موجود در این محدوده درخواست دارد که از فرار افراد امریکایی جلوگیری و نهایت همکاری را با نیروهای مسلح ارتش

جمهوری اسلامی مبذول دارند. بدیهی است مراجعه بیش از حد مردم غیر از اهالی مناطق یاد شده لزومی ندارد و مزاحمت هایی را برای پرسنل ارتش فراهم خواهد ساخت.» (۱)

یک مقام انتظامی به خبرنگار کیهان در محل گفت: تعداد ۵ فروند هلیکوپتر و هواپیما در محل باقی مانده اند که ۳ فروند سالم؛ یک فروند هلیکوپتر به کلی سوخته و یک فروند هواپیما نیز در محل متلاشی شده است. ۴ جسد سوخته که هویتشان مشخص نیست، در محل باقی مانده اند. چند قبضه اسلحه تیربار نیز در محل به دست آمده است.

همین مقام افزود: تمام اطراف منطقه تحت کنترل است تا اگر احیاناً کسی فرار کرده یا باقی مانده است دستگیر شود، اما تاکنون هنوز کسی دستگیر نشده و مأموران تمامی آن منطقه را تحت نظر دارند. (۲)

در آخرین ساعات نیز یک مقام مطلع در ستاد ارتش اعلام کرد: به وسیله نیروهای مسلح اعزامی به منطقه، تعداد ۵ فروند هلیکوپتر، یک فروند هواپیما و یک تانک در محل شناسایی شده که در حال حاضر به وسیله ستون های اعزامی از یگان های بیرجند، مشهد و نیروی هوایی که محل را در محاصره دارند، نگهداری می شوند. (۳)

از سوی دیگر، بنی صدر در مقام رئیس جمهور و فرمانده کل قوا نیز در این باره گزارشی به مردم ارائه داد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «آقای بنی صدر رئیس جمهور، در یک گفت و گوی رادیو تلویزیونی اظهار داشت من هنگام بازگشت از اهواز به تهران به توصیه خلبانان هواپیما به منطقه نشستن هواپیماهای دشمن رفتم. در آنجا ۲ هواپیما و ۵ هلیکوپتر به زمین نشسته بودند من فکر می کردم که اقلاً ۳۰۰، ۲۰۰ هواپیما به ایران آمده اند،

ولی فقط این تعداد بود که گفته شد و هلیکوپترها شش پره ای بودند که نشان می داد

متعلق به کشور دیگری است. ... رئیس جمهور

گفت این مسئله با واقعه اخیر مملکت و موضوع

کردستان یکی است و با هم ارتباط دارند. بنی صدر خطاب به جامعه دانشجویان گفت وقتی رهبری را به رهبری قبول می

کنید، حتی اگر او را قبول هم نداشته باشید، باید از وی اطاعت کنید. این را می گویند انقلاب فرهنگی.» (۴)

به گزارش خبرگزاری ها، در ساعت یک بعدازظهر، وقتی بنی صدر در مسجدی در اهواز سخنرانی می کرد، یکی از نزدیکان او به نام حسن پیرحسینی {سی ساله، فارغ التحصیل از دانشگاه استنفورد کالیفرنیا} ماجرا را به اطلاعش رساند. بنی صدر سخنرانی را ناتمام رها کرد و بلافاصله به فرودگاه رفت و درحالی که به وسیله فانتوم ها همراهی می شد، به سوی طبرس پرواز کرد. او از داخل هواپیما از منطقه و آثار باقیمانده از امریکا بازدید کرد. (۵)

ص: ۲۸۰

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- هدف: تهران، پیشین، صص ۷۰ و ۷۱.

بعد از شکست مصیبت بار و تحقیر آمیز و البته غیرمنتظره عملیات نجات دولت امریکا، قبل از آغاز آن در تهران و هنگام سوخت گیری در صحرای طبس، جدی ترین

مسائل پیش روی دست اندرکاران آن عملیات، چگونگی اعلام این خبر برای افکار عمومی در داخل و خارج ایالات متحده به خصوص در داخل کشور بود. در مرحله اول باید چنین اعلامی بعد از خارج شدن کامل نیروهای امریکایی از جمله مجروحان، از خاک ایران انجام می شد و بنابراین انتشار بیانیه تهیه شده در کاخ سفید در این باره و نیز نشر هرگونه خبر در این زمینه، بعد از اطمینان کامل از خروج نیروهای مزبور، بایستی صورت می گرفت. خروج نیروهای امریکایی، در ساعت ۸ شب، به وقت واشنگتن {حدود ۴:۲۰ بامداد به وقت تهران} پایان یافت، اما نظر به اینکه تا ساعت ها پس از خروج آخرین نیروهای امریکایی از صحرای طبس، مقامات ایرانی متوجه قضایا نشدند، کاخ سفید در این مورد با مشکلی مواجه نشد و با فراغت کافی، اعلام رسمی قضیه به صبح روز بعد {جمعه ۲۵ آوریل ۱۹۸۰ برابر ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹} موکول گردید. به این ترتیب، حدود ۷ صبح به وقت امریکا {حدود ۳:۳۰ عصر به وقت تهران} سخنرانی تلویزیونی جیمی کارتر پخش شد، ولی قبل از آن بیانیه کاخ

۱. سفید در این باره منتشر و نیز خبر حادثه از طریق رسانه های گروهی اعلام شده بود. چند ساعت بعد از سخنرانی کارتر، هارولد براون وزیر دفاع امریکا نیز با تفصیل بیشتر به گزارش واقعه پرداخت.

به گزارش آسوشیتدپرس، بیانیه کاخ سفید درباره عملیات ایران را جودی پاول سخنگوی کاخ سفید، سحرگاه روز جمعه برای خبرنگاران قرائت کرد. (۱) در این بیانیه از ۸ کشته و تعداد نامعلومی مجروح {همه امریکایی} یاد شده (۲) و آمده است: کارتر ریاست جمهوری، فرمان قطع عملیات را که برای نجات گروگان هایمان انجام می گرفت، صادر کرده است. خاتمه دادن به این مأموریت به دلیل اشکالات و وسایل عملیاتی انجام گرفته است. درحین عملیات بازگشت که به دنبال دستور قطع مأموریت انجام می گرفت قبل از پرواز، بین وسایل مختلف حمل و نقل هوایی در مکانی دور افتاده و کویری در ایران تصادفی پیش می آید. هیچ گونه برخورد نظامی پیش نیامده است، ولی ریاست جمهوری از اینکه ۸ تن از سرنشینان ۲ وسیله طرفین تصادف کشته شده اند و برخی نیز آسیب دیده اند، عمیقاً متأسف است. افراد شرکت کننده در عملیات از راه هوایی از ایران خارج شده اند. مجروحان نیز تحت معالجه قرار دارند و جانشان در خطر نیست. (۳) در این بیانیه همچنین آمده است: قصد این عملیات هیچ گونه برخوردهای خصومت آمیز علیه کشور یا ملت ایران نبوده است. این عملیات نجات، صرفاً به دلایل بشردوستانه و برای حفظ منافع ملی کشور و کاهش تشنج بین المللی بوده است. رئیس جمهوری مسئولیت کامل تصمیم گیری برای این عملیات نجات را می پذیرد. (۴) ملت امریکا شجاعت افراد شرکت کننده برای نجات گروگان ها را عمیقاً مورد ستایش قرار می دهد و تأیید می کند. (۵) ایالات متحده کماکان دولت ایران را مسئول جان گروگان های امریکایی می داند. ایالات متحده مصمم است که آزادی آنها را هرچه زودتر کسب کند. (۶)

- ۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- هدف: تهران، پیشین، صص ۶۵ و ۶۶.
- ۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۵- هدف: تهران، پیشین، صص ۶۵ و ۶۶.
- ۶- هدف: تهران، پیشین، صص ۶۵ و ۶۶.

در ساعت ۷ صبح {حدود ۳:۳۰ بعد از ظهر به وقت تهران}، سخنرانی تلویزیونی کارتر درباره عملیات طمس پخش شد. (۱) به گزارش رادیو آمریکا: «هنوز اکثریت مردم آمریکا در خواب بودند که پرزیدنت کارتر در صفحه تلویزیون های سراسر آمریکا ظاهر شد. وی خطاب به مردم آمریکا گفت مأموریت گروه نجات که به منظور آزادی جان گروگان ها به دستور وی به ایران رفته بود با شکست مواجه شده است، به همین جهت مأموریت را لغو کرده و از گروه خواسته است خاک ایران را ترک کند. پرزیدنت کارتر گفت بروز اشکالات فنی در هلیکوپترهای نجات سبب پایان دادن به این مأموریت شد.» (۲) وی تصریح کرد: ایرانی ها راجع به عملیات تا چندین ساعت پس از خروج امریکایی ها از ایران هیچ گونه اطلاعی نداشته اند. (۳) وی همچنین گفت که این عمل با شرکت داوطلبان امریکایی برای نجات گروگان ها انجام گرفته و به هیچ وجه برضد ایران و ملت ایران نبوده است. برای این عملیات تمرین های زیادی کرده بودیم و کسانی که در آن شرکت داشتند خودشان برای این کار داوطلب شده بودند. کارتر گفت: من این تصمیم را از جهات انسانی و نیز حفظ منافع ملی آمریکا و صلح جهانی و برای کاستن از بحران های جهانی گرفتم و بعداً هم چون مشکلات فنی پیش آمد، تصمیم گرفتم آن را فسخ کنم. وی افزود: من مسئولیت آن را کلاً به عهده می گیرم. (۴) کارتر در بخشی از سخنان خود اظهار کرد: ایرانیان باور نمی کنند که این موضوع برای ما خیلی اهمیت دارد. ملت آمریکا و خود من برای مردان شجاعی که در اسارت هستند احترام و اهمیت زیاد قائلیم. وی افزود: تاکنون اقدامات سیاسی و مذاکرات به جایی نرسیده، ولی با این حال، ما از این کوشش برای رهایی گروگان ها دست نخواهیم کشید. (۵)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، کارتر در سخنان خود گفت عملیات شب گذشته باعث هیچ گونه

درگیری با ایران نشده است و هیچ قربانی ایرانی نیز به جای نگذاشته است. وی سپس افزود: پشتیبانی متحدان ایالات متحده که در آغاز بحران ایران و آمریکا برای ایالات متحده حیاتی بوده اینک اهمیت بیشتری یافته است تا بدون کشتار و از راه های مسالمت آمیز و دیپلماتیک راه حل فوری برای این بحران پیدا شود. کارتر سپس اضافه کرد: او همچنان مقام های ایران را به عنوان مسئول امنیت گروگان های امریکایی در تهران و آزادی فوری آنها می شناسد. کارتر توضیح بسیار مختصری در مورد جریان عملیات نجات و شکست آن داد. او گفت: توضیحات بیشتر در این مورد بعداً اعلام خواهد شد.

{کارتر بعد از دریافت خبر دردناک وقایع طبس، وضع کسی را پیدا کرده بود که کاردی در تن او فرو کرده اند.}

بااین حال، کارتر فاش کرد که عملیات نجات بلافاصله پس از گروگان گیری در سفارت امریکا در ۴ نوامبر گذشته طرح ریزی شده بود. او، بااینکه این عملیات خطرناک بود، اما شانس موفقیت آن را با صفت عالی توصیف کرد. کارتر درمورد تعداد افراد شرکت کننده در این عملیات و کشوری که مبدأ

ص: ۲۸۲

۱- هدف: تهران، پیشین، ص ۷۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۳/۱۳۵۹.

۳- هدف: تهران، پیشین، ص ۷۰.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

انجام این عملیات بوده است توضیحی نداد. رئیس جمهور امریکا که شب پیش از این سخنرانی نخواستید بود و هنگام ظاهر شدن بر صفحه تلویزیون چهره ای گرفته داشت، تأیید کرد که مسئولیت کامل این عملیات را شخصاً به عهده می گیرد و با مسئولیت خودش دستور لغو آن را صادر کرده است. کارتر سپس گفت: شکست این عملیات به دلیل نقص فنی یک هلیکوپتر نجات پیش آمده است. وی گفت: درحالی که مأموریت لغو شده بود، ۲ هواپیما که می خواستند سوخت گیری کنند در منطقه کویر به هم خوردند. کارتر هیچ گونه توضیحی درمورد محل این سانحه نداد و فقط اضافه کرد که مجروحان بلافاصله از ایران خارج شدند و جان آنها در معرض خطر نیست. کارتر سپس تأسف عمیق خود را از مرگ ۸ نفر از این کماندوها ابراز کرد و به خانواده های آنان تسلیت گفت. کارتر در پایان سخنانش گفت: می داند که تمام ملت امریکا امروز، با او در تأسف شکست این عملیات سهیم است. (۱) (۲)

چند ساعت پس از نطق کارتر، هارولد براون وزیر دفاع امریکا در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد و توضیحات بیشتری درباره عملیات نجات

گروگان ها داد. (۳) به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، وی در این مصاحبه مطبوعاتی گفت که برنامه نظامی امریکا برای نجات گروگان ها به دلیل وجود نقص در ۳ هلیکوپتر از ۸ هلیکوپتر امریکا که در این عملیات شرکت داشتند، ناکام ماند. او گفت: بعد از لغو مأموریت بر اثر تصادم هلیکوپتر با یک هواپیمای سی ۱۳۰، ۸ امریکایی کشته و ۴ امریکایی مجروح شدند. براون این اقدام امریکا را پرشانس ترین اقدام نظامی برای نجات جان گروگان ها نامید. او گفت که این اقدام را گروهی از داوطلبان نظامی که تحت نظر وزارت امور خارجه فعالیت می کنند، انجام داده اند. وی در این مصاحبه مطبوعاتی به دستگیری ۵۰ سرنشین یک اتوبوس اشاره کرد و گفت همه آنها پس از لغو برنامه آزاد شدند. او گفت اگر ۶ هلیکوپتر هم باقی می ماند این عملیات انجام می گرفت، اما چون تعداد هلیکوپترها از ۶ عدد هم کمتر شد، عملیات لغو گردید. براون افزود: تهران البته نیست و شرایط این دو شهر و مشکلات آنها کاملاً با هم متفاوت است. (۴) (۵)

۸۲

در امریکا امروز، علاوه بر توجیه افکار عمومی، دادن توضیح درباره عملیات شب قبل برای متحدان دولت ایالات متحده نیز از جمله کارهای در دست اقدام رهبران کاخ سفید بود.

گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن در این باره حاکی است: جیمی کارتر امروز، در پیامی که برای رهبران انگلستان، آلمان غربی،

فرانسه و دیگر متحدان اروپایی خود فرستاد، درمورد مأموریت ملغی شده نظامی برای نجات گروگان های

امریکایی به آنها توضیح داد. در این گزارش همچنین آمده است: به گفته مقامات مطلع، چند روز طول خواهد کشید تا معلوم شود این اقدام کارتر چه تأثیری در جهت گیری دیدگاه های متحدان اروپایی او خواهد داشت. با این حال، همین

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارش مهم تلویزیونی جیمی کارتر درباره عملیات طبس به روایت رادیو امریکا.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: گزارش رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا، درباره عملیات طبس.

۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

مقامات گفتند که احتمالاً این اقدام تأثیر منفی بر رهبران کشورهای اروپایی

نخواهد داشت، ولی امریکا همچنان از متحدان خود انتظار دارد که تحریم اقتصادی علیه ایران را لغو نکنند. (۱)

امروز همچنین، سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، سفیران کشورهای متحد و دوست امریکا را به حضور پذیرفت تا آنها را از انگیزه های عملیات امریکا که شب قبل برای آزادی گروگان ها انجام شد، آگاه کند. یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا ضمن اعلام این خبر گفت که ونس با اشرف قوربال سفیر مصر در واشنگتن و نیز بعضی دیگر از دیپلمات ها ملاقات کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این سخنگو از ذکر نام آن دیپلمات ها خودداری کرد. وی همچنین در مورد تأثیر عملیات نظامی امریکا در روابط این کشور با متحدان خود اظهار نظری نکرد. (۲)

از سوی دیگر، در بروکسل سخنگوی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی {ناتو} اظهار کرد: امریکا پیش از اقدام به اعزام این نیروها با هم پیمانان خود در ناتو مشورت نکرده است، لیکن بعد از اعلام این موضوع در جلسه کشورهای عضو ناتو، غالب نمایندگان، در مورد کشته ها و زخمی های این ماجرا اظهار همدردی کردند. در عین حال، ژوزف لونز دبیرکل ناتو، که سرگرم بازدید از دانمارک است، در مورد این ماجرا با وزیر دفاع دانمارک به گفت و گو خواهد پرداخت. (۳)

۸۳

بازتاب شکست تحقیق آمیز عملیات نجات گروگان ها، در داخل ایالات متحده بسیار وسیع بود و مهم ترین موضوع رسانه ها محسوب می گردید و تحلیل های مختلفی در این باره ذکر می شد که جالب ترین آنها، تأکید بر نقش طوفان شن در صحرای طبس در این عملیات است.

در گزارش شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا گفته شد که مأموریت نجات امریکایی ها بدان دلیل شکست خورد که ۳ فروند از هلیکوپترهای عملیات بر اثر طوفان شن از کار افتاد و تیم نجات را با کمبود هلیکوپتر روبه رو ساخت. به گزارش یونایتد پرس از واشنگتن، در این گزارش تلویزیونی آمده است: سام

دونالد سون گزارشگر کاخ سفید گفت ۸ فروند هلیکوپتر به این منطقه گسیل شده بود. ۶ فروند برای تکمیل عملیات کافی بود و ۲ فروند اضافی برای پشتیبانی قرار داده شده بود. به هر حال، هلیکوپترها در طوفان شن گرفتار شدند و از کار بازماندند. از این رو، کارتر مأموریت را لغو کرد. برخورد هواپیماهای سی ۱۳۰ نیز بر اثر اشتباه یک هلیکوپتر بود، زیرا در منطقه ای که باید فرود می آمد، نبود. (۴)

در این میان، واکنش مخالفت آمیز برخی مقامات سیاسی و نیز خانواده گروگان های امریکایی نیز قابل ذکر است. به طور کلی، عکس العمل خانواده گروگان های امریکایی و همچنین بسیاری از مقامات واشنگتن در بامداد روز جمعه سرشار از حیرت، سردرگمی و آشفتگی بود. از جمله در واشنگتن، سناتور هنری جکسون گفت نگران آن است که عدم موفقیت نظامی امریکا در انجام مأموریت نجات، موجب شود دانشجویان مبارز به گروگان ها آسیب برسانند. وی افزود: می توان لیست بلندبالایی از اقدامات قابل انجام تهیه کرد، اما مسئله این است که بینیم آیا این اقدامات به

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

باز گرداندن گروگان‌ها منتهی می‌شود یا خیر. جکسون اضافه کرد: در این شرایط روشن است که فقط صبر و گذشت زمان می‌تواند نتیجه بخش باشد.

بونی گریور همسر یکی از گروگان‌های امریکایی نیز گفت: ۸ نفر کشته برای چه؟ باربارا روزن همسر یکی دیگر از گروگان‌ها نیز که هم‌اکنون در ایران به سر می‌برد گفت: بله، من مسلماً نگران هستم. هنگامی که وی این سخنان را می‌گفت، به سختی می‌توانست با دست‌های لرزانش کلید اتاق هتل را در قفل بگرداند.

مادر گروهبان جانی مک‌گیل یکی دیگر از گروگان‌ها نیز گفت: به نظر من این عمل احمقانه می‌آید. این خبر چنان غیرمنتظره بود که من نمی‌دانم چه بگویم. در این میان، کلمنت زابلوکی رئیس کمیته مسائل خارجی مجلس نمایندگان

امریکا، گفت: آنچه می‌توانم بگویم این است که خیلی بد بود، این کار واقعاً بد بود. (۱)

از سوی دیگر، امروز در ایران، این حادثه در ابعاد مختلف و به طور کلی در پرده ابهام قرار داشت. حتی در مورد زمان وقوع آن، مقامات عالی‌نظامی نکاتی ابراز می‌کردند که حتی با اطلاعات آشکار اعلام شده از منابع امریکایی هم ارزیابی نشده بود. مضمون گفت و گوی فرمانده ژاندارمری کل کشور با خبرگزاری پارس و نیز با روزنامه‌های بامداد و انقلاب اسلامی، توضیحی بر این امر است. خبرگزاری پارس در گزارش گفت و گوی اختصاصی امروز این خبرگزاری با تیمسار ظهیرنژاد آورده است: تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، در مورد چگونگی فرود هواپیمای امریکا در ناحیه طبس گفت بنا به گزارش‌های رسیده به اینجانب، آنها در نخستین ساعات بامداد در ۱۶۵ کیلومتری طبس و در کویر، اقدام به فرود آمدن می‌کنند. وی افزود در ساعت ۳ بعد از ظهر امروز، گزارش شد که در این محل یک هواپیمای چهارموتوره و ۵ هلیکوپتر و تعدادی وسایل سوخته و بعضی از وسایل دیگر از قبیل دوربین و چادر، چتر نجات و یک ماشین جیب و بلیز و یک موتورسیکلت به جا مانده است. تیمسار ظهیرنژاد در مورد چگونگی مطلع شدن از این واقعه افزود اینها در حدود ساعت ۳ بعد از نیمه شب، از آسمان کرمان رد شده‌اند و حدود ساعت ۹ صبح امروز، عده‌ای از رهگذران به پاسگاه رباط خان به فاصله ۴۲ کیلومتری از محل حادثه اطلاع می‌دهند که چیزی را در حال سوختن می‌بینند و اولین گزارش در این مورد ساعت ۹ صبح به دست ما رسیده است. (۲)

ظهیرنژاد در گفت و گوی شب‌هنگام خود با روزنامه بامداد نیز بخشی از همین مطالب را بازگو کرد و افزود: به نیروهای ژاندارمری در منطقه دستور داده شد تا با تجهیز حداکثر امکانات

(سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری:

این عمل یک حمله نظامی کامل علیه کشور مستقل و ملت اسلامی ایران است، ولی چون با شکست مواجه شده می خواهند آن را زیر پوشش نجات گروگان ها پنهان کنند.)

ص: ۲۸۵

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

موجود و بسیج نیروهای مردمی منطقه، حادثه را تحت مراقبت دقیق قرار دهند و با گشت زنی های مداوم، چنانچه عوامل امریکایی متجاوز که در منطقه پراکنده می باشند دیده شدند، آنان را دستگیر کنند. (۱) (۲)

تحلیل و برداشت فرمانده ژاندارمری از این واقعه نیز به عنوان نمونه ای از تحلیل مقامات ذی ربط ایرانی، قابل توجه است. وی در گفت و گو با بامداد اظهار کرد: «به عقیده من ارتباط دادن این تجاوز مسلحانه علنی با مسئله آزادی گروگان های امریکایی کاملاً غیرقابل توجه است و این عمل نظامی امریکا حمله آشکار علیه استقلال مملکت ما و حمله به تمامی مردم میهن ما و اقدام به شکست انقلاب اسلامی عظیم ملت ایران [است که] صورت گرفته است و منظور از آن ممکن است یکی از حالات زیر باشد: اول، تجهیز و مسلح کردن نوکران سرسپرده امریکا در منطقه و هدایت عملیات آنها علیه انقلاب و مردم و گشایش یک جبهه دیگر به نام جبهه شرق در مشرق و پشتیبانی از عملیات ضدانقلابی در غرب کشور می باشد. ... حالت دوم این مسئله، این است که ممکن است این عملیات هواپرد که نسبتاً وسیع می باشد قسمتی از یک حمله طرح ریزی شده علیه مردم و مملکت ما باشد به ترتیبی که این نیروها پایگاهی را اشغال و تصرف کنند که وسیله و امکانات لازم را برای فرود دیگر نیروهای عمده دشمن فراهم نمایند تا انجام عملیات نظامی دیگر در مناطق دیگر بر علیه استقلال مملکت ما تکمیل گردد.» (۳)

وی همچنین به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: به عقیده من امریکا نمی تواند در طبرستان برای نجات جان گروگان ها در تهران نیرو پیاده کند بلکه این عمل یک حمله نظامی کامل علیه یک کشور مستقل و ملت انقلابی ایران است، ولی چون با شکست مواجه شده است می خواهند آن را زیر پوشش نجات گروگان ها پنهان کنند و اینکه گفتند این عمل برای نجات گروگان هاست دروغ محض می باشد و ملت ایران باید همیشه هوشیار باشد. (۴)

ظهیرنژاد در گفت و گو با کیهان اظهار کرد: «امریکا کردستان را تجهیز کرده است و در این منطقه مردم را به جنگ انداخته است. آنها در ابتدا اگر بخواهند یک رژیم ملی را سرنگون کنند، گروه های سیاسی را تقویت می کنند و تنها سلاح کافی نیست؛ آنها سلاح و مهمات را همراه متخصصین برای هدایت عملیات اعزام خواهند کرد. آنها از کجا مطمئن بودند که از گروگان ها در تهران نگهداری می شود.» (۵)

وی در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «به اعتقاد من، اولین بار نیست که امریکا چنین عملیات نظامی در ایران انجام می دهد. امریکا قبلاً نیز عملیات مشابهی چه از راه زمین و چه از راه هوا در کشور ما انجام داده است و این اغتشاشاتی که در نقاط مختلف صورت می گیرد و اسلحه و تجهیزات نظامی که برای ایجاد اغتشاش در دسترس مزدوران و سرسپردگان رژیم سابق قرار می گیرد، از این طریق توزیع می گردد.» (۶)

ص: ۲۸۶

۱- * ظهیرنژاد روز بعد در گفت و گو با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی و در پاسخ به سؤالات وی درباره تهاجم نافرجام امریکا به ایران، مطالب مشابهی ابراز کرد. این نشانه ای است که تا ساعت ها بعد از مصاحبه امروز، اطلاعات جدیدی به وی نرسیده و همچنان مطالب اولیه خود را تکرار می کند. [روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲]

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

- ۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱. در میان خبرهای امروز درباره عملیات نافرجام آمریکا علیه ایران، یک خبر عجیب که در ساعات پایانی روز پخش شد، از سایر اخبار متمایز بود و موجب جلب نظر مفسران و تحلیل گران شد؛ به خصوص وقوع حادثی در ایران اندکی بعد از اعلام این خبر از رادیو آمریکا، باعث رواج شایعات و بیان دیدگاه‌هایی درباره همدستی عناصری در فرماندهی نیروهای مسلح ایران با آمریکاییان در این اقدام گردید.

به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، روبرت باوسن یک نماینده دمکرات آمریکا پس از جلسه‌ای که به دعوت هارولد براون وزیر دفاع این کشور، تشکیل شده بود، فاش کرد یکی از هلیکوپترهایی که پس از شکست مأموریت نجات گروگان‌های آمریکایی در ایران به جا

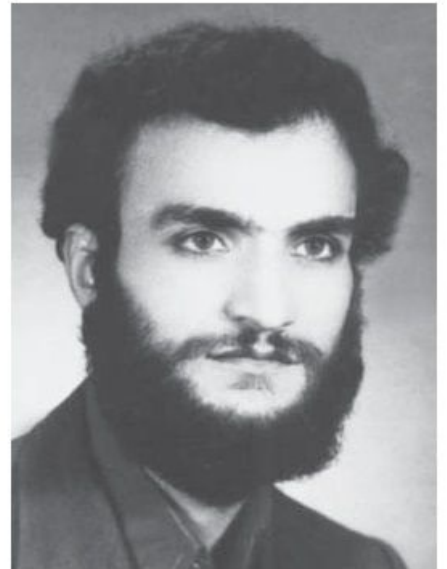
مانده است، حاوی مدارک سری است که جزئیات اقدام نجات در آن آمده است. باوسن گفت اعضای کابینه هیچ‌گونه

اطلاعات بیشتری در مورد متن اسناد ندارند. وی همچنین اضافه کرد یکی از

هلیکوپترها به علت اینکه خدمه آن قادر نبودند آن را به پرواز درآورند، از کار انداخته شد. (۱) افشای این خبر ظاهراً با ترتیبات امنیتی در تناقض بود، اما به گونه‌ای عجیب تر، در ساعت ۱۸:۲۵ امروز (به وقت تهران)، رادیو صدای آمریکا خبر باقی ماندن مدارک سری مربوط به عملیات را در هلیکوپترها اعلام کرد. (۲) اظهارنظر برخی ناظران در این باره چنین است: «واقعاً عجیب است! درست صدای آمریکا که در تمام جهان شنیده می‌شود، این خبر پر ارزش را پخش می‌کند.» (۳)

از سوی دیگر، در ایران نیز اقدامی عجیب صورت گرفت که در پی آن، اقدام ذکر شده در آمریکا معنای خاصی یافت. در ساعت ۱۵:۴۰، تلفن گرامی از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} با امضای سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به فرماندهی نیروی هوایی ارتش ارسال گردید و رونوشت آن برای آگاهی به سپاه فرستاده شد که در آن آمده بود: «برابر اعلام سپاه پاسداران ۵ فروند هلیکوپتر بدون علائم ملیت در منطقه طبس وجود دارد که موتور یک فروند آنها روشن می‌باشد. دستور فرمایید نسبت به جلوگیری از پرواز هلیکوپترها و عنداللزوم حمله به آنها اقدام نمایند.» (۴) در ادامه، در ساعت ۶:۳۰ بعد از ظهر و ۱۰:۳۰ شب، تعدادی فانتوم هلیکوپترهای جامانده آمریکایی حاوی اسناد را بمباران کردند. (۵) (۶)

در اولین مرحله بمباران، محمد منتظر قائم فرمانده سپاه یزد، که همراه ۴ پاسدار دیگر به محل حادثه رفته بود، به شهادت رسید (۷) و ۲ تن از همراهان وی نیز مجروح شدند. (۸)

{محمد منتظر قائم فرمانده سپاه پاسداران یزد که در حین بمباران هلیکوپترهای به جامانده در طبس به شهادت رسید.}

ص: ۲۸۷

-
- ۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- هدف: تهران، پیشین، ص ۷۷.
 - ۳- هدف: تهران، پیشین، ص ۷۷.
 - ۴- سند شماره ۰۴۱۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نهاجا، ۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- * یک بار هم در ساعت ۷ صبح روز بعد، هلیکوپترهای مزبور به وسیله نیروی هوایی ایران بمباران شد. [دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، طبس مصداقی بر سوره فیل {نگرش بر ماجرای طبس}، ۱۳۵۹، ص ۲۱]
 - ۶- دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، طبس مصداقی بر سوره فیل، نگرش بر ماجرای طبس، ۲۷/۳/۱۳۶۰، ص ۲۱.
 - ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۸- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

هدف از این بمباران ها که به انهدام هلیکوپترهای امریکایی باقیمانده در منطقه {۵ فروند} انجامید، جلوگیری از عملیات احتمالی دشمن در ربودن هلیکوپترها اعلام شد. (۱)

درواقع آن نگرانی که رسماً عامل بمباران بود می توانست با هماهنگی بیشتر بین سپاه و ارتش و توجه بیشتر به گزارش ها و اقدامات سپاه مرتفع شود.

همچنین خبر حضور نیروهای زبده از سپاه که ظرف مدت کوتاهی در محل حادثه حاضر شدند و درصدد گردآوری اسناد و وسایل حساس جامانده در منطقه برآمدند خود نشانه امکان چنین اطمینانی می توانست باشد. درهرحال، نفس این بی توجهی و اقدام به بمباران به معانی مختلفی تعبیر شد که رایج ترین آن همدستی عده ای با امریکا (۲) در توطئه ازبین بردن اسناد و لوازم هلیکوپترها بود؛ اسنادی که می توانست هویت عناصر داخلی را که قرار بوده است در این اقدام نظامی از داخل، از جمله در تهران با امریکا همکاری کنند، فاش کند. تلقی های خوش بینانه ای هم وجود داشت. به طورمثال، این اقدام از طرف جمعی از فرماندهان سپاه نوعی ناهماهنگی تلقی شد؛ از جمله پیامی با امضای "سالک" از فرماندهی سپاه اصفهان به تهران ارسال شد که در آن آمده است: «عدم هماهنگی بین برادران ارتش و سپاه در منطقه کویر، چون هماهنگی لازم بین سپاه و ارتش در منطقه کویر به عمل نیامده و متأسفانه خساراتی به بار آورده، خواهشمندیم هرچه زودتر اقدامات لازم را بفرمایید.» (۳)

۸۵

اعلام مواضع امروز مسئولان و مقامات ایرانی در قبال اقدام امریکا را نه چندان تهدیدآمیز و حتی تا حدی محافظه کارانه، ولی درقالب الفاظ قاطع می توان به حساب آورد. باین همه، مواضع و اقدامات آنان، همچنان درمجموع سرسختانه و بی تزلزل ابراز گردید. از نظرهای اعلام شده هیچ تهدیدی علیه جان گروگان ها احساس نگردید، ولی هشدار داده شد که با تکرار این گونه اعمال، دولت و نظام نمی تواند ادامه سلامت گروگان ها را تضمین کند. همچنین هرگونه اقدام مقابله به مثل به تکرار تحرکات خصمانه امریکا منوط گردید.

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، درباره عملیات نظامی امریکا گفت: ملت ایران برای مقابله با هرگونه مبارزه خود را آماده کرده است، ولی درصورتی که امریکا بخواهد به جای حل منطقی مسائل دست به اعمال نظامی و احمقانه بزند، خلیج فارس در آتش خواهد سوخت. قطب زاده افزود: درحال حاضر، کارگران صنعت نفت آماده اند درصورت بروز نشانه های این گونه اعمال، لوله های نفت را بر خلیج فارس بکشایند و خلیج فارس را به آتش بکشند. قطب زاده در این گفت و گو هر نوع عملی دراین زمینه ازسوی دولت امریکا را بی اثر خواند و گفت: ما تحت هیچ شرایطی تسلیم فشارهایی که ازسوی ایالات متحده به ما وارد شود، نخواهیم شد. قطب زاده سپس گفت: ملت

ص: ۲۸۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- * ضمیمه دارد؛ دو گزارش تحلیلی داخلی و خارجی درباره بمباران هلیکوپترهای امریکایی.

۳- سند شماره ۰۵۱۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده اصفهان به تهران، ۶/۲/۱۳۵۹.

ایران اکنون یک مبارزه مکتبی را آغاز کرده اند. او سپس سخنان جیمی کارتر رئیس جمهوری آمریکا را مبنی بر توجیه عملیات مزبور به دلایل انسان دوستانه به شدت رد کرد. قطب زاده افزود: در حال حاضر، متحدان آمریکا به ویژه دول اروپایی باید به این نکته توجه داشته باشند که در صورت اعمال حرکت های نظامی آمریکا علیه ایران، خلیج فارس در آتش خواهد سوخت و حتی یک قطره نفت از این مسیر عبور داده نخواهد شد و این زیانی است که دامن تمامی این کشورها را خواهد گرفت. قطب زاده گفت: اگر ایالات متحده به اقدام بی رویه و احمقانه خود ادامه دهد، دولت ایران نمی تواند امنیت جانی گروگان ها را تضمین کند. (۱)

به گزارش آسوشیتدپرس از سازمان ملل، منصور فرهنگ نماینده ایران در این سازمان که امروز در جمع خبرنگاران سخن می گفت، اطمینان داد که ایران به دلیل

مداخله نافرجام نظامی آمریکا، علیه گروگان های آمریکایی دست به اقدام تلافی جویانه

نخواهد زد، ولی در مورد تکرار چنین عملیاتی به آمریکا هشدار می دهد. وی ضمن اعلام این مطلب اظهار کرد: از نظر ما گروگان ها مسئول تهاجم آمریکا نیستند. فرهنگ افزود: ایران همچنان مایل است مسئله گروگان ها از طریق مذاکرات صلح آیمز

حل شود. وی گفت: عملیات بالاتر از خطر آمریکا هیچ شانس موفقیتی نداشت و برای آمریکا باید جای بسی خوشبختی باشد که این عملیات نافرجام بود، چرا که به یک خونریزی منتهی می شد. وی در مورد آمادگی رزمی دانشجویان پیرو خط امام گفت: آنان شدیداً مسلح هستند و امکان نداشت یک گروه مسلح آمریکایی بتواند بر آنان چیره شود. در کمتر از یک

ساعت، دو میلیون نفر در مقابل سفارت آمریکا اجتماع می کردند. منصور فرهنگ کمک عوامل وفادار به شاه سابق را در این عملیات منتفی ندانست و گفت این عوامل با رژیم عراق در رابطه هستند، ولی به هر حال این عملیات محکوم به شکست است. فرهنگ از سخنان کارتر که در توجیه عملیات نافرجام آمریکا گفته بود به دلیل مسائل بشردوستانه مبادرت به این اقدام شده است و مسئله خصومت ورزی با ایران و ایرانی ها مطرح نبوده، به تلخی یاد کرد و گفت: بیانات کارتر نمی تواند هیچ کس را گول بزند. (۲)

(صادق قطب زاده وزیر امور خارجه:

ما تحت هیچ شرایطی تسلیم فشارهای ایالات متحده نخواهیم شد. ملت ایران اکنون یک مبارزه مکتبی را آغاز کرده است.)
امام خمینی نیز شب هنگام پیامی خطاب به ملت ایران در این باره صادر کردند که از نظر تعیین مشی برخورد در حال و آینده با مسئله گروگان ها و امریکا تعیین کننده بود. این پیام در واقع نه تنها مهم ترین مواضع مقامات ایران، بلکه اساساً تعیین کننده رفتار سیاسی آنان تلقی می شود. در بخشی

ص: ۲۸۹

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

از پیام امام (۱) آمده است: «ملت رزمنده ایران، دخالت نظامی امریکا را شنیدید و عذرهای کارتر را نیز شنیدید. اینجانب که کراراً گفته ام کارتر برای وصول به ریاست جمهوری حاضر است به هر جنایتی دست بزند و دنیا را به آتش بکشد، شواهد آن یکی پس از دیگری ظاهر شده و می شود؛ و اشتباه کارتر در آن است که گمان می کند با دست زدن به این مانورهای احمقانه می تواند ملت ایران را که برای آزادی و استقلال خویش و برای اسلام عزیز از هیچ فداکاری روی گردان نیست، از راه خودش که راه خدا و انسانیت است منصرف کند. ... کارتر باید بداند که اگر این گروه به مرکز جاسوسی امریکا در تهران حمله کرده بودند اکنون از هیچ یک از آنها و از ۵۰ نفر جاسوس محبوس در لانه جاسوسی خبری نبود و همه رهسپار جهنم شده بودند. ... کارتر باید بداند که ملت ۳۵ میلیونی ما با مکتبی بزرگ شده اند که شهادت را سعادت و فخر می دانند و سر و جان را فدای مکتب خود می کنند. ... اینجانب به کارتر اخطار می کنم که اگر دست به امثال این کار ابلهانه بزند، کنترل این جوانان مسلمان و مبارز و غیوری که نگهبان جاسوسان جاسوس خانه هستند برای ما و دولت امکان ندارد و مسئول جان آنان، شخص اوست و من اخیراً باید تذکر دهم که در قضایای کردستان که گروه های منحرف چپ و مخالف با اسلام به آشوبگری برخاسته اند و در قضایای دانشگاه ها که گروه های چپ امریکایی در آن مکان های مقدس دست به آشوب زده اند و آشوبگری های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران با حمله کارتر و دخالت نظامی در ایران رابطه ملموسی دارد و در این موقع حساس، اگر این گروه های منحرف در دانشگاه ها یا خارج آنها دست به آشوب بزنند، ملت رابطه مستقیم سران آنان را با امریکای جهان خوار خواهد فهمید و تکلیف خود را با آنان روشن خواهد کرد.» (۲)

امام خمینی در پیام خود قضایای کردستان، قضایای دانشگاه ها و آشوبگری های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران را با حمله نظامی امریکا به طبع مرتبط دانستند.

در مورد اعلام موضع مقامات ایران درباره حادثه طبع، نکته مهم این است که در نیمه اول امروز، به دلیل نبود اطلاع یا وجود ابهام شدید در مسئله طبع، هیچ گونه اعلام موضعی در این باره انجام نگرفت. آنچه در گزارش های قبلی ذکر شد و مواضع گروه ها و جریان های سیاسی که در گزارش های بعدی خواهد آمد، به طور کلی مربوط به ساعات پایانی و گاهی عصر

۱- * ضمیمه دارد؛ مشروح پیام امروز امام خمینی درباره حادثه طبس.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۷ ۲۵۵.

برای مثال می توان به سخنرانی های قبل از خطبه ها و نیز مضمون خطبه های نماز جمعه امروز تهران اشاره کرد که باتوجه به حضور چهره های مؤثر نظام در آن و اشاره به مسائل روز از جمله مسئله "انقلاب فرهنگی"، کوچک ترین اشاره ای به قضیه امروز طبرس در آن وجود ندارد. به خصوص نوع سخنان امام جمعه، ادامه وضع قبلی در روابط ایران و امریکا را به خوبی نشان می دهد.

یک سخنران قبل از خطبه های امروز نماز جمعه، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش بود که بیشتر درباره درگیری های کردستان و درگیری های مرزی با عراق سخن گفت. دیگر سخنران قبل از خطبه ها، دکتر مصطفی چمران سرپرست وزارت دفاع بود که درخصوص شهادت آیت الله صدر و تبلیغات غرب از طریق برخی مطبوعات عربی که خلیج فارس را خلیج عربی می خواندند،

سخنرانی کرد. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی: پس از این سخنان، نماز جمعه با اقامه خطبه توسط آیت الله سیدعلی خامنه ای آغاز شد. امام جمعه تهران در بخشی از خطبه اول گفت: «در مسئله روابط با امریکا و تهدیدی که اروپا نسبت به این موضوع می کند ببینید چه کسی برنده است و چه کسی بازنده. ... دو استفاده از این قطع رابطه از دست دشمن ما خواهد رفت. نفت ما به آنها نخواهد رسید. و این ماده حیاتی گیرشان نمی آید. امروز دنیا به نفت ما کمال احتیاج را دارد، همچنان که یک بار دیگر هم گفتم فقط نفت ما نیست باید بدانید نفت خلیج فارس دیگر خیلی آسان به دنیای غرب نخواهد رسید و برادران مسلمان ما در حاشیه خلیج فارس نخواهند گذاشت که این نفت سلاحی علیه ما شود. ثانیاً، بازار بسیار پربرکت ایران که برای آنها برکاتی داشت از دست آنها گرفته خواهد شد. ... خودمان چندین سود می بریم: اولاً، ذخایرمان را برای خودمان حفظ می کنیم، نسل های آینده هم در این ذخایر زمینی حق دارند. ثانیاً، نیروهای داخلی ما به کار می افتد تا بتوانیم خودکفایی خود را تأمین کنیم. ... ثالثاً، ما ملت که ممکن است نعمت و پیروزی در ما رخوت ایجاد کند یادمان خواهد آمد که دشمن هنوز از ما دست برنداشته است. امروز دشمن در همه جوانب مشغول فعالیت و عمل است و این را ما می دانیم. دشمن امروز در مرز توطئه می کند، در ارتش توطئه می کند، در کارخانه توطئه می کند، در دانشگاه توطئه می کند، بگذار بر روی همه این توطئه ها که برای مردم آشکار نیست، دشمن بزرگ ما امریکا، آن توطئه گر اصلی هم در مقابل ما صف آرایی بکند تا مردم باورشان بشود و بدانند که همچنان در مقابل دشمنی نیرومند و مسلّم قرار دارند.» (۱)

امام جمعه تهران بخش دیگری از سخنانش را به مسائل اخیر دانشگاه ها اختصاص داد و ضمن پلید و وابسته خواندن گروه هایی که دانشگاه را تخلیه نکردند و در آن سنگر گرفتند، به انتقاد از مسئولان دانشگاه تهران پرداخت و گفت: «سرپرستان دانشگاه ها آمدند به شورای انقلاب و گزارش کار را دادند و

گزارش دادند که یک گروهی به نام پیش گام هنوز مقاومت می کنند و گویا بعضی ها اسلحه هم دارند. شورای انقلاب از سرپرستان خواست که این مسئله را در بیرون با مردم در میان بگذارند. آنها قبول کردند، لیکن بعداً منصرف شدند و این کار را نکردند. یکی

دو روز از ماجرا می گذرد و سرپرستان دانشگاه که در طول این یک سال مسئول بوده و ملت حق دارد نسبت به مسائل پیش آمده گریبان آنها را بچسبد، دسته جمعی استعفا می کنند و گناه را به گردن دولت و نیز درحقیقت به گردن ملت می اندازند و این خیانت است و یک خطای بزرگ است و این عمل ضربه زدن به حیثیت این انقلاب است. آنها مسئول مفسده انگیزی های این یک سال دانشگاه هستند. باید جواب می دادند، نباید در مقابل مردم می ایستادند. نباید برای جلب یک گروه و یا یک قشر در مقابل شورای انقلاب و دولت می ایستادند. مگر امام بارها نگفته است هرچه شورای انقلاب بگوید، مردم باید اطاعت کنند. اینها باید برکنار می شدند، لیکن آمدند استعفا دادند و یک چیزی هم طلبکار شدند و بالاخره این سیستم باید عوض شود. از چهاردهم خرداد، قطعاً دانشگاه ها تعطیل خواهد شد. هیچ گونه عذر و بهانه ای برای ادامه دانشگاه بعد از این زمان وجود ندارد. دانشگاه ها تعطیل می شوند، کسانی که مسئولیت پیدا کنند در رابطه با دانشجویان با دانشگاهیان مسلمان با اساتید و سرپرستان مؤمن و با دانشجویان که خودشان درد را حس کرده اند، در رابطه با اینها ان شاء الله نظام اسلامی دانشگاهی را تدوین خواهند کرد.» (۱)

۸۷

جریان های مختلف سیاسی و گروه هایی که در شرایط کنونی در قضایای دانشگاه ها با هم درگیر هستند، امروز کوشیدند با صدور بیانیه ها و اطلاعیه هایی درباره حرکت امریکا در طبرس، ولو در آخرین ساعات به اعلام موضع پردازند. هرچند وجه اشتراک این بیانیه ها ضرورت مبارزه سرسختانه و قاطعانه با امریکاست، اما در همین بیانیه ها نیز تفاوت نظر درخصوص پاره ای مسائل مهم داخلی، مشهود است.

سازمان مجاهدین خلق با صدور اطلاعیه ای با امضای "سازمان جوانان مجاهد" اعلام کرد: «اقدام تجاوزکارانه نظامی امریکا برای آزادی گروگان ها بار دیگر این حقیقت را روشن می کند که بین خلق ها و امپریالیزم هیچ رابطه ای جز اسارت یا نبرد نمی تواند وجود داشته باشد و تنها راه حل قاطع و انقلابی این تضاد بسیج همه مردم برای پیروزی در این مبارزه است. سازمان جوانان مجاهد ضمن تبریک به خلق قهرمان ایران به خاطر شکست این توطئه تجاوزکارانه امپریالیسم امریکا، از تمام نیروهای مردمی به ویژه جوانان انقلابی می خواهد که تمامی توان خود را در نبرد و شهادت در مبارزه ضد امپریالیستی، به خدمت گیرند زیرا که [با] وحدت ضد امپریالیستی تمام خلق و مجال ندادن به جنگ افروزان و تفرقه افکنان است که قادر به تداوم انقلاب خواهیم بود. متأسفانه علی رغم توطئه های پی در پی امریکا علیه انقلاب این میهن، هنوز از طرف مقامات مسئول اقدام قاطعی در جهت الغا و افشای قراردادهای اسارت بار و وابسته ساز امپریالیستی صورت نگرفته و شبکه های جاسوسی سیا و ساواک افشا نشده است، به ویژه که امریکا با استفاده از همین شبکه های جاسوسی دست به اقدام تجاوزکارانه زده است و این درحالی است که دست اندرکاران جنگ داخلی و تفرقه انگیزان در صفوف خلق، دانشگاه ها را به تشنج و آشوب کشیده و زمینه را برای توطئه چینی امریکایی ها مساعد و فراهم کرده اند.» (۲)

ص: ۲۹۲

۲- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۱، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در اطلاعیه ای که به این مناسبت صادر کرد، نوشت: «شکست مفتضح شده کارتر برای نجات گروگان ها

ماهیت امریکایی طرح اشغال دانشگاه ها...

را افشا می کند. شکست مفتضح شده کارتر برای نجات گروگان ها

ماهیت امریکایی فرماندهان ارتش را بیش از پیش آشکار ساخت. طرح برملا شده امریکا برای پیاده کردن نیرو در ایران حقانیت فدائیان

خلق را که از همان ابتدا اعلام کردند یورش به دانشگاه ها نقشه کسانی است که می خواهند مسیر مبارزات ضدامپریالیستی را منحرف کنند و به امپریالیسم امریکا یاری رسانند، به اثبات رسانید.» (۱)

از سوی دیگر، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز اطلاعیه شماره ۶۸ خود را به این حادثه اختصاص داد و در آن علاوه بر تأکید بر مبارزه ضد امریکایی، به گونه ای در جهت عکس مواضع سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق به سمت و سوی مبارزه داخلی خود نیز تأکید کرد. در این اطلاعیه با اشاره به شهادت یکی از اعضای این سازمان، محمد منتظر قائم در حادثه امروز طبس آمده است: «انقلاب اسلامی بر موج موج شکوهمند خون این پاک باختگان

می رود، که دنیای مستکبرین را به زانو کشاند و پرچم حق را بر فرق آسمان جهان بکوباند. مجاهد شهید و پاسدار پاک باخته محمد منتظر قائم عضو سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان یزد، اینک غرق در خون به اوج رستگاری رسیده است. ... مجاهد شهید محمد، مبارزی همیشه در سنگر و پاک بازی

متقی بود. سال ها پیش از آنکه به زندان دژخیمان محمدرضا شاه به بند و شکنجه کشیده شود {در سال ۵۱}، خود را آماده شهادت کرده بود و پس از آن نیز هر لحظه در تب آن می سوخت. در کردستان بارها به امر امام به استقبال مرگ سرخ شتافت و سرانجام در راه نبرد با شیطان بزرگ و در حالی که برای محاصره متجاوزان مزدور امریکایی به سرزمین انقلاب اسلامی (که احتمالاً علاوه بر بردن جاسوسان هدف های

دیگری را نیز در سر می پروراند)،

به عنوان فرمانده سپاه رهبر گروه عملیات پاسداران یزد رفته بود، بر اثر بمباران منطقه توسط هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی به شاخه رفیع شهادت چنگ زد و خویش را از این خاک به افلاک رساند. ... او با تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، به عنوان نخستین فرمانده سپاه پاسداران استان یزد انتخاب شد. بلافاصله پس از فرمان امام به فرماندهی بیش از ۵۰ نفر از پاسداران به کردستان رفت و به جهاد با ضدانقلاب پرداخت و در طول ۲ ماه هجوم ضدانقلاب، به فرماندهی سپاه پاسداران در سقز نیز انتخاب شد. وی مسئول سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در استان یزد بود. ما این شهادت را به پیشگاه امامی که محمد، رضای او را در رضای خدا می دانست و به دلیل آنکه [امام] گفته بود "من از سپاه راضی هستم؛ اگر سپاه

نبود ایران نبود." هیچ سمتی جز خدمت را در سپاه نپذیرفت و همیشه به استقبال خطر رفت تا به آرزوی خود رسید تبریک می گوئیم. این شهادت بر او و تمامی مسلمانان مبارک باد.

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ۵/۲/۱۳۵۹ «۲»

ص: ۲۹۳

۱- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

همچنین اعضای اصلی و فعال انجمن های اسلامی دانشجویان دانشگاه های سراسر کشور که ازسویی در قضایای دانشگاه ها درگیری شدید با گروه هایی چون سازمان مجاهدین خلق و سازمان چریک های فدایی خلق دارند و ازسویی در قالب "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی" درگیر قضایای گروگان ها هستند، امروز به اعلام موضع پرداختند. در یک صد و دوازدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا(۱) چنین آمده است: «ملت رزمنده و مسلمان ایران، خبر شکست مفتضحانه کارتر را برای آزاد ساختن جاسوسان امریکایی شنیدید، دنیا دید که این شیطان هزارچهره پلید، چگونه حتی به هم پیمانان خود خیانت می کند و آنان را به محاصره اقتصادی ایران وادار می سازد، به این بهانه که اگر حمایت از امریکا نکنند، اقدامات نظامی را به مرحله اجرا در می آورد و در همین حال مزدوران جلاد با مأمورین سیا را همراه پیچیده ترین تجهیزات و طرح های خائنه برای [آزادی] گروگان ها و احتمالاً تجاوزات خیانت بار دیگر به ایران گسیل می دارد.»(۲)

در این اطلاعیه تأکید شده است: «ملت دلیر ایران به روح خدا، خمینی بت شکن این امام سحرخیز و همیشه بیدارمان سوگند که ما خود را در برابر شما مؤمنان ایثارگر مسئول می دانیم و با اتکا به قدرت لایزال الهی اطمینان می دهیم که اگر امریکا بخواهد برای آزادی جاسوسان به این شیوه های رذیلانه و ناشیانه متوسل شود هم با اجساد بی جان و پلید جاسوسان مواجه خواهد گردید و هم همه عاملان این طرح های شیطانی در خاک ایران مدفون خواهند شد.»(۳)

۸۸

خبرگزاری پارس اعلام کرد: «بنا به تصویب شورای انقلاب اسلامی، دولت جمهوری اسلامی ایران موافقت نمود که سفارت سوئیس در تهران حفاظت منافع دیپلماتیک و کنسولی دولت ایالت متحده امریکا را در ایران به عهده بگیرد. این موافقت براساس موافقت دولت ایالات متحده امریکا با واگذاری حفاظت منافع سیاسی و کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در ایالات متحده امریکا به سفارت دولت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر در واشنگتن به عمل آمده [است].»(۴)

۸۹

در موضوع اقدام نظامی امریکا علیه ایران، از جمله سؤالات مهم که بلافاصله برای ناظران و تحلیل گران مطرح گردید، این بود که کدام کشور با امریکا در این عملیات همکاری و آن کشور را علیه ایران یاری کرده است. در این ارتباط از چند کشور اروپایی و چند کشور واقع در منطقه غرب آسیا و خلیج فارس نام برده شده است و شواهد متفاوتی در تأیید یا رد همکاری آنان با امریکا

ص: ۲۹۴

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حادثه طیس.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

نیز ذکر گردید. در این میان بالطبع آنچه درباره همسایگان ایران ذکر شد واجد اهمیت خاصی بوده است. کشورهای ترکیه، عمان، بحرین، یونان، آلمان غربی، پرتغال، ایتالیا، انگلیس، شوروی، رژیم اشغالگر قدس و مصر کشورهای هستند که خبرهایی حاکی از نوعی دخالت آنان در این عملیات مطرح گردید که بجز مصر، سایر موارد به طور طبیعی تکذیب شد. (۱) مقامات رسمی امریکا نیز فقط همکاری مصر را قطعیت دادند و در سایر موارد بدون ذکر نام، از کشورهایی که بدون اطلاع از نوع عملیات همکاری کردند یا در تدارک عملیات مربوط به داخل ایران شرکت داشتند، یاد کردند. در ادامه توضیح آنچه ذکر شد، فهرست وار درج می شود:

تلویزیون ای.بی.سی امریکا و تلویزیون شوروی نیز پاکستان را به دست داشتن در عملیات متهم کردند. ای.بی.سی مدعی شد که همه عملیات از پاکستان آغاز شده است و تلویزیون شوروی هم ادعا کرد که امریکایی های شرکت کننده در عملیات دو گروه بوده اند که یک گروه از مصر و گروه دیگر از پاکستان آمده اند. (۲)

از سوی دیگر، همین امروز سخنگوی سفارت پاکستان در تهران، گزارش های وسایل ارتباط جمعی ایالات متحده را مبنی بر استفاده از فرودگاه های این کشور برای پرواز به سوی ایران و اجرای مأموریت آزادسازی گروگان ها دروغ محض خواند. این سخنگو گفت: امکان ندارد دولت پاکستان اجازه هیچ گونه اقدام تجاوزکارانه ای علیه ایران را در منطقه تحت نفوذ بدهد. ما در هیچ حرکتی علیه ایران شرکت نمی کنیم، زیرا ایران دوست بسیار نزدیک ما است. (۳)

شب هنگام نیز یک سخنگوی وزارت امور خارجه پاکستان «شایعاتی که بعضی از رسانه های گروهی خارجی پراکنده اند و براساس آن گفته اند که هواپیماهای امریکایی که در این عملیات شرکت داشته اند از خاک پاکستان به پرواز درآمده اند» را تکذیب کرد. وی همچنین «عملیات نجات امریکا» در ایران برای آزاد کردن گروگان ها را غیرقابل قبول خواند و اعلام کرد این اقدام امریکا تجاوزی سخت به حاکمیت ایران است و می تواند عواقب درازمدتی بر صلح و امنیت منطقه بگذارد. (۴)

ترکیه؛ موقعیت جغرافیایی ترکیه در همسایگی ایران و وجود پایگاه های

هوایی امریکا و ناتو در خاک این کشور، خودبه خود دخالت ترکیه در عملیات امریکا را به عنوان یک احتمال قوی مطرح ساخت، به خصوص

که مقامات ناتو

نیز به آن اشاره کردند. به گزارش خبرگزاری ها، منابع نظامی ناتو در بروکسل گفتند به احتمال قوی، ایالات متحده از تجهیزات سنگین نظامی و حمل و نقل هوایی برای حمل هلیکوپترهایی که برای مأموریت آزادسازی گروگان های سفارت امریکا در نظر گرفته شده بودند، استفاده کرده است. این منابع گفتند: وسایل لازم برای اجرای این مأموریت در ناوهای مستقر در اقیانوس هند وجود نداشته و هواپیماهای حمل و نقل مزبور باید از مصر یا ترکیه بلند شده باشند. این مقامات گفتند که به رغم حضور نیروهای ناتو در ترکیه این سازمان در عملیات مزبور

۱- * بعضی از این تکذیب‌ها به خصوص در کشورهای منطقه نظیر عمان و بحرین، علاوه بر روال سیاسی این گونه موارد، می‌تواند برای جلوگیری از انتقام جویی طرف داران ایران باشد.

۲- هدف: تهران، پیشین، صص ۸۴ و ۸۵.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

هیچ نقشی نداشته است. (۱) در این میان، برخی این احتمال را رد کردند، با این استدلال که ترکیه «به رادارهای شوروی بسیار نزدیک است» و «از نظر سیاسی هم قابل اعتماد نیست». (۲) اما بعضی دیگر برعکس، این احتمال را قوی شمردند و به این موارد اشاره کردند: الف) موافقت نامه استفاده آمریکا از پایگاه های نظامی در ترکیه از جمله دو پایگاه در شمال این کشور، در ژانویه گذشته. ب) قبول درخواست آمریکا از کمیته برنامه ریزی دفاعی ناتو مبنی بر اختصاص کمک های اقتصادی بزرگ برای تقویت نیروهای نظامی ترکیه در جلسه ماه گذشته کمیته مزبور. (۳)

برخی منابع نیز دخالت ترکیه را قطعی اعلام کردند؛ از جمله هفته نامه فرانسوی اکسپرس تأکید کرد هواپیمای بوئینگ که فرماندهی عملیات را به عهده داشته، از پایگاه ناتو در اینجریلیک ترکیه به پرواز درآمده است. (۴) از سوی دیگر امروز، وزیر امور خارجه ترکیه پرواز هواپیماهای امریکایی به مقصد ایران از یک پایگاه هوایی ناتو در جنوب ترکیه برای نجات گروگان ها را تکذیب کرد. او گفت حتی درخواست چنین چیزی هم مطرح نبوده است. (۵) همچنین دولت ترکیه دخالت در عملیات را به وسیله دمیرل نخست وزیر، تکذیب کرد. سفیر آمریکا در ترکیه هم بلافاصله اظهارات مقامات دولت ترکیه را تأیید کرد. (۶)

عمان؛ فرود هواپیماهای امریکایی عازم ایران در مسیره {بندری در عمان} و بارگیری در آنجا، خبری بود که درباره ارتباط سلطان نشین عمان با حمله آمریکا مطرح شد. (۷) سفیر ایران در کویت دخالت عمان را قطعی خواند و اظهار کرد: اطلاعات دقیقی درباره شرکت عمان در عملیات در اختیار دارد. وی افزود: سوخت گیری در حال پرواز و تسهیلات مخابراتی از جمله همکاری های عمان با امریکاست. رئیس جمهور یمن جنوبی علی ناصر محمد نیز اظهار نظر کرد که هواپیماهای امریکایی از پایگاه نظامی سلطان نشین عمان به حرکت درآمده اند. (۸) (۹)

بحرین؛ رادیو اسرائیل امروز اعلام کرد کماندوهای امریکایی که در این عملیات {طیس} شرکت داشتند، شب پیش از این عملیات در بحرین به سر برده اند. (۱۰)

وزیر دفاع یونان نیز که درباره هواپیمای حامل مجروحان امریکایی سخن می گفت، اظهار کرد: هواپیماهای امریکایی از بحرین حرکت کرده بودند. (۱۱)

از سوی دیگر، دولت بحرین پرواز هواپیماهای امریکایی از پایگاه این کشور را تکذیب کرد. این در حالی است که مطبوعات بحرینی با لحنی معتدل عملیات آمریکا را گزارش کردند و در واقع بیش از اینکه آن را محکوم کنند از آن تمجید کردند. (۱۲)

یونان؛ وجود یک پایگاه امریکایی به عنوان محل آزمایش موشک های این کشور در جزیره کرت یونان این نظر را مطرح کرد که هواپیماهای سی ۱۳۰ آمریکا، که دارای بردی حدود ۲۱۰۰ مایل می باشند، می توانند از پایگاه کرت (۱۳) بلند شده باشند. (۱۴) اما عصر امروز یک سخنگوی دولت

- ۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- هدف: تهران، پیشین، صص ۸۹ و ۹۰.
- ۳- هدف: تهران، پیشین، صص ۸۹ و ۹۰.
- ۴- هدف: تهران، پیشین، صص ۸۸ و ۸۹.
- ۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۶- هدف: تهران، پیشین، صص ۸۸ و ۸۹.
- ۷- هدف: تهران، پیشین، ص ۳۳.
- ۸- * ضمیمه دارد؛ خبرهای بعدی مبنی بر استفاده امریکا از پایگاه های نظامی عمان و کوشش این کشور برای خنثی کردن آثار آن.
- ۹- هدف: تهران، پیشین، صص ۸۷ و ۸۸.
- ۱۰- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۱۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۱۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۱۳- ** Crete: جزیره ای در دریای مدیترانه متعلق به یونان.
- ۱۴- ادوارد کلن، امریکا در اسارت، مترجمان توران خاوری و سرور طلیمه، تهران: انتشارات قلم، ۱۳۶۲، ص ۱۹۷.

یونان در تکذیبیه ای گفت: «هوایماهای امریکایی هنگام رفت از آسمان یونان عبور نکرده اند و از یونان به پرواز در نیامده اند.» (۱) در نهایت، گزارش یونایتدپرس نقش یونان را چنین ذکر کرد: وزیر دفاع یونان اعلام کرد که هوایماهای

امریکایی مسئول تخلیه کماندوهای زخمی، روز جمعه ۵/۲/۱۳۵۹، از فراز خاک یونان در مسیر رامشتاین در آلمان غربی پرواز کردند. این هوایماها از بحرین حرکت کرده بودند. در بیانیه وزیر دفاع یونان آمده است: هوایماها حامل سربازانی بودند که شدیداً سوخته بودند و مجروحان را به بیمارستان نظامی امریکا در آلمان غربی منتقل کردند. (۲)

آلمان غربی؛ هرچند آنچه مقامات رسمی در مورد نقش آلمان به آن اذعان دارند، در حد اعزام مجروحان امریکایی به یک بیمارستان نظامی امریکا در آلمان می باشد، (۳) اما خبرهای برخی منابع نشان می داد که از هوایماهای شرکت کننده در عملیات طبس، ۳ فروند هرکولس سی ۱۳۰ از پایگاه رامشتاین در آلمان فدرال به پرواز در آمده اند. آنها از طریق یونان با اجازه رسمی تحت عنوان "پرواز خدمات بهداشتی" به یک پایگاه در جنوب مصر رفته اند و سپس برای سوخت گیری به پایگاهی نزدیک بحرین پرواز کرده اند. (۴)

پرتغال؛ گزارش منابع خبری از جمله خبرگزاری فرانسه نشان می دهد که روز ۲۳ آوریل {۳ اردیبهشت}، حداقل ۱۰ فروند هوایمای هرکولس سی ۱۳۰ در پایگاه پرتغالی لاکس در آזור توقف کردند، هوایماهایی که می توانند در باندهای کوتاه نیز فرود آیند. (۵) به گزارش این منابع، در همین روز، ۱۲ فروند هرکولس امریکایی از این پایگاه پرواز کرده اند. (۶)

ایتالیا؛ خبرگزاری ایتالیا اعلام کرد که روز ۲۳ آوریل {۳ اردیبهشت}، یک هوایمای هرکولس سی ۱۳۰ نیروی هوایی ایران به وسیله

فانتوم های نیروی هوایی ایتالیا مجبور به فرود در فرودگاه لاتینا واقع در جنوب رم شده است. این خبرگزاری اضافه کرد که هوایمای ایرانی به دلیل

نقص در دستگاه های فرستنده اش موفق به دادن پاسخ برای اعلام هویت خود نشده است. در این هوایما ۱۰ نظامی ایرانی بوده و هوایما پس از تعمیر و رفع نقص این فرودگاه را ترک کرده است. روزنامه لوثیتا ارگان حزب کمونیست ایتالیا، ضمن اعلام

این خبر اضافه کرد: آیا این ماجرا با ماجرای عملیات کماندویی امریکا در ایران رابطه ندارد؟ این روزنامه سپس اظهار عقیده کرد که می توان حدس زد نظامی های سرنشین هوایما احتمالاً در خدمت سرویس های ایالات متحده بوده اند. (۷) به نوشته مطبوعات ایتالیا، این هوایما که از فرودگاه نامعلومی در اروپای شمالی به پرواز در آمده بود، روز ۲۴ آوریل {۴/۲/۱۳۵۹} ساعت ۹:۲۵، لاتینا را به مقصد نامعلومی ترک کرد. (۸)

انگلیس؛ با توجه به نزدیکی امریکا و انگلیس و نیز تردد تعدادی هوایما در پایگاه انگلیسی دبه گو گارسیا بین روزهای ۲۳ فروردین تا ۴ اردیبهشت، احتمال دخالت انگلیس هم مطرح می شود. در این باره، مقامات انگلیس مطالب متفاوتی (۹) ابراز می کنند. بعدازظهر امروز، معاون وزیر

- ۱- هدف: تهران، پیشین، صص ۹۸ و ۹۹.
- ۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- هدف: تهران، پیشین، ص ۲۹.
- ۵- هدف: تهران، پیشین، ص ۲۴.
- ۶- هدف: تهران، پیشین، ص ۲۹.
- ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۸- هدف: تهران، پیشین، صص ۲۵ و ۲۶.
- ۹- * دو روز بعد {۲۷ آوریل ۱۹۸۰}، روزنامه انگلیسی آبرور نوشت: «اقدام برق آسا و ناگهانی تخلیه سفارت انگلیس در تهران نشان دهنده این است که دولت انگلیس از عواقب قضیه به وحشت افتاده باشد.» و پنج روز بعد در ۳۰ آوریل (۱۰ اردیبهشت)، ۳ نفر از نمایندگان مجلس عوام از خانم مارگارت تاچر نخست وزیر، چنین سؤال کردند: «ممکن است بفرمایید چه موقع و در چه شرایطی شما برای نخستین بار از استفاده امریکا از [پایگاه] دیه گو گارسیا برای عملیات کویر ایران مطلع شدید؟» خانم تاچر پاسخ داد: «مایل نیستم در موقعیتی قرار گیرم که مجبور به تأیید یا تکذیب اقداماتی در پایگاه های متحدان شوم.» [جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم ۱۳۶۲، صص ۹۹ و ۱۰۰]

امور خارجه انگلیس اظهار کرد که با دولت متبوع وی مشاوره نشده است، ولی اقدام امریکا را محکوم نمی کند. کمی بعد، منابع داویننگ استریت تأیید کردند که «اخیراً به آنها اطلاع داده شده است که واشنگتن مشغول بررسی اقدام احتمالی برای آزادی گروگان هاست.» معاون وزیر امور خارجه انگلیس اعلام کرد که دولت انگلستان در جریان اقدام «احتمالی» برای آزادسازی گروگان ها قرار گرفته است، البته بدون کسب اطلاع از جزئیات عملیات و تاریخ اجرای آن. (۱)

شوروی؛ هم مرز بودن شوروی با ایران و سطح بالای فناوری نظامی شوروی باعث ابراز و انتشار مطالبی درباره نقش و جایگاه شوروی در این زمینه

شده است، از جمله اینکه: «طبعاً کمتر از ۵۰۰ کیلومتر از مرز شوروی فاصله دارد و دقیقاً در منطقه ای واقع شده که اهمیت خاصی برای شوروی داشته است. ... بنابراین، به ویژه با توجه به اوضاع کنونی منطقه و به خصوص ایران، آیا می توان تصور کرد که شوروی در حفاظت و کنترل کمی تخفیف داده باشد؟ این فرضی است بسیار مضحک، بحران امریکا و ایران و مرز افغانستان، جمعاً از این منطقه، منطقه ای ساخته است که از نظر دفاع برای شوروی حیاتی است. در اینکه امریکا

از آواکس ها برای کنترل دقیق ایران و حتی شوروی استفاده کرده است، حرفی نیست، ولی واضح است که شوروی نیز وسایلی در اختیار دارد که امکان کنترل دقیق کمی آن طرف تر از مرزهایش را به او می دهد خیلی منطقی تر است که بپذیریم شوروی ها حتی از همان ابتدای تهاجم، کلیه مخابرات و حرکت های امریکا را زیر نظر داشته اند.» (۲)

این گونه مطالب آن قدر صورت جدی گرفت که تکذیب رسمی آن از جانب مقامات امریکایی ضرورت یافت. سخنگوی پنتاگون، با تکذیب احتمال دخالت رادارهای شوروی گفت: «می توانیم قاطعانه کلیه اطلاعات منتشره در این باره را تکذیب کنیم.» هارولد براون وزیر دفاع نیز هر گونه خبری درباره دخالت شوروی در وقایع را کاملاً نادرست خواند و اظهار کرد: «آنها فقط بعد از اعلام رسمی از سوی امریکا از عملیات مطلع شده اند.» (۳)

رژیم صهیونیستی؛ در کنار خبرهای مبنی بر اطلاع رژیم اسرائیل از حمله امریکا، (۴) امروز، سازمان های خبری سوریه، این رژیم را متهم کردند که تسهیلاتی در امر اقدامات نظامی برای آزادی گروگان ها فراهم کرده است. (۵) اما به نظر بعضی تحلیل گران، امریکا ترجیح داده است رژیم اشغالگر قدس به طور

مستقیم در ماجرا درگیر نشود. دلیل این هم بسیار روشن است و کاملاً از سیاست امریکا در منطقه غرب آسیا نشئت می گیرد.

اسرائیل چندین بار پیشنهاد همکاری برای هر گونه اقدامی از طرف امریکا علیه ایران را داده بود، ولی بالطبع چنین همکاری هایی چندان هم برای کارتر خوشایند نبود، زیرا این عمل به احتمال زیاد موجب واکنش شدید رهبران برخی از کشورهای عرب می شد. به عکس، درگیر کردن مستقیم برخی کشورهای عرب در عملیات، تضادهای درونی جهان عرب را رشد داده و مانع اقدامات وحدت بخش آنها علیه رژیم صهیونیستی می شد. (۶) در حال امروز، این رژیم رسماً مشارکت خود را در عملیات شکست خورده نجات گروگان های امریکایی در تهران تکذیب کرد. (۷)

این در حالی است که به

- ۱- هدف: تهران، پیشین، صص ۲۵ و ۲۶.
- ۲- هدف: تهران، پیشین، ص ۱۱۷.
- ۳- هدف: تهران، پیشین، ص ۱۱۱.
- ۴- سازمان صداوسیما، سروش، شماره ۴۹، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱، روزنامه استیت اسرائیل.
- ۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۶- هدف: تهران، پیشین، ص ۹۲.
- ۷- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

گزارش آسوشیتدپرس از بیت المقدس، امروز ملاقاتی بین بگین نخست وزیر، اسحاق شامیر و ریچارد براون کاردار سفارت آمریکا در اسرائیل، انجام شد. پس از این ملاقات، مناخم بگین تأسف خود را از کشته شدن ۸ امریکایی در عملیات ناموفق نجات گروگان ها اعلام کرد. (۱)

یادآوری می شود، روزنامه اسرائیلی معاریو در شماره پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹ خود نوشته بود: امریکا از پایگاه غنا در مصر علیا سرگرم تدارک عملیاتی است که احتمالاً علیه ایران انجام خواهد شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، نویسنده این مقاله که وابسته به ارتش اسرائیل است و به نظر ناظران خارجی می تواند اطلاعاتی را از وزارت دفاع اسرائیل کسب کند، بدون ذکر منبع خود نوشته است که از چندی پیش نقل و انتقالات هواپیماهای امریکایی هرکولس سی ۱۳۰ و هواپیماهای آواکس در این پایگاه به چشم خورده است. (۲)

مصر؛ پس از آشکار شدن شکست امریکا نیز رادیو اسرائیل اولین منبعی بود که اعلام کرد هواپیماهای امریکایی از پایگاهی در مصر به پرواز درآمده اند. (۳) (۴) در این حال، یک سخنگوی سفارت امریکا در قاهره در پاسخ به سؤالی در مورد اخباری از اسرائیل مبنی بر اینکه این عملیات از مصر آغاز شده است، فقط گفت که اظهارنظری نمی کنم، ما چیزی برای گفتن نداریم. (۵) علاوه بر رادیو اسرائیل، سازمان های خبری سوریه (۶) و تلویزیون شوروی (۷) که امروز از دخالت مصر و اعزام هواپیماهای امریکایی از خاک این کشور برای عملیات علیه ایران خبر دادند، به وسیله سیستم شنود رادیویی خبرگزاری پارس نیز فاش شد که برخی از هواپیماهای امریکایی مهاجم به خاک ایران از پایگاهی در خاک مصر برخاسته بودند. براساس این اطلاعات، دست کم ۳ فروند هواپیمای سی ۱۳۰ امریکایی از پایگاهی در نزدیکی قاهره محل استقرار مستشاران نظامی امریکا برخاسته اند. آنها در بحرین هم توقف کوتاهی داشته اند. (۸)

واکنش دولت مصر در برابر این اخبار ابتدا تکذیب بود؛ یک سخنگوی کابینه مصر امروز در واکنش به خبر صریح رادیو اسرائیل، دست داشتن این کشور در کوشش بی فرجام امریکایی ها برای نجات جان گروگان ها در تهران را تکذیب کرد. این سخنگو گفت ما در این عملیات به هیچ وجه نقشی نداشته ایم و گزارش رادیو اسرائیل در این زمینه دروغ است. (۹)

رادیوی دولتی مصر، در ساعت ۱۴:۳۰ امروز، خبر تهاجم شکست خورده امریکا را بدون هیچ تفسیری اعلام کرد، (۱۰) اما ساعاتی بعد وقتی از سادات رئیس جمهور مصر، سؤال شد آیا عملیات شکست خورده امریکا از یک پایگاه نظامی مصری صورت گرفته است، وی به طور رسمی اعلام کرد: من به ملت امریکا قول داده ام هرگونه تسهیلاتی را برای آزادی گروگان ها و کمک

ص: ۲۹۹

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- * به نظر برخی ناظران، در این شرایط، رژیم صهیونیستی هم به نوبه خود، سعی می کند از این وضعیت حداکثر استفاده را بکند، یعنی موضع مصر را حتی به قیمت به خطر انداختن طرح های امریکا شدیداً تضعیف کند و قدرت مقاومت او را در

مذاکرات بحرانی «صلح جداگانه» کاهش دهد. به همین دلیل، اقدامات خبری مزبور چندان هم اتفاقی نبوده است و نیز از همین روست که دولت امریکا، دو یادداشت اعتراض آمیز علیه اظهارات ضدمصری رادیوی دولتی اسرائیل به دولت آن کشور تسلیم کرد.

۴- هدف: تهران، پیشین، صص ۲۵ و ۲۶.

۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- هدف: تهران، پیشین، ص ۸۴.

۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۹- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱۰- هدف: تهران، پیشین، صص ۹۳ و ۹۴.

به کشورهای عربی خلیج فارس فراهم آورم. سادات که در یک مصاحبه مطبوعاتی در دهکده زادگاهش شرکت می کرد، گفت: شکست این عملیات نباید موجب تضعیف روحیه مقامات امریکایی برای آزادی و نجات گروگان ها شود. (۱)

خبرگزاری فرانسه در ادامه این گزارش افزوده است: یادآوری می کنیم که سادات قبلاً با استفاده از زور برای آزادسازی گروگان ها موافقت کرده و در مصاحبه ای در قاهره این کار را به کارتر توصیه کرده بود. (۲)

جالب است که در یادداشت های برژینسکی مقام امنیتی عالی رتبه جیمی کارتر نیز، تنها کشوری که با ذکر نام از همکاری آن یاد شده، مصر است و درمورد دیگران، سکوت و کتمان ترجیح داده شده است. در این یادداشت ها آمده است: «در انجام این عملیات ما از همکاری صمیمانه یک کشور دوست و همکاری غیرمستقیم چند کشور دیگر منطقه که از چگونگی این عملیات و هدف آن اطلاع نداشتند، برخوردار شدیم. سادات همان طور که انتظار داشتیم بی دریغ امکانات خود را در اختیار ما گذاشت، ولی درمورد کشورهای دیگر ترجیح دادیم ضمن استفاده از تسهیلات و کسب اجازه پرواز از آسمان این کشورها موضوع مأموریت را با آنها در میان گذاریم، زیرا فکر می کردیم نارضایتی آنها از اینکه قبلاً در این مورد با آنان مشورت نکرده ایم، کمتر از ناراحتی آنها از موافقت قبلی با همکاری در انجام این برنامه باشد. در این مورد باید یادآوری کنم که چند کشور هم در تدارک این عملیات در داخل ایران با ما همکاری کردند که ما از این حیث مدیون آنها هستیم و باید روزی آن را جبران کنیم.» (۳)

۹۰

درباره اقدام امروز امریکا کشورهای مختلف متناسب با نقش منطقه ای و جهانی کنونی خود مواضع تقریباً قابل پیش بینی اتخاذ کردند. اظهارات متحدان امریکا توأم با نگرانی و بعضی همراه با انتقادی رقیق بود؛ جهان سومی ها آن را محکوم کردند و بلوک شرق به شدت به سرزنش آن پرداخت. نمونه هایی در ادامه ذکر می شود.

انگلیس؛ به گزارش رویتر، مارگارت تاچر نخست وزیر محافظه کار انگلستان، در پیامی که امروز برای جیمی کارتر فرستاد شجاعت او را در افشا کردن عملیات ناموفق نظامی امریکا در ایران ستود و گفت که از این اقدام کارتر بسیار خشنود شده است. با این حال،

بعضی مقامات رسمی انگلیس گفتند بریتانیا با کاربری نیروی نظامی در این مورد موافق نیست، ولی از تصمیمات جامعه اقتصادی اروپا حمایت خواهد کرد. (۴) به گزارش فرانس پرس، لرد کارینگتون وزیر امور خارجه انگلستان، امروز در پیامی خطاب به ایالات

{مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، در پیامی به کارتر، شجاعت وی در افشای عملیات ناموفق طبس را ستود.}

ص: ۳۰۰

-
- ۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳.
 - ۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳.
 - ۳- توطئه در ایران، پیشین، صص ۱۹۰ و ۱۹۱.
 - ۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

متحده از این کشور خواست تا برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران دوباره از زور استفاده نکند. کارینگتون که در مصاحبه ای با شبکه دوم انگلستان شرکت می کرد

موقعیت کنونی جهان را بسیار وخیم توصیف کرد. (۱) در این حال، تونی بن رهبر جناح چپ حزب کارگر انگلستان، امروز، از دولت این کشور خواست فوراً در مجلس عوام اطلاعیه ای درمورد عملیات نجات امریکا در ایران، که با شکست روبه رو شد، صادر کند. تونی بن در جلسه مجلس عوام گفت: این مسئله حائز اهمیت بین المللی است. او اضافه کرد ورود یک کماندوی امریکایی به خاک

ایران برای آزادی گروگان ها به روشنی به انگلستان که یکی از متحدان ایالات متحده است مربوط می شود. دولت انگلستان در پاسخ به تونی بن اعلام کرد: سریان کیلمور معاون وزارت امور خارجه انگلستان، درخصوص این حادثه اعلامیه ای صادر خواهد کرد. (۲)

آلمان غربی؛ مقامات رسمی آلمان غربی گفتند پیش از اجرای عملیات از وجود آن باخبر نبوده اند. هلموت اشمیت پس از شنیدن این اخبار از رادیو بلافاصله با مشاوران نزدیکش و هانس دیتريش گنشر وزیر امور خارجه، به گفت و گو پرداخت. درضمن، منابع آگاه آلمانی گفتند کارشناسان نظامی این کشور به دولت امریکا علیه اجرای عملیاتی مشابه آنچه رژیم اشغالگر قدس در انتبه انجام داده بود هشدار داده اند. این منبع افزود: شرایط ایران کاملاً متفاوت است، حتی اگر گروهی بتوانند مخفیانه به تهران وارد شده گروگان ها را آزاد کنند؛ خروج آنها از تهران غیرممکن است. (۳)

فرانسه؛ در محافل رسمی فرانسه از هرگونه اظهارنظری خودداری شد. فقط در وزارت امور خارجه فرانسه گفته شد که پاریس از انجام چنین عملیاتی بی خبر بوده است. ژان ماری پواریه سخنگوی کاخ الیزه، اعلام کرد که ژیسکار دستن رئیس جمهوری فرانسه از عملیات نظامی امریکا در ایران اطلاع نداشته است. سخنگوی کاخ الیزه از هرگونه تفسیری در این باره خودداری کرد. (۴)

سوئیس؛ حکومت سوئیس اعلام کرد که پیش تر از سوی کاخ سفید از برنامه نجات مطلع شده بود، اما اظهارنظر بیشتری نکرد. این موضوع چند ساعت پس از اینکه تصویب شد سوئیس عهده دار امور مربوط به سفارت امریکا در ایران باشد، به اطلاع این کشور رسید. (۵)

دانمارک؛ امروز دانمارک شگفتی خود را از توسل امریکا به اقدام نظامی برای آزادی گروگان ها، آن هم بلافاصله پس از توافق بازار مشترک برای اعمال مجازات های

اقتصادی و دیگر مجازات ها

علیه ایران، ابراز کرد. دولت دانمارک

در یک بیانیه اعلام کرد اقدام امریکا در ایران موقعیت تازه ای را پیش پای شورای بازار مشترک که قرار است یکشنبه

{۷/۲/۱۳۵۹} تشکیل شود، قرار داده است. (۶)

ژاپن؛ به گزارش یونایتدپرس از توکیو، دولت ژاپن درحالی که از اقدام نافرجام ایالات متحده برای نجات گروگان‌ها متعجب شده است، امروز اعلام کرد احتمال دارد تحریم اقتصادی علیه ایران را که یک روز از تصویب آن می‌گذرد تغییر دهد. سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، گفت وی نمی‌تواند مشخص کند که آیا توکیو تصمیم به تحریم را که روز پنجشنبه توسط دولت اتخاذ گردید اعمال خواهد کرد یا خیر. وی درباره تلاش نافرجام نجات اظهارتأسف کرد، زیرا

ص: ۳۰۱

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

دولت ژاپن شدیداً مایل است که بحران گروگان ها از طریق مسالمت آمیز حل شود. وزیر امور خارجه ژاپن گفت در حال حاضر نمی توانم مطلبی درباره تحریم ابراز کنم تا مطلب بیشتری درباره مأموریت نجات روشن شود. وی افزود دولت خواهان آگاهی از جزئیات عملیات خواهد بود، زیرا من از درک این مطلب آشکارا عاجزم که چرا امریکا دست به این مأموریت زده است. (۱)

هند؛ بعدازظهر امروز، سخنگوی دولت هند اطلاعیه ای درخصوص دخالت نظامی اخیر امریکا در ایران بدین شرح منتشر کرد: «دولت هند بدین وسیله مراتب تأسف خود را نسبت به مداخله ایالات متحده برای نجات گروگان ها در ۲۵ آوریل اعلام می دارد. باوجود آنکه دولت هند همواره علیه هرگونه سلب مصونیت دیپلمات های خارجی موضع گیری کرده است، اما درعین حال ماجراجویی نظامی امریکا را نیز دراین مورد کاملاً محکوم می کند. زیرا این اقدام ایالات متحده تأثیرات دراز مدتی بر روی صلح و ثبات منطقه خاورمیانه [غرب آسیا] خواهد گذاشت، این عملیات نجات موقعیت منطقه را برهم می زند و بر شدت تشنجات می افزاید.» (۲)

شوروی؛ گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، که سرگرم بازدید از پاریس می باشد، عملیات امریکا را محکوم کرد. وی گفت شوروی عقیده دارد چنین اعمالی بحران موجود را از راه صلح آمیز حل نخواهد کرد. (۳) وی در یک نشست مطبوعاتی در پاریس اعلام کرد که اتحاد جماهیر شوروی همچنان با هرگونه اقدام نظامی علیه ایران مخالف است. گرومیکو درمورد عملیات هوایی امریکا که شب قبل انجام شده است، گفت: امروز صبح، وقتی این خبر را شنیدم ابتدا باور نکردم و سپس به من درمورد صحت آن اطمینان دادند. من همچنان تکرار می کنم که ما قاطعانه با هرگونه اقدام نظامی از سوی امریکا یا هرکس دیگری علیه ایران مخالف هستیم.

رادیو مسکو در یک برنامه خبری امروز خود اعلام کرد که کارتر به منشورهای حقوق بین الملل تجاوز کرده است و دست به ماجراجویی مسلحانه ای زده که می تواند منجر به مرگ هزاران انسان بی گناه و ایجاد یک کانون جنگ در منطقه خلیج فارس شود. رادیو مسکو در اولین عکس العمل شوروی در برابر این تجاوز نظامی آن را یک تحریک نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران خواند و اضافه کرد: پرزیدنت کارتر مسئولیت این ماجراجویی نظامی را پذیرفته است. این اقدام بی سابقه را واشنگتن درحالی انجام داد که وانمود می کرد قصد استفاده از نیروی نظامی در ایران را ندارد. رادیو مسکو در یک گزارش خبری دیگر نیز گفت ادعای واشنگتن دراین مورد که مقصود از این عملیات کاهش تشنجات بین المللی بوده بیاناتی خنده دار است. (۴)

(آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، با محکوم کردن اقدام امریکا در طبس گفت:

وقتی این خبر را شنیدم ابتدا باور نکردم.)

ص: ۳۰۲

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

سازمان های بین المللی نیز به طور کلی به ابراز نگرانی پرداختند. کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل متحد با انتشار بیانیه ای در مورد تجاوز امریکا به خاک ایران ضمن ابراز نگرانی عمیق خود درباره وقایع اخیر در ایران، خواستار خویشتن داری دو طرف شد و پیشنهاد خود را برای تلاش های صلح آمیز در جهت رفع بحران گروگان های امریکایی تجدید کرد. بیانیه والدهایم چند ساعت پس از اعلام شکست مأموریت نجات ازسوی کارتر، انتشار یافت. یک سخنگوی سازمان ملل گفت: این مسئله عصر امروز جمعه، در دیدار والدهایم و محمد بنجوی سفیر الجزایر و رئیس کمیسیون پنج نفری مسائل ایران، مطرح شد. در بیانیه والدهایم آمده است: اکنون بیش از هر زمان دیگر، زمان خویشتن داری و منطقی بودن برای حل مسئله از راه های مسالمت آمیز است که منجر به آزادی گروگان ها خواهد شد. این سخنگو افزود: والدهایم از این اقدام اطلاعی نداشت و نخستین بار از طریق اعلامیه کاخ سفید واشنگتن از آن مطلع شده است. (۱)

(ابراز نگرانی عمیق کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل متحد در مورد حادثه طبس:

اکنون بیش از هر زمان دیگر زمان خویشتن داری برای حل مسالمت آمیز مسئله است.)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، محافل دیپلماتیک ناتو در بروکسل نیز امروز، در مورد وضعیت گروگان های تهران بعد از اقدام امریکا که به شکست انجامید و نطق کارتر در این مورد، اظهار نگرانی کردند. جوزف لانس دبیر کل ناتو، که در کپنهاک به سر می برد، گفت: این عملیات مسئله گروگان ها را پیچیده تر کرده است. لانس اضافه کرد باید منتظر عکس العمل بسیار شدیدی از جانب ایران بود. (۲)

۱. امروز قبل از اعلام خبر تهاجم نظامی امریکا در طبس از رادیو و پایان نماز جمعه تهران، فضای سیاسی اجتماعی ایران، معطوف به قضیه شهادت آیت الله صدر و اعتراض به رژیم صدام بود. در آخرین روز از سه روز عزای عمومی اعلام شده ازسوی امام خمینی، شورای انقلاب و... به مناسبت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر در عراق، تظاهرات وسیعی در سراسر کشور به مقصد نهایی محل برگزاری نماز جمعه برپا شد. به خصوص قم و مشهد یکپارچه تعطیل و در عزا بود. در همه شهرها

در سخنرانی‌های انجام شده و در قطعنامه راه پیمایی‌های اعتراضی که قرائت شد، دولت صدام حسین و حزب بعث به شدت نکوهش گردید. (۳)

در تهران، مراسم اهمیت ویژه‌ای داشت و در راه پیمایی وسیع و سپس تجمع عظیمی که در دانشگاه تهران (محل برگزاری نماز جمعه) برپا شد، شعارهای زیادی در ضدیت با عراق و امریکا داده می‌شد.

ص: ۳۰۳

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

فلاحی و چمران دو سخنران قبل از نماز جمعه که هر کدام تیپ خاصی از نخبگان و مسئولان کنونی نیروهای مسلح را نمایندگی می کنند، هریک مطابق با دیدگاه های خود بر نکاتی درباره مسائل داخلی از جمله کردستان و نیز عراق و امریکا تأکید کردند. روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در گزارش خود از این مراسم نوشت: ساعت ۱۱:۳۰، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی، سخنرانی مفصلی در مورد حوادث کردستان و وقایع اخیر ایراد کرد. پس از سخنرانی تیمسار فلاحی، دکتر چمران در مورد قتل آیت الله صدر و دسیسه های امپریالیسم امریکا و حکومت بعث و کشورهای عربی صحبت کرد. سپس اذان دسته جمعی توسط مردم گفته شد و بعد آیت الله خامنه ای نماز جمعه را برپا داشت. تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در مورد نقش ارتش در انقلاب و توقعی که ارتش از مردم در این برهه از زمان دارد و نیز حوادث کردستان گفت: ۱۴ ماه است که پرسنل نیروی زمینی، هوایی، دریایی، ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از جان خود گذشته اند و استراحت را به خود حرام کرده اند و دستاوردهای انقلاب را حفظ می کنند و استقلال ملی را تأمین کردند. بعد از پیروزی انقلاب، فقط نیروی زمینی ۲۶۷ نفر افسر، درجه دار و سرباز به پیشگاه خدا تقدیم کرده است، از روز ۲۸ فروردین، یعنی ظرف ۷ روز گذشته، فقط نیروی زمینی ۴۵ نفر شهید و ۵۴ نفر مجروح در حوادث کردستان داشته است که عمدتاً این قربانیان جوان بوده اند. در صدر باید هوپیمایی نیروی زمینی را یاد کنیم که به نام هوا نیروز معروف اند، چه بسیار خلبانان جوانی را قربانی دادند و چه بسیار جانبازان جوان شهید شدند.

تیمسار فلاحی همچنین در مورد نواحی غرب کشور گفت: در مورد مرزهای ایران و عراق به تأیید خداوند و با حمایت ملت ایران، نیروی زمینی چند ماه است که در نقاط مناسب منتظر می باشد. چندین ماه است که سرباز و درجه دار و افسر در داخل یک گودالی به نام سنگر از مرز عراق حفاظت می کنند. به عنوان تولید نیروی زمینی اطمینان می دهم که مرز زمینی ایران و عراق گورستان مهاجمان حکومت بعث عراق خواهد بود. در مورد مرزهای دریایی هم یک بار دیگر به استحضار ملت قهرمان ایران رسانده ام که ملت ایران رنگ نیلگون اقیانوس را گلگون خواهد کرد. در مورد حوادث کردستان نکاتی را به استحضار شما می رسانم که حوادث کردستان هم زمان بود با اغتشاشات داخلی در دانشگاه ها و ارتباط مستقیمی بین درگیری های داخل دانشگاه و هجوم به تأسیسات نظامی در کردستان برقرار بود و تمام ارتباطات تلفنی شهرستان ها با سنندج درباره این ارتباط بوده است. به گمان واهی در

{ تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش: به عنوان تولیت نیروی زمینی اطمینان می دهم که مرز زمینی ایران و عراق، گورستان مهاجمان حکومت بعث عراق خواهد بود. }

ص: ۳۰۴

کردستان با حمله به تأسیسات نظامی و خدای ناکرده سقوط پادگان می خواستند تصمیمی را به وجود بیاورند که درگیری های

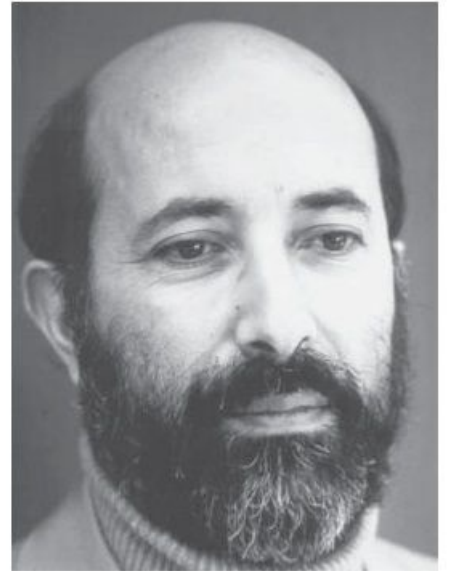
داخلی دانشگاه ها و سایر درگیری ها در سایر نقاط استمرار پیدا کند. اقدام ما به نقل مکان از راه زمین برای صرفه جویی در اموال بیت المال بود. تغییر مکان از هوا بیشتر هزینه مصرف می کرد و در نتیجه اقدام به تغییر مکان از راه زمین شد که می بینیم در سندج، دبیران مدارس که از این ملت حقوق دریافت می کنند به جای اینکه فرزندان این ملت را به آموزش و پرورش برسانند، مدارس را تعطیل می کنند و سد راه ستون نظامی می شوند. ستون ناچار می شود که راه خودش را از کوهستان ها باز کند و غرامت سنگین بپردازد. وی همچنین در بخش دیگری از سخنان خود گفت: «آنهايي که مهمات آر.پی.جی ۷ را مستقیماً از عراق می گیرند،

آنهايي که سلاح های مورد نیاز را مستقیماً از ارتش عراق و از مناطق عمده مرزی بانه و سردشت و پیرانشهر می گیرند، مشخص و معین است، اینها چگونه می خواهند

در کنار ما

جلوی ارتش عراق را در مرزهای ایران و عراق بگیرند. مسلماً اینها گروهی نیستند که توان رزمی و قدرت جنگیدن داشته باشند که در مقابل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران بایستند.»

بعد از تیمسار فلاحي، دکتر چمران در سخنانی گفت: «این سه روز از طرف امام امت برای عزا و سوگواری به خاطر رهبری عالی قدر و مرجع بلند پایه شیعیان عراق معین شده است. آیت الله سید محمدباقر صدر کسی است که ایجاد مکتب کرده است، کسی است که از کارش و کتاب هایش در سرتاسر کشورهای اسلامی منتشر شده و در قلوب جوانان مؤمن و مبارز رشید رویانده است. مکتب او منحصر به شاگردانش در نجف اشرف نبود، بلکه در گوشه و کنار دنیا شاگردانی بودند از طرز تفکر او بحث می کردند، حرکت علمی و تاریخی او را دنبال می نمودند.» وی در بخش دیگری از سخنان خود در مورد حمله عراق به ایران اظهار کرد: «اگر ارتش عراق به خاک میهن ما حمله کند ملت ما با چنگ و دندان با آنها مبارزه خواهد کرد و اگر ارتش ما به خاک عراق وارد گردد، شیعیان عراق با آغوش باز از آنها استقبال خواهند کرد و رمز پیروزی ما نیز در اینجا نهفته است که ارتش عراق ضدرژیم سفاک صدام خونخوار است. شما می بینید به محض اینکه حمله عراق علیه ایران شروع می شود، از میان سربازان شیعه عراقی از داخل خود عراق علیه حکومت فاسد صدام قیام هایی صورت می گیرد و حتی بعضی از رهبران آنها را به درک نائل می کنند. اینجاست که عراق وحشت زده می شود و برای سرکوبی موج شیعیان

(مصطفی چمران وزیر دفاع:

اگر ارتش عراق به خاک ما حمله کند ملت ما با چنگ و دندان با آنها مبارزه خواهد کرد و اگر ارتش ما به خاک عراق وارد شود، شیعیان عراق با آغوش باز از آنها استقبال خواهند کرد.)

ص: ۳۰۵

عراق رهبر عالی قدر آنان آیت الله سیدمحمدباقر صدر را به شکنجه گاه می فرستد و او را به شهادت می رساند.»

دکتر چمران در بخش دیگری از سخنان خود درباره نقش میانجیگری بعضی دولت های

منطقه افزود: «بین ملت ما و صدام حسین خط خون کشیده شده است و به هیچ وجه من الوجوه میانجیگری را از جانب هیچ طرفی نمی پذیریم و

اگر کسانی آمده اند که بین ایران و عراق میانجی شوند، به آنها می گویم مگر ممکن است بین ایران و امریکا میانجیگری کنند، مگر ممکن است بین ایران و اسرائیل واسطه شوند، این محال است خط ما را خط خون تشکیل داده است و تا سقوط قطعی صدام حسین از هیچ مبارزه قاطعی دست بر نخواهیم داشت.» (۱)

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز متناسب با مواضع خود، در گزارش این مراسم نوشت: «صدها هزار نفر از مردم تهران به دعوت شورای انقلاب، احزاب، سازمان ها و گروه های مختلف سیاسی و مذهبی به خاطر شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و همشیره ایشان به دست رژیم فاشیست بعث عراق دست به تظاهرات گسترده ای در سرتاسر تهران زدند. تظاهرکنندگان که از نقاط مختلف تهران به طرف دانشگاه تهران دست به راه پیمایی

زده بودند، طی تظاهرات با شعارهایی خشم خود را نسبت به صدام حسین و رژیم دیکتاتوری بعث عراق و امریکای جنایتکار ابراز داشتند.» ارگان حزب توده به نقل از خبرنگار خود به تظاهرات هزاران نفر از مردم اشاره کرد که در مسیر میدان امام حسین {ع} به سمت میدان انقلاب در حرکت بوده اند،

در این گزارش آمده است: «راه پیمایان

که در دسته های چندهزار نفری به سوی دانشگاه حرکت می کردند، عکس هایی از امام خمینی و آیت الله

محمدباقر صدر در دست داشتند. آنها در طول راه پیمایی شعار می دادند "امریکا، امریکا، مرگ به نیرنگ تو؛ خون شهیدان ما می چکد از چنگ تو؛" "مرگ بر صدام حسین؛" "تحریم اقتصادی دیگر اثر ندارد؛ از کار و کوشش ما کارتر خبر ندارد" نزدیک ساعت ۱۱ صبح، دانشگاه تهران و خیابان های اطراف دانشگاه مملو از جمعیت بود. تظاهرکنندگان پلاکاردهایی در دست داشتند که بر روی چند تا از آنها نوشته شده بود: "فرهنگ ما وابسته، غیرمترقی و منحط است. امام خمینی" و "صدام دست نشاندۀ امریکا در خاورمیانه است." "آن گاه، تظاهرکنندگان در دانشگاه تهران نماز جمعه را به

جای آوردند. پس از نماز، بلندگوهای دانشگاه خبر شکست نقشه مزدوران امریکایی برای فراری دادن جاسوسان امریکا را اعلام کرد و مردم را دعوت به راه پیمایی به طرف لانه جاسوسی امریکا کرد. مردم که از این عمل مذبوحانه امریکا به خشم آمده [بودند] گروه گروه با شعار "مرگ بر امریکا" به راه افتادند. در مقابل لانه جاسوسی امریکا مردم با شعارهای "بجنگیم، بجنگیم تا خون در رگ ماست"، "مرگ بر امریکا، دشمن اصلی ما" خشم خود را نسبت به امریکای جنایتکار نشان دادند.

تظاهرکنندگان تا ساعت ۴ در مقابل لانه جاسوسی امریکا اجتماع کردند و پس از آن متفرق شدند.» (۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- روزنامه نامه مردم، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۱. در ادامه تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی نیروهای عراقی در مرزهای ایران، نیمه شب گذشته، پاسگاه تنگاب نو با خمپاره، آر.پی.جی و نارنجک هدف قرار گرفت. در این درگیری که ساعتی ادامه داشت، منبع آب، بر اثر شلیک آر.پی.جی منهدم شد و یک درجه دار بر اثر اصابت ترکش خمپاره مجروح گردید. (۱)

همچنین به گفته فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، ساعت ۳ بامداد، مهاجمان عراقی پاسگاه مرزی ولدکشته را مورد تهاجم قرار دادند که با دفاع مأموران ژاندارمری این پاسگاه، حمله آنها دفع شد. همچنین «حدود ساعت ۵ بعدازظهر، ۹ نفر از افراد قیاده موقت (۲) که عازم باووسی بودند در بین جاده شیخ صله و خان شور با مین برخورد کردند که در نتیجه ۶ نفر از آنها کشته و ۳ نفر زخمی شدند.» (۳)

در ساعت ۱۰ شب، آمبولانس پادگان نظامی ابوذر که حامل یک مجروح از منطقه مرزی گرده نو بود و به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین می رفت، با آر.پی.جی ۷ مورد حمله قرار گرفت. مهاجمان به طرف آمبولانس تیراندازی کردند و پس از منفجر کردن قسمت جلوی اتاق راننده، ۵ نفر از سرنشینان

آمبولانس را به طرز فجیعی با مسلسل کلاشینکف به شهادت رساندند. ۳ نفر از آنان نظامی و ۲ نفر قیاده موقت بودند. (۴)

در همین حال، «حدود ساعت ۱۱:۳۰ شب، یک افسر پزشکی به اتفاق یک سرباز و یک درجه دار برای معالجه مجروحین عازم منطقه بودند که در بین جاده سرپل ذهاب و قصرشیرین در منطقه قره بلاغ، عده ای مهاجم با آر.پی.جی ۷ به آنها حمله کردند که در نتیجه هر ۳ نفر در دم شهید شدند.» (۵)

حدود ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز نیز عده ای از افراد مسلح عراقی با سلاح های سنگین و سبک به قصد خرابکاری، به لوله های نفت بیات واقع در بخش مرزی موسیان حمله و به طرف لوله های نفت تیراندازی کردند. خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس که با شروع تیراندازی به اتفاق بخشدار موسیان به محل درگیری رفته بود، گزارش داد: با شروع تیراندازی عده ای از مردم موسیان و عشایر مرزنشین منطقه درحالی که مسلح بودند، با استفاده از وسایل نقلیه گوناگون برای سرکوب مهاجمان در محل درگیری حاضر شدند و به تعقیب مهاجمان پرداختند. در نهایت، مهاجمان به داخل خاک عراق گریختند و این درگیری ها هیچ گونه خساراتی در پی نداشت. (۶)

از دیگر تحرکات مرزی عراق می توان به این موارد اشاره کرد: پرواز یک هواپیمای شناسایی عراق در آبادان از طریق جزیره مینو در سومین شب متوالی؛ (۷) تردد شبانه کامیون های ارتش عراق در نوار مرزی خرمشهر (۸) و توزیع بیش از ۳۰ دستگاه نفربر زرهی مجهز به سلاح های سنگین و توپ متعلق به کشور عراق به ۳ پایگاه عراقی که در مقابل پاسگاه یکه شان ایران قرار دارند. (۹)

ص: ۳۰۷

۵/۲/۱۳۵۹

۲- * اصطلاحی که برای نیروهای بارزانی به کار می رود.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۶- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۷- سند شماره ۱۱۴۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۵/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۸- سند شماره ۳۴۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی خرمشهر به ژاجا {رکن ۳ مرکز عملیات}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۰۳۳۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {رکن ۲} به دفتر ریاست جمهوری

ایران، ۹/۲/۱۳۵۹.

تحركات اطلاعاتی و اقدامات خرابکارانه عوامل عراق در جنوب و غرب کشور ادامه دارد.

امروز، به وسیله عوامل عراقی انفجار دیگری در خرمشهر رخ داد. گزارش امروز شهربانی خوزستان به استاندار در این باره چنین است: «برابر گزارش شهربانی خرمشهر، ساعت ۲ صبح روز جاری در جلوی مغازه کتاب فروشی واقع در خیابان نقره، بمبی [منفجر شده] که در اثر انفجار خساراتی به کتاب فروشی وارد گردیده است. مراتب از طریق دادگاه انقلاب اسلامی خرمشهر تحت پیگرد می باشد.» (۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری پارس گزارش داد: «دادگاه انقلاب اسلامی دزفول پس از رسیدگی به پرونده یکی از خرابکاران و مزدوران عراق به نام صالح فرزند حسن به جرم جاسوسی و حمل مین و مواد منفجره و ایجاد انفجار در لوله های نفت، وی را مفسد فی الارض شناخت و به اعدام محکوم کرد که حکم در مورد نامبرده اجرا شد.» (۲)

در همین حال، گزارشی از فرمانداری خرمشهر مربوط به نوعی تحرك امنیتی و اطلاعاتی عراق که امروز صورت گرفته، قابل ذکر است. در این گزارش آمده است: «براساس اطلاع رسیده ۲ افسر استخبارات عراقی در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹، برای شکل دادن سیستم اطلاعاتی و تنظیم کارهای گذشته در نوار مرزی ایران و عراق مستقر شدند. حوزه کار و فعالیت آنها از پاسگاه خین تا کیلومتر ۲۵ است. اسامی افسران: ... نوع کار: ۱. شکل و تنظیم اطلاعات نظامی. ۲. تأسیس منابع جدید خبری. ۳. حفاظت پرسنل نظامی پاسگاه ها.» (۳) یادآوری می شود گزارش مذکور را ناحیه ژاندارمری خوزستان برای بهره برداری لازم به اطلاع فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی نیز رساند. (۴)

در غرب کشور نیز گزارش مأموران ذی ربط، از نفوذ عده ای چریک و درجه دار و افسر کماندوی عراقی با لباس کردی از طریق کرکوک و موصل و سلیمانیه برای جنگ چریکی در داخل خاک ایران، حکایت می کند. (۵)

گزارش دیگری هم از نفوذ «تعداد زیادی از افراد ارتش عراق با وسایل و تجهیزات کامل و دکتور و دارو خبر می دهد که افراد اخیرالذکر، قرار است در آینده نزدیک به اکراد ایران ملحق نتیجتاً جنگ همه جانبه ای را علیه ارتش ایران شروع نمایند.» این گزارش را اصغر ابراهیمی استاندار ایلام به میرسلیم معاونت سیاسی وزارت کشور، ارسال کرده و خواستار «صدور دستورات لازم در مورد پیش بینی ها و مراقبت های لازم» شده است. (۶)

در ادامه درگیری های سنندج حدود ساعت ۲ بامداد، سپاه موفق شد با درهم کوبیدن مواضع و خلع سلاح عناصر درگیر، محاصره باشگاه افسران را بشکند (۷) و به این ترتیب، یکی از مراکز مهم مقاومت نیروهای طرف دار نظام در شهر از نابودی نجات یافت و موازنه درگیری های شهری تا حد محسوسی به سود نظام تغییر پیدا کرد. یادآوری می شود که قبل از ظهر روز گذشته، مهلت

- ۱- سند شماره ۲۹۴۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۵/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری خوزستان دفتر سیاسی و انتظامی، ۱۰/۳/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه خوزستان {رکن ۲} به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز {رکن ۲}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام به وزارت کشور معاونت امور سیاسی، ۱۵/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۶۳۸۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ عملیات مشترک غرب به نزاجا معاون عملیاتی، ۶/۳/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۳۴۰۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور استانداری ایلام و پشتکوه، ۱۸/۳/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

ارتش به گروه های مسلح غیرقانونی برای خلع سلاح و تخلیه شهر به پایان رسیده و درگیری ها شکل حادثه تری به خود گرفته بود که امروز با آزاد شدن باشگاه افسران شکل تعیین کننده ای یافت.

در گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی که نظیر دیگر مطبوعات، بالطبع از چاشنی تبلیغات و جهت گیری امیدوارانه برای مردم کشور خالی نیست وضعیت امروز سنندج چنین ترسیم شده است: سپاه پاسداران موفق شد باشگاه افسران را از کنترل گروه های مسلح غیرقانونی درآورده، در کنترل خود قرار دهد. در عملیات بازپس گیری مراکز مهم دولتی، ۲۷ تن از پرسنل ارتش و سپاه پاسداران به شهادت رسیدند و ۸۱ نفر زخمی شدند. در ساعت ۱۲:۳۰ دیروز، مردم مسلمان سنندج به محض

اطلاع از ورود پاسداران به سنندج با پرچم های سفید به طرف پادگان رفتند و ورود پاسداران را به شهر سنندج خوشامد گفتند و آن عده از مردم که بدون وابستگی به گروه های مختلف، مسلح بودند با در دست داشتن

قرآن و پرچم، سلاح های

خود را تحویل پاسداران

دادند. عده ای از مهاجمان از ناحیه کوهستانی غرب سنندج فرار کردند و عده ای از آنها طبق گزارش های رسیده در سقز و بانه مستقر هستند و فعالیت می کنند. ارتش و سپاه مصمم هستند تا مرز پیشرفت نمایند و کل مناطق را پاک سازی کنند. پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، در مورد مجروحان و شهدای وقایع اخیر گفت به طور کلی طبق گزارش های رسیده، ۴۸ تن از پرسنل ارتش زخمی و ۱۸ تن شهید و ۲۳ نفر از پاسداران زخمی و ۹ تن شهید شده اند. ما موفق به دستگیری تعدادی از مهاجمان که حدود ۱۵۰ نفر می باشند، شده ایم. (۱)

خبرنگار کیهان نیز در گزارش خود نوشت: نیروهای سپاه پاسداران دست به عملیات وسیع و گسترده ای زدند و توانستند خط محاصره را بشکنند. پاسداران به قصد پیشروی به سمت شهر حرکت کردند و ارتش نیز به پاک سازی منطقه پرداخت. (۲) وی به نقل از یک شاهد عینی مستقر در منطقه {پزشکیار} اضافه کرد: هنگامی که

پاسداران به قصد پیشروی وارد شهر شدند، گروهی از افراد مسلح لباس ارتشی پوشیده و به پاسداران حمله کردند و این یکی از دلایل شدت تلفات بود. وی افزود: با شروع پیشروی پاسداران، جنگ سختی بین افراد مسلح و نیروهای پاسدار و ارتش در گرفت که در این حمله، ۸۰ نفر از پاسداران مجروح و حدود ۲۰ تن از آنان شهید شدند. وی همچنین خاطر نشان کرد: شهر سنندج حالت جنگ زده دارد و بر روی دیوار تمام خانه ها

آثار گلوله به جای مانده است و خانه هایی نیز مورد اصابت گلوله توپ قرار گرفته و ویران شده است. نامبرده که مشغول جمع آوری مجروحان و کشته شدگان از محل دیگری بوده است، گفت: جسد افراد مسلح در خیابان های

شهر سنندج رها شده و کسی جرئت جمع آوری

آنها را ندارد و اکثر مردم به زیرزمین ها یا خارج شهر گریخته اند. ۵ آمبولانس که مشغول جمع آوری

مجروحان و کشته شدگان بودند، مورد اصابت گلوله قرار گرفتند و از بین رفتند. وی اضافه کرد: یک هلیکوپتر از نوع کبری که بر فراز شهر سنندج درحال پرواز بود، مورد اصابت

گلوله قرار گرفت و مجبور به فرود اجباری شد و درحین فرود آتش گرفت. کمک خلبان هلیکوپتر نیز هدف اصابت گلوله قرار گرفت و شهید شد. وی افزود: افراد

ص: ۳۰۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۹ و ۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

مسلح از سلاح های سنگین نیز استفاده می کنند، ولی به نظر می رسد که مهمات اسلحه های سنگین آنها رو به اتمام است و چون شهر در محاصره است نمی توانند تقویت شوند. (۱)

در گزارش امروز شهرداری نیز چنین آمده است: «در سنندج اخیراً گروه های مسلح ضدانقلاب توانسته [اند] از لباس های افراد نظامی جمهوری اسلامی به دست آورند و نیز احتمال می رود با استفاده از لباس ها و تهیه پوشش مناسب به داخل واحدها و پادگان ها راه یافته و موجب خلع سلاح آنان و خطرانی گردد و اضافه می نماید ضدانقلاب در تاکتیک خود بیشتر از روش های فریب و نیرنگ و غافلگیری استفاده نموده و احتمال می رود عده ای را به تسلیح جداگانه به پادگان فرستاده و پس از اقدامات، اغتشاشات نمایند. به احتمال بیشتر عده ای از افسران تصفیه شده ارتش، رهبری عملیات گروه های مسلح را عهده دار هستند و به علت تخصصات فنی نیازهای آنان رفع و آنان [را] مساعدت می نمایند.» (۲)

یک مسئول سپاه به خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی گفت: به طور کلی می توان گفت شهر در دست سپاه و ارتش است، منتها تیراندازی و مقاومت های پراکنده در گوشه کنار به چشم می خورد و خبری که ساعت ۲ امروز به دست ما رسید این است که عده ای به قصد تحریک مردم در داخل شهر دست به فعالیت زده اند و در پی آن هستند که به استانداری حمله کنند و سپاه را وادار به خروج کرده و در نتیجه درگیری ایجاد کنند. وی درباره تعداد تلفات اظهار کرد: یک فروند هواپیمای شنوک الآن به زمین نشست و ۱۹ جسد آورده که در میان آنها از پاسداران کاشان، دامغان و قم و شهدای ارتشی هم بودند. همچنین حدود ۷ تا ۱۰ نفر که در محاصره نیروهای ضدانقلاب قرار داشتند، به علت

دسترسی نداشتن به آذوقه و قراردادن در محاصره جان خود را از دست داده اند. (۳)

روزنامه کیهان حوادث امروز را این گونه جمع بندی کرده است: «براساس اطلاعات جمع آوری شده از منابع آگاه و مسئولان سپاه پاسداران و احزاب سیاسی مستقر در کردستان، حمله واحدهای لشکر ۲۸ کردستان و پاسداران به داخل شهر سنندج در اجرای برنامه پاک سازی شهر از گروه های مسلح غیرقانونی و خلع سلاح گروه ها با برخورد های خونین و گسترده روبه رو شد. گزارش های به دست آمده از این درگیری ها حاکی است واحدهای لشکر کردستان و پاسداران از داخل پادگان در چند ستون وارد خیابان های شهر شدند و به محض ورود به شهر از داخل خانه ها و خیابان ها و سنگر بندی های کوچک ها به سوی آنها آتش گشوده شد. با ورود ارتش و پاسداران به داخل شهر عملیات جنگی دو طرف با قدرت آتش فراوان آغاز شد و صدای شلیک گلوله ها و انفجار خمپاره ها و توپ همراه با عملیات پشتیبانی هلیکوپترها شهر سنندج را در جنگی سخت و تمام عیار فرو برد.» (۴)

می توان گفت به رغم تهدیدات و رفتار سرسختانه رسمی گروه های مسلح غیرقانونی درگیر با نیروهای انقلاب، وخامت اوضاع این گروه ها قابل پیش بینی است. یک تلگراف رمز اطلاعات

ص: ۳۱۰

۲- سند شماره ۰۴۱۰۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به ستاد سپاه پاسداران، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

سپاه همدان که امروز به تهران مخابره شد گویای این امر است: «برابر اطلاع رسیده تعدادی از سران دشمن در سنندج با استفاده از لباس زنانه از کوره راه ها فرار می کنند.» (۱) (۲)

از سوی دیگر، در وضعیت ایجاد شده در سنندج، امکانات درمانی و بیمارستانی، از مهم ترین ضروریات شهر و به خصوص نیروهای اعزامی است. باتوجه به

استقرار نسبی حاکمیت دولت از امروز صبح، هم زمان اعزام گروه های امداد و درمان به سنندج شروع شد. از جمله یک سخنگوی جمعیت شیروخورشید سرخ (۳) خبر داد که در پی اعزام یک گروه امدادی و

درمانی که صبح امروز به سنندج رفته اند، بعد از ظهر امروز نیز یک بیمارستان ۵۰ تختخوابی سیار و مقدار کافی دارو همراه با یک تیم امدادی و درمانی دیگر مرکب از چند پزشک امداد گر، جراح، متخصص بیهوشی، بهیار و تکنیسین اتاق عمل به سنندج اعزام شد تا به مجروحان درگیری های اخیر این منطقه خدمات درمانی ارائه کند. (۴)

ص: ۳۱۱

۱- * روزنامه جمهوری اسلامی که در شماره روز ۶/۲/۱۳۵۹ خود با تیترو "سنندج آزاد شد" به استقبال وضع جدید سنندج رفته است، درباره نتیجه نهایی آنچه تا آخر وقت روز جمعه ۵/۲/۱۳۵۹، در سنندج رخ داد، چنین نوشت: «پس از گذشت بیش از یک سال از انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام امت، خمینی بت شکن و نفوذ احزاب شیطانی و به اصطلاح خلقی {دمکرات، کومه له، چریک های فدایی خلق، رزگاری، منافقین و...} در منطقه کردستان و کشتار بی رحمانه صدها تن از پاسداران و ارتشیان جمهوری اسلامی توسط مزدوران و عوامل وابسته به امپریالیست های جهان خوار شرق و غرب فوق الذکر و پایمردی ارتش، سرانجام یکی از پایگاه های جمعی آن که شهر سنندج بود توسط ارتش و پاسداران غیور اسلام آزاد گردید.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲] این روزنامه همچنین درباره سابقه قضیه، گزارشی درج کرده که در آن به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه، چنین آمده است: «گروه هایی که الآن با دولت و سپاه می جنگند عبارت اند از: وابستگان حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق، حزب رزگاری، کومه له و گروه های دیگر که برای خودشان دسته جاتی تشکیل داده اند و علیه دولت می جنگند. در حال حاضر کلیه این گروه ها با ارتش و سپاه مستقر در سنندج درگیر هستند. ... ابتدا برنامه سپاه قصد دخالت و پیاده کردن افراد در سنندج نبود، ولی وقتی دیدند که این گروه ها جلوی حرکت ستون ارتش را در فرودگاه سنندج گرفته اند به جای اینکه ارتش را همراهی کنند تا مرزها تقویت شود و جلوی حملات عراق را بگیرند برعکس به آن حمله و تعدادی را مجروح کردند که ناچاراً سپاه پاسداران گروهی را در فرودگاه پیاده کرد و تعدادی را هم در پادگان سنندج پیاده کرد و از آن طرف هم این گروه ها ۸ روز گروهی از خانواده های بی گناه افسران ارتش را محاصره کرده و در طول این مدت به علت قطع آب و برق و نرسیدن مواد غذایی تعدادی از آنها جان خود را از دست دادند. یعنی عیناً جریاناتی شبیه تل زعتر که فالانژهای مسیحی در فلسطین در مورد چریک های فلسطینی اجرا کردند. بنابراین سپاه آمد و دو مسئله را مطرح کرد: ۱. اینکه باید حلقه محاصره شکسته شود و باشگاه افسران از محاصره خارج شود ... و مرحله دوم کار این بود که ضدانقلابیون مسلح آنجا و اطراف باید خلع سلاح شوند و این دو اقدام به خواست خدا تا ساعت ۲ نیمه شب پنجشنبه

گذشته به مرحله عمل درآمد. ... البته ما می خواستیم به آن صورت دخالت نکنیم تا بلکه خودشان عقب نشینی کنند، ولی دیدیم برعکس اینها به جای عقب نشینی، با خمپاره به پادگان و خانه های مردم، استانداری و باشگاه افسران حمله می کنند و ناچار شدیم آتش را با آتش جواب دهیم و بعد که کمی گروه ها حالت عقب نشینی به خود گرفتند اینها [نیروهای سپاه] با یک حالت تهاجمی موفق شدند بر اوضاع مسلط شوند و تعدادی از آنها را خلع سلاح کنند.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲]

۲- سند شماره ۰۴۱۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان {اطلاعات} به تهران {عملیات}، ۵/۲/۱۳۵۹.

۳- ** بعدها عنوان هلال احمر گرفت.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

درباره فعالیت های کنونی حزب دمکرات و دبیرکل آن عبدالرحمن قاسملو، اشاره به یک مکاتبه داخلی سپاه که در آن، خبری درباره فعالیت امروز این حزب درج شده است، مفید می باشد.

در این پیام آمده است: «در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ توسط قاسملو ۲ تراکتور [حامل] اسلحه [که] از مسکو خریداری [شده] از راه مرز ترمچین با ۶ عدد ضدهوایی وارد ایران شده و به منطقه قاسملو یا به سنندج برده شده و یک توپ بزرگ در روستای میرآباد نرده مستقر شده است.» در این گزارش همچنین اضافه شده است: «گروگان های اخیر دره قاسملو که حدود ۲۰ نفر می باشند، به دولتو(۱) برده شده اند.» (۲)

درباره حوادث سنندج و آینده درگیری های این منطقه، در تقابل با تهدیدهای گروه های مسلح درگیر و در ادامه اعلام مواضع مسئولان نظام، امروز هم رئیس جمهور در اهواز بار دیگر بر موضع قطعی نظام در حل مسئله کردستان تأکید کرد. اهواز که در روزهای اخیر صحنه زدوخوردهای خونین در قضیه دانشگاه هاست، نظیر سایر شهرهای ایران امروز عرصه راه پیمایی توده های مردم در اعتراض به شهادت آیت الله صدر و خواهرش در عراق بود. علاوه براین، مسائل کردستان و مسائل دانشگاه ها نیز، موضوعات مهمی در تجمع امروز اهواز محسوب می شد. با توجه به تهدیدات و تبلیغات حزب دمکرات و متحدانش، آخرین موضع گیری نظام درباره کردستان، در این مراسم اهمیت خاص خود را یافت.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این باره بدین شرح است: «دکتر ابوالحسن بنی صدر

رئیس جمهور کشورمان، پیش از ظهر جمعه، برای ایراد سخنرانی در جمع نمازگزاران نماز جمعه وارد اهواز شد. رئیس جمهور پس از ورود به اهواز بلافاصله از فرودگاه راهی پارک شماره ۱۵ اهواز شد و در اینجا درحالی که

هزاران تن از نمازگزاران با دادن شعار در پشتیبانی از جمهوری اسلامی، رئیس جمهور و محکوم کردن حزب دمکرات کردستان و چریک های فدایی خلق خواستار محاکمه سریع و قاطع دادگاه انقلاب در مورد دستگیرشدگان وقایع اخیر دانشگاه اهواز شدند، بنی صدر...

به مدت یک ساعت سخنرانی کرد. ... وی گفت خواهران و برادران عزیز من امروز در اجتماع شما حاضر شدم تا آنچه را که در کشور در هفته پیش گذشته است با شما در میان بگذارم از میان بسیاری از مسائل که در هفته پیش به میان آمده است، من سعی می کنم ارتباط آنچه در کردستان و در شهرها گذشته را برای شما تشریح کنم و از شما بخواهم بر عهد و پیمانی که با من در دوران فعالیت برای ریاست جمهوری بسته اید عمل کنید. ... آقای بنی صدر ضمن تشریح اوضاع سنندج در بخش دیگری از سخنان خود اضافه کرد شب گذشته،

۱- * اشاره به زندان معروف حزب دمکرات است.

۲- سند شماره ۱۴۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

فرمانده نیروی زمینی به من گفت ما اینک در خطر نیستیم، گرچه آنها از سنندج گریخته و در بانه نیروهای ما را محاصره کرده اند،

باین حال ما در سنندج در موقعیتی نیستیم که از ناحیه این گروه مسلح خطری باشد... بنی صدر گفت... این را هم بگویم که نماینده آقای قاسملو تهدیدی هم برای من آورده بود و گفت که ایشان می گویند از فرستادن ارتش و سپاه پاسداران به کردستان خودداری کنید و گرنه ما در همه کردستان جنگ را شروع می کنیم و تا سقوط بنی صدر جنگ را ادامه می دهیم. من به او پاسخ دادم که شما اطلاعاتان از بینش اسلامی سخت اندک است. انسان مسلمان تصمیمات خود را نه زیر تهدید می گیرد و نه زیر باران تشویق، بنابراین بر مزاج من تهدید شما اثر ندارد و باید بگویم آنچه را که به

اسم تهدید پیغام کرده اید نقشه ای بود که بحمدالله... باوجود آنکه اجرا شد، به نتیجه نرسید و من استوارتر از هر وقت دیگر برجای ایستاده ام... من در هفته گذشته، آنچه در قوه داشتم کوشیدم خدا می داند و شما مردم بدانید شب و روز کوشیدم که برخورد های خونین که در برنامه دشمن بود انجام نگیرد، خدا را سپاس می گزارم که ۹۸ بلکه ۹۹ درصد موفق شدم و آنچه شد جای تأسف است... بنی صدر افزود: برای آخرین بار به اینها می گویم اینکه شما گمان کنید [با] انفجار بمب، ترور، گشودن مسلسل بر روی مردم، این ملت را زبون و مأیوس کنید اینها تصورات بیمارگونه است و جای تأسف است که شما در عین انقلاب اسلامی و پیروزی فرهنگ اسلامی، این همه بیگانه اید از این فرهنگ، ما تسلیم این توطئه ها نمی شویم. همان طور که شهادت آیت الله صدر در عراق ملت برادر ما را مأیوس نمی کند، بلکه استوارتر نیز می کند، این توطئه ها نیز به ما استواری روزافزون می بخشد... به محض آنکه سایه شوم شما از سر سنندج و شهرهای دیگر کوتاه شد مردم کردها را خواهند دید و به آنها بیش از آنچه که تصور می کردند، داده خواهد شد.» (۱)

روزنامه بامداد نیز از قول بنی صدر در این سخنرانی نوشت: «تنی چند از برادران کرد با پیامی از جانب قاسملو نزد من آمدند و گفتند اگر شما اعلام بکنید این ۶ اصل با اصلاحاتی که شده مقبول است این گروه {کومه له} را که به هیچ پایبند نیست خود برجا می نشانیم... بنی صدر در جای دیگری از سخنان خود ضمن دعوت از گروه های سیاسی برای ساختن ایرانی آباد، مستقل و آزاد گفت این آخرین مهلت و امان است که ریاست جمهوری به شما می دهد به نام خدا و به نام خلق اگر از دست دادید دیگر از ما کاری ساخته نیست.» (۲)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز در گزارش خود از این سخنرانی چنین آورد: «سخنان رئیس جمهور کشورمان با حضور حجت الاسلام والمسلمین جنتی

امام جمعه اهواز و حاکم شرع خوزستان، سیدمحمد غرضی استاندار خوزستان و هزاران تن از خواهران و برادران متعهد و مسلمان اهواز ایراد شد.» (۳)

یادآوری می شود همان طور که قبلاً ذکر شد در اواخر همین سخنرانی بود که خبر سقوط هواپیمای امریکا در طبس به بنی صدر داده شد.

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۱. بجز سنندج، دیگر مناطق کردنشین نیز امروز عصر، شاهد درگیری های پراکنده، تحرکات ایذایی و مسلحانه بودند که بعضی با درگیری های سنندج به طور مستقیم مرتبط می شد.

عمده وقایع امروز، به ترتیب از مناطق جنوبی سنندج به سمت شمال، چنین است: در ادامه درگیری های قروه و دهگلان که در حاشیه درگیری های سنندج شروع شده بود، عملیات پاک سازی گردنه صلوات آباد در دستور کار قرار گرفت. در این باره، عملیات سپاه همدان از فرماندهی عملیات سپاه در تهران سؤال کرد: «امروز ۸ صبح، ۲ فروند هلیکوپتر کبری در رابطه با سازمان پیشمرگان مسلمان در گردنه صلوات آباد عملیات نظامی را شروع می کند. سپاه مستقر در دهگلان در این عملیات شرکت کند یا نه؟» (۱) پاسخ ابوشریف فرمانده واحد عملیات سپاه چنین بود: «اگر پشتیبانی مطمئن دارید می توانید در عملیات شرکت کنید.» (۲) در پیام بعدی عملیات سپاه همدان اعلام کرد: «اکنون ارتش در قروه و دهگلان با تانک مستقر است، ولی گفته اند که در تصرف گردنه صلوات آباد هیچ گونه کمکی نمی کنیم.» (۳)

در پاره حدود ساعت ۱۵ امروز، برابر اعلام شهرداری این شهر «افراد مسلح دو عدد خمپاره به طرف یگان ارتش مستقر در پاره پرتاب نمودند که هیچ گونه تلفاتی دربرداشت.» (۴)

در مریوان، گزارش شهرداری کرمانشاه حاکی است: «در حال حاضر

ضدانقلابیونی که در مریوان مقابله می نمایند در ساختمان های شهرداری سابق و خانه های سازمانی مقابل بیمارستان استقرار دارند.» (۵) به نوشته خبرنگار روزنامه

جمهوری اسلامی از کرمانشاه، تعداد این مهاجمان که از افراد حزب دمکرات، کومه له، فدائی و دیگر اشراک منطقه هستند حدود ۱۰۰۰ نفر گزارش شده است. (۶) امروز همچنین یک فروند هواپیمای بمب افکن عراقی در آسمان و اطراف پادگان این شهر مشاهده شد که با آتش شدید ضدهوایی پادگان مجبور به فرار گردید. (۷)

در بیجار، تبعات حوادث روز گذشته کم و بیش وجود دارد. روابط عمومی سپاه بیجار درباره حوادث امروز اعلام کرد: افراد سپاه پاسداران بیجار که برای پاک سازی کفار مستقر در دهات نوبهار عازم منطقه می گردند، در بین راه نجف آباد نوبهار با ضدانقلابیون درگیر می شوند. در این درگیری، یکی از برادران پاسدار به نام اسدالله ستارزاده به دست کفار فدائی، کومه له، دمکرات { به شهادت می رسد. پس از پاک سازی منطقه از کفار یک قبضه آر.پی.جی ۷ و یک ماشین لندروور دولتی و تعدادی تفنگ ژ ۳ و برنو و ام یک و ۹ عدد موشک آر.پی.جی ۷ به دست آمد. (۸)

در همین زمینه ستاد مشترک ارتش تلفن گرامی به فرماندهی نیروی زمینی ارتش ارسال کرد که در آن آمده است: «طبق اطلاع شهرداری بیجار بعدازظهر روز جاری، مهاجمین مسلح در ۱۵ کیلومتری آن شهرستان با پاسداران انقلاب و ارتش درگیر شدند که منجر به کشته شدن عده ای گردید و در حال حاضر کشته شدگان در بیمارستان شهر می باشند و هر آن احتمال حمله و درگیری در داخل شهر به وسیله مهاجمین می رود و آن یگان فاقد سلاح و مهمات کافی می باشد.» (۹)

- ۱- سند شماره ۰۴۱۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۵/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۵/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۵۱۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۵/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۳۳۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا ستاد عملیاتی به وزارت کشور، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۵۱۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات و اطلاعات}، ۵/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.
- ۹- سند شماره ۰۴۱۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۵/۲/۱۳۵۹.

در بانه، به منظور کمک به نیروهایی که در پادگان این شهر محاصره شده اند، کوشش برای اعزام نیروهای سپاه ادامه یافت، ولی این امر به دلیل مشکلات ناشی از شدت تهاجم با اخلال همراه شد. نامه امروز سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه در تهران در این باره چنین است: «احتراماً در اجرای نامه ۵/۲/۱۳۵۹ صادره

از عملیات منطقه غرب و بنا به دستور برادر ابوشریف از تهران تعداد ۱۲۰ نفر از برادران پاسدار گروهان یکم، جهت عزیمت به بانه، به هوانیروز اعزام و از ساعت ۱۱:۳۰ روز جاری تاکنون [یعنی] ۱۷:۳۰، تأمین و حفاظت بانه به منظور فرود هلیکوپتر شنوک مقرر نگردیده.

معاون فرمانده عملیات غرب کشور، درویش» (۱)

یادآوری می شود که شب گذشته، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی، به بنی صدر فرمانده کل نیروهای مسلح، گزارش داد که بخشی از نیروهای درگیر در سنج از آنجا گریخته و در بانه نیروهای ارتشی را محاصره کرده اند. (۲)

گزارش های بعدی حاکی است در حمله به پادگان بانه، یک قله مسلط به این پادگان به دست گروه های مهاجم افتاده و از آنجا پادگان زیر آتش شدید قرار دارد، طوری که امکان فرود هلیکوپتر نیروی کمکی وجود ندارد و عملاً پادگان در وضعیتی شبیه محاصره قرار گرفته است و به این ترتیب با نبود امکان کمک رسانی سریع، پادگان بانه در خطر سقوط و سپس قتل عام نیروهای مستقر در آن قرار دارد. تنها راه، پس گرفتن قله در زمان کوتاه از مهاجمان است. بغرنجی کار در این است که به نظر نظامیان مسئول در منطقه، تنها راه تحقق این اقدام بمباران قله و بمباران و انهدام مرکز مهمات و تدارکات و پشتیبانی مستقر در قله است که مهاجمان آن را در سه روستای مجاور قرار داده اند. (۳)

در سقز، شواهدی از حمله احتمالی شب هنگام، به هنگ ژاندارمری و نیروهای ارتش در این شهر به دست آمده که ستاد مشترک آن را به ژاندارمری و سپاه اطلاع داده است. این گزارش نشان می دهد افراد سازمان چریک های فدایی خلق و دیگر متحدان آنها در درگیری های سقز در مسجد بزرگ این شهر واقع در روبه روی ژاندارمری، مستقر شده اند و در حال تدارک و برنامه ریزی این حمله هستند که با فرارسیدن شب، انجام خواهد شد. (۴)

در تکاب، به گزارش سپاه زنجان بین افراد وابسته به حزب دمکرات و پاسداران تکاب و زنجان، یک درگیری شدید روی داد که در آن ۱۲ تن از دمکرات ها، از جمله یکی از عوامل اصلی حزب به نام شیخ علی نقش وندی کشته شدند. (۵)

در سردشت، ساعت ۲۱ امروز، پاسگاه ربط زیر آتش خمپاره ۱۰، آر.پی. جی و سلاح های سبک عناصر ضدانقلاب قرار گرفت. این درحالی است که اهالی شهر ربط از توابع سردشت، در ساعت ۱۰:۳۰ امروز، شهر را ترک کرده بودند. (۶)

در مهاباد، شهربانی این شهر، تحرکی را گزارش داد که حاکی از انتقال عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به مناطقی دیگر است. در این گزارش آمده است: «برابر اعلام شاجا به استناد گزارش شهربانی مهاباد، گروه های سیاسی مشغول تخلیه شهر مهاباد می باشند. تا این تاریخ قسمتی از افراد مسلح، شهر را ترک کرده اند.» (۷)

-
- ۱- سند شماره ۰۵۱۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران کرمانشاه به سپاه پاسداران مرکز {فرماندهی}، ۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۴- سند شماره ۰۴۱۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۰۴۱۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به تهران، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- سند شماره ۰۴۱۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا به ژاجا، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۷- سند شماره ۰۴۱۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {عملیات}، ۵/۲/۱۳۵۹.

در ارومیه شب گذشته، در حمله به یک خودروی گشتی سپاه در نزدیکی جاده کمربندی شهر، یکی از پاسداران شهید شد. در درگیری ایجادشده، تعدادی خمپاره و سلاح سنگین و مقداری تی.ان.تی از مهاجمان به دست آمد. (۱) بعد از ظهر دیروز نیز یک ستون از لشکر ۶۴ ارومیه بین ارومیه و رازان هدف حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت. دکتر اتابک معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، در این باره گفت: در این حمله بیش از ۱۰ تن از برادران ارتش زخمی و یک تن نیز شهید شد و تلفات سنگینی به مهاجمان وارد آمد. (۲) عصر امروز نیز در یک درگیری که در منطقه آق بلاغ روی داد، ۴ نفر از افراد مسلح غیرقانونی با تلاش افراد ژاندارمری خلع سلاح شدند. (۳)

درگیری دیگری نیز عصر دیروز هنگام تردد نیروهایی از ارتش که از محل استقرار خود به سمت شهر می رفتند روی داد که خساراتی در پی داشت. در

گزارش ستاد مشترک آمده است: «برابر اعلام سپاه پاسداران در ارومیه هنگامی که حدود ۵۰ نفر از پرسنل ارتش جهت استحمام به شهر می روند در نزدیکی محلی به نام {بند} به وسیله مهاجمینی محاصره [می شوند] که با اعزام کمک از سپاه ارومیه به علت خاتمه درگیری قبل از رسیدن نیروی کمکی، افراد سپاه مراجعت [می کنند]، در ساعت ۲۲:۳۰ باقیمانده افراد محاصره شده به وسیله تانک به محل استقرار بازگردانده شده اند و در این درگیری ۲ نفر شهید و تعدادی مجروح شده اند و ۷ دستگاه خودرو نیز منهدم گردیده است.» (۴)

۱. در ادامه قضایای مربوط به دانشگاه ها، پس از چند روز درگیری در رشت و اهواز، امروز این شهرها حالت عادی به خود گرفت و نماز جمعه با حضور عده زیادی از مردم با جهت گیری حمایت مردمی از نظام و با شرکت مسئولان مختلف برگزار شد.

در رشت، سرانجام بعد از چندین روز تعطیلی و درگیری، از امروز، اوضاع شهر آرام شد و نماز جمعه این شهر با حضور هزاران نفر از مردم گیلان به امامت آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت، برگزار شد. در مراسم نماز جمعه، انصاری استاندار گیلان، در سخنانی گفت: از این نماز جمعه تا دو نماز جمعه دیگر به دکه دارها فرصت می دهیم که دکه ها را بردارند و محیط را پاک سازی کنند و صریحاً اعلام می کنیم بعد از موعد تعیین شده محیط را پاک سازی خواهیم کرد.

سپس حجت الاسلام هادی غفاری در سخنانی گفت: این روزها شایعاتی به گوش می رسد که عده ای را شناسایی کردند

(آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت:

مقاومت در برابر چنین مسئله ای {تخلیه ستاد گروه ها در دانشگاه ها} اصولاً- بیهوده بوده و بجز اتلاف جان جوانان این مرزوبوم نتیجه دیگری نداشت.)

ص: ۳۱۶

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۴- سند شماره ۴۱۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا جا {مرکز فرماندهی}، ۵/۲/۱۳۵۹.

و آنها را خواهند زد. خب برای ما هم مشکل نیست که بعضی ها را شناسایی کرده و بزیم، ولی ما بت شکن هستیم نه شیشه شکن. آن گاه، آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت و نماینده رئیس جمهور

به تفسیر مسائل مملکتی پرداخت و با اشاره به تخلیه ستاد گروه ها در دانشگاه ها اظهار کرد: مقاومت در برابر چنین مسئله ای اصولاً بیهوده بود، بجز اتلاف جان جوانان این مرزوبوم نتیجه دیگری نداشت. آیت الله لاهوتی در پایان افزود: دانشگاه گیلان از فردا باید کار خود را شروع کند. همچنین استانداری گیلان هم فعالیت خود را آغاز کند و دیگر مورد هجوم قرار نگیرد. (۱)

(۲)

در اهواز، به گزارش خبرگزاری پارس بنی صدر رئیس جمهور، پیش از ظهر، وارد این شهر شد و در اجتماع نمازگزاران اهوازی سخنرانی کرد. در این سخنرانی هزاران تن از برگزارکنندگان نماز جمعه در پشتیبانی از دولت جمهوری اسلامی ایران به رهبری امام خمینی و رئیس جمهور شعار دادند و خواهان محاکمه سریع دستگیرشدگان وقایع اخیر دانشگاه اهواز و قاطعیت دادگاه های انقلاب در برابر آنان شدند. رئیس جمهور در سخنان خود با توضیح مفصل وقایع کردستان درباره وقایع اخیر دانشگاه ها نیز سخن گفت. (۳) بنی صدر اظهار کرد: «آنها می خواهند، خودشان هم گفته بودند که ۱۶ آذر بنی صدر عده ای دانشجو کشته شود و دانشجو اعدام شود بعد اینها، اینها را افسانه بکنند و تا دنیا دنیا است روضه دانشجو بخوانند.» وی در پایان سخنان خود خطاب به مردم اهواز که در کل مراسم شعار می دادند و درخواست هایی علیه گروه های مخالف نظام طرح می کردند، گفت: «آمدن رئیس جمهور به شهر شما برای این است که حتماً هرچه پیش آید خونسردی خود را حفظ کنید و آن لحظه ای که لازم باشد با خونگرمی و حمیت عمل می کنیم. اگر رسید ما درنگ نخواهیم کرد و شما را خبر خواهیم کرد.» (۴)

۹۹

درحالی که در قضایای دانشگاه ها قطعی است که پایگاه گروه های درگیر با نظام برچیده شده و دیگر وضع سابق ادامه نخواهد یافت، طرف های درگیر و گروه های مختلف همچنان به صدور بیانیه و تحلیل وضعیت، در قالب هایی بعضاً بسیار تند و کوبنده، ادامه می دهند.

سازمان مجاهدین خلق امروز در بیانیه ای اعلام کرد: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. به دنبال شکست تلاش های انحصارطلبان برای به تعطیل کشاندن دانشگاه های سراسر کشور و قراردادن توده ها رودرروی دانشجویان دانشگاه ها، به نظر می رسد که این بار مدارس به عنوان هدف این اقدامات تفرقه افکنانه انتخاب شده است. مطابق آنچه مطبوعات اعلام کرده اند آقای پرویز علی آبادی رئیس آموزش و پرورش قائم شهر، با یک اولتیماتوم تهدید کرده است که مردم را برای فیصله دادن مسائل به مدرسه دعوت خواهد کرد و این امر باتوجه به سوابق مسئله، درواقع تهدید

ص: ۳۱۷

درگیری های رشت، مواضع نامبرده و برخی حواشی آن.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

مدارس و حمله و ضرب و شتم محسوب می گردد. مجاهدین خلق ایران به این وسیله هشدار می دهند که در شرایطی که امپریالیسم امریکا از هر نوع توطئه برای ضربه زدن به خلق به پاخاسته ایران فروگذار نمی کند، این نوع اقدامات تفرقه افکنانه که در واقع تلاشی است برای به تعطیل کشاندن کلیه مدارس سراسر کشور هیچ ثمری جز آب ریختن به آسیاب امپریالیسم ندارد. مجاهدین خلق از مقامات مسئول و به خصوص شخص ریاست جمهور تقاضا می کنند که با رسیدگی هرچه سریع تر به این مسئله از به وجود آمدن کانون های نوین آشوب و به تعطیل کشیده شدن مدارس جلوگیری نمایند.

۵/۲/۱۳۵۹، مجاهدین خلق ایران» (۱)

از سوی دیگر، با انتشار اطلاعیه انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور و قرائت آن در نماز جمعه امروز تهران، گروه اصلی در طرف مقابل نیز همچنان بر مواضع خود، تأکید و اعلام کرد: دانشجویان مسلمان به جای شرکت بیهوده در نظام استعماری و برنامه کنونی، راهی روستاهای طاغوت زده کشور خواهند شد. در این اطلاعیه آمده است: «ما با درک پیام نوروزی امام دریافته ایم که دیگر ماندن در این نظام استعماری و وابسته دانشگاه خیانت به انقلاب و خدمت به ضدانقلاب است، لذا با تمام قدرت بر آن شدیم تا با همراهی شما ملت رزمنده، نظام اسلامی را پایه ریزی نماییم که دیگر دانشجو جدا از ملت نباشد. دانشجو، دانشگاهش را

تبدیل به سنگری که از پشت آن تیر به قلب ملت خویش بزند، نسازد. در دانشگاه اسلامی دیگر دسترنج شما صرف تبلیغ علیه عقیده تان و انقلابتان نخواهد شد. در آموزش اسلامی، دیگر عروسکان غرب زده تربیت نخواهد گشت تا در وابسته کردن

هرچه بیشتر این ملت مستضعف بکوشند. پس از انقلاب فرهنگی دیگر پزشکان ما کسانی نخواهند بود که تنها برای پول کار کنند و به محض مطرح شدن طب ملی راه فرار به امریکا را در پیش گیرند. لذا بنا به تأکید امامان این نظام استعماری پوسیده باید از بنیان دگرگون گشته و آموزش اسلامی جایگزین آن بشود و درضمن مسلم است که این مهم نه به دست ادارات و افرادی که خود باید تغییر اساسی کنند انجام پذیر است و نه با کنفرانس ها و سمینارهای تشریفاتی انجام خواهد پذیرفت، بلکه با استفاده از حرکت اخیر که نیروی لایزال و شکست ناپذیر مردم را به دنبال خویش دارد و با کمک استادان، کارکنان، دانشجویان و متفکران متعهد خواهیم توانست این فرهنگ امریکایی را به نظام انسان ساز اسلامی تبدیل گردانیم. امروز که کشور ما شدیداً به سازندگی و تولید نیازمند است باید از نیروهای پرانرژی و فعال دانشجویی در این جهت استفاده شود. لذا ماندن آنها در نظام پوسیده و متحجر امروز دانشگاه جز صرف مبالغ هنگفت و کمرشکن از دسترنج این ملت حاصل دیگری نخواهد داشت. ما معتقدیم که امروز رفتن به روستاها اگر حتی جنبه سازندگی هم نداشته باشد که دارد، آشنایی با درد و رنج این ملت محروم خود درس بزرگی است. رفتن به روستاهای طاغوت زده

این مملکت درس هایی را به ما خواهد آموخت که در کلاس های گرم و نرم دانشگاه فراگرفتن آن محال است. درد و رنج مظلومیت، فقر و گرسنگی این ملت ستم کشیده را در محیط

۱- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۰، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۴.

روشن فکری دانشگاه نه با غذای سلف سرویس می توان چشید و نه با بحث های آن چنانی لمس نمود. لذا باید با توقف فوری نظام امریکایی حاکم بر دانشگاه هم از ائتلاف نیروهای جوان و پرشور در جهت ساختن ایران آباد و آزاد استفاده کرد و هم با سلطه فرهنگی غرب که امروز بر کشور ما مسلط است، مبارزه نمود.» در ادامه این اطلاعیه، نکات مهم پیام امام در راه پیمایی گذشته دانشجویان پیرو خط امام (۱) در ۸ بند تنظیم و بر آن تأکید شده است. (۲)

۱۰۰

امروز حزب جمهوری اسلامی یک بیانیه و دستورالعمل درون گروهی، درباره نوع برخورد با بنی صدر که ریاست جمهوری و فرماندهی کل نیروهای مسلح را برعهده دارد، صادر کرد. این بیانیه طبعاً با توجه به حوادث اخیر سنندج و دانشگاه ها که در آن نوعی همراهی و هماهنگی همه جناح ها و مسئولان نظام مشهود است و به خصوص بعد از بحث هایی درباره سرمقاله مشخص روزنامه انقلاب اسلامی (۳) تهیه شده و این هماهنگی اخیر، آشکارا پیشرفت های چشمگیری را در حل معضلات ناشی از تحرک گروه های مسلح مخالف نظام که چه در مرحله درگیری های مسلحانه و چه در پوشش تحرکات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، با همان جهت گیری براندازی فعال اند، سبب شده است. متن بیانیه و ابلاغیه مزبور، که قرار بود انتشار عام نیابد، (۴) بدین شرح است:

«بسمه تعالی

از دفتر استان تهران به حوزه های مربوطه

موضوع: موضع حزب با آقای بنی صدر

به دنبال اوج گیری این سؤال در برادران و خواهران حزبی که در این مرحله از انقلاب و با توجه به کل شرایط موجود چه حرکت هایی

در مقابل دولتمردان داشته باشیم؟ و اصولاً با این قضایا چگونه برخورد نماییم؟ این سؤال در حوزه های حزبی مطرح شد و پس از بررسی های اولیه در حوزه ها، در مورد شورای مرکزی مطرح و بالاخره پس از بحث های

زیاد نتایج زیر به عنوان

موضع حزب به دست آمد که از نظر می گذرد.

بدیهی است این یک دستور درون تشکیلاتی

بوده و فقط برای هماهنگی برادران و خواهران حزبی مطرح

می شود، لذا حفظ رده درون تشکیلاتی بودن این موضوع ضروری است و فقط خواهران و برادران حرکت هایشان را بر مبنای

این موضوع تنظیم نمایند. اصول این مواضع عبارت اند از:

۱. حزب در برخورد با آقای بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و به عنوان یک چهره انقلابی معروف

ص: ۳۱۹

۱- * خبر آن در روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹ آمده است.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- ** خبر آن در روزشمار ۲/۲/۱۳۵۹ آمده است.

۴- *** این بیانیه بعدها در اواخر خرداد ۱۳۵۹، وقتی بر سر ماجرای موسوم به "نوار آیت" اختلافات جناحی شدید شده بود، به منظور اثبات حسن نیت حزب جمهوری اسلامی، به صورت علنی انتشار یافت.

و در هر جا دولتمردان و سیاستمداران و چهره‌ها و گروه‌های دیگر باید سخت مراقب باشد که واقعاً بر خوردش آهنگ رقابت بر سر قدرت نداشته باشد و همچنین باید مراقبت شود حرکت‌ها آن گونه تنظیم گردد که مردم واقعیت را همان طور که هست ببینند و چنین برداشتی ولو به غلط برای مردم پیش نیاید که حزب با ایشان بر سر قدرت رقابت و معارضة دارد.

۲. حزب باید سخت مراقب باشد که بر مبنای همان اصول اساسی که تشکیل شده است از خط خود منحرف نگشته و دچار سیاسی کاری نگردد.

۳. رعایت مصلحت انقلاب و جامعه خود یک حقیقت است. بنابراین در همه اظهارنظرها و موضع‌گیری‌ها باید رعایت این مصلحت را نموده و مصلحت انقلاب و جامعه در شرایط کنونی ایجاب می‌کند که هم دوستان و هم دشمنان حس کنند که حزب، شورای انقلاب و آقای بنی‌صدر یکپارچه عمل می‌کنند. قابل توجه است که البته هر جا بنی‌صدر یا شورای انقلاب از قانون اساسی و یا مصلحت سیاسی اجتماعی ملت منحرف شوند، حزب حق انتقاد سالم و آگاه‌کننده برای خود را محفوظ می‌داند و آن را تذکر می‌دهد. بدیهی است که لحن و جملات به کار گرفته شده در این جهت نقش مهمی دارند.

تذکر: این مواضع مطرح شده باید حتماً در سخنان اعضای حزب رعایت شود.

۴. حزب هر آرمانی را در این مقطع اجتماعی لازم بداند که دنبال کند و محقق سازد باید از طرق گوناگون در بالابردن فرهنگ جامعه کوشش نماید و نیروهای عظیمی از مردم را به دنبال آن آرمان جذب نماید تا آقای بنی‌صدر و

قدرت دیگری خود را در مقابل تنها حزب نبیند و لذا خود را ملزم به رعایت و قدم برداشتن در جهت آن بدانند و یا حداقل مخالفت نکنند.

۵. حزب باید تلاش معقول و سازنده برای روشن‌گری مردم و دادن آگاهی‌های لازم در جهت روشن کردن ماهیت کسانی که با زرنگی می‌خواهند سمت، مقام و پایگاهی را در حکومت آینده اشغال نمایند، ولی در خط انقلاب نیستند، بنماید. این حرکت در مورد اطرافیان آقای بنی‌صدر و یا دیگران فرق نمی‌کند و لازم است بدون رودربایستی انجام پذیرد.

۶. اگر زمینه ملاقات از طرف آقای بنی‌صدر با حزب مطرح شد حزب آن را بپذیرد.» (۱)

حزب توده ایران که از آن با عنوان کمونیسم روسی یاد می‌شود و حزب رنجبران ایران که مائوئیست هستند و به کمونیست‌های

چینی معروف اند و اتفاقاً هر دو گروه نیز خود را در صف گروه‌های

مدافع نظام قرار می‌دهند،

در عرصه های مختلفی به رویارویی و بیشتر دشمنی افشاگرانه می پردازند.

در جناح بندی کنونی نظام، حزب توده طرف دار جناح خط امام و منتقد جناح بنی صدر

است و حزب رنجبران برعکس. درهرحال، این رویارویی در شماره های اخیر ماهنامه های تئوریک سیاسی دو گروه نیز بروز یافته است. در اینجا ضمن اشاره به آن، برخی

ص: ۳۲۰

۱- روزنامه بامداد، ۳۱/۳/۱۳۵۹، ص ۳.

پشتوانه ها و دلایل نظری چرایی سلوک کنونی این دو حزب، به خصوص حزب توده، توضیح داده شده است که در ادامه می آید. حزب توده ایران بجز روزنامه نامه مردم، نشریات دیگر از جمله ماهنامه دنیا را نیز به طور مرتب منتشر می کند؛ این ماهنامه عنوان "نشریه سیاسی و تئوریک کمیته مرکزی حزب توده ایران" را دارد. از شماره اردیبهشت ۱۳۵۹

ماهنامه دنیا ۳ مطلب که در توضیح نوع مواضع و رفتار حزب توده در شرایط کنونی مفید است، در اینجا درج می شود. این شماره ماهنامه دنیا اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده ایران را به مناسبت شصتمین سالگرد تأسیس حزب

۱. کمونیست ایران چاپ کرده که در آن آمده است: «... در میان این گردان جانباذ خلق، افراد نیمه راه، جاه طلبان بی ایمان و عمال خرابکار دشمن نیز رخنه کرده اند، ولی زندگی حساب آنها را از حساب صدها و هزارها کمونیست که تا آخر چون شمعی در عشق میهن سوخته جدا کرده است. انقلاب شکوهمند اخیر مردم ایران به رهبری امام خمینی برای تحقق بسیاری از آرزوهای اجتماعی مبارزان مترقی جامعه ما و از آن جمله کمونیست ها زمینه مساعد سیاسی و اجتماعی فراهم آورده است، لذا وارثان کار حزب کمونیست... پشتیبانی از این انقلاب را بدون کوچک ترین چشمداشت یا خودخواهی گروهی وظیفه خود می داند.» (۱)

این شماره دنیا مقاله ای از کیانوری دبیرکل حزب، با عنوان "امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا ماشین عظیم و جهنمی خود را علیه انقلاب ایران به راه انداخته است" درج کرده است. کیانوری در این مقاله ضمن برشمردن فعالیت های امریکا علیه ایران نوشته است: سیاست عوامل و گروه های ضدانقلابی سرسپرده امریکا {از امیرانتظام ها، دریادار علوی ها و نزیه ها و مقدم ها گرفته تا گروهک های رنگارنگ راست و چپ نما} این بود که: ۱. با تمام قوا برای تضعیف رهبری امام خمینی در انقلاب عمل کنند. ۲. هر قدر ممکن است نهادهای انقلاب که به ویژه در این دوره به قلع و قمع و محاکمه و اعدام و مصادره اموال غارتی گردانندگان رژیم گذشته و جنایتکاران سرسپرده در نیروهای انتظامی و ساواک پرداخته بودند تضعیف شوند. ۳. با جلوگیری از حل مسائل و مشکلات اساسی، اقتصاد کشور را فلج کنند. (۲)

کیانوری در توضیح ترفندهای امریکا در برابر ایران افزوده است: نتیجه گیری آموزنده ای برای گروهی از مبارزان جوان آن است که دچار گمراهی شده و به دنبال دارودسته افراطی چپ نما افتاده اند و با شرکت در توطئه ها و اقدامات تحریک آمیز گردانندگان این گروهک ها به خیال خود به انقلاب ایران کمک می کنند، ولی درحقیقت، در

{نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده، در مقاله ای ضدامریکایی به نصیحت آن دسته از مبارزان جوان پرداخت که دچار گمراهی شده، به دنبال دارودسته افراطی چپ نما افتاده اند.}

ص: ۳۲۱

-
- ۱- کمیته مرکزی حزب توده ایران، ماهنامه دنیا {سیاسی و تئوریک}، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲۶.
 - ۲- کمیته مرکزی حزب توده ایران، ماهنامه دنیا {سیاسی و تئوریک}، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

دست ضدانقلاب به بازی گرفته شده اند. آنان برداشت خود را تا به حال بر پایه اطلاعاتی از این قبیل قرار داده اند که گویا انقلاب ایران اساساً انقلاب نیست و همه جریانات، بازی های رنگارنگ امپریالیسم است، از جمله اشغال لانه جاسوسی برای منحرف کردن توده ها از مبارزات انقلاب است و اینکه هر کس علیه رژیم قیام کند انقلابی است و باید از قیام او پشتیبانی کرد. آیا هنوز آنان می توانند با مطالعه نامه برژینسکی به کارتر بازهم تردید کنند که همین چارچوب کنونی انقلاب ایران با همه نارسایی ها و کمبودهایش برای امپریالیسم جهان خوار غیرقابل تحمل است و هر اقدامی که انقلاب را از این هم ضعیف تر و ناتوان تر کند آب ریختن به آسیاب امپریالیسم و ضدانقلاب آریامهری بختیاری است. (۱)

مقاله ای دیگر در این شماره ماهنامه دنیا درج شده که در آن کشور شوروی و نظام آن آشکارا تبلیغ و حمایت می شود. از این رو، با امضای مستعار "ب. کیا" درج شده است. در این مقاله با عنوان "جهان دوم یا امپریالیست های کوچک" آمده است: «قدرت اقتصادی اتحاد شوروی نشانه حقانیت و برتری نظام سوسیالیستی بر نظام سرمایه داری است. نظامی که از روسیه عقب مانده و تحت فشار و تحریکات همه جانبه امپریالیست، کشوری مقتدر به وجود آورد و از طرف دیگر قدرت شوروی و سایر کشورهای سوسیالیستی وثیقه پیروزی همه نهضت های رهایی بخش و پشتوانه تمام نظام های غیر سرمایه داری است.» (۲)

از سوی دیگر، گروه مائوئیستی سه جهانی حزب رنجبران نیز در ماهنامه خلق {ارگان سیاسی تئوریک این حزب} در شماره اول اردیبهشت خود در تقابل با حزب توده و دیدگاه های آن و نیز علیه شوروی و به نفع تئوری سه جهانی مائو که در آن شوروی در کنار امریکا جهان اول و امپریالیست تلقی می گردد مطالبی دارد؛ (۳) از جمله در مقاله ای با عنوان "حزب توده: شوالیه مبارزه علیه بورژوازی لیبرال" آورده است: «بررسی کوتاه طومار طولانی

وابستگی حزب توده و سیاست های خائنانه اش نشان می دهد که حزب توده از وابسته ترین و نوکرمش ترین احزاب وابسته به شوروی و عامل مستقیم و علنی آن در میهن ماست. به طور خلاصه سیاست حزب توده در شرایط کنونی، سیاستی چندجانبه است که برای پیاده کردن آن به صورت زیر عمل می کند: تبدیل شعار نه شرقی، نه غربی به شعار نه غربی، آری شرقی، اخلال در کار قدرت سیاسی حاکم و توسل به زبان ارباب و تهدید با پشت گرمی قدرت ارباب و درعین حال استفاده از هر فرصتی برای تبلیغ مزایای رفتن به سمت شرق، جلوگیری از وحدت خلق و تثبیت نظم انقلابی، جلب نیروهای مدافع و متمایل به شوروی مانند چریک ها و مجاهدین و فلج کردن نیروهای بینایی {مانند خط سوم}» (۴)

ص: ۳۲۲

۱- کمیته مرکزی حزب توده ایران، ماهنامه دنیا {سیاسی و تئوریک}، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- کمیته مرکزی حزب توده ایران، ماهنامه دنیا {سیاسی و تئوریک}، ۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲۴.

۳- * حزب رنجبران ایران، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی از چند گروه کوچک مائوئیستی که برخی از حزب توده منشعب شده بودند، تشکیل شد و در جناح بندی کنونی از بنی صدر حمایت می کند و با مائوئیست هایی از قبیل کومه له و پیکار که مشی قهر آمیز دارند در خط مشی و رفتار سیاسی علنی، مرزبندی دارد.

۴- حزب رنجبران ایران، ماهنامه خلق، شماره ۳، اردیبهشت ۱۳۵۹، ص ۶.

سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در ارزروم ترکیه، امروز متن گزارش خبرنگار روزنامه ترجمان از مصاحبه با آیت الله شریعتمداری را که در قم انجام شده است، به تهران گزارش کرد. گزارش ترجمان حاوی تعلقاتی است که در ترکیه رواج دارد و از شدت علاقه مندی به ترویج پان ترکیسم در ایران، حکایت می کند.

متن گزارش چنین است: «از: سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران، ترکیه {ارزروم} مورخ ۲۵ آوریل ۱۹۸۰؛ مصاحبه خبرنگار روزنامه ترجمان با آیت الله شریعتمداری.

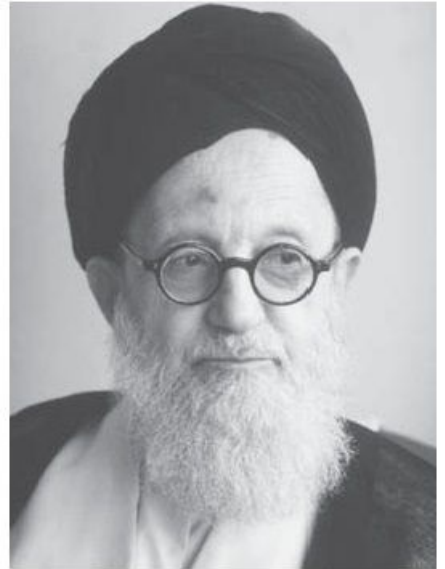
آیت الله شریعتمداری رهبر ۲۴

میلیون ترک های ایران پس از ۶ ماه سکوت برای اولین بار با روزنامه ترجمان مصاحبه کرد: شریعتمداری تنها شخصیتی است که می تواند فقط با یک اشاره میلیون ها ترک را در ایران برانگیخته و به شورش وادارد. شریعتمداری رهبر ترک ها که اظهاراتش طی ماه های

اخیر در ایران نقش بزرگی بازی کرده است، باوجود کوشش های آیت الله خمینی در راه جلوگیری از تماس وی با خبرنگاران بالاخره سکوت را شکست. قبل از امام

خمینی به شریعتمداری پیشنهاد شد که رهبریت را در ایران در دست گیرد، اما آیت الله شریعتمداری پیشنهاد را رد کرده و اعلام نمود که من رهبر سیاسی نیستم، بلکه رهبر مذهبی می باشم. وی توانست موجبات حمایت ترک های مسلح را از امام خمینی فراهم آورد.

درمورد گروگان ها سؤال نمودم، او اعلام داشت: دراین مورد من فعلاً مسئولیتی ندارم و منتظر انتخابات مجلس هستم، آن وقت عقاید خود را بازگو خواهم کرد. شریعتمداری تنها فردی است که می تواند با رژیم [آیت الله] خمینی به مخالفت برخیزد. وی در جواب سؤال آینده سیاسی ایران پاسخ داد: ما در موضوع سیاست داخلی و خارجی با مشکلات فراوانی مواجه هستیم، هنوز راه ما روشن نیست. آیت الله شریعتمداری بدون اینکه نامی از [آیت الله] خمینی یا شورای انقلاب عنوان نماید، برخورد رهبران کشور را با ترک ها مورد بررسی قرار داد. شریعتمداری از جواب این سؤال که آیا ترک های ایران از حکومت [آیت الله] خمینی راضی هستند یا نه، جواب داد: رهبران ایران فعلاً نمی توانند کینه ای را که از ترک ها دارند، اظهار نمایند و فعلاً قادر به ابراز آن نیستند. دراین باره شکایاتی نیز به من شده است. خبرنگار سؤال کرد: آیا شما از سوی شوروی احساس خطر می کنید یا نه، جواب داد: به قول روس ها نمی توان اطمینان کرد و آنها هرگز مقاصد خود را اظهار نمی کنند. آنها اهداف خود را همیشه مخفی نگاه می دارند و به هیچ یک از گفته های آنها نمی توان اطمینان کرد.» (۱)

{روزنامه ترجمان (چاپ ترکیه):}

آیت الله شریعتمداری رهبر ۲۴ میلیون ترک های ایران تنها شخصیتی است که می تواند فقط با یک اشاره میلیون ها ترک را به شورش وادارد.

ص: ۳۲۳

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خلاصه بررسی مطبوعاتی جهان، ۵/۳/۱۳۵۹، ص ۳۵.

ضمیمه اول گزارش ۷۹: توضیحاتی درباره اختلاف تعداد هواپیماهای ذکر شده در منابع مختلف

در خاطرات برژینسکی، ۳ فروند هواپیما ذکر شده است، (۱) اما منابعی نیز آن را ۶ فروند ذکر کرده اند. (۲) در یکی از این منابع به نقل از رویتر {۲۵ آوریل ۱۹۸۰} آمده است: حداقل ۳ فروند هواپیما مجدداً تحت پوشش پروازهای بهداشتی، از حریم هوایی یونان باز می گردند. (۳) نویسنده افزوده است: تصور می رود که مجروحان حادثه به وسیله

یکی از همین هواپیماها به مقصد پایگاه رامشتاین در آلمان غربی حمل شده باشند. (۴) وی به نقل

از نیوزویک مورخ ۵ مه ۱۹۸۰، آورده است: آواکسی هم که به عنوان فرماندهی پرنده عملیات خدمت می کرد، قبل از بازگشت به مصر در ترکیه به زمین می نشیند (۵) و اضافه کرده است راجع به هواپیمای دیگر هیچ گونه خبر موثقی در دست نداریم. (۶)

ضمیمه دوم گزارش ۷۹: یادداشت های برژینسکی از "روز غم انگیز"؛ وضع طبس و انعکاس آن به کاخ سفید

برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، در یادداشت های خود درباره چگونگی اطلاع کاخ سفید از وضع طبس و واکنش کارتر به وقایع به وجود آمده و احساسی که در آن لحظه در کاخ سفید وجود داشت به نکاتی درخور توجه اشاره کرده است. وی می نویسد: ساعت ۱۶:۲۰ {۵۰ دقیقه بعد از نیمه شب به وقت تهران} به بیرون اتاق فراخوانده شدم و براون خبر داد که کارها طبق برنامه پیش می رود. ۴ هلیکوپتر تا به حال سوخت گیری کرده اند و پس از سوخت گیری ۲ هلیکوپتر دیگر، مرحله دوم برنامه با پرواز هلیکوپترها به تهران آغاز خواهد شد. من احساس آرامش کردم و به جلسه بازگشتم، اما همه چیز ناگهان در ساعت ۱۶:۴۵ تغییر کرد. براون تلفنی خبر داد که یکی از هلیکوپترها به علت بروز اشکالی در سیستم هیدرولیک آن نمی تواند در مأموریت شرکت کند و از حداقل ۶

هلیکوپتر لازم برای این مأموریت یکی کم است. براون گفت که ما می توانیم افرادمان را با هواپیماهای سی ۱۳۰ از معرکه خارج کنیم. من گیج شدم و نومیدانه از براون پرسیدم آیا نمی توانیم با ۵ هلیکوپتر برنامه را انجام دهیم؟ براون گفت طبق برنامه پیش بینی شده حداقل تعداد هلیکوپترهای لازم برای انجام این مأموریت ۶ فروند است. من گفتم با ژنرال جونز هم در این مورد مشورت کند و نظر سرهنگ بکویت فرمانده عملیات را هم پرسند. من او را یک بار در حال تمرین و در جلسه اتاق بررسی وضعیت کاخ سفید دیده بودم و به شهامت او ایمان داشتم. اگر او حاضر می شد با ۵ هلیکوپتر برنامه را اجرا کند، من از ادامه عملیات پشتیبانی می کردم.

پس از گفت و گو با براون بی درنگ به دفتر رئیس جمهوری رفتم. کارتر در دفتر خود در اتاق بیضی شکل کاخ سفید نشسته و با کریستوفر و کاتلر صحبت می کرد.

من ساعت ۱۶:۵۰، وارد دفتر رئیس جمهوری شدم و گفتم می خواهم فوری و تنها با او صحبت کنم. کارتر با حالتی شگفت زده از جای خود برخاست و همراه من به طرف

دفتر خصوصی خود حرکت کرد. من آخرین خبرها را به اطلاع او رساندم و گفتم به نظر براون باید برنامه عملیات را لغو کنیم. کارتر با ناراحتی و غرغرکنان زیر لب گفت: «لعنت بر...»

لعنت بر...» (۷) و بلافاصله پشت میز خود نشسته و تلفن براون را گرفت. من در برابر میز او ایستاده و با خود در جدال بودم: آیا کارتر را تشویق کنم که با ۵ هلیکوپتر باقیمانده دستور اجرای عملیات را صادر کند؟ در این لحظه تصمیم، من و رئیس جمهور تنها بودیم و شاید می توانستم او را قانع کنم که احتیاط را کنار بگذارد و با دستور ادامه عملیات این شانس تاریخی را از دست ندهد. از سوی دیگر، افکار متناقضی در مغز من جریان داشت؛ من نباید از موقعیت خود سوءاستفاده کنم و این مرد را به یک تصمیم سریع و حساب نشده پس از ماه ها برنامه ریزی دقیق وادار سازم. من نباید افکار رماتیک و قهرمانی را در این مسئله حساس دخالت دهم. ارتباط رئیس جمهوری و براون ساعت ۱۶:۵۵ دقیقه برقرار شد و من خود را به گوشی تلفن نزدیک کردم تا بتوانم از صحبت های آنها یادداشت بردارم. کارتر از براون پرسید آخرین خبر از منطقه

{برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر}

ص: ۳۲۴

-
- ۱- توطئه در ایران، پیشین، ص ۱۹۰.
 - ۲- هدف: تهران، پیشین، صص ۳۰ و ۳۱؛ و تیم ولز، ۴۴۴ روز، ترجمه دکتر حسین ترابیان، تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۷، ص ۴۷۸.
 - ۳- هدف: تهران، پیشین، ص ۶۳.
 - ۴- هدف: تهران، پیشین، ص ۶۳.
 - ۵- هدف: تهران، پیشین، ص ۶۳.
 - ۶- هدف: تهران، پیشین، صص ۶۳ و ۶۴.
 - ۷- * سه نقطه از متن کتاب است.

عملیات چيست و براون تقريباً همان مطالبی را که به من گفته بود تکرار کرد. من وسط حرف آنها دویده و گفتم نظر فرمانده عملیات را هم به حساب بیاورید من پیش خودم تصمیم گرفته بودم که اگر سرهنگ بکویت اجرای عملیات را با ۵ هلیکوپتر تجویز کند رئیس جمهوری را وادار به صدور دستور ادامه عملیات بنمایم. کارتر از براون پرسید نظر فرمانده عملیات چيست و پس از شنیدن پاسخ براون گفت به توصیه او عمل کنید و گوشی را گذاشت.

پس از پایان مکالمه کارتر با چهره ای غم زده به من نگاه کرد و گفت برنامه لغو شد و بعد سرش را بین دو دست گرفته در حدود ۵ ثانیه روی میز خیره ماند. تأثر فوق العاده ای برای او و برای امریکا به من دست داد. هر دوی ما مدتی سکوت کردیم و بالاخره کارتر از من خواست مشاوران اصلی او را برای تشکیل جلسه ای در دفتر او دعوت کنم. ساعت ۱۷:۵۸ درحالی که همه ما به دور رئیس جمهوری حلقه زده بودیم، ژنرال جونز تلفن کرد و خبر برخورد یک هلیکوپتر با یک هواپیمای سی ۱۳۰ و آتش گرفتن آن را که موجب تلفاتی هم شده بود، اطلاع داد. کارتر حالت کسی را داشت که کاردی در بدن او فرو کرده باشند. درد و رنج تمام وجود و چهره او را فرا گرفته بود. باوجوداین در چند لحظه خونسردی خود را بازیافت و به ونس و کریستوفر و جودی پاول دستور داد از اتاق خارج شوند و بیانیه ای برای آگاهی عموم از جریان مأموریت و چگونگی لغو آن و واقعه ای که پیش آمده تهیه کنند. آنها در اتاق کابینه مشغول تهیه بیانیه بودند که ترنر {رئیس سیا} وارد شد و شدیداً با انتشار هرگونه اعلامیه یا خبر رسمی درباره مأموریت شکست خورده قبل

از خروج کلیه افراد گروه از ایران مخالفت کرد. حساسیت ترنر درباره مأمورانش قابل تحسین بود و سرانجام توافق شد تا قبل از ساعت یک بامداد روز بعد که پیش بینی می شد کلیه افراد گروه از ایران خارج شده باشند هیچ گونه خبر و اعلامیه ای منتشر نشود.

در آن روز غم انگیز باوجود ناراحتی و تأثر شدیدی که در چهره همه خواننده می شد، آرامش و سکون غریبی بر کاخ سفید حکم فرما بود. همه سعی می کردند خود را خونسرد نشان دهند. همه با صدای آهسته صحبت می کردند، هیچ کس دیگری را متهم نمی کرد و گویی هرکس می خواست دیگری را تسکین دهد. خود کارتر که بیشتر از همه رنج می برد بیشتر از دیگران خود را کنترل می کرد و درباره آنچه باید برای جبران این شکست بشود، مضمون بیانیه ای که باید منتشر شود و توضیحاتی که باید به کنگره بدهیم صحبت می کرد. باینکه همه از ساعت ۶ بعدازظهر می دانستیم که عده ای در جریان عملیات کشته شده اند تا ساعت ۱۱ شب، تعداد دقیق آنها که ۸ نفر بود معلوم نشد. این ۸ نفر که جان خود را در راه رهایی هم وطنان خود فدا کردند قهرمانان واقعی این روز غم انگیز بودند. (۱)

ضمیمه سوم گزارش ۷۹: هویت کشته شدگان و مجروحان امریکایی در واقعه طبس طبق اعلام وزارت دفاع امریکا

آسوشیتدپرس از واشنگتن گزارش داد: وزارت دفاع امریکا هویت ۸ تن از افسران و درجه داران نیروی هوایی و دریایی امریکا را که در جریان مأموریت نجات گروگان های امریکایی در ایران کشته شدند فاش ساخت. اسامی کشته شدگان بدین شرح است:

۱. سروان نیروی هوایی ریچارد باک، ۳۳ ساله، اهل لانک بیچ کالیفرنیا.

۲. لین دی مک اینتاش، اهل جورجیا، ۳۳ ساله.

۳. چارلز مک میلان، ۲۸ ساله اهل فلوریدا.

۴. گروهبان دریایی دیوی جانسون، ۳۱ ساله اهل جکسن ویل کارولینای شمالی.

۵. هارلد لويس، ۲۰ ساله، اهل فلوریدا.

۶. گروهبان دریایی جان هاروی، ۲۱ ساله اهل جکسن ویل کارولینای شمالی.

۷ و ۸. تفنگ دار دریایی جرج هلمز، ۲۲ ساله و پاین بلوف، اهل ارکانزاس.

وزارت دفاع امریکا اسامی مجروحان را نیز به این شرح اعلام کرد: ستوان یکم هوایی جفری هریسون ۲۶ ساله، اهل اوهایو؛ گروهبان هوایی جوزف بایرز، ۳۷ ساله اهل کارولینای جنوبی؛ سرگرد دریایی لسلی پتی، ۳۴ ساله اهل کارولینای شمالی. به گفته منابع

دیگر، سرگرد جیمز شافر اهل لس آنجلس نیز زخمی شده است. وزارت دفاع امریکا همچنین اعلام کرد: اسم یکی از مجروحان را فاش نساخته است. در این گزارش آمده است که نیروهای امریکایی هنگام ترک ایران اجساد ۸ امریکایی کشته شده را در ایران باقی گذاردند. (۲)

ص: ۳۲۵

۱- توطئه در ایران، پیشین، صص ۱۹۹ و ۲۰۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

ضمیمه اول گزارش ۸۱: گزارش مهم تلویزیونی جیمی کارتر درباره عملیات طبس به روایت رادیو امریکا

رادیو امریکا، سخنرانی تلویزیونی کارتر را درباره عملیات شکست خورده

نجات گروگان ها که در ساعت ۷ صبح ۵/۲/۱۳۵۹، {به وقت امریکا و حدود ۳:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران} پخش شد، چنین گزارش داد: «پیرو انتشار گزارش مربوط به کوشش نافرجام گروه عملیات نجات امریکا در ایران جیمی کارتر از شبکه های

تلویزیون امریکا خطاب به ملت امریکا بیاناتی ایراد کرد که متن آن از این قرار است: در ساعت آخر پیروز، من طرح عملیاتی را که با دقت تهیه شده بود و در ایران در دست اجرا بود تا دسته نجات ما برای بیرون آوردن گروگان های امریکایی در آینده آماده شود ملغی کردم. نقص فنی در هلیکوپترهای نجات لغو طرح مزبور را ضروری ساخته بود. هنگامی که دسته نجات بعد از صدور دستور من مشغول عقب نشینی بود ۲ فروند از هواپیماهای ما بعد از بنزین گیری در نقطه ای دورافتاده در حاشیه کویر ایران روی زمین به هم خوردند.

اطلاعات بیشتر در مورد جزئیات این مأموریت نجات در آینده مناسبی در اختیار ملت امریکا گزارده خواهد شد. کارتر سپس گفت: هیچ گونه زدو خوردی و هیچ گونه درگیری و نبردی در میان نبوده است، ولی با کمال تأسف ۸ تن از خدمه ۲ هواپیمایی که با هم تصادم کردند، جان خود را از دست داده و عده دیگری در این حادثه مجروح گردیدند. افراد ما بلافاصله با هواپیما از ایران به خارج منتقل شدند. آنها که مجروح شده اند تحت مداوا قرار گرفته و انتظار می رود بهبود کامل حاصل کنند تا چند ساعت بعد از تخلیه افراد گروه نجات از ایران هیچ گونه وقوف و اطلاعی از اطراف مقامات ایرانی درباره عملیات مزبور مشهود نبوده است، افراد گروه نجات و خود ما می دانستیم

که عملیات نجات مزبور مسلماً مشکل و محققاً خطرناک خواهد بود، همه ما اطمینان داشتیم که اگر عملیات نجات آغاز می گردید

امکان موفقیت آن بسیار عالی بود. تمام افراد گروه عملیات نجات داوطلب بودند و همه آنها بسیار تعلیم یافته،

من قبل از آنکه این عده وارد عملیات شوند رهبر آنها را ملاقات

کردم. آنها می دانستند که چه آرزو و امیدی از من و همه ملت امریکا با خود همراه داشتند. من مراتب تحسین خودم را از شجاعت کسانی که در این حادثه جان خود را از دست داده اند و یا مجروح گردیده اند به افراد خانواده های آنها ابراز می دارم و نسبت به فداکاری و جانبازی آنها احساس تأسف و تأثر می کنم.

کارتر در ادامه سخنان خود گفت: مأموریتی را که این گروه به عهده گرفته بود یک مأموریت نوع دوستانه بوده است. این عملیات متوجه ایران و مردم و ملت ایران نبوده است، این عملیات با احساسات خصمانه نسبت به ایران و یا مردم آن توأم نبوده است و هیچ گونه تلفاتی برای ایران به بار نیاورده است. کار برنامه ریزی عملیات نجات اندکی پس از اشغال سفارت امریکا

در تهران آغاز شد، ولی به علل و جهاتی برای اجرای آن تاکنون حوصله کردم. قابل اجرا بودن این عملیات پیچیده و غامض مستلزم برنامه ریزی دقیق، تعلیمات فشرده و تمرینات مکرر بوده است. به هر صورت و خصوصاً حل این بحران از طریق مذاکرات با اقدام و ابتکار داوطلبانه از طرف مقامات ایران همواره مرجح بوده و هست و خواهد بود. عملیات نجات وقتی صورت گرفت که به قضاوت من معلوم شد مقامات ایران نمی خواهند یا قادر نیستند بحران مزبور را با ابتکار خود برطرف سازند. با ازمه پاشیدن و متلاشی شدن مرکز قدرت در ایران و افزایش خطر به جان و سلامت گروگان ها و درک روزافزون این حقیقت که آزاد شدن آنها در آینده نزدیکی غیرمحمتمل است تصمیم به اجرای عملیات نجات از طرف من اتخاذ شد و این کوشش برای من به صورت یک وظیفه حتمی و ضروری درآمد. آماده بودن گروه نجات برای اقدام، این امر را کاملاً قابل اجرا نشان داد و بنابراین تصمیم گرفتم طرحی را که مدتی بود در دست تهیه بود به مورد اجرا گذارم. من دستور آماده ساختن این مأموریت را به خاطر حفظ جان امریکایی ها، حفظ منافع ملی این کشور و تقلیل تشنجی که ادامه این بحران در میان ملل جهان به وجود آورده است دادم. اقدام به عملیات نجات تصمیم من بوده است و الغای آن بعد از آنکه انجام آن با مشکلات و موانعی مواجه گردید نیز تصمیم خود من بوده است.

کارت تر گفت: پیرو این کوشش ما دولت ایران را مسئول حفظ جان و آزادی فوری گروگان ها می دانیم که در چنین مدت طولانی در اسارت به سر بردند. دولت امریکا مصمم است در اسرع وقت ممکن، وسیله آزادی آنها را فراهم کند. به عنوان رئیس جمهوری من

اطمینان دارم که قاطبه ملت امریکا در احساس سپاسمندان من نسبت به افراد گروه نجات که خود را آماده نجات هم میهنانشان ساخته بودند شریک می دانند. به عنوان رئیس جمهور من می دانم که قاطبه ملت امریکا نه تنها از اینکه مأموریت هیئت نجات به علت اشکالات فنی با موفقیت همراه نبوده است در تأسف با من شریک و سهیم اند، بلکه در تصمیم من در حفظ جان گروگان ها و بازگردانیدن آنها به سلامت به امریکا با من همراه اند. ما قبلاً هم با ناکامی روبه رو بوده ایم. ما دست از کوشش خود بر نمی داریم.

ما در طول این مرحله مشکل غیرعادی سعی کرده ایم و سعی خواهیم کرد از هر وسیله ای برای آزاد ساختن گروگان ها استفاده کنیم. در تمام این مساعی حمایت ملت امریکا و پشتیبانی دوستان ما در سراسر جهان عامل بسیار مهم و خطیری بوده است، حمایت سایر کشورها اکنون حتی از اهمیت بیشتری برخوردار است. کارتر سخنان خود را با این عبارت خاتمه داد: ما همراه با سایر ملل جهان و مقامات ایران به مساعی خود برای حل فوری این بحران از طریق مسالمت آمیز و از مجاری دیپلماسی و بدون خونریزی ادامه خواهیم داد.» (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۸۱: گزارش رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا، درباره عملیات طبس

گزارش رادیو امریکا درباره مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا چنین است: «... چند ساعت پس از نطق پرزیدنت کارتر، هارولد براون وزیر دفاع امریکا، از چگونگی انجام نقشه برای نجات جان گروگان های امریکایی پرده برداشت و گفت: اواخر دیشب و اوایل بامداد امروز به وقت ایران، حدود ۹۰ تن از پرسنل نظامی امریکا همراه با افرادی که مأمور حرکت وسایل حمل و نقل بودند عملیاتی برای نجات گروگان ها

آغاز کردند، ۸ هلیکوپتر و هواپیمای ملازم آنها عازم نقطه ای در ۲۰۰ مایلی تهران شدند تا در صحرا تجدید سوخت کنند و سپس تصمیم بگیرند که به اصل عملیات نجات ادامه دهند یا نه؟ چون این سفر برای هلیکوپترها بسیار دشوار بود چند هلیکوپتر نظامی نیز همراه کاروان گردید. ۲ فروند از هلیکوپترها دچار اشکال فنی شدند. یکی از آنها در کویر فرود آمد و سرنشینان آن به هلیکوپتر دیگر منتقل شدند، آن گاه،

هلیکوپترها عازم منطقه ای

شدند که برای سوخت گیری

در نظر گرفته شده بود، هلیکوپتر دوم نیز دچار اشکال فنی شد و به ناو هواپیمابر نیمیتز در دریای عمان بازگشت، به هنگام

سوخت گیری سومین هلیکوپتر نقص فنی پیدا کرد. در عملیات پیش بینی

شده بود که اگر تعداد هلیکوپترها به

کمتر از ۶ فروند برسد عملیات متوقف شود. به همین جهت تصمیم گرفتیم عملیات را ناتمام بگذاریم و افراد را از ایران خارج سازیم. هلیکوپترها و هواپیماها در تاریکی مطلق مشغول سوخت گیری بودند که یکی از هلیکوپترها با یک هواپیمای نوع سی ۱۳۰ تصادم کرد و هر دو بلافاصله آتش گرفتند، ۸ تن از افراد ما کشته شدند و ۴ تن از آنها دچار سوختگی شدند. به فرمانده عملیات دستور داده شد برای آنکه افراد سالم بازگردند هلیکوپترها را رها سازند و با هواپیماهای سی ۱۳۰ محل را ترک کنند. براون افزود در هیچ یک از این عملیات افراد امریکایی با نظامیان ایرانی روبه رو نشدند. وی گفت این مأموریت بسیار پیچیده و خطیر بوده است، ولی فرماندهان نیروهای مسلح امریکا و خود من به این نتیجه رسیده بودیم که عملیات نجات از نظر اجرایی کاملاً امکان پذیر و عملی بود. هارولد براون وزیر دفاع امریکا، سپس گفت همه می دانید که چرا مجبور شدیم

به این عملیات دشوار و پرمخاطره دست بزنیم. به نظر ما این عملیات بهترین اقدام برای نجات اتباع امریکا از ایران بود، زیرا احتمال اینکه درضمن اجرای این نقشه به مردم ایران آسیب برسد بسیار ضعیف بود. ضمناً احتمال اینکه این نقشه بر بی ثباتی اوضاع ایران و منطقه بیفزاید بسیار کم بود. از اینکه در این مأموریت شکست خوردیم و عده ای از هم وطنانمان جان خود را از دست دادند متأثر و متأسفیم، ولی همه باید معنای این وقایع را درست درک کنند و هیچ کس نباید کوچک ترین تردیدی در این مورد داشته باشد که ما عزم راسخ داریم که تا گروگان های امریکایی آزاد نشده اند از پا ننشینیم.» (۲)

ضمیمه گزارش ۸۴: دو گزارش تحلیلی داخلی و خارجی درباره بمباران هلیکوپترهای امریکایی

درباره پخش خبر باقی ماندن اسناد سری در هلیکوپترهای جامانده در ایران از رادیو امریکا و سپس انهدام آن به وسیله نیروی هوایی ارتش ایران، برای نمونه ۲ گزارش تحلیلی از منابع داخلی و خارجی را در این ضمیمه می آوریم.

نمونه داخلی، تحلیلی از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در این باره

است که بعدها آن را در مجموعه ای با عنوان "نگرشی بر ماجرای طبس" انتشار دادند. در این تحلیل آمده است: «اعلامیه کاخ سفید: امریکا در عملیاتی در صحرای طبس جهت آزادی جان گروگان های

اسیر در ایران با شکست روبه رو شد و اسناد سری و مهمی در درون هلیکوپترها به جای مانده است. پس از گذشت مدت زمانی کوتاه از پخش این اعلامیه

ازجانب کاخ سفید فانتوم های ایران به دستور مستقیم بنی صدر که در آن زمان سمت فرماندهی کل قوا را به عهده داشت به بمباران هلیکوپترهای مهاجم می پردازند و اسناد سری و مهم باقیمانده را به آتش می کشند و یکی از بهترین برادران پاسدار به نام محمد منتظر قائم {فرمانده سپاه یزد} در این واقعه به شهادت می رسد. هلیکوپترهای امریکایی در سه نوبت عصر جمعه ۵/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۸:۳۰، ساعت ۲۲:۳۰ و صبح پنجشنبه ساعت ۷:۰۰ بمباران گردید.

ص: ۳۲۷

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

جالب است به بهانه بنی صدر مبنی بر انهدام هلیکوپترها دقت کنیم. او می گوید که این بمباران به این سبب انجام گردید که دیگر فرصت استفاده مجدد از این هلیکوپترها [را] به امریکایی ها ندهیم. بسیار خنده دار و درعین حال گریه آور است! کسی که دائماً دم از تخصص و علم می زد در به کارانداختن هلیکوپترهایی که حامل اسناد بسیار مهم عملیاتی بوده اند و مضافاً اینکه در آینده با به کارگیری آنها قدرت نظامی ما نیز دامنه وسیع تری می گرفت به جای از کارانداختن آنها به وسیله باز نمودن وسایل حساس پروازی تنها راه را بمباران آنها می یابد، راهی که اربابان را بسیار خوش آمد، اما نباید از این واقعه مهم به سادگی گذشت که در پس این پرده ابهام بود اسراری؟! که خوشبختانه دست خائنین به انقلاب و امت شهیدپرورمان روزبه روز بر مردم مسلمان ما آشکارتر می گردد و این چهره های غرب زده و فریب خورده و خودفروخته رسواتر می گردند.» (۱)

نمونه خارجی، گزارشی است در کتابی از جولیتو کیه زا با عنوان هدف؛ تهران که بعدها درباره ماجرای طبس نوشته شد و انتشار یافت و در ایران نیز در سال ۱۳۶۲ ترجمه شد. در مطلب مزبور آمده است: «ساعت ۱۸:۲۵ روز ۲۵ آوریل [۵ اردیبهشت] (به وقت تهران)، رادیو صدای امریکا خبر باقی ماندن مدارک سری مربوط به عملیات را در هلیکوپترها اعلام می کند.

واقعاً عجیب است! درست صدای امریکا که در تمام جهان شنیده می شود، این خبر پر ارزش را پخش می کند. نه، آن قدرها هم عجیب نیست دقیقاً ۱۵ دقیقه بعد از انتشار این خبر توسط صدای امریکا چند فروند از هواپیماهای نیروی هوایی ایران، هلیکوپترهای امریکایی را بمباران می کنند. {ایگورمن از تهران لاستامپا، ۱۱ مه} این بمباران به چه دلیل و به دستور چه کسی انجام می گیرد؟ تیمسار باقری فرمانده نیروی هوایی ایران، چنین اظهار نظر می دارد: خلبانان فقط دستور فرماندهی مشترک نیروهای مسلح را اجرا کرده اند و می افزاید که او شخصاً با چنین اقدامی مخالف بوده است {ایگورمن از تهران لاستامپا ۱۱ مه} باقری با این گفته در واقع شادمهر و برخی مسئولان ستاد کل را

نشانه می گیرد. در رابطه با علت بمباران، بلافاصله رسماً اعلام می شود که برای جلوگیری از بازگشت امریکایی ها جهت بردن هلیکوپترها این اقدام انجام شده است. {لارپوبلیکا، ۲۷ و ۲۸ آوریل} عجب دلیل مسخره ای! کلیه امکانات برای از بین بردن هلیکوپترها به کار برده می شود و نتیجه آن نیز محو آثاری است که به وضوح همدستی برخی از افراد فعال ارتش ایران با امریکا را به ثبوت می رساند. {جی.ام. دوران، سوفلاند از تهران لوموند ۳۰ آوریل} پرونده دیگری هم برای تحقیق در این باره تشکیل می شود و از دستگیری حداقل ۷ نفر صحبت می شود که البته مورد تأیید قرار نمی گیرد. {ایگورمن از تهران لاستامپا ۱۱ مه} در روزهای بعد، مقامات ایرانی راجع به همکاری و همدستی عناصر ایرانی در این رویدادها سکوت کامل اختیار می کنند. البته این به معنی عدم توجه به قضیه و اجرای اقدامات ضروری نیست. تیمسار باقری فرمانده نیروی هوایی، بعد از این واقعه دیگر در محل کارش حضور ندارد؛ و بالاخره پس از یک ماه خبر استعفای وی اعلام می شود. {زیگموند جینزبرگ از تهران اونیتا ۴ ژوئن} همکاران ایرانی، در از بین بردن آثار جرم چندان دقتی از خودشان نشان نمی دهند، در بمبارانی که به فرمان رادیو صدای امریکا انجام گرفت آنها فقط موفق شدند ۳ نفر از پاسداران انقلاب را که برای مراقبت از آثار باقیمانده به وسیله ژاندارمری به محل اعزام شده بودند، بکشند و ۲ فروند هلیکوپتر را نابود کنند {آنسا فرانس پرس تهران، ۲۵ آوریل} به هر حال بخشی از مدارک مربوط به وقایع به دست مقامات ایرانی که به محل رفته بودند، می افتد. قسمتی از این مدارک، به احتمال زیاد نه تمام آنها، بعداً در کنفرانس تهران به نمایش گذاشته می شود. {زیگموند، جینزبرگ

ضمیمه گزارش ۸۵: مشروح پیام امروز امام خمینی درباره حادثه طبس

متن کامل پیام امروز امام خمینی خطاب به ملت ایران درباره حادثه طبس چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

ملت رزمنده ایران، دخالت نظامی امریکا را شنیدید و عذرهای کارتر را نیز شنیدید. اینجانب که کراراً گفته ام کارتر برای وصول به ریاست جمهوری حاضر است به هر جنایتی دست بزند و دنیا را به آتش بکشد، شواهد آن یکی پس از دیگری ظاهر شده و می شود؛ و اشتباه کارتر در آن است که گمان می کند با دست زدن به این مانورهای احمقانه می تواند ملت ایران را که برای آزادی و استقلال خویش و برای اسلام عزیز از هیچ فداکاری

روی گردان نیست، از راه خودش که راه خدا و انسانیت است منصرف کند. کارتر باز احساس نکرده با چه ملتی روبه روست و با چه مکتبی بازی می کند. ملت ما ملت خون و مکتب ما جهاد است. این شخص

ص: ۳۲۸

۱- طبس مصداقی بر سوره فیل، نگرش بر ماجرای طبس، پیشین، ص ۲۱.

۲- هدف: تهران، پیشین، صص ۷۹ - ۷۷.

انسان دوست! برای رسیدن به چند سال ریاست و جنایت، جان گروهی را تباه کرد، که محتمل است برای کم جلوه دادن جنایتش، ۸ نفر را اقرار کرده باشد، در صورتی که طبع واقعه شهادت می دهد که ده ها نفر جان خود را در راه شهوات او از دست داده اند و ده ها نفر هم در کویر لوت سرگردان و در معرض مرگ اند، ادعای اینکه همه مسافران هواپیما را برده اند مخالف گزارشاتی است که به ما داده اند. کارتر باید بداند که اگر این گروه به مرکز جاسوسی امریکا در تهران حمله کرده بودند اکنون از هیچ یک از آنها و از ۵۰ نفر جاسوس محبوس در لانه جاسوسی خبری نبود و همه رهسپار جهنم شده بودند. کارتر باید بداند که حمله به ایران، حمله به تمام بلاد مسلمین است و مسلمانان جهان در این امر بی تفاوت نیستند. کارتر باید بداند که حمله به ایران موجب قطع نفت از تمام دنیا خواهد شد و دنیا را برضد او بسیج می کند. کارتر باید بداند که این عمل احمقانه او در ملت امریکا چنان اثری خواهد گذاشت که طرف داران

او را مخالفان او خواهد کرد. کارتر باید بداند که با این عمل بسیار ناشیانه حیثیت سیاسی خود را به صفر رساند و از ریاست جمهوری باید قطع امید کند. کارتر با این عمل خود ثابت کرد که قدرت تفکر را از دست داده و از اداره یک کشور بزرگ مثل امریکا عاجز است. کارتر باید بداند که ملت ۳۵ میلیونی ما با مکتبی بزرگ شده اند که شهادت را سعادت و فخر می دانند و سر و جان را فدای مکتب خود می کنند و کارتر باید بداند که تمام ساز و برگ های مدرن جنگی که امریکا به ایران برای پایگاه خود در زمان شاه مخلوع داده است اکنون موجود است و به دست ارتش بزرگ و سایر قوای انتظامی است و بلای جان اوست. اکنون که شیطان بزرگ دست به کار احمقانه زده است، ملت شریف و رزمنده ما باید به امر خدای تبارک و تعالی با تمام توان خود و با اتکال به قدرت خدای متعال مهیا شود و آماده نبرد با دشمنان خود گردد. نیروهای انتظامی، ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران به حال آماده باش باشند، و سپاه ۲۰

میلیونی که خود را مجهز نموده اند امروز برای فداکاری اسلام مهیا باشند که در موقع لزوم از کشور اسلامی خود دفاع کنند؛ و از این مانور احمقانه که به امر خدای قادر شکست خورد هراسی به خود راه ندهند که حق با ما و خدا پشتیبان ملت مسلمان است. اینجانب به کارتر اخطار می کنم

که اگر دست به امثال این کار ابلهانه بزند، کنترل این جوانان مسلمان و مبارز(۱) و غیوری که نگهبان جاسوسان جاسوس خانه هستند برای ما و دولت امکان ندارد و مسئول جان آنان، شخص اوست. من اخیراً باید تذکر دهم که در قضایای کردستان که گروه های منحرف چپ و مخالف با اسلام به آشوبگری برخاسته اند، و در قضایای دانشگاه ها که گروه های چپ امریکایی در آن مکان های مقدس دست به آشوب زده اند، و آشوبگری های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران با حمله کارتر و دخالت نظامی در ایران رابطه ملموسی دارد، و در این موقع حساس اگر این گروه های منحرف در دانشگاه ها و یا خارج آنها دست به آشوب بزنند، ملت رابطه مستقیم سران آنان را با امریکای جهان خوار خواهد فهمید و تکلیف خود را با آنان روشن خواهد کرد و اغماض و عفو، راه مخالف سیاست اسلامی خواهد بود. و اینجانب به همه جوانان نصیحت می کنم که به ملت بپیوندند و از کشور خود دفاع کنند و مکتب های انحرافی را کنار گذارند که وحدت صفوف به مصلحت همه است. از خداوند متعال عظمت اسلام و مسلمین و قطع ید مفسدین و جباران را خواستارم. و السلام علیکم و رحمه الله.

ضمیمه گزارش ۸۷: متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حادثه طبس

متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حمله نظامی امریکا در طبس چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

امریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند. امام خمینی، ملت رزمنده مسلمان ایران، خبر شکست مفتضحانه کارتر را برای آزاد ساختن جاسوسان امریکا شنیدیم. دنیا دید که این شیطان هزار چهره پلید چگونه حتی به هم پیمانان

خود خیانت می کند و آنان را به محاصره اقتصادی ایران وادار می سازد

به این بهانه که اگر حمایت از امریکا نکنند اقدامات نظامی را به مرحله اجرا در می آورد و در همین حال، مزدوران جلاد با مأمورین سیا را همراه پیچیده ترین تجهیزات و طرح های خائنانه برای آزادی گروگان ها و احتمالاً تجاوزات خیانت بار

دیگر به ایران گسیل می دارد و دنیا و شما ملت قهرمان و رزمنده اسلام مشاهده می کنید که چگونه هیچ غلطی نمی تواند

بکند و می بینید که خداوند متعال چگونه

مستضعفان را یاری می دهد و می بینید که چگونه فرشتگان را به

ص: ۳۲۹

۱- * دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۵۷ ۲۵۵.

پاس مقاومت و پایداری تان به مدد شما می فرستد و این وعده غیبی و سنت عظیم الهی را برای چندمین بار و به شایسته ترین نحو در این انقلاب شکوهمند عیان می سازد. "ان الذین قالوا ربنا... ای بندگان یکتاپرست خدا، ای پویندگان راه توحید که پس از اعلام عبودیت در پیشگاه حق تعالی و تحقق آن استقامت و پایداری می و رزید، به زودی فرشتگان الهی بر شما فرود می آیند و بشارت می دهند که هیچ ترسی و حزنی به خود راه ندهید. ملت دلیر ایران، به روح خدا خمینی بت شکن این امام سحرخیز و همیشه بیدارمان سوگند که ما خود را در برابر شما مؤمنان ایثارگر مسئول می دانیم و با اتکا به قدرت لایزال الهی اطمینان می دهیم که اگر امریکا بخواهد برای آزادی جاسوسان به این شیوه های رذیلانه و ناشیانه متوسل شود هم با اجساد بی جان و پلید جاسوسان مواجه خواهد شد و هم همه عاملان این طرح های شیطان در خاک ایران مدفون خواهند شد. شما ای ملت بزرگ خون و شهادت که با انقلاب بزرگ تر خود حیثیت کارتر را در جهان از بین برده و او را رسوای جهان کرده اید، بدانید مادامی که ما سربازان جان برکف خمینی باشیم و صفوف خود را فشرده کنیم و با همه قوا و سازوبرگ مهیای مقابله با شیطان بزرگ باشیم چنان خواهد شد که دیگر برای کارتر جنایتکار فرصتی برای تفکر توطئه باقی نخواهد ماند.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام» (۱)

ضمیمه گزارش ۸۹: خبرهای بعدی مبنی بر استفاده امریکا از پایگاه های نظامی عمان و کوشش این کشور برای خنثی کردن آثار آن

چند روز بعد از ماجرای طبس، یکی از روزنامه های امریکایی چاپ بوستون نوشت: امریکا بدون موافقت قبلی عمان از پایگاه این سلطان نشین استفاده کرده است و به همین دلیل، سلطان قابوس بن سعید احتمالاً اجازه استفاده امریکایی ها از پایگاه هوایی مسیره و بندر مطرح را لغو کرده است. (۲) خبرهای دیگر نیز در این زمینه منتشر شد از جمله اینکه سلطان قابوس پادشاه عمان، پیامی برای دولت کارتر ارسال داشت مبنی بر اینکه وی دیگر مایل به پیروی از مفاد موافقت نامه ای که اجازه می داد کشتی های جنگی و هواپیماهای نظامی ایالات متحده از پایگاه های نظامی این سلطان نشین در دو جزیره کوچک واقع در خلیج فارس استفاده کنند نیست، زیرا که ۶ فروند از هواپیماهای حمل و نقل که در مأموریت

نجات گروگان ها شرکت داشتند بدون کسب اجازه در یکی از پایگاه های هوایی فرود آمده اند. (۳)

ضمیمه گزارش ۹۸: گزارش خبرگزاری پارس از اعزام آیت الله لاهوتی به رشت در مقام نماینده رئیس جمهور برای حل درگیری های رشت، مواضع نامبرده و برخی حواشی آن

خبرگزاری پارس از رشت گزارشی درباره حوادث اخیر این شهر ارسال کرده که در روزنامه بامداد نیز درج شده است. این گزارش حاوی اقدامات و توافقی درباره پایان بخشیدن به حوادث رشت می باشد که توجه به آن در واقع نوعی نقطه وحدت دو جناح حکومتی را نیز نشان می دهد. در این گزارش آمده است: آیت الله

لاهوتی نماینده امام خمینی و امام جمعه

رشت که از جانب رئیس جمهوری

مأمور رسیدگی به حوادث چند روز اخیر رشت شده، صبح روز پنجشنبه وارد رشت شد و بلافاصله در گفت و گویی درباره وقایع اخیر این شهر شرکت کرد. (۴) وی گفت: «روز چهارشنبه با رئیس جمهور ملاقاتی داشتیم و مسائلی را با ایشان مورد تبادل نظر

قرار دادیم و چون برای برگزاری نماز جمعه عازم رشت بودم، ایشان تأکید کردند و مسئولیت دادند تا برای ریشه یابی

حوادث اخیر رشت، با اختیاراتی که به من داده شده هرچه زودتر با همکاری استاندار و دیگر مسئولان استان استقرار حاکمیت دولت اسلامی را از جهت حفظ امنیت در این منطقه به وجود آوریم. آیت الله لاهوتی تأکید کرد با مسئولیتی که به عهده من محول شده از همه نیروهای انتظامی و سپاه پاسداران صمیمانه می خواهم که به منطقه توجه کنند و آن را از همه جهات به علاوه اینکه موقع و فصل کار است با تمام ابعادش احساس کنند و آن گاه، عمل نمایند و اعلام می کنم

تخلف از این امر به هیچ وجه جایز نیست. سعی کنید آرامش و امنیت را به منطقه باز گردانید و باید با ضدانقلاب با شدت هرچه تمام تر برخورد نمایید. وی افزود به هیچ وجه همان طور که استاندار گیلان نیز اعلام کردند به هیچ گروه و دسته ای

اجازه راه پیمایی و تظاهرات نخواهم داد. آیت الله لاهوتی در بخش دیگری از این گفت و گو اظهار داشت: ... همه نهادها خصوصاً سپاه پاسداران مسئول هستند که با ضدانقلاب شدید برخورد کنند و افرادی که مقدمات تظاهرات و یا قصد

ص: ۳۳۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- هدف: تهران، پیشین، صص ۷۹ و ۷۷.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

برهم زدن امنیت منطقه را داشته شدیداً تحت تعقیب قرار گیرند تا با خواست خداوند امنیت به منطقه باز گردد. وی درباره بازداشت شدگان

وقایع اخیر رشت گفت: در مورد این افراد بررسی خواهد شد و چنانچه کسانی بی گناه باشند بلافاصله آزاد می شوند و اگر خدای نکرده مسئولیتی متوجه آنها باشد به فرض اینکه امروز آزاد شدند مجدداً بازداشت خواهند شد و البته آنهایی که آتش روشن کردند و فرزندان مردم را کشتند و اگر افرادش مشخص شد آنها باید مجازات شوند. آیت الله لاهوتی همچنین در پیامی خطاب به کلیه مردم رشت ضمن ابراز تسلیت به بازماندگان شهدا از آنان خواست آگاه باشند و با هوشیاری عمل کنند و با ابعاد گوناگون مسائل برخورد کرده و به عنوان یک مسلمان متعهد و مسئول، مسائل را ببینند و اختلاف و درگیری را کنار بگذارند، زیرا فایده اش را تنها دشمن می برد و خسارتش متوجه ما است. آیت الله لاهوتی در پیام خود از کلیه مردم خواست به هیچ دکه گروه های سیاسی تعرض نکنند و اگر قرار باشد این دکه ها برچیده شود باید از طریق قانون باشد. من به عنوان یک فرد مسئول از همه می خواهم که به درخواست هایی که توسط امام جمعه مطرح می شود توجه کنند و با عقاید اسلامی با آن مواجه شوند. مطمئن باشند که ملت ما در کنار امامشان ایستاده اند و به نهاد و گروه هایی که در کنار انقلابشان حرکات ضدانقلابی می کنند اجازه کوچک ترین حرکتی نخواهیم داد. بنابراین من به خدا پناه می برم اگر روزی من و مردم و ملت احساس کنیم دیگر سخنی و درخواستی فایده ندارد جز اینکه با مشت و چنگ و دندان و اسلحه بکوبیم و همه را از بین ببریم. به خدا پناه می برم که اگر بیایند با خوش رویی از آنان استقبال می کنیم همچون تشنه ای که به آب رسیده باشد.» (۱)

آقای لاهوتی در مصاحبه دیگری با خبرگزاری پارس در تهران درباره تغییر بنیادی دانشگاه ها گفت: «یک تغییر بنیادی آموزشی که تقریباً همان انقلاب فرهنگی است از اموری است که می باید از روز اول به آن توجه می شد. ... وی گفت ما امیدواریم در سراسر ایران انقلاب فرهنگی اسلامی به وجود آید و من در رشت هم از مردم خواسته ام تا برای این مهم خودشان را آماده کنند. مردم ایران با وجود پیغمبر اکرم {ص} و امیرالمؤمنین و ائمه اطهار زیر بار مارکس و لنین نمی روند.

این چپی های بی انصاف به تمام مقدسات ما توهین می کنند،

یعنی به امام حسین علیه السلام

جسارت می کنند، مردم باید بیدار شوند.» از امام جمعه رشت سؤال شد که آیا اشخاص وابسته به رژیم سابق در درگیری های

اخیر رشت یا سایر شهرها دخالت داشته اند، وی پاسخ داد: سید مهدی

روحانی برادر آیت الله

روحانی که فعلاً در اروپاست با تماس های مکرر با بعضی از اشخاص ساواکی در تهران در درگیری های اخیر دخالت داشته است. لابد می دانید

مخلوع در پاریس بوده است و اکنون نیز در اروپا با بختیار تماس های کاملاً سری دارد. برادر دیگر او سید محمد روحانی که در زمان شاه سابق از سفارت ایران در بغداد پول می گرفت و سند آن نیز موجود است، اکثر اوقات با مهدی روحانی تماس دارد. امیدواریم آیت الله سید صادق روحانی موضع خودش را در مقابل این دو نفر معلوم کند. البته بعضی ها می گویند که در آن تماس ها او یسی و زاهدی هم بوده اند، فعلاً مقامات مسئولی که این اسناد را دیده اند به تحقیقات خود ادامه می دهند.

(۲)

یادآوری می شود، پس از پخش اظهارات اخیر لاهوتی از رادیو، روزنامه بامداد در قم گفت و گویی را با آیت الله سید صادق روحانی درج کرد. وی در این مصاحبه در مورد مطالبی که بعد از ظهر روز ۵/۲/۱۳۵۹، درباره برادرانش از قول آیت الله لاهوتی در رادیو منتشر شد، گفت: در مورد سؤالی که اخیراً درباره اخوی های اینجانب مطرح شده است باید بگویم که من موضع خود را نسبت به اخوی مقیم پاریس قبل از پانزدهم خرداد ۴۲ به طور صریح اعلام داشته و اعلامیه ای نیز در همان تاریخ منتشر ساخته ام. همچنان همان موضع را در حال حاضر در این زمینه دارم و متن اعلامیه موجود است و اما در مورد اخوی مقیم نجف چون من حدود سی سال است که از نجف آمده ام و این مطالبی را که گفته شده تقریباً ده سال قبل در نجف به صورت اعلامیه منتشر کرده اند و من که بیست سال قبل از انتشار اعلامیه مذکور از نجف آمده ام، لذا بهترین راه تحقیق در این زمینه مراجعه به حضرت آیت الله العظمی آقای خمینی مدظله العالی بود که در این زمینه نامه ای به معظم له نوشتم و ایشان نامه ای در ۳ صفحه و نیم به خط خودشان به حقیر نوشته و ضمن تقیح این قبیل اعمال و اظهار بی اطلاعی از چگونگی آن تبری اصحاب صالح خود را از دخالت در این امور فرمودند. در صورت لزوم متن نامه مفصل امام خمینی را منتشر می نمایم. در جایی که خود حضرت آیت الله خمینی مطلبی را در نامه خود نپذیرفته اند، چگونه من می توانم آن را باور کنم. به استناد فرمایش ایشان من تمام آن مطالب را تکذیب می کنم. (۳)

ص: ۳۳۱

۱- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

امروز، مهم ترین مسئله در زمینه اقدامات عملی بعدی ایران و امریکا پس از ماجرای طبس، ابتکار ایران در تعدد مراکز نگهداری گروگان ها بود که باعث انفعال امریکا در این زمینه شد.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، که گروگان های امریکایی را در اختیار دارند، امروز اعلام کردند: «در حال حاضر، به عنوان یک عمل احتیاطی گروگان های جاسوس در نقاط مختلف نگهداری می شوند.» (۱) در یک صد و سیزدهمین اعلامیه (۲) این دانشجویان همچنین آمده است: تصمیم گرفته ایم که از گروگان ها در شهرهای مختلف سراسر کشور نگهداری کنیم؛ طبیعی است هر شهر مسئولیت نگهداری آنها را تا مدت لازم، با همکاری دانشجویان مستقر در لانه جاسوسی که همراه گروگان ها هستند، مستقیماً به عهده خواهند داشت. در این اعلامیه همچنین ضمن تأکید بر وجود عوامل خودفروخته داخلی در این توطئه، اظهار شده است دانشجویان اطلاعاتی در این باب دارند که در اختیار رهبری {امام خمینی} قرار خواهند داد. (۳)

از سوی دیگر در امریکا، دولت کارتر هم زمان با تلاش برای توجیه آنچه رخ داده است، بررسی امکان اقدامات آتی را نیز به سرعت در دستور کار قرار داده است، به همین منظور، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، مأمور بررسی عملیات فوری دیگری شد که نقائص عملیات قبلی را نداشته باشد. شرح و نتیجه این بررسی را برژینسکی در خاطرات خود این گونه نوشته است: «به دستور رئیس جمهوری صبح روز ۲۶ آوریل [۶/۲/۱۳۵۹]، من جلسه ای در دفتر خود تشکیل دادم تا امکانات دست زدن به عملیات دیگری را بررسی نمایم. با اینکه هنوز اطلاع دقیقی از علل شکست مأموریت نجات بجز خارج شدن سه هلیکوپتر از دور نداشتیم، این بار بیشتر، انجام عملیات ساده و مستقیمی را مورد بررسی قرار دادیم که مبتنی بر اعزام نیروی بیشتری به تهران و تصرف یکی از فرودگاه ها و عملیات سریع نجات در پایتخت بود، ولی با پراکندن گروگان ها در نقاط مختلف ایران این برنامه هم عملی نبود.» (۴)

ص: ۳۳۵

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- * ضمیمه دارد؛ متن کامل یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

۳- همان.

۴- سایروس ونس، زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، ص ۲۰۱.

هیئت نمایندگی امریکا در شورای امنیت سازمان ملل امروز با ارسال نامه ای برای ریاست این شورا، اقدام نظامی برای نجات جان گروگان ها را حق مسلم و به منزله دفاع از خود دانست.

به گزارش رویتر از سازمان ملل، دونالد مک هنری رئیس هیئت نمایندگی امریکا در این سازمان، همراه این نامه متن کامل بیانیه کارتر و جزئیات این برنامه را به پروفیلو هرنوزلدو رئیس شورای امنیت، تقدیم کرده است. (۱) نماینده امریکا در نامه خود، خطاب به رئیس شورای امنیت گفت که ایالات متحده به مقتضای منشور ملل متحد که حق طبیعی دفاع از نفس را مورد تأکید قرار داده، عمل کرده است. (۲)

در این حال، سلیم احمد سلیم رئیس مجمع عمومی سازمان ملل متحد، امروز در سنگاپور اعلام کرد که عملیات نافرجام نجات گروگان های سفارت امریکا در تهران تشنج را به اوج رسانده و موقعیت را پیچیده تر و مشکل تر از پیش کرده است. وی افزود سازمان ملل خواستار آزادی فوری گروگان ها شده است و کورت والدهایم دبیرکل این سازمان، از تمام امکانات خویش برای حل بحران ایران استفاده کرده است. سلیم احمد سلیم سپس گفت اعضای جنبش غیرمتعهدها می توانند به طور انفرادی یا دسته جمعی نقش مؤثری در حل مسالمت آمیز بحران ایفا کنند. (۳)

از سوی دیگر، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، اعلام کرد: «شکایت ایران درمورد حمله نظامی امریکا به ایران تسلیم کورت والدهایم شده است.» (۴) به گزارش خبرگزاری پارس، در نامه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به والدهایم دبیرکل سازمان ملل، آمده است: «درمورد تجاوز نظامی رژیم بعث عراق به خاک ایران که به تحریک امریکا صورت گرفت سازمان ملل سکوت کرد و ما به شما هشدار دادیم و اکنون دولت امریکا مستقیماً و درنهایت بی شرمی به خاک ایران تجاوز کرده است، مسلماً ما با نهایت قدرت از

موجودیت و حقانیت خویش دفاع خواهیم کرد، اما مجدداً به شما هشدار می دهیم که به عنوان یک مرجع بین المللی مسئولیت خود را درمورد این تجاوز و عواقب آن به خاطر داشته باشید و بدانید که سکوت شما در این مورد باعث تجری بیشتر متجاوزین بوده و موجب پیش آمدن وقایع تأسف انگیز و جبران ناپذیر خواهد شد.» (۵) یادآوری می شود پیش از ظهر امروز، هنگامی که صادق قطب زاده از فرودگاه مهرآباد عازم سفر به کشورهای عربی غرب آسیا بود، والدهایم دبیرکل سازمان ملل، تلفنی با وی تماس گرفت. (۶) سخنگوی وزارت امور خارجه در ارتباط تلفنی با خبرگزاری پارس درباره این تماس و مذاکرات مطرح شده گفت: «کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، در یک گفت و گوی تلفنی با صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، از اقدام امریکا اظهار تأسف کرد و تقاضا داشت که ایران علی رغم این عمل غیرمنطقی امریکا با سعه صدر بیشتری با مسئله برخورد کند. صادق قطب زاده در این تماس از دبیرکل سازمان ملل متحد خواست که رسماً و علناً اظهار نظر کند و سازمان ملل متحد به وظیفه خود بهتر عمل کند.» (۷)

- ۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۶، رادیو قاهره، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
- ۷- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۱. افسردگی و ناراحتی رئیس جمهور امریکا از شکست عملیات نجات در ایران (۱) تا حدی است که برنامه های روزانه کارتر را آشکارا تحت الشعاع قرار داده است؛ از جمله سفرهای رئیس جمهور به نقاط مختلف کشور که به خصوص در آستانه مبارزات انتخاباتی آتی، بسیار مهم است، عملاً منتفی شده است. کارتر گفته است تا زمانی که گروگان ها در ایران گرفتار باشند از کاخ سفید بیرون نخواهد آمد.

سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا، امروز، این وضع را چنین توصیف کرد: «چنین به نظر می رسد که آیت الله خمینی پرزیدنت کارتر را نیز در کاخ سفید به گروگان گرفته است.» وی یادآور شد: «این امر یک فرصت طلایی به [آیت الله

خمینی داده است و تنها باعث افزایش خودپسندی در

تفنگچی هایی است که اعضای سفارت امریکا را به گروگان گرفته اند.» به گزارش رادیو امریکا، سناتور برد در نشست مطبوعاتی هفتگی خود از پرزیدنت کارتر خواست که برای سفر به نقاط مختلف کشور سفید را ترک گوید. (۲)

نوشته های سایروس ونس حاکی است بسیاری دیگر از نخبگان امریکا نیز وضعی مشابه کارتر داشتند. وی در توضیح بازتاب حوادثی که در طبرس رخ داد نوشته است: «پس از آنکه از حالت گیجی و شوک حاصله از شنیدن این اخبار وحشتناک به درآمدم بحث خود را درباره اینکه چگونه کنگره و مردم امریکا و جهان را از این واقعه آگاه

{سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا: چنین به نظر می رسد که آیت الله خمینی پرزیدنت کارتر را نیز در کاخ سفید به گروگان گرفته است.}

ص: ۳۳۷

مورد بحث و بررسی قرار می گرفت. درمورد ادامه کار بعد از طیس، گرچه حدس و تحلیل هایی وجود دارد که غیرقطعی است و در جای جای این کتاب به تناسب به آنها اشاره شده، ولی گزارش مستند و رسمی از برنامه امریکایی ها در ایران و نوع همکاری عناصر داخل کشور با آنان هیچ گاه اعلام نشده است. هرچه بوده است، میزان ناراحتی سران امریکا از این شکست، نشان دهنده امیدواری قبلی آنان است که همین امر از طراحی عملیاتی بسیار پیچیده و گسترده در تهران حکایت می کند؛ عملیاتی که عناصر داخلی دخیل در آن هیچ گاه آشکار نشد تا بتوان قضاوت کرد که امریکایی ها در تهران تا چه حد می توانستند موفق باشند. درباره عناصر داخلی می توان گفت که اگر فقط به عواملی که قابل حدس بوده است، اکتفا شود، عملیات در تهران با شکستی منتظره همراه می گردد؛ همین امر علامت این است که دست عناصر غیرقابل حدس نیز در کار بوده است. مثلاً- این موضوع غیرقابل حدس که سازمان به شدت ضدامریکایی مجاهدین خلق که با قابلیت تشکیلاتی زیاد توانایی به کارگیری عناصر مختلف را داشت، در این ماجرا نقش کلیدی برعهده داشته است، چه بسا راه گشا باشد. امکان غیرقابل حدس دیگر این می تواند باشد که امریکا مهره های بسیار موجه و ظاهرالصلاحی در مراکز حساس حکومتی داشته است که طبق عرف نفوذهای قدرت های بزرگ، بایستی سال ها غیرمستقیم به امریکا خدمت می کردند، اما به دلیل اهمیت این قضیه حاضر به "سوزاندن" آنها شده بود.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

کنیم از سر گرفتیم. در حدود ساعت ۸ بعد از ظهر، جلسه ای به ریاست پرزیدنت کارتر در اتاق کابینه تشکیل شد و در حدود ۳ ساعت درباره آنچه پیش آمده بود و چگونگی اعلام این مطلب به کنگره و وسایل ارتباط جمعی و کشورهای خارجی و خانواده گروگان ها و خانواده مقتولین بحث کردیم، یک اطلاعیه مطبوعاتی هم تهیه شد، ولی اعلام این مطلب موکول به زمانی گردید که باقیمانده مأمورین نجات به سلامت از خاک ایران خارج شده باشند. در حدود نیمه شب، کارتر به ما اجازه داد که موضوع را به اطلاع رهبران کنگره برسانیم. من به وزارت خارجه مراجعه کردم و تا ساعت ۲ بعد از نیمه شب، رهبران کنگره در جریان این واقعه قرار گرفتند. واکنش همه آنها مخلوطی از حیرت و غم و نومییدی بود.» (۱)

۱۰۶

عده ای از مقامات امریکایی اعم از مسئولان فعلی و گذشته این کشور و به خصوص اعضای مجالس قانونگذاری امریکا {مجلس نمایندگان یا کنگره و مجلس سنا} به صراحت یا به تلویح، به شدت یا با ملایمت، ضمن سرزنش رئیس جمهور امریکا اقدام وی را نامطلوب توصیف کردند.

هنری کیسینجر وزیر امور خارجه اسبق امریکا، گفت: ایالات متحده احتمالاً با وخیم ترین بحران سیاسی تاریخ خود روبه رو خواهد شد و دولت باید متحدان امریکا و ملت خود را با یک رهبری قاطع به دور خود جمع کند. وی افزود:

هیچ یک از متحدان اروپایی اعتقاد ندارند که مجازات های اقتصادی امریکا علیه ایران با موفقیت روبه رو خواهد شد. وزیر امور خارجه سابق امریکا ادامه داد: سال های نخست دهه ۱۹۸۰، یک دوره بسیار خطرناک خواهد بود که نیاز به واکنش واحد ملت امریکا و دمکراسی های صنعتی دارد. کیسینجر گفت: متحدان امریکا گیج شده اند و اگر اتفاق نظری به دست نیاید، اغلب کشورها به سوی بی طرفی خواهند رفت. در بین کشورهای غربی تحلیل مشترک، هدف مشترک و اعتماد متقابل، دیگر وجود ندارد و در مورد خطرهایی که متوجه ماست توافق وجود ندارد. به همین علت ما با بزرگ ترین بحران های سیاست خارجی تاریخ خود روبه رو هستیم. (۲) با این همه، به گزارش رادیو امریکا، هنری کیسینجر حمایت خود را از رئیس جمهوری امریکا تلفنی به وی اطلاع داده و از مردم امریکا خواسته است که در این مورد با یکدیگر متحد باشند. (۳)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، ریچارد نیکسون رئیس جمهور پیشین امریکا نیز اعلام کرده که ایالات متحده

(هنری کیسینجر وزیر امور خارجه اسبق امریکا:

ایالات متحده امریکا با یکی از وخیم ترین بحران های سیاسی تاریخ خود روبه رو شده است.)

ص: ۳۳۸

-
- ۱- توطئه در ایران، پیشین، ص ۹۴.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۶/۲/۱۳۵۹.

با شکست در عملیات نجات گروگان های امریکایی، اکنون تمام وجهه سیاسی خود را از دست داده و به شدت خوار و خفیف شده است. وی سپس اظهار امیدواری کرده است که متحدان اروپایی امریکا و همچنین ژاپن به حمایت خود از ایالات متحده با اعمال مجازات های اقتصادی علیه ایران ادامه دهند. (۱) باین حال، رادیو امریکا ضمن اعلام خبر حمایت نیکسون از کارتر و اقدام وی گزارش داد: «وی گفت با اطلاعاتی که در اختیار دارد و تا آنجایی که وضع موجود نشان می دهد می تواند با اطمینان بگوید که از تصمیم پرزیدنت کارتر برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی در تهران حمایت می کند. وی گفت هر نوع عملیاتی از این قبیل خطراتی نیز در بر دارد. با در نظر گرفتن وضع موجود و طولانی بودن مدت در بند بودن گروگان های امریکایی رئیس جمهوری امریکا حق دارد به هر اقدامی که صلاح

بداند دست بزند. وی اضافه کرد البته ترجیح دارد این اقدامات از راه مسالمت آمیز به عمل آید.» (۲)

جان آندرسن عضو مجلس نمایندگان امریکا و نامزد مستقل احراز مقام ریاست جمهوری در انتخابات، به شدت از تصمیم کارتر برای اعزام گروه عملیات نجات به ایران انتقاد کرد و گفت به عقیده وی این قضاوت غلط نه تنها در خود خاک امریکا بلکه در میان متفقین این کشور نیز مورد بحث و گفت و گو قرار خواهد گرفت. (۳)

ساعت ۲۲:۳۰ امشب به وقت تهران، رادیو امریکا در یک برنامه فارسی آشکارا کوشید دفاعیه ای از کارتر در برابر انتقادات اعضای قوای مقننه این کشور، ارائه کند. در گزارش این رادیو آمده است: «گروهی از مقامات امریکایی از عدم موفقیت این عملیات نجات ابراز تأسف کرده اند، ولی در عین حال انتقاداتی نیز از رئیس جمهور

امریکا به خاطر قصور در مشورت با اعضای کنگره این کشور و یا متفقین امریکا به عمل آمده است، ولی طبق گزارش مقامات کاخ سفید، طی دوازده ساعت پس از اعلام این گزارش در امریکا تلفن هایی که به کاخ سفید شد و تلگرام هایی که به رئیس جمهوری امریکا ارسال گردید، اکثریت مثبت بوده و از تصمیم پرزیدنت کارتر حمایت کرده اند. رهبران امریکا نیز اظهار داشته اند که به اهمیت محرمانه نگهداشتن

چنین عملیاتی واقف اند و حمایت خود را از رئیس جمهوری

این کشور اعلام داشته اند.

جیمز والف رئیس اکثریت مجلس نمایندگان امریکا، گفت اگر این عملیات نجات با موفقیت انجام شده بود جهانیان پرزیدنت کارتر را یک قهرمان می خواندند و اضافه کرد که اکنون با در نظر گرفتن این موقعیت تأسف آور صحیح نیست که اعضای مجالس مقننه امریکا رئیس جمهوری این کشور را مورد انتقاد قرار دهند. سناتور ادوارد کندی رقیب دمکرات پرزیدنت کارتر در انتخابات رئیس جمهوری

نیز اعلام داشت که مردم امریکا در تصمیم خود در مورد مسئول شناختن دولت ایران برای

گروگان های امریکایی راسخ اند و در این مورد یک صدا و متفق می باشند. رونالد ریگان رقیب پرزیدنت کارتر از حزب

جمهوری خواه، زمان را برای انتقاد از پرزیدنت کارتر مناسب ندانست و گفت که اکنون زمان سخنوری نیست بلکه باید همه سرهای خود را به علامت دعا و نیایش خم کنند.» (۴)

ص: ۳۳۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- همان.

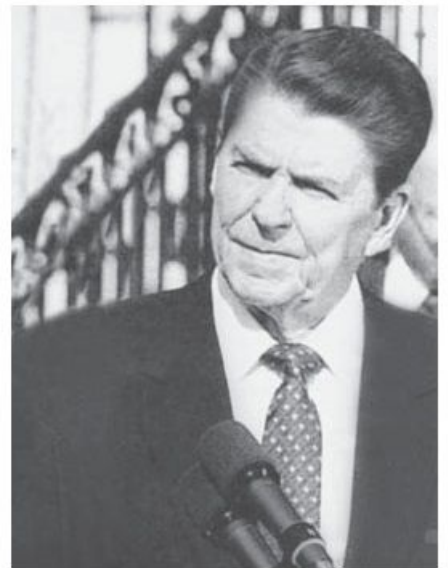
از جمله مهم ترین اعلام حمایت های امروز از کارتر که با انتقادهایی نیز همراه بود، سخنان سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا در نشست مطبوعاتی هفتگی خود بود که امروز برگزار شد. به نقل از آسوشیتدپرس خبرهایی منتشر شده بود که نشان می داد

کارتر از پیش جزئیات نقشه نجات گروگان ها را در اختیار وی گذاشته بود، (۱) اما مطابق آنچه در رادیو امریکا از سخنان امروز سناتور برد اعلام شد، وی این امر را رد کرده است. بنا بر گزارش رادیو امریکا: «سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا، گفت گرچه وی در روز چهارشنبه گذشته با پرزیدنت کارتر ملاقات داشته و درباره اوضاع ایران به گفت و گو پرداخته است، ولی از مذاکرات خود با رئیس جمهوری

هیچ گونه برداشتی از اینکه عملیاتی محرمانه برای نجات گروگان ها در جریان بوده، نکرده است. سناتور برد یادآور شد پرزیدنت کارتر درباره خطوط کلی چنین عملیاتی اشاراتی داشت، ولی مطلبی درباره برنامه مذکور [که] به مرحله اجرا در آمده بیان نکرد. آن طور که روشن شده هیچ یک از اعضای سنا و مجلس نمایندگان امریکا درباره مأموریت نجات از سوی دولت کارتر مورد مشورت قرار نگرفته اند.

رهبر اکثریت سنای امریکا با اشاره به حیاتی بودن عملیات سری اظهار داشت نسبت به ملاقات روز چهارشنبه خود با رئیس جمهوری دچار حیرت است، اما احساس نمی کند که توسط رئیس جمهوری گمراه شده است. سناتور برد با بسیاری از اعضای کنگره موافق بود که می گویند ضرورت داشت تعدادی از اعضای کنگره و مجلس نمایندگان هنگام طرح ریزی عملیات نجات گروگان ها مورد مشورت قرار می گرفتند.

وی اظهار داشت این حق اعضای قانونگذار است که از این قبیل امور مطلع شده، مورد مشورت قرار بگیرند و نظرات و توصیه های خود را ابراز دارند و من از اینکه رئیس جمهوری مسائل را به این صورت می بیند متأسفم. وی اضافه کرد با این حال رئیس جمهوری را به خاطر اقدام به عملیات نجات گروگان ها مقصر نمی دانم، بلکه احساس می کنم او باید چند ماه دیگر نیز حوصله به خرج می داد تا مشاهده کند که تحریم های اقتصادی علیه دولت ایران چه تأثیری بر اوضاع می گذاشت.» (۲)

{رونالد ریگان رقیب کارتر از حزب جمهوری خواه در انتخابات ریاست جمهوری: زمان برای انتقاد از پرزیدنت کارتر مناسب نیست.}

در گزارش رادیو امریکا همچنین آمده است: «سناتور برد درباره این سؤال که آیا پرزیدنت کارتر با اقدام اخیر که بدون مشورت با کنگره صورت گرفته، قانون اختیارات زمان جنگ را نقض کرده است، اظهار داشت، تصور نمی کند چنین باشد. وی گفت: اقدام اخیر عملیات نجات بوده است نه یک اقدام نظامی و بنابراین من فکر نمی کنم رئیس جمهوری کاری غیرقانونی انجام داده باشد. رهبر اکثریت سنا اظهار داشت رئیس جمهوری اطمینان داده است که قبل از انجام هرگونه اقدامی نظیر مین گذاری بنادر

ص: ۳۴۰

۱- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

و یا برقراری یک محاصره دریایی درباره ایران با کنگره مشورت خواهد نمود. سناتور برد تصمیم پزیدنت کارتر را تصمیمی دلگرم کننده خواند و گفت این اقدام حداقل به روسیه شوروی نشان داد که رئیس جمهوری امریکا در صورت لزوم دست به عمل خواهد زد و این نکته را نباید دست کم گرفت.» (۱)

۱۰۷

هرچند بخش اعلام نشده طرح مربوط به عملیات طبس به کلی مکتوم مانده است، اما درباره آن در حاشیه سخنان بسیاری بیان می شود؛ گزارش واشنگتن پست و اظهارات یک عضو پارلمان ژاپن دو نمونه از این موارد است که در واقع، بیشتر سناریویی است برای اقناع ذهن های پرسشگر تا ذکر اصل مطلب.

روزنامه واشنگتن پست گزارشی در شماره امروز خود درج کرد که درحقیقت با اتکا به نظرها و دیدگاه های محافل وابسته به وزارت دفاع امریکا و لحاظ کردن

آن تنظیم شده است. خبرگزاری فرانسه از واشنگتن با بیان اینکه روزنامه مزبور، طرح بخش انجام نشده عملیات نجات امریکا در ایران را فاش کرده، آورده است: «بنا به گزارش این روزنامه، هلیکوپترها مأموریت داشتند پس از اشغال سفارت امریکا و وزارت امور خارجه ایران به وسیله کماندوها که مجهز به سلاح شیمیایی بی هوش کننده بودند، وارد عمل شوند. این روزنامه نوشت هواپیماهای سی ۱۳۰ قرار بود خارج از تهران توقف کنند، همچنین هلیکوپترها و ۹۰ نفر از افراد واحد عملیات چراغ سبز که متخصص مبارزات ضد تروریستی هستند، شب قبل از عملیات قرار بود در خارج از تهران مستقر شوند. براساس این طرح، [بایستی] کماندوها به سفارت امریکا و وزارت خارجه ایران شبیخون زده و همین که این محل ها را در اختیار گرفتند هلیکوپترها به محل رسیده و گروگان ها را با خود ببرند و به داخل هواپیما ها که آماده حرکت بودند انتقال دهند. براساس همین گزارش، برای انجام عملیات مزبور ۳ پایگاه در نظر گرفته شده بود که عبارت [بودند] از پایگاهی در نزدیکی طبس برای سوخت گیری هلیکوپترها، پایگاهی دور از تهران برای اینکه هلیکوپترها هنگام نزدیک شدن به شهر شناسایی نشوند و همچنین پایگاهی برای استقرار هواپیمای سی ۱۳۰ این روزنامه می افزاید در نخستین طرح که چند ماه پیش عنوان شد قرار بود واحد کماندویی با هلیکوپترها وارد سفارت شود، اما فرمانده نیروی هوایی امریکا ماه گذشته اعلام کرده بود که این عملیات در منطقه شهری غیرقابل اجرا است. واشنگتن پست سپس افزود هواپیماهای سی ۱۳۰ پس از پرواز از ایالات متحده در جنوب مصر توقف کرده اند. آنها دارای تجهیزات الکترونیکی برای ایجاد اختلال در شبکه ارتباطی ایران بودند، این هواپیماها بعد از ظهر پنجشنبه [۴/۲/۱۳۵۹] پایگاه مصر را ترک کرده اند، اما هرگز در بحرین فرود نیامده اند.» (۲)

از سوی دیگر، اظهارات یک عضو پارلمان ژاپن، شاید ناخود آگاه به بخش دیگری از طرح اعلام نشده عملیات طبس، مربوط باشد. به گزارش خبرگزاری

فرانسه از توکیو، امروز، یک عضو پارلمان ژاپن اعلام کرده است که احتمال دارد امریکا از هواپیماهای سی ۱۳۰ نیروی هوایی خود، که در پایگاه اوکی ناوا در جنوب ژاپن مستقر هستند، در عملیات نافرمام نجات گروگان ها

۱- همان.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

استفاده کرده باشد. ماساجی ایشی باشی عضو پارلمان ژاپن، گفت این فرضیه به این دلیل مطرح شده است که تعداد زیادی از سی ۱۳۰های ارتش امریکا از پایگاه اوکی ناوا ناپدید شده اند. یادآوری می شود خبرگزاری ژاپن از ناپدید شدن تعدادی از هواپیماهای سی ۱۳۰ ارتش امریکا از پنجشنبه صبح در این پایگاه خبر داده است. در گزارش خبرگزاری فرانسه اضافه شده است که مسئولان نظامی امریکایی پایگاه اوکی ناوا از توضیح درخصوص این اخبار خودداری کرده اند. (۱)

۱۰۸

عده ای از شخصیت های سیاسی کشورهای متحد امریکا، امروز، درباره حوادث اخیر و تنش های پیش آمده در روابط امریکا و ایران، اظهار نظر و اعلام موضع کردند.

در فرانسه امروز، میشل پنینو سخنگوی اتحادیه دمکرات های فرانسه {حزب ژیسکار دستن}، درباره اقدام امریکا برای رهایی گروگان ها گفت: تندروهای ایرانی قانون بین المللی را نقض کرده اند. دولت فرانسه تاکنون در این باره عکس العملی نشان نداده است. حزب کمونیست طرف دار مسکو عملیات امریکا را محکوم کرد، اما فرانسوا میتران رهبر حزب سوسیالیست فرانسه گفت: امریکا در چارچوب حقوق خود اقداماتی انجام داده است، زیرا به نظر من اگر یک کشور خارجی اتباع ما را اسیر کند، آزاد کردن آنها وظیفه ما است. میشل دوبره نخست وزیر پیشین فرانسه، که بارها از سیاست خارجی امریکا انتقاد کرده است، گفت: بازداشت گروگان ها یک عمل جنگی به شمار می رود و پاسخ به یک عمل جنگی با اقدام جنگجویانه قانونی می باشد. (۲)

در انگلستان و در پی پیام روز گذشته خانم مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، برای کارتر که در آن شجاعت او را تحسین و با وی ابراز همدردی کرده بود، امروز وزیر امور خارجه این کشور نظر خود را درباره امریکا این گونه بیان کرد: من معتقدم که مردم جزئیات و سلسله مراتب این وقایع را که اکنون مدنظر است فراموش کرده اند. امریکایی ها در واقع در مورد ایران صبر و حوصله زیادی از خود نشان داده اند. آنها به شورای امنیت سازمان ملل رجوع کرده اند و در ضمن قطعنامه شورای امنیت علیه ایران و تو گردید. این قطعنامه قطعاً باعث حل و فصل مشکل فعلی نیز می شد. آنها بردباری نشان دادند و تلاش کردند از راه سیاسی گروگان ها را آزاد کنند و من فکر می کنم بالاخره تحت این شرایط زمانی فرا می رسد که باید اقدامات گسترده تری را در پیش گرفت و امریکایی ها تصمیم گرفته اند که اول باید علیه ایران تحریم هایی اعمال کنند و سپس برای رهایی گروگان ها تلاش کنند. من با این عقیده موافق نیستم که جهان به سوی جنگ سوق داده شود، ولی معتقدم که اوضاع بسیار وخیم است. (۳)

در آلمان غربی، هانس دیتیریش گنشر وزیر امور خارجه این کشور، گفت که از یک راه حل صلح آمیز حمایت می کند و مسلماً از اقدامات کورت والدهایم در میانجیگری در این مورد استقبال خواهد کرد. وی درباره اظهارات مقامات شوروی مبنی بر محکومیت امریکا، تأکید کرد که اتحاد شوروی در چنان موضعی قرار ندارد که بخواهد در مورد تلاش نافرجام امریکا برای نجات جان گروگان ها اظهار نظر کند.

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲، پاریس خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

گنشر افزود این اقدام شوروی درست به این معنی است که شوروی در برابر گروگان گیری ۵۰ آمریکایی ساکت مانده است و با این سکوت اقدام ایرانیان را تأیید می کند. (۱)

در ایتالیا، امنیتوره فانفانی رئیس مجلس سنای این کشور و رئیس پیشین شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلام کرد موقعیت های کنونی و تشنج های شدید در جهان نتیجه عملیات ابتکاری زیاده از حد و

نشان دهنده خوش بینی بیش از اندازه ابرقدرت ها در جهان است. (۲) همچنین امروز به گزارش رویتر، دولت ایتالیا مخالفت خود را با استفاده از نیروهای نظامی برای نجات گروگان ها به آمریکا اطلاع داد. (۳)

در استرالیا نیز که تاکنون فقط محدودیت های ملایمی را علیه ایران اعمال کرده است، (۴) اندرو پیکاک وزیر امور خارجه این کشور، گفت به دنبال تلاش نافرجام آمریکا برای آزادی گروگان های تهران، دولت متبوع وی در محدودیت های اقتصادی علیه ایران تجدیدنظر خواهد کرد. وی افزود: دولت استرالیا همچنان در جست و جوی یافتن راه حل های دیپلماتیک برای آزادی گروگان ها خواهد بود. (۵) همچنین پیکاک در بیانیه ای که امروز توسط سفارت استرالیا در واشنگتن انتشار یافت گفت که دولت وی امیدوار است همه کشورها حداکثر خویشتن داری را در مورد بحران ایران از خود نشان دهند. در این بیانیه همچنین آمده است کوشش ایالات متحده برای آزادی گروگان ها قابل درک و شکست آن موجب تأسف است. باید امیدوار بود که زندگی گروگان ها اکنون در معرض خطر بیشتری قرار نداشته باشد. (۶)

در اسرائیل حیم هرزوک رئیس سابق دستگاه جاسوسی نظامی رژیم صهیونیستی، خاطر نشان کرد که عملیات آمریکاییان به خوبی طرح ریزی شده بود، اما از دیدگاه نظامی مصلحت در این بود که هفته ها قبل چنین نقشه ای به مرحله اجرا در می آمد. (۷) یادآوری می شود اسحاق شامیر وزیر امور خارجه رژیم اشغالگر قدس، در تلگرامی به سائروس ونس وزیر امور خارجه آمریکا، تأسف اسرائیل را از مرگ ۸ آمریکایی در این عملیات ابراز و اظهار امیدواری کرده بود که گروگان ها به زودی آزاد شوند. (۸)

در ترکیه، امروز، حیرتین ارکسن وزیر امور خارجه ترکیه، در پارلمان این کشور گفت: ترکیه مایل است در صورت درخواست بین ایران و آمریکا میانجیگری کند. (۹) (۱۰) این اظهارات در پی سخنان سلیمان دمیرل، تأکیدی بر

موضع بی طرفانه ترکیه در ماجرای اخیر است. به گزارش یونایتد پرس از آنکارا، پیش از این، نخست وزیر ترکیه اخبار مربوط به دخالت این کشور در کوشش نافرجام آمریکا برای آزادی گروگان ها را تکذیب کرده بود. همچنین مقامات رسمی ترکیه گفتند هیچ یک از آمریکاییان زخمی به ترکیه منتقل نشده اند. (۱۱) یادآوری می شود باینکه ترکیه

ص: ۳۴۳

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان، ص ۲.

۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۶- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۹- * البته در روزهای بعد، مقامات وزارت امور خارجه ترکیه گفتند پیش از آنکه منازعه ایران و امریکا تخفیف یابد، این کشور خطر شکست هرگونه میانجیگری را تقبل نخواهد کرد. همچنین به گزارش آسوشیتدپرس، در همین حال، دولت ترکیه در پاسخ به ابراز نگرانی مقامات اقتصادی ایران از نقش ترکیه در غرب آسیا، به تهران اطمینان داده که این کشور در درگیری هایی که مربوط به ایران باشد جهت گیری نخواهد کرد. [روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳]

۱۰- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۱۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

متحد امریکا، اما به دلیل وضع خاص جریان های فعال در این کشور امروز دولت امریکا از کارمندان سفارتخانه خود در آنکارا خواست تا در خانه های خود بمانند. به گزارش رادیو دویی، این اخطار به دلیل ترس از عملیات انتقام جویانه پس از حمله نظامی امریکا به ایران است. (۱)

در ژاپن نیز عده ای از مقامات این کشور، امروز به اظهار نظر درباره عملیات ناموفق اخیر امریکا در ایران، پرداختند؛ ماسایوشی اوئیرا نخست وزیر ژاپن، گفت که از نظر احساساتی می تواند

درک کند که دولت امریکا چرا به این عملیات نجات دست زده است. وی تلاش بی سرانجام امریکا را اقدامی محدود برای هدف های

انسانی توصیف کرد و افزود: مأموریت مذکور اقدام خصمانه ای علیه ایران نبوده است. (۲) نخست وزیر ژاپن همچنین اعلام کرد که از امریکا خواهد خواست برای آزادی گروگان ها در تهران دیگر دست به عملیات نظامی نزند. (۳) در همین حال، بعضی از مقامات دولتی و بسیاری از ژاپنی ها به شدت از این عمل دولت امریکا انتقاد کردند؛ (۴) از جمله سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، ضمن اظهار نگرانی شدید از اقدام اخیر دولت امریکا برای آزادی گروگان ها،

گفت ژاپن نمی تواند بفهمد چرا امریکا دست به این اقدام زد در حالی که

ژاپن و سایر متحدان اروپایی او در صدد برآمده بودند تا با کوشش هایی همه جانبه به آزادی دیپلمات های امریکایی کمک کنند. (۵) در این باره خبرنگار رادیو لندن از توکیو خبر داد که در محافل ژاپن نگرانی عمیقی در خصوص زمان اجرای این عملیات و آثار احتمالی آن وجود دارد. بنا به این

گزارش، بسیاری از ژاپنی ها در اینکه اجرای عملیات گروه نجات در ایران فقط یک روز پس از رسیدن نامه تشکرآمیز دولت امریکا به نخست وزیر ژاپن اتفاق افتاد، نکته دردناکی را می بینند. در این نامه کارتر مراتب تشکر خود را از اقدامات نخست وزیر ژاپن برای نجات گروگان های امریکایی ابراز کرده بود. پیش تر ژاپن از دولت امریکا تقاضا کرده بود که جانب حزم و احتیاط را رعایت کرده، از دست زدن به اقدامات نظامی علیه ایران خودداری کند. (۶)

۱۰۹

هم زمان با موضع گیری مقامات سیاسی دولت های دوست و متحد امریکا، مخالفان امریکا نیز به اعلام موضع پرداختند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از هانوی، سخنگوی وزارت امور خارجه ویتنام عملیات نظامی امریکا در ایران را محکوم و اضافه کرد عملیاتی که تحت عنوان نجات گروگان ها اجرا شده، در واقع عملیات تجاوز نظامی است. وی افزود از این طریق، ملت و دولت ویتنام همبستگی و حمایت خود را از مبارزات ملت ایران در راه دفاع از کشورشان و در برابر تجاوزات امریکا اعلام می دارند. (۷)

گزارش رادیو لندن حاکی است سازمان آزادی بخش فلسطین و مقامات کشور لیبی همگی با لحنی خشن عملیات امریکا را

تقیح کرده اند و لیبی حتی خواستار انتقال مقر سازمان ملل متحد از نیویورک به کشور دیگری شده است. (۸)

خبرگزاری فرانسه از تونس نیز گزارش داد، دولت لیبی اطلاعیه ای منتشر و در آن تأکید کرده اقدام

ص: ۳۴۴

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش عربی رادیو دوبی.
 - ۲- همان، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۷- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

امریکا یک تهاجم نظامی است که به طور مستقیم علیه ملت ایران انجام گرفته و همدستی رژیم مصر با امریکا اقدامی پراهمیت و تهدیدی مستقیم علیه ملت برادر مصر، ملت عرب و کشورهای اسلامی محسوب می شود. وزارت امور خارجه لیبی در این اطلاعیه از ملت های منطقه دعوت کرده که برای سرنگونی این رژیم با یکدیگر متحد شوند. (۱) در این حال، سفارتخانه لیبی در تهران نیز در اطلاعیه ای تجاوز جنایتکارانه امریکا علیه انقلاب اسلامی ایران و نقض حاکمیت ایران را به شدت محکوم کرد. در قسمتی

از این اطلاعیه آمده است: «اندیشه گاوچرانان و جنایت سازمان یافته ای که بیانگر جوهر تمدن امریکایی در طول تاریخ آن می باشد، عظمت خطری را که امپریالیسم امریکا متوجه امنیت جهان و سلامت و حاکمیت ملل آن و از جمله خود ملت امریکا می نماید آشکارا نشان می دهد.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «علت اصلی کینه امریکا نسبت به انقلاب اسلامی ایران، شخصیت اسلامی آن و آرمان هایی است که درون صدها میلیون مسلمان زنده کرده است. ... این انقلاب پایه های فساد و ظلم و استبداد داخلی و خارجی را فرو خواهد ریخت تا مشترکاً دنیای آزادی و سرفرازی و سعادت را برای ملل به پا کند.» (۲)

سازمان آزادی بخش فلسطین {تحت رهبری یاسر عرفات} اقدام نظامی امریکا در ایران را به شدت محکوم کرد. در اعلامیه ساف تأکید شده است که ما از انقلاب ایران در برابر تجاوزات امریکا حمایت می کنیم. (۳) به گزارش رادیو عدن، سازمان آزادی بخش فلسطین در بیروت ضمن محکوم کردن دخالت نظامی امریکا در ایران به بهانه آزادسازی گروگان ها، اعلام کرده است که انقلاب فلسطین از دیرباز مانورهای نظامی و مقاصد امریکا را برای ایجاد پایگاه های نظامی در مصر و دیگر کشورهای امریکایی {کشورهای طرف دار یا وابسته به امریکا} زیر نظر دارد. (۴)

عبدالحلیم خدام وزیر امور خارجه سوریه، اقدام اخیر امریکا را دلیلی بر ورشکستگی هیئت حاکمه این کشور دانست و گفت این اقدام نشان می دهد که امریکا از درک تحولات عمیقی که در جهان، منطقه و ایران رخ می دهد عاجز است و نمی تواند به اهمیت و ارزش ملت ها هنگام مقابله آنها با تجاوزکاران پی برد. وی افزود بی تردید این عملیات تجاوزکارانه امریکا پرده از ماهیت خائن مصر نیز برداشته است؛ رژیمی که تبدیل به آلت دست صهیونیسم و امریکا شده است.

وزیر امور خارجه سوریه گفت: «انقلاب ایران از لحاظ تاریخی نه فقط برای ایران، بلکه برای سراسر منطقه و جهان انقلاب عظیمی است و پیروزی و تحکیم این انقلاب به نفع همه ما خواهد بود. ما انقلاب ایران را که نخستین شعارهایش آزادی فلسطین و بیت المقدس و جانب داری از اعراب در مقابل صهیونیسم بوده باید عمیقاً و با درک زیاد مورد توجه قرار دهیم. این به نفع ماست که انقلاب ایران یکی از دژهای سلطه گری امپریالیسم را منهدم کرده است.» (۵) خدام که امروز میزبان همتای ایرانی خود می باشد، پس از خوشامدگویی به هیئت ایرانی در گفت و گویی با خبرنگاران ایرانی گفت: «بی تردید این دیدار به تحکیم هرچه بیشتر روابط میان دو کشور برادر منتهی خواهد شد.» وی ضمن پاسخ به یکی از سؤال های خبرنگاران تأکید کرد: «ما همان طور که در گذشته نشان داده ایم بار دیگر تأکید می کنیم که در مقابله با تجاوز و توطئه امریکا در کنار برادران ایرانی خود خواهیم بود.» (۶)

- ۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۴ و ۱۱.
- ۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش عربی رادیو عدن، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

علاوه بر دولت های مخالف امریکا، دولت ها و شخصیت های عربی دوست ایالات متحده نیز غالباً لحن سرزنش آمیزی

در این باره داشتند؛ از جمله شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، امروز در اطلاعیه ای که در تونس انتشار داد اعلام کرد که اقدام کارتر هدف نظامی دارد و در جایی که سازمان ملل متحد تعهد کرده که در جست و جوی راه حل صلح آمیزی باشد، این اقدام یک انحراف است. (۱) عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور در نخست وزیری کویت نیز در پاسخ به پرسش خبرگزاری کویت درباره تلاش نافرجام امریکا به منظور آزادسازی گروگان های امریکایی در تهران گفت: کویت که از دریافت این خبر یکه خورده است این اقدام دولت امریکا را برخلاف عرف بین المللی و خط مشی مورد اعتقاد کویت که دایر بر ضرورت حل اختلافات بین المللی از راه های مسالمت آمیز است، می داند. تلاش های خشونت بار و اشغال و خونریزی از جمله اقداماتی به شمار می رود که شاید مشکلات را دوچندان کرده و منطقه را در معرض درگیری هایی که به نفع هیچ یک از آنها نیست قرار دهد. (۲)

۱۱۰

در دومین روز اقدام ناموفق نظامی امریکا در طبس، این موضوع در رسانه های گروهی جهان بازتاب وسیعی داشت.

رادیو لندن درباره بازتاب گسترده این خبر در مطبوعات انگلستان، اعلام کرد: «شکست امریکا در راه کوشش برای رهایی گروگان های امریکایی در تهران، امروز در مطبوعات بریتانیا همه اخبار دیگر را تحت الشعاع قرار داده بود.» (۳)

تحلیل ها و تفسیرهای انتشار یافته در این باره، چه در مورد چگونگی بازتاب ابعاد حادثه و چه در خصوص جهت گیری سیاسی و ابراز حمایت از امریکا و ایران یا دشمنی با آنها، تنوع بسیاری داشت. بعضی با تحلیل موشکافانه، به درک قضیه کمک کردند و برخی به دفاع یا محکوم کردن یکی از دو طرف پرداختند. ابراز همدردی، موضع گیری ملایم با لحن سرزنش آمیز علیه امریکا یا ایران و درج مطالبی به شدت کینه توزانه به خصوص علیه ایران که مبتنی بر اطلاعاتی نادرست بود، از دیگر مواردی است که در تحلیل رسانه ها به چشم می خورد. در هر حال، نمونه هایی از بازتاب های امروز حادثه طبس در رسانه های جهان، در ادامه ذکر می شود که خود تأکیدی بر اهمیت وافر این ماجراست.

رادیو لندن به نقل از خبرنگار خود در واشنگتن، اعلام کرده است: «از آغاز رشته طولانی بحران های مربوط به ایران و افغانستان تاکنون، این شدیدترین ضربه ای است که بر روحیه ملی امریکایی ها

وارد شده است.» البته خبرنگار این رادیو با اشاره به ابراز احساسات ملی در امریکا، که کمی از آن سهم کارتر نیز شده است، افزود بیشتر کسانی که با کاخ سفید، مقرر ریاست جمهوری، تماس گرفته اند از کارتر پشتیبانی کرده اند. بی بی سی در وضع کنونی، کارتر و آینده حرکت وی را چنین تحلیل کرد: «ملت امریکا کمی موفقیت می خواهد، ولی بار دیگر کارتر نتوانسته است انتظار ملت امریکا را برآورده کند. اگر کارتر نتواند ملت امریکا را ارضا کند، موقعیتش متزلزل خواهد شد. مقامات دولت امریکا سفرای کشورهای غرب را

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش عربی رادیو کویت، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن.

به وزارت خارجه دعوت کرده و به آنها گفتند که اکنون اهمیت وارد آوردن فشارهای سیاسی و اقتصادی به ایران بیش از پیش است. برای آینده نزدیک مبارزات اعمال تحریم علیه ایران از نقطه نظر امریکا ارجحیت تام خواهد داشت، ولی بعد از مأموریتی که در گردوغبار بیابان های طبس با نافرجامی روبه رو شد، احدی نمی تواند پیش بینی کند که سرانجام، آقای کارتر چه رویه ای را در پیش خواهد گرفت.» (۱)

روزنامه فرانسوی لوموند در سرمقاله امروز خود به وحشت زدگی امریکایی ها در صحرای طبس توجه کرده و نوشته است: «باید از خود سؤال کنیم که چرا کاخ سفید اعلام فوری رویدادها را آن قدر ضروری دانست که حتی منتظر خارج کردن تمام شرکت کنندگان، مرده یا مجروح، از ایران نشد؛ باتوجه به اینکه می دانیم اقلأً برپایه واکنش سریع دولت ایران، ایرانی ها از قبل هیچ گونه سوءظنی نداشته اند.» در ادامه سرمقاله امروز لوموند، آمده است: «دستگاه نظامی امریکا که تقریباً امنیت نیمی از کره زمین را عهده دار است، ولی قادر نیست ۲ فروند هواپیما را در کویر فرود آورد، آن هم پیش از هرگونه آگاهی دشمن، واقعاً تا چه حد قابل اعتماد است.» (۲)

روزنامه انگلیسی دیلی میل کارتر را شخصیتی مردد و دمدمی مزاج خوانده که تحت تأثیر محرک های آنی عمل می کند. به نوشته این روزنامه، تصمیم کارتر برای رهایی گروگان ها تحت فشار افکار عمومی رأی دهندگان امریکایی بوده است. رأی دهندگان معتقدند اقدامی برجسته باید انجام گیرد و اقدام کارتر می توانست به جنگ جهانی سوم بینجامد. (۳)

روزنامه تایمز {چاپ لندن} عمل امریکا را حق قانونی این کشور دانسته و حال آنکه اقدام به گروگان گیری و مداخله شوروی در افغانستان را تخطی و تجاوز خوانده است. (۴)

روزنامه انگلیسی گاردین ضمن اظهار همدردی با کارتر آورده است: هنگامی که کارتر بینندگان تلویزیون را خطاب قرار داد، فضای تراژدی و غم واقعی او را احاطه کرده بود و این تراژدی مردی بود که خود را رهبر جهان آزاد می داند و درمی یابد هر اقدامی که انجام می دهد به تحقیر اسفناکی می انجامد. بااین حال، نویسنده گاردین در ادامه تذکر داده که اکنون خطر یک اقدام نظامی دیگر باید فراموش شود و فقط راه های سیاسی اگرچه آهسته و کند، تنها طریق موجود است. (۵)

روزنامه آلمانی فرانکفورتر آلگمانیه با طرح این مطلب که «اکنون زمان سنگ اندازی نیست»، در گزارشی ضمن حمله شدید به ایران و حمایت از اقدام هرچند ضعیف کارتر، متحدان امریکا را به کمک کارتر فرا خواند. این روزنامه در مقاله خود ابتدا به نقایص فنی پیش آمده و عدم آمادگی اعلام شده درباره شکست عملیات اشاره کرده و افزود: اما اگر امریکایی ها این گروه کماندویی را واقعاً هم آماده چنین کاری کرده بودند، باز قابل تردید بود که موفق شوند، زیرا تقریباً غیرممکن بود که آنها بتوانند ۵۰ نفر را از ساختمانی که شدیداً از آن مراقبت می شود در قلب تهران خارج ساخته و آنها را نه تنها از دست نظامیان بلکه از چنگ توده های متعصب مردم خارج کرده و سرانجام آزادشدگان را در یک هلیکوپتر که به سادگی آسیب پذیر است، نه فقط از تهران بلکه از ایران زنده خارج ساخته و تمام این عملیات را هم بدون کوچک ترین حمایتی انجام دهند.

این سؤال مطرح

- ۱- همان، صص ۹ و ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۲- جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، صص ۱۱۳ و ۱۱۴.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۴- همان، صص ۱۱ و ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۵- همان، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن.

می شود که کارتر چرا باید دست به چنین اقدامی بزند که شانس موفقیتش بسیار کم بوده است.

فرانکفورتر آگمانیه در ادامه پس از سرزنش شدید ایران و جنایتکار خواندن گروگان گیران و توصیف وضعیتی دردناک و خطرناک برای گروگان ها، به توجیه این اقدام پرداخت و نوشت: «کلیه خواهش ها، مساعی در میانجیگری، اعتراضات امریکا و کشورهای جهان سوم و اعتراضات واشنگتن بی فایده بوده

است و بسیاری از گفته های دولت ایران که باعث به وجود آمدن امیدواری شده بود، هیچگاه به مرحله عمل نرسید و تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران را متحدین با بی میلی قبول کردند، بنابراین در امریکا فشار مردم بر کارتر برای رهایی گروگان ها از طریق نیروهای نظامی افزایش یافته بود. ... به نظر می رسد که از رئیس جمهور امریکا خواسته شده بود که دست به اقداماتی با امکانات بعید بزند، او عرف و حقوق بین المللی را در کنار خود دارد، اما این عدم پیروزی برای امریکا و رئیس جمهور آن زیان آور خواهد بود.» در پایان نویسنده، دوستان امریکایی را به کمک فراخوانده، افزوده است: «اکنون کارتر احتیاجی به شمات و یا سکوت متحدین خود نداشته بلکه به کمک آنها نیازمند است. به هنگام ناملایمات باید دوستی ها را حفظ کرد.»

(۱)

روزنامه انگلیسی دیلی تلگراف تا حدی از اقدام کارتر دفاع کرد و نوشت این اقدام نظامی علیه ایران نبوده است. این یک عمل نظامی سریع، فقط با هدف آزادی گروگان های امریکایی و خارج کردن آنها از ایران بوده است. اقدام امریکا برای رهایی گروگان ها را می توان عکس العمل موجهی در مقابل اشغال سفارتخانه امریکا در تهران دانست. این روزنامه ادامه داد: اگر دقیقاً بخواهیم عمل دانشجویان را توصیف کنیم در واقع یک اقدام نظامی بوده است. (۲)

از سوی دیگر، در بین مطبوعات ممالک عربی، مطبوعات عربستان سعودی روش ملایمی را در اظهار نظر در مورد عملیات نجات امریکایی ها اتخاذ و خاطرنشان کرده اند که هیچ دلیل و بهانه ای برای اقدامات نظامی امریکا علیه ایران وجود ندارد. این مطبوعات از دولت های امریکا و ایران خواسته اند که خوددار بوده، جانب حزم و احتیاط را رعایت کنند.

روزنامه کویتی الرای العام عملیات نجات را اقدامی تروریستی توصیف کرد و روزنامه کویتی الانباء نیز در مقاله ای نوشت این اقدام امریکا تجاوزی آشکار به تمامیت ارضی { یک کشور مسلمان است. (۳)

روزنامه های الجزایری امروز، بخش عمده ای از صفحات خود را به عملیات نظامی امریکا در ایران اختصاص داده و بر شکست رقت بار آن تأکید کردند. روزنامه المجاهد بخش بزرگی از صفحه اول و یک صفحه کامل دیگر را به این واقعه اختصاص داد. روزنامه القبس در تیتیر چهارستونی صفحه اول خود با عنوان "شکست یک تهاجم نظامی امریکا علیه انقلاب ایران" آورده است: «دولت امریکا نیات خائنه خود را علیه انقلاب ایران به ظهور رساند. پرزیدنت کارتر شخصاً بر عملیات نقشه تهاجم به ایران نظارت کرده است. این عملیات در برابر هوشیاری و تحرک مردم ایران با شکست روبه رو شد.» روزنامه الجمهوریه نیز این تحرک تازه امریکا علیه ایران را تقبیح کرد و نوشت این عمل حاصلی جز شعله ورتن کردن انقلاب خلق ایران و ایجاد وحدت بیشتر بین

-
- ۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۱۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، فرانکفورتر آگمانیه {چاپ آلمان}، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

گروه های ملی و بین المللی و هوشیارتر کردن آنها در برابر دشمنان انقلاب نخواهد داشت. (۱)

روزنامه الفجر {چاپ امارات متحده عربی} مأموریت گروه نجات گروگان ها را به فعالیت های انتخاباتی ریاست جمهوری در امریکا مربوط دانست و نوشت: آقای کارتر از ارتکاب به جنایاتی دیگر که احتمالاً وحشیانه تر و خطرناک تر است نیز امتناع نخواهد کرد. این روزنامه افزود اولین منطقه ای که تحت تأثیر جنایات کارتر قرار خواهد گرفت منطقه خلیج فارس است.

روزنامه العرب {چاپ قطر} هم نوشت اقدام اخیر امریکا امنیت منطقه خلیج فارس را تهدید کرده، باعث ایجاد انفجاری در منطقه شد. (۲)

روزنامه الثوره {چاپ سوریه} در شماره امروز خود امریکا را محکوم کرد که بیشتر درصدد حمله به انقلاب ایران بوده است تا نجات گروگان ها. (۳)

مطبوعات لبنان با گرایش های مختلف در محکومیت اقدام امریکا هم عقیده بودند. در گزارش خبرگزاری فرانسه آمده است که روزنامه های چپ عنوان

سر مقاله خود را "خلیج جدید خوک ها" قرار دادند و روزنامه محافظه کار العمل نوشت: «خداحافظ کارتر». (۴)

۱۱۱

در اعتراض به اقدام امریکا در طبس امروز، در چند نقطه جهان از جمله در لبنان، بحرین، پاکستان، انگلستان و آلمان غربی تظاهرات ضد امریکایی و به نفع ایران، برگزار شد.

در بیروت به گزارش خبرگزاری فرانسه، جامعه شیعیان لبنان به مناسبت شکست عملیات امریکا در ایران با هیاهوی بسیار و با شلیک تیرهای هوایی ابراز شادمانی کردند. (۵)

در بحرین نیز که خبرهایی مبنی بر دخالت این کشور در اقدام امریکا شایع شده بود، شیعیان تظاهراتی برپا کردند. در گزارش رویترا از تظاهرات امروز بحرین آمده است: «پلیس ضدشورش بحرین برای متفرق کردن شیعیانی که قصد داشتند برای اعتراض به استفاده احتمالی امریکا از پایگاه های بحرین دست به تظاهرات بزنند از گاز اشک آور استفاده کرد. شاهدان عینی گفتند پلیس به طور متناوب برای جلوگیری از اجتماع مردم در دو دهکده شیعه نشین، به داخل آنها گاز اشک آور پرتاب کرد. طریق المؤید وزیر اطلاعات بحرین، شرکت این کشور در هر مرحله ای از عملیات را تکذیب کرده است. دیشب، در یک اعلامیه یونانی آمده بود که ۳ هواپیمای نظامی امریکا که افراد مجروح عملیات نافرجام را به آلمان غربی می بردند از بحرین پرواز کرده اند». (۶)

حدود یک هزار دانشجوی مسلمان نیز در پاکستان به نشانه اعتراض به دخالت نظامی امریکا در ایران با برپایی راه پیمایی این اقدام را محکوم کردند. این دانشجویان به همین منظور کلاس های درس خود را در دانشگاه پنجاب تعطیل کردند. در همین

حال، آسوشیتدپرس از اسلام آباد گزارش داد که تدابیر امنیتی در محل سفارت امریکا در اسلام آباد افزایش یافته و به دیپلمات های امریکایی توصیه شده است که از خانه های خود خارج نشوند. (۷)

ص: ۳۴۹

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- همان.

۵- همان.

۶- همان، ص ۱۲.

۷- همان، ص ۳.

در لندن نیز امروز تظاهراتی برپا شد. در گزارش خبرگزاری فرانسه از این تظاهرات، به نقل از منابع پلیس انگلستان آمده است: حدود ۱۵۰ نفر به عنوان اعتراض به اقدام نظامی آمریکا در ایران برای نجات ۵۰ گروگان آمریکایی در برابر سفارت آمریکا در لندن دست به تظاهرات زدند. در این تظاهرات که احزاب افراطی چپ انگلستان آن را ترتیب داده بودند، نمایندگان گروه های مارکسیست بین المللی هم شرکت داشتند. سخنگوی دانشجویان کمونیست ایرانی ضمن ابراز امیدواری در مورد آزادی گروگان های آمریکایی در تهران اضافه کرد که شرط آزادی گروگان ها، استرداد شاه مخلوع است و اینکه ایالات متحده به جنایات خود در دوران رژیم گذشته در ایران اعتراف کند. (۱)

امروز در هامبورگ نیز تظاهراتی در مخالفت با اقدام نافرجام نظامی آمریکا علیه ایران انجام شد و تظاهرکنندگان با پرتاب کوکتل مولوتف به دفتر هواپیمایی پان امریکن خساراتی وارد کردند. به گزارش پلیس این شهر، حدود ۱۵۰ نفر، که بیشترشان دانشجویان چپی بودند، امروز در مرکز شهر هامبورگ اقدام به راه پیمایی کرده و علیه کارتر شعار دادند. یادآوری می شود روز گذشته نیز گروهی متشکل از ده ها نفر در مقابل کنسولگری آمریکا در هامبورگ و گروهی دیگر نیز در مقابل خانه آمریکا گرد آمدند و با پاشیدن رنگ و نوشتن شعار روی دیوار کنسولگری و خانه آمریکا مراتب اعتراض خود را به اقدام نظامی آمریکا علیه ایران ابراز کردند. (۲) پلیس آلمان اعلام کرد تظاهرات ضدآمریکایی که امروز در هامبورگ برگزار شد موجب آتش سوزی کوچکی شده است. (۳)

۱۱۲

امروز اعلام شد سفرای ژاپن و انگلستان در ایران، که اخیراً به کشورهایشان فراخوانده شده بودند، به تهران بازخواهند گشت. وزارت امور خارجه ژاپن اعلام کرد تسوتومو وادا سفیر ژاپن در تهران که برای مشاوره با دولت متبوع خود به توکیو آمده، قرار است همین امروز توکیو

را به مقصد تهران ترک کند. به گزارش آسوشیتدپرس، وادا برای گزارش تحولات اخیر در ایران به طور موقت به توکیو فراخوانده شده بود. (۴)

همچنین امروز وزارت امور خارجه انگلستان اعلام کرد سرجان گراهام سفیر انگلستان در ایران، امشب رهسپار تهران خواهد شد. در گزارش خبرگزاری فرانسه آمده است: سرجان گراهام روز ۲۲ آوریل جاری به لندن عزیمت کرده بود تا با لرد کارینگتون وزیر امور خارجه انگلستان، دیدار کند. سرجان برای دادن دستورهای جدید به آرتور وایات کاردار سفارت به تهران خواهد آمد. تعداد اعضای سفارت اخیراً به ۴ نفر کاهش یافته بود. (۵) این تصمیم درحالی گرفته شده است که ۸ نفر از تکنسین های انگلیسی که در سیستم هدایت کشتی ها کار می کردند ایران را ترک کرده اند. این تکنسین ها ۱۴ نفر و کارمندان شرکت انگلیسی دکا هستند. به گزارش رویتر، دولت انگلیس از این افراد خواسته بود برای امنیت شخصی ایران را ترک کنند. در پی این امر، سرویس کمک های دریانوردی خاورمیانه {مونا} امروز در بحرین اعلام کرد سیستم هدایت کشتی ها در شمال خلیج فارس امروز در ایران به حال تعطیل

- ۱- همان، ص ۳.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲، هامبورگ خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.
- ۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۵- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

در آمد. مقامات سرویس کمک های دریانوردی خاورمیانه به رویتز گفتند که سیستم دریانوردی مذکور امروز در ساعت ۷:۳۰ به وقت گرینویچ، تعطیل شد و مراتب با پیام های رادیویی به اطلاع کشتی ها رسید. سیستم مذکور از طریق پیام های رادیویی به کشتی ها در تعیین موقعیت مکانی شان کمک می کرد. البته یک سخنگوی شرکت مونس به رویتز گفت که تعطیلی این سیستم خطر جدی برای کشتیرانی در بر ندارد چون برای هدایت کشتی ها از سیستم های جایگزین استفاده می شود. (۱)

۱۱۳

در چارچوب تحرکات دیپلماتیک منطقه ای ایران در قبال تحرکات امریکا، امروز، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، عازم سوریه شد.

وی در این باره گفت: «سفر من به کشورهای عربی هم جوار اعلام سیاست کلی مبنی بر عدم مداخله در امور داخلی هر کشوری است و ما همان طور هم نمی خواهیم هیچ کشوری در امور داخلی ما دخالت کند. در عین حال آن چیزی که ما می خواهیم عرضه کنیم مسئله توضیح و پیام انقلاب ما است و آنها را مطمئن کنیم که ما در مقام دوستی، دوست هستیم و در مقام دشمنی طبیعتاً پای آن نمی ایستیم و حالا این سفر ضرورت بیشتری پیدا کرده، خصوصاً با توجه به این مسائلی که اتفاق افتاده که این کشورها را با سیاست خودمان آشنا کنیم و به خصوص این مطلبی که امروز به خبرنگاران خارجی گفتم اگر قرار بر این باشد در مرزهای ما مین گذاری بکنند و صدور نفت ما را به دنیا متوقف نمایند، هیچ دلیلی ندارد که ما بگذاریم نفت دیگری از خلیج فارس به دنیا صادر شود. ما تمام خلیج فارس را به هر قیمتی که شده می بندیم. ما با کسی شوخی نداریم، ما تا به حال ملاحظه کردیم و با طمأنینه رفتار کردیم و این طمأنینه و خونسردی ما این نیست که اجازه بدهیم کشور امریکا یا دولت های اروپا به خاطر این ۵۰ گروگان بخواهند به چنین کارهایی دست بزنند. اگر قرار است تا به آخر برویم به قول معروف بگرد تا بگردیم.» قطب زاده افزود: مسئله گروگان ها اگر غیر از سال انتخاباتی بود، این قدر ابعاد وسیعی پیدا نمی کرد. دستگاه های تبلیغاتی هم این موضوع را بزرگ جلوه می دهند و این احساس را در مردم امریکا به وجود آوردند که آنها خفیف شدند و ما مردم امریکا را خفیف کردیم. بنابراین علت فشار اینها این است که خودشان این بحران را ایجاد کردند و می خواهند هرچه زودتر مسئله حل گردد. ما هم نمی خواهیم که این مسئله طول بکشد. (۲)

سفر وزیر امور خارجه ایران به سوریه در رأس هیئتی به دعوت وزیر امور خارجه این کشور انجام شد. قطب زاده ساعت ۱۲:۳۰ امروز، وارد دمشق شد و مورد استقبال عبدالحلیم خدام همتای سوری خود و تنی چند از مقامات آن کشور قرار گرفت. وزیر امور خارجه سوریه در فرودگاه دمشق، ضمن

خوشامدگویی به هیئت ایرانی، در محکومیت امریکا و حمایت از ایران مطالب مفصلی بیان کرد. خدام در مورد موضع سوریه در خصوص ایران اظهار کرد جانب داری از این انقلاب به سود همه ما است. این انقلاب یکی از دزهای سلطه گری امپریالیسم را منهدم کرده

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بحرین رویتز.
- ۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

است. وی افزود: پیروزی انقلاب ایران پیروزی ما نیز هست.

قطب زاده با همراهان خود ساعت ۷ بعد از ظهر امروز، جهت زیارت مرقد مطهر حضرت زینب {س} وارد دمشق شد و در مراسم ختمی که از سوی خانواده آیت الله سید محمد باقر صدر در صحن مطهر برگزار شده بود، شرکت و تأکید کرد که مبارزات مردم ایران تا سرنگونی رژیم صدام حسین ادامه خواهد داشت. قطب زاده در بازگشت به دمشق با حافظ اسد رئیس جمهور سوریه ملاقات و شام را با او صرف کرد. (۱)

یادآوری می شود قطب زاده در کنار این اقدامات و مواضع آشکار، به طور غیرعلنی به برقراری تماس ها و ارسال پیام هایی مبادرت می ورزد. برخی گزارش های غیررسمی از تماس وی با رابط های خود حکایت می کند که از آن طریق به امریکاییان پیام دادند نه او و نه امام خمینی در پی انتقام جویی از گروگان ها نیستند. (۲) (۳)

۱۱۴

در ایران در عرصه وسیع و متنوعی از تبلیغات و تحرکات، به محکومیت اقدام امریکا و تحلیل رفتار آن پرداخته می شود.

الم تر کیف فعل ربك باصحاب الفيل... (قرآن سوره فیل آیه اول)

توطئه نظامی آمریکا شکست خورد

امام خمینی:
● کارتر باید بداند: حمله به ایران حمله به تمام بلاد مسلمین است
● کارتر باید بداند که اگر این گروه به مرکز جاسوسی حمله کرده بودند اکنون از هیچ یک از آنها و از ۵۰ نفر جاسوس محبوس چیزی نبود و همه رهسپار جهنم شده بودند
● کارتر باید از ریاست جمهوری قطع امید کند

آخرین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیر و خط امام
۲ صفحه

جمهوری اسلامی

شنبه ۶ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ - شماره ۳۶۱ - بهمنار ۱۵۰۰ ریال

حجت الاسلام رفسنجانی پس از دیدار امام

{نمونه ای از عرصه وسیع و متنوع تبلیغات مربوط به حمله طبس}

ص: ۳۵۲

۲- * ضمیمه دارد؛ گزارش پیر سالدینجر خبرنگار معروف امریکایی، از تماس تلفنی قطب زاده با رابط های فرانسوی و امریکایی و شرایط و زمینه های آن.

۳- پیر سالدینجر، امریکا در بند، ترجمه کتاب سرا، تهران: کتاب سرا، ۱۳۶۲، ص ۲۸۴.

ستاد مرکزی " بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران " در اطلاعیه ای با استناد به سخنان امام خمینی بر ضرورت آمادگی همگانی علیه امریکا، تأکید و آموزش دیدگان بسیج را موظف کرد که با مراجعه به دفاتر ستاد بسیج شهرستان، آمادگی خود را اعلام دارند. در این اطلاعیه همچنین آمده است: از روحانیون تهران که فرصت آموزش نظامی نداشته اند، دعوت می شود شنبه و یکشنبه با مراجعه به دفتر ستاد مرکزی بسیج واقع در تقاطع بلوار کشاورز و فلسطین

شمالی، ثبت نام کنند تا در کلاس های فشرده، آموزش های لازم نظامی را ببینند و نیز بتوانند در رژه مخصوص روحانیون که در روز ۱۱ اردیبهشت از مقابل اقامتگاه امام اجرا می شود مشارکت داشته باشند. (۱)

دامنه این تحرکات، مراجع عظام تقلید را نیز دربر گرفته است. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، امروز آیت الله العظمی گلپایگانی بیانیه ای در این باره منتشر کرد. در این بیانیه اقدام امریکا یک حمله تجاوزگرانه بر اساس نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب و متجاوز این جهان خوار

غدار خوانده شده و مقامات کشور به وحدت و خدمت خالصانه و مقاومت در برابر امپریالیسم در داخل و خارج فرا خوانده

شده اند. در بخشی از این بیانیه آمده است: «حمله تجاوزگرانه امریکا به ایران نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب و متجاوز این جهان خوار

غدار را در سلطه گری و نقض صریح حقوق و قوانین بین المللی که به آن تکیه می کنند، فاش ساخت. این حمله شیطانی که کارتر آن را برای ادامه نفوذ صهیونیسم بر مردم امریکا و منحرف کردن اذهان آنها از سیاست های غلط و ضدانسانی خود انجام داد و با چنین شکست مفتضحانه ای مواجه گردید اراده لایزال الهی را به نصرت حق بر باطل و اسلام بر کفر آشکار نمود و ملت به پاخاسته ما را که [در] مراحل متعدد انقلاب اسلامی لیاقت خود را در ابلاغ رسالت اسلام به جهانیان و برافراشتن پرچم جهاد و انقلاب علیه مستکبران و اولیای کفر نشان داده است، بیش از پیش به نصرت پروردگار امیدوار ساخت. ﴿وَمَكْرُوا وَ مَكَرَ اللَّهُ وَ اللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾... نیروهای مسلح ایران برخلاف دوره طاغوت، امروز برای خدا و جهاد فی سبیل الله و پاسداری از مرز کشور اسلام صمیمانه از شهادت استقبال می نمایند. روحیه ایمانی ملت مسلمان و ارتش و پاسداران و دیگر قوای دفاعی و انتظامی بیش از آنچه که امریکا تصور کند، نیرومند و شکست ناپذیر است. ما به افراد و درجه داران و عزیزانی که جان برکف آماده دفاع از اسلام و مرزهای کشور اسلام هستند و در مقابل حوادث مختلف رشادت و ایمان و ثبات و فداکاری خود را نشان داده اند و به تمام مقامات که در این روزهای حساس خالصانه خدمت

(آیت الله العظمی گلپایگانی:

حمله امریکا به ایران نقشه های جنون آمیز نظام صهیونیست مآب این جهان خوار غدار را در سلطه گری فاش ساخت.)

ص: ۳۵۳

۱- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

کرده و در برابر توطئه های امپریالیسم در داخل و خارج سرسختانه و شجاعانه مقاومت می نمایند مخصوصاً به رهبر انقلاب که بار سنگین این مسئولیت های بزرگ را به دوش گرفته تبریک می گوئیم. جهانیان بدانند امریکا کمتر از آن است که بتواند صدای اسلامی و حیات بخش اسلام را که از ایران به گوش دنیا می رسد و ابرقدرت ها را در بیم و هراس انداخته است، خاموش کند. تا صف واحد ما در برابر باطل برقرار باشد و تا مستمسک به اسلام و قرآن و اهل بیت {ع} است امریکا و همدستانش که خون ملل ضعیف را می مکند هیچ کاری از پیش نخواهند برد.» (۱)

مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق که با عنوان "بارزانی ها" یکی از دو سازمان (۲) عمده مبارزه قومی کردی در عراق محسوب می شود نیز با ارسال پیامی موضع خود را اعلام کرد. در این پیام از امام خمینی با عنوان رهبر جهانی اسلام و از بنی صدر به عنوان رئیس جمهوری اسلامی ایران یاد شده و امپریالیزم امریکا و نوکرانش بگین، سادات، صدام و رژیم های ارتجاعی منطقه محکوم شده اند. رهبر بارزانی ها در این پیام همچنین اقدام امریکا را یک حمله نظامی به بهانه آزاد کردن ۵۰ جاسوس توصیف کرده و آن را وحشیانه ترین و نیز وحشی ترین و کثیف ترین حمله و تعرض، نه تنها به ملت ایران و انقلاب شکوهمندش بلکه رسواترین تجاوز و تعرض به انسانیت و جهان اسلام و همه جنبش های آزادی بخش در غرب آسیا و دنیا دانسته که بزرگ ترین تهدید و خطر برای صلح جهانی است. در پایان این پیام ضمن دعوت از همه نیروهای سیاسی به کنار گذاشتن اختلافات و اتحاد علیه امپریالیزم امریکا و صهیونیسم تأکید شده و آمده است: «ما با همه قدرت [و] توانایی هایمان آماده حفاظت و حراست از جمهوری اسلامی ایران هستیم.» (۳)(۴)

(مسعود بارزانی رهبر حزب دمکرات کردستان عراق):

ما با همه قدرت و توانایی مان آماده حفاظت و حراست از جمهوری اسلامی ایران هستیم.)

در این حال، اظهار نظر مسئولان رسمی نظام در این باره و تحلیل اهداف اصلی امریکا از این حمله ادامه دارد. به نوشته شماره امروز کیهان، آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در گفت و گو با خبرنگار این روزنامه اعلام کرده است: «آنچه مسلم است گروگان گیری شخصیت های ایرانی در رأس برنامه تفنگ داران متجاوز نیروی دریایی امریکا بوده و سپس آنها

قصده داشتند نسبت به آزاد کردن گروگان‌ها اقدام کنند.» وی همچنین گفت: «تجاوز به حریم فضایی کشور ما مسلماً

ص: ۳۵۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳.

۲- * جریان عمده دیگر به "طالبانی‌ها" یا اتحادیه میهنی کردستان عراق موسوم است. این جریان که خود انشعابی از بارزانی‌ها بوده است، اختلافات شدیدی با آن دارد.

۳- سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴- ** ضمیمه دارد؛ متن کامل دومین نامه و پیام مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق در محکومیت اقدام امریکا.

برخلاف تمام قوانین بین‌المللی است و همچنین خلاف ادعاهای آقای کارتر که خود را طرف دار حقوق بشر و مقررات جامعه بین‌المللی می‌داند، بوده است. من فکر می‌کنم آقای کارتر دچار سردرگمی شده است. همان طور که امام فرمودند او به خاطر پیروزی در انتخابات دست به هرگونه اقدامی می‌زند و آقای کارتر باینکه اعلام کرده بودند فعلاً ما اقدام نظامی علیه ایران نخواهیم کرد، ولی دیدیم که حتی بدون اطلاع هم پیمانانش مقدمات حمله را فراهم کردند.» (۱)

از سوی دیگر، صبح امروز، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، اعلام کرد: «با عزیمت گروهی از کارشناسان ارتش به طبس از امروز، بررسی‌های

ارتش پیرامون چگونگی سقوط ۲ فروند هواپیمای امریکایی آغاز خواهد شد.» به گزارش کیهان، وی تأکید کرد: «در بررسی‌های کارشناسان ارتش در طبس نوع وسایل موجود در منطقه نشان خواهد داد که امکانات موجود برای اجرای چه نوع مأموریتی به کار گرفته شده است. تیمسار فلاحی تأکید کرد که قبل از اظهارنظر متخصصین هیچ نوع قضاوت قاطع نمی‌توان کرد. ... وقتی منطقه و لوازم موجود مورد بررسی قرار گیرد نوع ارتباط مخابراتی، امکانات لجستیکی و گسترش عملیاتشان و همچنین مقدار سوخت موجود در منطقه برای هلیکوپترها نشان خواهد داد که برای انجام چه مأموریتی در این منطقه بوده اند.» وی سپس افزود: «احتمالاً نمی‌توان

به همین یک پایگاه اکتفا کرد زیرا به اعتقاد من پایگاه‌های دیگری هم باید وجود داشته باشد چون از اقیانوس هند یا دریای عمان یا از کشورهای همسایه نمی‌توان مستقیماً به وسیله یک پایگاه آن هم در منطقه طبس به مناطق مرکزی ایران دسترسی داشت.»

تیمسار فلاحی در زمینه دیگر اقدامات ارتش پس از سقوط ۲ هواپیمای امریکایی گفت: «از دیروز، منطقه عمومی مشکوک به وسیله پاسداران انقلاب و نیروی زمینی از زمین در محاصره کامل قرار دارد و نیروی هوایی در تمام مدت در آسمان منطقه حضور داشته است و هم‌اکنون مراقبت‌های هوایی شدید معمول می‌گردد.» (۲)

همچنین با فرا رسیدن شب، طبق قرار اعلام شده از ساعت ۲۱ تا ۲۱:۱۰، در سراسر کشور، مردم ایران، بر بالای بام‌ها با سردادن "بانگ الله اکبر" و شعارهای ضد امریکایی، فضای خاصی (۳) از اراده مبارزه و مقاومت ضد امریکایی ایجاد کردند. (۴)

موضوع بمباران وسایل جامانده امریکایی‌ها در طبس، همچنان از مباحث مهم در حاشیه حمله نظامی اخیر امریکا محسوب می‌شود و هم در امریکا و هم در ایران، راجع به آن اظهارنظر می‌شود. در واشنگتن، خبرنگار آسوشیتدپرس اظهارات "یک افسر عالی مقام امریکایی" و در

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان.

۳- * سردادن فریاد الله اکبر با شعارهای دیگر بر بالای بام در تاریکی شب، مراسمی نمادین و یادگار شب های محرم در دوران انقلاب اسلامی است. وقتی به دلیل حکومت نظامی تجمع بیش از ۳ نفر ممنوع شده بود، با فرا رسیدن محرم این ابتکار شروع و به طرز عجیبی در سراسر ایران گسترش یافت.

۴- همان.

تهران خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی اظهارات "یک مقام آگاه در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران" را گزارش دادند و به بررسی و تحلیل بمباران هلیکوپترهای امریکایی جامانده در طبس پرداختند. علاوه بر این، اظهارات بنی صدر و مهدوی کنی نیز در این باره قابل ذکر است.

به گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، یک افسر عالی مقام امریکایی فاش کرد برخی از وسایل و اسناد سری امریکا در هلیکوپترهایی که پس از شکست این مأموریت در نزدیکی طبس رها شده اند،

جامانده که در میان آنها تعدادی از

دستگاه های دقیق مخبراتی و الکترونیکی خنثی کننده رادار و غیره وجود داشته است. وی افزود با بمباران این هلیکوپترها توسط نیروی هوایی ایران دیگر اسراری وجود ندارد که به چنگ کسی بیفتد. (۱)

از سوی دیگر، به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی ظهر امروز، در تهران «یک مقام آگاه و مطلع در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در یک گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار انقلاب اسلامی شرکت کرد. این مقام که از کارشناسان محقق و پژوهشگران ارتش جمهوری اسلامی ایران است در پاسخ خبرنگار ما که پرسید علل بمباران کردن هلیکوپترهای امریکایی توسط نیروی هوایی ایران چه بوده است، اظهار داشت: علل متعدد است از جمله این احتمال ضعیف بوده که عوامل امریکایی در منطقه باشند که شب به طور ناگهانی به هلیکوپترها حمله ور شوند و با آنها فرار نمایند زیرا آنها برای انجام این قبیل عملیات قبلاً آموزش دیده و تمرین کرده اند.» (۲) (۳)

در همین حال، روزنامه کیهان اظهارات آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور را در این باره چنین منعکس کرد: سرپرست وزارت کشور در مورد بمباران هلیکوپترها و هواپیماهای امریکایی گفت: شکاری های

نیروی هوایی به دستور رئیس جمهور

آنها را بمباران کردند. به شکلی

که بعداً بتوان از آنها استفاده کرد، ولی در حال حاضر قابل استفاده نباشند. (۴) بنی صدر نیز در مقام رئیس جمهور

و فرماندهی کل نیروهای مسلح در این باره

گفت: «از آنجا که احتمال زیادی برای اقدام به عملیاتی برای بردن هلیکوپترها از جانب امریکا با پوشش هوایی خود می رفت،

دستور این عملیات داده شده. این عمل برای این بوده است که هلیکوپترها از کار بیفتند و نتوانند [آنها را] از کشور خارج کنند.» به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی وی همچنین گفت: «اگر اسنادی در هلیکوپترها وجود داشته باشد از بین نرفته است، زیرا این عملیات فقط به منظور

از کارانداختن هلیکوپترها بوده است و بمباران به وسیله راکت صورت گرفته است و هلیکوپترها آن چنان منهدم نشده اند که اسنادی از بین برود.» (۵)

همچنین بنی صدر درباره ورود و خروج هواپیماها و نیروهای امریکایی، بدون اطلاع مقامات مسئول ایران گفت: «اولاً رادارهای ما را مستشاران امریکایی که در زمان رژیم شاه در ایران بودند کار گذاشته اند، بنابراین تکنیک آن کاملاً برای آنها روشن است در نتیجه می دانند چگونه از مرزها

ص: ۳۵۶

۱- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- * ضمیمه دارد، اظهارات یک فرد نظامی درباره نقش شوروی در انهدام پرنده های امریکایی.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

بگذرند که رادارها نتوانند آنها را شناسایی کنند. ثانیاً، هواپیماهای ما نیز از نوع امریکایی هستند و امریکا به هر حال با تکنیک و اسرار آنها آشنایی دارد.» (۱) اظهارات مشابهی از آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در کیهان درج شد. به نوشته این روزنامه: «در مورد این مسئله که چرا رادارهای ایران ورود و خروج هواپیماهای نظامی امریکا را نشان نداده اند، وی گفت این رادارها ساخت خود آنهاست و امریکایی ها وسایلی دارند که می تواند رادارهای ما را از کار بیندازند.» (۲)

۱۱۶

از روز قبل، با ماجرای حمله طبس و تحولات مربوط به موضوع گروگان های امریکایی، موضوع مهم دیگری بر مسائل عمده روزهای اخیر یعنی درگیری در دانشگاه ها و درگیری های کردستان اضافه شده است. همه این مسائل، خودبه خود به بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده عالی نیروهای مسلح ارتباط می یابد. علاوه بر این، درگیری های مربوط به جناح بندی موسوم به "لیبرال خط امام" در داخل حاکمیت نیز برای بنی صدر یکی از مشکلات عمده و در واقع اصلی ترین آنها محسوب می شود.

بنی صدر در ماجرای کردستان در کلیات با جناح دیگر حکومت و نیروهای انقلابی خط امام و وفادار نظام همسو است؛ در ماجرای دانشگاه ها نیز از این نظر که تعدادی از جریان های

مخالف وی در دانشگاه ها

تضعیف و حذف می شوند، با جناح دیگر همسو است، اما از آنجا که ابتکار عمل در دانشگاه ها با آن دسته از نیروهای دیگر نظام است که با وی اختلاف تفکر و خط مشی

دارند، وضع دوگانه ای را در پیش روی می بیند و برای فائق آمدن بر این دوگانگی و سوار شدن بر امواج این حرکت می کوشد.

موضوع حمله امریکا برای بنی صدر

فرصتی است تا برای پیروزی بر جناح رقیب و نیروهای مخالف خویش در درون نظام نیز تلاش بیشتری کند. در این تلاش که جنبه هایی از نقض وفاداری به نظام را نیز همراه دارد، خصلت هایی از بنی صدر نظیر «کیش شخصیت» و نیز فرصت طلبی خاص وی که از حادثه ملی مربوط به کل نظام و انقلاب برای اقتدار خود و جریانش و تضعیف رقبا استفاده ابزاری می کند، کاملاً آشکار است. بنی صدر تهدید اخیر را یک فرصت می شمرد و با استفاده از این فرصت کلیه مخالفان خویش اعم از نیروهای مذهبی و انقلابی وفادار نظام و نیروهای غیرمذهبی محارب را در یک کاسه قرار می دهد و آنها را به اتهام همراهی با خط امریکا و تقویت آن، سرزنش می کند و بعد لبه اصلی حمله امریکا را متوجه اقتدار جریان خویش در داخل حاکمیت نظام، ترسیم می کند. نکات مندرج در سر مقاله وی که در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی منتشر شده و نیز مطالب طرح شده در مصاحبه مطبوعاتی امروز بنی صدر {که در گزارش بعد خواهد آمد} این جمع بندی را تأیید می کند و البته از تصمیم قطعی همه جناح های

نظام برای ادامه روند اخراج گروه های

در گیر از دانشگاه ها و به خصوص از حل مقتدرانه قضایای اخیر کردستان نیز حکایت می کند.

جایگاه بنی صدر و مشی وی در همراهی با کل نظام در مسائل کردستان

ص: ۳۵۷

۱- همان.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

موقعیت خوبی در افکار عمومی برای وی ایجاد کرد و وی معتقد است با استفاده از موضوع سوم؛ یعنی ماجرای طبس می تواند

به حل موضوع اصلی خویش یعنی تعیین تکلیف با جناح رقیب پردازد. در این راستا، بنی صدر در سر مقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "معنی تجاوز" نوشته است: «کشور از یک دستگاه اطلاعات یاب محروم است اگر روش علمی کار، امکان یافتن رابطه ها و خط سیر و هدف های تصمیم گیری های خودکامانه و توطئه ها

برای "ناموفق کردن بنی صدر" را نمی داد، معلوم نبود امروز وضعیت کشور چه می شد؟ این تعبیر درست است که به هنگام مراجعت از خوزستان لوکوموتیو حادثه ای که از دانشگاه شروع می شد و به همه جا دامن می گسترده و باید به خونریزی مهیب و سقوط دولت انقلابی می انجامید به حرکت در آمده بود. من توانستم به درون آن پیرم و با زحمت طاقت شکنی

آن را مهار کنم. هدف این حادثه را آقای کارتر در نطق دیروز خود، در مقام توجیه تجاوز دولتش به ایران به روشنی

و وضوح تمام شرح کرده است: "با

جریان مداوم اضمحلال قدرت مرکزی در ایران و خطرهای روزافزونی که متوجه سلامت گروگان ها می بود و نیز درک روشن و صریح این مطلب که آزادی گروگان ها به این زودی میسر نخواهد بود، من تصمیم گرفتم عملیات آزادی گروگان ها را آغاز کنم." بدین قرار هدف حادثه، اضمحلال قدرت مرکزی بود. از روی علائمی که گروگان ها در داخل و دولت امریکا در خارج از کشور بروز می دادند، برای کسی که به روش علمی سنجش و داوری مجهز است جای تردید نمی گذاشت که هدف توطئه حاکمیت و دولت است. کارتر دروغ می گوید زیرا با اضمحلال قدرت مرکزی، هدف امریکا به نجات گروگان ها محدود نمی شد. امریکا از ابتدا خواب تجدید سلطه سیاسی خود بر ایران را می بیند و برای این کار برنامه دارد. نامه آقای برژینسکی به وزیر خارجه امریکا در این باره گویا و روشن است. فایده انقلاب راستین فرهنگی در خود و مجهز شدن به روش علمی کار این است که راه رخنه دشمن را به درون می بندد و به آدمی امکان می دهد

حادثه ها را در پرتو روشنایی معرفت علمی ببیند. این بار یاری خدا موجب شد هم توطئه دشمن خنثی گردد و هم درستی نظر رئیس جمهوری منتخب زود بر همه عیان گردد، این را همه راحت و آشکار می توانند ببینند که در پوشش هدف های خوب چه مقاصد شومی را می توان

مخفی کرد. اینک بر همگان روشن می شود که اضمحلال قدرت مرکزی هدف اول سیاست امریکا است و دشمن از همه

وسایل برای رسیدن به این هدف استفاده می کند. بنابراین اصرار من به استقرار حاکمیت دولت و تعطیل مراکز تصمیم گیری خودکامه از صداقت و قاطعیت در مبارزه با سلطه امریکا مایه می گیرد. اینک بر همه معلوم می شود آنها که به هر نام و عنوان به نام "اسلام" و به نام "مارکسیسم" به نام "خودمختاری" به نام "مبارزه با امریکا" جهت عملشان تضعیف حاکمیت دولت

است، در خط امریکا عمل می کنند و من به آنها اخطار جدی می کنم که از سر راه مردم و به دست مردم برداشته خواهند شد.

اینک زمان، زمان انقلاب راستین فرهنگی یا مبارزه جدی با کیش شخصیت است تا وقتی بینش اسلامی نیست و زورمداری اصل شمرده می شود و مسلمان مجموعه ای از باورهای نادرست و

ص: ۳۵۸

روش های تخریبی است، رخنه دشمن در او آسان است. به راحتی می توان در ذهن او غلط را به جای صحیح نشانند و به صورت خوب مطلق در آورد؛ خوبی که باید برایش جان داد. این سخن که باید مستقل از دولت انقلاب عمل کرد، دولتی که مجری برنامه عمل انقلاب اسلامی باید باشد. این حرف غلط و جنایت خطرناک که دشمن در خرمن پارسایی گروه ها

نشانده است و موجب پیدایش مراکز خودکامه تصمیم گیری شده است، اگر در ذهن ها

زمینه نداشت، چگونه می توانست

مقبول افتد و بیشتر از آن "خوب و خیر مطلق" جلوه کند؟... ای عجب که همه خواهان انقلاب فرهنگی هستند، اما کمتر کسی به این فکر است که این انقلاب بزرگ را که اسلام بدان جهاد اکبر نام داده است از خود شروع کند. آنها که به راستی خواهان این انقلاب هستند از من بشنوند که لحظه ها مغتنم هستند. کتاب کیش شخصیت (۱) روش این انقلاب بزرگ است که رشته آن از قرآن به دست آمده است روشی است که قرآن می آموزد [به] انسان که در خود این انقلاب بزرگ را به انجام برد راه رخنه دشمن بر خود را ببندد و به دشمن مجال ندهد او را وسیله کار خود قرار دهد. ... بنابراین پیروزی ما بر دشمن در درجه موفقیت ما در تحکیم حاکمیت دولت است. ما با قاطعیت به این کار می پردازیم و به خواست خدا و کمک مردم موانع استقرار حاکمیت دولت را از سر راه بر می داریم.» (۲)

۱۱۷

بخشی از مسائل مطرح شده در نشست مطبوعاتی امروز بنی صدر توضیح بیشتری است درباره آنچه در گزارش قبل و در سر مقاله روزنامه انقلاب اسلامی ذکر شد. اما موارد مهم دیگری نیز در این نشست مورد توجه وی قرار گرفت که در تحلیل وضعیت بحرانی کنونی، می تواند مفید باشد.

گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از نشست مزبور، چنین است: «وی در آغاز، قبل از مطرح شدن سؤالات خبرنگاران، در توجیه [توضیح] این عمل امریکا اظهار داشت از لحاظ من، با توجه به اطلاعاتی که در دسترس است و با توجه به علائمی که پیش و پس از انقلاب از عملکرد سیاست امریکا تعقیب کرده ام، برای من محرز است که سیاست امریکا در ایران از جهت اعاده وضع سابق سیر می کند و حوادث را نباید به طور پراکنده دید. باید رفت و آنها را با هم یافت که می بینیم امور از جهت دولت امریکا در جهتی باید سیر کند که به اضمحلال مرکزی بینجامد؛ یعنی حاکمیت دولت از بین برود و زمینه پیدایش رژیم مطلوب سیاست امریکا فراهم شود. چون این معنی از پیش بر ما معلوم بود. ما قضاوت و نحوه عمل خودمان را بر این اساس استوار کردیم که مانع از موفقیت سیاست امریکا در جهت سیردادن حوادث ایران در جهت دلخواه امریکا بشویم. ... آمدن نیروی امریکایی در آن منطقه جزئی از یک برنامه است نه تمام یک نقشه. اجزای دیگر این نقشه را شما در گردش احوال و رفتار گروه های مسلح که در کردستان عمل می کنند به راحتی می توانید ببینید. ...

ص: ۳۵۹

- ۱- * کتاب کیش شخصیت، نوشته خود بنی صدر است. عده ای از مخالفان بنی صدر از همان ابتدای پیروزی انقلاب، آشکارا اعلام و تأکید می کردند که شخص وی مصداق بحث هایش در این کتاب است.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

بار دیگر قویاً هم هشدار می‌دهم و هم اخطار می‌کنم که نه در دانشگاه‌ها، نه در ادارات و نه در کارخانه‌ها، نه در شهرها و نه در روستاها هیچ عملی که آرامش کشور را برهم بزند رخ ندهد. ... همه آنها که خود را به انقلاب پایبند

می‌دانند و به استقلال این کشور نیز علاقه مندند و همه آنهايي که نمی‌خواهند خون شهدای ایران بر باد برود و بار دیگر ایادی آمریکا بر کشور ما مسلط بشوند، موظف اند اگر دانشگاه هستند به کلاس‌ها بروند. اگر در کارخانه و مزرعه هستند، کار و تولید را جای حرف و نقل‌های دیگر بگذارند و اگر در ادارات هستند، شب و روز کار کنند. در عین حال مردم دنیا با واقعیتی روبه‌رو می‌شوند، در آنچه که من درباره ضرورت آرامش در همه جا گفتم، باید بگویم که نیم ساعت پیش از این، فرزند امام پیش من آمد و اظهار داشت که این موضع من مورد تأیید و تصویب امام است قویاً. از هیچ کس هیچ بهانه‌ای پذیرفته نخواهد شد. در ضمن هم امروز، از قول امام گفتند که این هواپیماهای امریکایی به همان فیل می‌مانند که در قرآن با ریگ‌ها از پای در آمد، بنابراین شما می‌بینید که این امر واقعیتی است. همان طور که آن فیل‌ها آمده بودند تا آن مردم را از پای در آورند با ریگ‌ها از بین رفتند، هواپیماهای امریکایی هم به همان سرنوشت دچار شدند و این بیان قرآن برای شما امریکایی‌ها باید درس بزرگی باشد.

رئیس‌جمهور سپس در پاسخ به سؤال خبرنگار روزنامه اطلاعات که پرسیده بود: چرا مقامات ایرانی از وقوع حادثه اطلاعی نداشتند و شما در این مورد چه خواهید کرد؟ چنین گفت: ما بارها گفته ایم که آمریکا کشور ما را از جهات بسیار وابسته به خود کرده است. دستگاه‌های رادار ما را خود آنها نصب کرده‌اند و خودشان به ما فروخته‌اند. بنابراین از کم و کیف آن و نقطه‌های کور رادارهای ما مطلع هستند و می‌دانند که از کجا باید داخل ایران بشوند. آنچه که ما باید بکنیم این است که باید یک دستگاه مستقل از سیاست آمریکا در مرزهای خودمان بگذاریم تا از سر نو این داستان تکرار نشود.

بنی‌صدر در پاسخ خبرنگار خبرگزاری اس.دی.اس از سوئد که در مورد کمک عمان به اجرای این عملیات و سیاست ایران در قبال این کشور و تنگه هرمز

سؤال کرده بود، گفت: ... اینکه آمریکا با دولت‌های دست‌نشانده‌اش در این گونه امور همکاری دارد، تعجبی را بر نمی‌انگیزد و سیاست ما هم در قبال آنها مبارزه است برای اینکه مردم این کشورها از این گونه رژیم‌ها مستقل بشوند. خود این حوادث نشان می‌دهد ما حق داریم و مسئله آن طور که آمریکا می‌گوید نیست و ما نگران مداخلات روزافزون آمریکا در زندگی مردم منطقه هستیم و با این مداخلات هم مبارزه می‌کنیم.

خبرنگار مجله نیوزویک پرسید: آیا اجساد کشته‌شدگان امریکایی این فاجعه را پس خواهید داد؟ رئیس‌جمهور ایران پاسخ داد: از قضا همین امروز صبح، استاندار خراسان از وزیر کشور خواسته بود که اجازه داده شود این اجساد به امریکایی‌ها پس داده شود. وزیر کشور هم نظر مرا در این مورد جویا شد، من هم تصویب کردم که اینها پس داده شوند.

بنی‌صدر در پاسخ سؤال یکی از خبرنگاران که در مورد ادامه مذاکرات درباره آزادی گروگان‌ها سؤال کرده بود، گفت: ما مذاکراتی نداشته ایم که حالا از سر بگیریم، بلکه امریکایی‌ها به طور

مستقیم و غیرمستقیم مراجعه می کردند که خودشان هم به خلاف حرف هایی که می زنند برنامه عمل آن کمیسیون بین المللی را رعایت نکردند برای اینکه جز آن برنامه یکی هم مسئله شکایت به دادگاه پاناما و استرداد شاه سابق بود که با انتقال او به مصر این امکان را از بین بردند. حالا هم آنها باید بگویند که این غلط خودشان را چه وقت جبران خواهند کرد.

خبرنگار کیهان پرسید: گفته شده است جزئیاتی در مورد طرح عملیاتی امریکا در هلیکوپترها باقی مانده است، آیا کوشش برای یافتن این مدارک و دستگیری تفنگ داران شده است و آیا به نتیجه رسیده است؟ بنی صدر پاسخ داد: بله، قوای انتظامی در آنجا هستند و مشغول عملیات هستند و اگر مدارکی باشد مورد مطالعه قرار خواهد گرفت، اما من خودم در پروازی که بر فراز منطقه داشتم

جنبنده ای در آنجا ندیدم. شاید هم آنجاها پنهان شده بودند، که در شن پنهان شدن کار آسانی نیست. من خودم فکر می کردم ۳۰۰ نفری در آنجا هستند و برای آنان کلی نقشه کشیده بودم.

رئیس جمهور سپس در پاسخ سؤال خبرنگاری که در مورد وضعیت و سیستم رادارهای ایرانی با توجه به عبور هواپیماهای امریکایی از مرزهای ایران سؤال کرد، گفت: در مورد وضعیت استقرار رادارها نمی توانم اطلاعی به شما بدهم. البته بر امریکایی ها معلوم است، ولی لازم نیست که ما اطلاعات را در اختیار همه بگذاریم، ولی همان طور که گفتم امریکایی ها دو وسیله برای خنثی کردن این رادارها دارند که یکی شناسایی از نقاط کور رادارهای ماست و دیگری اینکه می دانند اگر در چه ارتفاعی پرواز کنند به وسیله رادار دیده نمی شوند و علاوه بر اینها دستگاہی هم دارند که رادار را جمع می کند که دیگر نمی توان با آن ردیابی کرد، ولی متوجه می شویم که در دستگاه اختلال به وجود آمده، اما کاری نمی توانیم بکنیم.

خبرنگار بی بی سی پرسید: آیا ارتش تحت فرماندهی در کردستان برخورد را تا انتها ادامه خواهد داد یا آتش بس برقرار خواهد شد. اگر بله تحت چه شرایطی؟ رئیس جمهور پاسخ داد: در رفتار گروه کومه له در هفته گذشته، ناگهان تغییری حاصل شد که جلوی حرکت ارتش را گرفتند و به آن حمله کردند. در تمام مدت من دستور داده بودم حتی المقدور از برخورد امتناع بشود، این است که ارتش از راهی در خارج سنندج به طرف پادگان رفت و پی خطر را به تن مالید تا برخورد نشود، اما معلوم شد که برنامه آنها این است که به هر قیمت برخورد به وجود بیاورند؛ حمله کردند و در این حمله هم حدی را رعایت نکردند.... مراجعه شد به من که از آنها خواسته بشود که جنگ متوقف بشود و یک اصولی را بپذیرند و تیراندازی قطع بشود که آنها تابه حال مراجعه ای هم نکردند و به ما اطلاعی نداده اند. باین وجود به ارتش اجازه دادم که یک طرفه

تیراندازی را متوقف کند بلکه اینها به خود بیایند، چون مسئله ما نیست که برخورد باشد نه اینکه از این گروه می ترسیم، ما معتقدیم خود افکار عمومی کافی هستند برای تغییر وضع در آن سازمان و هیچ تمایلی به برخورد نداریم. ... در حال ما از وضع سیاست عدول نکرده ایم و

تاوقتی که آن گروه های موجود در کردستان نخواهند به وسیله به وجود آوردن درگیری مسلحانه در منطقه قدرت نمایی بکنند، ما هیچ دلیلی نمی بینیم که عملیات نظامی انجام دهیم. ...

رئیس جمهور در پاسخ سؤال خبرنگار فرانس انتر درمورد قصد شکایت بردن به سازمان های بین المللی گفت: ما قصد شکایت نداریم، اما اگر این سازمان ها واقعیتی دارند و دست نشانده ابرقدرت ها نیستند نباید محتاج شکایت باشند، بلکه باید به وظیفه خودشان مشغول شده و آن را انجام دهند. آنها که درمورد گروگان ها که هیچ رفتار بدی با آنها در اینجا نمی شود و ما همه گونه کوشش کردیم که در آرامش و آسایش باشند این قدر سروصدا به پا کردند، حالا هستیم و می بینیم چقدر به این اقدام امریکا اعتراض و مخالفت خواهند کرد، اما از کشورهای غیرمتعهد که برای خودشان رسالتی می شناسند، قویاً می خواهیم که اجلاس فوق العاده تشکیل داده و این مسئله را مورد بررسی جدی قرار بدهند و تدابیر عملی برای کمک به ما در مقابله با توطئه های امریکا بیندیشند.

خبرنگار ژاپنی با اشاره به جریان هواپیماها و قرارداد حمله اضطرابی به ایران با شوروی پرسید باتوجه به روابط ایران و شوروی، ایران و افغانستان و افغانستان و شوروی، سیاست ایران در قبال این مسئله چیست؟ رئیس جمهور پاسخ داد: اولاً، آن قرارداد به قوت خود باقی نیست ما آن را لغو کرده ایم. ثانیاً، ما همان طور که در جریان مبارزه با رژیم شاه مخلوع عمل کردیم که مبارزه با امریکا بود، حالا هم همان مبارزه ادامه دارد و ما به خود متکی هستیم و از دولت روسیه نه دعوت به دخالت می کنیم و اگر هم دخالتی کرد ولو به سود ما، آن را تجاوز تلقی خواهیم کرد....

رئیس جمهور در پاسخ به سؤال خبرنگار ما [روزنامه انقلاب اسلامی] که پرسیده بود سیاست دولت جمهوری اسلامی در برخورد با دولت هایی که در جریان حمله هواپیماهای امریکایی دست داشته و آن را یاری کرده اند چه خواهد بود، گفت: سیاست ما در برخورد با این دولت ها از پیش معلوم بوده است و با این دولت ها خود را در حین مبارزه می دانسته و می دانیم و آنچه از دست ما برمی آید برای سرنگون کردن رژیم هایی مثل رژیم عمان و رژیم انور سادات خواهیم کرد.

... رئیس جمهور در پاسخ سؤال خبرنگار لس آنجلس تایمز که پرسیده بود آیا دولت ایران این اقدام امریکا را تلافی خواهد کرد، اظهار کرد: ما با امریکا تلافی را از همان روزی که از سلطه امریکا مستقل شدیم شروع کرده ایم و همان سیاست را باید در جهت استقلال کامل ادامه دهیم. ...

خبرنگار نیویورک تایمز پرسید: آیا هیچ نشانه ای در دست دارید که در این جریان ایرانیان نیز دخالت داشته اند؟ رئیس جمهور پاسخ داد: بله، نشانه های بسیار داریم و به همین جهت گفتیم این مسئله بی رابطه با آنچه هفته پیش در ایران گذشت نبوده است و بی عقبه هم نخواهد بود و ادامه پیدا خواهد کرد.

خبرنگار واشنگتن پست پرسید: آیا هیچ یک از گروگان ها از سفارت بیرون رفته اند و آیا از

موقعیت و حال آنها اطلاع دارید؟ رئیس جمهور ایران پاسخ داد: حالشان بسیار خوب است و آنها را از سفارت به بیرون انتقال داده اند برای اینکه اگر در آینده حملات صورت گرفت، دانشجویان مجبور نباشند رفتاری بکنند که ما مایل نیستیم آن رفتار انجام بگیرد. بنی صدر در پاسخ سؤال دیگر این خبرنگار که در مورد کنترل گروگان ها توسط دولت پرسیده بود، گفت که گروگان ها قرار هم نبود در کنترل دولت در آیند بلکه این پیشنهادی بود که خود دانشجویان مستقر در سفارت کرده بودند. حالا هم دولت امریکا این را مثل

بسیاری از موارد بهانه قرار داده است. قرار ما این بود وضعیت آنها از لحاظ آسایش بهبود پیدا کند که کرده است.

[خبرنگار] خبرگزاری پارس از کابینه و ترکیب آن در رابطه با جمعیت استان ها سؤال کرد، بنی صدر پاسخ داد: در زمان لازم ترکیب کابینه را اعلام خواهیم کرد. همین خبرگزاری در سؤال دیگری پرسید: مردم معتقدند که در سطح بالا در دستگاه های اجرایی افرادی هستند که در خط شما حرکت نمی کنند و آنها می خواهند که شما این افراد را مشخص کنید، آنها همواره پشتیبان شما خواهند بود، نظر شما در این خصوص چیست؟ رئیس جمهور پاسخ داد: من به عنوان رئیس جمهور باید ایجاد تفاهم بکنم و همه جامعه را در یک خط به سوی هدف که استقلال، آزادی و استقرار جمهوری اسلامی است رهبری بکنم، بنابراین حتی المقدور باید جلب همکاری بکنم، حالا اگر بعضی ها بودند که در قلوبشان مرض بود و به هیچ وجه تن به همکاری ندادند، البته مضایقه ای از معرفی آنها نخواهد شد. رئیس جمهور در پایان خاطر نشان کرد من از اول هم بر این نظر بودم که امریکا ذره ای به سرنوشت گروگان ها نمی اندیشد و این گروگان ها را وسیله ای برای تشدید جو قهر جهان قرار داده است. ... به نظر من آنها را وسیله مشروعیت دادن به تجاوزات خودش در ایران قرار داده و اصلاً در پی این نیست که آزادی آن گروگان ها را فراهم آورد. در رابطه با مسئله هواپیماها از قرار اطلاعی که به من داده اند امریکایی ها عین همین برنامه را در سال ۱۳۵۴ تمرین کرده اند. حال برای چه بوده است، نمی دانم، ولی این مسئله روشن است که دولت امریکا تسلیم اینکه کشوری مثل ایران که در مرکز کشورهای اسلامی و در قلب کشورهای نفت خیز واقع شده است حکومت مستقلی داشته باشد، نخواهد شد. ما باید این حقیقت را بدانیم و لازم بود که در دوران مصدق هم می دانستیم و به آن توجه می کردیم که نکردیم، حالا باید به آن با دقت توجه کنیم و هیچ فرصتی برای آن دولت فراهم نیاوریم تا به استقلال ما صدمه بزند.

در بین مصاحبه مطبوعاتی رئیس جمهور خانم باربارا تیم، مادر یکی از گروگان ها که به ایران آمده است، در کنار رئیس جمهور قرار گرفت و ضمن ابراز تشکر از مردم ایران و شخص رئیس جمهور از طرف خود و والدین دیگر گروگان ها از عمل رئیس جمهور امریکا در مورد حمله نظامی به ایران ابراز تأسف کرد. وی تشکر خود را از اینکه به وی اجازه داده شده است که فرزندش را ملاقات کند نیز اعلام داشت. (۱)

ص: ۳۶۳

در چارچوب فضاسازی ضدایرانی در عراق، یکی از مهم ترین محورهای تبلیغاتی در این کشور، تبلیغات شدید و حتی خارج از عرف و نزاکت رسانه ای و دیپلماتیک، علیه شخص امام خمینی است. امری که اخیراً صدام حسین رئیس جمهور عراق نیز آن را به طور جدی دنبال می کند.

در این باره امروز، یونایتدپرس از بیروت گزارش داد: «خبرگزاری رسمی عراق امروز اعلام کرد صدام حسین رئیس جمهوری عراق، وعده داده است که اگر آیت الله خمینی رهبر مذهبی ایران، جرئت کند از محدودیت های فعلی خود خارج شود، حساب او را خواهد رسید.» این خبرگزاری افزود: «صدام حسین این وعده را در سخنانی که روز جمعه ایراد کرد، بیان نمود.» (۱)

رادیو صوت الجماهير عراق نیز در برنامه ساعت ۱۶:۳۰ امروز خود، خبر داد: «پرزیدنت رهبر صدام حسین طی سخنانی در برابر مردم بخش الرمیثه گفت ما در راه خود به این منطقه از زمین پرسیدیم که آیا حاضری ایرانیان به وسیله سم اسب های خود روی تو گام بگذارند؟ زمین همانند پاسخ مردم الرمیثه پاسخ داد که بیگانه را از هر رنگ و نژاد طرد می کند و زمین جز صاحب اصلی آن را نمی پذیرد.

بنابراین ای برادران، می گویم

که خمینی هیچ خطر و تأثیر اصلی در انقلاب ما نخواهد داشت زیرا او کوچک تر از آن است که یک اثر اصلی برای انقلاب باشد. ملت ایران به طور عموم و ملت عظیم عرب در عربستان درس هایی به او می دهد و اگر پای را فراتر بگذارد ملت عراق نیز به او

درس هایی خواهد داد. وظیفه شما به همان گونه که بارها گفته ایم نه تنها ساختن عراق عزیز و حفظ حاکمیت، استقلال و آزادی آن است، بلکه وظیفه شما آن است که سرزمین عربی را در هر نقطه ای که به شما نیاز داشته باشد حفظ و حراست کنید. وظیفه شما آن است که خود را برای پاک سازی سرزمین فلسطین از صهیونیست ها آماده سازید. ما نیز تأکید می کنیم که به امید خدا به هیچ بیگانه اجازه نخواهیم داد با گام های خود خاک این میهن پاک را آلوده سازد، چه این بیگانه، فرانسوی، چه شوروی، چه انگلیسی، چه امریکایی و چه ایرانی فارسی باشد. جایی برای بیگانگان در سرزمین ما جز به عنوان میهمان وجود ندارد. جایی برای غصب از سرزمین ما وجود ندارد و جایی برای بازگشت استعمار به سرزمین ما نیست. شاید بیگانه و استعمار در این رویا باشد که بار دیگر باز گردد تا شما را همانند گذشته از طریق اقلیت سودبر در این کشور، خوار سازد و منافع این اقلیت با منافع بیگانه در ارتباط بوده و یا آنها رابطه مزدوری با آن داشته اند، ولی هیهات که لکه های سیاه بار دیگر برای پوشاندن آفتاب عراق باز گردد. خمینی با چه جرئت می تواند به سرزمین شما برسد، خمینی می گوید که ارتش بیست میلیونی تشکیل خواهد داد و این ارتش اگر راه برود به سرزمین بین النهرین خواهد رسید، شما از بیست میلیون نمی ترسید. ما نمی گوئیم ارتش بیست میلیونی به وجود می آوریم بلکه می گوئیم با این ملت و با این ارتش عظیم می توانیم بیست میلیون را که خمینی یا غیرخمینی علیه ملت و ارتش ما تشکیل می دهد، شکست دهیم.» (۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲، بیروت خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰
{۶/۲/۱۳۵۹}.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۹، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۶/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، در گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، از ملاقات و گفت و گویی که در همین زمینه، صبح امروز، در قم انجام شده، آمده است: «آیت الله العظمی منتظری در منزل آیت الله سیدمحمد شیرازی حضور یافتند و با ایشان ملاقات کردند. در این دیدار مسائل جاری ایران و عراق مورد بحث و گفت و گو قرار گرفت. آیت الله شیرازی در گفت و گوی با خبرنگار ما اظهار داشتند، صدام حسین در سخنرانی که شب گذشته در دانشگاه خالد ایراد کرده گفته است آیا خمینی می تواند در عراق نفوذ کرده و انقلاب کند؟ ما هرگز زیر بار استعمار ایرانی نخواهیم رفت. آیت الله شیرازی افزود: این حرف صدام دلیل بر سقوط حتمی اوست زیرا صدام نمی تواند در مقابل ملت و امام امت ایستادگی کند.» (۱)

۱۱۹

در ایران، هرچند تبلیغات و تحریک سیاسی ضدبعثی به دلیل قطعیت شهادت آیت الله صدر، تحت تأثیر حادثه طبس قرار گرفت، اما همچنان جزء ماجراهای مطرح در عرصه سیاسی کشور محسوب می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، در کنار تیتراژ درشت "توطئه نظامی امریکا شکست خورد" که با روتیتر "اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ" (۲) مزین شده بود، تیتراژ کوچک تر را به شهادت آیت الله صدر اختصاص داد: "ایران در سوگ آیت الله صدر گریست." در این شماره روزنامه، خبرهای مربوط به تجمعات و راه پیمایی های مردم در نقاط مختلف کشور برای محکوم کردن رژیم بعث عراق به دلیل این اقدام، گزارش مراسم سوگواری و مجالس بزرگداشتی که به همین مناسبت در نقاط مختلف کشور برپا شد و نیز اعلامیه حزب الدعوة الاسلامیه عراق به چاپ رسیده است. در قسمتی از اطلاعیه این حزب آمده است: «روز چهارشنبه یعنی روز پس از شهادت آیت الله العظمی صدر، مجلس انقلاب بعثی حکم اعدام دسته جمعی اعضای حزب الدعوة الاسلامیه را صادر می کند که اراده شکست ناپذیر و دلاوری هایشان پشت حکام بعث را به لرزه در آورده است. آیت الله العظمی صدر بزرگ مردی روحانی بود که در ربع قرن اخیر پرچم علم و جهاد را در سرزمین عراق به دوش می کشید.»

روزنامه جمهوری اسلامی همچنین خبر تسلیت "مراجع عظام و دیگر شخصیت ها" به امام و نیز نامه تسلیت و تبریک حزب جمهوری اسلامی به امام به مناسبت شهادت آیت الله صدر را منتشر کرد؛ در این نامه آمده است: «اعتقاد راسخ ما بر این است دستی که آیت الله صدر را در عراق شهید کرد با دستی که آیت الله مطهری را در ایران ترور نمود، هردو از آستین امریکای جنایتکار، این شیطان بزرگ قرن و سرکرده امپریالیسم جهانی بیرون آمدند.» (۳)

ص: ۳۶۵

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- * آیه اول سوره فیل

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

علاوه بر آنچه ذکر شد، درگیری قبلی (۱) بین جریان حاکم بر این روزنامه و جریان حاکم بر خبرگزاری پارس (و در واقع وزارت ارشاد)، به شدت ادامه یافت. در ستون "حاشیه نویسنده" شماره امروز این روزنامه، که به خبرهای ویژه و حساس اختصاص دارد، با عنوان "وزارت ارشاد شریک جرم در شهادت آیت الله

صدر" چنین آمده است: «مسئلاً در نقش مطبوعات و رسانه های گروهی از انتشار اخبار نمی توان تردید کرد و همین طور

است نقش آنها در جهت دادن به حرکت مردم تعجب آور

است. وقتی مسئله دستگیری آیت الله صدر در بعضی روزنامه ها مطرح شد، وزارت ارشاد به خود زحمت نداد تا درباره صحت و سقم این اخبار اظهار نظر و تحقیق بکند. در نتیجه خبرگزاری پارس، وزارت ارشاد و بعضی مطبوعات همراه با خبرگزاری ها مسئله دستگیری آیت الله صدر را به سکوت برگزار کردند. مسئله این است که اگر خبرگزاری پارس و وزارت ارشاد {معلوم نیست با این حساب اینها چه کسی را ارشاد می کنند؟} در زمینه دستگیری رهبر انقلاب اسلامی عراق از خود عکس العمل نشان می داد، مردم ایران و پس از آن مردم کشورهای خاورمیانه با ابعاد این توطئه آشنا می شدند و با یک قیام، مشابه آنچه در مورد محاصره منزل امام در نجف مردم از خود ظاهر کردند، این توطئه خنثی می شد.

اگر صدام جنایتکار ابعاد عظیم نفرت علیه خود را می دید، به هیچ وجه جرئت آن را نداشت که دست به این جنایت بزند. مقامات وزارت ارشاد که بلافاصله پس از انتشار خبر شهادت آیت الله صدر فعالانه وارد صحنه شدند، قویاً از قول منابع موثق این خبر را تکذیب کردند و به مطبوعات (منظور مطبوعات اسلامی است چون وزارت ارشاد جرئت

رودر رو شدن با مطبوعات مزدور را در خود سراغ ندارد) درباره مسئولیت های سنگین خود در جامعه انقلابی هشدار می دهند. اگر اینها همین قدر هم نسبت به خیر دستگیری آیت الله صدر حساسیت داشتند، مسلماً مسئله طور دیگری اتفاق می افتاد. بنابراین با یک تعبیر می توان گفت وزارت ارشاد شریک جرم در شهادت آیت الله صدر است.» (۲)

۱۲۰

بیروت و لبنان بارها عرصه درگیری موافقان و مخالفان دولت صدام حسین قرار گرفته است، درگیری هایی که به خصوص بعد از شهادت آیت الله صدر چشمگیر بوده است. امروز نیز انفجاری در یکی از مراکز رژیم عراق در بیروت روی داد.

رادیو عربی صوت الجماهير اعلام کرد: «مزدوران رژیم فارسی در لبنان بامداد امروز، جنایت تازه ای علیه تأسیسات عراق در بیروت مرتکب شدند. این مزدوران مواد منفجره در خارج از ساختمان خبرگزاری عراق در بیروت کار گذاشتند که انفجار آن باعث آتش سوزی در دفتر خبرگزاری عراق در بیروت شد و کلیه محتویات دفتر طعمه آتش شد.» (۳) به گزارش رادیو

ص: ۳۶۶

آمده است.

۲- همان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۶/۲/۱۳۵۹.

لندن، گروهی که خود را مجاهدین اسلامی عراق می خواند مسئولیت این انفجار در دفتر بنگاه خبری عراق را به عهده گرفته است. در این گزارش آمده است: «این انفجار خسارات فراوان به ساختمان وارد کرد و ۲ نفر از نگهبانان را نیز مجروح ساخت. در یک تماس تلفنی با بنگاه خبری فرانسه، آژانس فرانس پرس، یک سخنگو از جانب این سازمان گفت که گروه مجاهدین اسلامی عراق مصمم است که کلیه لانه های جاسوسان عراقی را خراب کرده و رژیم فاسد عراق را در بغداد سرنگون سازند. سازمان مجاهدین اسلامی عراق قبلاً نیز مسئولیت ارتکاب حملاتی علیه دفاتر شرکت هواپیمایی عراق و مرکز بازرگانی عراق را در بیروت به عهده گرفته بود.» (۱)

بیروت همچنین عرصه ای برای جنگ تبلیغاتی و رسانه ای و محلی برای انتشار بیانیه های سیاسی علیه رژیم عراق است؛ در این زمینه گروهی با عنوان جبهه آزادی بخش بحرین در بیروت بیانیه ای صادر کرد که در آن آمده است: «حزب مزدور بعث عراق دست به ننگین ترین جنایت تاریخ می زند که علم و تقوی و اصلاح را با زندان و قتل بهترین فرزندان اسلام ترور می کند و آن آیت الله مجاهد سیدمحمدباقر صدر جمعی از مؤمنان و مؤمنات و نقاب را از چهره کریه صهیونیستی خویش و مزدوری امپریالیستی امریکایی وی را کنار می زند... ما پایداری عظیم خویش را در مقابله با رژیم سفاک بعث حاکم (۲) عراق [اعلام می کنیم]. ما هرگز آن انگلستان کثیف و ایالات متحده امریکا که مزدور کثیف خود، صدام حسین را عروسک مانند به رقص درمی آورد فراموش نمی کنیم. جبهه آزادی بخش بحرین این جنایت هولناک را محکوم کرده و توده ها را به هم پیمانی علیه رژیم بعث و رژیم آل خلیفه که دلیل بر عمق سرسپردگی این دو رژیم طاغوتی به امپریالیسم امریکایی می باشد دعوت می نماید.» (۳)

در همین حال، سخنگوی جبهه خلق برای آزادی فلسطین اعلام کرد کارکنان دفتر این جبهه پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، از عراق اخراج و دیروز جمعه، به بیروت وارد شدند. دفاتر این جبهه پنجشنبه ۴/۲/۱۳۵۹، در بغداد تعطیل شد و به همه برادران دستور داده شد که خاک عراق را ترک کنند. (۴) یادآوری می شود جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری احمد جبرئیل، از جمله گروه های فلسطینی فعال است که با آنکه تعلقات ایدئولوژیک چپ غیرمذهبی دارد، در صف بندی اخیر سازمان های مبارز و انقلابی، جزء طرف داران ایران قرار گرفته است.

۱۲۱

در شماره امروز روزنامه کیهان خبری درج شد که در نوع خود عجیب و خلاف انتظار محسوب می شود. این خبر از ورود غیرمجاز سفیر موریتانی در عراق به خاک ایران از طریق مرز شلمچه در ساعاتی پس از نیمه شب و متعاقب آن دستگیری وی با هشیاری نیروهای سپاه پاسداران مستقر در

ص: ۳۶۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲- * اشکال عبارتی از متن منبع است. احتمالاً در ترجمه اشکال وجود داشته است.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

مرز حکایت داشت و سپاه خرمشهر روز گذشته، آن را اعلام کرده بود.

کیهان با درج این خبر افزود: «در گزارش سپاه پاسداران آمده است که انگیزه ورود سفیر موریتانی در عراق به خاک ایران مشخص نشده است و برای تحقیق بیشتر امروز {۵/۲/۱۳۵۹} به تهران اعزام شد.» (۱) تماس خبرگزاری پارس با وزارت امور خارجه از ابهام مطلب نه تنها کم نکرد بلکه اظهار بی اطلاعی مقامات مسئول در این وزارتخانه بر این ابهام افزود. (۲)

یادآوری می شود که ساعت ۲:۵۵ بامداد روز گذشته {۵/۲/۱۳۵۹}، از خرمشهر پیامی برای استاندار خوزستان ارسال شد که در آن آمده بود: «ساعت ۲:۳۰ نیمه شب، سفیر کبیر جمهوری موریتانی از طریق مرز شلمچه به ایران وارد شدند و بدون مجوز قانونی ماشین خود را از گمرک شلمچه عبور دادند. باتوجه به اینکه مرز ایران و عراق از ساعت ۱۱ شب، معمولاً بسته می شود و آمدن ایشان در این وقت شب مشکوک به نظر می رسد و ضمناً در برابر مأمورین ژاندارمری با اهانت صحبت کرده و آنان را تهدید می کند.» در حاشیه پیام، این دستور اداری درج شده است: «دفتر، لطفاً جریان واقعه به وزارت امور خارجه تلفن گرام شود.» (۳)

انگیزه سفیر موریتانی هرچه باشد، این اقدام بیانگر یک واقعیت است و آن اینکه در عراق سطح و شدت تبلیغات علیه ایران و فضا سازی تبلیغاتی و جنگ روانی برای گسیخته و بی نظم جلوه دادن اوضاع در ایران و نیز وانمود کردن تسلط عراق و عوامل آن در مناطق مرزی خوزستان***** حتی دیپلمات ها را هم تحت تأثیر قرار داده است.

۱۲۲

تحركات ایدایی عراق در خوزستان امروز هم با ایجاد انفجار و نیز نفوذ و فعال کردن عناصر مستعد خرابکار ادامه یافت. امروز دو انفجار در خرمشهر روی داد که تلفات جانی نداشت. (۴)

یکی از این انفجارها در فلکه راه آهن رخ داد. گزارش داخلی سپاه در این باره حاکی است که یک بمب زیر تریلری که در فلکه مزبور پارک بود کار گذاشته شده بود. بر اثر این انفجار به تریلر مذکور و تریلری که پشت آن پارک بود خساراتی وارد شد، ولی تلفات جانی به بار نیامد. (۵) شهربانی خوزستان در گزارش این واقعه به استانداری، اعلام کرده است که ۲ تریلر آسیب دیده حامل روغن نباتی و تاید بوده اند. (۶)

بعد از ظهر امروز نیز سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر در تماسی با خبرگزاری پارس در آبادان اعلام کرد که دیشب در کتاب فروشی نسیم واقع در خیابان نقدی خرمشهر، بمبی منفجر شد و بخشی از کتاب فروشی آسیب دید. (۷)

در همین حال، تحركات از نوع دیگری نیز در خوزستان گزارش شده است. در گزارش ارسالی شهربانی به وزارت کشور به تظاهرات امروز شادگان اشاره و به نقل از رکن سوم ستاد

ص: ۳۶۸

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۲- همان.

۳- سند شماره ۳۴۷۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری خوزستان، ۵/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- سند شماره ۱۱۴۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش های داخلی سپاه، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۹۴۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۷/۲/۱۳۵۹.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

مشترک ارتش، آمده است: «حدود ۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر دیپلمه بیکار تحت عنوان دیپلمه های بیکار هم زمان با وقایع اندیمشک در شادگان حوزه خوزستان دست به تحصن زده به بخشداری و بیمارستان حمله می نمایند و شعارهایی به نفع صدام حسین می دهند.» (۱)

به منظور ریشه یابی این حوادث، امروز، ستاد لشکر ۹۲ زرهی گزارش مربوط به اسفند ماه گذشته را به استانداری ارسال کرد. متن گزارش چنین است: «برابر اعلام نزاچا در تاریخ ۷/۳/۱۹۸۰ {۱۶/۱۲/۱۳۵۹} وزارت کشور عراق یک حقوق ماهیانه جهت اشخاص و اعضای جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان که همگی ایرانی هستند اختصاص و ارسال داشته است و همچنین مقداری پول جهت پرداخت به افرادی که در خوزستان خرابکاری و انفجاراتی به وجود می آورند ارسال داشته است. ارزیابی خبر: صحت دارد.» (۲)

گزارش مشابه دیگری از این لشکر به استانداری خوزستان حاکی است که امروز، «توسط برادر صدام حسین {برزان} بین اشخاصی که اخیراً در ایران اقدام به خرابکاری و انفجار نموده بودند در منطقه السیبه جوائز و کادوهای تقسیم شده و به هر کدام مبلغ ۲۰۰۰ دینار عراقی پرداخت شده است.» (۳) در این گزارش همچنین از تحرکی در روز گذشته، چنین خبر داده شده است: ۸ نفر از نزدیکان برزان برادر صدام حسین، در معیت ۲ نفر از افسران ارشد ایران برای عملیات خرابکاری و انفجار و اشاعه اخبار به پایتخت ایران {تهران} اعزام شده اند و قرار است که مدت زیادی نیز در تهران اقامت کنند. (۴)

همچنین در گزارش یک مرکز حفاظت اطلاعات ارتش به وزارت کشور آمده است: «برابر اطلاع بنا به دستور رژیم بعثی عراق قرار است کلیه ایرانیانی را که از ایران فرار نموده در حال حاضر در پادگان های استقبال آن کشور اسکان داده شده اند به منظور فراگیری جنگ های چریکی و طرز استفاده از جنگ افزارهای مختلف و همچنین دیدن دوره های خرابکاری به پادگان ها و مراکز نظامی در استان سلیمانیه اعزام گردند. ارزیابی خبر: صحت دارد.» (۵)

۱۲۳

ورود رانده شدگان عراق به مناطق مرزی ایران همچنان ادامه دارد. امروز، خبرنگار خبرگزاری پارس به نقل از سرهنگ اخیانی {از مسئولان مرتبط با رانده شدگان در منطقه مرزی غرب کشور}، گزارش داد: «در ۲۴ ساعت گذشته، جمعاً ۱۰۳۱ نفر از رانده شدگان عراق از طریق مرزهای خسروی {سومار}، دهلران و مهران وارد خاک ایران شده اند.» در این گزارش اضافه شده است که با ورود این عده، مجموع تعداد رانده شدگان به ۲۸۳۰۵ نفر رسید. (۶)

همچنین معاون سیاسی استانداری لرستان خبر داد: «۷۴ نفر دیگر از رانده شدگان عراقی به استان لرستان وارد شدند و در اردوگاه بهرام خرم آباد اسکان یافتند.» (۷) خبرگزاری پارس در گزارش این خبر نوشته است: «در حال حاضر، ۹۸۴۲ نفر در اردوگاه های استان لرستان اسکان داده شده و ۱۰۷۶۳

- ۱- سند شماره ۰۴۱۰۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۳۴۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استاندار خوزستان {معاونت سیاسی و انتظامی}، ۱۸/۳/۱۳۵۹.
- ۴- همان.
- ۵- سند شماره ۰۳۳۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک {اداره دوم مدیریت حفاظت اطلاعات} به وزارت کشور، ۶/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

نفر پس از شناسایی کامل از سوی هیئت اجرایی نخست وزیری تحویل بستگان‌شان شدند.» (۱)

در این حال، نگرانی‌هایی در زمینه نفوذ عناصر عراق از این راه وجود دارد؛ از جمله می‌توان به هشدارهایی که امروز، از یک مرکز حفاظت اطلاعات ارتش در حاشیه گزارشی برای وزارت کشور ذکر شده است، اشاره کرد. در ذیل این گزارش ضمن اعلام خبر آموزش ایرانیان فراری در عراق با عنوان ملاحظات آمده است: «باتوجه به روابط فعلی ایران و عراق و با در نظر گرفتن اقدام خصمانه رژیم بعثی عراق به نظر می‌رسد که رژیم حلقه به گوش امپریالیسم عراق در نظر دارد ایرانیان مخالف رژیم جمهوری اسلامی ایران را پس از دادن آموزش‌های لازم همراه سایر برادران و خواهران هم وطن ایرانی از عراق اخراج [و] بدین وسیله از وجود آنان برای انجام عملیات خرابکاری در اقصی نقاط ایران بهره برداری نماید.» (۲)

۱۲۴

تحرکات پاسگاهی، نظامی و اطلاعاتی ارتش عراق در نوار مرزی ایران، امروز چندان وسیع نبود، اما به هر حال در خور توجه است.

در غرب کشور و در ادامه حملات قبلی به پاسگاه ایرانی تنگاب نو

امروز، «تعداد زیادی نفربر زرهی و تانک و خودروی نظامی دیگر وارد پاسگاه قلعه یهودی کشور عراق مقابل پاسگاه تنگاب نو

ایران گردید.» (۳) در جنوب، مشاهده عینی افراد لشکر ۹۲ زرهی از استقرار یک دستگاه دوربین متحرک روی سه پایه،

در بام پاسگاه گرگ عراق در شلمچه، برای دید بانی و احتمالاً عکس برداری از نواحی مرزی ایران حکایت داشت. (۴) همچنین در ساحل اروند، بین ام الرصاص و شلمچه در محلی به نام واصلیه مجموعه‌ای از سنگرها و اسکله‌ها و ناوچه‌ها در کنار آنتن‌های دید بانی عراق مستقر شده و عبور کلیه ناوچه‌های ایرانی را با وسایل مخابراتی و رادیویی که به سیستم تقویت مجهزند، کنترل و گزارش می‌کند. در جنوب این منطقه، نرسیده به فاو، در فاصله دو محل به نام‌های صخراک و معامر، اهالی منطقه به صید ماهی مشغول هستند و اینجا بهترین نقطه برای نفوذ یک فرد عراقی یا ایرانی به دو طرف در پوشش

ماهگیری است. در جنوب فاو روی اسکله قشله، نیروهای فعال عراقی مشاهده می‌شوند و ۳ ناوچه عراقی در آن پهلو گرفته‌اند. در پشت نخلستان نیز یک دستگاه رادار همراه برج کنترل، مستقر می‌باشد، حدفاصل ام الرصاص تا فاو نیز تحرکات و فعالیت‌های دید بانی، مهندسی و تردد نیرو در پاسگاه‌ها و اسکله‌های عراقی، امروز، کم و بیش مشاهده می‌شود. (۵) مشاهدات دیگر منابع، حاکی است که امروز، یک فروند کشتی روسی حامل محموله‌ای نظامی از قبیل قطعات یدکی هواپیماهای جنگی و تانک و توپ‌های ضد هوایی وارد بندر ام القصر شده و در نزدیکی کارخانجات ذوب آهن لنگر انداخته است. (۶)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۴۱۰۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا معاونت عملیات {مدیریت اطلاعات}، ۶/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۶۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به هماهنگی، ۵/۳/۱۳۵۹.

درباره وضع پاسگاهی و خطوط مرزی ایران در روز جاری، گزارش هایی با جهت گیری متفاوت از ژاندارمری و سپاه به مراکز ذی ربط ارسال شده است که خودبه خود، به تناسب تفاوت بافت سپاه و ژاندارمری، تفاوت هایی در سلیقه و برداشت و توقع را نیز همراه دارد.

در گزارش اداره مرزبانی ژاندارمری به نخست وزیری که از طرف فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران سرتیپ ظهیرنژاد امضا شده است، آمده است: «گزارش مرزبان خرمشهر گویا است: در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹، پاسداران ۲ قطعه عکس بزرگ امام موسی صدر***** و ناصر فخررجی را به فاصله ۵۰ متری روبه روی پاسگاه خرنوبیه عراق نصب» کرده و شعارهایی علیه کشور عراق سر می دهند و «مرزبان خرمشهر مراتب را به سپاه پاسداران خرمشهر اعلام و متذکر گردیده است از تکرار این گونه اعمال در نوار مرزی جلوگیری نمایند.» (۱)

در گزارش دیگری که امروز، نیروهای ارتش از قول نیروهای ژاندارمری به فرماندهی نیروی زمینی ارسال کرده اند، اقدامات مشابهی که در گذشته رخ داده به این شرح مورد توجه قرار گرفته است: «بنا به اظهار رئیس پاسگاه حدود روز ۳۱/۱/۱۳۵۹ نفرات سپاه پاسداران پاسگاه های

حدود و مؤمنی در مقابل سربازان

و شرطه های عراقی که برای تقویت پاسگاه های مزبور پیاده می شدند شروع به دادن شعار... می نمایند به نحوی که نفرات پاسگاه عراق مسلح شده، در سنگر خود قرار گرفتند و بلافاصله یک دستگاه گاز ۶۶ پر از سربازان مسلح به تقویت پاسگاه می رسد.» (۲)

از سوی دیگر، در گزارش واحد نظارت و ارزشیابی ستاد مرکزی سپاه از بازدید مرزی، به فرماندهی سپاه پاسداران مواردی بدین شرح ذکر شده است: «در اروندرود حفاظت به عهده گارد ساحلی است، ولی سپاه هم یک قایق گارد ساحلی را جهت کمک به حفاظت مرز در اروندرود در اختیار گرفته است آنچه به نظر می رسد مرزها عملاً کاملاً باز است و گارد ساحلی در اروندرود و ژاندارمری در پاسگاه های تحت نظر خودش کار زیادی انجام نمی دهند و رفت و آمد در مرزها به خصوص در شب به راحتی و فراوان انجام می پذیرد. ارتش در فاصله زیادی از مرزها مستقر شده و فعلاً فقط از خود حفاظت می کند. تأسیسات مهم نفتی، تلویزیون، سد، رادارها و... اکثراً به وسیله چند جوانمرد با اسلحه برنو حفاظت می شود مثل: ۱. دو چاه نفت در اطراف موسیان که یکی در حال بهره برداری و یکی در حال حفاری است که هر کدام به وسیله ۲ یا ۳ جوانمرد کنترل می شود. ۲. چاه ها و تأسیسات نفتی اطراف نفت شهر که تا به حال چندین بار با آر.پی.جی ۷ به آن حمله شده، ولی هر کدام به وسیله چند جوانمرد با برنو محافظت می شود. ۳. سد نزدیکی مهران که بدون دفاع است. ۴. تأسیسات رادیو تلویزیون نخجیر در نزدیکی ایلام که ارتباط اصلی فرستنده رادیو تلویزیون ما با عراق است که به وسیله چند جوانمرد با برنو محافظت می شود و دستگاه رادار نخجیر هم قبلاً منفجر شده است.» (۳)

-
- ۱- سند شماره ۰۳۴۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران اداره مرزبانی به نخست وزیری {دفتر امور انقلاب}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۲۸۷۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
 - ۳- سند شماره ۹۰۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران، ۶/۲/۱۳۵۹.

در سنندج، درگیری های اخیر، امروز هم ادامه یافت، نیروهای خودی نسبت به طرف مقابل موفق به کسب برتری چشمگیر و رو به افزایش شدند، اما این برتری در حدی نبود که حاکمیت کامل دولت را در شهر برقرار کند.

تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، بامداد امروز، در یک گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار کیهان اعلام کرد: در سنندج آرامش نسبی برقرار است و ارتش همه نقاط حساس را در دست دارد. (۱) اما گزارش دیگری که در شماره امروز این روزنامه درج شد، از وجود مشکلات بیشتری حکایت داشت؛ به نوشته کیهان، در سنندج شب گذشته، تیراندازی ها ادامه یافت و از این رو امکان جمع آوری برخی اجساد مانده در زیر آوار خانه ها، فراهم نشد. در پی شش روز زدوخورد و درگیری خونین در سنندج، مردم شهر با کمبود غذا روبه رو شدند. با پایان گرفتن مهلت ارتش به گروه های سیاسی در سنندج مبنی بر خلع سلاح و تخلیه شهر توسط مردم، عده ای از بامداد دیروز، شهر را ترک کردند، ولی گروهی از مردم شهر در یک گردهمایی قرار گذاشتند شهر را ترک نکنند. در ادامه گزارش کیهان آمده است: «درگیری های اخیر سنندج باعث از کار افتادن و انهدام رادیو تلویزیون شد و هم اکنون رادیو تلویزیون شهر در دست ارتش و سپاه پاسداران است. همچنین بر اثر این درگیری ها سیم های برق و تلفن در اکثر نقاط شهر به کلی قطع شده و مردم از لحاظ مواد غذایی و آذوقه در مضیقه هستند.» (۲)

گزارش خبرنگاران روزنامه های انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، بامداد و کیهان در ساعات مختلف امروز، حاکی از ادامه تیراندازی ها تا شب هنگام است. (۳) ساعت ۲۱، ستاد عملیاتی غرب کشور مستقر در کرمانشاه به روزنامه جمهوری اسلامی اطلاع داد که «به استثنای قسمتی از مرکز شهر سنندج که مهاجمین [ضدانقلاب] در این منطقه مستقر هستند کلیه نقاط حساس و مدخل ورودی سنندج از طرف کرمانشاه، میوان و نقاط مقابل این دو راه ورودی و دیگر نقاط نیز تحت تصرف ارتش و سپاه در آمده است.» این روزنامه در مورد تصرف ستادها و دفاتر گروه های

ضدانقلاب نوشت: «تعداد زیادی از آنها به تصرف نیروهای انقلاب در آمده است، ولی مهاجمین [مسلح غیرقانونی] اکثراً

از داخل بعضی از خانه های مرکز شهر با تفنگ دوربین دار به طرف برادران ما شلیک می کنند.» (۴)

همچنین بعد از ظهر امروز، سپاه پاسداران مستقر در سنندج خطاب به مردم این شهر، اطلاعیه ای به این شرح صادر کرد: «به اطلاع اهالی محترم و مسلمان سنندج می رساند که افراد ضدانقلاب که از اعلام پشتیبانی شما مردم غیور سنندج از سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی خود را رانده شده می بینند، لذا سعی در به آتش کشیدن شهر به وسیله مواد آتش زا دارند تا موجودیت شما را به نیستی بکشانند. با هوشیاری انقلابی مواظب توطئه های شیطانی آنان باشید.» (۵)

در مجموع، خبرهای رسمی از مراکز رسمی نظام بیشتر خوش بینانه است و ظاهراً مسئله چندان حادثی باقی نمانده است. برای مثال، روابط عمومی سپاه امروز، در تماسی با روزنامه انقلاب اسلامی اعلام کرد:

۱- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- همان.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱؛ و روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲؛ و روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲؛ و

روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

«سنندج در دست برادران پاسدار و ارتشی است و اهالی سنندج با پرچم سفید به سمت پادگان شهر در حرکت هستند. با تسلط برادران پاسدار و ارتشی بر اوضاع شهر، اوضاع هم اکنون آرام است و درگیری چندانی نیست.» (۱) در گزارش دیگری مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، درباره وضع بعدازظهر امروز سنندج به روزنامه انقلاب اسلامی گفته است: «گروه گروه از افراد مسلح درحالی که عکس های امام خمینی و کلام الله مجید با خود همراه دارند به مقر سپاه پاسداران مراجعه می کنند و سلاح خود را تحویل می دهند.» (۲)

اما در گزارش های داخلی نیروهای نظام، نگرانی ها و دغدغه ها جدی تر است. متن پیامی که امروز از سنندج به فرماندهی نذاجا و مرکز فرماندهی سپاه پاسداران ارسال شده است بیانگر این نگرانی هاست، متن کامل پیام چنین است: «فعلاً در سنندج حدود ۲۰۰۰ نفر نیروی [ی] مقاوم وجود دارد. مصمم هستند حکومت کمونیستی را برقرار کنند در داخل ارتش افراد خائن وجود دارد و به دشمن کمک می دهند و بعضی از نظر روحی ضعیف هستند و ایمان ندارند و اگر مقاومت عده ای از کادرهای آن نبود شهر سقوط می کرد. متأسفانه پاسداران اعزامی نسبت به گسترش عملیات بسیار کم هستند. ... ولی به خواست خدا با اعزام برادران اصفهانی ما عملیات را شروع می کنیم، ولی اگر نیروی پشتیبانی نرسد و این افراد شکست بخورند شاید دیگر نتوان این شکست را جبران کرد. پس اگر مسئله قابل درک است فوری فوری از بچه های تهران، اصفهان، مشهد نیرو اعزام کنید.

ف. سپاه پاسداران سنندج بروجردی» (۳)

ابراز نگرانی محمد بروجردی فرمانده سپاه سنندج، از مقاومت نیروهایی که مصمم هستند حکومت کمونیستی برپا کنند و نیز از مشکلات و ضعف های نیروهای خودی {

از سوی دیگر، تلاش هایی برای تحقق خواسته هایی نظیر آنچه در پیام مذکور طرح شده، در بالا-ترین سطح فرماندهی نیروهای مسلح نیز پیگیری و دنبال می شود. تلفن گرامی که امروز، از نذاجا به سماجا ۳ مخابره و برای سپاه نیز ارسال شد شاهدهی بر این مطلب است. متن تلفن گرام چنین است: «برابر اوامر رئیس جمهوری و اعلام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

در حدود ۱۰۰۰ نفر سپاهیان پاسدار در اصفهان و ارومیه آماده حرکت به سنج می باشند. خواهشمند است مقرر فرمایید ضمن هماهنگی با سپاهیان پاسدار تعداد مورد نیاز هوایمی سی ۱۳۰ در اختیار آنان گذارده تا سپاهیان آماده به سنج ترابری نموده و نتیجه را به معاونت لجستیکی نزا اعلام نمایند. نماینده سپاه پاسداران نظر دهد.» (۴) در حاشیه {هامش} نسخه ای از این تلفن گرام که به فرماندهی سپاه رسیده، همچنین نوشته شده است: «به اطلاع برادر ابوشریف رسید، ایشان گفتند اینکه توضیح نمی خواهد و این یک امریه است که صادر شده است و باید اجرا گردد و هوایمی در اختیار نیروهای اصفهان و ارومیه قرار گیرد.» (۵)

ص: ۳۷۳

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۳- سند شماره ۴۱۰۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به فرمانده نزا منطقه غرب {سپاه پاسداران کرمانشاه مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۴۱۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزا به سماجا، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- همان.

در زدوخوردهای اخیر سنندج، طرف اصلی نیروهای سپاه و ارتش گروه های مسلح غیرقانونی است که علاوه بر کومه له و دمکرات، شامل گروه هایی چون سازمان چریک های فدایی خلق، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و... نیز می شود. این گروه ها از تهران و به طور کلی از خارج منطقه، برای بهره برداری های گروهی خویش به سنندج می آیند و در این درگیری ها فعال اند.***** خلع سلاح و اخراج این گروه ها از شهر و در صورت مقاومت سرکوب آنان، شرط لازم برای استقرار حاکمیت نظام و نظم ضروری در سنندج شناخته شده است و همه جناح های نظام در این قضیه به وحدت و تصمیم رسیده اند. در این میان، خساراتی که بی تردید به مردم شهر سنندج وارد می شود،

قسمت بغرنج مسئله است. دو خبر متفاوت در این باره پخش شده است: یک دسته از خبرها حاکی است پس از پخش اطلاعیه لشکر ۲۸ کردستان که از مردم خواسته بود شهر را ترک گویند، اکثر مردم به قصد ترک سنندج راهی خارج شهر شده اند (۱) و دسته دیگری از خبرها بیانگر خروج گروه اندکی از اهالی سنندج از این شهر است. (۲) طبیعی است که در مقابله با اطلاعیه های ارتش و سپاه که مردم را به خروج موقت از شهر دعوت می کنند، سازمان های سیاسی مخالف با برگزاری تجمعاتی از جمله در مساجد، برای جلوگیری از خروج مردم از شهر می کوشند. (۳) به هر حال، بسیاری از مردم سنندج که به عمد یا به اضطرار در شهر مانده اند دچار خسارت مالی و جانی شده اند. خبرنگار انقلاب اسلامی در شماره امروز این روزنامه نوشته است: «در سنندج بوی خون و باروت به مشام می رسد. ... اکثر مردم تا آنجا که توانسته اند به کرمانشاه و روستاهای اطراف سنندج گریخته اند و آنان که در شهر مانده اند به زیر زمین ها پناه برده اند.» (۴) خبرنگار کیهان نیز در شماره امروز این روزنامه نوشت: درگیری چندروزه ارتش و پاسداران با پیشمرگان و افراد گروه های مسلح غیرقانونی «ده ها کشته و مجروح به جای گذاشت و باعث خراب شدن بیمارستان قانع و اداره بهداشت و ویران شدن تعدادی خانه شد.» در این گزارش آمده است: «هنوز جسد عده ای از کشته شدگان در محل باقی مانده و چند جسد نیز در مساجد و خانه ها غسل داده شده و در قبرستان تایله شهر سنندج به خاک سپرده شد.» (۵)

در این حال، نیروهای خودی در کنار تدابیر و اقدامات نظامی مربوط به کاهش هرچه بیشتر خسارات و تلفات مردم عادی، موظف اند بخشی از توان خود را صرف گسیل نیروهای امدادی به شهر بکنند. تلاش های دوگانه نیروهای نظام در گزارش خبرنگار روزنامه بامداد مشهود است؛ در این گزارش آمده است: تا لحظه مخابره خبر {ساعت ۵ بعدازظهر امروز ۶/۲/۱۳۵۹}، تیراندازی همچنان در سنندج ادامه داشته و تعدادی در این درگیری ها کشته یا زخمی شده اند. همچنین

ص: ۳۷۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

ده ها خانه ویران شده است. یک گروه پزشکی که از تهران و ازسوی جمعیت شیروخورشید سرخ به منظور کمک به زخمی های بستری شده در بیمارستان های سنندج به این شهر اعزام گردیده، وارد فرودگاه سنندج شد، اما تا این لحظه این گروه پزشکی موفق به ورود به شهر نشده است. تلاش هایی از طریق مقامات شیروخورشید سرخ در جریان است تا ترتیبی داده شود که این گروه بتواند به داخل شهر وارد و به مداوای مجروحین بپردازد. تاکنون از تعداد زخمی ها و کشته شدگان حوادث سنندج آمار دقیقی به دست نیامده است «و از تعداد زخمی ها و کشته شدگان نیروهای ارتش و سپاه پاسداران نیز تاکنون آمار دقیقی در دست نیست.» (۱) در ادامه گزارش، خبرنگار به پیشروی نیروهای خودی تا ساعت مخابره خبر یعنی ۵ بعدازظهر امروز، پرداخته و نوشته است: «نیروهای ارتش از پادگان به طرف سنندج پیشروی کردند و تا مسجد جامع پیش رفتند که با مقاومت پیشمرگان کرد مواجه و از دو طرف تعدادی کشته و زخمی شدند.» (۲)

یادآوری می شود اراده گروه های مسلح ضدانقلاب درگیر با نظام برای تداوم هرچه بیشتر بحران در سنندج به صورت های مختلف، بالطبع از موانع اصلی تحرک امدادسانی ارتش به حساب می آید.

در یک گزارش داخلی نیروی زمینی ارتش که برای سپاه نیز ارسال شده، آمده است: «برابر اطلاع واصله از شیروخورشید سرخ، در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹ [امروز]، آقای نبوت مهر راننده بیمارستان صحرایی سیار جمعیت مرکزی ما در سنندج بعد از عبور از پل معلق به شهادت رسیده است.» (۳)

۱۲۸

بعد از سنندج امروز، سقز و بانه مهم ترین کانون های درگیری مناطق کرد نشین بودند. بوکان نیز متأثر از وضع سقز در وضعیتی فوق العاده قرار گرفته است. چنانچه پیش بینی های سپاه در مورد سردشت درست باشد، به زودی در کنار سنندج یک مربع بحران دیگر نیز تشکیل خواهد شد. در وضعیت کنونی و تا پایان امروز، می توان گفت وضعیت سقز هرچند بحرانی است، این بحران تا حدی مهار شده است، ولی در بانه درگیری ها رو به افزایش و تشدید است. در بوکان، تحرکات بیشتر امداد و حمایت از سقز را نشان می دهد و در سردشت فقط احتمال و پیش بینی ایجاد درگیری وجود دارد.

درباره بانه و ناآرامی جدیدی که از سه روز پیش در این شهر شروع شده است، پیش ازظهر امروز، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در گفت و گو با کیهان اعلام کرد: «از ارتفاعات اطراف پادگان بانه و از شهر بانه شدیداً روی پادگان تیراندازی می کنند که این حوادث تعدادی مجروح از نظامیان داشته است.» (۴)

در همین زمینه، گزارش خبرنگار بامداد از پیرانشهر نیز حاکی است که از بعدازظهر امروز، در بانه درگیری های شدیدی آغاز شده است. (۵) در واقع، این درگیری های شدید نشانه شدت اقدام و تلاش گروه های مسلح غیرقانونی برای نتیجه گیری سریع از محاصره پادگان بانه و تصرف آن و نیز اصرار نیروهای خودی بر مقاومت برای جلوگیری از سقوط و قتل عام نیروهای پادگان می باشد.

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- همان، ص ۲.

۳- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا، شماره

۲۳، ۸/۲/۱۳۵۹ تا ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۴ و ۱.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۵- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

ساعت ۵۵:۱۰، پیامی از ستاد مشترک ارتش درباره بانه به فرماندهی سپاه واصل شد که متن کامل آن چنین است: «مراتب زیر به وسیله

نیروی زمینی به

اف. ام غرب اعلام گردیده است. برابر گزارش فرمانده پادگان بانه، تعدادی کشته و مجروح [شده اند] که به علت عدم تخلیه آنها اجساد دچار عفونت [شده] و جان مجروحین در خطر است. جان پرسنل از تشنگی به لب رسیده و مهمات، سوخت و جیره غذایی رو به اتمام است. در این شرایط دشمن با آتش شدید آخرین قدرت مقاومت این پرسنل شجاع را از بین می برد. باتوجه به وضع وخیمی که هم قطاران ما در بانه گرفتارند دستور فرمایید به محض رؤیت این امریه، پاسداران موجود در کرمانشاه همراه با نیازمندی های لجستیکی به وسیله شنوک با اسکورت مطمئن به بانه حمل نمایند. اجرای این دستور [و در] نتیجه [حفظ] جان پرسنل پادگان بانه نیاز به فداکاری بیش از انجام فریضه معمولی را دارد. پرسنلی که هم اکنون وظیفه نجات مدافعان پادگان پاوه را به عهده دارند بایستی قبول خطر کنند و گرنه جان هم قطاران ما در بانه، روز جاری در خطر است. ضمناً قبل از اعزام توسط پیک پایگاه سوم پشتیبانی نیروی هوایی درخواست شده که با حداکثر امکانات عملیات کمک به پادگان بانه را به صورت پشتیبانی نزدیک هوایی، پشتیبانی نمایند و دستور فرمایید هرچه زودتر با اعزام حداکثر امکانات پاسدار به بانه اعزام دارند و دستیابی دشمن را به سلاح ها و مهمات پادگان جلوگیری نمایند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۱)

وخامت اوضاع در این متن هویداست و طبیعی است که در این شرایط ازسوی سپاه آماده کردن و اعزام سریع نیروی ورزیده و ازطرف ارتش ترابری و انتقال آنان به پادگان محاصره شده بانه، با قدرت باید دنبال شود. پیامی که در ساعت ۱۷:۱۰ به فرماندهی سپاه مخابره شد، بیانگر بخشی از این تلاش است: «برابر اعلام نزاجا به استناد گزارش اف. ام، ۴ فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که به وسیله هلیکوپترهای کبری و هواپیماهای نهاجا اسکورت می شدند از سقز حرکت و در پادگان بانه فرود آمدند و پس از تخلیه، تعدادی از پرسنل پاسدار و وسایل

سالم به سقز مراجعت نمودند. این جابه جایی تا خاتمه روز جاری ادامه خواهد داشت. مراتب به طور مشروح متعاقباً اعلام می گردد.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۲)

نیروهای سپاه زیر آتش شدید از ارتفاعات اطراف در محل محاصره شده، فرود آمدند که این امر بی شک با خسارات نیروی انسانی همراه بود؛ در گزارشی از وزارت کشور به سپاه آمده است: «گزارش هنگ ژاندارمری سقز مستند به اعلام گروهان ژاندارمری بانه گویاست در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹، هنگام فرود هلیکوپتر، ۳ نفر از سپاه پاسداران مورد اصابت گلوله مهاجمین قرار گرفته اند.

ازطرف معاون سیاسی وزارت کشور مصطفی میرسلیم» (۳)

سقر شب گذشته ناآرام بود و صدای تیراندازی تقریباً به طور مداوم به گوش می رسید. در حدود ظهر امروز، بار دیگر تیراندازی ها شدت گرفت و بر اثر شلیک یک خمپاره ۱۰ تن کشته شدند. به گزارش خبرنگاران، شهر خالی از سکنه شده و گروهی بسیار کم از اهالی در شهر باقی مانده اند.

قسمت های وسیعی از نقاط مختلف سقر هدف اصابت گلوله قرار گرفته و منهدم شده است. ارتباط

ص: ۳۷۶

-
- ۱- سند شماره ۴۱۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به سپاه پاسداران، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۵۱۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ به سپاه پاسداران، ۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۰۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

تلفنی سقز هم مانند سنندج با کلیه شهرها قطع شده است. (۱) باتوجه به اینکه عده ای از افراد گروه های مسلح ضدانقلاب از سنندج گریخته و به سقز {و نیز بانه} رفته اند

مسئولان نظامی احتمال می دهند

که در سقز نیز وضعی نظیر سنندج پیش آید. (۲) در گزارش خبرنگار بامداد که در ساعت ۲۳، تنظیم و ارسال شده وضع سقز تا پایان امروز تا حدی ترسیم شده است. به نوشته این روزنامه، خبرنگار مذکور حدود ساعت ۸ بعدازظهر، از بوکان با تلاش فراوان عازم سقز شده و نیم ساعت بعد اتومبیلی که وی و همراهانش را به سقز می برده، در نزدیکی شهر متوقف شده و از رفتن به داخل شهر خودداری کرده است. به علت شدت درگیری ها ورود به شهر ممکن نبوده و این خبرنگار پیاده خود را به اطراف شهر سقز رسانده است. در گزارش او اضافه شده است که صدای شلیک

همه شهر را پر کرده است و ۲ فروند هلیکوپتر کبری در بالای شهر سقز در پرواز بوده اند. همین گزارش حاکی است که طبق شواهد، شهر ۵۰ هزار نفری سقز تا حدی خالی از سکنه شده است، ولی پیشمرگان کرد در شهر هستند. (۳)

در بوکان، امروز مدارس این شهر به حالت نیمه تعطیل در آمدند، زیرا آوارگان سقز اغلب به مدارس این شهر منتقل شده اند. (۴) بعضی گزارش ها حاکی است که حدود ۲۵ هزار نفر از آوارگان شهرستان سقز که خانه های خود را ترک کرده اند هم اکنون در شهرستان بوکان در منازل، مدارس و چادرهای امدادی جمعیت شیروخورشید بوکان اسکان داده شده اند. چندین ستاد امدادی برای جمع آوری مواد غذایی و درمانی برای آوارگان سقز در شهرستان بوکان تشکیل شده است. (۵) به طور طبیعی در این شرایط هر جریان و گروهی می کوشد بهره برداری تبلیغاتی لازم را از وضع پیش آمده بکند؛ از جمله دفتر سیدعزالدین حسینی در بوکان در اعلامیه ای از مردم شهرهای کردنشین خواست که به یاری آوارگان سقز و سنندج که در بوکان مستقرند، بشتابند و به آنها کمک برسانند. (۶) در آخرین ساعات دیشب، ستاد امدادی کمک به بوکان اعلام کرد که شهر بوکان و حومه با کمبود شدید مواد غذایی و سوختی و دارویی روبه رو شده است. (۷)

یکی از مسئولان بیمارستان امدادی بوکان، در گفت و گویی اظهار کرد که در حوادث اخیر شهرستان سقز، حدود ۱۸ نفر کشته شده اند و تعداد زخمی ها به ۳۰۰ نفر می رسد. حدود ۱۳۰ نفر از زخمی شدگان سقز هم اکنون در بیمارستان بوکان بستری هستند. مجروحان پس از مداوا در بیمارستان بوکان به منازل مردم این شهر منتقل شده اند. (۸) یادآوری می شود گزارش منابع مسئول جمع آوری اطلاعات در محل به استاندار، از انتقال ۱۵۰ تا ۱۶۰ زخمی از کردهای ایران به بیمارستان پای کورشه گران نزدیک مرز ترکیه حکایت دارد. (۹)

در این حال، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، امروز، پیامی هشدار آمیز درباره سردشت به ستاد مشترک ارتش ارسال کرد که متن آن چنین است: «برابر اخبار

واصله براساس اطلاعات موثق تعدادی از عناصر ضدانقلاب سردشت، پادگان سردشت را با تیراندازی مشغول خواهند کرد و قرار است به هر قیمتی که شده اعضای پایگاه ارتش را در ربط و پاسگاه مستقر در نزدیکی پل بین سردشت و ربط قتل عام

خواهند کرد. مراتب جهت اطلاع و اقدام اعلام می گردد.» (۱۰)

ص: ۳۷۷

-
- ۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲۵، بخش کردی رادیو بغداد؛ و روزنامه کیهان، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۴- همان.
 - ۵- همان.
 - ۶- همان.
 - ۷- همان.
 - ۸- همان.
 - ۹- سند شماره ۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام به فرماندهی گردان اعزامی اسلام آباد غرب، ۱۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۱۰- سند شماره ۴۱۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.

علاوه بر سنندج و شهرهای بانه، سقز، بوکان و سردشت، امروز در مناطق دیگری از کردستان و آذربایجان غربی و حتی کرمانشاه تحرکات ایزدایی و درگیری های پراکنده وجود داشت.

در کرمانشاه پیش از ظهر امروز، به طرف هلیکوپتر ارتش که در حال پخش اعلامیه های سپاه بر فراز شهر بود، از حوالی خیابان شریعتی این شهر ۳ گلوله شلیک شد که به آن اصابت نکرد. (۱)

در باینگان پاوه، بازهم مهاجمان ضدانقلاب به روستای مزیدی که محل استقرار افراد سپاه است، حمله کردند. این حمله که ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، روی داد به درگیری بین مهاجمان مسلح غیرقانونی و داوطلبان مهاجر مسلح باینگان، مستقر در روستای مزیدی، انجامید و در آن ۳ نفر از مهاجمان ضدانقلاب کشته شدند. (۲) یادآوری می شود که روستای مزیدی بارها هدف این گونه حملات قرار گرفته است. امروز ناصر کاظمی فرماندار پاوه، از تشییع جنازه باشکوه یکی از شهدای روستای مزیدی در پاوه و سپس دفن وی در گورستان شهدای این شهر خبر داد. این شهید یک مهاجر باینگانی و پاسدار افتخاری به نام ناصر باینگانی که دانش آموز سال ششم متوسطه بوده است معرفی شده که روز ۴/۲/۱۳۵۹ {پنجشنبه گذشته} در جریان حمله شش ساعته افراد ضدانقلاب به روستای مزیدی، مجروح شده و سپس به شهادت رسیده بود. (۳)

استاندار کرمانشاه اعلام کرد ساعت ۵ عصر امروز، از طرف غرب، پاوه با سلاح های سبک و خمپاره هدف حمله قرار گرفت. براساس نامه فرماندار پاوه

به استاندار کرمانشاه، بر اثر اصابت گلوله خمپاره به روستای گللال از توابع بخش مرکزی، ۳ نفر از اهالی، مجروح و به بیمارستان پاوه منتقل شده اند که حال یکی از آنان وخیم است. (۴) ناصر کاظمی فرماندار پاوه، همچنین اعلام کرد همه روزه از ساعت ۱۶، مهاجمان مسلح غیرقانونی شهر پاوه را زیر آتش خمپاره قرار می دهند. وی افزود که باوجود تقاضاهای مکرر، تاکنون اقدامی برای مرمت رله تلویزیون این منطقه نشده است. درحالی که رژیم بعث عراق این منطقه را زیر پوشش برنامه های تبلیغاتی تلویزیونی که به زبان کردی پخش می شود قرار داده است. (۵)

در مریوان هم درگیری های پراکنده ادامه دارد. ساعت ۴ بعدازظهر امروز، یک درگیری در محل تکیه مریوان رخ داد که بر اثر آن چند تن کشته و ۳ تن زخمی شدند. یادآوری می شود قبل از این یک پایگاه دژبانی در داخل شهر که ۱۸ نفر پرسنل مسلح در آن مستقر بودند، به دست پیشمرگان کرد محاصره و خلع سلاح شده و همه ۱۸ نفر جمعی دژبانی اسیر شده بودند. یکی از پیشمرگان کرد نیز کشته شده بود. (۶)

در شاهین دژ، در ادامه درگیری های پراکنده چند روز قبل، امروز بعدازظهر نیز درگیری دیگری رخ داد که با شدت ادامه یافت. (۷)

در میاندوآب، ساعت ۳ بامداد امروز، عناصر ضدانقلاب با سلاح سنگین به پاسگاه پلیس راه حمله کردند. این حمله که تا ساعت ۴ طول کشید تلفات جانی به بار

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۰۰۶۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار پاوه به استاندار کرمانشاهان، ۶/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۰۰۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار پاوه و اورامانات به استاندار کرمانشاهان، ۷/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۶- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۸- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

ارتش به ساختمان مشکوکی در امیرآباد واقع در جاده مهاباد میاندوآب در ۱۵ کیلومتری میاندوآب، حمله کردند که این حمله نیز تلفات جانی در بر نداشت. (۱) در ارومیه، صبح امروز، افراد ضدانقلاب با ایجاد راه بندان یک دستگاه اتوبوس مسافری را که از تهران عازم ارومیه بود در نزدیکی قوشچی متوقف کردند و پس از آنکه پول و زیور آلات

مسافران آن را به زور گرفتند، گریختند. خبرنگار کیهان با اعلام این خبر افزود: «چندی قبل ژاندارمری اتوبوس های مسافری را در مسیر اسکورت می کرد و با لغو این اقدام افراد مسلح جلوی ماشین ها را گاه و بیگاه می گیرند و اموال مسافران را به غارت می برند.» (۲) شب هنگام نیز صدای توپ و خمپاره در شهر ارومیه پیچید. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی این تیراندازی مربوط به درگیری بین گروه های مسلح غیرقانونی و نظامیان مستقر در منطقه بوده که در منطقه شلمکان از توابع ارومیه روی داده است. نیروهای نظامی مستقر در منطقه به شدت به تیراندازی های مهاجمان پاسخ گفتند و این تیراندازی ها به مدت یک ساعت ادامه داشت. (۳)

۱۳۰

براساس دستور ریاست جمهوری و شورای انقلاب مبنی بر دایر شدن کلاس های درس دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، (۴) قرار است امروز، این کلاس ها در سراسر کشور تشکیل شود. (۵)

در عمل امروز، فقط بعضی کلاس ها تشکیل شد که تعداد دانشجویان شرکت کننده

در آنها کمتر از معمول بود. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی وضع امروز برخی مراکز آموزش عالی در تهران چنین است: دانشگاه ملی ایران و دانشگاه علم و صنعت ایران امروز وضع آرامی داشتند و اکثر کلاس ها دایر بوده است. در دانشگاه صنعتی پلی تکنیک کلاس های درس به علت اعتراض کارکنان این دانشگاه به عدم تحویل دفاتر دانشجویی بعضی از گروه ها کم و بیش دایر شد. رئیس دانشگاه صنعتی پلی تکنیک در گفت و گویی با خبرگزاری پارس گفت: دانشجویان عضو گروه های چپ اکثر وسایل خود را از دفاتر خود تخلیه کرده اند، ولی از تحویل دادن همه اتاق ها خودداری نموده اند و چون من شخصاً برای تحویل گرفتن کتابخانه دانشجویی دانشگاه اقدام کردم با اعتراض آنها روبه رو شدم. وی اظهار امیدواری کرد که در طول هفته جاری با برنامه ریزی دقیق درسی، تعداد کلاس ها دو برابر شود تا با کم شدن

مدت ترم، دانشجویان بتوانند امتحانات خود را بدهند. در دانشگاه تربیت معلم به دلیل بقایای تخریب

و حوادث روز جمعه پیش، کلاس های درس تشکیل نشد، زیرا کارکنان این دانشگاه از پاکیزه کردن محیط خودداری و اعلام کردند: «آنها که دانشگاه را تخریب کرده اند باید خودشان دانشگاه را تمیز کنند.» در دانشکده مهدی رضایی {مدرسه عالی بازرگانی سابق} نیز کلاس ها اکثراً تشکیل شده، ولی به گفته رئیس این دانشکده بعضی از گروه های سیاسی هنوز دفاتر خود را تخلیه نکرده و به مقامات دانشکده تحویل نداده اند و دانشکده تا ساعت ۳ بعدازظهر امروز به آنها فرصت داده است تا دستور شورای انقلاب را اجرا کنند و گرنه مسئولیت عواقب آن برعهده خودشان است. در دانشگاه تهران، فقط در بعضی

- ۱- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

از دانشکده‌ها مثل دانشکده فنی، ادبیات و علوم انسانی تعدادی از کلاس‌ها تشکیل نشد و سایر کلاس‌های تشکیل شده، ظرفیت کامل را نداشت. (۱)

در شهرستان‌ها نیز کلاس‌ها وضع مرتبی نداشت، ولی درگیری و تشنج نیز ایجاد نشد. فقط در اهواز بقایا و آثار حوادث روزهای قبل هنوز موجب ناآرامی است. خلاصه‌ای از وضع چند مرکز آموزش عالی مهم در شهرستان‌ها به این قرار است: دانشگاه تبریز پس از چند روز تعطیلی از امروز، باز شد، ولی کلاس‌ها حالت نیمه تعطیل داشتند. سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کردند که در کلاس‌های

درس حاضر نخواهند شد و شرکت در کلاس‌ها را تحریم کردند. افراد سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارکنان و کارمندان دانشگاه همچنان در ساختمان مرکزی دانشگاه مستقر بوده و این ساختمان را در اشغال دارند. سلف سرویس دانشگاه تعطیل بود و دانشجویان با درهای بسته سلف سرویس

مواجه شدند. در حال حاضر،

دانشگاه تبریز فاقد رئیس و هیئت مدیره است و به همین دلیل اعضای هیئت علمی و دانشجویان در بلا تکلیفی به سر می‌برند. (۲) دانشگاه مشهد وضع آرامی داشت و کلاس‌های درس دانشکده‌های مختلف این دانشگاه با حضور عده‌ای از دانشجویان و اساتید کار خود را آغاز کردند. (۳) در این حال گزارش خبرگزاری

پارس از مشهد حاکی است تلگرامی از سوی جامعه اسلامی دانشگاهیان مشهد به رئیس جمهور مخابره شد که در آن آمده است: «اندیشه مخالفت و مقابله با تصمیم شورای انقلاب از هم اکنون در برخی از دانشکده‌ها و توسط اساتیدی که جز خدمت به آمریکا و فرهنگ استعمار غربی هنری ندارند، آغاز گردیده اینان که خود را در خطر تصفیه می‌بینند به دلیل ناآشنایی با فرهنگ اسلامی، اعتقادی به انقلاب فرهنگی اسلامی ندارند و غافل از سابقه کثیف خود علناً در برابر جریانی قرار گرفته‌اند که تداوم انقلاب اسلامی در گرو آن است. جامعه اسلامی دانشگاهیان با توجه به واقعیت موجود در محیط دانشگاه و هماهنگی با مردم به پا خاسته مشهد، مصراً می‌خواهد فعالیت دانشگاه از هم اکنون متوقف شود و انحلال نیم سال دوم اعلام گردد.» (۴) در دانشگاه اصفهان، کلاس‌های درس با حضور تعداد معدودی دانشجو تشکیل شده است. (۵) در دانشگاه صنعتی اصفهان اکثر کلاس‌ها تشکیل شده و عده‌ای از دانشجویان در این کلاس‌ها حاضر شدند، ولی ساختمان اداری این دانشگاه همچنان در اشغال دانشجویان مسلمان پیرو خط امام می‌باشد. رئیس دانشگاه صنعتی اصفهان با اعلام این خبر افزود: این دانشگاه آرام است و خوشبختانه در این چند روز، برخوردی در این دانشگاه ایجاد نشده است. (۶) در رشت، دانشگاه گیلان فعالیت خود را آغاز کرد، ولی کلاس‌ها دایر نشد. رئیس دانشگاه گیلان ضمن ابراز تأسف از وقایع اخیر این دانشگاه گفت: این فاجعه بدون شک مقدمه دردناکی بود که امیدواریم پیامد و تحولات موفقیت آمیزی در راه ایجاد یک بعثت فرهنگی نوین اسلامی داشته باشد. (۷)

ولی در اهواز فضای دیگری حاکم بود. روزنامه انقلاب اسلامی امروز به نقل از خبرنگار خود در اهواز نوشت: «به دنبال حادثه روز ۲ اردیبهشت ماه اهواز، شهروندان اهوازی با اجتماع در حسینیه اعظم خواستار مجازات دستگیر شدگان شدند. لازم

به توضیح است که در این روز پس از حمله ناجوانمردانه

ص: ۳۸۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- همان.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

طرف داران به اصطلاح خلق به مردم، عده ای حدود ۶۰۰ نفر از گروه های چپ به وسیله مردم و افراد سپاه دستگیر و بازداشت شده اند.» (۱) در این باره شماره امروز روزنامه بامداد به نقل از خبرنگار خود در اهواز، آورده است: «گروه عظیمی از خانواده های دستگیر شدگان طی این چند روز در ارتباط با درگیری های دانشگاه در اطراف دادگاه انقلاب اجتماع نموده و در صدد جویا شدن از چگونگی احوال فرزندان خود شدند. به گزارش خبرنگار بامداد ازدحام به قدری زیاد است که چندبار پاسداران مبادرت به تیراندازی هوایی کردند. گروهی خواستار آزادی دستگیر شدگان و گروهی دیگر نیز... [شعار می دادند]. از سویی دادگاه انقلاب طی اعلامیه ای ضمن دعوت به آرامش به خانواده دستگیر شدگان خاطر نشان کرد که به علت زیادی نفرات و پرونده ها طی چند روز آینده تکلیف دستگیر شدگان معلوم و آنان که بی گناه اند آزاد خواهند شد.» (۲)

۱۳۱

هم زمان با برقراری آرامش و فروکش کردن تدریجی بحران در دانشگاه ها، اعلام نظرها و مواضع مسئولان نظام به تناسب مسئولیت اجرایی، که بعضاً با وابستگی جناحی آنان همراه است، ادامه دارد. مصاحبه بعد از ظهر امروز رئیس جمهور بنی صدر و اطلاعیه آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته انقلاب اسلامی که در ماجراهای اخیر مسئولیت حفظ نظم و حراست و حفظ و نگهداری اموال دانشگاه ها را برعهده داشت، دو نمونه قابل ذکر در این باره است.*****

محمدرضا مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی در اطلاعیه ای اهداف این کمیته و همچنین هدف گروه های سیاسی را برشمرد و از همه اقشار ملت خواست برای محترم شمردن خواست شورای انقلاب و رئیس جمهوری ایران با نهایت هوشیاری و صبر انقلابی از بروز هرگونه توطئه و دسیسه بیگانه جلوگیری کرده و با مأموران انتظامی و کمیته ها نهایت مساعدت و همکاری را کنند. در این اطلاعیه با اشاره به «ضرورت غیرقابل انکار انقلاب فرهنگی و گسستن از قید امپریالیسم جهان خوار» که آن را «همه تأیید می نمایند»، آمده است: «پس از اعلام حفاظت دانشگاه ها توسط کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، پاسداران کمیته مرکزی علی رغم انواع و اقسام توهین ها و مارک ها از جنایت گروه های درگیر و نیز تیراندازی مکرر از داخل دانشگاه با صبر انقلابی و بردباری فراوان به تیراندازی مترصدین درگیری و تشنج پاسخ نداده و نهایت تلاش و کوشش خود را مبنی بر عدم درگیری و جلوگیری از ایجاد جو شایعه و ترویج دروغ و تهمت به کار بردند، لیکن از آنجایی که حفاظت از جان و ناموس و اموال و وسایل متعلق به بیت المال از وظایف لاینفک پاسداران است نهایت کوشش و فداکاری را به خاطر این موارد به کار بردند.» سرپرست کمیته مرکزی درباره گروه های سیاسی اعلام کرده است: «عمده تلاش این گروه ها

ص: ۳۸۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه بامداد، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

[عبارت اند از]: ۱. ایجاد درگیری و به وجود آوردن جو مساعد تبلیغی و احتمالاً ایجاد "۱۶ آذر" علیه جمهوری اسلامی. ۲. ایجاد درگیری عمده و همه جانبه با پاسداران که بحمدالله این توطئه با صبر و هوشیاری پاسداران خنثی شد. دلایل ادعاهای مذکور به این شرح می باشد:

الف) تیراندازی از داخل دانشگاه به سوی پاسداران مستقر در اطراف دانشگاه.

ب) تحریک احساسات مردم و استفاده تبلیغاتی به نفع خود.

پ) پخش شایعه کشته شدن ۶۰ نفر در دانشگاه و توطئه احتیاج مبرم بیمارستان ها به خون.

ج) حمل تابوت های خالی بر سر دست و نمایش تشییع جنازه شهید.

چ) سنگربندی در درون دانشگاه و آتش زدن و ازبین بردن وسایل دانشگاه تربیت معلم که از دسترنج مردم ایران تهیه شده است.

د) نوشتن انواع توهین و فحش ها خطاب به پاسداران بر روی [پلاکارد ها] و [تراکت های] مختلف.

ل) اشغال در غربی دانشگاه و دو مورد حمله به پاسداران جهت خلع سلاح آنها.

م) عدم تخلیه دانشگاه تا آخرین دقایق مهلت مقرر از سوی شورای انقلاب.

ن) ازبین بردن سیستم صوتی نماز جمعه در محوطه دانشگاه.

در ادامه این اطلاعیه درمورد اهداف کمیته مرکزی خاطرنشان شده است: «کمیته مرکزی پیوسته دو هدف را تعقیب می کرد: ۱. حفاظت از جان و مال و ناموس مردم و جلوگیری از ضایعات به بیت المال ۲. جلوگیری از ایجاد درگیری بین مردم خشمگین و گروه های سیاسی مستقر در دانشگاه و دلایل این مدعا بدین شرح است:

الف) جلوگیری از ورود مردم به دانشگاه و دعوت کلیه ملت به آرامش و بردباری.

ب) عدم پاسخ به رگبار های پی درپی که از درون دانشگاه به سمت آنها یا به آسمان شلیک می شد.

پ) فرستادن نماینده برای مذاکره با گروه های مستقر در دانشگاه {توضیح اینکه عمل مذکور صرفاً به منظور رعایت خواست رئیس جمهوری بوده است}.

باتوجه به مطالب یادشده و اطلاعیه قبلی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی ایران مبنی بر جلوگیری از درگیری و برادرکشی، هرگونه اغتشاش و هرج و مرج را توطئه ضدانقلاب دانسته و نهایتاً به سود دشمن بزرگ خواهد بود. در پایان قضاوت چندوچون قضایا را به ملت قهرمان و وفادار ایران واگذار می کنیم تا با آگاهی و قدرت پرشکوه خویش شایعات و توطئه ها را

رسوا کرده و خدعه جنایتکاران وابسته به شرق و غرب را افشا سازند.» (۱)

۱۳۲

هم زمان با آشکار شدن چشم اندازی از وضع دانشگاه ها، جریان های مختلف به اعلام موضع در این باره می پردازند و می کوشند در تحولات آتی تأثیرگذار باشند.

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود اعلامیه گروهی با عنوان "جمعیت ملی استادان

ص: ۳۸۲

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

دانشگاه های ایران" را درج کرد که در آن با حساسیت هایی شبیه جریان منتسب به بنی صدر، جمعیت مزبور خواستار ادامه کار دانشگاه ها و پیروی از تصمیم شورای انقلاب شده است. در این اطلاعیه آمده است: «ما معتقدیم که تغییر بنیادی درست و مناسب تنها با نظر متخصصین متعهد به استقلال فرهنگی امکان پذیر است و برای اینکه این امر مهم به دست غیرمتخصصین یا با اعمال زور از بیرون به دانشگاه القا نگردد، گروه های مذهبی و غیرمذهبی بدون استثنا باید دفترهای خود را که از آن همه مردم است از دانشگاه ها جمع نمایند.» (۱)

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز دیدگاه ها و مواضع علنی و تبلیغی این حزب را در شماره امروز خود منعکس کرد. این روزنامه در مقاله ای که از صفحه اول با عنوان "نگذاریم زخم ضدانقلاب در دانشگاه ها کاری شود" آغاز شده، آورده است: «چند دانشجوی شهید، صدها جوان زخمی، انبوه کتاب های سوخته در دانشگاه ها و مدارس عالی، میله ها و درهای ازجاکنده شده، آزمایشگاه های درهم کوبیده شده خبر از وقوع توفانی می دهد که از فراز میهن ما گذشته، اما هنوز فرو ننشسته است. توفانی که هدیه آن کتاب سوزان و جرح بود. اعمالی که از جانب هرکس باشد، از نظر حزب توده ایران شدیداً محکوم است. ... ما بنا بر وظیفه انقلابی خود بار دیگر هشدار می دهیم، بار دیگر اعلام می داریم که جبهه متحد خلق، همچنان که امام تأکید کرده اند، از خلق ایران، از هر مسلک و هر گروه که در جبهه نبرد با امپریالیسم امریکایی می رزمند، باید تشکیل شود. آنان که بازهم به تفرقه و نفاق دامن می زنند، آنان که به جای التیام دادن زخم ضدانقلاب در دانشگاه ها آن را عمیق و عفونی می کنند، آنها مسئولان تباهی کشور و شکست انقلاب خواهند بود.» (۲)

حزب توده همچنین در یادداشتی که در صفحه اول {همین} روزنامه با عنوان "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و رویدادهای اخیر دانشگاه ها" درج شده، کوشیده است حساب آنچه در دانشگاه ها رخ می دهد را از عملکرد دانشجویان پیرو خط امام جدا کند. این حزب که همواره از اقدامات ضد امریکایی حمایت کرده است و در همین چارچوب از جریان کلی خط امام نیز حمایت می کند، در قضیه دانشگاه ها به تناقضی در مواضع و منافع خویش بر خورده که باید به نحوی آن را حل و فصل کند. در این یادداشت که تلاشی در این زمینه می باشد، آمده است: «عده ای می خواهند از حیثیت عظیم و اعتبار کلانی که دانشجویان مسلمان پیرو خط امام کسب کرده اند سوء استفاده کنند، عده ای دیگر می خواهند با برقراری چنین پیوندی اصولاً به خود و حیثیت و اعتبار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، مستقر در لانه جاسوسی لطمه وارد سازند و از این راه در تحلیل آخر نبرد ضد امپریالیستی [را]، که دانشجویان مزبور یکی از مظاهر آن شده بودند، تضعیف کنند.» حزب توده در ادامه افزود: «ما که مواضع آشکار خود را در دفاع از انقلاب واقعی فرهنگی بیان داشته ایم و مخالفت آشکار خود را نیز با درک نادرست و غلط از انقلاب فرهنگی اعلام کرده ایم و در موقع خود نیز همیشه از عمل قهرمانانه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام حمایت بی تردید کرده ایم، اکنون نیز لازم می دانیم کوشش هایی را که از آنها یاد کردیم و

ص: ۳۸۳

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه نامه مردم، ۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

هدف هایی را بر شمردیم، در معرض قضاوت همه قرار دهیم...»

در ادامه این یادداشت نوشته شده است: «جبهه اصلی نبرد ما جبهه نبرد ضدامپریالیستی امریکاست... برای دانشجویان مسلمان پیرو خط امام این افتخار باقی خواهد ماند که در لحظاتی که سیاست گام به گام دولت موقت و سازش کاری های پی در پی و گرایش های راست روانه و انحصارطلبانه همه چیز را در معرض خطر قرار داده بود، با عمل شجاعانه خود انقلاب را به پیش بردند، ماهیت ضدامپریالیستی آن را برجسته کردند و آن را از خطر انحراف

رهانیدند. علت آن همه شور و هیجان میلیون ها مردمی که در تمام شهرها و دهات یک صدا به دانشجوی مسلمان پیرو خط امام درود فرستادند، همین بود... در این روزها [که] کوشش هایی در جهت بهره برداری از نقش و موجودیت و محور اصلی فعالیت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا انجام می گیرد، لازم بود که این حقایق بار دیگر گفته شود.» (۱)

در این میان، سازمان مجاهدین خلق که بازنده بزرگ تحولات دانشگاه ها محسوب می شود، با وجود سازماندهی وسیع و دقیق نتوانست با پایگاه دانشجویی و مردمی خط امام مقابله کند و همه روش های خاص این سازمان بدون دستیابی به اهداف مورد نظر با شکست کامل همراه شد. این سازمان تقریباً تمامی مطالب شماره امروز نشریه خود را، بجز اندکی، به حوادث اخیر اختصاص داده است. البته در این نشریه بخش هایی

از حوادث اخیر معکوس جلوه داده شده بدین گونه که در آن، سازمان قهرمانانه و البته مظلومانه یک طرف قضیه بوده و طرف مقابل آن سبعمانه و بدون هیچ گونه

مشروعیت و پایگاه مردمی به سرکوبگری پرداخته است. در این مجموعه علاوه بر بیانیه ها و تحلیل هایی که به طور مستقیم و رسمی از آن سازمان است، انبوه مطالبی که در ظاهر متعلق به دیگران است، اما درحقیقت بیانگر مواضع سازمان بوده و غالباً با کوشش تشکیلاتی خود سازمان تولید شده است، نیز به چشم می خورد. برای مثال در اعلامیه ای با امضای "کادر پرستاری دانشکده پزشکی دکتر محمد مصدق" آمده است: «مردم مبارز مشهد، در شرایط حساس کنونی که اعتلای جنبش انقلابی خلق قهرمان ایران می رود که سلطه امپریالیسم را در ایران نابود کند اغتشاش در دانشگاه ها [و] حمله به دفاتر گروه های

مختلف سیاسی ثمری جز تفرقه در صفوف مردم نخواهد داشت... در زمانی که تمام کوششمان باید در جهت مبارزه با امپریالیسم و ارتجاع داخلی باشد بروز این اعمال از ناحیه افراد معلوم الحال

و تحریک شده نمی تواند چیزی غیر از خواسته امپریالیسم باشد.» در ادامه این

اطلاعیه پرستاران مزبور ضمن محکوم کردن "یورش عوامل ارتجاع" و حمایت از "دانشجویان مبارز" تهدید به استعفا کرده اند. (۲)

در بخش دیگری از نشریه این سازمان، اعلامیه ای با عنوان مجمع عمومی دانشکده های پزشکی دانشگاه شیراز درج شده که

در آن آمده است: «... ما هرگونه تجاوز فردی و گروهی را به هر بهانه ای که باشد، چه تصفیه و چه تغییر نظام آموزشی به حریم مقدس دانشگاه، دانشکده و بیمارستان محکوم می کنیم. ما معتقدیم این حرکت نه در جهت تغییر نظام آموزشی، بلکه دقیقاً

ص: ۳۸۴

۱- همان، صص ۱، ۲ و ۷.

۲- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

در جهت محدود کردن آزادی های دمکراتیک، دانشکده و دانشگاه است. ... ما با تعطیل کردن دانشکده و دانشگاه مخالفیم و آن را به نفع امپریالیسم و ایادی داخلی آن می دانیم.» (۱)

بخشی از مواضع و دیدگاه های این سازمان نیز همراه با گزارش های مفصل مراسم تشییع جنازه و خاک سپاری شکرالله مشکین فام که در حوادث اخیر کشته شده است در سخنان افرادی چون شیخ علی تهرانی، طاهر احمدزاده و دیگران ابراز شده است. در این باره همچنین مطلبی با عنوان "اطلاعیه احسان شریعتی فرزند معلم شهید دکتر علی شریعتی درباره حمله چماق داران به ستاد مجاهدین خلق" در شماره امروز نشریه مجاهد چاپ شد. (۲)

۱۳۳

امروز حدود ۲۵۰ دانشجوی چپ گرای ایرانی در برلن غربی دست به تظاهرات آرامی زدند. در این تظاهرات سخنرانی هایی ایراد و بروشورهایی توزیع شد. رویتر امروز با اعلام این خبر نوشت که این تظاهرات در اعتراض به اقدام شورای انقلاب ایران به اسلامی کردن دانشگاه ها و اخراج چپ گرایان انجام شده است. (۳)

همچنین امروز، خبرگزاری فرانسه از تحركات مشابهی در وین خبر داد. در گزارش این خبرگزاری آمده است: «پنجشنبه گذشته، در حدود ۶۰ دانشجوی ایرانی در [جلوی] سفارت ایران در وین دست به تظاهرات صلح آمیز زده تا

بدین وسیله علیه حملات ارتش ایران به کردستان و درگیری هایی که در دانشگاه های ایران به وجود آمده است، اعتراض کنند. تظاهرکنندگان که خود را نمایندگان تمام سازمان های دانشجویی ایران معرفی کردند اعلام داشتند که [تا] شامگاه جمعه به تحصن خود ادامه می دهند. لازم به یادآوری است که این دانشجویان با دیگر دوستان خود در کشورهای دیگر اروپا در تماس هستند و بعید به نظر نمی رسد که طی روزهای آینده تظاهرات مشابهی در این کشورها صورت گیرد. از سوی دیگر، طبق آخرین خبر رسیده دانشجویان که تصمیم داشتند شامگاه دیروز تحصن خود را بشکنند اعلام کردند تا موقعی که به خواسته آنان توجه کافی نشود، همچنان به تحصن خود ادامه خواهند داد.» (۴)

ضمیمه گزارش ۱۰۳: متن کامل یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام که حاوی نکاتی درباره عوامل داخلی دخیل در اقدام اخیر امریکا در طبس و نیز گزارشی درباره دلایل اقدام به پراکندن گروگان ها در سطح ایران برای پیشگیری از خطرهای مشابه احتمالی و مقابله با آنها می باشد، امروز انتشار یافت. متن کامل این اطلاعیه چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

ملت رزمنده و مسلمان ایران، جنایت مفتضحانه کارتر و تجاوز مزدورانش به خاک ایران درضمن اینکه این حقیقت مسلم را روشن تر ساخت که دست توانای خدای متعال با این ملت مظلوم و ستمدیده است و ثابت کرد که "يُرِيدُونَ لِيُطْفَؤُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَ اللَّهُ مُنِيرٌ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ"، ولی شاید برای ملت ایران درپی این حادثه سؤالات بی شماری مطرح باشد که ما

امیدواریم پاسخ به همه این سؤالات روشن شود که آیا مزدوران امریکایی می توانند بدون همکاری عوامل خود فروخته داخلی در چنین عملیات پیچیده ای موفق شوند؟ به ما در این رابطه

اطلاعاتی رسیده است که در اختیار مقام رهبری قرار خواهیم داد. این درست که ما اطمینان داده ایم و می دهیم که با

ص: ۳۸۵

۱- همان، ص ۱۲.

۲- همان، ص ۴.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۷، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، برلین غربی رویترا، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

۴- همان، ص ۱۷، وین خبرگزاری فرانسه، ۲۶ آوریل ۱۹۸۰ {۶/۲/۱۳۵۹}.

تمام نیرو حتی به قیمت جان ده ها [تن از] فرزندان اسلام هرگز اجازه نخواهیم داد کارتر و مزدورانش در صورت اعمال چنین شیوه های احمقانه و رذیلانه ای

حتی به یک نفر از گروگان های جاسوس زنده دسترسی پیدا کند، ولی این بدان معنا نیست که دیگران وظایف خود را انجام ندهند و یا کوتاهی نمایند.

ملت دلیر ایران، کارتر پلید تجاوز نظامی خود را به داخل ایران عملی جهت رهایی گروگان ها توصیف کرده است در صورتی که تصور ما بر این است که تصمیم به [اجرای] عملیات تجاوز گرانه وسیعی در کشور داشته که رهایی گروگان ها بخش کوچکی از این عملیات بوده است و لذا ما معتقد هستیم که اقامتگاه امام و مرکز صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در تهران و نقاط حساس دیگر از حفاظت امنیتی شدیدی باید برخوردار باشد، ولیکن همان طور که امام فرمودند این توطئه به امر خدای تبارک و تعالی درهم شکسته شد و ما برای اینکه بهانه این تجاوز از کارتر جنایتکار گرفته شود و برای اینکه عموم ملت شجاع ایران مستقیماً در عمل نگهداری گروگان ها شرکت مستقیم داشته باشند و برای اینکه امریکا بداند که چنین شیوه های پلیدی نه تنها برای رهایی گروگان ها نتیجه ای ندارد بلکه ما ناچار از تجدیدنظر درباره آنها می شویم، تصمیم گرفته ایم که از گروگان ها در شهرهای مختلف سراسر کشور نگهداری کنیم. طبیعی است هر شهر مسئولیت نگهداری آنها را تا مدت لازم با همکاری دانشجویان مستقر در لانه جاسوسی که همراه گروگان ها هستند، مستقیماً به عهده خواهند داشت و ما مطمئن هستیم که جوانان پرشور انقلابی اسلام در هر شهر با کمال هوشیاری هرگونه توطئه و حرکت مشکوکی را خنثی خواهند نمود و در حال حاضر به عنوان یک عمل احتیاطی گروگان های جاسوس در نقاط مختلف نگهداری می شوند. جزئیات عملی این تصمیم بعداً به اطلاع ملت عزیز خواهد رسید. عزت و عظمت مسلمین و دوام عمر امامان را از خداوند بزرگ خواستاریم.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام» (۱)

ضمیمه گزارش ۱۱۳: گزارش پیر سالینجر خبرنگار معروف امریکایی از تماس تلفنی قطب زاده با رابط های فرانسوی و امریکایی و شرایط و زمینه های آن

پیر سالینجر سازنده برنامه معروف تلویزیونی "امریکا در بند" که ۲۳ ژانویه ۱۹۸۱ به مدت سه ساعت از شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا پخش شد، (۲) در کتاب خود به همین نام درباره تماس های غیرعلنی قطب زاده وزیر امور خارجه وقت جمهوری اسلامی ایران و زمینه ها و شرایط چنین اقداماتی، می نویسد:

«برای کسانی که از ژانویه برای آزاد کردن مسالمت آمیز گروگان ها درگیر مذاکره بودند، تلاش اخیر نجات، دیوانگی محسوب می شد.

در پاریس، کریستین بورژو به خودش گفت، چقدر احمقانه! این یک جنون بود، بی احتیاطی

بود، زیرا فقط در صورتی که

ایرانیان را شناسید، ممکن است باور کنید با زور بتوانید آنان را به کاری وادارید... آنها واکنش نشان می دادند

و چه سریع واکنش نشان می دادند،

زیرا در تهران کلمات اخیر با سرعت نور حرکت می کنند و مردم حتی در کمتر از یک ساعت به خیابان ها می ریزند و هیچ شانس اصلی وجود نداشت که تکاورها، پیش از آن که همه کس بفهمد چه اتفاقی افتاده بود، در ماجرا دخالت نمایند. بورژوا همیشه نگران نوعی تلافی ایالات متحده بود. ... چیزی که وی را بیش از همه به وحشت می انداخت این بود که امریکاییان نمی فهمیدند

که هیچ یک از این کارها، حتی ربودن امام، نمی توانست کوچک ترین تزلزلی در ایرانیان به وجود آورد. امام شخصاً ترجیح می داد که خودش با اعتصاب غذا بمیرد تا آنکه دستور آزادی گروگان های امریکایی را بدهد و وقتی که او به آن ترتیب می مرد، یا آنکه امریکاییان وی را از بین می بردند، ایرانیان مسلماً گروگان ها را می کشتند. وقتی رئیس جمهور کارتر پشت میز در دفتر بیضی شق ورق

نشست و خطاب به ملت امریکا گفت: "من دستور انجام این مأموریت نجات را صادر کردم... باطل کردن آن تصمیم من بود.***** تمام مسئولیت با من است." اوایل بعدازظهر به وقت پاریس بود. ظرف یک ساعت بورژوا تلفنی با همیلتون جردن صحبت می کرد. او پرسید: ولی شما به چه فکر می کردید؟

می خواستید چه کنید؟ جردن گفت: شما می خواهید ما چه کنیم، چه کار دیگری باقی مانده که نکرده ایم؟ زنگ تلفن، همیلتون جردن را در نیمه های

شب، بیدار کرد. او از لحظه های

تأخیر در برقراری ارتباط و صداهایی که از دوردست روی خط شنیده می شد، توانست حدس بزند که تلفن از خارج بود. سپس صدایی به گوش جردن رسید که بلافاصله وی را هوشیار کرد. کسی که تلفن می کرد

گفت: من صادق قطب زاده

هستم. قطب زاده شماره تلفن خصوصی آپارتمان جردن را که در دفتر تلفن ثبت نشده بود از کریستین بورژوا گرفته بود، او به نحوی از

ص: ۳۸۶

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- امریکا در بند، پیشین، ص ۲۰.

محدودیتی که امام در مورد تماس با امریکاییان وضع نموده بود و خطراتی که برای متمرذین از این ممنوعیت وجود داشت آگاه بود، ولی حس می کرد این موضوع به تماس مستقیم نیاز داشت. وزیر امور خارجه کلمات را به هدر نداد و پرسید: در آن جهنم چه می گذرد؟

شما آقایان چه می کنید؟

در چند دقیقه بعد جردن کوشید همان پیامی را که ایالات متحده می خواست از راه های موجود صادقانه به ایران برساند، برای قطب زاده

بازگو نماید: حمله

به منظور تنبیه ایرانیان نبود، تنها هدفش آزاد کردن گروگان ها بود. ۴۸ ساعت پس از حمله، هنگامی که دانشجویان تندر و گروگان ها را در مخفیگاه های متعدد خارج شهر پنهان می کردند، ده ها پیام از طریق دو میانجی بورژوا و ویلاسون، میان امریکاییان و ایرانیان ردوبدل شد. امریکاییان می خواستند به ایرانیان اطمینان بدهند که حمله برای تنبیه آنان نبود و هم زمان با آن بگویند که دلیل اتخاذ چنین تصمیمی آن بود که برای امریکاییان هیچ راه حل دیگری باقی نمانده بود. ایرانیان می خواستند امریکاییان بفهمند مرتکب اشتباهی تاریخی شده بودند که ثابت می کرد اصلاً چیزی از ایران نمی فهمیدند. ... قطب زاده به بورژوا تلفن کرد و به وی اطلاع داد که نه او و نه آیت الله در پی انتقام جویی از گروگان ها نبودند و از او خواست آن پیام را به امریکاییان برساند. وزیر امور خارجه گفت: آنها به اندازه کافی تنبیه شده اند. این کار خداست بیاید دوباره از اول شروع کنیم.» (۱)

ضمیمه گزارش ۱۱۴: متن کامل دومین نامه و پیام مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق، در محکومیت اقدام امریکا

متن کامل بیانیه و نامه مسعود بارزانی در محکومیت اقدام اخیر امریکا در طبس، به این قرار است: «حضور محترم حضرت امام خمینی رهبر جهانی اسلام و بنیان گذار

جمهوری اسلامی ایران [و] جناب آقای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران. حمله نظامی امپریالیزم امریکا و نوکرانش بگین، سادات و صدام و رژیم های ارتجاعی منطقه به جمهوری اسلامی ایران به بهانه آزاد کردن ۵۰ جاسوس، وحشی ترین و کثیف ترین حمله و تعرض نه تنها به ملت ایران و انقلاب شکوهمندش بود بلکه رسواترین تجاوز و تعرض به انسانیت و جهان اسلام و همه جنبش های

آزادی بخش در خاورمیانه و دنیا بود و بزرگ ترین تهدید و خطر برای صلح جهانی. علی هذا به نام دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان عراق و رهبری انقلاب ۲۶ می {۱۹۳۹} کردستان عراق و به نام خودم این حمله رسوا و ضدانسانی را که در سایه لطف خداوند عظیم ماند، شدیداً محکوم و تقبیح می نمایم. کارتر دوباره ثابت کرد که همه ادعاهایش در مورد آزادی و حقوق بشر تنها سر پوش است که در پناه آن به خیال خام خودش دوباره بر سرنوشت منطقه از روی [نظر] سیاسی و

اقتصادی و نظامی تسلط یابد به آن امید که جنبش های آزادی بخش منطقه [را] که در رأس همه آنها انقلاب پیروزمند ایران به رهبری آن حضرت و جنبش آزادی بخش ملت عرب فلسطین به رهبری سازمان آزادی بخش فلسطین و جنبش

آزادی خواه ملت کرد و همه مستضعفین جهان اسلامی که حضرت عالی پرچم رهایی آن را بر دوش دارید [درهم] بکوبد. ما با همه قدرت و توانایی مان، آماده حفاظت و حراست از جمهوری اسلامی ایران هستیم و از ملت مبارز ایران و نیروهای سیاسی و میهن دوست می خواهیم که اختلافاتمان را کنار گذاشته و بیش از هر وقت دیگر اتحادمان را علیه امپریالیزم امریکا و صهیونیسم و ارتجاع منطقه مستحکم سازیم. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته.» (۲)

ضمیمه گزارش ۱۱۵: اظهارات یک فرد نظامی درباره نقش شوروی در انهدام پرنده های امریکایی

در شرایطی که ابهامات زیادی درباره علل و عوامل اصلی مؤثر در عملیات بمباران هلیکوپترهای امریکایی، در محافل مختلف وجود دارد، مصاحبه با این فرد، آشکارا از تلاش های توجیه گرانه روزنامه انقلاب اسلامی به عنوان

یکی از جریان های حامی بنی صدر محسوب می شود. از این فرد نظامی که در روزنامه فردی آگاه و محقق معرفی و از ذکر نام وی خودداری شده است، در زمینه های دیگر غیر از علت بمباران هم، مطالبی نقل شده که به نوبه خود درخور ملاحظه است. برای مثال، درحالی که در نزد بسیاری از هواداران نظام، طوفان شن و وضع طبیعی شب حادثه در طبس، به منزله یک امداد الهی مطرح می شود و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام این واقعه را مصداقی از سوره فیل می خوانند و روزنامه جمهوری اسلامی "الم تر کیف فعل ربك باصحاب الفیل" را تیر درشت صفحه اول خود می کند، (۳) این فرد بر مبنای قولی غیرمستند از سوی محافل ناشناس، موضوع دخالت شوروی را در این حادثه طرح می کند. روزنامه انقلاب اسلامی در ادامه گزارش اظهارات فرد مزبور آورده است: «مقام ستاد مشترک ارتش همچنین در رابطه با علل برخورد هواپیماهای متجاوز امریکا که منجر به شکست توطئه و رسوایی آنها شد اظهار داشت: اینکه

ص: ۳۸۷

۱- امریکا در بند، پیشین، صص ۲۸۴ ۲۸۲.

۲- سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

تصور شود باد و شن باعث تصادم هواپیماها شده است، ساده اندیشی است، زیرا هواپیماهای سی ۱۳۰

هرکولس که قادر است تانک و هلیکوپتر حمل نماید از سیستم ارتباطی و مخابراتی قوی و مجهزی برخوردار است، لذا وجود شن و باد نمی تواند مانعی برای آنها باشد. وی علل برخورد هواپیماهای متجاوز امریکایی را متعدد دانست و از جمله خاطر نشان ساخت دولت روسیه... ممکن است از تجاوز هواپیماهای امریکایی مطلع شده و فوراً با جنگ های الکترونیکی در دستگاه های ارتباطی هواپیماهای امریکایی اختلال ایجاد کرده و با اقدامات فریبنده خود باعث تصادم هواپیماها شده باشد. وی همچنین در رابطه با چگونگی محل فرود هواپیماها و هلیکوپترهای متجاوز امریکایی یاد آور شد که معمولاً در هر کشور فرودگاه های اضطراری بین المللی وجود دارد و تمام هواپیماهایی که در سطح بین المللی پرواز می کنند محل این فرودگاه ها را می دانند، لذا جایی که این هواپیماها فرود آمدند از همین نوع فرودگاه های اضطراری بین المللی است که فاقد سایر تجهیزات می باشد.» (۱)

ص: ۳۸۸

درحالی که به دلیل ماجرای اخیر طبس، موضوع بحران در روابط ایران و امریکا، در سطح وسیعی در جهان مورد بحث قرار دارد، امروز، هر دو دولت به نحوی سر سختی خود را به رخ دیگری کشیدند. در امریکا دو مقام عالی رتبه این کشور، هرچند تا حدی منفعلانه، باز هم به تهدید نظامی ایران پرداختند. در ایران نیز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با صدور دو اطلاعیه پی در پی، همچنان قاطعیت رفتار در قبال امریکا و گروگان ها را نشان دادند. علاوه بر این امام خمینی رئیس جمهور را به ترتیب دادن یک بررسی بین المللی از جرایم امریکا در ایران موظف کرد.

در امریکا، دو مقام عالی امروز در هشدارهای خطاب به ایران و نیز متحدان غربی امریکا اظهار کردند که احتمال اقدام نظامی امریکا علیه ایران وجود دارد. هارولد براون وزیر دفاع و برژینسکی مشاور کارتر در امور امنیت ملی که در کانال های مختلف تلویزیون امریکا سخن می گفتند با کلماتی تقریباً مشابه تأکید کردند که نباید اتخاذ هرگونه تصمیمی از سوی امریکا را از نظر دور داشت و عملیاتی که هفته گذشته به شکست انجامید، فقط قاطعیت امریکا را ثابت می کند. خبرگزاری فرانسه از واشنگتن با اعلام این خبر افزود: براون در تلویزیون سی.بی.اس امریکا در مورد متحدان غربی آن کشور اعلام کرد که آنها باید بفهمند که برای اجتناب از اقدامات شدید می باید بیشتر در زمینه تحریم های سیاسی و اقتصادی علیه ایران متحد شوند. براون تأکید کرد که واشنگتن در عین تمایل به یافتن یک راه حل صلح آمیز که فقط می تواند از سوی خود ایرانی ها پیدا شود، هیچ گونه تصمیمی در زمینه اقدام از سوی ایالات متحده را از نظر دور نخواهد کرد. (۱)

رادیو صدای امریکا نیز گزارشی از مصاحبه امروز هارولد براون وزیر دفاع امریکا، با شبکه تلویزیونی سی.بی.اس این کشور پخش کرد که در آن آمده است: هارولد براون گفت که اقدام دانشجویان دایر بر به معرض نمایش گذاشتن اجساد سوخته افراد گروه نجات امریکا در سفارت

ص: ۳۹۱

امریکا در تهران، یک عمل زشت و مغایر با هرگونه انسانیت است. وی افزود در طول تاریخ رسم بر این

بوده که اجساد سربازان مقتول را به کشور متبوع آنها پس می دهند. وزیر دفاع امریکا گفت که امریکا همچنان رژیم ایران را مسئول حفظ سلامت و جان گروگان های امریکایی می داند و تصور نمی کند که به گروگان ها صدمه ای برسد. با این حال، وی بلافاصله افزود که در شرایط فعلی ایران، درباره هیچ موضوعی نمی توان اطمینان داشت. براون توضیح داد که تا حدی به سبب افزایش و گسترش تشنج در ایران بود که امریکا در این زمان به فکر نجات اتباع خود در تهران افتاد. وی گفت وضع امنیتی ایران روزبه روز وخیم تر می شود و اوضاع ایران خطرناک است، ولی بازم امریکا دولت ایران را مسئول سلامت و حفظ جان گروگان های امریکایی می داند. براون خاطر نشان ساخت که امریکا خود را محق به انجام هر عملی برای آزادی گروگان ها می داند و از هیچ کوششی برای نجات آنها فروگذار نخواهد کرد. وی افزود: امریکا هیچ گونه دری را به روی خود بسته نخواهد یافت. (۱)

در همین حال، امریکا در تدبیری جداگانه کوشید مانع ایجاد دور تازه ای از تشنج و در نتیجه رشد گرایش های

جدی تر رادیکال درباره گروگان ها در ایران بشود. آسوشیتدپرس از واشنگتن اظهارات یک مقام امریکایی را گزارش کرد که خطاب به متحدان غربی این کشور اقدام نظامی فوری را به طور رسمی، منتفی اعلام کرد.

در این گزارش آمده است: «یک مقام رسمی کاخ سفید به خبرنگاران گفت به دلایل شرایط آب و هوایی عملیات نجات گروگان ها تا چند ماه دیگر غیرقابل اجرا

خواهد بود. این مقام که از افشای نام خود خودداری کرد گفت فکر می کند تا نوامبر آینده مجموعه عواملی که بتواند برای اقدامی نظیر آنچه قرار بود در گذشته از سوی امریکا ترتیب داده شود، فراهم نخواهد بود. او که در جمع ۱۸ سفیر کشورهای خارجی صحبت می کرد

موقعیت سیاسی داخلی امریکا را در رابطه با بحران ایران تشریح کرد. او سفرای ۱۴ کشور عضو ناتو به اضافه سفیر ژاپن، استرالیا، زلاندنو و اسپانیا را تشویق کرد که قویاً به

تحریم اقتصادی ایران پردازند. او سپس توضیح داد که شروع عملیات نجات بستگی به موقعیت زمانی مشخصی داشت و باید در این فصل انجام می شد، زیرا قدرت بادهای منطقه کویر ایران در فصل تابستان افزایش یافته و پرواز هلیکوپترها را دشوار می سازند و از سوی دیگر درجه حرارت بالا نیز مانع عملیات می شد.» (۲)

اظهارات مقامات دولت کارتر از جمله لحن تهدیدآمیز براون در حالی است که اصل اقدام کارتر، به طور جدی در معرض انتقاد عده ای از مسئولان امریکایی قرار دارد. برای مثال فرانک چرچ رئیس کمیته روابط خارجی سنای ایالات متحده، ضمن درخواست تحقیق کامل، جیمی کارتر را متهم کرد که به دلیل مشورت نکردن با کنگره قبل از صدور دستور مأموریت نافرجام نجات گروگان ها، لایحه نیروهای جنگ را نادیده گرفته است. وی گفت تا آنجا که من می دانم هیچ یک از اعضای کنگره طرف مشورت قرار نگرفته اند و بدین ترتیب کارتر مفاد این قانون را

۱- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

نادیده گرفته است. یونایتدپرس در گزارش خود در این خصوص یادآوری کرده است: براساس مفاد لایحه نیروهای جنگ که در سال ۱۹۷۳ به تصویب رسیده است، رئیس جمهور باید در اغلب موارد قبل از استفاده از نیروهای نظامی در وضعی که ممکن است منجر به جنگ شود با تهیه کنندگان قانون مشورت کند. فرانک چرچ گفت که وی درباره تصمیم یک جانبه کارتر تحقیقات جامعی به عمل خواهد آورد. وی افزود من انجام این عملیات را در این زمان درک نمی کنم زیرا متحدان ما از تحریم های اقتصادی ما حمایت می کنند. رهبران کمیته روابط خارجی روز پنجشنبه {۴/۲/۱۳۵۹} دولت را تحت فشار قرار داده بودند که برای هرگونه عملیات نظامی در بحران گروگان ها با کنگره مشورت کند. (۱)

در ایران، یک بار دیگر امام خمینی بر مواضع ضد امریکایی نظام جمهوری اسلامی و عدم تزلزل در برابر تهدیدهای امریکا تأکید کرد. امام امریکا را

"جهان خوار" و رژیم امریکا را "آدم خوار" خواند و از رئیس جمهور خواست «برای رسیدگی به جرایم امریکا در حمله نظامی به ایران، از گروه های مختلف کشورهای جهان دعوت شود که مشاهده کنند امریکای جهان خوار با ادعاهای طرف داری از حقوق بشر و صلح دوستی و انسان دوستی با یک ملت مستقل چه معامله ای کرده است و می کند تا مشاهده کند آثار جرم این رژیم آدم خوار، که مع الایسف دولت های غربی جمعیت های طرف دار حقوق بشر و سازمان ملل متحد و شورای امنیت سازمان ملل متحد، همگی طرف داری از او می کنند و به عیان ببینند تا آنچه اینجانب مکرر گفته ام که تمام این سازمان ها و گروه ها برای طرف داری از قدرتمندان به وجود آمده است و این جمعیت ها به دست قدرتمندان برای سلطه بر ضعیفان و مکیدن خون محرومان جهان به وجود آمده است. تا ببینند که به بهانه نجات جاسوسان چه نقشه ای برای ملت مظلوم ما مطرح کرده اند.

تا ببینند و باور کنند که سازمان های

کذایی آنجا که به نفع قدرتمندان و سرمایه داران بین المللی است حقوق مستضعفین را نادیده گرفت و جز برای سلطه آنان عملی انجام نمی دهند. دولت غاصب عراق به دستور امریکا مدت هاست به ایران تجاوز می کند و ما ندیدیم این جمعیت ها و سازمان ها ولو برای یک مرتبه هم که شده است اعتراض کنند، لکن برای ۵۰ نفر جاسوس که با کمال انسانیت با آنها عمل می شود، هرروز اعتراضات و فریاد نقض حقوق بشر از حلقوم آنان طنین انداز است! ما ندیدیم که طرف داران

حقوق بشر از حق دولت ضعیف و ملت مظلوم ما دفاع کنند. این سازمان ها نه تنها این تجاوز واضح به یک کشور مستقل را نادیده می گیرند،

بلکه ما را به نقض قراردادهای بین المللی

محکوم می کنند. در صورتی که ما جز جاسوسان را که برای توطئه به ایران آمده اند کسی را توقیف نکردیم. امام اقدام اخیر امریکا را «خیانت هولناک» کارتر خواند که به «نقض حاکمیت یک کشور مستقل» پرداخته است. همچنین خرابکاران کردستان و آشوبگران دانشگاه ها را سرزنش

کرد و از بنی صدر خواست به آنان تذکر دهد در این موقعیت از این اعمال خلاف ملیت و اسلامیت و انسانیت دست بردارند.

(۲)

ص: ۳۹۳

۱- همان، ص ۳.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۲۵۸.

وزیر امور خارجه ایران نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی در دمشق، امریکا را محکوم کرد و ضمن تأکید قاطعانه بر مقابله به مثل ایران در اقدامات احتمالی آتی امریکا تهدید کرد که در صورت حمله امریکا، ایران تنگه هرمز را منفجر کرده و تمام منطقه خلیج فارس را به آتش خواهد کشید. البته قطب زاده جانب احتیاط را از دست نداد و تلویحاً اعلام کرد که اگر حمله ای علیه منافع امریکا صورت گیرد به ایران ربطی ندارد مگر اینکه ایران مسئولیت آن را بپذیرد. وی گفت: «ما امریکا را مسئول چنین اقدام جسارت آمیزی خواهیم دانست و چنانچه حمله ای از طرف ما صورت بگیرد، مسئولیت آن را به عهده خواهیم گرفت.» (۱)

در ایران، همچنین دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با صدور اطلاعیه شماره ۱۱۴ که خطاب به مردم قم انتشار یافت، در انتخابی معنی دار، این شهر را نخستین شهر برای حفاظت از چند تن از گروگان ها معرفی کردند. در این اطلاعیه ضمن تحسین مردم قم، بر محاکمه گروگان ها

در صورت عدم استرداد شاه و اموال ایران و نیز نابودی آنها در صورت حمله به لانه جاسوسی، تأکید و اضافه شده است گروگان ها در شهرهای مختلف نگهداری خواهند شد تا با تکرار توطئه امریکا مجبور به هلاکت آنها نباشند و بتوانند با محاکمه آنها ام الفساد

قرن یعنی امریکا را به محاکمه بکشند. در این اطلاعیه همچنین آمده است: «چند نفر از دانشجویان مستقر در لانه جاسوسی همراه این گروگان ها هستند که از آنان مراقبت می کنند و ما از برادران سپاه پاسداران نیز تقاضا می کنیم امنیت خارج محل زندگی آنان را تأمین نمایند و ما از جامعه بزرگ روحانیت متعهد اسلام و مردم غیور قم به خصوص

از جوانان دلاور این شهر مقدس اطمینان داریم که تمام حرکات مشکوک و توطئه ها را با هشیاری، مراقبت و خنثی خواهند نمود و سهم بزرگ خود را در این انقلاب بزرگ تر به شایستگی انجام خواهند داد.» (۲)

دومین شهر انتخابی برای نگهداری گروگان ها تبریز است. در اطلاعیه شماره ۱۱۵ خطاب به مردم آذربایجان و تبریز، با ذکر مطالبی مشابه اطلاعیه ۱۱۴، آمده است: «ما فراموش نمی کنیم که در اوایل اشغال لانه جاسوسی، امریکا توسط عوامل و مزدوران داخلی اش در آذربایجان دست به توطئه خطرناکی زد که با هوشیاری و فداکاری شما مردم غیور تبریز این توطئه خنثی شد. ما این تصمیم را گرفتیم تا امریکا بداند که مزدوران جاسوس در دست همان مردمی است که می خواست با توطئه سرزمین حماسه آفرین آنان را به خون جوانانشان رنگین کند و آنان را از جمهوری اسلامی جدا سازد.» (۳)

امروز فضای سیاسی و رسانه ای ایران تا حد زیادی تحت تأثیر انتقال اجساد سوخته امریکاییان از طبرس به تهران بود. اجساد مهاجمان مزبور در تلویزیون نمایش داده شد و پیام های مختلفی در این باره صادر شد؛ از جمله پیام سپاه که در آن به مشارکت گسترده عوامل داخلی در بخش های فاش نشده طرح و ضرورت تحقیق جدی درباره بمباران هلیکوپترها، تأکید شده است. هم زمان پیکر محمد منتظر قائم فرمانده سپاه یزد، که در طبرس به شهادت رسیده بود، تشییع شد.

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹ ص ۱.

۲- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹ ص ۹.

۳- همان.

اجساد سوخته امریکاییان، شب گذشته، از طبس به یزد منتقل شده بود. در گزارش خبرگزاری پارس آمده است: «آیت الله صادق خلخالی که به منظور بازدید از منطقه سقوط هواپیماهای متجاوز امریکا به طبس رفته بود دیشب، پس از مراجعه به یزد به خبرنگار خبرگزاری پارس اظهار داشت تاکنون ۹ جسد از میان لاشه هواپیماها و هلیکوپترهای امریکایی پیدا شده که ۴ جسد سوخته، ولی سالم و ۵ جسد دیگر قطعه قطعه شده است. اجساد به یزد منتقل و فردا به تهران انتقال داده خواهد شد. آیت الله خلخالی افزود در یکی از هلیکوپترها مبلغ

۷ میلیون ریال پول ایرانی و مقداری اسناد و مدارک که جزئیات مسیر پرواز را نشان می دهد [وجود داشت که] نزد خود من است و به کارشناسان مطمئن تحویل خواهد شد.» (۱) از گفته های شب گذشته آقای خلخالی چنین برمی آید که تعداد کشته ها بیش از ۹ تن است، اما در واقع همان طور که منابع امریکایی تصریح کردند فقط ۸ امریکایی (۲) در طبس کشته شده بودند. (۳)

در حال بامداد امروز، در سپاه یزد ۴ جسد مشخص به طور مجزا بسته بندی شد و بقیه اجساد که متلاشی شده بودند نیز جداگانه بسته بندی شدند و در ساعت ۱۰:۳۰ صبح، از فرودگاه یزد به تهران انتقال یافتند. (۴) در تهران نیز اجساد مزبور، در "لانه جاسوسی" {محل سفارت سابق امریکا در تهران} قرار داده شدند. (۵) در همین حال امروز، شهر یزد وضعی غیرعادی داشت که گزارش ها و تصاویر آن در سراسر ایران انتشار یافت. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از یزد گزارش داد: «به مناسبت شهادت مجاهد شهید محمد منتظر قائم فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان یزد و عضو سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در طبس، شهر یزد یکپارچه تعطیل و عزادار بود و علاوه بر بازار و کسبه خیابان، از طرف حضرت آیت الله صدوقی کلیه مراکز آموزشی نیز تعطیل شد و ده ها هزار نفر از مردم یزد در حالی که لباس عزا بر تن داشتند جنازه غرق به خون این فرزند خلق و پاسدار قرآن را در حالی که به سینه می زدند و تکبیر می گفتند و شعار می دادند از مقر سپاه پاسداران تا خلد برین یزد به طول ۴ کیلومتر بر بالای دست مشایعت نمودند و پس از نماز گزاردن در جوار قبور شهدای دیگر به خاک سپردند.» (۶)

سپاه پاسداران مرکز درباره شهادت فرمانده سپاه یزد اطلاعیه ای بدین شرح صادر کرد: «به مجرد اطلاع از دخالت نظامی امریکا که توسط برادر مسلمان ما در طبس و در ساعت ۹:۳۰ روز جمعه ۵/۲/۱۳۵۹، به ما خبر رسید، تمام نیروهای خود را در منطقه بسیج نمودیم تا به طرف منطقه حرکت کنند. برادران

ص: ۳۹۵

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- * امریکایی های کشته شده در طبس ۸ تن بودند، ولی بجز ۴ جسد، سایر اجساد به طور کامل قابل تفکیک و تشخیص نبود. منابع امریکایی بر تعداد ۸ تن تصریح دارند. گزارش آسوشیتدپرس در این باره علاوه بر تعداد، حاوی نکاتی در معرفی مهاجمان است؛ بنا به این گزارش، ۸ امریکایی که در تلاش ناکام برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی در ایران و در یک سانحه کشته شدند، اعضای نیروی هوایی و دریایی امریکا بودند که پایگاه های آنها در فلوریدا و کارولینای شمالی قرار

داشت. منابع مطلع گفتند امریکایی هایی که در عملیات شرکت داشتند اعضای یک واحد ضد تروریستی مخفی بودند که نام آنها تیم دلتا و عملیات نور آبی است و پایگاه آن در فورت براگ واقع در کارولینای شمالی قرار دارد. این واحد بودجه نامحدودی در اختیار دارد و تمام سلاح های پیشرفته در دسترس آنها است. [روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲]

۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

پاسدار اعزامی از یزد که به منطقه رسیده بودند و مشغول جمع آوری اسناد می گردند توسط هواپیمایی مورد حمله قرار می گیرند و فرمانده سپاه پاسداران یزد شهید و ۲ نفر از برادران مجروح می گردند. ما از پیشگاه رهبر و فرمانده مان امام خمینی، تقاضا داریم برای روشن شدن مسئله و پی جویی علت بی خبری ارگان های مسئول از واقعه، هیئتی را مأمور نمایند تا حقایق برای همگان روشن شود. ضمناً همان گونه که مستحضر هستید چون این طرح در مراحل اولیه مواجه با شکست گردیده قسمت های بعدی طرح که محققاً در رابطه وسیع با عوامل داخلی و مزدور بوده است دست نخورده باقی مانده است.» (۱)

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز در اطلاعیه ای به همین مناسبت اعلام کرد: «برادر شهید محمد در طول زندگی همواره شهادت را مزه مزه می کرد و در انتظار آن می سوخت. سرانجام در راه نبرد با شیطان بزرگ و درحالی که برای محاصره متجاوزان مزدور امریکایی به سرزمین انقلاب اسلامی که احتمالاً علاوه بر ربودن جاسوسان، هدف های دیگری را نیز در سر می پروراندند، به عنوان فرمانده سپاه و رهبر گروه عملیاتی پاسداران یزد رفته بود، بر اثر بمباران منطقه توسط هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی، به شاخه رفیع شهادت چنگ زد.» (۲)

۱۳۶

هم زمان با انتقال اجساد امریکاییان و تشییع جنازه فرمانده سپاه یزد در فضای خاص امروز، شخصیت های مختلفی نیز درباره حادثه اخیر طبرس به اظهار نظر پرداختند؛ از جمله عزت الله سبحانی، صادق طباطبایی، منصور فرهنگ و صادق خلخالی در نقش ها و خاستگاه های متفاوت و متنوع به بررسی، تحلیل و نیز گزارش قسمت هایی از این قضیه پرداختند که وجه اشتراک مطالب همه آنها محکوم کردن شدید و قطعی امریکاست.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «مهندس عزت الله سبحانی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه و بودجه کشور، در گفت و گویی اختصاصی با

خبرنگار جمهوری اسلامی درباره تجاوز نظامی امریکا به ایران گفت... براساس اطلاعاتی که به دست من رسیده است این هجوم برای بردن گروگان ها نبوده است، بلکه پوششی برای ایجاد ستادی برای هدایت عملیات بوده که می خواست شروع بشود و شاید شروع شده باشد... وی در پاسخ به خبرنگار ما که پرسید آیا برای امتیاز گرفتن، شورای انقلاب نمی تواند از این اجساد استفاده کند، گفت این مسئله قابل بررسی است و اگر این کار متضمن منافی باشد در شورا مطرح خواهد شد. سؤال شد آیا ایران این مسئله را در مراجع بین المللی نظیر سازمان ملل مطرح می کند؟ مهندس سبحانی در پاسخ گفت باید این مسئله به مراجع بین المللی نظیر سازمان ملل کشیده شود. در واقع این تجاوزی به حقوق ملت ایران و نقض حاکمیت ملی ایران است. همان قراردادها و موافقت نامه های بین المللی که دولت امریکا در مورد گروگان ها روی آن تأکید می کرد و خود دولتی است که به طور آشکار تجاوز به این حقوق کرده است. خوشبختانه شواهد آن باقی مانده است علاوه بر آن اقرار کرده اند و هلیکوپترهای آنها موجود است.» (۳)

۱- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

دکتر صادق طباطبایی سرپرست ادارات نخست وزیری، در گفت و گو با روزنامه بامداد اظهار کرد: «ما از روز اول پیش بینی

هرگونه اقدام نظامی امریکا را می کردیم هرچند این عمل را عملی جاهلانه و ناشی از سستی اعصاب و ازدست دادن کنترل روحی و روانی سران امریکا قلمداد می کردیم. ... برای ما مسلم است که این گونه عملیات با حمایت و دخالت و همکاری کشورهای مصر و اسرائیل صورت گرفته و طبیعی است که دستگاه های اطلاعاتی کشورهای دوست در منطقه اطلاعات لازم را در اختیار می گذارند.

... فشار ایالات متحده امریکا برای هماهنگ کردن اروپا و همگام ساختن آنان با تحریم اقتصادی علیه ایران با این نیت که در این صورت اقدامات نظامی علیه ایران صورت نمی گیرد و دولت ایالات متحده علی رغم این تعهد نه تنها این عمل را انجام می دهد و در مقابل فریاد اعتراض جهان نه تنها ساکت نمی نشینند و بلکه بدان اعتراف کرده و مسئولیت آن را شخص رئیس جمهور امریکا پذیرفته و از قول دیگر مقامات امریکایی نقل می شود که این عملیات برای اولین بار و نیز برای آخرین بار نخواهد بود نشان دهنده آن است که امروز بیش از هر زمان دیگری، لازم است کشورهای اروپایی غربی منافع و مصالح خود را در گرو قدرشناسی و جهان خواری ایالات متحده امریکا به خطر نیندازند.» (۱)

(صادق طباطبایی سرپرست ادارات نخست وزیری):

ما از روز اول پیش بینی هرگونه اقدام نظامی امریکا را می کردیم.)

منصور فرهنگ شخصیت بسیار نزدیک به بنی صدر و نماینده ایران در سازمان ملل متحد در نیویورک، با بیان اینکه هدف از اقدام امریکا آزادی گروگان ها نبوده است، این اقدام را در جهت بی ثبات کردن رژیم ایران دانست. وی دخالت امریکا را برنامه ای توصیف کرد که «با همکاری عناصر ضدانقلاب ایرانی با کمک عراق، افسران ارشد رژیم سابق، سازمان جاسوسی سیا و بختیار نخست وزیر سابق ایران، تنظیم شده است.» فرهنگ سپس افزود: «شکی نیست که این افراد از امریکا اسلحه دریافت می کنند.» در مجموع، فرهنگ این قضیه را رودررویی ایران و امریکا ندانست، بلکه بیشتر آن را بحران داخلی ارزیابی کرد. (۲)

همچنین به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز مصاحبه ای مطبوعاتی با حضور آقای خلخالی، که از صحرای طبس و یزد بازگشته است، در لانه جاسوسی برگزار شد. در این مصاحبه اسناد و مدارک باقیمانده در طبس، در اختیار خبرنگاران قرار گرفت و همچنین درباره نحوه تحویل اجساد که از طبس به تهران حمل شده و در لانه جاسوسی می باشند،

مطالبی گفته شد. آقای خلخالی ابتدا به خانواده امریکاییان که در ماجرای حمله نظامی کشته شدند، تسلیت گفت و افزود: «جنایت آقای کارتر می باشد که با نابود کردن تعداد زیادی از جوان های ایالات متحده امریکا

ص: ۳۹۷

۱- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- کیه زا جولیتو، هدف: تهران، مترجم: هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم ۱۳۶۲، صص ۸۲ و ۸۳.

می خواست بر اریکه ریاست جمهوری تکیه بزند و این هشدار است به همه مردم ایالات متحده که آزادانه فکر می کنند.

... ما تا دیروز می گفتیم خون شهیدان ما از دست های کارتر می چکد، ولی حالا شما ناظر هستید و می بینید که خون جوان های پاک طینت ایالات متحده امریکا از چنگال و ناخن و فکر دیوانه وار کارتر می چکد.» وی همچنین گفت: «اجساد، ۹ نفر هستند و در ضمن اجساد دیگری به صورت پودر و خاکستر در محل باقی مانده است و من با بازدیدی که از منطقه داشتم احتمال قطعی می دهم و مطمئن هستم که کسانی که کشته شده اند و از بین رفته اند، آنها زخمی بوده اند و در ضمن نتوانستند زخمی ها را همراه خود ببرند و اینکه هلیکوپتر با هواپیما تصادف کرده است بهانه ای بیش نیست، آنها می خواستند که زخمی ها به دست ما نیفتند که ما بگوییم اینها هم گروگان هستند و من اطمینان دارم و مقامات فنی نیز این مطلب را تأیید می کنند که هواپیماها را طبق دستور خود مقامات امریکایی به راکت بسته اند و در آینده شما می توانید مشاهده کنید که با آتش گرفتن هواپیما تمام اجساد و مهمات چگونه ممکن است به پودر تبدیل شود.» (۱)

۱۳۷

در ایران حساسیت قضیه روی نفس بمباران هلیکوپترهای جامانده در طبس و جوانب آن بسیار زیاد است؛ به خصوص که این اقدام بعد از اعلام مشکوک و علنی خبری در رادیو امریکا که از وجود اسناد و مدارک سری در هلیکوپترهای جامانده در طبس حکایت می کرد، صورت گرفته است. (۲)

امروز، در مطبوعات اعلام شد از ۵ هلیکوپتر باقیمانده امریکایی در نزدیکی طبس، ۳ فروند به وسیله نیروی هوایی جمهوری اسلامی منهدم شده و ۲ فروند سالم مانده است که دستور داده شده است از انهدام آنها خودداری شود. (۳) در گزارشی دیگر نیز اعلام شد: «در این بمباران، ۲ فروند هلیکوپتر امریکایی نابود شده و ۳ فروند دیگر آسیب دیده است.» (۴) امروز در مصاحبه مطبوعاتی آقای خلخالی در "لانه جاسوسی" نیز پرسیده شد: «باتوجه به اخباری که واصل شده بود و همچنین در ساعت ۶ بعد از ظهر روز جمعه از رادیو امریکا پخش شد، خبری مبنی بر اینکه در داخل هلیکوپترها اسناد سری و خیلی محرمانه ای موجود بوده و ۱۵ دقیقه بعد، مطلع می شویم که هلیکوپترها توسط نیروی هوایی بمباران می شوند. آیا به نظر شما توطئه ای در کار نبود و به چه علت هلیکوپترها بمباران شده اند؟» (۵) آقای خلخالی پاسخ داد: «کسانی که دستور می دهند هلیکوپترها را بمباران کنند برای پیشگیری از یک حمله غافلگیرانه بوده و البته موضوع تحت بررسی است، ولی به اندازه کافی اسناد و مدارک محرمانه در اختیار داریم و آنها موجود است و دوستان آنها را ترجمه خواهند کرد و شاید هم خیلی از اسناد در این هلیکوپترها بوده و اینها را نیروی هوایی با راکت از بین برده است و تبدیل به خاکستر نموده اند. ما از مقامات می خواهیم به مردم جواب بدهند و مردم را قانع کنند باوجود اینکه ارتش و سپاه پاسداران و ژاندارمری و نیروی هوایی کاملاً از منطقه محافظت می کردند، مسئله حمله نظامی مجدد از طرف امریکا مسئله کوچکی به نظر می رسد.» (۶)

ص: ۳۹۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- همان.

۳- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۶- همان.

حزب توده نیز در شماره امروز روزنامه خود، نامه مردم، به بررسی چرایی بمباران هلیکوپترهای امریکایی پرداخته و آن را بخشی از یک نقشه بزرگ براندازی نظام جمهوری اسلامی به وسیله امریکا خوانده است. در این مطلب که ذیل درشت ترین تیتراژ صفحه اول این روزنامه و با عنوان "چرا هلیکوپترهای امریکایی بمباران شده اند؟" درج گردید و متن کامل آن نیمی از صفحه اول را به خود اختصاص داده، چنین آمده است: «از میان انبوهی خبرهای متناقض و رنگارنگ خارجی و داخلی که پرده اسرارآمیزی در اطراف موضوع فرود هواپیماها و هلیکوپترهای امریکایی در منطقه طبس کشیده، دو خبر ویژه جلب توجه می کند؛ یکی گفته های آقای رابرت باثومن نماینده مجلس نمایندگان امریکا، که گفته است یکی از هلیکوپترهایی که پس از عملیات نافرجام در ایران به جا مانده حاوی اسنادی است که جزئیات عملیات نور سبز را مشخص می کنند. این اسناد به گفته او در جلسه ای با حضور هارولد براون وزیر دفاع

امریکا، تهیه و تدوین شده بود. یکی دیگر، خبر بمباران هلیکوپترهای امریکایی در رباط خان توسط هواپیماهای نیروی هوایی ایران است. طبق این خبر، در این بمباران ۲ فروند هلیکوپتر امریکایی نابود شده و ۳ فروند دیگر آسیب دیده است. عمل بمباران هلیکوپترها، طبق خبر [روزنامه] اطلاعات، توسط معاون لشکر ۷۷ خراسان تأیید شده است. چرا هلیکوپترهایی که یکی از آنها حامل اسناد و جزئیات عملیات نور سبز بوده، بمباران شده اند؟ پاسخ این سؤال، طبق همان گزارش این است؛ هدف از این بمباران، جلوگیری از عملیات احتمالی دشمن در ربودن هلیکوپترها بود، ولی در همان گزارش آمده است که "در جریان این عملیات، یک پاسدار اهل یزد که در نزدیکی محل بود، شهید شد و ۲ پاسدار دیگر مجروح شدند." آن پاسدار اهل یزد، بنا به گزارش مندرج در کیهان {۶ اردیبهشت} فرمانده سپاه پاسداران انقلاب یزد به نام منتظر قائم بوده است، بدین سان معلوم است که افراد سپاه پاسداران به هنگام بمباران هلیکوپترها در محل قرار گرفته بوده اند و بنابراین احتمال ربودن هلیکوپترها وجود نداشته است. «حزب توده با مبهم و متناقض خواندن توجیحات مقامات در مورد دلیل بمباران هلیکوپترها، تلویحاً نتیجه گرفته که این اقدام با همدستی عمال داخلی امریکا انجام شده است. حزب توده در ادامه با ذکر بخشی از اطلاعاتی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام که در آن به همدستی عناصر داخلی با امریکاییان تصریح و اضافه شده است اطلاعاتی در این باره به دانشجویان رسیده که در اختیار رهبر انقلاب قرار خواهند داد، خواستار کشف و افشای این قضیه شده و افزوده است: «این وظیفه ای است که انجام آن مردم ما را در مبارزه علیه شیطان بزرگ، بیدارتر و مصمم تر و متحدتر خواهد کرد.» (۱)

یادآوری می شود در خارج از کشور نیز رسانه ها به مسئله عوامل داخلی همدست امریکا در این عملیات، توجه دارند. برای مثال رادیو قاهره در بخش عربی ساعت ۱۰:۳۰ امروز خود گزارش داد: «مطبوعات صبح امروز قاهره،

سرمقاله های خود را به عملیات رهایی بخش گروگان های امریکایی در تهران اختصاص داده اند.» این رادیو به نقل از روزنامه الاخبار اعلام کرد: «هنوز از

تمامی شرکت کنندگان در این عملیات نامی اعلام نشده است و می توان گفت که مهم ترین افراد شرکت کننده در این اقدام کسانی هستند که نامشان اعلام نشده است، هیچ کس نمی داند در اقدام پرزیدنت کارتر در لغو عملیات چه رازی نهفته است، توجیه این اقدام هم با اعلام بروز نقص فنی و برخورد میان ۲ هواپیما بر روی زمین کافی نیست. ... طبیعی است که این اقدام نظامی بوده و هر اقدام نظامی با رازهایی همراه است و این نوع رازها به موقع اعلام و از پرده بیرون می افتند.» (۱)

از سوی دیگر، روزنامه کیهان در همین زمینه با درج گزارشی از گفت و گوی خبرنگار خود با فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی نوشت: «سرلشکر امیر بهمن باقری فرمانده نیروی هوایی، گفت چگونگی حمله نظامی امریکا به ایران و دخالت عناصر ایرانی در طرح نظامی امریکا باید مورد بررسی و شناسایی دقیق قرار گیرد و سازمان های اطلاعاتی و پاسداران و مردم هرگونه اطلاعاتی را باید در اختیار دولت قرار دهند و رفت و آمدهای مشکوک را باید شناسایی و معرفی کنند. وی همچنین گفت عوامل ضدانقلاب در حمله نظامی امریکا به ایران دخالت داشته اند.

تیمسار باقری در این گفت و گو

ضمن اشاره به طرح های

حفاظتی نیروی هوایی و هواپیمایی کشوری اعلام کرد: براساس یک طرح بنیادی در حفاظت کلیه فرودگاه های نظامی و غیرنظامی تجدیدنظر شده است. تیمسار باقری بار دیگر به انهدام هلیکوپترهای امریکایی اشاره کرد و متذکر شد بمبارانی صورت نگرفته است، اما از طرف ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران دستور داده شده بود که به هلیکوپترهای امریکایی آسیب رسانده شود تا جایی که قادر به پرواز نباشند، اما متأسفانه در تیراندازی پرسنل نیروی هوایی و در اثر اصابت گلوله به قسمت های حساس هلیکوپترها

نظیر باک بنزین و موتور ۲ فروند از هلیکوپترها دچار آتش سوزی می شوند و در نتیجه از بین می روند و در این جریان، ۲ فروند از هلیکوپترهای دیگر چند سوراخ برمی دارند و یک فروند دیگر از هلیکوپترها سالم است و قابلیت پرواز دارد. تیمسار باقری در پاسخ این سؤال که آقای رئیس جمهوری و خبرگزاری ها این مطلب را تکذیب نکرده اند که احتمالاً عوامل ایرانی در طرح حمله نظامی امریکا دست داشته اند، گفت من مطلب آقای رئیس جمهور را نفی نمی کنم، اما حضور این عوامل را از داخل ارتش نمی بینم و به تمام پرسنل ارتش ایران ایمان کامل دارم. تیمسار باقری درباره شهادت فرمانده سپاه پاسداران یزد و اینکه وی به اسناد و مدارک طرح نظامی امریکا دست پیدا کرده بود خاطر نشان کرد مطلب را تأیید نمی کنم، مسلماً اگر چنین اتفاقی افتاده باشد باید به اتفاق بیشتر نسبت داد.» (۲)

در شرایط پیش آمده، علی رغم اعلام خبر انتقال تعدادی از گروگان ها به شهرستان ها، حساسیت بیشتری درمورد حفاظت از ساختمان محل استقرار گروگان های امریکایی و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام ایجاد شده است و هرگونه تحرک مشکوک در این زمینه که قبلاً بی اهمیت تلقی می شد، مورد توجه قرار می گیرد و به نوعی در افکار عمومی ملتهد، منعکس

می شود.

ص: ۴۰۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲۵، بخش عربی رادیو قاهره، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

امروز، فرماندهی سپاه پاسداران تلفن گرامی به ستاد مشترک ارتش ارسال کرد که در آن آمده است: «طی مشاهدات دو روز گذشته، از فضای حوالی لانه جاسوسی، تعدادی هلیکوپتر هوانیروز و یک هواپیمای دومتوره در سقف پرواز کوتاه عبور نموده اند که مشکوک به نظر می رسد. خواهشمند است اولاً، این پروازها مشخص شود و ثانیاً، ابلاغ گردد برای عبور و مرور هلیکوپترها و هواپیماها از مسیرهای دیگری استفاده شود.

ف. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزدوزانی از طرف کلاهدوز» (۱)

شب هنگام نیز تحرکات مشکوک و ایذایی در خیابان های اطراف لانه مشاهده شد و سه بار مهاجمانی از داخل سه اتومبیل به سوی لانه و محافظان آن تیراندازی کردند. بنا بر اعلام روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، نخستین حمله از داخل یک اتومبیل بنز سفیدرنگ در قسمت شمالی خیابان مبارزان انجام گرفت که پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در اطراف لانه جاسوسی به آن پاسخ دادند، حمله دوم از یک اتومبیل پیکان کرم رنگ از همان موضع قبلی و سومین حمله نیز از داخل اتومبیل دیگری صورت گرفت که با هوشیاری برادران پاسدار پاسخ داده شد. (۲)

خبرگزاری پارس نیز از وقوع دو حمله مسلحانه در همین شب، خبر داد. بنا بر این گزارش، شب هنگام عده ای مهاجم ناشناس شرکت مصادره شده سی.من.پاک واقع در خیابان سپه را به رگبار بستند که بلافاصله پاسداران مستقر در داخل ساختمان با تیراندازی متقابل واکنش نشان دادند. همچنین یک ساعت پس از این حادثه، در حوالی لانه جاسوسی امریکا نیز تیراندازی مشابهی رخ داد که در هر دو مورد مهاجمان با استفاده از تریکی شب فرار کردند. (۳)

۱۳۹

در واکنش به فشارهای امریکا، نوعی زمینه سازی برای نزدیکی ایران به بلوک شرق و متحدان آن، هرچند نه چندان جدی، وجود دارد. امروز، وزیران نفت و بازرگانی، در مورد تأثیر تحولات اخیر روابط ایران و امریکا در حوزه وظایف خود، مطالبی بیان کردند.

علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، در مصاحبه ای با خبرگزاری فرانسه گفت: به دنبال تصمیم چندین شرکت نفتی در مورد پیروی از سیاست امریکا برای تحریم ایران، صادرات نفت ایران به روزانه ۳۵/۱ میلیون بشکه کاهش یافته است. وی گفت: خودداری ژاپن از خرید نفت صدمه ای به ایران نمی زند، اگر چه ژاپن با خرید روزانه ۳۵۰ هزار بشکه نفت از بزرگ ترین مشتریان ایران است. معین فر افزود: ایران برای نفت خود مشتریان دیگری از جمله کشورهای اروپای شرقی، امریکای لاتین و آسیا یافته است، وی نام این کشورها را جزء اسرار نظامی دانست و از ذکر آنها خودداری کرد. وزیر نفت گفت: ایران ۵۰ درصد نفتی را که قبلاً به ژاپن می فروخت، در بازار آزاد به فروش خواهد رساند. خبرگزاری فرانسه در پایان یادآوری کرده است: «به گفته محافل نفتی در تهران، ایران قبلاً هرگز رسماً اعلام نکرده بود که صادراتش تا این حد کاهش یافته است.» (۴)

ص: ۴۰۱

۱- سند شماره ۰۴۱۰۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران به سماجا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

رضا صدر وزیر بازرگانی نیز در گفت و گویی اختصاصی با بامداد اعلام کرد: با امریکا مدتی است قطع رابطه کرده ایم و کالایی از این کشور وارد نمی کنیم، اما زمانی که کشورهایی که با ما طرف قرارداد بازرگانی هستند و قسمت اعظم نیازهای ما را برآورده می کنند، با امریکا متحد شوند و از امریکا پیروی کنند مشکلاتی برای ما ایجاد خواهد شد، ولی این مشکلات یک طرفه نیست. اگر قرار باشد متحدان امریکا این مشکلات را ایجاد کنند اولاً، اقتصاد خودشان تا حد زیادی صدمه خواهد دید. در ثانی، ما به آنها نفت نخواهیم فروخت. وی افزود در طول مدتی که امریکا تحریم اقتصادی را علیه ایران شروع کرده کشورهای مختلفی پیشنهاد داده اند که کمک های خود را از ایران دریغ نمی کنند و این پیشنهادها هم اکنون در حال بررسی است. اگر ما قرارداد بازرگانی با کشوری داشته باشیم و در آن تمام جوانب پیش بینی شده باشد، طبق آن عمل خواهیم کرد و در صورت نقض قرارداد، اگر مسئله پرداخت غرامت مطرح باشد، از آن کشوری که با ایران این گونه قراردادها را یک طرفه نقض کرده است، ادعای غرامت خواهد شد. وزیر بازرگانی در خصوص گسترش روابط بازرگانی ایران با کشورهای بلوک شرق گفت: در این زمینه هیئت هایی از ایران به کشورهای بلوک شرق برای مذاکرات اقتصادی مسافرت کرده اند و تاکنون نتایج خوبی داشته است. ما در نظر داریم روابط بازرگانی و اقتصادی خود را با کشورهای بلوک شرق، کشورهای غیرمتعهد و کشورهای اسلامی گسترش دهیم و با هندوستان نیز بازرگانی خود را توسعه خواهیم داد. (۱)

در همین حال امروز، مطبوعات پیام فیدل کاسترو رهبر انقلاب کوبا و رئیس حکومت کنونی این کشور را که برای امام خمینی ارسال شده است، به نقل از خبرگزاری پارس چنین درج کردند: «حضرت آیت الله روح الله خمینی، تهران. از طرف مردم و حکومت انقلابی کوبا مایلیم که طرف داری صمیمانه خود را از شما در این لحظات که خطرات جدید و شدید حمله نظامی امپریالیست امریکا به طرف انقلاب ایران متوجه شده است ابراز دارم. در مقابل این افتضاح، شما و ملت ایران می توانید به طرف داری و حمایت انقلاب کوبا که سال ها در معرض تحریم و تجاوزات جنایتکارانه حکومت امریکا بوده و در حال حاضر نیز توسط مانورهای جنگی و تجاوزی تهدید می شود اطمینان داشته باشید. با تقدیم عالی ترین احترامات شخصی من، فیدل کاسترو رئیس شورای مملکت و رئیس حکومت انقلابی جمهوری کوبا» (۲)

{فیدل کاسترو در پیامی به امام خمینی طرف داری صمیمانه و حمایت انقلاب کوبا از ملت ایران را اعلام کرد.}

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۰.

۲- همان، ص ۱۲.

در لوکزامبورگ، امروز سران ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا گرد هم آمدند و شب هنگام اولین اجلاس خود را شروع کردند. (۱)

بنا بر گزارش یونایتد پرس از لوکزامبورگ، به رغم گزارش های قبلی مبنی بر ناخرسندی کشورهای اروپای غربی از اقدام نافرجام امریکا برای آزادی گروگان ها و همچنین مشورت نکردن کابینه کارتر با رهبران اروپای غربی، (۲) در طول اجلاس عالی بازار مشترک اروپا نشانه ای دال بر انتقاد از کارتر وجود نداشت. (۳)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، حتی شواهدی نیز وجود دارد که عکس این قضیه را نشان می دهد؛ از جمله ژیسکار دستن رئیس جمهوری فرانسه، که برای شرکت در اجلاس سران کشورهای عضو بازار مشترک در لوکزامبورگ به سر می برد، به خبرنگاران گفت: فرانسه همراه با بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته است بر سر مسئله گروگان گیری در ایران از ایالات متحده حمایت کند. وی همچنین اظهار کرد: دولت فرانسه مصمم است همراه با بازار مشترک اروپا تا تحصیل آزادی گروگان های امریکایی در تهران، همبستگی و اتحاد خود را با ایالات متحده حفظ کند. وی افزود: بازداشت گروگان ها نقض حقوق بشر و قوانین بین المللی است. (۴)

نخست وزیر هلند نیز پس از یک مذاکره خصوصی با رهبران اروپا به خبرنگاران گفت: هیچ کشوری حتی فرانسه از ایالات متحده به دلیل مشورت نکردن با متحدان غربی انتقاد نکرده است. (۵) همچنین خبرگزاری ها به نقل از مقامات مطلع از تصمیم رهبران کشورهای عضو بازار مشترک اروپا خبر دادند مبنی بر اینکه آنها از کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل متحد، می خواهند که به تلاش های خود برای رهایی گروگان های امریکایی ادامه بدهد. (۶)

اعلام مواضع و اظهار نظر مقامات کشورهای مختلف در قبال حادثه اخیر طبرس امروز هم در سطح وسیعی ادامه یافت.

اسحاق شامیر وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی، امروز گفت اقدام امریکا برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی در تهران شجاعانه بوده است. وی با بیان اینکه خود را در غم مردم امریکا شریک می داند، عملیات نجات امریکا را موجه خواند و افزود: کارتر چاره دیگری نداشت. شامیر گزارش های حاکی از مشورت امریکا با اسرائیل در مورد برنامه نجات گروگان های امریکایی را تکذیب کرد. (۷)

هانس دیتیش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال نیز اظهار کرد: اقدامات نافرجام امریکا در مورد آزاد کردن گروگان های این کشور در ایران تأثیری در همبستگی آلمان فدرال به عنوان یک کشور متحد با امریکا نخواهد داشت. گنشر گفت: ما نگرانی های امریکا را از سرنوشت گروگان ها می فهمیم. (۸)

۱- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۲- * ضمیمه دارد؛ گزارش امروز رادیو امریکا از مواضع کشورهای اروپایی که مؤید ناخرسندی آنان است و پاسخ وزیر دفاع امریکا.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن، امروز در نشست مطبوعاتی گفت با اینکه وی از این عمل آمریکا تعجب کرده است، مع هذا اطمینان دارد که این اقدام یک عمل تعرض آمیز از جانب آمریکا نبوده و فقط برای آزاد ساختن گروگان ها انجام گرفته است. نخست وزیر ژاپن اضافه کرد: اکنون بیش از پیش لازم است که کشورهای اروپای غربی و ژاپن همبستگی و همگامی خود را به آمریکا نشان دهند تا بلکه بتوان از این طریق به راه حل مسالمت آمیزی برای آزادی گروگان های امریکایی دست یافت. وی در ادامه اظهارات خود افزود: ژاپن قصد ندارد در تصمیم خود مبنی بر اعمال تحریم اقتصادی علیه ایران تجدیدنظر کند. وی همچنین اطمینان داد که در ملاقات هفته آینده خود با پرزیدنت کارتر از وی خواهد خواست که از دست زدن به هرگونه اقدام نظامی خودداری کند. (۱)

وزیر امور خارجه ترکیه اقدام نافرجام آمریکا را برای نجات گروگان ها، عملی توصیف کرد که موجب طرح پرسش های جدید و تیرگی بیشتر روابط ایران و آمریکا خواهد شد. وی اضافه کرد این مسئله بایستی از روش های مسالمت آمیز و در نهایت خویشتن داری حل و فصل شود. (۲)

سفیر پاکستان پیش از ظهر امروز، در تماسی با موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهوری، ضمن تأکید بر دوستی و برادری دو کشور ایران و پاکستان، متن بیانه شدیدالحن سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان را در اختیار وی قرار داد. در این بیانه سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان، ضمن اظهار تعجب و تأسف دولت پاکستان از عملیات نظامی آمریکا در ایران که به فاجعه انجامید، آورده است: این کوشش ناموفق برای آزادی گروگان ها با استفاده از زور می تواند عواقب ناگواری برای صلح و امنیت به بار آورد. وی ضمن تأکید بر سیاست مستمر پاکستان در خصوص مخالفت با هرگونه توسل به زور یا هر نوع فشار در جهت حل مسئله گروگان ها در پایان، گزارش های نادرست و اختلاف برانگیزاننده مبنی بر استفاده آمریکا از پایگاه های نظامی پاکستان برای اجرای عملیات در ایران را استهزا کرد. (۳)

یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، شکست عملیات ایالات متحده برای نجات گروگان ها در تهران را پیروزی انقلاب ایران بر امپریالیسم آمریکا خواند. عرفات این سخنان را در سومین سالگرد یکی از گروه های جبهه آزادی بخش فلسطین و در جمع یکی از جناح های مبارز این سازمان بیان کرد. وی افزود اتفاقی نیست که عملیات کویر لوت امریکایی ها علیه انقلاب ایران هم زمان با تردد ناوگان ششم آمریکا و کشتی های نیروی دریایی رژیم صهیونیستی در منطقه صورت می گیرد. عرفات خطاب به امریکایی ها گفت در جنگ جنوب لبنان و کویر لوت و نیز آب های ساحلی لبنان سرنوشتی شبیه به خلیج خوک ها در انتظار شماست. (۴)

{یاسر عرفات شکست امریکا در طیس را پیروزی انقلاب ایران بر امپریالیسم امریکا خواند.}

ص: ۴۰۴

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

یک مقام وزارت امور خارجه الجزایر امروز، اعلام کرد که این کشور عملیات کماندویی امریکا علیه ایران را تقبیح می کند و این اعمال را تجاوز به حاکمیت، استقلال و امنیت جمهوری اسلامی ایران می داند. خبرگزاری الجزایر با انتشار این خبر افزود: در این موقعیت الجزایر بار دیگر همبستگی و حمایت خود را از ملت برادر ایران در مبارزه اش برای استقلال و پیشرفت، اعلام و از مقاومت این کشور در برابر تجاوزات و فشارهای اقتصادی و سیاسی امریکا پشتیبانی می کند. (۱)

باآنکه مقامات بحرین نقش داشتن این کشور در عملیات طبس را تکذیب کرده اند، جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین ادعا کرد: هواپیماهای امریکایی از پایگاه جفیر در منامه سوخت گیری کرده و به سوی کویر لوت روانه شده اند. در بیانیه این جبهه که در اختیار خبرگزاری پارس قرار گرفت، یورش وقیحانه و نافرجام نظامی امریکا به شدت محکوم و تأکید شده است که این جبهه یاری دهندگان به این جنایت امریکا در بحرین را بدون مجازات نخواهد گذاشت. (۲)

آقای شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، نیز با ابراز نگرانی درباره آخرین تحولات بحران ایران، گفت ممکن است این بحران برای آنچه وی وحدت اعراب می نامید، عواقب وخیمی به دنبال داشته باشد. رادیو لندن با اعلام این مطلب ادامه داد: در اعلامیه آقای شاذلی قلیبی دبیرکل جامعه عرب، از دول عربی تقاضا شده است که طرح دکتر والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد را مبنی بر تشکیل کمیسیون بین المللی برای رسیدگی به جنایاتی که ادعا می شود شاه سابق مرتکب شده است، مورد حمایت قرار دهند. (۳) رادیو لندن همچنین از مواضع دبیرکل گروهی با عنوان "سازمان کنگره اسلامی" خبر داد که از کوشش نظامی امریکا برای آزادی گروگان ها ابراز نگرانی و انزجار کرده است. به گزارش این رادیو، در اعلامیه ای که برای بنگاه خبری سعودی مخابره شده، از کشورهای اسلامی خواسته شده است که برای دفاع از حاکمیت ایران در کنار آن کشور بایستند. (۴)

۱۴۲

درباره حادثه طبس و جوانب آن، اعلام موضع گروه ها و جریان های سیاسی داخل کشور، تماماً در چارچوب ضدیت با امریکا و محکوم کردن آن، ادامه دارد. در این میان هر گروه، در حاشیه مطلب اصلی، به مقاصد داخلی خود نیز می پردازد که گاهی اهمیت این حاشیه از متن بیشتر است. در ادامه نمونه هایی از مواضعی که امروز اعلام شده ذکر می شود. این مواضع که پیشنهادهایی را نیز همراه دارد و در توصیف صف بندی جریان های سیاسی کنونی کشور توضیح دهنده است، به ترتیب مربوط به این گروه ها

است: حزب جمهوری اسلامی، جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما، گروه دکتر کاظم سامی}، جنبش مسلمانان مبارز {گروه دکتر پیمان}، گروه سیاسی ایران امروز، حزب رنجبران ایران {مائوئیست}، سازمان چریک های فدایی خلق ایران، حزب توده ایران، سازمان مجاهدین خلق ایران و تشکل های وابسته. در پایان، به اطلاعیه ای از یک جریان دانشجویی خارج کشور نیز اشاره می شود.

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴- همان.

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی در مقاله ای با عنوان "آیا در موضع گیری وزارت امور خارجه منافع و خط انقلاب رعایت شده است؟" به انتقاد از عملکرد وزارت امور خارجه و شخص وزیر {قطب زاده} پرداخت. در این مقاله آمده است: «از آغاز پیروزی انقلاب تاکنون، امریکای جنایتکار با هزار و یک چهره دربرابر انقلاب ایران ظاهر شده است. ... آیا این آخرین حرکت کمارتر است؟ آیا وزارت امور خارجه تاکنون به رسالت خود عمل کرده است؟ آیا در موضع گیری های وزارت امور خارجه، منافع و خط انقلاب رعایت شده است؟ وزارت امور خارجه پس از این تهاجم نظامی که نقض حاکمیت ملی ایران است، در اعلامیه ای بسیار ابتدایی و ضعیف اظهار می دارد که والد‌هایم توصیه کرده است خونسردی خود را حفظ کنید! مگر والد‌هایم همان مهره بی اراده امریکا نیست که مردم قهرمان ما در تهران دست رد بر سینه اش زدند؟ ... چرا بایستی وزارت امور خارجه و شخص وزیر امور خارجه آن چنان از موضع ضعف عمل کند که والد‌هایم به خود جرئت دهد تا دستور صادر کند که خونسرد باشید؟ آیا وزیر امور خارجه از این پیام به خود نلرزیده است؟ ... آیا اینجا جای خونسردی است؟ حمله به کیان اسلام، حمله به مرزهای انقلاب، حمله به ایران و تهاجم امریکایی های جنایتکار را بایستی این گونه پاسخ داد؟ مسلم است که کسی قادر به موضع گیری قاطع دربرابر غرب است که از نظام جهنمی حاکم بر غرب نفرت داشته باشد. کسی قادر به موضع گیری است که قادر باشد خشم و نفرت ملتی را که ۲۵ سال تحت ستم و سلطه غرب بوده است درک کند و بداند که بر این ملت چه گذشته است. چرا تاکنون ایران به سازمان ملل شکایت نکرده است؟ چرا ایران به خاطر به خطر افتادن مرزهای خود و حمله نظامی امریکای جهان خوار تقاضای تشکیل جلسه شورای امنیت را نکرده است؟ ... اکنون شایع است که می خواهند جسد تروریست های امریکایی را به امریکا پس دهند. در این رابطه چند مسئله مطرح است: اولاً، تاکنون خشم و نفرت امریکایی ها علیه کارتر برانگیخته شده است و تمامی نگاه سیاستمداران امریکایی متوجه ایران است تا سوژه ای به دست آید که بتوانند توسط آن خشم عمومی را علیه ایران کانالیزه کنند. آیا تحویل ۵ جسد سوخته تروریست های امریکایی بهترین سوژه برای انحراف افکار عمومی امریکا از مخالفت با کارتر محسوب نمی شود؟ مسئله دیگر آنکه اگر از بُعد دیپلماتیک به قضیه نگاه کنیم، در یک حمله نظامی [که] امریکا در شروع آن پیش قدم شده است چندین [نفر] کشته شده اند. بنابراین بایستی در تحویل دادن آنها امتیازاتی از طرف شکست خورده دریافت کرد. گفته می شود امتیاز ما در این است که در این مورد امتیازی نگیریم! درست به عکس ما معتقدیم اگر کسی سیلی محکمی در گوش شما زد بایستی در پاسخ سیلی محکم تری به گوش او بزنید تا آنکه دیگر هوس سیلی زدن نکند! این جسدها دیر یا زود بالاخره بایستی تحویل امریکا شوند و مسلماً خود جسدها برای ما ارزشی ندارند، ولی برای امریکا هم بی ارزش اند؟ مسلماً نه. پس برای ما هم از نظر سیاسی ارزشمند هستند. با این جسدها می توان پول های بلوکه شده ایران را از چنگال امریکا خارج کرد و امتیازات دیگری نیز گرفت. به علاوه وجود اینها در دست ما سند آشکاری از دخالت نظامی امریکا در ایران است. بنابراین، یک بار دیگر از شورای انقلاب و مسئولین امر می خواهیم با

مسئله دخالت نظامی امریکا و نقض حاکمیت ملی ایران بر خوردی قاطعانه داشته باشند. چرا تاکنون شورای انقلاب خود را به صدور یک اعلامیه در این مورد موظف نکرده است؟... موضع گیری ما بایستی طوری باشد که همواره ابتکار عمل را در دست داشته باشیم.» (۱)

"جنبش

انقلابی مردم مسلمان ایران"

{جاما، گروه دکتر کاظم سامی} امروز در بیانیه ای شکست مفتضحانه امریکا را در تهاجم نظامی به میهن ما که به

سقوط هواپیما و قتل و جرح کماندوها و مأموران کثیف سیا انجامید، به مردم ایران تبریک گفت. در این بیانیه ضمن هشدار در مورد توطئه امریکا آمده است: «باید آماده بود در صورت تهاجم های بعدی که ممکن است به فواصل یا هم زمان در چند نقطه صورت پذیرد، کشورمان را به گورستان متجاوزان جنایتکار مبدل سازیم. باید به فرمان رهبر آگاهمان امام خمینی، در ایجاد و تقویت ارتش بیست میلیونی تسریع نمود. باید به تولید داخلی افزود و محاصره اقتصادی امریکا را با شکست روبه رو کرد. باید از هر گونه درگیری های گروهی و ایجاد تفرقه و نفاق جلوگیری کرده و با عوامل آن به شدت مبارزه نمود و صف متحد مسلمانان آزاده را در مقابل توطئه امپریالیسم متشکل تر و مصمم تر نمود.» (۲)

جنبش مسلمانان مبارز نیز بیانیه ای در این باره انتشار داد. این گروه در گزارشی تحلیلی درباره حمله طیس و ذکر و معرفی کشورهای حامی امریکا در این حمله آورده است: «دقیقاً معلوم نیست که چه حادثه ای موجب اختلال و شکست برنامه عملیاتی می شود،

ولی ما در هر حال دست خدا را در شکست توطئه شیطان بزرگ که این بار هم بحمدالله و بر طبق سنت وی به زیان و علیه خودش تمام می شود، می بینیم.» (۳) این بیانیه، با تأکید بر تنوع طرح های امریکا و انتقاد تلویحی از عملکرد وزارت امور خارجه که کوشید بر اساس تمایل امریکا قضیه را بزرگ نکند و دانشجویان را وادار سازد واکنش تندی نشان ندهند، از دستگاه های نظامی و اطلاعاتی کشور به دلیل اینکه از چنین عملیات گسترده ای اطلاع نداشته اند و ساعت ها پس از اعلامیه کاخ سفید، اعلامیه داده اند، انتقاد کرده است. در ادامه بیانیه به طرح پیشنهادهای جنبش مسلمانان مبارز پرداخته شده و آمده است: «۱. دولت و مسئولین امور در وزارت امور خارجه و در ارتش فوراً همه اطلاعات خود را درباره حمله و تجاوز امریکا به ایران بلافاصله در اختیار ملت ایران قرار دهند. ۲. همه تماس های رسمی و غیررسمی مقامات مسئول با دولت امریکا و با نمایندگان و دلالان آنان به کلی قطع شود و از هر گونه تماس عناصر خارجی با گروگان ها به هر عنوان و بهانه جداً جلوگیری شود. ما همیشه معتقد بودیم بسیاری از ملاقات کنندگان در لباس ها و عناوین مختلف مأموران سیا هستند که گروگان ها را در جریان طرح های عملیاتی امریکا قرار داده، ضمن کسب اطلاع از موقعیت گروگان ها، دستورالعمل های لازم را به آنان می رسانند، ولی متأسفانه همیشه اصرار دولت ایران موجب می شد بسیاری از این جاسوسان علی رغم تمایل دانشجویان مسلمان مستقر در لانه جاسوسی با گروگان ها ملاقات و مأموریت خود را انجام دهند. ابلهانه است اگر باور کنیم یک چنین طرح نظامی برای آزاد کردن گروگان ها بدون تماس قبلی با آنان شروع و اجرا شده باشد، لذا برای جلوگیری از اجرای طرح

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۳- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

از محل سفارت به محل امن دیگر منتقل و در سلول های انفرادی و مین گذاری شده نگهداری شوند. ۳. با اعلام حالت آماده باش به همه واحدها و به همه ملت ایران، به کسانی که تاکنون در برنامه ارتش بیست میلیونی تمرین [کرده] و آموزش دیده اند، اسلحه داده و طرح مسلح کردن

تعداد بیشتری از مردم تنظیم و به مرحله اجرا گذارده شود. ۴. برای کسانی که به هرنحو با جاسوسان امریکایی و با مأموران آن مخفیانه تماس برقرار می کنند مجازات شدید و فوری اعمال شود. ۵. شورایی از نمایندگان کلیه گروه ها و سازمان های انقلابی مسلمان و متعهد برای دادن نظرهای مشورتی و ایجاد هماهنگی در فعالیت های بسیج همگانی مردم علیه حملات امپریالیسم امریکا در رابطه مستقیم با مقامات مسئول دولت دعوت به کار شوند و همه تصمیمات و اقدامات مربوطه به مقاومت و مبارزه علیه امپریالیسم زیر نظر مستقیم رهبر انقلاب امام خمینی، اتخاذ و اجرا شود. قطعاً موقع آن رسیده است که برای جلوگیری از یک فاجعه شکست دیگر نظیر آنچه در مرداد ۱۳۳۲ به ما تحمیل شد، دست به کار شویم. (۱) در آخر اظهار نظر شده است که «تنها هشیاری و بسیج دائمی توده هاست که هر حمله و توطئه ای را خنثی خواهد کرد و هر تلاشی برای بیرون راندن مردم از صحنه عمل و ابتکار انقلابی به خصوص در شرایط کنونی خیانت به انقلاب اسلامی ایران است.» (۲) همچنین «ما یک بار دیگر خطر مامشات و سازش کاری با شیطان پلید و توطئه گر را یادآور شده، نسبت به خطراتی که روش غیرانقلابی دولت قبلی و شورای انقلاب فعلی در زمینه سیاست داخلی و خارجی برای موجودیت انقلاب و آزادی و استقلال دربردارد به ملت قهرمان ایران و به رهبر انقلاب امام خمینی هشدار می دهیم.» (۳)

گروه سیاسی ایران امروز نیز اطلاعیه ای درباره تجاوز اخیر امریکا به حق حاکمیت ارضی و ملی ایران صادر کرد که در آن آمده است: «این عمل نشانه آن است که هنوز دولت امریکا نخواسته است به واقعیت های موجود در ایران پی ببرد و آیا این بار هم حمایت از حقوق بشر به صورت یورش به مرزهای ایران و عملاً پیاده کردن تفنگ داران و جاسوسان سیا خودنمایی کرده است. تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل (۴)... به نظر ما دولت ایران باید از این حادثه نهایت استفاده را بکند و به دنیا نشان بدهد که امریکای جنایتکار چگونه به تجاوزات آشکار و علنی خود ادامه می دهد.» (۵)

حزب رنجبران ایران (۶) نیز در بیانیه ای ضمن محکوم کردن امریکا نوشت: «اما ملت و دولت ما از این عمل ضدبشری امپریالیسم امریکا چه می آموزد؟ اول اینکه این عملیات نظامی، به دنبال تدارک وسیع از مدت ها قبل و با استفاده از اغتشاش و درگیری خونین داخلی در نقاط مختلف کشور و دامن زدن به آن از طریق عوامل خود، از کردستان گرفته تا رشت و خوزستان و بالاخره درگیری در دانشگاه ها، انجام می شود. ثانیاً، در این مبارزه باید تفرقه افکنی و انحصارطلبی را طرد نمود و توطئه های تفرقه افکنانه چپ نماها و دمکرات نماها را خنثی کرده، برای اتحاد بزرگ ملی پافشاری نمود. ثالثاً، امپریالیسم زخم خورده امریکا دست از تحریک و توطئه و فتنه گری بر نمی دارد و از هر شرایطی برای

۳- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- * سه نقطه از متن روزنامه است.

۵- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۶- ** یک تشکل مائوئیستی که در جناح بندی کنونی نظام، بر خلاف حزب توده، از جناح بنی صدر حمایت می کند.

ضربه زدن به انقلاب ضدامپریالیستی و ضداستبدادی ما استفاده می کند و توطئه های رنگارنگ دیگر نظامی و غیرنظامی تدارک می بیند. همچنین امکان اینکه بخشی از تفنگ داران و مأموران سیا همچنان مخفیانه برجا مانده و آماده عملیات تخریبی خود باشند، از بین نرفته است. دولت ما باید با هوشیاری بیشتری آماده خنثی نمودن هرگونه توطئه ای باشد و ضمناً دولت جمهوری اسلامی و ارتش ما باید هشیاری بیشتری در دفاع از مرزهای میهن از خود نشان دهند. این اولین باری نیست که ما آماده پیشگیری تجاوزات ابرقدرت ها نشده ایم. مدتی قبل نیز هواپیماها و میگ های روسی به حریم هوایی ما تجاوز کردند. ارتش جمهوری اسلامی باید از کلیه امکانات موجود در پیشگیری و جلوگیری از چنین تجاوزاتی [استفاده کرده و] آمادگی و هوشیاری و قدرت بیشتری داشته باشد. همچنین باید نظریه انحرافی و ضدانقلابی انحلال ارتش را که در خدمت امپریالیست ها است بیش از پیش افشا نموده و ارتش جمهوری اسلامی را در دفاع از میهن با روحیه پیوند با مردم تقویت بخشید و ارتش بیست میلیونی امام را نیز آماده و بسیج نمود. خلق قهرمان ما و نظام جمهوری اسلامی با پافشاری بر روی وحدت بزرگ ضدامپریالیستی و استقرار حاکمیت یک دولت ملی و قوی است که قادر است در مقابل ابرقدرت ها و از جمله امپریالیسم امریکا مقابله نموده و اجازه هیچ گونه مداخله ای به آنها ندهد و در صورت تجاوز هر دشمن، ایران را به گورستان تجاوزگران تبدیل نماید.» (۱)

امروز، روزنامه کیهان در مطلبی با عنوان "نظرگاه ها و پیشنهادات احزاب در مورد چگونگی شکست مفتضحانه امریکا" از صدور اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق خبر داد و نوشت: «سازمان چریک های فدایی خلق ایران با انتشار اطلاعیه ای

تجاوز و حمله نظامی امریکا به ایران را محکوم کرده و افزوده که به مبارزه با امپریالیسم در کنار خلق های

ایران همچنان ادامه خواهد داد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: تلاش ناموفق و مفتضح مأموران ارتش

امریکا، سازمان سیا و ایادی ایرانی آنها بار دیگر ثابت کرد که امپریالیسم امریکا این دشمن اصلی خلق ما از هیچ کوششی برای ضربه زدن به مبارزات استقلال طلبانه و ضدامپریالیستی خلق ما فروگذار نخواهد کرد. این حمله ماهیت پلید و تجاوزگر دولت امریکا را به بهترین وجه به نمایش گذاشت. در بخش دیگری از این اطلاعیه اشاره شده است کشور ما اکنون لحظات حساسی را می گذراند و دوستان و جاسوسان امریکا در ایران تلاش دارند تا پایداری و اتحاد عمل مردم ما را بشکنند و ما را به تسلیم وادارند.

سازمان چریک های فدایی خلق ایران همچنین ضمن اطلاعیه خود این سؤالات را مطرح کرده است: هواپیماها از چه طریق به شهر طبس که در قلب ایران است، رسیده اند و از کدام نقطه مرز ایران وارد شده اند؟ ارتش به این سؤال پاسخ دهد که تا چه حد از ورود هواپیماها و هلیکوپترها با خبر بوده است؟ چرا مقامات ایرانی از وجود افراد ایرانی بین امریکایی ها خبری انتشار نداده اند؟ چرا باید اول کارتر اعلامیه بدهد و بعد از یک روز رادیو ایران فقط اعلامیه کاخ سفید را بخواند؟ چرا دولت ایران قبل از صدور اطلاعیه کاخ سفید خبر برخورد هواپیما را انتشار نداد؟ در اطلاعیه تأکید شده است مردم پاسخ این سؤال و ده ها سؤال دیگر در این مورد را می خواهند. تمام حقایق و

تمام دست اندرکاران این توطئه امریکایی باید افشا شوند زیرا انجام چنین طرحی بدون همکاری عوامل داخلی امریکا به ویژه در ارتش هرگز امکان پذیر نیست.» (۱)

کمیته مرکزی حزب توده ایران امروز، اعلامیه ای با عنوان "تجاوز نظامی امریکا، حلقه ای از یک توطئه بزرگ علیه انقلاب ایران" صادر کرد. در این اطلاعیه به کشورهای متحد امریکا اشاره شده و در واقع اطلاعیه مذکور تکرار نگرش حزب توده در مورد اتحاد و ائتلاف در منطقه و جهان است که همواره متناسب با رعایت شأن و منافع شوروی ارائه می شود. در اعلامیه این حزب آمده است: «رویدادهای هفته های اخیر نشان داد که در دشمنی کین توزانه

با

انقلاب ایران، درزمینه عمده ترین هدف ها، ایالات متحده امریکا از پشتیبانی و همکاری همه جانبه

امپریالیست های اروپای غربی، کانادا، ژاپن، استرالیا، اسرائیل و همه حکومت های

ارتجاعی دنیای سوم نظیر مصر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، پاکستان، اندونزی و متحد ننگین آنها دولت مرتد و خائن جمهوری خلق چین برخوردار است.» (۲) در ادامه اعلامیه، حزب توده به مسائل داخلی پرداخته و نوشته است: «از همان آغاز، امپریالیسم دو راه را به طور

موازی برای شکست انقلاب ایران [در پیش گرفت] و در هر دو راه تمام امکانات خود را به کار انداخت. یکی اینکه انقلاب ایران را از درون منحرف سازد و دیگر اینکه منفجر ساختن انقلاب ایران را از درون و بیرون تا حد مداخله نظامی تدارک ببیند. ۱۵ ماهی که از پیروزی انقلاب ایران می گذرد،

این واقعیات را تأیید کرده است. این تلاش مزورانه و خطرناک که با یک سلسله موضع گیری و اقدامات دولت، گام به گام لیبرال ها که نمونه اش ملاقات مهندس بازرگان با توطئه گر

بزرگ اردوگاه امپریالیستی برژینسکی بود تا حد زیادی به هدف های خود نزدیک شده بود بر اثر مقاومت نیروهای راستین انقلاب ایران و درایت قابل تحسین امام خمینی رهبر انقلاب ایران، با شکست روبه رو شد. اقدام تاریخی و انقلابی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درزمینه اشغال جاسوس خانه ایالات متحده امریکا، که مرکز اصلی توطئه های امپریالیستی علیه انقلاب ایران بود، ضربه مهلکی به این راه حل وارد ساخت. از این لحظه است که امپریالیسم درعین اینکه امید خود را به استفاده از راه حل اول از دست نداده به تدارک راه حل دوم یعنی منفجر ساختن و متلاشی کردن انقلاب ایران از درون و بیرون می پردازد.» (۳) اعلامیه امروز کمیته مرکزی حزب توده ایران، پس از ذکر توصیه ها و پیشنهادهایی به عنوان

وظیفه تاریخی و حیاتی برای پست های سیاسی، دستگاه های دولتی، نیروهای انتظامی، ارتش بیست میلیونی، چرخه تولید صنعتی، مسئله ارضی و انقلاب فرهنگی، چنین پایان یافته است: «حزب

توده ایران، همان طور که تاکنون عملاً به اثبات رسانده، آماده است در همه این زمینه ها، با تمام نیرو و امکان خود با سایر

نیروهای راستین انقلابی ایران صمیمانه همکاری کند.

کمیته مرکزی حزب توده ایران ۷/۲/۱۳۵۹، (۴)

حزب توده در مقاله دیگری با عنوان "عدم آمادگی حیرت انگیز و تأسف آور در برابر توطئه های امریکای جهان خوار" به جنبه دیگری از این حادثه پرداخته و با اشاره به اینکه دسیسه امریکای پلید نه به دلیل آمادگی ارگان های مسئول مملکتی و مقابله به موقع آنها با این توطئه، بلکه بر اثر

ص: ۴۱۰

۱- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان.

۴- همان، ص ۲.

رخدادهایی کاملاً تصادفی، نظیر برخاستن طوفان شن در کویر و نقص تکنیکی در هلیکوپتر، شکست خورده، (۱) افزوده است: ماه هاست که امام خمینی هشدار می دهد که باید در برابر توطئه های شیطان بزرگ آماده بود. ماه هاست که حزب توده ایران و دیگر نیروها و سازمان های مترقی خیر از توطئه می دهند و بر ضرورت هشجاری تأکید می کنند، ولی متأسفانه حادثه اخیر که تصادفاً به خیر گذشت، نشان می دهد که در ارگان های مسئول دفاع مملکتی هیچ گونه آمادگی برای مقابله با توطئه های خطرناک امریکا و دستیارانش وجود نداشته است. این فرض نیز قوت دارد، زیرا متأسفانه در ارتش پاک سازی کامل انجام نگرفته است. اشتباه است اگر تصور شود که امپریالیسم امریکا بدون هیچ محاسبه ای، صرفاً به یک اقدام دیوانه وار علیه ما دست زده است. (۲)

در این حال، مرکزیت سازمان مجاهدین خلق امروز، یکی از روزهای استثنایی خود را در زمینه اعلام مواضع از طریق صدور بیانیه و اطلاعیه سپری کرد. این سازمان کوشید برخلاف روال جاری در مسائل دانشگاه ها، نوعی پیوند و همراهی با نیروهای نظام، البته با جهت گیری مترقیانه و ضد امریکایی ایجاد کند. در واقع در تحلیل سازمان درگیری عملی امریکا و خط امام می توانست دعاوی ضد امپریالیستی مجاهدین خلق را که این سازمان آن را به عنوان اصلی ترین

ملاک حرکت، وحدت و درگیری مطرح می کند به کلی صوری و نمایشی جلوه دهد؛ در نتیجه سازمان از گردونه تحرکات فعلی کشور که محور ضد امریکایی دارد، به گوشه ای پرت شده و بعد از شکست اخیر در عرصه درگیری های دانشگاهی، شکستی دیگر را از نیروهای خط امام متحمل شود که این بار البته با ابعاد نابود کننده ای برای سازمان همراه خواهد بود. در تقابل با چنین وضعی، سازمان کوشید با حفظ مواضع و هویت خود، در افکار عمومی، گرایش ضد امپریالیستی را به عنوان اصلی ترین ملاک حرکت خود به نمایش بگذارد و در این چارچوب حتی در برخورد با نیروهایی که آنان را با صفت ارتجاع در ردیف دشمن اصلی یعنی امپریالیسم قرار می داد، وحدت را جایگزین درگیری کند. در تحلیل سازمان چنانچه سپاه دعوت سازمان را بپذیرد برتری تئوریک و تشکیلاتی مجاهدین خلق، فضایی مطلوب را ایجاد می کند و چنانچه سپاه این دعوت و وحدت را رد کند، بخشی از خدشه ای که اخیراً به مشروعیت سازمان وارد شده است، جبران می شود و سازمان می تواند در رقابت با نیروهای خط امام از جمله سپاه، لااقل موازنه کنونی را حفظ کند و چه بسا بتواند تعادل فعلی را نیز به نفع خودش برهم بزند.

امروز، سازمان مجاهدین خلق اطلاعیه ای به مناسبت شهادت پاسدار محمد منتظر قائم صادر کرد. (۳) متن این اطلاعیه چنین است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. مجاهدین خلق ایران شهادت برادر پاسدار محمد منتظر قائم را که در حین پیگیری توطئه نظامی نافرجام امپریالیسم جنایتکار امریکا علیه ایران، صورت گرفت، به خلق ایران و امام خمینی و برادران پاسدار تسلیت و تهنیت می گویند. انقلاب ایران ثابت کرده است که هر قطره خونی که در نبرد رهایی بخش

ص: ۴۱۱

۱- همان، ص ۱.

۲- همان.

۳- * این اطلاعیه در نشریه مجاهد ۹/۲/۱۳۵۹، درج شد. * این اطلاعیه در نشریه مجاهد ۹/۲/۱۳۵۹، درج شد.

ضدامپریالیستی و اسلامی ما علیه امپریالیست ها به زمین می ریزد تنها به عمق دریای خونی که بین خلق ما و جنایتکاران امریکایی وجود دارد، می افزاید و اراده خلق ما را در این نبرد عادلانه، صیقل می زند. مجاهدین خلق ایران ضمن تأکید مجدد بر ضرورت بسیج و هماهنگی و همکاری همه مردم و نیروهای مردمی برای شرکت در این جهاد مقدس ضدامپریالیستی، از مقامات مسئول مصرأ تقاضا می کنند تا ابهاماتی را که در چگونگی شهادت این برادر پاسدار وجود دارد بررسی و نتایج آن را اعلام دارند. مرگ بر امپریالیسم امریکا، درود بر شهدای به خون خفته خلق.

مجاهدین خلق ایران ۷/۲/۱۳۵۹، (۱)

این سازمان در گامی دیگر، امروز (۲) با صدور اطلاعیه سیاسی نظامی شماره ۲۴ (۳) اعلام کرد: «مجاهدین خلق ایران ضمن دعوت همه احزاب، سازمان ها و نیروهای مردمی به هماهنگی و وحدت عمل ضدامپریالیستی، کلیه تیم های نظامی و چریک های نیمه وقت {میلیشیا} خود در سراسر کشور را علیه امپریالیسم امریکا به تبعیت از برادران پاسدار موظف می سازند.» (۴) در این اطلاعیه بعد از تحلیل و ترسیم وضع کنونی و عوامل مرتبط با حمله امریکا آمده است: «بنابراین باتوجه به

موارد فوق که تنها جزء ناچیزی از حقایق است، هماهنگی و وحدت عمل سیاسی و نظامی همه نیروهای خلق علیه امپریالیسم تجاوزگر امریکا در چنین شرایط حساسی یک وظیفه مبرم عقیدتی و تاریخی است. به همین منظور، سازمان مجاهدین خلق ایران کلیه نفرات نظامی و میلیشیای مردمی خود در سراسر کشور را به تبعیت از برادران پاسدار فرا می خواند، به این ترتیب برحسب دستور سیاسی نظامی حاضر، به منظور وحدت عمل و وحدت فرماندهی نظامی علیه امپریالیسم امریکا کلیه اعضا و تیم های نظامی و میلیشیای مجاهدین خلق موظف اند

فرمان برادران پاسدار خود را در هر کجای کشور علیه جنایتکاران امریکایی اطاعت کنند. بدیهی است اعضای ما در هیچ درگیری داخلی دخالت ننموده و صرفاً در مبارزه همه جانبه

نبرد علیه دشمنان اصلی خلقمان برای ردیابی و ریشه کنی امپریالیست ها و ایادی سیا و اینتلیجنت سرویس یا [مزدوران] سازمان یافته

ساواک تمرکز می یابند.» (۵) به این ترتیب درعمل، سازمان مرزبندی خود را با نیروهای سپاه درزمینه درگیری هایی چون کردستان و... حفظ کرده است و فقط چنانچه در داخل ایران هر کجای کشور نیروهای سپاه با نیروهای امریکایی درگیر شوند، این دستور سیاسی نظامی کاربرد پیدا خواهد کرد.

در ادامه اطلاعیه آمده است: «در همین جا توجه کلیه مقامات مسئول درجه اول کشور را به

ص: ۴۱۲

۱- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۲، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۲- * اطلاعیه در نشریه مجاهد ۹/۲/۱۳۵۹، منتشر شد.

۳- ** عنوان سیاسی نظامی این بیانیه خود با اعلام غیرمسلح بودن دفاتر رسمی سازمان نوعی تعارض دارد. در اینجا سازمان در واقع اعتراف کرده است که فقط دفاتر آشکار سازمان غیرمسلح است، ولی سازمان همچنان یک سازمان چریکی و شبه نظامی است. همچنین جنبه دیگری از زرنگی های رایج سازمان نیز نمایان می شود بدین ترتیب که با اعلام سیاسی نظامی بودن در این موضوع خاص و به خصوص با قراردادن نیروهای میلشیا تحت فرماندهی سپاه، سازمان نوعی مشروعیت برای مطلق سیاسی نظامی بودن خویش هم کسب می کند. در واقع اگر سپاه و نظام بپذیرند که در این مورد از نیروهای شبه نظامی سازمان استفاده کنند، این نوعی به رسمیت شناختن وجه نظامی سازمان نیز هست.

۴- همان، ص ۱.

۵- همان، ص ۱.

ضرورت حفاظت بیش از پیش مقر امام و مراکز آب، برق، سیلوها، مخابرات، رادیو و تلویزیون و فرودگاه ها و بنادر کشور جلب می کنیم؛ چرا که در شرایط عدم پاک سازی کامل کشور از ایادی و جاسوسان و مزدوران خارجی و داخلی هیچ گونه تضمین صددرصدی نسبت به این موارد وجود نداشته و حتی ما نمونه هایی از تلاش مراکز و مأموران ساواک در خارج از کشور برای شبکه بندی و تجدید سازمان داخلی [را] در دست داریم. از سوی دیگر، بایستی خاطر نشان نمود که بسیج و وحدت عمل نظامی نیروهای ضدامپریالیست خلق مستلزم حداقل تفاهم و هماهنگی سیاسی ضدامپریالیستی است. کما اینکه در اواخر دوران شاه نیز تفاهم و هماهنگی ضددیکتاتوری عموم اقشار و طبقات خلق را شاهد بودیم.» (۱) در پایان اطلاعیه آمده است: «شرایط موجود، شرایطی است که در آن به قول امام خمینی حتی اختلافات مسلکی را نیز باید کنار گذاشت. مرگ بر امپریالیسم امریکا، زنده باد وحدت ضدامپریالیستی تمام خلق.

مجاهدین خلق ایران ۷/۲/۱۳۵۹» (۲)

امروز، همچنین اطلاعیه دیگری از مجاهدین خلق با عنوان "مجاهدین خلق ایران با اعلام آمادگی همه جانبه

علیه امپریالیست های امریکایی قطع همه تحرکات و درگیری های

داخلی را خواستارند" (۳) در نشریه مجاهد منتشر شد. (۴) در این اطلاعیه آمده است: «مجاهدین خلق ایران ضمن اعلام آمادگی همه جانبه خود در این مسیر، تذکر موارد زیرین را نیز به منظور تحقق همین بسیج تمام عیار توده ای لازم می بینند:

۱. تجاوز نظامی امریکای امپریالیست بار دیگر این حقیقت را که صدها و هزاران بار از جانب ما مورد تأکید قرار گرفته، مدنظر قرار می دهد که هرگونه تفرقه اندازی و دامن زدن به اختلافات و تضادهای فرعی از هر قبیل که باشد جز در خدمت دشمن {امپریالیسم} نیست. ... تجاوز امپریالیست های امریکایی به خاک میهن ما درست در شرایطی صورت می گیرد که سراسر کشور را موج درگیری های داخلی فرا گرفته است. شرایطی که به قول علی {ع} طمع دشمن را برانگیخته و وحدت همه جناح های آن را علیه ما موجب شده است و به راستی هم وقتی صحنه داخلی ایران مملو از این همه تفرقه اندازی های عقیدتی و سیاسی است، چرا امپریالیست ها تماماً برای محاصره اقتصادی و سیاسی ما متحد نشوند. اینجاست که علی {ع} فریاد می زند که "والله یمیت القلب و یجلب الهم اجتماع هؤلاء القوم علی باطلهم و تفرقکم عن حقکم" و به خدا سوگند که اجتماع و وحدت عمل {دشمنان} بر مواضع باطلشان در برابر تفرقه و اختلاف شما بر حقوق {ضدامپریالیستی} (۵) تان، دل را می میراند و اندوه بر می انگیزد.

۲. مسئله دانشگاه ها و موج تفرقه و خشونت که برانگیخت، یکی از مهم ترین موارد درگیری است. البته اتاق های تمامی گروه های مورد نظر دانشجویی، در سراسر کشور به رغم حقوق صنفی و اجتماعی

ص: ۴۱۳

۲- همان، ص ۲.

۳- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۰، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- * در ذیل اطلاعیه تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ درج شده است.

۵- ** ترجمه "ضدامپریالیستی" از "حق"، که از ویژگی های ادبیات سازمان می باشد، قابل توجه است.

و سیاسی انکار ناپذیرشان، تخلیه شده است. باشد که راه هرگونه ماجراجویی انحصارطلبانه ای که می رفت با مشغول کردن اذهان مردم به درگیری های دانشگاه، دست امپریالیست ها را بیش از پیش در این کشور آزاد گذارد، مسدود گردد، لکن برخی تحریکات و فتنه گری های پر از دروغ روزهای اخیر، مبین تفرقه اندازی ها و جنگ افروزی های بازم بیشتر است.

...

۳. کردستان صحنه دیگری از نهایت اوج گیری درگیری های داخلی ماست. به اعتقاد مجاهدین خلق ایران، حل اساسی مسئله کردستان تنها و تنها در گرو احقاق حقوق خودمختاری داخلی و به رسمیت شناختن حق تعیین سرنوشت مردمان در آن خطه بوده و از طریق عملی نمودن هرچه سریع تر مفاد پیام تاریخی مورخ ۲۶ آبان امام خمینی میسر است و [بر این] اساس پس از آن می توان مرز روشنی میان انقلاب و ضدانقلاب در منطقه ترسیم نموده و موضع دقیق هر نیرویی را مشخص ساخت. ...

۴. چون تردیدی نیست که امریکا تنها به اتکای شبکه گسترده جاسوسی خود در ایران و همکاری سازمان جاسوسی انگلیس توانسته است تدارک حمله نظامی به کشور ما را ببیند، بازم برای صدمین و هزارمین بار تکرار می کنیم که بدون افشا و الغای جمیع قراردادهای و روابط شبکه های جاسوسی و من جمله ساواک، مبارزه ضدامپریالیستی هیچ عمقی نداشته و تنها در سطح به شعر و شعار و راه پیمایی محدود شده و چه بسا به مثابه ابزاری برای تصفیه حساب های سیاسی در داخل کشور به کار می رود. ...

۵. باین همه، مجاهدین خلق ایران با اعتقادی راسخ تر از همیشه نهایت آمادگی خود را برای هرگونه هماهنگی و همکاری در خطوط ضدامپریالیستی با کلیه مقامات و ارگان های مسئول به پیشگاه خلق قهرمان ایران و شخص امام خمینی اعلام می داریم و با استناد به این گفته وحدت طلبانه امام خمینی که "هرچه فریاد دارید بر سر امریکا بکشید" بار دیگر خاتمه و قطع هرگونه تحریکات و درگیری های داخلی را آرزو می کنند. (۱)

طبق یک روال تشکیلاتی، موضع گیری های سازمان همیشه توسط تعدادی از تشکل های

وابسته، به گونه ای پژواک مانند، تکرار و ترویج می شود. امروز هم دعوت به وحدت ضدامپریالیستی و کنار گذاشتن درگیری های داخلی از جمله در کردستان و دانشگاه ها و جهت گیری همه نیروها علیه امریکا، از سوی

تشکل هایی که عملاً شاخه های سازمان مجاهدین خلق هستند به صورت های مختلفی تکرار و ترویج شد؛ از جمله سازمان جوانان مجاهد، (۲) انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران، (۳) انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تربیت معلم، انجمن کارکنان مسلمان شرکت سهامی کارخانجات خانه سازی ایران، انجمن کارکنان مسلمان گمرک ایران، گروهی از کارکنان مسلمان بیمارستان ها، انجمن دانشجویان مسلمان پلی تکنیک و کانون توحیدی اصناف با انتشار بیانیه هایی ضمن تبریک شکست توطئه عملیات نظامی امریکای جهان خوار، به بحث درباره این اقدام از منظر ارتباط با مسائل و درگیری های داخلی {مشابه مواضع سازمان مجاهدین خلق} پرداختند

۱- همان، صص ۱ و ۳.

۲- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۴، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

و خواستار هشیاری و بسیج عمومی در راه مبارزه با توطئه های دیگر امپریالیسم امریکا شدند. (۱)

اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا در خصوص تظاهرات قبلی دانشجویان مسلمان که در شهرهای برلن، لندن و بن علیه امریکا و در حمایت از اقدام دانشجویان مسلمان پیرو خط امام برگزار شد، اطلاعیه ای صادر کرده که روزنامه جمهوری اسلامی امروز، آن را درج کرد. در این اطلاعیه آمده است: «الله اکبر، که بالاخره در این زمان شرق متجاوز و غرب جنایت پیشه در مقابل امام، این اسطوره تاریخ به زانو نشست. ... ما دانشجویان عضو اتحادیه انجمن های اسلامی در اروپا، ... پس از تظاهراتی که در روز سه شنبه ۱۹ فروردین در شهر برلن غربی و روز چهارشنبه ۲۰

فروردین در لندن علیه دولت وابسته سادات برگزار نمودیم، روز پنجشنبه برابر با ۲۱ فروردین به همت خواهران و برادران تظاهرات باشکوهی به عنوان اعتراض به اعمال ضدانسانی شیطان بزرگ کارتر و سگ های زنجیری اش سادات و صدام حسین در شهر "بن" آلمان غربی برگزار نمودیم که در پایان این تظاهرات در مقابل سفارت مصر پس از به جا آوردن دو رکعت نماز شهادت قطعنامه ای به سه زبان فارسی، عربی و آلمانی قرائت گردید و با تکبیر تظاهرکنندگان مورد تصویب قرار گرفت.» (۲) روزنامه جمهوری اسلامی سپس به درج قطعنامه مذکور پرداخته است.

۱۴۳

از آنجا که خبرهای عراق شدیداً زیر سانسور دولت بعث قرار دارد و کاملاً جهت دار اعلام می شود، بالطبع زمینه برای اینکه اتفاقات داخل این کشور به نحوی دیگر انعکاس یافته و در نهایت هم اصل قضیه هیچگاه آشکار نگردد، فراهم است. نمونه ای از این مسئله خبرهای مربوط به کودتا علیه صدام است که امروز، به شدت شایع شد و در نهایت هم به طور رسمی اعلام نشد چه تحولاتی زمینه ساز این خبر بوده است.

شماره امروز روزنامه کیهان برای درج خبر کودتا علیه صدام اقدام به چاپ دوم روزنامه و انتشار آن کرد. به نوشته کیهان: «امروز، شایع شد که به دنبال وقوع یک کودتای خونین در عراق صدام حسین رئیس جمهوری آن کشور به قتل رسید.» (۳) در صفحه اول چاپ دوم کیهان امروز، در کنار عکس صدام تیتراژ شایعه کودتا در عراق و کشته شدن صدام حسین "درج و ذیل آن نوشته شده است: «حدود ساعت یک بعدازظهر امروز، چند تن از اهالی اهواز ضمن تماس تلفنی با کیهان گفتند که رادیو بغداد که صدای آن در اهواز شنیده شد خبر وقوع یک کودتای نظامی و قتل صدام حسین را پخش کرد. هرچند از جزئیات این موضوع و صحت و سقم آن اطلاعی در دست نیست.» (۴) کیهان در قسمتی دیگر اضافه کرده است: «درباره شایعه وقوع کودتا در عراق و قتل صدام حسین با وزارت امور خارجه تماس گرفتیم. یک مقام وزارت امور خارجه گفت در این زمینه مشغول تحقیق هستیم، ولی تاکنون گزارشی در این باره دریافت نداشته ایم.» (۵) همچنین «سفارت لیبی در تهران در تماسی با کیهان اعلام کرد ما هم خبر وقوع کودتا و قتل صدام را شنیدیم، اما هنوز گزارش دقیقی

ص: ۴۱۵

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- همان.

۵- همان.

دریافت نداشته ایم و مشغول بررسی هستیم و به زودی نتیجه این بررسی را اعلام خواهیم کرد.» (۱)

در این حال خبرگزاری فرانسه خبر داد: «سخنگوی دفتر ریاست جمهوری ایران اعلام داشت صدام حسین رئیس جمهوری عراق، امروز در یک کودتا کشته شده است» (۲)، اما چند ساعت بعد همین خبرگزاری گزارش داد: «سفارت عراق در تهران بعد از ظهر خبر کودتا در عراق و قتل صدام حسین رئیس جمهوری این کشور را که از سوی منابع رسمی ایران اعلام شده بود، تکذیب کرد.» (۳)

همچنین آسوشیتدپرس از دمشق اعلام کرد: «صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، که سرگرم دیدار از کشور سوریه است، امروز، در حین انجام یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام داشت که صدام حسین رئیس جمهور عراق در یک کودتا کشته شده است. یکی از نزدیکان وزیر امور خارجه ایران در حالی که وی سرگرم انجام مصاحبه بود یادداشتی به وی تسلیم کرد و قطب زاده پس از قرائت یادداشت گفت: "واقعاً؟" و سپس رو به خبرنگاران کرده و اظهار داشت خوشحالم که به شما اطلاع دهم که در عراق یک کودتای نظامی روی داده و صدام کشته شده است. یک مقام ایرانی در این رابطه گفت این خبر از رادیو تهران دریافت شده است.» این خبرگزاری در ادامه افزود: «رادیو بغداد در بخش خبری خود در ساعت ۱۰ به وقت گرینویچ، هیچ اشاره ای به وقوع کودتا نکرد و برنامه های عادی خود را پس از اخبار دنبال کرد.» (۴)

روزنامه جمهوری اسلامی تا آخرین ساعات امروز، آخرین مطالب مربوط به این قضیه را برای چاپ در روزنامه صبح فردا، تهیه کرد. به نوشته این روزنامه: «مقارن ظهر... اخبار متعددی پیرامون کشته شدن صدام حسین رئیس جمهور عراق به دفتر روزنامه رسید. همچنین شایعاتی که حاکی از

وقوع یک کودتای نظامی در عراق بود به دفتر روزنامه واصل شد، به دنبال انتشار این اخبار خبرنگاران ما... با مسئولین وزارتخانه، سفارتخانه های کشورهای عربی تماس گرفتند خبرنگاران ما همچنین با پایتخت چند کشور عربی نیز تماس گرفتند، ولی آنها نیز مطالبی در حد شایعه دریافت کرده بودند. در همین حال، سازمان

پیکار اسلامی عراق در اعلامیه ای اظهار داشت که صبح دیروز، گروه نظامی عمار بن یاسر وابسته به سازمان پیکار اسلامی عراق در یک حمله مسلحانه صدام حسین رئیس جمهور عراق را به قتل رسانده اند که در این حمله ۲ تن از اعضای این گروه شهید گردیده است. در تماسی که با سفارت عراق در ایران گرفته شد، یکی از مسئولان سفارت به شدت این خبر را تکذیب نمود. رادیو آلمان خبر کودتا علیه صدام حسین را تأیید کرد. رادیو تهران در اخبار ساعت ۱۴، اعلام داشت که شایعات بسیار قوی از مرز ایران توسط سپاه پاسداران رسیده است که حاکی از وقوع کودتای موفق علیه رژیم صدام حسین در عراق [است که] صورت گرفته و ساکنان قصر شیرین به شادی و خوشحالی پرداخته اند. در بیروت، رادیو بیروت خبر کودتا در عراق را پخش نموده، ولی تلویزیون بیروت این خبر را تکذیب کرد. سازمان پیکار اسلامی عراق در تماسی تلفنی با دفتر مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران اظهار داشت علی رغم تکذیب کلیه خبرهای ترور صدام حسین این ترورها به هیچ وجه نافرجام نبوده [و] کاملاً صحت

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱، تهران خبرگزاری فرانسه، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱، دمشق خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷/۲/۱۳۵۹.

دارد. سخنگوی این سازمان گفت این ترور توسط گروه عماربن یاسر پیش از ظهر امروز... به هنگام بازدید رئیس جمهور خائن عراق از یک اردوگاه نظامی به دقت انجام شده و وی کشته شده است و گروه یاسر در این ترور ۲ شهید داشته و ۴ نفر به سلامت به پایگاه خود بازگشتند، این گروه در این ترور از کلت و نارنجک استفاده کرده است.» (۱)

درمجموع در خبرهایی که تا آخر وقت امروز به روزنامه بامداد رسید، چنین آمده است: «خبر کودتا در عراق و کشته شدن صدام حسین با گزارش های متفاوت و متضادی از سوی خبرگزاری ها و محافل سیاسی نزدیک به این کشور انتشار یافت و درحالی که بعضی از خبرگزاری ها و سفیران عراق در چند کشور خارجی خبر کودتا و کشته شدن صدام حسین را تکذیب کرده اند سازمان پیکار اسلامی عراق با قاطعیت اعلام داشته است که صدام حسین توسط اعضای این سازمان ترور و به قتل رسیده است. از سوی دیگر، سفیر عراق در کویت گفت ما نیازی به تکذیب چنین اخباری که دروغ گستاخانه ای است، نداریم. سفیر عراق در سازمان ملل نیز رسماً گزارش های مربوط به کودتا در عراق و قتل صدام حسین را تکذیب کرد.» (۲)

خبرگزاری رسمی عراق نیز در تکذیب خود درباره خبر کودتا و کشته شدن صدام افزود: «اخبار فوق دروغ و بی اساس است. صدام حسین و سایر مقامات عالی رتبه عراقی امروز {یکشنبه} برای استقبال از رنه آلبرت رئیس جمهوری سیشل، (۳) در فرودگاه بغداد حضور یافته اند.»

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در گزارشی از ژنو اعلام کرد: سفیر عراق در سازمان ملل امروز، کشته شدن صدام حسین را در یک کودتا تکذیب کرد. وی گفت هم اکنون با بغداد در تماس بوده و گزارش های مربوط به کشته شدن رئیس جمهور عراق یک دروغ ایرانی است و صحت ندارد. (۴)

اما در سطح غیرعلنی گزارش هایی می رسد که نشان می دهد امروز، وضعی غیرعادی در عراق به وجود آمده است؛ از جمله، گزارشی از شهربانی کرمانشاه به استاندار این استان حاکی است: «بنا بر گزارش شهربانی نفت شهر، از ساعت ۸ صبح امروز الی یک بعدازظهر، صدای تیراندازی با سلاح های سنگین از داخل خاک عراق به طور خیلی واضح به گوش رسیده و چنین استنباط گردیده که ارتش آن کشور در حال نقل و انتقالات واحدهای ارتشی و مانور سنگین نظامی می باشد.

رئیس شهربانی استان کرمانشاهان سرهنگ صمیمی گیرنده: لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه جهت آگاهی» (۵)

همچنین خبرگزاری پارس در ساعت ۱۵:۳۰، از کرمانشاه گزارش داد: «عده ای که در مرز قصرشیرین صدای رادیوهای محلی بغداد را که به زبان عربی پخش می شد، شنیدند به دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین مراجعه کردند و اظهار داشتند در بغداد کودتا شده است.

ص: ۴۱۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- * نام کشوری است در قاره افریقا

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱، بغداد خبرگزاری یونایتدپرس، ۷/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۳۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار، ۸/۲/۱۳۵۹.

در پیگیری خبر معلوم شد که بین یک گروه ارتشی و شهربانی درگیری روی داده است و در این درگیری شوهر خواهر صدام حسین کشته شده است، (۱) این خبر موجی از شادی بین اهالی مرزنشین قصر شیرین برانگیخته است.» (۲)

۱۴۴

در داخل عراق، به خصوص بعد از شکنجه و شهادت آیت الله صدر و خواهرش فضای رعب و سرکوب دولت بعث، هرروز فراگیرتر و عام تر می شود. خبر اعدام افراد و حتی اعدام های گروهی و دسته جمعی پی در پی اعلام می گردد، اما از طرف دیگر تبلیغات برنامه ریزی شده حکومت بعث نیز غوغایی برپا کرده که باوجود شناخت کلی که از رژیم صدام وجود دارد، هاله ای از تردید و ابهام را در ذهن مخاطبان تبلیغات عراق ایجاد می کند. مقاومت هایی هم در برابر این اوضاع وجود دارد که با قدرت سرکوب می شود. نوع انتشار اخبار مربوط به این مقاومت ها و میزان شدت و ضعف آنها هم همیشه مخاطب را در مورد صحت و سقم توانایی مبارزان و میزان توفیق آنها، در تردید نگاه می دارد. جنبه دیگر، نقش و جایگاه ایران و انقلاب ایران در این مقاومت هاست که خود دارای ابهام و نتیجه گیری خاص است. مجموعه خبرهای داخل عراق که امروز، به طور علنی منتشر شد یا در سطح گزارش های داخلی برخی نهادها وجود دارد، ویژگی های موجود در این جمع بندی را نشان می دهد.

درباره وضع داخلی عراق، خبرنگار خبرگزاری پارس به نقل از یکی از روحانیون محکوم به اعدام که از عراق به ایران گریخته است، گزارش داد: «هم زمان با شهادت آیت الله محمدباقر صدر در عراق ۱۸۰ نفر از روحانیون، پزشکان و استادان دانشگاه های عراق که علیه حکومت بعث عراق مبارزه می کردند به وسیله عمال بعثی اعدام شده اند. علاوه براین، طی یک سال گذشته حداقل ۷۰۰ نفر از علما و روحانیون و نویسندگان و روشنفکران به وسیله حزب بعث به شهادت رسیده اند.»

وی افزود: «حزب بعث عراق بیشتر قدرت خود را

در حوزه های علمیه عراق به کار می برد. مساجد به وسیله عمال بعثی به شدت کنترل می شود و به طور کلی مساجد و عتبات پایگاه فعالیت افراد عمال حزب بعث عراق و روحانی نماها شده است. پس از پیام امام خمینی تشنجات شدیدی در ارتش عراق به وجود آمده است.» این روحانی گفت: «طی یک ماه گذشته، حدود ۱۵ شخصیت برجسته

ص: ۴۱۸

۱- * یاد آوری می شود در ۱۶/۲/۱۳۵۹، بخش عربی رادیو قاهره، گزارشی پخش کرد که نشان می دهد این شایعات بی پایه نبوده است. در این گزارش آمده است: «در خلال هفته جاری، اسرار تلاش کودتای نظامی در عراق که روز یکشنبه ۲۷ آوریل {۷/۲/۱۳۵۹} گذشته تدارک دیده شده بود فاش گردید و رادیو تهران در پی آن اشتباهاً خبر کشته شدن پرزیدنت صدام حسین را پخش کرد. منابع آگاه در بغداد خاطر نشان ساختند که دو لشکر از توپخانه عراق به طور جداگانه و هم زمان برای سرنگون ساختن رژیم بعث تکریتی در عراق حرکت کرده بود، ولی چون هریک از فرماندهان ۲ لشکر از طرح یکدیگر اطلاع نداشتند این امر منجر به رویارویی شدید میان نیروهای دو لشکر شده و منجر به کشته شدن ۱۳۰ افسر و سرباز گردید و

تلاش کودتا و یا به عبارتی تلاش های کودتا در عراق نافرجام ماند.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو قاهره، ۱۷/۲/۱۳۵۹]

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

حزب بعث در نقاط مختلف عراق به وسیله مبارزان مسلمان ترور شده اند و عوامل حزب بعث نیز دست به کشتار مبارزان زده اند.» به گفته این روحانی، «اخیراً فحشا در کشور عراق به اوج خود رسیده است و حزب بعث برای اینکه جوانان عراق را سرگرم کند عده بی شماری زن مصری به عراق وارد کرده و پوشیدن لباس های کاملاً سکسی در عراق به شدت متداول شده است.» (۱)

گزارش های دیگر از داخل عراق نیز از گسترش فضای سرکوب حکایت دارد که از آن جمله می توان به دستگیری وسیع دوستان و همکاران شخصی به نام حیدر مهدی حسین که ۴ ماه قبل به اتهام پخش اعلامیه، دستگیر و به ۵ سال زندان محکوم شده بود، اشاره کرد. (۲)

در این حال، تحریکات و ابراز مخالفت های

زیادی علیه رژیم بعث نیز مرتباً گزارش می شود. در این تحریکات وجود دو مرکز مهم مخالفت، یعنی شیعیان و کردها چشمگیر است. این مسئله به نوبه خود موجب بغرنجی و تیرگی هرچه بیشتر روابط رژیم بعث عراق و جمهوری اسلامی ایران شده و نیز در شرایط مناسب اهرم تبلیغات ضدایرانی و محمل و بهانه سرکوب بیشتر عناصر مخالف داخلی عراق را همراه دارد. برای نمونه در یک گزارش از خبرگزاری پارس آمده است: طبق خبر رسیده، مبارزه افراد مسلمان عراقی در شهرهای نجف، کربلا، کاظمین و چند شهر دیگر به اوج خود رسیده و حکومت بعث عملیات های مبارزان عراقی را به ایرانیان نسبت می دهد. (۳) در گزارش خبرنگار دیگری از همین خبرگزاری آمده است: «دودستگی شدید در ارتش عراق به

وجود آمده و بسیاری افسران و سربازان عراقی از پادگان ها و محل های خدمت خود فرار کرده اند یا به حزب دعوت عراق [یک تشکل شیعی مرتبط با ایران] پیوسته اند.» (۴) همچنین منابع داخلی عراق به استناداری خوزستان گزارش داده اند که یگان های نظامی مستقر در عماره از مردم شهر وحشت دارند، زیرا اهالی این استان گفته اند که آماده جهاد و منتظر دستورهای آیت الله خویی می باشند. (۵)

در مورد مقابله با تحریکات ایدایی مناطق کردنشین عراق در گزارشی که امروز به نهادهای ذی ربط داده شده، آمده است: «اخیراً خرابکاران مشغول کاشتن مین های ضدخودرو و ضدنفر در اطراف مناطق مهم نظامی و جاده های مسیر حرکت ستون های نظامی ارتش عراق می باشند. تیپ ۹۹ احتیاط مستقر در قره داغ سلیمانیه، از یگان های تابعه و تحت امر خود خواسته است که قبل از هرگونه نقل و انتقال {نقل مکان} مسیر را بازدید و از وجود مین پاک سازی نمایند.» (۶)

بجز تحریکات مربوط به شیعیان و کردها، دسته ای دیگر از مقاومت های غیرمرتبط با دو مرکز فوق {یعنی مراکز شیعی و کردی} نیز گزارش می شود که مراکز تبلیغی و نیز امنیتی عراق با خبرهایی از نقش ایران آن را همراه می کنند. در ادامه، پنج گزارش غیرعلنی در این خصوص

که همگی به تاریخ امروز هستند، ذکر می شود: در یک گزارش که امروز، به اطلاعات نزاجا رسید، آمده است: «به علت انفجار یک بمب دستی در سازمان شهرسازی فاو ۱۵ نفر کشته و مجروح شدند. غازی دیراوی فرماندار سابق فاو از جمله کشته

شدگان بوده است.» (۷) گزارش دیگری نیز از انفجار یک بمب در پالایشگاه نفت دوره بغداد حکایت داشت. (۸) گزارش سوم

ص: ۴۱۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۲۸۷۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی کمیته هماهنگی انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- همان.

۵- سند شماره ۳۴۷۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استاندار خوزستان {دفتر هماهنگی}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹، فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۷۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی نزاها {مدیریت اطلاعات}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۷۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹، فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.

و چهارم معنای خاصی از نقش ایران به دو گزارش قبل دادند؛ در گزارش سوم آمده است: «مقامات امنیتی کشور عراق مدعی هستند که در آینده بسیار نزدیک تعدادی خرابکار تبعه عربستان سعودی که با کمک مقامات دولتی ایران به نارنجک دستی و بمب های صوتی مجهز شده اند از طریق جنوب عراق به استان المثنی وارد و قصد خرابکاری در منطقه را دارند. لذا به کلیه یگان های مرزی و انتظامی و امنیتی دستور مراقبت شدید داده شده است.» (۱) و گزارش چهارم نیز حاکی است: «مقامات مرزی استان بصره عراق مدعی اند که در هفته گذشته شخصی به نام جعفر یوسف از اهالی سوسنگرد ایران با همدستی چند نفر دیگر هنگام وارد کردن اسلحه از ایران به خاک عراق دستگیر و جهت بازجویی به سازمان امنیت بصره تحویل شده اند.» (۲) اما گزارش پنجم در این باره، بغرنجی های جدیدی بر چهار گزارش قبلی افزوده است. در این گزارش آمده است: «برابر گزارش پایگاه آبادان به منظور ایجاد حس تنفر در بین مردم عراق نسبت به ایرانیان و دولت ایران مأمورین سازمان امنیت و عوامل بعث مواد منفجره و نارنجک به دست افراد بی گناه داده و آنها را وادار می نمایند که بعضی نقاط را منفجر نمایند آن گاه در بین مردم این طور شایع می کنند که عوامل دولت ایران به عراق نفوذ کرده و دست به عملیات ترور و خرابکاری می زنند.» (۳)

یادآوری می شود سرکوب کنونی رژیم عراق، حزب کمونیست این کشور را هم که اتفاقاً در مواضع خود در خصوص انقلاب ایران، مواضعی شبیه حزب توده دارد دربر می گیرد. درباره شهادت آیت الله صدر حزب کمونیست عراق نیز اعلام موضع کرد. به نوشته روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده: «حزب کمونیست عراق که علیه رژیم خون آشام صدام حسین پیکار می کند، در بیانیه ای اعدام آیت الله سیدمحمدباقر صدر را قویاً محکوم کرد. حزب کمونیست عراق در بیانیه خود تأکید می کند که اعدام آیت الله صدر زمانی صورت می گیرد که گزارش می رسد عده زیادی از مخالفان از جمله [تعدادی] کمونیست مبارز عراقی اعدام شده اند.» (۴)

۱۴۵

اخراج ایرانیان و شیعیان از عراق همچنان ادامه دارد. در ۲۴ ساعت گذشته نیز ۶۲۲ نفر دیگر از اخراج شدگان از عراق وارد خاک ایران شدند (۵) که ۱۳۳ نفر آنان از طریق مرزهای خسروی و سومار به ایران آمده اند. (۶) سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، با ذکر مطالب مذکور به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: با ورود این عده جمع رانده شدگان تاکنون به ۲۸۴۵۸ نفر رسیده است. (۷)

درباره خدمات پس از ورود رانده شدگان، سخنگوی جهاد سازندگی خرم آباد اعلام کرد: قرار است ۲ مدرسه به زبان های عربی و فارسی برای رانده شده گان در اردوگاه بهرام خرم آباد تشکیل شود. وی افزود در بین رانده شدگان افراد متخصص وجود دارند که از آنها در اردوگاه هایی که تشکیل خواهد

ص: ۴۲۰

۱- سند شماره ۲۸۷۵۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}،

۲- سند شماره ۳۳۹۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۲۱ {رکن ۲} کمیته هماهنگی انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۵۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نذاا {مدیریت اطلاعات}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۵- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۷- همان.

شد، استفاده می شود. در مورد کار تحویل رانده شدگان به بستگانشان، فرماندار خرم آباد گفت که تاکنون نزدیک به ۶ هزار نفر از معاودین در استان لرستان، تحویل بستگان خود شده اند. (۱)

از سوی دیگر مشکلات ناشی از نفوذ عوامل دولت عراق در این پوشش، همچنان نگران کننده است و خبرهایی که به نحوی ممکن است مربوط به این قضیه بشود، مورد توجه قرار می گیرد. برای مثال، این گزارش با قید "صحت دارد"، امروز، به مقامات ذی ربط رسید: «مأمورین عراق افرادی از سازمان امن العام عراق را به عنوان فراری یا پناهنده سیاسی به ایران نفوذ داده است. منظور این افراد شناسایی کامل افراد فراری یا پناهنده سیاسی موجود در ایران است.» (۲) امروز همچنین «از طرف مقامات امنیتی کشور عراق دستور دستگیری ایرانیان مشروحه زیر صادر و به کلیه مراکز پلیس و امنیتی ارسال شده که در صورت دستگیری آنان را تحت الحفظ به سازمان امنیت تحویل نمایند.» (۳) در ادامه، گزارشی که این مطالب را در بر دارد، اسامی و شغل ۶ تن ذکر و در آخر قید شده است: «ارزیابی خبر: صحت دارد.» در واقع به دلیل همان حساسیت ذکر شده، در شرایط کنونی مسئله روند و سرانجام دستگیری ایرانیان که چه بسا به اخراج و فرستادن آنان به ایران بینجامد، مورد توجه قرار گرفته است.

۱۴۶

تحرك، برخوردهای ایدایی، (۴) نقل و انتقال، تدارک و تجهیز و... در مرزهای ایران و عراق ادامه دارد.

در جنوب، گارد ساحلی به فرماندهی نیروی دریایی اطلاع داد: «تعداد ۲ فروند کشتی روسی حامل قطعات یدکی و مهمات نظامی تحت حمایت یک فروند ناوچه مسلح گشتی عراق به شماره ۱۵۰ در اسکله بصره پهلو گرفت.» (۵) گزارش منابع خودی با ارزیابی صحت دارد، همچنین حاکی است: «۲ فروند ناوچه نیروی دریایی عراق در ۳ کیلومتری بندر فاو روبه روی بخش اروندکنار در کنار اسکله نظامی مستقر شده اند و مأموریت آنها گشت زنی در شط العرب می باشد.» (۶)

در غرب کشور، ساعت ۱۳ امروز، از مقابل پاسگاه های شورشیرین و نی خزر در داخل عراق، ۱۵ دستگاه خودرو به پایگاه الشهدا وارد شدند و تعدادی نیز با ورود به پاسگاه های تک تک مشکلی و پله کانه عراق در آنجا استقرار یافتند و نیز ۱۵ نفر هم با استقرار روی تپه پاسگاه چک سرخ، چندین زاغه در آنجا حفر کردند و پرچم بر روی تپه برافراشتند. (۷)

امروز همچنین حضور یک گردان زرهی عراق در منطقه طیب مقابل پاسگاه چاه نفت موسیان، باعث شد هنگ ایلام تقاضای اعزام یک گروهان زرهی خودی به منطقه، برای احتیاط و حفاظت کند. (۸) در همین حال، پاسگاه دهلران نیز از استقرار گردان ۸ توپخانه صحرائی عراق در منطقه مقابل موسیان خبر داد. (۹)

ص: ۴۲۱

۱- روزنامه بامداد، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- سند شماره ۳۴۷۴۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹، فرماندهی ۲۱ ۷ {رکن ۲}،

۷/۲/۱۳۵۹

- ۳- سند شماره ۲۸۷۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۴- * برخورد های ایدایی عراق از نوع نفوذ و انفجارات در جنوب، در گزارش مستقل خواهد آمد.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹، فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۷/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۸۷۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ ۷ ر.م، ۷/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۰۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور {معاونت سیاسی اجتماعی}، ۷/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۰۳۳۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۷/۲/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۰۴۱۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۷/۲/۱۳۵۹.

همچنین در ادامه تحرکات ایذایی در مناطق مرزی، امروز در منطقه پاسگاه ازگله درگیری شدیدی بین پاسداران خودی و مهاجمان که از طرف ارتش عراق با توپ و خمپاره حمایت می شدند، رخ داد. (۱)

علاوه بر موارد مذکور ضایعات و تلفات ناشی از مین گذاری در این مناطق همچنان ادامه دارد؛ ساعت ۱۰:۳۰ امروز، در آبادی گزین و دشت ده آب {در منطقه عمومی قصرشیرین} یک دستگاه تراکتور به مین برخورد کرد. بر اثر انفجار این مین، تراکتور منهدم، یک نفر کشته و ۲ نفر به سختی مجروح شدند. (۲) (۳) یادآوری می شود اخیراً یک گروه مین یاب وارد جاده کرده نو باویسی واقع در منطقه نوار مرزی شدند. سخنگوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران ضمن اعلام این خبر افزود: تاکنون تعداد قابل ملاحظه ای مین کشف و معدوم شده است. (۴)

در همین حال امروز، در پیام هشدارآمیز مقامات مسئول به مقامات محلی سرپل ذهاب آمده است: «برابر اطلاع موثق، ایادی محلی سرسپرده عراق قصد دارند با یورش ناگهانی به پل ذهاب حمله [و] علاوه بر ایجاد ناامنی افراد مورد نظر خود را ربوده و به کشور عراق ببرند. دستور فرمایند به وصول امر ۱. پرسنل پاسگاه را تقویت نمایند. ۲. ارتفاعات مشرف به پل ذهاب را به طور مداوم زیر نظر داشته باشید. ۳. نقاط حساس را حفاظت نمایید. ۴. با تشکیل شورای تأمین پیش بینی های لازم با استفاده از عوامل محلی مؤمن به انقلاب اسلامی نسبت به تأمین کافی شهر سرپل ذهاب اقدام کنید.» (۵)

۱۴۷

در عرصه هوایی، امروز هم عراق با چند پرواز مشکوک، به تجاوز هوایی به خاک ایران اقدام کرد، اما فرود اجباری یک هواپیمای متجاوز عراقی در خاک ایران حادثه ای بی سابقه بود.

به گفته یک مقام مسئول در ستاد مرکزی نیروی هوایی: «در ۲۴ ساعت گذشته، به خصوص در سحرگاه امروز، در چندین مورد، تجاوزات مکرر در منطقه خوزستان از سوی مرزهای عراق داشته ایم که در نتیجه چندین مورد توسط توپخانه های نیروی هوایی مجبور به بازگشت شده اند.» (۶) در همین زمینه، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی و استانداری خراسان حاکی است در ساعت ۳:۰۰ و ۴:۳۰ سحرگاه امروز، تجاوز هوایی از سمت شمال به طرف جنوب در بالای فرودگاه و پالایشگاه آبادان انجام گرفته که با تیراندازی یگان های پدافند هوایی مستقر در فرودگاه و پالایشگاه آبادان هواپیمای متجاوز عراقی متواری شده است. (۷)

گزارش امروز شهرداری آبادان به وزارت کشور نیز از یک تجاوز هوایی دیگر حکایت می کند که در ساعت ۲۳، بر فراز جزیره مینو روی داد. براساس این گزارش، به سوی هواپیمای متجاوز تیراندازی شد، باین حال هواپیما توانست فرار کند. (۸)

اما حادثه اصلی حدود ظهر، رخ داد. در این موقع رادار پایگاه وحدتی دزفول اطلاع داد یک

ص: ۴۲۲

به وزارت کشور {رونوشت سماجا ۳، مرکز فرماندهی}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۲- * هامش گزارش شهربانی به وزارت کشور نشان می دهد که این گزارش برای وزارت امور خارجه نیز ارسال شده است.

۳- سند شماره ۰۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به قصر شیرین ف. (۱۴) ۰۵ {رکن ۳}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- سند شماره ۳۴۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان ۹ به فرماندهی ناحیه اهواز {رکن ۳}

رونوشت فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز و استانداری خوزستان، ۷/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۰۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور {رونوشت سماجا}، ۸/۲/۱۳۵۹.

فروند هواپیما به حریم فضایی ایران در منطقه جنوب شرقی این پایگاه تجاوز کرده است. فرمانده پایگاه مزبور گفت: «بلافاصله هواپیماهای جنگنده اف ۵ آماده بر بالای هواپیما ظاهر شدند و باتوجه به اینکه خلبان هواپیمای متجاوز به دستور خلبان شکاری نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران توجهی نکرد، اجباراً به وسیله مسلسل تیراندازی شد و هواپیمای متجاوز در ۶۰ کیلومتری پایگاه وحدتی فرود اجباری کرد. وی اضافه کرد که هواپیمای عراق قصد فرار داشته و حداکثر تلاش را به کار برد تا خود را به مرز کشورش برساند، ولی موفق نشد.» فرمانده پایگاه وحدتی نوع هواپیمای متجاوز عراقی را ای.ان.۲ اعلام کرد و گفت: «هواپیما با یک خلبان و ۶

سرنشین آن به پایگاه وحدتی منتقل شدند و پس از بازجویی مقدماتی و مداوای اولیه خلبان و سرنشینان و تأمین غذای آنان از پایگاه وحدتی به تهران منتقل شدند.» (۱) یکی از مسئولان ستاد مرکزی نیروی هوایی، اشاره کرد که هواپیمای عراق در برابر اخطار و اعلام فرود برابر مقررات هواپیمایی دنیا، تمرد کرد و تصمیم به فرار گرفت. وی افزود: «خلبان هواپیمای شکاری اف ۵ نیروی هوایی ایران به طرزی به سوی

هواپیمای متجاوز عراقی شلیک نموده است که هواپیما آسیب جزئی دیده و موظف به تبعیت از دستور خلبان هوایی ایران شد و مجبور به فرود گردید.» وی همچنین گفت: «هواپیمای عراقی قصد فرار داشت و حداکثر تلاش

خود را به کار برد تا خود را به مرز کشورش برساند، ولی نتوانست و در حدود ۱۷ الی ۱۸ کیلومتری مرز مجبور به فرود اجباری گردید و بلافاصله توسط هلیکوپتر نیروی هوایی سرنشینان هواپیما به پایگاه وحدتی رفته و ۲ نفر از سرنشینان که مجروح شده بودند تحت درمان سرپایی قرار گرفتند و کلیه دستگیر شدگان که ۷ نفر می باشند به تهران فرستاده شدند.» (۲) سرپرست فرمانداری دشت آزادگان، که حادثه در منطقه تحت مسئولیت وی رخ داده است، در گزارش خود هواپیمای مزبور را یک هواپیمای اکتشافی نیروی هوایی عراق توصیف کرد. در این گزارش درباره وقایع بعد از سقوط هواپیما آمده است: «... سپس افراد عشیره ساکن شط علی مسلحانه دور هواپیما را محاصره نمودند و خلبان و ۶ سرنشین آن را دستگیر که به وسیله هلیکوپتر به پایگاه هوایی دزفول منتقل شدند. پس از این جریان در ساعت ۶ بعدازظهر همان روز، ۲ فروند جنگنده نیروی هوایی عراق به محل سقوط هواپیمای مذکور آمده و پس از شناسایی محل چون با تیراندازی شدید مردم عشیره و سپاه پاسداران و ژاندارمری مواجه شدند به سرعت به کشور عراق بازگشتند. اکنون لاشه هواپیما به وسیله افراد ژاندارمری و سپاه پاسداران در دشت آزادگان حفاظت می شود.» (۳) یادآوری می شود در گزارش بعضی منابع ژاندارمری، تیراندازی نیروهای پاسگاه هخامنش در حوالی هور، (۴) و در گزارش بعضی دیگر از منابع ژاندارمری، اصابت گلوله از زمین و هوا، به عنوان عامل سقوط هواپیما ذکر شده است. (۵) (۶)

ص: ۴۲۳

۱- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- سند شماره ۳۴۷۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به دفتر سیاسی استانداری خوزستان،

۹/۲/۱۳۵۹

۴- سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به تیمسار فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۵- * ضمیمه دارد؛ تفاوت اطلاعات در منابع گوناگون درباره حادثه سقوط هواپیمای عراقی در ایران.

۶- سند شماره ۳۴۷۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد {رکن ۲} به تهران ت.ف.ژ، ک، ک، جا {رکن ۳}، ۸/۲/۱۳۵۹.

اقدامات عراق علیه ایران از طریق عوامل خود در خوزستان و از طرف دیگر مقابله نیروهای نظام با آن، همچنان ادامه دارد.

امروز به منظور مقابله با تحرکات ایذایی عوامل عراق در آبادان، در یک برنامه از قبل طراحی شده، ۲ نقطه مشکوک ردیابی شد؛ محلی در آبادی شطیط و نیز بخشی از اماکن کسبه اروندکنار، از صبح امروز مورد جست و جوی امنیتی قرار گرفت. در عملیاتی که تا ساعت ۱۵ طول کشید، ۱۰ تن شامل ۲ زن و ۸ مرد از عاملان بمب گذاری های آبادان که رابطه نزدیکی با عراق داشتند، شناسایی و دستگیر شدند. (۱)

در این حال، کمک های مردمی برای شناسایی عوامل عراق و پیشگیری از اقدامات جنایتکارانه آنان نیز، ادامه دارد. در گزارشی که امروز، برای یک کمیته ذی ربط ارسال شده، آمده است: «قرار است در هفته جاری ۵ نفر عرب زبان از اهالی منطقه جراحی خوزستان ایران که دارای شناسنامه عراقی بوده و مسلح به نارنجک دستی و سلاح های مجهز به صداخفه کن می باشند از خاک عراق وارد و اقدام به خرابکاری و ایجاد رعب و وحشت نمایند.» در ادامه نام این ۵ نفر همراه با توصیه هایی به نیروهای مرزبانی، ذکر شده است. (۲)

در گزارش دیگری که حاکی از فعالیت آتی یک افسر عراقی در محدوده تعیین شده در منطقه مرزی حوالی خین می باشد، آمده است: افسر مزبور امروز، از بغداد وارد بصره و در منزلی واقع در بصره قدیم، به عنوان خانه امن، مستقر شده، وی قرار است با متواریان ایرانی، در منزل مذکور ارتباط برقرار کند. (۳)

علاوه بر گزارش های داخلی نیروهای انتظامی و امنیتی، در مطبوعات و خبرگزاری ها نیز از این گونه فعالیت های عراق و نوع مقابله با آن، گزارش هایی درج می شود؛ از جمله در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری پارس آمده است: «حکومت بعث عراق کوشش های گسترده ای را برای ایجاد ناامنی در نقاط مرزی می کند و در مقابل هر انفجار مبلغ یک هزار دینار عراقی به عوامل ضدانقلاب پرداخت می کند و اهالی عرب زبان ایران و سایر ایلات و عشایر مرزنشین در موسیان و دهلران با کمک افراد انتظامی اوضاع و حرکت عوامل عراق را به شدت تحت کنترل شدید دارند.» (۴)

یادآوری می شود نفرت عمومی مرزنشینان از عناصری که به نحوی با عراق مرتبط اند، یا به دلیل نفع مادی و دلایل دیگر در جهت منافع عراق فعالیتی کرده اند، باعث انزوای شدید آنان شده است به حدی که ترس از شناسایی توسط همسایگان و افراد عشیره غالباً باعث گریختن این افراد به عراق می گردد. البته در عراق برای استفاده بهینه از آنها برنامه ریزی هایی شده است؛ از جمله یک گزارش داخلی که امروز دریافت شده، حاکی است: «تعدادی از ایرانیان فراری به خاک عراق که در پادگان های استقبال اسکان داده شده اند از کشور عراق تقاضای پناهندگی سیاسی نموده اند،

ص: ۴۲۴

۲- سند شماره ۲۸۷۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن ۲} کمیته هماهنگی انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن ۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

لذا از طرف وزارت کشور عراق به کلیه استاندار ها ابلاغ گردید از ایرانیان پناهنده شده بازجویی و تحقیقات لازم به عمل آید. چنانچه واجد شرایط پناهندگی سیاسی می باشند قبول پناهندگی سیاسی آنان بلامانع است.» (۱)

۱۴۹

سنندج دیشب، نسبتاً آرام بود و فقط صدای تک تیراندازی هایی به گوش می رسید. (۲) این آرامش نسبی با حمله مهاجمان مسلح غیرقانونی به مواضع ارتش و سپاه برهم خورد و مجدداً درگیری ها از سر گرفته شد. (۳)

درگیری ها در شرایطی تشدید شد که نیروهای ارتش کنترل قسمت شمالی و نیروهای سپاه کنترل قسمت جنوبی شهر سنندج را در اختیار دارند و مراکز مهم این شهر نیز چون استانداری، باشگاه افسران، فرودگاه، رادیو و تلویزیون و جهاد سازندگی در کنترل سپاه پاسداران قرار دارد. (۴) در این درگیری ها سلاح های سنگین و هلیکوپتر به کار رفت و از این رو بسیاری از مردم تمام روز در زیرزمین های خانه های خود بودند. عده زیادی از مردم سنندج نیز که خانه هایشان در جریان انفجارهای چند روز اخیر در شهر خراب شده است در مساجد شهر جمع شدند. (۵) شهر سنندج از جنبه فعالیت های عادی و روزانه، امروز به طور کامل تعطیل بود و فقط ۵ نانوائی باز بودند که باید نان ۳۵۰ هزار نفر جمعیت این شهر را تأمین می کردند. قصابی های شهر نیز در خانه خود به فروش گوشت مشغول بودند. به طور کلی شهر سنندج با کمبود مواد غذایی مواجه است. (۶)

ظهر امروز، اطراف ساختمان رادیو و تلویزیون سنندج که در محاصره گروه های سیاسی بود به دست ارتش و پاسداران افتاد و نیروهای انتظامی پس از آن از سوی استانداری مشغول پیشروی به طرف شهر شدند. نیروهای ارتش و پاسداران که از روز گذشته کوه شیخ محمدصادق {واقع در بین پادگان و شهر} را در اختیار دارند، از این سو نیز شروع به پیشروی به طرف شهر کردند.

گزارش خبرنگار کیهان درباره آخرین وضعیت امروز سنندج حاکی است: «درگیری های شدید در شهر مانع جمع آوری اجساد و مجروحین یا شمارش آنها از سوی مسئولین بهداری و بیمارستان می شود. آخرین خبر رسیده تا آخر وقت دیشب، حاکی است که نیروهای ارتش و پاسداران در یک سوی شهر و افراد گروه های سیاسی در سوی دیگر شهر مشغول تیراندازی به سوی یکدیگر هستند.» (۷) خبرنگار کیهان، هنگام ارسال آخرین خبرهای امروز، گفت: «مردم کراراً به خانه من و دفتر کیهان آمده اند و چون ما دسترسی به تلفن داریم و با مرکز در تماس هستیم از من خواسته اند از رهبر انقلاب، شورای انقلاب، هیئت دولت و هیئت ویژه کردستان بخواهیم که هرچه زودتر ترتیبی بدهند که به جنگ و برادرکشی در کردستان پایان داده شود.» وی افزود: «این وضع برای مردم قابل تحمل نیست، شهر با کمبود آذوقه و دارو روبه روست، از

ص: ۴۲۵

۱- سند شماره ۳۱۶۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به کمیته انتظامی، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

پزشک و خدمات درمانی خبری نیست، مردم مجروحان خود را در خانه و بدون داشتن کمترین وسایل اولیه درمانی مداوا می کنند. صدها مجروح هم اکنون در خانه ها بستری هستند. پیام مردم سنندج را به رهبر انقلاب برسانید و از ایشان تقاضا کنید که به مردم ستمدیده کرد برسند.» (۱)

۱۵۰

در حاشیه حوادث امروز سنندج یک فروند هلیکوپتر کبری ارتش جمهوری اسلامی ایران سقوط کرد و خلبانان (۲) آن به اسارت افراد وابسته به گروه کومه له در آمدند. (۳) یادآور می شود امروز، درباره امنیت پرواز هلیکوپترها پیامی از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به ستاد عملیات غرب کشور در کرمانشاه رسید که متن آن چنین است: «برابر اخبار تأیید شده مبنی بر اینکه ضدانقلابیون منطقه غرب با دراختیارداشتن گیرنده موج FM کلیه مکالمات هلیکوپترها را در پرواز دریافت و عملیات خود را بر مبنای اطلاعات کشف شده طرح ریزی و اجرا می کنند. خواهشمند است ضمن هماهنگی با مسئولین امر در این مورد تصمیم اتخاذ شود تا بتوان از سیستم مطمئن تری استفاده کرد.» (۴)

۱۵۱

هم زمان با درگیری های سنندج، اظهارات و اعلام نظر شیخ عزالدین حسینی و یک عضو مرکزیت حزب دمکرات درباره وضعیت و حوادث سنندج و از سوی دیگر اطلاعیه های ارتش و سپاه و دیدگاه های صباغیان و بنی صدر در این باره، قابل توجه است؛ تفاوت نظرها و شرایطی که هریک از این اشخاص برای پایان درگیری ها در نظر دارند، نشان می دهد که درگیری ها همچنان ادامه خواهد یافت.

شیخ عزالدین حسینی بامداد امروز، در گفت و گویی با خبرنگاران اعزامی کیهان به مهاباد گفت: «حمله به کردستان توطئه از پیش ساخته ای بود که ارتش به دستور دولت شروع کرده است و هدف آن است که مقاومت خلق کرد درهم شکسته شود.» وی سپس افزود: «از وقتی رئیس جمهور اعلام کرد که ارتشی ها

بندهای پوتین خود را تا محو کامل کردستان باز نکنند، انتظار چنین حمله گسترده ای می رفت، اما شدت این حملات به قدری زیاد بود که کمتر تصور آن می رفت.»

وی در

{شیخ عزالدین حسینی}

ص: ۴۲۶

۱- همان.

۲- * بعدها {۱/۳/۱۳۵۹} ستاد مشترک در پیامی به وزارت کشور درخواست کرد برای آزادی خلبانان مزبور اقدام کند. این پیام نشان می دهد حفاظت اطلاعات ستاد مشترک به تازگی از زنده بودن خلبانان و اینکه در اختیار کومه له هستند مطلع شده است. [سند شماره ۰۶۳۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ {اداره دوم حفاظت اطلاعات} به وزارت کشور، ۱/۳/۱۳۵۹]

۳- سند شماره ۰۶۳۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ {اداره دوم حفاظت اطلاعات} به وزارت کشور، ۱/۳/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات ستاد عملیات غرب {کرمانشاه}، ۷/۲/۱۳۵۹.

پاسخ به این گفته رئیس جمهور که تجاوز نظامی امریکا بی ارتباط با گسترش درگیری در کردستان نیست، گفت: این اتهام دروغ محض است و آقای رئیس جمهور در این مورد واقعیت را نگفته است. رئیس هیئت نمایندگی خلق کرد با اشاره به اینکه هدف از اعزام نیروهای ارتش به مرز، دفاع از مرزهای ایران نیست، گفت: «پیشمرگان ما در مرز عراق آماده مقابله با هرگونه تجاوزی هستند و اعزام نیروهای ارتش ابداً در شرایط کنونی درست نبود زیرا [ما] مرز را بهتر از ارتشی ها اداره می کنیم.»

وی با تأیید درگیری های تازه در بانه و مریوان، شهر مهاباد را تا امروز، آرام توصیف کرد، اما گفت: «ارتش اگر زورش برسد می خواهد تمام منطقه کردستان را درگیر جنگ مسلحانه کند و این جنگی خواهد بود که فقط مردم بی گناه کشته می شوند.» شیخ عزالدین حسینی در پایان از آمار دقیق تلفات کردها و جنگ های سنندج و سقز اظهار بی اطلاعی کرد. (۱)

در این حال، دکتر رحیم قاضی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، امروز در گفت و گو با خبرگزاری پارس در تهران اعلام کرد: «کمیته مرکزی رسماً از اظهارات آقای بنی صدر رئیس جمهور، در مورد اعلام آتش بس قدردانی می کند و تقاضا دارد ۶ ماده ای را که مورد قبول واقع شده با همان اصلاحات فوراً اعلام شود.» وی گفت: «ما از اظهارات دیروز آقای بنی صدر در مورد کردستان که گفتند من دستور داده ام که در کردستان آتش بس شود اظهار خوشنودی و شادی و سرور می نمایم.» دکتر قاضی افزود: «حزب دمکرات کردستان، شاخه سنندج، اعلام کرده است باینکه تقریباً ۲۴ ساعت از اظهارات آقای بنی صدر می گذرد، ولی متأسفانه هنوز در این شهر از طرف پادگان به طرف سنندج تیراندازی می شود که ما امیدواریم که دستور اکید بدهند که تیراندازی متوقف شود و ما آماده ایم خودمان اعلام آتش بس داده و وارد مذاکره بشویم.» (۲)

از سوی دیگر امروز، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلامیه لشکر ۲۸ کردستان را در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد که در آن آمده است: «مردم مبارز ایران، ضدانقلاب در سنندج سعی دارد ویرانی به بار آورده و خرابی ها را به ارتش و سپاه پاسداران نسبت دهد. در چند روز گذشته، ژاندارمری و ایستگاه تلویزیونی را نابود و تعدادی از خانه های مردم را ویران کرده و همه پمپ بنزین های شهر را به آتش کشیده است و هر چیزی را که در شهر هست تخلیه می کند و برای از بین بردن اسناد خیانت خود آن محل را منفجر می سازد، تعدادی از مردم به پادگان پناهنده و تقاضای کمک نموده اند. ضدانقلاب باوجود اینکه خود از وجود پناهندگان در پادگان اطلاع دارد تاکنون ده ها خمپاره به طرف پادگان پرتاب نموده است.» (۳)

همچنین اطلاعیه شماره ۷ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در سنندج نیز امروز، به این شرح انتشار یافت:

«بسمه تعالی

مردم قهرمان ایران، مسلمانان دلیر سنندج، مدت سه روز است که درگیری و جنگ در این منطقه شروع شده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به پشتیبانی ارتش جمهوری اسلامی بعد

ص: ۴۲۷

۲- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

از تذکرات و یادآوری های لازم تصمیم به بهره برداری از حق مسلم خود گرفت، یعنی بازکردن مسیرها به سوی مرزها و نجات دلیران باشگاه افسران از محاصره و بالاخره آزادساختن تأسیسات دولتی و نیز استانداری، رادیو تلویزیون و فرودگاه. جانبازان سپاه پاسداران از دو سو به حرکت در آمدند، ستون اول از پادگان به سوی استانداری و باشگاه افسران و ستون دوم به سوی رادیو تلویزیون که در نتیجه این مراکز از سوی سپاه پاسداران تصرف شد و از محاصره در آمد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با الهام از پیام ریاست جمهوری و چشم های نگران ملت بزرگ ایران مصمم است که حاکمیت دولت و ایرانی مستقل در این منطقه از ایران را تضمین کند تا مسلمانان را از یوغ شکنجه و تحمیل احزاب آزاد کند.» (۱)

یادآوری می شود در چهارمین اطلاعیه پاسداران مستقر در سنندج آمده بود: «امت قهرمان، ضدانقلاب ۸ روز پی در پی باشگاه افسران ارتش را در سنندج محاصره کرده اند و از ارسال مواد غذایی به آنها جلوگیری به عمل آوردند. در نتیجه این عمل چند نفر از محاصره شدگان به درجه شهادت رسیدند، لذا سپاه پاسداران ابتدا تصمیم گرفت با همیاری ارتش حلقه محاصره باشگاه را بشکنند و خانواده های گرسنه و تشنه در بند را نجات دهند. مرحله دوم خلع سلاح ضدانقلابیون بود که دو اقدام به یاری خداوند بزرگ انجام گرفت. در مسیر پادگان و باشگاه افسران ۱۲ شهید و ۸۰ مجروح تقدیم انقلاب شد. سپاه پاسداران به عوامل مزدور مهلت می دهد تا فرصت از دست نرفته سلاح های خود را تحویل دهند.» (۲)

امروز همچنین سخنگوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران در تماس با خبرگزاری پارس ضمن گزارش اوضاع کردستان و به خصوص سنندج گفت: «دولت جمهوری اسلامی ایران نزدیک به یک سال است که با گروه های حاکم تحمیلی در آن مناطق به مذاکره پرداخته است که طی این مدت نه تنها نتیجه ای گرفته نشد، بلکه ضدانقلاب به خلع سلاح نیروهای دولتی و سنگربندی در مقابل سپاه و ارتش پرداخته است به طوری که در نوسود قبل از شروع درگیری حزب دمکرات، یک واحد ارتشی که به منظور پاسداری به مرزهای ایران اعزام شده بود از طرف حزب دمکرات خلع سلاح شد و به دنبال آن یک ستون ارتشی که برای تقویت پادگان های مرزی در خارج از شهر سنندج در حال عبور بود، مورد حمله دمکرات ها، کومه له و چریک های فدایی خلق قرار گرفت. بنا براین، ملاحظه می شود که حزب دمکرات و گروه های چپ نما درگیری را شروع کرده و به تعهد خود مبنی بر اخراج سپاه از سنندج و نیز استقرار ارتش در تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه وفادار نبوده و گروه های مسلح از شهر خارج نشدند و با سلاح های سنگین و سبک [به] واحدهای ارتشی مستقر در تلویزیون، فرودگاه و باشگاه افسران حمله کردند و آب و آذوقه را بر روی سربازان ارتش جمهوری اسلامی ایران بستند.» این سخنگو تأکید کرد: «در چنین صورتی مذاکره با گروه ها هنگامی صورت خواهد گرفت که گروه های مسلح غیرمسئول سلاح های خود را تحویل دهند.» (۳)

ص: ۴۲۸

۱- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

در این حال، هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان نیز در یک گفت و گوی تلفنی در پاسخ به این پرسش خبرنگار کیهان که «آیا در این شرایط بحرانی باتوجه به حمله نظامی امریکا به ایران وقت آن نیست که هرچه زودتر راه حلی برای مشکل کردستان پیدا شود؟» گفت: «در مورد مسئله کردستان ما بارها نظرمان را گفته ایم، ولی این احزاب سیاسی [غیرقانونی] کردستان هستند که به این امر توجهی ندارند و این افراد مسلح در چند روز اخیر دائم خانه های مردم بی گناه را اشغال کرده و از آنجا به طرف ارتش تیراندازی می کنند. همین دیروز بود که آقای رئیس جمهوری باز دستور دادند که به هیچ وجه از طرف ارتش تیراندازی نشود.» هاشم صباغیان سپس به این سؤال که «آیا ممکن نیست با گروه ها و احزابی که انعطاف بیشتری دارند و در گذشته نیز بارها پیشنهاد مذاکره کرده اند، راه حلی پیدا کرد؟» چنین پاسخ داد: «به نظر ما پیشنهادی که از طریق حزب دمکرات یعنی همان طرح ۶ ماده ای با اصلاحاتی که از طرف هیئت ویژه روی آن صورت گرفته و توأم کردن نظرات کردهای مقیم مرکز بهترین راه حل می باشد که با تقدیم آن به شورای انقلاب پس از تصویب به عنوان راه حل اساسی کردستان از طرف رئیس جمهور به مردم کردستان اعلام شود و پس از آنکه افراد مسلح اسلحه های خود را زمین گذاشتند هیئتی برای پیاده کردن طرح از طرف رئیس جمهور عازم منطقه شود تا هرچه زودتر به بحران کردستان خاتمه داده شود.» هاشم صباغیان بار دیگر تأکید کرد: «باز به نظر من پیاده کردن طرح پیشنهادی حزب دمکرات بیشتر از همه به وسیله خود مردم کردستان می تواند عملی شود. از نقاط مختلف کردستان مردم به ما تلفن می زنند و می گویند که این گروه های مسلح بیش از ده درصد میان مردم طرف دار ندارند و ما هم هربار به آنها گفتیم که خود مردم باید این گروه های مسلح را از شهر خارج کنند اگر خود مردم سنندج اقدام نمایند، سپاه و ارتش نیز بی شک باید آنها را در این امر یاری دهند.» (۱)

بنی صدر نیز در سر مقاله شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "کردستان و اضمحلال قدرت مرکزی" چنین نوشت: «امریکاییانی که در حمله بدفرجام امریکا دخالت داشته اند، در مصاحبه هایشان گفته اند هدف امریکا تضعیف دولت ایران و ساقط کردن آن است... امروز دیگر عیان است که طرح امریکا ایجاد یک اغتشاش عمومی توأم با خونریزی های مهیب به قصد نابود کردن دولت انقلاب بوده است. بخشی و بخش تعیین کننده ای از این توطئه در کردستان باید انجام می پذیرفت. گفته می شود که تغییر ناگهانی رفتار گروه کومه له در کردستان در پی قول وقراری است که "جانشینان حکومت انقلابی" گذاشته اند. اینک گزارش گردش کار کردستان را می آوریم تا معلوم شود دولت هیچ گونه تمایلی به درگیری مسلحانه در کردستان نداشته است:

۱. در آغاز انتخاب به ریاست جمهوری، ازسوی حزب دمکرات کردستان هیئتی با طرحی ۶ ماده ای به نزد من آمد و آن طرح با اصلاحاتی که در آن انجام گرفت پذیرفته شد. هم در آن مجلس مقبول همه شد که آنچه داده می شود به مردم کردستان است و نه به گروه های مسلح.

ص: ۴۲۹

۲. پیش از آن با هیئت ویژه توافق شده بود که پاسداران از سنندج بروند و ارتش باشگاه افسران و فرودگاه و ساختمان رادیو تلویزیون را نگهداری کند و هیچ گروه مسلحی در شهر نباشد، اما به محض بیرون رفتن، افراد مسلح کومه له وارد شهر شدند و در شهر هر کار که خواستند کردند.

۳. چندین نوبت از سوی مسلمانان سنندج مراجعه شد که با این گروه مسلح شدت عمل به خرج داده و پاسخ همواره این بود که باید مردم شهر خود بایستند و سلطه این گروه را نپذیرند. مردم مسلمان شهر در چند نوبت در نمازهای جمعه نفرت خود را از این گروه ها اظهار کردند تا اینکه این گروه نماز جمعه را تعطیل کرد.

۴. وقتی عراق در مرزها نیرو جمع آورد و تهدید کرد، در آذربایجان غربی به پست های نظامی حمله شد. مقصود از این حمله گرفتن مواضع پست بارزانی ها و قطع رابطه آنها با پایگاه هایشان و کمک به بعثی های عراق بود.

۵. در همین وقت نماینده ای به کردستان فرستاده شد تا معلوم کند مقصود از این کارها چیست؟ و وی آمد که حزب دمکرات جنگ نمی خواهد و آماده تفاهم است.

۶. اما وقتی از خوزستان مراجعه کردم، معلوم شد در سنندج مانع از رفتن ستون نظامی به پادگان شده اند، هر اندازه از نرمش لازم بود به خرج داده شد: فرماندار سنندج گفته بود خود پیشاپیش ستون آن را به پادگان می برد که ممکن نشد؛ قرار شد برای پرهیز از درگیری ستون از خارج شهر برود، در راه مورد حمله قرار گرفت و فرمانده نظامی کشته شد و مواد غذایی ارتش به دست مهاجمان افتاد؛ در همین وقت یک واحد نظامی را در نوسود خلع سلاح کردند و ۷ تن اسلحه را بردند؛ گروه کومه له به این حد قناعت نکرد، در سقز و بانه به حمله دست زد و پادگان سنندج را تهدید کرد؛ باشگاه افسران را محاصره کرد و آب و غذا را بر روی محاصره شدگان بست؛ فرمانده لشکر تهدید کرد، جواب شنید جواب هر گلوله توپ را با ۲۰ گلوله توپ خواهیم داد. ... دستور داده شد به محض آنکه گروه های مسلح بپذیرند شهر را ترک کنند و به جنگی که تحمیل کرده اند

پایان بدهند، عملیات نظامی قطع شود. نیم روزی به طور یک جانبه عملیات قطع شد؛ قرار شد تلگرامی بفرستند و پاسخی در این باره بگیرند که هیچ خبری نشد؛ در اجتماع مردم اهواز بدون آنکه تلگرام رسیده باشد، از نو تأکید کردیم که ۶ ماده را با اصلاحاتی که در آن انجام گرفته است می پذیریم تا هرگونه بهانه ای از بین برود، اما باز دست برنداشتند. ... ما می دانیم که نمی توانسته اند دست بردارند چرا که وابسته و دشمن گمان می برده است که این بار ضربه سنندج کار دولت انقلاب را خواهد ساخت. ... پس از آنکه از منصرف کردن این گروه از زدو خورد مسلحانه مأیوس شدیم البته با قاطعیت تمام عمل کردیم» (۱)

ص: ۴۳۰

امروز، فضای بعضی از شهرهای ایران، از جمله قم، کاشان، رفسنجان و ارومیه تحت تأثیر تشیع جنازه شهدای درگیری های سنندج و دیگر نقاط کردستان قرار داشت. وسعت و شکوه مراسم مزبور، در واقع تأکیدی بر وظایف خاص مردم، سپاه، دولت و نظام در زمینه مسائل کردستان بود. در گزارش های مربوط به این مراسم چنین آمده است:

قم: «قم یکپارچه در شور و ماتم غرق گشته بود. مراسم تدفین ۴ تن از شهدای سپاه پاسداران قم به نام های سیدمرتضی طالقانی، ابوالفضل زندی، ناصر شهريور و عنایت الله پیروسی که چند روز پیش در سنندج به فیض شهادت نائل آمده بودند، با شکوهی کم نظیر با شرکت بیش از ۳۰۰ هزار تن از طبقات مختلف مردم قهرمان همیشه آماده پیکار قم، روحانیون، فرهنگیان، دانش آموزان، کارگران، کشاورزان و بازاریان درحالی که بازار و مغازه ها و دبیرستان ها و دبستان ها تعطیل و ادارات نیمه تعطیل گشته بود [به سمت حرم مطهر حضرت معصومه {س}]] برگزار گردید.» در صحن مطهر بعد از طواف دادن جنازه بر گرد مرقد حضرت معصومه {س}، حضرت آیت الله مرعشی نجفی از مراجع عظام تقلید، بر آنان نماز خواند و سپس حجت الاسلام سعیدی یکی از مسئولان سپاه در سخنانی پس از تجلیل از این شهیدان و خانواده های آنان خطاب به مسئولان گفت: شما را به خدا و به مقدسات سوگند می دهیم که دگر بار سبب نگرید که وضع گذشته در کردستان تکرار شود. برای خدا دیگر این مرتبه مذاکره نکنید و دستور قطع تیراندازی ندهید. بگذارید برادران ما دشمن را سنگریه سنگر تعقیب کنند. این را بدانید که هرگونه مذاکره و کوتاه آمدن، پایمال کردن خون شهیدان ما است. لازم به ذکر است بعدازظهر امروز و شب هنگام، دو مجلس یاد بود از سوی سپاه پاسداران و آیت الله مرعشی نجفی برگزار شد. (۱)

کاشان: «[امروز، در] شهر کاشان در سوگواری ۲ تن از برادران پاسدار به نام های سیدمحمد اشنویی و ماشاء الله زارعی که در کردستان به دست گروه های ضدخلفی به درجه رفیع شهادت نائل گشته بودند، مدارس و مغازه های شهر به صورت تعطیل در آمده و جنازه های این دو پاسدار در [میان] انبوه مردم این شهر از خیابان ۲۲ بهمن تشییع شد.» در این مراسم حاکم شرع کاشان در سخنانی از شورای انقلاب و ریاست جمهوری خواست که گروه فداییان ضدخلفی را منحل اعلام کند. (۲)

رفسنجان: «جنازه سرباز شهید اصغر خالویی علم آبادی که در حوادث کردستان شربت شهادت نوشیده بود در میان جمعیت انبوهی از مردم رفسنجان و تشریفات خاص نظامی از مسجد جامع این شهر تا روستای مؤمن آباد محل اقامت خانواده وی تشییع و در گورستان این روستا دفن گردید.» (۳)

ص: ۴۳۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- همان.

۳- همان.

ارومیه: «مراسم تشییع جنازه ستوانیار سوم شهید اسماعیل رستمی جمعی لشکر ۶۴ ارومیه که در منطقه راژان به درجه شهادت نائل گشته است، ساعت ۹:۳۰ دقیقه...، با تشریفات خاص نظامی از مقابل ستاد لشکر ۶۴ ارومیه برگزار شد. این مراسم درحالی که بازار ارومیه به حالت تعطیل در آمده بود در میان تأثر شدید اقشار مردم ارومیه و اعضای خانواده شهید انجام شد.» (۱)

در تهران درباره تشییع شهدای کردستان امروز، اطلاعیه ای با امضای سرتیپ فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، انتشار یافت که در آن آمده است: «در ساعت ۹:۴۵ صبح فردا دوشنبه ۸/۲/۱۳۵۹، تعداد ۲۳ نفر از برادران سرباز و درجه دار شما که در وقایع اخیر کردستان به درجه شهادت نائل آمدند از مدرسه عالی شهید مطهری به بهشت زهرا تشییع جنازه رسمی خواهند شد. با شرکت خود در این مراسم بزرگ روان آنان را شاد و تسلی بخش دل های شکسته خانواده های آنان باشید.» (۲)

۱۵۳

در بانه که پس از سنجج جدی ترین درگیری های مناطق بحرانی کردنشین در آن جریان دارد، امروز هم محاصره پادگان این شهر و گلوله باران و خمپاره باران مواضع نیروهای سپاه و ارتش مستقر در آن، ادامه یافت. این درگیری از بعدازظهر روز گذشته تشدید شده است.

خبرنگار بامداد غروب امروز با ارسال گزارشی از پیرانشهر، علاوه بر این خبر اعلام کرد: «کوه اربابا در نزدیکی شهرستان بانه که محل استقرار نیروهای ارتشی و سپاه پاسداران می باشد به وسیله پیشمرگان کرد به محاصره در آمده است.» (۳) در گزارش دیگری از منابع کومه له آمده است: «حدود ساعت ۸ بعدازظهر، پیشمرگان کومه له حساس ترین سنگرهای اطراف پادگان را که در اختیار ارتش بود در یک حمله شجاعانه از دست آنها خارج و ارتشیان را از تپه به عقب راندند و این درگیری نیم ساعت ادامه یافت. سنگرها هم اکنون در دست پیشمرگان است.» (۴)

در تهران، یک سخنگوی ستاد مرکزی سپاه پاسداران ضمن توضیح اوضاع منطقه، حدت آن را تأیید کرد و گفت: «در شهر بانه، حمله ضدانقلاب به پادگان ها و ارتش ادامه دارد که متقابلاً به خوبی

دفاع می شود.» (۵) درباره تلفات ناشی از محاصره بانه بعضی خبرها نشان دهنده وضعیت دشوار نیروهای مدافع پادگان است؛ از جمله یک گزارش ژاندارمری که به دفتر رئیس جمهوری هم ارسال شد، از شهادت یک سرباز وظیفه مجروح در ساعت ۳:۲۰ بامداد امروز، حکایت دارد. در این گزارش آمده است: «گزارش هنگ ژاندارمری سقز گویاست سرباز وظیفه محمدعلی نایب زاده که در اثر تیراندازی مهاجمین به پادگان بانه مجروح گردیده بود باوجود اعزام پزشک بهداری هنگ و بانه معالجات انجام شده

مؤثر واقع نشده و در ساعت ۳:۲۰ روز ۷/۲/۱۳۵۹، به

۱- همان.

۲- همان، ص ۱.

۳- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سازمان کومه له، خیرنامه کومه له، شماره ۲۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

درجه شهادت نائل آمد.» (۱) مضمون این گزارش و دیگر گزارش ها حاکی از صعوبت حمل و نقل بر اثر محاصره است تاحدی که همین گزارش از ۳ مجروح دیگر نام می برد که در انتظار انتقال به کرمانشاه به وسیله هلیکوپتر هستند. (۲) در گزارش دیگر ژاندارمری، به خمپاره باران ساعت ۱۳ امروز، اشاره و اضافه شده است: «مهاجمین [مسلح غیرقانونی] به وسیله خمپاره به طرف پادگان تیراندازی [کرده اند و] در نتیجه ۲ نفر از پاسداران شهید و یک نفر مجروح گردیده است.» (۳)

علاوه بر سنج و بانه، در بعضی دیگر از مناطق کردنشین از جمله نرده، میاندوآب، تکاب، پیرانشهر، مهاباد و سقز امروز، تحرکات ایذایی، نقل و انتقال نظامی و درگیری هایی وجود داشت.

در نرده ساعت ۱۱ دیشب، ۴ خمپاره از سوی افراد مسلح ضدانقلاب به طرف این شهر شلیک شد که تلفات جانی نداشت. (۴)

در میاندوآب ساعت ۱۷:۳۰ امروز، اجساد مثله شده ۲ پاسدار کمیته (۵) این شهر به وسیله بخشدار بوکان، تحویل فرمانداری میاندوآب گردید. گزارش سپاه میاندوآب حاکی است: این ۲ تن را دو روز پیش، افراد حزب دمکرات در شاهین دژ در منطقه قیز کورپی (۶) در پل دختر گروگان گرفته بودند. (۷) در این گزارش در توصیف اجساد ۲ شهید هنگام تحویل، چنین آمده است: «مثله شده بودند؛ تمام اعضای بدنشان سر و دست و گوش و بینی تکه تکه شده بود، جنازه این ۲ برادر شهید در بیمارستان جهت کالبدشکافی نگهداری می شود.» (۸)

در تکاب، موقعیت نیروهای خودی، خطرناک گزارش شده است تاحدی که روز گذشته، فرمانده عملیات غرب در نامه ای از لشکر ۸۱ کرمانشاه برای تکاب درخواست هلیکوپتر کبری کرده بود. (۹)

در پیرانشهر، روحانیت این شهر با خوش بینی مسجد جامع را در اختیار شاخه پیرانشهر گروه های سیاسی غیرمذهبی {کمونیست قوم گرا...} قرار داد تا هواداران خود را در آنجا گرد آورده، به حوادث سقز و سنج اعتراض کنند. سپس یک

راه پیمایی در شهر به راه انداخت. خبرنگار بامداد این مراسم را چنین گزارش کرد: «پس از گردهمایی، مردم از محل مسجد جامع

ص: ۴۳۳

۱- سند شماره ۰۵۰۱۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲- * در گزارش مذکور که در تاریخ ۱۱/۲/۱۳۵۹ با امضای فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی سر تیپ ظهیر نژاد، به دفتر ریاست جمهوری ارسال شده پس از ذکر خبر شهادت این سرباز مجروح، اضافه شده است: «۳ نفر دیگر از مجروحین به اسامی ستوان دوم محمدعلی خوشکام، سرباز وظیفه علی نعمتی و گروهبان دوم یوسف تیزرو به علت نامساعد بودن هوا و نداشتن هلیکوپتر جهت اسکورت هلیکوپتر ژاندارمری تاکنون {۱۱/۲/۱۳۵۹} جهت درمان به کرمانشاه تخلیه نشده اند.» یادآوری می

شود محاصره پادگان بانه، مدتی طول کشید، ولی این پادگان سقوط نکرد که خبرهای مربوط به آن، به تدریج و به تناسب وقایع روزانه، در روزهای بعد ذکر خواهد شد.

۳- سند شماره ۰۴۰۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- ** اسامی ۲ شهید مزبور جمشید امین زاده و رضا آذرنوش، اعلام شد.

۶- *** درگیری های این منطقه در گزارش های روزشمار ۶/۲/۱۳۵۹، اشاره شده است.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۸- همان.

۹- سند شماره ۰۵۱۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به تهران، ۶/۲/۱۳۵۹.

درحالی که امام جمعه پیرانشهر و جامعه روحانیت و طبقات مختلف مردم پیرانشهر در پیشاپیش صفوف بودند شروع به راه پیمایی در خیابان های شهر کردند. در این راه پیمایی جنگ در کردستان محکوم و شعار دمکراسی برای ایران و خودمختاری برای کردستان داده شد.» (۱)

در سقز، هرچند درگیری ها فروکش کرده است، اما بحران همچنان تهدیدکننده است. امروز، فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی سرتیپ فلاحی، به فرماندهی سپاه پاسداران اعلام کرد: «تیپ ۲ سقز نیاز فوری به تعداد ۴۰۰ نفر پاسدار دارد. خواهشمند است دستور فرمایید با توجه به هماهنگی های انجام شده با برادر ابوشریف و دستورات فرمانده کل قوا محل و ساعت و تاریخ آمادگی پاسداران که باید در کنترل عملیات نیروی زمینی قرار گیرند ۲۴ ساعت قبل اعلام فرمایید تا پیش بینی هواپیما و هلیکوپتر جهت حمل و نقل برادران پاسدار به عمل آید.» (۲)

۱۵۵

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود ذیل عنوان "مفتی زاده چرا ترک دیار کرد، آیا ترک سنگر مبارزه بود یا یک هجرت اسلامی" متن مصاحبه با احمد مفتی زاده را که قبلاً انجام شده بود، درج کرد.

مفتی زاده که زمانی لیدر اسلام گرایی در سنندج و قطب قدرت مقابل مارکسیسم بود، در شرایط کنونی ازطرفی با فشار گروه های مارکسیستی کردستان در منطقه به انزوا کشیده شده است و از سوی دیگر با پافشاری بر نظرهایی که از منظر مسئولان نظام قابل پذیرش و اجرا نیست، دیگر حمایت نظام و دولت را نیز همراه ندارد. در این مصاحبه مفتی زاده هم به انتقاد از عملکرد نظام و هم به انتقاد از عملکرد گروه های سیاسی در گیر در کردستان پرداخته است. در مقدمه مصاحبه آمده است: «مفتی زاده را در خانه ای محقر در یکی از شهرهای استان کرمانشاهان ملاقات کردیم چند تن از جوانان مسلمان او را همراهی می کردند البته نه از کلاشینکف خبری بود نه از آر.پی.جی. ۷ و چیزی جز کتاب در آن خانه ندیدیم و اصلاً مسئله رئیس و مرئوسی در آنها دیده نمی شد. ... به راستی تاریخ درباره او چه قضاوت خواهد کرد آیا او به گفته مخالفانش یک جاش است و یا به گفته طرف دارانش فرزند راستین صلاح الدین ایوبی. البته قابل تذکر است که مصاحبه قبل از وقایع چند روز اخیر کردستان انجام یافته.» (۳) اولین سؤال به این ترتیب

{احمد مفتی زاده از عملکرد نظام در کردستان و گروه های درگیر انتقاد کرد.}

ص: ۴۳۴

-
- ۱- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۲- سند شماره ۴۱۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاها معاونت عملیات اطلاعات {مدیریت عملیات} به فرماندهی سپاه پاسداران {فرماندهی}، ۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

درج شده است: «چرا از فعالیت های اجتماعی، سیاسی، ارشادی خود در کردستان دست کشیدید و مهاجرت کردید، فکر نمی کنید گوشه گیری شما باعث ترک تازی گروه های فشار شده است؟» مفتی زاده در جواب گفت: «برای پاسخ به این سؤال باید به مکتب مراجعه کنیم در اسلام، ما دو دوره مبارزه را داریم، یک دوره به نام تبلیغ یا دعوت که در آن دوره فقط اسلام تشریح می شود، افرادی که نیتی سالم دارند و حق را درک کرده و می پذیرند برای دوران بعد پرورش می یابند و در دوره دوم مبارزات و جهاد شروع می شود.» وی افزود: «و اما عملکرد ما بر این مبنا، باید گفت سال ها پیش از انقلاب ایران ما با آگاهی از این برنامه اسلامی کار تبلیغ را شروع کردیم تا سال ۵۲ پیشرفت چشمگیری نداشتیم. ... از سال ۵۲ به بعد بود که یک شرایط استثنایی پیش آمد و در طی آن محاصره تاحدی شکسته شد و مردم توانستند ارتباطی با ما پیدا کنند. سال ۵۶ ثمره فعالیت چند سال گذشته به آنجا رسیده بود که به فکر تأسیس مراکزی برای کار تبلیغ افتادیم. این مدارس به نام مدارس قرآن فعالیت می کرد. ... وقتی جریان قم و تبریز پیش آمد و بعد از آن قیام مردم مسلمان ایران در شهرهای مختلف اوج گرفت، در طی جلسات متعددی که با برادران داشتیم موقعیت خود را نسبت به شرایط زمان ارزیابی کردیم و به این نتیجه رسیدیم که حداقل ۱۰ تا ۱۵ سال دیگر لازم است که ما از مرحله تبلیغ به مرحله جهاد برسیم.» مفتی زاده حرکت پیش بینی نشده مردم را که در مدتی کوتاه و قبل از آمادگی ذهنی و آشناسدن کامل عامه مردم با نظام اسلامی رخ داد، چنین توصیف کرد: «در عبارتی ساده، فقط موج عصبانیت و آزرده گی ملت مسلمان ایران است که به حرکت افتاده و این موج عظیم احتمال دارد که خیلی زود حکومت را ساقط کند و چون خط مشی انقلاب در اول محکم نبوده و بعد از سقوط رژیم گرفتاری ها شروع خواهد شد بررسی طولانی در این زمینه داشتیم، ولی باین حال به دلایل فراوان دیدیم ما هم ناچاریم آن برنامه درست مبارزاتی خودمان را متوقف کنیم و به خاطر همکاری با نهضت پر خروش که از نظر کمیت قوی و از نظر کیفیت متأسفانه ضعیف بود تکلیف دینی خود را در این دیدیم که این فداکاری را بکنیم. ... به هر حال، ضرورت زمان موجب شد که ما همراهی کردیم و با اوج گرفتن نهضت، برنامه خودمان تحت الشعاع قرار گرفت و تقریباً تعطیل شد. درحالی که به هیچ وجه آمادگی برای ورود به این مرحله جهاد را نداشتیم و خود را برای سال های دور آینده آماده می کردیم. بعد از اینکه وارد عمل شدیم مشکلات به کردستان رو کرد [و] از جهات مختلف شرایط مساعد [ی وجود] داشت برای اینکه فرصت طلب ها و گروه های ... غیراسلامی یا از آن طرف عوامل خود رژیمی که در حال سقوط بود اینها سر بلند کنند و به دست [و] پایفتند.»

مفتی زاده پس از انتقاداتی به حاکمیت پس از انقلاب با بیان اینکه وی سعی کرده است آنها را از اوضاع کردستان آگاه بکند، به ده ها هزار شهید ملت ایران اشاره کرد و افزود: «به خاطر این

انقلابی که رنگ و بویی از اسلام داشت تلاش می کردیم یک گوشه از مملکت در دست گروه های [ضد] انقلاب نیفتد. البته در بین گروه ها هستند کسانی که قصد خیانت به ملت و یا مملکت ندارند، اما معتقدند که راه دیگر باید بروند تا وقتی که اینها سوءنیتی ندارند روی عقیده کار می کنند، عقیده شان محترم است، ولی متأسفانه عده اینها بسیار کمتر و اکثریت با فرصت طلبان یا حتی مزدوران رژیم سابق و عوامل ساواک است که در این گروه ها نفوذ پیدا کرده اند و احتمالاً این گروه ها را می چرخانند، ولی واقعیت این است که آنها فکر [می کنند] آن نظامی که مورد نظر آنها است، اگر پیاده بشود به نفع ملت خواهد بود. ما روی تجربه و روی آشنایی که با ذات آن مکتب داریم چنین درک می کنیم که این نظام مارکسیسم خطرناک ترین دشمن برای بشریت است چون از همه نظام های حاکم در دنیا بیشتر از استبداد و دیکتاتوری طرف داری می کند و استبداد و دیکتاتوری به هر عنوانی با هر توجیه و تعبیری که باشد به زیان مردم خواهد بود. از وی سؤال شد: «در تهران به نام جمعیت های کردهای مقیم مرکز جمعیتی وجود دارد که [در] حقیقت سخنگو و یا رهبرشان آقای صارم الدین صادق وزیری است، به نظر شما عملکرد این گروه چگونه است؟» مفتی زاده پاسخ داد: «عرض کنم مشخصات اشخاص زیاد ارزش ندارند که من درباره شخص به خصوص صحبت کنم، مجموعاً جهتی که گروه ایشان در تهران دارد جهتی است که نه رنگ ملی دارد جز مقداری تظاهر برای فریب مردم، اما اگر در مورد اشخاص می خواهید اطلاعاتی پیدا کنید چون این کار من نیست می توانید به افرادی که آشنایی کامل به اشخاص مورد نظر شما دارند مراجعه کنید و می توانند شما را در مورد سوابق ایشان و دیگر گردانندگان این گروه و جمعیت روشن کنند. طبیعی است به واسطه تظاهراتی که دارد افراد مؤمن و صادق و مسلمان و طرف دار حقوق ملت در آن جمعیت شرکت دارند، ولی شنیدم که آنها به تدریج روشن شدند و متوجه شدند که گردانندگان جمعیت جز تظاهر و فریب، کاری ندارند و قصد آنها فداکردن ملت برای خودشان است نه فداکردن خودشان برای ملت و به این ترتیب گویا خیلی تضعیف شده اند، حتی حدود یک دهم آن جمعیت که اول تحت آن عنوان با هم جمع می شدند و کار می کردند، دنبال خط مشی ایشان نماندند.» (۱)

۱۵۶

تبعات و بازتاب حوادث اخیر دانشگاه ها هنوز کم و بیش مطرح است. باوجود قرار رسمی قبلی، هنوز کلاس های دانشگاه ها به طور مرتب تشکیل نمی شود و در کلاس هایی هم که تشکیل می شود، تعداد دانشجویان اندک است. (۲) مشخص است که در سر راه عادی شدن وضع دانشگاه ها، هنوز مشکلات و اختلافات جدی وجود دارد؛ امروز، مهم ترین این گونه وقایع در اهواز رخ داد.

ص: ۴۳۶

۱- همان، ص ۶.

۲- همان، ص ۱.

در اهواز، بار دیگر شهر وضع طبیعی خود را از دست داد و تظاهرات و اعتراض تعدادی از خیابان ها را فراگرفت. موضوع اعتراض پخش یک برنامه شبکه استانی تلویزیون بود که در آن نماینده شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق، در یک مناظره تلویزیونی حوادث اخیر را حمله عده ای اراذل و اوباش به صفوف دانشجویان نامید. در گزارش این اعتراض دو روزنامه رقیب، یعنی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی گزارش مشابهی دادند.

خبرنگار انقلاب اسلامی در اهواز نوشت: «در اعتراض به سخنان نماینده سازمان دانشجویان پیش گام در بحث آزاد "انقلاب فرهنگی چیست؟" که شب گذشته، از صداوسیما جمهوری اسلامی ایران [مرکز اهواز] پخش شد، عده کثیری از مردم مسلمان و مبارزان شهر به راه پیمایی پرداختند. راه پیمایان پس از عبور از چند خیابان درحالی که شعار می دادند "مرگ بر فدائی، مرگ بر پیش گام" در مقابل صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز اهواز اجتماع کردند و قطعنامه ای قرائت نمودند.» (۱)

خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: «به دنبال پخش مناظره شب گذشته [و] توهین مستقیم نماینده پیش گام سازمان چریک های فدایی خلق به مردم اهواز، که مردم اهواز [را] اوباش و اراذل خوانده، مردم اهواز از مقابل حسینیه اعظم دست به یک راه پیمایی زدند و پس از طی نمودن خیابان های آیت الله طالقانی، فلکه شهرداری، آیت الله منتظری و پل چهارم و با دادن شعارهایی مبنی بر محکوم کردن چریک های فدایی خلق به مقابل رادیو و تلویزیون رفتند و در آن محل قطعنامه خوانده شد.» (۲) در قطعنامه راه پیمایی مزبور آمده است: «متأسفانه سازمان پیش گام که خود را به اصطلاح مدافع خلق می داند ضمن بی اعتنایی به تأکید بسیار شورای انقلاب و ریاست جمهوری کشورمان در خصوص لزوم حفظ آرامش و تخلیه دفاتر این گروه، نه تنها ستادها و دفاتر خود را تخلیه نکردند، بلکه با بی شرمی در برابر خلق، سنگربندی کرده و در اکثر شهرها و دانشگاه دست به کشتار خلق مسلمان زدند. در شهر ما نیز این خلیقان؟! ضدخلق به جمعیت نمازگزار حمله و درگیری های شدیدی به وجود آوردند. امام جمعه اهواز که امامت نماز وحدت آن روز را به عهده داشت برای کمک به مسلمانانی که به خون غلطیده بودند از مردم اهواز کمک طلبیدند که ۱۰ هزار نفر از مرد و زن و پیر و جوان بلافاصله خود را به محل رسانده و پس از مشاهده برادران و خواهران شهید و مجروح خود با بانگ الله اکبر پس از محاصره قاتلین و مسببین واقعه آنها را دستگیر و به مقامات رسمی تحویل دادند.» (۳) همچنین در قسمتی از این قطعنامه آمده است: «ما مردم اهواز ضمن اعتراض شدید به توهین به مردم شریف این شهر خواستار محاکمه و مجازات هرچه زودتر اینان می باشیم. ما عامل کشتار مردم اهواز را سازمان پیش گام دانسته و حمله مسلحانه این چپ نماهای امریکایی

ص: ۴۳۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

به مردم اهواز را محکوم می کنیم و علیه سازمان پیش گام اعلام جرم می نمایم.» (۱)

به همین مناسبت از طرف چند گروه شهری از جمله جامعه روحانیت مبارز اهواز، کمیته عملیاتی امام خمینی اهواز، سرپرستان و کارکنان مؤمن به انقلاب اسلامی دانشگاه و همچنین دفتر حزب جمهوری اسلامی در اهواز اطلاعیه هایی در محکومیت گروه پیش گام

صادر شد، در اطلاعیه دفتر حزب جمهوری اسلامی در اهواز آمده است: «در زمانی که امام خمینی رهبر کبیر امت از این پیش گامان در قتل و غارت خلق به اسم چپ های

امریکایی نام می بردند و هنگامی که رئیس جمهور محبوبمان از این سیاه رویان وابسته به امریکا نام می برد، رادیو تلویزیون جمهوری اسلامی ایران چگونه به خود اجازه می دهد

که نسبت به این ملت خون داده و شهید داده دهن کجی نماید، آنها را در رادیو و تلویزیون ظاهر کند تا این مردم داغ دیده شاهد شعارهای تو خالی و پرطمطراق مشتی به اصطلاح پیش گام باشند.» (۲)

در تهران، رئیس دانشگاه ملی ایران امروز، در گفت و گویی با بامداد گفت: «اعضای سازمان دانشجویان پیش گام این دانشگاه نظر همکاری ندارند و هنوز دفاتر خود را تخلیه نکرده اند. دانشجویان دیگر گروه ها خبر دادند که آنان فقط به تغییر تابلوی اتاق خود اقدام کرده و آن را به اتاق خود تبدیل کرده اند. وی همچنین گفت تصور می کنم این مشکل هم برطرف شود و جو آرامی که تاکنون داشتیم بتوانیم آن را ادامه دهیم.» (۳)

در پایان جلسه شورای انقلاب، دکتر حسن حبیبی سخنگوی این شورا، در مورد تصمیمات شورای انقلاب درباره امور دانشگاه ها گفت: طبق گزارش های رسیده، کلیه دانشگاه ها کارهای خود را شروع کرده اند. دانشکده ها و دانشگاه هایی که باز می شوند باید در روز ۱۴ خرداد، ترم امسال خود را به پایان برسانند. وی اشاره کرد: «در چند مورد ما با مشکل روبه رو هستیم که از جمله مدرسه عالی بابلسر است که آنجا در حال حاضر تعطیل است و در اختیار نیروهای انتظامی و شورای تأمین شهر است و پیشنهاد شده است که فعلاً تعطیل باشد و آن را هم برای اینکه مشکلی پیش نیاید گفته ایم تعطیل باشد تا اینکه نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی برود مسئله را از نزدیک رسیدگی کند. تا تصمیم بر بازگشایی یا تعطیل کلی دانشگاه گرفته شود.»

(۴)

(حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب:

طبق تصمیم شورا ترم امسال دانشگاه ها تا ۱۴ خرداد باید به پایان برسد.)

ص: ۴۳۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- همان.

۳- روزنامه بامداد، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان، صص ۱ و ۲.

علاوه بر سابقه تاریخی منفی که از حزب توده در اذهان باقی است و به وسیله همه گروه‌ها اعم از مذهبی و غیرمذهبی مکرراً یادآوری می‌شود، تعلق خاص این حزب به شوروی نیز، این گروه را در اذهان عمومی در جایگاهی می‌نشانند که بیشتر روسی است تا ایرانی و در درگیری‌های حاد امروز آن را در وضعی آسیب‌پذیر

قرار می‌دهد. البته مخالفان تشکیلاتی این حزب نیز، از این

۱. نگاه عمومی در جهت اهداف خود و ممانعت از گسترش این حزب، استفاده لازم را می‌برند. این درحالی است که حزب توده در عرصه داخلی می‌کوشد هرچه بیشتر به نظام و در جناح بندی خود با جناح خط امام نزدیک شود و در اعلام مواضع، جنبه وحدت را بر جنبه درگیری و اختلاف مقدم می‌شمارد، اما بازهم در عرصه سیاست خارجی قاطعانه و به شدت از اردوی شوروی حمایت می‌کند. در اینجا دو گزارش روزنامه حزب با جهت‌گیری حمایت از روسیه و در ادامه دو درگیری {مختصر} که به وسیله حزب، با جهت‌گیری تبلیغاتی لازم گزارش شده است، ذکر می‌شود.

شماره امروز روزنامه حزب توده در گزارش از هفته همبستگی با خلق افغانستان که از ۲۱ تا ۲۷ آوریل {اول لغایت هفتم اردیبهشت} برگزار شده و امروز، روز آخر آن است، چنین نوشت: «نیروهای ترقی‌خواه جهان در این هفته حمایت خود را از مردم افغانستان در مبارزه برای ایجاد زندگی نوین و دفع تجاوزات و خرابکاری‌های گستاخانه امپریالیستی و ارتجاعی اعلام کردند. نیروهای صلح‌دوست جهان تأکید می‌کنند که امپریالیست‌ها و برتری‌طلبان پکن و ارتجاع جهانی باید به مداخله در امور افغانستان پایان دهند.» (۱) همچنین در خبری در شماره امروز نامه مردم بار دیگر شرکت نکردن در المپیک مسکو {که ایران هم در آن شرکت نخواهد کرد} سرزنش شد. مقامات امریکایی که با خشم و واکنش شدید ورزشکاران و ورزش دوستان امریکا به تحریم بازی‌های المپیک تابستانی روبه‌رو شده‌اند، در دفاع از این تصمیم کارتر مطالبی می‌گویند که گاه به هذیان شباهت دارد؛ چند مقام وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرده‌اند که شرکت ورزشکاران امریکایی در المپیک مسکو می‌تواند «امنیت ملی امریکا را در معرض خطر قرار دهد.» این مقام‌ها گفته‌اند که ورزشکاران امریکایی باید با شرکت نکردن در این بازی‌ها به «خط امنیت ملی امریکا کمک کنند.» باین همه ورزشکاران امریکا، به رغم این دلایل قانع‌کننده {!} به دادگاه شکایت کرده‌اند. (۲)

در ادامه، گزارش حزب از دو درگیری که امروز، در مراغه و ماهشهر رخ داده، به ترتیب می‌آید.

در مراغه، امروز، وقتی تعدادی از هواداران حزب توده ایران مشغول پخش و چسباندن اعلامیه‌ها و پوستره‌های اول ماه مه، {روز جهانی کارگر} بودند توسط مأموران دادگاه انقلاب اسلامی این شهر بازداشت و روانه دادگاه شدند. در گزارش حزب اضافه شده است: «... رئیس

۱- روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- روزنامه نامه مردم، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

دادگاه به مأمورین گفت که حزب توده ایران آزاد است فعالیت کند، اما باز مأمورین این دادگاه اعلامیه ها و پوسترها را به هواداران حزب توده ایران در مراغه ندادند و خاطر نشان ساختند که اگر یک بار دیگر عملشان تکرار شود آنها را کتک خواهند زد و متذکر شدند در این شهر هیچ گروه و حزبی جز یک حزب اسلامی حق فعالیت ندارند.» (۱) درگیری دوم مربوط به ماهشهر است؛ گزارش حزب توده در این باره چنین است: «گروهی از عناصر ناآگاه و فریب خورده برای چندمین بار به تحریک عوامل ضدانقلاب در ساعت ۱۰ شب ۷ اردیبهشت، به کیوسک نشریات حزب توده ایران در ماهشهر حمله کردند. در جریان این حمله مهاجمین پس از خرد کردن میز و صندلی و شکستن قفل ها، نشریات و پوستره‌های محتوی کیوسک را پاره کردند. مهاجمین سپس به کیوسک نشریات مجاهدین خلق حمله و عملیات تخریبی خود را تکرار کردند.» (۲)

۱۵۸

امروز، ستاد برگزاری مراسم روز جهانی کارگر این اطلاعیه را در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد: «ستاد برگزاری مراسم بزرگداشت روز جهانی کارگر از کلیه شوراهای اسلامی کارخانجات دعوت می نماید به منظور مشارکت و بهتر برگزار نمودن این مراسم با این ستاد تماس حاصل نمایند. این مراسم شامل راه پیمایی است که از مسیرهای ده گانه به طرف لانه جاسوسی امریکا انجام پذیرفته و پس از پایان برنامه ها در آنجا جهت برگزاری نماز وحدت به دانشگاه خواهیم رفت.» (۳)

در این حال، در آستانه روز کارگر، در پالایشگاه آبادان برخی تحرکات کارگری که مورد مخالفت مسئولان است، وجود دارد. در این باره خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی امروز، تلفنی با معین فر وزیر نفت، گفت و گو کرد. به نوشته این روزنامه: «وی در پاسخ این سؤال که علت بازداشت ۴ نفر از کارگران پالایشگاه نفت آبادان چه بوده است، گفت ۳ نفر را به علت اینکه رئیس کل پالایشگاه را در حین انجام وظیفه مضروب کرده بودند اخراج کردیم و پرونده آنها را به دادگاه فرستادیم که دادگاه انقلاب اسلامی حکم بازداشت آنها را صادر کرده است. یک نفر دیگر هم جزء محکومین بوده است که او نیز اخراج شده است. از وزیر نفت سؤال شد که چرا از انتشار نشریه پیام که از طرف شورای انقلاب اسلامی کارگران پالایشگاه نفت آبادان منتشر می شد، جلوگیری کردید؟ وی گفت نگویید شورا، بگویید به اصطلاح شورا. در اغلب ادارات عده ای افراد موقعیت طلب زیر لوای اسلام و با ماسک اسلام اعمالی را انجام می دهند که با روح اسلام منافات دارد. این شوراها که اغلب خود را اسلامی می دانند از نظر ما اسلامی نیستند و نباید گذاشت زیر نقاب اسلام خود را پنهان کنند. ما از انتشار نشریه جلوگیری نکرده ایم بلکه گفته ایم به هیچ وجه اجازه نخواهیم داد که از امکانات دولت در جهت خواسته های گروهی استفاده کنند.» (۴)

ص: ۴۴۰

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه نامه مردم، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در شماره امروز روزنامه بامداد خبری مربوط به قوه قضائیه درج شد که از تحولاتی در امر تعیین قضات و حکام شرع دادگاه های انقلاب حکایت می کند. متن گزارش مندرج در بامداد به نقل از خبرگزاری پارس به این شرح است: «در رابطه با استعفای اعضای شورای دفتر آیت الله منتظری اطلاعیه ای از سوی این دفتر بدین شرح انتشار یافت.

بسمه تعالی

بدین وسیله به اطلاع عموم برادران و خواهران محترم می رساند همان طور که قبلاً یادآوری شده موضوع اعزام قاضی شرع برای دادگاه های

انقلاب از طرف رهبر انقلاب حضرت امام خمینی مدظله العالی به حضرت آیت الله منتظری و آیت الله مشکینی محول گشته بود و در طول بیش از یک سال مسئولیت شناسایی و معرفی قضات [برای] رسیدگی به اوضاع شکایت دادگاه های انقلاب را جناب حجت الاسلام آقای شیخ محمد مؤمن به عهده گرفته بودند و افراد زیادی را به عنوان قاضی شرع به شهرهای گوناگون معرفی نمودند و در این ماه های اخیر به دنبال اظهار خستگی و تمایل به کناره رفتن و ادامه درس و بحث از ناحیه آقای مؤمن و احساس نیاز به شورایی کردن این کار، شورایی مرکب از ۵ نفر از فضلاء متدین و آگاه به مسائل سیاسی و قضایی تشکیل و در این روزهای اخیر از طرف آقایان اساتید و مدرسین حوزه علمیه قم پیشنهادی شد مبنی بر تشکیل یک شورای عالی ناظر به شورای دفتر که افراد آن عبارت اند از: حجج الاسلام والمسلمین آقایان ناصر مکارم شیرازی، حسین نوری، حسین راستی، سید محمد ابطحی، خسرو ملکوتی و جعفر کریمی. چون پیشنهاد ذکر شده در مورد عنایت خاص آقایان مدرسین بود مورد قبول واقع شد، ولی از آنجا که تعدد شورا به کندی کارهای مهم اعزام قضات منجر می شد اعضای شورای دفتر از سمت خود استعفا دادند و تمام مسئولیت ها و رسیدگی به شکایات و کمبودهای دادگاه ها و دادسراهای انقلاب به شورای منتخب آقایان مدرسین محول گردید. از کلیه کسانی که شکایتی و یا مطالبی مربوط به دادگاه های انقلاب دارند تقاضا می شود از مراجعه تلفنی و یا کتبی به حضرت آیت الله منتظری یا دفتر ایشان خودداری نمایند و مستقیماً به اعضای شورای عالی ذکر شده یا شخص مسئولی که از آنان تعیین و اعلام می شود مراجعه نمایند. این دفتر همچون گذشته هیچ گونه مسئولیتی در این رابطه ندارد. توفیق همگان را در خدمت به انقلاب کبیر اسلامی و خنثی نمودن توطئه های عوامل استعمار از خدای بزرگ خواهانیم.

قم، دفتر آیت الله منتظری» (۱)

ص: ۴۴۱

ضمیمه گزارش ۱۴۰: گزارش امروز رادیو امریکا از مواضع کشورهای اروپایی که مؤید ناخرسندی آنان است و پاسخ وزیر دفاع امریکا

رادیو امریکا در ویژه برنامه ای ساعت ۷ امروز به وقت تهران، یک جمع بندی از آخرین مواضع مقامات کشورها که بیانگر ناراحتی آنها از اقدام امریکا است، همراه با پاسخ وزیر دفاع امریکا پخش کرد. در این گزارش آمده است: «به دنبال انتشار خبر مربوط به حوادث ایران واکنش های مختلفی از سوی کشورهای متحد امریکا نشان داده شد. رهبران بعضی از کشورها در تحریر فرو رفتند. عده ای از این خبر یکه خوردند و بعضی دیگر خشمگین شدند. در اروپای غربی کشورهای متحد امریکا تقریباً به توافق رسیده بودند که تحریم اقتصادی علیه ایران را به مورد اجرا گذارند و سؤالی که برای آنها مطرح شده است، این است که چرا امریکا در چنین مقطع زمانی دست به این گونه اقدامات زده است. هارولد براون وزیر دفاع امریکا، در پاسخ به کشورهای اروپایی و برای روشن شدن آنها گفت چرا دست به چنین اقدامی زدیم، زیرا کوشش های ما ظرف شش ماه گذشته بی ثمر بود. پیش بینی نمی شد گروگان های ما در تاریخ معین در آینده آزاد شوند تاریخ هایی را برای آزادی گروگان ها تعیین کردند. ... و سرانجام، آینده مبهم مختلف در ایران جان گروگان ها را به خطر انداخته اند. ایران در مرزهای غربی خود درگیر با عراق است. کسانی که در روزهای اخیر خبرهای تلویزیونی مربوط به ایران را دیده اند، می دانند که در خیابان ها بی نظمی و بی انضباطی به چشم می خورد، پس با توجه به این دلایل بود که ما دست به چنین اقدامی زدیم.»

(۱)

ضمیمه گزارش ۱۴۷: تفاوت اطلاعات در منابع گوناگون درباره حادثه سقوط هواپیمای عراقی در ایران

نکته مهم درباره این حادثه گزارش های بسیار متفاوت منابع گوناگون از این واقعه می باشد که اشاره به آن در ترسیم وضعیت وقت مفید است.

در پیام اطلاعات ایلام به سپاه دهلران آمده است: «طبق گزارش واصله از گروهان ژاندارمری دهلران مستند به اعلام لشکر ۸۱ زرهی و پایگاه وحدتی و افسر جانشین لشکر اهواز بعد از ظهر روز ۷/۲/۱۳۵۹، یک فروند هواپیمای عراقی در منطقه آبادان به زمین نشسته و تعدادی تانک و نفر پیاده نموده است. مقتضی است جهت پیگیری و صحت مطلب فوق اقدام و نتیجه به سپاه ایلام اعلام گردد.» (۲) البته نتیجه تحقیق در گزارش استانداری ایلام به وزارت کشور چنین ذکر شده است: «پس از تماس تلفنی با پایگاه های دزفول و همدان موضوع تأیید نشده است.» (۳)

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره مورخ ۸/۲/۱۳۵۹ خود نوشت: «فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان ساعت ۱۲:۵۰ دیروز، به خبرگزاری پارس در اهواز اعلام کرد که یک فروند هلیکوپتر عراقی در حوالی مرز نزدیک پاسگاه ژاندارمری هخامنش متعلق به گروهان بوستان به خاک ایران تجاوز کرد که بلافاصله عوامل پاسگاه به روی این هلیکوپتر آتش گشودند و هلیکوپتر سقوط کرد. در جریان سقوط هلیکوپتر ۸ تن سرنشینان آن به وسیله عوامل ژاندارمری دستگیر شدند که از این تعداد ۲ تن زخمی و ۶ تن دیگر سالم هستند. ... همچنین به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از اهواز، ساعت ۱۳ دیروز، فانقوم های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران که برای عقب راندن ۳ هلیکوپتر متجاوز عراقی به پرواز در آمده بودند یک هواپیمای عراقی را مجبور به فرود در دره سوسنگرد کردند و ۶ سرنشین آن را بازداشت کردند.» (۴)

رادیو لندن در یکی از برنامه های فارسی امروز خود اعلام کرد: «خبرگزاری رسمی پارس گزارش می دهد که هلیکوپترهای عراقی به دنبال عبور از استان خوزستان پایین آورده شدند. از قول یک سخنگوی نظامی ایران نقل شده است که سرنشینان این هلیکوپترها بازداشت شدند که ۲ نفر آنها زخمی شده بودند. همچنین گزارش شده است که ۳ هلیکوپتر دیگر عراقی که قصد داشتند دست به عملیات نجات بزنند مورد تعقیب جنگنده های ایرانی [قرار] گرفته و برگشتند.» (۵)

در گزارش مورخ ۷/۲/۱۳۵۹ ناحیه ژاندارمری خوزستان به تیمسار فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی، سقوط هواپیما صرفاً به افراد پاسگاه هخامنش نسبت داده شده است. راجع به هلیکوپتر هم نکته ای ذکر نشده

ص: ۴۴۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱۹ و ۲۰، بخش فارسی رادیو امریکا، ۷/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۱۹۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ایلام به سپاه دهلران، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۰۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۸، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۲/۱۳۵۹.

است. متن گزارش به این قرار است: «گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد با استناد اعلام پاسگاه ژاندارمری هخامنش گویاست ۱. در ساعت ۱۱:۳۰ روز جاری ۷/۲/۱۳۵۹، نگهبان پاسگاه هخامنش مشاهده می نماید ۳ فروند هواپیما که یک فروند آن از نوع یک موتور ملخ دار کشور عراق در یک کیلومتری غرب پاسگاه در آب های هورالعظیم به سمت آسمان ایران در حرکت می باشند. ۲. افراد پاسگاه با آمادگی کامل به محض نزدیک شدن هواپیماها به پاسگاه، سنکر گرفته و اقدام به تیراندازی می نمایند که در این موقع هواپیمای ملخ دار شناسایی که پایین تر بوده مورد اصابت گلوله تیربار ام. ژ ۳ واقع و در حدود ۲ کیلومتری شرق پاسگاه مورد بحث و داخل خاک ایران سقوط می نماید و ۲ فروند هواپیمای اسکورت که به نظر می رسد... خودی نباشند در آسمان ناپدید می گردند. ۳. فرمانده هنگ در ساعت ۱۳:۴۵ به محل وارد [و] مشاهده می نماید که هواپیمای شناسایی یک موتور ملخ دار عراقی از ناحیه پوزه جلو و بال سمت راست و دم مورد اصابت گلوله مأمورین پاسگاه قرار گرفته و سقوط نموده است. ۴. در داخل هواپیمای مورد بحث تعداد ۲ پایه تیربار و مقداری اوراق و ۷ نفر سرنشینان آن توسط مأمورین دستگیر و طبق اطلاع بین دستگیرشدگان یکی از شخصیت های کشور مقابل وجود دارد که تحقیقات از آنان ادامه دارد. ۵. آثار و وضعیت هواپیما هم اکنون در محل موجود است.» (۱)

بالاخره در گزارش مورخ ۸/۲/۱۳۵۹ هنگ ژاندارمری سوسنگرد تحت عنوان "گزارش کامل تجاوز هواپیمای عراق و فرود اجباری آن در ایران" علاوه بر نقش مأموران پاسگاه هخامنش، نقش جت های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران نیز ذکر شده است. متن کامل این گزارش چنین است: «به منظور بررسی در نحوه سقوط هواپیمای یک موتور

نظامی متعلق به کشور عراق در ساعت ۱۳:۰۰ روز ۷/۲/۱۳۵۹، به سوی پاسگاه هخامنش گروهان هرزگان حرکت مشاهدات به شرح زیر بوده است: ۱. در ساعت ۱۲:۰۰ روز ۷/۲/۱۳۵۹، هواپیمای مذکور از حدود میله مرزی آبی به [مختصات] ۱۴ واقع در شرق پاسگاه از پشت نیزارهای هورالعظیم به خاک دولت جمهوری اسلامی ایران تجاوز بلافاصله بعد از شناسایی از سوی پاسگاه به طرف هواپیمای مذکور تیراندازی و طبق اظهارات شاهدان عینی با انجام تیراندازی بال هواپیما قطع و در حین آنکه هواپیما قصد مراجعت به سوی خاک عراق را داشته به وسیله یک فروند جت نیروی هوایی پس از انجام یک رگبار تیراندازی، وادار به فرود اجباری می نماید. ۲. هواپیمای مذکور در حین فرود اجباری طبق اظهار فرمانده پاسگاه و شاهدان عینی مقادیری از وسایل داخل هواپیما را به داخل هورالعظیم ریخته و به نظر امکان دارد سلاح و مهمات موجود در هواپیما بوده است. ۳. هواپیما بعد از اصابت گلوله از طریق زمین و هوا در ۵/۱۰ کیلومتری جنوب شرق پاسگاه در خاک کشور به زمین می نشیند. ۴. هم زمان با تجاوز هواپیما به خاک کشور... (۲) به پایگاه هوایی دزفول اطلاع و تقاضای پشتیبانی هوایی گردید که بعد از چند دقیقه یک فروند جت و یک هلیکوپتر نیروی هوایی در منطقه فرود هواپیما

حاضر بلافاصله ۷ نفر سرنشینان آن به منظور جلوگیری از دیدن هرگونه آسیب به وسیله مردم با هلیکوپتر به پایگاه هوایی دزفول منتقل گردیدند. ۵. هواپیما از ناحیه بال سمت راست و چپ و پروانه موتور به شدت آسیب و از بال سمت چپ هواپیما بنزین درحال ریزش است. ۶. محل اصابت گلوله ها به طوری که مشخص می نماید هواپیما از راه زمین و هوا مورد اصابت گلوله قرار گرفته است. ۷. از داخل هواپیما ۶ پایه تیربار به دست آمده که در محل موجود می باشد. ۸. در حین بررسی در ساعت ۱۷:۰۰، ۲ فروند میگ عراقی به خاک کشور تجاوز و بعد از انجام دو دور گشت زنی در محل سقوط هواپیما که [به] وسیله مأمورین و سپاه پاسداران و اهالی به سوی آنها تیراندازی می گردید به خاک عراق عزیزت می نمایند.» (۳) (۴)

۱- سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- * در سند ناخوانا است که با ... نشان داده است.

۳- ** در گزارشی که خبرنگار صداوسیما اهواز برای مقامات مافوق خود نوشته، آمده است: «هنگام عکس برداری از جشن و سرور اهالی منطقه، ۲ فروند هواپیمای نظامی از نوع میگ شکاری رژیم بعثی عراق بر فراز هوای مرزی ایران مانور می دادند. بعد از هشت دور مانور شروع به تیراندازی کرده که افراد ژاندارمری محل همراه با اهالی منطقه مرزنشین به تیراندازی آنان پاسخ دادند.» [سند شماره ۴۵۱۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱]

۴- سند شماره ۳۴۷۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در امریکا و ایران، مسئولان و عوامل تصمیم سازی و تصمیم گیری دو کشور، همچنان در فضای ناشی از پیامدها و تبعات ماجرای طبس، به سر می برند.

در واشنگتن، آسوشیتدپرس از گزارش رسمی رئیس جمهور به کنگره درباره عملیات طبس خبر داد. بنا بر این گزارش، جیمی کارتر این عملیات را منطبق با مصوبات سازمان ملل دانسته و اعلام کرده است هیچ یک از افراد نظامی امریکا که در این عملیات شرکت داشته اند در ایران باقی نمانده اند و همه آنها خاک ایران را ترک کرده اند. کارتر در گزارش رسمی خود در مقابل اعضای کنگره گفت طبق ماده مصوبه سازمان ملل مبنی بر به رسمیت شناختن حق حمایت و نجات جان اتباع یک کشور در صورت عدم پشتیبانی و زیر پا گذاشتن امنیت جانی آن اتباع از سوی کشور دیگر، ایالات متحده وارد عملیات نجات جان گروگان ها شد.

در این گزارش کارتر فاش کرد که او هرگز اجازه نداده بود در شرایطی که شکست طرح موجب برهم خوردن نظم انتخاباتی ایالات متحده شود،

تلاش مستقیمی برای نجات گروگان ها از سفارتخانه امریکا صورت گیرد. کارتر گفت که ۶ هواپیمای سی ۱۳۰ و ۸ هلیکوپتر در ۲۴ آوریل، وارد حریم فضایی ایران شدند و در بیابانی در ۲۰۰ مایلی تهران فرود آمدند. در این منطقه اعضای تیم نجات از هواپیماها و هلیکوپترها خارج شدند تا زمینه را برای اجرای عملیات فراهم سازند. کارتر سپس توضیح داد که چگونه پس از لغو عملیات به دلیل نقص دستگاه های هیدرولیک یکی از هلیکوپترها، بین یک هواپیمای سی ۱۳۰ و یک هلیکوپتر هنگام پرواز و بازگشت به ناو هواپیما بر نیمیتز تصادفی رخ داده و ۸ نفر کشته شدند. وی گفت که بقیه اعضای تیم نجات بلافاصله با هلیکوپترها و هواپیماهای باقیمانده محل حادثه را ترک کردند و بدون بروز هیچ گونه اتفاق دیگری حریم فضایی ایران را پشت سر گذاشتند. او بار دیگر در انتهای گزارش خود تأکید کرد که هیچ نیروی مسلح امریکایی در حال حاضر در ایران باقی نمانده است. (۱)

ص: ۴۴۷

علاوه بر آنچه ذکر شد، امروز کارتر در جهت رفع افسردگی ناشی از حادثه غیرمنتظره سوختن امریکاییان در طبس، گام مهمی برداشت. وی که پس از حادثه طبس، کلیه رفت و آمدها و بازدیدهای خود را قطع کرده و از کاخ سفید و واشنگتن خارج نشده بود، امروز، برای نخستین بار از واشنگتن بیرون رفت و به سان آنتونیو

پرواز کرد. به گزارش یونایتدپرس از سان آنتونیو، ۵ امریکایی که در جریان یورش به ایران زخمی شده اند، در پیامی به پرزیدنت کارتر که آنها را برای انجام یک مأموریت نافرجام به ایران فرستاده بود، گفتند که این مأموریت را دوباره انجام خواهند داد. کارتر ضمن تشکر از این افراد گفت: «می خواهم به شما بگویم که از همه شما احساس غرور می کنم، شما وظیفه خود را به بهترین وجه انجام داده اید.» یونایتدپرس در گزارش خود همچنین اضافه کرد: «ویلیام توتل یکی از خلبانان نظامی امریکا که از ناحیه زانو زخمی شده است به هنگام ملاقات با کارتر گفت وی و همکارانش با میل خود به این مأموریت رفتند و تنها تأسف آنها این است که این مأموریت با موفقیت انجام نشد. وی گفت ای کاش می توانستیم مأموریتمان را با موفقیت انجام دهیم. وی ضمن اشاره به گروگان ها گفت آنها بیش از ما دچار رنج و عذاب هستند. توتل در مقابل سؤال کارتر که چگونه حادثه سقوط هواپیما در کویر ایران روی داد با صدایی آهسته و لرزان گفت هواپیما منفجر شد. کارتر سپس به عیادت ۴ تن دیگر از مجروحان حادثه رفت که دچار سوختگی شدید شده و در بخش ویژه ای تحت درمان قرار دارند.» (۱) این درحالی است که یونایتدپرس گزارش داد ناو هواپیمابر کانستالیشین و ۶ ناو جنگی به دنبال آن و ناو هواپیمابر آیزنهاور همراه کشتی های مجهز به موشک های هدایت شونده از کارولینای جنوبی و ویرجینیا وارد اقیانوس هند شده اند. این خبرگزاری افزوده است:

رئیس جمهوری ایالات متحده به آنها دستور داده است به نیروهای نظامی دریایی امریکا که در نزدیکی ساحل ایران متمرکز شده اند، بپیوندند. گوینده تلویزیون سی.بی.اس گفت: تعداد کشتی های جنگی امریکا در این منطقه به ۳۴ فروند رسیده است. (۲)

از سوی دیگر، امروز بنی صدر رئیس جمهور، در مصاحبه ای با رادیو فرانسه در مورد حل بحران موجود در روابط ایران و امریکا و مسئله گروگان ها مطالبی را بیان کرد خبرگزاری آسوشیتدپرس در گزارش این مصاحبه از پاریس، اعلام کرد: در مصاحبه ای که بنی صدر با رادیو فرانسه داشت از وی سؤال شد که آیا گروگان ها هنوز در سفارت هستند یا خیر، وی پاسخ داد من این طور فکر نمی کنم من به هیچ وجه این طور فکر نمی کنم. بنی صدر همچنین نمی دانست که آیا گروگان ها وارد شهرهای دیگر شده اند یا نه. دانشجویان می گویند گروگان ها را طوری نگاه خواهند داشت که از تکرار برنامه نجات آنها جلوگیری شود. بنی صدر در این مصاحبه کوتاه گفت: با نحوه کوشش هایی که ایالات متحده برای نجات گروگان ها انجام می دهد، پیدا کردن راه حل تقریباً غیرممکن است. در پاسخ به سؤال های بعدی، بنی صدر افزود چنانچه امریکایی ها عدم مداخله در امور داخلی ایران را تضمین کنند، یک راه حل فوری می توان پیدا کرد. بنی صدر ادعا کرد که ایالات متحده گروگان ها را مورد استفاده و وسیله قرار می دهد و توجهی به رهانیدن آنان ندارد. (۳)

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱، سان آنتونیو خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۹ آوریل ۱۹۸۰ {۹/۲/۱۳۵۹}.
- ۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- همان، ص ۱۲.

صادق قطب زاده که در حال بازدید از چند کشور عربی است، امروز در مصاحبه ای با خبرنگاران، در مقر شورای عالی شیعیان لبنان در بیروت، تأکید کرد موضع ایران در مورد استرداد گروگان ها تغییری نکرده و این کشور همچنان خواستار استرداد شاه مخلوع و ثروت وی می باشد. وی افزود مبارزات ایران علیه امپریالیسم امریکا، مسئله گروگان ها و مبارزه ایران برای آزادی افغانستان و علیه مداخله شوروی، سیاستی است که خود ما تعیین کننده آن بوده ایم و به آن جامه عمل خواهیم پوشاند و در این راه تا آخر پایداری خواهیم کرد. وزیر امور خارجه ایران مسئله دریافت کمک از شوروی را تکذیب کرد. (۱) وی در مورد کشته شدگان عملیات نافرجام نظامی امریکا گفت: اجساد آنها مسترد خواهد شد و ایران در مقابل این اقدام چیزی طلب نخواهد کرد. از قطب زاده سؤال شد آیا ایران حتی بدون رضایت سایر کشورهای منطقه برای مقابله با عملیات نظامی امریکا مبادرت به مین گذاری خلیج فارس خواهد کرد، وی پاسخ داد: چنانچه امریکا به توصیه کشورهای منطقه گوش ندهد و حمله دیگری را آغاز کند، ما این را حق خود می دانیم که برای دفاع از خویش اقدامات ضروری را انجام دهیم. (۲)

همچنین صبح امروز، در یک مراسم شکرگزاری که به مناسبت شکست توطئه امریکا در وزارت آموزش و پرورش برگزار شد، دکتر محمد جواد باهنر مطالبی درباره حادثه طبس اظهار کرد که حاوی نکته تازه ای بود. اظهارات مزبور از این نظر که وی عضو مؤسس حزب جمهوری اسلامی و عضو شورای انقلاب است، واجد اهمیت تلقی می شود.

وی در سخنانی با اشاره به لطف خداوند که این پیروزی را نصیب ملت ایران ساخت، گفت: «توطئه امریکا بسیار پیچیده بوده است. اسنادی به دست آمده که نشان می دهد حدود ۱۲ ماه قبل چنین توطئه ای طرح ریزی شده بود در صورتی که آغاز گروگان گیری جاسوسان ۶ ماه قبل است. این توطئه از ابعاد نظامی جاسوسی و فعالیت های

گروه های سیاسی و درگیری های نژادگرایانه برخوردار بوده است و امیدواریم که مجموعه توطئه را پس از بررسی ها روشن کنیم.» دکتر باهنر سپس به توضیح ابعاد مختلف توطئه امریکا پرداخت و گفت: «جای پای توطئه امریکا در تحریک بعضی از گروه هایی که دم از خلق می زنند به خوبی کشف شده است. ما باید دشمن را در چهره های مختلف بشناسیم؛ یکی از طرح های بر انداختن انقلاب ما آن است که در بطن جامعه، به ایجاد یأس، ناامیدی، بی اعتمادی و شایعه پراکنی پردازند.» (۳)

در این حال، عصر امروز، یک صد و شانزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام انتشار یافت که در آن آمده است: «دنیا می داند که ما دانشجویان مسلمان تاکنون در کمال حسن نیت با این جاسوسان رفتار کرده ایم، ولی اگر ملت امریکا جلوی این وحشیگری های کارتر را نگیرد تمام آنها یکجا به جهنم رهسپار خواهند شد.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «ما جهت سالم نگهداشتن این جاسوسان گروگان و آمادگی آنها برای روز محاکمه تعدادی از آنها را به شهرهای یزد، اصفهان و نجف آباد فرستاده ایم.» (۴) در این اطلاعیه از مردم این مناطق خواسته شده است که با هوشیاری انقلابی هرگونه توطئه و حرکت مشکوکی را سریعاً خنثی کنند. (۵)

ص: ۴۴۹

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان، ص ۱۲.

۴- همان، ص ۲.

۵- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

در امریکا، استعفای ونس و دلیل آن {مخالفت با عملیات طبس} امروز، رسماً اعلام و متن استعفانامه وی و جواب کارتر به آن منتشر شد.

مقامات رسمی کاخ سفید به خبرگزاری‌ها اطلاع دادند سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، امروز استعفای خود را تسلیم کارتر کرده است. به گزارش رویتر از واشنگتن، این مقامات افزودند ونس قبلاً به شدت با اجرای طرح عملیات نجات کارتر مخالفت کرده و به کارتر هشدار داده بود: «به خاطر اختلافمان بر سر موضوع، من استعفا خواهم کرد، حال نتیجه طرح هرچه می خواهد باشد.» (۱)

یک مقام عالی رتبه امریکایی گفته است هرچند کارتر و ونس روابط حسنه ای داشتند، اما هر دو به این نتیجه رسیدند که برای ونس انجام وظیفه غیرممکن شده است. ونس تنها عضو شورای امنیت ملی امریکا بود که با عملیات اخیر مخالفت کرده بود، اما بعد از آن صمیمانه از توضیحات کارتر به متحدانش درمورد شکست این تجاوز، حمایت کرد. (۲) امروز متن نامه استعفای ونس به کارتر و جواب کارتر به وی منتشر شد. در این نامه، ونس درنهایت صراحت دلیل استعفای خود را مخالفت با حمله نظامی امریکا به ایران بیان کرده است. در قسمتی از نامه آمده است: «من می دانم که شما با چه قاطعیتی درباره ایران تصمیم گرفتید. کاش می توانستم در این مورد از شما حمایت کنم، اما به خاطر دلایلی که درباره اش صحبت کردیم، نمی توانم. طی هفته ها و ماه های آینده شما نمی توانستید از خدمات وزیر امور خارجه ای بهره مند باشید که نمی تواند از اقدامات شما با قاطعیت حمایت کند، آن هم در مواردی که تصمیم گیری قاطعی لازم است، اما من همچنان در موارد دیگر حمایت کامل خود را از شما اعلام می کنم و باید مطمئن باشید که به عنوان رهبرمان به شما وفادار هستم.»

در نامه منتشرشده کارتر به ونس نیز آمده است: «تصمیم شما به استعفا، به خاطر اینکه از اقدام من برای آزاد کردن گروگان ها نمی توانستید حمایت کنید، تصمیمی عاقلانه و درست بود. من می دانم که این اختلاف بین من و شما بر اصل اصول است و به دلایلی که برایم شرح دادید، احترام می گذارم. شما پست خود را درحالی ترک می کنید که ستایش [و] احترام ملت را با خود دارید.» (۳)

ص: ۴۵۰

۱- * خاطرات ونس حاکی از صحت این خبر است و نشان می دهد وی مخالف این عملیات بوده و در این زمینه در قطب مخالف برژینسکی قرار داشته است. براساس خاطرات ونس، درواقع، کارتر استعفای وی را قبلاً پذیرفته و فقط اعلام آن به بعد موکول شده بود. بخشی از نظرها و مواضع وی به تناسب مطالب، در گزارش های روزهای قبل این کتاب آمده است. وی درباره موضوع استعفای خود نوشته است: «در چند روز بعد [از ماجرای طبس]، من منتظر اقدام رئیس جمهوری برای تعیین جانشین خودم بودم و اعلام خبر استعفای من هم موکول به انتخاب وزیر امور خارجه جدید شده بود. سرانجام روز ۲۷ آوریل [۷ اردیبهشت ۱۳۵۹]، کارتر به من اطلاع داد که سناتور ادmond ماسکی را به جانشینی من برگزیده است. من وارن کریستوفر را برای جانشینی خود توصیه کرده بودم، ولی انتخاب ماسکی هم قابل توجه بود، زیرا علاوه بر لیاقت و قابلیت ماسکی، رئیس

جمهوری می خواست چنین وانمود کند که از گذشته بریده و سیاست تازه ای در پیش گرفته است.» [سایروس ونس و زیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی، تهران: انتشارات هفته، ۱۳۶۲، صص ۹۴ و ۹۵]

۲- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در این باره صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، اظهار کرد: «استعفای سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا، نشان داد که تصمیم مربوط به انجام عملیات نجات گروگان ها را محافلی اتخاذ کرده اند که قادرند اوضاع را به نقطه انفجار برسانند.» وی استعفای سایروس ونس را از نظر حفظ حیثیت و اعتبار شخص وی قابل توجیه دانست. (۱)

۱۶۲

در پی توسعه شایعات مختلف درباره علت بمباران هلیکوپترهای امریکایی و درج خبرهای غیررسمی در نشریات گوناگون گروه های سیاسی درباره هماهنگی این اقدام با اهداف امریکا در انهدام اسناد سری جامانده در طبس، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود خبر داد که از طرف شورای انقلاب یک هیئت ویژه برای بررسی این موضوع تشکیل شده است.

به نوشته این روزنامه، آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور، در این باره گفت: «یکی از مسائل مربوط به بمباران کردن هلیکوپترهای باقیمانده، شهادت فرمانده [سپاه] پاسداران یزد در جریان این بمباران و بعضی حوادث دیگر که در این باره واقع شده بود، است. شورای انقلاب ۳ نفر را مأمور بررسی حوادث کودتا [کرد] تا این حوادث را پیگیری کنند تا بیند ماجرای بمباران چه بوده است و چرا توجه نکردند که فرمانده سپاه پاسداران یزد شهید و عده ای مجروح بشوند و پاره ای از حوادث دیگر که ذکر آن به مصلحت نیست. حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی و [آیت الله] خامنه ای و دکتر چمران مأمور بررسی این موضوع شدند و قرار است نتیجه را هرچه زودتر به اطلاع شورای انقلاب برسانند.» (۲)

در پی این اقدام، روزنامه کیهان گزارش داد: یک عضو شورای انقلاب {که کیهان از ذکر نام وی خودداری کرده است} امروز، در تماسی تلفنی با این روزنامه تأکید کرد که در پی تصمیم شورای انقلاب، هیئت مذکور برای رسیدگی دقیق به طبس عزیمت کرده است. (۳)

۱۶۳

در ادامه اعلام مواضع مبنی بر مقاومت در برابر تهدید به تداوم و توسعه تحریم اقتصادی ایران و نیز اعلام مواضع حمایت آمیز از ایران از سوی مقامات برخی کشورهای جهان، به چند مورد اشاره می شود.

علیرضا نوبری رئیس بانک مرکزی ایران، که از نزدیکان بنی صدر محسوب می شود، در مصاحبه ای با روزنامه آلمانی اشپیگل گفت: ایران حتی اگر یک بشکه نفت نفروشد می تواند حداقل ۹ ماه در برابر محدودیت های اقتصادی غرب پایداری کند. وی افزود: محدودیت های اقتصادی، دانشجویان اشغال کننده سفارت امریکا را وادار به آزادی گروگان ها نخواهد کرد. نوبری گفت ایران با توسعه روابط تجاری با کشورهای بلوک شرق و بهبود خطوط ارتباطی زمینی با ترکیه، شوروی و پاکستان به منظور

ص: ۴۵۱

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

آسان کردن واردات کالاهای مصرفی از راه زمین، راه‌هایی برای مقابله با محدودیت‌ها خواهد یافت.

وی به آمریکا به دلیل مسدود کردن ذخایر ایران و درخواست از متحدان غربی برای اعمال محدودیت‌های اقتصادی علیه ایران حمله کرد و گفت: آنها با اعمال محدودیت‌ها نمی‌توانند گروگان‌ها را آزاد کنند. نوبری افزود: ما هر قدر که از تحمیل محدودیت‌ها رنج ببریم هرگز در مقابل فشارهای طرف نیرومندتر تسلیم نخواهیم شد. نوبری گفت: از ۱۵ میلیارد دلار دارایی ایران در خارج فقط ۶ میلیارد دلار آن در بانک‌های امریکایی مسدود شده است. (۱) به گفته وی، ایران برای فروش نفت خود مشکلی نخواهد داشت و کشورهای اروپای شرقی که از نظر ارزش‌های خارجی برای خرید نفت از کشورهای خارج از بلوک شرق دچار محدودیت هستند، کماکان به خرید نفت از ایران ادامه می‌دهند. (۲)

در بیروت، قطب زاده نیز گفت: «تحریم اقتصادی غرب نمی‌تواند به ایران زیانی برساند، زیرا ما قدرت واقعی جهان را در دست داریم. خدا و ایمان.» (۳)

از سوی دیگر، به گزارش رویتر از دهلی نو، آژانس خبری هند از قول پراناب موکرگی وزیر بازرگانی هند، اطلاع داد که کشور متبوع او هیچ کاری به تحریم‌های اقتصادی آمریکا علیه ایران ندارد. موکرگی ضمناً گفت که یک هیئت ایرانی در ماه آینده از هند دیدن خواهد کرد تا در خصوص گسترش روابط بازرگانی دو کشور مذاکره کنند. (۴)

امروز هم‌چنین شاذلی بن جدید رئیس جمهور الجزایر، با ارسال پیام‌هایی برای امام خمینی و بنی‌صدر حمایت خود و کشورش را از ایران اعلام کرد. در این پیام‌ها که به دنبال عملیات آمریکا در ایران برای مقامات ایرانی ارسال شده، رئیس جمهوری الجزایر اعلام کرد که در نظر الجزایر تجاوزات امپریالیسم، عملیات جنگ طلبانه علیه نیروهای ترقی خواه تلقی شده و هدفش ضربه زدن به انقلاب اسلامی ایران که ابعاد تازه‌ای می‌گیرد، می‌باشد.

رئیس جمهوری الجزایر در این پیام‌ها تأکید کرده است که این تجاوزات به قدری محکوم‌شدنی است که می‌توان گفت مرحله تازه‌ای از خطر در بازی‌های سیاسی امپریالیست‌ها در منطقه می‌باشد. (۵)

۱۶۴

درحالی که تیرگی رابطه ایران و آمریکا ادامه دارد، نوع برخورد شوروی با این مسئله و نیز نوع برخورد احتمالی ایران با شوروی در مقابل آمریکا، از مسائل مطرح هر روز در محافل سیاسی منطقه و جهان است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از هنگ‌کنگ، یک سخنگوی خبرگزاری چین نو که امروز، صدای آن در هنگ‌کنگ به گوش می‌رسید، اظهار کرد در صورتی که آمریکا دست به اقدام نظامی جدیدی در ایران بزند، اتحاد شوروی آماده مداخله در ایران خواهد بود. چین نو اعلام کرد سربازان شوروی که

ص: ۴۵۲

- ۱- * یونایتدپرس ضمن مخابره این خبر، افزوده است: «این درحالی است که کارشناس های اقتصادی بانکی، دارایی های ایران را در امریکا حدود ۸ میلیارد دلار تخمین زده بودند.»
- ۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۳- همان، ص ۱۲.
- ۴- همان، ص ۱۲.
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در طول مرز آن کشور با ایران مستقر هستند بین ۶۰ تا ۸۰ درصد افزایش یافته و بر تعداد سربازانی که در منطقه دریایی خزر و قفقاز مستقر بوده اند نیز افزوده شده است. این سخنگو افزود آن دسته از سربازان شوروی که در افغانستان بوده اند به منطقه هرات نزدیک مرز ایران منتقل شده اند. (۱)

خبرگزاری هندوستان نیز گزارش داد: منابع بلندپایه در کابل معتقدند تعداد نیروهای شوروی در افغانستان اینک به ۱۱۰ هزار نفر رسیده است. ۴ یا ۵ لشکر شوروی در مرز ایران مستقر شده اند؛ شوروی در مجموع ۹ یا ۱۰ لشکر در افغانستان دارد. (۲)

در همین حال، دکتر مکرری سفیر ایران در شوروی، در مصاحبه ای در مورد موضع شوروی در قبال ایران گفت: شوروی سیاستی را که بارها اعلام کرده است تعقیب می کند، ولی ما در مبارزه با امریکا فقط به نیروهای خود تکیه داریم و به هیچ سرباز خارجی اجازه ورود به خاک ایران را نخواهیم داد. سفیر ایران گفت: ما از سوی بلوک سوسیالیستی و کشورهای مسلمان و امریکای لاتین در معرض تهدید و محاصره اقتصادی نیستیم و بسیاری از کشورهای جهان از جمله شوروی نیز مخالفت خود را در مورد محاصره اقتصادی ایران اعلام کرده اند، ولی ما هرگز تقاضایی درباره کمک نظامی از آنها نکرده ایم و گفته ایم که خود قادریم از سرزمین خویش دفاع کنیم. (۳)

در سمت مقابل نیز شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در مطلبی با عنوان "دوستان و دشمنان انقلاب ما" نوشت: «تجاوز نظامی نافرجام امپریالیسم امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران بار دیگر جبهه بندی و مرز میان دوستان و دشمنان انقلاب ایران را در عرصه جهانی با وضوح کامل آشکار ساخت. کشورهای سوسیالیستی، احزاب کمونیست، کشورهای مستقل، ملی و جنبش های رهایی بخش ملی و همه نیروهای ترقی خواه جهان که در دوران جنبش انقلابی و پس از پیروزی انقلاب، نسبت به انقلاب ایران و جمهوری اسلامی ایران موضع پشتیبانی پیگیر و قاطعانه از انقلاب ایران داشته اند. این تجاوز نظامی نافرجام امپریالیسم امریکا علیه ایران را به شدت محکوم نموده و بار دیگر بر پشتیبانی و حمایت همه جانبه خود از انقلاب مردم ایران و جمهوری اسلامی ایران تأکید می کنند.» در ادامه مطلب این روزنامه نمونه هایی

از دوستی های بلوک شرق ذکر شده و آمده است: دولت اتحاد شوروی اقدام نظامی امریکا برای نجات گروگان های امریکایی در تهران را محکوم کرد. فیدل کاسترو دبیر اول حزب کمونیست و رئیس شورای دولتی کوبا، در پیامی که برای رهبری انقلاب ایران امام خمینی، ارسال داشته ضمن محکوم کردن تجاوز نظامی امریکا علیه ایران همبستگی صمیمانه خود را با انقلاب ایران ابراز نموده است. دولت لیبی تجاوز نظامی امریکا به ایران را به شدت محکوم کرد. یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، تلاش ناموفق امریکا برای نجات گروگان ها در تهران را محکوم کرد. جمهوری سوسیالیستی ویتنام تجاوز نظامی نافرجام امریکا علیه ایران را محکوم کرد. جمهوری دمکراتیک آلمان، جمهوری سوسیالیستی رومانی، جمهوری دمکراتیک خلق یمن، جمهوری الجزایر اقدام نظامی امریکا علیه ایران را محکوم و بر پشتیبانی خود از جمهوری

ص: ۴۵۳

۱- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

اسلامی ایران در برابر تهدیدات امپریالیسم امریکا تأکید کرده اند. احزاب کمونیست و سازمان های مترقی جهان اقدام نظامی امپریالیسم امریکا را به مثابه یک تجاوز نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم و همبستگی و پشتیبانی خود را از انقلاب و جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده اند.

در این مقاله، راجع به هر کدام از موارد مذکور توضیحات و شواهدی ذکر و اضافه شده است: درست در نقطه مقابل، روش و موضع گیری دول غربی و رژیم های وابسته به امپریالیسم امریکا در منطقه قرار دارد که از شکست تجاوز نظامی امریکا علیه ایران و تلفاتی که در این ماجراجویی جنون آمیز به امریکا وارد آمده است، اظهار تأسف کرده اند. (۱)

۱۶۵

اعلام مواضع و تحلیل گروه ها و سازمان ها درباره امریکا و حمله اخیر آن به ایران ادامه دارد؛ از جمله می توان به موضع گیری گروه هایی چون جبهه ملی، حزب ملت، جاما، جمعیت عدالت، اتحاد ملی زنان، سازمان پیکار، حزب کارگران انقلابی و تعدادی از گروه های کوچک مارکسیستی و تشکل های وابسته به آنها اشاره کرد که برخی از آنان پیشنهادهایی نیز در باب ادامه وضع حاضر، مطرح کرده اند.

جبهه ملی ایران در تحلیلی درباره تجاوز نظامی امریکا به ایران خاطر نشان کرده است که محکومیت تهاجم امریکا کافی نیست و برای رویارویی با توطئه های

امپریالیسم امریکا، از طرح هر مسئله ای که به وحدت قشرهای ملت صدمه می زند باید خودداری کرد. جبهه ملی همچنین افزوده است: «گرچه این تهاجم با شکست مواجه گردید و تجاوز امریکا به حریم ایران از طرف تمام ملل دنیا محکوم شد و موجی از خشم و نفرت علیه امپریالیسم امریکا تمامی گیتی را فراگرفت، ولی نباید فراموش کنیم که این برنامه آخرین توطئه امپریالیسم امریکا محسوب نمی شود.» جبهه ملی در ادامه، پرهیز از اختلاف بین حاکمان را توصیه کرده است. (۲)

حزب ملت ایران با انتشار بیانیه ای تجاوز نافرجام نظامی امریکا به ایران را به شدت محکوم کرد و با تأکید بر اینکه شیوه تجاوز امریکا به صورت راهزنی سازمان یافته درآمده است، متذکر شد، امپریالیسم امریکا به اقتضای ساخت بنیادی خود نمی تواند هرگز از تجاوز به ملت ها دست کشد و برای رفع همه دشواری های درونی و بیرونی که دارد ناگزیر از توسل به زور است. اساس دیپلماسی امریکا بر سلطه گری استوار می باشد و نظام حکومتی آن از فراهم آوردن روابط برابر و احترام آمیز با سایر کشورها ناتوان است. امریکای جهان خوار برای بقای خود نیاز به تاراج منابع طبیعی و بهره کشی از نیروی انسانی دیگر ملت ها دارد و هرگونه ناکامی در این زمینه، آن را به خشم و سپس خشونت می کشاند.

خود کامگی و توطئه امریکا را در روابط بین الملل فقط با قدرت و پایداری می توان پاسخ داد. خوب پیدا بود که انقلاب اسلامی ملت ایران و به دور ماندن آن از هر سازشگری، چنان ضربه هولناکی به پیکر امپریالیسم امریکا است که به سادگی تحمل نخواهد کرد و به همین دلیل امام خمینی بارها هشدار داد که باید آماده درهم شکستن هر توطئه ای

۱- روزنامه نامه مردم، ۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

بود. در ادامه بیانیه حزب ملت ایران آمده است: «تازه ترین تجاوز دشمن به گونه ای اعجاز آمیز با شکست روبه رو شد، ولی نباید به آسانی از آن گذشت. گستردگی این تجاوز نشان می دهد که بدون آگاهی ها و یاری هایی از درون کشور نمی توانسته است انجام گیرد و بی شک دشمن همدستانی داشته که به طور طبیعی هنوز هم دارد و باید با بررسی دقیق شناخته شوند. ... حزب ما پیشنهاد می کند، بی درنگ یک کمیته تحقیق از سوی رئیس جمهور تشکیل گردد و همه ماجرا را به دقت و ارسی نماید و نقطه های ضعف و اشتباه ها و شاید خیانت هایی را که به امریکا جسارت چنین تجاوزی را داده است، بازشناسد، تا هرچه زودتر چاره جویی لازم به عمل آید.» (۱)

جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما} هم با صدور بیانیه ای شکست امریکا را به مردم ایران تبریک گفت. در این بیانیه ضمن هشدار در مورد توطئه امریکا آمده است: «باید آماده بود که در صورت تهاجم های بعدی که ممکن است به فواصل یا هم زمان در چند نقطه صورت پذیرد، کشورمان را به گورستان متجاوزان جنایتکار مبدل سازیم. باید به فرمان رهبر آگاهمان امام خمینی، در ایجاد و تقویت ارتش بیست میلیونی تسریع نمود. باید به تولید داخلی افزوده و محاصره اقتصادی امریکا را با شکست روبه رو کرد. باید از هر گونه درگیری های گروهی و ایجاد تفرقه و نفاق جلوگیری کرد.» (۲)

جمعیت عدالت {مائوئیست} نیز در بیانیه ای تجاوز آشکار امریکای جنایتکار را که نشان دهنده ماهیت پلید شیطان بزرگ بود، محکوم کرده و ضمن تبریک شکست عملیات توطئه آمیز امریکا در ایران، افزوده است: «کویر و هر وجب خاک ایران گورستان متجاوزان امریکایی است.» (۳)

اتحاد ملی زنان {تشکل زنان وابسته به گروه های مارکسیستی} با انتشار بیانیه هایی هجوم امپریالیسم امریکا را که با همدستی وابستگان داخلی اش صورت گرفته، محکوم کرد و کلیه گروه های مردم را به آمادگی برای مبارزه وسیع با توطئه ها و تجاوزات احتمالی امپریالیسم امریکا فراخواند. (۴)

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر نیز به این مناسبت اطلاعیه ای انتشار داد و در آن حمله نظامی امریکا در شرایط کنونی را در جهت تثبیت حاکمیت کنونی و علیه مخالفان آن تحلیل کرد. در این اطلاعیه آمده است: هر چند امپریالیسم امریکا در شرایط حاضر به دلیل آگاهی عمومی خلق هرگز جرئت تدارک نظامی علیه مردم ما را ندارد، ولی در صورت ارتکاب چنین عمل احمقانه ای، توده های ما ویتنام دیگری را برای آنان تدارک خواهند دید. (۵)

حزب کارگران انقلابی نیز در بیانیه ای که در نشریه کارگر {ارگان این حزب}، انتشار داد با تأکید بر اینکه «سقوط هواپیماهای امریکا نقشه های خونین کارتر را افشا کرد» اعلام نظر کرد که تجاوز نظامی امریکا را باید با بسیج انقلابی پاسخ داد. (۶)

همچنین تعدادی از تشکل های صنفی که شاخه های احزاب و گروه ها هستند؛ از جمله کانون دانش آموزان ایران، سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات {هر دو وابسته به حزب توده} و نیز انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه ملی و انجمن حقوق دانان مسلمان {هر دو وابسته به سازمان مجاهدین خلق} امروز، با انتشار بیانیه هایی به تکرار مواضع سازمان های مذکور، با الفاظی متناسب با شأن صنفی خویش پرداختند. (۷)

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

۴- همان.

۵- همان.

۶- همان.

۷- همان، ص ۲.

با اینکه مقامات سیاسی و نه رسانه های عراق، خبر وقوع کودتا در بغداد و ترور صدام را که روز گذشته، شایع شده بود، تکذیب کردند، در قم که تعداد زیادی از رانده شدگان عراقی {گذشته و حال} سکونت دارند، موجی از شادی و سرور برپا شد. (۱) در همین حال، یک سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق (۲) در نشستی مطبوعاتی که در آن ۲ تن از اعضای این گروه، شیخ محمد منتظری و عده ای از خبرنگاران داخلی و خارجی حضور داشتند و سؤالاتی درباره جریانات موجود در عراق مطرح شد، (۳) گفت: «ما بار دیگر تأکید می کنیم سازمان ما صدام حسین را در شهر الرمیته ترور کرد. خبرهایی که از عراق به ما می رسد صحت این خبر را تأیید می کند.» (۴) (۵) وی سانسور شدید اخبار در عراق را عامل عدم انتشار قطعی این خبر ذکر کرد و در این زمینه نحوه انعکاس ترور طارق عزیز (۶) را مثال زد و گفت: مثلاً با وجود اینکه ترور طارق عزیز عضو شورای انقلاب را ما برعهده گرفتیم، باز هم عراقی ها مسیر نورعلی را وابسته به حزب امام خمینی معرفی کردند. (۷)

از سوی دیگر، در عراق هم، نوع واکنش مراکز تبلیغی این کشور در تکذیب حادثه، نشان از اهمیت این قضیه برای مقامات عراق دارد و با آن به مثابه یک شایعه صرف و معمولی برخورد نمی کنند. در این زمینه یونایتد پرس از بغداد گزارش داد که امروز صدام حسین رئیس جمهور عراق، برای دومین روز متوالی در منظر عموم ظاهر شد و از مناطق مسکونی و تجاری شهر بغداد دیدن کرد. یونایتد پرس در گزارش خود افزوده است: «این عمل در پی گزارش های رسانه های گروهی ایران مبنی بر اینکه وی در یک کودتا مورد سوء قصد قرار گرفته و دولت سوسیالیست وی سرنگون شده انجام گرفته است.» (۸)

در پی فرود اجباری یک هواپیمای عراقی در خوزستان که روز گذشته رخ داد، استاندار خوزستان اعلام کرد: در ساعت ۱۰:۳۰ امروز، تعدادی از نیروهای عراقی در منطقه هورالعظیم و در حوالی محل سقوط هواپیمای عراقی پیاده شده اند. در این حال، چند هلیکوپتر عراقی نیز در منطقه در حال شناسایی می باشند. در پیام استاندار خوزستان اضافه شده است: «احتمال دارد این نفرات برای انهدام هواپیمای یاد شده آمده باشند.» (۹)

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۲- * سازمان پیکار اسلامی عراق که به دلیل پرهیز از تشابه اسمی با سازمان مارکسیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر گاهی ترجمه نام خود را در مطبوعات ایران با عنوان "سازمان عمل انقلابی" نیز مطرح می کند، در رقابت با "حزب الدعوه الاسلامیه" عراق به عنوان یکی از دو جریان مبارز شیعی علیه رژیم عراق فعال است.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۴- ** البته در این نشست بر وقوع ترور تأکید شد، نه بر موفق بودن آن.
- ۵- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۶- *** گزارش ترور طارق عزیز و تبعات آن در روزهای ۱۲/۱/۱۳۵۹ تا ۱۶/۱/۱۳۵۹ جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ

ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} در ج شده است.

۷- همان.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱، بغداد خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۸ آوریل ۱۹۸۰ {۸/۲/۱۳۵۹}.

۹- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت اطلاعات و عملیات نزا، شماره ۲۲، از ۸/۲/۱۳۵۹ تا ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در گزارشی دیگر آمده است: «برابر اعلام مرزبانان بصره در صبح روز ۷/۲/۱۳۵۹، یک فروند هواپیمای آموزشی شخصی عراق با ۵ سرنشین و خلبان آن در فضای هوایی ایران مفقود و توسط هواپیماهای ایرانی مورد اصابت قرار گرفته است. مرزبان مزبور ضمن اعتراض تقاضای اقدام فوری در مورد تعیین [وضعیت] سرنشینان و تحویل آنان به خود را [کرده] است.

۸/۲/۱۳۵۹ سرهنگ پناهی» (۱)

فرماندهی ژاندارمری اخبار مذکور را به دفتر ریاست جمهوری گزارش کرد. (۲)

یادآوری می شود خبرگزاری عراق در گزارش این حادثه اعلام کرده بود این هواپیما هنگام تمرین وارد حریم فضایی ایران شده است و هواپیماهای ایرانی آن را مجبور به فرود کرده اند. (۳) به گزارش همین خبرگزاری، وزارت امور خارجه عراق از مقامات ایرانی خواسته است که یک هواپیمای عراقی و سرنشین های آن را که به اجبار در خاک ایران فرود آمده اند، تحویل مقامات عراقی دهند. (۴)

در گزارش دیگری که خبرگزاری فرانسه از بغداد مخابره کرد، آمده است: مقامات عراقی اظهار می دارند هواپیمای نظامی عراقی به دلیل بدی هوا راه خود را گم کرده و وارد مرزهای هوایی ایران شده است. (۵) خبرگزاری فرانسه در گزارش خود افزوده است: «این هواپیما در سوسنگرد خوزستان، توسط جنگنده های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران به زمین نشاند شد. علاوه بر آن، سپاه پاسداران نیز یک هلیکوپتر عراقی را با ۸ سرنشین هنگام تجاوز به حریم هوایی ایران هدف گلوله قرار داده و آن را مجبور به فرود در خاک ایران نموده است. در این حادثه ۲ نفر نیز مجروح و هر ۸ سرنشین آن دستگیر شدند.» (۶)

۱۶۸

امروز در سه نقطه عمومی تهران انفجارهایی مهیب به وقوع پیوست که به کشته و مجروح شدن ده ها تن انجامید. (۷)

انفجار اول ساعت ۱۱:۳۰ صبح، در سالن نمایش سینما نادر واقع در خیابان لاله زار، رخ داد که بر اثر آن یک نفر کشته شد. (۸) این انفجار که آتش سوزی بزرگی همراه داشت موجب فرو ریختن قسمتی از ساختمان سینما و مجروح شدن تعدادی از تماشاگران شد. (۹) مجروحان به بیمارستان های اطراف محل انفجار از جمله بیمارستان سینا، طالقانی {امیراعلم سابق} و الوند منتقل شدند. عده ای دیگر نیز در این حادثه جراحات سطحی برداشتند که با مداوای سرپایی مرخص شدند. همچنین بیمارستان سینا در تماسی با بامداد، اعلام کرد که حال ۳ تن از مجروحان وخیم است و ضمناً یک مورد قطع پا نیز گزارش شد. (۱۰)

دومین انفجار ساعت ۱۳:۳۰ امروز، در داروخانه شمس جنب شرکت مسافربری ترانسپورت شمس العماره واقع در خیابان ناصرخسرو به وقوع پیوست. (۱۱) بر اثر این انفجار تعدادی از کارمندان و مسافران شرکت ترانسپورت مجروح شدند و قسمتی از دفتر این شرکت، داروخانه شمس، یک مغازه

-
- ۱- سند شماره ۳۴۷۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آبادان به ژاجا {مرکز فرماندهی عملیات}، ۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۴۰۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام، از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۵- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۶- همان.
 - ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۸- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
 - ۱۰- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۱۱- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

کیف سازی و مسافرخانه شمس العماره که در طبقه دوم شرکت ترانسپورت قرار دارد، ویران شد. (۱)

انفجار بزرگ تری ساعت ۱۷:۳۰ عصر امروز روی داد، بر اثر انفجار یک بمب قوی در محوطه پارکینگ شمال غربی میدان امام خمینی {توپخانه سابق} بسیاری از ساختمان های مرکز شهر به لرزه درآمد. (۲) این انفجار عظیم میدان امام خمینی و سایر خیابان های اطراف را لرزاند. شدت انفجار و آتش سوزی بعد از آن به حدی بود که آسمان منطقه به کلی با دود غلیظی پوشیده شد. این آتش سوزی که بیش از یک ساعت ادامه داشت، با تلاش مأموران آتش نشانی مهار گردید. به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی، این انفجار با آنچنان لرزشی همراه بوده که شیشه کلیه مغازه های اطراف میدان و اکثر مغازه های ابتدای خیابان فردوسی جنوبی را خرد کرده است. (۳) در گزارش خبرنگار کیهان درباره وقایع بعد از انفجار آمده است: «صدها نفر از مردم سراسیمه به طرف میدان می دویدند. مردم توانستند جسد قطعه قطعه شده ۳ نفر را که بر اثر انفجار بمب کشته شده بودند به آمبولانس حمل کنند.» این گزارش همچنین حاکی است: «۹ دستگاه از اتومبیل هایی که در پارکینگ متوقف شده بود به آهن پاره مبدل شد و به ۷ دستگاه دیگر به شدت صدمه وارد شد.» (۴) به گزارش خبرنگار بامداد، ۲ تن از رهگذران که به سختی مجروح شده بودند، در راه بیمارستان جان سپردند. (۵)

درباره عوامل این انفجارات می توان گفت قرائن و شواهد موجود با توجه به تجربه نوع انفجارهای خوزستان و نیز تحلیل و جمع بندی محافل مختلف که به نحوی به این گونه مسائل مرتبط هستند، حاکی است رژیم عراق طراح و مسئول آن است، اما چه بسا از گروه های ضدانقلابی مرتبط با عراق چون گروه بختیار یا برخی جریان های کردی نیز در اجرا، استفاده شده باشد. برخی اسامی اعلام شده به عنوان مسئولان این حادثه اسامی خلق الساعه و بدون هویت قبلی است و نوع ادبیات همراه اعلام آن، مؤید این برداشت است، اما در عرصه تبلیغات و در سطح انتشار علنی، گروه های مختلف سیاسی و حتی برخی نهادهای ذی ربط، از امریکا به عنوان عامل اصلی و پشت صحنه یا حتی عامل مستقیم این گونه حوادث، یاد می کنند.

در حال، در پی حوادث یادشده، مهندس میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران، در گفت و گویی درباره بمب گذاری در نقاط مختلف تهران توضیح داد و از مردم خواست تا هوشیاری خود را حفظ کنند و موارد مشکوک را به کلانتری ها، پاسگاه های ژاندارمری و کمیته ها اطلاع بدهند. در این مصاحبه گفته شد که گروهی به نام جبهه رهایی بخش فدرال ایران، مسئولیت این انفجارها را به عهده گرفته است. سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران درباره نحوه همکاری مردم با مقامات انتظامی در خصوص انفجار بمب ها گفت: «البته قوای انتظامی و نیروهایی که باید انتظامات شهری را عهده دار باشند مسئولیتی را دارند که باید

ص: ۴۵۸

۱- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

ایفا کنند و در این زمینه طرح‌هایی تهیه شده و از همین امشب به اجرا گذاشته خواهد شد. این طرح‌های ضربتی در نقاط مختلف شهر پیاده خواهد شد و به طور کلی برای اینکه حالت توافقی قوی وجود داشته باشد آماده باش به شهربانی و همچنین کمیته‌های انقلاب داده شده و در نظر هست که گروه ویژه‌ای، گروه متخصص شناسایی بمب‌ها و خنثی کردن آنها، که در ۲۴ ساعت آمادگی داشته باشد برای رسیدن به منطقه خطر و خنثی نمودن و جلوگیری از انفجار بمب‌ها و کشتار مردم انجام وظیفه کنند.» (۱)

شب هنگام نیز جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت به ریاست دکتر بنی صدر رئیس جمهوری، در کاخ نخست وزیری تشکیل شد. در پایان این جلسه دکتر حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، در مورد انفجارهای تهران گفت: در زمینه کارهای تقویتی شهر دستور لازم داده شده است. وی افزود از آقای مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، خواسته شد تا مسئله را زیر نظر داشته باشند و ایشان هم دستور لازم را به کمیته‌ها صادر می‌کنند و شهربانی در حد خود آمادگی دارد. (۲)

درباره عوامل حادثه، بجز گروه مجهول الهویه ای که در مصاحبه میرسلیم ذکر آن رفت، در یک گزارش آسوشیتدپرس نیز، از گروه مجهول الهویه دیگری نام برده شده است. این خبرگزاری از پاریس گزارش داد: ناراضیان ایرانی در پاریس امروز، اظهار کردند که یک گروه ایرانی، که خواستار براندازی حکومت آیت الله خمینی است، در تماسی تلفنی مسئولیت انفجار یکی از بمب‌های امروز تهران را به عهده گرفته است. گروه "ضربت خرم دین" که نام قهرمان ملی گرای ایرانی، بابک خرم دین را بر خود نهاده است، ادعای خود را در یک تماس تلفنی با دفتر شاپور بختیار نخست وزیر پیشین و تبعیدی ایران عنوان کرد. یک سخنگوی بختیار که معتقد بود تاکنون نام گروه مزبور را نشنیده است، گفت که سخنگوی این گروه اخطار کرد چنین انفجارهایی تا نابدی رژیم آیت الله خمینی ادامه خواهد داشت. (۳)

در اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی انفجارهای مزبور ادامه و بخشی از توطئه‌های نظامی آمریکا شمرده شده است که ساواک و عمال فراری رژیم سابق و وابستگان بختیار آن را به اجرا درآورده اند. هدف این اعمال جنایتکارانه ایجاد تشنج و وحشت در بین توده‌های مردم و نوعی انتقام جویی و قدرت‌نمایی و احتمالاً امتیازخواهی دانسته شده است. (۴)

سازمان مجاهدین خلق نیز در تحلیل این حوادث، طبق معمول کوشید علاوه بر ترویج ستیزه‌گری با آمریکا، مقاصد و نکات تبلیغی خود را نیز مطرح کند. در تحلیل این سازمان (۵) آمده است: «بدون شک این انفجارات نیز بخشی از توطئه‌های امپریالیزم زخم‌خورده آمریکا در ایران می‌باشد. ...» در این

ص: ۴۵۹

۱- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳، پاریس آسوشیتدپرس، ۲۸ آوریل ۱۹۸۰.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- * این تحلیل در نشریه مجاهد ۱۰/۲/۱۳۵۹ درج شد.

تحلیل همچنین آمده است: «امریکا هم اکنون دیگر تمامی تجربیاتی را که در جنگ های ضدخلقی اش برای شکست انقلابات و سرکوب خلق ها کسب کرده در مورد ایران به اجرا می گذارد. شیوه عملیات تروریستی از قبیل بمب گذاری و ترور شخصیت های انقلابی که برای ایجاد رعب و وحشت در بین مردم انجام می شود، از جمله شیوه هایی است که امپریالیسم بعد از پیروزی انقلابات در برخی از کشورها برای سقوط دولت ها و شکست انقلاب ها به کار گرفته است. امپریالیسم با کمک ایادی داخلی اش در حال حاضر این شیوه عمل فاشیستی و ضدانسانی را با توجه به زمینه داخلی ایران برای انهدام انقلاب ایران به مورد اجرا در آورده و قصد دارد با به راه انداختن موج رعب و وحشت و همچنین ایجاد آشوب و بلوا جامعه را به هرج و مرج بکشاند و آن گاه پس از ایجاد چنین جوی در جامعه، به نقشه های پلید و ضد مردمی خود جامعه عمل بیوشاند و حاکمیت خود را بر این میهن استوار سازد.» (۱)

کمیته مرکزی انقلاب اسلامی و شهربانی نیز در اطلاعیه هایی مشابه جریان های سیاسی، ضمن تحلیل این حوادث آمادگی خود را برای انجام دادن وظایفشان اعلام کردند. در اطلاعیه روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی آمده است: «ملت رزمنده و آگاه ایران، به دنبال درگیری های دانشگاهی و ایجاد هرج و مرج در میهن عزیزمان ایران، و آماده کردن زمینه داخلی، امپریالیسم امریکا دست به مداخله نظامی زده و در نزدیکی طبس کماندوهای مزدور خود را پیاده می کند تا به خیال خام خود، کودتای نظامی به کمک ایادی فاشیست داخلی اش به وجود آورد. ... در این رابطه است که اخیراً ضدانقلابیون ... به قصد ایجاد رعب و ترس در اماکن عمومی مبادرت به بمب گذاری می نمایند. ... در این رابطه لازم است که نکات زیر کاملاً مورد توجه قرار گیرد:

۱. همه مردم احساس وظیفه کرده و خود را یک پاسدار و یک پلیس انقلابی و کنجکاو بدانند.

۲. سرپرستان اماکن عمومی مسئولیت مستقیم و بیشتری داشته و رفت و آمدهای مشکوک را فوراً به اولین کمیته یا کلانتری گزارش دهند.

۳. به حکم آیه قرآن، شدیداً جلوی شایعه و شایعه پراکنی را بگیرند.» (۲)

در اطلاعیه شهربانی نیز آمده است: «امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا و به کمک عوامل دست نشانده داخلی درصدد آن است که چهره شیطانی و کریه و ضدبشری خود را از طریق ارائه شکل خاصی از تروریسم ارائه کند. به این مناسبت امروز، دو نمونه از طرح انفجار را در مناطق پرجمعیت شهری یعنی خیابان های لاله زار و ناصر خسرو به نمایش گذاشت و جان عده ای از هم وطنان عزیز بی گناه و مسلمان ما را در معرض خطر نابودی قرار داد. شهربانی جمهوری اسلامی ایران در ایفای وظایف خویش ضمن تصمیم به طراحی مبارزه با این قسم تروریسم از کلیه آحاد ملت و امت تقاضا می کند با بیداری و هوشیاری مراقب جان خود و فرزندان و کسان خویش مخصوصاً در مجامع اماکن عمومی و نقاط پرجمعیت باشند و به محض ملاحظه هر شیء مشکوک مراتب را به اولین گشتی یا مرکز پلیس یا کمیته ها یا سپاه پاسداران اطلاع دهند. همچنین افراد توطئه گر را شناسایی و به مراکز مزبور معرفی نمایند.» (۳)

۱- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۳، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- همان، ص ۲.

۱. برخی گزارش‌ها از داخل عراق حکایت از ادامه تشنجات داخلی به خصوص در مناطق شیعه نشین دارد.

امروز یک مقام آگاه مرزی در تماس با کیهان اعلام کرد: «به دنبال فرمان امام و دعوت ارتش عراق به قیام، تعداد زیادی از پرسنل نظامی حزب بعث سر از فرمان رئیس جمهور پیچیده و هم اکنون در کربلا و نجف و کاظمین تشنج و

تمرد ارتش بعث ادامه دارد که تاکنون منجر به بازداشت ۷۲ افسر و سرباز شده است.» (۱) منابع مزبور همچنین از درگیری نیروهای پلیس و ارتش و نیز شکنجه و کشتار زندانیان در سلیمانیه به دست نیروهای امنیتی عراق خبر دادند. چند تن از پاکستانی‌هایی که به مرز خسروی آمده بودند نیز گفتند: «چند روز است عراق وضع نابسامانی دارد و تظاهرات مخالفان [رژیم] بعثی عراق در شهرهای بزرگ بغداد و کربلا- و نجف و کاظمین گسترش یافته است. در بغداد بین تظاهرکنندگان و نیروهای امنیتی درگیری و تیراندازی به وجود آمده و عده‌ای کشته شدند. عده‌ای قصد داشتند اجساد کشته شدگان را با خود حمل نمایند و در خیابان‌ها تشییع نمایند. بین آنها و مأمورین برخورد پیش آمد که در این میان چند نفر مجروح شدند.» (۲)

در همین حال، ماجرای رانده شدگان به ایران، همچنان ادامه دارد. سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، امروز به خبرگزاری پارس گفت: «در ۲۴ ساعت گذشته، ۳۳۴ نفر دیگر از رانده شدگان از طریق مرزهای خسروی، سومار، مهران و دهلران وارد خاک ایران شدند. با ورود این عده جمع رانده شدگان به ۲۹۳۴۰ نفر رسید.» (۳)

در خارج از عراق نیز اعتراض‌ها به رژیم بعث ادامه دارد. به گزارش یونایتدپرس از راولپندی، امروز نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت و دیدگاه‌های این سازمان را درباره خیانت‌های

حزب بعث و همچنین رابطه حزب بعث با رژیم منحوس پهلوی و کشورهای مرتجع منطقه بیان کردند. ابتدا یکی از مسئولان این سازمان سابقه خیانت‌های حزب بعث عراق را چنین مرور کرد: اعدام ۴۱ شخصیت دینی و مردمی در عراق به جرم جاسوسی؛ توهین به آیت الله سیدمحسن حکیم و شکنجه وی و حمله به تظاهرات مردم عراق؛ دخالت در جنگ‌های داخلی لبنان؛ ترور عبدالکریم عاشور؛ زندانی کردن سیدمحمدباقر حکیم فرزند آیت الله سیدمحسن حکیم؛ مشارکت مستقیم در فاجعه سینما رکس آبادان و کشته شدن بیش از ۷۰۰ نفر؛ مشارکت مستقیم و فعال در مفقودشدن امام موسی صدر؛ کمک به شاه ایران در فشار آوردن به امام خمینی؛ حضور ۱۴۰ نفر از افراد وابسته به سازمان موساد در حزب بعث و مشارکت مستقیم در توطئه سندج و نقده. (۴) وی همچنین پس از یادآوری تاریخچه جنایات دیگر رژیم بعث در سال‌های گذشته از جمله اعدام‌های بی‌شمار شخصیت‌های مذهبی و ملی، به زندان افکندن ده‌ها هزار جوان عراقی و شکنجه زندانیان، اهانت به مراجع بزرگ مذهبی و صدور حکم غیابی اعدام درباره حضرت آیت الله

ص: ۴۶۱

۱- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- همان.

محمد شیرازی، به دشمنی های این رژیم با انقلاب اسلامی ایران اشاره کرد. این عضو سازمان پیکار اسلامی عراق همچنین گفت: شورای انقلاب عراق غیرقانونی است زیرا منتخب مردم عراق نیست و امام خمینی به عنوان پیشوای امت اسلام نیز آن را غیرقانونی خوانده اند. (۱)

در این مصاحبه همچنین یکی از نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق درباره حضور کارشناسان شرقی در عراق گفت: هم کارشناسان شرقی و هم کارشناسان غربی در عراق حضور دارند و ما امیدواریم که با به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی در عراق از هر گونه وابستگی رها شویم. وی افزود: امریکایی ها از طریق سفارت بلژیک در عراق فعالیت می کنند. صدام حسین اخیراً در خاک اردن با برژینسکی ملاقات کرد. سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق نیز یک دیدار ده روزه از امریکا داشت. در سایر سطوح بین المللی نیز اقدامات عراق با توطئه های امریکا هماهنگی کامل دارد. دولت عراق با سایر رژیم های ارتجاعی منطقه از جمله رژیم سعودی علیه انقلاب اسلامی ایران فعالیت های گسترده ای را آغاز کرده است. (۲)

در این نشست، نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق بر اقداماتی چون ترور صدام و طارق عزیز تأکید کردند و در توضیح ادامه فعالیت های این سازمان اعلام شد که حملات مسلحانه و ترور شخصیت های عراق کماکان ادامه خواهد داشت. نماینده این سازمان همچنین گفت: «جناب نظامی سازمان ما محمدحسین نصرالله جلاد و مسئول حزب بعث عراق در کربلا را ترور کرد. به آتش کشیدن وزارت اطلاعات عراق نیز از دیگر اقدامات ما بوده است.» (۳) وی در پاسخ به این سؤال که آیا برای سازمان تنها هدف آزادی کشور عراق است؟ اظهار کرد: سازمان پیکار اسلامی عراق در نظر دارد که اهداف عالی اسلام در سطح جهان گسترش یابد و در این مورد اگر در مبارزه اش علیه حزب بعث پیروز بشود، مسلماً به جنبش های آزادی بخش سراسر جهان کمک خواهد کرد. (۴) وی همچنین درباره برنامه های این سازمان پس از پیروزی گفت: «ما قانون اساسی ایران را سرلوحه برنامه رژیم اسلامی آینده عراق قرار خواهیم داد.» (۵)

در این نشست مطبوعاتی که علاوه بر نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق، به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، شیخ محمد منتظری نیز شرکت داشته است، درباره جریان های سیاسی فعال کنونی در عراق نیز سؤالاتی مطرح شد؛ از جمله اینکه کمونیست ها در عراق چند درصد مردم را تشکیل می دهند؟ (۶) که پاسخ داده شد بعد از ائتلاف کمونیست ها با حزب بعث، ضربه شدیدی به کمونیست ها وارد شد. به این ترتیب که حزب بعث آنها را شناسایی و اعدام کرد. در حال حاضر تعداد کمونیست ها بسیار کم است و حتی قابل ذکر نمی باشد. (۷)

در پایان این نشست، نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق نام دو گروه را با عناوین "جنبش توده های مسلمان انقلابی عراق" و "روحانیون مبارز عراق" ذکر و اعلام کردند که این سازمان با آنان برای سرنگونی رژیم صدام ائتلاف کرده است. (۸)

ص: ۴۶۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۷- همان.
- ۸- همان.

علاوه بر وضعیت کنونی افغانستان {اشغال به دست شوروی} که از موانع عمده ارتقاء جدی روابط جمهوری اسلامی ایران با اتحاد شوروی است، تجهیز و تدارک ارتش عراق نیز از دیگر موانع موجود در این زمینه است به گونه ای که سیستم حاکم بر ارتش عراق به لحاظ آموزشی، تجهیزات، کارشناس، دکترین، حضور مستشاران نظامی و... تماماً روسی است.

باتوجه به تیرگی روزافزون و ایجاد و افزایش بحران در روابط ایران و عراق پس از انقلاب اسلامی، بالطبع ادامه مناسبات نظامی شوروی و عراق نمی تواند از نظر ایران، امری عادی محسوب شود، هرچند این امر نظیر افغانستان، دستاویز کسانی نیز بوده است که مایل نبوده اند با استحکام پیوند با شوروی، جدایی ایران از امریکا قطعی و نهاده شده شود، اما درحقیقت این مسئله آن قدر دارای اهمیت است که چالش واقعی و نوعی بلا-تکلیفی را فراروی کسانی قرار داده است که واقعاً درصدد حل معضلات سیاست خارجی از موضع استقلال هستند. درهرحال، در شرایط کنونی که با حدت روابط امریکا و ایران موضوع شوروی حساس تر شده است، سفیر ایران در مسکو در یک مصاحبه ناچار شد به این مسئله نیز پردازد. دکتر محمد مکرری در پاسخ به سؤال مربوط به ارسال اسلحه از شوروی به عراق گفت: «متأسفانه این سلاح ها برخلاف تمایل شوروی و ازسوی دولت عراق برضد انقلاب ایران به کار برده می شود.» وی افزود: «ما اطمینان داریم که شوروی نمی خواهد به انقلاب ایران لطمه بخورد و امیدواریم زمامداران شوروی به تقاضای ما درمورد عدم ارسال اسلحه به عراق پاسخ مثبت بدهند.» (۱)

امروز نیز تحرکات مرزی همراه با اقدامات ایذایی عراق علیه ایران ادامه یافت که از شمال به جنوب مواردی از آن ذکر می شود.

از صبح امروز، پاسگاه ازگله مورد هجوم و در معرض سقوط قرار گرفت، این درحالی است که پاسگاه شیخ صله قبل از این سقوط کرده است. گزارش ستاد مشترک در این باره حاکی است: «مهاجمین عراقی با سلاح های سنگین شدیداً به پاسگاه ازگله حمله نموده و قصد تصرف پاسگاه را دارند و پرسنل درصدد عقب نشینی بوده و نیاز به پشتیبانی آتش دارند. ضمناً پاسگاه شیخ صله در دست قیاده موقت بوده و به علت نرسیدن مهمات و عدم پشتیبانی عقب نشینی نموده اند.» (۲)

همچنین از ۳۰ دقیقه بامداد امروز، پاسگاه قلعه یهودی عراق پاسگاه تنگاب نو را با تیربار زیر آتش قرار داد. (۳) این عملیات تا ساعت ۳:۳۰ بامداد ادامه داشت. (۴) و در جریان آن به جیب پاسگاه بر اثر اصابت گلوله خساراتی وارد شد و از کار افتاد و در پاسگاه نیز شکست. (۵)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر به ناحیه {رکن ۳} و {رکن ۲}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

بازدید مقامات عراقی از مواضع و پاسگاه های عراقی مقابل محل استقرار گروهان قصر شیرین، (۱) تدارک حمله ناموفق مهاجمان وابسته به عراق به آبادی های اعداء، گرمگ (۲) و کشف و خنثی کردن یک مین ضدتانک در جاده پاسگاه خان لیلی (۳) از حوادث امروز مناطق مرزی استان کرمانشاه است.

در استان ایلام، در منطقه مهران، امروز، ۳ نفربر چرخ دار کنار رودخانه صبحانیه واقع در جنوب این شهر (۴) و ۸۰ نفر نظامی عراقی در جنوب تپه ۳۴۳ عراق مشاهده شد. تحلیل ژاندارمری خطاب به دفتر ریاست جمهوری براساس گزارش مرزبانی مهران، چنین است: «امکان دارد قصد حمله به پاسگاه های ایران را داشته باشند که در این مورد دستورات مراقبتی و هوشیاری به گروهان مهران داده شده است.» (۵) در این استان همچنین استقرار تعداد یک صد دستگاه تانک در مقابل پاسگاه چیلان مشاهده شد. تلقی مرزبان و فرمانده گروهان مربوطه، پس از بازدید محلی این بود که نیروهای عراقی به قرار معلوم به منظور اجرای یک مانور نظامی به مرز آمده اند و پس از آن پراکنده می شوند و تغییر محل می دهند. (۶)

استقرار نیروهای پیاده و زرهی پراکنده در نوار مرزی موسیان، حوالی علی غربی، مقابل شرفانی، اطراف باغ های حسن مشهدی، اطراف پاسگاه دوراجی عراق، پشت تپه های تک تک مشکی دیگر گزارش های نیروهای خودی در روز جاری است. (۷) یگان های استان ایلام امروز همچنین از استقرار حدود ۵۰ فروند جنگنده های مختلف سوخو ۷، میگ ۲۱ و میگ ۲۷، ۱۵ فروند هلیکوپتر همراه با رادار هوایی در کوت و استقرار یک دستگاه رادار هوایی روی یک دستگاه خودروی نظامی در بدره، گزارش دادند. (۸)

در جنوب کشور، سپاه دشت آزادگان امروز، گزارشی از وضعیت استقرار واحدهای ارتش عراق در نوار مرزی این منطقه ارسال کرد، مطابق این گزارش، در شرکت نفت مقابل روستای سعیدیه ایران، ۳ دستگاه تانک و ۳ قبضه تیربار ضدهوایی مستقر می شود. پاسگاه شیب واقع در روبه روی پاسگاه سعیدیه با تعدادی تانک و زره پوش و تعدادی تیربار ضدهوایی و در حدود ۴۰ نفر از افراد ارتش، پاسگاه رشیدیه با ۳ دستگاه تانک و ۳ قبضه تیربار ضدهوایی و تعداد ۵۰ نفر نیرو، پاسگاه صفریه با ۴ دستگاه تانک و ۴ تیربار ضدهوایی و تعداد ۴۰ نفر، پاسگاه رهب با ۴ دستگاه تانک و زره پوش و ۴ تیربار ضدهوایی و تعداد ۵۰ نفر، پاسگاه فکه با تعداد ۸ تانک زره پوش و تعداد ۱۰ تیربار ضدهوایی و تعدادی از افراد ارتش تقویت شده است. (۹)

گروهان ژاندارمری خرمشهر نیز از حرکت شبانه یک کاروان نظامی عراق در ساعت ۲۳:۱۵ خبر داد. براساس این گزارش، در این ساعت بیش از ۲۰ دستگاه خودرو و ۶ تانک و نفربر، از مسافت حدود ۳ کیلومتری شمال پاسگاه شلمچه با چراغ روشن به محل یک کیلومتری پاسگاه

ص: ۴۶۴

- ۱- سند شماره ۰۳۴۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به وزارت کشور، ۳/۳/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۳۳۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۷۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری {معاونت سیاسی انتظامی}، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ایلام به معاونت سیاسی وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.
۶- همان.

۷- سند شماره ۰۳۳۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ایلام به معاونت سیاسی وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.
۸- همان.

۹- سند شماره ۲۸۷۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری خوزستان، ۸/۲/۱۳۵۹.

مزبور، در سمت نخلستان و در محل استقرار نیروهای عراقی وارد و مستقر شدند. (۱)(۲)

از سوی دیگر، امروز هنگ ژاندارمری آبادان درباره تقویت پاسگاه های خودی خبر داد: «برابر گزارش گروهان ژاندارمری خسروآباد، تاکنون تعداد ۱۶ دستگاه تانک و یک گروهان توپخانه به منظور تقویت پاسگاه های مرزی به آن واحد وارد شده اند.» (۳)

۱۷۲

در وضعیت شهر سنندج تغییر چندانی امروز، ایجاد نشد. حتی از وجود آرامش نسبی هم در شهر اثری نیست. تا شب، تیراندازی در سطح شهر همچنان ادامه داشت و کسی نمی توانست از خانه خود خارج شود.

آخرین گزارش خبرنگار کیهان حاکی است که ۳ نقطه حساس شهر سنندج، یعنی رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و کوی شیخ محمدصادق همچنان در دست افراد ارتش و سپاه است، ولی درگیری با افراد مسلح گروه های ضدانقلاب نیز در شهر ادامه دارد. (۴) گزارش لشکر ۲۸ سنندج هم بر عدم تغییر اوضاع و تداوم وضع قبلی تصریح دارد؛ در این گزارش آمده است: «در ساعت ۱۹:۳۰، یک دستگاه آمبولانس و یک دستگاه زیل حامل مهمات، غذا و سایر وسایل که عازم باشگاه بوده، در مسیر مورد هجوم قرار گرفته و پس از دادن ۲ نفر زخمی به باشگاه رسید.» در گزارش همچنین یادآوری شده است: «به علت عدم واگذاری هلیکوپتر پیشرفتی در عملیات حاصل نشده [است].» (۵)

خبرنگار انقلاب اسلامی در گزارشی وضع امروز را چنین توصیف کرد: «هم اکنون واحدهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در محل کاخ جوان سابق و نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در محل استانداری مستقر هستند، کنترل قسمت های مرکز شهر در دست مهاجمین [ضدانقلاب] و پیشمرگان کرد است. اکثر مغازه های شهر تعطیل و فقط مغازه و نانوائی هایی که در خیابان فرعی واقع شده اند، باز هستند و به فعالیت مشغول اند.» (۶) یک گزارش از عملیات سپاه کرمانشاه به تهران حاکی است: «در سنندج احتیاج خیلی ضروری به افراد ضدچریک می باشد. ... و الآن حدود ۲۰۰۰ نفر دمکرات، و فدایی و کومه له به صورت چشمگیری در مرکز شهر [درگیر] هستند و تنها راه نجات اعزام برادران ضدچریک است که بیشتر [باید] از ارتشی های باسابقه استفاده کرد. درضمن، برادر بروجردی که اینک در داخل شهر سنندج است، تقاضای نیروی ورزیده و خیلی فوری کرده است زیرا نیروهای کفار ورزیده و خیلی مقاوم هستند.» (۷)

ص: ۴۶۵

۱- سند شماره ۳۴۷۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ آبادان به رکن ۳ نزا، ۹/۲/۱۳۵۹.

۲- * اطلاعات ژاندارمری ۹ روز بعد، این خبر را به دفتر ریاست جمهوری گزارش کرد. [سند شماره ۳۳۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۲ زا] {دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۱۷/۲/۱۳۵۹

۳- سند شماره ۲۸۷۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی و استانداری خوزستان، ۸/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۷- سند شماره ۴۰۹۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، گزارش دیگری که امروز، شهربانی کرمانشاه برای ستاد مشترک و وزارت کشور ارسال کرد، نشان می دهد طرف مقابل نیز نیاز به امداد و کمک فوری دارد. در گزارش مزبور آمده است: «گروه های ضدانقلاب که در خانه و زیرزمین های شهر سنندج سنگربندی کرده و با نیروهای ارتش درگیری دارند ضمن تماس هایی با خارج از شهر پیغام داده اند که آذوقه و مواد غذایی و فشنگ و مهمات آنها در حال خاتمه یافتن است و چنانچه محاصره آنها از طریق ارتش ادامه یابد، شکست آنها حتمی بوده و تقاضای کمک و استمداد نموده اند.» (۱)

این درحالی است که در تبلیغات علنی، گروه های درگیر در شهر همچنان به شدت فعال اند. امروز هم بلندگوهای متعددی در نقاط مختلف شهر، از جمله بر بالای منازل مسکونی مشغول پخش نوارهای کردی و تحریک مردم بود. در بلندگوها مرتب گفته می شد: مهمات به اندازه کافی موجود است و ما قادریم همچنان از شهر دفاع کنیم. آنها همچنین گفته اند از ورود ارتش و سپاه پاسداران به داخل شهر جلوگیری خواهیم کرد. (۲) در یک اقدام تبلیغاتی دیگر حزب دمکرات اعلام کرد: «ساعت ۶ بعدازظهر، یک کامیون مهمات که ۲ دستگاه ارابه آنها را اسکورت می کرد تا به باشگاه افسران برده شوند در خیابان استانداری مورد حمله پیشمرگان قرار گرفت و منهدم شد. ارابه منهدم شده به وسیله ارابه دیگری به باشگاه افسران برده شد.» (۳) یادآوری می شود ایجاد جو رعب، جنبه دیگر از این گونه تبلیغات است. در یک تلفن گرام که امروز از سپاه کرمانشاه برای سپاه تهران مخابره شد، آمده است: «طبق گزارشات رسیده موثق، مردم مسلمان سنندج که در زیر فشار اسلحه های مزدوران بیگانه جرئت دم زدن نداشتند با پاک سازی که در منطقه شروع شده است به مخالفت با چکمه پوشان سرخ طرف دار کرملین و پکن پرداخته و این به اصطلاح انقلابیون و خلقی ها، مسلمانانی که با آنها به مخالفت برمی خیزند دستگیر کرده و در تپه های اطراف سنندج به اصطلاح اعدام انقلابی می نمایند.» (۴) غیرانسانی نشان دادن رفتار حریف نیز جنبه دیگری از تبلیغات این گروه ها را تشکیل می دهد؛ در تلفن گرام یادشده همچنین آمده است: شایعه کرده اند که جسد در شهر پراکنده و مردم برای اینکه به گروگان درنیایند {مثلاً- گروگان سپاه} جرئت جمع کردن و دفن آنها را ندارند و خطر شیوع وبا وجود دارد. از این رو تقاضای آتش بس نموده اند. این خبر به شدت از طرف سپاه تکذیب می شود. (۵)

در این وضعیت کسب اطلاع از مراکز تدارک و پشتیبانی و نیز تصمیم سازی و تصمیم گیری درمورد ادامه درگیری های مسلحانه سنندج، مورد توجه مسئولان است و در این باره نیروهای محلی گزارش های مختلفی می دهند؛ از جمله امروز، شهربانی خبر داد: «به استناد خبر واصله گروه های مسلح ضدانقلاب در سنندج بیشتر آذوقه و مهمات خود را در آبادی های آران واقع در تقریباً ۱۲ کیلومتری سنندج مخفی و انبار نموده اند. همین خبر حاکی است محل ذخیره و مهمات

ص: ۴۶۶

۱- سند شماره ۰۴۰۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- سند شماره ۰۴۰۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۵- همان.

گروه های مذکور در مریوان آبادی های رشیند و چوریک و ویره کوه است.» (۱) در گزارش دیگری از منابع اطلاعاتی نیز آمده است: «آبادی گاگل (۲) که دهکده اختصاصی رئیس دمکرات کردستان است محل ملاقات و تصمیم گیری گروه های مسلح [ضدانقلاب] گردیده است.» (۳)

یادآوری می شود گردنه صلوات آباد نیز محور تدارکاتی برای نیروهای درگیر در سنندج محسوب می شود و در روزهای اول بحران اخیر سنندج، یک درگیری نسبتاً سنگین در آن محل به وقوع پیوست، اما عملیات تا تعیین تکلیف قطعی پیش نرفت. امروز واحد عملیات سپاه همدان در پیامی به فرمانده سپاه در تهران به این مسئله پرداخت و نوشت: «برای حمله به گردنه صلوات آباد چه موقع هماهنگی لازم را با ارتش به وجود می آورید، ۷ روز است بلا تکلیف مانده ایم.

ظرف ۲۴ ساعت به ما جواب دهید در غیر این صورت، ما نیروهای خود را از منطقه بر می گردانیم. مهمات و اسلحه سنگین هم نرسیده است. برادر نروزی» (۴)

مرکز فرماندهی سپاه در تهران به پیام فوق چنین پاسخ داد: «برادر نروزی لیست اسلحه و مهمات لازم را فوراً مخابره کنید، در مورد هماهنگی لازم با ارتش، متعاقباً اعلام خواهد شد.» (۵)

۱۷۳

یکی از آثار و پیامدهای وضعیت کنونی سنندج، سردرگمی هیئت ویژه کردستان در چگونگی اعلام مواضع است. از طرفی اقدامات اخیر عاملان درگیری های مسلحانه کردستان هرگونه موضع گیری ممانشات گرانه در این مسئله را بسیار مشکل کرده است و تشییع جنازه شهدا با جمعیت زیاد نیز خود مزید بر علت و علامتی از آن است و از طرف دیگر مشی هیئت و اساساً مأموریت آن، برخلاف این وضع ترسیم شده است. نمونه ای از اعلام مواضع اعضای این هیئت را می توان در گفت و گوی یکی از اعضای اصلی آن با کیهان مشاهده کرد که در شماره امروز این روزنامه بدین گونه درج شده است: «مهندس هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان در گفت و گویی با خبرنگار کیهان در پاسخ به این پرسش که مردم کرد از رهبر انقلاب و شورای انقلاب استمداد کرده اند که هرچه زودتر به این برادر کشی در شرایطی که امریکا شدیداً ما را تهدید می کند

پایان داده شود شما چه اقدامی برای پایان درگیری جنگ کردستان کرده اید؟ گفت: در منطقه سنندج طبق اطلاعی که به ما داده اند شدت درگیری ها به حداقل رسیده است. طبق آخرین خبری که به ما رسیده گروهی مسلح از طرف جوانرود به طرف سنندج حرکت کرده اند. به گمان ما اینها جنگ افروزی هایی است که دشمن به طرق مختلف انجام می دهد.

صباغیان در پاسخ به سؤال دیگر مبنی بر اینکه نقش هیئت ویژه در حال حاضر در کردستان

ص: ۴۶۷

۱- سند شماره ۰۴۰۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۸/۲/۱۳۵۹.

۲- * روستایی واقع در شمال شرقی مریوان است.

۳- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۴- سند شماره ۰۴۰۹۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان {عملیات} به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۵۱۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز فرماندهی عملیات سپاه به سپاه همدان {عملیات}، ۸/۲/۱۳۵۹.

چیست و آیا کمک های غذایی و دارویی به آنجا رسیده است، گفت: ما مرتب کمک های پزشکی و دارویی از تهران به منطقه اعزام داشته ایم و یکی از ۱. آمبولانس های ما مورد حمله گروه های مسلح قرار گرفته و مورد اصابت گلوله واقع شده و آمبولانس و راننده آن توسط افراد مسلح به گروگان گرفته شده اند.

در این مورد که در حال حاضر چه کسی رابط هیئت ویژه است، مهندس صباغیان گفت: افراد از آنجا مستقیماً با ما تماس می گیرند و همین طور با دفتر دبیرخانه هیئت ویژه در تماس هستند. مهندس صباغیان در این مورد که آیا مذاکره صورت خواهد گرفت؟ پاسخ گفت: مذاکره در حال حاضر ضرورتی ندارد چون کسی نیست که طرف مذاکره قرار بگیرد. با کسانی که در این شرایط به طرف مردم تیراندازی می کنند، مذاکره ضرورتی ندارد.

صباغیان در این مورد که آیا ارتش زیر نظر هیئت ویژه عمل می کند؟ گفت: از زمانی که رئیس ستاد مشترک ارتش از طرف امام انتخاب شده است، ارتش به طور مستقیم در منطقه اقدام می کند. منتها در جلسات مشورتی هیئت ویژه نیز حضور دارد و در حال حاضر همچنان که آقای رئیس جمهور اعلام کردند ارتش حرکتی در سنندج ندارد.»

کیهان در ادامه افزود: «در مورد مسئله کردستان و بحران در سنندج تلاش کردیم با داریوش فروهر عضو دیگر هیئت ویژه کردستان تماس بگیریم، اما از طریق رئیس دفتر ایشان موفق نشدیم تا سؤالات خود را مطرح سازیم. ذکر این نکته ضروری است که متأسفانه در هیچ یک از تماس های مکرر ما طی چند روز اخیر، داریوش فروهر حاضر به پاسخ دادن به سؤالات ما در مورد کردستان نشد.» (۱)

در این حال امروز، ستاد مشترک ارتش اسامی ۸ افسر، ۱۶ درجه دار و ۴۴ سرباز را در اعلامیه ای در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد و اعلام کرد که ارتش جمهوری اسلامی با نهایت افتخار در طول ۸ روز گذشته از تاریخ ۳۱/۱/۱۳۵۹ الی ۷/۲/۱۳۵۹، این تعداد شهید را به درگاه حضرت احدیت و پیشگاه امام و امت مسلمان ایران تقدیم داشته است. (۲) در ادامه این اعلامیه اسامی شهدا ذکر شده و اسامی ۱۰ تن از شهدا جداگانه اعلام شده است، با این تذکر که خانواده های آنان برای تحویل گرفتن اجساد به پزشکی قانونی تهران مراجعه کنند. در این حال صبح امروز، بازار و مغازه های خیابان مصطفی خمینی، به دلیل تشییع جنازه شهدای اخیر سنندج تعطیل شد. در این مراسم به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی جنازه ۱۵ تن از برادران ارتشی و پاسدار که در حوادث اخیر سنندج به دست مزدوران امریکایی به شهادت رسیده بودند با شرکت ده ها هزار نفر از مردم تشییع شد. (۳)

ص: ۴۶۸

۱- روزنامه کیهان، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- همان، ص ۱۱.

در کنار سنندج، سقز و بانه مهم ترین مناطق درگیری های کنونی کردستان است، در سردشت نیز ناآرامی جدی وجود دارد.

در سقز، درگیری ادامه دارد. نیروهای ارتش و دیگر نیروهای مسلح انقلاب همچنان از پادگان سقز و نیز از مواضع خود در دروازه شهر دفاع می کنند و بر حفظ و نگهداری آن تأکید دارند و مرتباً درخواست اعزام نیروی کمکی پاسدار می کنند. (۱)

در ادامه درگیری های امروز، شب هنگام ساعت ۲۱:۱۰، پادگان سقز زیر آتش سلاح های

سنگین {توپخانه، خمپاره} قرار گرفت. (۲) در گزارش ژاندارمری به ستاد مشترک در این باره آمده است: «در شب گذشته، چند تیر خمپاره به طرف پادگان سقز تیراندازی شده و در نتیجه ترکش خمپاره در میدان پادگان خساراتی به چند فروند هلیکوپتر وارد نمود و چند تیر موشک آر.پی.جی ۷ به اطراف پادگان سقز و در نزدیکی سنگرها پرتاب شد که در نتیجه یک نفر سرباز ژاندارمری مجروح گردیده است.» (۳) براساس گزارش پادگان سقز، یگان مزبور تاکنون ۱۹ شهید و ۳۴ زخمی داشته و به منظور تأمین کسورات پرسنلی تقاضای اعزام ۴۰۰ پاسدار کرده که در کنترل عملیاتی تیپ قرار گیرد. (۴) همچنین معاونت اطلاعات و عملیات نیروی زمینی ارتش، به استناد گزارش پادگان سقز، آخرین وضعیت را این گونه

گزارش کرد: «الف) ۱۲

پایگاه هنوز مقاومت می نمایند.

ب) گلوله تانک ام ۴۷ فقط ۱۲ عدد است. پ) روحیه پرسنل زیاد خوب نیست. ت) تابه حال ۲ نفر از مواضع با سلاح متواری شده اند. ث) خواستار تسریع در اعزام پاسداران به سقز گردیده است.» (۵)

از سوی دیگر، در روزنامه بامداد، وضعیت امروز سقز چنین ترسیم شد: «درگیری های شدید این شهر وارد دهمین روز خود شد و درگیری شدید همچنان ادامه دارد. شهر سقز تقریباً خالی از سکنه شده و به خانه هایی نیز بر اثر آتش سوزی آسیب هایی رسیده است. در حال حاضر، تعداد زیادی از اهالی شهرستان سقز همچنان در شهرستان بوکان و حومه در منازل و مساجد و مدارس و چادرهای امدادی به سر می برند.» براساس گزارش یادشده، درگیری های امروز بیشتر در منطقه همال آباد روی داده است. (۶)

بانه که پادگان آن در محاصره است و از ارتفاعات مجاور {کوه اربابا} نیز زیر آتش قرار دارد، امروز، از لحاظ مخابراتی نیز وضع حادی پیدا کرد. از ساعت ۱۵ امروز، کلیه ارتباطات پادگان بانه حتی بی سیم اس.اس.بی مربوط به دسته کرمانشاه قطع شد. (۷) یک گزارش رده بالا-تر پادگان مزبور حاکی است: در این شبانه روز ارتباط با بانه قطع و هیچ گونه اطلاعی از آن نیست. فقط در ساعت ۱۶ امروز یک بار از طریق اس.اس.بی دسته کرمانشاه با پادگان تماس حاصل شده است. (۸) در گزارش دیگری از همین منبع به نقل از "گزارش منطقه غرب" توضیح بیشتری درباره تماس

- ۱- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.
- ۲- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۰۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۶- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۷- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۸- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

اتفاقی مزبور و همین اوضاع بانه داده شده است: «از ساعت ۱۶ روز ۸/۲/۱۳۵۹ به طور اتفاقی از طریق اس.اس.بی دسته کرمانشاه با پادگان بانه [ارتباط] حاصل [شد] و اظهار داشتند سطح ابر پایین و درگیری ادامه داشته و تلفات را بدین شرح آمار داده اند. شهید ۸ نفر، زخمی ۱۵ نفر، مفقود ۸ نفر و مریض ۱۰ نفر.» (۱) (۲)

در گزارش وزارت کشور به سپاه درباره وضع امروز بانه، به نقل از ژاندارمری این شهر آمده است: «تیراندازی از طرف عناصر مسلح غیرقانونی به طرف گروهان مذکور و پادگان بانه ادامه دارد و مأمورین گروهان ژاندارمری و سپاه پاسداران و ارتش در عملیات شرکت دارند.» (۳)

از سوی دیگر در روزنامه بامداد، وضعیت امروز بانه چنین ترسیم شد: «درگیری شدید شهرستان بانه که از چند روز پیش شروع شده، همچنان ادامه دارد. مرکز این درگیری ها کوه اربابا می باشد ... که شدت درگیری به حدی بوده که تلفات زیادی به طرفین وارد آمده است. تعداد کشته شدگان این درگیری که از افراد حزب کومه له بوده اند ۵ نفر است. از تعداد تلفات احتمالی افراد ارتش آمار دقیقی در دست نیست.» (۴)

در سردشت، نیروهای مستقر در ربط مورد حمله ضدانقلاب قرار گرفتند. پادگان سردشت به نیروی زمینی ارتش گزارش داد: «گروهان پیاده مستقر در ربط با ۴ قبضه توپ، یک دستگاه تانک و سایر آتشبار و تعدادی حدود ۳۰۰ نفر شدیداً زیر آتش قرار گرفته و تقاضای پشتیبانی نزدیک هوایی نمودند.» (۵) درباره ادامه وضعیت، گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است: پادگان سردشت به منظور تخلیه یگان ربط تقاضای هلیکوپتر و هواپیما کرد و پادگان زیر آتش مهاجمان می باشد. (۶) در روزنامه بامداد نیز وضعیت امروز سردشت به این شرح ترسیم شد: «یک درگیری شدید که بین نیروهای مسلح [غیرقانونی] و افراد ارتش جمهوری اسلامی ایران در تپه ربط واقع در ۲۰ کیلومتری شهرستان سردشت به وقوع پیوست عده ای از طرفین کشته و زخمی شدند. شهرستان سردشت هم اکنون در کنترل افراد مسلح [ضدانقلاب] می باشد و درگیری همچنان ادامه دارد. دیروز مدارس سردشت تعطیل شد و ارتباط تلفنی سردشت نیز با کلیه شهرستان ها قطع گردید.» بنا بر گزارش یاد شده امروز نیز مدارس سردشت تعطیل و ارتباط تلفنی این شهر با دیگر شهرستان ها قطع بود. (۷)

ص: ۴۷۰

۱- * تأکید بر پایین بودن "سطح ابر"، به دلیل توجه به ضرورت کمک از طریق هوا به پادگان محاصره شده بانه می باشد. ضمناً در آخرین ساعات تهیه این گزارش {۷ صبح روز ۹/۲/۱۳۵۹} راجع به وضع ارتباط مخابراتی با پادگان بانه، اعلام شد که مجدداً ارتباط "اس.اس.بی" {S.S.B} با پادگان برقرار شده است. [سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، اطلاعات تهران {لویزان}، گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۲۲، از ساعت ۷:۰۰ روز ۸/۲/۱۳۵۹ الی ساعت ۷:۰۰ روز ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱]

۲- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۳- سند شماره ۴۰۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش هنگ ژاندارمری سقر، از وزارت کشور به سپاه پاسداران،

۸/۲/۱۳۵۹

۴- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۶- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.

۷- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

علاوه بر درگیری های قابل ملاحظه سنندج، سقز، بانه و سردشت امروز در بخش هایی دیگر از مناطق کردنشین نیز از جمله در جوانرود، پاوه، مریوان، دیواندره، تکاب، شاهین دژ، میاندوآب و سیلوانای ارومیه، درگیری ها و تحرکات ایدایی پراکنده ای وجود داشت.

در مسیر خان شور به جوانرود، عده ای از عناصر ضدانقلاب به یک اتومبیل شخصی که راننده آن فردی غیرنظامی به نام حسین مرادی بود، تیراندازی کردند و در نتیجه یک زن و ۲ مرد شهید و سایر سرنشینان آن مجروح شدند. ژاندارمری کرمانشاه با ارسال این گزارش افزود: «مهاجمین، متواری و مأمورین و پاسداران در تعقیب آنان می باشند.» (۱)

یادآوری می شود سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه جوانرود در این باره، ضمن انتشار اطلاعیه ای سرکرده مهاجمان را فردی به نام حامد بیگ و مزدور بعث عراق معرفی کرد. در اطلاعیه مزبور ضمن تشریح چگونگی کمین ضدانقلابیون و به رگبار بستن اتومبیل سواری عبوری از جاده، آمده است: «در نتیجه ۲ تن از برادران پیشمرگ مسلمان و شیرزنی باردار به نام زرین مادر شهید محمد به شهادت می رسند؛ شیرزنی پرورده مکتب اسلام از خطه کردستان. مدعیان دفاع از خلق کرد! زنی مظلوم و بی دفاع را، زنی باردار و حامله را به رگبار می بندند و به شهادت می رسانند. آیا این سند رسوایی بیشتر شما در پیشگاه خدا و ملت قهرمان کرد و امت مسلمان نیست.» (۲)(۳)

در پاوه، شهر همچنان در معرض تهدید و اصابت گلوله های خمپاره قرار دارد. (۴) در این باره در پیام امروز عملیات سپاه کرمانشاه به تهران آمده است: «پل دواب در جنوب نوسود و نیز جاده مریوان به نوسود، محل رفت و آمد نظامی کفار است. جهت تصرف و تسلط ارتش از طریقی اقدام نمایید. تاکنون ۲۷۲ گلوله ۱۰ کیلویی به سمت پاوه و حومه رها شده است. برادر درویش.» (۵) همچنین از ساعت ۳ تا ۴ بامداد امروز، مهاجمان مسلح غیرقانونی از ارتفاعات جنوبی پاوه به پست های نگهبانی تیراندازی کردند و واحدهای مستقر در پاوه نیز با سلاح های سنگین به آتش مهاجمان پاسخ دادند. (۶) به گزارش شهربانی پاوه، در نتیجه ۲ نفر از افراد سپاه پاسداران زخمی شده اند و یک قبضه اسلحه تیربار ۳ به دست افراد مسلح غیرقانونی افتاده است. (۷) شب هنگام نیز درگیری دیگری بین سپاه و افراد ضدانقلاب روی داد. به گفته سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، در این درگیری تلفات سنگینی به مهاجمان وارد آمد و یکی از برادران پاسدار مجروح شد. همچنین سلاح های زیادی همراه با مهمات به دست نیروهای سپاه افتاد. (۸)

ص: ۴۷۱

۱- سند شماره ۴۱۰۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- * ضمیمه دارد؛ گزارشی از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

- ۵- سند شماره ۴۰۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه عملیات به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۰۰۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۰۰۰۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴.

در میوان، پادگان این شهر بازهم زیر آتش شدید قرار گرفت. (۱) به گزارش نیروی زمینی ارتش، در آخرین ساعات امروز، «ارتفاعات را مهاجمین اشغال و از تمام نقاط با خمپاره به پادگان حمله و پادگان با آخرین قطعات ضدآتش حملات آنان را دفع و زمین گیر نمود و درگیری شدیداً ادامه دارد.» (۲)

در دیواندره، بعدازظهر امروز، بین راه دیواندره بیجار برخورد شدیدی بین افراد مسلح و نیروهای ارتش در گرفت که در آن ۲ تن از افراد کومه له کشته و تعدادی زخمی شدند. (۳)

در تکاب، درگیری شدیدی رخ داد. در پیام عملیات سپاه همدان به تهران در این باره آمده است: «طبق اطلاع، در تکاب، سپاه با مهاجمین درگیر شده و فرمانده مهاجمین شیخ عمر کشته شده، همه راه های تکاب بسته و آب و برق و تلفن قطع است.» (۴)

در شاهین دژ، امروز ساعت ۱۲ ظهر، یک بار دیگر بین نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با افراد حزب دمکرات درگیری رخ داد. (۵)

در میاندوآب، پاسگاه پلیس راه میاندوآب بوکان، هدف هجوم مسلحانه قرار گرفت که با تیراندازی متقابل، مهاجمان فرار کردند. (۶)

در سیلوانا، در یک عملیات پاک سازی ۲ تن از اشرار کشته و سلاح آنان {کلاشینکف} ضبط شد و یک تن از جوانمردان گروهان پاک سازی سیلوانا مجروح گردید. در این عملیات «ارتفاعات غوره و پژوه و دره ماه داغی به طور کل از وجود متجاوزین پاک سازی...» شد. (۷)

ص: ۴۷۲

۱- * روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود با عنوان درشت، "همکاری گروه های سیاسی کردستان با دولت عراق فاش شد"، گزارشی از حوادث اخیر میوان درج کرد که در آن آمده است: «ظرف دو سه روز گذشته، به دنبال درگیری های اخیر احزاب {دمکرات، کومه له، چریک های فدایی خلق، رزگاری، نقشبندی و...} با ارتش جمهوری اسلامی و برادران پاسدار و در پی حمله آنها به پادگان میوان که در نتیجه ۱۵ نفر از مهاجمین کشته و تعدادی نامعلوم از آنان به شدت زخمی گردیدند و از برادران تکاور ارتشی مستقر در پادگان بر اثر اصابت خمپاره و توپ ۱۰۶ و ۷۵، یک افسر، ۲ درجه دار و ۳ سرباز از ناحیه پا به شدت آسیب دیدند، ... ضمناً در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ یک فروند هواپیمای بمب افکن عراقی به منظور حمایت از مهاجمین و بمباران نمودن پادگان میوان در آسمان ایران و اطراف پادگان مشاهده شد که با آتش شدید ضد هوایی های برادران ارتشی پادگان، هواپیمای عراقی مجبور به فرار گردید و طبق اطلاعات واصله از این منطقه مهاجمین که جمعاً از افراد حزب دمکرات، کومه له، فدایی و دیگر اشرار منطقه بودند تعداد آنها ۲ هزار نفر گزارش شده اخیراً نیز ۴۰۰ نفر از جلالی ها {افراد طرف دار جلال طالبانی} به اشرار پیوسته اند. ... طبق اظهارات [یک افسر تکاور] مهاجمین از راه دور به وسیله خمپاره های ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری و دیگر سلاح های سنگین {آر.پی.جی. ۷، توپ ۱۰۶ و ۵۷} با زاویه های دقیق و زمان های مختلف و منضبط به پادگان و محل استقرار نیروهای نظامی حمله می کردند. ... [این افسر گفت] در این عملیات با بی سیم خودمان پیام

های رمز مهاجمین را که به زبان انگلیسی بود می شنیدیم و دریافتیم که متخصصین و هدایت کنندگان آنها اکثراً عراقی هستند و طبق اظهارات این افسر، مهاجمین از طرف مرز مرتباً تقویت می شدند.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴]

۲- سند شماره ۴۱۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، صص ۳ و ۴.

۳- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- سند شماره ۰۴۰۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران، ۸/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۱۰۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۴۱۰۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به دفتر ریاست جمهوری، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۰۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران، ۸/۲/۱۳۵۹.

در حالی که دفتری برای هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی تأسیس شده است، پیامد حوادث دانشگاه ها همچنان وضعی نه چندان عادی را نشان می دهد؛ تکرار مواضع معترضانه شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران و تحرکات آموزشی در پاره ای مراکز آموزش عالی کشور نمونه هایی از این وضعیت غیرعادی است.

امروز وزارت فرهنگ و آموزش عالی در اطلاعیه ای تأسیس دفتر هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی را به آگاهی عموم رساند و از صاحب نظران دعوت کرد تا طرح ها و نظریات خود را در این باره، به این دفتر ارسال کنند. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی متن اطلاعیه به این شرح است:

«بسمه تعالی

وزارت فرهنگ و آموزش عالی از کلیه مراجع عالی قدر، دانشجویان، دانشگاهیان، دانش آموزان، فرهنگیان، احزاب، سازمان ها، گروه ها و انجمن های مکتبی و سیاسی، کلیه نهادهای انقلابی و اسلامی و کلیه اقلیت های ملی و مذهبی و اقوام ایرانی و کلیه اقشار و طبقات و افراد متعهد و مسئول درخواست می نماید تا طرح ها و نظرات خود را در زمینه انقلاب فرهنگی به دفتر هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی که در وزارت فرهنگ و آموزش عالی مؤسسه تحقیقات و برنامه ریزی علمی و آموزشی دائر گردیده، ارسال دارند و ما را در این امر خطیر یاری کنند.» (۱)

در این حال، در برخی مراکز آموزش عالی، هنوز تبعات ناآرامی اخیر وجود دارد؛ از جمله در تهران، شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران، در نامه ای سرگشاده منتقدان خود را به مناظره دعوت (۲) و تهدید به افشاگری کرد. متن این نامه در شماره امروز نشریه مجاهد ارگان مجاهدین خلق درج شده است. (۳)

روزنامه جمهوری اسلامی؛ در مورد دانشگاه تربیت معلم در شماره امروز خود نوشت: «انجمن اسلامی دانشگاه تربیت معلم که تحویل دفتر رئیس سابق دانشگاه و انجمن اسلامی را موقوف به معرفی نماینده ای از طرف شورای انقلاب اسلامی و یا رئیس انتخابی دانشگاه از طریق فرماندوم نموده و رفتن به کلاس های درس را تحریم نموده است، روز گذشته دست به گشایش نمایشگاهی زد که نمایانگر میزان وابستگی و سرسپردگی تعدادی از اساتید این دانشگاه به شاه و رژیم او است.» (۴)

ص: ۴۷۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- * گزارش استعفای شورای مدیریت دانشگاه تهران قبلاً درج شده است. این افراد سرزنش شدند که با مدیریت نامناسب خود زمینه را برای ترک تازی گروه ها در دانشگاه تهران فراهم کرده اند. در بعضی محافل از اینان به عنوان جریانیه که تحت تأثیر کارهای تشکیلاتی مجاهدین خلق هم آوازی هایی با این سازمان دارد، یاد می شود. خود سازمان نیز با خوشحالی به این ذهنیت دامن می زند.

۳- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۱، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

در اهواز و در ادامه حوادث خونینی که به دنبال درگیری های دانشگاه ها در سطح شهر روی داد و اعتراضات و تظاهرات دیگری هم در پی داشت، امروز روابط عمومی استانداری خوزستان درباره حوادث دانشگاه اهواز اطلاعیه ای انتشار داد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: «گروه های فدائی و پیکاری و غیره که خود را در خطر اضمحلال می بینند برای تصرف عدوانی ساختمان هایی که از بیت المال ملت غصب کرده اند دست به اسلحه برده و کشتار می کنند و در این میان در موقع برگزاری نماز و در مهد آزادی یعنی دانشگاه مردم را به گلوله بسته و به خاک و خون می کشند. در این میان، خبرنگار روزنامه کیهان دست به تحریف اخبار زده و به دروغ می نویسد که ۷۰۰ نفر از دانشجویان زخمی شده اند. درحالی که چنین خبری حقیقت ندارد. برادران و خواهرانی که با گلوله گروهک های مذکور مجروح شده اند ۲۰۰ نفر می باشند و متأسفانه ۶ نفر به شهادت رسیده اند و هجوم گروهی را کیهان به دروغ "درگیری مردم" می نویسد و دستگیرشدگان را هزاران نفر اعلام می دارد.» (۱)

۱۷۷

در جهت کنترل فعالیت تبلیغاتی شدید و وسیع، اما غیرقانونی گروه های مخالف نظام که رسماً براندازی و مشی مسلحانه را ترویج می کنند، امروز دادستانی کل انقلاب اطلاعیه ای انتشار داد. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی در این اطلاعیه آمده است: «انقلاب اسلامی ایران همچنان پرتوان به پیش می رود، انقلابی که ثمره خون بیش از ۶۰ هزار شهید و ۱۰۰ هزار مجروح بوده و اینک رسالت حفظ دستاوردهای انقلاب بر دوش فرد فرد ملت مسلمان و انقلابی ایران گذاشته شده است. لذا دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران بنا بر این مسئولیت بزرگ اسلامی به تمام صاحبان چاپخانه ها و انبارها و گراور سازها، زینک سازها و کاغذ فروش ها و همچنین مالکین خانه های شخصی یا کسانی که به طریقی در رابطه با نشریات غیرقانونی گروه های ضدانقلابی همکاری دارند. شدیداً اخطار می کند چنانچه توسط این دادستانی کشف گردد تحت تعقیب قانونی قرار می گیرند و به عنوان ضدانقلاب در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، محاکمه خواهند شد.

دادستان کل انقلاب جمهوری اسلامی ایران، علی قدوسی» (۲)

۱۷۸

امروز با حکم امام خمینی ابراهیم یزدی به عنوان سرپرست جدید مؤسسه کیهان منصوب شد. وی در مقام سرپرست کیهان، ضمن گفت و گویی قاطعانه، نوع خاصی از انضباط را که مورد پسند گروه ها و تاحدی مورد پسند جریان بنی صدر نیست، وعده داد. متن کامل حکم امام خمینی چنین است:

ص: ۴۷۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

جناب آقای دکتر ابراهیم یزدی ایده الله تعالی

با اهمیتی که مطبوعات و نقشی که در ساختن جامعه دارند، با گذشت بیش از یک سال از برقراری جمهوری اسلامی، باز دیده می شود که بسیاری از مطبوعات در خط انقلاب اسلامی نیستند؛ و اصلاحاتی بنیادی در آنها باید تحقق یابد که اشخاص منحرفی که موجب این امور انحرافی می شوند دستشان از این

رسانه های گروهی کوتاه شود. لهذا جناب عالی که شایستگی و قدرت اداری تان محرز است، برای این امر حیاتی و اصلاح امور به سرپرستی مؤسسه کیهان که از مؤسسات مربوط به مستضعفین است، منصوب هستید که با کمک کارمندان محترم و متعهد، این مؤسسه را هرطور صلاح می دانید به طور اسلامی و مناسب با جمهوری اسلامی اداره نمایید. از خداوند تعالی توفیق و تأیید جناب عالی را خواستار است.

۸ اردیبهشت ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمینی» (۱)

عصر امروز، دکتر یزدی در مقام سرپرست کیهان، در گفت و گویی با این روزنامه، برخی دیدگاه های خود را تشریح کرد. از جمله معضلات مطبوعات رسمی فشار شدید گروه هایی است که متوقع درج بیانیه ها، نظرها و گزارش های خود هستند، درحالی که عملاً به جای فعالیت سیاسی، نوعی حرکت چریکی مسلحانه را ترویج و در مواردی {نظیر کردستان،...} عملی و اجرا می کنند. آنان هرگونه محدودیت نشر دیدگاه ها و مطالب خود را نیز شدیداً محکوم و علیه آن فضا سازی می کنند. درخصوص این معضل از سرپرست جدید کیهان سؤال شد که نظرتان در مورد سانسور در روزنامه ها و اعمال نفوذ گروه های فشار چیست؟ دکتر یزدی پاسخ داد: «ما یک معیاری را تعیین کردیم و این معیار حفظ اصالت انقلاب اسلامی است. بسط و توسعه اندیشه اسلامی فهم و درک خط امام به عنوان تجسم عینی قرآن و سنت رسول خدا و ائمه اطهار است و تازمانی که هر خبری و هر نظری در این خط به دست کیهان برسد از طرف هر گروهی قابل قبول است. اما اگر چنانچه گروه فشارهایی باشند که بخواهند چیزی خلاف این به ما تحمیل کنند مسلم ما زیر بار نخواهیم رفت و مقاومت خواهیم کرد.»

از دکتر یزدی سؤال شد: «آقای رئیس جمهور معتقد به عدم سانسور هستند همه باید حرفشان را بزنند تا حرف ها به تدریج عقده نشود و کار به جنگ و جدل نکشد. آیا شما به چنین تری معتقد هستید و این مسئله چگونه در روزنامه کیهان عملی است؟» وی پاسخ داد: «بدون شک همه باید حرفشان را بزنند، اما اینکه چه کسی باید حرف چه کسی را منعکس کند مورد بحث است. باید ببینیم که آیا در جمهوری اسلامی ما و در این انقلاب روزنامه ای و نشریه ای که باید در

ص: ۴۷۵

نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۲۶۰.

خدمت جمهوری اسلامی باشد به عنوان اینکه سانسور نباید باشد آیا باید حرف گروه هایی را که خودشان برای خودشان تشکیلات دارند، روزنامه دارند و می توانند حرف خودشان را منعکس کنند و می کنند باید در خدمت آنها باشد؟ به اعتقاد من اینکه سانسور نباید باشد که یک اصل اسلامی است، اینکه مردم باید آزاد باشند و حرفشان را بزنند این را قانون اساسی تضمین و تأمین کرده اما اینکه من بیایم حرف شما را بزنم و به جای شما حرف را بزنم و از امکاناتی که هست استفاده کنم تا حرف شما را بزنم، این درست نیست هرکس باید حرف خودش را بزند و از جیب خودش خرج کند.»

در مورد ارتباط مطبوعات با خط امام پرسیده شد: «مطبوعات فعلی ما تا چه حد سازنده و در خط امام هستند؟» دکتر یزدی پاسخ داد: «تشخیص اینکه چه کسی در خط امام هست یا نیست به اعتقاد من قبل از هرکس و قبل از هر فردی با خود امام است و به موجب همین دستور که امام به من دادند، به عنوان سرپرست مؤسسه کیهان، دقیقاً نارضایتی خودشان را از بسیاری از رسانه های گروهی و مطبوعاتی نشان دادند. بنابراین نمی توانیم بگوییم رسانه های خبری و مطبوعات ما تماماً و عموماً تأمین کننده نظر امام و در خط انقلاب بوده اند: این به آن معنا نیست که هیچ کدام نیستند... به نظر من مطبوعات این نقص را دارند که نتوانستند آئینه تمام نمای جامعه ما باشند. آن اقلیتی که سروصدا می کند و جنجال به پا می کند و صدایش را به جایی می رساند آن منعکس می شود، ولی آن اکثریت عظیمی که یک خطی دارد و یک تعهدی دارد و دائم در حال تکاپو و فعالیت است کمتر منعکس می شود.»

خبرنگار کیهان پرسید: «شما به لزوم بی طرفی کیهان در خط امام معتقد هستید یا نه؟» سرپرست جدید کیهان در پاسخ گفت: «بینید همه این مقولات را باید در خط فلسفه و اندیشه انقلاب بررسی کنیم. مسلماً یک روزنامه یومیه خبری سیاسی اجتماعی چطور می تواند در آن برهه از زمان بی طرف باشد و بگوید من خودم طرفی را ندارم. آن کسی که در چنین شرایطی می گوید من بی طرف هستم که فاقد بینش ایدئولوژیک باشد و معیار نداشته باشد. بالاخره در این جنگ، حق و باطل یکی راست می گوید و یکی دروغ. باید معیار داشته باشیم که بسنجیم و طرف حق را بگیریم. روزنامه کیهان باید در خدمت حق باشد و انقلاب ما هم یک انقلاب اسلامی است و حق هم این است و کیهان نمی تواند خارج از این باشد.» (۱)

ص: ۴۷۶

ضمیمه گزارش ۱۷۵: گزارشی از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد

گروهی از مسلمانان کرد، در منطقه با عنوان "سازمان پیشمرگان مسلمان کرد" فعالیت می کنند و در واقع حامی جمهوری اسلامی و طرف دار حاکمیت نظام جمهوری اسلامی در کردستان هستند. آنها بیشتر نقش فرهنگی و تبلیغی دارند تا تأثیر نظامی، اما به دلیل دشمنی شدید عناصر و هواداران گروه های مسلح غیرقانونی با این گروه، همواره در معرض تهدید نظامی قرار دارند. اعلامیه ای که امروز این سازمان انتشار داد، جهت گیری عقیدتی و سیاسی و نیز بخشی از گرفتاری های محلی آنان را نشان می دهد. در اعلامیه مزبور آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

"و ما نقموا منهم الا ان يؤمنوا بالله العزيز الحميد" {سوره بروج آیه ۸} دشمنی نکردند و خشم نگرفتند به آنان {مردان و زنان مؤمن} مگر از آن رو که ایمان آوردند به خدای عزتمند و ستوده.

در تاریخ ۸/۲/۱۳۵۹ به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه جوانرود خبر رسید که گروهی از مهاجمین به سرکردگی حامدبیگ مزدور بعث عراق بعد از اینکه مدتی در قریه

"زیران" به سر می برد از کوه "ساوان" بالا آمده و به طرف روستای "چشمه نزار" حرکت می کنند و روبه روی چشمه نزار و در کنار پلی سنگر گرفته و به کمین می نشینند. در این حین یک ماشین سواری با ۶ سرنشین که ۲ تن از آنان از اعضای پیشمرگان مسلمان کرد بودند، از آن محل عبور می کنند که ناگهان ضدانقلابیون حیوان صفت از کمین خارج شده و ماشین را به رگبار گلوله می بندند و در نتیجه ۲ تن از برادران پیشمرگ مسلمان به اسامی محمد فرزند عبدالقادر و حسن فرزند علی و شیرزنی باردار به نام زرین مادر شهید محمد، به شهادت می رسند، پرورده مکتب اسلام از خطه کردستان. مدعیان دفاع از خلق کرد! زنی مظلوم و بی دفاع را، زنی باردار و حامله را به رگبار می بندند و به شهادتش می رسانند.» در این اعلامیه همچنین به مجروحان حادثه اشاره شده و آمده است: «از مجروحین حادثه زنی است به نام آسیه که ۳ گلوله دژخیمان به او اصابت کرده و حالش به شدت وخیم است. دیگر مردی به نام حسن مرادی {راننده} اهل باباجانی است که آن برادر مسلمان نیز ۳ تیر خورده است {۲ گلوله به شانه هایش و گلوله دیگر از پشت خورده و سینه اش را شکافته است} و آن دیگری برادری از اهالی باباجانی از ناحیه صورت مجروح گردیده است.» در قسمتی دیگر از اعلامیه آمده است: «مردم مسلمان کرد فریب کاری ها و لغت بازی های این مزدوران امپریالیست ها را نخواهند خورد. ملت قهرمان و مسلمان کرد با دلی پر از کینه و با خشمی افزون تر به نبرد علیه این دشمنان مسلمانان کرد برخوانند خاست. آیا می شود انتقام مظلومان به خون خفته اسلام را از دشمنان خونخوارشان نگیریم؟ نه، نه، مگر در بدنامان رگ سرخی نهفته نباشد، مگر غیرت و غیور بودن را از دست داده باشیم. مگر خود را به قاتلان مزدور اجنبی فروخته باشیم، مگر به سرنوشت زنانمان و کودکانمان و اسلام و قرآن عزیزمان بی اهمیت و بی توجه باشیم... (۱) که هرگز چنین نیست. پس علیه کفار سرسپرده و انتقام از حیوان صفتان مزدور به پیش.»

در پایان اعلامیه اضافه شده است: «پس از اطلاع از این جریان بلافاصله واحدهای سازمان پیشمرگان مسلمان کرد {شاخه جوانرود} مستقر در کانی گوهر همراه برادران پاسدار به محل حادثه شتافته و با نیروهای عناصر کفر درگیر می شوند و

در نتیجه مهاجمین دست به فرار مفتضحانه می زنند. از تلفات ضدانقلاب اطلاع دقیقی در دست نیست، اما هم اکنون

چشمه نزار تحت کنترل پیشمرگان مسلمان کرد می باشد.

هرچه رسواتر باد چهره پرفریب و جنایتکارانه مدعیان دفاع از خلق. نابود باد دشمنان کینه توز اسلام و مسلمین. درود و سلام بر خواهر شهید قهرمان و فرزند کوچک به خون خفته اش.

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد ۱۲/۲/۱۳۵۹ «(۲)(۳)

ص: ۴۷۷

۱- *... از متن اطلاعیه است.

۲- سند شماره ۱۳۶۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳- * در تاریخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، از تبریز پیامی به مرکز عملیات سپاه در تهران واصل شد که در آن درخواست های پول و سلاح یکی از رهبران پیشمرگان مسلمان کرد به نام ع. ن. الف که مقدار معتنا بهی هم بوده است، مطرح و سؤال می شود که «آیا [تأمین کنیم یا نه؟] پاسخ چنین درج شده است: «با بی سیم ۵۰۷۶۰ به تبریز مخابره شد، که هیچ اقدامی راجع به این مسئله نشود.» [سند شماره ۰۵۰۱۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران {عملیات}، ۱۲/۲/۱۳۵۹]

در ایران و امریکا، هریک از دو طرف، مشی سابق خویش را درباره مسئله گروگان ها ادامه می دهد، بدون اینکه هیچ کدام قادر به اقدام تعیین کننده ای برای کسب امتیازات مورد نظر در جهت حل نهایی مسئله باشند. در این میان، در جوامع جهانی و رسانه ها، ایران صبورتر، مقاوم تر و با برنامه تر از حریف نمود دارد، هرچند نه در حدی که پیروزی قطعی و قابل محاسبه ای در انتظارش باشد.

امروز، در امریکا مسئله اصلی دولت این کشور همچنان توجیه اقدام شکست خورده نظامی اخیر، همپا و بلکه مقدم بر توضیح برنامه های آتی امریکا علیه ایران است. نکته مهم اینکه کارتر در نطق امروز خود، به صراحت بر اینکه وسعت و نوع عملیاتی که قرار بوده است انجام شود، چیزی غیر از مطالب فاش شده است، اعتراف و تأکید کرد امریکا فقط بخش شکست خورده عملیات را که آسان ترین قسمت آن هم بوده است می تواند افشا کند. کارتر همچنین اعتراف کرد نجات گروگان ها هدف اصلی نبوده بلکه خلاصی امریکا از این بحران مدنظر بوده است، ولو به قیمت جان گروگان ها

(کارتر امروز اعتراف کرد نجات گروگان ها هدف اصلی عملیات نبوده بلکه خلاصی امریکا از این بحران مدنظر بوده است، ولو به قیمت جان گروگان ها تمام می شد.

{به ترتیب از چپ کارتر، برژینسکی و ونس}

تمام می شد. (۱) کارتر ضمن تأکید بر محق بودن خویش در این تصمیم گیری، تأسف خود و کماندوهای امریکایی که سالم از ایران بازگشته اند را از شکست عملیات ابراز کرد. وی علاوه بر یک برنامه تلویزیونی عمومی ۳۱ دقیقه ای، در ۲۴ ساعت گذشته، سه بار با اعضای کنگره ملاقات و بر صحت تصمیم خود تأکید کرده است. (۲) (۳)

امروز همچنین براون وزیر دفاع امریکا، در پاسخ به بعضی مطبوعات تأکید کرد تصمیم به لغو مأموریت کماندوها، هم مورد تأیید فرمانده جبهه جنگ و هم مقامات سیاسی واشنگتن بوده است. این مطبوعات اعلام کرده بودند که فرمانده نظامی کماندوها مایل بوده است مأموریت خود را در ایران ادامه دهد، ولی کارتر دستور لغو آن را داده است. (۴)

در این حال، ریچارد نیکسون رئیس جمهور سابق امریکا، با هم از اقدام کارتر حمایت کرد. نیکسون از هم حزبی های خود در حزب جمهوری خواه، خواست که از هم صدا شدن با منتقدان خودداری کنند و کارتر را، که عضو حزب مخالف یعنی حزب دمکرات است، برای شکست در عملیات گروه نجات سرزنش نکنند. نیکسون ابتدا اظهار کرد که تصمیم عملیات نجات احتمالاً تصمیم درستی بوده است، ولی اندکی بعد صریحاً تأکید کرد به نظر وی چنین اقدامی از طرف امریکا بجا بوده و مورد تأیید وی

ص: ۴۸۲

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارش مفصل یونایتد پرس از واشنگتن درباره سخنان امروز کارتر.

۲- ** ابهام درباره سایر قسمت های عملیات هیچگاه رفع نشد؛ از جمله نقش عواملی که از طریقی غیر از مسیر طبس قرار بود در ماجرا فعال باشند و فقط اشاراتی به آنها در بعضی کتب شده است، از جمله نویسنده کتاب امریکا در اسارت ضمن وقایع نگاری قضیه می نویسد: «علی رغم تمام ناراحتی هایی که مأموریت شکست خورده به دنبال داشت، تمام جاسوسان و عوامل که برای کمک به جریان حمله به داخل ایران نفوذ کرده بودند، توانستند تا تاریخ ۲۹ آوریل [نهم اردیبهشت] ایران را ترک گویند. البته گزارشات محرمانه سرویس [جاسوسی خارجی] اشاره می کند که عده ای از ایرانیان که در این حمله با امریکا همکاری کردند، به اندازه امریکاییان خوش شانس نبوده و نتوانستند به موقع از ایران فرار کنند.» [کلن ادوارد، امریکا در اسارت، ترجمه: توران خاوری و سرور طلیعه، تهران: انتشارات قلم، ۱۳۶۲، ص ۲۰۹] ابهام یاد شده، امروز در یک گفتار رادیو مسکو چنین طرح و بررسی شد: «با اینکه تمام جزئیات عملیات نافرجام به هیچ وجه هنوز هم روشن نیست بسیاری از روزنامه ها خبر می دهند که سخن بر سر تلاش برای انجام کودتا در ایران بود و این تلاش می بایست به وسیله عمال مخفی امریکا و ستون پنجم سازمان "سیا" انجام گیرد. روزنامه نیویورک دلی نیوز اطلاع می دهد که اولین گروه های کماندوهای تعلیم دیده در ماه نوامبر سال گذشته به ایران اعزام شدند. آنها به زبان فارسی حرف می زدند و خود را ایرانی قلمداد می کردند و به جمع آوری اطلاعات جاسوسی مشغول بودند. این کماندوها تا ماه ژانویه در تهران موضع گرفتند و روابط خود را با همدستان امریکا در تهران برقرار ساختند. روزنامه نیویورک پست در این باره نوشت: قرار بود کماندوها هنگام اجرای نقشه حمله تفنگ داران به سفارت امریکا بی نظمی و شورش در تهران راه بیندازند تا توجه همگان را از عملیات عمده منصرف سازند. روزنامه مذکور می نویسد: این پرسش پیش می آید که آیا وظیفه وسیع تری در برابر شورشیان قرار گرفته بود یا نه؟ روزنامه نیویورک پست پاسخ این پرسش را نداده است، ولی روزنامه دلی ورلد در این باره نوشت: باید فکر کرد آیا نقشه

شورش علیه دولت ایران که سازمان دهنده آن سیا بود از این پیش کشیده شده بود یا نه؟ ضربه ای که متوجه آیت الله خمینی بود می توانست به آغاز جنگ خانگی منجر شود.» رادیو مسکو افزود: «سازمان سیا امریکا این شیادی را در سال ۱۹۵۳ در جریان سرنگون ساختن دولت دکتر مصدق و بازگرداندن شاه تمرین کرده بود.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵، بخش فارسی رادیو مسکو، ۹/۲/۱۳۵۹]

۳- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- همان.

می باشد. وی در پاسخ به این سؤال که امریکا هم اکنون چه باید بکند، گفت: طرح دیگری برای نجات گروگان ها عملاً غیرممکن خواهد بود چون گروگان ها در سراسر ایران متفرق شده اند. (۱)

در همین حال، در ایران صدور بیانیه ها و اعلامیه ها و اعلام مواضع علیه امریکا همچنان در سطحی وسیع و متنوع، ادامه دارد. (۲) بنی صدر در مقام ریاست جمهوری در پاسخ به خواسته اخیر امام خمینی مبنی بر تشکیل یک اجلاس بین المللی برای رسیدگی به جرایم امریکا بیانیه ای منتشر کرد و در آن با تقدیر از امام خمینی به اقداماتی که در زمینه افشا و محکوم کردن تجاوز اخیر امریکا در دستور کار قرار داده است، اشاره کرد؛ (۳) برخی از این اقدامات عبارت اند از: دعوت از مقامات کشورهای اسلامی، کشورهای غیرمتعهد، دبیر کل سازمان ملل، جوامع اروپایی و ژاپن، سندیکاها و نهضت های رهایی بخش برای شرکت در یک اجلاس بین المللی در تهران و همچنین تحویل اجساد امریکاییان از طریق صلیب سرخ. (۴)

علاوه بر این امروز، بنی صدر درباره جنایات امریکا و تجاوز اخیر آن به ایران پیامی برای فیدل کاسترو رئیس جمهور و رهبر انقلاب کوبا و نیز رئیس دوره ای جنبش عدم تعهد، ارسال کرد. (۵) به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی در پیام دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، (۶) آمده است: «انقلاب اسلامی خلق ما درحقیقت نه تنها برضد نظام دیکتاتوری وابسته شاه مخلوع بلکه برضد سلطه امریکا بر ایران و منطقه با دادن هزارها شهید و مجروح و فداکاری های بی شمار به پیروزی دست یافت.» (۷) و در ادامه این پیام افزوده شده است: «از شما به عنوان رئیس این جنبش تقاضا می کنم برای رسیدگی به این تجاوز روشن امریکا و خطرات آینده اقدام به تشکیل یک جلسه فوق العاده جنبش کشور های غیرمتعهد در اسرع وقت در سطح وزیران بنمایید. همچنین تقاضا می کنم برای مشاهده اثرات جنایات امریکا در ایران و نشانه های باقیمانده از تجاوز اخیر او به ایران و ملاحظه دستاوردهای انقلاب اسلامی هیئتی متشکل از اعضای جنبش عدم تعهد به ایران گسیل نمایید تا در اجلاسی که از ۱۰ تا ۱۲ مه [۲۰ تا ۲۲ اردیبهشت] تشکیل خواهد شد شرکت نمایند.» (۸)

ص: ۴۸۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۹/۲/۱۳۵۹.

۲- * در کنار مواضع و دیدگاه های گروه های مختلف مذهبی و غیرمذهبی، سیاسی و صنفی طبقه کارگر و جمعیت حقوق دانان ایران [روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳]، حتی آن دسته از علمای حوزه که معمولاً غیر سیاسی خوانده می شوند نیز در این زمینه به اعلام موضع پرداختند؛ از جمله امروز روزنامه انقلاب اسلامی پیامی را از آیت الله سیدمحمد وحیدی که در روز ۱۰ جمادی الثانی {۹/۲/۱۳۵۹} صادر شده بود، درج کرد. در این پیام آمده است: «بسمه تعالی. ملت رشید ایران عملیات نظامی فوق محرمانه جاسوسان سیا و تفنگ داران امریکا برای رهایی گروگان ها که درحقیقت به هدف گروگان گیری انجام می شد، بحمدالله نا فرجام ماند و درست قصه اصحاب فیل و نابودی آنها با ریگزار در کویر مرکزی ایران تجسم یافت. ... ضمن سپاسگزاری از ارتش جمهوری اسلامی و ژاندارمری و پرسنل شهربانی به خصوص سپاه پاسداران [که] با پشتکاری خستگی ناپذیر و جانبازی در راه اسلام هر توطئه را در هر گوشه مملکت که [از] ناحیه ایادی امریکا در حال تکوین باشد خنثی می نماید، توفیق بیشتر آنها را در استحکام بخشیدن به جمهوری اسلامی و حفظ مملکت اسلامی از گزند بد اندیشان

تحت رهبری زعیم عالی قدر امام خمینی مدظله خواستار بوده و اتحاد و یگانگی هرچه بیشتر عموم آحاد ملت در به خاک مالیدن پوزه ابر قدرت های شرق و غرب ظل عنایت حضرت ولی عصر ارواحنا فداه از خداوند سبحان مسئلت می داریم.» [روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰]

۳- **ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: متن کامل بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- همان.

۸- همان.

درحالی که ماجرای تبلیغاتی نمایش اجساد امریکایی در تلویزیون ایران ادامه دارد، موضوع چگونگی تحویل آنها امروز، قطعی شد.

امروز، اسقف کاپوچی که به دعوت ایران برای تحویل جنازه های کماندوهای امریکایی به صلیب سرخ بین المللی، به تهران آمده است با بنی صدر رئیس جمهور دیدار و گفت و گو کرد. وی پس از این دیدار اعلام کرد: «مأموریت من در این سفر صرفاً جنبه انسانی و مذهبی دارد چون من یک فرد مذهبی هستم و انقلاب ایران نیز یک انقلاب مذهبی و انسانی است و از طرف دیگر برگرداندن جنازه ها به خانواده هایشان یک عمل انسانی است که از ماهیت انقلاب اسلامی ایران سرچشمه می گیرد و از سوی دیگر به خاطر دوستی و برادری که با ملت ایران دارم این مأموریت را انجام می دهم.» کاپوچی سپس گفت که در نظر دارد اجساد را در کشوری ثالث تحویل صلیب سرخ بین المللی بدهد تا آنها این اجساد را تحویل خانواده هایشان بدهند، نه دولت امریکا. وی در مورد علت این کار گفت: «من هیچ مایل نیستم که با دولت امریکا رابطه ای داشته باشم.» (۱)

قبل از این، سفیر سوئیس در ایران که امور مربوط به امریکا را در ایران انجام می دهد گفته بود: سفارت سوئیس درحال بررسی چگونگی انتقال اجساد به ایالات متحده است و بنی صدر با بازگرداندن اجساد موافقت کرده است. آیت الله خلخالی نیز اعلام کرده بود اجساد مزبور به نماینده پاپ، سازمان صلیب سرخ یا اسقف کاپوچی تحویل خواهد شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس، هیلاریو کاپوچی اسقف سابق اورشلیم، به درخواست مقامات ایرانی برای تحویل گرفتن اجساد کشته شدگان امریکایی بعدازظهر روز گذشته، رم را به مقصد تهران ترک کرده بود. (۲)

این درحالی است که گزارش خبری و بالطبع تبلیغاتی مربوط به تلفات امریکاییان در طبس که از تلویزیون ایران پخش و در آن اجساد سوخته کماندوهای امریکایی نشان داده شد، به عاملی برای جنگ تبلیغاتی متقابل علیه ایران تبدیل شده است. البته به رغم سرمایه گذاری نسبتاً وسیع، این موضوع بیشتر بهانه جویی تلقی شد و تأثیر چندانی نداشت.

جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا نیز امروز هنگام عیادت از مجروحان حادثه در سان آنتونیو به خبرنگاران گفت: «من از کار مقامات ایرانی که با به نمایش گذاشتن اجساد هم وطنان این مردان شجاع، تمام اصول انسانی را زیر پا گذاشته اند، احساس تنفر و وحشت می کنم. ایرانی ها نمی توانند حرمت افرادی را که در راه اجرای وظیفه کشته شده اند، پایمال کنند و با این عمل خود نشان دادند که ما در کوشش هایمان برای آزادی هم وطنان با چه افرادی سروکار داریم.» (۳)

دراین باره به اظهار نظر صرف بسنده نشد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، کارکنان فرودگاه هیتروی لندن یک بوئینگ ۷۰۷ ایران را به مدت ۶ ساعت تحریم کردند. هواپیمایی ملی ایران {هما} ضمن تأیید این خبر اعلام کرد به علت همکاری نکردن کارکنان فرودگاه لندن، پرواز ۷۲۲ هما از لندن نیز با ۲۰ ساعت تأخیر در ساعت ۲۲ وارد تهران شد. دکتر تقی فراچی مدیرعامل هواپیمایی

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲، واشنگتن آسوشیتد پرس، ۲۹ آوریل ۱۹۸۰.
{۹/۲/۱۳۵۹}.

ملی ایران، در باره علت این اقدام کارکنان فرودگاه لندن گفت: گویا آنها از نمایش دادن اجساد سربازان امریکایی در لانه جاسوسی امریکا در تهران ناراحت شده بودند که در حمل چمدان ها و بارهای مسافران به داخل هواپیما ایجاد کارشکنی کرده اند. (۱)

از سوی دیگر، شورای اسلامی و انجمن اسلامی هواپیمایی ملی ایران {هما} اطلاعیه ای صادر کرد. در بخشی از این اطلاعیه خطاب به ملت آمده است: گروهی از کارکنان فرودگاه هیتروی لندن، به این بهانه واهی که به اجساد مهاجمان امریکایی اهانت شده است از ارائه سرویس به یکی از پروازهای هما خودداری کرده و پرواز دیگری را بدون بارگیری با ۱۸ ساعت تأخیر راهی ایران کرده است. بدین وسیله کلیه کارکنان شرکت هواپیمایی ملی ایران {هما} این حرکت مذبحانه انفعالی امپریالیسم بین المللی را تقییح کرده و هشدار می دهد که هرگز اعمالی این چنینی با امت مسلمان و قهرمان را نادیده نخواهند انگاشت و در صورت تکرار اعمالی این چنینی تصمیمات مقتضی به عمل خواهد آمد. (۲)

۱۸۱

با گذشت چند روز از حادثه بمباران هلیکوپترهای به جامانده از نیروهای امریکایی در طبس، این اقدام نیروی هوایی ارتش همچنان مورد توجه قرار دارد و درباره آن مطالب متنوعی بیان می شود.

در این زمینه روزنامه کیهان در شماره امروز خود نوشت: «حجت الاسلام سیدهادی خسرو شاهی نماینده امام خمینی در وزارت ارشاد ملی، صبح امروز، در گفت و گویی با کیهان... ضمن اعلام مشکوک بودن بمباران هلیکوپترهایی که طبق گفته مقامات امریکایی حاوی اسناد طبقه بندی شده بوده است، گفت: عصر چهارشنبه سوم اردیبهشت ساعت ۵ بعدازظهر که از تهران به قم باز می گشتم، در جاده قم تهران با توپ های ضدهوایی که ظاهراً از پادگان منظریه خارج شده بود و به سوی تهران حرکت داده شده بود مواجه شدم. البته این مسئله در آن موقع و به خودی خود مسئله ای قابل توجه نبود، اما اکنون پس از گذشت مسائل چند روز اخیر و حمله نافرجام امریکای جنایتکار به ایران و همچنین اظهارات حجت الاسلام خلخالی که گفته است [قرار بوده] پادگان منظریه یکی از مراکز هجوم مهاجمین باشد، این سؤال مطرح می شود که این نقل وانتقال توپ های ضدهوایی آن هم در آن تاریخ که توطئه امریکا در حال شکل گرفتن بود به دستور چه کسی و به چه دلیل صورت گرفته است؟ حجت الاسلام خسرو شاهی نماینده امام در وزارت ارشاد، سپس ضمن هشدار، از مقامات مملکتی خواستار تحقیق و یافتن پاسخ آن برای جلوگیری از توطئه بعدی شد.» (۳)

همچنین امروز، بنا بر گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، یکی از مسئولان فرودگاه مهرآباد ضمن تماس با این روزنامه، اطلاعاتی در اختیار آن گذاشته است. در گزارش این روزنامه آمده است: «منبع خبر اظهار می داشت: برای تحقیق درباره هجوم نظامی آمریکا می توانید به دفتر کشیک فرودگاه در همان روز مراجعت کنید. تلگرامی از فرودگاه زاهدان به تهران زده شد که مسئولین فرودگاه اظهار داشته اند، ساعت ۱۰:۳۰ صبح، صدای ورود ۱۸ فروند هواپیما روی رادار آمده است. مسئولین فرودگاه

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

زاهدان واقعه را به تهران اطلاع می دهند. تهران به مرکز خیر ارسال می دارد. مرکز اطلاع می دهد که تیمسار باقری نیست و سایر مسئولین هم هیچ گونه اقدامی در این رابطه به عمل نمی آورند!» روزنامه مزبور تأکید کرد: «امیدواریم مسئولین امر پاسخی در این مورد به روزنامه ارسال دارند.» (۱)

در این حال، اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه امروز به واحدهای ذی ربط، اعلام کرد: «برابر اخبار واصله در نقاط مشروحه باندهایی وجود دارد که می تواند از آنها جهت فرود هواپیما استفاده شود. لازم است ضمن مراقبت های لازم از فرود هواپیما های بیگانه به شدت جلوگیری به عمل آید.

۱. از اهواز به طرف ایذه در حوالی ایذه نزدیک کاخ بختیار.

۲. از اهواز به طرف مسجد سلیمان سمت راست جاده.

۳. از اندیمشک به طرف شوش یا اهواز سمت راست جاده آسفالتی وجود دارد.

۴. جاده کرمانشاه به قصر شیرین سه راهی قصر شیرین به ملاوی.» (۲)

امروز همچنین تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش به سپاه برای آگاهی و انجام هرگونه اقدام لازم ارسال شد که نشان می دهد در این سطح هنوز برداشت مشخص از آنچه پیامد حادثه طبرس می گذرد، وجود ندارد. متن تلفن گرامی که علاوه بر سپاه برای نیروی زمینی ارتش نیز ارسال شده، چنین است: «برابر خبر واصله تعداد زیادی نظامی امریکایی و ایرانی به منظور حمله هم اکنون عازم ایران هستند. مراتب جهت اطلاع و هرگونه اقدام اعلام می گردد.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۳)

۱۸۲

در فضای حاد ضد امریکایی کنونی، حواشی معمولی نیز می توانند در بازتابی غیرمعمول چشم انداز یک بحران را ترسیم کنند. حادثه هوایی امروز در آسمان دریای عمان، نمونه ای از این وضعیت است.

این حادثه در صفحه اول روزنامه جمهوری اسلامی با تیتراژ "درگیری هوایی ایران و امریکا" انعکاس یافت. جمهوری اسلامی در گزارش مربوط به این تیتراژ نوشت: «جنگنده های ارتش انقلاب ۲ فروند هواپیمای اف ۱۴ امریکا را در دریای عمان فراری دادند.» (۴)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز درباره این حادثه اطلاعیه ای صادر کرد که متن آن چنین است: «در ساعت ۱۲:۱۱ امروز ۹/۲/۱۳۵۹، در حالی که هواپیمای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در منطقه دریای عمان مشغول گشت زنی بوده است، ۲ فروند هواپیمای اف ۱۴ امریکایی به سوی هواپیمای مزبور تیراندازی می نمایند که بلافاصله ۲ فروند هواپیمای نیروی هوایی از پایگاه بندر عباس و به فاصله ۳ دقیقه، ۲ فروند دیگر به مقابله با هواپیمای امریکایی می روند و در ساعت

۱۲:۳۱، هواپیمای مأمور گشت زنی را اسکورت می نمایند و هواپیماهای امریکایی مسیر خود را تغییر می دهند.» (۵)

ص: ۴۸۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سپاه به واحد اطلاعات سپاه اهواز و کرمانشاه، ۹/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۰۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۹/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

از سوی دیگر، وزارت امور خارجه امریکا ادعای ایران را تکذیب و اعلام کرد یک برخورد عادی میان ۲ هواپیمای جنگی امریکایی از نوع اف ۱۴ و یک هواپیمای باری ایرانی از نوع سی ۱۳۰ بر فراز آب های بین المللی روی داده، ولی حادثه ای رخ نداده و به حریم هوایی ایران نیز تجاوزی نشده است. (۱) رادیو لندن با اعلام این خبر یادآور شد که این ادعای ایران، به نقل از بیانیه ستاد کل نیروهای مسلح از رادیو ایران پخش شده است. رادیو لندن افزود: «ستاد مشترک نیروهای مسلح ایران در اعلامیه بعدی خود گفت که دولت امریکا برای اعاده وجهه کارتر و کسب رأی برای او مشغول نقشه ریزی عملیات نظامی دیگری علیه ایران است. در این اعلامیه به نیروهای مسلح هشدار داده شده که برای عملیات نظامی مجدد امریکا به حالت آماده باش در آیند.» (۲)

شب هنگام، یک مقام آگاه در ستاد فرماندهی نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران در تماسی با مطبوعات ضمن تأیید اطلاعیه ستاد مشترک، آن را این گونه تعدیل کرد: «برابر اظهار نظر خلبان هواپیمای ایرانی سی ۱۳۰، ۲ فروند هواپیمای اف ۱۴ امریکایی عمل رهگیری نسبت به هواپیمای ایرانی انجام دادند و در کنار هواپیمای سی ۱۳۰ ایرانی مبادرت به تیراندازی نمودند، در حالی که این تیراندازی به سوی هواپیمای ایرانی نبوده، بلکه در کنار آن تیراندازی انجام شده است که بلافاصله هواپیماهای فانتوم ایرانی به پرواز درآمدند و در کنار هواپیمای سی ۱۳۰ قرار گرفتند و آن را به فضای ایران بازگرداندند.» (۳)

۱۸۳

در کنار متحدان امریکا که طیف وسیع و مؤثری، شامل کشورها و سازمان های مختلف را علیه ایران شکل می دهند، دسته ای دیگر از کشورها، سازمان های جهانی و جریان های غیر دولتی وجود دارد که با شدت و ضعف متفاوت، علیه امریکا موضع می گیرند و با تأثیرات متفاوت از نقش ضدامپریالیستی جمهوری اسلامی حمایت می کنند.

هایله ماریام رئیس شورای دولتی نظامی موقت اتیوپی، پیام ویژه ای برای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، ارسال کرد. به گزارش خبرگزاری تاس، در این پیام آمده است: این عملیات ماجراجویانه ایالات متحده نشان داد که سیاست دولت کارتر در جهت برهم زدن و به خطر انداختن صلح و امنیت در منطقه خلیج فارس حرکت می کند. (۴)

شاذلی بن جدید رئیس جمهوری الجزایر نیز امروز، پیام هایی برای امام خمینی و بنی صدر فرستاد و در آنها حمایت خود و کشورش را از ایران اعلام کرد. در این پیام ها اعلام شد که به نظر الجزایر تجاوزات امپریالیسم، عملیات جنگ طلبانه علیه نیروهای ترقی خواه تلقی می شود و هدفش ضربه زدن به انقلاب ایران است که ابعاد تازه ای می گیرد. (۵)

ص: ۴۸۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۹/۲/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان.

یسکو کالزیک سخنگوی وزارت امور خارجه یوگسلاوی نیز در یک نشست مطبوعاتی گفت: حل مشاجره بین دو کشور ایران و امریکا با فوریت هرچه ممکن به نفع صلح جهانی است. وی تجاوز نظامی امریکا به ایران را نقض استقلال و تمامیت ارضی یک کشور مستقل خواند و گفت یوگسلاوی از جمهوری اسلامی غیرمتعهد ایران پشتیبانی می کند. (۱)

لوهی کوسکی دبیرکل سازمان قهرمانان صلح فنلاند در هلسینکی، گفت: اقدام نظامی امریکا که تحت رهبری کارتر انجام گرفت منطقه متشنج خلیج فارس را دچار خصومت های فزاینده خواهد کرد و مسئول مستقیم آن رئیس جمهوری امریکا و محافل سیاسی اروپای غربی هستند که از وی پشتیبانی می کنند. (۲)

جنبش صلح سوئیس نیز با صدور بیانیه ای از تجاوز خطرناک امریکا به ایران انتقاد کرد و آن را عملیاتی عبث و بیهوده خواند. این جنبش از همه نیروهای صلح طلب خواست مراتب همبستگی خود را با ایران ابراز دارند و تجاوز امریکا را محکوم کنند. (۳) در این حال به گزارش آسوشیتدپرس از آلمان غربی، امروز تظاهراتی علیه اقدام امریکا برای نجات گروگان ها، در مونیخ برپا شد. تظاهرکنندگان از مرکز شهر مونیخ به طرف کنسولگری امریکا راه پیمایی کردند و ضمن سردادن شعارهایی اقدام امریکا را یک بازی جنگ طلبانه خوانده و آن را محکوم کردند و در مقابل کنسولگری امریکا پرچم این کشور را آتش زدند. (۴)

به گزارش رویترز، خبرگزاری رسمی امارات متحده بیانیه کابینه این کشور را بدین شرح منتشر کرد: دولت امارات عربی متحده تجاوز نظامی امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران را محکوم و آن را نقض قوانین و مقررات بین المللی می شمارد. یک چنین اقدامی نه تنها به حل اختلافات موجود ایران و امریکا کمک نمی کند بلکه در خلیج فارس هم وضع خطرناکی را به وجود آورده است. (۵) البته این موضع ظاهری و رسمی امارات با آنچه در عمل نشان می داد، مغایر است. به گزارش آسوشیتدپرس از ابوظبی، امروز، مانع سعید العتیبه وزیر نفت امارات عربی متحده، گفت احتمال دارد امارات مایل باشد در صورت قطع صدور نفت ایران به ژاپن و آلمان غربی، در صورتی که مطابق با مقررات اوپک باشد کمبود این کشورها را جبران کند. آسوشیتدپرس افزود: برخی منابع گفتند به نظر می رسد امارات متحده عربی همواره مایل بوده است که به دوستان خود در غرب کمک کند و در این زمینه قراردادهای کوتاه مدتی نیز در حال انعقاد است. (۶)

یاد آوری می شود اقدام امارات در خنثی کردن تدابیر ضد تحریمی که ایران اتخاذ می کند، مشابه رفتار عراق است. به گزارش یونایتدپرس «طه عبدالکریم وزیر نفت عراق، به دولت فرانسه اطمینان داد که کشور عراق تأمین نفت مورد نیاز فرانسه را تضمین می کند.» این خبرگزاری افزوده است: «دیپلمات ها می گویند که به دنبال تیرگی روابط بین ایران و عراق، دولت عراق در پی جلب پشتیبانی سیاسی خارجی بر آمده است.» (۷)

ص: ۴۸۸

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۳- همان.

۴- همان.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۶- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در وضع جدید میان ایران و امریکا و نیز ایران و عراق، جمهوری اسلامی به تحرک دیپلماتیک بیشتری احساس نیاز می کند و سفر اخیر صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به برخی کشورهای عربی، در همین راستا انجام گرفته است. وی که بعد از بازدید از سوریه و لبنان عازم کویت شده بود، در این کشور مورد سوء قصد عوامل عراق قرار گرفت، اما آسیبی ندید.

نشریه دی ولت {چاپ آلمان} در شماره امروز خود در مقاله ای با عنوان "ایران در کشورهای عربی در جست و جوی پشتوانه ای علیه امریکا و عراق است"، نوشت: «قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، با مسافرت به ۵ کشور عربی دوست درصدد جلب حمایت فعال علیه امریکا و عراق می باشد. در محافل دیپلماسی ایران گفته می شود، به دنبال شکستی که امریکا در مورد آزادی گروگان ها خورده است، ایران نمی خواهد که در برابر عملیات نظامی احتمالی امریکا در خلیج فارس و تحریم اقتصادی از سوی غرب غیر فعال باقی بماند.» این روزنامه درباره تأثیر این سفر گزارش داد: «دیپلمات های شوروی ناظر در بیروت، مسافرت وزیر امور خارجه ایران را موفقیت آمیز خوانده اند، با وجودی که تهران خواستار عقب نشینی روسیه از افغانستان گشته و مایل به شرکت در المپیک مسکو نیست، شوروی ها معتقدند که یک علاقه مشترک به نفع آنها بین ایران، سوریه، سازمان آزادی بخش فلسطین و حتی کویت به وجود آمده است.» (۱)

در ادامه این سفر امروز، وزیر امور خارجه ایران در کویت با مقامات این کشور دیدار و گفت و گو کرد. خبرگزاری پارس از کویت گزارش داد: «در پایان مذاکرات آقای صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با امیر کویت و نخست وزیر این کشور اعلام شد که مذاکرات طرفین درباره مسائل مورد علاقه دو کشور بسیار موفقیت آمیز بوده است.» (۲) در گزارش دیگر این خبرگزاری آمده است: «در پی ملاقات صادق قطب زاده با رهبران کویت خط تلفن مستقیم کویت ایران که قطع شده بود، مجدداً برقرار شد. می توان گفت این اقدام نخستین حاصل مثبت مذاکرات وزیر امور خارجه ایران با مقامات کویتی بوده است.» (۳)

از سوی دیگر، نوع برخورد رژیم عراق و عوامل آن با این سفر نشانه مؤثر و مفید بودن آن تلقی گردید و سوء قصد امروز عوامل عراق در کویت علیه وزیر امور خارجه ایران علامت همین امر ذکر شد. (۴) قطب زاده در این باره به خبرنگاران گفت: «عوامل این سوء قصد مسلماً کسانی بوده اند که نمی خواستند روابط ایران با کشورهای هم جوار، خوب و دوستانه باشد.» (۵)

این سوء قصد نافرجام در ساعت ۹ صبح امروز به وقت محلی، رخ داد. هنگامی که وزیر امور

ص: ۴۸۹

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه خلاصه بررسی مطبوعات جهان،

۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲۸، به نقل از دی ولت {چاپ آلمان}، ۲۹ آوریل ۱۹۸۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

- ۴- * بعدها برداشت دیگری نیز در رسانه های عربی آورده شد و این واقعه، نوعی تلافی اظهارات قطب زاده در مصاحبه اش در سوریه راجع به ترور صدام محسوب شد.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

خارج ایران با اسکورت دو اتومبیل پلیس از محل اقامت خود برای دیدار و مذاکره با امیر کویت عازم کاخ پذیرایی سبمان بود، (۱) مورد سوء قصد چند نفر قرار گرفت، اما با اینکه چند تیر پیاپی به سوی او شلیک شد، آسیبی به او و سایر همراهان نرسید. (۲) بعد از این حمله، پلیس به طرف ۲ نفر از مهاجمان تیر اندازی کرد و ۲ نفر از آنها دستگیر شدند که در بازرسی معلوم شد عراقی هستند و یک ماشین اسلحه نیز در اختیار دارند. (۳) گزارشی دیگر حاکی است: «پلیس کویت برای شناسایی عاملان به حالت آماده باش در آمده و به دستور مقامات کویتی، فرودگاه و کلیه مرزهای این کشور بسته شده است.» (۴) خبرگزاری پارس در گزارشی که بعد از ظهر امروز، مخابره شد، خبر داد: «دومین اتومبیل حامل سوء قصدکنندگان به جان آقای قطب زاده، که نافر جام ماند، در کنار سفارت عراق در کویت کشف شد که بلافاصله سرنشینان آن وارد این سفارت شدند.» (۵)

خبرگزاری کویت با اشاره به آسیب های جانبی این حادثه گزارش داد: «راننده یکی از اتومبیل های اسکورت... پس از واقعه سوء قصد به قطب زاده اشتباهاً به جای ترمز، پای خود را روی گاز فشار داد و ۳ تن از مقامات رسمی ایرانی را زیر گرفت. در جریان این واقعه محمد تبت رئیس دایره سیاسی وزارت امور خارجه ایران، مجروح شد و پزشکان یک پای او را قطع کردند. یکی دیگر از مقامات از ناحیه کمر و دیگری از ناحیه سینه به شدت زخمی شدند. علت وقوع این حادثه آشفتگی ناشی از انجام سوء قصد به جان قطب زاده ذکر شده است.» (۶)

در ملاقات امروز قطب زاده با ولیعهد کویت هر دو این عمل را محکوم کردند. (۷) قطب زاده قرار است در چهارمین مرحله سفر خود، از کویت راهی قطر شود. دیدار و مذاکرات وی با مقامات قطری از فردا آغاز خواهد شد. (۸)

۱۸۵

در ادامه اقدامات ایذایی و تحرکات مرزی عراق امروز در منطقه عمومی قصر شیرین و کرمانشاه در نخستین ساعات بامداد، پاسگاه و منطقه مرزی تنگاب (۹) و در ساعات نزدیک نیمه شب پاسگاه قلعه سفید زیر آتش قرار گرفت (۱۰) که از طرف مرزبان قصر شیرین به مرزبان مقابل مراتب اعتراض اعلام شد. (۱۱)

در این حال، گزارش های مربوط به تحرکات و نقل و انتقالات مرزی امروز عراق از حرکت یک ستون نظامی شامل ۲۷ دستگاه کامیون حامل وسایل و تجهیزات نظامی از پادگان الرشید بغداد برای قرارگاه لشکر یک پیاده مکانیزه ارتش عراق به دیوانیه، (۱۲) حرکت ۲۵ دستگاه ماشین آلات راه سازی در جاده شلمچه کوشک، (۱۳) حرکت یک ستون نظامی شامل ۲۹ دستگاه کامیون حامل وسایل و تجهیزات نظامی برای تیپ ۱۷ زرهی لشکر ۱۰ ارتش عراق از بغداد به مقصد هویزه و کوت، (۱۴) تقویت و دوبرابر شدن نیروهای ارتش عراق در مقابل پایگاه ۳۴۳ ایران، (۱۵) حکایت می کند.

همچنین در گزارش امروز اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری اعلام شد کشور

۱- همان.

۲- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۴- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳، کویت خبرگزاری کویت، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۸- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۹- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۱۰- سند شماره ۲۷۶۹۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ۲ و ۳، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۲۷۶۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصر شیرین به رکن ۳ فرماندهی ژاجا، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۱۲- سند شماره ۲۸۷۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی هنگ آبادان، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۱۳- سند شماره ۲۸۷۱۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۴- سند شماره ۲۸۷۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی هنگ آبادان، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۱۵- سند شماره ۰۳۳۹۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۹/۲/۱۳۵۹.

عراق رادارهای مستقر در کوت و شعیه را به طرف مهران، دهلران، موسیان و خوزستان برگردانده و به حال آماده باش کامل درآمده و کلیه شبکه های مخابراتی به طور ۲۴ ساعته در حال شنود و ارتباط می باشند. در پادگان عماره که محل استقرار یک تیپ است، هواپیماهای جنگی از جمله میگ های شکاری و نیروبر در آشیانه های خود آماده دریافت دستور و پرواز می باشند. (۱)

امروز، از فعالیت های عراق در خصوص مخازن نفتی نوار مرزی غرب کشور نیز گزارش هایی به مراکز نظامی ارسال شد. یک گزارش از پایگاه دهلران حاکی است: «دولت عراق همچنان به فعالیت گسترده خود در مورد حفر و استخراج نفت در نوار مرزی ادامه می دهد و از طرف مقابل مقامات ایرانی بجز منطقه بیات و سعیده هیچ گونه اقدامی جهت مقابله و جلوگیری از استخراج نفت مخازن نفتی نوار مرزی انجام نمی شود. دولت عراق فعلاً در منطقه نفتی طرار با حفر سه نوع چاه در عمق خیلی پایین، متوسط و بالا از حوزه نفتی منطقه بهره برداری می نماید.» (۲) همچنین بنا به گزارش گروهان سومار در ساعت ۲:۳۰ بامداد دیروز، «چاه شماره ۸ مورد حمله مهاجمین عراقی با اسلحه های سبک و سنگین واقع و با اعزام نیروی کمکی از پاسگاه گمرک نو و سپاه پاسداران نفت شهر به تیراندازی مهاجمین پاسخ داده شده که مهاجمین به خاک عراق متواری گردیده اند.» (۳) چاه مزبور در حوزه استحفاظی پاسگاه گمرک نو از گروهان ژاندارمری سومار قرار دارد. (۴)

۱۸۶

در ادامه انفجارها در اماکن عمومی خوزستان به دست عوامل عراقی که با پیگیری مستمر امر شناسایی و دستگیری عاملان این قبیل اقدامات همراه است، امروز در پمپ بنزین شادگان اهواز بمبی منفجر شد که به گزارش شهربانی یک بمب صوتی بسیار قوی بود و باعث وحشت اهالی گردید. منابع سپاه عاملان انفجار را شناسایی کردند که ۴ تن به اسامی ش.ن، س.م، م.الف و ع.الف (۵) فوراً دستگیر شدند. همین گزارش حاکی است این ۴ تن با عراق رابطه داشته اند و احتمالاً همین افراد عامل انفجار قسمتی از لوله های نفتی ماهشهر آبادان که از نزدیکی شادگان می گذرد، بوده اند و لازم است تحقیقات بیشتری در این باره انجام شود. (۶)

امروز همچنین مأموران گروهان خسروآباد ۷ تن به اسامی م.ه، ش.الف، ه.ه، ع.ب، ع.م، ی.ع و ع.م (۷) را در آبادان دستگیر کردند که از آنان سلاح و مهمات و لوازمی بدین شرح به دست آمد: «۱. کلت اسپانیایی کالیبر ۹ میلی متر یک قبضه، ۲. اسلحه کمری پارابلوم اسپانیایی کالیبر ۹ میلی متری ۲ قبضه، ۳. فشنگ ۹ میلی متر ۳۲ تیر، ۴. مواد منفجره ۶ بسته، ۵. نارنجک دستی ۳ عدد، ۶. بلوز نظامی عراقی ۲ ثوب، ۷. اورکت نظامی ۱ ثوب، ۸. فانسقه یک رشته.» (۸)

گزارش ژاندارمری به وزارت کشور در این باره حاکی است: «در تحقیقات معموله اتهامات زیر

ص: ۴۹۱

- ۲- سند شماره ۳۴۷۴۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نذاا {مدیریت اطلاعات}،
۹/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۷۶۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به فرماندهی ناحیه {رکن ۳}، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۵۰۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نذاا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- * در سند اسامی کامل آمده است.
- ۶- سند شماره ۳۴۷۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران {ستاد عملیاتی} به شهربانی
خوزستان {اهواز}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۷- ** در سند اسامی کامل آمده است.
- ۸- سند شماره ۳۴۰۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ امنیت} به وزارت
کشور، ۲۲/۳/۱۳۵۹.

به آنان منتسب گردیده است: ۱. انفجار بهداری و بهزیستی سعدونی. ۲. تیراندازی به طرف فرمانده گروهان ژاندارمری خسروآباد و پرتاب نارنجک به طرف مأمورین. ۳. آتش زدن خانه فرهنگ روستایی. ۴. انفجار آموزش و پرورش اروند کنار. ۵. انفجار پل ابوفلفل. ۶. انفجار در مدرسه حمید. ۷. انفجار در ترانس برق. ۸. انفجار در مدرسه اولیا. ۹. انفجار پل نهرحد. ۱۰. انفجار در بهداری بوعبور. ۱۱. انفجار بهداری میجری. ۱۲. انفجار مدرسه پوجیمیه. ۱۳. کارگذاری مواد منفجره در منزل حاجی عبود غاوی و سرقت مسلحانه. ۱۴. گمراه نمودن افراد. ۱۵. همکاری با کشور عراق. ۱۶. برهم زدن نظم و امنیت عمومی. ۱۷. انفجار در خطوط لوله های نفت ماهشهر. (۱)

یادآوری می شود علاوه بر سپاه، دیگر مراکز نظامی و انتظامی نیز وظیفه پیگیری و شناسایی عوامل عراق و افراد مرتبط با آن را برعهده دارند. نمونه هایی از این اقدامات در پیام ها و گزارش هایی که امروز صادر و به مراکز ذی ربط از جمله سپاه ارسال شده است، مشاهده می شود:

○ گزارش رکن ۲ ستاد لشکر ۹۲ زرهی مبنی بر حضور اعضای متواری جبهه التحریر در پاسگاه های مرزی و فعالیت مستمر علیه ایران و در خدمت نیروهای عراقی. (۲)

○ گزارش رکن ۲ ناحیه ژاندارمری خوزستان در مورد شخصی به نام ک.ج. (۳) ساکن گاومیش آباد کوت عبدالله که قبلاً به شغل شیرفروشی مشغول بوده و از پیروزی انقلاب تاکنون دست از شیرفروشی کشید و به خرید و فروش اسلحه و مهمات به عشایر عرب مشغول است. (۴)

○ گزارش رکن ۲ لشکر ۹۲ زرهی در مورد شخصی به نام ح.ف. (ایرانی متواری به عراق) که هم اکنون به عنوان عضو جبهه التحریر در پاسگاه شرفانی و بجلیه مشغول خدمت به عراق می باشد و با تماس با ر.ح. (۵) از عشایر نهر عنبر، اسلحه و مواد منفجره را از عراق وارد و بین اهالی به فروش می رساند و اینکه این دو نفر همین امروز، حدود ۴۵ قبضه کلاشینکف از طریق مرز بین بیات و موسیان به ایران وارد کرده اند. (۶)

○ گزارش رکن ۲ ناحیه ژاندارمری خوزستان در مورد ش.خ. ساکن قریه عبدالله میر از توابع عنانچه و ش.س. (۷) ساکن کیان آباد اهواز که به خرید و فروش اسلحه مشغول اند. (۸)

○ گزارش یک مرکز اطلاعاتی نیروهای مسلح در مورد ۳ نفر به اسامی م.ش، ع.ج و ج.ک، (۹) که رابط و میزبان خرابکاران اعزامی از عراق هستند. (۱۰)

○ گزارش رکن ۲ ژاندارمری خوزستان در معرفی ۲۲ تن از افراد مشکوک ساکن جراحیه (۱۱) که اسلحه و مهمات دارند. (۱۲)

ص: ۴۹۲

۱- همان.

۲- سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به ژاجا {رکن ۳}، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- * در سند نام کامل شخص آمده است.

۴- سند شماره ۳۴۷۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵- ** در سند نام کامل شخص آمده است.

۶- سند شماره ۳۴۷۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- *** در سند نام کامل شخص آمده است.

۸- سند شماره ۳۱۶۸۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۹/۲/۱۳۵۹.

۹- **** در سند نام کامل افراد آمده است.

۱۰- سند شماره ۳۴۷۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۲۱ {رکن ۲}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۱۱- ***** در سند نام کامل شخص آمده است.

۱۲- سند شماره ۳۴۷۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی ۲۱ {رکن ۲}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵ گزارش رکن ۲ لشکر ۹۲ زرهی درمورد رفت و آمد ۵ تن از اهالی نهر عنبر به عراق و تماس آنها با مقامات امنیتی این کشور و دریافت مین و مواد منفجره برای استفاده در ایران. (۱)

در غرب کشور نیز درمورد فعالیت افراد مرتبط با عراق و فعالیت ایدایی آنان، هرروزه گزارش هایی از منابع و مراکز منطقه ای و محلی ارسال می شود. برای نمونه، چند گزارش که امروز، به نقل از این منابع به مراکز ذی ربط ارسال شده است، از پرداخت ۱۰۰۰ دینار به هر مین گذاری مؤثر در جاده های ایران، (۲) جلسه سردار جاف در نقطه ای از خاک عراق با مسئولان ایرانی درمورد تسلیح آنان، (۳) تحویل یک دستگاه بی سیم به وسیله الف.ع و ف.م (۴) از پاسگاه سرتک عراق برای تماس دائمی با عراقی ها (۵) و برنامه ریزی عده ای از سران مهاجمان محلی با همکاری عراق برای ورود حدود یک صد نفر خرابکار مسلح از طریق بانه (۶) حکایت می کند.

در سرپل ذهاب و قصر شیرین هشدار رکن ۳ ژاندارمری به ناحیه، گویای احتمال حمله ناگهانی مهاجمان، گروگان گیری و غارت منازل در این مناطق است و علائمی در این باب ذکر شده، از جمله اینکه به بعضی از اهالی و ساکنان سرپل ذهاب و قصر شیرین سفارش شده است که اموال خود را به جای امنی ببرند. (۷) امروز، ژاندارمری در هشدار دیگری نیز به احتمال حمله آتی به منطقه ذهاب و باجگیران و مین گذاری جاده های آن اشاره کرد. (۸) پیامی که نیمه شب به مراکز ذی ربط واصل شد از وقوع یک درگیری جدی در شمال این منطقه بین پاسداران و عوامل عراق حکایت دارد. در این پیام اطلاع داده شده است که پس از پنج روز مقاومت و درگیری پاسداران در ازگله، بالاخره فشار مهاجمان مسلح غیرقانونی مؤثر افتاد و در ساعت ۶ بعدازظهر امروز، پاسداران از ازگله به طرف پل داری زنگنه عقب نشستند، اما در ساعت ۱۱ شب، مهاجمان پل داری زنگنه را نیز مورد هجوم قرار دادند و اکنون پاسداران مزبور تحت محاصره می باشند. (۹)

۱۸۷

عاقبت ماجرای فرود اجباری هواپیمای عراقی در خاک ایران، امروز روشن شد و مشخص گردید مسئله ای که به بحران آفرینی بینجامد، مطرح نبوده است.

در این باره، در ساعت ۱۴:۳۰، به دعوت مرزبانان بصره ملاقاتی در مرز شلمچه بین مرزبانان خرمشهر و بصره انجام شد. مرزبان بصره خواستار استرداد هواپیمایی شد که روز ۷/۲/۱۳۵۹ در آسمان ایران به وسیله هواپیماهای شکاری ایران به زمین نشانده شده بود و اظهار کرد این یک هواپیمای ملخ دار مربوط به سازمان جوانان عراقی بود و مقامات عراقی جداً خواستار استرداد آن هستند و این در وضعیت کنونی در حسن روابط بین مرزبانی دو کشور مؤثر خواهد بود.

مرزبان خرمشهر به طور شفاهی وعده بررسی داد و گفت نتیجه را در آینده نزدیک به وی اطلاع خواهد داد. (۱۰)

ص: ۴۹۳

- ۲- سند شماره ۴۱۰۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۴- * در سند نام کامل افراد آمده است.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۰۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۳۳۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات}، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۷۷۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از {رکن ۳ ژاجا} به ناحیه ۰۵، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۰۴۱۰۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر امور انقلاب وزارت کشور، وزارت دفاع ملی، سماجا ۲، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۴۱۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه قصر شیرین به ستاد مرکزی {مرکز فرماندهی}، ۹/۲/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۳۴۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به دفتر هماهنگی اطلاعات، ۹/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، یکی از مسئولان ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در گفت و گو با خبرگزاری پارس تأیید کرد که این یک هواپیمای غیر نظامی عراق بوده است. (۱) این مقام ارتش افزود به علت از کارافتادن دستگاه های ارتباطی، هواپیما راه خود را گم کرده و وارد فضای ایران شده است که بلافاصله با اعلام خطر رادارهای نیروی هوایی ۲ هواپیمای شکاری نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران آن را وادار به فرود اجباری می کنند و خلبان و ۵ سرنشین این هواپیمای غیر مسلح که مربوط به آموزشگاه خلبانی عراق بوده به تهران فرستاده می شوند. وی اضافه کرد تحقیقات در محل فرود این هواپیما و از سرنشینان آن ادامه دارد، ولی تاکنون هیچ نشانه ای از داشتن دوربین یا دیگر وسایل شناسایی از داخل هواپیما و سرنشینان آن به دست نیامده است. به همین دلیل آنها در کمال آسایش در تهران به سر می برند و تا ادامه مراحل قانونی که تحویل دولت عراق شوند از آنان پذیرایی می شود. (۲)

۱۸۸

موضوع رانده شدگان عراق در سطح خبرهای علنی و غیر علنی همچنان به عنوان یکی از معضلات میان ایران و عراق مطرح است.

به گزارش مطبوعات امروز ایران، در طول دو روز گذشته، حدود ۲۸۰ نفر دیگر از مسلمانان از کشور عراق اخراج و از طریق مهران و دهلران وارد ایران شدند. به این ترتیب، جمع رانده شدگان به ۳۰ هزار نفر رسید. (۳) در این حال یک خبر برون مرزی رسیده که با ارزیابی "صحت دارد" تأیید شده، حاکی است: «در حال حاضر، تعداد ۵۰۰ نفر از فرزندان رانده شدگان عراقی در زندان های بصره نگهداری و مسئولین بعثی به آنان گفته اند چون ما دقیقاً می دانیم که متعاقب فرستادن شما به ایران پس از طی دوره جهت خرابکاری مجدداً به عراق فرستاده خواهید شد، لذا از فرستادن شما به خانواده هایتان به ایران خودداری شده است.» (۴) براساس یک خبر برون مرزی دیگر، طبق دستور دولت عراق قرار است کلیه منازل ایرانیان رانده شده در شهرهای بغداد، بصره، عماره و شهرهایی که در آن یگان نظامی وجود دارد در اختیار مستشاران و کارشناسان مصری گذاشته شود. (۵)

۱۸۹

در ادامه تبعات و بازتاب های شهادت آیت الله صدر و اعتراضات علیه رژیم عراق امروز، رادیو لندن خبر داد: «در شهر راولپندی در پاکستان مردم ممنوعیت تظاهرات را نادیده گرفته و دست به تظاهرات و راه پیمایی زدند تا علیه عراق و امریکا اعتراض کنند. تظاهرات کنندگان که شیعیان پاکستانی بودند تندیس کارتر و صدام حسین رئیس جمهور عراق را سوزانیدند و آن دو را متهم کردند که مسئول قتل دانشمند اسلامی آیت الله سید محمد باقر صدر می باشند. خبرنگاران ما می گویند علی رغم ممنوع بودن تظاهرات چنین پیدا است که مقامات پاکستانی در پی آن بر نیامده اند که جلوی راه پیمایی را بگیرند.» (۶)

ص: ۴۹۴

۲- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۳۳۹۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به کمیته انتظامی، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۷۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}،
۹/۲/۱۳۵۹.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۹/۲/۱۳۵۹.

دفتر سیاسی حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق نیز در نامه ای برای امام خمینی از شهادت آیت الله صدر ابراز تأسف کرد. متن نامه که امروز، در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت امام آیت الله روح الله الموسوی الخمينی

با نهایت اندوه ملت کرد و رزمندگان پیشمرگ و اعضای حزب ما خبر شهادت آیت الله صدر را به دست جلاخان رژیم فاشیست بغداد دریافت کردیم. این جنایات ننگین احساسات جهان اسلام را به لرزه درآورد و یک بار دیگر از طبیعت خون آشام حکام بغداد و کینه توزی آنها نسبت به شهروندان وطن پرست و مردان مجاهد دین اسلام پرده برداشت. ما با شما عهد می بندیم که شهادت این فقیه گران مایه را انگیزه تازه ای در جهت تشدید پیکار به خاطر سرنگونی رژیم ظلم و استبداد در بغداد تلقی می کنیم تا به این ترتیب رژیم مردمی و مؤمن به آزادی ملت جایگزین آن رژیم استبدادی شود و خواسته های ملی و عادلانه مردم کرد را جامه عمل بپوشاند. در این راه ملت عراق در جبهه ای مواجه با صهیونیزم به پیکار برخواید خواست تا سرزمین فلسطین را نجات داده و در کار دفاع از ملل ستمدیده و اقدام علیه جباران و اربابان امریکایی امپریالیستی شان یار و یاور ما باشد. ما این مناسبت دردناک را مغتنم شمرده تا ضمن ارسال درود به بازماندگان آن فقیه و برادر مسلمان شیعه خود در کشور عزیز عراق اعلام می داریم که تفنگ های خود را به طرف گروه های ستمگر و آدم کشی قاتلان سید بزرگ محمد باقر صدر و جلاخان رژیم عراق و عرب و کرد تا پیروزی کامل نشانه خواهیم رفت.

حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق، دفتر سیاسی» (۱)

یادآوری می شود حزب مزبور خبرهای متعددی از فعالیت های نظامی افراد خویش علیه دولت بعثی عراق در اختیار منابع ایرانی قرار داده است؛ نمونه ای از آن گزارش درگیری های چند روز اخیر افراد این حزب با نیرو های بعثی در مناطق مختلف کردستان عراق است که از ژاندارمری به نخست وزیری معاونت امور انقلاب، ارسال شد. طبق این گزارش، در مناطق مختلف کردستان عراق نیروهای حزب مزبور با نیروهای دولتی درگیر شده اند که بر اثر آن بیش از ۲۰۰ تن از نظامیان عراقی و عوامل حزب بعث کشته و عده زیادی نیز زخمی شده اند و تعدادی سلاح و وسایل دیگر به غنیمت گرفته شده و خودروهای زیادی نیز از ارتش عراق منهدم شده است. (۲)

۱۹۰

حضور دو جریان عمده کرد عراقی مخالف رژیم صدام در کردستان ایران، در حال حاضر با ابهاماتی همراه است. جریان موسوم به بارزانی را که با نام رسمی "حزب دمکرات کردستان عراق" فعالیت می کند، گروه های چپ غیر مذهبی و محاربان به شدت تحت عنوان مزدوران قیاده موقت مورد هجوم و سرزنش قرار می دهند. این امر نشانه ای از نزدیکی آنان با جمهوری اسلامی و نیروهای انقلاب

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۳۴۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ دایره اطلاعات} به نخست وزیری {معاونت در امور انقلاب}، ۹/۲/۱۳۵۹.

تلقی می شود، هرچند در میان نیروهای انقلابی مذهبی نظام نیز چندان نظر مساعدی به آنان وجود ندارد. اما جریان دیگر موسوم به طالبانی یا همان "اتحادیه میهنی کردستان عراق" که از جریان بارزانی انشعاب یافته است، وضع به مراتب پیچیده تری دارد. در نظر نیروهای هوادار نظام، نوع مواضع دوستانه گروه های مخالف نظام در مورد نیروهای طالبانی مهم ترین علامت دوری این جریان از نظام تلقی می شود، خبرهایی نیز از تحرك و نوع رفتار این جریان در مراکز نظامی و اطلاعاتی کشور انعکاس می یابد که تا حد زیادی آنچه در سطح ظاهری وجود دارد و به آن اشاره شد را تأیید می کند. این امر در تناقض با مواضع رسمی اتحادیه میهنی قرار دارد و همین مسئله ابهامات را در مورد این گروه، جدی تر می کند.

خبری که امروز خبرگزاری پارس مخابره کرد و سپس در مطبوعات نیز انتشار یافت، یعنی پیام جلال طالبانی دبیرکل اتحادیه میهنی کردستان، به امام خمینی و رئیس جمهور بنی صدر و نیز مصاحبه وی با خبرگزاری پارس در عصر امروز، با آنچه از عملکرد گروه طالبانی در مطبوعات امروز و قبل از آن در گزارش های غیر علنی درج شد، تناقض دارد که این مسئله خود بیانگر ابهامات یادشده است.

روز گذشته، از ستاد عملیات غرب سپاه پاسداران به مرکز فرماندهی سپاه در تهران پیامی ارسال شد که متن آن چنین است: «طبق اطلاع واصله از سندج در طول دو روز گذشته، تعداد ۴۲۰۰ نفر مسلح، به کفار اضافه شده اند که ۱۶۰۰ نفر از آنان از افراد جلال طالبانی و بعضی ها می باشند و دارای توپ های ۲۰م، ضد هوایی و سلاح های سنگین هستند و در مخابرات واحد های نظامی شهر افرادی هستند که ارتباط نزدیک با کفار دارند و فعلاً افراد مسلح حالت تهاجمی نسبت به پاسداران و ارتش دارند که ضرباتی هم زده اند.» (۱)

امروز نیز روزنامه انقلاب اسلامی به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه اعلام کرد: «حدود ۱۶۰۰ تن از افراد تجزیه طلب جلال طالبانی در دو روز اخیر برای تقویت گروه های مسلح کردستان وارد غرب کشور شدند.» (۲) اما عصر امروز، جلال طالبانی در گفت و گو با خبرگزاری پارس این خبر را تکذیب کرد و گفت: «این دروغ بزرگی است. ... ما با تمام نیرو از انقلاب اسلامی ایران پشتیبانی می کنیم و به هیچ وجه در امور داخلی ایران دخالت نخواهیم کرد و نیروهای ما همه جا سرگرم نبرد با دولت خونخوار وابسته بعث عراق و امپریالیسم و صهیونیسم است و برای روشن شدن موضوع پیشنهاد می کنیم که یک کمیته بررسی تشکیل شود تا این موضوع را مورد بررسی قرار دهد تا روشن شود چه دست هایی در کار است که نمی خواهد میان نیروهای انقلابی عراق و جمهوری اسلامی ایران تفاهم و دوستی برقرار شود.» وی در پایان گفت: «انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی امید بزرگی برای ما و جهان سوم است و ما چشم به روند این انقلاب و پیروزی های آن دوخته ایم.» (۳)

جلال طالبانی که در تهران به سر می برد افزود: «موضع ما در قبال جمهوری اسلامی ایران و دولت در پیام های جداگانه ای که به حضور امام خمینی و برادر مجاهد ابوالحسن بنی صدر نخستین رئیس جمهوری ایران، تسلیم شد تشریح شده است و یاد آور می شوم همان گونه که در دو پیام، به

به سپاه پاسداران انقلاب {مرکز فرماندهی}، ۸/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴.

نام آزادی خواهان عراق موضع خود را روشن کردیم و گفتیم همواره از انقلاب اسلامی ایران حمایت کرده و پشتیبانی خود را از مبارزه عادلانه ایران علیه امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی اعلام کرده و یاد آور شده ایم که با تمام نیرو در این مبارزه در کنار برادران مسلمان ایرانی خود و تمامی نیروهای مؤمن به انقلاب اسلامی ایران خواهیم بود.» (۱)

یادآوری می شود خبرگزاری پارس پیام های طالبانی را قبل از این مصاحبه بدین شرح مخابره کرده بود؛ در پیام امروز طالبانی به رئیس جمهور آمده است:

«برادر مجاهد دکتر سید ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور اسلامی ایران با خشم و شگفتی فراوان خبر تجاوز ستمکارانه امریکا را به سرزمین های شما عزیزان دریافت کردیم. بدون شک امریکا دشمن خون آشام ملل شرق و مسلمین و تمام مظلومین جهان است و این گونه توطئه گری های امریکا برضد انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی برضد جمهوری اسلامی ایران به ریاست شما به شیوه دشمنی کینه توزانه ای است که همواره برضد تمام انقلابیون سراسر جهان داشته و دارد.» (۲)

وی در پیام خود به امام خمینی علاوه بر مضامین یادشده علیه امریکا، بر اینکه جنایات رژیم عراق در همان راستا قرار دارد، تأکید کرده و متذکر شده است: «آزادی خواهان عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعی است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند که برای سرکوب کردن استعمار و صهیونیسم قیام کرده و برای سرنگون کردن حکومت صدام تکریتی خائن دست نشانده امریکا کوشش می نمایند.» (۳) در این پیام همچنین آمده است: «ما اعلام می داریم که تمام نیروهایمان را در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار می دهیم و با تمام امکانات خود در صف انقلاب اسلامی برای درهم کوبیدن استعمار می باشیم.» (۴) (۵)

(پیام جلال طالبانی به امام خمینی):

آزادی خواهان عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعه است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند.)

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- سند شماره ۱۸۵۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه جلال طالبانی به بنی صدر، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۳- همان.
- ۴- * ضمیمه دارد؛ متن کامل پیام جلال طالبانی به امام خمینی.
- ۵- همان.

درگیری های سنندج در طول شب گذشته تا بامداد امروز، اغلب به صورت انفجار خمپاره (۱) و در طول امروز نیز تا پاسی از شب، در قالب درگیری در دو خیابان مقابل شهربانی و خیابان استانداری سنندج، ادامه یافت. (۲) در دیگر نقاط شهر و در اطراف آن نیز درگیری های پراکنده ای رخ داد. (۳)

در گزارش خبرنگاران مطبوعات وضع امروز و خسارات حاصل از آن چنین توصیف شده است: «بر اثر این درگیری و زدوخورد تعدادی جنازه زمین افتاد و خون سطح خیابان ها را رنگین کرده است. در جلوی بهداری و داخل حیاط بهداری تعداد زیادی جنازه روی هم ریخته شده است و اجساد سربازان، پیشمرگان، پاسداران، رهگذران به قدری زیاد بود که تعداد و مشخصات و

هویت آنها معلوم نمی شود... در گوشه و کنار شهر تعداد زیادی جنازه روی زمین افتاده و کسی جرئت نمی کند که آنها را بردارد یا به محل دیگری منتقل کند.» (۴) و «شهر کاملاً به صورت تعطیل درآمده و خسارات سنگینی نیز به ساختمان دولتی و چندین خانه وارد شده، ولی هنوز گروه های مسلح [غیرقانونی] در سنگرهای خود مقاومت می کنند. اهالی شهر از نظر آذوقه نیز در مضیقه هستند.» (۵) و «بعد از ظهر شیروانی و سقف بیمارستان قانع سنندج با آتش سلاح های سنگین ویران شده و سقف ساختمان بیمارستان به روی مریض ها و مجروحان بستری شده ریخته است. از سرنوشت آن عده از بیمارانی که نتوانسته اند نجات پیدا کنند، هنوز اطلاعی در دست نیست.» (۶)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران صبح امروز، در سه اطلاعیه از مردم سنندج خواست بدون توجه به شایعات ضدانقلاب با ندای الله اکبر، خود را به پادگان برسانند. در نخستین اطلاعیه آمده است: «مردم غیور سنندج، ضدانقلاب با بلندگو و اعلامیه در شهر شایع نموده است که اگر به ارتش بپیوندید ارتش شما را گروگان خواهد گرفت. این کذب محض است و بدین وسیله از شما مردم غیور می خواهیم از منزل هایتان بیرون آمده و با ندای الله اکبر خود را به یگان های ارتش برسانید. برادران ارتشی شما، آماده پذیرایی از شما عزیزان هستند.»

در اطلاعیه دوم ستاد مشترک ضمن اشاره به اینکه ضدانقلاب با تهدید مردم، مانع پیوستن آنها به ارتش می شود، آمده است: «لشکر ۲۸ سنندج منتظر خروج شما اهالی محترم از شهر می باشد تا برای همیشه این قسمت از خاک عزیز ایران را از موجودات خود فروخته پاک نماید، لذا از خانه بیرون آمده و با ندای الله اکبر به طرف پادگان حرکت نمایید.»

در اطلاعیه سوم با طرح این مطلب که «ضدانقلاب با شایعاتی که پخش می کند می خواهد شما ملت عزیز کرد را با قراردادن در زیرزمین ها

خودبه خود

در محاصره اقتصادی قرار دهد.» و تأکید مجدد بر این نکته که «لشکر ۲۸ سنندج تا آخرین قطره خون از شما عزیزان دفاع خواهد کرد» از مردم خواسته شده است با ندای الله اکبر خود را به پادگان برسانند. (۷)

سپاه مستقر در سنندج نیز اطلاعیه ای به این شرح منتشر کرد: «مردم مسلمان سنندج که زیر فشار اختناق مزدوران بیگانه جرئت

دم زدن نداشتند از پاک سازی اخیری که در منطقه شروع شده استقبال کرده و به مخالفت با چکمه پوشان سرخ طرف دار کرمین و پکن پرداخته اند و این به اصطلاح خلقی ها، مسلمانانی که با آنان [به مبارزه] برمی خیزند دستگیر کرده و در تپه های اطراف سنندج به اصطلاح خودشان اعدام انقلابی می نمایند. ضدانقلاب که در درگیری های اخیر ضربه مهلکی خورده است برای تجدید سازمان و رسیدن نیروهای کمکی شایعه کرده

ص: ۴۹۸

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۵- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۶- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

است که شهر از جسد پر شده و مردم برای اینکه به اصطلاح به گروگان سپاه درنیاوند جرئت جمع کردن اجساد و دفن آنها را ندارند و خطر شیوع وبا وجود دارد و از این رو تقاضای آتش بس نموده اند، بدین وسیله این خبر به شدت از طرف سپاه پاسداران تکذیب می شود، زیرا اگر اینها تقاضای آتش بس نموده اند، به مواضع سپاه و به پادگان ها که مردم غیور مسلمان از دست آنها پناهنده شده اند با سلاح های سنگین خود شلیک نمی کردند. برای روشن شدن اذهان مردم شریف ایران باید گفت که عملیات ما در مسیر خیابان شاهپور به پادگان بوده و برای نجات برادران ارتشی مستقر در باشگاه افسران که تعدادی زخمی و کشته در محاصره بودند و از نظر مواد غذایی در خطر مرگ قرار گرفته انجام شد و الآن فقط به آتش سنگرهای ضدانقلابیون که به طرف پادگان و فرودگاه و ساختمان رادیو و تلویزیون با خمپاره و مسلسل کالیبر ۵۰ شلیک می شود، پاسخ می دهیم.» (۱)

در همین حال، برخی گزارش ها و خبرهای غیرمطبوعاتی نیز می تواند به ترسیم وضعیت سنندج کمک کند؛ از جمله فرمانده سپاه کرمانشاه، امروز، در پیامی به فرماندهی عملیات غرب کشور اعلام کرد: «احتراماً در حال حاضر در مکروی [مکرویو] سنندج دقیقاً ضدانقلابیون در جهت تقویت و نقل و انتقالات خود و هرگونه تماس دیگر با نقاط مختلف استفاده می نمایند که در مقاومت و فعالیتشان نقش اساسی داشته. لازم است پس از بررسی صحیح در صورت لزوم دکل مکروی [مکرویو] را در تپه شمال سنندج برداشته و یا منهدم و یا به طریقی تسخیر نمایند. هرچند احتمال می رود در صورت عدم امکان استفاده، ضدانقلابیون دکل را از کار بیندازند.» (۲)

اطلاعات سپاه کرمانشاه نیز به واحد اطلاعات و عملیات تهران اعلام کرد: «نیروی زیادی از ضدانقلابیون به سنندج وارد و در ارتفاعات حومه فرودگاه سنندج مشغول سنگربندی به منظور انهدام کامل فرودگاه جهت جلوگیری از اعزام نیرو، مستقر شده اند.» (۳)

یادآوری می شود خبری که کومه له آن را در خبرنامه شماره ۳۰ خود درج کرد، تأییدی بر مضمون پیام مذکور است. در این خبرنامه ضمن خبرهای امروز سنندج آمده است: «امروز یک دستگاہ مینی بوس حامل ۱۵ جاش و پاسدار که می خواست از طریق جاده فرودگاه وارد شهر سنندج شود، توسط پیشمرگان کومه له و دمکرات به دام افتاد و کلیه ۱۵ سرنشین آن کشته و اسلحه هایشان توسط پیشمرگان به غنیمت گرفته شد.» (۴)

۱۹۲

بررسی آخرین وضعیت در سنندج نشان می دهد که با وجود خسارات انسانی نیروهای انقلابی هوادار نظام و برخی برتری های ضدانقلاب از لحاظ تجربه کار تشکیلاتی توطئه آمیز، اراده نظام و هواداران آن برای حل نهایی تحریک مسلحانه گروه های غیرقانونی، تقریباً قطعی به نظر می رسد. به خصوص با حمایت عامه مردم و بسیج نیروهای داوطلب در سراسر ایران، این کار پشتوانه و

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- سند شماره ۰۴۱۰۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه به فرماندهی عملیاتی غرب کشور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران {اطلاعات و عملیات}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۳۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

مشروعیت بالایی نیز یافته است. در این وضعیت، اتخاذ تدابیری که موازنه کنونی را به نحوی برهم زند یا لاقلاً ایجاد فرصت و زمان مناسبی برای فراهم آمدن شرایط آن، برای طرف مقابل امری حیاتی است؛ در این زمینه آتش بس می تواند ساده ترین و درضمن موجه ترین اقدام محسوب شود. احساس خطر نیروهای هوادار نظام از این مسئله علامت آن است که در این خصوص نشانه هایی از تحرکات به ظاهر موجه، اما تردید آفرین را در اردوی مقابل مشاهده کرده اند. به عنوان مثال نمونه ای از فعالیت سازمان یافته حزب دمکرات که برخلاف کومه له برای تحقق مقاصد خویش فقط به درگیری و خشونت اکتفا نمی کند، اقدام امروز شورای شهر مهاباد است که کاملاً در چارچوب منافع و سیاست حزب یادشده قرار دارد.

امروز شورای شهر مهاباد در تلگرامی به امام خمینی و بنی صدر با طرح شکایات عدیده مردم کرد از قبیل کمبود کالا- یا گرانی و خطر شیوع بیماری های مسری، مصرانه درخواست آتش بس را مطرح و در همان حال مصرانه بر خواسته های قبلی حزب دمکرات هم پافشاری کرد. (۱) یادآوری می شود در کنار این گونه تقاضاها شایعات تهدید آمیز نیز برای تداوم امیدواری به مقاومت حزب رواج دارد؛ از جمله اینکه «طبق اطلاعات رسیده از منطقه غرب، حزب دمکرات اعلام داشته اگر فشار وارده بر حزب دمکرات افزایش یابد، سد مهاباد را منفجر خواهیم کرد.» (۲)

در حال، ارتش و سپاه، به خصوص نیروهای سپاه با احساس خطر از این گونه تکاپوها، نگران انفعال عناصر مؤثر در اردوی خودی شده اند. از همین رو واحد عملیات سپاه کرمانشاه، امروز، پیامی برای دفتر امام خمینی و دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد و رونوشت آن را نیز برای اطلاعات و فرماندهی سپاه فرستاد. در این پیام آمده است: «با اطلاعات رسیده از سنندج ضدانقلاب در حال نابودی است. لذا به وسیله مزدوران خود سعی دارد به طریقی اعلام آتش بس نموده تا بتواند دوباره مثل زمان هیئت حسن نیت، سازماندهی کرده، جوانان مسلمان را به شهادت برساند. کاملاً به هوش باشید. آتش بس بی آتش بس، درضمن برای اتمام کار ضدانقلاب، احتیاج به نیروی ضدچریک بوده، که می توان از برادران مسلمان ارتشی نیز استفاده کرد.» (۳)

تقاضای مزبور از جهات اجتماعی و اخلاقی با مشکلاتی همراه است، زیرا بخشی از هزینه سرکوب گروه های مسلح غیرقانونی را مردم عادی سنندج می پردازند و این چیزی است که نمی تواند در تصمیم گیری ها نادیده گرفته شود و همین امر قضیه را پیچیده و اتمام حجت کافی برای انتخاب سلاح به عنوان آخرین حربه و از روی ناچاری را ضروری می سازد. تلگرام یکی از علمای اهل تسنن کرمانشاه به رئیس جمهور که امروز، در بامداد چاپ شد، نمونه ای از موارد قابل ملاحظه در این باب است. (۴) در تلگرام مزبور ملا محمد ربیعی اذعان می کند که گروه های محارب غیرسنندجی نه مردم سنندج، طرف درگیری هستند، اما وی از موضع اسلامی و با توسل

ص: ۵۰۰

۱- * ضمیمه دارد؛ متن کامل تلگرام شورای شهر مهاباد به امام خمینی و رئیس جمهور و درخواست آتش بس همراه تأکید برخواسته های حزب دمکرات.

۲- سند شماره ۴۱۰۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}،

۹/۲/۱۳۵۹

۳- سند شماره ۰۴۱۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به دفتر امام و دفتر رئیس جمهور، ۹/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

به استدلال دینی و توجه دادن به جنبه های اسلامی، انسانی و اخلاقی قضیه عملاً توقف درگیری ها را خواستار می شود بدون آنکه برای گروه های مزبور و رفتار آتی آنها و نوع بهره برداری آنها از آتش بس، تعیین تکلیفی را پیشنهاد کرده باشد. البته در پیام ملامحمد ربیعی وضع شهر به شدت رقت بار و در آستانه یک فاجعه توصیف شده و این نشان می دهد که صحنه های درگیری شهر، برای وی به گونه ای مجسم شده است که از نظر او فقط رفع فوری و هرچند مقطعی و موقت این جنبه قضیه، واجد اهمیت است.

از سوی دیگر، دکتر بهشتی عضو شورای انقلاب با وجود استقبال از حمایت مسلمانان در کردستان ایران و راه حل های مسالمت آمیز، تأکید کرد وقتی طرف مقابل روش هایی غیر از این را درپیش می گیرد، هواداران نظام نیز آماده مقابله خواهند بود. وی گفت: «ما همواره با برخورد مسلحانه در کردستان مخالف بوده ایم و این جنگ افروزان خودپرست و بیگانه پرست در آن منطقه هستند که مردم مسلمان و شریف کرد را تحت فشار و ستم قرار داده اند بی شک تعهد

اسلامی هر مسلمان ایجاب می کند که به یاری آنها بشتابد. ... ما همواره دوست داریم با روش های سالم و سازنده مسائلمان را حل کنیم، اما اگر دیگران این روش ها را نپسندیدند و خواهان برخورد خشن باشند با رزمندگان شجاع و جان برکف اسلام روبه رو خواهند بود.» (۱)

سرانجام، در آخرین ساعات شب، مقدمات یک آتش بس در سنندج فراهم شد و پیشنهاد آتش بس حزب دمکرات که البته در قالب صدور یک اعلامیه و پخش آن در منطقه مطرح شده بود، مورد موافقت بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا، قرار گرفت. متن اطلاعیه منتشرشده حزب دمکرات درباره آتش بس به این شرح است: «هم وطنان گرامی مردم شرافتمند کردستان، نظر به ضرورت اتحاد همه نیروهای ضدامپریالیستی جمهوری اسلامی ایران در شرایط حساس کنونی و نظر به اینکه مقرر است فردا دهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ یک هیئت حسن نیت با تأیید آقای رئیس جمهور از تهران عازم مهاباد شود ... کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران... از نیمه شب سه شنبه ۹ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ در شهرهای سنندج، سقز، مریوان و بانه اعلام آتش بس می نماید. ... طبیعی است این آتش بس در صورتی ادامه خواهد داشت که ریاست جمهوری به عنوان فرمانده کل قوا آتش بس اعلام نماید و ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران مقررات آن را محترم بشمارند. درضمن ما یک بار دیگر پیشنهاد خود را تکرار می کنیم و از ریاست جمهوری می خواهیم که ۶ اصل خودمختاری حزب ما را که مورد قبول ایشان نیز قرار گرفته است، رسماً اعلام نمایند. این امر ان شاءالله به استقرار صلح دائم و حل مسئله کردستان کمک مؤثر خواهد کرد.» (۲) این اعلامیه این گونه امضا شده است: «کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، ۹/۲/۱۳۵۹» (۳)

در همین حال، به گزارش خبرگزاری پارس، دکتر مظفر پرتو ماه مشاور رئیس جمهوری، اطلاعیه ای بدین شرح منتشر کرده است:

ص: ۵۰۱

۱- روزنامه کیهان، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

بدین وسیله به اطلاع کلیه هم وطنان عزیز می رساند که در ساعت ۲۳ سه شنبه ۹/۲/۱۳۵۹، آقای دکتر رحیم قاضی به نمایندگی از طرف حزب دمکرات کردستان ایران متن اطلاعیه کمیته مرکزی حزب مزبور را دایر بر اعلام آتش بس در منطقه کردستان از طرف کمیته مرکزی این حزب به اینجانب تسلیم نمود. مراتب بی درنگ به استحضار مقام ریاست جمهوری رسید. نظر به علاقه مفروطی که شخص ریاست جمهوری همواره نسبت به استقرار نظم و آرامش در منطقه کردستان دارند و باتوجه به دستورات قبلی در این باره مقرر فرمودند که با استفاده از اختیاراتی که به عنوان فرماندهی کل قوا دارند به نیروهای مسلح ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ابلاغ شد تا در صورت اعلام آتش بس و احترام بدان از طرف گروه های مسلح کرد، آنها هم مقررات آتش بس را به اجرا در آورند. ضمناً ۶ اصل پیشنهادی حزب دمکرات که با اصلاحاتی مورد تصویب ریاست جمهوری قرار گرفته است در شکل نهایی به زودی اعلام خواهد شد. (۱)

۱۹۳

علاوه بر سنندج، در برخی مناطق دیگر کردستان و نیز آذربایجان غربی، انواع ناآرامی ها و نابسامانی ها و نیز درگیری هایی وجود دارد؛ امروز در دیواندره، مریوان، بانه، سقز، بوکان، پیرانشهر، اشنویه، مهاباد و برخی جاده ها، این وضعیت حاکم بود و به خصوص در بانه، سقز و بوکان حدت بیشتری داشت.

پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، در گفت و گویی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت که در دو روز اخیر، منطقه دیواندره مورد هجوم افراد مسلح غیرقانونی قرار گرفته است. به نوشته شماره امروز این روزنامه: «برادر پرتوی در مورد دیگر نقاط آشوب زده کردستان گفت: درگیری در مریوان، سقز و بانه ادامه دارد و گروه های مسلح [ضدانقلاب] مراکز نظامی و مهم این شهر را با سلاح هایی سنگین زیر آتش گرفتند که پاسداران و نیروهای ارتش متقابلاً به آتش آنها پاسخ می دهند، اما در مریوان جنگ شدت بیشتری دارد.» (۲)

در بانه، محاصره پادگان از ارتفاعات اطراف و مقاومت نیروهای دولتی در پادگان ادامه دارد. در گزارش امروز هنگ سقز که برای دفتر ریاست جمهوری ارسال شد، آمده است: «تیراندازی از طرف عناصر مسلح غیرقانونی به طرف پادگان بانه هنوز ادامه دارد و پرسنل ژاندارمری همراه با برادران ارتشی و پاسدار مستقر در پادگان بانه به شدت به آتش مهاجمین پاسخ می دهند.» (۳) در این حال، کومه له در خبرنامه خود ضمن درج گزارش حوادث امروز مربوط به محاصره پادگان بانه، به یک درگیری در بعدازظهر امروز، اشاره کرده است: «در حدود ساعت ۴:۳۰ بعدازظهر، یک دسته ارتشی به منظور بازپس گرفتن سنگرهای تپه ای واقع در اطراف پادگان که توسط پیشمرگان تسخیر شده به حرکت درآمدند. که در نتیجه درگیری با پیشمرگان حداقل ۴ نفر کشته و یک نفر زخمی شد و شکست خورده به داخل پادگان برگشتند.» (۴)

ص: ۵۰۲

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱.

۳- سند شماره ۰۴۱۰۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی - رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری،
۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سازمان کومه له، خیرنامه کومه له، شماره ۳۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

ساعت ۱۱ شب، محاصره کنندگان فشار خود را بیشتر کردند و حتی در قسمت هایی موفق به شکستن مقاومت مدافعان شدند، اما در نهایت نتوانستند پادگان را تصرف کنند. (۱) (۲)

سقز که سابقه درگیری اخیر آن به روزهای قبل از درگیری سنندج می رسد، بیشتر از ده روز است در معرض خسارت های ناشی از این درگیری است. شهر تقریباً خالی از سکنه شده و برخی خانه ها بر اثر آتش سوزی آسیب دیده اند. (۳) بسیاری از مردمی که شهر را ترک کرده اند، راهی بوکان شده اند. بعدازظهر امروز، جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، در یک پیام رادیویی اعلام کرد: «تاکنون ۱۷ هزار نفر از اهالی سقز به بوکان آمده اند که افزایش جمعیت در بوکان مشکلاتی را به وجود آورده است.» (۴)

حوادثی نیز مزید بر مشکلات کنونی باعث تشدید ناآرامی شده است. به گزارش خبرنگار بامداد، امروز، اوضاع شهر بوکان متشنج بوده است. گروه زیادی از مردم به عنوان اعتراض، مدارس، ادارات و مغازه های خود را تعطیل و در مراسم تشییع و تدفین جنازه ۷ قربانی حادثه جاده سقز بوکان، شرکت کردند. (۵) در این حادثه که ساعت ۲ بعدازظهر روز قبل روی داده بود، اصابت گلوله به ۲ مینی بوس در جاده مزبور موجب شهادت ۷ تن و زخمی شدن ۲۲ تن از سرنشینان آن شده بود. (۶)

در این شرایط، محدودیت های موجود برای مردم در مواد سوختی، به خصوص با تدابیری که برای ممانعت از دسترسی گروه های محارب به ملزومات تداوم درگیری ها اتخاذ گردیده، تشدید شده است و این از مهم ترین مشکلاتی است که وضع کنونی بوکان را بغرنج تر کرده است. وضعی که کومه له در خبرنامه خود آن را محاصره اقتصادی پنج روزه بوکان خواند. (۷) حقگو استاندار آذربایجان غربی، با اشاره به کمبود مواد سوختی برای استفاده در ناوایی ها و اتومبیل ها گفت: «حساب توده مردم از عناصر مسلح [غیرقانونی] جد است و مردم باید بلافاصله به کمک اهالی منطقه برسند، چون آنها بدون ما و ما بدون آنها نمی توانیم زندگی کنیم.» (۸) استاندار در پیام رادیویی خود همچنین گفت: «من از سوی استانداری نماینده ای به مناطق کرد نشین استان فرستاده ام و گزارشی که وی از وضع موجود داده است، بسیار تأسف بار است. در این گزارش آمده بود که مثلاً در بوکان در حال حاضر آمبولانس ها، بیمارستان ها و ناوایی ها به علت کمبود و حتی نبودن سوخت در مضیقه هستند به طوری که گاهی قادر به ادامه کار نیستند.» (۹)

ص: ۵۰۳

۱- * گزارش این حادثه، حدود ساعت ۶ صبح روز بعد، به این شرح به دفتر ریاست جمهوری ارسال شد: «برابر گزارش واصله از پادگان بانه، مهاجمین از ساعت ۲۳ مورخه ۹/۲/۱۳۵۹، از چهار طرف پادگان بانه را مورد هجوم قرار داده و حتی یک بار از در جنوبی و دیوار غربی موفق به ورود به محوطه پادگان می شوند که با مقاومت مأمورین مستقر در پادگان مواجه و به عقب رانده می شوند که درگیری تاکنون ادامه داشته و از تعداد تلفات و یا مجروحین آمار دقیقی در دست نیست، نتیجه آن متعاقباً به عرض می رسد. ف. ژاجا، سر تپ ظهیرنژاد» [سند شماره ۴۱۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳ {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۲/۱۳۵۹]

۲- سند شماره ۴۱۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به ریاست جمهوری، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- همان.

۷- سازمان کومه له، خیرنامه کومه له، شماره ۲۸، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۹- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱-۳.

قضیه محدودیت ها و تنگناهای ناشی از نظامی شدن وسیع منطقه که تحت عنوان محاصره اقتصادی از محمل های قوی تبلیغاتی گروه های محارب هم هست، اختصاص به بوکان ندارد. پیرانشهر نیز هم اکنون در تنگنای اقتصادی قرار گرفته و مواد غذایی و سوختی در این شهر کمیاب شده است. (۱) امروز رئیس شورای شهر پیرانشهر در گفت و گویی با بامداد اظهار کرد این شهر در محاصره کامل اقتصادی قرار دارد. وی با بیان اینکه پیرانشهر هم اکنون با کمبود مواد غذایی به ویژه روغن و مواد سوختی مانند نفت، گاز و همچنین مواد دارویی روبه روست، از استاندار آذربایجان غربی و دیگر مقامات مسئول خواست که به این مسئله حیاتی توجه کنند تا بیش از پیش مردم پیرانشهر از کمبود آذوقه نگران نبوده و کشاورزان منطقه هم بتوانند فعالیت های زراعی خود را انجام دهند. (۲)

در همین حال که خبرهای مذکور در سطح علنی مطرح است، در پیام های داخلی نیروهای مسلح نظام، نگرانی ها از نوع دیگری است. مثلاً همین امروز، اطلاعات سپاه ارومیه به لشکر ۶۴ ارومیه {ارتش} خبر داد: «طبق اطلاع، حزب دمکرات با یک برنامه طرح ریزی شده قصد حمله به پادگان پیرانشهر را دارد و همچنین عراق نیز در نظر دارد به نوار مرزی پیرانشهر حمله نماید.» (۳)

در اشنویه نیز نابسامانی و کمبودهای ناشی از حضور آوارگان ماجرای نرده و روستای قلاتان، وضع مشابهی ایجاد کرده است. امروز، گروهی از آوارگان در اشنویه با مراجعه به نمایندگی روزنامه بامداد از وضع خود شکایت کردند، عده ای از آنان معتقد بودند که شهرستان اشنویه با کمبود شدید مواد غذایی، سوختی و دارویی روبه روست. برق اشنویه حدود ۲۰ روز است که به کلی قطع شده و این مسئله مردم را ناراحت کرده است. این عده از استاندار آذربایجان غربی تقاضای رسیدگی سریع به وضعیت خود و تأمین امکانات لازم برای بازگشت به روستاهایشان را داشتند. بامداد در گزارش این قضیه توضیح داده است: «به دنبال درگیری های دره قاسملو و حادثه روستای قلاتان که منجر به آواره شدن

حدود ۴ هزار نفر از اهالی ۳۵ روستای این منطقه شد، این افراد همچنان در اشنویه سرگردان اند و در منازل و مساجد و کلیه مدارس اشنویه اسکان یافته اند و به همین دلیل، مدارس اشنویه پس از تعطیلات نوروزی همچنان به حالت تعطیل به سر می برند. ارتباط تلفنی اشنویه در حال حاضر قطع و رفت و آمد از طریق اشنویه ارومیه و نرده به علت بسته بودن راه صورت نمی گیرد.» (۴)

مهاباد نیز که پایگاه اصلی حزب دمکرات است، در فضای نظامی شده جدید، وضع عادی ندارد. کومه له که در خبرنامه های خود یکسره به نظام می تازد، در خبرنامه خود با اشاره به اینکه پیرانشهر پانزده روزی است که در محاصره اقتصادی قرار دارد، اوضاع امروز مهاباد را چنین گزارش کرد: «راه های ورودی مهاباد از طریق میاندوآب و ارومیه توسط سپاه و ارتش بسته شده و مدت سه روز است که شهر در محاصره اقتصادی است.» (۵) این سازمان همچنین در گزارش های امروز، البته با تنظیم دلخواه خود، از عملیات کمینی یاد کرد که سر راه نیروهای عازم سنج اجرا کرده

ص: ۵۰۴

۲- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۱۵۰۶۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه {اطلاعات} به ستاد لشکر ۶۴ ارومیه {رکن ۳}، ۹/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- سازمان کومه له، خیرنامه کومه له، شماره ۲۸، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

است. کومه له مدعی شد: «چهار تن از پاسداران که در یک نقطه از جاده کامیاران به سنج کمین کرده بودند تا به خیال خود پیشمرگان را به دام اندازند توسط پیشمرگان کومه له محاصره و کشته می شوند. در این عملیات ۴ قبضه تفنگ به غنیمت گرفته شد.» (۱) کومه له همچنین فرار سربازان کرد از پادگان ها را در دستور کار تبلیغاتی جدی خود دارد و در همین خبرنامه نوشته است: «حدود ۳۶۰ نفر از سربازان و دیپلمه های وظیفه کرد در حوزه آموزشی شاهرود و چهل دختر در مخالفت با برنامه های ضدخلقی ارتش، محل آموزش خود را ترک و به شهرها بازگشتند.» (۲)

در حال، صرف نظر از نوع برخورد گروه های محارب ضدانقلاب، وضع اقتصادی، غذایی و سوخت در شهرهایی که گرفتار درگیری های اخیر شده اند، موجب نگرانی مسئولان رسمی نظام است. امروز، استاندار آذربایجان غربی در یک برنامه رادیو تلویزیونی از کلیه گروه های سیاسی کردستان خواست که در رساندن کمک های غذایی و دارویی به شهرهای مختلف کمک کنند. به نوشته بامداد، دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، گفت: «مسئله ای که در این رابطه مطرح است ناامنی راه های برخی از مناطق کردنشین در سطح استان می باشد و به خاطر همین مسئله است که آذوقه و نفت به روستاهای کردنشین و همچنین برخی از شهرها نمی رسد و این امر باعث ناراحتی در بین گروه های مختلف شده و احیاناً باعث رکود در امر کشاورزی هم گردیده است.» (۳) وی ضمن گزارشی از وضع نابسامان برخی شهرهای استان، افزود: «من از همه برادران کرد و ترک می خواهم که دست از تفرقه بردارند و از هر اقدامی که باعث تضعیف دولت می شود خودداری کنند. مسئله ای که اینجا مطرح است حاکمیت دولت است و در این میان باید از دادن هر فرصتی به ضدانقلاب خودداری کنند.» (۴)

۱۹۴

با اینکه وضع ستاد گروه های سیاسی در دانشگاه ها تقریباً تعیین تکلیف قطعی شده است، اما هنوز نوعی اعتراض به آنچه صورت گرفته است، در برخی دانشگاه ها مشاهده می شود. در بعضی مراکز دانشگاهی نیز هنوز بقایای تحرکات قبلی علیه ستادهای گروه ها به نحوی وجود دارد؛ از جمله در دانشگاه های پلی تکنیک، صنعتی شریف و شیراز تجمع و تشکیلی از کارکنان در دفاع از برچیده شدن ستادهای مزبور شکل گرفت و فعال شد.

اعتصاب کارکنان مسلمان و انجمن اسلامی کارمندان دانشگاه پلی تکنیک

در اعتراض به تعدادی از گروه های

سیاسی که با وجود دستور شورای انقلاب و رئیس جمهوری حاضر به ترک ستادهای خود در دانشگاه نشده اند، از ساعت ۱ بعدازظهر ۳/۲/۱۳۵۹، شروع شده و همچنان ادامه دارد. ضمن آنکه سلف سرویس دانشگاه نیز به حالت تعطیل در آمده است. اعتصاب کنندگان در اطلاعیه خود با هشدار به اشغال کنندگان دفاتر اعلام کرده اند که مسئول هرگونه ناامنی و انحلال ترم خود آنان هستند. به گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی، بعضی از کلاس های این

ص: ۵۰۵

۱- سازمان کومه له، خیرنامه کومه له، شماره ۳۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان.

۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳.

۴- همان.

دانشگاه نیز تشکیل نشده است. دکتر نیک روش سرپرست دانشگاه پلی تکنیک، اعلام کرد که ادامه اعتراض کارکنان احتمال دارد به تعطیل شدن ترم بینجامد. (۱)

در دانشگاه صنعتی شریف، کارکنان مسلمان این دانشگاه در رابطه با بیانیه شورای آموزشی دانشگاه، بیانیه ای صادر کردند که در آن آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

"تمام عقب ماندگی های ما به خاطر عدم شناخت صحیح اکثر روشن فکران دانشگاهی از جامعه اسلامی ایران بوده و متأسفانه هم اکنون هم هست". امام خمینی.

و چه نیکو امام فرمود که هم اکنون هم در دانشگاه ما روشن فکرانی [هستند] که بیانیه های آن چنانی صادر می کنند. برای مثال [بیانیه] شورای آموزشی مورخ ۳/۲/۱۳۵۹، که در تاریخ ۶/۲/۱۳۵۹ منتشر شد. لذا وظیفه خود دانستیم که در ارتباط با آن مطالبی را به شرح زیر به اطلاع همگان برسانیم:

۱. می پرسیم شما که از حمله به دانشگاه ها صحبت می کنید پس چرا بیان نمی کنید که چه کسانی با چوب و چماق و آجر در سنگر آزادی بر سر ملت آزاد ما می کوفتند و با تمام قدرت تلاش می کردند که خود را مظلوم جلوه دهند؟

۲. و باز سؤال می کنیم چرا برای دانشگاهیان روشن نمی کنید که در شب صدور بیانیه شورای انقلاب تعدادی از اساتید به چه دلیل نیمه شب به زور وارد دانشگاه شدند؟ الف) آیا در آن ساعت از آن شب به خصوص کادر علمی به دنبال کار علمی این طور مصرانه وارد دانشگاه شده است... ب) آیا مقاصد دیگری مثل تشکیل جلسات شبانه جهت مطالعه و بررسی چگونگی اتخاذ موضع و احتمالاً نوع مبارزه علیه طرح تعطیل دفاتر سیاسی دانشگاه را دنبال نمی کنند؟...

ج) آیا امکان وجود مدارک و وسایل تهیه طرح ها و نقشه های توطئه های ضدانقلاب که مرکز صدورش دانشگاه هاست در دفاتر این گروه ها بسیار محتمل نیست و در این رابطه نیست که آقایان سراسیمه برای رفع و رجوع کردن قضیه به طریقی نیمه شب خود را به دانشگاه رسانده اند؟»

در ادامه بیانیه، ضمن اشاره به اخلاص این عده در طرح پاک سازی دانشگاه از عوامل رژیم گذشته، بی توجهی آنان به مصوبات شورای انقلاب و اهانت به آن، اهانت به انقلابیون راستین و پایمال کردن خون شهیدان و معلولان انقلاب دانسته و تأکید شده است که قاطعانه در مقابل آنها ایستادگی خواهد شد.

در پایان بیانیه خطاب به این عده از اساتید توصیه شده است که «دست از این اعمال انحصار طلبانه ضد مردمی و ضداسلامی خود بردارند و سوء استفاده از نام دانشگاه را کنار گذاشته و بیانیه های خود را تحت همان نام کانون مستقل دانشگاهیان مارکسیست منتشر کنند و با لشکرکشی به شورای آموزشی، آن را به جامعه دانشگاهی متعهد قالب نکنند». (۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان، ص ۶.

در دانشگاه شیراز، کارکنان سلف سرویس تا ساعت ۸ صبح امروز، به گروه های سیاسی مهلت دادند تا دفاتر خود را در این دانشگاه تخلیه کنند، در غیر این صورت دست از کار خواهند کشید. رسول نیرومقام مسئول امور غذایی سلف سرویس دانشکده پزشکی، در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «در صورت عدم تخلیه امروز صبح، کارکنان سلف سرویس ها در سر کار خود حاضر خواهند بود، اما دست از کار خواهند کشید.» (۱) درباره این دانشگاه همچنین علی دانش منفرد استاندار فارس، به آقای مهریار رئیس دانشگاه شیراز، پیامی بدین شرح ارسال کرد: «طبق اطلاع، تعدادی از گروه های سیاسی در بعضی از دانشکده ها اقدامی مبنی بر تخلیه دفاتر خود ننموده و حتی در زمینه برقراری دفاتر خود پافشاری می کنند. از آنجایی که سیاست دولت جمهوری اسلامی ایران بر این است که تمام اقشار در شرایط کنونی مملکت بایستی دست از تفرقه و نفاق افکنی بردارند و برای مقابله با دشمن همه در یک سنگر قرار گیرند، بنابراین لازم است با مسئولین دفاتر گروه های سیاسی تماس و آنها را وادار نمایند که برحسب دستور شورای انقلاب اسلامی ایران دفاتر خود را تخلیه نموده و چنانچه مسامحه ای در این زمینه رخ دهد، مسئولین دانشکده ها و همچنین مسئولین دفاتر مسئول عواقب بعدی خواهند بود.» (۲)

در دانشگاه مشهد دکتر غلامعلی ادریسیان رئیس این دانشگاه، در تماس با خبرنگار انقلاب اسلامی اطلاعیه ای را بدین شرح قرائت کرد:

«شورای دانشگاه پس از بحث و گفت و گو مراتب زیر را به اتفاق آرا به تصویب می رساند. شورای دانشگاه مشهد نهایت تأسف خود را از اینکه شورای انقلاب بدون هیچ مشورتی با مسئولان دانشگاه های کشور تصمیماتی چنین خطیر را اتخاذ نموده است، اعلام می دارد. شورای دانشگاه مشهد معتقد است که اقدامات اخیر که تحت عنوان انقلاب فرهنگی صورت می گیرد هم از نظر زمان انتخاب شده که مبارزه ضدامپریالیستی ملت ما در اوج خود بوده است و هم از جهت شیوه اجرا که موجب هتک حرمت دانشگاه ها و جنبش ضداستبدادی ایران را فراهم آورده بسیار نامطلوب می داند. شورا به ضرورت یک دگرگونی بنیادی و همه جانبه در نظام آموزشی کشور اعتقاد کامل دارد. این دگرگونی ها منحصرأ باید به دست دانشگاهیان صورت گیرد. شورای دانشگاه هتک حرمت مقام محترم انتخابی دانشگاه مشهد را که توسط آقای استاندار خراسان صورت گرفته و همچنین تجاوز آشکار به حریم مقدس دانشگاه را که توسط نا آگاهانی تحریک شده انجام پذیرفته، شدیداً تقیح کرده و از مسئولان مملکت می خواهد تا هرچه زودتر از دانشگاه مشهد اعاده حیثیت به عمل آید.» سپس رئیس دانشگاه مشهد افزود: «من منتخب اکثریت دانشگاهیان هستم، ولی استاندار آقای غفوری فرد، ضمن تماس تلفنی به من گفت که باید استعفا کنید و من جواب دادم که استعفا نمی کنم و این دانشگاهیان هستند که می توانند از من بخواهند که ادامه بدهم و یا استعفا بدهم و به هیچ وجه قصد استعفا هم ندارم.» (۳)

در پی حوادث اخیر دانشگاه جندی شاپور اهواز، ۲۰۰ تن دیگر نیز دستگیر شدند و با ۷۰۰

ص: ۵۰۷

۱- همان، ص ۴.

۲- سند شماره ۰۴۱۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور استانداری فارس به ریاست دانشگاه شیراز،

۹/۲/۱۳۵۹

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

نفری که پیش تر دستگیر شده بودند، جمع آنها به بیش از ۹۰۰ نفر رسید. تا ظهر امروز، حدود ۶۵۰ تن از این افراد از زندان آزاد شدند. آزادی این عده با کفالت یا بدون کفالت انجام شده و دیگر دستگیرشدگان که فعلاً در بازداشت موقت هستند در صورتی که جرمشان محرز نشود یا اتهام آنها ضعیف باشد آزاد می شوند. به گفته مقامات مسئول، اشکال کار در این است که تحریکات عوامل منحرف و فعال چپ نما که در بین دستگیرشدگان هستند، باعث تأخیر در کار دادسرا می گردد. مشکل دیگر این است که افراد پس از ابلاغ حکم آزادی به آنان، حاضر به خارج شدن از زندان نیستند و این معلول تلقین هایی است که عوامل منحرف برای ایجاد بدبینی به دولت جمهوری اسلامی و دادگاه انقلاب انجام می دهند؛ از جمله به تازگی شایع کرده اند که دادگاه چند تن از دستگیرشدگان را اعدام کرده است و این شایعه مغرضانه ای بیش نیست. (۱)

درباره تبعات حوادث دانشگاه گیلان، سپاه اطلاعاتی ای صادر کرد که در آن آمده است: «این عناصر وابسته به شرق [و] غرب از طرق مختلف دست به تضعیف جبهه متحد مردم ما در برابر شیطان بزرگ آمریکا می زنند، از قبیل پخش شایعات در سطح شهر و حمله به خوابگاه خواهران عضو انجمن اسلامی دانشگاه گیلان و ازین بردن

وسایل شخصی آنان که انسان را به یاد حمله مغول ها و هیتلر و دیگر جباران تاریخ می اندازد.

با شناسایی خواهران و برادران مسلمان متعهد و تهدید و فحاشی و مورد ضرب و شتم قراردادن این برادران و خواهران که شاید از این طریق بتوانند کاری بکنند که این عزیزان دست از عقیده و ایمان خود بردارند. ما از تمامی مردم غیور و مسلمان رشت می خواهیم که به محض مشاهده این اشخاص آنان را دستگیر و تحویل به سپاه دهند تا ما آنان را مطابق با قوانین اسلام به شدت مجازات نماییم.» (۲) در این حال درباره حوادث این دانشگاه، امروز، روزنامه جمهوری اسلامی خبر داد: «حجت الاسلام امامی کاشانی سرپرست دفتر تبلیغات امام در تهران و مدرسه عالی شهید مطهری که هفته گذشته در رابطه با وقایع دانشگاه ها به رشت رفته بود در آن شهر مورد سوء قصد عناصر و عوامل ضدانقلاب قرار گرفت. در این حمله پاسدار ایشان که رضا جهان بینی نام داشت به شهادت رسیده و حجت الاسلام امامی کاشانی بحمدالله جان سالم به در بردند.» (۳) همچنین آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس در رشت گفت: «عوامل ضدانقلاب که همچون اختاپوس به اشکال گوناگون به انقلاب ما لطمه می زنند باید بدانند که شکست آنان حتمی است.» لاهوتی همچنین در مورد بازداشت شدگان وقایع اخیر رشت گفت: «امیدوارم کلیه این افراد چنانچه جرمی مرتکب نشده اند، آزاد شوند و من شخصاً آرزو دارم همه آنها آزاد شوند.» (۴)

۱۹۵

در پیگیری انفجارهای دیروز تهران، هرچند امروز، چند مظنون دستگیر شدند، اما سرنخ قابل ملاحظه ای به دست نیامد و قضیه در حد تحلیل و اعلام مواضع ادامه یافت. در این حال مسئولان انتظامی و امنیتی برای جلوگیری از تکرار این گونه حوادث تدابیری اتخاذ و اعلام کردند.

ص: ۵۰۸

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، با صدور اطلاعیه ای ضمن تشریح تدابیر امنیتی که در پی حوادث روز گذشته در تهران، اتخاذ شده است تأکید کرد برای جلوگیری از تکرار این گونه حوادث و برقراری امنیت، کمیته مشترکی از سپاه پاسداران، کمیته مرکزی و شهربانی کل کشور تشکیل می شود که حفظ نظم و امنیت را به عهده

خواهد گرفت. سرپرست وزارت کشور افزود: همچنین از نیروهای مردمی که در اوایل انقلاب در محل ها پاسداری می دادند طبق ضوابط خاصی دعوت به عمل می آوریم

که برای مقابله با این گونه حوادث به کمک مأموران، پاسداری و حفظ امنیت محل های مختلف را به عهده بگیرند

و قطعاً با آشنایی که این افراد با محل های خود دارند می توانند در حفظ آرامش و امنیت محل مؤثر باشند. همچنین به منظور آشنا کردن مردم و تعلیم دادن به آنها در برخورد با موارد مشکوک، از متخصصان شهربانی دعوت شده که در رادیو و تلویزیون راه خنثی کردن بمب و مواد منفجره را به عموم مردم آموزش دهند. وی اضافه کرد ستاد بسیج ارتش بیست میلیونی نیز تمام افراد ستاد را در سراسر کشور برای مقابله با این گونه حوادث تعلیم داده و بسیج خواهد کرد. (۱)

میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی نیز صبح امروز در یک تماس تلفنی با خبرنگار انقلاب اسلامی گفت که به منظور برقراری امنیت گروه ضربتی تشکیل شده است که در شهر مبادرت به کنترل خواهد کرد و در شب نیز به کار کنترل شهر ادامه خواهد داد. این ستاد از دیشب، شروع به کار کرده است و با همکاری شهربانی، کمیته و با سپاه پاسداران فعالیت می کند. (۲)

بنی صدر نیز در گفت و گویی تأکید کرد که شبکه ضدانقلاب که در توطئه امریکا دست داشته اند تا حدودی شناسایی شده است و مرکز این گروه در تهران و پاریس بوده است. رئیس جمهور افزود عاملان انفجار در تهران شناسایی شده اند و کسانی که دست به انفجار روز گذشته زده اند با بختیار در تماس بوده اند. (۳)

از سوی دیگر، ۴ خبرنگار مجله اشترن که اسامی آنان هوبز، جاکوبی، فی بین و کمارت اعلام شد، با هشیاری افراد کمیته مرکزی در هتل کنتینانتال دستگیر شدند. در پی تماس وابسته مطبوعاتی سفارت آلمان با وزارت ارشاد، تحقیقات و سؤال از وزارت امور خارجه نشان داد که از مجله اشترن، خبرنگاری در ایران فعالیت نمی کند. ابوالقاسم صادق مدیر کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، در تماس با بامداد ضمن اظهارات یادشده گفت که این ۴ نفر آلمانی با ۳ روزنامه نگار، پانزده روز پیش به ایران آمده بودند که در ارتباط با بمب گذاری در تهران دستگیر شدند. وی گفت در تماسی که با کمیته مرکزی گرفته شد معلوم گردید که این ۴ نفر با ویزای توریستی به ایران آمده اند و در انفجارهایی که دو روز گذشته در تهران رخ داد اتومبیل های آنان در محل بمب گذاری در رفت و آمد بوده اند. ابوالقاسم صادق افزود: این ۴ نفر در حال حاضر در کمیته مرکزی بازداشت هستند و تحقیقات از آنان ادامه دارد، وی سپس گفت: اگر اینها خبرنگار هستند به چه علت از طریق قانونی ویزا نگرفته و با وزارت ارشاد ملی برای گرفتن کارت خبرنگاری در ایران تماس نگرفته اند. (۴)

- ۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، صص ۱۲.
- ۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- همان، ص ۲.

اعلامیه‌ها و مواضعی که امروز، درباره انفجارهای دیروز تهران صادر و اعلام شد از نظر تنوع جریان‌های سیاسی و دیدگاه‌های مطرح شده قابل ملاحظه است. در دو اعلامیه که از طرف سازمان چریک‌های فدایی خلق و حزب جمهوری اسلامی صادر شد، این انفجارها محکوم شده است.

سازمان چریک‌های فدایی خلق امروز با انتشار اعلامیه مفصلی، انفجار بمب در اماکن عمومی تهران را که موجب مجروح شدن ده‌ها تن و کشته شدن عده‌ای از مردم شده است، جزئی از نقشه‌های وسیع و همه‌جانبه امپریالیسم امریکا علیه مبارزات ضدامپریالیستی دمکراتیک مردم ایران دانست که توسط عوامل داخلی آن به اجرا گذاشته شده است. (۱)

اما حزب جمهوری اسلامی نگاه دیگری به موضوع دارد. روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی در گزارش خود از انفجارهای دیروز تهران تحت عنوان "موج بمب‌گذاری امریکا در تهران" {قبل از شرح وقایع روز گذشته} نوشت: «ضرورت احیای کمیته‌ها و تقویت و تجهیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بیشتر از پیش مورد توجه افکار عمومی قرار گرفته است.» این روزنامه سپس با نقل تلفن‌هایی در این باره، افزود: «به عقیده بسیاری از مردم... تضعیف آنها چیزی جز یک توطئه امریکایی نبوده که مشترکاً به وسیله خلقی‌ها و غرب‌گراها اجرا شده است.» جمهوری اسلامی در ادامه با اشاره به شروع یک جنگ روانی نظامی تربیتی علیه انقلاب آورده است: «در این نبردها

یک سازمان چپ امریکایی {سازمان چریک‌های فدایی خلق} نقش عمده‌ای را دارد و رهبران آن از سوی امریکا وعده حکومت گرفته‌اند. ... انتظار می‌رود ظرف چند روز آینده، چند مرکز اسلامی و مردمی از جمله دفاتر مطبوعات اسلامی منفجر شوند. سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر ۳ نفر از عناصرش را مأمور انفجار دفتر روزنامه جمهوری اسلامی کرده است.» (۲)

در فضای خاص بعد از پیروزی انقلاب و رقابت جریان‌های مختلف مذهبی و غیرمذهبی در جلب حمایت طبقات محروم از جمله کارگران، اهمیت خاصی به روز جهانی کارگر {اول ماه مه، یازدهم اردیبهشت} داده شد. در سال گذشته، برای اولین بار مراسم این روز را، جمهوری اسلامی با سرمایه‌گذاری وسیعی برگزار کرد. (۳) امسال نیز جریان‌های مذهبی در تدارک مراسم این روز هستند.

حزب جمهوری اسلامی که از فعالان این قضیه است در روزنامه ارگان خود خبر داد که امروز، اطلاعیه شماره ۷ ستاد برگزاری مراسم روز کارگر {مستقر در خانه کارگر} صادر شد. در این اطلاعیه ستاد مزبور تعدادی از گروه‌ها و سازمان‌های حمایت‌کننده را اعلام کرده است. به نوشته روزنامه مزبور، همچنین در این اطلاعیه آمده است: «اکنون که امپریالیسم تجاوزکار امریکا حریم حاکمیت

۱- سازمان چریک های فدایی خلق، هفته نامه کار، شماره ۵۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- * شرح این مطلب در کتاب اول روزشمار جنگ ایران و عراق {پیدایش نظام جدید}، روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۸، صص ۸۴۳
۸۳۶ آمده است.

ملی ما را شکسته است و تمامی دولت های دست نشانده اش را در مقابل ملت ما بسیج نموده است، به منظور بزرگداشت روز جهانی کارگر و ابراز انزجار نسبت به امریکای جهان خوار و همبستگی با توده های مستضعف تحت ستم دنیا روز ۱۱ اردیبهشت ساعت ۹ صبح، از مسیرهای زیر به سوی جاسوس خانه امریکا راه پیمایی خواهیم نمود. ضمناً شروع برنامه در ساعت ۱۰:۳۰، در جلوی لانه جاسوسی خواهد بود.» در ادامه مسیرهای راه پیمایی اعلام گردیده است. (۱)

۱۹۸

درحالی که حزب رنجبران مدعی رفاقت با نظام است، برخوردهای دشمنانه این حزب با حزب توده که آن هم از همین نوع دعاوی برخوردار است، جلب نظر می کند. درواقع روسی بودن حزب توده آن قدر موجب کینه این چینی های ایرانی است که حتی وقتی گرایش های مسالمت آمیز در رهبری سازمان چریک ها پیدا می شود و بخش عمده مرکزیت آن در برخورد با نظام تمایلاتی نظیر حزب توده نشان می دهد، این گروه مدعی هواداری از نظام، به شدت برآشفته می شود. ازجمله در شماره امروز رنجبران این حزب مطالبی با عنوان "مبارزه با چپ نماها و مسئله آزادی" درج شده که در آن آمده است: «ما معتقدیم که در مبارزه با چپ نماها در درجه اول، باید بین صفوف آنان تفاوت قائل شد و همه آنان را بدون تفکیک و تمایز مورد حمله یکسان قرار نداد. در رأس خائنین به خلق، باند مزدور کیانوری در حزب توده قرار دارند که باید عمیقاً نقش اساسی در میان چپ نماهای وابسته به روسیه (۲) و در کنار سران حزب توده، رهبری غاصب سازمان چریک ها قرار دارند. سران حزب توده و رهبری غاصب چریک ها به موازات هم با چنگ و دندان می کوشند تا ایران را وابسته به روسیه سازند.» (۳)

این درحالی است که اتفاقاً همین امروز در روزنامه نامه مردم مطالبی درج شده است که کاملاً با مفهوم چپ نمایی مذکور در نوشته حزب رنجبران فاصله دارد، ازجمله در مطالبی با عنوان "وظیفه مبرم انقلابی همه انقلابیون ایران" چنین آمده است: «ما باید با چشم باز، با دل بیدار، با هشیاری کارساز دو نکته اساسی را در این لحظات حساس، که تجاوز مفتضحانه امریکا در نزدیکی طبرس با تمام ریشه ها، پیوندها و تدارکاتش تردیدی در حساسیت آن باقی نگذاشته است، همواره و به طور مشخص به یاد داشته باشیم، از چه دفاع می کنیم و چگونه دفاع می کنیم... از این نظام جدید، یعنی جمهوری اسلامی ایران، با همین شکلی که دارد، با همین کم و زیادهای، با همین کاستی ها و فزونی ها که دارد، با همه عناصر و عواملی که برخی یا بسیاری از آنها می توانند این یا آن فرد یا نیروی انقلابی را به حق یا به ناحق خوش نیاید، باید دفاع کرد. با تمام نیرو و با تمام وسایل و از تمام راه ها دفاع کرد. زیرا این نظام در سمت ضدامپریالیستی است، در کار گشودن بندهای

ص: ۵۱۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- * نقص عبارتی مربوط به منبع می باشد.

۳- حزب رنجبران ایران، رنجبر، شماره ۴۶، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

اسارت و پاره کردن زنجیرهای وابستگی است. این است عمده و هیچ انقلاب راستینی حق ندارد آن را فراموش کند، حق ندارد غیرعمده را عمده کند. ... کم نیستند کم و کاستی‌ها یا سیاست‌های غلط و روش‌های نادرست یا کمبودها و زیاده روی‌ها، که با ماهیت انقلاب ضدامپریالیستی، خلقی و دمکراتیک ما نمی‌خوانند. کم نیستند مواردی گاه جانکاه و دردناک که اگر آنها را ببینیم و از زمینه عمومی انقلاب و نبرد با امپریالیسم و دسایس گوناگون آن چشم‌پوشیم، کاملاً محق خواهیم بود که برافروخته شویم، ولی یک انقلابی آگاه و صدیق باید زمینه عمومی را ببیند، آنچه را که عمده است، تازمانی که هست نادیده نگیرد، بر خشم و اعتراضی که انگیزه‌های به‌روزش گاه واقعاً موجه است، چیره شود و تمام شور انقلابی خود را با هشیاری و آگاهی، متوجه حل مسئله عمده کند.» (۱)

۱۹۹

حزب جمهوری اسلامی در شورای مرکزی خود طیف متنوعی از نگرش‌های متفاوت را قرار داده است و همین تنوع خودبه‌خود در تنوع نگرش‌های کاندیدها و شخصیت‌های مرتبط با این حزب تأثیرگذار می‌باشد. مصاحبه امروز ارگان این حزب با یکی از کاندیدهای اصلح حزب در مرحله دوم انتخابات مجلس در تهران که وی را در کنار چهره‌هایی چون حبیب‌الله عسگرآولادی و اسدالله لاجوردی قرار داده است، از جمله راه‌های تبلیغ این چهره‌ها و نیز در واقع ترویج مواضع جناحی از این حزب است.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود نوشت: خواهر دانشمند و مبارز خانم {گوهرالشریعه} دستغیب در مصاحبه‌ای با جمهوری اسلامی شرکت کرد و به کلیه سؤالات خبرنگار ما درباره انقلاب فرهنگی، استقلال اقتصادی و سیاست خارجی دولت انقلاب پاسخ گفت. وی در پاسخ به این سؤال که با توجه به لزوم استقلال اقتصادی باید چه برنامه‌هایی را در اولویت قرار داد، گفت: «با عنایت به اینکه استقلال سیاسی جامعه اصولاً آن‌گاه تحقق می‌یابد که بر پایه استقلال اقتصادی باشد، اینجانب اولویت را در برنامه کشاورزی {سنتی و مدرن} می‌دانم که باید سریعاً به آن پرداخت.» همچنین در رابطه با سیاست خارجی گفت: «صرفاً و محضاً بر پایه نه شرقی و نه غربی باید باشد که امیدست به دنیای کنونی جملگی بفهمانیم که چنین چیزی امکان دارد. ... و به اصطلاح دو بزرگ‌مرد تاریخ گذشته نزدیکمان مرحوم مدرس و مرحوم دکتر مصدق موازنه منفی، روابط با سایر کشورها واقعاً و حقیقتاً بر پایه احترام متقابل نه از نوع آریامهری آن و پس از حصول اطمینان از این موضوع باید هرچه بیشتر با همه کشورها به ویژه مستضعفان آنها در گسترش روابط کوشا بود.» وی در پاسخ به این سؤال که برداشت شما از سرمایه‌داری چیست، گفت: «بنده با الهام از اعتقاد عمیق و ریشه‌ای اسلامی ام سرمایه‌داری را ام الخبائث و علت العلل همه بدبختی‌های بشر می‌دانم و تا ریشه‌اش از بن‌کنده نشود آسایش روح و آرامش خیال را برای انسان محال می‌دانم البته باید توجه داشت سرمایه‌داری را نه سرمایه‌را، ریشه [کن] شدنش را طبق اصول مسلمة اسلامی نه هیچ مکتب دیگری.» (۲)

ص: ۵۱۲

۱- روزنامه نامه مردم، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

ضمیمه اول گزارش ۱۷۹: گزارش مفصل یونایتد پرس از واشنگتن درباره سخنان امروز کارتر یونایتد پرس درباره نطق امروز کارتر گزارش نسبتاً مفصلی از واشنگتن مخابره و در آن به ملاقات های ۲۴ ساعت اخیر کارتر نیز اشاره کرد. در این گزارش آمده است: «کارتر طی نطقی اعلام داشت در تصمیمی که مبنی بر تجاوز به ایران گرفته بود کاملاً خود را محق می دانسته است. او به فاصله ۲۴ ساعت، سه بار اعضای کنگره را به کاخ سفید احضار کرد و به آنان گفت مطمئنم که در تجاوز به ایران راه درستی را انتخاب کرده ام. وی افزود از تصمیمی که این ملت نشان داد به خود می بالد و این تصمیم همچنان جلوه گر خواهد بود تا روزی که آخرین گروگان امریکایی به وطن خود برگردد. کارتر همچنین گفت از بین رفتن گروهی در این ماجرا به اهمیت اقدام مزبور می ارزیده است و اگر ما این کار را نمی کردیم شکست بیشتری برای ما بود. رئیس جمهور امریکا گفت مسلماً در این قبیل عملیات خطراتی وجود دارد، ولی ما مطمئن بودیم که می توانیم گروگان ها را نجات دهیم. ... او افزود شرایط سیاسی فعلی ایران و اوضاع جوی آن سرزمین هر نوع تکرار قریب الوقوع چنین اقدامی را منتفی ساخته است. ... با اشاره تلویحی به پخش گروگان ها در سراسر کشور کارتر طی ۳۱ دقیقه ای که در این کنفرانس مطبوعاتی تلویزیونی شرکت داشت به سؤالات مختلفی که خبرنگاران می کردند پاسخ داد. او به خبرنگاران گفت: با بقایای کماندوهایی که برگشته اند ملاقات کرده و فهمیده است که آنها هم در این تأسف او درباره ناکامی چنین مأموریتی سهیم اند. از او پرسیدند که آیا راه شرافتمندانه ای برای پایان این بحران وجود دارد، ولی کارتر جواب درستی نداد و اضافه کرد ایران دارد جنایتی را مرتکب می شود. او همچنین به اجساد سوخته ۸ مأمور متجاوز امریکایی که از سوی مقام های ایرانی در معرض داوری خبرنگاران داخلی و خارجی گذاشته شده بود، اشاره کرد. از کارتر پرسیدند آیا هیچ طرحی برای یک کنفرانس عالی سران غرب به منظور یافتن راه حل بحران ایران و امریکا در نظر دارد؟ و او پاسخ داد ضرورتی برای این کار نمی بیند، زیرا متحدان امریکا در مورد سیاست های اساسی واشنگتن تردیدی ندارند. از او پرسیدند که به چه دلیل زمان عملیات را در این موقع معین کرده بود؟ و او گفت موقع شناسی ما درست بوده است، زیرا به چند ماهی که میان گروگان گیری و اقدام ما فاصله بوده نیاز داشته ایم تا بتوانیم تلاش های دیپلماتیک را ادامه دهیم. در عین حال تمرین های متعددی را چه در مورد رهایی گروگان ها و چه عملیات نجات انجام می دادیم و هنگامی که دست به اقدام اخیر زدیم همه کسانی که در این نقشه دست داشته اند معتقد بودند که شانس بسیار خوبی برای موفقیت ما وجود دارد. کارتر افزود اگر این نقشه را به تأخیر می انداختیم شانس موفقیت کمتری داشتیم و آن هم به خاطر عواملی از قبیل کوتاه شدن شب ها، حرارت هوا و بادهای پرفشار کویر ایران بود. کارتر بار دیگر تأکید کرد به خاطر اقداماتی که امریکا در گذشته و حال علیه ایران انجام داده، معذرت نخواهد خواست زیرا گناهی را متوجه خودش نمی داند!

کارتر اضافه کرد به دلایل امنیتی نمی تواند در مورد عملیات اخیر جزئیات بیشتری را افشا کند جز اینکه این قسمت آسان ترین قسمت عملیات ما بوده است. کارتر گفت قسمتی از نقشه تاکنون اجرا شده، یعنی رخنه به درون خاک ایران، در اول به نظر می رسید که از همه قسمت ها مشکل تر باشد. قدم دوم بر این منوال بود که گروه کماندویی را در منطقه دورافتاده ای فرود آوریم و اگر همه کارها بر وفق مراد پیش می رفت کماندو ها قسمت بعدی برنامه را اجرا می کردند. او افزود قبل از اقدام به این نتیجه رسیدیم که اگر کمتر از ۶ هلیکوپتر بفرستیم موفقیت ما بسیار بعید خواهد بود و وقتی که بر اثر سوانحی تعداد مزبور در کویر ایران کمتر شد فرمانده کماندو ها برنامه را قطع کرد و من هم پیشنهاد او را تأیید کردم. سؤال مهمی که از کارتر شد درباره ونس و ارتباطش با این ماجرا بود. کارتر گفت اولاً باید بگویم که برژینسکی مشاور امنیتی من در سیاست خارجی

نفوذی ندارد و دیگر اینکه ونس ترجیح می داد که چنین عملیاتی در ایران انجام نشود که بوی عملیات نظامی داشته باشد. کارتر گفت همه ما به این نتیجه رسیده بودیم که اگر این عملیات با توفیق روبه رو شود و حتی بدون موفقیت کامل باشد به ختم این بحران کمک خواهد کرد. کارتر افزود اگر در این کار موفق می شدیم دیگر ضرورتی به تحریم اقتصادی ما و متحدانمان علیه ایران نبود. از او پرسیدند که خیال نمی کرد در این عملیات، گروهی از گروگان ها کشته شوند و او پاسخ داد پایان دادن به این بحران اگر هم به قیمت جان گروگان ها تمام می شد ما بدان اهمیتی نمی دادیم.» (۱)

ص: ۵۱۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

ضمیمه دوم گزارش ۱۷۹: متن کامل بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی

متن بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی که امروز، در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد، چنین است: «حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، از زمان اطلاع از تجاوز امریکا، دولت اقدام برای برانگیختن وجدان عمومی بشری به مخالفت به این رویه مداخله جویانه را شروع کرده است. پس از دریافت رهنمود شما، انجام اقداماتی به این شرح در دستور کار مسئولان قرار داده شد:

۱. دعوت از دفتر کشورهای اسلامی به ایران برای ملاحظه آثار تجاوز امریکا.

۲. دعوت کشورهای غیرمتعهد به اجلاس فوق العاده.

۳. دعوت از دبیر کل سازمان ملل متحد برای فرستادن هیئتی به ایران.

۴. دعوت از جامعه اروپایی و ژاپن برای ملاحظه آثار تجاوز.

۵. دعوت از سندیکاها و نهضت های رهایی بخش و احزاب مستقل و متعهد برای فرستادن نماینده به ایران و ملاحظه دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران و ملاحظه جنایت امریکا.

۶. باتوجه به تبلیغاتی که امریکا از دیروز، برای پوشاندن زشتی تجاوز خود و تیره کردن چهره انقلاب اسلامی ما شروع کرده است و باتوجه به اینکه تضمینی وجود ندارد که دولت امریکا اجساد را به خانواده آنها تحویل دهد، این طور عمل شد که جنازه ها در اختیار نماینده صلیب سرخ و نماینده دولت سوئیس تحویل داده شود تا به خانواده هایشان تحویل دهند، بدیهی است طبیعت تجاوزگر عوض نمی شود و تا وقتی که قدرت سلطه گر وجود دارد تغییر رویه را نمی توان انتظار داشت. لذا مردم جهان و نیز مردم امریکا باید از راه مبارزه قاطع و بی امان، خود را از شر این قدرت شیطانی رها سازند، امروز مبارزه با ابرقدرت ها نه تنها از لحاظ آزادی بشری ضرورت تام دارد، بلکه نجات تمدن و موجودیت بشر، در گرو این مبارزه تعیین کننده است. تجاوز امریکا بیانگر تلاش این قدرت شیطانی برای حفظ و تداوم سلطه بر جهان است و همین امر خود مبین درجه وخامت باربودن تجاوز و اندازه خطر آن برای تمام بشریت است. این امور باید به طور مرتب برای افکار عمومی جهان تشریح گردد تا بشریت پی ببرد که طبیعت انقلاب اسلامی ما و نوع رهبری امام دیگر است. این انقلاب نجات تمدن بشری را از خطری هدف قرار داده است که هر لحظه با بزرگ تر شدن ابعاد تجاوزات ابرقدرت ها مهیب تر می گردد. به خواست خداوند بزرگ بشر به مضمون اصل پیام امام توجه خواهد کرد و راه نجات و سعادت را خواهد جست.

فرزند شما

ابوالحسن بنی صدر» (۱)

{بنی صدر در بیانیه ای خطاب به امام خمینی برنامه گردهمایی بررسی جرائم امریکا را تشریح کرد. }

ضمیمه گزارش ۱۹۰: متن کامل پیام جلال طالبانی به امام خمینی

متن کامل پیام جلال طالبانی دبیر کل اتحادیه میهنی کردستان عراق به امام خمینی که امروز، خبرگزاری پارس آن را مخابره کرد به این قرار است: «حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مشعل افروز انسانی رهبر عالی قدر

ص: ۵۱۴

انقلاب اسلامی، با خشم و شگفتی فراوان خبر تجاوز خصمانه امریکا را به جمهوری اسلامی ایران دریافت کردیم، بدون شک امپریالیسم امریکا دشمن خون آشامی است برای تمام گروه های اسلامی و تمام مظلومین و مستضعفین جهان. توطئه چینی امریکا برضد انقلاب اسلامی به رهبری شما دنباله همان کینه توزی اوست در سراسر دنیا و از جمله همان کینه توزی امریکا برضد برادران انقلابی شما است در عراق که به حکم ازدهای جهنمی دست نشانده استعمار صهیونیسم برضد انقلاب اسلامی انجام می گردد سراپا غرقه در هرگونه جنایتی است که حزب بعث برضد آزادی خواهان عراق انجام می دهد و نیز همان دستی که آلوده به خون آیت الله سیدمحمدباقر صدر است که با بدترین انواع شکنجه ها به شهادت رسید.

از آزادی خواهان عراق از کرد، عرب و ترکمن در میان آنها سنی و شیعه است مجموعاً پیرو انقلاب اسلامی می باشند که برای سرکوب کردن استعمار و صهیونیسم قیام کرده و برای سرنگون کردن حکومت صدام تکریتی خائن دست نشانده امریکا کوشش می نماید. همان حکومتی که در نبرد آشتی ناپذیر انقلابیون فلسطین و ایران و عراق به پیروی از برنامه ای استعماری صهیونیستی و دشمنی با مظلومین قرار دارد. ما اعلام می داریم که تمام نیروهایمان را در اختیار انقلاب اسلامی ایران قرار می دهیم و با تمام امکانات خود در صف انقلاب اسلامی برای درهم کوبیدن استعمار می باشیم. خداوند شما را توفیق دهد در آنچه که به سود انقلاب و مسلمانان و تمام مظلومین است. درود بر شما و برکات خداوند.

جلال طالبانی، دبیرکل اتحادیه وطنی کردستان» (۱)

ضمیمه گزارش ۱۹۲: متن کامل تلگرام شورای شهر مهاباد به امام خمینی و رئیس جمهور و درخواست آتش بس همراه تأکید برخواسته های حزب دمکرات

متن کامل این تلگرام که در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده مورخ ۱۳/۲/۱۳۵۹ نیز درج شد چنین است:

«حضرت امام خمینی، رهبر عالی قدر ملت و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری کشور اسلامی ایران

پس از درود و احترام، ما نمایندگان همه طبقات و اقشار مردم منطقه مهاباد که با شرکت شورای شهر در یک جلسه همگانی گرد هم آمده ایم قبل از هر چیزی با ابراز تنفر عمیق از تجاوز امپریالیسم خونخوار امریکا به خاک ایران، این تجاوز را شدیداً محکوم می کنیم و با شور و شوق و قاطعیت اعلام می نمایم که خلق کرد، دوش به دوش همه خلق های ایران، از جمهوری اسلامی ایران و استقلال و آزادی این میهن بزرگ خود دفاع خواهد کرد و از رهبری قاطع و ضد امپریالیستی امام خمینی پشتیبانی نموده و خواهد نمود. با احساس عمیق ترین مسئولیت نسبت به انقلاب شکوهمند ایران و حفظ و تحکیم دستاوردهای آن در قبال تجاوزات راهزنانه امپریالیسم خونخوار امریکا و توطئه های رژیم سفاک بعثی عراق، با درک علاقه عمیق نسبت به موجودیت و استقلال و تمامیت ارضی میهن عزیزمان ایران و با انگیزه پاک ترین پیوند قلبی نسبت به وحدت و دوستی و برادری خلق های ایران، توجه حضرت امام خمینی و رئیس جمهوری را به این پیام معطوف می داریم

و نظرات و پیشنهاد های

خود را برای خاتمه دادن

به جنگ برادرکشی، احقاق

حقوق مشروع خلق کرد، و تحکیم اتحاد خلل ناپذیر خلق های کشورمان علیه امپریالیسم، به سرکردگی امپریالیسم امریکا و صهیونیزم و بقایای رژیم مخلوع پهلوی در چند بند زیر تقدیم و برای اجرای آنها، که به اعتقاد راسخ ما یگانه راه خروج از بن بست است، از حضرت امام خمینی و از رئیس جمهوری اسلامی ایران، استمداد می نمایم.

۱. مصرانه خواهشمندیم دستور فرمایند در کلیه شهرها و نقاطی که درگیری جریان دارد، آتش بس اعلام گردد. از گروه های سیاسی دیگر نیز مصرانه می خواهیم که به این آتش بس بی درنگ لبیک گویند و آن را با قاطعیت مراعات و اجرا نمایند و به خاموش شدن جنگ برادرکشی با تمام نیرو و توانایی خود صادقانه کمک کنند.

۲. کلید مشکل گشای مسئله کردستان رفع ستم ملی از خلق کرد بر مبنای پیام تاریخی امام خمینی است، که مبشر رفع تبعیض از خلق کرد و تأمین حقوق سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن است و خلق کرد این همه به آن دل و امید بسته است، تمنا داریم طرح شش ماده ای پیشنهادی حزب دمکرات کردستان ایران

ص: ۵۱۵

را که آقای رئیس جمهور اعلام کرده اند مورد قبول ایشان و دیگر مقامات رهبری جمهوری اسلامی ایران نیز قرار گرفته است، هرچه زودتر رسماً اعلام فرمایید.

۳. طبیعی است که پس از اعلام طرح شش ماده ای، که اصول کلی رفع ستم ملی از خلق کرد را معین می نماید، هیئتی ذی صلاح با قدرت تصمیم گیری از جانب دولت مأمور شود تا به کمک و همکاری مردم کردستان، قانون و آیین نامه اجرایی اصول مصوبه این طرح را تهیه و به تصویب دستگاه های قانونی کشور برساند و برای ترمیم خرابی ها و دلجویی از مردم، تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

۴. خواهشمندیم دستور فرمایید حالت محاصره اقتصادی که بر مناطق مختلف کردستان از قبیل مهاباد، پیرانشهر، بانه، بوکان، اشنویه، سقز، سنندج و اورامانات و غیره ایجاد گردیده، فوراً برطرف شود. این محاصره برخلاف اصول اسلامی و نص صریح قرآن است که در نتیجه کمبود کالا صدها هزار خانواده مستضعف و مردم در عذاب اند و گرانی بر دوش آنها هر روز طاقت فرساتر و خطر شیوع وبا و دیگر امراض واگیر، بسیاری از مناطق کردستان را تهدید می کند. اطمینان داشته باشید که با این گام های درست و اسلامی و انسانی، آب بر آتش خواهید پاشید که هر آن ممکن است وسعت گیرد و صدها و هزاران انسان بی گناه را در لهیب خود به خاکستر مبدل سازد.

اگر پیشنهادهای ما که در ۴ ماده فوق به عرض رسید اجرا شود، کمترین شکی نیست که علاوه بر اجرای حق و عدالت در مورد خلق ستم دیده کرد، پایه های دوستی و وحدت خلق های ایران و استقلال و تمامیت ارضی ایران، بیش از پیش استحکام خواهد یافت.

به امید اقدامات عاجل به نمایندگی از طرف جلسه همگانی نمایندگان طبقات و اقشار منطقه مهاباد، شورای شهر مهاباد.» (۱)

ص: ۵۱۶

ابعاد پنهان قضیه طبس و عناصر درگیر در آن همچنان مخفی مانده است؛ از این رو کوچک ترین حاشیه خبری در این باره به شدت جلب توجه می کند.

با پنهان کاری موفق امریکا، فقط اطلاعات مربوط به بخش کشف شده عملیات نجات، آن هم به دلیل وقوع حادثه عجیب نیمه شب صحرای طبس علنی شده است. تاکنون مقامات امریکایی پذیرفته بودند که در این مأموریت فقط ۹۰ کماندو با ۸ هلیکوپتر و ۶ فروند هواپیمای سی ۱۳۰ شرکت داشته اند،^(۱) اما امروز، یک ژنرال امریکایی به صراحت اذعان کرد که «ما از کمک شایان از خارج از محوطه سفارت برخوردار بودیم.»^(۲) نیویورک تایمز در گزارشی به نقل از مقامات نظامی امریکا، این مسئله را طرح کرد و بلافاصله این خبر به وسیله خبرگزاری ها از جمله رویتر و پارس در حد وسیعی در جهان انتشار یافت. براساس این گزارش، مقامات مزبور اعلام کرده اند کلیه مأموران امریکایی که برای کمک به عملیات نجات گروگان ها به ایران نفوذ کرده بودند، به سلامت از این کشور خارج شده اند.^(۳) نیویورک تایمز افزوده است: آنان بی سروصدا از همان راهی ایران را ترک کردند که در اوایل ماه ژانویه وارد این کشور شده بودند! نیروهای مزبور که تعدادشان افشا نشده است، شامل افراد "نیروهای مخصوص" امریکایی بوده اند و در مجموع بالغ بر ۱۰۰ نفر می شده اند که نیمی از آنها قرار بود به سفارت امریکا در تهران حمله کنند و نیمی دیگر را خدمه هواپیما، افسران مخابرات و دیگر نیروهای پشتیبانی تشکیل می دادند. جاسوسان مزبور همگی خود را به صورت بازرگانان اروپایی در ایران جا زده بودند. به نوشته این روزنامه، افراد نیروهای مخصوص که در تهران نفوذ کرده بودند وابسته به واحدی در اروپا هستند که به زبان های اروپایی صحبت می کنند. آنها انباری را در تهران خریده بودند که قرار بود به عنوان محل عملیات آنها برای حمله به سفارت امریکا مورد استفاده قرار گیرد.^(۴) به گزارش خبرگزاری پارس، وزارت دفاع امریکا در مواجهه با این گونه خبرها فقط اعلام کرد: «کلیه افراد در ارتباط با این مأموریت اکنون خارج از ایران به سر می برند.»^(۵)

ص: ۵۱۹

-
- ۱- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

از سوی دیگر، در ایران نیز حساسیت‌ها و سؤالات مربوط به شناسایی عوامل مرتبط با حمله طبس جدی است، اما پاسخ مسئولان کلی و فقط برای رفع تکلیف می‌باشد.

به نوشته روزنامه اطلاعات، در گزارش یک نشست مطبوعاتی که امروز برگزار شد از دکتر بهشتی سؤال شد: آنچه مسلم است در حمله نظامی امریکا به ایران، گروه‌هایی از ایران با آنان همکاری داشته‌اند. آیا در مورد همکاری گروه‌های ایرانی، شناسایی به عمل آمده و چه کسانی از داخل کشور با امریکا در این زمینه همکاری داشته‌اند و آنان در چه سازمان‌هایی به کار مشغول هستند؟ دکتر بهشتی در پاسخ گفت: از چند ماه پیش گزارش‌هایی دریافت می‌کردیم که گروه‌ها و چهره‌هایی در توطئه‌هایی شرکت دارند و این گروه‌ها و چهره‌ها همواره تحت تعقیب بوده و هستند و تا حدودی هم شناسایی‌هایی به عمل آمده و تا تحقیقات کافی به عمل نیاید نمی‌توان مطلب مفصل‌تری در این باره اظهار کرد. به محض اینکه کار به مرحله‌ای که مورد نظر هست رسید، موضوع کلی گزارش به اطلاع ملت عزیز ایران خواهد رسید. (۱)

این درحالی است که پس از بروز حادثه طبس، از طرف جریان‌های مختلف موافق و مخالف نظام، فشارهای مشترکی در مورد ضرورت بررسی، پیگیری و روشن شدن ابهامات موجود در حادثه طبس به نظام وارد می‌شود که به خصوص در وضعیت بحران کنونی کردستان، ناگزیر، آسیب‌هایی به آن وارد می‌کند. برای نمونه، مطلبی از جریان‌های موافق نظام ذکر می‌شود که نشانه چنین اشتراکی است.

امروز اعلام شد که جهاد سازندگی یزد نیز شهادت فرمانده سپاه یزد را مشکوک خوانده و در تلگرامی به امام خمینی تقاضای رسیدگی کرده است. به نوشته شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی متن تلگرام مزبور چنین است: «چون نحوه شهادت برادر عزیزمان محمد منتظر قائم فرمانده سپاه پاسداران یزد، در هنگام جمع‌آوری اسناد خیانت‌کارتر از هلیکوپترهای امریکایی مشکوک به نظر می‌رسد، اعضای ستاد جهاد سازندگی یزد از پیشگاه جناب عالی تقاضا دارد در صورت مصلحت هیئتی را مأمور رسیدگی به واقعه نمایند.» (۲)

یادآوری می‌شود از هواداران نظام، گروه‌ها و شخصیت‌های متعددی از جمله دانشجویان یزدی دانشگاه‌های تهران و استاد فخرالدین حجازی بمباران هلیکوپترها و شهادت محمد منتظر قائم را مشکوک خوانده‌اند و درخواست رسیدگی کرده‌اند. (۳)

۲۰۱

در امریکا، مهم‌ترین خبر رسمی که خودبه‌خود و بلافاصله مسائل فی‌مابین ایران و امریکا را تداعی می‌کرد، اعلام انتخاب وزیر امور خارجه جدیدی به جای سایروس ونس بود.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، ونس تنها فردی از اطرافیان کارتر بود که تلاش کرده بود با عملیات {طبس} مخالفت کند. (۴) استعفای ونس که مقارن با آشکار شدن شکست امریکا در طبس و

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

نیز در مخالفت با آن عملیات تقدیم کارتر شده بود، در روزهای بعد علنی شد. در این باره روزنامه نیویورک تایمز نوشت: مشکل بتوان گفت که مسئله ونس تنها تحلیل وی در مورد شکست قطعی عملیات بوده است. او حتی در صورت کسب پیروزی، از عواقب رویدادها نیز وحشت داشته است. او پس از اینکه چندین بار در اقلیت واقع شد، بالاخره آخرین ورق خود را با استعفایش بازی کرده است، شاید از این طریق بتواند مانع اجرای طرح شود. (۱)

امروز به طور رسمی اعلام شد که کارتر، ادmond ماسکی نامزد سابق دمکرات ها در انتخابات ۱۹۶۰ ریاست جمهوری امریکا را به عنوان وزیر امور خارجه انتخاب کرده است. (۲) پیش تر گفته می شد وارن کریستوفر معاون ونس، احتمالاً وزیر امور خارجه امریکا خواهد شد و در نتیجه تأکید می گردید که سیاست خارجی امریکا با استعفای ونس تغییری نمی کند. به گزارش آسوشیتد پرس از واشنگتن، هفته ها قبل از استعفای ونس، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، گفته بود که انتظار دارد وارن کریستوفر در اوایل سال آینده جانشین ونس شود. حتی روز گذشته، جودی پاول منشی مطبوعاتی کارتر، گفت او هنوز نمی داند کارتر چه کسی را برای احراز پست وزارت امور خارجه در نظر گرفته است. (۳) در مورد وضع سیاست خارجی امریکا پس از ونس نیز، مقامات ذی ربط از جمله هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه، تأکید کرده بودند سیاست خارجی ایالات متحده بعد از انتصاب شخص دیگری به مقام وزارت امور خارجه تغییر نخواهد کرد. (۴) اما امروز، ماسکی در پاسخ به این سؤال خبرنگاران که شما "باز" هستید یا "کبوتر"، گفت: هنوز نمی توانم چیزی بگویم و شرایط بعدی، نقش مرا معین خواهد کرد. (۵)

{ادmond ماسکی وزیر امور خارجه جدید امریکا}

یادآوری می شود استعفای سایروس ونس به دلیل ارتباط با حمله ناموفق کماندویی امریکا به ایران، بازتاب گسترده ای در سراسر جهان داشت. غالب کشورهای اروپایی و بازار مشترک از استعفای ونس ابراز تأسف کرده و این امر را خطری دانسته اند که بر اثر آن کادر رهبری امریکا انسجام خود را از دست می دهد. از نظر آنها استعفای ونس نشان دهنده نبود هماهنگی در رأس قدرت اجرایی امریکاست و این موضوع که در مرحله بحرانی تاریخ امریکا، سایروس ونس کارتر را تنها گذاشته اقدام خطرناکی به شمار می رود. در همین حال، کشورهای اروپای شرقی و مسکو اقدام ونس را ستودند. (۶) در امریکا نیز بازتاب

این استعفا بسیار بیشتر از حد معمول بود و اظهارنظرهای زیادی را در پی داشت که اغلب در جهت حمایت از ونس و مشی وی بود.

ص: ۵۲۱

۱- جولیتو کیه زا، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، تهران: نشر نو، چاپ دوم، ۱۳۶۲، صص ۱۵۴ و ۱۵۵.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- همان.

۵- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

امروز در ایران، رئیس جمهور، رئیس دیوان عالی کشور، وزیر نفت، ارتش و بسیج، به مناسبت های مختلف در خصوص امریکا هر کدام به تناسب نقش خویش نظرها و مواضعی را اعلام و بر آن تأکید کردند.

رئیس جمهور در ادامه مأموریتی که امام خمینی برای تشکیل یک اجلاس جهانی علیه امریکا به وی واگذار کرده است، در نامه ای از یاسر عرفات برای شرکت در این اجلاس دعوت کرد. در بخش پایانی این نامه که با عبارت «بسم الله الرحمن الرحیم و نريد أن نمن على الذين استضعفوا في الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثين» (۱) و خطاب به «برادر یاسر عرفات» شروع شده، چنین آمده است:

«من با اطمینان خاطر به شما این آگاهی را می دهم که برای امریکای جنایتکار که بیش از ۵۰ هزار جوان امریکایی را در ویتنام قربانی مطامع و منافع امپریالیستی خود نمود، جان ۵۰ گروگان، ارزش برپائی چنین عملیات گسترده و وسیعی را ندارد. برنامه امریکا در جهت سرنگونی رژیم انقلابی ایران، جلوگیری از سرایت شعله های انقلاب به منطقه، جلوگیری از نابودی اسرائیل و تثبیت حاکمیت نابرحق و باطل خود بر هست و نیست ملت های مستضعف منطقه بوده است. ملت به پا خواسته ایران از برادران و خواهران انقلابی خود در تمامی نقاط و سنگرهای جبهه گسترده مبارزه با امپریالیسم انتظار دارد با محکوم ساختن این تجاوز آشکار به حریم حاکمیت ملی ایران و اتخاذ سیاست های لازم به مبارزه برضد سیاست دخالت جوئی امریکا برخیزند. بدین منظور ما از همه نهضت های رهائی بخش که در خط مبارزه با امپریالیسم گام می زنند دعوت می کنیم برای مشاهده آثار حمله نظامی نافرجام امریکا به ایران و تحلیل نتایج و عواقب این تجاوز و اثرات مستقیم و غیرمستقیمی که سلسله سیاست های جدید هیئت حاکمه امریکا بر صلح جهان، شکوفائی نهال استقلال و آزادی و پیدایش انسانی نو [و] انسان رهازسلطه خواهد داشت و نیز جهت بحث و تبادل نظر پیرامون چگونگی مقابله با تهاجمات و تجاوزات ایالات متحده، هیئتی را به ایران اعزام دارند تا در اجلاسی که از ۱۰ تا ۱۲ ماه می در تهران تشکیل می شود، شرکت نمایند. در همین رابطه، مایل به همکاری شما برای دعوت از نهضت های رهائی بخش برای فرستادن نماینده به ایران می باشیم. ان ینصر کم فلا غالب لکم.

ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری اسلامی ایران» (۲)

معین فر وزیر نفت و عضو شورای انقلاب نیز در پاسخ به تهدیدات مربوط به تحریم اقتصادی و اشکالاتی که ایران در صدور نفت با آن مواجه است، (۳) اظهار کرد: «هیچ قدرتی با ۳۶ میلیون نفر که برای رسیدن به هدف خود آماده شهادت هستند، کاری نمی تواند بکند.» وی با بیان اینکه کمیسیون های خاصی از سوی شورای انقلاب مشغول بررسی طرح اقتصاد جنگی است، افزود: «فرض شورای انقلاب بر این است که منطقه خلیج فارس به صورتی درآید که ایران نتواند حتی یک

ص: ۵۲۲

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- همان.

۳- * ضمیمه دارد؛ گفتاری از رادیو امریکا درباره وضعیت صدور نفت ایران.

قطره نفت به خارج صادر کند و با این فرض می‌خواهیم اقتصاد خود را سروسامان دهیم، طبیعی است که چنین فرضی نیاز به فداکاری کلیه اقشار ملت دارد. ملتی که آماده چنین فداکاری است.» (۱)

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب نیز در مصاحبه مطبوعاتی هفتگی خویش که با شرکت خبرنگاران داخلی و خارجی برگزار شد، گفت: «این حمله نظامی به هیچ عنوان در رابطه با نجات گروگان‌ها نبود، در رابطه با حیثیت و آبروی از دست رفته سیاسی کارتر بوده که خوشبختانه خداوند او را بی‌آبرو تر کرد.» (۲) به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، بهشتی در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران در مورد وجود اسناد و مدارک در هلیکوپتر و هدف حمله نظامی آمریکا اظهار کرد: «آنچه که مسلم است آن است که آنها قصد حمله به مراکز متعددی را داشتند و هدف نجات جان گروگان‌ها نبود. این قدر مسلم است و تردیدی در آن نیست، مدارک در دست جمع بندی است. ما در مسائل سیاسی عمل می‌کنیم و نه عکس‌العملی، ابتکار عمل در مسائل سیاسی باید در دست خود ملت ایران باشد.» وی در پاسخ به سؤالی راجع به آزادی گروگان‌ها در مقابل تحویل شاه، گفت: «مسئله برگرداندن شاه به ایران برای ملت یک مسئله مهم است، ولی مسئله اصلی نیست. آمریکا و همه کشورهای جهان باید بدانند با یک ملت به پا خاسته و مصمم روبه‌رو هستند که می‌خواهد خودش درباره خودش تصمیم بگیرد. ما خواهان داشتن رابطه با همه ملت‌های دنیا از جمله ملت آمریکا هستیم، ولی دولت آمریکا یک دولت استعمارگر کاپیتالیستی مکار مغرور و از خود راضی است.» رئیس دیوان عالی کشور خاطرنشان کرد: «عاملان این انفجارها [ی‌اخر] که در خدمت آمریکا هستند شناسایی شدند و قرائنی در دست است که بختیار در این کار دست دارد، در مورد دستگیری آنها اطلاعی ندارم.» وی در مورد محاکمه گروگان‌ها افزود: «منظور من آن است که ما می‌خواستیم از طریق محاکمه گروگان‌ها سیاست آمریکا در ایران و بسیاری از نقاط دیگر جهان را به محاکمه بکشیم. ما می‌خواستیم این کار را از طریق محاکمه شاه در ایران انجام دهیم. این کار می‌توانست به ما و تمام جهان برای شناخت بیشتر جنایات آمریکا طی ۲۵ سال گذشته در ایران کمک کند و ما می‌توانستیم بدین طریق نمونه خوبی از سیاست بی‌رحمانه یک ابرقدرت به خصوص امپریالیسم آمریکا را به جهان نشان دهیم.» (۳)

به نوشته روزنامه اطلاعات، خبرنگاری درباره اینکه چرا شورای انقلاب مسئولیت گروگان‌های آمریکایی را برعهده نمی‌گیرد، سؤال کرد، دکتر بهشتی پاسخ داد: «ما مکرر گفته ایم که مسئله گروگان‌ها یا بازداشتی‌ها مسئله‌ای است بین ملت ما و دولت آمریکا و دانشجویان به منزله بازوی ملت، تاکنون در این ارتباط کار کرده‌اند. آنچه شورای انقلاب در رابطه با ملت عمل می‌کند، آن است که خواست ملت را

{آیت الله بهشتی: شورای انقلاب نمی تواند در مورد گروگان های امریکایی مسئولیت دولتی قبول کند}

ص: ۵۲۳

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۳- همان.

تعیین کننده می داند و اما در مورد گروگان ها شورای انقلاب نمی تواند در این باره مسئولیت دولتی قبول نماید. این دولت امریکا است که مسئول این بازداشت است نه دولت ما. ملت ما خواستار تحویل شاه بود، اما دولت امریکا خیانت کرد و به او پناه داد. بنابراین این دولت امریکا بود که ملت ما را خشمگین کرد و مجبور کرد که دانشجویان، جاسوسان را بازداشت کنند.» یکی از خبرنگاران در مورد نزدیکی دولت ایران با کشورهای سوسیالیستی سؤال کرد، دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «ما با تأکید گفته ایم روابط ما در کار تجارت با کشورهای سوسیالیستی درست بر همان مبنایی است که در قانون اساسی پیش بینی شده، یعنی بر مبنای حفظ کامل استقلال و معامله دو قدرت متوازن؛ یعنی در شرایط مساوی با آنها معامله تجارتي انجام دهیم و اینکه در همه جوانبی که در آرمان انقلابی اسلامی ایران هست حفظ و رعایت شود. بنابراین معامله با کشورهای سوسیالیستی مسئله مهمی نیست، ولی هرگز معنای آن حتی یک در هزار هم آن نیست که از چاهی در آیم و به چاهک بیفتیم نه، ما از چاهی درآمده ایم و به چاهک هم نیفتاده ایم و نخواهیم افتاد.» (۱)

ستاد مشترک ارتش نیز در بخشنامه ای، نیروهای مسلح را به هوشیاری فراخواند. به نوشته شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی در این بخشنامه آمده است: «به موجب اطلاعات واصله مسئولین نظامی امریکا از تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹، نیروهایی به بحرین و سایر نقاط اعزام داشته است. باید بر این اعتقاد بود که توطئه دیگری در شرف تکوین است که به احتمال قوی به زودی به مورد اجرا گذارده خواهد شد. با توضیح مراتب فوق و با مسئولیت و مأموریتی که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در حفظ و صیانت انقلاب اسلامی ایران و اهداف آن دارند از کلیه پرسنل انتظار دارد با هوشیاری فوق العاده و بیش از پیش مراقب اوضاع باشند و مأموریت های محوله و مسئولیت هایی را که عهده دار می باشند با دقت و وسواس انجام دهند و با بینایی و هوشیاری انتظار عملیات دیگری را از طرف ارتش امریکا داشته باشند که به موقع و بدون غافلگیر شدن توفیق دستیابی کارتر را به مقاصد غیرممکن سازند.» (۲)

مسئول بسیج نیز درباره آماده باش نیروهای بسیجی در دیگر مأموریت ها و نیز ضرورت هوشیاری آنان درباره توطئه های جدید امریکا مطالبی بیان کرد. روزنامه جمهوری

اسلامی در شماره امروز خود گزارش داد: «حجت الاسلام مجد مسئول ارتش بیست میلیونی، ضمن گفت و گویی با خبرنگار سیاسی ما درباره تدارکات و آماده باش های ارتش بیست میلیونی، با اشاره به اینکه بسیج به خصوص در منطقه خراسان و کردستان عملاً در صحنه حاضر شده و کار کرده است، افزود به همه نیروهای بسیج اطلاع داده شده است که هوشیاری خود را حفظ کنند و در صورت لزوم و در هر منطقه به عملیات پردازند. ایشان در پاسخ پرسش خبرنگار ما درباره اقدامات ارتش بسیج برای مبارزه با ستون پنجم در داخل کشور اظهار داشت برای خنثی کردن توطئه جدید دشمن هیچ راهی جز تکیه بر نیروی عظیم مردم نداریم. ... الان بنا بر همین ضرورت ما در پی انسجام سازمانی گروه ها هستیم تا خود مردم بتوانند این تلاش های مذبحانه و توطئه

ص: ۵۲۴

جدید آمریکا را خنثی کنند. ... وی افزود مأموریت های ارتش مقاومت عبارت اند از: مبارزه با ستون پنجم دشمن و مبارزه با عوامل نفوذی، پشتیبانی از نیروهای منسجم، مبارزه با جنگ روانی که طبق اساسنامه ای به شورای انقلاب پیشنهاد شده است [ولی] هنوز تصویب نشده است که به زودی مورد بررسی قرار خواهد گرفت و اعلام خواهد شد.» (۱)

۲۰۳

روزنامه های ایران، در کنار انتشار مطالبی از منابع داخلی در مورد عملیات نظامی آمریکا، از منابع خارجی نیز به طور مرتب مطالبی درج می کنند که در آنها به جنبه های مختلفی از حادثه طبس اشاره شده و حاوی اطلاعاتی در این باره است. در ادامه سه نمونه از شماره های امروز روزنامه های انقلاب اسلامی، بامداد و کیهان، درج می شود.

روزنامه انقلاب اسلامی به نقل از هفته نامه پانوراما {چاپ ایتالیا} نوشت: «شاپور بختیار... از یک هفته پیش در جریان نقشه حمله آمریکا به ایران بوده است. ... نمایندگان دولت آمریکا چندین بار با بختیار تماس گرفته و از وی خواسته اند که آیا او می تواند به زودی به ایران بازگردد و در یک منطقه آزاد شده در این کشور فعالیت کند. بختیار ضمن پاسخ مثبت خواسته بود که تضمیناتی به وی داده شود. ... همچنین اعلام کرده بود که اوضاع پس از وقایع خونین دانشگاه های ایران برای این منظور بسیار مناسب است.» (۲)

روزنامه بامداد به نقل از یونایتد پرس اعلام کرد: «جرج بال معاون وزیر امور خارجه سابق آمریکا، در مورد اقدامات آمریکا علیه ایران گفت این روش یادآور همان اقدامات نظامی و اقتصادی آمریکاست که این کشور را به طور پیچیده ای درگیر جنگ ویتنام کرد. جرج بال که اخیراً به درخواست کارتر گزارشی پیرامون روابط آمریکا با ایران و دیگر کشورهای خلیج فارس تهیه کرده است، گفت وی با افزایش فشارهای نظامی و اقتصادی کارتر علیه ایران مخالف است. وی گفت تنها نتیجه این اقدام بازیچه رژیم ایران شدن است. وی افزود این اقدامات باعث افزایش نفوذ مارکسیست ها در داخل کشور ایران خواهد شد و اتحاد شوروی این فرصت را پیدا می کند که با ارسال کالاهای مورد نیاز به ایران نگرانی خود را نسبت به مردم این کشور نشان دهد. ... جرج بال گفت من نمی توانم در این اوضاع کارتر را مورد سرزنش قرار دهم، اما این اقدام او [حمله نظامی به طبس] مرا بسیار به هراس انداخت.» (۳)

{پاسخ مثبت شاپور بختیار به درخواست نمایندگان دولت امریکا مبنی بر حضور و فعالیت وی در منطقه ای آزادشده در ایران}

ص: ۵۲۵

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری فرانسه آورده است: بسیاری از ژنرال های بازنشسته امریکایی می گویند عقب نشینی ناگهانی کماندوها از ایران به قدری غیرعادی بوده که سؤال های متعددی را درباره اصل مسئله پدید آورده است. مثلاً می گویند

چرا فرمانده کماندوها هلیکوپترهای باقیمانده را منهدم نکرد؟ چرا او نقشه ها و اسناد و مدارکی را پشت سر گذاشت که در آنها نقاطی از ایران علامت گذاری شده بود؟ و چرا تلاشی برای انتقال ۹ نفری صورت نداد که در انفجار هلیکوپتر و هواپیما سوخته بودند. مقامات نظامی مزبور می گویند اکنون این سؤال جالب برای ما مطرح است که کس دیگری غیر از ایرانیان احتمالاً شوروی ها به این ماجرا پی برده بودند و به دنبال این ماجرا بود که دستور عقب نشینی صادر شد. اینها می گویند جز این نمی توان نتیجه گرفت که

عقب نشینی ناگهانی و همراه با دستپاچگی صرفاً مولود وحشت از عملیات محلی علیه مهاجمان بوده است و گرنه اولین اصل نظامی این است که اسناد و مدارک را از بین ببرند. ژنرال توماس مورر رئیس سابق ستاد مشترک امریکا، می گوید به اعتقاد من شوروی ها دریافته بودند که عملیاتی علیه ایران در جریان است، زیرا آنها سیستم مخابراتی و جاسوسی وسیع و پیشرفته ای دارند و بعید به نظر می رسد که از همان ابتدا هدف امریکا را تشخیص نداده باشند. (۱)

۲۰۴

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در ادامه سفر یک هفته ای خود به ۵ کشور عربی منطقه، امروز از کویت عازم قطر شد و با مقامات این کشور ملاقات و گفت و گو کرد.

وزیر نفت و دارایی قطر در مذاکرات خود با قطب زاده اعلام کرد در صورتی که ایران برای پیشبرد هدف های انقلاب اسلامی خود از ما بخواهد تولید نفت خود را کاهش دهیم، ما این کار را خواهیم کرد و دوشادوش ملت مسلمان ایران مبارزه خواهیم کرد.

در جریان این مذاکرات دولت قطر آمادگی خود را برای همکاری با دولت جمهوری اسلامی ایران در زمینه های مختلف اعلام کرد. همچنین قطب زاده موضع ایران را درباره رژیم عراق و امنیت خلیج فارس برای رهبران قطر تشریح کرد. (۲)

قطب زاده پس از دیدار ۷ ساعته خود از قطر، در ساعت ۲۰ به وقت محلی، وارد ابوظبی پایتخت امارات متحده عربی شد. وی در فرودگاه مورد استقبال وزیر مشاور در امور خارجی و کفیل وزارت امور خارجه و کارکنان سفارت جمهوری اسلامی ایران در ابوظبی قرار گرفت و پس از استراحت کوتاهی در فرودگاه، بلافاصله برای ملاقات و گفت و گو با شیخ زائد بن سلطان آل نهيان رئیس امارات متحده عربی، به کاخ وی عزیمت کرد. (۳)

در بازتاب و تأثیر سفر قطب زاده به کویت امروز، رادیو کویت خبر داد: «شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت، ضمن اظهار رضایت از نتایج دیدار

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- همان.

قطب زاده از کویت گفت شرایطی که جهان اسلام ما در آن به سر می برد، مستلزم ملاقات ها و گفت و شنوهای بیشتری میان دوستان ما می باشد تا بتوانیم خطری که امت مسلمان را احاطه کرده دفع کنیم و در جهت آزادی قدس شریف و دفاع از حقوق غصب شده برادران فلسطینی خود فعالیت نماییم.» (۱) روزنامه الاخبار {چاپ قاهره} نیز در این باره در سرمقاله امروز خود با عنوان "اسلحه ترور دوسر است" با اشاره به ترور ناموفق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در کویت افزود: «هرچند که مقامات کویتی مطلبی درباره سوءقصد کننده یا کنندگان اعلام نداشته، اما خبرها حاکی از این است که عراق در این ماجرا دست داشته است.» الاخبار در یک جهت گیری تلویحی در دفاع از اقدام عراق نوشت: «عراق به این ترتیب خواسته است به رفتار احمقانه وزیر امور خارجه ایران به هنگام حضور در دمشق و اعلام خبر دروغ توطئه کودتا در عراق و ترور صدام حسین پاسخ داده باشد.» (۲)(۳)

۲۰۵

هم زمان با اوج گیری اختلافات ایران و امریکا، تحرکات دیپلماتیک عراق به طور محسوسی سمت و سوی نزدیکی به غرب یافته است.

روز گذشته، رادیو اسرائیل از زمینه سازی برای نزدیکی بیشتر فرانسه و عراق در سفر وزیر نفت عراق به فرانسه خبر داد. به گزارش این رادیو، «کشورهای فرانسه و عراق تصمیم گرفتند روابط خود را گسترش داده و اقدامات مشترکی در جهت استحکام رژیم عراق و جلوگیری از برخورد در خلیج فارس انجام دهند. پرزیدنت ژیسکار دستن رئیس جمهوری فرانسه، امروز با وزیر نفت عراق ملاقات کرده یک پیام خصوصی برای پرزیدنت صدام حسین رئیس جمهوری عراق، ارسال داشت.» (۴)

علاوه براین، تلاش های عراق برای نزدیکی بیشتر به انگلستان نیز ادامه دارد و حتی گاهی گزارش هایی مبنی بر توسعه روابط دو کشور در زمینه های نظامی، به مراکز ذی ربط ارسال می شود؛ از جمله خبری که امروز، درباره خریدهای عراق دریافت شد حاکی است این کشور «علاوه بر سفارش اسلحه از انگلستان یک ناو جنگی به کشور انگلستان سفارش داده و تعدادی از پرسنل جهت دوره تخصصی به انگلستان اعزام شده اند.» (۵)

درعین حال، رژیم عراق همچنان در عرصه تبلیغات بر نقش قبلی ضد امپریالیستی خود پافشاری می کند و به خصوص در مبارزه با پرستیژ اخیر ضد امپریالیستی ایران و در جهت مخدوش کردن آن، منفعلانه می کوشد. امروز رادیو بغداد گفتاری پخش کرد که در آن آمده است: «خیمه شب بازی امریکا در ایران؛ امپریالیسم امریکا به شیوه های گوناگونی دست می زند تا خلق های جهان را بدین وسیله گمراه کند و به جنایاتی سرپوش بگذارد که رژیم هایی که به گرایش های ضدخلقی تن در داده اند، مرتکب می شوند. ... امریکا خواسته است از این ماجرا به عوامل کوچک خود خدمتی کرده باشد

ص: ۵۲۷

۲- همان، صص ۱۲ و ۱۳، بخش عربی رادیو قاهره، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳- * اشاره به نوع واکنش و ابراز خوشحالی قطب زاده هنگام شنیدن خبر ترور صدام در سوریه است. به روزشمار ۷/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۹/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۵۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی کمیته انتظامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

مانند ابوالحسن بنی صدر که در دامان امپریالیسم امریکا بزرگ شده و صادق قطب زاده جاسوس و بسیاری از سیاستمداران رژیم و فرماندهان ارتش و توسط همین ایادی و عوامل است که امریکا نفوذ و قدرت خود را در ایران تضمین می نماید تا جایی که نیازی به هیچ کوشش برای رهایی گروگان ها ندارد، بلکه او در فکر این است که چگونه به تصفیه اوضاع به نفع متحدان خود دست بزند و بدین سان ایالات متحده امریکا با خیمه شب بازی جدید خود منویات پلیدش را در جهت خدمت به زمامداران کنونی ایران علیه اراده خلق های این کشور آشکار نماید.» (۱)

۲۰۶

امروز در یک عملیات مسلحانه که عراق پشت آن قرار داشت، سفارت ایران در لندن اشغال شد. قبل از این، عوامل عراق در خوزستان با طرح و تبلیغ آرمان آزادی عربستان {خوزستان} به انفجار در لوله های نفت و اماکن عمومی و نیز به اقدامات مسلحانه و انفجار در دفاتر و مراکز وابسته به ایران در خارج از کشور دست می زدند؛ اما به خصوص در سطح اشغال مسلحانه سفارتخانه ها، حادثه امروز لندن، تحرکی تازه محسوب می شود و بالطبع برد خبری وسیعی یافت.

قبل از ظهر امروز، سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، به طور مسلحانه اشغال شد. مهاجمان که مسلح به کلت و مسلسل های خود کار بودند با خلع سلاح یکی از محافظان انگلیسی سفارت، داخل ساختمان شدند و ۲۰ دیپلمات ایرانی و یک کارمند انگلیسی زبان سفارت را به گروگان گرفتند. (۲) البته پس از چند ساعت، ۲ نفر از کارمندان زن و یکی از دیپلمات ها موفق به فرار شدند. (۳) این اتفاق بین ساعت ۹:۳۰ تا ۱۰ صبح، به وقت محلی رخ داد. (۴) در این میان، یک خبرنگار بی بی سی و یک پلیس که نگهبان سفارت بود به گروگان گرفته شدند و ۳ ساعت بعد با گزارش پلیس مشخص شد نگهبان گروگان گرفته شده، مجروح است. (۵) با قطع وسایل ارتباطی و تلفن های سفارت ارتباط آن با بیرون قطع شد (۶) و ساختمان سه طبقه سفارت (۷) به محاصره ۵۰ پلیس مسلح ملبس به جلیقه های ضد گلوله درآمد که تمام منطقه را زیر نظر گرفتند و از نزدیک شدن افراد جلوگیری کردند. (۸)

به گزارش رویتر، اولین بار بعد از اشغال، بنگاه سخن پراکنی

انگلیس، بی بی سی، یک پیام تلفنی از سفارت اشغالی ایران در لندن دریافت کرده که در آن اشغال کنندگان خواستار آزادی ۹۱

زندانی در استان خوزستان شده اند.

البته آنان استان خوزستان را "عربستان" می خواندند. (۹) چند ساعت بعد، سخنگوی پلیس انگلستان اعلام کرد افرادی که سفارت را اشغال کرده اند می خواهند جهانیان بدانند که آنها ایرانیان عربستان {خوزستان} هستند. (۱۰) اشغالگران که لهجه عربی داشتند (۱۱) تقاضای یک مترجم کردند که عربی را به زبان انگلیسی

ترجمه کند. (۱۲) بعضی خبرهای رسیده به وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران حاکی است این افراد احتمالاً عراقی هستند. (۱۳)

درباره هویت مهاجمان، آسوشیتدپرس از بیروت گزارش داد که سه گروه ناشناس مسئولیت حمله به سفارت ایران در لندن را به عهده گرفتند. در بیانیه مشترکی که به زبان عربی، گروه های

ص: ۵۲۸

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۴- همان.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱، لندن آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.
 - ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۷- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱، لندن آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.
 - ۹- همان، لندن رویتر، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ {۱۰/۲/۱۳۵۹}.
 - ۱۰- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۱۱- همان.
 - ۱۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۱۳- همان.

سازمان سیاسی خلق عرب، جنبش توده های عرب و جنبش مبارزان مسلمان عرب انتشار داده اند، آمده است: «ما مسئولیت عملیات [حمله به] سفارت ایران در لندن را به عهده می گیریم.» به گزارش آسوشیتدپرس، در این بیانیه کوتاه ضمن انتقاد از برخی اقدامات جمهوری اسلامی آمده است: «ما با کلیه امکانات و توانایی هایمان به مبارزه برای رسیدن به تقاضای عادلانه و انسانی مان ادامه خواهیم داد. ما به ضربات خود ادامه خواهیم داد...» (۱)

به تدریج هویت و اهداف اشغالگران بیشتر مشخص شد. پلیس لندن به خبرنگاران گفت مهاجمان از اعراب جنوب ایران هستند که خواستار خودمختاری منطقه خود {خوزستان} می باشند. (۲) یادآوری می شود که زندانیانی که گروگان گیران تقاضای آزادی آنها را کرده اند، در ارتباط با حوادث خونین و انفجارات جنوب کشور بازداشت و دستگیر شده اند.

۲۰۷

در ادامه تعرضات پراکنده مرزی غرب کشور در قالب حملات نیروهای عراق به پاسگاه های ایران، امروز نیز از نخستین ساعات بامداد، پاسگاه تنگاب نو واقع در نوار مرزی قصر شیرین، مورد هجوم قرار گرفت. (۳) در این حملات به گزارش گروهان قصر شیرین، عوامل و پرسنل پاسگاه قلعه یهودی عراق با سلاح های سنگین و سبک پاسگاه تنگاب نو را زیر آتش شدید قرار داده اند و مأموران پاسگاه مزبور نیز به این تیراندازی ها پاسخ داده اند. (۴) در گزارش مرزبانی قصر شیرین به تهران درباره این درگیری آمده است: «به نیروی خودی تلفات جانی وارد نشده فقط پاسگاه تنگاب نو منهدم گردیده است.

در این مورد به مرزبانی مقابل اعتراض شدید گردیده است.» (۵) یادآوری می شود که عوامل و پرسنل پاسگاه قلعه یهودی عراق در تاریخ ۵/۲/۱۳۵۹ نیز به سوی همین پاسگاه تیراندازی کردند که در نتیجه یک استوار دوم مجروح و به بیمارستان قصر شیرین اعزام شد. در تاریخ ۸/۲/۱۳۵۹ نیز بر اثر تکرار این تیراندازی، به جیب پاسگاه خساراتی وارد شد. (۶)

امروز مهاجمان مسلح ضدانقلاب به پاسگاه گرده نو نیز که در جوار پاسگاه تنگاب نو واقع است، حمله کردند که بعد از چند ساعت درگیری، این حمله دفع شد. (۷) نیروهای عراقی همچنین بامداد امروز، با سلاح های سنگین و سبک به مدت یک ساعت پاسگاه گمرک نو و چاه شماره ۸ نفت شهر را هدف حمله قرار دادند. (۸)

۲۰۸

در منطقه غرب کشور، عده ای از مهاجمان مسلح غیرقانونی نیز در مناطقی از نوار مرزی، در حملات پاسگاهی شرکت می کنند. تحرک آنان، در ظاهر به دلیل علاقه مندی به رژیم گذشته و مبارزه با رژیم جدید است؛ اما در واقع این افراد عناصری غیرسیاسی ولی قانون شکن هستند که از وضعیت انقلابی و تحولات عراق در جهت شرارت، راهزنی و مقاصد ماجراجویانه یا جنایتکارانه خویش استفاده

ص: ۵۲۹

{۱۰/۲/۱۳۵۹}

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱، لندن آسوشیتدپرس، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰

{۱۰/۲/۱۳۵۹}

۳- سند شماره ۲۸۳۴۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران از سرهنگ ستاد اخپانی به تیمسار فرماندهی ژاجا {رکن ۳ عملیات}، {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۴- سند شماره ۲۸۳۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه رکن ۲ و رکن ۳، {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۵- سند شماره ۲۸۳۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصرشیرین به تهران {رکن ۲ ژاجا}، {۱۰/۲/۱۳۵۹}.

۶- همان.

۷- روزنامه کیهان، {۱۰/۲/۱۳۵۹}، ص ۲.

۸- روزنامه کیهان، {۱۳/۲/۱۳۵۹}، ص ۱.

می کنند. سازماندهی و حمایت مالی این افراد با نیروها و مأموران و عناصر ذی ربط عراقی است. در این زمینه در یک تلفن گرام رکن ۳ ستاد مشترک ارتش آمده است: «اکثر مهاجمین منطقه بيله سور و در بندبلوله عراق در تاریخ ۱۰/۲/۱۳۵۹ در دیوان جمع آوری و به آنان دستور داده شده خود را جهت حمله به پاسگاه باویسی و تيله کوه و همچنین حمله به افراد جلال طالبانی آماده نمایند. نادر رستم و سایر دسته های این قسمت حاضر به حمله به افراد جلال طالبانی نشده و گفته اند حاضریم با نیروهای ایرانی به جنگ بپردازیم.» این پیام برای هوشیاری و اقدامات ضروری داده شده است. (۱)

درباره منطقه میانی نیز امروز، هشدار داده شد: «برابر خبر واصله، فراریان ساواکی و وابستگان به رژیم سابق در خاک عراق در محلی به نام زوره ... در مجاورت موسیان دوره چریکی و خرابکاری را طی می نمایند و بیشتر از همین طریق شبانه وارد ایران شده و دست به خرابکاری می زنند.» (۲)

یادآوری می شود اقدامات عراق در سازماندهی تلاش های مسلحانه عناصر رژیم گذشته، خبری رایج در رسانه ها است؛ از جمله هفته نامه پانوراما {چاپ ایتالیا} خبر داد: ۲ تن از وابستگان شاه مخلوع یعنی زاهدی و اویسی اخیراً همراه اشرف پهلوی به بغداد رفته اند تا مزدورانی را استخدام و با اسلحه و پشتیبانی دولت عراق از مرزهای عراق علیه ایران وارد مبارزه شوند. (۳)

۲۰۹

در ادامه تحرکات مرزی عراق امروز نیز دو گزارش دریافت شد که بیانگر این گونه تحرکات در داخل خاک این کشور است.

امروز، فرودگاه نظامی فاو با فرود هلیکوپتر حامل برزان حسین، برادر صدام حسین رئیس جمهور عراق، افتتاح شد و مورد بهره برداری قرار گرفت. وی دستورهای مربوط به حفاظت هرچه بیشتر از این فرودگاه را به مسئولان امر صادر کرد. منابعی که این خبر را ارسال کردند، افزودند: «فرودگاه مزبور متعلق به شرکت ملی نفت عراق و انگلیس بوده که از آن استفاده نمی گردید، لکن اخیراً مرمت و به صورت فرودگاه نظامی و تابع پایگاه هوایی الشعیه درآمده است.» (۴) مسئولان ذی ربط خودی در منطقه، معتقدند «پروازهای شناسایی بر فراز خاک ایران از این فرودگاه صورت خواهد گرفت.» (۵)

یادآوری می شود اخیراً تحرکات در منطقه فاو نیز به حد قابل توجهی افزایش یافته است. یک گزارش از تردد ۴۵

کامیون ارتش عراق حامل پرسنل و سلاح های سبک و سنگین در این منطقه حکایت می کند. (۶) در گزارش دیگری که امروز درباره فاو ارسال شده، آمده است: «دارای [تأسیسات] استخراج نفت و اسکله بارگیری نفت می باشد و به وسیله پرسنل هوایی و دریایی حفاظت می شود و منازل سازمانی جهت اسکان کارگران و کارمندان شرکت در حال اقدام است و به وسیله کارگران کره ای انجام می شود و در حال حاضر تقویت شده است.» (۷)

در این حال، در پی گزارش هایی که درباره برخی حفاری های نفتی عراق در نوار مرزی منطقه دهلران

- ۱- سند شماره ۰۵۰۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۳۱۶۸۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۵۷ ۲۱ {رکن ۲}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز، به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران و به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۱۱/۳/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۳۳۹۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۸۷۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

به وزارت امور خارجه رسیده بود، امروز، اداره مرزبانی ژاندارمری کل کشور به وزارت امور خارجه اعلام کرد: «گزارش مرزبان دهلران گویاست، مقامات عراقی یک دکل حفاری در نزدیکی علامت های مرزی ۸/۲۲ و ۹/۲۲ نصب نموده اند. از مرزبان مذکور پرسش شد که فاصله این دکل تا خط مرز چقدر است و آیا تجاوزی به قلمرو ایران شده است یا خیر، پاسخ واصله گویاست که این دکل در فاصله ۳۰۰ متری خط مرز برپا گردیده است و هیچ گونه تجاوزی به خاک ایران ننموده اند.» (۱)

۲۱۰

درحالی که برخی اطلاعات معاودین و راننده شدگان عراقی از داخل عراق، قابل توجه است، اما از سوی دیگر، خطر نفوذ عوامل اطلاعاتی عراق نیز وجود دارد.

اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه امروز به اطلاعات واحد سپاه ایلام اعلام کرد: «برابر اخبار واصله، تعدادی از افسران و مأمورین سازمان امنیت عراق جزء معاودین می باشند. از جمله ۲ نفر مأمورین سازمان به نام م.ک. آ اهل کربلا [و] الف.ب. اهل نجف. (۲) لازم است نسبت به شناسایی و دستگیری افراد مذکور اقدام فرمایید.» (۳)

در همین حال، گزارش ارسالی منابع مسئول حاکی است چند روز پیش، استاندار بصره درمورد اخراج عده ای از ایرانیان عرب زبان که ساکن بصره هستند از صدام حسین سؤال کرده است. در پاسخ صدام با تأکید براینکه باید افراد فارسی زبان از عراق اخراج شوند، اضافه کرده که عرب زبان ها از ما هستند. در گزارش مزبور آمده است عده ای از عرب زبانان ایرانی مقیم بصره می خواهند خاک عراق را ترک کنند، اما موضوع به وسیله دولت بعثی عراق کنترل می شود. همچنین بیشتر عشایر عرب مرزنشین و دشت میسان در عراق اقوام و خویشاوندانی دارند که ایرانی هستند و تاکنون اخراج نشده اند. (۴)

در حاشیه مسائل مربوط به راننده شدگان، بازتاب های مطبوعاتی آن نیز قابل توجه است. روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود نوشت: «علی خلف، خبرنگار روزنامه العربی عراق که جزء راننده شدگان عراقی می باشد، گفت چون اکثر روزنامه نگاران عراقی شیعه مذهب هستند مورد خشم و غضب عوامل بعث قرار گرفته دائم تهدید به مرگ می شوند.» (۵)

در شماره امروز نشریه پیام انقلاب ارگان سپاه نیز گزارشی از جهت گیری ضد ایرانی رسانه های عراقی، به نقل از یکی از معاودین عراقی مرتبط با سازمان پیکار اسلامی درج شده است. براساس این گزارش، رادیو تلویزیون و مطبوعات عراقی که به زبان عربی است همیشه حاوی توهین ها علیه امام خمینی و انقلاب ایران است. فیلم های تظاهرات زمان طاغوت در ایران که مردم با ارتش مقابله می کردند، در تلویزیون عراق طوری پخش می شود که گویا در همین زمان انجام می گیرد. تلویزیون بعث با عنوان "حرس خمینی" پاسداران را طوری نشان می دهد که گویا با ملت مبارزه می کنند. (۶)

ص: ۵۳۱

امور خارجه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۲- * در سند، اسامی افراد به طور کامل آمده است.

۳- سند شماره ۰۴۱۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات ایلام

{کرمانشاه}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۶- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، نشریه پیام انقلاب، شماره ۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴۷.

اخيراً مقامات ارتش عراق برخی اقدامات احتیاطی علیه تحرکات احتمالی ایران را در ابلاغیه‌ها مطرح می‌کنند. این کار علاوه بر تأکید بر وظایف نیروهای مربوطه، خودبه‌خود در زمینه‌سازی برای افزایش دشمنی موردنظر دولت بعثی عراق نیز قابل بهره‌برداری است.

گزارشی که ستاد لشکر ۹۲ زرهی امروز ارسال کرد، حاکی است: «مقامات لشکر ۷ پیاده ارتش عراق مدعی‌اند که تعدادی از عناصر تعلیم دیده ایرانی در نظر دارند در فرصت‌های

مناسب وارد خاک عراق شده و تأسیسات نظامی و پمپ بنزین‌ها و پل‌ها و سایر منابع حیاتی در استان سلیمانیه را مورد حمله قرار داده و خساراتی به بار آورند. در رابطه با این موضوع به کلیه یگان‌های مرزی دستور داده شده تا فوراً نسبت به افزایش تعداد گشتی‌های شبانه روزی اقدام نمایند.» (۱) در خبری دیگر نیز آمده است: «کلیه یگان‌های پدافند هوایی ارتش عراق به خصوص یگان‌های مستقر در استان سلیمانیه به حال آماده‌باش ویژه درآمده‌اند. به یگان‌های مزبور دستور داده شده ضمن رعایت استتار کامل با تمام قدرت آماده عملیات باشند.» (۲) شروع این آماده‌باش ساعت ۲۴ امروز، ذکر شده است.

امروز، همچنین در نامه‌ای سری و فوری به مراکز مربوط در ارتش عراق مواردی ابلاغ شد تا از طریق آنها به سپاه‌ها، لشکرها و تیپ‌های ذی‌ربط ارتش عراق، اعلام شود براساس این ابلاغیه اقدام مقتضی را به عمل آورند. در این نامه سری و فوری آمده است: «رفع اسد (۳) دو گروه از عناصر خود را به منظور انجام عملیات تخریبی با هماهنگی گروه حزب الدعوه مزدور و [امام] خمینی به داخل کشور گسیل داشته است. گروه اول از راه کویت و گروه دوم از طریق ترکیه وارد کشور خواهند شد. خواهشمند است به کلیه مراکز بازرسی و دژبانی مطلب فوق را اطلاع داده تا افرادی که از طریق کویت و ترکیه وارد کشور می‌شوند دقیقاً زیر نظر قرار گیرند.» (۴)

در ادامه جنگ تبلیغاتی عراق علیه ایران و به مناسبت فرارسیدن اول ماه مه {۱۱ اردیبهشت} روز جهانی کارگر، ساعت ۱۱ امروز گفتاری از رادیو بغداد پخش شد که در آن آمده است: «روز اول ماه مه که به مثابه روز کارگران در سرتاسر جهان است اکنون طبق تصمیم بنی‌صدر تحریم شده است و هرگونه فعالیتی در این روز جهانی کارگران صورت گیرد ممنوع شده است، اما چرا بنی‌صدر چنین تصمیمی اتخاذ کرده است، مسئله بسیار روشن است. زیرا بنی‌صدر اولاً از لحاظ عمل و راه و روش ضد کارگران

می‌باشد و درثانی، بنی‌صدر می‌داند که این مناسبت برای محاکمه رژیم و سیاست او نسبت به طبقه کارگر ستم‌دیده و محروم ایران مورد استفاده قرار خواهد گرفت. بنی‌صدر بر این عقیده است که ملغی کردن جشن‌های اول ماه مه این فرصت را

۱- سند شماره ۲۸۷۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی مرکز عملیات تاکتیکی اروند، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۳- * رفعت اسد برادر حافظ اسد و مقام اول اطلاعات و امنیت کشور سوریه است.

۴- سند شماره ۰۳۵۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ زرهی بن الولید به یگان های تابعه، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

از کارگران می‌گیرد که نفرت خود را نسبت به رژیم ابراز دارند. ... سوم اینکه بنی صدر که این جشن‌ها را ملغی کرده است درک کرده است که چنین روزی ممکن است به یکی از دردهای تاریخی در زندگی مردم ایران تبدیل شود زیرا قیام دانشجویان در اوج خود می‌باشد و چنانچه اجازه به کارگران در روز اول ماه مه داده شود که جشن‌های خود را برپا سازند آن‌گاه [امام] خمینی و بنی صدر با کارگران و دانشجویان روبه‌رو خواهند شد زیرا دانشجویان پشت گرمی کارگران و کارمندان هستند. وانگهی قیام تاریخی ایران بیانگر عدم رضایت طبقه کارگر ستم‌دیده ایران می‌باشد.» (۱)

این درحالی است که در روزنامه‌های امروز صبح ایران، از جمله روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، تبلیغات وسیعی برای هرچه بهتر برگزار کردن مراسم روز اول ماه مه در ایران به چشم می‌خورد. (۲) در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، درباره مراسم روز جهانی کارگر، که قرار است فردا برگزار شود، اعلام شد: «در سراسر ایران، کارگران مسلمان کشورمان به دعوت کانون‌ها و گروه‌های مسلمان دست به یک راه پیمایی باشکوه در سراسر کشور خواهند زد و ضمن تجلیل از مقام استاد شهید مطهری روز خود را گرامی خواهند داشت. طبق اخبار و اطلاعات رسیده از قم، تبریز، مشهد، اصفهان، شیراز، قزوین، رشت، اهواز، کرمان و سایر شهرهای بزرگ و کوچک کشور، از هم‌اکنون توده‌های میلیونی مسلمان هم‌وطن از زن و مرد خود را مهیای برگزاری این مراسم کرده‌اند. امسال روز جهانی کارگر را کارگران مسلمان کشور در شرایطی جشن می‌گیرند که انقلاب اسلامی ما وارد مراحل جدید سازندگی شده است.» (۳)

همچنین در شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده «اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده ایران به مناسبت جشن اول ماه مه» درج و همین عبارت در صفحه اول تیتراژ شده است. در این اعلامیه مفصل که شامل مجموعه‌ای از مواضع حزب توده است، موارد ذیل به طور مستقیم مربوط به روز کارگر است:

۰ «کارگران، زحمت‌کشان، مردم مبارز ایران، کمیته مرکزی حزب توده ایران جشن بزرگ اول ماه مه، روز همبستگی بین المللی کارگران و زحمت‌کشان سراسر جهان را صمیمانه به شما تبریک می‌گوید. ... در روز اول ماه مه، خاطره شهدای انقلاب بزرگ ایران و راه طبقه کارگر در سراسر جهان را گرامی می‌داریم و به همه رزمندگان راه تأمین سعادت زحمت‌کشان درود می‌فرستیم. ... طبقه کارگر و مردم مبارز ایران امسال روز اول ماه مه را با شعار اتحاد بر پایه مبارزه با امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا، برگزار می‌کنند. ... طبقه کارگر ایران و حزب سیاسی آن حزب توده ایران در لحظه خطرناک کنونی آماده‌اند تا با تمام قوا و با همه امکانات و اشکال از موجودیت جمهوری اسلامی ایران دفاع کنند و رهنمودهای

ص: ۵۳۳

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۲- * تمامی گروه‌های سیاسی بدون استثنا اعلام کردند که به مناسبت این روز مراسم برگزار می‌کنند و بسیاری نیز اعلان کردند که راه پیمایی برپا خواهند کرد. گزارش‌های مربوط به این مراسم در روزهای بعد آمده است.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

قاطعانه امام خمینی را در طرد کامل توطئه های شیطان بزرگ از ایران به اجرا درآوردند. ... طبقه کارگر ایران و حزب سیاسی آن حزب توده ایران با بیداری و هشیاری توطئه های امپریالیسم امریکا و ضد انقلاب داخلی را فاش می سازند، به مردم و نیروهای مسئول حفظ انقلاب، شورای انقلاب، ریاست جمهوری، دولت و همه ارگان های انقلابی هشدار می دهند.»

«کارگران معدن زغال سنگ سرچشمه در خراسان، در دوران ملی شدن نفت، ضمن نامه اعتراضی به توطئه های استعمارگران انگلیسی علیه ایران چنین نوشتند، شما ما را به نان خشک خوردن عادت داده اید، ما اینک از این عادت برای طرد شما از کشور خود استفاده می کنیم. زبان حال طبقه کارگر و همه زحمت کشان ایران در برابر تهدیدات امروزی امپریالیسم غدار و چپاولگر امریکا همین است و بس. به نوبه خود مسئولین شورای انقلاب و دولت باید بدانند که آنان نیز، در قبال، از خود گذشتگی و فداکاری توده های زحمت کش شهر و روستا به خاطر حفظ انقلاب و وظایف سنگینی به عهده دارند. ... کارگران ایران خواستار اجرای بدون قید و شرط حقوق و آزادی های دمکراتیک مطرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی هستند. ... طبقه کارگر ایران، طبقه رزمنده و آزموده ای است. این طبقه [سابقه ای] از هفتاد سال مبارزه سندیکایی و سیاسی علیه تسلط استعمار و امپریالیسم، نواستعمار و ارتجاع وابسته داخلی دارد. طبقه کارگر ایران در جریان تکوین و تدارک انقلاب کنونی نقش اساسی داشته و در مراحل نهایی پیروزی انقلاب، به رهبری قاطعانه امام خمینی، نقش نیروی ضربتی انقلاب را عهده دار بوده است. ... حزب توده ایران، حزب سیاسی طبقه کارگر ایران است.» (۱)

۲۱۳

ادامه و اجرای طرح آتش بس از نیمه شب گذشته، در سنج با ابهاماتی همراه است. گرچه با نفس آتش بس مخالفتی وجود ندارد، ولی تعبیرات مختلف از هدف اصلی، علل و پیامدهای آن، موجب موضع گیری های متفاوتی در برابر این مسئله شده است.

در نشست مطبوعاتی رئیس دیوان عالی کشور که امروز برگزار گردید، از وی سؤال شد: «هیئت قرار است از طرف آقای رئیس جمهوری، به سنج و سقز برود و آتش بس هم برقرار شده است، نظر دولت جمهوری اسلامی درباره مسائل کنونی کردستان چیست؟» به گزارش روزنامه اطلاعات، دکتر بهشتی پاسخ داد: «مسئله آتش بس اصولاً در یک جامعه تعبیر خوبی نیست، ما به عنوان مسئولان مملکت هرگز راضی نیستیم در هر گوشه این مملکت آتشی برپا باشد. این آتش افروزان، این کومه له و دست نشانده گان مستقیم و غیرمستقیم دشمنان ملت ما هستند که برخلاف خواست برادران و خواهران کرد ما آتش افروزی می کنند. بنابراین آنچه

ص: ۵۳۴

روی داده، آن است که وقتی آنها دست از آتش افروزی بکشند دیگر دلیلی ندارد که سربازان ما در آنجا آتش بکشایند. من دوست دارم، مسئله را این طور تعبیر کنید که آتش افروزان کردستان دست از عمل زشت و ناپسند خود برداشتند و خودبه خود در این حالت یک گلوله هم معنی ندارد شلیک شود. من خواهش می کنم شما نمایندگان مطبوعات در کاربرد کلمات دقت به خرج دهید، زیرا که کاربرد این لغات در فرهنگ ما فوق العاده مهم است، اما در مورد کار کردستان، هیئت ویژه به علت آگاهی از مسائل کردستان در جریان کار خواهد بود و من از اعضای سایر هیئت ها اطلاعی ندارم.» (۱)

مهندس عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه و بودجه نیز صبح امروز، در گفت و گو با کیهان در مورد چگونگی پایان دادن به درگیری های موجود در غرب کشور گفت: «گروه های مهاجم طی دو هفته آینده، ابعاد تهاجم خود را گسترش داده اند و خبرها و اطلاعات رسیده حاکی است که این تهاجمات بی ارتباط با اقداماتی که در خارج از کشور علیه استقلال ایران صورت می گیرد، نبوده است.» به نوشته کیهان، مهندس سحابی افزود: «نقش دولت و ارتش اعمال حاکمیت در منطقه و به علاوه آمادگی برای دفاع از غرب کشور و نقل و انتقالات ارتش برای آمادگی در برابر تجاوزات عراق و دفاع از مناطق غربی کشور است.» وی تأکید کرد که «حزب کومه له مهاجم بر ارتش و دولت است، وسایل ادارات دولتی ضبط شده و با زور افراد دولت کارکنان نهادهای انقلابی مثل جهاد سازندگی را به زندان افکنده اند و یا به گروگان گرفته اند و یک سری عملیات دیگری صورت می گیرد که نشانه همین تهاجمات است.» (۲)

در مورد برخورد نیروهای مسلح نظام، به خصوص سپاه با این مسئله، مطلب قابل توجهی در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی درج شده که چنین است: «روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اطلاعیه های منتشره از سوی ستاد عملیاتی مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران مستقر در سنندج را به شرح زیر در اختیار خبرنگار ما گذاشت. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: سازمان چریک های فدائی و کومه له و دمکرات و دیگر احزاب و دستجات منحرف وابسته به شرق و غرب که قصد دارند منافع و قدرت هایشان را در منطقه حفظ کنند شروع به فشارهای سیاسی نموده و می خواهند آتش بس و در نتیجه باب مذاکره را بکشایند. از نظر ما و ملت مسلمان ایران کوچک ترین اغماض سبب تضعیف حکومت وقت و تجزیه کردستان می شود، لذا خواهشمند است تا خاتمه پاک سازی منطقه که به خودی خود باعث نابودی کلیه کفار مسلح و اصلاح مغرضین می شود از مذاکره و آتش بس خودداری شود، زیرا تا سلاح در دست ضد انقلاب است مذاکره یا آتش بس مفهومی نداشته و در کردستان عزیز امنیت برقرار نمی شود. در غیر این صورت، بهتر است بیش از این به

ص: ۵۳۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

ناحق کشته ندهیم و کردستان تقدیم بیگانه پرستان شود و با این عمل خون های به ناحق ریخته شهیدان این انقلاب را لوث کنیم. ما فکر نمی کنیم هرگز امام و امت مسلمان ایران راضی به این عمل باشند.» (۱)

علاوه بر واکنش آشکار و مطبوعاتی که نشانه نارضایتی نیروهای مسلح از مماشات مجدد با گروه های مسلح کرد است؛ مکاتبات داخلی و غیرعلنی نیز حاکی از چنین اعتقادی به خصوص در میان نیروهای سپاه می باشد؛ متن کامل یک پیام که امروز از سنندج به فرماندهی سپاه در تهران ارسال شد، چنین است: «طبق تماس بی سیم مسئول هماهنگی با نیروی هوایی و تماس نیروی هوایی با سپاه گزارش می گردد که عملیات موفقیت آمیز است و ابتکار عمل در دست نیروهای سپاه و ارتش، تلفات دشمن زیاد، تعداد شهدا ۱۲ نفر و مجروحین ۲۷ نفر که همگی اعزام گردیده اند. وسایل مورد نیاز به قرار زیر می باشد: ۲۰۰ نفر نیروی ورزیده با وسایل کامل، سلاح های سنگین کالیبر ۵۰، تیربار ام. ژ. ۳. ای، مهمات سبک ۶۰ و ۸۱، یک تیم مجهز پزشکی، بی سیم های پی. آر. سی ۷۷، ۲۰ دستگاه وی. آر. سی ۴۷ بی. سی ۲ دستگاه، پتو ۳۰۰ تخته و گونی ۲۰۰ عدد.

رحیم صفوی هماهنگ کننده و فرمانده عملیاتی غرب» (۲) در پیامی دیگر که امروز، از یک مرکز سپاه به ستاد عملیات غرب کشور ارسال شد نیز آمده است: «جهت جلوگیری از فرار ضد انقلاب در سنندج، جاده حسن آباد واقع در جنوب غربی سنندج و همچنین جاده درموله واقع در ۴۰ کیلومتری جاده کرمانشاه {فرعی} حتماً بسته و زیر کنترل شدید قرار گیرد.» (۳)

در یک تلفن گرام از سنندج به ستاد مرکزی سپاه نیز مطالبی آمده که حاکی از فشارهای وارد شده و حساسیت شدید سپاه به اهمیت وضع موجود و نیز نارضایتی شدید از اموری است که به نظر سپاه، ناشی از نبود جدیت لازم در حل معضلات کنونی است، متن این تلفن گرام که امروز ارسال شد و سپس به اطلاع بنی صدر نیز رسید، چنین است: «دراثر یکی دیگر از سهل انگاری های ارتش... ۶ تن از مجروحین که در فرودگاه بودند شهید گشته اند، افراد به پشتیبانی هوایی، آذوقه و مهمات نیاز دارند، حمل و نقل مجروحین برای نجاتشان و تقویت روحیه افراد لازم است و اگر آنها کشته شوند، جنایات مقامات مسئول مورد سؤال است و ما برحسب وظیفه به اطلاع ملت خواهیم رساند.

بروجردی» (۴)

از سوی دیگر، سخنگوی حزب دمکرات کردستان در گفت و گوی تلفنی با رویتر مدعی شد ارتش هنوز آتش بس اعلام نکرده و از دیشب، ۴۰ خمپاره به سوی مواضع گروه های ضدانقلاب

ص: ۵۳۶

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- سند شماره ۴۱۰۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول هماهنگی سپاه و ارتش غرب کشور به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۰۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به ستاد عملیات غرب کرمانشاه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه مستقر در سنندج به ستاد مرکزی سپاه،

۱۰/۲/۱۳۵۹.

در سنندج پرتاب کرده است، ولی پیشمرگان کرد به آن پاسخ نداده اند. سخنگوی حزب دمکرات در تهران گفت انتظار می رود یک هیئت حسن نیت از سوی دولت امروز بعدازظهر، وارد سنندج شده و راه را برای آغاز مذاکرات صلح هموار کند. (۱)

یادآوری می شود تبلیغات خارج کشور از محورهای عمده اقدامات طرف درگیر در کردستان است. امروز، رادیو لندن خبر داد: «شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد با ارسال پیامی برای دکتر والدهایم و سازمان صلیب سرخ بین المللی از آنها خواسته است تا ناظرانی برای مشاهده نبرد میان کردها و نیروهای ارتش ایران در غرب این کشور اعزام دارند.» (۲)

۲۱۴

هم زمان با درخواست آتش بس در سنندج، عناصر ضدانقلاب بر شدت درگیری ها در دیگر مناطق درگیر، افزوده اند و این به معنای افزایش فشار بر دولت و نظام برای جلوگیری از تمرکز در سنندج و نیز پذیرش آتش بس در این شهر محسوب می شود.

در سقز، به گفته پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، درگیری ها شب هنگام به شدت ادامه داشت و گروه های مسلح غیرقانونی با سلاح های سنگین و خمپاره به پادگان این شهر حمله کردند. در این درگیری ۳ تن شهید و ۲ تن مجروح شدند. (۳) درگیری نیروهای خودی و عوامل ضدانقلاب امروز نیز ادامه داشت و با فرا رسیدن شب، مهاجمان ضدانقلاب با خمپاره ۱۲۰ میلی متری و موشک انداز و سلاح های سبک به گروهان ژاندارمری مستقر در این شهر تیراندازی کردند و همچنین با خمپاره ۱۲۰ میلی متری به طرف پادگان تیراندازی شد که مأموران به آن پاسخ دادند. درگیری مذکور تلفات جانی نداشت. (۴)

در بانه نیز، شب هنگام عده ای از عناصر ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک گروهان ژاندارمری مستقر در تیپ بانه و پادگان را زیر آتش قرار دادند که آتش مهاجمان دفع و یک نفر از نیروهای ارتشی شهید و ۳ نفر مجروح شدند. (۵) امروز، از طرف پاسداران اعزامی به منطقه، پیامی به جبروتی مسئول سپاه تهران، ارسال شد که متن آن چنین است: «شهدا و مجروحین در پادگان بانه حمل نشده اند، پادگان به تدارکات کافی و نیروی انسانی فوق العاده نیازمند است. طبق تلگرام رسیده از بانه وضع پادگان به هیچ عنوان رضایت بخش نیست، لطفاً هرچه سریع تر نیروی کمکی و تدارکات کافی اعزام دارید. ضمناً ۲۶ نفر پاسدار البته هرکدام با یک صد تیر فشنگ در سقز هستیم و هنوز امکان پرواز به بانه برایمان آماده نیست اقدامات سریع مبذول دارید.

مسئول گروهان دوم سنگی» (۶)

ص: ۵۳۷

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۰، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲۹، رادیو لندن، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- سند شماره ۵۰۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {عملیات و اطلاعات}،
۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵- همان.

۶- سند شماره ۰۴۱۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سقز مسئول گروهان ۲ گردان به مسئول سپاه تهران،
۱۰/۲/۱۳۵۹.

در پاوه، از ساعت ۱۰ شب گذشته تا حدود ۷ صبح امروز، به طور متناوب در چند نقطه شهر و روستاهای خانقاه، دوريسان و نوریاب، مهاجمان مسلح غیرقانونی با سلاح های سبک و کالیبر ۵۰ به سوی نگهبانان و پاسداران آتش گشودند که به آن پاسخ داده شد. (۱) امروز همچنین از ارتفاعات اطراف پاوه، ۳ گلوله خمپاره به داخل پادگان ارتش پرتاب شد. یکی از خمپاره ها به ساختمان آسایشگاه اصابت کرد و خساراتی به بار آورد، ولی تلفات جانی در پی نداشت.

عصر امروز نیز بر اثر اصابت گلوله اسلحه سنگین عناصر ضدانقلاب به یکی از خانه های قریه گلان واقع در ۴ کیلومتری جنوب غربی شهر پاوه، ۴ نفر از اعضای یک خانواده به اسامی کیکاووس رادپناه، بازحیاطه براتی و ۲ فرزند خردسال آنها به شهادت رسیدند. (۲)

در نجف آباد بیجار (۳) امروز از ساعت ۲۱:۳۰، عوامل مسلح غیرقانونی با سلاح سبک و سنگین به سپاه پاسداران و اردوگاه ارتش و پاسگاه قریه نجف آباد حمله کردند که با تیراندازی متقابل مواجه شدند. این حمله تا ساعت ۲۳ طول کشید. (۴)

در همین حال، سپاه ارومیه در خصوص برخی تحرکات معنی دار گزارش داد: «گروگان های اخیر دره قاسملو که حدود ۲۰ نفر می باشند به دولتو برده شده اند. ... [و] در عرض سه یا چهار روز گذشته پیشمرگان پیرانشهر به طرف اشنویه و قاسملو سرازیر شده اند.» (۵) این گونه تحرکات به خصوص در حوالی سنندج قابل تأمل است. شهربانی کرمانشاه اعلام کرد: «تعداد ۷۰۰ نفر از افراد مسلح وابسته به کومه له و دمکرات از راه دهگلان وارد جاده سنندج کامیاران شده و از آبادی و یار و کوه های حومه آن به طرف غرب می روند، تصمیم دارند پنجشنبه به کامیاران حمله کنند.» (۶)

۲۱۵

در وضعیتی که درگیری های کردستان روزهای حساسی را می گذراند و همه جناح های نظام درباره چگونگی حل مسئله گروه های محارب در کردستان، به اجماع نسبی رسیده اند و چشم اندازی از موفقیت دولت در استقرار حاکمیت در مناطق بحرانی کردنشین در حال ترسیم است، فشارهای زیادی از داخل و خارج به تصمیم گیران وارد می شود که چنانچه تأثیرگذار باشد، دولت را در ادامه کوشش های قاطعانه برای استقرار حاکمیت و امنیت در مناطق درگیر، دچار تزلزل می کند؛ از جمله چند تن از وکلای فرانسوی در تلگرامی، ضمن تجلیل از انقلاب ایران از بنی صدر رئیس جمهور، خواستند که «به مسائل اقلیت ها و دانشگاه های ایران نیز توجه کند.» به گزارش روزنامه بامداد، این وکلا خود را اینگونه معرفی کرده اند: «ما وکلای امضاء کنندگان زیر که در غرب به طور آشکار جنایات شاه دیکتاتور را محکوم کرده ایم و چه در فرانسه و چه در ایران از

ص: ۵۳۸

۱- سند شماره ۰۰۰۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری پاوه به استانداری کرمانشاهان، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۰۰۰۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۳- * این شهر سابقه درگیری شدید نیز دارد. به روزشمار ۴/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

۴- سند شماره ۰۵۰۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۱۲/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۱۰۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۱۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

مبارزان علیه رژیم پهلوی دفاع کرده ایم و با مسرت از انقلاب ایران تجلیل کردیم و همبستگی خویش را در مبارزه این ملت برای به دست آوردن استقلال ملی و حق قانونی آزادی ابراز کردیم.» در ادامه مطلب روزنامه، اسامی و کلای فرانسوی که این نامه را امضا کرده اند، درج شده است. (۱)

۲۱۶

در پی اعلام سازمان مجاهدین خلق مبنی بر اینکه حاضر است تمامی نیروهای خویش {میلیشیا چریک نیمه وقت} را برای مبارزه با امریکا تحت فرماندهی سپاه قرار بدهد، (۲) امروز، سپاه اطلاعیه ای منتشر کرد که نشان می داد اختلاف سپاه و سازمان مجاهدین خلق در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقدام مبارزه با امریکا باشد. علاوه بر این، بر بی اعتمادی سپاه به سازمان نیز یک بار دیگر در این اطلاعیه تأکید و مشخص شد سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر ملاک های مکتبی اسلام نمی داند. همچنین سپاه، سازمان را به طور عملی در شمار گروه هایی که در کردستان با آنها درگیر است محسوب کرده است.

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود از صدور اطلاعیه روابط عمومی سپاه درباره پیشنهاد سازمان خبر داد. در این اطلاعیه که با عبارت «بسم الله الرحمن الرحيم، واعتصموا بحبل الله جميعاً و لا تفرقوا؛ به ريسمان خدا چنگ بزنيد و متفرق نشويد» شروع شده است، (۳) سپاه ابتدا با یادآوری مواضع قبلی سازمان، بی اعتمادی خود را ابراز و بر ایدئولوژی اسلام به عنوان ملاک وحدت تأکید کرده است: علی رغم تمام تهمت ها و افتراهایی که سازمان مجاهدین خلق از آغاز تشکیل سپاه پاسداران به این ارگان انقلابی که به فرموده و رهبری امام خمینی شکل گرفته بود، زده است در رسانه های گروهی مشاهده نمودیم که مجاهدین خلق به اصطلاح میلیشیای خود را در رابطه با تجاوز امریکا در اختیار پاسداران انقلاب اسلامی قرار داده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در گذشته از دیدگاه این گروه بازوی نظامی ارتجاع بوده است! در پیشگاه امام و امت مسلمان ایران مفتخر است که صلاحیت انقلابی و اسلامی خویش را در عملکردهای مکتبی برادران پاسدار به دست آورده است (۴) و با کمال مباهات اعلام می کند که شعار جاودانه و الهی "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" را از اصول اولیه تشکیل خود دانسته و بر اساس ضوابط مکتب توحیدی انقلاب اسلامی لازمه اصولی و اساسی وحدت را در ایدئولوژی اسلام می داند و بس. (۵)

سپاه در ادامه، پذیرش صادقانه رهبری امام را ملاک قطعی دیگری برای وحدت بر شمرده و بازم با یادآوری مواضع قبلی سازمان بی اعتمادی خود را ابراز کرده است: «هر گروه که با

ص: ۵۳۹

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- * گزارش این اقدام سازمان در روز شمار ۷/۲/۱۳۵۹ آمده است.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

صداقت اسلامی پذیرای رهنمودهای پیامبرگونه رهبر انقلاب برخاسته از اسلام راستین بوده باشد، بدون هیچ گونه اطلاعیه در همه احوال همگام و همراه پاسداران انقلاب اسلامی بوده و خواهد بود. بدین سبب است که به مجرد تشکیل ارتش بیست میلیونی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همه امکانات مادی و معنوی خود را در اختیار بسیج ملی قرار داده به طوری که هسته اصلی تشکیل این ارتش می باشند. در گذشته سازمان مجاهدین خلق پس از تمامی تهمت ها و افتراها سعی می نموده که با روش همیشگی خود ادعا کند تمامی این حرف ها را به عده ای خاص از برادران پاسدار می گوید. در صورتی که تهمت های زده شده در رابطه با اعمال مکتبی همه برادران پاسدار ما بوده و از آنجا که سپاه تبلور خواسته های انقلابی امت اسلامی بوده است، بنابراین هیچ کس نمی تواند در این سپاه عمل فردی داشته باشد.» (۱)

سپاه در این اطلاعیه همچنین یادآوری کرده است که سازمان در همین اعلام وحدت و همکاری نیز شرط وحدت و لازمه همکاری را رعایت نکرده است: «سازمان مجاهدین خلق که گویی از اغتشاشات عوامل مزدور امریکا در کردستان و خوزستان و ترکمن صحرا و دیگر نقاط و شهرهای ایران هیچ گونه اطلاعی ندارد و فداکاری و جانبازی برادران پاسدار ما را در گوشه و کنار ایران در نبرد با دشمنان انقلاب اسلامی فراموش می کند در اطلاعیه خود می گوید: "بدیهی است اعضای ما در هیچ درگیری داخلی دخالت ننموده..." و تذکر امام را بعد از تجاوز امریکا نادیده می گیرد که فرمودند من اخیراً باید تذکر دهم که قضایای کردستان که گروه های منحرف چپ و مخالف با اسلام و آشوبگر برخاسته اند و قضایای دانشگاه ها که گروه های چپ امریکایی در آن مکان های مقدس دست به آشوب زدند و آشوب های دولت غیرقانونی عراق در مرزهای ایران با حمله کارتر و دخالت نظامی در ایران رابطه ملموس دارد.» (۲)

در ادامه این اطلاعیه، سپاه برای وحدت با همه نیروها با ملاک های مشخص شده، این گونه اعلام آمادگی کرده است: «سپاه پاسداران همواره دست اتحاد خویش را برای جهانی نمودن انقلاب اسلامی به سوی کسانی که ملاک مکتب انقلاب اسلامی را بر هر حرکت مقطعی و سیاسی ترجیح می دهند دراز نموده است. سنگر پاسداران انقلاب اسلامی برای کسانی که تحت رهبری امام خمینی، پاسداری از دستاوردهای انقلاب اسلامی را بر مبنای شعار اسلامی و مردمی "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" وظیفه شرعی خود می دانند، همواره آماده است.» (۳)

اطلاعیه با این عبارت که خود نیز وجه تمایزی از مشی سپاه با سازمان را نشان می دهد، پایان یافته است: «پیش برای نابودی امپریالیسم شرق و غرب و برقراری حکومت قسط الهی و جهانی حضرت مهدی ولی عصر ارواحنا فدا.» (۴)

ص: ۵۴۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- همان.

درحالی که هنوز ادعای تقلب و تخلف و میزان وسعت و تأثیر آن در مرحله اول انتخابات مجلس، کم و بیش مطرح است، باتوجه به قطعی شدن نزدیکی زمان برگزاری مرحله دوم انتخابات مجلس شورای اسلامی و ناگزیر بودن شروع فعالیت های انتخاباتی، سخنگوی حزب جمهوری اسلامی در تماسی با روزنامه جمهوری اسلامی، از فعالیت مجدد انتخاباتی مجموعه گروه هایی خبر داد که در مرحله اول با عنوان "ائتلاف بزرگ" در انتخابات تهران شرکت کرده بودند. این بار برای رقابت ۱۲ کاندیدای ائتلافی با دیگر جریان ها، همان عنوان ائتلاف بزرگ انتخاب شده است. به نوشته شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، در متن توافقنامه ائتلاف بزرگ آمده است: «از آنجا که اتحاد گروه های اصیل انقلاب اسلامی ایران و پیروان راستین راه امام همواره بهترین ضامن پیروزی و تداوم این انقلاب بوده، ... جامعه روحانیت مبارز تهران، حزب جمهوری اسلامی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و دیگر گروه های همفکر {انجمن اسلامی معلمان، اتحادیه انجمن های اسلامی شهر ری، سازمان فجر اسلام، نهضت زنان مسلمان و بنیاد الهادی} به دنبال موفقیت درخشان و چشمگیر مردم شریف و مسلمان تهران در انتخاب چهره های انقلابی و ارزنده از لیست مشترک گروه های یاد شده در اولین مرحله انتخابات مجلس شورای اسلامی اینک توافق خود را نسبت به کاندیداهای زیر که گروهی از کاندیداهای همان لیست می باشند اعلام... [می داریم]:

۱. حجت الاسلام محسن مجتهد شبستری ۲. خانم گوهرالشریعه دستغیب ۳. دکتر علی اکبر ولایتی ۴. محمدعلی هادی ۵.
 - حبيب الله عسگر اولادی ۶. عبدالمجید معادیخواه ۷. سیدمحمد کاظم موسوی بجنوردی ۸. دکتر سیدمحمدباقر حسینی لواسانی
 ۹. حجت الاسلام مهدی شاه آبادی ۱۰. دکتر سیف الله وحید دستجردی ۱۱. اسدالله لاجوردی ۱۲. حجت الاسلام احمد مولایی.
- «سخنگوی مزبور همچنین اظهار امیدواری کرد که به زودی ائتلاف بزرگ در سطح شهرستان ها نیز توسط همین گروه ها، صورت گیرد. (۱)

از سوی دیگر، روزنامه انقلاب اسلامی، در شماره امروز خود تحت عنوان "گفت و گو با سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان" گزارشی از گفت و گو با آیت الله مهدوی کنی درج کرد. وی که علاوه بر سمت های مذکور، از طریق ریاست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، مسئول کمیته های انقلاب سراسر کشور نیز می باشد،

در پاسخ

{آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان }

ص: ۵۴۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

خبرنگار این روزنامه اظهار کرد: «گرچه نمی توان مسئله تقلب و تخلف را که بعضی از گروه ها اظهار کرده اند به کلی نفی نمود، لیکن این تقلب و تخلف درباره همه گروه ها صادق است و تنها در مورد آن گروهی که علیه آن شکایت شده است نمی باشد، بلکه گروه مقابل هم همین ادعا را در مورد گروه شاکی دارد و هر دو دسته هم شواهدی را ارائه کرده اند. ... اینکه نسبت داده اند که کمیته ها در انتخابات دخالت کرده اند کمیته ها به معنای نیروی مسلح، دخالتی در انتخابات نداشتند و ندارند و انجمن نظارتی که بر سر صندوق ها بودند از افراد کمیته نبودند. منتها چون کمیته ها در محل ها بودند و در مساجد هم روابطی دارند، مردم فکر می کنند که کمیته ها مستقیماً دخالتی داشته اند. در تمامی انتخابات حتی انتخابات ریاست جمهوری همین افراد بودند که صادقانه انتخابات را به اتمام رساندند و همین هایی که متهم اند به مخالفت با انتخاب جناب آقای بنی صدر، همین ها با کمال صداقت آرائی را که به نفع ایشان بوده خواندند و من معتقدم که البته هیچ جا صددرصد نمی شود گفت، ولی تا ۸۰، ۹۰ درصد معتقدم که صادق ترین افراد همین ها هستند که به آنها می شود اعتماد کرد برای اینکه بر فرض هم که گرایش های گروهی داشته باشند چون اعتقاد مذهبی شان یک اعتقاد ساده مذهبی است، به عنوان تقلید از مقام مرجعیت و ولایت فقیه وقتی به آنها دستور داده می شود که آقا تخلف نکنید، آنها واقعاً به عنوان یک دستور شرعی آن را می پذیرند، ولو برخلافشان باشد. برخلاف سایر گروه ها که سیاسی کارند و مسئله ولایت فقیه و این گونه مسائل برایشان مطرح نیست و لذا آنچه که منافع گروهی شان است آن را عمل می کنند و تخلف در آن را عمل خوبی فرض می کنند و لذا بنده معتقدم الان هم صادق ترین افرادی که می توانند در انتخابات بی نظیر و بدون تقلب و تخلف کار کنند همین افرادی هستند که در مساجدند.» (۱)

ضمیمه گزارش ۲۰۲: گفتاری از رادیو امریکا درباره وضعیت صدور نفت ایران امروز، رادیو امریکا در گفتاری فارسی، گزارشی از وضع نفتی ایران پخش کرد که در آن آمده است: «گزارش های رسیده از ایران حاکی است که اسکله بارگیری اصلی نفت در جزیره خارک از دوشنبه گذشته، به حالت تعطیل درآمده است و صدور نفت از ایران به کلی متوقف شده است. کارشناسان امور نفتی می گویند در گذشته نیز تأسیسات جزیره خارک به علت نامساعد بودن وضع جوی به طور موقت تعطیل شده بوده است. ایران هفته گذشته، صدور نفت به ژاپن را قطع کرد زیرا آن کشور پیشنهاد ایران را مبنی بر بالابردن قیمت نفت به میزان ۲ دلار و ۵ سنت برای هر بشکه نپذیرفت. شرکت های... (۲) نیز ظرف چند هفته گذشته از ایران نفت خریداری نکرده اند. وزیر نفت ایران در اوایل هفته جاری اعلام کرد که صدور نفت ایران به یک میلیون و سیصد هزار بشکه در روز کاهش یافته است و ایران در نظر دارد نفتی را که به ژاپن می فروخت به کشورهای اروپای شرقی و امریکای لاتین صادر کند.» (۳)

ص: ۵۴۲

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
 - ۲- * به دلیل پارازیت مفهوم نشده است.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو صدای آمریکا، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

تیرگی وضعیت بین ایران و امریکا، امروز هم بدون تغییراتی قابل توجه، ادامه یافت. اعلام مواضع همچنان شدید ایران که در بیانات امام خمینی و بنی صدر، انعکاس یافت و از سوی دیگر بازتاب تغییرات در وزارت امور خارجه امریکا که با ابراز امیدواری به کارایی مواضع امریکا علیه ایران همراه است، مهم ترین موارد قابل ذکر در این باره است.

در تهران، از تریبون مراسم روز جهانی کارگر، پیام امام خمینی قرائت شد. در این پیام ضمن سرزنش شدید امریکا به دلیل دست داشتن در بحران های داخلی ضدنظام، آمده است: «در این قیام های مسلحانه در اطراف کشور و در دانشگاه ها و در این انفجارهای متعدد در اهواز و غیره، دست جنایتکار امریکا پیدا است.» و در ادامه شخص کارتر این گونه تحقیر شده است: «کار آقای کارتر که از رزمندگی به راهزنی و از دخالت نظامی به پنهان کاری و انفجار کشیده است او را به صورت یک موجود مفلوک در آورده که همکاران هوشمند خودش به او پشت کرده اند و در قدرت نظامی او تردید نموده اند. ... چنین موجودی ملت شجاع ما را نخواهد ترساند.» (۱)

رئیس جمهور بنی صدر نیز در مراسم روز کارگر اصفهان علیه امریکا اعلام موضع کرد. وی در میان فریادهای تأیید آمیز انبوه مردم حاضر در میدان امام {نقش جهان}، ضمن اشاره به توطئه گسترده ای که امریکا و ایادی آن در ایران چیده اند و برشمردن برخی از آن اقدامات، اعلام کرد: «دو روز پیش، فرستاده یاسر عرفات پیش من آمد و اطلاعاتی آورد که با اطلاعاتی که ما در کشور به دست آوردیم، سازگاری داشت و حکایت از این می کرد که امریکا می خواهد به توطئه های نظامی خویش در ایران ادامه دهد و منطقه آزادی، در ایران برای ایادی خود به وجود آورد و در این منطقه، عملیات ترور و وحشت را در شهرهای مختلف کشور هدایت بکند. این برنامه را رها نکردند و می خواهند در روزها و هفته های آینده در ایران اجرا کنند.» (۲)

در همین حال، نشر تحلیل ها و اظهارنظرها درباره تغییرات در وزارت امور خارجه امریکا

ص: ۵۴۵

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی {ره}}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۶۴ و ۲۶۵.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

همچنان ادامه دارد؛ از جمله تایمز لندن ضمن اظهار رضایت از انتصاب وزیر امور خارجه جدید نوشت: با حضور ماسکی به عنوان وزیر امور خارجه امریکا، امید فراوان وجود دارد که برای اولین بار پس از چندین سال وزیر امور خارجه این کشور دارای موضعی محکم تر از مشاور امنیت ملی باشد و این موضع به ویژه هنگامی که وزارت امور خارجه امریکا در پی نافرجام ماندن گام {اقدام} نظامی آن کشور برای رهایی گروگان های آن در تهران دچار نابسامانی شد، بسیار ضروری است. (۱)

گاردین نیز انتخاب ماسکی را به جانشینی ونس، انقلابی زیربنایی در چارچوب کاخ سفید توصیف کرد و نوشت این انتخاب بدون شک دولت کارتر را به خواسته و تمایل مردم امریکا نزدیک خواهد کرد.

اما دیلی تلگراف برخلاف دو روزنامه یادشده، پیش بینی کرد که انتخاب ماسکی بر مشکلات و مسائل امریکا بیفزاید. (۲)

۲۱۹

موضوع عملیات امریکا برای نجات گروگان ها که در طبرس متوقف شد، همچنان مورد توجه رسانه های امریکایی است. میزان وسعت و چگونگی اجرای این عملیات، بجز بخش های انجام شده که خودبه خود فاش گردیده است، همچنان در سطح فوق سری قرار دارد، اما رسانه ها به آن علاقه مندی نشان می دهند و گزارش هایی در این باب درج می کنند که هرچند میزان وثوق آن معلوم نیست و چه بسا گمراه کننده نیز باشد، اما در حال نشان می دهد ابعاد قضیه منحصر به آنچه رسماً اعلام شده نبوده است.

امروز نیویورک تایمز در گزارشی در این باره آورده است: در صورت مقاومت شدید ایرانیان هنگام عملیات نجات گروگان ها، طرح های احتمالی به کارتر اجازه داده بود دستور حمله به تأسیسات نظامی تهران را صادر کند. به گزارش آسوشیتدپرس از نیویورک، این روزنامه همچنین به نقل از مقامات موثق دولتی نوشت حملات هواپیماهای امریکایی محتمل به نظر نمی رسید، ولی کارتر آمادگی داشت حتی با قربانی کردن افراد غیرنظامی مأموریت خود را به انجام رساند. نیویورک تایمز همچنین نوشته است حداقل ۲ فروند از ۶ هواپیمای سی ۱۳۰ که در این عملیات شرکت داشتند به توپ های ۲۰ میلی متری و مسلسل های سنگین ۶۲/۷ میلی متری مجهز بودند. نیویورک تایمز افزود: در صورتی که مشخص می شد دفاع هوایی کافی نیست، کارتر می توانست دستور دهد که شکاری بمب افکن های اف ۷ و اف ۴ که از قبل مأموریت یافته بودند، از ناوهای هواپیمابر امریکایی مستقر در خلیج فارس به کمک بشتابند. این روزنامه به نقل از منابع مطلع دولتی نوشته است: این هواپیماها به طور مکرر پوشش هوایی عملیات را تمرین کرده بودند و بارها از ناو پرواز کرده و به طرف سواحل ایران رفته اند، اما از ورود به حریم هوایی ایران خودداری کرده اند. (۳)

ص: ۵۴۶

۱- سازمان خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲- همان.

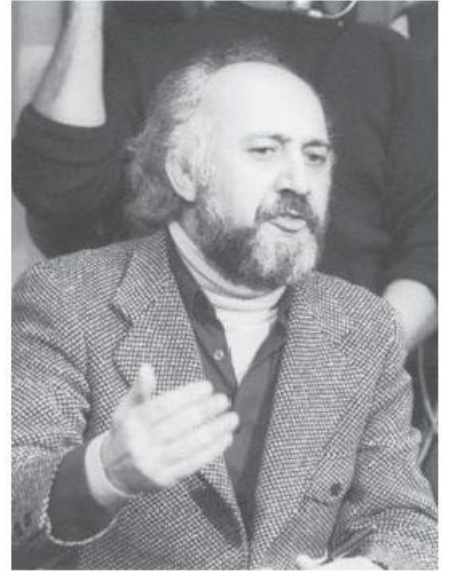
در همین زمینه، آسوشیتدپرس در گزارشی دیگر از واشنگتن، خبر داد که جیمی کارتر دو روز قبل از این {۹/۲/۱۳۵۹}، با حدود ۱۵۰ نفر ملاقاتی کاملاً خصوصی داشته است. این افراد کسانی بودند که در عملیات ناموفق طیس شرکت داشته اند. توماس اونیل سخنگوی مجلس نمایندگان امریکا، بدون ذکر جزئیات، این خبر را اعلام کرد. آسوشیتدپرس افزوده است: مقامات کاخ سفید هم از توضیح بیشتر در این باره خودداری کردند. (۱)

همچنین، یونایتدپرس از مسکو گزارش داد که روزنامه پراودا ارگان حزب کمونیست شوروی، در شماره امروز خود نوشت: طرح نافرجام آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران، در واقع پوششی برای اجرای کودتا بود و اینکه ایالات متحده بار دیگر خواهد کوشید تا دولت ایران را سرنگون کند. (۲)

۲۲۰

بااینکه دیپلمات های ایرانی از امریکا اخراج شده اند، اما اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد، به ناچار در خاک امریکا به سر می برند و این برای رسانه های امریکایی فرصتی است تا جنبه های خبری خود را جذاب تر کنند. گفت و گوی شب گذشته یکی از شبکه های تلویزیون با منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل، از آن جمله است.

در گزارش امروز یونایتدپرس از این برنامه آمده است: «سفیر ایران در سازمان ملل، پذیرفت که کشورش در کار گروگان گیری امریکایی ها غیرقانونی عمل کرده، لیکن متذکر شد که این امر قابل درک است. منصور فرهنگ شب گذشته، در پاسخ به سؤالات بیل مویرز خبرنگار تلویزیونی گفت ایالات متحده امریکا واقعیت انقلاب ایران را حتی تا زمان حاضر درک نکرده است. خبرنگار با یادآوری این مطلب که ایران از مذاکره با اعراب ایرانی که در سفارت ایران در لندن دست به گروگان گیری زده اند، خودداری می کند سؤال کرد، آیا این عمل متقابل نیست؟ فرهنگ در پاسخ گفت بله چنین است. مویرز سؤال کرد آیا گروگان گیری در ایران قانونی بود؟ فرهنگ پاسخ داد نه، به هیچ وجه و افزود گروگان گرفتن کارکنان سفارت امریکا در تهران پاسخی به پذیرش شاه مخلوع در ایالات متحده بود. وی ضمن اشاره به کودتای سال ۱۹۵۳ در ایران با حمایت امریکا و نیز ۱۹۷۴ در شیلی افزود از لحاظ تاریخی این کاملاً طبیعی است که [می توان] پذیرش شاه مخلوع را به عنوان یک اقدام سیاسی جلوه داد. بنابراین از لحاظ این دیدگاه گروگان گیری قابل قبول است. از منصور فرهنگ

(منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل متحد و شخص نزدیک به بنی صدر:

گروگان گیری قانونی نبود، اما از دیدگاه تاریخی و اقدامات خصمانه امریکا علیه ایران قابل قبول است.)

ص: ۵۴۷

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱، مسکو خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

درباره عدم توانایی ابوالحسن بنی صدر در رابطه با دانشجویانی که در سفارت امریکا هستند سؤال شد، وی پاسخ داد: ما در یک مرحله انقلابی هستیم با موقعیت انقلابی که نمی توان یک دولت باثبات داشت. فرهنگ تصریح کرد که دشمنی ایران به هیچ وجه متوجه مردم امریکا نیست. این دشمنی مستقیماً متوجه دولت امریکا است. سفیر ایران در سازمان ملل با اشاره به گزارش هایی مبنی بر اینکه واشنگتن راه های حمایت از حضور ارتش در ایران را مورد نظر داشت، گفت: امریکاییان کودتا را در سال ۱۹۵۳، ساواک را در سال ۱۹۵۸، انقلاب به اصطلاح کشاورزی را در سال ۱۹۶۳ برای ما به ارمغان آوردند و در ژانویه ۱۹۷۹ زمانی که تمامی دنیا با احترام، از انقلاب ایران دچار ترس شده بود ایالات متحده در تدارک یک کودتا بود.

فرهنگ ضمن رد این مطلب که حضور امریکا در ایران، سدی در مقابل مداخله شوروی محسوب می شد، گفت امپریالیسم امریکا با انقلاب بلشویکی شروع نشد. فرهنگ با برداشت خبرنگار مذکور از انقلاب ایران مبنی بر انتقال قدرت از یک نظامی ستمگر به نوع مذهبی آن مخالف بوده و معتقد است، قدرت [امام] خمینی معنوی است که بر حمایت و سپاس و ستایش معنوی استوار است. در زمان حکومت شاه کشور زیر تهدید و زور اداره می شد. (۱)

۲۲۱

قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در ادامه سفر منطقه ای خود امروز، در امارات متحده عربی با وزیر مشاور در امور خارجه این کشور مذاکره کرد.

در گزارش خبرگزاری پارس از موضوعات مورد بحث در این دیدار به کلیاتی از قبیل مسائل مختلف منطقه، روابط ایران با کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و مسائل بین المللی اشاره شده است. در گزارش این خبرگزاری همچنین آمده است: امیر شارجه امروز به ابوظبی آمد و به طور خصوصی با قطب زاده مذاکره کرد. این مذاکرات نیز یک ساعت و نیم به طول انجامید و در پایان این ملاقات قطب زاده یک جلد کلام الله مجید به امیر شارجه هدیه کرد. همچنین امروز سفیر لبنان، کاردار سفارت الجزایر و کاردار سفارت عربستان در ابوظبی در محل اقامت قطب زاده حاضر شدند و با او به طور جداگانه ملاقات و گفت و گو کردند. وزیر امور خارجه ایران بعد از ظهر امروز، در یک مصاحبه مطبوعاتی به سؤالات خبرنگاران ایرانی، خارجی و محلی پاسخ داد. (۲)

در همین حال، در برخی مطبوعات امارات مطالبی متفاوت با فضای دوستانه مذکور، درج شده است؛ از جمله امروز روزنامه الخلیج {چاپ شارجه}، یادداشتی از تریام رئیس مجلس امارات، منتشر کرده که در آن آمده است: «ما حوادث و اتفاقات تهران را شگفت آور و صادقانه تلقی می کردیم و انتظار داشتیم که مشکل این جزیره نخستین موضوعی باشد که انقلاب کبیر ایران آن را حل و فصل خواهد کرد. ... آقای قطب زاده با اظهاراتش [در] کنفرانس مطبوعاتی کویت هم به ایران و هم به اسلام توهین کرده است، زیرا وزیر امور خارجه ایران در جواب سؤالی درباره این جزایر آنهایی که

ص: ۵۴۸

۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

این موضوع را مطرح می کنند متهم کرد که می خواهند بین ایران و اعراب جدایی افکنند.» خبرگزاری رویتر که این گزارش را مخابره کرده در پایان افزوده است: تقاضای بازگرداندن جزایر را دولت عراق که روابطش با ایران در چند هفته اخیر به وخیم ترین وضع آن رسیده، مکرراً مطرح کرده است. قبلاً یکی از جزایر به شارجه و دو جزیره دیگر به رأس الخیمه متعلق بود. (۱)

یادآوری می شود که طه یاسین رمضان عضو شورای انقلاب عراق که از روز گذشته در امان به سر می برد، یک بار دیگر دعاوی عراق در این باره را مطرح کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وی گفت: عراق در برابر پس گرفتن ۳ جزیره عربی خلیج {جزایر ایرانی تنب بزرگ و کوچک و بوموسی در خلیج فارس} که در سال ۱۹۷۱ توسط شاه سابق اشغال شد، کوتاه نخواهد آمد. طه یاسین رمضان که در مجمع امور بین المللی اردن سخن می گفت این سؤال را مطرح کرد که چرا اعراب که هر دفعه سیلی می خورند قادر نیستند به عنوان یک ملت متحد سرزمین های خود را آزاد کنند. (۲)

۲۲۲

اشغال سفارت ایران در لندن، برای دومین روز، ادامه یافت و این سفارت به یک کانون خبر و محل تجمعی برای انبوه طرف داران انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران تبدیل شد. طرف داران نظام علیه رژیم عراق و صدام شعار می دادند و مخالفان نظام مقیم لندن نیز محلی برای شعار و درگیری یافته بودند.

در دومین روز اشغال، پلیس انگلستان اعلام کرد مذاکره با گروگان گیران که ۳ ایرانی عرب نژاد هستند و ۱۹ تن را به گروگان گرفته اند، ادامه دارد. (۳) یادآوری می شود که سفارت ایران ساعاتی مانده به ظهر روز گذشته، اشغال شد. اشغال کنندگان که وابستگی آنها به عراق مشخص است و با عنوان "اسکادران های انقلاب عربی در عربستان" معرفی شده اند (۴)، اعلام کردند که خواستار آزادی ۹۱ زندانی سیاسی در استان خوزستان ایران هستند و تهدید کردند که در صورت رد این درخواست، هر دو ساعت ۲ نفر از گروگان ها را خواهند کشت و سفارت را منفجر خواهند کرد. (۵) آنها ساعت ۱۲ روز پنجشنبه را به عنوان مهلت برآورده شدن خواسته هایشان تعیین کرده بودند.

دومین روز اشغال سفارت درحالی شروع شد که در طول شب گذشته، گروهی از

{تجمع دانشجویان ایرانی کفن پوش در اطراف سفارت ایران در لندن به منظور حمایت از انقلاب اسلامی و امام خمینی}

ص: ۵۴۹

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳، ابوظبی خبرگزاری رویتر، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.
 - ۲- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱، بغداد خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.
 - ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

دانشجویان ایرانی در برابر سفارت ایران به تظاهرات مشغول بودند. رادیو لندن گزارش داد: آنها به پشتیبانی از آیت الله خمینی شعار می دادند. چند تن از این دانشجویان داوطلب شدند که جایگزین اعضای گروگان سفارت ایران بشوند. (۱) تظاهرات دانشجویان ایرانی علیه اشغال مسلمانان سفارت ایران در لندن در جهت عکس اهداف اشغال کنندگان، اثر قابل توجهی در افکار عمومی برجا گذاشت. این دانشجویان عکس هایی از امام خمینی را حمل می کردند و علیه امریکا و انگلیس شعار می دادند. آنها همچنین از صدام حسین به عنوان عروسک خیمه شب بازی غرب یاد می کردند. (۲) دانشجویان مذکور از همان آغاز اشغال، تجمع و تظاهرات خود را شروع کرده بودند. (۳) از صبح امروز، جمعیت جلوی سفارت، بیشتر و بیشتر شد. (۴)

در همین حال، برخی گزارش ها حاکی است پلیس به بهانه های مختلف مانع پیوستن دیگر ایرانیان مقیم لندن به این جمع می شود. (۵) از سوی دیگر، عده ای از خویشاوندان گروگان ها نیز خود را به محل ویژه ای که پلیس در نزدیکی سفارت تعیین کرده، معرفی کرده اند و همگی مترصد اخبار مربوط به حادثه هستند. (۶) این درحالی است که از قول گروگان گیران

اعلام شد صادق قطب زاده

وزیر امور خارجه ایران، شب گذشته، با تلفن با سفارت ایران در لندن تماس گرفته است. (۷) گزارش تماس نیمه شب گذشته گروگان گیران و قطب زاده وزیر امور خارجه که در ابوظبی به سر می برد، چنین است: «از سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن که در اشغال ۳ نفر مهاجم است به کاردار سفارت ایران در ابوظبی اطلاع داده شد که رهبر مهاجمین به سفارت درخواست تماس تلفنی با آقای قطب زاده را دارد. وزیر امور خارجه با این تماس موافقت کرد و در حضور تمام روزنامه نگاران ایرانی و اعضای سفارت ایران در ابوظبی، قطب زاده به رهبر مهاجمین که خود را خوزستانی معرفی می کرد، اخطار کرد اگر قطره ای خون از بینی هریک از اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران بریزد همان تعداد از زندانیانی که مهاجمین تقاضای آزادی آنان را دارند محاکمه صحرائی و سپس اعدام خواهند شد. قطب زاده پس از این اخطار ارتباط را قطع کرد. ولیکن چند دقیقه بعد کاردار سفارت ایران در لندن با ابوظبی تماس گرفت و ماجرا را برای قطب زاده شرح داد. وزیر امور خارجه در پاسخ اعضای سفارت از آنها خواست خونسردی خود را حفظ کرده و به هیچ وجه مرعوب تهدیدهای مهاجمین نشوند.» (۸) رادیو لندن در ساعت ۱۵:۱۶، اعلام کرد که صادق قطب زاده گفته است دولت ایران به تقاضاهای گروگان گیران ترتیب اثر نخواهد داد (۹) و در برابر هریک از اعضای سفارت ایران در لندن که مورد

ص: ۵۵۰

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۷- همان.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۹- * دیگر مسئولان ایران نیز موضع قاطع مشابهی را اعلام کردند؛ از جمله رئیس جمهور بنی صدر در سخنرانی قبل از ظهر امروز، در مراسم روز کارگر امسال، اعلام کرد: «برادران و خواهران، ایادی دشمن در سفارت ما در انگلستان ۲۰ [نفر] را به گروگان گرفته اند و تهدید کرده اند که اگر ما ۹۱ توطئه گر را آزاد نکنیم، آنها سفارت ما را منفجر خواهند کرد. باید بگویم این ملت بهای سنگینی داده و هیچ مسئله ای در اراده ما تأثیری نمی گذارد. بنابراین ما آماده ایم شهادت برادران خود را در انگلستان بپذیریم، ولی تسلیم خواسته های آنان نخواهیم شد.» [روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰]

آسیب قرار گرفته باشد، یک نفر از زندانیان مورد نظر آنها را در ایران اعدام خواهد کرد. این رادیو افزود: گروه مسلح اشغال کننده سفارت اظهار می دارند که این امر مهم نیست و آنها به هر حال به تهدیدات خود عمل خواهند کرد. آنها گفته اند که زندانیان مورد نظر آنان باید با هواپیما به لندن انتقال یابند و پس از آن همراه آنها و گروگان هایشان به مقصد نامعلومی حرکت کنند. (۱)

حدود نیم ساعت به اتمام مهلت، اشغال کنندگان سفارت، یکی از گروگان ها را آزاد کردند. وی یکی از ۲ عضو سازمان بی بی سی است که هنگام اشغال سفارت در این محل حضور داشتند. گروگان آزاد شده پس از آزادی به وسیله آمبولانس به بیمارستان انتقال یافت و مقامات پلیس حاضر در اطراف سفارت می گویند که علت آزادی او ابتلا به یک عفونت گوارشی بوده است. (۲) به گزارش بی بی سی، بعد از آزادی فرد مذکور، در میان گروگان های باقیمانده در سفارت ایران در لندن، ۲ تبعه انگلستان باقی مانده اند که یکی از آنها یک پلیس و دیگری خبرنگار بی بی سی است. (۳) این درحالی است که اشغال کنندگان در تماس با رادیو لندن اعلام کرده بودند: «مایلم افکار عمومی مردم انگلیس را مطمئن سازیم که گروگان های انگلیسی و نیز دیگر گروگان های غیرایرانی صدمه ای نخواهند دید.» (۴) پخش این خبر باعث شد یک پزشک جوان انگلیسی از گروگان گیران درخواست کند که همسر ایرانی او را که در گروگان دارند، یک تبعه انگلیسی محسوب کنند. (۵)

درحالی که چند دقیقه از ساعت ۱۲ {اتمام مهلت}، نگذشته بود، سخنگوی پلیس اسکاتلند یارد آخرین اعلامیه افراد مسلح داخل سفارت را برای خبرنگاران قرائت کرد. مطابق اعلامیه مذکور، مهلت داده شده به ایران تا ساعت ۲ بعدازظهر، براساس وظایف انسان دوستانه تمدید شد. در اعلامیه همچنین آمده است: اگر دولت ایران نشانه ای به دست دهد که برای اجرای تقاضای ما با دولت انگلستان تماس گرفته است، زمینه ای برای تمدید مجدد مهلت ما فراهم خواهد بود، در غیر این صورت، مسئولیت جان گروگان ها تماماً متوجه دولت ایران خواهد بود. (۶) این مهلت بازهم تا ساعت ۱۵:۳۰، تمدید شد. اما یونایتد پرس و رویتر گزارش دادند: این فرصت هم پایان یافت و اتفاقی رخ نداد. (۷)

در این حال، تظاهرات مخالفان گروگان گیران که یونایتد پرس تعدادشان را صدها تن گزارش کرد، ادامه یافت. (۸) آنها با فرارسیدن ظهر، به اقامه نماز جماعت پرداختند. حضور این افراد با درگیری هایی همراه شد که

{معترضان به اشغال سفارت ایران در لندن، در اطراف این سفارتخانه، نماز جماعت برپا کردند.}

ص: ۵۵۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- همان.
 - ۳- همان.
 - ۴- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۸- همان.

به دخالت پلیس انجامید؛ دخالتی که جهت آن برضد تجمع کنندگان طرف دار نظام بود. گزارش رادیو لندن در این باره چنین است: در جریان نماز، گروهی از تظاهر کنندگان امریکایی مقیم لندن، دست به تظاهرات متقابل زدند که به برخورد مختصر میان دو طرف منجر شد و بلافاصله با دخالت پلیس پایان یافت. پس از مراسم نماز، یکی از روحانیون ایرانی مقیم لندن به پشتیبانی از دیپلمات های ایرانی به گروگان گرفته شده سخنرانی کرد. در طول این سخنرانی، ۷۰ نفر از ایرانی های مقیم لندن که مخالف آیت الله خمینی هستند با دادن شعارهایی در این مراسم اختلال ایجاد کردند. پلیس برای جلوگیری از برخورد احتمالی میان دو گروه مذکور، اقداماتی را آغاز کرد که موجب برخورد میان طرف داران آیت الله خمینی با پلیس شد. بر اثر این درگیری چند ایرانی و افراد پلیس مختصر جراحاتی برداشتند. (۱) در گزارش های بعدی این رادیو نیز آمده است: بر اثر برخوردهایی که بین این تظاهر کنندگان و افراد پلیس رخ داد یک پلیس مجروح شده و در حدود ۲۰ نفر از تظاهر کنندگان بازداشت شده اند. (۲)

به این ترتیب، بدون هیچ دستاوردی برای اشغال کنندگان، روز دوم اشغال سفارت به پایان رسید. شب هنگام، گزارش دان میلر افسر مطبوعاتی اسکاتلند یارد، بیانگر این بود که برای نخستین بار گروگان ها اجازه یافته اند با مقام های ایرانی ارتباط برقرار کنند. به گفته وی از سوی همه گروگان ها یک پیام برای رهبران ایران و با تصویب تروریست ها فرستاده شده است. این پیام از یکی از گروگان ها به نام عیسی نقی زاده که دبیر دوم سفارت است به دست پلیس لندن رسید. به خواهش وی دولت انگلستان پیام را برای مقامات ایرانی ارسال داشت. (۳) این در حالی است که حضور انبوه ایرانیان مقیم لندن در اطراف سفارت در شب هم ادامه یافت. در ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن اعلام کرد: آخرین گزارش که از اطراف سفارتخانه ایران به دست ما رسیده حاکی است تظاهرات همچنان ادامه دارد. (۴)

یادآوری می شود، نوع برخورد رسمی و علنی عراق با قضیه سفارت ایران در لندن، خود گویای وجود انسجام جدی میان این جریان با دیگر جریان های ایدئولوژیک ضدایرانی است که از سوی عراق سازماندهی و تدارک می شود.

خبرگزاری دولتی عراق امروز، بیانیه ای با امضای «اسکادران های انقلاب عربی در عربستان، ائتلافی از مبارزان مردم مسلمان عرب، جنبش مردمی عربستان و سازمان سیاسی مردم عرب در عربستان» انتشار داد که طبق آن، گروه های مذکور مسئولیت تصرف سفارت ایران در لندن را برعهده گرفته اند. در بیانیه آمده است: «تصرف سفارت یک نمونه از عملیات کماندویی ماست که هرروزه مردم عربستان به آن اقدام می کنند». این بیانیه همچنین اخطار داده است که «جهان به زودی متوجه ده ها نمونه دیگر از عملیات ما که تنها با پایان گرفتن اشغال از سوی ایران و استقرار دوباره حقوق قانونی ما متوقف خواهد شد، می شود». به گزارش یونایتد پرس از بغداد در بیانیه مذکور تأکید شده است: «هر نهاد و نمایندگی رژیم نژادی ایران در داخل و خارج جنبه عملیات کماندویی ما علیه ایران نژاد پرست که در ستم به مردم عربستان سهیم باشد خواهد بود». (۵)

ص: ۵۵۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱، بغداد یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

در همین زمینه، یک مفسر رادیو لندن گفت یکی از موارد اختلاف بین ایران و عراق اعراب ایرانی در جنوب کشورند که خواهان خودمختاری هستند. عراقی ها خوزستان را عربستان می نامند. آنچه مسلم است اشغالگران سفارت ایران در لندن، هر کسی باشند، تشنج بین ایران و عراق را تشدید خواهند کرد. (۱)

۲۲۳

در حاشیه اشغال سفارت ایران در لندن، که بازتاب وسیعی داشت، چند تفسیر و تعبیر و برداشت، به عنوان نمونه ذکر می شود. در ایران، با توجه به شواهد و مشاهدات حضوری نقل شده در رسانه ها و اقوال غیررسمی، برداشت عمومی بر همکاری و هم آوایی مقامات و پلیس انگلیس با اشغال کنندگان تأکید دارد، از این رو، بعدازظهر امروز عده ای به قصد تصرف و اشغال سفارت انگلیس در تهران مقابل در این سفارتخانه اجتماع کردند و درصدد برآمدند به منظور تلافی اشغال سفارت ایران در لندن، این سفارتخانه را تصرف و اشغال کنند. اما مأموران و پاسداران با حضور در محل از هجوم اجتماع کنندگان به داخل سفارت جلوگیری و آنان را متفرق کردند. (۲)

در سازمان ملل متحد، کورت والدهایم دبیر کل این سازمان، در بیانیه ای که سخنگوی وی منتشر کرد از گروگان گرفته شدن دیپلمات های ایران به شدت ابراز تأسف و ناخشنودی کرد. (۳)

در واشنگتن، یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که دولت امریکا هرگونه حمله به دیپلمات های هر کشور خارجی را تقبیح می کند. (۴)

رادیو اسرائیل از قول یک نماینده پارلمان انگلیس {بدون ذکر نام وی}، اعلام کرد که وی پیشنهاد کرده است تا آزادی گروگان های امریکایی در تهران انجام نشود، کوششی برای آزادی دیپلمات های ایرانی سفارت ایران در لندن انجام نپذیرد. (۵)

شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پیشین ایران، در بیانیه ای مطبوعاتی اعلام کرد بروز شورش های بسیار شدید قربانیان سرکوب های کورکورانه رژیم ایران اجتناب ناپذیر شده است. وی گفت گروگان گیری ایرانیان در سفارت این کشور در لندن در نتیجه سیاست بی مسئولیتی و بدگمانی رهبران کنونی ایران رخ داده است. (۶)

۲۲۴

دولت عراق علاوه بر تحرک دیپلماتیک، در برخی کشورهای عربی از تحرک قابل توجهی در زمینه های مخفی مربوط به سرویس های امنیتی و اطلاعاتی نیز برخوردار است. از جمله منابع ایران خبر دادند: «[امروز]، از طرف حکومت بعث عراق ۴۵ نفر از خرابکاران و تروریست های آموزش دیده به کشورهای کویت و لبنان و لیبی و الجزایر و لندن اعزام [شده اند] تا در آن

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۱، ۱۱/۲/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۰/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۲، ۱۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- همان، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۶- همان، ص ۲، پاریس خبرگزاری یونایتدپرس، اول مه ۱۹۸۰ {۱۱/۲/۱۳۵۹}.

کشورها دست به یک سلسله تخریب و ترور بزنند.» (۱) بنا بر گزارشی دیگر، مقامات امنیتی عراق امروز، همچنین عده ای را به مقصد کشورهای عمان، عربستان سعودی، کویت و بحرین اعزام داشته اند. (۲) تعداد این افراد، در گزارش ها ۱۲۰ تن و وظیفه آنان «ترور مخالفین و مبارزین عراقی که در خارج از کشور علیه رژیم بعث مشغول فعالیت می باشند» (۳) ذکر شده است. منابع مذکور یادآوری کردند: «قبلاً- نیز حکومت عراق اقدام به اعزام گروه های خرابکار نموده که مراتب به عرض رسیده است.» آنها همچنین تأکید کردند: «آقای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، توسط همین گروه های اعزامی در کویت مورد سوء قصد قرار گرفته است.» (۴)

۲۲۵

استفاده سازمان امنیت عراق از ساواکی های فراری و برخی عناصر موسوم به خلق عرب، برضد ایران، از جمله موضوعاتی است که منابع ایرانی به مقامات مسئول گزارش می کنند.

یک گزارش که لشکر ۹۲ زرهی به استانداری خوزستان ارسال کرده و این استانداری نیز آن را برای مقامات وزارت کشور فرستاده، حاکی است که امروز «۸ نفر از ساواکی های متواری به منظور آموزش مأمورین امن العام در جهت مبارزه با مجاهدین عراقی از کویت وارد عراق شده اند.» (۵)

گزارشی دیگر نشان می دهد که در طول هفته گذشته {روزهای ۴ تا ۱۱ اردیبهشت ۱۳۵۹}، «تعدادی از ایرانیان فراری و ایرانیانی که در عراق سکونت داشته اند و قبلاً آموزش های خرابکاری را طی نموده اند از طریق بدره و سایر نقاط مرزی جهت خرابکاری به ایران نفوذ داده شده اند.» (۶)

در گزارش های متعدد دیگری که امروز، برای مقامات ارسال شده است نیز موارد قابل توجهی ملاحظه می شود. طبق یک گزارش دریافتی، «مدیریت سازمان امنیت بصره تعداد ۲۰ خودروی سالن دار و مجهز به دستگاه های بی سیم به جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان تحویل داده است، ضمناً راننده خودروهای مذکور همگی عراقی بوده و تابع سازمان امنیت عراق می باشند.» (۷)

در گزارش دیگری آمده است: «وزارت کشور عراق یک حقوق ماهیانه جهت اشخاص و اعضای جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان که همگی ایرانی هستند اختصاص و ارسال داشته است و همچنین مقداری پول جهت پرداخت به افرادی که در خوزستان خرابکاری و انفجاراتی به وجود می آورند، ارسال داشته است.» (۸) گزارش دیگر حاکی است: «مدیریت سازمان امنیت بصره تعداد زیادی مواد منفجره و نارنجک های دستی به مرز ایران، مرکز پلیس شلمچه ارسال داشته تا اینکه به افراد و جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان و اعراب ایرانی به سرپرستی شیخ صدام شیخ حامد تحویل و مورد استفاده قرار دهند.» (۹) یک منبع دیگر نیز در این زمینه گزارش داد: «لنج های کوییتی که وارد ایران می شوند، جاسازی شده و اکثراً با عراق همکاری دارند.» (۱۰)

- ۱- سند شماره ۲۸۷۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۸۷۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۱/۳/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۳۴۷۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۲/۳/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۰۳۴۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به اداره کل انتظامی وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان {رکن ۲}، ۴/۴/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۳۹۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۳۳۹۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۳۳۹۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۱۰- سند شماره ۳۴۷۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به استاندار محترم استان خوزستان، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

تقویت نیروهای مرزی عراق نیز، هرچند نه به طور وسیع، اما به صورت مستمر، موضوع گزارش های هرروزه نیروهای خودی به مقامات مسئول است.

امروز، پاسگاه مؤمنی {زیر نظر هنگ آبادان} از افزایش گشتی های عراقی در مسیرهایی از نوار مرزی (۱) و گردان ژاندارمری خرمشهر نیز از تحرکاتی در داخل خاک عراق که با شلیک ۴ تیر منور همراه بوده است، خبر دادند. (۲) تردد چشمگیر امروز خودروهای عراقی در فاصله پاسگاه های فکه و طاووسیه نیز در گزارش پاسگاه دویرج خودی از این گونه موارد است. (۳) رکن ۲ ژاندارمری نیز در گزارشی به دفتر ریاست جمهوری از تقویت پاسگاه چیلالت عراق با یک گردان ۶۰۰ نفری و ۳۶ دستگاه نفربر مجهز به مسلسل های ساخت شوروی که از حدود یک ماه قبل شروع شده است خبر داد. (۴) گزارش دیگری از رکن ۲ ژاندارمری حاکی است: «مقامات تیپ ۱۱۶ گارد مرزی عراق که یگان های آن در نوار مرزی مقابل ایران واقع در استان سلیمانیه گسترش یافته اند به کلیه یگان های تابعه دستور داده است که شب هنگام هرگونه حرکت مشکوک را بدون هیچ گونه درنگ با شدت تمام کوبیده و بلافاصله گزارش نمایند تا در صورت نیاز فوراً نیروی کمکی اعزام گردد.» (۵)

یادآوری می شود که در بخشی از این گونه آمادگی ها ضرورت های مقابله با تحرکات مخالفان داخلی رژیم عراق نیز مطرح می گردد؛ از جمله آخرین خبر ذکر شده {آمادگی در سلیمانیه} را می توان با این گزارش مرتبط دانست: «مقامات امنیتی عراق مدعی اند: اکراد شورشی وابسته به جبهه ملی {اتحاد وطنی} (۶) در نظر دارند ظرف چند روز آینده دست به عملیات خرابکاری به شرح زیر در خاک عراق به ویژه در استان سلیمانیه بزنند:

۱. خرابکاری در تأسیسات دولتی و نظامی

۲. قطع کابل های برق و تلفن

۳. حمله به شعبه های حزب بعث

۴. پخش اعلامیه های ضددولتی و ایجاد رعب و وحشت بین اهالی.» (۷)

در بعضی موارد نیز برای بالا بردن انگیزه های آمادگی، خطر نفوذی های ایرانی در داخل خاک عراق مطرح می شود؛ بنا بر یک گزارش که امروز واصل شد، مقامات گارد مرزی استان بصره مدعی شده اند: «برابر خبر رسیده، قوای نظامی ایران در نظر دارند در یک فرصت مناسب به تأسیسات نفتی جنوب عراق حمله و کلیه تأسیسات نفتی را نابود و منهدم نمایند، لذا به کلیه یگان های تابعه دستور داده است که بر تعداد گشتی های خود افزوده و در طول شبانه روز مراقبت کامل نمایند و کوچک ترین اتفاق را سریعاً گزارش نمایند.» (۸)

- ۱- سند شماره ۰۳۳۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۵۰۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد به معاون امور مرزی ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۳۳۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲}، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۷۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۰۷ ۲۱ {رکن ۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۶- * منظور گروه اتحادیه میهنی کردستان عراق به رهبری جلال طالبانی است.
- ۷- سند شماره ۲۸۷۵۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۰۷ ۲۱ {رکن ۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۷۵۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۰۷ ۲۱ {رکن ۲}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

تحركات ایزدایی مرزی عراق امروز در منطقه قصرشیرین، شدت محسوسی داشت. این تحركات از نخستین ساعات بامداد امروز تا نیمه شب، ادامه یافت.

در ساعت ۳:۲۵ بامداد امروز، پیامی با امضای رضایی فرمانده سپاه قصرشیرین، به مرکز فرماندهی سپاه در تهران ارسال گردید. متن پیام چنین است: «در ساعت ۲ بامداد امروز، قصرشیرین از شش طرف زیر آتش کفار قرار گرفته و مهاجمین با آر.پی.جی ۷ و خمپاره محمودآباد، دهلمیم، مقر سپاه پاسداران، شرکت نفت و فرمانداری را مورد هجوم قرار دادند که با دفاع سپاه روبه رو شده و این درگیری حدود ۱ ساعت، به طول انجامید که در نتیجه ۳ نفر مجروح و یک نفر شهید گردیدند.» (۱)

در گزارش شهربانی کرمانشاه به

استانداری در این باره آمده است: «بر اثر اصابت گلوله سلاح های سنگین مهاجمین به منزل کارمند اداره آموزش و پرورش واقع در خانه های سازمانی شهرستان مذکور خساراتی به بار آورده و همچنین یک باب خانه در محمودآباد حومه قصرشیرین را خراب که از ساکنین آن ۳ نفر به سختی مجروح که در بیمارستان قصرشیرین تحت درمان قرار گرفته اند. ... اصابت گلوله مهاجمین به چند بشکه روغن در جایگاه شرکت نفت خساراتی وارد نموده و این تیراندازی تا ساعت ۴ بامداد ادامه داشته است.» (۲)

گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است که در تهاجم به محمودآباد قصرشیرین عده ای دانش آموز بر اثر اصابت ترکش خمپاره به طور سطحی مجروح شدند. در این گزارش به نقل از سرهنگ اخیانی فرمانده ژاندارمری ناحیه کرمانشاه، آمده است: بر اثر اصابت خمپاره به خانه یکی از جوانمردان ژاندارمری قصرشیرین، ۲ فرزند این جوانمرد به شهادت رسیدند. (۳)

نکته مهم اینکه این حمله با پشتیبانی آتش توپخانه ارتش عراق انجام گرفته در حالی که امکان پاسخ گویی متناسب برای خاموش کردن این آتش باری وجود نداشته است. در گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین، این قضیه به صراحت ذکر شده است: «به علت نداشتن سلاح سنگین که در برد آتش آنها باشد، جواب مقذور نشده است. چون توپخانه مستقر در تپه ناصرخان بردش به مرز نمی رسد و امکان جواب گویی به آتش عراقی ها میسر نگردیده است. از طریق ناحیه کرمانشاه از لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه درخواست شده نسبت به تغییر موضع یا استقرار آتش بار دیگر در ده ناصر اقدام شود، زیرا مردم قصرشیرین در حال وحشت بوده و سراسیمه از خانه های خود بیرون ریخته و شهر در اضطراب است.» (۴)

هنگ قصرشیرین در ضمن درخواستی برای فرماندهی ناحیه کرمانشاه به این شرح ارسال کرده است: «چون احتمال دارد شهر قصرشیرین مورد حمله قرار گیرد، مقرر فرمایید یک واحد تانک در قصرشیرین و خسروی مستقر [شود] که بتواند به موقع از شهر و نقاط حساس محل در صورت وقوع حمله احتمالی دفاع نماید.» (۵)

در نهایت، حمله عوامل عراق به شهر که با پشتیبانی آتش توپخانه ارتش این کشور انجام شد، پس از ساعاتی دفع شد، اما حملات ایزدایی در منطقه عمومی قصرشیرین، تا نیمه شب و حتی

- ۱- سند شماره ۵۰۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه قصر شیرین به سپاه {مرکز فرماندهی}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۰۰۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کرمانشاهان به استاندار کرمانشاهان، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- سند شماره ۰۵۰۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۷۶۸۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به فرماندهی ناحیه کرمانشاه {رکن ۳}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

ساعاتی پس از نیمه شب، ادامه یافت. بدین ترتیب از ساعت ۴:۳۰ تا ۶:۳۰ امروز، پاسگاه های ولدکشته، خسروی و تنگاب نو مورد حمله قرار گرفت. (۱)

در ساعت ۲۳ «پاسگاه های تنگاب نو و ولد کشته قصرشیرین زیر آتش سلاح های سنگین پاسگاه قلعه یهودی قرار گرفته که در نتیجه پاسگاه تنگاب نو منهدم (۲) شده است.» (۳) در همین ساعت، پاسگاه یکه شان نیز زیر آتش قرار داده شد. (۴) مطابق گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درباره این اقدام که به انهدام پاسگاه تنگاب نو انجامید، به طور رسمی به مرزبان مقابل اعتراض شده است. (۵)

در حمله دیگری در ساعت ۲۳ امشب، «حدود ۱۵۰ نفر مهاجم مسلح پوشش توپخانه و خمپاره انداز پاسگاه پله چفت عراق واقع در ارتفاعات آق داغ... با آر.پی.جی ۷ و خمپاره به طرف منازل مسکونی کارمندان قصرشیرین و مرزبانی تیراندازی نموده و قصد گروگان گیری داشته که با مقاومت مأمورین ژاندارمری و نیروهای سپاه پاسداران مواجه و به خاک عراق متواری می گردند.» (۶)

در ساعت ۲۴ نیز حمله دیگری انجام گرفت. تلفن گرام ستاد مشترک ارتش در این باره حاکی است: «حمله گسترده ای به پاسگاه دربندجوق که بین خسروی و قصرشیرین واقع است، انجام و در اثر ترکش گلوله خمپاره ۲ نفر پاسدار به نام های {ابراهیمی مرتضی} به شهادت رسیده و احمد مرادی نیز زخمی شده است. حدود ۵ قبضه خمپاره هم زمان تیراندازی نموده اند.» (۷)

۲۲۸

در مناطق کردنشین، امروز، مهم ترین مسئله استمرار درگیری های اخیر در سنندج است. در این شهر، نوعی توازن برقرار است و هیچ یک از دو طرف قادر به تسلط کامل بر شهر نیستند، اما نیروهای طرف دار نظام می کوشند ابتکار عمل را در دست بگیرند و مسئله سنندج را حل کنند.

به همین منظور امروز، مقرر شد که بر تأمین و پاک سازی گردنه صلوات آباد که برای تدارک و تجهیز نیروهای نظام در سنندج نقطه مهمی است تأکید و از نیروهای سپاه مستقر در آنجا بیشتر پشتیبانی شود. این موارد به لشکر ۱۶ زرهی ابلاغ گردید. (۹) همچنین به گزارش سپاه پاسداران ارومیه امروز، «تعداد ۱۷۱ نفر از برادران پاسدار ارومیه به فرماندهی برادران حمید باکری {فرمانده عملیات} و مهدی بخشی با تجهیزات انفرادی و کالیبر ۵۰ و تیربار ام. ژ ۳ به شهر سنندج اعزام شده اند.» (۱۰)

عناصر ضدانقلاب هم در تحرک و تکاپو برای تقویت و تجهیز هستند. برخی نشانه ها از جمله اظهارات شاهدان عینی از مواردی که در پی آمده است، حکایت می کند:

ص: ۵۵۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- * در این گونه گزارش ها معمولاً غرض از به کاربردن کلمه انهدام، انهدام کامل نیست، بلکه مقصود وارد آمدن خسارت جدی است.

۳- سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی عملیات و اطلاعات نزاچا، شماره ۲۲، از ۱۱/۲/۱۳۵۹ تا ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۲۷۶۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصر شیرین به تهران {رکن ۱ ژاچا}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا {رکن ۱ عملیات} به رکن ۱ مرز ژاچا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۰۰۶۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به نخست وزیری، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۵۰۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماچا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {مدیریت اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۸- ** گزارش های دیگر حاکی است این حمله تا دو ساعت بعد از نیمه شب، ادامه یافته و علاوه بر ۲ پاسدار شهید یادشده، یکی از زخمی ها نیز به شهادت رسیده است. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴]

۹- سند شماره ۰۵۰۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی عملیات به سپاه پاسداران همدان {عملیات}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۲۵۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه به سپاه پاسداران مرکز، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

○ سازمان چریک های فدایی خلق حدود ۲۰۰ پیشمرگ را با سلاح هایی چون تیربار و آر.پی.جی. ۷ و نارنجک انداز، برای اعزام به منطقه راهی کرده است. این عده با کامیون کمپرسی از طریق میرآب عازم هستند.

○ آمادگی جنگی در عده زیادی از پیشمرگان مهاباد مشاهده شده است.

○ با کمک برخی از فراریان گارد جاویدان رژیم گذشته، تحرکاتی درزمینه ورود و راه اندازی ضدهوایی برای سرنگونی هوایی و هلیکوپترهای دولتی ملاحظه شده است.

○ تبلیغات علیه پاسداران شدید است و اقدامات توضیحی و تبلیغی مناسب برای اذهان مردم بسیار ضروری است.

○ سردخانه سنندج در اختیار پیشمرگان است و در آن اجساد عده ای از پیشمرگان کومه له و دیگر گروه ها و نیز اجساد ۵ تن از خلبانان هلیکوپتر نگهداری می شود. (۱)

○ «در عملیات منطقه سنندج و بانه ۵ فروند هلیکوپتر در اثر اصابت گلوله آسیب دیده و در کرمانشاه فرود آمده اند و به سرنشینان آن آسیبی وارد نشده فقط یک نفر خلبان دوم از ناحیه پا مورد اصابت گلوله قرار گرفته که با هواپیمای سی ۱۳۰ به تهران تخلیه شده است.» (۲)

۲۲۹

امروز، علاوه بر درگیری های حساس سقز و بانه، در سایر مناطق کردنشین نیز برخوردها و تحرکات ایدایی پراکنده روی داد که در درجه بعدی اهمیت قرار دارند و از آن جمله می توان به حوادث سردشت، شاهین دژ، پاوه، مریوان و نیز منطقه قطور در آذربایجان غربی اشاره کرد.

در سقز، یک فروند هلیکوپتر به شناسایی مشغول بود که هدف گلوله قرار گرفت، خلبان که از ناحیه پا مجروح شده بود، هلیکوپتر را در پادگان سقز به سلامت به زمین نشانده. (۳)

در بانه، «پرسنل بانه از قله اربابا عقب نشینی نموده در نتیجه مهاجمین [مسلح غیرقانونی] یک فروند هلیکوپتر خودی را که به علت نقص فنی در قله اربابا فرود اجباری کرده بود به آتش کشیدند.» (۴) همچنین «یک فروند هلیکوپتر به سرنشینی ۱۲ نفر از تیپ سقز که عازم بانه بودند در

{ارتفاعات اربابا مشرف به بانه و پادگان این شهر، در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفت.}

ص: ۵۵۸

-
- ۱- سند شماره ۰۵۰۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی به ستاد ارتش، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۵.
 - ۴- سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

ارتفاعات مشرف به پادگان دچار سانحه شده، ۸ نفر از آنان سالم به پادگان رسیده و از بقیه خبری در دست نیست.» (۱) به این ترتیب ارتفاعات مزبور در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفت و برای بازپس گیری آن تقاضای ۴ فروند هلیکوپتر شد. (۲)

در سردشت امروز، چند تن از مأموران غیربومی شهربانی این شهر هنگام مراجعت از مرخصی به محل خدمتشان، در قریه میرآباد به گروگان گرفته شدند. (۳)

در شاهین دژ از ساعت ۱:۳۰ بامداد، پاسگاه ژاندارمری و مقر پاسداران با سلاح های آر.پی.جی. ۷ و تیربار هدف حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب واقع شد. (۴) این درگیری تلفاتی نداشت، اما اصابت گلوله های خمپاره در ساختمان سپاه پاسداران شاهین دژ خساراتی به بار آورد. (۵) عده ای از افراد مهاجم پس از عبور از رودخانه با سلاح سبک و سنگین در قریه محمودآباد واقع در ۱۲ کیلومتری شمال پاسگاه شاهین دژ، به محل استقرار پیشمرگان مسلمان حمله کردند که به آتش آنها پاسخ داده شد. در این حمله بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی. ۷ دیوار مقر پیشمرگان ویران گردید، اما آسیبی به کسی نرسید. (۶)

در پاوه، حملات پراکنده به شهر و اطراف آن در قالب پرتاب خمپاره و تیراندازی پراکنده امروز هم ادامه یافت. (۷) براساس یک گزارش در روستای گلال، ۴ تن از اعضای یک خانواده بر اثر اصابت خمپاره جان خود را از دست دادند. (۸) امروز، همچنین «در مسیر راه [روستای] مزیدی (۹) یک دستگاه مینی بوس سپاه پاوه به علت برخورد با مین منفجر شده و راننده آن به نام پرویز قادری شهید و ۲ پاسدار دیگر نیز مجروح شدند.» (۱۰)

در مریوان، ستاد مشترک ارتش در گزارشی از حمل و نقل سلاح های سنگین و محموله های غذایی و بتزین برای عناصر مسلح ضدانقلاب خبر داده و افزوده است: رژیم عراق عده ای از عناصر ضدانقلاب را در ۸ کیلومتری داخل خاک عراق گرد هم آورده و به تقویت آنان مشغول است. (۱۱)

امروز، یکی از گروگان های منطقه قطور به واحد خود مراجعت کرد. در گزارش شهربانی به وزارت کشور در این باره، به وضع منطقه قطور واقع در آذربایجان غربی، اشاره شده و آمده است: «برابر گزارش پلیس راه آهن، حسب اعلام پلیس راه آهن آذربایجان از مدتی قبل منطقه قطور و رازی متشنج و به واسطه وضع قطع کامل هرگونه ارتباط از سرنوشت ۷ نفر مأمورین پلیس ایستگاه رازی اطلاعی درست در دست نبوده، لیکن مقارن ساعت ۱۴:۳۰ روز ۱۱/۲/۱۳۵۹، استوار دوم علی خسروی خود را به مرکز یگان معرفی [کرد]. گزارش وی حاکی است که در تاریخ ۲۱/۱/۱۳۵۹، سلاح و تأسیسات آنها به وسیله مهاجمین مصادره و خود آنها به گروگان گرفته شده و مشارالیه به واسطه حاملگی همسرش پس از ۱۰ روز با موافقت مهاجمینی که در ایستگاه مستقر می باشند، موفق به خروج از منطقه گردید.» (۱۲)

ص: ۵۵۹

- ۲- سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۳- سند شماره ۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۳، معاونت عملیات و اطلاعات نزاچا {مدیریت اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- سند شماره ۵۰۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماچا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {مدیریت عملیات و اطلاعات}، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- سند شماره ۵۰۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاچا ۳ {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۵۰۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۹- * در سند نام مزیدی این گونه آمده است: "م زی دی"
- ۱۰- سند شماره ۵۰۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به تهران {اطلاعات و عملیات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۱۱- سند شماره ۵۰۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماچا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۱۲- سند شماره ۵۰۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

در شرایطی که سپاه هم اکنون در عرصه مقابله با گروه‌ها و تشکل‌های مسلح مخالف نظام در جنبه‌های مختلف سیاسی، عقیدتی و نیز نظامی و امنیتی تنها نیروی قابل اتکای نظام جدید در بحران‌های قومی مناطق کردنشین و عامل اصلی خنثی کردن تدابیر، سیاست‌ها و روش‌های گروه‌های قدرتمند و سابقه‌دار منطقه است، آسیب تفرقه و اختلاف میان این نیروی تازه شکل گرفته و رو به رشد با همراهان ارتشی آن، گاهی به صورت مشکل خودنمایی می‌کند. در واقع، در کنار فعالیت نیروهای مذهبی و مؤمن ارتش که بار اصلی ایفای وظایف ارتش، بیشتر داوطلبانه بر دوش آنهاست، بعضی واکنش‌های غیرانقلابی نیز موجب تضعیف روابط فی‌ما بین می‌شود. البته واکنش‌ها و رفتار غیردوستانه که از شمول دفعات و کمیت بالایی هم برخوردار نیست از هر دو طرف مشاهده می‌شود. این قبیل رفتارها که به صورت گله‌مندی‌هایی ظاهر می‌شود، اغلب مربوط به سطح میانی است و به سطوح عالی فرماندهی تسری نمی‌یابد. در این سطح، به خصوص در شرایط حساس کنونی، از دامن زدن به اختلافاتی که اگر مهار نشود می‌تواند کارایی هر دو نیرو را کاهش دهد، پرهیز می‌گردد. نمونه‌ای از گلایه‌های یادشده، مربوط به وضعیت منطقه حساس سنندج است.

امروز، مرکز فرماندهی سپاه در تهران دو پیام جداگانه دریافت کرد. در پیام ارسالی از عملیات کرمانشاه آمده است: طبق اخبار موثق، لشکر ۲۸ سنندج روحیه مبارزه را از دست داده و بعضی برادران سپاه از پشت سر خود اطمینان نداشته و حتی دیده شده که عده‌ای نیز برای ضدانقلاب خبر می‌برند. لذا تدابیری اتخاذ شود. (۱)

در پیامی دیگر که از رکن ۳ ستاد مشترک ارتش واصل گردید، نیز آمده است: برابر گزارش لشکر ۲۸ سنندج باتوجه به اینکه عملیات در شهر برابر امریه صادره به سپاهیان واگذار شده است و لشکر ابتکار عملیات را در دست ندارد... و نیروهای پاسدار به دستورات فرماندهان خود بی‌توجهی می‌کنند و تعدادی قصد مراجعت دارند، «دستور فرمایید باتوجه به اینکه مردم غیرمسلح در وضع نامطلوبی به سر می‌برند، درمورد فعال نمودن برادران سپاه در سنندج و هماهنگی آنها اقدام لازم معمول دارند.» (۲)

یادآوری می‌شود ویژگی‌های متفاوت سپاه و ارتش، از جمله از نظر تحرک چشمگیر انقلابی سپاه به سبب نوع نیروهای وقت، انعطاف تشکیلاتی و رو به رشد بودن در شرایط انقلابی و برخاستن از دل وضعیت انقلابی که آزادی عمل متفاوتی را برای این نیرو {سپاه} به بار آورده است، می‌تواند باعث بروز سوء تفاهم‌ها و حساسیت‌هایی بشود. به طور مثال، نامه روز گذشته مسئول واحد تدارکات سپاه محسن رفیق دوست، به سفارت سوریه در تهران نمونه‌ای از تفاوت وضعیت سپاه و ارتش از لحاظ تحرک، ارتباط و انعطاف تشکیلاتی است. متن کامل نامه چنین است:

«به سفارت محترم جمهوری عربی سوریه از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

احتراماً چون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با موافقت شورای انقلاب اقدام به خرید تعداد

۱- سند شماره ۵۰۱۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به تهران، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۱۰۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵۰۰ قبضه موشک انداز آر.پی.جی. ۷ و ۵ هزار گلوله موشک مربوطه نموده است، متمنی است دستور فرماید جهت حمل موارد فوق

تسهیلات لازم ایجاد گردد، قبلاً از همکاری های آن سفارت تشکر می شود. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محسن رفیق دوست» (۱)

۲۳۱

امروز، مناسبت روز جهانی کارگر یک بار دیگر به عرصه ای برای صف آرایی جریان های سیاسی تبدیل شد. در تهران، مراسم چهار جریان متفاوت و مشخص قابل ذکر است. (۲)

در تهران، جریان مدافع نظام، ستاد برگزاری مراسم امروز را در خانه کارگر تشکیل داد و از ۹ مبدأ و در ۹ مسیر، ساعاتی قبل از ظهر، به سمت لانه جاسوسی امریکا اعلام راه پیمایی کرد. در واقع میزبان تجمع امروز، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام بودند که به تناسب اینکه در فضای ضد امریکایی این روزهای ایران، همه راه پیمایی ها به مقابل سفارت سابق امریکا در تهران ختم می شود، در پیشانی و خط مقدم نیروهای خط امام و به طور کلی نیروهای مدافع نظام اسلامی، قرار دارند.

جریان دوم، جریانی که خود را اصلی ترین رقیب خط امام می داند و بلکه با عادت بزرگ نمایی های رایج، خط امام را اصلی ترین رقیب خود می خواند؛ سازمان مجاهدین خلق، برگزاری مراسم خود را به صورت یک تجمع {و نه راه پیمایی} در بعد از ظهر و در ترمینال خزانه، اعلام کرد. این مراسم در واقع نوعی قدرت نمایی جریان مجاهدین خلق در برابر جریان خط امام محسوب می شد. بنابراین سرمایه گذاری وسیعی برای آن شده بود.

جریان سوم را می توان سازمان چریک های فدایی خلق دانست. این سازمان هم مراسم خود را به صورت مستقل و به شکل یک تجمع در میدان آزادی برگزار کرد. سازمان چریک های فدایی خلق با این اقدام، هم با جریان خط امام و هم با حزب توده و هم با زوج سنتی خویش سازمان مجاهدین خلق، اعلام مرزبندی کرد.

جریان چهارم، حزب توده است که مراسم در همان قالب کلی تحرکات این حزب قرار می گیرد. این جریان مراسمی برگزار کرد که هم مستقل باشد و هم عدم همراهی چندانی با مراسم اصلی {خط امام} تلقی نشود. حزب توده، مرکز تجمع اولیه خود را میدان امام خمینی {توپخانه} قرار داد تا بعد از ساعتی به سوی لانه جاسوسی راه پیمایی کنند. قطعنامه راه پیمایی نیز در محلی نزدیک لانه با عنوان متن پیشنهادی مواد قطعنامه راه پیمایی اول ماه مه، قرائت شد. (۳) سخنرانی های افراد حزب نیز در همین محل انجام گرفت.

ص: ۵۶۱

۱- سند شماره ۵۸۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به سفارت جمهوری عربی سوریه، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۲- * درباره هریک از جریان های مذکور، در گزارش های جداگانه که در ادامه آمده، بیشتر توضیح داده شده است. همچنین به مصاحبه یکی از مسئولان ذی ربط {آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، سرپرست کمیته مرکزی انقلاب اسلامی و عضو شورای انقلاب} درباره حوادث روز کارگر و زمینه ها و عوامل درگیری های ترمینال، در گزارش جداگانه ای پرداخته شده است.

۳- ** حتی روزنامه حزب توده برخلاف نشریات دیگر گروه ها در کنار گزارش مراسم خود، مراسم اصلی {خط امام} را هم با عباراتی مثبت گزارش کرد.

در مقایسه چهار مراسم مذکور و از نظر اهداف مورد نظر برگزارکنندگان {تبلیغ، نمایش قدرت، جذب نیرو و...}، می توان گفت اولی برنده مطلق بود و یک بار دیگر کم و کیف به شدت نابرابر و برتری بسیار آشکار جریان اول، به رخ کشیده شد. وجه تمایز دیگر این بود که مراسم اول در عین اینکه در آن کادرها و توده های بسیار بیشتری شرکت داشتند، اما جنبه توده وار آن بر انضباط و نظم غلبه داشت، در حالی که سه مراسم دیگر از سازمان یافتگی تشکل های خود برخوردار بودند. وجه تمایز دیگر اینکه مراسم اول و تا حدی مراسم چهارم در آرامش برگزار شد، اما دو مراسم دیگر با برخوردها و درگیری هایی همراه گردید. (۱)

۲۳۲

بزرگداشت روز جهانی کارگر {اول ماه مه}، امروز، در سراسر کشور با برپایی تجمعات وسیعی، برگزار شد. مراسم امروز روز کارگر، بجز مراسم مربوط به گروه های چپ و مجاهدین خلق، با وجه غالب ضد امریکایی و در کنار آن سرزنش گروه های چپ که خود را مدعی اصلی دفاع از طبقه کارگر می خوانند، همراه بود. در تهران، چند مراسم جداگانه برگزار شد. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، از مراسم مربوط به نیروهای هوادار نظام و خط امام چنین آمده است: «به مناسبت اول ماه مه روز جهانی کارگر، مراسم راه پیمایی باشکوهی از سوی کارگران کارخانجات تهران و حومه برگزار شد. در این راه پیمایی صدها هزار نفر از کارگران به دعوت ستاد برگزاری مراسم روز کارگر {مستقر در خانه کارگر} از مسیرهای نه گانه در حالی که پلاکاردهایی با خود حمل می کردند به طرف جاسوس خانه امریکا حرکت کردند و در مسیر شعار می دادند؛ "کارگران مسلمان، امروز روز تولید، امروز روز کار است"؛ "کم کاری، تحصن، اعتصاب، تضعیف انقلاب است"؛ "تنها ره رهایی تولید هرچه بیشتر در راه انقلاب است"؛ "چین، شوروی، امریکا، دشمنان خلق ما" و "مرگ بر امریکا، دشمن مستضعفین، درود بر خمینی، حامی مستضعفین". راه پیمایان پس از گذشت از مسیرهای تعیین شده در مقابل لانه جاسوسی تجمع کرده و شعارهایی مبنی بر پشتیبانی از جمهوری اسلامی و خواسته های خود می دادند.» (۲)

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، در این تظاهرات گروه های مختلف مردم تهران از مسیرهایی که از پیش اعلام شده بود در صفوفی فشرده و منظم حرکت کرده و کلیه گروه ها در مقابل لانه جاسوسی امریکا گرد هم آمدند. این مراسم ابتدا با تلاوت آیاتی از کلام الله مجید آغاز و سپس پیام امام خمینی به مناسبت روز کارگر قرائت شد. (۳) در ادامه مراسم، چند تن از برادران کارگر به مناسبت این روز سخنانی ایراد کردند. در این سخنرانی ها، یکی از کارگران با اشاره به جنایات امریکای جهان خوار، تأکید کرد که انقلاب ما مسلماً توده های همه جهان را از پیکر امپریالیسم جدا خواهد کرد. آن گاه پیام دانشجویان مسلمان پیرو خط امام قرائت شد. (۴) پس از قرائت بیانیه، آقای موسوی خوئینی ها به مناسبت این روز سخنانی ایراد کرد. پس از پایان این سخنرانی، یکی از کارگران قطعنامه مراسم روز کارگر را قرائت کرد. (۵)

ص: ۵۶۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳؛ و روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه مجاهد، ۱۳/۲/۱۳۵۹؛ و هفته نامه

کار، ۱۷/۲/۱۳۵۹، صفحات متعدد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز در کنار گزارش مراسم خود، از این مراسم هم چنین گزارش داد: بنا به دعوت ستاد برگزاری مراسم روز کارگر، راه پیمایی گروهی دیگر از کارگران و زحمت کشان

از ۹ نقطه تهران به طرف

لانه

جاسوسی برگزار شد. در این راه پیمایی شعارهایی نیز داده شد؛ از جمله "امریکا، امریکا حامی سرمایه دار؛ ابوذر، ابوذر، دشمن سرمایه دار"؛ "کارگران ایران، پیروان امام اند؛ علیه امپریالیسم، آماده قیام اند"؛ "تحریم اقتصادی، تجاوز نظامی، هرگز اثر ندارد؛ این کارتر دیوانه، از کار و کوشش ما، هرگز خبر ندارد." در مقابل لانه جاسوسی، شعارها علیه امپریالیسم امریکا و نوکرانش اوج بیشتری گرفت. در پایان این راه پیمایی ها قطعنامه مراسم روز جهانی کارگر از طرف ستاد برگزاری مراسم روز کارگر قرائت شد. (۱)

در پیام امام خمینی به مناسبت روز کارگر، ضمن سرزنش شدید کارتر و امریکا، آمده است: «روز کارگر را به ملت های زحمت کش و خصوص کارگران به واژه اعم، تبریک عرض می کنم. کارگران از ارزشمندترین طبقه و سودمندترین گروه در جامعه ها هستند. چرخ عظیم جوامع بشری با دست توانای کارگران در حرکت و چرخش است. حیات یک ملت، مرهون کار و کارگر است. کار خلاصه نمی شود به جنبش مخصوص و کارگر خلاصه نمی شود به گروهی خاص؛ و به این انگیزه، روز کارگر روز همه ملت است نه بخش خاصی از آن. از این عموم استثنا می شود کارهای تخریبی و کارگران مخرب؛ هم آنان که به اسم طرف داری از کارگران از کار آنان جلوگیری می کنند و پشت نقاب طرف داری از دهقانان، خرمن های آنان را که حاصل دسترنج یک ساله آنان است به آتش می کشند، و زیر ماسک خدمت برای کارگران در کارخانه ها با تمام توان اخلاص می کنند؛ این روز از آنان نیست و از دشمنان آنان است. ... روز کارگر روز دفن سلطه ابرقدرت هاست که با کار با واژه اعم، استقلال در همه ابعادش به مستضعفین جهان برمی گردد و ابرقدرت های آدم خوار و عالم خوار خلع سلاح می شوند.» (۲)

در بیانیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام نیز اعلام شده است: «سلام بر شما کارگران و زحمت کشان، یعنی مستضعفین که وارثان واقعی زمین اید. درود بر شما کارگران و کشاورزان و دهقانانی که مدیر جامعه انسانیت هستید و اداره امور کشور به دست شماست. ... برادران و خواهران عزیز مسلمان و کارگر، اسلام دین کارگر و کار است و اسلام بیشتر از هر کس دیگری حامی کارگران و زحمت کشان و بیش از هر چیز زنده کننده انسان ها و ملت های استعمار و استثمار شده و بیشتر از همه کمر به نابودی استعمارگران و استثمارگران بسته است.» (۳)

آقای خوینی ها نیز در سخنرانی خود یادآور شد: «امروز، ما در انقلابی به مراتب بزرگ تر از انقلاب اول قرار گرفته ایم. در انقلاب اول دشمن رویاروی شما محمدرضای خائن و دربار ننگین و عوامل مزدور و نوکران امریکا بود، ولی امروز، دشمن که در انقلاب اول پشت پرده عمل می کرد، حالا رودرروی شما ایستاده است و این دشمن رودرروی شما همان امریکا است.» وی سپس به انفجار بمب در نقاط مختلف اشاره کرد و گفت: «دقیقاً معلوم است که این کارها، کار شخص کارتر است، این

- ۱- روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص ۳ و ۶.
- ۲- صحیفه امام، پیشین، صص ۲۶۴ و ۲۶۵.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

دولت امریکا است که در ایران بمب گذاری می کند. اگر ما در داخل کشور بخواهیم دریابیم چه کسانی یا چه گروهی دست به این کار می زنند، به راحتی می توانیم آن را پیدا کنیم بنابراین بهتر است گفته شود یک نیرو، ولی به اسامی مختلف ولو با شعارهای چپ نما به صحنه می آیند، ولی این ملت هشیار ایران است که با معیار دقیق خط ضدانقلاب را شناسائی می کند.»

موسوی خوئینی ها افزود: «کسانی که از داخل دانشگاه ها بر روی مردم مستضعف آتش می گشایند، آنان که از داخل دانشگاه همین خلق محروم را به رگبار می بندند، در خطی هستند که خط ضدانقلاب نامیده می شود. امروز پس از گذشت یک سال، بعد از این ترورها و بعد از این اقدامات مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران اگر کاملاً دقت شود می فهمند که این چپ نمایان به اصطلاح انقلابی در خط امریکا عمل می کنند.»

وی اضافه کرد: «اکنون چندین شب است که به لانه جاسوسی امریکا حمله می شود. چه کسانی حمله می کنند؟ چه کسانی پاسداران انقلاب اسلامی ایران را که در اطراف لانه جاسوسی به مراقبت مشغول اند به رگبار مسلسل می بندند؟ آیا خود امریکایی ها هستند یا مزدوران آنها که در داخل کشور دست به چنین اعمال رذیلانه ای می زنند. این عمال که پیام امام را پیام ضدانقلاب نام گذاری می کنند امروز، به دستور اربابانشان بمب گذاری می کنند، کارخانه ها را به اعتصاب می کشانند و در گوشه و کنار مملکت در کردستان علیه حکومت مرکزی اقدام مسلحانه می کنند، همه اینها خط کارتر و خط ضدانقلاب است.» (۱)

(سیدمحمد موسوی خوئینی ها در مراسم روز کارگر در محل لانه جاسوسی:

این چپ نمایان به اصطلاح انقلابی در خط امریکا عمل می کنند.)

در قطعنامه مراسم نیز آمده است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

و لقد ارسلنا رسلنا بالبينات و انزلنا معهم الكتاب و الميزان ليقوم الناس بالقسط و انزلنا الحديد فيه بأس شديد

جهان ما در يك حرکت دائمی به سوی تحقق وعده الهی یعنی حاکمیت مستضعفان و برقراری قسط در زمین پیش می تازد. مستکبران چه بخواهند و چه نخواهند، حرکت عالم و سنت الهی همانا بر زوال مستکبران و بنیان امامت مستضعفان استوار می باشد. رسالت پیامبران و رسولان خدا نیز بر ایجاد قسط و حاکمیت مستضعفان در جامعه انسان ها نهاده شده بود. ما اکنون در برابر تحریکات و تشبثات دیوانه وار کارتر و متحدینش هستیم. به این لحاظ با درک موقعیت حساس فعلی خواسته های صنفی خود را محدود نموده و موارد زیر را با صدای تکبیر اعلام می داریم و خواهان اجرای دقیق آنها می باشیم:

ص: ۵۶۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

کارگران مسلمان ایران بار دیگر تبعیت کامل خود را از امام خمینی اعلام داشته و به طور مکرر از بنی صدر رئیس جمهور و شورای انقلاب حمایت و پشتیبانی می نمایم. ... ما ضمن پشتیبانی مجدد از دانشجویان پیرو خط امام خواهان انتشار تمامی اسناد و دستگیری جاسوسان ایرانی و محاکمه آنها

می باشیم. ... ما از دولت می خواهیم که برای مقابله با امپریالیسم امریکا حالت جنگ اعلام نموده و قاطعانه با ضدانقلاب برخورد نماید. ما خواهان ایجاد صنعت ملی و خودکفا براساس نفی روابط استثمارگرانه می باشیم. دولت می بایستی صریحاً با ایجاد بنگاه های وام و کار و همچنین تعاونی های صنعتی و کشاورزی در سطح شهرها و روستاها به مقابله جدی با بیکاری برخیزد. ما از دولت می خواهیم که این دستگاه عظیم اداری که از خون مستضعفان تغذیه می کند کوچک نموده و نیروهای انسانی را برای تولید به شهرها و روستاهای کوچک بفرستند.

ما خواستار لغو قانون کار سابق و تدوین قانون کار جدید با نظر کارگران می باشیم. ... صداوسیما جمهوری اسلامی ایران بایستی بیانگر دردهای مستضعفان جامعه و مبلغ اندیشه و فرهنگ انقلابی اسلام باشد و از مسئولان می خواهیم که ساعت هایی از رادیو و تلویزیون را برای بیان دردهای کارگران به دست خود کارگران بسپارد.» (۱)

در حاشیه مراسم امروز، روزنامه کیهان از کشف یک بمب در ساعت ۱۰ بامداد خبر داد و در این باره نوشت: «در زیر یک آمبولانس در مقابل کمیته ناسیونال وابسته به منطقه ۲ مستقر در ایران ناسیونال (۲) یک بمب ضربه ای کار گذاشته بودند که هنگام حرکت آمبولانس به منظور حمل بیمار، مردم و پاسداران متوجه وجود بمب گردیده و از وقوع یک انفجار جلوگیری به عمل آوردند.» (۳) همچنین شهربانی به وزارت کشور گزارش داد: «برابر اطلاعی که افسران قرارگاه پلیس کسب می نمایند شیئی مشکوک در زیر پل حافظ مقابل بانک کار نصب نموده اند که بلافاصله به گردان امدادی اطلاع داده شد و کارشناسان قسمت مذکور یک عدد بمب {سه راهی} در محل پایه پل فلزی کشف که پس از خنثی شدن آن را از محل دور می نمایند.» (۴)

۲۳۳

بزرگ ترین دستاورد مراسم سازمان مجاهدین خلق که به مناسبت روز کارگر، در ترمینال خزانه برگزار شد، در تیتراژ اصلی نشریه مجاهد با این ادعا انعکاس یافت: «توطئه ترور مسعود رجوی خنثی شد.» سازمان در گزارش مفصل این مراسم همچنین شلوغ کاری ها و درگیری های انجام شده را نیز سازمان یافته ترسیم و بازگو کرده است؛ همان درهم ریختگی که در عمل منجر به حذف سخنرانی رجوی و خنثی شدن نقشه ترور یادشده و نجات رجوی گردید. (۵) شرح این ماجرا، با استفاده از سه منبع متفاوت یعنی گزارش رکن ۳ ستاد مشترک، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب

ص: ۵۶۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- * بعدها به "ایران خودرو" تغییر نام یافت.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- سند شماره ۰۵۰۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۵- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۴، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

جمهوری اسلامی) و نشریه مجاهد {ارگان سازمان مجاهدین خلق}، در ادامه درج شده است.

گزارش رکن ۳ ستاد مشترک ارتش حاکی است: «بعد از ظهر روز جاری که مسعود رجوی قصد داشتند در ترمینال خزانه سخنرانی کنند تعدادی از اهالی جنوب شهر به اجتماع کنندگان حمله، ضمن درگیری شدید بین طرفین در محل همدیگر را با چوب و سنگ مضروب می نمایند.» (۱)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در گزارش این مراسم آورده است: «مجاهدین خلق طی اعلامیه ای اعلام کردند که میتینگ در روز پنجشنبه ۱۱/۲/۱۳۵۹ ساعت ۵/۴، در ترمینال خزانه برگزار خواهند کرد. طبق اطلاعیه قبلی قرار بود که مسعود رجوی در این میتینگ سخنرانی کند. از ساعت ۲، دسته دسته هواداران مجاهدین خلق به ترمینال وارد می شوند، در همان اوایل سخنرانی عده ای که در حدود ۵۰۰ نفر بودند با شعار "حزب فقط حزب الله"؛ "مرگ بر رجوی منافق" و "منافق حیا کن، طالقانی را رها" کن دور ترمینال می گشتند

و مرتب شعارهای فوق را تکرار می کردند

و در ساعت ۴ بعد از ظهر، مخالفین که تعدادشان به ۲ هزار نفر رسیده بود سرود "خمینی، ای امام" را می خواندند. مجاهدین خلق نیز شعارهایی از قبیل "مجاهد، مجاهد، حامی پیکار خلق"؛ "ما همه حامی توایم مجاهد"؛ و... را تکرار می کردند. برنامه با تلاوت چند آیه از قرآن و ترجمه آن شروع شد، سپس سرود نبرد با امریکا پخش شد و پس از آن عباس داوری از مرکزیت مجاهدین خلق، سخنرانی خود را آغاز نمود که در این هنگام درگیری ها شروع شد و چند بار از طرف مخالفین مجاهدین خلق سنگ به طرف سخنران پرتاب شد که شیشه های ترمینال را شکست و باعث زخمی شدن چند نفر گردید. در پی این حادثه، اعلام شد که مسعود رجوی سخنرانی نمی کند و قرار شد که پیام مسعود رجوی از بلندگو پخش شود. در این هنگام، مخالفین مجاهدین خلق، به تریبون نزدیک می شوند. هم زمان با این حرکت شدت برخورد بین طرفین اوج می گیرد و با سنگ و چوب و آهن به یکدیگر حمله می کنند و باعث زخمی شدن گروه کثیری می شوند. مجاهدین در قسمت پایین ترمینال با شعارهای "مرگ بر ارتجاع"؛ "میلشاه، میلشاه از سنگرت دفاع کن"، خواستار مقابله مجاهدین با عناصر مخالف مجاهدین خلق بودند... با بازگشت مجاهدین خلق از میتینگشان گروه کثیری از مردم، زنان و مردان جمع شده بودند و شعار "مرگ بر رجوی"؛ "عزا عزاست امروز، روز عزاست امروز، رجوی منافق با رفقااست امروز" می دادند.» (۲)

نشریه مجاهد که روز قبل یک ویژه نامه مفصل درباره روز جهانی کارگر منتشر کرده بود و در رقابتی چشمگیر با گروه های مارکسیستی، گزارش های مختلف با همان سیاق و ادبیات و نکات تأکیدی آنها در ویژه نامه مزبور آورده بود، از مراسم ترمینال هم گزارش مفصلی داد که در آن آمده است: «حضور هواداران سازمان، به مناسبت بزرگداشت روز جهانی کارگر در ترمینال خزانه که در قلب محلات زحمت کشان شهر تهران واقع است، فضای دیگری بر محله های اطراف ترمینال حاکم کرده بود...» اگرچه مخالفین این گروه مانع از این شدند که سخنان مسعود رجوی به گوش کسی برسد. (۳)

- ۱- سند شماره ۰۵۰۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به شاجا، ۱۱/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- سازمان مجاهدین خلق، نشریه مجاهد، شماره ۵۴، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

سازمان در آخر این میتینگ با هشدارهای زیر طبق روال همیشگی به اتمام حجت پرداخته و در واقع ذهن هواداران را برای درگیری های آتی و اقداماتی که در آینده و در وقت خود انجام خواهد شد، (۱) آماده کرده است: «به تمامی مقامات مسئول کشور هشدار می دهیم که اگر مراجع و مقامات قانونی که تاکنون به نهایت مورد احترام مجاهدین خلق ایران بوده اند، {که در کمتر موردی از دستورات قانونی و حتی توصیه های آنها مبنی بر حفظ نظم و آرامش سرپیچی نموده ایم} بیش از این در برابر پایمال شدن حقوق مسلم قانونی ما بی تفاوت بمانند، کل رابطه ما با دستگاه حاکمه کنونی زیر علامت سؤال خواهد رفت. ... در خاتمه، نظر مقامات مسئول و عموم مردم قهرمانان را به قسمتی از اطلاعیه مجاهدین خلق در برابر توطئه علیه جان رهبران خود... (۲) که به تاریخ ۸ اسفند گذشته، در مطبوعات کشور منعکس شده است جلب می نمایم: "سازمان مجاهدین خلق ایران براساس حق قانونی و شرعی دفاع از خود، بدین وسیله اعلام می دارد که در برابر هر توطئه ای از این قبیل علیه جان مسئولان و اعضای خود به قاطعانه ترین صورت عکس العمل نشان داده و در برابر کلیه مقامات مسئول پیشاپیش نسبت به عواقب هر درگیری احتمالی از خود سلب مسئولیت می نماید." (۳)

۲۳۴

سازمان چریک های فدایی خلق که از لحاظ جذب هوادار، در سطح معارضین از لحاظ توقع حضور در قدرت و جلب توجه عموم بعد از سازمان مجاهدین خلق بیشترین توقعات و دعاوی و نیز بیشترین تکاپو و جایگاه را دارد، امروز، یک مراسم مستقل برای بزرگداشت روز کارگر، به صورت تجمع و سخنرانی در میدان آزادی برگزار کرد.

این سازمان نیز نظیر همزادش سازمان مجاهدین خلق، با وجود اینکه تمایل دارد به عنوان یک گروه سیاسی قانونی و رسمی فعالیت کند و به منزله یک گروه انقلابی واجد مشروعیت به رسمیت شناخته شود، در عین حال نظیر سازمان مجاهدین خلق تمایل دارد عنوان چریک مسلح

ص: ۵۶۷

۱- * این از شگردهای سازمان مجاهدین خلق بود که همواره خود را در موضع قهرمان مظلومی قرار می داد که در عین قدرت صبر می کند، ولی اگر ظلم به آن از حد بگذرد، می تواند به اقدامات ویران کننده و تعیین کننده دست بزند. سازمان هواداران را همواره، با مهارت تمام در انتظار روز موعود قرار می داد؛ روزی که برای فرا رسیدن آن بایستی مقدار لازم و ضروری از کینه ضدنظام و امام، در سینه های هواداران انباشته می شد. از سوی دیگر، تداوم وضعیت انقلابی در کشور که کلیه جریان ها و نیروها را به اقدام مستقیم در خیابان ها فرا می خواند، مانع از آن است که مسئولان مربوط در نظام حتی اگر بخواهند، بتوانند شرایط مطلوبی را برای عدم تحقق نقشه های سازمان ایجاد کنند و مانع جذب بیشتر نوجوانان هیجان زده به سازمان بشوند؛ نوجوانانی که در تصور پیگیری آرمان های ضدامپریالیستی و عدالت خواهانه، بعد از مدتی نه چندان طولانی، در یک پروسه تبدیل هویت تشکیلاتی، با ورود سازمان به فاز نظامی، به اصلی ترین قربانیان امیال و مطامع قدرت پرستانه رهبران سازمان تبدیل شدند.

۲- *... از متن است.

و سلاح های خود را نیز حفظ کند و زیر بار نظم و مقررات نهادهای انتظامی و امنیتی مرتبط با سلاح و اقدام مسلحانه نرود. به این ترتیب، تحرکات و تجمعات این گروه نیز در قالب خاصی قرار می گیرد که همواره زمینه خوبی را برای ایجاد تشنج و درگیری و زدوخوردها فراهم می کند؛ به خصوص مواضع و عملکرد این سازمان در قبال قضایای مسلحانه گنبد و کردستان، حاشیه امنیتی مورد توقع و مورد نیاز این سازمان را بیشتر از بین برده است. حوادث امروز نیز یکی دیگر از وقایع تکراری حاشیه این سازمان است.

روزنامه جمهوری اسلامی وقایع امروز میدان آزادی را چنین گزارش کرد: «شاگرد مدرسه ها که اکثراً طرف داران فدائی ها را تشکیل می دادند با کتاب های به زیر بغل گرفته به سوی میدان آزادی روانه بودند. ... از همان اول، اوضاع متشنج به نظر می رسید. عده ای نشریه ها را پاره کرده و شعار "مرگ بر کمونیست" می دادند. ساعت ۵/۳ بعد از ظهر، برنامه رسمی سازمان شروع شد و بعد از پخش چند سرود، اولین سخنران جهت سخنرانی پشت تریبون قرار گرفت و هم زمان با شروع سخنرانی زدوخوردها نیز از اطراف میدان شروع گشت. حدود ساعت ۵/۴، از پشت چمن و مکانی که تریبون را مستقر کرده بودند عده ای با شعار "مرگ بر کمونیست" می گذشتند که عده قلیل از بیابانی شروع به پرتاب سنگ به طرف فدائیان کردند و فدائی ها متقابلاً به جواب برخاستند و زدوخوردها شدیدی در گرفت و در این زدوخوردها یکی از طرف داران فدائی ها شکست، اما از طرف افراد مهاجم چندین نفر زخمی و به وسیله فدائی ها دستگیر شده و سخت مورد ضرب و شتم واقع شدند. ... بعد از پایان سخنرانی دوم، پایان میتینگ اعلام شد و در این زمان زدوخوردها در میدان آزادی شدت گرفت.» (۱)

{فرخ نگهدار عضو مرکزیت سازمان چریک های فدایی خلق و مسئول برگزاری مراسم روز کارگر این سازمان در میدان آزادی}

روزنامه اطلاعات با عنوان "درگیری های خشونت بار در دو میتینگ تهران" واقعه را چنین منعکس کرد: «میتینگ سازمان چریک های فدایی خلق ساعت ۵/۳، آغاز شد. در این گردهمایی حشمت الله رئیسی و فرخ نگهدار (۲) درباره روز جهانی کارگر و مسائل داخلی کشور، از جمله شوراها، انقلاب فرهنگی، وقایع اخیر دانشگاه ها، درگیری های کردستان و ... سخنرانی کردند.

از ساعت ۳ بعدازظهر که گروه های هواداران سازمان چریک های فدایی خلق رهسپار میدان آزادی بودند، برخوردها آغاز شد. ... پس از یورش مخالفین به میتینگ چریک های فدایی خلق، هواداران این سازمان نیز به مقابله برخاستند و آنها را تا آن سوی بیابان عقب راندند. در ساعت ۶،

ص: ۵۶۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- * این دو تن از اعضای شورای مرکزی سازمان چریک های فدایی خلق بودند.

پس از پایان میتینگ برای اولین بار صدای تیراندازی های هوایی به گوش رسید. در ساعت ۶ و ۲۰ دقیقه، ۳ تن از پاسداران در کوچه طرشت نرسیده به میدان آزادی با تیراندازی های ممتد هوایی سعی می کردند از برخورد جلوگیری کنند و یکی از افسران کلانتری ۱۹ در میان کوچه از طرفین خواهش می کرد که متفرق شوند، ولی موفق نشدند و زدو خورد شدیدی در زمین لوان که قدری بالاتر از کوچه آران نرسیده به میدان آزادی قرار دارد از سر گرفته شد. وسعت درگیری هایی که در جریان برپایی میتینگ روی داد به حدی بود که به بیابان های اطراف میدان آزادی و خرابه ها کشانده شد و تا آغاز شب در مسیر خیابان آزادی تا میدان انقلاب ادامه داشت که در جریان آن سروکله عده ای شکست.» (۱)

خبرنگار کیهان نیز در گزارش خود از برخوردهایی که در مراسم و بعد از آن روی داد، چنین نوشت: «عاقبت کار به زدو خورد با سنگ و چماق و چاقو کشید و به همین مناسبت خیابان آزادی تا غروب آفتاب شاهد زدو خورد های پراکنده [و] تعقیب و گریز های متناوب بود و طی آن عده ای مجروح و مصدوم شدند که جهت مداوا به بیمارستان انتقال یافتند. درگیری ها تا ساعت ۹ شب، ادامه داشت و در این ساعت هنوز در نقاط مختلف میدان آزادی، کوچه های منتهی به میدان و خیابان آزادی تعقیب و گریز ادامه داشت و کف خیابان و میدان آزادی مملو از سنگ و کلوخ بود.» (۲)

۲۳۵

کوشش مستمر حزب توده برای نشان دادن اشتراک هرچه بیشتر در مواضع و رفتار سیاسی با جریان های خط امام، مانع از برگزاری مراسم مستقلی برای روز کارگر نشد، اما مراسم حزب توده در عین استقلال، طوری طراحی شده بود که به معنای مرزبندی با جریان اصلی {مراسم جلوی لانه} نباشد.

در این روز، سمت حرکت به سوی لانه تعیین و محلی نزدیک آن برای سخنرانی ها و قرائت قطعنامه در نظر گرفته شد. قطعنامه مخصوص راه پیمایی حزب توده نیز با عنوان "متن پیشنهادی مواد قطعنامه به مناسبت روز اول ماه مه" و از سوی «کمیته برگزاری جشن اول ماه مه» اعلام شد تا به مثابه تعارض با قطعنامه مراسم اصلی قلمداد نگردد. راه پیمایی حزب توده نیز البته حواشی و برخوردهایی را همراه داشت، اما چندان جدی نبود. درگیری و برخورد قابل ذکر، حدود ظهر و حدود ۸ شب، به صورت حمله عده ای به دبیرخانه کمیته حزب توده واقع در خیابان ۱۶ آذر، رخ داد. در این حمله ها، به گزارش روزنامه این حزب، افرادی که روی خود را پوشانده بودند، به پاره کردن پلاکاردها و نیز شکستن شیشه ساختمان جنب دفتر پرداختند. (۳)

در حال، در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، گزارش این مراسم با عنوان "با شرکت میلیون ها کارگر، زحمت کش و روشن فکر انقلابی ایران روز همبستگی بین المللی کارگران و زحمت کشان جشن گرفته شد"، درج گردید (۴) که بخش هایی از آن به این قرار است: «روز

ص: ۵۶۹

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۴- همان، ص ۳.

اول ماه مه، روز جهانی کارگر، با شکوهی هرچه تمام تر، در سراسر کشور برگزار شد. از نخستین ساعات روز، صدها هزار تن از کارگران و زحمت کشان و روشن فکران انقلابی میهنمان در راه پیمایی های عظیم از نقاط مختلف تهران به طرف لانه جاسوسی، اول ماه مه را جشن گرفتند. ... به دعوت کمیته برگزاری جشن اول ماه مه، کارگران و زحمت کشان ۶۲ سندیکا و شورا در ساعت ۸ روز پنجشنبه، در میدان امام خمینی گرد آمدند، تا این روز بزرگ را جشن بگیرند. ساعتی بعد کارگران، زحمت کشان، روشن فکران و انقلابیون مترقی در صفوف به هم پیوسته به طرف لانه جاسوسی روان می شوند. ... از فراسوی خیابان های محرومیت، نازی آباد، جوادیه، کشتارگاه، خزانه، دروازه غار، شوش، از همه جا آمده اند. چهره های آفتاب سوخته با شیارهای رنجی که بر گونه هایشان نقش گرفته، با هر شعار "مرگ بر امریکا" به شادی می نشینند. اهم این پلاکاردهای حزب توده چنین است: "در جنگ با امپریالیسم امریکا، کارگران در خط مقدم قرار دارند."؛ "دست امپریالیسم از نفت ایران کوتاه."؛ "امپریالیسم امریکا، دشمن اصلی انقلاب ایران است."؛ "کارگران نقض حریم هوایی ایران را شدیداً تقبیح و آمادگی خود را برای سرکوب تجاوز نظامی امریکا به ایران اعلام می دارند."؛ "ما خواهان لغو کلیه قراردادهای اسارت آور امپریالیستی هستیم."؛ "این حرف ملت ماست، این حرف رهبر ماست، عامل هر توطئه، امریکاست، امریکاست"؛ "کارت، کارت، مرگ باد، صدام، سادات، ننگت باد."؛ "لیبرال سازش کار، نابود باید گردد؛ یک جبهه متحد، در رزم با امریکا، ایجاد باید گردد."؛ "کارگر متحد حامی انقلاب است؛ تفرقه تفرقه، دشمن انقلاب است."؛ "بجنگیم، بجنگیم، تا خون، در رگ ماست؛ امریکای جهان خوار همیشه دشمن ماست."؛ "مرگ به شیطان بزرگ امریکا".

در بین صفوف به هم فشرده راه پیمایان، کارناوالی از ورشکستگی امپریالیسم امریکا و متحدین غارتگرش {ژاپن، فرانسه، آلمان فدرال، انگلیس} و توطئه چینی های رسوای آنها، در قالب دلچک های سربه راهی چون سادات، صدام و بگین رنگ گرفته است. ساعتی بعد، ره پویان در نزدیکی لانه جاسوسی از حرکت باز می ایستند، تا به سخنرانی چند تن از نمایندگان سندیکاها گوش فرادهند. ...

{مراسم روز کارگر حزب توده در میدان امام خمینی برگزار شد، اما پایان راه پیمایی آن جلوی لانه جاسوسی تعیین گردید تا با مراسم خط امام در تعارض قلمداد نشود.}

ص: ۵۷۰

در این مراسم رفیق نورالدین کیانوری دبیر اول کمیته مرکزی حزب توده ایران، و عده ای دیگر از اعضای رهبری حزب نیز شرکت داشتند. در پایان این راه پیمایی متن پیشنهادی مواد قطعنامه به مناسبت اول ماه مه، از طرف کمیته برگزاری جشن اول ماه مه قرائت شد که به تصویب رسید.» (۱)

در قطعنامه راه پیمایی حزب توده، مواردی به این شرح آمده است:

○ «ما کارگران همان طور که در برگزاری جشن اول ماه مه در اولین بهار آزادی برای حفظ و تحکیم دستاوردهای انقلاب و نوسازی جامعه پیمان بستیم، در دومین بهار آزادی و برگزاری مراسم روز جهانی کارگر نیز عهد خود را تجدید می کنیم.»

○ «ما به امام امت، رهبر انقلاب اسلامی ایران خمینی عزیز، درود می فرستیم و پیمان می بندیم که تحت رهبری قاطعانه و ضدامپریالیستی امامان برای ایجاد ایرانی مستقل، آزاد و آباد پیکار کنیم.»

○ «ما کارگران، مبارزه و مقاومت سرسختانه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در مقابل امپریالیسم امریکا و سازش کاران و تسلیم طلبان را تأیید و پشتیبانی می کنیم.»

○ «با اتکا به پیام آبان ماه ۱۳۵۸ امام خمینی، برای جلوگیری از تقسیم نیروهایی که نگهبان انقلاب هستند، مشکل کردستان و دیگر خلق های میهن را به صورت مسالمت آمیز حل و فصل نمایید.»

○ «ما خواهان مسکن، آموزش و بهداشت رایگان برای همه کارگران و زحمت کشان هستیم.» (۲)

۲۳۶

درباره حوادث امروز، به خصوص آنچه در ترمینال روی داد و زمینه های بروز آن، روزنامه اطلاعات مصاحبه ای با یکی از مسئولان ذی ربط کرد را با تیتراژ "شناسایی رهبران گروه های حمله کننده به میتینگ ها آغاز می شود" درج کرد. متن این گفت و گو چنین است: «آیت الله محمدرضا مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی و سرپرست وزارت کشور و عضو شورای انقلاب، در گفت و گویی اختصاصی با خبرنگار روزنامه اطلاعات اظهار داشت دو گروه سیاسی (سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق) با اجازه وزارت کشور به مناسبت روز جهانی کارگر میتینگ هایی در میدان آزادی و ترمینال خزانة فرح آباد داشتند و وزارت کشور با اجرای برنامه آنها موافقت کرده بود. آیت الله مهدوی کنی افزود ضمناً به کمیته ها دستور داده شد که با بلندگو در میادین و اماکن عمومی اعلام کنند این دو گروه سیاسی اجازه دارند روز پنجشنبه ۱۱/۲/۱۳۵۹، برنامه میتینگ و سخنرانی خود را در دو محل یادشده اجرا کنند و هیچ کس یا گروه سیاسی خاصی حق دخالت در میتینگ آنها را ندارد، ضمناً به کمیته ها هم آماده باش داده شده بود که مراقب اوضاع باشند. وقتی درگیری بین گروه ها در گرفت کمیته ها در آن شرایط و جو نتوانستند تیراندازی بکنند، لذا ما عملاً آنچه وظیفه مان بود انجام دادیم، ما نمی خواهیم شدت عمل به خرج بدهیم نسبت به تمام گروه ها، پاسداران که نمی توانند تیراندازی کنند و قهراً پاسداران به آنها اعلام می کنند که دست از مشاجره و درگیری بردارند.»

١- همان، صص ٣ و ٦.

٢- همان، صص ٣ و ٦.

آیت الله مهدوی کنی ادامه داد هر گروهی که باعث اغتشاش بشود، اعمالشان را محکوم می کنیم، مخصوصاً در این موقعیت که مملکتمان در یک وضع بحرانی به سر می برد، نباید گروه های سیاسی اغتشاش راه بیندازند چون اغتشاش به نفع ما نیست،... ما از مردم تقاضا کردیم شعارهایی که موجب درگیری است و شعارهایی که تقریباً جنبه گروه گرایی پیدا می کند، ندهند تا موجب درگیری نشود. وی اضافه کرد در آینده اگر کسانی اعم از اینکه عضو گروه های سیاسی باشند یا نباشند باعث اغتشاش و به هم خوردن میتینگ ها و راه پیمایی ها گردند، تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت و مجازات خواهند شد و محرکین و رهبران آنان بازداشت و زندانی خواهند شد.

آیت الله مهدوی کنی در مورد فعالیت گروهی به نام حزب الله اظهار داشت: این گروه یک حزب ناشناخته است و کسی این گروه و حزب را نمی شناسد. ما نمی دانیم که واقعاً رهبران "حزب الله" چه کسانی هستند که باعث این همه اغتشاش در مملکت شده اند.

این را باید گفت که از اول انقلاب، مردم کلمه حزب الله می گفتند، ولی ما تاکنون متوجه نشدیم که این گروه "حزب الله" چه کسانی هستند، ولی آنچه درباره این حزب باید گفت این است که آنها جمعیت های متفرقه هستند که با هم ارتباط دارند، این حزب را توده ای از مردم تشکیل داده اند و آنچه تاکنون ما برداشت کرده و بررسی نموده ایم این است که گروهی از خود مردم هستند که از روی احساسات مذهبی این کارها را انجام می دهند و باعث اغتشاش در مملکت می شوند، ولی باید آنها را ارشاد کرد که از این کارهایشان دست بردارند، ولی تحقیق ما درباره این حزب خاص، یعنی "حزب الله" ادامه دارد تا بفهمیم که این حزب الله را چه کسانی علم کرده اند و ما در آینده در نظر داریم که رهبران این گروه را پیدا کنیم که فکر می کنم آنها سازمان های مؤتلفه ای هستند که با همدیگر بستگی دارند؛ در نظر داریم آنها را پیدا و با آنها مذاکره کنیم که دست از اغتشاش بردارند و قدمی در راه مصالح مملکت بردارند، نه به ضرر مملکت منتهای مراتب من گفته ام که باید به هر گروه تذکر بدهیم، هیچ وقت منشاء درگیری یک نفر نیست. همان طور که به ما گزارش دادند، منشاء درگیری روز پنجشنبه ترمینال خزانه فرح آباد افراد مجاهدین هم بودند براساس گزارشی که به من رسیده منشاء درگیری طرفین بوده اند و حتی در بعضی از موارد گفته اند که نشانه ای بوده است که آنها خودشان می خواستند درگیری بشود. البته این مطلب یک گزارش بوده نمی خواهم بگویم که صددرصد آنها مقصر بودند، لذا ما توصیه را به هردو طرف می کنیم و عمل هردو گروه را محکوم می کنیم که منشاء درگیری در میدان آزادی و ترمینال خزانه هستند. این طرف که به نام حزب الله و آن طرف که به نام مجاهدین خلق می باشند برای ما فرقی نمی کند.»

آیت الله مهدوی کنی ادامه داد: «در شورای انقلاب درباره این حادثه صحبت شد و قرار شد

برای سخنرانی‌ها و میتینگ‌ها از مجامع عمومی و میادین عمومی استفاده شود نه از یک مرکز دولتی، چون ترمینال یک ساختمان دولتی است و متعلق به شهرداری است که در آینده نزدیک باید گاراژ اتوبوس‌های مسافری به آنجا منتقل شوند. دیروز صبح، شهردار تهران تلفن کرد ما آن محل را آماده کردیم برای انتقال اتوبوس‌های مسافری به آنجا و می‌ترسیم در آنجا درگیری بشود و این اجتماع آنجا را خراب کند که همین شد و پس از درگیری بین دو گروه به ساختمان خدمات زیادی وارد آمد.» (۱)

۲۳۷

علاوه بر تهران، در کلیه شهرستان‌ها هم مراسم روز کارگر برگزار شد. در کنار مسائل کارگران، محور کلیه مراسم را مسائل عام و روز مبتلابه نظام، به خصوص مسئله امریکا شکل می‌داد. شخصیت‌های انقلاب و نظام سخنران مراسم بودند و به تناسب، پیام‌هایی از کارگران قرائت شد یا خود کارگران سخنرانی‌هایی ایراد کردند. اغلب این مراسم نیز در همان مکان‌هایی برگزار شد که معمولاً در کلیه راه‌پیمایی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، مثل صحن حرم حضرت معصومه {س} در قم (۲) یا مقابل کنسولگری امریکا در تبریز (۳) و شیراز. (۴) آنچه گفته شد مربوط به ستادهای کارگری مرتبط با نظام یا هوادار آن بود. برخی مراسم را نیز گروه‌های سیاسی مخالف ترتیب داده بودند که با تشنجاتی همراه شد. در ادامه، گزارش منابع مختلف از بعضی مراسم‌هایی که علاوه بر روند جاری ذکر شده حاوی نکاتی قابل ذکر در زمینه ترسیم فضای سیاسی امروز بود، به اختصار آمده است.

در اصفهان، مراسم در میدان بزرگ امام {نقش جهان} با شرکت انبوه کارگران و سایر مردم برگزار شد. سخنران اصلی مراسم رئیس‌جمهور بود که به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی در ساعت ۱۱:۱۵، «در میان استقبال باشکوه صدها هزار نفر کارگر و طبقات مختلف مردم اصفهان به میدان امام وارد شد و در مراسم روز جهانی کارگر حضور یافت و به ایراد سخنرانی پرداخت.» (۵) بنی‌صدر در سخنرانی مفصل خود گفت: «من خود را رئیس‌جمهور کارگران، دهقانان و تمام زحمت‌کشان ایران می‌دانم و از آنها می‌خواهم رئیس‌جمهور خودشان را حمایت کنند. من با قاطعیت توطئه‌ها را درهم می‌شکنم و ما مشکلات ایران را حل خواهیم کرد.» (۶) وی افزود: «من مسئولیت خطیر اداره رهبری کشور را تحت زعامت امام امت در این لحظات خطیر به عهده گرفته‌ام و با قاطعیت هر توطئه‌ای را برضد جمهوری درهم می‌شکنم و مطمئنم که شما از من حمایت می‌کنید.» (۷) بنی‌صدر ادامه داد: «توطئه کردستان را درهم شکستیم و امروز، پاسداران و سربازان ما از نو حاکمیت دولت را در آن سامان فراهم می‌کنند. امیدواریم مردم کردستان پس از ۱۵ ماه که از سایه شوم این توطئه‌گران و حاکمیت این گروه‌ها می‌گذرد اکنون در سایه امنیت بتوانند به آرزوهای و امیال خود برسند. ... شما مطمئن باشید که من نگران این مملکت هستم شما

ص: ۵۷۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

- ۳- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۵- همان، ص ۱۰.
- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

به پاسداران اطمینان داشته باشید و مطمئن باشید که از ارتش جمهوری اسلامی خیانت نخواهید دید.» (۱) رئیس جمهور تأکید کرد: «ما به همت جوانان دلیر مشکلات را حل خواهیم کرد. ایران، ایران زحمت کشان و ایران کارگران است به ما اعتماد کنید. ما موانع رشد و پیشرفت شما را از پیش پا برمی داریم. پس از اینکه دشمن مأیوس شد نوبت سازندگی است.» (۲) وی همچنین گفت: «شما ای برادران کرد، به پاسداران و برادران ارتشی کمک کنید تا بتوانند سایه شوم قدرت های خارجی را از سر شما کوتاه کنند، پیروزی از آن ملت ما است.» (۳)

در این مراسم از سوی انجمن اسلامی کارگران اصفهان قطعنامه ای در ۱۸ ماده قرائت شد. در این قطعنامه به همبستگی کارگران برای بارورساختن انقلاب اسلامی ایران اشاره و به گروه های

توطئه گر و ضدانقلاب که در تخریب و

آشوب پیش گام هستند اخطار شده است که طبقه کارگر هرگز اجازه نخواهد داد تحت پوشش دفاع از کارگر، کارگاه ها و کارخانجات را به اعتصاب بکشند و طبقه کارگر را دوباره زیر یوغ نظام سرمایه داری و نظام شاهنشاهی برگردانند. (۴) همچنین در پایان، بنی صدر در یک مصاحبه با خبرنگاران به سؤالات آنها درباره مسائل جاری مملکت جواب داد. وی در مورد چگونگی و لزوم تشکیل کابینه آینده گفت: «قانونش این است مجلس که تشکیل شد، دولت جدید تشکیل شود و حالا اگر نیاز احساس شد قبل از تشکیل مجلس این کار را می کنم.» (۵)

در زاهدان، به نوشته روزنامه بامداد راه پیمایی بزرگی با شرکت روحانیون شیعه و سنی برگزار شد که در آن دکتر عزت الله سبحانی سرپرست برنامه و بودجه، دکتر حمید بهرامی استاندار سیستان و بلوچستان و گروهی از مسئولان سازمان های کارگری شرکت داشتند و درخصوص روز کارگر و اهمیت نقش کارگران متعهد در مبارزه با امپریالیسم سخن گفتند و بر عدم وابستگی به بلوک های شرق و غرب تأکید کردند. (۶)

در بوشهر، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، «به مناسبت روز کارگر راه پیمایی باشکوهی با شرکت هزاران نفر از مردم از مسجد جامع عطار تا استادیوم ورزشی تختی بوشهر برگزار گردید. در پایان این راه پیمایی برادران کارگر ضمن قطعنامه ای یک بار دیگر پشتیبانی خود را از امام امت و اسلام اعلام کردند و هرگونه گروه غیراسلامی که سنگ کارگر را به سینه می زنند طرد کردند.» (۷)

در برازجان، «برابر اعلام شهربانی برازجان، ساعت ۹ صبح،... بنا به دعوت قبلی آن شهربانی آقایان فلسفی و استاندار بوشهر به برازجان وارد و پس از ایراد سخنرانی از شهر خارج و مردم به مناسبت روز جهانی کارگر دست به راه پیمایی زدند.» (۸)

در یزد، به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، «هزاران نفر از کارگران شهرستان یزد در یک راه پیمایی بزرگ شرکت کرده و با دادن شعارهای "ما کارگران ایران فرمان بر امامیم" و "ما همه سرباز توایم خمینی" پس از طی مسیر خیابان ها در میدان شهدا اجتماع کردند. آن گاه پس از استماع سخنرانی یکی از روحانیون، قطعنامه کارگران خوانده شد. در قسمتی از قطعنامه آمده است که ما توطئه نظامی امریکا را که به ظاهر برای نجات جاسوسان بوده است، محکوم کرده و اقدام در جهت خلع سلاح

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
 - ۳- همان.
 - ۴- همان.
 - ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
 - ۶- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۸- سند شماره ۰۵۰۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

سیاسی و انقلاب فرهنگی در دانشگاه ها را تأیید می کنیم. در پایان این مراسم تمامی کارگران در مجلسی که به خاطر شب هفت شهادت برادر محمد منتظر قائم برپا شده بود، شرکت کردند.» (۱)

در ارومیه، به نوشته روزنامه اطلاعات، «راه پیمایی از مقابل مسجد اعظم آغاز شد و راه پیمایان در پایان در میدان کارگر اجتماع کردند و پس از سخنرانی یکی از روحانیون ارومیه، قطعنامه ای در ۱۷ ماده قرائت شد. در همین حال، گروهی از دیپلمه های بیکار در مسجد دیگری در خیابان حافظ به راه پیمایی پرداختند. حوالی ساعت ۱۲، گروه دیگری به این راه پیمایان حمله کرده و آنان را متفرق ساختند. در این جریان برخوردهایی روی داد و تعدادی از طرفین مورد ضرب و جرح قرار گرفتند.» (۲)

در رشت، به نوشته بامداد، «هزاران نفر پس از راه پیمایی در میدان مصدق این شهر گرد هم آمدند و ضمن تجلیل از روز کارگر علیه امپریالیسم امریکا شعار دادند. در اجتماع مذکور دادستان انقلاب اسلامی گیلان، استاندار و آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت نیز به تفصیل در زمینه بزرگداشت کارگر و پاسداری از دستاوردهای انقلاب [سخنانی] ایراد کردند.» (۳) همچنین به گزارش شهربانی رشت، «گروه های مختلف کارگری که حدود ۴ هزار نفر بودند با داشتن پلاکاردهایی مبنی بر تأیید امام خمینی دست به راه پیمایی

زده و [این راه پیمایی] در ساعت ۱۱:۳۰، خاتمه پذیرفت. ضمناً یکی از درجه داران

شهربانی به نام

استوار قدیمی که جهت انتظامات بود توسط یک نفر از ناحیه شکم با چاقو مجروح شد که ضارب دستگیر شد.» (۴)

در قائم شهر، به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، «در نخستین ساعات روز، کلیه کارگران، زن و مرد در صفوف بسیار فشرده به طرف مرکز شهر به حرکت درآمدند. دسته کوچکی از گروه های چپ نیز در مقابل آنان به راه پیمایی پرداختند و وارد خیابان های

فرعی شدند، سیل عظیم راه پیمایان

کارگری در مسیر راه درحالی که در زیر پاهایشان پرچم امریکا و عکس صدام حسین مفروش بود و مترسکی از کارتر را به طناب پیچیده بودند و در دست های

خود ابزار کار گرفته و لباس نظامی به تن کرده بودند و فریاد می کشیدند "ای چپ گرای خائن، شعار اثر ندارد، کارگر بجز خمینی رهبر دگر ندارد؛" "امریکا و شوروی این آخرین پیام است، ارتش بیست میلیونی آماده جهاد است." راه پیمایان بعد از این تظاهرات در محل زمین چمن کارخانه نساجی مازندران گرد آمدند و پس از قرائت قرآن، قطعنامه راه پیمایی توسط یکی از کارگران قرائت شد و سپس استاد فخرالدین حجازی جهت سخنرانی پشت تریبون قرار گرفت و با ابراز احساسات شدید

مردم روبه رو شد. پس از چند لحظه، ناگهان جنازه شهید مرادی، روحانی پاسداری که در جریان [درگیری های] کردستان به شهادت رسیده بود وارد زمین شد و کارگران درحالی که جنازه را بر دوش حمل می کردند

فریاد می کشیدند " این سند جنایت فدائی است "؛

فدائی فدائی نوکر امریکایی "، پس از فروکش کردن امواج احساسات مردم استاد فخرالدین حجازی درمورد کار و مقام کارگری در اسلام سخنرانی کردند و لزوم پشتیبانی از جمهوری منتخب مردم را یادآور شدند. ... و به کارگران هشدار داد تا وضع آشفته ای [را] که خیابان های

ص: ۵۷۵

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۴- سند شماره ۰۵۰۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

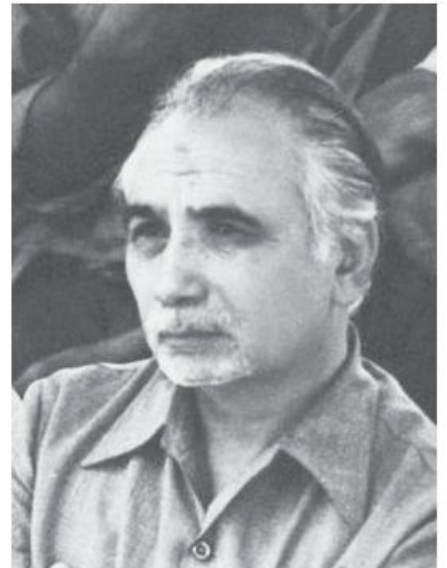
شهر به خود گرفته است، آشفته تر نکنند. لیکن پس از پایان سخنرانی وی، تظاهرکنندگان درحالی که جنازه شهید مرادی را به دوش می کشیدند سخت خشمگین و برآشفته بودند و با فریاد "مرگ بر کمونیست"، "مرگ بر فدائی" در مسیر آرامگاه به کیوسک های نشریات گروه های چپ و ستاد مرکزی حزب توده حمله ور شدند و کلیه نشریات آنها را از بین بردند و به ساختمان خساراتی وارد کردند.» (۱) (۲)

در آبادان، به گزارش شهربانی این شهر، «راه پیمایی هایی از طرف کارگران صنعت نفت آبادان و گروه های چپ و کارگران سندیکای وابسته از محل های مختلف شهر انجام گردید که کارکنان صنعت نفت به طرف استادیوم تختی رفته در محل مزبور آقای طاهر احمدزاده برای حاضرین سخنرانی ایراد و گروه های چپ سرانجام به جلوی سینما رکس و اداره دارایی و شهربانی رسیدند.» (۳) به نوشته روزنامه اطلاعات، «این عده با گروه دیگری در مقابل شهربانی آبادان برخورد کردند و درگیر شدند. این درگیری با دخالت مأمورین انتظامی و پاسداران با تیراندازی های هوایی، خاتمه یافت. در این واقعه چند نفر جراحات سطحی برداشتند.» (۴)

در کامیاران، به گزارش خبرگزاری پارس، «به مناسبت روز کارگر اقشار مختلف مردم کامیاران به راه پیمایی پرداختند که این راه پیمایی با آشوب عده ای عناصر ضدانقلاب مواجه شد و بین راه پیمایان و عناصر مزبور درگیری رخ داد. براساس گزارش رسیده، در این درگیری که از اسلحه گرم و سرد از جمله کلاشینکف استفاده شده بود یک نفر کشته و ۲ نفر زخمی شدند.» (۵)

در کرمانشاه، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، ساعت ۱۷، جمع زیادی از کارگران و اهالی این شهر از مسجد جامع کرمانشاه به سوی میدان فردوسی به راه پیمایی

پرداختند. در ساعت ۱۸:۲۰، انبوه جمعیت راه پیمایان درحالی که شعار می دادند "کارگر بیدار است، از چپ و راست بیزار است"، وارد میدان فردوسی شدند و پس از استماع سخنان آقای رضا اصفهانی قطعنامه پنج ماده ای را مورد تأیید قرار دادند. (۶) یادآوری می شود کرمانشاه نیز از جمله شهرهایی بود که در این روز برگزاری مراسم جد اگانه در آن به درگیری و برخورد انجامید. به این ترتیب که

{فخرالدین حجازی}

ص: ۵۷۶

-
- ۱- * در این باره گزارش شهربانی ساری حاکی است: «به دنبال سخنرانی تحریک آمیز فخرالدین حجازی در قائم شهر و مسجد جامع ساری از ساعت ۱۹:۰۰ روز ۱۲/۲/۱۳۵۹، عده ای از اهالی شهرستان های ساری و قائم شهر به ستاد مجاهدین خلق حمله و ضمن شکستن شیشه ها، کتاب ها و نشریات آنها را از بین برده اند که باوجود دخالت مأمورین انتظامی تا نیمه شب ادامه داشته و عده ای مجروح شده اند.» [سند شماره ۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۲۳، مدت دوره از ساعت ۷:۰۰ روز ۱۲/۲/۱۳۵۹ الی ساعت ۷:۰۰ روز ۱۴/۲/۱۳۵۹]
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.
 - ۳- سند شماره ۰۵۰۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

راه پیمایی هواداران سازمان چریک های فدایی خلق که ساعت ۴:۳۰ بعدازظهر، از میدان جمهوری {تاج گذاری سابق} شروع شده بود، به درگیری کشیده شد. (۱)

به نوشته روزنامه اطلاعات، حوالی ساعت ۵ بعدازظهر، چند نقطه شهر کرمانشاه صحنه زدو خورد و خشونت های خیابانی شد و بین گروه های مخالف و موافق درگیری روی داد. این درگیری ها ساعت ها در خیابان های تاج گذاری سابق، شهرداری، چهارراه مدرس، میدان آزادی ادامه یافت و مجروحان زدوخوردهای خونین کرمانشاه به بیمارستان ها انتقال یافتند.

به گزارش خبرگزاری پارس، تا ساعت ۲۱:۴۵ امروز، ۷۲ تن از مجروحان درگیری های خیابانی کرمانشاه به بیمارستان آیت الله طالقانی انتقال یافتند که یکی از آنها بر اثر شدت جراحات وارد شده درگذشت. گزارش دیگری حاکی است که درگیری های میدان جمهوری به مقابل بیمارستان امام خمینی، وکیل آقا، صابونی و میدان آزادی کشانده شد و موجب مجروح شدن ۳۰ نفر بر اثر اصابت گلوله، چاقو، قمه و سنگ گردید. (۲)

درباره درگیری های امروز کرمانشاه، حجت الاسلام پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، گفت: «روز چهارشنبه [دیروز] جلسه ای با شرکت استاندار، جامعه روحانیت، نماینده بنیاد مستضعفین و سرپرست رادیو تلویزیون و سپاه پاسداران در استانداری کرمانشاه تشکیل شد و طی آن تصمیم گرفته شد برای هماهنگی بین گروه ها و جلوگیری از هرگونه درگیری راه پیمایی از میدان فردوسی آغاز شود.» وی سپس افزود: «گروهی به نام "کارگران پیشرو" در سطح شهر اعلامیه پخش کردند و از مردم خواستند که در میدان تاج گذاری سابق اجتماع کنند. ساعت ۵/۴ بعدازظهر، حدود ۲ هزار نفر در این میدان اجتماع کردند. پس از تجمع، درگیری پیش آمد و طبق اطلاعاتی که هنوز از سوی ما تأیید نشده، یک نفر کشته و ۷۰ نفر مجروح شده اند. مردم حدود ۱۰ نفر را دستگیر کردند و تحویل سپاه پاسداران دادند که به دستور دادستان انقلاب به زندان دیزل آباد منتقل شدند.» (۳)

در گنبد کاووس، پیش بینی هایی درباره تحركات احتمالی نامطلوب شده بود که تحقق نیافت. در پیام روز گذشته ستاد مشترک ارتش، آمده است: «برابر اعلام شهربانی گنبد کاووس، در شهر شایع است چریک های فدائی و هواداران شان و عده ای از تراکمه که دم از طرف داری طبقه زحمت کش و کارگر و دهقان می زنند در نظر دارند که روز ۱۱/۲/۱۳۵۹ {روز کارگر} مسلحانه تظاهرات و راه پیمایی نمایند. چون احتمال برخورد وجود دارد. پیش بینی های لازم در این مورد معمول و در ساعت ۱۲ روز جاری [۱۰/۲/۱۳۵۹]، با تقاضای شهربانی مذکور جهت هماهنگی نیروها، شورای تأمین تشکیل و تصمیمات لازم در این باره اتخاذ گردید.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر ساعت ۰۰:۳۵»

یادآوری می شود که در هاشم این پیام به سپاه آمده است: «به سپاه گنبد ابلاغ شد که در جریان باشند و پیش بینی های لازم را بنمایند.» (۴)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- سند شماره ۰۵۰۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی به نزاچا، ژاجا و سپاه پاسداران، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

انتقال یک جسد سوخته و یک هلیکوپتر سالم امریکایی بازمانده از حادثه طبس به تهران و نیز اعزام عده ای از گروگان های امریکایی به مشهد، مهم ترین موارد قابل ذکر از تبعات حادثه طبس است.

امروز، تیمسار قبادی فرمانده لشکر ۷۷ خراسان، که سرپرستی عملیات را در منطقه رباط خان طبس برعهده دارد و هم اکنون در آن منطقه به سر می برد، در تماس تلفنی با خبرگزاری پارس در مشهد اظهار کرد روز گذشته، از داخل لایشه یک هواپیمای سوخته شده امریکایی در منطقه رباط خان طبس، جسد متلاشی شده دیگری از مهاجمان امریکایی کشف و به تهران منتقل شد. (۱)

امروز همچنین، ستاد مشترک به نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: «برابر اعلام نداجا حدود ساعت ۱۱:۳۰ مورخه ۱۲/۲/۱۳۵۹، هلیکوپتر سی.اچ.۵۳ مهاجمین امریکایی و هلیکوپتر اس.اچ.۳ دی نیروی دریایی به شماره بدنه ۳۰۸ از طریق یزد نائین تهران به فرودگاه مهرآباد پرواز خواهد نمود. دستور فرمایید به واحدهای مسیر راه مراتب را اعلام دارند.» (۲) یادآوری می شود، این هلیکوپتر روز ۱۰/۲/۱۳۵۹ با اسکورت نیروی دریایی و نیروی هوایی ایران از طبس به فرودگاه یزد حمل شده بود. (۳)

در همین حال، طبق طرح قبلی نگهداری غیرمتمرکز گروگان های امریکایی برای حفاظت بیشتر در برابر حوادث احتمالی، امروز، عده ای از آنها به مشهد انتقال یافتند. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در مشهد گزارش داد: «به محض اطلاع اهالی مشهد، عده کثیری من جمله طلاب حوزه علمیه با شعارهایی علیه امریکا و در حمایت از دانشجویان به طرف محل نگهداری جاسوسان حرکت کردند.» (۴)

در ایران و در تداوم بازتاب واقعه طبس، امروز هم مقامات در این باره به اعلام موضع پرداختند. به عنوان نمونه، دیدگاه های اعلام شده امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی، امام جمعه تهران در نماز جمعه و نیز یکی از منتخبان مرحله اول انتخابات مجلس، در ادامه ذکر شده است.

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۰۵۰۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نهاجا، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۵۰۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

امام خمینی در ملاقات فرماندهان سپاه (۱) با ایشان، تجاوز نظامی امریکا در طیس را نقض حقوق بین المللی از سوی مدعیان آن خواندند و تکرار کردند که ایران از این حملات نمی ترسد. ایشان همچنین فرض رسیدن نیروهای امریکایی به تهران را نیز مدنظر قرار داده و آن را بی اهمیت و به ضرر آنها برشمردند. امام خمینی در همین زمینه گفتند: «این آقای که می فریاد می زند که شما نقض قراردادهای اجتماعی و بین المللی را کردید، خودش همین نقض قرارداد بین المللی را کرده است که نظامی وارد کرده در یک مملکتی که مستقل است. این یکی از چیزهایی است که نقض حقوق بین المللی است. نقض قراردادهای بین المللی است. این نقض قرارداد بین المللی را که ایشان آنجا می فریاد می زند، خودش نقض می کند و این قدرها هم این مجالسی که در دنیا هست از او انتقاد نمی کنند. البته در این قضیه که حالا شکست خوردند انتقادات زیاد است. لکن بدانید که اگر این توفیق پیدا کرده بود، همه این انتقادهایی که اینها می کردند، برمی گشت به تعریف و ثناخوانی.» (۲)

امام خمینی در ادامه تأکید کردند: «اینها اگر هم یک وقتی بی عقلی کنند و فرض کنید بریزند به ایران، این جوان های ما آنها را با چنگک و دندان از بین می برند. نمی گذارند اینها یکی شان هم بروند. اگر هم این کاری که کرده بود رسیده بود به آنجایی که بیایند در تهران و بیایند در این لانه جاسوسی، آن وقت می فهمیدند که با چه اشخاصی طرف هستند.» (۳)

در نماز جمعه تهران نیز اعلام موضع ضد امریکایی چشمگیر بود. روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از آیت الله خامنه ای در تیر درشت خود نوشت: "امروز، در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران، با امریکا نمی جنگد." (۴) این روزنامه، بخشی از مطالب خطبه دوم نماز جمعه را چنین گزارش کرد: «ما پانزده سال، با شاه، با دستگاه شاه و پشت سر آن با امریکا جنگیدیم. کشته هم دادیم. تحمل زحمات هم کردیم. زندان هم رفتیم، بالاخره بر او پیروز شدیم. پانزده سال دیگر هم با امریکا مستقیماً خواهیم جنگید. ملت ما آماده است. ملت ما از آن ملت هایی که ده سال، پانزده سال جنگیدند، به خدا هم اعتقاد

(آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران:

امروز در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران با امریکا نمی جنگد.

ص: ۵۸۲

۱- * ضمیمه دارد؛ نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم سال ۱۳۸۹، ص ۲۶۸.

۳- همان، ص ۲۶۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

و ایمان نداشتند، کمتر نیست. این ملت مبارزه خواهد کرد. این ملت خواهد ایستاد و باید باشید [بایستد]. اول توکل به خدا، دوم اتحاد» (۱) روزنامه جمهوری اسلامی همچنین از نوعی دعوت عام به وحدت با محور مبارزه با امریکا خبر داد و افزود: «امام جمعه تهران در خطبه دوم ضمن تأکید بر وحدت کلمه گفتند ما حملات جنایتکاران احزاب مسلح را در کردستان به حساب خلق کرد نمی گذاریم. حملات موزیانه خرابکاران در این گوشه و آن گوشه مملکت را به حساب خلق و اقوام نمی گذاریم. شما ملت با هم متحد باشید. قشرهای مختلف با هم متحد باشند. حتی کسانی که به اسلام اعتقاد ندارند ما امروز، به آنها همان حرفی را می زنیم که پیغمبر در صدر اسلام به مسیحیان جزیره العرب گفت. پیغمبر به آنها فرمود یا اهل الکتاب تعالوا إلی [کلمه] سواء بیننا و بینکم ما در یک خط، در یک مرکز با شما هم عقیده ایم. یک هدف را قبول داریم و آن مبارزه با امپریالیسم امریکا و قدرت سلطه گر جهانی امریکا است و امروز، در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران با امریکا نمی جنگد.» (۲)

در همین حال، ابراهیم یزدی نماینده منتخب مردم تهران در مرحله اول انتخابات مجلس اول، امروز در مصاحبه با خبرگزاری پارس گفت: «تحریکات و توطئه های

امریکا در ایران همه دارای یک هدف مشترک هستند، اما در ناحیه خوزستان این تحریکات علاوه بر هدف های فوق دارای هدف اقتصادی نیز می باشد.

امریکایی ها برای تکمیل محاصره اقتصادی علیه ایران کوشش می کنند تا با قطع صدور نفت ایران به صورت مستقیم یا غیرمستقیم منابع درآمد ارزی ما را قطع نمایند. در این مورد امریکا از یک سو در بازار بین المللی کوشش دارد تا مشتریان عمده و اصلی ایران را از خرید نفت منصرف سازد و از سوی دیگر توسط دولت بعثی صدام حسین در عراق می کوشد تا با ایجاد انفجارات در منطقه خوزستان مانع تولید نفت و تصفیه آن بشود. بنابراین، این گروگان گیری کارمندان سفارت ایران در لندن توسط ۳ عراقی و ادعای واهی ایرانی بودن آنها در رابطه با این هدف می باشد.» دکتر یزدی افزود: «برای رسیدن به این هدف، امریکا از طریق تحریکات داخلی نیز عمدتاً برای ایجاد جنگ فرساینده سیاسی کوشش می کند تا به خیال خودشان مردم و جامعه و انقلاب ما را فرسوده و خسته و ناامید سازد تا بتواند در یک شرایط مناسب دیگری برنامه های ضربتی خود را اجرا نماید.» (۳)

۲۴۰

تحریک دیپلماتیک اخیر ایران در منطقه در قالب سفر منطقه ای وزیر امور خارجه، با سفر چندساعته وی به بحرین امروز، پایان یافت. قطب زاده حدود ۱۰:۳۰ صبح، وارد بحرین شد و پس از ملاقات و مذاکره با امیر بحرین و وزیر امور خارجه و برخی مقامات این کشور، از منامه راهی تهران و در ساعت ۷:۳۰ بعدازظهر، وارد فرودگاه مهرآباد شد. (۴)

روزنامه کیهان درباره این سفر و نتایج آن نوشت: «صادق قطب زاده عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه کشورمان، در پایان سفر یک هفته ای خود به کشورهای عربی به تهران بازگشت.

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان، ص ۷.

۴- همان، ص ۱۰.

قطب زاده طی این مسافرت از کشورهای سوریه، لبنان، کویت و کشورهای شیخ نشین خلیج فارس دیدار و با سران این کشورها گفت و گو کرد. ... وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در ملاقات های خود خاطرنشان کرد که با رژیم جنایتکار فعلی عراق به هیچ وجه فکر مذاکره و مصالحه را نداریم. رژیم کنونی ظلم و ستم در حق ملت مسلمان عراق [را] به حد نهایت رسانید و آخرین نمونه آن جنایت فجیع در حق آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهر گرامی اش بوده است. بدیهی است که با چنین رژیم سفاکی نمی توان مصالحه کرد زیرا این رژیم نمایندگی ملت مسلمان عراق را ندارد و به همین جهت پیشنهاد میانجیگری برخی از کشورهای اسلامی را لزوماً رد می کنیم.» (۱)

همچنین به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وزیر امور خارجه در فرودگاه مهرآباد گفت: «نتیجه مذاکرات بسیار عالی بود که جزئیات آن را فردا، در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام خواهم کرد.» در ادامه گزارش این روزنامه آمده است: «قطب زاده در مورد تعداد سوء قصد کنندگان در کویت اظهار داشت مهاجمین ۷ نفر بودند، همگی دستگیر شدند و با وجودی که رسماً ماهیتشان اعلام نشد، ولی من فکر می کنم آنها عراقی بودند.» (۲) به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی قرار است قطب زاده نتیجه مذاکرات خود را با مقامات کشورهای عربی به امام و شورای انقلاب گزارش کند. (۳)

گفتنی است روزنامه جمهوری اسلامی، همراه این گزارش مطالبی افشاگرانه علیه وزیر امور خارجه نیز به این شرح درج کرده است: «در این مسافرت، گروهی از دیپلمات های ایرانی [و] خبرنگاران داخلی و خارجی همراه وزیر امور خارجه بودند که حمید همایون برادرزاده داریوش همایون صاحب [روزنامه] آیندگان منحل و عوامل اسرائیل و صهیونیسم بین المللی و عکاس خصوصی وی نیز در میان آنها دیده می شد.» (۴)

۲۴۱

در سومین روز اشغال سفارت ایران در لندن به دست عوامل عراق، گروگان گیران و مقامات ایرانی پیام هایی مبادله و مواضعی اعلام کردند. در این میان، هرچند تسلیم نشدن ایران در برابر خواسته های گروگان گیران قطعی گردید، ولی تکلیف نهایی نیز روشن نشد و ابهام در چگونگی حل و فصل نهایی ماجرا همچنان باقی ماند.

شب گذشته، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در گفت و گویی درباره آخرین تحولات مربوط به گروگان گیری در سفارت ایران در لندن گفت: تروریست ها خواسته اند که توسط سه سفیر عراق، اردن و الجزایر مذاکره کنند. وی افزود: از نظر دولت ایران، سفیر عراق خودش از عوامل درگیر در این ماجرا است و ما خود او را جزو تروریست ها می دانیم و در حال حاضر، از نظر دولت جمهوری اسلامی ایران حل مسئله به عهده دولت انگلستان است. (۵)

از سوی دیگر امروز نیز در سخنرانی قبل از خطبه های نماز جمعه اهواز، آقای هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب، به حادثه سفارت ایران در لندن اشاره و اعلام کرد: «ما شب

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- همان.

۴- همان.

۵- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

گذشته، در شورای انقلاب تصمیم گرفتیم که هیچ کدام از خواسته های کسانی که سفارت ایران را در انگلیس به اشغال درآورده اند، برآورده نکنیم.» (۱) وی همچنین گفت: «دیشب، از سفارت ایران در لندن به ما پیغام دادند (۲) که مبادا تسلیم خواست های کسانی که سفارت را تصرف کرده اند بشوید و به خواست های آنان جواب مثبت بدهید. ما برای شهادت و مرگ آماده هستیم، ولی حاضر نیستیم که دولت ایران خرابکاران را آزاد کند.» (۳)

در این حال، در لندن، پلیس انگلستان اعلام کرد دیپلمات های گروگان ایرانی در لندن در پیام محرمانه ای که برای دولتشان فرستاده اند اعلام کردند حاضر به مرگ هستند، ولی تسلیم تقاضاهای مردان مسلحی که ساختمان سفارت را در اختیار دارند نخواهند شد. سخنگوی پلیس افزود این پیام از سوی ۲۰ گروگان با توافق اشغال کنندگان فرستاده شده است. همچنین مشخص نیست گروگان ها در پیام خود از دولت ایران تقاضای کمک کرده اند یا خیر. (۴) یک مقام پلیس نیز خبر داد که صبح امروز، ۲ نماینده ارشد تلویزیون بی بی سی به محل سفارت خوانده شدند و با شخصی در داخل سفارت گفت و گو کردند. این گفت و گو انتشار نیافته است. (۵)

در حال، به گزارش رویترا، مذاکرات مقامات مسئول و پلیس انگلیس در لندن با اشغال کنندگان سفارت ایران ادامه یافت؛ (۶) از جمله ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن گزارش داد: «پلیس اسکاتلندیارد سعی دارد ارتباط تلفنی خود را با افراد مسلح داخل سفارت همچنان باز بگذارد.» (۷)

مسئله قابل ذکر دیگر که بازتاب وسیعی داشت، (۸) تظاهرات و تحصن دانشجویان و ایرانیان طرف دار جمهوری اسلامی در اطراف سفارت است که در طول شب گذشته و امروز، ادامه یافت و ابراز نارضایتی پلیس را در پی داشت. گفته می شود که این تجمع حفظ نظم و ابتکار عمل را برای پلیس مشکل تر ساخته است. (۹) شاید به همین دلیل و براساس توافقات انجام شده، وزیر امور خارجه ایران پیامی به این شرح برای تحصن کنندگان ارسال کرد: «برادران و خواهران ایرانی عزیز، ملت ایران شهادت و فداکاری شما را ستایش می کند و عشق به ایثار و شهادت را در

{تجمع و تحصن هواداران انقلاب اسلامی مقابل سفارت ایران در لندن}

ص: ۵۸۵

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵.
- ۲- * اشاره به پیام نقی زاده است که در روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹ ذکر شد.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.
- ۴- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۸- ** بازتاب ها در گزارش بعدی آمده است.
- ۹- همان.

شما هرگز فراموش نخواهد کرد، این همبستگی و فداکاری موجب همان قدرتی است که انقلاب اسلامی ایران را به پیروزی رسانید. برادران و خواهران عزیز، ما با نهایت قدرت و قاطعیت در موضع خود ایستاده ایم و از آرمان هایمان دفاع می کنیم، اما از آنجایی که ما همیشه به حقوق و مسئولیت های کشورها احترام می گذاریم، از شما انتظار داریم به اعتصاب غذای خود خاتمه داده و با مقامات محلی تا سرحد امکان همکاری کنید. بدیهی است چنانچه دولت انگلستان در این مورد اظهار عجز کند، تمامی ملت ایران در کنار شما برای حفظ حقوق خود اقدام خواهد کرد.» (۱)

به این ترتیب، در ساعت ۴ بعد از ظهر امروز، تحصن مقابل سفارت به پایان رسید و تحصن کنندگان با صدور قطعنامه ای به تظاهرات خود پایان دادند. (۲)

۲۴۲

بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن، امروز هم در حد وسیعی ادامه یافت و رسانه های مختلف طبق مشی خود، این حادثه را وسیله ای برای اعلام دیدگاه ها قرار دادند. نکته قابل توجه، نوع مرتبط ساختن این قضیه با ماجرای گروگان های امریکایی در ایران و نتیجه گیری های حاصل از آن است.

رادیو اسرائیل در ساعت ۲۰، این گزارش را پخش کرد: «رهبران ایران به بریتانیا اجازه داده اند برای آزادی گروگان های ایرانی در سفارت ایران در لندن از قدرت نظامی استفاده کند. ... صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، گفت بریتانیا مجاز است برای آزادی گروگان های ایرانی در لندن از نیروی نظامی استفاده کند. روزنامه های لندن با لحن خوشحال کننده ای تسخیر [سفارت] ایران را توسط تروریست ها بررسی می کنند. روزنامه دیلی میرور در همین مورد می نویسد: مدت شش ماه است که ایرانی ها هر گونه قانون عدل و قوه قضایی را زیر پا گذاشته و مورد تمسخر قرار داده اند. آنها بدون شک احساسات گروگان ها و خانواده هایشان را پایمال کرده اند. به هر تقاضا و پیشنهادی با گوش های بسته پاسخ داده اند و حالا ببینند وقتی گروگان ها ایرانی هستند چه خبر شده است. فوراً تهدید می کنند که دوستان ایرانی ما را اعدام خواهند کرد. روزنامه میرور می نویسد: پرویی ایرانیان حد و حساب ندارد و آقای صادق قطب زاده ناگهان دست به دامان قوانین بین المللی شده و می گوید دولت لندن مسئول گروگان های ایرانی است.

روزنامه های فرانسه دولت ایران را به خاطر رفتار اخیرش تقیب می کنند. روزنامه فرانسوار معتقد است که تروریست های خوزستانی در سفارت ایران در لندن احتمالاً حاضر خواهند شد گروگان های ایرانی را با گروگان های امریکایی تعویض کنند، ولی اگر چنین تعویضی صورت بگیرد، پرزیدنت کارتر چاره ای نخواهد داشت که برای آزادی گروگان ها متوسل به زور بشود.

روزنامه فیگارو می نویسد: کشورهای عرب در نظر دارند در منطقه جنوب ایران یک کشور عربی دیگر به وجود آورند به ویژه به خاطر تیرگی روابط بین تهران و بغداد. روزنامه لوکوئیدین دویاری از دولت لندن می خواهد که خود را مسئول سرنوشت گروگان های ایرانی در لندن

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- همان.

نداند، زیرا این یک مسئله داخلی ایران است. روزنامه لوماتن در همین مورد می نویسد ایران یک کشور اروپایی نیست و رهبران این کشور بر سرنوشت گروگان ها حتی گروگان های خود اهمیتی نمی دهند.» (۱)

از رادیو لندن نیز این گزارش پخش شد: «غائله اشغال سفارت ایران در لندن همچنان جزو اخبار مهم صفحات اول مطبوعات امروز بریتانیاست و روزنامه دیلی اکسپرس حتی نیمی از صفحه اول خود را به این خبر اختصاص داده است و خبر مذکور تحت عنوان عدم توافق ایران در مذاکره با گروگان گیرها به چاپ رسیده است. دیلی اکسپرس می نویسد: این اعلام دولت ایران به منزله یک اعلام خطر خونسردانه است مبنی بر اینکه گروگان ها را به حال خود رها کرده اند تا به هلاکت برسند. ... روزنامه اسکاتسمن می نویسد: دولت بریتانیا حق دارد که در انجام آنچه که از دستش برمی آید برای حفظ جان گروگان ها اقدام کند، اما از سوی دیگر ایران نیز حق دارد که تن به ضرب الاجل و تهدید ندهد. روزنامه اسکاتسمن اضافه می کند که این نکته حائز کمال اهمیت است که دولت بریتانیا گروگان ها را به سلامت آزاد سازد زیرا این امر دولت ایران را برای آزادساختن گروگان های امریکایی تحت فشار بیشتری قرار خواهد داد.» (۲)

شبهه اول تلویزیون فرانسه هم اظهارنظر یکی از اشغال کنندگان سفارت را پخش کرد که گفته است: «ما با [آیت الله] خمینی کاری را کردیم که او با امریکاییان انجام داده است.» (۳) همچنین از قول فرد مزبور اعلام شد: «این گروه آماده است به محض اینکه آیت الله خمینی گروگان های امریکایی در تهران را آزاد کند، گروگان ها را آزاد نماید.» (۴)

۲۴۳

حضور چشمگیر ایرانیان، به خصوص دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن برای محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب و نظام، از جمله حواشی مهم قضیه اشغال سفارت است که خود به طور مستقل دارای اهمیت خاصی است و بازتاب وسیعی دارد.

آسوشیتدپرس از لندن گزارش داد: «دسته های مختلف ایرانیان مقیم انگلیس در اطراف ساختمان سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با شعارهایی مانند "مرگ بر کارتر" دست به تظاهرات زدند. پلیس انگلیس برای متوقف کردن تظاهرات دخالت کرد. ... علت بازداشت و دخالت پلیس برخورد بین طرف داران آیت الله خمینی و جمهوری اسلامی و مخالفین بود. در این تظاهرات حدود ۵۰ نفر انگلیسی نیز علیه [آیت الله] خمینی شعارهایی می دادند.

... یک دانشجوی ایرانی گفت اشغالگران سفارت، فاشیست و نوکرهای {سیا} هستند و باید اعدام شوند. از وی سؤال شد راجع به ۵۲ دیپلمات امریکایی که در تهران به گروگان گرفته شده اند چه می گوید. وی گفت این موضوع فرق می کند. امریکایی ها با انقلاب ما مخالف اند. طرف داران آیت الله خمینی در وسط خیابان کنزینگتون {مقابل سفارت} نماز به جای آوردند.» (۵)

ص: ۵۸۷

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۲- همان، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- همان.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

رویتر نیز از طولانی شدن حضور متحصنان در مقابل سفارت خبر داد و درباره حوادث روز جمعه نوشت: «یک زن جوان که در میان صدها تظاهرکننده طرف دار امام خمینی قرار داشت، با آمبولانس به بیمارستان انتقال یافت. وی که مدت ۳۶ ساعت دست به تظاهرات زده بود، دچار خستگی شدید شده بود.» (۱)

رادیو لندن نیز در گزارشی از این تجمع آورده است: «یکی از همکاران که برای تهیه گزارش به ناحیه سفارتخانه ایران رفته بود مشاهدات خود را بازگو می کند. سفارت ایران در ضلع جنوبی هایدپارک قرار دارد و مشرف بر خیابان است. ... گروهی از دانشجویان ایرانی که علیه اشغال کنندگان سفارت و همچنین رئیس جمهور امریکا شعار می دادند شب را در آنجا به سر برده بودند. ... این دانشجویان شکوه می کردند که پلیس از رسیدن آب و غذا و غیره برای آنها جلوگیری کرده است و با آنها رفتار خوبی نداشته است. فعالیت این دانشجویان که توجه دیگران را جلب کرده بود گروهی بی شمار را به طرف خود جلب می کرد، درحالی که من با شما صحبت می کنم گروهی از دانشجویان دست راستی افراطی بریتانیا در حال شعاردادن علیه کسانی هستند که به طرف داری از آیت الله خمینی شعار می دهند. این گروه که بیشترشان از جوانان تشکیل می شوند، پلاکاردهایی در دست دارند و به نفع شاه و امریکا مشغول شعاردادن هستند. در آن سوی دیگر گروهی از طرف داران آیت الله خمینی مشغول شعاردادن هستند، تقریباً ۳۰ نفر، همچنین عده ای دیگر از طرف داران آیت الله خمینی با داشتن گل هایی در دست در نزدیکی سفارت از ایرانیان حمایت می کنند. پس از شعارهای جوانان انگلیس که می گفتند ایرانیان به خانه تان

برگردید، دوباره وضع آرام شد. خبرنگاران بی شمار از این طرف به آن طرف می دویدند، منظره شورانگیز زمانی بود که ایرانیان به نماز ظهر و عصر ایستادند و صدای اذان با شعارهای جوانان دست راستی انگلیس با هم در آمیخت، گویی در این حال خبری رسید؛ زیرا دانشجویان اعلام کردند به دستور مقامات ایران این محل را ترک می کنند. آنها قبل از ترک محل مطبوعات را متهم کردند که حقایق را تحریف می کردند و درحالی که از جلوی نرده های هایدپارک رد می شدند ایرانیانی که آن طرف نرده بودند، آنها را گل باران کردند.» (۲)

{اقامه نماز جماعت در خیابان کترینگتون مقابل سفارت ایران در لندن و حضور چشمگیر ایرانیان به خصوص دانشجویان در دفاع از انقلاب اسلامی}

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

تحركات عوامل عراق در لبنان عليه مخالفان رژيم بعث، امروز هم در شكلي خونين، ادامه يافت.

بخش عربي راديو مونت كارلو با قطع برنامه عادي خود اعلام كرد: «امام حسن الشيرازي در برابر يكي از هتل هاي غرب بيروت در اثر تيراندازي به قتل رسيده است. افراد ناشناس كه سوار دو اتومبيل بودند به سوي وي تيراندازي كردند و چند گلوله به وي اصابت كرد.» (۱) در گزارش آسوشيتدپرس از بيروت به نقل از پليس، در اين باره توضيح بيشتري داده شده است. براساس اين گزارش، درحالي كه حجت الاسلام سيدحسن شيرازي كه پاسپورت لبناني هم دارد، در بلواري در يك محله مسلمان نشين بيروت مشغول رانندگي بود، افراد مسلح از دو ماشين مختلف به سوي او آتش گشودند. وي به شدت مجروح شد و در راه بيمارستان جان خود را از دست داد. (۲) در اين گزارش اضافه شده است: ناظران بي طرف ترور سيدحسن شيرازي را مسئله اي جدا از درگيري بين دستجات طرف دار ايران و عراق مي دانند. سيدحسن شيرازي مدير جامعه علمي لبنان بود كه كلاً با مجلس اعلاي شيعيان لبنان در تضاد است. (۳)

به گزارش خبرگزاري فرانسه، گروهی با هویتی ناشناس مسئولیت ترور را برعهده گرفت، (۴) این امر نشانه درگیر بودن سازمان های اطلاعاتی و امنیتی عراق است (۵) كه نمی خواهند به طور رسمي اين اقدام را متوجه خود كنند. اين گروه خود را "جنبش آزادي ملي ايران سازمان ژوئن سرخ" خوانده است. (۶)

يادآوری مي شود سيدحسن شيرازي برادر آيت الله سيدمحمد شيرازي است و هر دو از فعالان ضدبعث عراق بوده اند. برادر بزرگ تر به ايران آمده و سيدحسن به لبنان رفته و تابعيت لبناني هم گرفته بود.

{ترور آيت الله سيدحسن شيرازي از علماء مخالف صدام در بيروت}

۱- همان، ص ۱۴، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان.

۴- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- * بعدازظهر روز ۱۳/۲/۱۳۵۹، اطلاعیه ای از طرف دفتر آیت الله سیدمحمد شیرازی در اختیار سازمان خبرگزاری پارس قرار گرفت که در شروع آن با ذکر عبارت «بار دیگر دست استعمار از آستین رژیم بعث عراق درآمد» رژیم بعث را مسئول ترور آیت الله شیرازی دانسته بود. در این اطلاعیه همچنین درباره نحوه شهادت آیت الله شیرازی چنین آمده است: «یونایتد پرس گزارش می دهد که آیت الله سیدحسن شیرازی در یک بلوار و هنگام رانندگی ترور شده است درحالی که نه در بلوار و نه درحال رانندگی بود، بلکه هنگامی که آن شهید از هتل انترناسیونال عازم مجلس ختم آیت الله سیدمحمدباقر صدر بوده، ترور شده است.» [روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۳۱]

۶- همان.

پایان ماجرای توقیف موقت ۶ عراقی که به طور غیرمجاز با یک هواپیما، در تاریخ ۷/۲/۱۳۵۹، در جنوب ایران فرود آمده بودند، امروز به طور رسمی اعلام شد.

سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام کرد ۶ سرنشین هواپیمای عراقی که چند روز قبل مجبور به فرود اجباری در خاک ایران شده بود، روز چهارشنبه گذشته، تحویل مقامات عراقی در تهران شدند تا ترتیب انتقال آنان به کشورشان داده شود. (۱)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در این مورد اعلام کرد: این هواپیمای ملخ دار غیرمسلح و تجاری بوده که از بغداد قصد پرواز به بصره را داشته و بر اثر اختلال در دستگاه های ارتباطی راه خود را گم می کند و وارد حریم فضایی ایران می شود. (۲) بنا بر اعلام ستاد مزبور، بلافاصله پس از فرود اجباری هواپیما، ۶ تن سرنشین آن به تهران اعزام شدند. آنان پس از تحقیق و بررسی و مشخص شدن اینکه هیچ گونه قصد سوئی در میان نبوده، تبرئه و تحویل وزارت امور خارجه گردیدند. (۳)

تردد فعالان خرابکاری و انفجار در ایران، در مسیر بصره بغداد از جمله موضوعاتی است که در گزارش های واصله به مسئولان ذی ربط در خوزستان به طور مرتب مشاهده می شود. اعزام عده ای برای آموزش از بصره به بغداد و نیز ورود افرادی آموزش دیده از بغداد به بصره، امروز هم انجام شد.

در یک گزارش مربوط به تحرکات امروز، آمده است: «یک گروه پانزده نفری از اعراب ایرانی به طور غیرمجاز به عراق وارد و توسط سازمان امن العام بصره جهت طی دوره چریکی و آشنایی به فنون جدید خرابکاری به بغداد اعزام شده اند که پس از طی دوره با تجهیزات لازم به ایران فرستاده شوند.» (۴) در گزارش دیگری مربوط به همین موضوع نیز آمده است: «۲ دستگاه خودروی حامل مواد منفجره و ۱۵۰ نفر خرابکار از بغداد به طرف بصره اعزام [شده اند] تا از طریق خرمشهر وارد ایران شوند.» (۵)

هرچند هر دو گزارش مذکور با قید "احتمالاً صحت دارد" همراه است، اما گزارش های دیگر نشان می دهد که این احتمال را باید جدی گرفت و هشیار بود. گزارش سوم حاکی است ساعت ۱۲ امروز، «توسط مأمورین پاسگاه دویرج یک عدد اتوبوس پلاستیکی اسباب بازی که مواد منفجره و چاشنی مربوطه در داخل آن کار گذاشته شده بود، در حوالی عشیره دویرج کشف و قبل از اینکه بتواند عمل کند توسط مأمورین ختشی شد.» (۶)

امروز همچنین شهربانی استان خوزستان به شهربانی های تابعه اعلام کرد که احتمال ورود شاهپور بختیار از مرزهای خوزستان در طول ۱۵ روز آتی وجود دارد. در این اطلاعیه بر ضرورت هشیار و دستگیری نامبرده در صورت مشاهده، تأکید شده است. (۷)

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲}، ۴/۴/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۱۶۸۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان به شهربانی های تابعه، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، در مناطقی از عراق نیز تحرکات ایذایی علیه رژیم بعث وجود دارد. در یک گزارش منابع امنیتی ایران که به دفتر ریاست جمهوری داده شد، ضمن گزارش حوادث امروز، آمده است: «توسط افراد مسعود بارزانی لوله نفت سلیمانیه منفجر و حدود یک میلیون دینار عراقی خسارت به بار آمده است و دولت عراق این عمل را تحریکاتی از ناحیه دولت ایران تلقی نموده است.» (۱)

۲۴۷

در مرز عراق تحرکات ایذایی و نقل و انتقالات کشور همسایه، ادامه یافت که بعضی با کمک و اقدام مهاجمان داخلی وابسته به عراق همراه بود.

حدود ساعت ۱:۳۰ بامداد امروز، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، پیامی به ستاد مشترک ارسال کرد که در آن به نقل از سپاه قصرشیرین، از یک حمله ایذایی عراق خبر داده است که از ساعت ۲۲ شب گذشته، شروع شده و همچنان ادامه دارد. مطابق پیام: «سپاه مستقر در پاسگاه سنجوق زیر آتش سنگین عراق قرار گرفته و تاکنون تعداد ۳ نفر شهید و تعدادی مجروح گردیده اند و از ارتش نیز تقاضای کمک و پشتیبانی شده که متأسفانه تاکنون هیچ گونه همکاری با این سپاه به عمل نیآورده است. مراتب جهت اطلاع و اقدامات لازم اعلام می گردد.» (۲)

شهربانی جمهوری اسلامی در گزارشی به وزارت کشور، به نقل از شهربانی قصرشیرین، از حمله مهاجمان محلی وابسته به عراق در ساعت ۳ بامداد، در منطقه قصرشیرین خبر داد. براساس این گزارش، «مهاجمین در منطقه دزدک با سلاح های سنگین به پاسگاه ژاندارمری آتش [گشودند] که به وسیله سپاه پاسداران متقابلاً پاسخ [داده شد]. در نتیجه تیراندازی مهاجمین ۲ نفر از پاسداران یکی به نام مرتضی آقامرادی فرزند علی اکبر و دیگری که اهل یزد بوده به درجه شهادت می رسند و ۲ پاسدار نیز مجروح [می شوند] که در بیمارستان قصرشیرین بستری [شدند]. جنازه پاسدار شهید مرتضی آقامرادی با تشریفات قانونی به خاک سپرده شد.» (۳)

وزارت کشور در تلفن گرامی به سپاه، به نقل از شهربانی قصرشیرین از یک درگیری در این منطقه خبر داده که از ساعت ۱۱ امروز، شروع شده و تا نیمه شب ادامه یافته است. در این گزارش آمده است: «واحد مستقر در کلات روخرناسخان و سپاه پاسداران و ژاندارمری در آبادی های نوار مرزی باباهادی و قلعه سفی و دارخور دربند بین نیروهای مهاجم عراقی به شدت درگیر است.» (۴)

روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی نیز در اطلاعیه ای از یک درگیری که از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ۴ بامداد امروز، طول کشید، خبر داد و اعلام کرد: «نیروهای عراقی با آتش توپخانه به پاسگاه های یک هشان [یکه شان]، پرویزخان، دربندجوق و برج احمدی حمله کردند که با آتش توپخانه به آتش آنان پاسخ داده شد.» (۵)

ص: ۵۹۱

- ۱- سند شماره ۰۳۴۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۸/۳/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۵۰۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۰۰۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۳/۱۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

گروهان سومار در گزارشی به رکن ۲ ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به نقل از پاسگاه گمرک نو از یک حمله شبانه که از ساعت ۲۲ شروع شد و حدود دو ساعت و نیم طول کشید، خبر داد. براساس این گزارش، چاه نفت شماره ۸ مورد حمله مهاجمان عراقی قرار گرفت، اما با هشیاری افراد پاسگاه و نیروهای کمکی نفت شهر و سپاه پاسداران، حمله دفع شد و به علت کم بودن فاصله، مهاجمان با استفاده از تاریکی شب به خاک عراق متواری شدند. (۱)

در گزارش های امروز همچنین به پرتاب گلوله توپ از داخل خاک عراق به برخی روستاهای مرزی غرب که باعث وحشت اهالی می شود، اشاره شده است. (۲)

در گزارش های مربوط به جنوب کشور هم مهم ترین مسئله امروز، نقل و انتقال توپخانه عراق در مناطق الشعیبیه، الزبیر، ام القصر و بندر البکر، می باشد. (۳)

۲۴۸

در سنندج درگیری ها، با برتری نیروهای ارتش و سپاه، همچنان ادامه دارد.

گزارش های رسیده به ارتش از وضع امروز سنندج حاکی است: «عملیات پاک سازی در منطقه سنندج ادامه داشت و در منطقه شریف آباد، خیابان مسجد قبا حدود ۵۰۰ متری خیابان اقبال خانه به خانه ادامه داشته و یک نفر درجه دار و یک نفر سرباز و یک پاسدار و یک نفر غیرنظامی زخمی و یک نفر گروگان گرفته شده است.» (۴) همچنین برابر اعلام ژاندارمری، امروز، «گلوله توپ به سمت ناحیه ژاندارمری کردستان پرتاب و در نتیجه برج دیدبانی ژاندارمری کردستان طعمه حریق شده است.» (۵) بنا بر گزارش نوبه ای ارسال شده از ارتش «راه های ورودی اصلی به شهر سنندج مسدود و تحت کنترل است، لیکن افراد گروه های مسلح [غیرقانونی] به طور پیاده از راه های فرعی و ارتفاعات وارد شهر می شوند.» (۶)

اعلامیه مشترک سپاه پاسداران مستقر در سنندج و لشکر ۲۸ کردستان که امروز، انتشار یافت نیز حاکی از چنین وضعی است. متن کامل اطلاعیه مزبور به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

به اطلاع هم وطنان غیور و مسلمان ایران می رساند که تعداد زیادی از مهاجمان به وسیله نیروهای انقلاب کشته شدند و کلیه جاده های اصلی و فرعی منطقه به شدت تحت کنترل است به طوری که هیچ گونه عبور و مروری صورت نمی گیرد. بنزین، خواربار و مهمات دشمن تمام شده، تعدادی از نیروهای ضدانقلاب که قصد فرار داشتند توسط پاسداران و سربازان دلیر کشته یا دستگیر شدند و هم اکنون قسمتی از شهر، میدان آزادی و ۲۲ بهمن پاک سازی شده و کلیه مواضع ضدانقلاب به تصرف درآمده و اهالی مناطق پاک سازی شده در امنیت کامل به سر می برند که تعدادی از اهالی نیز به پادگان یا محل امن تری انتقال یافتند.» (۷)

دفتر ریاست جمهوری نیز در پیامی گزارش وضع کنونی سنندج را همراه با توصیه هایی به ساکنان آن، بدین شرح انتشار داد:

- ۱- سند شماره ۲۷۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه ۰۵ {رکن ۲}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۵۰۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز {رکن ۲} ۲۹/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۳۴۷۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استانداری خوزستان به سپاه پاسداران خوزستان {اهواز}، ۸/۳/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، شماره ۲۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹ الی ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- همان، ص ۳.
- ۶- همان، ص ۲.
- ۷- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

با تأییدات خداوند متعال اکنون که ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران در شهرهای کردستان بر اوضاع مسلط هستند و کنترل یگان سنندج و محوطه اطراف شهر را در دست دارند و پاسداران انقلاب نیز در داخل شهر پیشروی و ادارات و اماکن مختلف را از وجود ضدانقلاب پاک سازی کرده اند، به اطلاع عموم ملت به ویژه برادران و خواهران هم وطن کردستان و بالاخص سنندج می رساند که:

۱. در سریع ترین وقت، منطقه امداد شیروخورشید برای مداوای زخمی ها به وجود می آید و آماده پذیرایی درمانی و غذایی از مراجعین خواهد بود.

۲. برادران و خواهران هم وطن کرد، به شایعات پراکنده درمورد رفتار با پناهندگان گوش فراندهند زیرا براساس رأفت اسلامی ارتش مسلمان و دلیر جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران در نهایت همدلی با پناهندگان رفتار می کنند. هیچ گونه بد رفتاری از آنها نخواهند دید. در همین رابطه، تمام وسایل نقلیه ارتش جمهوری اسلامی در اختیار برادران و خواهران کرد شهر سنندج قرار دارد که در صورت تمایل، آنها را با محافظت به هر کجا که مایل اند برسانند.

۳. پاک سازی منطقه از افراد مسلح [به] وسیله ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران همچنان با قاطعیت ادامه خواهد یافت و در این رابطه تنها راه حل تحویل اسلحه و یا ترک شهر است و دولت جمهوری اسلامی ایران امیدوار است مردم منطقه در این زمینه و برای قلع و قمع قطعی اشرار بیگانه پرست از هر کمکی خودداری نفرمایند و بدیهی [است] هر منطقه ای که افراد مسلح آن پاک سازی شوند، بلافاصله بازسازی شهر آغاز و خسارت هایی که دشمن ایجاد کرده است ترمیم و جبران خواهد شد. به امید روزی که برادران و خواهران کرد ما فارغ از دسیسه های دشمن، در کنار سایر افراد وطن اسلامی خود کشور را به سوی کمال بهبودی و سعادت پیش برند.

دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران» (۱)

در همین حال که سپاه پاسداران با پویایی و ابتکار عمل بیشتر، در افکار عمومی نقش جدی تری در حل و فصل مسائل کردستان یافته است، لشکر ۲۸ کردستان که محل اصلی استقرار و ستاد آن در سنندج است نیز در این باره فعال است.

این لشکر در اطلاعیه ای که از طریق خبرگزاری پارس انتشار داد، به نوعی جمع بندی ۱۵ روز اخیر منتهی به امروز را به این شرح ارائه داد:

«به نام خدا»

لشکر ۲۸ کردستان با نهایت مباحات به استحضار ملت مبارز ایران می رساند که این لشکر در طول ۱۵ روز گذشته از تاریخ ۲۸ فروردین تا ۱۲ اردیبهشت ماه جاری، تعداد ۷۲ نفر شهید به پیشگاه خدای بزرگ و ایران عزیز تقدیم داشته است. از این تعداد ۸ نفر افسر، ۱۹ نفر درجه دار و ۴۵ نفر سرباز بوده اند که جنازه های شهدا پس از تشییع به زادگاهشان انتقال یافته است. طی

این مدت ۲۸۴ نفر افسر، درجه دار و سرباز زخمی شده اند که تماماً به بیمارستان های کرمانشاه، مراغه و تهران منتقل شده اند. ضمناً تاکنون از وضع ۲ نفر افسر، ۲۷ درجه دار و ۲۷ سرباز اطلاعی در دست نیست.» (۲)

ص: ۵۹۳

۱- همان.

۲- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

علاوه بر سنندج، سقز نیز یک کانون اصلی درگیری های مناطق کردنشین است. گزارش روزنامه اطلاعات، وضع این شهر را تا حدی ترسیم کرده است.

براساس این گزارش، «شهرستان سقز شانزدهمین روز درگیری های خونین و جنگ همه جانبه خود را پشت سر گذاشت. گزارش رسیده از سقز حاکی است که جنگ در این شهر همچنان ادامه دارد و شهر تقریباً خالی از سکنه است. به موجب همین گزارش، بیش از ۱۷ هزار نفر از ساکنین سقز به روستاهای اطراف بوکان کوچ کرده اند و مردم بوکان از کوچ کنندگان به گرمی استقبال کرده و آنان را در چادرها، مدارس و منازل خود پناه داده اند. بیمارستان های سقز و بوکان مملو از مجروحین و افراد بی دفاع سقز است و امکانات دفن جنازه کشته شده ها بسیار کم است. باآنکه اعلام اجرای آتش بس در این شهر به گوش می رسد، هنوز آتش بس عملی نشده است.» (۱)

در گزارش عصر امروز مرکز فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این شهر، آمده است: «شهر سقز و ارتفاعات و جاده های مشرف به آن با اقدامات قاطعانه تیپ و همکاری ژاندارمری به طور قابل ملاحظه ای از وجود مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] پاک و تیراندازی پراکنده در شب از پشت ارتفاعات اجرا [می گردد] که به شدت پاسخ گویی می شود. در روز ترددی در شهر دیده نمی شود. به منظور سرکوبی و خلع سلاح مهاجمین گروهان مستقر در شهر از هنگ سقز و تیپ تقاضا دارد که از مواضع موجود به سایر نقاط شهر حمله نمایند. لیکن تیپ منتظر ورود سپاه پاسداران و اجرای طرح کلی اشغال شهر است.» (۲) در همین زمینه، رئیس ستاد مشترک ارتش در تلفن گرامی به سپاه اعلام کرد: «تیپ سقز درخواست اعزام ۴۰۰ پاسدار را به سقز دارد. باتوجه به دستورالعمل ... ۹/۲/۱۳۵۹ صادره از ستاد عملیاتی غرب ضمن هماهنگی با نیروی زمینی نسبت به اعزام پاسدار مورد نیاز تیپ سقز اعزام فوری به عمل آید.» (۳)

در این حال، قبل از اجرای برنامه یادشده و در ادامه فعالیت های پراکنده امروز، ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «هلیکوپتر شناسایی ژاجا یک دستگاه وانت حامل افراد مسلح را شناسایی و توسط سپاه پاسداران نزدیک سقز متوقف، در نتیجه ۲۵ نفر از افراد با یک قبضه تیربار کالیبر ۵۰ که ۴ نفر آنان مجروح شده بودند، دستگیر و به بازداشتگاه تیپ سقز منتقل شده اند.» (۴)

آخرین تحرکات امروز، مربوط به ساعت ۲۳ است که در گزارش هنگ ژاندارمری سقز بدین شرح آمده است: «در ساعت ۲۳ روز ۱۲/۲/۱۳۵۹، مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] با سلاح های سنگین و سبک به طرف پادگان و گروهان رزمی ژاندارمری سقز در شهر سقز از داخل شهر به ارتفاعات تیراندازی نموده که به شدت به آتش آنان پاسخ داده شده است. در درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد شده است.» (۵)

ص: ۵۹۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۵۰۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،

۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۵۰۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،

۱۲/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۳، از معاونت عملیات و

اطلاعات نزاا {مدیریت اطلاعات} ۱۳/۲/۱۳۵۹ الی ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۰۵۰۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات و اطلاعات} به دفتر ریاست

جمهوری وزارت کشور دفتر امور انقلاب تیمسار ریاست سماجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

درگیری ها و تحرکات ایذایی، علاوه بر سنندج و سقز، در دیگر مناطق کردنشین هم کم و بیش ادامه دارد.

در جاده سردشت، امروز، یک دستگاه زیل ارتش بر اثر انفجار مین منهدم شد که در نتیجه یک افسر و یک درجه دار زخمی و به بیمارستان سردشت منتقل شدند. (۱)

در اولین ساعات بامداد امروز، میاندوآب هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. در گزارش "منطقه عملیاتی غرب" از این واقعه آمده است: «عه ای مهاجم با سلاح های سنگین به سوی شهر میاندوآب تیراندازی نموده و شهر به صورت نیمه تعطیل می باشد.» (۲)

در پاوه نیز درگیری ادامه دارد. در ساعت ۱۷:۴۵، «از ارتفاعات پاوه به طرف یگان مستقر در پاوه تیراندازی و در یکی از سنگرها ۴ نفر سرباز زخمی [شد] که حال یکی از آنان وخیم است.» (۳) شهربانی پاوه نیز اعلام کرد: «حدود ساعت ۲۲:۵۰ مورخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، [به] وسیله افراد مهاجم به طرف شهربانی تیراندازی [شد] که مأمورین انتظامی متقابلاً به تیراندازی آنان پاسخ دادند، لیکن تلفاتی در بر نداشته است.» (۴) گزارش روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه نیز حاکی است شب هنگام مهاجمان مسلح از چند نقطه، شهر پاوه را هدف حمله قرار دادند که با پاسخ شدید نیروهای نظامی مواجه شدند و با دادن تلفات، عقب نشینی کردند. در این عملیات سرباز وظیفه محمدرضا زرالوند شهید شد و ۲ تن دیگر مجروح شدند. (۵)

براساس گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درگیری های امروز، از ساعت ۲۳:۳۰، بازم شدت گرفت و تا ساعتی پس از نیمه شب ادامه یافت. (۶)

در مریوان، پادگان همچنان با مسئله حمله مهاجمان، درگیر است. (۷)

علاوه بر مناطق کردنشین که مرکز اصلی بحران و درگیری است، در پاره ای شهرهای کشور ناآرامی هایی روی می دهد که برخی از آنها واکنش به حوادث کردستان است، ولی روی هم رفته این گونه وقایع حاصل تقابل گروه ها و جریان های مدافع و مخالف نظام در وضعیت دوگانه کنونی است؛ وضعیتی دوگانه که تحرکات افراد، هم ذیل نظم و قانون و حاکمیت دولت انجام می شود و هم در قالب اقدام مستقیم انقلابی صورت می گیرد. در واقع، درحالی که نظام رسمی وجود دارد، وضعیت انقلابی نیز همچنان ادامه دارد. این نوع رفتار هم از طرف مدافعان نظام و هم از طرف فعالان مخالف، مورد استفاده قرار می گیرد. مرور حوادث امروز، که می تواند با مسائل غیرسیاسی هم همراه باشد، بروزهایی از این وضعیت دوگانه را ترسیم می کند.

شهربانی بروجرد گزارش داد: «از ساعت ۱۶ روز جاری، مورخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، مردم شهر بروجرد برای مشاهده جنازه پاسدار حجت الاسلام بیرانوند که در درگیری سنندج شهید و به آن شهرستان آورده بودند به سردخانه بیمارستان رفته و پس از

مشاهده جنازه تهییج شده و به خیابان آمده و... در نقاط مختلف شهر اجتماع کرده و وضع عادی نمی باشد.» (۸)

ص: ۵۹۵

-
- ۱- سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.
 - ۲- سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، معاونت عملیات و اطلاعات نزاچا مدیریت اطلاعات، شماره ۲۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹ الی ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۳- سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.
 - ۴- سند شماره ۰۰۰۶۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۶- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۷- سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.
 - ۸- سند شماره ۰۵۰۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

گزارش شهربانی گنبد کاووس حاکی است: «عده ای از هواداران چریک های فدایی خلق در خیابان [امام] خمینی آن شهرستان مشغول فروش پوستر و نشریات خود بودند و مردم را وادار به خرید آن می نمودند در آن وقت گروهی دیگر از نماز مغرب از مسجد خارج و با آنان مواجه که منجر به کتک کاری و درگیری می گردد که بلافاصله [به وسیله] مأموران متفرق می شوند.» (۱)

حزب توده از نوشهر گزارش داد: «افراد ناشناسی، ضمن شکستن پنجره ها وارد دفتر حزب شدند و تمامی نشریات را به میان خیابان آوردند و به آتش کشیدند. نکته قابل توجه و عجیب این است که دفتر حزب توده ایران در این شهرستان درست در مقابل شهربانی شهر واقع است، ولی مأمورین شهربانی هیچ گونه ممانعتی از حمله مهاجمین به عمل نیاوردند.» (۲)

خبرنگار کیهان در گزارشی از رودسر خبر داد: «ساعت ۲ بامداد جمعه، بمبی در یکی از پاساژهای رودسر منفجر شد. ... انفجار بمب در آن ساعت شب، باعث وحشت ساکنان خانه های حوالی محل انفجار شد. در این حادثه شیشه بانک صادرات، چند خانه و مغازه شکسته شد و خساراتی به ساختمان های نزدیک محل انفجار وارد آمد.» (۳)

گزارش روزنامه اطلاعات از اسکو حاکی است: «حجت الاسلام حاج شیخ علی تقوی امام جمعه اسکو، هنگام بازگشت از مراسم نماز جمعه این شهر، مورد حمله چند مهاجم قرار گرفت. در این حمله بر سروصورت امام جمعه اسکو اسید پاشیده شد و مهاجمان فرار کردند. حجت الاسلام تقوی که از ناحیه دست و صورت و گردن دچار سوختگی شده بود بلافاصله به بیمارستان انتقال یافت. همچنین گزارش رسید یک دختر به نام فاطمه فرج پور که دستش به اسید آغشته بود توسط مردم اسکو دستگیر و تحویل مقامات انتظامی شده است. از سوی دادگاه انقلاب اسلامی تبریز نیز هیئتی به منظور رسیدگی به این موضوع عازم اسکو شد.» (۴)

خبرنگار کیهان از مشهد گزارش داد: «ساعت ۲ بعدازظهر جمعه، در حوالی سه راه شهید محسن کاشانی {شاه عباس سابق} مهاجمین از داخل اتومبیل پیکان مسروقه به سوی افراد سپاه پاسداران آتش گشودند. در این تیراندازی یک پاسدار به نام محمود پایدار شهید و ۲ پاسدار دیگر به اسامی محمد بستوله و هادی دشتبان مجروح شدند. کودک رهگذری نیز در این حادثه بر اثر اصابت گلوله مجروح شد. بر اثر تیراندازی متقابل پاسداران، اتومبیل حامل مهاجمان که قصد فرار داشتند منحرف و با تیر چراغ برق تصادف کرد که منجر به مجروح شدن یکی از مهاجمان شد که دستگیر و تحت معالجه قرار گرفت. مهاجم دیگر متواری شد، هم اکنون سپاه پاسداران در تعقیب وی هستند.» (۵)

خبرنگار کیهان در گزارش دیگری از مشهد اعلام کرد: آخر وقت روز ۱۲/۲/۱۳۵۹، مأموران انتظامی مشهد یک بمب ساعتی در مقابل خانه دکتر محمود روحانی نماینده مجلس خبرگان از مشهد، کشف و خنثی کردند. مطابق این گزارش شب گذشته، به مأموران شهربانی و سپاه پاسداران مشهد اطلاع داده شد که احتمالاً بمبی در حوالی منزل دکتر روحانی کار گذاشته شده

ص: ۵۹۶

۲- روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

است؛ مأموران به محل رفتند و پس از بازرسی یک بمب ساعتی مخرب که به ۶ باطری مجهز بود و یک پوند مواد تی.ان.تی داشت از زیر پل مشرف به منزل نماینده مجلس خبرگان کشف و خنثی کردند. (۱)

روزنامه جمهوری اسلامی پس از گزارش کشف توطئه ترور آقای هادی غفاری نوشت: «لازم به ذکر است که حجت الاسلام غفاری برای چندمین بار است که در معرض ترورهای ناجوانمردانه قرار می گیرد. ضمناً برادر غفاری هم اکنون رئیس دادگاه انقلاب اسلامی شهسوار بوده و طی مدتی که این سمت را دارا گردیده، زمین های ۸ تن از فتودال های منطقه شهسوار بابلسر را مصادره و خلع ید نموده است.» (۲)

۲۵۲

سازمان بسیج ملی که برای تحقق دیدگاه های امام خمینی در مورد تشکیل ارتش بیست میلیونی، تأسیس شده است، برای نمایش قدرت مردمی و بیشتر برای معرفی و تبلیغ و آشنا کردن عامه با این تشکیلات، مراسم مختلفی را برگزار می کند. در رأس ستاد فرماندهی این سازمان که با تلاش سپاه و کادرهای باانگیزه آن راه اندازی شده است، یک جوان روحانی نه چندان معروف و با سابقه به نام آقای مجد، قرار گرفته است که تمایل زیادی برای استقلال این سازمان، از هر نهاد دولتی و انقلابی از خود نشان می دهد. (۳) این سازمان عصر امروز، مراسم رژه ای با شرکت روحانیون مسلح عضو بسیج در مقابل امام خمینی برگزار کرد که گزارش آن به این شرح است: «روحانیون حوزه علمیه که اسلحه بر دوش داشتند از مقابل منزل امام رژه رفتند. در این رژه پرشکوه که با استقبال گرم مردم روبه رو شد، حدود ۱۲۰۰ نفر از روحانیون از شهرستان های مختلف شرکت داشتند. این رژه به مناسبت اولین سالگرد شهادت روحانی مبارز و عظیم الشان استاد مطهری و همچنین برای نشان دادن وحدت بیشتر در نیروهای مختلف در مقابل رهبر انقلاب و امام امت

{رژه روحانیون مسلح از مقابل منزل امام خمینی}

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- * فرماندهان سپاه که بسیج را مولودی از سپاه می دانستند، اعتراض و نگرانی خود را از استقلال بسیج، در محافل خصوصی پنهان نمی کردند. بعدها، پس از مباحث بحث انگیز و مفصل، مجلس شورای اسلامی، سازمان بسیج ملی را با عنوان سازمان بسیج مستضعفین، به عنوان یکی از واحدهای سپاه، زیر نظر این نهاد قرار داد.

برگزار شد. روحانیون زیر نظر ستاد بسیج و به سرپرستی حجت الاسلام مجد سازماندهی شده بودند و حجت الاسلام هاشمی نجف آبادی مسئول روابط عمومی بسیج در مورد نقطه نظرهای بسیج در رابطه با پیام امام به روحانیون گفت بسیج تمام اقشار ضرورتی انکارناپذیر است، نقش روحانیت در قبل از انقلاب و بعد از آن نقشی بسیار مؤثر در حرکت توده ای مردم می باشد و امروز روحانیت به منظور آشنایی با آموزش نظامی و ایدئولوژی سیاسی تعلیمات لازم را خواهد دید. البته مریدان آموزش رزمی که در پادگان های مختلف و از سوی ارتش، شهربانی، ژاندارمری و پاسداران انقلاب اسلامی می باشند در جهت بسیج ارتش بیست میلیونی بسیاری از روحانیون در پادگان های مختلف و در شهرستان ها از طرف ستاد بسیج مرکزی آموزش های لازم را می بینند. بسیج در حال حاضر، در مجموع به بیش از یک میلیون تن در سطح کشور آموزش کامل داده است و بقیه افراد نیز در حال حاضر فراگیری تعلیمات شبانه و تخریب مواد انفجاری می باشند. در قطعنامه روحانیون مسلحی که برابر اقامتگاه امام امت رژه رفتند آمده است: بسیج ملی با تأکید امام امت و تصویب شورای انقلاب و پشتیبانی کامل مردم شکل گرفته و مسئولیت ارتش بیست میلیونی را به عهده دارد. از این رو، به هیچ حزب و سازمان و گروه و قطب خاصی وابستگی نداشته و با کمال صداقت با تمام ارگان های مسئول در خط اسلام همبستگی و همگامی کامل خود را اعلام می دارد.» (۱)

ضمیمه گزارش ۲۳۹: نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه امام خمینی امروز علاوه بر اعلام موضع درباره مسئله امریکا و نیز مقایسه انقلاب اسلامی با دیگر انقلاب ها، خطاب به فرماندهان سپاه که با ایشان ملاقات کرده بودند، نصایحی را بدین شرح بیان داشتند: «آن چیزی که باید من عرض کنم به شما آقایان که سران این جمعیت ها هستید، این است که کاری نکنید که این نهضت لکه دار نشود. شما الآن جزء جنود الهی هستید. جند الله شما هستید. شما لشکر خدایید. کسی که لشکر خداست اگر خدای نخواستہ یک کاری بکند که مرضی خدا نباشد و آن وقت یک جوری باشد که گفته بشود که خوب، اینها هم مثل سابق، اینها حالا دستشان رسیده به یک چیزی اینها هم زور می گویند به مردم، اینها هم اذیت می کنند مردم را، اینها هم مثلاً مال مردم را خدای نخواستہ برمی دارند. این طور نباشد. به جوان هایتان سفارش کنید. از قول من سلام به همه برسانید. سفارش کنید که شما جوان ها جُند خدا هستید. شما دست خدا هستید. شماها کاری نکنید که ایران سربلند باشد در دنیا. ما پیش خدا سربلند باشیم. خود شما پیش خدا آبرومند باشید. یک وقتی کاری نشود که ملت ها، دیگران ما را تعیب کنند به اینکه شما دستتان نمی رسید، حالا که دستتان رسید، شما هم همان هستید. بفهمانید به آنها که نه، ما برای دنیا پا نشدیم راه بیفتیم، و گرنه معقول نیست که آدم جانش را بدهد برای دنیا. کسی که دنیا را می خواهد، جانش را می خواهد حفظ کند تا دنیا را ببلعد. شمایی که جانتان را در معرض خطر قرار دادید، اگر یک وقت در بینتان یک جوانی، یک جاهلی پیدا شد که یک کاری انجام داد خلاف موازین، خودتان جلوی او را بگیرید. نصیحتشان کنید. نگذارید یک طوری بشود که در دنیا منعکس بشود که اینان وقتی که به نوا رسیدند خودشان... (۲) و چه کردند و چه کردند. من امیدوارم که خداوند مؤید شما باشد. خداوند پشتیبان شما باشد. با قدرت جلو بروید. اتکالتان به یک مبدأ قدرتی است که هیچ قدرتی در مقابل او چیزی نیست. با همان قدرت جلو بروید و شما پیروزید بحمدالله.» (۳)

۱- همان، ص ۲.

۲- *... از متن منبع است.

۳- صحیفه امام، پیشین، صص ۲۶۹ و ۲۷۰.

با اینکه بیش از یک هفته از ماجرای طبس می گذرد، هنوز درباره چگونگی وقوع حادثه مزبور، تبعات و جوانب آن مطالب جدیدی مطرح می شود.

امروز، از طرف فرماندهی سپاه جیرفت گروهی راهی باتلاق جازموریان (واقع در حدود ۲۰۰ کیلومتری جنوب شرقی جیرفت در مرز استان های کرمان و سیستان و بلوچستان) شد تا درباره سقوط یک هلیکوپتر امریکایی که بعداً معلوم شد مقارن حمله طبس و در راه رسیدن به آن دچار حادثه شده و سقوط کرده بود، به تحقیق و بررسی بپردازد. بنی اسدی فرمانده سپاه جیرفت، از طریق سپاه کرمان، در گزارشی نتایج این تحقیق و بررسی را ارائه کرد که متن کامل آن چنین است: «در تاریخ ۱۳/۲/۱۳۵۹، به محض [رسیدن] خبر مربوط به سقوط هلیکوپتر، به محل رفته و تحقیقات و مشاهدات به شرح زیر است:

۱. منطقه فرود جاده بین درگان و زه چلود که ۴۰ کیلومتری زه چلود نزدیک به باتلاق جازموریان.

۲. هلیکوپتر به علت نقص فنی فرود آمده، رنگ ارتش ایران و نیز پرچم ایران کنار آن نصب شده بود و شکل هلیکوپتر مانند هلیکوپترهایی که در طبس فرود آمده بود.

۳. با تحقیق از افراد بومی ۸ هلیکوپتر در شب حادثه طبس، از رودخانه بومی رد شده بودند که چراغ آن خاموش بوده است.

۴. یک هلیکوپتر پیش از عبور از آن منطقه، مجبور به فرود شده بود. در مشاهدات که [از] منطقه اطراف هلیکوپتر به عمل آمد مشاهده شد که یک هلیکوپتر در کنار هلیکوپتر خراب شده فرود آمده و خدمه این هلیکوپتر را به هلیکوپتر خود منتقل کرده است. هلیکوپتر مزبور دارای دو صندلی بود که خلبان و کمک خلبان روی آن قرار می گرفت.

۵. داخل هلیکوپتر به احتمال زیاد محموله ای حمل می شده که به وسیله هلیکوپتر بعدی از آنجا برده شده و دو مخزن سوخت در هلیکوپتر بود که بر روی ریل که سرتاسر هلیکوپتر را پوشانده قرار گرفته، تمام سیم های داخل هلیکوپتر به وسیله امریکایی ها بریده شده تا از حرکت هلیکوپتر خودداری شود. ساعت داخل هلیکوپتر شکسته شده و کار نمی کرد. ساعت ۶ بعد از ظهر را نشان می داد. افراد بومی قبلاً از موضوع اطلاع داشتند و با آوردن شتر و الاغ در کنار هلیکوپتر، وسایلی از هلیکوپتر برده اند که نوع وسایل مشخص نیست. هلیکوپتر دارای ۲ کالیبر ۵۰ بوده که فقط پایه های آن است. در رابطه با این موضوع شما تحقیق کنید که چند کالیبر ۵۰ بر روی هلیکوپترهایی که در طبس بوده است و فوراً به سپاه کرمان گزارش دهید تا مشخص شود که آیا اینها را افراد بومی نبرده اند، در ضمن سوخت هلیکوپترها تکمیل بوده است و دو مخزن سوخت جداگانه داشته است.» (۱)

یادآوری می شود رادیو اسرائیل در گزارشی در این باره گفت: «تایمز در سرمقاله خود مشخصات هلیکوپتری که یکی از دلایل شکست عملیات مزبور خوانده شده است را توضیح می دهد. هلیکوپتر مزبور آر.اچ ۵۳ نام دارد که یک هلیکوپتر باربری بوده و ۱۴ سال سابقه فعالیت دارد، به ویژه می توان فعالیت های آن را در ویتنام ذکر کرد، این هلیکوپتر به نام "اسب کار" لقب گرفته است و بسیار قابل اعتماد است. تایمز می نویسد علت پیدایش نقص فنی در هلیکوپتر مزبور این است که مدت زیادی بر عرشه کشتی هواپیما بر نیمتیز بدون فعالیت قرار داشته و گرما و هوای مملو از نمک بر روی آن اثرات بدی گذاشته است و از این گذشته تکنسین های کشتی هواپیما بر مزبور در کار خود مهارت ندارند.» (۲)

از سوی دیگر، اجساد سوخته امریکاییان هنوز در تهران است و قرار است فردا توسط اسقف کاپوچی در زوریخ تحویل صلیب سرخ بین المللی شود. خبرگزاری فرانسه از پاریس به نقل از اسقف کاپوچی گزارش داد که تأخیر در امر تحویل اجساد فقط به دلایل بهداشتی بوده است. اسقف کاپوچی همچنین به خبرگزاری مزبور گفت مقام های ایرانی هیچ شرطی برای تحویل اجساد مطرح نکرده اند. (۳)

(تابوت اجساد امریکائیان در فرودگاه زوریخ سوئیس)

اسقف کاپوچی اجساد امریکایی های مانده در طبس را به صلیب سرخ تحویل می دهد. (

-
- ۱- سند شماره ۰۴۲۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به ستاد عملیات، ۱۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

درحالی که در امریکا زخم حادثه طبس هنوز تازه است، امروز، حادثه دیگری علیه امریکا درحوالی ایران رخ داد که هرچند به طور مستقیم ربطی به ماجرای طبس ندارد، اما به نوعی باعث تداعی آن می شود.

یک جت جنگنده اف ۱۴ نیروی دریایی امریکا در نزدیکی ساحل ایران سقوط کرد و ۲ خلبان آن کشته شدند. (۱) به گفته یک سخنگوی ناوگان آتلانتیک، نقص مکانیکی این هواپیماها هنگامی کشف شد که جت از عرشه رزم ناو هواپیمابر نیمیتز به پرواز درآمد، اما در آن موقع دیگر وقت آن گذشته بود که بتوان آن را بازگرداند. خلبانان کشته شده جان واتسون از اهالی فلوریدا و جان گراهام از اهالی تنسی هستند. (۲)

یادآوری می شود نیمیتز رزم ناو هواپیمابری است که برای عملیات نافرجام نجات گروگان های امریکایی از آن استفاده شد. (۳)

دراین حال، در امریکا به گزارش یونایتدپرس از کلیولند، هنری کیسینجر وزیر امور خارجه سابق امریکا، علناً از پرزیدنت کارتر به دلیل نحوه حل بحران ایران و به ویژه مأموریت نافرجام نجات گروگان ها به شدت انتقاد کرده و معتقد است رئیس جمهوری امریکا درمورد ایران برخوردی قاطعانه نداشته و درجهت رفع این بحران تدابیر همه جانبه ای اتخاذ نمی کند. کیسینجر گفت میانه روی دردی را دوا نمی کند و ملاحظه کاری ها هم قادر نخواهند بود خطرها را مرتفع کنند. (۴)

در چارچوب تحرکات دیپلماتیک علیه امریکا، قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در پیامی از کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، درخواست کرد درباره اقدام نظامی اخیر امریکا در طبس تحقیق کند.

قطب زاده دریامی که در آن عملیات مزبور یک تجاوز نظامی و عملیاتی بی شرمانه توصیف شده است، خطاب به والدهایم نوشت: «من مایل به جلب توجه شما به مسئولیت دفتر شما در تحقیق و تعقیب این تجاوزات علیه کشورهای عضو سازمان ملل متحد هستم.» به درخواست منصور فرهنگ نماینده ایران، والدهایم پیام قطب زاده را به عنوان یک سند شورای امنیت منتشر ساخت. (۵)

ایران همچنین از والدهایم به طور رسمی دعوت کرده است که در یک گردهمایی بین المللی برای بررسی تجاوز امریکا علیه ایران، که در تهران تشکیل خواهد شد، شرکت کند. ایران از نمایندگان جنبش غیرمتعهدها، کنفرانس اسلامی، بازار مشترک اروپا و کشورهای بانفوذی چون ژاپن برای شرکت در این گردهمایی دعوت کرده است. دعوت از والدهایم از طریق منصور

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳، کلیوند خبرگزاری یونایتدپرس، ۳ مه ۱۹۸۰ {۱۳/۲/۱۳۵۹}.

۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

فرهنگ نماینده ایران در سازمان ملل، انجام شده است، اما نزدیکان والدهایم گفته اند احتمال سفر او به تهران ضعیف است. خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش مذکور افزوده است: «دولت ایران هفته گذشته به خاطر آنکه والدهایم تجاوز نظامی ناکام امریکا به ایران را محکوم نکرده است او را مورد انتقاد قرار داد.» (۱)

۲۵۶

درحالی که قطب زاده وزیر امور خارجه، امروز بعدازظهر، در یک نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی سفر منطقه ای خود را تشریح و آن را موفق توصیف کرد، پیام تأییدآمیزی از امیر کویت خطاب به وی انتشار یافت.

قطب زاده در این مصاحبه در میان کشورهایی که در برنامه سفرش قرار داشت راجع به بحرین و کویت و قطر با لحنی مثبت سخن گفت، اما از امارات به گونه ای دیگر و با الفاظی سرزنش آمیز مانند "عامل اسرائیل در منطقه" یاد کرد. در سخنان قطب زاده توافق مربوط به کاهش تولید نفت با کشورهای عربی خلیج فارس نکته شفاف و روشنی بود و در سایر موارد وی از حد کلیات بسیار عمومی فراتر نرفت، به عنوان مثال گفت: در این سفر ما بیشتر مواضع خود را در زمینه های مختلف تشریح کردیم، طبیعتاً دوستان ما هم مواضع خود را تشریح کردند. (۲) با این حال، وزیر امور خارجه سفر خود را "کاملاً موفقیت آمیز" توصیف کرد. قطب زاده درمورد مذاکرات مربوط به نفت گفت: «تا آنجا که به تولید نفت مربوط می شود در مذاکرات خود بین نظرات ما تفاهم کامل وجود داشت. کویت تولید نفت خود را کاهش خواهد داد و قطر که روزانه فقط پانصد هزار بشکه تولید دارد باتوجه به سطح کم تولید باز اعلام کرد که اگر انقلاب اسلامی ایران نیاز داشته باشد که ما سطح تولید خود را پایین بیاوریم، حاضر به انجام این کار هستیم. ... مشکل اصلی در امارات متحده عربی [این] بود که وزیر نفت آنها اعلام کرده بود تولید نفت خود را افزایش خواهند داد. پس از مذاکراتی که داشتیم آنها رسماً اعلام کردند نه اینکه تولید خود را افزایش نمی دهند، بلکه درصورت درخواست ایران آن را نیز کاهش خواهند داد. ... در بحرین مسئله کاهش تولید مطرح نبود چون آنها روزانه فقط دویست هزار بشکه تولید دارند، لذا آنها هم وقتی موضع جمهوری اسلامی ایران را به روشنی شناختند اعلام کردند که سیاست خود را در زمینه های مختلف با جمهوری اسلامی ایران هماهنگ می سازند.» (۳)

موضوع مهم دیگری که در این نشست به آن پرداخته شد، مسئله عراق بود. قطب زاده گفت: «درمورد عراق هم موضع روشن خود را تشریح کرده و اعلام کردیم که هیچ گونه میانجیگری در این مورد را نخواهیم پذیرفت و علل این امر را هم یک به یک برشمردیم.» وی افزود: «برای

ص: ۶۰۴

۱- همان.

۲- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان.

سران کشورهای عربی تشریح کردیم که ما نمی توانیم بپذیریم که با یک نوکر امپریالیزم صهیونیسم بین الملل داخل مذاکره شویم و اگر یک روزی هم لزومی به مذاکره پیدا شد، بهتر است که با ارباب و اربابان [او] وارد مذاکره شویم.» (۱)

موضوع دیگر سوء تفاهمات و برداشت های هراس آمیز کشورهای مزبور از آثار انقلاب اسلامی بود. قطب زاده در این باره گفت: «ما تمام مسائل را با قاطعیت و برادری برای دوستان و برادران خود تشریح کردیم و آنها هم که انتظار داشتند موضع اصلی و واقعی جمهوری اسلامی ایران را از زبان یک مقام رسمی بشنوند، پس از درک حقایق و اینکه ما هیچ گونه نظری به تمامیت ارضی آنان نداریم، آنان نیز نظرات اساسی ما را تأیید کرده و اعلام همکاری بیشتر نمودند.»

قطب زاده در پاسخ به اینکه چرا این سفر که موفقیت آمیز بود زودتر انجام نشد، گفت: «تا آنجایی که به دوران وزارت من مربوط می شود ما بحران های مختلفی داشتیم از قبیل بحران روابط با امریکا، بحران روابط ما با روسیه و بحران روابط با عامل اسرائیل در منطقه امارات و درعین حال یک مقدار بی توجهی یا به عمد و یا سهواً توسط عناصر غیرمسئول که سعی می کردند به یکباره در چهارچوب فکری کوتاه و صغیر خود در تمام مسائل دخالت کنند و همه را برنجانند [صورت گرفت] و ما هم فرصت رسیدن به یک یک آنها را نداشتیم. برنامه سفر من به اتفاق آراء در شورای انقلاب به تصویب رسیده بود و باز هم در لحظات آخر با توجه به مسائل خارجی می گفتند سفر را چند روزی به تأخیر بیندازید تا کارها روی هم انباشته نشود، ولی لازم بود این سفر انجام گیرد و امام هم انجام سفر را تأیید کردند و با توجه به تمام مشکلات سفر انجام شد همان طور که شما گفتید بهتر بود این سفر زودتر انجام می گرفت.» (۲)

قطب زاده درباره سوء قصد نافرجامی که علیه وی در کویت رخ داد، گفت: «دولت کویت با توجه به وضع خاص خود و تعرض ارضی دولت عراق به این کشور شاید نمی تواند آن طوری که می بایست در این موارد اعلام نظر نماید، اطلاعاتی که من کسب کردم توسط دوستان خودمان مسلماً این توطئه توسط دولت خائن عراق ترتیب داده شده بود، اینها برنامه وسیعی داشتند. دو دستگاه اتومبیل با مقدار زیادی نارنجک و مسلسل در همان محل کشف گردید و حدود ۷ نفر دستگیر شدند. آنها می خواستند

نه تنها مرا بلکه بسیاری از همراهان من و مقامات کویت را که با من بودند از بین ببرند تا بتوانند بحران شدیدی در منطقه خلیج فارس ایجاد نمایند و زمینه را برای اربابان اسرائیلی و امریکایی خود فراهم نمایند.» وزیر امور خارجه افزود: «از دولت کویت جداً تشکر می کنم که در فاصله بسیار کمی تمام مرزهای هوایی و زمینی خود را مسدود ساخت و یک فروند هواپیمای توطئه گران را که قصد فرار داشت مجبور به فرود و سرنشینان آن را دستگیر کردند.» (۳)

ص: ۶۰۵

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

در مطبوعات امروز به نقل از خبرگزاری پارس، اعلام شد که پس از پایان دیدار صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از کویت، شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح وزیر امور خارجه این کشور، پیامی برای وی فرستاده که در آن آمده است: اطمینان دارم در چنین موقعیتی که جهان در آن قرار گرفته، ضرورت ایجاد می کند این ملاقات ها و گفت و گوها بین دوستان هرچه بیشتر صورت پذیرد تا بتوان نسبت به برطرف ساختن خطری که امت اسلامی را احاطه نموده و نیز به آزادی بیت المقدس شریف و دفاع از حقوق ازدست رفته برادران فلسطینی امیدوار بود. ضمناً در این مناسبت لازم می دانم که به نمایندگی از جانب دولت و ملت کویت از وقوع حادثه سوء قصد به موبک همتای ایرانی خود تأسف عمیق خود را اظهار کنم. (۱)

۲۵۷

ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن، امروز، چهارمین روز خود را بدون تعیین تکلیف قطعی پشت سر گذاشت، البته در این باره تحرکاتی صورت گرفته که چشم انداز ختم ماجرا را، تقریباً بدون فاجعه ای جدی ترسیم می کند. در ایران اظهارنظرها و در لندن روند قضایا بیانگر چنین امری است.

وزیر امور خارجه ایران در پایان جلسه فوق العاده شورای انقلاب در این باره گفت: «آخرین خبر که از انگلستان داشته ایم حکایت از این داشت که تروریست ها از دولت انگلیس تقاضای برقراری یک خط مستقیم تلفن بین سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با تهران را داشتند که دولت انگلستان به حق با این تقاضا موافقت نکرد، ما هم با این مسئله موافق نیستیم.» قطب زاده سپس افزود: «تروریست ها تقاضای آزادی گروگان های امریکایی را نکرده اند.» (۲)

قطب زاده همچنین در مصاحبه مطبوعاتی عصر امروز خود اظهار کرد: «ما انجام هرگونه کاری را به عهده دولت انگلیس گذاشته ایم و آنها هم تاکنون خوب

کار کرده اند. امیدواریم برحسب وظیفه دیپلماسی خود در پایان بر این عمل سعی نمایند.» وی اطمینان داد: «به مأموران دستور داده شده که از سفارت انگلیس در ایران حفاظت کنند و مسلماً اتفاقی در این زمینه نخواهد افتاد.» (۳) با این حال قطب زاده افزود: «آنها خود نیز به اطلاع ما رسانیده اند می توانند این بحران را حل کنند. به هر حال، اگر دولت انگلیس اعلام کند قادر نیست این مسئله را حل کند در این صورت ما ابتکار عمل را به دست خواهیم گرفت و هرطور که مقتضی باشد، عمل خواهیم کرد.» (۴)

روزنامه کیهان با اشاره به اینکه «صادق قطب زاده گفته است که اگر انگلیس نتواند این ماجرا را حل و فصل کند خودمان ابتکار عمل را در دست خواهیم گرفت»، نوشت: «او گفت صدها ایرانی در لندن آماده اند که وارد سفارت شده و به زور آنجا را تصرف کنند، اما اسکاتلندیارد سازمان آگاهی

ص: ۶۰۶

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۳- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

انگلیس مطمئن است که خودش می تواند بدون خونریزی این کار را فیصله دهد.» (۱) قطب زاده در مصاحبه خود یک بار دیگر به صراحت عراق را مقصر ماجرا معرفی کرد و هرگونه امتیازدهی به گروگان گیران را منتفی اعلام کرد. وی گفت: می دانیم که دولت عراق عامل این گروگان گیری است و درخواست تروریست ها برای ملاقات با سفیر عراق در لندن دقیقاً مبین همین نظر است، البته آنها خواستار ملاقات با سفیران دیگر کشورها هم شدند، اما منظورشان مبادله اطلاعات با سفیر عراق و دریافت دستور برای اقدامات بعدی بود. دولت ایران با ملاقات سفیر عراق با تروریست ها مخالفت کرد. ما اطمینان داریم که تروریست ها و سلاح هایشان به وسیله دولت عراق و از راه دیپلماتیک به انگلیس فرستاده شده اند، اطلاعات مستقیمی که به دست ما رسیده، حاکی است همه گروگان ها درخواست کرده اند دولت جمهوری اسلامی به هیچ وجه تسلیم تروریست ها نشده و هیچ امتیازی به آنها ندهند. خانواده گروگان ها نیز اعلام کرده اند حاضرند عزیزانشان شهید شوند، اما دولت ایران تسلیم خواسته های آنان نشود. (۲)

یادآوری می شود بخش عربی رادیو اسرائیل در بازتاب سخنان قطب زاده درباره ابتکار عمل ایران در شرایط ناتوانی انگلیس، با بیان اینکه وزیر امور خارجه ایران به بریتانیا هشدار می دهد چنانچه بحران سفارت ایران در لندن را حل نکنند، ایرانی ها شخصاً این کار را خواهند کرد، گفت: «قطب زاده در جلسه روزنامه نگاران در تهران گفت صدها ایرانی در لندن منتظر دستور ما برای حمله به سفارت هستند، وی افزود این یکی از راه های ما برای آزادی گروگان هاست، ولی راه های دیگری نیز وجود دارد.» (۳) این در حالی است که رادیو لندن خبر مزبور را این گونه بازتاب داد: «قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به خبرنگاران گفته است حل بحران اشغال سفارتخانه ایران در لندن از وظایف دولت انگلیس است، ولی اضافه کرده است اگر انگلیس از عهده حل این مشکل برنیاید، ایران آماده است تا رأساً وارد عمل شود.» (۴)

در همین زمینه، خبرگزاری پارس اعلام کرد خانم نیکو افروز همسر دکتر غلامعلی افروز کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، در تماسی پیام زیر را خطاب به دولت جمهوری اسلامی ایران در اختیار این خبرگزاری قرار داده است:

«بسم الله القاصم الجبارین

اگرچه از گرفتاری عزیزانمان نمی توانیم احساس بی تفاوتی بنماییم، ولی به گفته امامان، ملت ما، ملت خون و شهادت است و از لحظه به اشغال در آمدن سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن، ما اینان را جزء شهدا دانسته ایم و از دولت انقلابی مان خواستاریم که در این مورد قاطعیت به خرج داده و تسلیم خواست های اجنبی ها و دشمنان اسلام و ایران نگردند.

نیکو افروز، همسر کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن» (۵)

ص: ۶۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- همان، ص ۱۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

در لندن، اشغال کنندگان سفارت ایران، هنگام عصر، ۲ نفر از گروگان های خود را آزاد کردند. یکی از آزادشدگان همسر ایرانی یک تانزانیایی است که

سه ماهه آبستن است و دیگری تبعه پاکستان است. (۱) رویتر ضمن اعلام این خبر، اعلامیه اشغال کنندگان را مخابره کرد که در آن آمده است: «ما تقاضا داریم که سفرای الجزایر، اردن، عراق و نماینده ای از صلیب سرخ میان ما و دولت انگلیس در مذاکرات، میانجی شوند تا سلامت گروگان ها و ما تأمین شده و ماجرا به طور مسالمت آمیز فیصله یابد و در صورتی که سفرای مزبور در دسترس نبودند می توان سفیر لیبی، سوریه یا کویت را به جای آنها دعوت کرد. دلیل آمدن ما به انگلیس و اجرای این عملیات این است که فشار و ظلمی که دولت ایران در عربستان {خوزستان} اعمال می کند به دنیای خارج نشان دهیم. بار دیگر به خاطر این ناراحتی که ایجاد کرده ایم از ملت و دولت انگلیس معذرت می خواهیم.» (۲) همچنین در این اعلامیه افزوده شده است که اگر دولت و پلیس انگلیس برای آزادی گروگان ها به زور متوسل نشوند، جان هیچ یک از آنها به خطر نخواهد افتاد، در غیر این صورت، تمام گروگان ها کشته خواهند شد. (۳)

یادآوری می شود تهیه کنندگان اعلامیه قبلاً از دیدگاه ایران راجع به دخالت عراق در ماجرا مطلع بوده اند و باتوجه به آن، پیشنهاد جایگزین سفیر عراق را نیز مطرح کرده اند. (۴)

در ساعت ۸:۳۰، بخش عربی رادیو لندن این خبر را منتشر کرد که نشانه فعال بودن پلیس انگلستان در این زمینه است: «پلیس انگلستان اینک عقیده دارد که تعداد افراد مسلح اشغال کننده سفارت ایران در لندن ۵ نفر است. قبلاً گفته می شد که فقط ۳ مرد مسلح ساختمان این سفارت را به اشغال خود درآورده اند.» (۵)

در ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن در بخش فارسی خود با پخش گزارشی دیگر از تحرک جدید دولت انگلیس خبر داد: «درحالی که اشغال سفارت ایران در لندن چهارمین روز خود را پشت سر می گذارد سرجان گراهام سفیر انگلیس در تهران، از طرف دولت انگلیس به لندن احضار شده است تا در رابطه با مسئله اشغال سفارت نظر مشورتی بدهد. سرجان به خبرنگاران در لندن گفت که اشغال سفارت ایران در لندن احساس بدی در ایران برانگیخته است، ولی وی در مورد تهدیدهایی که نسبت به سفارت انگلیس در تهران وجود دارد نگران نیست، وی افزود که این نوع تهدیدها تا حدودی عادی است.» (۶)

۲۵۸

در مطبوعات امروز ایران، متن یک نامه و یک پیام از مقامات انگلیسی به مقامات ایرانی درباره حادثه سفارت ایران در لندن، درج شده است که در تکمیل خبرهای امروز سفارت می تواند مفید باشد. این نامه ها مربوط به آغاز گروگان گیری است که امروز در مطبوعات ایران انتشار یافت.

به نوشته کیهان امروز، متن نامه کاردار انگلیس در ابوظبی، حاوی پیام وزارت امور خارجه

- ۱- همان، ص ۱۲.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- همان.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش عربی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۶- همان.

امارات که هنگام حضور قطب زاده در ابوظبی تسلیم وی گردید، به این شرح است:

«جناب وزیر، متأسفم از اینکه به اطلاع شما برسانم که ۳ نفر مسلح سفارت ایران در لندن را اشغال کرده و ۲۰ نفر ایرانی و یک پلیس گشتی را به گروگان گرفته اند تا هم اکنون خواست های این گروه به ۳ مورد زیر می باشد: ۱. آزادی ۹۱ زندانی در آبادان ۲. دولت ایران حقوق ملت ایران را به رسمیت بشناسد ۳. یک هواپیمای اختصاصی در اختیار گروه گذاشته شود تا گروه همراه گروگان ها از انگلیس خارج شوند، البته مهاجمین تمام کارکنان سفارت ایران را به گروگان نگرفته اند؛ یکی از دبیران سفارت به نام آقای گیتی جزو گروگان ها نیست و در حال حاضر با پلیس انگلیس همکاری می کند. وزیر امور خارجه انگلیس به من دستور دادند که به حضرت عالی در مورد نگرانی شخصی خود و پایان دادن فوری این پیشامد بدون هیچ نوع تلفات کوشش شود. من معتقدم مأمورین دولت انگلیس در تهران نیز جریان را با وزارت امور خارجه مطرح کردند.

با تقدیم احترامات، دیوید روبرت، کاردار سفارت انگلیس در ابوظبی»

خبرنگار کیهان که همراه قطب زاده بوده است، در ادامه گزارش اضافه کرد: قطب زاده پس از قرائت نامه به کاردار سفارت انگلیس اطلاع داد که دولت ایران با هیچ یک از درخواست های مهاجمان موافقت نخواهد کرد. (۱)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در شماره امروز خود نوشت: «به دنبال حمله مسلحانه به سفارت ایران در لندن وزارت امور خارجه انگلستان با ارسال یک پیام فوری برای دولت ایران مراتب نگرانی خود را از این واقعه ابراز داشته و خواسته است این مسئله بدون به جای گذاردن تلفات حل شود.» (۲) روزنامه مزبور همچنین نوشت: «نخست وزیر انگلیس نیز به واسطه سفیر این کشور در رابطه با گروگان گیری برای بنی صدر پیامی به این شرح فرستاد:

جناب آقای بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران

جناب آقای رئیس جمهور از من خواسته شده است پیام زیر را از طرف نخست وزیر انگلیس به شما تسلیم نمایم مایلم نگرانی عمیق شخصی خود را در مورد وضعی که برای سفارت ایران در لندن پیش آمده ابراز دارم این اقدام عملی تروریستی و نقض مصونیت هیئت دیپلماتیک محسوب می شود که دولت انگلیس این اقدام را تنفر آور و خلاف اصول دانسته و قاطعانه با آن مقابله می کند. امیدوارم این مسئله به سرعت حل شود و می توانم به شما اطمینان بدهم سلامتی جان کسانی که در خطر هستند قویاً مورد توجه است. وزیر کشور شخصاً اوضاع را زیر نظر دارد و اینجانب نیز شخصاً به این مسئله توجه دارم. مایلم شما را مطمئن سازم که ما تماس دائمی با شما و دولت شما را حفظ خواهیم کرد. فرصت را مغتنم شمرده و بار دیگر به شما اطمینان می دهم که حداکثر توجه خود را نسبت به این مسئله اعمال کنم.

محل امضاء جان گراهام؛ سفیر انگلیس در ایران» (۳)

ص: ۶۰۹

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۳- همان.

از سوی دیگر، قطب زاده در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود، درباره اولین ساعات گروگان گیری و با اشاره به خبر مذکور، گفت: «هنگامی که در محل

اقامت خود در ابوظبی بودم پس از اینکه نامه ای از طرف وزارت امور خارجه انگلیس به وسیله سفیر این کشور در ابوظبی دریافت داشتم، کاردار ما در ابوظبی اطلاع داد که از سفارت ایران در لندن خواسته اند فوری با دکتر افروز تماس بگیرم. من فوراً این کار را کردم، البته اول یکی از تروریست ها گوشی را برداشت، سپس من با آقای افروز صحبت کردم و ایشان پس از اینکه خواستار حل این مسئله بود گفت شما تسلیم خواست های غیرمنطقی آنان نشوید. قطب زاده افزود سپس با یکی از تروریست ها صحبت کردم به او گفتم مطمئن باشید که ما هیچ یک از خواسته های شما را نخواهیم پذیرفت و در صورتی که صدمه ای به یکی از کارکنان سفارت برسد ما زندانیانی را که شما خواستار آزادی شان هستید اعدام خواهیم کرد.» (۱)

۲۵۹

در مقاومت فلسطین درخصوص رابطه با ایران و عراق نوعی جناح بندی مشاهده می شود به این ترتیب که بدنه اصلی آن از یک سو حاضر به پشت کردن به عراق به خاطر ایران نیست و از سوی دیگر نیز نمی خواهد رابطه حسنه با ایران را از دست بدهد، با این حال برخی جناح های چپ تندرو آن، موضعی علیه عراق و به نفع ایران اتخاذ می کنند. نمونه ای از این صف بندی، در مواضع اعلام شده اخیر شخصیت های فلسطینی هم مشاهده می شود.

امروز، آسوشیتدپرس از کویت به نقل از سلیم الزعنون یک مقام عالی رتبه سازمان آزادی بخش فلسطین که درعین حال نمایندگی الفتح را در کویت و کشورهای خلیج فارس برعهده دارد، گزارش داد که ساف بین دو کشور عراق و ایران برای پایان دادن به اختلافات آنها میانجیگری می کند. الزنون افزوده است که یاسر عرفات بدین منظور ۲ تن از نمایندگان خود را به تهران و بغداد فرستاده است. وی که با روزنامه کویتی الوطن مصاحبه می کرد، ادامه داد که عراق از یاسر عرفات خواسته است تا میانجیگری کند. (۲)

همین خبرگزاری از بیروت نیز گزارش داد: رفیق ماهر رئیس سابق دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد، در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: رژیم عراق علیه شوروی درحال نزدیک شدن به امپریالیست های امریکایی است. وی گفت: نزدیکی سیاسی اخیر عراق به عربستان و اردن دلیل آن است که عراقی ها همان شاخه ضدفلسطینی را تغذیه می کنند که مصر نیز درحال تغذیه آن است. به گفته رفیق ماهر، عراق به این دلیل دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد را بست که این دفتر از عدم تمایل عراق به پیوستن به کشورهای جبهه پایداری انتقاد کرده بود. به گفته وی، یک دلیل دیگر تعطیل دفتر، حمایتش از رژیم آیت الله خمینی در ایران بود. ماهر

ص: ۶۱۰

۱- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان، ص ۱۲.

گفت ما انقلاب مردمی آیت الله خمینی را یک پیروزی برای فلسطینی ها می دانیم. این انقلاب که یک پایگاه مهم امپریالیسم را در منطقه ما از میان برد شایسته پشتیبانی بی حدودمرز است، ولی می بینیم که رژیم عراقی می کوشد به ایران لطمه وارد سازد. (۱)

۲۶۰

در پی ترور سیدحسن شیرازی در لبنان به دست عوامل رژیم بعث عراق که روز گذشته رخ داد، امروز، در تهران و قم تحریک چشمگیری در اعتراض به این اقدام، انجام گرفت. در تهران ساعت ۹ صبح، با اعلام قبلی عده ای از عراقی های مقیم تهران دست به راه پیمایی زدند. این راه پیمایی از میدان امام خمینی آغاز شد و در مقابل سفارت عراق با قرائت قطعنامه خاتمه یافت. در قم، آیات عظام گلپایگانی و مرعشی نجفی صبح امروز، با آیت الله سیدمحمد شیرازی برادر سیدحسن، از علمای عراق که در مخالفت با رژیم بعث، مجبور به مهاجرت به قم شده است، ملاقات کردند. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، در این دیدار ضمن تبریک و تسلیت، مسائل عراق بررسی شد. (۲)

در این حال، عوامل رژیم عراق در اقدامی فریب کارانه به عنوان یک گروه انقلابی طرف دار آیت الله شریعتمداری با خبرگزاری فرانسه در بیروت تماس گرفتند و ادعا کردند که این ترور توسط آنان انجام شده است. در بیانیه شفاهی که در اختیار خبرگزاری فرانسه قرار گرفت، اعلام شده است آیت الله شیرازی به علت تماس های دائم خود با سفارت امریکا در لبنان یک جنایتکار بوده و باید به سزای اعمال خود می رسید. در این بیانیه اضافه شده است: ما قصد داریم مذهب را از دست کسانی که تحت سرپوش لباس خود برای به عکس جلوه دادن آن کوشش می کنند نجات دهیم. ما تمام کسانی را که زیر لباس مذهبی علیه انقلاب ایران توطئه می کنند تنبیه خواهیم کرد. (۳)

خبر مذکور پوششش به نسبت وسیعی یافت؛ رادیو لندن اعلام کرد: یک گروه انقلابی اسلامی گفته است که کشته شدن امام حسن شیرازی رهبر شیعیان لبنان که دیروز به قتل رسید کار آنها بوده است. سخنگوی مزبور گفت که سازمان انقلابی اسلامی پشتیبان آیت الله شریعتمداری رهبر مذهبی ایران است، اما وی نگفت که آیا خود او ایرانی است یا خیر. (۴) البته در گزارش همین رادیو اضافه شده است: «طبق گزارش رسیده از بیروت، دفتر آیت الله شریعتمداری اعلام کرده است که آیت الله شریعتمداری با گروه مزبور ارتباطی ندارد. گفته می شود که امام حسن شیرازی اخیراً نامه هایی به رهبران مسلمان ارسال داشته و اعدام آیت الله محمدباقر صدر رهبر شیعیان عراق را محکوم کرده بود.» (۵)

آیت الله سیدمحمد شیرازی در بیانیه ای که امروز در قم انتشار داد با ذکر نقش ضداستعماری و ضدانگلیسی آیت الله سیدمحمدحسن شیرازی (۶) در ماجرای تنباکو و نقش ضدانگلیسی و ضداستعماری

ص: ۶۱۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲، بیروت خبرگزاری فرانسه، ۳ مه ۱۹۸۰.
- ۴- همان، ص ۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- همان، صص ۲ و ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۶- * پسر همان میرزای شیرازی مشهور در جنبش تنباکو است.

آیت الله سید محمد تقی شیرازی در استقلال عراق به مسمومیت هر دوی آنان به دست عمال انگلیس اشاره کرده و در واقع ترور سید حسن شیرازی را ادامه مبارزات و شهادت این خانواده شمرده است. (۱) در بیانیه مزبور همچنین آمده است: «این بار استعمار انگلیس {به اضافه استعمار امریکا و اسرائیل} فرزند این بزرگان را به دست عمال خود، مزدوران حزب بعث عراق در لبنان ترور می کند. کشته شدن برادر شهیدم هرگز تزلزلی در راه تحقق آرمان مسلمین در جهت نجات سرزمین های اسلامی از دست شرق و غرب ایجاد نخواهد کرد و ما راه خود را به سوی تشکیل حکومت جهانی اسلام ادامه خواهیم داد {و ما ذلك الا الله بعزیز} اینجانب این قربانی را به پیشگاه خداوند متعال تقدیم نموده و از همه مسلمانان جهان می خواهم با این رژیم پلید حزب بعث عراق که به دستور اربابان امریکایی خود در نابودی اسلام می کوشد و قرآن را زیر پا می نهد و علمای اعلام را ترور می کند مبارزه کنند و آن را به عزم خدا سرنگون سازند و از خداوند متعال کمک می جوئیم.» (۲)

یادآوری می شود قرار است جنازه شهید سید حسن شیرازی پس از اینکه از بیروت وارد تهران شد، فردا صبح ساعت ۹، از چهارراه گلوبندک تشییع شود و برای دفن به قم انتقال یابد. (۳)

۲۶۱

در شماره امروز بامداد، روزنامه صبح تهران، آخرین مطالب مربوط به رانده شدگان عراقی بدین شرح اعلام شد: «به دنبال اخراج مداوم ایرانیان و شیعیان از عراق، سرهنگ شهریاری معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، اعلام کرد در ۲۴ ساعت گذشته، ۹۵ نفر دیگر از طریق مرزهای سومار و خسروی وارد خاک ایران شدند، با ورود این عده جمع رانده شدگان تا صبح دیروز، به ۳۰۵۲۰ نفر رسید. از سوی دیگر، فرماندار خرم آباد اظهار داشت که تا آخر وقت روز پنجشنبه گذشته، ۱۳۸۱۲ نفر از رانده شدگان پس از شناسایی کامل از سوی هیئت اعزامی از نخست وزیری تحویل بستگان خود شده اند.» (۴)

در این حال، منابعی که گزارش آنان با قید "صحت دارد" مورد استفاده ارگان های ذی ربط نظامی و امنیتی قرار گرفت، امروز گزارش دادند: «مردم عراق همه از وضعیتی که بعث های عراق برای رانده شده های ایرانی الاصل به وجود آورده اند متأسف و متأثر هستند و هنگامی که معاودین را تحویل مأموران ایرانی داده اند افراد شرطه گریه افتاده و به طور کلی یک نفرت به خصوص در بین پرسنل نظامی عراق علیه بعث ها به وجود آمده است.» (۵)

ص: ۶۱۲

۱- * در بیانیه، میرزای شیرازی مشهور، پسرعموی پدر و آیت الله محمد تقی شیرازی دایی پدر شهید اخیر سید حسن شیرازی، معرفی شده اند.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان.

۴- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۲۸۷۵۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به تیمسار فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

امروز هم نیروهای نظامی و انتظامی ایران گزارش هایی از تحرکات و نقل و انتقالات مرزی ارتش عراق، به مسئولان مربوط ارسال کردند.

مشاهدات و بررسی پاسگاه های گروهان سومار درمورد وضع امروز پاسگاه های مقابل نشان می داد که این پاسگاه ها «به طور کامل تقویت و مجهز به اسلحه های سنگین و تانک و نفربر مستقر و مشغول حفر سنگر می باشند.» (۱)

یک گزارش شهربانی نفت شهر حاکی است امروز، حدود ۳۰۰ نفر نظامی عراق در خط الرأس مقابل پاسگاه ژاندارمری گمرک نو به شناسایی و حفر سنگر مشغول بوده اند. (۲)

مطابق گزارش امروز استانداری ایلام، گشتی های گروهان موسیان از استقرار تانک و نفربر در عمق ۳ کیلومتری خاک عراق و روبه روی میله ۲۲ و نیز از آماده باش پاسگاه بجلیه خبر داده اند. (۳)

گزارش های واصله به دفتر ریاست جمهوری بیانگر این است که گردان تانک رافدین به استعداد نیروی ۵۰۰ نفر، امروز، به استادیوم ورزشی مندلی وارد شد. (۴)

گزارش های مربوط به عمق دورتر خاک عراق حاکی است که امروز، مقادیر قابل توجهی سلاح و مهمات، از انبار مهمات سلیمانیه، به این مناطق ارسال شده است: «۱. تاسلاجه ۲. قره داغ ۳. قلعه دزه ۴. کاریزه ۵. ماؤوت ۶. دوکان ۷. کانی سور.» (۵)

در کنار تحرکات مرزی عراق که اغلب با تحرکات مسلحانه ایذایی علیه ایران همراه است، استفاده عراق از نیروهای غیرسیاسی مرزنشین در غرب کشور و نیروهای آموزش دیده برای خرابکاری در جنوب، هر کدام به نوعی، ادامه دارد.

در غرب کشور، که اقدامات مزبور تحت عنوان اقدامات مهاجمان گزارش می شود، امروز، گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین حاکی است: «برابر اطلاع واصله تعداد زیادی بیش از ۸۰۰ نفر از افراد مهاجم که به چهار گروه صدالی دویت نفری تقسیم شده اند که قصد دارند که یکی از شب های آینده در وقت مناسب با انواع سلاح های سنگین به وسیله قاطر و اسب حمله نمایند قصد حمله در چهار گوشه شهرستان قصرشیرین را دارند.» (۶)

در همین حال، طبق یک گزارش از پایگاه دهلران در استان مرزی العماره عراق {مقابل دهلران} در منطقه یاغساعی، حدود ۲۲۵ چریک از ۷ آبادی، علیه ایران آموزش می بینند و قرار است تعداد دیگری از ۸ آبادی بین شیخ سعد و علی غربی نیز به آنان اضافه شود. (۷) پیش بینی پایگاه دهلران که امروز اعلام شد چنین است: «تعدادی خرابکار در موقع برداشت محصول

- ۱- سند شماره ۲۷۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه ۰۵ {رکن ۳}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۳۳۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۳۳۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور {معاونت امور سیاسی}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۳۳۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۳۴۷۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۴/۳/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ۰۵ {رکن ۳}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۸۱۷۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به تیمسار فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

گندم، وارد و اقدام به آتش زدن خرمن های گندم خواهند نمود.» (۱) یادآوری می شود مهم ترین اثر این گونه اقدامات بدین شدن کشاورزان و ساکنان مناطق آسیب دیده به توانایی دولت جمهوری اسلامی در زمینه اعمال حاکمیت و برقراری امنیت در منطقه است.

در جنوب، حرکت های ایذایی عوامل عراق و مقابله خودی، به نحو دیگری ادامه دارد؛ در گزارشی که امروز، ستاد مشترک ارتش به ژاجا ارسال کرد از دستگیری مجدد فردی به نام ح.ی (۲) ساکن نهر عبود یاد شده است. وی قبلاً «از طریق پاسگاه فرخ ولی دستگیر و به دادسرای آبادان معرفی و سپس زندانی شده بود، اخیراً مورد عفو امام واقع و از زندان مرخص می گردد.» (۳) وی هنگامی که در کنار شط مواد منفجره حمل می کرد با هشیاری مأموران کمیته دستگیر شد. در کمیته آبادان مشخص گردید که «نامبرده در انفجارهای بازار کویته ها و هم بمب گذاری شط... (۴) دست داشته و نیز اعتراف نموده که رهبر گروه خود را ق.ع و الف.ن معرفی نموده و آنان از طریق مأمورین کمیته دستگیر شده اند.» (۵)

گزارش خبرنگار کیهان در اروندکنار که در شماره امروز این روزنامه درج شده، نمونه دیگری از این گونه تحرکات ایذایی است. در این گزارش آمده است: «۶ عضو یک گروه متهم به خرابکاری و انفجار بمب در تأسیسات دولتی خوزستان در یک روستای اروندکنار توسط مأموران ژاندارمری سعدونی دستگیر شدند. این عده... اعتراف کرده اند که تاکنون در ۱۶ فقره عملیات انفجار شرکت داشته اند. احتمال می رود که رهبر این گروه در انفجار خط لوله نفت ماهشهر دست داشته باشد. یکی از اعضای این گروه گفت: برای هر انفجار ۵۰۰ تومان از رهبر گروه مزد می گرفته اند. همچنین چهار نفر از اعضای این گروه برای فراگرفتن فنون خرابکاری و چریکی، سه بار به طور غیرمجاز به عراق رفته اند و در هر سفر با مقداری اسلحه، وسایل و مواد منفجره و پول کافی به ایران بازمی گشتند. دستگیرشدگان در بازجویی به ۱۶ فقره انفجار اعتراف کردند و رهبر گروه خود را سیدمحمد هاشمی معرفی کردند. ... در بازجویی دستگیرشدگان معلوم شد که سیدمحمد و هاشم هاشمی، عبدالحسن بحرانی و شاکر عنانی سه بار به عراق رفته و در سازمان امنیت عراق به آنها فنون چریکی و خرابکاری آموزش داده اند.» (۶)

امروز همچنین گارد ساحلی ژاندارمری به نیروهای تحت امر خود ابلاغ کرد: «برابر امریه ستاد ژاجا {رکن سوم دایره امنیت} مستند به اعلام سماجا در چند روز گذشته به علت تیرگی رابطه ایران و عراق برخورد شدیدی بین بعضی از ایرانیان با افراد عراقی مقیم و ساکن لویطه خرازها ایجاد و این افراد با بهانه های مختلف مشکلاتی برای هم وطنان

ما که در مسیر اروندرود و خلیج فارس تردد

ص: ۶۱۴

۱- سند شماره ۲۸۷۴۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲}، به تیمسار فرماندهی نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۲- * در سند نام کامل آمده است.

۳- سند شماره ۰۵۰۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۴- ** ناخوانا

۵- همان.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

دارند، به وجود می آورند و حتی با استفاده از قایق های تندرو و وسایل نقلیه آبی ایرانیان را مورد حمله قرار و کالاهای آنان را از بین برده و یا آتش می زنند و موجب نگرانی ایرانیان فراهم شده است به نحوی که احساس می نمایند در مسیر آبی فاقد امنیت هستند. با شرح مراتب فوق دستور فرمایید هرگونه مزاحمت هایی از جانب مأمورین عراقی برای شناورهای عمومی مشاهده گردد، مشخصات ناخدا و شناورهای عراقی و چگونگی مزاحمت را سریعاً گزارش تا اقدام گردد.» (۱)

۲۶۴

در سنندج، درگیری ادامه دارد و نیروهای مسلح دو طرف امروز هم موفق به برتری تعیین کننده ای نشدند، هرچند برتری نسبی و تا حدی ابتکار عمل، با نیروهای سپاه و ارتش است. توجه به گزارش های مندرج در مطبوعات و اعلامیه ستاد مشترک که شب هنگام انتشار یافت و برای روز بعد، برنامه ای را اعلام کرد، می تواند تصویری کلی از وضع سنندج ترسیم کند.

در گزارش خبرنگار کیهان از سنندج، درباره وضع امروز این شهر آمده است: درگیری شدید میان ارتش و سپاه پاسداران از یک سو و پیشمرگان گروه های مسلح غیرقانونی سنندج در غرب و شرق شهر از صبح امروز تا شب همچنان ادامه داشت که در آن از سلاح های سبک و سنگین استفاده شد. محله شریف آباد که ایستگاه رادیو و تلویزیون در نزدیکی آن قرار دارد، در اختیار پاسداران است. پاسداران همچنین در باشگاه افسران که در وسط شهر قرار دارد و نسبت به شهر در بلندی است، مستقر هستند و حملات پیشمرگان ضدانقلاب را دفع می کنند. همچنین چند خانه دیگر با خمپاره ویران شد و از هر گوشه شهر صدای تیراندازی و انفجار شنیده می شد و مردم نیز از ترس جرئت بیرون آمدن از خانه ها را نداشتند. (۲)

روزنامه اطلاعات نیز به نقل از سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، خبر داد که در جریان پیشروی پاسداران انقلاب اسلامی در سنندج که تا میدان اقبال این شهر ادامه داشت ۱۲ نفر از پاسداران شهید و ۷ نفر دیگر مجروح شدند. (۳)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز نوشت: مردمی که در حال خارج شدن از شهر سنندج هستند، از طرف پیشمرگ های مسلح غیرقانونی تهدید می شوند و حتی عده ای در حال خروج از شهر توسط پیشمرگ های مسلح از پشت تیر خورده اند.

همچنین اخبار رسیده حاکی است مردم کرد شدیداً به علت کمبود آذوقه و خواربار تحت فشار قرار گرفته اند. پیشمرگ هایی که هم از سوی مردم و هم از سوی ارتش تحت فشار قرار گرفته اند در حال عقب نشینی می باشند. (۴)

در این حال، کارشناسایی عوامل اصلی تداوم درگیری مسلحانه در سنندج نیز ادامه دارد. در این زمینه امروز، وزارت کشور در نامه ای به سپاه به نقل از شهربانی کرمانشاه اعلام کرد: «در

ص: ۶۱۵

۱- سند شماره ۰۰۰۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری {رکن ۳} به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، گروهان ساحلی ماهشهر، گروهان ساحلی خسروآباد، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

منزل شخصی به نام ت.ر.(۱) در سنندج، ۶ نفر ضدانقلاب، ۲ مرد و ۴ زن سکونت دارند که مبادرت به خرابکاری در سنندج می نمایند.» (۲)

از سوی دیگر، بنی صدر رئیس جمهور، پس از ملاقات امروز خود با امام خمینی، در مصاحبه با خبرگزاری پارس یک بار دیگر بر ضرورت خروج افراد مسلح ضدانقلاب از شهر سنندج تأکید کرد. وی گفت: «در کردستان ما شروع کننده نبودیم عده ای با یک مقدار مقدمه چینی، فساد را در آنجا به راه انداختند سعی کردیم آنها را وادار کنیم این رویه را کنار بگذارند و جنگ و برادرکشی راه نیندازند و از امکاناتی که داریم همه استفاده کنند، ولی آنها تلاش های ما را برای جلوگیری از برادرکشی دلیل ضعف ما دانستند باز هم اعلام می کنم به محض خروج افراد مسلح غیرمسئول به تمام آنچه وعده کرده ایم، عمل خواهیم کرد.» (۳)

شب هنگام، اعلامیه مهمی از طرف ستاد مشترک ارتش صادر شد که ضمن تشریح وضع کنونی، خط مشی آتی را نیز به وضوح مشخص می کرد. (۴) متن کامل آن چنین است:

«بسمه تعالی

هم وطنان عزیز، مردم شرافتمند سنندج، گذشته ها نشان داده است که افراد مسلح غیرقانونی همواره از حسن نیت و ارفاق دولت جمهوری اسلامی ایران سوءاستفاده نموده اند. هر موقع در موقعیت ضعف و ناتوانی قرار گرفته اند دست توسل به سوی مقامات عالیه کشور دراز نموده و زیرکانه به دنبال فرصتی می گردند تا نیروی خود را تقویت کرده و مزاحمت های مجددی را آغاز نمایند و همان گونه که خود می دانید: ۱. به هیئت ویژه دولت قول دادند چنانچه سپاه پاسداران از باشگاه افسران، رادیو و تلویزیون و فرودگاه سنندج خارج شوند و نگهداری این اماکن به واحدهای ارتش واگذار شود، آنها تعهد می کنند که مسلح در شهر رفت و آمد نمایند و همچنین خواستار شدند که امنیت شهر به شهربانی و مأموران پلیس محول شود و دیدیم که بلافاصله پس از خروج سپاهیان پاسدار، رفت و آمد مسلحانه آنها در شهر آغاز و عملاً مانع انجام وظیفه مأموران شهربانی گردیدند. ۲. با تشکیل به اصطلاح دادگاه خلقی، مردم آرامش طلب و بی طرف را به دادگاه های خود جلب و آنها را زندانی یا جریمه می نمودند. ۳. با مراجعه به کسبه و خانه های مردم، همه روزه اخاذی و کلاشی نمودند. ۴. پرسنل نظامی را که در شهر سکونت دارند، توقیف و برای چند روز محبوس می کردند. ۵. آب و برق و تلفن باشگاه افسران را قطع کرده و به روی واحد ارتش مأمور در باشگاه افسران آتش گشودند و در موقعی که آمبولانس برای حمل شهدا و مجروحین به باشگاه افسران می رفت، به آمبولانس تیراندازی کرده و سرنشین آن را جلب و مانع کمک رسانی به پرسنل نظامی مستقر در باشگاه افسران شدند. ۶. باینکه تعهد کرده بودند

ص: ۶۱۶

۱- * در متن سند، نام کامل فرد آمده است.

۲- سند شماره ۰۶۳۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،

۳- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

که مانع رفت و آمد واحدهای ارتش نشوند، هنگامی که ستون نظامی عازم مرز که مأمور تعویض واحدهای خدمت منقضی و تقویت نیروهای مرزی بود، با تهدید و استقرار دانش آموزان بیگناه در مسیر حرکت ستون، عملاً مانع عبور آن شدند و واحدهای ارتش برای اینکه به این فرزندان وطن آسیب نرسد، راه خود را به خارج شهر تغییر داد و دیدیم که در آن مسیر نیز مرتباً به سوی افراد و خودروهایی ارتش تیراندازی کردند و تلفاتی را وارد ساختند.

ارتش جمهوری اسلامی ایران با علم به اینکه اینها ریشه های گندیده و باقیمانده نوکران امپریالیسم هستند که منطقه را در آشوب و برادرکشی می خواهند، به ناچار و با تأسف، این جنگ تحمیلی را در سنندج و همچنین به منظور دفاع در مقابل تجاوز و تیراندازی های گروهک های مسلح غیرقانونی در سایر شهرها پذیرفت. این بار نیز در اجرای امر ریاست جمهوری و فرماندهی نیروهای مسلح به لشکر ۲۸ سنندج دستور داده شد:

۱. کلیه افراد غیرمسلح و آرامش طلب شهر سنندج را با آغوش باز پذیرفته و با استفاده از خودروها و سایر وسایل موجود آنها را به هر کجا که مایل باشند منتقل نمایند.

۲. با استقرار بیمارستان صحرایی شیروخورشید در محل مناسبی که از آتش سلاح های سنگین توپ ها و خمپاره اندازهای ضدانقلابیون در امان باشد، کلیه مجروحین و بیماران اعم از مردم شهر و ضدانقلابیون را پذیرفته و درمان نمایند.

۳. برای جمع آوری اجساد کشته های غیرمحلی که در خیابان ها مانده اند، دستور داده شد از ساعت ۱۰ صبح تا ۴ بعدازظهر روز یکشنبه ۱۴/۲/۱۳۵۹، لشکر سنندج و سپاه پاسداران پاک سازی شهر را متوقف و آتش بس نمایند تا آمبولانس هایی که دارای پرچم شیروخورشید سرخ می باشند، اجساد کشته ها را جمع آوری نمایند و به ضدانقلابیون توجه داده می شود فقط آمبولانس ها اجازه رفت و آمد در شهر را دارند و چنانچه آنها از این فرصت برای حمل مهمات و تدارک و تقویت مواضع خود سوءاستفاده کنند، به وسایل مختلف و با تمام قدرت سرکوب خواهند شد.

۴. پس از پایان آتش بس، واحدهای ارتش و سپاهیان پاسدار مستقر در منطقه، مأموریت خود را دنبال خواهند نمود و یقین است در صورتی که افراد مسلح غیرقانونی همچنان به تلاش مذبحانه خود ادامه دهند به سختی سرکوب خواهند شد و شهر از وجود آنان پاک سازی خواهد گردید تا مردم آسیب دیده شهر سنندج، بتوانند به خانه های خود بازگردند و در آرامش به سر برند.

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران» (۱)

ص: ۶۱۷

علاوه بر سندج، امروز در برخی نقاط دیگر از جمله پاوه، میان‌دوآب و ارومیه درگیری های پراکنده ایذایی وجود داشت.

در پاوه که پرتاب خمپاره و تیراندازی از حاشیه و در نقاط پراکنده شهر، امری رایج و تکراری است، امروز هم بر اثر اصابت گلوله خمپاره، ۴ عضو یک خانواده در روستای گلال پاوه، به شهادت رسیدند. به نوشته روزنامه اطلاعات، همچنین در نتیجه حمله مهاجمان مسلح در پاوه، یک سرباز شهید شد و ۲ ارتشی مجروح شدند. درگیری و زدوخوردهای پراکنده در پاوه تا نیمه شب ادامه یافت. (۱)

در میان‌دوآب، در حالی که اهالی روستای پارا از توابع این شهر برای بزرگداشت هفتمین روز شهادت یکی از مجاهدین انقلاب به نام جمشید آئین زاده، مراسمی برپا کرده بودند به آنان با سلاح های سنگین و سبک حمله شد. بهرنگ فرماندار میان‌دوآب، با اعلام این خبر افزود: عزیز آئین زاده یکی از اهالی پارا به شدت زخمی و یک جوان ۱۸ ساله به نام مصیب اسدی به گروگان گرفته شد. (۲)

در ارومیه، حدود نیمه شب پاسگاه سپاه مستقر در جاده آپادانا، هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. به گزارش باکری فرمانده سپاه ارومیه، یکی از پاسداران سپاه ارومیه به نام برادر ذوالفعلی حسنی شهید و پاسدار دیگر این سپاه، برادر معصوم مصطفی زاده به شدت مجروح شد که قبل از اعزام به تهران، به شهادت رسید. (۳) به گفته سخنگوی سپاه ارومیه پاسگاه مزبور در پل قویون واقع در انتهای خیابان کمربندی شهرستان ارومیه مستقر بود که نیمه شب با سلاح های ۳، کلاشینکف، تفنگ ۵۷،

نارنجک انداز و برنو به آن حمله شد. این حمله به مدت نیم ساعت ادامه داشت و نیروهای سپاه پاسداران ارومیه به شدت به آن پاسخ دادند و مهاجمان متواری شدند. (۴)

در ارومیه، همچنین بمبی که در خانه فرمانده پادگان قوشچی کار گذاشته شده بود، منفجر شد که خساراتی به بار آورد، ولی چون هنگام انفجار کسی در خانه نبود، آسیب جانی در پی نداشت. (۵)

در حالی که در عرصه اصلی درگیری های قومی کردی، گروه های مسلح ضدانقلاب می کوشند با زبان سلاح، حاکمیت دولت را خنثی کنند و ابتکار عمل را به دست گیرند، در عرصه تبلیغات رسانه ای و بازتاب خبری نیز مسائل کردستان را در سطحی وسیع و البته با جلوه ای کاملاً متفاوت، مطرح می کنند. از جمله اکنون که همه جناح های نظام بر حل مسئله گروه های مسلح غیرقانونی و اعمال حاکمیت نظام بر کردستان و حتی خلع سلاح گروه های مسلح، به اراده مشترک و قطعی دست یافته اند، عبارت و خواسته "آتش بس" مرتب تکرار می شود. این امر، اساس اقدام مسلحانه را پذیرفتنی نشان می دهد و نیز حاوی القای موضع مظلومیت برای طرف خواستار آتش بس است. اعمال این بار روانی و اثر سیاسی خاص، به صور مختلف تکرار می شود. در ادامه درباره

۱- همان، ص ۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۰۵۰۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ارومیه به تهران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

وضع امروز مناطق کردنشین، دو بازتاب خارجی و داخلی به عنوان نمونه ذکر شده است.

در گزارش ارسالی خبرنگار روزنامه اطلاعات از مهاباد، آمده است: «هیئت نمایندگی خلق کرد با هیئت اعزامی از تهران که با تأیید دکتر بنی صدر ریاست جمهوری، به مهاباد آمده است، ملاقات و درباره مسائل جاری کردستان و مسئله آتش بس با این هیئت گفت و گو و مذاکره کرد. طی این ملاقات، حزب دمکرات کردستان ایران، سازمان چریک های فدایی خلق ایران شاخه کردستان، سازمان انقلابی زحمت کشان کردستان {کومه له} موافقت کردند در صورتی که به طور رسمی از طرف دولت اعلام آتش بس

بشود، آنها نیز آتش بس را رعایت کرده و به آن احترام می گذارند.

در ادامه مذاکراتی که به همین منظور در سالن فرمانداری مهاباد جریان داشت توافق شد که در پی برقراری آتش بس، دکتر بنی صدر رئیس جمهوری، طرح ۶ ماده ای خودمختاری را رسماً اعلام دارد و با توافق طرفین، هیئتی برای پیگیری مذاکرات به تهران اعزام گردد. اعضای هیئت ویژه رئیس جمهوری که به عنوان سفرای حسن نیت، راهی مهاباد شده اند، دکتر حسن اردلان، دکتر ابراهیم یونسی و معتمد وزیری هستند.» (۱) یادآوری می شود که در خبری دیگر در همین شماره روزنامه اطلاعات، از این ۳ تن با عنوان «هیئت سه نفری اعزامی از جمعیت کردهای مقیم مرکز» یاد شده است. (۲)

نمونه دیگر، گزارشی است که امروز، بدین شرح از رادیو بی بی سی پخش شد: «در استان کردستان ایران درحالی که هنوز صحبت از آتش بس در میان است، به گفته آلکس برودی خبرنگار بی بی سی در کردستان، اثری از آن دیده نمی شود و جنگ به سختی ادامه دارد. تقریباً تمام ساکنان سقز، این شهر را به قصد بوکان تخلیه کرده اند. خبرنگار ما در ادامه گزارش خود از شهر مهاباد چنین می نویسد: حدود ۲۰ هزار نفر از ساکنین شهر سقز که نزدیک به نیمی از کل جمعیت این شهر را تشکیل می دهند، به سمت شمال یعنی شهر بوکان، که در چند روز اخیر جمعیتش به دو برابر افزایش پیدا کرده است، فرار کردند... شهر بوکان اینک به صورت محل تجمع پناهندگان کرد در آمده است و خیابان ها مملو از مردم بی جا و مکان است. اخبار مربوط به نبرد در سقز که در ۳۰ کیلومتری جنوب بوکان قرار دارد دهان به دهان می چرخد. در شهر خبر دیگری نیز درباره حمله ۳ هلیکوپتر موشک انداز به یک گروه از چریک های پیشمرگ که در اطراف این ناحیه قراول می دهد بر سر زبان ها بود. این برخورد به مدت دو ساعت ادامه داشت.» (۳)

۲۶۷

امروز، دو گزارش جداگانه از سپاه و حزب توده، وضعیت دو گانه خاص حزب در شرایط کنونی را ترسیم کرد. حزب توده از طرفی نوعی مشی سیاسی حمایت از نظام همراه با وجهه انتقادی را به عنوان مواضع ظاهری و رسمی خود برگزیده است و دائم از اینکه نیروهایی علیه آن اقدامات مختلفی انجام می دهند گلایه می کند و از نظام توقع حمایت قانونی از خود را دارد. در گزارشی که امروز در روزنامه نامه مردم ارگان این حزب، درج شده نشانی از این وجه است. از طرف

ص: ۶۱۹

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- همان، ص ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

دیگر، در نزد حامیان جمهوری اسلامی، حزب توده هیچ گاه یک جریان طرف دار نظام شناخته نشده است و همواره باطنی متفاوت از ظاهر برای آن تجسم گردیده است، گزارش امروز سپاه نوشهر به تهران نمونه ای از این قضیه است.

در گزارش نامه مردم آمده است: «مسئول کمیته علمدار روز ۶ اردیبهشت از مسئول یکی از کتاب فروشی های جلفا که از هواداران حزب توده ایران است، خواست که کتاب فروشی حزب را برچیند. این جریان به وسیله رفیق مسئول به سپاه پاسداران علمدار اطلاع داده شد تا آنها تدابیر لازم در این زمینه را برای جلوگیری از هرگونه حادثه ای اتخاذ کنند. به دنبال این مسئله و باتوجه به شکوائیه هواداران حزب توده ایران در جلفا، طی نامه ای به کمیته علمدار متذکر شد که هیچ کس حق جلوگیری از فعالیت گروه ها و تفتیش عقاید را باتوجه به قانون اساسی ندارد، اما عده معدودی با شعارهای ضدانقلابی به کتاب فروشی برهانی حمله کردند و آن را به آتش کشیدند. پس از آن به کتاب فروشی های دیگر رفتند و صاحبان آنها را نیز مجروح و مصدوم کردند. بر اثر این عمل ضدانقلابی که به دستور رئیس کمیته علمدار و با همکاری یک گروه بان سابق ارتش شاه {!} و چند تن از اعضای به اصطلاح حزب جمهوری خلق مسلمان صورت گرفت، چندین نفر مجروح شدند.» (۱)

از سوی دیگر گزارش سپاه نوشهر حاکی است: «در حمله مردم به دفتر احزاب از دفتر حزب توده چالوس ورقه ای به دست آمد که لیست پاسبان ها و کشیک های گشتی و نام نگهبان مسلح در بانک ها هرروز به طور جداگانه تهیه گردیده است. احتمال دارد نسبت به سپاه هم این عمل را انجام داده باشند. به شهربانی ها و سپاه اطلاع دهید تا اقدام حفاظتی نسبت به این مسائل به عمل آید.» (۲)

۲۶۸

تبعات و حواشی حوادث دانشگاه ها که به انقلاب فرهنگی موسوم شد، امروز هم در نقاط مختلف کشور بروز داشت.

در گیلان، ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب این استان، درمورد بازداشت شدگان وقایع اخیر دانشگاه گیلان گزارش داد: متجاوز از ۳۰۰ نفر دستگیر و به سپاه پاسداران تحویل داده شدند. از این تعداد حدود ۱۵۰ نفر که دختر بودند آزاد شدند. ۸۰ نفر دیگر نیز باتوجه به اینکه شواهدی موجود نبود که در درگیری مستقیماً شرکت داشته باشند به تدریج آزاد شدند. درحال حاضر بیش از ۶۰ نفر در بازداشت به سر می برند که از این تعداد نیز احتمالاً ۴۰ نفر دیگر آزاد خواهند شد و پرونده ۲۰ نفر باقیمانده که تعدادی استاد، دانشجو و کارگر و بقیه افرادی عادی هستند برای بررسی و تحقیقات بیشتر در دست اقدام است. (۳)

در همین حال، انصاری استاندار گیلان، با اشاره به اینکه هواداران مجاهدین خلق و حزب توده به موقع اقدام به تخلیه کرده بودند و هواداران چریک های فدائی باقی ماندند و باعث درگیری شدند؛ اظهار کرد مهره های اصلی فرار کردند و دستگیرشدگان افرادی فریب خورده

ص: ۶۲۰

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- سند شماره ۰۵۰۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نوشهر {اطلاعات} به تهران {اطلاعات و عملیات}،
۱۳/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

هستند. وی همچنین شرکت سپاه پاسداران را در درگیری های اخیر دانشگاه گیلان تکذیب کرد و افزود: «ما ناچار شدیم از نیروی ملت استفاده کنیم و با شعار "الله اکبر و خمینی رهبر" محل دانشگاه را به تصرف درآوریم که باعث مجروح و کشته شدن عده ای شد.» (۱)

در شیراز به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز، «کارکنان سلف سرویس و اتوبوس رانی دانشگاه شیراز به دنبال مهلتی که در هفته قبل به گروه های مختلف سیاسی جهت تخلیه دفاتر داده بودند و عدم اجابت درخواست آنان از سوی گروه های سیاسی از صبح امروز، دست از کار کشیدند و نیز لوله های آب بعضی از خوابگاه های دانشجویی واقع در کوی ارم قطع شده و کتابخانه ملاصدراي دانشکده ادبیات و علوم از صبح امروز، بسته شده است.» (۲)

در تهران امروز، یک رأی گیری دانشجویی در دانشگاه ملی برگزار شد. خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «به دنبال رأی گیری ای که از دانشجویان دانشکده علوم به عمل آمد، در بین طرح های ارائه شده که از طرف دفتر دانشجویان مسلمان {پیرو خط امام}، انجمن دانشجویان مسلمان و دانشجویان دمکرات و جنبش مسلمانان مبارز ارائه شد، طرح دفتر دانشجویان مسلمان با اکثریت آرا یعنی ۵۳۸ رأی پیروز شد. طرح آنها مبنی بر متوقف شدن نظام آموزشی و ادامه تحصیل فارغ التحصیلان بود. همچنین طرح انجمن دانشجویان مسلمان که طرف داری دانشجویان پیش گام، پیکار و مبارز را همراه داشت ۵۱۹ رأی آورد. طرح این گروه ائتلافی مبنی بود بر ادامه نظام آموزشی و دایر بودن کلاس ها تا هر زمان که برای اتمام دروس لازم است ادامه یابد نه تا ۱۴ خرداد، طرح دانشجویان دمکرات ۱۳۰ و جنبش مسلمانان مبارز هم ۱۰۰ رأی آوردند.» خبرنگار مزبور افزوده است: «باتوجه به پیروزی طرح دفتر دانشجویان مسلمان هم اکنون کلاس های این دانشکده تعطیل است و فقط امکانات برای کسانی که می خواهند فارغ التحصیل شوند، ادامه دارد.» (۳)

۲۶۹

باتوجه به وضع کنونی در زمینه ارتباط با امریکا و عراق و تهدیداتی که می تواند از این ناحیه متوجه انقلاب و نظام باشد و نیز باتوجه به تشکل ها و جریان های سازمان یافته با سابقه و فعال شبه نظامی مخالف نظام جدید، اهمیت بسیج که فرمان تشکیل آن را در آذرماه گذشته، خود امام صادر کرده بودند، هرروز بیش از پیش مشخص می شود.

امروز، ستاد بسیج ملی در یک فراخوان عمومی، ملت ایران را به تشکیل گروه های مقاومت در سطح شهرها و روستاها دعوت کرد. در این اطلاعیه آمده است:

«۱. برای تشکیل گروه های مقاومت لحظه ای تردید روا مدارید. این گروه های ۲۲ نفره شامل یک فرمانده، یک معاون و دو واحد ۱۰ نفره رزمنده و پشتیبان می باشد که از اعضای ۴ یا ۵ خانواده در محل های مسکونی و محیط کار اعم از شهر، بخش، روستا و غیره تشکیل می شود.

ص: ۶۲۱

۱- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- همان.

۲. مساجد همچون دوران صدر اسلام و روزهای درخشان پیش از پیروزی انقلاب به عنوان پایگاه رزمی در تشکیل و آموزش گروه های مقاومت نقش اساسی خواهند داشت.

۳. لازم است شوراهای محلی سریعاً آمادگی مردم منطقه خود را برای انجام آموزش های چریکی و پارتیزانی سازماندهی به ستادهای بسیج محل اعلام نمایند.

۴. ستادهای بسیج هر منطقه ضمن هماهنگی با یگان های نظامی و انتظامی محل اعم از ارتش، سپاه پاسداران، ژاندارمری و شهربانی نسبت به تأمین نیازمندی های آموزش شوراهای محلی و مساجد اقدام نمایند.

در اجرای اوامر رهبر انقلاب ارگان های یادشده موظف به آموزش های نظامی به مردم بوده و برادران ارتشی آمادگی دارند در فرصت های غیراداری نیز در نزدیک ترین مسجد و پایگاه رزمی تخصص های نظامی خویش را به هم میهنان عزیز عرضه نمایند.» (۱)

ستاد بسیج ملی در اطلاعیه دیگری که بیشتر به تحرکات ایذایی ضدانقلاب و گروه های محارب داخلی و در مقابله با ترورها و انفجارات و... مربوط است، رهنمودهایی به این شرح انتشار داد:

۱. «انتظار می رود عموم مردم هوشیاری و دقت لازم را به کار برند و با اولین مشاهده بسته ها و اشیاء مشکوک به هرصورت که باشد یا رفت و آمدهای مرموز بلافاصله به اولین ستاد بسیج یا مرکز پلیس و نیروهای گشتی سپاه پاسداران و کمیته ها اطلاع دهند.

۲. مسئولین مؤسسات به ویژه بانک ها، شرکت های نقلیه، ادارات، مراکز تجاری و بازار موظف اند نکات بالا را رعایت کنند.

۳. از رانندگان وسائط نقلیه درخواست می شود قبل از سوارشدن و حرکت، اطراف وسیله را بررسی نمایند.

۴. از مسئولین پارکینگ ها تقاضا می شود در حفاظت پارکینگ دقت کامل مبذول فرمایند.

۵. از مردم تقاضا می شود از تجمع در اطراف محل حوادث خودداری کنند چرا که دشمن ممکن است از تجمع افراد سوءاستفاده کند.

۶. ضمن تقدیر از زحمات شبانه روزی مأمورین شهربانی و برادران پاسدار و کمیته ها انتظار می رود همچنان هرچه سریع تر و هوشیارانه به کمک مردم شتافته و در خنثی کردن مواد انفجاری بکوشند.

۷. مراکز درمانی موظف اند در تمام اوقات شبانه روز تجهیزات لازم پذیرش بیمار را آماده بسازند.

۸. تخلیه مخازن غیرضروری شوفاژها از مواد سوختنی و کمتر استفاده کردن از وسایل الکتریکی در مؤسسات و اماکن عمومی

[ضروری است.]» (۲)

همچنین در مطبوعات اعلام شد که «به منظور آموزش کمک‌های اولیه و آشنایی مردم با شرایط جنگی، ستاد بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران اقدام به دایرکردن کلاس‌های تشریحی مبارزه با آتش‌سوزی، حفاظت در مقابل عوامل شیمیایی، میکروبی، رادیواکتیویته و چگونگی استفاده از

ص: ۶۲۲

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

پناهگاه، کرده است. به همین منظور ستاد بسیج ملی طی اطلاعیه ای از عموم هم وطنان درخواست کرده است برای آموزش های لازم در این کلاس ها نام نویسی نمایند.» (۱)

در همین حال، در مقابله با تهدیدات احتمالی خارجی و برای ایجاد آمادگی و آموزش عمومی، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز این اطلاعیه را صادر کرد:

«بسمه تعالی

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در هر لحظه از روز و شب، برای مقابله با تهدیدات هوایی دشمن و دفاع از آسمان ایران آماده عکس العمل می باشد. برای مقابله بهتر با این تهدیدات احتمالی از هم میهنان عزیز و آگاه نیز انتظار همکاری دارد بدین ترتیب که به محض شنیدن صدای هواپیماهای شکاری نظیر صداهایی که در اولین ساعات بامداد روزه اردیبهشت ماه جاری، بر فراز آسمان شنیده شد اقدام به خاموش کردن کلیه چراغ ها نموده و بلافاصله رادیوهای خود را روشن و به پیام های مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران که از رادیو پخش خواهد شد، گوش فرادهند. بدیهی است سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با قطع برنامه های عادی خود پیام های ستاد مشترک ارتش را عیناً و در اسرع وقت مانند شب گذشته، به اطلاع عموم خواهد رسانید.» (۲)

ص: ۶۲۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

در شرایطی که در زمینه افزایش فشار بر ایران، خطر نزدیکی ایران به شوروی یکی از موانع پیش روی مقامات امریکایی محسوب می شود، در اظهارات مقامات ایرانی، نوعی تشنگی و سردرگمی در این باره ملاحظه می گردد؛

از جمله ضمن مصاحبه های مقامات ایرانی می توان همراه با تحلیل و اعلام مواضع مربوط به امریکا، دو اظهار نظر متفاوت را در این باره مشاهده کرد.

به گزارش رویترز از نیویورک، منصور فرهنگ نماینده ایران در سازمان ملل، در مصاحبه ای با نیویورک اینترنشنال که امروز انتشار یافت، گفت تحریم های اقتصادی و سیاسی اروپای غربی علیه ایران، این کشور را از نظر اقتصادی به مسکو نزدیک تر خواهد ساخت. فرهنگ در پاسخ به این سؤال که تلاش نافرجام امریکا برای نجات گروگان ها چه اثری بر وضعیت گروگان ها خواهد داشت، گفت: متأسفانه، بر آمادگی ایران برای آزادی گروگان ها اثر منفی خواهد داشت. نماینده ایران در سازمان ملل اضافه کرد اقدام به گروگان گیری خود از نظر اخلاقی و قانونی غیر قابل دفاع است، لکن یک خشم منطقی در مورد فعالیت های گذشته امریکاییان در ایران وجود داشت. وی در مورد اینکه چه کسی ایران را اداره می کند، اظهار کرد: امام خمینی در یک موقعیت محبوب و غیر قابل معارض قرار دارند و این موقعیت نه از جهت قانون اساسی است، بلکه به دلیل قدرت اخلاقی است. (۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه از پاریس، گزارش داد: مصطفی چمران وزیر دفاع ایران، در مصاحبه ای با روزنامه لوماتن {چاپ پاریس} گفت آزادی گروگان های

امریکایی منوط به این است که قبلاً یک دیوان بین المللی در تهران سیاست سابق امریکا را در ایران محکوم کند. وی افزود عملیات نافرجام امریکا در ایران جزئی از برنامه کلی این کشور برای برانداختن رژیم ایران

ص: ۶۲۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴، نیویورک خبرگزاری رویترز، ۴ مه ۱۹۸۰ {۱۴/۲/۱۳۵۹}.

بوده است. وزیر دفاع ایران گفت در این توطئه عناصر بسیاری شرکت داشتند. از جمله آغاز یک جبهه جنگ در کردستان و حمله عراق را می توان جزئی از این توطئه دانست. وی اضافه کرد بین دو ابرقدرت، یک همکاری وسیع وجود دارد. شوروی وارد افغانستان شد و امریکا در این مورد تقریباً سکوت اختیار کرد و امریکا وارد ایران می شود و شوروی سکوت می کند. چمران گفت این دو کشور با یکدیگر توافق کرده اند که انقلاب اسلامی را واژگون کنند و سپس مسائل دیگر را حل کنند. وی افزود: ما منتظر حمله نظامی دیگری از سوی امریکا هستیم. (۱)

چمران همچنین تأکید کرد: ایران از ابرقدرت ها ترس ندارد و در جست و جوی یک همکاری بدون سلطه و بدون ترس با اروپا به ویژه با فرانسه است. وزیر دفاع ایران در پایان اضافه کرد: ما می توانیم در عوض تکنولوژی اروپا نفت و مواد دیگر به این کشورها بدهیم. (۲)

در همین حال، وزیر دفاع ایران خبرهای مربوط به اعزام یک هیئت ایرانی به شوروی برای مذاکره درباره خرید اسلحه و به ویژه هواپیمای میگ ۲۵ از آن کشور را با تأکید بر اینکه «این یک دروغ محض است که از سوی دشمنان ایران اختراع شده است»، تکذیب کرد. (۳) یادآوری می شود این سخنان در واکنش به گزارش روز گذشته خبرگزاری فرانسه است که به نقل از منابع کویتی اعلام کرده بود ایران تعدادی میگ ۲۵، قایق های موشک انداز، توپ های دورزن، تجهیزات رادار برای ارتفاع کم و موشک های سام ۷ و سام ۶ را از شوروی خریداری کرده است. (۴)

۲۷۱

با وجود اینکه هیچ گونه خبر رسمی موثق از جزئیات ادامه اقدام نظامی امریکا در طبرس اعلام نشده است، بحث در این باره همچنان در سطح رسانه ها مطرح است و درباره آن مطالبی انتشار می یابد که به جزئیات قابل توجهی اشاره دارد.

خبرگزاری فرانسه با استناد به خبرهایی که از شبکه های رادیویی پخش شده است، گزارش داد: سازمان سیا معتقد است حتی در صورت موفقیت عملیات نجات، ۶۰ درصد گروگان ها در ایران کشته می شدند. بنا بر همین گزارش، سیا معتقد است آزادی گروگان ها در یک زمان واحد امکان پذیر نبود زیرا گروگان ها در قسمت های مختلف سفارت نگهداری می شوند و به محض آزادی بعضی از آنها، بقیه اعدام می شدند. (۵)

در همین زمینه، رادیو مسکو گزارش مفصلی از آنچه در مطبوعات امریکا انتشار یافته است تهیه و یادآوری کرد که مطبوعات امریکا شکست ماجرای اقدام مسلحانه کاخ سفید علیه ایران را همچنان تفسیر کرده، جزئیات تازه ای از عملیات نظامی امریکا را در تجاوز به خاک ایران افشا می کنند. (۶) ضمن جمع بندی مفصل رادیو مسکو، سابقه، روند و سرانجام ماجرای طبرس

ص: ۶۲۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۴، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، کویت خبرگزاری فرانسه، ۳ مه ۱۹۸۰ {۱۳/۲/۱۳۵۹}.

۵- روزنامه بامداد، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

چنین توصیف شده است: «با وجود اینکه مقامات رسمی امریکا بارها اعلام کرده بودند که قصد دارند بحران ایران و امریکا را از راه مذاکره حل کنند، تدارک مقدمات عملیات نظامی در نوامبر سال گذشته آغاز شده بود. طبق اظهارات مقامات رسمی تدارک مقدمات این عملیات در فوردبراک در ایالت کارولینای شمالی انجام گرفت. شرکت کنندگان در این عملیات در رشته اشغال سفارتخانه امریکا که ماکت آن در پایگاه فوردبراک ساخته شده بود مشغول تمرین بودند. اعضای گروه خرابکاران با استفاده از این ماکت بیش از ۲۰ بار در شرایط کاملاً شبیه به اوضاع واقعی تمرین کردند. شب ۲۵ آوریل گروه هواپیماهای اس ۱۳۰ از یکی از فرودگاه های مصر واقع در غرب قاهره به پرواز درآمدند. راه آنها از فراز عمان و پاکستان می گذشت و به ناحیه ای در دشت کویر واقع در ۴۳۰ کیلومتری جنوب شرقی تهران منتهی می شد. گروه دیگر مرکب از هلیکوپترهای سنگین از ناو هواپیما بر نیمتیز بلند شد. پس از چندی ۲ هلیکوپتر به علت نواقص فنی به پایگاه برگشتند و بقیه هلیکوپترها برای سوخت گیری در ناحیه رباط خان فرود آمدند. در نقشه پیش بینی شده بود که سپس این هلیکوپترها گروه های خرابکاران را به ناحیه تهران حمل کنند. گروه های خرابکاران می بایست در لباس پاسداران انقلاب در تهران ظاهر شوند و گروگان ها را تحویل بگیرند و به پایگاه بینابین حمل کنند تا از آنجا به وسیله هواپیما به خارج از ایران منتقل شوند.» (۱)

۲۷۲

در پی اظهارات اخیر سایروس ونس وزیر امور خارجه مستعفی امریکا، در مخالفت با اقدام نظامی امریکا علیه ایران در مصاحبه با آبرور، امروز هنری کیسینجر در بیانات مهمی مواضع قبلی خویش در ضرورت کاربرد زور علیه ایران را تغییر داد و عملاً به حمایت از ونس پرداخت.

هنری کیسینجر امروز، در یک نشست مطبوعاتی اظهار کرد ایالات متحده امریکا نباید دست به اقدامات نظامی دیگری برای آزادی گروگان های امریکایی در ایران بزند، بلکه باید همچنان به اقدامات اقتصادی خویش متکی باشد. به گزارش یونایتد پرس از نیوجرسی، وی خاطر نشان ساخت که اگر او از تمام آنچه سایروس ونس درباره نقشه های امریکا برای نجات گروگان ها می داند، مطلع بود به احتمال زیاد تصمیمش را در خصوص حمایت از عملیات نظامی امریکا عوض می کرد. وی با یادآوری اینکه بلافاصله بعد از روز ۴ نوامبر، که دانشجویان ایرانی گروگان های امریکایی را در سفارت بازداشت کردند، او با انجام اقدامات شدیدتری برای آزادی گروگان ها موافق بوده است، افزود: حالا که در هفتمین ماه اشغال سفارت به سر می بریم، رعایت این موضوع ضروری است که ما دست به اقداماتی که سرانجام نشان دهنده ضعف امریکا باشد نزنیم و در این مرحله بهتر است که همچنان به تهدیدات اقتصادی پایبند باشیم، زیرا عملیات نظامی آن طور که باید، نتیجه بخش نخواهد بود. کیسینجر گفت: در آغاز از اقدام کارتر دایر بر اعمال تدابیری برای

ص: ۶۲۷

آزادسازی گروگان‌ها پشتیبانی می‌کردم. بعداً هم بدون اینکه از نقشه او باخبر باشم، همچنان به پشتیبانی خود ادامه دادم، اما ونس چه در گذشته و چه در حال از نقشه کارتر مطلع بوده است. (۱)

گفتنی است در مصاحبه اخیر ونس با نشریه انگلیسی آبزور وی مجدداً تأکید کرد که با هرگونه مداخله نظامی امریکا در ایران مخالف است. وی همچنین افزود: به نظر من درمورد مشکل ایران استفاده از زور برای یافتن راه حل، درست نیست و این عمل مشکل را پیچیده تر می‌کند. ونس با انتقاد ضمنی از برژینسکی مشاور امنیتی کارتر، تأکید کرد: کسی که به عنوان مشاور عمل می‌کند نباید سیاست خارجی را پی ریزی کند یا اینکه آن را به اطلاع عموم برساند. (۲)

۲۷۳

درباره سایروس ونس پس از برکناری او مطالب مختلفی بیان شد که نشان دهنده میزان اهمیت نقش و جایگاه وی در دیپلماسی امریکا، می‌باشد. این دیدگاه‌ها همچنین به نوعی تحلیل سیاست خارجی امریکا و نیز شخصیت تأثیرگذار ونس است که در مسئله ایران، البته دیدگاه‌هایش پذیرفته نشد و موجب شد وی جای خود را به ادموند ماسکی بدهد.

امروز نیز شخصیت‌های بسیاری در داخل و خارج امریکا، برکناری او را منفی ارزیابی کردند یا به اظهار تأسف پرداختند؛ از جمله سناتور ادوارد کندی گفت: «امریکا درست هم زمان با کوشش بدفرجام نجات گروگان‌های ما در تهران بر اثر استعفای سایروس ونس با یک دوران خطر جدی و یک بی‌اطمینانی جدی مواجه شده است. در این دوران، به اعتقاد من نسبت به روابط خارجی امریکا بی‌اعتمادی فراوانی، خاصه در میان متحدان ما، وجود دارد. اکنون وظیفه فوری کمیته روابط خارجی سنای امریکا آن است که درمورد این دوران خاص که سایروس ونس را مجبور به اقدام فوق‌العاده استعفا کرد، تحقیق کند.» (۳)

سخنگوی والدهایم دبیرکل سازمان ملل، گفت: «در چند ماهه اخیر، دبیرکل سازمان ملل تماس‌های مرتبی با سایروس ونس داشت و مساعی او را برای یافتن راه حل منصفانه‌ای در بحران ایران تحسین می‌کرد.» به گفته وی، «دبیرکل سازمان ملل عالی‌ترین علاقه شخصی را به سایروس ونس ابراز کرده و رفتار همکارانه و مثبت او را نسبت به سازمان ملل ستوده است.» (۴)

مارگارت تاچر نخست‌وزیر بریتانیا، گفت: «به ما مربوط نیست که از آنچه بین ونس و کارتر گذشته تا به استعفای ونس منجر شده دقیقاً سر در آوریم، اما من نمی‌توانم تأسف خود را از استعفای او ابراز ندارم. در هر حال، این استعفا اثری بر همبستگی ما و دیگر اعضای جامعه اقتصادی اروپا درمورد مساعی کارتر برای آزاد کردن گروگان‌ها ندارد.» (۵)

ولادیمیر دونایف مفسر تلویزیون سراسری شوروی، سایروس ونس را یک سیاستمدار واقع بین که می‌کوشید حرکت تند و اشنگتن را به سوی جنگ افروزی، آهسته کند، معرفی کرد. دونایف خاطر نشان کرد که ونس در مخالفت با سیاست کارتر، برژینسکی و هارولد براون، پیش از اجرای عملیات تجاوز به خاک

- ۱- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
- ۴- همان.
- ۵- همان.

ایران این عملیات را بی موقع، خطرناک و توفیق آن را بسیار بعید دانست و از آن به شدت انتقاد کرد. (۱)

بگین نیز گفت: «کمترین چیزی که از سایروس ونس می توان گفت این است که وی اسرائیل و مصر را چنان کنار هم نشانده، تا پیمان صلح را امضا کردند. ما با هم روابط شخصی و دوستی نزدیکی نداشتیم، اما به عقیده من او دوست اسرائیل بود و برای ما خیلی کارها کرد و می خواست که به کشور ما کمک کند.» (۲)

ابومیدر سخنگوی رسمی سازمان آزادی بخش فلسطین هم اظهار کرد: «استعفای سایروس ونس دلیل مؤکد دیگری است بر اینکه سیاست کارتر سیاستی گستاخانه است. این استعفا شاهد دیگری است بر اینکه سیاست کارتر ماجراجویانه و گستاخانه است. استعفای ونس اوضاع نویدکننده ای را که در سیاست دولت کارتر مستقر بود، آشکار کرده است.» (۳)

۲۷۴

در شرایطی که همه گروه ها و جریان های سیاسی داخلی، همراهی با امواج فراگیر مبارزه ضدامریکایی را به نوعی علامت حیات و تحرک و مشروعیت می دانند، برخی گروه ها به طور خاص با راهبرد و اهداف مشخص خود در کوره تشدید مبارزات ضدامریکایی کنونی به شدت می دمند. در این میان، سازمان مجاهدین خلق، به نوعی شاخص است و تلاش های این سازمان مصرانه تر، تبلیغاتی تر و تهاجمی تر {علیه دست اندرکاران نظام درزمینه رسالت ضدامریکایی آنان} و چشمگیرتر است.

در شماره امروز نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق با عنوان "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" گزارش مفصلی درج شده که متن کامل آن چنین است: «حدود ده روز از واقعه تهاجم آشکار نظامی امریکا به خاک ایران می گذرد. واقعه ای که برگی تازه را در کارنامه روابط ایران و امپریالیسم امریکا گشوده و قاعدتاً باید مسئولین و دست اندرکاران را متقاعد کرده باشد که بین ما و امپریالیست ها هیچ رابطه مسالمت جویانه و تفاهم آمیزی نمی تواند وجود داشته باشد، ولی عجیب اینکه هنوز حداقل گزارش صحیحی از این امر مهم در اختیار خلق ما که مدت هاست فریاد مرگ بر امریکا سر داده، قرار داده نشده است. طی هفته گذشته، تلفن ها و مراجعات مکرری داشتیم که ضمن اینکه اطلاعاتی در اختیار ما قرار می دادند، سؤالاتی نیز مطرح می کردند. در قبال سکوت مقامات مناسب دیدیم این گزارش را که ماحصل این صحبت ها و مراجعات است، به اطلاع برسانیم.

جریان چگونه اتفاق افتاد؟ روز پنجشنبه چهارم اردیبهشت، حوالی ساعت ۸ بعدازظهر، ۵ فروند هواپیمای غول پیکر سی ۳۵ امریکایی از بندر مصیره واقع در خاک عمان به سمت نقطه ای در ۱۶۰ کیلومتری طبس حرکت می کنند. هواپیماها در تاریکی شب، ظاهراً بدون اینکه رادارهای ایران متوجه شوند، ۱۵۰۰ کیلومتر را در داخل خاک میهنان پیموده و ساعت ۱۱ شب، خود را به نقطه کویری مورد نظر می رسانند.

در همین زمان، ۸ هلیکوپتر شنوک مجهز به مسلسل های کالیبر ۵۰ با فشنگ های بزرگ و تجهیزاتی از قبیل مسلسل های کوچک دستی، چادر، پروژکتورهای قوی، گاز

١- همان.

٢- همان.

٣- همان.

بیهوش کننده، ۴ موتورسیکلت تریل مخصوص کویر، مهمات، لباس های افسری نیروی زمینی، جیب، تیربار و مقدار قابل ملاحظه ای پول از نقطه ای در حوالی بندر چابهار طوری حرکت می کنند که در ساعت مقرر به هواپیماهای مورد نظر بپیوندند. اولین پایگاه یعنی ۱۶۰ کیلومتری طبس جایی است که برای سوخت گیری انتخاب شده و فرودگاه متروکه ای بوده که در سال های قبل، در زمان رژیم گذشته، امریکایی ها در معادن اورانیوم آنجا مشغول فعالیت بوده اند. در ضمن مانورهای مشترک ارتش امریکا و ایران تحت عنوان مانورهای کویرشناسی در همین جا انجام می گرفته است.

از ۵ فرزند هواپیما یکی سوخت و بقیه حدود ۳۰۰ نیروی مخصوص را که در بین آنها مطمئناً تعدادی ساواکی و ارتشی نیز وجود داشته اند می توانسته اند حمل کنند. پایگاه دوم قرار بوده کوشک نصرت واقع در نزدیکی قم باشد. طبق نقشه می بایست بعد از سوخت گیری، هلیکوپترها و هواپیماها از دو مسیر جداگانه {از طریق ورامین} به سمت پایگاه دوم حرکت کنند. از این نقطه که مرکز عملیات بوده، می بایست هلیکوپترها به ورزشگاه امجدیه رفته و پس از پایان عملیات {ظاهراً آزادی گروگان ها} خود را به کوشک نصرت که هواپیماها در آن آماده پرواز بودند، برسانند و با جا گذاشتن هلیکوپترها خود را از ایران خارج سازند. نقشه با شکست مواجه می شود.

ساعت ۱۱ شب، ظاهراً هنگام سوخت رسانی از هواپیما به یکی از هلیکوپترها تصادمی رخ داده و هر دو آتش می گیرند. به این دلیل و علل دیگر عملیات متوقف و امریکایی ها مجبور به بازگشت می گردند،

قابل توجه اینکه معمولاً در چنین مواردی امریکایی ها اسناد و نقشه عملیات خود را به جای نمی گذارند که مطمئناً عللی آنها را مجبور به این کار کرده که خود شایسته بررسی است. به هر صورت

یک هلیکوپتر و یک هواپیما با سرنشینانش می سوزند. بقیه امریکایی ها در جاده کمین کرده و جلوی یک اتوبوس مسافربری را گرفته و قصد داشته اند مسافرین را به داخل هواپیما ببرند که بعداً تغییر عقیده داده و لباس های آنها را می گیرند و آنها را آزاد می کنند.

مسافرین خود را به پاسگاه ژاندارمری رباط کور رسانده و ماقوع را می گویند که پس از آن سپاه و ارتش نیز در جریان امر قرار می گیرند. تا ساعت ۲ بعدازظهر جمعه، هیچ گونه عکس العمل نشان داده نمی شود و تنها پس از اینکه امریکا شکست عملیات خود در ایران را اعلام می کند، ستاد ارتش طی اعلامیه ای خبر را بدین صورت اعلام می کنند: "... در نتیجه تعقیب هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران ۲ فرزند هواپیمای امریکایی... هنگام فرار از خاک ایران با یکدیگر برخورد نموده آتش گرفته، در حوالی منطقه طبس سقوط می نماید...!"

ساعت ۵/۳ بعدازظهر جمعه، دستور بمباران هلیکوپترهای بجا مانده توسط ارتش صادر می شود که در این بمباران ۲ فرزند هلیکوپتر که حاوی اسناد مهمی نیز بوده از بین می رود و فرمانده سپاه یزد که در محل فرود هواپیماها حضور داشته کشته می شود و...

• چند سؤال از دست اندرکاران و مسئولین

به همراه این گزارشات سؤالات و نقاط ابهام فراوانی نیز مطرح بود که برخی از آنها را نقل می کنیم و از مسئولین خواستار پاسخ به آنها هستیم. قابل ذکر اینکه عمده این نقاط ابهام حکایت از این دارد که

ص: ۶۳۰

عواملی در این رابطه نقش مؤثری در انجام این طرح در داخل ایران داشته اند که بدون وجود آنها انجام این عملیات هرگز میسر نبوده است. بدیهی است که شناخته شدن این چهره ها و دست ها کمک شایانی به پیشبرد مبارزه ضدامپریالیستی خلق ما می کند و گره گشای بسیاری از معضلات خواهد بود.

۱. روز چهارشنبه بعدازظهر، تلفن گرامی با شماره ۲۰/۷۸ ۱۳۰۳/۴/۲/۵۹ از طرف قسمت عملیات ستاد نیروی هوایی به گردان پدافند زمین به هوای پایگاه یکم و چند شهر دیگر نظیر شیراز، مشهد و... مخابره شده و از مسئولین خواسته شده است فوراً تمام آتشبارها و توپ های زمین به هوای مستقر در خط پرواز پایگاه ها و باندها را جمع کنند. این امر منجر به خلع سلاح شدن اکثر فرودگاه ها و پایگاه های مهم ایران شده است. علت این امر چه بوده است؟

۲. بمباران هلیکوپترها با راکت، با توجه به اینکه قبل از آن سناتورهای امریکایی گفته بودند که اطلاعات محرمانه ای در آنها به جای مانده است. به چه دلیل انجام یافته است؟ می دانیم که ممانعت از حرکت مجدد هلیکوپترها، به راحتی توسط پاسدارانی که در محل حضور داشته اند، امکان پذیر بوده است.

۳. ظاهراً اولین خبر درمورد رؤیت هواپیماهای امریکایی، ساعت ۱۰:۴۵ پنجشنبه، به پاسگاه ژاندارمری رباط کور (در حاشیه کویر) رسیده، ولی تا صبح روز بعد، از جانب ستاد ارتش هیچ گونه اقدامی صورت نگرفته است.

۴. اگر این را بپذیریم که امریکایی ها با آشنایی که به نقاط کور رادارهای ایران داشته اند، می توانستند از این نقاط برای گریز از دیده شدن استفاده کنند، آیا امکان پذیر نبود که با رادارهای متحرک این نقاط را بپوشانند؟

۵. چرا به خواست هیئت ها و افراد متخصص، با صلاحیت و داوطلب که می توانستند این مسئله را پیگیری کنند، ترتیب اثری داده نشده و حتی در کار آنها اخلاص و کارشکنی شده است.

۶. آیا این صحت دارد که: رادار بابل سر که می توانسته به خوبی منطقه مورد تهاجم را بپوشاند، یک هفته قبل از واقعه خراب شده است؟! پرسنل دفاع ضد هوایی مشهد را چند روز قبل از اتفاق به مرخصی فرستاده اند؟ روز پنجشنبه رادار دربند کرمان تعداد زیادی هواپیما را دیده و گزارش کرده است؟ چراغ های امجدیه که قرار بوده یکی از مراکز عملیات باشد، شب وقوع جریانات تا صبح روشن بوده است؟

۷. چرا نتیجه تحقیقاتی که تا به حال انجام گرفته به اطلاع مردم قهرمان ایران نرسیده است و آنچه گفته شده، مسائل پیش پافتاده و ضدونقیض بوده است. آیا می توان با کم اهمیت جلوه دادن مسئله، حقایق را از مردم پوشیده داشت؟

۸. (۱)

امید آنکه پاسخ این سؤالات حداقل قسمتی از ابهامات را برطرف نموده و گره کور این معضل را بگشاید. (۲)

۱- * نقطه چین از متن نشریه مجاهد است.

۲- سازمان مجاهدین خلق ایران نشریه مجاهد، شماره ۵۵، ۱۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

در پی حساسیت‌هایی که در زمینه امکان حضور غافل‌گیرکننده نیروهای امریکایی در حواشی و حتی مناطق مرکزی ایران بروز کرده است، امروز، ستاد مرکزی سپاه به ستاد مشترک ارتش، پیامی با این مضمون ارسال کرد: «بنا بر گزارش فرمانده سپاه چابهار، دو فرودگاه شیرینو و بندر عسلویه با باند آماده استفاده و بدون هیچ‌گونه امکانات امنیتی در محیطی بسیار حساس می‌باشند. ضمناً رادار این فرودگاه در جریان انقلاب آسیب دیده و تاکنون هیچ‌گونه اقدام تعمیری و ترمیمی صورت نپذیرفته است، لذا به علت حساسیت منطقه و موقعیت فرودگاه تقاضا می‌شود اقدامات عاجلی را جهت جلوگیری از سوءاستفاده دشمنان به عمل بیاورید.» (۱)

در صف بندی بلوک غرب علیه ایران و در حمایت از امریکا، نقش و جایگاه کشورهای بلوک شرق، اهمیت خاصی یافته است. در این میان، کوبا به عنوان رئیس دوره ای جنبش عدم تعهد و نیز یکی از اقمار برجسته شوروی، از ویژگی فوق العاده ای برخوردار است.

در این شرایط، شب گذشته، ایزی دور مالیرکا وزیر امور خارجه کوبا، در رأس یک هیئت شش نفری وارد تهران شد و امروز حدود ساعت ۱۱، با بنی صدر رئیس جمهور، دیدار و گفت و گو کرد. وی در پایان این ملاقات با اعلام اینکه به زودی سفارت کوبا در تهران افتتاح خواهد شد، افزود: پرچم ما در تهران به زودی به نشانه اثبات همبستگی ما با انقلاب مردمی ایران به اهتزاز در خواهد آمد. ما از استقبال بسیار دوستانه و برادرانه بنی صدر بسیار خوشنود و راضی هستیم. (۲)

با این همه، به دلیل اتحادهایی که بین رژیم های بلوک شرق و دولت کنونی افغانستان وجود دارد، همبستگی واقعی کوبا با انقلاب اسلامی ایران، با موانع مهمی روبه رو است. در همین سفر، وزیر امور خارجه کوبا پیام فیدل کاسترو را به رئیس جمهور بنی صدر، تسلیم کرد که در آن کاسترو از مساعی و کوشش جنبش غیرمتعهدها برای حل مسالمت آمیز مسئله افغانستان گزارش داده و ضرورت پیگیری آن را یادآوری کرده و عادی سازی روابط ایران و پاکستان، جمهوری دموکراتیک خلق افغانستان، و به خصوص کمک فعالانه ایران به این هدف را خواستار شده است. در این پیام همچنین آمده است: به خاطر پرستیژ و قدرتی که به دنبال مبارزه قهرمانانه مردم و رهبران ایران در فروریختن تسلط نفرت انگیز امپریالیسم متکی بر استبداد خونین [محمد] رضا پهلوی به دست آمد، به خاطر خروج از اتحادیه نظامی تجاوزکار سنتو، به خاطر ابراز حمایت کامل نسبت به مبارزه به حق فلسطین به منظور استقرار یک کشور مستقل در سرزمین مادری خود و به خاطر مقاومت در برابر کلیه تهدیدها و تجاوزات امپریالیسم امریکا و متحدین و نوکرانش سپاسگزاریم. (۳)

۱- سند شماره ۰۵۰۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران به ستاد مشترک {معاونت}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۶۱، ص ۸.

از سوی دیگر، روزنامه جمهوری اسلامی در پایان گزارش خود در این باره اضافه کرد: «آقای رئیس جمهور توضیحاتی در مورد مواضع دولت در قبال دخالت نظامی شوروی در افغانستان اعلام داشت و پشتیبانی دایر بر تشکیل یک گروه تحقیق متشکل از ۳ کشور مسلمان غیرمتعهد و ۲ کشور غیرمتعهد دیگر برای بررسی مسئله افغانستان و ارائه پیشنهادات لازم الاجرا از جانب کشورهای ذی مدخل به وزیر امور خارجه کوبا برای ارائه به فیدل کاسترو مطرح نمود.» (۱)

در این حال، همین امروز، پرس تراست خبرگزاری هند گزارش داد ایرانیان مسلمان شیعه به مبارزان افغانی که با دولت خود که مورد پشتیبانی شوروی است نبرد می کنند، کمک می رسانند. در گزارش آمده است: «بیشتر مبارزان افغانی به فرقه سنی اسلام تعلق دارند. اچ.ان.کال خبرنگار خبرگزاری هند در کابل به نقل از منابع موثق می گوید رژیم به در دسرافتاده ببرک کارمل که توسط کودتایی به پشتیبانی شوروی در ایام کریسمس سال جاری روی کار آمد، تاکنون کمک ایرانیان را به چشم پوشی نگریسته است. تلویزیون افغانستان ماه گذشته به طور غیرمستقیم وجود اردوگاه های آموزشی در ایران برای مبارزان افغانی را اقرار کرد. در این برنامه گفته شد که این اردوگاه ها در مشهد و در حدود ۸۰ کیلومتری مرز افغانستان هستند و در آنجا از سلاح های امریکایی استفاده می شود.» (۲)

۲۷۷

در پنجمین روز ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن، اقدامات دو طرف {ایران و عراق}، با جنگ روانی و تبلیغات همراه بود. اعلام آمادگی سفرای برخی کشورهای عربی در لندن، برای میانجیگری و کمک به حل مسئله نیز از دیگر مطالب قابل ذکر است. در این میان، درحالی که به طور آشکار عراق طرف اصلی درگیری است، تکاپوی سفیر عراق در لندن و نیز گروگان گیران برای اینکه وی جزء سفرای کشورهای عربی میانجی باشد، جالب توجه است.

به گزارش رویترا از بغداد، عراق امروز، اشغال سفارت ایران در لندن توسط مردان مسلح را ستود. روزنامه الثوره ارگان دولت عراق نوشت: «کاری که در لندن صورت گرفت یکی از بسیار درس هایی است که مردم ایران به دارودسته ارتجاعی ایران خواهند آموخت. این روزنامه به آیت الله روح الله خمینی رهبر و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، هشدار می دهد که انتظار خشم و انتقامی را که برای گسستن از محافل صهیونیسم و فساد است، داشته باشند.» (۳)

در این حال بخش عربی رادیو صوت الجماهير عراق گزارش داد: «گروه شهید محی الدین الناصر که سفارت رژیم فارسی در لندن را اشغال کرده اند امروز، بار دیگر تقاضای خود را دایر بر ملاقات با سفرای عراق، الجزایر و اردن و نماینده ای از صلیب سرخ جهانی جهت انجام مذاکراتی

ص: ۶۳۳

۱- همان، ص ۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳، دهلی نو خبرگزاری یونایتدپرس، ۴ مه ۱۹۸۰ {۱۴/۲/۱۳۵۹}.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱، بغداد خبرگزاری رویتر، ۴ مه ۱۹۸۰
{۱۴/۲/۱۳۵۹}.

با آنها تکرار کردند. افراد گروه طی تماس های تلفنی از افکار عمومی بریتانیا به خاطر اقدام آنها به عملیات در لندن عذرخواهی کرده و گفته اند که ما به این اقدام دست زدیم تا صدای خود را به گوش تمام جهان برسانیم و توجه جهان را به ظلم و ستم و اقدامات قلع و قمعی و نژادپرستانه فارسی علیه ملل ایران جلب کنیم.» این رادیو افزود: «لازم به یادآوری است که پلیس بریتانیا در چارچوب مانورهای خود جهت حمله به سفارتخانه و بازداشت شهروندان مبارز عربستان هنوز خواسته های گروه را به مسخره گرفته است.» (۱)

از سوی دیگر، امروز صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، نامه ای خطاب به اعضا و کارکنان سفارت ایران در لندن فرستاد. متن نامه به این شرح است: «اعضا و کارمندان انقلابی سفارت ایران در لندن، ثبات و پایداری شما را در مقابل عمال جنایتکار بعث عراق و عاملان امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی ستایش می کنیم، ولی باید بدانید که ملت و دولت ایران خود را در این دقایق حساس که شما در زیر فشار شدید این عمال جنایتکار قرار گرفته اید در کنار شما احساس می کند و ما می دانیم همان طور که تمامی ملت ایران برای برقراری انقلاب شکوهمندمان آماده شهادت اند و هیچ گاه تسلیم زور و فشار امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی

نمی شوند، شما نیز همگام با ملت ایران آماده شهادتید و هیچ گاه

حاضر نیستید که ملت ایران باج به این عمال جهان خوار بدهد. شما باید مطمئن باشید که ما از هیچ اقدامی برای آزادی شما فروگذار نخواهیم کرد و اگر لازم باشد و شما بخواهید ده ها هزار ایرانی حاضرند بدون اسلحه و با فریاد الله اکبر وارد سفارت بشوند و این مزدوران جنایتکار بعث عراق را به سزای اعمال خود برسانند.

درود بر پایداری و استقامت شما

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران» (۲)

بااین حال، تحركات میانجیگرانه باوجود تأکید ایران بر اینکه هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیرد، (۳) ادامه دارد. امروز، سفرای کویت، اردن و سوریه با مقامات انگلیسی تماس گرفتند تا نحوه کمک آنها بررسی شود. مقامات انگلیسی گفتند علاوه بر سفرای اردن، کویت و سوریه انتظار می رود که سفرای چند کشور دیگر غرب آسیا هم برای مشورت دعوت شوند. از اینها گذشته، پلیس انگلیس با کمیته بین المللی صلیب سرخ تماس گرفته است، زیرا اشغالگران آن را هم به عنوان میانجی در مذاکرات پیشنهاد کرده اند. (۴)

مطبوعات الجزایر نیز از اعلام آمادگی مقامات این کشور برای میانجیگری خبر دادند. (۵) در این میان، ابراهیم الشاوی سفیر عراق به خبرنگاران گفت که هرچند در مذاکرات سفرای سه گانه {کویت، اردن و سوریه} با مقامات انگلیسی شرکت نکرده است، اما با دیگر سفرای در تماس

۱- همان، ص ۱۶، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱، الجزیره - خبرگزاری رویتر، ۴ مه ۱۹۸۰
{۱۴/۲/۱۳۵۹}.

بوده است. (۱) وی با اشاره به موافقت دولت عراق، آمادگی خود را برای شرکت در مذاکرات با اشغالگران سفارت ایران در لندن، اعلام کرد. (۲)

۲۷۸

به دلیل تشییع جنازه آیت الله سیدحسن شیرازی، روحانی مخالف رژیم عراق که به دست عوامل عراق در بیروت ترور شد، امروز، شهر قم ساعاتی در وضع غیرعادی و تعطیل به سر برد.

پیکر نامبرده که ساعت ۳ بامداد امروز، وارد تهران شده بود، از حدود ساعت ۱۰ صبح، به میدان امام خمینی قم رسید و با حضور انبوه مردم از جمله عراقی های مقیم قم، به سمت حرم حضرت معصومه {س} همراه با شعارهایی برضد حکومت بعث عراق تشییع شد. بنا بر اعلام آیت الله العظمی گلپایگانی، حوزه و نیز بازار قم تعطیل بود. در حرم، آیت الله العظمی مرعشی نجفی بر جنازه نماز خواند و جسد در مسجد موزه که جنب حرم واقع است دفن شد. بسیاری از علمای قم و نیز علما و معاودین عراقی مقیم قم از جمله آیت الله روحانی و آیت الله سیدمحمد شیرازی {برادر شهید} در مراسم شرکت داشتند. آیت الله سیدصادق شیرازی برادر دیگر شهید نیز که در کویت ساکن است، امروز صبح، برای شرکت در این مراسم وارد قم شد. (۳)

درباره چگونگی حادثه بیروت، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس، حاکی است: آیت الله سیدحسن شیرازی پنجشنبه گذشته، به دست عوامل بعثی عراق ترور شد. وی ساعت ۴ بعدازظهر، عازم مراسمی بود که به مناسبت درگذشت آیت الله شهید سیدمحمدباقر صدر در مدرسه امام المهدی بیروت {وابسته به خود آن مرحوم} برپا کرده بود، ولی قبل از اینکه خود به مجلس برسد مورد سوءقصد سرنشینان ۲ اتومبیل قرار گرفت و جمعاً ۱۳ تیر به وی اصابت کرد که ۶ تیر به ناحیه سر او برخورد کرد. وی در سال ۱۳۸۹ هجری قمری {حدود ۱۱ سال قبل} پس از یک سال حبس در زندان بعقوبه عراق با وساطت امام خمینی آزاد شده بود. از شهید مقالاتی در مجله های سیاسی اجتماعی و دینی عراق و لبنان و نیز سایر

{تشییع جنازه آیت الله سیدحسن شیرازی در قم}

ص: ۶۳۵

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۲- روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

کشورهای عربی به چاپ رسیده و همچنین تعدادی کتاب از وی زیر چاپ است. (۱)

در این باره سازمان پیکار اسلامی عراق در بیانیه ای اعلام کرد: این گونه ترورها هدفی جز خاموش کردن شعله انقلاب اسلامی در عراق ندارد و افزود: «ما به خون تمامی شهدای انقلاب اسلامی در عراق و به خون این شهید سوگند یاد می کنیم تا برقراری جمهوری اسلامی در عراق از پای نخواهیم نشست.» (۲)

۲۷۹

موارد زیر از اقدامات اخیر ارتش عراق برای احراز نوعی آمادگی بیش از حد معمول، حکایت می کند.

۱. «مقامات لشکر ۷ پیاده ارتش عراق به کلیه یگان های تابعه لشکر دستور داده اند به علت بحرانی بودن اوضاع داخلی عراق و احتمال درگیری هایی با نیروهای ایرانی با کلیه امکانات و هوشیاری از مواضع خود مراقبت به عمل آورده و کلیه گشتی های زمینی و دید بانی ها را افزایش داده و از بحث های سیاسی پرسنل غیرنظامیان جلوگیری و هرگونه نشریات و اعلامیه های ضد دولتی را که بین مردم پخش شده، جمع آوری و منهدم نمایند.» (۳)

۲. «بنا به دستور وزیر دفاع کشور عراق سربازان احتیاط که خدمت وظیفه خود را در یگان های زرهی و تیپ گارد جمهوری عراق به پایان رسانیده اند مجدداً به خدمت در یگان های مذکور احضار گردیده اند.» (۴)

۳. «سربازان احتیاط متولد ۱۹۴۹ نیز به یگان های قبلی خود احضار شده اند.» (۵)

۲۸۰

در ادامه تحرکات مرزی عراق، امروز نیز برخی موارد از طریق منابع مختلفی که ذکر می شود، به مسئولان ذی ربط یا رسانه های گروهی اعلام شد.

○ تجاوز هوایی به فضای ایران از طریق آبادان، بنا بر اعلام سخنگوی سپاه خرمشهر. (۶)

○ احداث استحکامات سنگر و استقرار نگهبان در آن و نیز احداث جاده خاکی به طول حدود ۳ کیلومتر در ساحل عراقی مقابل خسروآباد و جزیره مینو؛ بر طبق گزارش گارد ساحلی خسروآباد. (۷)

○ کانال کشی و سنگرکشی در نوار مرزی حوالی پاسگاه های چیلانت و نصریان و حوزه گروهان موسیان به نحوی که در داخل کانال ها خودرو و نیروی پیاده عبور می کند؛ مطابق اعلام ستاد لشکر ۹۲ زرهی به پایگاه دهلران به منظور هوشیاری. (۸)

○ سنگربندی و استقرار نیروی آماده در منطقه چهارکلات {منطقه عمومی کرمانشاه}؛ طبق گزارش شهربانی به وزارت کشور.

(۹)

○ گشت زنی مسلحانه نیروهای شرطه و چریک عراق در ارتفاعات آق داغ؛ طبق گزارش ژاندارمری به ریاست جمهوری.

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۵- همان.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷- سند شماره ۰۰۰۶۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان گارد ساحلی به فرماندهی گارد ساحلی {رکن ۳}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۷۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی پایگاه دهلران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۰۳۳۹۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۰۳۳۹۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

در کنار تحرکات مرزی، اقدامات ایذایی خرابکارانه نیز در دستور کار رژیم عراق قرار دارد. دولت عراق همچنین دولت ایران را به تدارک و حمایت از چنین اقداماتی در داخل خاک عراق متهم می کند. از جمله امروز، از جنوب تا شمال نواحی مرزی ایران و عراق، عوامل عراق دست به تحرکات ایذایی زدند.

در جنوب، بنا بر گزارش شهرداری آبادان، ساعت ۲ بامداد امروز، به فرودگاه آبادان حمله مسلحانه شد. مطابق این گزارش: «ساعت ۲ بامداد مورخه ۱۴/۲/۱۳۵۹، توسط عوامل ناشناسی با اسلحه آر.پی.جی ۷ تعداد ۹ تیر به طرف سلاح های ضدهوایی مستقر در محوطه فرودگاه آبادان تیراندازی که تعداد ۷ تیر آن منفجر و ۲ تیر آن به علت سقوط در زمین های گلی اطراف منفجر نمی گردد.» در این گزارش اضافه شده است که هیچ کدام از گلوله ها به هدف اصابت نکرده و خسارتی وارد نشده است. (۱)

همچنین در گزارشی به ارتش آمده است: «برابر گزارش پایگاه دهلران، همه روزه تعدادی از ایرانیان ساکن منطقه سابله از طریق هورالعظیم به پاسگاه سابله عراق رفته و اسلحه و مهمات دریافت و مراجعت می نمایند. این تردد در چند ماه پیش شدت داشته، اما اکنون کاهش یافته، ولی تحویل سلاح در قبال خرابکاری از طریق پاسگاه فوق به افراد ایرانی ادامه دارد.» (۲)

رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین نیز در تماسی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در کرمانشاه اظهار کرد: «یک جیب شهباز با ۱۶ سرنشین ... که ساعت ۸ صبح دیروز، در حال عبور از جاده قصرشیرین به پاسگاه ده پرویز بودند به یک مین ضدتانک که در این راه گذاشته [شده] بود برخورد می کنند که منجر به انفجار مین می گردد.»

شدت انفجار این مین به حدی بود که ۱۵ تن از سرنشینان آن کشته شدند و فقط یک نفر از حادثه جان سالم به در برد که وی نیز به شدت مجروح است. (۳) در گزارشی از منطقه عملیاتی غرب کشور، سرنشینان خودروی مزبور ۱۷ نفر ذکر شده که از ساکنان آبادی پرویز بوده اند و فقط ۲ نفر آنان با جراحت شدید زنده مانده اند. (۴)

از سوی دیگر، مقامات عراقی نیز مدعی دخالت ایران در تحرکات ایذایی ضددولتی در عراق هستند. از جمله در گزارش ارسالی ارتش به استانداری خوزستان، آمده است: «مقامات امنیتی و انتظامی رژیم بعثی عراق مدعی اند که اخیراً به دعوت رژیم ایران تعدادی از چریک های وابسته به سازمان های فلسطین وارد خاک ایران شده اند، برابر ادعای همین مقامات این چریک ها مأموریت دارند که گروه های خرابکار تربیت و جهت خرابکاری روانه عراق نمایند.» (۵) این درحالی است که از داخل عراق خبر می رسد: «اخیراً مراکز تقویت برق نجف و کاظمین و قادسیه توسط گروه های مبارز ضددولت بعثی عراق منهدم گردیده است، میزان تلفاتی که به مرکز فوق وارد شده مشخص نشده است.» (۶)

- ۱- سند شماره ۳۴۷۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۱۵/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند ۲۸۷۴۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۴- سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات} شماره ۲۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹ تا ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۶- همان.

آتش بس شش ساعته ای که روز گذشته، ارتش به منظور جمع آوری اجساد و اقدامات پزشکی اعلام کرده بود، امروز، هرچند ناقص اجرا شد. این درحالی است که ستاد مشترک ارتش در گزارشی آخرین اوضاع سنندج را تا این مرحله، چنین ترسیم کرده است: «تا روز ۱۴/۲/۱۳۵۹، به طور کل ۸۰۰ نفر در سنندج مجروح شده اند و تعداد ۳ دستگاه تریلی بزرگ و یک دستگاه آمبولانس و یک تانکر بنزین و یک تانکر نفت و ۳ دستگاه زره پوش به وسیله گروه ها از ارتش گرفته شده و به صورت موانع در راه های عبوری به طور عرضی پارک شده و هرکس از خیابان عبور کند مورد اصابت گلوله واقع می شود.» (۱)

در حال، آتش بس چندساعته از مهم ترین تحولات امروز بود. یکی از مقامات ستاد مشترک ارتش به مطبوعات درباره چگونگی اجرای آتش بس گفت: «به خوبی انجام شد و بنا به گزارشی که به ما رسیده تا ساعت ۵ بعدازظهر... هیچ گونه درگیری که منجر به نقض آتش بس شود صورت نگرفت و کار جمع آوری اجساد به وسیله افراد ارتش و با همکاری مردم به خوبی انجام گرفت، لکن از تعداد دقیق اجساد جمع آوری شده اطلاعی در دست نیست.» وی افزود: «پس از آتش بس هنوز گزارشی از آغاز درگیری های مجدد به ما نرسیده است.» (۲)

اما سپاه و طرف متخاصم، هرکدام دیگری را درمورد آتش بس متهم کردند. در گزارش سپاه کرمانشاه به واحد عملیات تهران چنین آمده است: «در پی آتش بس شش ساعته روز جاری، ضدانقلابیون همچنان به روی ارتشیان و پاسداران درضمن جمع آوری اجساد و رسیدگی به خانواده های سنندجی ها آتش گشوده که ۲۰ مجروح از ارتش و سپاه باقی گذاشتند.» (۳)

یکی از مشکلات موجود از جمله در اوضاع کنونی سنندج، ناهماهنگی و برخی اختلافات میان ارتش و سپاه است. این اختلافات بعضی طبیعی و مربوط به تفاوت نوع سازمان و تشکیلات و برخی نیز مربوط به تفاوت انگیزه ها و خصلت های غالب و رایج در هرکدام از دو نیرو است. مضمون چند پیام که امروز، ارسال شده است نشانه هایی از این امر را بازگو می کند.

پیام امروز سپاه کرمانشاه به واحد عملیات تهران حاکی است: «اگر عملیات در سنندج لحظه ای متوقف شود صددرصد به نفع ضدانقلاب خواهد بود. به رؤسای ارتش بگویید چرا انقلابی عمل نمی کنند و چرا از واحدهای ارتش در سایر نقاط ایران استفاده نمی شود.» (۴)

در پیام امروز عملیات نیروی زمینی ارتش به ستاد مرکزی سپاه نیز آمده است: «برابر گزارش لشکر ۲۸ سنندج، تعداد ۱۲۰ نفر از سپاهیان پاسدار انقلاب اعزامی به سنندج به علل مختلف تمایل به ماندن در سنندج را نداشته و از منطقه خارج شده اند چون امر پاک سازی شهر سنندج به عهده پاسداران انقلاب است، خواهشمند است دستور فرمایید به هرنحو که صلاح می دانند اقدام نموده، ضمناً نذاختن از لحاظ تدارکاتی حمایت لازم را از پاسداران به عمل خواهد آورد.» (۵)

-
- ۱- سند شماره ۰۴۱۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- روزنامه بامداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- سند شماره ۰۵۰۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۰۵۱۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۰۵۰۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت عملیات} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران {ستاد مرکزی}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

مرکز فرماندهی سپاه هم امروز با ارسال تلفن گرامی به ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «درخواست می شود دستور فرمایید جهت حمل ۱۰۰ تن مواد غذایی و دارویی از تهران به سنندج از ساعت ۵ بعدازظهر روز جاری تا پایان [جابه جایی] محموله اقدامات لازم سریعاً صورت گیرد و نتیجه اقدامات را به سپاه گزارش نمایند.

مرکز فرماندهی، ساعت ۱۵:۱۵» (۱)

ستاد مشترک ارتش در تلفن گرامی به سپاه پاسخ داد: «بازگشت به شماره ۴۹۹/۳ مورخ ۱۴/۲/۱۳۵۹، با [توجه به] درگیری هواپیماهای سی ۱۳۰ دستور فرمایید مواد غذایی را با کامیون به کرمانشاه حمل نمایند تا توسط هلیکوپتر شنوک از کرمانشاه به سنندج حمل شود

ر. سماجا سرلشکر شادمهر، ساعت ۱۷:۳۵» (۲)

یادآوری می شود این ناهماهنگی ها فقط به روابط سپاه و ارتش و مسئله سنندج، اختصاص ندارد و دیگر ارگان های مسلح نیز با آن مواجه اند؛

از جمله پیام امروز سرگرد علیخانی از فرماندهان ژاندارمری در کرمانشاه به مقامات مافوق بدین شرح، ارسال شده است: «موضوع: عدم همکاری ارتش و شهربانی مستقر در نفت شهر با مأمورین. گروهان سومار به استناد گزارشات پاسگاه نفت شهر گزارش نموده است که واحدهای فوق در درگیری های موجود با مهاجمین هرکدام با عناوین مختلف از همکاری با مأمورین ژاندارمری خودداری می نمایند و مأمورین ژاندارمری را در میدان مبارزه تنها می گذارند، مثلاً شهربانی به دلیل اینکه سلاح سنگین در اختیار ندارد و ارتش هم به دلیل اینکه در جنگ منظم شرکت خواهد کرد، عموماً از همکاری با واحد ژاندارمری خودداری می ورزند و باعث دلسردی پرسنل ژاندارمری می گردد، لذا تقاضا نموده است که به طریق مقتضی به واحدهای موصوف دستورات بایسته صادر گردد، مقرر فرمایند برای دلگرمی هرچه بیشتر پرسنل در این مورد اقدام لازم مبذول فرمایند.» (۳)

۲۸۴

امروز، بعد از سنندج که در وضع فعلی کانون اصلی بحران در غرب کشور است، بانه نیز در وضعیت بحرانی شدیدی قرار داشت. همچنین حل مسئله و پاک سازی دیواندره به دلیل موقعیت جاده ای و تدارکات و نیز ارتباط با مسئله سنندج از دیگر موضوعات مهم امروز بود.

در بانه، حدت اوضاع در گزارش های مربوط به پادگان این شهر آشکار است. در یکی از این گزارش ها وضعیت بانه تا ساعت ۷ صبح امروز، چنین آمده است: «پادگان بانه به علت محاصره بودن تقاضای پشتیبانی هوایی نموده... به طور کلی وضع بانه متشنج است... [ضمناً] کمبود مهمات و خواربار دارند.» (۴)

با ادامه اشغال ارتفاعات مشرف، محاصره پادگان بانه ادامه یافت. تاکنون کوشش خودی از جمله استفاده از آتش نیروی هوایی

-
- ۱- سند شماره ۰۵۰۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۵۰۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۲۷۷۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ۱۴ ۰۵ {رکن ۳} به فرماندهی ۰۵ {رکن ۳}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۰۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۳، از معاونت عملیات و اطلاعات نزاچا {مدیریت اطلاعات} ۱۳/۲/۱۳۵۹ تا ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

از جمله بعد از ظهر روز گذشته {۱۳/۲/۱۳۵۹}، یک دسته ۵۰ نفری برای رفع اشغال قله اربابا، با درخواست پشتیبانی آتش خمپاره و توپخانه، به سمت قله حرکت کردند که مؤثر واقع نشد. (۱)

برخلاف تصور مهاجمان مسلح غیرقانونی مبنی بر سقوط قریب الوقوع پادگان بانه، مقاومت مدافعان پادگان ادامه یافت، اما فشارهای زیادی به آنان وارد می شد. البته خبرها و پیش بینی هایی مبنی بر افزایش فشار وجود داشت. تلفن گرامی که امروز از ستاد مشترک به نیروی زمینی ارتش ارسال شده، چنین امری را بازتاب داده است: «برابر اطلاع واصله، در مورخ ۱۵/۲/۱۳۵۹، افراد پیشمرگان کرد تصمیم دارند به شهر بانه حمله کرده و تمامی پاسداران را به شهادت برسانند.» (۲)

از سوی دیگر، تلاش برای افزایش توان مدافعان نظام در دیواندره و اجرای یک عملیات تعیین کننده برای حل مسئله آن ادامه دارد. در این زمینه روز گذشته، واحد عملیات سپاه زنجان به تهران چنین اعلام کرده بود: «طبق اظهار سرهنگ هوشیار مستقر در نجف آباد بیجار آمادگی حرکت و سرکوبی اشرار را دارد، فقط منتظر دستور می باشد و هماهنگی سپاه و ارتش و پیشمرگان مسلمان که دیر شده است دستور صادر تا پیشروی به سوی دیواندره و سقر آغاز شود.» (۳) در پاسخ تهران به سپاه زنجان، اعلام شد: «به ارتش دستور داده شد که عملیات را شروع کنند، شما هم خود را با ارتش و پیشمرگان هماهنگ کنید و مرکز را در جریان لحظه به لحظه عملیات قرار دهید.» (۴) این پاسخ مبتنی بر پیام ستاد عملیات مشترک غرب به سپاه بود که روز گذشته، اعلام کرده بود: «برابر اعلام نیروی زمینی به لشکر ۱۶ زرهی قزوین دستور داده شده است که عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در پاک سازی و تأمین شهر دیواندره پشتیبانی نماید.» (۵) این پیام با پیام دیگری که امروز، از عملیات نیروی زمینی ارتش به سپاه رسید، معنای خاصی پیدا کرد. در این پیام آمده است: «بازگشت به شماره... ۱۳/۲/۱۳۵۹، به لشکر ۱۶ زرهی قزوین ابلاغ گردید که عملیات سپاه را پشتیبانی نماید و این از وظایف فرمانده لشکر ۱۶ می باشد که آیا اعزام تانک نتیجه ای دارد یا نه، زیرا چنانچه به نحو مطلوب از تانک استفاده نشود، احتمال دارد کلیه تانک ها به وسیله مهاجمین منهدم گردد. دستور فرمایید با فرمانده لشکر ۱۶ قزوین هماهنگی به عمل آید.» (۶)

۲۸۵

علاوه بر سندیج و بانه، در برخی مناطق دیگر غرب کشور نیز وضع غیرعادی است و در آنها درگیری هایی وجود دارد.

در مریوان، بر اثر پرتاب خمپاره به داخل پادگان این شهر یک سرباز به شدت از ناحیه سینه مجروح گردید که به تهران اعزام شد. (۷) در گزارش سازمان چریک ها به این موضوع اذعان شده است و در مورد خسارت وارد شده به پادگان به انهدام یک دستگاه خودرو اشاره شده است. (۸) در این میان، بلا تکلیفی فرماندهی عملیات در مریوان بر مشکلات تحرک علیه ضدانقلاب اضافه شده است تاجایی که امروز این پیام، برای فرماندهی عملیات تهران ارسال شد: «اگر برادر شریف، سرگرد مازن از بسیج را تأیید

ص: ۶۴۰

- ۲- سند شماره ۰۵۰۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات و اطلاعات}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۵۰۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به تهران، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۳۹۰۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی عملیات به سپاه زنجان {عملیات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۵۰۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات مشترک غرب به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۵۰۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاجا {مدیریت عملیات} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۸- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

نمی کنند، یک فرمانده عملیات جهت مریوان معرفی کنند. لطفاً هرچه سریع تر اقدام نمایید.» (۱)

در پاره، از ساعت ۱۶، دوباره خمپاره اندازی مهاجمان مسلح ضدانقلاب به سوی شهر شروع شد که بر اثر آن به گزارش ژاندارمری «یک نفر به نام نعمت شهابی آموزگار کشته و ۱۰ الی ۱۲ نفر مجروح گردیدند که مجروحین در بیمارستان بستری و به انگیزه بودن وسیله مداوای کافی در پاره برای نجات جان مجروحین ناحیه از لشکر تقاضای هلیکوپتر نموده است.» (۲) همچنین تلفن شهری پاره مختل و ارتباط بین کرمانشاه و پاره نیز قطع شد. (۳) در گزارش شهرداری پاره تعداد مجروحان ۱۴ تن ذکر شده است. (۴)

در منطقه عمومی سردشت، عده ای از نیروهای خودی که در ربط در محاصره بودند، امروز، با درگیری محاصره را شکستند و بدون تلفات وارد پاسگاه کله شدند. (۵)

در شاهین دژ درگیری شدیدی بین نیروهای سپاه و مهاجمان مسلح غیرقانونی رخ داد. (۶)

در بوکان، به گزارش شماره امروز کیهان، رشید حیدری که بنا بر اعلام سپاه «در کمال جدیت در راه اسلام و جمهوری اسلامی می کوشید»، هدف حمله حزب کومه له قرار گرفت و بعد از دستگیری و شکنجه به شهادت رسید. (۷)

در مهاباد و پیرانشهر، مطابق گزارش نشریه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق و روزنامه کیهان، مردم به شدت در مضیقه هستند. به خصوص بر محدودیت مواد غذایی، دارویی و نفت و بنزین تأکید شده است. (۸) در روزنامه کیهان همچنین وضع مشابهی برای بوکان، گزارش شده است. (۹)

در منطقه عمومی ارومیه، پاسگاه انتظامی آب شروب که نیروهای سپاه در آن مستقر بودند، حدود نیمه شب با ۳ و نارنجک انداز و آر.پی. جی مورد حمله قرار گرفت که بر اثر آن ۲ پاسدار مجروح و سپس شهید شدند. (۱۰) یادآوری می شود که در این منطقه درگیری های ایدایی تقریباً دائمی است. به طور مثال، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه درباره درگیری های امروز، چنین است: «حرکت یک ستون نظامی از لشکر ۶۴ ارومیه در داخل دره قاسملو با حمله افراد مسلح روبه رو شد. در این درگیری یک سرباز وظیفه به نام ابراهیم ابراهیمی به شهادت رسید. این درگیری مانع عبور ستون نظامی نشد و این ستون با عبور از دره قاسملو در پاسگاه آق بلاغ مستقر شد. درگیری در دره خان روی داد. چند روز پیش نیز گردان ۱۸۵ قزوین هنگام عبور از دره قاسملو با حمله و تیراندازی افراد مسلح غافلگیر و خلع سلاح شد. این درگیری ۶ شهید و ۲۵ مجروح بر جای گذاشت. حرکت ستون نظامی از دره قاسملو این بار با تدبیر انجام گرفت و ستون موفق به عبور از دره قاسملو و استقرار در منطقه شد. از سوی دیگر، خبرهای رسیده از دره قطور نیز حاکی است که افراد مسلح بر روی نظامیانی که مأمور حفاظت از پل هوایی قطور شده اند آتش گشودند که از سوی آنها به این تیراندازی ها پاسخ داده شد. از تعداد تلفات و مجروحین این درگیری اطلاعی در دست نیست.» (۱۱)

۱- سند شماره ۵۱۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۰۰۰۶۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۰۰۰۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیرکل امور انتظامی وزارت کشور به استانداری کرمانشاهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و سند شماره ۰۵۰۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۷- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۸- سازمان چریک های فدایی خلق ایران هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳؛ و روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۹- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۰- سند شماره ۵۰۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به دفتر ریاست جمهوری، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۱۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

بازتاب درگیری های کردستان در سایر نقاط ایران بسیار وسیع است و با حساسیت خاصی دنبال می شود. در این میان تشییع شهدای کردستان، در شهرهای خود حساسیت ها را افزایش می دهد.

در گزارشی از شیراز در این زمینه آمده است: «دیروز، جنازه ۳ تن از برادران شهید نظامی مرکز زرهی و تیپ ۵۵ هوابرد شیراز به نام های استوار یکم اکبر رضایی که در جریان درگیری با ضدانقلاب در وقایع کردستان به فوز شهادت نائل آمده بودند از بیمارستان ۵۷۲ ارتش، به طرز باشکوهی در میان انبوه بی سابقه مردم تا دارالرحمه شیراز تشییع شدند. ... تشییع کنندگان درحالی که بغض گلویشان را گرفته بود دیگر هرنوع مذاکره با این احزاب شیطانی را اهانت و بی اعتنایی مستقیم به آرمان شهیدان دانسته و یکپارچه فریاد برمی آوردند: "حزب دمکرات را به خاک و خون می کشیم."، "می کشم، می کشم آن که برادرم کشت" و... بنا به همین گزارش، مغازه ها و بازارهای شهر نیز به همین مناسبت تعطیل شد.» (۱)

همچنین پیش از ظهر پریروز، جنازه پاسدار شهید حجت الاسلام بیرانوند که روز پنجشنبه ۱۱/۲/۱۳۵۹، در درگیری های سنندج به درجه شهادت رسیده بود، در میان تأثر و اندوه ده ها هزار نفر از مردم مبارز و مسلمان بروجرد تشییع شد. به همین مناسبت، بازار بروجرد دیروز، به حالت تعطیل درآمد. (۲)

نوع دیگری از بازتاب حوادث کردستان، در اعلام مواضع تشکل های مختلف، بروز یافت. امروز نامه سرگشاده ای با امضای «انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم و صنعت ایران» خطاب به امام خمینی نوشته شد و رونوشت آن برای «ستاد فرماندهی سپاه پاسداران» ارسال گردید که در آن آمده است: «اکنون که به اراده خداوند و یاری امت اسلامی و به بهای خون عزیزان وطن، می رود تا نعمت حاکمیت عدالت اسلامی در منطقه عزیز کردستان و ایجاد امنیت در آن خطه قهرمان پرور حاصل شود و آن سرزمین از لوٹ وجود عناصر سرسپرده پاک سازی شود، اجازه فرمایید تا خلق های مسلمان سراسر ایران به اتفاق ریاست جمهور و اعضای شورای انقلاب و هیئت دولت به منظور دیدار و عرض تبریک و شرکت در جشن رهایی خواهران و برادران کرد که از شرّ ضدانقلابیون و همچنین کمک در سازندگی و جبران ویرانی های ناشی از درگیری های تحمیل شده از ناحیه عناصر ضداسلام به سوی سنندج هجرت کنند تا بدین وسیله علایق و عواطف عمیق انسانی خود را صمیمانه و با تمام وجود به برادران و خواهران مسلمان کرد خود ابراز نمایند و چند روزی مهمان خلق مهمان نواز کردستان باشند. بدین وسیله اعلام می داریم که همراه ملت رشید ایران کلیه توان و نیروهای متخصص خود را برای این امر مهم در اختیار آن بزرگ قائد عظیم الشان می گذاریم و گوش به فرمان آماده ایثار هستیم.» (۳)

ص: ۶۴۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۵۸۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیام انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم و صنعت ایران به امام خمینی، رونوشت ستاد فرماندهی سپاه پاسداران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

علاوه بر درگیری های مناطق کردنشین، تحرکات ایذایی دیگری نیز در سایر مناطق ایران روی می دهد. بعضی از این تحرکات مشخصاً می تواند فقط کار عوامل عراق یا وابستگان ایرانی آن یا عناصر وابسته به گروه های سلطنت طلب هوادار بختیار، اویسی و پالیزبان باشد. البته درخصوص اینکه عوامل مربوط به فراریانی از این دست، اصولاً در این تحرکات ایذایی دخیل هستند یا خیر، بجز تأکیدات مکرر حزب توده، شاهد عام قابل اعتنایی وجود ندارد. با یادآوری دوره گذار یا وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی، انواع تحرکات غیرقانونی را از گروه های مخالف یا موافق حکومت می توان انتظار داشت. البته در این میان، تصفیه حساب های شخصی و انگیزه های غیرسیاسی نیز مجال بروز می یابد. در ادامه، مجموعه ای از حوادث امروز و برخی پیامدهای آن و نیز تدابیر اعلام شده در این باب مرور شده است.

بوشهر: «در پی به آتش کشیده شدن چندین خرمن از گندم های دشتستان، تنگستان و توابع آن توسط افراد ناشناس، اعلامیه مشترکی از سوی جامعه روحانیت و فرماندار بوشهر انتشار یافت. در این اعلامیه ضمن محکوم کردن عوامل ضدانقلاب که در آتش سوزی خرمن های گندم دست داشته اند خطاب به مردم منطقه آمده است: بدین وسیله به کلیه کشاورزان هشدار داده می شود که چنانچه با این عاملین کثیف مواجه شدند آنها را دستگیر و به دادگاه انقلاب اسلامی تحویل دهند تا به عنوان ضدانقلاب به اشد مجازات تنبیه گردند.» (۱)

تهران: سرنشینان یک اتومبیل اپل شب هنگام، در خیابان طالقانی به سوی پاسداران مستقر در لانه جاسوسی تیراندازی کردند و متواری شدند. (۲)

تبریز: در ساعت ۱۲:۱۵، رئیس شعبه بانک صادرات خیابان طالقانی با مسلسل یوزی ترور و به شهادت رسید. (۳)

قصرشیرین: ساعت ۱۰ بامداد امروز، در قصرشیرین، بمبی در یک منزل خالی از سکنه منفجر شد که به خانه و قهوه خانه جنب آن خساراتی وارد آمد. همچنین در ساعت ۱۵:۲۳ نیز در محل دفتر حزب توده واقع در جنب دفتر تبلیغات اسلامی قصرشیرین انفجاری روی داد که بر اثر آن شیشه های دفتر شکست. (۴)

تهران: عصر امروز، به مأموران کلانتری ۱۳ یک گزارش تلفنی رسید مبنی بر اینکه ۲ بمب قوی در یک اتومبیل تاکسی زیر سوئیچ کار گذاشته شده بود. در پی اطلاع از این امر، مأموران کلانتری ۱۳ بی درنگ به محل توقف تاکسی اعزام و در اتومبیل را باز کردند و جعبه حامل بمب ها را پیدا و سپس خنثی کردند. یک مسئول کلانتری ۱۳ گفت که گزارش مزبور از طریق یک خانم رهگذر به کلانتری رسید و اتومبیل مذکور سرقتی و بمب ها نیز بسیار قوی بوده اند که کشف و خنثی شدند. (۵)

در این حال به نوشته کیهان: «آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، در گفت و گویی با کیهان... در مورد افراد و گروهی که در تهران مبادرت به بمب گذاری کرده اند و پاسخ به این سؤال

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- سند شماره ۰۵۰۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به شاجا، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

که تاکنون چند نفر دستگیر شده اند و چرا تاکنون نام آنان فاش نشده است، گفت: ۳ خارجی و ۴ ایرانی در رابطه با بمب گذاری ها دستگیر شده اند که تحقیق از آنان در سطح وسیعی ادامه دارد و هدف ریشه یابی عوامل اصلی این بمب گذاری ها است و اینکه چرا تاکنون نامشان فاش نشده است دلیل آن بررسی و تحقیق دقیق و لازم در این زمینه است.» (۱)

روزنامه اطلاعات نوشت: «راه آهن دولتی ایران نیز اعلام کرد چون به منظور تأمین ایمنی بیشتر برای مسافران ناگزیر به کنترل وسایل آنان قبل از حرکت می باشد، لذا از مسافری محترم تقاضا دارد برای مسافرت با قطار یک ساعت قبل از ساعت مقرر که بر روی بلیت ها قید شده در ایستگاه راه آهن حضور یافته و در این رابطه با مأموران محترم همکاری لازم را به عمل آورند. ضمناً نظر به اینکه ظرفیت ایستگاه راه آهن تهران محدود می باشد از مشایعت کنندگان محترم تقاضا می شود حتی المقدور از آمدن به ایستگاه تهران خودداری کنند.» (۲)

شهربانی جمهوری اسلامی ایران نیز با صدور اطلاعیه ای به مناسبت بمب گذاری های اخیر نکاتی را برای جلوگیری از خطرهای احتمالی متذکر شد. در اطلاعیه شهربانی آمده است: شهربانی جمهوری اسلامی ایران از عموم هم وطنان عزیز تقاضا دارد به منظور کاهش خطرهای احتمالی ناشی از هرگونه انفجار، در صورت برخورد با تله های انفجاری و اشیاء مشکوک نکات ایمنی را رعایت کرده و دقیقاً اجرا کنند. در ادامه اطلاعیه ۱۳ نکته ایمنی ذکر شده است، از جمله اینکه تا رسیدن افراد متخصص از تجمع در اطراف اشیاء مشکوک خودداری کنند و از دست کاری یا جابه جا کردن آن پرهیزند، دیگر اینکه حتی المقدور در محل کار یا سکونت چند کیسه محتوی شن پیش بینی و مهیا کنند و در صورت لزوم به صورت استوانه ای در اطراف شیء مشکوک قرار دهند یا اگر در نزدیکی تله انفجاری چاه، استخر و یا حوض عمیقی وجود دارد با احتیاط شیء مورد نظر را از راه دور به داخل مکان مزبور بیندازند. مورد دیگر اینکه برای جلوگیری از تضييع وقت در مواقع اضطراری، نوع گروه خونی خود را بدانند و به وسیله پلاک های مخصوص مچ دست یا به صورت گردنبند همراه داشته باشند. (۳)

۲۸۸

در وضعیت کنونی {وضعیت دو گانه جنبشی ساختاری} یکی از معضلات موجود تعیین تکلیف در خیابان به جای تعیین تکلیف در نهادهای قانونی است که با وجود استقرار نظام قانونی، به دلیل عدم استحکام آن، مرتباً روی می دهد.

در این میان مسئولان رسمی که قضیه را بزرگ تر و فراوان تر از حدود توانایی و اختیارات خود می یابند، کاری مشکل و اوضاعی بغرنج را پیش رو می یابند. مندرجاتی از دو روزنامه متعلق به جریان های سیاسی متفاوت، مثال هایی است در توضیح آنچه ذکر شد.

در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از گفت و گوی امروز معاون سیاسی وزارت کشور با رادیو تلویزیون آمده است: «مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

جمهوری اسلامی ایران، در گفت و گویی با خبرنگار صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با اشاره به درگیری های روز پنجشنبه گذشته [۱۱/۲/۱۳۵۹]، در ترمینال پارک خزانه و میدان آزادی گفت: به مأموران انتظامی و برادران پاسدار دستور داده شده است، با قاطعیت از اعمال کسانی که اجتماعات و تظاهرات قانونی گروه ها را بر هم می زنند، جلوگیری کنند. وی از سوی دیگر به گروه های سیاسی توصیه کرد از حمله متقابل به اخلاکگران تظاهرات خودداری کنند و با مأموران انتظامی در شناسایی و دستگیری این عناصر همکاری به عمل آورند. معاون وزارت کشور یادآور شد چنانچه تظاهراتی بدون اخذ مجوز برگزار شود از طریق وسایل ارتباط جمعی از مردم خواسته خواهد شد که در آن شرکت نکنند. (۱)

نشریه پیام جبهه ملی ارگان جبهه ملی ایران، در شماره امروز خود در مطلبی با عنوان "خودداری دولت از تعقیب مهاجمان کمک به ضدانقلاب است"، چنین آورده است: امام خمینی بارها و به خصوص در بیانات روز جمعه، تأکید کرده است که یکی از نتایج بزرگ انقلاب اسلامی ایران آزادی احزاب و اجتماعات و عقاید و افکار است. متأسفانه با وجود این تأکید و به رغم اعلامیه رئیس جمهوری و اظهارات روحانیون، در موارد مختلف افرادی که از قبل تجهیز شده و سازمان یافته اند به طور گروهی به بعضی اجتماعات حمله می کنند و با به کار بردن انواع سلاح های سرد و حتی در بعضی موارد با اسلحه گرم و با شعار "حزب فقط حزب الله" اجتماعات را به هم می ریزند.

در یک سال اخیر، بر اثر اعمال این قبیل افراد تعداد بسیاری از مردم مضروب و مجروح شده اند و بعضی موارد هم موجب قتل نفوس گردیده است. (۲)

حزب جمهوری اسلامی شاخه اصفهان هم در محکوم کردن تعرض به اجتماعات بیانیه ای انتشار داد که به واقعه مزبور پرداخته است. در این بیانیه آمده است: «همواره مسئولین حزب در سخنرانی ها و مصاحبه ها و اجتماعات رسمی الزام آزادی جمعیت های قانونی و حفظ آزادی اجتماعات و امنیت کامل آنها را بیان داشتند. بنابراین لازم است که وزارت کشور طبق اعلامیه های رسمی، پس از کسب مجوز توسط گروه ها و احزاب امنیت کامل اجتماعات [را] تضمین نماید و از هرج و مرج و حمله توسط عوامل مشکوکی که برای خدشه دار کردن انقلاب اسلامی و به خصوص رهبری کبیر آن از شعار "حزب فقط حزب الله رهبر فقط روح الله" سوءاستفاده می نمایند، جلوگیری به عمل آورده و عاملین این گونه حوادث را شناسایی و شدیداً مجازات نمایند... در رابطه با حادثه اسفناک روز ۱۴/۲/۱۳۵۸ (۳) میدان انقلاب اسلامی اصفهان که منجر به قتل یک نفر گردیده، با توجه به کلیه اصول ذکر شده فوق این حرکت را که نقض آشکار آزادی های اساسی می باشد، شدیداً محکوم می نمایم و از مسئولین امر خواستاریم جهت پیشگیری از چنین حوادثی و عدم تکرار آن مسببین را طبق قانون مشخص و به ملت معرفی نموده و به مجازات برسانند. (۴)

ص: ۶۴۵

۱- همان، ص ۷.

۲- جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۱، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- * اشتباه چاپی است. منظور ۱۴/۲/۱۳۵۹ است.

در ادامه مسائل مربوط به تعطیلی دانشگاه‌ها، اظهارات مسئولان امر و نیز تحرکات برخی کارکنان و اساتید دانشگاهی، گویای دغدغه مسئولان ذی ربط، در مورد قطعی شدن تخلیه ستاد گروه‌ها است.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امروز دکتر محمدجواد باهنر عضو کمیسیون فرهنگی شورای انقلاب، اظهار کرد: در ۱۵ خرداد، تعطیلی همه دانشگاه‌ها مسلم است و دانشگاه‌هایی که نمی‌توانند ترم خود را پایان برند، می‌توانند به وزارت علوم اطلاع بدهند تا وزارت علوم انحلال ترم آنها را اعلام

کند. هر دانشگاهی که کار خود را شروع کرد باید ترتیبی بدهد تا در این یک ماه برنامه خود را تمام کند چنانچه نتواند این کار را انجام بدهند ترم آن منحل خواهد شد.

همچنین آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای انقلاب، درباره برچیدن ستاد عملیاتی بعضی گروه‌های سیاسی که هنوز باقی مانده‌اند، گفت وزارت علوم بایستی از آنها بخواهد که برچیده بشود اگر این کار را انجام ندادند ما ناگزیر می‌شویم از طریق‌های دیگر اقدام کنیم. (۱)

این درحالی است که به نوشته شماره امروز روزنامه اطلاعات: «بیش از ۳۰۰ تن از اعضای هیئت‌های علمی چند دانشگاه بزرگ تهران در تلگرام‌هایی به رئیس جمهوری خواستار معرفی و محاکمه محرکین، عاملین و آمرین حوادث اخیر دانشگاه‌ها به پیشگاه ملت مبارز و قهرمان ایران شدند. در این تلگرام‌ها همچنین خواسته شده است استادان، دانشجویان و سایر کارکنان دانشگاه‌ها که در حوادث اخیر دستگیر شده‌اند، بی‌درنگ آزاد شوند و دستور اکید برای جلوگیری از هرگونه حمله احتمالی به محوطه دانشگاه‌های کشور صادر شود.» به نوشته این روزنامه: «اعضای هیئت علمی دانشگاه صنعتی تهران، (۲) دانشگاه پلی‌تکنیک تهران، دانشگاه متحدین و دانشگاه آزاد (۳) از جمله دانشگاه‌هایی هستند که به فرستادن این تلگرام‌ها اقدام کرده‌اند.» (۴)

همچنین امروز، "اعتصاب کارکنان پلی‌تکنیک وارد دهمین روز خود شد"، روزنامه جمهوری اسلامی پس از درج این عنوان افزود: «کارمندان مسلمان ده روز پیش خواستار تخلیه ستادها شدند و اعلام کردند تا تخلیه کامل ستادها سر کار خود حاضر نخواهیم شد و مسئول هرگونه آشوب و ناامنی در محیط دانشگاه و انحلال ترم، دانشجویان اشغال‌کننده ستاد خواهند بود. به دنبال این تصمیم گروه‌های چپ شروع به مارک زدن به کارمندان مسلمان دانشگاه کردند و این جریان را توطئه‌ای از جانب کارمندان مسلمان خواندند و برخلاف تصمیم شورای انقلاب و رئیس جمهوری اعلام کردند که ما کلیه ستادها را به شورای دانشجویان تحویل خواهیم داد.» لازم به ذکر است که این شورا متشکل از ۱۰ نفر (از جمله اعضای انجمن دانشجویان مسلمان)

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- * دانشگاه صنعتی آریامهر سابق و دانشگاه صنعتی شریف بعدی.
- ۳- ** دانشگاه محدودی است و با دانشگاه آزاد اسلامی تفاوت دارد.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

بود که ۶ نفر آنها در اعلامیه ای پس از توطئه خواندن اقدام کارمندان، رئیس دانشگاه را متهم به ضدشورایی بودن کرده بودند. «به دنبال آن، کارمندان مسلمان پلی تکنیک اعلام کردند که اقدام شما مبنی بر تحویل کلید ستادهایتان به شورا مانند این است که کلید را از جیب کتتان در آورده و به جیب شلوارتان فرو می کنید.» (۱)

۲۹۰

از چند روز پیش، بر سر تخلیه ساختمانی در خیابان ۱۶ آذر که در اختیار شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق بود، مجادله و تنش مطبوعاتی بروز کرده بود که امروز هم ادامه یافت.

روزنامه انقلاب اسلامی، که اغلب آثار روشنی از هواداری از سازمان مجاهدین خلق در آن مشاهده می شود، روز گذشته، گزارشی درج کرد که در آن آمده بود: «روزنامه جمهوری اسلامی به تاریخ چهارشنبه دهم اردیبهشت، مطلبی از قول سرپرست امور عمومی دانشگاه تهران چاپ کرد مبنی بر اینکه انجمن دانشجویان مسلمان هنوز مقرر خود را تخلیه نکرده است. به دنبال چاپ این مطلب، عده ای به انجمن دانشجویان مسلمان واقع در خیابان ۱۶ آذر حمله کرده که این حمله تعدادی مجروح همراه داشت. در همین رابطه، نماینده انجمن دانشجویان مسلمان در تماسی با خبرنگار ما مطالب مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی را به شدت تکذیب کرده و اضافه نمود که ساختمان مذکور به هیچ وجه از اموال دانشگاه تهران نیست.» (۲)

یادآوری می شود در اطلاعیه امور عمومی دانشگاه تهران که در تاریخ ۱۰/۲/۱۳۵۹، در روزنامه جمهوری اسلامی به چاپ رسید، از این موضوع انتقاد شده بود که باوجود تصویب شورای انقلاب و دستور ریاست جمهوری، ساختمان متعلق به دانشگاه تهران واقع در خیابان ۱۶ آذر که در تصرف عدوانی انجمن دانشجویان مسلمان است، تا آن روز {۱۰/۲/۱۳۵۹}، تخلیه نشده است و به فعالیت خود ادامه می دهد. (۳)

دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران در پاسخ به این انتقاد، با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد: «ساختمان مذکور محل گارد سابق دانشگاه تهران بوده که پس از پیروزی انقلاب به تصرف دانشجویان درآمد و از آن زمان تاکنون دانشگاه تهران وجهی بابت کرایه این ساختمان نپرداخته است و در تماس های مکرر با مالکین ساختمان قرار شد این محل را به دانشجویان اجاره دهند که امر به تقاضا و موافقت دانشجویان بوده است. متأسفانه به علت فراری بودن یکی از مالکین، این کار تاکنون صورت نگرفته است. بنابراین، دانشگاه تهران این ساختمان را جزء اموال خود نمی داند.»

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، پس از درج این اطلاعیه و در پاسخ به آن آورده است: «دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران که برای دفاع از تسخیر غیرقانونی و تصرف عدوانی بیت المال دست به توجیه و مغلطه کاری می زند، چگونه پاسخ تصرف بیت المال و

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

غارت اموال عمومی مردم را خواهد داد؟ آیا ساختمانی که صاحبش فراری بوده در اختیار انجمن دانشجویان مسلمان {هواداران مجاهدین خلق} است؟ آیا مسئولین دانشگاه تهران برای تعیین تکلیف و واگذاری ساختمان به بنیاد مستضعفین هیچ گونه مسئولیتی نداشته اند؟ آیا دانشجویان هوادار مجاهدین خلق که ساختمان در اختیارشان هست، نباید اجاره ای بابت تصرف بیت المال به مسئولین بدهند؟»

این روزنامه در ادامه مسئولان دانشگاه تهران را مورد انتقاد قرار داده و افزوده است: «فقط رسالت خود را در این دیده اند که با یک تکذیب شرم آور، حمایت خود را مجدداً از خلقی های دانشگاه و تصرف عدوانی و غارت بیت المال گروه های سیاسی ضد خلقی نشان دهند!» (۱)

۲۹۱

در ادامه اختلافات منجر به نوعی انزوا برای آیت الله صادق روحانی، (۲) شایعه خروج وی از ایران جدی بود که در این صورت می توانست با طراحی مخالفان نظام جدید، سوژه تبلیغاتی مناسبی برای آنان تولید شود.

روزنامه انقلاب اسلامی امروز مصاحبه ای با آیت الله صادق روحانی را درج کرد که در آن بدون اینکه به مزاحمت و ممانعت خاصی اشاره شود، از جریانی مبهم گذاشته شده انتقاد گردیده و عدم خروج از کشور امری داوطلبانه و برای رعایت مصالح بازگو شده است. در این مصاحبه، آیت الله روحانی در پاسخ به سؤال خبرنگار درباره سفر و علت و چگونگی آن گفت: «هم دشمن اکنون ایجاد نفاق و اختلاف بین روحانیت است و اخیراً بر طبق همین نقشه پیاپی به اینجانب حمله نموده اند. باتوجه به اینکه رهبر انقلاب بارها در سخنرانی ها و اعلامیه ها تأکید کرده اند که تضعیف روحانیت، تضعیف اسلام است و لازمه اش شکست انقلاب است، این عوامل به تذکرات عمل نکرده و بی رحمانه تهمت و افترا به روحانیت می زنند. حقیر صلاح را در این دیدم که برای مدتی مسافرتی به خارج بنمایم و همین ایام عازم سفر بودم، لیکن باتوجه به خطرات احتمالی که ممکن بود به وجود آید چند روزی سفر را به تأخیر انداختم. به دو جهت: اول اینکه، مایل نیستم از ملت فداکار خود دور باشم، دوم اینکه، ممکن است بهانه آشوب برای گروه های ضد انقلاب فراهم شود. پس از رفع مشکلات موجود ان شاء الله مسافرت خواهم کرد. ... چند ماه پیش سفیر سوریه به پیش من آمد و از طرف حافظ اسد از من دعوت کرد تا به سوریه سفر کنم، ولی چون قصد من سفر طولانی است قصد مسافرت رسمی را ندارم.» (۳)

ص: ۶۴۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- * آیت الله صادق روحانی از مراجع تقلید وقت به حساب می آمد، در دوران انقلاب نسبتاً پویا و فعال بود، ولی این پویایی، پس از پیروزی انقلاب، چندان ادامه نیافت و در نهایت در نوعی انزوا قرار گرفت؛ انزوایی که البته انعکاس و بازتاب چندانی نداشت و به اصطلاح مسئله ساز نشد.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

امروز، یک اطلاعیه روابط عمومی استانداری کرمان که به وسیله خبرگزاری پارس انعکاسی گسترده یافت و نیز گزارش های اولیه منابع ارتش و سپاه، ساعت ها این تشویش را در سطحی وسیع باعث شد که امریکایی ها به تحریک نظامی دیگری دست زده اند. به نقل از شاهدان محلی اعلام گردید ۴ هلیکوپتر مشاهده شده است که ۳ فروند آن منطقه را ترک کرده و یکی برجا مانده است، اما در ادامه تا ساعات پایانی شب، بالاخره مشخص شد که حمله جدیدی در کار نبوده و تعداد هلیکوپترها هم فقط یک فروند و مربوط به عملیات نجات قبلی بوده است.

در اطلاعیه مزبور چنین گزارش شده است: «۴ فروند هلیکوپتر که در شناسایی ها، امریکایی تشخیص داده شده اند در ۱۲۰ کیلومتری جنوب شرقی پاسگاه ژاندارمری برچک(۱) و ۱۸۰ کیلومتری جنوب شرقی گروهان ژاندارمری کهنوج جیرفت مشاهده شدند و عشایر منطقه به محض مشاهده هلیکوپترها مراتب را به پاسگاه ژاندارمری اطلاع دادند و بلافاصله فرمانده گروهان ژاندارمری کهنوج و برادران پاسدار به منطقه عزیمت کردند. توضیح اینکه از ۴ فروند هلیکوپتر، ۳ فروند پرواز کرده و یک فروند به دلیل

خرابی یا دلایل دیگر باقی مانده که هم اکنون گروهان ژاندارمری کهنوج و برادران پاسدار از آن حفاظت می کنند.» (۲)

در ساعت ۱۲:۴۵، سپاه بندرعباس در این باره به تهران گزارش کرد: «هلیکوپتر ناو امریکایی که در منطقه کهنوج بین راه کرمان بندرعباس از حوزه جیرفت فرود آمده اند تعداد آنها ۴ فروند که یکی از آنها مانده و ۳ فروند دیگر فرار کرده اند. برای تحقیق بیشتر با کرمان تماس گرفته شود.» (۳) در پاسخ به این پیام ابلاغ شد که «با کرمان تماس گرفته شود و موضوع را بیشتر بررسی کنید.» (۴) نتیجه بررسی خواسته شده چنین اعلام گردید: «طبق تماس با کرمان در ساعت ۱۸:۳۰،

ص: ۶۵۱

۱- * احتمالاً اشتباه چاپی است، در اسناد این منطقه کلچک ذکر شده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۰۵۰۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بندرعباس به تهران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴- همان.

۱۳۵۹/۲/۱۵، ۴ هلیکوپتر امریکایی بوده اند که یکی از آنها... (۱) [به دلیل] نقص فنی نشسته و ۳ هلیکوپتر دیگر فرار کرده اند و الآن نیروی سپاه و ژاندارمری در منطقه است.» (۲)

در ساعت ۱۹، گزارشی تکمیلی از سپاه کرمان به عملیات تهران ارسال شد که بیانگر حضور نیروهایی از سپاه از قبل در منطقه برای تحقیق بود. (۳) این پیام بدین شرح است: «طبق اطلاع فرمانده سپاه پاسداران جیرفت برادران پاسدار با کمک گروهان ژاندارمری از منطقه فرود هلیکوپتر محافظت می نمایند. مستدعی است باتوجه به مشکل بودن راه ها و عدم امکانات موجود که محل فرود در جلگه ماندنی قرار گرفته فوراً نسبت به اعزام کارشناس و متخصص و مراحل قانونی اقدام فرمایید.» (۴)

یادآوری می شود گزارش دیگری از سپاه کرمان حاکی است: «عصر امروز، یک تیم متخصص از نیروی هوایی با یک فروند هواپیمای نیروی هوایی به کرمان اعزام و قرار بود که با هلیکوپترهای هوانیروز کرمان به محل سقوط هلیکوپتر امریکایی عزیمت نمایند که بعداً به بندرعباس پرواز کردند تا از بندرعباس به محل سقوط برسند.» (۵) در ادامه، ستاد مشترک به پست فرماندهی منطقه ابلاغ کرد: «یک فروند هواپیمای اف ۴ و یک فروند هلیکوپتر در مورخ ۱۵/۲/۱۳۵۹، جهت شناسایی هلیکوپتر امریکایی از پایگاه هوایی بندرعباس اعزام منطقه کلچک می باشد، دستور فرمایید هماهنگی لازم را معمول داشته و از تیراندازی به این پرواز خودداری شود.»

رئیس سماجا، سرلشکر شادمهر» (۶) در این حال، روزنامه عصر امروز کیهان نیز اخبار مربوط را با افزودن تأییدیه های ارتش بازتاب داد و ضمن اعلام این مطلب که «روز گذشته، عشایر منطقه پرواز ۴ هلیکوپتر را به گروهان ژاندارمری کهنوج از توابع شهرستان جیرفت اطلاع دادند»، (۷) نوشت: «بلافاصله فرمانده گروهان به اتفاق برادران پاسدار به محل رفته و یکی از هلیکوپترها را که بدون سرنشین باقی مانده بود تحت حفاظت قرار دادند»، (۸) روزنامه کیهان تحت عنوان "تجاوز تازه هلیکوپترهای جنگی امریکا به ایران"، افزود: «یک هلیکوپتر شنوک امریکایی از نوع هلیکوپترهایی که قرار بود طرح خائنانه کارتر رئیس جمهور امریکا را علیه ایران اجرا کنند در منطقه ای در ۱۸۰ کیلومتری جنوب شرقی کهنوج واقع در استان کرمان، پیدا شد. مسئول روابط عمومی ستاد ارتش ضمن تأیید این خبر گفت: این هلیکوپتر احتمالاً همراه چند فروند هلیکوپتر دیگر شب گذشته، وارد خاک ایران شده است. با پیدا شدن این هلیکوپتر صبح امروز، از سوی ستاد ارتش تحقیقات گسترده ای برای کشف هلیکوپترهای دیگر امریکا آغاز شد، و کاوش های تحقیقاتی در این منطقه در سطح وسیعی ادامه دارد.» (۹) در قسمتی دیگر از گزارش کیهان همچنین آمده است: «از ۳ فروند هلیکوپتر دیگر و سرنشینان آن هیچ اطلاعی در دست نیست و مقامات احتمال می دهند که این هلیکوپترها امریکایی باشند و هلیکوپتر باقیمانده به علت نقص فنی از کار افتاده باشد.» (۱۰)

ص: ۶۵۲

۱- * ناخوانا

۲- همان.

۳- ** شرح حضور تحقیقاتی نیروهای سپاه و نتیجه آن، در روزشمار ۱۳/۲/۱۳۵۹ همین کتاب آمده است.

۴- سند شماره ۰۵۰۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به تهران {عملیات}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمان به عملیات تهران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۵۰۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاچا {پست فرماندهی}، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۸- همان.

۹- همان.

۱۰- همان.

سرانجام ساعت ۲۰:۲۳، واحد عملیات سپاه کرمان به تهران گزارش داد: «به موجب آخرین گزارشات واصله به سپاه، هلیکوپتر امریکایی ۱۰ روز قبل سقوط کرده و در منطقه جنوب ده کلوت می باشد. نوع هلیکوپتر غول پیکر و دارای ۶ پروانه در قسمت بالا و جلو و ۴ پروانه در عقب [می باشد]». (۱)

یادآوری می شود در همین زمینه، یک سخنگوی وزارت دفاع امریکا اعلام کرد: «هلیکوپتری که در ایران پیدا شده است ظاهراً یکی از هلیکوپترهایی است که در حمله نافرجام نجات گروگان ها در منطقه کویر به جا مانده است.» وی افزود: «از تاریخ ۲۵ آوریل، روزی که حمله نظامی نافرجام امریکا به این کشور فاش شد تاکنون، قلمرو هوایی ایران توسط هواپیماهای نظامی امریکا نقض نشده است.» وی همچنین گفت: «خدمه و اسناد محرمانه ای که در داخل این هلیکوپتر بودند به موقع نجات داده شدند و برای جلوگیری از جلب توجه مردم از انهدام این هلیکوپتر خودداری شد.» روزنامه جمهوری اسلامی ضمن درج این خبر افزوده است: «سخنگویان وزارت دفاع امریکا قبلاً اعلام داشته بودند که از ۸ فروند هلیکوپتری که در مداخله نظامی ۵ اردیبهشت شرکت جسته بودند یک فروند قبل از سانحه نزدیک طبس به علت نقص فنی در سیستم هیدرولیک خود در نزدیکی کویر نزدیک سواحل ایران اجباراً فرود آمده بود و در همان زمان سرنشینان آن تخلیه شده بودند.» (۲) به این ترتیب، دست کم برای مسئولان نظام و فرماندهان نیروهای مسلح مشخص گردید که حمله یا تجاوز نظامی دیگری پس از طبس، مطرح نبوده است. عامل اصلی یک روز تشویش، اطلاعیه یک نهاد رسمی یعنی روابط عمومی استانداری کرمان بود. (۳)

۲۹۳

در فضای حاد ضد امریکایی موجود، هر گونه تحرکی که به نحوی بتواند به امریکایی ها منتسب شود، با حساسیت ویژه ای تعقیب می شود.

روزنامه کیهان، در شماره امروز خود، در ادامه مطلب مربوط به «تجاوز تازه هلیکوپترهای جنگی امریکا به ایران» (۴) نوشت: «شب گذشته، اعلام شد که یک جیب بدون شماره حامل ۳ امریکایی در اطراف لانه جاسوسی دیده شده است که پاسداران انقلاب جست و جو برای یافتن این اتومبیل و دستگیر کردن سرنشینان آن را آغاز کردند. درباره این ماجرا خبرنگار شهری کیهان با ستاد ۶ سپاه پاسداران تماس گرفت و مسئولان این منطقه ضمن تأیید این خبر اعلام کردند حضور ۳ امریکایی در داخل یک جیب طوسی رنگ بدون شماره که در اطراف لانه جاسوسی در حال گشت زنی بوده اند، کاملاً صحت دارد و تحقیقات پاسداران در این زمینه ادامه دارد. وی همچنین افزود وجود ۳ امریکایی با جیب طوسی بدون شماره مذکور در گزارش های شبانه دفتر این سپاه ثبت شده و از اینکه آنان توسط ارگان های دیگر اجرایی دستگیر شده اند یا خیر، فعلاً اطلاعی در دست نیست.» (۵)

ص: ۶۵۳

۱- سند شماره ۵۰۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- * ضمیمه دارد؛ اظهارات دیر هنگام استاندار کرمان درباره هلیکوپتر امریکایی.

۴- ** مشروح این مطلب در گزارش قبل درج شده است.

۵- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۲.

درواقع، هرگونه حضور چهره های غربی، به طور طبیعی گشت زنی مشکوک امریکایی ها در اطراف لانه تلقی می شود، همان طور که بامداد در شماره امروز خود به نقل از خبرگزاری فرانسه آورده است: «یک سخنگوی رادیو تلویزیون آلمان غربی در مونیخ اعلام کرد که ۳ خبرنگار تلویزیون باواریا که روز چهارشنبه گذشته [۱۳۵۹/۲/۱۰]، در حوالی سفارت سابق امریکا در تهران دستگیر شده بودند روز شنبه [۱۳۵۹/۲/۱۳]، آزاد شدند. ... این ۳ آلمانی برای تحقیق درباره اینکه آیا ارتباطی با عملیات جاسوسی دارند یا خیر زمانی که مشغول فیلم برداری از محل سفارت امریکا در ایران از بام یک ساختمان، که در نزدیکی سفارت امریکا قرار دارد، بودند، توقیف شدند.» (۱)

۲۹۴

تحلیل و بررسی حمایت آمیز یا انتقادی اقدام کارتر علیه ایران {ماجرای طبس} در امریکا ادامه دارد.

به گزارش امروز یونایتدپرس، کمیته خدمات نظامی سنای امریکا گزارش کارشناسان نظامی امریکا را که در آن به جیمی کارتر هشدار داده شده بود عملیات نجات در ایران به علت طوفان های شنی بایستی پیش از پایان ماه مارس انجام گیرد، مورد بررسی قرار خواهد داد. بنا بر این گزارش، واشنگتن پست با اشاره به اینکه کارتر مناسب ترین موقع را برای اجرای مأموریت از دست داد، افزوده است: امکان تلفات سنگینی در میان شرکت کنندگان عملیات و از جمله گروگان ها وجود داشت. واشنگتن پست از قول منابع دولتی نوشته است: طراحان ستاد مشترک نیروها در ماه دسامبر به کارتر اخطار کرده بودند که وی باید عملیات نجات را برای احتراز از طوفان های شنی صحرا، که عملیات لجستیکی را پیچیده و شانس موفقیت را کم می کند، قبل از پایان ماه مارس اجرا کند. (۲)

در همین حال، اظهارات روحیه بخش و حمایت آمیز نیز مطرح می شود؛ از جمله لرد کارینگتون در نخستین سفرش به امریکا در پست وزیر امور خارجه انگلیس، صبح امروز، در برنامه موضوعات و پاسخ های تلویزیونی شبکه ان.بی.سی گفت: «به نظر می آید اقدام شما همین تلاش ناموفق برای نجات گروگان ها کاملاً قانونی است. من این عمل را اقدام نظامی تلقی نمی کنم. فکر می کنم بعد از آن شکیبایی که امریکا نشان داد، شما مطلقاً حق داشتید به آن دست بزنید. فکر می کنم کار شما بسیار شجاعانه بود و از اینکه شکست خوردید بسیار متأسفم.» (۳) وی صبح امروز، در کاخ سفید با جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، ملاقات کرد. در این دیدار کارتر از پشتیبانی انگلستان از ایالات متحده تشکر کرد و گفت: «شما پشتیبانی محکمی از ما کردید.» کارتر ضمن اشاره به بحران های ایران و افغانستان خاطر نشان کرد: «خیلی خوب است که ما متحدان قوی داریم.» وزیر امور خارجه انگلیس بعد از ظهر امروز با برژینسکی مشاور امنیت ملی و ادموند ماسکی وزیر امور خارجه جدید امریکا نیز ملاقات و گفت و گو کرد. (۴)

ص: ۶۵۴

۱- روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۳۵۹/۲/۱۶، ص ۲، واشنگتن خبرگزاری یونایتدپرس، ۵ مه ۱۹۸۰ {۱۳۵۹/۲/۱۵}.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

صف بندی اردو گاهی جهان همچنان به اشکال مختلف در منازعه امریکا و ایران بروز دارد؛ در ادامه در دو عرصه مختلف سیاسی و اقتصادی {نفت}، نمونه های متفاوتی از آن ذکر شده است.

در عرصه سیاسی، خبرگزاری فرانسه از هنگ کنگ گزارش داد: «فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام، طی ارسال پیام هایی برای امام خمینی و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، مراتب تنفر خود از عملیات نظامی نافرجام امریکا در ایران را ابراز داشت. نخست وزیر ویتنام در پیام خود این عملیات را نشانه جنگ طلبی امریکا و تجاوز به قوانین بین المللی و همچنین تهدیدی برای ایران و دیگر کشورهای منطقه دانسته است. فام وان دونگ در این پیام گفته است که ویتنام از مبارزه عادلانه ایران علیه امپریالیسم امریکا حمایت و پشتیبانی می کند.» (۱)

مضمون اعلامیه جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین نیز بروزی از این صف بندی است. در این اعلامیه که بحرین را در اردو گاه امریکا قرار می دهد، درباره توطئه امپریالیسم امریکا علیه انقلاب اسلامی ایران که با همکاری مزدورانش در منطقه در شرف تکوین است، هشدار داده شده و سیاست های دولت بحرین در قبال جنبش اسلامی در منطقه محکوم گردیده است. در قسمتی از این اعلامیه آمده است: «در زمانی که توده های امت اسلامی پشتیبانی خود را از انقلاب اسلامی در ایران اعلام داشته و در برابر دشمنان آن در تمامی نقاط جهان ایستادگی می کند رژیم حاکم بر بحرین میهن ما را پایگاهی برای سرکوبی انقلاب اسلامی ایران قرار داده است و تمامی امکانات را در اختیار نیروی نظامی امریکا گذاشته و در دخالت نافرجام و توطئه های شکست خورده علیه انقلاب اسلامی ایران همکاری کرده است.» (۲)

در عرصه نفت، که میدان مهمی به خصوص در شرایط تحریم اقتصادی به شمار می رود، امروز در تهران اعلام شد که لهستان به دولت ایران پیشنهاد یک قرارداد ده ساله خرید نفت را داده است. این پیشنهاد توسط نمایندگان امور بازرگانی لهستان که در حال بازدید از تهران هستند مطرح شده است، ولی از میزان آن اطلاعی در دست نیست. هیئت بازرگانی لهستان همچنین آمادگی خود

را برای افزایش روابط تجاری و توسعه پروژه های صنعتی و کشاورزی در ایران اعلام کرده است. (۳)

این درحالی است که مطبوعات اقتصادی غرب وضع رو به وخامتی را درباره نفت ایران ترسیم می کنند. در این زمینه، چند روز قبل {۱۲/۲/۱۳۵۹}، هفته نامه پترولیوم اینتلیجنس گزارش داد: برخلاف ادعای ایران مبنی بر اینکه این کشور مشتری هایی برای نفت خود با قیمت های بالا یافته است، بارگیری تانکرها در جزیره خارک از یک صد بار در ماه در سپتامبر گذشته به یک یا دو بار در هفته کاهش یافته است و صادرات نفت ایران را به حدود ۵۰۰,۰۰۰ بشکه در روز رسانده است. علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، گفته است که صادرات نفت این کشور در پایان ماه آوریل ۱,۳۰۰,۰۰۰ بشکه در روز بوده که از میزان ۱,۷۰۰,۰۰۰ بشکه در یک یا دو هفته جلوتر، کمتر است. این نشریه در مورد خدمه نگهداری دستگاه ها افزوده است: فقط ۲ نفر از

۱- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲۰ نفر خدمه نگهداری اینک در حوزه های نفتی ایران به کار مشغول اند و به دلیل کمبود شدید قطعات یدکی، فقط از ۵ دستگاه حفاری استفاده می شود. مشکل دیگری که باعث فلج شدن کارها شده، نبود ارتباط تلفنی، تلکس و خدمات هوایی میان تهران و آبادان در هفته های اخیر است. به نوشته این نشریه، شرکت ملی نفت ایران قطعات یدکی و وسایل نگهداری را از طریق لندن خریداری می کند، اما حجم این خریدها فقط ۲۰ درصد سطح گذشته، می باشد.

گزارش این هفته نامه حاکی است که اقدام ایران به تعطیل کردن چهار ایستگاه رادیویی کشتیرانی در هفته گذشته، امر بارگیری نفت در بخش شمال خلیج فارس را برای عراق، کویت و منطقه جدایی عربستان کویت و ایران خطرناک تر ساخته است. (۱)

در همین حال، عبدالسلام زقعار وزیر نفت لیبی، که در تهران به سر می برد، عصر امروز، در نشست مطبوعاتی و رادیویی تلویزیونی مشترکی با وزیر نفت ایران شرکت کرد. معین فر در این نشست گفت: تولید نفت خام ایران روزانه حدود ۲ میلیون بشکه است که از این تعداد یک میلیون بشکه نیز صادر می شود. البته این کاهش تولید به دلیل مشکلات و فشار بعضی کشورها است. وی افزود: «تصمیم ما در هر حال بر این است که میزان تولید نفت خام خود را به همان میزان حداکثر ۳ میلیون بشکه برسانیم، ولی اگر محاصره اقتصادی از جانب امریکا که معتقدم موفق نخواهد شد، باعث شود که قطره ای نفت نتوانیم صادر کنیم مقدار یک میلیون بشکه در هر روز را برای مصارف داخلی خود حفظ خواهیم کرد و از این جهت هیچ گونه وحشتی نداریم.» معین فر آن گاه گفت: «فرض ما بر این است تمام کسانی که گوشه چشمی به امریکا دارند علیه ما توطئه کنند؛ با وجود این آمادگی کامل داریم و اعلام می کنیم هر کشوری که با ما روش خصمانه داشته باشد هر چقدر هم به فروش نفت احتیاج داشته باشیم به آن کشور صادر نخواهیم کرد.» (۲)

۲۹۶

در ششمین روز ماجرای سفارت ایران در لندن، تا نزدیکی نیمه شب به وقت تهران، به نظر می رسید امروز هم مثل روزهای قبل، بدون حادثه مهمی سپری می شود و بلا تکلیفی دیپلمات های ایرانی گرفتار گروگان گیران ادامه می یابد، اما برخلاف این تصور، ناگهان با حوادث پی در پی ماجرا به پایان رسید. سیر حوادث و گزارش های آن پایانی خونین را نشان داد که در آن از گروگان گیران، بجز یک تن که دستگیر شد، همه کشته شدند و از دیپلمات های ایرانی نیز یک نفر شهید (۳) و ۳ تن به شدت مجروح گردیدند.

روز ششم گروگان گیری به کلی متفاوت با پایان آن شروع شد. در ساعت ۸:۳۰ صبح، بخش عربی رادیو لندن اعلام کرد یکی از گروگان های سفارت ایران که روزنامه نگاری

سوری است،

ص: ۶۵۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۵، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲، نیویورک - خبرگزاری یونایتد پرس، ۴ مه ۱۹۸۰.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- * بعداً معلوم شد که بجز گروگانی که قبل از حمله پلیس به شهادت رسید و به بیرون سفارت پرتاب شد، یک تن دیگر نیز پس از حمله پلیس به شهادت رسیده بود. بنابراین تعداد شهدا را باید در کل ۲ تن ذکر کرد.

آزاد شد و این پنجمین گروهگانی است که آزاد می شود. (۱) از رادیو بغداد در ساعت ۱۱، گفتاری پخش شد که در آن به صراحت اذعان گردید عاملان ترور آیت الله حسن شیرازی و اشغال سفارت، در یک مجموعه و راستا قرار دارند. در این گفتار فارسی آمده است: «سازمان انقلابی اسلامی که مسئولیت خود را از ترور حسن شیرازی یکی از عمال [امام] خمینی در بیروت در روز جمعه گذشته، اعلام کرده، همبستگی خود را با مسلمانانی که سفارتخانه رژیم [امام] خمینی را در لندن اشغال می کنند ابراز داشت، سازمان انقلابی اسلامی که طرف دار آیت الله العظمی شریعتمداری مرجع تقلید شیعیان جهان است طی تماس تلفنی با دفتر آژانس خبرگزاری فرانسه در بیروت تهدید کرد که اگر نیروهای پلیس انگلیس به سفارتخانه رژیم [امام] خمینی حمله ببرند این سازمان تمام سفارتخانه های انگلیس را در کشورهای جهان اسلامی منفجر خواهند ساخت، همچنین سازمان انقلابی اسلامی از ادامه بازداشت آیت الله العظمی شریعتمداری بر حذر ساخته و خواستار رهایی فوری ایشان گردید و تهدید نمود که سفارتخانه های رژیم [امام] خمینی در خارج در معرض هجوم سازمان قرار خواهد گرفت.» (۲)

در ساعت ۱۶:۱۵، رادیو لندن در بخش فارسی خود، ضمن یادآوری آزادی ۵ تن از گروگان ها تاکنون، اعلام کرد امروز، یکی از مقامات وزارت امور خارجه انگلیس با سفرای عرب در لندن ملاقات و مذاکره کرده است و قرار است مذاکرات بیشتری نیز در این زمینه انجام شود. سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس ضمن اعلام این خبر افزود: استنباط می شود سفرای مزبور به ملاقات ها و مذاکرات خصوصی در بین خود می پردازند تا مشخص شود چه نقشی می توانند برعهده بگیرند. (۳) رادیو قاهره نیز با اشاره به اینکه حادثه وارد ششمین روز شده است، افزود: نشانه ای از پایان این بحران در آینده نزدیک، در دست نیست. (۴)

شب هنگام بی بی سی اعلام کرد: «پلیس لندن می گوید که آنها صدایی که شبیه تیراندازی بود از طرف سفارت اشغال شده آن کشور شنیدند. دو یا سه صدای جداگانه شنیده شده، ولی هنوز درباره آنها توضیح داده نشده است. پلیس می گوید مشغول مذاکره با مردان مسلحی است که سفارت را اشغال کرده اند. پلیس همچنین منتظر نتیجه مذاکرات بین وزارت امور خارجه بریتانیا با سفرای عربی پیرامون حل این مسئله است.» (۵)

سرانجام، حوالی نیمه شب، انفجاری بزرگ در سفارت رخ داد. برداشت محافل داخلی ایران این بود که گروگان گیران با نومییدی از اجابت خواسته هایشان، دست به انفجار و تخریب سفارت زده اند، (۶) اما یک سخنگوی وزارت امور خارجه به خبرگزاری پارس گفت: دلیل انفجارهای سفارت ایران در لندن به گفته سرکنسول ایران در لندن، این بوده است که پلیس برای حمله خود قبلاً در مواضعی مواد منفجره کار گذاشته بوده و پس از آنکه اشغال کنندگان یکی از اعضای سفارت را به شهادت می رسانند تا بتوانند تهدیدهای تازه ای را عنوان کنند، پلیس با ایجاد انفجار به داخل سفارت هجوم می برد. (۷)

ص: ۶۵۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۶، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش عربی رادیو لندن، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۸، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۱۵.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- همان.

۷- همان.

حدود ۱۵ دقیقه بعد از نیمه شب، بی بی سی اعلام کرد: «به دنبال یک سلسله انفجار و آتش سوزی و پس از آن دخالت پلیس، اشغال شش روزه سفارت ایران در لندن پایان یافت. ... هنوز از میزان دقیق تلفات آماری در دست نیست و معلوم نیست حادثه به چه دلیل آغاز شده و مسبین آن چه کسانی هستند. هم اکنون یک فروند هلیکوپتر بر فراز سفارت در پرواز است و اوضاع را زیر نظر دارد.» (۱)

نیم ساعت بعد از نیمه شب، بنی صدر رئیس جمهوری، در یک پیام رادیویی مقاومت و فداکاری دیپلمات های ایرانی را در لندن ستود و از یک دیپلمات ایرانی که به شهادت رسیده است، به عنوان شهید جمهوری اسلامی تجلیل کرد. بنی صدر در این پیام گفت که «براساس تلفنی که از آقای اهدائی سرکنسول ایران در انگلستان داشته، بقیه گروگان ها سالم هستند، ولی ۳ نفر از تروریست ها کشته و ۲ نفر آنها مجروح شدند.» (۲)

در ادامه، وزارت امور خارجه ایران اعلام کرد سرگرم برقراری تماس و کسب اطلاعات بیشتر درباره این حادثه و تعیین هویت دیپلمات شهید می باشد. وزارت امور خارجه تأیید کرد که ۳ نفر از تروریست ها کشته و ۲ نفر دیگر از آنها مجروح شدند و همچنین ۱۹ دیپلمات ایرانی که سالم مانده اند اینک در بیمارستان هستند. (۳)

ساعت ۲ بعد از نیمه شب، اطلاعیه شماره یک وزارت امور خارجه منتشر و اعلام شد: «بر طبق آخرین گزارشات رسیده از لندن در ساعت ۵ بعد از ظهر به وقت لندن، تروریست ها اعلام کردند که هر نیم ساعت یک بار، یک نفر را خواهند کشت و با عملی کردن تهدید خود نفر اول را شهید نموده و به بیرون پرتاب می نمایند. باتوجه به این وضع، پلیس انگلستان با مشورت کنسولگری ایران تصمیم حمله به سفارت ایران را می گیرد. پلیس انگلستان از قبل نقاطی را برای ایجاد انفجار و ایجاد رعب در دل تروریست ها تعبیه نموده بود که به یکباره همه را منفجر و از طریق هلیکوپتر نیز از بالا بر روی سفارت انفجار ایجاد می نماید و در چنین حالتی با سرعت بسیار وارد سفارت شده و در برخوردی که با تروریست ها پیدا می کند، ۳ نفر از تروریست ها را کشته و یک نفر را زخمی و نفر پنجم را دستگیر می نماید و در همان حال نیز گروگان ها را به سرعت از در عقب سفارت خارج می نماید. نحوه و سرعت عمل پلیس انگلستان در این عملیات

{حمله پلیس انگلستان و پایان خونین اشغال سفارت ایران در لندن}

ص: ۶۵۸

۱- همان.

۲- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان.

قابل تقدیر بوده و به کنسولگری ایران در لندن مأموریت داده شده تا از پلیس انگلستان تشکر بنماید.

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران» (۱)

به این ترتیب، مسلم شد که حادثه اشغال سفارت ایران در لندن، پایان یافته است، اما به دلیل دیروقت بودن زمان وقوع حوادث به وقت تهران، آنچه درباره چگونگی واقعه و میزان تلفات و خسارات وارده اعلام گردید، طبعاً خبرهای اولیه بوده و نمی توانست دقیق باشد. بنابراین در پایان ششمین روز، هم مسئولان کشوری و هم دست اندرکاران انتقال مسئله به افکار عمومی، بایستی منتظر می ماندند تا گزارش های دقیق تری از جزئیات به دست آید. (۲)

۲۹۷

خبرهایی که از داخل عراق می رسد حاکی از وجود فضای رعب، تهدید و تطمیع و از سوی دیگر مقابله شدید با رژیم بعث است. در یک گزارش آمده است: «خبر رسیده به وسیله مأمور ویژه جنگ، حاکی است دولت عراق اخیراً به شدت برپانمودن هرگونه مراسم مذهبی در حرم امامان شیعه در کربلا و نجف [را] ممنوع و از طریق امن العام در... (۳) می توانند مراسم مذهبی به جا آورند.» (۴)

گزارش دیگری حاکی است: «شورای فرماندهی انقلاب عراق تصویب نموده است که چنانچه اعضای حزب دعوت اسلامی ظرف دو هفته خود را به مقامات امنیتی عراق معرفی نموده و اطلاعاتی درمورد حزب مزبور در اختیار مقامات عراقی قرار دهند، از مجازات اعدام معاف خواهند شد.» (۵) منبعی دیگر گزارش داده است که اخیراً ۵ جوان فعال علیه حکومت در منطقه فاو سربه نیست شده اند. برخی شواهد تأیید نشده حاکی از این است که با بستن بلوک سیمانی به پا، آنان را در رودخانه انداخته اند. (۶)

در این شرایط، نیاز رژیم به نیروی انسانی مطمئن خارجی بیشتر شده است؛ یک گزارش حاکی است که «از اول ماه جمادی الاول تاکنون، دولت عراق در حدود ۲۰۰۰ نفر از اتباع هند و مصر [را] به عراق دعوت و بیشتر آنها [را] در کادر پزشکی و کارگری مشغول کار نموده [است].» (۷)

یادآوری می شود که هفته گذشته درباره وقوع کودتا در عراق و سرنگونی و حتی قتل صدام شایعات و خبرهایی منتشر شده بود. امروز آسوشیتدپرس از قاهره به نقل از خبرگزاری خاورمیانه، گزارش داد: کودتای نافرجامی که هفته پیش برای سرنگونی صدام روی داد به کشته شدن ۱۳۷ نظامی و بازداشت تعداد زیادی افسران توپخانه منجر شد. با برخورد های خونین که اتفاق افتاد، نیروهای وفادار به صدام حسین عاقبت توانستند کنترل اوضاع را به دست گیرند و کودتا به شکست انجامید. (۸)

ص: ۶۵۹

۲- * در کل خبرهای منتشرشده در این باب، ساعت ها برخی به وقت لندن و بعضی به وقت ایران ذکر شده است که حدود ۴:۳۰ ساعت تفاوت دارند.

۳- ** کلمه در سند ناخوانا است.

۴- سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۶/۳/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۳۳۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیشین.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

تشدید فضای ضدایرانی در عراق روزافزون است و بدین ترتیب هم آثار بحران‌ها و مشکلات موجود در سایه این دشمن تراشی کم‌رنگ می‌شود و هم زمینه‌های لازم برای افزایش برخوردهای خصمانه با ایران فراهم می‌گردد. تبلیغ و اقدامات در این زمینه هم در سطح افکار عمومی و هم در سطح نهادها و ارگان‌های رژیم عراق وجود دارد.

در این زمینه خبرگزاری‌ها به نقل از نعیم حداد معاون رئیس جمهوری عراق، خبر دادند: «عراق برای برقراری کنترل کامل بر شط العرب به وسیله خود تلاش خواهد کرد.» (۱) در عین حال، از حساسیت روی اروندرود خبرهای دیگری هم از داخل عراق می‌رسد؛ از جمله اینکه ارتش عراق «به منظور کنترل کانال شط العرب این کانال را به چهار قسمت تقسیم و کلیه تردد‌ها را زیر نظر گرفته است: ۱. نهر خین تا آبادان ۲. از آبادان تا بندر فاو ۳. از بندر فاو تا لنگرگاه ترمینال ۴. از لنگرگاه ترمینال.» (۲)

علاوه بر این، در ابلاغیه اخیر وزارت کشور به نیروهای انتظامی عراق هم آمده است:

«۱. کلیه ایرانیان مقیم عراق حتی بازرگانان ایرانی را فوراً دستگیر و پس از یک بازجویی مختصر آنان را جهت اخراج از کشور به مراکز پلیس تحویل دهند.

۲. این دستور در نقاط مرزی کشور بایستی ظرف امروز، اجرا گردد.

۳. با کسانی که قصد فرار یا پافشاری دارند شدیداً مقابله و آنان را به قتل برسانند.

۴. ایرانیانی که شناسنامه عراقی و یا زن ایرانی که با عراقی‌ها ازدواج کرده باشد و یا تعداد معدودی که شعب سازمان امنیت اسامی آنان را در اختیار دارد از این دستور معاف اند.» (۳) در پی اجرای چنین ابلاغیه‌هایی است که به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از ایلام، «طی دو روز گذشته، ۲۷۸ نفر دیگر از خواهران و برادران رانده شده از عراق از طریق مرزهای مهران و دهلران وارد ایران شدند.» (۴)

در همین حال، دعاوی و اقدامات مقامات امنیتی و نظامی عراق نیز حاکی از تشدید فضای ضدایرانی در سطح غیرعام است. متن تعدادی از گزارش‌های واصله به مسئولان ایرانی که روشنگر این امر است در ادامه درج شده است:

«مقامات عراقی مدعی اند که عده‌ای از عراقیان مخالف رژیم که طرف دار دولت ایران بوده و وابسته به جبهه ملی فلسطین می‌باشند با پاسپورت‌های سوری، لبنانی و فلسطینی به منظور خرابکاری وارد عراق خواهند شد. این عده عبارت‌اند از: ۱. م. الف ۲. ف. م. ۳. ب. ع. ستوان یکم خلبان فراری از ارتش عراق ۴. ابو... ۵. ابو... فراری از ارتش عراق.» (۵) (۶)

ص: ۶۶۰

۱- اداره کل امور حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، تهران: وزارت امور خارجه، جلد دوم، ۱۳۷۳، ص ۵، به نقل از آسوشیتدپرس.

۲- سند شماره ۲۸۷۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}،
۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}،
۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- * در سند، اسامی کامل آمده است.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}،
۱۵/۲/۱۳۵۹.

۰ «مقامات لشکر ۷ پیاده ارتش عراق مدعی اند که: تعدادی از عناصر تعلیم دیده ایرانی در نظر دارند در فرصت های مناسب وارد خاک عراق شده و تأسیسات نظامی و پمپ بنزین ها و پل ها و سایر منابع حیاتی در استان سلیمانیه را مورد حمله قرار داده و خساراتی به بار آورند. در رابطه با این موضوع به کلیه یگان های مرزی دستور داده شد تا فوراً نسبت به افزایش تعداد گشتی های شبانه روزی اقدام نمایند. ... [از همین رو] اماکن حساس و فروشگاه های بزرگ تحت کنترل شدید مأمورین امنیتی عراق قرار گرفته است.» (۱)

مقامات گردان ۴ گارد مرزی عراق مستقر در منطقه بصره به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نمود طبق اطلاعات دقیقی که به دست ما رسیده است از کشور ایران مقادیر قابل توجهی اسلحه و مهمات به خاک عراق وارد تا به منظور عملیات خرابکارانه علیه دولت عراق به کار رود. ضمن هوشیاری کامل کلیه خودروها و افرادی که در مناطق مرزی عبور می کنند دقیقاً بازدید و افراد مشکوک را دستگیر نمایند. مقامات گارد مرزی عراق به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نمود به منظور حفاظت از تأسیسات برق، تلفن و راه آهن مخصوصاً در شرق کشور که با ایران هم مرز هستیم، گشتی های سوار و پیاده تعیین تا در طول خطوط راه آهن و کابل های برق فشارقوی و تلفن مرتباً ایاب و ذهاب نمایند و نیز متذکر گردیده حتماً افسران در این امر شرکت نمایند.» (۲)

۰ «مقامات امنیتی ارتش عراق دستور دستگیری افراد مشروحه زیر را به جرم ایرانی بودن صادر نموده اند:

۱. سرباز وظیفه م.ح.ف.ع. تیپ ۳۱ نیروی مخصوص ۲. سرباز وظیفه ف.م.ع. تیپ ۱۱۶ گارد مرزی.» (۳)(۴)

۰ «مقامات لشکر ۲ ارتش عراق دستور دستگیری ستوان گارد مرزی م.ع. (۵) جمعی گردان ۷۹ تیپ ۱۱۶ گارد مرزی که ایرانی الاصل می باشد، صادر نموده است.» (۶)

۰ «مقامات گارد مرزی استان بصره به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نمودند به علت جو خاص حاکم بر کشور عراق کلیه مرخصی های اضطراری و نزدیک را هم لغو نمایند.» (۷)

یادآوری می شود در تاریخی که بر نویسنده مشخص نیست {به دلیل ابهام در تاریخ سند مربوطه} سپاه دریایی به ارتش با قید "طبق اطلاعات موثق" از اسارت "۱۳ نفر از برادران ارتشی و سپاهی در زندان سلیمانیه عراق" خبر داده و پیشنهاد کرده بود که این ۱۳ نفر با کسانی که در پی فرود اجباری هواپیمای عراقی دستگیر شده اند، معاوضه شوند. از این ۱۳ نفر، ۲ نفر پاسدار، ۹ نفر درجه دار ارتش و ۲ نفر سرباز ارتش هستند. (۸)

ص: ۶۶۱

۱- سند شماره ۲۸۷۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}،

۱۵/۲/۱۳۵۹

۳- سند شماره ۲۸۷۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۰۷ ۲۱ {رکن ۲}،

۱۵/۲/۱۳۵۹

۴- ** در سند، نام کامل افراد آورده شده است.

۵- *** در سند نام کامل فرد آمده است.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۰۷ ۲۱ {رکن ۲}،

۱۵/۲/۱۳۵۹

۷- سند شماره ۲۸۷۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- سند شماره ۰۵۰۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز

فرماندهی}، ۱۵/۲/۱۳۵۹

امروز هم عراق به اقدامات ایزدایی در مناطق مرزی ایران از جمله حمله به پاسگاه ها و دیگر مراکز حاشیه مرز، ارسال سلاح به داخل ایران و مین گذاری در جاده ها ادامه داد.

طبق یک گزارش به استاندار خوزستان، امروز ۲ تن از افراد مرتبط با عراق در یک مورد ۶۰۰ قبضه و در مورد دیگر ۴۰۰ قبضه سلاح جداگانه، در منطقه توزیع کردند. همچنین وجود ۷۵ قبضه سلاح نزد یکی دیگر از عوامل عراق، گزارش شده است. (۱)

در ساعت ۲ بامداد امروز، عده ای مهاجم وابسته به عراق با سلاح سبک و آر.پی.جی. ۷ به پاسگاه گمرک نو و نیز سنگرها و نگهبانی چاه شماره ۸ نفت شهر حمله کرده و خساراتی به بار آوردند و البته با تحمل ۳ کشته متواری شدند. (۲)

در ساعت ۳ بامداد امروز، مهاجمان مسلح با آر.پی.جی. ۷، برنو، کلاشینکف و نارنجک انداز به مقر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاخه کردند حمله کرده و سپس گریختند. بر اثر این حمله یک دستگاه لندرور آسیب دید و شیشه های ساختمان مقر سپاه شکست. (۳) شب هنگام نیز در همین منطقه، به همین ترتیب به پاسگاه ژاندارمری سرمیل کردند حمله کردند که سپاه کرد به کمک شتافت و پس از دو ساعت تیراندازی متقابل، مهاجمان متواری شدند. (۴)

در حوالی قصرشیرین، مین گذاری عوامل عراق همچنان تلفات برجای می گذارد.

امروز، به گزارش خبرنگار کیهان «یک شورت استیشن که با ۲۴ سرنشین در جاده از گله به گرده نو در حرکت بود به یک مین اصابت کرد و منفجر شد. در این حادثه ۵ نفر از سرنشینان اتومبیل کشته شدند و ۱۰ نفر نیز مجروح شدند و به بیمارستان انتقال یافتند.» همچنین «یک جیب شهباز نیز با ۷ سرنشین بین گرده نو و هوان در جاده با مین اصابت کرد و ۵ نفر کشته شدند.

این حادثه ۲ مجروح داشت.» (۵) همچنین به گزارش ژاندارمری: «در جاده احمدآباد پرویز حوزه گروهان قصرشیرین جیب شماره ۵۷۸۱۷ کرمانشاه با تعداد ۱۲ نفر سرنشین بین راه قصرشیرین و پرویز با مینی که توسط عوامل ضدانقلاب کار گذاشته شده بود برخورد و در نتیجه جیب فوق منهدم و تعداد ۱۱ نفر از سرنشینان آن دردم کشته می شوند و یک نفر مجروح می گردد.» (۶)

در منطقه ایلام یک گزارش رسیده به استاندار که وی نیز مفاد آن را به وزارت کشور ارسال کرد، (۷) از تجمع عشایر در مناطق مرزی حکایت داشت. براساس این گزارش، سران وابسته به عراق، این افراد را برای اقدامات ایزدایی چون حمله به پاسگاه ها و مراکز مرزی یا مین گذاری در جاده ها، آماده می کنند. در گزارش تعداد آنها بیش از ۵۰۰ تن ذکر شده و آمده است: سلاح هایی چون کلاشینکف، آر.پی.جی و انواع مین، در اختیار آنان قرار داده شده است. محل استقرار آنان، «در منطقه پاسگاه های عراقی از اطراف بدره تا پاسگاه های سیحه، معدور، کروی، گریشه، طارق، آبیادی، قطیبه، درخرما و شهابی» می باشد. در گزارش مذکور از این افراد با عنوان عشیره فردی به نام م. (۸) یاد شده است. (۹)

- ۱- سند شماره ۳۴۷۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۶- سند شماره ۰۰۰۶۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {مرکز فرماندهی رکن ۳} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۰۳۳۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۸- * در سند نام کامل فرد آمده است.
- ۹- سند شماره ۳۱۹۷۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد بررسی های سیاسی سپاه ایلام به استاندار ایلام، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

در سنندج با وجود موافقت با آتش بس برای جمع آوری اجساد، مهاجمان مسلح غیرقانونی آن را نقض کردند.

روزنامه انقلاب اسلامی وابسته به رئیس جمهور بنی صدر، در این باره نوشت: «در پی اعلام آتش بس شش ساعته از سوی ستاد مشترک ارتش به منظور جمع آوری اجساد از خیابان ها و کوچه های شهر سنندج ضدانقلاب بار دیگر با نقض آتش بس و حمله پیاپی به برادران نظامی و پاسدار که در حال کمک به اهالی مظلوم سنندج بودند چهره ضدانسانی و ضد مردمی خویش را نمایان ساخت. گزارشات واصله حاکی است که مهاجمین مسلح، مردم بی گناه را در خانه هایشان محبوس نموده و مانع از خروج آنها از خانه هایشان

و الحاق به برادران ارتشی و پاسدار می شوند. آنها به محض خروج اهالی از منازلشان آنها را به گلوله می بندند به جرم عدم تسلیم و سلطه پذیری مهاجمان به "جاش" [بودن] متهم و به مرگ محکوم می شوند! و ۲۰ نفر از برادران نظامی و پاسدار را در حال رسیدگی به وضع اهالی و جمع آوری اجساد به ضرب گلوله مجروح می سازند.» (۱)

از سوی دیگر، هفته نامه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق نیز ادعا کرد: «علی رغم آتش بس شش ساعته برای جمع آوری اجساد، به دستور فرماندهان ارتش همچنان خمپاره ها به سوی شهر شلیک می شوند.» (۲)

گزارش خبرنگار کیهان نیز حاکی است با وجود جمع آوری تعداد زیادی از اجساد کشته شدگان حوادث اخیر، مقررات آتش بس در این شهر رعایت نشده و تیراندازی در تمام ساعات دیروز، از سوی دو طرف بین نیروهای خودی و مهاجمان مسلح به طور پراکنده تا پاسی از شب ادامه یافته است. (۳) دیگر گزارش ها هم از ادامه درگیری در سنندج در طول شب گذشته حکایت دارد. (۴)

اظهارات مسئولان نظامی و دیگران نشان می دهد که امروز در شهر وخامت اوضاع ادامه دارد؛ از جمله پیش از ظهر امروز، مشاور مطبوعاتی ریاست ستاد مشترک ارتش و مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گفت و گوهای جداگانه ای با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی خاطرنشان ساختند که نیروهای ارتش و سپاه هم اکنون بر اوضاع شهر تسلط دارند و از مواضع خود در مقابل حملات مهاجمان مسلح ضدانقلاب به شدت دفاع می کنند. (۵) این در حالی است که ارتباط زمینی کرمانشاه به سنندج همچنان قطع است و از سه روز پیش نیز ارتباط تلفنی و تلگرافی با سنندج امکان پذیر نبوده است. (۶) از جمله عوامل فقدان ارتباط زمینی یادشده وضعیت گردنه صلوات آباد است که باید هرچه زودتر پاک سازی شود. ملاحظات خاص نظامی در ارتش و پاره ای دلایل دیگر، این امر را که قرار است برعهده نیروهای ارتشی باشد، با کندی روبه رو کرده است و این باعث اعتراض و وارد کردن فشار از طرف نیروهای سپاه شده است؛ امروز، سپاه پاسداران غرب کشور در تلفن گرامی به عملیات مرکز {رونوشت به نیروی زمینی ارتش} اعلام کرد: «پیرو گزارش قبلی طبق [اعلام] تیپ همدان در اجرای امریه مورخه ۱۴/۲/۱۳۵۹،

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۵- همان.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

صادره از لشکر قزوین جهت پاک سازی صلوات آباد که در آن قید شده بنا به تشخیص فرمانده تیپ عمل شود، چهار روز است باتوجه به این بحران و فشاری که بر لشکر ۲۸ وارد شده است هنوز هماهنگی ننموده و با این عملیاتی که در منطقه نقش اساسی و حیاتی دارد ایشان خیلی عادی برخورد می نمایند و نظر دارد عکس هوایی صورت گیرد. نیروهای ضدانقلاب جنگ منظم نمی کنند و عکس برداری پارتیزان ها که عکس آن حداقل ۲۴ ساعت بعد حاضر می گردد و چه لزومی دارد، نقل و انتقالات آنان چند ساعته است و تحرکشان با حرکت گردان زرهی تفاوت دارد. مستدعی است سریعاً دستور اکید و قاطع جهت انجام این مأموریت به تیپ گردد و بیش از این توقف جایز نیست.» (۱)

در این میان، نگرانی های دیگری نیز در نیروهای سپاه و برخی محافل درگیر، وجود دارد، از جمله اینکه برخلاف حرکت و خط مشی اخیر بنی صدر در قبال کردستان، بازهم تزلزل هایی در اراده موجود برای حل مسئله، ایجاد شود. گفت و گوی تلفنی امروز روزنامه جمهوری اسلامی با مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، حاکی از وجود این نگرانی و تمایل قطعی به مخالفت با آن است بخشی از این گفت و گو بدین شرح می باشد:

« نظر شما درمورد هیئت سه نفری که از کردهای مقیم مرکز عازم سنندج شده اند، چیست و از فعالیت این هیئت خبر دارید؟

ما از طریق شبکه سراسری صدای جمهوری اسلامی از این موضوع آگاهی پیدا کردیم و به هیچ عنوان با هرگونه مذاکره، چه توسط این هیئت یا هر گروه دیگر موافق نیستیم زیرا دیگر دادن تلفات بیش از این برای ما قابل تحمل نیست و چون جنگ کردستان جنگ حق و باطل است ما تنها راه حل حوادث کردستان را پاک سازی دشوار این منطقه دانسته و به راه خود با کمال قاطعیت ادامه می دهیم.» (۲)

۳۰۱

بجز سنندج، در نقاط دیگری نیز درگیری هایی وجود دارد که در آن میان اوضاع بانه و خیم تر از سایر مناطق است.

در پیام امروز مسئول سپاه بانه به تهران آمده است: «پادگان بانه فاقد همه چیز است. زخمی ها به علت تخلیه نشدن در حال ازبین رفتن [هستند] و در حمله هایی که به قله اربابا نمودیم عده زیادی از بین رفتند و بقیه به پادگان مراجعت [کردند]. ما احتیاج به نیرو و مهمات و آذوقه داریم؛ خیلی فوری نیاز داریم. ۱۴۴ ۱۵/۲/۱۳۵۹، مسئول سپاه رسولی.» (۳) (۴)

ص: ۶۶۴

۱- سند شماره ۰۶۴۰۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد سپاه پاسداران غرب کشور به عملیات مرکز، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- سند شماره ۰۴۱۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بانه {مسئول سپاه} به مسئول سپاه پاسداران تهران، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۴- * عین همین پیام با همین شماره ۱۴۴ اما با خطی دیگر و در فرمی دیگر و با تاریخ ۱۶/۲/۱۳۵۹ ساعت ۲۱، خطاب به

جیروتی که همان مسئول سپاه تهران مورد خطاب در پیام ۱۵/۲/۱۳۵۹ می باشد، ارسال شده است. [سند شماره ۳۹۰۲۰ مرکز
مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانہ {رسولی} به جیروتی، ۱۶/۲/۱۳۵۹]

در سردشت، درگیری های پراکنده از چند روز پیش شروع شده، اما تلفاتی نداشته است. (۱) نکته مهم در گزارش فرمانده پادگان سردشت به استناد گزارش حسابدار شرکت ارک است، در این گزارش آمده است: «وسایل مشروحه زیر از شرکت ارک به سرقت رفته است: ۱۴ تن مواد منفجره، ۹۰۰ هزار چاشنی برقی، ۵ بشکه باروت، ۲۰ کیلومتر فتیله.» (۲)

در پاوه، ساعت ۹ صبح امروز، بازار و ادارات شهر در اعتراض به وقایع روز گذشته، به حالت تعطیل درآمد. (۳) حدود ساعت ۱۶:۳۰ نیز دوباره شهر پاوه زیر آتش خمپاره قرار گرفت که به گزارش شهربانی یک نفر شهید و چندین تن زخمی شدند. (۴)

در ارومیه، پاسگاه سپاه پاسداران این شهر مستقر در پل قویون نیمه شب، مورد هجوم قرار گرفت و در این درگیری ۲ نفر از افراد سپاه به شهادت رسیدند. (۵)

۳۰۲

هرچند گروه های مختلف مارکسیستی درباره کردستان، اشتراک نظر بسیاری داشتند و امیدهای فراوانی به پیروزی فعالان محارب این خطه دارند، اما درعین حال هم در ایدئولوژی و هم در راهبرد و تاکتیک اختلافات مهمی بین آنها وجود دارد که با دقت در مواضع و حتی نحوه گزارش نشریات آنها از وقایع جاری، این اختلافات، مشهود است. به عنوان نمونه در ادامه از نشریه حزب توده گزارش گردهمایی در بوکان آورده می شود که نوع تعامل این حزب با ماجراهای کردستان و نظام را نشان می دهد و همچنین مواضع کاملاً متفاوت کومه له را بیان می کند. یادآوری می شود مواضع حزب دمکرات، در میان مواضع حزب توده و کومه له، بیشتر نزدیک به مواضع حزب توده است، اما فشارهای روانی و رفتار محلی کومه له، عامل فشاری است که حزب دمکرات را از مواضع بینابینی حزب توده، دور می کند و برخلاف مشی سیاسی و ایدئولوژی آن حزب، در عمل به سمت نوعی تندروی از نوع کومه له سوق می دهد.

متن گزارش حزب توده از گردهمایی امروز بوکان و مفاد قطعنامه ای که دقیقاً منطبق با مواضع کنونی حزب توده می باشد، چنین است: «قطعنامه زیر توسط مردم سقز در تاریخ ۱۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ تهیه شده و برای امام خمینی رهبر انقلاب و رئیس جمهور بنی صدر، مخابره گردیده است که در آن آمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم

در تاریخ ۱۵/۲/۱۳۵۹، مردم جنگ زده سقز در مسجد بازار بوکان اجتماع نموده و خواستار حل و فصل مسالمت آمیز مسائل کردستان می شوند. در این مراسم این مفاد درخواست شد:

۱. تنفر و انزجار کامل خود را از دسیسه های امپریالیسم امریکا و رژیم های ارتجاعی منطقه، از جمله رژیم فاشیستی بعث عراق دشمن شناخته شده خلق کرد و سرکوبگر جنبش های حق طلبانه خلق کرد در کردستان عراق، اعلام می داریم.

ص: ۶۶۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سنجج به سپاه پاسداران انقلاب، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۰۰۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیرکل امور انتظامی به استانداری کرمانشاهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۰۰۶۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ژاندارمری جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲. ما مردم مسلمان و مبارز کردستان دوشادوش همه هم میهنان خود در انقلاب شکوهمند خلق های ایران سهیم بوده و اکنون نیز ضمن اعلام پشتیبانی از انقلاب ایران، رهبری انقلاب و رژیم جمهوری اسلامی ایران هرگونه توطئه ای علیه انقلاب ایران را محکوم و در جهت خنثی نمودن آنها آماده جانبازی می باشیم.

۳. خلق کرد خواستار حل مسالمت آمیز مسئله کردستان بوده و... برای حل مسالمت آمیز مسئله کردستان بر مبنای پیام تاریخی ۲۶ آبان ماه امام خمینی، از رهبر انقلاب، ریاست جمهوری ایران و شورای انقلاب اسلامی ایران استمداد می نمایم. ایمان راسخ داریم که اقدام قاطع و انقلابی در این زمینه عرصه را بر ضدانقلاب و عوامل جنگ افروز تنگ خواهد نمود. طرح شش ماده ای پیشنهادی حزب دمکرات کردستان ایران، که مورد تصویب و موافقت ریاست جمهور نیز قرار گرفته است، شیوه صحیح برای حل مسئله بوده و خواستاریم که این طرح تأیید شده، هرچه زودتر رسماً اعلام شود.» (۱)

در ادامه، حزب توده به گزارش و نقد نوع برخورد کومه له با این تجمع پرداخته و نوشته است: «گروهک جنگ افروز و ضدانقلابی کومه له که تلاش می ورزد به پیروی از اهداف شیطان‌آمیز امریکایی، آتش جنگ را در کردستان افروخته نگاه دارد، در پی قطعنامه مردم سقز مبنی بر محکوم کردن ضدانقلاب و تقاضای صلح و مذاکره، در اعلامیه جنگ طلبانه ای، مشی ضدانقلاب و آتش افروزان را به عیان طرح و آشکار ساخته است. در متن اعلامیه خطاب به تهدیدکنندگان قطعنامه از جمله آمده است: "شما در قطعنامه تان از امام و بنی صدر و شورای انقلاب برای سرکوب جنگ افروزان استمداد می کنید. ... شما با این حرف های خودتان به هتک حرمت جنبش مقاومت خلق کرد می پردازید. شما از رژیم تقاضا می کنید که برنامه خود را مبنی بر خلع سلاح کرد اجرا کند." (۲)

۳۰۳

سپاه پاسداران در وضع دوگانه کنونی، علاوه بر مأموریت های درون مرزی مربوط به حفظ انقلاب در قبال تحرکات مسلحانه ضدنظام و اقدامات برون مرزی مربوط به پرکردن خلأ ارتشی نوسازی شده که هنوز بر اثر انقلاب فاقد آمادگی است، مأموریت های انتظامی نیز برعهده دارد؛ هم در زمینه آنچه مربوط به وظایف ژاندارمری است {خارج شهر} و هم در خصوص آنچه مربوط به وظایف شهرداری است {داخل شهر}. البته تنوع حرکات سپاه، به این موارد محدود نمی شود. به همین دلیل، ضرورت ارزیابی، کنترل و خودانتقادی جدی، برای سالم ماندن این تشکیلات بزرگ برآمده از انقلاب، در نزد غالب عناصر آن احساس می شود. از این رو، برخلاف نیروی نظامی و انتظامی رسمی باقیمانده از سابق، نوعی پویایی خودجوش و نه به صورت صرفاً الزام از بالا در جهت تعیین مداوم حرکت سپاه، به صورت مختلف وجود دارد. در ادامه، مثال هایی از تنوع اقدامات و تحرکات سپاه ذکر شده است.

ص: ۶۶۶

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان.

گزارش نزاجا به ستاد مشترک حاکی است: «برابر اطلاع واصله نیمه شب گذشته {۱۴/۲/۱۳۵۹}، بین تعدادی از قاچاقچیان و پاسداران [ان] در منطقه گلبافت {اسلام شهر} از توابع استان کرمانشاه، درگیری ایجاد و در نتیجه ۳ نفر از پاسداران شهید و یک نفر [زخمی و قاچاقچیان پس از بردن سلاح های نامبردگان متواری گردیده] اند.» (۱)

روزنامه کیهان نیز امروز گزارش داد: میلیون ها تومان اسکناس ده هزار ریالی قاچاق که قرار بود به وسیله موتور لنج از جنوب ایران خارج شود با هشیاری مأموران سپاه پاسداران کشف شد. اصغر کاشانی رئیس اداره نشر اسکناس بانک مرکزی ایران، در این زمینه گفت: به دنبال کشف تعداد زیادی اسکناس ده هزار ریالی قاچاق، بانک مرکزی تصمیم گرفته است که این اسکناس ها را از گردش خارج سازد و جلوی سوءاستفاده افراد ضدانقلاب که قصد داشتند هرطور شده به انقلاب اسلامی ضربه وارد سازند، گرفته شود. کاشانی اضافه کرد: تنها دو مورد اسکناس کشف شده ۵۰۰ میلیون ریال بوده است که به صورت قاچاق از کشور خارج شده است. تاکنون آمار دقیقی در مورد خروج اسکناس های ده هزار

ریالی در دست نیست به همین جهت از امروز اسکناس های جدیدی از سوی بانک مرکزی توزیع خواهد شد تا جایگزین اسکناس های قبلی شود. (۲)

در گزارش شهربانی بهشهر به وزارت کشور هم آمده است: «بعد از سخنرانی آقای دکتر فخرالدین حجازی عده ای دست به راه پیمایی زدند و در جلوی دفتر سازمان مجاهدین خلق درگیری با پرتاب سنگ بین آنها و طرف داران سازمان مجاهدین ایجاد شد که مأمورین انتظامی با همکاری پاسداران از زدوخورد آنها جلوگیری کردند.» (۳)

۳۰۴

سپاه در شرایط کنونی، جایگاه بسیار مهمی در محافل مختلف عقیدتی و سیاسی هوادار نظام دارد. البته نوع ارتباط سپاه با اعضای برجسته شورای انقلاب و به خصوص شخص امام خمینی جایی برای حضور مؤثر محافل مزبور در سپاه باقی نمی گذارد. با این همه امروز، نامه ای با امضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بدین شرح برای فرمانده سپاه ارسال شد:

«جناب آقای دوزدوزانی، فرمانده کل سپاه پاسداران

پس از سلام و تحیت حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقای بنی فضل را به عنوان نماینده جامعه مدرسین به شما معرفی نموده تا درباره نابسامانی های جامعه موجود در بعضی از شهرستان ها مذاکره نموده تا صمیمانه در رفع آنها بکوشید.

با کمال احترام

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم» (۴)

ص: ۶۶۷

۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۰۵۰۲۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۹۸۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از جامعه مدرسین حوزه علمیه قم به فرمانده کل سپاه پاسداران،

۱۵/۲/۱۳۵۹.

اغلب یک طرف درگیری های شهرهای مختلف در وضعیت {دوگانه} کنونی را گروه های مخالف و بعضاً محارب و طرف دیگر آن را موافقان نظام جمهوری اسلامی، که خود را حزب الله می خوانند، تشکیل می دهند. در این میان، بلا-تکلیفی نهادهای قانونی که هنوز هم استقرار قطعی نیافته و ناتوان اند گاهی آشکار است. دو گزارش مربوط به خرمشهر که در شماره امروز کیهان و نامه مردم {ارگان حزب توده} درج شده است و نیز اظهارات و اطلاعیه های مسئولان مربوط انعکاسی از این وضعیت است.

در گزارش مندرج در شماره امروز روزنامه کیهان آمده است: «به دنبال انفجار دو کتاب فروشی در خرمشهر، اطلاعیه ای از سوی سپاه پاسداران خرمشهر انتشار یافت. متن اطلاعیه بدین شرح است:

در ساعت ۲ بامداد ۶/۲/۱۳۵۹ و در ساعت ۴:۱۰ بامداد روز ۸/۲/۱۳۵۹ کتاب فروشی های نسیم و اعتماد خرمشهر به دست آتش افروزان منفجر گردید. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر ضمن اعلام انزجار از این گونه اعمال ضدانسانی این اقدامات را در این شرایط حساس تشدید بحران های داخلی تلقی کرده و معتقد است زیان های جبران ناپذیری بر مبارزات ضدامپریالیستی خلق مسلمان ایران می زند و همچنین اعتقاد دارد این انفجارات به مثابه انحراف اذهان عمومی از اقدامات ضدانقلاب در منطقه خوزستان می باشد. لذا این سپاه، عاملین این گونه انفجارها را توطئه گر و آب به آسیاب ریزان ضدانقلاب می داند. بر این اساس است که با آنان به گونه ضدانقلاب برخورد می کند. سپاه پاسداران خرمشهر از کلیه برادران و خواهران عزیز خرمشهر تقاضا دارد چنانچه درباره عواملی که در این گونه بمب گذاری ها شرکت می کنند اطلاعی دارند، اطلاعات خود را در اختیار سپاه پاسداران خرمشهر قرار دهند.» (۱)

در یک گزارش مندرج در شماره امروز روزنامه نامه مردم هم آمده است: «یکی از هواداران حزب توده ایران در فسا به جرم فروش کتاب های کمونیستی و روزنامه نامه مردم دستگیر شد! به دنبال این دستگیری، بیژن کشتکار، هوادار دستگیر شده حزب توده ایران در فسا، ضمن شکوائیه ای به دادستان شهرستان فسا به بازداشت غیرقانونی خود اعتراض کرد. حزب توده ایران از طرف وزارت ارشاد ملی اجازه نامه رسمی انتشار نامه مردم ارگان مرکزی خود را دارد.» (۲)

در این حال امروز، مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، در یک گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «ما به مردم این مملکت که حزب الله را تشکیل می دهند احترام قائلیم و نیازمند همکاری آنها هستیم و از مردم می خواهیم که اجازه ندهند کسانی از این اسم مقدس {حزب الله} سوءاستفاده بکنند و آبروی ملت قهرمان ما را که حزب الله واقعی هستند ببرند.» وی یادآور شد: «در صورتی که

ص: ۶۶۸

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه نامه مردم، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

اجتماع یا راه پیمایی با مجوز کتبی وزارت کشور انجام می‌گیرد هیچ‌گونه دخالت [و] ممانعتی به عمل نیاورند و اگر خلافی از شرکت کنندگان {گروه‌های سیاسی} مشاهده شد، رسیدگی به آن تخلف را به عهده مقامات مسئول مملکتی و مأمورین انتظامی بگذارند.» وی افزود: «حزب الله اکثراً از مردم هستند که به مناسبت شعارهای نامناسب و اهانتی که از سوی گروه‌های سیاسی به اصول و عقاید آنها می‌شود تحریک شده از خود عکس‌العمل نشان می‌دهند.» سرپرست شهربانی همچنین یادآور شد: «مسئله‌ای از عناصر ضدانقلاب سعی می‌کنند که به این‌گونه درگیری و اغتشاش دامن بزنند تا حالت بی‌نظمی در جامعه شکل بگیرد و ارگان‌های مسئول دولتی مختل شود. همچنین احتمال دارد عده‌ای از همین عناصر ضدانقلاب در جمع گروه‌های سیاسی رفته و از دو سو موجب درگیری و تحریک مردم شوند، لذا آگاهی و هوشیاری باید از طرف گروه‌های سیاسی و مردم، هر دو صورت گیرد.» (۱)

همچنین اطلاعیه‌ای که امروز، از طرف دادستان کل انقلاب انتشار یافت، نمونه‌ای از کوشش‌های نه‌چندان موفق نهادهای رسمی برای فائق آمدن بر بغرنجی‌های کنونی ناشی از وضعیت دوگانه مذکور است. در این اطلاعیه آمده است: «در پی اخطار دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران به چاپخانه و گراورسازها و زینک‌سازها مبنی بر دستگیری کسانی که هر نوع همکاری با نشریات دارند، باز مشاهده شده افراد سودجو دست از این عمل ضدانقلابی برنداشته‌اند، لذا دادستانی کل انقلاب عده‌ای از صاحبان چاپخانه را دستگیر و چاپخانه آنها را مهروموم کرده. مجدداً اخطار می‌کنیم اگر موارد مشابهی مشاهده گردد، شدیداً تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت و در دادگاه اسلامی مرکز محاکمه خواهند شد.» (۲)

ضمیمه گزارش ۲۹۲: اظهارات دیر هنگام استاندار کرمان درباره هلیکوپتر امریکایی

با اینکه اطلاعیه رسمی تشکیلات مربوطه در استانداری کرمان، عامل مهم در برداشت اشتباه از قضیه هلیکوپتر امریکایی بود، اتفاقاً دقیق‌ترین اطلاعات راجع به این مسئله نیز در سطح علنی توسط شخص استاندار، البته پس از گذشت مدتی، بازگو شد.

روز بعد {۱۶/۲/۱۳۵۹}، شب هنگام استاندار کرمان در تماسی تلفنی با دفتر روزنامه جمهوری اسلامی توضیحاتی داد که کاملاً با اطلاعیه استانداری کرمان متفاوت بود. در این باره روزنامه مزبور نوشته است: «مهندس زارع استاندار کرمان گفت: برای اولین بار روز دهم اردیبهشت، طبق مدارکی که از ۲ هلیکوپتر امریکایی در بیابان‌های طبس به دست آمد، مشخص شد که یک هلیکوپتر امریکایی در ۱۲۰ کیلومتری جنوب کرمان، مجبور به فرود اجباری شده است. در پی اعلام این خبر گروهی از مقامات استان و چند اکیپ تجسس از ارتش برای یافتن هلیکوپتر عازم منطقه شدند، ولی تا روز سیزدهم اردیبهشت، هیچ اثری از این هلیکوپتر به دست نیامد چون منطقه فرود جایی است که هیچ موجود زنده‌ای در آن یافت نمی‌شود. وی افزود این هلیکوپتر حداقل همراه ۳ هلیکوپتر دیگر امریکایی در منطقه فرود آمده است زیرا که نشانه‌های

پایه‌های ۳ هلیکوپتر دیگر در همان منطقه مشخص است و از نکات جالب توجه اینکه در قسمت‌های مختلف پوشش

خارجی این هلیکوپتر آرم های متعددی از نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران جهت اغفال، تعبیه شده بود زیرا از این نوع هلیکوپترها و با خصوصیتی کاملاً مشابه نیز در نیروهای سه گانه مسلح ایران موجود است. وی با اشاره به اینکه اولین بار یک عده عشایر بومی که با شتر از محل گذشته اند این هلیکوپتر را مشاهده و به سپاه پاسداران زه کلوک اطلاع داده اند، افزود کلیه شیشه های این هلیکوپتر شکسته بود و پایه های دو مسلسل کالیبر ۵۰ نیز در کنار دو پنجره دیده می شد. وی افزود: کلیه سیم های بخش های مختلف فنی و همچنین دستگاه های هیدرولیک این هلیکوپتر قطع شده بود و کاملاً مشخص می باشد که این کار توسط امریکایی ها انجام گرفته، زیرا افراد عادی به دلیل نداشتن آموزش کافی قادر به انجام قطع این دستگاه ها و سیم های ارتباطی قسمت های فنی آن نخواهند بود. وی افزود احتمالاً قطعاتی از این هلیکوپتر نیز توسط عشایر از جا درآمده است. استاندار کرمان در گفت و گوی خود با خبرنگار جمهوری اسلامی از کلیه عشایر غیور ایران که هلیکوپتر را مشاهده کرده اند خواست که اگر قطعاتی از هلیکوپتر در اختیار آنها قرار دارد، آنها را به نزدیک ترین مرجع ذی صلاح تحویل نمایند. وی در پایان افزود اولین فرود اجباری در این منطقه واقع شده است و دومین فرود اجباری امریکایی ها نیز در بیابان های طبس بوده است.» (۱)

مهندس غلام عباس زارع استاندار کرمان، همچنین پیش از ظهر دو روز بعد {۱۸/۲/۱۳۵۹}، در یک تماس تلفنی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی ضمن توضیحات مشابهی افزود: «۳ هلیکوپتر متجاوز امریکایی به محض احساس نقص فنی در این هلیکوپتر باهم فرود آمده و خلبان و سایر اسناد و مدارک و وسایل هلیکوپتر باقیمانده را با خود برده اند.» (۲)

ص: ۶۷۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

در امریکا پس لرزه های فاجعه ای که در طبس برای امریکایی ها رخ داد به صورت اقدامات و مواضع مقامات رسمی و مفسران و رسانه ها ادامه دارد و درباره جوانب مختلف مسئله بحث می شود، اما مهم ترین خبر اعلام سه روز عزای عمومی در امریکا با ارسال اجساد امریکاییان از تهران، افشای برخی اطلاعات مربوط به حادثه طبس و نیز اعلام نتیجه ارزشیابی کارشناسانه کنگره امریکا در این باره است.

امروز، آسوشیتدپرس از واشنگتن گزارش داد: «جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا، به احترام افراد ارتش این کشور که در عملیات نافرجام نظامی در ایران کشته شدند، سه روز عزای ملی اعلام کرد و در این سه روز پرچم های امریکا به حالت نیمه افراشته خواهند بود.» (۱) به گزارش همین خبرگزاری از کلرادو، جوادی پاول سخنگوی کاخ سفید، خبر داده است که از مدتی قبل دولت کارتر برای غافلگیری عملیات نجات، اقدامات چندی در انحراف افکار عمومی انجام داده بود. (۲)

آسوشیتدپرس همچنین در گزارشی از نیویورک به نقل از مجله نیوزویک جزئیاتی دیگر از بخش فاش شده عملیات نجات گروگان ها را منتشر کرد. بنا بر این گزارش، دو هفته قبل از عملیات طبس، یک هواپیمای حمل و نقل سی ۱۳۰ بدون آنکه دیده شود، چندین ساعت را در محل فرود خود گذرانیده و خدمه آن علائم درخشانی را برای ۶ فروند سی ۱۳۰ که قرار بود بعداً فرود آیند نصب کرده بودند. نیوزویک افزوده است این عده همچنین نمونه هایی از خاک را برای تعیین مقاومت آن در برابر فرود هواپیمای حامل سوخت آزمایش کرده بودند. (۳)

اما مهم ترین مطالب مربوط به طبس در امریکا، اعلام نتیجه اولین نشست کنگره این کشور به منظور یک ارزشیابی کارشناسانه است. این جلسه در کمیته نظامی سنای امریکا و به گزارش یونایتدپرس پشت درهای بسته برگزار شد. در این جلسه کنل چارلز بک ویت فرمانده عملیات،

ص: ۶۷۳

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

در مقابل اعضای کمیته امور نظامی سنا قرار گرفت تا درخصوص چگونگی شکست عملیات توضیح دهد. افراد دیگری که در اولین نشست بررسی شکست عملیات حضور داشتند عبارت بودند از: جیمز واگت سرهنگ نیروی زمینی و فرمانده عملیات نظامی، فیلیپ گاست سرهنگ نیروی هوایی و معاون ویژه، جیمز کیل کلنل نیروی هوایی به همراه ادوارد سیفرت کلنل نیروی دریایی و نیز تعدادی خلبان و کمک خلبان هلیکوپتر که در دشت طبس به طور مستقیم در عملیات نقش داشتند.

سناتور جان نیتس رئیس کمیته مذکور، گفته است کلیه افرادی که در امریکا و در خود محل عملیات، در اجرای این طرح دست داشته اند به همین ترتیب، در این کمیته مورد سؤال قرار خواهند گرفت.

{ کلنل چارلز بک ویت فرمانده عملیات نجات در کمیته نظامی سنای امریکا به توضیح دلایل شکست عملیات طبس پرداخت. }

بنا بر گزارش مزبور، نتایج اولین نشست کنگره درمورد این عملیات نافرجام در قالب یک ارزشیابی بدین شرح ذکر شده است: افزایش احتمال مداخله شوروی؛ کاهش شانس پذیرش عملیات نظامی دیگر در منطقه در میان کشورهای عربی؛ تشدید موضع آیت الله خمینی و سایر روحانیون رادیکال؛ سوق دادن رهبران ایران به سوی گرایش به شوروی و اروپای شرقی برای مواجهه با تحریم اقتصادی امریکا و غرب؛ ایجاد تردید در میان سایر کشورهای منطقه غرب آسیا {به استثنای مصر و اسرائیل} درخصوص تمایل و حتی قابلیت امریکا برای اجرای عملیات نظامی موفق در منطقه؛ پیدایش اشکال در موضع گیری متحدان اروپایی امریکا و ژاپن برای تحریم شدید اقتصادی ایران.

در این ارزیابی، همچنین راه حل هایی پیشنهاد شده که از آن جمله می توان محاصره نظامی، تحریم اقتصادی و سیاسی را نام برد. در گزارش یونایتد پرس اضافه شده است: در تجزیه و تحلیلی که توسط عده ای از ناظران درباره راه حل های مذکور ارائه شده، گفته شده است یکی از کارهایی که می تواند رهایی گروگان ها را تضمین کند گردن نهادن به خواست های ایران است، اما «این عمل به نظر نمی رسد از لحاظ سیاسی قابل اتکا برای امریکا باشد زیرا تاکنون در این نزاع بین دو کشور به میزان زیادی به پرستیژ امریکا لطمه خورده و هیچ بعید نیست اگر امریکا این کار را هم بکند، ایران بگوید حالا دیگر قبول

نیست.» (۱)

ص: ۶۷۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

با اینکه فضای غالب در امریکا به دلیل شکست عملیات نجات، درباره این عملیات فضایی منفی است، اما بعضی نظامیان دست اندرکار می‌کوشند با تشریح جزئیاتی از طرح و تبیین وضع کنونی به نوعی اعاده حیثیت کنند.

در کارولینای شمالی، یکی از خلبانان امریکایی که در طرح نافرجام عملیات نظامی امریکا شرکت داشت، در مصاحبه‌ای، که در روزنامه آبرور انتشار یافت، تأکید کرد با وجود ازدست دادن ۳ هلیکوپتر از ۸ هلیکوپتر، نجات گروگان‌ها در تهران مشکل نبوده است. وی گفت او و چند خلبان دیگر مطمئن بودند که عملیات نجات را فقط با ۵ هلیکوپتر می‌شد به انجام رساند. این خلبان چگونگی تصمیم‌گیری برای لغو عملیات را با تشریح صحنه وقایع طبس بازگو کرد و در آخر بازم از این تصمیم‌گیری اظهار تأسف کرد. وی گفت در جریان عملیات سه فروند از هلیکوپترها معیوب شدند که این امر موجب نافرجام گذاشتن مأموریت گردید؛ زیرا طراحان این مأموریت معتقد بودند که لااقل ۶ هلیکوپتر برای نجات گروگان‌ها مورد نیاز است. خلبان مذکور افزود درحالی که او در دشت تاریک ایران منتظر تجدید سوخت هلیکوپتر دی ۵۳ خود بوده، ناگهان مشاهده کرده است که یک هلیکوپتر دیگر بر روی تانکر هواپیمای سی ۱۳۰ سقوط کرده و تانکر منفجر شده است و ۸ نفر از مأموران کشته شده‌اند.

وی گفت این انفجار و آتش سوزی مشابه حرکت آهسته فیلم سینما بود، سپس غبار و بعد جوشیدن سوخت و شعله و سرانجام قطعات هلیکوپتر به هوا بلند شد. پس از سقوط و آتش سوزی، خلبان مذکور کارکنان خود را گرد آورده و سوار یکی از هواپیماهای باقیمانده سی ۱۳۰ و آماده پرواز شده است. کارکنان این هواپیمای بزرگ موتورسیکلت‌ها، جیب‌ها و همه چیز دیگر را بیرون ریختند تا جا برای همه باشد. سپس آنها به یکی از جزایر این کشور پرواز کرده‌اند.

وی ادامه داد: تأسف من این است که این مأموریت را به پایان نرساندیم، انجام دادن آن ساده و آسان بود. (۱)

از سوی دیگر، آسوشیتدپرس به نقل از ساموئل ستراتون یکی از افراد شرکت‌کننده در جلسه مذکور سنا گزارش داد: بک ویت به اعضای کمیته گفته است اگر ما بدانیم که گروگان‌ها اکنون در چه جاهایی قرار دارند، دوباره به ایران رفته و عملیات را تکرار خواهیم کرد. (۲)

امروز امریکا در عرصه تبلیغات و جنگ رسانه‌ای علیه ایران، یک گام بسیار مهم برداشت.

بنگاه سخن‌پراکنی بین‌المللی واشنگتن دی‌سی اعلام کرد: «از تاریخ اول ژوئن ۱۹۸۰ [۱۱/۳/۱۳۵۹]، برنامه فارسی رادیو صدای امریکا روی همان طول موج از ۲ ساعت در روز به ۸ ساعت، افزایش خواهد یافت. دولت امریکا با تصویب پیشنهاد کمیته ویژه هماهنگی به ریاست برژینسکی و اعطای سالیانه چندین میلیون دلار بیشتر به صدای امریکا که در کشور

۱- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

شما بسیار محبوب است امکان افزایش برنامه را فراهم نمود. هدف ما از این برنامه این است که مردم ایران را از واقعیت حوادث سیاسی داخلی کشورشان آگاه نماییم، چون در حال حاضر یک چنین اطلاعاتی در ایران موجود نیست. ... با افزایش وقت برنامه ما می توانیم روشن فکران پذیرای تمدن غرب و جوانان ایرانی را از پیشرفت های فرهنگی، علمی، اقتصادی و غیره مطلع سازیم. محققاً سیاست رژیم آیت الله ها این است که آنها را از این پیشرفت ها دور نگه دارد و چیز موهومی به نام مذهب را جانشین آن نماید. ما مطمئنیم که رادیو صدای امریکا قادر خواهد بود به پیشرفت مردم ایران کمک نماید.» (۱)

۳۰۹

عرصه درگیری ایران و امریکا، دارای تنوع خاصی است که امروز در اصفهان و ژنو بروز داشت. افشاگری امروز استاندار اصفهان در مورد اقدامات خرابکارانه در پالایشگاه اصفهان و نیز غلبه امریکا بر ایران در اجلاس امروز سازمان بهداشت جهانی، در این زمینه قابل ذکر است.

در اصفهان، محمد کاظم موسوی بجنوردی استاندار، در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: امریکا به هر صورت ممکن، در صدد ضربه زدن به ملت مسلمان ایران و منافع آن است. وی افزود: «دو روز قبل، تلکسی از امریکا به کارکنان خارجی شرکت فلور {بیمانکار و سازنده پالایشگاه اصفهان} مخابره گردید که در این تلکس دستور داده شده است کامپیوتر پالایشگاه را با باز کردن قطعات مشخص از کار بیندازند. در این تلکس که گویا روز شنبه سیزدهم اردیبهشت، مخابره شده از کارکنان شرکت فلور خواسته شده است که هر ۴ عدد دیسک درایو و ۲ قطعه حافظه کامپیوتر را از دستگاه باز کنند و از طریق شرکت ایران دیکتال در تهران به کویت به آدرس شرکت ساختمانی کانارتردینک شماره ۱۳۲۲ کویت آقای عبدالکریم شاوا ارسال دارند و اگر ارسال قطعات مشکل باشد، شرکت ایران دیکتال می تواند قطعات را در تهران نگهداری کند و ماندن قطعات شرکت مذکور اشکالی ندارد.» استاندار اصفهان اضافه کرد: «قصد امریکایی ها این بوده است که با این عمل کامپیوتر پالایشگاه را فلج کرده و از کار بیندازند، ولی... کارکنان مسلمان پالایشگاه مطلع شدند و متن تلکس را در اختیار ما گذاشتند.» (۲)

در ژنو امروز، سی و سومین اجلاس سازمان بهداشت جهانی برگزار شد. دکتر فاضل معاون پارلمانی وزارت بهداشتی و بهزیستی، در گزارش این اجلاس گفت: «غالب کشورهای اسلامی طی صدور قطعنامه ای خواستار شدند که مقر این سازمان در شرق مدیترانه باید از مصر به یکی از کشورهای آسیایی که وابستگی مستقیم به امپریالیسم امریکا و صهیونیسم اسرائیل نداشته باشد، انتقال یابد. هیئت نمایندگی ایران به ریاست دکتر معتمدی نیز طی قطعنامه ای مصرراً پیشنهاد کرده که به علت عدم وابستگی ایران به ابرقدرت های

شرق و غرب، دفتر سازمان بهداشت جهانی در شرق مدیترانه، کشور ایران در نظر گرفته شود، ولی نمایندگان امریکا در این اجلاس در آخرین

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، خلاصه بررسی مطبوعات جهان، ۱۳۵۹/۳/۱۷،
ص ۳۳، ۶ مه ۱۹۸۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۶، ص ۲.

لحظات مزورانه کوشیدند که مخالفت خود را با انتقال مقر دفتر این سازمان از مصر اعلام دارند و پیشنهاد کردند که در یک دادگاه بین المللی مورد رسیدگی قرار گیرد. طبق قوانین سازمان بهداشت جهانی برای آخرین قطعنامه ارائه شده یعنی قطعنامه امریکا رأی گیری به عمل آمد و متأسفانه با ۴۷ رأی موافق و ۴۳ رأی مخالف مورد تصویب نهایی قرار گرفت.» (۱)

۳۱۰

در وضع کنونی رابطه ایران و امریکا، شوروی در تبلیغات ضد امریکایی از طریق رسانه های رسمی خود و نیز از طریق متحد و وابسته داخلی این کشور یعنی حزب توده، از طریق حتمی و جدی شمردن و نزدیک نشان دادن اقدام نظامی امریکا، در تداوم و تشدید دشمنی های موجود می کوشد.

امروز رادیو مسکو گزارش داد: «دولت کارتر همچنان مقدماتی برای انجام عملیات مسلحانه جدید علیه ایران تمهید می کند. در یک لنگرگاه واقع در نزدیکی لس آنجلس بارگیری کشتی ها و پرکردن آنها از تانک و توپ و خودرو و زره پوش {آن.فی.بی} برای تسلیح ۱۲،۰۰۰ تن تفنگ دار دریایی آغاز می شود. پنتاگون اعلام کرد که سربازان از راه هوا به یکی از کشورهای مجاور ایران و دوست ایالات متحده امریکا منتقل خواهند شد. در عین حال، سرهنگ بک ویت که فرماندهی عمل اخیر مربوط به پیاده کردن دسانت امریکایی در ایران را به عهده داشت، به ضرورت تکرار این عمل اشاره نمود. وی در جلسه در بسته کمیسیون نیروهای مسلح در مجلس نمایندگان که به چگونگی این مداخله مسلحانه نافرجام رسیدگی می کند، بیاناتی ایراد کرد.» (۲)

این در حالی است که رسانه های امریکایی اقدام نظامی جدید علیه ایران را در آینده نزدیک منتفی می دانند.

در این زمینه نیویورک تایمز خبر داد که جیمی کارتر در آخرین روز وزارت ونس به وی اطمینان داده است که ایالات متحده در

آینده قابل پیش بینی برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی در تهران به نیروی نظامی متوسل نخواهد شد. به نوشته این روزنامه، رئیس جمهوری امریکا شکست عملیات نجات ایالات متحده و مخالفت متحدان امریکا با یک محاصره نظامی را دلایل خودداری از توسل مجدد به نیروی نظامی دانست. (۳)

در همین حال، گزارش های پی در پی روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز جهت گیری مشابهی دارد، در شماره امروز این روزنامه، دو گزارش خارجی که با بار تبلیغاتی آشکاری برای سازمان های روسی مشابه حزب توده همراه است، درج شده است. در یکی از این گزارش ها آمده است: نیروهای ترقی خواه امریکا و در رأس آنها حزب کمونیست این کشور قاطعانه سیاست تجاوز کارانه هیئت حاکمه امریکا را علیه جنبش رهایی بخش محکوم می کنند. گس هال دبیر کل حزب کمونیست امریکا، در اجتماع بزرگی که در نیویورک برپا شد اعلام کرد که عملیات نظامی اخیر علیه کشور مستقل ایران اقدامی تجاوز کارانه و جنگ طلبانه بوده است. وی تأکید

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۳/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص آخر.

کرد سیاست محافل حاکمه واشنگتن تهدیدی جدی برای صلح جهان است. گس هال ضمن اشاره به انقلاب افغانستان گفت که امپریالیسم امریکا تلاش می کرد در پی ازدست دادن پایگاه های تجاوزکارانه خود در ایران، افغانستان را زیر سلطه خود درآورد و این کشور را به پایگاه جدید خود تبدیل کند. (۱)

گزارش دیگر نامه مردم حاوی جزئیات یک خبر سوخته و تکراری از حاشیه عملیات طبس است، اما طوری پایان یافته که گویا حمله دیگری به زودی در راه است. در این گزارش آمده است: «دوستان بحرینی حزب ما از جبهه آزادی بخش ملی بحرین اطلاع بسیار مهمی را بدین شرح برای ما فرستاده اند: عده ای امریکایی با چند هواپیما و هلیکوپتر روز چهارشنبه سوم اردیبهشت {یعنی دو روز پیش از تجاوز نظامی امریکا به ایران}، در پایگاه نظامی انگلیسی ها در مصیره نشستند. آنها شب، مهمان انگلیسی ها بودند و روز چهارم اردیبهشت {پنجشنبه غروب} از آنجا پرواز کردند. روز جمعه ششم اردیبهشت {روز تجاوز نظامی امریکا به ایران}، طرف غروب، همان هواپیماها بدون هلیکوپترها باز گشتند. قبلاً با دستپاچگی تعداد زیادی برانکارد و آمبولانس در فرودگاه آماده شده بود. سرنشینان هواپیماها همان امریکایی های دو روز پیش بودند که تعداد زیادی زخمی با خود داشتند. روز بعد، امریکایی ها زخمی هایشان را هم با خود بردند. در بین افسران انگلیسی گفت و گو بود که تا سه هفته دیگر امریکایی ها باز خواهند گشت.» (۲)

۳۱۱

در حالی که رابطه ایران و امریکا در وضعیت بحران قرار دارد و دشمنی دوطرف روزافزون به نظر می رسد، عراق در تبلیغات خود به اعلام مواضع ضد امریکایی و تخطئه جدی بودن حرکت ضد امریکایی ایران ادامه می دهد. در این حال، هر دو روزنامه صبح جمهوری اسلامی و بامداد، به نقل سرمقاله ای از نیویورک تایمز پرداخته اند که در آن نشانه های یک تغییر اساسی در راهبرد امریکا در قبال عراق مشاهده می شود، تغییری که عراق هم با وجود ادامه مواضع ضد امریکایی خود در ظاهر، در تقابل با ایران منتظر آن است. در این خصوص رادیو بغداد هم امروز، به تبلیغ علیه ایران و امریکا ادامه داد، اما در عمل در هنگامه درگیری شدید امریکا و ایران، عراق هم هر روز پرسروصداتر بر طبل جنگ می کوبد؛ این یعنی عراق کاملاً آمادگی قرار گرفتن در جبهه ای را دارد که دیگر متحدان منطقه ای امریکا {نظیر اردن، کویت، عربستان و...} اعضای اصلی آن هستند. هر چند این عضو جدید جبهه ضد ایرانی امریکایی غرب آسیا از جنس اعضای اصلی آن نیست، ولی در دشمنی با ایران استعدادی بسیار بیشتر از سایرین دارد.

در حال، روزنامه های صبح، در تهران به نقل از یونایتد پرس در گزارشی یکسان چنین نوشتند: «مجله نیویورک تایمز طی سرمقاله ای در شماره اخیر خود تحت عنوان چشم امید به بغداد» می نویسد دلایل زیادی وجود دارد که ایالات متحده روابط بهتری با عراق برقرار سازد

ص: ۶۷۸

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- همان، ص ۱.

مشروط بر آنکه عراقی ها منافع امریکا را مورد تهدید قرار ندهند. نیویورک تایمز در قسمتی از این مقاله ادامه می دهد که به طور کلی واشنگتن باید با بغداد ارتباط برقرار کند و تا سرحد امکان نظر آنها را جلب نماید. نیویورک تایمز می نویسد پرزیدنت صدام حسین دیکتاتوری بی رحم و زیرک است، دیکتاتوری که نمی توان به او اعتماد کرد، ولی به رغم همه مسائل و مخالفت های عراق با امریکا که از جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل آغاز شد، با توجه به اشتراک منافع عراق و امریکا در مبارزه با سیاست های بی پروای ایران، غرب به خصوص امریکا باید در جست و جوی برقراری روابط جدیدی با عراق باشد.» (۱)

چند ساعت پس از انتشار این مطلب در تهران، رادیو بغداد در بخش فارسی خود گفتاری بدین شرح پخش کرد: «در استراحتگاه بدنام کمپ دیوید، جیمی کارتر فردا ملاقات هایی

با مشاوران بلندپایه خود و اعضای شورای امنیت ملی خواهد داشت تا مهم ترین مسائل روز را با آنان مورد بررسی قرار دهد. این ملاقات ها در میان موجی از گزارش ها

انجام می گیرد که درباره افزایش حضور نظامی هوایی، دریایی و زمینی امریکا در منطقه دور می زند و بستن قراردادهای تازه درباره اجاره کردن پایگاه های نظامی را در بر می گیرد. این پایگاه ها در مسیری قرار می گیرد که از شرق و غرب و جنوب ترکیه امتداد می یابد و از پایگاه تجاوزکارانه امریکایی صهیونیستی در اسرائیل و بعد مصر می گذرد و به سوی سواحل دریای سرخ و شاخ افریقا حرکت کرده و گرداگرد کرانه های دریای عرب و اقیانوس هند و دروازه های خلیج [فارس] و تنگه هرمز دور می زند.

کلیه این گزارش ها در یک محور دور می زند و آن این است که ایالات متحده امریکا مسئله [راه] حل نظامی را در نقشه های مرحله کنونی و زیر پوشش ساختگی که آن را گروگان جاسوسان در سفارت امریکا نام گذارده اند، بعید نمی داند درحالی که به خوبی آشکار است که هدف اساسی این راه حل تنها بسط سلطه گری بر خلق ها و کشورهای منطقه و غارت ثروت ها و درآمدهای طبیعی آنان است. به اضافه جلوگیری از روند آزادی بخش و استقلال طلبی آن خلق ها و کشورها و متلاشی شدن دستاوردهای سازندگی که هدفش تضمین نان و حیثیت رفاه در منطقه است به ویژه در کشورمان عراق.» (۲)

۳۱۲

در ادامه تحرکات دیپلماتیک اخیر دولت عراق، امروز، نعیم حداد معاون رئیس جمهوری این کشور، به اعلام مواضع در قبال امریکا و شوروی پرداخت.

نعیم حداد در مورد روابط عراق و شوروی گفت: ارتباط میان دو کشور بر پایه یک موافقت نامه دوستی و همکاری است. وی درعین حال به انتقاد تلویحی از شوروی پرداخت و افزود: عراق همچنان برای تأمین نیازهای نظامی تقریباً به اتحاد شوروی متکی است، ولی از سیاست های اتحاد شوروی از آنجا که عامل خطرناکی برای مردم غرب آسیا محسوب می شود، انتقاد می کند.

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

ما از نقض اصولی که بر سر آن توافق کرده ایم، انتقاد می کنیم، به عنوان مثال، از توسل به زور و اشغال افغانستان و نیز موضع شوروی در قبال نبرد اعراب و اسرائیل انتقاد می کنیم. (۱)

در مورد امریکا نیز نعیم حداد گفت که امپریالیسم امریکا همچنان دشمن اصلی اعراب است. وی این کشور را به حمایت مداوم از رژیم صهیونیستی، غارت نفت اعراب و حضور ننگین نظامی در منطقه خلیج فارس متهم ساخت.

آسوشیتدپرس در ادامه گزارش خود در این باره یادآوری کرده است که عراق به دنبال جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل، مناسبات دیپلماتیک خود با ایالات متحده را قطع کرده است. (۲)

۳۱۳

رهبران فلسطینی که در ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی ایران، با شغف بسیار به نفع آن اعلام موضع می کردند، در وضعیت تیرگی روابط ایران و عراق، در موضع میانه ای که بیشتر مایل به عراق است، برای ایفای نقش درخور عنوان انقلاب فلسطینی می کوشند. در این میان، یاسر عرفات رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین که در مانورهای پیچیده ای می کوشد هرچه بیشتر از حمایت متحدان منطقه ای امریکا برخوردار شود و درعین حال، حمایت متحدان منطقه ای شوروی را نیز از دست ندهد، امروز، برای یک دیدار چندروزه وارد عراق شد.

وی هنگام ورودش به بغداد گفت در ملاقاتی که با صدام حسین رئیس جمهوری و رئیس شورای انقلاب عراق، خواهد داشت در مورد برخورد میان اعراب و مبارزه علیه امپریالیسم و صهیونیسم گفت و گو خواهد کرد. سلیم الزعنون عضو شورای مرکزی الفتح، عرفات را در این سفر همراهی می کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، سفر عرفات به عراق در چارچوب دیدار رهبر ساف از کشورهای خلیج فارس انجام می گیرد. عرفات پیش از سفر به عراق از کویت و عربستان سعودی دیدن کرده است. (۳)

یادآوری می شود به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، سازمان آزادی بخش فلسطین به تازگی در حدود ۵۰ تانک ساخت شوروی به دست آورده و این تانک ها در جنوب خاک لبنان که صحنه جنگ های متناوب بین فلسطینی ها با راست گرایان مسیحی و نیروهای متجاوز رژیم صهیونیستی است، مستقر شده اند. در این میان، روزنامه های کویت به نقل از یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، نوشتند: بهای ۵۰ تانکی را که در اختیار این سازمان قرار گرفته عراق پرداخت کرده است. (۴)

در همین حال، در ایران، در پایان جلسه شورای انقلاب، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، خبرهای مربوط به احتمال میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین بین ایران و عراق را رد کرد و گفت: «بارها و بارها صریحاً اعلام کرده ایم که هیچ گونه میانجیگری توسط هیچ کس را بین ایران و عراق قبول نداریم. دولت جنایتکار عراق که مسئول همه این جنایت هاست باید از بین برود و در این مورد هیچ تماسی گرفته نشده است.» (۵)

- ۱- همان، صص ۱ و ۲، کویت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶ مه ۱۹۸۰.
- ۲- همان، ص ۱، کویت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶ مه ۱۹۸۰.
- ۳- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

درباره تحولات پایانی حادثه سفارت ایران در لندن در شب گذشته، امروز، مهم ترین موضوع چگونگی پایان گروگان گیری از نظر خسارت انسانی بود. تا ساعاتی از ظهر گذشته، جزئیات حادثه در ابهام بود و خبرها از شهادت یکی از اعضای سفارت و مجروح شدن ۳ تن دیگر حکایت می کرد، همچنین چگونگی تخریب سفارت و انفجارها در اقوال متفاوتی بازگو می شد.

از روزنامه های صبح، روزنامه جمهوری اسلامی در صفحه اول خود در قالب تیتر نوشت: «پس از یأس کامل از تسلیم ایران و نیز مقاومت دلیرانه فرزندان اسلام در سفارت ایران در لندن، به وسیله مزدوران سیا و اینتلیجنت سرویس سفارت ایران در لندن منفجر شد.» (۱) و روزنامه بامداد نیز در تیتری در صفحه اول خود چنین آورد: «در ساعت ۱۱:۳۰ دیشب، بعد از بیرون انداختن یک جسد از محل سفارت، تروریست ها سفارت در لندن را منفجر کردند.» (۲)

در تهران، روزنامه کیهان، که در اولین ساعات بعدازظهر منتشر می شود، به نقل از یک دیپلمات ایرانی که از خارج سفارت ناظر قضایا بوده است گزارش نسبتاً کاملی از حادثه درج کرد و نوشت: «تا ساعت ۱۱:۳۰ بعدازظهر دیروز، وضع به طور

معمولی پیش می رفت؛ یعنی مذاکره پلیس با مهاجمان سفارت ادامه داشت، اما در ساعت ۱۱:۳۰ شب، ناگهان بنا به دلایلی که هنوز روشن نیست مهاجمان پس از شهید کردن یکی از برادران دیپلمات به نام سیدعباس لواسانی، جسد وی را به خارج از ساختمان پرتاب کردند. متعاقب این اقدام و خشونت مهاجمان، پلیس مجبور به دخالت مسلحانه شد. وی که خود از خارج سفارت ناظر بر عملیات پلیس بود افزود: در پی به شهادت رسیدن سیدعباس لواسانی صدای چند تک تیر

نیز شنیده شد. درست پنج دقیقه، پس از شنیدن صدای آخرین تک تیراندازی پلیس لندن یکی از اتاق های

طبقه دوم سفارت ایران را که مشرف به خیابان بود، منفجر کرد و به دنبال آن از کلیه راه های ورودی به یکباره وارد سفارت شد. پلیس با انفجار طبقات فوقانی سفارت توجه

مهاجمین را به خود جلب و از درهای طبقه همکف وارد ساختمان شد و درگیری آغاز گشت. در این درگیری ۳ تن از مهاجمان کشته شدند، یک تن زخمی و ۲ تن دستگیر شدند. (۳) همچنین ۳ تن از کارکنان سفارت ایران یعنی دکتر افروز کاردار سفارت ایران در لندن، از ناحیه پا مورد اصابت گلوله واقع شد. همچنین دکتر غرقی و یک تن دیگر که خوشبختانه حال هر سه رضایت بخش است. پس از عملیات پلیس کلیه گروگان ها به بیمارستان منتقل شدند.» (۴)

در همین شماره کیهان پیام بنی صدر به تاجر درج شده که در آن از کوشش پلیس انگلیس که به نجات جان گروگان های سفارت ایران در انگلیس، بجز یک تن، منجر شد قدردانی گردیده است. متن پیام بنی صدر به این شرح است: «عالی جناب خانم مارگارت تاجر نخست وزیر کشور

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه بامداد، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- * درنهایت آمار صحیح در گزارش پلیس لندن ذکر شد که طبق آن فقط یک تن از گروگان گیران زنده مانده است. درج آنچه در گزارش رسانه های مختلف آمده است، به منظور ترسیم فضای موجود است و گزارش هر رسانه ارزش خبری خاص خود را دارد.

۴- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

پادشاهی انگلستان، با احترام مایلیم بدین وسیله سپاس خود را از اقدامات پیگیر پلیس کشورتان ابراز دارم که در جریان گروگان گیری ناحق سفارت ایران در لندن مهارت خود را در مقابله با این امر نشان داد و جز یک تن جان همه فرزندان بسیار عزیز ما در این حادثه از گزند مصون ماند.

با درود رئیس جمهوری اسلامی ایران، ابوالحسن بنی صدر» (۱)

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز در پایان جلسه شب هنگام شورای انقلاب گفت: در مورد استرداد مهاجمان سفارت ایران در لندن اقداماتی انجام شده است که بعداً به اطلاع خواهد رسید. (۲)

روزنامه جمهوری اسلامی با تیتیر معنی داری که پیش تر ذکر شد، در اطلاع رسانی این قضیه برخوردی متفاوت نشان داد و در واقع در نوعی اعلام موضع نوشت: «برابر گزارش های رسیده نیمه شب دیشب که اولین بار به وسیله رادیو بی بی سی اعلام شد سفارت ایران در لندن منفجر گردید. طبق همین گزارش ها چند تن در این انفجار کشته و مجروح گردیده اند. این انفجار به دنبال یأس کامل مزدورانی که با تبانی سیا و اینتلیجنت سرویس مأمورین سفارت ایران در لندن را به اسارت گرفته بودند از تسلیم، اتفاق افتاد. طی چند روز گذشته، باوجود خواست های متعدد مزدوران که به صورت مکارانه ای از سوی مقامات انگلیسی و امریکایی پشتیبانی می شد با رد قاطع این خواست ها ازطرف ایران روبه رو شد.» این روزنامه در پایان افزوده است: «یادآور می شود ششمین روز ماجرای گروگان گیری درحال سپری شدن بود که این حادثه به وقوع پیوست.» (۳)

روزنامه جمهوری اسلامی در صفحه آخر همین شماره در ستون حاشیه نویس، ضمن مطلبی با عنوان "همبستگی کامل" آورده است: «به گزارش خبرگزاری فرانسه، تروریست های قاتل آیت الله شیرازی در تماسی با این خبرگزاری همبستگی کامل خود را با تروریست های اشغال کننده سفارت ایران در لندن، اعلام کردند و اظهار داشته اند که اگر پلیس انگلیس برای آزادی گروگان های سفارت مداخله کند، آنها سفارتخانه های انگلیس را در سراسر جهان اسلام منفجر خواهند کرد. گفته می شود تروریست های داخل سفارت هم ضمن ارسال پیامی ضمن اعلام همبستگی کامل خود با قاتلین آیت الله شیرازی به آنها گفته اند ناراحت نباشید، تاچر با ماست:

گر نگهدار من آنست که من می دانم شیشه را در بغل سنگ نگه می دارد!» (۴)

حزب جمهوری اسلامی نیز در رابطه با شهادت سیدعباس لواسانی بیانیه ای صادر کرد که در آن آمده است: «حزب جمهوری اسلامی در رابطه با این رویداد لازم می داند

دولت انگلستان را که قبلاً از محاصره اقتصادی ایران به پیشنهاد امریکا و دخالت نظامی امریکا در ایران حمایت کرده بود به خاطر کوتاهی و سهل انگاری های مرموزش در جریان گروگان گیری در سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن سرزنش کند و بدین وسیله از آن دولت توضیح بخواهد. دولت انگلستان باید بداند که ملت ایران مصرانه خواستار تحویل باقیمانده تروریست ها به ایران است و هرگونه کوتاهی در این زمینه را توطئه ای علیه انقلاب اسلامی ایران می داند.» (۵)

۱- همان، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان، ص ۱۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

در لندن، گزارش بی بی سی از چگونگی ختم ماجرای سفارت ایران، روایتی حماسی از قضیه بود که با محور تبلیغ برای نوع اقدام پلیس تنظیم شده بود. بی بی سی در گزارش ساعت ۱۵:۱۶ خود از کشته شدن یک گروگان خبر داده و چگونگی حوادث را بعد از پرتاب جسد دیپلمات ایرانی به بیرون سفارت، چنین توصیف کرده است: «پلیس پیوسته گفته بود که خواستار پایان صلح آمیز این ماجراست و لذا دست به اولین اقدام تهاجمی نخواهد زد. سکوت چنان آرامش قبل از طوفان، سراسر اطراف سفارت را ناگهان فراگرفت. روزنامه نگاران، صدابرداران، عکاسان و فیلم برداران به طرف دوربین های قوی تلویزیونی هجوم بردند تا از نزدیک بدانند چه می گذرد و ناگهان انفجاری عظیم این سکوت را درهم شکست. ... در ظرف چند دقیقه، سفارت در شعله های آتش می سوخت. صدای شلیک تند گلوله از هر سو شنیده می شد و ماشین های آتش نشانی و آمبولانس ها آژیر می کشیدند و به طرف سفارت می آمدند و در ظرف چند دقیقه اعلام شد که اشغال سفارت پایان یافته است. در این جریان، سه اشغالگر سفارت به قتل رسید و یکی هم بعداً درگذشت و پنجمین نفر دستگیر شد و به صورتی باورنکردنی هیچ یک از این گروگان ها در این عملیات کشته نشدند.» (۱)

اما گزارش رویتر حاوی جزئیات دقیق تری است و برای اولین بار به شهادت ۲ گروگان اشاره کرده است. (۲) در این گزارش که حاکی از تخریب بسیار وسیع سفارت می باشد،

آمده است: «به گزارش پلیس اسکاتلند یارد، جسد ۳ تن از مهاجمین همچنان در میان ویرانه های

سفارت ایران قرار دارد. ضمناً جسد یکی از دو گروگان مقتول هم در داخل ساختمان سفارت است. ... سه تن از گروگان ها [ی]

مجروح ایران هم اکنون تحت مراقبت شدید پلیس در

بیمارستان... بستری می باشند. سخنگوی بیمارستان مذکور در این رابطه اظهار داشت حال ۲ تن از گروگان ها نامساعد است، ولی وخیم نیست. گروگان های مجروح مورد عمل جراحی قرار گرفته اند، حال سومین گروگان مجروح خوب گزارش شده است. ... در حالی که ۱۶ ساعت، از واقعه انفجار سفارت می گذرد، هنوز پلیس نتوانسته است به داخل سفارت راه یابد. مأموران آتش نشانی در محل حضور دارند و احتمال ریزش سقف قسمت جلوی سفارت وجود دارد.» (۳)

در گزارش ساعت ۲۰ بی بی سی، پلیس لندن درباره پایان هیجان انگیز ماجرا توضیح بیشتری داده است: «ظاهراً اشغالگران از این خواسته خود که ایران باید ۹۱ زندانی در خوزستان را آزاد کند صرف نظر کرده بودند و فقط می خواستند با هواپیما از بریتانیا به مقصد نامعلومی بروند. اکنون به نظر می رسد که قصد نداشتند که هیچ یک از گروگان ها را همراه خود ببرند، ولی مقامات بریتانیا حاضر به موافقت با این کار نشدند. حمله سربازان هنگامی صورت گرفت که ۲ نفر از گروگان ها کشته شدند و جسد یکی از آنها از در ورودی سفارت بیرون انداخته شد. اشغالگران تهدید کرده بودند که هر نیم ساعت یکی از گروگان ها را خواهند کشت تا زمانی که خواسته آنان

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- * بعداً معلوم شد دومین گروگانی که پس از حمله پلیس به دست گروگان گیران به شهادت رسید، صمدزاده بوده است.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

برآورده شود. در این حادثه فقط به ۳ نفر از سربازان هنگ ویژه بریتانیا اندک آسیبی وارد آمد. ... تنها اشغالگری که از این حادثه جان سالم به دربرده در یکی از کلانتری های مرکز لندن تحت بازداشت است. خبرنگار بی بی سی می گوید که چون بین ایران و بریتانیا معاهده استرداد مجرم وجود ندارد، قضیه باید در دادگاه های انگلستان مورد رسیدگی قرار بگیرد.»

در همین حال، مقامات انگلیس از نحوه پایان یافتن ماجرای سفارت ایران در لندن، به عنوان یک امر مهم و موفق، اظهار خشنودی می کنند؛ از جمله «ملکه انگلیس برای دولت این کشور پیام تبریکی فرستاده است و از نحوه مبارزه با اشغال سفارت ایران در لندن تمجید کرده است.» (۱) همچنین به گزارش رویتر، لرد کارینگتون وزیر امور خارجه انگلستان، امروز در واشنگتن از اقدام پلیس برای آزادی گروگان های سفارت ایران در لندن دفاع کرد. (۲) وی در یک مصاحبه تلویزیونی اظهار کرد: در مورد سفارت ایران ابتدا قصد نداشتیم به یک اقدام نظامی متوسل شویم، لیکن پس از اینکه مهاجمان ۲ تن از گروگان های ایرانی را به قتل رسانیدند، تصمیم گرفتیم وارد عمل شویم و تأمل را جایز ندانستیم. (۳) (۴)

۳۱۶

در بازتاب پایان خونین اشغال سفارت ایران در لندن، یک جنبه چشمگیر نزد مقامات و رسانه های غربی، کوشش برای مقایسه این ماجرا با اشغال سفارت امریکا در تهران است و ابراز امیدواری از اینکه این ماجرا بتواند بر حل مسئله گروگان های امریکایی تأثیر بگذارد، اما در تهران، فضای سیاسی و تبلیغی برعکس است.

در انگلستان امروز، به گزارش رادیو صدای امریکا، یک مقام بلند پایه دولت بریتانیا گفته امیدوار است که نجات گروگان های ایرانی در سفارت ایران در لندن که به نحوی موفقیت آمیز با تلاش کماندوهای انگلیسی آزاد شدند، دولت ایران را تشویق به آزادی گروگان های امریکا در ایران کند. مقام بلند پایه مذکور، وزیر مشاور کابینه انگلستان در امور خارجی است که در مصاحبه ای پس از هجوم کماندوهای انگلیسی به داخل سفارت ایران در لندن گفت: امیدوارم این عملیات کماندویی نه تنها به دولت ایران بلکه به همه کسانی که در ایران در امر گروگان نگه داشتن کارمندان سفارت امریکا دست دارند، بفهماند که مقررات مربوط به مصونیت دیپلمات ها و سفارتخانه ها جنبه ظاهری و تشریفاتی ندارد، بلکه یک موضوع مهم و جدی است. (۵)

همچنین رادیو مونت کارلو {فرانسه} در بخش عربی خود گزارش داد: «پایان دادن به بازداشت گروگان ها در سفارت ایران در لندن با سرعت لازم و حداقل ممکن از تلفات جانی، آرامش

ص: ۶۸۴

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: مشاهدات یک گروگان داخل سفارت از جزئیات ۶ روز گروگان گیری سفارت ایران در لندن.
 - ۳- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: اسامی اشغالگران سفارت ایران در لندن.

۴- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

محافل دیپلماتیک لندن را برانگیخته است و این محافل پی برده اند که دولت مارگارت تاچر در طول پنج روز گذشته گروگان گیری در تماس دائم با مقامات سفارت ایران و عده ای از دیپلمات های عرب در لندن بوده است. برخی از این محافل عقیده دارند که بریتانیا هم اکنون می تواند میان تهران و واشنگتن برای خاتمه دادن به بحران گروگان های امریکایی میانجیگری کند به ویژه پس از اینکه پرزیدنت بنی صدر از مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا، به خاطر قاطعیت در آن موضوع تشکر کرده است. بانو تاچر بعد از ظهر امروز، در مجلس نمایندگان گفته است که شاید خاتمه دادن به حادثه سفارت ایران در لندن منافی برای مسئله گروگان های امریکایی در ایران داشته باشد.» (۱)

۳۱۷

اقدامات ایذایی خرابکارانه عراق و عوامل آن در مناطق مرزی {جنوب تا شمال خطوط مرزی ایران با عراق} امروز هم ادامه یافت.

در جنوب، صبح امروز، در خط آهن اندیمشک اهواز، در فاصله دو ایستگاه بام دژ و آهودشت یک بمب که در کنار ریل کار گذاشته شده بود کشف و قبل از انفجار خنثی شد. قطار مسافری اکسپرس تهران خرمشهر که ساعت ۷:۰۵ به آستانه این محل رسیده بود، به موقع متوقف گردید و از خطر نجات یافت و پس از دو ساعت و نیم توقف، و خنثی شدن بمب، به راه خود ادامه داد. (۲)

همچنین در بهبهان، راننده یک مینی بوس، وجود یک بمب را در این خودرو به سپاه اطلاع داد که قبل از انفجار خنثی شد. (۳)

در اهواز، ساعت ۹ شب، در پارک ملی واقع در خیابان منتظری در جنب چادر تبلیغات سپاه اهواز بمبی منفجر شد که خسارت یا تلفاتی نداشت. پیش از این هم در اقداماتی مشابه در مسجد سلیمان {در مرکز فرهنگی مسجد سلیمان} و خرمشهر {کنار دفتر فرهنگی توحیدی مرتبط با سپاه} مقادیری تی.ان.تی و یک مین ضدتانک، کار گذاشته شده بود که قبل از انفجار خنثی گردید. به نظر برخی تحلیل گران سپاه این سه حادثه با هم مرتبط اند. (۴)

در دشت آزادگان حدود ساعت ۲۲، پل بستان با آر.پی.جی و سلاح های کالیبر کوچک، مورد حمله قرار گرفت. این تهاجم که با مقاومت مأموران ژاندارمری مواجه شد دو ساعت و نیم طول کشید. یک سرباز ژاندارمری بر اثر اصابت گلوله به فکش مجروح و در بیمارستان شهید شد. بر اثر خسارت وارده به ترانسفورماتور برق کنار پل، برق قسمتی از پل بستان قطع شد، ولی به پل آسیبی نرسید. (۵) به گزارش ژاندارمری در تعقیب مهاجمان یک نفر به نام ط.س فرزند ع(۶) با یک قبضه سلاح کلاشینکف دستگیر شد که تحقیقات از وی ادامه دارد. (۷)

ص: ۶۸۵

۲- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۹/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴؛ و سند شماره ۲۹۴۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۳} به ژاجا {رکن ۳ دایره امنیت}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱؛ و روزنامه اطلاعات، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۴- سند شماره ۰۵۷۵۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بررسی مناطق ایران به عملیات و دفتر روابط عمومی ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۵۶۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹؛ و روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- * در سند نام کامل این فرد آمده است.

۷- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

در ایلام، در نخستین ساعات بامداد، دکل مخابراتی مانشت مورد حمله مسلحانه مهاجمان قرار گرفت. مهاجمان با تیراندازی متقابل محافظان دکل و با دخالت نیروهای ژاندارمری و سپاه و مردم چوار مواجه شدند و در تاریکی گریختند. (۱)

در نفت شهر در ساعت ۲ بامداد، حدود ۹۰ نفر مهاجم از خاک عراق به پاسگاه گمرک نو و چاه شماره ۸ نفت شهر حمله کردند و خساراتی وارد آوردند. این افراد پس از مواجهه با مدافعان گریختند. درگیری حدود دو ساعت ادامه داشت. (۲)

از سوی دیگر، با تداوم تحرکات ایذایی عوامل عراق در غرب کشور، کنترل و مراقبت از این گونه اقدامات مشکوک نیز در دستور کار نیروهای خودی قرار گرفته است. در این زمینه می توان به گزارش های داخلی امروز ژاندارمری اشاره کرد که براساس آن تحرک حدود ۸۰۰ تن در دسته های ۱۰۰ الی ۲۰۰ نفری مشاهده شده است و علائمی از برنامه حمله به قصر شیرین از چهار نقطه کوره های گچ، پشت ساختمان سپاه، جاده نفت شهر و پشت آبادی محمودآباد با سلاح های خمپاره انداز و آر.پی.جی. وجود دارد. (۳) در گزارش دیگری درباره این حمله احتمالی هشدار داده شده است: «عراق قصد دارد به وسیله ۳ پاسگاه عراقی که در مقابل پاسگاه ژاندارمری یکه شان واقع شده شهر قصر شیرین، منبع آب و نیروگاه برق این شهر به خصوص پاسگاه یکه شان را تخریب نماید.» (۴) همچنین از تحرک ۲ نفر از سران مهاجمان که گروه هایی ۹۰ نفره در اختیار دارند به نام سلیمان و محمودی، گزارش هایی به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه داده شده که براساس آن امروز، این ۲ تن با افرادشان به عراق رفته و دستوراتی دریافت و تعدادی از آنان مراجعت کرده اند. (۵)

در چنین شرایطی طبعاً میدان مناسبی برای تاخت و تاز اشراغ غیرسیاسی فراهم می شود که در زمینه ایجاد ناامنی ها، مزید بر علت است. به طور مثال در اسلام آباد، شب هنگام، عده ای از اشراغ به درمانگاه دایار حمله کردند و ۳ نفر از کارکنان این درمانگاه به اسامی غلامرضا رحیمی بهداشت یار، فرمان دستمزد خدمتگذار و حق مراد قشقایی سرایدار را با خود به گروگان بردند. در بین راه سرایدار گروگان را چون قادر به حرکت نبود پس از گرفتن ۵ هزار ریال وجه نقد، رها ساختند و ۲ نفر دیگر را همراه خود بردند. این درمانگاه در منطقه کوزران سنجابی قرار دارد. (۶)

۳۱۸

هرچند امروز لشکر ۶۴ ارومیه با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که «در منطقه سنندج، ارتش و سپاه پاسداران با یاری پروردگار جهان و همیاری مردم مسلمان کرد بر اوضاع کلی شهر مسلط و شهر در حال پاک سازی بوده و ضدانقلاب با به جای گذاشتن تعداد قابل توجهی خودرو و جنگ افزار در حال عقب نشینی است»، (۷) اما وخامت اوضاع شهر کاملاً مشهود است.

در سطح رسانه ها، خبرنگار کیهان از سنندج گزارش داد که شب گذشته، در اطراف باشگاه افسران که نقطه داغ درگیری چند روز گذشته بود عناصر گروه های مسلح غیرقانونی مستقر در

ص: ۶۸۶

۲- سند شماره ۲۸۳۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد به فرماندهی ژاجا {رکن ۳ عملیات}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۷۶۷۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه ۹۵۳ شهر نفت هنگ قصر به فرماندهی هنگ قصر شیرین {رکن ۲}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۳۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه {رکن ۲ و رکن ۳}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۴۱۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه {رکن ۲}، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۳۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به تهران {فرماندهی ژاجا رکن ۳}، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲} دایره اطلاعات به دفتر ریاست جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۷- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

داخل شهر با بلندگو از پاسداران می خواستند که تسلیم شوند، اما با اعزام یک گروه کمکی از پاسداران، درگیری همچنان ادامه یافت. به گزارش وی، بر اثر درگیری و تیراندازی متقابل امروز تا شب، یک سرباز شهید و ۶ سرباز و پاسدار دیگر مجروح شدند. فرودگاه سنندج نیز در معرض انفجار خمپاره و تیراندازی پراکنده قرار دارد. (۱) خبرنگار خبرگزاری پارس در کرمانشاه نیز از قول مقامات آگاه گزارش داد: «در جریان وقایع اخیر کردستان ۲ فروند هلیکوپتر در سنندج سقوط کردند که یکی از سرنشینان این ۲ هلیکوپتر توانست خود را نجات دهد. از ۳ تن خلبانان دیگر ۲ هلیکوپتر اطلاعی در دست نیست.» (۲)

در سطح نیروهای خودی و مسئولان امر نیز مکاتبات و مراودات امروز، نشان دهنده حدت اوضاع است؛ از جمله بروجردی فرمانده عملیات غرب سپاه در تلفن گرامی به مرکز فرماندهی سپاه درخواست کرد: «به فرمانده کل قوا تلفن شود که به شیروخورشید سرخ مستقر در سنندج دستور اکید دهید که مجروحین باشگاه افسران را معالجه کنند. حال آنها بسیار وخیم و یکی از آنها به علت نرسیدن خون، امروز، شهید شد. خیلی سریع اقدام شود. بروجردی» محمد بروجردی به این پیام اکتفا نکرد و این تلفن گرام را به دفتر ریاست جمهوری نیز ارسال کرد. (۳)

گزارشی دیگر نشان می دهد «در چند روز اخیر از طریق جوانرود، دره ژاور و کوه آیدر برای گروه های مسلح سنندج اسلحه و مهمات جدیدی رسیده است.» (۴) و در یک گزارش هم آمده است: «برابر اطلاع رسیده، انبار مهمات و مواضع پدافندی دمکرات در راه سقز سنندج در ۶ کیلومتری سنندج می باشد که دشمن از این منطقه برادران را زیر آتش می گیرد.» (۵)

برای شکستن محاصره زمینی سنندج، پاک سازی و تصرف محورهای تدارکاتی و جلوگیری از ارسال سلاح و مهمات به این شهر ضروری است، همچنان که «مسافری فراری از سنندج اظهار داشته اند چنانچه گردنه مروارید در محور کامیاران سنندج و گردنه صلوات آباد در محور... [ناخوانا] اشغال شوند، گروه های مسلح ضدانقلاب در منطقه تسلیم خواهند شد و تنها امید آنان به بازبودن راه کامیاران سنندج می باشد که تقویت ها تا نزدیکی فرودگاه سنندج رسیده و سپس از بیراهه به سنندج حمل می شود.» (۶)

در این حال، بالطبع پاک سازی مناطقی خارج از سنندج نیز ضروری است. از جمله مناطقی که پاک سازی آن ضرورت دارد، دیواندره است که این کار پی در پی با تأخیر همراه می گردد. نیروهای سپاه زنجان که قرار است در این عملیات شرکت کنند، امروز، به عملیات تهران بازهم در این زمینه {با شماره ۴۶۴ و تاریخ ۱۶/۲/۱۳۵۹} پیامی بدین شرح ارسال کردند: در پیام قبلی {اشاره به نامه ۴۶۲ که سپاه با ارتش برای پیشروی هماهنگی کرده} ابلاغ شده، ارتش هماهنگی و پیشروی نمی کند جهت اطلاع گزارش می شود و سریع جواب دهید. (۷)

در تهران، در هامش نامه مذکور نوشته شد: «مراجعه شود به فرمانده کل قوا، باید با ارتش قبلاً هماهنگ شود.» بنابراین مرکز فرماندهی عملیات تهران در پاسخ عملیات سپاه زنجان اعلام

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- سند شماره ۰۴۱۱۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد عملیات غرب به مرکز فرماندهی، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاچا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۲۵، از ۱۵/۲/۱۳۵۹ تا ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- سند شماره ۰۴۱۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات همدان به اطلاعات تهران، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

۷- سند شماره ۳۹۰۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به عملیات تهران، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

کرد: «در جواب به پیام شماره ۴۶۴/۱۶/۲/۱۳۵۹ طبق دستور فرمانده کل قوا هیچ گونه حمله ای به دیواندره صورت نگیرد تا اشکال های جزئی ارتش رفع گردد و کاملاً هماهنگی به وجود آید.» (۱)

در این حال، برخی خبرها که با قید «به قرار اطلاع» همراه است، حاکی است: «در درگیری های اخیر صدیق کمانگر زخمی و جلال نبوی (۲) کشته شده و روحیه گروه های مسلح تضعیف گردیده است.» (۳)

۳۱۹

علاوه بر سنندج، در میان مناطق درگیر، بانه از نظر وخامت اوضاع در صدر قرار دارد. در بانه و در ادامه محاصره پادگان این شهر، تلفن گرامی که روز قبل خطاب به مسئول سپاه پاسداران تهران ارسال شده بود، برای دومین بار امروز در ساعت ۲۱، خطاب به جبروتی {همان مسئول سپاه پاسداران تهران} به عملیات سپاه در تهران ارسال گردید، متن این تلفن گرام تکراری که گویای وضعیت است بدین شرح می باشد: «به اطلاع می رساند پادگان بانه فاقد همه چیز است. زخمی ها به علت تخلیه نشدن در حال از بین رفتن [هستند]. در حمله ای که به قله اربابا نمودیم به علت کوتاهی هوانیروز عده زیادی از بین رفته اند و بقیه به پادگان مراجعت نموده اند. ما احتیاج به نیرو، مهمات، آذوقه و دارو، خیلی فوری داریم. شماره ۱۴۴ رسولی» (۴)

در همین حال، گزارش فرمانده ژاندارمری از سرمایه گذاری عراق در این شهر حکایت می کند. براساس این گزارش: «۲ نفر عراقی نزدیک پادگان بانه با پرسنل تیپ مستقر در مواضع داخل جنگل برخورد و در نتیجه مقاومت مسلحانه یکی از آنها کشته و نفر دیگر دستگیر گردیده است که در زندان پادگان بازداشت می باشد و نفر کشته شده کارت ارتش عراق و مبلغ هزار دینار عراقی به همراه داشته است.» (۵)

گزارش سازمان چریک های فدایی خلق از وضع امروز بانه، هم به ترسیم اوضاع کمک می کند {و برعکس سنندج نشانه امیدواری این سازمان به وضع بانه است} و هم جایگاه این سازمان در جبهه محاربان و میزان دشمنی آن با نظام را نشان می دهد. در گزارش امروز نشریه کار ارگان این سازمان در مورد بانه چنین آمده است: «ارتش همچنان برای تسخیر تپه های اطراف شهر تلاش می کند.

امروز، چند فروند هلیکوپتر به قصد تسخیر دو تپه در اطراف بانه تعدادی ارتشی و پاسدار در این تپه ها پیاده می کنند. پیشمرگان دلیر کرد به محض اطلاع از این حرکت ارتش، جانبازانه به محل می شتابند، درگیری سختی بین ارتش و پیشمرگان پیش می آید. در این درگیری که یک ساعت به طول می انجامد، ۱۱ نظامی کشته [شهید] و ۱۰ تن دیگر به اسارت پیشمرگان درمی آیند.

تنها یک نظامی موفق به فرار می شود.

در این درگیری ۳ تن از پیشمرگان به اسامی فائق بهرامی، محمد اسماعیل زاده و کاک طاهر محمودی [کشته می شوند]... علاوه بر این ۳ تن، ۲ پیشمرگه دیگر زخمی می شوند که حالشان رو به بهبود است.» (۶)

- ۱- سند شماره ۳۹۰۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی {عملیات} به سپاه زنجان {عملیات}، ۱۶/۲/۱۳۵۹.
- ۲- * دو کادر سرشناس و مؤثر کومه له درگیر در منطقه هستند.
- ۳- سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۴- سند شماره ۳۹۰۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به جبروتی، ۱۶/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۵۷۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ژاجا به ریاست جمهوری، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

در پاوه، در اعتراض به ناامنی ناشی از خمپاره باران شهر از ارتفاعات، بازار و مغازه ها تعطیل است. (۱)

صبح امروز حدود ساعت ۷:۳۰، و بار دیگر حدود ساعت ۱۱، شهر هدف اصابت خمپاره قرار گرفت و عده ای زخمی شدند. در این باره لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه، در مصاحبه با خبرگزاری پارس بر کمک نیروهای بعث عراق به مهاجمان تأکید کرد. (۲) به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، بعدازظهر هم مهاجمان مسلح از روستاهای اطراف پاوه با خمپاره و سایر سلاح ها شهر را هدف قرار دادند. بر پایه این گزارش، «در جریان شلیک یکی از خمپاره ها، یکی از پاسداران تهران و ۲ تن از پاسداران بومی پاوه به درجه شهادت نائل آمدند و جمعاً ۱۴ نفر مجروح شدند.» (۳)

متن تلفن گرام ژاندارمری که در پایان روز ارسال شد و ستاد مشترک ارتش نیز آن را برای نیروی زمینی ارتش و سپاه ارسال کرد، چنین است: «روز جاری شهر پاوه زیر آتش شدید اسلحه سنگین مهاجمین واقع [شد]، نیروی موجود در پاوه قادر به پاسخ گویی به آن نیست. مراتب به لشکر ۸۱ اعلام و تقاضای... [کمک] شده است.

ازسوی ف. ژاجا سرتیپ مالک ساعت ۲۱:۳۰ (۴) از سوی دیگر، از ساعات اولیه بامداد امروز، اقداماتی برای پاک سازی ارتفاعات غرب پاوه شروع شد. در ساعت ۷ صبح، شهربانی پاوه گزارش داد: «یگان ارتش با هماهنگی سپاه پاسداران به طرف نوسود در حال پیشروی می باشد که یک نفر از افراد مهاجم با یک قبضه سلاح برنو دستگیر و یک عدد خمپاره انداز ۶۰ به دست نیروهای دولتی افتاد.» (۵) در ساعت ۹ صبح، طبق گزارش ژاندارمری تیراندازی دو طرف تا این ساعت به شدت ادامه یافته و واحدهای پیاده ارتش و نیروهای پاسدار به طرف ارتفاعات غرب پاوه در حال پیشروی هستند. (۶)

با این حال در عمل، موفقیت مورد انتظار به دست نیامد. خبر واصله به سپاه در ساعت ۹:۳۰ شب، گویای این امر است: «۳۰۰ نفر از پاسداران پاوه در بین راه پاوه به نوسود در محاصره مهاجمان می باشند و درخواست هلیکوپتر شد که پرواز نمود، ولی به پاوه نرفت و فقط تا روانسر رفت و بدون عملیات بازگشته است.» (۷) البته عملیات بدون دستاورد هم نبوده است به گزارش روابط عمومی سپاه کرمانشاهان، در جریان این درگیری ها «رهبر نیروهای مهاجمین مسلح در نوسود و اورامانات کشته شد. وی محمدامین نادری نام داشت که معروف به "حمه روش" بود و جسد وی به پاوه حمل شد.» (۸)

در آذربایجان غربی امروز، ناآرامی ها و تحرکاتی در محدوده سلماس، میاندوآب و تکاب و در کنار آن اظهارات منتقدانه استاندار در خصوص محدودیت های اقتصادی شهرهای کردنشین استان، قابل ذکر است.

ص: ۶۸۹

۱- سند شماره ۰۰۰۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیر کل امور انتظامی به استانداری کرمانشاهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۲- همان؛ و روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- سند شماره ۰۰۰۶۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۴۱۱۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نراجا، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۰۰۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۴۱۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۰۰۰۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۱۱۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران {منطقه ۳}، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

درباره سلماس در گزارش امروز منطقه عملیاتی غرب آمده است: «حدود یک صد نفر از فراریان اطراف قطور به سنارمادی ملحق و در آبادی اوربان، یزدکان و کانیاں مستقر شده اند و سنارمادی در حضور جمعی اظهار داشته اگر پادگان سلماس و قوشچی را سقوط دهیم کارها درست می شود. ... سنارمادی و ظاهر بدری و فیصل در [آبادی] کردینا تماس حاصل و احتمالاً قصد دارند دامنه عملیات را به سلماس و قوشچی و پاسگاه های منطقه هدایت نمایند. ... سنارمادی در آبادی کردینا محل زندانی را تهیه نموده است.» در همین گزارش، درباره میاندوآب خبر داده شده است که «دهکده شورجه در منطقه میاندوآب، مورد تهاجم قرار گرفته و اهالی آن به گروگان گرفته شده و ۱۲ نفر آنان موفق به فرار شده اند.» (۱)

در گزارش دیگری درباره تکاب آمده است: «افراد دشمن اکثراً دمکرات هستند و مسلح می باشند و قصد حمله دارند و مردم دهات سخت ناراحت هستند و به مأمورین گشت سپاه از طرف دمکرات ها تیراندازی شده است و مردمان منطقه را دستگیر و اعدام می کنند و مردم تکاب مقابل سپاه جمع شده و خواستار سرکوبی دشمن هستند.» (۲)

در همین حال و در شرایطی که موضوع محاصره اقتصادی از مهم ترین محورهای تبلیغاتی گروه های مسلح غیرقانونی است، امروز، استاندار آذربایجان غربی از این مسئله انتقاد کرد. به نوشته بامداد، دکتر حقیگو در گفت و گو با خبرنگار این روزنامه اظهار کرد: «شهرهای کردنشین آذربایجان غربی همچنان در مضیقه غذایی و دارویی به سر می برند. وی گفت اگرچه تاکنون مقدار زیادی آذوقه برای آنها فرستاده شده، اما کافی نبوده است. استاندار آذربایجان غربی افزود در برخی موارد مشاهده می شود که گروه هایی مانع رسیدن آذوقه به شهرهای کردنشین می شوند. حقیگو از عواملی که سد راه رسیدن آذوقه و دارو به شهرهای کردنشین می شوند خواست تا به دلیل کمبود شدید سوخت و آذوقه در شهرهای بوکان، سردشت و دیگر شهرها مانع رفت و آمد و سائط نقلیه نشوند.» (۳)

در مورد وضع شهر ارومیه پس از درگیری های پل قویون و درگیری های پراکنده شبانه، استاندار آذربایجان غربی گفت: «به زودی یک پاسگاه ژاندارمری یا واحد سپاه پاسداران در منطقه پل قویون مستقر خواهد شد تا کنترل اوضاع را در اختیار بگیرد.» (۴)

۳۲۲

در زمینه تحلیل و بررسی مسائل کردستان و ارائه آن به افکار عمومی، دو نمونه از آنچه امروز از طریق رسانه ها انتشار یافته، ذکر می شود.

نکته قابل توجه درج مطالب برخی گروه ها در نشریات داخلی باوجود وضوح اقدامات مسلحانه آنان علیه حکومت است. البته سران حزب دمکرات می کوشند با حضور در رسانه های داخلی به نحوی پل های ارتباطی را حفظ کنند و بدون دادن امتیاز قابل توجه، مطالبات اصلی خود را دریافت کنند، اما نکته مهم تر اینکه در حین حضور رسانه ای نیز، محارب بودن انکار نمی شود.

۱- سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز بررسی مناطق ایران به رئیس جمهوری و وزارت کشور،
۱۶/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- همان، ص ۳.

بخشی از گزارشی که در کیهان امروز در این باره آمده چنین است: «جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران، صبح امروز، در تماسی با کیهان اعلام داشت که در شهرهای سنندج، سقز، مریوان و بانه درگیری همچنان ادامه دارد و قسمتی از کردستان شمالی نیز متشنج است. وی در این مورد اضافه کرد براساس اطلاعاتی که رسیده است در این شهرها درگیری وجود دارد، اما به علت قطع برق و ارتباط تلفنی، ما از جزئیات و تعداد تلفات اطلاعی در دست نداریم. ... گادانی پیرامون اعزام هیئتی از سوی حزب دمکرات کردستان به تهران گفت جناب رئیس جمهور اگر هرچه زودتر ۶ اصل مورد قبول خود را اعلام کند و دستور آتش بس دهد هیئتی از سوی حزب به تهران اعزام خواهد شد.» (۱)

مندرجات شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی شامل اظهارات یکی از سران حزب دمکرات نیز چنین است: «احمد قاضی یکی از سران حزب دمکرات در مهاباد، طی یک تماس تلفنی درباره تحولات اخیر غرب کشور، جنگ و آتش بس مطالبی بیان داشت. وی گفت پیشمرگان حزب دمکرات هرگز سنگرهای خود را خالی نکرده اند و نمی کنند. به تازگی پیشمرگان حزب دمکرات ۸۲ نفر از ارتشیان را در اطراف سردشت خلع سلاح کردند. ... وی در مورد شهر سنندج چنین گفت: سنندج در حال حاضر در دست پیشمرگان حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق {شاخه اشرف} و گروه های زیادی از مردمی است که از تهران و سایر شهرستان ها آمده اند. وی در مورد آتش بس اظهار کرد که ما آتش بس کامل نداده ایم، صرفاً آتش بس موقت بوده که بتوانند اجساد را جمع آوری کنند. احمد قاضی اضافه کرد که دکتر قاسملو در روز کارگر گفت: ما سر جنگ با دولت نداریم،... و تا وقتی دولت بجنگد ما هم می جنگیم و احتمال زیاد دارد که جنگ های ما به صورت پارتیزانی درآید و همان طور که می دانید جنگ های پارتیزانی درازمدت است، نظر حزب دمکرات این است که مسائل کردستان از راه حل نظامی برخوردار نیست. بلکه مسئله کردستان از راه سیاسی حل شدنی است. احمد قاضی آن گاه گفت به همین منظور نمایندگان هیئت دولت که از سه روز پیش به مهاباد آمده بودند همراه با نمایندگان کردهای مرکز، با سران حزب دمکرات در مهاباد تشکیل جلسه دادند و طی آن قرار شد که آتش بس رعایت شود که این قطعنامه به امضای حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق و کومه له رسید، لیکن شیخ عزالدین پای این قرارداد را امضا نکرد. نمایندگان دولت ساعت ۲ بعدازظهر، بدون اینکه حزب دمکرات بفهمد با هلیکوپتر از مهاباد خارج شدند. وی در ادامه سخنان خود گفت رحیم سیف قاضی یکی از سران حزب دمکرات که اخیراً از روسیه برگشته در تهران با رئیس جمهور مذاکراتی داشته مبنی بر اینکه آتش بس رعایت شود، لیکن از آنجایی که رادیو اعلام آتش بس را پخش نکرد، جنگ مجدداً شروع شد. وی در پایان گفت هم اکنون جنگ در سقز، سنندج، پاوه و مریوان ادامه دارد، لیکن مهاباد آرام است. دیروز هم بین دمکرات ها و پاسداران ارومیه درگیری رخ داده که منجر به کشته [شهید] و زخمی شدن چند تن از پاسداران گردید.» (۲)

ص: ۶۹۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

با وجود تلاش بسیار مؤثر سازمان مجاهدین خلق برای مخفی نگاهداشتن بخش تسلیحاتی این سازمان و غیرمسلح اعلام کردن مراکز و دفاتر سازمان درعین عدم تصریح به مسلح نبودن خود سازمان، در ملایر نشانه ای از مسلح بودن سازمان بروز کرد که البته این از موارد بسیار استثنایی است. در ادامه، تلاش سازمان در راه خنثی کردن این موضوع و نیز تلاش شاخه ملایر سازمان پس از ذکر گزارش دو روزنامه رقیب جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی و نیز کیهان درج شده است.

در پی حوادث روز گذشته ملایر که در نتیجه آن ساختمان انجمن جوانان مسلمان ملایر و نیز دفتر نمایندگی روزنامه کیهان به آتش کشیده شد، روزنامه های امروز، گزارش هایی در این باره درج کردند. روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرنگار خود نوشت: «از شخصی به نام رحمت الله افشاری که مسئول سازمان مجاهدین خلق در ملایر است ۱۴ بمب ساعتی کشف شد. این بمب ها دیروز، از نامبرده کشف و خود وی نیز دستگیر و تحویل دادگاه انقلاب اسلامی شد، این بمب ها از تهران به ملایر آورده شده بود. در پی اطلاع مردم ملایر از این جریان، گروهی از آنان به عنوان اعتراض دست به راه پیمایی زده و در مقابل ساختمان سازمان مجاهدین خلق ملایر تجمع کردند و خواستار مجازات وی شده و به دادن شعارهایی علیه سازمان مجاهدین خلق پرداختند. در همین اثنا، میان مردم و اعضای این سازمان درگیری به وجود آمد که در نتیجه آن عده ای از دو طرف جراحاتی برداشتند و قسمتی از ساختمان سازمان مجاهدین خلق توسط مردم به آتش کشیده شد. برپایه همین گزارش، مردم سپس به طرف دفتر روزنامه کیهان در ملایر حرکت کرده و قسمتی از ساختمان دفتر این روزنامه [را] نیز به علت عضویت خبرنگار این روزنامه در سازمان مجاهدین خلق به آتش کشیدند.» (۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز به نقل از خبرنگار خود نوشت: «روز گذشته، تعدادی بمب دستی و سه راهی از یکی از اعضای مؤثر انجمن اسلامی جوانان مسلمان ملایر، به وسیله مأموران آگاهی شهربانی این شهر کشف گردید. به دنبال آن مردم ملایر با شعارهایی نظیر مرگ بر منافقین، جلوی ساختمان انجمن جوانان مسلمان اجتماع نمودند و محل دفتر کلیه کتاب ها و نوارهای سازمان مجاهدین را از بین بردند و ساختمان دفتر را تخلیه کردند. در این هنگام درگیری بین اعضای این سازمان و مردم صورت پذیرفت که طی آن تعدادی از هواداران سازمان مجاهدین زخمی و به بیمارستان اعزام و تعدادی از آنها نیز دستگیر شدند.» (۲)

اما روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری پارس گزارش خود را درج کرد و در ادامه افزود: «گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس حاکی است که دفتر روزنامه کیهان نیز به سبب عضویت خبرنگار این روزنامه در سازمان مجاهدین توسط مردم به آتش کشیده شد. برپایه این گزارش سپس مردم به سوی دادگستری حرکت کرده و خواستار اعدام رهبر مجاهدین خلق شاخه ملایر شدند.» (۳)

در پی این حادثه، انجمن جوانان مسلمان ملایر در نامه ای خطاب به رئیس جمهور، بدون

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

هیچ اشاره ای به عدم وابستگی انجمن مزبور به سازمان مجاهدین خلق، علت حادثه را ادامه حرکت سرکوب گروه های سیاسی و نه تسلیحات مکشوفه اعلام کرد. اما سازمان روش تازه ای در برخورد با این موضوع در پیش گرفت، به این ترتیب که هم موضوع سلاح، بمب و سه راهی را غیرمرتبط با سازمان نشان داد و هم به طور اساسی در کاری ریشه ای تر، وابستگی و ارتباط انجمن مزبور را با سازمان نفی کرد. کیهان در شماره امروز خود، در ادامه گزارش یادشده از ملایر چنین نوشت: سخنگوی مجاهدین خلق ایران در رابطه با خبر مذکور اظهار کرد: «اولاً، سازمان مجاهدین هیچ گونه دفتری در ملایر ندارد. ثانیاً، فرد دستگیرشده به هیچ عنوان به مجاهدین خلق وابسته نیست. ثالثاً، از پیش اطلاع داشتیم که برخی دست های مشکوک تلاش می کنند تا با توطئه این رفتار را به مجاهدین نسبت داده، مردم را در مقابل آنها قرار دهند. البته یکی از موارد طرح برژینسکی برای سرکوب انقلاب ایران نیز دقیقاً همین مسئله یعنی وانمود کردن نیروهای اصیل انقلابی به عنوان مسئول خرابکاری می باشد. ... ضمناً مجاهدین خلق پیشاپیش برای فرد دستگیرشده، دادگاه علنی تقاضا می کنند تا در دادگاه مسئله برای توده مردم روشن شود.» (۱)

یادآوری می شود این اولین بار است که ارتباط تشکیلاتی این گونه تشکل ها با سازمان نفی می شود که علامت حساسیت مسئله است. از نظر سازمان هر مسئله ای که به نوعی زرادخانه سازمان را که برای روز موعود انبار می کند طرح کند و باعث پیگیری آن شود، باید پاک شود. در این مورد، تکذیب سازمان در حالی است که نه تنها فعالان سیاسی، بلکه همه کسانی که اندک درنگی در مسائل روز دارند می دانند که نوع نام گذاری تشکل های وابسته به سازمان چگونه است؛ انجمن دانشجویان مسلمان، انجمن زنان مسلمان، انجمن کارگران مسلمان و... بر این اساس، مسئله خیلی اهمیت دارد که چنین امر آشکاری نفی می شود. یک نکته مهم در توضیح قدرت تشکیلاتی سازمان اینکه امثال شخص مزبور می توانند واقعاً یک فرد غیروابسته به تشکیلات اصلی سازمان باشند که عملاً در چارچوب رفتاری مورد نظر سازمان قرار می گیرند. (۲)

۳۲۴

سازمان مجاهدین خلق با برنامه ریزی وسیع و مذاکرات بسیار پیگیرانه و متعدد به سمت انتخابات مرحله دوم مجلس می رود که روز جمعه آتی {۱۹/۲/۱۳۵۹}، برگزار می شود. سازمان در کل ایران ۳۰ نفر و در تهران فقط یک نفر {مسعود رجوی} را در دور دوم می بیند. در میان ۳۰ نفر بعضی چون موسی خیابانی و... از اعضای برجسته و کادرهای اصلی سازمان هستند که از تبریز و دیگر شهرها، به مرحله دوم رسیده اند، اما سیاست و تاکتیک رهبرسازی، آن هم از نوع کاریزماتیک آن

ص: ۶۹۳

۱- همان.

۲- * انجمن جوانان مسلمان ملایر روز بعد در شیوه ای کاملاً متفاوت با نامه ارسالی به رئیس جمهور، با صدور اطلاعیه ای وابستگی خود را به سازمان مجاهدین خلق نفی کرد. این سازمان در روزهای بعد نیز در نشریه خود کوشید رابطه این انجمن و نیز رابطه شخص دستگیرشده را با سازمان نفی کند.

روی شخص رجوی با سرمایه گذاری نسبت به کل ۳۰ نفر دیگر، بسیار متفاوت است.

امروز، در سرمقاله مجاهد با عنوان "ضرورت و اهمیت راه یافتن مجاهدین به مجلس" پس از نقل قول هایی از مسعود رجوی در باب انقلاب و تفرقه و امپریالیسم و... و بعد از یادآوری اینکه «ریشه همه قضایا را بایستی درزمینه سیاسی حول محور تفرقه نیروها جست وجو نمود. منظورمان از تفرقه در اینجا فقط در وجه انحصارطلبانه آن نیست، بلکه دقیقاً تفرقه گروه ها و نیروهای

انقلابی مختلف {چه مسلمان و چه غیرمسلمان} را نیز در نظر داریم»، آمده است: «بنابراین و البته به طور خیلی خلاصه و موجز و باتوجه به تعادل موجود نیروها در ایران فقط می توان به حضور عنصری در مجلس چشم امید دوخت که بتواند با تأمین حداقل حقوق اساسی دموکراتیک برای کلیه نیروها راه تداوم انقلاب را حتی المقدور باز نگه دارد. به عبارت ساده تر تنها حضور نمایندگان از مجاهدین {که اکنون در معرض انتخابات مرحله دوم نیز هستند} می تواند امید دستیابی به یک قرار و توافق ملی و عمومی را برای همه نیروها زنده نگه دارد.» (۱)

یادآوری می شود روز قبل، سازمان در سرمقاله ارگان خویش {مجاهد ۵۶ ۱۳۵۹/۲/۱۵} با عنوان "انتخابات و عمران عمومی کشور"، کوشیده بود این مطلب را تفهیم کند که اگر ما در مجلس نیایم فعالیت بیرون مجلس، تهدیدآمیزتر خواهد بود. (۲)

ضمیمه اول گزارش ۳۱۵: مشاهدات یک گروه گان داخل سفارت از جزئیات ۶ روز گروگان گیری سفارت ایران در لندن

مشاهدات یکی از گروگان های سفارت ایران در لندن، در طول ۶ روز اشغال که در روزنامه کیهان مورخ ۲۸/۲/۱۳۵۹، منتشر شده است، به طور خلاصه در این ضمیمه آمده است. روزنامه کیهان نویسنده گزارش را از همکاران خود به نام وحید خباز معرفی کرده است. وی در چهارشنبه دهم اردیبهشت {۳۰ آوریل}، روز شروع گروگان گیری به دنبال قرار ملاقاتی با دکتر افروز کاردار سفارت ایران در لندن، به سفارتخانه رفته بود که در ساعت ۱۱:۳۰ صبح، پس از شنیدن صدای مهیب به هم خوردن در و سپس شلیک یک گلوله متوجه حضور گروگان گیران می شود و همراه دکتر افروز که تکرار می کند: «بعثی ها حمله کردند.» سعی در فرار دارد که موفق نمی شود. گزارش وی تحت عنوان "من شاهد لحظه های مرگ بودم"، حاوی جزئیات جالب و بسیار مفیدی است که برای بررسی و تحلیل دقیق این حادثه ضروری به نظر می رسد {مثلاً کشتن گروگان گیران پس از تسلیم چه معنایی داشته است}. خلاصه ای از این گزارش چنین است:

چهارشنبه، ۱۰ اردیبهشت، ۳۰ آوریل ۱۹۸۰ در انتهای راهروی طبقه بالا-اتاق کوچکی بود که یکی از گروگان گیران مرا به آنجا برد. در آن اتاق بود که برای اولین بار عده ای از گروگان ها را ملاقات کردم. ۳ انگلیسی، ۴ خانم ایرانی، ۲ آقای پاکستانی و یک آقای ایرانی که من نیز به آنها اضافه شدم. بعد از مدتی اتاق را عوض کردند و به اتاق بزرگ تری که دفتر نام داشت وارد شدیم. در اینجا عده ای به نفرات قبلی اضافه شدند؛ از جمله ۴ آقای ایرانی و یک انگلیسی دیگر. «رهبر گروه که دیگر دوستانش او را عون می نامیدند، اعلامیه ای را می آورد که به زبان انگلیسی است و آن را برای گروگان ها می خواند: قبل از هر چیز از دولت و ملت انگلیس، به خاطر عملیاتی که در خاک آنها انجام

۱- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۷، ۱۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۵۶، ۱۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

می‌دهیم، عذرخواهی می‌کنیم. گروه سیاسی شهید ناصرالدین (۱) یک تقاضا از دولت ایران و یک تقاضا از دولت انگلستان دارد. تقاضا از دولت ایران آزادی ۹۱ زندانی که در زندان‌های مختلف ایران زندانی‌اند و تقاضا از دولت انگلستان دادن یک هواپیما به گروه بود. ضمناً اعلامیه متذکر می‌شود که عملیات تنها ۲۴ ساعت به طول می‌انجامد.» وی اعلامیه را از پنجره به بیرون پرتاب کرد تا پلیس آن را بردارد.

پس از چند دقیقه، آقای دکتر افروز را که در نتیجه تلاش ناموفق برای فرار از سمت چپ صورتش خون جاری شده و ورم کرده بود به اتاق آوردند. خانم‌ها شدیداً شوکه شده بودند و یکی از آنها حال بسیار بدی داشت که ساعت ۳ بعدازظهر، عون او را آزاد کرد. همان روز پس از بحث‌ها و صحبت‌هایی که میان گروگان‌ها و گروه در گرفت، بالاخره رهبر گروه موافقت کرد که از طریق یک تلفن، مستقیماً با دفتر قطب زاده در وزارت امور خارجه تماس گرفته شود. در آن هنگام قطب زاده در ابوظبی بود و تنها یک کشیک در وزارت امور خارجه بود که قطب زاده را از ماجرا مطلع کرد. ساعت ۹ شب تلفن زنگ زد. قطب زاده بود. عون به او خواسته گروهش را اعلام کرد، ولی قطب زاده {بعدهاً عون خودش اقرار کرد} به او می‌گوید: «هر کار دلتان می‌خواهد بکنید، ما اهمیتی به خواست شما و امثال شما نمی‌دهیم.» عون تهدید کرد که در صورت عملی نشدن خواسته‌هایش گروگان‌ها را می‌کشد و گوشی را گذاشت.

پنجشنبه، ۱۱ اردیبهشت، اول مه ۱۹۸۰ «دیگر همه گروگان‌ها و اعضای گروه را می‌شناختم.

گروگان‌ها عبارت بودند از: ۱. دکتر علی افروز ۲. آقای نقی زاده ۳. دکتر عزتی ۴. آقای تقی کجوری ۵. آقای محمد محب ۶. آقای مقدم ۷. آقای لواسانی ۸. آقای فلاحی ۹. آقای دادگر ۱۰. آقای صمدزاده ۱۱. خانم رویا کاغذچی ۱۲. خانم زهرا زمردیان ۱۳. خانم هاشمیان ۱۴. خانم برومند ۱۵. خانم گنجی. همه این افراد کارمندان سفارت بودند. من و آقای طباطبایی و آقای مه‌نورد نیز برای انجام کاری به سفارت آمده بودیم و تبرور جانسون افسر پلیس، هاریس، موریس، کریمر، مصطفی، فاروقی و دکتر گل که غیرایرانی بودند تنها به سفارت مراجعه کرده بودند. اعضای گروه عبارت بودند از: ۱. عون رهبر گروه ۲. فیصل ۳. حسن ۴. سلیم ۵. شاکر ۶. علی که تنها دو نفر اول، مسلسل‌های اتوماتیک یوزی به کار می‌بردند، ولی باقی دیگر تپانچه‌های خودکار به دست داشته و بلااستثنا همه شان نارنجک‌های قرمز رنگی در دست داشتند. ... ساعت ۱۱ صبح بود. علی جوان‌ترین عضو گروه به افروز می‌گوید که جایش را عوض کند، ولی افروز اهمیت نداد. دوباره فریاد زد جاییت را عوض کن. آقای افروز در جواب گفت: بزن بکش، که ناگهان جوانک تیری به طرف سقف اتاق شلیک می‌کند، افروز هم به سرعت جایش را تغییر می‌دهد.»

عون و گروهش پس از اعلام مهلت تا ساعت ۱۲ ظهر به پلیس و سپس تمدید مهلت به مدت دو ساعت متوجه شدند که پلیس انگلستان قصد طول دادن قضیه را دارد. عون و فیصل برای حدود نیم ساعت به طبقه پایین رفتند و با پلیس از طریق تلفن مذاکره کردند. سپس عون آمد و اعلام کرد: «ما تا ساعت ۸ صبح فردا، به پلیس مهلت داده ایم تا برای ما یک هواپیما حاضر کرده و سه سفیر عراق، اردن، الجزایر نیز تا قبل از ساعت ۸ صبح، به ملاقات ما بیایند.»

جمعه، ۱۲ اردیبهشت، ۲ مه ۱۹۸۰

هیچ یک از سفرها حاضر نشدند شخصاً به محل سفارت بیایند. ساعت ۴ بعد از ظهر، عون و فیصل با شتاب به طرف اتاق آمدند. «عون درحالی که سعی می کرد خونسردی خود را حفظ کند، گفت: رادیو ایران همین الآن اعلام کرد قطب زاده از جانب شما {گروگان ها} پیام محرمانه ای داشته است مبنی بر اینکه گروگان ها حاضرند جان خود را در راه جمهوری اسلامی فدا کنند. به دنبال آن عون دستور می دهد اتاق را دوباره عوض کنیم» و دکتر عزتی را

ص: ۶۹۵

۱- * نام گروه، جنبش شهید محی الدین ناصر اعلام شده بود.

می خواهد که همراه او برود. دکتر عزتی بعد از ۱۰ دقیقه، با حالتی دگرگون شده برمی گردد و می گوید: «عون به رئیس پلیس گفت اگر پیامی را که ما امروز صبح، به خبرنگار بی بی سی دادیم در اخبار ساعت ۹ شب، اعلام نکنید دکتر عزتی را کشته و

جسدش را از پنجره بیرون می اندازیم.» نفس ها در سینه ها حبس شده بود. ۵ دقیقه به ساعت ۹، عون یکی از خانم ها که باردار بود را آزاد کرد مشروط بر اینکه اوضاع را برای پلیس تشریح کند و بگوید اگر اعلامیه را پخش نکنند، آنها یکی از گروگان ها را خواهند کشت. «ساعت نه و پنج دقیقه شب بود که فیصل و مصطفی به طبقه بالا آمدند و درحالی که مصطفی لبخند بر لب داشت فریاد زد: آنها اعلامیه ما را از رادیو اعلام کردند کلمه به کلمه. ناگهان اتاق از شادی منفجر شد. همه به طرف فیصل، شاکر، علی و حسن دویدند و آنها را مانند دوستان قدیمی در آغوش گرفته و می بوسیدند. همه وهمه از گروگان ها گرفته تا افراد گروه حتی رهبر گروه در آن لحظه بی اختیار گریه کردند و بلافاصله همه به نماز ایستادیم. بعد از نماز، عون دکتر گل پاکستانی را نیز آزاد می کند. حالا دیگر همه اسلحه ها کنار گذاشته شده و حرف ها همه حرف های مهربانانه و محبت آمیز بود.»

شنبه، ۱۳ اردیبهشت، ۳ مه ۱۹۸۰

ساعت ۱۰ صبح، عون و فیصل با گروگان ها میزگردی تشکیل دادند و به بازگ کردن تاریخچه و سوابق سیاسی خودشان {که نیاز به تحلیل جداگانه و مفصل دارد} پرداختند. ساعت یک و نیم، بعد از نماز «ما متوجه شدیم که آنها با ماژیک مشغول نوشتن شعارهایی علیه آیت الله خلخالی و رفسنجانی و دکتر بهشتی شده اند. همچنین روی دیوار می نویسند: جاوید باد خلق عرب و شعارهای گوناگون دیگر، به طوری که تمام دیوارها سیاه شده بود.»

یکشنبه، ۱۴ اردیبهشت، ۴ مه ۱۹۸۰

ساعت ۱۰ صبح، رادیو اعلام کرد هنوز سه سفیر اردن، کویت و الجزایر در محل وزارت امور خارجه در لندن مشغول تبادل نظرند. به خوبی محسوس بود که پلیس و دولت انگلستان قصد ادامه دادن موضوع را دارند تا صبر و طاقت را از اشغالگران بگیرند.

ساعت حدود ۵:۳۰، دکتر افروز گفت: روی دیوار پشت اتاقی که در آن بودیم با نوشتن شعار به امام توهین کرده اند. نقی زاده او را متوجه این مسئله می کرد که اگر این رابطه ای را که با زحمت با آنها ایجاد کرده ایم از دست بدهیم، دیگر امکان مصالحه وجود ندارد، ولی آقای افروز درحالی که گریه می کرد گفت: «من نمی توانم آن جمله را تحمل کنم، یا آن را پاک کنند یا با خون من دوباره بنویسند. ... به هر که می خواهند فحش بدهند آزادند، ولی به نائب امام زمان...؟ حداقل من نمی توانم آن را تحمل کنم.» وقتی علی وارد اتاق شد همین جملات را به او گفت. فیصل وقتی در جریان موضوع قرار گرفت با عصبانیت و هیئت نخستین روز ورودش وارد اتاق شد و درحالی که گلنگدن اسلحه اش را با خشم می کشید، فریاد زد: «هر که ناراضی است بیاید بیرون» و بعد چند جمله رکیک دیگر. در اینجا آقای عباس لواسانی نیز با فریاد جملات افروز را تصدیق کرد و اتاق آشفته شد. تبرور افسر انگلیسی و چند گروگان دیگر به لواسانی و افروز اعتراض کردند و از طرفی فیصل بود که

قصد حمله به لواسانی و افروز را داشت. بالاخره قانون اسلحه پیروز شد و فیصل با ماژیک جملات ناخوشایندی را جلوی چشم ما با خط درشت نوشت. وقتی همه خواب بودند می شنیدم که افروز می گفت: «من همه آن شعارهایی را که بر روی دیوار نوشته اند، درود بر خمینی، می بینم.»

دوشنبه، ۱۵ اردیبهشت، ۵ مه ۱۹۸۰ ساعت ۹ صبح، عون به پلیس تلفن کرد و گفت: اگر تا ۴۵ دقیقه دیگر یکی از سفرای خواسته شده در اینجا نباشند و با ما مذاکره نکنند، ما یکی از گروگان ها را خواهیم کشت و جسدش را از پنجره به بیرون خواهیم

ص: ۶۹۶

انداخت. پلیس جواب می داد که ما نمی توانیم در این زمان یکی از سفرا را احضار کنیم و عون به تهدید ادامه می داد. از رفتارشان به خوبی پیدا بود که می خواهند همه چیز را همان روز پایان دهند. پس از گذشتن یک ساعت، لواسانی را با خود به طبقه پایین بردند. فقط ۱۵ دقیقه دیگر به پلیس فرصت داده شد. پلیس در این زمان مرتب با عون تماس می گرفت و شرایط قبلی را تکرار می کرد. پس از پایان یافتن ۱۵ دقیقه، صدای شلیک سه گلوله را شنیدیم. عون به وسیله تلفن به پلیس گفت: ما یکی از گروگان ها را کشتیم و اگر تا ۱۵ دقیقه دیگر یکی از سفرا را نیاورید یکی دیگر را خواهیم کشت. آقای نقی زاده و افسر تبرور، عون را قانع کردند که تا ساعت ۵ به پلیس مهلت داده شود. پس از شلیک آن سه گلوله و بازنگشتن لواسانی و اقرار عون به کشتن لواسانی حالتی شبیه به مرگ تدریجی بر سفارت حاکم بود. آنها می خواستند با ایجاد این فرسایش پلیس و گروگان ها، راهی برای خودشان باز کنند.

تا ساعت ۶ بعدازظهر، در تمام مدت پلیس با عون مذاکره می کرد و فریادها نشان می داد که مذاکرات برای گروه رضایت بخش

نیست. ساعت ۶:۱۰، دوباره صدای شلیک سه گلوله از طبقه پایین به گوش رسید. در ساعت ۶:۳۰، رادیو اعلام کرد که ۲ نفر از تروریست ها جسد مردی را به بیرون در سفارت آوردند و به سرعت

به داخل بازگشتند. دیگر برای همه مسلم شده بود که آنها لواسانی را کشته اند. عون به پلیس اعلام کرد که اگر حمله ای

به سفارت شود آنها همه گروگان ها [را] کشته و ساختمان منفجر خواهد شد و خواست «تا یک اتوبوس تا ۱۰ دقیقه دیگر جلوی در سفارت حاضر باشد. پلیس بلافاصله {با شگفتی هرچه تمام تر} قبول می کند و حتی نوع هواپیمایی را که گروه مایل است با آن پرواز کند نیز می پرسد. ۱۰ دقیقه بعد، پلیس تلفن کرد که تنها می خواهد با عون رهبر گروه صحبت کند. عون، هاریس و تبرور را با خود به طبقه دوم برد.»

هنوز عون با پلیس تلفنی صحبت می کرد که ناگهان صدای انفجار مهیبی ساختمان را لرزاند. بقیه گروگان گیران «فریاد زدند: حمله کردند، حمله کردند و هر ۴ نفر به داخل اتاق آمدند. فیصل بلافاصله به طرف افروز، صمدزاده، دادگر و دیگر گروگان ها که در سمت راست اتاق نشسته بودند شلیک می کند. شاکر هم شلیک می کرد، ولی تنها من می توانستم آتشی را که از لوله اسلحه هایشان بیرون می آمد بینم. صمدزاده اولین کسی بود که مورد اصابت چندین گلوله قرار گرفت. من که لحظه به لحظه ناظر جریان گلوله هایی که از مسلسل های فیصل و شاکر و تپانچه سلیم به طرف صمدزاده و دادگر و افروز شلیک می شد بودم، شوکه شده و تنها روی زمین نشسته بودم و منتظر گلوله ای بودم که مرا نیز از پای درآورد. دقیقه ای به همین حالت می گذرد که ناگهان فیصل داد می زند: به انگلیسی بگو تسلیم، تسلیم. در این لحظه فیصل و سلیم و شاکر روی زمین نشستند و اسلحه ها و نارنجک ها و فشنگ هایشان را از پنجره بیرون انداختند. در این لحظه اولین مأمور انگلیسی با هیئتی فوق العاده متحیرکننده وارد اتاق شد. کاملاً شبیه به قورباغه بود، اسلحه فوق العاده عجیبی در دست داشت، به محض اینکه وارد اتاق شد فریاد زد: دراز بکشید، دراز بکشید و بعد فریاد زد: تروریست کیه؟ تروریست کدومه؟!»

یکی از گروگان ها که من متوجه نشدم کیست فیصل و شاکر را نشان داد. مأمور بلافاصله فیصل را بلند کرد، روی دیوار

چسباند و با اسلحه اش حدود ۱۰ تا ۱۲ تیر از سر تا پایین تنه اش به او شلیک کرد. دومین نفر شاکر بود که خودش فریاد زد: تسلیم، تسلیم. مأمور بلافاصله به طرفش دوید، سر او را میان بازوهایش گرفت و با اسلحه کمری سرش را متلاشی کرد. به قدری این صحنه رقت انگیز بود که قدرت هرگونه حرکتی را از من گرفته بود. حالا در اتاق ۴ مأمور قورباغه ای شکل بودند که فریاد می زدند، بلند شو، بلند شو و بعد از طریق راهرویی که مملو از دود و گاز اشک آور بود ما را مانند هندوانه به یکدیگر پاس می دادند به طوری که وقتی مرا به بیرون از سفارت آوردند دیگر نمی توانستم نفس بکشم. دوستانم را یکی پس از دیگری دیدم. صمدزاده و دادگر را که به طور جدی زخمی شده بودند، فقط صمدزاده و دادگر نبودند... حدود ۱۵ دقیقه، به همان حال باقی ماندیم، سپس لیستی را که از قبل تهیه کرده بودند آوردند و تک تک گروگان ها را شناسایی کردند، همه

ص: ۶۹۷

در محل حاضر بودند به غیر از لواسانی، دادگر، صمدزاده و افروز. تا پایان عملیات که جمعاً نیم ساعت به طول انجامید، به همان حال دراز کشیده باقی ماندیم و بعد با اتوبوسی که در محل حاضر بود، بلافاصله به بیمارستان رفتیم. دیگر همه باور کرده بودند که همه چیز تمام شده و خدای بزرگ بار دیگر قدرت لایزالش را نشان داده است. درود بر لواسانی شهید و برادر همراهم صمدزاده.» (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۳۱۵: اسامی اشغالگران سفارت ایران در لندن

دو هفته بعد از پایان خونین ماجرای اشغال سفارت ایران، در ۳/۳/۱۳۵۹، رادیو لندن گزارش داد: «پلیس لندن اسامی پنج مرد مسلح را که در طی حمله پلیس به سفارتخانه ایران کشته شده اند اعلام داشته است. اسامی این مردان مسلح که سفارتخانه ایران را تسخیر کرده بودند و آن را شش روز در تصرف خود داشتند طبق اعلامیه پلیس لندن چنین است:

۱. عون علی محمد ۲. شاکر عبدالله رضی ۳. سمیر محمد حسین ۴. شاکر سلطان سعید ۵. مکی هارون علی ۶. علی فوزی
بداوی نژاد، دستگیر.» (۲)

درباره ردیف ششم، یادآوری می شود دو روز بعد از پایان ماجرای سفارت ایران در لندن، روزنامه گاردین نوشت: تنها تروریستی که سالم توسط پلیس انگلیس دستگیر شده است، در انگلستان محاکمه می شود و مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، مصمم است که در مقابل هرگونه تلاش دولت ایران برای استرداد این تروریست مقاومت کند. (۳)

ص: ۶۹۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۷، ۴/۳/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳/۳/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳، لندن خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷ مه ۱۹۸۰ {۱۷/۲/۱۳۵۹}.

تبعات حادثه طبس در امریکا قابل توجه است، بر اثر شکست عملیات طبس، بارها بر عدم تکرار حمله نظامی لاقفل در کوتاه مدت و قبل از پاسخ قطعی روش های دیگر، تأکید شده است، ضمن اینکه تقسیم و پخش شدن گروگان ها در سراسر ایران هرگونه حمله و اقدام نظامی محدود و سریع برای آزادی آنان را به طور اساسی منتفی می کند؛ درعین حال برخی دست اندرکاران قضیه، به دفاع مستقیم یا غیرمستقیم از آنچه گذشت می پردازند که تا حدی طبیعی هم هست، اما امروز، گزارشی از شبکه خبری امریکایی ای.بی.سی پخش شد که تا حد زیادی خلاف انتظار و دور از امکان تحقق به نظر می رسد و بیشتر کوششی برای خروج دولت امریکا از انفعال در افکار عمومی در آن می تواند مطرح باشد.

به گزارش آسوشیتدپرس، امروز، شبکه مزبور اعلام کرد: به فاصله یک هفته پس از نخستین تجاوز ناکام امریکا به ایران، کارتر به پنتاگون {وزارت دفاع امریکا} دستور داده است تا طرح های تازه ای را برای دومین حمله تحت عنوان "نجات گروگان های امریکایی" تدارک کند. به گزارش مزبور، این شبکه امریکایی گفته است درحالی که مقامات دولت کارتر وجود چنین نقشه هایی را انکار نمی کنند، اما این نکته را روشن کرده اند که امیدوارند با آزادی گروگان های امریکایی نیازی به آن نداشته باشند. باین حال، مقامات امریکایی معتقدند که جای جدید گروگان ها را می دانند و به محیط اطراف آن آشنا هستند و اعتقاد دارند که عملیات نجات جدید امکان پذیر است. مقاماتی که نخواستند نامشان افشا شود به شبکه ای.بی.سی گفته اند که متفرق کردن گروگان ها مفید بوده است زیرا پراکنده کردن گروگان ها معنی اش متفرق کردن نگهبانان آنها هم هست که درواقع به معنی ضعیف شدن عنصر خشن تری از میان دانشجویان پیرو خط امام است. ارتباط میان دانشجویان پیرو خط امام در نقاط مختلفی که گروگان ها را مستقر کرده اند ضعیف است و همین مسئله ضرورت زمان سنجی دقیق و چابکی بیش از حد نجات دهندگان را می کاهد و بالاخره شکست در یک عملیات به هیچ وجه شانس موفقیت در عملیات دیگری را ضعیف نمی کند. (۱)

ص: ۷۰۱

با اینکه مسئله مهم این روزها در نزد همه گروه‌ها و جریان‌های سیاسی انتخابات است، اما مسئله مبارزه با امریکا و حواشی آن در هر حال و همیشه جذابیت‌های خاص خود را دارد، به خصوص با توجه به نوع برخورد با آن که عاملی برای افزایش یا کاهش مشروعیت تلقی می‌شود. امروز، سازمان مجاهدین خلق و حزب کارگران سوسیالیست، برخی ابهامات موجود در حاشیه واقعه طبس مربوط به عوامل داخلی همدست امریکا را که قبلاً مطرح شده بود،^(۱) بازهم در نشریات خود مطرح کردند. روزنامه جمهوری اسلامی نیز از آیت الله خلخالی مطلبی در این باره درج کرده است.

سازمان مجاهدین خلق در شماره امروز ارگان خود مجاهد با عنوان "رادارهای محلی که نقاط کور را می‌پوشانند کجا بودند" نوشت: «پس از درج مقاله "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا"، عده‌ای از برادران درجه دار نیروی هوایی با ما تماس گرفتند و اعلامیه زیر را در اختیار ما قرار دادند، در توضیح این مطلب گفتند: ... این اعلامیه را که به وسیله عده‌ای از برادران درجه دار ما انتشار یافته است نزد مسئولین بردیم، ولی با کمال تعجب هیچ‌گونه پاسخی دریافت نداشتیم. پس از چاپ مقاله مجاهد در این زمینه مناسب دیدیم این اعلامیه را برای آگاهی مردم دلاور میهنمان در اختیار شما قرار دهیم تا در نشریه مجاهد به چاپ برسانید.»

این اعلامیه که با عبارت «به نام خداوند درهم کوبنده ستمگران. امریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند. {امام خمینی} با درود به رهبر کبیر انقلابمان، خمینی بت شکن و با امید به پیروزی تمامی مستضعفین بر مستکبرین. ملت مبارز و قهرمان ایران، چو ایران نباشد تن من مباد» شروع شده است، توضیحاتی بدین شرح در مورد سؤالات مطرح شده در مقاله مندرج در مجاهد ۱۴/۲/۱۳۵۹، داده است: «روز چهارشنبه ۵/۲/۱۳۵۹، به پایگاه یکم شکاری {پایگاه مادر} که توپ‌های ۲۳ میلی متری ما در آنجا مستقر بودند برای حفاظت و پاسداری از مرز هوایی فرودگاه و پایگاه دستور داده می‌شود که سریعاً توپ‌ها و رادارها را جمع کنید که درجه داران متخصص این دستگاه‌ها سؤال می‌کنند چرا؟ فرمانده گردان پدافند، سرگرد فریدون هراتیان اظهار می‌دارد که دستور از بالا آمده است، پرسنل درجه دار می‌گویند مگر می‌شود هواپیما و فرودگاه مهرآباد را بدون حفاظت گذاشت. آن سرگرد فرمانده یعنی هراتیان می‌گوید که من نمی‌دانم دستور داده اند توپ‌ها و رادارها باید جمع شود تا شما به مأموریت ویژه بروید. با توجه به دستور فرمانده که می‌گوید اگر جمع نکنید ترمز حساب می‌شود و دادگاهی می‌شوید {یعنی بازهم اطاعت کورکورانه} پرسنل درجه دار با زور فرمانده دستگاه‌ها را جمع می‌کنند و در همان روز هم ما مطلع شدیم که این عمل در پایگاه‌های دیگر خارج از مرکز انجام شده است، پایگاه بابلسر و شیراز و ایستگاه رادار شهرآباد مشهد و... در این رابطه باند فرودگاه تهران و پایگاه شکاری تا روز

ص: ۷۰۲

۱- * از جمله در نشریه مجاهد شماره ۵۵ مورخ ۱۴/۲/۱۳۵۹، مقاله‌ای با عنوان "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" درج شد که در روزشمار ۱۴/۲/۱۳۵۹، آورده شده است.

یکشنبه ۷/۲/۱۳۵۹ که جمعه اش [۵/۲/۱۳۵۹]، حمله امریکا اتفاق افتاد بدون مراقبت گذاشته شد و اکثریت هواپیماهای ما هم بدون استتار در باند مانده بودند و در این حال ما را به یاد بمباران هواپیماهای مصری انداخت که آنها را در باندهایشان بمباران کردند و نیروی هوایی آنها فلج شد، به هر حال تا روز یکشنبه که دو دستگاه توپ از پادگان آموزشی مهرآباد جنوبی آنجا بوده و مستقر کردند بدون رادار و روز دوشنبه یک دستگاه رادار هم به آنها دادند حالا ما از مسئولین ارتش و فرماندهان سؤال می کنیم که باتوجه به اینکه الآن روز چهارشنبه است ۱۰/۲/۱۳۵۹ و هنوز یک نفر از پرسنل به مأموریت ویژه کذایی نرفته اند چرا آن عمل را انجام دادید؟ آیا با برنامه روز جمعه امریکا ارتباطی ندارد؟» اعلامیه با این عبارت تمام شده است: «پیروز باد ایران زمین، نابود باد امپریالیسم امریکا و سرسپردگان داخلی آن، سرنگون باد حکومت مزدور عراق، پیروز [باد] مستضعفین.

درجه داران نیروی هوایی جمهوری اسلامی» (۱)

امروز همچنین هفته نامه کارگر ارگان حزب کارگران سوسیالیست به تکرار برخی ابهامات پرداخت و نوشت: «پیش از این تهاجم ستاد نیروهای هوایی طی تلفن گرام شماره ۸۲/۷۱۳۰۳، ۴/۲/۱۳۵۹ به گردان پدافند زمین به هوای پایگاه یکم به واحدهای مستقر در شهرهای بزرگ دستور می دهد که بی درنگ همه توپ های زمین به هوا و آتشبارهای مستقر در پایگاه ها را جمع آوری کنند. این دستور سبب می شود که بیشتر فرودگاه ها و پایگاه های مردم ایران در شب عملیات نور سبز، عاری از دفاع ضدهوایی باشند. ... و باز درخور توجه است که چراغ های ورزشگاه امجدیه که در کنار مرکز جاسوسی قرار دارد و گویا به عنوان محل فرود هلیکوپترهای امریکایی انتخاب شده بود، در شب عملیات تا صبح روشن بوده است و رادارهایی که می توانستند ورود هواپیماها و هلیکوپترهای امریکایی را گزارش کنند از یک هفته پیش از کار افتاده بوده است.» (۲)

از سوی دیگر، ابهام دیگری {بمباران منجر به شهادت منتظر قائم} در شیراز مطرح و جواب داده شد. خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از شیراز گزارش داد: «آیت الله خلخالی که به شهر شیراز سفر کرده اند در یک گفت و گوی اختصاصی در مورد چگونگی بمباران هلیکوپترها گفت در زمانی که هواپیماهای ایران در آسمان بودند گیرنده های سپاه پاسداران درست کار نمی کرد و این اشکال باعث شهادت منتظر قائم شد. وی افزود که بعضی ها مسائل را بررسی نمی کنند و می گویند ارتش و سران آن با مهاجمین دست داشته اند، در صورتی که این طور نیست زیرا داخل هلیکوپترها دستگاه های فرستنده کار می کردند و به گمان اینکه ممکن است به مجرد رسیدن قوای نظامی به نزدیک هلیکوپترها بمب ها منفجر شوند، آقای رئیس جمهور دستور بمباران آنها را صادر کردند و به نظر من سران ارتش و به خصوص تیمسار باقری بسیار خوب کار می کنند و اگر سران ارتش با مهاجمین همکاری می کردند آنها صددرصد موفق بودند، اما دیدیم که با این وضع فجیع فرار کردند.» (۳)

ص: ۷۰۳

۲- حزب کارگران سوسیالیست، هفته نامه کارگر، شماره ۵۷، ۱۳۵۹/۲/۱۷، ص ۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۷، ص ۴.

حمایت صدراعظم آلمان غربی، نامه ۵۰ تن از نمایندگان حزب کارگر در مجلس انگلستان و ابراز همکاری اقتصادی ژاپن با ایران، از جمله موارد قابل ذکر در ادامه حمایت های دیپلماتیک از امریکا در قضیه گروگان گیری می باشد که با فشارهای رسانه ای پررنگ تر می شود.

امروز، هلموت اشمیت صدراعظم جمهوری فدرال آلمان، در مصاحبه ای با روزنامه اکسپرس از اینکه منازعه و بحران بین ایالات متحده امریکا و ایران به علت گروگان گیری تا نقطه ای گسترش یابد که به کارگیری وسایل نظامی نیرومندتر به عنوان یگانه گام ممکن بعدی مورد توجه قرار بگیرد، ابراز نگرانی کرد. به گزارش بخش فارسی رادیو کلن، اشمیت در عین حال گفت که او به روش میانه رو و معتدل پرزیدنت کارتر اعتماد دارد. در این مصاحبه وی خاطر نشان کرد که نگرانی او به این جهت شدید است که اتحاد جماهیر شوروی با کمال تأسف هیچ گونه گامی برای حل بحران ناشی از گروگان گیری بر نمی دارد. دولت اتحاد شوروی بیشتر تلاش می کند تا از این بحران برای گسترش نفوذش در ایران استفاده کند. صدراعظم اشمیت در این مصاحبه گفت که برای همبستگی دولت جمهوری فدرال آلمان با ایالات متحده امریکا حدود مرزی در اتحادیه آتلانتیک وجود ندارد. (۱)

در همین حال، بیش از ۵۰ تن از نمایندگان حزب کارگر در مجلس عوام انگلستان نامه ای برای دکتر بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران، فرستاده اند.

به گزارش خبرنگار سیاسی تایمز، این نمایندگان از کسانی هستند که در زمان شاه مخلوع با رژیم وی و طرز رفتارش با زندانیان سیاسی مخالف بودند. آنها در نامه خود خواستار آزادی گروگان های امریکایی شدند. رادیو لندن که گزارش مذکور را پخش کرد در ادامه یادآور شد که روزنامه تایمز به نقل از نامه این نمایندگان به رئیس جمهوری ایران افزوده است: ادامه توقیف گروگان های امریکایی نتیجه ای جز انحراف افکار عمومی از اعمال و سیاست های گذشته امریکا در ایران ندارد. (۲)

همچنین مواضع ژاپن در این ماجرا قابل ذکر است که از طرفی حامی جدی امریکا است و از طرفی با ایران طوری برخورد می کند که با گرفتن زمان مناسب، کمترین خسارت های ممکن را متحمل شود. یک گزارش رویتراز توکیو حاکی است ژاپن می خواهد اقداماتش طوری باشد که رقبای دیگر حتی المقدور جایگزین آن نشوند. در گزارش رویتراز آمده است: کارخانه میتسویی ژاپن پروژه ۲/۳ میلیارد دلاری مجتمع پتروشیمی ایران را به پایان خواهد رساند. یک سخنگوی این کارخانه ضمن اعلام خبر مذکور افزود: عملیات ساختمانی این پروژه که حدود ۸۳ درصد کارش تمام شده بود، به دنبال انقلاب ایران متوقف شد و ما دوباره تصمیم گرفته ایم که کار تکمیل پروژه را دنبال کنیم. سخنگوی شرکت مزبور افزود: «ما ادامه کار را تا پایان این ماه از سر خواهیم گرفت و تا آن موقع حدود ۳۰۰ مهندس و کارگر ژاپنی به محل اعزام خواهند شد. گفته می شود پروژه فوق که کارهای جزئی آن باقی مانده تا پایان سال جاری مسیحی به اتمام خواهد رسید.» سخنگوی میتسویی گفت: «اظهارات معین فر توجه ما را به خود جلب کرد و ما فکر کردیم پروژه ممکن است به کشور دیگر واگذار شود

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

چراکه مجارستان هم اعلام آمادگی کرده بود.» رویتر افزوده است: «گفته می شود به دنبال تهدید ایران مبنی بر واگذاری کار به مجارستان یا یکی دیگر از کشورهای اروپای شرقی، ژاپن تصمیم گرفته است این پروژه را که بزرگ ترین پروژه مشترک خود با یک کشور خارجی است به اتمام رساند.» (۱)

۳۲۸

امروز، همراه با گزارش های حمایت آمیز از رفتار پلیس انگلیس، همچنین جنبه هایی از حادثه سفارت در لندن پخش شد که نشان می دهد اهداف دولت انگلیس از چگونگی حل مسئله از پیچیدگی های باز نشده ای برخوردار بوده است و این فرض را پیش می کشد که مقامات انگلیس عمداً می خواستند ماجرا را به وضعی برسانند که کشیده شد. (۲)

در چارچوب اولین جنبه ذکر شده، گزارش آسوشیتدپرس از لندن حاکی است: «رونالد موریس یکی از پیشخدمت های سفارت ایران در لندن، گفت که مردان مسلح رانده شدگان عرب از جنوب ایران بودند و اگر عملیات نظامی برای نجات گروگان ها انجام نمی شد، آنها همه گروگان ها را می کشتند. او همچنین گفت در آخرین لحظات پلیس با اشغال کنندگان مشغول مذاکره در مورد هواپیما بود که اشغالگران ناگهان تصمیم خود را عوض کرده و به کشتار گروگان ها پرداختند.» (۳)

اما در چارچوب دومین جنبه ذکر شده، یک گزارش رادیو لندن قابل ذکر است. این رادیو در بخش عربی خود گزارش داد: پلیس لندن از این موضوع پرده برداشته است که مردان مسلح اشغال کننده سفارت ایران در لندن پیش از حمله کماندوهای انگلیسی به ساختمان سفارت از تمام خواسته های خود صرف نظر کرده بودند بجز تأمین راه خروج آنها از کشور، اما مقامات انگلیسی آمادگی تأمین این راه خروج را نداشتند. پلیس لندن می گوید همین عامل باعث ناکامی مذاکرات با مردان مسلح شد. (۴)

۳۲۹

اعلام مواضع مقامات ایران و عراق در قبال یکدیگر، آشکارا تیره تر شدن روزافزون روابط دو کشور را نشان می دهد؛ تا جایی که هر دو طرف هر گونه میانجیگری را رد می کنند. نعیم حداد معاون رئیس جمهور عراق، که اخیراً تحرک دیپلماتیک قابل ملاحظه ای را بروز می دهد بار دیگر دعاوی عراق علیه ایران در مورد سه جزیره و اروندرود را مطرح کرد. (۵)

ص: ۷۰۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۲- * مطالعه گزارش مشاهدات یکی از گروگان ها که در بخش ضمائم روزشمار ۱۶/۲/۱۳۵۹ درج شده است، توصیه می شود.

۳- روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش عربی رادیو لندن، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵- ** جالب است که نعیم حداد، در یک تقلید آشکار از ایران و برای گرفتن ابتکار عمل، می‌کوشد شعار "نه شرقی، نه غربی" ایران را از انحصار ایران خارج کند و از مزایای آن برای عراق هم بهره بگیرد. وی در همین مصاحبه اتحاد شوروی و ایالات متحده را متهم کرد که در پی آن اند که با روش‌های مختلف کنترل حوزه‌های نفتی منطقه غرب آسیا را به دست گیرند. وی گفت: هدف اتحاد شوروی منحصر به اشغال افغانستان نبوده، بلکه به بهانه دفاع از خطرهایی که از جانب ایالات متحده وجود دارد، در صدد اشغال دیگر کشورهاست. حداد افزود: روش روس‌ها نفوذ از طریق احزاب کمونیست در پاکستان و دیگر کشورها و به دست آوردن قدرت در آنجاست. وی در مورد اهداف ایالات متحده گفت: راهبرد امریکا بر اساس ایجاد تنش دائمی در این منطقه و توجیه حضور واشنگتن به بهانه‌های مختلف و برپایی پایگاه‌های نظامی در این منطقه است.

امروز، آسوشیتدپرس گزارش داد: حداد در مصاحبه با روزنامه‌سیاسه {چاپ کویت} گفت که وی برای حل و فصل اختلافات میان ایران و عراق پیشنهاد مذاکره مستقیم کرده است، لکن به عنوان ابراز حسن نیت، ایران باید ابتدا سه جزیره واقع در خلیج فارس را به اعراب مسترد دارد. حداد گفت: عراق متقاعد شده است که قدرت‌های خارجی وجود دارند که سعی می‌کنند برای جلوگیری از مواجهه عراقی‌ها با اسرائیل، سربازان این کشور را در مرز عراق و ایران مستقر سازند، لکن عراق چشم طمع به این سه جزیره یا دهانه راه آبی شط العرب {اروندروود} ندارد، ضمن آنکه در پی دامن زدن به تشنجات با ایران نیست، ولی اگر ایران طالب جنگ باشد از آن استقبال می‌کند. نعیم حداد افزوده است که عراق کوشش‌های میانجیگرانه را نه از روی تکبر، بلکه به دلیل انجام گفت‌وگوهای مستقیم، رد می‌کند. (۱)

یادآوری می‌شود روز قبل نعیم حداد در مصاحبه با روزنامه کویتی الرأی العام اعلام کرده بود کشور متبوع او به درخواست از ایران برای تخلیه سه جزیره خلیج فارس که اهمیت راهبردی دارند، ادامه خواهد داد. به گزارش رویتر، وی اضافه کرد کشور او مترصد کسب کنترل این سه جزیره است و عراق این حق را دارد که کنترل این سه جزیره و بالطبع کنترل کامل شط العرب {اروندروود} را به دست آورد. (۲)

همچنین حسن طولابی یک سخنگوی وزارت اطلاعات عراق، در مصاحبه با روزنامه اماراتی الخلیج همین موضع را به این شکل تکرار کرد: دولت متبوع وی هرگونه میانجیگری بین عراق و همسایگانش را رد می‌کند و ترجیح می‌دهد که مستقیماً با آنها تماس بگیرد. وی افزود: نخستین شرط مذاکره با ایران تخلیه سه جزیره {تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی} از نیروهای ایران و اصلاح چاپ خط مرزی ایران و عراق در شط العرب {اروندروود} است و ما هنوز منتظر پاسخ ایران به این دو مطلب هستیم. (۳)

این گونه اظهارات درحالی است که حتی بعد از قضایای سفارت ایران در لندن نیز دولت عراق آشکارا به تبلیغ عربستان سازی در خوزستان و طرح دعاوی عرب گرایان در این خطه و به خصوص تشویق علنی اقدامات جنایتکارانه‌ای که تحت این عنوان انجام می‌شود، ادامه می‌دهد. رادیو بغداد در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، اعلام کرد: «ملت عرب در استان عربستان [خوزستان] همچنان به مبارزات مسلحانه خود علیه افراد و تأسیسات [دولتی]... ادامه می‌دهد. این مبارزات به رغم اقدامات و تدابیر سرکوبگرانه رژیم فارسی در جهت پایان دادن به قیام ملت عربستان [خوزستان] که در راه کسب حقوق خود آغاز کرده اند کماکان ادامه دارد. رادیوی رژیم نژادپرست فارس شب گذشته {۱۶/۲/۱۳۵۹}، اعتراف کرد که هشت بمب آماده انفجار در خط آهن اهواز کشف شده است که انقلابیون عربستان [خوزستان] آنها را کار گذاشته بودند.» (۴)

از سوی دیگر در ایران، امروز آیت الله بهشتی در جلسه هفتگی مصاحبه مطبوعاتی خود به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ گفت. به نوشته روزنامه اطلاعات: «دکتر بهشتی در

ص: ۷۰۶

۱- همان، ص ۳، کویت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷ مه ۱۹۸۰.

۲- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵، بخش عربی رادیو بغداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

پاسخ سؤالی مربوط به مسافرت یاسر عرفات به عراق و نقش میانجیگری وی گفت در رابطه با مسائل مطروحه بین ایران و عراق با روش ضد مردمی و خصمانه ای که دولت عراق پیش گرفته، هیچ نقطه مبهمی بین دولت ایران و دولت عراق وجود ندارد، همچنان که نقطه مبهمی میان ملت ایران و ملت عراق باقی نگذاشته است. ملت عراق اعم از شیعه و سنی برادران ما هستند. برادرانی که باید کوشش کنند و ما آنها را یاری کنیم تا از شر حکومت تحمیلی عراق آسوده گردند.» (۱)

۳۳۰

در زمینه تحرکات نظامی در مرز ایران و عراق، گزارشی از تردد نیروهای پیاده و خودروهای ارتش، کانال کشتی و سنگربندی های متعدد، از جمله در منطقه مرزی پاسگاه های شیلات و نصریان {محدوده موسیان} (۲) و نیز در حوالی میله ۲۲ مرز و پاسگاه بجلیه (۳) حکایت دارد. گزارش پاسگاه ۲۵ خرمشهر نیز حاکی است که در ساعت ۲۰:۱۵ امروز، یک هواپیمای جنگی از خاک کشور عراق به ارتفاع تقریباً ۱۷ هزار پایی بین این پاسگاه و شلمچه تا عمق ۸ کیلومتری خاک ایران نفوذ کرده و سپس بازگشته است. (۴)

از طرف دیگر، بنا بر ادعای مقامات مرزی استان بصره عراق امروز همچنین «یک فروند هواپیمای شکاری ایران در منطقه سیبه به حریم هوایی عراق تجاوز و پس از گشت زدن در نوار مرزی به طرف شلمچه ایران بازگشته است.» (۵)

یادآوری می شود اخیراً گزارش مقامات مرزی عراق به ایرانیان از تجاوزها و تخطی های مرزی ایران، افزایش یافته است و نوعی گردآوری مدارک و اسناد از این کار استنباط می شود. از جمله افراد گارد مرزی پاسگاه طیبه عراق اعلام کردند که امروز ساعت ۱۰:۳۰، «یک فروند قایق جنگی ایرانی که مجهز به مسلسل بوده مقابل پاسگاه مزبور توقف و با اشاره و علامات، چند دقیقه ای به مأمورین پاسگاه توهین نموده و سپس به طرف خرمشهر حرکت نموده اند.» (۶)

امروز، یک تیراندازی متقابل نیز در پاسگاه ۲۵ خرمشهر بین نیروهای مرزی دو کشور رخ داد. تیراندازی با سلاح کالیبر ۵۰ از خاک عراق به طرف پاسگاه مزبور شروع شد و با پاسخ گویی مأموران پاسگاه ادامه یافت. (۷)

۳۳۱

در ادامه تحرکات خرابکارانه عوامل عراق امروز، دست کم ۴ مورد از این گونه تحرکات در اهواز گزارش شد.

در این زمینه یک بمب ساعتی در کولر آبی گاراژی واقع در نزدیکی سه راه خرمشهر کشف و خنثی شد. (۸) در ساعت ۱۰ شب نیز «در یک گاراژ مسافری واقع در منطقه کمپلو اهواز یک بمب تی.ان.تی که حاوی ۵/۳ کیلوگرم مواد منفجره بوده توسط اهالی منطقه کشف و در جوی آب انداخته و خنثی

ص: ۷۰۷

- ۲- سند شماره ۳۴۷۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۳۳۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران {رکن ۲}، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۳۴۷۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی ناحیه اهواز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۳۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ فرماندهی ۲۱ ۰۷ {رکن ۲}، ۱۷/۳/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۰۰۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر {عملیات و اطلاعات} به فرمانده گارد ساحلی، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۳۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {مرزبانی} به نخست وزیری {دفتر امور انقلاب}، ۲۰/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۷۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آبادان به رکن ۳ ژاندارمری کشور و رکن ۲ معاون اداری در امور مرزی، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری {وقایع خوزستان}، ۱۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

شد.» (۱) در همین ساعت یک بمب ساعتی در محل نمایشگاه باغ ملی اهواز منفجر شد، اما خسارات وارد شده جزئی بود و تلفات جانی نداشت. حدود نیمه شب نیز «سرنشینان یک دستگاه اتومبیل سواری ب.ام.و. پرتقالی رنگ در حال عبور از سه راه خرمشهر شهرستان اهواز یک بمب را از داخل اتومبیل به بیرون پرتاب [کردند] که در اثر خراب بودن چاشنی آن منفجر نشده و توسط مسئولین امر خنثی شد.» (۲)

امروز همچنین به سپاه اهواز گزارش داده شد: «همه روزه تعدادی از ایرانیان ساکن سابله از طریق هورالعظیم به پاسگاه سابله عراق رفته و اسلحه و مهمات دریافت و مراجعه می نمایند. این عمل در چند ماه پیش شدت داشته، ولی اکنون کاهش یافته است، ولی تحویل سلاح در قبال خرابکاری از طریق پاسگاه فوق به افراد ایرانی ادامه دارد.» (۳)

از سوی دیگر، سپاه دزفول در اطلاعیه ای اعلام کرد: «واحد عملیات سپاه دزفول موفق گردید یک گروه شش نفری از عاملین شش انفجار مناطق مختلف مرزی را دستگیر نماید. اسامی گروه دستگیر شده عبارت اند از: هویلوش دبات فرزند جعلوش عامل اصلی انفجار قطار در ایستگاه سزاب و لوله های نفت شوش، حنوش دبات فرزند جعلوش رهبر گروه، عبدالحسین دبات معروف به عبیس فرزند حلوش عامل انفجار قطار در ایستگاه سزاب، جاسم چنانه فرزند محیس عامل انفجار لوله نفت گامش آباد دزفول و تنگه سینه در منطقه مرزی موسیان، رازی رویشدی فرزند عبدالله معروف به حیل حسن جاسوس و راهنمای گروه، حیل عبدالهی فرزند حسن یکی از اعضای گروه.» (۴)

علاوه بر خوزستان، تحرکات عوامل عراق در مناطق دیگر نیز قابل ملاحظه است. در غرب کشور به گزارش ژاندارمری کرمانشاه امروز، «کلیه عشایر مسلح قلخانی که از طرف مهاجمین تدارک می شوند به دستور خسرو بیگ داماد سردار جاف به عراق رفته و به نظر می رسد مأموریت حمله به آبادی های مرزی سرپل ذهاب و آبادی کدخدا حسن کومک به آنان واگذار شده باشد.» (۵)

در تهران که انفجارهای اخیر باعث حساسیت روی تردد افراد شده است به نوشته روزنامه کیهان امروز، «دو عراقی که رفتار مشکوکشان توجه مأموران تجسس کلانتری ۱۳ تهران را به خود جلب کرده بود، در محدوده بازار تهران بازداشت شدند و در بازرسی از وسایل آنها تعداد ۴۲۰ تیر فشنگ کلاشینکف کشف شد. با کشف فشنگ ها،

مأمورین این دو عراقی را که محمد خوشنام فرزند مجید و جمیل خوشنام فرزند مصطفی نام دارند به کلانتری اعزام کردند و تحقیق از آنان آغاز شد. مأموران پس از تحقیقات مقدماتی و تشکیل پرونده متهمین را با فشنگ های مکشوفه به دادسرای انقلاب اعزام کردند.» (۶)

اقدامات و مطامع عراق در خوزستان و نیز به کار گرفتن افرادی چون بختیار و اویسی علیه جمهوری اسلامی ایران، در مطبوعات اروپایی نیز بازتاب دارد که هرچند به دلیل دشمنی با ایران، عمده نمی شود، ولی به هر حال به میزان قابل توجهی می توان چنین مواردی را مشاهده کرد.

۱- همان.

۲- همان.

۳- سند شماره ۳۴۷۴۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نراجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

از جمله یک بولتن وزارت ارشاد که با عنوان بررسی روزانه مطبوعات جهان منتشر می شود، در شماره امروز خود، مطلبی از فیگارو {چاپ پاریس} مورخ ۲ مه ۱۹۸۰ {۱۲/۲/۱۳۵۹} ترجمه کرده که در ادامه آمده است، همچنین در تأیید مطالب مربوط به رابطه افرادی چون بختیار و اویسی با عراق، به اسناد داخلی اشاره شده است.

در مقاله فیگارو آمده است: در واقع تمام کسانی که رویای برانداختن رژیم {آیت الله} خمینی را در سر می پروراندند در بغداد گرد هم جمع شده اند، در یکی از جلسات اخیر آنها نخست وزیر سابق، یعنی بختیار نیز حضور داشت. رهبری نظامی این جنبش به عهده اویسی فرماندار سابق تهران و رهبری سیاسی آن به عهده پرویز ثابتی مدیر سابق ساواک است و تیمسار پالیزبان که اصلیت کردی دارد مسئولیت هماهنگی با شورش های کردستان را دارد. مصر مسئولیت مالی این سازمان را به عهده دارد و اشرف اخیراً چکی به مبلغ ۵ میلیون دلار به این سازمان کمک کرده بود. (۱)

در مورد حضور شاهپور بختیار در عراق، یک گزارش ژاندارمری نشان می دهد که همین امروز، نامبرده «به چهار کلا عراق آمده و برای فراریان ایرانی که در منطقه مزبور می باشند، سخنرانی نموده و به آنان نویدهایی داده است.» (۲)

در مورد تیمسار اویسی نیز در گزارش یک پایگاه نظامی در دهلران که چند روز قبل {۱۳/۲/۱۳۵۹}، به مقامات بالاتر ارسال شد، آمده است: «اویسی معروف در حال حاضر در عراق سکونت دارد و مشغول استخدام متواریان ایرانی برای خرابکاری در ایران می باشد. نامبرده به کشور عربستان به طور پنهانی سفر کرده و به هر چریکی که استخدام می نماید ماهیانه ۱۲۰ دینار عراق پول پرداخت می کند.» (۳)

امروز همچنین رادیو مسکو از تحرک برخی سلطنت طلبان و اویسی علیه ایران خبر داد، اما حضور او در عراق را مسکوت گذاشت. این رادیو افزود: «مفسر ما می نویسد دشمنان دو آتشه انقلاب ایران و سلطنت طلبان و طرف داران شاه مخلوع که آرزوی برقراری مجدد حکومت سابق و سیادت امپریالیسم امریکا را دارند پیوسته از پشتیبانی امپریالیست های امریکا برخوردارند. بولتن نظامی استریجی ویک {چاپ واشنگتن} اطلاع می دهد که سرلشکر اویسی بی سروصدا و به طور پنهانی یک تیم نظامی تشکیل داده است و پایه هایی برای عملیات آینده علیه جمهوری [اسلامی] تهیه دیده است. جلاد خون آشام اویسی که به دستور شاه مخلوع خلق های ایران را غرق به خون کرده بود، در ایالات متحده امریکا به سر می برد و مقدمات حمله به انقلاب ایران را فراهم می سازد و زمینه ای برای برقراری مجدد حکومت سابق آماده می نماید.» (۴)

{تیمسار غلامعلی اوئسی}

ص: ۷۰۹

-
- ۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد، بولتن بررسی روزانه مطبوعات، ۱۷/۲/۱۳۵۹، به نقل از فیگارو، ۲ مه ۱۹۸۰.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
 - ۳- سند شماره ۲۸۷۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

برای ترسیم آخرین وضعیت سنندج، گزارش خبرنگار کیهان از مشاهدات امروز خود در این شهر و نیز دو گزارش ژاندارمری، در ادامه درج شده است.

در گزارش خبرنگار اعزامی کیهان آمده است: «درحالی که بیش از دو هفته از درگیری های خونین در سنندج می گذرد

مردم این شهر همچنان در وحشت و نگرانی به سر می برند و تیراندازی و درگیری میان گروه های مسلح منطقه و افراد ارتش و پاسداران در تمام ساعات دیشب، ادامه داشت.» در ادامه این گزارش وضع امروز شهر چنین ترسیم شده است: «صدای انفجار خمپاره گروه های مسلح [ضدانقلاب] و توپ های ارتش که در ارتفاعات و مواضع حساس شهر مستقر هستند همچنان سنندج را می لرزاند و فشار ارتش و پاسداران برای پاک سازی منطقه به خاطر اینکه مردم بی گناه کشته نشوند، قدم به قدم و بسیار با دشواری انجام می شود و هیچ نشانه ای در دست نیست که این درگیری ها و تیراندازی ها به زودی پایان یابد. ... صحنه درگیری بیشتر در اطراف استانداری و باشگاه افسران است و پیشروی پاسداران که با پشتیبانی واحدهای لشکر ۲۸ کردستان انجام می گردد، از سمت راست فرودگاه سنندج تا سیصدمتری خیابان اقبال و پادگان تا اطراف خیابان استانداری نرسیده به مسجد جامع شهر و همچنین قسمتی از سمت راست محوطه رادیو تلویزیون است. درحالی که گروه های مسلح [ضدانقلاب] همچنان با سنگربندی در اطراف پل کمانگر و استانداری و در داخل خانه ها و سنگرهای بتونی تپه مشرف به پادگان و تپه های اطراف فرودگاه به مقاومت و تیراندازی متقابل مشغول هستند.»

در اشاره به وضع کلی شهر و پادگان از نظر خواربار و تجهیزات، گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان حاکی است: «کمبود آب و تا حدودی برق در داخل شهر سنندج و نبودن مواد سوختی و خواربار روزبه روز بیشتر، مردم سنندج را تحت فشار قرار می دهد و تمایل و یا حرکت بعضی از آنها برای کوچ به پادگان شهر، نشانگر این وضع است. در داخل پادگان سنندج نیز ارتباط تلفنی با شهر و شهرهای اطراف به کلی قطع است و امکان هیچ گونه ایاب وذهاب بدون وحشت از تیرخوردن برای هیچ کدام عملی نیست.»

درمورد آتش بس چند روز پیش: «علاوه بر اینکه آتش بس رعایت نشد، بلکه در اثر تیراندازی گروه های مسلح [ضدانقلاب] در اطراف منازل پادگان سنندج سه بچه کشته و مجروح شدند.» (۱)

کیهان در گزارش دیگری آورده است: فشار اقتصادی ناشی از بسته بودن مغازه ها و ناامن بودن راه های خروجی و ورودی شهر وضعیت بسیار دشواری پدید آورده است. سپاه پاسداران نیز با محاصره شهر هرگونه راه کمک رسانی به گروه های مسلح را تا حدود زیادی بسته است. (۲)

در همین حال، گزارش امروز ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به نقل از درجه دارانی که از سنندج آمده اند، حاوی نکاتی بدین شرح است:

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۰ «گروه های مختلف، شهر سنندج را منطقه بندی نموده و درحال حاضر ناحیه ژاندارمری سنندج و فرودگاه سنندج حوزه عملیاتی دمکرات ها و منطقه سمت جاده نو و لشکر سنندج حوزه فعالیت چریک های فدایی خلق و منطقه سمت جاده دهگلان و صلوات آباد حوزه فعالیت کومه له می باشد. به طور کلی تمام گروه ها مسلح هستند و در میان آنها دختران و زنان مسلح زیادی دیده می شوند و نیز تعدادی افراد غیربومی از سایر نقاط ایران به سنندج آمده و در میان اجساد تعداد زیادی جسد افراد غیرمحلی وجود دارد.»

۰ «ارتفاعات اطراف فرودگاه شهر سنندج تا شهربانی سمت جاده نو و سمت جاده همدان تا عباس آباد در دست گروه هاست.»

۰ «سلاح هایی که در دست گروه ها دیده شده: ۱. بازوکا، ۲. خمپاره انداز ۱۲۰ میلی متری، ۳. آر.پی.جی ۷، ۴. کلاشینکف، ۵. تیربار کالیبر ۵۰، ۶. تفنگ ۱۰۶ میلی متری، تفنگ ۱۲۱ و ژ۳، برنو، یوزی و کلت می باشد.»

۰ «گردنه صلوات آباد و مروارید در محورهای سنندج و همدان و سنندج به کرمانشاه در دست [این] گروه ها می باشد و [آنها] مبادرت به تهیه استحکامات در این نقاط نموده و اتوبوس های عبوری را نیز بازرسی [می کنند].» (۱)

۳۳۴

در وضعیت ناامن کنونی سنندج، از مردمی که با گروه های غیرمذهبی مرزبندی دارند یا به طور اساسی غیرسیاسی و درپی امنیت خود هستند، عده کمی موفق به خروج از شهر یا رساندن خود به مراکز امن بسیار محدود شهر می شوند.

خبرنگاران کیهان به توصیف وضع عده ای قلیل پرداخته اند که امکان پناه یافتن پیدا کرده اند. در این گزارش که مربوط به فعالیت امروز خبرنگاران مزبور در سنندج می باشد، آمده است: «به قصد ملاقات و گفت و گو با پناهندگان سنندج به پادگان سنندج محل تجمع این عده که در منازل آسیب دیده پادگان سنندج هستند، رفتیم. در این نقطه که مشرف به پادگان سنندج است صدای تیراندازی مسلسل کلاشینکف گروه های مسلح با آتش متقابل پاسداران و سربازان، آنی قطع نمی شود. درحالی که ما به طور زیگزاگ به اتفاق فرمانده عملیات و چند تن از درجه داران و سربازان به سوی آن محل می رفتیم، در اثر انفجار خمپاره یکی از ما {خبرنگار اعزامی} از ناحیه دست و انگشتان مجروح شد که بلافاصله همکار مجروح ما را با آمبولانس به پادگان سنندج بردند و تحت درمان اولیه قرار گرفت. در اثر این حادثه دوربین همکارمان نیز شکست.» در ادامه گزارش خبرنگاران کیهان آمده است: «باوجود این اتفاق ناگوار ما توانستیم با پناهندگان سنندج در طبقه اول یک بلوک آپارتمانی خالی و گلوله خورده گفت و گو کنیم. این عده که تقریباً ۲۵۰

ص: ۷۱۱

نفر هستند در گفت و گویی ضمن اعلام خواسته های خود قطعنامه ای در ۶ ماده تنظیم کردند.» در این قطعنامه از امام و دولت و سپاه و ارتش اعلام حمایت و از «گروه های مسلح وابسته در شهر سنندج که تحمیل کننده جنگ اخیر می باشند» اعلام انزجار شده و تأکید گردیده است: «با تمام وجود خواستار ممانعت از نفوذ مجدد گروه های مسلح جیره خوار اجنبی هستیم.» در آخر قطعنامه هم آمده است: «از مردم مسلمان سنندج که هنوز در شهر باقی مانده و گروه ها اجازه خروج آنها را نمی دهند، خواستاریم به هر طریق ممکن به ما بپیوندند تا پاک سازی شهر زودتر صورت گیرد.» (۱)

از سوی دیگر، گروه های معارض مسلح، علاوه بر ایجاد رعب و انواع مانع تراشی در جهت جلوگیری از کوچ مردم به نقاط امن، به کار تبلیغاتی وسیعی نیز دست می زنند؛ از جمله سازمان چریک های فدایی خلق مدعی شد: سپاه پاسداران مردم را در ازای دریافت مواد غذایی به تسلیم یا خروج از شهر تشویق می کند. (۲)

۳۳۵

امروز، ۲ تن از فرماندهان ارتش و سپاه مستقر در سنندج، سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج و محمد بروجردی فرمانده عملیات غرب مستقر در سنندج، در مصاحبه با خبرنگاران مطالبی در مورد این شهر مطرح کردند.

سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج در گفت و گویی با خبرنگار اعزامی کیهان گفت: «چند قسمت از شهر توسط پاسداران پاک سازی شده، ولی به علت سنگربندی گروه های مسلح در مسجد جامع شهر ما نمی خواهیم و نمی توانیم در این محل پیشروی کنیم؛ زیرا برای پاک سازی این نقطه باید مسجد را بکوییم که این کار درست نیست.» وی سپس با تکذیب خبر کشته شدن خود گفت: «این شایعه را گروه های مسلح راه انداخته اند و من همچنان به عنوان یک سرباز که معتقد به خلع سلاح گروه ها و مخالف با هرگونه مذاکره و آتش بس هستم در موضع خود ایستاده ام. این را اضافه می کنم که این گروه ها فقط قصد تجزیه و نقض استقلال و حاکمیت ملی را دارند در صورتی که دولت با طرح شش ماده ای آنها موافقت کند، پایه تجزیه کشور را در خاک کردستان ریخته است.» سرهنگ صدری شایعه بمباران شهر سنندج را نیز تکذیب کرد و افزود: «فانتوم های ارتش جمهوری اسلامی ایران فقط به درخواست من و برای انهدام سنگرهای دشمن در اطراف شهر سنندج و بالای تپه و کوه ها وارد عمل شدند و اعلام این موضوع که شهر سنندج بمباران شده است ابداً صحیح نیست.» وی پاک سازی شهر سنندج را مأموریتی برای سپاه پاسداران دانست و ضمناً گفت: «ما در این عملیات از آنها پشتیبانی می کنیم و می کوشیم که زمینه

ص: ۷۱۲

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

پیشروی آنها را فراهم کنیم و تا به حال گروه های مسلح که از دمکرات ها، کومه له، چریک های فدایی خلق، ساواکی ها و گروه های زیادی از افراد غیربومی سنندج هستند، حدود ۳۰۰ گلوله خمپاره به داخل پادگان پرتاب کردند که اگر ما می خواستیم به آنها جواب دهیم، شهر ویران شده بود.» فرمانده پادگان سنندج تأکید کرد: «ضد هوایی ۴۰ میلی متری عراق در گردنه خان بانه و دره از گله پای تپه رش مستقر شده و این اولین باری است که در جنگ کردستان گروه های مسلح به این سلاح ضد هوایی برای مقابله با پروازهای هلیکوپتر مجهز شده اند.» (۱)

محمد بروجردی فرمانده عملیات سپاه پاسداران غرب مستقر در سنندج نیز در گفت و گوئی

با خبرنگاران چگونگی وقایع اخیر کردستان و پیامدهای آن را تشریح کرد. وی در مورد اعزام مجدد پاسداران به سنندج گفت: به دنبال مذاکرات دولت در یک سال گذشته، نیروهای مسلح غیرمسئول در منطقه به سازماندهی پرداخته بودند. مقابل ستون های

اعزامی ارتش برای حفظ مرزها، ایستادند و در این مقطع از زمان که ما هیچ گاه در صدد خلع سلاح نیروهای غیرمسئول در منطقه نبودیم جنگ داخلی را تحمیل کردند. بروجردی افزود: وقتی مهاجمین پادگان لشکر ۲۸ سنندج، باشگاه افسران و فرودگاه را در محاصره داشتند به ما ابلاغ شد برای تقویت ارتش نیرو به منطقه اعزام داریم. لذا از طریق هوا پاسداران انقلاب وارد فرودگاه و پادگان سنندج شدند و با تقویت باشگاه افسران سرانجام توانستیم این باشگاه را از محاصره نجات دهیم و نیروهای مستقر در باشگاه را تقویت کرده و از سقوط حتمی آن جلوگیری به عمل آوریم. وی در مورد رابطه فعلی سپاه و ارتش و هماهنگی این نیروها در منطقه گفت: هم اکنون یک ستاد مشترک تشکیل شده که با فرماندهی مشترک، عملیات ارتش در مواضع کلی انجام می گیرد و نیروهای سپاه پاسداران عملیات پاک سازی و

دستگیری ضدانقلاب را ادامه می دهند. بروجردی افزود: یکی از موجبات پیشرفت، همکاری برادران پیشمرگ مسلمان کرد می باشد که مواضع دشمن را خوب می شناسند و ما را در پیشرفت عملیات صمیمانه یاری می دهند. (۲)

بروجردی همچنین در مورد این مطلب که حزب دمکرات و کومه له و چریک های فدائی شاخه کردستان در یک اطلاعیه که در سطح وسیع پخش شده خواستار آتش بس در کردستان شدند و شرط قبول آن را رعایت مقررات آتش بس از سوی ارتش و پاسداران اعلام کردند، گفت: ما به طور کلی با این نظر مخالفیم زیرا در تمام دوران مذاکرات قبلی آنها توانستند تا حدود زیادی به تجهیز و تقویت مسلحانه خود پردازند.

وی با اشاره به اینکه خلع سلاح گروه های مسلح غیرقانونی فوری ترین اقدام برای آتش بس است، گفت: مأموران ژاندارمری و شهربانی باید حافظ امنیت شهرهای کردستان شوند و تا وقتی که آنها در سطح منطقه مستقر نشوند، هیچ گونه مذاکره و آتش بس صحیح نیست.

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

بروجردی در پاسخ به این سؤال که سنگربندی گروه‌های مسلح غیرقانونی در داخل خانه‌ها و جنگ چریکی با پاسداران و ارتش ممکن است تا چه مدت طول بکشد، گفت: مشکل عمده در وضعیت کنونی این است که چنانچه ما مواضع و سنگرهای آنان را بکوییم، عده زیادی از مردم که روی خانه‌های آنها سنگربندی انجام شده از بین می‌روند. (۱)

بروجردی در مورد آتش بس چند روز پیش گفت: حزب دمکرات و شاخه کومه له و چریک‌های فدائی آتش بس را رعایت نکردند. این فرمانده عملیات سپاه سپس با اشاره به اینکه هدف، استقرار نظام عدل است و در جهت آن کوشش خواهد شد در مورد مواضع نیروهای مسلح غیرقانونی گفت: نیروی آنها به صورت پراکنده در شهر درآمده و عملیات آنها نیز غیرمنظم شده است و به طور کلی قدرت سلاح‌های سنگین گروه‌ها کاسته شده و مقداری از آن به دست نیروهای ارتش و پاسداران افتاده است. وی افزود: راه‌ها برای کمک‌رسانی به آنها بسته شده و مشکل عمده پراکندگی آنها در سطح شهر است. (۲)

۳۳۶

درحالی که درگیری در سنندج بدون برتری قاطع هیچ‌یک از دو طرف همچنان ادامه دارد، ایجاد هماهنگی و وحدت فرماندهی و عمل میان نیروهای مسلح متفاوت موجود یعنی نیروهای داوطلب و سپاه و از طرفی نیروهای موظف ارتش که طبعاً هرکدام در فضای جداگانه‌ای به سر می‌برند، از معضلات است. به خصوص که فرمانده کل قوا بنی صدر است و در ذهنیت نیروهای سپاه در مورد وی مشکل اساسی وجود دارد و او را فردی می‌دانند که صرف نظر از مواضع سیاسی، در این گونه موارد، فردی بی‌اطلاع است و ذهن و ملاک تصمیم‌گیری‌های خود را در اختیار فرماندهان ارتشی قرار داده است که چندان توانایی و تمایلی به انجام روش‌ها و راه‌حل‌های مورد نظر سپاه ندارند. باین همه بنی صدر در مقام فرماندهی کل قوا، روز گذشته، به اتخاذ تدابیری برای حل این معضلات دست زده است که امروز، در قالب دستورالعمل‌هایی از ستاد مشترک ارتش به کلیه نیروهای مسلح درگیر از جمله سپاه، به صورت تلفن‌گرام‌هایی به شرح زیر ارسال شد:

متن تلفن‌گرام اول: «در جلسه شورای وزیران امنیتی روز ۱۶/۲/۵۹، با توافق مقامات مسئول، ریاست جمهور فرمودند آقای ابوشریف و سرگرد شیرازی در منطقه لشکر ۲۸ حضور داشته باشند و زیر امر فرمانده لشکر عملیات هماهنگ نموده از اقدامات مستقل و موضعی بی‌نتیجه خودداری شود. (۳) دستور فرمایید در این مورد اقدام و مراتب را به لشکر ابلاغ نمایند که فعالیت‌ها با طرح ریزی قبلی و در زمان متناسب انجام شود که از تلفات بی‌نتیجه و تضعیف روحیه افراد جلوگیری شود.» (۴)

ص: ۷۱۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- * صرف همین یک دستورالعملی که افرادی چون ابوشریف و صیاد شیرازی را زیر امر لشکر ۲۸ قرار می‌دهد، خود گویای خالی بودن ذهن بنی صدر و از طرفی از قبل محکوم به شکست بودن مدیریت وی است. به خصوص در فضای انقلابی کنونی که شخصیت و رفتار انقلابی غالب افراد مقدم بر شخصیت و رفتار سازمانی و قانونی آنان می‌باشد؛ مسلم است که این گونه دستورالعمل‌ها فقط واکنش و ذهنیت منفی در مورد وی را افزایش می‌دهد.

۴- سند شماره ۰۴۱۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

متن تلفن گرام دوم: «در جلسه مورخه ۱۶/۲/۱۳۵۹ شورای وزرای امنیتی مقرر گردید:

۱. محاصره شهر سنندج تکمیل و ترتیبی اتخاذ شود که مطمئناً از تقویت ضدانقلابیون در شهر ممانعت شود.

۲. جاده کرمانشاه سنندج [با] زیر امر [قرار] گرفتن ژاندارمری کرمانشاه و سپاه پاسداران از وجود عناصر ضدانقلابیون پاک شود و با گماردن ۷ پاسگاه از کامیاران تا سنندج که امکان دارد ۳ پاسگاه آن به ژاندارمری و ۴ پاسگاه به سپاه پاسداران محول شود و با گشت زنی و حملات ناگهانی به روستاهای اطراف جاده و پاک کردن از افراد مسلح غیرقانونی امکان رفت و آمد از راه زمین هرچه زودتر فراهم شود.

۳. با برقراری ارتباط بین پاسگاه های مذکور واحدهای مستقر در کامیاران درخواست های کمک پاسگاه ها از طرف واحد مزبور مورد اجابت شود.

۴. با این ترتیب که وسایل پروازی نمی تواند برای مدت مدیدی تدارک از راه هوا را تأمین نماید اهمیت و فوریت امر تأکید می شود.» (۱)

۳۳۷

گردنه صلوات آباد که در حدود ۱۵ کیلومتری سنندج به سمت دهگلان واقع شده یکی از نقاط سوق الجیشی و حساس در حوادث کردستان است که از چندی پیش در اختیار گروه های مسلح مخالف نظام قرار داشت و از این نقطه به ارسال کمک برای نیروهای خود در سنندج اقدام می کردند و نیز مانع ارتباط زمینی مناسب نیروهای دولتی با سنندج می شدند. پس از آنکه مدتی بر اثر ناهماهنگی بین ارتش و سپاه عملیات برای تصرف این گردنه به تعویق می افتاد، امروز، این گردنه در عملیاتی با نقش اصلی سپاه آزاد شد و نیروهای نظام در آن مستقر شدند. نکته اینکه حتی در اعلام این خبر نیز بازهم ناهماهنگی مشهود است.

ستاد مشترک ارتش در تلفن گرام خود به سپاه پاسداران اعلام کرد: «برابر اعلام نیروی زمینی، یگان های تیپ ۳ همدان در ساعت ۱۰:۳۰ مورخ ۱۷/۲/۱۳۵۹، راهداری گردنه صلوات آباد را اشغال نمودند.» (۲) همچنین سپاه همدان که فرمانده عملیات خود را در این عملیات از دست داد گزارشی به این ترتیب به سپاه تهران ارسال کرد: در درگیری ساعت ۲ بعدازظهر امروز، «در گردنه صلوات آباد که منجر به شهادت ۲ نفر و مجروح شدن ۳ نفر از افراد سپاه همدان شد، تمام ارتفاعات گردنه در دست سپاه قرار گرفته و در حال حاضر اوضاع آرام می باشد. {احتمال درگیری نیز هست}» در هاشم پیام آمده است: «به رئیس جمهور اطلاع داده شد.» (۳)

در تلفن گرام دیگری که امروز سپاه همدان به مرکز فرماندهی سپاه در تهران ارسال کرد اسامی ۲ شهید و مجروحان این عملیات که همگی از اعضای سپاه همدان بودند، اعلام گردید که نام حسین شاه حسینی فرمانده عملیات این سپاه نیز جزء شهدا ذکر شده است. (۴)

-
- ۱- سند شماره ۰۴۱۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا {مرکز فرماندهی} به نزاچا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۱۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۴۱۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه همدان به مرکز فرماندهی، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

در همین حال، ژاندارمری نیز به دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد: گزارش هنگ ژاندارمری همدان گویاست در ساعت ۱۸ امروز، «ستونی مرکب از ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بدون تلفات گردنه صلوات آباد را واقع در ۵۰ کیلومتری سنندج تصرف و هم اکنون پرسنل ژاندارمری در سرزمین نگهبانی خود مشغول حفظ امنیت می باشند و ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که به طرف سنندج به پیشروی ادامه می دادند به انگیزه [علت] تاریکی هوا امکان پیشروی وجود نداشته و پرسنل هم اکنون در گردنه صلوات آباد متوقف شده اند. ضمناً در این مأموریت ۲ نفر از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهید و ۳ نفر دیگر مجروح شده اند که توسط هلیکوپتر تخلیه گردیده اند.» (۱)

۳۳۸

علاوه بر سنندج، در دیگر مناطق کردنشین غرب کشور، درگیری و ناآرامی ادامه دارد که به خصوص در بانه و پاوه میزان وخامت اوضاع بیشتر است، تاجایی که در پیام امروز عملیات سپاه کرمانشاه به تهران آمده است: «لازم [است] جهت جلوگیری از سقوط بانه و مریوان و پاوه و تسخیر باینگان و پاک سازی و تعویض و تقویت سنندج و حرکت کامیاران ظرف ۴۸ ساعت آینده ۱۰۰۰ نیرو اعزام شود.» (۲) البته پاسخ این گونه درخواست ها از طرف سپاه های مختلف کمبود نیرو است؛ از جمله عملیات شیراز امروز، در پاسخ به تهران با اشاره به اعزام نیروهای قبلی به سنندج و ارومیه اعلام کرد نمی تواند نیرو بفرستد. (۳)

در ادامه درگیری های مناطق کردنشین امروز در کرمانشاه، «یک بمب در یکی از گاراژهای کرمانشاه کشف و خنثی گردید.» (۴)

در بیجار، درگیری های امروز، به مجروح شدن شدید ۴ پاسدار انجامید. (۵) (۶)

در دیواندره که از مراکز تدارکاتی گروه های مسلح درگیر در سنندج است، گزارش رسیده به سپاه حاکی است: «درحال حاضر، تعداد ۱۰۳ نفر از افراد مسلح از حزب کومه له در دیواندره مستقر هستند. ... [و] مظفر محمدی سرپرست افراد مزبور در دیواندره به طرف داران خود اعلام نموده که از شهر خارج شده و در معابر و مناطق کوهستانی به ستون های ارتشی دستبرد بزنند.» (۷)

در مریوان، سازمان چریک های فدایی خلق از محاصره پادگان و دستگیری ۶۸ ارتشی و ۳۰ جاش {محلی های طرف دار نظام} خبر داد. (۸)

ص: ۷۱۶

۱- سند شماره ۰۴۱۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۱۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات شیراز به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۵۷۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران {منطقه ۳}، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۵- * درباره وضعیت مجروحان درگیری امروز بیجار، دو روز بعد {۱۹/۲/۱۳۵۹}، پیامی از سوی مرکز فرماندهی ژاندارمری به ستاد مشترک ارسال شد که گویای فقدان امکانات یا ناهماهنگی است. متن پیام به این شرح است: «دادستان انقلاب اسلامی بیجار اعلام نموده در درگیری روز ۱۷/۲/۱۳۵۹ سپاه پاسداران با مهاجمین تعداد ۴ نفر پاسدار مجروح که در بیمارستان شهرستان بیجار موقتی بستری و چون امکان حمل مقدور نبود، لذا باتوجه به وضع وخیم مجروحین تقاضای اعزام یک فروند هلیکوپتر مقدور نگردیده و پاسخ داده شده در صورت امکان با آمبولانس به بیمارستان مجهز حمل گردد. خواهشمند است دستور فرمایید در صورت امکان اقدام مقتضی معمول دارند.» [سند شماره ۴۱۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به سماجا، ۱۹/۲/۱۳۵۹]

۶- سند شماره ۴۱۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به سماجا، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۴۱۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۸- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

در ارومیه، بمبی در یک مینی بوس خالی از مسافر که در حال تردد در جاده های روستایی بود، منفجر شد. (۱) همچنین در نیمه شب گذشته، قریه اشک سر هدف حمله حدود ۴۰۰ نفر از عوامل حزب دمکرات قرار گرفت که با رسیدن کمک در ساعت ۴ بامداد، مهاجمان عقب نشینی کردند. در این درگیری یکی از جوانمردان به نام خلیل مطهری شهید شد و ۴ نفر از درجه داران به گروگان گرفته شدند (۲) و ۵ قبضه اسلحه از پاسگاه به یغما برده شد و یک دستگاه خودروی گاز ۶۶ و یک دستگاه اتومبیل متعلق به یکی از درجه داران نیز بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی ۷ منهدم شد. (۳)

در سردشت از ساعت ۱۸، پاسگاه ژاندارمری خلته مورد هجوم قرار گرفت که درگیری تا بعد از نیمه شب ادامه یافت. (۴) همچنین انفجار مین تلفاتی به بار آورد. (۵)

در بانه، محاصره پادگان ادامه دارد. افراد سپاه از فرمانده ارتشی پادگان گلایه دارند و اظهار بدبینی می کنند و گزارش منفی راجع به وی می دهند. (۶) درباره بانه، سپاه مراغه امروز از طریق سپاه تبریز پیامی بدین شرح به عملیات تهران فرستاد: «طبق خبر رسیده از بانه وضع منطقه خیلی ناامید کننده است، به نیرو نیاز است، ارتش فرمان آتش ندارد و به احتمال قوی به دست دمکرات ها خواهد افتاد.» از زخمی های بانه ۵ تن دیروز به تهران اعزام شدند و امروز نیز تعداد نامعلومی زخمی از بانه به مراغه اعزام شده است. (۷) در این حال، مسئول پاسداران مستقر در بانه، امروز، اسامی یک مفقود و ۴ شهید را که اجساد آنها تخلیه شده و بیش از ۱۵ روز است که روی زمین مانده اند را اعلام کرد. (۸)

در پی تداوم وخامت اوضاع بانه تا آخر وقت امروز، شب هنگام نیروی زمینی ارتش، اطلاعیه ای به این شرح صادر کرد:

«بسمه تعالی

هم وطنان مسلمان کردستان و مردم آرامش طلب

شهرستان بانه، اکنون که ضدانقلابیون و عوامل وابسته به اجنبی از این روش عملیاتی ارتش و سپاه پاسداران که روستاها و مردم غیر مسلح را مورد حمله قرار نمی دهند سوء استفاده می کنند و با مستقر کردن سلاح های نیمه سنگین خود در محل زندگی و در بین شما به روی واحدهای مستقر در پادگان بانه تیراندازی می نمایند،

از شما تقاضا می شود آنان را از خود برانید و اجازه ندهید در پناه شما پادگان را زیر آتش قرار دهند و چنانچه در انجام این درخواست همکاری ننمایید و ضدانقلابیون را از روستا و شهر بانه بیرون نرانید واحدهای مستقر در پادگان برای دفاع از خود ناگزیر از تیراندازی متقابل خواهند شد که چنانچه شما محل خود را ترک نکنید ممکن است مورد اصابت گلوله قرار گیرید.» (۹)

در پاوه، از شب گذشته، دوباره شهر با خمپاره و دیگر سلاح ها، از ارتفاعات مورد حمله قرار گرفت. یک گزارش سپاه حاکی است که ۷۰ خمپاره به مرکز سپاه اصابت کرده و بر اثر آن ۳ شهید و ۱۴ مجروح برجا مانده است. (۱۰) پاوه همچنان در وضع تعطیل قرار دارد (۱۱) و گزارش های مختلف نیروهای سپاه و ژاندارمری به گروهان پاک سازی و خلع سلاح شده نوسود اشاره دارد که در خدمت مهاجمان مسلح ارتفاعات پاوه قرار گرفته اند. (۱۲)

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
- ۲- * این درجه داران روز ۱/۳/۱۳۵۹، آزاد شدند. [سند شماره ۶۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نازجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۸/۳/۱۳۵۹]
- ۳- سند شماره ۰۴۱۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به نازجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نازجا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات تبریز به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مراغه به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۰۴۱۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول پاسداران مستقر در بانه به مرکز فرماندهی {عملیات}، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۹- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۱۰- سند شماره ۴۱۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۱۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۱۲- سند شماره ۰۴۱۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از عملیات کرمانشاه به عملیات مرکز، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

در بازتاب مسائل کردستان، یک نکته قابل ذکر تفاوت فاحش فضای سیاسی اجتماعی داخل کشور با نوع بازتاب آن در رسانه های بیگانه است. در این خصوص رادیو صدای امریکا در بخش فارسی خود، چنین تفاوت فاحشی را بروز داده و برخلاف فضای داخل، از ادبیات به شدت تبلیغاتی کاملاً متناسب با گروه های محارب و از خبرهای آشکارا نادرست استفاده کرده است. در ادامه نمونه ای از انعکاس مسائل کردستان در داخل و نمونه ای از گزارش صدای امریکا ذکر شده است.

روزنامه بامداد از تشییع جنازه ای که صبح امروز برگزار شد بدین نحو خبر داد: «جنازه ۱۱ شهید از سپاه پاسداران که اخیراً در درگیری های کردستان به شهادت رسیده بودند از دانشگاه تهران تشییع شد. جمعیت انبوه مشایعت کننده که در ساعت ۱۰ صبح، در دانشگاه تهران گرد آمده بودند با تشییع جنازه این ۱۱ شهید یک بار دیگر با فریادهای خشم آلود خود توطئه های امریکا را محکوم کردند.» (۱)

روزنامه جمهوری اسلامی جمعیت را ده ها هزار تن ذکر کرد و گزارش داد که انبوه مردم از اولین ساعات صبح در مسجد دانشگاه تهران و اطراف آن اجتماع کرده بودند و شعار می دادند: "ای پاسدار قرآن شهادتت مبارک" و "می کشم، می کشم آن که برادرم کشت". مردم شهدا را از دانشگاه تهران تا لانه جاسوسی تشییع کردند. (۲)

امروز همچنین از بخش فارسی صدای امریکا این گزارش پخش شد: «منابع حزب دمکرات کردستان می گویند در حمله رزمندگان کرد به پادگان سنندج ۱۵۰ نفر از نظامیان تحت فرمان دولت کشته [شهید] شده اند، از سپاه پاسداران انقلاب هم که برای تقویت پادگان سردشت رفته بودند، ۱۵ نفر کشته [شهید] شده اند و رزمندگان کرد نیروهای دولتی و پاسداران را عقب رانده اند.» (۳)

۳۴۰

درباره دوره دوم انتخابات مجلس، گروه های کمونیستی فعال بجز گروه های ضدروسی، اغلب از کاندیداهای مجاهدین خلق در شهرستان ها و مسعود رجوی در تهران اعلام حمایت کردند.

حزب توده ایران اعلام کرد از آنجا که کاندیداهای حزب توده ایران در انتخابات مجلس شورای ملی در تهران، جزو کاندیداهای مرحله دوم قرار نگرفته اند، حزب توده ایران به پیروی از سیاست اصولی خود درباره اتحاد نیروهای خلق در مبارزه برای تثبیت و تحکیم و گسترش دستاوردهای انقلاب بزرگ مردم ایران، از شخصیت های زیرین که جزء نیروهای انقلابی به شمار می روند و دارای گرایش های گوناگون سیاسی و عقیدتی هستند، در مرحله دوم انتخابات مجلس شورای ملی در تهران پشتیبانی می کند: دکتر کاظم سامی کرمانی، مسعود رجوی، سیدمحمد کاظم موسوی بجنوردی. در شهرستان ها نیز سازمان های حزبی به پیروی از همین سیاست اصولی، از کاندیداهای شایسته در مرحله دوم انتخابات پشتیبانی خواهند کرد. (۴)

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در شماره امروز ارگان خود {نشریه کار} اعلام کرد: «مردم

- ۱- روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۰، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه نامه مردم، ۱۶/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

آگاه و مبارز ایران، سازمان چریک های فدایی خلق ایران معتقد است در این شرایط حساس که میهنمان با تهدیدات و تجاوزات وسیع امپریالیستی و در رأس آن با دسیسه چینی های امپریالیسم امریکا مواجه است، موفقیت هر یک از کاندیداهای ترقی خواه در انتخابات مجلس شورای ملی ایران، جبهه مبارزه علیه امپریالیسم امریکا، این دشمن اصلی خلق ما را تقویت خواهد کرد. بکوشیم با شرکت هر چه فعال تر در دور دوم انتخابات به جای کاندیداهای سازش کار لیبرال و افراطیون قشری، تا آنجا که ممکن است، کاندیداهای سازمان مجاهدین خلق ایران به مجلس راه یابند.» (۱)

حزب کارگران انقلابی (۲) نیز اعلام کرد: «کاندیداهای کارگری ضد امپریالیستی از شرکت در انتخابات دور دوم منع شده اند و به غیر از کاندیداهای احزاب و گروه های سرمایه داری تعدادی از کاندیداهای سازمان مجاهدین خلق نیز شرکت دارند. حزب کارگران انقلابی در این دور از کاندیداهای مجاهدین حمایت انتقادی می نماید. ... علی رغم همه انتقادات به مجاهدین، رأی به کاندیداهای مجاهدین خلق رأی عدم اعتماد به سیاستمداران سرمایه داری و قدمی در راه تبلیغ و ترویج وسیع تر نیاز به اتخاذ سیاست مستقل طبقاتی است.» (۳)

حزب رنجبران ایران {کمونیست های چینی سه جهانی طرف دار خط بنی صدر} نیز با انتشار اعلامیه ای کاندیداهای مورد حمایت خود در تهران را به این شرح معرفی کرد: «دکتر محمد مبلغی اسلامی، دکتر کاظم سامی، سیدفتح الله بنی صدر، یدالله سبحانی.» (۴)

در این حال، دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور {گروه پوششی حامیان بنی صدر}، بدون ذکر نام و با آوردن علائمی، افزوده شدن مسعود رجوی به لیست رأی دهندگان حامی رئیس جمهور را به طور تلویحی خواستار شد. در اعلامیه این دفتر آمده است: «ما در این فهرست ۱۱ نفر را به شما معرفی کرده ایم؛ البته مسلم است که هر رأی دهنده باید ۱۲ اسم را انتخاب کند. در مورد دوازدهمین کاندیدای دفتر ما از شما دعوت می کنیم که با در نظر گرفتن ضرورت بسیج همه نیروی خود آن کسی را که شایسته تر می دانید انتخاب کنید. به امید فعالیت و کوشش شما و فردای روشن برای جمهوری اسلامی ایران.» (۵)

۳۴۱

در کنار تحركات گروه های چپ غیر مذهبی در حمایت از مجاهدین خلق، نوع دیگری از فعالیت ها در حمایت از این سازمان وجود دارد که از نظر ارزشی و تأثیر بسیار مهم تر است. این نوع فعالیت، در سطح غیر علنی از طریق ارتباطات مورد نظر تشکیلات و در قالب مذاکرات مستقیم و غیر مستقیم با افراد سرشناس و مستعد از طریق واسطه تراشی هایی صورت می گیرد که سازمان مجاهدین خلق، در آن تبحر بسیار دارد. امروز، در مطبوعات جلوه هایی از نتایج این گونه

ص: ۷۱۹

۱- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۷، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- * حزب کارگران انقلابی، انشعابی از حزب کارگران سوسیالیست است که نشریه سوسیالیستی کارگر را منتشر می کرد.

۳- حزب کارگران سوسیالیست، نشریه کارگر، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه بامداد، ۱۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

تحركات بروز یافت. در شماره امروز بامداد یک مطلب که شکل آن بیشتر به رپرتاژ آگهی شباهت داشت درج شد که قابل توجه است. این مطلب با عنوان "حمایت شخصیت های سیاسی از مسعود رجوی"، حاوی ۴ اطلاعیه کوتاه است که ۲ اطلاعیه آن چنین است:

«بسمه تعالی

در این موقع که ملت شرافتمند و قهرمان عزیز برای دور دوم انتخابات به پای صندوق ها می روند برای تأمین وحدت و حقوق گروه های اقلیت امیدوارم آقای مسعود رجوی که معرف جناح پرشوری از جوانان باایمان می باشد نیز به مجلس راه یافته، موفق به همکاری صادقانه با گروه های با حسن نیت از طریق خدمت به خدا و خلق بشود.

۱۶/۲/۱۳۵۹، مهدی بازرگان»

«به نام خدا

مسعود رجوی مجاهد خستگی ناپذیر که سال ها تجربه مبارزه با طاغوت و امپریالیزم را در راه حق و برای استقرار حکومت عدل و تقوی در زندان های ساواک از سر گذرانده است، با صدها هزار رأی مردم حق طلب تهران به دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی راه یافته است، اکنون بر شما همشهریان مبارز است که با رأی خود اعتماد قاطع خویش را به او برای ادامه مبارزه و دفاع از خواست های انقلابی مردم ایران در مجلس شورای ملی اعلام کنید.

دکتر علی اصغر حاج سید جوادی، مریم طالقانی، دکتر عبدالکریم لاهیجی، احمدعلی بابایی، دکتر منوچهر هزارخانی، دکتر حسن توانایان فرد، جلال گنجه ای، دکتر سیف الله رضایی، محمد مدیرشانه چی، ابوذر ورداسپی، ابوالفضل میرشمس شهشهرانی، حسین نایب حسینی.» (۱)

از سوی دیگر، برای مقابله با آثار منفی اعلام حمایت مذکور و نوع انتشار غیردقیق آن، آقایان عزت الله سبحانی، حسن حبیبی و محمد مهدی جعفری در روزنامه های عصر امروز، بدین نحو به توضیح جنبه های مثبت این اقدام پرداختند:

«بسمه تعالی

چون در انتشار خبر و اطلاعیه آقای مهندس بازرگان درباره آقای مسعود رجوی از طرف بعضی از روزنامه ها تغییراتی داده شده است و رعایت امانت آن طور که باید نشده است، خود را موظف می دانیم برای رفع سوء تفاهم هایی که ایجاد گردیده است چند نکته مهم را ذکر کنیم.

اطلاعیه آقای مهندس بازرگان هرچند نفیاً و یا اثباتاً تأییدی از گروه یا حزب خاصی نمی کرد با علم به سوء تفاهم ها یا سوء استفاده های احتمالی بعضی از گروه ها صادر شد زیرا هدفش این بود که قدمی در راه تحقق وحدت برداشته شود و در قلب هایی که توطئه های دشمن تخم کینه کاشته است، دعوت به وحدت تخم محبت و دوستی بنشاند و امتی را که افراط های چپ و راست قطعه قطعه کرده است دعوت به خدمت خدا و خلق پیوند دهد و در این راه دفاع از حقیقت یک وظیفه شرعی

است که مصلحت اندیشی و منافع فردی و گروهی را باید فدا کرد. به

ص: ۷۲۰

۱- روزنامه بامداد، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

اعتقاد ما راه یافتن آقای مسعود رجوی به مجلس قدمی در جهت رفع اختلافات و ایجاد تفاهم و وحدت بین نیروی مسلمان و کمک به تحقق آرمان های انقلاب اسلامی که خواست امام است می باشد و لذا مانع از تحریک و تخریب و تصادم در جامعه خواهد گردید. در ضمن بدون آنکه بخواهیم نفیاً یا اثباتاً درباره تفکرات و رویه سیاسی و اجتماعی ایشان اظهارنظری کرده باشیم این عمل فرصتی خواهد بود که ایشان از طریق بیان روشن پیشنهادات خود به طرز آزاد مسالمت آمیز همکاری خود را در راه بسیج و سازندگی جامعه نشان دهد و قضاوت را به عهده مردم گذارند. امیدواریم تذکرات فوق نشانگر کوششی برای وحدت باشد و گروه های تحریک شده را برای دست یافتن به حقیقت به صبر و تقوی دعوت کرده باشد.» (۱)

خود مهندس بازرگان نیز امروز اطلاعیه ای صادر کرد که در شماره امروز روزنامه بامداد درج شد و متن کامل آن بدین شرح است:

«بسمه تعالی

توضیح لازم: اطلاعیه ای که اینجانب روز گذشته، به منظور تعمیم وحدت و آرامش ملت داده بودم، متأسفانه در اثر انتخاب عناوین خاص و تغییراتی که بعضی از روزنامه ها داده اند، سوء تفاهم هایی را در اذهان هم وطنان عزیز به وجود آورده است.

لازم است توضیحاً اضافه نمایم که در آن اطلاعیه راجع به هیچ گروه سیاسی نفیاً یا اثباتاً تأییدی به میان نیامده و همچنین گفته نشده است به کسی رأی بدهید یا ندهید. آنچه علاقه مند بوده و هستم و مصلحت انقلاب و مملکت می دانم این است که با انتخابات مجلس، جنجال ها و درگیری های خیابانی به خواست خدا خاتمه یافته، بگذاریم گروه های

اقلیت سیاسی طرف دار قانون اساسی به تناسب جمعیت و طرف دارانشان نماینده به مجلس بفرستند تا نظریات و انتقادهای خود را آزادانه و با مسالمت ابراز دارند و در اثر حسن تفاهم و همکاری راهی برای خدمت به خدا و خلق باز شود.

تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹، مهدی بازرگان» (۲)

۳۴۲

از نظر بنی صدر، یکی از مبرم ترین اهداف برای شکل گیری دولت وقت، انتخاب نخست وزیر است، ولی در شرایطی که هنوز مجلس تشکیل نشده، این کار با چالش هایی قانونی روبه رو است که طبعاً می تواند مورد استفاده جناحی نیز قرار بگیرد، در نتیجه این مسئله موضوع مهمی است.

بنی صدر صبح امروز، در گفت و گوی اختصاصی با کیهان در پاسخ به این پرسش که «آقای دکتر حبیبی در گفت و گویی بر ضرورت معرفی هرچه زودتر نخست وزیر و هیئت وزیران تا قبل از گشایش مجلس تأکید کرده اند، شما در این مورد چه نظری دارید؟» گفت: «به نظر من معرفی نخست وزیر و هیئت وزیران بیش از گشایش مجلس ضرورت دارد و در این زمینه گفت و گوهای زیادی شده است.» وی در این مورد که آیا نظر رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

ص: ۷۲۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در این باره کسب شده است، پاسخ داد: «البته این مسئله با تصویب امام انجام خواهد گرفت.» (۱)

این در حالی است که روز گذشته، بنی صدر نامه ای به امام خمینی نوشت و در قسمتی از آن درباره انتخاب نخست وزیر پیشنهادهایی ارائه داد. متن این نامه که البته چند روز بعد، مطبوعاتی شد چنین است:

«بسمه تعالی

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران دامت ظلّه العالی نظر به اوضاع کشور و مقابله قاطع با توطئه ها و حوادث، ضروری دید براساس گفت و گوهای مفصلی که حاج احمد آقا به عرض می رسانند، خواهان سه امر بشوم:

۱. انتخاب نخست وزیر با تصویب امام.

۲. قوای انتظامی در اختیار و به دستور عمل کنند.

۳. دستگاه های تبلیغاتی باید برخلاف مصالح کشور و مخالف سیاست جمهوری اسلامی نباشد و آزادی آنان در حد قوانین اسلامی باید مراعات شود. اطمینان می دهد که با وجود همه مشکلات، در صورتی که وسایل کار در دسترس و به اختیار باشند، هیچ گونه خطری متوجه انقلاب اسلامی و کشور عزیز نخواهد شد.

ابوالحسن بنی صدر، ۱۶/۲/۱۳۵۹» (۲)

یادآوری می شود امام خمینی امروز به نامه مذکور چنین پاسخ دادند:

«بسمه تعالی

موافقت شد.

روح الله الموسوی الخمينی» (۳)

امروز همچنین، دکتر بهشتی عضو شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور و دبیر کل حزب جمهوری اسلامی، در مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی هفتگی خود که با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی تشکیل شد، در زمینه کابینه ای که به زودی تشکیل خواهد شد، گفت: «به هر حال، ما باید سعی بکنیم همه مان که یک دولت نیرومند مورد اعتماد اکثریت نمایندگان مردم داشته باشیم، دولتی که بتواند با رئیس جمهور هم همکاری خوب داشته باشد و مورد اعتماد او هم باشد سعی خواهیم کرد یک چنین اعتماد مشترک را به وجود بیاوریم.» (۴)

امروز، اولین گردهمایی مهم بعد از تعطیلی دانشگاه ها، درباره انقلاب فرهنگی در دانشگاه ملی برگزار شد. در این گردهمایی بنی صدر رئیس جمهور، موسوی اردبیلی عضو شورای انقلاب و دادستان کل کشور، مهندس بازرگان و حسن حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، به بیان دیدگاه های خود درباره انقلاب فرهنگی پرداختند.

ص: ۷۲۲

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۲۷۶.
 - ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

بنی صدر گفت: «وقتی ملتی پذیرفت که توانایی ابتکار ندارد، قوه متفکره او نمی تواند ابداع کند و ابداع، ویژه و هوش برتر اروپایی است خود به خود این چنین باوری آدمی را به تقلید کورکورانه از آنچه ابداع هوش برتر به وجود آورده است پیش می راند و آنهایی که می گفتند فرهنگ ما تا مغز استخوان باید غربی بشود، بر همین باور بودند. بنابراین اگر بخواهیم انقلاب فرهنگی کنیم، باید این ناباوری به خود و باور مطلق به هوش خلاق اروپایی را دگرگون سازیم و خود را به عنوان خلاق باور کنیم.»

آیت الله موسوی اردبیلی نیز گفت: «انقلاب فرهنگی یعنی آنچه از ما گرفته اند پس بگیریم و آنچه به صورت تحمیلی به ما داده اند، دور بریزیم. غرب در اصالت فرهنگی ما دخالت کرده و تازه ما را غربی نکرده بلکه آن چیزی که به ما داده است استعماری است و ما را از خود بیگانه کرده است. ما در جامعه خودمان این مسئله را با همه وجودمان حس می کنیم ما غربی فکر می کنیم، درس می خوانیم، می نویسیم، برنامه می ریزیم، غربی حزب درست می کنیم همه چیز غربی است ما باید تمام آنها را از بین ببریم.» وی افزود: «پس ما هم در کنار تمام خواهران و برادران دانشجو و دانش آموزان، طرف دار جدی انقلاب فرهنگی هستیم آن انقلاب فرهنگی که همه چیز را زیرورو می کند که همه مطالب ارزش های فرهنگی را که ریشه امپریالیستی دارد از بین برود و به فرهنگ اصیل اسلامی برگردد یعنی کار در کنار علم و علم در کنار عمل. انقلاب فرهنگی این نیست مدارس را به صورت سنتی بازگردانند بلکه باید با زیربنای اسلامی و دریچه دید اسلامی و آن فرهنگی که اباذرها، سلمان ها و عمارها را ساخت ما آن فرهنگ را می خواهیم بازگردانیم.»

مهندس بازرگان نیز در این گردهمایی گفت: «اولین نگرانی ما این است که دانشگاه ما طوری نباشد که دکتری تربیت کند که بالاخره بگوید برای معالجه بیماری به امریکا یا اسرائیل بروید یا مهندسی که بگوید برای تعمیر اتومبیل یا هواپیما باید متخصص خارجی بیاورید و دانشگاه ما طوری نباشد که بازم ما را محتاج خارج کنند.» وی با ذکر چند نکته، آخرین نگرانی مورد نظر خود را چنین ابراز کرد: «نگرانی چهارم این است که تعلیمات ما با انقلاب اسلامی ما هماهنگی نداشته باشد و جوان های ما را مکتبی و مبارز و معتقد به خدا بار نیارود.»

حسن حبیبی نیز در سخنان خود گفت: «پس از انقلاب ۲۲ بهمن تاکنون، تغییراتی در چهره ظاهری جامعه ما رخ داده است، ولی این تغییرات ظاهری بدین معنی نیست که تغییرات در عمق نیز به همین نحو صورت گرفته باشد از جمله در نظام های ارزشی این تغییرات نه تنها به وجود نیامده است بلکه از جهاتی نیز علائم نگران کننده وجود دارد؛ مثلاً براساس اطلاعات دریافت شده زندگی مصرفی تغییر نکرده است یا در زمینه مسائل آموزشی در تمامی سال گذشته موضوعاتی از جمله تبدیل فوق دیپلم به لیسانس، یا تبدیل یک خانه به مدرسه و تأمین بودجه اش از سوی دولت مطرح می شد و این نشان می دهد که نظام ارزشی گذشته تغییر نکرده است و این امر خود می تواند موجب اصلی انقلاب فرهنگی باشد و این یکی از ضرورت های انقلاب است.» (۱)

ص: ۷۲۳

پس از اینکه بانک مرکزی ایران اعلام کرد اسکناس های ده هزار ریالی با عکس شاه مخلوع، از تاریخ ۳۱/۲/۱۳۵۹، بی اعتبار خواهد بود،^(۱) سیل ورود این اسکناس ها از خارج از مرزها به ایران سرازیر شده است تا قبل از ابطال در داخل به مصرف برسد. این پدیده از ارزش هزار تومانی در خارج از کشور به عنوان یک ارز قابل اعتماد حکایت می کند و نیز اینکه وابستگان رژیم گذشته و فراریان از انقلاب، علاوه بر ارزهایی که در اختیار داشته اند، هرچه توانسته اند اسکناس هزار تومانی نیز خارج کرده اند. نمونه های متنوعی از این مسئله در گزارش هایی بدین شرح ارائه شده است:

○ گزارش واصله امروز، به اطلاعات سپاه آبادان، بندر بوشهر و بندر عباس: «برابر اطلاعات موثق مقادیر بسیاری ارز از طریق کویت در حال ورود به کشور است که نمونه هایی از شیوه های ورود به قرار زیر است:

۱. پول های هزار تومانی را در بسته بندی های ضدآب قرار داده و آنها را داخل مشک گذاشته و آن را باد کرده در آب ها رها می کنند. یک نفر به وسیله نی زیر آب می رود و مشک را به ساحل هدایت می نماید.

۲. به جای توتون سیگار وینستون اسکناس های هزار تومانی را لوله کرده و در بسته بندی های وینستون قرار می دهند.

۳. پول ها را در بسته بندی های ضدآب قرار داده و به زیر لنج می بندند.»^(۲)

○ گزارش امروز وزارت کشور به استانداری خوزستان: یک فروند لنج که در آن حدود هفتاد میلیون تومان در یک کمد جالباسی و چند قاب عکس جاسازی شده است، از کویت به طرف خرمشهر یا آبادان حرکت کرده است.^(۳)

○ معاون هنگ ژاندارمری بوشهر: «افراد گارد ساحلی ژاندارمری بوشهر از دو فروند موتور لنج مبلغ ۳۰ میلیون و ۴۳۰ هزار ریال اسکناس ده هزار ریالی کشف و ضبط کردند. ... کلیه پول ها به اضافه سرنشینان موتور لنج تحویل دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر شد.»^(۴)

○ یک مقام دادستانی مستقر در فرودگاه مهرآباد: ساواکی های فراری در کشورهای کویت، بحرین،...،^(۵) قطر و عربستان به حجاج و مسافران ایرانی اسکناس های هزار تومانی خود را به قیمت ۷۰۰ تا ۵۰۰ تومان می فروشند. روز گذشته، در فرودگاه مهرآباد بازرسی از داخل جعبه های سیگار دانهیل دادالله اعلم یکی از کارمندان هواپیمایی سریلانکا که از طریق بحرین و با پرواز کویت وارد تهران شده بود، ۱۵۰ هزار تومان اسکناس های هزار تومانی به دست آمد.^(۶) امروز نیز حدود ۷۵۰ هزار تومان اسکناس هزار تومانی از مسافری که با یکی از پروازهای عربی وارد تهران شده بود به دست آمد.^(۷)

○ گروهان ساحلی خسروآباد {آبادان}: «از مسافرین ورودی پنج فروند موتور لنج... مبلغ ۳ میلیون و ۸۳۴ هزار تومان اسکناس ده هزار ریالی کشف گردیده.»^(۸)

- ۱- سند شماره ۲۸۷۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۲۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات سپاه آبادان بندر بوشهر بندرعباس، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.
- ۵- *... به جای کلمه ای ناخوانا آمده است.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۷۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی به ریاست رکن ۳ ژاندارمری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

0 در جهت مقابله با این پدیده هشدارهای لازم به استانداری خوزستان(۱) و سپاه های مناطق بندری(۲) داده شد.

به همین مناسبت، شورای انقلاب، کمیسیون تخصصی برای این منظور تشکیل داده است که شب هنگام، جلسه ای برگزار کرد و در پایان آن علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی، خبر داد: «به منظور جلوگیری از قاچاق پول های

هزار تومانی به مدت پانزده روز، از حرکت موتور لنج ها در آب های جنوب کشور جلوگیری به عمل می آید.»

وی همچنین گفت: «لایحه مجازات قاچاقچیان ارز نیز امشب، به تصویب رسید که براساس آن برای قاچاقچیان پول مجازات های سنگینی در نظر گرفته شد.» نوبری افزود: «برای ایجاد تسهیلات جهت مسافرانی که قصد ورود به ایران را دارند ترتیبی داده شده تا این افراد همان مبلغ دوهزار تومان ارز مجاز را که برایشان در نظر گرفته شد به ایران وارد کنند.» (۳)

ص: ۷۲۵

-
- ۱- سند شماره ۲۸۷۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۱۶/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۲۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

درزمینه بحران در روابط ایران و امریکا، امروز، تنها مسئله قابل توجه چگونگی پیگیری نه چندان جدی مصوبه اخیر پارلمان اروپا {۷/۲/۱۳۵۹}، درباب اولتیماتوم تحریم ایران، به وسیله بعضی کشورهای متحد امریکا از جمله ژاپن و انگلستان است.

طبق مصوبه مذکور، از ۱۷ ماه مه {۲۷/۲/۱۳۵۹}، چنانچه گشایشی در امر رهایی گروگان های امریکایی در تهران انجام نگیرد، مرحله جدیدی از تحریم های اقتصادی علیه ایران اعمال خواهد شد. در پیگیری مطلب یادشده، امروز، مقام های دولت ژاپن گفتند که این کشور برای اعمال فشار برای آزادی ۵۳ گروگان امریکایی، در حال تدارک تحریم های اضافی علیه ایران است که مرحله دوم تحریم ها هماهنگ با کشورهای بازار مشترک اروپا به اجرا درخواهد آمد. به گزارش یونایتد پرس، در حال حاضر ژاپن هماهنگ با متحدان اروپایی خود مرحله مقدماتی مجازات را عملی کرده است که شامل کاهش تعداد کارکنان سفارت خود در تهران، برقراری مقررات اخذ ویزا برای توریست های ایرانی و متوقف کردن داوطلبانه صادرات به ایران از طریق بازرگانان ژاپنی است. (۱)

همچنین اعلام شد دولت بریتانیا در اجرای قطعنامه مذکور مشغول تهیه مقدمات تنظیم لایحه ای است تا طرح اعمال تحریم های گفته شده را به صورت قانونی در آورده و قابل اجرا

سازد. انتظار می رود این لایحه ظرف امروز و فردا، تسلیم پارلمان بریتانیا شود و بحث درباره آن تا هفته آینده به درازا کشد. به گفته یک مفسر بی بی سی، طبق برخی گزارش ها وزرای کابینه بریتانیا موافقت کرده اند از پارلمان درخواست نکنند که تحریم کلی و تمام عیار صادرات را تأیید کند، در این صورت در واقع بریتانیا قطعنامه جامعه اقتصادی اروپا را رعایت نکرده است؛ چون طبق این قطعنامه باید کلیه صادرات به ایران بجز مواد غذایی و دارو تحریم شود. به گزارش بی بی سی، دولت بریتانیا به صراحت اعلام کرده است که تصمیم گیری در مورد اعمال تحریم های اقتصادی علیه ایران با اکراه دولت انجام گرفته است، ولی این نکته تحت الشعاع لزوم پشتیبانی از امریکا

ص: ۷۲۷

بوده است و بریتانیا حتی برای متقاعد کردن سایر کشورهای جامعه اقتصادی اروپا در مورد اعمال تحریم علیه ایران و به مناسبت ثبات اتحاد ارز نقش مهمی را ایفا کرد.

به دلیل آثار منفی اعمال تحریم اقتصادی علیه ایران نظیر ازدست دادن درآمدهای صادراتی و نیز افزایش بیکاری در انگلستان، تعداد زیادی از نمایندگان پارلمان خارج از رهبری حزب اقلیت کارگر با این اقدام مخالف اند. در این باره هیئت اجرایی کل حزب کارگر مخالفت خود را با اعمال تحریم علیه ایران اعلام کرده است. در ضمن در میان رهبری پارلمانی حزب اقلیت یا به اصطلاح کابینه سایه، اختلافاتی وجود دارد. به نمایندگان وابسته به حزب کارگر اجازه داده شده است که هفته آینده وقتی لایحه برای شور در مجلس عوام مطرح می شود هرطور که مایل اند رأی دهند. تعدادی از نمایندگان خارج از رهبری محافظه کار نیز با اعمال تحریم علیه ایران مخالف اند. یکی از استدلال هایی که عموماً در این مورد در بریتانیا به کار می رود این است که چنین اقداماتی ایران را به اجبار به اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای بلوک شرق نزدیک می کند. تا این لحظه قراردادهای تجارتي بین ایران و کشورهای بلوک شرق به امضا رسیده است و شوروی به روشنی مترصد است تا آنجا که امکان دارد از مسئله تحریم های اقتصادی و سیاسی علیه ایران بهره برداری سیاسی بکند.

مفسر بی بی سی در نهایت ابراز عقیده کرده است که با وجود مخالفت موجود در بریتانیا، انتظار می رود که علیه ایران تحریم های اقتصادی و سیاسی اعمال شود و این احتمالاً باعث سردی روابط بریتانیا و ایران خواهد شد. تحریم های جامعه اقتصادی اروپا قرار است از ۱۷ ماه مه {۲۷/۲/۱۳۵۹}، آغاز شود. (۱)

۳۴۶

در انگلستان، مقایسه جوانب مختلف قضیه اشغال سفارت ایران در لندن، هنوز مورد بحث است؛ مقامات انگلیسی این ماجرا را با رویکرد توصیه به ایران، با اشغال سفارت امریکا در تهران مقایسه می کنند.

گزارش امروز آسوشیتدپرس از لندن، شامل اظهارات داگلاس هرد وزیر مشاور در امور خارجی انگلستان، در این باره است. براساس این گزارش هرد گفت کشورش امیدوار است عملیات کماندویی نجات گروگان های سفارت ایران در لندن، ایران را به آزادساختن گروگان های امریکایی در تهران تشویق کند. وی افزود: من امیدوارم این اقدام موجب شود که طرف های مربوط در ایران به این مسئله فکر کرده و دریابند که مقررات مربوط به دیپلمات های سفارتخانه ها و از این قبیل، فقط یک مسئله تشریفاتی نیست. وی گفت که چگونگی ختم ماجرا، مناسبات ایران و انگلستان را بهبود بخشیده است. (۲)

مسئله دیگر، سرنوشت تنها تروریست زنده مانده در این ماجرا است که مقامات ایرانی خواستار تحویل دادن او به دولت ایران شدند، اما انگلستان اعلام کرد که مصمم است او را در لندن و در

ص: ۷۲۸

یک دادگاه انگلیسی محاکمه کند. در عمل، امروز، این فرد تحت حفاظت شدید پلیس در یک دادگاه حضور یافت. (۱) رویتر ضمن اعلام خبر مذکور افزوده است: «فوزی [بداوی] نژاد مهاجم دستگیر شده در استان خوزستان متولد شده و در بندر به کارگری اشتغال داشته است. وی متهم است که ساعتی پیش از یورش موفقیت آمیز نیروهای ویژه به سفارت ایران در لندن، ۲ تن از گروگان ها را به قتل رسانیده است.» (۲) (۳)

۳۴۷

در ادامه تلاش عراق برای اجرای طرح عربستان سازی، امروز، یک روزنامه عراقی در بیروت توزیع شد و از قول یک تشکیلات تجزیه طلب ایرانی ناشناس به تروریست های سفارت ایران در لندن با عنوان "مبارزان عربستان"، ادای احترام کرد.

با اینکه این گونه تشکل ها معمولاً وجود ندارد و ساخته ذهن طراحان تبلیغات ضدایرانی عراق است، اما رویتر در گزارش مطالب این روزنامه {بغداد آبرور مورخ ۷ مه ۱۹۸۰}، گروه مذکور را دانشجویان عرب زبان ایرانی در عراق نامید که خواستار مجازات انگلستان به دلیل به قول ایشان مداخله کثیف این کشور برای پایان دادن به اشغال سفارت ایران در لندن شدند. این روزنامه عراقی نوشته است: اتحادیه دانشجویان عربستان {خوزستان} در عراق در بیانیه ای مداخله شریانه نیروهای انگلستان و حمله آنان به ساختمان سفارت رژیم ایران در لندن را آن هم در زمانی که مذاکرات میان انقلابیون عربستان {خوزستان} و پلیس انگلستان جریان داشت، محکوم کردند. در این بیانیه از تمامی گروه های انقلاب عرب در عربستان {خوزستان} خواسته شد که نگذارند این اقدام تبعیض آمیز انگلستان بدون مجازات بماند و نیز گفته شد که در مقابل این اقدام جنایتکارانه، منافع انگلستان در هر جا جزای برابری خواهد دید. بیانیه مذکور افزوده است: این اقدام {در لندن} آخرین اقدام نخواهد بود، زیرا مردم عرب در عربستان {خوزستان} که اسلحه را به عنوان تنها وسیله اعاده حقوق ملیتشان انتخاب کرده اند اسلحه خود را در مقابل عناصر رژیم ایران و دست نشانده های آن در داخل و خارج ایران نگاه خواهند داشت. (۴)

گزارش منابع داخلی ایران نیز از شدت این گونه تبلیغات در مناطق مرزی ایران حکایت می کند. در یک گزارش که امروز به استانداری خوزستان رسید، آمده است: «در چند ماهه اخیر که اختلاف فی مابین عراق و ایران بالا گرفته دولت بعث عراق با شناختی که به زبان و فرهنگ عشایر استان خوزستان دارد برای منحرف کردن افکار آنها برنامه هایی از طریق شبکه های تلویزیونی خود اجرا می نماید و با نمایش میتینگ های ساختگی و اجرای برنامه های مختلف علیه اهداف جمهوری اسلامی، مطالبی به زبان عربی ایراد می نماید. اجرای این برنامه ها نگرانی اهالی آبادان را

ص: ۷۲۹

۱- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- * ضمیمه دارد؛ عاقبت فوزی بداوی نژاد تنها تروریست بازمانده از حادثه سفارت ایران در انگلستان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۹، ۱۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲، لندن - خبرگزاری رویتر، ۸ مه ۱۹۸۰.

۴- همان، بیروت - خبرگزاری رویتر ۸ مه ۱۹۸۰ {۱۸/۲/۱۳۵۹}.

فراهم نموده، بدین لحاظ از صداوسیما جمهوری اسلامی ایران شدیداً انتقاد دارند و در این مورد نیز تلگرام هایی به مقامات مسئول مخابره نموده اند و خواستار پخش مستمر حقایق به زبان عربی گردیده اند تا بدین وسیله ملت مسلمان عراق و عشایر منطقه خوزستان که فارسی نمی دانند متوجه عوام فریبی دولت بعث عراق بشوند.» (۱)

۳۴۸

هم زمان با تبلیغات عربستان سازی، در عمل نیز اقدامات عراق در راستای مطامع این دولت در خوزستان ادامه دارد. گزارش های محرمانه منابع و مراکز نظامی و انتظامی محلی حاکی از این امر است.

یک بولتن که اختصاص به اخبار و وقایع خوزستان دارد، در شماره امروز خود به مسئولان یادآوری کرد: «عده ای از عشایر اطراف دشت میشان و خوین به کشور عراق رفت و آمد نموده و از دولت بعث عراق اسلحه و خواربار و پول دریافت و برای عراق کسب خبر می نمایند.» (۲) بر روی تعدادی از عشایر مذکور، با ذکر نام تأکید خاصی شده است. در همین شماره بولتن گزارشی از پرداخت پول از وزارت کشور عراق به افرادی در ایران با عنوان جبهه التحریر، درج شده است. (۳) در گزارش دیگر این بولتن، از اتمام دوره چریکی یک گروه ۲۵ نفره در بصره، خبر داده شده است. منبعی که این خبر را ارسال کرده، همچنین به وابستگی عشیره ای این افراد و اینکه آنان با مأموریت بمب گذاری در اماکن پررفت و آمد شهرهای اهواز و خرمشهر و آبادان، راهی ایران شده اند، اشاره کرده است. (۴)

یادآوری می شود امروز، منابع دیگر نیز از ورود عناصر وابسته به عراق به داخل ایران برای ایجاد انفجار و رعب، به مقامات مسئول گزارش دادند. گزارش امروز ستاد لشکر ۹۲ زرهی از جمله این گزارش ها است. (۵) در بعضی از این گزارش ها همچنین به فاصله های طولانی میان پاسگاه های خودی و بازبودن و امکان تردد راحت از مرزهای جنوبی ایران با عراق اشاره شده است که گاهی این فاصله ها تا ۴۰ کیلومتر هم می رسد. (۶)

در گزارشی دیگر، به استقرار افراد ایرانی جبههالتحریر در برخی پاسگاه های مرزی عراق اشاره شده و نقش آنها در برقراری ارتباط با عناصر وابسته به عراق برای انتقال سلاح و مواد منفجره، تشریح شده است. این گزارش به دلیل اطلاعات مندرج در آن به کلیه مقام های سیاسی و نظامی و انتظامی استان از جمله استانداری و فرماندهی سپاه ها و ژاندارمری های مختلف استان ارسال شده است. (۷)

علاوه بر هشدارهای یادشده، یک گزارش حاکی است که شب هنگام «بمبی که در یک کیوسک خالی نزدیک کشتارگاه خرمشهر کار گذاشته شده بود منفجر و خسارت جزئی به پایه برق وارد ساخت، ولی خسارات جانی در بر نداشت.» (۸) در گزارشی دیگر نیز آمده است: «به دنبال انفجارهای اخیر خوزستان ۶ نفر از عاملان این انفجارات شناسایی و توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان دزفول دستگیر شدند که پرونده آنان از طریق سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دادگاه انقلاب تحت رسیدگی است.» (۹)

- ۱- سند شماره ۳۴۷۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- همان، صص ۵ و ۶.
- ۴- همان، صص ۵ و ۶.
- ۵- سند شماره ۳۴۷۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۳۴۷۴۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا مدیریت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
- ۷- همان.
- ۸- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۹- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.

درباره این گونه اقدامات عراق، در منابع علنی نیز می توان بروزهایی مشاهده کرد؛ از جمله خبرنگار کیهان از خرمشهر خبر داد: «سه مرد مسلح که قصد ورود به ایران از مرز شلمچه خرمشهر را داشتند توسط سپاه پاسداران دستگیر شدند... و از آنان ۳ قبضه کلت، ۳۰۰ فشنگ و چند قبضه کلاشینکف و مواد منفجره تی.ان.تی [و] ۲۵۰ هزار تومان پول نقد به دست آمد.» (۱)

۳۴۹

علاوه بر جنوب که عراق تحرکات خاص خود را دارد و نمونه هایی از آن در گزارش قبلی ذکر شد، گزارش های متعددی که به مسئولان می رسد نشان می دهد «دولت بعث عراق در تمام نقاط نوار مرزی ایران و عراق، مبادرت به تقویت پاسگاه ها، سنگربندی، کانال کشی، تنظیم و شکل دادن به سیستم های اطلاعاتی در نوار مرزی، حفاظت پرسنل پاسگاه ها، مجهز کردن برخی از عشایر نوار مرزی و یک سری نقل و انتقالات نظامی در سطح پاسگاه ها نموده است.» (۲)

در این زمینه امروز، «هنگ زاندارمری ایلام به استناد گزارش گروهان موسیان اعلام داشته است که در مقابل میله های مرزی ۴۹۲۲ و ۵۰۲۲ در یک کیلومتری نوار مرزی در داخل خاک عراق تعداد ۲۰ الی ۲۵ دستگاه چادر گروهی و تعدادی خودروی ارتشی مشاهده گردیده [است].» (۳)

همچنین، سرگرد محمدجواد مؤذن نماینده وزارت دفاع ملی که در ایلام به سر می برد، اعلام کرد دولت بعثی عراق دو لشکر در نزدیکی مرز ایران مستقر کرده است و آنها در برخی نقاط حتی در یک کیلومتری مرز مستقر شده اند. وی همچنین گفت: استقرار دو لشکر عراق در مرزهای مقابل استان ایلام، احتمالاً برای سرگرم کردن نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران در این منطقه و وارد کردن ضربه از جای دیگر است. (۴)

تحرکات عراق در مناطق مرزی غرب کشور، اشکال دیگری نیز دارد. گزارش ارسالی از عملیات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری نمونه ای از این تحرکات است:

۱. گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین گویا است: افرادی که چند شب قبل به قصرشیرین حمله نموده اند، ۱۲۰ نفر جاش عراقی به سرپرستی اسماعیل رشید بوده و ۷۰ نفر شرطه عراقی همراه داشته و از ارتفاعات آق داغ به ایران وارد و در سر راه خود مقداری نان از اهالی محمودآباد گرفته اند. این متجاوزین به سوی سپاه پاسداران قصرشیرین تیراندازی نموده و مجدداً نیز قصد تهاجم دارند.

۲. محمود نظری و ۱۷ نفر مسلح و یک نفر افسر عراقی که همراه آنان بوده با یک دستگاه اتوبوس قدیمی عراق از خانقین به قریه علی مهر روبه روی قلعه سفید ایران وارد [شدند و] قصد مین گذاری در جاده قصرشیرین [را داشتند]، ولی در ساعت ۳ بامداد مورخه ۱۳/۲/۱۳۵۹، موفق نشده و به قریه پرویزخان عراق مراجعت نموده اند. متجاوزین جاده پاسگاه پرویز را مین گذاری نموده و قصد دارند در سایر جاده ها که به پاسگاه پرویز ختم می شود مین گذاری نمایند.» (۵)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.

۳- سند شماره ۰۳۳۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به معاونت امور سیاسی وزارت کشور،
۱۸/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری،
۱۸/۲/۱۳۵۹.

درارتباط با عوامل عراق امروز، در مطبوعات اعلام شد دادگاه انقلاب اسلامی کرمانشاه ابراهیم طیب را به جرم جاسوسی برای حکومت بعث عراق به حبس ابد غیرقابل بخشش محکوم کرد. در اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی کرمانشاه آمده است: چون زمان بازداشت این جاسوس قبل از صدور بخشنامه شورای انقلاب بوده، لذا نامبرده به حبس ابد غیرقابل بخشش محکوم شده است. (۱)

۳۵۰

در گردنه صلوات آباد که به تازگی آزاد شده تا از این طریق محاصره زمینی سنندج شکسته شود، مقاومت هایی وجود دارد که در گزارش ساعت ۹:۱۵ بامداد امروز ارتش به سپاه، چنین انعکاس یافته است: «برابر اعلام نزاچا به علت مقاومت های پراکنده یگان ها، برقراری تأمین در گردنه صلوات آباد متوقف و ادامه عملیات متعاقباً اعلام می گردد. آمار تلفات شهید یک نفر پاسدار، مجروح ۴ نفر پاسدار و یک نفر سرباز.» (۲)

اما در نشریه خبر ارگان دفتر سنندج سازمان چریک های فدایی خلق، تحولات امروز، چنین انعکاس یافته است: «طبق اخبار رسیده یک ستون از ارتش... و پاسداران... از طریق صلوات آباد به سنندج حرکت می نمایند که در گردنه صلوات آباد... تلفات سنگینی به آنها وارد آمد که در نتیجه چندین کشته و زخمی برجای نهاده و تعدادی از پیشمرگه ها نیز زخمی شده اند هم اکنون این ستون از صلوات آباد عبور کرده است.» (۳)

۳۵۱

بانه همچنان در وضع بحرانی به سر می برد و پادگان بانه همچنان در محاصره است و از طریق تپه های مشرف تهدید می شود.

در گزارشی که امروز، از مراکز مربوط در سپاه تبریز به تهران ارسال شد، آمده است: «طبق اخبار رسیده از پاسداران زخمی که از بانه به مراغه اعزام شده اند وضع پادگان بانه بسیار وخیم و... به اظهار پاسداران و سربازان با این وضع پادگان سقوط خواهد کرد.» (۴)

گزارش ارگان سازمان چریک های فدایی خلق درباره وضع امروز بانه، چنین است: «تپه اربابا در آغاز درگیری ها در بانه توسط پیشمرگان کرد تسخیر شد و از آن به بعد ارتش تلاش بسیار کرد تا تپه را از دست پیشمرگان درآورد چراکه از نظر نظامی این تپه بسیار حائز اهمیت است... در این روز نیز ارتش بار دیگر به تپه اربابا حمله کرد که با برجای گذاشتن چندین کشته و زخمی ناچار به عقب نشینی به پادگان شد و دو ارتشی... نیز به اسارت پیشمرگان درآمدند.» (۵)

امروز همچنین در روزنامه کیهان اطلاعیه ای از جهاد سازندگی بانه انتشار یافت که دقت در نکات مندرج در آن گویای وضع فعلی بانه است. در این اطلاعیه آمده است: «برادران و خواهران عزیز شهر بانه، چنانچه مطلع هستید جهاد سازندگی بانه بارها طی اطلاعیه هایی اعلام کرده است

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۲ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۳- سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبر، {سندج}، شماره ۷۵، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۵- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

که سازمانی است مستقل و به هیچ گروه و حزبی وابسته نبوده و نخواهد بود و فقط با مردم و برای مردم به دور از فعالیت های سیاسی و نظامی در عمران و آبادانی منطقه فعالیت خواهد کرد و عملاً در مدت ۹ ماه گذشته این مسئله را ثابت کرده است. متأسفانه در چند روز گذشته، جهاد سازندگی بانه مورد حمله گروه های

مسلح قرار گرفت و اموال آن به غارت رفت و حدود سه هزار کارگر بیکار شدند و اکنون مدت پانزده روز است به علت قطع ارتباطات از افراد جهاد سازندگی که مشغول ساختمان مسجد جامع بودند هیچ گونه اطلاع دقیقی در دست نیست. بدین وسیله از مردم مسلمان بانه و کارگران عزیز و روحانیون متعهد و مسئولین شهر خواسته می شود افراد جهاد سازندگی را حداکثر تا ۲۴ ساعت به هر طریق ممکن موقتاً از طریق زمین یا هوا از منطقه خارج نمایند و اجازه ندهند فعالیت های جهاد سازندگی بانه با مسائل نظامی منطقه آمیخته گردد که عواقب وخیم آن به ضرر مردم و جهاد سازندگی منجر خواهد شد. ضمناً لازم به تذکر است که نپرداختن مزد کارگران فقط به علت بسته بودن بانک های بانه و قطع روابط زمینی بوده و به زودی مزد کارگران به وسیله هلیکوپتر به بانه خواهد رسید و با کمک شوراها و سرکارگران پرداخت می گردد.» (۱)

۳۵۲

از شب گذشته، درگیری در تعدادی از روستاهای شمال و شمال غربی تکاب، تلفاتی به بار آورده است. پافشاری سپاه در حفاظت از یک تن مواد منفجره، مسئله مهم این حوادث بود؛ در این باره گزارش های متفاوتی که از شب گذشته تا عصر امروز، از تکاب به مراکز مربوط رسیده، حکایت از یک درگیری نسبتاً شدید در این شهر دارد. این گزارش ها که در ادامه و به ترتیب زمان وقوع، از شب گذشته تا عصر امروز، ذکر می شود نشان دهنده دو جهان به کلی متفاوت سپاه و دیگر نیروهای مسلح است.

ساعت ۲۰ {شب گذشته}، تلفن گرام عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه در تهران: «طبق اطلاع، سپاه تکاب در محاصره [است] و [به] ارتش دستور داده شود که به کمک آنها برود. از سپاه زنجان و تبریز به کمک آنها بروید هلیکوپتر از ارومیه بفرستید.» (۲)

ساعت ۲۲:۵۰ {شب گذشته}، پیام رمز از عملیات زنجان به عملیات تهران: «وضع تکاب خیلی خراب است. چند نفر شهید و زخمی داده اند و در محاصره می باشند به نیرو احتیاج است، سریعاً جواب دهید.» (۳)

ساعت یک بامداد امروز، تلفن گرام مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارتش: «برابر اطلاع واصله از تکاب وضع شهر خیلی خراب است. چند نفر شهید و مجروح داده و در حال حاضر در محاصره می باشد دستورات لازم [را] به کلیه واحدهای نظامی و انتظامی ابلاغ فرمایید.» (۴)

ساعت ۶:۳۰ بامداد، تلفن گرام مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک: «برابر گزارشات رسیده شهرستان تکاب در محاصره کامل می باشد، با آنکه حملات بسیار شدیدی به آنجا می شود هیچ کمکی ارسال نگردیده است. سپاه تکاب از شروع درگیری تا این ساعت ۹ شهید و ۱۵ زخمی داشته است. تقاضا

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۱۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از عملیات کرمانشاه به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۱۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات زنجان به عملیات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۰۴۱۱۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

می شود سریعاً دستور فرمایید نیروی ارتش در بیجار برای نجات شهر تکاب اقدام سریع بنماید.» (۱)

ساعت ۷:۴۵ بامداد، تلفن گرام عملیات سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه در تهران: «تکاب سخت در فشار و محاصره است تعداد مجروحین زیاد و به علت خونریزی شدید در حال شهیدشدن می باشند. در ساعت ۶:۳۰ صبح جاری درخواست هلیکوپتر [شد] که عملیات ارتش ارسال [کند]، لذا فرمانده عملیات حضور نداشت و افسر جانشین اعلام نمود که فقط ایشان باید دستور دهند و ساعت ۷:۳۰ می آیند.» (۲)

این در حالی است که طبق «گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان شرقی مستند به اعلام گروهان ژاندارمری میان دو آب»، (۳) درگیری بایستی ساعت ۲

بامداد، پایان یافته باشد. بر همین اساس، ستاد مشترک ارتش در پیامی به نیروی زمینی ارتش اعلام کرد: «در قریه حسن آباد

بین پاسداران انقلاب تکاب و مهاجمین درگیری ایجاد که یک گروه از مأمورین پاسگاه تکاب به کمک برادران پاسدار رفته و پس از چهار ساعت زدو خورد با مهاجمین ۲ نفر پاسدار شهید و ۹ نفر مجروح و تعداد ۶ نفر از مهاجمین مسلح دستگیر و مهاجمین متواری گردیدند و از تلفات و مجروحین [مهاجمین] اطلاعی در دست نیست.» (۴) گزارش مشابهی با امضای فرماندهی کل ژاندارمری برای دفتر ریاست جمهوری، دفتر امور انقلاب نخست وزیری، وزارت کشور و تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش ارسال شد که در آن آمده است: «در پی تقاضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بخشداری تکاب، به علت درگیری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با مهاجمین در قریه حسن آباد یک گروه از پاسگاه تکاب و در ساعت ۲۲ روز ۱۷/۲/۱۳۵۹، گروه کمکی در معیت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پس از ۴ ساعت زدو خورد با مهاجمین تعداد ۶ نفر از مهاجمین مسلح دستگیر شد. در این درگیری به قرار اطلاع، ۲ نفر از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهید و ۹ نفر مجروح شده اند.» (۵)

اما برخلاف گزارش های مذکور، باز هم در ساعت ۹:۳۵، فرماندهی سپاه به ستاد مشترک پیامی به این شرح ارسال کرد: «طبق اخبار رسیده، اوضاع تکاب سخت آشفته است و مهاجمین شهر را محاصره کرده اند، جهت کمک به اهالی شهر و مردم آن احتیاج به ۳ فروند [هلیکوپتر] ۲۱۴ [۲۱۴]، یک فروند کبرا و یک فروند جت رنجر شدیداً می باشد. دستورات لازم در این مورد را سریعاً مبذول فرمایید.» (۶)

حتی در ساعت ۱۶، فرماندهی سپاه در پیامی به ستاد مشترک ارتش چنین اعلام کرد: «وضع زخمی های درگیری تکاب بسیار وخیم است. احتیاج به هلیکوپتر دارند برای حمل جنازه ها به تهران، زخمی ها در سه راه بیجار می باشند.» (۷)

در همین ساعت، فرماندهی سپاه جزئیات دقیق تر حادثه را بدین صورت به اطلاع ستاد مشترک رساند: «به دنبال حمله مهاجمین به روستای غازان کندی که مردم آن فراری می شوند و وجود یک تن دینامیت در شرکت راه سازی امین آباد که امکان ازدست رفتن آن حتمی بود سپاه پاسداران وارد درگیری می شوند و در روستای امین آباد و حسن آباد درگیر شده که با حمله

- ۱- سند شماره ۰۴۱۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، {۱۸/۲/۱۳۵۹}.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه {عملیات} به فرماندهی عملیات، {۱۸/۲/۱۳۵۹}.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری {۱۸/۲/۱۳۵۹}.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا، {۱۸/۲/۱۳۵۹}.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، {۱۸/۲/۱۳۵۹}.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، {۱۸/۲/۱۳۵۹}.

مهاجمین از روستاهای نبی کندی و احمد آباد و ساروق در محاصره قرار می گیرند و از طرفی از دوراهی تکاب و قوجه نیز گروهی مهاجم حمله می نمایند، بارها درخواست کمک، نیرو و مهمات و پشتیبانی هوایی شده است، ولیکن نتیجه ای نداشته ایم.» (۱) (۲)

به این ترتیب، یا همه گزارش های مبنی بر محاصره شهر تکاب اغراق آمیز بوده است یا برعکس آنچه ژاندارمری درباره یک زد و خورد چهارساعته گزارش داده بود، حاکی از بی اطلاعی یا بی توجهی به این درگیری بوده است.

۳۵۳

بجز سندج و بانه که تناوبی از درگیری های مستمر و حالت توقف موقت، برقراری نوعی موازنه قوا را در آن نشان می دهد و علاوه بر تکاب که درگیری نسبتاً جدی شب گذشته تا عصر امروز در این شهر تبعاتی داشته است، در برخی نقاط کردنشین دیگر نیز امروز، درگیری هایی وجود داشت، از جمله مهم ترین آن در پاوه، نوسود و نیز تا حدی در سردشت و در جاده سرو قابل ذکر است.

در پاوه دو روز است که ادارات دولتی و مغازه ها تعطیل است و اهالی درخواست کرده اند که هیئتی از طرف دفتر امام یا رئیس جمهور با مأموریت بررسی وضعیت و تأمین امنیت شهر، اعزام شود. (۳) فرماندار اورامانات در این زمینه گفت: «مردم پاوه خاطر نشان کرده اند در صورتی که هیئتی به پاوه اعزام نشود، اعتصاب غذا خواهند کرد.» وی ضمن اشاره به حملات مکرر به پاوه اظهار کرد: «اخیراً دو خمپاره به محوطه دو مدرسه اصابت کرده که خوشبختانه تلفات نداشته است.» وی همچنین گفت که «توطئه بزرگی برای مردم پاوه چیده اند که انهدام پل بین قشلاق و قوری قلعه یکی از نشانه های این توطئه است.» (۴)

از سوی دیگر، ماکویی استاندار کرمانشاهان، اعلام کرد: با رئیس جمهوری و رئیس ستاد مشترک ارتش تماس تلفنی گرفته شده و آنها اظهار کردند که اقدامات جانبی برای برقراری نظم و امنیت در منطقه اورامانات و پاوه انجام خواهد شد. وی افزود: به دنبال اقداماتی که لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه در منطقه به عمل آورد از امروز، آرامش به پاوه بازگشت. استاندار کرمانشاهان تأکید کرد: چنانچه وضع به همین شکل بماند جمعه آینده، انتخابات مرحله دوم در این منطقه انجام خواهد شد. (۵) این در حالی است که حدود ساعت ۳ بعدازظهر، چند خمپاره به سوی شهر پاوه شلیک شد که یکی از این خمپاره ها به مهمان سرای جهانگردی این شهر خساراتی وارد آورد. (۶) به این ترتیب امروز، برگزاری انتخابات در حوزه انتخابیه پاوه، از سوی ستاد انتخابات وزارت کشور تا بازگشت امنیت به منطقه به طور رسمی منتفی و متوقف اعلام شد. (۷)

ص: ۷۳۵

۱- * روستاهای نام برده شده، واقع در شمال و شمال غربی تکاب هستند.

۲- همان.

۳- روزنامه بامداد، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۶- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۷- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

درباره نوسود که عقبه مهاجمان پاوه محسوب می گردد، امروز، تلفن گرامی از ستاد مشترک به ژاندارمری ارسال شد. در این تلفن گرام چنین آمده است:

۱. [از] میدان نوسود که محل تجمع احزاب و گروه های مسلح می باشد جهت سخنرانی و کارهای عملیاتی و تبلیغاتی استفاده می نمایند.

۲. در دوراهی نوسود پاوه تعدادی در حدود ۵ نفر از افراد و گروه های مسلح وجود دارد که تردد و رفت و آمدها را کنترل می نمایند.

۳. در پاسگاه درکی تعدادی در حدود ۱۵ نفر مسلح و مجهز به سلاح های کالیبر سبک و آر.پی.جی می باشند که تردد و رفت و آمد را کنترل می کنند.

۴. در پاسگاه دزلی تعدادی در حدود ۴۰ الی ۵۰ نفر افراد مسلح و مجهز به سلاح های مختلف وجود دارد و رفت و آمدها را کنترل می نمایند.» (۱)

در سردشت که اغلب شب ها، مهاجمین مسلح اقدام به تیراندازی های پراکنده می کنند، (۲) در ساعت ۹ صبح امروز، پاسگاه کله مورد هجوم قرار گرفت و دایره امنیت ژاندارمری در تلفن گرام فوری به دفتر ریاست جمهوری با ارسال این خبر، درخواست کرد برای جلوگیری از سقوط پاسگاه، نیروهای کمکی با ۲ فروند هلیکوپتر از طریق هنگ ژاندارمری سردشت به محل درگیری اعزام شوند. (۳)

طبق اظهارات بعد از ظهر امروز حقگو استاندار آذربایجان غربی، در تماس با خبرگزاری پارس، درگیری همچنان ادامه دارد. وی گفت: «در این حمله یک درجه دار به نام حمید رفیعی شهید و یک سرباز به نام داود حقانی به شدت مجروح شده است. افراد مستقر در پاسگاه به شدت به تیراندازی ها پاسخ داده اند.» (۴)

امروز، در حادثه ای دیگر، پاسگاه ژاندارمری اشگه سو در جاده سرو، مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت که به نوشته کیهان، در این حمله «خلیل مظهري جوانمرد ژاندارمری از طایفه هناره، شهید و ۴ ژاندارم به گروگان گرفته شدند.» ضمناً بر اثر تیراندازی با آر.پی.جی ۷ به چند خانه در قریه اشگه سو آسیب رسید. (۵)

۳۵۴

مواضع و نیز خط مشی گروه ها و احزاب سیاسی و نوع حساسیت های آنان را می توان با مرور ارگان های خبری این تشکل ها دنبال کرد. از انبوه نشریات و بولتن های خبری امروز، برای نمونه مطالبی از هردو دسته موافقان و منتقدان نظام جمهوری اسلامی، در ادامه آورده شده است.

در میان مطبوعات منتقدان، شماره امروز پیام جبهه ملی {ارگان جبهه ملی ایران} نامه ای را با عنوان "نامه سرگشاده سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات به رئیس جمهوری" درج کرده که در قسمتی از آن آمده است: «آقای رئیس جمهور،

سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات به حکم رسالتی که در حفظ و گسترش آزادی قلم و بیان بر دوش خود احساس

ص: ۷۳۶

-
- ۱- سند شماره ۰۴۱۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۳- سند شماره ۰۴۱۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۵- روزنامه کیهان، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

می‌کند، توجه عالی جناب را به خطر بزرگی جلب می‌کند که انحصاری شدن مطبوعات متوجه آینده کشور و در نتیجه حاکمیت ملی و وحدت کشورمان خواهد کرد و مصرانه از شما می‌خواهد پیش از آنکه دیر شود برای درهم کوبیدن این موج انحصارطلبی اقدام کنید.» (۱)

همچنین نامه مردم {ارگان حزب توده}، در شماره امروز خود در ادامه پیگیری خبرهای مربوط به عراق و تلاش برای حساس کردن مسئولان کشور به این موضوع، نوشت: «دولت بعثی عراق به اشکال مختلف در منطقه توطئه می‌کند. یکی از جدیدترین اشکال این توطئه در شهرهای مرزی، فروش کبریت‌هایی است که روی آن عبارت "الخليج العربي" دیده می‌شود.» (۲) در این نشریه همچنین آمده است: «برابر اخبار رسیده از پالایشگاه آبادان، عوامل رنگارنگ امپریالیسم و ضدانقلاب داخلی درصددند که این مؤسسه مهم صنعتی کشور ما را به تحصن و اعتصاب بکشانند. در گذشته، کوشش‌های مکرر این عوامل بر اثر هشیاری کارگران به نتیجه نرسیده، ولی این بار ضدانقلاب با ماسک همدردی به میدان آمده و با سوءاستفاده از دستگیری ۴ تن از اعضای شورای مرکزی پالایشگاه در کار است که کارگران زحمت کش را به تحصن وادارد. ... ما با احساس مسئولیت به کارگران آگاه و مبارز پالایشگاه هشدار می‌دهیم که در این شرایط حساس، تحصن و اعتصاب در صنعت نفت تنها امپریالیسم زخم خورده را شاد می‌کند. ما از مسئولین امر می‌خواهیم که با درک حساسیت لحظه، با احساس مسئولیت بیشتر عمل کنند و اگر مدارک و اسناد جدی دال بر مجرمیت بازداشت شدگان دارند، از طریق رسانه‌های گروهی به اطلاع عموم برسانند و اگر نه، آنان را فوراً آزاد کنند و به گروه‌های خرابکار دستاویز تحریک ندهند.» (۳)

در نشریات موافقان نظام، در شماره امروز یک نشریه تیراژ محدود که با عنوان بولتن خبری در خصوص وقایع شهرهای خوزستان منتشر می‌شود، آمده است: «به دنبال وقایع دانشگاه اخیراً از طرف سازمان چریک‌های فدایی خلق شاخه خوزستان اعلامیه‌ای پخش شده که در آن به ارگان‌های مملکتی، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران و مقامات مملکتی از شورای انقلاب گرفته تا رئیس‌جمهور و مسئولین استان توهین کرده‌اند. همچنین به دنبال وقایع دانشگاه اخیراً دو اعلامیه از طرف سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر پخش شده که در آن از رفیق احمد مؤذن و رفیق مهناز معتمدی که در جریان‌ات اخیر دانشگاه کشته شده‌اند، تجلیل کرده‌اند.» (۴)

همچنین در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی {ارگان حزب جمهوری اسلامی}، مواضع دبیرکل این حزب دکتر بهشتی، در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی چنین ذکر شده است: «من همیشه طرف دار حفظ آزادی فردی و اجتماعی هستم، چون معتقدم که این یکی از اصول عالی اسلام است منتها در موقع اجرا در موقع بحران‌ها نمی‌شود همان آزادی‌هایی را داشته باشیم که در مواقع عادی داریم و ما الآن واقعاً در یک حالت بحرانی هستیم به خاطر روابط سختی که در بیرون داریم و مسائلی که عوامل آگاه یا عناصر اغفال شده در داخل به وجود می‌آورند. پس طبعاً در شرایط امروز، نمی‌توانیم امیدوار باشیم که همه آن آزادی‌های مطلوب را بتوانیم رعایت کنیم و داشته باشیم.» (۵)

ص: ۷۳۷

۲- روزنامه نامه مردم، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- همان، ص ۱.

۴- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

امروز پیام مهمی از اصفهان با امضای برادر سالک، به فرماندهی سپاه در تهران واصل شد که در آن با اشاره به گزارش های متعدد از سمیرم و وضع آن منطقه خواسته شده است «سریعاً خسروخان و ناصرخان قشقایی توسط دکتر بهشتی به تهران احضار شوند [و] درباره امنیت محل با آنها صحبت شود.» در ادامه هشدار داده شده است که «عدم توجه تهران سلب مسئولیت از اصفهان است.» (۱)

فرخ رو پارسا وزیر آموزش و پرورش کابینه هویدا در رژیم سابق، سرانجام پس از ۹ جلسه رسیدگی به پرونده اش در شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز و بعد از برخی ابراز مخالفت ها و بحث ها، امروز اعدام شد.

خبر اعدام وی و ۲ تن از محکومان غیرسیاسی و مجرمان عادی در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی که بعدازظهر منتشر شد به این شرح درج شده است: «بانو اسفند فرخ رو پارسا همراه فاطمه صادقی و علی شجاعی سحرگاه امروز، در زندان اوین تیرباران شدند. دادستانی کل انقلاب اسلامی ایران صبح امروز، با انتشار اطلاعیه ای اعلام داشت: بانو اسفند فرخ رو پارسا وزیر اسبق آموزش و پرورش کابینه هویدا، به جرم غارت بیت المال و ایجاد فساد و اشاعه فحشا در وزارت مذکور و همکاری با ساواک و اخراج فرهنگیان مبارز از آموزش و پرورش و شرکت در تصویب قوانین ضد مردمی و وابسته کردن آموزش و پرورش به فرهنگ استعماری امپریالیسم، مفسد فی الارض تشخیص داده شد. فاطمه صادقی به جرم فریب دختران بی گناه و فروختن نوامیس جامعه و اشاعه فحشا مفسد فی الارض تشخیص داده شد. علی شجاعی به جرم اختفا و پخش هروئین و تریاک به اعدام محکوم گردید. نامبردگان فوق سحرگاه امروز، در محوطه اوین تیرباران شدند.» (۲)

موضوع تعیین نخست وزیر و اعضای کابینه، قبل یا بعد از شروع کار اولین مجلس شورا، از جمله مباحث مطرح شده میان جناح ها و شخصیت های حکومتی است. بنی صدر و حامیان وی به تشکیل هرچه سریع تر هیئت دولت با پشتوانه تصویب شورای انقلاب اصرار دارند و جناح مقابل نیز مصرانه خواهان تعویق این کار تا تشکیل مجلس است.

خبری که امروز، در روزنامه اطلاعات درج شد، نشانه ای از اهتمام رئیس جمهور و یاران وی بر تشکیل هرچه زودتر کابینه است. در این گزارش آمده است: «براساس گزارش منابع موثق تشکیل یک کابینه موقت، پیش از گشایش اولین مجلس شورای ملی در نظام جمهوری اسلامی قطعی شده است و هم اکنون مطالعات برای تعیین نخست وزیر و وزرای این کابینه جریان دارد. به قرار اطلاع، تشکیل کابینه موقت مورد موافقت مقامات عالیه کشور نیز قرار

گرفته است. در شایعاتی که پیرامون نامزدهای احتمالی پست نخست وزیری جریان دارد، نام عزت الله سحابی و سیداحمد مدنی بیش از دیگر افراد به گوش می خورد. از طرفی دیروز، از قول رئیس جمهوری اعلام شد که گروهی از اعضای شورای انقلاب و دولت کنونی در کابینه موقت عضویت خواهند داشت.» (۱)

همچنین روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود نوشت: «مهندس مهدی بازرگان عضو شورای انقلاب، در گفت و گویی کوتاه پیرامون مسائل جاری به سؤالات خبرنگار انقلاب اسلامی پاسخ گفت. وی درباره گلایه دکتر بنی صدر در مورد عدم همکاری شورای انقلاب گفت: من به این سؤال پاسخ نمی گویم و شورای انقلاب ان شاء الله با ایشان همکاری می کند. بازرگان در پاسخ به این سؤال که نظرتان راجع به تشکیل کابینه قبل از تشکیل مجلس شورای ملی چیست گفت: البته من همواره از طرف داران این امر بوده ام و بارها به آقای بنی صدر گفته ام که به تنهایی بردوش کشیدن این همه بار، مشکل است.» (۲)

از سوی دیگر، آقای هاشمی رفسنجانی از اعضای شورای انقلاب و از مؤسسان و اعضای شاخص حزب جمهوری اسلامی، که پیش از ظهر امروز، با امام دیدار کرد، در پایان این ملاقات در پاسخ به سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس در مورد چشم انداز روابط اولین مجلس شورا با قوه مجریه، گفت: «خود مجلس را بسیار خوب می بینیم و به نظر من در خط امام و اسلام راستین حرکت خواهد کرد.» وی اضافه کرد: «در رابطه با قوه مجریه هم اشکالی نخواهیم داشت، چون قوه مجریه بدون نظر مجلس شکل نمی گیرد و طبعاً قوه مجریه ای خواهد بود که با مجلس سازگار است و با رئیس جمهوری هم تقریباً در همه زمینه ها اتفاق نظر داریم.» (۳)

همچنین آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، عضو شورای انقلاب و عضو مؤسس حزب جمهوری اسلامی نیز درباره انتخاب نخست وزیر و کابینه توسط رئیس جمهور در زمان فعلی گفت: «من فکر نمی کنم چیز جالبی از آب درآید، زیرا مدت کار این دولت بسیار کم است، اگر آقای رئیس جمهور از حالا به فکر باشند تا وقتی که مجلس تشکیل شود و آن گاه کابینه خود را معرفی کنند، بهتر خواهد بود زیرا کابینه را باید مجلس تأیید کند. اگر کابینه ای با موافقت شورای انقلاب تشکیل بدهند، ولی ندانند که آیا مجلس با آن موافقت می کند یا موافقت نمی کند، زحمت فوق العاده ای است که برای یک کار مجهول انجام می شود.» (۴)

{آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور}

ص: ۷۳۹

-
- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۳- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

درحالی که هنوز بحث و کشاکش جناحی در مورد نحوه اجرای مرحله اول انتخابات مجلس ادامه دارد، موضوع تعیین نخست وزیر و کابینه قبل از تشکیل مجلس نیز به موضوعات منازعه جناحی افزوده شده است.

در این میان، بخش فارسی رادیو کلن که اغلب جانب دارانه و گاهی با ادبیاتی کاملاً مشابه گروه های منتقد و مخالف نظام، به بخش خبر و گزارش و تفسیر می پردازد، امروز نیز در تفسیری درباره انتخابات و کابینه مطالبی را بیان کرد که در محافل مختلف مورد بحث است. در این تفسیر آمده است: «دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی ایران برای تعیین بقیه کرسی های پارلمانی فردا جمعه، در تمامی نقاطی که کاندیداهای مجلس شورای ملی نتوانستند اکثریت را در دور اول انتخابات به دست بیاورند، آغاز خواهد شد. ... در دور دوم، انتخابات ایران در شرایطی آغاز می شود که معترضین به انتخابات در دوره اول در انتظار اقدامی جدی از سوی بنی صدر در مخدوش اعلام نمودن بعضی از آرای به دست آمده بودند. در هر صورت با پیام آیت الله خمینی که دیشب، از رادیو ایران پخش شد وی در آن بار دیگر از مردم خواست که ضمن شرکت فعال در انتخابات به معتقدین حقیقی اسلام و کسانی که بدون تردید خواهان ادامه راه یک حکومت اسلامی هستند رأی بدهند، صورتی دیگر به خود گرفت. آیت الله خمینی در این اطلاعیه بار دیگر از مردم خواست که به احزاب چپ و حتی با کمال تعجب به کسانی که احتمال انحراف آنها از مسیر انقلاب می رود رأی ندهند، که با در نظر گرفتن تبلیغات حزب جمهوری اسلامی که در این روزها به خصوص شدت و حدت بی سابقه ای پیدا کرده است، در حقیقت تأییدی بر کاندیداهای این حزب محسوب می شود. ... از سوی دیگر، فعالیت طرف داران بنی صدر و نیروها و احزاب فعال از جمله مجاهدین خلق برای کسب آرای بیشتر به نفع خود به خصوص در تهران ابعاد وسیع تری پیدا کرده است.

روز گذشته، دکتر سید محمد بهشتی دبیر و عضو شورای انقلاب در یک مصاحبه مطبوعاتی هشدار داد که کابینه آینده ایران بایستی مورد تأیید کسانی قرار گیرد که از اعتماد و اطمینان بیشتر مردم ایران برخوردارند که در نهایت منظور وی به طور مستقیم حزب جمهوری اسلامی بوده است که اعتقاد دارد پس از شکست سختی که کاندیدای این حزب جلال الدین فارسی، به علت نداشتن ملیت ایرانی در انتخابات ریاست جمهوری ایران از بنی صدر خورد، بایستی پست نخست وزیری و اکثریت اعضای کابینه به اعضای این حزب واگذار شود.

امروز، خبرگزاری های جهان اطلاع دادند که در میان کاندیداهای مقام نخست وزیری بیشتر از همه نام دریادار مدنی وزیر دفاع و فرمانده دریایی اسبق و استاندار خوزستان، مهندس عزت الله

سحابی وزیر مشاور و داریوش فروهر رهبر حزب ملت ایران و وزیر مشاور و عضو هیئت ویژه کردستان، به چشم می خورد. در هر صورت با برگزاری انتخابات دور دوم، معلوم خواهد شد که کفه توازن و قدرت به نفع چه جناح و حزبی در ایران به حرکت در خواهد آمد.» (۱)

ضمیمه گزارش ۳۴۶: عاقبت فوزی بدای نژاد تنها تروریست بازمانده از حادثه سفارت ایران در انگلستان

رادیو لندن در تاریخ ۲۳/۱۰/۱۳۵۹، گزارش داد که محاکمه فوزی بدای نژاد امروز، در لندن آغاز شد. بدای نژاد به اتهامات خود مبنی بر توطئه برای قتل، گروگان گیری به عنوان یک عمل غیرقانونی و حمل اسلحه غیرمجاز اقرار کرد، اما اتهام در مورد قتل را انکار کرد.

دادستان {کنت ریچاردسون} گفت که او مدارکی تسلیم دادگاه نخواهد کرد که نشان بدهد بدای نژاد در این دو قتل شرکت داشته یا حتی در زمان قتل ناظر صحنه بوده است، اما هر کس که برای گروگان گیری توطئه و تهدید کند که گروگان ها را خواهد کشت مگر اینکه تقاضاهایش به جای آورده شوند، مسئول هر گونه قتلی است که صورت بگیرد چه خود در صحنه قتل حاضر باشد و چه نباشد. مدارکی تسلیم دادگاه خواهد شد تا نشان

داده شود که بعد از آنکه بعضی درخواست های گروگان گیران از جمله آزاد شدن ۹۱ نفر زندانی در ایران پذیرفته نشد، بدای نژاد در مذاکراتی که به منظور قتل اولین گروگان انجام گرفته، شرکت داشته است.

به گزارش خبرنگار بی بی سی: «دادستان ریچاردسون اعتراف نامه ای را که بدای نژاد خطاب به پلیس نوشته است در دادگاه خواند. در این اعتراف نامه بدای نژاد می گوید که او اهل خوزستان است و از آنجا به عراق فرار کرده بود. در عراق خبرهای رادیوی ایران را از فارسی به عربی برای دولت عراق ترجمه می کرد که ناگهان یک کارمند عالی رتبه عراقی به او اطلاع داد که همراه پنج نفر دیگر برای حمله به سفارتخانه ایران در لندن انتخاب شده است. سپس در آن یک ماه، قبل از پرواز به لندن او را در تیراندازی با مسلسل دستی و تپانچه و همچنین در چگونگی پرتاب نارنجک آموزش دادند. ضمناً نقشه سفارتخانه ایران در لندن به او نشان داده شد و به او گفته شد که دم سفارتخانه یک نفر پلیس انگلیسی ایستاده است او را بایست گروگان گرفت، اما نبایست آسیب رسانید. همه اعضای گروه خوزستانی بوده اند غیر از یک نفرشان؛ نفر هفتم که تابع عراق و از اعضای ارتش آن کشور بود. این مرد که سامی خوانده می شد همراه گروه به لندن آمد، اما در تسخیر سفارتخانه شرکت نداشت. ضمناً او به دام پلیس بریتانیا نیفتاد و فرار کرد.

بدای نژاد در اعتراف نامه خود افزود که به او در عراق گفتند بریتانیا را به این دلیل برای حمله انتخاب کرده اند که تنها دموکراسی آزاد جهان است و با گروگان گیران در اینجا عادلانه رفتار خواهد شد و آنها را اعدام نخواهند کرد. او افزود که او را فریب داده اند و از کرده خود پشیمان است.» (۲)

درباره عاقبت کار بدای نژاد، ۲۸ سال بعد، روز ۱۴/۲/۱۳۸۷، در سایت خبری تحلیلی تابناک، به نقل از روزنامه انگلیسی دیلی میل، گزارشی درج شد که نشان می داد: «تنها تروریستی که ۲۸ سال پیش و در حمله نیروهای امنیتی انگلستان به

سفارت ایران در لندن موفق به فرار شده بود، در آستانه آزادی و بازگشت به زندگی جدید در انگلیس است. ... در هفته های آینده، جلسه دادگاه برگزار خواهد شد که انتظار می رود در آن فوزی بدای نژاد با عفو و آزادی روبه رو شده و به او پناهندگی هم داده شود.»

به نوشته دیلی میل «مقامات تهرانی خواستار استرداد او شده اند تا در تهران به اتهام قتل عمد ۲ نفر محاکمه شود که مجازات او قصاص و مرگ خواهد بود. تهران به شدت هشدار

داده که این کار، باعث خواهد شد روابط تهران و لندن که البته هم اکنون نیز تیره است به شدت با مشکل روبه رو شود، چراکه قوانین انگلیس استرداد مجرمی که در کشور مورد نظر اعدام خواهد شد را برپایه موازین حقوق بشری، ممنوع

ص: ۷۴۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۴۹، ۱۹/۲/۱۳۵۹، صص ۷ و ۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۰۱، ۲۴/۱۰/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷ ضمیمه، رادیو لندن، ۲۳/۱۰/۱۳۵۹.

می کند. محمدعلی حسینی سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، گفته است: آزادی یک تروریست، به هیچ وجه توجیه شده نیست و نشانه ای از رویه دوگانه انگلیس درباره مسئله تروریسم است.

گفتنی است، بداوی نژاد در سال ۱۹۸۱ به خاطر توطئه، قتل عمد، حبس غیرقانونی، داشتن سلاح گرم و دو فقره قتل غیرعمد به حبس ابد محکوم شده بود.»

در تاریخ ۲۲ مهر ۱۳۸۷، تابناک گزارش داد: «صفری معاون اروپای وزارت امور خارجه کشورمان، با فراخواندن جفری آدامز سفیر انگلیس در تهران، به وزارت امور خارجه، مراتب اعتراض شدید جمهوری اسلامی ایران را مبنی بر تصمیم انگلیس به آزادی فوزی بداوی نژاد سردسته گروه مهاجمان تروریست، به آگاهی وی رساند. ... معاون اروپای وزارت امور خارجه همچنین بر درخواست پیشین کشورمان مبنی بر توقف این تصمیم غیرعادلانه و بازگرداندن تروریست مزبور به کشورمان تأکید کرد. جفری آدامز در این دیدار با تصریح بر اینکه فوزی بداوی نژاد بنا بر قوانین انگلیس یک تروریست است که دوره مجازات خود را گذرانده، اعلام داشت درخواست کشورمان را با بازتاب دادن به دولت متبوعش، مورد بررسی قرار می دهد.»

(۱)

در تاریخ ۱۵ آبان ۱۳۸۷، خبرگزاری فارس گزارش داد که روزنامه دیلی میل {چاپ لندن} فقط چند روز پس از آزادی فوزی بداوی نژاد بعد از تحمل ۲۸ سال زندان، چنین نوشته است: «بداوی نژاد که اخیراً با عفو مشروط از زندان آزاد شد از مسکن رایگان و ایمن در لندن همراه با مزایا و امکانات برخوردار شده و هر هفته چندصد پوند دریافت می کند. ... بداوی نژاد نه تنها به سرزمین مادری خود یعنی ایران دیپورت نشده، بلکه اکنون زندگی آرامی را در لندن سپری می کند. این درحالی است که تهران پیش از این بارها خواهان استرداد ... شده و... دستگاه قضایی بریتانیا تأیید کرده که فوزی بداوی نژاد تهدیدی برای جامعه محسوب نمی شود و در نهایت حکم به آزادی او داده است. یک منبع انگلیسی به دیلی میل گفته است: ... وی هیچ گونه آزاری ندارد و تنها اجازه ندارد که به مکان های خاص نظیر سفارت ایران نزدیک شود. او کاملاً اصلاح شده! و از افرادی که در این حادثه آسیب دیدند، عذرخواهی می کند!

... وی بدون پرداخت مالیات زندگی می کند. ... یک فرد نزدیک به دولت گفته است: بداوی نژاد واجد برخورداری از انواع مزایا شامل مسکن رایگان و جست و جو برای یافتن شغل است.» (۲)

{فوزی بداوی نژاد تنها تروریستی که در حادثه اشغال سفارت ایران در لندن زنده ماند. }

ص: ۷۴۲

۱- سایت تحلیلی خبری تابناک، ۱۴/۲/۱۳۸۷، کد خبر: ۱۰۰۳۶، به نقل از روزنامه انگلیسی دیلی میل.

{<http://www.tabnak.ir>}

۲- سایت خبرگزاری فارس، ۱۵/۸/۱۳۸۷، به نقل از روزنامه دیلی میل. {<http://www.farsnews.com>}

حدود دو هفته بعد از ماجرای طبس امروز، هارولد براون وزیر دفاع امریکا، در یک گزارش ۲۲ صفحه ای به کنگره این کشور جوانبی از بخش های فاش نشده این قضیه را به طور رسمی اعلام کرد.

وی از این اقدام کماندوهای امریکایی با عنوان "مأموریتی که با تراژدی و همچنین شجاعت باورنکردنی مشخص می شود" نام برد و تصریح کرد که طوفان شن غیرمنتظره باعث سرگیجه و ازبین رفتن تعادل افراد بوده است. براون همچنین گفت: انفجار مهمات که به دلیل آتش گرفتن هلیکوپتر و هواپیمای باری صورت گرفت، به یکی دیگر از هلیکوپترها آسیب رساند و آن را از کار انداخت و خدمه سایر هلیکوپترها را مجبور کرد که آنها را ترک گفته و سوار هواپیمای سی ۱۳۰ شده و محل را ترک گویند. براون در گزارش خود افزود: در آن موقع زمان و سوخت به صورت عوامل عمده و حساس درآمده بود زیرا هواپیماهای باربری درحالی که موتورهایشان روشن نگه داشته شده بود، به مدت چهار ساعت در منطقه عملیات به سر می بردند. براون گفت: فرمانده عملیات حاضر در صحنه تصمیم گرفت که هلیکوپترها را نابود نکند، زیرا به نظر او منفجر کردن آنها می توانست اوضاع خطرناکی به وجود آورد که قبلاً پیش بینی نشده بود. وی ادامه داد: این اقدام می توانست صدمات فراوانی به هواپیماهای سی ۱۳۰ وارد کند و باعث مرگ بسیاری دیگر شود. یافتن و بیرون آوردن اسناد محرمانه از هلیکوپترها نیز بسیار خطرناک تشخیص داده شد و این خطری بود که هم برای خدمه هلیکوپترها و هم بالقوه برای تجدید سازمان تیم در صورتی که تعداد بیشتری کشته می شدند، وجود داشت. براون همچنین گفت: خدمه هلیکوپترها زمانی که در میان طوفان شن به طرف

منطقه عملیات می رفتند مثل آن بود که در داخل یک ظرف شیر سیاه قرار گرفته اند و سرگیجه های متناوب مانع آن می شد که ثبات خود را حفظ کنند. وی افزود: فرمانده

پرواز و هلیکوپتر دیگری که در کنارش حرکت می کرد با هلیکوپترهای خود در صحرا به زمین نشستند. فرمانده پرواز تصور می کرد که ۶ هلیکوپتر دیگر نیز از او پیروی کرده و به زمین خواهند نشست و منتظر خواهند شد که طوفان شن برطرف شود، ولی هلیکوپترهای دیگر به راه خود ادامه دادند و در ابتدا سعی می کردند در کنار یکدیگر باقی بمانند، ولی بالا-خره از یکدیگر جدا شده و هرکدام به تنهایی به سوی منطقه عملیات به راه خود ادامه دادند. ۲ هلیکوپتر پشتاز سپس در طوفان شن به پرواز خود ادامه دادند تا به محل عملیات برسند، ولی زمانی به محل رسیدند که اطلاع یافتند ۳ هلیکوپتر از کار افتاده است و عملیات بایستی لغو شود. (۱)

۳۶۰

غافلگیری مطلق حادثه طبس باعث هوشیاری جدی در طیف وسیعی در ایران شده است، باین حال در میان مسئولان ذی ربط که متعدد بوده و در موقعیتی جداگانه قرار دارند نوعی سرگردانی اطلاعاتی ناشی از گزارش های مختلف غیرقابل تأیید و تکذیب، به چشم می آید.

درحالی که دو روز قبل، اطلاعات {سپاه} کرمان در گزارش "جهت اطلاع" خود به اطلاعات سپاه تهران، به نقل از گزارشگر هوانیروز کرمان و ژاندارمری از مشاهده «یک شیء نورانی با صدای هلیکوپتر در دامنه کوه اختیارآباد کرمان» (۲) خبر داده بود، امروز صبح، کمیته طبس در تماسی با سپاه گزارش داد: «دیشب ساعت ۵/۱۰، یک فروند (۳) در دو کیلومتری منطقه پایین آمد. ساعت ۲ تا ۳، هشت فروند هواپیما یا هلیکوپتر که تشخیص داده نشد، با چراغ چشمک زن فرود آمده و ساعت ۵/۳ اطلاع حاصل شد و آماده و دستور دیگری نرسیده و از تهران اطلاع داده شد ساعت ۵ صبح، ۳ فروند فانتوم جهت شناسایی به منطقه رفتند، ولی تاکنون خبری نشده ارتباط با منطقه نداریم. ۱۱ نفر از ژاندارمری و ۸ نفر از طبس به منطقه رفته اند. در اطراف محل قبلی.» (۴)

در ساعت ۱۰ صبح، مرکز فرماندهی سپاه به رکن سوم ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «طبق مکالمات استانداری خراسان، تعداد هلیکوپترهای دیده شده در منطقه ۹ فروند می باشد که از دستگاه های مخابراتی آنها امواج پارازیت پخش می شود که باعث از کارافتادن کلیه دستگاه های بی سیم منطقه طبس شده است. آخرین خبر به وسیله بی سیم ستاد مرکزی سپاه پاسداران از استانداری خراسان بوده که آن هم خیلی ضعیف مکالمه شده [است].» (۵)

هنگام ظهر آیت الله صدوقی امام جمعه یزد، در خطبه نماز جمعه اظهار کرد: به من خبر دادند دوباره ۶ هواپیمای امریکایی به منطقه طبس آمده اند و از طبس به ژاندارمری یزد تلفن شده تا برای کمک به منطقه بروند، اما متأسفانه هیچ کس در هنگ ژاندارمری نبوده است. (۶)

ص: ۷۴۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۰۴۲۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمان به اطلاعات تهران، ۱۷/۲/۱۳۵۹.

۳- * در سند به همین شکل آمده است.

۴- سند شماره ۳۹۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کمیته طبس به سپاه، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی}، به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

در ساعت ۱۵:۴۰، مسئول واحد اطلاعات و تحقیقات مشهد به تهران اعلام کرد: از ساعت ۵/۳ صبح امروز، در جریان تجاوز هواپیماها بوده ایم و هم اکنون برابر اطلاع واصله در ساعت ۳ بعد از ظهر، تعداد ۸ فروند هلیکوپتر در ۲۰ کیلومتری پاسگاه سیار انتظامی در حرکت به طرف جنوب شرق دیده شده است. در ادامه، اقدام سریع مطالعه و تحقیق تقاضا شده است. (۱)

در ساعت ۱۶:۲۵، دوزدوزانی فرمانده سپاه، به مرکز فرماندهی رکن سوم ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «طبق اظهارات مسئول کمیته طبس که بنا بر اظهارات کلیه پرسنل مستقر در محل و همچنین سرگرد امیر شقایقی نماینده لشکر ۷۷ خراسان، تعداد ۸ فروند هلیکوپتر متجاوز در ۲۰ کیلومتری پاسگاه سیار به طرف جنوب شرقی محل استقرار مورد تأیید است. ضمناً هواپیمای اکتشافی ایران از ساعت ۳۰/۵ تا ۶ صبح، فقط سمت شمالی و مرکزی محل استقرار پاسگاه را شناسایی نموده است و از منطقه جنوب که محل مشکوک است شناسایی ننموده است و شناسایی با خودرو امکان پذیر نیست و نیاز به تعدادی هواپیما می باشد. قبل از وقوع هر نوع حادثه ای اقدام مقتضی صورت گیرد.» (۲)

شب هنگام، سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، در این مورد گفت: ساعت ۲ بامداد، اطلاع رسید که هواپیمای دشمن در منطقه طبس دیده شده است که بلافاصله هواپیماهای گشت به جست و جو پرداختند و چیزی مشاهده نکردند. این شایعات به جایی رسید که گفته شد ۸ فروند هواپیما دیده شده است. اکیپ گشت مجدداً به جست و جو مشغول شدند، ولی هیچ گونه اثری از هواپیماهای دشمن در استان های خراسان و اصفهان دیده نشد. (۳) وی که با خبرگزاری پارس گفت و گو می کرد، در نهایت کلیه خبرهای مربوط به رؤیت هواپیماها و هلیکوپترهای خارجی در استان های خراسان و اصفهان را بی اساس خواند و گفت: این اکاذیب و شایعات از طرف ستون پنجم دشمن طرح ریزی می شود، تا توجه ارتش و مردم را به قسمتی از خاک وطن جلب کرده تا احیاناً از سویی دیگر بتوانند ضربه ای به کشور وارد سازند. وی در پاسخ به علت آماده باش ارتش گفت این وظیفه ارتش است که در این مقطع از زمان نیروهایش همیشه آماده باشند. سرلشکر شادمهر از مردم خواست که هوشیار باشند و به این شایعات توجهی نکنند. (۴)

یادآوری می شود در نوع هشدارهای خطر اقدام نظامی امریکا، نوع برخورد مراکز سپاه و ارتش متفاوت است که این امر چالش هایی {نه چندان مهم} را در پی دارد.

مسئول روابط عمومی سپاه مشهد در گفت و گو با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، ضمن تأکید بر مشاهده عوامل امریکایی مسلح و غیرمسلح حدود ساعت ۳

بامداد روز جمعه در محل سابق هجوم مهاجمان امریکایی در طبس و گزارش آن به نیروی هوایی مشهد و نیز تأیید نیروی هوایی مشهد، تأکید کرد: پیگیری لازم از طریق ارتش در این مورد انجام نشد،

ص: ۷۴۷

- ۱- سند شماره ۰۴۱۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مشهد به تهران {اطلاعات و تحقیقات}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز

فرماندهی، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

با وجود اینکه ما به سپاه در تمام خراسان اعلام بسیج کردیم و نیروهای ما به علت کمبود لوازم پرواز و... نتوانستند زودتر از ۷ تا ۸ ساعت، به منطقه برسند و مسلماً در این مدت امریکاییان می توانستند نقل و انتقالات لازم را به عمل آورند. وی اضافه کرد: ما اخیراً موفق به دستگیری تنی چند از جمله دو امریکایی مشکوک شده ایم که ایشان دارای کارت خبرنگاری از وزارت ارشاد ملی بوده اند.

وی در مورد تکذیب خبر دیده شدن امریکاییان و نیز اشیاء مشکوک توسط ارتش گفت: تکذیب های اینها برای ما خیلی مشکوک است و قاعده اش این است که اینها قبل از اینکه بخواهند تکذیب بکنند، با ما تماس بگیرند، عقیده ما را بشنوند و بعداً اگر نتوانستند ما را قانع کنند ما خودمان تکذیب می کنیم یا مشترکاً تکذیب می کنیم. این تکذیب های یک طرفه خودش دلیل می شود بر مشکوک بودن قضیه. (۱)

۳۶۱

اظهارات کارتر با مضمون تلویحی تداوم فشار غیرنظامی و تصریح تاچر بر غیرنظامی بودن فشارهای آتی و نیز رد پیشنهاد بنی صدر در پارلمان اروپا، مهم ترین مطالب امروز مربوط به روابط ایران و امریکا است.

امروز، کارتر رئیس جمهور امریکا، یک بار دیگر تأکید کرد: «تازمانی که گروگان های امریکایی آزاد نشوند، امریکا آرام نخواهد گرفت.» به گزارش رادیو امریکا، وی هشدار داد: «به رهبران ایران یادآور می شویم که استقلال و تمامیت ارضی کشورشان به علت سیاستی که در پیش گرفته اند در معرض خطر قرار گرفته و به انزوای جهانی ایران خواهد انجامید.» البته وی یادآور شد: «ما می کوشیم از طریق مسالمت آمیز و اقدامات دسته جمعی با متحدان خود مقدمات آزادی گروگان ها را فراهم کنیم.» کارتر همچنین گفت: «ایالات متحده پس از حل مسئله گروگان ها مایل به برقراری روابط عادی با ایران است.» (۲)

در این حال، جدی ترین متحد امریکا درباره عدم برخورد نظامی به تصریح سخن گفت. رویتر از اسکاتلند در گزارش اظهارات امروز مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، به نقل از وی اعلام کرد: غرب راهی ندارد جز اینکه از طریق فشارهای سیاسی، دیپلماتیک و اقتصادی این ماجرا را محکوم کند. وی تصریح کرد: من اقدام نظامی را رد می کنم، زیرا فکر نمی کنم به نتیجه برسد و به علاوه آثار جانبی آن فاجعه آمیز خواهند بود. (۳)

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس، در جلسه امروز پارلمان اروپا که به ریاست خانم سیرون ری در لوکزامبورگ تشکیل شد، درخواست پرزیدنت بنی صدر درباره اعزام هیئتی به ایران برای کسب اطلاع از جزئیات حمله اخیر امریکا به ایران رد شد. (۴)

ص: ۷۴۸

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

باتوجه به بحران به وجود آمده میان ایران و امریکا، همسایگی ایران با شوروی و مداخله نظامی شوروی در افغانستان، مسئله شوروی برای غرب به ویژه امریکا از حساسیت های بیشتری برخوردار شده است.

در همین رابطه امروز، جیمی کارتر در سخنرانی خود در فیلادلفیا اعلام کرد: اتحاد شوروی امکان دارد از افغانستان به عنوان یک پایگاه برای حمله به پاکستان استفاده کند. وی تأکید کرد هرگونه کوشش قدرت های خارجی در به دست آوردن کنترل خلیج فارس به مثابه حمله به منافع حیاتی امریکا تلقی شده و در این صورت امریکا در اقدام نظامی علیه کشور مورد بحث، درنگ را جایز نخواهد دانست.

کارتر در قسمتی از سخنان خود خاطر نشان ساخت که ارتش سرخ شوروی پیوسته تسلط خود را بر افغانستان افزایش می دهد و سعی دارد این کشور را پایگاه تجاوزهای بیشتری قرار دهد. بدین ترتیب اگر جلوی ادامه تجاوز شوروی به افغانستان گرفته نشود، جهان با جدی ترین مبارزه طلبی پس از جنگ سرد روبه رو خواهد شد. (۱)

یونایتد پرس نیز از لس آنجلس گزارش داد: برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، گفت تسلط شوروی بر خلیج فارس و ایران به طور تغییرناپذیری می تواند توازن قدرت در جهان را برهم زند. برژینسکی که در جمع شورای امور جهانی در لس آنجلس سخن می گفت، چندین بار بر اهمیت ایران و افغانستان برای امنیت کشورهای غربی تأکید کرد. وی گفت: اگر این منطقه منفجر شود یا تحت سلطه یک قدرت متخاصم قرار گیرد، توازن قدرت در جهان نه تنها به طور عمده بلکه به طور تغییرناپذیری از بین خواهد رفت. (۲)

در همین حال، بنا بر گزارش امروز بخش فارسی رادیو مسکو، ژوزف لونس دبیرکل پیمان ناتو، اظهار کرد: برخی کشورهای عضو پیمان ناتو در نظر دارند از امریکا در حوزه خلیج فارس پشتیبانی نظامی کنند. ژوزف لونس گفت که تصمیم نهایی در این باره در اجلاس ویژه کمیته طرح ریزی ناتو گرفته خواهد شد که هفته آینده، کار خود را آغاز خواهد کرد. مفسر رادیو مسکو یادآوری کرد: این اظهارات پراکنده پس از گفت و گوی اخیر لونس با کارتر و دیگر مقامات بلندپایه امریکا ایراد شده است. (۳)

درگیری های سنندج که ۲۴ روز قبل، با ممانعت از عبور ستون ارتشی پایه گذاری شد، امروز درحالی ادامه یافت که در مجموع نیروهای ارتش و سپاه در موقعیتی برتر از نیروهای مسلح محلی و وابسته به گروه های محارب قرار دارند.

ص: ۷۴۹

۱- همان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

به گزارش برخی شاهدان، به نظر می‌رسد گروه‌های مسلح غیرقانونی که از تنها راه ارتباطی خود یعنی راه کوهستان تغذیه و پشتیبانی می‌شوند، از لحاظ مهمات تا حدودی در تنگنا قرار دارند زیرا تعداد تیراندازی‌های آنها روزبه‌روز کاهش می‌یابد. (۱) البته نیروهای خودی نیز در مضیقه جدی قرار دارند. یک تلفن گرام که امروز به سپاه رسید، حاکی است: «برابر گزارش نزا، سپاهیان پاسدار انقلاب مأمور به سنندج به تعداد فعلی قادر به پاک‌سازی شهر سنندج نبوده و نیاز به تقویت دارند. دستور فرمایید سریعاً به اعزام تعداد پاسدار ورزیده و فعال به سنندج، نسبت به تقویت پاسداران موجود آن شهرستان اقدام نمایید.» (۲)

در تلفن گرام دیگری که امروز از مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی زمینی ارسال شده، نوع نیازهای داوطلبان اعزامی چنین آمده است: «برابر اعلام سپاه پاسداران تعداد ۲۰۰ قبضه اسلحه ژ ۳ همراه با هر قبضه، پنج عدد خشاب ژ ۳ مورد نیاز پاسداران اعزامی از اصفهان می‌باشد. چون این پرسنل برای انجام مأموریت محور کرمانشاه سنندج اعزام می‌شوند، دستور فرمایید نسبت به تأمین سلاح و مهمات مورد نیاز در صورتی که سپاه کرمانشاه خود قادر به تأمین نمی‌باشند، لشکر کرمانشاه اقدام و تأمین نمایند.»

ف. سماجا سرلشکر محمدهادی شادمهر» (۳)

سپاه با ارسال تلفن گرام دیگری به ارتش اعلام کرد: «طبق خبر واصله از سپاه کرمانشاه جهت پاک‌سازی منطقه کامیاران سنندج به پرسنل ژاندارمری نیازی نیست، لذا بایستی از وسایل مخابراتی و همچنین مهمات و خودروی آن سازمان بتواند استفاده کند. ظرف امروز، دستور لازم جهت تحویل وسایل اخذ تا اینکه سریعاً در منطقه اقدام گردد.»

فرمانده سپاه پاسداران دوزدوزانی» (۴)

از سوی دیگر، از نظر راه ارتباطی و تدارک و تردد، نیروهای دولتی روزبه‌روز وضع بهتری می‌یابند. در گزارش امروز عملیات همدان به تهران و کرمانشاه آمده است: «۵ گروه ده نفری در سیلوی سنندج مستقر هستند و تعدادی در وزارت راه و بقیه در گردنه‌های صلوات آباد و روستاها و در هر چند کیلومتری عده‌ای از افراد ارتش مستقر هستند و در حال حاضر اوضاع آرام است.» (۵)

البته آرامش یادشده نسبی است و اجرای آتش از تپه‌های اطراف شهر ادامه دارد (۶) و در داخل شهر نیز همچنان تشنج و درگیری موضعی و خانه‌به‌خانه مشاهده می‌شود. سخت‌ترین نقطه این درگیری‌ها در اطراف منازل سازمانی بیرون از شهر گزارش شده است. سنگر گروه‌های مسلح ضدانقلاب در تپه مشرف به این نقطه واقع است و تاکنون دو بار عملیات نظامی پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد برای فتح مواضع آنها در این نقاط بی‌نتیجه مانده است. در آخرین حمله به این تپه ۲۰ سرباز و پاسدار زخمی و ۶ تن شهید شدند، اما ارتش و پاسداران برای پاک‌سازی

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۲۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۱۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به تهران و کرمانشاه {عملیات}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۶- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

این منطقه در تدارک حمله هستند. باشگاه افسران نیز در تیررس ضدانقلاب است و امکان خروج ۱۷ مجروح از نیروهای خودی که در این باشگاه به سر می برند، وجود ندارد. در دیگر قسمت های شهر نیز چندین مغازه تخریب و اموال آن غارت شده است. (۱)

بروجردی فرمانده سپاه پاسداران مستقر در سنندج، درباره چگونگی ترکیب نیروهای گروه های مسلح ضدانقلاب گفت: «سازماندهی نیروهای گروه های درگیر با کومه له است و پیشمرگان حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق شاخه کردستان زیر نظر کومه له عمل می کنند. این گروه ها با سنگربندی در داخل خانه های مردم، امکان عملیات تعرضی و کوبیدن مواضع را تا حدودی از ما و نیروهای ارتش سلب کرده اند و ما نمی دانیم چه رفتاری را در پیش بگیریم.» وی اضافه کرد: «این گروه ها به زور خود را به مردم تحمیل کرده اند و ابتدا باید مزاحمت و فشار نظامی این گروه ها را از مسیر مردم کم کرد و بعد برای طرح آقای سحابی در مورد نظرخواهی از ۳۶ میلیون ایرانی درباره کردستان اقدام کرد.» بروجردی سپس «دولت بازرگان را عامل تقویت و قدرتمندی گروه های مسلح در زمان مذاکرات هیئت ویژه دانست و گفت: اینها از فرصت مذاکره استفاده کرده و خود را سازماندهی نظامی کردند و به اینجا رسید که وضع منطقه کردستان به این موانع برخورد کرد.»

(۲)

امروز، لشکر ۲۸ کردستان اعلامیه ای منتشر کرد که نشان می دهد عملیات دولتی تشدید خواهد شد. در این اعلامیه آمده است:

«بسمه تعالی

اهالی محترم سنندج، ضدانقلابیون دست به آخرین تلاش های مذبحخانه خود زده اند و واپسین لحظه های عمر خویش را می گذرانند. به آنها اجازه فرار ندهید، آنها را دستگیر کرده و به نیروهای پاسدار و ارتش تحویل دهید و خود به پاک سازی شهر پرداخته و موانع را از خیابان ها بردارید. این گروه ها باعث بدبختی شما شده و شهرتان را به ویرانی کشیده اند، سزاوار نیست از چنگال قصاص عدالت بگریزند، به آنها رحم نکنید که بار دیگر شما را نابود خواهند کرد.

اذا جاء نصر الله و الفتح: وقتی که یاری خدا فرارسد و پیروزی عیان گردد می بینید که مردم دسته دسته در دین خدا وارد می شوند، پس خدا را شکر کنید و از گذشته خود استغفار نمایید که خداوند توبه پذیر است.» (۳)

شب هنگام نیز نیروی زمینی ارتش اطلاعیه ای بدین شرح انتشار داد:

«بسمه تعالی

در این موقع که ضدانقلابیون و افراد مسلح غیرمجاز روزهای آخر کشتار و مقاومت خود را در سنندج می گذرانند، این مدعیان خدمت به خلق کرد و فدائیان خواستار سلامت و رفاه

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان.

۳- همان.

مردم کردستان شروع نموده اند به غارت اموال و اثاثیه خانه ها و مغازه های مردمی که از آنجا گریخته اند و در پناه ارتش می باشند. مردم شهر تقاضا دارند صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و رسانه های گروهی با حضور در سنندج ناظر تیرباران مردم مسلمان و غارتگری آنها باشند.» (۱)

۳۶۴

درگیری های بیجار و دیواندره که اموری در حاشیه درگیری های سنندج محسوب می شوند، همچنان ادامه دارد. در این باره امروز، دوزدوزانی فرمانده سپاه به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «طبق خبر واصله سپاه و ارتش هماهنگی کرده و می خواهند از بیجار به طرف دیواندره پیشروی کنند و به هلیکوپتر احتیاج مبرم دارند.» (۲)

در همین حال، امروز «ساعت پنج بعدازظهر، پاسداران مستقر در بیجار به اتفاق سربازان ارتشی برای شناسایی منطقه عازم قریه لوکه بودند که مورد حمله افراد مسلح واقع شدند. در این درگیری یک پاسدار به نام یدالله قاسمی شهید و ۲ پاسدار دیگر زخمی شدند.» (۳) گزارش رسیده به واحد عملیات سپاه حاکی است که در این درگیری همچنین «از مهاجمین ۲۰ نفر کشته و چند قبضه تیربار، کالیبر ۵۰ و خمپاره و اتومبیل لندرور و مقداری مهمات به دست آمد.» (۴)

۳۶۵

بعد از سنندج، مهم ترین درگیری های امروز، به مربع سقز بانه سردشت مهاباد، مربوط است. (۵)

در سقز، دو گزارش از دو منبع متفاوت مربوط به دو طرف درگیری، گویای وضع امروز این شهر است. به نوشته هفته نامه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق: «درگیری های امروز، منجر به ویرانی تعدادی خانه و مجروح شدن عده ای [از] مردم... سقز شد. در جاده سقز بانه طی درگیری هایی که بین پیشمرگان کرد و ارتش رخ داد، تلفات سنگینی به این واحد ارتشی وارد آمد.» (۶) در همین حال، گزارش ژاندارمری مربوط به آخرین ساعات همین روز حاکی است: «گروه های مسلح با سلاح سنگین به سوی پادگان سقز تیراندازی نموده و تعدادی از تأسیسات آسیب دیده اند.» (۷)

در بانه، پادگان همچنان در محاصره مهاجمانی است که سازمان چریک های فدایی خلق آنان را پیشمرگان قهرمان کرد خواند. نشریه کار ارگان این سازمان در این باره نوشته است: «روز قبل هلیکوپترهایی که به قصد رساندن مهمات به پادگان بانه در آسمان شهر به پرواز درآمده بودند، با مقابله و آتش پیشمرگان روبه رو شدند.» (۸) یادآوری می شود این پادگان از حدود ۱۵ روز پیش،

ص: ۷۵۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۰۴۲۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۵- * هرچند درگیری های این منطقه شدیدترین درگیری های مناطق غرب کشور نبود، اما به نوعی مهم ترین آنها محسوب می شد.

۶- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۷- سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۲۹، ۲۰/۲/۱۳۵۹ الی ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۸- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

به دلیل اینکه یک قله مسلط به پادگان به دست گروه های مهاجم افتاده، زیر آتش قرار گرفته است تاجایی که فرود هلیکوپتر امکان پذیر نیست و عملاً پادگان به حالت محاصره درآمده است. گفته می شود اگر از این پادگان پشتیبانی نشود، حتماً سقوط خواهد کرد. البته جهاد سازندگی در بانه مشکلات رفاهی پادگان را تقریباً حل کرده است. (۱)

در سردشت، پاسگاه مهم کله بار دیگر مورد هجوم قرار گرفت. این درگیری درحالی تا ساعتی بعد از نیمه شب ادامه یافت که تعدادی فانتوم، در چند مرحله مواضع مهاجمان را کوبیدند و آنها را عقب راندند. همین اقدام، عامل مهم افزایش روحیه مقاومت در پاسگاه بوده است. از مدافعان پاسگاه ۴ نفر شهید و عده ای به سختی مجروح شدند. گزارش ساعت ۳۰ دقیقه بامداد هنگ ژاندارمری سردشت حاکی است: «تا این ساعت، درگیری بین مهاجمین و افراد پاسگاه کله بار ادامه دارد و چون تقاضا گردیده بود که هر دو ساعت یک بار هوایمای جت در اطراف پاسگاه مانور نموده و نسبت به کوبیدن اهداف مهاجمین اقدام نمایند به همین نحو از طریق سماجا به نهاجا اعلام و عمل می گردد.» در این گزارش همچنین ۳ فروند هلیکوپتر ۲۱۴ و تعدادی هلیکوپتر کبری درخواست شده است و در پایان هنگ ژاندارمری سردشت افزوده است: «نتیجه اقدامات بعدی متعاقباً اعلام خواهد شد.» (۲)

در مهاباد، یک دستگاه خودروی حامل خواربار ارتش به دست افراد حزب دمکرات افتاد. (۳) این درحالی است که نوعی محاصره اقتصادی علیه مناطق آلوده وجود دارد (۴) و این گونه غنائم برای محاربان بسیار مغتنم است.

۳۶۶

موضوع کردستان در عرصه تبلیغات نیز امری حساس است. در ادامه دو نمونه از گزارش نشریات گروه های مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی در گیر ذکر شده است.

نشریه خیر مربوط به سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج، مدعی شده است که حدود ۱۴۰۰ نفر از سربازان که قرار بود به کردستان اعزام شوند از دستور فرماندهان خود سرپیچی کرده اند. (۵) البته بخشی از این تبلیغات، خودبه خود نوعی اعتراف هم محسوب می شود. به عنوان مثال در همین نشریه آمده است: «براساس خبرهای واصله تعداد کشته و زخمی شدگان دشمن در سنندج ۴۵۰ نفر پاسدار و ۲۵۰ نفر ارتشی هستند. ضمناً ستون اعزامی به کردستان که روزهای اول جنگ توسط پیشمرگان قهرمان ضربه خورد، ۷۰ نفر کشته، ۴۰ نفر مفقود و ۲۵۰ نفر زخمی به جای گذاشت.» (۶)

از سوی دیگر، روزنامه انقلاب اسلامی در گزارشی از نماز جمعه امروز اصفهان، با اشاره به برگزاری نماز به امامت آیت الله طاهری و شرکت ده ها هزار تن از مردم، چنین نوشت: «آیت الله طاهری

ص: ۷۵۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از راجا {رکن ۳ عملیات مرکز فرماندهی} به دفتر

ریاست جمهوری، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ارومیه به تهران، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴.

۵- سازمان چریک های فدایی خلق {سندج}، نشریه خیر، شماره ۷۵، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۶- همان.

در خطبه های نماز به مسئله کردستان اشاره کرد و گفت حل این مسئله امروز کلید حل مسائل و مشکلات ایران و جمهوری اسلامی است. آیت الله طاهری یادآور شد که گروهک هایی در کردستان و حتی این روزها تحت عنوان اسلام می گویند چرا آدم کشی راه انداخته اید؟ باید از این بی انصاف ها سؤال کرد که چه کسی این آشوب را راه انداخته است؟ وی افزود: امام در پیام ۲۶ آبان خود فرمودند "من عاجزانه از مردم تقاضا می کنم." این تقاضا به معنای چیست؛ جز این است که امام نمی خواستند خونریزی بشود. (۱) اگر در مسئله کردستان اندک سستی به خرج داده شود آشوب کردستان منجر به تجزیه این استان و در نتیجه تشکیل یک اسرائیل کوچک در کردستان خواهد شد. باید مسئله کردستان خاتمه پذیرد زیرا آتش در کردستان به دست ما روشن نشده بلکه به وسیله فداییان، کومه له، دمکرات و درحقیقت مزدوران کارتر و صدام حسین روشن شده است.» (۲)

(آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان:

آشوب کردستان منجر به تجزیه این استان و در نتیجه تشکیل یک اسرائیل کوچک خواهد شد، باید مسئله کردستان خاتمه پذیرد.)

۳۶۷

امروز در حوزه های انتخابیه ای که کاندیداها به اخذ رأی بالاتر از ۵۰ درصد شرکت کنندگان در رأی گیری، موفق نشده بودند، دور دوم انتخابات مجلس برگزار شد. در اکثر شهرستان ها، محیط آرام و به دور از تنش بود، (۳) اما در بعضی از حوزه ها چنین نبود.

میرسلیم معاون وزارت کشور، اعلام کرد که به دلیل شرایط خاص منطقه، انتخابات مجلس در شهرهای سنندج، سقز، بانه، مریوان، فیروزآباد فارس، نقده، سیرجان، ایذه، قروه، بندر لنگه و پاوه برگزار نشده است. انتخابات بخش بهار همدان و بویراحمد نیز به تعویق افتاده و حدود سه هفته دیگر برگزار خواهد شد. (۴)

همچنین حقوق استاندار آذربایجان غربی، اعلام کرد: به دلیل فضای نامساعد در شهرستان های میاندوآب و ماکو، برگزاری انتخابات در این مناطق لغو شد. (۵)

در خوی نیز برای منطقه قطور صندوق اخذ رأی ارسال نشد، درحالی که در سایر نقاط این شهرستان رأی گیری انجام شد. (۶)

در کرمانشاه در آخرین لحظات شب گذشته، برگزاری دور دوم انتخابات این شهر به بعد موکول شد. (۷) در این حال، حزب دمکرات کردستان با انتشار اطلاعیه ای ضمن اعتراض به درگیری های کردستان، اعلام کرد در دور دوم انتخابات مجلس شرکت نخواهد کرد. (۸)

ص: ۷۵۴

۱- * ضمیمه دارد؛ بخش هایی از پیام ۲۶ آبان ۱۳۵۸ امام خمینی خطاب به مردم کردستان.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- همان.

۶- همان.

۷- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۸- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در وضعیت کنونی که به دلیل شرایط پس از انقلاب، غالب اختلافات جریان های سیاسی، به جای مجاری قانونی با اقدام مستقیم افراد حل و فصل می شود، نظام با مشکل عمده ای در این زمینه روبه رو است. در واقع، علاوه بر بحران قومی کردی در مناطق غرب کشور، در سایر نقاط نیز نوعی بحران و بلا تکلیفی وجود دارد.

امروز، در زاهدان تعیین تکلیف کتابخانه مسجد جامع که در اختیار هواداران سازمان مجاهدین خلق است، به صورت درگیری خیابانی انجام شد. ژاندارمری ناحیه سیستان و بلوچستان گزارش داد: «بعد از اختتام نماز جمعه عده ای از مردم زاهدان به کتابخانه مسجد جامع شهر تهاجم و در پی آن عده ای از جوانان به اصطلاح جنبشی [به] اعتراض به این موضوع اقدام و بین جوانان و مردم درگیری حاصل و در نتیجه تعدادی از طرفین مجروح شدند. آلات به کار رفته چوب و چاقو بوده است.» (۱) این در حالی است که «تحصن عده ای از دانشجویان و خانواده آنان در اعتراض به بازداشت تعدادی از دانشجویان دانشگاه زاهدان در ساختمان دادگستری کماکان ادامه دارد.» (۲)

نمونه ای دیگر در بابل روی داد. در این باره اطلاعیه "حزب توده ایران سازمان بابل" بدین شرح منتشر شد: «همشهریان مبارز، در ساعت ۲۱ بعد از ظهر روز پنجشنبه [جمعه] ۱۹/۲/۱۳۵۹، هنگامی که چهار نفر از هواداران حزب توده ایران در بابل مشغول نصب پوسترهای تبلیغاتی حزب به مناسبت شهادت خسرو روزبه عضو کمیته مرکزی حزب توده ایران، قهرمانان ملی ایران و نیز پوسترهای ضد امپریالیستی بودند، مورد حمله ۹ نفر از افراد مسلح به چماق و چاقو واقع شدند و در نتیجه از تمام نقاط بدن زخم برداشتند و صدمه دیدند. عاملین این درگیری وابسته به گروهک ضد انقلابی و مائوئیستی سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و دیگر گروهک های مائوئیستی بودند. آنها به بهانه اینکه گویا ما پوسترهای خود را روی پوسترهای آنها چسبانده ایم، بر سر رفقای ما ریختند و به این ترتیب منطق ضد انقلابی و ضد انسانی چماق و چاقو را به نمایش گذاشتند. آنها در پایان عملیات فاشیستی خود در برابر این سؤال رفقای ما که آیا این منطق شماست؟ اظهار داشتند این یک اخطار ابتدایی بود. ما برای نابودی توده ای ها اسلحه هم به دست می گیریم!» (۳)

نمونه دیگر که عمق و گستره جناح بندی غیر رسمی، اما به شدت سرسختانه جریان های سیاسی در گیر در شرایط کنونی را نشان می دهد، ماجراهایی است که به تعویق انتخابات مرحله دوم کرمانشاه انجامید. در این ماجرا تقریباً تمامی نیروهای رسمی و غیر رسمی شهر به نوعی درگیر ماجرا بودند. نکته مهم دیگر اقدامات سازمان یافته پیگیرانه ای است که از سوی هر دو طرف قضیه، پشت تحرکات مردمی، به شکل ناپیدا، ولی به شدت تعیین کننده وجود دارد. در واقع شهر و مطالبات و ملاحظات قانونی و انقلابی عرصه درگیری دو نوع سازماندهی و تشکیلات است که پشت صحنه و تاکتیک های همدیگر را به خوبی می شناسند، ولی در قالب و پوشش تحرکات اجتماعی آن را بروز می دهند.

ص: ۷۵۵

۱- سند شماره ۰۴۱۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۳۰، ۲۱/۲/۱۳۵۹ تا ۲۲/۲/۱۳۵۹.

ص ۲.

۳- روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

ماجرای روز چهارشنبه ۱۷/۲/۱۳۵۹ شروع شد. روزنامه اطلاعات پنجشنبه نوشت: روز چهارشنبه، گروهی از ساکنان کرمانشاه در مسجد معتضدی این شهر اجتماع کردند و خواستار لغو انتخابات شدند. این عده دیشب، به فرمانداری کرمانشاه رفتند و در آنجا متحصن شدند و صبح روز پنجشنبه، مانع از ورود استاندار کرمانشاهان، رئیس شهربانی، فرماندار کرمانشاه و دیگر کارکنان فرمانداری به ساختمان فرمانداری شدند. مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه در این باره گفت: هم اکنون فرمانداری در تصرف گروه متحصن است. وی افزود: اعتراض این افراد به راه یافتن ۲ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق به دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی است. یکی از متحصنین نیز گفت: هدف از تحصن لغو انتخابات در کرمانشاه است و خواستار لغو انتخابات هستیم. این عده همچنین اجازه ندادند صندوق های رأی گیری که در فرمانداری نگهداری می شود، بیرون آورده شود. (۱) اجتماع کنندگان در فرمانداری را بیشتر بازاریان، زنان و اقشار مختلف مردم تشکیل می دادند و نمایندگان آنها، همچنین ۲ تن از مادران شهدا سخنرانی و اعلام کردند هدف ما احقاق حق شهادت در راه حق و ایمان به انقلاب اسلامی است. یکی دیگر از سخنرانان گفت: ما به شک افتاده ایم که نه تنها در انتخابات مرحله اول تقلب شده، بلکه حتی بدون اعلام نتیجه بررسی این تقلبات و بدون توجه به خواست عموم همچنان با انجمن نظارت قبلی و جایگزینی ۲ تن از مستعفیان درصددند اعضای انجمن مذکور را بر ما تحمیل کنند. (۲)

در ادامه ماجراهای صبح امروز {پنجشنبه}، حدود ساعت ۱۳:۵۵، اطلاعیه استانداری از صدای جمهوری اسلامی ایران مرکز کرمانشاه پخش شد مبنی بر اینکه عده ای از افراد مسلح فرمانداری را اشغال کرده اند، اما ساعتی بعد تکذیب این اطلاعیه از همان منبع اعلام شد. (۳)

واکنش چشمگیر در این میان، استعفای محمدعلی گرامی نوری فرماندار کرمانشاه، بود. وی در تلفن گرامی به وزارت کشور نوشت:

«بسمه تعالی

مقام محترم وزارت کشور، محترماً به اطلاع می رساند که ضمن محکوم کردن اشغال مسلحانه فرمانداری کرمانشاه از طرف گروهی اغفال شده و به علت

دخالت افراد غیرمسئول در امور دولتی و عدم رعایت و توجه به موازین قانون در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی از جانب منتقدین شهر، استعفای خویش را از پست فرمانداری کرمانشاه اعلام می دارم. ضمناً هرگونه پشتیبانی احتمالی از خود را سلب، پس از اعلام استعفا از گروه های فرصت طلب که منجر به تشنج و برهم زدن [امنیت] در سطح شهر شود شدیداً محکوم می نمایم.» (۴) این درحالی است که بهروز ماکوئی استاندار، از اظهارنظر در این باره خودداری و آن را به وقت دیگری موکول کرد. (۵)

ص: ۷۵۶

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۳- همان.

۴- سند شماره ۰۳۱۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه به وزارت کشور، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

در ساعت ۱۷:۳۰، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه تلفنی بیانیه ای را در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد. در این اطلاعیه آمده است: ساعت ۱۳:۵۵ امروز {پنجشنبه}، از طرف استانداری از طریق صدای جمهوری اسلامی مرکز کرمانشاه، اطلاعیه ای مبنی بر اشغال فرمانداری توسط گروهی مسلح خوانده شد که از اشغال کنندگان خواسته شده بود فرمانداری را تخلیه کنند. انتشار اعلامیه استانداری که با تحریک کردن مردم به منظور حمله به اجتماع کنندگان همراه بود، موجب ناراحتی اهالی در گوشه و کنار استان شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی لازم دانست در ارتباط با این مسئله نکاتی را مطرح کند:

۱. مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شخصاً با اجتماع کنندگان در فرمانداری ملاقات کرد و مشاهده شد هیچ کدام از اجتماع کنندگان مسلح نیستند.

۲. نشر این گونه اکاذیب آن هم از طرف سازمان مسئول در شرایط فعلی فقط به سود ضدانقلاب است.

۳. مردم کرمانشاه با هوشیاری که دارند خود جلوی حرکت غیرقانونی را خواهند گرفت.

۴. شهر کرمانشاه از وجود گروه مسلح غیرقانونی مبرا بوده و کسی حق حمل سلاح غیرمجاز را ندارد. بدیهی است سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کلیه جریانات منطقه را زیر نظر گرفته و هر حرکت ضدانقلابی را در نطفه خفه خواهد کرد. (۱)

در چنین وضعیتی کشف بمب در یک سینمای کرمانشاه، (۲) نشان دهنده حدت اوضاع در شهری است که انتخابات در آن متوقف شده است. اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه تهران گزارش داد: «صبح امروز، یک بمب در سینما شهرتاشای کرمانشاه توسط مردم کشف شد. این بمب که خوشبختانه عمل نکرده بود حدود ۹ پوند ماده منفجره مخلوطی از تی.ان.تی و نترات گلیسرین داشت که چاشنی آن با فتیله کندسوز و یک فتیله آتش زا منفجر می شد.» (۳)

سرانجام در آخرین روز قبل از انتخابات و در آخرین ساعات آن مسئله مورد مناقشه پایان یافت و «انتخابات کرمانشاه در آخرین لحظات شب جمعه به بعد موکول شد.» (۴)

۳۶۹

آخرین جناح بندی داخلی حکومتی در ایران {بنی صدر خط امام} که روزه روز جنبه جدی تری به خود می گیرد، طبعاً مورد توجه رسانه ای چون بی بی سی است.

رادیو لندن در برنامه امروز خود، با توجه به نتایج انتخابات مجلس و پیروزی قاطع جناح خط امام به جنبه ای از این جناح بندی بدین صورت پرداخته است: به نظر می رسد که اکنون برای رهبران غیرروحانی ایران کمی دیر شده که با ایجاد همبستگی و ائتلاف با یکدیگر به رقابت با حزب جمهوری اسلامی به رهبری روحانیون برخیزند. حزب جمهوری اسلامی از برتری

۱- همان.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- سند شماره ۰۴۱۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.

انتخاباتی گسترده تری نسبت به دیگران برخوردار است. نشانه هایی حاکی است که پرزیدنت بنی صدر و متحدانش سعی در ایجاد وزنه قدرتی دارند که بتواند به دستیابی به هدف دیرین بنی صدر که تمرکز دادن قدرت و اداره امور ایران است،

کمک کند. برای مثال، ابوالحسن بنی صدر می خواهد که قبل از اجلاس مجلس، نخست وزیر ایران را انتخاب کند و این اقدامی است که آیت الله خمینی مهر تأیید بر آن نهاده است. (۱) منابع مطلع می گویند که در این مورد با دریا دار مدنی تماس گرفته شده است. مدنی در انتخابات ریاست جمهوری بعد از دکتر بنی صدر مقام دوم را احراز کرد. گفته می شود که دریا دار مدنی شرایط سختی را برای قبول پست نخست وزیری مطرح کرده است. هنوز جزئیات این شرایط افشا نشده است، ولی در زمان انتخابات ریاست جمهوری او به طور خصوصی گفت که می خواهد نقش عمل روحانیون را تقلیل دهد. گزارش شده است که او گفته است روحانیون باید به مساجد باز گردند، اگر این یکی از شرایط او باشد بسیار نامحتمل است که آیت الله خمینی با انتصاب او برای نخست وزیری موافقت کند. (۲)

رادیو لندن در قسمتی دیگر افزوده است: یکی از عوامل مهم در دستیابی به هدف های بنی صدر این است که وی و قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، اختلافات خود را کنار گذاشته و متفقاً برای اهداف مشترک فعالیت کنند. یکی از بحران هایی که هم بنی صدر و هم قطب زاده علاقه مند به پایان آن هستند مسئله گروگان های امریکایی در سفارتخانه امریکا است. گرچه سرنوشت گروگان ها در دست مجلس آینده ایران است، اما بنی صدر امیدوار است بتواند در این زمینه فشارهای لازم را بر مجلس ایران وارد آورد. باین حال آیت الله بهشتی رهبر حزب جمهوری اسلامی، امید ناظران را برای دستیابی به نتیجه ای در آینده نزدیک نقش بر آب کرده است، وی اظهار کرد که حدود ۶ هفته طول خواهد کشید تا مجلس ایران بتواند مسئله گروگان ها را مورد بررسی قرار دهد. (۳)

ضمیمه گزارش ۳۶۶: بخش هایی از پیام ۲۶ آبان ۱۳۵۸ امام خمینی خطاب به مردم کردستان

امام خمینی در ۲۶ آبان ۱۳۵۸، پیامی درباره مسائل کردستان ایراد کردند که مورد توجه عموم جریان های سیاسی قرار گرفت و از آن استقبال شد. در این پیام، امام پس از ذکر

این نکته که «گزارش های هیئت ویژه همان طور بود که متوقع از برادران و خواهران گُرد بود که هرگز خود را از اسلام و ایران جدا نمی دانند و آنچه بدخواهان به آنان نسبت می دهند چیزی جز افساد و توطئه گری نیست»، در ۷ بند، تذکراتی خطاب به برادران و خواهران کرد، بیان کردند؛ از جمله ضمن یادآوری این مسئله که «امروز هر اختلافی به نفع امریکا و دیگر اجانب است»، در بند ۲ گفتند: «اینجانب و همه ملت از ستم هایی که به شما برادران گُرد در طول حکومت استبدادی شده است و از تبعیض هایی که برخلاف اسلام بر شما روا داشته اند مطلع هستیم. لکن باید بدانید که این شما برادران نبودید که مورد ستم و ظلم واقع شدید؛ سایر برادران تُرک و لُر و عرب و بلوچ و فارس و ترکمن هم با شماها شریک بودند و همه محروم بودند از آنچه شما محروم بودید. ... لیکن آشفتگی ها به قدری زیاد است که اصلاح محتاج به زمان است، و من امیدوارم که برای همه ملت و برای شما برادران گُرد، وسایل رفاه حاصل شود.» ایشان، در بند ۴ این پیام افزودند: «از هیئت ویژه می خواهم که به مذاکرات خود با کمال حسن نیت ادامه دهند و با شخصیت های مذهبی و سیاسی و ملی و سایر قشرها تماس بگیرند تا تأمین

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۲/۱۳۵۹.
- ۲- همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۲/۱۳۵۹.
- ۳- همان، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

خواسته های آنان که خواست ما نیز هست، به طور دلخواه بشود و آرامش و امن که از بزرگ ترین نعمت های الهی است در منطقه برقرار گردد و شما برادران کُرد در کنار سایر برادران به طور رفاه و آسایش زندگی نموده و طمع اجانب برای همیشه از کشورمان قطع شود.»

در بند ۵ این پیام نیز آمده است: «اسلام بزرگ تمام تبعیض ها را محکوم نموده و برای هیچ گروهی ویژگی خاصی قرار نداده و تقوا و تعهد به اسلام، تنها کرامت انسان هاست و در پناه اسلام و جمهوری اسلامی، حق اداره امور داخلی و محلی و رفع هرگونه تبعیض فرهنگی و اقتصادی و سیاسی متعلق به تمام قشرهای ملت است، من جمله برادران کُرد که دولت جمهوری اسلامی موظف و متعهد به تأمین آن در اسرع وقت می باشد و مقررات و قوانین مربوط به آن به زودی ان شاءالله تعالی تدوین می شود.»

امام خمینی در بند آخر این پیام تقاضا کردند: «خواهران و برادران هم میهن در سراسر کشور، من دست خود را پیش شما دراز می کنم و از شما به خاطر خدا و اسلام و کشور، عاجزانه می خواهم که تمام توان خود را برای نجات کشورتان به کار برید و اسلحه های سردوگرم، یعنی قلم و بیان و مسلسل، را از نشانه گیری به روی یکدیگر منحرف و به سوی دشمن های انسانیت، که در رأس آن امریکاست، نشانه روید.» (۱)

ص: ۷۵۹

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۵۷-۵۵.

در مورد اقدام نظامی امریکا علیه ایران نظرهای متفاوتی در امریکا ابراز می شود.

امروز وارن کریستوفر معاون وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد: جیمی کارتر با حسن نیت کامل و تاحدامکان قبل از دست زدن به هرگونه عملیات نظامی با اعضای کنگره مشورت خواهد کرد. (۱) در این حال، آسوشیتدپرس از نیویورک گزارش داد: ریچارد نیکسون رئیس جمهوری سابق امریکا، در یک مصاحبه تلویزیونی گفت جیمی کارتر به دلیل آنکه فقط حفظ جان گروگان ها را در نظر می گیرد رئیس جمهور قاطعی نیست. وی افزود حفظ جان گروگان ها برای ما کاملاً اهمیت دارد، اما لحظاتی است که طرف مقابل چون می داند برای حفظ جان آنها حاضر هستید هر قیمتی را بپردازید، شما را در فشار می گذارد. من مانند اسرائیلی ها فکر می کنم گروگان ها مانند سربازان امریکایی که حاضر هستند جان خود را در راه کشورشان فدا کنند، از هیچ گونه فداکاری دریغ نکنند. (۲)

در همین حال، صدای امریکا به نقل از نیویورک تایمز، چنین نگاهی را همراه با نوعی طعن به رفتارهای ایران، تلویحاً رد کرد. به نوشته نیویورک تایمز مقایسه آنچه در ایران اتفاق می افتد و آنچه در لندن رخ داده، تفاوت میان روش دو کشور را روشن می کند. امریکا هنوز به سلامت جان گروگان ها پایبند است، در حالی که ایران اعلام کرد که گروگان های این کشور جزو شهیدان هستند. (۳)

از سوی دیگر، رونالد ریگان نیز به نوعی غیرمستقیم مخالفت خود را با اقدام نظامی در ایران نشان داد. وی که نامزد حزب جمهوری خواه در انتخابات ریاست جمهوری آتی امریکا است، در یک سخنرانی انتخاباتی ضمن اشاره به تحولات ایران و منطقه، با بیان اینکه امریکا باید با تمام قوا از حکومت عربستان که ستون اصلی راهبرد امریکا در منطقه است، دفاع کند و مانع سقوط خاندان آل سعود شود، گفت: اگر اتحاد شوروی به ایران حمله کند عملاً کاری نمی شود کرد. (۴) وی مشخص نکرد که چه نوع اقدامی در جهت مصون نگاه داشتن عربستان سعودی در مقابل حمله شوروی به عنوان یک رئیس جمهوری انجام می دهد، اما خاطر نشان کرد: من معتقدم که ما می توانیم هشدارهایی در این مورد

ص: ۷۶۱

۱- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۱، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

بدهیم. (۱) ریگان گفت: تمام متحدین، ژاپن و اروپای غربی بدون نفت عربستان سعودی ورشکسته خواهند شد. وی افزود: متحدین ما باید به ما ببینند، آنها بیش از ما در معرض خطر قرار دارند. (۲)

ریگان همچنین در یک نشست مطبوعاتی در پاسخ به این سؤال که آیا اظهارات شما بدین معنا است که شما به عنوان یک رئیس جمهور کوششی برای جلوگیری از اشغال ایران توسط شوروی انجام نخواهید داد، گفت: ما چه کاری بیش از آنچه در افغانستان توانستیم انجام دهیم در ایران می‌توانیم بکنیم. مگر آنکه شما به فکر جنگ جهانی سوم باشید. وی گفت: اما من به صلح جهانی فکر می‌کنم. (۳)

۳۷۱

مقایسه ماجرای گروگان‌گیری در سفارت ایران در لندن توسط عوامل عراق با گروگان‌گیری امریکاییان در ایران، از جمله مسائل مورد توجه در روابط ایران و امریکا است، اما امروز مواردی از تأکید بر تفاوت جنبه‌های مختلف این دو اقدام نیز مطرح شد.

روزنامه نیویورک تایمز نوشته است: تروریست‌هایی که سفارت ایران را در اشغال داشتند مورد نكوهش همه بودند درحالی که اشغال‌کنندگان سفارت امریکا در ایران، هزاران طرف‌دار دارند و هیچ‌گونه تشابهی در روش میان این دو کشور (ایران و انگلیس) که با حادثه مشابهی مواجه شدند، وجود ندارد. (۴)

واشنگتن پست نیز با اشاره به چگونگی ختم ماجرای لندن افزود: این پایان با وضع سفارت امریکا در ایران تفاوت شدیدی دارد. (۵) به نظر مفسر این روزنامه، حادثه سفارت امریکا در تهران خود باعث ایجاد انگیزه حادثه سفارت ایران در لندن بوده است. واشنگتن پست از قول مارگارت تاچر نخست‌وزیر بریتانیا، نوشته است: ایران با حمایت از تروریسمی که دیپلمات‌ها را گروگان می‌گیرد، دیگر تروریسم‌ها را نیز تشویق به این کار می‌کند.

چنانچه ایران قصد دارد قوانین بین‌المللی را برای مصونیت دیپلماسی رعایت نکند، یک امری است که برای همه بجز خود ایران روشن است.

روزنامه کریستین تایمز نوشت: همه جهان بریتانیا را به دلیل دفاع از یک قانون بین‌المللی برای جلوگیری از تجاوز به حرمت یک کشور دیگر ستایش کردند. ایران که خود بزرگ‌ترین کشوری است که اجازه تجاوز به حرمت سفارتخانه‌ها را داده است از این اقدام بریتانیا سپاسگزار بوده است، چیزی که تفاوت کار این دو کشور را روشن می‌کند، این است که کشور ایران خواسته‌های تروریست‌ها را که سفارت ایران را در اشغال خود درآورده بودند رد کرد، درحالی که از امریکا انتظار دارد که خواسته‌های خود را در مورد گروگان‌های امریکایی برآورده کند. (۶)

از سوی دیگر، صادق قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران، در میان سفر خود به اروپای شرقی در فرودگاه آنکارا در مصاحبه‌ای درباره رابطه ایران و امریکا، با اشاره به اینکه حادثه سفارت ایران در لندن را با گروگان‌گیری دیپلمات‌های امریکایی در تهران نمی‌توان مقایسه کرد، افزود: تروریست‌ها در لندن به سفارت ایران حمله کرده بودند درحالی که دانشجویان در تهران

به منظور مجازات جاسوسانی که در امور داخلی ایران دخالت می کردند دست به این اقدام زده اند. (۷)

ص: ۷۶۲

-
- ۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۱، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- همان.
 - ۶- همان.
 - ۷- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

نقش ترکیه در روابط امریکا با ایران، در توقف کوتاه وزیر امور خارجه ایران در فرودگاه آنکارا مثبت و مورد قبول توصیف شد. قطب زاده در اظهارات خود در مورد میانجیگری ترکیه نیز موضعی دوپهلو گرفت که نوعی ابراز اعتماد به ترکیه به شمار آمد.

قطب زاده که در این فاصله کوتاه با اکرم جیحون وزیر مشاور و کفیل وزارت امور خارجه ترکیه، ملاقات کرد به خبرنگاران گفت: ما مایلیم با ترکیه در کلیه زمینه ها

همکاری داشته و روابط خود را بیشتر توسعه دهیم. (۱) وی درباره نقش ترکیه در روابط ایران و امریکا گفت اطمینان یافته است که در صورت کوشش مجدد برای نجات جان گروگان های امریکایی در تهران، پایگاه های ایالات متحده در ترکیه مورد استفاده قرار نخواهد گرفت. وزیر امور خارجه ایران گفت: ما از اینکه امریکایی ها دست به عملیات جدید بزنند بیمناک نیستیم، ما به دولت ترکیه اطمینان داریم. (۲) یونایتد پرس با مخابره این خبر افزوده است: در ترکیه چندین پایگاه نظامی عمده وجود دارد، لکن مقامات رسمی این کشور خاطرنشان کرده اند که از هیچ یک از پایگاه های مذکور در عملیات نافرجام نجات گروگان های امریکایی استفاده نشده است. (۳)

وزیر امور خارجه ایران در مورد احتمال میانجیگری ترکیه بین ایران و امریکا گفت: فعلاً درباره گروگان ها لزومی به میانجیگری نیست، ولی ما در این مورد از ترکیه انتظار پشتیبانی داریم و کمک ترکیه را با خوشوقتی خواهیم پذیرفت. (۴)

یادآوری می شود در حالی که قطب زاده اقدام به میانجیگری بین ایران و امریکا را به دلیل شرایط موجود ایران در یک کلام نفی و در کلام بعدی تأیید کرد، در مورد میانجیگری با عراق موضعی سرسختانه در پیش گرفت. وی در این مورد تصریح کرد که {در رابطه با ایران و عراق} ما هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم و نخواهیم پذیرفت، ما نمی توانیم با یک نوکر امپریالیسم وارد مذاکره شویم. (۵)

در ادامه روند تحریم المپیک مسکو از سوی امریکا و برخی دوستانش، پاکستان نیز به طور رسمی به کشورهای پیوست که در اعتراض به تجاوز نظامی شوروی به افغانستان، بازی های المپیک مسکو را تحریم کرده اند. (۶)

در این میان، ایران نیز با وجود مشکلاتی که در روابط با امریکا و متحدانش دارد به لحاظ تجاوز شوروی به یک کشور مسلمان به ناچار همسو با کشورهای تحریم کننده، در جرگه این کشورها قرار گرفته است، این امر موجب نارضایتی محافل ورزشی آماده اعزام به مسکو شده است. در زمره مخالفان تحریم که البته با اما و اگرهایی نظر خود را مطرح می کنند اشخاص و گروه های غیرورزشی نیز مشاهده می شوند؛ از جمله دکتر مکرری سفیر جمهوری اسلامی ایران در شوروی، در مصاحبه ای اختصاصی در این مورد گفت: آن طور که مطلع هستید این بازی ها از طرف مقامات شورای

۱- همان.

۲- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- همان.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- سازمان صداوسیما، هفته نامه سروش، شماره ۴۹، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

انقلاب تحریم شده، البته این تحریم ارتباطی با تحریم آقای کارتر و سادات ندارد، اگر ما در بعضی از موضوعات دارای یک جهت باشیم دلیل بر این نیست که ما دنباله روی آنها هستیم. من شخصاً معتقدم آنجایی که پای حفظ منافع ما در میان است باید قاطعانه ایستاد، ولی شرکت کردن در المپیک برای ما زیان فوق العاده ای نخواهد داشت، برای اینکه رفتن ورزشکاران ما به المپیک یک رابطه ورزشی و فرهنگی است و ما باید همیشه یک راه باریک را برای روابط خودمان با شوروی نگه داریم برای اینکه دلیل بر حسن نیت ما باشد. از شورای انقلاب تقاضا دارم که اگر به غیر از مسئله ای که من از آن مطلع هستم، چیز دیگری در میان نباشد، تجدیدنظری در مورد تصمیماتش بکند. (۱)

۳۷۴

هنوز تبعات اشغال سفارت ایران در لندن به صورت های مختلف وجود دارد. در برخی کشورهای اروپایی تهدید سفارت ایران از سوی همان گروه اشغال کننده باعث اقدامات امنیتی و حفاظتی جدیدی شد.

در این زمینه در بلژیک اقدامات امنیتی برای محافظت از جان دیپلمات های ایرانی در این کشور افزایش یافته است. (۲) خبرگزاری فرانسه به نقل از روزنامه بلژیکی لوسوار، گزارش داد: افزایش اقدامات حفاظتی محافظت ها به این دلیل اعمال شده است که سرویس های مخفی بلژیکی در مورد تهدید سوء قصد علیه نمایندگان های دیپلماتیک ایران و لیبی در لوکزامبورگ، اطلاعاتی کسب کرده اند. به نوشته این روزنامه دو سفارتخانه ایران از سوی اعضای گروهی که به سفارت ایران در لندن حمله کردند، تهدید شده اند. (۳)

در انگلستان، پلیس این کشور در جست و جوی یک گروه ده نفری است که گفته می شود معمر قذافی برای کشتن مخالفان خود به انگلستان اعزام کرده است. یادآوری می شود اخیراً ۲ تن از مخالفان رژیم قذافی در لندن ترور شدند. (۴)

مقامات پلیس انگلیس همچنین معتقدند سفارت عراق در لندن مدت هاست تحت پوشش مصونیت سیاسی در کار قاچاق اسلحه دست دارد. در واقع از طریق پست سیاسی سفارتخانه های عربی، سلاح به انگلستان حمل می شود و این نگرانی فزاینده ای در بریتانیا در خصوص چگونگی راهیابی این سلاح ها به کشور پدید آورده است. مقامات دولتی، پلیس و اعضای پارلمان انگلستان بیش از پیش متقاعد شده اند که سلاح های مذکور در راه مقاصد تروریستی به کار گرفته می شوند. (۵) در این میان دو کشور عراق و لیبی بیش از سایر کشورهای عربی در معرض سوءظن هستند. (۶)

گفتنی است موارد مذکور، مانع حمایت بی دریغ کشورهای غربی از دولت کنونی عراق نیست. به عنوان نمونه روزنامه لوموند در شماره اخیر خود گزارش داد: فرانسه تسلیحاتی به ارزش ۳/۳ میلیارد دلار به کشورهای عراق و عربستان سعودی خواهد فروخت و هم اکنون مذاکرات درباره انجام این معاملات تسلیحاتی در جریان است. هم زمان با افشای این معاملات از سوی روزنامه لوموند، در پاریس اعلام شد که ایوان بورژوا وزیر دفاع فرانسه، شنبه آینده عازم منطقه خلیج فارس خواهد شد. (۷)

ص: ۷۶۴

۱- همان، ص ۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- همان.

۶- همان.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

در وضع بحرانی عراق، بازار اعتراف گیری از دستگیرشدگان برضد ایران گرم است. روزنامه الجمهوریه در شماره امروز خود، اعترافات یکی از متهمان به خرابکاری روزهای اخیر در عراق را به نام عبدالحمید تامر عمران انتشار داد.

این روزنامه نوشت: عمران اعتراف کرده است عضو حزب سری الدعوه به رهبری امام محمدباقر صدر می باشد که اخیراً به وسیله مقامات امنیتی عراق کشف و منهدم شد. محمدباقر صدر دائماً در تماس با آیت الله خمینی بوده و به دستورات او عمل می کرده است. وی افزوده است امام باقر صدر یک عامل رژیم ایران و امپریالیسم امریکا است. عمران اعلام کرده است ما با عوامل ضدعراقی که در شمال عراق هستند قرار گذاشته بودیم اسلحه و مهمات دریافت کنیم و به اعضای حزب الدعوه کمک کنیم تا از مرز عبور کرده و برای آموزش عملیات خرابکاری عازم ایران شوند. (۱)

علاوه براین، در عراق به طور پی در پی اعدام هایی نیز صورت می گیرد. در یک گزارش از مقامات امنیتی ایران آمده است که «تعداد شهدای عضو گروه های اسلامی که علیه حکومت بعث عراق فعالیت دارند و در نتیجه برخورد با مأمورین [به شهادت رسیده] یا توسط دادگاه های بعثی اعدام شده اند به حدود هزار نفر رسیده است.» (۲) البته میزان مراقبت های سرکوبگرانه نیز شدید است و تحرکات مخالفان به شدت کنترل می شود. یک گزارش حاکی است وقتی دو روز قبل «یک بمب ساعتی به وسیله مأمورین گشتی خطوط لوله های نفتی در منطقه فاو در مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسروآباد کشف» شد، متعاقب آن تعدادی از کارگران شرکت نفت عراق که به نظر مأموران سازمان امن العام مشکوک بودند، دستگیر شده و تحت بازجویی قرار گرفتند. (۳)

درباره وضع کنونی عراق تحلیلی با عنوان "در عراق هواداران سوسیالیسم علمی و مسلمانان مبارز متحداً علیه رژیم بعثی مبارزه می کنند" در شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، درج شده است که هرچند در چارچوب سیاست های فعلی حزب مبنی بر تبلیغ اتحاد مسلمانان انقلابی و کمونیست های روسی نوشته شده است، اما حاوی نکاتی مفید در بررسی اوضاع عراق بوده و نیز نشان دهنده تحلیلی از یک جریان سیاسی داخلی در مورد عراق می باشد.

قسمت هایی از این مقاله تحلیلی (۴) چنین است: «یکی از دلایل عمده سیاست های خائنانه ای که رژیم بعثی عراق بعد از کودتای سال گذشته، که به برکناری البکر و اعدام عده ای از اعضای رهبری حزب بعث منجر شد، در قبال خلق های کشور خود و مجموعه جنبش ضدامپریالیستی خلق های عرب و منطقه از جمله خلق ایران در پیش گرفته است، گرایش های انحصارطلبانه این حزب است که خود را یگانه نماینده واقعی مردم عرب می داند.

۲- سند شماره ۲۸۷۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ ۰۷ {رکن ۲}، ۸/۳/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۵۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۱۹ هنگ آبادان {رکن ۲}،

۱۷/۳/۱۳۵۹.

۴- * ضمیمه دارد؛ بخش های دیگری از گزارش تحلیلی ترویجی حزب توده درباره عراق.

رژیم بعثی عراق در داخل کشور تمام آزادی‌ها و حقوق دموکراتیک مردم را پایمال کرده است و از فعالیت تمامی احزاب و گروه‌ها چه مسلمان و چه کمونیست جلوگیری می‌کند.

سرکوب خلق و نقض حق خودمختاری آن، دستگیری و اعدام اعضای حزب کمونیست عراق و به تازگی دستور شورای رهبری انقلاب، مبنی بر صدور حکم اعدام علیه هرکسی که منتسب به حزب الدعوه {حزبی است متشکل از مسلمانان مبارز هوادار خط امام خمینی} باشد و برای افکار آن تبلیغ کند و یا به اجرای وظایف آن کمک نماید. {نقل از روزنامه الف باء وابسته به حزب بعث عراق} از جمله اقداماتی است که می‌رساند حزب بعث عراق سیاست رژیم دیکتاتوری شاه مخلوع را در کشور خود در پیش گرفته و نیز نشان می‌دهد که این حزب در میان مردم عراق به کلی منفرد شده است.»

مقاله در پایان با تأکید بر اینکه در مبارزه علیه رژیم پهلوی، قطع نظر از عقاید مسلکی، اتحاد انقلابی وجود داشته است، به ذکر اتحاد همه نیروهای «جبهه نبرد مرکب از کمونیست‌ها، مسلمانان مبارز، افراد آزادی‌خواه اکثریت مطلق خلق کرد و...» پرداخته و نتیجه گرفته است که در عراق نظیر آنچه در ایران انقلابی بوده است، «از هم اکنون می‌توان گفت راهی را که رژیم صدام حسین در پیش گرفته است، همچون رژیم منفور پهلوی محکوم به شکست و فنا است.» (۱)

۳۷۷

امروز عمده‌ترین تحرکات عراق در نوار مرزی با ایران دو مورد تجاوز هوایی، شلیک پاسگاهی و یک مورد نقل و انتقال نیرو در غرب بوده است.

در آبادان، ساعت ۴:۲۰ بامداد، یک فروند هواپیمای متجاوز رؤیت شد که پس از شلیک چند تیر منطقه را ترک کرد. (۲) در ساعت ۲۰:۳۰ امروز، حمله مسلحانه‌ای به مدت ۳۰ دقیقه علیه گروهان ژاندارمری بستان انجام شد. (۳) این حمله به ساختمان گروهان ژاندارمری و ساختمان‌های اطراف خسارت وارد کرد، اما تلفات جانی نداشت. (۴)

بنا به اعلام لشکر ۸۱ زرهی در منطقه عمومی کرمانشاه، «نیروهای عراقی در نوار مرزی شیخ سله و سرتنگ نقل و انتقالاتی کرده و به کمک عوامل ضدانقلاب قصد حمله به اسکله و خانه شور و گرده‌نو را دارند.» (۵)

یادآوری می‌شود روز گذشته نیز تحرکات ایذایی عراق نسبتاً محدود بود. در منطقه کرمانشاه از ساعت ۲۴ تا ساعت یک بامداد، مناطق مرزی هوان، بندر جوق و دارخور با خمپاره زیر آتش قرار گرفت که تلفاتی نداشت. (۶) شهربانی آبادان از پرواز یک هلیکوپتر عراقی در ساعت ۴:۱۵، بر فراز پالایشگاه آبادان خبر داد که با شلیک حدود ۳۰ تیر به سمت آن متواری شده است. (۷) مقامات ارتش نیز از پرواز یک فروند هواپیما در قلمرو هوایی آبادان خبر دادند که با تیراندازی پدافند هوایی فرودگاه آبادان متواری شده است. (۸)

ص: ۷۶۶

- ۲- سند شماره ۴۲۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شاجا به وزارت کشور، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی، شماره ۲۹، معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، از ۲۰/۲/۱۳۵۹ تا ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۰۴۲۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۷- سند شماره ۴۱۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۹/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از آبادان به اهواز {رکن ۳}، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

در ادامه اخراج رانده شدگان عراقی امروز نیز ۳۷۸ نفر دیگر از این افراد از مرزهای خسروی، سومار، مهران و دهلران وارد خاک ایران شدند و با ورود این عده جمع رانده شدگان به ۳۲ هزار و ۹۶۴ نفر رسید. (۱)

یادآوری می شود جمهوری اسلامی ایران مانند گذشته، علاوه بر مواجهه با مشکلات عدیده در زمینه مسائل رفاهی، فرهنگی، اجتماعی، اشتغال و... ناشی از اقامت رانده شدگان عراق، با مشکل جدی امنیتی نیز مواجه است. امروز، رکن سوم ستاد مشترک ارتش در تلفن گرام به مراکز ذی ربط اعلام کرد: «برابر گزارش شخصی به نام سعید مالک [که] جزء معاودین عراقی است و در سال های گذشته به ایران معاودت نموده، او یکی از اعضای مؤثر حزب دعوت اسلامی و با آیت الله شیرازی تماس دارد. [فرد] یادشده گزارش نموده برابر اطلاعاتی که به دست آورده حزب بعث عراق اکثر مأمورین خود را از بین جوانان و مجردین انتخاب و در پوشش معاود برای انجام مأموریت ویژه به ایران اعزام می دارد و با تحقیقاتی که انجام شده تا حدودی مورد اشاره شده تأیید و لازم است [به] مسئولین اردوگاه ها هشدار داده شود که اهم فعالیت های خود را به روی این گزارش متمرکز نمایند.» (۲)

سنندج همچنان صحنه درگیری است و جنگ خانه به خانه بار دیگر شدت گرفته است و شواهدی از تدارک ارتش و سپاه برای عملیات گسترده به منظور پاک سازی داخل شهر مشاهده می شود. (۳) در اطلاعیه امروز لشکر ۲۸ کردستان در این باره آمده است:

«بسمه تعالی

اهالی محترم سنندج، اکنون که چهره پلید ضدانقلاب بر همه کس روشن شده و از عمر آنها چیزی باقی نمانده لازم می دانیم مراتب ذیل را به اطلاع شما مردم شرافتمند سنندج برسانیم:

۱. طبق اخبار رسیده مردم در شهر خودشان شروع به پاک سازی نموده اند.

۲. گروه های مسلح غیرقانونی از محل های مختلف درحال گریز هستند به هر قیمتی شده از فرار آنها جلوگیری نمایید.

۳. سیستم و وسایل ارتباطی ضدانقلابیون توسط نیروهای مبارز ارتش و پاسداران منهدم گردیده است.» (۴)

این درحالی است که گروه های مسلح غیرقانونی با استقرار توپ ضدهوایی که ارتش آن را تأیید کرده است بعد تازه ای به جنگ در کردستان داده اند.

هرچند فرماندهان پادگان سنندج معتقدند توپ های ضدهوایی از خاک عراق با تلاش شیخ جلال برادر شیخ عزالدین آورده شده است، اما سران گروه های مسلح ضدانقلاب می گویند که این توپ ها را از پادگان مهاباد به غنیمت گرفته اند. (۵)

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {مرکز اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۵- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

در این شرایط، واحد عملیات سپاه همدان به تهران اطلاع داد: «در سنندج، رادیو تلویزیون قطع است و فداییان خلق یک فرستنده رادیویی به کار انداخته اند به نام صدای خلق که در سنندج پخش می شود.» (۱)

واحد عملیات سپاه کرمانشاه نیز با گلایه از کمبود نیرو اعلام کرد: «چرا بعد از یک سال خواب غفلت بیدار نشده اید، برای سنندج حداقل ۲ هزار نفر پاسدار نیاز است اگر بخواهیم کشته بیهوده ندهیم اقدام فرمایید.» (۲)

امروز همچنین متن مصاحبه ای از رئیس جمهور بنی صدر، منتشر شد که وی در پاسخ به این سؤال که «گفته می شود ارتش در کردستان تهاجم داشته است و تعداد کشته شدگان بیش از تعدادی است که اعلام شده، اصولاً از نظر شما اوضاع کردستان چگونه است؟» چنین گفت: ما در کردستان در واقع با چند دولت می جنگیم و یک دولت و دو دولت نیست. ما در کردستان با امریکا می جنگیم، با بعث می جنگیم، با طرف دار شاه می جنگیم و با بسیاری دیگر از گروه ها هم می جنگیم و آنها همه در یک چیز مشترک هستند و آن این است که این انقلاب را نمی خواهند. (۳)

اظهارات سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج، در تکمیل اظهارات بنی صدر جالب توجه است. وی در پاسخ به این سؤال که چرا ارتش قادر به بستن مرز نیست، گفت: ما در مرزهای کردستان دارای قدرتی نیستیم که بتوانیم مرزها را کنترل کنیم. پادگان های ما در بانه و میوان در موضع دفاع از خود به سر می برند و ژاندارمری نیز در تمام نوار مرزی کردستان خلع سلاح شده است. وی در مورد انگیزه اصلی درگیری در کردستان که اعزام یک ستون نظامی به سوی مرز بود، گفت: به شرف حرفه ای قسم که قصد ما از اعزام ستون به سوی مرز، تعویض آن با ستون مستقر در مرز بوده و هیچ گونه قصد سرکوبی نداشتیم و این موضوع فقط بهانه ای برای شروع جنگ بوده است. (۴)

۳۸۰

در پاوه که نام آن هنوز به عنوان یکی از مراکز عمده ایذا و تهدید بر سر زبان ها است، شلیک خمپاره از ارتفاعات اطراف ادامه دارد و امروز نیز از ساعت ۱۵:۳۰ تا ساعت ۱۶، چند خمپاره به سوی مقرهای سپاه و ارتش شلیک شد. (۵)

مین گذاری جاده ها نیز از دیگر اقدامات ایذایی است. (۶) امروز نیز ۲ دستگاه خودروی خدمات عمومی بر اثر برخورد با مین منهدم شدند و تلفاتی به بار آمد. (۷)

بنا بر گزارش شهربانی به وزارت کشور، حدود ساعت ۱۴:۳۰ امروز، «یک دستگاه خودروی غیرنظامی کمپرسی تخلیه کن که از کرمانشاه عازم پاوه بوده، نزدیک قریه قشلاق با مین برخورد نموده که کمک راننده به نام لطیف بهرامی در دم کشته، راننده آن به نام محمد بهرامی زخمی و

ص: ۷۶۸

۱- سند شماره ۰۴۲۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان به تهران {عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۲۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران {عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۲۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۴- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- همان، ص ۹.

۶- سند شماره ۴۱۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی {رکن ۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۴۱۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {مدیریت اطلاعات}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

در بیمارستان پاوه بستری گردید.» (۱) چند دقیقه بعد، «مینی بوسی که با ۲۰ سرنشین از پاوه راهی کرمانشاه بود در نزدیکی این محل با مین برخورد کرد و بر اثر این انفجار ۴ نفر [از] سرنشینان مینی بوس کشته و ۱۶ نفر دیگر مجروح شدند» (۲) که حال ۸ نفر از آنان وخیم است. (۳)

در گزارش شهربانی که در آن به تلفات انسانی مربوط به نیروهای نظامی اشاره شده، آمده است که این خودرو «در نزدیکی قریه تازه آباد با مین برخورد که مینی بوس متلاشی، ۳ نفر از سرنشینان آن در دم کشته و تعداد ۱۰ نفر درجه دار شهربانی پاوه و یک نفر درجه دار ژاندارمری و یک درجه دار ارتش جزء پرسنل زخمی این حادثه می باشند که با هلیکوپتر به کرمانشاه تخلیه شدند.» (۴) گفته می شود احتمال دارد این مین گذاری ها کار عوامل عراق باشد. (۵)

در جنوب پاوه، باینگان نیز با ناآرامی هایی ناشی از حضور و فعالیت همان دسته از مهاجمان مسلح که در پاوه فعال اند، درگیر است. روز گذشته قبل از اقامه نماز، مهاجمان مسلح با گروگان گرفتن عده ای در مسجد جامع باینگان اعلام کردند که تا بازگشت افرادی که با سلاح خود به پاسداران انقلاب اسلامی پاوه تسلیم شده اند، آنها را در گروگان خواهند داشت. (۶) به گفته مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران، چندی پیش عده ای از افراد مسلح در باینگان خود را به سپاه پاوه تسلیم کرده بودند. (۷) مهاجمان تهدید کردند که در صورت معرفی نشدن تسلیم شدگان «از برگزاری نماز جمعه در این بخش جلوگیری کرده و زندگی تمام کسانی که خود را تسلیم کرده اند نابود کرده و زن و بچه های آنان را نیز به گروگان خواهند برد.» (۸)

در این حال، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه در گفت و گویی با کیهان در مورد آخرین تحولات شهر پاوه گفت: نمایندگان مردم این شهر برای گفت و گو با رئیس جمهور عازم تهران شدند. هدف آنها از این سفر گزارش اوضاع منطقه و تقاضای ایجاد امنیت و پاک سازی سریع منطقه از عوامل بعث عراق است. (۹)

۳۸۱

علاوه بر سندج که محور اصلی درگیری های کنونی غرب کشور است و پاوه که به دلیل سابقه فاجعه بار آن، تداوم ناآرامی ها در آن واجد اهمیت است، در دیگر مناطق غرب کشور نیز ناآرامی هایی با شدت زیاد و کم ادامه دارد.

در بانه، این دو گزارش حاکی از وخامت اوضاع است. در گزارش امروز رسولی مسئول پاسداران مستقر در بانه، به فرماندهی سپاه {دوزدوزانی و ابوشریف}، آمده است: «وضعیت ما به علت کمبود مهمات و آذوقه و نیرو در وضع بسیار بدی می باشد. تخلیه نشدن اجساد و حملات مهاجمین با سلاح های سنگین و سبک باعث شهید شدن و مجروح شدن عده دیگری از پاسداران برادر شده چنانچه به افراد این پادگان کمک نشود، سرنوشت تلخی در انتظار افراد می باشد مانند پاوه.» (۱۰)

ص: ۷۶۹

- ۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- سند شماره ۴۱۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.
- ۷- همان.
- ۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۹- روزنامه کیهان، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.
- ۱۰- سند شماره ۰۴۲۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول سپاه پاسداران بانه به فرماندهی سپاه پاسداران مرکز، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

در یک ابلاغیه مورخ امروز ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی زمینی نیز یادآوری شده است: «برابر اعلام ژاجا، سپاه پاسداران بانه به علت کمبود مهمات و تخلیه نشدن اجساد و حملات پی در پی مهاجمین و شهیدشدن عده دیگری از برادران پاسدار در حال حاضر در وضعیت بدی به سر می برند، چنانچه کمکی به افراد این پادگان نشود سرنوشت تلخی مانند پاوه در انتظار افراد می باشد.» (۱) و در آخر با امضای «ر. سماجا سرلشکر محمدهادی شادمهر» چنین آمده است: «دستور فرمایید برابر مذاکرات نسبت به تقویت و تخلیه مجروحین اقدام لازم به عمل آید.» (۲)

در سردشت، باتوجه به حملات شدید روز گذشته به پاسگاه کله واقع در دوازده کیلومتری این شهر، (۳) هنوز ابراز نگرانی ادامه دارد و حتی ژاندارمری در مورد احتمال قتل عام پرسنل پاسگاه در صورت عدم تقویت هشدار می دهد. (۴) در همین حال، سپاه ارومیه به تهران اطلاع داد: «جلال طالبانی پایگاهی در بین سردشت و پیرانشهر مستقر کرده و حدود ۵۰ ماشین وانت خواربار از طرف کردهای مقیم پیرانشهر به این پایگاه فرستاده شده است.» (۵)

از سوی دیگر، نامه ای که امروز، سازمان مرکزی تعاون روستایی به ستاد مرکزی سپاه ارسال کرد، نشانه ای از وضعیت شهر مهاباد است. در این نامه از قول مدیرعامل اتحادیه شرکت های تعاونی روستایی این شهرستان آمده است: «نظر به اینکه برنج ارسالی از سهمیه ای که بایستی به مصرف تغذیه روستاییان برسد تأمین شده و کشاورزان منطقه هم از اتحادیه و شرکت تعاونی خود انتظار تأمین مایحتاج اولیه خود را دارند و این سهمیه با مشکلات و زحمات فراوانی تهیه گردیده و از طرفی وظیفه تعاونی های روستایی تأمین مایحتاج روستاییان به خصوص در مواقعی که کمبود کالاها احساس می شود، می باشد، خواهشمند است به واحد سپاه پاسداران مستقر در ارومیه دستور فرمایند تا نسبت به رفع هرگونه ممانعت از حمل برنج مذکور اقدام لازم معمول فرمایند. ضمن تشکر از همکاری آن ستاد لطفاً از نتیجه اقدامی که مبذول می فرمایند این سازمان را مستحضر فرمایند.» (۶) (۷)

در میاندوآب، شب هنگام، پاسگاه پلیس راه این شهر مورد حمله مسلحانه واقع شد که با تیراندازی متقابل صدمه ای وارد نیامد. (۸)

در ارومیه نیز امشب مرکز سپاه با خمپاره هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. افراد سپاه به آتش مهاجمان پاسخ دادند. (۹)

ص: ۷۷۰

۱- سند شماره ۰۴۱۲۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۵- سند شماره ۰۴۲۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه به تهران {اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۶- * در تاریخ ۱۱/۴/۱۳۵۹، دفتر هماهنگی مناطق ستاد مرکزی سپاه به وزارت کشاورزی {سازمان مرکزی تعاونی روستایی}

جوابیه ای را بدین شرح ارسال کرد: «موضوع: ممانعت از ارسال برنج به مهاباد عطف به نامه مورخ ۲۰/۲/۱۳۵۹، اعلام می دارد سپاه پاسداران مهاباد تا به حال مانع ورود هیچ گونه مواد خوراکی به مهاباد نشده است و در حال حاضر افرادی از کمیته های ده جیران و نقده در جاده مستقر و کنترل جاده را در دست دارند و موضوع ذکر شده در نامه ارسالی ربطی به سپاه پاسداران ندارد. ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» [سند شماره ۱۳۶۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {دفتر هماهنگی مناطق} به وزارت کشاورزی {سازمان مرکزی تعاون روستایی}، ۱۱/۴/۱۳۵۹]

۷- سند شماره ۱۳۶۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {دفتر هماهنگی مناطق} به وزارت کشاورزی {سازمان مرکزی تعاون روستایی}، ۱۱/۴/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۱۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۹- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

خوی هم ناآرام است. کوچری فرماندار خوی، به اتفاق عده ای از افراد نظامی و غیرنظامی از نوزدهم اسفندماه گذشته، به دست اشرار و مهاجمان مسلح به گروگان گرفته شده و هنوز آزاد نشده اند. (۱) امروز، تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری، وارد این شهرستان شد. وی با اشاره به توطئه های ضدانقلابیون و اشرار در منطقه قطور بار دیگر تأکید کرد باید گروگان ها بدون قید و شرط آزاد شوند، در غیر این صورت، اشرار سرکوب خواهند شد. (۲)

در همین حال، امروز در خوی یک درگیری مسلحانه نه چندان وسیع، روی داد. در رهال خوی افراد مسلح غیرقانونی با سلاح های سبک به سوی افراد سپاه حمله کردند. در حمله متقابل پاسداران، یکی از مهاجمان زخمی شد و یک اسلحه کمری به دست سپاه افتاد. (۳)

۳۸۲

علاوه بر مناطق غرب کشور، در سایر شهرهای ایران نیز گاهی تحرکات ایذایی مسلحانه انجام می گیرد که هرچند در عرصه ای نه چندان وسیع، اما به لحاظ اهمیت باعث هوشیاری مقامات مسئول می شود.

در تهران ساعت یک بامداد امروز، یکی از کارکنان جایگاه بنزین چهارراه کالج به نام سیدهاشم کشفی به مسئول جایگاه اطلاع داد که راننده یک اتومبیل هیلمن وارد محوطه شده و در قسمت جنوب جایگاه یک ظرف پلاستیک، که بیشتر رانندگان برای گرفتن بنزین از آن استفاده می کنند، قرار داده است و بدون اینکه سوخت گیری کند، خارج شده است ظرف مزبور حاوی بمبی بوده است که قبل از انفجار با تلاش مأموران خنثی شد. (۴)

امروز همچنین یک نفر درحالی که ۱۰ عدد بمب و یک عدد نارنجک دست ساز به همراه داشت، دستگیر شد. این شخص که جوانی ۲۲ ساله می باشد، یکی از اعضای شاخه نظامی گروه بختیار است که در انفجارهای اخیر تهران و شهرستان ها دست داشته است. (۵) روزنامه انقلاب اسلامی ارگان گروه بنی صدر، در ادامه خبر مزبور افزوده است: «اعضای این گروه خود را آماده همکاری با کماندوهای متجاوز امریکایی به ایران کرده بودند که پس از شکست مفتضحانه امریکا عملیات این گروه نیز خودبه خود لغو شد، اما پس از آن این گروه با استفاده از تجهیزات و مهمات از قبل آماده شده برای ایجاد رعب و وحشت و ایجاد نگرانی روانی دست به تخریب و ایجاد انفجار در نقاط مختلف ایران زدند. طی چند روز گذشته، مقامات مختلف مملکتی از دستگیری چند تن از اعضای آن خبر دادند، اما این برای اولین بار است که یکی از اعضای شاخه نظامی این گروه دستگیر می شود. به هنگام دستگیری از شخص نامبرده اعلامیه سازمان چریک های فدایی خلق و چند گروه دیگر چپی [نیز] به دست آمد.» (۶)

در نجف آباد اصفهان، شب هنگام، «توسط موتورسواری یک بمب دستی به سوی دفتر حزب جمهوری اسلامی نجف آباد پرتاب شد که در اثر انفجار این بمب خساراتی به ساختمان حزب

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- همان.

۳- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۶- همان.

وارد آمد.» (۱) روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، با اعلام این خبر آورده است: چند شب قبل نیز بمبی در اتومبیل یکی از افراد شرکت کننده در جلسه ای که به منظور هماهنگ نمودن راه پیمایی در حزب تشکیل شده بود، کار گذاشته شد که بر اثر انفجار این بمب اتومبیل پیکان وی به طور کلی نابود شد، ولی خوشبختانه به علت اینکه اتومبیل فاقد سرنشین بود به کسی آسیب نرسید. (۲)

به موازات این گونه اقدامات، گزارش های هشدار گونه مختلف روزهای اخیر نیز بازگوکننده فضای کنونی از نظر امنیتی و اقدامات خرابکارانه است؛ تلفن گرام ستاد مشترک ارتش مربوط به تهران حاکی است: «برابر اطلاع، عده ای در نظر دارند به منظور رعب و وحشت در کیوسک های تلفن و اماکن عمومی مبادرت به بمب گذاری نمایند.» (۳)

سپاه پاسداران شیراز با انتشار اطلاعیه ای خطاب به عشایر و روستاییان استان فارس هشدار داد که ضدانقلاب و دشمنان اسلام و ایران هرروز توطئه جدیدی را تدارک می بینند و اکنون که زمان برداشت محصول فرارسیده است دست به آتش زدن خرمن ها می زنند. با تلاش شبانه روزی، مواظبت از مزارع را وظیفه شرعی و اسلامی خود تلقی کرده و با این کار از این توطئه رسوای عمال رژیم گذشته یعنی سوزاندن مزارع، که حتی ممکن است با استفاده از ناآگاهی بعضی برادران مسلمان صورت گیرد، جلوگیری کنند. (۴)

اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه به واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران رشت اعلام کرد: «به واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران لاهیجان ابلاغ کنید که شرکت های ساختمانی را شناسایی کنند. خبر به دست آمده حاکی از آن است که بعضی از آنها مواد منفجره در اختیار بعضی از افراد می گذارند.» (۵)

در تلفن گرام ستاد مشترک ارتش به وزارت کشور آمده است: «گزارش واصله از میاندوآب حاکی است حزب دمکرات تصمیم گرفته در صورت شکست، سد بوکان را منفجر نماید.» (۶)

تلفن گرام ستاد مشترک ارتش {مربوط به تهران} حاکی است: «برابر اعلام شهربانی در تهران شایع است عده ای از دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران در محل دانشگاه مبادرت به ساختن نارنجک دستی می نمایند تا در مواقع ضروری از آنها استفاده نمایند.» (۷)

۳۸۳

ماجرای تخلیه دفاتر گروه ها در دانشگاه ها، هنوز با اخلاص و چالش هایی همراه است. امروز دانشجویان دمکرات دانشگاه پلی تکنیک تهران {شاخه دانشجویی حزب توده}، اطلاعیه ای منتشر کرد که گویای این امر است.

روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در این باره نوشت: «به دنبال اعتصاب کارکنان دانشگاه پلی تکنیک تهران و خودداری بعضی از سازمان ها از تحویل دفاتر خود به مقامات مسئول،

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۴۱۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵- سند شماره ۰۴۲۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران رشت، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۴۱۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۴۱۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

دانشجویان دمکرات این دانشگاه ضمن صدور اطلاعیه ای به تاریخ ۲۰ اردیبهشت، در مورد وضع حساس این دانشکده به مقامات مسئول هشدار دادند. در اطلاعیه دانشجویان دمکرات دانشگاه پلی تکنیک تهران آمده است: اینک در دانشگاه ما {پلی تکنیک} نیز وضع غیرعادی است. به دنبال تصمیم شورای انقلاب مبنی بر تعطیل دفاتر سیاسی دانشگاهی، نیروهای چپ رو و چپ نما از تحویل دفاتر خود به مقامات مسئول دولتی خودداری ورزیده اند. ... به خاطر این اقدام گروه های چپ رو و چپ نما، کارکنان دانشگاه دست به اعتصاب و قطع برق دانشگاه زده اند. این وضع ممکن است منجر به انحلال ترم کنونی شود و شورای مدیریت دانشگاه مسئولیت انحلال ترم را به عهده ۶ تن از اعضای شورای دانشجویی گذاشته است. ما... هشدار می دهیم که به تعطیل کشاندن دانشگاه و رودررو قرار دادن کارکنان دانشگاه و دانشجویان و ایجاد جنجال جدید در دانشگاه به نفع ضدانقلاب داخلی و امپریالیسم است.» (۱)

۳۸۴

امروز چهارمین و آخرین روز برگزاری نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی بود که شب هنگام با تشکیل یک میزگرد پایان یافت. (۲)

این میزگرد که مدیریت آن را احمد تاجیک از دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور و دکتر منصور دوستکام از دانشگاه ملی به عهده داشتند، (۳) در تالار ابوریحان دانشگاه ملی برپا شد و در آن دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، دکتر حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، دکتر شریعتمداری، حجت الاسلام معادینخواه {به جای آیت الله موسوی اردبیلی}، مسعود رجوی، شمس آل احمد، طاهر احمدزاده و دکتر تکمیل همایون شرکت داشتند و هر کدام به ایراد سخنرانی پرداختند. (۴)

در این میزگرد ابتدا بنی صدر رئیس جمهور، در سخنانی گفت: «یکی از اصول سلطه غرب بر ما اصل منع ابتکار است و اینکه غیراروپایی قادر به اندیشیدن و خلاقیت نیست. دیگر ضرورت انقطاع فرهنگی و سوم ضرورت بریدن از زمینه تاریخی و از آینده به صورت امری که ساخته نسل حاضر، یعنی انسان زیر سلطه پذیرد که آینده او از پیش معین است و تنها مکتب غرب الگوی او می باشد.» وی افزود: «باید به جای انسان میمون مقلد، اصل را بر این بگذاریم که انسان موجودی مبتکر و خلاق است.» (۵)

همچنین در این جلسه مسعود رجوی در سخنانی دیدگاه های خود را در مورد انقلاب فرهنگی بیان کرد. وی گفت: «ابتدا باید از مبارزات پرافتخار افرادی که دانشگاه ها را به صورت سنگری علیه اختناق درآوردند و آن را به شهادتگاه تبدیل کردند، یادآوری کنم و سپس از پیام امام خمینی رهبر کبیر انقلاب، در پیام نوروزی خود درباره دانشگاه ها که فرمودند سنگری برای درمان دردها و دریافتن راه حلی برای مشکلات بسازیم یادآوری کنم.» (۶) وی سپس افزود: «من ترجیح می دادم

ص: ۷۷۳

۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- همان.

۶- همان.

که امروز، در اینجا روش ها و راه های ریشه کن کردن امپریالیسم را مقدم قرار می دادیم تا زمینه بهتری برای بحث درباره انقلاب فرهنگی می داشتیم.» (۱) رجوی ادامه داد: «تاوقتی که وابستگی های اقتصادی و سیاسی هنوز ادامه دارد امکان انقلاب فرهنگی بسیار ضعیف است.» (۲) وی که پس از پایان وقت خود تقاضای وقت اضافه کرده بود، گفت: «طبق گزارشات مستند، که حتی در خارج از کشور هم انعکاس پیدا کرده، گفته شده که ماه خرداد، پس از بسته شدن دانشگاه ها نوبت تصفیه مجاهدین است و من از آقای رئیس جمهوری بنا بر مسئولیتی که دارند می خواهم که در این مورد توضیح دهند.» (۳)

در پایان جلسه، بنی صدر به جمع بندی و نتیجه گیری از صحبت های سخنرانان پرداخت. وی در ابتدای سخنان خود از جلال آل احمد، دکتر شریعتی و شهید مطهری به عنوان پرچم داران انقلاب فرهنگی یاد کرده و گفت: «به عنوان رئیس جمهور احترامات این جمهوری را تقدیم این مردان و تمام شهیدان می کنم.» (۴) وی همچنین افزود: «خیلی چماق به این کله ما خورده است تاس نشده، اما پرمقاومت شده است. محیط های دانشگاهی پذیرند که قدر مسلم ایدئولوژی حاکم بر دانشگاه باید موضوع بحث باشد، یک ملتی که با شعار الله اکبر؛ یعنی معنویت تمام، شروع کرده دانشگاهی دارد که اساس کلامش مادیت تمام است. ... گمان من این است که در مقام جمع بندی و به طور مختصر حق را به مسلمانان بدهید که نگران دانشگاهی باشند که پایه کارش را انکار معنی قرار داده است.» (۵)

بنی صدر در بخشی دیگر از این سخنرانی گفت: «گفته شد که در خردادماه، با مجاهدین تسویه حساب می شود باید بگویم که این دعوها و چماق کشیدن ها همان چماق های ابهام است که شما بر سر همدیگر خرد می کنید.» در این هنگام رجوی گفت: «آقای بنی صدر، توجه داشته باشید چماق خرد کردن متقابل نبوده است.» بنی صدر در پاسخ گفت: «بله، شما چماق زبانی به سر دیگران می شکنید، دیگران چماق چوبی.» (۶)

بنی صدر همچنین به عنوان اولین گام در جهت از بین بردن ابهام موجود در روابط اجتماعی پس از انقلاب به خصوص در درون دانشگاه، به مسعود رجوی پیشنهاد کرد که در یک جلسه مناظره در موضوع فرهنگ مادی، فرهنگ معنوی که در رابطه مستقیم با مسائل مطرح در سطح جامعه در مورد انقلاب فرهنگی و مفهوم آن است، شرکت کند. (۷)

از سوی دیگر، در روزنامه جمهوری اسلامی، اطلاعیه ای از سوی انجمن های اسلامی و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه ها انتشار یافت. در بیانیه این افراد که بانی اصلی جریان لانه جاسوسی و انقلاب فرهنگی هستند، اعلام شد که این انجمن ها در برگزاری این گردهمایی نقشی نداشته و اطلاعی هم از اهداف تشکیل آن ندارند، لذا از شرکت در آن خودداری کرده اند. (۸)

ص: ۷۷۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۶- همان.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

به دنبال برگزاری مرحله دوم انتخابات اولین دوره مجلس و روشن شدن ترکیب آن، این روزها مسئله انتخاب نخست وزیر از موضوعات اصلی محافل سیاسی است. در این حال، اعلام پذیرش درخواست های رئیس جمهور از امام خمینی، این گمانه را که تعیین نخست وزیر و تشکیل دولت قبل از تشکیل مجلس انجام گیرد، تقویت کرده است.

شماره امروز روزنامه بامداد ضمن درج یک گفت و گوی اختصاصی با بنی صدر به این مسئله پرداخته است. خبرنگار بامداد پرسید: «دولت چه زمانی معرفی می شود و ترکیب آن چگونه خواهد بود و آیا این دولت یک دولت وحدت ملی و ائتلافی است یا خیر؟» بنی صدر گفت: «دولتی که باید تشکیل شود، دولت رفع بحران است و باید بحران های موجود را حل کند و دولت وضع عادی نیست. این دولت باید ائتلاف استعدادها باشد، استعدادهایی که قادرند با وضعیت مقابله کنند تا بتوانند گره مشکلات مملکت را باز کنند. البته باید هم ترکیب خوبی از استعدادها باشد و هم محبوبیت عامه داشته باشد و اگر این دو رابطه را با هم جمع کنند یک دولتی خواهند شد که می تواند مشکلات را حل کند.» بنی صدر در مورد اینکه فرد خاصی برای نخست وزیری در نظر گرفته شده است یا نه، گفت: «افرادی در ذهن هستند که از نظر من خیلی عالی هستند، ولی با بعضی از آن ضوابط مطابقت ندارند و بعضی ها کمتر از نظر استعداد خوب هستند، ولی با آن ضوابط بیشتر جور هستند، اما باید کسی را پیدا کرد که جامعیت داشته باشد.» (۱)

از سوی دیگر شب هنگام، در پایان جلسه شورای انقلاب، دکتر بهشتی درباره ضوابط انتخاب نخست وزیر گفت: «در این مورد مقداری درباره ضوابط و معیارها بحث شد، ولی هنوز نتیجه روشنی نداده است.» (۲) وی درباره زمان انتخاب نخست وزیر اظهار کرد: درحقیقت، شور فعلی یکی از دو نتیجه را خواهد داد یا اینکه ضرورت ایجاب می کند حالا نخست وزیر انتخاب شود که شورای انقلاب او را انتخاب خواهد کرد و امام هم تأیید خواهند کرد و اگر حالا هم ضرورت ایجاب نکند، دست کم برای آینده روشن است که این دوستان ما نظرشان با چه کسی موافق است و این یک مقداری برای رأی تمایل آینده مؤثر است. طبق قانون این حق برای مجلس محفوظ است که به کسی که شورای انقلاب و رئیس جمهور انتخاب کرده است، رأی تمایل و اعتماد بدهد یا ندهد؛ تلاش ما هم برای این است که شورای انقلاب و رئیس جمهور به تفاهم برسند، البته تفاهم و نه مصالحه. من این را به ملت اعلام می کنم که جو جلسه از همه طرف، جو یافتن صالح ترین و مناسب ترین شخص بود. جو معامله سیاسی به هیچ عنوان نبود. من از این جو بسیار راضی هستم. واقعاً همه با مطرح کردن معیارها و ضوابط تلاش می کردند انساب افراد را بیابند.

آیت الله مهدوی کنی دیگر عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور و عضو شورای نگهبان نیز نظر خود را در مورد معرفی نخست وزیر قبل یا بعد از تشکیل مجلس چنین بیان کرد: اگر بتوانیم مجلس را زودتر تشکیل دهیم بهتر است که کابینه با رأی اعتماد مجلس تشکیل شود.

وی در مورد همکاری یا عدم همکاری شورای انقلاب با بنی صدر تاکنون، افزود: من فکر می‌کنم همدلی و همفکری موجود است و ناهماهنگی و عدم همکاری موجود نیست. (۱)

دکتر حبیبی سخنگوی شورای انقلاب هم در پایان جلسه امشب این شورا، درباره انتخاب نخست وزیر

گفت: «در این باره گفت و گوهایی شد، ولی به هر حال این مسئله باید با امام مطرح شود.» (۲) وی همچنین با ابراز خوشحالی «از پذیرش مستدعیات آقای بنی صدر

از سوی امام» گفت: «باتوجه به

اینکه بسیاری از وزرا وارد مجلس می‌شوند،

بایستی که فکری برای دولت کرد و این دولت به ترتیب

فعلی هیچ کاری از او ساخته نیست زیرا فکر نمی‌کند که مدت طولانی بر سر کار باشد.» (۳)

مسئله ای که نه از قول منبع مشخص، بلکه به نقل از مقام های مطلع و موثق به آن پرداخته می‌شود، اسامی افراد احتمالی برای تصدی این پست است. در این گونه اظهارات برای تصدی نخست وزیری از دکتر سیداحمد مدنی، داریوش فروهر، صادق طباطبایی و عزت الله سحابی یاد می‌شود. عزت الله سحابی که موردی جدی در این باره محسوب می‌شد، امروز، به طور رسمی تمایل قطعی خود به عدم پذیرش این پست را اعلام کرد. (۴) وی گفت: «من در خود آمادگی پذیرش این پست را نمی‌بینم. من با کمال اعتقاد تا آنجا که در قدرت دارم می‌خواهم چه به دولت آقای بنی صدر و چه به دولت فعلی به هر صورتی که می‌توانم یاری دهم و با این گروه ها و نهادهای مختلف که هر کدام برای خود دولتی هستند و نخست وزیری که مجلس را پشت سر خود ندارد، چگونه می‌تواند تمام این مراکز قدرت را یکی کند و همه را زیر چتر دولت بیاورد و این مستلزم داشتن قدرتی است.» (۵)

درباره سرانجام کار، به نوشته روزنامه بامداد یک مقام موثق مرتبط با بنی صدر، باتوجه به مسائل موجود، چنین گفته است: «چنانچه تا دو روز آینده، دکتر بنی صدر

رئیس جمهوری، موفق به انتخاب و معرفی نخست وزیر مورد نظر نشود، دو احتمال وجود خواهد داشت: اول اینکه دکتر بنی صدر تا تشکیل مجلس به طور موقت نخست وزیری را نیز شخصاً به عهده بگیرد و اقدام به تشکیل دولت کند یا اینکه انتخاب نخست وزیر و دولت موکول به بعد از تشکیل مجلس شود.» این مقام در مورد ترکیب دولت متذکر شد: «دولت مجموعه ای خواهد بود از چند وزیر دولت موقت بازرگان، چند تن از شخصیت های مؤمن و وفادار به حزب جمهوری اسلامی و گروهی از میلیون معتقد به جمهوری اسلامی که گروه اول و دوم اکثریت را در کابینه خواهند داشت و در مجموع ترکیب دولت به نحوی خواهد بود که مورد قبول تمامی گروه های معتقد به جمهوری و انقلاب اسلامی باشد.» (۶)

اقدامات تلویحی و صریح مهندس بازرگان که خود در مرحله اول با رأی بالای ۵۰ درصد برای نمایندگی مردم تهران انتخاب شد، در آستانه برگزاری مرحله دوم انتخابات مبنی بر مطرح کردن مسعود رجوی در رقابت های انتخاباتی و مصلحت دانستن ورود چنین افرادی به مجلس و ساختار

ص: ۷۷۶

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۴- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.
 - ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۶- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

حکومتی برای تعدیل فشارهای جریان های مخالف و دیگر دلایل ذکر شده، باعث برآشفتن بسیاری شخصیت ها و جریان های طرف دار انقلاب اسلامی شده است، این عده معتقدند جریان هایی مثل مجاهدین خلق نه یک جریان سیاسی بلکه یک جریان برانداز محسوب می شود که در پی نفوذ بیشتر به ارگان حاکمیت نه برای کار کردن، بلکه برای پیشبرد بهتر توطئه های آتی، می باشند. البته در صف مدافعان نظام جریان های افراطی نیز در این میان فعال اند که به طور اساسی با هر گونه تعامل با منتقدان و جریان هایی غیر از جریان اصلی انقلاب، مخالف اند و تنها راه را حذف کلی آنان می دانند.

امروز روزنامه اطلاعات گزارشی از تماس تلفنی آیت الله شیخ صادق خلخالی نماینده مردم قم در مجلس شورای ملی، درج کرد. خلخالی در این تماس به روزنامه اطلاعات گفته است: «جناب آقای مهندس بازرگان با مکتب مخصوصی که دارد و پیروی از سیاست گام به گام که می کند در هر مرحله ای و در هر فرصت مناسبی ضربه های

محکمی بر پیکر انقلاب اسلامی ایران زده است. من جمله ایشان اظهار داشتند که جمهوری دمکراتیک اسلامی باید به جای جمهوری اسلامی بوده باشد که با مخالفت صریح امام روبه رو شد. آوردن امثال نزیه و رحمت الله مراغه ای مقدم و امیر انتظام به روی کار و گذاردن آنان در پست های حساس یکی از کارهای ناجور آقای مهندس بازرگان بود که همگان دیدیم که آن دو با پرونده هایی که درباره آنها تشکیل شد، حکم دادستانی را کنار گذاشتند و از آن راهی رفتند که بختیار را به دست شاه حسینی ها فرار[ی] داده بودند که الآن هم در پاریس با بختیار دمخور و هم منقل شده اند تا به نفع امپریالیسم بین الملل و صهیونیسم جهان خوار علیه جمهوری اسلامی ایران توطئه می کنند. از کارهایی که آقای بازرگان انجام داد، یکی ملاقات با برژینسکی بود که منجر به سقوط ایشان شد. در همه گفته ها و نوشته های ایشان مخالفت با جمهوری اسلامی و دادگاه های جمهوری اسلامی موجود است که بر هیچ کس پوشیده نیست. من تأسف می خورم از اینکه چرا مردم تهران گول خورده اند و به ایشان رأی داده اند. اگر آقای بازرگان می خواست طرف داری از کسی بکند یا در آن مقاله کذائی شان علیه روحانیت مترقی و وکلای مجلس شورای اسلامی قلم فرسایی کنند پس چرا قبل از انتخاب، موضع خودشان را معین نکرده اند تا ملت ایران تکلیف خودش را با عناصر فرصت طلب روشن نماید. پس از اینکه آقایان موضع خود را مستحکم دیدند، از این گروه و آن گروه در کمال رندی حمایت می کنند که به خیال خام خود آنها را پشتیبان خود قلمداد کنند و در یک فرصت مناسب صدوهشتاد درجه تغییر جهت بدهند و حال آنکه گروه های چپ نما و نیز مجاهدین خلق آنچه را که از دست امثال بازرگان کشیده اند، از دست هیچ کس نکشیده اند.» (۱)

در همین حال، شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، گزارش داد: «ازسوی رئیس جمهور، حجت الاسلام [آیت الله] خلخالی حاکم شرع و نماینده مردم قم در مجلس شورای اسلامی، مأمور رسیدگی به امر مبارزه با مواد مخدر شد. به موجب حکمی که امروز،

ص: ۷۷۷

از طرف رئیس جمهور صادر گردید حجت الاسلام خلیلی مأموریت یافت تا در امر مبارزه با قاچاق و مصرف مواد مخدر نظارت داشته و در جهت ریشه کن کردن عفریت اعتیاد در جامعه به ویژه در بین نسل جوان قاطعانه عمل نماید.» (۱)

۳۸۷

امروز، از سوی امام خمینی سه حکم برای سه نفر صادر شد که دو حکم آن به اصل ۱۱۰ قانون اساسی مستند گردیده است. متن احکام سه گانه به ترتیب درج در صحیفه امام بدین شرح است:

متن کامل حکم اول:

«بسم الله الرحمن الرحيم

جناب حجت الاسلام آقای حاج سیدعلی خامنه ای، دامت افاضاته

برای تشکیل شورای عالی دفاع ملی بر مبنای اصل یک صد و دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جناب عالی به عنوان مشاور از قبل اینجانب منصوب می شوید و چون ما در وضع استثنایی در این موقع هستیم، لازم است با کمال دقت و بررسی کامل گزارش جامع و دقیق در هر هفته از رویدادهای داخلی در ادارات مختلف ارتش برای اینجانب ارسال دارید.

۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمينی» (۲)

متن کامل حکم دوم:

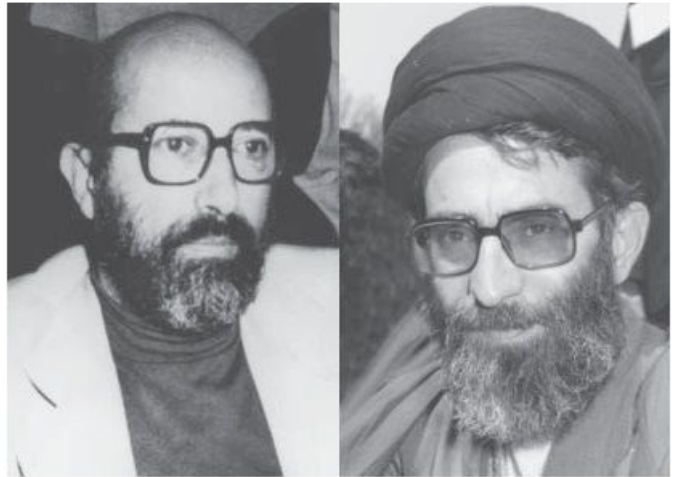
«بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای دکتر مصطفی چمران، ایده الله تعالی

برای تشکیل شورای عالی دفاع ملی بر مبنای اصل یک صد و دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، جناب عالی به عنوان مشاور از طرف اینجانب منصوب می شوید و در این موقع چون در وضع استثنایی هستیم، لازم است هر هفته با بررسی کامل و با کمال دقت رویدادهای داخلی ادارات مختلف ارتش را برای اینجانب ارسال دارید.

به تاریخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمينی» (۳)

{امام خمینی امروز در احکامی جداگانه آیت الله خامنه ای و دکتر مصطفی چمران را به سمت نماینده خود در شورای عالی دفاع منصوب کردند.}

ص: ۷۷۸

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۲۸۱.
 - ۳- همان، ص ۲۸۲.

متن کامل حکم سوم:

«بسم الله الرحمن الرحيم

جناب مستطاب حجت الاسلام آقای حاج سید محمود دعایی، دامت افاضاته

از آنجا که مطبوعات کشور در ساختن جامعه نقش مؤثری را ایفا می نماید، جناب عالی را به خاطر شایستگی و لیاقتی که در اداره این گونه امور دارید به سرپرستی روزنامه اطلاعات که مربوط به مستضعفین است منصوب می نمایم و البته متوجه هستید که مطبوعات باید همیشه در خدمت اسلام عزیز و مردم و کشور باشند و آزادی ها در حدود قوانین مقدس اسلام و قانون اساسی به بهترین وجه تأمین شود. امید است به یاری خدا و با همکاری کارمندان متعهد، این روزنامه را در راه تحقق بخشیدن به آرمان های انقلاب اسلامی اداره نمایید. از خدای تعالی توفیق همگان را در این راه مسئلت دارم.

به تاریخ ۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۹

روح الله الموسوی الخمينی» (۱)

{انتصاب سید محمود دعایی به عنوان سرپرست روزنامه اطلاعات با حکم امام خمینی }

نکته قابل توجه اینکه «ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری نیز در رابطه با انتصاب حجت الاسلام سید محمود دعایی سرپرست جدید مؤسسه اطلاعات حکمی به عنوان

ایشان صادر کرد.» (۲) در این حکم خطاب به آقای سید محمود دعایی آمده است: «به استناد موافقت امام با پیشنهاد سه ماده ای، (۳) شما را به مدیریت مؤسسه اطلاعات منصوب می کنیم و برای آنکه محیط آزاد به معنای درست کلمه به وجود آید، لازم است روش های کنونی که یکسره بر تحریک و تخریب هستند، رها شوند و مطبوعات محل بازتاب اندیشه های راهیاب و انتقادها به معنای ارزیابی و جدا کردن سره از ناسره بگردند. باتوجه به سابقه طولانی هم قدمی و آشنایی با روحیه شما،

امیدوارم اداره روزنامه اطلاعات روشی در پیش بگیرد که روزنامه میدان برخوردهای گروهی و حاکمیت های دسته ای نشود و چنان کند که در اینجا محیط تفاهم در جامعه، عامل مؤثری

گردد و حتی المقدور بدون سانسور حقایق را همان طور که هستند، در دسترس عموم قرار دهد.

رئیس جمهور، ابوالحسن بنی صدر» (۴)

تاریخ امضای حکم در روزنامه اطلاعات ۲۰/۲/۱۳۵۹، درج شده است. (۵)

ص: ۷۷۹

۱- همان، ص ۲۸۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- * در رابطه با پیشنهاد سه ماده ای بنی صدر، به روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود از آخرین نتایج و بلا تکلیف ماندن یکی از اختلافات مربوط به انرژی اتمی بین ایران و فرانسه خبر داد.

متن گزارش روزنامه به نقل از خبرگزاری فرانسه بدین شرح است: «دادگاه تجدیدنظر پاریس روز گذشته، نتایج کار خود پیرامون درخواست ایران مبنی بر رفع توقیف حساب های ایران را که در ماه اکتبر گذشته، ارائه شده بود اعلام کرد. توقیف ۹ میلیارد فرانک دارایی های ایران روز ۲۴ اکتبر گذشته، توسط دادگاه بازرگانی پاریس برای شرکت های اوردیف و سوفیدیف موافقت شده و درخواست رفع توقیف این مبلغ به ویژه از جانب دولت و سازمان انرژی اتمی ایران ارائه شده بود. اوردیف که ترکیبی از کمپانی های فرانسوی، بلژیکی، ایتالیایی و اسپانیایی در زمینه اتمی می باشد در نوامبر ۱۹۷۳، قرار بود یک کارخانه غنی سازی اورانیوم را در ایران تأسیس کند. این سازمان به دنبال متوقف شدن کارهای ساختمانی این مجتمع، دولت و سازمان انرژی اتمی ایران را از اینکه از سال ۱۹۷۸، از پرداخت مبلغ قرارداد طفره رفته است مورد سرزنش قرار داد. به همین جهت، دادگاه پاریس به اوردیف اجازه داد مبلغ ۹ میلیارد فرانک اعتباری که دولت ایران در اختیار دولت فرانسه و سازمان انرژی این کشور گذارده است، توقیف کند.

از سوی دیگر، این دادگاه در ۲۱ دسامبر ۱۹۷۹ [۳۰/۹/۱۳۵۸]، درخواست رفع توقیف ایران در این زمینه و درخواست فرجام خواهی ایران را رد کرد. دادگاه تجدیدنظر حکم خود را روز نهم ژوئیه [۱۸/۴/۱۳۵۹]، اعلام می کند. (۱) (۲)

ضمیمه گزارش ۳۷۶: بخش های دیگری از گزارش تحلیلی ترویجی حزب توده درباره عراق

در مطلبی با عنوان "در عراق هواداران سوسیالیسم علمی و مسلمانان مبارز متحداً علیه رژیم بعثی مبارزه می کنند" که در شماره امروز روزنامه نامه مردم {ارگان حزب توده}، درج شد، چنین آمده است: «حزب بعث عراق بعد از درک این امر که رشد انقلاب ضدامپریالیستی و خلقی ایران و تأثیر آن در عراق می تواند، به عنوان یک عامل خارجی، تضادهای داخلی آن کشور را به حد انفجار برساند، سیاست دشمنی و ستیزه را با انقلاب ایران، رهبر انقلاب امام خمینی و سایر نیروهای راستینی که از خط ضدامپریالیستی و خلقی امام خمینی پشتیبانی می کنند، از جمله حزب توده ایران در پیش گرفته است. روزنامه الف بآء در مقاله ای به قلم ابراهیم خلیل که دقیقاً نمایانگر ترس و وحشت حزب بعث از انقلاب ایران و امام خمینی است، تحت عنوان الف بآء به طور اختصاصی نتیجه جلسه ای را که در شهر قم تشکیل شد، به تفصیل پخش می کند، لاطائلات زیر را به خورد مردم عراق می دهد: "یکی از وقایع اثبات شده در تحقیق و بازرسی این است که در قم جلسه ای با شرکت [امام] خمینی و حزب الدعوه و نماینده ای از حزب کمونیست [عراق] تشکیل شده و ضمن آن نقشه همکاری و هماهنگی بر ضد انقلاب عرب در عراق تهیه شده است. ... در مقاله دیگری در این روزنامه تحت عنوان "آیا بین حزب الدعوه و سایر گروه ها

همکاری وجود داشته است"، می خوانیم: "تماس و تعاون و هماهنگی میان دشمنان انقلاب به اثبات رسیده است. از جمله همکاری بین عناصر حزب الدعوه با عناصر کمونیست فراری از وطن. یگانه چیزی که اینها را با همدیگر جمع می کند، همان است که [امام] خمینی و حزب توده را با هم

-
- ۱- * یادآوری می شود اختلافات ایران و فرانسه بر سر اوردیف سال ها به طول انجامید و سرانجام در ترکیب با موضوعات مختلف از جمله ماجراهای مربوط به گروگان گیری فرانسویان در لبنان به نحوی حل و فصل شد.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

جمع کرده است و همین علت است که فراریان حزب کمونیست عراق را در کنار رژیم [امام] خمینی قرار می دهد. " مقالات این روزنامه که نظریات حزب بعث را منعکس می کند، بیانگر این امر است که رژیم عراق دشمنان خود را حزب کمونیست عراق، حزب الدعوه عراق، امام خمینی و حزب توده ایران می داند و همان گونه با کمونیسم دشمنی دارد که با اسلام راستین. ... سیاست رژیم بعثی عراق از یک سو اعدام انقلابیون کمونیست و مسلمان مبارز، دستگیری و شکنجه و آزار تمام میهن دوستان عراقی از هر قشر اجتماعی و قطع نظر از عقاید مسلکی و سیاسی و

مذهبی آنها و از سوی دیگر دشمنی با تمام جنبش های آزادی خواهانه و انقلابات ضدامپریالیستی منطقه از جمله انقلاب ایران است. سیاست رژیم بعثی عراق از طریق تجهیز گروه های ضدانقلابی در کردستان و خوزستان ایران به وسیله پول و اسلحه، ایجاد درگیری مرزی با ایران از نخستین روز پیروزی انقلاب ما، بهانه قرارداد ادعای پوچ برای ایجاد جنگ، تبلیغات و قیحانه علیه انقلاب و رهبر انقلاب، اخراج دسته جمعی ایرانیان مقیم عراق صورت می گیرد. « (۱)

ص: ۷۸۱

عوامل شکست امریکا در ماجرای طبس، همچنان در این کشور مورد بحث و گفت و گو است و در این میان طوفان شن جایگاهی چشمگیر دارد.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، یک افسر نیروی دریایی امریکا که در عملیات مزبور شرکت داشته است در مصاحبه با روزنامه دلی نیوز تأکید کرد شکست عملیات فقط به دلیل

طوفان شن بوده است. وی گفت: خدمه ۸ هلیکوپتری که در عملیات امریکا برای آزاد کردن گروگان های امریکایی در تهران، شرکت داشتند دارای اطلاعات کافی به ویژه در مورد شرایط جوی در صحرای ایران نبودند. بعدازظهر {قبل از شکست عملیات}، ما اطلاع پیدا کردیم که شرایط هوا بسیار عالی است و ما از دید کافی برای اجرای عملیات برخوردار خواهیم بود و با این حال، هلیکوپترها کمتر از دو ساعت پس از ترک ناو هواپیمابر نیمیتز در طوفان شن سقوط کردند. افسر مزبور اضافه کرد: ما تا هشت متری زمین پایین آمدیم و سپس تا دوهزار و هفتصد متر صعود کردیم بدون اینکه بتوانیم از طوفان بگریزیم و به مدت سه ساعت و نیم با میزان دیدی در حد صفر حرکت کردیم. هلیکوپترها با یک ساعت تأخیر به محل ملاقات با هواپیمای سی ۱۳۰ رسیدند و طوفانی به پا شده بود که خلبان ها نمی توانستند هواپیماهای باربری را ببینند.

این افسر متذکر شد که یک ماه قبل از اجرای عملیات، یک گروه مخصوص پنهانی وارد ایران شده و از خاک منطقه ای که قرار بود هشت هلیکوپتر و هواپیمای سی ۱۳۰ به آنجا اعزام شوند نمونه برداری کردند. بنا بر این نمونه، زمین باید به اندازه کافی از استقامت لازم برای فرود برخوردار می بود، اما در واقع هنگامی که ما فرود آمدیم شن به قدری عمیق بود که چرخ حداقل

دو تا از هلیکوپترها جدا شد. (۱) وی با ابراز نفرت از اظهارات سرهنگ چارلز بک ویت فرمانده کماندوها که از تفنگ داران مأمور این عملیات به عنوان مشتی ترسوی بی لیاقت نام برده بود، (۲) توضیح داد که نه خلبان ها، نه خدمه و نه شرایط هلیکوپترها علت شکست نبودند. (۳)

این گونه بررسی ها و مجادلات بر سر علت شکست عملیات در حالی است که به گزارش خبرگزاری تاس، در امریکا احساسات ضد ایرانی به طور روزافزونی شکل می گیرد. در این زمینه روزنامه بامداد نوشت: در شهر اوگدن یوتا، جمعی از اوباش به یک گروه از دانشجویان ایرانی که در کالج محلی سرگرم تحصیل هستند، حمله کردند و ۳ تن از دانشجویان را به شدت کتک زدند. یکی از این دانشجویان که وضع خیلی وخیمی داشت به بیمارستان اعزام شد. پلیس این شهر اطلاعاتی دریافت داشته است مبنی بر اینکه افرادی تهدید کرده اند که اگر دانشجویان ایرانی در محوطه کالج ظاهر شوند، آنها را به ضرب گلوله از پای درخواهند آورد. (۴)

۳۹۰

در امریکا، امکان گسترش مانور نظامی این کشور در مقاطع مورد نیاز و اتکای آن به گسیل نیروهای ضربتی در حد وسیع، به طور جدی مورد نظر است.

نشریه انگلیسی آبرور خبر داد: کارتر با یک طرح پنتاگون مبنی بر ایجاد یک واحد رزمی نظامی امریکایی در مصر موافقت کرده است. قدرت نظامی مورد نظر قادر است ۵۰ هزار سرباز را در نقاط مختلف توزیع و مستقر سازد. هدف از اجرای این طرح ایجاد یک موجودیت نظامی غربی در منطقه غرب آسیا است. به موجب این طرح، مصر پایگاه اصلی خواهد بود و از این پایگاه تسهیلات هوایی و دریایی بندر مون پانا در کنیا و بندر بربره در سومالی تأمین خواهند شد. برای حضور نظامی امریکا در اقیانوس هند، دریای سرخ و منطقه خلیج فارس نیز از این پایگاه استفاده خواهد شد، علاوه بر این تأسیسات نظامی پایگاه دیه گو گارسیا در اقیانوس هند توسعه خواهد یافت. (۵) به گزارش خبرگزاری فرانسه، این طرح پنجاه هزار نفری امریکا باید به تصویب دیگر اعضای ناتو برسد. (۶)

۳۹۱

خبرگزاری آسوشیتدپرس امروز، از درج مطلبی در یک نشریه انگلیسی خبر داد که گوشه هایی از اقدامات شون مک براید و نیز جنبه هایی از ماجرای نامه تکذیب شده کارتر به امام خمینی را توضیح می دهد. طرح مک براید در ظاهر تشکیل دادگاهی شبیه نورنبرگ برای محاکمه شاه

ص: ۷۸۴

۱- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه بامداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- همان، ص ۱۲.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش عربی رادیو قطر، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

مخلوع بود؛ هم این طرح و هم نامه مزبور در فروردین گذشته خبرساز شده بود.^(۱)

از مضمون این گزارش برمی آید که نوعی ناهماهنگی یا رقابت بین قطب زاده و بنی صدر وجود داشته که باعث شکست اقدام هر دو نفر شده است.

ساندی تایمز از قول شون مک برای دیپلمات ایرلندی، نوشته است: در پایان ماه مارس، پیش نویس موافقت نامه ای سری برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران رو به اتمام بود که وزیر امور خارجه ایران و جردن رئیس دفتر کاخ سفید که با یکدیگر مذاکرات محرمانه ای داشتند، کار را خراب کردند. مک برای که در مراحل اولیه بحران گروگان گیری چندین بار به ایران سفر کرده است، گفت: وی و لئونارد بودین و کیل نیویورکی که مشاور بانک مرکزی ایران نیز می باشد، در تهیه طرحی برای توافق با بنی صدر کمک کردند. سایروس ونس وزیر امور خارجه وقت امریکا، برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، آیت الله خمینی رهبر انقلاب ایران و شورای انقلاب این کشور مذاکرات سری وی را مورد تأیید قرار داده بودند، اما دون ژوان ها یعنی جردن و قطب زاده همه چیز را برهم زدند.

نشریه مذکور که نسخه ای از این طرح را دریافت کرده، بدون انتشار آن، یادآور شده است: در این طرح خواسته شده است که دادگاهی با شرکت هفت وکیل شناخته شده در سطح بین المللی که ایران و امریکا به طور مشترک آنها را انتخاب می کنند، تشکیل شود و اظهارات و ادعاها درمورد جنایات شاه مخلوع و سوءاستفاده وی از قدرت در آنجا مطرح گردد. در طرح مذکور آمده است که شاه مخلوع در این به اصطلاح محاکمه، حضور نخواهد یافت.

به نوشته این نشریه، از سوی دیگر جردن و قطب زاده مذاکرات خیلی محرمانه خود را جدا از کوشش های بنی صدر، مک براید و لئونارد بودین انجام می دادند و مقامات عالی رتبه ایران و امریکا از مذاکرات این دو آگاه بودند. جردن و قطب زاده به طور سری در رم و موناکو ملاقات و پیش نویس نامه ای را تهیه کردند که پیشنهاد شد این نامه را جیمی کارتر برای آیت الله خمینی ارسال کند. قطب زاده پیش از موعد جزئیات نامه کارتر را در مطبوعات منتشر ساخت و تنها چیزی که قطب زاده از انتشار این نامه به دست آورد، تکذیب فوری آن از سوی کاخ سفید بود و بعداً نیز کاخ سفید اعلام کرد نظریات مختلفی که از کاخ سفید به تهران ارسال شده از سوی ایران بد تعبیر شده است.^(۲)

ص: ۷۸۵

۱- * پیشنهاد مک براید در فروردین ۱۳۵۹، مورد تأیید بنی صدر و شورای انقلاب قرار گرفت. [به صفحات ۲۴۰، ۲۹۵ و ۴۲۵ جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران} مراجعه شود]. همچنین در فروردین ۱۳۵۹، قطب زاده نامه کارتر به امام خمینی را از کاردار سوئیس دریافت کرد و در ۸/۱/۱۳۵۹، به دست امام رساند. این نامه سپس از سوی دفتر امام در اختیار صداوسیما قرار گرفت تا به اطلاع عموم برسد. [به همان، صص ۳۰۷ ۲۹۹ و صص ۳۴۹ ۳۴۷ و صص ۳۷۹ ۳۷۸ مراجعه شود].

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲، لندن خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۱ مه ۱۹۸۰.

درحالی که در چگونگی مبارزه علیه ایران برای ختم مطلوب ماجرای گروگان ها، جنبه نظامی در اقدامات امریکا رنگ باخته و بر جنبه های اقتصادی آن تأکید روزافزون وجود دارد، درعمل لااقل در کوتاه مدت، موفقیت چندانی نمی تواند نصیب امریکا شود. ذکر دو نمونه از آنچه امروز، در ایران و امریکا مطرح گردید تا حدی گویای این مطلب است.

در ایران، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، در این باره به خبرنگاران گفت: پس از اینکه دولت امریکا تصمیم خود را مبنی بر تحریم اقتصادی ایران اعلام کرد، متجاوز از ۱۲۰۰ شرکت تجاری امریکایی در سراسر دنیا به نمایندگی های ما مراجعه کرده، آمادگی خود را برای انجام دادن معاملات تجاری با ایران اعلام کردند و به این ترتیب نشان دادند که تصمیم دولت امریکا را در این مورد محترم و لازم الاجرا نمی دانند. با توجه به این نکته محاصره اقتصادی توسط کشورهای اروپایی هم ما را نمی ترساند و شاید بهتر باشد که اروپا هم این محاصره را اعمال کند تا یک بار و برای همیشه افسانه محاصره اقتصادی از اعتبار بیفتد و دیگر نتواند به عنوان سلاحی برای خاموش کردن تقاضاهای حق طلبانه ملت ها به کار رود. (۱)

در امریکا، گزارش امروز صدای امریکا در این باره چنین است: «گزارش مطبوعات امریکا حاکی است که مساعی متحدان اروپایی امریکا در پشتیبانی از سیاست امریکا در ارتباط با بحران گروگان گیری در ایران با موانع قانونی و اشکالات اقتصادی مواجه گردیده است. ... روزنامه های نیویورک تایمز و واشنگتن پست در شماره های امروز خود نوشته اند که ... یکی از دشوارترین مسائل در این زمینه وجود قراردادهای ساختمانی ایتالیا با ایران است که سه میلیارد دلار ارزش دارد و حدود هزار کارگر ایتالیایی در آن طرح های ساختمانی مشغول به کارند، درمورد واردات نفت ژاپن از ایران مقامات ژاپن می گویند موافقت آن کشور درمورد خرید نفت از ایران به بهای ۳۵ دلار برای هر بشکه فقط شامل نفت هایی می شود که از اوایل ماه آوریل، بارگیری شده و اکنون توسط کشتی های نفتکش به سوی ژاپن در حال حمل شدن است. ضمناً مقامات فرانسوی گفته اند اگر دولت فرانسه قراردادهای جاری خود را با ایران لغو کند، در خود دادگاه های فرانسه قابل تعقیب است و باید خسارت پرداخت کند.

دولت بریتانیا نیز منافع اقتصادی بسیار زیادی در ایران دارد و مقامات بریتانیا در محافل خصوصی گفته اند که به کار بردن تحریم های اقتصادی علیه رژیم ایران توسط کشورهای اروپایی به آسانی امریکا نیست و این کار برای کشورهای اروپایی دشوارتر است. این روزنامه ها می نویسند که این امتناع ممالک اروپایی از اجرای تصمیمی که خودشان در ماه گذشته در لوکزامبورگ گرفته بودند، مقامات امریکا را اندکی ناراحت کرده است. گزارشات حاکی است که اقدام بعدی کشورهای اروپایی ممکن است در جلسه هفته آینده بازار مشترک اروپا در شهر ناپل در ایتالیا اعلام شود و اعضای بازار مشترک اروپا ممکن است تصمیم بگیرند که رژیم ایران را تدریجاً {نه دفعتاً} مورد تحریم اقتصادی قرار دهند.» (۲)

ص: ۷۸۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو صدای امریکا،

از سوی دیگر، به گفته مقامات تجاری در ایران مقادیر زیادی لوازم اولیه و مواد غذایی به طرف بنادر جنوبی ایران سرازیر شده است، به حدی که مسئولان امر قادر به واردات این همه مواد نیستند. رادیو اسرائیل با اعلام این خبر افزود: «شرکت های بزرگ وارداتی سعی دارند هرچه بیشتر از مواد مزبور خریداری نمایند تا هنگام شروع مجازات های اقتصادی توسط بازار مشترک اروپا به اندازه کافی مواد داشته باشند.» (۱)

۳۹۳

امروز، در لندن جنبه های دیگری از ماجرای اشغال سفارت ایران مطرح شد یا از قول شاهدان و مطلعان بازگو گردید. از جمله مشخص شد که علاوه بر ۵ کشته و یک فرد دستگیر شده، در گروه اشغال کنندگان سفارت فرد دیگری نیز وجود داشته که رهبر گروه بوده و به طور نامعلومی ناپدید شده است.

به گزارش رويترز از لندن، پلیس انگلیس امروز، اعلام کرد پایگاه و محل اجتماع ۶ مرد مسلحی که سفارت ایران در لندن را اشغال کرده بودند، پیدا کرده است و اکنون سرگرم یافتن نفر هفتم این گروه است. در گزارش ساندی تایمز آمده است نفر هفتم (۲) پس از اطمینان از اینکه ۶ نفر دیگر وارد سفارت ایران شدند، ناپدید گردیده است. (۳)

رادیو اسرائیل نیز اعلام کرد: پلیس بریتانیا می گوید که تمام افرادی که در سفارت ایران تسلط پیدا کرده بودند، اتباع عراق بوده و رهبر آنها هنوز آزاد است. (۴) به گزارش ساندی تایمز اشغالگران سفارت چنان به نتیجه کار خود اطمینان داشتند که یکی از آنها چمدان های خویش را قبلاً به بغداد فرستاده و نام و نشانی خود را هم ذکر کرده بود. (۵)

در این حال، گاردین متن مصاحبه با یکی از گروهان های سفارت را درج کرد. در این مصاحبه محمد فاروقی که خود سردبیر یک مجله اسلامی است و روز حمله به سفارت ایران در آنجا حضور داشته است، گفت: هنگامی که کماندوهای انگلیسی روز دوشنبه وارد سفارت ایران در لندن شدند از ما که جزو گروهان ها بودیم پرسیدند تروریست ها کدام اند؟ دو یا سه نفر با انگشت به سوی آنها اشاره کردند و کماندوها بدون پرسش و سؤال ده ها گلوله به بدن آنها شلیک کردند. وی اضافه کرد که دومین گروهگانی که به دست تروریست ها کشته شد پس از حمله کماندوها به سفارت بود نه قبل از آنکه حمله کنند. او افزود که کماندوهای انگلیسی می توانستند تعداد بیشتری از تروریست ها را دستگیر کنند، ولی این کار را نکردند و حتی تروریستی را که روی زمین دراز کشیده بود دستور دادند بلند شود و همین که برخاست او را کشتند. (۶)

ص: ۷۸۷

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۲، ۲۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۹/۲/۱۳۵۹.
- ۲- * ضمیمه دارد؛ گزارش بعدی رادیو لندن از نفر هفتم و ادعای عرب گرایی در حمله به سفارت ایران.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

نظر به اینکه عراق در اردوگاه کنونی جهان، دارای جایگاهی چپ و ضد امپریالیستی

تلقی می شود، برای توجیه بیشتر دشمنی خود با ایران، که سردمدار مبارزه با امریکا شده است، به ناچار باید این مزیت دشمن را کم رنگ جلوه دهد. از این رو به تقلید از برخی مخالفان داخلی {شدیدتر از همه مجاهدین خلق} که مبارزه ضد امریکایی عمیق تری از نظام طلب می کنند و عناصر اصلی آن را از ابتدای پیروزی انقلاب به عدم دشمنی کافی با امریکا و حتی همراهی با آن متهم می سازند، دستگاه تبلیغاتی عراق نیز به گمان کارایی، چنین محوری را برای تبلیغات انتخاب کرده است.

امروز، بخش فارسی رادیو بغداد در گفتاری اعلام کرد: «ایران از لحاظ جغرافیایی و اقتصادی و استراتژیکی موقعیت بسیار مهمی را نسبت به امریکا اشغال می کند. ... اگرچه امریکا با سرنگونی شاه از در خارج شد، ولی در عهد زمامداری دارودسته خمینی مجدداً از پنجره وارد شده است. ... دارودسته خمینی سعی می کنند افکار عمومی داخل و خارج از ایران را گمراه کنند و این طور وانمود می کنند که گویا روند مناسباتشان با امریکا با روندی که در دوران شاه سابق وجود داشت، مغایر می باشد و بدین جهت به عده ای از عوامل پیرو این دارودسته سلطه گر دستور داده شد تا سفارت امریکا را اشغال نمایند و دست به گروگان گیری بزنند. این بود اولین انگیزه خیمه شب بازی سفارت امریکا. اما علت دوم آن در بیانات شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردها منعکس می گردد، چه ایشان در پی اجرای خیمه شب بازی گروگان گیری اظهار داشت که هدف از آن تهیه زمینه برای ایالات متحده امریکاست تا حضور نظامی خود را در منطقه به بهانه نظارت بر عملیات اشغال سفارت افزایش دهد.» (۱)

در مناطق مرزی کرمانشاه، علاوه بر تحرکات ایذایی و اجرای آتش نیروهای عراقی مستقر در مرز، مهاجمان مسلح محلی که از سوی عوامل داخلی عراق ساماندهی می شوند، از دیگر مشکلات این منطقه است. فهرستی از مضمون گزارش های امروز که بعضی گزارش ماقوع و بعضی نوعی هشدار درباره احتمالات آتی است، در ادامه ذکر شده است.

گزارش شهربانی قصرشیرین: در یک درگیری در ساعت ۹ صبح در نزدیکی سرخه دیزه، یک پاسدار مجروح شد. مهاجمان قصد گروگان گیری در جاده کردند سرپل ذهاب را داشتند که پاسداران با آنها درگیر شدند. (۲)

گزارش ستاد مشترک ارتش از قصرشیرین: در یک درگیری جاده ای در ساعت ۱۷:۳۰، یک ژاندارم و یک پاسدار مجروح شدند. (۳) مهاجمان با سد کردن جاده پاتاق سرچقای قصد گروگان گیری داشتند. (۴)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۴، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۱۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

- ۳- سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا جا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۳۰، از ۲۱/۲/۱۳۵۹ تا ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۱۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا جا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین: در یک درگیری در ساعت ۱۹:۳۰، در ۷ کیلومتری پاسگاه بالاطاق، یک پاسدار که با مأموران ژاندارمری همکاری می کرد مجروح شد. زدوخورده مأموران گشتی پاسگاه با مهاجمان مسلح یک ساعت طول کشید و مهاجمان در تاریکی متواری شدند. (۱)

گزارش گردان ژاندارمری اسلام آباد: در حمله مسلحانه با آر.پی.جی دیوار ساختمان سیلوی اسلام آباد آسیب دید. (۲) این حمله نیمه شب صورت گرفت. (۳) یادآوری می شود در اسلام آباد، روز گذشته نیز ۴ گلوله آر.پی.جی به ساختمان یک درمانگاه واقع در قریه شیخ مصطفی در کوزران اسلام آباد شلیک شد. (۴)

گزارش هشداردهنده هنگ قصرشیرین: سرپرست گروهی از مهاجمان مسلح حوزه اسلام آباد غرب به نام علی مراد ساکن آبادی دوروت گوران، امروز، تعداد زیادی کلاشینکف و آر.پی.جی ۷ را با ۲ دستگاه وانت به آبادی مزبور برده و جاسازی کرده است. (۵)

بخشی از گزارش امروز ناحیه ژاندارمری کرمانشاه: «تعداد ۴۵ نفر مسلح به سرپرستی سلیم مهندی مأموریت حمله به دکل برف آباد گوا در حوزه اسلام آباد

غرب را دارد. ... تعداد ۶۵ نفر به سرپرستی حاج علی رستمی برادر علی حسن خلاصه مأموریت حمله به پاسگاه چهارزیر را دارند. ... قرار است با سلاح آر.پی.جی ۷ به سپاه پاسداران سرپل ذهاب و منزل چند نفر حاجی تیراندازی نمایند. ... کدخدا محمود نظری که از سرپرستان مهاجمین چهارکلا-عراق بوده هنگامی که با یک دستگاه اتومبیل تویوتا جهت شرکت در مراسمی می رفته اند به سبب واژگون شدن اتومبیل به اتفاق ۵ نفر از همراهان کشته شده اند.» (۶)

در قبال وضع موجود، نوعی ناهماهنگی و عدم تقسیم کار مشخص بین ارگان های نظامی به چشم می خورد. نامه اعتراض آمیز روز گذشته یکی از فرماندهان ژاندارمری مسئول در منطقه، حاکی از این امر است. (۷) متن کامل نامه بدین شرح است:

«۱. برابر نص صریح قانون اساسی ارتش مسئول حفظ و حدود کشور است و قصرشیرین نیز در مرز قرار گرفته است، ارتش وظیفه دارد اگر خود رأساً اقدام به تأمین آن نمی نماید، لاقلاً ژاندارمری را پشتیبانی نماید.

۲. شخصاً در تاریخ ۱۸/۲/۱۳۵۹ از محل بازدید کردم. گزارش لشکر ۸۱ واهی است و دور از منطق است.

۳. تیراندازی با سلاح سنگین خمپاره و حتی توپ از پاسگاه پل چفت عراق بوده که با قصرشیرین مسافتی بین ۶ الی ۸ کیلومتر [فاصله] دارد. تیراندازی با سلاح سبک از قبیل آر.پی.جی ۷ از داخل پارک شهر که حوزه شهربانی است انجام شده و با مقر سپاه پاسداران حدود ۸۰۰ متر و با هنگ ژاندارمری ۳ کیلومتر فاصله دارد.

ص: ۷۸۹

۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۱۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۲۹، از ۲۰/۲/۱۳۵۹ تا ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- سند شماره ۰۴۲۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۴۱۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۷- * این نامه پاسخی اعتراض آمیز به نامه دیگری است. هدف از ارائه متن کامل این سند، صرف نظر از موضوع مورد مناقشه، توجه به نوع مواجهه دو نیروی ارتش و ژاندارمری درباره یک موضوع می باشد.

۴. اگر منظور از پشت محل استقرار، مرزبانی باشد، مرزبانی دادگستری است که ساختمان آن بلندتر از مرزبانی است و امکان تیراندازی با سلاح تیر کشیده به هیچ وجه میسر نیست.

۵. از پاسگاه پل چفت عراق ۲ درخت داخل مرزبانی که از همه درخت ها بلندتر است شاخص قرار داده و موقع تیراندازی از آن استفاده می نماید.

۶. ژاندارمری فاقد سلاح تیر منحنی با برد زیاد است، اگر ارتش انتظار دارد که با سلاح سبک موجود ژاندارمری از مرز دفاع نماید، بحثی است که از منطوق دور است و باید گفت وجود توپخانه در ارتش برای چیست.

۲۰/۲/۱۳۵۹، سرهنگ ستاد اخیانی» (۱)

۳۹۶

اوضاع سنندج نشان می دهد که دو طرف در مرحله آمادگی برای درگیری های تعیین کننده قرار دارند.

امروز، از ستاد مشترک ارتش تلفن گرامی بدین شرح به نیروی زمینی ارتش مخابره شد: «سپاه پاسداران اعلام نموده است طبق مذاکرات انجام شده در شورای امنیت به لشکر کردستان ابلاغ شده است تدارکات نظامی نیروهای سپاه پاسداران در سنندج به عهده آن لشکر می باشد. دستور فرمایید در این مورد اقدام لازم معمول نمایند.» (۲)

امروز همچین بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح، به ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، درباره سنندج مأموریت جدیدی داد. متن حکم بدین قرار است: «بسمه تعالی به برادر ابوشریف مأموریت داده می شود به عنوان نماینده رئیس جمهوری در سنندج ناظر بر امور زیر باشد:

۱. هماهنگی کامل میان نیروهای مسلح از لحاظ طرح عملیات و اجرای دقیق و قاطع آنها.

۲. رفع فوری کمبودها از لحاظ مهمات و مواد غذایی به وقوف رهنمود قرآن.

۳. جلوگیری از اینکه زشتی عمل عناصر ضد انقلاب موجب عصبانیت و اعمال خشونت آمیز بشود.

{ابوشریف مسئول واحد عملیات سپاه با حکم بنی صدر با وظایف معین به سمت نماینده رئیس جمهوری در سندج منصوب شد. }

ص: ۷۹۰

-
- ۱- سند شماره ۲۸۳۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد اخیانی به ژاجا {رکن ۳ عملیات}، ۲۰/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴. کمک به مردم بی پناه در هرچه بدان نیاز دارند تا بلکه پس از استقرار نظم، دولت بتواند با پاسخ به توقعات مردم خود را به خواهران و برادران کرد از زبان خودشان معرفی کند.» (۱)

از سوی دیگر، یک گزارش از ارتش حاکی است: «اخیراً حدود ۲۰۰۰ نفر از کردهای ایل شکاک {وابسته به اسماعیل سمیتقو} به کمک گروه های مسلح به سنندج و گردنه صلوات آباد وارد شده و به جنگ مشغول شده اند.» (۲) همچنین شاهدان در منطقه خبر دادند که ۶۰۰ تن پیشمرگ دمکرات برای کمک به کومه له وارد سنندج شده اند. (۳) یادآوری می شود ماجرای سنندج عموماً زیر سلطه کومه له که با حزب دمکرات دارای اختلاف است، قرار دارد. این خبر علامت احساس خطری است که هردو گروه کرده اند.

در همین حال، برای سهولت ارسال تدارکات و اعزام نیرو، پاک سازی محور ورودی از دیواندره در دستور کار قرار گرفته است. امروز ستاد مشترک در تلفن گرامی به سپاه اعلام کرد: «دستور فرمایید نسبت به تقویت سپاه پاسداران منطقه بیجار و نجف آباد اقدام نمایید. ضمن پاک سازی روستاهای اطراف محور بیجار و دیواندره نسبت به پاک سازی شهر مزبور نیز هرچه زودتر اقدام شود.» (۴) باین حال از بیجار خبر رسیده است منتظر ۷۰ تن نیروی جدید هستند. درپایمی به واحد عملیات سپاه در تهران آمده است: «وضعیت بیجار متوسط است و به تعداد ۷۰ نفر نیرو می خواهند و هنوز به طرف دیواندره حرکت نکرده اند.» (۵)

۳۹۷

در پاوه وضعی ناآرام وجود دارد و در حرکت به سمت شمال منطقه نیز در نوسود، مریوان، سقز، سردشت کم و بیش و بانه باشدت، این زنجیره ناآرامی تداوم دارد.

در پاوه، محاصره سپاه این شهر وضع وخیمی ایجاد کرده است تاجایی که مرکز فرماندهی سپاه در تهران به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «طبق خبر واصله از سپاه [پاوه]، پاوه در محاصره می باشد و تعدادی زخمی داده، لذا برای جلوگیری از سقوط شهر احتیاج به پشتیبانی هوایی دارد.» (۶)

سپاه پاوه در ساعت ۲۱ نیز پیامی به مرکز فرماندهی عملیات، در تهران ارسال کرد که فرماندهی سپاه نیز رونوشت آن را برای ستاد مشترک ارتش فرستاد. متن پیام چنین است: «خواهشمندیم هرچه سریع تر جهت شکستن دیوار صوتی یک فروند هواپیمای فانوم اعزام دارید چون سخت در گیر می باشیم.» (۷) ستاد مشترک ارتش نیز در تلفن گرامی که به نیروی هوایی ارتش ارسال کرد، با ذکر درخواست سپاه افزود: «دستور فرمایید برابر درخواست سپاه پاسداران اقدام نمایند.» (۸)

در نوسود، پادگان این شهر که چندی پیش به دست افراد مسلح حزب دمکرات خلع سلاح شده است، همچنان در کنترل آنهاست. (۹)

در مریوان نیز پادگان شهر در معرض تهدید و محاصره نیروهای مهاجم است. (۱۰)

در سقز، درگیری فقط در تک تیراندازی های متقابل خلاصه می شود و اکثر مردم، این شهر را تخلیه کرده اند. (۱۱)

ص: ۷۹۱

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۲- سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۴- سند شماره ۰۴۱۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۰۴۱۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بیجار به عملیات تهران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۶- سند شماره ۴۱۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۷- سند شماره ۰۴۱۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۸- سند شماره ۰۴۱۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ به نهاجا، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
 - ۹- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۱۰- همان.
 - ۱۱- همان.

در سردشت، حملات متناوب به پاسگاه کلتی همچنان ادامه دارد و به گفته حق گو استنادار آذربایجان غربی، تاکنون ۷ یا ۸ تن به شهادت رسیده اند. (۱)

در بانه اما بحران، بسیار جدی است. در ساعت ۷ صبح، در یک گزارش نوبه ای ارتش که برای مسئولان ذی ربط فرستاده می شود آخرین وضع پادگان محاصره شده بانه تا این ساعت به نقل از لشکر ۲۸ سنندج، چنین اعلام شد: «تیراندازی از همه طرف به سوی پادگان بانه اجرا می شود که از طرف یگان مستقر در پادگان پاسخ داده می شود ضمناً مهمات و خواربار و سوخت پادگان به اتمام رسیده و... اجساد شهدا احتیاج سریع به تخلیه دارد.» (۲)

در ساعت ۱۹، به منظور پشتیبانی آتش و افزایش روحیه مدافعان مواجه با کمبود مهمات، ۲ فروند هواپیما به کمک پادگان آمد. در گزارش مربوط به این اقدام آمده است: «۲ فروند هواپیمای اف ۵ به منطقه اعزام و پس از تماس با افسر ناظر مقدم هیچ گونه درخواست پشتیبانی آتش نشده فقط افسر ناظر مقدم مطالب زیر را به خلبان هواپیما مخابره نموده است:

الف) کشته ۱۶ نفر ب) زخمی ۵۶ نفر پ) وضعیت پادگان از نظر مهمات و غذا و روحیه مقاومت قرمز ت) پادگان تا بیش از ۲۴ ساعت دیگر قدرت مقاومت ندارد و سقوط خواهد کرد. ث) یکی از افسران ناظر مقدم در اثر اصابت خمپاره زخمی و خودروی آن ۱۵۱ غیرقابل استفاده شده و تنها وسیله تماس پی.آر.سی ۶۶ می باشد.» (۳)

در ساعت ۲۱:۳۰، پیام تلگرافی خطاب به مرکز فرماندهی سپاه ابوشریف بدین شرح واصل شد:

۱. به علت محاصره بودن پادگان همواره به پادگان حمله می شود با خمپاره.

۲. مجروحین عده ای از آنها تخلیه شده اند و تعدادی پاسدار مجروح باقی مانده اند... (۴)

۳. افراد جهاد سازندگی همگی در گروگان دشمن می باشند.

۴. تقویت شدن دشمن به هرنوع تضعیف ماست، کمبود نیرو و مهمات و آذوقه، آب آشامیدنی.» در ادامه پیام درخواست حمله همه جانبه به مهاجمان شده و نیز با اعلام نام شهیدان، تقاضای فرود هلیکوپتر شنوک برای تخلیه شهیدان و مجروحان شده است. (۵)

۳۹۸

برخی مناطق استان آذربایجان غربی امروز، ناآرام بود که در این میان ارومیه مرکز استان، بیشتر در معرض این ناآرامی ها قرار داشت.

در ساعت یک بامداد، سپاه ارومیه مورد هجوم مسلحانه با انواع سلاح های سبک، تیربار و بازوکار قرار گرفت. این حمله برای مهاجمان حاصلی نداشت. (۶) آنان فقط در راه بازگشت از مرغداری بنیاد مستضعفان یک دستگاه پیکان به غنیمت گرفتند.

(۷) یادآوری می شود روز قبل هم در همین ساعت، پاسگاه

- ۱- همان، ص ۱۲.
- ۲- سند شماره ۰۵۷۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱.
- ۴- * در اینجا اسامی مجروحان ذکر شده است.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول پاسداران مستقر در بانه به مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۲۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات ارومیه به عملیات تهران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

ژاندارمری پل هوایی در ارومیه مورد هجوم قرار گرفته بود که این درگیری تا ساعت ۴:۳۰، ادامه داشت. (۱)

پیش از ظهر امروز نیز یک جیب حامل ۷ نفر از پاسداران کمیته هنگام تعویض پست در راه کوه جم روی مین رفت و ۴ تن از سرنشینان آن شهید و ۲ تن مجروح شدند. (۲)

در تکاب ناآرامی وجود نداشت، اما در این حال تقاضای امروز، برای آذوقه و نیرو به خصوص آر.پی. جی. ۷ و مهمات تفنگ ۱۰۶ و نیز ۴ دستگاه سیمرغ، علامت آن است که وضع عادی هم نیست. (۳)

در دو آب در ساعت ۲۱:۳۰، به پاسگاه رادار مستقر در کوه نقره حمله شد که چندین ساعت درگیری متقابل ادامه یافت. (۴)

از سوی دیگر، اقدام قابل توجه لشکر ۶۴ ارومیه در قبال این اوضاع، صدور اعلامیه ای بدین شرح است: «بسم الله الرحمن الرحیم به ساکنین آبادی های زیر ابلاغ می گردد در مدت ۲۴ ساعت، کلیه سلاح های موجود و پرسنل مشکوک {ضد انقلابی} را تا ساعت ۱۶ روز دوشنبه مورخ ۲۲/۲/۱۳۵۹ جمع آوری و در مقابل رسید به اردوگاه بالانج تحویل نمایند. چنانچه ظرف این مدت در هریک از نقاط ذکر شده اشخاص مشکوک و مسلح غیرقانونی مشاهده یا دستگیر شوند کلیه مسئولیت ها متوجه آبادی های زیر خواهد بود: ۱. آبادی تومتر ۲. امام ابراهیم ۳. کوکیا ۴. قاسم لو ۵. بالانج ۶. بربران ۷. سیلان ۸. محمودآباد ۹. مبارک آباد ۱۰. شیطان آباد ۱۱. آق بلاغ ۱۲. حصار». (۵)

یادآوری می شود همین امروز ساعت ۸ صبح، انفجار مین در حوالی یکی از روستاهای مذکور {تومتر، چهار کیلومتری پاسگاه بالانج} باعث شهادت ۳ جوانمرد و مجروح شدن ۴ تن دیگر شده است (۶) که خود علامت بحرانی بودن وضعیت روستاهای اطراف دره قاسملو است.

۳۹۹

درحالی که تبلیغات گروه های چپ مارکسیستی درباره مسائل کردستان، با جهت گیری به شدت ضد نظام، به طور وسیعی ادامه دارد، (۷) جریان های دیگر اعم از هواداران جدی نظام یا منتقدان آن نیز به تناسب مواضع خود در این فضای تبلیغاتی، اعلام حضور می کنند.

امروز، نشریه پیام جبهه ملی {ارگان جبهه ملی ایران} خبری به این شرح درج کرد: جامعه اهل تسنن کرمانشاه در تلگرامی به رئیس جمهوری ایران خواستار دخالت دکتر سنجابی برای پایان دادن به وقایع خونین کردستان شدند. در این تلگرام آمده است: ما مصراً از جناب عالی

ص: ۷۹۳

۱- سند شماره ۰۴۲۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۰/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴؛ و روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- سند شماره ۰۴۱۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تکاب به عملیات تهران، ۲۱/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۶- سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۷- * البته در این میان، مواضع حزب توده متفاوت است که در جای خود، در این کتاب آمده است. محور تبلیغات حزب توده کوبیدن مائوئیست های فعال در کردستان، مسکوت گذاشتن اقدامات و تحرکات کمونیست های غیرمائوئیست، بزرگ نمایی اقدامات گروه های سلطنت طلب و شعار عام ضدخشونت است. شعار اخیر، در عمل به طور اساسی برخوردهای نظام در کردستان را زیر سؤال می برد بدون آنکه آن را وظیفه حاکمیت در قبال تحرکات مسلحانه براندازانه قلمداد کند. همچنین توصیه به رعایت حقوق مردم کرد بدون جداکردن گروه های محارب نیز از ویژگی های تبلیغات حزب توده است، البته همانند انشعاییون حزب دمکرات که خود توده ای هستند، انتقادهای جدی متوجه رفتار مسلحانه حزب دمکرات می کند.

می خواهیم که در این شرایط حساس دستور قطع جنگ و خونریزی را صادر فرموده و در ثانی به وسیله شخصیت هایی چون جناب آقای دکتر کریم سنجابی که خود از مردم کرد است در رفع غائله و نجات زنان و اطفال بی گناه کرد اقدام فرمایید. (۱)

همچنین امروز، مطالبی از خبرنامه شماره ۸۵ انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز در روزنامه انقلاب اسلامی انعکاس یافت. در این خبرنامه در مطلبی با عنوان "ناله هزاران" ضمن موضع گیری شدید علیه گروه های مارکسیست درگیر، به افشاگری اعمال وحشیانه آنان پرداخته شده است. بخش هایی از این مطلب بدین شرح می باشد: «طبق اخبار رسیده از سنندج چون نوکران امپریالیزم {کومه له، فدائی و دمکرات و پیکار} نابودی خود را قطعی می بینند، لذا دست به اعمال وحشیانه ای علیه جان و مال و ناموس مسلمانان کرد زده که ذیلاً به نظر می رسد.» (۲) در ادامه این مطلب مواردی از قتل فجیع عده ای از مسلمانان کرد سنندج به دست گروه های یادشده، ذکر و سپس این سؤال مطرح شده است: «آیا اگر در ایران حکومت کمونیستی یا مارکسیستی و یا... بر سر کار آمده بود ما مسلمانان می توانستیم در کردستان بجنگیم؟ و هم زمان در میدان آزادی تهران میتینگ برگزار کنیم؟» (۳) و در خیابان های شهر آزادانه روزنامه و اطلاعیه پخش کنیم؟ و شب ها می توانستیم با آقای لنین یا استالین یا مارکس یا مائو در تلویزیون مناظره کنیم؟ و اهانت به مقدسات توده ها بکنیم و آخر هم بگوییم آزادی نیست. عجب رویی! (۴)

در این میان، تشکیلاتی که با حمایت سپاه پاسداران به نام سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در مناطق کردنشین فعال است و در درگیری های مختلف نیز در حد توان حضور دارد، در عرصه تبلیغات از حمایت روزنامه هایی چون جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی برخوردار است. روزنامه انقلاب اسلامی از ملاقات امروز صبح نمایندگان این گروه با امام خمینی خبر داد. در گزارش این روزنامه آمده است: «نمایندگان پیشمرگان کرد مسلمان به حضور امام خمینی رسیدند و با ایشان دیدار و گفت و گو کردند. امام خمینی در این دیدار طی سخنان کوتاهی فرمودند کردستان مال خود شماست و مردم دیدند گروه های سیاسی با مردم چه کردند. به مردم سفارش کنید که خودشان آنها را از منطقه بیرون کنند هم آنها و هم خود شما کمک کنید ان شاء الله وضع درست می شود.» (۵) (۶) به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از اقامتگاه امام خمینی، «یکی از نمایندگان پیشمرگان کرد مسلمان در دیدار با امام گفت: ما تابه حال مبارزه کرده ایم و تا آخرین قطره خون خود نیز در کنار همه یارانمان در راه شما و اسلام عزیز آماده فداکاری هستیم و از دولت جمهوری اسلامی می خواهیم که ما را در برابر گروه های ضد انقلاب تقویت کند.» (۷)

ص: ۷۹۴

- ۱- جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۴، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- *ضمیمه دارد؛ ذکر بعضی اعمال و رفتارهای گروه های درگیر در کردستان به روایت انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز.
- ۳- ** اشاره به برگزاری مراسم روز کارگر سازمان چریک های فدایی خلق در میدان آزادی که گزارش آن در روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹، آمده است.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- *** عین این عبارت بعداً در صحیفه امام درج شد؛ فقط در آخر صحبت کوتاه امام عبارت «و موفق باشید» افزون بر متن روزنامه آمده است.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۲۸۴.

در شرایط کنونی که هنوز نهادها و ارگان‌های نظام جدید یا کاملاً تأسیس نشده‌اند یا هنوز بی‌تجربه و ناتوان هستند، سپاه پاسداران در عمل عمده وظایف بر زمین مانده آنها را برعهده دارد و این امر به خصوص در مناطق مستعد بحران و نواحی که مناسبات محلی بر روابط و ضوابط رسمی دولتی مقدم شمرده می‌شود، اغلب چالش‌هایی در پی دارد. در این میان انگیزه‌های فوق‌العاده نیرومند افراد سپاه که از وضعیت انقلابی تازه گذشته، در آنها باقی مانده است نیز باعث می‌شود افراد برای حل ناهنجاری‌ها خود را طوری به آب و آتش بزنند که ناظران نتوانند قضاوت واحدی راجع به آنان داشته باشند. واقعه‌ای که امروز در یکی از روستاهای جیرفت اتفاق افتاد، یکی از وقایعی است که بروز آنچه گفته شد به حساب می‌آید. سه روایت متفاوت روزنامه جمهوری اسلامی، ستاد مشترک ارتش و استانداری کرمان از ماجرا در ادامه ذکر شده است.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: «[امروز]، به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی جیرفت اطلاع داده می‌شود که گروهی از ضد انقلابیون در منطقه حاجی آباد رودبار قصد تخریب و آتش سوزی خرمن‌ها را دارند، لذا بلافاصله گروه ضربت سپاه پاسداران این شهرستان به منظور حفظ امنیت به این منطقه عزیمت می‌کنند و قبل از اقدام ضد انقلابیون به آنان فرمان تسلیم می‌دهند، ولی ضد انقلابیون مقاومت کرده و به سوی پاسداران آتش می‌گشایند. برپایه همین گزارش، در درگیری که بین طرفین روی می‌دهد ۳ تن از ضد انقلابیون کشته و ۶ تن از آنان زخمی و دستگیر می‌شوند و فرمانده عملیات گروه ضربت سپاه پاسداران از ناحیه کتف مورد اصابت گلوله قرار گرفته و زخمی می‌شود.» (۱)

گزارش ستاد مشترک ارتش به مرکز فرماندهی سپاه: «برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش مرکز آموزش کرمان در عصر امروز در منطقه رودبار جیرفت بین سپاه پاسداران و یکی از سران عشایر جیرفت به نام دوران مالکی درگیری شدیدی رخ داد که در نتیجه دوران مالکی و ۲ نفر دیگر از عشایر کشته و ۶ نفر زخمی و ۴ نفر اسیر گردیده‌اند و سرپرست عملیات سپاه پاسداران به نام گلزار زخمی شده است که هم اکنون جنازه کشته شدگان و زخمی‌ها در بیمارستان جیرفت می‌باشد.» (۲)

گزارش استانداری کرمان به وزارت کشور: «به اطلاع می‌رساند ساعت ۲۰:۳۰ روز یکشنبه ۲۱/۲/۱۳۵۹، سپاه پاسداران انقلاب در حال پیگیری شکایت اتباع مظفرآباد بوده‌اند که تهدید به سوزاندن خرمن‌هایشان شده بود به خانه‌ای که گروهی در آن بوده‌اند مشکوک می‌شوند و دستور می‌دهند که تسلیم شوند. از داخل خانه تیراندازی می‌شود و آقای گلزاری فرمانده سپاه زخمی و سپاه پاسخ متقابل می‌دهد و در نتیجه ۳ نفر از آنها که از عشایر رودبار هستند کشته و ۶ نفر زخمی می‌شوند. امروز صبح ساعت ۱۲، در دادگاه انقلاب اسلامی کرمان مسئله مطرح شد و گروهی جهت تحقیق عازم منطقه شدند. نماینده استانداری، ژاندارمری، سپاه پاسداران، دادگاه انقلاب در این گروه بودند. ساعت ۱۹:۳۰، جلسه تأمین استان تشکیل و مسئله مطرح و پیشگیری‌های لازم انجام شد، ضمناً ۹ قبضه اسلحه از انواع مختلف از آن خانه به دست آمده است. در هر صورت

ص: ۷۹۵

۲- سند شماره ۰۴۱۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

فعالاً استانداری نمی تواند در مورد مقصر حادثه اظهار نظر کند تا بازرسی گزارش حادثه را اعلام نماید. لازم است دادستان جیرفت که بسیار جوان است و موقعیت محلی و زمانی را در نظر نمی گیرد، تعویض شود و سپاه پاسداران منطقه بیشتر توجه شود تا زیر نظر استانداری کار کند. به محض رسیدن اطلاعات بیشتر تلفن گرام خواهد شد.

با احترام، استاندار کرمان غلامعباس زارع» (۱)

۴۰۱

پیامدهای انقلاب فرهنگی همچنان در جنبه های گوناگون بروز می کنند و جریان های مختلف با جهت گیری های متفاوت به این مسئله می پردازند. در این میان خودبه خود مسائلی تازه از ماقوع درگیری های مزبور و تبعات آن طرح و فاش می شود. امروز، از سوی حزب جمهوری اسلامی، حزب توده، حزب کارگران سوسیالیست {که جمعی تروتسکیست هستند} هر یک به طریقی اعلام موضع شد و نیز جزئیاتی مستند از درگیری های روز اول اردیبهشت دانشگاه تهران، توسط مدیریت مستعفی دانشگاه تهران در نامه مفصلی، اعلام گردید.

حزب جمهوری اسلامی در پیامی برای طلاب حوزه علمیه قم خاطرنشان کرد: «انقلاب اسلامی ما را خطری بزرگ تهدید می کند که از فقر فرهنگی و تهمت و افترا و با عرضه مکتب های انحرافی و التقاطی در صدد است نسل آینده ما را از اسلام بیگانه کند و این خطری است که امام امت آن را در دو قدمی انقلاب می بینند و در پیام نوروزی شان می فرمایند همه باید بدانید التقاطی فکر کردن خیانتی بزرگ به اسلام و مسلمین است که نتیجه و ثمره تلخ این نوع تفکر در سال های آینده روشن می گردد. تنها چاره و علاج این درد و تنها راه پیشگیری این خطر "انقلاب فرهنگی" است، انقلاب فرهنگی را نباید در درون سمینارها و میزگردها (۲) جست و جو کرد آن هم سمینارهایی از بالای شهرنشینان فرنگ رفته که با عینک دمکرات مآبانه خود می بینند و از متن انقلاب و اسلام خالص فرسنگ ها فاصله دارند؛ انقلاب فرهنگی را باید از میان توده ها و از روستاهای دورافتاده آغاز کرد و آغازگران آن شما طلاب حوزه های علمیه هستید که باید به کمک دانشجویان مسلمان و متعهد دانشگاه ها به این رسالت عظیم تاریخی خود دست بزنید.» (۳)

حزب توده نیز در شماره امروز ارگان خود نوشت: «مسئله دانشگاه ها در دو هفته ای که گذشت، در مرکز رویدادهای داخلی کشور قرار داشت. حادثه ای که با تحریم کلاس های درسی از طرف گروهی از دانشجویان مسلمان دانشگاه آذربایجان و طرح انقلاب آموزشی و توسط آنان شکل گرفت، با سرعت برق و باد کلیه دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور را درنوردیده و با غریو و هیجان در سطح جامعه منعکس شد. در این اوضاع و احوال خطیر، هر درگیری داخلی، هر کشمکش

ص: ۷۹۶

۱- سند شماره ۴۲۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از استانداری کرمان به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۲- * اشاره تلویحی به میزگرد انقلاب فرهنگی اسلامی در دانشگاه ملی که در چند روز اخیر با مدیریت جریان بنی صدر برپا شده است. گزارش آن در روز شمار ۲۰/۲/۱۳۵۹ آمده است.

به موقع، هر سرگرمی که اذهان را از مسئله اصلی، خطر اصلی و دشمن اصلی منحرف کند، مستقیماً به نفع شیطان بزرگ و دیگر شیاطین همدست اوست. به این اصل حیاتی و محوری همواره باید توجه داشت. در مسئله دانشگاه ها نیز این اصل محوری و تعیین کننده نباید از نظر دور شود. ...» (۱)

گروه تروتسکیستی موسوم به کارگران سوسیالیست نیز در شماره امروز ارگان خود کارگر، نوشت: «انجمن های اسلامی و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور که به وجود آوردن تغییر بنیادی در نظام آموزشی را هدف خود قرار داده اند و در این راه تاکنون با مخالفت شورای انقلاب، دولت، ریاست جمهوری و گروه های فرقه گرا چون مجاهدین خلق و فداییان خلق مواجه بوده اند، اخیراً دست به ابتکار عمل جالبی زده اند.

این انجمن ها در دانشگاه ها و مراکز آموزشی به طور داوطلبانه از دانشجویانی که موافق شرکت فعالانه در مبارزات ضد امپریالیستی هستند ثبت نام می کنند و آنان را در یکسری کلاس های آموزشی تعلیم داده و به نهادهای انقلابی چون جهاد سازندگی و جهاد سوادآموزی و ارتش بیست میلیونی اعزام می دارند. این عمل انقلابی را انجمن های اسلامی "جذب نیرو" نامیده اند.» (۲)

امروز همچنین گزارش بسیار مفصلی از طرف مدیریت سابق دانشگاه تهران با عنوان "مسئولیت این خونریزی ها به گردن این چهار گروه است" در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد. این گزارش آنچه در روز اول اردیبهشت تا ساعاتی پس از نیمه شب، در دانشگاه تهران و حوالی آن روی داد را لحظه به لحظه دنبال کرده است و در آخر با انتقاد مختصری به تصمیم گیران قضیه از جمله شورای انقلاب، چهار گروه دانشجویی وابسته به سازمان های کمونیستی یعنی سازمان های پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر را مسئول خون های ریخته شده دانسته است. در گزارش مدیریت سابق دانشگاه تهران چنین آمده است: آنها با تبلیغ وسیع در سطح شهر وانمود می کردند از دانشجویان کشتار زیادی رخ داده و زخمیان بسیاری دارند، در حالی که در عمل و در عالم واقع، کشتگان این ۲۴ ساعت فقط ۳ نفر بودند که هر سه آنها نیز از مردمی بودند که جلوی دانشگاه تجمع کرده و با گروه های مزبور درگیر شده بودند. این گزارش مفصل در واقع در ادامه استعفانامه سوم اردیبهشت این جمع و در تکمیل آن ذکر شده است. (۳) (۴)

۴۰۲

دو نمونه گویا از نوع برخوردهای حزب توده، امروز، در ارگان این حزب درج شده است. این مطالب بیانگر ترویج خط مشی شوروی و نفی مخالفان آن ولو گروه های کمونیستی می باشد و در این راه حتی از افشای اقدامات کودکانه و نیز مخرب گروه های کمونیستی صرف نظر نکرده است.

نامه مردم در شماره امروز خود تحت عنوان "بازهم پیکار با طبقه کارگر"، به طعن سازمان

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- حزب کارگران سوسیالیست، هفته نامه کارگر، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- * ضمیمه دارد؛ متن کامل نامه مدیریت سابق دانشگاه تهران حاوی گزارش لحظه به لحظه از وقایع روز اول اردیبهشت دانشگاه تهران.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

مائوئیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر پرداخته و نوشته است: سازمان پیکار با طبقه کارگر در اعلامیه شماره ۷۳، به مناسبت روز اول ماه مه، ادعا می کند «کارگران هرروز بیشتر از هیئت حاکمه بریده و به سازمان های انقلابی کمونیست روی می آورند. ...»

این روزنامه در ادامه افزوده است: نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، این ادعا را چنین افشا می کند و یکی از شاهکارهای پیکار را چنین شرح می دهد: در یک کارخانه، متعاقب تحصن چند تن از عناصر آگاه برای مقابله با توطئه کارفرما و اخراج ۲ تن از کارگران جدید ناآگاه می بینیم که حرکت اعتراضی این چند نفر، حرکت اعتراضی توده کارگران را {البته در جبهه مقابلش} برمی انگیزد. گروهی از کارگران به عنوان اعتراض به تحصن این عده و برای اخراجشان دست از کار کشیده، جلوی دفتر جمع می شوند و کارگران متحصن را از کارخانه بیرون می کنند. کارگران در پشت شیشه های ناهارخوری روی کاغذهایی نوشته بودند، "ما برای اخراج شما متحدیم!!" کار ادامه می دهد که پیکاری ها بعد از اخراج از کارخانه و جداماندن از توده کارگران این گونه استدلال می کنند که «... اگر ما را اخراج کنند، لاقبل خاطره ما در ذهن کارگران می ماند و همیشه می گویند عجب کارگران مبارزی بودند. ...» روزنامه حزب توده در آخر آورده است: «حالا بازم بگویید که این تربچه ها بیخود اسمشان را گذاشته اند "سازمان پیکار با طبقه کارگر" و الکی ادعا می کنند که کارگران به آنها می پیوندند!» (۱)

نمونه دیگر یادآوری سابقه عناصر مرکزیت سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر است که قبل از پیروزی انقلاب با مرکزیت مارکسیست شده سازمان مجاهدین خلق به تصفیه خونین بعضی مسلمان مانده های سازمان اقدام کرده بودند. در نامه مردم، این سابقه در قالبی طنز و با عنوان "ترور انقلابی" چنین یادآوری شده است:

«ترور انقلابی! رفیقی گفت، پیکار با طبقه کارگر نوشته است: توده ای ها که بعد از خواب سنگین چندین و چند ساله خود از قیام شکوهمند مردم ایران و به برکت آن از سوراخ هایشان بیرون خزیده اند، به هرکجا که پایشان برسد خرابکاری می کنند. از این آقایان نمی پرسید، خودشان کجا بودند؟ ظریفی گفت: سرگرم ترور انقلابی {!} شریف واقفی ها بودند و به انقلاب از این راه خدمت می کردند.» (۲)

۴۰۳

امروز، روزنامه اطلاعات از ابتکار جدید این روزنامه در دعوت از گروه های مختلف سیاسی برای تشکیل جلسه ای با عنوان "میزگرد وحدت" خبر داد که هدف از تشکیل آن جست و جوی ریشه های تفرقه و تشتت و ترسیم راه حلی بود که «در چشم انداز آن، همه نیروها در یک صف واحد زیر پرچم امام امت قرار گیرند و به مصاف با امپریالیسم جهانی برخیزند.» (۳)

در این میزگرد که در تاریخ ۱۷/۲/۱۳۵۹، تشکیل شد از این گروه های سیاسی دعوت به

ص: ۷۹۸

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

عمل آمده بود: «حزب جمهوری اسلامی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، سازمان مجاهدین خلق ایران، سازمان چریک های فدایی خلق، حزب ملت ایران، حزب توده ایران، جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما}، جنبش مسلمانان مبارز، نهضت آزادی ایران، جبهه ملی ایران، دفتر هماهنگی رئیس جمهوری با مردم.» (۱)

قابل توجه است که جنبش مسلمانان مبارز در این جلسه شرکت نکرد. حزب جمهوری اسلامی نیز این دعوت را نپذیرفت. این حزب دلایل عدم شرکت خود در این میزگرد را این گونه توضیح داد: «به لحاظ آنکه روزنامه اطلاعات آشکارا در امتداد اهداف امپریالیسم و ضد انقلاب که خود در ضدیت کامل با وحدت ماست، گام برمی دارد {و مکرر، از جانب نیروهای انقلابی اسلامی مورد خطاب قرار گرفته و توجهی ننموده است}، از شرکت در چنین جمعی خودداری نموده و خصوصاً این توجه را می دهد در مجمعی که گروه هایی آنارشیست چون فداییان خلق که هرگز به بلوغ سیاسی نرسیده و فریب کاری و ضدیت با خلق و انقلاب اسلامی آنان کاملاً مشهود است، چگونه می شود از وحدت عمل برای مبارزه با امپریالیزم گفت و گو نمود. ما در جنگ با شیطان زمان، تنها به خداوند و خلق اصیل انقلاب تکیه می کنیم و هرگز با ضد انقلاب، نشستی نخواهیم داشت و این بدان دلیل است که ما وحدت را جدا از وحدت ایدئولوژیک نمی دانیم، چگونه با اشخاصی که از بحث زیربنایی می گریزند، به بحث روبنایی بنشینیم.» (۲)

همچنین سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با ارسال نامه ای به روزنامه اطلاعات، دعوت این روزنامه را رد کرد. این سازمان دلایل نپذیرفتن این دعوت را چنین اعلام کرد: اعتقادداشتن به وحدت استراتژیکی جدای از وحدت ایدئولوژیکی، وابستگی مشخص برخی گروه های دعوت شده {حزب توده، جبهه ملی و...} به ابرقدرت شرق یا غرب، بی معنی بودن مذاکره بر سر منافع مردم با گروه هایی چون سازمان چریک های فدایی خلق که با دولت منتخب مردم می جنگند و سپاهیان را به قتل می رسانند و ...

این سازمان در پایان نامه خود نوشت: «به نظر ما چنین میزگردی با این کیفیت مدعوین و همچنین نحوه طرح سؤال ها انحرافی بوده و در این جهت است که تمام این گروه ها را که اغلب ضد انقلاب یا بعضاً در خطی غیر از خط انقلاب اسلامی هستند دوستان انقلاب جلوه دهد، این خود بی تردید از عدم اطلاع و یا از ساده لوحی دست اندرکاران ناشی می شود.» (۳)

بنابراین، میزگرد با حضور نمایندگان هشت گروه سیاسی در دفتر روزنامه اطلاعات تشکیل شد و در آن عبدالعلی بازرگان از نهضت آزادی ایران، دکتر ناصر تکمیل همایون از حزب ملت ایران، مهدی عسکری از جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما}، فرج الله میزانی {جوانشیر} از حزب توده ایران، عباس داوری از سازمان مجاهدین خلق ایران، فرخ نگهدار از سازمان چریک های فدایی خلق ایران، دکتر مسعود حجازی از جبهه ملی ایران و محمد مبلغی اسلامی از دفتر هماهنگی رئیس جمهور با مردم شرکت داشتند و هرکدام به ترتیب مطالبی ایراد کردند. (۴)

۳- همان.

۴- همان.

در پی اعتراضات وسیع به اظهار نظر مهندس بازرگان درباره محسنات انتخاب شدن مسعود رجوی برای نمایندگی مجلس، امروز، روزنامه کیهان متن یک گفت و گوی اختصاصی با وی را درج کرد. روند این گفت و گو به نحوی در جهت تبرئه بازرگان از هم نوایی و هم مسلکی با سازمان مجاهدین خلق است؛ سازمانی که در ستیزی آشتی ناپذیر با نیروهای خط امام قرار دارد و روزه روز نیز این فاصله و شکاف بیشتر می شود.

در این حال، نوع برخورد بازرگان، بر آشفتگی زیادی را طبعاً در پی داشت. مسئله قابل توجه دیگر تفاوت سنخ کار سازمان با نهضت آزادی به خصوص شخص بازرگان در جنبه های

مختلف است که از نظر بسیاری، این نگاه بازرگان نوعی وادادگی در برابر جریانی تلقی شد که هم در ایدئولوژی و هم در تاکتیک، از جدی ترین مخالفان نهضت آزادی به شمار

می رود. این تفاوت چه سال های قبل از انقلاب {که نهضت آزادی خاموش بود و سازمان در "جنبش مسلحانه" در حال تبدیل شدن به اسطوره بود} و چه بعد از آن در قالب آموزش های تشکیلاتی سازمان، به شکلی تحقیرآمیز علیه نهضت آزادی ابراز می شد. برعکس، این کار یک پیروزی بزرگ برای سازمان مجاهدین خلق بود که بدون دادن هیچ امتیازی، چنین امتیازی می گرفت.

دفاعیه امروز بازرگان از این نظر هم ضروری تشخیص داده شده بود که حتی بسیاری دوستان بازرگان، این حرکت را اشتباه و بلکه ویرانگر و در جهت تخریب سابقه وی می دانستند و آن را یک خطای بزرگ می شمردند.

در حال، در ادامه بخشی از متن مصاحبه بازرگان در کیهان امروز که طبعاً به دلیل حضور دکتر ابراهیم یزدی در رأس کیهان، کاملاً در جهت تبرئه و تبلیغ برای بازرگان تنظیم شده، درج گردیده است. چکیده این مصاحبه بدین شرح است: «مهندس بازرگان در یک گفت و گوی اختصاصی با کیهان انگیزه انتشار دو اطلاعیه خود را درباره مسعود رجوی {یکی از رهبران مجاهدین خلق} و دیگری توضیحی بر اطلاعیه اول (۱) را تشریح کرد. مهندس بازرگان در این گفت و گو تأکید کرد که دلیل اقدام من در دور دوم انتخابات اینکه من معتقدم و ضروری و حق می دانم که اختیار مملکت و حق دخالت در امور و نظارت از طریق مجلس اختصاص به دسته خاص از ملت ولو اکثریت و افراد خیلی صالح نداشته باشد، بلکه همه گروه ها و قشرهای ملت بر حسب عده و جمعیتشان و بر طبق اصل ۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی در تعیین سرنوشت سیاسی مملکت مشارکت نمایند. منتها این بستگی دارد به اینکه این افراد و گروه ها بتوانند حمایت و اعتماد مردم را نسبت به خود جلب نمایند، نه از راه زور و تحریک.» (۲)

در شرایطی که تیمسار اویسی از فرماندهان مؤثر ارتش شاه، بعد از فرار همچنان علیه نظام جمهوری اسلامی فعال است، امروز، روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در گزارشی از آمادگی وی برای تدارک یک کودتا خبر داد.

-
- ۱- * برای توضیح بیشتر درباره اطلاعیه بازرگان شامل ابراز امیدواری وی برای رأی آوردن مسعود رجوی در انتخابات مرحله دوم مجلس و نیز اطلاعیه دوم توضیحی وی، به روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.
- ۲- روزنامه کیهان، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

متن گزارش به این شرح است: «اویسی در مصاحبه ای با فیگارو مگزین که سه شنبه گذشته، در پاریس منتشر شد اعلام کرد که آماده کودتا است. اویسی در این مصاحبه به طور عریان گفت که با سران درجه اول امریکا در تماس است. او گفت: منتظر هستیم که برای یک کودتا، پشتیبانی امریکا را داشته باشیم تا اقدام کنیم. در مورد ارتش، اویسی گفت: در ایران افسران زیادی از ارتش با ما هستند. افسرانی که ظاهراً در امریکا تعلیم می بینند نیز به ما پیوسته اند و آنهایی که در عراق، مصر و اسرائیل هستند همچنین. اویسی امکانات خود در ایران را چنین توصیف کرد: ۳۰۰۰ افسر و ۸۰۰۰۰ آدم معمولی که متشکل و مسلح هستند در اختیار ماست، علاوه بر آن ما دارای ۳۰ هلیکوپتر هستیم. در مورد ارتش جمهوری اسلامی او گفت: از ۸۰۰ تانکی که ارتش در اختیار دارد، ۲۵۳۰ عدد آنها اکنون قابل استفاده هستند. این روزنامه افزود: اویسی در جواب

سؤالی که در ایران چه نیرویی با ارتش اویسی می تواند مقابله کند، گفت که از جمله ارتش ۳۰۰۰۰ نفری سپاه پاسداران می تواند مزاحمت هایی در برابر ما به وجود آورد. درباره حزب توده ایران، اویسی گفت: حزب توده وابسته به [آیت الله] خمینی است و شدیداً از خمینی دفاع می کند.» نامه مردم در انتهای خبر از قول اویسی آورده است: «من این سرزمین را خوب می شناسم و به امکانات محلی کاملاً واقف هستم و در موقع مناسب امکان عمل خواهیم داشت.» (۱)

یادآوری می شود بنی صدر در سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی به مطالبی اشاره کرده است که نشان می دهد بحث وقوع یک کودتا در آینده، در محافل مختلف به طرق

گوناگون رواج دارد. در این سرمقاله بنی صدر نوشته است: «دیشب، برادری برای من یادداشتی فرستاده بود به این شرح: یکی از دوستان از منابع موثق وزارت خارجه فرانسه کسب اطلاع کرده که آنها در گزارش خود در ارزشیابی اوضاع ایران به رئیس جمهوری خود ژسکار دستن اطلاع داده اند که با وجود حرکتی که در داخل ایران این کشور را به سوی نوعی فاشیسم مذهبی سوق می دهد، امکان یک کودتای امریکایی در ایران فراهم می شود. منابع مطلع همچنین گزارش می کنند که در این عملیات حداقل ۵۰۰ نفر از سران سیاسی و نظامی ایران در مرحله اول با یک یورش از بین خواهند رفت و شورش عمومی مردم که بدون تردید نیرومند خواهد بود {باتوجه به اینکه نیروهای ناراضی ملی و قشرهای تکنوکرات بر اثر تندروی های رو به تزاید جناح افراطی مذهبی به طرف معتدلین گرایش پیدا کرده است و با عملکرد صحیح عوامل خارجی در ایران خنثی نگه داشته خواهند شد و در برابر خشونت نظامی نیروهای جدید ساکت خواهند شد} سرکوب خواهند شد به این ترتیب پیش بینی می شود بتوان این کشور را در صورت چنین اقدامی از جانب ایالات متحده بعد از دو یا سه هفته بحران سخت داخلی به آرامش کشاند.» بنی صدر افزوده است: «از قرار اطلاع آقای قاسملو با یک روزنامه ایتالیایی مصاحبه کرده و گفته است: به هنگام پیشامد اشغال سفارت امریکا یا مرکز حکومت امریکا بر ایران، عده ای از افسران عالی رتبه به او مراجعه کرده و گفته اند، اگر با آنها کنار بیاید بعد از پیروزی به او خودمختاری خواهند داد. این افسران اخیراً نیز که امریکاییان به ایران تجاوز کرده بودند مراجعه و همان وعده را تکرار کرده اند.» (۲)

ص: ۸۰۱

ضمیمه گزارش ۳۹۳: گزارش بعدی رادیو لندن از نفر هفتم و ادعای عرب گرایی در حمله به سفارت ایران

در ۴ خرداد ۱۳۵۹، در بخش فارسی رادیو لندن اعلام شد نفر هفتم و رهبر گروه حمله کننده به سفارت ایران که علی محمد نامیده شد، در مصاحبه ای با مجله زیر نظر محمد فاروقی گفته است: هدف از اشغال سفارت ایران این بود که توجه جهانیان را به نژادپرستی ضد عرب که در ایران اعمال می شود جلب کنند. علی محمد گفته است که رژیم جدید در ایران اعراب را استثمار کرده است و اینکه در مورد اعراب ایران در ادارات دولتی تبعیض قائل می شوند. علی محمد می گوید به دلیل اینکه دولت ایران مطبوعات را سانسور می کند اعراب قادر نیستند صدای خود را به گوش دنیا برسانند. (۱) یادآوری می شود هدف اشغال سفارت ایران، آزادی زندانیان موسوم به خلق عرب اعلام شده بود که با مخالفت شدید ایران مواجه شد و شکست خورد.

ضمیمه گزارش ۳۹۹: ذکر بعضی اعمال و رفتارهای گروه های درگیر در کردستان به روایت انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز

در افشاگری جمعیت کردهای مقیم مرکز، در توضیح اعمال وحشیانه ای علیه جان و مال و ناموس مسلمانان کرد، چنین آمده است:

«۱. باقیمانده مردم سنندج که قصد خروج از شهر سنندج را دارند به وسیله گروه های ضد انقلاب هدف گلوله قرار می گیرند و از خروج آنها به شدت جلوگیری می شود تا از آنان به عنوان سنگر جهت حمله به برادران ارتشی و پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد استفاده نمایند.

۲. مسجد جامع را به سنگر تبدیل کرده و از آنجا با اسلحه سبک و سنگین به برادران ارتشی و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد و مردم مسلمان حمله نمایند تا نیروهای مسلمان نیز متقابلاً تیراندازی کرده و مسجد تخریب شود و سپس بتوانند بوق و کرناهای داخلی و خارجی خود را به کار اندازند و بگویند ارتش و سپاه پاسداران مسجد را تخریب می کنند.

۳. در چند روز اخیر، عده ای از مسلمانان مبارز کرد را دستگیر نموده و بدون بازجویی با منطق مارکسیسم استالینسم آنها را اعدام کرده اند. از آن جمله این خلقی های طرف دار کارگر یکی از کارگران سنندجی را به نام معروف شبلی بیست و پنج ساله که نماینده کارگران سنندجی بوده همراه برادرش هادی شبلی به طرز فجیعی مثله کرده اند و شمس الله مشیر پناهی و علی غفوری و نعمت گچکار را اعدام کرده اند».

ضمناً جنازه برادر علی غفوری را سوزانده اند. درمورد شهید معروف شبلی و برادرش ابتدا شاهرگشان را با چاقو پاره کرده تا از دیدن دست و پا زدن آنها لذت ببرند، ولی دو برادر به طور مکرر داخل خون خود با صدای بلند الله اکبر می گویند. نوکران امپریالیزم عصبی شده و دهانشان را با چاقو درمی آورند. مجدداً در لحظات آخر باز از شنیدن الله اکبر خشمگین شده و آنها را تیرباران می کنند. ننگ بر بی منطقان، درود خدا بر شهدای اسلام» (۲)

ضمیمه گزارش ۴۰۱: متن کامل نامه مدیریت سابق دانشگاه تهران حاوی گزارش لحظه به لحظه از وقایع روز اول اردیبهشت

دانشگاه تهران نظر به حضور لحظه به لحظه نویسندگان نامه و نیز موضع انتقادی جدی آنان در برابر مسئولان وقت که بر اهمیت مندرجات نامه افزوده است، متن کامل این نامه که بسیار حائز اهمیت است بدین قرار درج می شود:

«به نام خدا

به دنبال وقایع و زدوخوردهای اخیر دانشگاه تهران، در استعفانامه خود به تاریخ ۳/۲/۱۳۵۹، وعده کردیم که شرح وقایع و دلایل استعفای خود را به زودی به اطلاع امام و امت برسانیم. وظیفه خود می دانیم که ملت شریف و رزمنده ایران را در جریان واقعیت آنچه که گذشت قرار دهیم تا خود قضاوت کنند و مقصر را از بیگانه [بی گناه] بازشناسد.

در روز دوشنبه ۱/۲/۱۳۵۹ که بنا به تصمیم شورای انقلاب آخرین روز مهلت برای تخلیه دفاتر گروه های سیاسی در دانشگاه بود، از اولین ساعات بامداد، ساختمان دفتر دانشجویان پیش گام، هواداران سازمان پیکار، مبارز و راه کارگر واقع در خیابان ۱۶ آذر، توسط افراد زیادی به صورت چند حلقه زنجیر محاصره و محافظت می شد و تعدادی هم پاسدار کمیته در خیابان حضور داشت.

ص: ۸۰۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۸، ۵/۳/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۴/۳/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

آنچه از دفتر ریاست دانشگاه واقع در طبقه پنجم سازمان مرکزی که مشرف به تمام صحنه بود مشاهده می شد حاکی از این بود که مقدار زیادی سنگ و چماق در زیر توده های کاغذ در کف خیابان ۱۶ آذر استتار شده بود و ظاهراً توده های کاغذ برای آن بود که در صورت استفاده از گاز اشک آور با آتش زدن آنها گاز را خنثی کنند. استتار سنگ ها هنگامی آشکار می شد که جمع کنندگان، قطعات جدید سنگ را مرتباً به صحنه آورده و در زیر روزنامه ها پنهان می کردند.

در آن ساعات اول روز که هنوز از اجتماع مردم در آنجا خبری نبود، اینان با پلاکاردهایی مردم را به مقاومت در خیابان ۱۶ آذر تشویق می کردند. ظاهر کاملاً رزمی که اعضا و هواداران این سازمان ها به خود گرفته بودند و دعوت علنی از مردم برای به اصطلاح مقاومت در برابر تصمیم شورای انقلاب، خود از دلایل اجتماع تدریجی مردم در آنجا بود که با گذشت زمان بر تعداد آنها افزوده می شد. در اینجا ذکر این نکته لازم است که چون به این گروه ها تا پایان روز دوشنبه، فرصت داده شده بود مردم می بایست قاعدتاً تا پایان مهلت از حضور در محل خودداری نمایند، ولی مشهود بود که دست هایی در پس پرده گروه هایی از مردم را به حضور در محل تشویق می کرد و این دلیل دیگری بر اجتماع مردم در آن مکان بود. این صف آرای و تهیه سنگ و چماق و دعوت از مردم برای به اصطلاح مقاومت کاملاً نشانگر آن بود که چهار گروه مزبور، آن روز مصمم بودند با ایجاد یک درگیری وسیع حادثه ای ناگوار بیافرینند و آن را به نام شورای انقلاب و رئیس جمهور ثبت کنند. ما که از طبقه پنجم سازمان مرکزی دانشگاه، شاهد همه وقایع و تمامی صحنه بودیم وقوع چنین درگیری خونین و ناگوار را پیش بینی و با تمامی وجود حس می کردیم.

به همین دلیل برای جلوگیری از این حادثه ناگوار تلاش بسیار کردیم. در تمام طول روز از یک سو با مقامات مسئول مرتباً تماس گرفتیم و از آنها خواستیم که با مستقر کردن تعداد کافی از پاسداران در مدخل خیابان های مختوم به دانشگاه راه را بر مردم ببندند تا در صحنه ای که اینان برای درگیری با خلاق تدارک دیده بودند مجتمع نشوند، و از سویی دیگر با تماس با سازمان دانشجویان پیش گام مصرانه از آنان خواستیم که هرچه زودتر نمایندگان خود را برای مذاکره نزد ما بفرستند تا شاید بتوانیم راه را بر بروز حادثه ببندیم. سازمان دانشجویان پیش گام وعده داد که نماینده خود را در ساعت ۲ بعدازظهر، بفرستند. در جلوی اجتماع مردم، گروهی در برابر صف آرای این چهار سازمان

ایستاده و با فریاد "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله" و شعارهایی دیگر، علیه آنان شعار می دادند. ضمناً مقامات مسئول به تماس و درخواست مستمر ما در مورد بستن راه های مختوم به دانشگاه برای جلوگیری از بروز درگیری، کوچک ترین اعتنایی نکردند تا آنکه در ساعت ۱:۴۵ بعدازظهر، یعنی ۱۵ دقیقه قبل از وعده ملاقات ما با نمایندگان دانشجویان پیش گام، چند نفری در صف مقدم جبهه، یعنی مرز بین دو گروهی که در مقابل هم صف آرای کرده بودند به جان هم پریدند که ناگهان اعضا و هواداران پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر که از اوایل بامداد، صحنه نبرد را تدارک دیده بودند سنگ ها و چماق ها را از زیر توده های کاغذ درآورده و به جان طرف مقابل افتادند که آنان نیز شروع به پاسخ متقابل کردند و این چنین کارزار شروع شد. بلافاصله پس از خاتمه درگیری اعضا و هواداران پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر شروع به سنگربندی در سرتاسر خیابان ۱۶ آذر کردند و صف مقدم جبهه را به ابتدای خیابان، یعنی مدخل خیابان ۱۶ آذر از خیابان انقلاب کشاندند و در مدت زمان کمی موزائیک های دور استخر محوطه ای را که محاصره کرده بودند کننده و به قطعات کوچک تر تقسیم کرده و در کف خیابان برای درگیری مجدد انباشتند. در همین فاصله، قسمتی از دیوار و نرده های دانشگاه

را خراب کردند و قطعات صندلی های چوبی [نیمکت] محوطه دانشگاه را برای تهیه چماق از جای درآوردند. تعدادی از آنها در روی سقف باشگاه دانشگاه به جمع آوری سنگ مشغول شدند و حتی بنزین اتومبیل های دانشگاه را، لابد برای تهیه کوکتل مولوتف، کشیدند و خلاصه از تخریب هر آنچه امکان داشت برای سنگربندی و تهیه چماق خودداری نکردند. عصر هنگام که خبر درگیری در اطراف دانشگاه در شهر پخش شده بود گروه های مردم به سوی دانشگاه سرازیر شدند و با آنکه آگاهانه شعار می دادند: "توطئه فدایی درگیری، درگیری"، ولی کاملاً مشخص بود که صحنه درگیری با همان شیوه بعدازظهر می تواند تکرار شود و این بار با سنگربندی و تدارکی که این سینه چاکان خلق!! دیده بودند بسیار خون بارتر از بار پیش می شد، به خصوص که شب نزدیک بود. سازمان

ص: ۸۰۳

دانشجویان پیش گام که قرار بود نمایندگان خود را در ساعت ۲ بعدازظهر، برای مذاکره به دفتر مدیریت دانشگاه بفرستد از این کار

خودداری کرد. پس از تماس های

مجدد قول دادند که در ساعت ۶

بعدازظهر، نماینده خود را برای مذاکره و تبادل نظر با مدیریت دانشگاه درمورد تخلیه دفاتر خود و جلوگیری از بروز حادثه فرستاده و این بار نیز همان طور که انتظار می رفت،

به قول خود وفا نکردند. بر ما مسلم شد که اینان قصد دارند تا آخرین لحظه این مهلت که بنا به دعوت رئیس جمهور مردم به دانشگاه خواهند آمد از فرصت استفاده کنند و با ایجاد درگیری و زخمی کردن و کشتن مردم و نیز خرابکاری در دانشگاه حادثه خون بار به وجود آورند و سپس با تبلیغات وسیع آن را به نام دولت و شورای انقلاب ثبت کنند.

بلافاصله پس از درگیری بعدازظهر، طبق برنامه قبلی تعدادی از آنها در سطح شهر، به ویژه خیابان های اطراف دانشگاه با قیافه های سراسیمه و آشفته و بلندکردن پلاکارد از مردم پنبه و پنسیلین و خون و یخ طلب می کردند و چنین وانمود می کردند که کشتار وسیعی رخ داده و زخمیان بی شماری در دم مرگ اند و تعداد کشتگان را با ارقام دروغین اعلام می کردند، درحالی که طبق آمار منتشره ۳ نفر در مدت این ۲۴ ساعت، کشته شدند و البته تا آن لحظه با یاری مردم و پاسداران کسی کشته نشد، ولی عده ای به وسیله سنگ و چماق از طرفین مجروح شدند و قابل توجه است که کشته شدگان این ۲۴ ساعت، هیچ کدام از این سینه چاکان خلق نبودند، بلکه همگی از مردمی بودند که در صف مقابل آنها ایستادگی می کردند. ساعت ۶ بعدازظهر، بعد از بدقولی دانشجویان پیش گام درمورد فرستادن نماینده خود و نیز توجه نکردن مسئولین مملکتی به خواست ما مبنی بر بستن خیابان های مختوم به دانشگاه برای جلوگیری از اجتماع مردم و در نتیجه جلوگیری از درگیری، از آنجا که هرلحظه احتمال بروز حادثه خونین دیگری می رفت به ناچار به رئیس جمهور و شورای انقلاب مراجعه کرده و پس از شرح وقایع آن روز و انتقاد کوتاهی از مسئولان، مصرانه خواستیم که با فرستادن پاسدار و ماشین های بلندگودار مردم را از کسانی که در خیابان ۱۶ آذر سنگر گرفته بودند، جدا کنند و با همین شیوه صفوف مردم در طول شب از آنان جدا شد و هیچ گونه درگیری به وجود نیامد. سؤال این است که چرا مسئولان، با همین شیوه درطول روز که ما مرتباً پیشنهاد می کردیم، از درگیری و خونریزی جلوگیری نکردند. لازم به تذکر و توجه است که مراجعه ما به رئیس جمهور و شورای انقلاب باعث شد که ترتیبی اتخاذ شود که آن شب از یک درگیری و خونریزی وسیع جلوگیری شود، والا- غرض ورزی این گروه ها و بی توجهی مسئولان فاجعه بزرگی به بار می آورد.

در ساعت ۲۲:۱۵، ۳ نفر به دفتر مدیریت دانشگاه مراجعه کرده و خود را نماینده چهار سازمان پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر خواندند و از همه چیز سخن گفتند الا تخلیه

و تحویل دفاتر خود و بار دیگر بر ما مسلم شد که اینان مصمم اند تا آخرین دقیقه مهلت مسلحانه مقاومت کنند و خونریزی را

ادامه دهند. در طول شب صدای تیراندازی از داخل و خارج دانشگاه ادامه داشت که در این رابطه توجه به دو نکته بسیار مهم و ضروری است: اول اینکه صدای گلوله هایی که از خارج دانشگاه، محل استقرار پاسداران و توسط آنان شلیک می شد با صدای گلوله هایی که از داخل دانشگاه شلیک می شد عمدتاً متفاوت بود. دوم اینکه در ساعت ۲ بامداد سه شنبه ۲/۲/۱۳۵۹، از دفتر دانشجویان پیش گام به ما تلفن زدند که تصمیم گرفته ایم دفتر خود را تخلیه کنیم و درست از همان لحظه صدای تیراندازی از درون دانشگاه قطع شد. با توجه به اینکه پاسداران در خارج دانشگاه مستقر بوده و از هجوم مردم جلوگیری می کردند و در سیاهی کامل شب از مردم کسی در دانشگاه نبود و نیز با توجه به دو نکته فوق، آشکار می شود که اعضا و هواداران این سازمان بودند که سرتاسر شب در داخل دانشگاه سنگر گرفته و تیراندازی می کردند تا پاسداران نیز پاسخ بدهند و در نیمه های شب، در دل مردم رعب و وحشت ایجاد کنند و همه چیز را به نام شورای انقلاب تمام کنند و چنین هم کردند.

در ساعت ۴:۳۰ بامداد، نمایندگان رئیس جمهور، کمیته و نمایندگان دانشجویان پیش گام به دفتر مدیریت دانشگاه آمدند تا برای چگونگی تخلیه و تحویل دفاتر مذاکره کنند و درخواست اصلی شان این بود که پاسداران برای خروج از آنها محافظت کنند تا مورد هجوم مردم واقع نشوند. بالاخره در نزدیکی های سپیده پس از جروب‌بحث زیاد دفاتر آنان به نماینده دانشگاه تحویل شد که ایشان هنگام تحویل گرفتن در یکی از دفاتر دانشجویان پیش گام اسلحه دیده بود.

نکته ای که لازم است ملت عزیز ایران و امت اسلام به آن توجه کنند و از این جمله خود حدیث مفصل را

بخوانند این است که یکی از دو نفر نماینده دانشجویان پیش گام که در این جلسه حضور داشت آقای فرخ نگهدار بود. ایشان همان کسی است که در اوایل پیروزی انقلاب به نام نماینده سازمان چریک های فدایی خلق به تلویزیون می آمد و درحالی که پشت به مردم کرده بود حرف می زد. این شخص اولاً دانشجو نیست، ثانیاً یکی از سردمداران و رهبران سازمان چریک های فدایی خلق است که به نام نماینده دانشجویان پیش گام که هواداران سازمان چریک های فدایی خلق اند برای مذاکره و نحوه تخلیه و تحویل دفاتر آنان آمده بود. ملت رزمنده ایران باید از این دغل کاران که به نام دانشجو دفاتری را اشغال کرده و از امکانات و بیت المال مسلمین زیر پوشش فعالیت های دانشجویی استفاده می کنند، بپرسد و آنها را در دادگاه خدا و خلق محاکمه کند که این چگونه سازمان دانشجویی است که در آخرین دقایق یکی از رهبران سازمان چریک های فدایی خلق را که دانشجو هم نیست برای مذاکره و تخلیه اتاق ها می فرستد و نیز از این دفاتر علیه خلق ستم کش ایران به عنوان ستاد عملیاتی چریک های فدایی خلق [استفاده می کنند] و به اقدامات تخریبی و مسلحانه دست می زنند و با تبلیغات مردم را می فریبند و جنگ روانی نیز ایجاد می کنند که مردم خون و وسایل زخم بندی و درمان بدهند که شورای انقلاب و دولت کشتار کرده است، درحالی که خودشان در دل سیاهی شب از درون دانشگاه به بیرون که محل اجتماع مردم [بود] تیراندازی و دانشگاه را به ویرانه ای تبدیل کردند.

پس از سپیده دم که آنان دانشگاه، خیابان ۱۶ آذر و دفاتر خود را تخلیه کردند آنچه که در دانشگاه و ساختمان امور دانشجویی {محل دفتر آنان} مشاهده می شد انبوهی از خرابی و خرابکاری بود، گویی سپیده دمی بود پس از شبیخون قوم مغول به دانشگاه و خیابان ۱۶ آذر. موزائیک های کنده شده از زمین، صندلی های شکسته تالار مولوی که در محوطه دانشگاه انباشته شده بود، مقدار زیادی یخ که با دروغ و تزویر از مردم جمع آوری کرده و در گوشه ای انباشته بودند، چراغ های شکسته محوطه دانشگاه، درها و شیشه ها و پنجره های خردشده باشگاه ویران شده دانشگاه، دستگاه صوتی نماز جمعه بود که نابود شده بود، میزهای رستوران های دانشگاه که برای سنگربندی در محوطه ریخته و از بین برده بودند، قطعات بزرگ و کوچک سنگ و چوب و نرده های شکسته شده دانشگاه و... همه اینها خرابی هایی بود در محوطه دانشگاه که عمدتاً در طول شب ایجاد شده بود درحالی که از مردم یک نفر در آنجا حضور نداشت و همه به دست این فداییان سینه چاک خلق و از بیت المال خلق برای مقابله با تصمیم شورای انقلاب و رئیس جمهوری منتخب مردم.

باتوجه به شرح مختصر حوادثی که گذشت، از دید ما که شاهد و ناظر صحنه بودیم، علل آنچه به استعفای ما منجر شد چنین [است]:

۱. علت اصلی حادثه که به تصمیم گیری شورای انقلاب برای تخلیه دفاتر گروه های سیاسی منجر گردید حاکمیت این گروه ها در دانشگاه است درحالی که عده معتناهی از استادان دانشگاه فاقد دفتر کار هستند و در دانشکده ها کلاس درس کافی وجود ندارد.

گروه های سیاسی نزدیک به ۱۸۰ اتاق را اشغال و به دفتر فعالیت های سیاسی خود تبدیل کرده اند، حتی در یکی از دانشکده ها دفتر ریاست دانشکده از اشغال اینان در امان نماند. حاکمیت گروه های سیاسی در دانشگاه امروز، فاجعه ای است که همه مسئولان و اکثریت قریب به اتفاق استادان از آن رنج می برند و هرروز به علت رقابت های سیاسی بین این گروه ها و نشناختن

حدومرز برای خود، دامنه حاکمیت آنان گسترده تر می شود.

مدیریت موقت دانشگاه تهران در همان روزهای بازگشایی دانشگاه پس از انقلاب به گروه های سیاسی پیشنهاد کرد که دفاتر خود را تعطیل کنند و در عوض مدیریت دانشگاه ساختمانی را مانند همه دانشگاه های

دنیا به فعالیت های دانشجویی اختصاص خواهد داد و به هر دسته و انجمن دانشجویی فقط یک دفتر خواهد داد، ضمناً در دانشگاه هیچ حزب و سازمان و گروه سیاسی را به رسمیت نمی شناسند و فقط دانشجوی و فعالیت های دانشجویی را مجاز می داند.

هیچ یک از این گروه ها حاضر نشدند که با گروه دیگر حتی در طبقات مجزای یک ساختمان کار کنند، زیرا معتقد بودند که ساختمان در و راه پله

مشترک دارد و آنان حاضر نیستند از یک در وارد و خارج شده و از یک راه پله بالا بروند و همسایه یکدیگر باشند. حاکمیت این گروه های سیاسی لطمه بزرگ تر از این به دانشگاه وارد کرده است و آن اینکه شوراهای هماهنگی دانشکده ها را {که مرکب از نمایندگان استادان، دانشجویان و کارکنان است} به کلی از شکل و محتوای آکادمیک خارج کرده و به آنها شکل و محتوای سیاسی

داده است. نمایندگان دانشجویی در این شوراها به جای آنکه از کلاس ها و گروه های آموزشی دانشکده ها باشند تا به مسائل آکادمیک بپردازند از گروه های

سیاسی دانشجویان که هر کدام وابسته به یک سازمان و حزب سیاسی است انتخاب شده اند. به همین دلیل در ۱۴ ماه گذشته این شوراها فقط به جنگ و دعوی سیاسی پرداختند. مثلاً برای تقسیم بندی دیوارهای دانشکده ها به منظور نصب اعلامیه های خود ساعت ها در شوراها بحث کرده اند، ولی کوچک ترین قدمی در راه اعتلای آموزش دانشکده ها برنداشتند و همه معیارهای آموزشی را به پای اهداف سیاسی خود قربانی کردند. برخی از آنان در برابر این اعتراض که چرا باید گروه های سیاسی حدود ۱۸۰ اتاق را در دانشگاه اشغال کنند پاسخ بدهند که دانشگاه برای دانشجوی است و اگر شوراها هم‌هنگامی تصمیم بگیرند حتی همه اتاق ها هم باید به گروه ها اختصاص داده شود. ملاحظه

می شود علت العلل همه این حوادث حاکمیت این گروه هاست که تصمیم گیرنده اصلی آنان تماماً احزاب و سازمان هایی است که اینان بدان ها وابسته اند.

۲. یکی از بزرگ ترین دلایل این اوضاع آشفته در دانشگاه ها این است که شورای انقلاب هیچ گونه قانون و ضابطه ای پس از انقلاب برای اداره دانشگاه ها و شوراها و آن و حدود اختیاراتشان تعیین و تصویب نکرد. دانشگاه ها نه می توانستند با قوانین قبلی کار کنند و نه قانون جدیدی در دست داشتند بدین سان دانشگاه ها را در خلأ رها کردند، سرپرستان دانشگاه ها و دانشکده ها فقط با روش ریش سفیدی به مدیریت پرداختند با آنکه دانشگاه تهران در اوایل تابستان ۱۳۵۸ لایحه پیشنهادی استقلال دانشگاه ها را پس از چند ماه تهیه و به دولت داد هنوز از تصویب و ابلاغ چنین لایحه ای خبری نیست.

۳. از بین بردن حاکمیت سیاسی گروه ها و جمع کردن دفاتر آنان که درحقیقت ستاد عملیاتی سازمان ها و احزابی است که اینان به آنها وابسته اند تصمیم به حقی است، زیرا با ادامه این وضع دانشگاه ها دانشکده نخواهد شد، ولی ما معتقدیم که این تصمیم بسیار بی موقع و بی مطالعه و بدون مشورت با سرپرستان دانشگاه ها اتخاذ شد و منجر به آن چیزی شد که شرحش گذشت.

به عبارت دیگر در این حادثه خون بار بهانه را شورای انقلاب با تصمیم بی موقع خود به دست این گروه های سیاسی داد، ولی تقصیر استفاده از این بهانه کلاً به گردن این گروه هاست که مترصدند تا از کوچک ترین فرصت علیه انقلاب استفاده کرده و در روز روشن و نیز در دل شب تاریک، حرمت معبد مقدس علم را با رگبار گلوله های خود زیر پا بگذارند. چهار سازمان پیش گام، پیکار، مبارز و راه کارگر اگر دلشان برای خلق می سوخت و به آنچه می گویند معتقد بودند مانند بقیه گروه های سیاسی دفاتر خود را به موقع تخلیه کرده و تحویل می دادند تا قطره ای خون از بینی کسی نیاید. به همین دلیل است که مسئولیت این خونریزی ها را ما به گردن این چهار گروه می دانیم. آن کس که بهانه می آفریند مقصر است، ولی آن کس که از بهانه برای مقاصد شیطانی خود سوءاستفاده می کند خائن است.

۴. حرف ما خطاب به شورای انقلاب این است که چرا با سرپرستان دانشگاه ها که منتخبین خود شما هستند درمورد تصمیماتی که می خواهید برای آنان بگیرید مشورت نمی کنید تا با این تصمیمات ناگهانی و بی موقع از پا در نیایند. تصمیم

بجا، ولی بی موقع شورای انقلاب، آن هم بدون مشورت با ما، مسائل جدی و جدیدی برای ما به وجود آورد که پس از این حوادث دیگر قادر نیستیم در سنگر مدیریت دانشگاه مبارزه کرده و به انقلاب خدمت کنیم. این بود که ترجیح دادیم استعفا داده و به سنگر دیگری برای مبارزه و خدمت به انقلاب برویم و قضاوت کامل راجع به این مسائل را به عهده امام و امت می گذاریم.

کلام آخر ما این است که از نزدیک شاهد و ناظر بودیم که این گروه ها و سازمان هایی که برای خلق سینه می زنند چگونه در ظرف ۲۴ ساعت یک کردستان کوچک در دانشگاه، یعنی بیخ گوش حکومت، زیر پوشش فعالیت های دانشجویی به وجود آوردند و همه جنایات خود را به نام شورای انقلاب و رئیس جمهور ثبت کردند. به شورای انقلاب و رئیس جمهور و مجلس آینده هشدار می دهیم که بدانند اینان به همین سادگی حوادث عظیم و گاه جبران ناپذیر با تکیه بر اسلحه و به نام خلق و علیه انقلاب می آفرینند. به هوش باشید، و گرنه این ماجراجویان و حادثه آفرینان، انقلاب را در بست بر باد خواهند داد. ربنا افرغ علینا صبرا و ثبت اقدامنا وانصرنا علی القوم الکافرین.

مدیریت سابق دانشگاه تهران» (۱)

ص: ۸۰۶

هنوز در امریکا گوشه‌هایی از عملیات به کلی سری طبس مطرح می‌شود که نشان می‌دهد این ماجرا ابعادی غیرقابل ذکر داشته است و دارد. (۱)

یکی از رؤسای سابق بخش‌های سیاسی سازمان سیا به نام مایلز کوپلند، در گفت‌وگو با دیلی تلگراف بر جنبه‌هایی از این عملیات تأکید کرد که قابل تأمل است. (۲) وی درباره نقش و جایگاه هواپیماهایی که در طبس فرود آمدند و گرفتار طوفان شن شدند، گفت: این هواپیماها و پرسنل آنها برای کمک کردن به خروج گروگان‌ها از ایران و برای فراهم ساختن پوشش نظامی برای عملیات به آنجا رفته بودند؛ عملیات نجات قرار بود در تهران و توسط مأموران داخلی در ایران انجام گیرد. من باتوجه به تجربیات شخصی که از چنان عملیاتی دارم معتقدم که حتی پیام کارتر که از رادیو تلویزیون پخش شد، (۳) بخشی از این طرح جامع را تشکیل می‌دهد. این تصادف در وسط بیابان اتفاق افتاد و افراد اعزامی مأمور اجرای آن، آموزش‌های لازم را دیده بودند. ضرورت نداشت که کسی بلافاصله از آنچه اتفاق افتاده بود باخبر شود، اما باتوجه به حرفه ام، به نظر من

ص: ۸۰۹

۱- * نکته مهم اینکه از بین اخبار گفته نشده طرح، فقط به جنبه‌هایی از آن به طور تلویحی یا به تصریح اشاره می‌شود که مربوط به نیروهای ایرانی دخیل در طرح بوده است. به این ترتیب علاوه بر اینکه جنبه‌های گفته نشده طرح مسکوت می‌ماند، در ایران نوعی بدبینی و بی‌اعتمادی مخرب نیز به وجود می‌آورد. همچنین ابعاد طرح را در اذهان، به کمک عده‌ای ایرانی در تهران منحصر می‌کند. درحالی که چه بسا ابعادی بسیار بزرگ و غیرقابل تصور در این طرح به کلی سری وجود داشته است که از محدوده ایران و حتی منطقه فراتر طراحی شده بود. هرچند اکتفا به آنچه غیرمستقیم از طرح تصویر شده که دارای ابعاد محدودی است خودبه‌خود نوعی جهالت و نالایقی را به امریکایی‌ها نسبت می‌دهد، اما خسارت این امر از افشاشدن ابعاد طرح کمتر بوده است.

۲- ** کوپلند اکنون بازنشسته است و نقش مشاور دارد و در عملیات طبس نیز از مشاوران بوده است.

۳- *** منظور سخنانی تلویزیونی کارتر درباره عملیات طبس در ۵/۲/۱۳۵۹ در ساعت ۷ صبح به وقت امریکا {حدود ۳:۳۰ بعدازظهر به وقت تهران} است که به تفصیل در روزشمار ۵/۲/۱۳۵۹، آمده است.

دلیل ظاهر شدن بلافاصله کارتر بر روی صفحه تلویزیون این بود که ایرانیان اطمینان حاصل کنند مأموریت عملیات نجات کلاً متوقف شده و دیگر نباید به هیچ وجه نگران باشند.

شش روز قبل از اینکه کارتر اجازه عملیات را صادر کند، کولپند طرح نجاتی را منتشر کرده بود که شباهت زیادی با آنچه بعداً اتفاق افتاد، داشت. (۱) گزارش هایی در باره این طرح در سرتاسر امریکا انتشار یافت و به نظر می رسید که برخی درخواست اجرای آن را از مقامات مسئول داشتند. کولپند گفت: در آن زمان وقتی وی سؤال کرد که آیا مخالفتی با طرح نجات او شده است، در پاسخ به وی گفته شد که مخالفتی با آن به عمل نیامده است. کارتر در پیام تلویزیونی خود اشاره کرد که پیاده شدن در صحرای طبس فقط قدم اولیه طرح بوده و هنوز نیروهای نظامی دستور آزادی گروگان ها را دریافت نکرده بودند. (۲)

۴۰۷

عصر امروز، وقوع حادثه ای در یک منطقه نفتی ایران در خلیج فارس، باعث شد چشم انداز تهدیدکننده ای در زمینه افزایش تنش در روابط ایران و امریکا، پدید آید.

گزارش فرمانده سپاه بندرعباس به نقل از هنگ ژاندارمری لاوان، حاکی است چند هلیکوپتر با پرتاب بمب هایی که نوع آن معلوم نیست، باعث شده قسمت بزرگی از آب دریا به صورت پودر درآمده و سپس به اطراف پاشیده شود و آتش بگیرد که شعله های آن هم اکنون به وسیله کارگران جزیره لاوان خاموش می شود. (۳) این گزارش همچنین از مشاهده «یک فروند ناو خاکستری روشن در بیست کیلومتری سکوی نفتی» در ساعت ۱۶:۳۰ خبر داده است و در ادامه به «کشتی های دریایی {آمینیکو} در فاصله ۱۲۰ کیلومتری جزیره لاوان» اشاره کرده است.

شب هنگام، بخشداری لاوان به وزارت کشور گزارش داد که عصر امروز، «سکوهای بهره برداری شرکت امیدکو {رستم} مورد حمله هلیکوپترهای ناشناس قرار گرفته است. در آب های اطراف سکوهای بهره برداری نفت امیدکو تعداد چند بمب آتش زا پرتاب و مشتعل شده است. آخرین اطلاعات واصله حاکی است تعدادی ناوچه های ناشناس که در اطراف سکوهای بهره برداری نفتی رستم بوده اند به طرف سکوهای بهره برداری شرکت نفت لاوان حرکت نموده اند و درحال حاضر، آتش خاموش و به علت تاریکی هوا هیچ گونه ناوچه ناشناس و هلیکوپتر دیده نمی شود. درحال حاضر، فرودگاه لاوان تحت کنترل افراد مسلح کمیته می باشد.» (۴)

درنهایت «یک مقام آگاه در ستاد فرماندهی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران

ص: ۸۱۰

۱- * کولپند در مصاحبه ای از طرحی ضربتی برای آزاد کردن گروگان ها در عملیاتی کماندویی و غافلگیرکننده سخن گفته بود. پیش بینی شده بود که گاز بیهوش کننده در سفارت امریکا در تهران پخش شود و تعداد ۳ فروند هلیکوپتر، با علائم

هلیکوپترهای ایرانی در داخل محوطه سفارت فرود بیایند و گروگان ها را تخلیه و به پست کماندویی در صحرا ببرند. وی تأکید کرده بود که بدون مشورت با سیا این مصاحبه را انجام داده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- سند شماره ۴۱۲۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه بندرعباس به فرمانده سپاه تهران، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بخشداری لاوان به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

در این مورد اظهار داشت: در حوالی ساعت ۶ عصر امروز، چند هلیکوپتر امریکایی از روی عرشه سه ناو امریکایی که در خلیج فارس مستقر می باشند پرواز کرده و در نزدیکی فضای منطقه چاه رستم در جنوب جزیره

لاوان در خلیج فارس به پرواز درآمدند. این مقام در ادامه افزود: از داخل این هلیکوپترها مایعی به صورت کف بر روی آب های منطقه چاه رستم ریخته شد که ایجاد حریق بر روی آب نمود که پس از مدتی آتش خاموش شد. وی افزود: به محض اطلاع از این حادثه چند فروند هواپیمای شکاری از سوی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به منطقه اعزام شدند تا با حملات این هلیکوپترها مقابله و اطلاعات بیشتری را در این زمینه کسب و گزارش نمایند.» (۱) (۲)

۴۰۸

در موضعی متقابل در تهران تلاش های سیاسی و تبلیغاتی علیه رژیم بعث عراق، هرچند نه به صورت آنچه در عراق رایج است، شکل می گیرد. تجمع امروز راننده شدگان عراقی جلوی سفارت تونس در تهران برای بیان خواسته هایشان از اتحادیه عرب و نیز حضور جلال طالبانی دبیر کل اتحادیه میهنی کردستان عراق {رهبر گروه طالبانی} در تهران و مصاحبه وی با خبرنگار خبرگزاری پارس در تهران، نمونه هایی از این امر است.

امروز، در تهران «قریب ۵۰۰ تن از برادران و خواهرانی که توسط رژیم فاشیستی بعث عراق از خاک آن کشور اخراج شده بودند در مقابل سفارت تونس در تهران تجمع نمودند.» بنا به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی، «این گروه که همگی از اصل و نسب عراقی هستند و شناسنامه های خودشان نیز عراقی است به نشانه اعتراض به این ادعای پوچ دولت عراق که گفته بود اخراج شدگان از کسانی هستند که قاچاقی وارد عراق شده بودند و همچنین به نشانه اعتراض به تاراج و غارت مال و اموالشان در عراق با نهایت آرامش در مقابل سفارت تونس در تهران تجمع و تحصن نمودند.»

یکی از متحصنین عراقی در مورد علت این تجمع گفت: «ما به عنوان نمایندگان ۳۴ هزار اخراجی عراقی می خواهیم از طریق این سفارت صدای مظلومانه خود را به گوش اتحادیه کشورهای عربی که دفتر مرکزی آن در تونس می باشد، برسانیم و بگوییم که اگر ما اخراجی هستیم، چرا مال و اموالمان را پس نمی دهند.»

یکی دیگر از متحصنین عراقی گفت: «ما را به جرم اینکه از امام خمینی و دولت ایران پشتیبانی

ص: ۸۱۱

۱- * دو روز بعد، وزارت دفاع امریکا گزارش های مربوط به پرواز هلیکوپترهای امریکایی بر فراز سکوهای حفاری نفت ایران در خلیج فارس را رسماً تکذیب کرد. سخنگوی وزارت دفاع امریکا گزارش منابع ایرانی را در این باره بی اساس خواند و تأکید کرد که هلیکوپترهای امریکایی در این منطقه فعالیت ندارند. خبرگزاری فرانسه که این خبر را مخابره کرده است، افزود: «علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، گفته بود که شکاری های ایران هلیکوپترهای امریکایی را مجبور کردند به عرشه ناوهای هواپیمابر در منطقه خلیج فارس بازگردند.» [روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲]

می کردیم به فجع ترین وضعی بیرون انداختند، اموال ما را به غارت بردند. به ما می گویند که شما عراقی نیستید در حالی که بسیاری از ما حتی تا ۱۰ سال در عراق سرباز بوده ایم. بسیاری از ما هم اکنون پسرانمان در ارتش عراق سرباز هستند.»

فردی به نمایندگی از متحصنین نیز اظهار کرد: «ما تا روز جمعه شب و روز همین جا خواهیم بود. در حسینیه ها، در مساجد و در جاهای دیگر به سر می بریم تا بلکه سازمان اتحادیه عرب به حال ما فکری بکند و ما را از این وضعیت رقت بار نجات دهد.» متحصنین در پایان از اقدامات دولت ایران در استقبال از رانده شدگان عراقی تشکر کردند و خواستار رسیدگی و توجه بیشتر به این امر شدند. (۱)

از سوی دیگر، در مصاحبه اختصاصی جلال طالبانی با خبرگزاری پارس وی هدف خود را از سفر به ایران و دیدگاه هایش را درباره انقلاب اسلامی ایران و تأثیر آن در منطقه و به خصوص عراق تشریح کرد. (۲)

از وی سؤال شد: انقلاب اسلامی ایران در عراق به ویژه در منطقه کردنشین کشور شما، چه تأثیری داشته است؟ طالبانی پاسخ داد: انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی سراسر خاور میانه {غرب آسیا} را تکان داده و تأثیر وسیعی در جهان اسلام به ویژه در عراق که اکثریت ساکنان عرب آن شیعه هستند، به جا گذاشته است. تأثیر انقلاب اسلامی این بود که مردم عراق و برادران شیعه ما را در جنوب کشور بیدار کرد و آنها را تشویق به فعالیت و مبارزه کرد. همچنین اکراد عراق تشویق شدند که به مبارزه مسلحانه خود ادامه بدهند. به ویژه اینکه از پشت سر دیگر خطری متوجه آنها نیست، زیرا رژیم ارتجاعی شاه از پشت سر ناجوانمردانه به ما خنجر می زد. این خطر رفع شد و حالا- به عکس انقلاب اسلامی ایران فضای تازه ای پدید آورد و اکراد ایرانی نیز که در کنار دیگر برادران ایرانی خود علیه رژیم شاهی قیام کردند، شروع به همدردی با برادران کرد خود در عراق کردند.

جلال طالبانی در ادامه گفت: انقلاب اسلامی ایران مردم را معتقد خواهد کرد که می توان طاغوت ها را سرنگون کرد. قبلاً این اعتقاد بود که رژیم قوی است و شاه و صدام حسین تکریتی، ارتش دارند و از پول های هنگفت برخوردارند و با داشتن دستگاه های سرکوبگر، نابودی آنها غیرممکن است. به همین خاطر مردم میل به انزوا و ناامیدی داشتند، اما انقلاب اسلامی ایران امید به پیروزی را زنده کرد. این انقلاب به مردم نیرو داد و یک روحیه انقلابی در دل اکراد و عرب ها در عراق به وجود آورد و تأثیر دیگر انقلاب اسلامی ایران این بود که ماهیت زشت و پلید رژیم صدام حسین تکریتی را برملا ساخت.

وی درباره اوضاع کلی عراق گفت: رژیم و دارودسته صدام حسین، اقلیتی بسیار کوچک هستند که با آتش و خون در عراق حکومت می کنند. اینان سیاست فاشیستی فجیعی علیه تمامی نیروها و احزاب و گروه ها و شهروندان عراق چه عرب، چه کرد، چه مسلمان، چه مسیحی، چه سنی و چه شیعه به کار می برند. در عراق آزادی مطبوعات، آزادی احزاب، آزادی سندیکاها مطلقاً وجود

ص: ۸۱۲

۲- * بخشی از این مصاحبه که به کردستان ایران و مسائل آن مربوط می شود در گزارشی جداگانه در همین روز آمده است.

ندارد. آنها مردم را هزار هزار بازداشت می کنند. انقلابیون را به طور دسته جمعی به جوخه های اعدام می سپارند. ده ها هزار نفر را آواره می کنند. ارتباط رژیم فاشیستی عراق با استعمار نو و استعمارگران امریکایی دیگر مسئله ای نیست که از دید کسی پنهان مانده باشد. ما رژیم صدام حسین تکریتی را رژیمی مزدور استعمار نو، وابسته به استعمارگران امریکایی می دانیم. این وابستگی از طریق پوشش های مختلفی از جمله ارتجاع سعودی، روابط بازرگانی و مناسبات نفتی مشهود است.

این رژیم در قبال ملت کرد عراق یک سیاست "شوونیستی" در پیش گرفته و آن را از طریق عربی کردن مناطق نفت خیز کردنشین و کوچ دادن اکراد از مناطق خود اعمال می کند. براساس همین سیاست، آنها ۱۲۴۷ دهکده کردنشین را با خاک یکسان کردند، کشتزارها و جنگل ها را به آتش کشیدند و حتی چشمه های آب را با سیمان بستند.

این رژیم با مقاومت گسترده توده ای مواجه شده است. همه نیروها و احزاب ملی، همه اکراد، همه شیعیان مخالف این رژیم بوده و به مبارزه با آن برخاسته اند. اتحادیه میهنی کردستان عراق تقریباً چهار سال است که مبارزه مسلحانه خود را علیه این رژیم آغاز کرده که درعین حال بخشی از انقلاب سرتاسری عراق به شمار می رود، زیرا چند حزب عراقی به نام تجمع ملی عراق هم اکنون در کنار ما با رژیم می جنگند. بعد از انقلاب اسلامی ایران و پیوستن برادران شیعه ما در مبارزه علیه رژیم فاشیستی عراق، دامنه مقاومت مردم عراق در برابر این رژیم بسیار گسترش یافته است. حتی حزب کمونیست عراق که چند وزیر در هیئت حاکمه داشت، رژیم را ترک کرده و هم اکنون در کنار ما می جنگند.

بعد از برکناری احمد حسن البکر، در داخل خود حزب بعث نیز انشعاباتی رخ داد و صدام ۲۲ تن از رهبران حزب را اعدام و صدها نفر دیگر را بازداشت کرد. (۱)

۴۰۹

باوجود اینکه عراق به طور سنتی ذیل اقمار شوروی قرار دارد، اما نظر به اهمیت ایران که هم مرز با شوروی است و نیز وقوع انقلاب ضدامپریالیستی در آن و همچنین طمع هایی که بلوک غرب به نقش عراق علیه نظام اسلامی ایران دارد، وضعیتی انتظارگونه برای شوروی در اتخاذ میزان حمایت از عراق ایجاد شده است. در این حال، موضوع افغانستان هم مزید بر تعلقات نه شرقی، نه غربی ایران شده و فاصله بیشتری را بین ایران و شوروی به وجود آورده است. برعکس عراق، باوجود اعدام کمونیست های این کشور همچنان به تداوم دوستی با شوروی و اخذ کمک های به خصوص تسلیحاتی از آن کشور تأکید دارد. اظهارات امروز سفیر عراق در شوروی و مقارن آن اظهارات سفیر ایران در این کشور، به گونه ای گویای وضعیت یادشده است.

به گزارش یونایتدپرس از مسکو، امروز، عبدالرحمن الدوری سفیر جدید عراق در اتحاد شوروی، ضمن توهین به رهبر انقلاب اسلامی مدعی شد جمهوری اسلامی ایران سعی دارد عراق را از کشورهای سوسیالیست تحت رهبری اتحاد شوروی دور کند. وی افزود: «از زمان

به قدرت رسیدن [آیت الله] خمینی، ایران و عراق چند درگیری مرزی داشته اند و [آیت الله] خمینی از عراقی ها دعوت کرده است که دولتشان را سرنگون کنند. الدوری که اواسط ماه آوریل به مسکو وارد شد، اضافه کرد که کشورش مایل به تقویت روابط با اتحاد شوروی است.» (۱)

از سوی دیگر، دکتر محمد مکرری سفیر جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه جماهیر شوروی، امروز، تهران را به مقصد مسکو {محل مأموریت خود} ترک می کند. وی در گفت و گو با خبرنگار روزنامه اطلاعات درخصوص گفت و گویش با یکی از مقامات شوروی توضیحاتی داده که بخش هایی از آن بدین شرح است:

سؤال: شما در اخبار گفته بودید از شوروی تقاضا کرده اید به عراق اسلحه نفروشدند، آیا در این گفت و گو این موضوع را هم مطرح کردید؟

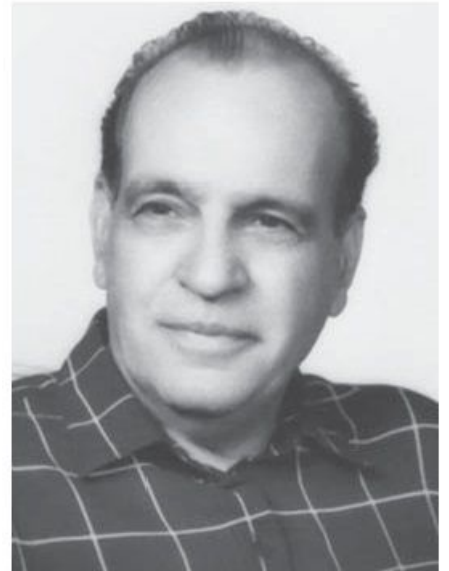
مکرری: بله. این را هم گفتم که کمک تسلیحاتی شوروی و دادن هواپیماهای میگ به عراق به زیان انقلاب ایران است. این سلاح ها، در میان جنگ طلبان و ضدانقلابیون غرب، جنوب و سایر نقاط ایران پخش می شود و رسیدن این سلاح ها به دست گروه های مختلف شایعه توافق دو ابرقدرت را درباره تقسیم مناطق نفوذ در اذهان مردم ایران تقویت می کند و او هم جواب هایی داد.

سؤال: چه جواب هایی؟

مکرری: وی گفت که متأسف هستیم اختلاف ایران و عراق به نحوی توسعه می یابد که به سود هیچ کدام نیست و در این مورد اظهار نگرانی کرد و افزود: ما با عراق یک قرارداد و یک رابطه صمیمانه پانزده ساله داریم و ما مایل نیستیم که روابط حسنه ما با یک کشور به زیان روابط ما با کشور دیگر تمام شود و براین اساس، تصور نمی کنم که تخریب روابط شوروی و عراق به نفع ایران باشد، زیرا تخریب این روابط محققاً عراق را بیشتر به غرب وابسته می کند و حتی اگر منبع تسلیحات عراق از شوروی قطع شود، عراق از منابع غربی تغذیه خواهد کرد و این مسلماً به سود ایران نیست.

سؤال: خوب این توضیحات شما را قانع کرد؟

مکرری: نه، به او همین را گفتم. گفتم توضیحات جناب عالی نتوانست مرا قانع کند. گفتم دولت عراق یک دولت مردمی نیست و پایگاهی در میان مردم ندارد و صدام حسین این سلاح ها را برای کشتار مردم عراق و در جهت مخالفت با انقلاب اسلامی ایران به کار می برد. این دولت عراق است که با این سلاح ها به پاسگاه های مرزی ایران حمله می کند. هواپیماهایی که شوروی در اختیار عراق می گذارد فقط برای کوبیدن مرزهای ایران است و هیچ گاه در جنگ با اسرائیل به

{نقد سیاست ارسال سلاح به عراق در گفت و گوی محمد مکرری سفیر ایران در شوروی با مقامات این کشور}

ص: ۸۱۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۳، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲، مسکو خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۲ مه ۱۹۸۰
{۲۱/۲/۱۳۵۹}.

کار گرفته نشده است. او باز استدلال کرد که به موجب قرارداد، باید به عراق هواپیما و اسلحه تحویل دهند و باز تکرار کرد که اگر ارسال اسلحه به عراق متوقف شود، عراق می تواند از منابع دیگر نیز اسلحه تهیه کند و تخریب روابط شوروی و عراق به نفع ایران نیست. مقام وزارت امور خارجه شوروی گفت شوروی تنها منبع تأمین اسلحه عراق نیست و دولت عراق از کشورهای غربی، نظیر فرانسه و آلمان فدرال نیز اسلحه می خرد و در صورتی که ارسال اسلحه شوروی به عراق متوقف گردد، عراق نه تنها

از سلاح های غربی صرف نظر نمی کند، بلکه حجم آن را هم افزایش خواهد داد. به علاوه ما از تمام رویدادهای عراق خوشحال نیستیم، مثلاً رفتار عراق با دوستان ایدئولوژیکی ما {اعدام کمونیست ها} مورد قبول ما نیست، ولی این امور جزو مسائل داخلی عراق است و ما در امور داخلی کشورها دخالت نمی کنیم. من مجدداً گفتم هنگامی که ایران ادعای ژاندارم منطقه بودن را داشت و با عضویت در پیمان سنتو اجازه می داد که پایگاه های جاسوسی در ایران علیه شوروی فعالیت کنند، دولت عراق ادعاهایی که امروز مطرح می کند نداشت و حالا که انقلاب ایران پیروز شده و طبعاً شوروی نیز از نتایج آن بهره مند شده است، شما دولتی را که امریکا می خواهد نقش ژاندارم منطقه را به آن محول کند تقویت می کنید. انقلاب ایران می تواند از خود دفاع کند، ولی چون ما یلیم با شوروی همیشه روابط حسن هم جواری داشته باشیم، مایل نیستیم که دولت شوروی در دام نقشه های امریکا و دول غرب بیفتد و من به عنوان یک سفیر وظیفه خود می دانم که شما را از نقشه های امپریالیست ها آگاه کنم و امیدوارم که این موضوع با بی طرفی مورد مطالعه عمیق قرار بگیرد و اطمینان دارم که در این مورد به نتایج مطلوبی خواهیم رسید. (۱)

۴۱۰

نیروهای عراق در مناطق مرزی و نیز در بعضی شهرهای مرزی ایران همچنان به انواع تحرکات علیه ایران ادامه می دهند.

گشتی های ایران در آن سوی اروندرود یک مقر جدید خمپاره ۸۱ را با دو قبضه، همراه با دوربین سه پایه مشاهده کردند. (۲)

در آبادان، ضد هوایی فرودگاه علیه پرواز بیگانه، یک بار در ساعت ۳ بامداد، (۳) و یک بار در ساعت ۲۳، فعال شد و به اجرای آتش پرداخت. (۴)

در اهواز، از استانداری خوزستان هشدار داده شد که «عده ای خرابکار در هنگام برداشت محصول گندم از طریق مرز ایران و عراق وارد و قصد آتش زدن خرمن های گندم را دارند»، هدف این افراد از این حرکت بدبین کردن کشاورزان و بی اعتبار کردن دولت جمهوری اسلامی است، به این معنی که دولت قادر به ایجاد امنیت برای دهقانان و محصولات آنان در منطقه نیست. (۵)

در ایلام و منطقه مرزی میانی، نصب دکل و برپایی چادرهایی که در آن افراد مسلح مستقر شده اند، به وسیله گروهان موسیان، مشاهده و گزارش شد. (۶)

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۲- سند شماره ۰۰۰۶۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده گارد ساحلی ژاندارمری به رکن ۳ {عملیات}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- سند شماره ۰۰۰۶۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

امروز همچنین لشکر ۹۲ زرهی گزارشی به استانداری خوزستان داد که حاکی از رفتار خصمانه حکومت بعث عراق با ایران در همه عرصه های مقدور است. براین اساس، امروز، در تلویزیون عراق از خلبان و سرنشینان یک هواپیمای آموزشی که در ایران فرود آمده بودند و پس از دستگیری و بازجویی مرسوم، به عراق بازگردانده شده بودند، مصاحبه ای پخش شد. در این مصاحبه این افراد مدعی شدند که پاسداران جمهوری اسلامی ایران ضمن بدرفتاری با آنان، آنها را در زندان انفرادی محبوس کردند. (۱)

۴۱۱

منطقه عمومی کرمانشاه و قصر شیرین، علاوه بر مواجهه با گروه های مسلح درگیر در کردستان و نیز اقدامات عناصر عراقی، در معرض تحرکات ایدایی مهاجمان نیز قرار دارد که عموماً از طریق عراق تدارک، تأمین، تحریک و حمایت می شوند؛ این منطقه امروز نیز با چنین مشکلاتی مواجه بود.

در نخستین ساعات بامداد، مهاجمان مسلح با سلاح های سبک و سنگین پادگان اسلام آباد را مورد حمله قرار دادند که با مقابله افراد ارتش و سپاه فرار کردند. (۲)

از ساعت ۲۲:۳۰ شب قبل، در کنداب واقع در غرب جوانرود، درگیری مسلحانه ای بین پاسداران و مهاجمان روی داد که تا ساعاتی بعد از نیمه شب، ادامه داشت. به گزارش گروهان ژاندارمری پاوه، در این درگیری از نیروهای سپاه یک تن شهید و یک تن مجروح شد که به کرمانشاه منتقل شدند. (۳)

در ساعت ۱۷، انفجار خمپاره باعث کشته شدن ۲ غیرنظامی در روستایی در غرب پاسگاه جوانرود شد. (۴)

در ساعت ۱۸ در منطقه باباجانی جوانرود، یک دستگاه تویوتا روی مین رفت و متلاشی شد و چندین تن مجروح شدند. (۵) همچنین به گزارش روابط عمومی سپاه کرمانشاه بعدازظهر امروز، در منطقه شیروینه جوانرود، نیروهای پاسدار هدف حمله مسلحانه ای قرار گرفتند که تا شب ادامه داشت. مهاجمان سرانجام با تحمل تلفاتی به طرف عراق عقب نشینی کردند و از نیروهای سپاه نیز یک تن شهید و یک تن مجروح شد. در این میان ۲ کودک از اهالی نیز شهید شدند. (۶)

شب هنگام، یک بمب در کنار در ورودی هتل آفتاب کرمانشاه {محل زندگی افراد مهاجر} منفجر شد که بر اثر آن یک نفر زخمی شد؛ پس از انفجار بمب، تیراندازی پراکنده ای نیز روی داد. (۷) در این حال شهربانی کرمانشاه به ژاندارمری و سپاه اطلاع داد که «گروه های مسلح ضدانقلاب تعدادی اسلحه سنگین در تپه خان آباد مستقر و مهمات و تدارکات خود را در ساختمان عبدالله بیگ حیدری که در بالای این تپه است، ذخیره نموده است.» (۸)

ص: ۸۱۶

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۴۱۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به جانشین فرمانده ژاجا، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {معاونت اطلاعات و عملیات مدیریت اطلاعات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۱۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- سند شماره ۴۱۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۴۱۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

امروز در سنندج، تحرکات قوای دولتی با ابتکار عمل چشمگیری همراه بود و وضعیت به طور محسوسی به زیان شورشیان مسلح تغییر کرد. تکیه اصلی همچنان بر روی نیروهای داوطلب انقلابی است و نیروهای ارگان های نظامی رسمی مؤمن به اسلام و انقلاب نیز با انگیزه های شبیه آنان دست اندر کارند.

در حالی که مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش رحیم صفوی (۱) است (۲) و محمد بروجردی (۳) در رأس نیروهای سپاه تهران و پیشمرگان مسلمان در سه راهی فیض آباد، عملیات تصرف مقرهای شورشیان را دنبال می کند، سرگرد علی صیاد شیرازی (۴) در حوالی سیلو در حال پیگیری ساماندهی درست نیروهایی از تیپ ۳ زرهی همدان می باشد. (۵) به این ترتیب، با استقرار نیروهای ارتش در تپه های حوالی سیلو، نیروهای سپاه همدان توانستند به منظور بازسازی در دالکان مستقر شوند و فقط ۱۰ نفر از سپاه قروه در سیلو ماندند. (۶)

مسئله قابل ذکر دیگر نوع آمادگی نیروهای انقلاب است که با وجود همه خطرها و موانع از شب قبل، به هر نحو ممکن در عمده مراکز مورد نظر مستقر شده اند و از اوایل روز، برای ورود به نقاط آلوده شهر و پاک سازی آن به دور از محافظه کاری های خاص نیروهای کلاسیک و صرفاً ملزم به انجام وظیفه رسمی، بدون تردید اقدام کردند.

(در سنندج تکیه اصلی بر نیروهای انقلابی است که انگیزه هایی فراتر از وظیفه رسمی و سازمانی دارند.

از سمت راست محمد بروجردی از سپاه، سرگرد علی صیاد شیرازی از ارتش و رحیم {سیدیچی} صفوی مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش)

ص: ۸۱۷

۱- * وی در جنگ تحمیلی با عراق از جمله فرماندهان اصلی سپاه بود و در سال ۱۳۷۶ مقام فرماندهی کل سپاه را احراز کرد.

۲- سند شماره ۰۴۱۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سنندج به مرکز فرماندهی، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۳- ** وی از قیل در مقام فرمانده عملیات غرب کشور قرار داشت، ولی در شرایط اخیر سنندج طبعاً تمرکز و استقرار او در این نقطه است.

۴- *** وی در جنگ تحمیلی با عراق در مقام فرماندهی نیروی زمینی ارتش از فرماندهان اصلی جنگ بود و با فرمانده کل سپاه محسن رضایی، فرماندهی مشترک قرارگاه مرکزی و هدایت عملیات را بر عهده داشتند.

۵- مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص ۴۶۷.

۶- سند شماره ۰۴۱۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات همدان به عملیات تهران، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

تحرکات امروز، در واقع تا آخرین ساعات روز قبل، آماده سازی شده بود. در محورهای عباس آباد و فیض آباد، گروه هایی از پاسداران اعزامی از تهران، قروه و پیشمرگان مسلمان کرد و... فاصله خود را با مراکز تجمع و خطوط مقاومت افراد مسلح گروه های غیرقانونی هرچه نزدیک تر کرده اند. در محور حسن آباد نیز با حضور فعال تر سرگرد صیاد شیرازی هلی برن نیروهای هواپرد در ارتفاع آبیدر کوچک و دامنه های آن، اجرا شده است. سنگرهای پراکنده ای که همچنان به سمت پاسداران مستقر در شریف آباد تیراندازی می کردند و از آنها تلفات می گرفتند، مورد تهدید قرار گرفته اند، به خصوص تپه های سه گانه حسن آباد به طور کامل تحت کنترل مدافعان انقلاب اسلامی درآمده است. البته ابتدا علی موحدانش همراه تعدادی دیگر هلی برن شدند تا بعد بتوانند ارتشی ها را نیز هلی برن کنند. (۱) همچنین یک گروهان از پاسداران تهران به اتفاق پیشمرگان مسلمان کرد و تعدادی از پرسنل لشکر ۲۸ تپه حاجی آباد را تصرف کرده اند. (۲)

به این ترتیب با شرایط موجود در آغاز امروز، برتری چشمگیر نیروهای انقلاب نسبت به روزهای قبل حاصل شد و در پیشروی نیروها در محورهای مختلف، سهولت چشمگیری مشاهده گردید. در این باره، سروان سیدحسام هاشمی در توصیف تحرکات این روز، در دست نوشته هایش یادآوری کرده است که در محور فرودگاه {بلوار پاسداران، شریف آباد، حسن آباد} رزمندگان اسلام تقریباً بدون درگیری، تپه مقابل {ضلع غربی تپه شهدا} را به طور کامل به تصرف درآورده و سپس از همان جا به سوی مرکز شهر شروع به پاک سازی کردند. حدود ساعت ۱۱:۰۰ بود که به میدان اقبال (۳) رسیدند. (۴) در میدان ورودی شهر از سمت شرق نیز پاسداران به فرماندهی علی موحدانش توانستند وارد محله حسین آباد شوند. (۵)

به این ترتیب، فضای شهر به کلی نسبت به روزهای قبل، دگرگون شده است. به گونه ای که قبل از ظهر، ابوشریف {در مقام نماینده جدید بنی صدر در امور عملیات سنندج} در گفت و گو با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی اعلام کرد: «شهر سنندج در حال حاضر در محاصره ارتش و سپاه است و تمام راه های شهر تحت کنترل شدید می باشد.» (۶)

در بعدازظهر امروز، روال کار از قطعیت روند پاک سازی حکایت داشت؛ به گونه ای که در گزارش ژاندارمری کردستان به تصریح آمده است: پرسنل ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از بعدازظهر وارد شهر سنندج شده و مشغول پاک سازی محیط می باشند. (۷)

البته پیشروی و پاک سازی یادشده، چندان آسان و خالی از خطر و تلفات نبود. تلفن گرامی که ساعت ۱۴:۲۰ امروز، به فرماندهی سپاه رسیده، بیانگر نوع و سختی کار است. متن این پیام که از بهداری مستقر در فرودگاه سنندج ارسال شده، چنین است: «به علت کثرت مراجعه مجروحین عملیات اعم از پاسدار و ارتشی و مردم عادی به این مرکز و نبودن امکانات کافی و بسته بودن

ص: ۸۱۸

۱- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص ۴۵۸.

۲- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص ۴۵۹.

۳- * نقطه مهمی در مرکز شهر که بعدها به میدان آزادی تغییر نام یافت.

۴-۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۵.

۵-۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۶.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۷- سند شماره ۰۴۱۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

راه زمینی فرودگاه به پادگان سنندج نیاز مبرم به یک فروند هلیکوپتر مخصوص امداد پزشکی از پادگان سنندج به فرودگاه و کرمانشاه می باشد.

دکتر رازی، سپاه پاسداران»

پیام ساعت ۱۷:۳۰، رحیم صفوی با امضای مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش به مرکز فرماندهی سپاه در تهران نیز حاکی از تداوم پیشروی همراه با مشکلات و کمبودها است. در این پیام آمده است: «فعلاً در حال پیشروی هستیم. روحیه بچه ها خوب است و راه زمینی از طریق همدان به سنندج باز شده است و پست های کنترل و بازرسی توسط سپاه دایر شده و از نظر نیروی ورزیده باایمان و پاسدار و اسلحه و مهمات سنگین دچار کمبود می باشیم.» (۱)

در عمل، تا قبل از تاریکی هوا، به گفته مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب، محاصره باشگاه افسران شکسته شد و بیمارستان شهدا {بیمارستان اصلی شهر} به تصرف درآمد (۲) و نیز در پاک سازی ها، تعدادی از مهاجمان مسلح در حین فرار یا در حال مقاومت دستگیر و به مسئولان اطلاعاتی سپرده شدند. (۳)

گفتنی است هنگام پاک سازی و دستگیری افراد صحنه هایی پیش می آمد که نشان می داد حتی از نظر دستگیرشدگان، نیروهای انقلاب با وجهه دینداری و تقید مذهبی و تعهد انقلابی شاخص هستند. یکی از شاهدان در این باره نوشته است: «در پاک سازی، تعدادی از افراد مسلح و مشکوک دستگیر و به اطلاعات فرستاده شدند. از جمله دستگیرشدگان ۲ نفر دختر بودند. {این دو} به محض اینکه دستگیر شدند، ساک خود را به زمین زده و شیشه ویسکی که همراه داشتند، شکستند.» (۴) شاهد دیگری در توصیف پاک سازی مناطق آلوده در این روز، آورده است: «گلوله خمپاره بود که می خورد داخل شهر و عده ای هم پا به فرار می گذاشتند. بعضی از بچه ها را دیدم می خواستند آنها را که در می رفتند بزنند که خود من با آنها درگیر شدم که نزدیک احتمالاً اینها آدم های معمولی اند و شخصاً ناراحت بودم که نباید این کارها را بکنند.» (۵)

در حالی که ادامه تردد عناصر مسلح غیرقانونی در داخل و خارج شهر، به خصوص ادامه ارتباط از طریق جاده سقز (۶) برقراری الحاق کامل بین محورهای حرکتی نیروهای انقلاب را ضروری ساخته بود، هنوز راه زمینی محور فرودگاه به پادگان گشوده نشده بود. بنابراین فرماندهان برای روز بعد، طرح ریزی و هماهنگی کردند (۷) و قبل از غروب آفتاب، ناظران شاهد هلی برن هلیکوپترها پشت باشگاه {آبیدر} بودند. (۸) این اقدام یکی از مقدمات عملیات فردا بود که قرار است پاک سازی شهر کامل گردد.

شب هنگام، لشکر ۲۸ کردستان اعلامیه ای خطاب به مردم سنندج انتشار داد که هرچند نمی توان از شائبه های تبلیغاتی و جنگ روانی آن برای تضعیف روحیه طرف مقابل صرف نظر کرد، اما به هر حال واقعیاتی از آخرین وضعیت سنندج را نیز دربردارد. متن اعلامیه مزبور بدین شرح است:

- ۱- سند شماره ۰۴۱۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۱.
- ۴- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، صص ۴۶۵ و ۴۶۶.
- ۵- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۳.
- ۶- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۷.
- ۷- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۶.
- ۸- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج، پیشین، ص ۴۶۳.

ضد انقلاب می گریزد

۱. ضدانقلابیون و خائنین به تمامیت ارضی ایران وقتی از همه طرف ناامید شده اند به هر ترتیبی که شده می خواهند از شهر سنندج بگریزند. خوشبختانه با یاری خداوند متعال تعداد زیادی از آنها در ارتفاعات آبدرد و جاده سقز به وسیله نیروهای رزمده ارتش جمهوری اسلامی ایران و پاسداران غیور دستگیر و پس از خلع سلاح به پادگان منتقل شده اند.

۲. نیروهای ارتش و برادران پاسدار به پیشروی خود ادامه می دهند و مواضع اطراف شهر را از چهار طرف به تصرف درمی آورند.

۳. بیمارستان شهدا به تصرف پاسداران انقلاب درآمده است.

۴. مردم شرافتمند سنندج دیگر نهراسید، فتح و پیروزی به یاری خدای بزرگ به سوی شما آمده است. از زیرزمین ها به درآید. برادران ارتشی و سپاه به استقبال شما می آیند. تعداد زیادی از ضدانقلابیون فراری دستگیر شده اند، پس مانده های ضدانقلابیون را خود دستگیر نمایید.

۵. مردم رنج دیده سنندج هرچه زودتر شهر را پاک سازی کنید و با کمک سایر برادران و خواهران هم وطنمان ویرانی های ضدانقلاب را به آبادانی تبدیل نمایید، در آرامش و آسایش به پاک سازی و مرمت شهر پردازید و شما ای پدران و مادرانی که دختران شما از شهرهای مختلف به سنندج رفته بودند که با ضدانقلابیون همکاری کنند، آنها درحال فرارند درحالی که دختران مسلح شما گریه کنان از آنها درخواست می کنند که فرار نکنند و آنها را تنها نگذارند ارتش و سپاه پاسداران به آنها اعلام نمود که نیروهای اسلامی آنها را پناه خواهند داد.» (۱)

از طرف دیگر، رادیو لندن آخرین وضعیت عمومی و کلی سنندج را از زبان فردی که وی را سخنگوی عزالدین حسینی در مهاباد معرفی کرد، چنین تشریح کرد: وی تصریح می کند آخرین باری که از سنندج خبری به دست وی رسیده ساعت ۱۰ شب، بوده است. درواقع وی وضع سنندج در این ساعت را بدین صورت توصیف می کند پیشمرگان حالت دفاعی دارند. نیروهای ارتشی بیمارستان اصلی شهر را دراختیار دارند. چریک های کرد مدرسه ای را دوباره تحت اختیار گرفتند. برای نیروهای دولتی بسیار مشکل است که چریک ها را کاملاً مغلوب کنند. هر کوچه و خیابان با کیسه های محتوی شن حائل بندی شده است. برای چریک ها در هنگام شب بسیار آسان است که در شهر حرکت کنند. تا آنجا که ما خبر داریم نقشه ای برای عقب نشینی چریک های کرد وجود ندارد. گروه های سیاسی در سنندج هشدار داده اند که هر دسته ای که می خواهد عقب نشینی کند باید سلاح های خود را به جای گذارد تا کسانی که مایل اند به جنگیدن ادامه دهند، از این سلاح ها استفاده کنند. (۲)

در گزارش سازمان چریک های فدایی خلق از این روز، هرچند از پیروزی های بزرگ ادعایی قبل چندان خبری نیست، اما کار مقاومت گروه های درگیر در سنندج نیز تمام شده

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۶، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

است. در نشریه کار ارگان این سازمان امروز، در توصیف سنندج چنین آمده است: «امروز، در درگیری های جاده حسن آباد و استانداری بیش از ۵ تن از پاسداران کشته [شهید] و تعدادی مجروح شدند. امروز همچنین در کردی کرول بین نیروهای جنبش مقاومت و سپاه پاسداران درگیری پیش آمد که طی آن تعدادی از پاسداران کشته [شهید] و زخمی شدند.» به نوشته این نشریه در این درگیری ۲ تن از این گروه کشته شده اند. (۱)

۴۱۳

امروز، روزی پرحادثه در سنندج درحالی سپری شد که موازنه قوایی که در بیش از ۲۰ روز گذشته وجود داشت، تغییر یافت و پیروزی نیروهای جمهوری اسلامی در چشم اندازی مساعد قرار گرفت. هرچند درعمل و در صحنه واقعیات، هنوز برای اعلام قطعی پایان کار زود است و این نگرانی هنوز وجود دارد که تحولاتی غیرمنتظره جهت و روند کار را عوض کند، اما شب هنگام، چشم انداز پیروزی در حدی روشن است که در سطح تبلیغات دولتی آن را قطعی و کار را تمام شده اعلام کردند.

عصر امروز، در روزنامه انقلاب اسلامی از ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، مصاحبه ای منتشر شد که حاکی از اطمینان از وضع برتر خودی در سنندج بوده و همچنین از نظر طرح ابعادی که ذکر آنها به لحاظ سیاسی و اجتماعی ضرورت یافته است، قابل توجه می باشد. وی به تازگی با حکم بنی صدر به عنوان نماینده رئیس جمهوری در سنندج منصوب شده است؛ برای این انتصاب، بسیاری بیشتر جنبه های تبلیغاتی قائل هستند.

ابوشریف در بخشی از این مصاحبه گفت: «باتوجه به توطئه های متعدد و تحریک آمیز ضدانقلاب در سنندج ممکن بود احیاناً در این درگیری خشونت به کار رود و عده ای به ناحق مورد ظلم قرار گیرند. از این جهت آقای بنی صدر تأکید داشت که در مقابل تحریکات ضدانقلاب سعی شود خشونتی به کار نرود.» وی افزود: «عوامل ضدانقلاب در سنندج با کشتن سربازان، پاسداران و اعدام مسلمانان منطقه سعی در تحریک برادران ارتشی و سپاه دارد و احساسات آنان را به شدت جریحه دار می سازد.» ابوشریف یادآوری کرد: «در طول مذاکرات هیئت حسن نیت دولت و غفلت های چندماهه اخیر، ضدانقلاب فرصت را غنیمت شمرد و خیابان ها را با جوش دادن تیر آهن مسدود و شهر را سنگربندی و خود را از لحاظ مهمات تجهیز کرده است، حتی از طریق کانال های فاضلاب شهر، نیرو و مهمات حمل و نقل می نمایند.» ابوشریف همچنین خاطر نشان کرد: «ضدانقلاب که از لحاظ خواربار و آذوقه در مضیقه قرار گرفته است به مغازه های شهر حمله و اموال مردم را به غارت می برد و از پیوستن مردم به برادران ارتشی و سپاه و پناهندگی آنان به پادگان به شدت جلوگیری کرده و آنان را به قتل می رسانند. حتی وابستگان مردمی را که در پادگان پناهنده هستند مورد تهدید و قتل قرار می دهند.» ابوشریف همچنین با اشاره به کل مسئله کردستان گفت: «در حال حاضر در کردستان، مسئله خلق کرد نیست، بلکه آنجا کانون کلیه مخالفین دولت اعم از چپ نماها، وابستگان رژیم بعث عراق،

ص: ۸۲۱

ایادی پالیزبان و سالار جاف است و قصد آنها این است که با تصرف و تجزیه، یک منطقه مرکزی برای ادامه فعالیت های خرابکارانه خویش علیه دولت جمهوری اسلامی ایران ایجاد نمایند.» (۱)

از سوی دیگر مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب از وضعیت امروز، بدین صورت به مطبوعات خبر داد: «طی درگیری هایی که پیش آمد بیش از دوسوم افراد گروه های مهاجم دستگیر و خلع سلاح شده و بقیه نیز باوجود کنترل شدید از شهر فرار کردند.» همچنین «از این به بعد، تنها درگیری های پراکنده ای به وقوع می پیوندند زیرا کلیه نقاط شهر در تصرف سپاه و ارتش است و می توان گفت که کار پاک سازی در سنندج تقریباً خاتمه یافته است.» (۲)

درعین حال، جمع بندی خبرنگاران مطبوعات، در پایان امروز نیز قابل ملاحظه است: «کلیه سنگرهای گروه های مهاجم در سنندج تحت محاصره و تصرف ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان کرد مسلمان درآمده است. ازطرفی کلیه راه های ورودی و خروجی سنندج تحت کنترل شدید نیروهای نظامی انقلاب است. امروز نیز درگیری در سنندج ادامه داشت و طبق آخرین گزارشات رسیده پیشروی نیروهای نظامی انقلاب در شهر و تصرف سنگرها و مواضع گروه های مهاجم به سرعت هرچه تمام تر درحالی که مهاجمین لحظه به لحظه و دسته دسته از مناطق درگیری می گریزند، ادامه دارد.» (۳)

شب هنگام، مهم ترین خبر رسمی و رسانه ای نظام و انقلاب درباره وضع امروز سنندج در ساعت ۲۲:۰۵ با قطع برنامه اخبار سیمای جمهوری اسلامی ایران و پخش گزارش دفتر ریاست جمهوری چنین اعلام شد: «شهر سنندج به طورکلی پاک سازی شده و کنترل شهر در دست افراد ارتش و پاسداران است.» (۴)

از سوی دیگر، سازمان چریک های فدایی خلق که هم در درگیری های مسلحانه کردستان و سنندج، از گروه های اصلی است و هم در سطح کشور، در تحرکات سیاسی و تبلیغاتی خود از میراث مشروعیت مبارزه با رژیم شاه هنوز استفاده می کند، بیانیه ای صادر کرد. مضمون این بیانیه نشان می دهد که واقعاً فرارسیدن دور پیروزی مدافعان انقلاب اسلامی و شکست حرکت مسلحانه گروه های مارکسیستی در سنندج، امری حقیقی و جدی است و این سازمان، طبق تجربه قبلی کوشید با تغییر در مواضع و رفتار جنگ طلبانه قبلی، در این روند اخلال ایجاد کند، (۵) ازاین رو

ص: ۸۲۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان.

۴- همان.

۵- * یادآوری می شود، بعداً معلوم شد که این گونه موضع گیری که در تضاد با رفتار قبلی سازمان است، در واقع بروز نوعی مبارزه داخلی است که منجر به انشعاب در این سازمان تحت عنوان اکثریت اقلیت شد. انشعابی که هریک دیگری را منشعب می خواند و هریک اصرار داشت که به تنهایی تداوم واقعی سازمان چریک های فدایی خلق است. اکثریت البته شامل بیشترین کادرهای جدی سازمان و کمیته مرکزی می شد، اما اقلیت نیز بعدها نشان داد پرتوان است و کمیته مرکزی را تجدیدنظرطلب

و دورشده از راه سازمان می خواند. در عنوان نشریه کار مربوط به اکثریت، عبارت "ارگان سراسری سازمان چریک های فدایی خلق ایران" اضافه شد، اما نشریه کار مربوط به اقلیت، با همان لوگوی قبلی انتشار می یافت. در واقع هم زمان دو نشریه کار ارگان سازمان منتشر می شد. اکثریت به حزب توده نزدیک شد و مشخص گردید که نفوذ تئوریک حزب توده، عامل مهم این انشعاب بوده است. اقلیت بر مواضع جنگ طلبانه پافشاری کرد و در ادامه به سازمان مجاهدین خلق نزدیک شد. این انشعاب در خردادماه ۱۳۵۹، اعلام گردید و می توان گفت شکست حرکت جنگ طلبانه در سنج به این انشعاب کمک بزرگی کرده است. جالب است که نظیر همین انشعاب اندکی بعد از انشعاب سازمان چریک ها، در حزب دمکرات کردستان نیز صورت گرفت که انشعابیون حزب مزبور نیز به حزب توده مرتبط و لاقلاً از نظرهای آن متأثر بودند.

در آستانه شکست در سنندج، از ضرورت قطع جنگ و کشتار و لزوم پرهیز از تفرقه که به سود امپریالیسم است، سخن گفته و از موضعی بالای شورای انقلاب و شخص بنی صدر را مسئول عواقب عدم توقف جنگ در سنندج برشمرد و بر آتش بس تأکید مؤکد کرد. (۱)

۴۱۴

در شرایطی که نظام در درگیری های سنندج نقطه عطفی را پشت سر می گذارد، امروز، اظهاراتی در روزنامه کیهان درج شد که نشانه وجود فضاهاى كاملاً جداگانه تحلیلی و حتی اطلاعاتی و خبری، در نزد بعضی دست اندرکاران قضیه کردستان است؛ تاجایی که يك مقام رسمی عهده دار مسائل کردستان، از آرامش سنندج در سه روز اخیر یاد کرد.

در گزارشی از کیهان امروز آمده است که مهندس صباغیان عضو هیئت ویژه (۲) درمورد نقش این هیئت اظهار داشت: «هیئت ویژه نقش مشورتی در این زمینه دارد، اما مسائل کار کردستان زیر نظر شخص رئیس جمهوری خواهد بود.» وی در این مورد که نظر شما به عنوان کسی که در این زمینه تجربه دارد چیست و آیا ابوشریف می تواند به مشکل کردستان خاتمه دهد، چنین گفت: «طبق اطلاعی که به ما رسیده در سه روز اخیر در سنندج آرامش برقرار شده است و حتی تیراندازی از سوی طرفین صورت نگرفته است. دیروز تک تیراندازی هایی بوده که البته اهمیت چندانی نداشته است. به هر حال ما هم امیدواریم که آقای ابوشریف در این مأموریتی که بسیار هم حساس است موفق شوند.» (۳)

ص: ۸۲۳

۱- سازمان چریک های فدایی خلق، هفته نامه کار، شماره ۵۸، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- * هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان را دولت موقت تشکیل داد و به تأیید امام رسید. این هیئت بعدها در اظهارات نهادهای مختلف به هیئت حسن نیت مشهور شد. هاشم صباغیان در مصاحبه با نشریه چشم انداز ایران در ویژه نامه ای با عنوان "کردستان همیشه قابل کشف" درمورد این هیئت مطالبی بیان کرد که در بخشی از آن آمده است: «چشم انداز ایران: دقیقاً کی خودتان با مسئله کردستان برخورد مستقیم داشتید؟ هاشم صباغیان: اولین راهکار ما این بود که باید هیئتی با اختیار تام برود و مسائل کردستان را بررسی کند. چشم انداز ایران: این پیشنهاد شما بود؟ هاشم صباغیان: بله، در دوران مسئولیت وزارت کشور. بعد از بررسی ها، من و آقای مهندس سحابی، به این نتیجه رسیدیم و با کسانی که در آنجا آمده بودند صحبت کرده بودیم که باید یک هیئت با اختیارات به منطقه کردستان برود. بنابراین دولت برحسب نیاز آن منطقه، سه وزیر را تعیین کرد. یکی وزیر دفاع {چمران}، یکی وزیر کشور که بنده باشم و یکی هم وزیر برنامه و بودجه {آقای سحابی}، آقای فروهر هم به دلیل اینکه قبلاً با این هیئت ها رفته بود و آشنایی با این منطقه داشت انتخاب شده بود. ... در هیئت تشخیص داده شد که چون چمران قبلاً در گیر ماجرای پاوه بود {بعد از ماجرای پاوه بود} در جمع نباشد، بهتر است.» صباغیان در قسمت دیگری از این مصاحبه گفت: «مصوبه هیئت دولت این بود که اختیاراتش را به این هیئت داد. از آنجا که شورای انقلاب در آن مقطع نقش مجلس را داشت، این مصوبه هیئت دولت را تصویب کرد و امام نیز اختیارات خودش را به آیت الله اشراقی دادند. بنابراین، این هیئت از سوی همه جناح ها تأیید شد و قدرت داشت؛ یعنی حرفی که ما آنجا می زدیم جنبه قانونی داشت. ... اسم واقعی

هیئت، "هیئت ویژه حل مسائل کردستان" بود، ولی کردها آن را هیئت حسن نیت نامیدند. ما هم می گفتیم سوء نیتی در کار نیست که ما هیئت حسن نیت باشیم، اما آنها اصرار داشتند و ما در مصاحبه ها مرتب می گفتیم هیئت ویژه حل مسائل کردستان و آنها می گفتند هیئت حسن نیت. «ماهنامه چشم انداز ایران {ویژه نامه کردستان}، جلد اول، "کردستان همیشه قابل کشف"، فروردین ۱۳۸۲، صص ۵۳ و ۵۵]

۳- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

جلال طالبانی رهبر یکی از دو گروه عمده کردهای عراق که به تازگی به تهران آمده است، در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری پارس به بیان دیدگاه هایش پرداخت که بخش عمده آن مرتبط با گروه‌های کرد درگیر در ایران بود. گروه‌وی اتحادیه میهنی کردستان عراق {انشعاب بزرگ از بارزانی‌ها} هم در مبارزه علیه دولت بعثی عراق و هم در ارتباط دوستانه با کردهای مسلح مخالف نظام جمهوری اسلامی، وضع و نقش قابل ملاحظه‌ای دارد. حضور وی در تهران، مقارن با اراده قطعی در حل و فصل نظامی مسئله کردستان، خود به خود می‌تواند حاکی از نقشی باشد که گروه‌های معارض کرد ایران، به دلیل حادث شدن وضعیتشان از وی خواسته‌اند ایفا کند و آن ایجاد خلل مجدد در وحدتی است که اخیراً در نزد سران نظام در امر کردستان ایجاد شده است. در این مصاحبه، وی سه هدف را برای سفر به تهران ذکر کرد:

۱. عادی کردن و تحکیم روابط میان انقلاب اسلامی ایران و انقلاب عراق که اتحادیه میهنی کردستان عراق نقش بزرگی در انجام آن دارد. عناصر ارتجاعی و مزدور و وابسته به استعمار می‌کوشند میان این دو انقلاب خرابکاری کنند. عادی کردن این روابط به نفع دوطرف است.

۲. تبادل نظر با مقامات مسئول ایرانی درباره مسائل مشترک عراق و ایران و اوضاع خاورمیانه {غرب آسیا} و بررسی چگونگی متحدساختن نیروهای انقلابی منطقه در مقابل یورش استعمار به انقلاب‌های ایران، فلسطین و عراق.

۳. توضیح درباره وقایع کردستان ایران و ارائه تصویری واقعی از این جریان‌ها. با امید به یافتن یک راه حل سیاسی و مسالمت آمیز و پایان دادن به جنگ میان برادران در ایران، البته با مراعات اصل خودداری از هرگونه دخالت در امور ایران که همیشه به آن پایبند بوده و هستیم. (۱)

به دلیل نگرانی اصلی ایران در زمینه مبارزات قومی کردها که مبادا قدیمی‌ترین اقوام ایرانی، با کار تشکیلاتی گروه‌ها، نفع خود را در جدایی از ایران و تشکیل "کردستان بزرگ" بدانند، سؤال زیر مهم‌ترین پرسش خبرنگار خبرگزاری پارس از طالبانی محسوب می‌شود. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از وی سؤال شد: «اتحادیه میهنی کردستان عراق برای کسب خودمختاری در چارچوب جمهوری عراق مبارزه می‌کند، آیا کسب خودمختاری یک هدف مرحله‌ای یا استراتژیکی است؟ به کلام دیگر، آیا اکراد در چهار کشور ایران، عراق، ترکیه و سوریه، هدف درازمدتشان این نیست که یک کردستان آزاد مستقل ایجاد کنند؟»

طالبانی پاسخ داد: «نسل فعلی ما نمی‌تواند چیزی بیشتر از خودمختاری در چهارچوب جمهوری عراق که باید یک جمهوری دمکراتیک خلق باشد به دست آورد. ما به عنوان

انقلابیون واقع‌گرا و نه شاعران خیال‌پرداز معتقدیم که سیاست واقعی و منطقی سیاست به کاربردن "فن

ممکن‌ها" است. به نظر من امکان یکی شدن اکراد در یک کشور منفصل کرد، امری خیالی و در حکم عدم است.» طالبانی افزود: «سیر تحولی در شرق به نظر من در جهت متحدشدن ملل شرق است نه جداسدن آنها از هم. به همین دلیل است که من شخصاً با جداسدن کردستان عراق از این کشور یا جداسدن مناطق کردنشین ایران از جمهوری اسلامی ایران مخالفت می‌کنم.» وی ادامه داد: «دکتر بنی‌صدر گفته است که ما مخالف اصل خودمختاری نیستیم، حرفمان این است که چه کسی خودمختاری را بگیرد و کیفیت خودمختاری چگونه است.» (۱)

وی همچنین گفت: به عقیده من باید از راه سیاسی و مسالمت آمیز این مشکل را حل کرد. جنگ میان اکراد ایرانی و برادران ارتشی و پاسداران یک جنگ برادرکشی است. درحالی که برادران باید هم پیمان یکدیگر باشند و یکدیگر را در آغوش بگیرند، به ویژه که ایران در معرض توطئه های استعمارگران امریکایی و توطئه های رژیم فاشیستی عراق قرار گرفته است. (۲)

طالبانی بدون اینکه به طور مستقیم درباره حوادث کنونی غرب کشور ایران و عوامل به وجود آورنده آن حرفی بزند، اظهار کرد: «اگر تلاش های صادقانه ای از سوی دو طرف مبذول شود، نظرم و امیدم این است که مشکل حل خواهد شد.» وی که نقش میانجی برای خود قائل است، افزود: «در خلال اقامتم در تهران و تماس با مقامات مسئول و سپس تماس هایی با برادران کرد، البته با آگاهی قبلی طرف مرکزی برایم روشن شد که زمینه فراهم است و خوش بینی وجود دارد و معتقدم که طرفین در جهت پایان دادن به جنگ برادرکشی حرکت می‌کنند و پیش بینی می‌کنم که به زودی به جنگ پایان داده خواهد شد و بازگشتی خواهد بود به منطق و عقل سالم و زبان گفت و شنود و رهاکردن زبان آتش و جنگ. این راه حل سیاسی و مسالمت آمیز و دمکراتیک به نفع انقلاب اسلامی ایران، کرد، فارس، ترک و همه ایرانیان خواهد بود، زیرا تمامی راه های نفوذ استعمار و رژیم فاشیستی عراق را خواهد بست، وحدت ملی ایران را استحکام خواهد بخشید و سپس الگوی خوبی به ملل اسلامی از شیوه برخورد جمهوری اسلامی با مشکلات ارائه خواهد داد، زیرا قدرت انقلاب در داده های آن است نه حرف و شعارهایش.» (۳)

۴۱۶

در میان شهرهای پیرامون سنندج، دیواندره به لحاظ تدارکات و پشتیبانی و نیز امکانات مربوط به محاصره شهر دارای جایگاه ویژه ای است و درگیری ها در آن، همچنان ادامه دارد. این شهر که بعد از بیجار، در مسیر زنجان به سنندج قرار دارد، به کانونی برای گروه های مسلح غیرقانونی و مرکزی برای جلوگیری از حرکت ستون های نظامی راهی سنندج، تبدیل شده است.

ص: ۸۲۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

یک گزارش از لشکر ۱۶ زرهی قزوین، مبتنی بر گزارش های اخیر تیپ زنجان مستقر در بیجار، حاکی است: «اهالی دیواندره جهت جلوگیری از ورود ارتش به داخل شهر، کودکان خود را در مسیر قرار خواهند داد تا با متوقف کردن ستون پرسنل را مورد حملات شدید قرار دهند.» (۱) باین همه، یک تلفن گرام از ستاد مشترک ارتش به مرکز فرماندهی نیروی زمینی نشان می دهد که تیپ ۲ زنجان از ساعت ۸ صبح امروز، «تغییر مکان خود را برای تأمین دیواندره آغاز نموده است.» (۲)

البته اوضاع خاصی که گروه های مسلح غیرقانونی در موقعیت هایی شبیه دیواندره ایجاد کرده اند، بالطبع باعث بی انگیزگی بیشتر آن دسته از نظامیانی شده است که صرفاً برای رفع تکلیف نظامیگری و بدون انگیزه های لازم دینی و انقلابی، در جریان اعزام ها قرار گرفته اند. این امر موجب کندی حرکت کلی نیروها شده است، البته با تدابیری از جمله حضور نظامیان مؤمن انقلابی و بانگیزه و همراهی پاسداران تا حدی این مشکل رفع گردیده است؛ برای مثال در ساعت ۱۱:۲۰ امروز، تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش به عملیات سپاه پاسداران واصل گردید: «برابر گزارش نزاجا هنگام شناسایی فرمانده تیپ زنجان به اتفاق برادر ابوشریف از دیواندره باتوجه به شرکت افراد مسلح در شهر توافق شده است افراد بیشتری از سپاه پاسداران در عملیات تأمین و پاک سازی شهر در نظر گرفته و اعزام شوند که تاکنون در این مورد اقدامی به عمل نیامده است.

دستور فرماید برابر پیشگیری های لازم نسبت به اعزام و تقویت پاسدار در منطقه دیواندره به منظور انجام عملیات پاک سازی اقدام و نتیجه را اعلام دارند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۳)

یادآوری می شود که گروه های درگیر برای ایجاد اخلاص در اعزام نیروها به سنندج، در دیواندره و حتی در بیجار هم دست به اقداماتی زده اند. به طور مثال، سازمان چریک های فدایی خلق، از انفجار یک مین در اطراف مقر ارتش خبر داد که بر اثر آن یک نظامی شهید و ۲ نفر زخمی شدند. (۴) تاریخ این انفجار روز گذشته ذکر شده است یعنی روزی که نیروهای زنجان برای حرکت به سوی دیواندره در بیجار مستقر بودند.

۴۱۷

علاوه بر سنندج که مرکز درگیری ها است و بانه که محاصره پادگان آن ادامه و وضع بحرانی در آنجا وجود دارد، در دیگر نقاط غرب کشور نیز درگیری هایی وجود دارد.

در سقز، از نیمه شب گذشته تا ساعت ۵ صبح امروز، پادگان و گروهان مالک اشتر مستقر در سقز از داخل شهر و از ارتفاعات، هدف تیراندازی با سلاح های سبک و سنگین قرار گرفت، اما با مقاومت مدافعان حمله مزبور خنثی شد. (۵)

از ساعت ۹ صبح امروز، بنا بر گزارش ژاندارمری: «افراد مهاجم در ارتفاعات کوره آهک واقع در ۵ کیلومتری شاهین دژ با سپاه پاسداران درگیر و ۴ نفر از اهالی را به گروگان گرفته که پس از نیم ساعت آنها را آزاد نموده اند که مأمورین پاسگاه با همکاری سپاهیان پاسدار در ارتفاعات

- ۱- سند شماره ۰۵۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا جا {مدیریت اطلاعات}، شماره ۳۰، از ۲۱/۲/۱۳۵۹ تا ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا جا {مرکز فرماندهی}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران {عملیات}، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
- ۵- سند شماره ۴۱۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزا جا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

اطراف شاهین دژ سنگر گرفته و به آتش مهاجمین به شدت پاسخ می دهند.» (۱) گزارش های بعدی گروهان میان‌دوآب از تداوم تیراندازی مهاجمان تا پایان روز حکایت می کند و اینکه «فعلاً ارتفاعات اطراف در تصرف حزب دمکرات بوده و راه تکاب به شاهین دژ بسته است.» (۲)

حدود نیمه شب، پاسگاه ژاندارمری حیدرآباد جمعی گروهان نقره مورد حمله مسلحانه قرار گرفت، این حمله تلفاتی نداشت. (۳)

مطابق گزارش ژاندارمری ارومیه، حمله ای که شب قبل به پایگاه رادار مستقر در کوه نقره انجام گرفته بود، در ساعت ۴ بامداد امروز، با عقب نشینی مهاجمان پایان یافت. (۴) از مدافعان یک جوانمرد (۵) مجروح شد. (۶) در متواری شدن مهاجمان پشتیبانی توپخانه مستقر در جلدیان مؤثر بوده است. (۷)

در منطقه پل قطور، بازهم حمله مسلحانه ای رخ داد که این بار از نیمه شب دیشب تا یک بامداد امروز، ادامه یافت. بنا بر گزارش ژاندارمری: «مهاجمین با سلاح های مختلف از ارتفاعات پل هوایی قطور به شدت تیراندازی [می کردند] که با پاسخگویی مأمورین مهاجمین عقب نشینی [کرده] و به منظور پشتیبانی و بالابردن روحیه پرسنل از پادگان به ارتفاعات یک تیر توپ شلیک شده است.» (۸)

۴۱۸

در شماره ۵۹ نشریه کار {ارگان سازمان چریک های فدایی خلق}، گزارشی درج شده است که نشان می دهد وضعیت استقرار حاکمیت نظام و نیز میزان توقعات و زیاده خواهی های گروه های مدعی مخالف آن، تا چه میزان است. حتی صرف درج هوادارانه این گزارش در ارگان یک گروه سیاسی، خود تأییدی است بر آنچه درباب وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی، ذکر شد. در این وضعیت رفتارها نه براساس استقرار نظام، بلکه مقدم بر آن براساس گرایش های آرمان خواهانه موسوم به انقلابی گری، صورت می گیرد.

بنا به این گزارش امروز، در میان‌دوآب یک مراسم محاکمه و اعدام، خارج از حوزه اقتدار دولت و نظام انجام شده است. صرف نظر از اینکه دلیل اصلی اعدام چه بوده است این گزارش هم درجهت نمایش اقتدار گروه های مسلح مخالف نظام و هم در جنبه تظاهر به نوعی اصول گرایی مقدم بر تعلقات قومی و گروهی، با جهت گیری تبلیغاتی واضحی همراه است. متن کامل گزارش بدین شرح است: «امروز در شهر میان‌دوآب حدود ۸۰۰۰ نفر از اهالی شهرها و روستاهای مختلف گرد آمدند تا شاهد محاکمه ۲ تن از پیشمرگان باشند. افراد فوق به جرم قتل یک هم وطن ترک میان‌دوآبی محاکمه و به اعدام محکوم شدند. حکم اعدام در ساعت ۳ بعدازظهر در باغ خانه پیشاهنگی به اجرا درآمد. محاکمه توسط نیروهای سیاسی [و مسلح غیرقانونی] کردستان {حزب دمکرات} صورت گرفت. طبق اطلاع رسیده افراد مزبور از پیشمرگه های حزب دمکرات بوده اند.» (۹)

- ۱- سند شماره ۰۴۱۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۲۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا {معاونت اطلاعات و عملیات مدیریت عملیات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۵- * عنوان عناصر محلی غیرنظامی است که با ژاندارمری با انگیزه های انقلابی یا انگیزه های شغلی، همکاری می کردند.
- ۶- سند شماره ۴۱۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۱۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۱۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۹- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

اعلام عمومی دادستانی انقلاب مبنی بر توقیف ۴۰ نشریه ضدانقلابی که بدون پروانه منتشر می شدند، اعتراض برخی گروه های ذی ربط را در پی داشت.

امروز، حزب رنجبران ایران در اطلاعیه ای به تصمیم دادستان انقلاب اسلامی درباره توقیف نشریه خلق اعتراض کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: این تصمیم شما نقض آشکار آزادی های مطرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی می باشد. (۱) در بخشی دیگر از اطلاعیه مذکور آمده است: نشریه خلق ارگان سیاسی ثنوریک حزب رنجبران ایران بوده و نزدیک یک سال است که درخواست حق امتیاز آن در کمیسیون بررسی مطبوعات وزارت ارشاد اسلامی مورد بررسی است و نه تنها هیچ گونه نشانه ای از رد حق امتیاز آن در دست نیست، بلکه ما از وزارت ارشاد ملی گواهی رسمی برای انتشار خلق تا دادن امتیاز داریم. در قسمت دیگر اطلاعیه چنین آمده است: «رئیس جمهور بنی صدر می گوید باید آزادی باشد، رئیس جمهور انحصارطلبی را محکوم می کند، آن وقت دادستان انقلاب با یک گردش قلم، ده ها نشریه را توقیف می کند، آیا این حکایت از وجود چند مرکز قدرت و تصمیم گیری نمی کند.» (۲) آیا بار دیگر سرگرمی جدیدی را به راه نمی اندازد تا ضدانقلاب، انحصارطلبان و چپ نماها از آن سوءاستفاده کرده و در این موقعیت خطیر انقلاب ما که احتیاج شدید به آرامش و تحکیم انقلاب است هرج و مرج را دامن زنند. (۳)

یادآوری می شود روزنامه انقلاب اسلامی در همین شماره ای که اعتراضیه حزب رنجبران را چاپ کرده است، متنی نیز از قول صاحب امتیاز نشریه سوسیالیستی کارگر، درج کرده است. این متن، خبر روز قبل روزنامه انقلاب اسلامی مبنی بر ذکر نام نشریه کارگر در فهرست نشریات توقیف شده را این گونه تکذیب کرده است: «بدین وسیله اعلام می دارد که نشریه سوسیالیستی کارگر، که اینجانب صاحب امتیاز آن هستم و به سردبیری بابک زهرائی با داشتن پروانه رسمی انتشار به نام کارگر و با اجازه مقامات ذی صلاح مملکتی منتشر شده و می شود. ... خواهشمندم این اشتباه را در گزارش خبر تصحیح فرمایید. محمد کاظم ضیاء ابراهیمی {صاحب امتیاز}». (۴)

گفتنی است آیت الله قدوسی دادستان انقلاب اسلامی، در مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی کوشید هم با استدلال حقوقی و هم از طریق استدلال انقلابی به این هجوم تبلیغاتی پاسخ دهد. وی گفت: «این نشریات توقیف شده که ۴۲ نشریه هستند هیچ کدام پروانه انتشار ندارند. ... شما از این مردم یک فراندوم بکنید ببینید چند نفر می گویند این روزنامه ها باید باشد. ... به طور کلی، کسی که خود را در خط امام و مسلمان بداند و دورویی کند یا مسلمان نداند و بخواهد علیه انقلاب توطئه کند، ما در مقابلش می ایستیم.»

وی افزود: ما قاطعانه در مقابل مقاله توطئه آمیز می ایستیم و «این کاری که می کنیم عکس العمل شدید مردم است و ما به خاطر

اینکه آرامش برقرار باشد، این کار را می کنیم. بعضی تماس می گیرند و می گویند اگر اینها را ترور کردیم، نگویید چرا.» وی در پاسخ به خبرنگاری که پرسید:

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۳، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱، تهران خبرگزاری پارس، ۲۲/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- همان.

قبلاً آقای میناچی اعلام کرده بودند که روزنامه کار اجازه انتشار ندارد، ولی دیدیم که با تیراژ زیاد هم چاپ می شود؛

آیا این توقیف ها شامل جمع کردن و توزیع هم می شود یا نه؟ گفت: «بله کاری که دادستانی می کند تصمیم دارد پای آن بایستد با شدت هم می ایستد. دو کار می شود یا دادستانی منحل خواهد شد یا این روزنامه ها تعطیل.» (۱)

۴۲۰

در شرایط کنونی، علاوه بر مناطقی نظیر کردستان که در وضع بحرانی قرار دارد، در برخی مناطق دیگر نیز ناآرامی هایی بروز می کند از آن جمله موارد مربوط به آبادان، اصفهان، فیروزآباد، بهشهر و سرانجام انزلی قابل ذکر است.

در آبادان صبح امروز، تحصن کنندگانی که از شب گذشته در اداره آموزش و پرورش، اقامت کرده بودند، اعلام کردند به جمع ۲۰۰ نفری آنان، عده ای اضافه خواهند شد. ماجرا از این قرار بوده است: «از بعد از ظهر روز گذشته، عده ای از دانش آموزان داوطلب ششم نظام قدیم که به دلیل تقلب، امتحانات [آنها] از طرف اداره آموزش و پرورش متوقف گردید در محوطه اداره به حالت تحصن اجتماع نموده و مدعی هستند تا رسیدگی به خواسته هایشان مبنی بر ادامه امتحانات در حالت تحصن باقی خواهند ماند.» (۲)

در اصفهان، «به دنبال مشاهده یک بمب بطری شکل که در دفتر مدرسه راهنمایی تحصیلی علیرضا عباسی اصفهان کار گذاشته شده بود، دانش آموزان به خارج از کلاس های درس گریختند و مدرسه به حال تعطیل درآمد. این بمب توسط اکیپ فنی سپاه پاسداران اصفهان خنثی شد. همچنین یک ساک دستی محتوی تعدادی دینامیت که آماده برای عمل بود و در مقابل یک گاراژ در خیابان دکتر فاطمی قرار داده شده بود، توسط پاسداران خنثی شد.» (۳)

در فیروزآباد، براساس گزارشی که عصر امروز به شهربانی این شهر واصل گردید، تلفن گرام هشدارآمیز و پیشگیرانه ای به وزارت کشور ارسال شد که در آن آمده است: «اطلاع حاصل گردید که شخصی به نام کورش کرم پور و حسن طلایی اعلام راه پیمایی کردند. نظر به شناسایی اهالی و نامبردگان چون احتمال درگیری می رفت سعی شد با تذکر از کار جلوگیری شود، ولی برخلاف تذکرات شروع به درگیری نمودند که با کوشش مأمورین تظاهرکنندگان متفرق و اوضاع متشنج است. مسئول عواقب هر نوع پیشامد ناگوار اشخاص نامبرده می باشند. معاون انتظامی شاجا، سرهنگ وحید» (۴)

در بهشهر در ادامه وضعیتی که پس از سخنرانی فخرالدین حجازی (۵) رخ داد، در هفته اخیر نیز ناآرامی هایی روی داد که در چارچوب برخورد های رایج تشکل های مجاهدین خلق و مخالفان آنها، در شهرهای مختلف امری تکراری است. (۶)

ص: ۸۲۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۰۴۲۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- سند شماره ۰۴۲۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شاجا به وزارت کشور، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵- * گزارش کامل این خبر در روزشمار ۱۵/۲/۱۳۵۹ آمده است.

۶- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۲، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

در انزلی عصر امروز، تحرکات شهری به تحصن و اقامت شبانه معترضان جلوی پادگان نیروی دریایی انجامید. برابر اطلاع نیروی دریایی در حدود ۲۰۰ نفر از اهالی بندر انزلی برای آزادی شخصی به نام بهرام گل آور که به دنبال درگیری، (۱) چند روز قبل توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دستگیر شده بود، در جلوی پادگان نیروی دریایی انزلی اجتماع کردند. (۲) (۳) لازم به ذکر است که این شخص در داخل پایگاه بندر انزلی (۴) از سوی حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی محاکمه و زندانی شده بود. (۵) (۶)

۴۲۱

تنوع مسئولیت های کنونی سپاه و حوزه گسترده ایفای نقش آن به تناسب وضعیت کنونی، از جمله نکات قابل توجه است.

در حالی که نیروهای سپاه در عرصه بسیار وسیعی درگیر مسائل مختلف، از درگیری های نظامی کردستان و گنبد تا برخوردهای سیاسی تهران و دیگر شهرها و همچنین درگیر انواع نابسامانی های سیاسی هستند، نامه امروز دکتر قندی وزیر پست و تلگراف و تلفن به سپاه نمونه ای از این دست وظایف و توقعات است. در این نامه آمده است: «به طوری که اطلاع دارند مراکز مخابراتی کشور از جمله نقاط حساس است که باید به طور مستمر زیر پوشش حفاظتی قرار گیرد و چون این مراکز در سطح کشور به خصوص در شهر تهران به صورت پراکنده واقع شده حفاظت این مراکز از عهده شرکت مخابرات به تنهایی خارج است. ... به همین جهت در نظر است واحدی به منظور حفاظت مراکز و

تأسیسات مخابراتی در شرکت مخابرات تشکیل و مسئولیت سرپرستی و نظارت بر امور افراد انتظامی را زیر نظر داشته باشد و چون تأسیسات شرکت مخابرات به طور کامل زیر پوشش حفاظتی قرار ندارد و نفرات فعلی مرکب از افراد سپاه پاسداران و گارد انتظامی ضرورتاً نیاز به کادر قوی تری دارد، لهذا به علت حاد بودن موضوع و اهمیت فوق العاده ای که حفاظت شبکه مخابراتی کشور در بردارد، خواهشمند است نظر موافق آن سپاه را دایر بر اعزام نفرات مورد نیاز اعلام و دستور فرمایند ترتیبی اتخاذ شود که در شهرهای بزرگ نیز به نحوی که در تهران معمول خواهد شد با هماهنگی رئیس ستاد پاسداران و رئیس مخابرات افراد مورد نیاز برای حفاظت کاملاً مطمئن اختصاص داده شود.» (۷)

۴۲۲

این روزها مسئله انتخاب نخست وزیر که علاوه بر فرد انتخابی، بر سر زمان انتخاب آن هم اختلاف وجود دارد، به یکی از برخوردهای جناح های داخلی حکومت تبدیل شده است. مسئله این است که آیا برای تعیین نخست وزیر باید منتظر تشکیل مجلس ماند یا با مجوزی که بنی صدر از امام گرفته

ص: ۸۳۰

۲- ** نظر به اینکه معترضان، غیروابسته به گروه های معاند بودند و نیز مبنای اعتراضشان نه تنها در مخالفت با انقلاب و نظام جدید نبود، بلکه دغدغه های بخش هایی از نیروهای انقلاب را نمایندگی می کرد، اعتراض آنها خودبه خود نه به زور فیصله یافت و نه به درگیری های خشونت بار کشیده شد.

۳- سند شماره ۰۴۲۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- *** ضمیمه دارد؛ ادامه تحصن جوانان شهر در روایت مقامات نظامی و انتظامی بندر انزلی.

۶- سند شماره ۰۴۲۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۰۶۰۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه وزیر پست و تلگراف و تلفن به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹.

است، نیازی به تشکیل مجلس نیست. در این باره نظرهای متفاوتی از مواضع مختلف ابراز می شود.

روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، چکیده ای از آخرین وضعیت و آنچه در جریان است را چنین بازگو کرد: «در پی تفویض اختیارات جدید به رئیس جمهور، در محافل سیاسی مملکت فعالیت های جدیدی آغاز گردید. از سوی دیگر، رئیس جمهور اعلام نمود که در نظر دارد با تأیید امام خمینی، نخست وزیر تعیین نماید تا از وی و کابینه ای که تشکیل خواهد داد در جهت حل مسائل و مشکلات مملکت و پیاده کردن طرح های بازسازی ایران پس از انقلاب یاری جوید. با اعلام این مطلب در مجامع سیاسی و غیرسیاسی نام افرادی همانند مهندس عزت الله سحابی، دکتر مدنی، دکتر حبیبی، دکتر صادق طباطبائی و... بر سر زبان ها افتاد. ... ملاقات هایی صورت پذیرفت. مقامات آگاه اعلام داشتند که تا آخر روز یکشنبه نخست وزیر تعیین خواهد شد. یکشنبه نیز گذشت و تا ظهر امروز نیز هنوز از تعیین و معرفی نخست وزیر خبری نشده است. به دنبال فعالیت های چندروزه اخیر چنین به نظر می رسد که در امر تعیین نخست وزیر از جانب رئیس جمهور مشکلی وجود دارد که میدان عمل آزاد را از وی گرفته است. حال رئیس جمهور تا چه حدی بتواند این قیدوبندهای سیاسی را کنار گذاشته و آزادانه عمل کند باید منتظر فردا و روزهای دیگر بود.» (۱)

مهندس بازرگان نیز در این باره که آیا شورای انقلاب به جای مجلس می تواند رأی تمایل به نخست وزیر بدهد، گفت: «به نظر من چون ما در یک حالت فترت و استثنایی به سر می بریم و شورای انقلاب در حال حاضر جایگزین مجلس می باشد و درخواست رئیس جمهور در مورد تشکیل کابینه به تصویب امام رسید، من هیچ مانعی نمی بینم که شورا به جای مجلس رأی تمایل به نخست وزیر بدهد.» وی در پاسخ این سؤال که «آقای دکتر بهشتی در پایان جلسه گذشته شورای انقلاب نظر دادند که حق رأی تمایل و رأی اعتماد برای مجلس محفوظ است، نظر شما چیست؟» گفت: «بر طبق قرار قبلی که با اعضای شورا داشتیم کار درستی نبود که نظر بخصوصی هر فرد بدهد چون شورا دارای سخنگو می باشد؛ در حال حاضر به جو شایعه سازی این عمل کمک می کند.» (۲)

شب هنگام، در پایان جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب، درباره تعیین نخست وزیر به خبرنگاران گفت: در جلسه امشب، راجع به تعیین نخست وزیر مذاکره ای صورت نگرفت و مشکل می دانم که این روزها نخست وزیر تعیین بشود. وی افزود: علت این است که تشکیل مجلس نزدیک است و هر کسی که انتخاب بشود باید مجلس او را تأیید بکند مگر اینکه احساس بکنیم که در حال حاضر انتخاب نخست وزیر خیلی ضروری است. (۳)

ضمیمه گزارش ۴۲۰: ادامه تحصن جوانان شهر در روایت مقامات نظامی و انتظامی بندر انزلی

گزارشی که روز بعد {۲۳/۲/۱۳۵۹}، از ستاد مشترک ارتش به سپاه ارسال شد از احتمال حمله به دادگاه انقلاب اسلامی واقع در شهربانی خبر داد. در این گزارش آمده است: «به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در انزلی مأموریت داده شود از ورود مردم شهر به پایگاه انزلی جلوگیری نمایند.» در بخش دیگری از این نامه

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- همان، ص ۱.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

آمده است: «پایگاه انزلی با موافقت چه مقامی اجازه داده است دادگاه انقلاب در داخل سربازخانه مستقر گردد. درحالی که شهر دارای دادگستری و اماکن مناسب زیادی می باشد و به هر حال ترتیبی داده شود که زندانی به شهربانی یا شهرستان رشت منتقل شود و شهربانی از دادگاه بخواهند قصد و فعالیت خود را در داخل شهر و محل مناسب دیگر دنبال نماید.» (۱)

گزارش نیروی دریایی پایگاه انزلی حاکی است: «تاکنون سپاه پاسداران و ژاندارمری و شهربانی منطقه هیچ گونه اقدامی نسبت به متفرق نمودن این اجتماع ننموده و خود را کاملاً کنار کشیده اند. ضمناً در میان اجتماع کنندگان افرادی از پرسنل اخراجی سپاه پاسداران و ژاندارمری با لباس فرم دیده می شوند باتوجه به اینکه در شرایط فعلی امکان هرگونه برخورد و درگیری وجود دارد، خواهشمند است دستور فرمایید برای جلوگیری از درگیری پادگان انزلی با اجتماع کنندگان دستورات لازم به شهربانی و ژاندارمری برای کنترل جمعیت صادر شود.» (۲)

دو روز بعد ۲۴/۲/۱۳۵۹ ستاد مشترک ارتش در گزارشی اعلام کرد: «تاکنون سپاه پاسداران کوچک ترین اقدامی به عمل نیاورده و حتی از روز گذشته تاکنون از ستاد خود خارج نشده اند و شهربانی بندر انزلی مجدداً در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۹، اعلام نموده تحصن گروه افراطی و تندروی گروه مذهبی در مقابل دادگاه انقلاب و در داخل محوطه نظامی نیروی دریایی همچنان ادامه داشته و دادستان انقلاب و حاکم شرع نیز برخلاف خواسته متحصنین مصراً قصد تعقیب متهمین را داشته و تاکنون سپاه پاسداران بندر انزلی هیچ گونه مداخله ای نکرده اند. صبح روز جاری، به تحریکاتی که در سطح شهر وجود دارد رانندگان تاکسی به بهانه خرابی آسفالت خیابان دست از کار کشیده و قصد بستن پل بندر انزلی را داشتند که بلافاصله با مذاکراتی که با آنان انجام شد و تذکرات فوری به مسئولین شهرداری داده شد از اعتصاب نامبردگان جلوگیری به عمل آورد.» (۳)

ص: ۸۳۲

۱- سند شماره ۰۴۲۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۰۴۱۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۰۴۲۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {پست فرماندهی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

در حالی که قرار است از چند روز دیگر { ۱۷ ماه مه برابر ۲۷ اردیبهشت } مرحله ای از تحریم های اقتصادی اروپا علیه ایران شروع شود، برخی مانورهای دیپلماتیک ایران در چارچوب سیاست "نه شرقی، نه غربی"، بالطبع علاوه بر امریکا در روابط با شوروی نیز نوعی چالش ایجاد می کند.

امروز، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در مصاحبه ای با روزنامه ایتالیایی لاریابلیکا شوروی را تهدید کرد که اگر نیروهای خود را از افغانستان خارج نکنند، ایران به شورشیان ضد دولتی در این کشور کمک خواهد کرد. قطب زاده در این مصاحبه گفت: ما قبل از هر چیز می کوشیم مسکو را متقاعد سازیم که نیروهای خود را از افغانستان خارج کند. اگر تلاش های ما موفقیت آمیز نباشد، برای ما هیچ راه حلی باقی نمی ماند جز آنکه به مجاهدین افغانستان از هر راه ممکن کمک کنیم. وی تأکید کرد: رژیم ببرک کارمل برای ما نماینده قانونی مردم افغانستان نیست، بلکه فقط رژیمی است که با اشغال افغانستان به دست شوروی بر این کشور تحمیل شده است. این نشریه ایتالیایی از قول قطب زاده نوشت: وی در بلگراد یک ملاقات چند دقیقه ای با آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی، داشته است و در همین ملاقات کوتاه دریافته است که به دلیل مسئله افغانستان، روابط ایران و شوروی به بن بست رسیده است. (۱)

به نظر بعضی، این گونه رفتارها باعث تزلزل اردوی غرب شده و موجب می گردد آنان به طور یکپارچه علیه ایران به رفتار خصمانه مشترک نرسند، اما

در تحلیلی دیگر فقدان ترس غرب از نزدیکی ایران و شوروی، امری منفی است و موجب تشدید فشارهای غرب علیه ایران می شود.

دستگاه دیپلماسی عراق زمینه سازی های سیاسی بین المللی برضد ایران را در دستور کار دارد و آن را با قوت و شدت دنبال می کند.

در این زمینه شماره امروز المستقبل اظهارات احمد ظاهر الجیلانی، سفیر عراق در اسلام آباد را

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۶، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱، رم خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳ مه ۱۹۸۰.

درج کرد. وی مدعی شده است: عراق مسئولیت مطالبه جزایر عربی سه گانه ای را که ایران در زمان شاه اشغال کرده است به عهده می گیرد. سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی به کشور امارات متحده عربی تعلق دارد و عراق از موضع ملی و ناسیونالیستی خود، آنها را مطالبه می کند. (۱)

در این حال، کشورهای حامی عراق به انحای مختلف، در برابر این گونه مواضع، رفتار تشویق آمیز در پیش می گیرند. رویتر از پاریس گزارش داد: مقامات وزارت دفاع فرانسه اظهار امیدواری کردند در آینده نزدیکی چندین قایق سریع السیر موشک انداز، تجهیزات تدافعی ساحلی و سلاح های جنگی ضد زیردریایی به مبلغ ۴/۲ میلیارد دلار در اختیار عراق قرار دهند. مقامات فرانسوی همچنین اعلام کردند پیش از این، شوروی مهم ترین تهیه کننده سلاح برای عراق بود، اما اخیراً عراقی ها تصمیم گرفته اند برای تهیه هواپیما و هلیکوپتر و همچنین کشتی های جنگی به فرانسه روی آورند. گفته می شود عراق و عربستان دو تأمین کننده عمده نفت فرانسه، با حساس تر شدن اوضاع اخیر منطقه خلیج فارس است که قدم های تازه ای را برای خرید سلاح های فرانسه برداشته اند. (۲)

از سوی دیگر، به دلیل نوپایی نظام جمهوری اسلامی و وضعیت خاص پس از فروپاشی انقلابی رژیم سابق، طبیعی است که در ایران برعکس عراق که ماشین دیپلماسی بسیار پرکار و فعالی دارد اساساً یکدستی نظرها و نظم در اعلام مواضع دیپلماتیک در قبال دیگر کشورها وجود نداشته باشد. امروز، روزنامه اطلاعات خبری درج کرد، که به نوبه خود نشانه ای از نبودن یکدستی

و تمرکز لازم در دستگاه دیپلماسی در وضع کنونی ایران است. این روزنامه نوشت: «مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران ستاد مرکزی ساعت ۸:۳۰ بامداد امروز {سه شنبه}، طی تماسی با روزنامه اطلاعات به خبرنگار ما گفت شهادت و مجروح شدن ۴ تن از برادران اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با نقشه قبلی بوده است و این توطئه توسط بقیه اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن و پلیس لندن اجرا گردید و این حادثه قابل پیگیری است و ما از مقامات مسئول مملکتی می خواهیم که هرچه زودتر به این مسئله رسیدگی کنند. وی ادامه داد ما در تعقیب این قضیه هستیم و طی تماسی که من در ساعت ۱۱:۳۰ دیشب، با اتحادیه انجمن اسلامی اروپا در لندن داشتم متوجه شدم شهادت مهندس عباس لواسانی و دکتر علی اکبر صمدزاده و ۲ تن دیگر از برادران اعضای این سفارت که مجروح شده اند و هم اکنون بستری می باشند از روی نقشه قبلی بوده است، چون این ۲ تن از برادران فعال این سفارتخانه بوده اند. وی گفت در هر کشوری قتل قابل تعقیب می باشد و شهادت این ۲ نفر که توسط اعضای تصفیه نشده سفارتخانه و با همکاری پلیس لندن طرح ریزی شده بود قابل تعقیب می باشد و ما از شورای انقلاب و مقامات مسئول می خواهیم این قضیه را بررسی کنند چون ما درباره این حادثه مشغول تحقیق هستیم و به زودی درباره این توطئه و قتل این دو تن از برادران اعضای سفارتخانه به افشاگری خواهیم پرداخت.» (۳)

یادآوری می شود در رقابت با دیپلمات های

عراق، کشوری چون لیبی که در رقابت دشمنانه با عراق و دوستی با ایران از نمونه های شاخص به شمار می رود، حتی در مواقعی که به تعریف

۱- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، تهران: ستاد تبلیغات جنگ - شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، چاپ دوم

۱۳۶۶، ص ۸۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در برابر دعاوی عرب گرایانه عراق، برخورد مطلوب ایران را بروز نمی دهد. امروز، عبدالسلام تریکی وزیر امور خارجه لیبی، در یک مصاحبه مطبوعاتی در کویت از دول عرب همسایه رژیم صهیونیستی خواست که مرزهای خود را به روی فداییان فلسطینی بگشایند. به گزارش خبرگزاری فرانسه وی همچنین گفت: به شکرانه انقلاب اسلامی ایران، این کشور به صورت یکی از متحدین کشورهای عربی درآمده درحالی که در زمان رژیم سابق ایران در خدمت صهیونیسم و امپریالیسم بود. عبدالسلام تریکی در پاسخ به سؤال {ادعای} خبرنگاران عرب درباره سه جزیره {بوموسی و تنب بزرگ و کوچک} که از سال ۱۹۷۱ در تصرف ایران است، با بیان اینکه زمان برای یادآوری چنین مسئله ای مناسب نیست، اضافه کرد: چرا زمانی که شاه خلیج فارس را قرق کرده بود صدای عرب ها بلند نشد. (۱)

۴۲۵

تحرکات امروز عراق در جنوب کشور، در قالب چند مورد تجاوز هوایی و بیشتر به شکل نقل و انتقال و تجهیز خطوط اول و دوم مرزی برای افزایش آمادگی نظامی و توان شناسایی از سرزمین ایران بود.

از نخستین ساعات بامداد امروز، سه بار به آسمان آبادان و خرمشهر تجاوز هوایی شد. این تجاوزات هوایی در ساعت ۳:۳۰ بامداد (۲) و ۴:۱۵ صبح، هر دو بار به وسیله یک فروند هواپیما در آبادان (۳) و در ساعت ۵:۳۰ به وسیله دو فروند هواپیما در خرمشهر انجام گرفت. (۴) در پاسخ، پدافندهای مستقر در فرودگاه آبادان و پایگاه دریایی خرمشهر به اجرای آتش پرداختند. (۵) علاوه بر این، یک گزارش حاکی است: «۵ فروند میگ ۲۱ از تاریخ ۲/۲/۱۳۵۹ در فرودگاه شعیبیه به صورت آماده باش صددرصد هستند و هر زمانی که مورد لزوم باشند، می توانند پرواز کنند.» گزارش دهندگان احتمال داده اند تجاوزات هوایی اخیر از این فرودگاه انجام گرفته باشند. (۶)

علاوه بر تجاوز هوایی که به نظر سپاه خرمشهر بیشتر جنبه اکتشاف و شناسایی داشته است، (۷) چند نمونه از گزارش های انتظامی و اطلاعاتی محلی به مسئولان ذی ربط، مربوط به وقایع امروز، بدین شرح است:

○ در کلیه پاسگاه های مرزی عراق در استان بصره، یک دستگاه دوربین با لنز قوی نصب شده تا کلیه تردهای مرزی و نقل و انتقالات نیروهای ایرانی را مشاهده کرده، به مدیریت شرطه بصره گزارش دهند و از آن طریق به لشکر بصره و سایر واحدهای ارتش منعکس گردد. (۸)

○ «در شناسایی مورخه ۲۳/۲/۱۳۵۹، روی شط العرب مشاهده گردید که عراقی ها در فدائیه مقابل حیرود واسر مقابل شلمچه معاویه در کنار ساحل ۲۰۰ دید بانی جدید برقرار نموده و در هر پست دید بانی ۳ نفر افراد گارد مرزی با استفاده از یک دستگاه دوربین روی سه پایه در پشت یک سنگر که با کیسه های شنی احداث گردیده به طور مداوم حرکات روی شط

العرب [را

- ۱- روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۲- سند شماره ۲۸۷۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۵- همان؛ و سند شماره ۲۸۷۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرپرست دفتر سیاسی و انتظامی به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان - فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز - فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران - واحد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۱۱/۳/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۸- سند شماره ۰۳۴۶۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

به [وسیله دوربین زیر نظر داشته و مشاهدات خود را به وسیله بی سیم گزارش می نمایند.]] (۱)

۵ «قرار است قریباً سه اسکله جدید جهت تخلیه و بارگیری کالاهای تجارتنی که هر کدام ۱۸۰ متر طول و ۳۰ متر عرض دارد در بندر ابوالخصیب از توابع بصره احداث شود. ضمناً این اسکله ها به خطوط راه آهن متصل و مستقیماً کالاهای به وسیله قطار به انبارها منتقل خواهد شد.» (۲)

«اخیراً آسفالت جاده نظامی الفاو الی خور المنشینی در جنوب فاو به طول ۱۰ کیلومتر و عرض ۵ متر که ۲۵ پل در مسیر آن قرار دارد به طور شبانه روز به وسیله کارشناسان و کارگران عراقی در دست احداث می باشد. ضمناً در خبر آمده است این جاده جهت تردد واحدهای نظامی مستقر در فاو و ام القصر بوده و به لحاظ ارتباط با شط العرب از اهمیت فوق العاده ای برخوردار می باشد. مضافاً به اینکه منطقه فاو مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسروآباد واقع است.» (۳)

۵ خبر برون مرزی رسیده حاکی است: «در تاریخ ۲۳/۲/۱۳۵۹، فرمانده نیروی دریایی ام القصر منتقل و به جای وی عبدالکریم جابر حسن که از نزدیکان صدام حسین رئیس جمهوری عراق می باشد منصوب گردیده است. ضمناً در خبر آمده است نامبرده پس از ورود به منطقه، پرسنل نیروی هوایی را جمع آوری و ضمن سخنرانی دستورات شدید مراقبتی از منطقه آبی را به پرسنل گوشزد نموده است.» (۴)

۴۲۶

تحركات ایزدایی عراق هم در غرب و هم در جنوب، گاهی همراه با دخالت عوامل داخلی است. از این رو بخشی از توانایی اطلاعاتی خودی صرف شناسایی و معرفی این عوامل می شود. در ادامه مهم ترین تحركات ایزدایی امروز عراق و نیز اقدامات پیشگیرانه خودی، درج شده است.

در غرب کشور، درگیری در جوانرود که از ۴۸ ساعت گذشته شروع شده بود، امروز ساعت ۶ صبح، با عقب نشینی مهاجمان وابسته به عراق به سوی مرز و فرار آنان به عراق، پایان یافت. (۵)

نیروی زمینی ارتش از حمل اسلحه از عراق به ایران که قرار است از طریق تمرچین و اشنویه به کمک عوامل محلی به اسامی قلی علی پور و محمدعلی مردانی مشهور به مامنه صورت گیرد، خبر داد. (۶)

اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه در تهران گزارش داد: «برابر خبر واصله حامدبیک و انوربیک و برادرش محمدبیک که به تازگی از عراق برگشته اند با مقادیر زیادی مهمات از قبیل سلاح های سبک و سنگین و خمپاره و آر.پی.جی. ۷ به منطقه کلاشی وارد شده اند. حامدبیک از طرف دولت بعث مسئولیت گروه های مسلح را در منطقه به عهده گرفته [است].» (۷)

اداره اطلاعات ژاندارمری در گزارشی به دفتر ریاست جمهوری از دستورالعمل و امکانات واگذار شده عراق به نیروهای سردار جاف و محمود نظری برای تخریب پل ها و تأسیسات مرزی ایران خبر داد. (۸) این اداره همچنین گزارش های دیگری بدین شرح به دفتر مزبور ارسال کرده است:

- ۱- سند شماره ۲۸۶۹۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۲/۳/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۸۷۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۷۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن ۲}، ۱۷/۳/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۰۳۳۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵ «عوامل مستقر سه پاسگاه عراق که در مقابل پاسگاه یکه شان ایران قرار گرفته اند قصد دارند به منبع آب و نیروگاه برق قصر شیرین [حمله] و به خصوص پاسگاه یکه شان را با سلاح های سنگین منهدم نمایند.» (۱)

۵ «اخبار واصله حاکی است: قرار است یک گروه از ارتش عراق مستقر در پادگان قورتو به مختصات طول گرمک ایران واقع در آق داغ که قبلاً گردان ضربت در آنجا مستقر بود و خالی از افراد نظامی ایرانی می باشد به تصرف خود در آورده و مستقر گردند.» (۲)

در جنوب نیز منابع لشکر ۹۲ زرهی از اقدامات خودی با نفوذ شیخ یک قبیله به نام شاکر خبر دادند که «با عدنان خیر الله وزیر دفاع کشور هدف در تماس است. وی... با کعبی که از نگهبانان چاه های نفت منطقه بیات است رابطه داشته و تا به حال مقادیر زیادی اسلحه کمری و کلاشینکف و مواد منفجره و فتیله از مرز وارد نموده و در منزل شخصی به نام یدالله خدایار ساکن آبادان جمع آوری و از این طریق بین خرابکاران ایرانی تقسیم نموده اند و انفجارات اخیر لوله های نفتی در منطقه احتمالاً توسط نامبردگان انجام گرفته است.» (۳)

در این حال امروز، اعلام شد که ۴۰۰ میلیون ریال به حفاظت لوله های نفتی اختصاص یافته است. این اعتبار در اختیار استاندار خوزستان قرار می گیرد تا با استخدام افراد محلی از خرابکاری وابستگان و عوامل بعث عراق و انفجار در لوله های نفت جلوگیری شود. (۴)

یادآوری می شود بخشی از عوامل عراق که موسوم به عناصر خلق عرب هستند، در جریان انفجارهای جنوب دستگیر و محاکمه شده اند، ولی بخشی از آنان راهی عراق و در آنجا ساکن گردیده اند. اخیراً در جریان موج اخراج ایرانی الاصل های عراق، «وزارت کشور عراق به کلیه مأمورین اجرایی و مقامات مسئول اخراج ایرانیان ابلاغ نموده است که افراد انقلابی ایران که در حال حاضر در عراق ساکن هستند از برنامه خروج ایرانیان مستثنی بوده و آنها مجازند در عراق اقامت نمایند منتهی باید اسامی آنها و محل اقامت نامبردگان و شغل آنها مشخص و به وزارت [امور] خارجه اعلام گردد.» (۵)

۴۲۷

نمونه ای از اقدامات ایدایی عوامل عراق در خوزستان امروز در اروند روی داد که در بررسی آن برخورد طلبکارانه مرزبان عراقی و ادعاهای وی قابل توجه است.

گزارش ژاندارمری خوزستان درباره ادعای مرزبان بصره چنین است: «هنگامی که دو نفر عراقی به نام های رحیم لقمه و عبدالحسین عراقی در قایق کوچکی در شط العرب در مقابل پاسگاه زیادیه عراق مشغول صید ماهی بوده اند از طرف ایران به فاصله یک ربع ساعت به صورت رگبار شدید به دو نفر مورد بحث تیراندازی می شود که منجر به فوت رحیم لقمه و مجروح شدن عبدالحسین عراقی گردیده است. مرزبان مزبور ادعای اعتراض و پرداخت خون بها و رسیدگی به قضیه و شناسایی مسببین حادثه را [کرده] است.» در ادامه گزارش، این توضیحات به وسیله ستاد

- ۱- سند شماره ۴۱۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۳۳۹۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نژاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۲۸۷۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

لشکر ۹۲ اضافه شده است: «الزاماً به عرض می رسد عبدالحسین عراقی از ابتدای پیروزی انقلاب فعالیت هایی در مورد تحریک مقامات عراقی علیه ایران نموده است که تحت تعقیب مقامات انقلابی و مأمورین انتظامی می باشد.» (۱)

اما در گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه آبادان پس از توضیحات مقدماتی آمده است: «طبق اطلاع موثقی که از واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان مبنی بر ورود اسلحه و مهمات و افراد خرابکار از طریق مرز عراق به آبادان به واحد عملیات سپاه پاسداران، تحقیقات [و] اقدامات لازم در این مورد معمول و دو اکیپ دریایی و واحد عملیات سپاه پاسداران در آب های ساحلی ... گمارده شدند ... تا اینکه ... بلم موتوردار مورد نظر که از قبل توسط برادران تحقیقات شناسایی شده بود و با دادن علامت کبریت برای عوامل داخلی شان از طریق مرز عراق روانه مرز ایران می شود که پس از رسیدن به مرز ایران کنار خشکی ایستاده و قصد پیاده کردن مهمات و افراد خرابکار را داشت که برادران سپاه در جهت دستگیری مهاجمین وارد عمل [شده و] با تیراندازی متقابل افراد مهاجم روبه رو می شوند و برادران سپاه به آتش مهاجمین پاسخ داده که یکی از مهاجمین تیر خورده و به درون آب های ایران می افتد و کشته می شود که پس از تحقیقات مشخص شد نامبرده نامش مصطفی می باشد و دو تن دیگر از مهاجمین از طریق خشکی اقدام به فرار می کنند که یکی از آنها دستگیر و دیگری مورد اصابت گلوله قرار می گیرد که شخص زخمی شده عبدالحسین مطوری معروف به عبدالحسین عراقی می باشد

که مدتی تحت تعقیب بوده و با دولت مزدور بعثی عراق همکاری می نماید و شخص دیگری که در قایق مانده بود با قایق اقدام به فرار می کند که توسط برادران پاسدار به طرف وی شلیک می شود و او نیز مورد اصابت گلوله قرار می گیرد، ولی فرار می نماید. در همان هنگام درگیری برادران پاسدار با گارد ساحلی تماس گرفته که برای آنها کمک بفرستد، ولی متأسفانه کمکی از طرف گارد ساحلی به آنها نشد و قایق مهاجمین فرار نمود. از افراد مهاجم این مهمات کشف گردید: ۱. خرج آر.پی.جی ۷ چهار عدد ۲. موشک آر.پی.جی ۷ سه عدد ۳. تفنگ کلاشینکف چهار عدد به شماره های ... ۴. کلت کالیبر ۴۲، ۹ تیر ۵. تعداد ۲ عدد نارنجک روسی.» (۲)

یادآوری می شود عبدالحسین عراقی از مشهورترین فعالان جریان موسوم به خلق عرب بوده و از بدو پیروزی انقلاب و به خصوص در درگیری های خرمشهر، چهره شناخته شده ای در میان عوامل عراق است. در یک گزارش دارای طبقه بندی از منابع مسئول، نامبرده بدین صورت معرفی شده است:

«۱. عبدالحسین عدای معروف به عبدالحسین عراقی که قبلاً درجه دار نیروی دریایی عراق بوده در سال ۱۳۳۷، به علت همکاری با دولت ایران به وسیله مأمورین امنیتی عراق شناسایی و به ایران پناهنده گردیده که وی در جزیره مینو اسکان یافته است.

۲. در زمان انقلاب اسلامی ایران دولت عراق وی را مورد عفو قرار داده و نامبرده را به کشور عراق دعوت نموده است.

ص: ۸۴۰

۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۲۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز {واحد اطلاعات و تحقیقات}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳. شخص فوق مدت ۱۱ سال، در ایران به سر می برد و شناسایی کامل از تأسیسات و نقاط حساس کشور جمهوری اسلامی ایران دارد. نامبرده در سابق با اکثر قاچاقچیان و سارقین و افراد شرور آبادان تماس هایی داشته و اکثر عوامل جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان را می شناسد.

۴. به محض ورود به کشور عراق توسط سازمان امن العام عراق به نامبرده مأموریت داده می شود که در القعه مقابل آبادان اسکان یابد تا با افراد عرب زبانی که فعالیت های خرابکاری دارند تماس برقرار نماید و آنان را [برای] آموزش های چریکی و خرابکاری آماده سازد و به سازمان امن العام معرفی نماید.

۵. عبدالحسین عدای با شخص دیگری به نام علی ملاحسین که ایرانی الاصل می باشد اسلحه و مهمات و مواد منفجره به متواریان ایرانی تحویل می دهد.

۶. عبدالحسین عدای افرادی را که در عراق آموزش چریکی فرامی گیرند با بلم از مقابل جزیره مینو و سیبه عراق مقابل آبادان به خاک جمهوری اسلامی ایران نفوذ می دهد. (۱)

۴۲۸

در سنندج، مهم ترین مواضع شهر در دست پاسداران و نیروهای ارتش است و الحاق نیروها پی در پی انجام می گیرد، به خصوص برای اولین بار ارتباط بین پادگان و فرودگاه از راه زمینی برقرار گردید. (۲)

در بعدازظهر روز گذشته، گروه های مسلح در گیر افراد خود را از شهر خارج کردند، اما عده ای از آنان دستگیر شدند. (۳) هرچند برخی مسئولان سپاه اعلام کردند «در حال حاضر کنترل شهر کاملاً در دست ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است»، (۴) اما در جمع بندی که در ادامه درج شده، جزئیات دقیق تری در این باره آمده است: «امروز، مدافعان انقلاب اسلامی موفق شده اند شهر را به طور کامل به محاصره خود در آورند حتی {توانسته اند} در بعضی از نقاط حاشیه شهر، از حلقه محاصره شهر به درون شهر نفوذ کنند و تعدادی از بنکها و مقرهای گروه های سیاسی مسلح را به تصرف در آورند، اما هنوز در قلب شهر و در محله های قدیمی و پرجمعیت، سلطه با افراد مسلح آشوبگر است که به نظر می رسد ارتباطشان با تشکیلات نظامی سازمان متبوع خود قطع شده یا اساساً برحسب انگیزه های شخصی هنوز شهر را ترک نکرده اند و سرگرم تیراندازی هستند». (۵) از این رو، پیش بینی می شود درگیری ها به صورت تک تیراندازی تا یک هفته دیگر ادامه داشته باشد. (۶) حتی برخی مسئولان سپاه اذعان کردند: «امکان اینکه مجدداً به ما حمله شود، زیاد است چون شهر کاملاً پاک سازی نشده است». (۷) و اینکه «هنوز سنگرهایی که از بتون آرم [آرمه] ساخته شده و همچنین کانال های ارتباطی که برای جابه جایی افراد مسلح در شهر سنندج ایجاد شده است پابرجاست و تک تیراندازی هایی از داخل آنها صورت می گیرد». (۸)

در گزارش امروز نیروهای سپاه همدان که در پاک سازی شهر در گیر هستند، آمده است: «در مسجد شیخ سلیم واقع در میدان ۱۷ شهریور سنندج، نزدیک در مسجد، بالاتر از در کوچک

- ۱- سند شماره ۲۸۷۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی ۰۷ ۱۹ {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۲- مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص ۴۷۳.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۵- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص ۴۷۲.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

قهوه ای رنگ داخل حیاط کوچک تعداد ۲۰ الی ۲۵ نفر مسلح می باشند که در این محل از مهمات حفاظت می نمایند.» (۱)

فروتن مسئول روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه، تصریح کرد: «بیشتر مردم مسلح هستند و از این رو کار پاک سازی تا حدودی مشکل است زیرا شناختن مردم مسلمان و متعهد که مسلح هستند از ضدانقلاب به آسانی مقدور نیست.» (۲)

در این حال، در اطلاعیه امروز لشکر ۲۸ کردستان گوشه ای از وضع کنونی و وضعیت عمومی مردم سنندج این طور ترسیم شده است:

«بسمه تعالی

۰ این موقع که پاک سازی شهر سنندج از عناصر ضدانقلاب و فریب خوردگان مسلح غیرقانونی در شرف پایان می باشد تقاضا می شود: ۱. وزارتخانه های پست و تلگراف، آموزش و پرورش، دادگستری، کشور و شرکت مخابرات، پرسنل اداری، آموزشی و فنی خود [را] برای شروع به کار و رفع نیازمندی های مردم رنج دیده رو به آسایش رسیده سنندج اعزام دارند. ۲. چون اهالی شهر از نظر مواد غذایی، دارویی، خدمات پزشکی و امور بانکی و پرداخت های ریالی در زحمت می باشند سازمان های مسئول کمک های خواسته شده را که فوری می باشد از راه همدان گروه [قروه] به سنندج حمل نمایند.» (۳)

شب هنگام، ابوشریف مسئول واحد عملیات ستاد مرکزی سپاه و نماینده رئیس جمهور در امور سنندج، قبل از ملاقات با رئیس جمهور به خبرنگاران درباره آخرین وضعیت این شهر گفت: «مهم ترین عملی که در سنندج انجام دادیم جلوگیری از خشونت بود زیرا ممکن بود که به علت خشم از ضدانقلاب عمل خشونت شود و همچنین با اسیران و کسانی که اسلحه خود را زمین می گذارند به خوبی رفتار می شود. همچنین مقدماتی فراهم شد تا آذوقه و دارو به کسانی که مدت ها در محاصره بودند برسد و از جیره سربازان و پاسداران بین محاصره شدگان تقسیم شد.» (۴)

فروتن مسئول روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه نیز در مورد وضع خواربار و آذوقه گفت که از نظر مواد غذایی چندان کمبودی وجود ندارد، ولی وضع بهداشت و درمان رضایت بخش نیست. (۵)

عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه هم در پایان جلسه امشب شورای امنیت ملی که با شرکت بنی صدر تشکیل شده بود، ضمن اشاره به رو به سامان بودن اوضاع، افزود: «امیدواریم در شرایطی که ما واقعاً از برداشتن سلاح منجریم با کمترین خسارات جانی و مالی اوضاع کردستان در بقیه نقاط نیز به سامان برسد.» (۶)

۴۲۹

مسئله دیواندره که خودبه خود به سبب قرار گرفتن در شمال سنندج، اهمیت ویژه ای پیدا کرده است و آزادسازی آن موجب بازگشایی مسیر مهم زنجان بیجار سنندج می گردد، امروز، وارد مرحله تازه ای شد.

ص: ۸۴۲

- ۱- سند شماره ۰۴۱۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی عملیات به سپاه غرب کشور، ۲۳/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در نخستین ساعت بامداد امروز {۳۵ دقیقه بعد از نیمه شب گذشته}، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی سپاه در تلفن گرامی اطلاع داد: «برابر گزارش نیروی زمینی، برابر تماس تلفنی سرهنگ پورمؤمنی فرمانده لشکر ۱۶ زرهی، ارتفاعات مشرف به دیواندره توسط یگان های لشکر ۱۶ اشغال گردید.» (۱)

در ادامه باتوجه به برتری به دست آمده، لشکر ۱۶ زرهی قزوین با صدور اطلاعیه ای، به افراد مسلح حاضر در شهر یک اولتیماتوم ۲۴ ساعته داد که از ظهر همین امروز، شروع می شد. متن اطلاعیه بدین شرح است:

«بسمه تعالی

این اخطار به افراد مسلح حاضر در شهر دیواندره است. شهر در محاصره کامل ارتش و سپاهیان پاسدار است. از شما خواهش می کنم سلاح خود را تحویل دهید و از تعقیب قانونی در امان باشید، مقاومت نکنید که کشته یا اسیر خواهید شد، آسایش و آرامش مردم بی گناه شهر را بر هم نزنید و آنها را سپر خود نسازید، اکنون که سرانجام کار برای شما روشن است، بیاید زندگی کنید و از سایه رحمت الهی و جمهوری اسلامی بهره مند گردید. به شما از ظهر روز سه شنبه ۲۳ اردیبهشت ماه به مدت ۲۴ ساعت، فرصت داده می شود که به سرانجام سنندج بیندیشید و از خونریزی جلوگیری کنید که ما شما را برادران و خواهران خود می دانیم و اگر ما را در این برخورد و خونریزی که رغبتی به آن نداریم مجبور کنید، ما با اکراه خواهیم پذیرفت، ولی با شهادت و شدت عمل خواهیم کرد، اگر نگاه کنید و دقت نمایید می بینید آنها که به اجنبی پیوند بسته اند، چگونه به فکر جان خود هستند و از مهلکه ها می گریزند و شما ای هم وطن فریب خورده، فدای اغراض آنها نشوید. از خداوند می خواهیم شما را بینا و واقف به حقایق امور سازد.» (۲)

۴۳۰

درحالی که وضع سنندج از نظر فرماندهان سپاه رو به سامان می رود، وضع بانه همچنان نگران کننده است، تاجایی که فرمانده کل سپاه آن را به عنوان موضوعی بااهمیت، ذکر کرد.

عباس دوزدوزانی بعد از جلسه امشب شورای امنیت ملی در این باره گفت: «باید بگویم الآن بانه از اهمیت ویژه ای برخوردار است و باید کوشش شود که از دست ضدانقلاب خارج شود.» (۳) در این مصاحبه، وقتی گفته شد که «هنوز تعداد زیادی اجساد شهدا در کردستان بر زمین مانده [است]»، فرمانده سپاه اذعان کرد: «متأسفانه در بانه، چنین محدودیتی برای جمع آوری اجساد بوده و اجساد از شهدای ما چندی است که در آنجا مانده است و ضدانقلاب با حرکات ضدانسانی خود مانع انتقال آنان شده است.» وی افزود: «ولی امروز، گزارش شده که

ص: ۸۴۳

۱- سند شماره ۰۴۱۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

اجساد را جمع آوری کرده اند.» هرچند این خبر تا حدی امیدوارکننده بود و حکایت از این داشت که اوضاع پادگان بانه تغییرات مطلوبی را پیش رو دارد، اما مطلب مندرج در نشریه خبری کومه له نشان دهنده وخامت اوضاع است. در این خبر که مربوط به آخرین ساعات امروز می باشد، آمده است: در ساعت ۱۲ شب، پیشمرگان جنبش مقاومت به دنبال ۲۰ روز محاصره پادگان بانه یورش جسورانه ای را با سلاح های سبک و آر.پی.جی به سوی پادگان آغاز کردند، سنگرهای مقدم را نابود کردند و سنگر به سنگر پاسداران و ارتشیان را عقب راندند و نیمی از پادگان را متصرف شدند. ۲۰ نفر ارتشی و پاسدار کشته شده و ۱۱ نفر به اسارت درآمدند و سلاح و مهمات بسیاری به دست پیشمرگان افتاد. پمپ بنزین پادگان را به آتش کشیده بیشتر تانک ها را از کار انداختند و پادگان در آستانه سقوط کامل قرار دارد. (۱)

{عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه}

۴۳۱

هرچند مقامات سپاه اعلام می کنند بجز سنندج و بانه، دیگر شهرها «در وضعی نیستند که مسئله ساز باشند»، (۲) اما در عمل وضعیت موجود اگرچه چندان تهدیدکننده نیست، اما به هر حال نگرانی هایی را در پی دارد.

در سردشت، درگیری در پایگاه کولته که از پنج روز پیش شروع شده است، ادامه دارد. سازمان چریک های فدایی خلق در گزارشی از وضعیت امروز سردشت ادعا کرد: «پایگاه کولته همچنان در محاصره نیروهای پیشمرگه خلق است. روحیه سربازان بسیار متزلزل است. در جریان زدوخوردی که امروز بین نیروهای نظامی مستقر در پادگان و پیشمرگان مسلح خلق روی داد یک پیشمرگه کشته و ۳ پیشمرگه زخمی شدند. ... امروز همچنین در درگیری های پایگاه کولته ۱۰ نفر {۸ ژاندارم و ۲ جاش} کشته شدند.» (۳)

در مهاباد تلگراف امروز فرماندار این شهر گویای وضعیت است:

«وزیر محترم کشور، جناب آقای بنی صدر رئیس جمهور ایران ۱۹ روز از محاصره شهر مهاباد می گذرد، به علت نبودن

سوخت تمام دستگاه ها و ادارات دولتی کلاً راکد و کشاورزی در حال نابودی است، مردم سرگردان، تعیین تکلیف نمایید.

فرمانداری مهاباد، باباطاهری» (۴)

ص: ۸۴۴

۱- سازمان کومه له، خبرنامه کومه له، شماره ۴۰، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلگراف از مهاباد به تهران، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

درباره نقده و اشنویه نیز پیام امروز ستاد مشترک به نیروی زمینی گویای بحران است. در این پیام آمده است: «برابر اطلاع واصله اخیراً آب زراعتی منطقه نقده که از رودخانه ای به نام درود تأمین و رود مزبور از منطقه اشنویه سرچشمه می گیرد توسط افراد کرد اشنویه به تلافی محاصره اقتصادی کردستان بسته شده و مسیر رودخانه منحرف گردیده است. ضمناً قرار است اهالی ترک نشین نقده با حمایت از ژاندارمری و جوانمردان محلی برای بازگرداندن آب، مسلحانه وارد منطقه [شوند] و احتمال درگیری فراوان است.» (۱)

در ارومیه، بر اثر انفجار مین در مسیر روستاهای دیدان و بارانداز از توابع ارومیه ۲ کشاورز شهید و ۵ تن دیگر به شدت زخمی شدند. به گزارش کیهان انفجار درحالی رخ داد که عده ای کشاورز با ۲ تراکتور بین این روستاها در حرکت بودند که بر اثر آن سلطانعلی فتاحی اهل خرم آباد و علی رضوی اهل روستای بارانداز کشته و نقدعلی رضوی، سلیمان رجوی، فتح الله جنگی، علی جعفری و وهاب حاجی زاده به شدت زخمی و در بیمارستان شیروخورشید سرخ ارومیه بستری شدند. (۲)

امروز همچنین لشکر ۶۴ ارومیه اطلاعیه ای بدین شرح درباره جمع آوری سلاح منتشر کرد:

«بسمه تعالی

پیرو اطلاعیه مورخ {۲۱/۲/۱۳۵۹} که به اهالی و ساکنین محترم آبادی های تومتر، کوچیا، قاسملو، مام ابراهیم، بربران سیلان، سنجر، باروژ، محمودآباد، شیطان آباد، مبارک آباد، و حصار آق بلاغ ابلاغ گردید که کلیه سلاح و مهمات خود را تا ساعت ۴ بعدازظهر روز {۲۲/۲/۱۳۵۹} تحویل و رسید اخذ نمایید، تعدادی از ساکنین آبادی های یادشده با همکاری صمیمانه با ارتش جمهوری اسلامی ایران، اسلحه و مهمات خود را به مقامات مسئول تحویل دادند که به همین علت ارتش جمهوری اسلامی ایران از همکاری و همیاری آنان سپاسگزاری و تشکر می نماید. برای آن تعداد از افرادی که اسامی آنان مشخص است و اسلحه و مهمات خود را تحویل نداده اند برای آخرین بار ابلاغ می گردد تا تاریخ {۲۴/۲/۱۳۵۹}، نسبت به تحویل آن اقدام نمایند. [در این صورت] ارتش جمهوری اسلامی بدون هیچ گونه تعقیب قانونی با اهالی رفتار خواهد کرد. در غیر این صورت ارتش جمهوری اسلامی با تمام قدرت و شدت عمل مشغول جمع آوری اسلحه و مهمات در مناطق مورد نظر خواهد بود. در خاتمه، لشکر ۶۴ ارومیه از ساکنین اهالی محترم منطقه انتظار دارد در این امر مهم با ارتش جمهوری اسلامی همکاری نمایند.» (۳)

۴۳۲

درباب جهت گیری شخصیت ها و نهادهای مختلف در قبال کردستان، دو مورد به عنوان نمونه ای از اوضاع امروز، ذکر شده است.

در سرمقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی {ارگان جریان بنی صدر}

با عنوان "تجربه سندج"

-
- ۱- سند شماره ۰۴۱۲۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نراجا {مدیریت اطلاعات}، {۲۳/۲/۱۳۵۹}.
 - ۲- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

و به قلم وی آمده است: «یک انقلاب، انقلابی نظیر انقلاب ما که با اسلحه معنویت پیروز شده بود هیچ نمی خواست

در هیچ کجای کشور خود را ناگزیر از رویارویی مسلحانه ببیند. این امر موجب شده بود که گروه های مسلح خودکامه که به نظرشان هدف وسیله را توجیه می کند و انسانیت و معنویت مفاهیم پوچی هستند، این طور بپندارند که پرهیز از مقابله مسلحانه از جمله همان ضعف های طبقاتی است و باید از آن سود بجویند. طی ۱۵ ماه بارها و بارها کوشیده شد از راه گفت و گو به حضرات حالی شود که یک ملت انقلابی را نمی توان از راه مقاومت مسلحانه آن هم برای هدفی که مشروع و درست نیست، وادار به تسلیم کرد. به آنها گفته شد شما هنوز هم که انقلاب ایران پیروز شده است، واقعیت و طبیعت و حقانیت آن را نمی شناسید. هنوز اسیر قالب های نظری از اعتبار افتاده هستید، تحمیل جنگ در کردستان به مقابله خصم آلود طبقاتی در تمامی کشور منجر نمی شود، اما این گروه در پی شیفتگی به استالینیسیم، در پی آن شدند که سنندج را به یک دژ بدل بسازند و چون از راه زور و قلدری کوشیده بودند مردم شهر را مرعوب و خانه ها را تصرف و به اشغال در آورند، گمان می بردند که وقت آن رسیده است که از راه کشاندن نیروهای مسلح به جنگ آنها را نابود کنند. پیش خود خیال کرده بودند که شکست دولت انقلاب اسلامی در سنندج، امر را نه تنها در سنندج، بلکه در کردستان و سپس ایران بر آنها که زور را تنها واقعیت می شناسند، مسلم خواهد کرد. ...» (۱)

بنی صدر در ادامه سرمقاله کوشیده است پیروزی نظام در سنندج را ناشی از قاطعیت خود جلوه داده و با استفاده از این موقعیت به رقبای سیاسی و جناح دیگر حکومت هشدار بدهد. وی افزوده است: «از آنجا که وضع کشور به غایت حساس است به همه افراد، به همه گروه ها و احزاب اخطار می کنم که دست از رویه خود کامگی بردارند و اگر چنین نکنند همه پرسى خواهم کرد. باید دوران حکومت ژ ۳ و چماق پایان پذیرد و کشور به سازندگی روی بیاورد.» (۲) یادآوری می شود این گونه سخن گفتن شگرد بنی صدر است؛ وی رقیبان جناحی خویش را در عداد مخالفان نظام طوری ترسیم می کند که هم آنان را زیر سؤال ببرد و هم در صورت لزوم با تظاهر به اینکه منظور وی رقا نبوده است خود را از اتهام تفرقه افکنی تبرئه کند.

از سوی دیگر امروز، وزارت امور خارجه نیز با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد رئیس خبرگزاری آلمان در تهران را به دلیل دادن گزارش نادرست از بحران کردستان، از ایران اخراج کرده است. به نوشته مطبوعات در بخشی از اطلاعیه وزارت امور خارجه در مورد بمباران کردستان آمده است: «براساس تصمیم وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، به آقای مارتین پندل رئیس خبرگزاری آلمان فدرال، دستور داده شد که هرچه زودتر ایران را ترک کند. این تصمیم از طرف اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی به ایشان ابلاغ گردید. علت این تصمیم تلگرام اعتراض آمیزی بود که از طرف کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بن نسبت به وی به وزارت امور خارجه فرستاده شد. براساس گزارشی که آقای پندل به آلمان مخابره کرده

ص: ۸۴۶

بود، نیروهای دولتی جمهوری اسلامی ایران متهم شده بودند که در استان کردستان از بمب های آتش زای ناپالم استفاده کرده اند و تعداد کسانی که بر اثر سوختگی مجروح شده اند به شدت افزایش یافته است. به گفته آقای پندل این بمب ها در شهرهای سنندج، سقز، بانه و پاوه به کار رفته و نیروهای ارتش این بمب ها را از هلیکوپترها به پایین پرتاب کرده اند. پندل همچنین گزارش داده بود نیروهای ارتش از دارو و مواد غذایی فقط برای خود استفاده می کنند و از رسیدن این مواد به مردم این مناطق جلوگیری می نمایند. آقای پندل این مطالب را از قول یک سخنگوی حزب دمکرات کردستان مخابره کرده بود. با تماسی که با مسئولین ارتش جمهوری اسلامی ایران گرفته شد، خبر این خبرگزاری را بیشتر به شوخی تلقی کردند. مخصوصاً در مورد بمب های ناپالم که امکان پرتاب آن از طریق هلیکوپتر به هیچ وجه مقدور نیست. خبر ارسالی آقای پندل از رسانه های گروهی آلمان پخش و احتمالاً موجبات سوء تفاهمی را نسبت به برداشت مردم آلمان از انقلاب جمهوری اسلامی ایران فراهم کرده است.» (۱)

۴۳۳

بررسی پیامدها و بازتاب حوادث کردستان در نشریات گروه ها، علاوه بر اینکه مواضع آنان را نشان می دهد، برخی نکات تحلیلی و خبری را نیز در بردارد. در ادامه مواضع متنوع حزب توده، حزب رنجبران و جمعیت کردهای مقیم مرکز که در واقع سخنگوی گروه های درگیر در کردستان است، بازگو می شود.

روزنامه نامه مردم {ارگان حزب توده} در صفحه اول شماره امروز خود ذیل تیتری درشت با عنوان "ملاقات اویسی با نماینده شیخ عزالدین حسینی" آورده است: «بنا به گفته یکی از مسئولین ستاد عملیاتی سپاه پاسداران در کردستان، نماینده شیخ عزالدین حسینی اخیراً با اویسی، از هاری و سردار جاف ملاقات و گفت و گو کرده است. از محتوای این گفت و گو که به دنبال تشدید حملات نیروهای بعثی عراق و عوامل ضدانقلاب وابسته به امپریالیسم امریکا علیه ایران صورت می گیرد، اطلاعی در دست نیست.» (۲) یادآوری می شود حزب توده در بازتاب حوادث غرب کشور اغلب رفتار سلطنت طلبان و نیز گروه های مائوئیستی چون کومه له و شخصیت هایی چون عزالدین حسینی را ذکر و محکوم می کند، اما در مورد بقیه یا سکوت کرده یا به نحوی آن را توجیه می کند، این حزب مطابق همین روش امروز خبری منتشر کرد که نشان می دهد در روزهای اخیر در جلسات امثال اویسی و پالیزبان، کومه له هم شرکت فعال داشته است. در این گزارش آمده است: «طبق اطلاعی که تازه به دست آورده ایم در اردیبهشت ماه ۵۹ و در نزدیکی دهی به نام حلبچه در عراق، در کنار یک منطقه نظامی و در یک ساختمان از بتن پیش ساخته، شیخ عثمان نقشبندی نماینده قاسملو و صدیق کمانگر نماینده کومه له با اویسی، پالیزبان و اشرف ملاقات می کنند. در این ملاقات مسئله هماهنگی کلیه نیروها برای سرنگون کردن جمهوری اسلامی ایران، مورد بحث قرار می گیرد و اویسی به شیخ عثمان اعلام می کند که برای هر مزدور ۶۰۰۰ تومان می پردازد.» (۳)

ص: ۸۴۷

۱- روزنامه بامداد، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

گروه مائوئیستی حزب رنجبران که برخلاف گروه مائوئیستی کومه له مشی مسالمت آمیز در پیش گرفته و در جناح بندی حکومتی نیز برعکس حزب توده از جناح بنی صدر حمایت می کند، در شماره امروز ارگان خود نشریه رنجبر نوشته است: «باند کیانوری درحالی که می کوشد دارودسته های وابسته به روس را در کردستان تطهیر کرده و آنها را صلح طلب جا بزند، آتش حمله خود را بر روی نیروهای متمرکز ساخته که اگرچه دچار انحرافات شدید چپ روانه هستند، اما نیروهای غیروابسته به بیگانه می باشند. ازجمله این نیروها کومه له {سازمان انقلابی زحمت کشان کردستان ایران} قرار دارد که ازطرف حزب توده، وابسته به بعث و امریکا معرفی می شود. به نظر ما کومه له، سازمانی است که از میان روشنفکران و زحمت کشان مبارز کردستان بیرون آمده است، سازمانی است با گذشته مبارزاتی علیه رژیم شاه و رژیم عراق و دارای موضع مخالف دو ابرقدرت امریکا و شوروی.» (۱) (۲)

جمعیت کردهای مقیم مرکز که نقش پوشش سیاسی تبلیغاتی گروه های محارب کردستان در تهران را برعهده دارد، شبیه گروه های مسلح غیرقانونی، با مشاهده وضعیت اخیر سندج، بیانیه ای درباره وقایع سه هفته اخیر در کردستان و سوابق مبارزات کردها علیه رژیم پهلوی در راه کسب حقوق خود انتشار داده و ضمن استمداد از مردم برای پایان دادن به جنگ در کردستان خواستار حل مسالمت آمیز مسئله کردستان از طریق مذاکره و تأمین خواسته های قانونی خلق شده است. در این بیانیه همچنین با اشاره به جریان حوادث در کردستان و رابطه آن با حضور نظامی امریکا در قلب ایران و توطئه های امپریالیسم جهان خوار علیه انقلاب ایران هشدار داده شده است که اگر جنگ ادامه یابد و در کردستان صلح برقرار نشود، امکان هرگونه توطئه دیگری برای امپریالیسم امریکا و عوامل آن در ایران بیشتر خواهد شد. (۳)

درباره درگیری های کردستان، نوع برخورد گروه های چپ غیرمذهبی {کمونیستی}، قابل ملاحظه است. بخشی از آنان به طور مستقیم درگیر ماجرا هستند و اساساً طرف برخورد های مسلحانه محسوب می شوند. این عده در نشریات علنی خود نیز این طرف داری مستقیم را پنهان نمی کنند و با شدیدترین مواضع، درگیر بودن در یک جنگ مسلحانه تمام عیار با نظام جدید را به رخ می کشند و در افکار عمومی این نکته جلب توجه می کند که درعین حال، در مناطق دیگر، توقع فعالیت سیاسی مسالمت آمیز دارند. نمونه بارز آن، سازمان چریک های فدایی خلق است که با شرکت در برخورد مسلحانه کردستان و دیگر رفتارها و مواضع براندازانه (۴) نوعی مجوز برخوردهای خشن و درواقع

ص: ۸۴۸

۱- * رنجبران که به شدت مدعی حمایت از بنی صدر، امام و نظام است، در اینجا نتوانسته از اصول قطعی خویش عدول کند و به دفاع از کومه له پرداخته است که به خصوص در روزهای اخیر مستقیم در درگیری های مسلحانه، مقابل بنی صدر قرار دارد.

۲- حزب رنجبران ایران، نشریه رنجبر، شماره ۵۱، ۲۳/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۶.

۳- روزنامه بامداد، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- ** ادبیات خبرهای کردستان مندرج در نشریه کار {ارگان این سازمان} که در کتاب حاضر نیز مطالبی از آن نقل شده است، گویای این گونه مواضع می باشد.

متقابل را به هواداران وسیع نظام جدید می دهد و البته همواره از این مسئله شاکمی است. این سازمان توقع دارد در سندج و بانه از قهرمانی های پیشمرگه های خود و متحدانش بنویسد که فلان تعداد جاش {پیشمرگ مسلمان} و پاسدار و... را کشته اند، ولی مثلاً در تبریز نظیر یک سازمان سیاسی به پخش اعلامیه و فروش نشریه پردازد. نوع آمادگی و سازماندهی هواداران نیز مبتنی بر طلبکاری و پاکی مطلق سازمان و زشتی و دغل کاری و بدهکاری مطلق هواداران نظام است. (۱)

۴۳۴

در کنار دغدغه های اصلی سپاه طبق معمول و به تناسب وضعیت یک تشکیلات انقلابی، سپاه با درگیری های چندی روبه رو است.

شب هنگام، در کرمانشاه یک اکیپ ۹ نفره از سپاه پاسداران کرمانشاه برای دستگیری گروهی که دست به سرقت های مسلحانه می زدند با داشتن حکم دادستانی عازم یکی از روستاهای تابع ماهیدشت کرمانشاه شدند. در جریان این مأموریت یکی از پاسداران شهید و عبدالله شیرازی که یکی از هسته های اصلی مبارزات مسلحانه منطقه بود، زخمی و با تشکیل پرونده به دادرسی کرمانشاه تحویل داده شد. (۲) گفتنی است پاسدار شهید آیت شعبانی نام داشت و از نیروهای انقلابی منطقه بود. در اطلاعیه روابط عمومی سپاه کرمانشاه وی الگوی تقوا و ایمان معرفی شده که «مدتی برای رویارویی با جهان خواران به فلسطین و جنوب لبنان مهاجرت کرد.» (۳)

حوالی نیمه شب نیز، یک درگیری در مرز بازرگان رخ داد. درگیری پاسداران با مهاجمان حدود سه ساعت طول کشید، اما تلفاتی نداشت. (۴)

نمونه ای دیگر از دغدغه های سپاه از گزارش فرمانده سپاه سراب هویداست که براساس آن ستاد مشترک ارتش به وزارت کشور اعلام کرد: «قرار است تعدادی از طرف داران حزب جمهوری خلق مسلمان به طرف داری از آیت الله شریعتمداری از تبریز به سراب آمده و با طرف داران حزب جمهوری اسلامی ایران درگیری پیدا نمایند.» (۵)

۴۳۵

امروز، ملاقاتی دوساعته بین مسعود رجوی و بنی صدر انجام گرفت که خبر آن فقط در حد اظهارات رجوی در گفت و گو با خبرگزاری پارس نشر یافت. حتی روزنامه ارگان بنی صدر، صرفاً از قول خبرگزاری پارس اظهاراتی از رجوی درج کرد بدون آنکه کوچک ترین توضیح یا نقل قولی از طرف بنی صدر یا دست اندرکاران روزنامه را با آن همراه کند.

مطابق آنچه در سطح علنی و عادی قابل طرح است، نکات مطرح شده از سوی بنی صدر، اغلب

ص: ۸۴۹

۲- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۴- همان، ص ۱۱.

۵- سند شماره ۰۴۱۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به وزارت کشور،
۲۳/۲/۱۳۵۹.

اظهاراتی حق به جانب و حتی سؤالاتی بدون پاسخ است، ولی در پشت صحنه و در عرصه های غیرشفاف و پیچیده سیاسی کنونی، مسائلی مطرح است که نه به آسانی قابل طرح است و نه برای عامه مردم قابل فهم؛ نمونه ای از این بغرنجی و پیچیدگی همین ملاقات دوساعته امروز مسعود رجوی با بنی صدر(۱) است که بالطبع آنها که پیگیر روند تحرکات هستند، آن را با نگرانی دنبال می کنند و این ملاقات از نظرشان معنی دار است. چنانچه مضمون جلسه و جهت گیری نهایی آن قابل ارائه در سطح مردم و کادرهای انقلاب بود، حتماً بنی صدر، آن را خود طرح می کرد و به گونه ای توان رهبری و قوت خویش را حتی در مهار تشکل هایی مثل مجاهدین خلق به رخ می کشید، اما جلسه فقط از سوی رجوی بازگو شد که در زمینه فضا سازی و بیان کردن آنچه باید گفت و نگفتن آنچه نباید گفت، چهره شناخته شده ای است و به خصوص در زمینه نوع تهدید کردن مظلومانه و درعین حال قدرتمندانه استاد است.

رجوی به خبرگزاری پارس درباره مسائل مطرح شده در این جلسه گفت: «من به رئیس جمهوری گفتم براساس خواست های ضدامپریالیستی امام و براساس وعده ها و قول های خود شما مبنی بر تضمین آزادی ها، تا حالا بخش بسیار وسیعی از نیروها به رغم همه فشارها و تضییقات، جراحات ها و شهادت ها مثل خود ما پیوسته دعوت به آرامش و صبر و بردباری را پذیرفته اند و واکنشی نشان نداده اند. از این رو، به ویژه باتوجه به اختیاراتی که شما از امام گرفتید انتظار این است که از این پس به طور یک طرفه و فقط از امثال ما رعایت اجرای قانون و حفظ آرامش را نخواهند، بلکه قانون با کمال قاطعیت و به طور همه جانبه و درمورد همه اجرا شود، به علاوه در شرایط موجود و با این نتایج انتخابات آیا دیگر قابل توجه است که باز می شنویم در ماه های آتی باز هم تصفیه مجاهدین در مدنظر عده ای است که طبیعتاً عواقب وخیم آن بر هیچ کس پوشیده نیست؟ در اینجا رئیس جمهوری گفتند: در مقابل هرگونه سرکوب آزادی ها و قانون شکنی بی تفاوت نخواهند نشست و قاطعانه موضع خواهند گرفت. ... من همچنین گفتم اوضاع کلی کشور ایجاب می کند که در رابطه با تهاجم نظامی امپریالیست ها همه درگیری های داخلی موقوف شود و همگی بیاییم لااقل به طور مرحله ای هم که شده به دشمن اصلی بپردازیم. ... رئیس جمهوری نسبت به حل مشکلات کشور بسیار خوش بین هستند و به خصوص تضمین آزادی های سیاسی و فعالیت آزاد گروه های سیاسی را که از اولی ترین خواست های انقلاب ما هست در چهارچوب قانون اساسی مورد تأکید قرار دادند.» (۲)

یادآوری می شود روزنامه انقلاب اسلامی بخشی از اظهارات رجوی را آن هم به نقل از خبرگزاری پارس منتشر کرد، اما قسمت هایی از مطالب وی از جمله تهدیدات ضمنی رجوی که حتی در روزنامه اطلاعات درج شد را حذف کرد. (۳)

ص: ۸۵۰

-
- ۱- * دو جریان که از سال قبل مخالف یکدیگر بودند، ولی به تدریج به هم نزدیک شدند، تاجایی که ۱۴ اسفند ۱۳۵۹، نمایش وحدت دادند و در تابستان ۱۳۶۰، با فرار مشترک به پاریس تمایلات براندازی مسلحانه خود را علنی کردند.
 - ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

تحركات سياسى و تبليغاتى امريكا و ايران عليه يكديگر، امروز، هم در امريكا و هم در ايران، در بالاترين سطح مسئولان دو کشور ادامه يافت.

در امريكا، كارتر ضمن نوعى اظهار اميدوارى اعلام كرد متحده ان اروپايى كشورش، تصميم گرفته اند كه اگر تا ۱۷ ماه مه {۲۷ اردیبهشت}، پيشرفتى در تلاش براى آزاد كردن گروگان هاى امريكا به دست نيايد، برنامه تحريم اقتصادى ايران را به مرحله اجرا در آورند. وى گفت: مسئولان اروپايى به طور مستقيم به ما اطلاع داده اند كه به تعهدات خود در مورد تحريم اقتصادى ايران عمل خواهند كرد و ما فكر مى كنيم كه متحدين ما اين كار را انجام دهند. البته كارتر اين سخنان را پس از يك گفت و گوى ۲۰ دقيقه اى با وزير امور خارجه امريكا، كه عازم اروپا بود، اظهار كرد. (۱)

اين درحالى است كه فعاليت امروز ماسكى در اروپا خود نشانه اين است كه امريكا هنوز خيال چندان راحتى در مورد متحده ان اروپايى اش ندارد. ماسكى در جلسه امروز وزراى دفاع و امور خارجه كشورهاي عضو پيمان ناتو در بروكسل سخنرانى كرد و گفت: ايالات متحده امريكا از كشورهاي متحده انتظار دارد كه به منظور رهايى گروگان هاى امريكايى در ايران به يك رشته اقدامات اقتصادى و سياسى در اين ميان بپيوندند. (۲)

در اين حال، راديو امريكا در ساعت ۲۲:۳۰، اعلام كرد: سازمان پيمان آتلانتيك شمالى امروز، نگرانى شديد خود را از اقدام غيرقانونى دولت ايران ابراز داشت. در اين خبر به بخش هاى بيانى اين سازمان كه در آن «از دولت ايران خواسته شده است به فوريت نسبت به آزاد ساختن و سالم بازگردانيدن گروگان هاى امريكايى اقدام كند»، اشاره شد. (۳) اين خبر نشان مى داد ماسكى پاسخى نسبتاً مساعد و البته در حد معمول گرفته است.

به گزارش خبرگزاري فرانسه از بروكسل، متن اعلاميه اى كه به دنبال گردهمايى امروز وزراى دفاع و امور خارجه كشورهاي عضو ناتو در بروكسل، درباره ايران انتشار يافت از اين قرار است:

ص: ۸۵۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- خبرگزاري پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی راديو لندن، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۶، بخش فارسی راديو صداى امريكا، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

«وزرا و نمایندگان بلژیک، کانادا، دانمارک، جمهوری فدرال آلمان، ایسلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، نروژ، پرتغال، ترکیه، انگلستان و آمریکا که روز چهاردهم مه {۲۴/۲/۱۳۵۹}، در بروکسل گرد هم آمدند، در مورد توقیف و ضبط غیرقانونی پرسنل و دارایی دیپلماتیک آمریکا در ایران که تجاوز آشکار به حقوق بین المللی محسوب می شود، اظهارنگرانی شدید می کنند. آنها همچنین تأکید کردند که این اعمال تنها ثابت در منطقه جنوب غربی آسیا را به خطر می اندازد. وزرا و مسئولین مذکور در نتیجه پیامی برای مقامات ایرانی ارسال داشتند و خواستار آزادی فوری و توأم با سلامتی گروگان های امریکایی شدند.»

(۱)

در ایران، آیت الله دکتر بهشتی عضو مؤثر شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور که در واقع رهبری جناح رقیب بنی صدر در حاکمیت را برعهده دارد، امروز، در یک نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی به سؤالات آنان درباره مسائل مختلف از جمله گروگان ها پاسخ داد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از وی سؤال شد: «آیا شما می گوئید پس از تشکیل مجلس، مسائلی چون انتخاب نخست وزیر، انقلاب فرهنگی و... به خاطر اهمیت بیشتر زودتر بررسی خواهند شد و سپس مسئله گروگان ها؟» دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «اینها مسائلی بسیار مهم هستند که می بایست بررسی شوند، مجلس بایستی ابتدا مشکلات دولت جدید را حل نماید و سپس در اولین فرصت مسئله گروگان ها را بررسی خواهند نمود.» یک خبرنگار خارجی پرسید: «مسئله گروگان ها باری است بر دوش دولت ها و آنها می خواهند برای حل آن تحریم اقتصادی نمایند. ممکن است توضیحی بدهید، در این شرایط فکر می کنید صلاح باشد که گروگان ها در بازداشت باقی بمانند؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «تحریم کمک خواهد نمود به ملت ما تا زودتر به روی پای خود بایستد، این می تواند به سود کشور ما باشد و در نتیجه ما می توانیم روش جدید اقتصادی برای خود طرح نماییم و ما از درون این تحریم اقتصادی می توانیم خود را بشناسیم، این به ما کمک خواهد نمود تا سیاست های خارجی دیگر خود را منطقی تر سازیم. در آینده به مشکلاتی خواهد بود که به وسیله این تحریم ایجاد خواهد شد، اما هر جامعه زنده و هوشیاری می بایست آماده باشد برای تحمل این مشکلات فکرش را به کار برد و برای یافتن راه حل این مشکلات، تحریم اقتصادی مهم نیست برای ما، ولی مسئله نگه داشتن گروگان ها چیز دیگری است، ملت مسئول است تا درباره این تصمیم بگیرد و هر مشکل حاصل را حل نماید.» (۲)

در همین حال، رئیس جمهور بنی صدر، امروز در گفت و گو با صداوسیما، برخوردی تندتر با مسئله آمریکا نشان داد، وی ضمن بررسی مسائل کردستان و ارتش گفت: همین امروز صبح، از آمریکا یک کسی که به اطلاعاتی دست یافته بود به من تلفن کرد و گفت که ۹۶ امریکایی را اینها در مناطقی پیاده کرده اند و قرار است تا دو هفته دیگر خرابکاری هایی بکنند و شلوغی هایی در شهرهای ایران به وجود بیاورند. ۲ هلیکوپتر به بختیاری آمده و برای کردها هم اسلحه آورده است و ۱۹ ایرانی که سال ها در آمریکا بوده اند روانه ایران شده اند برای اجرای این کار. اینها

اطلاعات است و مقاماتی که مسئولیت امنیت کشور را دارند و حالا باید از یک رهبری طبق موافقت امام پیروی بکنند،(۱) باید دنبال آن بروند و آن را پیدا کرده و خنثی سازند.(۲)(۳)

امروز، بنی صدر با صدور حکمی سیداحمد سلامتیان را به عنوان دبیر کل گردهمایی بین المللی بررسی مداخلات امریکا در ایران، منصوب کرد. به نوشته روزنامه بامداد، «براساس این حکم به سلامتیان مأموریت داده شد به عنوان دبیر کل این گردهمایی وظایف لازم را در مورد برگزاری گردهمایی مزبور به عهده گیرد. این گردهمایی که بنا بر رهنمود امام خمینی و دستور رئیس جمهوری از دوازدهم تا پانزدهم خردادماه در تهران تشکیل خواهد شد، وظیفه دارد دخالت های امریکا در ایران را مورد بررسی قرار دهد. براساس حکم رئیس جمهوری سازمان ها، وزارتخانه ها و ادارات مربوط موظف اند همکاری لازم را در مورد برگزاری این گردهمایی انجام داده و تسهیلات مقتضی را در انجام مأموریت دبیر کل گردهمایی فراهم سازند. دبیر کل این گردهمایی در مورد چگونگی کار گردهمایی به خبرگزاری پارس گفت: براساس رهنمود امام و دستوری که پیرو آن آقای بنی صدر دادند، مقرر شده بود که در این گردهمایی کوشش شود هرچه وسیع تر نمایندگان دولت ها، سازمان ها، احزاب و گروه های مختلفی که بتوانند در کشورهای خودشان دارای نفوذی باشند و ماهیت مداخلات امریکا را به همه مردم خودشان بشناسانند به ایران دعوت شوند. بنابراین ضابطه ای که تا به حال به کار رفته این بوده که دعوت ها هرچه بیشتر وسیع تر باشد.»

سلامتیان توضیح داد: «اساس کار گردهمایی این است که ایران بتواند ادعای خود را علیه مداخلات ۲۵ سال گذشته امریکا و جنایاتش در ایران و

{احمد سلامتیان (ردیف پایین سمت راست) با حکم بنی صدر به عنوان دبیر کل گردهمایی بین المللی بررسی مداخلات امریکا در ایران منصوب شد.}

۱- * یکی از مشکلات بنی صدر این است که نیروهای انقلاب پس از یک دوران شیفتگی به وی، به کلی از وی ناامیدند، تاجایی که حتی سفارش امام نیز آنها را به تبعیت مورد نظر بنی صدر، وادار نمی کند. در اینجا بنی صدر می خواهد از آخرین حمایت های امام از وی استفاده و این مشکل خود را حل کند.

۲- ** در واکنش به این اظهارات بنی صدر رادیو امریکا روز بعد {۲۵/۲/۱۳۵۹}، اعلام کرد: «در واشنگتن، سخنگوی ریاست جمهوری امریکا گفت هیچ گونه حقیقتی در این موضوع وجود ندارد و چنین اتهامی بی اساس است.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۸، ۲۶/۲/۱۳۵۹، ص ۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۵/۲/۱۳۵۹]

۳- روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

جاسوسی هایی که در کشور ما کرده است و مداخلات نظامی اخیرش به نحو احسن به اطلاع مردم دنیا برساند. به ترتیبی که با این سیاستی که امریکا شروع کرده در جهات مختلف علیه جمهوری اسلامی و علیه انقلاب اسلامی ایران تبلیغ کند که به خیال خودش می تواند انقلاب ما را نزولی کند و دوستانش را نسبت به آن مردد کند و دشمنانش را به آن مصمم تر کند، با این سیاست مقابله کنیم و کاری کنیم که انقلاب اسلامی تمام دوستان بالقوه خودش را نسبت به مداخلات امریکا آگاه کند و به دنبال آن بتواند همبستگی مردم سراسر جهان را در دفاع از انقلاب و ما و مبارزه با امپریالیزم امریکا جلب کند.»

احمد سلامتیان در پایان اشاره کرد: «طرحی که من دارم و امیدوارم در اجرای آن موفق شوم این است که چون این گردهمایی در روزهای ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ خرداد تشکیل می شود و برای انتخاب این تاریخ ما منظوری داشتیم، چون سالگرد قیام خونین ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ است؛ یعنی سالگرد یکی از خونین ترین مداخلات و جنایات امریکا در ایران و سالگرد شروع قیام عظیم ملت ایران است که منجر به انقلاب اسلامی شد و در مراسم سالگرد آن مردم ایران بار دیگر تصمیم، اراده و قاطعیت خودشان را نشان خواهند داد و ما می خواهیم نمایندگان افکارعمومی جهان شاهد باشند که مردم ما تا چه حد در راه مبارزه با هر طاغوتی اگر این طاغوت ابرقدرت هم باشد مصمم هستند.» (۱)

۴۳۷

به دنبال حضور غافلگیرکننده امریکاییان در طبس و درپی گزارش های متعدد مبنی بر رؤیت اجسام پرنده مشکوک در نقاط مختلف کشور، ستادی در وزارت کشور به منظور پیگیری و بررسی مسائل مذکور، تشکیل شده است. امروز، ستاد مشترک ارتش، در نامه ای به وزارت کشور ضمن طرح یک پیشنهاد، اصل رؤیت اجسام مزبور را به نحوی زیر سؤال برد. متن کامل پیام که رونوشت آن برای فرماندهی سپاه نیز ارسال شد، چنین است:

۱. درپی مشاهدات شیئی پرنده در هفته اخیر در تهران و شهرستان ها چنین استنباط می گردد که ممکن است عملیاتی ازطرف دشمن در شرف تکوین بوده و یا ستون پنجم دشمن جهت فرسودگی پرسنل و وسایل مخصوصاً کم کردن آمادگی نیروی هوایی دست به چنین کاری می زند.

۲. در رابطه با این جریان کمیسیونی در اداره سوم تشکیل که پس از بررسی همه جانبه چنین نتیجه گیری شد که:

الف) [در] ستادی که در وزارت کشور جهت پیگیری و بررسی مسائل فوق تشکیل شد از وجود پرسنل متخصص مخصوصاً افسران نیروی هوایی استفاده گردد.

ب) اشخاصی که تلفناً اخبار را به ستاد می دهند شناسایی شده و عنداللزوم با تلفن های معکوس صحت و سقم گزارش کننده را بررسی و در صورت کذب مطالب، علت و انگیزه چنین اقداماتی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.» (۲)

ص: ۸۵۶

۲- سند شماره ۰۴۲۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {اداره سوم مرکز فرماندهی} به وزارت کشور،

۲۴/۲/۱۳۵۹.

یادآوری می شود همین امروز هم در تلفن گرامی از فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری اعلام شده است: «گزارش واصله از ناحیه ژاندارمری هرمزگان مستند به گزارش هنگ عباسی و گروهان ژاندارمری قشم حاکی است ساعت ۱۱:۴۰ دقیقه جاری، یک فروند هواپیمای ناشناس بدون صدا، خاکستری رنگ که در فاصله حدود ۷۰۰ متری پاسگاه درگهان به حالت آرام از بالای کوه در پرواز بوده مشاهده [و] جریان به وسیله هنگ مزبور به پایگاه نهم شکاری بندرعباس اعلام گردید.» (۱)

۴۳۸

در حالی که روابط ایران و امریکا در بحران جدی قرار دارد، برخی مسائل مربوط به ابرقدرت شوروی نیز نگرانی های مربوط به روابط خارجی را افزایش می دهد. محور اصلی ایجاد این نگرانی، مسئله افغانستان است که در اشغال ارتش شوروی و تحت حاکمیت رژیم وابسته به آن قرار دارد. تحرکات ضدروسی گروه های اسلام گرا در افغانستان مورد حمایت آشکار و پنهان ایران است. بسیاری از مبارزان افغانی در ایران دفاتر علنی و رسمی دارند.

در این شرایط، شهربانی خراسان از تجاوز هواپیماهای شوروی در ساعت ۱۰ صبح امروز، خبر داد. براساس این گزارش: «تعداد ۲ فروند هواپیمای شوروی در نوار مرزی ایران و افغانستان نزدیک به ۱۰ کیلومتر به حریم هوایی ایران تجاوز و پس از نیم ساعت پرواز در فضای ایران به افغانستان مراجعت نموده است»، (۲) اما خبر تکمیلی را ساعت ۲۰:۴۲، فرماندهی سپاه به ستاد مشترک بدین شرح اعلام کرد: «برابر اطلاع رسیده از تایید {طبیات} در ساعت ۱۰ روز جاری، ۲ فروند هواپیمای روسی بر فراز خاک ایران به پرواز درآمده و تا نزدیک تایید فیلمبرداری کرده است. طبق همان گزارش حدود ۱۰۰۰ دستگاه تانک روس در مرز ایران و روسیه در شمال خراسان به طرف ایران در حرکت می باشند. {تایید در شمال شرقی ایران است}» (۳) (۴)

یادآوری می شود از نظر حمایت از مبارزان افغان و نیز حضور آنان در کشور، ایران و پاکستان وضع تقریباً مشابهی دارند. از این رو امروز، دولت افغانستان مذاکره درخصوص روابط دوجانبه و نیز مسئله عقب نشینی نیروهای شوروی از خاک افغانستان را به پاکستان و ایران پیشنهاد داد. به گزارش خبرگزاری تاس از کابل، دولت افغانستان پیشنهاد مذاکرات دوجانبه به هریک از این دو کشور را برای برقراری روابط دوستانه با آنها داده است. (۵) (۶)

ص: ۸۵۷

۱- سند شماره ۰۴۱۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۰۷۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات سپاه مشهد به فرماندهی سپاه مشهد {بخش مرزی واحد اطلاعات}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳- * پراوتزها از متن سند است.

۴- سند شماره ۰۴۱۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز

فرماندهی، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۵- ** خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش مذکور از مسکو، از اسلام آباد نیز گزارش داد: دولت پاکستان پیشنهاد افغانستان را برای مذاکره جداگانه با این کشور رد و اعلام کرد که هر نوع مذاکره تازمانی که نیروهای شوروی افغانستان را ترک نکنند، امکان پذیر نیست.

۶- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

دولت انگلیس نیز پیشنهادی از دولت افغانستان دریافت کرده است که براساس آن دولت انگلیس باید قبل از عقب نشینی نیروهای شوروی {درباره امنیت و تمامیت ارضی افغانستان} تضمین سیاسی به دولت افغانستان بدهد. لندن این پیشنهاد را رد و از آن به شدت انتقاد کرده است. (۱)

از سوی دیگر، امروز، منابع مبارزان افغان گفتند: مجاهدین اسلامی و گروه های مبارز ممکن است دولت در تبعید افغانستان را تشکیل دهند. به گزارش آسوشیتدپرس از اسلام آباد، امکان تشکیل دولت افغانستان در نشست سران قبایل ۲۸ استان افغان که اخیراً در پشاور برگزار شد، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. (۲)

به این ترتیب در روابط ایران و شوروی نیز نوعی بحران بر سر افغانستان تداوم خواهد داشت.

۴۳۹

نشریه السفیر از اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن گزارش جدیدی، به قلم مخبر خود که جزء گروگان های سفارت بوده است، منتشر کرد؛ در این گزارش مطامع و اقدامات عراق و وابستگان آن در امر عربستان سازی در خوزستان، به نحو روشنی بازگو شده است.

گزارش امروز آسوشیتدپرس از بیروت در این باره بدین شرح است: «رهبر اشغالگران سفارت ایران در لندن، پیش از حمله موفقیت آمیز نیروهای ویژه انگلستان در مصاحبه ای به خبرنگار روزنامه چپ گرای السفیر که در گروگان اشغالگران بود، گفته است برای کسب خودمختاری خوزستان، گروگان گیری و حملاتی از این قبیل ادامه خواهد یافت. مصطفی کرکوتی مخبر السفیر یک روز پیش از حمله کماندوهای انگلیسی، توسط مهاجمین آزاد شد. وی در تماس های بین مهاجمین و پلیس اسکاتلند یارد انگلستان نقش مترجم را داشت. رهبر مهاجمین که سه نام مستعار عون، سلیم و شمعون را برای خود انتخاب کرده بود و در جریان حمله کماندوهای انگلیسی کشته شد، گفته است که وی و همراهانش متعلق به یک سازمان سیاسی به نام "سازمان سیاسی خلق عربستان" می باشند. ... دولت بعثی عراق که با رژیم آیت الله خمینی دشمنی می ورزد این استان را عربستان می نامد و از مبارزه ساکنان عربستان [خوزستان] برای کسب خودمختاری حمایت می کند. رهبر مهاجمین گفته است اشغال سفارت ایران [در لندن] ... بخشی از مبارزه قهرآمیز ما برای کسب خودمختاری و تغییر نام خوزستان به عربستان است که از مهم ترین اهداف ما به شمار می روند.

السفیر به نقل از رهبر مهاجمین نوشته است این جنبش خواستار تجزیه و تصرف منابع نفتی استان نیست. اصولاً مسئله خودمختاری نفت را شامل نمی شود و مسائل اقتصادی و امور خارجی را دولت مرکزی باید هدایت و رهبری کند. وی گفته است که ۲۷ سال دارد و در یک خانواده مرفه خوزستانی متولد شده و پس از اتمام تحصیلاتش در رشته زبان از دانشگاه تهران وارد فعالیت های سیاسی شده است. وی مدعی شد که در زمان شاه مخلوع توسط ساواک دستگیر و شکنجه شده است. وی معتقد بود که در زمان شاه ایرانی کردن عربستان آغاز شد و شاه ۸۵ درصد از ۳ میلیون

۱- همان.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

سکنه این استان را بی سواد نگاه داشته بود. وی گفت یک کمیته مرکزی ۳۰ نفری من جمله خود وی پس از سقوط شاه برای کسب خودمختاری به نحو مسالمت آمیز با رژیم [آیت الله] خمینی مذاکره کرده است، لیکن این مذاکرات به جایی نرسیده است. وی افزود پس از برخوردهایی که در تاریخ ۲۹ ماه مه ۱۹۷۹ [۸/۳/۱۳۵۸]، در خرمشهر روی داد (۱) سازمان وی تصمیم گرفت علیه رژیم [آیت الله] خمینی به مشی مسلحانه روی آورد. وی مدعی شد که در جریان این زدوخوردها، ۲۲۰ نفر از تظاهرکنندگان مخالف دولت کشته و ۶۰۰۰ نفر زخمی شدند. (۲)

۴۴۰

رژیم عراق که علاوه بر سرکوب بی رحمانه حزب الدعوه و تشکل های اسلامی نظیر آن، سرکوب حزب کمونیست عراق و نیز اخراج قاطعانه ایرانی الاصل های عراق را دنبال می کند، درعین حال از تداوم ابراز چپ گرایی و نوعی اسلام گرایی نیز غافل نیست. سه گزارش که در پی آمده، به ترتیب بیانگر سه جنبه یادشده است:

بقایای حزب کمونیست عراق که از سرکوب جان به دربرده و به خارج کشور گریخته اند، هفته گذشته چهل و ششمین سالگرد تأسیس این حزب را در سوئد جشن گرفتند. در پیام سازمان حزب توده ایران در سوئد که «خطاب به حزب برادر، حزب کمونیست عراق» فرستاده شده، آمده است: «سازمان حزب توده ایران در سوئد، چهل و ششمین سالگرد تأسیس حزب برادر، حزب قهرمان کمونیست عراق را که در شرایط بسیار دشوار خفقان مبارزه می کند، گرمی می دارد. ... مردم ایران و حزب طبقه کارگر، حزب توده ایران از مبارزات مردم عراق به رهبری نیروهای مترقی و پیشرو علیه رژیم دیکتاتوری و ضدملی صدام حسین پشتیبانی می کنند.» (۳)

در این حال امروز، نمایندگان رانده شدگان از عراق که در محل سفارت تونس در تهران تحصن کرده اند در تلگرامی به دبیرکل اتحادیه عرب، خواستار رسیدگی به وضع بستگان خویش در عراق شدند. در این تلگرام آمده است:

بعضی از خانواده های ما بیش از دویست سال در عراق ساکن بوده اند و اکنون دولت عراق، تمامی اموال آنها را مصادره و جوانان ما را که بین ۲۰ تا ۲۸ سال سن دارند، به نظام اجباری برده و آنها را از خانواده هایشان جدا کرده است. در ادامه این تلگرام اضافه شده است: ما از دبیرکل اتحادیه عرب خواستاریم به وضع برادران ما در عراق رسیدگی شود و از اجحاف و ظلمی که به خانواده ها و بستگان ما روا می شود، جداً جلوگیری به عمل آید. متحصنین اعلام کردند: تا رسیدگی جدی به وضعشان به تحصن خود ادامه خواهند داد. (۴)

همچنین امروز، خبرگزاری پان عرب از توکیو گزارش داد: «به دعوت دکتر شوقی فوتاکی رئیس کنگره اسلامی ژاپن یک هیئت عراقی به ریاست نوری فیصل الشهیر وزیر اوقاف عراق، برای انجام دیداری

ص: ۸۵۹

۱- * برای اطلاع بیشتر از جزئیات حوادث خوزستان از جمله در هشتم و نهم خرداد سال ۱۳۵۸، رجوع شود به: حسین یکتا،

کتاب دوم روزشمار جنگ ایران و عراق {بحران در خوزستان}، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ اول، زمستان ۱۳۷۷.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، بیروت خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.

۳- روزنامه نامه مردم، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

از ژاپن وارد توکیو شدند. الشهیر در فرودگاه توکیو اظهار داشت هدف از این دیدار تقویت مناسبات دوستانه عراق با مسلمانان ژاپن و حمایت از آنان است. وی افزود: صدام حسین رئیس جمهوری عراق برای ساختمان یک مسجد جدید در توکیو مبلغ ۲۵۰ هزار دلار به کنگره مسلمان ژاپنی کمک خواهد کرد. دیدار هیئت عراقی از ژاپن تا ۲۲ ماه مه [۱/۳/۱۳۵۹]، به طول خواهد انجامید. (۱)

۴۴۱

امروز نیز پیگیری تحرکات عراق در مورد تقویت و تأسیس استحکامات مرزی و شناسایی عراق، در گزارش های متعدد به مقامات مسئول ارسال شد.

گزارش اصغر ابراهیمی استاندار ایلام، به معاونت سیاسی وزارت کشور به استناد اعلام ژاندارمری موسیان از اقدام امروز نیروهای عراقی به مرمت جاده فرعی مجاور میله های مرزی ۲۰/۲۲ و ۱۹/۲۲ به وسیله کریدر و تقویت پاسگاه بازرگان با استقرار ۲ دستگاه کریدر، ۲ دستگاه نفربر و ۲ دستگاه خودرو دیگر حکایت دارد. (۲)

در گزارش گردان ساحلی خسروآباد به فرماندهی پس از بررسی های متعدد به وسیله قایق در اروندرود چنین آمده است: «روبه روی کشتی سوخته و کمی پایین تر استحکامات بتونی زیادی دیده شده و دو عدد سنگر بتونی مجهز نیز در لبه ساحل تعبیه شده که به احتمال قوی در داخل آنها سلاح ضد هوایی کار گذاشته شده است و پرسنلی هم به حالت آماده باش در محل به سر می برند. همچنین اطراف محل مذکور تعدادی پایه دیده شده و احتمالاً پایه ها مربوط به دوربین می باشد. ... روبه روی نهر عبود در شطیط، ۲ عدد سنگر بتونی و چند نمونه استحکامات نظامی تعبیه شده که پرسنل نظامی در آن مستقر شده اند. ... روبه روی شطیط بالاتر از اسکله ۲۸ به طرف آبادان در قسمت اداره بندر کشور هم جوار ۲ عدد سنگر تعبیه شده است. ... یک محور جاده خاکی روبه روی شطیط احداث شده که به نظر می رسد از بصره تا فاو ادامه داشته باشد.» (۳)

شهربانی آبادان در گزارشی از تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۲۲:۵۰ و بازگشت آن به عراق بر اثر شلیک ضد هوایی فرودگاه آبادان خبر داد. (۴)

گزارش ژاندارمری خوزستان به اداره کل انتظامی وزارت کشور نیز حاکی است: «یک ایستگاه تقویت کننده تلویزیونی به تازگی در مقابل منطقه سعیدیه دولت بعثی عراق احداث نموده که برنامه های فرستنده میان بصره و کانال بغداد را تقویت و در سراسر منطقه پخش می نماید.» (۵)

۴۴۲

در حالی که گزارش منابع موثق خودی، هرروزه از تحرکات و تقویت و تأسیس استحکامات مرزی عراق حکایت دارد، عراق حتی به یک مورد تقویت سنگرهای مرزی از سوی ایران رسماً اعتراض می کند. توجه به مضمون ابلاغیه امروز ستاد مشترک به اداره مرزبانی ژاندارمری و سابقه قضیه، گویای خصلت

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳، توکیو خبرگزاری پان عرب، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.
- ۲- سند شماره ۳۴۰۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان ساحلی خسروآباد به فرمانده گارد ساحلی خسروآباد {رکن ۳}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۱۳۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۳۳۹۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی خوزستان به وزارت کشور {اداره کل انتظامی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

بهانه جویانه عراق است که با احساس برتری مطلق و از موضع قدرت با این گونه اقدامات برخورد می کند.

در ابلاغیه مزبور آمده است: «باتوجه به متن نامه به شماره بازگشتی فوق به مرزبان خانقین، پاسخ داده شود که اجرای کلیه موارد پروتکل سرحدات ایران و عراق دوجانبه بوده و از طریق هردو کشور بایستی رعایت گردد. با نگرش به اینکه تمامی نوار مرز ایران از طرف آن دولت با تقویت کلی مورد تهدید قرار گرفته و اکثر اوقات مورد حمله و زیر آتش خمپاره و مسلسل های مأمورین دولت مزبور نیز قرار می گیرد، [آیا] احداث یک سنگر در منطقه قصرشیرین مخالف قرارداد می باشد؟!» البته در آخر ابلاغیه شرط احتیاط هم رعایت شده و آمده است: «علی هذا خواهشمند است مقرر فرمایید حتی الامکان سعی گردد تا از دادن هرگونه فرصت به منظور سوءاستفاده آنان خودداری گردد.» (۱)

سابقه اعلامیه یادشده، برمی گردد به نامه مورخ ۱۸/۲/۱۳۵۹ اداره مرزبانی ژاندارمری که با موضوع "ادعای مقامات عراقی" به دفتر ریاست جمهوری ارسال شده است. متن کامل نامه بدین شرح است: «گزارش مرزبان قصرشیرین گویا است مرزبان خانقین طی شرحی اعلام داشتند که یکی از سنگرهای مرزداران ایرانی که در داخل خاک ایران قرار گرفته به خط مرز نزدیک بوده مغایر پروتکل امنیت سرحدی بین ایران و عراق می باشد، لذا خواستار برچیدن آن شده است. متعاقب آن این موضوع از مجرای سیاسی مطرح گردید.

چگونگی پاسخ وزارت امور خارجه به آگهی واصله گویاست که پروتکل امنیت در سرحدات ایران و عراق مورخ ۲۳/۲/۱۳۵۴، ناظر بر جلوگیری از رخنه عوامل خرابکار به داخل خاک طرفین متعاهدین می باشد و در آن منعی برای ایجاد استحکامات نظامی که احتمالاً می تواند برای جلوگیری از رخنه عوامل خرابکار مؤثر باشد دیده نمی شود، چنانچه بین مقامات نظامی ایران و عراق درخصوص احداث سنگر و سایر ابنیه نظامی در حدود مرز توافق جداگانه ای به عمل آمده، آگهی شود که مراتب به همین نحو به مرزبان قصرشیرین ابلاغ شد. گزارش مجدد مرزبان قصرشیرین گویاست که مرزبان خانقین طی شرحی مجدداً اعلام داشته است {خواهشمند است هرچه سریع تر سنگر مذکور که مخالف قراردادهای منعقد شده بین طرفین می باشد و محل خطری برای عراق و منطقه مجاور است، رفع نمایند. در صورت عدم رفع آن در این روزها ناچار متوسل به وسایل دفاع از جان خود خواهیم شد} به مرزبان قصرشیرین ضمن تأکید نظر قبلی وزارت امور خارجه آگهی شد که به مرزبان مقابل متقابلاً بدون اینکه وارد جریان بشود اعلام دارد سنگرهای خود را که در مرز استقرار نموده اند، جمع آوری نمایند. به نظر می رسد مقامات عراقی موضوع احداث سنگر مذکور که در داخل قلمرو ایران واقع است [را] مستمسک تجاوز احتمالی در منطقه مورد نظر قرار دهند. در این مورد دستورات مراقبتی صادر شد.

فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، سرتیپ ظهیرنژاد ازسوی سرتیپ مالک» (۲)

ص: ۸۶۱

۱- سند شماره ۶۰۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره دوم ستاد مشترک {مدیریت اطلاعات} به ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۰۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به دفتر

حمله مهاجمان متکی و وابسته به عراق در منطقه عمومی کرمانشاه و قصر شیرین، امروز هم ادامه یافت.

گزارش امروز مرکز فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری حاکی است: «منابع آب شهرک مهدیه سرپل ذهاب کرمانشاه در قسمت سراب قره بلاغ و همچنین سه دستگاه موتور آبرسانی در نزدیکی این منابع با مواد منفجره و گلوله آر.پی.جی ۷ منهدم و خساراتی نیز به ساختمان های منابع وارد شده است.» (۱)

همچنین به گفته سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاهان، مهاجمان مسلح در ۲۴ ساعت گذشته به ۴ پاسگاه سرفروز آباد، ماهیدشت، کوزران و سراب نیلوفر حمله کردند که با تیراندازی شدید مأموران مجبور به عقب نشینی شدند. وی افزود در این درگیری ها گروهی از مهاجمان کشته یا مجروح شدند. (۲)

به گزارش دکتر کاظمی مدیرعامل بهداری و بهزیستی کرمانشاه، در حمله مهاجمان مسلح به ۳ درمانگاه اسلام آباد غرب به نام های شیخ مصطفی، قوچمی و دادیار، ۲ درمانگاه بر اثر انفجار مواد منفجره از بین رفتند و دو کارمند بهداری به گروگان گرفته شدند. در این حمله ۵۰ نفر شرکت داشتند. وی افزود: پزشک درمانگاه دایار موفق به فرار شده و اکنون در اسلام آباد است، اما به علت نداشتن امنیت شغلی حاضر به بازگشت به محل کار خود نیست. (۳)

در سنندج از حدت اوضاع کاملاً کاسته شده و وضعیت به سرعت رو به بهبود است، اما هنوز تا وضعیت عادی فاصله زیادی وجود دارد.

امروز، امتیاز و ابتکار عمل چشمگیر گروه های مسلح غیرقانونی در سنندج، امکان خروج از رخنه موجود نیروهای خودی در شمال شرقی، سمت جاده سقز است. (۴) در واقع، گروهی که در شهر درگیر کار تشکیلاتی بودند، این امتیاز را داشتند که به وسیله تشکیلات، قبل از به دام افتادن خارج شوند. بالطبع عده ای هم در لایه های پایین تشکیلات یا هواداران عادی قربانی می شدند که به خصوص از نظر گروه هایی چون کومه له که روش و بینش آن مبتنی بر بی رحمی و دامن زدن به تضاد و نفرت پایه گذاری شده است، امری منفی هم نبود و به اصطلاح باعث تعمیق و تداوم جدی تر مبارزه می شد. به این دلیل تا همین چند روز قبل، ماندن در شهر توجیه، توصیه و تشویق می شد. سازمان چریک های فدایی خلق، در نشریه شاخه سنندج این سازمان با نام خبر، شماره ۷۶ مورخ ۲۰/۲/۱۳۵۹، نوشته است: در جلسه مشترک، نیروهای سیاسی شهر {کومه له، دمکرات، فدائی} به این نتیجه رسیده اند که تا پیروزی با چنگ و دندان، از شهر دفاع خواهند کرد و این تصمیم در برابر کسانی است که «شایع کرده بودند پیشمرگه ها شهر را ترک می کنند. براین اساس، به هواداران سازمان چریک های فدایی خلق در سنندج اعلام می داریم زیر

- ۱- سند شماره ۴۱۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص ۴۷۹.

نظر سازمان با رهنمودهای سازمان و با هماهنگی و همکاری با حزب دمکرات کردستان ایران و کومه له به مقاومت پرداخته تا به آخر پیش خواهیم رفت. ... باید سرسخت و مقاوم، در تمامی جبهه ها و با تمامی اشکال اصولی به مبارزه برحق خود ادامه دهیم.» (۱)

همان گونه که پیداست گروه ها شکست راهبرد و تاکتیک خود را نمی پذیرند و هریک به نوعی آن را توجیه می کنند تا زمینه برای تحرکات آتی از دست نرود. برای مثال کومه له در یکی از نشریات وابسته (۲) چنین توجیه و ادعا کرده است: «پیشمرگه های کرد در تاریخ ۲۴/۲/۱۳۵۹... از شهر خارج گردیدند تا مبارزه خود را در جبهه ای دیگر ادامه دهند. دولت این تغییر شیوه جنگ را به حساب پیروزی خود گذاشته و برای آن جشن گرفت. مبارزه خلق با ضدخلق همیشه به یک شکل نبوده و نیست.» (۳) این سازمان در مطلب دیگری آورده است: «با تقویت وسیع نیروهای دشمن، امکان حفظ شهر دیگر متضمن خسارات بسیاری است. ... نیروهای پیشمرگ که در شهر در یک حالت تدافعی به سر می برند، می توانند با رفتن به کوه به یک نیروی تعرضی تبدیل گردند. نیروهای پیشمرگ با عقب نشینی از شهر، بار دیگر ابتکار عمل را به دست می گیرند و... عقب نشینی مبتکرانه آخرین شکستی است که در این جنگ بر نیروهای ارتش و پاسدار وارد می آید.» (۴) وضعیت سنندج به گونه ای است که هنوز ارسال تجهیزات و نیروهای رزمنده ضرورت دارد. در ساعت ۱۸:۵۰ امروز، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی نیروی هوایی اعلام کرد: «دستور فرماید با هماهنگی سپاه پاسداران، نسبت به حمل ۸ تن مهمات و ۴۰ نفر از تهران به سنندج اقدام شود.» (۵) این ابلاغ با قید "آنی"، در پاسخ به درخواست قبلی سپاه، صادر شد.

درعین حال اکنون برای پاسداران و ارتشیان، مهم تر از پاک سازی و کشف بنکه ها و مراکز باقیمانده گروه ها، وضع عمومی شهر و اوضاع مردم است و دراین باره امنیت گروه های امدادی و امدادرسنان اهمیت دارد. به عنوان مثال در ساعت ۱۳:۵۰ امروز، مرکز فرماندهی عملیات سپاه در تهران به عملیات سپاه همدان ابلاغ کرد: «یک ستون حامل دارو و آذوقه از طریق تهران همدان عازم سنندج می باشد. با هماهنگی با شیروخورشید همدان برای اسکورت این ستون از همدان به سنندج اقدام نمایید.» (۶)

قابل ذکر است همین امروز، تلفن گرامی بدین شرح از سرپرستی جمعیت شیروخورشید سرخ {دکتر سامی} به فرماندهی سپاه ارسال شد: «برادر دوزدوزانی فرمانده محترم سپاه، به قرار گزارش واصله از سنندج از گروه امدادی و درمانی جمعیت شیروخورشید سرخ که از دو هفته قبل برای خدمات امدادی و درمانی به سنندج اعزام شده بودند و مدیرعامل جمعیت مزبور از دیروز، هیچ گونه خبری در دست نیست که اسباب نگرانی شدید فراهم کرده است. تمنا دارم دستور فرمایند از طرف فرماندهی سپاه پاسداران وضع این افراد روشن و نتیجه را اعلام فرمایند.» (۷) در پایان اسامی چند تن از پزشکان همراه گروه مزبور بدین ترتیب ذکر شده است: دکتر ملک زاده، دکتر بوجاری و دکتر قاسم آل علی.

ص: ۸۶۳

۱- همان، ص ۴۸۱.

۲- * نشریه جنبش مقاومت خلق کرد، شماره ۳، ۱۷/۳/۱۳۵۹

۳- همان، ص ۴۸۱.

۴- همان، ص ۴۸۲.

۵- سند شماره ۰۴۱۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا {مرکز فرماندهی} به نهاجا {پست فرماندهی}،
۲۴/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۴۱۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی {عملیات} به سپاه همدان {عملیات}،
۲۴/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۴۲۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سرپرستی جمعیت شیروخورشید به فرماندهی سپاه
پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

باین همه، ارسال کمک ها ادامه دارد؛ از جمله به گزارش خبرگزاری پارس، امروز، جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه یک تیم پنج نفره از امدادگران این جمعیت را برای کمک و دادن خدمات درمانی به مصدومان و مجروحان راهی سنندج کرده است. همچنین «محموله یک کامیون دارو، ارسالی از سوی جمعیت شیروخورشید سرخ ایران برای بیمارستان صحرائی مستقر در سنندج و سایر مراکز درمانی با هواپیما به این شهر فرستاده شد.» (۱)

در همین زمینه، در اطلاعیه مشترک لشکر ۲۸

کردستان و سپاه پاسداران مستقر در سنندج که امروز انتشار یافت، آمده است: «مردم شریف سنندج اینک که سلطه گروه های خودکامه مسلح در شهر شما پایان یافته و ضدانقلاب ناچار به پذیرش رسوایی و فرار گشته است خوشحالیم که به اطلاع شما برسانیم ستاد هماهنگی امداد ارتش و سپاه پاسداران از امروز چهارشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۹، فعالیت خویش را آغاز نموده و تاکنون مواد غذایی به چهارصد خانواده رسانیده و این کمک رسانی همچنان ادامه دارد. همچنین از صبح ۲۵/۲/۱۳۵۹ پنجشنبه از ساعت ۹ صبح، درمانگاه امداد جهت پذیرش کلیه بیماران جنب باشگاه افسران کار خود را شروع می کند.» (۲)

۴۴۵

امن شدن راه زمینی زنجان به سنندج و از این نظر حل مسئله دیواندره، امری ضروری و مرتبط با موضوع سنندج است. در این باره در پیامی که ساعت ۱۶:۴۰ امروز از سپاه زنجان به تهران مخابره شد، آمده است: «دیواندره هم اکنون در دست ارتش و سپاه پاسداران می باشد و مردم از طرف حزب ها تهدید شده اند و دیروز، دکان ها را به حالت تعطیل در آورده بودند و مهاجرین در اطراف دیده شده اند. وضعیت شهر متوسط می باشد.» (۳)

بیجار نیز از آسیب های وارد شده در این ایام مصون نمانده است و سر راه عبور ستون های ارتش و دیگر نیروها، اخلاص های جدی از قبیل انفجار مین صورت گرفته است. به این ترتیب، امروز، اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه به اطلاعات سپاه بیجار اعلام کرد: «اسامی کلیه کارمندان دولت در منطقه، اعم از آموزگار و غیره را که به طور مستقیم و غیرمستقیم با افراد ضدانقلاب همکاری دارند، با ذکر مشخصات کامل در اسرع وقت تهیه و به این اداره ارسال فرمایید.» (۴)

۴۴۶

وضع بحرانی بانه، امروز هم حتی با شدت و وخامت بیشتر ادامه یافت.

در نخستین ساعات بامداد امروز، این پیام از فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارسال شد: «طبق اطلاع رسیده وضع بانه خراب است و چند سنگر خودی به دست ضدانقلاب افتاده و پادگان در حال سقوط می باشد. درخواست می شود سریعاً اقدامات لازم جهت پشتیبانی هوایی به وسیله فانتوم صورت گیرد.» (۵) خبر مندرج در نشریه کار درباره بانه، در واقع تکمیل خبر مذکور است:

ص: ۸۶۴

۱- روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۴۱۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به اطلاعات سپاه بیجار، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۴۱۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.

«نیروهای پیشمرگه به درون پادگان راه یافته اند. امروز، نیروهای جنبش مقاومت موفق شدند تعدادی از سنگرهای داخل پادگان را به تصرف درآورند.» (۱)

در ساعت ۱۳:۲۵، این پیام با امضای رسولی مسئول پاسداران بانه به سپاه کرمانشاه ارسال گردید: «شب گذشته، از طرف دشمن به ما حمله بسیار سختی شد که قسمتی از پادگان سقوط کرد و عده ای کشته و زخمی و گروگان داشته ایم. بدین وسیله به تمامی مسئولین اعلام خطر می کنیم که ما پرسنل پاسدار و ارتش، فاقد نیرو و مهمات کافی هستیم و آمادگی رزمی حملات دیگر دشمن را نداریم. برای آخرین بار به تمام مسئولین هشدار می دهیم و خدا را شاهد می گیریم که باعث تمام اتفاقات فوق اهمال کاری مسئولین مربوطه می باشد شاید این آخرین تلگراف از آخرین سنگر متعلق به پاسدار و ارتشی در بانه باشد.» (۲)

دقایقی بعد، پیامی بدین شرح با عنوان "اعلام خطر" با امضای مسعود، از پادگان به سپاه رسید: «درگیری به حدی شدید بود که تمامی مواضع، زیر آتش سلاح سنگین و سبک دشمن قرار داشت به ویژه در سمت شمال از طرف شهر و شرق به طوری که تا این لحظه ۷ نفر شهید و ۷ نفر مجروح و تعدادی که متعاقباً به عرض می رسد مفقودالاضر [شده اند]، همان طوری که بارها گزارش شد کلیه سلاح با کمبود و مهمات و پرسنل با روحیه متزلزل از پادگان حفاظت و کسانی مانند فرماندهی غرب و لشکر ۲۸ و فرماندهی سقز در وضعیت قرار ندارند و چون وقت تلف کردن و قضاوت نادرست سبب ایجاد این همه مصیبت و فاجعه می گردد برای آخرین بار به آگاهی می رسانم چنانچه در اسرع وقت نیروی کمکی کافی و مهمات سبک و سنگین برای کلیه پرسنل نرسد امیدی به نگهداری پادگان نیست.» (۳)

۴۴۷

افزون بر سنج و بانه، که از مراکز اصلی درگیری های کنونی است، در سایر نقاط کردنشین نیز به طور پراکنده، درگیری ها و اخلاعاتی وجود دارد.

در پاوه، پرتاب خمپاره از ارتفاعات به شهر ادامه یافت که بر اثر آن ۳ نفر مجروح و راهی بیمارستان شدند. (۴)

در نقده، دو بمب منفجر شد. یکی از بمب ها ساعت یک بامداد هنگامی که یکی از مأموران شهربانی در صدد خنثی کردن آن برآمد، منفجر شد؛ در این انفجار پای مأمور شهربانی آسیب دید. بمب دیگر در ساعت ۹ بامداد، منفجر شد که بر اثر آن تعدادی زخمی شدند. (۵)

در میاندوآب، ساعت یک بامداد، پلیس راه مورد حمله مسلحانه قرار گرفت که با تیراندازی متقابل خسارات و تلفاتی به بار نیامد. (۶)

در این حال، در مورد تحرکات و تردد افراد مشکوک، ستاد مشترک ارتش بنا بر اعلام نیروی زمینی به ژاندارمری خبر داد که امروز قرار است «تعداد ۷۰ خانواده از افراد کومه له که مدتی در عراق، منطقه اربیل، ساکن می باشند وارد پیرانشهر شوند و در خانه های خود سکونت نمایند و سرپرستی این کار را ملازاده سلطان که به طور سببی با عزالدین حسینی منسوب می باشد

-
- ۱- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول پاسداران بانه به سپاه پاسداران کرمانشاه، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۱۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به سپاه پاسداران، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۴۱۲۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۶- سند شماره ۴۱۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۷- سند شماره ۰۴۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

در دو مصاحبه مهم رادیو تلویزیونی که امروز انجام شد، مسئله کردستان، موضوع اصلی بود. رئیس جمهور در مصاحبه خود ضمن ترسیم خطوط کلی نوع برخورد نهایی با قضیه، جمعه آینده را روز شهدای کردستان اعلام کرد. ابوشریف نیز در مصاحبه ای از روند قضایا در کردستان که به قضایای اخیر سنندج انجامید، تاریخچه ای تقریباً مفصل و جمع بندی به نسبت دقیقی ارائه کرد.

بنی صدر گفت: «من گمان می کنم پیروزی اساسی را خود مردم سنندج و کردستان به دست آورده اند. ... منهای تمایل خود مردم به این زودی قابل آزاد شدن نبود و اکثریت قاطع مردم سنندج فهمیدند که اینها راست نمی گویند چون ما که آنجا قصد جنگ نداشتیم و خود اینها جنگ را تحمیل کردند. ... هنوز مجلس کار خودش را شروع نکرده و بحمدالله ما در ناحیه ترکمن صحرا و در ناحیه غرب کشور خصوصاً استان کردستان به استقرار مجدد حاکمیت دولت یا موفق شدیم یا نزدیک شدیم و امیدواریم که این حاکمیت را مستقر کنیم. آیا این منافات دارد با خودمختاری به معنای اسلامی کلمه که مردم هر محل خودشان امور خودشان را تصدی کنند. به نظر من نه، این منافات ندارد و شش ماده ای را که پیشنهاد شده بود با اصلاحات آن پذیرفتیم و آقای فروهر را هم مسئول کردیم که این را تعقیب کند و شرایط اجرای آن را فراهم بیاورد و مردم کردستان می توانند مطمئن باشند که ما به وعده های خودمان عمل خواهیم کرد. بودجه کلانی هم برای عمران آنجا گذاشتیم و عمران آنجا را هم امیدواریم بلافاصله از فردا یا پس فردا شروع کنیم. ... در کردستان اگر عامل خارجی دخالت نمی کرد هیچ خونی از دماغی ریخته نمی شد. پس اگر کسانی در کردستان هستند که می خواهند عمل کنند اینها به مردم دروغ می گویند که اگر بگویند دولت به مردم کردستان کمتر توجه دارد و دل می سوزاند تا دولت عراق یا غیرعراق، پس اسلحه ها را بگذارند زمین به میان مردم بروند، تبلیغ کنند، مردم به آنها رأی بدهند و در حدی که قانون معین می کند اختیار کارها را در دست بگیرند. ... ما یک طرحی باید برای بستن مرز به اجرا بگذاریم این طرح تنظیم شده و ما منتظر بودیم که در کردستان اینها بدانند که ما با قاطعیت عمل می کنیم و ما زیر بار اینکه هر بازی آنها دلشان خواست در بیاورند، نمی رویم. ...

در اینجا باید از شهامت، کاردانی و سلحشوری سربازان، نظامیان و پاسداران و خود مردم کرد که با دلاوری و شهامت و قاطعیت قابل تقدیسی ایستادگی و مقاومت کردند و خیال مردم را آسوده کردند سپاسگزاری کرد و این طور نیست که دولت ضعیف است، بلکه ما می خواستیم نشان بدهیم که تمایل شدید داریم تا مسائل کشور از راه گفت و شنود و صلح و تفاهم حل بشود. از این رو باید از آنها صمیمانه سپاسگزاری کرد و شهدای آنها شهدای اسلام [و] ایران هستند و من روز جمعه را روز شهدای کردستان اعلام می کنم و از همه مردم، از ائمه جماعت و امام جمعه ها در همه شهرها دعوت می کنم که در این روز از شهدای کردستان که قربانی این توطئه ها شده اند از کرد و غیر کرد ارج بگذارند.» (۱)

ص: ۸۶۶

ابوشریف نیز در مصاحبه رادیو تلویزیونی عصر امروز خود در محل سپاه، درباره وضع دشمن و تاکتیک های آنها و عملکردشان در منطقه و همچنین وضعیت فعلی سپاه پاسداران و ارتش و تاریخچه کردستان مطالبی را بیان کرد و در خاتمه به سؤالات خبرنگاران درمورد مسائل مختلف پاسخ گفت. وی اظهار کرد: «جریانات اخیر کردستان رابطه مستقیمی با جریانات درگیری های تابستان گذشته دارد. همان طوری که می دانید در تابستان گذشته بعد از حمله ضدانقلاب به پاوه و مریوان به فرمان امام سپاه به منطقه رفته و شهرها و پادگان هایی که در اختیار ضدانقلاب بود آزاد شد و متعاقب آن دیدید که هیئت حسن نیت از طرف دولت مأمور رسیدگی به مسئله می شود و نتیجه کار آنها این می گردد که به تقاضای گروه های سیاسی بعضی از نمایندگان مردم، سپاه پاسداران از منطقه خارج بشود و امنیت منطقه را به ژاندارمری و شهربانی و در بعضی از جاها به ارتش واگذار نماید. به دنبال این جریان، سپاه پاسداران از شهرهای بانه، سقز، بوکان، پیرانشهر، خارج شد و در بقیه شهرها عملیات نظامی را متوقف کرد و در مقر خود باقی ماند. به دنبال مذاکراتی که در اواخر سال گذشته انجام یافت قرار بر این شد که سپاه از شهر سنندج نیز خارج و به داخل پادگان سنندج انتقال پیدا کرده و مواضع خود را در شهر تحویل ارتش نماید. باتوجه به اینکه سپاه کراراً به مقامات دولتی تذکر می داد که در طول مذاکرات، ضدانقلاب اقدام به تدارک و سازماندهی و سنگربندی می نماید و لازم است درضمن مذاکرات از این قبیل اقدامات جلوگیری شود، ولی متأسفانه نه تنها اقدامی در این مورد صورت نگرفت، بلکه پاسگاه هایی را هم که مجدداً ژاندارمری در منطقه ایجاد کرده بود یکی پس از دیگری توسط ضدانقلاب خلع سلاح گشت و به دنبال آن یک واحد از ستون ارتش در شهر نوسود با تمام تجهیزات بدون درگیری خلع سلاح گشت و باتوجه به اینکه ارتش هیچ اقدامی در منطقه به عمل نیاورده و گلوله ای به طرف کسی شلیک نکرده بود، حزب دمکرات با جسارت کامل واحد ارتش را خلع سلاح کرده و به امام نامه می نویسد که حزب دمکرات این کار را کرد و به دنبال آن از حرکت ستون ارتش به طرف پادگان سنندج در شهر جلوگیری می شود که ستون بالاچار حرکت خود را از خارج شهر شروع می کند، ولی متأسفانه عناصر ضدانقلاب که در مذاکرات خود نقل و انتقالات ارتش را در تمام مناطق ایران تأیید کرده بودند، درعمل درحالی که مرزهای غربی و جنوبی ایران از طرف دولت بعث عراق مورد هجوم قرار می گیرد و از داخل نیز خاک ما مورد تجاوز نیروی هوایی امریکا قرار می گیرد، این عناصر ضدانقلاب برخلاف تمام تعهدات خود از پشت به ارتش جمهوری اسلامی ایران خنجر زدند.» (۱)

وی پس از اشاره مختصری به حمله آخر فروردین ۱۳۵۹ به ستون ارتشی و شهادت و مجروح شدن صدها تن از نیروهای ارتش، گذشته را یادآوری کرد و گفت: «اما بعد از اینکه سپاه از شهر سنندج خارج شد، رادیو و تلویزیون و خانه جوانان و باشگاه افسران که مقرهای اصلی سپاه بود به لشکر سنندج واگذار گشت. در طول یک ماه گذشته، ضدانقلاب در شهر سنندج

ص: ۸۶۷

خود را برای یک جنگ طولانی تدارک نمود و تمام خیابان های شهر را سنگر بندی کرد و از طریق کانال های فاضلاب ایجاد مجاری به طرف

سنگرها و ایجاد سنگرهای سرپوشیده و کشیدن تیر آهن به وسط خیابان ها و جوش دادن آنها در تمام شهر راه بندها ایجاد کردند و واحدهای ارتش مستقر در باشگاه افسران و تلویزیون و فرودگاه را محاصره نمودند. آب را بر روی آنها قطع کردند و حملات خود را با اسلحه های سنگین و خمپاره به طرف پادگان شروع نمودند و قصد داشتند که پادگان سنندج را اشغال کرده و اسلحه و مهمات آن را به غارت ببرند و مرتب با بلندگوهای خود در شهر صدا می کردند به زودی پادگان سقوط می کند. در یک چنین شرایطی، سپاه پاسداران وارد شهر می شود و درگیری از فرودگاه شروع می گردد.

از آنجایی که ضدانقلاب از قبل خود را کاملاً مهیا کرده بود و در سنگرها موضع گرفته بود، در روزهای اول بیش از صد نفر از برادران ارتشی و پاسدار به درجه شهادت رسیدند، ولی بعد از کمی پیشروی و اتخاذ تاکتیک های فنی از طریق محاصره شهر و مسدود کردن راه تدارکاتی ضدانقلاب کوشیدیم تا از خونریزی بیشتر جلوگیری شود، ولی ضدانقلاب با فشار بر مردم و جلوگیری از خروج آنها از شهر و تبلیغات شدید مبنی بر اینکه پادگان به زودی سقوط می کند و پاسداران روحیه خود را از دست داده اند می کوشید که از پناه آوردن مردم به پادگان و پاسداران جلوگیری کند، ولی از آنجا که ضدانقلاب برای ادامه عملیات نظامی از نظر آذوقه و مهمات در مضیقه بود و برای تأمین آذوقه، مغازه های بسته مردم را غارت کرده و به زور وارد منازل مردم گشته و از آنها طلب نان می کردند و به خصوص اینکه اغلب آنها غیرکرد بوده و لباس کردی بر تن کرده بودند و وقتی که به در خانه مردم می رفتند و به زبان فارسی صحبت می کردند، مردم از آنها وحشت کرده و در را می بستند و آنان به زور وارد منزل می گشتند.

همه این اعمال سبب شد که در هفته گذشته، تظاهراتی علیه حزب دمکرات و کومه له و چریک های فدایی خلق در سنندج برپا شود که بیش از ۱۰۰۰ نفر در این تظاهرات شرکت کردند و شعار می دادند "زنده باد امام" که تظاهرات توسط احزاب متلاشی گشت و اسف بارترین این اعمال قتل عام مخالفین کرد و پیش نمازهای محل بود که جنازه های

آنان را پیشمرگان مسلمان کرد شناسایی کرده و در محل دفن نمودند و از همه فجیع تر اینکه به مردم کرد بی گناهی که به پادگان پناه می آوردند گناه و بیگناه از خانه های مشرف

به پادگان به محل استقرار آنها تیراندازی کرده و تنی چند از کودکان و زنان را مورد اصابت قرار دادند و در این روزهای آخر، چون در درگیری ها خیلی تلفات داده بودند به دهات اطراف شهر رفته و جوانان ده را به زور مسلح می کردند و با خود می بردند. ابوشریف در پایان گفت: «بعد از پاک سازی شهر سنندج، عملیات پاک سازی را به خارج از شهر منتقل خواهیم کرد. دشمن مهمات سنگین خود را تخریب کرده است، ولی مقداری سلاح سبک به دست آمده است و عده زیادی از مهاجمان فراری دستگیر شده اند که بعد از تکمیل پرونده آنها را محاکمه خواهیم کرد. این عده بیش از ۱۰۰ نفر می باشند. ما چندین بار اعلام کردیم که اگر اسلحه را زمین بگذارید در پناه ما خواهید بود.» (۱)

سپاه طبق معمول، امروز نیز بجز مأموریت های حاد و اصلی خود، در عرصه های متفاوتی درگیر بود.

به گزارش خبرنگار کیهان از یزد، شخص ناشناسی وجود یک بمب دستی در زیر اتومبیلی که در کوچه فرخی یزدی واقع در خیابان دکتر مصدق یزد توقف کرده بود را به پاسداران اطلاع داد. پاسداران پس از کشف و خنثی کردن بمب، دو جوان را در همین رابطه دستگیر کردند. (۱)

نامه امروز سالک فرمانده سپاه اصفهان، به اطلاعات سپاه تهران نیز جنبه ای دیگر را نشان می دهد. در این نامه آمده است: «قرار است ۱۶۴ کیلو هروئین و ۵/۲ تن تریاک به مبلغ ۷۰ میلیون ریال در سپاه کوه به پاسداران قسمت مواد مخدر فروخته شود. باتوجه به تجربه مأموریت قبلی... مثل قبل احتیاج به ۲ هلیکوپتر کبری وجود دارد در غیر این صورت [مسئولیت] خطرات متوجه مسئولین می باشد.» (۲)

یادآوری می شود این اقدام درحقیقت یک معامله صوری بود که با هدف دستگیری قاچاقچیان طراحی شده بود.

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز از یک درگیری خبر می دهد که در ساعت ۱۷ امروز، بین پاسداران قریه مجریه و ۹ نفر ضدانقلاب که احتمالاً از همان قریه می باشند، رخ داد. براساس این گزارش، تعداد ۳ نفر از اهالی دستگیر و یک قبضه اسلحه کلاشینکف نیز به دست آمد. (۳)

مسئله انتخاب نخست وزیر، به عنوان یکی از جلوه های اختلافات جناحی در وضع کنونی مطرح است.

امروز، روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در صفحه اول خود با تیتراژ درشت نوشت: "انتخاب نخست وزیر به تعویق افتاد." این روزنامه سپس از قول یکی از اعضای شورای انقلاب، بدون آنکه نامی از او بیاورد، افزود: «شب گذشته، یکی از اعضای شورای انقلاب درمورد نتیجه نهایی و تصمیم گیری شورای انقلاب برای انتخاب نخست وزیر گفت این موضوع تا زمان تشکیل مجلس شورای اسلامی معوق خواهد بود. وی افزود مشکلات موجود فعلاً امکان انتخاب نخست وزیر را نمی دهد. او گفت فاصله زیادی تا زمان تشکیل مجلس باقی نمانده است و شورا پس از بررسی و بحث دراین مورد به این نتیجه رسید که تا زمان تشکیل مجلس صبر کنیم.» (۴) اما این روزنامه در صفحه آخر همین شماره خود با درج تیتراژ کمی متفاوت "تاکنون بررسی جهت انتخاب نخست وزیر به نتیجه نرسیده است"، نوشت: «به دنبال گفت و گوی تعیین نخست وزیر از سوی رئیس جمهوری و شورای انقلاب، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی روز گذشته، در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار سرویس سیاسی ما درباره علت به تعویق افتادن تعیین نخست وزیر اظهار داشت که هنوز روشن نیست، چون هنوز روی فردی تصمیم نگرفته ایم، اما درمورد افراد مختلف بحث شده است که مصلحت نیست گفته شود. چون [زمان تشکیل] مجلس نزدیک است شاید [برای] انتخاب نخست وزیر ضرورت اقتضا نکند، زیرا چند هفته ای

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۱۳.
 - ۲- سند شماره ۰۴۲۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {اطلاعات}، ۲۴/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۴۱۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {رکن ۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

به تشکیل مجلس باقی نمانده است، اما احتمال دارد برای همین چند هفته نیز چنانچه توافق شد نخست وزیر انتخاب شود. وی درباره اینکه آیا این مسئولیت به عهده آقای بنی صدر قرار می گیرد، گفت باید از خودشان پرسید، ولی فکر نمی کنم ایشان بتوانند آن زحمت را متحمل بشوند. شب گذشته حجت الاسلام رفسنجانی گفته بود تعیین نخست وزیر احتمالاً به بعد از تشکیل مجلس موکول می شود و تاکنون بررسی های شورای انقلاب در این باره به نتیجه نرسیده است. احتمال می رود تا آخر این هفته نتیجه قطعی روشن گردد.» (۱)

از سوی دیگر، این موضوع در مصاحبه مطبوعاتی امروز دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور، بازم مطرح شد. وی در این باره گفت: فکر می کنم مسئله توافق شورای انقلاب در این زمینه مسئله دشواری نباشد. مسئله اساسی این است که آیا تعیین یک نخست وزیر در آستانه شروع کار مجلس از نظر اصولی کار صحیحی هست یا نه. به خصوص که تعیین این نخست وزیر همراه با تأیید خاص امام باشد، این نگرانی هست که مبادا این روی رأی آزاد نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد. از طرف دیگر، یک نخست وزیر که الآن سر کار می آید بعداً می خواهد وزرایش را انتخاب کند و بعد شروع به کار بکند، برنامه و کارش را چگونه تنظیم خواهد کرد، آیا از همین حالا او اطمینان خواهد داشت که مجلس به او و برنامه اش رأی اعتماد خواهد داد یا این اطمینان را ندارد و در این صورت، چقدر می تواند در کارش موفق باشد. بنابراین اینها مسئله اساسی است که طبعاً نباید بدون توجه کافی به این نکات در یک چنین مسئله مهمی تصمیم گرفت (۲) و گرنه مسئله توافق اعضای شورای انقلاب و رئیس جمهور روی یک نفر مسئله چندان دشواری نیست.

در بخش دیگری از این مصاحبه از دکتر بهشتی سؤال شد «فکر می کنید سرنوشت این مسئله در آینده چه خواهد شد؟» وی پاسخ داد: «بسیار برایم پیش بینی آن دشوار است، چون در هر حال دو روزی که تأخیر می افتد معنایش این است که در یک شرایطی تازه هستیم، بدین معنا که هر قدر به آغاز کار مجلس نزدیک تر می شویم، اقدام به این کار ناموجه جلوه می کند.»

رئیس دیوان عالی کشور در

(مخالفت با پیشنهاد بنی صدر در مورد انتخاب زود هنگام نخست وزیر هاشمی رفسنجانی: چون تشکیل مجلس نزدیک است،

شاید انتخاب نخست وزیر ضرورت نداشته باشد.

بهشتی: وقتی تعیین این نخست وزیر با تأیید امام باشد، این نگرانی هست که مبدا این روی رأی آزادانه نمایندگان مردم در مجلس اثر بگذارد.)

ص: ۸۷۰

۱- همان، ص ۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

پاسخ به این سؤال که «آیا شما به عنوان حزب جمهوری اسلامی نخست وزیر را برای پیشنهاد به مجلس انتخاب کرده اید؟» گفت: «بی شک حزب خودش نامزدهایی خواهد داشت که در حال حاضر نمی توان از آنها نام برد.» (۱)

خبرنگاری در یک سؤال جهت دار پرسید: «این سؤال در اذهان پیش آمده است که چرا در این مقطع زمانی که مشکلات مهم تری داریم آقای رئیس جمهوری مسئله نخست وزیر را عنوان کرده اند. آیا به این معناست که رئیس جمهور نگران این مسئله هستند که اگر نخست وزیر در زمان مجلس تعیین شود، مورد تأیید مجلس قرار نگیرد؟ این سؤال برای اکثر مردم مطرح است و این تضاد ریاست جمهور و حزب جمهوری اسلامی را نشان می دهد. اگر ممکن است در این زمینه توضیحی بفرمایید.»

دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «من در گفت و گوهایی که در شورای انقلاب داشتیم تضادی نیافتم. من خوشبختانه احساس کردم که هم ما، هم دوستان در حزب جمهوری اسلامی، هم سایر اعضای شورای انقلاب، هم آقای بنی صدر تلاش می کردیم، معیارها و ضوابط لازم برای انتخاب نخست وزیر آینده را مشخص کنیم. اتفاقاً بحث خیلی روشن و قاطعی را خود من درباره این معیارها مطرح کردم و موقعی که این بحث مطرح بود، جلسه بسیار خوبی داشت حالت جست و جو، اینکه آنچه که واقعاً صحیح است همان را بیابیم و همان شب بود وقتی بیرون آمدم، گفتم جو جلسه بسیار مطلوب به نظر آمد. در ادامه بحث ها و مذاکراتی که در این یکی، دو روز داشتیم برای من چیزی با این آهنگ به چشم نمی خورد و امیدوار هم هستم که چنین چیزی نباشد. نه اینکه هست و به چشم من نمی خورد، امیدوارم که اصلاً نباشد چون مملکت ما الآن سخت نیازمند است که هم آقای بنی صدر توجه داشته باشند که بر طبق قانون اساسی، مجلس شورا نقش بنیادی دارد و رئیس جمهور باید هماهنگ با مجلس باشد، هم مجلس شورا بداند که بر طبق قانون اساسی قرار نیست که به عنوان یک ارگانی باشد که همیشه در رابطه با رئیس جمهور آهنگ مخالفت داشته باشد. چه آقای بنی صدر و چه نمایندگان مجلس، چه حزب جمهوری اسلامی و چه سازمان های دیگر امروز، خودشان را موظف بدانند برای تداوم این انقلاب و برای حل این مسائل و مشکلات مردم، صمیمانه کار بکنند. ... اما اینکه آقای بنی صدر خواسته باشند این را به عنوان یک راهی برای پیشگیری از اعمال نظر آزاد نمایندگان اکثریت در مجلس مورد استفاده قرار دهند، بنده امیدوارم که چنین چیزی نباشد و من نشانه ای بر این نیافتم. به خصوص که ما در این جلسات احساس می کردیم که خود ایشان هم علاقه مند بودند و صمیمانه می کوشیدند که نقطه نظر دوستانی را که از حزب جمهوری اسلامی هستند خوب بدانند و یک وجه جمعی به دست بیاید، یعنی چیزی به دست بیاید که همه روی آن به یک نظر مشترک برسند و نیافتم که ایشان می خواستند به راهی برخلاف نظر حزب جمهوری اسلامی بروند. من این را نیافتم، باز هم تکرار می کنم و می گویم من نیافتم. نمی خواهم با دگم و جزم مطلبی را بگویم که بیش از معلومات و آگاهی ام حرف زده باشم. لازم می دانم من این را نیافتم و این برداشتی

ص: ۸۷۱

را که دارم به اطلاع ملت برسانم و ملت عزیز ما این احساس را داشته باشد که ما می کوشیدیم با همکاری و تفاهم میان همه عناصر تصمیم گیرنده، ملت و مملکت و انقلاب به سمت کمال و سعادت خیر معنوی و اجتماعی و سیاسی و اقتصادی امت اسلام جلو برود.» (۱)

۴۵۱

در شرایطی که با طرح مسائلی چون سرنوشت گروگان های امریکایی، انتخاب نخست وزیر و... و جدی شدن موضوع و منوط شدن تعیین تکلیف آنها به تصمیم نمایندگان مردم، ضرورت تشکیل نخستین مجلس شورا و به خصوص ترکیب نمایندگان آن، روزه روز حساسیت بیشتری پیدا می کند، امروز، نتایج مرحله دوم انتخابات تهران (۲) که بار سیاسی خاصی دارد و در واقع نشانه ای از وزن سیاسی جریان های فعال کنونی و نیز جلوه و نماد اصلی جهت گیری های مجلس است در مطبوعات اعلام شد.

به نوشته روزنامه کیهان: «از مجموع یک میلیون و ۵۹۹۰۶۷ کارت که کامپیوتر آنها را صحیح تشخیص داده و آرای آنها را استخراج کرده، نام کاندیداها به ترتیب اکثریت بدین شرح اعلام می شود:

۱. محسن مجتهد شبستری ۱,۱۵۹,۶۶۲ رأی ۲. گوهرالشریعه دستغیب ۲۴۹,۹۶۰ رأی ۳. دکتر علی [اکبر] ولایتی ۳۰۵,۸۵۸ رأی ۴. دکتر کاظم سامی ۱۸۶,۸۱۹ رأی ۵. دکتر یدالله سبحانی ۸۶۹,۸۱۷ رأی ۶. دکتر محمدباقر حسینی لواسانی ۱۴۹,۷۹۲ رأی ۷. دکتر محمدهادی نجف آبادی ۶۷۸,۷۷۴ رأی ۸. عبدالمجید معادیخواه ۸۲۰,۷۶۸ رأی ۹. حبیب الله عسگرآولادی ۳۳۸,۷۶۴ رأی ۱۰. محمد کاظم موسوی بجنوردی ۷۷۵,۷۳۰ رأی ۱۱. مهندس هاشم صباغیان ۶۳۳,۶۹۲ رأی ۱۲. مهدی شاه آبادی ۷۲۲,۶۸۴ رأی.

سخنگوی انجمن نظارت بر انتخابات گفت ۱۲ نفر بالا- حائز اکثریت و نمایندگان منتخب مردم تهران در دور دوم انتخابات مجلس شورای ملی اسلامی می باشند. آرای بقیه افراد بدین شرح می باشد:

۱۳. احمد مولائی ۱,۱۸۶,۶۲۴ رأی ۱۴. دکتر سیف الله وحید دستجردی ۶۶۳,۶۱۹ رأی ۱۵. مهندس محمد توسلی حجتی ۹۲۴,۶۱۸ رأی ۱۶. فتح الله بنی صدر ۱,۱۷۲,۶۰۹ رأی ۱۷. محمدرضا توسلی ۲۷,۰۶۰۹ رأی ۱۸. مهندس عبدالعلی بازرگان ۷۳۰,۵۸۱ رأی ۱۹. اسدالله لاجوردی ۵۳,۰۵۵۹ رأی ۲۰. دکتر فرشته هاشمی ۶۳۱,۵۵۱ رأی ۲۱. مسعود رجوی ۷۶۲,۳۷۵ رأی ۲۲. محمد مبلغی اسلامی ۶۱۱,۲۴۷ رأی ۲۳. سعید امانی همدانی ۶۴۸,۱۹۱ رأی ۲۴. سیدرضا زواره ای ۹۶۲,۱۱۷ رأی.» (۳)

ص: ۸۷۲

۱- همان.

۲- * اسامی ۱۸ تن از منتخبین مرحله اول که بالای ۵۰ درصد رأی آورده اند، در جلد اول کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق {قطع رابطه امریکا با ایران}، آورده شده است.

آیت الله خلخالی پیش از ظهر امروز، در یک تماس تلفنی با خبرگزاری پارس از سمت نظارت بر امر مبارزه با قاچاق مواد مخدر که چند روز پیش از سوی رئیس جمهور به وی ابلاغ شده بود استعفا کرد. متن استعفانامه وی به این شرح است:

«بسمه تعالی

تصمیم داشتم طبق موازین شرعی و قانونی ریشه مواد مخدر و گردانندگان باند قاچاق را در اسرع وقت از بیخ و بن برکنم و به مدد الهی قدرت آن را داشتم و در مذاکرات با آقای رئیس جمهور محترم و آقای میرسلیم و سایر مقامات مسئول چه کتبا و چه شفاهاً این کار به اینجانب محول شده بود، ولی متأسفانه معلوم می شود که دست هایی در کار است که نمی خواهند وضع این کشور سامان بگیرد و لذا اعلام می دارم که اینجانب از این تاریخ به بعد، هیچ گونه سمتی راجع به مواد مخدر ندارم و از این سمت استعفا می دهم، ولی کمافی السابق مطیع و منقاد اوامر رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی، می باشم که هر دستوری از طرف معظم له صادر شود کمافی السابق با تمام وجود حاضر به انجام آن خواهم بود.

۲۴/۲/۱۳۵۹، صادق خلخالی» (۱)

لازم به ذکر است که دیروز از سوی دکتر بنی صدر رئیس جمهوری، اطلاعیه ای در مورد حدود و وظایف حجت الاسلام خلخالی درباره مأموریت اخیر ایشان انتشار یافته بود. متن اطلاعیه به این شرح است:

«بسمه تعالی

نظر به مراجعه دادستان کل کشور و دادستان انقلاب به رئیس جمهوری و پرسش از حدود وظایف حجت الاسلام خلخالی در مأموریت اخیر اشعار می دارد که مشارالیه به هیچ وجه وظیفه قضایی ندارد و اصولاً رئیس جمهوری نمی تواند وظیفه قضایی تفویض کند. بنابراین، مأموریت ایشان محدود به نظارت اجرایی در امر [مبارزه با] قاچاق و تحقیق و پیگیری و تشکیل پرونده و تفویض آن به مقامات ذی صلاح قضایی است.

رئیس جمهوری، ابوالحسن بنی صدر» (۲)

به دنبال انتشار این اطلاعیه، آیت الله خلخالی دیشب، در تماسی با خبرگزاری پارس گفت: «اینجانب برای قضاوت شرعی در دادگاه های انقلاب اسلامی ایران انجام وظیفه کرده ام و کمافی السابق انجام وظیفه خواهم نمود و این حکمی است که از طرف امام به اینجانب داده شده و مقام ریاست جمهوری حکمی را که به من داده است مربوط به قضاوت نیست و خود ایشان فرموده اند که من نمی توانم به کسی حکم قضاوت بدهم. روی این اصل... در جلسه روز ۲۲/۲/۱۳۵۹، در وزارت کشور راجع به مسئله مواد مخدر تصمیماتی گرفته شد و به دنبال همین

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

تصمیمات از صبح روز چهارشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۹، در زندان قصر به پرونده های متهمین درجه یک رسیدگی و حکم شرعی درباره آنها صادر خواهد کرد و در این باره به هیچ یک از افراد متهم درجه یک تخفیف قائل نخواهیم شد. چون اگر در حق آنها ارفاقی کنیم، این خیانت به ملت ایران است. وی اضافه کرد ما تصمیمات لازم را اتخاذ خواهیم کرد و از هیچ یک از گروه های مافیایی، سیا، موساد، ساواک، گانگستری و ضدانقلاب که در رأس آنها واردکنندگان و پخش کنندگان مواد مخدر قرار دارند باک و هراسی نخواهیم داشت.» وی همچنین گفت: «همان طوری که کراراً تأکید و اعلام کرده ام وظیفه خود می دانم که از آقای رئیس جمهور حمایت کنم و مسلماً دست های نفاق افکنانه ای وجود دارد که می خواهد میان افراد فعال تفرقه بیندازد، ولی ما با تصمیم خود توطئه ها را خنثی خواهیم کرد.» (۱)

به هر حال، در سطح علنی مشخص نشد که چرا آقای خلخالی با وجود اظهارات محکم شب گذشته، امروز قبل از ظهر، به جای رفتن به زندان قصر برای اجرای گفته هایش، اعلام استعفا کرد.

۴۵۳

در شرایطی که بخشی از ارتش درگیر مسائل کردستان است و به شدت از طرف گروه های کمونیستی تحت فشارهای چندجانبه است، امروز، از دو جهت کاملاً متضاد {حسن نزیه در پاریس و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در داخل} به نحوی آشکار زیر سؤال رفت.

در پاریس یکی از کادرهای مؤثر و سابقه دار و موجه دولت موقت که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی عهده دار یک مقام حساس؛ یعنی در رأس امور نفت بود و سپس در فرانسه به فراریان انقلاب پیوست، امروز مصاحبه مفصلی انجام داد که خبرگزاری های مختلف آن را پوشش خبری دادند. وی ضمن این مصاحبه، علاوه بر ذکر برخی مطالب غیرمنتظره، ارتش را به صراحت به عنوان یک نیروی کودتاگر علیه نظام جدید مطرح کرده است.

به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس حسن نزیه مدیرعامل سابق شرکت ملی نفت ایران، در پاریس اعلام کرد جناح مخالف تبعیدی ایران به زودی تجمع و در قیام ملت علیه رژیم کنونی ایران نقش مثبتی ایفا خواهد کرد. وی در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: طرح ایجاد دفتر هماهنگی جناح مخالف تبعیدی در حال مطالعه است. نزیه ضمن تجلیل از شهامت و میهن پرستی شاپور بختیار نخست وزیر سابق ایران که او نیز در فرانسه به سر می برد، هرگونه همکاری را با ژنرال اویسی، یکی از مهم ترین رهبران نظامی رژیم سابق که متهم به قتل عام در ایران است، تکذیب و اظهار کرد ملت ایران به اقدام نظامی که از جانب ژنرال اویسی طرح ریزی شده باشد، نیازی ندارد. به نظر حسن نزیه اختلافات موجود در حکومت فعلی، به ویژه میان حزب جمهوری اسلامی از

ص: ۸۷۴

یک سو و ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری، از سوی دیگر، همراه با نارضایتی روزافزون ملت از حکم فرمایی افراد ناوارد و بی تجربه در امور مملکتی و نیز وضع اسفناک اقتصادی ایران، سبب سقوط رژیم تهران خواهند شد.

نزیه همچنین از حزب توده به شدت انتقاد کرد و آن را متهم به همکاری با خارجیان ساخت. او گفت: اینها مأموران کمونیست هستند که زیر نقاب اسلام به نفع خارج عمل می کنند و در صنایع نفتی ایران خرابکاری کرده، سعی نموده اند این صنایع را فلج سازند. در مورد صنایع نفتی ایران نیز نظریه بسیار بدبینانه ای را، چه از نظر تولید و چه از نظر فروش، ارائه داد و گفت که پس از کناره گیری وی به علت مدیریت ناوارد مذهبیین تلفاتی در کادرهای نفتی به وجود آمده است. نیزه افزود: اگر این وضع ادامه پیدا کند، ایران به زودی مجبور خواهد شد برای مصرف داخلی خود نفت وارد کند. در مورد احتمال تماس با رهبران کنونی ایران، حسن نیزه گفت خواهان تماس با مذهبیینی که اطراف آیت الله خمینی را گرفته اند نیست و افراد غیرمذهبی نیز مانند آقای بنی صدر هرگز جرئت نخواهند کرد با او تماس بگیرند زیرا از سرزنش می هراسند. (۱)

همچنین به گزارش آسوشیتدپرس از پاریس، حسن نیزه در این نشست مطبوعاتی گفت: دیر یا زود ایرانیان به پا خواهند خاست و رژیم آیت الله خمینی را سرنگون خواهند کرد. نیزه که به حالت تبعید در پاریس زندگی می کند مدعی شد اوضاع در ایران اینک بدتر از زمان شاه شده است. نیزه گفت به اعتقاد وی افراد زیادی در نیروهای مسلح ایران آماده قیام هستند، اگرچه وی هیچ تماسی با نظامیان ایران ندارد، ولی به گفته خودش اطمینان دارد. نظامیان ایران رهبرانی دارند که برای عمل آماده اند.

نیزه در پاسخ به این سؤال که آیا مخالفان رژیم ایران به گرد شاپور بختیار که او نیز در پاریس است جمع خواهند شد، گفت احتمال دارد جناح مخالف شامل گروه های متعددی باشد. نیزه گفت رژیم فعلی ایران به غلط گمان می کند که انقلاب ایران یک انقلاب مذهبی برای نجات اسلام بود. اسلام در ایران هرگز در خطر نبوده است و برای نجات خود نیازی به انقلاب نداشته است. وی افزود در طول ۲۵ سالی که برای حقوق بشر در ایران مبارزه می کرده است به خاطر نمی آورد با گروه زیادی از انقلابیین مذهبی

که امروز قدرت را در ایران در انحصار خود دارند برخورد کرده باشد. وی گفت: آنچه امروز به نام اسلام در ایران رخ می دهد در واقع تجاوز به روح و معرفت این ملت بزرگ است. (۲)

در تهران، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی بیانیه ای انتشار داد که روزنامه جمهوری اسلامی آن را در سه ردیف در صفحه اول به صورت تیتراژ اصلی چاپ کرد. در این بیانیه که روزنامه جمهوری اسلامی، با عنوان درشت "آماده باش! با طرح کودتای امریکایی مقابله کنیم" آن را در نیم صفحه اول خود انتشار داد، از جمله آمده است: «مردم مسلمان و انقلابیی، براساس اطلاعات

ص: ۸۷۵

{۲۴/۲/۱۳۵۹}

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۵، ۲۵/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، پاریس خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴ مه ۱۹۸۰ {۲۴/۲/۱۳۵۹}.

موثقی که به ما رسیده، امریکای جهانخوار با تکیه بر ستون پنجم خود {ایادی مزدور داخلی} و با همکاری فراماسونری، صهیونیزم بین المللی، اینتلجنت سرویس، موساد و... درصدد تهاجم نظامی جدیدی است. بدین معنی که توطئه شکست خورده اش در طیس در ابعاد وسیع تری ادامه یافته، احتمالاً توسط عمالش در درون ارتش {که متأسفانه بعضاً تا فرماندهی سطوح بالا نیز نفوذ کرده اند}، ساواکی های فراری و مخفی {که اینها نیز متأسفانه احیای شبکه کرده اند!}

و... درصدد برپانمودن یک کودتای داخلی است، این کودتا ممکن است تحت عنوان "دفاع از انقلاب اسلامی"، "مارکسیستی و دست چپی" یا "ملی و دفاع از استقلال و تمامیت ارضی ایران" باشد. این کودتا به اصطلاح به آشوب و هرج و مرج در سراسر کشور خاتمه می دهد، سران انقلاب و به خصوص پیروان مشی امام و احتمالاً تعدادی از مردم روشن فکر و بیدار را از دم تیغ می گذرانند، مسئله کردستان را حل می نماید.

بحران ها را در سیستان و بلوچستان، خوزستان، آذربایجان و گنبد حل می کند و در نهایت استقلال، امنیت و تمامیت ارضی ایران به دست مزدوران امریکایی به ارمغان می آورد!

البته در این میان محاصره اقتصادی پایان یافته و حملات نظامی بعث عراق نیز قطع می گردد. این "حکومت مترقی" در صورتی که کودتا! به اصطلاح "مارکسیستی" یا "ملی" باشد، چون احتمالاً دستش به خون رهبران انقلاب و مردم آلوده خواهد بود، بلافاصله با یک کودتای دیگر دست راستی به شیوه "اندونزی" سرنگون می شود!... تأکید می کنیم که ما شرایط کنونی را همچنان که در بیانیه "نگاهی به توطئه نظامی امریکا" مفصلاً شرح داده ایم، همانند شرایط ۲۵ تا ۲۸ مرداد ۳۲ ارزیابی کرده، هر لحظه امکان اجرای نقشه های ویرانگری را توسط اجانب و ایادی داخلی شان می دهیم. البته ما با اتکا به یاری خدا و با پشتوانه ایمان، هوشیاری و فداکاری شما مردم شرافتمند و شهادت طلب، یقین داریم که این نقشه ها حتی در صورت عمل دقیق نیز راه به جایی نخواهد برد و با خشم توده های مسلمان سرکوب و نابود خواهد گردید، اما برای آگاهی مردم و به دلیل حساسیت اوضاع، چون از طرف مسئولین امر تاکنون اقدام جدی در این جهت صورت نگرفته است، رهنمودها و پیشنهادات خود را با شما در میان می گذاریم:

الف) هشدار و رهنمود به مردم انقلابی: از هر نوع تفرقه و تشتت پرهیز کرده... در صورت عدم وجود و یا عدم امکان ارتباط با کمیته ها، هسته های محلی در مساجد تشکیل داده و زیر نظر معتمدین و معتقدین به انقلاب و امام با هسته های مشابه در سایر مناطق ارتباط منظم و حتی الامکان ارگانیک برقرار نمایند.

ب) هشدار و رهنمود به پرسنل مسلمان و انقلابی نیروهای مسلح {اعضای انجمن های اسلامی و سایر مسلمانان متعهد}:

۱. مراقب تحولات مشکوک در ارتش بوده و مرتباً آنها را به مقامات مورد اعتماد خود گزارش دهید و از اینکه اقدام عاجلی صورت نگیرد، مأیوس نگشته و به تلاش خود ادامه دهید.

۲. حتی الامکان فعالیت های خود را به طور مخفی انجام داده، تا از چشم فرماندهان ناصالح به دور ماند.

۳. آمادگی مقابله با کودتا را در ارتش به وجود آورده و با برادران همفکر خود در دیگر پادگان ها {از هر طریق که ممکن است} ارتباط و هماهنگی ایجاد کنید.

ج) هشدار به سپاه، کمیته ها و ستاد بسیج در مورد حفظ آماده باش کامل و متشکل کردن و مسلح نمودن حساب شده مردم و هشدار و پیشنهاد به مسئولین اجرایی: بیش از این مردم را از اوضاع واحوال بی اطلاع نگذارید، همچون امام امت به مردم و نیروی دشمن شکنشان ایمان داشته باشید و... دستگیری و مجازات ساواکی ها و مهره های رژیم سابق که بی شک از دست های مشخص و سازمان یافته امریکا در داخل کشورند... از هر نوع اختلاف و تفرقه پرهیزند! خصوصاً روی سخن ما با آن دسته از اعضای شورای انقلاب و ارگان های اجرایی است که در خط همه جانبه امام نبوده و همواره حتی هنگام تهاجم نظامی امریکا نیز خرده حساب های شخصی خود را تسویه می کنند، می باشد. مسلح کردن مردم از طریق سپاه کمیته ها و ستاد بسیج ملی.

د) هشدار به نیروهای چپ و منحرف: شما اگر به راستی و به قول خودتان تضاد اصلی را با امریکا می دانید، اینک این گوی و این میدان! پشت سر مردم و رهبری انقلاب عمل کرده و در این مراحل حساس از هر نوع تخریب، کارشکنی، توطئه و تضعیف رهبری انقلاب و ارگان های اجرایی {به خصوص نهادهای مردمی و انقلابی} پرهیزید تا ننگ ابدی در تاریخ برای خود به جای نگذاشته و چون حزب توده پس از ۲۸ مرداد ۳۲ بیش از این خود را به لجن آلوده نکنید. درست عمل کردنتان صرفاً به نفع خود شماست. ... به امید پیروزی نهایی انقلاب اسلامی بر شیطان بزرگ.

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، ۲۴/۲/۱۳۵۹، (۱)

۴۵۴

در صفحه اول شماره امروز نشریه مجاهد {ارگان سازمان مجاهدین خلق} در کنار عکسی از تجمع ضد امریکایی، ضد اسرائیلی طرف داران سازمان در واشنگتن به مناسبت سالروز انعقاد قرارداد کمپ دیوید، اطلاعیه ای با عنوان "اعلامیه دانشجویان طرف دار سازمان در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید" درج شده است. در این اطلاعیه آمده است:

ص: ۸۷۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

«به نام خدا و به نام خلق قهرمان فلسطین و به نام همه خلق های تحت ستم دنیا

در سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید ما طرف داران سازمان مجاهدین خلق ایران این به اصطلاح

قرارداد را با شدت هرچه تمام تر

محکوم می نماییم. هم اکنون در فلسطین اوج مبارزات مداوم ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی خلق علیه امریکا عکس العملی وسیع در سطح بین المللی به جریان انداخته است. صهیونیزم جنایتکار و مرتجعین وابسته به آن غافل از موج آگاهی خلق ها که حرکتی را همچون سیلی خروشان برای معدوم کردن پایگاه های توخالی آنان به پیش می راند، در لحظات آخر به کوششی بی ثمر

متوسل گشته است. ... امریکا و دست نشاندگانش

سادات و بگین در زباله دان

تاریخ مدفون خواهند گشت. ما بر ضرورت پیوندی هرچه مستحکم تر میان انقلاب ما و حرکت های

آزادی بخش جهان تأکید نموده و می گوئیم که رمز پیروزی در مبارزه آزادی بخش،

ایجاد جبهه ای ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی در درون و برون مرزها مان می باشد.

ما ایرانیان در پشتیبانی از مبارزه و خواسته های فلسطین استوار ایستاده و حمایت های

مالی و نظامی خود را از انقلاب فلسطین به طور روزافزون افزایش خواهیم داد. ... این انقلاب فلسطین بود که برای اولین بار اسلحه در دستمان نهاد و هنوز نبرد ما و شما با امپریالیسم و صهیونیزم ادامه دارد. به امید روزی که همدیگر را در بیت المقدس

ملاقات کنیم، وقتی که ارتجاع در منطقه محو گشته باشد، همان طور که برادر مجاهدان مسعود رجوی متذکر گشت که ما مجاهدین خلق همواره خود را دست پروردگان انقلاب

فلسطین حساب می کنیم. ... امروز ایران، فردا فلسطین، زنده باد مجاهدین خلق ایران.» (۱)

ص: ۸۷۸

اینکه انگلستان در بین کشورهای اروپایی جدی ترین متحد امریکا محسوب می شود، به خصوص در وضعیت کنونی که فقدان یکدستی نظرها و بی نظمی در اعلام مواضع دیپلماتیک وجود دارد، زمینه ای برای نوع تبلیغات برخی رسانه های ایران فراهم ساخته است که در ماجرای سفارت ایران در لندن، انگلستان را مقصر و حتی به نوعی همدست اشغالگران سفارت معرفی کنند. امروز، در مطبوعات اعلام شد که سفارت انگلیس در تهران با صدور اطلاعیه ای این گونه اتهامات را تکذیب کرده است.

در اطلاعیه سفارت انگلیس در تهران آمده است: «به طوری که سفارت انگلیس متوجه شده در بعضی محافل و منابع اتهاماتی به دولت و پلیس انگلیس مبنی بر اینکه آنها به طریقی در سازماندهی و حمله وحشیانه به سفارت ایران و اشغال این سفارت در تاریخ ۳۰ آوریل {۱۰ اردیبهشت} توسط گروهی تروریست شرکت داشته، وارد شده است. اعمال بهتر از لغات حقایق را نشان می دهد و سفارت امیدوار بوده است که این حقیقت که یک نفر پلیس انگلیسی و دو نفر تبعه دیگر انگلیسی نیز توسط تروریست ها به گروگان گرفته شدند و اینکه مقامات انگلیسی هر کوششی را به منظور آزادی و سلامتی تمام گروگان ها انجام داده و در روز ۶ مه تصمیم قاطعانه مبنی بر آزادی گروگان ها و به محاکمه کشیدن تروریست ها اتخاذ نمودند، اتهامات بی اساس را درمورد همکاری انگلیس در این وقایع تأسف بار رد می نماید. متأسفانه باوجود اینکه کوچک ترین مدرکی دال بر این اتهامات وجود ندارد، این اتهامات بی اساس هنوز ادامه دارد. این سفارت ضمن تقدیم تسلیت خود به خانواده و دوستان شهید عباس لواسانی و شهید علی اکبر صمدزاده و همچنین مردم ایران که در نتیجه شهادت این دو نفر توسط تروریست ها دو فرزند شجاع و وفادار را از دست داده اند، این نکته را روشن می سازد که دولت انگلستان شدیداً حمله تروریستی را به سفارت ایران و اتهامات دایر بر اینکه مقامات انگلیسی به طریقی در تحریک این واقعه دخالت داشته اند، محکوم می نماید.»

(۱)

ص: ۸۸۱

در این حال، واکنش روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در این مورد جالب توجه است. این روزنامه امروز نوشت: «به دنبال انتشار اخبار مربوط به دخالت ایتلیجنت سرویس و سیا در طرح فاجعه آمیز اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن موجی از اعتراض ایران و محافل سیاسی کشورهای انقلابی جهان را فراگرفت. با توجه به دامنه قوت این اخبار که حکایت از دخالت جنون آمیز دولت انگلستان در ضرب و جرح نمودن ایرانیان مقیم انگلستان و به خصوص دخالت آگاهانه و با نقشه قبلی دولت انگلیس در شهادت شهید عباس لواسانی و شهید علی اکبر صمدزاده داشت سفارت انگلستان تکذیب نامه را منتشر کرد. در این تکذیب نامه هیچ گونه دلیل قانع کننده ای مبنی بر عدم دخالت انگلستان در این فاجعه مصیبت آمیز ارائه نشده است.» (۱)

۴۵۶

گزارش مسئولان مربوط در خوزستان نشان دهنده تداوم فعالیت های ایدایی و خرابکارانه عوامل وابسته به عراق در این منطقه است.

امروز، در گزارشی متکی به «خبر واصله از تیپ ۲ زرهی دزفول» چنین آمده است: «شخصی به نام ع(۲)... که از مأمورین مخفی سپاه پاسداران دزفول می باشد، اطلاع داده اشخاص زیر که از افراد خاطی منطقه و از یاران حطه معروف می باشند در سال های گذشته به عراق متواری شده اند اخیراً با گرفتن اسلحه و مهمات از دولت بعث عراق برای خرابکاری به ایران وارد گشته، این افراد توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در دوسلق دستگیر شده اند. بستگان این افراد که در حدود ۴۰ الی ۵۰ نفر هستند در بیشه های شوش مخفی و قسم یاد کرده اند اگر این اشخاص محاکمه و اعدام شوند در منطقه دست به اغتشاش توأم با خرابکاری بزنند.» (۳) در آخر این گزارش اسامی ۴ تن از دستگیر شدگان ذکر شده است.

همچنین «برابر گزارش مرزبانی خرمشهر: ۱. افراد سپاه پاسداران بر حسب اطلاع قبلی وسیله مخبر محلی در کنار شط نخلستان قریه شطیط راه بندی نموده

و به محض ورود قایق موتوری که دارای ۶ نفر سرنشین بوده به رگبار بستند در نتیجه یک نفر از سرنشینان قایق کشته و یک نفر مجروح و ۴ نفر دیگر متواری و در داخل نخلستان شطیط مبادرت به تیراندازی با سپاه پاسداران می نمایند. ۲. نفر مجروح از موقعیت استفاده نموده و قایق را به طرف کشور عراق حمل می کند. ۳. سپاه پاسداران به کمک ناوچه گارد ساحلی موفق به کشف ۳ قبضه اسلحه آر.پی. جی ۷ و ۳ عدد موشک مربوطه و ۴ قبضه کلاشینکف و ۲ عدد نارنجک جنگی می گردند. ۴. پیگیری در مورد افراد فراری همچنان ادامه داشته که مقارن ظهر روز ۲۵/۲/۱۳۵۹، موفق به دستگیری آنان می گردند پس از تحقیقات مقدماتی بیان داشته اند شش نفر بودیم که یک نفر کشته و یک نفر مجروح [شد] و

ص: ۸۸۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- * نام کامل این فرد در سند آمده است.

۳- سند شماره ۳۴۷۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

قایق ما دارای دو عدد موتور تندرو بود که شخص مجروح آن را به خاک کشور مقابل برده است.» (۱)

در همین حال، گزارش منابع خبری با قید "صحت دارد" نشان می دهد «تعداد ۲۲۵ نفر چریک از آبادی های گنجینه و سید محمود و عبد نور» که «در جنوب باغسای آموزش چریکی دیده اند» امروز به کرکوک، موصل و سلیمانیه اعزام شده اند. همچنین «حدود ۲۰۰ نفر چریک و درجه دار و افسر کماندو از طریق سلیمانیه با لباس کردی به ایران نفوذ داده شده اند.» (۲)

۸۸۲

تحرکات مرزی و تجاوز هوایی عراق امروز هم ادامه یافت.

ستاد عملیاتی مشترک غرب به عملیات نیروی زمینی ارتش گزارش داد: «برابر اطلاع قرار است فردا ۲۶/۲/۱۳۵۹، یگان های مشروحه زیر وابسته به توپخانه لشکر ۸ عراق جهت انجام یک سری عملیات رزمی در خط اول جبهه در منطقه خانقاه نزدیک حاج عمران انجام دهند {روبه روی پیرانشهر} ۲۰ آتشبار از گردان ۱۶ هویتزر، یک آتشبار از گردان ۸۳ توپخانه صحرائی، یک دسته از آتشبار ۳۴، یک آتشبار از گردان ۵ ضدتانک، ۲ دسته از آتشبار ۴ سبک، یک دسته از آتشبار ۱۳ سبک.» (۳)

امروز، همچنین اطلاعات سپاه کرمانشاه در گزارشی به تهران اعلام کرد: «اخیراً سلاح های جدید نظیر تانک در چهارکلا عراق دیده شده که طلایی رنگ هرکدام یک دستگاه جیب سفید رنگ نسبتاً بزرگ به دنبال خود می کشند به نظر می رسد دستگاه مخصوص پرتاب موشک باشد از روبه روی یک صفحه ای نیز در جلوی آن نصب است.» (۴)

به گزارش شهربانی آبادان، تجاوز هوایی آخرین ساعات شب گذشته، در ساعت ۴ صبح امروز نیز تکرار شد که با شلیک تیر هوایی توپخانه مستقر در فرودگاه، هواپیمای متجاوز به عراق بازگشت. (۵)

سپاه خرمشهر هم گزارش داد: ساعت ۴:۱۳ بامداد امروز، ۳ هواپیمای اکتشافی از مرز عراق وارد حریم هوایی ایران شدند، اما پایگاه دریایی و دژبانی خرمشهر با اسلحه های کالیبر ۵۰ آنها را به گلوله بستند و در نتیجه فضای ایران را ترک کردند. ساعت ۷ صبح امروز نیز مجدداً ۲ فروند هواپیمای خارجی روی نوار مرزی شلمچه به پرواز درآمدند. گزارش یک مقام سپاه حاکی است اماکن حساس خرمشهر تحت کنترل شدید سپاه پاسداران و دیگر مأموران انتظامی قرار گرفته تا امکان پیاده شدن نیروهای خارجی میسر نشود. (۶)

همچنین گزارش امروز سپاه به ستاد مشترک ارتش حاکی از تجاوز هوایی یک فروند میگ عراقی در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد، بر روی چاه های نفتی نفت شهر و در ساعت ۱ بامداد، بر روی پاسگاه خان لیلی است. (۷)

ص: ۸۸۳

۱- سند شماره ۳۴۷۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان {رکن ۲}،
۴/۴/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد عملیاتی مشترک غرب به نزاجا {معاونت
عملیات و اطلاعات مدیریت عملیات}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه به اطلاعات تهران، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- سند شماره ۰۴۱۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز
فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

تحركات ايدايي مهاجمان وابسته به عراق كه با حمايت مستقيم و آشكار ارتش اين كشور همراه است، امروز هم در قصرشيرين، سرپل ذهاب، ازگله و نفت شهر رخ داد.

در قصرشيرين، دقيقی قبل از نيمه شب، مهاجمان با سلاح های سبك و سنگين از قسمت غرب نوار مرزی ايران و عراق به شهر حمله كردند. (۱) در ساعت ۰۰:۳۰، مهاجمان توانستند به سه نقطه در جنوب قصرشيرين با خمپاره ۶۰ و آر.پی.جی ۷ حمله كنند (۲) كه در طول آن سه گلوله آر.پی.جی به بالاي ساختمان نيروگاه برق قصرشيرين اصابت كرد، اما خسارت چندانى به بار نياورد. (۳) همچنين ديوار ساختمان شركت نفت فروريخت و شيشه هايش شكست. (۴) در اين حملات كه با خمپاره، آر.پی.جی و كلاشينكف صورت گرفت، (۵) ديوار ساختمان دبستان مهدی زاده و منزل شخصی به نام رسول نیز مورد اصابت قرار گرفت و خسارات مالی به بار آمد. (۶) حملات تا ساعت ۱:۳۰ بامداد، ادامه يافت و سرانجام با تيراندازی متقابل، مهاجمان عقب رانده شدند. (۷)

نكته قابل توجه اينكه با شروع حمله مذکور «پاسگاه يکه شان نیز هم زمان اعلام كرد كه از طريق كشور مقابل با سلاح های سنگين به طرف پاسگاه تيراندازی می شود.» (۸) به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه «از طرف غرب قصرشيرين ازسوی كشور مقابل با سلاح های سنگين و سبك به طرف پاسگاه يکه شان تيراندازی و مأمورين پاسگاه متقابلاً به آتش آنها جواب داده كه مأمورين كمکی به پاسگاه مزبور اعزام و اين درگیری تا ساعت ۲:۱۵ مورخه ۲۵/۲/۱۳۵۹، ادامه [داشته است.]» (۹) پس از حمله عراق به پاسگاه مزبور به گزارش گروهان ژاندارمری قصرشيرين «گروهان [مزبور] نیز بلافاصله گروه هایی را به نقاط مختلف اطراف شهر قصرشيرين اعزام می كند كه از نفوذ احتمالی عوامل ضدانقلاب به داخل شهر قصرشيرين جلوگیری شود.» (۱۰)

علاوه بر حمله يادشده، برابر اعلام شهربانی قصرشيرين، حدود ساعت ۶ صبح روز جاری، بر اثر آتش خمپاره عده ای مهاجم در دشت ذهاب، پسر بچه ای به نام محمود از ناحیه سينه مجروح و در بيمارستان بستری شد. (۱۱)

در ساعت ۱۱:۳۰ نیز يک دستگاہ نفربر در جاده گرده نو به ازگله، روی مين رفت و بر اثر انفجار آن ۱۰ نفر مجروح شدند. (۱۲) اين نفربر متعلق به تپ ابوذر سرپل ذهاب و حامل ۱۵ سرنشين بود كه برای رساندن آذوقه به منطقه می رفت و در ۱۵ كيلومتری گرده نو دچار حادثه شد. در ساعت يک بعدازظهر هم يک نفربر ديگر تپ ابوذر كه برای كمك رسانی به نفربر منفجر شده عازم منطقه بود در سه كيلومتری گرده نو با يک مين ضدتانك برخورد كرد و منفجر شد. از ۳۰ نفر سرنشين اين دو نفربر ۱۲ نفر زخمی شدند كه ۳ نفر سرپایي معالجه و بقيه با هليكوپتر به بيمارستان منتقل شدند. (۱۳)

حادثه ای ديگر در ساعت ۲۲:۴۰، روی داد. به گزارش هنگ ژاندارمری قصرشيرين: «در ۳ كيلومتری شمال شرقی پاسگاه چوغامام [چقاحمام] لوله نفت واقع در مسير جاده نفت شهر به دست عده ای ناشناس منفجر و موجب آتش سوزی می گردد. مأمورين ژاندارمری با كمك

- ۱- سند شماره ۴۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۱۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۳۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۱۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۲۷۷۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه {رکن ۳}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۳۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۸- سند شماره ۲۷۷۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۹- سند شماره ۴۱۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {مدیریت اطلاعات}، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۲۷۷۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۱۱- سند شماره ۴۱۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۱۲- سند شماره ۴۱۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۱۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

کارکنان نفت آتش را مهار و اقدامات برای تعمیر آن جریان دارد و هم زمان با این انفجار به پاسگاه چوغاحمام [چقحامام] نیز به وسیله عراقی ها حمله می شود که با عکس العمل مأمورین [مواجه]، و در این درگیری صدمه به پرسنل وارد نشده است.» (۱)

۴۵۹

در سنندج، تکاپوی نیروهای انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، در دو جنبه تحکیم و تعمیم امنیت در شهر و رفع نابسامانی های عمومی در جنبه های اجتماعی، معیشتی، بهداشتی و... ادامه دارد. نیروهای مسلح انقلاب اعم از پاسداران و نیروهای ارتش، هرچند مسئولیت مهمی در توزیع «سیل کمک های مردمی و دولتی به مردم از جنگ رهاشده» و نیز تلاش برای «ساماندهی مراکز و سازمان های اداری شهر» (۲) برعهده دارند، اما این مانع و نافی و رافع مسئولیت اصلی آنان نیست و هنوز تهدید تا حد خطر مرگ، با گلوله های تیراندازان ناشناس و پنهان در زوایای شهر وجود دارد. این خطر علاوه بر ارتشیان و پاسداران، برای تمام نیروها اعم از رزمنده و امدادگر و... که داوطلبانه راهی سنندج شده اند جدی است. (۳)

رحیم صفوی مسئول هماهنگی عملیات سپاه و ارتش در سنندج، در ساعت ۱۱:۱۲ امروز، در پیامی به مرکز گزارش داد: هرچند «محورهای اصلی شهر در اختیار پاسداران و ارتش می باشد»، ولی «به دستور عزالدین [حسینی] عده ای از گروه های مسلح با سلاح های سنگین به روستاهای اطراف فرار کرده و عده ای به عنوان نیروی ضربت در شهر باقی مانده اند.» (۴) وی در ادامه "احتیاجات فوری و ضروری" را به این شرح درخواست کرده است:

«اعزام ۵۰۰۰ نفر پاسدار با تجهیزات کامل جهت پاک سازی خانه های شهر و تعویض نیروهای فرسوده و تقویت پست های مراقبتی شهر، اعزام یک گروه قوی اطلاعات و تحقیقات، تشکیل دادسرا و دادگاه انقلاب در محل. به کارانداختن فوری دستگاه رادیو تلویزیون و مخابرات با

ص: ۸۸۵

۱- سند شماره ۴۱۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت اطلاعات}، {۲۶/۲/۱۳۵۹}.

۲- مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص ۴۹۳.

۳- * یکی از رزمندگان سپاه تهران {عزیز محمدی} جزئیات و مشاهداتی از حوادث امروز سنندج را بازگو کرده که در بخشی از آن آمده است: «یک آدم معتاد را گیر آورده بودند که قرار بود دو نفر را ببرد منطقه ای که سران گروه ها آنجا بودند. از قضا گفتند تو باید یکی از آن دو نفر باشی. یکی دیگر هم برادر نوری نژاد بود. کرکره مغازه ها را پایین کشیده و سوراخ کرده بودند و از داخل آنها تیر می زدند. ما هم متوجه نمی شدیم از کجا تیر می آید. من و نوری نژاد ریش هایمان را با ماشین یک زدیم با یک پیراهن چهارخونه و شلوار لی و یک جفت کتانی، سیل ها را هم که بلند شده بود کوتاه نکردیم. با یک کلاه و یک عینک خودمان را شبیه چپی ها کردیم و رفتیم محله اصلی گروه ها {قطارچیان}. بعد از ظهر بود، یک سری

خانه ها را به ما نشان داد. من داشتم قشنگ دقت می کردم که خانه ها و کوچه ها در ذهنم بماند. یک مرتبه دیدم آن بنده خدا و آقای نوری نژاد {نیستند} و آنها را گم کردم. {با خود گفتم} ای بابا در این شهر غریب بچه ها هم که نیستند، بالاخره اگر تکی گیرم بیاورند اسلحه هم ندارم. ... ولی قیافه ام خیلی شبیه چپی ها بود، کاری نکردند و با ترس و لرز وارد خیابان اصلی شهر شدم. رفتم داخل یک بقالی که سؤال کنم شهر کدام طرف است، یکی از برادرها آمد داخل که شیر بخرد. این برادر سپاهی که داشت شیر می خورد، یک مرتبه دیدم از پشت سرش یک تیر درست خورد به سرش. همان جا افتاد و درجا شهید شد. هرچی نگاه کردم که بینم از کجا بود، معلوم نشد.» [مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص ۴۹۷]

۴- سند شماره ۰۴۱۳۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

مسئولین غیربومی، اعزام یک واحد تبلیغات و روابط عمومی با وسایل کافی.» (۱)

درخواست های دیگر که مرتباً به مرکز سپاه در تهران ارسال می شود حاکی از تداوم و حدت نسبی بحران است؛ ازجمله در ساعت ۱۳:۳۵، این پیام از عملیات غرب ارسال شد: «به اطلاع می رسد تمام واحدها به علت درگیری احتیاج فوری زیاد به مهمات دارند فوری برایمان بفرستید. افراد اعزامی از اصفهان برای عملیات کامیاران سنندج را بدون تجهیزات فرستاده اید، لشکر کرمانشاه و ارتش هم آنها را تجهیز نمی کند، فوراً مهمات و تدارکات بفرستید.» (۲) همچنین یک ساعت بعد پیامی دیگر به مرکز ارسال شد: «تعداد ۴ دستگاه سیمرغ، ۳ دستگاه جیب آهو، ۴ دستگاه لندرور و ۴ دستگاه پیکان جهت استفاده در پست های مراقبتی شهر و ادامه عملیات [لازم] می باشد. خواهشمند است برای جلوگیری از هرگونه اتفاق سوئی و آسیب پذیری واحدهای مستقر در شهر دستورات لازم را جهت اعزام فوری خودروها صادر فرمایید.» (۳)

در شماره امروز خبرنامه ای که هواداران سازمان چریک های فدایی خلق آن را منتشر می کنند، وضع سنندج چنین توصیف شده است: «تاکنون ۵۷ تن از پیشمرگان جنبش مقاومت خلق کرد در درگیری ها شهید شده اند که ۲۹ نفر آنان از پیشمرگان حزب دمکرات و ۱۱ نفر از پیشمرگان سازمان چریک های فدایی خلق و ۱۸ نفر دیگر از کومه له و گروه های راه کارگر و پیکار و رزمندگان بوده اند. یکی از ناظران عینی نیز از اوضاع سنندج می گوید ارتش در سراسر نقاط شهر سنندج مستقر است و از ۸ شب تا ۶ صبح حکومت نظامی برقرار است. ماشین ها به شدت کنترل می شود و از آب و برق خبری نیست و ارتش اجازه خروج به اتومبیل ها نمی دهد و تاکنون ۱۰۰۰ نفر دستگیر شده اند که به پادگان سنندج منتقل شده و از روی عکس هایی که در راه پیمایی ها گرفته شده مورد شناسایی قرار می گیرند. ... مواد غذایی بسیار کم است.» (۴)

با این همه، مهم ترین موضوع امروز، مسئله مدفون شدگان بود. امروز، طبق تلفن گرامی که ستاد عملیات غرب کشور به تهران مخابره کرد، «جنازه ۷۴ سرباز و ۷۰ درجه دار و استوار در بیمارستان سنندج در زیر خاک ها کشف شد.» (۵) انتشار این گونه مسائل دلخراش در مطبوعات بالطبع خالی از چاشنی تبلیغات و احساسات نیست، اما درمورد گزارش خشک داخلی مقامات مسئول به یکدیگر در این باره که حاوی مطالب مشابهی است، نمی توان چنین نظر داد. البته بعداً خبرهای کمی متفاوت درباره مدفون شدگان سنندج انتشار یافت، اما تاکنون فقط از سوی گروه های مسلح درگیر ضدانقلاب، در این موارد مطالبی منتشر شده است. برای نمونه در تاریخ ۱۲/۲/۱۳۵۹، سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج، درخبرنامه خود نوشته بود: «۴۸ جنازه پاسداران و نظامیانی که در بیمارستان {شهدا} بودند، با کمک کارکنان به خاک سپرده شدند.» یا کومه له دو روز قبل {۲۳/۲/۱۳۵۹}، خبر داده بود که «تعداد ۹۲ جسد در منازل و کوچه ها توسط مردم دفن شدند.» (۶) (۷)

ص: ۸۸۶

۱- همان.

۲- سند شماره ۰۴۱۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مرکز عملیات غرب به مرکز تهران، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به فرماندهی {سپاه مرکز}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

۴- گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبرنامه، شماره ۱۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۰۴۱۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد مرکزی تهران،

۲۶/۲/۱۳۵۹.

۶- * ضمیمه دارد؛ مشاهداتی درباره مدفون شدگان سنندج.

۷- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، ص ۵۰۵.

اوضاع بانه به شدت وخیم است و پادگان این شهر در آستانه سقوط قرار دارد.

امروز، مسئول سپاه پاسداران بانه در پاسخ به درخواست تشریح وضعیت روز گذشته فرماندهی نیروی زمینی ارتش، چنین گزارشی داد:

۱. آمار شهر بانه ۵۰۰۰۰ نفر می باشد که حدود ۴۰۰۰۰ نفر کوچ کردند و بقیه در دهات اطراف اشرار را از نظر تدارکات کمک می نمایند. باتوجه به گزارش رکن ۲ نیرو تاکنون در حدود ۲۰۰۰ نفر آموزش دیده به منطقه وارد شده اند.

۲. دشمن به علت نزدیک بودن به مرز دارای سلاح سنگین ۱۲۰ م.م و احتمالاً توپ و بقیه سلاح غارت شده از یگان ارتش می باشد.

۳. در پادگان بانه بیش از ۴ بلوک ساختمان وجود ندارد که برابر اجرای آتش سنگین دشمن منهدم گردیده، کلیه پرسنل در مواضع اطراف پادگان مستقر [هستند] بجز پرسنل مخابراتی و بیمارستان. بنابراین هرگونه قضاوتی دور از منطقه عملیاتی براساس قیاس شخصی است و... ف بانه» (۱) پیام مذکور برای «سپاه ابوشریف، سپاه کرمانشاه، سپاه سنندج، لشکر ۲۸ و سپاه تهران جبروتی» نیز رونوشت شده است.

فرمانده بانه امروز، در پاسخ دیگری که به ستاد مشترک و گیرندگان رونوشت پیام ارسال کرد اقدام پادگان برای تصرف مجدد ارتفاعات مشرف به پادگان را عملی ندانست. در این پیام آمده است: «طرح قله اربابا با نیروی داخل پادگان یک بار انجام گرفته که به علت نرسیدن امکانات هوایی کشته و مجروح زیادی دادند و فعلاً با مهمات و امکانات فعلی پادگان قادر به انجام عملیات دوباره نیست. زخمی های اعزامی گواهی هستند. ف بانه» (۲) رونوشت پیام برای «سپاه ابوشریف، سپاه کرمانشاه، سپاه سنندج، لشکر سنندج، سپاه تهران و ف نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات» ارسال شده است.

امروز همچنین پیام های متعددی درباره بانه به مقامات مختلف ارسال شد که همگی نشانه وخامت اوضاع این شهر است؛ از جمله در ساعت ۱۲:۳۶، عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه در تهران چنین پیام داد: «بانه در حال سقوط است. مهمات ندارند. زودتر بفرستید تفنگ ۳ و فشنگ و برنو و خمپاره هرچه سریع تر.» (۳)

در ساعت ۱۹:۲۵، مرکز فرماندهی سپاه در تهران به ستاد مشترک تلفن گرامی بدین شرح مخابره کرد: «پیرو مذاکرات حضوری جهت بمباران هوایی تپه مشرف به پادگان بانه، پس از گذشت قریب به ۱۰ روز کمافی السابق پادگان از طرف آن تپه مورد فشار می باشد، لذا مجدداً تقاضا می گردد در مورد بمباران هوایی تپه مذکور و استقرار نیرو اقدامات لازم صورت پذیرد.» (۴)

ساعت ۲۱:۱۰، در پیامی از بانه به فرماندهی نیروی زمینی ارتش اعلام شد: «به علت نرساندن امکانات برای پادگان بانه دشمن چنان جسارت پیدا کرده است که چندین شب متوالی است که همواره از همه طرف پادگان را مورد هجوم قرار می دهد.

-
- ۱- سند شماره ۰۴۱۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول سپاه پاسداران بانه به ستاد مشترک، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۴۱۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول سپاه پاسداران بانه به ستاد مشترک، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۰۴۱۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه به عملیات مرکز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سند شماره ۰۴۱۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

می کنیم که حتی مهمات سلاح ۳ نیز تمام شده و فقط مقداری در سنگرها موجود است.» (۱) در پیامی مشابه نیز آمده است: «افسران ناظر مقدم ما نیز رفته و دستگاه بی سیم که تماس با هواپیما برقرار می شود خراب گردیده است و ما نمی توانیم از کمک هوایی استفاده کنیم. اقدام فوری لازم ف بانه.» (۲)

پیام های یادشده برای ریاست ستاد مشترک، مسئول سپاه پاسداران ابوشریف، دفتر امام خمینی، دفتر ریاست جمهوری، دفتر سپاه در تهران، دفترخانه {دبیرخانه} شورای انقلاب، سپاه کرمانشاه و تیپ سقز نیز رونوشت شد.

این رنج نامه نیز شب هنگام، از بانه ارسال شد: «در درگیری های بانه به علت عدم رساندن مهمات و امکانات به وسیله مسئولین مربوط، افراد زیادی از پاسداران شهید شده اند. شهیدان راه آزادی عبارت اند از...» در ادامه نام ۹ شهید و ۳ گروگان ذکر شده است. (۳)

از سوی دیگر، در یکی از منابع خبری سازمان چریک های فدایی خلق درباره وضع امروز بانه چنین آمده است: «۵»

هلیکوپتر بر فراز شهر بانه به پرواز درآمدند که یکی از آنها مورد اصابت گلوله قرار گرفت و سرنگون شد. ۲

هلیکوپتر نیز که در نزدیکی پادگان بانه فرود آمده بودند توسط پیشمرگان مورد حمله قرار گرفته و خلبانان آنان دستگیر شدند. این دو هلیکوپتر سالم به تصرف پیشمرگان درآمده است.» (۴)

۴۶۱

علاوه بر سنندج و بانه شهرهای متعددی در مناطق کردنشین درگیر تحرکات مسلحانه و ایذایی بزرگ و کوچک است، از جمله می توان به جوانرود، پاوه، نقده، ارومیه و نیز سردشت و اشنویه، اشاره کرد.

امروز، در جوانرود وضعیتی بحرانی ایجاد شد. «برابر گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه در ساعت ۱۳:۰۰ مورخه ۲۵/۲/۱۳۵۹، عده ای از پاسداران جوانرود که قصد عزیمت [به] خانه شور [را] داشتند در نزدیکی قلعه با افراد مهاجم درگیر و در نتیجه ۸ نفر از پاسداران غیربومی خلع سلاح و ۲ نفر پاسدار بومی به گروگان برده شده اند و ۲ دستگاه خودروی پاسداران به آتش کشیده شده و سلاح و مهمات زیر به وسیله مهاجمین به غارت رفته است:

۱. خمپاره انداز ۸۲ میلی متری ۱ قبضه با تعدادی مهمات مربوطه. ۲. تفنگ ژ ۳، ۸ قبضه و فشنگ ژ ۳، ۸۰۰ تیر. ۳. تیربار ام. ژ ۳. یک قبضه و ۳۰۰۰ تیر فشنگ ام. ژ ۳.» (۵)

این پایان کار نبود، در خانه شور درگیری با برتری مهاجمان مسلح و در فشار قرار گرفتن پاسداران ادامه یافت تا جایی که در ساعات ۱۵:۳۰ تا ۱۶:۳۰، چندین پیام بین ارگان های ذی ربط ردوبدل شد؛ مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک در ساعت ۱۵:۳۰، این تلفن گرام را مخابره کرد: «برابر اطلاع رسیده وضع خانه شور خیلی خراب است. ارتش هلیکوپتر نمی دهد. دسته پیاده مستقر در جوانرود حرکت نمی کنند. با این وضع [باید] یا هلیکوپتر بپرد یا دسته پیاده جوانرود یا تیپ زرهی سرپل حرکت کند و پاسداران را پشتیبانی نماید، در غیر این صورت، تمام سلاح های موجود را منفجر کرده و عقب نشینی خواهیم

- ۱- سند شماره ۰۴۱۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به فرمانده نزا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بانه به فرماندهی نزا، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از بانه به مسئول سپاه مرکز، سپاه تهران، پادگان امام خمینی و سپاه سقز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۴- گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبرنگار، شماره ۱۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از زاجا {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۴۱۳۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا {مرکز فرماندهی}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۶ همین پیام برای دفتر ریاست جمهوری رونوشت شد. در ساعت ۱۶:۳۰ نیز مجدداً مضمون همین پیام را عملیات سپاه کرمانشاه خطاب به عملیات سپاه در مرکز و نیز به ریاست جمهوری و نیروی زمینی ارتش تکرار کرد که حاکی از تداوم وخامت اوضاع است. (۱)

در ساعت ۱۸:۱۵، مضمون پیام مذکور را نیروی زمینی ارتش به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی مخابره و اضافه کرد: «برابر اعلام سپاه پاسداران و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی اوضاع جوانرود خراب است و اظهار نموده اند که هیچ گونه پشتیبانی از دسته پیاده مستقر در جوانرود به عمل نیامده است و پاسداران درخواست نموده اند اگر کمکی انجام نشود سلاح های خود را منفجر نموده و عقب نشینی نمایند، لذا دستور فرمایید مراتب را بررسی نموده چگونگی را گزارش نمایید و سپاهیان پاسدار [را] با توجه به امکانات موجود پشتیبانی نمایید.» (۲)

در پاوه، خمپاره باران شهر از ارتفاعات، امروز با پنج بار پرتاب خمپاره ادامه یافت. همچنین در ساعت ۲۰، پرسنل سپاه و ژاندارمری مستقر در نوریاب پاوه، با سلاح های سبک و سنگین به شدت هدف حمله قرار گرفتند. (۳)

در نقده، اتومبیل حامل ۴ تن از جوانمردان پاسگاه دوآب جلدیان در بین راه پاسگاه و رادار روی مین رفت که به گزارش شهربانی یک تن {اهل نقده} شهید (۴) و ۳ تن به سختی مجروح شدند. (۵)

در ارومیه و در روستای آلاگوز واقع در شش کیلومتری شهر، یک تراکتور روی مین رفت و خسارت دید. (۶)

از سردشت، گزارشی در خبرنامه سازمان چریک های فدایی خلق درج شده که حاکی از تداوم بحران در پاسگاه کله سردشت و پایانی ناخوشایند برای آن است. در این گزارش آمده است: «پاسگاه [کله] در سر راه مهاباد سردشت و پاسگاه ملاشیخ بعد از چند روز محاصره و به دنبال درخواست فرمانده پادگان سردشت برای کسب نظر و تصمیم گیری از مرکز به تصرف پیشمرگان درآمد و انبار مهمات آن منفجر شد. شورای شهر سردشت قبلاً از نیروهای سیاسی خواسته بود که به ارتش اجازه دهند ظرف ۲۴ ساعت، پاسگاه را تخلیه کنند که این درخواست مورد قبول واقع شد. اول یک مینی بوس درحالی که پرچم سفید داشت به پاسگاه آمد و سپس سه مینی بوس پاسدار و نظامیان با سلاح های سبک خود از پاسگاه خارج شدند. مقدار زیادی مهمات به دست پیشمرگان جنبش مقاومت کردستان افتاد و محل آن منفجر شد.» (۷)

ظهر امروز نیز تلفن گرامی درباره اشنویه، با امضای سرتیپ امین داری به عملیات سپاه در تهران واصل شد: «برابر اطلاع حزب دمکرات کردستان از دولت بعث عراق درخواست نموده است که جاده اشنویه [را] به خاک عراق متصل نماید و ضمناً تعداد چند دستگاه گریدر و بلدوزر اداره راه پیرانشهر هم اکنون مشغول احداث جاده اشنویه به عراق می باشد. [با این تذکر که] دستور فرمایید در این مورد بررسی و نتیجه را گزارش نمایند.» (۸)

- ۲- سند شماره ۰۴۱۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از نزاچا {معاونت عملیات و اطلاعات مدیریت اطلاعات} به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۳۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۴- * مراسم تشییع پیکر این شهید {غلامعلی سلیمانی} در نقده با اندوه اهالی برگزار شد و در مراجعت از قبرستان، جمعیت خشمگین، دفتر سازمان مجاهدین خلق در نقده را به آتش کشیدند. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۴]
- ۵- سند شماره ۴۱۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۷- گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، نشریه خبرنامه، شماره ۱۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۸- سند شماره ۰۴۱۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از ستاد عملیات مشترک به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {عملیات}، ۲۵/۲/۱۳۵۹.

در شرایط کنونی درگیری های مسلحانه کردستان، مشخص شده است که پاسخ حسن نیت "هیئت حسن نیت"، تصرف مسلحانه شهرها و غارت پادگان ها (به تقلید از روزهای ۲۱ و ۲۲ بهمن ۱۳۵۷) و حمله به ستون های ارتشی عازم مرز بوده است. در مقابله با وضع یاد شده، اکنون که فقط زبان خشونت، کارایی داشته و قابل فهم است، امروز، جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات، با دعوت به آتش بس و مذاکره (البته بازهم با تأکید بر پیش شرط های همیشگی و قبلی حزب) بازگشت به دوران حسن نیت را خواستار شد.

وی صبح امروز در گفت و گوی تلفنی با کیهان درمورد اظهارات دیروز رئیس جمهور در رادیو و تلویزیون گفت: موارد اصلاحی شش اصل قابل قبول رئیس جمهور اگر با پیشنهادهای اصولی و ایرادات منطقی توأم باشد، مورد قبول حزب دمکرات قرار خواهد گرفت و امیدواریم این شش اصل هرچه زودتر رسماً اعلام شود.

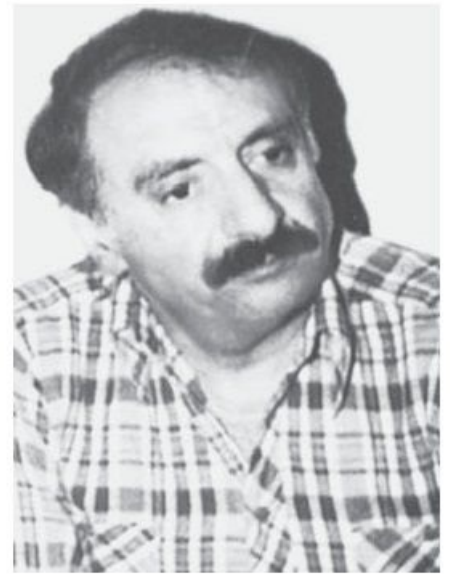
وی درمورد ادامه مذاکرات اظهار کرد: قبل از هر مذاکره ای دولت باید در سراسر کردستان اعلام آتش بس کند و حزب دمکرات نیز در این مورد هنوز به قرارداد آتش بس قبلی خود معتقد است و مایل است که گروه های سیاسی کردستان و دولت به طور هم زمان اعلام آتش بس کنند تا محیط و جو متشنج کنونی برای مذاکره مساعد شود.

گادانی افزود: آقای فروهر نیز باید وظیفه تاریخی خود را با حسن نیت کامل انجام دهد و موافقت مقامات برای برقراری آتش بس را اعلام کند و بعد از این کار یا خود به همراه هیئتی به کردستان سفر کند یا از حزب دمکرات و نمایندگان مردم کرد دعوت کنند که برای مذاکره به تهران بروند.

وی همچنین گفت: ما بارها اعلام کرده ایم اگر مسئله خودمختاری حل شود، عناصر وابسته و کسانی که متهم به همکاری با امپریالیسم هستند در منطقه کردستان به دست خود مردم نابود خواهند شد زیرا خلق کرد مدافع راستین تمامیت ارضی ایران است و قاطعانه با هر نوع تجاوز خارجی مقابله و از خاک ایران دفاع خواهد کرد. (۱)

در این حال، بولتن طبقه بندی شده کردستان در مطبوعات خارجی که برای مقامات خاصی ارسال می شود، امروز، از قاسملو دبیر کل حزب دمکرات مطالبی درج کرد. این مطالب که از لوموند نقل شده است، جنبه ای دیگر از دیدگاه های حزب دمکرات و در واقع تکمیل اظهارات گادانی را نشان می دهد. در این مقاله آمده است: «عبدالرحمن قاسملو به زبان فرانسه بسیار روان (وی استاد زبان کردی در دانشگاه سوربن در سال های ۱۹۷۸-۱۹۷۷ بوده است) اظهار می دارد که تا همین اواخر، ما در موقعیت خاصی قرار داشتیم؛ یعنی در موقعیت نه جنگ

نه صلح، اوضاع وخیم و قابل انفجاری بود، ولی اکنون هم در جنگ هستیم و هم در صلح. در اینجا در شهر مهاباد صلح کامل وجود دارد، ولی در سنج اوضاع جنگ حکم فرماست. قاسملو در مورد احتمال انجام مذاکرات تأکید می کند که کردها همیشه آماده مذاکره هستند، ولی مع ذلک نباید فراموش کرد که آنها ابتدا خواستار خودمختاری می باشند و هر زمانی که خودمختاری به آنها داده شود، یافتن راه حل بسیار آسان خواهد بود. ... در چنین شرایطی ما نیز خود را برای جنگ آماده می سازیم. در طول روز ما مشغول مذاکره و تلفن کردن به تهران هستیم و هنگام شب به جنگ می پردازیم و تاکتیک ما بسیار ساده است: جنگ پارتیزانی؛ یعنی همه جا باشیم و هیچ جا نباشیم. اگر دولت تصمیم بگیرد جنگ کاملی را آغاز کند ما به طرف کوهستان ها خواهیم رفت و در آنجا ما آسیب ناپذیر هستیم. کوه های کردستان همیشه از ما محافظت کرده و محافظت نیز خواهد کرد.» (۱)

(عبدالرحمن قاسملو):

در طول روز ما مشغول مذاکره و تلفن کردن به تهران هستیم و هنگام شب به جنگ می پردازیم.)

۴۶۳

دادگاه انقلاب نظیر هر ارگان انقلابی دیگر در وضعیت کنونی که دوگانگی انقلاب نظام به قوت وجود دارد پر مشغله است و در جنبه های متعدد و مختلفی لاجرم بایستی فعال باشد. سه نمونه که در ادامه آمده مربوط به مندرجات مطبوعات امروز و گویای مطلب است.

به گزارش روابط عمومی دادستانی کل انقلاب، «دادگاه انقلاب اسلامی گنبد پس از رسیدگی به پرونده معلمین و کارمندان آموزش و پرورش که عضو ستاد خلق ترکمن بوده اند و در اغتشاشات گنبد دخالت داشته اند رأی خود را صادر کرد: ۱. محمد آخوندی رئیس حزب رستاخیز سابق، ۲. شیوا رویگران، ۳. محمد قلی عزیزی بیگ مرادگری، ۴. آشور محمد شید محمدلی، ۵. آی محمد آی محمد، ۶. پروین دخت طباطبائی. براساس رأی صادره این شش نفر محکوم به اخراج از آموزش و پرورش شهرستان گنبد شدند و مهناز مداح، حکیم شمالی، طاهر طالبی، عبدالجمیل طالبی، مشد مزدوجی، کوچک گر، اراز

قرنجیک، سیدباقر میرحیدری، حمید ضیائی، آناتوریك، قربان بردیخانی، تقی نام گرجی و کلثوم رنجبر، این سیزده نفر نیز محکوم به تبعید به شهرستان های یزد، اصفهان، کاشان، رفسنجان، قم، شاهرود و جهرم شدند.» (۲)

ص: ۸۹۱

۱- بولتن کردستان در مطبوعات خارجی، ۲۵/۲/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، لوموند (چاپ پاریس).

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

همچنین در اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی تبریز تأکید شده است که هرگونه راه پیمایی در شهر باید با اجازه این دادگاه برگزار شود. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: برای جلوگیری از توطئه امریکا و وابستگان داخلی آن هرگونه راه پیمایی و تظاهرات بدون مجوز قانونی ممنوع می شود و از همشهریان محترم انتظار دارد هرگونه همکاری را درمورد معرفی عناصر ضدانقلاب با دادگاه انقلاب اسلامی تبریز به عمل آورند. (۱)

اطلاعیه دادستانی کل انقلاب نیز حاکی است: «از قرار مسموع عوامل فریب خورده و ایادی امپریالیسم امریکا که از همه جا دست خود را کوتاه و شکست ضدانقلاب را قطعی دیده اند، تلاش گسترده ای را برای آتش زدن خرمن ها شروع کرده اند، لذا بدین وسیله به کلیه دادگاه ها ابلاغ می شود با لزوم دقت و پیگیری برای شناخت عوامل این توطئه، چون این گونه افراد از مصادیق روشن مفسد می باشند اجرای حکم محکومین به اعدام در این مورد نیازی به تأیید مرکز و ارسال پرونده به تهران را ندارد. دادستان ها موظف اند احکام شرعی دادگاه ها را بلافاصله به اجرا گذاشته و مراتب را به همگان اطلاع دهند.

دادستان کل انقلاب جمهوری اسلامی ایران، علی قدوسی» (۲)

۴۶۴

در کیهان امروز مصاحبه ای با خسرو قشقایی تحت عنوان "مسئله گروگان ها به میدان تاخت و تاز برای کسب قدرت تبدیل شده است" درج شده که در آن مواضع تندى عليه وضع جارى اعلام گردیده است. (۳)

به نوشته کیهان: «خسرو قشقایی که در دور اول انتخابات به نمایندگی مردم اقلید برگزیده شده است در پاسخ سؤالی درباره گروگان ها گفت به نظر من اساساً بایستی کار گروگان ها در همان مراحل اولیه حل و فصل می شد و به اینجا نمی کشید. ... متأسفانه کار گروگان ها در اثر مرور زمان از مسیر اصلی خود خارج شد و به میدان تاخت و تاز در جهت کسب قدرت تبدیل گردید.» خسرو قشقایی در ادامه این مصاحبه، اظهار کرد: «به عقیده من، خودمختاری با تجزیه طلبی از زمین تا آسمان فرق دارد و خودمختاری را حق سراسر کشور می دانم، نه تنها کردستان، بلکه استان های دیگر هم باید خودمختار شوند. ... خطرناک ترین اثر در سیاست عمومی به خصوص بعد از انقلاب تصمیم گیری در پشت درهای بسته است. ... استقلال این نیست که ما به تمام دنیا اعلان جنگ بدهیم. ... بزرگ ترین عملی که باید در سیاست خارجی در حال حاضر انجام داد این است که به عرب گرایی نپردازیم، چون اعراب سیاست به خصوصی دارند که به هیچ وجه به مزاج ما سازگار نیست. ما بایستی به فکر منافع خود باشیم و درعین حال سعی کنیم که به اسلام و نیروی سوم در

ص: ۸۹۲

۱- روزنامه بامداد، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- * همان گونه که پیداست عنوان این مطلب جهت گیری کلی آن را نشان می دهد.

قشقای پس از انتقاد از دخالت مراکز قدرت متعدد در امر زمین و کشاورزی و اینکه این امر باعث شده کشاورزی سیر قهقرایی بیشتری پیدا کند، افزود: «چون خودم زمین ندارم این حرف ها را می زنم. اگر می خواهیم از وابستگی اقتصادی رهایی یابیم اول باید راهی برای زنده کردن کشاورزی سالم پیدا کنیم.»

{ خسرو قشقای منتخب مرحله اول انتخابات مجلس از اقلید }

روزنامه کیهان در بخشی دیگر از این مصاحبه آورده است: «قشقای در مورد تشکیل فراکسیون در مجلس و شرکت خود در آن گفت زمانی که همه اعضای مجلس از یک واحد فراکسیونی تشکیل شده باشد، به نظر من فراکسیون در مجلس معنی نخواهد داشت و من فعلاً چنین تصمیمی ندارم. خسرو قشقای که در زمان نخست وزیری دکتر مصدق عضو کمیسیون خارجی مجلس بوده پیرامون امور سیاست خارجی ایران گفت کشتی طوفان زده انقلاب را باید با کنارگذاشتن اختلافات داخلی به ساحل نجات آورد و یک آن نباید تصور کنیم که در قرن بیستم، بدون سیاست خارجی می توان خود را به ساحل نجات برسانیم. چون دنیای امروز دنیای ارتباطات است، نه دنیای انزوا. سیاست خارجی خود را باید طوری تنظیم کنیم که از اختلافات ابرقدرت ها استفاده ببریم نه اینکه ابرقدرت ها از اختلافات ما استفاده کنند و حالا هم همین سیاست را دنبال خواهیم کرد. وی در پایان این گفت و گو اظهار امیدواری کرد که حداقل نمایندگان در مجلس با هم تفاهم داشته باشند زیرا در سایه وحدت و تفاهم می توانیم اسم خدمت گزار بر روی خود بگذاریم نه اینکه بخواهیم از طریق انتقاد غیراصولی خود را وجیه المله کنیم.» (۱) (۲)

ضمیمه گزارش ۴۵۹: مشاهداتی درباره مدفون شدگان سنندج درباره مدفون شدگان چند نمونه از مشاهدات شاهدان عینی در ادامه ذکر می شود. اولین نمونه، مشاهدات یکی از رزمندگان است که در اولین روزهای حضور در سنندج، ۱۳ تن از همراهانش در مسیرهای آلوده شهر، ناپدید شده بودند. وی می نویسد: «سرانجام بعد از بیست روز با حمله نیروهای خودی از خارج و ما از داخل، شهر آزاد شد و من تازه متوجه شدم که آن ۱۳ نفر در روز اول درگیری به شهادت رسیده اند. ...

سرانجام قبرستان را پیدا کردیم،... گودالی به صورت طولی حفر کرده بودند و شهدای ما و کشتگان خودشان را در آنجا

ص: ۸۹۳

۱- * ضمیمه دارد؛ افشاگری دانشجویان مسلمان عشایر فارس در پاسخ به اظهارات قشقایی.

۲- همان، ص ۱۴.

مدفون کرده بودند، خاک ها را کنار زدیم، با صحنه عجیبی روبه رو شدیم، به جنازه های آنها کرم افتاده بود، ولی اجساد شهدا سالم بود. شهید کرمی را از چهره شناختیم، این شهدا نزدیک ۱۸ روز در آن محل مدفون شده بودند. آنها را به لشکر آوردیم و همراه دیگر شهدای این یک ماه درگیری، با هواپیما به تهران و از آنجا ۳۴ نفر از این بچه ها که از اصفهان بودند به اصفهان فرستاده شدند. ما سه نفر هم که باقیمانده بچه های سپاه مبارکه بودیم، نمی توانستیم اجساد شهدا را رها کنیم. با خود عهد کرده بودیم که جنازه ها را به پدر و مادرشان برسانیم، از این رو همراه آنها به اصفهان آمدیم. پیکر شهید مصطفی کرمی سرانجام توسط پدر همسرش غسل و کفن شد و با همان لباس هایی که به شهادت رسیده بود، برای بار دوم در گلستان شهدای روستای درچه کلماران به خاک سپرده شد، اگر اصرار ما نبود تاکنون قبر این بچه ها مخفی می ماند.» (۱)

رزمنده دیگری نوشته است: «بعد از رفتن بچه ها شروع به تحقیق پیرامون قریب به ۲۰ برادر پاسداری کردم که در بین راه پادگان به باشگاه، جا مانده بودند. در همین رابطه، پس از تلاش های فراوان بالاخره به یک پزشک ارتشی رسیدم که در گروگان ضدانقلاب مجبور به انجام خدمات پزشکی برای آنان شده بود. از او در این مورد

سؤال کردم و او اظهار بی اطلاعی کرد. پس از کمی فکر کردن از او سؤال کردم که آیا یادت نمی آید یک بار تعداد زیادی جنازه دفن کرده باشند؟ وی جواب داد چرا، یادم می آید حدود ۳۰ جنازه بود که... بعد از حدود ۲۰ دقیقه کندن زمین، اولین جنازه پیدا شد. یک درجه دار نیروی زمینی بود. از دومین جنازه به بعد بچه های ما بودند که مشخص بود زنده زنده به زیر خاک رفته اند. چهره هایشان قابل شناسایی نبود و اکثراً آنها را از محتویات جیب ها و وصیت نامه هایشان می شناختیم. برنامه تجسس با آمدن لودر سریع تر انجام شد و تا ساعت ۴ عصر، طول کشید. ما در این مدت بدون اینکه گذشت وقت را بفهمیم یکسره مشغول در آوردن اجساد پاک برادرانمان بودیم و مجموعاً ۴۸ جسد بیرون آوردیم که در بینشان تعداد زیادی پاسدار، یک خلبان هوانپروز که تیرباران شده بود و سرهنگ نصرت زاد بودند. آخرین وداع را با شهدایمان کردیم و برایشان دعا نمودیم و به روی بدن هایشان گلاب ریختیم و روی تابوت هایشان شاخه های گل چسبانیدیم. بعداً با چندین ماشین آنها را به فرودگاه بردیم و به هواپیمایی که در انتظار بود، منتقل کردیم.» (۲)

ضمیمه گزارش ۴۶۴: افشاگری دانشجویان مسلمان عشایر فارس در پاسخ به اظهارات قشقایی خسرو قشقایی که بعد از شکست جنبش ملی، از فعالان جنبش دانشجویی خارج کشور محسوب می شد، مدتی سردبیر باختر امروز، ارگان جبهه ملی خارج کشور بود، گرایشی که به تدریج رنگ چپ گرفت و در آن حل شد و از عرصه خارج گردید. قشقایی بعد از پیروزی انقلاب به ایران آمد و در منطقه نفوذ خانواده خویش به فعالیت سیاسی پرداخت.

نامه ای با امضای "دانشجویان مسلمان عشایر فارس" در پاسخ به اظهارات قشقایی برای روزنامه کیهان ارسال شد، ولی رونوشت آن در روزنامه جمهوری اسلامی ۳/۳/۱۳۵۹، درج گردید. در این نامه که نوعی افشاگری برای خسرو قشقایی محسوب می شود، اساس انتخاب شدن وی از اقلید زیر سؤال رفته و انتخابات اقلید مخدوش تلقی شده است، اما بیشتر بر خان و فتودال بودن وی تأکید گردیده و اینکه وی منتخب خوانین و فتودال ها و ساواکی های فراری است نه منتخب مردم محروم اقلید و روستاهای آن و به عنوان استدلال در اثبات این موضوع به راه پیمایی هایی که علیه وی بوده است و نیز شکایات و تلگرافات عدیده از مردم مسلمان و جوانان منطقه و... که به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور واصل شده و مدارک زنده

سپاه علیه وی و... اشاره شده است.

در ادامه نامه مذکور در نقد آرای وی آمده است: «آقای قشقایی در قسمتی از مصاحبه اش اعلام کرده است که باید به تمام استان ها خودمختاری بدهند. آقای نامبرده مفهوم خودمختاری و چگونگی آن را روشن نکرده است، قابل سؤال است که خودمختاری را از همان نوع حکومت خان خانی پدر و گذشتگان خود می داند؟ اگر چنین است فعلاً با برقراری حکومت خان خانی در استان فارس به خصوص در منطقه فیروزآباد فارس با زیر چتر خود گرفتن ساواکی های فراری و عده ای چماق به دست خودمختاری را عملاً کسب کرده است و به آرزوی خود نیز رسیده است. ... درمورد زمین، خان اظهار نظر کرده است که چون خودم زمین ندارم این

ص: ۸۹۴

۱- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، صص ۵۰۱ و ۵۰۲.

۲- ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، پیشین، صص ۵۰۲ و ۵۰۳.

حرف ها را می زنم. جای سؤال است، آقای قشقایی با نداشتن زمین چگونه مراتع قشلاقی طایفه شش بلوکی را به نورچشمی خود به نام هدایت نیک بخت فروخته است و مردم زحمت کش و مسلمان عشایر شش بلوکی را سخت تحت ستم و فشار قرار داده است؟ چگونه با نداشتن زمین از کلیه دامداران به استضعاف کشیده شدگان قشقایی و عشایر جنوب از هر رأس در سال گذشته {۱۳۵۸}، بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ ریال حق الزحمه دریافت کرده است؟ چگونه با نداشتن زمین، زمین های مزروعی اطراف فیروزآباد فارس از جمله مبارک آباد را به این و آن فروخته است و در متن قرارداد فروش کلمه صلح کردم را بنویسند؟ ...

آقای قشقایی در مصاحبه اش پیشنهاد کرده است که "بزرگ ترین عملی که باید در سیاست خارجی در حال حاضر انجام داد این است که به عرب گرای نپردازیم" اما در مورد عرب گرایی توضیح بیشتری نداده است، ولی آنچه معلوم است هدف خان از ذکر عبارت عرب گرایی مخالفت صریح و روشن با ملت مسلمان و مبارزین قهرمان فلسطین است، زیرا نامبرده در گردهمایی سراسری خوانین جنوب و ساواکی های فراری که در دی ماه ۱۳۵۸ در منطقه افرز از توابع فیروزآباد به سرکردگی خود و برادرش ناصر قشقایی و صدور قطعنامه در یکی از موارد قطعنامه صریحاً از دولت جمهوری اسلامی و شورای انقلاب خواسته بودند که هیچ نوع کمکی به فلسطین نکنند. ...

نسبت به مسائل کشاورزی اظهار نظر شده است که در اثر تعدد مراکز قدرت کشاورزی سیر قهقرایی طی کرده و موجب اخلال در امر اصلاحات ارضی شده است. در این مورد

موانع را نهادهای انقلابی از قبیل سپاه پاسداران و جهاد سازندگی قید کرده است. کشاورزان مستضعف و عشایر جنوب سؤالاتی برایشان مطرح است که آیا آقای خسرو قشقایی و ایادی شان اصلاً با مسئله اصلاحات ارضی موافق هستند؟ آیا در موقع مطرح شدن برنامه استاد رضا اصفهانی همین آقای قشقایی و هوادارانش نبودند که به عنوان مخالف

می خواستند راه پیمایی مسلحانه انجام دهند؟ آیا نامبرده نبودند که به کلاتری های طوایف ایل قشقایی گفته بودند زراعت های مسیر راه ایل رو را بچرانید؟ آیا همان برادران قشقایی نیستند که در فیروزآباد و جنوب حکومت تشکیل داده اند و مانع از حاکمیت دولت جمهوری اسلامی در آن منطقه شده اند؟ آیا همین ها نیستند که تاکنون مانع از تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در فیروزآباد شده اند؟ پس چه شده است که آقای قشقایی برای کشاورزی دلسوزی می کنند و دم از تعدد مراکز قدرت می زنند؟ به نظر می رسد که آنچه که حقیقت است عوام فریبی می باشد.»

نامه با دعوت خسرو قشقایی به مناظره و سپس با این شعار تمام می شود: «درود بر رهبر کبیر انقلاب امام خمینی، نابود باد فئودالیزم و پایگاه های آن.» (۱)

ص: ۸۹۵

شرکت صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی و کوشش برای طرح مسئله امریکا که به جهت گیری

مطلوب ایران در این گردهمایی منجر شود، مهم ترین اقدامات امروز ایران در ارتباط با امریکا محسوب می شود، ولی شواهد نشان دهنده تحقق این مقصود نیست.

وزیر امور خارجه ایران ساعت ۲۲:۳۰ امشب، برای شرکت در گردهمایی مزبور وارد اسلام آباد شد. (۱)

وی که در فرودگاه مهر آباد قبل از عزیمت در پاسخ به خبرنگاران اعلام کرده بود مسئله جنایات امریکا در ایران را در گردهمایی اسلامی اسلام آباد مطرح خواهد کرد (۲) و یقین دارد این گردهمایی حمله و تجاوز نظامی امریکا به قصد آزادی گروگان ها در ایران را محکوم خواهد کرد، در فرودگاه اسلام آباد، در مورد نحوه طرح مسئله بحران ایران و امریکا از طرف ایران در این گردهمایی، گفت: مسئله ممکن است به دو صورت مطرح شود، یکی اینکه ما مسئله را طرح خواهیم کرد و دیگر آنکه دیگر کشورها مطرح کنند. در مورد دوم ما فعلاً نمی توانیم اظهار نظر بکنیم. آنچه برای ما مطرح است و ما در آنجا طرح خواهیم کرد در حقیقت رسیدگی به مداخلات سیاسی و نظامی امریکا در ایران می باشد و ما مسئله را از این جنبه بیان خواهیم کرد، برای اینکه علت بحران همین مسائل است و آنچه بعداً اتفاق افتاده معلول است. قبل از رسیدگی کامل به علت نمی توان به معلول رسیدگی کرد. قطب زاده افزود: قطعنامه ای برای محکوم کردن اقدامات امریکا در ایران تسلیم این گردهمایی خواهد شد. (۳)

ص: ۸۹۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- * یادآوری می شود قطب زاده پیش از ظهر روز گذشته، با امام خمینی دیدار کرد. به نوشته روزنامه اطلاعات: «در این دیدار که در اقامتگاه امام انجام گرفت صادق قطب زاده گزارشی از چگونگی تشکیل گردهمایی فوق العاده غیرمتعهدها در ایران برای رسیدگی به تجاوز امریکا به ایران و وضع خارجی کشور تسلیم امام کرد. وی همچنین در این دیدار نظر امام خمینی را در مورد گردهمایی اسلامی پاکستان استفسار کرد.» [روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱]

۳- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

در همین حال امروز، آقاشاهی وزیر امور خارجه و رئیس هیئت نمایندگی پاکستان در گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی، در یک نشست مطبوعاتی گفت: تلاش برای آزادساختن گروگان های امریکایی در اذهان هیئت های نمایندگی شرکت کننده در گردهمایی به مقیاس وسیعی وجود دارد. شرکت کنندگان در گردهمایی درعین حال که مایل به یافتن راه هایی برای حل مسئله گروگان ها هستند با اقدام نظامی و اعمال مجازات علیه ایران مخالف اند. آقاشاهی در پاسخ این پرسش که آیا گردهمایی قادر خواهد بود در مسئله ایران، امریکا و مداخله نظامی شوروی در افغانستان به توافق عمومی برسد، گفت: عقاید متفاوت اند، اما همه هیئت ها اولویت را بر حفظ وحدت در طیف کشورهای اسلامی قرار داده اند. (۱)

۴۶۶

باتوجه به اینکه طبق گمانه زنی ها، طرح مسئله ایران و عراق در گردهمایی اسلام آباد از طرف عراق قطعی است و با در نظر گرفتن توانایی های دیپلماسی عراق و بافت سیاسی حاکم بر کشورهای شرکت کننده در این گردهمایی، پیش بینی می شود ایران مشکل زیادی در مقابله با دیپلماسی عراق در این گردهمایی داشته باشد.

خبرنگار خبرگزاری پارس در آستانه برگزاری گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در اسلام آباد پاکستان، مصاحبه ای با صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، انجام داد و در آن با اشاره به این موضوع، درباره نوع برخورد ایران سؤال کرد. قطب زاده در پاسخ گفت: «ما مواضع خود را نسبت به کشور عراق بیان خواهیم کرد. ما همیشه نظر کشورمان در مورد عراق را اعلام کرده ایم. دولت عراق یک حکومت جنایتکاری است که برخلاف نظر مردم عراق در این کشور حکومت می کند. این دولت یک عامل امپریالیسم جهانی و صهیونیسم بین الملل است و درحقیقت دست آنها در خلیج فارس است و این دولت تاکنون مرتکب جنایات بی شماری شده است. خفقان و کشتار در عراق به حد نهایت رسیده است. این کشور متأسفانه در امور داخلی ما هم دخالت می کند، به حریم مرزی ما تجاوز می کند و خرابکار به ایران می فرستد. ما همه این مسائل را در گردهمایی اسلامی مطرح خواهیم کرد.»

قطب زاده درباره میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین میان ایران و عراق بار دیگر تأکید کرد: «این موضوع به هیچ وجه صحت ندارد، ما هیچ گونه میانجیگری را نمی پذیریم

و بارها هم این مسئله را اعلام کرده ایم. اصلاً این مسئله برای ما مطرح نیست. ما تصمیم خود را در مورد عراق گرفته ایم و این تصمیم هم قاطع و نهایی است.» (۲) یادآوری می شود قطب زاده قبل از عزیمت به اسلام آباد، در فرودگاه مهرآباد نیز در جواب به این سؤال که آیا خبری در زمینه تمایل به میانجیگری یک مقام ثالث میان ایران و عراق در این گردهمایی به وی رسیده است، گفت: «من بارها موضع ایران در قبال مسئله عراق [را] اعلام کرده ام و بار دیگر نیز می گویم که حکومت عراق یک حکومت جنایتکار است و مسلماً سازش با این چنین حکومتی در قاموس ما نیست.» (۳)

ص: ۸۹۸

۲- روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۷، ص ۹.

۳- همان

درحالی که عوامل عراق در داخل ایران به اقدامات ایدایی و خرابکارانه ادامه می دهند، در عراق نیز در سطح تبلیغات علیه ایران نوعی مشابه سازی صورت می گیرد.

روز گذشته، خبرگزاری عراق اعلام کرد مطبوعات این کشور اعترافات یک عامل مزدور ایرانی عضو حزب اسلامی الدعوه، به نام احمد عزیز را همراه با عکس او انتشار داده اند. در این گزارش که خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از خبرگزاری عراق آن را درج کرد، آمده است: «احمد عزیز اعتراف کرده است حزب الدعوه مأموریت داشته، برای قتل مقامات عراقی و انهدام بعضی از مؤسسات دولتی مطالعات لازم را انجام داده و گزارشی برای مقامات ایرانی تهیه کند. وی همچنین اعتراف کرده است سلاح هایی نظیر هفت تیر، نارنجک و سلاح های بی صدا را که از ایران دریافت کرده است میان سلول های حزب توزیع کرده است.» در گزارش اضافه شده است: «هفته گذشته نیز اعترافات یک مزدور دیگر ایرانی در عراق انتشار یافته بود.»
(۱)

علاوه بر آنچه برای تبلیغات طراحی می شود،

مقامات عراقی به شدت کسانی را که عوامل ایران یا ایرانیان می خوانند، تحت مراقبت دارند به گونه ای که در مواردی این مراقبت منجر به دستگیری این افراد می شود. در این زمینه منابع برون مرزی ایران از یک مورد دستگیری در روز جاری خبر داده اند به این شرح که «غیرنظامی مختار داود سلمان از اهالی استان بصره به اتهام فعالیت سیاسی

و اسلامی به وسیله مأمورین سازمان امن العام دستگیر و در بازرسی از منزل وی تعدادی از عکس های امام خمینی و نشریات و اعلامیه علیه حزب بعث کشف که همراه نامبرده جهت تحقیق به بغداد ارسال شده است.» (۲)

گزارشی به استانداری خوزستان نیز از صدور یک ابلاغیه هشدارآمیز در «تیپ ۹۹ احتیاط مستقر در قره داغ از توابع سلیمانیه» حکایت دارد. (۳) براساس این گزارش که به اداره کل انتظامی وزارت کشور نیز ارسال شد امروز، تیپ نامبرده «به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نموده است تا ایرانیان دستگیر شده را با مراقبت کامل به بغداد اعزام و تحویل دژبان کل نمایند.» (۴)

از سوی دیگر، رادیو صوت الجماهیر عراق در بخش عربی خود گزارش داد: «شب گذشته، در یک لوله نفت در استان کرمانشاه انفجاری رخ داد و یک آتش سوزی

وسعی به وجود آورد. خبرگزاری ایران گزارش داد که این آتش سوزی تا بامداد امروز، ادامه داشته است.» (۵) خبرگزاری پارس در این باره گزارش داده بود، ساعت ۲۲:۴۰ پنجشنبه شب، در ۲۴ کیلومتری نفت شهر واقع در چقاحمام، خط لوله نفت شهر کرمانشاه منفجر و دچار آتش سوزی شد که تا ساعت ۱۰ بامداد، عملیات اطفای حریق ادامه داشت. (۶) نکته مهم در این خبر این است که یک گروه وابسته به عراق که قبلاً در بیروت به ترور مخالفان دولت عراق (آیت الله

شیرازی) اقدام کرده بود در تماسی با خبرگزاری فرانسه (۷) مسئولیت این انفجار را برعهده گرفت. سخنگوی این سازمان که

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۸، ۲۶/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، بغداد خبرگزاری فرانسه، ۱۵ مه ۱۹۸۰ {۲۵/۲/۱۳۵۹}.
- ۲- سند شماره ۲۸۷۵۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به کمیته هماهنگی، ۱۷/۳/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، ۱۴/۳/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۳۴۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به وزارت کشور {اداره کل امور انتظامی}، ۲۴/۴/۱۳۵۹.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۷، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۷- * خبرگزاری فرانسه قبلاً نام گروهی را که مسئولیت ترور آیت الله شیرازی را به عهده گرفته بود، "جنبش آزادی ملی ایران سازمان ژوئن سرخ" اعلام کرده بود.

چند نام از جمله "سازمان انقلابی اسلامی" معرفی کرده در تماس تلفنی با دفتر خبرگزاری فرانسه در بیروت، مقامات ایرانی را تهدید کرد که این گونه عملیات ها علیه نهادهای ایرانی افزایش خواهد یافت. به گزارش خبرگزاری فرانسه، این سازمان هنگام قتل امام شیرازی {روحانی عراقی ضدبعث مستقر در بیروت} خود را معرفی و از عاملان گروگان گیری سفارت ایران در لندن نیز اعلام حمایت کرده بود. این سازمان از سوی دیگر تأیید کرده بود که هواداران آیت الله خلخالی را در لبنان ربوده و آنها را کشته است، چون مقامات ایرانی به خواست های این سازمان پاسخ مساعد نداده بودند. (۱)

۴۶۸

علاوه بر سه مورد تجاوز هوایی عراق در استان کرمانشاه محدوده پاسگاه گمرک نو، (۲) در نفت شهر در ساعت ۱۳:۱۵ (۳) و در آبادان ساعت ۲۳:۴۰، (۴) اقدام مهم دیگر عراق تحرک ایزدایی در قصرشیرین به واسطه مهاجمان محلی بود.

نیمه شب، بین مهاجمان مسلح و پاسداران در محل کارخانه برق قصرشیرین در داخل شهر درگیری مسلحانه پیش آمد. در این حمله به ساختمان کارخانه مذکور صدماتی وارد شد. شدت درگیری در این شهر بی سابقه بود و صدای انفجار و تیراندازی به طور مداوم در سطح شهر به گوش می رسید. به گفته فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، مهاجمان مسلح به آر.پی.جی. ۷ و خمپاره انداز هم زمان به چهار نقطه سپاه پاسداران، مرزبانی، قرنطینه و پاسگاه ژاندارمری حمله کردند. ولی باوجود شدت درگیری موفق نبودند. (۵)

در این حال، یک گزارش از اطلاعات ژاندارمری حاکی است که همین امروز، «حدود یک صد نفر از افراد به سرپرستی شخصی به نام رتمان الیاسی معروف به رتمان گچ، از پایگاه بیلوله عراق خارج و در کوه های اطراف دالاهو مستقر گردیده اند و قصد دارند در شب های آینده به سرپل ذهاب حمله نمایند.» براساس این گزارش همچنین امروز، «حدود ۳۰۰ نفر به سرپرستی علی احقری و علی حسن خلاصه از منطقه چهارکلا و عراق خارج و در منطقه دالاهو به منظور حمله به نقاط حساس شهرستان قصرشیرین و سرپل ذهاب مستقر گردیده اند.» (۶)

۴۶۹

سنندج با کندی، ولی به گونه ای غیرقابل برگشت به سوی آرامش می رود. گزارش کیهان، فضای عمومی شهر را توصیف کرده است.

به گزارش کیهان، خبرنگار ویژه این روزنامه که صبح امروز، وارد سنندج شد گزارش های مفصلی از شهر ارسال کرده است. وی در گزارشی از لحظه ورود خود به فرودگاه سنندج و بازدید از خیابان های اصلی و فرعی این شهر آورده است: «گاه گاه صدای شلیک خمپاره هایی به گوش می رسید که از پشت تپه های اطراف شهر توسط عناصر آشوبگر که شهر را تخلیه کرده اند شلیک

ص: ۹۰۰

۱- روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- همان، ص ۳.

۳- سند شماره ۴۱۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاه به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۶- سند شماره ۰۳۴۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.

می شد. ... به دنبال ماه‌ها زدوخوردهای خونین، شهر قیافه‌ای جنگ زده دارد. در پادگان سنندج که در نقطه مقابل فرودگاه نسبت به شهر است تعدادی از زخمی‌ها بستری هستند و جمعی از افراد وابسته به گروه‌های مسلح در بازداشت به سر می‌برند. ... شهر جنگ زده سنندج اکنون نیاز به دوباره‌سازی و آبادانی دارد. در نقاطی خارج شهر جنازه‌ها بر روی هم ریخته شده‌اند که در میان آنها کسانی دیده می‌شوند که مشخص است زخم گلوله‌های آنها کاری نبوده و می‌توانستند که نجات یابند، اما گروه‌های مسلح آنها را همراه کشته‌شدگان بر روی هم ریخته بودند. در نتیجه تعداد زیادی از این کشته‌شدگان کسانی هستند که دچار خفگی شده‌اند. بیمارستان شهر نیز از زخمی‌های جنگ پر است. از میان خانه‌هایی که متعلق به گروه‌های کومه‌له، فداییان، دمکرات‌ها و سایر گروه‌ها بوده و اکنون تخلیه شده است مقدار زیادی داروهای مخفی شده به دست آمده است.»

کیهان همچنین افزوده است: «خبرنگاران اعزامی کیهان به سنندج که اولین گروه خبرنگاران مطبوعات هستند که موفق شدند از راه زمینی به سنندج عزیمت کنند ... گزارشی از اوضاع شهر در پی تحولات اخیر فرستادند. در این گزارش آمده است: ما {خبرنگاران} ابتدا از کرمانشاه تا کامیاران را به راحتی و بدون زحمت پیش رفتیم، اما از کامیاران تا سنندج در چند نقطه افراد مسلح حزب دمکرات، کومه‌له و چریک‌های فدائی را دیدیم که راه‌ها را کنترل می‌کردند و از مسافران بازدید به عمل می‌آوردند. در یک کیلومتری فرودگاه و مدخل ورودی شهر نیز پاسداران و سربازان جاده را حراست می‌کنند.

خبرنگاران اعزامی کیهان در تشریح وضع کلی شهر به دنبال ۲۲ روز درگیری شدید مسلحانه می‌نویسند: ما از بیشتر محله‌ها و خیابان‌ها و مراکز حیاتی شهر بازدید کردیم. مرکز رادیو تلویزیون، ساختمان بهداری، باشگاه افسران، شهرداری، استانداری و تعداد زیادی از ساختمان‌های خیابان شاپور، شریف‌آباد، اقبال و صفورآباد و چند خیابان و محله دیگر تخریب شده و غیرقابل سکونت هستند.» (۱)

درواقع با وجود قطعیت استقرار سیطره نظام بر شهر، هنوز ناامنی‌هایی ناشی از تداوم تحرکات مسلحانه وجود دارد. در ساعت ۶:۳۰ صبح، بر اثر اصابت خمپاره به فرودگاه، یک نفر مجروح و یک دستگاه خودروی زیل منهدم شد. (۲) همچنین تکرار این حمله از دهکده حسن‌آباد باعث شهادت یک درجه‌دار و یک سرباز گردید. (۳) یادآوری می‌شود شب گذشته نیز تعدادی خمپاره از ارتفاعات اطراف به نقاطی از شهر از جمله فرودگاه پرتاب شده بود. (۴)

در این فضای ناایمن، حتی بیمارستان از مراکز خطر محسوب می‌شود. ساعت ۹ صبح امروز، پیامی با این مضمون به ستاد مرکزی سپاه ارسال شد: «دیروز جنازه ۷۴ سرباز و ۷۰ درجه‌دار و استوار در بیمارستان سنندج در زیر خاک‌ها کشف شد.» (۵) در پی این پیام ساعت ۲۱:۴۰ امشب، ستاد مشترک ارتش با ارسال تلفن گرامی به مرکز فرماندهی سپاه اعلام کرد: «به قرار اطلاع واصله، بیمارستان شهدا در سنندج که محل درمان ضدانقلابیون می‌باشد در محاصره برادران سپاه می‌باشد. دستور فرمایید ضمن خودداری از درگیری چگونگی را اطلاع دهند.» (۶)

ص: ۹۰۱

- ۲- سند شماره ۵۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا جا {مدیریت اطلاعات} شماره ۳۵، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۵۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا جا {مدیریت اطلاعات} شماره ۳۴، ۲۵/۲/۱۳۵۹ تا ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- سند شماره ۴۱۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد مرکزی تهران، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

پیام دیگری که دقایقی بعد ارسال شد نیز حاکی از خطیر بودن وضعیت سنندج است. برطبق این پیام «برادر بروجردی از سنندج به کرمانشاه اطلاع داده و شدیداً خواستار نیرو شده و ما در کرمانشاه ۱۷۰ نفر نیرو داریم که می توانیم آنها را به سنندج اعزام کنیم.» (۱)

۴۷۰

امروز که پیش تر از سوی بنی صدر روز بزرگداشت شهدای کردستان اعلام شده بود، فضای عاطفی، روانی و تبلیغاتی در غالب شهرهای کشور از حوادث اخیر کردستان به خصوص سنندج و اخبار مربوط به شهادت افراد، متأثر بود. به خصوص با ورود بعضی از اجساد قطعه قطعه شهدا، تشییع جنازه آنان در برخی شهرها به شدت علیه گروه های مسلح درگیر در کردستان تشدید می شد. در این میان، مراسم نماز جمعه مرکزیت این تکاپوها بود. در ادامه به مراسم بسیار مهم و تأثیرگذار سنندج، تبریز و تهران اشاره شده است.

در سنندج، خبرنگار ویژه کیهان که صبح امروز، با هواپیما وارد فرودگاه سنندج شده، آورده است: «برای اولین بار پس از ماه ها، مردم سنندج توانستند مانند سایر هم وطنان خود در دیگر شهرهای کشور نماز جمعه را به جای بیاورند. درحالی که صحن و حیاط مسجد جامع {که به شدت آسیب دیده است} از نمازگزاران پر شده بود، امام جمعه سنندج ضمن سپاس خدا گفت: خوشا به حال ما که بعد از مدت ها دوباره بانگ الله اکبر از اینجا شنیده می شود و ما باز می توانیم به مسجد بیاییم، زیرا در طول این چند ماه، مسلمانی و اعلام مسلمان بودن جرمی بود که جزایش مرگ می توانست باشد. امام جمعه در قسمتی دیگر از خطبه اش گفت: اما همان طور که خدا فرموده است صرف گفتن مسلمان بودن کافی نیست و ما هم نباید اجازه دهیم تا دوباره وضع گذشته که در آن مسلمان بودن کافی جرم است به این ناحیه برگردد، آنها هم که برای ماه ها این منطقه را صحنه آشوب کردند با اسلام جنگ دارند و مخالف اسلام هستند. امام جمعه آن گاه از امام خمینی تشکر کرد و گفت این صلح و صفا که اکنون به دست آورده ایم به خاطر وجود امام خمینی است. پس از پایان نماز جمعه، نمازگزاران به شعاردادن پرداختند و فریاد می زدند: "الله اکبر، خمینی رهبر"، "درود بر خمینی، سلام بر کاک احمد" و... در این هنگام خبرنگار ما برای مصاحبه با امام جمعه نزد او رفت و هنگامی که قصد داشت از او سؤال کند چرا عزالدین حسینی... همین که مردم اطراف امام جمعه نام عزالدین حسینی را شنیدند همگی فریاد زدند: مرگ بر عزالدین، مرگ بر عزالدین و امام جمعه پاسخ داد: من از عزالدین پرسیدم آیا دولت مخالف اسلام است یا نه؟ اگر دولت مخالف با اسلام است ما هم با آن خواهیم جنگید و اگر این طور نیست، پس ما چطور می توانیم با کسانی که مخالف اسلام هستند، متحد شویم و علیه دولت اسلامی بجنگیم.»

(۲)

همچنین گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است که «در پایان، شرکت کنندگان

ص: ۹۰۲

۱- سند شماره ۰۴۱۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی عملیات، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در نماز جمعه (۱) با دادن شعارهایی دست به تظاهرات زدند آنان شعار می دادند "درود بر خمینی، سلام بر کاک احمد"؛ "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله"؛ "ما همه سرباز توایم خمینی، گوش به فرمان توایم خمینی"؛ "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی"؛ "صل علی محمد رهبر ما، خمینی، کاک احمد"؛ "خلق فدایی نمی خواد، کرد جدایی نمی خواد"؛ "اسلام پیروز است، کمونیست نابود است"؛ "ای پاسدار قرآن خدا نگهدار تو، بمیرد بمیرد دشمن خونخوار تو"؛ "پاسدار، ارتشی، دشمنت را می کشیم" (۲).

در تبریز که مراسم نماز جمعه در میدان امام خمینی این شهر برگزار شد، رئیس جمهور، سخنران قبل از خطبه ها بود. بیشتر مطالب سخنرانی بنی صدر، مربوط به مسائل کردستان و سنندج بود. وی در این سخنرانی گفت: «با همه کوششی که دشمنان ما به کار بردند تا بگویند در کردستان شیعه با سنی می جنگند موفق نشدند. در کردستان استقلال و آزادی و اسلام با کفر و وابستگی و استبداد روبه رو شد و روبه رو است. امروز، به مناسبت روز شهیدان، سربازان، افسران، پاسداران کردهای مسلمان که قربانی ستمگران شده اند "شریعتی" در وجود آنها زنده می شود (۳) و آنها در وجود ملت بزرگ ما زنده می شوند. تا این ملت برجاست، شما سربازان، پاسداران، افسران که در آنجا بدن تو را قطعه قطعه کردند و... تو برای جمهوری و برای این انقلاب حر شدی و من تو را در حضور این ملت به درجه سرتیپی مفتخر می کنم، اما این افتخار کم است برای کسی که حر می شود و در میدان شرف و افتخار می میرد و با چنان دلآوری می میرد و می پذیرد که روح او آزاد بماند و روح او با پایداری ایران پایدار بماند. ... امروز، روح شهیدان بر فکر پلید آنها می خندد که گمان می کنند می توانند انقلاب ما را از پای در آورند. این خواست خداست که انقلاب ما نه تنها در مرزهای کشور ما بلکه در سراسر جهان پیروز بگردد و پیروز هم می شود. ... همه پاسداران، سربازان و افسران در هر جایی که ضدانقلاب و دشمنان استقلال ما به اسلحه دست بزنند، موظف اند که این اسلحه را خاموش کنند. ... همه آنهايي که در برابر حاکمیت دولت ایستاده اند و مانع استقرار این جمهوری شده اند بشنوند که ما، هم قانون اساسی را اجرا می کنیم و هم به آنچه که امام و ملت ما در جریان انقلاب بیان کرده اند و پذیرفته اند عمل می کنیم و می خواهیم آنهايي که مسلحانه در برابر این ملت ایستاده اند اسلحه را بر زمین بگذارند و بر این دولت گردن نهند و ما تا استقلال حاکمیت دولت به فرزندان این ملت فرمان دادیم و این فرمان هنوز به قوت خود باقی است و آنها به پاک سازی ادامه خواهند داد. ... اگر حرف حساب دارید، این میکروفون و رادیو تلویزیون و مطبوعات به جای اینکه بروید دروغ و تهمت بنویسید و برچسب بزنید و اسلحه بگیرید و توطئه کنید اگر راست می گوئید بیاید بحث کنیم و اگر نیامدید بدانید که شما ابوجهل های زمان هستید و ابوجهل های این زمان سرنوشتشان هم مرگ در قلمرو اندیشه و مکر و مرگ تن است.»

ص: ۹۰۳

- ۱- * ضمیمه دارد؛ گزارش تفصیلی از مراسم اولین نماز جمعه سنندج بعد از درگیری های اخیر.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۳- * اشاره به سالگرد خروج دکتر علی شریعتی از کشور.

بنی صدر در ادامه سخنانش گفت: «ما برای بحث آماده ایم. به شما گفتیم اگر شما چماق را بر زمین بگذارید از این طرف کسی چماق برنخواهد داشت [گفتند] خیر اینها حزب اللهی هستند و اینها هستند که چماق به دست می آیند و اجتماعات ما را به هم می زنند. گفتیم اتاق های دانشگاه را از چماق کی پر کرده بود؟ این جوان های دختر و پسر غیر کرد که خیابان های سنندج را به سنگر تبدیل کرده بودند کار که بود؟ وقتی ما آمدیم و به شما گفتیم که آماده ایم حق را بپذیریم شما چه مانعی دارد که اسلحه را به زمین بگذارید و در یک محیط آزاد و پاکی که در دنیا بی نظیر است زندگی کنید؟... ما می خواهیم به شما پند و اندرز بدهیم و بگوییم از شهدا شرم کنید و از این فرزندان زنان و مردان کرد و غیر کرد که به خاک و خون می افتند شرم کنید و از این ملت انقلابی شرم کنید. چرا روش برادری را که روش اسلامی ما است و سنت فرهنگی ما است نمی پذیرید؟ چه کسی به شما گفته است وقتی اسلحه به دست گرفتید ما تسلیم می شویم؟ هیچ چنین چیزی نیست ما تا اسلحه به دست کسی است گفت و گو نمی کنیم و هیچ چیزی را نمی پذیریم. ما آنچه را که این ملت، آذربایجان، کردستان، خوزستان، کرمان، خراسان، گیلان و مازندران می خواهند نمی توانیم نه بگوییم، زیرا منتخب این ملت هستیم و چیزی را غیر از اینکه این ملت تصویب کند نمی خواهیم و نمی توانیم بخواهیم. ... به شما می گوئیم دست از برادرکشی بردارید و اگر دست برنداشتید تمام این ملت در کردستان و در همه جا با آخرین نفر شما خواهد جنگید.» (۱)

اما بزرگ ترین و تأثیرگذارترین مراسم امروز، نماز جمعه تهران بود. پس از نماز نیز تشییع جنازه شهدای سنندج در راه پیمایی وسیعی به سمت لانه جاسوسی انجام شد. برخی از شعارهایی که در این مراسم سر داده شد چنین است: "دمکرات، کومه له، فدایی، سه جاش امریکایی"؛ (۲) "عزالدین حسینی اعدام باید گردد، مذاکره با کفار تحریم باید گردد." در مقابل لانه جاسوسی نیز دانشجویان پیرو خط امام با این شعار به استقبال شهدای سنندج آمدند: "امریکا، امریکا، مسئول این جنایت، شهیدان، شهیدان، دیدار در قیامت." (۳)

روزنامه جمهوری اسلامی مراسم نماز جمعه امروز تهران را که به امامت آیت الله خامنه ای برگزار شد به طور مبسوط بازتاب داد. مسائل مربوط به کردستان مهم ترین مطالب مطرح شده در خطبه های نماز جمعه بود که بخشی از آن بدین شرح است: «ملت اسلام بدانند در کردستان جنگ، جنگ اسلام و کفر است. در کردستان دو کفر، کفر مارکسیستی و کفر امریکایی با اسلام می جنگد. کفر مارکسیستی به گمان خود و به اصطلاح خود می خواهد تضادهای درونی این رژیم را تشدید کند تا رژیم جمهوری اسلامی نابود شود و هر رژیمی روی کار بیاید برای او مهم نیست. او فضایی می خواهد که در آن رشد کند و فضای اسلامی فضای رشد اندیشه های الحادی مارکسیسم نیست. کفر امریکایی که به وسیله چهره های ظاهراً معمم و روحانی در کردستان ترویج می شود، می خواهد این رژیم ساقط شود تا اسلام نابود شود و امریکا دوباره برگردد. در کردستان جنگ، جنگ اسلام و کفر است، آن کسانی که به نام خلق سخن گفتند، آن

ص: ۹۰۴

۱- همان، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

شیخ گمراهی که به نام خلق در کسوت اسلام سخن گفت بدانند نقشه آنها برای ما افشا شده است. برای ملت افزایش می‌کنیم. باید بدانید در جنگ کردستان هر کس در مقابل دولت جمهوری اسلامی می‌ایستد کمک به کفر جهانی یا کفر مارکسیستی یا کفر امریکایی می‌کند، اول ماهیت جنگ کردستان را لازم است مردم بدانند. آن بدبختی که در کسوت نظامیان و مایه ننگ برادران عزیز نظامی می‌گوید مسئله کردستان برای من حل نشده است، گوش دهد تا مسئله کردستان برای او حل شود. در کنار ستایش و سپاس عظیمی که از زبان امام و امت خطاب به برادران ارتشی و پاسدار خواهم کرد و مستقلاً از این برادران نام خواهم برد، باید نفرت خود را از آن عناصر تنبل و ضعیف و خائن و مزدور اعلام کنم. در خیابان‌های تهران یا در پادگان‌ها راه بیفتید و شعار علیه جمهوری اسلامی بدهید، برای شما حل شده است! در کردستان بروید سلاحتان را {چهل نفر جوان گردن کلفت} تحویل دشمن بدهید برای شما حل شده است! اما با دشمن خدا و خلق، با مزدوران امریکا و مارکسیسم در منطقه بجنگید، با ایادی کفر مقابله کنید حل شده نیست؟! ... متوجه شدید که ما چقدر شهید دادیم؟ این شهیدان تابه حال خونشان هدر نرفته است و امروز پیروز شده ایم. سنندج که دمکرات‌ها، کومه له‌ها، و چریک‌های فدایی خلق و دیگر گروه‌های فاسد آن را به صورت قلعه جنگی درآورده بودند در اختیار ارتش مسلمان‌هاست، در اختیار سپاهیان پاسدار و نظامیان مسلمان است آن چنان که آنها به خاطر اینکه نماز جمعه برقرار نشود شرکت کنندگان در نماز جمعه را علامت می‌گذاشتند و سپس یا می‌کشتند یا تعقیب می‌کردند و خانه آنها را بمب گذاری می‌کردند. امروز، هر کس آزادانه می‌تواند بگوید من مسلمانم، این پیروزی است. دشمن قصد داشت سنندج را پایگاه اصلی خود قرار بدهد. در سنندج مانند یک قلعه جنگی با بتون آرمه سنگر درست کردند، خیابان‌ها را بستند، چگونه توانستند این کارها را بکنند، شش ماه فکر ما را به مذاکره گرم کردند، شش ماه جوانان پاسدار و نظامیان غیور گفتند زحمات ما را هدر ندهند، توجهی نشد، فرصت داده شد که ضدانقلاب و عوامل امپریالیسم بتوانند سنندج را یک شهر اسلامی کردنشین متعلق

(آیت الله خامنه ای در نماز جمعه امروز تهران:

در کردستان دو کفر، کفر مارکسیستی و کفر امریکایی با اسلام می‌جنگد. آن کسانی که به نام خلق سخن گفته و آن شیخ گمراهی که به نام خلق در کسوت اسلام سخن گفت بدانند نقشه آنها برای ما افشا شده است.

ص: ۹۰۵

به برادران عزیز کرد ما و متعلق به میهن ما، تبدیل به یک استالینگراد بکنند، اخلاق استالینی را هم در آنجا پیاده کنند. ای شرم بر شما باد مزدوران بیگانه، ای افرادی که لباس کردی پوشیدید و در سنگر خود آموز بردید که دو کلمه کردی یاد بگیرید، ای مزدوران شرم بر شما باد. شما دم از آزادی می زنید. شما در دانشگاه تهران در مرکز کشور اسلامی روزنامه پخش می کنید. فحش نامه پخش می کنید. آخرش هم می گوئید اختناق است! آن وقت خودتان در گوشه ای از همین کشور اسلامی، مسلمانان را به جرم نماز خواندن می کشید، ای ننگ بر شما! این ملت والله از شما نخواهد گذشت. این ملت اوضاعی را که شما به بار آوردید فراموش نخواهد کرد. کردستان را به این صورت می خواستند از بین برند. الان هم شهر بانه در محاصره است. اجازه بدهید برادران و خواهرانم من از زبان شما به آن پرسنل نظامی که در داخل پادگان بانه پانزده روز است که مردانه می جنگد درود بفرستم. ... برادران نظامی و پاسدار بروید و زودتر کار را یکسره کنید. برادران پیشمرگ کرد مسلمان سلام بر شما، بروید کار بانه را یکسره کنید. ...

ملت مسلمان با این خون ها این موفقیت ها را به دست می آورد و اجازه نمی دهد باز بر روی خون شهیدان بنشینند، با شیخ گمراه کرد و یا رفقای بدبخت همفکرش مذاکره کنند. با کی مذاکره می کنید؟ اینها نماینده مردم کردستان نیستند. کردستان مانند خراسان است کردستان مانند اصفهان است و آذربایجان است و فارس است. کردستان همانند همه استان های ایران است، هر جور بقیه استان ها اداره می شود آنجا هم باید اداره بشود. ... بعضی ها، اسرائیلی ها، امریکایی ها بدانند که مزدورانشان در منطقه دیگر کاری نمی توانند بکنند، صحیح است دولت اسلامی برود و با مزدوران امپریالیست ها مذاکره کند؟! این منطقی است؟ با خلق خودش که دولت مذاکره ای ندارد! شما چه موقع دیدید که دولت اسلامی با مردم مذاکره کند؟ با مردم خراسان، اصفهان، با مردم شیراز، مذاکره چیست؟ مردم فرزندان این خانه ای هستند که سرپرست آن دولت است. یک چیزی را می خواهند و دولت موظف است بدهد، اگر دولت نتواند خواهد گفت نمی توانم، فردا می دهم. دعوا و اوقات تلخی ندارد. ... ای دولت جمهوری اسلامی به کردستان برس! کردستان گرسنه است. کردستان را رژیم جبار پهلوی گرسنه نگه داشت، گرسنه با شلاق! ما شلاق نمی خواهیم داشته باشیم باید شکمشان هم گرسنه نماند، به کردستان برسید. ای جهاد سازندگی به کردستان برس! برادران سپاه پاسدار در کردستان با مردم با عطف و مهربانی رفتار کنید، مبادا با آنها تند حرف بزنید. اینها یک سال است که زیر فشار ستم دشمنان این جمهوری می باشند و چند ماه است که فشار شدیدی را تحمل می کنند. با آنها با محبت، با مدارا و با نوازش رفتار کن! دشمن این جمهوری و دشمن اسلام

جوان یک خانه را به زور از خانه کشیده بیرون. این را ما اطلاع داریم، جوان ها را به زور مسلح می کردند، اگر جوان مسلح نمی شد و در سنگر نمی رفت او را تهدید می کردند، این جوان را از این خانه کشاندند بیرون، بردند در سنگر، بعد همان جوان کشته شده و شما با این خانواده چگونه رفتار می کنید. این خانواده یک خانواده داغدار است، باید با او با عطف و محبت عمل کنید.

امروز، دولت ایران و ملت ایران موظف اند نسبت به کردستان عزیز، کردستان محروم، کردستان داغدار، کردستان جنگ زده و کردستان مصیبت زده نهایت محبت و عطف را بکنند.» (۱)

بعد از نماز و بعد از راه پیمایی بزرگی که در تشییع جنازه شهدای سنندج انجام شد، در جلوی لانه جاسوسی ابوشریف مسئول واحد عملیات سپاه و نماینده رئیس جمهور در امور سنندج، سخنرانی کرد. وی در بخشی از سخنان خود گفت: «استعمارگر امریکا متوجه کردستان شد و در آنجا تحت پوشش حمایت از خلق کرد جنگ را شروع کرد و در این جنگ افسران مزدور فراری رژیم شاه مخلوع، ساواکی ها و چپ نماهای امریکایی شرکت داشتند. ... در میوان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تشکیل شد، اما افراد مزدور پالیزبان و ساواکی ها و افراد بعث عراق آنها را محاصره نمودند و خلع سلاح کردند و تعدادی از آنها را کشتند و عده ای را به اسارت بردند و سر آنها را از بدن جدا کردند بعد از آن به شهر پاوه حمله بردند و بیمارستان را محاصره نمودند و ۲۵ نفر برادران پاسدار که مجروح شده بودند و در بیمارستان بستری بودند را اعدام کردند و در این موقع است که امام این پیر غرنده و پرصلابت و مرد عمل و قاطعیت به خشم می آید و دستور می دهد که ارتش و سپاه به کردستان اعزام شوند و ضدانقلاب را سرکوب کنند. سپاه و ارتش به ندای رهبر پاسخ گفت و تمام مناطق شهری کردستان را پاک سازی کرد و آخرین شهر یعنی مهاباد به دست سپاه افتاد، اما بر اثر سیاست های غلط دولت موقت و خوردن فریب و نیرنگ آتش بس و مذاکره با دشمنان اسلام دوباره آنها مواضع خود را تقویت نمودند. ما بارها گفتیم که خروج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از کردستان با ورود ضدانقلاب به منطقه مصادف خواهد بود. ...

جنگ ما در کردستان به خاطر کردستان نبوده و نیست جنگ ما بین مارکسیست های امریکایی و مردم مسلمان است و تا نابودی عوامل کفر و مزدوران امریکایی به جهاد مقدس مسلحانه خود ادامه می دهیم و قاطعانه اعلام می داریم هر نوع مذاکره با کفار و عوامل رژیم قبلی را محکوم می نماییم، اعلام آتش بس به دشمن به منزله تدارک جنگ دیگری علیه نیروهای مسلمان است. آتش بس را تحت هیچ عنوان نمی پذیریم.» (۲)

۴۷۱

در پیامد قضایای اخیر سنندج که صحنه سیاسی کشور را تحت الشعاع قرار داده است، پیش از ظهر امروز، سرهنگ صدری فرمانده لشکر ۲۸ کردستان با امام خمینی ملاقات کرد.

وی در گزارشی از وضع کردستان گفت: «به لطف امام و سربازان اسلام سنندج را از لوٹ کفار پاک کردیم، ما سنندج را پاک سازی کردیم، البته مهاجمین تفنگ هایشان را زمین گذاشتند و تعدادی از آنها فرار کردند که در تعقیب آنها در روستاها هستیم و در شهرهای دیگر هم برنامه ریزی کرده ایم که برویم آنجا را درست بکنیم. آنها تمام نیروهایشان را در سنندج جمع کرده بودند و تمام فعالیت اصلی شان در سنندج بود. تقریباً آن طور که برآورد کرده ایم ده هزار نفر بودند که از شهرهای مختلف

ص: ۹۰۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

و جاهای دیگر آمده بودند و تمام امیدشان سنندج بود که خوشبختانه به یأس تبدیل شد.» (۱)

امام خمینی نیز به ترتیب بر ضرورت تصفیه اشرا، وحدت ارتش و سپاه و تبعیت ارتش از فرمانده کل قوا (بنی صدر) بدین صورت تأکید کردند: «من امیدوارم که به خواست خدا و همت ارتش و پاسداران، کردستان به زودی تصفیه و درست شود. من از فداکاری های شما برای کشور خود و برای اسلام تشکر می کنم. حال که اشرا را از آنجا رانید، باید توجه به این معنا داشته باشید که آنان شما را رها نخواهند کرد. من به شما ارتشیان دلیر و سپاه پاسداران و شورای انقلاب و فرمانده کل قوا هشدار می دهم، که اشرا باید از کردستان تصفیه شوند. آنان کردستان را به فساد کشیدند و مردم کردستان را به طرز وحشتناکی اذیت و آزار کردند. آنان مردم را غارت کردند و همه را کشتند. دیگر نباید به اینها مهلت داد. باید منطقه درست پاک سازی شود تا دست آنها کوتاه و امیدشان قطع شود. البته مسئله مهم این است که ارتش و پاسداران و ژاندارمری ما با یکدیگر هم زبان و هم پیمان باشند و مهم تر اینکه در عمل با هم هماهنگی داشته باشند، زیرا در هماهنگی است که پیروزی میسر می شود، باید سران با هم تفاهم داشته باشند که بحمدالله دارند. باید سلسله مراتب محفوظ باشد. باید اطاعت بی چون و چرا انجام گیرد، ولی درست مثل صدر اسلام. اطاعت بدون هیچ اغماضی باید باشد و محبت و دوستی و برادری هم باید باشد. حضرت امیر علیه السلام رئیس کل قوا بودند، ولی نسبت به سایر افراد ارتش اسلام هم عطف داشتند. هرگز در سپاه اسلام تحمیل نیست. یعنی درست یک عده برادر هستند که در کنار هم برای خدا می جنگند که یکی فرمانده و دیگری فرمان بردار است و تخلف از دستور فرمانده جایز نیست. باید نظم کاملاً رعایت شود. باید فرماندهان به سربازان بفهمانند که همه با هم برادریم، و همه با هم می خواهیم کاری را انجام دهیم، ولی ارتش هم باید از فرمانده کل قوا پیش که آقای بنی صدر است اطاعت کند.» (۲)

بعد از سخنان امام مجدداً سرهنگ صدری گفت: «باید به عرض حضرت امام برسانم که سربازان اسلام افتخار برای کشور هستند. حضرت امام، طبقه سرباز واقعاً جان فشانی کردند، لخت می شدند بدون لباس می گفتند ما می خواهیم برویم طبق فرمان امامان شهید بشویم، تا این حد فداکاری می کردند. رفتند و دشمن را شکست دادند و تعداد زیادی از افسران بیش از حد انتظار فداکاری کردند. همکاری بین پاسداران و ارتش تا آنجایی که من هستم مطلقاً حرفی نیست در حدی است که آنچه را که بخواهند ما می کنیم، اصلاً فرقی بین ارتش و پاسداران نیست.» (۳)

۴۷۲

در مسیر راه زمینی زنجان سنندج، معضل دیواندره که مدت ها از موانع عمده ارسال تدارکات زمینی به سنندج بود چند روزی است که ظاهراً حل شده است، اما درواقع مشکلات آن در جنبه های مختلفی ادامه دارد. از جمله تعدادی از روستاهای اطراف هنوز در حیطه اقتدار گروه های مسلح غیرقانونی است که با قدرت بر اهالی عملاً حکومت می کنند.

ص: ۹۰۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و

نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۲۹۴ و ۲۹۵.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

درمورد دو روستا واقع در غرب و شمال غربی دیواندره امروز در ساعت ۱۸، تلفن گرامی از ستاد مشترک ارتش به سپاه ارسال شد که در آن آمده است: «چون افراد مسلح ضدانقلاب در حدود ۳۰۰ نفر در ارتفاعات دیواندره و آبادی های نیریز خاتون و ابراهیم آباد سقز می باشند و ۵۰ نفر سپاهی پاسدار برای پاک سازی منطقه کافی نیست. دستور فرمایید نسبت به اعزام لاقلا ۱۰۰ نفر پاسدار باتجربه اقدام نمایند تا با کمک ارتش آبادی های نامبرده محاصره، شناسایی و پاک سازی شوند و توجه داشته باشند پیشروی واحدهای ارتش مستلزم پاک سازی موانع موجود است.» (۱)

در این میان، این مسئله که روستاییان در معرض ظلم و ستم و زورگویی افراد مسلح غیرقانونی هستند (۲) و نیز کمبود نیرو برای حل ناامنی روستاهای اطراف در ذهن اهالی شهر که از حضور گروه های مسلح غیرقانونی آسیب دیده اند نیز وجود دارد، ولی استفاده از نیروی داوطلبان شهر خود مستلزم دقت {برای جلوگیری از نفوذ} و توان سازماندهی و تدارک است. از این رو امروز ساعت ۲۱، ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری، نیروی زمینی ارتش و نیز سپاه پیام داد: «چون اهالی دیواندره تقاضای اسلحه نموده اند تا به کمک پاسداران و ارتش نسبت به پاک سازی روستاهای اطراف همکاری نمایند دستور فرمایید در این مورد بررسی و اقدام نمایند.» (۳)

در این حال مشکلات مربوط به نفوذ گروه ها در ارتش یا هواداری برخی عناصر غیروابسته که از عمق نیات و اهداف این گروه ها مطلع نیستند، خود در افزایش مشکلات مزید بر علت است. نامه ای که احد رضایی مسئول عملیات سپاه زنجان به مرکز فرماندهی سپاه ارسال کرده است، علاوه بر توصیف آخرین وضعیت دیواندره به این مسئله نیز اشاره دارد. در این نامه آمده است: «اطلاعات دقیقی که رسیده اکثر نیروهای دیواندره تشکیل شده از گروه های کومه له و فدایی و کم و بیش دمکرات نیز وجود دارد، به طوری که پس از به دست افتادن شهر دیواندره به پاسداران، نیروی ضدانقلاب شهر را ترک کرده و به دهات اطراف پراکنده شده اند و روستاییان منطقه را تحت فشار قرار می دهند و مشغول تدارک و سازماندهی و تجدید قوای خود هستند. ... در جلسه ای که با فرماندهی لشکر ۱۶ زرهی قزوین و فرمانده تیپ ۲ زنجان در دیواندره انجام شد و {البته این جلسه با حضور تعدادی از افسران و درجه داران مؤمن به انقلاب انجام شد} شناسایی و آگاهی که افسران مؤمن از بقیه فرماندهان داشتند و مخالفت علنی فرماندهان با اقدام ارتش جهت جلوگیری از ظلم و ستم به روستاییان از طرف ضدانقلاب دیده شد، به طوری که فرمانده عملیات ارتش به نام سرگرد م (۴) با سخنرانی خود در بین مردم و ارتش و سپاه چنین وانمود کرد که حزب کومه له و فداییان با ما برادرند و ما برای سرکوبی اینها نیامده ایم. ... در تیپ ۲ زرهی زنجان به طوری که مکرر مشاهده شده است و خود پرسنل مؤمن به انقلاب می گویند جوی به وجود آمده که بعضی از آنها اگر با سپاه همکاری نزدیک داشته باشند، امکان ترور این درجه داران

ص: ۹۰۹

۱- سند شماره ۰۴۱۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه زنجان به مرکز فرماندهی، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا {پست فرماندهی}،

۲۶/۲/۱۳۵۹

۴- * در سند نام کامل آمده است.

و افسران مؤمن به انقلاب هست به طوری که خود برادران پاسدار شاهد جریان بودند که یکی از درجه داران تیپ ۲ زنجان با سپاه جهت پاک سازی منطقه رفته بود و ضربه ای به

ضدانقلاب نیز وارد شده بود. پس از پایان این مأموریت برای این درجه دار تشکیل دادگاه خلقی از طرف پرسنل چپی تیپ زرهی انجام شده بود و تهدید به مرگ کرده بودند که با پشتیبانی برادران پاسدار فعلاً این خطر از درجه دار مزبور رفع شد. ... وضع راه دیواندره و سنندج پاک سازی نشده و طبق اطلاعات رسیده و شناسایی انجام شده کاملاً افراد ضدانقلاب در جاده ها پراکنده و مستقر هستند و هیچ گونه عبور و مروری انجام نمی شود.» (۱)

۴۷۳

پادگان بانه بعد از روزها همچنان در محاصره است و وخامت اوضاع این شهر در حدی است که در محافل علنی نیز مطرح می شود؛ از جمله در نماز جمعه امروز تهران به طور رسمی و علنی به این مسئله اذعان شد. (۲)

در صحنه عمل، گزارش هنگ سقز حاکی است: «روز جاری مهاجمین از جوانب مختلف با سلاح های سبک و سنگین به طرف پادگان بانه و گروهان ژاندارمری به شدت تیراندازی و در حال حاضر پادگان سخت در گیر و مأمورین پادگان با تمامی قدرت به آتش آنان جواب می دهند.» (۳) گزارش یادشده را فرماندهی ژاندارمری در ساعت ۲۳:۴۵، به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد با ذکر این عبارت که «چگونگی و نتیجه حاصله متعاقباً اعلام خواهد شد.»

در گزارش لشکر ۲۸ نیز آمده است:

۱. در درگیری های مورخه ۲۵ و ۲۶/۲/۱۳۵۹، پادگان بانه، ۱۱ سرباز شهید و یک درجه دار و ۳ سرباز مجروح شده اند که به منظور سرکوبی مهاجمان مسلح از ساعت ۱:۲۵ روز ۲۶/۲/۱۳۵۹ تا ساعت ۶:۰۰ همان روز، ۵ سورتی پشتیبانی هوایی انجام گردیده است.

۲. یک فروند از هلیکوپترهایی که در مورخه ۲۵/۲/۱۳۵۹، از سقز به بانه پرواز کرده بودند مورد اصابت گلوله قرار گرفته و یک فروند دیگر دچار نقص فنی شده است.

۳. سرگرد... (۴) و ۷ نفر پرسنل دیگر بدون مجوز با هلیکوپتر از بانه خارج شده اند. (۵)

حوالی نیمه شب نیز این تلفن گرام با امضای فرمانده پادگان بانه برای دفتر امام و رونوشت آن به سپاه پاسداران ارسال شد: «توجه: اعلام خطر؛ پادگان بانه در چند نقطه آسیب پذیر و در حال سقوط و دیگر نیرویی در پادگان برای مقابله وجود ندارد.

... فرمانده پادگان بانه.» در هامش این سند نوشته شده است: «به سماجا گفته شد. جواب هواپیما فرستاده شد.» (۶)

در گزارش لشکر ۲۸ نیز مواردی مربوط به وقایع امروز بانه بدین شرح آمده است: «حمله

۱- سند شماره ۰۴۱۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- * در گزارش های قبل همین روز ذکر شد.

۳- سند شماره ۴۱۳۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴- ** در سند نام فرد آمده است.

۵- سند شماره ۵۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۳۹۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از پادگان بانه به دفتر امام، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

گروه های مسلح به پادگان بانه ادامه داشته و در ساعت ۴:۳۰ همان روز در اثر ترکش خمپاره دشمن ۲ نفر سرباز شهید و ۲ نفر مجروح گردیده اند و عمل بارریزی با دشواری صورت گرفته است. ... گزارش پادگان بانه حاکی است نفراتی از عناصر مسلح به صورت انفرادی در حال حرکت به طرف گردنه خان و جاده سقز دیده شده اند.» (۱)

۴۷۴

تحرکات مسلحانه و ایذایی غرب کشور امروز در مریوان، پاوه، شاهین دژ، نقده و میاندوآب ادامه یافت.

در مریوان، به پادگان چند بار با خمپاره انداز و دیگر سلاح ها حمله شد. انتقال یک شهید و ۴ مجروح از مریوان به کرمانشاه (۲)، نشانه تلفات ناشی از این حمله است.

در پاوه بازهم مناطق مختلف شهر از ارتفاعات با خمپاره مورد حمله قرار گرفت. (۳) مسجد جامع پاوه، از جمله این نقاط بود و به همین دلیل نماز جمعه امروز، در این مسجد برگزار نشد. (۴) به گفته مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه، امروز سیزدهمین روزی است که به سبب این درگیری ها مغازه های شهر تعطیل است. (۵) علاوه بر خسارات حملات روز جاری، خبرگزاری پارس خبر داد یک نفر از سه مجروح روز سه شنبه هفته گذشته، به نام زهرا بهرامی هفده ساله که در بیمارستان پاوه بستری بود، امروز به شهادت رسید. (۶)

در شاهین دژ، بازهم از حدود نیمه شب گذشته، حمله مسلحانه به شهر و مقر سپاه شروع شد که تا ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، ادامه یافت. در این حمله چند گلوله خمپاره به اطراف پمپ بنزین اصابت کرد. (۷) به منظور مقابله با این وضعیت، امروز ساعت ۱۳:۵۰، دوزدوزانی فرماندهی سپاه، این پیام را برای ستاد مشترک ارتش ارسال کرد: «تقاضا می شود جهت تأمین برادران پاسدار مراغه برای پشتیبانی نیروهای مستقر در شاهین دژ که هر شب مورد حمله عناصر ضدانقلاب واقع می شوند اقلام مشروحه زیر را که امکان تأمین از طرف پادگان مراغه وجود دارد اقدامات لازم صورت گیرد.

۱. سلاح سنگین با مهمات مربوطه {تفنگ ۱۰۶ دو قبضه}؛ ۲. بی سیم با برد بلند؛ ۳. جیب جهت نصب سلاح های سنگین {۲ دستگاه}» (۸)

در ساعت ۲۱، ستاد مشترک با ذکر درخواست یادشده، پیامی بدین شرح برای عملیات نیروی زمینی ارتش ارسال کرد: «دستور فرمایید که موضوع فوق را بررسی و اقدام نمایند، ضمناً چنانچه حرکت ستون میاندوآب به زودی انجام شود به سپاه پاسداران محل اطلاع داده شود که مهاجمین را در گیر داشته باشند تا با یک عمل غافلگیرانه از فرار و پخش آنان جلوگیری شود.» (۹)

در نقده، متأثر از شهادت یک جوانمرد در روز گذشته، فضایی ناآرام ایجاد شد. در تلفن گرام ستاد مشترک به ژاندارمری آمده است: «طبق اعلام شهربانی نقده تعدادی از جوانان قسمت ترک نشین شهر پس از تشییع جنازه غلامعلی سلیمانی با دادن شعارهایی علیه فدائی، دمکرات به محله کردنشین حمله و سپس در خیابان ارتش با حالت عصیان به کتاب فروشی حنیف

۱- سند شماره ۵۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۲- سند شماره ۵۷۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۳- سند شماره ۴۱۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۲۶/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- سند شماره ۴۱۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۲۶/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۱۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}،
۲۶/۲/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۱۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاجا {مدیریت عملیات}،
۲۶/۲/۱۳۵۹.

حمله و نشریات مجاهدین خلق را به آتش کشیده چون امکان دارد در روزهای آتی امکان این درگیری باشد و نیروی فعلی پلیس نیز قادر به برقراری نظم نباشد دستور

فرماید مقامات مسئول به نیروهای مسلح محلی اعم از ژاندارمری، سپاه پاسداران و مجاهدین گروه های پاک سازی دستورات لازم جهت همکاری با پلیس در این گونه موارد صادر نمایند.» (۱)

در میاندوآب، بازهم نیروهای مستقر در پلیس راه، نیمه شب، مورد حمله قرار گرفتند و تیراندازی متقابل تا حدود ۳ بامداد امروز، ادامه یافت. (۲)

۴۷۵

مین گذاری جاده ها، اقدامی ساده و کم هزینه و درعین حال، به خصوص از نظر ایجاد فضای ناامنی و رعب پربازده است، از این رو مسئله مین گذاری به یکی از مسائل عمده این روزها تبدیل شده است.

ساعت ۱۷ امروز، یک دستگاه کمپرسی در جاده قدیمی حیدرآباد نقده روی مین رفت و منهدم شد. در گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این حادثه آمده است: «نظر به اینکه امکان دارد در محل دیگری از این جاده مین گذاری شده باشد، از لشکر ارومیه درخواست شده تا با اعزام کارشناس نسبت به بازدید و پاک سازی جاده مذکور اقدام نمایند.» (۳)

امروز همچنین ستاد مشترک ارتش هشدار داد: «حزب کومه له [و] دمکرات پس از تخلیه شهر سقز اطراف شهر را مین گذاری و عده ای از ضدانقلابیون در زیرزمین ها جهت ضربه زدن مخفی شده است.» (۴) این هشدار بر مبنای خبری است که روز گذشته، اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات عملیات سپاه در تهران ارسال کرده و از مین گذاری اطراف سقز و تحرک مخفیانه در تونل زیرزمینی این شهر به وسیله پیشمرگان کومه له و دمکرات خبر داده بود. (۵)

همچنین ستاد مشترک ارتش امروز، با امضای سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک، خطاب به «گیرندگان: ۱. نیروی زمینی ۲. نیروی هوایی ۳. نیروی دریایی ۴. ژاندارمری ۵. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۶. شهربانی» این پیام را ارسال کرد: «رویدادهای اخیر و اطلاعات واصله حاکی است اکنون که ضدانقلابیون از تفاوت های موضعی و تهاجم به پادگان ها نتیجه ای نگرفته اند و در موقعیت نامساعدی می باشند درصدد مین گذاری در جاده ها و نقاط حساس منطقه غرب می باشند به طوری که استحضار دارند جنگ با مین یکی از بزرگ ترین مشکلاتی که واحد متحرک را در محظور قرار خواهد داد و موجب تضعیف روحیه و تقلیل کارایی واحدها می شود و سرعت واحدها را مواجه با خطرات و اشکالات می نماید در این موقع است که بایستی واحدهای مهندسی رزمی با کلیه امکانات مسیرها را قبل از حرکت و عبور واحدها پاک سازی نمایند و واحدها به هر اثر کوچکی که احتمال مین گذاری در آن منطقه باشد مشکوک باشند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۶)

- ۱- سند شماره ۴۱۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۱۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۲۶/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۱۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ارومیه به اطلاعات و عملیات مرکز، ۲۵/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۱۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نیروهای زمینی و هوایی و دریایی، ژاندارمری، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و شهربانی، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

در وضعیت وجود بحران میان ایران و امریکا، هرگونه موضع گیری ایران راجع به شوروی بالطبع اهمیت زیادی دارد. امروز بازم وزیر امور خارجه ایران نشان داد که مسئله افغانستان برای ایران از بهره برداری از اختلافات دو ابرقدرت اهمیت بیشتری دارد.

صادق قطب زاده درمورد پیشنهاد افغانستان مبنی بر مذاکره با ایران و پاکستان گفت: دولت کنونی افغانستان نمی تواند به نام مردم این کشور صحبت کند. بنابراین نخست باید ارتش شوروی از افغانستان خارج شود تا ما بتوانیم با دولتی که مردمی باشد مذاکره کنیم. در حال حاضر، معلوم نیست دولت افغانستان حکومت می کند یا شوروی، ولی آنچه مسلم است شوروی در آن کشور حکومت می کند و گرنه لزومی به حضور نیروهای نظامی این کشور نبود و چنین به نظر می رسد که مذاکره باید با خود روسیه انجام گیرد. (۱)

درباره موضوع مذاکره یاد شده در سخنان قطب زاده، خبری که در ساعت ۲۰:۴۵ امشب، از رادیو لندن پخش شد قابل توجه است. در این برنامه خبری اعلام شد: رژیم کابل پیشنهاد کرده که با ایران و پاکستان گفت و گوهایی در راه عادی ساختن روابط دوطرف به عمل آورد و چنانچه ایران و پاکستان و ایالات متحده امریکا حدود مرزهای افغانستان را تضمین نمایند، امکان دارد نیروهای شوروی خاک آن کشور را تخلیه نمایند و افغانستان به صورت کشور بی طرفی درآید، اما وزیر امور خارجه امریکا گفت که این پیشنهاد فقط ظاهر سازی است. وزارت امور خارجه انگلستان هم گفت که این پیشنهاد یک اشکال اساسی دارد و آن این است که باید ابتدا تخلیه نیروهای شوروی اجرا شود و اوضاع موجود {اشغال} تقبیح گردد. مفسر رادیو لندن افزود: «به میان کشیدن پای پاکستان و ایران و ایالات متحده در تضمین حدود مرزهای افغانستان در واقع بدان معناست که این کشورها در واقع رژیم کابل را به رسمیت می شناسند و این درست همان چیزی است که شوروی می خواهد.» (۲)

در حال موضع ایران در سخنان امروز وزیر امور خارجه انعکاس یافت؛ وی گفت: «ما در این کنفرانس [وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی] حضور نیروهای شوروی در افغانستان را محکوم خواهیم کرد، زیرا حضور این نیروها برای ما غیر قابل قبول است.» (۳)

آقاشاهی وزیر امور خارجه پاکستان، نیز گفت: به رغم این تصورات که برخی اعضای هوادار شوروی در گردهمایی مانند سوریه، لیبی و سازمان آزادی بخش فلسطین خواهند کوشید تا گردهمایی را به اتخاذ موضعی نرم تر در قبال افغانستان ترغیب کنند، درباره خروج کامل نیروهای شوروی از افغانستان وحدت نظر کامل وجود دارد. (۴)

ضمیمه گزارش ۴۷۰: گزارش تفصیلی از مراسم اولین نماز جمعه سنندج بعد از درگیری های اخیر در فضایی نظیر موقعیت کنونی سنندج که بعد از روزها درگیری شدید از دست گروه های مدعی مسلح آزاد شده است، برگزار می شود. برگزاری نماز جمعه با مشکلاتی عدیده روبه رو است و تمهیدات خاص خود را می طلبد.

نویسنده کتاب ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنج که خود از محققان و مطلعان قضایای کردستان در سال های اول پیروزی

ص: ۹۱۳

۱- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۵۷، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

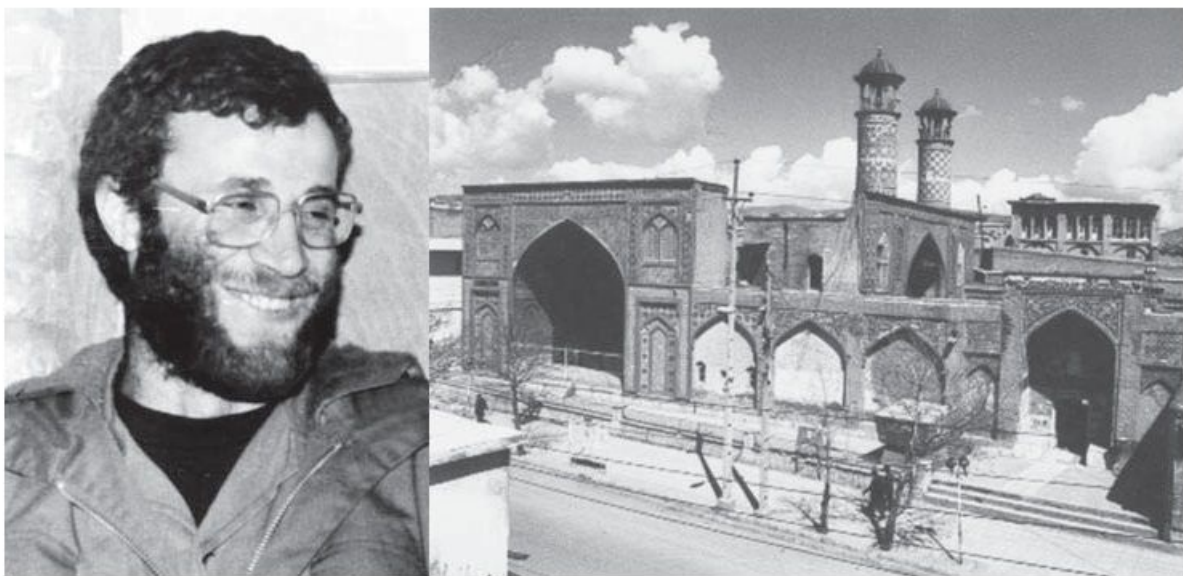
۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

انقلاب است، پس از ذکر مراسم بعضی شهرهای ایران به سنندج پرداخته و نوشته است: «اما نماز جمعه در مرکز بحران، یعنی شهر نسبتاً آرام گرفته سنندج در فضایی متفاوت تر در حال برگزاری است. در میان نمازگزاران قشری از متدینین که حداقل چهار جمعه بلکه ماه ها را سپری کرده و موفق به برپایی و شرکت در نماز جمعه نگردیده اند و اینک با حفظ موضع بی طرفی شان نسبت به طرفین جنگ چنین توفیقی را مغتنم شمرده اند، به چشم می خورند. اگر چه این اولین نماز جمعه ای است که پس از سقوط حاکمیت جریانات مارکسیستی منعقد می گردد و هنوز ابر ناامیدی از آسمان شهر رخت برنسته است، اما قشر مسلمان و متعصب مذهبی شهر، به رغم خطرات جانی احتمالی از سوی گروه ها، چنین فرصتی را به فال نیک می گیرند و با شرکت در مراسم نماز، مجدداً اعتماد نسبی شان را به حاکمیت جمهوری اسلامی و فاتحان سنندج ابراز می کنند. قشر وفادار و در رأس آنها پیشمرگان مسلمان کرد با شیفتگی هرچه تمام تر در این مراسم حضور یافته و بی شک شوق و ذوق زایدالوصفی وجود ایشان را فرا گرفته است، زیرا اغلب، ماه هاست که در مهاجرت به سر برده و اساساً از حضور در دیارشان محروم بوده اند.

اما در پیشاپیش قشر سوم نمازگزاران غیربومی، محمد بروجردی است که اهمیت حضور در این مراسم را مؤکداً به رزمندگان سپاه گوشزد می کند. او در اینجا نیز بخش مهمی از جامعه سنندجی را که زنان و دختران مسلمان هستند، نادیده نمی گیرد.

یکی از دانشجویان دختر اعزامی از تهران، لانه جاسوسی امریکا، می گوید: "حضور در نماز جمعه یکی از کارهای مهم ما بود که باید با لباس کردی می رفتیم و پشت سرشان نماز می خواندیم. حتی از لهجه کردی استفاده می کردیم. بالاخره ما باید با این مردم دوست می شدیم، باینکه کردی بلد نبودم، ولی وقتی با لهجه شان صحبت می کردم خیلی خوششان می آمد."

یکی دیگر از این دانشجویان [دختر] که به دلیل تسلط به زبان کردی، نسبت به هم رزمان خود نقش فعال تری ایفا کرده است از اولین نماز جمعه سنندج خاطره ای را نقل می کند که بیانگر حال و هوای این لحظات است: "در راه اندازی نماز جمعه می خواستیم بگوییم که همه چیز عادی شده است، وقتی رسیدیم به مسجد چون ته جیب مانتوهای هر کدام از ما نارنجک بود، اصلاً چون مثل نقل و نبات بود فراموش کرده بودیم نارنجک همراهمان است. یکی از خانم های انتظامات که کرد بود کیف من را که گشت یک دفعه فریاد کشید: نارنجک، نارنجک، این نارنجک دارد، تو بازداشتی،..." مدیریت و نقش فعال محمد بروجردی در این مراسم و استمرار حضور او در سنندج و سخنرانی اش قبل از نماز جمعه هفته بعد، گویا حاوی این پیام است که همه این سختی ها و محنت ها و شهادت ها و جراحت ها برای برپایی

{نگاه محمد بروجردی به مسجد جامع و اهمیت نماز جمعه و نقش پررنگ وی در برگزاری اولین نماز جمعه بعد از ماه ها
غربت مسلمانان سندج }

ص: ۹۱۴

نماز بوده است و برای او بی شک مسرت بخش و غرور آفرین است که صحن و حیاط مسجد جامع سنندج که به شدت صدمه دیده است} از نمازگزاران پر شده و بانگ الله اکبر در اطراف مسجد و داخل شهر آنی قطع نمی شود.

فرمانده عملیات سپاه کردستان، از اینکه به نماز جمعه سنندج پوشش خوب تلویزیونی داده نشد و آن چنان که باید آن را منعکس نکردند، ابراز تأسف می کند. این حضور مردمی در شرایطی است که به زعم خبرنگار کیهان شهر هنوز حالت جنگ زده دارد و مردم از امکانات رفاهی بی بهره اند و فاقد آب و برق و تلفن می باشند. اما شرکت دو وزیر بهداشتی و پست و تلگراف همراه برخی دیگر از مقامات اجرایی کشور و نیز حاکم شرع کردستان که هر سه قبل از خطبه ها به ایراد سخنرانی می پردازند، نویدبخش بسیج منابع و امکانات جدید برای بازسازی شهر و تحکیم هرچه بیشتر امنیت است.» (۱)

ص: ۹۱۵

۱- مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، صص ۵۱۷ و ۵۱۸.

امروز ۱۷ ماه مه، طبق قرار قبلی، اجلاس وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا شروع به کار کرد. در این اجلاس باید برای اجرای مصوبه اجلاس قبلی این وزیران، که ۲۳ آوریل گذشته {۳/۲/۱۳۵۹} در لوکزامبورگ تشکیل شد، تصمیم گیری شود. در اجلاس مزبور مقرر شده بود چنانچه تا ۱۷ ماه مه {۲۷/۲/۱۳۵۹}، پیشرفتی در زمینه مسئله گروگان ها حاصل نشود، تحریم اقتصادی نیز بر دیگر تدابیر در نظر گرفته شده افزوده شود. (۱)

وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا امروز، گفت و گوهای خود را درباره تحریم اقتصادی مشترک ایران در ناپل آغاز کردند. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بروکسل در گفت و گوهای ناپل مسئله جلوگیری از صدور کالاهای بازرگانی به استثنای دارو و مواد غذایی، خودداری از امضای قراردادهای جدید و متوقف ساختن قراردادهای جاری تا آزاد شدن گروگان های امریکایی مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این درحالی است که ایتالیا، انگلیس، فرانسه و آلمان غربی مایل اند بسیاری از قراردادهای مهم خود با ایران را حفظ کنند.

باینکه مجلس اعیان انگلیس دیروز، لایحه تحریم اقتصادی ایران را تصویب کرد و به این ترتیب لایحه مذکور جنبه قانونی پیدا کرد، (۲) به گزارش آسوشیتدپرس وزیران امور خارجه سه کشور مهم غربی یعنی آلمان غربی، فرانسه و انگلیس امروز، ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا را مطلع ساختند که بازار مشترک اروپا مجازات های اقتصادی علیه ایران را به طور کامل به کار نخواهد بست. آنها به طور دقیق برای ماسکی روشن ساختند که چگونه می خواهند مجازات هایی را که ماه گذشته، تصویب کرده بودند اجرا کنند. سه وزیر امور خارجه مذکور با وجود درخواست پرزیدنت جیمی کارتر مبنی بر اتخاذ روش های خشن علیه ایران به اطلاع

ص: ۹۱۷

۱- * در روزشمار ۳/۲/۱۳۵۹، گزارشی از اجلاس مزبور آمده است.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

ماسکی رساندند که به اعتقاد آنها اعمال فشار تجاری کمکی به آزادی گروگان ها نخواهد کرد. (۱)

مفسر خبرگزاری فرانسه به نقل از محافظل اروپایی در بروکسل گفت: «احتمالاً میزان اقدامات اقتصادی علیه ایران بسیار محدود خواهد بود و این چیزی است که موجب یأس امریکا خواهد شد. ... زیرا ادmond ماسکی وزیر امور خارجه امریکا، هفته گذشته، به دفعات در مورد اهمیتی که امریکا برای تحریم های اقتصادی علیه ایران قائل است، تذکر داده بود. ... این اقدامات عبارت اند از قطع روابط تجاری {به استثنای مواد غذایی و دارویی} و امتناع از امضای قراردادهای جدید و تعلیق قراردادهای جاری {به استثنای قراردادهای خدماتی} ... اما همان طور که روی جنکینز دبیر کمیسیون اروپایی، برای ادmond ماسکی توضیح داد اعمال تحریم در مورد قراردادهای جاری مشکلات عظیمی را به بار خواهد آورد.» (۲)

در واکنش به این گونه تردیدها، هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، اعلام کرد که امریکا هیچ دلیلی برای به تأخیر انداختن تحریم های اقتصادی خود علیه ایران نمی بیند. او گفت ایران هیچ اقدامی برای نجات جان گروگان ها انجام نداده است. (۳)

در همین حال، ادmond ماسکی وزیر امور خارجه امریکا، کوشید اختلاف نظر امریکا و اروپا را عمده نشان ندهد، وی گفت: متحدان اروپایی امریکا راجع به تعریف مجازات ایران دچار مشکلاتی شده اند، اما وی معتقد است که اروپا از مبارزه اقتصادی امریکا برای آزادی گروگان ها حمایت می کند. ماسکی با بیان اینکه متحدان اروپایی امریکا روحیه حمایت از امریکا را دارند، ولی یک رشته مشکلات فنی و غیر فنی در تعریف مجازات ها وجود دارد، افزود هیچ گونه انتقادی از روش اروپاییان ندارد. رویتز ضمن این گزارش یادآوری کرده است: در جریان مسافرت ماسکی به اروپا رهبران کشورهای عضو بازار مشترک به او گفتند نباید انتظار داشته باشد که کشورهاشان مجازات کاملی علیه ایران اعمال کنند. (۴)

ژاپن متحد غیراروپایی امریکا نیز به نوعی الگوی اروپا را تأیید کرد. در گزارش آسوشیتدپرس از توکیو آمده است: دولت ژاپن به این نتیجه رسیده است که برای اعمال محدودیت های جدید اقتصادی علیه ایران، به زمان بیشتری نیاز دارد. ماسایوشی اوئیرا نخست وزیر ژاپن، به خبرنگاران گفت پس از تصمیم جامعه اقتصادی اروپا در مورد محدودیت های جدید، کابینه او دوباره تشکیل جلسه خواهد داد. منابع آگاه دولتی در ژاپن گفتند ژاپن همگام با اروپا در مورد اعمال هر نوع محدودیت جدیدی اقدام خواهد کرد. یادآوری می شود سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن نیز امروز، برای شرکت در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا وارد ناپل شد. (۵)

۴۷۸

هم زمان با اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا امروز، خبرگزاری ها از تحرك دیگری در خصوص مسئله گروگان ها خبر دادند.

به گزارش یونایتدپرس از سازمان ملل متحد، امروز، یک سخنگوی این سازمان اعلام کرد که کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل، ظرف ده روز آینده، هیئتی را برای گفت و گو درباره

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

از سرگیری مذاکرات راجع به آزادی گروگان های امریکایی به تهران اعزام خواهد کرد. (۱) به نظر مفسر یونایتد پرس در واقع «والدهایم پس از رایزنی های بسیار با دولت های ایالات متحده و ایران که به عقیده وی هر دو طرف تمایل خود را به حل و فصل بحران گروگان ها از طریق مذاکره نشان داده اند، به ابتکار تازه خود روی آورده است.» (۲)

به گفته سخنگوی مزبور، ادیب داوودی حقوق دان سوری برای این کار در نظر گرفته شده و قرار است وی با سفر به تهران در خصوص از سرگیری کار کمیسیون تحقیق سازمان ملل و به پایان رساندن آن با مقامات ایرانی گفت و گو کند. (۳)

۴۷۹

در گزارش های خبرگزاری های غربی همچنان مطالب مربوط به حواشی اشغال سفارت ایران در لندن به چشم می خورد که این گونه گزارش ها در مطبوعات ایران نیز بازتاب می یابد.

امروز، خبرگزاری فرانسه از لندن گزارش داد: به دنبال انفجار یک بمب در هتل کوئینز گاردن لندن که موجب کشته شدن یک نفر شد، اسکاتلندیارد اظهار کرد ایرانی هایی که عامل و قربانی انفجار روز شنبه در هتل کوئینز گاردن لندن بوده اند، احتمالاً از اهالی خوزستان هستند که با رژیم ایران مخالف اند و به همان گروه مهاجمان تعلق دارند که عامل گروگان گیری در سفارت ایران در لندن بودند. به گفته مسئول هتل، مردی که بر اثر این انفجار کشته شد چهار روز پیش به هتل آمده و بارها با یک دوست ایرانی خود ملاقات کرده است. (۴)

در گزارش دیگری که آسوشیتد پرس از لندن ارسال کرده نیز آمده است: افسران اسکاتلندیارد گفتند فوزی بداوی نژاد، فرد عربی که متهم به کشتن ۲ تن از گروگان های سفارت ایران در لندن است چندین بار تهدید به مرگ شده است. این افسران در یک دادگاه لندن که برای رسیدگی به اتهامات وی تشکیل شده است گفتند بداوی نژاد از طریق نامه و تلفن به مرگ تهدید شده است و اگر با قید ضمانت آزاد شود پلیس به هیچ وجه نمی تواند سلامتی وی را تضمین کند. فوزی بداوی نژاد به کشتن دو گروگان، توطئه برای قتل سایر گروگان ها و حمله و بازداشت غیرقانونی آنها متهم است. (۵)

۴۸۰

دولت عراق همچنان در جهت تشدید فضای دشمنی با ایران پیش می رود.

در این زمینه، خبر واصله از لشکر ۹۲ زرهی حاکی است: «دولت عراق به کلیه کدخدایان قرا دستور داده است مشخصات کلیه کسانی که ایرانی الاصل بوده یا به نحوی با ایرانیان در ارتباط می باشند گزارش نمایند تا نسبت به مصادره اموال و اخراج آنان از عراق اقدام گردد.» (۶) در عمل نیز در ۴۸ ساعت گذشته، جمعاً ۶۵۲ نفر دیگر از طریق مناطق مرزی غرب کشور از عراق به خاک ایران رانده شدند. (۷)

ص: ۹۱۹

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۳- همان.
- ۴- روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۵- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۶- سند شماره ۳۴۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی خوزستان به وزارت کشور {اداره کل انتظامی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.

همچنین امروز، منابع ایرانی خبر دادند: «مدیریت سازمان امنیت و استخبارات و پلیس و فرماندهی حزب بعث در بصره به کلیه مراکز تابعه خود در سرتاسر نوار مرزی ابلاغ نموده که به طور شبانه روز به گشت و نگهبانی خود افزوده و به مراقبت کامل بدون وقفه ادامه داده و هر جاسوس ایرانی یا عراقی که علیه عراق و به سود ایران کار می کند و وارد مرزهای عراق بشود بلافاصله دستگیر و تحویل نمایند.» (۱) در پایان گزارش مزبور چنین نتیجه گیری شده است: «به علت گسترش واحدهای عراقی در مرز این کنترل بیشتر و رفت و آمد به کلی قطع و بی نهایت دشوار است.»

در این حال، تشدید فضای پلیسی در داخل عراق نیز ادامه دارد. یک گزارش از داخل بصره مربوط به امروز، حاکی است که به دستور مأموران امنیتی و انتظامی بصره افرادی که در نظر دارند در مساجد اقامه نماز کنند فقط مجاز هستند که در مسجد واقع در منطقه السیف {بخش قدیم بصره} نماز بگذارند. (۲)

۴۸۱

افزون بر اقدامات نظامی عراق در مناطق مرزی جنوب و غرب کشور، ایجاد ناامنی به طرق مختلف توسط عوامل عراق همچنان ادامه دارد.

خوزستان به سبب هم مرزی با عراق و اشتراکات فرهنگی قبیله ای اهالی آن با ساکنان مناطق مرزی عراق، همواره یکی از کانون های اصلی فعالیت های ضدانقلابیون ایرانی وابسته به عراق و نیز عوامل اعزامی رژیم این کشور است. یکی از مشکلات اهالی استان خوزستان این است که هرازگاهی به شکل های مختلف با اقدامات خرابکارانه این افراد روبه رو هستند. بنا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز، بعد از ظهر امروز، ۱۰۰ خرمن گندم کشاورزان زحمت کش واقع در ۸۰ کیلومتری اهواز {مسجد سلیمان} به دست چند مزدور به آتش کشیده شد. (۳) در ارتباط با این آتش سوزی اطلاعیه ای از طرف سپاه اهواز صادر شد که در آن آمده است: «ما یک بار دیگر ضمن پشتیبانی کامل از حقوق مستضعفین و جانبازی در راه تحقق آرمان های آنان به این عناصر سرسپرده اخطار می کنیم که تا زمین را از وجود این خائنین پاک ننماییم از پای نخواهیم نشست.» (۴)

یادآوری می شود مقابله قطعی با نفوذ عناصر یادشده مستلزم تجهیز و بسیج نیروهای زیادی در سطح بومی است که به دلیل ارتباط وسیع با عوامل عراقی، خود این کار معضلات عدیده ای همراه دارد، باین همه، این امر مورد توجه نیروهای بومی سپاه قرار دارد. امروز، واحد تحقیقات و اطلاعات دشت آزادگان درخواستی بدین شرح به واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه اهواز ارسال کرد: «باتوجه به اینکه موقعیت کنونی مرز دشت آزادگان با عشایر مرزنشین عراق که مرتب در حال درگیری می باشد و عشایر مرزنشین همیشه و همه وقت آماده همه نوع کمک می باشند و مرتب از کمبود فشنگ به مسئولین مراجعه نموده و خواستار این نوع یاری هستند. از طرف سپاه

ص: ۹۲۰

۲۷/۲/۱۳۵۹

۲- سند شماره ۰۳۴۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۲ دایره اطلاعات} به نخست وزیری، ۲۸/۳/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

پاسداران سوسنگرد واجب و به طور لزوم می توان به هر وسیله که شد فشنگ کلاشینکف یا برنو به تعداد زیاد تهیه و به آنان در قبال دریافت رسید و مصرف کردن آن در مواقع ضروری تحویل نماید. لذا هرچه سریع تر در این امر اقدام لازم را مبذول فرمایید که منجر به بروز حوادث دیگر نخواهد شد. ضمناً برحسب اطلاع واصله فشنگ کلاشینکف به اندازه فراوان در لشکر یا در ناحیه ژاندارمری اهواز موجود است.» (۱)

پیام امروز فرماندهی لشکر ۹۲ به استانداری خوزستان از اقدامات دیگری برای جلوگیری از تردد و نفوذ عوامل عراق حکایت دارد. در این پیام آمده است: «با ارسال یک برگ کالک پیوست حاوی مطالب لازم جهت چگونگی ایجاد جاده و تکمیل شبکه سیم خاردار در نوار مرز به استحضار می رساند ایجاد جاده از منطقه سوبله تا طلایه [طلایه] قدیم بایستی برآمده باشد و بین جاده مذکور و باتلاق های هورالعظیم حداقل ۲۰۰ متر نی بری و منطقه پاک گردد. ایجاد این جاده به علت وجود باتلاق ها بهتر است که در اواخر تابستان تا قبل از شروع باران های موسمی معمولاً اوایل دی ماه است شروع گردد، زیرا در این زمان از سال، اغلب باتلاق های واقع در مسیر جاده خشک می شود و سهولت انجام کار را ممکن می سازد، واضح است که پس از ایجاد جاده در نوار مرز سایر اقدامات کنترلی لازم نیز از طرف سازمان های مربوطه انجام خواهد شد و آنچه مشکل به نظر می رسد ایجاد جاده در مسیر پیشنهادی و تکمیل شبکه سیم خاردار است. سایر اقدامات تأمینی لازم به موازات پیشرفت کار اساسی فوق از طریق سازمان های مسئول انجام گردد.

فرمانده لشکر ۹۲ زرهی، سرهنگ ستاد فرزانه» (۲)

در غرب کشور، گزارش امروز شهربانی کرمانشاه از وجود وضعی غیرعادی در قصرشیرین در طول شب گذشته، حکایت می کند. مطابق این گزارش «بعضی تلویزیون های

ساکنین قصرشیرین تصویر زنده پادگان سرپل ذهاب و شکل رفت و آمدهای این پادگان را پخش و تا ساعت ها پس از بامداد نیز برنامه های تلویزیون بغداد را نشان داده [اند]». تحلیل شهربانی در ادامه بدین قرار است:

«به نظر می رسد که عوامل ضدانقلاب با تغییراتی در دستگاه ها و دکل های تقویتی بین راه یا احتمالاً با نصب فرستنده های نامرئی در حدود پادگان مذکور فعالیت هایی را کنترل می نمایند.» (۳)

گزارش دیگری از شهربانی قصرشیرین مربوط به درگیری شبانه در ساعت ۲۲، است. براساس این گزارش «در هوان منطقه دشت ذهاب بین مهاجمین و پاسداران مستقر در آن محل درگیری شدیدی رخ داده که یک نفر جوانمرد به نام رمضان کشته و یک پاسدار به نام جوان محمد اهل یزد به سختی مجروح [شده] که تحت درمان قرار می گیرد.» (۴) خبرگزاری پارس وقوع این درگیری را بین مهاجمان مسلح عراقی از یک طرف و پاسداران انقلاب اسلامی و فداییان امام خمینی از سوی دیگر در منطقه مرزی تپه رش گزارش داده است که ضمن آن یکی از فداییان امام خمینی شهید و یک پاسدار انقلاب مجروح شده است.» (۵)

- ۱- سند شماره ۱۸۹۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه دشت آزادگان به دایره تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۲۷/۲/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۳۴۷۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استاندار خوزستان {مدیریت سیاسی انتظامی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۳۴۰۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از استانداری کرمانشاهان به دفتر معاونت امور اداری و مالی، ۲۷/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۱۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در منطقه قصر شیرین که عوامل رژیم عراق فعال اند اتفاقی رخ داد که در نوع خود کاملاً بی سابقه بود. گوسفندانی که از روز قبل، سرقت آنها شروع شده بود تا ساعات اولیه بامداد امروز، پس از درگیری هایی به عراق برده شدند.

گزارش ناحیه ژاندارمری حاکی است: «تعدادی از مهاجمین به نام قیاده موقت (۱) به آبادی تنگاب نو مراجعه به نام اینکه برای همکاری با آنها آمده اند

اهالی را اغفال و پس از صرف شام با ترس و ارعاب یک هزار رأس گوسفند آبادی را به سرقت می برند. پاسگاه ژاندارمری محل پس از اطلاع از جریان امر و درگیری و تیراندازی که چهار ساعت ادامه داشته، مهاجمین را متواری و جوانمرد سهراب فتحی جمعی پاسگاه تنگاب نو به شهادت می رسد.» رکن سوم ژاندارمری در گزارش به دفتر ریاست جمهوری افزوده است: «چگونگی را از مسئول قیاده موقت استعلام، ضمن تکذیب خبر، جریان واقعه را یادداشت [کرد] که از رابطین خود پرسد و چون امکان دارد مهاجمین به نام قیاده موقت وارد آبادی ها بشوند، به ناحیه کرمانشاه دستور داده شد دقیقاً موضوع را رسیدگی و واقعیت را روشن نمایند.» (۲)

با اینکه مشخص نیست در این ماجرا واقعاً سوءاستفاده بارزانی ها مطرح بوده است یا عده ای مهاجم وابسته به عراق به نام آنها مرتکب این کار شده اند، در مطبوعات اعلام شد: عده ای از مهاجمان مسلح عراقی با عنوان کمک کردن به اهالی تنگاب نو وارد این منطقه شدند و ساعت ۲ بامداد، قصد دستبرد داشتند. (۳)

هم زمان با سرقت گوسفند از آبادی تنگاب نو در آبادی گرسد (۴) نیز به طور مشابهی این کار انجام شد. شروع ماجرا طبق گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری به ساعت ۱۴ روز قبل {۲۶/۲/۱۳۵۹}، برمی گردد. در این ساعت طبق گزارش مزبور «۲۳ نفر با لباس کردی وارد قریه گرسد حوزه پاسگاه ولدکشته [می شوند] با تهدید از اهالی نان می خواهند، سپس مبلغ ۲۷۲ هزار تومان پول شمس الله عزیزی کدخدای ده و ۲ قبضه اسلحه پران شکاری و یک قبضه اسلحه کمری با ۱۱۲۳ احشام اهالی را (۵) به سرقت و در ساعت ۲۰ روز ۲۷/۲/۱۳۵۹، در موقع عبور به خاک عراق با مأمورین پاسگاه ولدکشته درگیر که جوانمرد اسماعیل فتحی شهید و سارقین ضمن فرار، احشام را نیز به کشور عراق می برند. از تلفات احتمالی سارقین اطلاعی در دست نیست، ولی ۲ نفر از سارقین به نام های منصور نظری و... (۶) هر دو ساکن قریه گرسد شناسایی

ص: ۹۲۲

۱- * عنوان افراد بارزانی، یکی از دو گروه عمده کرد عراقی است که با دولت بعث مبارزه می کنند.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳؛ و روزنامه بامداد، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- ** تنگاب نو از روستاهای تابعه قصر شیرین در ۵/۷ کیلومتری جنوب شرقی خسروی و کنار رودخانه الوند است. گرسد

نیز از آبادی های تابعه قصرشیرین واقع در ۱۲ کیلومتری جنوب خسروی و کنار همان رودخانه است. [فرهنگ جغرافیایی ایران {آبادی ها}، جلد ۵، استان ۵ {کردستان و کرمانشاهان}، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، صص ۹۵ و ۳۹۵]

۵-*** عبارت "با ۱۱۲۳ احشام اهالی را..." عین سند است.

۶-**** نام دوم در سند ناخوانا بود.

[شدند].» (۱) درباره این ماجرا در گزارش گروهان ژاندارمری قصرشیرین آمده است: «تعدادی مأمور به کمک پاسگاه ولدکشته اعزام و معلوم می گردد سارقین مسلح تعدادی گوسفند متعلق به قریه گرسداف را سرقت و قصد خروج آن را از نزدیکی های پاسگاه ولدکشته به عراق را دارند که ضمن زدو خورد مأمورین با عناصر مسلح، جوانمرد اسماعیل فتحی سراب شهید و از سارقین یک عدد گلوله آر.پی.جی ۷ سالم و تعدادی پوکه کلاشینکف به جا می ماند.» (۲)

در حاشیه این ماجرا، گزارش ژاندارمری که حاوی گله مندی از ارتش و تقاضای امکانات می باشد، قابل توجه است: «ستوان دوم رستمی افسر رابط هنگ با واحد نظامی مستقر در خرناسرخان گزارش کرده است هنگام درگیری از واحد نظامی تقاضای اعزام نفربر زرهی و آتش پشتیبانی کرده است، ولی واحد مزبور به درخواست او توجه نکرده در نتیجه مهاجمین عراقی موفق شده اند گوسفندان را از مرز خارج کنند. استدعا دارد نسبت به ابلاغ دستورات پشتیبانی واحد ارتش در این قبیل وقایع از طریق مجاری ذی ربط اقدام که چنانچه من بعد مأمورین ژاندارمری درگیر شدند از آنها پشتیبانی شود. در غیر این صورت مقرر فرمایند تعداد ۴ دستگاه نفربر زرهی در اختیار هنگ بگذارند تا به موقع خود رأساً اقدام مقتضی معمول و نیازی به پشتیبانی واحد مزبور نباشد.» (۳)

۴۸۳

در حالی که درگیری های مسلحانه طولانی اخیر، آثار ملی سراسری نیز همراه دارد که عمده آن نفی شدید هرگونه مذاکره و راه حل های غیرنظامی است، در سنندج، در کنار برخی اقدامات نظامی تکمیلی، محور اصلی کار نیروهای سپاه و ارتش، رسیدگی به اوضاع عمومی شهر و رفع نابسامانی های مربوط به ارزاق و... است. پیام های ارسالی سپاه سنندج برای تهران، حاکی از اهتمام این نیرو برای هدف مزبور است.

امروز در ساعت ۱۰:۳۷، پیامی به تدارکات سپاه در تهران ارسال شد که حاوی این درخواست بود: «نان ۲۰۰۰ کیلو، قیمة بادمجان ۵۰۰ جعبه، ۳ تن ماهی، ۵۰۰ جعبه کبریت، ۱۰ کارتن قند، ۲۰۰۰ کیلو پنیر، ۵ حلب مربا، ۱۰ قوطی میوه.» (۴) همچنین در ساعت ۱۰:۴۰ بار دیگر پیامی بدین شرح به سپاه مرکز و دفتر ریاست جمهوری ارسال شد: «کنسرو لوبیا و قیمة ۱۰۰۰ کارتن، روغن نباتی ۵۰ هزار قوطی، نان ۳۰ هزار نفر، تایید ۳۰ هزار نفر، خرما ۲۰۰۰ بسته، شیرخشک ۱۱۰۰۰۰ نفر، برنج ۳۰ هزار نفر، سیب و پیاز ۱۱۰ هزار نفر، سیگار هر مقدار.» (۵)

در کنار این گونه تلاش ها تعویض نیروها و جایگزین کردن نیروهای تازه نفس نیز مطرح است. در ساعت ۱۱ امروز، مرکز فرماندهی عملیات سپاه پیامی را برای سپاه سنندج برادر بروجردی، با این مضمون ارسال کرد: «جهت تعویض ۱۰۰ نفر از نفرات را با سپاه کرمانشاه در ظرف روز جاری، هماهنگ کنید.» (۶)

ص: ۹۲۳

۱- سند شماره ۰۴۱۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ دایره امنیت} به دفتر ریاست جمهوری،

۲- سند شماره ۲۸۳۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرماندهی ژاجا {رکن ۳}،
۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- سند شماره ۴۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به سپاه مرکز {تدارکات و عملیات}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۱۴۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه سنندج به سپاه مرکز {عملیات} و دفتر ریاست جمهوری،
۲۷/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی {عملیات} به سپاه سنندج {برادر بروجردی}،
۲۷/۲/۱۳۵۹.

به دنبال پیگیری های انجام شده در ساعت ۱۴:۵۰، ستاد مشترک ارتش به پست فرماندهی نیروی هوایی ارتش ابلاغ کرد: «دستور فرماید یک فروند هواپیمای سی ۱۳۰ به منظور انتقال ۱۰۰ نفر از سنندج به کرمانشاه ضمن هماهنگی با سپاه پاسداران در اختیار سپاه پاسداران ظرف روز جاری، قرار دهند.

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۱)(۲)

امروز همچنین خبری در صفحه اول روزنامه انقلاب اسلامی درج شد که یک استثنا در بازتاب رسانه ای خبرهای سنندج به شمار می آید. متن خبر چنین است: «۳۸ تن از پرسنل نظامی پادگان سنندج که در درگیری های اخیر این شهر با ضدانقلابیون علیه ارتش و پاسداران همکاری می کردند دستگیر و با یک فروند هواپیمای سی ۱۳۰ به تهران فرستاده شدند. در بین دستگیر شدگان یک سرگرد و ۲ سروان دیده می شدند و بقیه آنان از افسران جزء و ارشد و درجه داران با سابقه می باشند. همچنین ۴ نظامی خائن که در این درگیری ها ۲ فروند هلیکوپتر را منهدم کرده اند جزء دستگیرشدگان هستند. نظامیان دستگیر شده در اوج درگیری های سنندج چند افسر، درجه دار و سرباز از جمله سرگرد عباس سرپرست را به شهادت رسانیده اند. به گزارش خبرنگاران اعزامی ما از سنندج به نقل از روابط عمومی لشکر ۲۸ سنندج در درگیری های اخیر سنندج ۷۰ تن از پرسنل این لشکر شهید و ۳۵۲ نفر دیگر مجروح شده اند. مسئول روابط عمومی لشکر تعداد تلفات مهاجمین را ده برابر نیروهای نظامی ذکر کرد و افزود علاوه بر پرسنل نظامی خائنی که دیروز به تهران فرستاده شدند، بیش از ۵۰ دختر و پسر جوان که در درگیری های سنندج دستگیر شده بودند هم اکنون در بازداشت لشکر به سر می برند.» (۳)

قضایای اخیر سنندج، حواشی بی شماری دارد که نمونه ای از آن در تلفن گرام امروز رئیس ستاد مشترک ارتش به سپاه تهران مشاهده می شود؛ در این تلفنگرام حفاظت خانواده یک فرمانده ارتشی فعال در سنندج از سپاه خواسته شده است: «برابر اعلام نیروی زمینی مستند به تماس تلفنی خانم سرهنگ صدری فرمانده لشکر ۲۸ سنندج، رفت و آمد مشکوکی اطراف منزل خانواده نامبرده مشاهده شده و خانواده افسر مزبور شدیداً در نگرانی به سر می برند. مراتب جهت آگاهی و هرگونه اقدام لازم اعلام می گردد. ضمناً آدرس منزل نامبرده تهران پارس خیابان... پلاک... می باشد.» (۴)

ر. سماجا سرلشکر شادمهر» (۵)

ص: ۹۲۴

۱- سند شماره ۴۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نهاجا {پست فرماندهی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲- * ذیل سند درج شده است: «سعید اقدام: رونوشت به هماهنگی نیرو اقدام شد سعید»

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- ** در سند نشانی دقیق آمده است.

۵- سند شماره ۰۴۱۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

اگر چه وضعیت سنندج ملاکی برای تشخیص نوع برخوردها به دست داده که براساس آن هرگونه مذاکره و مباحثات محکوم می گردد، اما درعین حال اقداماتی که ازبین بردن اساسی ریشه های اختلاف و زمینه های اجتماعی و عقیدتی برخوردهای خشن سیاسی را مورد توجه قرار می دهد، نیز طرح می شود.

در این زمینه خبرنگار خبرگزاری پارس هنگام بازگشت آیت الله منتظری از ملاقات امروز عصر خود با امام خمینی گفت و گوی کوتاهی با وی انجام داد که گزارش آن در روزنامه انقلاب اسلامی چنین درج شده است: «حضرت آیت الله منتظری فقیه مجاهد به حضور امام خمینی رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران رسید و با ایشان ملاقات و مذاکره کرد. حضرت آیت الله منتظری در پایان این دیدار در پاسخ سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس در مورد مسائل مطرح در حضور امام گفتند پیشنهاد تأسیس یک دانشگاه اسلامی در مناطق سیستان و بلوچستان یا کردستان که بیشتر برادران اهل سنت در آنجا زندگی می کنند مطرح شد تا در این دانشگاه فقه بر مبنای پنج مذهب که عبارت از مذاهب اربعه اهل سنت و نیز مذهب جعفری و اثنی عشری است تدریس شود تا از این راه زمینه بیشتری برای تفاهم و وحدت ایجاد شود که پیشنهاد مورد تأیید امام امت قرار گرفت و ایشان پذیرفتند.» (۱)

در کنار آنچه ذکر شد، نوع تأکید بر صحت رفتار اخیر نظام در سنندج نیز قابل ملاحظه است. در گزارش این روزنامه از اظهارات آیت الله منتظری، همچنین آمده است: «نظر به اینکه بارها از طریق مذاکره و رفتن هیئت حسن نیت به کردستان به تجربه برای ما ثابت شده است که دیگر مذاکره و اعزام هیئت حسن نیت به منطقه جز اینکه آنها در اثر اتلاف وقت مواضع خود را مستحکم کنند و به حملات خود به برادران مسلمان کرد ما بیفزایند سود دیگری ندارد، لذا نظر من این است که دیگر به هیچ وجه برای مذاکره جایی باقی نمانده و نیروهای پاسدار و ارتش و ژاندارمری که تاکنون بسیاری شهید و زخمی داده اند باید همچنان با قاطعیت به کار خود که عبارت است از پاک سازی منطقه ادامه دهند.» (۲)

تداوم قاطعیت در پاک سازی کامل منطقه کردستان، در واقع انعکاس برداشت عمومی و سراسری در واکنش به اتخاذ مشی مسلحانه در کردستان از سوی گروه های مسلح غیرقانونی است. نکوهش اقدام مسلحانه این گروه ها در کردستان حتی در شماره امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده مشاهده می شود.

در ستون طنز این روزنامه در مطلبی تحت عنوان "پس اسلحه چی؟" آمده است: «گروهک ضدانقلابی و مائوئیستی پیکار طی اعلامیه ای از همه خواسته است تا با آگاه کردن خلق، با افشای اقدامات ضد خلقی رژیم، با بسیج امکانات پزشکی و درمانی و غذایی و ارسال آنها به کردستان، به یاری خلق رزمنده بشتابیم. {پیکار ۵/۲/۱۳۵۹}

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان.

رفیقی سؤال می کرد، پس اسلحه چی می شه؟ بدون اسلحه و مهمات که نمی شود با رژیم ضدخلقی جنگید. ظریفی لبخند زنان پاسخ داد: اونس با عراق و امریکا. ...» (۱)

البته آنچه در سطح توده ای ها جریان دارد بسیار تندتر از موضع مذکور است؛ تاجایی که گریبان خود این گروه را هم، ربه دلیل شهرت کمونیستی و سابقه آن { می گیرد. گزارشی دیگر از نشریه حزب توده، نمونه ای از این مطلب است: «روز شنبه بیست و هفتم اردیبهشت، در جریان مراسم تشییع جنازه ۵ نفر از پاسداران انقلاب اسلامی که در حوادث کردستان شهید شدند، عده ای از عناصر معلوم الحال، با دادن شعارهایی علیه نیروهای مترقی به دفتر فروش نشریات حزب توده ایران در گلپایگان حمله کردند و پس از پاره کردن نشریات، اشیای موجود را به آتش کشیدند. این عناصر سپس به مرکز فروش نشریات سازمان چریک های فدایی خلق حمله بردند و آنجا را به ویرانه تبدیل کردند. این عوامل مخرب ضدانقلاب همچین قصد حمله به مرکز فروش نشریات سازمان مجاهدین خلق را داشتند که با هوشیاری سپاه پاسداران توطئه آنها خنثی شد.» (۲)

در بانه همچنان وخامت اوضاع ادامه دارد. تلفن گرام یک گروهبان ارتشی به سپاه و درخواست کمک برای نجات بانه و مدافعان آن آخرین وضعیت بانه را نشان می دهد. در این تلفن گرام آمده است: «در بانه ۴۰ شهید و ۵۰ گروگان و ۸۰ زخمی داریم که هیچ نوع کمکی به بانه نمی شود. مسئولین ارتش می گویند مقاومت کنید، ولی سربازهایی که ۴۵ روزه آنجا رفته اند الآن چهار ماه است که آنجا هستند، روحیه افراد همه خراب است. ... در آنجا آب برای خوردن نیست، و نان برای خوردن نیست. پادگان ۲۵ روز است که در محاصره است. رادیو هیچ چیز نگفته و نمی گوید راجع به بانه. از ستاد ارتش نامه آمده که جسد ها را خاک کنید. ما خاک نکردیم بعد دوباره نامه آمد که چرا خاک کردید، ولی خوشبختانه ما خاک نکرده بودیم. از ارتش هرچه کمک می خواهیم کمک نمی کنند و فقط می گویند مقاومت کنید. تو را به خدا شما یک فکری بکنید. شما که یک نهاد انقلابی هستید. بچه ها هم چشم امیدشان به شماست تو را به خدا به داد بچه ها در پادگان بانه برسید.» (۳)

از سوی دیگر، تلاش ها برای تغییر وضعیت ذکر شده ادامه دارد. در گزارش نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق در مورد وضع امروز بانه آمده است: «پادگان همچنان بین پیشمرگان و نظامیان تقسیم شده و جنگ سنگر به سنگر در داخل پادگان بانه جریان دارد، تیپ زرهی که قصد دارد برای جلوگیری از سقوط پادگان بانه عازم این شهر شود، هنوز به مقصد نرسیده است.» (۴)

ص: ۹۲۶

-
- ۱- روزنامه نامه مردم، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۸.
 - ۲- روزنامه نامه مردم، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۷.
 - ۳- سند شماره ۴۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از گروهبان لشکر ۷۷ خراسان به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۷/۲/۱۳۵۹.
 - ۴- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

علاوه بر سندنج و بانه، در دیگر مناطق کردنشین نیز وضع عادی وجود ندارد، در این زمینه می توان به تداوم درگیری ها و تحرکات ایذایی امروز در جوانرود، پاوه، مریوان، شاهین دژ، میاندوآب و نیز به اوضاع غیرعادی و شکننده سقز و نوسود اشاره کرد.

درباره وضع جوانرود در پیام ساعت ۹:۱۰ سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه چنین آمده است: «یک استوار و ۲ پاسدار را دشمن گروگان گرفته است و ۲ مین در منطقه منفجر شده است. خواهشمندیم یک هلیکوپتر برای پاک سازی منطقه جوانرود بفرستید.» (۱)

در پیگیری این درخواست، دوزدوزانی فرمانده سپاه در ساعت ۱۱:۳۰، به ستاد مشترک ارتش پیام داد: «بدین وسیله درخواست می شود جهت پشتیبانی از نیروهای موجود در جوانرود به وسیله یک فروند هلیکوپتر کبری اقدامات لازم صورت گیرد. بدیهی است که با سپاه کرمانشاه هماهنگ گردد.» (۲)

در پاوه، به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه ساعت یک بامداد امروز، افراد مسلح حزب دمکرات به قصد بستن جاده کرمانشاه پاوه به روستای تازه آباد حمله کردند و پاسداران انقلاب اسلامی با آنها درگیر شدند.

پس از یک ساعت درگیری در ساعت ۲ بامداد، گروه ضربت سپاه پاسداران، افراد پیشمرگان مسلمان کرد و گردان زرهی مستقر در شهر پاوه به یاری پاسداران درگیر با مهاجمان در تازه آباد شتافتند و در این درگیری که تا ساعت ۴ بامداد، ادامه داشت مهاجمان مسلح با متحمل شدن ۳ کشته متواری شدند. گزارش دیگری نیز حاکی است: «دو تیم از رزمندگان گروه ضربت سپاه و یک تیم از پیشمرگان مسلمان کرد به روستای گلال که محل رفت و آمد افراد مسلح حزب دمکرات بود حمله کردند و این روستا را از وجود عناصر مسلح پاک کردند.»

همچنین در گزارشی دیگر آمده است: ساعت ۱۱:۳۰ امروز، یک بار دیگر عناصر سرسپرده عوامل بعث عراق با خمپاره اندازه‌های ۱۲۰ میلی متری شهر پاوه را مورد هجوم قرار دادند. این حملات تا نخستین ساعات شب، همچنان ادامه داشت. (۳)

علاوه بر این، در ساعت ۱۸:۳۰ امروز، «تپه شمالی پادگان مریوان مورد هجوم مهاجمین قرار گرفته در نتیجه یک نفر از پرسنل زخمی شده است.» (۴)

در شاهین دژ، از حدود نیمه شب تا ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، «مهاجمین با خمپاره انداز و توپ ۱۰۶ به طرف پاسداران و مأمورین مستقر در پاسگاه شاهین دژ تیراندازی [کردند] که جواب داده شد، تلفات جانی وجود نداشته [است].» (۵) بهرننگ فرماندار میاندوآب نیز اعلام کرد بر اثر این حمله به باغ ها و مزارع اطراف شاهین دژ خساراتی وارد شده، اما تلفات جانی به بار نیامده است. (۶)

در میاندوآب نیز تیراندازی متقابل نیروهای گروهان میاندوآب و مهاجمان از ساعت ۳ تا ۵ بامداد امروز، ادامه یافت. (۷)

درمورد وضع امروز سقز هم در گزارش نشریه کار آمده است: «پاسداران نمی توانند از مواضع خود که یک ماه قبل در آن مستقر شده اند، به جلو پیشروی نمایند. ... در اثر اصابت گلوله خمپاره،

ص: ۹۲۷

۱- سند شماره ۴۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا {مرکز فرماندهی}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات {مدیریت اطلاعات}، شماره ۳۷، از ۲۹/۲/۱۳۵۹ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۴۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۷- سند شماره ۴۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

شرکت اتوبوس رانی اطمینان در سقز آتش گرفته و ماشین های داخل آن سوخته است.» (۱)

درباره نوسود، پیام هشدار آمیزی از تهران برای سپاه غرب ارسال شد که حاکی است: «برابر اخبار واصله مقادیر زیادی اسلحه و مهمات از منطقه نوسود به وسیله بنز خاور که نام راننده اش عزت می باشد به چشمه در وارد و به دهات اطراف منتقل می شود.» (۲)

۴۸۸

در افکار عمومی و نیز در محافل مذهبی آشکار و پنهان طرف دار نظام و همچنین در نگاه اکثر قریب به اتفاق مسئولان کنونی نظام، سازمان مجاهدین خلق از متحدان اصلی گروه های مسلح ضد نظام که در کردستان فعال اند محسوب می شود که فقط برای جذب نیروی بیشتر و آمادگی بهتر برای مبارزه مسلحانه، امروز مشی سیاسی پیشه کرده است و برای همین هم مسئله تحویل سلاح و غیر نظامی شدن خود را با لطایف الحیل مسکوت می گذارد، باین حال، سازمان مذکور از اینکه به سان یک تشکل سیاسی آزاد قلمداد نمی شود، نهایت بهره برداری تبلیغاتی را می برد. به تازگی تاکتیک نزدیکی به رئیس جمهور در جناح بندی کنونی نیز به روش های سازمان افزوده شده است.

امروز نشریه مجاهد ارگان این سازمان در یک جمع بندی درباره انتخابات نوشت: «ضمن انتخابات {چه مرحله اول و چه مرحله دوم} به پیروزی های بسیار بزرگی دست یافتیم. البته اگر معنی پیروزی به دست آوردن کرسی باشد خیر، اما اگر پیروزی را امروز، در راستای روشنی و روشنگری صفوف و جبهه بندی های مختلف ببینیم آری،...» این نشریه در ادامه ضمن اشاره به مشارکت مردمی در انتخابات، مسئولان نظام را انحصار طلب خوانده است. (۳)

همچنین امروز هیئت تحریریه نشریه مجاهد نامه ای سرگشاده برای بنی صدر ارسال کرد که متن آن چنین است:

«آقای دکتر بنی صدر، ریاست جمهوری و ریاست شورای انقلاب محترماً به رغم تمام تأکیدات شما مبنی بر موقوف داشتن روش های نفاق افکنانه در رادیو و تلویزیون که تاکنون جز افزایش تشنج و تبلیغ درگیری و خشونت مفید فایده ای نبوده است، از هم رادیو در پایان سرویس خبری ساعت ۲ بعد از ظهر شنبه ۲۷/۲/۱۳۵۹، سمپاشی های بسیار زننده ای علیه روزنامه مجاهد به عمل آورد. سپس عصر همین روز بار دیگر دروغ هایی در رابطه با درگیری های غرب کشور به مجاهدین خلق ایران نسبت داد. بدیهی است از آنجا که این طرز برخورد معنایی جز پدید آوردن زمینه برای هرچه محدودتر کردن آزادی های قانونی ندارد و به راستی که دیگر حوصله ما از این روش های شریرانه به سر آمده و اقدام بسیار عاجلی را در این باره انتظار داریم.

همچنین می دانید که تلویزیون درست در شب روز ماقبل انتخابات حتی برخلاف دستور اکید وزیر کشور، برنامه های موهن دیگری را که بحق یادآور شوهای تلویزیونی رژیم گذشته بود علیه

ص: ۹۲۸

۱- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کرمانشاه، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

۳- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۶، ۲۷/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

مجاهدین خلق ایران به نمایش گذاشت که بیش از پیش مؤید نیات ضدانقلابی برخی گردانندگان معلوم الحال این دستگاه علیه وحدت و تفاهم ملی مردم میهن ماست.

علی هذا چنانچه اقدام ممانعت کننده قاطعی در این باره صورت نگیرد جای این سؤال باقی است که وقتی حرمت قوانین و دستورات رسمی را خود مسئولان نگاه نمی دارند، شما چگونه می توانید از سایرین احترام مقررات و نظامات موجود را طلب نمایید.

هیئت تحریریه روزنامه مجاهد، ۲۷/۲/۱۳۵۹» (۱)

۴۸۹

سپاه پاسداران به طور طبیعی در داخل تشکیلات با مشکلات ناشی از مرحله گذار در پدیده انقلاب روبه رو است و درعین حال، گسترش اساسی خود از جمله در اختیار گرفتن سازمان بسیج را نیز مد نظر دارد. سپاه در شرایط فعلی بیشتر در قالب یک تشکل ایدئولوژیک سیاسی نظامی انقلابی و شناور است تا یک نهاد رسمی نظامی با وظایف قانونی معین و محدود. در واقع به جای انضباط ناشی از سلسله مراتبی از قوانین و فرماندهی مشخص، انگیزه ها و ایمان فردی افراد است که در قالب تکلیف به تشخیص خود، در مجموعه ای به نام سپاه جمع شده اند تا از انقلاب اسلامی پاسداری کنند. از این رو هرروزه از گوشه و کنار سپاه اختلافاتی که ناشی از تفاوت برداشت ها در انجام تکلیف انقلابی است بروز می کند. این مشکل باید به تدریج و در روند شکل گیری یک نهاد موظف رسمی قانون مدار و البته سراسری رفع شود و راه حل سریعی برای آن وجود ندارد. در ادامه، به دو نمونه از این گونه مشکلات که امروز انعکاس یافته، اشاره شده است.

اولین مورد بخشی از یک خبر است که در کیهان امروز، چاپ شد: «استان مرکزی خبرنگار کیهان: به دنبال دستور رئیس جمهور درباره آزادی ۱۱ نفر از عوامل فتودال ها و تصمیم به استعفای گروهی از پاسداران ساوه به عنوان اعتراض به ابطال انتخابات مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران ساوه، این شهر را به صورت آرامش قبل از طوفان توصیف کرد.» (۲)

نمونه دوم، گزارشی از دفتر هماهنگی استان های سپاه در خصوص بررسی وضع سپاه در مناطق مختلف است. این گزارش امروز، به وسیله مرکز بررسی مناطق ایران منطقه ۴ که از زیرمجموعه های دفتر مزبور می باشد، تهیه و ارائه شده است: «طبق آخرین خبر واصله از خرم آباد: شب گذشته، ریاست دادگاه انقلاب آقای محمد محمدی با فرمانده سپاه به پادگان سپاه رفتند و ریاست دادگاه دستور دستگیری و اخراج برادر پورزاد فرمانده آموزشی را صادر نمودند، ولی در مقابل پاسداران هیچ توجهی به گفته و دستور ریاست دادگاه نمی دهند و به همین منظور جلسه ای با شرکت فرمانده سپاه تشکیل می گردد و بعد از آن جلسه مصمم به اخراج فرمانده عملیات برادر سعیدی و ۴۵ نفر دیگر از پاسداران می گردند. وضع داخلی سپاه ناآرام است چون پاسداران طرف دار برادر سعیدی و هاشم پورزاد می باشند.» (۳)

۱- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۶۸، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- سند شماره ۱۳۶۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مرکز بررسی مناطق ایران {منطقه ۴}، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، گسترش درجهت زیر بال و پرگرفتن بسیج و ارتش بیست میلیونی از اهداف اصلی سپاه است، درحالی که در شرایط کنونی، حرکت رسمی بسیج و تجهیز ارتش بیست میلیونی مستقل از سپاه، برنامه ریزی شده و به تدریج و البته با کندی درحال شکل گیری است و در کنار آن، سازمان توانمند سپاه به وسیله نیروهای ورزیده انقلابی داوطلب، درعمل سازماندهی اصلی تشکیل ارتش بیست میلیونی را نه به عنوان وظیفه رسمی قانونی، بلکه به عنوان یک تکلیف انقلابی برعهده گرفته و انجام می دهد. نامه امروز سپاه به شورای انقلاب، با امضای «ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»، خود تبلوری از این موضوع است. در این نامه آمده است: «پس از فرمان امام دایر بر تشکیل ارتش بیست میلیونی، جهت هماهنگ کردن فعالیت های سپاه پاسداران و ارتش و دیگر ارگان های نظامی و انتظامی، ستادی به نام ستاد بسیج ملی تشکیل شده و اساسنامه ای توسط نمایندگان سپاه پاسداران، وزارت کشور و ارتش جمهوری اسلامی تنظیم گشت و جهت تصحیح و تصویب به شورای انقلاب فرستاده شد. متأسفانه ستاد بسیج هیچگاه تحقق واقعی نیافت و تنها سپاه پاسداران بود که امر آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی را در سراسر کشور با برنامه های تدریس شده و تشکیلاتی منضبط به عهده گرفت و با پیشرفت هایی که در این امر حاصل شده است هم اکنون حفاظت و امنیت جنوب تهران و بعضی از شهرهای مهم مخصوصاً در هنگام شب توسط افراد ارتش بیست میلیونی تأمین می شود. آنچه اخیراً به نام قانون تشکیل سازمان بسیج ملی تدوین شده و به شورای انقلاب فرستاده شده است به دلایل زیر مورد تأیید این ستاد نمی باشد و در صورتی که اصلاح نشود ما قادر به همکاری نخواهیم بود.» پس از ۶ بند توضیح، اضافه شده است: «برای عرض توضیحات بیشتر نماینده این ستاد در هر موقع که تعیین فرماید خدمت خواهد رسید.» (۱)

۴۹۰

امروز، یازدهمین گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در اسلام آباد پاکستان، به طور رسمی شروع شد.

پیش از آغاز رسمی این اجلاس، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، درباره موضوع مذاکرات کمیته قدس که صبح امروز، تشکیل شد به خبرنگاران ایرانی گفت: «در این جلسه تمام فشار روی شورای امنیت و سازمان ملل بود که برای مسئله فلسطین از این طریق اقدام شود و حتی درمورد مطلبی که خود فلسطینی ها پیشنهاد داده بودند. ما صریحاً گفتیم که به آنها [سازمان ملل] نمی شود امیدی بست و دو سه نکته را صریحاً اعلام کردیم که اولاً قبل از اینکه افکار عمومی جهان را بخواهیم درمورد مسئله قدس روشن کنیم باید کشورهای اسلامی افکار

ص: ۹۳۰

۱- سند شماره ۵۸۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران به شورای انقلاب، ۲۷/۲/۱۳۵۹.

مردم خود را نسبت به قدس روشن کنند و به هر حال باید در سیستم تعلیم و تربیت خودشان مسئله قدس را چنان عنوان کنند که بیت المقدس و آزادی بیت المقدس به عنوان آرزو و کمال هر انسان مسلمان در هر نقطه دنیا باشد. «قطب زاده افزود: «در این جلسه پیشنهاد شد که دوباره به سازمان ملل مراجعه کنیم و ما گفتیم البته چون ما با شما هستیم، این کار را خواهیم کرد و کمک هم می کنیم، ولی آنها قدس بیت المقدس را از ما گرفتند و به ما فقط یک مشت قطعنامه دادند، ما تا کی می خواهیم دنبال این قطعنامه ها بدویم؟ چرا دنبال آزادی واقعی بیت المقدس و فلسطین نمی رویم؟ حرف ما این بود که باید قاطع بود و تا آنجایی پیش برویم که با تمام کشورهایی که سفارتخانه هایشان را به بیت المقدس می برند، قطع رابطه بکنیم و این اجناس اروپایی ها و امریکایی ها را نخریم و با توجه به فشارهای اقتصادی اینها را به زانو درآوریم.»

قطب زاده بار دیگر بر پیاده کردن راهبرد "نه شرقی، نه غربی" تأکید کرد و گفت: «اگر ما موفق شویم این استراتژی را در اینجا پیاده کنیم، به نظرم موفقیت بسیاری را به دست آورده ایم.» (۱)

ص: ۹۳۱

اجلاس وزیران امور خارجه عضو بازار مشترک اروپا با محوریت تحریم ایران امروز، با صدور بیانیه ای به کار خود پایان داد. وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در پایان اجلاس خود در ناپل به طور رسمی اعلام کردند که از روز پنجشنبه {۱/۳/۱۳۵۹}، تحریم های اقتصادی علیه ایران آغاز خواهد شد،^(۱) البته تحریم ها، قراردادهای قبل از گروگان گیری را دربر نمی گیرد. ^(۲) در واقع این محدودیت ها به معنای تعلیق تمام قراردادهایی است که پس از چهارم نوامبر گذشته {۱۳/۱۳۵۸} با ایران منعقد شده است. ^(۳)

در بیانیه امروز ناپل آمده است: «وزیران امور خارجه ۹ کشور بازار مشترک اروپا، امروز، در بیانیه ای که در ناپل انتشار دادند خاطر نشان ساختند که در اجلاس روزهای هفدهم و هجدهم ماه جاری خود در ناپل، اوضاع ناشی از بازداشت گروگان های امریکایی در ایران را مورد بررسی قرار داده و این بازداشت را به منزله تجاوزی به حقوق بین المللی دانسته اند. وزیران امور خارجه بازار مشترک اروپا همچنین گزارش های رسیده از ایران را مطالعه و حصول یک تحول مهم یعنی انتخابات پارلمان ایران که شاید منجر به آزادی گروگان ها شود را ملاحظه کرده اند، ولی از طرف دیگر عدم هرگونه پیشرفت در جهت آزادی گروگان ها را احساس می کنند، لذا وزیران یاد شده اجرای فوری اقدامات گنجانده شده در قطعنامه دهم ژانویه گذشته شورای امنیت ^(۴) را تصویب

ص: ۹۳۳

۱- روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۱، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۳، ناپل خبرگزاری فرانسه، ۱۸ مه ۱۹۸۰ {۲۸/۲/۱۳۵۹}.

۴- * در این قطعنامه که با توی شوروی مواجه شد، امریکا تحریم اقتصادی کامل ایران را درخواست کرده بود. به گزارش خبرگزاری فرانسه از سازمان ملل: «به موجب این پیشنهاد امریکا تا وقتی که همه گروگان های امریکایی آزاد شوند و خاک ایران را ترک کنند، باید نسبت به ایران و اتباع این کشور، مقررات تحریم اقتصادی کامل درباره فروش یا دادن هرگونه محصول و مواد اولیه به ایران به استثنای مواد غذایی و دارویی و وسایلی که کاملاً جنبه پزشکی دارند به اجرا درآید. این تحریم همچنین شامل حمل و نقل دریایی، زمینی، راه آهن و هوایی این گونه کالاها خواهد شد. در قطعنامه پیشنهادی امریکا، تحریم اعطای هرگونه وام و اعتبار و تسهیلات مالی به ایرانی ها و سازمان های ملی ایران پیش بینی شده است. امریکا در این قطعنامه همچنین از کشورهای عضو سازمان درخواست کرده است که از امضای هرگونه قراردادهای جدید برای انجام برنامه های صنعتی ایران خودداری کنند و کشورهای عضو باید در عین حال اعضای میسیون های دیپلماتیک ایران را در کشورهای خود به حداقل کاهش دهند.» به گزارش یونایتد پرس وزیر امور خارجه امریکا امکان توی شوروی را با قید "به احتمال زیاد" پیش بینی کرده و افزوده بود: «امریکا مجازات اقتصادی کاملی علیه ایران اعمال خواهد کرد. حتی اگر اتحاد شوروی قطعنامه

شورای امنیت برای تحریم جهانی ایران را وتو کند.» وی همچنین «امکان مسدود کردن راه های دریایی ایران توسط ناوگان امریکا برای پشتیبانی از مجازات اقتصادی علیه ایران را منتفی ندانست.» یادآوری می شود در آن شرایط، بر سر اشغال افغانستان، تحریم اقتصادی امریکا علیه شوروی نیز در حال انجام بود. از این رو در همین گفت و گو، ونس اظهار کرده بود که «مجازات اقتصادی امریکا علیه اتحاد شوروی ممکن است مدت زیادی ادامه پیدا کند.» [روزنامه اطلاعات، ۲۲/۱۰/۱۳۵۸،

ص ۱۲]

کرده اند که البته اجرای این اقدامات براساس شرایط و راه هایی که به طور دسته جمعی مشخص شده صورت خواهد گرفت. آنها همچنین تعلیق اجرای قراردادهای امضاشده با ایران از چهارم نوامبر ۱۹۷۹، یعنی تاریخ بازداشت گروگان ها را تصویب کرده اند.»

راديو مونت کارلو {فرانسه} نیز در بخش عربی خود گزارش داد: «در بیانیه فوق اضافه شده است که وزیران بازار مشترک به استناد ماده ۲۲۴ معاهده رم به مشورت های خود ادامه خواهند داد و از تصمیم دبیر کل ملل متحد دایر بر تقاضا از ادیب الداودی عضو کمیسیون تحقیق بین المللی، جهت بازگشت به تهران برای ادامه تماس های خود با دولت ایران استقبال کرده اند. وزیران بازار مشترک اروپا در پایان بار دیگر پابندی خود به احترام و استقلال ایران و همچنین حق ملت ایران در تعیین سرنوشت خود را تأکید کرده اند.» (۱)

در واکنش به این بیانیه، حسن قدیری سخنگوی سفارت ایران در رم، به جامعه اقتصادی اروپا هشدار داد که اگر اروپا دست به مجازات های اقتصادی علیه ایران بزند، ایران این اقدام را به عنوان اعلام خصومت تلقی خواهد کرد و این امر تأثیر زیادی در روابط کنونی و آینده این کشورها با ایران خواهد داشت. قدیری گفت مجازات های اقتصادی ما را وادار به تسلیم نخواهد کرد و در درخواست ما برای استرداد شاه مخلوع تغییری نخواهد داد. (۲)

علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی ایران نیز در مصاحبه ای در این باره اظهار کرد: گرچه این گونه اقدامات بعضی از عملیات های خارجی بانک ها و ترتیبات مربوط به واردات کشور را با مشکل مواجه خواهد کرد، اما در هردو مورد یعنی چه در زمینه روابط بازرگانی خارجی کشور و چه در مورد روابط بانکی خارجی پیش بینی هایی شده و امکاناتی به وجود آورده ایم که مانع از لطمه زدن به اقتصاد ایران و ملت ایران خواهد شد. حتی اگر کشورهای بازار مشترک و ژاپن بخواهند اقدامی در زمینه مسدود کردن حساب های خارجی بانک مرکزی انجام دهند، که این احتمال در حال حاضر زیاد نیست، دارایی های بانک مرکزی در اروپا و در خارج از کشورهای بازار مشترک متجاوز از سی درصد از کل دارایی های خارجی ماست که از ذخائر خارجی بسیاری از کشورهایی که بیش از دو برابر ما جمعیت دارند بیشتر است. به فرض بسیار بعید حتی اگر همه کشورهای اروپا شامل کشورهای بی طرف اقدامی علیه ایران با مسدود کردن دارایی های ما انجام دهند، باز هم حدود سی درصد دیگر از دارایی های ما در خارج از

ص: ۹۳۴

۱- همان، ص ۱۸، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

اروپا و در نقاط امنی نگهداری می شود که از هرگونه اقدام خصمانه علیه ایران، مصون است. (۱)

وی در این مصاحبه همچنین درباره رابطه ریال با ارز خارجی مطالبی را اعلام کرد که در مطبوعات با تیتراژ درشت "رابطه ریال با دلار قطع شد" انعکاس یافت. از جمله روزنامه اطلاعات در توضیح این تیتراژ نوشت: امروز رئیس کل بانک مرکزی ایران در مصاحبه ای قطع رابطه ریال با دلار را اعلام کرد. وی ضمن تشریح تحولات بنیانی سیاسی و اقتصادی که به دنبال انقلاب اسلامی ایران تحقق یافته، ضرورت دگرگونی در سیستم تعیین نرخ ارز در ایران را مورد تأکید قرار داد و گفت: با توجه به این ضرورت، بانک مرکزی ایران از چندی پیش لزوم تغییر رابطه ریال با دلار و تجدیدنظر در نظام نرخ ارز ایران را شروع کرده است. از تاریخ اول خردادماه ۱۳۵۹، نرخ ریال ایران مستقیماً براساس تغییرات نرخ واحد حق برداشت مخصوص S.D.R تعیین می شود و براین اساس و بر مبنای نرخ ارزهای عمده واحد حق برداشت مخصوص که همه روزه از جانب مراجع بین المللی اعلام می گردد، نرخ ریال کلیه ارزهای عمده محاسبه و از طرف بانک مرکزی ایران رسماً اعلام می گردد. (۲)

یادآوری می شود مصاحبه رئیس بانک مرکزی ایران قبل از انتشار بیانیه تحریم انجام شد و در واقع با پیش بینی نتیجه اجلاس این مواضع و تصمیمات اعلام گردید.

از سوی دیگر، جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، از تصمیم ۹ کشور اروپایی برای تحریم اقتصادی ایران اظهار رضایت کرد. وزارت امور خارجه امریکا نیز در اطلاعیه ای اعلام کرد که امریکا با رضایت از تصمیم قاطع جامعه اقتصادی اروپا مبنی بر اعمال تحریم های اساسی علیه ایران استقبال می کند. (۳)

۴۹۲

گزارش های مختلف حاکی است چالش فعلی ایران و عراق، به صورت هایی متنوع و حتی خارج از مرزهای دو کشور، در منطقه خود را نشان می دهد.

شامگاه امروز، «بمبی در یک شرکت حمل و نقل عراقی در بیروت منفجر گردید که خسارات فراوانی به ساختمان محل شرکت وارد آورد.» (۴) به گزارش رویتر «این انفجار که در بخش مسلمان نشین بیروت صورت گرفت تازه ترین حادثه در یک سلسله انفجارهایی بود که در ساختمان های مؤسسات ایرانی و عراقی در بیروت رخ داده است.» رویتر افزوده است: «از ماه گذشته تاکنون، بمب هایی در دفتر هواپیمایی ملی ایران، دفتر هواپیمایی عراق و مرکز تجارتي عراق در بیروت منفجر شده است.» (۵) به گفته مفسر رادیو اسرائیل، «ناظران معتقدند که این مرحله ای دیگر از جنگی می باشد که چندی است بین ایران و عراق در بیروت انجام می گیرد.» (۶)

در این حال، روزنامه الثوره ارگان حزب حاکم عراق در شماره امروز خود جنبش سیاسی مذهبی امل را متهم کرد که از طرف رژیم ایران تحریک می شود و «نظیر دولت اسرائیل، در توطئه تقسیم لبنان براساس مذهب» شرکت می کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه: «این روزنامه می نویسد طرح

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

ایران با اعزام نیرو به لبنان به بهانه ساختگی جلوگیری از خطر توسعه طلبی صهیونیسم آغاز شد و پس از آن مسئولین رژیم ایران یکی بعد از دیگری به لبنان آمدورفت کردند و آخرین آن صادق قطب زاده وزیر امور خارجه این کشور بود. الثورة می افزاید اکنون سازمان امل با دریافت اسلحه و مهمات به صورت یک نیروی نظامی سازمان یافته

درآمده است. ارگان حزب بعث حاکم در عراق می نویسد: [امام] خمینی در لبنان سه هدف دارد: ازطرفی به سازمان امل چنان وزنه سیاسی نظامی داده شود که کلیه طرف های ذی نفع و نیز سازمان آزادی بخش فلسطین آن را به حساب آورند و در مرحله دوم تشکیل یک دولت جدید مذهبی و بالاخره استفاده از برگ برنده لبنان در هر زمان.» (۱)

منابع امنیتی عراق نیز از تشکیل یک سازمان سری ضدعراقی مرتبط با ایران در کویت خبر دادند. بخشنامه امروز وزارت دفاع عراق انعکاسی از این امر است که البته چاشنی تبلیغی خاص عراقی ها را به همراه دارد. در گزارش امروز لشکر ۹۲ زرهی به استانداری خوزستان آمده است: «وزارت دفاع عراق طی بخشنامه ای به کلیه یگان های نظامی گارد مرزی و ارتش خلق اعلام نموده است که یک شبکه ضدانقلابی مرکب از افراد کشورهای عراق، ایران، فلسطین در کویت تشکیل گردیده که هدف آن در مرحله نخست ترور صدام حسین رئیس جمهور و در مرحله بعد از بین بردن ارتش و ایجاد هرج و مرج در عراق می باشد. در این بخشنامه از کلیه فرماندهان خواسته شده است که به عناصر اطلاعاتی خود هوشیاری لازم را داده که سریعاً کلیه افراد شبکه مزبور شناسایی شده و دستگیر گردند.» (۲)

از سوی دیگر، اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی نیز عرصه تقابل دو کشور ایران و عراق است، علاوه بر اقدامات و مواضع رسمی دیپلماتیک، شکوائیه رانده شدگان عراقی بخشی از این تقابل را نشان می دهد. روزنامه انقلاب اسلامی گزارش داد: عراقی های تبعیدی در نامه ای به کنفرانس اسلامی پاکستان خواست های خود را مطرح کردند. در این نامه آمده است: «به نام ۳۴ هزار عراقی مسلمان تبعیدی که به جمهوری اسلامی ایران تبعید شده اند با شما سخن می گویم و گمان نمی کنم که مصیبت بزرگ ۳۴ هزار نفر تبعیدی بی گناه که از شهر و خانه و زندگانی خود تبعید شده اند نظر شما را جلب نکند. این ۳۴ هزار نفر که از عراق بدون هیچ گناهی تبعید شده اند، ایرانی نیستند. اینها غالباً عراقی اصیل هستند، که آبا و اجداد آنها در سرزمین عراق زندگانی کرده اند و یقیناً برای شما هیچ اشکالی ندارد اگر چند نفری را ازطرف کنفرانس برای بازدید اردوگاه های ما در جمهوری اسلامی ایران بفرستید تا از نزدیک از مدارکی که ما داریم و عراقی بودن ما را ثابت می کنند اطمینان حاصل کنند. ... اموال منقول و غیرمنقول ما را چگونه مصادره کرده اند ما را تا هشت کیلومتر [ی] مرزهای ایران به وسیله بارکش های ارتش رساندند و از آنجا با پای پیاده زن و بچه و پیر و جوان به سمت مرزهای ایران رفتیم و در این بین تعدادی از زن ها و بچه ها و افراد مریض و بی گناه مردند. ... بیش از ۲ هزار نفر از جوانان ما را حزب بعث تحت نظر نگاه داشته است و غالباً خانواده ها یک یا دو جوان یا بیشتر در داخل عراق زندانی دارند. آنچه بیشتر موجب تأسف و تأثر ماست، سکوت دستگاه های تبلیغاتی جهانی و اسلامی و عربی است که از مصیبت

ص: ۹۳۶

{۲۸/۲/۱۳۵۹}.

۲- سند شماره ۳۴۷۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به استانداری خوزستان {معاونت سیاسی انتظامی}، {۲۸/۲/۱۳۵۹}.

۳۴ هزار مسلمان عرب هیچ یادی نمی کنند و این مصیبت کم نظیر را کاملاً نادیده گرفته اند. شاید برای ما قابل قبول باشد که دستگاه های تبلیغاتی آشکارا چنین سکوتی را پیش گیرند، ولی رادیو و دستگاه های ارتباط جمعی جهان اسلام و جهان عرب برای چه؟ آقایان وزرای محترم، ما در این نامه از شما به نام اسلام... می خواهیم که مسئله ۳۴ هزار مسلمان عراقی را جدی تلقی کنید.» (۱)

۴۹۳

فعالیت عراق در مناطق مرزی ایران به دو صورت اقدامات ایذایی توسط عوامل داخلی و نیز تحرکات نظامی امروز هم ادامه یافت.

یک خبر برون مرزی حاکی است: «بنا به دستور رژیم بعثی عراق قرار است کلیه ایرانیانی را که از ایران فرار نموده و در حال حاضر در پادگان های استقبال آن کشور اسکان داده شده اند، به منظور فراگیری جنگ های چریکی و طرز استفاده از جنگ افزارهای مختلف و همچنین دیدن دوره های خرابکاری به پادگان ها و مراکز نظامی در استان سلیمانیه اعزام گردند.» (۲)

در یک تلفن گرام هشدارآمیز از ستاد مشترک نیز اعلام شد: «به قرار اطلاع، دولت بعث عراق به عده ای از مهاجمین ایرانی که در عراق به سر می برند مأموریت داده که مزارع گندم و سایر محصولات منطقه ذهاب و بشویه و احیاناً دشت کرند غرب را به طور کلی به آتش بکشند، لیکن تاریخ اجرای این کار هنوز معین نشده است، ضمناً به طوری که شنیده شده تعداد زیادی گربه جمع آوری و قرار بر این است که با بستن گوی های نمادی به گربه ها و آغشته نمودن آنها به بنزین و آتش زدن آنها گربه ها را به داخل مزارع رها نموده تا محصولات را به آتش بکشند.» (۳)

در کرمانشاه، پیش از ظهر امروز، یک بار دیگر مین گذاری جاده ها قربانی گرفت. براساس گزارش اطلاعات سپاه، «در مسیر گرده نو از گله، در منطقه دارزننگه، به علت برخورد با مین یک دستگاه ماشین خاور منفجر شد و دو نفر از سرنشینان من جمله راننده ماشین کشته و ۲ نفر دیگر زخمی شدند.» (۴)

در همین حال، در بخشی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در مورد خرمشهر آمده است: «چندین شب متوالی است که هواپیماهای ناشناس بر فراز آسمان خرمشهر و آبادان پرواز می کنند و پاسداران و نیروهای ارتش که در مرز مستقر هستند به روی آنها آتش می گشایند. این هواپیماها که گفته می شود از نوع جنگنده های میزبان هستند در ارتفاع زیاد پرواز می کنند و آزادانه اوضاع و نقل و انتقالات ارتش و پادگان ها و مراکز مهم این دو شهر را ارزیابی می کنند با وجود اینکه پایگاه هوایی وحدتی دزفول اعلام کرده است ظرف مدت سه دقیقه قادر است برای مقابله با هواپیماهای خارجی به پرواز درآیند، اما معلوم نیست در چند شب گذشته، چرا اقدامی انجام نداده اند. براساس همین گزارش، تهاجم هواپیماهای ناشناس در ساعت ۴:۲۰ دقیقه بامداد، انجام می گیرد.» (۵)

در اروندرود نیز گزارش های گارد ساحلی ایران از احداث سنگرهای بتونی متعدد از جمله سنگر ضد هوایی، سنگر برای نصب دوربین و نیز احداث جاده خاکی جدید بین فاو و بصره، حکایت می کند. (۶)

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۲- سند شماره ۳۴۷۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان {اهواز} به استاندار خوزستان، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {معاونت اطلاعات و عملیات}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۰۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه {اطلاعات} به تهران، ۲۹/۳/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۶- سند شماره ۰۰۰۶۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاچا {رکن ۳} به فرماندهی منطقه سوم دریایی، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

علاوه بر این، در جزیره مینو، قایق های گشتی عراق اقداماتی تحریک کننده انجام می دهند. در گزارش مرزبانی خرمشهر، نمونه ای از این گونه اقدامات که مربوط به امروز می باشد، چنین بازگو شده است: «سرنشینان قایق گشتی عراق در جزیره مینو به سواحل ایران نزدیک شده و به مأمورین مستقر در جزیره مینو فحاشی و توهین نموده و متواری می گردند.» (۱) (۲)

سنندج از سیطره گروه های مسلح غیرقانونی خارج شده، اما هنوز ذیل حاکمیت نظام قرار ندارد و تلاش برای عادی شدن اوضاع شهر هم در جنبه های اجتماعی و عمومی و هم در جنبه نظامی، ادامه دارد.

گزارش خبرنگاران روزنامه انقلاب اسلامی درباره وضعیت امروز سنندج چنین است: «سنندج کاملاً آرام است و تنها شب ها فرودگاه این شهر مورد حمله مهاجمین قرار می گیرد. ادارات، مدارس و بیشتر مغازه ها همچنان تعطیل است. به گزارش خبرنگاران اعزامی ما از سنندج طی سه شب گذشته، مهاجمین چندین بار فرودگاه سنندج را زیر آتش خمپاره گرفتند که باعث شهادت و مجروح شدن ۶ سرباز و درجه دار گردید. براساس آخرین اطلاع رسیده از ستاد عملیاتی سپاه پاسداران مستقر در سنندج، شهربانی این شهر امروز، خلع سلاح و منحل خواهد شد و یکی از مسئولین سپاه در این مورد به خبرنگار ما گفت شهربانی سنندج در درگیری های اخیر این شهر نقش خنثی داشت و کاری انجام نداده است. براساس همین گزارش امروز، ۳۱ نفر از دختران جوانی که طی درگیری های اخیر دستگیر شده اند برای محاکمه به تهران اعزام خواهند شد. در میان این دختران جوان تعداد زیادی غیربومی شناسایی شده اند. نکته قابل توجه اینکه فریده قریشی یکی از اعضای مؤثر کادر مرکزی سازمان چریک های فدایی خلق شاخه کردستان در بین دستگیر شدگان است.» (۳) (۴)

اما در گزارشی دیگر وضع مغازه ها به گونه ای متفاوت توصیف و به جنبه های دیگری نیز پرداخته شده است و این نشان می دهد خبرنگاران مختلف برای گزارش به دامنه محدود مشاهدات خود متکی هستند. در این گزارش آمده است: «شهر سنندج آرام بود و اکثر قریب به اتفاق مغازه های شهر باز و مردم رفت و آمد عادی خود را داشتند. افراد سپاه و ارتش در اکثر نقاط شهر مستقر است و شهر را کاملاً تحت کنترل خود دارند و از سویی پاک سازی شهر همچنان ادامه دارد و

ص: ۹۳۸

۱- * این گونه برخوردها اتفاقی نیست و کاملاً برنامه ریزی شده است. چند روز بعد هم «گشتی های عراقی در نوار مرز پاسگاه حدود ضمن توهین به گشتی ها و انقلاب اسلامی ایران مبادرت به شلیک دو تیر هوایی می کنند که برادران پاسدار نیز با یک تیر هوایی پاسخ گویی می نمایند.» فرمانده ژاندارمری ذیل گزارش این حادثه به وزارت امور خارجه افزوده است: «دستور داده شده در مورد اعمال خلاف مأمورین عراقی به مرزبان مقابل اعتراض گردد.» [سند شماره ۳۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به وزارت امور خارجه {اداره اول سیاسی}، ۱۱/۳/۱۳۵۹]

۲- سند شماره ۳۴۰۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {اداره مرزبانی} به وزارت امور خارجه {اداره اول سیاسی}، ۱۱/۳/۱۳۵۹.

۳- ** خبر دستگیری فریده قریشی بعداً در مطبوعات تکذیب شد.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

امور و ورود و خروج افراد از سنندج کاملاً کنترل می شود. نیروهای ارتش مواضع خود را در اطراف شهر تقویت کرده و آرامش کامل در شهر برقرار است.» (۱)

از سوی دیگر، گزارش نشریه کار حاکی است: «در اطراف سنندج جنگ هنوز ادامه دارد، در طول شب نیز درگیری ها در شهر شدت می یابد. مردم شهر به ویژه زنان از تفتیش خانه ها به وسیله پاسداران جلوگیری می کنند.» (۲) در گزارش ارتش نیز درباره وضع امروز سنندج آمده است: «پاک سازی در شهر به وسیله سپاه پاسداران و نیروهای ارتشی همچنان ادامه دارد و در شب مورخه ۲۸/۲/۱۳۵۹، تیراندازی ها پراکنده و چند شلیک خمپاره به طرف فرودگاه صورت گرفته که با آتش متقابل دفع شده است.» (۳)

گزارش های ارتش همچنین از وجود ناامنی جدی در اطراف سنندج حکایت دارد؛ براساس این گزارش ها «حدود ۱۰۰۰ نفر از گروه های مسلح در گردنه مروارید و ۱۵۰ نفر در سه راهی دهگلان مستقر و کلیه رفت و آمدها را تحت کنترل داشته و افراد نظامی را به گروگان می گیرند.» و نیز: «برابر اطلاع واصله، استوار یکم صالح باغبانی که در گروگان افراد مهاجم بوده روز ۲۸/۲/۱۳۵۹، شهید گردیده است.» همچنین: «گزارش ژاندارمری حاکی است که حدود ۷۰ نفر از گروه های مسلح به پاسگاه دزلی حمله نمودند که در نتیجه مقاومت عناصر ژاندارمری ۲ نفر از افراد مزبور کشته شده اند.» (۴)

در این حال تلاش برای رفع نابسامانی های اجتماعی و عمومی ادامه دارد. تلفن گرام ساعت ۱۲:۰۵ امروز عباس دوزدوزانی فرمانده سپاه به ستاد مشترک ارتش، گوشه ای از این تلاش را نشان می دهد. در این تلفن گرام آمده است: «درخواست می شود جهت ترابری ۹ تن مواد غذایی از تهران به سنندج به وسیله یک فروند هواپیمای سی ۱۳۰ اقدامات لازم در ظرف روز جاری، صورت گیرد. کلیه موارد قبل از ساعت ۱۶ در پایگاه یکم شکاری آماده بارگیری می باشد.» (۵)

دیگر ارگان ها نیز در این زمینه فعال اند، از جمله ارسال کمک های دارویی و غذایی جمعیت شیروخورشید سرخ به شهر سنندج ادامه دارد. به گزارش جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه، تاکنون علاوه بر ارسال دارو و نیازهای درمانی و پزشکی، ۱۶ تن مواد غذایی برای توزیع بین اهالی سنندج حمل و به جمعیت شیروخورشید سرخ این شهر تحویل داده شده است. همچنین صبح امروز، یک تیم هشت نفره از امدادگران به سرپرستی مسئول امداد جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه برای خدمت رسانی هرچه بیشتر در امور درمانی و رفاهی عازم شهر سنندج شد. (۶)

لشکر ۲۸ سنندج نیز که در ستاد هماهنگی امداد سپاه و ارتش بالطبع فعال است امروز، به اقدام دیگری برای عادی سازی اوضاع شهر دست زد و «کلیه رؤسای ادارات به لشکر احضار و از آنان خواسته شد که در روز ۲۹/۲/۱۳۵۹، تمام ادارات را دایر نمایند.» (۷)

ص: ۹۴۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۵۹، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۵.

- ۳- سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا، شماره ۳۷، از ۳۰/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- سند شماره ۵۷۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا، شماره ۳۶، از ۲۸/۲/۱۳۵۹ تا ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۳۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷- سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

روند حوادث سنندج، علاوه بر منطقه در سطح ملی نیز فضایی متفاوت با قبل ایجاد کرده است. تبعات و بازتاب حوادث این شهر حاوی نکات قابل ملاحظه ای است که نمونه هایی از آن در ادامه آمده است.

امروز در مدرسه عالی شهید مطهری {مسجد سپهسالار سابق واقع در میدان بهارستان تهران}، جمعیتی انبوه و بسیار خشمگین در مراسم تشییع جنازه ۲۵ تن از شهدای کردستان شرکت کردند. (۱) در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این مراسم آمده است: «دوزدوزانی فرمانده سپاه پاسداران طی سخنانی گفت ما در آغاز از ملت رشید ایران عذرخواهی می کنیم که تاکنون نسبت به مسئله کردستان کوتاهی شده است و قول می دهیم که از این پس تکرار نشود. ما اینجا به همه تصمیم گیرندگان و سران کشور که تاکنون کوتاهی نموده اند اخطار می کنیم که اگر از این پس در مورد اقدامات اصلاحی و انقلابی کوتاهی کنند و انقلابی عمل نمایند، ما افراد سپاه پاسداران تا آخرین نفر و آخرین قطره خون در مقابل ضدانقلابیون و عمالشان پایداری خواهیم کرد.» (۲)

{حضور مردم در مدرسه عالی شهید مطهری (مسجد سپهسالار سابق} برای تشییع ۲۵ تن از شهدای کردستان)

امروز همچنین سرگرد مصطفی ملاحیدر به عنوان مسئول جمع آوری اجساد شهدای سنندج در مصاحبه با روزنامه اطلاعات اسامی ۱۸ نفر از شهدایی که به پزشکی قانونی تهران منتقل شده اند را اعلام کرد. وی همچنین خبر داد جسد ۸ شهید گمنام {مجهول الهویه} به پزشکی قانونی انتقال یافته است. ملاحیدر گفت: ۳۰ الی ۴۰ جنازه دیگر که در سنندج جمع آوری شده به زودی به تهران انتقال داده خواهد شد. (۳) در میان اجساد شهدای موجود در پزشکی قانونی که ملاحیدر از آنها نام برد، ۲ تن از فرماندهان ستون اعزامی که در اواخر فروردین ماه مورد هجوم مسلحانه قرار گرفته بود، وجود دارد. این دو تن ستوان یکم مصطفی یداللهی و سرهنگ ایرج نصرت زاد

بودند که به اتفاق دو افسر دیگر از لشکر ۲۸، مسئولیت اعزام ستون مزبور را برعهده داشتند. در گزارش مندرج در روزنامه اطلاعات شهادت نصرت زاد که در حمله غافلگیرانه به ستون مزبور و به نحوی دردناک رخ داده

- ۱- * نگارنده خود شاهد صحنه بوده است.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

است از زبان ملاحیدر چنین توصیف شده است: (۱) «در این عملیات ۴ تن از برادران ارتشی شهید و سرهنگ نصرت زاد از ناحیه ران چپ مورد اصابت گلوله قرار می‌گیرد و مجروح می‌شود. ... مهاجمین وی را به اسارت گرفتند و او را با خود به پایگاهشان بردند. ... علائم و مشخصاتی که روی بدن شهید سرهنگ نصرت زاد باقی مانده است، نشان می‌دهد، هنگامی که سرهنگ نصرت زاد در زندان مهاجمین اسیر بود، مهاجمین او را به شدیدترین وجه ممکن شکنجه کرده‌اند، به طوری که گردن، فک و شانه شهید زیر لگد خرد شده است. ...» سرگرد ملاحیدر افزود: در آخرین لحظات جانبازی درحالی که از هرسو او را هدف رگبار مسلسل قرار داده بودند، وی از طریق بی سیم این پیام را برای پرسنل لشکر ۲۸ فرستاد: «من سرهنگ ستاد ایرج نصرت زاد، به علت زخمی شدن و جراحات وارده در آخرین لحظات عمر سربازی خویش نکاتی را برای هم‌زمان بازگو می‌نمایم: من سرهنگ ستاد ایرج نصرت زاد، جانم فدای ایران، درود به رهبر انقلاب، جاوید باد ارتش جمهوری اسلامی ایران، زنده باد فرماندهان گردان تیپ یک. خداحافظتان. نصرت زاد» (۲)

در کنار این گونه بازتاب‌ها، گروه‌های دست‌اندرکار درگیری مسلحانه سنندج نیز بیکار نیستند، ولی حوزه مانور آنها به دلیل مراقبت‌ها، محدود و اغلب با اقداماتی ناموفق همراه است. به عنوان مثال در گزارشی از سرپرست سپاه تایباد آمده است: «یکشنبه ۲۸ اردیبهشت، طی مجوزی که معاون فرمانداری تایباد {ن.ب.} (۳) ضدانقلاب که همدست فداییان خلق است به آنها داده بود برای نمایشگاه عکس عزالدین حسینی و کشته‌های ترکمن صحرا و کردستان که بنا بود با این کار احساسات مردم را علیه سپاه پاسداران و دیگر ارگان‌های انقلابی تحریک کنند سپاه دخالت کرده و نمایشگاه برچیده شد.» (۴)

این اطلاعیه نیز امروز، از سوی وزارت کشور صادر شد: «هرگونه تجمع سیاسی گروه‌ها [با] عناوینی نظیر یادبود شهدای کردستان در دانشگاه تهران بدون مجوز از طرف وزارت کشور می‌باشد و تظاهراتی که از طرف برخی از گروه‌های سیاسی برای روز دوشنبه ۲۹/۲/۱۳۵۹، اعلام شده است غیرقانونی است. بر مردم آگاه و مبارز تهران است که به منظور جلوگیری از توطئه‌ها و درگیری‌های اجتماعی و هماهنگی با قوای انتظامی از شرکت در این تظاهرات جداً خودداری کنند.» (۵)

یادآوری می‌شود ساعت ۶:۴۰ امروز، وزارت کشور به سپاه با قید "جهت پشتیبانی" اعلام کرد: «طبق اطلاع‌واصله چند دستگاه اتوبوس حامل افراد کومه‌له و فدائی برای مراسم فردا ۲۹/۲/۱۳۵۹، در دانشگاه از مهاباد وارد تهران شده‌اند، ساعت حرکت پنج و نیم صبح بوده است. مراتب جهت هماهنگی و اقدامات قاطع اعلام می‌گردد.» (۶)

تبعات ناشی از وضع سنندج بسیار گسترده است و راه‌های جدیدی در مناسبات کادرها و هواداران نظام با گروه‌های درگیر گشوده است. به طورمثال روزنامه اطلاعات امروز، گزارش داد: «ازسوی آیت‌الله صادق خلخالی درزمینه انتخابات شهرستان مهاباد اطلاعیه‌ای صادر شد. در قسمتی

ص: ۹۴۲

۱- * ضمیمه دارد؛ مطالبی درباره سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت‌های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری‌های سنندج.

۲- همان.

۳- ** در سند نام کامل آمده است.

۴- سند شماره ۳۰۷۶۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خراسان، ۱۲/۳/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- سند شماره ۴۱۴۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

از این اطلاعیه با اشاره به جو حاکم بر شرایط انتخاباتی مهاباد آمده است: انتخابات مهاباد تحت فشار و اختناق فداییان خلق، کومه له، و دمکرات ها صورت گرفته و ۸۵ درصد کردستان و اطراف مهاباد که مسلمان و معتقد به دین و دیانت می باشند، نتوانستند در انتخابات شرکت کنند. روی این اصل انتخاب آقای غنی بلوریان از نظر اینجانب باطل می باشد و ایشان حق ورود به مجلس را ندارند. در اطلاعیه آیت الله خلخالی همچنین گفته شده [است]: آقای غنی بلوریان در عملیات کشت و کشتار سپاه پاسداران و ارتشیان در سردشت و بانه با فاروق کیخسروی و سایر سران کومه له و فداییان خلق شرکت داشته و از نظر دادگاه های انقلاب مجرم درجه یک می باشد و مانند قاسملو و عزالدین و جلال الدین باید به کیفر اعمال خود برسد. آقای غنی بلوریان با ساواک همکاری می کرده و پس از خروج از زندان آلت دست آنان در مهاباد بود و گزارشات سری برای آنها رد می کرد. این شخص با سابقه ضد خلق و ضد اسلام و همکاری با ساواک و شرکت در قتل نمی تواند به مجلس راه یابد.» (۱)

(۲)

۴۹۶

از آثار و تبعات جنگ اخیر سنندج، مطرح شدن قضیه ای در مورد ارتش است که می تواند با عوارض منفی شدیدی در روند مثبت بازسازی و شکل گیری نیروهای مسلح در نظام جدید همراه باشد و آن برخورد جدی و قاطع با مسئله نفوذ گروه های درگیر در ارتش است.

بعد از گزارش روز گذشته روزنامه انقلاب اسلامی مبنی بر دستگیری ۳۸ تن از نظامیان خائن در قضیه سنندج، امروز نیز این روزنامه به نقل از خبرنگار خود در اصفهان گزارش داد: ۱۵ نفر از پرسنل هوانیروز اصفهان به اتهام اغتشاش و تحریک پرسنل پایگاه دستگیر و در دادگاه ویژه نظامیان محاکمه شدند. (۳)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز ضمن درج این خبر، در ذیل مصاحبه ای با فخرالدین حجازی، با عنوان "فخرالدین حجازی جزئیات تمرد بعضی از خلبان ها را بیان داشت" آورده است: «متأسفانه معلوم شد که برخی عناصر چپ توسط بعضی از پرسنل در داخل پایگاه نفوذ کرده و ناراحتی ها و تشنجاتی به وجود آوردند. ... ابتدا به عنوان اینکه به مسائل حقوقی و استخدامی آنها رسیدگی شود، ستوان یارها و بعضی دیگر پرسنل را در سألنی جمع کردند و مسائل رفاهی را پیش کشیده

ص: ۹۴۳

۱- * آیت الله خلخالی در عرصه های متنوع و متفاوتی فعال است و از نمادهای بارز وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی است. وی عضو قوه مقننه در دست تأسیس و عضو مؤثر قوه قضائیه است. خلخالی طبعاً با محافل روحانی نیز مرتبط است. نوع رابطه بنی صدر با وی و نیز سمت وی در زمینه مبارزه با مواد مخدر، خود عرصه ای نامعلوم و پیچیده است. آخرین وضعیت وی در عرصه مبارزه با مواد مخدر در رسانه های داخلی و خارجی، موضوعی مورد بحث است. روزنامه بامداد با عنوان "آیت الله خلخالی به مبارزه با مواد مخدر ادامه خواهد داد" نوشت: آیت الله خلخالی در گفت و گو با خبرگزاری پارس «در مورد آن قسمت از سخنانش در روزنامه دلی تلگراف که استعفایش از ستاد مبارزه با مواد مخدر یک تاکتیک بوده زیرا امام خمینی با استعفای وی مخالفت خواهد کرد، گفت یک استعفای واقعی بوده ولی آقای بنی صدر رئیس جمهوری از قبول

آن استعفا امتناع نموده است. بنابراین وی همچنان در سمت سرپرست ستاد مبارزه با مواد مخدر و قاضی محاکمات انجام
وظیفه خواهد کرد.» [روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲]

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

بودند، ولی بعد جو سالن را به کلی عوض کرده و عده ای روی صندلی ها ایستاده و می گفتند ما به کردستان نمی رویم و حاضر به برادر کشی نیستیم و اطاعت کورکورانه را نمی پذیریم و موجب شد که بعضی از خلبان ها از دستور فرماندهان تمرد کردند و چون موقعیت نامناسبی پیش آمده بود و بعضی می گفتند کسی باید بیاید و مسئله را برای ما توجیه کند، این بود که دوستان احساس کردند که من به اصفهان بیایم و من این کار را کرده و محاکمه متهمان را بررسی کردم و متأسفانه به این نتیجه رسیدیم که بعضی از فداییان خلق ارتباطی با گروهی اندک از پرسنل پیدا کرده اند من جمله یکی از اعضای پرسنل هوانیروز که دارای یک چادر دکه ماندی در خارج شهر بوده از آن چادر با فداییان خلق ارتباط داشته و اعلامیه های آنها را می گرفته و در داخل پایگاه پخش می کردند. ...»

آقای حجازی در جواب پرسش خبرنگار در مورد وضعیت داخلی هوانیروز و کلاً نیروهای مسلح در حال حاضر، گفت: «من سخنان مفصلی را ایراد نمودم و آنها را از آنچه که در کردستان می گذرد، آگاه کردم و گفتم که در کردستان هم عوامل کمونیسم و هم صهیونیسم و باقیمانده ارتجاع طاغوتی سابق حضور دارند، بنابراین جنگ ما یک جنگ برون مرزی است و ما برادران مسلمان کرد را نمی کشیم، بلکه خائنین که در لباس کردی هستند را نابود می کنیم. بنابراین انقلاب ما در مخاطره است و ما باید با تمام نیرو با آنها بجنگیم و ارتش باید پیشاپیش حرکت کند و با قربانی هایی که داد رسالت خودش را نشان داده و محبوبیت فراوانی در نزد امام و امت کسب کرده است و من اضافه کردم که هیچ گونه مذاکراتی نباید با دشمن صورت گیرد بلکه باید به سرعت پیش برویم و آنها را تا درون مرز عراق تعقیب کنیم و خوشبختانه دیدیم که تمام ارتشیان با فریادهای بسیار نیرومند اعلام همکاری کردند.» (۱)

۴۹۷

امروز، علاوه بر بانه که در وضع شدیداً بحرانی قرار دارد و در واقع در همان وضعیت قبل به سر می برد (۲) و پاوه که وخامت اوضاع در آن بیشتر از دیگر نقاط است، در برخی نقاط دیگر غرب کشور از جمله کامیاران، باینگان و مریوان نیز تحرکات ایدایی ادامه یافت. علاوه بر این قسمت هایی از آذربایجان غربی مثل نقده و بخش هایی از ارومیه هم ناآرام بود.

گزارش واصله در ساعت ۲۲:۳۰ به دفتر ریاست جمهوری مستند به گزارش هنگ ژاندارمری سقز حاکی است: «در حال حاضر، در جاده های سردشت و سقز و آبادی بوئین خودروهای زیادی به سوی شهر بانه در حرکت اند ضدانقلابیون با خمپاره ۱۲۰ میلی متری و موشک ۵/۳ اینچ و اسلحه سبک به شدت به پادگان [بانه] تیراندازی می نمایند.» (۳)

از سوی دیگر «در ساعت ۴ صبح روز جاری، در ارتفاعات جنوبی پاوه بین مهاجمین و نیروهای انقلابی {سپاهیان پاسدار و پیشمرگان کرد مسلمان}

درگیری ایجاد شد. (۴) ابعاد درگیری وسعت یافت تاجایی که در ساعت ۱۳:۱۰، سپاه کرمانشاه در تلفن گرامی به تهران اعلام کرد:

ص: ۹۴۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه کرمانشاه به تهران، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۱۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری
اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

«وضعیت پاوه در حال حاضر خطرناک است و راه های ارتباطی قطع و جاده ها ناامن هستند. از همه طرف شهر را زیر آتش گرفته اند و تقاضای هلیکوپتر شده است که اطراف پاوه کوبیده شوند مخصوصاً ارتفاعات را. ضمناً هوانیروز از لحاظ هلیکوپتر و هواپیما به ما کمک نمی کند، قبلاً باز یک تلفن در اختیار می گذاشتند، ولی حالا می گویند باید از تهران دستور بگیرند.» (۱) (۲)

در ساعت ۱۵:۱۰، مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک پیام داد: «وضعیت پاوه بسیار خطرناک می باشد، تمام راه های ارتباطی قطع و جاده ها مملو از ضدانقلاب است، شهر پاوه از همه طرف کوبیده می شود. درخواست هلیکوپتر جهت کوبیدن ارتفاعات گردیده است.» (۳) در ساعت ۱۷:۱۵ ستاد مشترک به نیروی زمینی ابلاغ کرد: «دستور فرماید ۱. یگان های مستقر در پاوه چگونگی وضعیت پاوه را سریعاً گزارش نمایند. ۲. در مورد درخواست سپاه پاسداران اقدام به موقع به عمل آورید.» (۴)

در ساعت ۱۹:۲۵، ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری و ریاست ستاد مشترک و وزارت کشور، ضمن گزارش مختصر شروع درگیری از ساعت ۴ صبح، یادآوری کرد «واحدهای مستقر در پاوه نیز با آتش پشتیبانی نیروهای درگیر را تقویت نموده اند. ... [و] درگیری هنوز ادامه دارد.» (۵)

در کامیاران، بمبی در دبیرستان شبانه روزی این شهر منفجر گردید که تلفات جانی نداشت، اما شدت انفجار به حدی بود که قسمتی از ساختمان این دبیرستان خراب شد و تمامی شیشه های آن شکست. (۶)

حدود نیمه شب، به دفتر ریاست جمهوری خبر رسید که «با پشتیبانی واحدهای نظامی نیروهای انقلابی موفق شدند جنوب و شمال باینگان را تصرف نمایند. شایع شده تعدادی از مهاجمین کشته شده اند.» (۷)

در مریوان، ساعت ۴ بامداد امروز، «مهاجمین به تپه های شمال پادگان مریوان حمله نمود[ه] که با به جا گذاشتن یک کشته و ۲ زخمی در ساعت ۸ همان روز درگیری خاتمه یافته است.» (۸)

در این حال امروز، امام جمعه مریوان به اتفاق شخصی به نام رستمی به عراق رفت. شهربانی کرمانشاه فرد مزبور را «امین بیگ رستمی فتودال مریوان که بعد از انقلاب با حزب کومه له همکاری دارد» معرفی کرده است. (۹)

در نقده، به گزارش ژاندارمری، «مهاجمین از تپه دیدبان حوزه نقده به طرف پاسگاه بچندلو تیراندازی [کردند] مأمورین به آنان پاسخ داده اند این درگیری تلفات نداشته است.» (۱۰) این حمله ساعت ۳ بامداد، انجام شد.

گزارش ژاندارمری در مورد ارومیه نیز حاکی است: «حدود ۲۰۰ نفر از افراد حزب دمکرات به سرپرستی ملا رسول از بلندی های اطراف به پایگاه گروهان پاک سازی ارومیه تیراندازی [کردند که] متقابلاً نیز به آنان پاسخ [داده شد این درگیری] تلفات جانی نداشته [است].» (۱۱)

در ارومیه همچنین ساعت ۲۳:۱۵ شب گذشته، عده زیادی از مهاجمان به پایگاه دزگیر

- ۱- * طبق هاشم سند، به اطلاع ستاد مشترک رسید.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۳۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۱۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا {مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.
- ۹- سند شماره ۰۴۱۵۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۲/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۴۱۵۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۱۱- سند شماره ۴۱۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاچا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

حمله کردند. به گزارش ژاندارمری، مهاجمان از اشرار و نیروهای حزب دمکرات بودند. بنا بر این گزارش، درگیری تا ۵ بامداد امروز، ادامه یافت و درطول آن «۲ نفر از مهاجمین کشته و ۶ نفر زخمی شدند و تعدادی اسلحه شامل تفنگ ۵۷، ژ ۳، کلت کمری و نارنجک همراه با مهمات مربوطه از مهاجمین به غنیمت گرفته شد.» روابط عمومی ژاندارمری تعداد مهاجمان را در مطبوعات ۶۰۰ تن اعلام کرده است. (۱)

۴۹۸

در مسئله گروگان های قطور که در اسفندماه گذشته رخ داده بود، امروز، تحول عمده ای صورت گرفت.

گزارش امروز فرماندهی ژاندارمری حاکی است که روز گذشته، از ۱۳ نفر گروگان واقعه قطور، ۱۰ نفر آزاد شده اند. در این گزارش ضمن درج اسامی آزادشدگان آمده است: «بدون هیچ گونه قیدوشرط آزاد شدند و سروان مقدسی فرمانده عملیاتی قطور پرسنل مذکور را پس از رهایی به پاسگاه تحویل نموده است.» در ادامه اضافه شده است: «با نگرش به اینکه هیچ گونه تعهدی درمورد آزادی گروگان ها به اکراد داده نشده و اکراد با حسن نیت از دستور تمکین نموده اند ایجاب می نماید برای جلب اعتماد آنان آقای ملاحمید شجاعی که ازطرف لشکر ۶۴ ارومیه دستگیر [شده است]، در قبال این حسن نیت اکراد در هرکجا که به سر می برد ظرف ۲۴ ساعت، دراختیار ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری ماکو مستقر در خوی قرار داده شود که به خانواده اش تحویل گردد تا بتوان هدف های آتی را قدم به قدم به مرحله اجرا گذاشت. ضمناً ۳ نفر از گروگان ها به اسامی ۱. آقای کوچری فرماندار خوی ۲. آقای رحیمی منشی فرماندار ۳. ستوان دوم قلی نوسی تاکنون آزاد نشده اند که اقداماتی درمورد رهایی آنان در جریان است.

ضمن به استحضار رسانیدن موارد فوق چون مسئله حائز اهمیت و ملت ایران هنوز به انتظار تعیین تکلیف این گروگان ها و آخرین وضعیت آنان می باشند، ایجاب می نماید برای اثبات حسن نیت دولت و تشویق و ترغیب عناصری که از دستورات تمکین و پیش قدم می شوند ظرف امشب، در اخبار رسانه های گروهی و رادیو تلویزیون آزادی تعداد ۱۰ نفر مشروحه بالا درج و به آگاهی ملت ایران برسد.» (۲)

انعکاس این خبر درست برعکس پیشنهاد تحلیلی یادشده، انجام گرفت. روزنامه انقلاب اسلامی از آزادی «۱۰ نفر از ۱۳ نفری که ۶۹ روز قبل به وسیله مهاجمین به گروگان گرفته شده بودند» خبر داد و در ادامه نوشت: «معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی و نیز سرپرست فرمانداری خوی در تماس های جداگانه ای با خبرگزاری پارس ضمن تأیید این خبر گفتند ۳ تن دیگر از گروگان ها که یکی از آنان فرماندار خوی می باشد اکنون آزاد نشده اند.

ارتش برای آزادی این ۳ تن و اجرای برنامه های خود در منطقه قطور به اشرار و ضدانقلابیون مهلت بسیار کوتاهی داده است و در پایان این مهلت نسبت به اجرای برنامه های خود اقدام خواهد کرد.» (۳)

ص: ۹۴۶

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

با اینکه مسئله سنندج، موضوع کردستان را در رأس توجهات و حساسیت های عامه قرار داده است، هنوز مسئله دانشگاه ها نیز از مسائل روز است.

نشریه پیام جبهه ملی {ارگان جبهه ملی ایران} در شماره امروز خود مخالفت شدید خود را با تعطیلی دانشگاه ها اعلام کرد. (۱)

از سوی دیگر، بنا بر گزارش مندرج در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی، از سوی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه اسلامی دانشگاهیان، دفتر تحکیم وحدت {انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور} و جماعت تحکیم وحدت طلاب و دانشجویان در حوزه علمیه قم، اطلاعیه ای انتشار یافت که در آن آمده است: اساسی ترین مشخصه انقلاب اسلامی بعد مکتبی و فرهنگی آن و اصیل ترین سرفصل انقلاب طبق تصریح امام ۱۹ دی ۱۳۵۶، همان روزی است که پیوند روحانی دانشجو با خون امضا شد. اینک هم زمان با مطرح شدن انقلاب فرهنگی، در حوزه علمیه قم مجامع مشترکی با دانشجویان مسلمان دانشگاه ها تحت عنوان "حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی" از روز چهارشنبه ۳۱ اردیبهشت ماه به مدت سه روز، برگزار خواهد شد. در این برنامه ها طلاب حوزه های علمیه میزبان دانشجویان عزیز خواهند بود. باشد که این حرکت فتح بابی در طریق وحدت اسلامی و اصیل دو قشر روحانی و دانشگاهی بوده و بدین طریق این دو پایگاه فرهنگی و فکری جامعه طبق آرزوی دیرینه امام و امت به وحدت در جهت تحقیق و تبلیغ مکتب انسان ساز اسلام نائل آیند. جزئیات برنامه در اطلاعیه بعدی اعلام خواهد شد. (۲)

۵۰۰

شماره امروز نشریه رنجبر {ارگان حزب رنجبران ایران} مطلبی در نقد مخالفان بنی صدر در جناح بندی کنونی درج کرده که در آن آمده است: «انحصار طلبی اکنون با به دست آوردن درصد قابل توجهی از آرای مجلس دل خوش کرده و به همین علت تن به همکاری و وحدت نمی دهد. گرایش انحصار طلبی به جای پند گرفتن همچنان تنگ نظر باقی می ماند و تا آنجا پیش می رود که تنها فراقسیون خود را در خط امام می داند و حتی حاضر است برای توجیه خود تنها کمتر از نیمی از شرکت کنندگان در انتخابات مجلس را در خط امام قلمداد کند، اما تن به وحدت بزرگ تر ندهد.» (۳)

یادآوری می شود در وضعیت کنونی که گروه های کمونیستی در برخورد با نظام از تنوع مشی برخوردارند، گروه های مائوئیستی به دو دسته عمده قابل تقسیم اند: دسته اول در برخورد با نظام مشی مسلحانه را انتخاب کرده اند، گروه شاخص این دسته کومه له است. در مرحله بعد سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر قرار می گیرد که فقط در کردستان دست به سلاح برده است و در دیگر نقاط گونه ای آنارشیسم خصمانه بروز می دهد. دسته دوم گروه های مائوئیستی، جریانی است که مانند حزب توده مشی مسالمت آمیز را برگزیده است، اما در جناح بندی کنونی نظام برخلاف حزب توده خود را به

- ۱- جبهه ملی ایران، نشریه پیام جبهه ملی، شماره ۱۷، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- حزب رنجبران ایران، نشریه رنجبر، شماره ۵۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

جریان بنی صدر نزدیک نشان می دهد. این جریان شامل چندین گروه از جمله سازمان انقلابی {منشعب از حزب توده و گروه عدالت} است که بعد از انقلاب در قالب تشکیلاتی حزب رنجبران متمرکز شده اند. مطلب یاد شده نمونه ای از موضع گیری های مختلف این گروه درباره جناح بندی کنونی است.

جهت گیری دیگر این گروه علیه سایر گروه های کمونیستی غیر چینی به خصوص حزب توده است. نشریه عدالت ارگان یکی از گروه های تشکیل دهنده حزب رنجبران، در آخرین شماره خود تحت عنوان "کبوتر با کبوتر باز با باز" به طور تلویحی سازمان مجاهدین خلق را روسی خوانده و به سرزنش شدید مطرح کنندگان مسعود رجوی در انتخابات پرداخته است. بخشی از این مطلب چنین است: «حزب توده که ستون پنجم امپریالیسم روسیه در ایران است به چه جهاتی یا کدامین مجموعه مصالحی از آقای رجوی در انتخابات پشتیبانی کرده است یا سازمان چریک های فدائی که هدف خود را سرنگونی جمهوری اسلامی قرار داده اند چه وجه تشابهی در آقای رجوی دیده اند یا حزب کمونیست کارگران و دهقانان که علناً دشمنی سازش ناپذیر خود را با رهبر انقلاب اعلام کرده است به چه دلیل از آقای رجوی حمایت کرده اند. در این شکی نیست که گروهک های وابسته ای نظیر حزب توده تحت عنوان تاکتیک از هیچ عملی روی گردان نیستند، ولی زمانی که خود مجاهدین در ارگان خود روزنامه مجاهد، اعلامیه حزب توده را مبنی بر پشتیبانی از رجوی چاپ می کنند دیگر نمی توان ادعا کرد که این تاکتیک حزب توده برای خدشه دار کردن چهره انقلابی و مستقل آقای رجوی است. شمایی که به خاطر یک پشتیبانی خشک و خالی نوکران روس بخشی از روزنامه خود را به حزب توده می بخشید، اگر مملکت در دست شما بود به ازای این پشتیبانی آیا بخشی از مملکت را به آنان نمی بخشیدید؟» (۱)

گروه های دیگری نیز وجود دارند که از نظر انتخاب تاکتیک و مشی بین دسته اول {سازمان پیکار} و دسته دوم {حزب رنجبران} در نوسان اند و البته وزن چندانی هم در جناح بندی گروه های فعال امروز ندارند. یک گزارش مندرج در شماره امروز رنجبر اشاره ای به این امر دارد: "کمیتة نبرد" یکی از گروه های کوچک خط سه که پس از انقلاب با پخش شب نامه به فعالیت پرداخته بود اخیراً پیوستن خود را به سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر اعلام کرد. همچنین بخشی از گروه کوچک تر "مبارزین آزادی خلق ایران" نیز که اخیراً خود چند دسته شده است به رزمندگان پیوستند. این گروه ها عمل خود را در ایجاد یکی از قطب های ایدئولوژیک در جنبش کمونیستی ایران برای پیشبرد امر مبارزه ایدئولوژیک با بقیه، دستیابی به تئوری انقلابی و وحدت با یکدیگر دانستند. (۲)

۵۰۱

منطقه سمیرم در استان اصفهان، با حضور مجدد ناصرخان و خسروخان قشقایی در منطقه، به سمت وضعیت بحرانی پیش می رود. انتخاب خسرو قشقایی برای نمایندگی مجلس نه تنها از اختلافات میان وی با مسئولان نظام نکاسته است، بلکه روزبه روز به خصوص در برخورد با سپاه و نیروهای مذهبی انقلابی

ص: ۹۴۸

۲- حزب رنجبران ایران، نشریه رنجبر، شماره ۵۲، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

منطقه که نوعی گرایش چپ ضدخانگی و ضدفئودالی دارند این وضعیت حدت بیشتری می یابد.

در پیام امروز فرماندهی سپاه اصفهان به فرماندهی سپاه در تهران، آمده است: «پیرو پیام... ۱۸/۲/۱۳۵۹ (۱) و مذاکرات قبلی جهت پیش بینی درگیری در پادگان سمیرم مدتی است که خان های منطقه در کوه های اطراف سپاه سنگر بندی کرده و با مردم و سپاه درگیر که در نتیجه ۲ نفر از برادران زخمی شده اند. هرچه سریع تر اقدامات لازم جهت کنترل و سرکوبی ناصرخان و خسروخان قشقایی و اطرافیانشان به خصوص حسین خان زکی پور به عمل آید.» (۲)

ساعتی بعد مسئول تدارکات سپاه اصفهان، پیرو پیام مذکور پیام دیگری بدین شرح به تهران ارسال کرد: «پیرو پیام شماره... [قبلی] درگیری در پادگان سمیرم نیاز مبرمی به ۵ دستگاه سیمرغ وانت از نوع بلند جهت حرکت در کوهستان و ضمناً با کمبود اسلحه و مهمات روبه رو می باشیم. با سرهنگ فروزان تماس حاصل شد و صورت نیازمندی ها به ایشان داده شد و قول همکاری دادند. خواهشمند است هرچه سریع تر صورت مزبور را تأیید [کنید] تا اقدام گردد.» (۳)

۵۰۲

از صبح امروز، هم اندیشی سه روزه کمیته های سراسر کشور با حضور آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی و تیمسار ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری و سرپرست ستاد بسیج ملی، کار خود را آغاز کرد. (۴)

برنامه سه روزه این هم اندیشی، «بررسی و هماهنگی کار کمیته های سراسر کشور با سایر ارگان های انقلابی و دیگر نهادها» اعلام شده است. ضمناً قرار است در مورد مشکلات و نارسایی موجود در کمیته ها بحث و گفت و گو شود (۵) و طرح احتمالی ادغام کمیته ها و کلانتری ها مورد بررسی قرار گیرد. (۶)

در اولین روز گردهمایی، آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و سرپرست کمیته مرکزی، در سخنانی بر ضرورت اطاعت کمیته ها از کمیته مرکزی و تبعیت نیروهای کمیته از سیاست های کلی دولت تأکید کرد و به طرح نقایص و انتقادات کنونی و نیز راه حل های مورد نظر و در نهایت چشم انداز آینده پرداخت. وی گفت: «چرا کمیته ها اشکالاتی که در کارشان هست

ص: ۹۴۹

۱- * به پیام مزبور در روزشمار ۱۸/۲/۱۳۵۹، اشاره شده است.

۲- سند شماره ۰۴۱۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {فرماندهی}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۴۱۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اصفهان به تهران {عملیات}، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۴- * با فروپاشی نهادهای نظامی و انتظامی رژیم گذشته در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، در تمام محلات تهران کمیته های انقلاب به طور خودجوش تشکیل شد. نظر به اینکه مساجد عمده ترین و عام ترین مراکز برپایی تظاهرات در دوران انقلاب بود، کمیته های مزبور به طور طبیعی در مساجد شکل گرفت و به تناسب توانایی روحانی مسجد و کادرهای انقلابی محل، کمیته مربوط

وسعت و قوت پیدا کرد. هم زمان با بازسازی شهربانی و ژاندارمری و ارتش ایفای نقش کمیته ها ادامه یافت، ولی به تدریج به سمت نظم و انضباط بیشتر پیش رفت. در ادامه، برخی نارسایی ها و اقدامات خودسرانه عناصر کمیته، انتقاداتی را موجب شد و نیز رشد روزافزون سپاه و تحریک آن در جنبه های مختلف، موجب ایجاد فضایی شد که پیشنهاد انحلال یا ادغام کمیته ها را به طور جدی مطرح می کرد. به خصوص بی تجربگی برخی روحانیون مسئول در کمیته ها و متقابلاً هنر تشکیلاتی و تبلیغاتی گروه های مخالف، صحنه هایی ایجاد می کرد که قابل دفاع نبود. باوجود این مشکلات ضرورت تداوم بقای کمیته ها، امری بدیهی بود؛ بنابراین بایستی برای اصلاح نقایص آن کار می شد. هم اندیشی سه روزه کنونی اقدامی در این مسیر و برای رسیدن به این هدف است.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

۶- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

نباید بپذیرند؟ چرا ما حاضر نیستیم عیب های خود را بپذیریم؟ من به برادران روحانی خود عرض می کنم که قدری به خود بیایند تا شاید کارها درست شود؛ چرا که عمل ما به نحوی بوده است که این موضوع منشأ سوءاستفاده دشمن شده است.» (۱) وی یادآور شد: «ما باید با جوانان و فکر نسل جوان تا حدودی تفاهم داشته باشیم، در غیر این صورت نمی توان به زور جوانان را به مسجد کشاند. جوان کار می خواهد و اگر به او کار ندهیم می رود دنبال کارهای دیگر.» (۲)

آیت الله مهدوی کنی افزود: «در مورد آینده کمیته ها هم بسته به نحوه کارکرد شماست. شما اگر خوب کار کنید، مردم شما را ننگه خواهند داشت و برای ادامه کار کمیته ها این مراکز باید سازماندهی جدیدی پیدا کند، باید افراد آموزش سیاسی نظامی و پلیسی ببینند و مؤدب باشند و عملشان باید برای مردم نمونه باشد.» (۳)

سرپرست وزارت کشور همچنین گفت: «وقتی که به فلان مأمور می گوید بروید جلوی گروگان گیری در کارخانه را بگیرید، می گوید نخیر ما با کارگر مبارزه نمی کنیم

آقا شما مبارزه با توطئه می کنید نه با کارگر و این توطئه علیه کارگر است. آن وقت به آن آقای پاسدار می گوئیم تعطیل کارخانه نه به خاطر احقاق حق آن کارگر است، بلکه به خاطر تعطیل شدن کارهای تولیدی و صنعتی این مملکت است و در اثر خراب شدن اینها ما زمینه های یک کودتای استبدادی را فراهم بکنیم مثلاً شیلی و پس فردا که ملت ما کار نداشت بعد ناگزیر همه دستشان را دراز می کنند و می گوید دوباره محمدرضا برگردد. آیا می خواهید زمینه این فراهم بشود. اینکه ما داد می زنیم این است نه اینکه ما طرف داری از سرمایه می کنیم.» (۴)

وی اضافه کرد: «تازمانی که افراد و گروه ها سلاح در دست دارند نمی توان کمیته ها را منحل کرد.» (۵) آیت الله مهدوی کنی افزود: «جریانات اخیر نشان داد که این طور نیست که کمیته ها جمع شوند و امام فرمودند کمیته ها باید باشند. تازمانی که افراد غیر و دشمن مسلح هستند، نباید ملت مسلمان را خلع سلاح کرد.» (۶)

سرپرست کمیته مرکزی سپس با بیان اینکه «در پیامی که فیدل کاسترو برای من توسط دکتر یزدی فرستاد گفته است شما چگونه می خواهید کمیته ها را جمع کنی، ما اکنون پس از ۱۱ سال کمیته های انقلابی را جمع نکردیم»، (۷) تأکید کرد: «باتوجه به اینکه در قانون اساسی اشاره ای به کمیته ها نشده است دوام کمیته ها با وضعی که دارند امکان پذیر نیست، لذا ما درصدد هستیم که فکری به حال کمیته ها کنیم و با تشکیل این سمینار راه حلی برای بهبود بیشتر آن ارائه دهیم.» (۸)

در پایان، آیت الله مهدوی کنی گفت از سوی رئیس جمهور و دیگران پیشنهادهایی در مورد کمیته ها داده شده است که در قالب سه پیشنهاد کلی بررسی خواهد شد. (۹)

رضا اصفهانی معاون وزارت کشاورزی، در یک مصاحبه مطبوعاتی در مورد مسائل کشاورزی نظیر آب، وام و غیره مطالبی را بیان کرد. مهم ترین مسئله مورد بحث وی، بالطبع متناسب با حساسیت های روز، موضوع معروف به "بندج" بود. بندج، یکی از بندهای چهارگانه مربوط به

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۴- همان.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۷- همان.
- ۸- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

تقسیم بندی زمین های کشاورزی است که در طرح موسوم به اصلاحات ارضی اسلامی، بعد از انقلاب وجود دارد و راجع به آن اختلافات شرعی و غیرشرعی عدیده ای مطرح و دامن زده شده است. بخش هایی از گزارش روزنامه اطلاعات از مصاحبه وی بدین شرح است:

«رضا اصفهانی درباره رعایت جنبه های اسلامی در طرح اصلاحات ارضی گفت اصولاً این طرح همان طور که اطلاع دارید به خاطر انقلابی بودنش با یک سلسله مخالفت های

زیاد مواجه شد، این مخالفت ها نشان می داد که چقدر فتودال ها نسبت به منافع خودشان احساس خطر کرده بودند. فتودال ها سعی کردند با زدن برجسب کمونیستی به طرح، موانعی بر سر راه اجرای آن ایجاد کنند غافل از آنکه طرح باتوجه به نظرات عالیه اسلام و با همفکری مدرسین بزرگ حوزه علمیه قم همچون آیت الله منتظری و آیت الله مشکینی تهیه شده و همچنین در شورای انقلاب که ارگان قانونی مورد تأیید امام است به تصویب رسیده است که مخالفت با طرح مخالفت با دولت محسوب می شود. وی افزود: علاوه بر این در هیئت های اجرا کننده طرح نماینده حاکم شرع حضور دارد تا بر اجرای صحیح و اسلامی طرح نظارت کند. رضا اصفهانی یادآور شد: زیر این طرح قبل از تصویب در شورای انقلاب توسط آیت الله منتظری، آیت الله مشکینی و دکتر بهشتی به عنوان تأیید، امضا شده و اجرای آن بلامانع تشخیص داده شده است. بنابراین چنین طرحی نمی تواند غیراسلامی باشد.» در ادامه گزارش روزنامه آمده است: «رضا اصفهانی درمورد زمین هایی که مشمول تقسیم اراضی خواهد شد، گفت این زمین ها به چهار دسته تقسیم می شوند: ۱. زمین های موات و مراتع ۲. زمین های مصادره شده ۳. زمین های بایر ۴. زمین های دایر. وی افزود زمین های نوع اول و نوع دوم متعلق به دولت جمهوری اسلامی است و دولت با رعایت مصالح جامعه و حدود و نیاز و توانایی اشخاص این زمین ها را تقسیم خواهد کرد. درمورد اراضی بایر دولت با رعایت ضوابطی به صاحبان آنها اولویت می دهد تا به عمران آن پردازند و اگر اقدام نکردند، زمین ها را در اختیار خود می گیرد و بین دهقانان واجد شرایط تقسیم می کند. و اما در زمین های دایر، اگر مالک خود شخصاً به کار کشاورزی مشغول باشد، تا سه برابر مقداری که در عرف محل برای تأمین زندگی کشاورز و خانواده او لازم است زمین در اختیار او می ماند و اگر شخصاً به کشاورزی در آنها اشتغال ندارد و مبلغ درآمد دیگر کافی برای تأمین زندگی خود و خانواده اش ندارد تا دو برابر مقدار مزبور در اختیار او می ماند و در غیر این صورت، کلیه زمین های او مشمول تقسیم خواهند شد. رضا اصفهانی اضافه کرد در تقسیم اراضی دایر بهای زمین های مازاد که مشمول تقسیم می شوند پس از کسر بدهی های مالک به بیت المال پرداخت خواهد شد که این بدهی ها با در نظر گرفتن این مسائل محاسبه می شود اول اینکه مالک حقوق مردم را به صورت فردی ضایع نکرده باشد، دوم اینکه حقوق گروهی [را] فدای منافع فردی خود نکرده باشد و همچنین موجب زیان برای عده ای نشده باشد. رضا اصفهانی یادآور شد با در نظر گرفتن مسئله عرف محل در طرح اصلاحات ارضی، بزرگ مالکی از بین خواهد رفت. وی گفت در عرف محل زمین بزرگ به زمینی گفته می شود که سه برابر زمینی باشد که کشاورز و

خانواده اش برای رفع نیاز های خود و خانواده با توجه به محیط زندگی احتیاج دارد.»

روزنامه اطلاعات افزوده است: «رضا اصفهانی در مورد هیئت های هفت نفری گفت اولاً بر اجرای اصلاحات ارضی یک ستاد مرکزی که در تهران تشکیل می شود نظارت خواهد کرد که این ستاد از افراد زیر تشکیل شده است: ۱. یک نماینده تام الاختیار [وزارت] کشاورزی ۲. یک نماینده تام الاختیار وزارت کشور ۳. یک نماینده تام الاختیار جهاد سازندگی ۴. یک نماینده تام الاختیار دادگستری ۵. حاکم شرع. ... رضا اصفهانی یادآور شد هم اکنون هیئت های هفت نفری در بیشتر استان ها تشکیل شده و تقسیم زمین آغاز شده است. وی افزود این طرح هشتاد درصد وی [رضا اصفهانی] را راضی می کند و با طرح اولیه تفاوت هایی دارد و تغییراتی در طرح داده شده است. ... رضا اصفهانی گفت: لایحه اصلاحات ارضی اسلامی که جایگزین لایحه احیای اراضی دولت موقت شده است، جنبه قانونی دارد و با دقت و قاطعیت به اجرا گذاشته خواهد شد.» (۱)

۵۰۴

اعضای شورای فرماندهی سپاه پاسداران امروز، در منطقه دربند تهران با امام خمینی ملاقات کردند. امام خمینی درباره آنچه به عنوان کودتا، (۲) این روزها شایع است با بی اعتنایی برخورد کردند و آن را در صورت وقوع هم بی اهمیت و ناموفق شمرده و توضیح دادند که مقدمه یک کودتای موفق این است که ملت خواب بوده یا نظیر افغانستان دولتی مخالف مردم باشد. متن کامل سخنان امام خمینی بدین شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

با قاطعیت باید عمل کرد، هیچ کس نباید اظهار یأس کند، هر کس اظهار یأس کند نمی داند ایران در چه وضعی است. انقلاب ما با کودتا فرق دارد، ایران مثل افغانستان نیست. مردم ایران باید بدانند که حتی فکر کودتا در مغز احدی امکان ندارد وارد شود، زیرا به محض اینکه این خیال در سرش بیاید اول خودش نابود می شود. مگر ملت ما خواب است؟ کودتا مقدماتی می خواهد که یکی از آنها خواب بودن ملت است و دیگر اینکه ارتشی می خواهد که آلت دست باشد، نه ارتش ایران که اکثریت قریب به اتفاقش همراه و همدل ملت است. با چهار نفر مخالف که نمی شود کودتا کرد. این از شایعات دشمن است و عده ای هم ساده اند و گول خورده اند. ملت ما تمام خائنین رژیم سابق را به جزایش رسانده و آنها را بیرون کردند، اگر کسی در ذهنش این مسئله بیاید، ملت ما با چنگ و دندان آنان را خرد می کنند.

الحمد لله ارتش و سپاه و ملت همه باهم اجازه نمی دهند که کسی علیه خودشان قیام کند، سی و پنج میلیون جمعیت است. به حرف های ابلهانه عده ای که در اتاق های دربسته حرف می زنند، گوش ندهید. من اطمینان می دهم که این ملت آسیب پذیر نیست. روزی سفیر شوروی آمد پیش من و گفت افغانستان از ما کمک خواسته است و ما می خواهیم وارد افغانستان شویم، من گفتم البته می شود افغانستان را

ص: ۹۵۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- * ضمیمه دارد؛ بروزهایی از شیوع خبرهای مربوط به کودتا در داخل و خارج کشور.

گرفت، ولی بدانید که نمی توانید دوام بیاورید. تا ملت چیزی را نخواهد نمی شود کاری کرد. حالا فهمیده اند، ولی پایشان گیر کرده است و مسئله همان طور که من گفتم خواهد شد. دولت افغانستان غاصب است و موافق خارجی هاست و مخالف مردم است، ولی در ایران دولت و ملت و ارتش و سپاه همه و همه از هم می باشند. امریکا آمدن و نظامی پیاده کردن همان، مردم آنان را از بین بردن همان. و اکنون هم باید بدانند که قضیه ایران غیر از افغانستان است، در ایران همه مردم باهم هم صدا هستند.

در هر صورت من از ارتش و سپاه و ژاندارمری تشکر می کنم و امیدوارم همه شما با هم همکاری کنید و بدانید که اگر شهید بشوید موفقید، و اگر هم بر دشمن پیروز بشوید، موفقید. این سر پیروزی صدر اسلام است. دشمنان شما نمی توانند این چنین فکر کنند، چون جانشان را دوست دارند و دنبال مال و غنیمت هستند. لشکر روم و ایران را عده ای از اهل ایمان با سلاح های شکسته و با تجهیزات کمشان و تعداد قلیلشان شکست داده اند. ان شاء الله موفق و مؤید باشید.» (۱) (۲)

۵۰۵

امام خمینی به دلیل بیماری قلبی از قم به تهران انتقال یافته بودند، اما پس از بهبود، به علت کثرت مراجعات دولتمردان و ضرورت های ناشی از وضعیت خاص کنونی، اقامت ایشان در تهران و دخالت در اموری که قبلاً گمان می رفت در سیر عادی جلو خواهد رفت، امری ناگزیر شد.

امام بعد از مدتی اقامت در خانه ای در منطقه دربند، در ساعت ۱۰ امشب، به خانه ای در جماران واقع در جنب حسینیه جماران، نقل مکان کردند. گزارش خبرنگار کیهان در این باره چنین است: در ساعت ۱۰ امشب، «امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران به اقامتگاه جدید خویش که منزل بسیار کوچک و ساده ای در جماران است، نقل مکان کردند. در مسیر راه مردم جماران که بی صبرانه انتظار امام امت را داشتند با فریاد درود بر خمینی و الله اکبر مقدم رهبر انقلاب را گرمی داشتند و در چندین محل قربانی کردند. رهبر انقلاب پس از ورود به اقامتگاه جدید و کمی استراحت به حسینیه مجاور اقامتگاه رفتند و مستقبلین را مورد تفقد قرار دادند. در این مراسم حجت الاسلام موسوی خوئینی ها نماینده مجلس شورای ملی، ضمن

ص: ۹۵۳

۱- * در بازتاب سخنان امروز امام خمینی، روز بعد بخش فارسی رادیو لندن از قول خبرنگار خود، تحلیلی را پخش کرد که در آن آمده است: «بالا-ترین مقام کشور با رد کردن امکان کودتا به شایعات مربوط به آن وجهه ای داده است. در جراید گزارش هایی [راجع] به تجاوز به قلمرو هوایی ایران فرودگاه های سری امریکایی حضور دشمن در تمام مرزها منتشر شده است. در تهران انفجار بمب صورت می گیرد. در خوزستان خرابکاری ادامه دارد، سفارتخانه ایران در لندن اشغال می شود. در کردستان آتش جنگ شعله ور است. مقامات ایرانی این رویدادها را زیر سر جاسوس های امریکایی، عمال عراق، پشتیبانان آخرین نخست وزیر رژیم شاه یعنی شاپور بختیار و ضدانقلابیون می دانند. اعضای یک گروه اسلامی افراطی اعلامیه هایی بین مردم توزیع کرده اند و در آن توضیح داده اند که در صورت کودتا چه باید بکنند. این اعلامیه ها وارد جزئیات مفصلی

شده اند. حتی پرزیدنت بنی صدر گفته است که او خبر دارد که ۹۶ تن از عمال امریکایی به داخل ایران رخنه کردند و اضافه کرد که اگر اتفاقی بیفتد مقصر را ارتش ندانید.» [خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۹/۲/۱۳۵۹] یادآوری می شود بی بی سی به اعلامیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درباره کودتا اشاره دارد که روز ۲۴/۲/۱۳۵۹ منتشر شد.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۳۰۳ و ۳۰۴.

خوشامد به امام خمینی، گفت: ... با اینکه به نظر من اقامتگاه قبلی با همه نیاز مبرمی که به آن محل بود، محلی ساده و چیزی بیش از حد معمول نبود و به اصطلاح امروز منزل طاغوتی نبود، ولی باز هم معلم بزرگ انقلابمان و رهبرمان باتوجه به اینکه بسیاری از افراد ملت ما هنوز مسکن لازم به حد نیاز را ندارند، بسیاری از فرزندان ایشان در زاغه ها، حلبی آبادها و در حصیرآبادها زندگی می کنند، حضرت امام نمی توانستند در آن منزل زندگی کنند، تأکید فرمودند که باید حتماً منزلی با حداقل امکان و بسیار معمولی باشد، ... لذا این منزل تهیه شد.» (۱)

بخش هایی از اولین سخنرانی امام خمینی در حسینیه جماران بدین شرح است: «من مدتی است که به این نزدیکی با عزیزان و دوستانم مواجه نشده ام و امشب، بسیار مسرور هستم که با برادران و خواهران خودم در اینجا مواجهم. من از زحمت اهالی این محل جماران تشکر می کنم که زحمت زیادی کشیدند، در صورتی که من خدمتی به آنها نکردم. امیدوارم خداوند همه آنها را از همه بلیات حفظ کند و از شر شیاطین خصوصاً شیطان بزرگ حفظ کند. ... چنانچه گفته می شود که دولت امریکا می خواهد نظامی بیاورد و این مملکت را به خاک و خون بکشد، باور نکنید اولاً و ثانیاً اگر بیاید، خواهد سزای خودش را ببیند. ما از محاصرات اقتصادی و محاصرات نظامی و دخالت های نظامی ابرقدرت ها نمی ترسیم.» (۲)

(محل اقامت جدید امام خمینی در جنب حسینیه جماران)

حجت الاسلام موسوی خوئینی ها: معلم بزرگ انقلابمان تأکید فرمودند باید حتماً منزلی با حداقل امکان و معمولی باشد، لذا این منزل تهیه شد.)

امام خمینی در بخش دیگری از سخنانشان گفتند: «تکلیف ما این است که در مقابل ظلم ها بایستیم، تکلیف ما این است که با ظلم ها مبارزه کنیم، معارضه کنیم، اگر توانستیم آنها را به عقب برانیم که بهتر، و اگر نتوانستیم به تکلیف خودمان عمل کردیم. این طور نیست که ما خوف این را داشته باشیم که شکست بخوریم. اولاً که شکست نمی خوریم، خدا با ماست و ثانیاً، بر فرض اینکه شکست صوری بخوریم شکست معنوی نمی خوریم و پیروزی معنوی با اسلام است، با مسلمین است، با ماست.» (۳)

ضمیمه گزارش ۴۹۵: مطالبی درباره سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های
سنندج

در زمان حرکت ستون اعزامی به سنندج در اواخر فروردین ۱۳۵۹ که با اقدام گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه کومه له به
آغازی برای جنگ در سنندج تبدیل شد، سرهنگ ایرج نصرت زاد فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸

ص: ۹۵۴

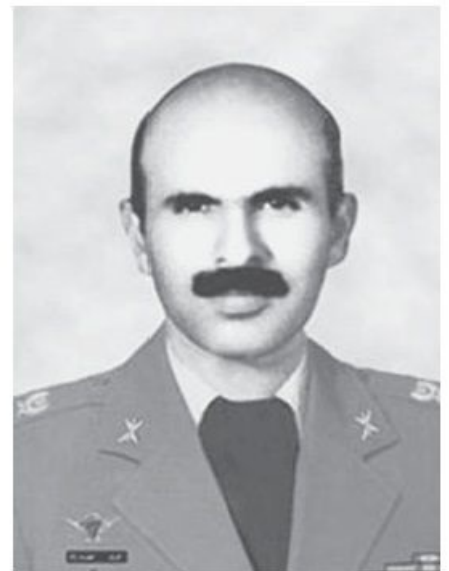
۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- صحیفه امام، پیشین، صص ۳۰۵ و ۳۰۶.

۳- صحیفه امام، پیشین، ص ۳۰۶.

سنندج بود. آنچه سرگرد ملاحیدر هم قطار نصرت زاد گفت و در متن گزارش آمد، شاید ظاهراً کمی اغراق آمیز به نظر بیاید، اما در واقع قضیه نصرت زاد فراتر از آنچه ذکر شد با مضامینی چون شجاعت، ایثار، شکنجه، مظلومیت و قهرمانی همراه است. در کتاب ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج که نه به همت ارتشی ها بلکه به قلم یک سپاهی، مجید نداف، نوشته شده حضور نصرت زاد بسیار پررنگ و برای ذهن خواننده غیرقابل عبور است. مواردی از این حضور و تأثیر شگرف، به نقل از کتاب یادشده در اینجا ذکر می شود:

«در فضایی آکنده از تبلیغات و جنگ روانی گروه ها علیه فرمانده لشکر ۲۸ و تلاش مؤثر آنها در مرعوب ساختن وی و فرمانده ستون متوقف شده، نصرت زاد داوطلبانه پیش قدم شد تا ستون را تحت فرماندهی و هدایت خود به حرکت درآورد. بنابراین جناب سرهنگ نصرت زاد مأموریت یافت که راهی برای عبور ستون از کنار سنندج {بدون ورود به شهر} شناسایی کند. نامبرده با عناصر خود به شناسایی ادامه داد و راه خاکی کنار رودخانه قشلاق را که به سه راهی سقز منتهی می شود و تأسیسات سد قشلاق نیز در حوالی آن محور بود، پیشنهاد کرد. سه راهی سقز و تأسیسات سد قشلاق توسط گردان ۱۱۶ تیپ ۱ حفاظت می شد. شب که سرهنگ نصرت زاد از آخرین شناسایی خود مراجعت کرده بود، هوا سرد بود، در اتاق فرمانده لشکر مشغول گرم کردن خود به وسیله بخاری علاءالدین بود. او که با پوتین به داخل نهر آب رفته بود جوراب ها و مقداری از شلوارش خیس شده بود. از این رو مشغول خشک کردن آنها بود و مرتب تأکید می کرد که فردا تکلیف را یکسره خواهیم کرد و هرطور شده ستون را از همین راهی که شناسایی شده عبور خواهیم داد. از صحبت ها و حرکات نامبرده تصمیم و اراده قوی مشهود بود.» (۱)

{حضور پررنگ و تأثیرگذار ایرج نصرت زاد، در مقطع آغازین درگیری های سنندج }

در بخش دیگری از این کتاب آمده است: «نصرت زاد فرمانده تیپ یکم از لشکر ۲۸ کردستان بود که تاکنون چندبار فراتر از حیطه مسئولیت خویش ظاهر شده بود. در زمانی که بسیاری از افسران غیرداوطلبانه و بالاجبار در ناحیه کردنشین ایران حضور پیدا می کردند او داوطلبانه هم زمان با ورود چهل نفر دیگر از نظامیان انقلابی پا در صحنه خونین کردستان گذاشت و همواره در کانون توجهات خودی و دشمن قرار داشت. غیرت و شرافت او در لابه لای سطوری که قاتلان او تقریر کرده اند شفاف تر

و بیش از این سطور نمایان است. اگرچه عمق کینه مهاجمان مسلح نسبت به او بسیار زیاد و به این دلیل بود که او در شرایط حساس مجبور به دخالت داوطلبانه در تعاملات سازش کارانه نمایندگان دولت گردیده، بدون واگم و بی پروا سلسله مراتب را پشت سر می گذاشت و رشته های خیانت به منافع ملی را پنبه می ساخت. ... او پس از چهار روز ممانعت گسترده از ستون کشی نظامی توسط گروه ها زمینه ای فراهم ساخت تا سنندج، بلکه کردستان ایران از بحران خارج شود. معلوم نبود با همه شدايد و ضعف و قوت های معمول در روز یکشنبه ۳۱/۱/۱۳۵۹، غیر از آنچه رخ داد چه اتفاقی می افتاد، ولی قدر مسلم به لحاظ ترافیک مذاکرات و بده بستان های سیاسی هیچ امیدی به حل مسالمت آمیز توأم با حفظ کیان نظام نبود. جمهوری اسلامی خطرات زیادی را پیش رو داشت. اقدام داوطلبانه نصرت زاد موجب شد قبل از تحکیم و توسعه کامل حاکمیت مارکسیستی توسط گروه ها در شهرهای بزرگ کردستان و حمایت گسترده تر کشورهای بیگانه از آنها از ریشه دوانیدن آنها جلوگیری شود. ...

این مسئله که برون رفت از شرایط سخت سیاسی نظامی آن زمان جز با ایثار و جان فشانی نصرت زاد میسر نبود در اعتراف گونه های قاتلان او نیز مشهود است. تحلیل های بعدی فرمانده کل نظامی کومه له نشان می دهد حرکت دادن ستون توسط نصرت زاد {به مثابه زمینه های ورود سایر نیروهای انقلابی در صحنه} چهره اردوگاه خودی را از انفعال به فعال تغییر و ضعف های خودی را به اردوگاه مقابل انتقال داد. ...

می توان گفت در کمینگاه جاده قشلاق، گروه های مسلح غیرقانونی فقط از بابت گذشته و حال از نصرت زاد انتقام نمی گرفتند، بلکه به لحاظ آینده ای که پیش روی آنها قرار گرفته بود نیز بغض و کینه شان را خالی کردند.

ص: ۹۵۵

۱- مجید نداف، ۲۲ روز حماسه و ایثار در سنندج، تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین {ع}، ۱۳۸۹، ص ۱۱۷.

درواقع با صبر و درایت نصرت زاد و سایر مدافعان انقلاب اسلامی بعد از او گروه‌ها به خاطر مقاومت کور در برابر جمهوری اسلامی بی‌آینده شدند و این دستاورد کمی نبود که مهاجمان مسلح به راحتی از آن عبور کنند. ...

نصرت زاد در آخرین لحظاتی که در محاصره مهاجمین زیر رگبار گلوله و آتش خمپاره آنها قرار داشت و فقط به همراه یکی دو نفر مجروح منتظر شهادت بود، همان روحیه و عکس‌العمل را از خود نشان داد که در جریان صلح تحمیلی طی چهار ماه قبل از آن در سنندج از خود بروز داده بود. او چون هیچ مشروعیت و اعتباری برای عناصر مسلح گروه‌ها قائل نبود و از باج‌خواهی گروه‌ها و باج‌دهی به آنها در رنج و مشقت روحی به سر می‌برد، از اولین روز خروج اجباری سپاه پاسداران از کردستان و سنندج به نحوی از انحا و بدون هیچ ترس و واهمه‌ای این اعتقاد و برداشت خود را به ظهور می‌رساند. در آن روزی که پاسدارها غریبانه و گریان هریک کوله‌پشتی خود را به دست گرفته به طرف هلیکوپتر می‌رفتند... نصرت زاد یکسره به بچه‌های پاسدار پیوست و یک‌یک آنها را در آغوش گرفت. با این کار کمی از شدت اندوه آنها کاسته شد. حداقل یک نفر بود که از رفتن آنها خوشحال نبود. ...

علائم و آثار موجود روی بدن شهید سرهنگ نصرت زاد، نشانگر این بود که وی هنگام اسارت به شدیدترین وجه شکنجه شده، به طوری که گردن، فک و شانه او زیر لگد خرد شده بود. مهاجمین پس از دادن شکنجه‌های فراوان او را به شهادت رسانده و جنازه شهید را در بیابان‌های سنندج رها کردند. ...

ستیزه‌جویان کومه‌له به آن همه آزار و اذیت و کشتن سبعمانه ایرج نصرت زاد که در زمان شهادت لباس اسارت به تن داشت اکتفا نکردند و پیکرش را در روز بعد درحالی که سر

و دست او از عقب خودروی وانت آویزان شده بود در میان شهر گرداندند و به این شکل به سرور و قدرت‌نمایی پرداختند، غافل از آنکه انعکاس این خبر و تشدید حمله‌های جسورانه مهاجمین به مراکز مهم سنندج، انگیزه‌های دفاع و مقابله با آشوبگران را در تهران برانگیخت و سرآغاز تصمیمات امنیتی جدیدی در منطقه سنندج و کل ناحیه کردنشین ایران گردید. ...

طبق یک گزارش دیگر عناصر ضدانقلاب، همچنین بلوز سرتیپ نصرت زاد را بر روی چوب دستی آویزان کرده و در خیابان‌های شهر به گردش درآوردند تا به زعم خود روحیه مردم را تقویت کنند.» (۱)

در گزارش دیگری از کتاب آمده است: «فرمانده ضدانقلاب خم شد و چانه نصرت زاد را گرفت و فشار داد و گفت در چه حالی فرمانده؟ مرا می‌شناسی؟ من سرتیپ یحوی، یادت می‌آید؟ نصرت زاد آب دهانش را گرد کرد و به صورت یحوی انداخت. نشست کنار نصرت زاد و گفت بین سرهنگ، من و تو نان و نمک شاهنشاه را خورده ایم. اشتباه کرده‌ای، گولت زده‌اند، مغزت را شستشو داده‌اند، باشد قبول دارم. اگر به سربازهای پادگان بگویی دست از مقاومت بردارند و تسلیم شوند به شرافتم قسم می‌خورم خودت و خانواده‌ات را صحیح و سالم بفرستم به یک کشور اروپایی.

تو از شرافت حرف می‌زنی نمک به حرام؟ تویی که به کشور و مردمت خیانت می‌کنی! من هم قسم خورده‌ام تا آخرین قطره خونم از کشورم دفاع کنم.

یحیوی بلند شد. لگدی به شکم خونی نصرت زاد کوبید و رو به جوانک گفت کارش را تمام کن. نصرت زاد گفت مرا بکش فقط بگذار وصیتم را به سربازانم بگویم. یحیوی تف کرد رو به زمین و گفت حیف از تو. حیف از تکاوری مثل تو! بی سیم آوردند. نصرت زاد گوشی را گرفت: عقاب، عقاب، عقاب، عقاب، شاهین! عقاب به گوشم. من سرهنگ ستاد ایرج نصرت زاد در آخرین لحظات عمر سربازی خویش چند نکته برای هم رزمانم وصیت می کنم...» (۲)

ضمیمه گزارش ۵۰۴: بروزهایی از شیوع خبرهای مربوط به کودتا در داخل و خارج کشور اخیراً بعضی گروه های اسلامی طرف دار نظام {از جمله سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی} هشدارهایی به ارتشی های مؤمن به انقلاب داده اند و شواهدی بر طرح ریزی یک کودتا در محافل مختلف و نیز در منابع حزب توده ابراز می شود.

در خارج کشور نیز این قضیه رسانه ای شده است. به گزارش خبرگزاری فرانسه از لندن، هفته نامه ساندی تایمز {چاپ لندن} در شماره امروز خود نوشت: تبعیدی های ایران در فرانسه، انگلیس و امریکا در صدد توطئه ای برای برقراری رژیم سلطنتی و به وجود آوردن یک حکومت نظامی مرکب از ۷ ژنرال در ایران هستند. این توطئه را ارتشبد غلامعلی اویسی طرح ریزی کرده است و تاکنون در حدود ۷ هزار افسر به وی پیوسته اند. مخارج این توطئه از جانب چند کشور عربی مثل عربستان سعودی، عراق و مصر و همچنین چند کمپانی صنعتی تأمین می شود و هدف آن اشغال ایران از طریق عراق و به دست گرفتن کنترل کشور توسط

ص: ۹۵۶

۱- همان، صص ۱۳۱ ۱۲۷.

۲- همان، ص ۱۷۰.

یک نیروی ۹۰ هزار نفری می باشد. چند تن از این تبعیدیان اعلام کرده اند که این عمل ضدانقلابی بسیار خونین خواهد بود و به ویژه هدف از این کار سرکوبی کمونیست ها است. پاریس نقطه مرکزی این هماهنگی تبعیدیان ایرانی است و اخیراً مبالغ هنگفتی توسط بازرگانان ایرانی، اعضای خانواده شاه مخلوع، کشور های غربی و حتی کشورهای افریقای جنوبی و اسرائیل به پایتخت فرانسه سرازیر شده است. (۱)

رادیو لندن نیز این گزارش را در بخش فارسی خود بازگو کرد و افزود: «اما سؤال اینکه اینها چرا آشکارا از طرح خود سخن می گویند آنها دلیلشان این است که می خواهند حمایت دیپلماتیک و معنوی ممالک غربی را به دست آورند. مرکز اصلی مخالفت با حکومت آیت الله خمینی شهر پاریس است که شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم شاه و ژنرال آریانا یکی از فرماندهان ارتش سابق ایران در آن اقامت دارند. هفته گذشته شاپور بختیار در خانه خود در پاریس که به شدت تحت محافظت قرار دارد گفت که با گروه مزبور تماس داشته و ژنرال اویسی را ملاقات کرده است، اما همکاری خود را با او به کلی تکذیب کرد. در مقاله ساندی تایمز چنین آمده است که این گروه به حمایت بختیار نیاز دارند و او ظاهراً حاضر است با آنان همکاری کند هرچند در برخی موارد با آنان مخالفت هایی داشته باشد.» (۲)

ص: ۹۵۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، لندن خبرگزاری فرانسه، ۱۸ مه ۱۹۸۰ {۲۹/۲/۱۳۵۹}.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۱، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

مصوبه روز گذشته وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در ناپل مبنی بر مجازات های اقتصادی ایران، دو ویژگی قابل توجه دارد: اول اینکه این مصوبه بر قطعنامه ای استوار است که در روز دهم ژانویه {۲۰/۱۰/۱۳۵۸}، از طرف امریکا به شورای امنیت سازمان ملل پیشنهاد (۱) و با وتوی اتحاد جماهیر شوروی مواجه شده بود. (۲) ویژگی دوم که اهمیت بیشتری دارد ابعاد و پیامدهای آن است که بدین صورت می باشد: «در پیامد این تحریم روابط سرمایه ای با ایران قطع می شود، هر نوع ترانسپورت و حمل و نقل کالا از راه هوایی، زمینی و به وسیله کشتی به ایران ممنوع می شود و از دادن هرگونه اعتباری به شرکت ها و کارخانه ها جهت صدور اجناس به ایران خودداری می گردد، صدور مواد غذایی و دارویی از این مقررات مستثنی شده است، به غیر از آن در مورد تحریم ها نیز محدودیت هایی پیش بینی شده است که از شدت و سنگینی عواقب آن تا حدودی می کاهشد، مثلاً قراردادهایی که تا قبل از بروز گروگان گیری در تهران یعنی روز چهارم نوامبر سال ۱۹۷۹ با ایران منعقد شده اند مشمول این تحریم نخواهند بود و قراردادهایی هم که بعد از آن تاریخ میان ایران و کشورهای عضو جامعه اروپایی منعقد شده اند باید اجرا یا عدم اجرای مفاد آن به نظر مقامات دولت های مربوطه رسانده شده و مورد تصویب آنان قرار بگیرد. این محدودیت نیز به نوبه خود آزادی عمل هریک از کشورها را تا حدودی تأمین می کند و آن هم به این جهت که عواقب تحریم های اقتصادی علیه ایران برای کشورهای عضو جامعه اروپایی به مراتب از عواقب ناشی از آن برای امریکا سنگین تر است.» (۳)

در واکنش به این مصوبه در آلمان، هانس دیتريش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال،

ص: ۹۵۹

۱- * درباره این قطعنامه، در روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹ توضیح داده شده است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۳- همان.

امروز، اظهار عقیده کرد که مجازات های اقتصادی مزبور قبل از هر چیز دارای ارزش سیاسی است. هدف از این کار مجازات به آن صورتی که تصور می شود نیست بلکه آزادی گروگان های امریکایی در یک مهلت مقرر است. (۱)

در انگلستان، دولت این کشور در نشست فوری خود تصمیم گرفت که تحریم های انگلستان در مورد ایران شامل قراردادهای منعقد شده از تاریخ چهارم نوامبر ۱۹۷۹ {۱۳ آبان ۱۳۵۸}، بشوند و بسیاری از نمایندگان محافظه کار در مجلس عوام انگلستان از این تصمیم به شدت انتقاد و دولت مارگارت تاچر را متهم به دروغگویی در مجلس عوام کردند، زیرا وی ابعاد اقدامات علیه ایران را مشخص نکرده بود. حزب کارگر انگلستان و سایر نمایندگان محافظه کار گفتند که تحریم ها باید فقط از زمانی که کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا به آن رأی مثبت داده اند یعنی ۱۷ ماه مه انجام شود. (۲)

در امریکا، سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور گفت که امریکا ترجیح می داد مجازات های تعیین شده، قراردادهای قبلی را هم در برمی گرفت. وی اضافه کرد که درعین حال امریکا مشکلات پیش روی جامعه اروپا در پی تعیین این مجازات ها را نیز درک می کند. (۳)

در ایران ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، گفت که محکوم کردن ایران و شرکت در تحریم اقتصادی علیه آن یک حرکت بی ثمر است که هیچ نتیجه مثبتی به بار نخواهد آورد. به جای آن کشورهای اروپایی باید پیشنهادهای اساسی در پیش گذارند و با میانجیگری به حل آن کمک کنند. حجت الاسلام دکتر باهنر عضو شورای انقلاب نیز در یک گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «من اصلاً این نوع تحریم ها را برای انقلاب لازم می دانستم، زیرا اگر ما می خواستیم با وضعی عادی کارمان را ادامه بدهیم فکر می کردیم حتماً با این نوع روابط سیاسی و اقتصادی باید ادامه حیات بدهیم و تصور نمی کردیم جامعه ما می تواند به صورت دیگری زندگی کند. این ضربه ها لازم است و اصلاً تحریم اقتصادی برای ما خدمت و فرصت مناسبی است، زیرا ما می توانیم تجربه کنیم و ببینیم آیا می توانیم سطح تولید را بالا ببریم و نیازهای غذایی مان را رفع کنیم. در زمینه مسائل صنعتی تا حدی تلاش کنیم روی پای خود بایستیم.» (۴)

در این حال، گزارش خبرگزاری فرانسه، نظیر بسیاری از تفسیرهای خبرگزاری ها و رسانه های جهان، از کم اثر بودن مصوبه فوق علیه ایران حکایت دارد. در این گزارش آمده است: «مذاکراتی که توسط قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، انجام شده تدارکات ایران را در صورت محاصره کامل از جانب کشورهای غربی تضمین می کند و سوئیس و اسپانیا نیز پذیرفته اند که در این محاصره شرکت نکنند و ایتالیا قول داده است که در جامعه اقتصادی اروپا موضع بسیار معتدلی داشته باشد. از سوی دیگر، کویت، امارات عربی و ابوظبی طرحی را برای کمک اقتصادی به

ص: ۹۶۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶، بخش عربی رادیو لندن، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

ایران تهیه کرده اند که احتیاجات این کشور را به مواد غذایی و دارویی و مواد اولیه تأمین می کند. در خاتمه، جمهوری دمکراتیک آلمان، چکسلواکی و رومانی متعهد شده اند که در صورت توقف برنامه های عمرانی ای که غربی ها در ایران آغاز کرده اند، این برنامه ها را به پایان رسانند.» (۱)

۵۰۷

از آنجا که به نظر می رسد مصوبه اروپایی جدید تحریم ایران نتواند مقاومت ایران را بشکند، در محافل مختلف، پیشنهاد هایی برای آزادی مسالمت آمیز گروگان ها مطرح و تحلیل می شود.

خبرگزاری فرانسه از پاریس از قول یک منبع کاملاً آگاه از طرحی خبر داد که «به محض افتتاح مجلس ایران ارائه خواهد شد.» طبق این طرح، «گروگان ها در سه مرحله آزاد خواهند شد. در اولین مرحله ۳ نفر امریکایی که در وزارت امور خارجه هستند آزاد می شوند. در مرحله دوم، یعنی هنگام شروع مذاکرات بین ایران و امریکا درباره ۱۵ میلیارد دلار مورد اختلاف، ۴۰ نفر دیگر آزاد می گردند و در مرحله سوم ۱۰ نفر دیگر که از نظر ایرانیان جاسوس هستند، هنگام امضای یک قرارداد صلح و بی طرفی بین تهران و واشنگتن آزاد می شوند.»

این منبع اضافه کرد که سفر اخیر قطب زاده به فرانسه، سوئیس، ایتالیا و کشورهای حوزه خلیج فارس برای آماده کردن همین طرح صورت گرفته است. (۲) همین منبع گفت که الجزایر و سوریه هم اکنون مشغول کار روی ایجاد یک کمیسیون اسلامی برای بررسی جزئیات طرح هستند. درعین حال، تشکیل یک کمیسیون متشکل از عده ای کارشناس برای میانجیگری درباره اختلافات مالی ایران و امریکا به عهده سوئیس و الجزایر گذاشته شده است. (۳)

یادآوری می شود پس از قطع رابطه امریکا با ایران {فروردین ۱۳۵۹}، سوئیس به عنوان حافظ منافع امریکا در ایران و الجزایر به عنوان حافظ منافع ایران در امریکا تعیین شده است.

۵۰۸

در پی قطع رابطه امریکا با ایران، امروز مشخص شد که امریکا نه تنها ویزای جدید به ایرانی ها نمی دهد، بلکه ویزاهای قبلی هم از نظر اعتبار با مشکلاتی روبه رو است. از سوی دیگر آنچه در محافل سیاسی "چراغ سبز" اتحاد جماهیر شوروی آن هم از نوع معتبر آن خوانده می شود، امروز، بروزی واضح و آشکار داشت که درعین حال، سردی مقامات ایران نیز یک بار دیگر آشکار گردید.

ص: ۹۶۱

۱- روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- * به دلیل فضای ضد امریکایی خاص کنونی که هرگونه مذاکره و راه حل مبتنی بر آن هم از طرف بسیاری مدافعان به شدت سرزنش می شود و هم فضای تبلیغاتی مناسبی برای مخالفان نظام فراهم می آورد، مطرح شدن رسانه ای این گونه

اقدامات با سکوت و نه تأیید یا تکذیب مقامات مواجه است.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱، پاریس خبرگزاری فرانسه، ۱۹ می ۱۹۸۰
{۲۹/۲/۱۳۵۹}.

درمورد ویزا و تقاضاهایی که برای ورود به آمریکا از طرف ایرانیان وجود دارد، امروز، اریک لانگ سفیر سوئیس در ایران در نامه ای به کیهان اطلاعیه این سفارت را در رابطه با عدم صدور ویزای ورود به آمریکا ارسال کرد. متن اطلاعیه سفارت سوئیس در ایران به این شرح است: «سفارت سوئیس در تهران که حافظ منافع دیپلماتیک و کنسولی ایالات متحده آمریکا در ایران می باشد، پس از تماس با مقامات ذی صلاح آمریکا به درخواست های متعددی درباره صدور ویزای ورود به ایالات متحده آمریکا ذیلاً پاسخ می دهد.

۱. به موجب قوانین آمریکا، ویزای ورود به قلمرو ایالات متحده آمریکا صرفاً باید توسط کارمندان مربوطه دولت آمریکا صادر شود. بالتجیه، متقاضیان ویزای ورود به آمریکا نباید درخواست هایشان را به قسمت منافع آمریکا در سفارت سوئیس تسلیم دارند، بلکه آنها باید درخواست هایشان را به یکی از سفارتخانه ها یا کنسولگری های ایالات متحده آمریکا در خارج از ایران بدهند.

۲. کلیه ویزاهای ورود به قلمرو ایالات متحده آمریکا که قبل از هجدهم فروردین ماه ۱۳۵۹، (۱) برابر با هفتم آوریل ۱۹۸۰، برای اتباع ایرانی صادر شده است باطل بوده و برای ورود به قلمرو آمریکا نمی باشد مگر آنکه معتبر بودن آن پس از تاریخ هجدهم فروردین ۱۳۵۹، در یکی از سفارتخانه ها یا کنسولگری های ایالات متحده آمریکا در خارج از ایران تأیید شده باشد.

۳. مقامات آمریکا درباره اعطای ویزای ورود به اتباع ایرانی متذکر شده اند که سفارتخانه ها و کنسولگری های ایالات متحده آمریکا در خارج از ایران صرفاً به درخواست های مربوط به موارد بشردوستانه ممکن است ترتیب اثر دهند.» (۲)

از سوی دیگر امروز، سه پیام از عالی ترین مقامات شوروی به ایران واصل شد؛ برژنف رهبر شوروی {صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی}، دو پیام برای امام خمینی و بنی صدر ارسال کرد که تفاوت دو پیام مزبور از لحاظ اهمیت، بسیار معنی دار بود. وزیر امور خارجه شوروی نیز پیامی برای قطب زاده فرستاد.

متن کامل پیام برژنف به امام خمینی بدین شرح است:

«حضرت آیت الله روح الله الموسوی الخمینی رهبر جمهوری اسلامی ایران

تهران- از طرف هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و شخص خودم به مناسبت شصتمین سالگرد برقراری روابط سیاسی بین کشورهای ما به آن حضرت و مردم دوست جمهوری اسلامی ایران تبریک می گویم. اتحاد شوروی در روابط خود با ایران همواره بر اصول سیاست خارجی لنین یعنی برابری حقوق، احترام به حق حاکمیت، تمامیت ارضی و عدم مداخله در

ص: ۹۶۲

۱- * آخرین روز وجود رابطه سیاسی بین دو کشور ایران و آمریکا.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

امور داخلی یکدیگر تکیه کرده و می کند. مردم شوروی نسبت به مبارزه عادلانه مردم دلیر ایران علیه دسیسه های امپریالیسم و استعمار به خاطر

حق مالکیت بر ثروت های طبیعی خود و تأمین حق مالکیت، استقلال و تمامیت ارضی میهن خود احترام فراوان و حسن نظر قائل است. اظهار اطمینان می نمایم که روابط اتحاد شوروی و ایران در آینده نیز در راه دوستی، حسن هم جواری و همکاری متقابلاً مفید پیش خواهد رفت.

لئونید برژنف، مسکو، کرملین، ۱۹ ماه مه سال ۱۹۸۰» (۱)

متن کامل پیام برژنف به بنی صدر نیز بدین قرار است:

«جناب آقای ابوالحسن بنی صدر

رئیس جمهوری اسلامی ایران

تهران به مناسبت شصتمین سالگرد برقراری روابط سیاسی بین اتحاد شوروی و ایران تبریکات خود را به شما، آقای رئیس جمهور، ابراز می دارم.

لئونید برژنف، مسکو، کرملین، ۱۹ ماه مه سال ۱۹۸۰» (۲)

{پیام های معنی دار لئونید برژنف رهبر شوروی به مقامات ایران و تفاوت چشمگیر جایگاه امام خمینی و بنی صدر از نظر وی}

متن کامل پیام آندره گرومیکو به قطب زاده چنین است:

«جناب آقای صادق قطب زاده

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

تهران شصتمین سالگرد برقراری روابط سیاسی بین اتحاد شوروی و ایران را به شما، آقای وزیر، تبریک می گویم.

آ. گرومیکو، مسکو، ۱۹ ماه مه ۱۹۸۰» (۳)

در چارچوب آنچه ذکر شد {چراغ سبز بلوک شرق و تکرار برخورد سرد مقامات ایران}، خبری که امروز ارگان حزب توده در مورد بیانیه پیمان ورشو درج کرد نیز قابل ملاحظه است. در این مطلب با عنوان "اعضای پیمان ورشو پشتیبانی خود را از حق ملت ایران برای تعیین سرنوشت اعلام و اقدام تجاوزکارانه امریکا علیه ایران را محکوم کردند"، آمده است: «رهبران هفت کشور عضو پیمان ورشو {اتحاد شوروی، بلغارستان، جمهوری دمکراتیک آلمان، چکسلواکی، رومانی، مجارستان و لهستان} در اجلاس کمیته سیاسی مشورتی این پیمان در ورشو، بیانیه مهمی منتشر کردند که خلاصه آن به شرح زیر است.» (۴)

{پیام تبریک آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی به همتای ایرانی خود به مناسبت شصتمین سال برقراری روابط سیاسی بین اتحاد شوروی و ایران}

ص: ۹۶۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- همان.

۳- همان.

۴- روزنامه نامه مردم، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۶.

در ادامه مطلب بخش هایی از بیانیه مربوط به مسائل جهانی به خصوص درباره پیمان ناتو، مسائل غرب آسیا و... ذکر شده و از جمله در خصوص موضع اعلام شده در این بیانیه در قبال ایران آمده است: «کشورهای پیمان ورشو پشتیبانی کامل خود را از حق ملت ایران برای تعیین مستقلانه سرنوشت خود، بدون هیچ گونه مداخله خارجی اعلام کردند و اقدام تجاوزکارانه امریکا را علیه ایران قاطعانه محکوم ساختند. کشورهای پیمان ورشو این اقدام را زورگویی خشن و نقض حاکمیت یک کشور مستقل تلقی کردند و ضمن تأکید به احترام به مقابله نامه های وین اعلام کردند که با هیچ بهانه ای نمی توان نقض حاکمیت و اعمال فشار را توجیه کرد. مشکل کنونی در روابط ایران و امریکا باید براساس دوری جستن از هرگونه اقدام جنگی و توسل به زور حل شود. کشورهای پیمان ورشو در بیانیه خود نقش مؤثر کشورهای غیرمتعهد را در راه صلح مورد تأیید قرار دادند.»

(۱)

از سوی دیگر، رادیو لندن، اظهارات تازه بنی صدر درمورد شوروی را چنین انعکاس داد: «درمورد اثرات تحریم اقتصادی رئیس جمهوری ایران گفت وی ترجیح می دهد که هرگونه محدودیت و زیان اقتصادی را تحمل کند تا اینکه کشورش را در دامان شوروی بیندازد.» (۲) (۳)

۵۰۹

بعد از مانور هشت ساعته روز گذشته امریکا در حوالی تنگه هرمز و به دنبال دعاوی عراق درباره سه جزیره، مانور امروز نیروی دریایی ایران در تنگه هرمز و جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک و بوموسی، خودبه خود نوعی پاسخ جدی محسوب می شود.

مانور امروز «بزرگ ترین مانور مشترک نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران پس از پیروزی انقلاب به حساب می آید که در حضور دکتر بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا در آب های خلیج فارس و دریای عمان برگزار شد. این مانور سومین مانور نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی است. مطابق آنچه اعلام گردیده است این مانور برای نشان دادن آمادگی هر چه بیشتر، در مقابل تهدیدات بیگانگان و حفظ منافع ملی و استراتژیکی جمهوری اسلامی است که توسط یگان های شناور و تکاوران دریایی نیروی دریایی و یگان های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی در آب های خلیج فارس در تنگه هرمز و جزایر تنب بزرگ و کوچک و بوموسی انجام شد.» (۴)

یادآوری می شود ناخدا گلستانه فرمانده پایگاه دریایی بندرعباس، امروز در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس ضمن اظهار بی اطلاعی از مانور هشت ساعته نیروی دریایی امریکا در مدخل دهانه

ص: ۹۶۴

۱- همان.

۲- * در کنار این موضع گیری، نحوه انعکاس اظهارات جناحی بنی صدر در رادیو لندن نیز جلب نظر می کند. در ادامه گزارش رادیو لندن آمده است: «بنی صدر در این مصاحبه آیت الله بهشتی رهبر حزب جمهوری اسلامی را مورد حمله قرار

داد. وی افزود که مصمم است مرکز قدرت خودکامه در ایران را از بین ببرد. بنی صدر گفت که این مراکز کوشش می کنند یک دیکتاتوری فاشیستی و ارتجاعی جدید را برقرار سازند، درحالی که آن را به صورت حکومت ایده آل اسلامی جلوه گر می کنند.» [روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲]

۳- روزنامه بامداد، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

تنگه هرمز، گفت: ناوگان دریایی امریکا در حدود سیصد مایلی تنگه هرمز است، ولی تعدادی از کشتی های این ناوگان در خلیج فارس تا بحرین و بعضی از شیخ نشین ها جابه جا می شوند، در کل حرکات آنها در دریا زیر نظر هواپیماهای نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران است. (۱)

این درحالی است که تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت و گویی با خبرگزاری پارس مانور اخیر نیروی دریایی امریکا را در تنگه هرمز فقط یک ژست پس از محاصره اقتصادی ایران از سوی امریکا خواند و اعلام کرد که هدف از این مانور ترساندن ما می باشد. وی در مورد محل اجرای مانور که تنگه هرمز گزارش شده است، گفت: به نظر من این موضوع نمی تواند درست باشد، زیرا اگر امریکا چنین مانوری را در تنگه هرمز انجام دهد، راه تردد ده ها کشتی نفتکش و تجاری خارجی را در دو سوی تنگه خواهد بست و مطمئناً این مانور در آب های بین المللی دریای عمان اجرا می شود.

یادآوری می شود که صبح دیروز، خبرگزاری فرانسه در گزارشی اعلام کرده بود نیروی دریایی امریکا از ساعت یک بعدازظهر به مدت ۸ ساعت در مدخل تنگه هرمز به اجرای مانور خواهد پرداخت. (۲) خبرگزاری ژاپنی کیودو نیز گزارش داد: طبق یادداشتی که نیروهای امریکا در ژاپن به مقامات توکیو داده اند، یک مانور تیراندازی بعدازظهر ۲۸/۲/۱۳۵۹، در تنگه هرمز واقع در مدخل خلیج فارس برگزار شده است. این مانور از ساعت ۱ تا ۹ بعدازظهر به وقت محلی اجرا شد. (۳)

۵۱۰

در یازدهمین اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، عرصه ای برای ارائه مواضع نه شرقی نه غربی ایران ایجاد شد و عراق نیز در رقابت با ایران به سرزنش تبلیغاتی دو ابرقدرت پرداخت تا موضع استقلالی خویش را نمایش دهد. اجلاس امروز همچنین عرصه ای برای بروز چالش کنونی ایران و عراق بود.

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران که با توجه به بافت این اجلاس به نظر نمی رسد در تسری دادن مواضع ضد امریکایی ایران به گردهمایی، به توفیق چندانی دست یابد، در گفت و گویی با خبرنگاران و نمایندگان مطبوعات ایران خاطر نشان ساخت که مسئله تهاجم امریکا به ایران جزء دستور جلسه گردهمایی است و قطعنامه هایی در این مورد به تصویب خواهد رسید. قطب زاده در پاسخ این سؤال که آیا کشورهای اسلامی موضع هماهنگی برای رفع اثر تحریم اقتصادی امریکا علیه ایران اتخاذ خواهند کرد یا خیر، پاسخ داد: محکوم ساختن امریکا از سوی کشورهای اسلامی خود حاکی از موضع هماهنگی این کشورها در قبال این مسئله است. وی گفت: ما انتظار داریم که خط نه شرقی و نه غربی در سیاست کلی این گردهمایی پیاده شود و سپس بتوانیم مواضع قاطعی راجع به مسائل اساسی بگیریم. بالطبع پاره ای اختلافات بین برخی از کشورهای عربی به چشم می خورد که مایل نیستیم بی جهت داخل این گونه اختلافات شویم. (۴)

ص: ۹۶۵

۲- همان.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان، ص ۴.

این درحالی است که میزبان گردهمایی یعنی پاکستان، از طرف داران دخالت بیشتر امریکا در منطقه محسوب می شود. امروز، رادیو قاهره گزارش داد: «ژنرال ضیاءالحق رئیس جمهوری پاکستان، از ایالات متحده امریکا خواست که توجه بیشتری به منطقه خلیج [فارس] و جنوب شرق آسیا مبذول دارد و نفوذ خود را در این دو منطقه حساس از جهان به کار گیرد. رئیس جمهوری پاکستان خاطر نشان کرد، شوروی به این علت در افغانستان دست به دخالت نظامی زد که امریکا قدرت خویش را در افغانستان نشان نداد و در واقع جا را برای شوروی خالی کرده بود. ژنرال ضیاءالحق در پایان تأکید کرد که ایالات متحده امریکا باید موجودیت خود را به طور قاطع بیشتر ثابت کند و نشان دهد که یکی از دو ابرقدرت جهان است.» (۱)

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه، عراق نیز امروز، از هر دو ابرقدرت به سبب سلطه جویی از طریق دخالت در امور کشورهای کوچک به شدت انتقاد کرد. حامد علوان وزیر مشاور در امور خارجی عراق، حین سخنرانی در جلسه کنفرانس اسلامی، دخالت نظامی شوروی در افغانستان را خطرناک و غیرعادلانه خواند و اضافه کرد از این رویدادها در افغانستان برای موجه جلوه دادن دخالت قدرت های غربی در کشورهای اسلامی بهره برداری می شود. وزیر عراقی از تلاش های ایالات متحده برای بازیابی نفوذ خود در این منطقه تحت پوشش دخالت شوروی در افغانستان اظهار تأسف کرد. (۲)

علاوه بر رقابت یادشده، یکی دیگر از رویدادهای اجلاس مزبور چالش و درگیری لفظی میان نمایندگان ایران و عراق بود، به این ترتیب که میان آقایان قطب زاده وزیر امور خارجه ایران و حامد علوان جبوری وزیر مشاور در امور خارجی عراق، مشاجره لفظی شدیدی در گرفت. وزیر امور خارجه ایران گفت: عراق روش خصمانه ای علیه انقلاب ایران در پیش گرفته است و عملاً در مرزهای ایران و عراق اقدام به عملیات تجاوزگرانه ای کرده که تلفات جانی فراوان و خسارات مالی بسیار زیادی در پی داشته است و هم زمان با این عملیات خصمانه گروهی کرد را تحریک کرده است تا در داخل ایران دست به عملیات خرابکارانه بزنند و از سوی دیگر تاکنون ۳۵ هزار نفر را تحت عنوان ایرانی بودن از عراق اخراج کرده است.

حامد علوان الجبوری در پاسخ گفت: حملات وزیر امور خارجه ایران علیه عراق نادرست است و ناشی از عدم احساس مسئولیت است، زیرا در داخل ایران دولت و قدرت مسئولی وجود ندارند و در واقع یک نوع آشوب در این کشور حکم فرماست. وی اضافه کرد: عراق بارها به ایران پیشنهاد حسن نیت داده است و هنوز هم حاضر به حسن نیت است و هرگاه رژیم موجود ایران روح شوونیستی خود را رها سازد و دست از سیاست توسعه جویی که ناشی از سیاست شاه سابق است بردارد، عراق همواره خواستار حسن هم جواری با ایران است و پیشنهاد حسن نیت را به قوت خود باقی نگه داشته است. وزیر مشاور در امور خارجی عراق ایران را دعوت کرد که از سیاست خطرناک و اشتباه خویش که بر پایه این امر استوار است که ایران پاسدار اسلام است، دست بکشد و آرزوی امپراطوری فارس را دنبال نکند. (۳)

ص: ۹۶۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش عربی رادیو قاهره، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۴، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱، اسلام آباد خبرگزاری فرانسه، ۱۹ مه ۱۹۸۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۷، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

در مورد مسئله رانده شدگان عراقی که همچنان ورود آنان به ایران با مشکلات عدیده همراه است، علاوه بر مسئله مقابله با نفوذ عناصر بعثی و جاسوس که بسیار مهم تلقی می شود، می توان به مسائل رفاهی و معیشتی و نیز اسکان آنان اشاره کرد.

امروز، ستاد لشکر ۹۲ خوزستان به استانداری، گزارش داد: «برابر اطلاع واصله از نزاجا در بین معاودین که قرار است از عراق وارد شوند شخصی به نام خوئیر ابوبستانی اهل نجف رئیس سندیکا و عضو حزب بعث عراق، وجود دارد.» (۱)

مسائل عام رفاهی نیز جنبه ای دیگر از این مشکلات است. روز گذشته «محمد کاظم موسوی بجنوردی استاندار اصفهان با انتشار اطلاعیه ای از مردم اصفهان خواست تا شغل و مسکن برای رانده شدگان در نظر بگیرند. وی از کسانی که آمادگی کمک در این راه را دارند خواست تا خود را به دفتر روابط عمومی استانداری اصفهان معرفی کنند.» (۲)

از سوی دیگر، جمعی از این رانده شدگان که در سفارت تونس متحصن شده اند تحت عنوان جنبش رانده شدگان عراقی نامه ای سرگشاده به امام خمینی نوشتند که در آن آمده است: حکومت بعث که هر روز توطئه هایش برضد اسلام و امت مسلمان ابعاد تازه تری به خود می گیرد از ارتکاب هر اقدام جنایتکارانه ای فروگذار نمی کند. ما عراقی های رانده شده تحصن خود را در سفارت تونس اعلام می داریم، آرزو مندیم که آن حضرت به یاری و همگامی معنوی و مادی رانده شدگان بشتابند و در رسواساختن توطئه های رژیم بعث در مورد برادران و خواهران رانده شده عراقی، در سازمان اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی منعقد در پاکستان و سازمان ملل متحد، از طریق وزارت امور خارجه ایران اقدام فرمایند. روزنامه انقلاب اسلامی با درج این خبر افزوده است: «متحصنین در دو نامه دیگری که در یکی به دکتر بنی صدر رئیس جمهور و در دیگری آیات عظام آیت الله گلپایگانی، نجفی مرعشی، حسین علی منتظری، سید محمد شیرازی و سید عبدالله شیرازی فرستاده اند خواهان حمایت و کمک نسبت به جنبش رانده شدگان عراقی شدند.» (۳)

یادآوری می شود ورود رانده شدگان عراقی به ایران همچنان ادامه دارد. روز گذشته، خبرگزاری پارس از غرب کشور گزارش داد: «طی ۴۸ ساعت گذشته جمعاً ۶۵۲ نفر از رانده شدگان از طریق مرزهای غرب کشور به ایران وارد شده اند که با ورود این گروه، جمع رانده شدگان به ۳۵۱۸۴ نفر رسیده است.» (۴)

در ادامه تحرکات ایدایی عراق در غرب کشور، امروز در ساعت ۲۰:۳۰، از سوی پاسگاه الشهداء عراق به طرف گشتی های پاسگاه انجیره و نی خضر با سلاح های سنگین تیراندازی شد. در گزارش واقعه آمده است: «ضمناً گروهان در گزارش خود اضافه نموده است که از طرف پاسگاه های این

۲۹/۲/۱۳۵۹

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- روزنامه کیهان، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

گروهان هیچ گونه تیراندازی به آنها نشده است.» و سپس پیشنهاد شده است: «مقرر فرمایند از طریق مرزبانی سومار شدیداً به موضوع اعتراض نمایند. ... سرهنگ ستاد لکی» (۱)

خبرگزاری پارس نیز از یک تبادل آتش بین مأموران عراقی و گشتی های پاسگاه شورشیرین خبر داد که ساعت ۸ بعد از ظهر، رخ داده است. (۲) امروز همچنین یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۱۱:۲۵، به حریم هوایی نفت شهر تجاوز کرد. (۳) یادآوری می شود روز ۲۶/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۳:۱۵ و روز ۲۷/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۱:۲۲ نیز آسمان نفت شهر مورد تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی قرار گرفته بود. (۴)

در جنوب کشور نیز تحرکات ایذایی عوامل عراق ادامه دارد. به دنبال انفجار دو روز قبل پل یزدنو در منطقه سوسنگرد، (۵) امروز، «سه نفر به اسامی د و ح (۶) که شخص سوم شناخته نشده است» دستگیر شدند. به گزارش ژاندارمری خوزستان این افراد «قصد انفجار پاسگاه یزدنو را داشته اند و به همین منظور با خود مواد منفجره حمل می کرده اند. مواد منفجره در دست آنها منفجر و هر سه نفر مجروح شده اند و در حال حاضر در اختیار گروهان سوسنگرد و تحت نظر هستند.» (۷)

همچنین در جریان تعقیب و مراقبت های اطلاعاتی در منطقه امروز، گزارشی به هنگ ژاندارمری سوسنگرد رسید که براساس آن فردی که ایادی وی در انفجار دو روز قبل پل یزدنو دست داشته اند، شناسایی شده است. در گزارش مربوطه «ح شهرت ک فرزندان ساکن هویزه که داماد م (۸) می باشد رابطه مستقیم با سران جبهه تحریر خوزستان دارد و اسلحه و مواد منفجره توسط وی بین ضدانقلابیون تقسیم می شود و این گونه مواد منفجره به شهرهای خرمشهر، آبادان و روستاهای حیادر و البقره فرستاده می شود.» (۹)

امروز، منابع اطلاعاتی همچنین گزارش قبلی مبنی بر اینکه «اداره رادیو و تلویزیون بصره توسط ۶۰ نفر از عوامل ساواک منحل ایران» انجام می شود را تکذیب و بدین صورت اصلاح کردند: «تعدادی از اعضای ساواک در هتل شط العرب در منطقه الجمهوریه اقامت و تعدادی دیگر نیز در اداره مخابرات عراق که یک سازمان اطلاعاتی می باشد و جنب ساختمان رادیو و تلویزیون بصره واقع است مشاهده شده اند.» (۱۰)

از سوی دیگر، در این زمینه که عراق فضای جنگی علیه ایران را با برنامه های مختلف در اذهان نیروهایش تشدید می کند، امروز خبر رسید: «فرمانده نیروی هوایی عراق به کلیه رادارهای مرزی واقع در مرز بین ایران و عراق دستور داده است که هرگونه پرواز هواپیماهای جنگی ایران در منطقه را فوراً به فرودگاه کوت گزارش دهند تا هواپیماهای مستقر در پایگاه کوت بتوانند هواپیماهای ایرانی را وادار به فرود در نزدیک ترین فرودگاه عراق بنمایند.» (۱۱)

ص: ۹۶۸

۱- سند شماره ۲۸۲۸۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام به کرمانشاه {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۲- روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- سند شماره ۴۱۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۱۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری کرمانشاهان به وزارت کشور، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۹۵۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرمانده هنگ ژاندارمری سوسنگرد {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۶- * در سند نام کامل دو فرد آمده است.
- ۷- سند شماره ۲۹۵۶۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان {رکن ۲} به فرمانده ژاندارمری سوسنگرد {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۸- ** در سند اسامی کامل آمده است.
- ۹- سند شماره ۲۹۵۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۱۰- سند شماره ۲۸۷۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به دفتر هماهنگی، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
- ۱۱- سند شماره ۲۸۷۸۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

از فعالیت های ضد رژیم بعثی عراق، معمولاً از طریق منابع مرتبط با نیروهای رسمی نظامی و انتظامی گزارش هایی می رسد که بعضی با قید «احتمالاً- صحت دارد» همراه می شود. در واقع این گونه اخبار بیشتر به جنبه تبلیغی و برخی «گزارش کار» آغشته است. در مطبوعات نیز چنین اخباری انعکاس می یابد. البته واکنش رسمی رژیم عراق نشان می دهد این گونه اخبار بی پایه نیست.

در یک گزارش پایگاه آبادان برای ستاد لشکر ۹۲ زرهی اهواز که این ستاد هم آن را برای مقامات بالاتر ارسال کرد از یک زدو خورد که به تاریخ امروز، رخ داده چنین حکایت شده است: «در یک درگیری بین مبارزین کرد و عوامل بعثی در شمال عراق کردها به دفتر حزب بعث در کرکوک حمله نموده و ۱۵ تن از افراد بعثی را کشته و سلاح های آنها را به غنیمت گرفته و بدون دادن تلفات به پایگاه های خود مراجعت نموده اند.

در حال حاضر، کردها شدیداً با دولت عراق مشغول مبارزه می باشند و به طوری که شایع است تاکنون ۱۸۰ نفر از نظامیان پادگان های شمال عراق به جنبش کردها پیوسته اند.» (۱)

همچنین در اخبار برون مرزی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری دو گزارش آمده که هر دو مربوط به امروز است:

○ «یک واحد از پیشمرگان حزب دمکرات کردستان عراق در منطقه بارزان به مواضع نیروهای عراقی حمله و خسارت زیادی به آنها وارد ساخته اند.» (۲)

○ «ساعت ۱۹:۰۰ مورخه ۱۹/۵/۱۹۸۰ [۲۹/۲/۱۳۵۹]، پیشمرگان حزب دمکرات عراق در استان دهوک به مواضع نیروهای عراقی حمله و ضمن انهدام سنگرها عده ای از پرسنل را به قتل رسانده اند.» (۳)

روزنامه اطلاعات نیز در شماره امروز خود نوشت: حزب الدعوه الاسلامیه عراق در اطلاعیه ای فعالیت های خود را در ماه آوریل و مه ذکر کرد. در ۲۲ آوریل ۱۹۸۰ {۲/۲/۱۳۵۹}، گروه شهید ابو عارف موفق شدند رهبر عملیات گارد ملی استان ناصریه را به قتل برسانند. انفجار در شرکت نفت امریکایی القرنه، مین گذاری لوله های گاز منطقه الجمهوریه بصره، حمله به خانه مسئول حزب بعث منطقه بنی منصور استان بصره و مین گذاری جایگاه شرکت نفت امریکایی از اقدامات دیگر این حزب است. (۴)

امروز همچنین یک گزارش برون مرزی با قید "صحت دارد"، توسط پایگاه آبادان داده شده است که هر چند مربوط به گذشته است، اما نوع خبر و ایرانی خواندن مضمونان که بیشتر آنان نام عراقی دارند، قابل ملاحظه است. متن گزارش چنین است: «خبر رسیده گویاست در تاریخ ۷/۲/۱۳۵۹، از طرف مقامات امنیتی کشور عراق دستور دستگیری ایرانیان مشروحه زیر صادر و به کلیه مراکز پلیس و امنیتی دستور داده شده که در صورت دستگیری آنان را تحت الحفظ به سازمان امنیت تحویل نمایند ۱. عبدالامیر جیون شغل کارمند وزارت کشور در استان میسان ۲. منعم جیون شغل خیاط ۳. جاسم جیون شغل پیمانکار

در بخش تکریت ۴. محمد کاظم صبری ۵. سلمان احمدحقی ۶. محمدعلی عبودی» (۵)

ص: ۹۶۹

-
- ۱- سند شماره ۲۸۷۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی {رکن ۲} به نراجا {مدیریت اطلاعات}، ۱۸/۳/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۰۳۴۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نراجا {رکن ۲} دایره اطلاعات {به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۷/۳/۱۳۵۹.
 - ۳- همان.
 - ۴- روزنامه اطلاعات، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۵- سند شماره ۲۸۷۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ {رکن ۲} به فرماندهی هنگ آبادان {رکن ۲}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

عمده تحولات غرب کشور امروز به باینگان {از بخش های پاره} مربوط می شود. بعد از دو روز درگیری، در ساعت ۱۶:۱۵ امروز، سپاه پاره در تلفن گرامی به مرکز خبر داد: «باینگان به دست [سپاه] پاره افتاد. کومه له و دمکرات در اطراف پراکنده شدند و قصد حمله دارند. هلیکوپتر کبری بدهید. در ضمن پاسدارها می خواهند پیشروی کنند، و گرنه محاصره خواهیم شد.» (۱)

در پاسخ مرکز فرماندهی سپاه به سپاه پاره، این پیام ارسال شد: «به ستاد مشترک اطلاع داده شود که به پشتیبانی منطقه یک دستور بدهد که هر موقع هلیکوپتر و وسایل دیگر لازم شد مستقیماً بدهند چون که هر موقع ما از آنها امکانات خواستیم آنها می گویند باید ستاد مشترک به ما دستور بدهد. برای این موضوع از طریق سرگرد شیرازی و برادر رحیم هماهنگی و اقدام شود.» (۲) (۳) در گزارش شهربانی، باینگان مقر مهاجمین خوانده شده که «پاسداران انقلاب و پیشمرگان کرد با هماهنگی ارتش» به پاک سازی آن اقدام کرده اند. (۴)

درباره این عملیات مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه در گزارش خود، مواردی را بدین شرح ذکر کرد: «بخش باینگان از حدود شش ماه پیش، توسط عوامل بعث عراق و دمکرات ها کنترل می شد و ضدانقلابیون با احداث پل فلزی و تدارکاتی از کشور عراق اسلحه و مهمات دریافت می کردند. ... بعد از حدود دو روز درگیری، این بخش همراه روستاهای ... [نام پنج روستا ذکر شده] توسط سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد و یگان های مستقر در پاره [ارتشی] در اختیار سپاه پاسداران قرار گرفت و از وجود ضدانقلابیون پاک سازی شد. ... آنها ۱۸ کشته به جای گذاشتند و ۴ نفر را هم دستگیر کردیم و بقیه فرار کردند. ... مقادیر زیادی اسلحه ضبط کردیم و راه ارتباطی و تدارکاتی مهاجمین نیز قطع شد. ... پیشمرگان همچنین توانستند مواضع پرتاب خمپاره به سوی شهر پاره را که مدت ها شهر را در معرض خطر قرار داده بود در هم بکوبند... در این درگیری ها یکی از پیشمرگان مسلمان کرد به نام حسین ویسی شهید شد.» (۵)

ص: ۹۷۰

۱- سند شماره ۰۴۱۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه پاره به مرکز فرماندهی، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
 ۲- * در هامش سند این عبارت به چشم می خورد: «برادر رحیم و جناب سرگرد شیرازی اقدام فرمایید.» و در سطر بعد آن آمده است: «کپی این به سرگرد شیرازی داده شده/ بهرام». یادآوری می شود پیام ساعت ۹:۵۰ روز بعد که از سپاه به ستاد مشترک ارسال شده، نشان می دهد، سرعت در کار موردنظر تحقق نیافته است. پیام مزبور بدین شرح می باشد: «به قرار اطلاع واصله منطقه باینگان به تصرف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درآمده و افراد کومه له و دمکرات به اطراف پراکنده شده اند و احتمال حمله های گوناگون می رود. جهت پاک سازی اطراف و همچنین پیشروی احتیاج به هلیکوپتر کبری می باشد.» [سند شماره ۰۴۱۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۳۰/۲/۱۳۵۹]

۳- سند شماره ۰۴۱۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معاونت فرماندهی غرب به ستاد مشترک، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۵۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۲.

در سنندج، اولویت با امور عمومی شهر است، اما جنبه های امنیتی همچنان جدی است.

گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از وضعیت امروز سنندج حاکی است: «شهر سنندج در آرامش کامل است و هیچ گونه برخورد و درگیری پیش نیامده، منتها خسارات وارده به شهر و بیمارستان شهدا و ادارات دولتی بیش از حد معمول می باشد. مردم در حالت عادی به سر می برند و به کار روزانه مشغول اند. پاک سازی در نقاط مختلف شهر شروع شده و ادارات و واحدهای ضربتی جهاد سازندگی، مشغول فعالیت های عمرانی می باشند... گروه جهاد سازندگی از روز اول ورود مشغول مرمت بیمارستان شهدا شده اند که در این رابطه قرار شد که وسایل مورد نیاز هرچه زودتر به منطقه اعزام شود.» (۱)

در این حال بازدید فعالان سیاسی و هیئت های مربوط به خدمات گوناگون از شهر سنندج ادامه دارد. امروز، به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، «حجت الاسلام هادی غفاری همراه هیئتی از طرف بهداری با مسئولیت مهندس صمدیان از قسمت جهاد سازندگی و بهسازی و نیز هیئتی از طرف رئیس جمهور وارد سنندج شدند و از اوضاع منطقه و خسارات وارده بر آن و وضعیت مردم سنندج بازدید کردند و از وضعیت ارتش و سپاه مطلع گشتند.» (۲)

از سوی دیگر، امور امنیتی نیز مورد توجه است، در عین حال حفظ تعادل و پرهیز از افراط و تفریط در قبال اقداماتی که علیه نظام و مسلمانان سنندج انجام شده است، موجب می شود که نیروها خود دست به کاری نزنند. بر این اساس، عملیات سپاه سنندج امروز به تهران پیام داد: «باتوجه به وضع فعلی سنندج و مسئله پاک سازی نیاز مبرم و خیلی فوری به یک گروه تحقیق و دادرسی می باشد برای خون شهدا سریعاً اقدام فرمایید. امضا یاحی» (۳)

علاوه بر پاوه {بخش باینگان} و سنندج، بانه، سقز و میاندوآب موارد قابل ذکر تحولات و درگیری های امروز غرب کشور هستند. در این میان بانه حساس ترین وضعیت را دارد.

در بانه حدت و شدت مشکلات در پیام های ارسالی از مراکز مختلف، واضح است و اوضاع قبل همچنان به صورتی تکراری ادامه دارد.

بخشی از تلفن گرام مسئول پاسداران مستقر در سقز حاکی است: «وضع کلی پادگان بانه فوق العاده اسفناک می باشد، کلیه پرسنل در شرایط بدی به سر می برند و به آذوقه و مهمات نیاز شدیدی دارند، روحیه افراد اعم از پاسدار و نظامی صفر است. به جهت مشکلات ذکر شده پادگان در حال سقوط است.» (۴)

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۴۱۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به سپاه مرکز {عملیات}، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از مسئول پاسداران مستقر در سقز به مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز، ۲۹/۲/۱۳۵۹.

متن کامل پیام مسئول پاسداران بانه در ساعت ۲۰:۲۰ چنین است: «حملات دشمن شدید، مهمات و آذوقه تمام، پادگان آسیب پذیر شده اجساد تخلیه نشده... و در چند روز اخیر هیچ نوع کمکی نشده، روحیه افراد متزلزل شده است. شدیداً به کمک فوری احتیاج می باشد. جهت جلوگیری از سقوط پادگان» (۱)

در گزارش نوبه ای ارتش از وضع امروز بانه آمده است: «صبر پرسنل پادگان بانه به سر آمده و مرتباً فرماندهان را تهدید می نمایند و مهمات به کلی خاتمه یافته، ضمناً در ساعت ۲۲ روز ۲۹/۲/۱۳۵۹، مهاجمین با سلاح های سنگین از جمله تفنگ ۱۰۶ و خمپاره انداز ۱۲۰ م م از جوانب مختلف به پادگان حمله نموده که به علت نبودن مهمات هیچ گونه اقدامی مقدور نبوده و تقاضای پشتیبانی هوایی نموده و اضافه کرده اگر اقدامی صورت نگیرد، کلیه پرسنل قتل عام خواهند شد. لذا در سه نوبت پشتیبانی هوایی انجام شد.» (۲)

این درحالی است که جنبه تهدید در شرایط کنونی رو به افزایش است. گزارش لشکر ۶۴ ارومیه حاکی است: «تعدادی از افراد حزب دمکرات مسلح به سلاح های کلاشینکف و آر.پی.جی ۷ و ضدهوایی از طریق راه های کوهستانی به طرف بانه حرکت نموده اند.» (۳)

در سقز ساعت ۲ بامداد امروز، پادگان ژاندارمری و گروهان مالک اشتر مستقر در سقز مورد حمله مسلحانه قرار گرفت، ولی به آن پاسخ داده شد. (۴)

باین حال، گزارش مسئول پاسداران مستقر در سقز از وضع امروز، بدین شرح است: «سقز، تعداد ۲۳ نفر پاسدار دارد، روحیه نسبتاً خوب است، تنها نگرانی به خاطر بانه است، احتیاج مبرم به برادران پاسدار جهت پاک سازی شهر می باشد، هرچه سریع تر نیرو اعزام شود، البته با امکانات و تجهیزات کافی هرچه تأخیر شود، شهر سقز بیشتر تقویت می شود و ضدانقلاب فرصت بیشتری برای مین گذاری و غیره پیدا می کند.» (۵)

در میاندوآب نیمه شب گذشته، مقر سپاه و پلیس راه مورد حمله مسلحانه قرار گرفت. درگیری و تیراندازی متقابل تا ساعت ۴ صبح، ادامه داشت، ولی صدمات جانی به بار نیامد. (۶)

۵۱۷

درحالی که در فضای سیاسی کشور افکار عمومی به شدت معطوف به مسئله کردستان است، تجمع سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و نامه ارسالی مولوی عبدالعزیز از علمای اهل سنت به امام خمینی و بنی صدر، دو نوع از بازتاب های مربوط به کردستان از نوع انتقادی است.

سازمان پیکار اعلام کرده بود که برای بزرگداشت کشته های خود در کردستان بعدازظهر امروز، تجمعی در دانشگاه تهران برگزار می کند. این مراسم از سوی وزارت کشور غیرقانونی و بدون مجوز اعلام شد. شواهدی نیز در دست بود که نیروهایی برای شرکت در این مراسم از شهرهای کردنشین عازم تهران هستند که در روزشمار روز قبل به آن اشاره شد.

-
- ۱- سند شماره ۰۴۱۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بانه به مرکز فرماندهی سپاه مرکز، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاچا، شماره ۳۷، از ۲۹/۲/۱۳۵۹ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۳- همان، ص ۲.
 - ۴- سند شماره ۳۴۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۲/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۰۴۱۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
 - ۶- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

گزارش خبرنگار کیهان حاکی است که در ساعت ۵ بعدازظهر، «اعضا و طرف داران سازمان پیکار در محوطه دانشگاه تهران اقدام به برگزاری میتینگی نمودند که با مخالفت گروهی که شعارهایی علیه گروه های چپ می دادند روبه رو شدند و مراسم چندین بار توسط این گروه قطع شد. پس از مدتی پرتاب سنگ به سوی شرکت کنندگان در این میتینگ آغاز شد و کار به درگیری کشیده شد که طی آن ۹ نفر مجروح شدند و به بیمارستان های امام خمینی و دکتر شریعتی منتقل شدند. گروه مخالف برپایی میتینگ در پایان از دانشگاه به خیابان آمده و تعدادی از کتاب های کیوسک های کتاب فروشی های مقابل دانشگاه را پاره کرد.» (۱)

در گزارش روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده نیز آمده است: «گروهک های مائوئیستی پیکار، رزمندگان و چند گروهک دیگر، علی رغم ممنوعیت برگزاری تجمع از سوی وزارت کشور، در جلوی دانشکده حقوق دانشگاه تهران اجتماع کردند. سخنرانان این گروهک ها با یک سری سخنرانی علیه جمهوری اسلامی ایران به تحریک اجتماع کنندگان پرداختند. در نتیجه عده ای به نام حزب الله با گروهک های مائوئیستی به نزاع پرداختند و هر دو طرف با سنگ و شلاق و زنجیر به جان هم افتادند که در نتیجه این درگیری چند نفر مجروح برجای ماند. با پراکنده شدن گروهک های مائوئیستی، به اصطلاح حزب اللهی ها به تعقیب آنها پرداختند و به محض رسیدن به دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده ایران عناصر شناخته شده ضدانقلابی با شعار "حزب فقط حزب الله" {که در بین آنها به روال همیشگی چهره چند نفر از مائوئیست ها، که برای رفقای ما شناخته شده است دیده می شد} به دبیرخانه حمله کردند. آنها به پاره کردن پوسته های حزبی و شکستن تابلوی اعلانات، دریدن پرده ای از تصویر رفیق شهید خسرو روزبه که به مناسبت بزرگداشت روزبه بر سردر دبیرخانه کمیته مرکزی آویخته بود، پرداختند. در این موقع گروهی از پاسداران رسیدند، ولی این گروه گستاخی را به جایی رساندند که بدون توجه به حضور پاسداران مسلح که برای پراکنده ساختن عناصر شناخته شده ضدانقلابی در جلوی دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده ایران اجتماع کرده بودند، به تخریب ادامه دادند. پاسداران فقط سعی بر جلوگیری از ورود آنها به دبیرخانه را داشتند. مهاجمان پس از ناسزاگویی به حزب توده ایران متفرق شدند.

ما ضمن تشکر از پاسداران که مانع ورود مهاجمان به دبیرخانه شدند، متعجب و متأسفیم که چگونه پاسداران، مانع عملیات خرابکارانه و تحریک آمیز مهاجمان در جلوی دبیرخانه نشدند. ما از مقامات مسئول می خواهیم که با قاطعیت بیشتر جلوی این گونه تهاجمات... را که فقط به سود ضدانقلاب [است] بگیرند.» (۲)

در این حال، کیهان نامه مولوی عبدالعزیز رهبر مذهبی اهل تسنن در استان سیستان و بلوچستان به امام خمینی و بنی صدر را منتشر کرد: «من اطمینان دارم که هر آتش فتنه و نفاق و برادرکشی که در ایران اتفاق می افتد قلب شما را عمیقاً متأثر می کند. هم اکنون در کردستان برادرکشی جریان

ص: ۹۷۳

۱- همان، ص ۲.

۲- روزنامه نامه مردم، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۷.

دارد. اگرچه ممکن است این جنگ را ضدانقلاب و دشمنان اسلام به ما تحمیل کرده باشند، ولی نتیجه آن که برادرکشی مسلمانان، دهاء محترمه و هتک اعراض مسلمین است به نفع

اسلام و مملکت نمی باشد.

مخصوصاً در زمان حاضر که در محاصره امپریالیست ها و دشمنان خارجی هستیم باید همه با یکدیگر متحد بوده و متفقاً علیه بیگانگان مبارزه نماییم. مسلمین چه شیعه و چه سنی و چه فارس یا کرد و بلوچ و غیره باید در یک سنگر برای دفاع از اسلام بیکار نکنند. من از آن حضرت درخواست می نمایم تا دستور فرمایید به هر وسیله که ممکن است راه حلی پیدا شود تا این برادرکشی که برای آینده ایران بدفرجام خواهد بود، پایان یابد. ... اعتلای اسلام و دفع فتنه آتش افروزان را از خدای بزرگ خواهانم. مولوی عبدالعزیز ملازاده تهران» (۱)

۵۱۸

درحالی که شرایط کنونی، راه حل نظامی را برای بحران کردستان الزامی کرده است، در سطح بالای مسئولیت این امر، ابعاد دیگر قضیه نیز مورد توجه است. یادداشت دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی که با عنوان "انحصارطلبی و تنگ نظری ما را از واقعیت های کردستان دور نگه داشته است" امروز در روزنامه کیهان منتشر شد، نمودی از این امر است.

در این یادداشت حقگو راه حل مسئله کردستان را «برخورد واقع بینانه از دیدگاه سیاسی، جامعه شناسی، روانشناسی و تاریخی با مسئله» دانسته و از افراد غیرمسئولی که بحران کردستان را جنگ کرد و مسلمانان قلمداد کرده اند به انتقاد پرداخته است. در این تحلیل آمده است: «ناراحتی و عدم رضایت در کردستان سابقه طولانی دارد که از زمان دیکتاتوری رضاخان و ادامه وحشت بار آن در زمان محمدرضا به اوج خود می رسد که در طول این مدت آنچه مسلم است، [این است که] هیچ وقت آن طور که باید و شاید این مردم را به حساب نیاوردند و در یک وضع عقب ماندگی در فقر و استیصال نگه داشتند و در نتیجه ایجاد عقده های انباشته شده ای نمود که هرگز سعی در گشوده شدن آنها نگردید و از طرف دیگر بی سواد و فقر فرهنگی و به خصوص ناآگاهی اسلامی همه دست به دست هم داده و زمینه را برای شوراندن این مردم علیه حکومت جمهوری اسلامی ایجاد کرد و حس بیگانگی و روح ملی گرایی

از راست به چپ هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان (موسوم به حسن نیت) و جمشید حقگو استاندار
آذربایجان غربی)

ص: ۹۷۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

افراطی و طرح مسئله خودمختاری به طور افراط آمیز هم از همین نقطه نشئت می گیرد. برخورد واقع گرایانه با این مشکل ایجاب می کند که مسئله را از هم بشکافیم. یک طرف قضیه توده مردم کرد و به طور کلی اهل تسنن است که تا حال بین آنها و توده های مردم ایران شکافی ایجاد شده که به نظر من علت العلل ناراحتی ها همین جاست و تا وقتی این شکاف پر نشود و جدایی ها بین مردم از بین نرود مسئله حل نخواهد شد. طرف دوم قضیه عده قلیلی هستند با نیت سوء و احیاناً وابسته به ماوراء مرزها که از این شکاف و وجود محیط مساعد اختلاف و جدایی مردم سوءاستفاده کرده و با طرح مسائل ذهنی باعث انحراف افکار عمومی و در نتیجه ایجاد اغتشاش و ناامنی و مسائل فاجعه آمیزی که اینک مبتلا به آن هستیم می شوند. آنچه مسلم است در رابطه با این عده قلیل باید با قاطعیت عمل کرد و حساب اینها را از توده مردم مستضعف جدا نمود. توده مردم کرد ملتی است اصیل و دارای سنن و تاریخ و زبان و مذهب خاص خود که نادیده گرفتن این واقعیت باعث عمیق تر شدن شکاف و ایجاد زمینه بیشتر برای فعالیت های ضدانقلاب است.»

وی در ادامه، شناخت مردم کرد و مشکلات آنها و نیز شرایط زیستی و تاریخی زندگی شان را اساسی ترین قدم برای حل شکاف موجود بین شیعه و سنی خوانده و افزوده است: «ما باید تسنن را در عمل به رسمیت بشناسیم و باید متوجه باشیم که تقریباً سراسر مرزهای ما را اهل تسنن تشکیل می دهند. ... ما که تابع کتاب خدا و سنت رسول و ائمه اطهار هستیم بیایم بررسی کنیم که پیامبر در بدو تشکیل جامعه اسلامی در مدینه در رویارویی با این نوع مشکلات چه روشی را اتخاذ نمود و "لقد کان لکم فی رسول الله اسوه حسنه" باید بگوییم هدف ما از حکومت حفظ قدرت نیست بلکه ادامه راه و حرکت انقلاب و نهضت اسلامی است.»

وی در بخش دیگری از یادداشت خود نوشته است: «ما در آذربایجان به هر ترتیبی که شده احترام و اعتقاد مردم را نسبت به دولت و ارکان رسمی و مقامات مسئول محلی جلب کرده ایم تا برای حل مسائل خود به دولت امیدوار باشند، ولی امروز می بینید، متأثر از اوضاع و احوال سنندج یک رشته کارهای غیرمسئولانه از قبیل سخت گیری در ارسال مواد حیاتی، آرامش نسبی شهرها را به خطر می اندازد و مردم عادی را به عصیان وامی دارد. ... اخیراً به دنبال درگیری در سقز، مردم آن اکناف و اطراف به بوکان پناهنده شدند و در اثر ازدحام جمعیت از یک سو و بسته بودن راه ها از سوی دیگر، مردم از لحاظ کمبود آذوقه و فقدان بیمارستان مجهز و نبودن آب گرم و خوابیدن آنبولانس ها به خاطر نبودن سوخت و تعطیل ناوایی ها و نبودن مواد کافی دارویی در مضیقه قرار گرفته بودند. نماینده ای از طرف استانداری به این شهر اعزام شد، گسیل این نماینده آن چنان شوق و شعفی در مردم ایجاد کرده بود که روح خوش بینی و اعتماد به دولت را دگرباره در آنها زنده کرد. باید به این مسئله دقیقاً توجه شود. چرا وقتی در سقز جنگ و درگیری است مثلاً پیرانشهر در مضیقه قرار می گیرد یا چرا سردشت که به صورت جزیره آرام در میان تلاطم طوفان های کردستان قرار گرفته است، توسط افراد غیرمسئول در

فشار و کمبود ارزاق عمومی بیفتد که ضدانقلاب هوس به هم زدن آرامش آن را نماید. ... مسئله دیگر در کردستان مرزهای باز کشور است به خصوص در مورد مرز عراق باید فکر اساسی نمود. البته لازم به یادآوری است که تهدیدات ماورای مرزها تابعی است از تحریکات داخلی؛ بنابراین تهدید خارجی وقتی کاری است که ما در داخل هنوز نتوانسته باشیم به وضع کلی خود انسجام بخشیم و هنوز تعدد مراکز تصمیم گیری و تشتت قوا و خودکامگی های غیرمسئولانه ادامه داشته باشد. در مورد مرز ترکیه باید دقت کنیم که دچار سرنوشت مرز عراق نگردد و اجازه داده نشود که رابطه ایران و ترکیه که خودمان در منطقه برای توسعه آن بسیار کوشیده ایم به هم بخورد، ولی متأسفانه علی رغم این ضرورت کسانی هستند که به انحای مختلف می خواهند در این روابط خللی ایجاد کنند.»

وی در پایان برای خروج از بحران کردستان پیشنهاد داده است: «خلاصه نظرات من همان است که چند ماه پیش بعد از جریاناتی که در کردستان پیش آمد به عرض امام و دولت رساندم و آن اینکه بیایم برای پرشدن آن شکافی که در اول این سخن بدان اشارت رفت، عموم مردم را برای به راه انداختن یک کاروان صلح و دوستی بسیج کنیم. در این رابطه من از تمام مردم و علما و روحانیون می خواهم که دسته دسته به شهرهای کردنشین سفر کنند و در مقابل مردم و رهبران مذهبی این نواحی را به مراکز تجاری و مذهبی مملکت دعوت نمایند. بدین وسیله مذاکره و مصالحه مابین توده مردم انجام گیرد که شکاف فی مابین از میان برود و دولت و مؤسسات وابسته با تمام امکانات و ارتش با تجهیزات مهندسی و نیروی سازنده خود برای عمران شهرها و روستاها بشتابند و دولت اسلامی هرچه زودتر نقش ارشادی و امامت خود را در مناطق یادشده ایفا کند. بدین معنی که اسلام در این مناطق به معنی واقعی کلمه عملاً و اقداماً به مردم عرضه شود و مساجد و منابر دگر باره بعد از یک سال که عملاً تعطیل بود، دائر گردد و علما و فضلالی اسلامی چه تشیع و چه تسنن نقش خلاق و رسالت پیامبرگونه خود را ایفا نمایند. خساراتی که به هر نحو به این مردم وارد شده تا آنجا که ممکن است ترمیم گردد. کینه ها و عداوت ها و اختلافات نژادی و زبانی که همه ریشه طاغوتی دارند از بین برود.» (۱)

۵۱۹

حساسیت عامه در قبال تحركات ضدنظام و هوشیاری عمومی در قبال بمب گذاری و اطلاع رسانی به موقع موارد مشکوک، عامل مهم خنثی شدن این گونه اقدامات و جلوگیری از ضربه زدن به نظام جدید در موارد متعددی است.

امروز، یک بمب قوی که در داخل جوی مقابل بانک ملی شعبه شرکت مخابرات واقع در خیابان دکتر شریعتی کار گذاشته شده بود، با هوشیاری مردم کشف و خنثی گردید. به گزارش کیهان، این بمب که قدرت عمل بسیار وسیعی داشت در ساعت ۹:۳۰ صبح، توجه چند تن از رهگذران را به خود جلب کرد. آنها بلافاصله جریان را به مأموران کلانتری ۴ تهران اطلاع دادند و مأموران پس از حضور

ص: ۹۷۶

در محل و احراز اینکه این بمب قوی است به وسیله اکیپ خنثی کننده، بمب را خنثی کردند. (۱)

علاوه بر تهران، در دیگر شهرها هم وضع مشابهی وجود دارد. به گزارش خبرنگار بامداد از قم، پنجشنبه شب گذشته {۲۵/۲/۱۳۵۹}، به دنبال گزارش تلفنی رئیس شرکت نفت قم به کلانتری این شهر مبنی بر مشاهده جعبه مشکوکی در محوطه جایگاه پمپ بنزین واقع در خیابان امام، مأموران کلانتری در محل حاضر و با همکاری رئیس شهربانی و رئیس پلیس و مأموران، بمب را که در داخل جعبه ای جاسازی شده بود کشف و خنثی کردند. این پمپ بنزین جنب انبار شرکت ملی نفت قم قرار گرفته است. (۲)

اخیراً شهربانی جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: در یک ماه گذشته، حدود ۵۰ بمب که از سوی عوامل امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا در مناطق مختلف تهران کار گذاشته شده بود به همت مأموران متخصص شهربانی جمهوری اسلامی ایران خنثی و از بروز حوادث جان خراش جلوگیری شد. (۳)

۵۲۰

تلاش های آشکار و پنهان سازمان مجاهدین خلق در نزدیک شدن به بنی صدر و قرار گرفتن به عنوان مدافع جریان وی در جناح بندی کنونی حاکمیت، همچنان بروز می یابد.

امروز، روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، نامه ای از سازمان را درج کرد. (۴)

روزنامه انقلاب اسلامی دیروز هم پیام دیگری را از همین سازمان درج کرد. این روزنامه نوشت: «مجاهدین خلق ایران با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرده است که تنها مسئولیت دفاتری که مورد تأیید سازمان می باشد می پذیرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است برای جلوگیری از ادامه کار توطئه گران علیه نیروهای انقلابی و من جمله مجاهدین خلق باتوجه به

قوانین موجود هرچه سریع تر به اعلام جرم ها و شکایت های مجاهدین خلق در این زمینه ها رسیدگی نموده و نتایج را به اطلاع مردم برسانند. همچنین باید متذکر شویم که مسئولین دفاتر رسمی مجاهدین خلق نیز در هر کجا که باشند موظف اند تا در اسرع وقت و همراه با ارائه اسناد و مدارک در هر مورد لازم به عموم مردم و نیز به مسئولین و مأمورین رسمی توضیح داده و حتی تا آنجا که در توانشان باشد همچنان که تا امروز نشان داده اند با تمام قوا در صورت وجود یک توطئه واقعی ضد مردمی مأمورین را در جهت کشف عوامل توطئه یاری دهند.» (۵)

شماره امروز یک نشریه کمونیستی نیز به این مسئله {نزدیکی تدریجی بنی صدر و سازمان}

ص: ۹۷۷

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه بامداد، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- * این نامه، قبلاً در نشریه مجاهد چاپ شده است و در این کتاب نیز در روزشمار ۲۷/۲/۱۳۵۹ آورده شد. البته متن مجاهد کامل تر است و در متن چاپ شده در روزنامه انقلاب اسلامی، برای گرفتن تندی های آن تغییرهایی داده شده و بخش هایی حذف شده است.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

پرداخته است. نشریه حقیقت ارگان اتحادیه کمونیست های ایران در شماره امروز خود تحت عنوان "کشمکش و وحدت در هیئت حاکمه" با اشاره به موانع انتخاب نخست وزیر آورده است: بنی صدر که از یک سو به طور سرکوبگرانه در پی ایجاد نظم و امنیت کذایی یا به عبارت بهتر سرکوب نیروهای کمونیستی و مبارزات توده ای مردم است، از سوی دیگر در مبارزه و کشمکش با حزب جمهوری بر سر غلبه بر قدرت است و می خواهد نیروهای دیگر را نیز زیر چتر و برنامه های خود در آورد و به این دلیل سعی دارد تا از تضاد واقعی که بین سازمان مجاهدین خلق و حزب جمهوری موجود است به نفع دعوی خود با حزب جمهوری اسلامی سود جوید و قصد دارد تا تضاد مجاهدین و حزب جمهوری اسلامی را بر تضاد خود با حزب منطبق کند. وی می خواهد مجاهدین را بر روی سیاست خود بکشانند و خطر در اینجاست. (۱)

۵۲۱

امام خمینی در محل جدید استقرار خود و از تریبون حسینیه جماران امروز، دو بار در پاسخ به مراجعان مشتاق به ایراد سخنرانی پرداختند. دسته اول فرماندهان کمیته های انقلاب در تهران و شهرستان ها بودند که ضمن برنامه گردهمایی اخیرشان امروز، به ملاقات عمومی امام در حسینیه جماران آمدند و دسته دوم اهالی محل جدید امام یعنی مردم جماران و نیز دیگر مردم شمیرانات بودند.

امام خمینی در جمع فرماندهان کمیته ها به مسئله خودجوشی سپاه و کمیته از دل انقلاب و سپس به ذکر هشدارهایی برای تداوم سلامت آنان پرداخته و گفتند: «از ویژگی هایی که انقلاب اسلامی ایران داشت به مجرد اینکه پیروز شد تمام افرادی که در اطراف این کشور، جوانانی که در اطراف این کشور بودند، چه قشر روحانی و چه دانشگاهی و چه سایر قشرها برای خودشان یک احساس وظیفه کردند، بدون اینکه یک سازمان مرکزی در اول باشد. هر گروهی در هر جا که بودند به طور خودرو از متن ملت کائنه جوشیدند و سازمان هایی را ایجاد کردند، مثل کمیته ها که آقایان از اجزا و سرپرستان آن هستند، مثل سپاه پاسداران. این طور نبود که از اول سپاه پاسداران یا کمیته ها را یک مرکزی باشد که آن مرکز همه را دعوت کرده باشد و التیام داده باشد، بلکه احساس یک وظیفه انسانی اسلامی بود که همه برای اسلام و برای کشور اسلامی خدمتگزار باشند. این یکی از ویژگی هایی است که برای این نهضت و برای این انقلاب بود و از ویژگی های اسلام است.» (۲)

ایشان در قسمتی دیگر هشدار دادند: «امروز، همه ما، همه شما، همه ملت، همه قشرها و خصوصاً قشرهایی که در خدمت انقلاب هستند و مشغول فعالیت هستند، مسئولیت بزرگ دارند، مسئولیت حفظ انقلاب اسلامی و حفظ آبروی اسلام و آبروی انقلاب اسلامی. اگر خدای نخواست در قشر روحانی، چه آنهایی که در کمیته ها هستند و چه آنهایی که در مدارس هستند و چه آنهایی که در شهرستان ها هستند، اگر خدای نخواست یک کار اشتباهی واقع بشود، این طور نیست که بگویند فلان فرد این کار را کرده است، به جامعه روحانیت نسبت می دهند، می گویند آخوندها این طورند.

ص: ۹۷۸

۱- اتحادیه کمونیست های ایران، نشریه حقیقت، شماره ۷۰، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی (ره)}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و

نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، ص ۳۰۷.

آنهايي که غرض دارند، آنهايي که مي خواهند روحانيت را بشکنند و اصل هدفشان اسلام است و مي خواهند اسلام را بشکنند و چون اينها را قشري مي دانند که خدمتگزار اسلام اند و اينها نگهدار اسلام اند، به اينها حمله مي کنند. اگر يک بهانه اي روحانيت دست اينها بدهد، اسباب اين مي شود که يک مطلب کوچک را بزرگ بکنند، آن هم اگر از يک نفر صادر شده باشد، به مطلق روحانيون نسبت بدهند. اگر در اين کميته هاي شما خدای نخواست، يک امري واقع بشود که برخلاف موازين اسلامي است، مي گویند که آخوندها کميته ها را گرفته اند و مشغول کارهاي مثلاً خلاف هستند، نمی گویند که فلان آدم اين طوري است، مي گویند روحانيت اين طوري است.» (۱)

رهبر انقلاب در ملاقات مردم جماران و شميران با ايشان، در خصوص رسالت جهاني انقلاب اسلامي و شروط تحقق آن خاطر نشان کردند: «ما در بين راه هستيم و بايد راه طولاني را طی کنیم و آن راه طولاني اين است که بيرق اسلام را در همه قطب هاي زمين به اهتزاز در آوريم. من اميدوارم که موفق شويم و با همت و اتکال به خدای تبارک و تعالی، اين راه طولاني را به آساني طی کنیم و مهم اين است که از آمال شخصي، گرفتاري هاي شخصي، خواست هاي شخصي دست برداريم. به خواست هاي اسلام و به خواست هاي بلندپايه قرآن کریم، دنبال خواست هاي بزرگ خدای تبارک و تعالی باشيم، و اطاعت اوامر خدای تبارک و تعالی را بکنيم که ما را دعوت به اتحاد، دعوت به اجتماع فرموده است و دعوت به اخلاص و دعوت به فعاليت برای پيشبرد اسلام فرموده است.» (۲)

در ادامه، امام خميني به يکي از موضوعات امنيتي داخلي وقت يعني انفجار در اماکن عمومي اشاره کردند: «بايد همه شماها متوجه باشيد که اين اشخاصي که مفسده مي کنند، انفجار ايجاد مي کنند در بازار مسلمين، انفجار ايجاد مي کنند، در لوله هاي نفت که مال مستمندان است انفجار ايجاد مي کنند در جاهايي که گروه هاي زيادي از مسلمان ها هستند، اينها در اصل مفسدفي الارض هستند و بايد با تمام قدرت آنها را سرکوب کرد و دادگاه ها در هرجا باشد اين طور اشخاص را بايد محکوم به مرگ کنند. اينها حياتشان جز زحمت برای جامعه و جز تفرقه اندازی و جز خوردن مال مردم و ايران را به اغتشاش کشيدن برای اينکه باز ابرقدرت ها تسلط به ما پيدا کنند، هيچ کار ديگر ندارند.» (۳)

ص: ۹۷۹

۱- همان، صص ۳۰۹ و ۳۱۰.

۲- همان، ص ۳۱۳.

۳- همان، ص ۳۱۵.

در مسئله تحریم اقتصادی ایران، مهم ترین مسئله امروز که ناراحتی امریکا را در پی داشت، تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبات اجلاس اخیر ناپل بود. برعکس انگلستان، استرالیا از تحریم استقبال و ایران همراه با بی اعتنایی به تلاش هایی برای محدود کردن تحریم اقدام کرد.

در انگلستان، «پس از یک بحث شدید در مجلس عوام بریتانیا هیئت دولت بریتانیا تصمیم گرفت تا تحریم بازرگانی در مورد ایران را فقط شامل حال پیمان های

جدید دولت بریتانیا با ایران سازد.» (۱) به گزارش رادیو لندن، «هنگامی که در مجلس عوام دولت قصد خود را برای بحث اقدامات تحریم اقتصادی و عطف به ماسبق؛ یعنی قراردادهایی که در چهارم نوامبر گذشته تاکنون امضا شده اعلام کرد، از هر سوی مجلس صدای خشم و اعتراض فوری بلند شد. مجلس عوام هیچ گاه مایل نبود لوایحی را با عطف به ماسبق به تصویب برساند. در این مورد بیشتر اعضای مجلس گفتند که وقتی هفته پیش، آنها برای اعمال تحریم علیه ایران رأی مثبت دادند، به آنها توضیح داده نشد که در لایحه عطف به ماسبق شده است. بنابراین خانم تاچر برای آنکه در پارلمان شکست نخورد رأی خود را عوض کرد و اعلام داشت که فقط قراردادهای جدید مشمول مقررات

{مارگارت تاچر سرسخت ترین هم پیمان کارتر در اروپا مجبور شد بر اثر فشار مجلس عوام، تصمیم دولت انگلستان درباره تحریم ایران را تعدیل کند.}

ص: ۹۸۱

تحریم اقتصادی خواهند شد.» (۱) در گزارش رادیو لندن همچنین آمده است: «دولت بریتانیا فقط بیست و چهار ساعت پس از آنکه همراه با هم قطاران خود در بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته بود علیه ایران تحریم های اقتصادی معمول دارد، اکنون تصمیم خود را عوض کرده است. قرار بود تحریم اقتصادی ایران شامل کلیه قراردادهایی بشود که پس از چهار نوامبر یعنی روزی که امریکایی ها را در ایران به گروگان گرفته اند بسته شده اند، اما پس از آنکه نمایندگان مجلس عوام بریتانیا به این موضوع اعتراض کردند، دولت تصمیمش عوض شد و اعلام کرد که این تحریم فقط مشمول قراردادهایی خواهد شد که پس از تصویب لایحه مربوط به آن امضا شده اند. امروز عصر، در مجلس عوام یک جلسه شور فوق العاده در این باره صورت گرفت. بنابراین گرچه ممکن است بانو تاجر و دولتش علاقه زیادی داشته باشند که همبستگی خود را با امریکا نشان دهند، اما در این راه با مشکلاتی مواجه شده و موفقیت زیادی کسب نکرده اند.» (۲)

در ادامه، رادیو لندن تحلیل یکی از مفسران خود را در این باره بدین صورت بازگو کرد: «کاملاً واضح است که درمورد عاقلانه بودن اعمال تصمیم های سیاسی و اقتصادی علیه ایران شک و تردید قابل ملاحظه ای وجود دارد و این شک و تردید هم در حزب محافظه کار زمامدار وجود دارد و هم در حزب اقلیت، یعنی حزب کارگر. عده زیادی از اعضای پارلمان معتقدند که به طور کلی اعمال تحریم سیاست اشتباهی است. آنها می گویند چنین اقدامات اقتصادی احتمالاً در متقاعد کردن ایرانی ها برای رهایی گروگان های امریکایی مؤثر واقع نخواهد شد و برعکس اعمال تحریم محتمل است که رویه ایران را نسبت به غرب سرسختانه تر کند و احتمالاً رهبران ایران را به سوی اتحاد جماهیر شوروی براند.» (۳)

به نظر مفسر مزبور «این تغییر رویه ممکن است از شکست خانم تاجر در مجلس عوام جلوگیری کرده باشد، ولی از نقطه نظر روابط او با هم پیمانان خود بسیار ناراحت کننده است. اگر امریکا تاکنون از شدت و حدود تحریم های اقتصادی و سیاسی که در ناپل مورد توافق قرار گرفت ناخشنود است [با] عقب گرد اخیر سیاست خانم تاجر، به شدت

ناخشنودی امریکا افزوده خواهد شد. به ویژه چون خانم تاجر در اروپا سرسخت ترین پشتیبان مشی کارتر بوده است.» (۴)

به سخنان مفسر رادیو لندن می توان اظهارات طعنه آمیز یک مقام آلمانی را افزود. گزارش رادیو کلن در این باره حاکی است: «وزیر اقتصاد آلمان فدرال گفت این تصمیم متأسفانه در ردیف اقداماتی قرار دارد که درمورد آن از سوی بریتانیا شور و هیجان زیادی نشان داده می شود، ولی درعمل در رابطه با آن اقدام مؤثری صورت نمی گیرد.» (۵)

در همین حال به گزارش رویتر، اندرو پیاک وزیر امور خارجه استرالیا، اعلام کرد استرالیا تمام صادرات خود را به ایران بجز مواد غذایی و دارو متوقف کرده است. به این ترتیب صادرات پشم،

ص: ۹۸۲

۱- همان، صص ۵ و ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۵- همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

پارچه، فولاد و ماشین آلات استرالیا به ایران متوقف خواهد شد. در هفت ماهه نخست سال جاری، ارزش صادرات مواد مذکور به ایران ۶/۱۷ میلیون دلار بود. (۱)

از سوی دیگر در ایران علی اکبر معین فر وزیر نفت، امروز در زمینه اختلالاتی که ممکن است تحریم اقتصادی کشورهای عضو بازار مشترک اروپا برای صنعت نفت ایجاد کند، گفت: «این تحریم هیچ اثری ندارد، صنعت نفت ایران از نظر تهیه قطعات یدکی هیچ مشکلی ندارد چون تحریم اقتصادی در مراحل مختلف صورت گرفت، ما از این فرصت ها استفاده کردیم و قطعات یدکی مورد نیاز خود را به تدریج سفارش دادیم به طوری که حداقل تا یک سال دیگر لوازم یدکی در انبارهای خود موجود داریم. به طور کلی می شود گفت که تحریم هیچ گونه اثری روی صنایع نفت نخواهد داشت.» (۲)

همراه با ادامه ابراز بی اعتنایی، تلاش برای محدود کردن آثار تحریم نیز ادامه دارد. در این زمینه می توان به سفر مدیر کل بانک مرکزی ایران به اتریش و بعضی کشورهای اروپای شرقی اشاره کرد. به گزارش رادیو لندن، وی با رهبران اروپای شرقی برای افزایش فروش نفت تولیدی ایران نیز مذاکره خواهد کرد.

سفرهای نوبری به اروپای شرقی در حاله ای از مسائل محرمانه قرار دارد، ولی ظاهراً دو هدف کلی را می توان از آن برداشت کرد: اول، تضمین معاملات پولی کافی برای بانک های ایران و دوم، فروش هرچه بیشتر نفت به کشورهای اروپای شرقی.

علاوه بر کشورهای بلوک کمونیسیم، مقامات کشور اتریش نیز تأیید کرده اند که ملاقاتی بین آقای نوبری با صدراعظم کرایسکی انجام گرفته است. اتریش به دلیل بی طرفی در طرح اعمال مجازات های اقتصادی علیه ایران شرکت ندارد.

مدیر کل بانک مرکزی ایران به رومانی نیز سفر خواهد کرد. رومانی به تدریج به صورت یکی از عمده ترین خریداران نفت ایران درمی آید. این کشور اکنون روزانه یک صد هزار بشکه نفت از ایران خریداری می کند.

یکی از مشکلاتی که در سر راه ایران برای عقد قراردادهای فروش نفت به کشورهای اروپای شرقی وجود دارد، نحوه پرداخت آن خواهد بود. کشورهای بلوک شرق ترجیح می دهند این گونه معاملات براساس قراردادهای پایاپای انجام گیرد، ولی دولت ایران در حال حاضر محتاج پول نقد است. (۳)

(معین فر وزیر نفت:

قطعات مورد نیاز را سفارش داده ایم. تحریم هیچ اثری روی صنایع نفت نخواهد داشت.)

ص: ۹۸۳

-
- ۱- روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.
 - ۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۳، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

امروز، صادق قطب زاده در اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی به ایراد نطق پرداخت و مواضع جمهوری اسلامی ایران را در قبال مسائل مهم منطقه و نظام بین الملل از جمله فلسطین، امریکا، شوروی، افغانستان و عراق اعلام کرد. وی وضع کنونی فلسطین را فاجعه خواند و عادی شدن رابطه مصر با رژیم صهیونیستی و موافقت نامه کمپ دیوید را محکوم کرد و صهیونیسم و رژیم اشغالگر قدس را نماینده امپریالیسم امریکا خواند.^(۱) وزیر امور خارجه ایران همچنین درخواست کرد این گردهمایی، تجاوز امریکا علیه ایران را محکوم کند.

قطب زاده در سخنان خود گفت: «این اولین بار است که به عنوان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در کنفرانس دول اسلامی شرکت می کنم، مشخصه عضویت دول در این کنفرانس همانا پیوند و علائق اسلامی است که ما را به همبستگی فرا می خواند و این امر که ایران یک جمهوری اسلامی است، احترام و رعایت این مشخصه را به ویژه لازم می گرداند. امت اسلامی وجه اشتراکی است که ما را در اینجا گرد هم آورده است و درست به همین دلیل ما نباید از آنچه که در گردهمایی بین المللی به صورت سنت برآمده است، تبعیت نموده و صرفاً خود را با تصویب یک سلسله قطعنامه های زهدآمیز دلخوش کنیم. ... ده ها سال است که ایران قربانی مطامع امپریالیسم... است...^(۲) در سال های اخیر ما گرفتار دخالت های مستقیم امریکا در امور داخلی خود شدیم که در نتیجه آن ایران به صورت کشوری دست نشانده درآمد. در این مورد کافی است به نقش امریکا در تحمیل رژیم دیکتاتوری شاه مخلوع بر ملت ایران اشاره کنم؛ از این لحاظ امریکا در زمان اختناق با...^(۳) ایران شریک بوده که نتیجه آن جز چپاول منابع طبیعی و انسانی ما نبوده است. سوابق طولانی مقاومت مردم ایران علیه ظلم که با انقلاب شکوهمند اسلامی به اوج خود رسید و رژیم جنایتکار شاه مخلوع را واژگون ساخت، اما بار دیگر این کشور شاهد امپریالیسم امریکا به صورت تجاوز نظامی به خاک مقدس خود شد. کلیه شواهد حاکی از آن است که این دخالت نظامی امریکا در حقیقت جزئی از یک طرح بزرگ که برای انهدام جمهوری اسلامی نوپای ما بوده است و نه آن طوری که ادعا شده است عملی برای آزادساختن گروگان هایی که در سفارت سابق امریکا در ایران نگهداری می شدند. مشیت الهی بر این قرار گرفت که این طرح بی ثمر بماند. بارها گفته ایم که گروگان ها از رفتاری انسانی برخوردارند و تصمیم درمورد سرنوشت آنها از طریق عادلانه و دمکراتیک اتخاذ خواهد شد. مع هذا امریکا مسئله گروگان ها را دستاویزی برای حمله به ایران ساخت. ... ما پیشنهاد کردیم تجاوز امریکا علیه ایران در دستور

ص: ۹۸۴

۱- * اظهارات قطب زاده راجع به رژیم صهیونیستی و فلسطین در همین روزشمار آمده است.

۲- ** دو... از متن روزنامه است.

۳- *** در روزنامه دو کلمه ناخوانا است.

مذاکرات این کنفرانس قرار گیرد و طرح قطعنامه را در این رابطه تهیه نموده ایم از همکارانم تقاضا می کنم اجماعاً تجاوز امریکا علیه ایران را محکوم کنند.» (۱)

یادآوری می شود در طرحی که برای حل اختلاف ایران و امریکا امروز در کمیسیون سیاسی گردهمایی اسلامی پاکستان تهیه شد، هرگونه توسل به زور، تهدید، مداخله یا تحریم اقتصادی علیه ایران از سوی یک یا چند دولت به صورت فردی یا جمعی محکوم گردید. این طرح پس از تشویق ایران به یافتن راه حلی سریع و اسلامی برای مسئله گروگان های امریکایی، از امریکا می خواهد که فرصت دهد و شرایط لازم را برای دولت ایران تأمین کند تا این دولت بتواند راه حل این مسئله را پیدا کند. (۲)

۵۲۴

در ادامه چالش میان عراق و ایران، امروز در تهران عده ای از راننده شدگان عراقی هنگام ظهر دفتر سازمان ملل متحد در تهران را اشغال کردند. در ژنو دبیر کل اتحادیه عرب از ادامه این بحران اظهار نگرانی کرد و در اسلام آباد پاکستان، قطب زاده به توضیح و محکوم کردن سیاست خائنانه و خصومت آمیز دولت بعثی عراق پرداخت.

در تهران، راننده شدگان عراقی که در دفتر سازمان ملل تجمع کرده اند، در نامه ای به دبیر کل سازمان ملل متحد خواسته های خود را چنین عنوان کردند:

۱. تشکیل یک کمیسیون بین المللی و اعزام آن به ایران جهت رسیدگی به وضع تبعیدی های عراقی.

۲. جلوگیری از تبعید عراقی های دیگر به خاک ایران.

۳. آزادی هزارها جوان عراقی که بدون محاکمه در زندان های رژیم بعث عراق در بازداشت به سر می برند.

۴. تضمین سلامت افراد خانواده تبعیدی های عراقی که هنوز در عراق زندگی می کنند.

۵. بازگشت تمام تبعیدی های عراق به کشور خود.

۶. بازپس دادن کلیه دارایی های تبعیدی های عراق که بی دلیل و به طور غیرقانونی مصادره شده است.» (۳)

این افراد در یک تماس تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفتند که تاکنون هیچ پاسخی از کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل متحد، دریافت نکرده اند. آنان همچنین اعلام کردند تازمانی که دبیر کل سازمان ملل متحد خواسته های مزبور را برآورده نسازد، دفتر نمایندگی سازمان ملل را ترک نخواهند کرد. (۴)

در ژنو، شاذلی قلبی دبیر کل اتحادیه عرب، از مشکلات فعلی میان ایران و عراق اظهار نگرانی کرد. وی خطاب به خبرنگاران گفت: من شخصاً برای جلوگیری از افزایش این بحران و تبدیل شدن آن به یک درگیری سخت در حال کار هستم. (۵)

در اسلام آباد و در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، قطب زاده وزیر امور خارجه ایران،

در نطق خود گفت: «باید توجه ها را به این حقیقت تلخ

ص: ۹۸۵

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۲- روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱۳.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۳، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲، ژنو خبرگزاری فرانسه، ۲۰ مه ۱۹۸۰ {۳۰/۲/۱۳۵۹}.

جلب نمایم که دشمن بین کشورهای مسلمان نیز وجود دارد. رهبری بعث عراق به مجرد اینکه جمهوری اسلامی ایران به وجود آمد، یک سیاست خائنه و خصومت آمیزی پیش گرفت؛ حکومت دیکتاتوری بعث ابتدا دست به یک مبارزه تبلیغاتی علیه انقلاب اسلامی ما زد. این خصومت بعداً به تجاوزهای نظامی علیه پاسگاه های مرزی ما تبدیل شده که در اوج خود باعث کشته شدن افراد و ویرانی بسیار گردید. رهبری بعث همچنین به عنوان قسمتی از این مبارزه تجاوزکارانه اقدام به اخراج ایرانیان در عراق نموده و تا به حال تعداد ۳۵ هزار نفر از افراد بی گناه را با روش های غیرانسانی و برخلاف تمام اصول اخلاقی اسلام از خانه های خود بیرون رانده است. اغلب کسانی که به وسیله دولت بغداد اخراج شده اند افرادی هستند که اجداد آنها نسل های گذشته به عراق مهاجرت کرده بودند. اغلب آنها تابعیت عراق را اکتساب کرده و به سختی می توانند یک کلمه فارسی صحبت کنند. رژیم عراق اخیراً یکی از بزرگ ترین متفکرین اسلامی عصر ما را به قتل رسانیده است. رژیم عراق حتی از پایان دادن به زندگی خواهر روشن ضمیر و مؤمن این متفکر نیز که خود بانویی اصیل و بزرگوار بود، مضایقه نموده. گناه آنها این بود که حاضر نشده اند به انقلاب ایران اعتراض کنند. به خاطر این عمل و بی رحمی های دیگر دولت بغداد علیه مسلمانان و سنت اسلام، احساس کردیم که هم به خاطر افکار عمومی دو کشور و هم به خاطر خدای بزرگ ملزم هستیم که موقعیت خود را روشن سازیم. ما دو راه را می توانستیم دنبال کنیم یا از جنایت های عراق چشم پوشی کنیم یا در مقابل آنها بایستیم. ما راه دوم را انتخاب کردیم.» (۱)

۵۲۵

در ادامه اقدامات ایذایی عوامل عراق در غرب و جنوب کشور، امروز، عده ای از مهاجمان به نیروهای نظامی و جوانمردان ژاندارمری مستقر در ازگله حمله کردند. در گزارش مربوطه ضمن ذکر اسامی رهبران مهاجمان به تجمع حدود ۳۶۰ نفر دیگر از مهاجمان در آبادی تشت آستر اشاره شده و اسامی سرپرستان آنان {از جمله اکبر روایی معروف} نیز آمده است. (۲)

در موسیان نیز حدود نیمه شب، تأسیسات نفتی عین خوش مورد حمله قرار گرفت. با رسیدن نیروهای کمکی از پاسگاه های نزدیک به محل درگیری، مهاجمان متواری شدند. (۳)

در همین حال، مراکز اطلاعاتی از احتمال حمله به کارخانه برق و منبع آب قصر شیرین خبر دادند. طبق یک گزارش این حمله به رهبری شخصی به نام سعداله از عوامل داخلی عراق صورت خواهد گرفت. (۴) اما گزارشی دیگر حاکی است این حمله با سلاح های سنگین و به دست «عوامل مستقر در سه پاسگاه عراق که در مقابل پاسگاه یکه شان قصر شیرین ایران قرار گرفته اند»، انجام خواهد شد. (۵) یادآوری می شود این حمله در صورت وقوع، سومین حمله به قصر شیرین خواهد بود. (۶)

در این میان، دو خبر منتشر گردید که برای مدافعان نظام روحیه بخش است: خبر اول اینکه یک تیم پزشکی گروگان گرفته شده، توانستند سالم از چنگ مهاجمان فرار کنند. در این باره فریدون

ص: ۹۸۶

- ۲- سند شماره ۶۳۵۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نیروی زمینی {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱۲.
- ۴- سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به ناحیه ۰۵، ۳۰/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۷۷۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ۰۵ به قصر شیرین، ۳۰/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

آشنا مسئول کمیته پزشکی جهاد سازندگی کرمانشاه، توضیح داد که وقتی یک گروه پزشکی وابسته به جهاد سازندگی کرمانشاه با یک دستگاه اتومبیل بلیزر و داروی کافی عازم روستاها بودند در گردنه های هانی بره مورد حمله گروه های مسلح واقع و به گروگان گرفته شدند. در این حمله اتومبیل بلیزر آنان آتش گرفت و کاملاً سوخت. این ۳ تن که یکی پزشک و ۲ نفر پزشکیار هستند با تهدید مهاجمان مسلح عازم عراق بودند که بعد از سه شبانه روز راه پیمایی آنها توانستند از چنگ مهاجمان بگریزند و به اسلام آباد پناه ببرند. (۱)

خبر دیگر تسلیم شدن یک دسته هشت نفره از مهاجمان به سپاه بود. حجت الاسلام پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، در این باره گفت: این گروه که از افراد وابسته به گروه اکبر روایی یکی از گروه های گروگان گیر منطقه اورامانات بودند و سلاح های مختلف مانند کلاشینکف و برنو داشتند، دو روز پیش، با تمام مهمات و سلاح های موجود خود را تسلیم سپاه پاسداران جوانرود کردند. وی افزود: به ما اطلاع دادند که گروه های بیشتری از این گونه افراد که بر اثر تبلیغات ضدانقلابیون فریب خورده بودند، به زودی به طرف ملت باز خواهند گشت و خود را به سپاه پاسداران معرفی می کنند. (۲)

در جنوب، کار ترمیم لوله دوم گاز مارون، ماهشهر و آبادان که قبلاً به دست عوامل وابسته عراق منفجر شده بود، پایان یافت و بهره برداری مجدد از آن آغاز شد. (۳) همچنین دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در اطلاعیه ای اعلام کرد عاملان انفجار در بازار کویتی ها، سینما سهیلا و بازار ساحلی آبادان به همت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دستگیر شدند. گفتنی است محاکمه این عده به زودی آغاز می شود. (۴)

۵۲۶

در سنندج حرکت به سمت روال عادی شهر و در کنار آن تداوم پاک سازی به خصوص در روستاهای اطراف و جاده های مواصلاتی ادامه دارد.

در آخرین گزارش ارتش که ساعت ۷ صبح امروز، ارسال شد چنین آمده است: «برابر گزارش لشکر ۲۸ سنندج، برابر اطلاع واصله اشخاص مشروحه زیر در آبادی کرجو [از توابع سنندج] مستقر و مشغول فعالیت می باشند. دکتر خلقی، اکبر فرید فرشی، صدیق کمانفر، دختر سرتیپ معدوم نیازمند با ۱۰۰ نفر تفنگ دار. ضمناً در ۲۴ ساعت گذشته، وضع شهر آرام و پاسداران با پشتیبانی ارتش به پاک سازی شهر ادامه می دهند، برق و تلفن قسمت اعظم شهر مرمت و مورد بهره برداری است. منبع آب شهر نیز مرمت و قابل بهره برداری شده است. عده زیادی از گروه های مسلح در دهات اطراف سنندج مستقر و برابر گزارش های واصله در حال تجدید سازمان می باشند.» (۵)

امروز همچنین به گزارش خبرنگار انقلاب اسلامی: «ستاد مشترک ارتش و پاسداران طی اطلاعیه ای که از رادیو سنندج خوانده شد از کلیه مغازه داران خواستند تا کلیه مغازه های خود را تا ساعت ۲ بعدازظهر

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- همان.

۵- سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزا، شماره

۳۷، از ۲۹/۲/۱۳۵۹ تا ۳۰/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳۱/۲/۱۳۵۹، باز نمایند و در غیر این صورت ارتش و پاسداران خود مبادرت به این کار خواهند کرد.» (۱) (۲)

در این حال، اکنون پاک سازی جاده کرمانشاه سنندج که از کامیاران می گذرد، مهم ترین مسئله است که مشکلاتی به همراه دارد. ساعت ۱۶:۵۵ امروز، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی ژاندارمری اعلام کرد: «در کمیسیون وزرای امنیتی هماهنگ گردید به منظور

پاک سازی محور کرمانشاه سنندج ۳۰۰ نفر پاسدار و ۱۵۰ نفر ژاندارم زیر امر لشکر ۸۱ زرهی قرار گیرند و به همین منظور مراتب به لشکر ۸۱ زرهی ابلاغ گردید. همچنین در گزارش قید گردید برابر اعلام لشکر ۸۱ کرمانشاه، ژاندارمری کرمانشاه آمادگی واگذاری ۱۵۰ نفر ژاندارم را ندارد. سپاه پاسداران کرمانشاه نیز تاکنون ۳۰۰ نفر پاسداران ذکر شده بالا را زیر امر لشکر قرار نداده ضمن اینکه لشکر ۸۱ علاوه بر ۳۰۰ نفر، درخواست نموده ۱۲۰ نفر پاسدار در اختیار گذاشته شود. تأخیر در بازگشایی راه کرمانشاه سنندج به هیچ وجه مصلحت نیست و عدم همکاری با ارتش عوارض سوئی را در بر خواهد داشت.» (۳)

نگرانی یاد شده بی مورد نیست. برای مثال در ساعت ۱۸ امروز، واحد عملیات سپاه سنندج به مرکز گزارش داد: «بین تونل کامیاران و سنندج افراد ضدانقلاب عکس امام را بین جاده گذاشته و مسلمانان را هنگام عبور چه شخصی و چه نظامی اعدام می کنند به اسم پاسدار.» (۴)

ابلاغیه ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی تصمیم نهایی را مشخص کرد؛ متن این ابلاغیه که براساس آن شروع پاک سازی به چند روز بعد موکول شده، چنین است: «دستور فرمایید باتوجه به وضعیت موجود، آموزش گروه رزمی ۱۷۸ را سریعاً انجام و عمل پاک سازی محور کرمانشاه سنندج را حداکثر از صبح روز ۳/۳/۱۳۵۹، شروع و نتیجه را گزارش نمایید.» (۵)

۵۲۷

برای تصرف قله اربابا مشرف بر پادگان بانه و شکستن محاصره این پادگان، بامداد امروز، عملیاتی ناموفق اجرا شد.

خبرنامه کومه له که در مهاباد منتشر شد اعلام کرد: ساعت ۶ صبح امروز، نیروهای چتر باز برای کمک به افراد پادگان بانه در منطقه اربابا پیاده شدند که درگیری شدیدی بین آنان و پیشمرگان کرد ادامه دارد. (۶) به دنبال این خبر، با پرس و جوی مطبوعات، یک مقام مطلع در ستاد مشترک ارتش تأیید کرد که به منظور تقویت پادگان بانه به آن منطقه نیرو اعزام شده است. (۷) شرح ماجرا در گزارش پادگان سقز چنین بازگو شده است:

«الف) در ساعت ۶ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، عملیات با اعزام ۴ فروند ۲۱۴ و ۴ فروند کبرا آغاز گردید بدین ترتیب که ۲ فروند ۲۱۴ تعداد ۱۹ نفر به اتفاق سرهنگ علی اصغر نورا در قله پیاده نموده

ص: ۹۸۸

- ۱- * علت پافشاری بر بازکردن مغازه ها، مقابله با تهدید ضدانقلاب درمورد انفجار مغازه ها در صورت بازکردن بود. به روزشمار ۳۱/۲/۱۳۵۹ رجوع شود.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۳- سند شماره ۰۴۱۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳۰/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۱۹۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سنندج به سپاه مرکز {عملیات}، ۳۰/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به نزاچا، ۳۰/۲/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷- همان.

و یک فروند شامل ۱۱ نفر در پادگان بانه فرود اجباری نموده و یک فروند دیگر به علت اصابت گلوله با یک شهید و یک زخمی به سقز مراجعت نموده است. از عملیات پیاده شدن نیروهای مزبور دو گزارش مغایر دریافت شده است:

۱. برابر تلگراف واصله از بانه از تعداد افراد پیاده شده در قله ۱۶ نفر دستگیر و ۸ نفر شهید شده اند که با تعداد ۱۹ نفر اعزام شده مغایرت دارد. ۲. برابر پیامی که از بی سیم اکراد استراق سمع شده از افراد پیاده شده در قله یک سرهنگ و ۱۴ نفر از پرسنل نوهده دستگیر و ۶ نفر شهید شده اند.

ب) در حال حاضر ارتباط سقز با بانه قطع و از شب گذشته نیز هرگونه ارتباطی با بانه قطع شده است.

پ) یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ در ساعت ۶:۴۰ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، به علت نقص فنی موتور در قسمت جنوبی پادگان بانه دچار سانحه شده که خلبانان تخلیه و هلیکوپتر در محل باقی مانده است.

ت) یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ در ساعت ۷:۳۰ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، در قسمت جنوبی پادگان بانه به علت اصابت گلوله دچار سانحه گردیده، خلبان هلیکوپتر را به پادگان سقز هدایت و از ناحیه پا مصدوم، خلبان دوم مجروح شده است. دو فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که در قسمت غربی سقز قرار گرفته قادر به پرواز نمی باشند که از طریق هوانیروز اقداماتی درمورد تخلیه آنان شده است.

در ساعت ۴ و ۷:۳۰ روز ۳۰/۲/۱۳۵۹، چهار فروند کبرا و یک فروند ۲۱۴ تعداد ۲۰ هزار تیر فشنگ ۳ و ۲ هزار تیر ۷/۱۲ و مقداری جیره و نان به بانه اعزام و پس از ریختن مهمات خلبان جامانده و یک درجه دار تیپ نوهده و یک گروهان زخمی را تخلیه نمودند.

یک فروند هلیکوپتر ذکر شده در بند الف که با ۱۱ سرنشین در بانه فرود اجباری نمود تعداد ۶۰۰۰ تیر ۳، ۳۰۰۰ تیر ۷/۱۲، ۱۲ موشک آر.پی.جی ۷، ۱۲ گلوله خمپاره ۶۰ م.م و ۲۰ نارنجک جنگی و ۲۴ نارنجک تفنگی در بانه پیاده نموده در این فرود اجباری ستوان یکم کیومرث کیانی از ناحیه پا زخمی شده است. (۱)

خبر دیگری حاکی است در ساعت ۲۰:۳۰، «سرباز وظیفه نیکخو مورد اصابت ترکش خمپاره عناصر مسلح متجاسر قرار گرفته و از ناحیه سر مجروح گردیده است.» (۲) این خبر نشان می دهد پادگان همچنان مورد هجوم و تهدید است.

۵۲۸

در پاوه، میاندوآب و بخش هایی در ارومیه و ماکو، درگیری های پراکنده نظیر روزهای قبل ادامه دارد.

در پاوه، کوهستان ها و روستاهای اطراف که مرکز تجمع مهاجمان و خمپاره اندازان به این شهر است، صحنه درگیری های پراکنده می باشد. در نوریاب (واقع در ۴ کیلومتری شمال غرب پاوه) امروز، پرسنل ژاندارمری و پاسداران مستقر در ساعت ۲ نیمه شب، مورد حمله مسلحانه قرار گرفتند که این درگیری ساعت ها طول کشید. (۳)

-
- ۱- سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نراجا، شماره ۳۷، از ۳۰/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.
- ۲- سند شماره ۴۲۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نراجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نراجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

در همین حال، طبق گزارش واصله «پیشمرگان مسلمان کرد شاخه پاوه پس از یازده ساعت درگیری، روستاهای چیلانه علیا و سفلی و میرا اولی و لاوان را که محل استقرار مهاجمین مسلح بود از وجود این عناصر پاک کردند. این گزارش به نقل از روستائیان حاکی است که تلفات مهاجمین مسلح ۴ نفر است که اجساد آنها را به باینگان بردند. از سوی دیگر، پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در پاوه از طریق کوه های زردوئی و بلائی به عملیات پاک سازی ادامه می دهند. فرماندار اورامانات نیز عملیات پاک سازی روستاهای میرا اولی و لاوان را مورد بازدید قرار داد. هدف از این عملیات سرکوبی عناصری است که از چندی قبل شهر پاوه را زیر آتش خمپاره قرار داده اند و تاکنون بر اثر آتش خمپاره آنها عده ای از افراد بی گناه و کودکان این شهر به شهادت رسیده اند.» (۱)

به گفته پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، «پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد کماکان مشغول پاک سازی منطقه هستند و میدان نفوذ و عملیات مهاجمین را هر لحظه تنگ تر می سازند و آنها را وادار به عقب نشینی می کنند.» (۲)

در حوالی سیلوانا از توابع ارومیه، از ساعت ۱:۴۰ بامداد امروز، به پایگاه دزگیر حمله مسلحانه شد که تا ساعت ۵ بامداد، تیراندازی متقابل ادامه یافت. (۳)

در میاندوآب، از ساعت ۳ تا ۳:۳۰ بامداد، تیراندازی متقابل نیروهای سپاه و مهاجمان مسلح روی داد. مهاجمان وارد شرکت تعاونی هولاسو شدند و یک دستگاه تراکتور را با خود بردند. (۴) (۵) نیمه شب نیز حمله مسلحانه ای به میاندوآب صورت گرفت که حدود یک ساعت، طول کشید. (۶)

این تلفن گرام ستاد مشترک بیانگر حساسیت منطقه، (۷) است: «برابر گزارش ۱۹۵ مستند به گزارش یگان مستقر در میاندوآب، دمکرات ها و کومه له در قریه ساری قمیش و قریه مولا- فعالیت می نمایند و جاده میاندوآب به بوکان را کنترل و ایجاد مزاحمت می نمایند.» (۸)

در ماکو، راهزنان مسلح در پانزده کیلومتری این شهر، ۷ دستگاه اتومبیل باری را متوقف کردند و پول نقد و وسایل رانندگان را به سرقت بردند. (۹) (۱۰)

۵۲۹

امروز هم نظیر بسیاری روزها، سازمان مجاهدین خلق چه در تهران و چه در شهرستان ها خبرساز بود. هرچند بجز گروه هایی که در ماجرای کردستان به طور مستقیم درگیر حادثه های اقدامات هستند، دیگر گروه ها نیز در عرصه سیاسی کنونی کشور فعال اند و موضوع مباحث و درگیری های سیاسی قرار می گیرند، اما عمده ترین آنها، سازمان مجاهدین خلق است. این سازمان پیگیرانه در پی

ص: ۹۹۰

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- سند شماره ۳۴۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۴- * در گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این واقعه اضافه شده است: «ضمناً جاده تکاب به شاهین دژ مسدود می باشد.»

۵- سند شماره ۰۴۲۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۶۳۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.

۷- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارشی درباره موقعیت میاندوآب و حساسیت آن.

۸- سند شماره ۴۱۵۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۹- *** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: گزارشی از وضعیت ماکو در زمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن.

۱۰- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

مطرح کردن خود به عنوان یک جریان سیاسی است و درعین حال بدون پذیرش خلع سلاح، موضوع داشتن سلاح و کنار نگذاشتن مشی مسلحانه را به انحاء مختلف مسکوت می گذارد و از آن طرفه می رود. اتفاقاً آن قدر مسائل متنوع درارتباط با این سازمان وجود دارد که سازمان می تواند با پرداختن به آن در منظر هواداران خود کاملاً در جایگاه یک سازمان سیاسی (و نه یک سازمان شبه نظامی که عرصه براندازی را برای خویش مهیا می کند) که حقوق آن رعایت نمی شود، قرار بگیرد و وقت و ذهن آنها را به گونه ای پر کند که شکاف بیشتری با نظام حس کنند و آمادگی بیشتری برای یک درگیری آشتی ناپذیر و براندازانه پیدا کنند. از جمله، بعد از اقدام اخیر دادستانی انقلاب در زمینه توقیف نشریات گروه های کمونیستی و برخی دیگر از نشریات دارای مواضع مشابه، سازمان به نقد این مسئله پرداخت و در کنار آن علیه نشریه ای که با عنوان منافق با لوگویی شبیه نشریه مجاهد و در ضدیت با سازمان مجاهدین خلق منتشر می شود، به دادستانی انقلاب شکایت کرد. سازمان امروز نامه ای به دادستان انقلاب در این زمینه نوشته که در آن آمده است:

«آقای قدوسی دادستان انقلاب،

محترماً خوشوقتیم که پس از قریب به ۱۰ ماه که طی آن ده ها شکایت نامه در موارد مختلف برایتان ارسال داشته ایم، اکنون به تاریخ سه شنبه ۳۰ اردیبهشت ماه، روابط عمومی دادستانی به امضای آقای روح الله

حسینیان به یکی از شکایت نامه های ما پاسخ می گویند. درعین حال بسیار تأسف انگیز است که آقای روح الله حسینیان به جای پرداختن به اصل مطلب، در نامه خود آشکارا دست به تحریف حقایق زده. اجازه بدهید مقدمتاً پرسیم که آیا مطلب اصولی عنوان شده

از جانب مجاهدین مبنی بر

دفاع از آزادی های قانونی را این گونه تعبیر نمودن منصفانه و اسلامی است. ... ملاحظه می فرمایید که اعلامیه آقای روح الله

حسینیان هیچ ربطی به مطلب حقی که مجاهدین عنوان نموده اند ندارد. الا اینکه ایشان بخواهد با طرح مسئله توهین به رهبر هر حقی را ناحق جلوه دهد و از قضا، اعتراض ما نیز دقیقاً متوجه همین شیوه هاست.

شیوه هایی که از همه ارزش های

مورد احترام توده مردم برای سرپوش گذاشتن بر عملکردهای

ناصواب استفاده می شود اگر این طور نیست وجداناً بگویید که چرا آقای حسینیان تلاش می کند تا مستقیم و غیرمستقیم مجاهدین را در برابر امام وانمود سازد. اینجاست که وقتی می بینیم خود امام گفته اند که "اسلام بیشتر از هر چیز به آزادی عنایت دارد" مجاهدین خلق نمی خواهند از اعتراض به روش هایی که آنها را برخلاف اسلام و شخص امام یافته اند خودداری کنند و آیا چنین شیوه هایی خود آشکارا گواه نقض حریم آزادی های قانونی نیست؟ به خصوص که دیدیم علی رغم شکایت های رسمی ما علیه نشریه بدون پروانه منافق (که با تقلید آرم نشریه مجاهدین نیز منتشر می شود) در اعلامیه

های دادستانی هیچ سخنی از آن نبود و هنوز هم نیست، لکن روابط عمومی دادستانی انقلاب بازهم در جوابیه امروزش به جای اعلام توقیف نشریه ضدانقلابی منافق آن را از قیاس مع الفارق با مسئله مذموم توهین به امام نادیده می گیرد و رد می شود. اکنون آقای قدوسی با عطف توجه به

ص: ۹۹۱

مراتب فوق از جناب عالی انتظار داریم که: اولاً، اطرافیان خود و به ویژه آقای روح الله حسینیان را نصیحت فرمایید که به جای پراکندن بذره‌های تهمت و افترا و جدایی قدری هم متوجه وظایف قانونی شان گردند. ثانیاً، تکلیف ما با نشریه غیرقانونی و بدون امتیاز موضوع شکایتان چیست؟ ثالثاً، زمان رسیدگی به انبوه شکایاتی که تاکنون درباره تجاوزات مسلحانه و غیرمسلمانانه ای که علیه آزادی‌های قانونی مجاهدین خلق ایران اعمال شده است، تقدیم داشته ایم، کی فرا می‌رسد؟ به ویژه که استحضار دارید در قبال هزاران حمله و هجومی که علیه ما طی ماه‌های اخیر به عمل آمده و شهدا و مجروحان و مصدومان بسیاری برای ما به جا گذاشته است، پیوسته از دادستان انقلاب و شخص شما تقاضای رسیدگی و تشکیل دادگاه علنی نموده ایم.

با تشکر و امید رسیدگی هرچه بیشتر، ۳۰/۲/۱۳۵۹، مجاهدین خلق ایران» (۱)

نامه روح الله حسینیان که سازمان به آن اشاره کرده است، امروز صبح در روزنامه بامداد درج شده بود و واکنش سریع سازمان را در پی داشت، این امر علامت اهمیتی است که این گونه برخوردها برای سازمان دارد. در نامه حسینیان آمده بود: «نشریه مجاهد چهارشنبه ۲۴/۲/۱۳۵۹، اعتراض نامه ای تحت عنوان آقای قدوسی دادستان کل انقلاب به چاپ رساند که لازم است در این مورد توضیحاتی برای روشن شدن اذهان مردم بدهیم: آقایان مجاهدین خلق شما چگونه به خود جرئت می‌دهید از نشریاتی که بی‌شرمانه به رهبر انقلاب توهین می‌کنند دفاع کنید، اگر از این نشریات و محتوای آنها اطلاع دارید گمان می‌کنم که کسی که یک جو شرف اسلامی داشته باشد مدافع این گونه هجویات نباشد و اگر اطلاع از نوشته‌هایش ندارید دفاع ناآگاهانه هم درخور کسی که خود را مسلمان می‌داند نیست.

آقایان مجاهدین خلق از اینکه ما این نشریات را ضدانقلابی خوانده ایم شدید به شما بر خورده است و ناراحت شده‌اید آیا هنگامی که روند کلی یک جامعه در حال دگرگونی تکاملی است اگر گروه‌هایی برخلاف مسیر کلی این جامعه حرکت کنند آیا این بجز یک عمل ضدانقلابی است؟ پس معنی ضدانقلابی چیست؟ آقایان مجاهدین خلق، چگونه به خود اجازه می‌دهید نشریه ای صریحاً امام را ضدانقلاب یا مدافع حقوق مستکبرین و ضایع‌کننده مستضعفین می‌خواند و هزاران توهین دیگر... توقیف این گونه نشریات را محدود کردن آزادی بدانید، اگر معنی آزادی یعنی به استهزاگرفتن مقدسات یک امت، اگر معنی آزادی یعنی توهین به رهبر و ناجی یک امت، از شما عذر می‌خواهیم که جلوی آزادی را گرفتیم.

آقایان مجاهدین خلق چطور شده برای نشریه دو برگی منافق که علیه شما مقاله می‌نویسد یا به قول خودتان با شما ضدیت هیستریک دارد این همه داد و فریاد به راه انداخته‌اید که چرا ما این نشریه را توقیف نمی‌کنیم، ولی توقیف نشریه ای که با امام ضدیت زیربنایی دارد خلاف آزادی و شما به دفاعش قیام می‌کنید، منظورتان چیست؟

روابط عمومی دادستانی کل انقلاب

روح الله حسینیان» (۲)

۱- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۷۰، ۳۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۴.

۲- روزنامه بامداد، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

سازمان مجاهدین خلق، با این تذکر طعنه آمیز که «این نامه را اگرچه دادستانی انقلاب تاکنون برای مجاهد نفرستاده است، ولی ما آن را از روزنامه بامداد عیناً می آوریم» (۱) نامه مزبور را در نشریه مجاهد درج کرد.

در این حال برخوردهایی که از یکشنبه گذشته {۲۸/۲/۱۳۵۹}، در اراک، بر سر تخلیه محل سازمان شروع شده است (۲) امروز، به اوج رسید. روز گذشته، درگیری ها به نقطه ای رسیده بود که گمان می رفت راهی رسمی برای حل و فصل آن پیدا شود. گزارشی که در ساعات اولیه بامداد امروز به دفتر ریاست جمهوری رسید حاکی است: «برابر گزارش گروهان ژاندارمری اراک از ساعت ۱۸ مورخه ۲۹/۲/۱۳۵۹، بر سر تخلیه دفتر مجاهدین خلق در اراک بین عده ای از اهالی و افراد سازمان مزبور درگیری ایجاد که مأمورین شهربانی و ژاندارمری و کمیته جهت متفرق کردن آنان دخالت و در این درگیری تعدادی از مأمورین با پرتاب سنگ توسط منازعین مجروح گردیده اند. شورای تأمین شهر در این رابطه تشکیل و قرار شد:

۱. با اجتماع کنندگان مذاکره و ترتیب متفرق شدن آنان داده شود و سپس اعضای سازمان مجاهدین را با دلایل و نصایح وادار به تخلیه و ترک محل مذکور نمایند.

۲. نیروهای انتظامی در محل قرارگاه های خود آماده باشند تا چنانچه برای حفظ امنیت شهر نیازی به وجود آنان بود اقدام شود.» (۳)

اما در عمل، قضایا به نحو دیگری پیش رفت. گزارش واصله در ساعت ۲۱:۴۰ امروز، به وزارت کشور چنین است: «برابر اعلام شهربانی اراک در ساعت ۲۰ امشب، عده ای حدود یک هزار نفر به محل سازمان مجاهدین خلق حمله که عده ای از بیرون و داخل به یکدیگر سنگ و آجر پرتاب می کردند. مردم محل سازمان را به آتش کشیدند که مأمورین آتش نشانی با کمک مأمورین انتظامی مشغول اطفاء حریق هستند. در این جریان ۳ نفر زخمی که سطحی بود و فعلاً محل سازمان در اختیار مأمورین انتظامی و مردم می باشد.» (۴)

۵۳۰

علاوه بر سازمان مجاهدین خلق که در سطح کشور حتی در مقایسه با گروه های درگیر در کردستان، بالاترین نقش را در تشدید بحران مشارکت (۵) کنونی دارد، گروه های دیگر نیز کم و بیش فعال اند.

به گزارش نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، امروز «یازدهمین گردهمایی شوراهای روستایی ترکمن صحرا نخستین بار پس از جنگ تحمیلی بهمن ماه، (۶) روز سه شنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۹، در روستای آق دگیش برگزار گردید.» نشریه کار افزوده است: «در این گردهمایی

ص: ۹۹۳

۱- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۷۰، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- همان، صص ۱ و ۴.

۳- سند شماره ۰۴۲۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری،
۳۰/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۱۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

۵- * بحران مشارکت از ویژگی های دوران گذار است و وجود آن در وضعیت دو گانه طبیعی است.

۶- ** منظور درگیری های مسلحانه گنبد است که به وسیله سازمان چریک های فدایی خلق در پوشش خلق ترکن ایجاد شد.

که مصادف با یک صدمین روز شهادت ۳ تن از اعضای شوراهای روستایی [بود]... مسئله برداشت محصول مورد بررسی قرار گرفت و چند تن از اعضای اتحادیه سراسری رهنمودهای اتحادیه را پیرامون چگونگی برداشت محصول و حفظ و حراست از آن به روستاییان یادآور شدند.»

این نشریه در ادامه آورده است: «یکی از اعضای اتحادیه سراسری [ضمن تأکید بر ضرورت همکاری هرچه بیشتر مردم با شوراها و اتحادیه های روستایی ترکمن صحرا در هنگام برداشت محصول، از همه جوانان روستا، محصلین و معلمین خواست تا مثل همیشه در کنار زحمت کشان و همراه با آنان با توطئه ها و جنگ آفریزی های زمین داران بزرگ و خرابکاری آنها در امر برداشت محصول مقابله نمایند. ... در خاتمه پیام گردهمایی شوراهای ترکمن صحرا به خلق قهرمان گرد قرائت گردید. یکی از اعضای خانواده شهدا ضمن اشاره به سابقه مبارزاتی آنان، در مورد علل جنگ های تحمیلی فروردین و بهمن ماه ترکمن صحرا سخنانی ایراد نمود. ... و کلیه شرکت کنندگان برای تجلیل از اعضای شهید شورای روستایی آق دگیش دسته جمعی به خانه های آنان رفتند.» (۱)

در دانشگاه پلی تکنیک تهران نیز سازمان طوفان، که یک گروه کمونیستی منشعب از توده و طرف دار مشی "انور خوجه" رهبر حزب کمونیست آلبانی است، در اعتراض به روند کنونی قضایا در کردستان و در دفاع از خلق کرد، مراسمی برگزار کرد. روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: «این میتینگ به اعتراض قاطعیت دولت در سرکوبی ضدانقلاب و مزدوران اویسی و بختیار و چپ های امریکایی برگزار گردید.» (۲)

روزنامه نامه مردم {ارگان حزب توده} در شماره امروز خود خبر داد: «اخيراً دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان اسامی ۹۴ نفر از ساواکی های این استان را فاش کرده است. در اطلاعیه ای که در این زمینه توسط دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان انتشار یافته اسامی ۹۴ نفر مندرج است. این اقدام بجا، ضرور و مسئولانه دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان مورد تأیید حزب توده ایران و کلیه نیروهای مترقی و انقلابی است. حزب توده ایران در تاریخ ۲۰ تیر ۱۳۵۸، یعنی زمانی که از جانب نیروهای سازش کار و عوامل مشکوک تلاش می شد تا تیغ تیز دادگاه های انقلاب به کندی گراید، به مقامات مسئول کشور هشدار داد که "ساواکی ها را از زندان ها آزاد می کنند، هزاران مأمور ساواک که آزادانه در میان مردم می گردند و اسامی رمز آنها هم کشف شده است، باید افشا شوند." (۳) اما با کمال حیرت و تأسف دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان کوشیده است تا از این عمل صحیح درعین حال برای حمله و بهتان زنی به حزب توده ایران استفاده کند.» در ادامه حزب توده اعتراض کرده که چرا دادستانی انقلاب یادآور شده است ۲ تن از این ۹۴ تن سابقه عضویت در حزب توده را داشته اند و در اعلامیه خود نوشته است: «حزب توده ایران با "شعار

فریبنده ای مثل اسامی ساواکی ها را افشا

ص: ۹۹۴

۱- سازمان چریک های فدایی خلق ایران، هفته نامه کار، شماره ۶۱، ۱۴/۳/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص ۶.

۳- * این مطلب در شماره ۳۸ نشریه نامه مردم درج شده بود.

کنید" می‌کوشد تا مردم را فریب دهد، اما باید بداند که مردم را نمی‌شود با شعار فریب داد.»

حزب مزبور با ذکر فهرست طولیلی از رفتار و مواضع خود در حمایت از انقلاب و امام خمینی و یادآوری مبارزات در رژیم سابق افزوده است: «این نیز واقعیت انکارناپذیری است که در تاریخ پر فرازونشیب و افتخارآمیز حزب توده ایران، بودند عناصر ناپایدار متزلزل و کم‌مایه‌ای که در مدتی کوتاه به جانب حزب توده ایران آمدند، ولی در مقابل سختی‌ها و دشواری‌های راه سترگ حزب توده ایران راه آزادی و سعادت مردم رنج دیده کشور ما جا زدند، خود را به دشمن فروختند، خیانت کردند و خود به دشمنان سوگندخورده حزب توده ایران بدل شدند. کسی که بخواهد راه حزب توده ایران را با راه این خائنان و مرتدان مخلوط کند، چه بخواهد چه نخواهد به آرمان انقلاب بزرگ استقلال طلبانه، آزادی خواهانه و عدالت طلبانه مردم ایران که همانا آرمان حزب توده ایران است، توهین روا داشته و به آن زیان زده است.

ای بسا روحانی‌نمایی نیز بودند که سال‌ها در خدمت رژیم پهلوی و ریزه‌خوار خوان یغما و جنایت آن، مردم را فریب دادند و آنها را به اطاعت و تکریم از این رژیم جنایت‌پیشه و منفور فراخواندند، ولی هیچ‌کس، مگر آنکه غرض چشمانش را نابینا ساخته باشد، نمی‌تواند راه آنها را با راه امام خمینی‌ها، طالقانی‌ها و روحانیون مبارز، مترقی و ضدامپریالیستی که در راه پیروزی انقلاب ایران جان فشانی‌ها کردند مخلوط کند، حساب راه و مشی انقلابی و مردمی یک حزب، یک سازمان، یک جنبش از حساب رفیقان نیمه‌راهی که به ورطه خیانت درغلطیده‌اند، جداست. این واقعیت از آفتاب روشن‌تر است و باید باشد.» در پایان این مطلب آمده است: «دادستان انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان بدون ارائه هیچ‌گونه سند و مدرکی، ۲ تن از عناصر ساواکی را به حزب توده ایران منتسب دانسته است. حزب توده ایران بدین وسیله اعلام می‌دارد که غلامحسین

رفعت فرزند مصطفی و فتحعلی صفا کیش فرزند فرضعلی، هیچ‌گونه ارتباطی با حزب توده ایران ندارند.» (۱) (۲)

۵۳۱

مواضع ضدصهیونیستی مطرح شده در آرمان‌های انقلاب اسلامی ایران، همچنان در رفتار و بیانات مسئولان نظام و تحرکات سیاسی جمهوری اسلامی، تداوم خود را نشان می‌دهد. از جمله سخنان امروز امام خمینی در تهران و صادق قطب‌زاده در گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان و نیز فعالیت‌های ضداسرائیلی ایران در این گردهمایی، در این باره قابل ذکر است.

مشروح سخنان امام خمینی در دیدار امروز با شیخ محمد مهدی شمس‌الدین

ص: ۹۹۵

۱- * یادآوری می‌شود به علت همکاری عده زیادی از اعضای حزب توده با ساواک در رژیم گذشته و استفاده ساواک از افراد این حزب در نفوذ به گروه‌های مارکسیستی مبارز وقت از جمله نفوذ به سازمان مجاهدین خلق در ضربه شهریور ۱۳۵۰، حزب توده از طرف جریان‌های مختلف طرف‌دار نظام و نیز گروه‌های مارکسیستی به شدت مورد هجوم است و عبارت

"لیست ساواکی ها را منتشر کنید" از این حزب در نشریات مختلف گروه ها به صورت یک طنز سیاسی استفاده می شود.
۲- روزنامه نامه مردم، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

{نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان} و اعضای کادر مرکزی جنبش امل، شاخه نظامی حرکة المحرومین لبنان چنین است: «من از سال های طولانی راجع به اسرائیل و راجع به جنایات او همیشه در خطبه ها، در نوشته ها، گوشزد کرده ام به مسلمین که این یک غده سرطانی است در یک گوشه ممالک اسلامی و این طور نیست که اکتفا بکند به همان قدس و اینها، اینها بنایشان بر این است که پیش بروند، یعنی اینها تابع سیاست امریکا هستند. امریکا هم آمالش فقط یکجا نیست، چنانچه همه ابرقدرت ها می خواهند همه ممالک را تحت سیطره قرار بدهند، اگر بتوانند. لبنان را ما یک جزئی از ایران می دانیم، برای اینکه ما و آنها اصلاً جدا نیستیم، ما آنها هستیم و آنها ما هستند. آقای صدر [امام موسی صدر] یک مردی است که من می توانم بگویم او را بزرگ کرده ام. [او] به منزله یک اولاد عزیز است برای من و من امیدوارم که ان شاءالله ایشان با سلامت برگردند به محل خودشان و بسیار مورد تأسف است که ایشان را ما الآن نمی بینیم در بین خودمان.

اصلاً باید مسلمین بیدار بشوند. امروز، روزی نیست که مسلمان ها هر کدام یک گوشه ای زندگی تنهایی بکنند و خودشان بین خودشان در هر کشوری یک زندگی خاص به خود داشته باشند، نمی شود این معنا. در یک همچو زمانی که سیاست های ابرقدرت ها بلعیدن همه جاست، مسلمین باید بیدار بشوند.» (۱)

امام خمینی در بخش دیگری از سخنان خود افزودند: «مسلمین باید یکپارچه بشوند و با ابرقدرت ها مقابله کنند و هیچ ابرقدرتی هم نمی تواند با آنها مقابله کند. ما الآن با جمعیت کمی که داریم، ما ۳۵ میلیون جمعیت داریم در صورتی که حریف های ما میلیارد جمعیت دارند، ما با جمعیت کم عازم این شدیم که مقابله کنیم و هیچ هم بنا نداریم به اینکه پیروز بشویم. ما بنا داریم به تکلیف عمل کنیم. ما مکلفیم که با ظلم مقابله کنیم. در پاریس هم که می آمدند به من بعضی خیراندیشان و اشخاصی که ملتفت قضایا نبودند می گفتند که نمی شود دیگر امکان ندارد، دیگر شما یک فکری مثلاً بکنید که یک تنازلی بکنید، من به آنها می گفتم ما تکلیف داریم ادا می کنیم، می شود و نمی شود برای ما مطرح نیست. ما مکلفیم از طرف خدای تبارک و تعالی که با ظلم مقابله کنیم، با این آدم خوارها و با این خونخوارها مقابله کنیم. ما به آن اندازه ای که قدرت داریم مقابله می کنیم، اگر پیروز شدیم که خوب الحمد لله و اگر پیروز هم نشدیم الحمد لله که به تکلیف عمل کردیم. مسلمین باید خودشان را مکلف بدانند، گمان نکنند که اگر پیروز نشدند، نیستید پیروز. اگر معنویات ما محفوظ بشود، گرایشمان به قرآن محفوظ باشد، چه شهادت برای ما حاصل بشود که نیل بزرگی است و چه پیروز بشویم ما الحمد لله در همه جاها پیروز هستیم و احدی الحسینین برای ماست، ان شاءالله. ما امیدواریم که یک روزی با جناب عالی، با آقای سید موسی صدر، سلمه الله تعالی، در قدس با هم نماز بخوانیم ان شاءالله. ما مایوس نیستیم، مسلمین باید با قدرت پیش بروند.» (۲)

صادق قطب زاده نیز در سخنرانی امروز خود در اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی گفت: «کانون منازعه اعراب و اسرائیل همانا مسئله فلسطین است. بدون حل موفقیت آمیز

ص: ۹۹۶

۱- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی {ره}، صحیفه امام {مجموعه آثار امام خمینی {ره}}، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۳۱۸ و ۳۱۹.

مسئله فلسطین نمی توان امید به دستیابی به صلحی پایدار در خاور میانه داشته باشیم. موافقت نامه کمپ دیوید این صلح ملهم از امریکا ضربه دیگری علیه فلسطین و جهان اسلام است. مبارزه در راه آزادی فلسطین باید از سوی همه امت مسلمان انجام گیرد. برای مبارزه با غاصبان صهیونیسم باید یک جبهه متحد اسلامی تشکیل گردد و تنها در این صورت است که مبارزه ما از مرزهای ملی و نقادی فراتر رفته و درخور این آرمان بزرگ خواهد شد.» (۱)

یادآوری می شود روز قبل، ایران در مورد طرح پیشنهادی سوریه مبنی بر «صدور یک قطعنامه در پشتیبانی از مبارزات ملت فلسطین و محکوم کردن اعمال اسرائیل» چند پیشنهاد بدین شرح ارائه کرد: «اول، باید قبل از هر چیز لیست از کشورهای دوست اسرائیل تهیه شود. دوم، سالانه ده درصد از صادرات و واردات کشورهای مسلمان عضو کنفرانس به کشورهای دوست اسرائیل کاسته شود. سوم، کشورهای عضو سرمایه های مالی و غیرمالی خود را ظرف یک سال از این کشورهای طرف معامله با اسرائیل خارج کنند. چهارم، با کشورها و اشخاص تبعه این کشورها قطع معامله کنند. پنجم، نام هر کشوری که سه بار متوالی در لیست یاران اسرائیل قرار گیرد مورد تحریم کامل کشورهای مسلمان عضو کنفرانس قرار گیرد.» (۲)

همچنین وقتی در جلسه کمیته قدس نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین ضمن تسلیم طرحی تقاضای تشکیل جلسه شورای امنیت و اتخاذ مجازات علیه رژیم صهیونیستی را کرد، صادق قطب زاده گفت: «به عقیده هیئت نمایندگی ایران، این طرح ضعیف است، ولی از آنجا که طرح از جانب {پی.ال.او} ارائه شده، ایران از آن پشتیبانی خواهد کرد.» در طرح پیشنهادی مزبور آمده است: «در صورت عدم تمکین اسرائیل به تصمیم شورای امنیت اجلاس فوق العاده وزیران خارجه اسلامی برای اخذ تصمیم ظرف سه ماه برگزار شود.» (۳)

این در حالی است که شب هنگام صدای جمهوری اسلامی ایران در بخش اخبار خود اعلام کرد: «سخنگوی کنفرانس اسلامی در پاکستان دیروز گفت سازمان آزادی بخش فلسطین از کنفرانس اسلامی خواسته است رژیم بیرک کارمل رئیس جمهور افغانستان را به رسمیت بشناسد، سخنگوی کنفرانس اسلامی گفت: نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین این تقاضا را در کنفرانس وزیران خارجه در اسلام آباد مطرح ساخته است. عضویت افغانستان در کنفرانس اسلامی ژانویه گذشته، در پی مداخله شوروی در افغانستان به حال تعلیق درآمد.» (۴)

از سوی دیگر، ایران میزبان شیخ محمد مهدی شمس الدین از علمای مشهور لبنان و نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان این کشور است. وی که به دعوت رئیس جمهوری برای شرکت در گردهمایی جنبش های آزادی بخش جهان به تهران آمده است درباره تشکیل یک جبهه ضدامپریالیستی ضدصهیونیستی از بیروت تا خراسان که از سوی یاسر عرفات مطرح شده است گفت: ما برای این هدف تلاش می کنیم. به عقیده ما شیوه ای که تاکنون برای مقابله با صهیونیسم در فلسطین و در سراسر جهان اسلام به کار گرفته شده بی فایده بوده تشکیل این جبهه به عقیده

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

ما گام درستی برای مقابله با این تجاوز است. وی که در رأس هیئتی از جنبش امل به تهران آمده است، خاطرنشان کرد: «اگر رهبران مسلمان واقع گرا و منطقی باشند و از آنها جبهه بزرگی شکل بگیرد و به مقابله با منافع صهیونیسم در سراسر جهان برخیزند و امام خمینی که صفات رهبری را دارد و از شناسایی جهان اسلام به این رهبری برخوردار است در رأس این تصمیم باشد به عقیده من صهیونیسم به ویژه در فلسطین سقوط خواهد کرد.»

وی در مورد گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان و اینکه آیا موضوع جنوب لبنان در این گردهمایی مطرح می شود، با اشاره به اینکه «من نسبت به این کنفرانس ها حسن نیت ندارم»، گفت: «مسئله جنوب لبنان یا از طریق جنگ همه جانبه علیه صهیونیسم و بنا بر یک تسلیم واحد اسلامی از سوی رهبران همه کشورهای اسلامی برای مقابله همه جانبه با صهیونیسم در فلسطین حل می شود یا از طریق عدم تشویق اوضاعی که در پایان منجر به ازدست رفتن جنوب و تبدیل آن به گروگان جدیدی مثل سینا و جولان و کرانه غربی در دست صهیونیسم می شود.» (۱)

۵۳۲

باوجود اینکه در تحلیل های غربی ها گرایش ایران به سوی شوروی از تهدیداتی تلقی می شود که باید در طراحی فشار به ایران لحاظ گردد، ایران همچنان مسئله افغانستان را به عنوان موضوع مهمی در اتخاذ موضع در برابر شوروی در نظر دارد.

امروز، در اجلاس اسلام آباد قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در این باره گفت: «افغانستان قربانی دیگر توسعه طلبی اخیر ابرقدرت ها شده است، دخالت نظامی اتحاد شوروی در افغانستان نقض آشکار حقوق بین المللی است که با بی اعتنایی کامل نسبت به حق حاکمیت و تمامیت ارضی افغانستان صورت پذیرفت. ما افغانستان را به دلیل آنکه مسلمان است و همسایه ما و یک کشور غیرمتعهد می باشد گرامی می داریم. اتحاد شوروی منشور سازمان ملل را که خود از اعضای بنیان گذار آن بوده آشکارا نقض نموده است. ملت افغانستان در پرتو اسلام به عنوان قانون زندگی با شجاعت و پایداری در برابر نیروهای متجاوز مقاومت کرده است. ملت افغان تقریباً با دست خالی با حضور نظامی شوروی در سرزمین خود مخالفت می ورزد، از روستایی ایالت بدخشان تا نوجوان کابل همه در برابر جدیدترین تسلیحات روسی مقاومت می کنند بدون آنکه در تعهداتشان نسبت به این استقلال و تمامیت ارضی وطنشان تغییری حاصل شود. با در نظر گرفتن شدت جنبش مقاومت افغانستان، مسخره است معتقد باشیم که حضور شوروی طبق خواست های ملت افغان می باشد. تلاش برای تحمیل اجباری یک نظام حکومتی به ملتی که سنت های خود را گرامی می دارد و ارزش های روحانی خویش را محترم می شمارد، روح سوسیالیسم را بی اعتبار می سازد. اگر روسیه واقعاً خواستار آن است که دولتی دوست در جنوب کشور خود داشته باشد

ص: ۹۹۸

تحقق این امر از طریق تجاوز نخواهد بود، در این صورت انسان ممکن است حقاً بپرسد بالاخره شوروی مرز امنیت خود را تا کجا ادامه خواهد داد. از اعضای کنفرانس تقاضا می‌کنم که همراه ما تجاوز شوروی به افغانستان را یکسره محکوم سازند. از اتحاد شوروی می‌خواهیم که از ماجراجویی که تنها در جهت تضعیف ثبات جهان و منطقه است دست بردارد. باید به ملت افغان فرصت داد تا آزادانه تقدیر و سرنوشت خود را تعیین کنند.» (۱)

۵۳۳

امروز، یک اتفاق نادر در مرز ایران و افغانستان روی داد. گزارش واصله به فرماندهی سپاه خراسان حاکی است که «۲ هلیکوپتر روسی ۸ کیلومتر به خاک ایران تجاوز کردند و با راکت و کالیبر ۵۰ یکی از دهات را به رگبار بستند و یک نفر از اهالی را به نام علی محمدی به شهادت رساندند.» (۲)

روابط عمومی ژاندارمری در این باره اعلام کرد: «برابر اعلام مرزبانی ساعت ۱۱ مورخ ۳۰/۲/۱۳۵۹، دو فروند هلیکوپتر در شمال پاسگاه چاه قلعه، حدود ۵ کیلومتر به خاک ایران تجاوز و مبادرت به تیراندازی نمودند که در نتیجه یک نفر غیرنظامی کشته و دو موتور سیکلت به آتش کشیده شد. مجدداً هلیکوپترها به سمت پاسگاه مرزی تیراندازی کردند که مأمورین پاسگاه متقابلاً به سوی آنان آتش گشودند که هلیکوپترهای متجاوز ناچار به خاک خود مراجعت می‌کنند. مرزبان ایران در این مورد به مرزبان مقابل اعتراض و درخواست نمودند که جهت ملاحظه آثار تجاوز محل را بازدید کنند. در این زمینه اقدامات قانونی معمول گردید.» (۳)

شب هنگام، موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی رئیس جمهور، در این باره گفت: «اولاً، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران که به علت استقرار در مرزها نخستین آگاهی است که باید شاهد این حادثه باشد تا این ساعت، ۸:۳۰ بعد از ظهر، هنوز گزارشی نرسیده است و اخبار موجود در این زمینه تنها براساس گزارش شهربانی طایبات [تایباد] است. ثانیاً، باید یادآوری کرد که اصولاً این گونه تجاوزهای غیرعمدی در همه مرزهای بحرانی قابل پیش بینی است. ثالثاً، در متن گزارش موجود یادآوری شده است که هلیکوپترها در تعقیب رزمندگان افغانی بوده‌اند و تا حدودی به خاک ایران تجاوز کرده‌اند. بنا بر این گزارش، فردی که کشته شده است افغانی بوده است نه ایرانی.» (۴)

یادآوری می‌شود تجاوز هلیکوپترهای روسی از مرز افغانستان به ایران هرچند به طور استثنایی و اندک، سابقه داشته است، ولی اقدام به تیراندازی مطرح نبوده است. به طور مثال در روز ۲۶/۲/۱۳۵۹، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه در تلفن گرامی به ستاد مشترک ارتش اعلام کرده بود: «طبق گزارش رسیده از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان زابل حاکی است که ساعت ۱۵:۱۰ روز جاری، ۲ فروند هلیکوپتر که آرم ستاره سرخ بر روی بدنه آنها بود تا نزدیکی های شهر زابل حدود ۵۰ کیلومتر به نوار مرزی ایران تجاوز نموده است و در حوالی ده دوست محمد با سقف پرواز ۲۰۰ متر گشت زده و مجدداً از مرز خارج گردیده است.» (۵)

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۳۰۷۶۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خراسان، ۱۲/۳/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵- سند شماره ۰۴۱۰۲۰، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {مرکز فرماندهی} به سماجا ۳ {مرکز فرماندهی}، ۶/۲/۱۳۵۹.

ضمیمه اول گزارش ۵۲۸: گزارشی درباره موقعیت میان‌دوآب و حساسیت آن امروز از دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه گزارشی به فرماندهی تسلیم شد که ضمن آن درباره میان‌دوآب و بررسی اینکه چرا مرتباً این شهر مورد هجوم مسلحانه قرار می‌گیرد، توضیحاتی بدین شرح آمده است:

○ «از لحاظ موقعیت استراتژیک این شهر از طرف جاده مهاباد حداکثر تا ۲ کیلومتری و از طرف جاده بوکان تا ۵ کیلومتری { تا سویگل تپه } و از طرف زرینه رود نیز تا ۲ کیلومتری با دمکرات ها فاصله دارد که ورودی جاده های مهاباد و بوکان توسط سپاه کنترل می شود.

○ گردان توپخانه از لشکر ۱۱ مراغه مجهز به موشک های کاتیوشا در ورودی شهر میان‌دوآب مستقر است که نقش پشتیبانی را ایفا می کند.

○ در پنج کیلومتری جاده میان‌دوآب بوکان تپه ای به نام سویگل تپه واقع است که از نظر نظامی دارای اهمیت حیاتی است و جدیداً نیروهای سپاه در آنجا مستقر شده اند که در اطراف این تپه روستاهای کردنشین که در اختیار کامل دمکرات ها است قرار دارد.

○ ۵۰ نفر از افراد اعزامی از قزوین و زنجان به طور نوبتی از تپه حفاظت می کنند و جاده میان‌دوآب بوکان را نیز کنترل می کنند.

○ با توجه به حساسیت و موقعیت منطقه و احتمال حمله به سویگل تپه، نیاز به وجود سلاح هایی نظیر آر.پی.جی و خمپاره ۸۱ و کالیبر ۵۰ احساس می شود.

○ منطقه حالت جنگی کامل دارد و احتمال اینکه مورد هجوم واقع شود زیاد است.

موقعیت سپاه:

○ سپاه در میان‌دوآب بیشتر نقش هماهنگ کننده نیروهای اعزامی به مناطق حساس نظیر شاهین دژ و سویگل تپه و بکتاش باروق را دارد که در این زمینه خوب کار کرده است.

○ با توجه به وضعیت ناهنجاری که دادگاه انقلاب و کمیته میان‌دوآب دارد موضع گیری های شدیدی بین سپاه و این ارگان ها ایجاد شده ضمناً کمیته یک بار توسط آقای صادق خلخالی منحل اعلام شده، ولی هنوز فعالیت دارد و وجود عناصر فاسد در این کمیته موجب بروز مسائل حادی در منطقه گشته است. ...

○ با اینکه تحقیقات و اطلاعات می توانند در کسب خبر از روستاهای مجاور که اغلب در اختیار دمکرات ها است نقش فعالی را ایفا کند به علت نبودن پرسنل تعلیم دیده و با دید کافی هیچ فعالیتی در این زمینه انجام نگرفته است.

○ در زمینه تدارکات خود میان‌دوآب مشکل چندانی نیست، ولی این سپاه با تدارکات موجود قادر به تغذیه سپاه شاهین دژ که

در موقعیت بسیار نامناسبی قرار دارد نیست.

○ قدرت جذب پرسنل سپاه بسیار کم است به طوری که از ۱۷۰ نفر سپاهی موجود فقط ۱۰ نفر از خود میاندوآب می باشند و این اشکال به واسطه کار نکردن روابط عمومی و تبلیغات سپاه بوده است و بیشتر افراد از روستاها جذب شده اند که نتیجتاً اکثراً بی سواد هستند و تعدادی نیز دارای سن های بالایی می باشند.

○ سیستم مخابرات میاندوآب دارای اشکالات فنی است به طوری که مکالمات آنها از طریق موج اف ام رادیو و تلویزیون پخش می شود. ...

○ در ۳۵ کیلومتری میاندوآب {جاده مراغه میاندوآب} بخش ملکان واقع است که سپاه میاندوآب انبار مهمات خود را در یک ساختمان متعلق به یک شرکت راه سازی دایر نموده است و به لحاظ نزدیکی محل فوق به دمکرات ها حفاظت و امنیت پاسگاه احتیاج به دقت و مراقبت بیشتری دارد.» (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۵۲۸: گزارشی از وضعیت ماکو در زمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن

در گزارش امروز دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه به فرماندهی، درباره ماکو آمده است:

○ «اکثر گروه های سیاسی به ویژه گروه های چپ در منطقه فعالیت دارند و بیشتر هواداران شان مسن می باشند.

○ به سبب عدم کنترل نوار مرزی مواد غذایی و لوازم صنعتی توسط اکثر مردم شهر از ایران به ترکیه خارج می شود و در عوض اسلحه و مشروبات و مواد مخدر وارد می شود.

○ منطقه وسیعی در شمال شهرستان ماکو (پلدشت و تمامی روستاهای بخش اغگل قره تپه و قره قویون و

ص: ۱۰۰۰

۱- سند شماره ۰۶۰۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صص ۴ و ۵، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

شوط تا سد ارس) روستاهای کردنشینی هستند که در کنترل گروه های سیاسی درگیر در کردستان هستند.

○ اخیراً در بخش پلدشت پول و سلاح زیادی توسط هلیکوپتری که از مرز وارد شده بین سران عشایر کرد نشین پخش شده که مدارک آن در سپاه با کد موجود است.

○ جوانان حزب سلامت ترکیه از نوار مرزی این منطقه که کاملاً بدون کنترل است جهت آموزش وارد ایران می شوند و جذب سپاه مناطق می شوند.

○ به علت ویژگی خاص کوه های اطراف، شهر و سپاه از نظر حفاظتی آسیب پذیر است. ...

تدارکات:

از لحاظ تدارکات در وضعیت خوبی قرار دارند، لکن فاقد سلاح هایی نظیر خمپاره انداز و کالیبر ۵۰ می باشند. ...

تحقیقات و اطلاعات:

به سبب نداشتن تخصص و آموزش لازم، افراد در رابطه با حساسیت منطقه از جهت اطلاعاتی فعالیت چندانی نداشته اند.

آموزش:

کیفیت آموزش افراد نیز ضعیف می باشد.» (۱)

ص: ۱۰۰۱

۱- سند شماره ۰۶۰۵۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،

صص ۱ و ۲، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

امروز، مهم ترین مسئله مربوط به روابط ایران و امریکا، بازتاب تصمیم انگلستان در امر تحریم ایران در سطح رسانه های جهان است. نظر به اینکه انگلستان جدی ترین متحد امریکا در اروپا و دولت محافظه کار تاچر نیز از این نظر مطمئن ترین دولت های کنونی است، برخورد مماشات آمیز این دولت با مسئله تحریم ایران که برخلاف تصمیم اولیه دولت تاچر صورت گرفت، بازتاب وسیعی داشته است.

در انگلستان، مطبوعات این اقدام را به شدت تأیید کردند. روزنامه های دیلی تلگراف، تایمز، گاردین و دیلی میرور، هر کدام به نحوی از موضعی تأیید آمیز به بررسی این مسئله پرداختند. (۱)

در خارج از انگلستان، رادیو اسرائیل اعلام کرد: «مقامات واشنگتن از تصمیم بریتانیا که مجازات های اقتصادی را علیه ایران از تاریخ ماه نوامبر گذشته، اجرا نخواهد کرد بسیار خشمگین شده اند.» این رادیو افزود: «پس از اینکه بریتانیا تصمیم گرفت قراردادهای اقتصادی امضا شده با ایران را لغو نسازد، ژاپن نیز تصمیم گرفت مجازات های اقتصادی را علیه ایران باطل گذارد.» (۲)

روزنامه پراودا {ارگان دولت شوروی} نیز در شماره امروز خود نوشت: محدود بودن اقداماتی که از سوی ۹ کشور اعلام شده است، نشان دهنده تفاوت های شدید بین روش های ایالات متحده و متحدان اروپای غربی اش در قبال مسئله ایران می باشد.

واشنگتن با قطع روابط تجاری و اقتصادی خود با تهران آشکارا تلاش می کند که ایران را به زانو درآورد درحالی که کشورهای بازار مشترک، روابط اقتصادی بسیار گسترده خود با ایران را حفظ می کنند و در مقابل به ویژه نفت دریافت می کنند که سخت به آن احتیاج دارند. (۳)

از سوی دیگر، دکتر غلامعلی افروز کاردار ایران در لندن، بدون اعتنا به این گونه مماشات انگلیس، با اصل موضوع تحریم برخورد کرد. وی در مصاحبه ای در پاسخ به این سؤال که تحریم اقتصادی انگلیس چه تأثیری در ایران خواهد داشت گفت: اولاً، این کار دولت انگلیس برای تنبیه ایران نیست، بلکه به دلیل رضایتمندی امریکای جهان خوار

صورت می گیرد، دولت انگلیس اگر واقعاً کشوری مستقل و آزادی خواه

ص: ۱۰۰۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۴، ۱/۳/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، بخش های فارسی و عربی رادیو لندن، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

است و نمی خواهد شریک جرم امریکا باشد به جای تشکیل اجلاسی از سران و وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک برای بحث درباره چگونگی اعمال فشار اقتصادی علیه ایران، بهتر است در جلسات و مذاکرات خود جهت بازگرداندن شاه مخلوع به عنوان یک جنایتکار اقدام کند. (۱)

اما دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب نیز درباره تحریم اقتصادی بازار مشترک اروپا علیه ایران و اینکه آیا انعطاف بازار مشترک ناشی از حسن نیت آنها بوده یا چیز دیگر، گفت: «خواسته اند تا حداقل نشان بدهند که صددرصد هم نوکر امریکا نیستند، ۵۰ درصد نوکر هستند.» (۲)

۵۳۵

با فرا رسیدن دویستمین روز ماجرای تسخیر لانه جاسوسی امریکا، هنوز این قضیه تازه مانده و در مباحث حول آن دیدگاه های مختلفی ابراز می شود. در ادامه دیدگاه دو صاحب نظر داخلی و خارجی در این باره آمده است:

دکتر منصور فرهنگ که در حال حاضر سفیر و نماینده دائم ایران در سازمان ملل است و چند روزی است که برای شرکت در گردهمایی بین المللی رسیدگی به تجاوز نظامی امریکا، در تهران به سر می برد، در گفت و گو با خبرنگار سیاسی کیهان، درباره اصل عمل گروگان گرفتن امریکاییان در ایران گفت: «مسئله گروگان ها از دیدگاه قانونی و معنوی قابل دفاع نیست، اما به عنوان یک واقعیت سیاسی که از خشم حقانی مردم سرچشمه می گیرد کاملاً قابل فهم است. یعنی امریکایی که سال ها ما را استثمار کرده باید درک کند که این خشم مردم است که سبب می شود تا دست به چنین عملی بزنند. هرچند که این عمل از نظر قانونی قابل دفاع نباشد، اما عکس العمل طبیعی ملتی است نسبت به ظلم، اما ببینیم چگونه می توانیم مسئله را که به هر حال پیش آمده در چارچوب هدف های معنوی و سیاسی و اقتصادی خود حل کنیم. نظری که دکتر یزدی در این مورد داده و بارها نیز تکرار کرده است نظر درستی است و ما باید امریکا را محاکمه کنیم نه گروگان ها را. چون گروگان ها نماینده امریکا نیستند و بجز در مورد چهار یا پنج نفر آنها که اسنادی در دست است، بقیه کارمندان دون پایه و عده ای مأمورین حفاظتی می باشند که از طبقات محروم امریکا هستند. بنابراین ما نمی توانیم آنها را به عنوان افراد نمایندگان امپریالیسم بدانیم.»

فرهنگ در پاسخ به این سؤال که آیا دولت ایران تاکنون شکایتی در مورد حمله نظامی امریکا به ایران که مغایر با تمام قوانین بین المللی است، تسلیم سازمان ملل کرده است یا خیر، گفت: از آنجا که در رابطه با مسئله گروگان ها مشروعیت شورای امنیت را رد کرده بودیم، شکایت به شورای امنیت در خصوص تجاوز نظامی امریکا به ایران باید با تغییر موضع ایران درباره مسئله گروگان ها توأم باشد، از آنجا که دولت ایران چنین تغییر موضعی را مصلحت ندید، لذا ما فقط به ارسال نامه اعتراض به دبیر کل سازمان ملل اکتفا کردیم که وی نیز جواب نامه اعتراض ما را داد. البته این مکاتبه با شکایت رسمی تفاوت فاحش دارد.

ص: ۱۰۰۴

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱۶.

وی همچنین در مورد مسئله شرکت اروپا در تحریم خاطرنشان کرد: «امریکا دشمن انقلاب ما است و دلیل دشمنی امریکا هم روشن است. ما در اینجا با استفاده از ایدئولوژی اسلامی و ارزش های ملی و بومی خودمان زمینه امیدوار کننده ای برای رشد سیاسی و اقتصادی یافته ایم.

البته هنوز در آغاز راهیم و مسلماً مشکلاتی در پیش داریم، ولی باید توجه داشت که ما اولین کشور خاور میانه هستیم که به معنی واقعی کلمه انقلاب کرده ایم و می خواهیم مملکتی داشته باشیم که آزادانه تصمیمات سیاسی و اقتصادی بگیرد و امکان به وجود آمدن یک جامعه برخوردار از آزادی و عدالت را میسر سازد. این تبلیغات اسلامی نیست که امپریالیسم را به وحشت انداخته، پاکستان و عربستان هم تبلیغات اسلامی می کنند. بلکه این مردمی بودن و ضدامپریالیست بودن انقلاب اسلامی ما است که امریکا را می ترساند. یعنی ما می خواهیم تصمیمات خود را بر مبنای منافع خودمان بگیریم و امریکا نمی خواهد چنین بدعتی گذاشته شود و از هیچ تزویر و دسیسه ای برای شکست دادن کوشش فخرآور ما فروگذار نیست. امریکا از راه های مختلف برای تضعیف انقلاب اسلامی ایران استفاده کرده است منتها گروگان گیری بهانه فریبنده ای به دست دستگاه های تبلیغاتی امپریالیسم داده که افکار عمومی مردم امریکا و حتی اروپا را علیه ما بسیج کنند... اروپایی ها در این تحریم نمی خواهند شرکت کنند، چون برخلاف منافع آنهاست... اما از آنجا که مسئله گروگان ها برای مردم اروپا چه از نظر قانونی و چه از نظر انسانی غیرقابل قبول است، لذا امریکا توانسته است که با تبلیغات وسیع و حسابگرانه افکار عمومی اروپا را علیه ایران تجهیز کند... بدین دلیل است که کشورهای اروپایی علی رغم منافع خودشان تا حدی ناچار به انجام این کار شده اند.» (۱)

از سوی دیگر، امروز در فیگارو {چاپ فرانسه} از آنی کرگل با نگاهی متمایل به چپ تحلیلی درج شد که تا حدودی با آنچه در خبر پیش آمده متفاوت است، این تحلیل بدین شرح است: «همچنان که از ابتدای امر حدس زده می شد، گروگان گیری این امکان را می دهد که مسیر انقلاب ایران را که از ۱۸ ماه پیش ترسیم شده است در جهت صحیح خود هدایت کرد. این مسیر با دو روش به جهت صحیح خود هدایت می شود. از یک طرف لیبرال های طرف دار بازرگان حذف می شوند و بدین ترتیب وحدت لیبرال ها با مذهبیهون که مشخصه مرحله اول انقلاب بود، جای خود را به وحدت مارکسیست ها با مذهبیهون که مشخصه مرحله نوین انقلاب است، می دهد. از طرف دیگر، حادثه گروگان گیری ترتیب و اولویت ارزش های بنیادی را که جنبش انقلابی به ارمغان آورده بود دگرگون می کند، بدین معنا که شعار مذهبی "الله اکبر" تحت الشعاع شعار استراتژی "مرگ بر امپریالیسم امریکا" قرار می گیرد... کسانی که عمل گروگان گیری را طرح ریزی کرده بودند بدون شک خود پیش بینی نکرده بودند که این عمل

ممکن است وسیله ای چنین مؤثر از کار درآید. آنها به زعم خود این شایستگی را داشتند که قدرت و کارایی این عمل را درک کرده و درحالی که با علاقه مفرط به ادامه آن مبادرت می کردند نتایجی را از آن به دست آورند... عمل گروگان گیری لیبرال های ایرانی را در داخل و امریکا را در خارج مهار کرد. امریکا دم به تله ای داد که تمام متخصصین شانناژ

ص: ۱۰۰۵

آن را آرزو می کردند. امریکا نتوانست این راز را مخفی نگه دارد که آزادی اتباعش از همه چیز مهم تر است. این ادعا با خصلت این گونه اعمال مطابقت دارد، ولی به امریکا کمک چندانی نکرد که آبرومندانه از این دام خلاص شود. با توجه به این امر که همین امریکا طبق سنت دیگری هرگز حاضر نخواهد شد تاوان این گروگان گیری را {تحويل دادن شاه} بپردازد.»

(۱)

۵۳۵

تحرکات امروز عراق بجز یک مورد تقویت پاسگاهی عمدتاً به تلاش عوامل داخلی آن در غرب کشور مربوط است.

مشاهدات مأموران هنگ ژاندارمری ایلام حاکی از استقرار ۲ دستگاه جیب و یک دستگاه خودروی گاز در مقابل پاسگاه چیلان ایران و تعداد ۷ دستگاه نفربر زرهی، یک دستگاه بلدوزر زرد رنگ با دستگاه های سنگ شکن، ۴ دستگاه چادر نظامی و ۲ دستگاه توپ در پاسگاه چیلان عراق می باشد. (۲)

انفجار یک لوله نفت در بین راه نفت شهر و قصرشیرین (۳) از جمله اقدامات امروز عوامل عراق است. ابتدا در ساعت ۲۰، در پنج کیلومتری پاسگاه چغاحمام {گروهان خان لیلی}، صدای انفجاری به گوش رسید که بنابر اعلام ژاندارمری، «اقدامات احتیاطی به گروهان ژاندارمری خان لیلی ابلاغ و به مسئولین شرکت نفت جهت اطفاء حریق اعلام گردید.» (۴) سپس در ساعت ۲۳، مطابق گزارش شهربانی نفت شهر «خطوط لوله نفت شهر به پاتاق در ۲۵ کیلومتری حوالی پاسگاه ژاندارمری چغاحمام به وسیله عناصر مخرب منفجر و باعث آتش سوزی و قطع ارسال نفت به پاتاق گردید.» (۵)

تهاجم دیگر در محدوده گروهان ژاندارمری موسیان و پاسگاه چیلان صورت گرفت. در ساعت ۰۰:۳۰ دقیقه تا ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، یک یونیت نفتی هدف حمله قرار گرفت. در این هجوم کمپ کارگران شرکت نفت آسیب دید. گزارش های ژاندارمری از مقاومت پرسنل ژاندارمری با کمک افرادی از عشایر اطراف حکایت می کند. (۶)

نکته قابل توجه تلفن گرام استانداری ایلام به معین فر وزیر نفت و میرسلیم معاون سیاسی اجتماعی وزارت کشور، در این زمینه و اظهار گلایه مندرج در آن است. در این تلفن گرام پس از تکرار گزارش ژاندارمری اضافه شده است: «با اینکه پرسنل پاسگاه مذکور [چیلان] برای سرکوبی مهاجمین تا آخرین تیر فشنگ خود را خالی می نمایند و با عشیره زیاد فداکاری و از خودگذشتگی قابل تقدیری نشان می دهند، در عوض با سردی و بی تفاوتی مسئولین و کارمندان شرکت نفت روبه رو می شوند به طوری که حتی از دادن آب آشامیدنی به آنها خودداری نموده اند. با عرض مراتب فوق و اینکه پرسنل گروهان موسیان همواره بایستی به محض کوچک ترین حادثه در اسرع وقت به کمک مسئولین شرکت نفت بشتابند لازم است که بیشتر به وضع رفاهی آنها چه از لحاظ غذا و وسایل رفاهی توجه شود. متمنی است مقرر فرمایند یک دستگاه بی سیم و بی سیم چی و همچنین یک دستگاه خودرو آماده و نیز ۲ دستگاه کابینت کولردار موجود شرکت

ص: ۱۰۰۶

- ۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۱۱/۳/۱۳۵۹، صص ۲۲ و ۲۳، فیگارو {چاپ پاریس}، ۲۱ مه ۱۹۸۰ {۳۱/۲/۱۳۵۹}.
- ۲- سند شماره ۰۳۴۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به معاونت امور سیاسی وزارت کشور، ۳/۳/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۶۳۵۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه نفت شهر و قصر شیرین به ستاد عملیاتی غرب، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۶۳۵۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۲ {مرکز فرماندهی} به نیروی زمینی {معاونت عملیات و اطلاعات}، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۶۳۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۷۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران {ستاد مشترک رکن ۲}، ۳۱/۲/۱۳۵۹؛ و سند شماره ۲۸۳۷۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران {ستاد مشترک رکن ۲}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

نفت با توجه به گرمای طاقت فرسای موسیان به منظور استراحت نگهبانانی که بایستی در شب بیدار باشند و به گشت پردازند در مرکز گروهان ژاندارمری موسیان مستقر نمایند تا پرسنل ژاندارمری با دلگرمی بیشتری به حفاظت از تأسیسات نفتی اقدام نمایند. ضمناً به پرسنل شرکت نفت توجه داده شود تا در چنین مواقعی با آغوش باز از هم وطنان و محافظین خود استقبال نمایند.» (۱)

۵۳۷

در سنندج، اوضاع عمومی با سرعتی نه چندان چشمگیر، به سمت عادی شدن پیش می رود. علت کندی، وجود مقاومت ها و اقدامات ایدایی پراکنده به خصوص در جاده اصلی کرمانشاه به سنندج است.

امروز، در برابر استانداری بمبی منفجر شد که به گزارش خبرنگار انقلاب اسلامی بر اثر آن «یک کارگر کشته و ۲ تن زخمی شدند.» (۲) به گزارش خبرنگار همین روزنامه: «اکثر مغازه ها به ویژه نانوایی ها و قصابی ها باز و مردم طبق معمول در رفت و آمد هستند. هیچ فرد مسلحی در شهر دیده نمی شود. نیروهای ارتش ارتفاعات اطراف شهر را در تصرف خود دارند و افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد مشغول توزیع مواد غذایی و دارویی بین اهالی شهر هستند. اکثر ادارات دولتی که توسط مهاجمین به آتش کشیده شده است پاک سازی می شود. پیشمرگان مسلمان کرد همچنان پاک سازی را ادامه می دهند. تعداد متهمین و دستگیر شدگان در زندان پادگان افزایش یافته است و احتیاج شدید به قاضی شرع می باشد تا برای محاکمه متهمین دادگاه تشکیل شود. آموزش و پرورش سنندج که خود یکی از کانون های فساد و ضدانقلاب در سنندج بوده است، کاملاً تعطیل است.» (۳)

در این حال، یک گروه پزشکی داوطلب از بیمارستان حجتیه اصفهان برای انجام خدمات درمانی و پزشکی وارد سنندج شد و کار خود را آغاز کرد. این گروه پزشکی شامل ۲ جراح، یک طبیب، یک ماما، ۲ تکنسین بیهوشی، ۳ تکنسین اورژانس و یک بهیار است. کار توزیع مواد غذایی بین مردم شهر سنندج نیز با همت جمعیت شیروخورشید ادامه دارد و مرکز درمانی و بهداشتی جمعیت با کوشش گروه های اعزامی کار خود را آغاز کرده است. (۴)

درخواست امروز واحد تدارکات سپاه مستقر در سنندج، گوشه ای دیگر از نیازهای کنونی شهر را نشان می دهد، متن درخواست چنین است: «جوراب، حوله، کمر بند، بند پوتین، فانسقه، حمایل، خودکار آبی، ماژیک قرمز ریز و درشت، مهر برای کتابخانه اسلام سنندج استان کردستان ارسال دارید.» (۵)

علاوه بر این، از مصاحبه معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج که در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، می توان جنبه هایی از اوضاع کنونی شهر را دریافت. وی به سؤالات متعدد روزنامه، مفصل پاسخ داده و گفته است: «ما جهت پاک سازی شهر با اجازه گرفتن از صاحب خانه، خانه ها را می گردیم البته روزهای اول به ترتیب خانه به خانه می گشتیم، ولی در حال حاضر چنانچه گزارشی نسبت به کسی یا خانه ای به ما برسد با توجه به جوانب مسئله و شناسایی قبلی آن طوری عمل می کنیم که اشکالی پیش نیاید و تا حالا این عمل عکس العمل منفی در بین مردم نداشته [است]. ...

-
- ۱- سند شماره ۰۳۴۰۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از استاندار ایلام به وزیر نفت، ۱۳/۱/۳۵۹.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۳/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.
 - ۵- سند شماره ۰۴۱۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سنندج {تدارکات} به تهران {تدارکات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

در حال حاضر حدود ۲۰۰ نفر از بچه های جهاد هستند که تاکنون یکی دو تا از بیمارستان هایی که بلااستفاده بود را جهت مورد استفاده قرار گرفتن، آماده کرده اند همچنین مخابرات و رادیو تلویزیون را در اختیار و به راه انداخته اند. ... قریب ۳۰۰ الی ۴۰۰ جسد مسلمانان در اطراف سیلوی سنندج هست که می کشند و به آنجا می بردند. ... از طرفی دیگر همین سه روز پیش به علت عدم تسلط کامل سپاه و ارتش توسط عناصر مزدور سه برادر را که فامیلشان نمکی است، به جرم مسلمان بودن اعدام کردند و الآن هم گاهی اوقات از ارتفاعات شهر یا بعضی از منازل خمپاره شلیک می کنند. ... خیلی از جوان ها از شهر خارج شده اند و احتمالاً الآن در ارتفاعات هستند، ولی از کسانی که در شهر مانده اند اکثرشان با ما موافق اند، اما به علت همان جو رعب و وحشتی که قبلاً اشاره کردم باعث شده که مردم تماسشان با ما کم شود، ولی به هر حال ما اطلاعات لازم را در محل های خلوت تر، از مردم کسب می کنیم.... دو جسد از هواداران مجاهدین در اینجا هست که مدارک نشان می دهد از تهران آمده بودند، البته این مطلب را ما از محل زندگی شان و مدارکی که از جیب آنان به دست آورده ایم نشان یافتیم همچنین در نیمی از محل هایی را که ما جهت پاک سازی می گردیم کتاب های مجاهدین وجود دارد.... آقای موسوی جهت فراهم نمودن زمینه برای شروع محاکمه دستگیر شدگان درگیری ها [ی] اخیر به سنندج آمد و هم اکنون در قسمت تحقیقات سپاه مشغول بررسی این مسئله می باشد. ...

بر اساس تهدیدات عناصر ضدانقلاب مبنی بر اینکه هرکس مغازه اش را باز کند آن را منفجر می کنیم ما هم جهت خنثی کردن این مطلب چنین اطلاعیه ای صادر کردیم. (۱)... عده ای از صاحبان مغازه به علت شکسته شدن شیشه های مغازه شان و همچنین خارج شدن از شهر در طی درگیری و عدم بازگشت آنان تاکنون به سنندج مغازه آنها بسته است، ولی کسانی که خود در شهر هستند تا حالا- مغازه های خود را گشوده اند و می توان گفت اکثر مغازه ها باز است. ... کارهایی که ما فعلاً در حال انجامش هستیم به راه انداختن اداره های دولتی و تصفیه عناصر فاسد، دستگیری عناصر و مسببین درگیری های اخیر و به طور کلی کوشش و تلاش جهت بازگرداندن حالت عادی و عمومی شهر و همچنین پاک سازی راه های ورودی شهر خصوصاً جاده کرمانشاه به سنندج هستیم.» (۲)

۵۳۸

حل مسئله ناامنی ناشی از تحرکات ایزدایی و مسلحانه در جاده های منتهی به سنندج، به خصوص در جاده اصلی کرمانشاه به سنندج که از مراکز مستعدی چون دیواندره و کامیاران می گذرد، از مهم ترین عوامل عادی شدن وضعیت سنندج محسوب می شود.

در ادامه دستورالعمل های قبلی مبنی بر پاک سازی این مسیر که قرار است از ۲/۳/۱۳۵۹، آغاز گردد، (۳) امروز از مرکز فرماندهی عملیات سپاه در تهران این پیام به ستاد عملیات غرب ارسال

ص: ۱۰۰۸

۱- * منظور اطلاعیه ای است که از رادیو خوانده شد و در روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹ به آن اشاره شده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- ** نمونه ای از دستورالعمل های مذکور در روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹، ذکر شده است.

شد: «طبق قرار قبلی در کمیسیون وزرای امنیتی به منظور پاک سازی محور کرمانشاه - سنندج، ۳۰۰ نفر پاسدار و ۱۵۰ نفر ژاندارم لازم بود زیر [نظر] فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی قرار گیرند از آنجا که ژاندارمری حاضر به تأمین فوق نشد و سپاه هم اکنون هیچ گونه اقدامی در این باره نکرده است، لذا درخواست شده است {از طریق سماجا} که سپاه علاوه بر ۳۰۰ نفر، ۱۲۰ نفر هم اضافه تأمین کند تا هرچه زودتر جاده کامیاران سنندج پاک سازی گردد.

مسئول ستاد کلاهدوز» (۱)

در این حال، مشکلات عدیده ای از جمله مسئله نیروی داوطلب جایگزین، بروز می یابد که با توجه به اینکه بخش عمده ای از توان کنونی در حل مسائل، متکی به نیروهای داوطلب است موضوعی واجد اهمیت تلقی می شود. در پیام امروز فرمانده سپاه کامیاران به سپاه کرمانشاه آمده است: «احتیاج به نیرو داریم. سریعاً اقدام شود، ۳۰ نفر از یزد و سمنان در کامیاران بودند که بدون اجازه رفته اند.» (۲) (۳)

امروز همچنین این پیام در ساعت ۱۳:۰۰ از دیواندره به کرمانشاه ارسال شد: «احتیاج شدید به نیرو داریم، سریعاً اعزام کنید.» (۴) پیام امروز سپاه زنجان به تهران نیز مؤید وجود مشکل کمبود نیرو در دیواندره است. متن پیام چنین است: «تعداد ۳۲ نفر از برادران زنجان فقط در دیواندره مستقر هستند و وقت مأموریت آنها نیز تمام شده و پاک سازی منطقه نیز به علت نبودن افراد انجام نشده، ضمناً سپاه با ارتش و افسران مؤمن با اجازه فرمانده تیپ هماهنگی کرده که در صورت بودن نیروی کافی سپاه به پاک سازی بپردازند و سپاه از لحاظ نگهداری و هم از نظر تدارکاتی خیلی در مضیقه هستند. سپاه بیچار تدارک نمی کند {از لحاظ غذا و وسایل نقلیه}.» (۵)

از سوی دیگر، سپاه کرمانشاه که مرکزی برای توزیع نیازهای ذکر شده از کامیاران و دیواندره است امروز، در تلفن گرامی به تهران اعلام کرد: «اینجا در حدود ۷ روز است که نه مهمات داریم و نه تدارکات، برادران خانی و حاج طهماسبی را فرستاده ایم و هیچ اقدامی نشده است اگر چنین باشد ما نمی توانیم کار کنیم.» (۶)

یادآوری می شود گردنه صلوات آباد به عنوان گلوگاه دیگری در جاده همدان به سنندج مطرح بوده است که قبلاً مورد پاک سازی قرار گرفته و امروز گزارش آن در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد که حاوی اطلاعاتی از این پاک سازی است. به گزارش خبرنگار این روزنامه از همدان، نیروهای سپاه قروه موفق به پاک سازی دو منطقه و تصرف گردنه صلوات آباد در محور قروه سنندج شدند. در این عملیات یک دستگاه کامیون کابین دار مجهز به دستگاه های پیچیده که در اختیار سازمان چریک های فدایی خلق بوده است از ضدانقلابیون به دست آمد. دستگاه های مدرن مخابراتی مذکور قادر به تماس با کشورهای خارجی و قابل حمل و نقل می باشند. منطقه گنجی و دهگلان و پس از آن گردنه صلوات آباد در محور قروه سنندج پاک سازی گردید و تعداد زیادی سلاح و مهمات و خودرو به دست پاسداران افتاد. (۷)

ص: ۱۰۰۹

- ۲- * در هامش نسخه ای از این پیام که برای مرکز فرماندهی سپاه ارسال گردیده، نوشته شده است: «از فرمانده سپاه یزد و سمنان توضیح خواسته شود و ضمناً جایگزین آنان اعزام گردد. امضا»
- ۳- سند شماره ۰۴۱۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کامیاران به کرمانشاه، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۹۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از دیواندره به کرمانشاه، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران {عملیات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از کرمانشاه به تهران، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

خبرهای مندرج در مطبوعات حاکی از موفقیت چشمگیر مربوط به تحرک جدیدی در حل مسئله بانه است، اما در صحنه عمل، با وجود اقدامات جدید، وضع بحرانی گذشته ادامه دارد.

روزنامه کیهان در شماره امروز خود، در تیتراصفحه اول نوشت: "محاصره پادگان بانه شکست" در متن این خبر آمده است: «گزارش‌های رسیده از بانه حاکی است که در اطراف پادگان این شهر درگیری همچنان ادامه دارد. در همین حال، یک مقام مطلع در ستاد مشترک ارتش در تهران در گفت و گویی اعلام کرد که روز گذشته، ستاد مشترک به منظور تقویت پادگان بانه به آن منطقه نیرو اعزام داشته است.» در ادامه این گزارش بعد از اشاره به اخبار دیگر مناطق کردستان آمده است: «صبح امروز، یک مقام موثق در ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در گفت و گویی با کیهان اعلام کرد که به دنبال اعزام نیروهای کمکی به پادگان بانه این پادگان از محاصره درآمد. این مقام افزود که عملیات شکست محاصره به وسیله هلیکوپترهای اعزامی انجام شد که مواضع دشمن در اطراف پادگان را در هم کوبیدند. در این عملیات تعدادی از نیروهای ضدانقلابیون دستگیر و بعضی از آنها فرار کردند و اکنون این پادگان تقویت شده است.» (۱)

در عرصه عمل، ساعت ۱۵:۳۰، ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری خبر داد: «تعدادی از افراد حزب دمکرات کردستان مسلح به سلاح‌های کلاشینکف و آر.پی.جی. ۷ و اسلحه ضدهوایی از طریق کوهستان به طرف بانه حرکت نموده اند.» (۲) قبلاً هم خبرهای رسیده تا ساعت ۷ صبح، حاکی از این بود که «تعداد زیادی از مهاجمین به سمت بانه حرکت و در قهوه‌خانه کوئنج در ۲ کیلومتری بانه تجمع و قصد دارند هنگام تاریکی تقسیم بندی شده و حرکت نمایند.» (۳)

همچنین گزارشی که ژاندارمری در ساعت ۱۹:۲۵، به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد، حاکی است: «۱. تعداد ۳۵ نفر افسر و درجه دار نیروی مخفی [مخصوص] که تعداد ۲۰ نفر در کوه اربابا و ۱۵ نفر در پادگان بانه پیاده شده بودند تاکنون از سرنوشت ۲۰ نفر اطلاعی در دست نیست و برای اشغال مواضع داخلی و سرکوبی مهاجمین مستقر در اطراف بانه به انگیزه قطع ارتباط مشخص نگردیده است.» (۴) ۲. اغلب ارتفاعات بانه همچنان در اشغال ضدانقلابیون بوده و تیپ ژاندارمری بانه با وجود مشکلات زیاد از موجودیت خود نهایت تلاش و دفاع را می نمایند.» (۵)

در گزارش بعدی اوضاع بعد از ظهر تا شب، چنین ذکر شده است: «۱. ... مهاجمین با سلاح‌های سبک و خمپاره ۱۲۰ و تفنگ ۱۰۶ و آر.پی.جی. ۷ پادگان و گروهان ژاندارمری بانه [را] زیر آتش گرفتند که پرسنل خودی با پشتیبانی هلیکوپترهای کبری به آتش ضدانقلابیون پاسخ و ۲ نفر از پرسنل تیپ مجروح گردیدند. ۲. ضدانقلابیون با نصب بلندگو در شهر و در نزدیکی پادگان اعلام می کردند

اگر ارتش کوه اربابا را از ما گرفت شهر در اختیار ماست. ۳. تاکنون وضع کوه اربابا و

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- سند شماره ۰۴۱۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به ژاجا، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۱۱۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نراجا، شماره ۳۷، از ۳۰/۲/۱۳۵۹ تا ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- * به هم ریختگی عبارت از سند است. منظور این است که پیاده شدن نیروها برای سرکوبی مهاجمان بوده و بی اطلاعی از وضع آنها، به دلیل قطع ارتباط است.

۵- سند شماره ۰۴۲۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

پرسنل پیاده شده روی کوه به انگیزه [به دلیل] قطع تماس روشن نگردیده است.» (۱)

در ساعت ۲۲:۴۰، مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک تلفن گرامی بدین شرح زد: «طبق خبر واصله از بانه از طریق سپاه مراغه وضعیت پادگان بانه بسیار خطرناک است و طبق اظهار برادر رسولی مسئول پادگان بانه ۵۰ درصد نیروها شهید و بقیه نیز روحیه آنها ضعیف شده، اگر کمک نرسد پادگان سقوط خواهد کرد. خواهشمند است هرچه زودتر اقدامات لازم به عمل آید.» (۲)

در ادامه، دقایقی بعد از نیمه شب تلگراف سیار فرمانده گروهان ژاندارمری بانه خبر داد: «هم اکنون هواپیما [ها]ی فانتوم روی پادگان ظاهر شده اند تک تیراندازی ادامه دارد، ولی در مدت یک ساعت گذشته، در زیر آتش شدید سلاح های سنگین مهاجمین قرار داشته ایم که به آتش آنان پاسخ داده شده، ولی احتمال خطر ظرف امشب، وجود دارد. جسدهای موجود تاکنون تخلیه نشده... و اثر نامطلوبی در روحیه پرسنل به جا گذارده است. مقرر فرمایید درمورد شکستن حلقه محاصره و تخلیه اجساد اوامر مقتضی صادر، نتیجه را ابلاغ دارند.» (۳)

۵۴۰

سقز و مهاباد از جمله شهرهایی هستند که در حاکمیت گروه های مسلح غیرقانونی قرار دارند و درعین حال نیروهای مسلح نظام نیز در آنجا حضور دارند. امروز، علائمی از تدارک احتمالی نظام برای پاک سازی سقز و تحرکات دیگری مربوط به مهاباد مشاهده شد.

در ساعت ۱۵:۲۵، ستاد مشترک ارتش در پیامی به مرکز فرماندهی سپاه اعلام کرد: «چون به زودی بایستی سقز پاک سازی شود دستور فرمایید به طور موقت ۱۰۰ نفر پاسدار [به] پادگان سقز اعزام دارند که با همکاری و هماهنگی پادگان نسبت به پاک سازی شهر اقدام نمایند.» (۴)

پیام مذکور به اضافه این دستورالعمل برای نیروی زمینی ارتش جهت آگاهی ارسال شده است: «جهت آگاهی و پیروی موضوع فوق ضمناً چون شناسایی مستلزم عملیات زمینی بلافاصله می باشد علی هذا دستور فرمایید از لشکر برنامه زمانی اجرای پاک سازی تنظیم و به موقع درخواست شناسایی هوایی نماید.» (۵)

ساعتی بعد، کلاهدوز رئیس ستاد سپاه، به سپاه کرمانشاه پیام داد: «طبق اطلاع رسیده شهر سقز تقریباً خالی شده، پیشمرگ ها فراری و تصرف شهر آسان می باشد. با ستاد سنندج بایستی هماهنگی به وجود آید تا اقدام شود.» (۶) یادآوری می شود روز قبل سپاه میاندوآب در پیامی به کلاهدوز اطلاع داده بود که «نیرو اعزام کنید. وضع سقز مساعد، شهر تقریباً خالی شده، پیشمرگان فراری و تصرف شهر آسان می باشد، سریعاً اقدام شود.» (۷)

درباره مهاباد، امروز اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سپاه به واحد اطلاعات سپاه تبریز اعلام کرد: «طبق اطلاع واصله قرار است ضدانقلاب در کردستان از طریق تبریز به مهاباد و ارومیه به مهاباد تدارک و پشتیبانی شوند. بدین وسیله مقرر می شود که کلیه اتومبیل های حامل دارو بازرسی

- ۱- سند شماره ۰۶۳۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا {رکن ۳ عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۰۴۱۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سپاه {مرکز فرماندهی} به سماجا ۲ {مرکز فرماندهی}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۰۶۳۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ دایره عملیات} به دفتر ریاست جمهوری، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۰۴۱۳۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ {مرکز فرماندهی} به سپاه پاسداران، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۵- همان.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی عملیات به سپاه کرمانشاه، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۰۴۱۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از میاندوآب {تبریز} به سپاه مرکز {عملیات}، ۳۰/۲/۱۳۵۹.

در صورتی که متعلق به سازمان های دولتی نبوده آنها را ضبط و به بهداری سپاه تحویل تا ترتیب انتقال آنها به منطقه داده شود.» (۱)

امروز همچنین در ساعت ۱۸:۰۰، حزب دمکرات اجتماع بزرگی در مهاباد برگزار کرد. گزارش شهربانی مهاباد از این قرار است: «از طرف حزب دمکرات میتینگی در میدان شهیدان مهاباد برگزار گردید. در این میتینگ که عده کثیری از اهالی شهر و سایر مناطق کردستان شرکت داشتند دکتر قاسملو سخنانی کرد، نامبرده در این سخنرانی اشاره به وقایع شش ماه اخیر کردستان کرد و در مورد طرح ۲۶ ماده [ای] هیئت نمایندگی خلق کرد و طرح شش ماده ای حزب دمکرات و نیز درگیری اخیر کردستان بیاناتی ایراد و سپس جنگ در داخل شهرها [را] محکوم و چنین ادعا کرد باینکه دولت راه مذاکره را بسته است ما همیشه برای مذاکره حاضریم چون معتقد به جنگ و برادر کشی نیستیم و از فرمایشات رئیس جمهور که فرمودند مردم کرد سلاح ها را مخفی کنند و ببینند حق آنها را خواهیم داد یا خیر (۲) استقبال و آن را منطقی تلقی نموده و آمادگی حزب دمکرات را برای مناظره تلویزیونی اعلام می کنیم.» (۳) (۴)

شب هنگام، اتفاقی نادر در این شهر روی داد که علت و هدف آن روشن نگردید. ماجرا این گونه بود که سینما امید یکی از دو سینمای مهاباد، دچار حریق شد و با وجود فعالیت سه ماشین آتش نشانی، پنج ساعت، در آتش سوخت. به گزارش خبرنگار کیهان: «حریق که از ساعت ۱۰ شب چهارشنبه، آغاز شده بود تا ساعت ۳ بامداد، ادامه داشت. علت حریق و میزان خسارات وارده هنوز معلوم نشده است. در رابطه با آتش سوزی این سینما ۲ نفر دستگیر شدند و بازجویی از آنان ادامه دارد.» (۵)

۵۴۱

آنچه امروز قاسملو در مهاباد تحت عنوان ضرورت مذاکره مطرح کرد، نوعی واکنش به روند اخیر قضایا در سنندج است و بجز وی افراد دیگری نیز آن را مطرح می کنند. تجربه تلخ مذاکره

(عبدالرحمن قاسملو در میتینگ حزب دمکرات مدعی شد:

باینکه دولت راه مذاکره را بسته است، ما همیشه برای مذاکره حاضریم.)

ص: ۱۰۱۲

۱- سند شماره ۰۴۱۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحد اطلاعات سپاه تبریز، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲- * البته صحبت های بنی صدر راجع به استفاده نکردن از سلاح در مطالبات، به معنای خلع سلاح و بی نتیجه بودن سلاح بود نه مخفی کردن آن. قاسملو عمداً این اشتباه را مرتکب شده است تا تأثیر اساس حرف بنی صدر را خنثی کند.

۳- ** ضمیمه دارد؛ نگاهی به آخرین وضعیت شهر مهاباد در گزارش به فرماندهی سپاه.

۴- سند شماره ۰۶۲۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۳/۳/۱۳۵۹، ص ۲.

در گذشته و سوءاستفاده شدید گروه های مسلح غیرقانونی از فرصتی که از این طریق به دست آوردند، تقریباً کلیه نیروهای هوادار نظام را به بی فایده و مضر بودن مذاکره رسانده است.

در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، مصاحبه با فردی که "معاون فرماندهی عملیات سپاه پاسداران مستقر در سنندج" معرفی شد، درج گردید. وی در پاسخ به این سؤال که «چنانچه دولت در ادامه جنگ بخواهد هیئتی جهت مذاکره معرفی کند، عکس العمل شما در قبال آن چیست؟» گفت: «حدود سه روز پیش هیئتی از طرف سپاه پاسداران مستقر در سنندج به حضور رئیس جمهور رفت و صریحاً به ایشان گفتند که سپاه پاسداران با هیچ گونه مذاکره ای کنار نخواهد آمد، بلکه همان طوری که آیت الله منتظری گفته اند ما جهت پاک سازی کامل منطقه تا آخرین قطره خون خود استقامت می کنیم. ضمناً اگر به این حرف ما توجه نشود و احتمالاً مذاکره ای صورت بگیرد، ما بدون توجه به آن راه خود را ادامه می دهیم.» (۱)

در شماره امروز همین روزنامه، مصاحبه ای نیز با سرهنگ صدوری فرمانده لشکر ۲۸ سنندج، درج شده است. وی در مورد وضعیت گروه های مسلح درگیر در سنندج که اکنون از شهر خارج شده اند و ممکن است دست به تحرکات مسلحانه در بانه یا مناطق دیگر بزنند، گفت: «اینها را تعقیب خواهیم کرد تا مرزها را به طور کامل ببندیم و ممکن است حملاتی پراکنده داشته باشند. ضمناً پادگان بانه مواضعش مستحکم شده و نه اینکه سقوط کرده و تقویت شده، تجربه ثابت کرده همان طوری که حضرت آیت الله العظمی منتظری فرمودند مذاکره به معنی شکست است. مذاکره کردن یعنی تقویت گروه ها و نابودی مردم.» (۲)

در این حال اظهارات امروز آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو مؤثر شورای انقلاب، نشان می دهد که فراتر از هرگونه بحث راجع به مذاکره، تصمیماتی تعیین کننده درباره قضایای کردستان اخذ شده است. اتفاقاً در جناح بندی کنونی نظام، در این باره بیشتر از سایر قضایا تفاهم وجود دارد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب، طبق برنامه هر هفته در مصاحبه مطبوعاتی به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ گفت.

در این نشست مطبوعاتی خبرنگار روزنامه اطلاعات سؤال کرد: «چندی قبل حزب دمکرات کردستان طرح شش ماده ای برای کردستان ارائه داد و دولت هم این طرح را پذیرفت، ولی چرا تاکنون اجرا نشده؟ اصولاً سیاست دولت در قبال مسائل کردستان چیست؟ استدعا می کنم این را پاسخ دهید و قضایای کردستان چگونه می خواهد خاتمه پیدا کند؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «شما از هر ایرانی و هر ایرانی مقیم در مناطق کردنشین، برادران و خواهران کرد که به راستی با تجزیه طلبی مخالف باشند بپرسید که بالاخره در کردستان چه باید بشود، جواب روشن است، جواب این است که در کردستان باید سلاح بر زمین گذاشته شود. سلاح به دولت تحویل داده شود و دولت موظف است برای مردم کردستان همه گونه اقدامات

ص: ۱۰۱۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

سودمند را انجام دهد و به مردم منطقه همان اختیاراتی را که مردم استان ها و مناطق دیگر دارند بدهد. یک وقت است مردم کردستان اختیاراتی بیش از آنچه مردم یزد، مردم کرمان، مردم خراسان دارند می خواهد، در اینجا سؤال است چرا؟ مگر فرقی هست. یک وقتی همان را می خواهند پس اگر همان اختیارات را بخواهند باید سؤال از دولت و مسئولان مملکت شود که چرا به آنها چنین اختیاراتی نمی دهند، اگر بیش از آن بخواهند از آنها باید سؤال شود که چه می خواهند و چرا و به چه دلیل می خواهند؟ تمام مردم یک کشور در برابر قانون باید قانون مساوی داشته باشند. ما معتقد هستیم که برادران و خواهران کرد مثل تمام خواهران و برادران دیگر مناطق ایران باید حقوق مساوی و حقوق کافی داشته باشند. بنابراین باید واقعاً شرایط عمومی یک کشور را دید تا ببینیم در رابطه با دادن اختیارات محلی هرچه بیشتر به مردم هر جا برای اداره خودشان، تا کجا می توانیم پیش برویم، چه مقدار امکانات داریم، آنها چه امکاناتی دارند و در چه شرایطی هستیم. در کردستان هم باید همان طور عمل شود. من معتقد هستم مسئله کردستان از نظر دولت خیلی روشن است مسئله کردستان و وضع کردستان باید به همان صورت باشد که وضع استان یزد، وضع استان کرمان هست بنابراین وقتی به آن صورت درآمد هیچ مشکلی برای دولت و برای مردم کردستان نخواهد بود.»

خبرنگار مذکور در ادامه پرسید: «پس طرح خودگردانی چه می شود؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «این خود گردانی را بیش از آنچه مردم یزد دارند، هست یا به همان اندازه؟ اگر این خود گردانی واقعاً خوب و مفید است باید به مردم یزد هم داده شود و اگر این خود گردانی در شرایط کنونی مفید نیست چرا به مردم کردستان داده شود؟ من فکر می کنم مردم کردستان دوست دارند با سایر ملت ایران دارای حقوق مساوی باشند.»

خبرنگار پرسید: «آیا زبان و فرهنگ و قومیت نمی تواند عاملی برای جداعمل کردن درباره کردستان باشد؟»

دکتر بهشتی در پاسخ گفت: «هر قومی زبان خودشان را دارند مگر مردم آذربایجان، آذربایجانی صحبت نمی کنند، مگر لر هم برای خودش قومیت ندارد؟ گیلک هم دارد، خراسانی هم قومیت دارد حتی در یک شهر، در یک استان شما می بینید، جاهایی هست که زبان خاص خود را دارند، آیا کسی می خواهد این خصوصیات را از آنها بگیرد بله اینها را می توانید بگویید که یزد این فرق را دارد که زبانشان فارسی است و در مدارسشان فقط فارسی تدریس می شود، در کردستان کردی هم تدریس شود، البته شکی نیست زبان آنها، فرهنگ آنها، سنن آنها باید محترم شمرده شود و این آزادی و انواع آن به ایشان داده شده و این حق را در قانون اساسی هم داریم.» (۱)

یادآوری می شود دکتر بهشتی ظهر دیروز، در محل مقر سپاه گفته بود: «ما تا پاک سازی کامل در منطقه غرب هیچ صلحی را نخواهیم پذیرفت.» (۲)

ص: ۱۰۱۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۳/۱، ص ۱۶.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۲.

درحالی که در مسئله کردستان، چشم انداز حل مسئله به نفع نظام تا حدی روشن شده است، گزارش های تحلیلی سپاه حاوی هشدارهایی درباره مناطق دیگر از جمله گنبد و جیرفت کرمان است.

واحدهای اطلاعات سپاه در بهشهر، ساری، گرگان و گنبد، امروز این پیام را از مرکز دریافت کردند: «طبق اطلاع واصله از منبع موثق، ضدانقلاب درصدد تدارک یک جنگ همه جانبه در منطقه گنبد علیه حکومت جمهوری اسلامی هستند و از قرار معلوم از سراسر کشور اسلحه و مهمات خود را به منطقه سرازیر نموده اند و درصدد شناسایی و سازماندهی هستند. در این رابطه برادران سپاه باید هشیاری خود را بالا برده تا بتوانند به موقع ضدانقلاب را سرکوب کنند.» (۱) در این پیام شکست ضدانقلاب در کردستان، از دلایل این قضیه اعلام شده است.

در جیرفت، درگیری ایجاد شده امروز از نوعی دیگر و به عبارتی غیرسیاسی بود. این درگیری با حمله مسلحانه به یک مقر سپاه در ساعت ۵:۲۰ بامداد، شروع شد. به گزارش ستاد مشترک ارتش در این حمله «افراد قنبر ناروئی با عده ای مسلح پاسداران مستقر در کشمیران را واقع در... (۲) جیرفت محاصره و به روی آنان و ساکنین محل تیراندازی می نمایند. بر اثر تیراندازی متقابل پاسداران، اشرار عقب نشینی و متواری می شوند. در نتیجه یک زن کشته و یک دختر بچه مجروح می گردد که یک اکیپ از پاسگاه قلعه گنج و یک اکیپ از پاسگاه ژاندارمری سفرحان به محل وقوع حادثه اعزام گردیده اند.» (۳)

در گزارش سپاه بندرعباس آمده است: «پس از هماهنگی با سپاه کرمان تعداد ۱۵ نفر پاسدار به منطقه مذکور به سرپرستی برادر حسن ذاکری اعزام شدند. تاریخ اعزام ۳۱/۲/۱۳۵۹ ساعت ۱۲ شب.» (۴) این درحالی است که سپاه کرمان نیز در ساعت ۲۳:۴۵، اعلام کرده بود: «ما نیرو به منطقه فرستادیم، ولی به علت کمبود از بندرعباس هم کمک خواستیم که آنها هم امشب فرستاده اند.» (۵)

با این حال، احتمال دامن زدن به این ماجرا و توسعه نابسامانی در این منطقه از نظر سپاه کرمان وجود دارد. گزارش امروز این سپاه به تهران علامتی از این نگرانی است: «دو اتومبیل اسلحه از کرمانشاه به مقصد عشایر جیرفت حرکت کرده است منابع محلی گزارش می دهند که در دو روز آینده احتمال حمله مسلحانه از طرف دو قبیله ای که به تازگی متحد شده اند به سپاه جیرفت یا فهرج وجود دارد. یکی از اتومبیل ها مینی بوس سبز رنگ به شماره... و اتومبیل دوم نیز خاور است. یک ماشین استیشن خاکستری رنگ نیز اسکورت آنها می باشد.» (۶)

ص: ۱۰۱۵

۱- سند شماره ۰۴۱۹۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحدهای اطلاعات سپاه ساری، بهشهر، گرگان و مشهد، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۲- * کلمه در سند ناخواناست، منطقه ای در حوالی جیرفت است.

۳- سند شماره ۰۴۱۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا مرکز فرماندهی به ژاجا، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۰۶۳۵۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بندرعباس به تهران {عملیات}، ۱/۳/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۰۴۱۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به تهران {عملیات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۰۴۱۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان به تهران {اطلاعات}، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

امروز، طبق اعلام قبلی، اجلاس سه روزه "حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی" در قم آغاز شد. این اجلاس از سوی سه تشکل مشهور جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه اسلامی دانشگاهیان، دفتر تحکیم وحدت {انجمن های اسلامی و سازمان ها و دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور} و تشکل جدیدالتأسیس "جماعت تحکیم وحدت طلاب و دانشجویان" برپا شده است.

به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، «صبح امروز {۳۱/۲/۱۳۵۹}، طلاب حوزه علمیه همراه با مردم قهرمان قم با شور و هیجانی خاص و با نقل و گلاب از دانشجویان انجمن اسلامی که به این شهر آمده اند، استقبال کردند. دانشجویان ابتدا در میدان امام خمینی قم تجمع کرده و پس از آن همراه با مستقبلین به طرف مدرسه فیضیه راه پیمایی کردند و شعارهایی چون "فیضیه، دانشگاه، دو سنگر انقلاب"؛ "دانشجو، روحانی، میثاقان الهی است" می دادند. پس از اتمام راه پیمایی در مکان هایی که برایشان در نظر گرفته شده بود مستقر شدند.» (۱)

در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی نیز آمده است «قم شاهد یکی از پرهیجان ترین و مقدس ترین روزهای خود بود.... راه پیمایی که شامل اعضای انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان و اساتید مسلمان دانشگاه ها بودند، در صف های منظم از مقابل مجتمع آموزش عالی قضایی قم تا مدرسه فیضیه راه پیمایی کردند و این درحالی بود که مدرسین حوزه علمیه قم، طلاب، دانشجویان و سایر اقشار و [مردم] مبارز قم به استقبال برادران و خواهران دانشجوی مسلمان خود آمده بودند.»

در میدان امام، ورودی شهر قم، دکتر عبدالله جاسبی به نمایندگی از طرف اساتید مسلمان و یکی از دانشجویان و یکی از طلاب حوزه علمیه چند سخنرانی کوتاه ایراد کردند. (۲)

اجلاس مزبور ساعت ۵ بعدازظهر، به طور رسمی شروع به کار کرد. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، در شروع برنامه پس از برگزاری نماز جماعت و تجمع در مدرسه فیضیه، پیام انجمن اسلامی دانشجویان قم و سپس پیام برادران دانش آموز انجمن اسلامی قم و پیام مدرسه علمیه رسالت خوانده شد و پس از قرائت پیام نوروزی امام خمینی، شیخ محمد یزدی از اساتید حوزه علمیه و نماینده مردم قم در مجلس شورای ملی مطالبی درمورد انقلاب فرهنگی بیان کرد. وی در قسمتی از سخنان خود گفت: فرهنگ اسلامی طرز تفکر و نوع اندیشیدن است که زندگی انسان براساس آن نوع تنظیم می شود و انسان آن طور زندگی می کند که فکر می کند. با سخنرانی یکی از دانشجویان برنامه اولین روز گردهمایی پایان یافت. (۳)

به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی، در برنامه امروز، یکی از طلاب حوزه علمیه قم مقاله هشدار را قرائت کرد. این مقاله درمورد سوءاستفاده منافقین و معاندین اسلام از صداقت برادران بود. (۴)

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۷.
- ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۷.

جناح بندی کنونی حاکمیت، به تدریج و به آرامی به دوقطبی بنی صدر بهشتی تبدیل می شود.

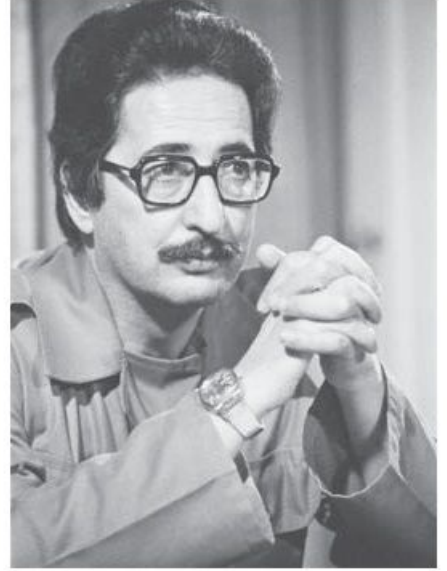
این امر در واقع مطابق مشی سازمان مجاهدین خلق است که به جای جناح خط امام، شخص بهشتی و پشت سر وی حزب جمهوری اسلامی مخاطب تبلیغاتی باشد. تحت تأثیر مستقیم و غیرمستقیم سازمان، بنی صدر نیز به تدریج به چنین جهتی سوق داده می شود و در این میان جناح بنی صدر در سطح رسانه، شدت برخوردهای تبلیغاتی را در دستور کار دارد، ولی جناح مقابل در عمل {به طور مثال در انتخاب نخست وزیر} استواری نشان می دهد و در تبلیغات ملایم است، مصاحبه امروز دکتر بهشتی بروزی از این وضعیت است.

روزنامه انقلاب اسلامی ارگان هواداران بنی صدر نوشت: «دکتر بهشتی در پاسخ این سؤال که نظر شما در مورد اظهارات اخیر رئیس جمهور در مورد شما چیست؟ گفت: برای من این طور نقل کرده اند که آقای بنی صدر در یک گفت و گویی گفته اند که این سمپاشی های رادیوهای بیگانه است که به منظور تفرقه اندازی و جدایی افکنی از این مطالب منتشر می کنند. فکر می کنم که آقای بنی صدر و همه دوستان ما حساسیت شرایطمان را درک می کنند و می دانند که حتی کمترین جمله ای که بویی از این گونه مطالب خلاف از آن به مشام برسد وسیله و دستاویزی خواهد بود برای دشمنان داخلی و خارجی پیروزی انقلابمان. به هر حال امید من این است که آقای بنی صدر و مجلس و همه دوستان دیگر بتوانند با وحدت نظر و اتفاق کامل مسئولیت هایشان را برای شتاب بخشیدن برای پیشرفت این انقلاب در خط اصیل اسلامی و در خط اصیل استقلال و رعایت کامل شعار نه شرقی، نه غربی پیش ببرند.» (۱)

به نوشته مطبوعات، ارگان جناح مقابل بنی صدر یعنی روزنامه جمهوری اسلامی در همین مصاحبه سؤال کرد: «این تصور در اذهان است که امام با خواسته رئیس جمهور برای انتخاب نخست وزیری موافقت کرده است، ولی چگونه شورای انقلاب در این مورد به نتیجه نرسیده است؟»

دکتر بهشتی پاسخ داد: «هیچ کس مخالفت اصلی ندارد، امام موافقت کردند که ایشان می توانند قبل از اینکه مجلس اعتبارنامه هایش

را تنظیم کند و آماده بشود فردی را با وزیرایش انتخاب بکنند و شورا تا آماده شدن مجلس {که اختیارات مجلس را دارد} عین آن نقش را به عهده بگیرد. بنابراین این تابع این است که ایشان بتوانند چنین فردی را با وزیرایش انتخاب بکنند و شورا هم تصمیم بگیرد چون مسئله مهم این است که اگر این نخست وزیر و وزرا طوری

{بنی صدر در مقام فرماندهی کل قوا قرار گرفته ولی در مقابله با جناح رقیب به ویژه در مسئله انتخاب نخست وزیر، روز به روز خود را ضعیف تر و محدودتر می بیند.}

ص: ۱۰۱۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۳.

انتخاب نشوند که تقریباً ۹۰ درصد به کار آینده شان مطمئن باشند چطور می توانند الآن کاری انجام بدهند؟ چطور می توانند نقشی به عهده بگیرند؟ در واقع این است که انتخاب یک نخست وزیر و یک دولت در این شرایط به طوری که هم حالا مورد تأیید شورای انقلاب و تصویب امام باشد چون در شرایط کنونی باید این طور باشد و هم بعد از دو سه هفته از طرف مجلس بتواند رأی اعتماد بگیرد که این کار پیچیده ای است و کار ساده ای نیست.» (۱)

۵۴۵

مطالبی که شاهپور بختیار در مصاحبه با نشریه فرانسوی پاری ماچ مطرح کرده است، شفاف سازی نوع برخوردهای عراق را همراه دارد. اهمیت مسئله، بازگویی نقش عراق در تحرکات مسلحانه غرب کشور و نیز در تحریک و سازماندهی ارتشیان فراری برای تدارک کودتا یا اقدام نظامی دیگری علیه جمهوری اسلامی از زبان یکی از متحدان عراق و دشمنان نظام جمهوری اسلامی است.

بختیار پس از بازگشت از بغداد، در مصاحبه ای با نشریه فرانسوی پاری ماچ در پاسخ به پرسش خبرنگار درباره اینکه «در سفر اخیر خود به عراق به چه مسائلی برخورد کرده [است]؟» گفت: «عراقی ها خواستار ذره ای از خاک ایران نیستند، ولی می خواهند در برابر ملاحی که قصد صدور انقلاب ایران به کشورشان را دارند به مقابله برخیزند و به همین دلیل است که عراقی ها کردهای ایرانی را مسلح می کنند و به تحریک قبایل مرزنشین ایران می پردازند.»

وی در ادامه افزود: مطمئن باشید اگر انقلاب دیگری در ایران صورت بگیرد منشأ آن از عراق خواهد بود، زیرا تاکنون بیش از یک هزار افسر ایرانی در عراق تجمع کرده اند و بی شک اجتماع آنها در عراق برای ماهیگیری از شط فرات نیست.

پاری ماچ همچنین نوشته است: شاهپور بختیار کوچک ترین وحشتی از ارتش ایران ندارد و معتقد است که دیگر در ایران ارتشی در کار نیست. (۲)

۵۴۶

در شماره امروز ژون آفریک {چاپ پاریس}، مصاحبه ای با نورالدین کیانوری دبیر کل حزب توده با عنوان "چگونه می توان مارکسیست اسلامی بود" درج شده است. مصاحبه در واقع نوعی جدل یا دیالوگ با کیانوری است که آیا یک مشی صحیح انتخاب کرده است یا غلط؟ به همین دلیل مصاحبه با عبارت "خواهیم دید، بله خواهیم دید" پایان یافته است. در این مصاحبه کیانوری آرزوی خود را مبنی بر اینکه بتواند در جبهه متحد انقلابی از اعضا و ارکان باشد و در نهایت رهبری

ص: ۱۰۱۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- روزنامه نامه مردم، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

آن را برعهده بگیرد، بیان کرده است. مصاحبه کننده که فرد مطلعی است به نیروی شوروی اشاره کرده که در صورت احراز شرایط مطلوب تحت عنوان دفاع از دموکراسی به حمایت حزب توده وارد عرصه خواهد شد، اما کیانوری اصلاً این فرض را تأیید یا رد نکرده است. متن مصاحبه به نقل از بولتن داخلی بررسی روزانه مطبوعات جهان که توسط وزارت ارشاد ملی تهیه می شود، چنین است:

«مجله ژون آفریک: جانب داری شما نسبت به آیت الله خمینی و نظام اسلامی او که خواهان برقراری آن در ایران است باعث تعجب است. مذهب و مارکسیسم از نظر علمی با یکدیگر مغایر هستند.»

نورالدین

کیانوری: حزب کمونیست ایران جزمی نیست. این حزب سیاست خود را بر مبنای واقعیت های نهضت انقلاب ایران اجرا می کند.

واقعیت این است که کلیه طبقات مردم ایران که دارای احساسات مذهبی واحدی هستند طرف دار انقلاب هستند. تنها یک اقلیت جزئی که مستقیماً به دربار وابسته بوده مخالف انقلاب است. این انقلاب مذهبی است، ولی محتوای آن با کلیه ایده هایی که ما همواره به نشر آن پرداخته ایم مطابقت دارد و همچنین انقلابی است دموکراتیک، ضدامپریالیست و مردمی. دموکراتیک از این رو که سلطنت را واژگون ساخت و نظام تازه ای را بنا نهاد. نظامی که امکان زیستن در هر حزب و گروهی را می دهد. صفت ضدامپریالیستی این انقلاب در آن است که امریکا را دشمن شماره یک ایران به شمار می آورد و این راهی است که حزب توده از سی و نه سال پیش دنبال کرده و هرگز از آن خودداری نکرده است و بالاخره مردمی بودن انقلاب از این روست که دگرگونی اساسی به نفع ستم دیدگان همراه داشته است. این انقلاب سرمایه های عظیم ۸۰ درصد صنایع مراکز خصوصی را ملی کرد. درحقیقت انقلاب ایران به منزله قطع رابطه های قدرت بین طبقات می باشد و این به زیان طبقه بورژوازی و به نفع طبقه زحمت کش است. شکل مذهبی این انقلاب مسئله اساسی نیست. این محتوای اجتماعی آن است که اهمیت دارد.

ژون آفریک: مع هذا قانون اساسی ایران که شما به آن رأی داده اید، منشاء اسلامی دارد.

کیانوری: تکرار می کنم، این محتوا است که اهمیت دارد. قوانین ابدی نیستند آنها قابل تغییرند. در هر صورت قانون اساسی جنبه های مثبت دارد و ما برای تغییر جنبه های منفی آن مبارزه خواهیم کرد. مانند حقوق ملی گرایان، حقوق زنان و به خصوص وظایف رهبری پس از امام خمینی.

ژون آفریک: باوجود این [آیت الله] خمینی به شما اعتماد ندارد، او در کتابش برای یک دولت اسلامی می نویسد: "ما هرگز با مارکسیست ها همکاری نخواهیم کرد من به طرف دارانم دستور داده ام که چنین کاری نکنند. من می دانم که آنها روزی از پشت به ما خنجر خواهند زد. ..."

کیانوری: ما واقع بین هستیم. فیلسوف نیستیم که در کتاب ها در پی کشف مطالب باشیم. تا

امروز، [امام] خمینی آنچه را ما آرزو داشته ایم انجام داده است. ما به مشارکت مارکسیست ها و روحانیون ترقی خواه در بطن یک نهضت انقلابی معتقدیم. مردانی چون ناصر، قذافی یا حافظ اسد که انقلابیون مسلمان هستند در ابتدا به شدت مخالف کمونیست ها بودند، ولی زندگی آنها را به راهی کشاند که موضع خود را تغییر دادند. مبارزه علیه امپریالیسم منجر به اتحاد آنها شد.

تجربه بهترین معلم انسان می باشد. انقلابیون مسلمان و متعهد بالاخره با مارکسیست ها همکاری می کنند. ما به این قانون اعتقاد داریم.

ژون آفریک: بنابراین شما به منافع دمکراتیک تشکیلات کنونی معتقد هستید، ولی آیا به یک اقدام شدید از جانب احزاب و گروه های مذهبی علیه حزب توده، فکر نمی کنید؟

کیانوری: ما احتمال انحصارطلبی از جانب جنبش های مذهبی افراطی تشکیلات سیاسی را در نظر داریم. کاملاً امکان آن وجود دارد، ولی تصور می کنم که به اندازه کافی نیروهای قدرتمند در مرکز جنبش های مذهبی وجود داشته باشد که معتقد به آزادی فکر و عمل که امروزه در ایران وجود دارد، باشند. ما به سهم خود برای ایجاد یک جبهه واحد مبارزه می کنیم و هدف استراتژیکی ما تشکیل یک جبهه مردمی، دمکراتیک و ضدامپریالیستی است که کلیه سازمان های مذهبی یا سایر سازمان ها را که خواهان شرکت در آن هستند یک جا جمع کنند و حزب کمونیست ما، توده، که بهترین مبلغ آزادی ملت ایران است می تواند رهبری این جبهه را به عهده داشته باشد.

ژون آفریک: یعنی وضعیتی که از آن طریق شما روزی نیروهای شوروی را برای دفاع از دمکراسی در ایران فرا خواهید خواند؟

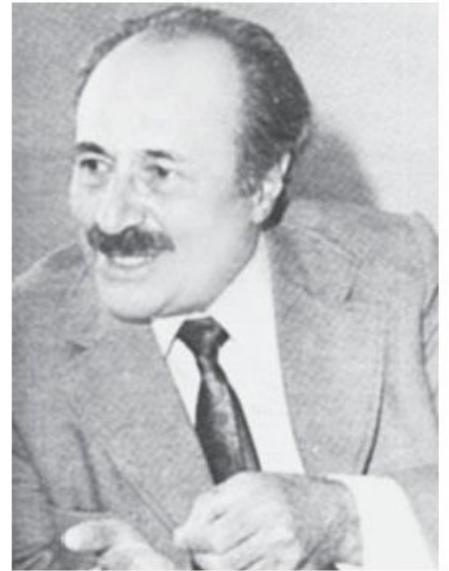
کیانوری: ما دلایل خود را نه بر مبنای فرضیات بلکه بر مبنای واقعیت ها ارائه می کنیم. ما واقع بین هستیم.

ژون آفریک: تاکنون ثابت شده که امپریالیسم و مذهب بنا به تعالیم خود مارکسیست ها، متحدانی علیه مارکسیست هستند، ولی گفته شما عکس این حقیقت را بیان می کند، این یک معجزه است؟

کیانوری: همین طور است.

ژون آفریک: خواهیم دید.

کیانوری: بله، خواهیم دید. ...» (۱)

{نورالدین کیانوری}

ص: ۱۰۲۰

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۱۳۵۹/۳/۵، صص ۱۱ و ۱۲، مجله ژون آفریک {چاپ پاریس}، ۲۱ مه ۱۹۸۰ {۳۱/۲/۱۳۵۹}.

در مرزهای ایران و افغانستان تحرکاتی انجام می‌گیرد که هرچند چشم‌انداز چندان حادی نشان نمی‌دهد، اما به دلیل جدید بودن، علامتی از نارضایتی دولت افغانستان و در واقع دولت شوروی به شمار می‌رود. امروز برای دومین روز متوالی، ۲ فروند هلیکوپتر افغانی حدود ۳۰۰ متر به حریم فضایی جمهوری اسلامی ایران تجاوز کردند. (۱) در این باره گزارش فرماندهی ژاندارمری به نقل از گزارش مرزبانی تایباد حاکی است: «در ساعت ۱۳:۳۵ روز جاری، ۲ فروند هلیکوپتر از طرف خاک افغانستان از محل گرگ آباد روی میله ۱۵ مرزی و پاسگاه‌های هشتادان و مطهری پرواز با تیراندازی پاسگاه مطهری مواجه و بازگشت نموده، ولی در نوار مرزی در حال گشت می‌باشند.» (۲) معاون ناحیه ژاندارمری خراسان به خبرنگار خبرگزاری پارس در مشهد گفت: به دنبال این تجاوز از سوی مرزبان تایباد در این زمینه به مرزبانان افغانستان شدیداً اعتراض شد. (۳) فرمانده ژاندارمری نیز اعلام کرد: «از طریق مرزبانی دستورات مراقبتی لازم به پاسگاه‌های مرزی ابلاغ شده است.» (۴)

یادآوری می‌شود قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، در پی تجاوز روز گذشته هلیکوپترهای افغانی به خاک ایران گفت: «این عمل از طرف شوروی در افغانستان صورت گرفته و به این ترتیب خواسته‌اند ما را از موضع‌گیری در یازدهمین کنفرانس وزیران خارجه کشورهای اسلامی که در اسلام آباد جریان دارد، بترسانند.» قطب زاده افزود: «مسلماً اینها اشتباه می‌کنند زیرا این امر ما را در تصمیم‌گیری جدی‌تر خواهد کرد.» (۵) وی اعلام کرد: ایران دعوت به شرکت در یک کمیته عالی وزرای امور خارجه اسلامی برای حل این مشکل را خواهد پذیرفت. به نظر ایران این کمیته می‌تواند با کابل تماس بگیرد. بنا بر گزارش‌های رسیده، کنفرانس اسلامی به طور غیررسمی با تشکیل چنین کمیته‌ای

موافقت کرده است. البته قطب زاده تأکید کرد ایران به شرطی حاضر به برقراری تماس با رژیم کابل است که این دولت به عنوان یکی از طرف‌های ذی‌نفع مانند مجاهدین افغانی و نه به عنوان دولت قانونی افغانستان در مذاکرات شرکت کند. وی افزود: دولت ایران رژیم بیرک کارمل را یکی از طرف‌های ذی‌نفع می‌داند نه دولت قانونی افغانستان. (۶)

در همین حال، دکتر بهشتی یک مقام مؤثر دیگر در ایران، در پاسخ این سؤال که «دولت افغانستان خواسته بود که در کنفرانس وزرای امور خارجه اسلامی پذیرفته بشود، موضع دولت ایران در این باره چیست؟» گفت: «دولت ایران معتقد است که حکومت فعلی افغانستان یک حکومت تحمیلی و دست‌نشانده بیگانه است و دولت ایران با شرکت این گونه حکومت‌ها که دست‌نشانده تحمیلی بیگانه‌اند در این کنفرانس‌ها موضع مخالف دارد.» (۷)

ص: ۱۰۲۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۰۴۱۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران {رکن ۳ مرکز فرماندهی} به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۰۴۱۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- روزنامه بامداد، ۳۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱۶.

سرنوشت امام موسی صدر و تشکیل کمیسیونی برای تحقیق در این قضیه و سرانجام آن، در شماره امروز نشریه فارین ریپورت {چاپ لندن}، به صورت گزارشی درباره ایران، مورد توجه قرار گرفته است. این گزارش هرچند به موضوعی خارج از مرزهای ایران مربوط است، بااین حال مورد علاقه بسیاری از فعالان سیاسی ایران است.

در این گزارش آمده است: «یک کمیسیون تحقیق که از سوی شورای انقلاب ایران تشکیل شده بود به تازگی گزارش خود را به پایان رسانیده است. در این گزارش آمده است امکان دارد لیبیایی ها موسی صدر، امام شیعیان لبنان را که دو سال قبل به طور مرموزی ناپدید شد به قتل رسانده باشند. در این کمیسیون مقامات برجسته ایران از قبیل حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، ابراهیم یزدی وزیر پیشین امور خارجه و صادق طباطبائی سرپرست ادارات نخست وزیری {و همچنین رئیس سازمان اطلاعاتی کشور} و خواهرزاده امام موسی صدر شرکت دارند.

این کمیسیون به کمک سازمان های امنیتی ایتالیا، فرانسه، سوریه و الجزایر و سازمان های فلسطینی اعلام کرد که اظهارات لیبیایی ها با واقعیت منطبق نیست.

لیبیایی ها همیشه ادعا کرده اند که موسی صدر در تاریخ ۳۱ اوت ۱۹۷۸، با پرواز شرکت هواپیمایی آلیتالیا، طرابلس را به قصد رم ترک نموده است، اما این کمیسیون دریافته است که بلیت هواپیمای وی در روز اول سپتامبر، به دست مقامات فرودگاه لیبی مهور شده است. در این روز، ۲ نفر که خود را امام و مشاورش معرفی کردند با آلیتالیا از طرابلس عازم رم شدند، لیکن شاید به علت شتاب زدگی در این کار اشتباهات زیادی مرتکب شدند. این ۲ نفر ائاثیه امام گم شده را به هتلی در فرودگاه رم بردند، اتاق گرفتند و دیگر هرگز به چشم نخوردند، کمیسیون تحقیق دریافته است که اشیایی از چمدان ها گم شده و در نوشتن برچسب روی ائاثیه، خط امام را جعل کرده اند. ... نتایج تکان دهنده ای که این کمیسیون ایرانی بدان دست یافته است در ضمیمه ای محرمانه مندرج می باشد. این ضمیمه نشان می دهد که امام موسی صدر و همراهانش در تاریخ ۳۱ اوت، توسط مأموران امنیتی لیبی رپوده شده و به یکی از اردوگاه های نظامی این کشور در ۴۰ کیلومتری جنوب طرابلس انتقال داده شده و وی را در یک دادگاه نظامی

{کمیسیون تحقیق سرنوشت امام موسی صدر اعلام کرد: ادعای لیبیایی ها در مورد ورود وی به ایتالیا واقعیت ندارد. }

ص: ۱۰۲۲

برق آسا محاکمه کردند. ... هفته گذشته، مدیر دفتر شرکت هواپیمایی آلیتالیا در طرابلس از سوی مقامات لیبیایی به جرم جاسوسی دستگیر شد. منابع ایتالیایی اظهار داشتند که این دستگیری با عملیات ترور لیبیایی ها در رم در ارتباط بوده است، لیکن به نظر می رسد که لیبیایی ها از سازمان های امنیتی ایتالیایی به خاطر همکاری با کمیسیون ایرانی، انتقام می گیرند.» (۱)

۵۴۹

موضوع نفت و قیمت آن و نیز نقش ایران در این باره، از موضوعات مهم اخیر به خصوص پس از مطرح شدن تحریم اقتصادی است. ایران، بعد از انقلاب اسلامی که خود این پدیده از عوامل مهم رونق بازار نفت بوده است در زمره آن دسته از کشورهای عضو اوپک که خواهان تولید کمتر با قیمت بالاتر هستند، قلمداد می شود، اما امروز به گزارش خبرگزاری فرانسه، در محافل نفتی لندن گفته شد بهای نفت ایران به دلیل خودداری این کشور از افزایش بهای نفت خام خود در روند کنونی افزایش بهای این ماده، از کویت ارزان تر شده است. این محافل استدلال کرده اند که نفت کویت در حال حاضر با افزودن ۵/۵ دلار نرخ سورشارژ به بهای هر بشکه نفت که ۵/۱۹ دلار فروخته می شود به ۳۵ دلار بالغ می شود. هرچند بهای نفت ایران به طور متوسط ۳۷/۳۵ دلار است، لیکن این کشور ۶۰ روز به مشتریان خود اعتبار می دهد، در صورتی که مدت اعتبار کویت ۳۰ روز است. به علاوه کیفیت نفت سبک ایران نسبت به نفت کویت بهتر است. (۲)

یادآوری می شود اخیراً چهار کشور عراق، کویت، امارات و ونزوئلا که از تولید کنندگان نفت وابسته به سازمان اوپک می باشند، قیمت نفت صادراتی خود را افزایش داده اند. اندونزی، لیبی و الجزایر نیز قبلاً قیمت نفت خود را افزایش داده بودند، امیرنشین قطر در خلیج فارس نیز قیمت نفت صادراتی خود را بشکه ای ۲ دلار گران کرد. به این ترتیب، در حال حاضر ۸ کشور از مجموع ۱۳ کشور عضو این سازمان قیمت های جدیدی را برای نفت خود تعیین کرده اند. (۳) (۴)

ص: ۱۰۲۳

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه بررسی روزانه مطبوعات جهان، ۲۲/۳/۱۳۵۹، صص ۲۱، ۱۹، نشریه گزارش خارجی {چاپ لندن}، ۲۱ مه ۱۹۸۰ {۳۱/۲/۱۳۵۹}.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص ۹.

۳- * در توضیح این مسئله، اظهارات علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، که بعدها در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، مفید است. وی در این باره گفت: «این افزایش قیمت کشورها... درحقیقت در دنباله افزایش قیمتی است که ما از اول آوریل به روی قیمت نفت خود دادیم و به طوری که می دانید بعضی از این کشورها حتی اینک افزایش قیمت نفت خود را به تاریخ های قبلی تسری داده اند و برای نفت هایی که از اول آوریل فروخته اند مبلغ اضافی را دریافت می دارند. ... در حقیقت این اقدام حقانیت تصمیم ایران را در اول آوریل، که ما نرخ های خود را در آن تاریخ ۵/۲ دلار افزایش دادیم اثبات می کند و نشان می دهد که تصمیمات ما چقدر منطقی و پخته بوده است با این فرق که ما اخلاقاً خود را ملزم می دانیم که در هر موقع که تصمیم به اضافه کردن قیمت نفت گرفتیم قیمت را از همان تاریخ اجرا کنیم نه اینکه عطف به ماسبق کنیم.» وی در پایان افزود که ما هر زمان صلاح بدانیم صریح و روشن و از همان موقع قیمت نفت را افزایش می دهیم، ولی در شرایط فعلی قصد

چنین کاری را نداریم. [روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۳/۱۳۵۹، ص ۹]

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۶۴، ۱/۳/۱۳۵۹، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۳۱/۲/۱۳۵۹.

ضمیمه گزارش ۵۴۰: نگاهی به آخرین وضعیت شهر مهاباد در گزارش به فرماندهی سپاه روز گذشته، دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه ضمن گزارش های متعدد گزارشی از وضعیت مهاباد به فرماندهی سپاه تسلیم کرد. در این گزارش آمده است:

«وضعیت منطقه:

ازلحاظ موقعیت جغرافیایی در محور شهرهای پیرانشهر نقده سردشت قرار دارد و مرکز ارتباطی اکثر شهرهای کردستان است. منطقه کاملاً کوهستانی است و روستاهای اطراف ارتباط تدارکاتی دمکرات ها است. ارتباط زمینی با مهاباد از سه راهی نقده که حدود ۲۵ کیلومتر فاصله است قطع می باشد و ارتباط با سپاه و پادگان با هلیکوپتر صورت می گیرد. شهر و حومه آن کاملاً در کنترل نیروهای مسلح گروه های سیاسی است. چون مهاباد مغز تشکیلات گروه های درگیر در کردستان است حزب دمکرات علی رغم میل باطنی اش عملاً از درگیر شدن مهاباد خودداری می کند و حتی سنگرهای بتونی را در شهر جمع کرده اند و از هجوم گروه های دیگر نظیر کومه له به سپاه و ارتش جلوگیری می کند و مسئولین ارتش در مهاباد این را به حساب همکاری حزب دمکرات با سپاه و ارتش تلقی کرده اند. به هیچ وجه پاسداران نمی توانند در شهر رفت و آمد کنند در صورتی که این محدودیت برای ارتش و ژاندارمری مستقر در مهاباد وجود ندارد. دمکرات ها آشکارا ارتش و سپاه را زیر نظر دارند و با لندروورهای مسلح و بی سیم دار فرود هلیکوپترها و ورود و خروج افراد را شناسایی می کنند. در بعضی از تپه های مجاور پادگان، ارتش تانک و توپ مستقر کرده است. طبق اطلاعات واصله از مهاباد مقادیر زیادی آذوقه که از طرف مردم جمع آوری کرده اند، از طریق بوکان به مناطق جنگی نظیر سنندج اعزام می شود. دمکرات ها فعلاً در مضیقه سوختی قرار دارند و این به جهت کنترل ماشین ها توسط سپاه در داخل جاده های منتهی به مهاباد می باشد. قاسملو در یکی از سخنرانی های اخیر خود در مهاباد گفته در تلاشی محاصره اقتصادی مهاباد قادر هست که توسط عواملش تمامی پمپ بنزین های ایران را منفجر کند، لکن به جهت حسن نیت از این کار [خودداری کرده است]» (۱)

ص: ۱۰۲۴

۱- سند شماره ۰۶۰۵۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،

گزارش روز شمار {فشرده اهم مطالب}

روز شمار جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم: طیس تا سندج

ص: ۱۰۲۷

ادامه بررسی اقدام نظامی امریکا علیه ایران برای حل مسئله گروگان ها در دو سطح آشکار و سری؛ اعلام نظر موافقان و مخالفان در سطح علنی (ریچارد نیکسون رئیس جمهور اسبق امریکا، هانس دیتريش گنشر وزیر امور خارجه آلمان فدرال، سابورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن، دن شومردن ژنرال اسرائیلی و تحلیل واشنگتن پست)؛ به طور کلی چشم انداز روشنی در باب تهدید نظامی و به خصوص انجام کوتاه مدت آن ترسیم نمی شود؛ تصمیم قطعی برای اجرای عملیات نجات گروگان ها در سطح سری؛

۱. مخالفت سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا با کارتر و با عملیات نجات گروگان ها به استعفای وی منجر شد.

۲. مواضع کشورها در حمایت از امریکا یا ایران، محکوم کردن گروگان گیری تهران در قطعنامه پارلمان اروپا در استراسبورگ؛ اظهارات داگلاس هرد سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس؛ اعلام مواضع غیردوستانه آلمان غربی بنابر گزارش رادیو کلن؛ اطلاعیه سفارت ایران در آلمان غربی و درعین حال مذاکرات هیئت تجاری ایران به سرپرستی معاون وزارت بازرگانی با دولت این کشور.

۳. اظهارات معین فر وزیر نفت ایران، درباره مقوله نفت در موضوع تحریم اقتصادی ایران: به هر کشوری که از امریکا حمایت کند و در تحریم اقتصادی علیه ایران شرکت کند نفت نخواهیم فروخت؛ تزلزل ژاپن در نحوه برخورد با ایران و کوشش امریکا برای رفع تردیدهای ژاپن؛ برنامه نفتی درازمدت در خود امریکا برای ایجاد یک سیستم ذخیره نفت.

۴. تلاش مسئولان ایران برای تقویت اراده عمومی در جهت مقاومت علیه اقدامات امریکا، از جمله افشای یک سند توطئه امریکا علیه ایران با امضای برژینسکی (مربوط به سال قبل) توسط بنی صدر رئیس جمهور، در مصاحبه رادیو تلویزیونی.

۵. برگزاری گردهمایی علیه امریکا و عراق در آنکارا از سوی سفارت ایران؛ حمله مسلحانه به دفتر هواپیمایی و کنسولگری ایران در استانبول؛ اطلاعیه وزارت امور خارجه ایران در این باره و مربوط دانستن این اقدام ایذایی به عراق.

۶. موضوع میانجیگری بین ایران و عراق از سوی فلسطین {سخنان یاسر عرفات} و بنگلادش {اظهارات یک سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور}.

۷. مشاهداتی از تجهیز نظامی عراق در زمینه تسلیحات و نیروی انسانی به وسیله کشورهای مختلف؛ گزارشی از تشکیل شورای ارتش عراق و ورود مستشارانی از اردن و طراحی نقشه های حمله هوایی به تأسیسات مهم نظامی ایران؛ تأکید عراق بر بازستاندن سه جزیره عربی بنا بر گزارش خبرگزاری رسمی عراق.

۸. انفجار در آبادان و گزارش اعزام خرابکاران از عراق به ایران؛ معرفی ایران به عنوان مسئول اقدامات خرابکارانه در عراق از سوی خبرگزاری عراق؛ اقدامات توطئه آمیز مأموران امنیتی عراق در تصفیه مخالفان صدام؛ تحرکات ایدایی گروه های مخالف دولت صدام در کردستان عراق.

۹. تلاش سپاه خرمشهر در مقابله با اقدامات عراق؛ نامه های محمدعلی جهان آرا مسئول سپاه خرمشهر، در توضیح تهدیدها و کمبودها.

۱۰. تلاش برای افزایش آمادگی عمومی برای مقابله با تهدیدات عراق در ایلام در اعلامیه ابراهیمی استاندار ایلام؛ خبرهای دیگری دال بر فقدان زمینه های لازم برای بسیج و آمادگی عمومی در ایلام.

۱۱. فعالیت مهاجمان وابسته به عراق در مناطقی از غرب کشور؛ درگیری نیروهای سپاه پاسداران با عده ای از مهاجمین در ازگله و نیز درگیری در تنگه هوان.

۱۲. شروع دور تازه درگیری های مسلحانه بین وفاداران جمهوری اسلامی و مخالفان آن در غرب کشور با توقف اجباری یک ستون نظامی ارتش در سنندج و ممانعت آشکار گروه های مسلح غیرقانونی از تحرک و تردد نیروهای نظامی رسمی حکومتی؛ اظهارات سرهنگ صدری؛ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش؛ اظهارات یک سخنگوی دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج و نیز سیدعلی یک سخنگوی حزب دمکرات؛ قابل توجه بودن ضایعات و تلفات دوطرف درگیری؛ خبر شهادت سرهنگ نصرت زاد فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸ سنندج و تکذیب آن از سوی نیروهای مسلح غیرقانونی.

۱۳. کشیده شدن تبعات ممانعت از انتقال ستون نظامی به داخل شهر سنندج؛ تبدیل سه نقطه رادیو تلویزیون، باشگاه افسران و فرودگاه سنندج همراه با پادگان لشکر به مرکز درگیری، تیراندازی و انفجار؛ اظهارات یک سخنگوی حزب دمکرات؛ پخش اعلامیه لشکر ۲۸ سنندج از رادیو و اظهارات فلاحی فرمانده نیروی زمینی؛ ادامه ناآرامی ها و تعطیلی کامل در سنندج در حالی که ستون نظامی در ۱۸ کیلومتری شهر در صدد ادامه حرکت به سمت دیواندره است.

۱۴. حساسیت در مسیرهای منتهی به سنندج؛ گزارش های مختلف از درگیری و میزان تلفات در گنجی، قروه و دهگلان از جمله حمله حزب دمکرات به سپاه قروه.

۱۵. درگیری در نقاطی بجز سنندج، از جمله در بخش هایی از استان های کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی؛ گزارش

هایی از پاوه و روستاهای اطراف، نوسود، سقز، بانه و اشنویه.

۱۶. اجتناب از تبلیغات قوم گرایی کرد و ترک در برگزاری مراسم سالگرد حادثه نرده با همکاری مردم و ارگان های دولتی.

۱۷. نمونه هایی از تنوع عرصه های مختلف فعالیت سپاه در سطح کشور: اطلاعیه سپاه گرگان در زمینه تخریب برخی از مزارع به دست عوامل فتودال های این شهر؛ هشدار به سپاه چابهار در مورد بارگیری یک لنج حامل اسلحه؛ پیام به سپاه کرمانشاه در مورد احتمال تخریب پل

ص: ۱۰۲۹

جوانشیر؛ مجادله رسانه ای سپاه و روزنامه مجاهد در مورد کنترل تلفن ها، سلب اعتماد و امنیت اجتماعی؛ شورش زندانیان در زندان همدان و محول شدن مسئله به سپاه.

۱۸. اعتراض دکتر سنجابی به بنی صدر در مورد انتخابات در گز، به دنبال اعلام ارتباط و همکاری ابوالفضل قاسمی {دبیر کل حزب ایران} با ساواک و رد صلاحیت وی و اظهارات آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور در این باره.

۱۹. گزارش روزنامه بامداد از سخنان بازرگان در گردهمایی بررسی مسائل امنیت ملی؛ اظهارات بازرگان در مورد ارتش و جهاد اسلامی.

۲۰. مواضع، اقدامات و اطلاعیه بنی صدر درباره حوادث دانشگاه ها، پخش پیام وی از رادیو و درخواست تخلیه خیابان های اطراف دانشگاه؛ مصاحبه رادیو تلویزیونی و اخبار شب هنگام بنی صدر به اجتماع کنندگان داخل دانشگاه تهران در پیامی خطاب به مردم تهران.

۲۱. تشکیل جلسه شورای انقلاب هم زمان با درگیری های دانشگاه تهران و تصمیم در مورد حضور اعضای این شورا و هیئت دولت در دانشگاه در روز بعد و تدوین نظام جدید آموزشی برای سال تحصیلی آینده؛ سخنان حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در این باره.

۲۲. تحرکات، درگیری ها و عدم تحویل دفاتر برخی گروه ها از جمله دانشجویان پیش گام {شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق} و دانشجویان هوادار سازمان پیکار در دانشگاه های تهران و شهرستان ها {مشهد، تبریز، کرمانشاه، اهواز، آبادان، رشت، ارومیه، زنجان، اراک، گرگان، سمنان، بابل، بابلسر، آمل، لنگرود، ملایر، آباد و شاهرود}.

۲۳. تجمع، درگیری و راه پیمایی در شیراز در ادامه حوادث مربوط به دانشگاه شیراز؛ شروع با تجمع عده ای در مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز و حاد شدن مسائل در ادامه به صورتی فراتر از یک درگیری دانشجویی؛ صدور پیام از سوی آیت الله دستغیب و آیت الله ربانی شیرازی در این باره.

۲۴. دانشگاه تهران، نقطه اصلی درگیری های دانشگاهی اخیر، از جمله مقاومت سازمان های چریک های فدایی خلق برای ازدست ندادن یک پایگاه مهم؛ تمرکز نیروهای دانشجویان پیشگام و پیکار و... در خیابان ۱۶ آذر و تجمع و زدوخوردهای خونین در محدوده دانشگاه تهران که به کشته و زخمی شدن عده ای منجر شد؛ دیدار ۳ تن از اعضای شورای سرپرستی دانشگاه تهران با رئیس جمهور؛ ادامه درگیری ها تا ساعاتی از نیمه شب و در نهایت تخلیه مشروط دفاتر گروه ها.

۲۵. راه پیمایی از حسینیه ارشاد تا اقامتگاه موقت امام خمینی در خیابان دربند به دعوت دانشجویان وابسته به انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان سراسر کشور؛ سخنان امام خمینی درباره اصلاح دانشگاه ها در این تجمع.

ضمیمه گزارش ۴: طرح مسئله اختلافات جناحی در حاشیه بازگو کردن یادداشت سال گذشته برژینسکی.

ضمیمه گزارش ۱۲: گفت و گوی فرماندهان سپاه راجع به سنندج در جلسه بررسی و تحلیل مسائل کردستان.

ضمائم کلی روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹

ضمیمه اول روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب تشنج های کنونی روابط ایران و امریکا در رسانه های جهان.

ص: ۱۰۳۰

ضمیمه دوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: سخنرانی نیوسام در نشست مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس.

ضمیمه سوم روزشمار ۱/۲/۱۳۵۹: بازتاب روابط کنونی ایران و عراق در رسانه های جهان.

گزارش روزشمار ۲/۲/۱۳۵۹

۲۶. سخنان کارتر و دیگر مقامات {جردن و هویزر} در پیشبرد پروژه غافلگیری؛ ترسیم اقدام نظامی امریکا دورتر از آنچه روز قبل تعیین شده است و درعین حال زمینه سازی کارتر برای آن؛ اختصاص بخشی از سخنرانی بنی صدر در دانشگاه تهران به این مقوله که امریکاییان خواب حمله مسلحانه نبینند.

۲۷. ابراز امیدواری کارتر در مورد خودداری خانواده های گروگان های امریکایی از سفر به ایران در حاشیه زمینه سازی وی برای اقدام نظامی و درعین حال حضور والدین جوان ترین گروگان امریکایی در تهران برای ملاقات با وی؛ تماس روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی با صداوسیما و توضیح درباره ابراز رضایت این خانواده از ملاقات با پسرشان؛ اظهار ناخشنودی مقامات امریکا از سفر این خانواده.

۲۸. آغاز اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ برای تصمیم گیری درباره تحریم اقتصادی ایران و چگونگی حمایت از امریکا؛ پیشنهادهای انگلیس از جمله قطع خرید نفت از ایران، تعلیق موافقت نامه های اقتصادی کشورهای عضو با ایران و قطع صادرات به این کشور بجز دارو و مواد غذایی و...؛ تعیین مهلت برای ایران و تصمیم کشورهای عضو بر به مرحله عمل در آوردن برنامه جمعی تحریم اقتصادی چنانچه ایران تا ۱۷ ماه مه {۲۷ اردیبهشت} برای رهایی گروگان ها اقدامی نکند.

۲۹. نمونه رفتار اقتصادی کشورهای بلوک شرق در اتخاذ مواضعی متفاوت با غربی ها؛ همسویی ایران با دیگر کشورها در تحریم المپیک مسکو در دفاع از مقاومت افغانستان علیه اشغال این کشور به دست شوروی.

۳۰. قطع صدور نفت ایران به ژاپن {از روز قبل} بر سر اختلاف در قیمت و مقارن با حضور نماینده این کشور در اجلاس لوکزامبورگ به قصد همراهی با حرکت آتی کشورهای اروپایی؛ تدارک امریکا برای جبران قطع صدور نفت ایران به ژاپن؛ ابراز تمایل امارات متحده عربی برای جبران کمبود نفت کشورهایی که ایران صدور نفت خود را به آنها قطع کرده است؛ مواضع متفاوت لیبی.

۳۱. وضع ویژه عربستان سعودی از متحدان اصلی امریکا در صف بندی منطقه ای: نوعی رقابت {همراه با دشمنی} ایدئولوژیک با دولت جدید ایران؛ مطرح شدن جریانی با نام سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب در بعضی مطبوعات و محافل ایران و تبلیغ و ترویج برای آن از جمله برگزاری نشست مطبوعاتی که گزارش آن در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شد. گزارشی از وضع عربستان سعودی، کارهای انقلابی و علنی شدن مسئله نارضایتی ها در این کشور.

۳۲. افزایش تیرگی در روابط ایران و عراق؛ انتشار دوباره دعاوی مقامات عراق در سخنان طه یاسین رمضان معاون نخست

وزیر عراق، درباره سه جزیره و وضع خوزستان ایران؛

ص: ۱۰۳۱

گزارش هایی از منابع ملی مرتبط با ایران از کوشش مقامات عراقی در بسط دشمنی با ایران؛ وحدت نظر مقامات ایران در نوع برخورد با عراق از جمله در مواضع بنی صدر {در مصاحبه با هفته نامه المجله} و قطب زاده {با رد مورد میانجیگری}.

۳۳. تحرکات و تعرضات پراکنده ارتش عراق در مرز ایران در قالب تیراندازی با سلاح سنگین، حفر سنگر، تقویت پاسگاه مرزی و اعزام نیرو؛ تصمیم عراق مبنی بر احضار به خدمت افراد ذخیره برای بار چهارم.

۳۴. تحرکات ایذایی عراق و مهاجمان داخلی وابسته در نواحی مرزی ایران؛ از جمله حمله به پاسگاه درمله در نواحی مرزی کرمانشاه و درگیری نیمه شب در ازگله و انفجار در خطوط لوله نفت شهر به پاتاق در ناحیه چقاحمام؛ گزارش احتمال مین گذاری در جاده ها و حمله به پاسگاه ها.

۳۵. بمب گذاری و اقدامات ایذایی عوامل عراق در مناطق عمومی ایران؛ انفجار بمب در مقابل یک چلوکبابی در تهران؛ به گلوله بستن اتومبیل حامل پاسداران در پنج کیلومتری خرمشهر؛ اعلام خبر دستگیری یکی از عاملان انفجار لوله نفت در منطقه گاومیش به دست سپاه دزفول؛ دستگیری ۳ تن حامل سلاح و مهمات توسط مأموران ژاندارمری گروهان خسروآباد؛ فعالیت جاسوسی عراق از سوی عوامل وابسته به جبهه التحریر در خوزستان.

۳۶. تداوم اخراج کسانی که اقوام ایرانی دارند {حتی آنهایی که تابعیت و شناسنامه عراقی گرفته اند} از عراق و رسیدن آمار معاودین به بیش از بیست و پنج هزار نفر؛ مشکلات مربوط به نفوذ عوامل بعثی، رفع نیازهای رانده شدگانی که به بستگان خود تحویل داده نشده اند و در اردوگاه ها هستند.

۳۷. اعلام قطعیت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش؛ اعلام سه روز عزای عمومی و یک روز تعطیل عمومی؛ بیانیه شورای انقلاب، وزارت امور خارجه ایران، آیت الله منتظری و امام خمینی در این باره؛ درخواست گروهی از هواداران آیت الله صدر برای پخش رسمی خبر شهادت وی از صداوسیما.

۳۸. ادامه درگیری ها در سنندج؛ درگیری های شدید در اطراف باشگاه افسران و ساختمان رادیو تلویزیون و فرودگاه سنندج؛ اظهارات سخنگوی دفتر شیخ عزالدین و اطلاعیه نیروی زمینی ارتش در مورد شدت و ادامه درگیری در طول روز جاری؛ درخواست ارتش مبنی بر تخلیه خانه های اطراف باشگاه و رادیو تلویزیون سنندج؛ گزارش های مختلف از وضعیت جنگ زده و متشنج شهر سنندج؛ ابراز تمایل تاکتیکی گروه های مسلح غیرقانونی به پایان درگیری تا پایان امروز و پذیرفتن مشروط آن در اطلاعیه ستاد مشترک ارتش ضمن مزدور بیگانه و خودفروخته خواندن طرف مقابل.

۳۹. اشتراک نظر اخیر مسئولان نظام و دست اندرکاران ذی ربط در مورد ضرورت قاطعیت در حل مسئله گروه های مسلح غیرقانونی در جلسه شورای امنیت ملی، از جمله در اظهارات فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه، ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری؛ سخنان امروز بنی صدر در دانشگاه تهران در رابطه با کردستان.

۴۰. ادامه تحرکات و درگیری های پراکنده در دیگر مناطق کردنشین بجز سنندج، از جمله سقز و

پاوه، درگیری جزئی در حوالی بیجار و نیز شاهین دژ که عرصه درگیری مهم تری بود.

۴۱. اجتماع میلیونی مردم تهران در خیابان های اطراف دانشگاه تهران به دعوت قبلی رئیس جمهور و شورای انقلاب؛ سخنرانی بنی صدر درباره مسائل اخیر دانشگاه ها؛ راه پیمایی جمعیت در پایان مراسم به سمت لانه جاسوسی؛ سپاسگزاری بنی صدر از برقراری آرامش و استقرار حاکمیت دولت در تخلیه دانشگاه ها در یک پیام رادیویی خطاب به ملت ایران.

۴۲. تعیین تکلیف نهایی و تخلیه دفاتر در دیگر دانشگاه های تهران {پلی تکنیک، تربیت معلم و دانشگاه ملی}؛ اطلاعیه شورای دانشجویان دانشگاه فارابی مبنی بر بازگشایی هرچه زودتر این دانشگاه.

۴۳. نزدیک شدن وضعیت دانشگاه در شهرستان ها به وضعیت نهایی موردنظر نظام از جمله در شیراز، اصفهان، تبریز، ارومیه، همدان، بابل، سمنان، قائم شهر، کرمانشاه، زاهدان، اهواز و آبادان؛ ضایعات و خسارات انسانی حوادث امروز دانشگاه گیلان: تقویت موقعیت موافقان فعال نظام در رشت با ورود چهره هایی چون هادی غفاری، تداوم وخامت اوضاع تا شب و قطع اخبار سراسری و حضور انصاری استاندار گیلان، هادی غفاری و ابوالحسن کریمی دادستان انقلاب اسلامی گیلان در تلویزیون.

۴۴. اعلام موضع گروه ها و جریان های مختلف درباره حوادث دانشگاه ها؛ گزارش تلاش سازمان مجاهدین خلق برای رد اشکالات وارد به این سازمان در مورد تحویل ندادن سلاح؛ مواضع دیگر گروه ها در حوادث اخیر: راه کارگر، اتحادیه کمونیست های ایران، حزب توده، حزب ملت ایران، شاخه دانشجویی حزب جمهوری اسلامی و جریان وابسته به بنی صدر.

۴۵. بازگویی صف بندی و عملکرد جناح های حکومتی درباره مسئله گروگان های امریکایی در ایران در شماره امروز روزنامه فرانس سوار {چاپ پاریس}.

ضمیمه گزارش ۳۰: نمونه ای از چالش های رابطه حسنه ایران و لیبی.

ضمیمه گزارش ۳۲: نمونه هایی از تبلیغات عراق علیه ایران.

ضمیمه گزارش ۳۸: متن کامل اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

ضمیمه گزارش ۴۱: گزارش چهار روزنامه انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان و نامه مردم از تجمع امروز دانشگاه تهران.

گزارش روزشمار ۳/۲/۱۳۵۹

۴۶. اقدامات امریکا علیه ایران، افزایش فشارهای سیاسی و اقتصادی در سطح آشکار و پیگیری اقدام نظامی در سطح پنهان؛ اعلام نهایی تصمیمات اجلاس لوکزامبورگ؛ واکنش ها در ایران: واکنش آیت الله بهشتی در مصاحبه مطبوعاتی درباره مسائل ایران و امریکا؛ برداشت رایج در ایران از قول روزنامه کیهان؛ تشکیل جلسه کارتر، ونس و برژینسکی و بررسی عملیات نظامی در دست اقدام علیه ایران.

۴۷. گزارش مندرج در روزنامه های ایران درباره طرح ضربتی برای نجات گروگان های امریکایی در ایران و جزئیات آن از قول مایلز کوپلند متخصص سابق سیا در امور ایران.

۴۸. تحرکات عوامل و متحدان امریکا {امارات، عربستان سعودی، دانمارک و ژاپن} برای خنثی کردن تهدیدات متقابل ایران در موضوع نفت.

ص: ۱۰۳۳

۴۹. حمایت نکردن و حتی انتقاد بعضی کشورها و محافل دوست آمریکا از افزایش فشارهای سیاسی و اقتصادی آمریکا علیه ایران؛ اظهارنظر حیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین و یک سخنگوی وزارت امور خارجه اتریش.

۵۰. اعلام خبر امضای موافقت نامه اقتصادی ایران و شوروی درباره صدور تجهیزات صنعتی و مواد غذایی به ایران و واکنش رسانه های خارجی.

۵۱. مواضع دوگانه دو نیمه یمن {یمن شمالی یا جمهوری یمن به مرکزیت صنعا و یمن جنوبی یا جمهوری دموکراتیک خلق یمن به مرکزیت عدن} یکی در جانب داری از عراق و دیگری در حمایت از ایران؛ برقراری روابط دیپلماتیک بین ایران و یمن جنوبی.

۵۲. وضعیت داخلی عراق: اجرای محدودیت جدید برای خارجیان مقیم عراق؛ اعمال فشار بر مخالفان دولت در این کشور و عزل و نصب در رده های نظامی؛ گزارش احتمال وقوع کودتا در عراق از سوی اطلاعات ژاندارمری ایران؛ تحرکاتی در رفع حوائج عمومی شهری در مناطق دوردست هم مرز با ایران از سوی دولت عراق.

۵۳. پیام تسلیت مسعود بارزانی رهبر یکی از جریان های کرد مطرح در عراق به امام خمینی و رئیس جمهور و نیز پیام آیت الله گلپایگانی به مناسبت شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر.

۵۴. تحرکات مرزی عراق علیه ایران: گزارش هایی از تقویت پاسگاهی عراق در خطوط مرزی با ایران.

۵۵. اقدامات ایذایی عراق از طریق عوامل داخلی {مهاجمان} در مناطق مرزی غرب و جنوب کشور؛ دستگیری ۳ تن از فعالان تحرکات ایذایی؛ اجرای حکم اعدام صادره از دادگاه انقلاب اسلامی دزفول درباره یکی از عوامل انفجار لوله های نفت؛ گزارش رادیو بغداد از فعالیت های ایذایی مسلحانه در خوزستان.

۵۶. ابلاغیه رئیس ستاد مشترک ارتش حاوی تدبیر کلی عملیات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در منطقه غرب کشور؛ تفاوت تصویری که از نوع همکاری سپاه و ارتش ترسیم شده است: سپاه بیشتر یک تشکل انقلابی با اتکا به عنصر داوطلب است؛ گزارشی از ستاد مشترک ارتش در جهت ناکارآمد معرفی کردن نیروهای سپاه.

۵۷. شرح ادامه درگیری های خونین و وضع امروز شهر سنندج؛ بیانیه نیروی زمینی ارتش و مضمون سه بیانیه نیروهای سپاه مستقر در سنندج؛ اظهاراتی مبنی بر تمایل به آتش بس از طرف نیروهای مسلح مخالف نظام؛ گزارش هایی مبنی بر پذیرش مشروط خروج از شهر توسط ارتش و رد کامل آتش بس از سوی سپاه؛ اظهارات غنی بلوریان از اعضای رده بالای حزب دمکرات کردستان ایران و کریم حسامی یکی از مسئولان حزب دمکرات؛ گزارش های داخلی ارتش و سپاه از وضعیت کردستان، نگهداری دهگلا-ن و مناطق اطراف، مشروط بر تصرف گردنه صلوات آباد {تنها راه سوق الجیشی و گلوگاه سنندج}.

۵۸. درگیری‌ها و تحرکات ایدایی مسلحانه در پاوه و بخش‌هایی از آذربایجان غربی (ارومیه، سیلوانا، اشنویه، نقده، شاهین دژ، پیرانشهر، مهاباد و تکاب).

۵۹. بازتاب وقایع اخیر کردستان در رادیو لندن و خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۶۰. مصاحبه مطبوعاتی آیت‌الله بهشتی درباره حوادث اخیر کردستان و حوادث دانشگاه‌ها:

ص: ۱۰۳۴

«می گویند حمله همه جانبه ای علیه کردستان شروع شده است. ... این جمله برای من خیلی سنگین است ما حتی یک حمله علیه کردستان نداشته ایم. ...»

۶۱. کشیده شدن فعالیت ها و اعلام مواضع به سطح شورای مدیریت در برخی دانشگاه ها {دانشگاه تهران، دانشگاه مشهد، علم و صنعت، تربیت معلم و دانشگاه آزاد ایران}.

۶۲. گزارش درگیری های جزئی در ادامه تحولات اخیر دانشگاه ها در برخی مناطق {تبریز، خاش، لنگرود، آغاجاری، امیدیه و دانشگاه منابع طبیعی گرگان}.

۶۳ شرح حوادث رشت و وضعیت بحرانی این شهر: به جای ماندن ۷ کشته و شمار زیادی مجروح؛ ورود نیروها و هواداران گروه های چپ از دیگر شهرها؛ درگیری و آتش سوزی در رشت؛ پخش پیام استاندار گیلان از رادیو و دعوت از مردم برای حضور در خیابان و ختم غائله و درنهایت برقراری آرامش نسبی در عصر بنا بر گزارش داخلی سپاه و...

۶۴. بیانیه سازمان چریک های فدایی خلق در نکوهش مسئولان و کوشش برای کاهش تأثیر شکست خود در رابطه با حوادث اخیر دانشگاه ها.

۶۵. ارسال تلفن گرام از وزارت کشور برای سپاه مبنی بر مراقبت از مراسم سازمان مجاهدین خلق در روز کارگر در ترمینال خزانه.

ضمیمه گزارش ۵۷: متن کامل اطلاعیه نیروی زمینی ارتش.

ضمیمه گزارش ۶۰: نمونه ای از اختلافات جناحی بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی در پی سرمقاله طعن آمیز روزنامه انقلاب اسلامی علیه حزب.

ضمیمه گزارش ۶۱: متن استعفای شورای سرپرستی دانشگاه تهران.

ضمیمه گزارش ۶۳: گزارش بعدی استاندار گیلان از حوادث امروز رشت.

گزارش روزشمار ۴/۲/۱۳۵۹

۶۶. ادامه دو فضای متفاوت در امریکا درباره ایران؛ تحلیل خطر شوروی برای ایران و ابراز امیدواری برای حل مسئله گروگان ها توسط مقامات ایران در سطح علنی و راهی شدن هلیکوپترهای امریکایی از عرشه ناو هواپیمابر نیمیتز {در ۳۰ مایلی ساحل ایران} به سوی صحرای طبس در سطح سری؛ وضعیت صبر و انتظار در ایران در مورد مسئله گروگان ها و اظهارات امروز بنی صدر.

۶۷. تصمیمات جدید کشورها از جمله کانادا در همسویی با امریکا و در جهت تحقق تحریم های سیاسی و اقتصادی ایران؛

تقلیل دیپلمات های ژاپنی حاضر در ایران؛ ابراز بی تفاوتی وزیران دارایی کشورهای جهان سوم در اجلاس صندوق بین المللی پول در هامبورگ پس از حمله نوبری رئیس بانک مرکزی ایران به مجازات های اقتصادی امریکا؛ اظهارات نوبری درباره خارج کردن وجوه ایران از بانک های اروپایی؛ تحلیل روزنامه تایمز از وضعیت کنونی ایران و امریکا.

۶۸ سرزنش ایران و جمعیت های عرب دوست آن توسط صدام حسین و تکرار دعاوی دولت عراق درباره عربی بودن خوزستان؛ ادعای وی مبنی بر آموزش ایرانیان برای خرابکاری در عراق توسط بعضی کشورهای عربی؛ اظهارات توهین آمیز صدام درباره امام خمینی و بنی صدر که گویا در صدد لشکرکشی به عراق اند، در تشدید فضای دشمنی در عراق علیه

ص: ۱۰۳۵

ایران؛ فرمان صدام مبنی بر اخراج اعضای سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین به رهبری جرج حبش و بسته شدن دفتر این سازمان در بغداد؛ گزارش درگیری هایی در داخل عراق در ابراز مخالفت با دولت این کشور.

۶۹. افزایش توفیق عراق در جذب دولت های عرب وابسته به امریکا: تعریف و تمجید صریح از عراق و توجیه مطامع رژیم آن در اظهارات امروز امیر بحرین، ضمن صحبت از تفاهم مسئولان ایران با بحرین؛ بروز واکنش ها به شهادت آیت الله صدر در بحرین.

۷۰. ادامه تحرکات و انتقالات ارتش عراق در مرزهای ایران: تغییر مکان یک گردان مکانیزه عراق به طرف منطقه بمو {مقابل پاسگاه باویسی ایران}؛ انتقال سلاح ضدتانک و توپخانه خودکشی همراه خدمه به منطقه مرزی خانقین؛ تجاوز یک فروند هواپیمای عراقی از طریق جزیره مینو به حریم فضایی ایران و بازگشت آن پس از تیراندازی پاسداران مستقر در فرودگاه آبادان.

۷۱. اقدامات ایذایی چشمگیر عوامل عراق در مناطق مرزی ایران به خصوص در منطقه عمومی سرپل ذهاب، قصرشیرین و جاده های منتهی به آن؛ حملات به پاسگاه ژاندارمری باویسی؛ درگیری های گشتی با مهاجمان در مسیر جاده بالاطاق؛ خنثی کردن دو مین در جاده نفت شهر به قصرشیرین حدود پاسگاه خان لیلی؛ درگیری با کردهای مخالف رژیم صدام در منطقه ازگله دشت ذهاب؛ گزارش ستاد مشترک از ورود و تحرک عوامل عراق زیر نظر ارتش باویسی به منظور اقداماتی نظیر انفجار دکل ها، مین گذاری، حمله به پمپ بنزین ها و خلع سلاح نیروهای ژاندارمری و پاسگاه های آن.

۷۲. ادامه وضع بحرانی در سنندج: هیچ یک از دوطرف نشانه ای از عقب نشینی بروز نمی دهند؛ سپاه در حال برداشتن اولین قدم ها در راه به فعلیت در آوردن توانایی های انقلابی و اعتقادی خود: صدور حکم دوزدوزانی فرمانده کل سپاه برای سیدرحیم صفوی به عنوان رابط عملیاتی سپاه و ارتش در غرب کشور؛ ادامه اعزام نیروهای سپاه به سنندج؛ تدابیری برای افزایش فشار بر گروه های مسلح در سنندج و مقابله با آنان؛ وضعیت امروز شاهین دژ و تکاب: "تکاب در فشار است"؛ گزارش عقب نشینی افراد مهاجم از طریق راه سنندج قروه، نیاز به تصرف گردنه صلوات آباد توسط نیروهای ارتش و سپاه؛ لزوم حمایت و پشتیبانی از دهگلان از طریق قروه و به همت سپاه همدان.

۷۳. مصاحبه ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، راجع به رویدادهای اخیر سنندج: آتش بس و مذاکره فریب و خدعه ای بیش نیست، گروه های مخالف در داخل کشور با خارج از مرز در ارتباط هستند.

۷۴. ناآرامی ها در محدوده ارومیه، پل قطور، دره قاسملو، نجف آباد بیجار، مریوان و پاوه؛ هجوم افراد مسلح به ستونی از ژاندارمری که برای تعویض پایگاه هوایی پل قطور عازم این منطقه بودند؛ مورد تهاجم قرار گرفتن ۵۰ نفر از پرسنل لشکر ۶۴ ارومیه که برای استحمام به ارومیه آمده بودند هنگام بازگشت به محل مأموریت خود و شهادت ۲ نفر؛ تیراندازی های شدید در حوالی دره قاسملو؛ درگیری ها در روستای نوبهار حوالی نجف آباد بیجار؛ گزارش همراهی ۳ نفر از پاسداران شهربانی مریوان با گروه های ضدانقلاب؛ گزارش تداوم درگیری ها در پاوه.

۷۵. ادامه ناآرامی ها و تنش ها در رشت و اهواز علی رغم فروکش کردن بحران موجود در دانشگاه ها.

۷۶. اعلام موضع و نظر سازمان ها و گروه ها از جمله سازمان مجاهدین خلق، جنبش مسلمانان مبارز، جاما، توفان، حزب توده و نیز عده ای از دانشجویان هوادار گروه ها در خارج کشور؛ درباره شرایط جدیدی که در مورد دانشگاه ها پیش آمده است.

۷۷. ملاقات چند تن از اعضای شورای انقلاب با امام و گفت و گو درباره مسائل دانشگاه ها؛ مصاحبه هاشمی رفسنجانی: «امام روی تغییر نظام آموزشی تأکید کردند و در مورد استعفای سرپرستان دانشگاه تهران فرمودند: این آقایان خود مسئول این نابسامانی های دانشگاه هستند اگر هم استعفا نمی دادند باید برکنار می شدند.»؛ اظهارات بنی صدر در مصاحبه با خبرنگار سی.بی.اس آمریکا: «تهدید شد تثبیت».

۷۸. برگزاری مراسمی با عنوان "سالروز کشتار ارامنه به دست ترکان عثمانی" در کلیسای سنت سرکیس واقع در خیابان کریمخان زند تهران و راه پیمایی و تجمع ارامنه؛ مسئله امکان وقوع حمله به سفارت ترکیه در تهران مزید بر مشکلات و مشغله های عدیده سپاه است.

ضمیمه اول گزارش ۶۶: گزارش رادیو آمریکا از اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور.

ضمیمه دوم گزارش ۶۶: یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر درباره روند حوادث شب اول عملیات طبس.

گزارش روزشمار ۵/۲/۱۳۵۹

۷۹. آغاز مرحله ای حساس در عملیات نجات از نیمه شب گذشته و سرانجام عجیب و غیرقابل پیش بینی عملیات در صحرای طبس.

۸۰. شروع امروز در ایران با غافلگیری کامل و تداوم این غافلگیری به صورت غفلت و بی اطلاعی از آنچه رخ داده است و رخ خواهد داد، تا ساعت ها؛ بازتاب عمومی انتشار خبر شکست عملیات در صحرای طبس؛ شادمانی مردم از شکست آمریکا در سطح وسیع؛ صدور سه اطلاعیه توسط ستاد مشترک ارتش در این باره؛ بازدید هوایی بنی صدر از بقایای آثار عملیات آمریکا و گفت و گوی رادیو تلویزیونی وی در این باره.

۸۱. چگونگی اعلام شکست عملیات نجات برای افکار عمومی توسط دولت آمریکا؛ سخنرانی تلویزیونی کارتر درباره عملیات طبس: عملیات نجات بلافاصله پس از گروگان گیری در سفارت آمریکا در ۴ نوامبر گذشته طرح ریزی شده بود؛ مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع آمریکا.

۸۲. پیام رهبران کاخ سفید برای کشورهای متحد آمریکا و توضیح درباره عملیات شب قبل؛ ملاقات ونس با سفرای کشورهای متحد و دوست آمریکا؛ اظهارات سخنگوی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) در بروکسل.

۸۳. بازتاب شکست عملیات نجات گروگان ها در داخل ایالات متحده؛ واکنش برخی مقامات سیاسی و نیز خانواده گروگان های آمریکایی در مخالفت با این اعلام؛ در ایران حادثه طبس در پرده ابهام است، اظهارات تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری ایران در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگاری پارس.

۸۴. اقدام غیرمعمول امریکا با اعلام خبری درباره عملیات نافرجام طبس: یکی از هلیکوپترهایی که در ایران به جا مانده است حاوی مدارک سری است؛ بمباران هلیکوپترهای جامانده امریکایی حاوی اسناد در ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر و ۱۰:۳۰ شب با تعدادی فانтом و شهادت محمد منتظر قائم فرمانده سپاه یزد.

۸۵. اعلام مواضع امروز مقامات ایرانی، صادق قطب زاده و منصور فرهنگ، در قبال اقدام نظامی امریکا در قالب الفاظ قاطع، ولی نه چندان تهدیدآمیز؛ پیام شب هنگام امام خمینی خطاب به ملت ایران، تعیین مشی برخورد در حال و آینده با مسئله گروگان ها.

۸۶. ابهام یا بی اطلاعی مسئولان ایران در نیمه اول امروز از واقعه طبس که به عنوان نمونه در خطبه های نماز جمعه امروز تهران و در سخنرانی قبل از خطبه های تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش و مصطفی چمران سرپرست وزارت دفاع، بروز یافت.

۸۷. تلاش جریان ها و گروه های مختلف سیاسی برای صدور بیانیه و اطلاعیه ولو در آخرین ساعات امروز: اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک های فدایی خلق، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی {ضمن بیان سوابق شهید منتظر قائم} و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی امریکا.

۸۸. اعلام موافقت دولت جمهوری اسلامی ایران بنا به تصویب شورای انقلاب با تعیین سفارت سوئیس در تهران به عنوان حافظ منافع دیپلماتیک و کنسولی دولت ایالات متحده امریکا در ایران.

۸۹. مطرح شدن همکاری با امریکا یا نوعی دخالت توسط کشورهای چون ترکیه، عمان، بحرین، یونان، آلمان غربی، پرتغال، ایتالیا، انگلیس، شوروی، رژیم اشغالگر قدس و مصر در عملیات طبس و تکذیب همه این کشورها بجز مصر.

۹۰. موضع گیری کشورهای مختلف جهان در قبال واقعه طبس متناسب با نقش منطقه ای و جهانی خود: ابراز نگرانی برخی همراه با انتقاد کشورهای متحد امریکا {انگلیس، آلمان غربی، فرانسه، سوئیس، دانمارک و ژاپن}؛ همدردی همراه با اظهار تأسف از سوی هند؛ سرزنش شدید توسط شوروی؛ بیانیه والدهایم {دبیرکل سازمان ملل متحد}: ابراز نگرانی، دعوت دوطرف به خویشتن داری و یافتن راه حل مسالمت آمیز؛ اظهار نگرانی محافل دیپلماتیک ناتو در بروکسل از جمله اظهارات جوزف لامس دبیرکل ناتو: «باید منتظر عکس العمل بسیار شدیدی از جانب ایران بود.»

۹۱. سخنرانی قبل از خطبه های نماز جمعه تهران در فضای سیاسی اجتماعی معطوف به قضیه شهادت آیت الله صدر و اعتراض به رژیم عراق؛ سخنرانی فلاحی در ذکر فداکاری های ارتشیان، مسئله عراق، مرزهای ایران و مسائل غرب کشور؛ سخنرانی دکتر چمران در مورد آیت الله صدر، عراق و نقش میانجیگری بعضی دولت های منطقه: «بین ملت ما و صدام حسین خط خون کشیده شده است»؛ گزارش روزنامه نامه مردم از این مراسم.

۹۲. تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی عراق در مرزهای ایران در تنگاب نو، ولدکشته، جاده شیخ صله و خان شور، گرده نو و قره بلاغ؛ اقدام افراد مسلح عراقی به آتش زدن لوله های نفت بیات واقع در بخش مرزی موسیان؛ پرواز یک هواپیمای

شناسایی عراق در آبادان از طریق جزیره مینو؛ تجهیز پاسگاه های عراق در مرز ایران.

ص: ۱۰۳۸

۹۳. تحرکات اطلاعاتی و اقدامات خرابکارانه عوامل عراق در جنوب و غرب؛ وقوع انفجار در مقابل کتاب فروشی در خرمشهر؛ صدور حکم اعدام برای یکی از عوامل عراق توسط دادگاه انقلاب اسلامی دزفول و اجرای این حکم.

۹۴. گزارش های مختلف از ادامه درگیری ها در سنندج؛ درهم شکستن محاصره باشگاه افسران توسط سپاه و تغییر در موازنه درگیری های شهری، به سود نظام؛ شروع اعزام گروه های امداد و درمان به سنندج.

۹۵. اقدام حزب دمکرات به وارد کردن ۲ تراکتور اسلحه از مسکو.

۹۶. اظهارات بنی صدر در اهواز {قبل از دریافت خبر حمله طبس}؛ تأکید بر موضع قطعی نظام در حل مسئله کردستان، اشاره به تهدید قاسملو و

۹۷. درگیری های پراکنده، تحرکات ایذایی و مسلحانه در دیگر مناطق: قروه، مریوان، پاوه، نجف آباد بیجار، بانه، سقز، تکاب، سردشت، مهاباد و ارومیه.

۹۸. وضعیت عادی {پس از چند روز درگیری} در رشت و اهواز و برگزاری نماز جمعه با حضور عده زیادی از مردم با جهت گیری حمایت مردمی از نظام؛ سخنرانی استاندار گیلان، حجت الاسلام هادی غفاری و آیت الله لاهوتی امام جمعه رشت؛ حضور و سخنرانی بنی صدر در مراسم نماز جمعه اهواز.

۹۹. صدور بیانیه و ارائه تحلیل وضعیت توسط طرف های درگیر و گروه های مختلف {سازمان مجاهدین خلق و انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور} درباره حوادث دانشگاه ها.

۱۰۰. صدور بیانیه و دستورالعمل درون گروهی حزب جمهوری اسلامی، درباره نوع برخورد با بنی صدر.

۱۰۱. سه مطلب گویای مواضع از روزنامه حزب توده و یک مقاله از حزب رنجبران در تقابل با حزب توده و دیدگاه های آن.

۱۰۲. گزارش سر کنسولگری جمهوری اسلامی ایران در ارزروم ترکیه از مصاحبه خبرنگار روزنامه ترجمان با آیت الله شریعتمداری در قم.

ضمیمه اول گزارش ۷۹: توضیحاتی درباره اختلاف تعداد هواپیماهای ذکر شده در منابع مختلف.

ضمیمه دوم گزارش ۷۹: یادداشت های برژینسکی از روز غم انگیز؛ وضع طبس و انعکاس آن به کاخ سفید.

ضمیمه سوم گزارش ۷۹: هویت کشته شدگان و مجروحان امریکایی در واقعه طبس طبق اعلام وزارت دفاع امریکا.

ضمیمه اول گزارش ۸۱: گزارش مهم تلویزیونی جیمی کارتر درباره عملیات طبس به روایت رادیو امریکا.

ضمیمه دوم گزارش ۸۱: گزارش رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی هارولد براون وزیر دفاع امریکا، درباره عملیات طبس.

ضمیمه گزارش ۸۴: دو گزارش تحلیلی داخلی و خارجی درباره بمباران هلیکوپترهای امریکایی.

ص: ۱۰۳۹

ضمیمه گزارش ۸۵: مشروح پیام امروز امام خمینی درباره حادثه طبس.

ضمیمه گزارش ۸۷: متن کامل اطلاعیه امروز دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره حادثه طبس.

ضمیمه گزارش ۸۹: خبرهای بعدی مبنی بر استفاده آمریکا از پایگاه های نظامی عمان و کوشش این کشور برای خنثی کردن آثار آن.

ضمیمه گزارش ۹۸: گزارش خبرگزاری پارس از اعزام آیت الله لاهوتی به رشت به عنوان نماینده رئیس جمهور برای حل درگیری های رشت، مواضع نامبرده و برخی حواشی آن.

گزارش روزشمار ۶/۲/۱۳۵۹

۱۰۳. ابتکار ایران در تعدد مراکز نگهداری گروگان ها بعد از ماجرای طبس و در جهت انفعال آمریکا در زمینه اقدامات عملی بعدی؛ انتشار یک صد و سیزدهمین اعلامیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام؛ بررسی امکان اقدامات آتی توسط دولت آمریکا.

۱۰۴. نامه هیئت نمایندگی آمریکا در شورای امنیت سازمان ملل برای ریاست این شورا: حق مسلم و دفاع از خود دانستن اقدام نظامی برای نجات جان گروگان ها؛ اظهارات رئیس مجمع عمومی سازمان ملل متحد و صادق قطب زاده در این باره.

۱۰۵. افسردگی و ناراحتی رئیس جمهور آمریکا از شکست عملیات نجات در ایران و منتفی شدن سفرهای داخلی وی در آستانه انتخابات؛ وجود وضع مشابه کارتر در بسیاری دیگر از نخبگان آمریکا طبق نوشته های سایروس ونس.

۱۰۶. سرزنش رئیس جمهور آمریکا به صراحت یا به تلویح توسط عده ای از مقامات آمریکایی از جمله اعضای مجالس قانونگذاری آمریکا؛ اظهارات هنری کیسینجر، ریچارد نیکسون و جان آندرسن؛ کوشش برنامه فارسی رادیو آمریکا در دفاع از کارتر؛ اظهارات سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای آمریکا.

۱۰۷. دو نمونه از بیانات ایرادشده در حاشیه بخش اعلام نشده و مکتوم مانده طرح مربوط به عملیات طبس: فاش کردن مطالبی در گزارش روزنامه واشنگتن پست و اظهارات یک عضو پارلمان ژاپن.

۱۰۸. اظهارنظر و اعلام موضع عده ای از شخصیت های سیاسی کشورهای متحد آمریکا {فرانسه، انگلستان، آلمان غربی، ایتالیا، استرالیا، اسرائیل، ترکیه و ژاپن} درباره حوادث اخیر پیش آمده در روابط آمریکا و ایران.

۱۰۹. مواضع دولت های مخالف آمریکا {ویتنام، لیبی، سازمان آزادی بخش فلسطین و سوریه} در مورد حوادث اخیر پیش آمده در روابط آمریکا و ایران؛ اظهارات شاذلی قلیبی دبیر کل اتحادیه عرب و عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور در نخست وزیری کویت.

۱۱۰. بازتاب اقدام نظامی ناموفق آمریکا در طبس و موضع گیری های مختلف رسانه های گروهی جهان.

۱۱۱. تظاهرات ضد امریکایی و به نفع ایران در اعتراض به اقدام امریکا در طیس در چند نقطه جهان از جمله در لبنان، بحرین، پاکستان، انگلستان و آلمان غربی.

ص: ۱۰۴۰

۱۱۲. اعلام خبر مراجعت سفرای ژاپن و انگلستان به تهران، این افراد پیش تر به کشور هایشان فراخوانده شده بودند. ۸ تکنسنین انگلیسی که در سیستم هدایت کشتی ها کار می کردند ایران را ترک کرده اند.

۱۱۳. اظهارات صادق قطب زاده در آستانه سفر به سوریه: اگر قرار بر این باشد در مرزهای ما مین گذاری کنند و صدور نفت ما را به دنیا متوقف نمایند، هیچ دلیلی ندارد که ما بگذاریم نفت دیگری از خلیج فارس به دنیا صادر شود؛ ورود قطب زاده به دمشق؛ شرکت در مراسم ختم آیت الله صدر؛ فعالیت های غیرعلنی قطب زاده در طول این سفر؛ گزارش های غیررسمی از تماس وی با رابطان خود و پیام به امریکاییان که نه او و نه امام خمینی در پی انتقام جویی از گروگان ها نیستند.

۱۱۴. محکومیت اقدام امریکا و تحلیل رفتار آن در ایران؛ اطلاعیه ستاد مرکزی "بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران"؛ بیانیه آیت الله العظمی گلپایگانی؛ پیام مسعود بازرانی؛ اظهارات آیت الله مهدوی کنی و تیمسار فلاحی؛ بانگ "الله اکبر" مردم ایران بر بالای بام ها همراه با شعارهای ضد امریکایی.

۱۱۵. اظهار نظر راجع به موضوع بمباران وسایل جامانده امریکایی ها در طبس، از سوی بعضی مقامات در امریکا و ایران.

۱۱۶. استفاده جناحی بنی صدر در کنار تلاش برای حل معضلات عدیده داخلی و خارجی که با آن مواجه است: استفاده از "فرصت" برای در یک کاسه قراردادن کلیه مخالفان در سرمقاله امروز بنی صدر با عنوان "معنی تجاوز".

۱۱۷. اظهارات بنی صدر در نشست مطبوعاتی امروز درباره حادثه طبس، سیاست ایران در قبال عمان و تنگه هرمز، اجساد باقیمانده امریکاییان، کردستان، سیاست ایران در برخورد با دولت های یاری کننده امریکا در قضیه طبس. بنی صدر: «من به عنوان رئیس جمهور باید ایجاد تفاهم بکنم و... حالا- اگر بعضی ها بودند که در قلوبشان مرض بود و به هیچ وجه تن به همکاری ندادند، البته مضایقه ای از معرفی آنها نخواهد شد»؛ حضور مادر یکی از گروگان های امریکایی در جریان مصاحبه مطبوعاتی در کنار بنی صدر، سپاسگزاری از مردم ایران و شخص بنی صدر و ابراز تأسف از حمله نظامی امریکا.

۱۱۸. تبلیغات شدید و حتی خارج از عرف و نزاکت رسانه ای و دیپلماتیک علیه شخص امام خمینی در عراق، در چارچوب فضا سازی ضد ایرانی در این کشور؛ اظهارات امروز صدام حسین؛ حضور آیت الله منتظری در منزل آیت الله سید محمد شیرازی و گفت و گو با وی درباره مسائل جاری ایران و عراق.

۱۱۹. پرداختن به قضیه شهادت آیت الله صدر هم زمان با محکوم کردن اقدام نظامی امریکا؛ روزنامه جمهوری اسلامی: «ایران در سوگ آیت الله صدر گریست»؛ ادامه درگیری قبلی بین جریان حاکم بر روزنامه جمهوری اسلامی و جریان حاکم بر خبرگزاری پارس و وزارت ارشاد: «وزارت ارشاد شریک جرم در شهادت آیت الله صدر است.»

۱۲۰. بیروت، عرصه درگیری موافقان و مخالفان دولت صدام حسین: انفجار در یکی از مراکز رژیم عراق در این شهر. بیانیه گروهی با عنوان جبهه آزادی بخش بحرین علیه عراق؛ ورود

اعضای جبهه خلق برای آزادی فلسطین به بیروت در پی اخراج آنها از عراق.

۱۲۱. خبر عجیب کیهان و گزارش داخلی سپاه از ورود غیرمجاز سفیر موریتانی در عراق به خاک ایران از طریق مرز شلمچه و دستگیری وی با هشیاری سپاه پاسداران؛ اظهار بی اطلاعی وزارت امور خارجه از این موضوع.

۱۲۲. ادامه تحرکات ایدایی عراق در خوزستان در قالب ایجاد انفجار و نیز نفوذ و فعال کردن عناصر مستعد خرابکاری؛ ۲ انفجار {در فلکه راه آهن و در یک کتاب فروشی} در خرمشهر؛ تحصن افرادی تحت عنوان "دیپلمه های بیکار" در شادگان و دادن شعارهایی به نفع صدام حسین. گزارشی از در نظر گرفتن حقوق ماهیانه برای اعضای جبهه آزادی بخش خوزستان توسط وزارت کشور عراق. گزارش هایی از تطمیع و ارسال افراد از سوی عراق برای خرابکاری در ایران.

۱۲۳. ادامه ورود رانده شدگان عراق به مناطق مرزی ایران: ورود ۱۰۳۱ نفر در ۲۴ ساعت گذشته؛ آمار کلی رانده شدگان.

۱۲۴. تحرکات پاسگاهی، نظامی و اطلاعاتی ارتش عراق در نوار مرزی ایران: استقرار تجهیزات نظامی و دید با نی {در قلعه یهودی، گرگ، واصلیه و...}؛ ورود یک کشتی روسی حامل محموله نظامی به بندر ام القصر.

۱۲۵. گزارش هایی با جهت گیری متفاوت از ژاندارمری و سپاه درباره وضع پاسگاهی و خطوط مرزی ایران؛ نصب عکس امام موسی صدر و دادن شعار توسط پاسداران؛ گزارش سپاه از حفاظت ضعیف نیروها از مرزها.

۱۲۶. گزارش هایی از ادامه درگیری ها، تحرکات و درخواست نیرو در سنندج؛ برتری چشمگیر نیروهای دولتی نسبت به طرف مقابل؛ صدور بیانیه توسط پاسداران مستقر در سنندج.

۱۲۷. دو دسته خبر متفاوت درباره خروج مردم از سنندج و وضعیت این شهر ضمن درگیری گروه های مسلح غیرقانونی با نیروهای سپاه و ارتش.

۱۲۸. درگیری ها در دیگر مناطق کردستان: بانه و سقز، مهم ترین کانون های درگیری مناطق کرد نشین بعد از سنندج؛ گزارش فرمانده پادگان بانه: «تعدادی کشته و مجروح که به علت عدم تخلیه آنها اجساد دچار عفونت [شده] و جان مجروحان در خطر است، جان پرسنل از تشنگی به لب رسیده و مهمات، سوخت و جیره غذایی رو به اتمام است»؛ وضعیت فوق العاده در بوکان تحت تأثیر وضعیت سقز.

۱۲۹. تحرکات ایدایی و درگیری های پراکنده در مناطقی دیگر از کردستان، آذربایجان غربی و حتی کرمانشاه. گزارش ها از کرمانشاه، باینگان، پاوه، مریوان، شاهین دژ، میاندوآب و ارومیه.

۱۳۰. دستور ریاست جمهوری و شورای انقلاب مبنی بر دایر شدن کلاس های درس دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و تشکیل بعضی کلاس ها با حضور تعداد کمتر از معمول دانشجویان؛ وضعیت امروز دانشگاه ملی ایران، دانشگاه علم و صنعت، پلی تکنیک، دانشکده مهدی رضایی و دانشگاه تهران؛ وضع نامرتب کلاس ها در مراکز آموزش عالی مهم شهرستان ها {دانشگاه های تبریز، مشهد، اصفهان، صنعتی اصفهان و گیلان}؛ بقایا و آثار ناآرامی های روزهای قبل اهواز، اجتماع خانواده

های دستگیرشدگان اهواز در اطراف دادگاه انقلاب، اعلامیه دادگاه انقلاب: در چند روز آینده تکلیف دستگیرشدگان معلوم می شود.

ص: ۱۰۴۲

۱۳۱. اعلام دیدگاه ها و مواضع مسئولان هم زمان با ایجاد آرامش و فروکش کردن تدریجی بحران در دانشگاه ها: مصاحبه بعد از ظهر امروز رئیس جمهور بنی صدر و اطلاعیه آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته انقلاب اسلامی.

۱۳۲. اعلام موضع و پرداختن به وضع اخیر دانشگاه ها توسط جریان های مختلف چون روزنامه انقلاب اسلامی ارگان هواداران بنی صدر، روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده و سازمان مجاهدین خلق.

۱۳۳. دو نمونه از تحرکات دانشجویان ایرانی در خارج از کشور؛ تظاهرات حدود ۲۵۰ دانشجوی چپ گرای ایرانی در برلن غربی و تظاهرات ۶۰ دانشجوی ایرانی در سفارت ایران در وین.

ضمیمه گزارش ۱۰۳: متن کامل یک صد و سیزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

ضمیمه گزارش ۱۱۳: گزارش پیر سالیانجر خبرنگار معروف امریکایی از تماس تلفنی قطب زاده با رابط های فرانسوی و امریکایی و شرایط و زمینه های آن.

ضمیمه گزارش ۱۱۴: متن کامل دومین نامه و پیام مسعود بارزانی، رئیس حزب دمکرات کردستان عراق در محکومیت اقدام امریکا.

ضمیمه گزارش ۱۱۵: اظهارات یک فرد نظامی درباره نقش شوروی در انهدام پرنده های امریکایی.

گزارش روزشمار ۷/۲/۱۳۵۹

۱۳۴. تهدید نظامی ایران توسط دو مقام عالی رتبه امریکا {هارولد براون و برژینسکی} و درعین حال منتفی اعلام کردن اقدام سریع نظامی امریکا از سوی یک مقام کاخ سفید؛ حکم امام خمینی به بنی صدر «برای دعوت از کشورهای مختلف جهان برای رسیدگی به جرایم امریکا در حمله نظامی به ایران»: امام خمینی امریکا را با عنوان "جهان خوار" و رژیم امریکا را "آدم خوار" یاد کرد؛ محکوم کردن امریکا از سوی وزیر امور خارجه ایران در یک مصاحبه مطبوعاتی در دمشق؛ ابراز قاطعیت در قبال امریکا و گروگان ها توسط دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با صدور دو اطلاعیه در این باره.

۱۳۵. انتقال اجساد سوخته امریکاییان از طبس به تهران و نمایش آن در تلویزیون؛ قرارداد اجساد در "لانه جاسوسی"؛ پیام سپاه یزد در این باره: تأکید بر شرکت وسیع عوامل داخلی در بخش های فاش نشده طرح و ضرورت تحقیق جدی درباره بمباران هلیکوپترها؛ تشییع جنازه محمد منتظر قائم فرمانده سپاه یزد که در طبس به شهادت رسیده بود؛ اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در این باره.

۱۳۶. اظهار نظر شخصیت های متفاوت {عزت الله سبحانی، صادق طباطبایی، منصور فرهنگ و آیت الله خلخالی} درباره حادثه طبس.

۱۳۷. حساسیت زیاد در ایران روی قضیه بمباران هلیکوپترهای جامانده در طبس و جوانب آن؛ از ۵ هلیکوپتر باقیمانده از

حضور کماندوهای امریکایی در نزدیکی طبس، ۳ فروند به وسیله نیروی هوایی منهدم شده است؛ مصاحبه مطبوعاتی آیت الله
خلخالی: از مقامات می خواهیم به مردم جواب بدهند و مردم را قانع کنند. تحلیل موضوع در ارگان حزب توده؛ توجه خاص

ص: ۱۰۴۳

رسانه های خارجی به مسئله عوامل داخلی همدست امریکا؛ گفت و گوی کیهان با فرمانده نیروی هوایی ارتش در همین زمینه.

۱۳۸. حساسیت در زمینه حفاظت از ساختمان محل استقرار گروگان های امریکایی، نمونه هایی از گزارش ها از هرگونه تحرک مشکوک؛ تیراندازی شب هنگام عده ای ناشناس در محدوده لانه جاسوسی.

۱۳۹. زمینه سازی برای نزدیکی ایران به بلوک شرق و متحدان آن، هرچند نه چندان جدی، در واکنش به فشارهای امریکا؛ اظهارات معین فر وزیر نفت و صدر وزیر بازرگانی، در این باره؛ پیام فیدل کاسترو رهبر انقلاب و رئیس حکومت کنونی کوبا به امام خمینی.

۱۴۰. اجلاس سران ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا در لوکزامبورگ؛ یونایتد پرس: در جریان اجلاس عالی بازار مشترک اروپا نشانه ای دال بر انتقاد از کارتر وجود ندارد.

۱۴۱. ادامه اعلام مواضع و اظهار نظر مقامات کشورهای مختلف در قبال حادثه طبس؛ اظهارات وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی، وزیر امور خارجه آلمان فدرال، نخست وزیر ژاپن و وزیر امور خارجه ترکیه، تماس سفیر پاکستان با موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهور و تقدیم متن بیانیه شدیدالحن سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان علیه امریکا؛ اظهارات یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین؛ بیانیه جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین؛ اظهارات شاذلی قلیبی دبیر کل اتحادیه عرب؛ گزارش رادیو لندن از مواضع دبیر کل گروهی با عنوان "سازمان کنگره اسلامی" که از کوشش نظامی امریکا برای آزادی گروگان ها ابراز نگرانی و انزجار کرده است.

۱۴۲. اعلام موضع گروه ها و جریان های سیاسی مختلف داخل کشور: حزب جمهوری اسلامی، جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما گروه دکتر سامی}، جنبش مسلمانان مبارز {گروه دکتر پیمان}، گروه سیاسی ایران امروز، حزب رنجبران ایران، سازمان چریک های فدایی خلق ایران، حزب توده ایران، سازمان مجاهدین خلق ایران و تشکل های وابسته این سازمان از جمله انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران، درباره حادثه طبس و جوانب آن.

۱۴۳. رواج وسیع خبرهای مربوط به کودتا علیه صدام و اخباری مبنی بر کشته شدن وی؛ ابراز خوشحالی صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران هنگام شنیدن خبر کشته شدن صدام در حین انجام یک مصاحبه مطبوعاتی در سوریه؛ تأکید سازمان پیکار اسلامی عراق بر اینکه صدام حسین توسط اعضای این سازمان ترور شده است؛ تکذیب این خبر از سوی خبرگزاری رسمی عراق و سفیر عراق در سازمان ملل: گزارش های مربوط به کشته شدن رئیس جمهور عراق یک دروغ ایرانی است؛ گزارش شهربانی کرمانشاه مبنی بر شنیده شدن صدای تیراندازی با سلاح های سنگین از داخل خاک عراق؛ شادی اهالی مرزنشین قصر شیرین در پی شنیدن خبر کودتا در بغداد و کشته شدن شوهر خواهر صدام حسین.

۱۴۴. مواردی از وضع داخلی عراق: فراگیر شدن فضای رعب و سرکوب توسط دولت بعث، گزارش هایی حاکی از اعدام افراد و حتی اعدام های گروهی و دسته جمعی هم زمان با تبلیغات برنامه ریزی شده حکومت بعث؛ وجود مقاومت و تحرکات علیه حکومت، تحرکات دیگری از قبیل بمب گذاری ها که عراق برخی از آنها را به عوامل ایرانی نسبت می دهد؛

موضع حزب کمونیست عراق در قبال شهادت آیت الله صدر.

۱۴۵. ادامه اخراج ایرانیان و شیعیان از عراق؛ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه: جمع رانده شدگان به ۲۸۴۵۸ نفر رسید؛ مشکلات ناشی از نفوذ عوامل دولت عراق در پوشش معاودین.

۱۴۶. ادامه تحرک، برخوردهای ایدایی، نقل و انتقال، تدارک و تجهیز و... عراق در مرزهای جنوب و غرب ایران.

۱۴۷. اقدام عراق به تجاوز هوایی به خاک ایران؛ فرود اجباری یک هواپیمای عراقی در خاک ایران در ۶۰ کیلومتری پایگاه وحدتی دزفول و انتقال یک خلبان و ۶ سرنشین

آن به تهران؛ ورود و سپس فرار ۲ فروند جنگنده نیروی هوایی عراق از محل سقوط هواپیمای مذکور.

۱۴۸. گزارش هایی از ادامه اقدامات عراق علیه ایران از طریق عوامل خود در خوزستان؛ اسکان تعدادی از ایرانیان فراری به خاک عراق که از این کشور تقاضای پناهندگی سیاسی نموده اند.

۱۴۹. آرامش نسبی موقت در ادامه حوادث کردستان: مراکز مهم این شهر نیز چون استانداری، باشگاه افسران، فرودگاه، رادیو و تلویزیون و جهاد سازندگی در کنترل سپاه پاسداران قرار دارد؛ این شهر با کمبود مواد غذایی مواجه است.

۱۵۰. سقوط یک فروند هلیکوپتر کبری ارتش و اسارت خلبانان آن به دست افراد وابسته به گروه کومه له؛ گزارشی از دریافت کلیه مکالمات هلیکوپترها از طریق ضدانقلابیون با دراختیارداشتن گیرنده موج FM.

۱۵۱. اظهارات و اعلام نظر شیخ عزالدین حسینی و یک عضو مرکزیت حزب دمکرات درباره وضع و حوادث سنندج و از سوی دیگر اطلاعیه های ارتش و سپاه و اظهارات سخنگوی ستاد مرکزی سپاه، صباغیان و بنی صدر در این باره.

۱۵۲. فضای امروز قم، کاشان، رفسنجان و ارومیه تحت تأثیر تشییع جنازه شهدای درگیری های کردستان.

۱۵۳. پس از سنندج، جدی ترین درگیری های مناطق بحرانی کردنشین مربوط به بانه است؛ محاصره پادگان این شهر و گلوله باران و خمپاره باران مواضع نیروهای سپاه و ارتش مستقر در آن.

۱۵۴. تحرکات ایدایی، نقل و انتقال نظامی و درگیری در دیگر مناطق کردنشین از جمله نقده، میاندوآب، تکاب، پیرانشهر و سقز.

۱۵۵. درج متن مصاحبه قبلی روزنامه انقلاب اسلامی با احمد مفتی زاده {لیدر اسلام گرایی در سنندج و قطب قدرت مقابل مارکسیست ها} با عنوان: "مفتی زاده چرا ترک دیار کرد، آیا ترک سنگر مبارزه بود یا یک هجرت اسلامی".

۱۵۶. تبعات و بازتاب حوادث اخیر دانشگاه ها؛ اهواز: امروز شهر مجدداً وضع طبیعی خود را از دست داد؛ تهران: گفت و گوی رئیس دانشگاه ملی ایران؛ خبرهای تصمیم گیری شورای انقلاب در جلسه شب هنگام این شورا: دانشکده ها و دانشگاه هایی

که باز می شوند باید در روز ۱۴ خرداد ترم امسال خود را به پایان برسانند، در شرایطی که هنوز کلاس های دانشگاه ها به طور مرتب تشکیل نمی شود.

ص: ۱۰۴۵

۱۵۷. حزب توده در اذهان عمومی بیشتر روسی است تا ایرانی، اما می کوشد تا به نظام و در جناح بندی آن به جناح خط امام نزدیک شود؛ ذکر دو گزارش از روزنامه این حزب با جهت گیری حمایت از روسیه و در ادامه ۲ درگیری {مختصر} که به وسیله حزب، با جهت گیری تبلیغاتی لازم گزارش شده است.

۱۵۸. اطلاعیه ستاد برگزاری مراسم روز جهانی کارگر در دعوت از کلیه شوراهای اسلامی کارخانجات به منظور مشارکت و بهتر برگزار نمودن مراسم روز جهانی کارگر؛ تحرکات کارگری در پالایشگاه آبادان در آستانه روز کارگر.

۱۵۹. گزارش روزنامه بامداد از تحولاتی در امر تعیین قضات و حکام شرع دادگاه های انقلاب و اطلاعیه دفتر آیت الله منتظری در مورد استعفای اعضای شورای این دفتر.

ضمیمه گزارش ۱۴۰: گزارش امروز رادیو امریکا از مواضع کشورهای اروپایی که مؤید ناخرسندی آنان از اقدام اخیر امریکا است و پاسخ وزیر دفاع امریکا.

ضمیمه گزارش ۱۴۷: تفاوت اطلاعات در منابع گوناگون درباره حادثه سقوط هواپیمای عراقی در ایران.

گزارش روزشمار ۸/۲/۱۳۵۹

۱۶۰. ادامه تصمیم سازی و تصمیم گیری در امریکا و ایران؛ گزارش کارتر به کنگره درباره عملیات طبس، خروج کارتر از کاخ سفید و واشنگتن و پرواز به سان آنتونیو برای ملاقات با مجروحان حادثه طبس؛ مصاحبه بنی صدر با رادیو فرانسه در مورد حل بحران روابط ایران و امریکا و مسئله گروگان ها؛ قطب زاده در مصاحبه با خبرنگاران در مقر شورای عالی شیعیان لبنان در بیروت: موضع ایران در مورد استرداد گروگان ها تغییری نکرده؛ اظهارات دکتر محمدجواد باهنر در مراسم شکرگزاری به مناسبت شکست توطئه امریکا در وزارت آموزش و پرورش؛ انتشار یک صد و شانزدهمین اطلاعیه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

۱۶۱. اعلام علنی استعفای ونس وزیر امور خارجه امریکا و دلیل آن {مخالفت با عملیات طبس}؛ متن استعفا نامه وی و جواب کارتر به آن؛ اظهارات قطب زاده درباره این استعفا.

۱۶۲. گزارش آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور درباره تشکیل هیئت ویژه از طرف شورای انقلاب برای بررسی انهدام اسناد سری جامانده در طبس: حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی و آیت الله خامنه ای و دکتر چمران مأمور بررسی این موضوع شدند.

۱۶۳. اعلام مواضع ایران مبنی بر مقاومت در برابر تهدید به تداوم و توسعه تحریم اقتصادی؛ مصاحبه علیرضا نوبری رئیس بانک مرکزی ایران با روزنامه آلمانی اشپیگل و اظهارات صادق قطب زاده در بیروت؛ اعلام مواضع حمایت آمیز از ایران از سوی مقامات هند و الجزایر.

۱۶۴. نوع برخورد شوروی با مسئله تیرگی روابط ایران و امریکا و نیز نوع برخورد احتمالی ایران با شوروی در مقابل امریکا؛

گزارش هایی از نوع چینش نظامیان شوروی در افغانستان و نزدیک مرز ایران. مگری سفیر ایران در شوروی: فقط به نیروهای خود تکیه داریم و به هیچ سرباز خارجی اجازه ورود به خاک ایران را نخواهیم داد؛ حمایت ارگان حزب جمهوری اسلامی از تحریم المپیک مسکو و از سوی دیگر ذکر نمونه هایی از دوستی های کشورهای بلوک شرق با ایران در ارگان حزب توده.

ص: ۱۰۴۶

۱۶۵. اعلام مواضع و تحلیل گروه‌ها و سازمان‌ها {جبهه ملی، حزب ملت، جاما، جمعیت عدالت، اتحاد ملی زنان، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، حزب کارگران انقلابی و...} درباره آمریکا و حمله اخیر آن به ایران.

۱۶۶. تکذیب وقوع کودتا در بغداد و ترور صدام از سوی مقامات سیاسی و نه رسانه‌های عراق؛ تأکید یک سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق بر ترور صدام؛ ظاهر شدن صدام برای دومین روز متوالی در برابر عموم در عراق.

۱۶۷. خبرها در مورد فرود اجباری یک هواپیمای عراقی در خوزستان.

۱۶۸. کشته و مجروح شدن ده‌ها تن در پی وقوع انفجارهای مهیب در ۳ نقطه تهران: سینما نادر، داروخانه ای در خیابان ناصرخسرو و میدان امام خمینی {توپخانه سابق}؛ ذکر نام گروه‌های مختلف به عنوان عوامل این انفجارات؛ درخواست میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی، از مردم در مورد حفظ هوشیاری و اظهارات وی در مورد اجرای طرح‌های ضربتی در نقاط مختلف شهر؛ تحلیل سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و نیز سازمان مجاهدین خلق در این باره؛ اطلاعیه‌های روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی و شهربانی.

۱۶۹. گزارش‌هایی از داخل عراق که از ادامه تشنجات داخلی به خصوص در مناطق شیعه‌نشین حکایت می‌کند؛ ادامه ورود رانده شدگان به ایران؛ اعتراض به رژیم بعث در خارج از عراق؛ گزارش نشست مطبوعاتی امروز سازمان پیکار اسلامی عراق.

۱۷۰. اظهارات دکتر محمد مکرری سفیر ایران در مسکو در مورد ارسال اسلحه از شوروی به عراق که علاوه بر وضعیت کنونی افغانستان یکی از موانع ارتقای روابط ایران با اتحاد شوروی است.

۱۷۱. تجهیز و تدارک، تحرکات مرزی و اقدامات ایذایی عراق علیه ایران.

۱۷۲. گزارش‌ها از وضع امروز سنندج: اثری از آرامش، حتی نسبی، در شهر نیست، طرف مقابل نیاز به امداد و کمک فوری دارد؛ تبلیغات علنی گروه‌های درگیر در شهر.

۱۷۳. سردرگمی هیئت ویژه کردستان در چگونگی اعلام مواضع؛ گفت و گوی صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان با خبرنگار کیهان؛ اعلام اسامی و تشییع جنازه شهدای روزهای اخیر ارتش.

۱۷۴. وضعیت امروز سقز و بانه به عنوان مهم‌ترین مناطق درگیری‌های کنونی کردستان در کنار سنندج؛ درگیری‌های شدید در سقز و محاصره پادگان بانه؛ حمله مهاجمان به نیروهای مستقر در ربط در سردشت.

۱۷۵. درگیری‌ها و تحرکات ایذایی پراکنده از جمله در جوانرود، پاوه، مریوان، دیواندره، تکاب، شاهین دژ، میاندوآب و سیلوانای ارومیه.

۱۷۶. وضع نه‌چندان عادی در پی حوادث دانشگاه‌ها: تکرار مواضع معترضان شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران و تحرکات آموزشی در پاره‌ای مراکز آموزش عالی کشور.

۱۷۷. اطلاعیه علی قدوسی دادستانی کل انقلاب در جهت کنترل فعالیت تبلیغاتی گروه های مخالف نظام.

۱۷۸. حکم امام خمینی به ابراهیم یزدی به عنوان سرپرست جدید مؤسسه کیهان؛ گفت و گوی امروز یزدی با این روزنامه.

ضمیمه گزارش ۱۷۵: گزارشی از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

ص: ۱۰۴۷

۱۷۹. ادامه مشی سابق به وسیله دولت های ایران و امریکا و اقدامات و فعالیت های شدید، اما نه چندان تعیین کننده و پیروزی بخش؛ حمایت نیکسون از اقدام کارتر؛ اقدامات بنی صدر در پیگیری خواسته امام خمینی مبنی بر تشکیل اجلاس بین المللی برای رسیدگی به جرایم امریکا؛ پیام بنی صدر برای فیدل کاسترو.

۱۸۰. دیدار اسقف کاپوچی {که برای تحویل جنازه های کماندوهای امریکایی به تهران آمده است} با بنی صدر؛ بررسی سفارت سوئیس برای چگونگی انتقال اجساد به امریکا؛ انتقاد کارتر از به نمایش گذاشتن اجساد امریکاییان از سوی ایران؛ تحریم و تأخیر در کار ۲ هواپیمای ایران از سوی کارکنان فرودگاه هیتروی لندن به دلیل اهانت ایران به اجساد مهاجمان امریکایی.

۱۸۱. فقدان جمع بندی و تحلیل دقیق از حادثه طبس در میان نیروهای ذی ربط، باوجود گذشت چهار روز از وقوع آن و اظهارات مختلف در این باره.

۱۸۲. حادثه هوایی در آسمان دریای عمان و انعکاس آن با عنوان "درگیری هوایی ایران و امریکا".

۱۸۳. حمایت برخی از کشورها، سازمان های جهانی و جریان های غیر دولتی از نقش ضدامپریالیستی جمهوری اسلامی؛ اقدام امارات و عراق در زمینه خنثی کردن تدابیر ضدتحریم ایران.

۱۸۴. بازدید قطب زاده وزیر امور خارجه ایران از کویت در ادامه سفرهای وی در منطقه و مذاکره با مقامات کویتی؛ سوء قصد عوامل عراق به قطب زاده در کویت و آماده باش کویت برای شناسایی عاملان.

۱۸۵. ادامه اقدامات ایذایی و تحرکات مرزی عراق؛ فعالیت های عراق درخصوص مخازن نفتی نوار مرزی غرب کشور.

۱۸۶. انفجارات، درگیری ها و تحرکات عوامل عراق در ایران؛ پیگیری امر شناسایی و دستگیری عاملان این اقدامات عراق توسط مراکز نظامی و انتظامی.

۱۸۷. عاقبت ماجرای فرود اجباری هواپیمای عراقی در خاک ایران: مسئله ای که به بحران آفرینی بینجامد مطرح نبوده است؛ تفاهم دو کشور در عودت هواپیما و حل مسئله.

۱۸۸. ادامه ورود رانده شدگان عراق: جمع رانده شدگان به ۳۰ هزار نفر رسید. اخبار برون مرزی از بازداشت فرزندان رانده شدگان در عراق و نیز مصادره اموال رانده شدگان به نفع کارشناسان و مستشاران مصری.

۱۸۹. ادامه اعتراضات علیه رژیم عراق در پی شهادت آیت الله صدر: تظاهرات در پاکستان، نامه حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق به امام خمینی.

۱۹۰. تناقض و ابهام در موضع دو جریان عمده کرد عراقی مخالف رژیم صدام در قبال ایران و مسائل کردستان؛ اظهارات جلال طالبانی در تهران درباره موضع وی در قبال جمهوری اسلامی ایران و پیام وی به بنی صدر.

۱۹۱. گزارش ادامه درگیری ها در سنندج و وضعیت متشنج در شهر؛ انتشار سه اطلاعیه از سوی ستاد مشترک ارتش و درخواست از مردم برای خروج از شهر و حرکت به طرف پادگان؛ اطلاعیه سپاه مستقر در سنندج.

۱۹۲. اراده هواداران نظام بر حل نهایی تحریک مسلحانه گروه های مسلح ضدانقلاب؛ تلگرام

ص: ۱۰۴۸

شورای شهر مهاباد به امام خمینی و بنی صدر: طرح شکایات مردم کرد و درخواست آتش بس ضمن اصرار بر خواسته های قبلی حزب؛ تلگرام ملا- محمد ربیعی از علمای اهل تسنن کرمانشاه به رئیس جمهور؛ اظهارات دکتر بهشتی درباره موانع حل مسالمت آمیز مسئله سنندج؛ موافقت شب هنگام بنی صدر با پیشنهاد آتش بس حزب دمکرات: متن اطلاعیه درخواست آتش بس حزب دمکرات و اطلاعیه مشاور رئیس جمهور؛ مواضع حزب توده در حمایت از آتش بس.

۱۹۳. ناآرامی در دیگر مناطق بجز سنندج، وضعیت دیواندره، مریوان، بانه، سقز، بوکان، پیرانشهر، اشنویه و مهاباد؛ تقاضای حقوقو استاندار آذربایجان غربی، از همه گروه ها برای رساندن کمک های غذایی و دارویی به شهرهای مختلف.

۱۹۴. هنوز در پاره ای دانشگاه ها نوعی اعتراض و نیز بقایای تحرکات علیه ستادهای گروه ها مشاهده می شود؛ ادامه اعتصاب کارکنان مسلمان و انجمن اسلامی کارمندان دانشگاه پلی تکنیک؛ بیانیه کارکنان مسلمان دانشگاه صنعتی شریف؛ خبرها از مراکز دانشگاهی در شیراز، مشهد، اهواز و گیلان.

۱۹۵. تبعات انفجارهای دیروز تهران: دستگیری مظنونان، تشکیل گروه ضربت برای مراقبت و تدابیری در آموزش مقابله با این گونه حوادث. اظهارات بنی صدر درباره شبکه ضدانقلاب که در توطئه امریکا دست داشته اند و عوامل انفجار در تهران.

۱۹۶. صدور اعلامیه و اعلام موضع از سوی سازمان چریک های فدایی خلق و حزب جمهوری اسلامی درباره انفجارهای دیروز تهران.

۱۹۷. تدارک جریان های مذهبی برای برگزاری مراسم روز جهانی کارگر؛ اطلاعیه شماره ۷ ستاد برگزاری مراسم روز کارگر.

۱۹۸. نمود برخوردهای دشمنانه حزب رنجبران چینی با حزب توده روسی در شماره امروز رنجبر؛ مطلبی از ارگان حزب توده درباره وظیفه مبرم انقلابی همه انقلابیون ایران.

۱۹۹. اظهارات گوهرالشریعه دستغیب عضو مرکزیت حزب جمهوری اسلامی و کاندیدای دور دوم انتخابات مجلس در مصاحبه با روزنامه این حزب درباره استقلال اقتصادی، سیاست خارجی و... .

ضمیمه اول گزارش ۱۷۹: گزارش مفصل یونایتد پرس از واشنگتن درباره سخنان امروز کارتر.

ضمیمه دوم گزارش ۱۷۹: متن کامل بیانیه بنی صدر خطاب به امام خمینی.

ضمیمه گزارش ۱۹۰: متن کامل پیام جلال طالبانی به امام خمینی.

ضمیمه گزارش ۱۹۲: متن کامل تلگرام شورای شهر مهاباد به امام خمینی و رئیس جمهور و درخواست آتش بس همراه تأکید بر خواسته های حزب دمکرات.

۲۰۰. یک ژنرال امریکایی در مورد واقعه طبس: ما از کمک شایان از خارج از محوطه سفارت برخوردار بودیم؛ اعلام رسمی خروج کلیه امریکایی های مرتبط با ماجرای طبس از ایران؛ پاسخ مبهم دکتر بهشتی در مورد پیگیری عوامل مرتبط با حادثه طبس؛ درخواست جهاد سازندگی یزد از امام برای پیگیری موضوع شهادت محمد منتظر قائم.

۱. انتخاب ادموند ماسکی به عنوان وزیر امور خارجه جدید امریکا پس از استعفای سایروس ونس. بازتاب گسترده استعفای ونس در خود امریکا و در سراسر جهان به دلیل ارتباط آن با حمله ناموفق کماندویی امریکا به ایران.
 ۲. اعلام دیدگاه ها و مواضع درمورد امریکا ازسوی بنی صدر، معین فر، دکتر بهشتی، ارتش و بسیج؛ نامه بنی صدر به یاسر عرفات و دعوت از وی برای شرکت در همایش رسیدگی به جرایم امریکا در حمله نظامی به ایران.
 ۳. گزارش هایی از منابع خارجی درمورد ماجرای طبس در مطبوعات داخلی.
 ۴. ورود قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به قطر و سفر وی به امارات در ادامه سفر یک هفته ای به ۵ کشور عربی منطقه و گفت و گو با مقامات این کشورها؛ بازتاب تأثیر سفر قطب زاده به کویت: اظهارات وزیر امور خارجه کویت و تفسیر روزنامه الاخبار از ترور قطب زاده در کویت به عنوان تلافی اعلام خبر دروغ توطئه کودتا در عراق و ترور صدام حسین.
 ۵. تحرکات دیپلماتیک عراق برای نزدیکی به غرب؛ ادعای مجدد رادیو بغداد در همدستی امریکا با ایران.
 ۶. اشغال مسلحانه سفارت ایران در لندن و حواشی آن؛ اشغال کنندگان چند مرد عرب زبان و خواستار آزادی ۹۱ زندانی در عربستان {استان خوزستان} هستند.
 ۷. ادامه تعرضات پراکنده مرزی عراق در غرب کشور؛ حمله به پاسگاه های تنگاب نو، گرده نو، گمرک نو و چاه شماره ۸ نفت شهر.
 ۸. سازماندهی و حمایت عراق از عناصر غیرسیاسی ولی قانون شکن برای حمله و تحرکات خرابکارانه در ایران؛ پانوراما {چاپ ایتالیا}: زاهدی و اویسی اخیراً همراه اشرف پهلوی به بغداد رفته اند.
 ۹. تحرکات عراق در مرز این کشور با ایران از جمله در فاو؛ افتتاح فرودگاه فاو توسط برزان حسین برادر صدام حسین؛ نصب دکل حفاری در نزدیکی مرز ایران.
 ۱۰. بازتاب مطبوعاتی مسائل مربوط به رانده شدگان؛ خطر نفوذ عوامل اطلاعاتی عراق در بین معاودین.
 ۱۱. ابلاغ برخی اقدامات احتیاطی علیه تحرکات احتمالی ایران ازسوی مقامات ارتش عراق.
۱. جنگ تبلیغاتی عراق علیه ایران در آستانه فرارسیدن روز جهانی کارگر به رغم تبلیغات وسیع برای هرچه بهتر برگزار کردن مراسم روز اول ماه مه در ایران؛ اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده به مناسبت جشن اول ماه مه.
 ۲. ابهام در اجرا و تعبیرات متفاوت از آتش بس در سنندج؛ دکتر بهشتی: «مسئله آتش بس اصولاً در یک جامعه تعبیر خوبی نیست ما به عنوان مسئولان مملکت هرگز راضی نیستیم در هر گوشه این مملکت آتشی برپا باشد»؛ اظهارات عزت الله سبحانی درمورد چگونگی پایان دادن به درگیری های موجود در غرب کشور؛ اظهار نارضایتی نیروهای مسلح از مماشات مجدد با

نیروهای مسلح غیرقانونی در عمل و نیز در اطلاعاتی ارتش و سپاه مستقر در سنندج؛ سخنگوی حزب دمکرات: ارتش هنوز آتش بس اعلام نکرده است؛ تبلیغات خارج از کشور توسط طرف درگیر در کردستان: پیام شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی اکراد به دبیرکل سازمان ملل و صلیب سرخ بین الملل.

ص: ۱۰۵۰

۳. افزودن بر شدت درگیری ازسوی طرف مقابل دولت، هم زمان با درخواست آتش بس؛ درگیری ها در سقز، بانه، پاوه، نجف آباد بیجار، اشنویه و کامیاران.

۴. فشارهای داخلی و خارجی بر تصمیم گیران دولت به منظور ایجاد تزلزل در ادامه کوشش برای استقرار حاکمیت و امنیت مورد نظر آن در کردستان؛ درخواست چند تن از وکلای فرانسوی از بنی صدر؛ مطلب سازمان مجاهدین خلق در این باره.

۵. اطلاعیه امروز سپاه پاسداران درباره اعلام اخیر سازمان مجاهدین خلق مبنی بر اینکه تمامی نیروهای خویش {میلیشیا چریک نیمه وقت} را برای مبارزه با امریکا تحت فرماندهی سپاه قرار می دهد. اختلاف سپاه و سازمان مجاهدین خلق در مبانی عقیدتی و خط مشی سیاسی عمیق تر از آن است که بتوانند به اقدام مشترک بپردازند، ولو این اقدام مبارزه با امریکا باشد، تأکید بر بی اعتمادی سپاه نسبت به سازمان، سپاه حرکات این سازمان را مبتنی بر ملاک های مکتبی اسلام ندانسته و آن را در شمار گروه هایی که در کردستان با آنها درگیر است محسوب کرده است.

۶. متن توافقنامه و اعلام اسامی ائتلاف بزرگ انتخاباتی در روزنامه جمهوری اسلامی؛ اظهارات آیت الله مهدوی کنی درباره مسئله تقلب و تخلف در دور اول انتخابات مجلس.

۱. ضمیمه گزارش ۲۰۲: گفتاری از رادیو امریکا درباره وضعیت صدور نفت ایران.

گزارش روزشمار ۱۱/۲/۱۳۵۹

۲. تداوم تیرگی در روابط ایران و امریکا: قرائت پیام امام خمینی از تریبون مراسم روز جهانی کارگر؛ اعلام مواضع بنی صدر در مراسم روز جهانی کارگر در اصفهان در این باره؛ تحلیل ها از تغییر وزیر امور خارجه امریکا.

۳. تداوم توجه رسانه ها به موضوعات مربوط به عملیات طبس.

۴. حضور اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد در خاک امریکا فرصتی برای رسانه های امریکایی است: گفت و گوی یکی از شبکه های تلویزیونی امریکا با منصور فرهنگ سفیر ایران در سازمان ملل، درباره گروگان گیری در تهران و نیز در سفارت ایران در لندن، پذیرش شاه مخلوع، رهبری معنوی امام خمینی و...

۵. ادامه سفرهای منطقه ای وزیر امور خارجه ایران: قطب زاده در امارات متحده عربی و ملاقات با مقامات امارات و سفرای الجزایر، لبنان و عربستان؛ بازتاب هایی از اختلاف بر سر مسئله سه جزیره در امارات؛ تکرار دعاوی عراق بر سر سه جزیره در سخنان طه یاسین رمضان.

۶. دومین روز اشغال سفارت ایران در لندن؛ تهدید اشغالگران به کشتن گروگان ها و انفجار سفارت؛ تظاهرات گروهی از دانشجویان ایرانی در برابر سفارت ایران در لندن؛ پاسخ قطب زاده به تهدید گروگان گیران: «اگر قطره ای خون از بینی هر یک از اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران بریزد، همان تعداد از زندانیانی که مهاجمین تقاضای آزادی آنان را دارند محاکمه صحرائی و سپس اعدام خواهند شد.»؛ نوع برخورد علنی عراق با قضیه سفارت ایران در لندن گویای وجود انسجام بین این

جریان و دیگر جریان های ایدایی ضدایرانی است که ازسوی عراق سازماندهی می شود.

ص: ۱۰۵۱

۷. تعبیر و برداشت‌ها از اشغال سفارت ایران در لندن: تلاش عده‌ای در ایران برای اشغال سفارت انگلیس در تهران، بیانیه کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، تقبیح هرگونه حمله به دیپلمات‌های هر کشور خارجی توسط سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا، خبر رادیو اسرائیل و بیانیه مطبوعاتی شاپور بختیار.

۱. اعزام افراد برای خرابکاری و ترور و تحرکات امنیتی عراقی‌ها در کشورهای عربی.

۲. اخباری از استفاده سازمان امنیت عراق از ساواکی‌های فراری و برخی عناصر موسوم به خلق عرب، برضد ایران.

۳. اقدام عراق به تقویت نیروهای مرزی خود، برای مقابله با تحرک مخالفان داخلی و ایجاد انگیزه و تحریک علیه ایران.

۴. تحرکات ایدایی چشمگیر عراق در منطقه قصرشیرین از طریق حمله به روستاها، تیراندازی و اجرای آتش با سلاح‌های سنگین بر روی پاسگاه‌های مرزی.

۵. استمرار درگیری‌ها در سنندج: فعلاً هیچ‌یک از دوطرف قادر به تسلط کامل بر شهر نیستند، ولی برای تقویت و تجهیز در تحرک و تکاپو هستند.

۶. درگیری‌های حساس در سقز، بانه، شاهین دژ، پاوه، مریوان و قطور.

۷. نمونه‌هایی از گله‌مندی در سطوح میانی بین ارتش و سپاه؛ خطر آسیب تفرقه و اختلاف بین سپاه تازه تأسیس شده و همراهان ارتشی آن.

۸. صف آرایی جریان‌های سیاسی در مراسم روز جهانی کارگر؛ چهار جریان متفاوت در تهران: جریان مدافع نظام، سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک‌های فدایی خلق و حزب توده.

۹. برگزاری مراسم روز جهانی کارگر از سوی نیروهای هوادار نظام و خط امام: تظاهرات و تجمع در مقابل لانه جاسوسی، سخنرانی موسوی خوئینی‌ها و قرائت قطعنامه.

۱۰. برگزاری مراسم روز جهانی کارگر توسط سازمان مجاهدین خلق و درگیری در ترمینال خزانه؛ بزرگ‌ترین دستاورد مراسم برای سازمان در تیتراژ اصلی روزنامه مجاهد: «توطئه ترور مسعود رجوی خنثی شد».

۱۱. تجمع سازمان چریک‌های فدایی خلق در میدان آزادی به مناسبت روز جهانی کارگر؛ درگیری در خیابان آزادی تا هنگام غروب.

۱۲. حواشی و برخوردها در مراسم حزب توده به مناسبت روز جهانی کارگر؛ برنامه راه پیمایی طوری طراحی شده بود که درعین استقلال، به معنای مرزبندی با جریان خط امام {مراسم جلوی لانه} نباشد.

۱. درباره حوادث امروز در ترمینال خزانه و میدان آزادی، مهدوی‌کنی در گفت‌وگو با روزنامه اطلاعات گفت: «شناسایی

رهبران گروه های حمله کننده به میتینگ ها آغاز می شود.»

۲. برگزاری مراسم روز جهانی کارگر در کلیه شهرستان ها؛ سخنرانی ابوالحسن بنی صدر در مراسم روز کارگر در اصفهان؛ سخنرانی فخرالدین حجازی، تشییع جنازه یکی از شهدای کردستان و حمله به ستاد حزب توده و سازمان مجاهدین خلق در قائم شهر؛ زدو خورد و خشونت خیابانی در کرمانشاه.

ص: ۱۰۵۲

۳. تبعات حادثه طبس: انتقال یک جسد سوخته و یک هلیکوپتر سالم امریکایی بازمانده از حادثه به تهران و اعزام عده ای از گروگان های امریکایی به مشهد.

۴. اظهارنظر مقامات و شخصیت ها در ایران در تداوم بازتاب واقعه طبس از جمله اظهارات امام خمینی در ملاقات با فرماندهان سپاه با ایشان.

۵. پایان تحرک دیپلماتیک اخیر ایران در منطقه با سفر چندساعته قطب زاده به بحرین و بازگشت وی به تهران.

۶. سومین روز اشغال سفارت ایران در لندن: اظهارنظر مقامات ایران؛ گزارش پلیس انگلستان از ارسال محرمانه پیام گروگان های سفارت به ایران؛ تظاهرات و تحصن در اطراف سفارت و ارسال پیام برای تحصن کنندگان از سوی قطب زاده.

۷. بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن در رسانه های جهان.

۸. حضور چشمگیر ایرانیان، به خصوص دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن به منظور محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب ایران.

۹. تحرک خونین عوامل عراق در لبنان علیه مخالفان رژیم بعث: شهادت سیدحسین شیرازی در بیروت.

۱۰. اعلام رسمی پایان ماجرای توقیف ۶ عراقی که به طور غیرمجاز با یک هواپیما، در جنوب ایران فرود آمده بودند.

۱۱. ذکر مواردی از اقدامات ایذایی عراق علیه ایران با استفاده از عوامل وابسته ایرانی و نیز تحرکات ضدحزب بعث در عراق.

۱. ادامه تحرکات ایذایی عراق و نقل و انتقالات آن در مرز با کمک مهاجمان داخلی وابسته، به خصوص در غرب کشور.

۲. ادامه درگیری و پاک سازی در سنندج با برتری نیروهای مسلح نظام؛ صدور اعلامیه مشترک از سوی سپاه پاسداران مستقر در سنندج و لشکر ۲۸ کردستان؛ گزارش وضع کنونی سنندج در پیام دفتر ریاست جمهوری؛ جمع بندی ۱۵ روز اخیر در اطلاعیه لشکر ۲۸ کردستان.

۳. درگیری های سقز.

۴. درگیری های سردشت، میاندوآب، پاوه و مریوان.

۵. ناآرامی در پاره ای از شهرها {علاوه بر مناطق کردنشین} که حاصل تقابل گروه ها و جریان های مدافع و مخالف نظام در وضعیت دوگانه کنونی است؛ از جمله بروجرد، گنبد کاووس، نوشهر، رودسر، اسکو و مشهد؛ کشف یک بمب ساعتی در مقابل خانه دکتر محمود روحانی نماینده مجلس خبرگان از مشهد.

۶. نمایش قدرت مردمی بسیج با رژه روحانیون مسلح عضو بسیج در مقابل امام خمینی.

۷. ضمیمه گزارش ۲۳۹: نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه.

ص: ۱۰۵۳

۸. اعزام گروهی از طرف فرماندهی سپاه جیرفت به باتلاق جازموریان برای بررسی وضعیت یک هلیکوپتر امریکایی که در راه رسیدن به طبس دچار حادثه شده و سقوط کرده بود؛ قرار است روز بعد اجساد سوخته امریکاییان توسط اسقف کاپوچی به صلیب سرخ بین المللی تحویل داده شود.

۹. سقوط یک جت جنگنده اف ۱۴ نیروی دریایی امریکا در نزدیکی ساحل ایران و کشته شدن ۲ خلبان آن؛ انتقاد هنری کیسینجر از کارتر به دلیل نحوه برخورد با بحران ایران.

۱۰. درخواست ایران از کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل متحد، درمورد تحقیق درباره اقدام نظامی اخیر امریکا در طبس.

۱۱. شرکت قطب زاده در نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی و گزارش دستاوردهای سفر منطقه ای خود.

۱. پایان چهارمین روز ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن، بدون تعیین تکلیف قطعی؛ قطب زاده: اگر انگلیس نتواند این ماجرا را حل و فصل کند، خودمان ابتکار عمل را در دست خواهیم گرفت؛ آزاد شدن ۲ نفر از گروگان ها: یک خانم باردار و یک تبعه پاکستان؛ درخواست گروگان گیران مبنی بر میانجی شدن سفرای الجزایر، اردن، عراق و نماینده ای از صلیب سرخ.

۲. درج یک نامه و یک پیام از مقامات انگلیسی به قطب زاده و بنی صدر درباره حادثه سفارت ایران در لندن در مطبوعات امروز ایران؛ نامه صادق قطب زاده حاوی گزارشی در این باره است و در پیام نخست وزیر انگلیس به بنی صدر آمده است: «این اقدام عملی تروریستی و نقض مصونیت هیئت دیپلماتیک محسوب می شود که دولت انگلیس این اقدام را تفرآور و خلاف اصول دانسته و قاطعانه با آن مقابله می کند. امیدوارم این مسئله به سرعت حل شود و می توانم به شما اطمینان بدهم سلامتی جان کسانی که در خطر هستند قویاً مورد توجه است.»

۳. وجود نوعی جناح بندی در مقاومت فلسطین درمورد رابطه عراق و ایران.

۴. راه پیمایی در تهران و ملاقات مراجع با آیت الله سیدمحمد شیرازی در قم در پی ترور آیت الله سیدحسن شیرازی؛ اقدام فریب کارانه عوامل عراق، برای نسبت دادن ترور آیت الله شیرازی به طرف داران آیت الله شریعتمداری و بازتاب آن؛ بیانیه آیت الله سیدمحمد شیرازی درباره برادرش.

۵. با ورود ۹۵ نفر دیگر از طریق مرزهای سومار و خسروی، جمع رانده شدگان تا صبح روز قبل، به بیش از ۳۰ هزار نفر رسید؛ تأثر مردم و مأموران عراقی از وضعیت رانده شدگان.

۶. تحرکات و نقل و انتقالات مرزی عراق در مرزهای ایران.

۷. تحرکات ایذایی {حمله مسلحانه، بمب گذاری، آتش زدن خرمن ها و...} در غرب و جنوب ایران توسط عوامل عراق.

۸. ادامه درگیری های سنندج با برتری نسبی نیروهای نظام؛ گزارش خبرنگاران مطبوعات از وضعیت امروز شهر سنندج؛ سخنان بنی صدر درباره سنندج پس از ملاقات با امام خمینی؛ تشریح وضع کنونی و خط مشی آتی در اعلامیه مهم ستاد مشترک ارتش، فرصت آتش بس چندساعته برای جمع آوری اجساد.

ص: ۱۰۵۴

۱. اخباری از درگیری های پراکنده ایزدایی در پاوه، میاندوآب و ارومیه.

۲. طرح وسیع مسائل کردستان در سطح تبلیغات رسانه ای هم زمان با تلاش نظامی گروه های مسلح غیرقانونی برای خنثی کردن حاکمیت دولت؛ گزارشی از ملاقات هیئت نمایندگی خلق کرد با هیئت اعزامی از تهران و گزارش بی بی سی از وضعیت کردستان.

۳. ترسیم وضعیت کنونی حزب توده {حمایت همراه با انتقاد و توقع حمایت قانونی از نظام} با درج گزارشی از این حزب و نیز گزارش هشدارآمیز سپاه نوشهر درباره دفتر این حزب در چالوس.

۴. ذکر حاشیه ها و پیامد های حوادث اخیر دانشگاه ها در گیلان، شیراز و تهران.

۵. فراخوان عمومی ستاد بسیج ملی و دعوت به تشکیل گروه های مقاومت در سطح شهرها و روستاها؛ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش در مقابله با تهدیدات احتمالی خارجی و برای ایجاد آمادگی و آموزش عمومی.

گزارش روزشمار ۱۴/۲/۱۳۵۹

۶. نمود تشنگ و سردرگمی در اظهارات مقامات ایرانی {ازجمله منصور فرهنگ و مصطفی چمران} درباره روابط ایران و شوروی.

۷. دو نمونه از بازتاب ها درباره اقدام نظامی امریکا در طبرستان؛ خبرگزاری فرانسه: سازمان سیا معتقد است حتی در صورت موفقیت عملیات نجات ۶۰ درصد گروگان ها در ایران کشته می شدند؛ رادیو مسکو: خرابکاران می بایست در لباس پاسداران انقلاب در تهران ظاهر می شدند.

۸. تغییر در مواضع قبلی هنری کیسینجر در مورد ضرورت کاربرد زور علیه ایران و حمایت از ونس وزیر امور خارجه مستعفی امریکا.

۹. ابراز مطالب مختلف توسط مقامات کشورها و دبیرکل سازمان ملل متحد درباره برکناری سایروس ونس، نشان دهنده اهمیت نقش و جایگاه وی در دیپلماسی امریکاست.

درج گزارش بسیار مفصل در شماره امروز نشریه مجاهد با عنوان: "چند سؤال درباره تهاجم نظامی امریکا" در شرایطی که همه گروه ها و جریان های سیاسی ایران، مبارزه ضدامریکایی را علامت حیات و مشروعیت می دانند و تحرکات سازمان مجاهدین خلق در این زمینه مصرانه ترین و تبلیغاتی ترین آن است، این سازمان این مسئله

۱. را به صورت یک سلاح تهاجمی علیه دست اندرکاران نظام درزمینه نخواستن یا نتواستن انجام رسالت ضدامریکایی آنان به کار می گیرد.

۲. بروز حساسیت در رفتار نیروهای نظامی ایران در خصوص امکان حضور غافلگیرکننده نیروهای امریکایی.

۳. موضع کوبا به عنوان یکی از کشورهای بلوک شرق در قبال ایران، افغانستان و فلسطین؛ سفر هیئت شش نفری کوبایی به تهران و تسلیم پیام فیدل کاسترو به رئیس جمهور؛ گزارش پرس تراست خبرگزاری هند از کمک ایرانیان شیعه به مبارزان افغانی.

۴. پنجمین روز ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن: اقدامات دوطرف ایران و عراق، همراه با جنگ روانی و تبلیغات؛ نامه قطب زاده به کارکنان سفارت؛ اعلام آمادگی سفرای برخی کشورهای عربی {از جمله عراق} در لندن، برای میانجیگری.

ص: ۱۰۵۵

۵. تبعات ترور آیت الله شیرازی. وضع غیرعادی و تعطیل در قم به دلیل تشییع جنازه وی.

۶. اقدامات ارتش عراق در جهت احراز نوعی آمادگی در قبال ایران.

۷. گزارش های واصله به مسئولان مربوط یا رسانه ها از ادامه تحرکات مرزی عراق.

۸. گزارش ها از اقدامات ایزدایی خرابکارانه رژیم عراق در جنوب تا شمال نواحی مرزی ایران و عراق.

۹. وضعیت امروز شهر سنندج؛ اجرای هرچند ناقص آتش بس چندساعته اعلام شده توسط ارتش.

۱۰. گزارش هایی از ناهماهنگی و برخی اختلافات میان ارتش و سپاه که از مشکلات موجود در مسئله سنندج است.

۱۱. گزارش ها از درگیری های امروز بانه و دیواندره؛ ادامه مقاومت مدافعان پادگان بانه باوجود محاصره و فشار؛ تلاش مدافعان نظام برای حل مسئله دیواندره.

۱۲. وضع غیرعادی در دیگر مناطق غرب کشور: مریوان، پاره، سردشت، شاهین دژ، بوکان، مهاباد، پیرانشهر و ارومیه {حرکت موفق ستون نظامی و عبور از دره قاسملو؛ درگیری بین مأموران حفاظت از پل قطور و افراد مسلح}.

۱. بازتاب وسیع درگیری های کردستان در سایر نقاط ایران: گزارش مطبوعات از شیراز و بروجرد و نامه سرگشاده «انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم و صنعت ایران» به امام خمینی.

۲. تحرکات ایزدایی افراد و گروه ها، از جمله عوامل عراق یا ایرانیان وابسته به آنان و گروه های سلطنت طلب به تناسب دوره گذار کنونی در بوشهر، تهران، تبریز و قصرشیرین. اظهارات آیت الله مهدوی کنی درباره بمب گذاری در تهران؛ تدابیر راه آهن دولتی ایران و شهربانی به دنبال بمب گذاری های اخیر.

۳. معضل تعیین تکلیف در خیابان به جای تعیین تکلیف در نهادهای قانونی، به رغم اینکه نظامی قانونی مستقر است به تناسب وضعیت دوگانه {جنبشی ساختاری} کنونی؛ اظهارات میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی درباره درگیری های اخیر ترمینال خزانه و میدان آزادی؛ تحلیلی از ارگان جبهه ملی ایران؛ گزارش حزب توده از حمله افرادی تحت عنوان حزب الله به مراکز سیاسی و کتاب فروشی های اصفهان؛ محکوم کردن تعرض به اجتماعات توسط حزب جمهوری اسلامی شاخه اصفهان.

۴. ادامه مسائل مربوط به تعطیلی دانشگاه ها؛ تأکید مسئولان بر تخلیه ستاد گروه ها و ذکر تحرکات برخی کارکنان و اساتید دانشگاهی در این باره.

۵. مجادله مطبوعاتی روزنامه های انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی بر سر تخلیه ساختمان شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق در خیابان ۱۶ آذر با انتشار اطلاعیه های دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران و امور عمومی دانشگاه

تهران.

۶. انتقادات آیت الله صادق روحانی و نیز اعلام خارج نشدن از کشور به صورت داوطلبانه و برای رعایت مصالح کشور.

ص: ۱۰۵۶

۷. بروز تشویش چندساعته در سطحی وسیع، در پی اطلاعیه استانداری کرمان و اعلام خبر مشاهده ۴ هلیکوپتر و تحرک نظامی دیگر امریکایی ها؛ اظهارت یک سخنگوی وزارت دفاع امریکا در این باره.

حساسیت در ایران بر روی هرگونه تحرکی که بتواند به امریکایی ها منتسب شود؛ از جمله گزارش کیهان از مشاهده یک جیب امریکایی در اطراف لانه جاسوسی؛

۱. گزارش خبرگزاری فرانسه از آزادی ۳ خبرنگار که در اطراف لانه جاسوسی بازداشت شده بودند.

۲. ادامه تحلیل و بررسی های حمایت آمیز یا انتقادی درباره اقدام کارتر علیه ایران در امریکا.

۳. صف بندی اردوگاهی جهان، در منازعه امریکا و ایران در دو عرصه سیاسی و اقتصادی {نفت}.

۴. ششمین روز ماجرای سفارت ایران در لندن: آغاز روز بدون بروز حادثه ای مهم و فیصله یافتن خونین ماجرا با شهادت ۲ نفر از گروگان ها و آزادی بقیه آنان در پایان روز.

۵. گزارش ها از عراق حاکی از وجود فضای رعب، تهدید و تطمیع و از سوی دیگر مقابله شدید با رژیم است.

۶. تشدید فضای ضدایرانی در عراق و ایجاد زمینه های لازم برای افزایش برخوردهای خصمانه با ایران.

۷. ادامه اقدامات ایذایی عراق در مناطق مرزی ایران با حمله به پاسگاه ها و دیگر مراکز حاشیه مرز، ارسال سلاح به داخل ایران و مین گذاری در جاده ها.

۸. گزارش های دو طرف درگیر از وضعیت امروز شهر سنندج، دو طرف یکدیگر را باوجود رعایت آتش بس چندساعته روز گذشته، متهم می کنند؛ فقدان ارتباط زمینی کرمانشاه با سنندج و ضرورت پاک سازی گردنه صلوات آباد؛ ابراز نارضایتی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه از مذاکره با گروه های مسلح غیرقانونی درگیر در سنندج؛ دیگر دادن تلفات بیش از این برای ما قابل تحمل نیست.

۹. اوضاع بسیار وخیم در بانه. مسئول سپاه بانه: «پادگان بانه فاقد همه چیز است. زخمی ها به علت تخلیه نشدن در حال از بین رفتن و جنازه ها متعفن شده اند»؛ گزارش هایی از سردشت، پاوه و ارومیه.

۱۰. اختلافات هم در ایدئولوژی و هم در راهبرد و تاکتیک بین گروه های مختلف مارکسیستی درباره مسائل کردستان: متن گزارش حزب توده از گردهمایی امروز مردم آواره سقز در بوکان و نقد نوع برخورد کومه له با این تجمع.

۱. ضرورت ارزیابی، کنترل و خودانتقادی جدی در سپاه با توجه به تنوع وظایف سپاه اعم از نظامی، انتظامی و... ذکر مثال هایی از تنوع اقدامات و تحرکات و بیان یک نمونه از ارزیابی های داخلی سپاه پاسداران.

۲. نامه جامعه مدرسین حوزه علمیه قم به فرمانده سپاه و معرفی حجت الاسلام والمسلمین بنی فضل به عنوان نماینده خود برای مذاکره در خصوص نابسامانی های جامعه.

۳. یک طرف درگیری ها در وضعیت {دوگانه} کنونی، در شهرهای مختلف را گروه های مخالف

ص: ۱۰۵۷

و محارب و طرف دیگر آن را موافقان نظام جدید که اغلب خود را حزب الله می خوانند تشکیل می دهند؛ دو گزارش از دو روزنامه کیهان و نامه مردم مربوط به خرمشهر و فسا؛ اظهارات میرسلیم درباره حزب الله؛ اطلاعیه دادستان کل انقلاب و اخطار به صاحبان چاپخانه ها.

۴. ضمیمه گزارش ۲۹۲: اظهارات دیرهنگام استاندار کرمان درباره هلیکوپتر امریکایی.

گزارش روزشمار ۱۶/۲/۱۳۵۹

۵. اعلام سه روز عزای عمومی در امریکا توسط کارتر با قطعی شدن ارسال اجساد امریکاییان از تهران؛ تداوم اعلام مواضع مقامات رسمی، مفسران و رسانه ها در پی واقعه طبس؛ اعلام نتیجه نشست کنگره امریکا در این باره و توضیح فرمانده عملیات نجات به اعضای کمیته امور نظامی سنا.

۶. تلاش نظامیان دست اندر کار در عملیات نجات برای خنثی کردن فضای منفی به وجود آمده در امریکا پس از شکست عملیات.

۷. اقدام تبلیغاتی و رسانه ای امریکا علیه ایران با افزایش زمان پخش برنامه فارسی رادیو صدای امریکا از ۲ ساعت به ۸ ساعت در روز: «ما می خواهیم مانع جدایی کامل مردم ایران با تمدن غرب شویم و همچنین با تلاش های [آیت الله] خمینی جهت سوق دادن کشور به سوی قرون وسطی مقابله نماییم».

۸. تنوع عرصه درگیری بین ایران و امریکا: اقدامات خرابکارانه در سیستم کامپیوتر پالایشگاه اصفهان و غلبه امریکا بر ایران در اجلاس سازمان بهداشت جهانی در ژنو.

۱. تلاش شوروی برای نزدیک نشان دادن اقدام نظامی مجدد امریکا از طریق رسانه های رسمی خود و نیز از طریق متحد داخلی این کشور، حزب توده، در حالی که رسانه های امریکایی اقدام نظامی تازه علیه ایران را در آینده نزدیک منتفی می دانند.

۲. تلاش عراق در گرفتن وجهه ضد امریکایی و تخطئه جدی بودن حرکت ضد امریکایی ایران در عین افزایش روزافزون دشمنی ایران و امریکا.

۳. اظهارات نعیم حداد معاون رئیس جمهوری عراق و اعلام مواضع در قبال امریکا و شوروی در ادامه تحرکات دیپلماتیک اخیر دولت عراق.

۴. سفر یاسر عرفات رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین به عراق در چارچوب دیدارهای وی از کشورهای منطقه خلیج فارس؛ رد احتمال میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین بین ایران و عراق از سوی صادق قطب زاده.

۵. جزئیات چگونگی پایان یافتن غائله گروگان گیری در سفارت ایران در لندن و حواشی آن به نقل از مطبوعات؛ نامه بنی صدر به مارگارت تاچر و قدردانی از پلیس انگلستان؛ بیانیه ضد انگلیسی حزب جمهوری اسلامی در مورد شهادت لواسانی.

۶. روایت حماسی بی بی سی از چگونگی ختم ماجرای سفارت ایران در لندن؛ اظهارات وزیر امور خارجه انگلستان درباره
توسل به اقدام نظامی برای آزادی گروگان ها.

۷. بازتاب وسیع چگونگی پایان اشغال سفارت ایران در لندن، کوشش مقامات و رسانه های غربی در مقایسه این ماجرا با
اشغال سفارت امریکا در تهران.

ص: ۱۰۵۸

۸. ادامه اقدامات ایذایی خرابکارانه عراق و عوامل آن در جنوب تا شمال خطوط مرزی ایران با عراق؛ خنثی کردن بمب در خط آهن اندیمشک اهواز و نیز در بهبهان و گزارش های دیگری از اهواز، دشت آزادگان، ایلام و نفت شهر؛ کنترل و هوشیاری در برابر تحرکات مشکوک در دستور کار نیروهای ایرانی است.

۹. تداوم وخامت اوضاع سندج با وجود اینکه لشکر ۶۴ ارومیه اعلام کرده بر اوضاع کلی شهر مسلط است و پاک سازی آغاز شده است؛ ضرورت پاک سازی مناطق خارج از سندج از جمله دیواندره.

۱۰. وخامت اوضاع در بانه و ادامه محاصره پادگان این شهر؛ سرمایه گذاری عراق در بانه.

۱. گزارش هایی از درگیری ها و وضعیت امروز شهر پاوه؛ تعطیل بازار و مغازه ها در اعتراض به ناامنی.

۲. ناآرامی ها و تحرکات در آذربایجان غربی، از جمله در محدوده سلماس، میان دو آب و تکاب؛ اظهارات منتقدانه حقوقو استاندار آذربایجان غربی، در خصوص محدودیت های اقتصادی شهرهای کردنشین استان.

۳. دو نمونه تحلیل و بررسی مسائل کردستان: گزارش روزنامه کیهان از تماس جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران با این روزنامه و گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از جزئیات تماس احمد قاضی یکی از سران حزب دمکرات با دفتر این روزنامه.

۴. بروزی نادر از مسلح بودن سازمان مجاهدین خلق در ملایر، با وجود تلاش سازمان برای مخفی نگه داشتن بخش تسلیحاتی آن؛ تلاش سازمان مجاهدین خلق برای خنثی کردن این موضوع و اعلام عدم وابستگی و ارتباط انجمن جوانان مسلمان ملایر با این سازمان.

۵. برنامه ریزی وسیع و مذاکرات پیگیرانه سازمان مجاهدین خلق در آستانه انتخابات مرحله دوم مجلس و سرمایه گذاری خاص روی شخص رجوی؛ درج سرمقاله امروز مجاهد با عنوان "ضرورت و اهمیت راه یافتن مجاهدین به مجلس". اشاره مستقیم سازمان به فعالیت تهدیدآمیزتر بیرون از مجلس چنانچه سازمان به مجلس راه نیابد.

۶. ضمیمه اول گزارش ۳۱۵: مشاهدات یک گروه گان داخل سفارت از جزئیات ۶ روز گروگان گیری سفارت ایران در لندن.

۷. ضمیمه دوم گزارش ۳۱۵: اسامی اشغالگران سفارت ایران در لندن.

گزارش روزشمار ۱۷/۲/۱۳۵۹

۸. تبعات ماجرای طبس در امریکا، کوشش برای خروج از انفعال، انتشار خبر طراحی حمله نجات دیگر.

۹. تداوم نشر حواشی مبهم حادثه طبس در ایران از طریق گروه های مجاهدین خلق و کارگران سوسیالیست؛ اظهارات آیت الله خلخالی در مورد خرابی گیرنده های سپاه و شهادت محمد منتظر قائم حین بمباران هلیکوپترها در طبس.

۱. حمایت صدراعظم آلمان غربی از امریکا، اشمیت: برای همبستگی دولت جمهوری فدرال آلمان با ایالات متحده امریکا
حدومرزی در اتحادیه آتلانتیک وجود ندارد؛ نامه ۵۰ تن از نمایندگان حزب کارگر در مجلس انگلستان به بنی صدر و
تقاضای آزادی گروگان ها به گزارش

ص: ۱۰۵۹

خبرنگار سیاسی تایمز، این نمایندگان از کسانی هستند که در زمان شاه مخلوع با رژیم وی و طرز رفتارش با زندانیان سیاسی مخالف بودند، آنها در نامه خود خواستار آزادی گروگان های امریکایی شدند؛ ادامه همکاری اقتصادی ژاپن با ایران در عین حمایت کردن از امریکا.

۲. پخش گزارش های حمایت آمیز از رفتار پلیس انگلیس در لندن، همچنین ذکر جنبه هایی از حادثه سفارت که این فرض را پیش می کشد که مقامات انگلیس عمداً می خواستند ماجرا را به وضع موجود برسانند.

۳. تیره تر شدن روزافزون روابط فی مابین ایران و عراق: مقامات هر دو کشور هر گونه میانجیگری را رد می کنند؛ طرح دعاوی عراق در مورد سه جزیره و اروندرود در اظهارات نعیم حداد؛ آیت الله بهشتی: «هیچ نقطه مبهمی بین دولت ایران و دولت عراق وجود ندارد.»

۴. ادامه تحرکات نظامی مرزی عراق؛ گزارش ها از تردد پیاده و خودروهای ارتش، کانال کشی، سنگربندی های متعدد، تجاوز هوایی و تیراندازی متقابل پاسگاهی حکایت می کند.

۵. ذکر ۴ مورد اقدام خرابکارانه عوامل عراق در خوزستان؛ گزارش هایی از تحرکات عوامل عراق در کرمانشاه و تهران.

۶. اذعان فیگارو {چاپ پاریس} به رابطه افرادی چون بختیار و اویسی با عراق؛ گزارش رادیو مسکو از تحریک برخی سلطنت طلبان و اویسی علیه ایران.

۷. ترسیم وضعیت امروز شهر سنندج در گزارش ژاندارمری و مشاهدات یک خبرنگار؛ خبرنگار کیهان: هیچ نشانه ای در دست نیست که این درگیری ها و تیراندازی ها به زودی پایان یابد؛ گزارش ژاندارمری: گروه های مختلف، شهر سنندج را برای تفکیک حوزه فعالیت دمکرات ها، کومه له و چریک های فدایی خلق منطقه بندی کرده اند. تمام گروه ها مسلح هستند و در میان آنها دختران و زنان مسلح زیاد و نیز تعدادی افراد غیربومی دیده می شوند که از سایر نقاط ایران به سنندج آمده اند.

۱. وضعیت پناهندگان سنندجی در پادگان سنندج.

۲. مصاحبه ۲ تن از فرماندهان ارتش و سپاه مستقر در سنندج با خبرنگاران؛ سرهنگ صدری فرمانده پادگان سنندج: «اعلام این موضوع که شهر سنندج بمباران شده است ابدأً صحیح نیست»؛ محمد بروجردی فرمانده عملیات سپاه پاسداران غرب مستقر در سنندج: در این مقطع از زمان که ما هیچ گاه درصدد خلع سلاح نیروهای غیرمسئول در منطقه نبودیم جنگ داخلی را تحمیل کردند. مشکل عمده در وضعیت کنونی این است که چنانچه ما مواضع و سنگرهای گروه های مسلح را بکوییم عده زیادی از مردم که این سنگربندی در داخل و روی خانه های آنها انجام شده است از بین می روند.

۳. تدابیر بنی صدر برای حل معضل ایجاد هماهنگی میان نیروهای مسلح متفاوت موجود یعنی نیروهای داوطلب سپاه و نیروهای موظف ارتش.

۴. گردنه صلوات آباد که از نقاط سوق الجیشی و حساس در حوادث کردستان است، امروز، در عملیاتی با نقش اصلی سپاه آزاد شد.

۵. ادامه درگیری و ناآرامی، در دیگر مناطق کردنشین غرب کشور: کرمانشاه، دیواندره، مریوان، ارومیه، سردشت، بانه و پاوه.

ص: ۱۰۶۰

۶. ذکر نمونه ای از تفاوت نحوه بازتاب مسائل کردستان در فضای سیاسی اجتماعی داخل کشور {خبری از روزنامه بامداد} با نوع بازتاب آن در رسانه های بیگانه {خبر بخش فارسی صدای امریکا}.

۷. اعلام حمایت عمده گروه های کمونیستی فعال {بجز گروه های ضدروسی} از کاندیداهای مجاهدین خلق در شهرستان ها و مسعود رجوی در تهران برای دور دوم انتخابات مجلس؛ درخواست تلویحی دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور {گروه پوششی حامیان بنی صدر} درخصوص افزوده شدن مسعود رجوی به لیست رأی دهندگان حامی رئیس جمهور.

درج ۴ اطلاعیه کوتاه در روزنامه بامداد که بیشتر به پرتاژ آگهی شباهت داشت ذیل مطلبی با عنوان "حمایت شخصیت های سیاسی از مسعود رجوی"، تلاش عده ای از مشاهیر مربوط به نهضت آزادی {عزت الله سبحانی، حسن حبیبی و محمدمهدی جعفری} برای مقابله با آثار منفی اعلام حمایت مذکور و نوع انتشار غیردقیق آن؛ توضیح

۱. خود مهندس بازرگان با صدور اطلاعیه ای که در آن آمده است: «...راجع به هیچ گروه سیاسی نفیاً یا اثباتاً تأییدی به میان نیامده و همچنین گفته نشده است به کسی رأی بدهید یا ندهید. آنچه علاقه مند بوده و هستم و مصلحت انقلاب و مملکت می دانم این است که با انتخابات مجلس، جنجال ها و درگیری های خیابانی به خواست خدا خاتمه یافته [است].»

۲. نامه سه ماده ای بنی صدر به امام خمینی و سه درخواست از ایشان درباره: انتخاب نخست وزیر، تحت امرداشتن قوای انتظامی و مراعات آزادی دستگاه های تبلیغاتی در حد قوانین اسلام؛ موافقت امام خمینی با درخواست بنی صدر؛ اظهارات دکتر بهشتی درمورد کابینه ای که به زودی تشکیل می شود.

۳. اولین گردهمایی مهم بعد از تعطیلی دانشگاه ها درباره انقلاب فرهنگی با حضور بنی صدر، موسوی اردبیلی، بازرگان و حبیبی.

۴. سیل ورود اسکناس های ده هزار ریالی از خارج از مرزها به ایران پس از اعلام بانک مرکزی ایران درمورد بی اعتبار بودن آنها؛ تشکیل جلسه کمیسیون تخصصی شورای انقلاب برای این مسئله.

گزارش روزشمار ۱۸/۲/۱۳۵۹

۵. نوع پیگیری ژاپن و بریتانیا درمورد مصوبه اخیر پارلمان اروپا علیه ایران، درزمینه تحریم و در حمایت از امریکا.

۶. ادامه بازتاب ها و حواشی مسئله اشغال سفارت ایران در لندن در سطح مقامات انگلیسی؛ سرنوشت تنها تروریست زنده مانده از گروگان گیران سفارت ایران در لندن.

۷. تداوم تبلیغ عربستان سازی عراق در ادامه حمله به سفارت ایران در لندن به صورت های مختلف: توزیع یک روزنامه عراقی در بیروت در تجلیل از مبارزان عربستان؛ گزارش شهربانی خوزستان از اجرای برنامه های مختلف علیه اهداف جمهوری اسلامی در تلویزیون عراق، باتوجه به شناخت دولت بعث از زبان و فرهنگ عشایر استان خوزستان.

۸. اقدامات عملی برای عربستان سازی خوزستان از سوی عراق و عوامل آن؛ گزارش تحرکات خرابکارانه عراق در ایران: ورود غیرمجاز از مرزها، بمب گذاری، انتقال سلاح و... .

ص: ۱۰۶۱

۱. تحرکات عراق در تمامی نواحی مرزی با ایران: تقویت و تجهیز پاسگاه‌ها، استقرار لشکر و چادرهای گروهی، حمله و تیراندازی در قصر شیرین و مین گذاری؛ صدور حکم حبس ابد برای یک متهم به جاسوسی برای عراق.

۲. مقاومت و درگیری در گردنه صلوات آباد پس از آزادسازی آن؛ گزارش ارگان دفتر سنندج سازمان چریک‌های فدایی خلق از عبور ستون ارتشی از گردنه صلوات آباد.

۳. ادامه وضع بحرانی در بانه، گزارش‌ها و نیز درخواست جهاد سازندگی بانه حاکی از تداوم وخامت اوضاع در این شهر است.

۴. گزارش‌هایی حاکی از محاصره، درگیری و به طور کلی وضعیت بحرانی در تکاب و روستاهای اطراف آن.

۵. درگیری در دیگر مناطق کردنشین از جمله پاوه، نوسود و تا حدی در سردشت و جاده سرو.

۶. ذکر نمونه‌هایی از مواضع هردو دسته موافقان و منتقدان حاکمیت کنونی ایران: ارگان جبهه ملی ایران، ارگان حزب توده، یک بولتن خبری در خصوص وقایع شهرهای خوزستان و ارگان حزب جمهوری اسلامی.

۷. پیامی از اصفهان با امضای برادر سالک علیه خسرو و ناصر قشقایی.

۸. صدور حکم و اعدام فرخ رو پارسا تنها زن کابینه هویدا در رژیم سابق به همراه ۲ تن از محکومان غیرسیاسی و مجرمان عادی.

۹. اختلاف مقامات در موضوع تعیین نخست وزیر و اعضای کابینه، قبل یا بعد از تشکیل مجلس: مواضع بنی صدر، بازرگان، هاشمی رفسنجانی و موسوی اردبیلی.

۱۰. تفسیر جانب دارانه رادیو کلن از انتخابات مجلس شورای ملی و نیز هیئت دولت آتی ایران.

۱۱. ضمیمه گزارش ۳۴۶: عاقبت فوزی بدای نژاد تنها تروریست بازمانده از حادثه سفارت ایران در انگلستان.

گزارش روزشمار ۱۹/۲/۱۳۵۹

۱۲. اعلام جوانبی از بخش‌های فاش نشده واقعه طیس در گزارش ۲۲ صفحه‌ای هارولد براون وزیر دفاع امریکا.

۱. حساسیت در ایران پس از غافلگیری مطلق حادثه طیس و سردرگمی مسئولان ذی ربط؛ گزارش‌هایی از مشاهده هلیکوپترها در طیس؛ تکذیب این خبر توسط سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش؛ اظهارات مسئول روابط عمومی سپاه مشهد در مورد عدم پیگیری لازم از سوی ارتش در مورد حضور هلیکوپترها و مشکوک خواندن این قضیه.

۲. مهم‌ترین مطالب امروز مربوط به روابط ایران و امریکا: اظهارات کارتر با مضمون تلویحی تداوم فشار غیرنظامی، تصریح

تاچر بر غیرنظامی بودن فشارهای آتی و رد پیشنهاد بنی صدر در پارلمان اروپا.

۳. حساسیت غرب و به ویژه امریکا بر روی شوروی با توجه به بحران به وجود آمده میان ایران و امریکا و مداخله نظامی شوروی در افغانستان: بخشی از اظهارات کارتر، برژینسکی و دبیرکل پیمان ناتو.

ص: ۱۰۶۲

۴. ادامه درگیری ها در شهر سنندج: در دو طرف نشانی از پیروزی یا شکست قطعی مشاهده نمی شود؛ بروجردی: «سازماندهی نیروهای گروه های درگیر با کومه له است و پیشمرگان حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق شاخه کردستان زیر نظر کومه له عمل می کنند.»؛ اعلامیه لشکر ۲۸ کردستان نشان می دهد که عملیات دولتی تشدید خواهد شد؛ در اطلاعیه نیروی زمینی ارتش، افراد مسلح غیرمجاز که روزهای آخر کشتار و مقاومت خود را در سنندج می گذرانند، سرزنش شدند که به غارت اموال و ااثیه خانه ها و مغازه های مردمی که گریخته اند و در پناه ارتش می باشند، پرداخته اند.

۵. درگیری های بیجار و دیواندره.

۶. درگیری های مربع سقز بانه سردشت مهاباد، مهم ترین درگیری ها بعد از سنندج.

۷. دو نمونه از مطالب مندرج در نشریات دو طرف درگیر در کردستان: نشریه خبر مربوط به سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج و روزنامه انقلاب اسلامی ارگان هواداران بنی صدر {با اشاره به سخنان آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان}.

۸. برگزاری دور دوم انتخابات اولین دوره مجلس شورای ملی؛ در برخی حوزه های انتخابیه انتخابات مرحله دوم برگزار نشد و به تعویق افتاد؛ اطلاعیه حزب دمکرات کردستان و اعلام عدم شرکت در انتخابات.

۱. سه نمونه از بروزهای وضعیت {دوگانه جنبشی ساختاری} در زاهدان، بابل و کرمانشاه؛ ماجرای تحصن در کرمانشاه و مسائلی که به تعویق انتخابات مرحله دوم این شهر انجامید.

۲. بروزهایی از جناح بندی داخل حکومتی ایران {بنی صدر خط امام} در رادیو لندن، از جمله در مورد انتخاب نخست وزیر و آزادی گروگان های امریکایی.

۳. ضمیمه گزارش ۳۶۶: بخش هایی از پیام ۲۶ آبان ۱۳۵۸ امام خمینی خطاب به مردم کردستان.

گزارش روزشمار ۲۰/۲/۱۳۵۹

۴. ابراز نظرهای متفاوت در امریکا در مورد اقدام نظامی این کشور علیه ایران از جمله اظهارات نیکسون و ریگان در این باره.

۵. مقایسه ماجرای گروگان گیری در سفارت ایران در لندن با گروگان گیری امریکاییان در ایران در روزنامه های نیویورک تایمز و واشنگتن پست؛ قطب زاده وزیر امور خارجه ایران: حادثه سفارت ایران در لندن را با گروگان گیری دیپلمات های امریکایی در تهران نمی توان مقایسه کرد.

۶. تأیید تلویحی قطب زاده درباره میانجیگری ترکیه بین ایران و امریکا و نفی سرسختانه میانجیگری این کشور بین ایران و عراق.

۷. پیوستن پاکستان به کشورهای تحریم کننده المپیک مسکو؛ انتقاد مکرر سفیر ایران در شوروی، از تحریم المپیک مسکو

ازسوی ایران.

۸. تبعات اشغال سفارت ایران در لندن: اقدامات امنیتی و حفاظتی جدید در سفارتخانه های ایران در بلژیک و لوکزامبورگ؛ فعالیت پلیس انگلستان در مقابله با تحرکات عوامل لیبی و عراق در این کشور که تحت پوشش مصونیت سیاسی، سلاح به انگلستان حمل می کنند

ص: ۱۰۶۳

و این سلاح‌ها در راه مقاصد تروریستی به کار گرفته می‌شود؛ بازتاب رسانه‌ای روزافزون حمایت کشورهای غربی از دولت کنونی عراق از جمله فروش سلاح از طرف فرانسه به عراق.

۹. سرکوب شدید مخالفان رژیم عراق در این کشور: مراقبت‌های سرکوبگرانه، اعتراف‌گیری برضد ایران و اعدام ازسوی حزب بعث.

۱۰. تحلیل حزب توده از اوضاع کنونی عراق.

۱. تجاوز هوایی، شلیک پاسگاهی و نقل و انتقال نیرو در غرب، عمده‌ترین تحرکات امروز عراق در نوار مرزی با ایران است.

۲. مسئله رانده شدگان عراق و مشکلات امنیتی نفوذ حزب بعث؛ تعداد رانده شدگان امروز به ۳۲۹۶۴ نفر رسید.

۳. ادامه درگیری‌ها در سنندج: شدت گرفتن جنگ خانه به خانه، تدارک ارتش و سپاه برای عملیات گسترده برای پاک‌سازی؛ استقرار توپ ضد هوایی ازسوی گروه‌های مسلح ضد انقلاب؛ بنی صدر در مصاحبه مطبوعاتی: «ما در کردستان در واقع با چند دولت می‌جنگیم و یک دولت و دو دولت نیست.»؛ سرهنگ صدری: به شرف حرفه‌ای قسم که قصد ما از اعزام ستون به سوی مرز تعویض آن با ستون مستقر در مرز بوده است.

۴. ادامه تحرکات ایذایی در پاوه به صورت پرتاب خمپاره و مین‌گذاری؛ گروگان‌گرفتن عده‌ای در مسجد جامع باینگان؛ مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه: نمایندگان پاوه برای گفت‌وگو با رئیس‌جمهور عازم تهران شده‌اند.

۵. وضعیت و درگیری‌های غرب کشور در بانه، سردشت، مهاباد، میاندوآب، ارومیه و خوی.

۶. تحرکات ایذایی پراکنده در سایر نقاط ایران، از جمله بمب‌گذاری و آتش زدن خرمن‌ها.

۷. گزارش حزب توده از عدم تخلیه دفاتر برخی گروه‌ها در دانشگاه پلی‌تکنیک.

۸. بخش‌هایی از صحبت‌های مسعود رجوی و رئیس‌جمهور بنی صدر، در آخرین روز نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی؛ بنی صدر: «حق را به مسلمانان بدهید که نگران دانشگاهی باشند که پایه کارش را انکار معنی قرار داده است. ... گفته شد که در خردادماه، با مجاهدین تسویه حساب می‌شود. باید بگویم که این دعواها و چماق کشیدن‌ها همان چماق‌های ابهام است که شما بر سر همدیگر خرد می‌کنید؛ رجوی: آقای بنی صدر توجه داشته باشید چماق خرد کردن متقابل نبوده است؛ بنی صدر: بله شما چماق زبانی به سر دیگران می‌شکنید دیگران چماق چوبی.

مسئله انتخاب نخست‌وزیر و دیدگاه‌های متفاوت بنی صدر، آیت‌الله بهشتی، آیت‌الله مهدوی‌کنی و دکتر حبیبی در این باره؛ اظهار نظر قطعی بنی صدر و ابراز تردید

۱. دیگران درباره تعیین نخست‌وزیر و تشکیل دولت قبل از تشکیل مجلس؛ اعلام غیررسمی اسامی چهره‌های احتمالی برای

احراز این پست.

۲. انتقاد شدید آیت الله خلیلی از مهندس بازرگان که هر دو در مرحله اول با رأی بالای ۵۰ درصد برای نمایندگی انتخاب شده بودند، به دلیل مطرح کردن مسعود رجوی در رقابت های انتخاباتی؛ حکم بنی صدر به آیت الله خلیلی به عنوان مأمور رسیدگی به امر مبارزه با مواد مخدر.

ص: ۱۰۶۴

۳. صدور احکام سه گانه از سوی امام خمینی برای آیت الله سیدعلی خامنه ای و دکتر مصطفی چمران به عنوان مشاور امام در شورای عالی دفاع و برای حجت الاسلام سید محمود دعایی و انتصاب وی به سرپرستی روزنامه اطلاعات؛ اقدام معنی دار بنی صدر در پی حکم امام: صدور حکم سرپرستی روزنامه اطلاعات برای دعایی.

۴. گزارش خبرگزاری فرانسه از روند اختلاف انرژی اتمی ایران با دو شرکت اوردیف و سوفیدیف و رد درخواست عدم توقیف دارایی های ایران در دادگاه تجدیدنظر پاریس؛ این دادگاه حکم خود را روز نهم ژوئیه، اعلام می کند.

۵. ضمیمه گزارش ۳۷۶. بخش های دیگری از گزارش تحلیلی ترویجی حزب توده درباره عراق.

گزارش روزشمار ۲۱/۲/۱۳۵۹

۶. تداوم افشاگری و بررسی ها در امریکا در مورد عوامل شکست این کشور در صحرای طبس؛ بروز احساسات ضدایرانی در امریکا.

۷. طرح پنتاگون مبنی بر ایجاد یک واحد رزمی نظامی ۵۰ هزار نفری امریکایی در منطقه و جهان با مرکزیت مصر و پذیرش آن از سوی کارتر.

۸. ذکر طرح شون مک برای دیپلمات ایرلندی، در تشکیل دادگاهی شبیه نورنبرگ برای محاکمه شاه مخلوع و افشای جنبه هایی از ماجرای نامه تکذیب شده کارتر به امام خمینی و برملاشدن جزئیاتی از رقابت بنی صدر و قطب زاده در حل مسئله گروگان ها در گزارش ساندی تایمز، مطابق مضمون این گزارش نوعی ناهماهنگی یا رقابت بین قطب زاده و بنی صدر وجود داشته که باعث شکست اقدام هر دو نفر گردیده است.

دو نمونه در باب تحریم اقتصادی ایران؛ قطب زاده وزیر امور خارجه: شاید بهتر باشد که اروپا هم این محاصره را اعمال کند تا یک بار و برای همیشه افسانه محاصره

۱. اقتصادی از اعتبار بیفتد. اعتراف صدای امریکا به ضعف این کشور در پیش بردن تحریم اقتصادی علیه ایران.

۲. جزئیات بیشتر از گروه حمله کننده به سفارت ایران در لندن: نفر هفتم که رهبر گروه بوده ناپدید شده است؛ یکی از گروگان های سفارت در مصاحبه با گاردین: کماندوهای انگلیسی می توانستند تعداد بیشتری از تروریست ها را دستگیر کنند، ولی آنها را کشتند.

۳. تبلیغات عراق مبنی بر همدستی ایران و امریکا، تقلیدی ناشیانه از برخی گروه های مخالف داخلی.

۴. تحرکات مسلحانه مهاجمان وابسته به عراق در منطقه کرمانشاه، قصر شیرین و اسلام آباد.

۵. سندج در آستانه تحرکات تعیین کننده و همچنان در ناآرامی؛ حکم بنی صدر به ابوشریف به عنوان نماینده رئیس

جمهوری در سنندج؛ ضرورت پاک سازی محور ورودی سنندج از دیواندره.

۶. وضعیت ناآرام در پاوه؛ زنجیره ناآرامی در نوسود، مریوان، سقز و سردشت کم و بیش و در بانه باشدت، تداوم دارد.

۷. ناآرامی در آذربایجان غربی، ارومیه، تکاب و...؛ صدور اعلامیه تهدید آمیز لشکر ۶۴ ارومیه.

ص: ۱۰۶۵

۸. حضور جبهه ملی و انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز در فضای تبلیغاتی مربوط به درگیری های کردستان؛ ملاقات برخی اعضای سازمان پیشمرگان مسلمان کرد با امام خمینی.

۹. درگیری منجر به تلفات نیروهای سپاه پاسداران در جیرفت و اعلام نظرهای متفاوت درباره آن.

۱۰. دیدگاه های حزب جمهوری، حزب توده، کارگران سوسیالیست و نیز مدیریت سابق دانشگاه تهران درباره حوادث اخیر دانشگاه.

۱۱. دو جنبه مکمل از برخوردهای حزب توده: دفاع از شوروی در خارج و انتقاد از مائوئیست ها در داخل.

۱. تشکیل میزگرد وحدت در دفتر روزنامه اطلاعات با هدف «جستجوی ریشه های تفرقه و تشتت» با دعوت از گروه های سیاسی؛ جنبش مسلمانان مبارز، حزب جمهوری اسلامی و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با دلایلی متفاوت دعوت این روزنامه را رد کردند و میزگرد با حضور عبدالعلی بازرگان از نهضت آزادی، ناصر تکمیل همایون از حزب ملت ایران، مهدی عسکری از جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما}، فرج الله میزانی {جوانشیر} از حزب توده، عباس داوری از سازمان مجاهدین خلق، فرخ نگهدار از سازمان چریک های فدایی خلق، مسعود حجازی از جبهه ملی و محمد مبلغی اسلامی از دفتر هماهنگی رئیس جمهور با مردم تشکیل شد و هر کدام مطالبی ایراد کردند.

۲. توضیحات بازرگان در گفت و گو با روزنامه کیهان درباره طرح مسئله حمایت از مسعود رجوی در انتخابات و دلایل آن.

۳. گزارش روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده از آمادگی اویسی برای تدارک یک کودتا در ایران؛ سرمقاله امروز ابوالحسن بنی صدر نشان می دهد که بحث وقوع کودتای احتمالی در محافل مختلف رواج دارد.

۴. ضمیمه گزارش ۳۹۳: گزارش بعدی رادیو لندن از نفر هفتم و ادعای عرب گرایی در حمله به سفارت ایران.

۵. ضمیمه گزارش ۳۹۹: ذکر بعضی اعمال و رفتارهای گروه های درگیر در کردستان به روایت انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز.

۶. ضمیمه گزارش ۴۰۱: متن کامل نامه مدیریت سابق دانشگاه تهران حاوی گزارش لحظه به لحظه از وقایع روز اول اردیبهشت دانشگاه تهران.

گزارش روزشمار ۲۲/۲/۱۳۵۹

۷. پرداختن به گوشه هایی از عملیات سری طبس در امریکا؛ اظهارات مایلز کولند درباره نقش طوفان شن.

۸. چشم انداز تهدید جدی تر در روابط ایران و امریکا با هجوم هلیکوپترها از ناوهای امریکایی به مناطق نفتی ایران؛ دو روز بعد، این واقعه از سوی امریکا تکذیب شد.

۱. تجمع راننده شدگان عراقی در مقابل سفارت تونس در تهران و طرح شکایت از عراق به اتحادیه عرب؛ حضور جلال طالبانی در تهران.

ص: ۱۰۶۶

۲. وضعیت انتظار برای شوروی در قبال عراق و ایران؛ اظهارات سفیران عراق و ایران در شوروی؛ انتقاد دکتر مکرری از اقدام شوروی به فروش سلاح به عراق؛ شما دولتی را که امریکا می خواهد نقش ژاندارم منطقه را به آن محول کند تقویت می کنید؛ عبدالرحمن الدوری سفیر جدید عراق در اتحاد شوروی: رژیم فاشیست فارس ها در ایران سعی دارد عراق را از کشورهای سوسیالیست تحت رهبری اتحاد شوروی دور کند. عراق مایل به تقویت روابط با اتحاد شوروی است.

۳. تحرکات نیروهای عراق در مرزهای ایران؛ مصاحبه ضدایرانی سرنشینان هواپیمای عراقی که اخیراً توقیف و سپس بازگردانده شده بود.

۴. درگیری های منطقه عمومی کرمانشاه: تحرکات مهاجمان وابسته به عراق در قصر شیرین، جوانرود و

۵. نقطه عطف درگیری های سنندج: پیشرفت چشمگیر با ورود نیروهای انقلابی هوادار نظام به شهر و آغاز پاک سازی باوجود کمبودها، نیاز به الحاق کامل محورهای حرکتی این نیروها؛ اطلاعیه لشکر ۲۸ کردستان، اظهارات سخنگوی عزالدین حسینی در مهاباد و گزارش سازمان چریک های فدایی خلق از کردستان.

۶. روز پرحادثه در سنندج، محاصره و تصرف سنگرهای نیروهای مسلح غیرقانونی و کنترل شهر به دست ارتش و سپاه در ساعات پایانی روز؛ اظهارات ابوشریف در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی؛ بیانیه سازمان چریک های فدایی خلق در آستانه شکست در سنندج و تأکید بر ضرورت قطع کشتار و پرهیز از تفرقه؛ هرچند در عمل و در صحنه واقعیات، هنوز برای اعلام قطعی پایان کار زود است، با قطع اخبار ساعت ۱۰ تلویزیون دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد: «سنندج به طور کلی پاک سازی شده و کنترل شهر در دست افراد ارتش و پاسداران است.»

۷. بی اطلاعی عمدی یا سهوی از آنچه می گذرد در اظهارات عضو هیئت ویژه کردستان در کیهان امروز؛ صباغیان: در سه روز اخیر در سنندج آرامش برقرار شده است و حتی تیراندازی از سوی دو طرف صورت نگرفته است.

۱. اظهارات طالبانی رهبر یکی از دو گروه کردهای عراق مبنی بر ضرورت توقف درگیری های کردستان؛ وی توضیح درباره وقایع کردستان ایران و ارائه تصویری واقعی از این جریان را از اهداف سفر خود به تهران ذکر کرد.

۲. وضعیت دیواندره که به کانونی برای گروه های مسلح غیرقانونی و مرکزی برای جلوگیری از ستون های نظامی راهی سنندج تبدیل شده است؛ مزاحمت ها در بیجار، در مسیر سنندج.

۳. گزارش هایی از سقز، شاهین دژ، میاندوآب، نقده، ارومیه و منطقه پل قطور.

۴. بروز آشکار وضعیت دو گانه {جنبشی ساختاری} در مراسم محاکمه و اعدام خودسرانه حزب دمکرات در میاندوآب، که بنا بر گزارش سازمان چریک های فدایی خلق افراد اعدامی از پیشمرگان این حزب بوده اند.

۵. واکنش گروه ها در قبال اعلام عمومی توقیف روزنامه ها به وسیله دادستان انقلاب؛ مصاحبه مطبوعاتی قدوسی دادستان کل انقلاب اسلامی، در پاسخ به هجوم تبلیغاتی این قضیه.

۶. اغتشاشات و ناآرامی در شهرهای مختلف ایران: آبادان، اصفهان، فیروزآباد، بهشهر و انزلی؛ تحصن و اقامت شبانه معترضان در مقابل پادگان نیروی دریایی انزلی.

۷. نمونه ای از تنوع و وسعت حوزه مسئولیت های سپاه: درخواست وزیر پست و تلگراف و تلفن از سپاه برای حفاظت از تأسیسات مخابراتی.

۸. ماجرای انتخاب نخست وزیر قبل یا بعد از تشکیل مجلس: اظهارات گروه بنی صدر، مهندس بازرگان و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در این باره.

۹. ضمیمه گزارش ۴۲۰: ادامه تحصن جوانان شهر در روایت مقامات نظامی و انتظامی بندر انزلی.

گزارش روزشمار ۲۳/۲/۱۳۵۹

۱۰. مانورهای دیپلماتیک ایران در چارچوب سیاست نه شرقی، نه غربی؛ صادق قطب زاده: اگر شوروی نیروهای خود را از افغانستان خارج نکند، ایران به شورشیان ضددولتی در این کشور کمک خواهد کرد.

اظهارات سفیر عراق در اسلام آباد درباره سه جزیره؛ رفتار تشویق آمیز کشورهای حامی عراق نظیر فرانسه؛ تحرکات دیپلماسی قوی عراق و در مقابل آن عدم یکدستی

۱. دیدگاه ها و مواضع دیپلماتیک در ایران به دلیل وضعیت خاص پس از انقلاب؛ موضع لیبی در قبال ایران.

۲. تحرکات ایدایی عراق در جنوب: تجاوز هوایی، تجهیز خطوط دفاعی عراق، افزایش توان شناسایی و... .

۳. گزارش هایی از تحرکات ایدایی عوامل مستقیم و غیرمستقیم عراق در غرب و جنوب کشور؛ اختصاص بودجه ۴۰۰ میلیون ریالی برای حفاظت از لوله های نفتی؛ ابلاغ وزارت کشور عراق و مستثنی کردن افراد انقلابی ایران از برنامه خروج ایرانیان از عراق.

۴. نمونه ای از اقدامات ایدایی عوامل عراق در خوزستان: شناسایی و تیراندازی پاسداران به قایق حامل تجهیزات در اروندرود و زخمی شدن عبدالحسین عراقی از فعالان جریان موسوم به خلق عرب.

۵. تسلط پاسداران و نیروهای ارتش بر مهم ترین مواضع شهر سنندج؛ برقراری ارتباط بین پادگان و فرودگاه از راه زمینی؛ الحاق نیروهای خودی، ادامه پاک سازی و تداوم نوعی مقاومت در گروه های مسلح غیرقانونی؛ اظهارات مقامات نظامی درباره آخرین وضعیت سنندج.

۶. تسلط بر ارتفاعات دیواندره و ایجاد چشم انداز روشن برای نیروهای دولتی؛ اطلاعیه لشکر ۱۶ زرهی قزوین و اخطار به افراد مسلح شهر.

۷. وخامت اوضاع در بانه و وضع نگران کننده در این شهر با وجود ایجاد امکان حمل اجساد شهدا در روز جاری.

۸. درگیری های شهرهای مختلف کردنشین بجز سنندج و بانه: گزارش ها از سردشت، مهاباد، نقده، اشنویه و ارومیه.

۹. دو نمونه از جهت گیری ها در قبال مسائل کردستان: سرمقاله بنی صدر در روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "تجربه سنندج" و اطلاعیه وزارت امور خارجه در مورد اخراج رئیس خبرگزاری آلمان از ایران.

ص: ۱۰۶۸

۱۰. بررسی پیامدها و بازتاب حوادث کردستان در ارگان گروه‌ها: اتحادیه کمونیست‌ها، حزب توده، حزب رنجبران و جمعیت کردهای مقیم مرکز.

۱. تنوع وظایف و درگیری‌های سپاه: تعقیب سارقان مسلح در کرمانشاه و گزارش فرمانده سپاه سراب از احتمال درگیری طرف داران آیت الله شریعتمداری با طرف داران حزب جمهوری اسلامی.

۲. گزارش‌ها از ملاقات مسعود رجوی با بنی صدر و انعکاس مشکوک آن فقط در حد اظهارات رجوی و اشاره مختصر روزنامه انقلاب اسلامی {ارگان بنی صدر} به آن.

گزارش روزشمار ۲۴/۲/۱۳۵۹

۳. تحرکات سیاسی مقامات امریکا و ایران {جیمی کارتر، ادموند ماسکی، دکتر بهشتی و ابوالحسن بنی صدر} علیه طرف مقابل؛ حکم بنی صدر به سلامت‌یان به عنوان دبیرکل گردهمایی بین‌المللی بررسی مداخلات امریکا در ایران و اظهارات سلامت‌یان در این باره.

۴. تشکیل ستاد بررسی گزارش‌های مربوط به اجسام پرنده مشکوک و زیرسؤال بردن اصل این خبرها؛ گزارش ژاندارمری هرمزگان از مشاهده یک هواپیما در این منطقه.

۵. تهدیدات عملی ایران از جانب شوروی در مرز افغانستان با ایران؛ حمایت ایران و پاکستان از مبارزان افغان؛ بحران در روابط ایران و شوروی بر سر مسئله افغانستان.

۶. گزارش نشریه السفير درباره مواضع صریح اشغال‌کنندگان سفارت ایران در لندن، به قلم مخبر خود که یکی از گروه‌گان‌ها بوده است.

۷. سرکوب کمونیست‌ها، اسلام‌گراها و ایرانی‌ها به دست رژیم عراق و درعین حال ابراز اسلام‌گرایی از سوی این رژیم.

۸. گزارش‌هایی در مورد تحرکات عراق در مرز این کشور با ایران با تقویت و ایجاد استحکامات، شناسایی و تجاوز هوایی.

۹. هم‌زمان با تقویت استحکامات مرزی در عراق، اعتراض تهدیدآمیز عراق به ایجاد یک سنگر ایرانی در مرز قصرشیرین و اقدامات نیروهای ایرانی در پی این اعتراض.

۱۰. ادامه حملات مهاجمان وابسته به عراق در کرمانشاه، سرپل ذهاب و اسلام‌آباد.

۱. آشکار شدن شکست گروه‌ها در سنندج و جایگزینی توصیه به عقب‌نشینی مبتکرانه به جای شعار دفاع با چنگ و دندان از شهر؛ امکان خروج تشکیلاتی عناصری از گروه‌های مسلح غیرقانونی از سنندج؛ فروکش کردن اقدامات نظامی خودی با کم شدن تهدید و شروع اقدامات عمومی رفاهی و غیرنظامی.

۲. وضعیت و تدابیر امنیتی دیواندره و بیجار در مسیر سنندج.

۳. وضع بسیار بحرانی در بانه، تلفات بسیار، نفوذ مخالفان به بخشی از پادگان و تهدید جدی سقوط آن.

۴. درگیری های پراکنده شهرهای کردنشین علاوه بر سنندج و بانه. وضعیت امروز پاوه، نقده و میاندوآب؛ تردهای مشکوک و خبر بازگشت و سکونت ۷۰ خانواده از کومه له در پیرانشهر.

۵. دو مصاحبه مهم تلویزیونی درباره کردستان: ابوالحسن بنی صدر و اعلام جمعه آینده به عنوان "روز شهدای کردستان"، ابوشریف و صحبت از آنچه که سال گذشته در کردستان گذشت.

ص: ۱۰۶۹

۶. سه نمونه از وظایف متنوع سپاه در وضعیت کنونی ایران: خنثی کردن بمب، معامله صوری با فروشندگان مواد مخدر و درگیری با ضدانقلاب.

۷. دو عنوان خبری {تیترا} در یک شماره روزنامه جمهوری اسلامی و درارتباط با مسئله انتخاب نخست وزیر: "انتخاب نخست وزیر به تعویق افتاد" در صفحه اول و "تاکنون بررسی جهت انتخاب نخست وزیر به نتیجه نرسیده است" در صفحه آخر. مصاحبه مطبوعاتی آیت الله بهشتی و ابراز نگرانی از اینکه موافقت امام با انتخاب نخست وزیر در این زمان، روی رأی آتی نمایندگان مجلس اثر بگذارد و نیز تأکید بر تلاش رئیس جمهور و اعضای شورای انقلاب برای انتخاب بهترین راه.

۸. اعلام نتایج مرحله دوم انتخابات تهران در مطبوعات.

۹. اطلاعیه بنی صدر در مورد حدود و وظایف مأموریت اخیر صادق خلخالی، استعفای وی پس از تأکید بر قاطعیت در امر مبارزه با مواد مخدر.

۱۰. زیرسؤال رفتن ارتش از دو جهت متضاد: اظهارات نزیه در پاریس و بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در تهران.

۱. اطلاعیه ضدآمریکایی، ضداسرائیلی سازمان مجاهدین خلق به مناسبت سالروز عقد قرارداد کمپ دیوید.

گزارش روزشمار ۲۵/۲/۱۳۵۹

۲. تکذیبیه سفارت انگلیس در تهران مبنی بر عدم دخالت این کشور در ماجرای سفارت ایران در لندن؛ واکنش بهانه جویانه روزنامه جمهوری اسلامی: «در این تکذیب نامه هیچ گونه دلیل قانع کننده ای مبنی بر عدم دخالت انگلستان در این فاجعه مصیبت آمیز ارائه نشده است.» اینکه انگلستان، جدی ترین متحد آمریکا محسوب می شود، زمینه ای برای این نوع تبلیغات فراهم کرده است.

۳. تداوم فعالیت های ایذایی و خرابکارانه عوامل وابسته به عراق در خوزستان.

۴. تحرکات مرزی و تجاوز هوایی عراق به ایران.

۵. اقدامات مسلحانه مهاجمان وابسته به عراق در قصر شیرین، سرپل ذهاب، ازگله و نفت شهر.

۶. تکاپوی نیروهای انقلاب در سندج برای تحکیم و تعمیم امنیت در شهر و اقدامات رفاهی؛ مسئله مدفون شدگان موضوع مهم امروز سندج.

۷. وخامت اوضاع در بانه، تلفات بسیار و خطر سقوط پادگان محاصره شده این شهر.

۸. درگیری ها در شهرهای مختلف از جمله در جوانرود {خانه شور}، پاوه، نقده، ارومیه، سردشت و آشنویه.

۹. تلاش حزب دمکرات در دعوت به آتش بس در عین حفظ قدرت، اظهارات رهبران حزب در این باره؛ جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی: قبل از هر مذاکره ای دولت باید در سراسر کردستان اعلام آتش بس کند؛ عبدالرحمن قاسملو دبیرکل: «کردها همیشه آماده مذاکره هستند، ولی ابتدا خواستار خودمختاری می باشند. در طول روز ما مشغول مذاکره و تلفن کردن به تهران هستیم و هنگام شب به جنگ می پردازیم. تاکتیک ما بسیار ساده است، جنگ پارتیزانی یعنی همه جا باشیم و هیچ جا نباشیم.»

ص: ۱۰۷۰

گرفتاری های متنوع دادگاه انقلاب: صدور حکم اخراج و تبعید برای برخی کارکنان آموزش و پرورش گنبد، اعلام ممنوعیت راه پیمایی بدون مجوز در اطلاعیه

۱. دادگاه انقلاب اسلامی تبریز و اطلاعیه دادستانی کل انقلاب درباره برخورد با عوامل آتش زدن خرمن ها.

۲. اعلام مواضع خسرو قشقایی در مصاحبه با روزنامه کیهان درباره مسئله گروگان ها، زمین و کشاورزی، خودمختاری و....

۳. ضمیمه گزارش ۴۵۹: مشاهداتی درباره مدفون شدگان سنندج.

۴. ضمیمه گزارش ۴۶۴: افشاگری دانشجویان مسلمان عشایر فارس در پاسخ به اظهارات قشقایی.

گزارش روزشمار ۲۶/۲/۱۳۵۹

۵. ورود صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به پاکستان برای شرکت در گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی؛ توقع ایران از گردهمایی اسلام آباد برای اتخاذ موضعی منفی درباره امریکا موضع و وجود شواهدی برخلاف آن.

۶. اعلام مواضع قاطع ایران در قبال عراق در اظهارات وزیر امور خارجه ایران در پاکستان؛ اظهارات قطب زاده در رد پذیرش میانجیگری سازمان آزادی بخش فلسطین بین ایران و عراق.

۷. تبلیغات عراق علیه ایران با این مضمون که ایران برضد این کشور کار ایذایی می کند هم زمان با اقدامات خرابکارانه عوامل عراقی علیه ایران؛ مراقبت جدی عراق برای دستگیری عوامل ایران.

۸. سه مورد تجاوز هوایی عراق به خاک ایران؛ تحرکات ایذایی عراق از طریق عوامل محلی این کشور در قصرشیرین و سرپل ذهاب.

۹. سنندج به کندی رو به آرامش می رود: گزارش هایی از وضعیت امنیت، امداد، کشف اجساد، درخواست نیرو و...؛ گزارش های مفصل خبرنگار روزنامه کیهان از مشاهداتش در شهر.

۱۰. فضای عاطفی، روانی و تبلیغاتی سراسر کشور ناشی از حوادث اخیر کردستان در روز بزرگداشت شهدای کردستان؛ گزارش سه نماز جمعه مهم سنندج، تبریز و تهران و سخنرانی های بنی صدر، آیت الله خامنه ای و ابوشریف.

۱۱. ملاقات سرهنگ صدری فرمانده لشکر ۲۸ کردستان با امام خمینی.

۱. تداوم معضل دیواندره به صورت حضور افراد مسلح غیرقانونی در روستاها، کمبود نیرو و وجود نفوذی های گروه های ضدانقلاب در ارتش.

۲. تداوم محاصره پادگان بانه و بازهم اتمام حجت پرسنل پادگان، این بار با دفتر امام خمینی.

۳. تحرکات مسلحانه و اقدامات ایدائی در مریوان، پاره، شاهین دژ، نقده و میاندوآب.

۴. طرح مسئله مین و مین گذاری در جاده ها به عنوان اقدامی ساده و کم هزینه با تأثیر ایدایی زیاد؛ هشدار و دستورالعمل ستاد مشترک در این باره.

۵. اشتراک مواضع ایران و پاکستان در مسئله اشغال افغانستان به دست شوروی؛ اظهارات قطب زاده در مورد پیشنهاد افغانستان مبنی بر مذاکره با ایران و پاکستان نشان داد که مسئله افغانستان برای ایران از بهره برداری از اختلافات دو ابرقدرت اهمیت بیشتری دارد.

۶. ضمیمه گزارش ۴۷۰: گزارش تفصیلی از مراسم اولین نماز جمعه سنندج بعد از درگیری های اخیر.

ص: ۱۰۷۱

۷. شروع اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا برای اجرایی کردن تصمیم های مربوط به تحریم ایران، بروز تزلزل به خصوص در سه کشور مهم و تأثیرگذار انگلیس، فرانسه و آلمان غربی و واکنش هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا؛ حضور ژاپن در این اجلاس برای همسویی با دولت های غربی.

۸. اعلام شروع تحرک جدید ازسوی سازمان ملل درباره گروگان های سفارت امریکا در ایران از طریق اعزام نماینده به ایران و مذاکره برای آزادی گروگان ها.

۹. ادامه بازتاب حواشی اشغال سفارت ایران در لندن در رسانه های غربی که در مطبوعات ایران نیز بازتاب می یابد. خبرگزاری فرانسه: درانفجار یک بمب در هتل کوئینز گاردن لندن یک نفر که احتمالاً از اهالی خوزستان است و به همان گروه حمله کنندگان به سفارت ایران تعلق دارد کشته شد؛ آسوشیتدپرس از لندن: افسران اسکاتلندیارد گفتند فوزی بدایوی نژاد چندین بار تهدید به مرگ شده است.

۱. تشدید فضای دشمنی با ایران در عراق و نیز تشدید فضای پلیسی و امنیتی در این کشور.

۲. سوءاستفاده عوامل عراق از اشتراکات فرهنگی قبیله ای برخی ساکنان خوزستان و مشکلات ناشی از آن برای اهالی این استان و نمونه ای از راه حل ها؛ وضع غیرعادی و درگیری در قصرشیرین.

۳. اتفاقی بی سابقه در قصرشیرین: اقدام مهاجمان به ایجاد درگیری، ربودن دام ها از دو روستا و گریختن به عراق.

۴. اهتمام ارتش و سپاه در رفع نیازهای عمومی سنندج در کنار تداوم اقدام نظامی؛ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از دستگیری ۳۸ تن از پرسنل نظامی پادگان سنندج که با ضدانقلابیون همکاری می کردند.

۵. اظهارات آیت الله منتظری درباره پیشنهاد احداث دانشگاهی در مناطق سنی نشین به امام خمینی و تأکید بر صحت رفتار اخیر نظام در سنندج.

۶. نكوهش اقدام مسلحانه گروه ها در روزنامه ارگان حزب توده.

۷. تداوم وخامت اوضاع در بانه و تقاضای گروهبان ارتشی از سپاه برای حل مسئله.

۸. درگیری ها و تحرکات در دیگر مناطق کردنشین از جمله در جوانرود، پاوه، مریوان، شاهین دژ، میاندوآب، سقز و نوسود.

۹. تحرکات سیاسی و غیرنظامی سازمان مجاهدین خلق از دو طریق، یکی در جمع بندی انتخابات و دیگری با نامه به رئیس جمهور.

۱۰. سپاه در شرایط فعلی بیشتر در قالب یک تشکل ایدئولوژیک سیاسی نظامی انقلابی و شناور است تا یک نهاد رسمی نظامی

با وظایف قانونی معین و محدود، بنابراین بیشتر از انضباط ناشی از یک سلسله مراتبی از قوانین و فرماندهی مشخص، انگیزه ها و ایمان فردی افراد در قالب تکلیف و مسئولیت انقلابی است که رفتار را شکل می دهد، از این رو طبیعی است که اختلافات ناشی از تفاوت برداشت ها در انجام تکلیف انقلابی بروز کند. دو نمونه از

ص: ۱۰۷۲

این گونه مشکلات امروز انعکاس یافته است؛ درعین حال سپاه در مواجهه با مشکلات طبیعی ناشی از مرحله گذار در پدیده انقلاب، گسترش اساسی سازمان خود، از جمله در اختیار گرفتن سازمان بسیج را نیز مدنظر دارد.

۱. مواضع ایران درباره فلسطین در آغاز گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان.

گزارش روزشمار ۲۸/۲/۱۳۵۹

۲. پایان اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در ناپل، صدور بیانیه و اعلام آغاز تحریم اقتصادی ایران از اول خرداد ۱۳۵۹؛ اظهارات علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی ایران درباره تدابیر ایران، قبل از انتشار بیانیه تحریم؛ ابراز رضایت کارتر از تصمیم اجلاس بازار مشترک اروپا.

۳. تسری چالش ایران و عراق در کشورهای منطقه، لبنان، کویت و اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در پاکستان؛ نامه معاودین عراقی به این اجلاس.

۴. ادامه فعالیت عراق در مناطق مرزی ایران در قالب اقدامات ایذایی از طریق عوامل داخلی و نیز تحرکات نظامی در مناطق مرزی غرب و جنوب ایران؛ گزارش هایی از آموزش چریکی به فراریان ایرانی، بمب گذاری، خرمن سوزی، مین گذاری، تجاوز هوایی، احداث سنگر و جاده و تحریک مأموران مرزی ایران.

۵. سندج از سیطره گروه های مسلح غیرقانونی خارج شده، ولی هنوز ذیل حاکمیت نظام قرار ندارد؛ گزارش های مختلف از تلاش دولتی ها برای عادی شدن شهر هم در جنبه های اجتماعی و عمومی و هم در جنبه نظامی؛ گزارش های ارتش و نیز گزارش نشریه کار حاکمی از تداوم درگیری و ناامنی در اطراف سندج است.

۶. تبعات و بازتاب های گسترده حوادث سندج در سطح ملی و تشدید فضای ضدگروه های مسلح غیرقانونی؛ اظهارات دوزدوزانی فرمانده سپاه و سرگرد ملاحیدر درباره اجساد جمع آوری شده در سندج؛ فعالیت های گروه های مسلح درگیر در سندج و تلاش برای بازتاب قضایا به سود خود از جمله برپایی نمایشگاه عکس و گردهمایی یادبود شهدا؛ اطلاعیه آیت الله خلخالی درباره ابطال نتیجه انتخابات مهاباد و لغو انتخاب غنی بلوریان.

۷. مسئله نفوذ گروه های درگیر در ارتش از تبعات جنگ اخیر سندج است: دستگیری ۱۵ نفر از پرسنل هوانیروز به اتهام اغتشاش در پایگاه؛ اظهارات فخرالدین حجازی در این باره.

۱. تداوم بحران در بانه، وخامت اوضاع در پاوه و درگیری هایی در کامیاران، باینگان، مریوان، نقده و بخش هایی از ارومیه.

۲. آزادی گروگان های قطور و نمونه ای از تحلیل و انعکاس این قضیه.

۳. اعلام موضع و تحلیل گروه ها و ارگان های مختلف درباره مسئله دانشگاه ها.

۴. بیان نمونه‌هایی از مواضع مائوئیست‌ها به نقل از نشریه رنجبر ارگان حزب رنجبران ایران و نشریه عدالت با درج مطالبی علیه حزب جمهوری اسلامی، حزب توده و مسعود رجوی.

۵. وضعیت بحرانی در منطقه سمیرم با حضور مجدد ناصرخان و خسروخان قشقایی.

ص: ۱۰۷۳

۶. آغاز هم اندیشی سه روزه کمیته های سراسر کشور؛ طرح انتقادات، تحلیل ها و چشم انداز آینده در سخنرانی آیت الله مهدوی کنی سرپرست کمیته مرکزی.

۷. مصاحبه مطبوعاتی رضا اصفهانی معاون وزارت کشاورزی در مورد مسائل کشاورزی نظیر آب، وام و نیز تقسیم اراضی اسلامی و "بندج".

۸. ملاقات شورای فرماندهی سپاه با امام خمینی، اظهارات امام درباره بی اهمیتی و عدم موفقیت کودتای احتمالی و هرگونه حمله نظامی امریکا و نیز بازگو کردن ملاقات قبلی با سفیر شوروی: «من گفتم البته می شود افغانستان را گرفت، ولی بدانید که نمی توانید دوام بیاورید. تا ملت چیزی را نخواهد نمی شود کاری کرد.»

۹. نقل مکان امام خمینی از خانه ای واقع در دربند به جماران. ذکر بخش هایی از اولین سخنرانی امام خمینی در حسینیه جماران.

۱۰. ضمیمه گزارش ۴۹۵: مطالبی درباره سرهنگ ایرج نصرت زاد یکی از شخصیت های تأثیرگذار در مقطع آغازین درگیری های سندج.

۱۱. ضمیمه گزارش ۵۰۴: بروزهایی از شیوع خبرهای مربوط به کودتا در داخل و خارج کشور.

گزارش روزشمار ۲۹/۲/۱۳۵۹

یک ویژگی مهم مصوبه تحریم اقتصادی ایران که در اجلاس اخیر وزیران امور خارجه کشورهای اروپایی در ناپل به تصویب رسید، کاهش محدودیت های پیش بینی شده است: قراردادهای قبل از گروگان گیری شامل این تحریم نخواهند بود و

۱. اجرا یا عدم اجرای مفاد قراردادهای بعد از آن هم باید به نظر مقامات دولت های مربوطه رسانده شود و مورد تصویب آنان قرار بگیرد؛ دیدگاه مقامات و موضع گیری کشورهای مختلف از جمله آلمان فدرال، انگلیس، امریکا، ایران و... پس از صدور این مصوبه.

۲. تشریح طرح آزاد کردن گروگان های امریکایی در سه مرحله از سوی خبرگزاری فرانسه و به نقل از یک منبع کاملاً آگاه.

۳. قطع صدور ویزا برای ایرانیان از سوی امریکا؛ درج متن دو پیام با تفاوتی معنی دار که از سوی برژنف رهبر شوروی، برای امام خمینی و بنی صدر ارسال شد؛ ارسال پیام تبریک از سوی وزیر امور خارجه شوروی برای قطب زاده به مناسبت سالگرد برقراری رابطه سیاسی بین دو کشور؛ درج بیانیه پیمان ورشو در نامه مردم، ارگان حزب توده؛ اعلام موضع سرد بنی صدر در قبال شوروی.

۴. مانور نیروی دریایی ایران در تنگه هرمز و سه جزیره در پاسخ تلویحی به مانور یا ادعای مانور روز گذشته امریکا در این منطقه و دعاوی عراق درباره سه جزیره.

۵. تأکید وزیر امور خارجه ایران بر بررسی مسئله تهاجم نظامی امریکا در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در پاکستان، هرچند توفیقی برای وی در این راه پیش بینی نمی شود؛ رقابت عراق با ایران در نمایش سیاست نه شرقی، نه غربی؛ بروز چالش میان نمایندگان ایران و عراق در این اجلاس.

۶. رانده شدگان عراقی و مشکلات امنیتی و رفاهی آنان؛ ارسال نامه از سوی معاودین به امام خمینی، بنی صدر و مراجع تقلید؛ تداوم ورود رانده شدگان به ایران.

ص: ۱۰۷۴

۷. درگیری های پاسگاهی با عراق در غرب و تجاوز هوایی این کشور به نفت شهر؛ تحرکات عوامل عراق در جنوب و هم زمان تشدید فضای جنگی علیه ایران با تحریک نیروهای عراقی.

۸. نمونه هایی از نوعی گزارش کار نیروهای رسمی نظامی و انتظامی ایران از فعالیت برضد رژیم بعثی در عراق.

۹. تحولات امروز در غرب کشور: آزادسازی بخش باینگان در پاوه و درهم کوبیدن مراکز پرتاب خمپاره به شهر پاوه.

۱۰. گزارش ها از وضعیت امروز شهر سنندج که به سمت عادی شدن پیش می رود.

۱. گزارش تحولات و درگیری ها در بانه، سقز و میاندوآب؛ تداوم بحران شدید در بانه.

۲. واکنش ها علیه روال جاری کردستان: برگزاری تجمعی در دانشگاه تهران برای بزرگداشت شهدای سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در درگیری های کردستان؛ گزارش کیهان و نامه مردم از این تجمع؛ نامه مولوی عبدالعزیز از علمای اهل سنت به امام خمینی و بنی صدر.

۳. اظهارات حقوقدان آذربایجان غربی، در روزنامه کیهان با عنوان "انحصارطلبی و تنگ نظری ما را از واقعیت های کردستان دور نگه داشته است."

۴. بروزهایی از حساسیت و هوشیاری عمومی در قبال بمب گذاری ها در اماکن عمومی از جمله در تهران و قم.

۵. درج دو نامه از سازمان مجاهدین خلق در روزنامه انقلاب اسلامی و تحلیل نشریه حقیقت ارگان اتحادیه کمونیست های ایران از نزدیکی بنی صدر و سازمان مجاهدین خلق.

۶. سخنان امام خمینی راجع به خودجوشی اقشار در تشکیل سپاه پاسداران و کمیته ها و شروط تداوم سلامت آن در جمع فرماندهان کمیته های انقلاب در تهران و شهرستان ها؛ دیدار مردم جماران با امام خمینی و بیانات ایشان در مورد رسالت جهانی انقلاب اسلامی و شروط تحقق آن.

گزارش روزشمار ۳۰/۲/۱۳۵۹

۷. تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبه ناپل در تحریم ایران: تحریم فقط شامل قراردادهایی خواهد شد که پس از تصویب لایحه مربوط به آن امضا شده اند و عطف به ماسبق نمی شود؛ اظهارات یک مقام آلمان غربی درباره تصمیم انگلستان؛ قطع صادرات استرالیا به ایران؛ اظهارات معین فر وزیر نفت ایران، درباره بی تأثیر بودن تحریم ها روی صنعت نفت؛ تلاش برای محدود کردن آثار تحریم با سفر نوبری مدیرکل بانک مرکزی ایران به اتریش و بعضی کشورهای اروپای شرقی.

سخنرانی صادق قطب زاده در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی و اعلام مواضع جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل مهم

۱. از جمله فلسطین، امریکا، شوروی، افغانستان و عراق؛ طرح این اجلاس برای حل اختلاف میان ایران و امریکا.

۲. ادامه چالش بین ایران و عراق: اشغال دفتر سازمان ملل متحد در تهران توسط رانده شدگان عراقی؛ ابراز نگرانی دبیرکل اتحادیه عرب در ژنو؛ سخنان قطب زاده در مورد محکوم کردن اقدام عراق در اخراج ایرانی الاصل ها از این کشور در اجلاس پاکستان.

ص: ۱۰۷۵

۳. اقدامات ایذایی عوامل عراق در غرب و جنوب ایران؛ گزارش هایی از احتمال حمله دوباره به قصر شیرین؛ فرار یک تیم پزشکی گروگان گرفته شده که به عراق برده می شدند، از چنگ مهاجمان؛ تسلیم شدن یک دسته هشت نفره از گروه اکبر روایی، یکی از گروه های گروگان گیر منطقه اورامانات با مهمات و سلاح به سپاه.

۴. اوضاع سنندج به سمت عادی شدن می رود و درعین حال پاک سازی به خصوص در اطراف جاده ها و روستاها ادامه دارد؛ ضرورت احراز آمادگی برای شروع پاک سازی جاده کرمانشاه سنندج که از کامیاران می گذرد حداکثر از چهار روز دیگر.

۵. حمله ناموفق هوانیروز به قله اربابا برای شکست محاصره پادگان بانه.

۶. درگیری های امروز در پاوه، میاندوآب، ارومیه و ماکو.

۷. نامه سازمان مجاهدین خلق به قدوسی دادستان انقلاب، انتقاد از اعلامیه دادستانی با امضای روح الله حسینیان و تکرار درخواست توقیف نشریه منافق؛ روح الله حسینیان در پاسخ به اعتراض نامه سازمان مجاهدین خلق: «اگر معنی آزادی یعنی توهین به رهبر و ناجی یک امت، از شما عذر می خواهیم که جلوی آزادی را گرفتیم»؛ درگیری در اراک بر سر تخلیه دفتر سازمان مجاهدین خلق.

۸. گزارش کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق از یازدهمین گردهمایی شوراها و روستایی ترکمن صحرا؛ میتینگ سازمان کمونیستی طوفان در دانشگاه پلی تکنیک تهران؛ اعتراض حزب توده به دادستان انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان به دلیل منتسب دانستن ۲ تن از عناصر ساواکی به این حزب.

مواضع ضداسرائیلی ایران در کلام امام خمینی و صادق قطب زاده و فعالیت های ایران در گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در اسلام آباد در همین زمینه؛ تقاضای سازمان آزادی بخش فلسطین از اجلاس سازمان کنفرانس اسلامی مبنی بر به رسمیت شناختن کارمل رئیس جمهور افغانستان؛ اظهارات شمس الدین از علمای لبنان

۱. درباره وحدت جهان اسلام و طرح عرفات درباره تشکیل یک جبهه ضدامپریالیستی ضدصهیونیستی از بیروت تا خراسان.

۲. اعلام موضع ایران در مورد مسئله حضور نظامی شوروی در افغانستان؛ صادق قطب زاده در اجلاس سازمان کنفرانس اسلامی: «دخالت نظامی اتحاد شوروی در افغانستان نقض آشکار حقوق بین المللی است.»

۳. تجاوز ۲ فروند هلیکوپتر روسی از مرز افغانستان به ایران و کشته شدن یک نفر.

۴. ضمیمه اول گزارش ۵۲۸: گزارشی درباره موقعیت میاندوآب و حساسیت آن.

۵. ضمیمه دوم گزارش ۵۲۸: گزارشی از وضعیت ماکو در زمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن.

۶. بازتاب تصمیم انگلستان درباره اینکه تحریم ایران عطف به ماسبق نمی شود در داخل این کشور، امریکا، شوروی و ایران.

۷. گذشت دویست روز از تسخیر لانه جاسوسی، بیان دو موضع متفاوت در این باره: منصور فرهنگ نماینده ایران در سازمان ملل و آنی کرگل مفسر چپ گرای فیگارو.

۸. تقویت پاسگاهی عراق در مرز ایران و ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق در مناطق مرزی؛ حمله به تأسیسات نفتی ایران و انفجار در لوله نفت.

۹. ادامه عادی سازی وضعیت سنندج با ارائه خدمات عمومی و تداوم پاک سازی؛ اظهارات معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج در این باره.

۱۰. تصمیم ها و مشکلات موجود بر سر راه پاک سازی جاده مهم کرمانشاه سنندج که از مراکز مستعدی چون دیواندره و کامیاران می گذرد؛ درج اطلاعاتی از پاک سازی اخیر گردنه صلوات آباد در روزنامه جمهوری اسلامی.

۱۱. بهبود وضع بانه در عرصه تبلیغات رسانه ای و تداوم وضع بحرانی و خطر در این شهر در عرصه عمل.

۱. تحرکات نظام در سقز و مهاباد که درعین حضور کمرنگ نیروهای مسلح نظام در حاکمیت گروه های مسلح غیرقانونی قرار دارند؛ سخنرانی قاسملو در تجمع افراد حزب دمکرات در مهاباد و آتش سوزی در سینما امید این شهر.

۲. تفاهم نیروهای مدافع نظام بر سر حل مسئله سنندج؛ اظهارات معاون فرماندهی عملیات سپاه پاسداران مستقر در سنندج، سرهنگ صدری و آیت الله بهشتی درباره مذاکره بر سر مسائل کردستان.

۳. هشدارها و اقدامات سپاه در زمینه تحرکات سیاسی در گنبد و تحرکات غیرسیاسی در جیرفت.

۴. استقبال طلاب و مردم از دانشجویان و آغاز اجلاس سه روزه "حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی" در قم با شرکت دانشگاهیان و روحانیون.

۵. بروز شدت در برخوردهای تبلیغاتی ارگان بنی صدر و در آن سو استواری جناح مقابل درعمل و ملایمت آنان در عرصه تبلیغات؛ اظهارات آیت الله بهشتی درباره صحبت اخیر رئیس جمهور درمورد وی و نیز مسئله انتخاب نخست وزیر.

۶. مصاحبه شاپور بختیار با نشریه پاری ماچ بعد از بازگشت از عراق و اشاره وی به همدستی عراق در کودتای احتمالی آتی در ایران.

۷. مباحثه با نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده در نقد و بررسی و توجیه مناسبات کنونی این حزب با اسلام گرایان در قالب مصاحبه ژون آفریک با وی؛ کیانوری: «این انقلاب مذهبی است، ولی محتوای آن با کلیه ایده هایی که ما همواره به نشر آن پرداخته ایم، مطابقت دارد.»

۸. تجاوز دوباره ۲ فروند هلیکوپتر افغانی به حریم فضایی جمهوری اسلامی ایران و اظهار نظر مقامات ایران راجع به دولت این کشور.

۹. گزارش فارین ریپورت {چاپ لندن} از کار گروه تحقیق ایرانی و سرنوشت امام موسی صدر.

۱۰. افزایش قیمت نفت از سوی ۸ کشور عضو اوپک و توضیحات معین فر وزیر نفت ایران، درباره خودداری این کشور از افزایش بهای نفت خام خود.

۱۱. ضمیمه گزارش ۵۴۰: نگاهی به آخرین وضعیت شهر مهاباد در گزارش به فرماندهی سپاه.

ص: ۱۰۷۷

اشاره

اشخاص ۱۰۸۰

مکان ها ۱۰۹۶

سایر اسامی و اصطلاحات ۱۱۱۴

ص: ۱۰۷۹

آبان، ابا {وزیر اسبق امور خارجه اسرائیل}: ۱۷۲

آخوندی، محمد {رئیس حزب رستاخیز سابق و عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

آدامز، جفری {سفیر انگلیس در تهران}: ۷۴۲

آذنوش، رضا {شهید}: ۴۳۳، ۲۶۴

آذری قمی {آیت الله}: ۹۶

آریانا، بهرام {ارتشبد، از سران ارتش محمدرضا شاه}: ۹۵۷

آشنا، فریدون {مسئول کمیته پزشکی جهاد سازندگی کرمانشاه}: ۹۸۷

آقاشاهی {وزیر امور خارجه پاکستان}: ۸۹۸، ۹۱۳

آقامرادی، مرتضی {پاسدار، شهید}: ۵۹۱

آل احمد، جلال: ۱۰۳، ۷۷۴

آل احمد، شمس {از اعضای اولیه شورای انقلاب فرهنگی}: ۹۲، ۱۰۳، ۷۷۳

آلادپوش، حسن {از اعضای مارکسیست سازمان مجاهدین خلق}: ۱۴۸

آلبرت، رنه {رئیس جمهور سیشل}: ۶۳، ۴۱۷

آلعلی، قاسم {پزشک همراه جمعیت شیروخورشید سرخ}: ۸۶۳

آناتوریك {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

آی محمد، آی محمد {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

آیت، حسن: ۳۱۹

آیزنستات، ساموئل: ۱۸۰

آئین زاده، عزیز: ۶۱۸

آئین زاده، جمشید {رئیس کمیته انقلاب اسلامی شاهیندر}: ۶۱۸، ۲۶۴

ابراهیم الشاوی {سفیر عراق در انگلیس}: ۵۸۴، ۶۰۷، ۶۳۳، ۶۳۴

ابراهیم خلیل: ۷۸۰

ابراهیم طیب {جاسوس}: ۷۳۲

ابراهیمی {پاسدار، شهید}: ۵۵۷

ابراهیمی، ابراهیم {سرباز، شهید}: ۶۴۱

ابراهیمی، اصغر {استاندار ایلام}: ۱۳۳، ۱۳۴، ۳۰۸، ۴۴۲، ۶۱۳، ۸۶۰

ابرهه {فرمانروای حبشی یمن}: ۳۸

ابطحی، سیدمحمد {حجت الاسلام}: ۴۴۱

ابوشریف {عباس آقازمانی، مسئول واحد عملیات سپاه پاسداران و نماینده بنیصدر در سندج}: ۶۵، ۶۶، ۱۱۷، ۱۹۲، ۱۹۷،

۲۴۸، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۸، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۷۱، ۳۷۱، ۷۱۴، ۳۷۳، ۳۷۶، ۳۷۷، ۴۳۴، ۵۰۰، ۵۳۶، ۵۹۱، ۶۴۰، ۷۶۹، ۷۹۰، ۷۹۲، ۸۱۸، ۸۲۱

۸۲۳، ۸۲۶، ۸۴۲، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۸۷، ۸۸۸، ۹۰۷، ۹۹۹

ابومیدر {سخنگوی رسمی سازمان آزادی بخش فلسطین}: ۶۲۹

ابهری، کاظم {مدیریت موقت دانشگاه تهران}: ۲۵۱

اتابک {معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی}: ۳۱۶، ۵۰۴

احمد جبریل {رهبر جبهه خلق برای آزادی فلسطین}: ۳۶۷

احمد حسن البکر {رئیس جمهور سابق عراق}: ۸۱۳

احمد ظاهر الجیلانی {سفیر عراق در اسلام آباد}: ۴۳، ۸۳۵

احمد عزیز {عضو حزب الدعوه عراق}: ۸۹۹

احمدزاده، طاهر {استاندار سابق خراسان}: ۱۰۳، ۳۸۵، ۵۷۶، ۷۷۳

احمدقاضی {از سران حزب دمکرات در مهاباد}: ۶۹۱

اخیانی {سرهنگ، فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه}: ۳۶۹، ۴۲۰، ۴۶۱، ۵۵۶، ۵۹۵، ۷۹۰، ۸۶۲، ۹۰۰

ادریس بارزانی {از سران حزب دمکرات کردستان عراق}: ۲۶۲، ۲۶۳

ادریسیان، غلامعلی {رئیس دانشگاه مشهد}: ۵۰۷

ادیب الداودی {حقوقدان سوری و عضو کمیسیون تحقیق سازمان ملل}: ۹۱۹، ۹۳۴

اردلان، حسن {عضو هیئت پیگیری خودمختاری کردستان}: ۶۱۹

ارکسن، حیرتین {وزیر امور خارجه ترکیه}: ۲۹۶، ۳۴۳

ازهارى، غلامرضا {ارتشبد}: ۸۴۷

اسانگ، س.م {وزیر دارایی نیجریه}: ۲۵۸

استالین، جوزف: ۷۹۴

استاندار بصره: ۵۳۱

استاندار بوشهر: ۵۷۴

اسدی، مصیب {گروگان ضدانقلاب}: ۶۱۸

اسعد زهیر {ژنرال، فرمانده نیروی هوایی عربستان}: ۱۸۷

اسماعیل رشید {سرپرست جاشهای عراقی در قصر شیرین}: ۷۳۱

اسماعیل زاده، محمد {پیشمرگ، شهید}: ۶۸۸

اسماعیل سمیتقو {از سران شورشی معاصر رضاخان}: ۷۹۱

اشراقی، شهاب الدین {آیت الله، نماینده امام در هیئت حسن نیت کردستان}: ۸۲۳

اشرف قوریال {سفیر مصر در واشنگتن}: ۲۸۴

اشمیت، هلموت {صدراعظم آلمان}: ۱۷۱، ۳۰۱، ۷۰۴

اشنویی، سید محمد {پاسدار، شهید}: ۴۳۱

اصفهان، رضا {معاون وزارت کشاورزی}: ۹۵۲، ۹۵۱، ۹۵۰، ۸۹۵، ۵۷۶

اعلم، دادالله {از کارمندان هواپیمایی سریلانکا}: ۷۲۴

افروز، غلامعلی {کاردار سفارت ایران در لندن}: ۲۲، ۶۰۷، ۶۱۰، ۶۸۱، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۱۰۰۳

افروز، نیکو {همسر غلامعلی افروز}: ۶۰۷

افشاری، رحمت الله {مسئول سازمان مجاهدین خلق در ملایر}: ۶۹۲

امام خمینی {آیت الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران}: ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۹، ۴۱، ۴۵، ۵۰، ۵۴، ۶۱، ۶۴، ۶۵، ۶۷، ۸۵، ۸۸، ۸۹، ۹۲، ۹۶، ۹۸، ۱۰۱، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۴۰، ۱۴۵، ۱۴۹، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۸، ۱۷۴، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۸، ۲۰۱، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۱۱، ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۳۱، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۵۹، ۲۷۱، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۱۱، ۳۱۷، ۳۲۱، ۳۲۳، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۱، ۳۳۵، ۳۳۷، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۶۰، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۷۳، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۳، ۳۹۶، ۴۰۲، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۸، ۴۲۵، ۴۳۸، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۷، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۰، ۵۰۶، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۲۰، ۵۲۲، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۵، ۵۴۸، ۵۵۰، ۵۵۲، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۷۱، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۴، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۹۷، ۵۹۸، ۶۰۵، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۶، ۶۲۵، ۶۳۳، ۶۴۲، ۶۴۵، ۶۵۵، ۶۵۷، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۷۴، ۶۹۶، ۷۰۲، ۷۰۹، ۷۱۲، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۵۴، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۷۳، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۸، ۷۹۴، ۷۹۶، ۷۹۸، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۴۸، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۷۳، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۹۵، ۸۹۷، ۸۹۹، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۲۱، ۹۲۵، ۹۳۰، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۷، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۷، ۹۶۲، ۹۶۷، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۶، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۸، ۹۹۱، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۸، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰

امام موسی صدر: ۲۱۶، ۳۷۱، ۴۶۱، ۹۹۶، ۱۰۲۲

امام جمعه پیرانشهر: ۴۳۴

امام جمعه مریوان: ۹۴۵

امامیکاشانی، محمد {حجت الاسلام، سرپرست دفتر تبلیغات امام در تهران و مدرسه عالی شهید مطهری}: ۲۱۱، ۵۰۸

امانی همدانی، سعید: ۸۷۲

امیر شارجه: ۵۴۸

امیر کویت: ۴۸۹، ۴۹۰، ۶۰۴

امیر مکہ: ۱۸۷

امیرانتظام، عباس {سخنگوی دولت موقت}: ۳۲۱، ۷۷۷

امینداری {تیمسار، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش}: ۱۳۶، ۱۴۰، ۸۸۹

امینزاده، جمشید {شهید}: ۴۳۳

اندرسون، جان {عضو مجلس نمایندگان امریکا و نامزد ریاست جمهوری}: ۳۳۹

انصاری، علی {استاندار گیلان}: ۹۱، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۵۱، ۳۱۶، ۳۱۷، ۵۷۵، ۶۲۰

انور خوجه {رهبر حزب کمونیست آلبانی}: ۹۹۴

انور سادات {رئیس جمهور پیشین مصر}: ۲۱۶، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۵۴، ۳۸۷، ۴۱۵، ۵۷۰، ۷۶۴، ۸۷۸

انور بیگ {مزدور عراقی}: ۸۳۷

اوکیتا، سابورو {وزیر امور خارجه ژاپن}: ۲۱، ۱۲۲، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۴۴، ۹۱۸

اونیل، توماس {سخنگوی مجلس نمایندگان امریکا}: ۳۷، ۵۴۷

ص: ۱۰۸۱

اوھیرا، ماسایوشی {نخست وزیر ژاپن}: ۹۱۸، ۴۰۴، ۳۴۴، ۲۲۷، ۱۲۲

اویسی، غلامعلی {تیمسار، از فرماندهان مؤثر ارتش محمدرضا شاه}: ۸۴۷، ۸۰۱، ۸۰۰، ۷۰۹، ۷۰۸، ۶۴۳، ۵۳۰، ۳۳۱، ۲۶۳
۸۷۴، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۹۴

ایشی باشی، ماساجی {یکی از اعضای پارلمان ژاپن}: ۳۶، ۳۴۲

باباطاهری {فرماندار مهاباد}: ۶۱۹، ۸۴۴

بابائی، احمدعلی: ۷۲۰

بازرگان، عبدالعلی {از اعضای نهضت آزادی}: ۷۹۹، ۸۷۲

بازرگان، مهدی {نخستوزیر دولت موقت و عضو شورای انقلاب}: ۷۷۶، ۷۷۷، ۸۰۰، ۸۳۱، ۱۰۰۵، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۳۹، ۷۵۱، ۱۴۴، ۱۴۳، ۲۶

باغبانی، صالح {استواریکم، شهید}: ۹۴۰

باقری، امیربهنم {سرلشکر، فرمانده نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران}: ۲۸۷، ۳۲۸، ۴۰۰، ۴۸۶، ۷۰۳، ۸۶۲

باک، ریچارد {سروان نیروی هوایی امریکا}: ۳۲۵

باکری، حمید {فرمانده سپاه ارومیه}: ۵۵۷، ۶۱۸

بال، جرج {معاون وزیر امور خارجه سابق امریکا}: ۵۲۵

باوسن، روبرت {نماینده دمکرات امریکا}: ۲۸۷

باهنر، محمدجواد {عضو کمیسیون فرهنگی شورای انقلاب و از اعضای اولیه شورای انقلاب فرهنگی}: ۹۲، ۲۷۰، ۴۴۹، ۶۴۶، ۹۶۰

بایرز، جوزف {گروهان هوایی}: ۳۲۵

باینگانی، ناصر {پاسدار، شهید}: ۳۷۸

بائومن، رابرت {نماینده مجلس نمایندگان امریکا}: ۳۹۹

بحرانی، عبدالحسین {از عوامل خرابکار عراقی}: ۶۱۴

بختیار، شاپور {آخرین نخستوزیر رژیم سابق ایران}: ۴۸، ۳۳۱، ۳۹۷، ۴۵۹، ۵۲۵، ۵۵۳، ۵۹۰، ۶۴۳، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۷۱، ۷۷۷، ۸۷۴، ۸۷۵، ۹۵۷، ۹۹۴، ۱۰۱۸

بخشدار بوکان: ۴۳۳

بخشدار موسیان: ۳۰۷

بخشی، مهدی {از مسئولان نیروهای اعزامی سپاه ارومیه به سندج}: ۵۵۷

بدیع زادگان، علی اصغر: ۱۰۹، ۲۱۳

براتعلی، تراب {مدیریت موقت دانشگاه تهران}: ۲۵۱

براتی، بازحیاطه {شهید}: ۵۳۸

براون، ریچارد {کاردار سفارت امریکا در اسرائیل}: ۲۹۹

براون، هارولد {وزیر دفاع امریکا}: ۴۰، ۲۵۷، ۲۷۲، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۷، ۲۹۸، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۷، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۹، ۴۰۳، ۴۴۲، ۴۸۲، ۶۲۸، ۷۴۵

برد، رابرت {رهبر اکثریت دمکرات در سنای امریکا}: ۲۷۷، ۳۳۷، ۳۴۰، ۳۴۱

بردیخانی، قربان {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

البرز، پرویز {رئیس دانشگاه گیلان}: ۱۵۲، ۳۸۰، ۳۸۱

برزان حسین {برادر صدام}: ۵۹، ۳۶۹، ۵۳۰

برژنف، لئونید {صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی}: ۹۶۲، ۹۶۳

برژینسکی، زیگنیو {مشاور امنیت ملی کارتر}: ۲۴، ۲۶، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۹۸، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۶۷، ۲۰۲، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۵۷، ۲۷۲، ۲۷۶، ۲۷۷، ۳۰۰، ۳۲۲، ۳۲۴، ۳۳۵، ۳۵۸، ۳۹۱، ۴۱۰، ۴۵۰، ۴۶۲، ۴۸۱، ۵۱۳، ۵۲۱، ۶۲۸، ۶۵۴، ۶۷۵، ۶۹۳، ۷۴۹، ۷۷۷، ۷۸۵

برگر {مخبر صدای امریکا}: ۲۲۴

بروجردی، محمد {فرمانده سپاه سندج و فرمانده عملیات غرب}: ۷۳، ۷۴، ۷۷، ۱۶۹، ۳۷۳، ۴۶۵، ۵۳۶، ۶۸۷، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۵۱، ۸۱۷، ۸۶۵، ۹۰۲، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۲۳

برومند {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

بستوله، محمد: ۵۹۶

بکویت، چارلز {فرمانده کماندوهای امریکایی در طبس}: ۳۹، ۳۲۴، ۳۲۵، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۷، ۷۸۴

بگین، مناخیم {نخست وزیر رژیم صهیونیستی}: ۱۷۲، ۲۹۹، ۳۵۴، ۳۸۷، ۵۷۰، ۶۲۹، ۸۷۸

بلوریان، غنی {از اعضای اصلی حزب دمکرات کردستان ایران}: ۲۳۹، ۲۴۰، ۹۴۳

بلوف، پاین {از کشته شدگان امریکایی در طبس}: ۳۲۵

بن، تونی {رهبر جناح چپ حزب کارگر انگلیس}: ۳۰۱

بن گوریون، داوید: ۱۷۲

بنی اسدی {فرماندهی سپاه جیرفت}: ۶۰۱، ۶۵۲

بنی صدر، ابوالحسن {رئیس جمهور ایران و فرمانده کل نیروهای مسلح}: ۲۴، ۲۹، ۳۵، ۴۴، ۴۵، ۴۷، ۵۶، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۹، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۹، ۹۰، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۶۰، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۸۱، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۳، ۲۰۷، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۳۵، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۶، ۲۶۰، ۲۷۱، ۲۸۰، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۵، ۳۱۷، ۳۲۰، ۳۲۲، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۳۰، ۳۵۴، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۷۳، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۳، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۳، ۳۹۷، ۴۰۰، ۴۰۸، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۹، ۴۳۱، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۴۸، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۵، ۴۵۹، ۴۶۸، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۷، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۵، ۵۰۹، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۲۲، ۵۲۸، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۶، ۵۳۸، ۵۴۲، ۵۴۵، ۵۴۸، ۵۵۰، ۵۶۵، ۵۷۳

ص: ۱۰۸۲

بیرانوند {حجت الاسلام، شهید ترور}: ۹۴، ۶۴۲

بیگونند، اسحاق: ۱۹۲

پارسا، فرخ رو {وزیر آموزش و پرورش کابینه هویدا}: ۷۳۸

پاک بین، فتانه {مدیر دبیرستان ملایر}: ۱۵۵

پالیزبان {سپهبد، از سران ارتش شاه در غرب و مسئول هماهنگی شورشهای کردی}: ۶۴۳، ۷۰۹، ۸۲۲، ۸۴۷، ۹۰۷

پاول، جودی {سخنگوی مطبوعاتی کاخ سفید}: ۳۰، ۱۸۳، ۲۲۴، ۲۷۲، ۲۸۱، ۵۲۱، ۶۷۳

پایدار، محمود {پاسدار، شهید}: ۵۹۶

پرتوماه، مظفر {مشاور رئیس جمهور}: ۵۰۱، ۵۰۲

پرتوی {حجت الاسلام، مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه}: ۳۰۹، ۵۰۲، ۵۳۷، ۵۷۷، ۶۶۴، ۷۵۶، ۷۶۹، ۹۷۰، ۹۸۷، ۹۹۰

پناهی {ستوان سوم، شهید}: ۲۶۲

پناهی {سرهنگ}: ۴۵۷

پندل، مارتین {رئیس خبرگزاری آلمان فدرال}: ۸۴۶، ۸۴۷

پنینو، میشل {سخنگوی اتحادیه دمکرات های فرانسه}: ۳۴۲

پواریه، ژان ماری {سخنگوی کاخ الیزه}: ۳۰۱

پورزاد، هاشم {از پرسنل سپاه لرستان}: ۹۲۹

پورمحمدی، حیدرعلی {پاسدار، شهید}: ۲۴۰

پورمؤمنی {سرهنگ، فرمانده لشکر ۱۶ زرهی قزوین}: ۲۳۷، ۶۴۰، ۸۴۳، ۸۶۵، ۹۰۹

پونیا تروسکی، میشل {سفیر سیار فرانسه}: ۱۷۱

پهلوی، اشرف {خواهر محمدرضا پهلوی}: ۵۳۰

پهلوی، رضا شاه: ۹۷۴

پهلوی، محمدرضا {شاه مخلوع ایران}: ۲۳، ۲۴، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۱۲۸، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۸۰، ۱۸۲، ۱۸۷، ۲۱۷، ۲۳۲، ۲۵۶، ۲۶۱، ۲۷۹، ۲۹۳، ۳۳۱، ۳۵۰، ۳۵۶، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۹۴، ۴۰۵، ۴۱۳، ۴۴۹، ۴۶۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۳۰، ۵۳۸، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۶۳، ۵۸۲، ۵۸۸، ۷۰۴، ۷۰۹، ۷۲۴، ۷۶۶، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۸، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۴۸، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۷۵، ۹۰۷، ۹۳۴، ۹۵۰، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۷۴، ۹۸۴، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵

پیاک، اندرو {وزیر امور خارجه استرالیا}: ۹۸۲

پیرحسینی، حسن {از نزدیکان بنی صدر}: ۲۸۰

پیروسی، عنایت الله {پاسدار، شهید}: ۴۳۱

پیکاک، اندرو {وزیر امور خارجه استرالیا}: ۳۴۳

پیمان، حبیب الله {رهبر گروه جنبش مسلمانان مبارز}: ۲۶، ۴۰۵

تاجیک، احمد {از دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور}: ۷۷۳

تاچر، مارگارت {نخست وزیر انگلیس}: ۲۲، ۵۷، ۵۸، ۲۹۷، ۳۰۰، ۳۴۲، ۶۰۹، ۶۲۸، ۶۸۱، ۶۸۵، ۶۹۸، ۷۴۸، ۷۶۲، ۹۶۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۱۰۰۳

تبت، محمد {رئیس دایره سیاسی وزارت امور خارجه ایران}: ۴۹۰

ترنر، ویلیام {رئیس سازمان جاسوسی امریکا}: ۳۰، ۳۲، ۲۲۵، ۲۵۷، ۲۷۲، ۲۷۷، ۳۲۵

تریام {رئیس مجلس امارات}: ۴۳، ۵۴۸

تقوی، حاج شیخ علی {حجت الاسلام، امام جمعه اسکو}: ۵۹۶

تقی زاده، عبدالصمد {رئیس دانشگاه ملی}: ۲۰۴، ۴۳۸

تکمیل همایون، ناصر {عضو حزب ملت ایران}: ۱۰۳، ۷۷۳، ۷۹۹

ص: ۱۰۸۳

توانائیان فرد، حسین: ۷۲۰

توتل، ویلیام {خلبان امریکایی}: ۴۴۸

توسلی حجتی، محمد: ۸۷۲

توسلی، محمدرضا: ۸۷۲

تهرانی، شیخ علی: ۳۸۵

تیزرو، یوسف: ۴۳۳

تیم، باربارا {مادر گروهبان هر میتون از گروگان های امریکایی}: ۱۸۲، ۱۸۳، ۳۶۳

ثابتی، پرویز {مدیر سابق ساواک}: ۷۰۹

جاسبی، عبدالله {نماینده اساتید مسلمان در گردهمایی انقلاب فرهنگی}: ۱۰۱۶

جاسم جیون: ۹۶۹

جاسم چنانه {فرزند محیس، عامل انفجار لوله گامشآباد دزفول و تنگ سینه موسیان}: ۷۰۸

جاکوبی {خبرنگار مجله اشترن}: ۵۰۹

جانسون، تبرور {افسر پلیس سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷

جانسون، دیوی {گروهبان امریکایی}: ۳۲۵

جانسون، لیندون {رئیس جمهور اسبق امریکا}: ۱۸۲

جبروتی {مسئول سپاه پاسداران تهران}: ۵۳۷، ۶۶۴، ۶۸۸، ۸۸۷

جحیهان عقیبی {رهبر قیام مردم مکه علیه رژیم سعودی}: ۱۸۸

جرج حبش {رهبر جبهه خلق برای آزادی فلسطین}: ۲۶۰

جردن، همیلتون {رئیس ستاد کاخ سفید و مشاور خصوصی کارتر}: ۱۸۰، ۲۱۵، ۲۷۲، ۳۸۶، ۳۸۷، ۷۸۵

جعفر یوسف {عامل عراق}: ۴۲۰

جعفری، علی: ۸۴۵

جعفری، محمد مهدی: ۷۲۰

جکسون، هنری {سناتور امریکایی}: ۲۸۴، ۲۸۵

جلال طالبانی {رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق}: ۶۴، ۶۵، ۳۵۴، ۴۷۲، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۳۰، ۵۵۵، ۷۷۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۲۴، ۸۲۵

جمال عبدالناصر {رئیس جمهور سابق مصر}: ۱۸۷، ۱۰۲۰

جمیل خوشنام {فرزند مصطفی}: ۷۰۸

جتی، احمد {حجت الاسلام، امام جمعه اهواز و حاکم شرع خوزستان}: ۱۵۱، ۲۰۸، ۳۱۳، ۴۳۷

جنکینز، روی {دبیر کمیسیون اروپایی جامعه اقتصادی اروپا}: ۹۱۸

جنگی، فتح الله: ۸۴۵

جونز {ژنرال، رئیس ستاد ارتش امریکا و هدایتکننده عملیات طبس}: ۲۲۵، ۲۵۷، ۲۷۲، ۲۷۳، ۳۲۴، ۳۲۵

جهان آرا، محمد علی {مسئول سپاه خرمشهر}: ۱۳۲، ۱۳۳

جهان بین، رضا: ۲۵۲، ۵۰۸

جیحون، اکرم {وزیر مشاور و کفیل وزارت امور خارجه ترکیه}: ۷۶۳

چرچ، فرانک {رئیس کمیته روابط خارجی سنای امریکا}: ۳۹۲، ۳۹۳

چمران، مصطفی {وزیر دفاع}: ۲۹، ۴۶، ۴۷، ۶۵، ۱۹۷، ۲۱۸، ۲۹۱، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۴۵۱، ۶۲۵، ۶۲۶، ۷۷۶، ۸۲۳

حاج سیدجوادی، علی اکبر: ۷۲۰

حاج علی رستمی {عامل عراق در حمله به چهارزبر}: ۷۸۹

حاجی طهماسبی {از نیروهای سپاه کرمانشاه}: ۱۰۰۹

حاجی زاده، وهاب: ۸۴۵

حاجی صادقی، کریم: ۲۶۶

حافظ اسد {رئیس جمهور سوریه}: ۳۵۲، ۵۳۲، ۱۰۲۰

حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی بندر انزلی: ۸۳۰

حاکم شرع کاشان: ۴۳۱

حامد علوان الجبوری {وزیر مشاور در امور خارجی عراق}: ۴۲، ۹۶۶

حامدییگ {مزدور عراقی}: ۴۷۱، ۴۷۷، ۸۳۷

حبيب شطی {دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی}: ۲۲۸

حیبی، حسن {وزیر فرهنگ و آموزش عالی و سخنگوی شورای انقلاب}: ۹۲، ۱۰۳، ۲۵۱، ۲۷۰، ۴۳۸، ۴۵۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲،

۷۲۳، ۷۷۳، ۷۷۶، ۸۳۱، ۱۰۲۲

حجازی، فخرالدین: ۵۲۰، ۵۷۵، ۵۷۶، ۶۶۷، ۸۲۹، ۹۴۳، ۹۴۴

حجازی، مسعود {عضو جبهه ملی ایران}: ۷۹۹

حسامی، کریم {از مسئولان حزب دمکرات کردستان ایران}: ۲۴۰

حسن {از گروگان گیران سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶

حسن طوالبی {سخنگوی وزارت اطلاعات عراق}: ۴۷، ۷۰۶

حسن فرزند علی {پیشمرگ، شهید}: ۴۷۷

حسینی، ذوالفعلی {پاسدار، شهید}: ۶۱۸

حسینی، غلامرضا {حجت الاسلام، دادستان انقلاب اسلامی و امام جمعه ارومیه}: ۲۰۷

حسینی لواسانی، سید محمدباقر: ۵۴۱، ۸۷۲

حسینی، جلال الدین {از رهبران کرد}: ۷۲، ۷۶۷، ۹۴۳

حسینی، عزالدین: ۶۸، ۷۲، ۱۹۵، ۳۷۷، ۴۲۶، ۴۲۷، ۵۳۷، ۶۹۱، ۷۶۷، ۷۸۸، ۸۴۷، ۸۶۵، ۸۸۵، ۹۰۲، ۹۰۴، ۹۴۲، ۹۴۳

حسینی، محمدعلی {سخنگوی وزارت امور خارجه ایران}: ۳۳۶، ۵۹۰، ۷۴۲

حسینیان، روح الله {روابط عمومی دادستانی کل انقلاب اسلامی}: ۹۹۱، ۹۹۲

حقیگو، جمشید {استاندار آذربایجان غربی}: ۱۴۱، ۲۰۶، ۵۰۳، ۵۰۵، ۶۸۹، ۶۹۰، ۷۳۶، ۷۵۴، ۷۹۲، ۹۷۴

ص: ۱۰۸۴

حکیم، سید محمدباقر {آیت الله}: ۴۶۱

حکیم، سید محسن {آیت الله}: ۴۶۱

حنوش دبات {فرزند جعلوش، رهبر گروه خرابکاری مناطق مرزی}: ۷۰۸

حنیف نژاد، محمد: ۲۱۳، ۱۰۹

حیدر مهدی حسین {از مخالفان دولت عراق}: ۴۱۹

حیدریگی، احمد {سرهنگ، معاون تحقیقات و کشف جرائم همدان}: ۱۴۲

حیدری، رشید {شهید}: ۶۴۱

حیدری، رضا {پیشمرگ، شهید}: ۲۴۰

حیدری، عبدالله بیگ {از عوامل ضدانقلاب}: ۸۱۶

حیل عبدالهی {جاسوس}: ۷۰۸

خادمی {آیت الله}: ۲۰۵

خالویی علم آبادی، اصغر: ۴۳۱

خامنه ای، سیدعلی {آیت الله، عضو شورای انقلاب و امام جمعه تهران}: ۲۷۰، ۲۹۱، ۳۰۴، ۴۵۱، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۷۷۹، ۹۰۴، ۹۰۵

خانی {از نیروهای سپاه کرمانشاه}: ۱۰۰۹

خباز، وحید: ۶۹۴

خدایار، یدالله {از عوامل عراق}: ۸۳۹

خسروبیگ {داماد سردار جاف}: ۷۰۸

خسروشاهی، سیدهادی {حجت الاسلام، نماینده امام در وزارت ارشاد ملی}: ۴۸۵

خسروی، علی {استوار دوم، گروگان}: ۵۵۹

خلخالی {صادقی گیوی}، محمدصادق {آیت الله، نماینده قم در مجلس}: ۱۸۲، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۸۴، ۴۸۵، ۶۹۶،

۷۰۲، ۷۰۳، ۷۷۸، ۸۷۳، ۸۷۴، ۹۰۰، ۹۴۲، ۹۴۳، ۱۰۰۰

خلقی {از فعالان ضدانقلاب در سندج}: ۹۸۷

خمینی، سیداحمد {حاج احمدآقا}: ۱۰۶، ۷۲۲

خوشکام، محمدعلی: ۴۳۳

خوبی، سید ابوالقاسم {آیت الله}: ۴۱

خوئیر ابویستانی {از معاودین عراقی و عضو حزب بعث}: ۹۶۷

خیابانی، موسی {عضو کمیته مرکزی سازمان مجاهدین خلق}: ۶۹۳

دادستان انقلاب اسلامی بیجار: ۷۱۶

دادستان انقلاب اسلامی خوزستان: ۲۳۴

دادستان انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان: ۹۹۵

دادستان انقلاب اسلامی کرمانشاه: ۵۷۷

دادستان جیرفت: ۷۹۶

دادستان فسا: ۶۶۸

دادستان کل امریکا: ۱۸۲

دادگر {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۸

دانش منفرد {استاندار فارس}: ۵۰۷

داوری، عباس {از اعضای مرکزیت سازمان مجاهدین خلق}: ۵۶۶، ۷۹۹

دایان، موشه {وزیر امور خارجه اسبق اسرائیل}: ۱۷۲

دباد، صالح {جاسوس}: ۲۳۴

درویش {معاون فرمانده عملیات غرب}: ۳۱۵، ۴۷۱

دستغیب، سید عبدالحسین {آیت الله، امام جمعه شیراز}: ۹۱، ۱۵۷

دستغیب، گوهر الشریعه: ۵۱۲، ۵۴۱، ۸۷۲

دستمزد، فرمان {خدمه درمانگاه دایار}: ۶۸۶

دشتبان، هادی: ۵۹۶

دعایی، سید محمود {سرپرست روزنامه اطلاعات}: ۷۷۹

دمیرل، سلیمان {نخست وزیر ترکیه}: ۲۹۶، ۳۴۳

دوبره، میشل {نخست وزیر پیشین فرانسه}: ۳۴۲

دوزدوزانی، عباس {فرمانده کل سپاه پاسداران}: ۷۱، ۲۱۱، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۸، ۴۰۱، ۶۶۷، ۷۳۴، ۷۳۸، ۷۴۷، ۷۵۰، ۷۵۲، ۷۶۹

۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۵۶، ۸۶۳، ۸۶۴، ۹۱۱، ۹۲۷، ۹۴۰، ۹۴۱، ۱۰۱۲، ۱۰۲۴

دوستکام، منصور {از اساتید دانشگاه ملی}: ۷۷۳

دونالدسون، سام {گزارشگر کاخ سفید}: ۲۸۴

دیویس، روت {دستیار وزیر انرژی امریکا}: ۱۲۷

ذاکری، حسن {سرپرست نیروهای اعزامی سپاه بندرعباس به جیرفت}: ۱۰۱۵

رایین، اسحاق {نخست وزیر پیشین رژیم صهیونیستی}: ۱۷۲

رادپناه، کیکاووس {شهید}: ۵۳۸

رازی {مسئول بهداری فرودگاه سنندج}: ۸۱۹

رازی رویشدی {معروف به حیلحسن فرزند عبدالله، جاسوس}: ۷۰۸

راستی، حسین {حجت الاسلام}: ۴۴۱

ربانی املشی {از اعضای اولیه شورای انقلاب فرهنگی}: ۹۲

ربانی شیرازی {آیت الله}: ۹۱، ۱۵۷

ربعی، ملامحمد: ۵۰۰، ۵۰۱

رتمان الیاسی {رتمان گچ}: ۹۰۰

رجوی، سلیمان: ۸۴۵

رجوی، مسعود {رهبر سازمان مجاهدین خلق ایران}: ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۵۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۶۹۳، ۶۹۴، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۷۳،

۷۷۴، ۷۷۶، ۸۰۰، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۷۲، ۸۷۸، ۹۴۸

رحیم لقمه: ۸۳۹

رحیمی {منشی فرماندار خوی}: ۹۴۶

رحیمی، غلامرضا {بهداشت یار درمانگاه دیار}: ۶۸۶

رحیمی، ملاصالح: ۱۴۱

ص: ۱۰۸۵

رستگار {از نیروهای سپاه مستقر در کردستان}: ۱۷۰

رستمی {افسر رابط هنگ قصر شیرین با واحد نظامی خرناصرخان}: ۹۲۳

رستمی، اسماعیل {ستوان یار سوم، شهید}: ۴۳۲

رستمی، امین بیگ {فئودال مریوانی مرتبط با کومه له}: ۹۴۵

رسول {از اهالی قصر شیرین}: ۸۸۴

رسولی {مسئول سپاه پاسداران بانه}: ۶۶۴، ۶۸۸، ۷۱۷، ۷۶۹، ۸۶۵، ۸۸۷، ۹۷۲، ۱۰۱۱

رضایی {فرمانده سپاه قصر شیرین}: ۵۵۶، ۶۳۷

رضایی، احد {مسئول عملیات سپاه زنجان}: ۹۰۹

رضایی، اکبر {استوار یکم، شهید}: ۶۴۲

رضایی، سیف الله: ۷۲۰

رضایی، محسن {مسئول اطلاعات سپاه پاسداران}: ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۸۱۷

رضایی، مهدی {از مؤسسان سازمان مجاهدین خلق}: ۱۴۸

رضوی، علی: ۸۴۵

رضوی، محمدرضا {پاسدار، شهید}: ۲۴۰

رضوی، نقدعلی: ۸۴۵

رفعت اسد {برادر رئیس جمهور سوریه}: ۵۳۲

رفعت، غلامحسین {از اعضای حزب توده}: ۹۹۵

رفیعی، حمید {درجه دار شهید}: ۷۳۶

رفیق ماهر {رئیس سابق دفتر جبهه خلق برای آزادی فلسطین در بغداد}: ۶۱۰

رفیق دوست، محسن {مسئول واحد تدارکات سپاه پاسداران}: ۱۱۳، ۵۶۰، ۵۶۱

رنجبر، کلثوم {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

روایی، اکبر {از گروه های گروگان گیر اورامانات}: ۹۸۷، ۹۸۶

روبرت، دیوید {کاردار سفارت انگلیس در ابوظبی}: ۶۰۹

روحانی، سیدصادق {آیت الله}: ۳۳۱، ۶۳۵، ۶۴۸

روحانی، سیدمحمد: ۳۳۱

روحانی، سیدمهدی {برادر آیت الله روحانی}: ۳۳۱

روحانی، محمود {نماینده مشهد در مجلس خبرگان}: ۵۹۶

رودکی، نبی {از نیروهای سپاه مستقر در کردستان}: ۱۶۹، ۱۷۰

روزبه، خسرو {عضو کمیته مرکزی حزب توده ایران}: ۷۵۵، ۹۷۳

روزن، باربارا {همسر یکی از گروگان های امریکایی}: ۲۸۵

رویگران، شیوا {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

رهبر عملیات گارد ملی ناصریه: ۹۶۹

ری، سیرون {رئیس کمیته پارلمان اروپا در لوکزامبورگ}: ۷۴۸

ریچاردسون، کنت {دادستان انگلیسی}: ۵۷، ۷۴۱

ریگان، رونالد {رئیس جمهوری خواه کارتر در انتخابات ریاست جمهوری امریکا}: ۳۳۹، ۷۶۱، ۷۶۲

رئیس بانک صادرات شعبه طالقانی تبریز: ۶۴۳

رئیس پالایشگاه نفت آبادان: ۴۴۰

رئیس دانشگاه صنعتی اصفهان: ۳۸۰

رئیس شرکت نفت قم: ۹۷۷

رئیس شورای شهر پیرانشهر: ۵۰۴

رئیی، حشمتالله {عضو شورای مرکزی سازمان چریک های فدایی خلق}: ۵۶۸

زابلوکی، کلمنت {رئیس کمیته مسائل خارجی مجلس نمایندگان امریکا}: ۲۸۵

زارع، غلام عباس {استاندار کرمان}: ۶۵۳، ۶۶۹، ۶۷۰، ۷۹۶

زارعی، ماشالله {پاسدار، شهید}: ۴۳۱

زاهدی، اردشیر {ژنرال، از سران ارتش شاه}: ۳۳۱، ۵۳۰

زاید بن سلطان آل نهیان {شیخ، رئیس امارات متحده عربی}: ۵۲۶

زرالوند، محمدرضا {سرباز شهید}: ۵۹۵

زکی پور، حسین خان {از نیروهای ناصر خان قشقایی}: ۹۴۹

زمردیان، زهرا {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

زندى، ابوالفضل {پاسدار، شهید}: ۴۳۱

زوارهای، سیدرضا: ۸۷۲

زهرايي، بابک {رهبر حزب کارگران سوسیالیست و سردبیر نشریه کارگر}: ۸۲۸

ژیسکار دستن {رئیس جمهور فرانسه}: ۲۱۵، ۳۰۱، ۳۴۲، ۴۰۳، ۵۲۷، ۸۰۱

سالار جاف: ۸۲۲

سالک {فرمانده سپاه اصفهان}: ۷۳۸، ۸۶۹، ۹۴۹

سالیانجر، پیر {خبرنگار و سازنده برنامه تلویزیونی امریکا در بند}: ۳۵۲، ۳۸۶

سامیکرمانی، کاظم {سرپرست جمعیت شیروخورشید سرخ}: ۷۶، ۲۶۹، ۴۰۵، ۴۰۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۸۶۳، ۸۷۲

ستارزاده، اسدالله {پاسدار، شهید}: ۳۱۴

ستاری، محمود {معاون دانشکده پزشکی دانشگاه همدان}: ۲۰۶

ستراتون، ساموئل {سناتور امریکایی}: ۶۷۵

سحابی، عزت‌الله {عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه و بودجه}: ۶۶، ۱۰۸، ۳۹۶، ۵۳۵، ۵۷۴، ۷۲۰، ۷۳۹، ۷۴۱، ۷۵۱، ۷۷۶، ۸۲۳، ۸۳۱

سحابی، یدالله: ۷۱۸، ۸۷۲

سخنگوی اداره امور خارجه پاکستان: ۴۰۴

سخنگوی انجمن نظارت بر انتخابات: ۸۷۲

سخنگوی پلیس انگلیس {اسکاتلند یارد}: ۵۲۸

سخنگوی جبهه خلق برای آزادی فلسطین: ۳۶۷

ص: ۱۰۸۶

سخنگوی جهاد سازندگی خرم آباد: ۴۲۰

سخنگوی حزب جمهوری: ۵۴۱

سخنگوی حزب دمکرات کردستان: ۵۳۶، ۵۳۷

سخنگوی دانشجویان کمونیست ایرانی: ۳۵۰

سخنگوی دفتر ریاست جمهوری ایران: ۶۲، ۴۱۶

سخنگوی دولت هند: ۳۰۲

سخنگوی ریاست جمهوری امریکا: ۸۵۵

سخنگوی ژنرال هوپزر: ۱۸۰

سخنگوی سازمان انقلاب اسلامی عربستان: ۱۸۸

سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق: ۶۳

سخنگوی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی {ناتو}: ۲۸۴

سخنگوی سازمان کنفرانس اسلامی در پاکستان: ۹۹۷

سخنگوی سازمان مجاهدین خلق ایران: ۶۹۳

سخنگوی سپاه پاسداران ارومیه: ۶۱۸

سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر: ۳۶۸، ۶۳۶

سخنگوی ستاد مرکزی سپاه: ۴۲۲، ۴۲۸، ۴۷۱، ۶۱۵

سخنگوی ستاد مشترک ارتش: ۲۷۸

سخنگوی سفارت پاکستان در تهران: ۲۹۵

سخنگوی ناوگان آتلانتیک: ۶۰۳

سخنگوی نخست وزیر رژیم صهیونیستی: ۱۷۲

سخنگوی والدهایم {دبیر کل سازمان ملل}: ۶۲۸

سخنگوی وزارت امور خارجه ویتنام: ۳۴۴

سخنگوی وزارت دفاع امریکا {پنتاگون}: ۲۹۸، ۸۱۱

سرپرست امور عمومی دانشگاه تهران: ۶۴۷

سرپرست دانشگاه شیراز: ۱۵۷

سرپرست سپاه تایباد: ۹۴۲

سرپرست فرمانداری خوی: ۹۴۶

سرپرست فرمانداری دشت آزادگان: ۴۲۳

سرپرست، عباس {سرگرد، شهید}: ۹۲۴

سردار جاف: ۴۹۳، ۸۳۷، ۸۴۷

سردارزاده، اسدالله {پاسدار، شهید}: ۲۶۷

سرکنسول ایران در لندن: ۶۵۷، ۶۵۸

سروش، عبدالکریم {از اعضای اولیه شورای انقلاب فرهنگی}: ۹۲

سعد آل عبدالله {ولیعهد و نخست وزیر کویت}: ۱۳۰، ۴۹۰

سعداله {از عوامل عراق}: ۹۸۶

سعدون حمادی {وزیر امور خارجه عراق}: ۴۶۲

سعید مالک {از معاودین عراقی}: ۷۶۷

سعیدی {حجت الاسلام، از مسئولان سپاه پاسداران قم}: ۴۳۱

سعیدی {مسئول عملیات سپاه لرستان}: ۹۲۹

سفیر اردن در انگلیس: ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۹۶

سفیر الجزایر در انگلیس: ۶۳۳، ۶۹۶

سفیر امریکا در ژاپن: ۱۲۲

سفیر انگلیس در ابوظبی: ۶۱۰

سفیر ایران در کویت: ۲۹۶

سفیر پاکستان در ایران: ۴۰۴

سفیر ژاپن در واشنگتن: ۱۸۵

سفیر سوریه در انگلیس: ۶۳۴

سفیر عراق در سازمان ملل: ۴۱۷

سفیر عراق در کویت: ۴۱۷

سفیر کویت در انگلیس: ۶۳۴، ۶۹۶

سفیر لبنان در امارات: ۵۴۸

سفیر موریتانی در عراق: ۳۶۸

سلامتیان، احمد {دبیر کل گردهمایی بررسی مداخلات امریکا در ایران}: ۸۵۵، ۸۵۶

سلمان احمد حقی: ۹۶۹

سلیم {از گروگان گیران سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

سلیم احمد سلیم {رئیس مجمع عمومی سازمان ملل}: ۳۳۶

سلیم الزعنون {عضو شورای مرکزی الفتح}: ۶۱۰، ۶۸۰

سلیم مهتدی {عامل حمله به دکل برف آباد گوا در اسلام آباد غرب}: ۷۸۹

سلیمان {از عوامل عراق در قصر شیرین}: ۶۸۶

سلیمانی، غلامعلی: ۸۸۹، ۹۱۱

سمیر محمد حسین: ۶۹۸

سنار مامدی {از سران کومه له}: ۶۹۰

سنجایی، کریم {دبیرکل جبهه ملی ایران}: ۱۴۲، ۱۴۳، ۷۹۳، ۷۹۴

سنگی {گروه‌بان دوم، مسئول نیروهای بانه}: ۵۳۷

سیدعلی {از مسئولان حزب دمکرات}: ۱۳۶

سیف قاضی، رحیم {از سران حزب دمکرات مقیم روسیه}: ۶۹۱

سیفرت، ادوارد {کنئل نیروی دریایی}: ۶۷۴

شاباد، تئودور {کارشناس امریکایی در امور اقتصادی شوروی}: ۲۲۹

شادمهر، محمدهادی {سرلشکر، رئیس ستاد مشترک ارتش}: ۱۱۷، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۶۱، ۱۹۷، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۶۴، ۲۶۸، ۲۷۸،

۲۸۷، ۳۲۸، ۳۷۶، ۴۶۸، ۴۸۶، ۵۷۷، ۶۳۹، ۶۵۲، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۴۷، ۷۵۰، ۷۷۰، ۸۲۶، ۸۸۸، ۹۱۲، ۹۲۴، ۹۶۵

شاذلی بن جدید {رئیس جمهور الجزایر}: ۴۵۲، ۴۸۷

ص: ۱۰۸۷

شاذلی قلبی {دبیرکل اتحادیه عرب}: ۲۳، ۳۴۶، ۴۰۵، ۸۵۹، ۹۸۵

شافر، جیمز {سرگرد امریکایی}: ۳۲۵

شاکرسلطان سعید: ۶۹۸

شاکر عبدالله رضی {از گروگان گیران سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷

شامیر، اسحاق {وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی}: ۲۹۹، ۳۴۳، ۴۰۳

شاه آبادی، مهدی {حجت الاسلام}: ۵۴۱، ۸۷۲

شاه حسینی، حسین {فرمانده عملیاتی سپاه همدان}: ۷۱۵، ۷۷۷

شائوچی، لئو: ۱۶۸

شبللی، معروف {از مسلمانان مبارز کرد}: ۸۰۲

شبللی، هادی {از مسلمانان مبارز کرد}: ۸۰۲

شجاعی، علی: ۷۳۸

شجاعی، ملاحمید: ۹۴۶

شریعتمداری، سید کاظم {آیت الله}: ۳۲۳، ۶۱۱، ۶۵۷، ۸۴۹

شریعتمداری، علی {از اعضای اولیه شورای انقلاب فرهنگی}: ۹۲، ۱۰۳، ۷۷۳

شریعتی، احسان: ۳۸۵

شریعتی، علی {دکتر}: ۸۸، ۱۰۳، ۳۸۵، ۷۷۴، ۹۰۳

شریف واقفی، مجید {از سران اسلام گرای سازمان مجاهدین خلق}: ۷۹۸

شعار، جعفر {رئیس دانشگاه تربیت معلم تهران}: ۲۰۳

شعبانی، آیت {پاسدار، شهید}: ۸۴۹

شفیعی، فریدون {پاسدار، شهید}: ۲۶۷

شقایقی، امیر {سرگرد، از نیروهای لشکر ۷۷ خراسان}: ۷۴۷

شمالی، حکیم {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

شمخانی، علی {از مسئولان سپاه پاسداران خوزستان}: ۱۷۰

شوشتری {از نیروهای سپاه مستقر در کردستان}: ۱۶۹

شوقی فوتاکی {رئیس کنگره اسلامی ژاپن}: ۸۵۹

شومردن، دن {ژنرال امریکایی}: ۱۲۲

شهابی، نعمت {آموزگار، شهید}: ۶۴۱

شهردار تهران: ۲۱۸، ۵۷۳

شهریاری {سرهنگ، معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه}: ۱۹۳، ۶۱۲

شهریور، ناصر {پاسدار، شهید}: ۴۳۱

شیخ شاکر {از سران قبایل عرب منطقه بیات}: ۸۳۹

شیخ صدام شیخ حامد: ۵۵۴

شیخ عمر {فرمانده مهاجمان تکاب}: ۴۷۲

شیخ الاسلامی {سخنگوی عزالدین حسینی}: ۱۹۵، ۸۲۰

شید محمدلی، آشورمحمد {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

شیرازی، سید محمدحسن {آیت الله، از رهبران نهضت تنباکو}: ۶۱۱

شیرازی، سیدحسن {آیت الله، از علمای مخالف صدام در بیروت و مدیر جامعه علمای لبنان}: ۵۴، ۵۸۹، ۶۱۱، ۶۳۵، ۶۵۷،

۶۸۲، ۸۹۹، ۹۰۰

شیرازی، سیدصادق {آیت الله، برادر سیدحسن شیرازی}: ۶۳۵

شیرازی، سیدعبدالله {آیت الله،}: ۸۴۹، ۹۶۷

شیرازی، سیدمحمد {آیت الله، برادر سیدحسن شیرازی}: ۳۶۵، ۴۶۲، ۶۱۱، ۶۳۵، ۷۶۷، ۹۶۷

شیرازی، سیدمحمدتقی {آیت الله، از رهبران استقلال عراق}: ۵۴، ۶۱۲

صادق وزیری، صارم الدین {سخنگوی کردهای مقیم مرکز}: ۴۳۶

صادق، ابوالقاسم {مدیرکل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی}: ۵۰۹

صادقی، فاطمه: ۷۳۸

صالح فرزند حسن {مزدور عراقی}: ۳۰۸

صباح الاحمد الجابر الاحمد الصباح {نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت}: ۵۲۶، ۶۰۶

صباغیان، حسین {مدیریت موقت دانشگاه تهران}: ۲۵۱

صباغیان، هاشم {عضو هیئت ویژه کردستان}: ۴۲۶، ۴۲۹، ۴۶۷، ۴۶۸، ۸۲۳، ۸۷۲، ۹۷۴

صدام حسین {رئیس جمهور و رئیس شورای انقلاب عراق}: ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۵۰، ۵۱، ۵۴، ۵۵، ۵۹، ۶۰، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۱۲۷،

۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۳۲، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۵۹، ۲۶۰، ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۵۲، ۳۵۴، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷،

۳۶۹، ۳۸۷، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۵۶، ۴۶۲، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۷، ۵۱۵، ۵۲۷، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۷۰، ۵۷۵، ۵۸۳،

۶۵۹، ۶۷۹، ۷۵۴، ۷۶۶، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۳۷، ۸۵۹، ۸۶۰، ۹۳۶

صدر، بنت الهدی {خواهر آیت الله محمدباقر صدر}: ۱۹۳، ۳۱۲

صدر، رضا {وزیر بازرگانی ایران}: ۴۰۲

صدر، سید محمدباقر {آیت الله}: ۴۵، ۴۶، ۵۴، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۹۱، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵،

۳۰۶، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۵۲، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۷۱، ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۹۴، ۴۹۵، ۵۱۵، ۵۸۴، ۵۸۹، ۶۱۱، ۶۳۵، ۷۶۵

صدری {سرهنک، فرمانده لشکر ۲۸ سندج}: ۱۱۷، ۱۳۵، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۶۸، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۲۴، ۱۰۱۳

صدوقی {آیت الله، امام جمعه یزد}: ۳۹۵، ۷۴۶

صفاکیش، فتحعلی {از اعضای حزب توده}: ۹۹۵

صفری {معاون اروپای وزارت امور خارجه ایران}: ۷۴۲

صفوی، سیدرحیم {یحیی صفوی، هماهنگ کننده عملیات سپاه و ارتش در غرب}: ۷۰، ۷۱، ۷۴، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱،

۲۶۳، ۲۶۴، ۵۳۶، ۸۱۷، ۸۱۹، ۸۸۵، ۹۷۰

ص: ۱۰۸۸

صلاح الدین ایوبی {حاکم ایوبی شامات و مصر}: ۴۳۴

صمدزاده، علی اکبر {از شهدای سفارت ایران در لندن}: ۶۸۳، ۶۹۵، ۶۹۷، ۶۹۸، ۸۳۶، ۸۸۱، ۸۸۲

صمدیان {مهندس، نماینده جهاد سازندگی و بهسازی در سندج}: ۹۷۱

صمیمی {سرهنگ، رئیس شهربانی استان کرمانشاه}: ۲۰۷، ۴۱۷

صیاد شیرازی، علی {سرگرد، از فرماندهان ارتش مستقر در کردستان}: ۷۱، ۷۴، ۱۱۷، ۲۶۳، ۲۶۴، ۸۱۷، ۸۱۸، ۹۷۰

ضیاء ابراهیمی، محمدکاظم {صاحب امتیاز نشریه کارگر}: ۸۲۸

ضیاء الحق {ژنرال، رئیس جمهور پاکستان}: ۹۶۶

ضیائی، حمید {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

طارق میخائیل یوحنا عزیز {معاون نخست وزیر عراق}: ۶۳، ۴۵۶

طالبی، طاهر {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

طالبی، عبدالجمیل {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

طالقانی، سید محمود {آیت الله}: ۵۶۶، ۹۹۵

طالقانی، سید مرتضی {پاسدار، شهید}: ۴۳۱

طالقانی، مریم: ۷۲۰

طاهری اصفهانی، سید جلال {آیت الله، امام جمعه اصفهان}: ۶۷، ۷۵۳، ۷۵۴

طباطبایی، صادق {سرپرست اداره نخست وزیری و رئیس سازمان اطلاعاتی کشور}: ۱۰۸، ۳۹۶، ۳۹۷، ۷۷۶، ۸۳۱، ۱۰۲۲

طباطبائی، پروین دخت {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

طریق المؤید {وزیر اطلاعات بحرین}: ۳۴۹

طلایی، حسن {از عوامل اغتشاش در فیروزآباد}: ۸۲۹

طه عبدالکریم {وزیر نفت عراق}: ۴۸۸، ۵۲۷

طه یاسین رمضان {معاون نخست وزیر و عضو شورای انقلاب عراق}: ۴۲، ۴۳، ۱۸۹، ۵۴۹

ظاهر بدری {از سران ضدانقلاب در سلماس}: ۶۹۰

ظهیر نژاد، قاسمعلی {تیمسار، فرمانده کل ژاندارمری و سرپرست ستاد بسیج ملی}: ۶۵، ۱۹۷، ۲۴۷، ۲۸۵، ۲۸۶، ۳۷۱، ۴۳۳،

۴۴۲، ۴۵۷، ۵۰۳، ۷۳۴، ۷۷۱، ۸۵۷، ۸۶۱، ۹۴۹

عبدالامیر جیون {کارمند وزارت کشور عراق}: ۹۶۹

عبدالحسین دبات {عبیس، عامل انفجار قطار در ایستگاه سزاب}: ۷۰۸

عبدالحسین عدای {معروف به عبدالحسین عراقی}: ۸۴۰، ۸۴۱

عبدالحسین مطوری {معروف به عبدالحسین عراقی}: ۸۳۹، ۸۴۰

عبدالحلیم خدام {وزیر امور خارجه سوریه}: ۲۳، ۳۴۵، ۳۵۱

عبدالحمید تامر عمران {از متهمان خرابکاری در عراق}: ۶۱، ۷۶۵

عبدالرحمن الدوری {سفیر جدید عراق در شوروی}: ۸۱۳، ۸۱۴

عبدالسلام تریکی {وزیر امور خارجه لیبی}: ۸۳۷

عبدالسلام زقعار {وزیر نفت لیبی}: ۶۵۶

عبدالعزیز آل سعود {پادشاه عربستان سعودی}: ۱۸۷

عبدالعزیز حسینی {وزیر مشاور در نخست وزیری کویت}: ۲۳، ۳۴۶

عبدالکریم جابر حسن {فرمانده جدید نیروی دریای ام القصر}: ۸۳۸

عبدالکریم شاوا {صاحب شرکت ساختمانی کانارتردینک در کویت}: ۶۷۶

عبدالکریم شیخ علی {وزیر امور خارجه پیشین عراق}: ۵۹، ۱۳۲،

عبدالکریم عاشور {از مخالفان رژیم عراق}: ۴۶۱

عبدالمطلب {جد پیامبر اسلام}: ۳۸

عثمان الحمید {رئیس ستاد ارتش عربستان}: ۱۸۷

عدنان خیرالله {وزیر دفاع عراق}: ۵۹، ۶۳۶، ۸۳۹

عزتی {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶

عزیزی بیک مرادگری، محمدقلی {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

عزیزی، شمس الله {کدخدای ده ولد کشته}: ۹۲۲

عسکری، مهدی {عضو جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران؛ جاما}: ۷۹۹

عسکراولادی مسلمان، حبیب الله: ۵۱۲، ۵۴۱، ۸۷۲

عسگری زیارت {معاون اداری و مالی عالی منابع طبیعی گرگان}: ۱۵۳

علوی {دریادار}: ۳۲۱

علی احقری {از عوامل خرابکار عراق}: ۹۰۰

علی حسن خلاصه {از عوامل خرابکار عراق}: ۹۰۰

علی خلف {خبرنگار روزنامه العربی عراق}: ۵۳۱

علی مراد {ساکن آبادی دوروت گوران}: ۷۸۹

علی ملاحسین {از عوامل خرابکار عراق}: ۸۴۱

علی ناصر محمد {رئیس جمهور یمن جنوبی}: ۲۹۶

علی، فوزی بداوی نژاد {از گروگان گیران سفارت ایران در لندن}: ۵۷، ۶۹۵، ۶۹۶، ۷۲۹، ۷۴۱، ۷۴۲، ۹۱۹

علی آبادی، پرویز {رئیس اداره آموزش و پرورش قائمشهر}: ۲۰۷، ۳۱۷

علی پور، قلی {عامل عراقی در اشنویه}: ۸۳۸

علیخانی {سرگرد، از فرماندهان ژاندارمری کرمانشاه}: ۶۳۹

عنانی، شاکر {از عوامل خرابکار عراق}: ۲۳۴، ۶۱۴

عنانی، یاسین {از عوامل خرابکار عراق}: ۲۳۴

عون علی محمد {سلیم، شمعون، رهبر گروه جنبش محیالدین ناصر؛ حمله‌کننده به سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۸۵۸، ۸۰۲

عیسی بن سلمان آل خلیفه {امیر بحرین}: ۲۲۸، ۲۶۱، ۵۸۳

غازی دیراوی {فرماندار سابق فاو}: ۴۱۹

غرضی، سیدمحمد {استاندار خوزستان}: ۱۳۳، ۳۶۸، ۴۱۹، ۵۵۴، ۶۳۷، ۶۶۲، ۷۲۴، ۷۲۵، ۸۳۹، ۸۹۹

غرقی {از اعضای سفارت ایران در لندن}: ۶۸۱

ص: ۱۰۸۹

غفاری، هادی {حجت الاسلام، رئیس دادگاه انقلاب اسلامی شهسوار}: ۹۱، ۱۵۲، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۵۱، ۳۱۶، ۵۹۷، ۹۷۱،

غفوری فرد، محمدحسن {استاندار خراسان}: ۱۴۹، ۱۵۰، ۳۶۰، ۴۲۲، ۵۰۷

غفوری، علی {از شهدای سفارت ایران در لندن}: ۸۰۲

فارسی، جلال الدین {کاندیدای حزب جمهوری و از اعضای اولیه شورای انقلاب فرهنگی}: ۹۲، ۷۴۰

فاروقی {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

فاروقی، محمد: ۵۷، ۷۸۷، ۸۰۲

فاضل {معاون پارلمانی وزارت بهداری و بهزیستی}: ۶۷۶

فاضلیان، سیدرضا {حجت الاسلام، امام جمعه همدان}: ۲۰۶

فام وان دونگ {نخست وزیر ویتنام}: ۶۵۵

فانفانی، امنیتوره {رئیس مجلس سنای ایتالیا و رئیس پیشین مجمع عمومی و شورای امنیت}: ۳۴۳

فتاحی {معاون بازرگانی خارجی وزارت بازرگانی}: ۱۸۴

فتاحی، سلطانعلی {شهید}: ۸۴۵

فتحی سراب، اسماعیل {جوانمرد، شهید}: ۹۲۲، ۹۲۳

فتحی، سهراب {جوانمرد، شهید}: ۵۲، ۹۲۲

فراحی، تقی {مدیرعامل هواپیمایی ملی ایران}: ۴۸۴

فراهانی {جانشین فرمانده سپاه پاسداران همدان}: ۱۳۸

فرج پور، فاطمه {عامل اسیدپاشی به امام جمعه اسکو}: ۵۹۶

فرزانه {سرهنگ، فرمانده لشکر ۹۲ زرهی خوزستان}: ۱۳۴، ۳۰۸، ۴۲۲، ۹۲۱

فرماندار اورامانات: ۷۳۵، ۹۹۰

فرماندار بوشهر: ۶۴۳

فرماندار خرم آباد: ۴۲۱، ۶۱۲

فرماندار خرمشهر: ۳۰۸

فرماندار سنندج: ۴۳۰

فرمانده پادگان سردشت: ۶۶۵، ۸۸۹

فرمانده پادگان قوشچی: ۶۱۸

فرمانده پایگاه وحدتی دزفول: ۴۲۳

فرمانده ژاندارمری بانه: ۶۸۸، ۹۱۰

فرمانده ژاندارمری خراسان: ۱۰۲۱

فرمانده ژاندارمری خرمشهر: ۹۳۸

فرمانده ژاندارمری سقز: ۹۱۰

فرمانده سپاه پاسداران بندرعباس: ۸۱۰

فرمانده سپاه پاسداران چابهار: ۶۳۲

فرمانده سپاه پاسداران خراسان: ۹۹۹

فرمانده سپاه پاسداران خرم آباد: ۹۲۹

فرمانده سپاه پاسداران سراب: ۸۴۹

فرمانده سپاه پاسداران سقز: ۸۶۵، ۹۷۱، ۹۷۲

فرمانده سپاه پاسداران سمنان: ۱۰۰۹

فرمانده سپاه پاسداران کامیاران: ۱۰۰۹

فرمانده سپاه پاسداران کرمانشاه: ۴۹۹

فرمانده سپاه پاسداران یزد: ۱۰۰۹

فرمانده گروهان ژاندارمری بانه: ۱۰۱۱

فرمانده گروهان ژاندارمری خسروآباد: ۴۹۲

فرمانده لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه: ۸۸۹، ۱۰۰۹

فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان: ۱۹۲، ۴۴۲

فرمانده نیروی دریایی ارتش: ۴۲۱

فرمانده نیروی دریایی ام القصر: ۸۳۷

فرمانده نیروی هوایی امریکا: ۳۴۱

فرمانده نیروی هوایی عراق: ۵۹، ۹۶۸

فروتن {مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران؛ ستاد مرکزی}: ۳۱۱، ۶۶۳، ۷۵۷، ۷۶۹، ۸۳۶، ۸۴۲

فروهر، داریوش {رهبر حزب ملت ایران، وزیر مشاور در دولت موقت و عضو هیئت ویژه کردستان}: ۹۲، ۱۴۳، ۴۶۸، ۷۴۱،

۷۷۶، ۸۲۳، ۸۶۶، ۸۹۰

فرهنگ، منصور {سفیر و نماینده دائم ایران در سازمان ملل}: ۲۴، ۲۸۹، ۳۹۶، ۳۹۷، ۵۴۷، ۵۴۸، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۲۵، ۱۰۰۴

فروودی {رئیس دانشگاه ارومیه}: ۱۵۳

فرید فرشی، اکبر {از فعالان ضدانقلاب در سندج}: ۹۸۷

فلاحی {از گروهان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

فلاحی، ولی الله {تیمسار، فرمانده نیروی زمینی ارتش}: ۲۹، ۶۵، ۶۶، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۹۲، ۱۹۷، ۲۵۰، ۲۶۵، ۲۹۱، ۳۰۴،

۳۰۵، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۵۵، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۵، ۴۳۲، ۴۳۴، ۷۵۰، ۷۷۰، ۸۸۷

فلسفی {حجت الاسلام}: ۵۷۴

فی بین {خبرنگار مجله اشترن}: ۵۰۹

فیروزان، مهدی {از اعضای سازمان مجاهدین خلق}: ۲۴۹

فیصل {از سران ضدانقلاب در سلماس}: ۶۹۰

فیصل {از گروگان گیران سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷

فیصل الجویش {رهبر جنبش اخوان علیه حکام سعودی}: ۱۸۷

قابوس بن سعید {سلطان مسقط و عمان}: ۱۷۳، ۳۳۰

قادری، پرویز {پاسدار، شهید}: ۵۵۹

قاسملو، عبدالرحمن {رهبر حزب دمکرات کردستان ایران}: ۳۱۲، ۳۱۳، ۴۶۷، ۶۹۱، ۸۰۱، ۸۴۷، ۸۹۰، ۸۹۱، ۹۴۳، ۱۰۱۲،

۱۰۲۴

ص: ۱۰۹۰

قاسمی، ابوالفضل {دبیر کل حزب ایران: ۱۴۲، ۱۴۳}

قاسمی، یدالله {پاسدار، شهید: ۷۵۲}

قاضی، رحیم {عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان: ۴۲۷، ۵۰۲}

قوانی نساری، حاجی عبود: ۲۳۴

قبادی {تیمسار، فرمانده لشکر ۷۷ خراسان: ۵۸۱}

قدوسی، علی {دادستان کل انقلاب اسلامی: ۴۷۴، ۶۶۹، ۸۲۸، ۸۷۳، ۸۹۲، ۹۹۱، ۹۹۲}

قدیری، حسن {سخنگوی سفارت ایران در رم: ۹۳۴}

قدیمی {استوار شهربانی: ۵۷۵}

قرنجیک، اراز {عضو ستاد خلق ترکمن: ۸۹۱}

قریشی، فریده {عضو کادر مرکزی سازمان چریکهای فدایی خلق: ۹۳۸}

قشقایی، حکمراد {سرایدار درمانگاه دایار: ۶۸۶}

قشقایی، خسروخان {عضو کمیسیون خارجی مجلس در کابینه مصدق: ۷۳۸، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۹۴۸، ۹۴۹}

قشقایی، ناصرخان: ۷۳۸، ۸۹۵، ۹۴۸، ۹۴۹

قطب زاده، صادق {وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران: ۲۶، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۷، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۶۲، ۱۸۱، ۱۹۰، ۲۱۵، ۲۸۸،

۲۸۹، ۳۳۶، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۴، ۴۰۶، ۴۱۶، ۴۴۹، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۸۹، ۴۹۰، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۴۸، ۵۵۰، ۵۵۴، ۵۸۳،

۵۸۴، ۵۸۶، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۳۴، ۶۸۰، ۶۸۲، ۶۹۵، ۷۵۸، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۸۵، ۷۸۶، ۸۳۵، ۸۹۷، ۸۹۸،

۹۱۳، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۶، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸، ۱۰۲۱}

قلی نوسی {ستواندوم؛ شهید: ۹۴۶}

قندی، محمود {وزیر پست و تلگراف و تلفن: ۱۱۴، ۲۱۸، ۸۳۰}

کاپوچی، هیلاریو {اسقف سابق اورشلیم و نماینده پاپ: ۴۸۴، ۶۰۲}

کاتلر {از مشاوران کارتر: ۳۲۴}

کارت {خبرنگار مجله اشترن}: ۵۰۹

کارت، جیمی {رئیس جمهور امریکا}: ۲۲، ۲۳، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۳۹، ۹۸، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۲۰۲، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۵۵، ۲۵۸، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۸، ۳۰۰، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۶، ۳۲۲، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۳۰، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۳، ۳۵۵، ۳۵۸، ۳۶۳، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۰، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۶، ۴۰۹، ۴۱۵، ۴۳۹، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۵، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۴، ۴۸۸، ۴۹۴، ۵۱۳، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۶۳، ۵۷۰، ۵۷۵، ۵۸۸، ۶۰۳، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۵۲، ۶۵۴، ۶۷۳، ۶۷۷، ۶۷۹، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۴، ۷۶۱، ۷۶۴، ۷۸۴، ۷۸۵، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۵۳، ۹۱۷، ۹۳۵، ۹۸۲

کارت، هودینگ {سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا}: ۲۱، ۲۲، ۱۷۲، ۱۸۵، ۲۵۵، ۵۲۱، ۹۱۸، ۹۶۰

کاردار انگلیس در ابوظبی: ۶۰۸

کاردار سفارت الجزایر در ابوظبی: ۵۴۸

کاردار سفارت ایران در ابوظبی: ۵۵۰

کاردار سفارت ایران در بن: ۸۴۶

کاردار سفارت ایران در لندن: ۵۵۰

کاردار سفارت سوئیس در تهران: ۷۸۵

کاردار سفارت عربستان در ابوظبی: ۵۴۸

کاردار سفارت لیبی در تهران: ۲۱۶

کارمل، بربک {رئیس جمهور کمونیست افغانستان}: ۶۳۳، ۸۳۵، ۹۹۷، ۱۰۲۱

کارینگتون {لرد، وزیر امور خارجه انگلیس}: ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۴۲، ۳۵۰، ۶۰۹، ۶۵۴، ۶۸۴

کاسترو، فیدل {رئیس جمهور و رهبر انقلاب کوبا}: ۴۰۲، ۴۵۳، ۶۳۲، ۶۳۳، ۹۵۰

کاشانی، اصغر {رئیس اداره نشر اسکناس بانک مرکزی ایران}: ۶۶۷

کاظمی {مدیرعامل بهداری و بهزیستی کرمانشاه}: ۸۶۲

کاظمی، ناصر {فرماندار پاوه}: ۱۳۹، ۳۷۸

کاغذچی، رویا {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

کالزیک، یسکو {سخنگوی وزارت امور خارجه یوگسلاوی}: ۴۸۸

کجوری، تقی {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

کرایسکی {صدراعظم اتریش}: ۹۸۳

کرکوتی، مصطفی {مخبر روزنامه السفیر}: ۸۵۸

کرگل، آنی {تحلیل گر فیگارو}: ۱۰۰۵

کرپور، کورش {از عوامل اغتشاش فیروزآباد}: ۸۲۹

کریمی، مصطفی {شهید}: ۸۹۴

کریستوفر، وارن {مشاور کارتر و معاون ونس}: ۲۷۶، ۳۲۴، ۳۲۵، ۴۵۰، ۵۲۱، ۷۶۱

کریمر {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

کریمی {سروان، ارتشی فراری}: ۵۱، ۱۹۱

کریمی، ابوالحسن {دادستان انقلاب اسلامی گیلان}: ۹۱، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۵۱، ۵۷۵، ۶۲۰

کریمی، جعفر {حجت الاسلام}: ۴۴۱

کشتکار، بیژن {از اعضای حزب توده فسا}: ۶۶۸

کشفی، سیدهاشم: ۷۷۱

ص: ۱۰۹۱

کفیل وزارت امور خارجه امارات: ۵۲۶

کلاهدوز، یوسف {مسئول ستاد کل سپاه پاسداران}: ۴۰۱، ۱۰۰۹، ۱۰۱۱

کلمبو، امیلیو {دبیر اجرایی جامعه اقتصادی اروپا}: ۱۲۲

کمانگر، صدیق {از کادرهای سرشناس و مؤثر کومه له}: ۶۸۸، ۸۴۷، ۹۸۷

کندی، ادوارد {سناتور، رقیب دمکرات کارتر در انتخابات ریاست جمهوری}: ۳۳۹، ۶۲۸

کوپلند، مایلز {متخصص سابق سازمان سیا در امور ایران}: ۲۲۶، ۸۰۹، ۸۱۰

کوچری {فرماندار خوی}: ۷۷۱، ۹۴۶

کوچک گر {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

کوسکی، لوهی {دبیر کل سازمان قهرمانان صلح فنلاند}: ۴۸۸

کیانوری، نورالدین {دبیر اول کمیته مرکزی حزب توده}: ۲۱۵، ۳۲۱، ۵۱۱، ۵۷۱، ۸۴۸، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰

کیانی، کیومرث {ستوان یکم}: ۹۸۹

کیخسروی، فاروق {از سران ضدانقلاب کردستان}: ۹۴۳

کیسینجر، هنری {وزیر امور خارجه اسبق امریکا}: ۱۸۲، ۳۳۸، ۶۰۳، ۶۲۷

کیل، جیمز {کنل نیروی هوایی}: ۶۷۴

کیلر، سریان {معاون وزیر امور خارجه انگلیس}: ۳۰۱

کیه زا، جولیته: ۳۲۸

گادانی، جلیل {عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران}: ۶۹۱، ۸۹۰

گاست، فیلیپ {سرهنگ نیروی هوایی و معاون ویژه}: ۶۷۴

گچکار، نعمت: ۸۰۲

گرامی نوری، محمدعلی {فرماندار کرمانشاه}: ۷۵۶

گراهام، جان {خلبان امریکایی کشته شده در طیس}: ۶۰۳

گراهام، سرجان {سفیر انگلیس در تهران}: ۳۵۰، ۶۰۸، ۶۰۹

گرومیکو، آندره {وزیر امور خارجه شوروی}: ۳۰۲، ۸۳۵، ۹۶۲، ۹۶۳

گریور، بونی {همسر یکی از گروگان های امریکایی}: ۲۸۵

گل {دکتر، از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶

گل آور، بهرام: ۸۳۰

گلدامایر {نخست وزیر اسبق رژیم صهیونیستی}: ۱۷۲

گلدواتر، بری موریس {سناتور، کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری ۱۹۶۴}: ۱۸۲

گلزار {سرپرست عملیات سپاه جی‌اف}: ۷۹۵

گلستانه {ناخدا، فرمانده پایگاه دریایی بندرعباس}: ۹۶۴

گنجه ای، جلال: ۷۲۰

گنجی {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

گنشر، هانس دیتريش {وزیر امور خارجه آلمان فدرال}: ۱۲۲، ۳۰۱، ۳۴۲، ۴۰۳، ۹۵۹

گیتی {دبیر سفارت ایران در لندن}: ۶۰۹

لاجوردی، اسدالله: ۵۱۲، ۵۴۱، ۸۷۲

لامس، جوزف {دبیرکل ناتو}: ۳۰۳

لانگ، اریک {سفیر سوئیس در ایران}: ۴۸۴، ۹۶۲

لاهوئی {آیت الله، امام جمعه رشت}: ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۳۰، ۳۳۱، ۵۰۸، ۵۷۵

لاهیجی، عبدالکریم: ۷۲۰

لکی {سرهنگ}: ۹۶۸

لنین، ولادیمیر: ۷۹۴

لواسانی، سیدعباس {از شهدای سفارت ایران در لندن}: ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۸۳۶، ۸۸۱، ۸۸۲

لوبرانی، آروی {رئیس پیشین هیئت نمایندگی اسرائیل در تهران}: ۱۷۲

لونس، ژوزف {دبیر کل پیمان ناتو}: ۲۸۴، ۷۴۹

لوئیس، هارلد: ۳۲۵

لیفوتینر {از مشاوران کارتر}: ۲۷۳

ماذن {سرگرد}: ۶۴۰

مارکس، کارل: ۷۹۴

ماریام، هایله {رئیس شورای دولتی نظامی موقت اتیوپی}: ۴۸۷

ماسکی، ادموند {وزیر امور خارجه امریکا}: ۲۱، ۴۵۰، ۵۲۱، ۵۴۶، ۶۵۴، ۸۵۳، ۹۱۳، ۹۱۷، ۹۱۸

ماکاسی، کارل {وکیل خانواده هرمیتون}: ۱۸۲

ماکویی، بهروز {استاندار کرمانشاه}: ۶۳، ۳۷۸، ۵۷۷، ۷۳۵

مالک {سرتیپ، معاون فرمانده کل ژاندارمری}: ۶۸۹، ۸۶۱

مالکی، دوران {از سران عشایر جیرفت}: ۷۹۵

مالمیرکا، ایزیدور {وزیر امور خارجه کوبا}: ۶۳۲، ۶۳۳

ماندیل، والتر {از نزدیکان کارتر}: ۳۰، ۲۲۵، ۲۷۲

مانع سعید العتیبه {وزیر نفت امارات متحده عربی}: ۱۸۶، ۲۲۷، ۴۸۸

مائو {تسه تونگ، رهبر کمونیست چین}: ۳۲۲، ۷۹۴

مبلغی اسلامی، محمد: ۷۱۹، ۷۹۹، ۸۷۲

متحدین، محبوبه {از اعضای مارکسیست سازمان مجاهدین خلق}: ۱۴۸

متوسلیان، احمد {از نیروهای سپاه مستقر در کردستان}: ۱۷۰

مجتهد شبستری، محسن {حجت الاسلام}: ۵۴۱، ۸۷۲

مجد {حجت الاسلام، مسئول ارتش بیست میلیونی}: ۵۲۴، ۵۹۷، ۵۹۸

محب، محمد {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

محرر {حجت الاسلام، رهبر مذهبی ترک ها}: ۱۴۱

محسن، سعید: ۱۰۹، ۲۱۳

محمد بنجوی {سفیر الجزایر در سازمان ملل}: ۳۰۳

محمد حماد {فرمانده نیروی زمینی عربستان}: ۱۸۷

ص: ۱۰۹۲

محمد خرام الشواطی {وزیر اقتصاد یمن شمالی}: ۱۸۹

محمد خوشنام {فرزند مجید}: ۷۰۸

محمد فرزند عبدالقادر: ۴۷۷

محمد بیگ {مزدور عراقی}: ۸۳۷

محمد حسین نصرالله جلاد: ۴۶۲

محمد علی عبودی: ۹۶۹

محمد کاظم صبری: ۹۶۹

محمد مهدی شمس الدین {نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان}: ۹۹۶، ۹۹۷

محمدی، عزیز {عضو سپاه تهران}: ۸۸۵

محمدی، علی {شهید}: ۹۹۹

محمدی، محمد {رئیس دادگاه انقلاب اسلامی خرم آباد}: ۹۲۹

محمدی، مظفر {سرپرست نیروهای کومه له در دیواندره}: ۷۱۶

محمود {مجروح در دشت ذهاب}: ۸۸۴

محمودی {از عوامل عراق در قصر شیرین}: ۶۸۶

محمودی، طاهر {از عوامل ضدانقلاب}: ۶۸۸

مختار داود سلمان: ۸۹۹

مداح، مهناز {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

مدرس، سید حسن {از روحانیون بزرگ دوره مشروطه}: ۵۱۲

مدنی، سید احمد {دریادار، فرمانده اسبق نیروی دریایی ارتش و استاندار خوزستان}: ۱۰۸، ۱۷۰، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۵۸، ۷۷۶، ۸۳۱

مدیر دفتر شرکت هواپیمایی آلیتالیا در طرابلس: ۱۰۲۳

مدیرشانه چی، محمد: ۷۲۰

مدیرعامل اتحادیه شرکت های تعاونی روستایی مهاباد: ۷۷۰

مرادی {روحانی، شهید}: ۵۷۵، ۵۷۶

مرادی، احمد: ۵۵۷

مرادی، حسن: ۴۷۱، ۴۷۷

مرتضی {پاسدار، شهید}: ۵۵۷

مردانی، محمدعلی {مامنه}: ۸۳۷

مرزبان بصره: ۸۳۹

مرزبان خانقین: ۵۸، ۸۶۱

مرزبان دهلران: ۵۳۱

مرزبان قصرشیرین: ۸۶۱

مرعشی نجفی، سید شهاب الدین {آیت الله العظمی}: ۴۳۱، ۶۱۱، ۶۳۵، ۹۶۷

مزدوجی، مشد {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

مسعود بارزانی {رهبر حزب دمکرات کردستان عراق}: ۶۰، ۶۴، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۶۱، ۳۰۷، ۳۵۴، ۳۸۷، ۴۹۵، ۴۹۶، ۵۹۱، ۸۲۴

۹۲۲

مسیر نورعلی {از نیروهای ضد رژیم عراق}: ۴۵۶

مسئول امداد جمعیت شیروخورشید سرخ کرمانشاه: ۹۴۰

مسئول تدارکات سپاه اصفهان: ۹۴۹

مسئول حزب بعث در کربلا: ۴۶۲

مسئول حزب بعث منطقه بنی منصور بصره: ۹۶۹

مسئول روابط عمومی سپاه پاوه: ۹۱۱

مسئول روابط عمومی سپاه ساوه: ۹۲۹

مسئول روابط عمومی سپاه مشهد: ۷۴۷

مسئول روابط عمومی ستاد ارتش: ۶۵۲

مسئول روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب: ۷۴، ۸۱۹، ۸۲۲

مسئول روابط عمومی لشکر ۲۸ سنندج: ۹۲۴

مسئول کمیته انقلاب اسلامی علمدار: ۶۲۰

مسئول واحد اطلاعات و تبلیغات مشهد: ۷۴۷

مشاور رئیس جمهور امریکا در امور دفاعی: ۱۷۲

مشاور مطبوعاتی ریاست ستاد مشترک ارتش: ۶۶۳

مشکین فام، شکرالله: ۳۸۵

مشکینی، علی {آیت الله}: ۴۴۱، ۹۵۱

مشیرپناهی، شمس الله: ۸۰۲

مصدق، محمد {دکتر}: ۴۸۲، ۵۱۲، ۸۹۳

مصطفی {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۶۹۶

مصطفی زاده، معصوم: ۶۱۸

مطهری، مرتضی {آیت الله}: ۱۰۳، ۳۶۵، ۵۳۳، ۵۹۷، ۷۷۴

مظهری، خلیل: ۷۱۷، ۷۳۶

معاد یخواه، عبدالمجید {حجت الاسلام}: ۱۰۳، ۵۴۱، ۷۷۳، ۸۷۲

معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی: ۹۴۶

معاون سیاسی استانداری لرستان: ۳۶۹

معاون عملیات سپاه مستقر در سنندج: ۷۷، ۷۸، ۱۰۰۷، ۱۰۱۳

معاون فرمانداری تایباد: ۹۴۲

معاون لشکر ۷۷ خراسان: ۳۹۹

معاون ناحیه ژاندارمری خراسان: ۱۰۲۱

معاون وزارت بازرگانی ایران: ۱۲۵

معاون وزارت کشور: ۶۴۵

معاون وزیر امور خارجه انگلیس: ۲۹۸

معاون هنگ ژاندارمری بوشهر: ۷۲۴

معمد وزیری {عضو هیئت پیگیری خودمختاری کردستان}: ۶۱۹

معمدی {رئیس هیئت نمایندگی ایران در اجلاس بهداشت جهانی}: ۶۷۶

معمدی، مهناز: ۷۳۷

معمر قذافی {رهبر لیبی}: ۲۱۶، ۷۶۴، ۱۰۲۰

ص: ۱۰۹۳

معین فر، علی اکبر {وزیر نفت ایران}: ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۷۲، ۲۱۸، ۴۰۱، ۴۴۰، ۵۲۲، ۶۵۵، ۶۵۶، ۸۱۱، ۹۸۳، ۱۰۰۶، ۱۰۲۳

مفتی زاده، احمد {امام جمعه سنندج و از رهبران اسلامگرایی کرد}: ۴۳۴، ۴۳۵، ۹۰۲، ۹۰۳

مقدسی {فرمانده عملیاتی قطور}: ۹۴۶

مقدم {از گروگان های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

مقدم {از نیروهای ارتش شاه}: ۳۲۱

مقدم مراغه ای، رحمت الله: ۷۷۷

مک براید، شون {دیپلمات ایرلندی}: ۷۸۴، ۷۸۵

مک میلان، چارلز {از کماندوهای کشته شده امریکایی در طیس}: ۳۲۵

مک هنری، دونالد {رئیس هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل}: ۳۳۶

مکارم شیرازی، ناصر {حجت الاسلام}: ۴۴۱

مک اینتاش، لیندی {از کماندوهای کشته شده امریکایی در طیس}: ۳۲۵

مکری، محمد {سفیر جمهوری اسلامی ایران در شوروی}: ۱۸۵، ۴۵۳، ۴۶۳، ۷۶۳، ۸۱۴

مک گیل، جانی {گروگان امریکایی}: ۲۸۵

مکی هارون علی {از گروگان گیران سفارت ایران در لندن}: ۶۹۸

ملاحیدر، مصطفی {سرگرد، مسئول جمع آوری شهدای سنندج}: ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۵۵

ملارسول {از سران حزب دمکرات در ارومیه}: ۹۴۵

ملازاده سلطان {از منسوبین عزالدین حسینی}: ۸۶۵

ملازاده، عبدالعزیز {مولوی، رهبر مذهبی اهل سنت در سیستان و بلوچستان}: ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴

ملک زاده {پزشک همراه جمعیت شیروخورشید سرخ}: ۸۶۳

ملکوئی {معاون دانشکده کشاورزی زنجان}: ۱۵۳

ملکوتی، خسرو {حجت الاسلام}: ۴۴۱

ملکه انگلیس: ۶۸۴

ملکی، محمد {مدیریت موقت دانشگاه تهران}: ۲۵۱

منتظر قائم، محمد {فرمانده شهید سپاه پاسداران استان یزد}: ۲۷، ۳۴، ۳۵، ۲۸۷، ۲۹۳، ۳۲۷، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۱۱، ۴۵۱، ۵۲۰، ۵۷۵، ۶۳۰، ۷۰۳

منتظری، حسینعلی {آیت الله، از مراجع تقلید}: ۴۵، ۱۹۴، ۳۶۵، ۴۴۱، ۹۲۵، ۹۵۱، ۹۶۷، ۱۰۱۳

منتظری، محمد {حجت الاسلام}: ۶۳، ۴۵۶، ۴۶۲

منعم جیون: ۹۶۹

موحد دانش، علی {از نیروهای فعال در سندج}: ۸۱۸

مورر، توماس {رئیس سابق ستاد مشترک امریکا}: ۵۲۶

موریس، رونالد {از پیش خدمت های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵، ۷۰۵

موسوی {از تحقیقات سپاه سندج}: ۱۰۰۸

موسوی اردبیلی {آیت الله، عضو شورای انقلاب و دادستان کل کشور}: ۱۰۳، ۱۰۷، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۷۳، ۸۷۳

موسوی بجنوردی، محمد کاظم {استاندار اصفهان}: ۵۴۱، ۶۷۶، ۷۱۸، ۸۷۲، ۹۶۷

موسوی خوئینی ها، سید محمد {حجت الاسلام، سخنگوی دانشجویان پیرو خط امام}: ۹۰، ۲۱۹، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۹۵۳

موسوی گرمارودی، علی {مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهور}: ۴۰۴، ۹۹۹

موسوی گلپایگانی، سید محمد رضا {آیت الله العظمی، از مراجع تقلید}: ۲۴، ۲۳۱، ۲۳۲، ۳۵۳، ۶۱۱، ۶۳۵، ۹۶۷

موکرجی، پراناب {وزیر بازرگانی هند}: ۴۵۲

مولائی، احمد {حجت الاسلام}: ۵۴۱، ۸۷۲

مویزر، بیل: ۵۴۷

مهدوی کنی، محمدرضا {آیت الله، سرپرست وزارت کشور و کمیته مرکزی انقلاب اسلامی}: ۱۰۷، ۱۴۳، ۳۵۴، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۶۰، ۳۸۱، ۴۵۱، ۴۵۹، ۵۰۹، ۵۴۱، ۵۶۱، ۵۷۱، ۵۷۲، ۶۴۳، ۶۴۶، ۷۷۵، ۹۴۹، ۹۵۰

مهدیان پور {از نیروهای سپاه مستقر در کردستان}: ۱۶۹

مهریار {رئیس دانشگاه شیراز}: ۵۰۷

مؤذن، احمد: ۷۳۷

مؤذن، محمدجواد {سرگرد، نماینده وزارت دفاع ملی در ایلام}: ۷۳۱

مؤمن، شیخ محمد {حجت الاسلام}: ۴۴۱

میتران، فرانسوا {رهبر حزب سوسیالیست فرانسه}: ۳۴۲

میرحیدری، سیدباقر {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

میرزایی، فرج الله {جوانشیر، عضو حزب توده ایران}: ۷۹۹

میرسلیم، مصطفی {معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران}: ۹۵، ۳۰۸، ۳۷۶، ۴۵۸، ۴۵۹، ۵۰۹، ۶۴۴، ۶۶۸، ۶۶۹، ۷۵۴، ۸۷۳، ۱۰۰۶

میرشمس شهنهانی، ابوالفضل: ۷۲۰

میلر، دان {افسر مطبوعاتی، سخنگوی پلیس اسکاتلندیارد}: ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۸۵

میناچی، ناصر {وزیر ارشاد ملی در دولت موقت}: ۸۲۹

نادر رستم {از نیروهای طرف دار طالبانی در بيله سور}: ۵۳۰

نادری، محمدامین {از سران مهاجم در نوسود معروف به حمه روش}: ۶۸۹

ناروئی، قنبر: ۱۰۱۵

ناصر السعيد {رهبر سازمان اتحاد خلق جزیره العرب}: ۱۸۸

ناصر فخررجی: ۳۷۱

نام گرجی، تقی {عضو ستاد خلق ترکمن}: ۸۹۱

نایب حسینی، حسین: ۷۲۰،

نایب زاده، محمدعلی {سرباز، شهید}: ۴۳۲

نایف حواتمه {رهبر جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین}: ۲۶۰

نبوت مهر {راننده بیمارستان صحرائی جمعیت شیروخورشید سرخ}: ۳۷۵

نبوی، جلال {از کادرهای سرشناس و مؤثر کومه له}: ۶۸۸

نجف آبادی، محمدهادی: ۸۷۲

نخست وزیر هلند: ۴۰۳

نخعی، هادی {نویسنده}: ۸۰

نداف، مجید {از نیروهای اعزامی سپاه به کردستان}: ۷۹، ۹۵۵

نزیه، حسن {رئیس شرکت نفت ایران در دولت موقت}: ۳۲۱، ۷۷۷، ۸۷۴، ۸۷۵

نصرت زاد، ایرج {سرهنگ، فرمانده تیپ ۱ لشکر ۲۸ سندج}: ۷۸، ۷۹، ۱۳۶، ۸۹۴، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶

نظری، محمود: ۷۳۱، ۷۸۹، ۸۳۷

نظری، منصور {مزدور عراقی}: ۹۲۲

نعمتی، علی: ۴۳۳

نعیم حداد {معاون رئیس جمهور عراق}: ۴۱، ۴۶، ۴۷، ۶۱، ۶۶۰، ۶۷۹، ۶۸۰، ۷۰۵، ۷۰۶

نقشبندی، شیخ عثمان {نماینده قاسملو}: ۸۴۷

نقشوندی، شیخ علی {از عوامل حزب دمکرات}: ۳۱۵

نقی زاده، عیسی {دبیر دوم سفارت ایران در انگلیس}: ۵۵۲، ۵۸۵، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷

نگهدار، فرخ {عضو شورای مرکزی سازمان چریکهای فدایی خلق}: ۵۶۸، ۷۹۹، ۸۰۵

نمکی {برادران، گروگان}: ۱۰۰۹

نوبری، علیرضا {رئیس بانک مرکزی ایران}: ۲۵۸، ۲۵۹، ۴۵۱، ۴۵۲، ۷۲۵، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۸۳

نورا، علی اصغر {سرهنک ارتشی}: ۹۸۸

نوروزی {از نیروهای سپاه در گردنه صلواتآباد}: ۴۶۷

نوری فیصل الشهیر {وزیر اوقاف عراق}: ۶۲، ۸۵۹، ۸۶۰

نوری، حسین {حجت الاسلام}: ۴۴۱

نوری نژاد {از نیروهای سپاه سنندج}: ۸۸۵

نیازمند {سرتیپ معدوم}: ۹۸۷

نیتس، جان {سناتور امریکایی، رئیس کمیته امور نظامی سنا}: ۶۷۴

نیرومقام، رسول {مسئول امور تغذیه دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز}: ۵۰۷

نیک بخت، هدایت {از وابستگان ناصرخان قشقایی}: ۸۹۵

نیکخو {سرباز}: ۹۸۹

نیک روش {رئیس دانشگاه صنعتی پلی تکنیک تهران}: ۱۴۸، ۲۰۳، ۳۷۹، ۵۰۶

نیکسون، ریچارد {رئیس جمهور اسبق امریکا}: ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۸۲، ۳۳۸، ۳۳۹، ۴۸۲، ۷۶۲

نیوسام، دیوید {معاون وزارت امور خارجه امریکا}: ۱۷۳

واتسون، جان {خلبان امریکایی کشته شده در طبس}: ۶۰۳

وادا، تسوتومو {سفیر ژاپن در تهران}: ۳۵۰

واگت، جیمز {سرهنک نیروی زمینی و فرمانده عملیات نظامی}: ۶۷۴

والدهایم، کورت {دبیرکل سازمان ملل}: ۲۶، ۶۸، ۲۳۲، ۳۰۳، ۳۳۶، ۳۴۲، ۴۰۳، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۸۳، ۵۱۴، ۵۳۷، ۵۵۳، ۶۰۳

۶۰۴، ۶۲۸، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۳۴، ۹۸۵، ۱۰۰۴

والف، جیمز {رئیس اکثریت مجلس نمایندگان امریکا}: ۳۳۹

وایات، آرتور {کاردار سفارت انگلستان در تهران}: ۳۵۰

وحید {سرهنگ، معاون انتظامی شاجا}: ۸۲۹

وحید دستجردی، سیف‌الله: ۵۴۱، ۸۷۲

وحیدی، سیدمحمد {آیت الله}: ۳۸، ۴۸۳

ورداسبی، ابوذر: ۷۲۰

وزیر اقتصاد آلمان فدرال: ۹۸۲

وزیر انرژی دانمارک: ۲۲۷

وزیر آموزش و پرورش: ۴۴۹

وزیر دفاع دانمارک: ۲۸۴

وزیر دفاع یونان: ۲۹۶، ۲۹۷

وزیر مشاور در امور خارجه امارات متحده عربی: ۵۲۶، ۵۴۸

وزیر مشاور کابینه انگلیس در امور خارجی: ۶۸۴

وزیر نفت و دارایی قطر: ۵۲۶

ولایتی، علی اکبر: ۵۴۱، ۸۷۲

الون، ایگال {وزیر اسبق امور خارجه رژیم صهیونیستی}: ۱۷۲

ونس، سایروس {وزیر امور خارجه مستعفی امریکا}: ۲۹، ۱۲۱، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۸۵، ۲۵۸، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۶، ۲۸۴، ۳۲۵، ۳۳۷،

۳۴۳، ۳۵۸، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۸۱، ۵۱۳، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۴۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۷۷، ۷۸۵، ۹۳۴

ویسی، حسین {پیشمرگ، شهید}: ۹۷۰

ویلاسون {واسطه میان ایران و امریکا در رابطه با گروگان ها}: ۳۸۷

ویلالون، هکتور {قاضی آرژانتینی}: ۲۱۵

هادی، محمدعلی: ۵۴۱

هاروی، جان {گروه‌بان امریکایی}: ۳۲۵

هاریس {از گروگان‌های سفارت ایران در لندن}: ۶۹۷، ۶۹۵

هاشمی رفسنجانی، اکبر {حجت الاسلام، عضو شورای انقلاب و از مؤسسان حزب جمهوری}: ۵۵، ۷۹، ۸۱، ۹۲، ۱۰۸، ۱۴۷،

۲۱۸، ۲۷۰، ۴۵۱، ۵۸۴، ۶۹۶، ۸۳۱، ۸۶۹، ۸۷۰

ص: ۱۰۹۵

هاشمی نجف آبادی {حجت الاسلام، مسئول روابط عمومی بسیج}: ۵۹۸

هاشمی، سیدحسام {از فرماندهان ارتش در کردستان}: ۸۱۸

هاشمی، سیدمحمد {از عوامل خرابکار عراق}: ۲۳۴، ۶۱۴

هاشمی، سیدهاشم {از عوامل خرابکار عراق}: ۲۳۴، ۶۱۴

هاشمی، فرشته: ۸۷۲

هاشمیان {گروگان سفارت ایران در لندن}: ۶۹۵

هال، گس {دبیرکل حزب کمونیست امریکا}: ۶۷۷، ۶۷۸

هدایت {از نیروهای سپاه مستقر در کردستان}: ۱۶۹، ۱۷۰

هراتیان، فریدون {فرمانده گردان پدافند پایگاه یکم شکاری}: ۷۰۲

هرتزرگ، هندریک: ۱۸۰

هرد، داگلاس {سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس}: ۲۱، ۵۷، ۱۲۴، ۱۲۵، ۶۵۷، ۷۲۸

هرزوک، حیم {رئیس سابق دستگاه جاسوسی نظامی رژیم صهیونیستی}: ۳۴۳

هرمیتون، کنس کرین {گروهبان، از گروگان های امریکایی}: ۱۸۱

هرنوزلدو، پروفیلو {رئیس شورای امنیت سازمان ملل}: ۳۳۶

هریسون، جفری {ستوان یکم هوایی}: ۳۲۵

هزارخانی، منوچهر: ۷۲۰

هلمز، جرج {تفنگ دار امریکایی}: ۳۲۵

همایون، حمید: ۵۸۴

همایون، داریوش {صاحب امتیاز روزنامه منحله آیندگان}: ۵۸۴

هوبز {خبرنگار مجله اشترن}: ۵۰۹

هوشیار {سرهنگ} فرمانده ارتشی مستقر در نجف آباد بیجار: ۶۴۰

هویزر {ژنرال امریکایی}: ۱۸۰

هویلوش دبات {فرزند جعلوش، عامل انفجار لوله نفت شوش}: ۷۰۸

یاحی، رسول {عملیات سپاه سنندج}: ۹۷۱

یاسر عرفات {رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین}: ۲۳، ۴۷، ۱۳۰، ۱۹۰، ۳۴۵، ۴۰۴، ۴۵۳، ۵۲۲، ۵۴۵، ۶۱۰، ۶۸۰، ۷۰۷، ۹۹۷

یتی، لسلی {سرگرد دریایی امریکایی}: ۳۲۵

یحوی {سرتیپ، از فرماندهان کومه له}: ۷۹، ۹۵۵، ۹۵۶

یداللهی، مصطفی {ستوانیکم، از شهدای ارتشی سنندج}: ۹۴۱

یزدی، ابراهیم {وزیر امور خارجه سابق و سرپرست روزنامه کیهان}: ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۵۸۳، ۸۰۰، ۹۵۰، ۱۰۰۴، ۱۰۲۲

یزدی، محمد {از اساتید حوزه علمیه و نماینده قم در مجلس}: ۱۰۱۶

یونسی، ابراهیم {عضو هیئت پیگیری خودمختاری کردستان}: ۶۱۹

مکان ها

آبادان: ۱۳۱، ۱۵۲، ۲۰۸، ۴۲۴، ۴۴۲، ۴۹۱، ۵۷۶، ۶۳۶، ۶۵۶، ۶۶۰، ۷۳۰، ۷۶۶، ۸۱۵، ۸۳۷، ۸۲۹، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۹۳۷، ۹۶۸

۹۸۷

آباده: ۱۵۵

آذربایجان: ۲۱۷، ۸۷۶، ۸۷۶، ۹۰۴، ۹۰۶، ۹۷۵، ۱۰۱۴

آغاجاری: ۲۴۶

آفریقای جنوبی: ۹۵۷

آق بلاغ: ۲۴۱، ۳۱۶

آلبانی: ۱۷۲

آلمان شرقی: ۱۲۵، ۱۸۴

آلمان غربی {آلمان فدرال}: ۲۱، ۳۴، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۷۱، ۱۸۳، ۱۸۵، ۱۸۶، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۷۰، ۲۸۳، ۲۹۵، ۲۹۷، ۳۰۱، ۳۴۲، ۳۴۹، ۴۰۳، ۴۱۵، ۴۸۸، ۵۷۰، ۸۱۵، ۸۴۷، ۸۵۴، ۹۱۷، ۹۶۳

آمل: ۹۰، ۱۵۴

آنکارا: ۱۲۹، ۳۴۳، ۳۴۴

ابوظبی: ۵۵، ۴۸۸، ۵۲۶، ۵۴۸، ۵۵۰، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۹۵، ۹۶۰

اتریش: ۲۲۸، ۲۷۰، ۹۸۳

اراک: ۱۵۳، ۹۹۳

ارتفاع آیدر {سندج}: ۶۸۷، ۸۱۸، ۸۲۰

ارتفاع اختیارآباد {کرمان}: ۷۴۶

ارتفاع پڑوه {ارومیه}: ۴۷۲

ارتفاع جم {ارومیه}: ۷۹۳

ارتفاع ساوان: ۴۷۷

ارتفاع شیخ محمدصادق {سندج}: ۴۲۵

ارتفاع غوره {ارومیه}: ۴۷۲

ارتفاع نقره: ۷۹۳، ۸۲۷

ارتفاعات آق داغ: ۵۵۷، ۶۳۶، ۷۳۱

ارتفاعات اربابا {بانہ}: ۱۴۰، ۴۳۲، ۴۶۹، ۴۷۰، ۵۵۸، ۶۴۰، ۶۶۴، ۶۸۸، ۷۳۲، ۸۸۷، ۹۸۸، ۱۰۱۰

ارتفاعات بلائی: ۹۹۰

ارتفاعات تامل گانبد {سیلوانا}: ۲۴۱

ارتفاعات جولان: ۹۹۸

ارتفاعات دالاهو: ۹۰۰

ارتفاعات زردوئی: ۹۹۰

ارتفاعات کوره آهک {شاهین دژ}: ۸۲۶

ص: ۱۰۹۶

اردن: ۴۰، ۱۳۰، ۴۶۲، ۶۷۸، ۶۹۵

اردوگاه بالانج {ارومیه}: ۷۹۳

اردوگاه بروجرد: ۱۹۳

اردوگاه بهرام {خرم آباد}: ۳۶۹، ۴۲۰

ارکانزاس: ۳۲۵

ارمنستان غربی: ۲۷۰

ارومیه: ۶۷، ۱۵۳، ۲۰۶، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۶۶، ۲۶۷، ۳۱۶، ۳۷۳، ۳۷۹، ۴۳۱، ۴۳۲، ۵۰۴، ۵۵۷، ۵۷۵، ۶۱۸، ۶۴۱، ۶۹۰، ۷۱۶، ۷۱۷،

۷۷۰، ۷۹۲، ۷۹۳، ۸۴۵، ۸۸۸، ۸۸۹، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۸۹، ۹۹۰، ۱۰۱۱

اروند رود {شط العرب}: ۴۲، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۶۱، ۱۳۰، ۳۷۱، ۶۱۴، ۶۶۰، ۷۰۶، ۸۱۵، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۹۳۷

اروندکنار: ۴۲۱، ۴۲۴، ۶۱۴

ازگله {کرمانشاه}: ۱۳۴، ۱۹۱، ۲۶۲، ۲۳۳، ۴۹۳، ۸۸۴، ۹۸۶

اسپانیا: ۱۸۶، ۳۹۲، ۹۶۰

استادیوم ورزشی مندلی: ۶۱۳

استالینگراد: ۹۰۶

استان آذربایجان غربی: ۸۰، ۱۳۹، ۲۳۵، ۲۴۰، ۲۴۱، ۳۷۸، ۴۳۰، ۵۰۲، ۵۵۹، ۶۸۹، ۶۹۰، ۷۹۲، ۹۴۴، ۹۷۴

استان العماره: ۶۱۳

استان المثنی: ۴۲۰

استان ایلام: ۱۳۳، ۴۶۴، ۷۳۱

استان بصره: ۴۵، ۱۸۹، ۴۲۰، ۷۰۷، ۸۳۷، ۸۹۹

استان خراسان: ۵۲۴، ۷۴۷، ۷۴۸، ۸۵۷، ۹۰۴، ۹۰۶، ۹۹۷، ۱۰۱۴

استان خوزستان: ۴۳، ۴۴، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۵، ۵۷، ۹۵، ۱۰۰، ۱۳۱، ۱۷۴، ۱۸۹، ۱۹۲، ۲۳۴، ۲۵۹، ۲۶۰، ۳۵۸، ۳۶۸، ۳۶۹،
۴۲۲، ۴۲۴، ۴۴۲، ۴۵۶، ۴۵۸، ۴۹۱، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۴۰، ۵۴۹، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۸۳، ۵۸۶، ۵۹۰، ۶۰۸، ۶۶۸، ۷۰۶، ۷۰۸، ۷۲۹، ۷۳۰،
۷۳۷، ۷۴۱، ۷۸۱، ۸۳۹، ۸۵۸، ۸۷۶، ۸۸۲، ۹۰۴، ۹۱۹، ۹۲۰

استان دهمک: ۹۶۹

استان سلیمانیه: ۶۰، ۳۶۹، ۵۳۲، ۵۵۵، ۶۶۱

استان سیستان و بلوچستان: ۴۴، ۲۱۶، ۲۱۷، ۶۰۱، ۸۷۶، ۹۲۵، ۹۷۳، ۹۹۴، ۹۹۵

استان فارس: ۷۷۲، ۸۹۴، ۹۰۶

استان کردستان: ۲۸، ۲۹، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۷۱، ۷۹، ۸۰، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۶، ۸۹، ۹۴، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۹، ۱۱۱، ۱۱۸،
۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۵۸، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۹۱، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۱۷، ۲۱۹، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۹، ۲۶۳،
۲۶۵، ۲۸۰، ۲۸۶، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۷، ۳۲۹، ۳۵۷، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۷۸، ۳۸۵، ۳۹۳، ۴۰۸، ۴۱۲،
۴۱۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۵، ۴۷۸، ۴۹۳، ۴۹۵، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۵، ۵۱۵،
۵۱۶، ۵۲۰، ۵۲۴، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۶۴، ۵۶۸، ۵۷۱، ۵۷۳، ۵۷۵، ۵۸۳، ۵۹۳، ۵۹۵، ۶۱۶، ۶۱۸، ۶۱۹،
۶۲۶، ۶۴۲، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۸۷، ۶۹۰، ۶۹۱، ۷۰۹، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۵، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۸، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۸۱،
۷۹۳، ۷۹۴، ۸۰۶، ۸۱۲، ۸۱۶، ۸۲۱، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۴۳، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۵۴، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۷۴، ۸۷۶، ۸۹۰،
۸۹۲، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۷، ۹۰۸

۹۱۳، ۹۱۵، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۸، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۷، ۹۵۳، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۹۰، ۹۹۳، ۹۹۴، ۱۰۰۱، ۱۰۱۰،
۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۲۴

استان کرمان: ۶۰۱، ۹۰۴، ۱۰۱۴

استان کرمانشاه: ۴۳۴، ۴۶۴، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۲۲

استان گیلان: ۹۱، ۲۱۱، ۶۲۰

استان لرستان: ۳۶۹، ۴۲۱

استان مازندران: ۹۰۴

استان میسان: ۹۶۹

استان ناصریه: ۹۶۹

استان یزد: ۱۰۱۴

استراسبورگ: ۱۲۴

استرالیا: ۱۲۵، ۱۲۶، ۳۴۳، ۳۹۲، ۴۱۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۳

اسرائیل {رژیم اشغالگر قدس}: ۴۱، ۴۷، ۱۲۲، ۱۷۲، ۱۷۵، ۲۱۶، ۲۳۲، ۲۹۵، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۱، ۳۰۶، ۳۴۳، ۳۹۷، ۴۰۳، ۴۱۰، ۵۲۲، ۶۰۴، ۶۱۲، ۶۲۹، ۶۷۴، ۶۷۶، ۶۷۹، ۶۸۰، ۷۰۶، ۷۲۳، ۸۰۱، ۸۱۴، ۹۳۵، ۹۵۷، ۹۸۴، ۹۹۶، ۹۹۷

اسکاتلند: ۷۴۸

اسکله بصره: ۴۲۱

اسکله قشله: ۳۷۰

اسکو: ۵۹۶

اسلام آباد {پایتخت پاکستان}: ۳۴۹، ۶۸۶، ۷۸۹، ۸۱۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۶۲، ۸۹۷، ۸۹۸، ۹۳۰، ۹۸۵، ۹۹۸

اسلام آباد غرب: ۵۱، ۷۸۹، ۸۶۲، ۹۸۷

اشنویه: ۶۷، ۱۷۱، ۲۴۰، ۲۴۱، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۱۶، ۵۳۸، ۸۳۸، ۸۴۵، ۸۸۸، ۸۸۹

اصفهان: ۱۶۸، ۱۷۰، ۲۰۵، ۳۷۳، ۴۴۹، ۵۳۳، ۵۴۵، ۵۷۳، ۶۷۶، ۷۳۸، ۷۴۷، ۷۵۰، ۸۲۹، ۸۸۶، ۸۹۱، ۸۹۴، ۹۰۶، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۸، ۹۶۷

اغگل قره تپه {ماکو}: ۱۰۰۰

ص: ۱۰۹۷

افغانستان: ۴۱، ۴۲، ۱۷۳، ۱۸۵، ۲۲۸، ۲۷۲، ۲۹۸، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۶۲، ۴۳۹، ۴۴۹، ۴۵۳، ۴۶۳، ۴۸۹، ۶۲۶، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۵۴، ۶۷۸، ۶۸۰، ۷۰۵، ۷۴۹، ۷۶۲، ۷۶۳، ۸۱۳، ۸۳۵، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۹۸، ۹۱۳، ۹۳۴، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۶۶، ۹۸۴، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۲۱

اقامتگاه موقت امام خمینی {خیابان دربند}: ۸۸، ۸۹، ۱۶۲، ۱۶۳، ۳۸۶، ۷۹۴، ۸۹۷

اقلید: ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴

اقیانوس آرام: ۱۷۲

اقیانوس هند: ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۲۹۵، ۳۵۵، ۴۴۸، ۶۷۹، ۷۸۴

الجزایر: ۵۳، ۲۱۶، ۴۰۵، ۴۸۷، ۵۵۳، ۶۳۴، ۶۹۵، ۹۶۱، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳

الرمیثه: ۳۶۴

المنصوریه: ۲۶۲

امارات متحده عربی: ۴۳، ۵۳، ۱۸۶، ۳۴۹، ۴۱۰، ۴۸۸، ۵۲۶، ۵۴۸، ۶۰۴، ۶۰۵، ۸۳۶، ۹۶۰، ۱۰۲۳

ام الرصاص: ۳۷۰

ام القصر: ۸۳۸

امان {پایتخت اردن}: ۴۳

امریکا {ایالات متحده}: اکثر صفحات

امیرآباد: ۳۷۹

انتبه: ۲۸۳، ۳۰۱

اندونزی: ۲۱۳، ۴۱۰، ۱۰۲۳

اندیمشک: ۴۸۶

انگلیس {بریتانیا، انگلستان}: ۲۱، ۲۲، ۳۴، ۴۰، ۵۴، ۵۷، ۱۱۹، ۱۲۵، ۱۶۵، ۱۷۲، ۱۸۳، ۱۸۶، ۲۳۶، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۸۳، ۲۹۵، ۲۹۷، ۲۹۸، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۴۲، ۳۴۶، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۶۷، ۵۲۷، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۷۰، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۱۲، ۶۳۴، ۶۵۴، ۶۵۷، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۷۰۵، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۴۱، ۷۶۲، ۷۶۴، ۷۸۶، ۸۵۴، ۸۵۸، ۸۸۱، ۸۸۲

۱۰۰۳، ۹۸۲، ۹۸۱، ۹۶۰، ۹۵۶، ۹۱۷

اوتوا: ۲۵۸

اورامانات: ۹۸۷، ۶۸۹، ۵۱۶

اوگاندا: ۲۲۶

اوگدن یوتا: ۷۸۴

اوهایو: ۳۲۵

اهواز: ۴۴، ۵۰، ۶۲، ۹۱، ۱۳۰، ۱۵۱، ۲۰۸، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۳۵، ۲۴۲، ۲۶۸، ۲۸۰، ۳۱۲، ۳۱۷، ۳۸۰، ۳۸۱، ۴۱۴، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۴۲،

۴۷۴، ۴۸۶، ۵۳۳، ۵۴۵، ۵۸۴، ۶۸۵، ۷۰۸، ۷۳۰، ۸۱۵، ۹۲۰

ایتالیا: ۱۷۱، ۱۷۵، ۲۲۴، ۲۹۵، ۲۹۷، ۳۴۳، ۷۸۶، ۸۵۴، ۹۱۷، ۹۶۰، ۹۶۱، ۱۰۲۲

ایذه: ۷۵۴، ۴۸۶

ایستگاه آهودشت {خوزستان}: ۶۸۵

ایستگاه بام دژ {خوزستان}: ۶۸۵

ایستگاه رادار شهرآباد {مشهد}: ۷۰۲

ایستگاه راه آهن تهران: ۶۴۴

ایسلند: ۸۵۴

ایلام: ۳۷۱، ۴۴۲، ۶۶۰، ۶۶۲، ۶۸۶، ۸۱۵

باباهادی: ۵۹۱

بابل: ۱۵۳، ۲۰۶، ۷۵۵

بابلسر: ۱۵۴

باتلاق جازموریان: ۶۰۱

باجگیران: ۴۹۳

باشگاه افسران سندج: ۶۶، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۲۳۸، ۲۵۰، ۲۶۵، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۱، ۴۲۵، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۹۹، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۸۶، ۶۸۷، ۷۱۰، ۷۱۳، ۷۵۱، ۸۱۹، ۸۶۴، ۸۶۷، ۸۶۸، ۹۰۱

باغ گل سرخ کاخ سفید: ۲۲۵

بانکوک: ۱۸۱

بانہ: ۶۷، ۱۴۰، ۱۷۱، ۱۹۱، ۲۴۰، ۳۰۵، ۳۰۹، ۳۱۳، ۳۱۵، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۹۳، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۱۶، ۵۳۷، ۵۵۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۸۸، ۶۹۱، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۵، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۹۱، ۷۹۲، ۸۲۶، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۷، ۸۴۹، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۷، ۸۸۷، ۸۸۸، ۹۰۶، ۹۱۰، ۹۲۶، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۸۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۳

باویسی: ۱۹۰

باینگان {پاوه}: ۱۹۲، ۳۷۸، ۷۱۶، ۷۶۹، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۹۰

بجلیہ {عراق}: ۴۹۲

بحرین: ۵۳، ۱۷۳، ۲۶۱، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۹، ۳۴۹، ۳۵۰، ۵۲۴، ۵۵۴، ۵۸۳، ۶۰۴، ۶۵۵، ۷۲۴، ۹۶۵

بدخشان {افغانستان}: ۹۹۸

بدرہ: ۵۵۴، ۶۶۲

برازجان: ۵۷۴

برف آباد گوا: ۷۸۹

برلن غربی: ۳۸۵

بروجرد: ۹۴، ۵۹۵، ۶۴۲

بروکسل: ۲۱، ۲۸۴، ۲۹۵، ۳۰۳، ۸۵۳، ۸۵۴، ۹۱۷، ۹۱۸

بستان: ۴۹، ۱۹۲

بصره: ۵۹، ۶۱، ۲۳۳، ۴۲۴، ۴۵۷، ۴۹۳، ۴۹۴، ۵۳۱، ۵۹۰، ۶۶۱، ۷۳۰، ۸۳۸، ۸۶۰، ۹۲۰، ۹۳۷

بعلبک: ۲۶۲

بغداد: ۲۰، ۴۰، ۵۱، ۶۳، ۶۴، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۷۵، ۱۸۹، ۲۳۰، ۲۶۲، ۴۱۷، ۴۲۴، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۶۱، ۴۹۰، ۴۹۴، ۴۹۵، ۵۳۰،

۵۸۶، ۵۹۰، ۶۱۰، ۶۷۸، ۷۰۹، ۷۸۷، ۹۲۱، ۱۰۱۸

بكتاش باروق {میانندوآب}: ۱۰۰۰

بلژیک: ۱۸۶، ۷۶۴، ۸۵۴

بلغارستان: ۱۳۲، ۱۷۲، ۹۶۳

بلوار کشاورز {تهران}: ۲۰۳

بن {پایتخت آلمان غربی}: ۴۱۵

بندر ابوالخصیب: ۸۳۸

بندر البکر: ۵۹۲

بندر ام القصر: ۳۷۰

بندر انزلی: ۲۱۲، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۲

بندر بربره {سومالی}: ۷۸۴

بندر جوق: ۷۶۶

بندر چابهار: ۶۳۰

بندر عسلویه: ۶۳۲

بندر لنگه: ۷۵۴

بندر مصیره: ۶۲۹

بندر مطرح: ۳۳۰

بندر مون پانا {کنیا}: ۷۸۴

بندرعباس: ۶۵۲، ۷۲۴، ۱۰۱۵

بنگلادش: ۴۷، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۹۰

بوستون: ۳۳۰

بوشهر: ۵۷۴، ۶۴۳، ۷۲۴

بوکان: ۱۷۱، ۲۰۰، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۸، ۴۶۹، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۱۶، ۵۹۴، ۶۱۹، ۶۴۱، ۶۶۵، ۶۹۰، ۸۶۷، ۹۷۵، ۱۰۲۴

بوموسی: ۴۳، ۴۷، ۱۷۴، ۱۸۹، ۵۴۹، ۷۰۶، ۸۳۶، ۸۳۷، ۹۶۴

بویراحمد: ۷۵۴

بهار {همدان}: ۷۵۴

بهبهان: ۶۸۵

بهداری بوعبور: ۴۹۲

بهداری میچری: ۴۹۲

بهشهر: ۱۰۱۵، ۸۲۹

بیات: ۴۹۲

بیت المقدس {قدس}: ۲۹۹، ۳۴۵، ۵۲۷، ۶۰۶، ۸۷۸، ۹۳۱، ۹۹۶

بیجار: ۷۴، ۱۹۸، ۱۹۹، ۳۱۴، ۷۱۶، ۷۳۴، ۷۵۲، ۷۹۱، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۴۲، ۸۶۴

بیرجند: ۳۳، ۲۸۰

بیروت: ۴۵، ۱۳۰، ۱۸۸، ۲۶۰، ۳۴۵، ۳۴۹، ۳۶۶، ۳۶۷، ۴۱۶، ۴۴۹، ۴۵۲، ۵۲۸، ۵۸۹، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۳۵، ۶۵۷، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۳۵

۹۹۷

بیلہ سور: ۵۳۰

بیمارستان ۵۷۲ شیراز: ۶۴۲

بیمارستان آیت الله طالقانی {تهران}: ۴۵۷، ۵۷۷

بیمارستان اکباتان {همدان}: ۱۳۸

بیمارستان امام خمینی {تهران}: ۱۵۹، ۱۶۱، ۲۰۳، ۲۶۸، ۲۴۷، ۵۷۷، ۹۷۳

بیمارستان امام خمینی {همدان}: ۱۳۸

بیمارستان امدادی {بوکان}: ۳۷۷

بیمارستان بیجار: ۷۱۶

بیمارستان پاوه: ۳۷۸، ۷۶۹، ۹۱۱

بیمارستان پای کورشه گران: ۳۷۷

بیمارستان حاجتیه {اصفهان}: ۷۸، ۱۰۰۷

بیمارستان دکتر شریعتی {تهران}: ۹۷۳

بیمارستان دکتر محمد مصدق {زاهدان}: ۲۰۸

بیمارستان رشت: ۲۴۷

بیمارستان سینا {تهران}: ۴۵۷

بیمارستان شهدا {سندج}: ۷۶، ۱۳۶، ۲۳۹، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۸۶، ۹۰۱، ۹۷۱

بیمارستان شیروخورشید {آمل}: ۱۵۴

بیمارستان شیروخورشید سرخ {ارومیه}: ۸۴۵

بیمارستان فخریه {ملایر}: ۱۵۵

بیمارستان قانع {سندج}: ۴۹۸

بیمارستان قصرشیرین: ۵۲، ۳۰۷، ۵۲۹، ۵۵۶، ۵۹۱

بیمارستان مصدق {مشهد}: ۱۴۹

بین النهرین: ۳۶۴

پادگان آموزشی مهرآباد جنوبی: ۷۰۳

پادگان ابوغریب: ۲۳۰

پادگان التاجی: ۲۳۰

پادگان الرشید {بغداد}: ۴۹۰

پادگان بانه: ۳۱۵، ۳۷۵، ۳۷۶، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۷۰، ۵۰۲، ۵۰۳، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۶۴، ۶۸۸، ۷۳۲، ۷۹۲، ۸۴۴، ۸۸۷، ۸۸۸، ۹۰۶، ۹۱۰،

۹۱۱، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۴۴، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۸۸، ۹۸۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۳

پادگان پاوه: ۳۷۶

پادگان پیرانشهر: ۵۰۴

ص: ۱۰۹۹

پادگان پیردر: ۱۹۰

پادگان جلولا: ۱۹۰

پادگان سرپل ذهاب: ۹۲۱

پادگان سردشت: ۱۷۱، ۳۷۷، ۴۷۰، ۷۱۸

پادگان سقز: ۱۷۰، ۱۹۸، ۲۳۹، ۴۶۹، ۵۵۸، ۷۵۲، ۹۸۸، ۱۰۱۱

پادگان سلماس: ۶۹۰

پادگان سمیرم: ۹۴۹

پادگان سنندج: ۷۲، ۲۳۸، ۲۳۹، ۳۱۱، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۸، ۷۶۷، ۸۱۹، ۸۶۷، ۸۸۶، ۹۰۱، ۹۲۴

پادگان عماره: ۴۹۱

پادگان قورتو: ۸۳۹

پادگان مراغه: ۹۱۱

پادگان مریوان: ۴۷۲، ۹۲۷، ۹۴۵

پادگان منظریه: ۴۸۵

پادگان مهاباد: ۷۲، ۷۶۷

پادگان نظامی ابوذر: ۵۲، ۳۰۷

پادگان نیروی دریایی: ۲۱۲، ۸۳۰

پاریس: ۱۲۱، ۲۱۵، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۳۱، ۳۸۶، ۴۴۸، ۵۰۹، ۶۲۵، ۷۴۸، ۷۶۴، ۷۷۷، ۷۸۰، ۸۰۱، ۸۳۶، ۸۵۰، ۸۷۴، ۸۷۵، ۹۵۷، ۹۶۱، ۹۹۶

پاسگاه آبیاری {عراق}: ۶۶۲

پاسگاه آق بلاغ {ارومیه}: ۶۴۱

پاسگاه از گله: ۴۲۲، ۴۶۳

پاسگاه الشهدا {عراق}: ۹۶۷

پاسگاه انتظامی آب شروب {ارومیه}: ۶۴۱

پاسگاه انجیره: ۹۶۷

پاسگاه بازرگان: ۸۶۰

پاسگاه بالاطاق: ۲۶۲، ۷۸۹

پاسگاه باویسی {ایران}: ۲۶۲، ۵۳۰

پاسگاه بجلیه {عراق}: ۶۱۳، ۷۰۷

پاسگاه بچندلو {نقده}: ۲۴۱، ۹۴۵

پاسگاه برج احمدی: ۵۹۱

پاسگاه پرویز: ۵۹۱، ۶۳۷، ۷۳۱

پاسگاه پل چفت {عراق}: ۵۵۷، ۷۸۹، ۷۹۰

پاسگاه پله کانه {عراق}: ۴۲۱

پاسگاه پلیس راه میاندوآب بوکان: ۴۷۲

پاسگاه تکاب: ۱۹۹، ۷۳۴

پاسگاه تک تک مشکی: ۴۲۱

پاسگاه تنگاب: ۱۹۱

پاسگاه تنگاب نو: ۳۰۷، ۳۷۰، ۴۶۳، ۵۲۹، ۵۵۷، ۹۲۲

پاسگاه چاه قلعه: ۹۹۹

پاسگاه چاه نفت موسیان: ۴۲۱

پاسگاه چقاحمام: ۸۸۴، ۸۸۵، ۱۰۰۶

پاسگاه چک سرخ: ۴۲۱

پاسگاه چهارزیر: ۷۸۹

پاسگاه چیلات {ایران}: ۴۶۴، ۱۰۰۶

پاسگاه چیلات {عراق}: ۵۵۵، ۶۳۶، ۱۰۰۶

پاسگاه خان لیلی: ۲۶۲، ۸۸۳

پاسگاه خرنوبیه عراق: ۳۷۱

پاسگاه خسروی: ۵۵۷

پاسگاه خین: ۳۰۸

پاسگاه دراجی [دوراجی] {عراق}: ۲۳۳، ۴۶۴

پاسگاه دراخرما: ۶۶۲

پاسگاه دربندجوق: ۵۵۷، ۵۹۱

پاسگاه درکی: ۷۳۶

پاسگاه درگهان: ۸۵۷

پاسگاه درمله، دروله: ۵۱، ۱۹۱

پاسگاه دزلی {عراق}: ۷۳۶، ۹۴۰

پاسگاه دوآب جلدیان: ۸۸۹

پاسگاه دویرج: ۵۵۵، ۵۹۰

پاسگاه دهلران: ۴۲۱

پاسگاه رباط خان: ۲۸۵

پاسگاه رشیدیہ: ۴۶۴

پاسگاه روستای نجف آباد: ۵۳۸

پاسگاه رهب: ۴۶۴

پاسگاه زیادیه: ۸۳۹

پاسگاه ژاندارمری اشگہ سو: ۷۳۶

پاسگاه ژاندارمری برچک: ۶۵۱

پاسگاه ژاندارمری حیدرآباد: ۸۲۷

پاسگاه ژاندارمری خلتہ: ۷۱۷

پاسگاه ژاندارمری رباط کور: ۶۳۰، ۶۳۱

پاسگاه ژاندارمری سرمیل {کرنند}: ۶۶۲

پاسگاه ژاندارمری سفرحان {جیرفت}: ۱۰۱۵

پاسگاه ژاندارمری ہخامنش: ۴۲۳، ۴۴۲، ۴۴۳

پاسگاه ژاندارمری یکہ شان: ۶۸۶

ص: ۱۱۰۰

پاسگاه سابلہ {عراق}: ۶۳۷، ۷۰۸

پاسگاه سپاہ پاسداران ارومیه: ۶۶۵

پاسگاه سراب نیلوفر: ۸۶۲

پاسگاه سرتک: ۴۹۳

پاسگاه سرفیروز آباد: ۸۶۲

پاسگاه سعدونی: ۲۳۴

پاسگاه سعیدیہ: ۴۶۶۴

پاسگاه سنجوق: ۵۹۱

پاسگاه سیحہ: ۶۶۲

پاسگاه شاہین دژ: ۱۹۹، ۵۵۹، ۹۲۷

پاسگاه شہانی: ۴۹۲

پاسگاه شلمچہ: ۲۳۴، ۴۶۴

پاسگاه شور شیرین: ۴۲۱

پاسگاه شہابی: ۶۶۲

پاسگاه شیب: ۴۶۴

پاسگاه شیخ صلہ: ۴۶۳

پاسگاه صفریہ: ۴۶۴

پاسگاه طارق: ۶۶۲

پاسگاه طاووسیہ: ۵۵۵

پاسگاه فرخ پی: ۲۳۴

پاسگاه فرخ ولی: ۶۱۴

پاسگاه فکه: ۴۶۴، ۵۵۵

پاسگاه قطیبه: ۶۶۲

پاسگاه قلعه سفید: ۴۹۰

پاسگاه قلعه گنج: ۱۰۱۵

پاسگاه قلعه یهودی: ۳۷۰، ۴۶۳، ۵۲۹، ۵۵۷

پاسگاه کروی: ۶۶۲

پاسگاه کلتہ {سردشت}: ۶۴۱، ۷۳۶، ۷۵۳، ۷۹۲، ۸۱۹

پاسگاه کوزران: ۸۶۲

پاسگاه کهنه نو: ۱۹۱

پاسگاه کیلومتر ۲۵ خرمشهر: ۷۰۷

پاسگاه گرده نو: ۵۲۹

پاسگاه گرکنی: ۱۹۱

پاسگاه گرگ {عراق}: ۳۷۰

پاسگاه گریشه: ۶۶۲

پاسگاه گمرک نو {نفتشهر}: ۴۹۱، ۵۲۹، ۵۹۲، ۶۱۳، ۶۶۲، ۶۸۶

پاسگاه مؤمنی: ۱۳۳، ۵۵۵

پاسگاه ماهیدشت: ۸۶۲

پاسگاه مطهری: ۱۰۱۶

پاسگاه معدور: ۶۶۲

پاسگاه ملاشیخ: ۸۸۹

پاسگاه نصریان: ۶۳۶، ۷۰۷

پاسگاه نفت شهر: ۶۳۹

پاسگاه نی خزر: ۴۲۱، ۹۶۷

پاسگاه ولد کشته: ۳۰۷، ۵۵۷، ۹۲۲، ۹۲۳

پاسگاه هشتادان: ۱۰۱۶

پاسگاه یکه شان: ۳۰۷، ۵۵۷، ۵۹۱، ۸۳۹، ۸۸۴، ۹۸۶

پاطاق: ۱۹۱، ۱۰۰۶

پاکستان: ۲۹۵، ۳۴۹، ۴۰۴، ۴۱۰، ۴۵۱، ۴۹۴، ۶۰۸، ۶۲۷، ۶۳۲، ۷۰۵، ۷۴۹، ۷۶۳، ۸۵۷، ۸۹۷، ۹۱۳، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۹۵، ۹۹۷

۱۰۰۵

پالایشگاه آبادان: ۴۲۲، ۴۴۰، ۷۳۷، ۷۶۶

پالایشگاه اصفهان: ۶۷۶

پالایشگاه نفت الدوره بغداد: ۴۱۹

پاوه: ۱۳۹، ۱۹۱، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۴۰، ۲۶۶، ۲۶۷، ۳۱۴، ۳۷۸، ۴۷۱، ۵۳۸، ۵۵۸، ۵۹۵، ۶۱۸، ۶۴۱، ۶۶۵، ۶۸۹، ۶۹۱

۷۱۶، ۷۱۷، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۵۴، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۹۱، ۸۲۳، ۸۴۷، ۸۶۵، ۸۸۸، ۸۸۹، ۹۱۱، ۹۲۷، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۸۹

۹۹۰

پایگاه آبادان: ۴۲۰، ۹۶۹

پایگاه ارتش در ربط: ۳۷۷

پایگاه الشهدا: ۴۲۱

پایگاه انزلی: ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲

پایگاه انگلیسی دبه گو گارسیا (اقیانوس هند): ۲۹۷، ۷۸۴

پایگاه اوکی ناوا {ژاپن}: ۳۷، ۳۴۱، ۳۴۲

پایگاه بابلسر: ۷۰۲

پایگاه بیلوله {عراق}: ۹۰۰

پایگاه جفیر {منامه}: ۴۰۵

پایگاه دریایی خرمشهر: ۸۳۷

پایگاه دزگیر: ۲۴۱، ۹۹۰

پایگاه دوم کوشک نصرت: ۶۳۰

پایگاه دهلران: ۱۳۴، ۴۹۱، ۶۱۳، ۶۳۷

پایگاه رامشتاین {آلمان غربی}: ۳۲۴

پایگاه سوم پشٹیانی نیروی هوایی: ۳۷۶

پایگاه شیراز: ۷۰۲

پایگاه غنا {مصر}: ۲۹۹

ص: ۱۱۰۱

پایگاه فوردبراگ: ۶۲۷

پایگاه کوت: ۹۶۸

پایگاه کولته: ۸۴۴

پایگاه لاکس {پرتغال}: ۲۹۷

پایگاه ناتو {ترکیه}: ۲۹۶

پایگاه نظامی انگلیسی ها در مصیره: ۶۷۸

پایگاه نهم شکاری {بندرعباس}: ۴۸۶، ۶۵۲، ۸۵۷، ۹۵۲، ۱۰۱۵

پایگاه وحدتی {دزفول}: ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۴۲، ۴۴۳، ۹۳۷

پایگاه هوایی الشعیه: ۵۹، ۲۳۳، ۵۳۰

پایگاه هوایی مسیره: ۳۳۰

پایگاه یکم شکاری {پایگاه مادر}: ۷۰۲

پرتغال: ۱۸۵، ۲۹۵، ۲۹۷، ۸۵۴

پکن: ۴۳۹، ۴۶۶، ۴۹۸

پل ابوفلفل: ۴۹۲

پل بستان: ۶۸۵

پل داری زنگنه: ۴۹۳

پل دواب {نوسود}: ۴۷۱

پل ذهاب: ۴۲۲

پل قطور {ارومیه}: ۲۶۶، ۶۴۱

پل قویون [قیوم] {ارومیه}: ۲۴۱، ۶۶۵، ۶۱۸، ۶۹۰

پل نهرحد: ۴۹۲

پل یزدنو {سوسنگرد}: ۹۶۸

پلدختر: ۴۳۳

پلدشت {ماکو}: ۱۰۰۰، ۱۰۰۱

پیرانشهر: ۲۴۰، ۳۰۵، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۱۶، ۵۳۸، ۶۴۱، ۷۷۰، ۸۶۵، ۸۶۷، ۸۸۳، ۹۷۵، ۱۰۲۴

تأسیسات نفتی عین خوش: ۹۸۶

تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز: ۸۱

تایباد {طیبات}: ۸۵۷، ۹۹۹، ۱۰۲۱

تبریز: ۸۱، ۱۵۰، ۱۷۰، ۲۰۵، ۲۴۶، ۳۹۴، ۴۳۵، ۴۷۷، ۵۳۳، ۶۴۳، ۶۹۳، ۷۳۳، ۸۴۹، ۹۰۲، ۹۰۳، ۱۰۱۱

تپه حاجی آباد: ۸۱۸

تپه ربط: ۴۷۰

تپه روسی {سندج}: ۲۳۹

تپه میرآباد {اشنویه}: ۲۴۱

تپه ناصرخان: ۵۵۶

تپه های تک تک مشکی: ۴۶۴

ترکمن صحرا: ۴۴، ۲۱۶، ۲۱۷، ۵۴۰، ۸۶۶، ۹۴۲، ۹۹۳، ۹۹۴

ترکیه: ۱۶۸، ۲۴۲، ۲۷۰، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۴۳، ۳۷۷، ۴۵۱، ۵۳۲، ۶۷۹، ۷۶۳، ۸۲۴، ۸۵۴، ۹۷۵، ۱۰۰۱

ترمینال پارک خزانه: ۶۴۵

تکاب: ۱۹۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۶۴، ۲۶۵، ۳۱۵، ۴۳۳، ۴۷۱، ۴۷۲، ۶۸۹، ۶۹۰، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۸۲۷

تل زعتر: ۳۱۱

تل آویو: ۱۷۲

تمرچین: ۸۳۸

تنب بزرگ: ۴۳، ۴۷، ۱۷۴، ۱۸۹، ۵۴۹، ۷۰۶، ۸۳۶، ۸۳۷، ۹۶۴

تنب کوچک: ۴۳، ۴۷، ۱۷۴، ۱۸۹، ۵۴۹، ۷۰۶، ۸۳۶، ۸۳۷، ۹۶۴

تنسی: ۶۰۳

تنگاب: ۴۹۰

تنگستان: ۶۴۳

تنگه هرمز: ۱۷۴، ۳۶۰، ۳۹۴، ۶۷۹، ۹۶۴

تنگه هوان: ۱۳۴

توکیو: ۶۲، ۱۸۵، ۳۰۱، ۳۴۱، ۳۴۴، ۳۵۰، ۷۰۴، ۸۵۹، ۸۶۰، ۹۱۸، ۹۶۵

تونس: ۲۳، ۳۴۴، ۳۴۶، ۸۱۱

تهران: ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۴۳، ۴۴، ۴۶، ۴۸، ۵۱، ۵۴، ۵۶، ۶۴، ۷۳، ۷۶، ۹۰، ۹۹، ۱۱۴، ۱۲۲،
۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۸، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۶۳، ۱۶۹، ۱۷۲، ۱۸۱، ۱۸۳، ۱۸۵، ۱۹۲، ۲۰۰، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۱۵، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۲۸، ۲۲۹،
۲۳۰، ۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۸، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱،
۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۷، ۲۸۸، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۹، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۶، ۳۲۸، ۳۳۱، ۳۳۵، ۳۳۷، ۳۳۹، ۳۴۱، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۵۰،
۳۵۳، ۳۵۶، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۴، ۳۷۹، ۳۸۶، ۳۹۲، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۱، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۶، ۴۲۳، ۴۲۷، ۴۳۶، ۴۳۸، ۴۴۲،
۴۵۳، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۵، ۴۶۷، ۴۷۲، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۹، ۴۹۶، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۲، ۵۱۹، ۵۲۲، ۵۲۹،
۵۳۶، ۵۳۷، ۵۴۱، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۸، ۵۵۶، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۶، ۵۷۳، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۹۰، ۵۹۳، ۶۰۲، ۶۰۳،
۶۰۴، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۵، ۶۲۸، ۶۳۵، ۶۳۹، ۶۴۳، ۶۴۶، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۵، ۶۵۶،
۶۵۹، ۶۶۴، ۶۷۳، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۹، ۶۸۱، ۶۸۵، ۶۸۷، ۶۸۹، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۷۰۸، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۲۴، ۷۲۷، ۷۳۲،
۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۸، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۵۰، ۷۶۲، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۸۵، ۷۹۱، ۷۹۴، ۸۰۹،
۸۱۱، ۸۱۴، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۳۰، ۸۳۸، ۸۴۶

ص: ۱۱۰۲

۹۳۸، ۹۳۴، ۹۳۰، ۹۲۸، ۹۲۴، ۹۲۳، ۹۱۹، ۹۱۴، ۹۱۲، ۹۰۲، ۸۹۴، ۸۹۱، ۸۸۷، ۸۸۶، ۸۸۵، ۸۸۳، ۸۷۵، ۸۶۴، ۸۵۶، ۸۵۵، ۸۴۸
۱۰۰۸، ۱۰۰۴، ۱۰۰۳، ۹۹۸، ۹۹۷، ۹۹۰، ۹۸۵، ۹۷۸، ۹۷۷، ۹۷۲، ۹۶۴، ۹۶۱، ۹۵۹، ۹۵۶، ۹۵۳، ۹۵۲، ۹۴۹، ۹۴۵، ۹۴۲، ۹۴۱
۱۰۱۵، ۱۰۱۰، ۱۰۰۹

تيله كوه: ۵۳۰

جاده احمدآباد پرويز: ۶۶۲

جاده از گله گرده نو: ۶۶۲

جاده اشنويه عراق: ۸۸۹

جاده اهواز خرمشهر: ۱۳۳

جاده بيچار ديواندره: ۲۶۷

جاده پاتاق سرچقاي: ۷۸۸

جاده تكاب شاهين دژ: ۱۹۹، ۹۹۰

جاده سرپل ذهاب قصرشيرين: ۵۲، ۳۰۷

جاده سقز بانه: ۷۵۲، ۹۱۱

جاده سقز بوكان: ۵۰۳

جاده سنندج كامياران: ۵۳۸، ۱۰۰۹

جاده شلمچه كوشك: ۴۹۰

جاده شيخ صله خان شور: ۳۰۷

جاده قديم حيدرآباد نقده: ۹۱۲

جاده قم تهران: ۴۸۵

جاده كرمانشاه پاوه: ۹۲۷

جاده كامياران سنندج: ۵۰۵

جاده کرمانشاه سنندج: ۷۷، ۷۸، ۷۱۵، ۹۸۸، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸

جاده کرمانشاه قصر شیرین: ۴۸۶

جاده کرند سرپل ذهاب: ۷۸۸

جاده گرده نو باویسی: ۴۲۲

جاده گرده نو از گله: ۸۸۴

جاده مراغه میاندوآب: ۱۰۰۰

جاده مریوان نوسود: ۴۷۱

جاده مهاباد بوکان: ۱۰۰۰

جاده مهاباد میاندوآب: ۳۷۹، ۱۰۰۰

جاده میاندوآب بوکان: ۹۹۰، ۱۰۰۰

جاده نظامی الفاو خور المثنی: ۸۳۸

جاده نفت شهر قصر شیرین: ۲۶۲

جاده نوسود پاوه: ۱۴۰

جاده همدان سنندج: ۱۰۰۹

جراحیه: ۴۹۲

جزیره خارک: ۵۴۲، ۶۵۵

جزیره کرت یونان: ۲۹۶

جزیره لاوان: ۸۱۰، ۸۱۱

جزیره مینو: ۲۶۲، ۳۰۷، ۴۲۲، ۶۳۶، ۸۴۰، ۸۴۱، ۹۳۸

جلدیان: ۸۲۷

جلفا: ۶۲۰

جم جم {اشنویه}: ۲۴۱

جمهوری یمن: ۲۳۰

جنوب لبنان: ۹۹۸

جوانرود: ۴۶۷، ۴۷۱، ۶۸۷، ۸۱۶، ۸۳۸، ۸۸۸، ۸۸۹، ۹۲۷، ۹۸۷

جورجیا: ۳۲۵

جهرم: ۸۹۱

جیرفت: ۱۱۳، ۶۰۱، ۶۵۱، ۶۵۲، ۷۹۵، ۱۰۱۵

چابهار: ۱۱۴، ۱۴۱

چالوس: ۶۲۰

چاه شماره ۸ نفت شهر: ۵۹۲، ۶۶۲، ۶۸۶

چاه های نفت منطقه بیات: ۸۳۹

چغاحمام {چقاحمام}: ۵۱، ۱۹۱، ۲۳۳، ۸۹۹

چکسلواکی: ۹۶۱، ۹۶۳

چهارراه گلوندک: ۶۱۲

چهارکلا: ۲۳۴، ۷۸۹

چهل دختر: ۵۰۵

چین: ۱۶۸، ۴۱۰، ۵۶۲

حاج عمران: ۸۸۳

حاجی آباد: ۲۷۹، ۲۸۰

حجریه: ۲۳۲

حسن آباد ده کل: ۲۶۵

حسینیه ارشاد: ۸۸، ۱۶۲، ۱۶۳

حسینیه جماران: ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۷۸، ۹۷۹

حلیچه: ۸۴۷

حوزه علمیه قم: ۷۹۶

حیرود واسر: ۸۳۷

خانقاه پاوه: ۱۳۹

خانقین: ۲۶۲، ۷۳۱

خان لیلی: ۵۱، ۱۹۲، ۲۳۳

خانه شور {کرمانشاه}: ۲۳۳، ۷۶۶، ۸۸۸

خرم آباد: ۸۴۵، ۹۲۹

ص: ۱۱۰۳

خرمشهر: ۹۵، ۱۳۲، ۱۵۲، ۱۹۲، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۶۸، ۴۹۳، ۵۹۰، ۶۶۸، ۶۸۵، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۷، ۸۳۷، ۸۴۰، ۸۵۹، ۸۸۳، ۹۳۷، ۹۶۸، ۹۸۷

خسروآباد: ۶۳۶

خط لوله گاز مارون ماهشهر آبادان: ۹۸۷

خط آهن اندیمشک اهواز: ۶۸۵

خلیج خوک ها: ۲۳، ۳۴۹، ۴۰۴

خلیج فارس: ۲۰، ۳۷، ۴۱، ۴۳، ۴۷، ۱۲۲، ۱۷۱، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۸۰، ۲۱۶، ۲۶۱، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۱، ۲۹۴، ۳۰۰، ۳۰۲، ۳۳۰، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۹۴، ۴۴۹، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۵۲۲، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۴۶، ۵۴۸، ۵۸۴، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۱۰، ۶۱۴، ۶۵۶، ۶۷۹، ۶۸۰، ۷۰۶، ۷۴۹، ۷۶۴، ۷۸۴، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۳۷، ۸۹۸، ۹۶۱، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۱۰۲۳

خوابگاه خواهران عضو انجمن اسلامی دانشگاه گیلان: ۵۰۸

خوی: ۷۵۴، ۷۷۱، ۹۴۶

خوین: ۷۳۰

خیابان ۱۶ آذر {تهران}: ۶۴۷

خیابان امام خمینی {گنبد کاووس}: ۵۹۶

خیابان طالقانی {تهران}: ۶۴۳

خیابان کمربندی {ارومیه}: ۶۱۸

خیابان کترینگتون: ۵۸۷، ۵۸۸

خیابان مسجد قبا: ۵۹۲

دادگاه پاناما: ۲۵۶

دارالرحمه شیراز: ۶۴۲

دارخور: ۷۶۶

داروخانه شمس: ۴۵۷

دالکان: ۸۱۷

دامغان: ۳۱۰

دانشکده حقوق دانشگاه تهران: ۹۷۳

دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز: ۱۵۰

دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز: ۱۵۶، ۲۰۵

دانشکده حقوق دانشگاه تهران: ۸۶، ۱۵۹

دانشکده خلیج فارس دانشگاه جندی شاپور: ۱۵۲

دانشکده صمدیه لباف بابل: ۱۵۳، ۲۰۶

دانشکده علوم دانشگاه ملی {تهران}: ۶۲۱

دانشکده فنی دانشگاه تهران: ۸۶، ۷۷۲

دانشکده کامپیوتر حسن آباد، مدرسه عالی کامپیوتر {تهران}: ۱۴۹

دانشکده منابع طبیعی گرگان: ۲۴۶

دانشکده مهدی رضایی {مدرسه عالی بازرگانی سابق}: ۱۴۸، ۳۷۹

دانشکده نفت آبادان: ۱۵۲

دانشگاه آذرآبادگان: ۷۹۶

دانشگاه ارومیه: ۲۰۶

دانشگاه اصفهان: ۳۸۰

دانشگاه اهواز: ۱۵۱، ۲۰۸، ۲۶۸، ۳۱۲، ۳۱۷، ۴۷۴

دانشگاه بلوچستان: ۹۱، ۲۰۷

دانشگاه پلی تکنیک تهران: ۲۰۳، ۳۷۹، ۵۰۵، ۶۴۶، ۷۷۲، ۹۴۴

دانشگاه پنجاب: ۳۴۹

دانشگاه تبریز: ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۱۴۴، ۲۰۵، ۲۴۶، ۳۸۰

دانشگاه تربیت معلم: ۱۴۸، ۱۴۹، ۲۰۳، ۳۷۹، ۳۸۲، ۴۷۳

دانشگاه تهران: ۴۶، ۶۵، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۹، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۲، ۱۸۱، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۷، ۲۴۵، ۲۵۱، ۳۰۳، ۳۰۶، ۳۷۹، ۴۷۳، ۶۴۷، ۶۴۸، ۷۱۸، ۷۹۶، ۷۹۷، ۸۰۲، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۵۸، ۹۴۲، ۹۷۲، ۹۷۳

دانشگاه جندی شاپور اهواز: ۲۰۸، ۵۰۷

دانشگاه خالد: ۳۶۵

دانشگاه زاهدان: ۲۰۸، ۷۵۵

دانشگاه سوربن: ۸۹۰

دانشگاه شیراز: ۹۰، ۹۱، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۲۰۵، ۳۸۴، ۵۰۵، ۵۰۷، ۶۲۱

دانشگاه صنعتی آریامهر {دانشگاه صنعتی شریف}: ۵۰۵، ۵۰۶، ۶۴۶

دانشگاه صنعتی اصفهان: ۲۸۰

دانشگاه علامه طباطبایی: ۱۴۸

دانشگاه علم و صنعت: ۸۲، ۱۴۸، ۳۷۹

دانشگاه فارابی: ۲۰۴

دانشگاه گیلان: ۹۱، ۹۲، ۱۵۲، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۵۲، ۳۱۷، ۳۸۰، ۵۰۸، ۶۲۰، ۶۲۱

دانشگاه متحدین، مدرسه عالی دختران {دانشگاه الزهرا}: ۱۴۸، ۶۴۶

دانشگاه مشهد: ۳۸۰، ۵۰۷

دانشگاه ملی {شهید بهشتی}: ۱۴۸، ۲۰۴، ۳۷۹، ۶۲۱، ۷۷۳، ۷۹۶

دانشگاه نفت {آبادان}: ۲۰۸

دانمارک: ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۲۷، ۳۰۱، ۸۵۴

دبستان مهدی زاده {قصرشیرین}: ۸۸۴

دبیرستان اقبال لاهوری {آباده}: ۱۵۵

دبیرستان امام خمینی {آمل}: ۱۵۴

دبیرستان انقلاب {ملایر}: ۹۰، ۱۵۵

در بند بلوله عراق: ۵۳۰

درگان: ۶۰۱

درگز: ۱۴۲، ۱۴۳

ص: ۱۱۰۴

درمانگاه دایار: ۶۸۶، ۸۶۲

درمانگاه شیخ مصطفی: ۸۶۲

درمانگاه قوچمی: ۸۶۲

دره ازگله: ۷۱۳

دره ژاور {کردستان}: ۶۸۷

دره سوسنگرد: ۴۴۲

دره قاسملو: ۲۶۶، ۲۶۷، ۳۱۲، ۵۰۴، ۵۳۸، ۶۴۱، ۷۹۳

دره قطور {ارومیه}: ۶۴۱

دره قیزکریبی {شاهین دژ}: ۱۹۹

دره ماه داغی {ارومیه}: ۴۷۲

دره خان {ارومیه}: ۶۴۱

دریای خزر: ۲۲۹، ۴۵۳

دریای سرخ: ۶۷۹، ۷۸۴

دریای عرب: ۶۷۹

دریای عمان: ۳۲۷، ۳۵۵، ۴۸۶، ۹۶۴، ۹۶۵

دریای مدیترانه: ۲۹۶

دزفول: ۹۶

دشت آزادگان: ۴۲۳، ۶۸۵، ۹۲۰

دشت ده آب {قصرشیرین}: ۴۲۲

دشت ذهاب: ۲۶۲، ۸۸۴، ۹۲۱

دشت کوند غرب: ۹۳۷

دشت میشان {ميسان}: ۵۳۱، ۷۳۰

دشتستان: ۶۴۳

دمشق: ۵۴، ۶۲، ۳۵۲، ۳۹۴، ۴۱۶، ۵۲۷

دوآب: ۷۹۳

دوراهی تکاب قوجه: ۷۳۵

دوراهی نوسود پاوه: ۷۳۶

دوسلق: ۸۸۲

دولتو: ۳۱۲، ۵۳۸

ده کلوت: ۶۵۳

دهگلان: ۶۹، ۱۳۸، ۱۳۹، ۲۴۰، ۲۶۵، ۳۱۴، ۵۳۸، ۷۱۵، ۱۰۰۹

دهلران: ۳۶۹، ۴۲۴، ۴۶۱، ۴۹۱، ۴۹۴، ۵۳۰، ۶۱۳، ۶۳۶، ۶۶۰، ۷۰۹، ۷۶۷

دهلیم: ۵۵۶

دهلی نو: ۴۵۲

دیری فارم: ۲۳۰

دیواندره: ۷۴، ۴۷۱، ۴۷۲، ۵۰۲، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۸۷، ۷۱۶، ۷۵۲، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۶۴، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹

دیوانیه: ۴۹۰

راژان {ارومیه}: ۲۴۱، ۲۶۷، ۳۱۶، ۴۳۲

رأس الخیمه: ۴۳، ۵۴۹

راولپندی: ۴۶۱، ۴۹۴

رباط بادام: ۲۷۹، ۲۸۰

رباط پشت بادام: ۲۷۸

رباط خان: ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۳۹۹، ۵۸۱

ربط: ۳۷۷، ۶۴۱

رشت: ۹۱، ۹۲، ۱۵۲، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۵۱، ۲۶۸، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۸۰، ۵۰۸، ۵۳۳، ۵۷۵، ۸۳۲

رفسنجان: ۶۷، ۴۳۱، ۸۹۱

رم {ایتالیا}: ۴۸۴، ۷۸۵، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳

رودبار جیرفت: ۷۹۵

رودخانه الوند: ۹۲۲

رودخانه درود: ۸۴۵

رودخانه صبحانیه: ۴۶۴

رودخانه قشلاق: ۹۵۵

رودزیا: ۱۷۱

رودسر: ۵۹۶

روستای آران {سنندج}: ۴۶۶

روستای آغاجاری: ۲۰۰

روستای آق دگیش {ترکمن صحرا}: ۹۹۳، ۹۹۴

روستای آق بلاغ {ارومیه}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای آلاگوز {ارومیه}: ۸۸۹

روستای ابراهیم آباد {دیواندره}: ۹۰۹

روستای ابراهیم آباد {سقز}: ۹۰۹

روستای احمدآباد {تکاب}: ۷۳۵

روستای اشک سر: ۱۷۱

روستای اشگه سو {آذربایجان غربی}: ۷۳۶

روستای اعداع {کرمانشاه}: ۴۶۴

روستای البقریه {سوسنگرد}: ۹۶۸

روستای امین آباد {تکاب}: ۷۳۴

روستای اوربان {سلماس}: ۶۹۰

روستای بارانداز {ارومیه}: ۸۴۵

روستای بالانج {ارومیه}: ۷۹۳

روستای بربران {ارومیه}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای بند {ارومیه}: ۲۶۷

ص: ۱۱۰۵

روستای بوئین {بانہ}: ۹۴۴

روستای بین کورہ: ۲۳۴

روستای پارا {میان دو آب}: ۶۱۸

روستای پرویز {قصر شیرین}: ۶۳۷

روستای پرویز خان {عراق}: ۷۳۱

روستای تازہ آباد {پاوہ}: ۱۳۹، ۷۶۹، ۹۲۷

روستای تشت آستر: ۹۸۶

روستای تنگاب نو {کرمانشاہ}: ۵۲، ۱۹۰، ۹۲۲

روستای تورگہ میان {باینگان}: ۱۹۲

روستای تومتر {ارومیہ}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای چشمہ نزار {جوانرود}: ۴۷۷

روستای چوریک {سندج}: ۴۶۷

روستای چیلانہ سفلی {پاوہ}: ۹۹۰

روستای چیلانہ علیا {پاوہ}: ۹۹۰

روستای حسن آباد {تکاب}: ۷۳۴، ۹۰۱

روستای حصار {ارومیہ}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای حیادر {سوسنگرد}: ۹۶۸

روستای خانقاہ {پاوہ}: ۵۳۸

روستای درچہ کلماران {اصفہان}: ۸۹۴

روستای دوریسان {پاوہ}: ۵۳۸

روستای دیدان {ارومیه}: ۸۴۵

روستای رشیند {سنندج}: ۴۶۷

روستای زیران {جوانرود}: ۴۷۷

روستای ساروق {تکاب}: ۷۳۵

روستای ساری قمیش {میاندوآب}: ۹۹۰

روستای سعیدیه {ایران}: ۴۶۴

روستای سید محمود: ۸۸۳

روستای سیلان {ارومیه}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای شیطط: ۸۸۲

روستای شورجه {میاندوآب}: ۶۹۰

روستای شیخ مصطفی {اسلام آباد}: ۷۸۹

روستای شیطان آباد {ارومیه}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای عبدالله میر {خوزستان}: ۴۹۲

روستای عبدنور: ۸۸۳

روستای علی مهر {عراق}: ۷۳۱

روستای غازان کندی {تکاب}: ۷۳۴

روستای قاسم لو {ارومیه}: ۷۹۳، ۸۴۵

روستای قزل قیش {شاهین دژ}: ۲۴۱

روستای قشلاق {پاوه}: ۷۳۵، ۷۶۸

روستای قلاتان {نقده}: ۵۰۴

روستای کرجو {سنندج}: ۹۸۷

روستای کانیان {سلماس}: ۶۹۰

روستای کدخدای حسن کومک: ۷۰۸

روستای کردینا: ۶۹۰

روستای کوچیا، کوکیا {ارومیه}: ۸۴۵، ۷۹۳

روستای گاگل {مریوان}: ۴۶۷

روستای گلال {پاوه}: ۶۱۸، ۵۵۹

روستای گرسدیف {قصرشیرین}: ۹۲۳، ۹۲۲، ۵۲

روستای گرمک {کرمانشاه}: ۴۶۴

روستای گزین {قصرشیرین}: ۴۲۲

روستای گلال، گلان {پاوه}: ۹۲۷، ۵۳۸، ۳۷۸

روستای گنجی {قروه}: ۱۳۹، ۱۳۸

روستای گنجینه: ۸۸۳

روستای لاوان {پاوه}: ۹۹۰

روستای لوکه {بیجار}: ۷۵۲

روستای مؤمن آباد {رفسنجان}: ۴۳۱

روستای امام ابراهیم {ارومیه}: ۸۴۵، ۷۹۳

روستای مبارک آباد {ارومیه}: ۸۴۵، ۷۹۳

روستای محمودآباد: ۸۴۵، ۷۹۳، ۶۸۶، ۵۵۹

روستای مزیدی {پاوه}: ۵۵۹، ۳۷۸، ۲۶۷، ۱۳۹

روستای مولا {میان‌دوآب}: ۹۹۰

روستای میرآباد {سردشت}: ۵۵۹

روستای میرآباد {نقده}: ۳۱۲

روستای میرا اولی {پاوه}: ۹۹۰

روستای نبی‌کندی {تکاب}: ۷۳۵

روستای نجف‌آباد {بیجار}: ۱۹۹

روستای نوبهار {بیجار}: ۳۱۴، ۲۶۷

روستای نوریاب {پاوه}: ۵۳۸، ۲۴۰، ۱۳۹

روستای نیریز خاتون {دیواندره}: ۹۰۹

روستای ویرا: ۵۳۸

روستای ویره‌کوه {سنندج}: ۴۶۷

روستای یزدکان {سلماس}: ۶۹۰

روسیه: ۶۰۵، ۶۹۱

رومانی: ۹۶۱، ۹۶۳، ۹۸۳

ص: ۱۱۰۶

رهاال: ۷۷۱

زابل: ۹۹۹

زامبیا: ۱۷۱

زاهدان: ۷۵۵، ۵۷۴، ۴۸۶، ۲۰۷، ۹۴

زرباطیه: ۲۳۳

زرینه رود: ۱۰۰۰

زلاندنو: ۳۹۲

زنجان: ۱۰۰۰، ۸۴۲، ۸۲۶، ۸۲۵، ۷۳۳، ۲۳۷، ۱۶۸، ۱۵۳

زندان اوین: ۷۳۸

زندان بعقوبه {عراق}: ۵۴

زندان سلیمانیه {عراق}: ۶۶۱

زندان عادل آباد {شیراز}: ۱۵۶

زندان قصر: ۸۷۴

زوریخ: ۶۰۲

زه چلود {سیستان و بلوچستان}: ۶۰۱

زیمبابوه: ۱۷۱

زیوه: ۲۴۱

ژاپن: ۴۰۴، ۴۰۱، ۳۹۲، ۳۵۰، ۳۴۴، ۳۳۹، ۳۰۲، ۳۰۱، ۲۵۸، ۲۵۶، ۲۲۹، ۲۲۷، ۱۸۶، ۱۸۵، ۱۸۴، ۱۷۲، ۱۷۱، ۱۲۷، ۱۲۶، ۶۲، ۲۱

۴۱۰، ۴۸۳، ۴۸۸، ۵۱۴، ۵۴۲، ۵۷۰، ۶۰۳، ۶۷۴، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۲۷، ۷۶۲، ۷۸۶، ۸۶۰، ۹۱۸، ۹۳۴، ۹۶۵، ۱۰۰۳

ژنو: ۹۸۵، ۶۷۶

سابله: ۷۰۸

ساختمان انجمن جوانان مسلمان ملایر: ۶۹۱

ساختمان جهاد سازندگی: ۲۵۲، ۲۴۷، ۹۲

ساختمان حزب توده اراک: ۱۵۳

ساختمان دادگاه آبادان: ۲۳۴

ساختمان دانش سرای عشایری: ۱۵۶

ساختمان دفتر دانشجویان پیش گام {تهران}: ۸۰۲

ساختمان رادیو تلویزیون بصره: ۹۶۸

ساختمان رادیو تلویزیون سنندج: ۴۹۹، ۴۳۰، ۴۲۵، ۱۹۶، ۱۹۵، ۱۳۷، ۱۳۶

ساختمان سازمان مجاهدین خلق ملایر: ۶۹۲

ساختمان سپاه پاسداران شاهین دژ: ۵۵۹

ساختمان ستاد جهاد سازندگی: ۲۴۶

ساختمان مرکز بهداشت سابق دانشگاه تهران: ۱۵۹، ۸۶

ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز: ۸۱

ساری: ۱۰۱۵، ۵۷۶

سان آنتونیو: ۴۸۴، ۴۴۸

ساوه: ۹۲۹

سد ارس: ۱۰۰۱

سد بوکان: ۷۷۲

سد قشلاق {سنندج}: ۹۵۵

سد مهاباد: ۵۰۰

سراب قامیش: ۱۳۵

سراب قره بلاغ: ۸۶۲

سراب: ۸۴۹

سرپل ذهاب: ۵۲، ۲۳۳، ۲۶۲، ۴۲۲، ۴۹۳، ۷۰۸، ۸۸۴، ۹۰۰

سرتنگ: ۷۶۶

سرخ دیزه: ۷۸۸

سردشت: ۱۷۰، ۱۷۱، ۲۴۰، ۳۰۵، ۳۱۵، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۵۵۸، ۵۵۹، ۶۴۱، ۶۶۵، ۶۹۰، ۶۹۱، ۷۱۷، ۷۳۵،

۷۳۶، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۷۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۸۴۴، ۸۸۸، ۹۴۳، ۹۴۴، ۱۰۲۴

سفارت الجزایر در واشنگتن: ۲۹۴

سفارت امریکا در بیروت: ۱۲۹، ۶۱۱

سفارت امریکا در تهران {لانه جاسوسی}: ۲۴، ۳۶، ۵۸، ۸۹، ۹۰، ۱۶۲، ۱۸۲، ۲۰۲، ۲۱۴، ۲۱۹، ۲۳۲، ۲۵۰، ۲۷۹، ۲۸۹، ۲۹۰،

۳۰۱، ۳۰۶، ۳۲۲، ۳۲۶، ۳۲۹، ۳۳۷، ۳۴۱، ۳۴۸، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۶، ۳۹۲، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۷، ۴۱۰، ۴۴۰، ۴۵۱، ۴۸۲،

۴۸۵، ۵۱۱، ۵۱۹، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۸۲، ۶۲۷، ۶۴۳، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۸۴، ۷۱۸، ۷۲۸، ۷۶۲، ۷۷۴،

۷۸۸، ۸۰۱، ۸۱۰، ۹۰۷، ۹۱۴، ۹۸۴

سفارت امریکا در قاهره: ۲۹۹

سفارت امریکا در لندن: ۳۵۰

سفارت انگلیس در تهران: ۲۹۷، ۵۵۳، ۶۰۶، ۸۸۱

سفارت ایران در آنکارا: ۱۲۹

سفارت ایران در ابوظبی: ۵۲۶، ۵۵۰

سفارت ایران در بغداد: ۳۳۱

سفارت ایران در بن: ۱۲۵

سفارت ایران در توکیو: ۲۵۸

سفارت ایران در لندن: ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۴۷، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸،
۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۹۴، ۶۹۸، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۲۸،
۷۲۹، ۷۴۱، ۷۶۲، ۷۶۴، ۷۸۷، ۸۳۶، ۸۵۸، ۸۸۱، ۸۸۲، ۹۰۰، ۹۱۹، ۹۵۳

سفارت ایران در مسکو: ۱۸۵

ص: ۱۱۰۷

سفارت ایران در وین: ۲۷۰، ۳۸۵

سفارت بلژیک در بغداد: ۴۶۲

سفارت ترکیه در تهران: ۲۷۰

سفارت تونس در تهران: ۸۱۱، ۸۵۹، ۹۶۷

سفارت سوئیس در تهران: ۲۹۴، ۴۸۴، ۹۶۲

سفارت سوریه در تهران: ۱۱۳، ۵۶۰

سفارت عراق در تهران: ۶۲، ۴۱۶

سفارت عراق در کویت: ۴۹۰

سفارت عراق در لندن: ۷۶۴

سفارت کوبا در تهران: ۶۳۲

سفارت لیبی در تهران: ۴۱۵

سفارت مصر در تهران: ۴۱۵

سقز: ۶۷، ۱۳۵، ۱۴۰، ۱۹۸، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۹۳، ۳۰۹، ۳۱۵، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۶۹، ۴۷۱، ۵۰۱،
۵۰۲، ۵۰۳، ۵۱۶، ۵۳۴، ۵۳۷، ۵۵۸، ۵۹۴، ۵۹۵، ۶۱۹، ۶۴۰، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۹۱، ۷۵۲، ۷۵۴، ۷۹۱، ۸۲۶، ۸۴۷، ۸۶۵، ۸۶۷، ۹۱۰،
۹۱۲، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۴۴، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۵، ۹۸۹، ۱۰۱۱

سلماس: ۶۸۹، ۶۹۰

سلیمانیه: ۳۰۸، ۵۵۵، ۶۱۳، ۸۸۳

سمنان: ۱۵۳، ۲۰۷، ۱۰۰۹

سمیرم: ۷۳۸، ۹۴۸

سنگاپور: ۳۳۶

سنندج: ۱۷، ۱۸، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۹، ۹۴، ۱۰۱، ۱۰۵، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷

۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۶۱، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۱۷، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۵۰، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۹، ۳۶۱

۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۸، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۶۱، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۱، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۱۶، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۵۷، ۵۶۰، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۹۱، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۳۲، ۷۳۵، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۴، ۸۰۲، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۵، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۸، ۸۹۱، ۸۹۳، ۹۰۰، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۱۰، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۷، ۹۳۸، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۷، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۷۱، ۹۷۵، ۹۸۷، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۲۴

سوئد: ۸۵۹

سوئیس: ۳۰۱، ۵۱۴، ۹۶۰، ۹۶۱

سوریه: ۵۳، ۵۴، ۶۲، ۱۳۰، ۲۱۶، ۲۶۰، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۴۹، ۳۵۱، ۴۱۶، ۴۸۹، ۵۳۲، ۵۸۴، ۸۲۴، ۹۱۳، ۹۶۱، ۹۹۷، ۱۰۲۲

سوسنگرد: ۴۲۰، ۴۵۷، ۹۶۸

سومار: ۳۶۹، ۴۲۰، ۴۶۱، ۶۱۲، ۷۶۷

سویگل تپه {مهاباد}: ۱۰۰۰

سه جزیره {جزایر سه گانه، سه جزیره عربی، جزایر خلیج فارس}: ۴۲، ۴۳، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۱۳۰، ۱۷۴، ۱۸۸، ۲۱۶، ۲۳۰، ۸۳۷

سه راه شهید محسن کاشانی، شاه عباس سابق {مشهد}: ۵۹۶

سه راهی دهگلان: ۹۴۰

سه راهی دیواندره: ۲۶۷

سه راهی سقز: ۹۵۵

سه راهی فیض آباد: ۸۱۷

سه راهی قصر شیرین به ملاوی: ۴۸۶

سه راهی نقده به مهاباد: ۱۰۲۴

سیه عراق: ۸۴۱

سیرجان: ۷۵۴

سیلوانا {ارومیه}: ۲۴۰، ۲۴۱، ۴۷۱، ۴۷۲، ۹۹۰

سینما رکس: ۵۷۶

سینما شهر تماشای کرمانشاه: ۷۵۷

سینما نادر: ۴۵۷

شادگان {اهواز}: ۳۶۹، ۴۹۱

شارجه: ۴۳، ۵۴۹

شاهرود: ۱۵۵، ۵۰۵، ۸۹۱

شاهین دژ: ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۶۴، ۳۷۸، ۴۳۳، ۴۷۱، ۴۷۲، ۵۵۸، ۵۵۹، ۶۴۱، ۸۲۶، ۸۲۷، ۹۱۱، ۹۲۷، ۱۰۰۰

شهرانی: ۴۶۴

شریف آباد: ۵۹۲، ۸۱۸

شط علی: ۴۲۳

شطیط: ۱۳۰، ۱۶۰

شعبیه: ۴۹۱

شلمچه معاویه: ۸۳۷

شلمچه: ۳۷۰، ۴۹۳، ۷۰۷، ۷۳۱

ص: ۱۱۰۸

شمیرانات: ۹۷۸، ۹۷۹

شوروی: ۲۶، ۳۱، ۴۱، ۴۲، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۲۸، ۱۶۶، ۱۷۱، ۱۷۳، ۱۷۵، ۱۸۴، ۱۸۵، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۴، ۲۵۵، ۲۵۹، ۲۷۱، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۲، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۷، ۳۶۲، ۳۶۴، ۳۸۷، ۴۳۹، ۴۴۹، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۶۳، ۴۸۹، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۴۸، ۵۵۵، ۵۶۲، ۵۷۵، ۶۱۰، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۳۳، ۶۷۴، ۶۷۷، ۶۷۹، ۶۸۰، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۲۸، ۷۴۹، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۴۸، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۹۸، ۹۱۳، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۵۹، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۶، ۹۸۲، ۹۸۴، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹

۱۰۲۰، ۱۰۲۱

شوش: ۴۸۶، ۸۸۲

شوط {ماکو}: ۱۰۰۱

شهر الرمیته: ۴۵۶

شهرک مهدیه {سرپل ذهاب}: ۸۶۲

شیخ سعد: ۶۱۳

شیراز: ۹۰، ۱۴۷، ۱۵۵، ۱۵۷، ۱۶۹، ۲۰۵، ۲۳۷، ۵۳۳، ۵۷۳، ۶۲۱، ۶۳۱، ۶۴۲، ۷۰۳، ۷۱۶، ۹۰۶

شیلی: ۲۱۳، ۵۴۷، ۹۴۹

صحرای سینا: ۹۹۸

صخراک: ۳۷۰

صلوات آباد: ۲۴۰، ۶۶۴، ۷۱۱

صنعا: ۲۳۰

صور: ۲۶۲

صیدا: ۲۶۲

طیس: ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۱۱۸، ۲۵۷، ۲۷۲، ۲۷۵، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۷، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۸، ۳۰۳، ۳۱۳، ۳۲۴، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۵، ۳۳۷، ۳۴۱، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۶۵، ۳۸۵، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۳، ۴۰۵، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۱، ۴۸۲، ۴۸۴، ۴۸۵، ۵۱۱، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۵، ۵۴۶، ۵۸۲، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۲۶، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۳

۶۷۴، ۶۷۵، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۱۰، ۸۱۰، ۸۵۶، ۸۷۶

طرابلس {لیبی}: ۱۰۲۲، ۱۰۲۳

طلایه: ۴۹

عباس آباد {سندج}: ۷۱۱

عدن: ۲۳۰

عراق: اکثر صفحات

عربستان سعودی: ۴۰، ۵۳، ۱۲۷، ۱۷۳، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۲۲۷، ۳۴۸، ۳۶۴، ۴۱۰، ۴۲۰، ۵۵۴، ۶۱۰، ۶۵۶، ۶۷۸، ۶۸۰، ۷۰۹، ۷۲۴،

۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۴، ۸۳۶، ۹۵۶، ۱۰۰۵

علی غربی: ۴۶۴، ۶۱۳

عمارہ: ۱۳۱، ۴۱۹، ۴۹۴

عمان: ۵۳، ۱۷۳، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۳۰، ۳۶۰، ۳۶۲، ۵۵۴، ۶۲۷، ۶۲۹

عناجہ: ۴۹۲

فاو: ۳۷۰، ۴۲۱، ۵۳۰، ۶۵۹، ۶۶۰، ۷۶۵، ۸۳۸، ۸۶۰، ۹۳۷

فدایہ: ۸۳۷

فرانسہ: ۲۱، ۳۴، ۴۰، ۱۲۱، ۱۷۱، ۱۷۵، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۱۵، ۲۸۳، ۳۰۱، ۳۴۲، ۴۰۳، ۴۸۸، ۵۲۷، ۵۳۸، ۵۷۰، ۵۸۶، ۶۲۶، ۶۵۵، ۷۶۴،

۷۸۰، ۷۸۶، ۸۱۵، ۸۳۶، ۸۷۴، ۹۱۷، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۶۱، ۱۰۲۲

فرود گاہ آبادان: ۲۶۲، ۶۳۷، ۸۳۷

فرود گاہ آنکارا: ۷۶۲، ۷۶۳

فرود گاہ اسلام آباد: ۸۹۷

فرود گاہ بغداد: ۶۳، ۴۱۷

فرود گاہ توکیو: ۶۲، ۸۶۰

فرودگاه دمشق: ۳۵۱

فرودگاه زاهدان: ۴۸۵

فرودگاه سنندج: ۶۹، ۷۰، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۹۵، ۱۹۷، ۲۳۸، ۲۵۰، ۳۱۱، ۳۷۵، ۴۲۵، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۹۹، ۶۱۶، ۶۸۷، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۳، ۸۱۸، ۸۶۸، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۳۸

فرودگاه شعیبیه: ۸۳۷

فرودگاه شیرینو: ۶۳۲

فرودگاه کوت: ۵۹، ۹۶۸

فرودگاه لاتینا {رم}: ۲۹۷

فرودگاه لاوان: ۸۱۰

فرودگاه لیبی: ۱۰۲۲

فرودگاه مهرآباد: ۱۸۱، ۳۳۶، ۴۸۵، ۵۸۱، ۵۸۳، ۵۸۴، ۷۰۲، ۷۲۴، ۸۹۷، ۸۹۸

فرودگاه نظامی فاو: ۵۹، ۵۳۰

فرودگاه هیتروی {لندن}: ۴۸۴، ۴۸۵

فرودگاه یزد: ۳۹۵، ۵۸۱

فسا: ۶۶۸

فلسطین: ۲۳، ۱۱۲، ۲۱۶، ۲۳۲، ۲۶۰، ۳۱۱، ۳۴۵، ۳۶۴، ۴۹۵، ۵۱۵، ۶۱۰، ۶۳۲، ۶۳۷، ۸۴۹، ۸۷۸، ۸۹۵، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۶، ۹۸۴، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸

ص: ۱۱۰۹

فلوریدا: ۳۲۵، ۳۹۵، ۶۰۳

فوردبراگ {کارولینای شمالی}: ۳۹۵، ۶۲۷

فهرج {کرمان}: ۱۰۱۵

فیروزآباد {فارس}: ۷۵۴، ۸۲۹، ۸۹۴، ۸۹۵

فیلاذلفیا: ۷۴۹

قائم شهر: ۲۰۷، ۵۷۵، ۵۷۶

قادیسیه: ۶۳۷

قاهره: ۳۰۰، ۳۹۹، ۶۲۷، ۶۵۹

قروه: ۶۹، ۱۳۸، ۱۳۹، ۲۴۰، ۲۶۵، ۳۱۴، ۷۵۴، ۸۱۸، ۱۰۰۹

قره داغ {سلیمانیه}: ۴۱۹، ۸۹۹

قره قویون {ماکو}: ۱۰۰۰

قره کورپوسی: ۲۶۴

قزوین: ۲۴۲، ۲۶۷، ۵۳۳، ۱۰۰۰

قصر شیرین: ۵۱، ۵۲، ۵۸، ۶۳، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۶۲، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۲۲، ۴۹۰، ۴۹۳، ۵۲۹، ۵۵۶، ۵۵۷، ۶۱۳، ۶۴۳، ۶۶۲، ۶۸۶،

۷۳۱، ۷۸۸، ۷۸۹، ۸۱۶، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۸۴، ۹۰۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۸۶

قطر: ۳۴۹، ۴۹۰، ۵۲۶، ۶۰۴، ۷۲۴، ۱۰۲۳

قفقاز: ۴۵۳

قلانی بمو: ۱۹۰

قلعه سفی: ۵۹۱

قلعه سفید: ۷۳۱

قم: ۴۶، ۵۴، ۶۳، ۶۷، ۲۳۱، ۳۰۳، ۳۱۰، ۳۲۳، ۳۳۱، ۳۶۵، ۳۹۴، ۴۳۱، ۴۳۵، ۴۴۱، ۴۵۶، ۴۸۵، ۵۳۳، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۳۰، ۶۳۵، ۷۸۰، ۸۹۱، ۹۵۳، ۹۷۷، ۱۰۱۶

قوری قلعه: ۷۳۵

قوشچی: ۳۷۹، ۶۹۰

قهوه خانه کوئچ: ۱۰۱۰

کارخانه برق قصر شیرین: ۹۰۰، ۹۸۶

کتابخانه اسلامی سنندج: ۱۰۰۷

کمپ کارگران شرکت نفت: ۱۰۰۶

کابل: ۴۵۳، ۹۱۳، ۹۹۸

کاخ پذیرایی سبمان: ۴۹۰

کاخ سفید: ۲۶، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۷، ۱۲۴، ۱۸۰، ۱۸۲، ۲۲۴، ۲۷۲، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۸۱، ۲۸۳، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۷، ۳۳۷، ۳۳۹، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۹۲، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۴۸، ۴۵۰، ۴۵۳، ۵۱۳، ۵۴۶، ۵۴۷، ۶۲۶، ۶۵۴، ۷۸۵

کاخ نخست وزیری: ۴۵۹

کارخانه غنی سازی اورانیوم: ۷۸۰

کارخانه میتسویی ژاپن: ۷۰۴

کارخانه نساجی مازندران: ۵۷۵

کارولینای جنوبی: ۳۲۵، ۴۴۸

کارولینای شمالی: ۳۲۵، ۳۹۵، ۶۷۵

کاشان: ۶۷، ۳۱۰، ۴۳۱، ۸۹۱

کاظمین: ۴۱۹، ۴۶۱، ۶۳۷

کامیاران: ۷۷، ۷۸، ۱۹۹، ۲۴۲، ۵۳۸، ۵۷۶، ۷۱۵، ۷۱۶، ۸۸۶، ۹۰۱، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۸۸، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹

کانادا: ۱۸۴، ۲۵۸، ۴۱۰، ۸۵۴

کانال بغداد: ۸۶۰

کانی گوهر: ۴۷۷

کپنهاک: ۲۲۷، ۳۰۳

کتابخانه دانشگاه تهران: ۱۴۲

کتاب فروشی برهانی: ۶۲۰

کریلا: ۴۱۹، ۴۶۱، ۵۳۱، ۶۵۹

کردستان عراق: ۶۴، ۱۲۹، ۱۳۲، ۲۳۱، ۳۸۷، ۴۹۵، ۶۶۵، ۸۲۵

کرکوک: ۱۳۲، ۲۶۱، ۳۰۸، ۸۸۳

کرمان: ۲۸۵، ۵۳۳، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۶۹

کرمانشاه {باختران}: ۵۱، ۶۳، ۹۱، ۱۱۴، ۱۳۹، ۱۴۱، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۷۰، ۱۹۱، ۲۰۷، ۲۳۵، ۳۱۴، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۶، ۳۷۸، ۴۲۶، ۴۳۳، ۴۹۰، ۵۰۰، ۵۶۰، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۹۳

۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۹، ۶۴۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۸۷، ۷۱۶، ۷۵۰، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۶۶، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۸۸، ۸۱۶، ۸۱۹، ۸۴۹، ۸۶۲، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۱۱، ۹۲۴، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۸۷، ۱۰۰۹، ۱۰۱۵

کرملین {کاخ ریاست جمهوری شوروی}: ۴۶۶، ۴۹۸، ۹۶۳

کره شمالی: ۱۲۵

کلات روخرناسخان: ۵۹۱

کلانتری ۱۳ تهران: ۶۴۳، ۷۰۸

کلانتری ۱۹ تهران: ۵۶۹

کلانتری ۴ تهران: ۹۷۶

کلیسای سنت سرکیس: ۲۷۰

کنارک: ۱۴۱

کنداب: ۸۱۶

کنسولگری امریکا در تبریز: ۵۷۳

کنسولگری امریکا در مونیخ: ۴۸۸

کنسولگری امریکا در هامبورگ: ۳۵۰

ص: ۱۱۱۰

کنسولگری ایران در استانبول: ۱۲۹

کوبا: ۴۰۲، ۶۳۲

کوت {عراق}: ۴۶۴، ۴۹۰، ۴۹۱

کوزران {اسلام آباد}: ۶۸۶، ۷۸۹

کوی سنجق: ۱۳۲

کویت: ۲۳، ۴۰، ۵۳، ۱۳۰، ۳۴۶، ۴۸۹، ۴۹۰، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۳۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۸۴، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۱۰، ۶۳۵، ۶۵۶، ۶۷۶

۶۷۸، ۶۸۰، ۷۲۴، ۸۳۷، ۹۳۶، ۹۶۰، ۱۰۲۳

کویر لوت: ۲۳، ۲۷۸، ۴۰۴، ۴۰۵

کهنوج: ۶۵۲

گاومیش آباد {کوت عبدالله}: ۴۹۲

گاوداری ارتش در آذربایجان غربی: ۲۴۱

گردنه خان {بانہ}: ۷۱۳، ۹۱۱

گردنه دارساوین {سردشت}: ۱۷۰

گردنه صلوات آباد {سنندج}: ۲۶۵، ۳۱۴، ۳۷۴، ۴۶۷، ۵۵۷، ۶۶۳، ۶۸۷، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۳۲، ۷۵۰، ۷۹۱، ۱۰۰۹

گردنه مروارید {باختران}: ۱۷۰، ۷۱۱، ۹۴۰

گردنه هانی بره {کرمانشاه}: ۹۸۷

گرده نو: ۷۶۶، ۸۸۴

گرگان: ۱۵۳، ۱۰۱۵

گرمک {ایران}: ۸۳۹

گلپایگان: ۹۲۶

گنبد؛ {گنبد کاووس}: ۸۲ ۸۶ ۱۵۸، ۲۴۹، ۵۶۸، ۵۷۷، ۸۷۶، ۹۹۳، ۱۰۱۵

لانک بیچ کالیفرنیا: ۳۲۵

لبنان: ۲۳، ۵۳، ۵۴، ۲۶۲، ۳۴۹، ۳۶۶، ۴۰۴، ۴۸۹، ۵۵۳، ۵۸۴، ۵۸۹، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۸۰، ۸۴۹، ۹۰۰، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۹۶

لس آنجلس: ۳۲۵، ۶۷۷، ۷۴۹

لندن: ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۱۸۳، ۱۸۶، ۳۶۷، ۵۲۸، ۵۴۹، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۸۵، ۵۸۶، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۵۶، ۶۵۸، ۶۵۹

۶۸۴، ۶۸۵، ۶۹۶، ۷۰۵، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۴، ۷۸۷، ۸۵۸، ۹۱۹، ۱۰۲۳

لنگرگاه ترمینال ۴: ۶۶۰

لنگرود: ۱۵۴، ۲۴۶

لوکزامبورگ: ۲۱، ۱۲۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۲۳، ۴۰۳، ۷۴۸، ۷۶۴، ۷۸۶، ۸۵۴، ۹۱۷

لویطه: ۶۱۴

لهستان: ۶۵۵، ۹۶۳

لیبی: ۲۳، ۵۳، ۱۸۶، ۲۱۶، ۳۴۴، ۴۵۳، ۵۵۳، ۷۶۴، ۸۳۶، ۹۱۳، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳

لیسبون: ۱۷۱

ماکو: ۷۵۴، ۹۸۹، ۱۰۰۰

ماهشهر: ۴۳۹، ۴۴۰

ماهیدشت: ۸۴۹

مبارک آباد {فارس}: ۸۹۵

مجارستان: ۷۰۵، ۹۶۳

مجتمع پتروشیمی ایران: ۷۰۴

مجتمع تکنولوژی تهران: ۱۴۹

محلہ شریف آباد: ۶۱۵

محمود آباد: ۷۳۱، ۵۵۶

محور عباس آباد: ۸۱۸

محور فیض آباد: ۸۱۸

مدرسه اولیا: ۴۹۲

مدرسه پوجمیه: ۴۹۲

مدرسه حمید: ۴۹۲

مدرسه عالی بابلسر: ۴۳۸

مدرسه عالی بہداشت: ۲۰۷

مدرسه عالی شہید مطہری {مسجد سپہسالار}: ۴۳۲، ۹۴۱

مدرسه عالی طبیعی گرگان: ۱۵۳

مدرسه علمیه رسالت {قم}: ۱۰۱۶

مدرسه فیضیہ قم: ۱۰۱۶

مدرسه راہنمایی تحصیلی علیرضا عباسی {اصفہان}: ۸۲۹

مدیرانہ: ۱۷۲، ۶۷۶

مراغہ: ۴۳۹، ۵۹۳، ۷۳۲، ۹۱۱

مراکش: ۲۱۶

مرز خسروی: ۱۹۳، ۳۶۹، ۴۲۰، ۴۶۱، ۷۶۷

مرز شلمچہ: ۱۳۳، ۳۶۷، ۳۶۸

مرز قورہ تو: ۲۳۴

مرکز تجارتي عراق در بيروت: ۹۳۵

مريوان: ۱۷۰، ۲۶۶، ۳۱۴، ۳۷۸، ۴۲۷، ۴۶۷، ۴۷۱، ۴۷۲، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۹۵، ۶۴۰، ۶۹۱، ۷۱۶، ۷۵۴، ۷۶۸، ۷۹۱، ۹۰۷، ۹۱۱، ۹۲۷، ۹۴۴

مسافرخانه شمس العماره: ۴۵۸

مسجد موزه: ۶۳۵

مسجد سليمان: ۴۸۶، ۹۲۰

مسكو: ۱۷۲، ۲۲۹، ۲۶۰، ۳۱۲، ۵۲۱، ۵۴۷، ۶۲۵، ۷۶۳، ۸۱۴، ۸۳۵، ۸۵۷، ۹۶۳

مسيره {بندري در عمان}: ۲۹۶

مشهد: ۳۳، ۴۶، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۶۹، ۲۸۰، ۳۰۳، ۳۸۰، ۵۳۳، ۵۸۱، ۵۹۶

ص: ۱۱۱۱

۶۳۱، ۶۳۳، ۱۰۲۱

مصر: ۳۶، ۲۵۶، ۲۶۰، ۲۹۵، ۲۹۷، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۲۴، ۳۴۱، ۳۶۱، ۳۹۷، ۴۱۰، ۶۲۷، ۶۲۹، ۶۵۹، ۶۷۴، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۹، ۷۰۹، ۷۸۴، ۸۰۱، ۹۵۶، ۹۸۴

مظفرآباد {کرمان}: ۷۹۵

معامر {ساحل اروندرود}: ۳۷۰

معدن زغال سنگ سرچشمه در خراسان: ۵۳۴

مقر سازمان ملل متحد: ۲۳، ۳۴۴

مقر سپاه پاسداران پاوه: ۱۳۹

مقر سپاه پاسداران تازه آباد: ۱۳۹

مقر ستاد مرکزی دانشجویان پیش گام: ۸۶

مکزیک: ۲۲۷

ملایر: ۱۱۰، ۱۵۵، ۶۹۲، ۶۹۳

ملکان: ۱۰۰۰

مله بخار: ۲۴۰

منامه: ۵۸۳

منبع آب قصر شیرین: ۹۸۶

منطقه افروز {از توابع فیروزآباد}: ۸۹۵

منطقه الجمهوریه {بصره}: ۹۶۸، ۹۶۹

منطقه الزبیر {عراق}: ۵۹۲

منطقه السیه {عراق}: ۳۶۹

منطقه السيف {بخش قديم بصره}: ٩٢٠

منطقه الشعييه {عراق}: ٥٩٢

منطقه ام القصر {عراق}: ٥٩٢

منطقه باباجانى {جوانرود}: ٨١٦

منطقه بارزان {عراق}: ٩٦٩

منطقه بشويه {کردستان}: ٩٣٧

منطقه بمو: ٢٦٢

منطقه بنى منصور {بصره}: ٩٦٩

منطقه تاسلاجه {عراق}: ٦١٣

منطقه تنومه: ٥٩، ٢٣٣

منطقه چاه رستم {جزيره لاوان}: ٨١١

منطقه چهاردورى {شاهين دژ}: ٢٠٠

منطقه چهار كلا {عراق}: ٩٠٠

منطقه چهار كلات {كرمانشاه}: ٦٣٦

منطقه حاجى آباد {رودبار}: ٧٩٥

منطقه خانقاه {حاج عمران}: ٨٨٣

منطقه خرناصرخان: ٩٢٣

منطقه دارزنگنه {كرمانشاه}: ٩٣٧

منطقه دزدك {قصرشيرين}: ٥٩١

منطقه دوكان {عراق}: ٦١٣

منطقه ذهاب: ۴۹۳، ۹۳۷

منطقه زردویی {باینگان}: ۱۹۲

منطقه سابله {ایران}: ۶۳۷

منطقه سعیده: ۴۹۱

منطقه سعیدیه {عراق}: ۸۶۰

منطقه سوبله: ۴۹، ۹۲۱

منطقه سیه {عراق}: ۷۰۷

منطقه شاهرود: ۲۳۵

منطقه شلمکان {ارومیه}: ۳۷۹

منطقه شیروینه {جوانرود}: ۸۱۶

منطقه طلائییه قدیم: ۹۲۱

منطقه طیب: ۴۲۱

منطقه قره بلاغ {کرمانشاه}: ۵۲، ۳۰۷

منطقه قره داغ {عراق}: ۶۱۳

منطقه قصر شیرین: ۵۹۱

منطقه قطعه: ۲۳۰

منطقه قطور: ۵۵۸، ۵۵۹، ۷۵۴، ۷۷۱، ۸۲۷

منطقه قطور: ۶۹۰، ۹۴۶

منطقه قلعه دزه {عراق}: ۶۱۳

منطقه قیز کورپی {شاهین دژ}: ۴۳۳

منطقه کشمیران {جیرفت}: ۱۰۱۵

منطقه کاریزه {عراق}: ۶۱۳

منطقه کامیاران سنندج: ۷۵۰

منطقه کانی سور {عراق}: ۶۱۳

منطقه کلچک: ۶۵۱، ۶۵۲

منطقه گلبافت {اسلام شهر}: ۶۶۷

منطقه گنجی: ۱۳۹

منطقه ماؤوت: ۶۱۳

منطقه مرزی تپه رش: ۹۲۱

منطقه مرزی خسروی: ۵۵۶، ۶۱۲، ۹۲۲

منطقه مرزی گرده نو: ۵۲، ۳۰۷

منطقه مرزی هوان: ۷۶۶

منطقه نفتی طرار: ۴۹۱

منطقه یاغساعی: ۶۱۳

ص: ۱۱۱۲

موسیان: ۵۲، ۳۰۷، ۳۷۱، ۴۲۱، ۴۲۴، ۴۶۴، ۴۹۱، ۴۹۲، ۵۳۰، ۷۰۷، ۹۸۶، ۱۰۰۷

موصل: ۲۶۱، ۳۰۸، ۸۸۳

موناکو: ۷۸۵

مهاباد: ۲۴۰، ۳۱۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۳۳، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۶۱۹، ۶۴۱، ۶۹۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۷۰، ۸۴۴، ۸۹۱، ۹۰۷، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۸۸، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۲۴

مهران: ۱۹۲، ۳۶۹، ۳۷۱، ۴۶۱، ۴۶۴، ۴۹۱، ۴۹۴، ۶۶۰، ۷۶۷

میاندوآب: ۹۷، ۲۰۰، ۳۷۸، ۳۷۹، ۴۳۳، ۴۷۱، ۴۷۲، ۵۰۴، ۵۹۵، ۶۱۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۷۵۴، ۷۷۰، ۷۷۲، ۸۲۷، ۸۶۵، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۲۷، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۸۹، ۹۹۰، ۱۰۰۰

میثه: ۶۳

میدان آزادی {تهران}: ۵۹۲، ۶۴۵

میدان امام خمینی {قم}: ۶۳۵

میدان بهارستان {تهران}: ۹۴۱

میرآب: ۵۵۸

میله: ۷۰۷

نائین: ۵۸۱

ناپل {ایتالیا}: ۲۱، ۱۸۴، ۷۸۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۳۳، ۹۵۹، ۹۸۲

ناحیه رباط خان: ۶۲۷

ناصریه: ۲۶۱

نبطیه: ۲۶۲

نجف: ۴۶، ۲۳۰، ۲۳۲، ۳۰۵، ۳۳۱، ۳۶۶، ۴۱۹، ۴۶۱، ۵۳۱، ۶۳۷، ۶۵۹

نجف آباد {اصفهان}: ۴۴۹، ۷۷۱

نجف آباد {بیجار}: ۷۹۱، ۶۴۰، ۵۳۸، ۲۶۷، ۲۶۶

نروژ: ۸۵۴

نفت شهر: ۵۱، ۲۳۳، ۳۷۱، ۵۹۲، ۶۳۹، ۶۸۶، ۸۱۴، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۶۸

نقده: ۱۴۰، ۱۴۱، ۲۴۰، ۲۴۱، ۴۳۳، ۴۶۱، ۷۵۴، ۸۴۵، ۸۶۵، ۸۸۸، ۹۱۱، ۹۴۴، ۹۴۵، ۱۰۲۴

نمایشگاه باغ ملی اهواز: ۷۰۸

نورنبرگ: ۷۸۴

نوریاب پاوه: ۸۸۹، ۹۸۹

نوسود: ۱۴۰، ۱۹۱، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۷۱، ۶۸۹، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۹۱، ۸۶۷، ۹۲۷، ۹۲۸

نوشهر: ۵۹۶

نهر خین: ۱۳۳، ۴۲۴، ۶۶۰

نهر سعدونی: ۲۳۴

نهر عبود: ۶۱۴، ۸۶۰

نهر عنبر: ۴۹۲، ۴۹۳

نیروگاه برق قصر شیرین: ۸۳۹، ۸۱۴

نیویورک: ۲۳، ۳۴۴، ۳۹۷، ۶۲۵، ۶۷۳، ۶۷۷، ۷۶۱

واشنگتن: ۲۰، ۲۵، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۹۸، ۱۱۱، ۱۲۳، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۵، ۲۱۵، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۵۵، ۲۵۶

۲۵۷، ۲۷۲، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۷، ۲۹۸، ۳۰۲، ۳۲۵، ۳۴۱، ۳۴۶، ۳۴۸، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۹۱، ۳۹۲، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۰

۴۸۲، ۵۱۳، ۵۲۱، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۵۳، ۶۲۸، ۶۷۳، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۴، ۶۸۵، ۷۰۵، ۸۵۵، ۸۷۷، ۹۶۱، ۱۰۰۳

واصلیه: ۳۷۰

وان {ترکیه}: ۲۴۲

ورامین: ۶۳۰

ورزشگاه امجدیه {شهید شیرودی}: ۶۳۰، ۷۰۳

ورشو {پایتخت لهستان}: ۹۶۳

ولدکشته {قصر شیرین}: ۱۹۱

ونزوئلا: ۱۰۲۳

ویتنام: ۲۳، ۳۴۴، ۴۵۵، ۵۲۲، ۶۵۵

ویرجینیا: ۴۴۸

هامبورگ: ۱۷۱، ۲۵۹، ۳۵۰

هانوی: ۳۴۴

هایدپارک: ۵۸۸

هتل آفتاب کرمانشاه: ۸۱۶

هتل انترناسیونال: ۵۸۹

هتل شط العرب: ۹۶۸

هتل کوئینزگاردن لندن: ۹۱۹

هتل کنتینانتال: ۵۰۹

هرات: ۴۵۳

هلسینکی: ۴۸۸

هلند: ۱۸۶، ۸۵۴

همدان: ۱۱۴، ۱۴۱، ۲۰۶، ۲۴۲، ۴۴۲، ۷۵۰، ۷۵۴، ۸۶۳، ۱۰۰۹

هندوستان {هند}: ۴۰۲، ۴۵۲، ۶۵۹

هنگ کنگ: ۴۵۲، ۶۵۵

هورالعظیم: ۲۳۲، ۴۲۳، ۴۴۳، ۴۵۶، ۶۳۷، ۷۰۸، ۹۲۱

هوشقوره: ۲۳۴

هویزه: ۴۹۰، ۹۶۸

یزد: ۲۷۸، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۴۹، ۵۷۴، ۵۸۱، ۵۹۱، ۸۶۹، ۸۹۱، ۹۲۱، ۱۰۰۹

یمن جنوبی: ۲۱۶، ۲۳۰

یمن شمالی: ۲۳۰

یوگسلاوی: ۴۸۸

یونان: ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۲۴

ص: ۱۱۱۳

سایر اسامی و اصطلاحات

آپوکولار {گروه جدایی طلب کرد}: ۲۴۲

آتش بس: ۶۷، ۶۸، ۷۳، ۱۹۶، ۲۳۹، ۲۶۶، ۳۶۱، ۴۲۷، ۴۶۶، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۱۵، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۳۸، ۶۶۲، ۶۶۶، ۶۹۱، ۷۱۰، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۸۲۳، ۸۹۰، ۹۰۷

آموزش و پرورش اروندکنار: ۴۹۲

آموزش و پرورش آبادان: ۸۲۹

آموزش و پرورش سنندج: ۷۸، ۱۰۰۷

آموزش و پرورش شهرستان گنبد: ۸۹۱

اتحاد خلق جزیره العرب: ۱۸۸

اتحاد ملی زنان: ۴۵۴، ۴۵۵

اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا: ۴۱۵، ۸۳۶

اتحادیه انجمن های اسلامی شهر ری: ۵۴۱

اتحادیه آتلانتیک: ۷۰۴

اتحادیه پزشکان کرد اروپا: ۶۸

اتحادیه دانشجویان عربستان {خوزستان}: ۷۲۹

اتحادیه روحانیون اشنویه و حومه: ۶۷

اتحادیه عرب: ۸۱۱، ۸۱۲، ۹۶۷

اتحادیه کمونیست های ایران: ۱۰۲، ۲۱۳

اجلاس جهانی علیه امریکا: ۵۲۲

اجلاس سه روزه حوزه، دانشگاه، انقلاب فرهنگی در قم: ۱۰۱۶

اجلاس صندوق بین المللی پول در هامبورگ: ۲۵۸

اجلاس کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در لوکزامبورگ: ۲۱، ۳۰، ۱۲۴، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۲۲۳، ۴۰۳، ۷۸۶، ۹۱۷

اجلاس ناپل: ۲۱، ۲۲، ۹۸۱، ۹۸۲

اجلاس وزرای امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی در اسلام آباد {یازدهمین دوره}: ۴۱، ۴۲، ۸۹۷، ۸۹۸
۹۳۰، ۹۶۵، ۹۶۷، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۸، ۱۰۲۱

اجلاس وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا: ۲۱، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۳۳

اجلاس ویژه کمیته طرح ریزی ناتو: ۷۴۹

اخوان المسلمین {جنبش}: ۱۸۸

اداره اطلاعات ژاندارمری: ۸۳۸

اداره رادیو تلویزیون بصره: ۹۶۸

اداره سوم ستاد مشترک ارتش: ۲۳۷

اداره سیاسی وزارت کشور: ۱۹۲

اداره کل انتظامی وزارت کشور: ۸۶۰، ۸۹۹

اداره کل راه و ترابری آذربایجان غربی: ۱۹۹

اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی: ۸۴۶

اداره گذرنامه عراق: ۲۳۰

اداره مرزبانی ژاندارمری کل کشور: ۵۸، ۳۷۱، ۵۳۱، ۸۶۰، ۸۶۱

اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه: ۴۲۶، ۴۸۶، ۵۳۱، ۷۷۲، ۸۶۴، ۱۰۱۱

ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۲۵، ۲۷، ۳۳، ۳۴، ۴۵، ۴۶، ۵۳، ۶۵، ۶۶، ۶۸، ۶۹، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۶، ۷۸، ۹۸، ۱۱۷، ۱۱۸،
۱۱۹، ۱۲۹، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۴، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۷۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۱۷، ۲۲۶، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۱،
۲۴۲، ۲۵۰، ۲۶۰، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۸، ۲۹۱، ۲۹۳، ۳۰۴، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵

،۴۲۶ ،۴۲۵ ،۴۱۱ ،۴۱۰ ،۴۰۹ ،۴۰۰ ،۳۹۸ ،۳۸۵ ،۳۷۹ ،۳۷۸ ،۳۷۶ ،۳۷۵ ،۳۷۴ ،۳۷۲ ،۳۷۱ ،۳۷۰ ،۳۶۱ ،۳۵۶ ،۳۵۵ ،۳۵۳ ،۳۲۹
،۵۲۱ ،۵۰۴ ،۵۰۲ ،۵۰۱ ،۵۰۰ ،۴۹۸ ،۴۹۶ ،۴۹۴ ،۴۸۳ ،۴۷۲ ،۴۷۱ ،۴۷۰ ،۴۶۸ ،۴۶۷ ،۴۶۶ ،۴۶۵ ،۴۳۲ ،۴۳۰ ،۴۲۹ ،۴۲۸ ،۴۲۷
،۶۵۲ ،۶۵۱ ،۶۳۸ ،۶۳۷ ،۶۳۰ ،۶۲۲ ،۶۱۶ ،۶۱۵ ،۶۰۱ ،۵۹۳ ،۵۹۲ ،۵۷۴ ،۵۶۰ ،۵۵۶ ،۵۴۸ ،۵۳۸ ،۵۳۷ ،۵۳۶ ،۵۳۵ ،۵۲۸ ،۵۲۵
،۷۴۹ ،۷۴۸ ،۷۴۷ ،۷۳۷ ،۷۳۴ ،۷۳۳ ،۷۳۲ ،۷۳۱ ،۷۱۷ ،۷۱۶ ،۷۱۵ ،۷۱۴ ،۷۱۳ ،۷۱۲ ،۷۱۰ ،۷۰۳ ،۶۸۸ ،۶۸۷ ،۶۶۹ ،۶۶۳ ،۶۶۱
،۸۲۵ ،۸۲۲ ،۸۲۰ ،۸۱۸ ،۸۱۷ ،۸۱۶ ،۸۰۲ ،۸۰۱ ،۸۰۰ ،۷۹۲ ،۷۹۱ ،۷۹۰ ،۷۸۹ ،۷۶۹ ،۷۶۸ ،۷۶۷ ،۷۶۶ ،۷۵۳ ،۷۵۲ ،۷۵۱ ،۷۵۰
،۹۰۸ ،۹۰۷ ،۹۰۶ ،۸۸۹ ،۸۸۸ ،۸۸۷ ،۸۸۶ ،۸۸۵ ،۸۸۴ ،۸۷۷ ،۸۷۶ ،۸۷۴ ،۸۶۸ ،۸۶۷ ،۸۶۵ ،۸۶۳ ،۸۵۴ ،۸۴۷ ،۸۴۳ ،۸۴۱ ،۸۲۶
،۹۸۸ ،۹۸۷ ،۹۷۲ ،۹۷۱ ،۹۷۰ ،۹۶۴ ،۹۵۳ ،۹۵۲ ،۹۴۶ ،۹۴۴ ،۹۴۳ ،۹۴۲ ،۹۴۰ ،۹۳۸ ،۹۳۷ ،۹۳۰ ،۹۲۶ ،۹۲۵ ،۹۲۴ ،۹۲۳ ،۹۰۹
۱۰۲۴ ،۱۰۱۸ ،۱۰۱۰ ،۱۰۰۹ ،۱۰۰۸

ارتش امریکا: ۳۶، ۳۷، ۲۶۰، ۳۴۲، ۴۰۹، ۵۲۴، ۶۲۰، ۶۷۳

ارتش رژیم صهیونیستی {اسرائیل}: ۱۷۴، ۲۹۹

ارتش سرخ شوروی: ۴۵، ۱۷۳، ۲۶۰، ۷۴۹، ۸۵۷

ارتش عراق: ۲۰، ۴۶، ۵۲، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۱۷۴، ۱۹۰، ۱۹۴، ۲۳۳، ۲۶۱، ۲۶۲، ۳۰۵، ۳۰۷، ۳۰۸، ۴۱۹، ۴۲۲، ۴۶۱، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۹۰، ۴۹۵، ۵۳۰، ۵۳۲، ۵۵۶، ۶۱۳، ۶۳۶، ۶۶۰، ۶۶۱، ۸۱۲، ۸۳۷، ۸۳۹

استانداری ایلام: ۴۴۲، ۶۱۳، ۱۰۰۶

استانداری خراسان: ۴۲۲، ۷۴۶

استانداری خوزستان: ۴۹، ۲۳۴، ۳۶۹، ۴۱۹، ۵۵۴، ۶۳۷، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۹، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۹۹، ۹۲۱، ۹۳۶

استانداری کرمان: ۱۱۲، ۶۶۹، ۷۹۵

استانداری کرمانشاه: ۵۷۷

استانداری گیلان: ۳۱۷

اسکادران های انقلاب عربی در عربستان: ۵۴۹، ۵۵۲

اصحاب فیل: ۳۸

اطلاعات ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران: ۱۳۲، ۲۰۰، ۲۳۰

ص: ۱۱۱۴

اطلاعات سپاه پاسداران تهران: ۷۵۷

اطلاعات سپاه پاسداران کرمانشاه: ۴۹۹، ۷۵۷

المپیک مسکو: ۱۸۵، ۴۳۹، ۴۸۹، ۷۶۳

انتخاب نخست وزیر: ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۹، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۷۵، ۷۷۶، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۵۴، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۹۷۸، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸

انتخابات ریاست جمهوری آئی امریکا: ۷۶۱

انتخابات ریاست جمهوری ایران: ۹۳، ۱۰۴، ۲۵۱، ۵۴۲، ۷۴۰، ۷۵۸

انتخابات مجلس: ۳۲۳، ۷۱۹، ۷۲۱، ۷۵۷، ۹۴۷، ۹۴۸

انجمن اسلامی دانش آموزان: ۱۵۵، ۱۰۱۶

انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم: ۲۰۴

انجمن اسلامی دانشجویان قم: ۱۰۱۶

انجمن اسلامی دانشجویان: ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۷، ۹۰، ۹۱، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۴، ۱۶۳، ۲۰۴، ۲۴۳، ۲۴۷، ۲۶۹، ۲۷۱، ۲۹۴، ۳۱۸، ۷۷۴

۷۹۷، ۸۷۶، ۹۴۷، ۱۰۱۶

انجمن اسلامی دانشگاه گیلان: ۵۰۸

انجمن اسلامی کارکنان و کارمندان دانشگاه تبریز: ۳۸۰

انجمن اسلامی کارگران اصفهان: ۵۴۷

انجمن اسلامی کارمندان دانشگاه پلی تکنیک: ۵۰۵

انجمن اسلامی کردهای مقیم مرکز: ۷۹۴، ۸۰۲

انجمن اسلامی مدرسه عالی اراک: ۱۵۳

انجمن اسلامی مدرسه عالی فنی سمنان: ۱۵۳

انجمن اسلامی معلمان: ۵۴۱

انجمن اسلامی هواپیمایی ملی ایران {هما}: ۴۸۵

انجمن جوانان مسلمان ملایر {شاخه ملایر سازمان}: ۱۱۰، ۱۱۱، ۶۹۲، ۶۹۳

انجمن حقوق دانان مسلمان {وابسته به سازمان مجاهدین خلق}: ۴۵۵

انجمن دانشجویان مسلمان {شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق}: ۸۵، ۸۷، ۱۱۱، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۳، ۱۵۹، ۲۰۳، ۲۴۶، ۶۲۱، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۹۳، ۷۷۴، ۷۹۷

انجمن دانشجویان مسلمان پلی تکنیک: ۴۱۴

انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تربیت معلم: ۴۱۴

انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران: ۴۱۴

انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه ملی: ۴۵۵

انجمن زنان مسلمان: ۱۱۱، ۶۹۲

انجمن فارغ التحصیلان دانشگاه علم و صنعت ایران: ۶۴۲

انجمن کارکنان مسلمان شرکت سهامی کارخانجات خانه سازی ایران: ۴۱۴

انجمن کارکنان مسلمان گمرک ایران: ۴۱۴

انجمن کارگران مسلمان: ۱۱۱، ۶۹۳

انرژی اتمی: ۷۸۰

انقلاب به اصطلاح کشاورزی: ۵۴۸

انقلاب فرهنگی: ۲۷، ۸۱، ۸۴، ۸۷، ۹۱، ۹۵، ۱۰۳، ۱۴۷، ۱۴۹، ۱۵۷، ۱۶۳، ۱۶۴، ۲۰۱، ۲۱۸، ۲۴۵، ۲۵۰، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۸۰، ۲۹۱، ۳۱۸، ۳۳۱، ۳۵۹، ۳۸۱، ۳۸۳، ۴۳۷، ۴۷۳، ۵۰۷، ۵۶۸، ۵۷۵، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۹۶، ۸۵۴، ۹۴۷

اوپیک: ۱۸۶، ۴۸۸

ایل امامی: ۱۹۱

ایل شکاک: ۷۹۱

ایل قشقای: ۸۹۵

اینتلیجنت سرویس {سازمان جاسوسی انگلیس}: ۲۸، ۱۱۸، ۴۱۲، ۴۱۴، ۶۸۱، ۶۸۲، ۸۷۶، ۸۸۲

بازرانی ها {حزب دمکرات کردستان عراق، قیاده موقت}: ۵۲، ۶۴، ۳۰۷، ۴۶۳، ۴۹۵، ۹۲۲

بازار مشترک اروپا: ۲۲، ۲۳، ۳۰، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۷۱، ۱۸۴، ۲۲۳، ۲۲۴، ۴۰۳، ۵۲۱، ۶۰۳، ۷۲۷، ۷۸۶، ۷۸۷، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۵۹، ۹۸۲، ۹۸۳، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: ۶۶۷، ۷۲۴، ۹۳۵، ۹۸۳

بخشداری تکاب: ۷۳۴

بخشداری لاوان: ۸۱۰

بسیج: ۱۱۵، ۱۱۶، ۵۲۲، ۵۲۴، ۵۹۸، ۶۲۲، ۹۲۹، ۹۳۰

بلوک شرق: ۲۳، ۱۲۵، ۱۸۴، ۲۳۰، ۳۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۵۷۴، ۸۲۸، ۹۶۳، ۹۸۳

بلوک غرب: ۲۳۰، ۵۷۴، ۸۱۳

بند ج {یکی از بندهای چهارگانه مربوط به تقسیم بندی زمین های کشاورزی}: ۹۵۱

بنگاه سخن پراکنی بین المللی واشنگتن دی.سی: ۲۳، ۶۷۵

بنیاد الهادی: ۵۴۱

بیانیه ناپل: ۲۲

بنیاد مستضعفین: ۵۷۷، ۶۴۸، ۷۹۲

پارلمان اروپا: ۱۲۴، ۷۲۷، ۷۴۸

پارلمان انگلیس: ۵۵۳، ۷۶۴

پارلمان ژاپن: ۳۴۱

پدافند هوایی فرودگاه آبادان: ۷۶۶

پروتکل امنیت سرحدی بین ایران و عراق: ۸۶۱

پروتکل قرارداد همکاری های اقتصادی میان اتحاد جماهیر شوروی و ایران: ۲۲۹

پزشکی قانونی تهران: ۴۶۸

پلیس انگلستان {اسکاتلندیارد، پلیس لندن}: ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۴۹، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۸۵، ۶۰۶، ۶۰۹، ۶۳۴، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹،

۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۹۵، ۶۹۸، ۷۰۵، ۷۲۹، ۷۴۱، ۷۶۴، ۷۸۷، ۸۳۶، ۸۵۸، ۸۸۱، ۹۱۹

ص: ۱۱۱۵

پلیس راه آهن ایستگاه رازی: ۵۵۹

پلیس راه آهن: ۵۵۹

پلیس شلمچه {عراق}: ۵۵۴

پلیس کرمانشاه: ۱۵۱

پلیس کویت: ۴۹۰

پناهندگی سیاسی: ۴۲۵

پنجمین گردهمایی سالانه مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس: ۱۷۳

پولیت بورو دفتر سیاسی حزب کمونیست شوروی: ۱۷۳

پیشمرگان حزب دمکرات {پیشمرگان کرد}: ۷۳، ۹۷، ۱۳۵، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۲۳۹، ۲۴۲، ۲۶۵، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۸، ۴۲۷، ۴۳۲، ۴۶۵، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۲، ۵۰۵، ۵۳۸، ۵۵۸، ۶۸۸، ۶۹۱، ۷۳۲، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۹۲، ۷۹۴، ۸۲۰، ۸۲۲، ۸۲۷، ۸۴۳، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۸۶، ۸۸۹، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۱۲، ۹۲۶، ۹۶۹، ۹۸۸

پیشمرگان مسلمان کرد {پیشمرگان کرد مسلمان}: ۷۴، ۷۷، ۷۸، ۱۳۹، ۱۸۳، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۳۳، ۲۶۴، ۳۱۴، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۳۷، ۵۵۹، ۶۴۰، ۷۱۳، ۷۵۰، ۷۹۴، ۸۰۲، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۴۹، ۸۶۸، ۹۰۶، ۹۱۴، ۹۲۷، ۹۴۴، ۹۷۰، ۹۹۰، ۱۰۰۷، ۱۰۱۱

پیشنهاد سه ماده ای بنی صدر: ۷۷۹

پیمان سنتو: ۸۱۵

پیمان ناتو: ۲۱، ۱۲۴، ۱۷۲، ۲۸۴، ۲۹۵، ۳۰۳، ۷۴۹، ۷۸۴، ۸۵۳، ۹۶۴

پیمان ورشو: ۹۶۳، ۹۶۴

تجمع ملی عراق: ۸۱۳

تحریم اقتصادی ایران {حصار، محاصره اقتصادی، مجازات اقتصادی}: ۱۹، ۲۲، ۲۳، ۳۰، ۸۰، ۱۲۶، ۱۶۷، ۱۷۱، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۲، ۲۷۲، ۲۸۴، ۲۹۴، ۳۰۱، ۳۰۶، ۳۲۹، ۳۳۸، ۳۴۳، ۳۴۸، ۳۹۲، ۳۹۳، ۴۰۲، ۴۰۴، ۴۰۷، ۴۴۲، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۵، ۴۸۹، ۵۰۳

۵۰۴، ۵۱۳، ۵۱۶، ۵۲۲، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۷۴، ۶۸۲، ۶۹۰، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۵۳، ۷۸۶، ۷۸۷، ۸۳۵، ۸۵۴، ۸۷۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۳۳، ۹۳۴

۱۰۲۴، ۱۰۲۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۳، ۹۸۵، ۹۸۳، ۹۸۲، ۹۸۱، ۹۶۵، ۹۶۴، ۹۶۰، ۹۵۹، ۹۵۴، ۹۳۵

ترور {تروریستی}: ۲۰، ۵۳، ۵۴، ۵۸، ۵۹، ۶۳، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۳۱، ۲۷۱، ۴۱۹، ۳۲۰، ۴۵۶، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۸۹، ۵۲۷، ۵۴۵،
۵۵۴، ۵۶۵، ۵۸۴، ۵۸۶، ۵۸۹، ۵۹۷، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۲۲، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۵۶، ۶۸۲، ۷۶۲، ۷۶۴، ۷۸۷، ۷۹۸،
۸۸۱، ۸۹۹، ۹۰۹، ۹۳۶، ۹۸۱، ۱۰۲۳

تفنگ داران دریایی امریکا: ۳۲، ۲۷۹، ۳۵۴، ۴۸۳

تلویزیون باواریا: ۶۵۴

تیپ ۱ سنندج: ۱۷۰

تیپ ۱۱۶ گارد مرزی عراق: ۵۵۵، ۶۶۱

تیپ ۱۵ ارتش عراق: ۲۶۱

تیپ ۱۷ زرهی لشکر ۱۰ ارتش عراق: ۴۹۰

تیپ ۲ زرهی دزفول: ۸۸۲

تیپ ۲ زرهی زنجان: ۸۲۶، ۹۰۹، ۹۱۰

تیپ ۲ سقز: ۴۳۴

تیپ ۳ زرهی همدان: ۷۴، ۷۱۵

تیپ ۳۱ نیروی مخصوص: ۶۶۱

تیپ ۵۵ هواپرد شیراز: ۷۰، ۱۶۹، ۶۴۲

تیپ ۸۴ خرم آباد: ۱۱۸

تیپ ابوذر سرپل ذهاب: ۸۸۴

تیپ بانه: ۵۳۷

تیپ رزمی زنجان: ۲۳۷

تیپ سقز: ۵۹۴، ۸۸۸

تیپ گارد جمهوری عراق: ۵۹، ۶۳۶

تیپ نوهده ارتش: ۹۸۹

تیپ همدان: ۶۶۳

تیم دلتا {امریکا}: ۳۹۵

تیم عملیات نور آبی {امریکا}: ۳۹۵

تئوری سه جهانی مائو: ۳۲۲

جامعه اروپا: ۱۲۵

جامعه اسلامی دانشگاهیان: ۳۸۰، ۹۴۷، ۱۰۱۶

جامعه اقتصادی اروپا: ۱۸۳، ۱۸۵، ۳۰۰، ۷۲۸، ۹۱۸، ۹۳۴، ۹۶۰

جامعه اهل تسنن کرمانشاه: ۷۹۳

جامعه روحانیت بوشهر: ۶۴۳

جامعه روحانیت مبارز اهواز: ۴۳۸

جامعه روحانیت مبارز تبریز: ۸۱

جامعه روحانیت مبارز تهران: ۵۴۱

جامعه روحانیت مبارز سمنان: ۲۰۷

جامعه علمای لبنان: ۵۸۹

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم: ۶۶۷، ۹۴۷، ۱۰۱۶

جبهه اسلامی آزادی بخش بحرین: ۵۴، ۳۶۷، ۴۰۵، ۶۵۵، ۶۷۸

جبهه آزادی بخش فلسطین: ۴۰۴

جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان: ۳۶۹، ۵۵۴، ۸۴۱

جبهه پایداری: ۲۱۶، ۶۱۰

جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین: ۲۶۰

جبهه رهایی بخش فدرال ایران: ۴۵۸

جبهه ملی ایران: ۱۴۳، ۴۵۴، ۶۴۵، ۷۳۶، ۷۹۳، ۷۹۹، ۸۹۴، ۹۴۷

جبهه ملی فلسطین: ۶۶۰

جبهه التحریر {سازمان التحریر}: ۴۹، ۱۳۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۴۹۲، ۵۵۴، ۷۳۰، ۹۶۸

جریان موسوم به خلق عرب: ۲۳۴، ۲۳۵، ۸۴۰

جلسه امنیت ملی امریکا: ۲۵۵

ص: ۱۱۱۶

جماعت تحکیم وحدت طلاب و دانشجویان در حوزه علمیه قم: ۹۴۷، ۱۰۱۶

جمعیت شیروخورشید سرخ ایران: ۷۳، ۷۶، ۷۸، ۳۱۱، ۳۷۵، ۳۷۷، ۵۹۳، ۸۶۳، ۸۶۴، ۹۴۰، ۱۰۰۷

جمعیت عدالت {گروه مائوئیستی عدالت}: ۴۵۴، ۴۵۵، ۹۴۸

جمعیت کردهای مقیم مرکز: ۶۱۹، ۸۰۲، ۸۴۷، ۸۴۸

جمعیت ملی استادان دانشگاه های ایران: ۳۸۳

جناح بندی لیبرال خط امام {بنی صدر بهشتی}: ۸۲، ۹۹، ۱۰۵، ۳۵۷، ۷۵۷، ۱۰۱۷

جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران {جاما، گروه دکتر کاظم سامی}: ۲۶۹، ۴۰۵، ۴۰۷، ۴۵۴، ۴۵۵، ۷۹۹

جنبش آزادی ملی ایران {سازمان ژوئن سرخ}: ۵۸۹، ۸۹۹

جنبش توده های عرب: ۵۲۹

جنبش توده های مسلمان انقلابی عراق: ۴۶۲

جنبش دانشجویان مسلمان {هواداران جنبش مسلمانان مبارز}: ۱۴۸، ۱۶۲

جنبش دانشجویی خارج کشور: ۸۹۴

جنبش سیاسی مذهبی امل {جنبش امل}: ۹۳۵، ۹۹۶، ۹۹۸

جنبش صلح سوئیس: ۴۸۸

جنبش مبارزان مسلمان عرب: ۵۲۹، ۵۵۲

جنبش مجاهدین خلق: ۱۵۵

جنبش مردمی عربستان: ۵۵۲

جنبش مسلمانان مبارز {گروه دکتر پیمان}: ۲۶، ۱۵۰، ۲۴۶، ۲۶۹، ۴۰۵، ۴۰۷، ۶۲۱، ۷۹۷، ۷۹۹، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۶

جنبش معلمان مسلمان بابل: ۱۵۳

جنبش مقاومت افغانستان: ۹۹۸

جنبش مقاومت خلق کرد: ۸۶۳

جنبش ملی: ۸۹۴

جنگ جهانی دوم: ۲۷۲

جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل {جنگ ۱۹۶۷}: ۲۰، ۴۱، ۶۷۹، ۶۸۰

جهاد سازندگی بانه: ۷۳۲، ۷۳۳

جهاد سازندگی خرم آباد: ۱۹۳

جهاد سازندگی کرمانشاه: ۹۸۷

جهاد سازندگی یزد: ۵۲۰

جهاد سازندگی: ۶۶، ۹۲، ۲۴۷، ۲۴۸، ۴۲۵، ۵۳۵، ۷۵۳، ۷۹۲، ۷۹۷، ۸۹۵، ۹۰۶، ۹۵۲، ۹۷۱، ۱۰۰۸

جهاد سوادآموزی: ۷۹۷

چریک های فدایی خلق شاخه لنگرود: ۱۵۴

حادثه طبس {عملیات نجات، عملیات طبس، عملیات امریکا در طبس، عملیات نظامی نافرجام امریکا در کویر لوت}: ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۹، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۹۹، ۱۰۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۷۹، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۷۲، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۸، ۲۹۳، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۴، ۳۴۸، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۶۵، ۳۹۲، ۳۹۶، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۸۲، ۵۱۳، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۸۱، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۲۶، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۷۳، ۶۷۵، ۶۷۷، ۶۷۸، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۸۳، ۸۰۹، ۸۱۰

حزب الدعوة الاسلامیه عراق: ۶۱، ۶۲، ۳۶۵، ۴۱۹، ۴۵۶، ۵۳۲، ۶۵۹، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۸۰، ۷۸۱، ۸۵۸، ۸۹۹، ۹۶۹

حزب امام خمینی: ۴۵۶

حزب ایران: ۱۴۳

حزب بعث عراق: ۴۵، ۴۶، ۶۰، ۶۱، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۵، ۳۰۳، ۳۶۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۹۵، ۵۱۵، ۵۵۵، ۶۱۲، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۸۰، ۷۸۱، ۸۱۳، ۸۹۹، ۹۲۰، ۹۳۶، ۹۶۷

حزب توده ایران: ۲۵، ۲۷، ۶۰، ۸۶، ۹۴، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۸، ۲۰۰، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۴۶، ۲۶۹، ۲۷۰، ۳۰۶، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲،
۳۲۲، ۳۸۳، ۳۹۹، ۴۰۵، ۴۰۸، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۲۰، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۵۳، ۴۵۱، ۵۱۵، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۶۱، ۵۶۳، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۹۶،
۶۱۹، ۶۲۰، ۶۴۳، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۸، ۶۷۷، ۷۱۸، ۷۳۷، ۷۵۵، ۷۶۵، ۷۷۲، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۹۳، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۲۲،
۸۴۷، ۸۴۸، ۸۵۸، ۸۷۵، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۶۳، ۹۷۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰

حزب جمهوری اسلامی: ۲۶، ۸۴، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۹، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۴۳، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۳۰۴، ۳۱۹، ۳۲۰،
۴۰۵، ۴۰۶، ۴۴۹، ۵۱۰، ۵۱۲، ۵۳۳، ۵۴۱

۵۶۲، ۶۴۵، ۶۸۲، ۷۲۲، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۵۷، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۶، ۷۹۶، ۷۹۹، ۸۴۹، ۸۶۹، ۸۷۱، ۸۷۴، ۸۸۲، ۹۷۸، ۱۰۱۷

حزب جمهوری خلق مسلمان: ۶۲۰، ۸۴۹

حزب جمهوری خواه امریکا: ۴۸۲، ۷۶۱

حزب دمکرات امریکا: ۴۸۲

حزب دمکرات عربستان: ۱۸۸

حزب دمکرات کردستان ایران: ۶۸، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۵، ۹۷، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲،
۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۷۴، ۴۲۶، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۳، ۴۶۶، ۴۷۲، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۳۵،
۵۳۶، ۵۳۷، ۶۱۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۷۲، ۷۹۳، ۸۲۲، ۸۲۷، ۸۴۷، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۸۹،
۸۹۰، ۹۰۱، ۹۰۹، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۲۷، ۹۴۳، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۷۰، ۹۷۲، ۱۰۰۰، ۱۰۱۰، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۲۴

حزب رنجبران ایران: ۲۶، ۳۲۰، ۳۲۲، ۴۰۵، ۴۰۸، ۵۱۱، ۷۱۹، ۷۹۱، ۸۲۸، ۸۴۷، ۸۴۸، ۹۴۷، ۹۴۸

حزب سلامت ترکیه: ۱۰۰۱

ص: ۱۱۱۷

حزب سوسیالیست کردستان عراق: ۱۳۲

حزب کارگر انگلستان: ۷۰۴، ۷۲۸، ۹۶۰، ۹۸۲

حزب کارگران انقلابی: ۴۵۴، ۴۵۵، ۷۱۹

حزب کارگران سوسیالیست: ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۱۹، ۷۹۶، ۷۹۷

حزب کمونیست ایتالیا: ۲۹۷

حزب کمونیست امریکا: ۶۷۷

حزب کمونیست شوروی: ۳۷، ۵۴۷

حزب کمونیست طرف دار مسکو در فرانسه: ۳۴۲

حزب کمونیست عراق: ۶۰، ۶۲، ۱۸۸، ۲۶۰، ۴۲۰، ۷۶۶، ۷۸۰، ۷۸۱، ۸۱۳، ۸۵۸

حزب کمونیست کارگران و دهقانان ایران: ۲۷۰، ۹۴۸

حزب رزگاری {رستگاری}: ۳۱۱، ۴۷۲

حزب کمونیست کره شمالی: ۱۲۵

حزب کومه له {سازمان انقلابی زحمتکشان کردستان ایران}: ۶۶، ۷۱، ۷۳، ۷۵، ۷۸، ۷۹، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۴۰، ۲۶۴، ۲۶۶، ۳۱۱

۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۲، ۳۶۱، ۳۷۴، ۴۲۶، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۷۰، ۴۷۲، ۴۹۹، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۵، ۵۳۵، ۵۳۸، ۵۵۸، ۶۱۹، ۶۴۱، ۶۶۵، ۶۶۶

۶۹۱، ۷۱۱، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۶، ۷۵۴، ۷۹۱، ۷۹۴، ۸۴۴، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۸، ۸۸۶، ۸۹۱، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۹، ۹۱۲

۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۵، ۹۴۷، ۹۵۴، ۹۵۶، ۹۸۸، ۹۹۰، ۱۰۲۴

حزب ملت ایران: ۲۱۴، ۴۵۴، ۴۵۵، ۷۹۹

حزب الله: ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۲۴۲، ۲۴۳، ۵۷۲، ۶۶۸، ۶۶۹، ۸۰۳، ۸۰۳، ۹۰۳، ۹۷۳

حرکت اخوان: ۱۸۷، ۱۸۸

حوزه علمیه قم: ۶۶۷، ۷۹۶، ۹۴۷، ۹۵۱، ۱۰۱۶

خانه کارگر: ۵۶۱، ۵۶۲

خط امام: ۱۹، ۲۷، ۸۲، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۷، ۱۶۸، ۳۲۰، ۳۸۳، ۳۸۴، ۴۱۱، ۴۳۹، ۴۷۵، ۴۷۶، ۵۶۱، ۵۶۹، ۷۵۷، ۸۰۰، ۸۲۸، ۹۴۷، ۱۰۱۷

خط لوله نفت شهر کرمانشاه: ۸۹۹

خطوط لوله نفت ماهشهر: ۴۹۲، ۶۱۴

خطوط لوله نفت شهر به پاتاق: ۱۹۱، ۱۰۰۶

خلع سلاح عمومی: ۷۱، ۲۶۳، ۲۶۶، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۷۴، ۴۲۸، ۵۷۴

خودمختاری {خودگردانی}: ۵۰۱، ۵۲۹، ۵۵۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۵۸، ۸۶۶، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۴، ۹۷۵، ۱۰۱۴

دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان: ۹۹۴

دادستانی کل انقلاب اسلامی: ۷۳۸، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۹۲، ۹۹۱، ۹۹۳

دادسرای انقلاب اسلامی آبادان: ۶۱۴، ۹۸۷

دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر: ۷۲۴

دادسرای انقلاب اسلامی کرمانشاه: ۸۴۹

دادسرای انقلاب اسلامی: ۷۰۸

دادگاه انقلاب اسلامی تبریز: ۵۹۶، ۸۹۲

دادگاه انقلاب اسلامی خرمشهر: ۳۰۸

دادگاه انقلاب اسلامی دزفول: ۲۳۴

دادگاه انقلاب اسلامی شهباز: ۵۹۷

دادگاه انقلاب اسلامی کرمان: ۷۹۵

دادگاه انقلاب اسلامی کرمانشاه: ۷۳۲

دادگاه انقلاب اسلامی گنبد: ۸۹۱

دادگاه انقلاب اسلامی مرکز: ۶۶۹، ۷۳۸

دادگاه انقلاب اسلامی: ۵۰، ۹۷، ۲۱۰، ۲۳۴، ۳۱۲، ۳۸۱، ۴۳۹، ۴۴۰، ۶۴۳، ۶۹۲، ۷۳۰، ۷۷۷، ۷۹۵، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۷۳، ۸۸۵، ۸۹۱، ۹۲۹، ۹۹۴، ۱۰۰۰

دادگاه بازرگانی پاریس: ۷۸۰

دادگاه پاناما: ۲۵۶، ۳۶۱

دادگاه ویژه نظامیان: ۹۴۳

دادگاه های انقلاب خوزستان: ۹۶

دانشجویان پیشگام {سازمان پیشگام، شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق}: ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۳، ۱۵۹، ۱۶۱، ۱۶۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۴۶، ۲۵۲، ۴۰۵، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۶۲۱، ۷۹۷، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶

دانشجویان پیکار: ۱۵۹، ۱۶۱، ۶۲۱

دانشجویان دمکرات {شاخه دانشجویی حزب توده}: ۱۵۹، ۲۷۰، ۶۲۱

دانشجویان دمکرات دانشگاه پلی تکنیک تهران {شاخه دانشجویی حزب توده}: ۷۷۲، ۷۷۳

دانشجویان راه کارگر: ۱۵۹

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام تبریز: ۱۵۰

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام: ۳۵، ۳۹، ۸۱، ۸۳، ۸۵، ۸۷، ۸۸، ۱۴۸، ۱۶۲، ۱۸۰، ۱۸۲، ۲۰۱، ۲۵۰، ۲۸۹، ۲۹۴، ۳۱۹، ۳۲۷، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۲۵، ۳۵۷، ۳۸۰، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۴، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۱۰، ۴۱۵، ۴۴۹، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۵، ۵۷۱، ۶۲۱، ۹۰۴، ۹۴۷، ۱۰۱۶

دانشجویان مسلمان عشایر فارس: ۸۹۳، ۸۹۴

دایره امنیت ژاندارمری: ۶۱۴، ۷۳۶

دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده: ۵۶۹، ۹۷۳

دفاع ضد هوایی مشهد: ۶۳۱

دفتر اطلاعات و انتشارات روابط عمومی وزارت کشور: ۱۴۲

دفتر اطلاعات و روابط عمومی دانشگاه تهران: ۶۴۷

دفتر امام: ۹۱۰، ۸۸۸، ۷۸۵، ۷۳۵، ۵۰۰

دفتر امور انتظامی وزارت کشور: ۲۴۹

دفتر امور انقلاب نخست وزیری: ۷۳۴

دفتر انجمن جوانان مسلمان کرمانشاه [شاخه تحت پوشش سازمان مجاهدین خلق برای فعالیت هواداران]: ۱۵۱

دفتر آژانس خبرگزاری فرانسه در بیروت: ۶۵۷

دفتر آیت الله منتظری: ۴۴۱

ص: ۱۱۱۸

دفتر بنگاه خبری عراق: ۳۶۷

دفتر تبلیغات اسلامی قصر شیرین: ۶۴۳

دفتر تحکیم وحدت: ۸۲، ۹۴۷، ۱۰۱۶

دفتر تیمسار شادمهر فرمانده ستاد مشترک ارتش: ۲۷۸

دفتر جنبش اسلامی هدی: ۲۰۷

دفتر حزب بعث در کرکوک: ۹۶۹

دفتر حزب توده در کرمانشاه: ۲۰۷

دفتر حزب جمهوری اسلامی در اهواز: ۴۳۸

دفتر دبیرخانه هیئت ویژه کردستان: ۴۶۸

دفتر روابط عمومی استانداری اصفهان: ۹۶۷

دفتر ریاست جمهوری: ۵۱، ۶۰، ۷۴، ۹۹، ۱۳۸، ۱۴۴، ۱۴۶، ۲۱۱، ۲۳۰، ۲۳۳، ۳۲۴، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۵۷، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۹۰، ۵۰۰،
۵۰۲، ۵۰۳، ۵۵۵، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۶۱۳، ۶۳۷، ۶۸۷، ۷۱۶، ۷۳۱، ۷۳۴، ۷۳۶، ۸۲۲، ۸۳۸، ۸۵۷، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۴،
۹۱۰، ۹۱۲، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۶۹، ۹۹۰، ۹۹۳، ۱۰۱۰

دفتر سازمان بهداشت جهانی در شرق مدیترانه: ۶۷۶

دفتر سازمان چریک های فدایی خلق در سندج: ۱۳۵، ۱۳۸، ۷۳۲

دفتر سازمان ملل متحد در تهران: ۹۸۵

دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در تهران: ۸۸۸

دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصر شیرین: ۶۳، ۴۱۷

دفتر ستاد مرکزی بسیج: ۳۵۳

دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان عراق: ۲۳۱، ۳۸۷

دفتر سیاسی حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق: ۴۹۵

دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان: ۲۰۸، ۲۳۴

دفتر سیدعزالدین حسینی در بوکان: ۳۷۷

دفتر شاپور بختیار نخست وزیر پیشین: ۴۵۹

دفتر فرهنگی توحیدی: ۶۸۵

دفتر مجاهدین خلق در اراک: ۹۹۳

دفتر مرکزی صداوسیما جمهوری اسلامی: ۴۱۶

دفتر نخست وزیری: ۲۳۳

دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه: ۱۰۲۴، ۱۰۰۰

دفتر نمایندگی روزنامه کیهان در ملایر: ۶۹۲

دفتر هماهنگی طرح های انقلاب فرهنگی: ۴۷۳

دفتر هماهنگی مناطق ستاد مرکزی سپاه {دفتر هماهنگی استان های سپاه}: ۷۷۰، ۹۲۹

دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور {گروه پوششی بنی صدر}: ۷۱۹، ۷۹۹

دفتر هواپیمایی پان امریکن: ۳۵۰

دفتر هواپیمایی عراق: ۹۳۵

دفتر هواپیمایی ملی ایران در استانبول: ۵۳، ۱۲۹

دفتر هواپیمایی ملی ایران: ۹۳۵

دفترخانه {دبیرخانه} شورای انقلاب: ۸۸۸

دولت موقت بازرگان: ۲۶، ۷۷۶، ۸۷۴

دیوان عالی کشور: ۷۲۲

رادیو صدای امریکا: ۲۳، ۲۴، ۳۵، ۶۷۵، ۶۷۶

رادیو مرکز همدان: ۱۳۸

رادیو تلویزیون آلمان غربی در مونیخ: ۶۵۴

راه آهن دولتی ایران: ۶۴۴

رژیم پهلوی: ۴۶، ۵۱۵، ۷۶۶، ۹۹۵

رکن ۲ ارتش: ۸۸۷

رکن ۲ ژاندارمری: ۲۳۳، ۵۵۵

رکن ۲ ستاد لشکر ۹۲: ۱۳۴، ۴۹۲، ۴۹۳

رکن ۲ ناحیه ژاندارمری خوزستان: ۴۹۲

رکن ۳ ژاندارمری: ۲۴۱، ۴۹۳، ۹۲۲

رکن ۳ ستاد مشترک ارتش: ۳۶۹، ۵۳۰، ۵۶۰، ۵۶۵، ۵۶۶، ۷۴۶، ۷۶۷

رکن ۳ سماجا {مرکز فرماندهی}: ۲۰۰، ۲۰۳، ۳۷۳، ۴۸۶، ۶۱۴، ۶۵۲

رکن سوم دایره امنیت ژاجا: ۶۱۴

روابط عمومی استانداری خوزستان: ۴۷۴

روابط عمومی استانداری کرمان: ۶۵۱، ۶۵۳

روابط عمومی دادستانی کل انقلاب: ۹۹۱، ۹۹۲

روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی: ۱۸۲، ۴۰۱

روابط عمومی ژاندارمری: ۹۴۶، ۹۹۹

روابط عمومی سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز: ۱۵۰

روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه: ۱۹۹

روابط عمومی سپاه پاسداران بیجار: ۳۱۴

روابط عمومی سپاه پاسداران پاوه: ۹۱۱

روابط عمومی سپاه پاسداران ساوه: ۹۲۹

روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه: ۳۷۳، ۶۸۹، ۷۵۷، ۸۱۶، ۸۴۹، ۹۸۷

روابط عمومی سپاه: ۱۱۲، ۳۱۱، ۳۷۲، ۵۳۹

روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۵۳۵، ۸۳۶

روابط عمومی کمیته مرکزی انقلاب اسلامی: ۴۶۰

روحانیون مبارز عراق: ۴۶۲

روز بزرگداشت شهدای کردستان: ۸۶۶، ۹۰۲

روز جهانی کارگر {روز اول مه}: ۴۴، ۲۴۹، ۴۳۹، ۴۴۰، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۴۵، ۵۵۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵،

۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۶، ۵۷۷، ۶۹۱، ۷۹۴

ژاندارم خلیج فارس: ۱۸۷

ص: ۱۱۱۹

ژاندارمری ارومیه: ۸۲۷

ژاندارمری ایلام: ۲۳۳

ژاندارمری آذربایجان شرقی: ۷۳۴

ژاندارمری آذربایجان غربی: ۲۴۲

ژاندارمری جمهوری اسلامی {ژاجا}: ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۶۵، ۹۱، ۱۱۴، ۱۱۷، ۱۳۳، ۱۳۸، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۸۵، ۳۰۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۶۸، ۳۷۱، ۳۷۹، ۳۹۸، ۴۲۳، ۴۲۷، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۴۲، ۴۵۸، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۸۳، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۵، ۵۰۲، ۵۲۷، ۵۵۷، ۵۵۹، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۴، ۶۱۴، ۶۲۲، ۶۳۶، ۶۳۹، ۶۴۱، ۶۵۲، ۶۶۲، ۶۶۶، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۹، ۶۹۰، ۷۰۸، ۷۱۰، ۷۱۳، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۳۱، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۴۶، ۷۵۰، ۷۵۲، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۵، ۸۱۶، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۳۲، ۸۴۵، ۸۶۷، ۸۸۴، ۸۸۹، ۹۰۰، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۴۰، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۵۳، ۹۶۹، ۹۷۲، ۹۸۶، ۹۸۹، ۹۹۰، ۹۹۳، ۹۹۹، ۱۰۰۶، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۲۴

ژاندارمری خسروآباد: ۱۹۲، ۲۳۴

ژاندارمری خوزستان: ۳۰۸، ۴۴۲، ۸۳۹، ۸۶۰، ۸۶۹، ۹۶۸

ژاندارمری سعدونی: ۶۱۴

ژاندارمری سندج: ۷۱۱

ژاندارمری کردستان: ۵۹۲

ژاندارمری کرمانشاه: ۱۹۱، ۳۰۷، ۴۷۱، ۵۵۷، ۵۹۲، ۵۹۵، ۶۱۲، ۶۸۶، ۷۱۰، ۷۱۵، ۷۸۹، ۸۸۴، ۸۸۸

ژاندارمری گیلان: ۲۱۱

ژاندارمری ناحیه تبریز: ۱۹۹

ژاندارمری ناحیه سیستان و بلوچستان: ۷۵۵

ژاندارمری یزد: ۷۴۶

ژاندارمری پل هوایی در ارومیه: ۷۹۳

سازمان امن العام عراق: ۴۲۱، ۵۵۴، ۵۹۰، ۶۵۹، ۷۶۵، ۸۴۱، ۸۹۹

سازمان امنیت بصره: ۳۲۰، ۵۵۴

سازمان امنیت و استخبارات عراق: ۶۱، ۳۰۸، ۵۳۱، ۵۵۴، ۶۱۴، ۶۶۰، ۹۲۰

سازمان انرژی اتمی ایران: ۷۸۰

سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب: ۱۸۶، ۱۸۸

سازمان انقلابی اسلامی: ۶۵۷، ۹۰۰

سازمان آزادی بخش فلسطین {ساف}: ۴۷، ۱۳۰، ۲۱۶، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۸۷، ۴۰۴، ۴۸۹، ۶۱۰، ۶۲۹، ۶۸۰، ۸۹۸، ۹۱۳، ۹۳۶، ۹۹۷

سازمان بسیج ملی: ۱۱۵، ۱۱۶، ۵۹۷

سازمان بهداشت جهانی: ۶۷۶، ۶۷۷

سازمان بی.بی.سی: ۵۵۱

سازمان پیکار اسلامی عراق: ۶۳، ۴۱۶، ۴۶۱

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر {گروهک پیکار}: ۷۳، ۸۳، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۶۲، ۲۰۰، ۲۰۳،

۲۰۴، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۴۷، ۲۵۲، ۳۲۲، ۳۷۴، ۴۱۷، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۶۲، ۴۷۴، ۵۱۰، ۵۳۱، ۶۳۶، ۷۳۷، ۷۵۵، ۷۹۴، ۷۹۷، ۷۹۸،

۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۶، ۸۸۶، ۹۲۵، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۷۲، ۹۷۳

سازمان جبهه خلق برای آزادی فلسطین: ۲۶۰، ۳۶۷، ۶۱۰

سازمان جوانان عراق: ۴۹۳

سازمان جوانان مجاهد: ۲۹۲، ۴۱۴

سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران: ۲۷۰، ۴۵۵

سازمان چریک های فدایی خلق {فداییان}: ۲۹، ۷۲، ۷۳، ۷۵، ۸۱، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۸، ۹۱، ۹۷، ۱۳۵، ۱۳۹، ۱۴۸، ۱۴۹،

۱۵۸، ۱۶۱، ۱۶۲، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۲، ۲۶۸، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۷۴،

۴۰۹، ۴۲۸، ۴۳۱، ۴۳۷، ۴۷۲، ۴۷۴، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۳۵، ۵۵۸، ۵۶۱، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۷۱، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۹۶، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۴۰،

۶۴۱، ۶۶۳، ۶۸۸، ۶۹۱، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۶، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۳۲، ۷۳۷، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۶۸، ۷۷۱، ۷۹۴، ۷۹۷،

۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۳، ۸۰۵، ۸۲۰، ۸۲۲، ۸۲۷، ۸۴۴، ۸۴۸، ۸۶۲، ۸۶۸، ۸۸۶، ۸۸۸، ۸۸۹، ۹۰۱، ۹۰۴

۹۰۵، ۹۰۹، ۹۱۱، ۹۲۶، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۸، ۹۹۳، ۱۰۰۹

سازمان چریک های فدایی خلق شاخه اشرف: ۶۹۱

سازمان چریک های فدایی خلق شاخه کردستان: ۷۳، ۷۱۳، ۸۸۶

سازمان دانشجویان پیشگام تبریز: ۱۵۰

سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز: ۳۸۰

سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز: ۱۵۶

سازمان دانشجویی منتخب دانشجویان: ۲۰۳

سازمان راه کارگر: ۸۳، ۸۷، ۸۸، ۱۶۲، ۲۰۰، ۲۱۳، ۲۹۷، ۷۹۷، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۶، ۸۸۶

سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر: ۹۴۸

سازمان سیا: ۲۸، ۳۲، ۳۸، ۱۲۸، ۲۶۹، ۲۷۲، ۲۷۹، ۲۹۴، ۳۲۹، ۳۹۷، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۲، ۴۸۲، ۴۸۳، ۶۲۶، ۶۸۱، ۶۸۲، ۸۰۹

۸۷۴، ۸۸۲

سازمان سیاسی خلق عرب در عربستان: ۵۲۹، ۵۵۲، ۵۵۴، ۸۵۸

سازمان شهرسازی فاو: ۴۱۹

سازمان صلیب سرخ جهانی {کمیته بین المللی صلیب سرخ}: ۶۸، ۴۸۴، ۵۱۴، ۵۳۷، ۶۰۲، ۶۰۸، ۶۳۳، ۶۳۴

سازمان طوفان {توفان، گروه کمونیستی}: ۲۶۹، ۹۹۴

سازمان عفو بین المللی: ۶۸

سازمان عمل انقلابی: ۴۵۶

سازمان فجر اسلام: ۵۴۱

ص: ۱۱۲۰

سازمان کنفرانس اسلامی {اجلاس ملل اسلامی / کنگره اسلامی}: ۴۷، ۸۱، ۱۳۰، ۴۰۵، ۶۰۳، ۹۱۳

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی: ۴۸، ۲۹۳، ۴۵۹، ۷۹۹

سازمان مجاهدین خلق: ۲۵، ۲۷، ۲۸، ۳۶، ۴۱، ۴۸، ۶۷، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۸، ۹۰، ۹۴، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۱۸، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۴، ۱۵۸، ۱۶۲، ۲۰۷، ۲۱۳، ۲۴۶، ۲۴۹، ۲۵۱، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۱۱، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۳۷، ۳۶۷، ۳۸۴، ۳۹۶، ۴۰۵، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۴۰، ۴۷۳، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۷۱، ۵۷۲، ۶۲۰، ۶۲۹، ۶۴۷، ۶۶۷، ۶۹۲، ۶۹۳، ۷۰۲، ۷۱۹، ۷۴۰، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۷۴، ۷۷۷، ۷۸۸، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۲۹، ۸۵۰، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۷، ۸۷۸، ۹۱۲، ۹۲۶، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۴۸، ۹۵۳، ۹۵۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۵، ۱۰۰۸، ۱۰۱۷

سازمان مرکزی تعاون روستایی: ۷۷۰

سازمان ملل متحد: ۲۳، ۲۳۲، ۲۸۹، ۳۰۳، ۳۳۶، ۳۴۴، ۳۴۶، ۳۹۳، ۳۹۶، ۴۴۷، ۶۰۳، ۶۲۵، ۶۲۸، ۹۱۸، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۳، ۹۳۶، ۹۶۷، ۱۰۰۴

سازمان موساد: ۱۱۸، ۴۶۱، ۸۷۴، ۸۷۶

سازمان های دانشجویان مسلمان کشور: ۱۶۲، ۱۶۳

سالروز کشتار ارامنه به دست ترکان عثمانی: ۲۷۱

ساواک: ۲۸، ۴۸، ۱۴۲، ۱۴۳، ۲۶۹، ۲۹۲، ۳۲۱، ۴۱۲، ۴۱۴، ۵۴۸، ۷۳۸، ۸۷۴، ۸۷۷، ۹۴۳، ۹۶۸، ۹۹۴، ۹۹۵

سپاه ارومیه: ۲۴۱، ۳۱۶، ۵۰۴، ۵۳۸، ۵۵۷، ۶۱۸، ۷۷۰، ۹۱۲

سپاه اصفهان: ۲۸۸، ۸۲۹

سپاه اهواز: ۱۳۱، ۶۸۵، ۷۰۸، ۹۲۰

سپاه ایلام: ۱۳۳، ۴۴۲، ۵۳۱

سپاه آبادان: ۱۳۱، ۷۲۴

سپاه بندرعباس: ۶۵۱، ۱۰۱۵

سپاه بیجار: ۳۱۴، ۸۶۴، ۱۰۰۹

سپاه پاسداران استان یزد: ۲۹۳

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۲۷، ۲۹، ۳۴، ۳۵، ۴۹، ۵۲، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۹۶، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۵۷، ۱۶۱، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۱۷، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۸، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۹۲، ۲۹۳، ۳۰۴، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۵۳، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۸، ۳۸۱، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۱، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۶، ۴۲۳، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹.

۴۳۱، ۴۳۲، ۴۴۳، ۴۵۷، ۴۶۰، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۸۳، ۴۸۶، ۴۹۱، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۴، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۳۱، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۵۷، ۵۵۶، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۷۷، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۶، ۵۹۸، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۹، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۳۰، ۶۳۸، ۶۴۱، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۳، ۷۱۰، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۳۰، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۷، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۲، ۷۵۷، ۷۶۷، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۹۰، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۸، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۹، ۸۶۴، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۷، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۹، ۸۹۴، ۸۹۵، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۴، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۶، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۸، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۵، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۶، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۸، ۹۸۷، ۹۹۰، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۲۴.

سپاه پاسداران بانه: ۷۷۰

سپاه پاسداران غرب کشور: ۶۶۳، ۹۲۷، ۹۲۸

سپاه پاسداران پاوه: ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۹۹، ۵۵۹، ۷۶۹، ۷۹۱، ۸۳۲، ۹۷۰

سپاه پاسداران تبریز: ۲۰۰، ۷۱۷، ۷۳۲، ۷۳۳

سپاه تکاب: ۲۶۵، ۷۳۳

سپاه پاسداران تهران: ۷۴، ۴۶۶، ۷۱۵، ۷۷۰، ۸۱۷، ۹۶۴، ۸۶۹، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۹۲۳، ۹۲۴

سپاه پاسداران جوانرود: ۹۸۷

سپاه پاسداران جیرفت: ۷۹۵، ۱۰۱۵

سپاه خرم آباد: ۱۱۸

سپاه پاسداران خرمشهر: ۹۵، ۱۳۲، ۳۶۸، ۳۷۱، ۶۶۸، ۸۳۷، ۸۸۳

سپاه پاسداران خوزستان: ۲۶۸

سپاه پاسداران دزفول: ۹۶، ۷۰۸، ۷۳۰، ۸۸۲

سپاه پاسداران دشت آزادگان: ۱۳۱، ۴۶۴

سپاه پاسداران دهلران: ۴۴۲

سپاه پاسداران رشت: ۹۲، ۲۴۷، ۲۴۸

سپاه پاسداران زابل: ۹۹۹

سپاه پاسداران زنجان: ۳۱۵، ۶۸۷، ۷۳۳، ۸۶۴، ۱۰۰۹

سپاه پاسداران زه کلوک: ۶۷۰

سپاه پاسداران سرپلدهاب: ۷۸۹

سپاه پاسداران سنندج: ۳۷۳، ۹۲۳

سپاه پاسداران سوسنگرد: ۹۲۱

سپاه پاسداران شاهین دژ: ۵۵۹، ۱۰۰۰

سپاه پاسداران شیراز: ۱۵۷، ۷۷۲

سپاه پاسداران طبس: ۲۷۸

سپاه پاسداران علمدار: ۶۲۰

سپاه پاسداران قروه: ۱۳۹، ۸۱۷، ۱۰۰۹

سپاه پاسداران قصرشیرین: ۵۹۱، ۷۳۱

ص: ۱۱۲۱

سپاه پاسداران کامیاران: ۱۰۰۹

سپاه پاسداران کرمان: ۶۰۱، ۶۵۲، ۷۴۶، ۱۰۱۵

سپاه پاسداران کرمانشاه: ۱۳۹، ۱۹۹، ۲۳۸، ۲۴۰، ۳۱۵، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۷۱، ۶۳۸، ۷۱۶، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۵۰، ۸۳۸، ۸۴۹، ۸۶۵، ۸۸۳

۸۸۸، ۸۸۹، ۹۲۳، ۹۲۷، ۹۴۴، ۹۸۸، ۱۰۰۹

سپاه پاسداران کربند: ۶۶۲

سپاه پاسداران گرگان: ۱۱۴، ۱۴۱

سپاه پاسداران گنبد: ۵۷۷

سپاه پاسداران مبارکه: ۸۹۴

سپاه پاسداران مراغه: ۷۱۷، ۱۰۱۱

سپاه پاسداران مهاباد: ۷۷۰

سپاه پاسداران میاندوآب: ۴۳۲، ۱۰۰۰، ۱۰۱۱

سپاه پاسداران نفت شهر: ۴۹۱

سپاه پاسداران نوشهر: ۶۲۰

سپاه پاسداران همدان: ۱۳۸، ۱۴۲، ۲۴۰، ۲۶۵، ۳۱۱، ۳۱۴، ۴۷۲، ۷۱۵، ۸۱۷، ۸۴۱، ۸۶۳

سپاه پاسداران یزد: ۳۹۵

ستاد ۶ سپاه پاسداران: ۶۵۳

ستاد انتخابات وزارت کشور: ۷۳۵

ستاد برگزاری مراسم روز جهانی کارگر { کمیته برگزاری جشن اول ماه مه } : ۴۴۰، ۵۱۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱

ستاد بسیج ارتش بیست میلیونی: ۵۰۹، ۹۳۰

ستاد بسیج ملی: ۱۱۵، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۸۷۷

ستاد خلق ترکمن: ۸۹۱

ستاد دانشجویان پیشگام: ۱۶۲

ستاد ژاجا {ژاندارمری جمهوری اسلامی}: ۶۱۴

ستاد عملیات غرب کشور: ۷۶، ۱۹۲، ۲۶۵، ۴۹۶، ۵۳۶، ۸۸۶، ۱۰۰۸

ستاد عملیات نیروی زمینی ارتش: ۶۳۱

ستاد عملیاتی سپاه پاسداران در کردستان: ۸۴۷، ۹۳۸

ستاد عملیاتی سپاه پاسداران رشت: ۲۱۰

ستاد عملیاتی شهربانی: ۲۱۲، ۲۶۲

ستاد عملیاتی غرب کشور: ۳۷۲، ۴۲۶، ۵۹۴، ۸۸۳

ستاد عملیاتی مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران: ۵۳۵، ۶۴۰

ستاد فرماندهی نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران: ۴۸۷، ۸۱۰

ستاد لشکر ۶۴ ارومیه: ۴۳۲، ۶۸۶، ۷۹۳

ستاد لشکر ۹۲ زرهی: ۳۶۹، ۵۳۲، ۷۳۰، ۸۴۰، ۹۶۷، ۹۶۹

ستاد مبارزه با مواد مخدر: ۹۴۳

ستاد مجاهدین خلق: ۳۸۵، ۵۷۶

ستاد مرکزی بسیج ملی جمهوری اسلامی ایران: ۳۵۳

ستاد مرکزی حزب توده: ۲۴۷، ۵۷۶

ستاد مرکزی دانشجویان پیشگام: ۱۵۹

ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی {ستاد فرماندهی سپاه}: ۱۳۲، ۱۴۱، ۲۴۹، ۲۶۷، ۴۳۲، ۵۳۶، ۶۳۲، ۶۳۸، ۶۴۲، ۷۴۶

۱۰۱۱، ۹۰۱، ۷۷۰

ستاد مرکزی نیروی هوایی: ۴۲۲، ۴۲۳

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی: ۳۲، ۵۸، ۷۳، ۷۷، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۳۵، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۹۲، ۱۹۶، ۲۰۰، ۲۱۷، ۲۳۶، ۲۴۱، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۲۸، ۳۵۶، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۸۷، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۶۳، ۴۶۶، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۹۴، ۴۹۸، ۵۲۴، ۵۵۷، ۵۵۹، ۵۷۷، ۵۸۱، ۵۹۰، ۵۹۴، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۲۳، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۵۲، ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۸۹، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۵۲، ۷۷۰، ۷۷۲، ۷۸۸، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۵، ۸۲۶، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۴۳، ۸۴۵، ۸۴۹، ۸۵۶، ۸۶۰، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۸۳، ۸۸۸، ۸۸۹، ۹۰۱، ۹۰۹، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۲۴، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۳۷، ۹۴۰، ۹۴۵، ۹۷۰، ۹۸۷، ۹۸۸، ۹۹۰، ۹۹۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۵

ستاد هماهنگی امداد سپاه و ارتش: ۹۴۰

ستاد هماهنگی آموزش و سازماندهی ارتش بیست میلیونی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۱۱۵، ۹۳۰

سرویس کمک های دریانوردی خاورمیانه {مونس}: ۳۵۰، ۳۵۱

سماجا: ۲۰۰، ۲۰۳، ۳۷۳، ۴۸۶، ۶۱۴، ۶۵۲، ۷۵۳، ۷۷۰، ۸۲۶، ۹۱۰، ۹۲۴، ۱۰۰۹

سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات: ۷۳۶

سومین مانور نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب: ۹۶۴

سی و سومین اجلاس سازمان بهداشت جهانی: ۶۷۶

شاخه نظامی حرکه المحرومین لبنان: ۹۹۶

شرکت امیدکو {رستم}: ۸۱۰

شرکت اوردیف: ۷۸۰

شرکت ایران دیکتال در تهران: ۶۷۶

شرکت آرامکو: ۱۷۳

شرکت ترانسپورت: ۴۵۸

شرکت تعاونی هولاسو: ۹۹۰

شرکت راه سازی امین آباد: ۷۳۴

شرکت ساختمانی کانارتردینک: ۶۷۶

شرکت سوفیدیف: ۷۸۰

شرکت صنعت نفت آبادان: ۵۷۶

شرکت فلور {پیمانکار و سازنده پالایشگاه اصفهان}: ۶۷۶

ص: ۱۱۲۲

شرکت مخایرات: ۸۴۲

شرکت مسافربری ترانسپورت شمس العماره: ۴۵۸، ۴۵۷

شرکت ملی نفت ایران: ۱۲۷، ۱۸۵، ۶۵۶، ۸۷۴

شرکت ملی نفت عراق و انگلیس: ۵۹، ۵۳۰

شرکت ملی نفت قم: ۹۷۷

شرکت مهدیه سرپیل ذهاب: ۸۶۲

شرکت نفت الینجاع {بین راه کرکوک و کوی سنجق}: ۱۳۲

شرکت نفت ایران: ۵۵۶، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷

شرکت نفت امریکایی القرنه: ۹۶۹

شرکت نفت عرب و امریکا: ۱۷۳

شرکت نفت قصرشیرین: ۸۸۴

شرکت نفت لاوان: ۸۱۰

شرکت هواپیمایی آلتالیا: ۱۰۲۲، ۱۰۲۳

شرکت هواپیمایی عراق: ۵۴، ۳۶۷

شرکت هواپیمایی ملی ایران {هما}: ۴۸۴

شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز: ۷۳۸

شورای ارتش عراق: ۱۳۰

شورای اسلامی هواپیمایی ملی ایران: ۴۸۵

شورای امنیت سازمان ملل متحد: ۴۷، ۳۳۶، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۹۳، ۴۰۶، ۶۰۳، ۹۳۰، ۹۳۳، ۹۵۹، ۹۹۷، ۱۰۰۴

شورای امنیت ملی: ۶۵، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۹۰، ۱۹۵، ۲۲۵، ۴۵۰، ۶۷۹، ۸۴۲، ۸۴۳

شورای انقلاب اسلامی: ۲۶، ۴۵، ۵۵، ۶۵، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۸، ۹۱، ۹۶، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۵، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۶۴، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۷، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۱۰، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۸، ۲۲۴، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۴، ۳۰۳، ۳۰۶، ۳۲۰، ۳۲۳، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۲۵، ۴۳۱، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۴۰، ۴۴۹، ۴۵۱، ۴۵۹، ۴۶۷، ۴۷۳، ۵۰۷، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۳۴، ۵۶۰، ۵۶۵، ۵۷۲، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۹۸، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۴۲، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۶۷، ۶۸۰، ۶۸۲، ۷۲۲، ۷۲۵، ۷۳۲، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۷۳، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۸۵، ۷۹۷، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۲۳، ۸۳۱، ۸۳۶، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۷، ۸۹۵، ۹۰۸، ۹۳۰، ۱۰۱۳، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۲۲

شورای انقلاب عراق: ۴۶۲

شورای آموزشی دانشگاه صنعتی شریف: ۵۰۶

شورای بازار مشترک اروپا: ۳۰۱

شورای تأمین اراک: ۹۹۳

شورای تأمین رشت: ۲۱۱

شورای حزب جمهوری اسلامی: ۱۰۴

شورای دانشجویان و دانشگاهیان دانشگاه تهران: ۸۷

شورای دانشگاه آزاد ایران: ۲۴۵

شورای دانشگاه تربیت معلم: ۲۴۵

شورای دانشگاه شیراز: ۱۵۷

شورای دانشگاه علم و صنعت: ۲۴۵

شورای دانشگاه مشهد: ۲۴۵، ۵۰۷

شورای دفتر آیت الله منتظری: ۴۴۱

شورای روستایی آق دگیش: ۹۹۴

شورای رهبری انقلاب {عراق}: ۷۶۶

شورای سرپرستی {مدیریت} دانشگاه تهران: ۸۷، ۱۵۹، ۱۶۰، ۲۴۵، ۲۵۱، ۲۷۰

شورای سرپرستی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران: ۲۷۰

شورای شهر سردشت: ۸۸۹

شورای شهر مهاباد: ۵۰۰، ۵۱۵، ۵۱۶

شورای عالی دفاع: ۷۷۸

شورای عالی ستاد انقلاب فرهنگی: ۱۷، ۹۲

شورای عالی شیعیان لبنان در بیروت: ۴۴۹

شورای فرماندهی انقلاب عراق: ۶۵۹

شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۹۵۲

شورای مدیریت سابق دانشگاه تهران: ۴۷۳

شورای مرکزی پالایشگاه آبادان: ۷۳۷

شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی: ۵۱۲

شورای مرکزی سازمان چریک های فدایی خلق: ۵۶۸

شورای ملی عراق: ۲۶۰

شورای وزیران امنیتی: ۱۱۷، ۷۱۴، ۷۱۵

شهربانی اراک: ۹۹۳

شهربانی ارومیه: ۲۴۱

شهربانی آبادان: ۱۳۱، ۴۲۲، ۵۷۶، ۶۳۷، ۷۶۶، ۸۶۰، ۸۸۳

شهربانی برازجان: ۵۷۴

شهربانی بروجرد: ۹۴، ۵۹۵

شهریانی بندر انزلی: ۸۳۲

شهریانی بهشهر: ۶۶۷

شهریانی بیجار: ۳۱۴

شهریانی پاوه: ۱۳۹، ۲۴۰، ۴۷۱، ۵۹۵، ۶۴۱، ۶۸۹، ۷۶۹

شهریانی جمهوری اسلامی: ۶۳، ۶۵، ۶۶، ۹۱، ۱۱۴، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۹، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۶۲، ۱۹۷، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۱۱،

۲۱۲، ۲۴۶، ۲۵۰، ۲۶۷، ۲۷۲، ۳۰۴، ۳۱۰، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۶۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۶، ۴۸۳، ۴۹۱، ۴۹۷، ۵۰۹، ۵۵۹، ۵۶۵، ۵۷۵، ۵۷۶،

۵۷۷، ۵۹۱، ۵۹۵، ۵۹۶، ۶۱۶، ۶۲۲، ۶۳۶، ۶۳۹، ۶۴۴، ۶۶۶، ۷۱۱، ۷۱۳، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۲، ۸۲۹، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۶۵، ۸۶۷، ۹۳۸،

۹۷۰، ۹۷۷

ص: ۱۱۲۳

شهربانی خراسان: ۸۵۷

شهربانی خوزستان: ۳۰۸، ۳۶۸، ۵۹۰

شهربانی رشت: ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۴۷، ۵۷۵

شهربانی ساری: ۵۷۶

شهربانی سنندج: ۹۳۸

شهربانی شاهرود: ۱۵۵

شهربانی شیراز: ۱۵۶

شهربانی طایبات [تایباد]: ۹۹۹

شهربانی قصر شیرین: ۲۶۲، ۵۹۱، ۷۸۸، ۹۲۱

شهربانی کرمانشاه: ۵۲، ۶۳، ۱۵۱، ۱۹۰، ۴۱۷، ۴۶۶، ۵۳۸، ۵۵۶، ۶۱۵، ۸۱۶، ۹۲۱، ۹۴۵

شهربانی گنبد کاووس: ۵۷۷، ۵۹۶

شهربانی لنگرود: ۱۵۴

شهربانی مریوان: ۲۶۷

شهربانی ملایر: ۱۵۵

شهربانی مهاباد: ۳۱۵، ۱۰۱۲

شهربانی نفت شهر: ۶۳، ۱۹۱، ۴۱۷، ۶۱۳، ۱۰۰۶

شهربانی نقده: ۹۱۱

صادرات نفت ایران: ۴۰۱، ۶۵۵

صداوسیما جمهوری اسلامی ایران: ۹۸، ۹۹، ۱۳۴، ۱۳۷، ۲۷۰، ۲۷۸، ۳۸۶، ۵۶۵، ۶۲۳، ۶۴۵، ۶۶۴، ۷۳۰، ۷۵۲، ۷۸۵، ۸۲۲

صداوسیمای مرکز اهواز: ۴۳۷، ۴۴۳

صدای مرکز کرمانشاه: ۷۵۶

صلح: ۱۴۴، ۲۹۵، ۴۰۴، ۴۸۷، ۴۸۸، ۵۰۱، ۵۲۲، ۶۶۶، ۷۶۲، ۸۴۸، ۸۹۱، ۹۰۲، ۹۵۶، ۹۷۶

صندوق بین المللی پول: ۲۵۸، ۲۵۹

صهیونیزم بین المللی: ۸۷۶

طالبانی ها {اتحادیه میهنی کردستان عراق/ اتحادیه وطنی کردستان}: ۶۴، ۳۵۴، ۴۹۶، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۵۵، ۸۱۱، ۸۱۳، ۸۲۴

طایفه شش بلوکی {فارس}: ۸۹۵

طرح ۲۶ ماده ای هیئت نمایندگی خلق کرد: ۱۰۱۲

طرح ۶ ماده ای پیشنهادی حزب دمکرات کردستان ایران: ۵۱۵، ۵۱۶، ۶۶۶، ۷۱۲، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳

طرح اقتصاد جنگی: ۵۲۲

طرح شون مک براید: ۷۸۴

طرح موسوم به اصلاحات ارضی اسلامی: ۹۵۱

طوفان شن: ۳۹، ۲۸۴، ۶۵۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۸۳، ۸۰۹

عربستان سازی: ۵۰، ۷۲۹، ۷۳۰

عملیات گروگان گیری فرودگاه انتبه در اوگاندا: ۱۲۲، ۲۲۶، ۳۰۱

فاجعه سینما رکس آبادان: ۴۶۱

فاجعه هفتم تیر ۱۳۶۰: ۱۴۸

فالانترهای مسیحی: ۳۱۱

فراماسونری: ۱۱۸، ۸۷۶

فرمانداری خرمشهر: ۳۰۸

فرمانداری قصر شیرین: ۵۵۶

فرمانداری کرمانشاه: ۷۵۶

فرمانداری مهاباد: ۶۱۹، ۸۴۴

قاچاق اسکناس ده هزار ریالی: ۷۲۴، ۷۲۵

قانون اساسی: ۱۰۵، ۱۸۷

قانون تشکیل سازمان بسیج ملی: ۱۱۵

قانون کار: ۵۶۵

قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر: ۴۴، ۱۸۹

قرارداد کمپ دیوید: ۱۱۱، ۱۱۲، ۸۷۷، ۸۷۸، ۹۸۴، ۹۹۷

قرارگاه ارتش: ۱۳۹

قرارگاه لشکر یک پیاده مکانیزه ارتش عراق: ۴۹۰

قطار مسافری اکسپرس تهران خرمشهر: ۶۸۵

قطعنامه شورای امنیت برای تحریم جهانی ایران: ۹۳۴

قوه قضاییه: ۹۳، ۴۴۱، ۹۴۳

قیام خونین ۱۵ خرداد ۱۳۴۲: ۸۵۶

قیام مردم شرقیه: ۱۸۸

قیام مکه مکرمه: ۱۸۷، ۱۸۸

کاخ پذیرایی سبمان {کویت}: ۴۹۰

کادر پرستاری دانشکده پزشکی دکتر محمد مصدق: ۳۸۴

کارگران پیشرو {گروه}: ۵۷۷

کانال تلویزیونی بغداد: ۸۶۰

کانون توحیدی اصناف: ۴۱۴

کانون دانش آموزان ایران: ۴۵۵

کمیته امداد دفتر دانشجویان پیشگام: ۱۶۱

کمیته امور نظامی سنای امریکا: ۶۷۳، ۶۷۴

کمیته انرژی سنای امریکا: ۱۲۷

کمیته انقلاب اسلامی آبادان: ۶۱۴

کمیته انقلاب اسلامی ده جیران: ۷۷۰

کمیته انقلاب اسلامی میاندوآب: ۱۰۰۰

کمیته انقلاب اسلامی نقده: ۷۷۰

کمیته انقلاب اسلامی: ۱۴۲، ۱۶۱، ۲۰۰، ۵۱۰، ۸۷۷، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۹۳

کمیته برنامه ریزی دفاعی ناتو: ۲۹۶

کمیته پزشکی جهاد سازندگی کرمانشاه: ۹۸۷

کمیته خدمات نظامی سنای امریکا: ۶۵۴

ص: ۱۱۲۴

کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان امریکا: ۱۷۹، ۳۹۳

کمیته سنای امریکا: ۱۷۲

کمیته طبس: ۷۴۶

کمیته عملیاتی امام خمینی اهواز: ۴۳۸

کمیته قدس سازمان کنفرانس اسلامی: ۹۳۰، ۹۹۷

کمیته مرکزی انقلاب اسلامی: ۳۸۱، ۳۸۲، ۴۶۰، ۹۴۹

کمیته مرکزی حزب توده ایران: ۲۶، ۲۷، ۳۲۱، ۵۳۳

کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران: ۴۲۷، ۵۰۱، ۵۰۲

کمیته نبرد: ۹۴۸

کمیته ویژه هماهنگی دولت امریکا: ۲۳، ۶۷۵

کمیسیون بررسی مطبوعات وزارت ارشاد اسلامی: ۸۲۸

کمیسیون تحقیق سازمان ملل: ۹۱۹

کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل: ۶۸، ۲۱۵

کمیسیون خارجی مجلس: ۸۹۳

کمیسیون سیاسی گردهمایی سازمان کنفرانس اسلامی در اسلام آباد: ۹۸۵

کمیسیون نیروهای مسلح در مجلس نمایندگان امریکا: ۶۷۷

کمیسیون وزرای امنیت: ۱۰۰۹

کمیسیون هفت نفری وزارت کشور: ۱۴۳

کنفدراسیون سی.ای.اس: ۱۲۹

کنفرانس وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی: ۱۳۰

کنگره امریکا {مجلس نمایندگان}: ۱۲۷، ۱۷۵، ۲۵۵، ۲۷۷، ۳۳۸، ۳۴۰، ۳۹۲، ۴۴۷، ۴۸۲، ۵۱۳، ۶۷۳

کنگره مسلمانان ژاپنی: ۶۲، ۸۶۰

کودتا در عراق: ۶۵۹

کودتا: ۶۲، ۶۳، ۵۲۷، ۵۴۷، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۷۷، ۹۵۲، ۹۵۶

کودتای ۱۹۷۴ شیلی: ۲۴، ۵۴۷

کودتای ۲۸ مرداد {۱۹۵۳}: ۲۴، ۲۱۳، ۵۴۷، ۵۴۸، ۸۷۶، ۸۷۷

گارد جاویدان رژیم گذشته: ۵۵۸

گارد ساحلی ایران: ۹۳۷

گارد ساحلی آبادان {اروندرو}: ۱۳۳، ۳۷۱

گارد ساحلی بندر خرمشهر: ۱۳۲، ۱۳۳، ۸۸۲

گارد ساحلی جنوب: ۲۳۴، ۴۲۱

گارد ساحلی خسروآباد: ۱۳۰، ۶۳۶، ۸۶۰

گارد ساحلی ژاندارمری بوشهر: ۷۲۴

گارد ساحلی ژاندارمری: ۶۱۴

گارد مرزی استان بصره: ۵۵۵، ۶۶۱

گارد مرزی پاسگاه طیه عراق: ۷۰۷

گارد مرزی عراق: ۹۳۶

گردان ۱۱۶: ۹۵۵

گردان ۱۸۵ قزوین: ۶۴۱

گردان ۲ ولی عصر {عج}: ۱۷۰

گردان ۴ گارد مرزی عراق: ۶۶۱

گردان ۷۹ تیب ۱۱۶ گارد مرزی: ۶۶۱

گردان پدافند زمین به هوای پایگاه یکم: ۶۳۱

گردان توپخانه از لشکر ۱۱ مراغه: ۱۰۰۰

گردان زرهی مستقر در پاوه: ۹۲۷

گردان ژاندارمری اسلام آباد: ۷۸۹

گردان ژاندارمری خرمشهر: ۵۵۵

گردهمایی اسلام آباد: ۴۷

گردهمایی بررسی جرائم امریکا: ۵۱۴

گردهمایی بررسی مسائل امنیت ملی: ۱۴۳

گردهمایی بین المللی بررسی مداخلات امریکا در ایران: ۸۵۵

گردهمایی جنبش های آزادی بخش جهان در تهران: ۹۹۷

گردهمایی فوق العاده غیرمتعهدها در ایران برای رسیدگی به تجاوز امریکا به ایران: ۸۹۷، ۱۰۰۴

گردهمایی وزرای دفاع و امور خارجه کشورهای عضو ناتو در بروکسل: ۸۵۳

گروگان گیری {ماجرای اشغال لانه جاسوسی امریکا، ماجرای گروگان گیری سفارت ایران در لندن}: ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۵۱، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۸۲، ۸۳، ۸۷، ۸۸، ۹۰، ۹۲، ۹۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۶۲، ۱۷۱، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۰۲، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۹، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۲۸، ۲۳۲، ۲۵۰، ۲۵۶، ۲۵۸، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۲، ۲۸۶، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۵، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۶، ۳۲۲، ۳۲۹، ۳۴۳، ۳۴۶، ۳۴۸، ۳۵۰، ۳۵۴، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۶۰، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۷، ۴۱۰، ۴۴۰، ۴۴۲، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۸۱، ۴۸۳، ۴۸۵، ۴۸۸، ۴۸۹، ۵۱۳، ۵۱۹، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۸، ۵۴۷، ۵۵۳، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۶۰۳، ۶۰۶، ۶۱۰، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۳۳، ۶۵۳، ۶۷۵، ۶۷۷، ۶۷۹، ۶۸۴، ۶۸۵، ۷۰۱، ۷۰۴، ۷۱۸، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۴۸، ۷۵۸، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۷۴، ۷۸۳، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۸، ۸۰۱، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۷۲، ۸۹۲، ۸۹۷، ۸۹۸، ۹۰۴، ۹۰۷، ۹۱۴، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۳۳، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۸۴، ۹۸۵، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵

گروگان گیری فرانسویان در لبنان: ۷۸۰

گروه اکبر روایی {یکی از گروه های گروگان گیر در اورامانات}: ۹۸۷

گروه بختیار {شاخه نظامی}: ۷۷۱

گروه سیاسی ایران امروز: ۴۰۵، ۴۰۸

گروه سیاسی شهید ناصرالدین {جنبش شهید محی الدین ناصر}: ۶۳۳، ۶۹۵

ص: ۱۱۲۵

گروه شهید ابو عارف {عراق}: ۹۶۹

گروه ضربت خرم دین: ۴۵۹

گروه ضربت سپاه پاسداران: ۹۲۷

گروه نظامی عمار بن یاسر: ۴۱۶، ۴۱۷

گروهان بوستان: ۴۴۲

گروهان خان لیلی: ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۰۰۶

گروهان خسروآباد {گروهان ساحلی خسروآباد آبادان}: ۲۳۴، ۴۹۱، ۷۲۴

گروهان ژاندارمری اراک: ۹۹۳

گروهان ژاندارمری آبادان: ۲۳۱

گروهان ژاندارمری بانه: ۳۷۶، ۱۰۱۰

گروهان ژاندارمری برچک: ۶۵۱

گروهان ژاندارمری بستان: ۷۶۶

گروهان ژاندارمری پاوه: ۸۱۶

گروهان ژاندارمری خان لیلی: ۱۰۰۶

گروهان ژاندارمری خرمشهر: ۵۹، ۲۳۳، ۴۶۴

گروهان ژاندارمری خسروآباد: ۴۶۵، ۷۶۵، ۸۳۸

گروهان ژاندارمری دهلران: ۴۴۲

گروهان ژاندارمری قشم: ۸۵۷

گروهان ژاندارمری قصر شیرین: ۹۲۳

گروهان ژاندارمری کهنوج: ۶۵۲

گروهان ژاندارمری موسیان: ۱۰۰۶، ۱۰۰۷

گروهان ژاندارمری میاندوآب: ۲۴۱، ۷۳۴

گروهان ژاندارمری صالح آباد: ۲۳۳

گروهان سوسنگرد: ۹۶۸

گروهان سومار: ۶۳۹

گروهان قصرشیرین: ۱۹۱، ۱۹۲، ۲۶۲، ۵۲۹، ۶۶۲

گروهان مالک اشتر: ۸۲۶، ۹۷۲

گروهان موسیان: ۷۳۱، ۸۱۵، ۱۰۰۶

گروهان میاندوآب: ۸۲۷، ۹۲۷

گروهان نقده: ۸۲۷

گروهان هرمزگان: ۴۴۳

لایحه احیای اراضی دولت موقت: ۹۵۲

لایحه اصلاحات ارضی اسلامی: ۹۵۲

لایحه پیشنهادی استقلال دانشگاه ها: ۸۰۶

لایحه تحریم اقتصادی ایران: ۹۱۷

لایحه نیروهای جنگ مصوب ۱۹۷۳: ۳۹۲، ۳۹۳

لشکر ۱۶ زرهی قزوین {ارتش}: ۱۴۲، ۵۵۷، ۶۴۰، ۶۶۴، ۸۲۶، ۸۴۳، ۹۰۹

لشکر ۲ ارتش عراق: ۶۶۱

لشکر ۲۸ سنندج ارتش: ۷۳، ۱۱۷، ۱۳۷، ۱۷۰، ۳۱۰، ۳۷۴، ۴۲۷، ۴۹۸، ۵۶۰، ۵۹۲، ۵۹۳، ۶۱۷، ۶۳۸، ۶۶۴، ۷۱۰، ۷۱۳، ۷۱۴

۷۵۱، ۷۶۷، ۷۹۰، ۷۹۲، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۴۲، ۸۶۴، ۸۶۵، ۹۰۷، ۹۱۰، ۹۲۴، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۵۵، ۹۸۷، ۱۰۱۳

لشکر ۶ زرهی ارتش عراق: ۲۶۲

لشکر ۶۴ ارومیه: ۲۶۷، ۳۱۶، ۴۳۲، ۵۰۴، ۶۴۱، ۸۴۵، ۹۱۲، ۹۴۶، ۹۷۲

لشکر ۷ پیاده ارتش عراق: ۶۰، ۵۳۲، ۶۳۶، ۶۶۱

لشکر ۸ عراق: ۸۸۳

لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه: ۱۴۰، ۴۱۷، ۴۳۳، ۴۴۲، ۵۵۶، ۵۹۱، ۵۹۵، ۶۸۹، ۷۳۵، ۷۵۰، ۷۶۶، ۷۸۹، ۸۸۶، ۸۸۹، ۱۰۰۹

لشکر ۹۲ زرهی ایران: ۵۹، ۳۷۰، ۵۵۴، ۶۳۶، ۸۱۶، ۸۳۹، ۹۱۹، ۹۲۱، ۹۳۶

لشکر اهواز: ۴۴۲

لشکر بصره: ۸۳۷

لوله دوم گاز مارون: ۹۸۷

لوله نفت در بین راه نفت شهر و قصر شیرین: ۱۰۰۶

لوله نفت در منطقه گاومیش: ۱۹۲

لوله نفت سلیمانیه: ۶۰، ۵۹۱

لوله نفتی ماهشهر آبادان: ۴۹۱

لوله های گاز منطقه الجمهوریه بصره: ۹۶۹

لوله های نفت بیات: ۵۲، ۳۰۷

ماجرای تنباکو: ۵۴

مبارزان عربستان: ۷۲۹

مبارزین آزادی خلق ایران: ۹۴۸

مجاهدین اسلامی عراق: ۵۴، ۵۵۴

مجاهدین افغانستان: ۸۳۵، ۸۵۸، ۱۰۲۱

مجلس اعلای شیعیان: ۵۸۹

مجلس اعیان انگلیس: ۹۱۷

مجلس انقلاب بعثی: ۳۶۵

مجلس اول {مجلس قانون گذاری، نخستین مجلس شورای ملی}: ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۷۳۸، ۷۳۹، ۸۷۲

مجلس سنای امریکا: ۳۳۸، ۳۴۰، ۶۲۸، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵

مجلس شورای اسلامی: ۱۱۶، ۱۸۴، ۵۷۴، ۵۹۷، ۷۷۶، ۷۷۷، ۸۰۰، ۸۰۶، ۸۳۱، ۸۶۶، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۹۳، ۹۴۷، ۹۴۸، ۱۰۱۷،

۱۰۱۸

مجلس عوام انگلیس: ۲۲، ۳۰۱، ۷۲۸، ۹۶۰، ۹۸۱، ۹۸۲

مجمع امور بین المللی اردن: ۵۴۹

محاصره دریایی ایران: ۱۸۴

مراسم افتتاح تأسیسات گاز طبیعی در جبل علی: ۲۲۷

مرحله اول انتخابات اولین دوره مجلس قانون گذاری: ۹۳، ۵۴۱، ۷۴۰، ۷۵۶، ۸۹۲، ۸۹۳، ۹۲۸

ص: ۱۱۲۶

مرحله دوم انتخابات اولین دوره مجلس: ۱۰۶، ۱۰۷، ۵۱۲، ۵۴۱، ۶۹۳، ۶۹۴، ۷۱۸، ۷۲۰، ۷۳۵، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶

۷۷۵، ۷۷۶، ۸۰۰، ۸۷۲، ۹۲۸

مرزبانی تایباد: ۱۰۲۱

مرزبانی خرمشهر: ۱۹۰، ۹۳۸

مرزبانی سومار: ۹۶۸

مرزبانی قصرشیرین: ۵۲۹

مرزبانی مهران: ۴۶۴

مرکز اسناد انقلاب اسلامی: ۱۴۲

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس {مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ}: ۱۷، ۱۱۹

مرکز آموزش کرمان: ۷۹۵

مرکز بازرگانی عراق: ۳۶۷

مرکز حفاظت اطلاعات ارتش: ۳۶۹، ۳۷۰

مرکز صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در تهران: ۳۸۶

مرکز عملیات سپاه: ۱۹۲، ۴۷۷

مرکز فرماندهی رکن سوم ستاد مشترک ارتش: ۷۴۷

مرکز فرماندهی ژاندارمری: ۷۱۶، ۹۸۸

مرکز فرماندهی سپاه: ۱۴۱، ۵۵۶، ۵۶۰، ۷۱۵، ۷۳۳، ۷۴۶، ۷۹۵، ۸۸۷، ۸۸۸، ۹۰۹، ۹۲۷، ۹۴۵، ۹۷۰، ۱۰۰۹، ۱۰۱۱

مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش: ۷۵۰

مرکز فرماندهی عملیات سپاه: ۹۲۳، ۱۰۰۸

مرکز فرماندهی نیروی زمینی: ۸۲۶

مرکز فرهنگی مسجد سلیمان: ۶۸۵

مرکز مطالعات کشورهای همسایه خلیج فارس در دانشگاه جرج تاون امریکا: ۱۷۳

معاودین عراقی {راننده شدگان}: ۱۹۳، ۷۶۷

معاونت سیاسی وزارت کشور: ۸۶۰

مقاله نامه های وین: ۹۶۴

منشور سازمان ملل متحد: ۳۲۶، ۹۹۸

مؤسسه اطلاعات: ۷۷۹

مؤسسه کیهان: ۴۷۴، ۴۷۶

میانجیگری: ۴۶، ۴۷، ۹۹، ۱۳۰، ۱۹۰، ۳۰۶، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۸، ۵۸۴، ۶۰۴، ۶۱۰، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۸۰، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۶۳، ۸۹۸

ناو هواپیمابر آیزنهاور: ۴۴۸

ناو هواپیمابر کانستالیشین: ۴۴۸

ناو هواپیمابر نیمیتز: ۳۰، ۳۱، ۳۹، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۷۲، ۳۲۷، ۴۴۷، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۲۷، ۷۸۳

ناوگان دریایی امریکا: ۹۶۵

ناوگان ششم امریکا: ۴۰۴

نخستین گردهمایی انقلاب فرهنگی اسلامی در تالار ابوریحان دانشگاه ملی: ۱۰۳، ۷۷۳

نقشبندیه: ۴۷۲

نماز جمعه اصفهان: ۷۵۳

نماز جمعه اهواز: ۳۱۷

نماز جمعه پاوه: ۷۶۹، ۹۱۱

نماز جمعه تبریز: ۹۰۳

نماز جمعه تهران: ۳۲، ۳۳، ۶۷، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۹۱، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۶، ۳۱۸، ۳۸۲، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۱۰

نماز جمعه زاهدان: ۷۵۵

نماز جمعه سندج: ۷۶، ۷۷، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵

نهضت آزادی ایران: ۱۴۳، ۷۹۹، ۸۰۰

نهضت زنان مسلمان: ۵۴۱

نهمین جلسه کمیسیون دائمی همکاری اقتصادی شوروی و ایران {کمیسیون شوروی و ایران}: ۲۲۹

نیروهای آزادی بخش عربستان: ۱۳۱

نیروهای بارزانی: ۳۰۷

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی {نداجا}: ۲۱۱، ۲۳۵، ۲۶۸، ۳۰۴، ۵۸۱، ۸۳۰، ۹۱۲، ۹۶۴

نیروی دریایی امریکا: ۱۷۴، ۳۲۵، ۳۹۵، ۷۸۳، ۹۶۴، ۹۶۵

نیروی دریایی بندر خرمشهر: ۱۳۳

نیروی دریایی پایگاه انزلی: ۸۳۰، ۸۳۲

نیروی دریایی رژیم صهیونیستی: ۴۰۴

نیروی دریایی عراق: ۴۲۱، ۸۴۰

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی {نزاجا}: ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۹۵، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۸، ۲۵۰، ۲۶۴، ۲۶۸، ۳۰۴، ۳۵۵، ۳۶۹، ۳۷۳

۳۷۵، ۳۷۶، ۴۱۹، ۴۳۴، ۴۴۹، ۴۷۰، ۴۷۲، ۴۸۶، ۵۹۴، ۶۳۸، ۶۴۰، ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۸۹، ۷۱۵، ۷۱۷، ۷۳۲، ۷۳۴، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۹۰

۷۹۵، ۸۲۶، ۸۳۸، ۸۴۳، ۸۴۵، ۸۶۵، ۸۸۳، ۹۰۹، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۲۴، ۹۴۵، ۹۶۷، ۹۸۸، ۱۰۱۱

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی {نهاجا}: ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۱۱۷، ۲۳۵، ۲۶۴، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۷، ۲۹۳، ۳۰۴، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۵۶

۳۷۶، ۳۹۶، ۳۹۸، ۴۰۰، ۴۲۳، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۵۷، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۹۴، ۵۳۶، ۵۸۱، ۶۲۳، ۶۳۰، ۶۳۹، ۶۵۲، ۶۷۰، ۷۰۳، ۷۵۳، ۷۹۱

۸۱۱، ۹۱۲، ۹۲۳، ۹۶۴، ۹۶۵

نیروی هوایی امریکا: ۳۲۵، ۳۹۵، ۳۹۹، ۸۶۷

نیروی هوایی عراق: ۴۲۳

نیروی هوایی مشهد: ۷۴۷

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز: ۹۲۰

ص: ۱۱۲۷

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران آبادان: ۸۴۰

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران تبریز: ۱۰۱۱

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران دزفول: ۱۹۲

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران دشت آزادگان: ۹۲۰

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران رشت: ۷۷۲

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران لاهیجان: ۷۷۲

واحد اطلاعات و عملیات تهران: ۴۹۹

واحد تدارکات سپاه مستقر در سندج: ۱۰۰۷

واحد عملیات سپاه دزفول: ۷۰۸

واحد عملیات سپاه سندج: ۹۷۱، ۹۸۸

واحد عملیات سپاه کرمان: ۶۵۳

واحد عملیات سپاه کرمانشاه: ۵۰۰، ۷۶۸، ۱۰۱۱

واحد عملیات سپاه همدان: ۴۶۷، ۷۶۸

واحد عملیات ستاد مرکزی سپاه در تهران: ۱۳۸، ۶۳۸، ۷۵۲، ۷۹۱

واحد نظارت و ارزشیابی ستاد مرکزی سپاه: ۳۷۱

وزارت ارشاد ملی: ۱۷۴، ۱۹۵، ۳۶۶، ۵۰۹، ۶۶۸، ۷۰۹، ۷۴۸، ۸۲۸، ۸۴۶، ۱۰۱۹

وزارت امور خارجه اتریش: ۲۲۸

وزارت امور خارجه انگلستان: ۵۶، ۳۵۰، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۵۷، ۹۱۳

وزارت امور خارجه ایران: ۲۶، ۳۶، ۴۵، ۵۳، ۵۶، ۱۲۹، ۱۹۴، ۲۷۱، ۲۸۳، ۳۴۱، ۳۶۸، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۱۵، ۴۲۲، ۵۰۹، ۵۲۸، ۵۳۱

۵۹۰، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۹۶، ۷۴۲، ۸۴۶، ۸۶۱، ۹۳۸، ۹۶۱، ۹۶۷

وزارت امور خارجه امريكا: ۱۲۵، ۱۲۸، ۲۵۵، ۲۸۴، ۳۳۸، ۳۴۷، ۴۳۹، ۴۸۷، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۵۳، ۹۳۵

وزارت امور خارجه پاكستان: ۲۹۵

وزارت امور خارجه تركيه: ۳۴۳

وزارت امور خارجه ژاپن: ۳۵۰

وزارت امور خارجه شوروي: ۸۱۵

وزارت امور خارجه عراق: ۴۵۷، ۸۳۹

وزارت امور خارجه فرانسه: ۳۰۱، ۸۰۱

وزارت امور خارجه كانادا: ۲۵۸

وزارت آموزش و پرورش: ۴۴۹، ۷۳۸، ۸۴۲

وزارت پست و تلگراف: ۸۴۲

وزارت دادگستري: ۸۴۲، ۹۵۲

وزارت دفاع اسراييل: ۲۹۹

وزارت دفاع امريكا {پنتاگون}: ۳۲، ۳۶، ۱۲۸، ۲۷۷، ۳۲۵، ۳۴۱، ۳۴۱، ۵۱۹، ۶۵۳، ۷۰۱، ۷۸۴، ۸۱۱

وزارت دفاع عراق: ۵۸، ۱۹۰، ۹۳۶

وزارت دفاع فرانسه: ۸۳۶

وزارت صنايع و تجارت بين المللي ژاپن: ۱۸۵

وزارت علوم: ۶۴۶

وزارت فرهنگ و اطلاعات عراق: ۱۳۱، ۴۶۲

وزارت فرهنگ و آموزش عالي ايران: ۴۳۸، ۴۷۳

وزارت كشاورزي: ۷۷۰، ۹۵۲

وزارت کشور عراق: ۵۸، ۶۱، ۱۹۰، ۱۹۳، ۴۲۵، ۵۵۴، ۷۳۰، ۸۳۹

وزارت کشور: ۹۵، ۱۱۵، ۱۴۲، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۹۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۱۲، ۲۴۹، ۲۷۱، ۲۷۲، ۳۵۶، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۶، ۴۲۲، ۴۲۶، ۴۴۲، ۴۶۶، ۴۷۰، ۴۹۱، ۵۵۴، ۵۵۹، ۵۶۵، ۵۷۱، ۵۹۱، ۶۱۵، ۶۳۶، ۶۴۵، ۶۶۰، ۶۶۲، ۶۶۷، ۶۶۹، ۷۲۴، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۵۶، ۷۶۸، ۷۷۲، ۷۷۵، ۸۱۰، ۸۲۳، ۸۲۹، ۸۴۲، ۸۴۹، ۸۵۶، ۸۷۳، ۸۹۴، ۹۳۰، ۹۴۲، ۹۴۵، ۹۵۲، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۹۳

همه پرسی قانون اساسی: ۹۳، ۱۰۱

هنگ ژاندارمری ایلام: ۷۳۱، ۱۰۰۶

هنگ ژاندارمری آبادان: ۴۲۲، ۴۶۵، ۵۵۵

هنگ ژاندارمری بوشهر: ۷۲۴

هنگ ژاندارمری سردشت: ۷۳۶، ۷۵۳

هنگ ژاندارمری سقز: ۳۷۶، ۴۳۲، ۵۹۴، ۹۴۴

هنگ ژاندارمری سوسنگرد: ۴۴۳، ۹۶۸

هنگ ژاندارمری قصرشیرین: ۵۵۶، ۶۱۳، ۷۳۱، ۷۸۹، ۸۸۴

هنگ ژاندارمری لاوان: ۸۱۰

هنگ ژاندارمری ماکو: ۹۴۶

هنگ ژاندارمری همدان: ۷۱۶

هنگ سقز: ۵۰۲، ۵۹۴، ۹۱۰

هنگ ویژه بریتانیا: ۶۸۴

هوایمائی میگ ۲۵: ۶۲۶

هوایمائی سریلانکا: ۷۲۴

هوایروز ارتش: ۲۳۹، ۳۰۴، ۳۱۵، ۴۰۱، ۶۸۸، ۷۴۶، ۸۹۴، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۸۹

هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد: ۲۴، ۶۷۶

هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان {هیئت حسن نیت}: ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۱، ۱۳۵، ۱۶۸، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۳۹، ۲۵۰، ۲۶۳، ۲۶۵،

۴۲۵، ۴۲۹، ۴۶۷، ۴۶۸، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۳۵، ۵۳۷، ۷۵۱، ۷۵۸، ۸۲۱، ۸۲۳، ۸۶۷، ۸۹۰، ۹۲۵

هیئت تجاری ایرانی: ۱۲۵

هیئت تحریریه روزنامه مجاهد: ۱۰۲، ۹۲۹

هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد: ۵۴۷

هیئت نمایندگی امریکا در شورای امنیت سازمان ملل: ۳۳۶

هیئت هفت نفری در طرح اصلاحات ارضی اسلامی: ۹۵۲

هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی: ۹۶۲

یازدهمین گردهمایی شوراهای روستایی ترکمن صحرا: ۹۹۳، ۹۹۴

ص: ۱۱۲۸

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌ات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

